HENKILÖVEROTUKSEN KÄSIKIRJA 2011

VEROVUOSI 2010

VEROHALLINNON JULKAISU 43.11

HENKILÖVEROTUKSEN KÄSIKIRJA 2011

VEROVUOSI 2010

VEROHALLINNON JULKAISU 43.11

LUKIJALLE

Verohallinnon henkilöverotuksen käsikirja julkaistaan kerran vuodessa voimassa olevan verolainsäädännön ja oikeuskäytännön mukaisena.

Käsikirjassa käydään läpi luonnollisen henkilön tuloverotusta koskevat säännökset tulkintaohjeineen. Kirjassa käsitellään mm. tulojen jako ansiotuloon ja pääomatuloon, em. tuloista tehtävät vähennykset sekä luovutusvoittojen verotus. Myös metsänomistajan ja yrittäjän verotusta selvitetään kirjassa siltä osin kuin niistä säädetään tuloverolaissa ja laissa varojen arvostamisessa verotuksessa.

Henkilöverotuksen käsikirja on kirjoitettu ensisijaisesti ohjekirjaksi Verohallintoon. Se on myös luotettava hakuteos asiakkaillemme, jotka haluavat varautua tuleviin verotusratkaisuihinsa.

Verohallinto

SISÄLLYSLUETTELO

3 VEROTUKSEN TEHTÄVÄT JA MÄÄRITELMÄT ... 20
Verotuksen tarkoitus ... 20
Verot, veronsaajat ja verovelvolliset ... 20
Välittömän veron määrääminen ... 21
Veron määrä ... 21
Verovuosi ja verotuksen toimittaminen ... 21
Tulolajit ja tulolähteet ... 22
Verotuksen eri vaiheet ... 23
Ennakkotieto ... 24
Verolait ... 25
Verohallinnon organisaatio ... 25

4 VEROVELVOLLISUUS ... 30
Yleinen ja rajoitettu verovelvollisuus ... 30
Luonnollinen henkilö ... 30
Puolisot ... 33
Yrittäjäpuolisot ... 34
Alaikäinen lapsi ja kasvattilapsi ... 35
Kuolinpesä ... 36
Verotusyhtymä ... 38
Elinkeinoyhtymä ... 40
Ulkomainen yhtymä ja eurooppalainen taloudellinen etuyhtymä ... 41
Yhteisetuudet ... 42
Yhteisö ... 42
Ulkomainen väliyhteisö ... 42
Konkurssipesä ... 45
Kokonaan verovapaat yhteisöt ... 45
Osittain verovapaat yhteisöt ... 46
Yleishyödylliset yhteisöt ... 49

5 PÄÄOMATULOT ... 79
Yleistä ... 79
Vuokratulot ... 79
Henkivakuutuskorvaus ... 82
Sijoitusrahastosta saatu voitto-osuus ... 86
Tulot aineettomista oikeuksista ... 87
Maa-aineksesta saatavat tulot ... 87
Vahingonkorvaukset ja esinevahinkoon perustuvat vakuutuskorvaukset ... 89
Pitkäaikaissäästämissopimukseen perustuvat suoritukset ... 90
Muita pääomatuloja ... 91
Verovapaat pääomatulot ... 92

6 LUOVUTUSVOITOT ... 103
Luovutusvoiton veronalaisuus ... 103
Luovutusvoiton määrän laskeminen ... 117
Oman asunnon luovutus ... 139
Sukupolvenvaihdosluovutukset ... 144
Osittain verovapaat luovutusvoitot ... 146
Luovutustappio ... 150
Luovutusvoiton jaksottaminen ... 155

7 KOROT JA OSINGOT ... 217
Korkotulot ja indeksihyvitykset ... 217
Lähdeveron kohteena olevat korkotulot ... 218
Verovapaat korkotulot ... 222
Tuloverolain alaiset korkotulot ... 223
Osingot ... 225

8 ANSIOTULOT ... 245
Mikä on ansiotuloa ... 245
Henkilövakuutuksen vakuutussuoritukset ... 245
Vahingonkorvaukset ... 247
Verovapaat vakuutus- ja vahingonkorvaukset ... 249
Merityötulon verotus ... 251
Velkajärjestely ... 259

9 PALKKA ... 271
Mikä on palkkaa ... 271
Luontoisedut ... 272
Asuntoetu ja sähkön käyttöoikeus ... 273
Autotallietu ... 278
Ravintoetu ... 278
Autoetu ... 280
Puhelinetu ... 285
Työsuhdematkalippu ... 285
Muut edut ... 287
Henkilöstörahastot ... 290
Työsuhteeseen perustuva osakeanti ... 291
Työsuhdeoptiot ... 292
Työsuhdelaina ... 295
Vakuutusmaksut ... 296
Verovapaat henkilökuntaedut ... 299
Terveydenhuolto ... 300
Henkilökunta-alennus ... 302
Merkkipäivälahja tai vähäinen muu lahja ... 303
Virkistys- ja harrastustoiminta ... 303
Yhteiskuljetus ... 306
Etu liikenteenharjoittajan antamasta vapaa- tai alennuslipusta ... 307
Sairaan lapsen hoitoetu ... 307
Tietoliikenneyhteys ... 308

10 ELÄKKEET JA SOSIAALIETUUDET ... 360
Eläkejärjestelmästä ... 360
Eläkkeiden verotus ... 361
Kansaneläkelain mukaiset eläkkeet ... 362
Takuueläke ... 362
Perhe-eläke ... 362
Lakisääteiset työ- ja ansioeläkkeet ... 363

Eläkkeen jaksotus 363
Vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen perustuvat eläkkeet..... 364
Verovapaat eläkkeet ja elatussuoritukset 366
Sosiaalietuudet 367
Sairausvakuutus 367
Vammaistuki 369
Lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuki 369
Muut hoitotuet..... 370
Kuntoutus 370
Työttömyysturva..... 372
Opintotuet..... 375
Turvapaikanhakijat ja pakolaiset 376
Vangit..... 376
Avustukset..... 376
Verovapaat sosiaalietuudet 377
Sosiaalietuuksien takaisinperintä..... 378

11 VEROVAPAAT SUORITUKSET..... 383
Kokonaan tai osittain verovapaat tulot. 383
Matkakustannusten korvaukset..... 383
Työmatka 384
Varsinainen työpaikka 386
Työmatkan tilapäisyys 389
Matka asunnolta varsinaiselle työpaikalle ja viikonloppumatkat 391
Päivittäinen työmatka erityisillä aloilla . 392
Päiväraha..... 393
Ulkomaille tehty työmatka 394
Ateriakorvaus..... 395
Matkustamiskustannusten korvaukset . 396
Majoittumiskorvaukset 397
Yleishyödyllisen yhteisön maksamat matkakustannusten korvaukset..... 397
Kansanedustajien kulukorvaus..... 398
Apurahat..... 399
Tunnustuspalkinto 403
Kilpailupalkinnot 403
Arpajaisvoitto 403
Talkootyö..... 404

12 VÄHENNYKSET PÄÄOMATULOISTA JA ALIJÄÄMÄHYVITYS ... 441
Vähennysjärjestelmä..... 441
Tulonhankkimismenot..... 441
Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksut 443
Pitkäaikaissäästämissopimuksen maksut 446
Tulolähteen tappio 448
Korkomenot..... 448
Pääomatulosta tehtävien vähennysten vähentämisjärjestys..... 462
Alijäämä ja alijäämähyvitys..... 462
Pääomatulolajin tappio 468

13 VÄHENNYKSET ANSIOTULOSTA... 484
Vähennysjärjestelmä..... 484
Luonnolliset vähennykset..... 484
Matkakustannukset..... 491
Moottorisaha- ja metsurivähennys..... 499
Tulonhankkimisvähennys 501
Puhtaasta ansiotulosta valtion- ja kunnallisverotuksessa tehtävät vähennykset 504
Puhtaasta ansiotulosta valtionverotuksessa tehtävät vähennykset..... 509
Puhtaasta ansiotulosta kunnallisverotuksessa tehtävät vähennykset..... 510
Verosta tehtävät vähennykset 515
Ansiotuloista tehtäviä vähennyksiä koskevat erityiset säännökset..... 523

14 METSÄVEROTUS..... 562
Metsäverojärjestelmät..... 562
Metsätalouden pääomatulojen verotus. 563
Metsästä saatavien muiden tulojen verotus..... 576

15 YRITYSTULON JA YHTYMÄN TULON JAKAMINEN 584
Yksityisen elinkeinonharjoittajan yritystulo 584
Maatalouden harjoittajan yritystulo.... 587
Verotusyhtymän tulo..... 589
Elinkeinoyhtymän tulo..... 590

16 TAPPIOT 601
Yleistä 601
Luonnollisen henkilön tappiot 601
Yksityisen elinkeinonharjoittajan tappiot 602
Maatalouden harjoittajan tappiot 606
Metsätalouden harjoittajan tappiot 607
Verotusyhtymän tappiot..... 608
Elinkeinoyhtymien ja yhteisöjen tappioista 610
Muutoksenhaku ja seurannaismuutos.. 611

17 VEROTUKSEN TOIMITTAMINEN JA MUUTTAMINEN 615
Verotusmenettelylaki 615
Verotuksen toimittamisen periaatteita. 620
Tulon ja menon jaksottaminen 627
Verotettavan tulon laskeminen 631
Verotuksen muuttaminen 631
Veron kiertäminen 638
Peitelty osingonjako..... 649
Peitellyn osingonjaon tavat 655
Peitellyn osingon määrä 662

18 VAROJEN ARVOSTAMINEN 722
Laki varojen arvostamisesta verotuksessa 722
Osakeyhtiö 722

Elinkeinotoiminnan nettovarallisuus liikkeen- ja ammatinharjoittajalla sekä elinkeinoyhtymällä 731
Maatalouden nettovarallisuus ja sen arvo 731
Kiinteistön verotusarvo 734

19 VEROT JA MAKSUT 761
Valtionvero ja yhteisön tulovero 761
Kunnallisvero 761
Kirkollisvero 761
Sairausvakuutusmaksu 763
Veroon kohdistettavia toimenpiteitä .. 769
Veronkorotus 773
Veron viivästysseuraamukset 774
Vastuu verosta 779
Verotulojen jakaminen ja tilittäminen veronsaajille 780
Verotuspäätös ja verotustodistus 781
Kiinteistövero 781
Metsänhoitomaksu 783
Työntekijän eläkemaksu ja työttömyysvakuutusmaksu 785

20 AHVENANMAAN VEROTUS 813
Yleistä Ahvenanmaan itsehallinnosta ... 813
Ahvenanmaan verotuksesta 814
Kunnallisverolaki 814
Elinkeinotoiminnan tulojen kunnallisverotus 817
Maa- ja metsätalouden tulojen kunnallisverotus 817
Kiinteistöverotuksen erikoispiirteitä ... 817

21 VEROHALLINNON YHTENÄISTÄMISOHJEET VUODELTA 2010 TOIMITETTAVAA VEROTUSTA VARTEN .. 818

22 JULKISUUS JA TIETOSUOJA 879
Sovellettavat säännökset 879
Ohjeet 879

2. AAKKOSELLINEN HAKEMISTO

Aikuisopintoraha 394
Aineeton oikeus.....87, 104
Ajopäiväkirja 283
Ajovälinevähennys.....500
Alaikäinen lapsi.....35
Alennuslippu, liikenteen harjoittaja .299
Alihintainen kauppa 124, 661
Alijäämä.....462
Alijäämähyvityksen vähentäminen puolison verosta.....466, 772
Alijäämähyvityksen vähentäminen verosta.....466, 772
Alijäämähyvitys.....462, 463
- enimmäismäärä 463, 468
- ensiasunto 465
- lapsikorotus 463
- puolisokorotus.....464
Alivuokra.....80
Aluehinta 735
Ammatinharjoittaja.....584, 585, 586
Ammattikirjallisuus.....486
Ammattitauti.....247
Ammattitoiminta.....22, 584
Ansionmenetyskorvaus.....246, 510
Ansiotoiminta.....458
Ansiotulo.....20, 245
Ansiotulo-osuus 585, 588, 590, 592
Ansiotulolaji.....631
Ansiotulolajin tappio.....601
Ansiotulovähennys 514
Apportti 105
Apuraha.....399
Apuvälineet.....250
Aravakorvaus 457
Arpajaisvero 20
Arpajaisvoitto.....403
Arvioverotus.....829
Arvonlisävero 20
Arvonlisäveroavustus 118
Arvonlisäverovelvollisuus 576
Arvopaperi - luovutusvoitot ..585, 587, 592
Asevelvollisen päiväraha.....377
Asiamiesten tuloista tehtävät vähennykset 823
Asioiden yhdessä käsitteleminen....622
Asiointilippu.....286
Asuinrakennuksen rakennuspaikka .733
Asuinrakennus 736
Asumisaika 141
Asumisetu 652
Asumisoikeus.....92
Asumisoikeusasunto.....93, 139, 457
Asumisoikeusmaksu 93
Asunnonkorjausavustus 377
Asunto-osakeyhtiö 462, 652
Asuntoetu.....92, 273
- asukkaan kiinteistönhoitotyöt 277
- asunnon ikä.....275
- edustuskäyttö 277
- lämmitys ja vesimaksut.....276
- pinta-ala 275
- suuret vanhat asunnot 275
- yhteishuone 276
Asuntolainoitetut asunnot 276
Asuntosäästöpalkkiolaki.....222
Asuntovelka 450, 454, 456, 462, 465
Ateriakorvaus.....395
Aterioiden vaikutus päivärahaan 393
Autoetu.....280, 829
- auton satunnainen käyttö.....283
- auton vähäinen käyttö 283
- ikäryhmä A 281
- käyttöetu.....281
- lisävarusteet 282
- luottokortti.....281
- vapaa autoetu 281
Autokatos 278
Automyyjä.....284
Auton käyttöetu.....281
Auton säilytyskustannukset.....284
Auton vähäinen käyttö 283
Auton yhteiskäyttö.....283
Autotalli.....141
Autotallietu.....278
Avioero 457
Avioliitonomaiset olosuhteet ...33, 457
Avoin yhtiö, sijoitettu omaisuus....107, 122
Avoin yhtiö, sijoitettu omaisuus - osuuden luovutus.....126
Avopuolisot - korot.....451
Avuttomuuslisä 250
Bingopeli 50, 404

Bonusmatkat 290
CAP 734
Cap-sopimus 451
Car sharing 283
CFD 139, 152
Cross-trade vähennys 254, 507
Diplomaatit 33
Edunsaajamääräys 85
- muuttaminen.....85, 296
Edunvalvoja 36
Edustaja 646
Edustuskäyttö, asuntoetu 277
Edustusmenot.....503
Edustustot 32
Ei-keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö.652
Elantomenot 459, 484
Elatusapu, lapsen.....377
Elatusapuraha 401
Elatusvelvollisuusvähennys 515, 769
Elektroninen ajopäiväkirja.....283
Elinikäinen nautintaoikeus.....367
Elinkeinonharjoittaja 604
Elinkeinotoiminta 22, 461, 602
- nettovarallisuus 584, 586
- tappio.....602
- tulolähde 22
- tulos 770
Elinkeinotoimintana pidettävä
myynti.....143
Elinkeinoverotus.....829
- ajoneuvon yhteiskäyttö 832
- arvopaperikauppa.....829
- kiinteistö 837
- lahjoitus 841
- osakeyhtiön sivuuttaminen.....846
- toimintansa lopettanut yritys 849
Elinkeinoyhtymä.....40, 619
Elinkorko 360
Eläinlääkäriauto 282
Eläke 22, 360
- jaksotus 363
- kertamaksullinen.....365
- verovapaat.....366
Eläketulovähennys.....509, 601
Eläkevakuutukset.....82, 361
Eläkevakuutusmaksut
- palkkaa 297
- vähennysoikeus 507
Eläkkeensaajan hoitotuki 362
Eläkkeensaajien hoitotuki 366
Elämän varavakuutus 82
Enimmäispoisto.....574
Ennakko vieraasta valtiosta 777
Ennakkoperintä.....23
Ennakkotieto 24
Ennakoiden huomioon ottaminen ..776
Ennakoiden siirto puolisolle 777
Ennakon täydennysmaksu.....23, 777
Ennakonkanto 23, 777
Ennakonpidätys.....23
Ensiasunto 455, 462, 465
Erikotikuntaiset puolisot 619
Erilajiset osakkeet 230
Erilleen muuttaminen.....34
Erityinen alijäämähyvitys 445
Erityinen työntekemispaikka.....386
Erityisala 392, 396, 496
Erityishoitoraha.....368
Erityisäitiysraha 368
Eroavustus 84
Eroraha 374
Esiintyvä taiteilija 272, 646
Esisopimus.....107
Esitäytetty veroilmoitus 617
Esteellisyys 627
ETF 131
Etukäteen maksettu korko.....453
Etukäteen saatu tulo 770
Etuus 654
EU-parlamentti.....398
Eurooppalainen taloudellinen
etuyhtymä.....41
Evankelisluterilaisen seurakunnan
jäsen.....761
Finanssivalvonta.....218
Fiskaalinen tehtävä.....20
Free-lance -työntekijä.....384
Futuuri 138
Fuusio 109
Fuusiotappio 723
Fyysinen henkilö 21
Haitta-aste.....515
Haittaraha, tapaturmavakuutus.....296
Hakkuuoikeus.....566
Hallinnanjakosopimus 39
Hallintaoikeus 38, 458
Halvin kulkuneuvo.....494
Hammashoito.....301
Hands free -laittet.....282
Hankintameno-olettama.....117, 122

Hankintatyö 245, 567, 590
Hankintatyön arvo 567, 590, 607
Harjoittelustipendi, urheilija 256
Harrastustoiminta.....459
Harrastustoiminta, jaksottaminen...629
Hartiapankkirakentaminen.....257
Hautausavustus 377
Hautauskulut.....250
Helsingin yliopisto 45
Henkilökohtainen tulolähde.....22
Henkilökunta-alennus.....302
Henkilökuntaetu.....299
Henkilöstörahasto 46, 290
Henkilötietolaki.....879
Henkilöyhtiö, sijoitettu omaisuus ..108, 121
Henkilöyhtiö, sijoitettu omaisuus
- osuuden luovutus.....126
Henkilöyhtiöiden yhdistäminen 645
Henkilöyhtiön osuus.....125
Henkilöyhtiön purkaminen.....644
Henkivakuutuksen tuotto.....22, 79, 83
Hiljainen kuittaus 566
Hirvivahinkokorvaus 565
Hotelli- ja ravintola-alan henkilökuntaruokailu.....279
Hotelliaamiainen.....394
Huoltoapulain mukainen eläke 367
Huoltoeläke 249, 366
Huoltokonttori 218, 219
Huoneisto-osake 725
Hälytysluonteiset käynnit.....391
Ihmisoikeusloukkaus 251
Ikäalennukset.....738
Ilmoittamatta jätetty tulo.....871
Ilmoittamisvelvollisuus.....617
Indeksihyvitys 217, 220
Indeksiosuus 131
Indeksitappio.....225
Invalidivähennys.....511, 515, 769
Irtain omaisuus 104
Irtisanominen 248, 278
Isyysraha.....368
Jaettava yritystulo.....80, 584, 587
Jakautuminen.....109, 728
Jako-osuudet.....761, 763
Jakokelpoiset varat.....225
Jakovero.....21
Jatkojalostus.....577
Jatkoluovutus.....145
Joukkovelkakirjalaina.....119, 217, 219
Joukkovelkakirjalainan korko 224
Juhlatilaisuudet, henkilökuntaetu....304
Julkinen kulkuneuvo.....396, 494
Julkisoikeudellinen yhteisö.....85, 399
Juridinen henkilö 21
Jälkikäteen saatu tulo 770
jälkimarkkinahyvitys 119
Jälkimarkkinahyvitys.217, 220, 222, 224, 225, 442
Jälkiverotus.....651
Jälleenhankinta-arvo.....736, 867
Jäsenmaksu 489
Jäähalli.....737
Jäämistö 38
Kaavamuutos.....736
Kaavoittamaton alue 736
Kahden asunnon loukku.....456
Kaivoslain mukaiset korvaukset 87
Kalliosuoja.....737
Kansallinen asiantuntija 398
Kansanedustaja 487
- kulukorvaus.....398
- kustannukset 487
Kansaneläke 360
Kantoraha-arvo 563, 565
Kassaperiaate 573, 627
Kassatili 659
Kasvattilapsi.....35
Kasvihuone 737
Kasvuosuus 87
Kattosääntö 772
Kaupan purkaminen.....105
Kauppahinnan jakaminen 140, 642
Kauppahinnan kohdistaminen.....643
Kehittämisjohtaja.....646
Kehitysyhteistyö 33
Kehotuksen jälkeen annettu ilmoitus 773
Kehotuskirje 774
Kerhotoiminta, henkilökuntaetu 305
Kertakorvaus 83, 246, 770
Kertamaksullinen eläkevakuutus 298
Kertamaksullinen eläkevakuutus
- työnantajan ottama.....298
Kertatulo 770
Keräilytuotteet 577
Keskeneräinen rakennus 457, 868
Keskeytysvakuutus.....89
Keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö.....93

Keskinäinen yhtiö 652
Keskuslämmitys.....737, 739
Kestävän metsätalouden rahoituslaki.....566
Kesämökki.....737
Kiinteistö 107
- luovutusvoitto.....107, 585, 592
- verotusarvo 734, 782
Kiinteistöosakeyhtiö 652
Kiinteistötulolähde.....22
Kiinteistövero 80, 740, 781
Kiinteistöverolaki.....781
Kiinteistöveron vähennyskelpoisuus.....783
Kiinteä omaisuus 104
Kiinteä toimipaikka.....616
Kirjanpitovelvollisen verovuosi 21
Kirjastoapuraha.....402
Kirkko 46
Kirkkokunta 46
Kirkkolaki.....762
Kirkollisvero.....20, 761
Koehenkilö 271
Kohdeapuraha 401
Kollektiivinen lisäeläketurva 297
Kollektiivisesti järjestetty lisäeläketurva.....506
Kolmen vuoden sääntö 31
Komennusmiehet.....387
Komennusmies 385
Kommandiittiyhtiö, sijoitettu omaisuus 107, 122
Kommandiittiyhtiö, sijoitettu omaisuus - osuuden luovutus.....125
Konkurssipesä.....45
Konkurssivelallinen 45
Konsuli 33
Konsultti.....646
Korjausmenot.....118
Korjausyritykset.....661
Korkoavustus 222
Korkokattosopimus.....451
Korkomenot, vähennysjärjestelmä..448
Korkotuki.....93, 223
Korkotulo 22, 79, 217
Korkotulon lähdevero 21, 217
Korkotulon lähdeverolaki.....217, 460
Koron käsite 449
Koron vähentämisvuosi 453
Koti-irtaimisto - luovutustappio.....153
Koti-irtaimisto - luovutusvoitto.....146
Kotikunta.....615
- kuolinpesän.....616
- yhteisetuuden 616
- yhteisön.....616
- yhtymän.....616
Kotimainen kuolinpesä.....36
Kotipaikka, maahanmuuttajan 616
Kotipaikka, maastamuuttajan 616
Kotitalousvähennys 516
Koululaisten kilpailupalkinto 403
Koulumaksut.....290
Koulumatkatuki.....378
Koulutus, työnantajan järjestämä ...288
Koulutuspäiväraha.....372
Koulutustuki 373
- matkakulut.....493
Kulkuneuvon luovutus.....119
Kulttuuriseteli.....305
Kulunkikorvaus 399
Kulutusluotto 454, 460
Kunnallisvero 20, 21, 761
Kunnallisveron saaja 615
Kunnallisverotuksen verotettava ansiotulo 631
Kunnallisverotuksen verovuoden tulo 631
Kunnan asuntojenhankintayhtiö 45
Kunnossapitotyöt 739
Kunta 46
Kuntakohtaiset maksuunpanotiedot.....781
Kuntayhtymä 46
Kuntoutus 370
- raha.....510
Kuolemantapauskorvaus.....83
Kuolemanvaravakuutus 82
Kuolinpesä.....21, 36, 113, 523, 572
- korot 452
- leski kuolinpesän osakkaana.....523
- luovutusvoitto.....108, 113, 142
- omaisuus.....115
Kuolinpesän osakas 114
Kurssitappio.....442
Kurssivoitto 224
Kustannuspäätös.....384
Kuuleminen 624, 774
Kuuleminen ja todistustaakka 639
Käypä arvo 666
Käyttelytili 222

Käyttämätön rakennusoikeus.....736
Käyttökorvaus 258
Käyttöomaisuus 724
Lahja 34, 111
Lahja työnantajalta.....303
Lahjanluontoinen kauppa.....125
Lahjoitus.....36
Lahjoitusvähennys 441
Lainan liitännäiskulut.....442, 450
Lainan vakuus 455
Lainauskorvaus.....259
Laitos 47
Laitosruokailu.....279
Laivanisäntä.....251
Laki ortodoksisesta kirkkokunnasta.762
Laki rakennusperinnän suojelemisesta.....740
Lakisääteinen eläkevakuutus ...360, 505
Lakkautuspalkka 271
Lakkoavustus.....383
Lapsen eläke, perhe-eläke.....363
Lapsen huolto 35
Lapsikorotus 362, 366
- kansaneläke.....362, 366
Lapsilisä 377
Lehdenjakajien matkakulut.....823
Leimavero.....80
Lentohenkilöstö ravintoetu.....279
Lentomatkat, henkilökuntaetu.....307
Leski 37
- alkueläke 363
- eläke.....363
- omaisuus.....115
Liike - ja ammattitoiminta 22, 584
Liikennevahinkoturva 246
Liiketaloudellinen laina.....658
Liiketoiminta.....22
Liikkeen luovutus.....770
Liikkeenharjoittaja 22
Liikkuva työ 393
Liikuntaseteli 305
Liittymismaksu 723
Linnakeraha 399
Lisäkauppahinta.....156
Lisäkorko 222, 449
Lisäpäiväraha, sairauskassa 369
Lisärahastosijoituksen korko 217
Lisävarusteet, autoetu 282
Lisääntyneet elantokustannukset....498
Lomanvietto, henkilökuntaetu.....304
Lopettaminen 605, 607, 609
Lounasseteli 279
Lunastushinta 666
Luonnollinen henkilö 21
Luonnolliset vähennykset .22, 462, 484, 631
Luonnolliset vähennykset
- vähentämisvuosi..... 629
Luonnollisten vähennysten vähentämisvuosi.....629
Luonnonsuojelualue.....147
Luonnonsuojelulain mukainen korvaus 251
Luonnontuotetulot.....383
Luontoisetu 272
- jaksottaminen 628
Luopumiseläke.....366
Luopumiskorvaus.....375
Luopumiskorvaus, maatalousyrittäjä.....374
Luopumistuki.....375
Luotonvarausprovisio 80, 450
Luotsi 253
Luottamuksensuoja 620
Luottamustoimi.....487
Luottokortti, autoetu.....281
Luovutus julkisyhteisölle 149
Luovutushinnan muutokset.....124
Luovutushinta.....123
Luovutustappio 150, 441, 601
Luovutusvoitto.....22, 79
- asunnon 139
- hankkimisesta aiheutuneet menot.123
- jaksottaminen 155, 628
- lahjaverotusarvo 827
- määrä.....117
- sovellettava laki 115
- veronalaisuus.....103
- verovelvollisuus.....112
Lykkäys.....776
Lykkäävä ehto.....107
Lähdevero.....21, 217
Maa - ja metsätalouden tuloverotus.855
Maa - ja metsätalouden tuloverotus
- metsätalouden matkakulut 866
Maa - ja metsätalouden tuloverotus
- opinto- ja koulutusmatkakustannukset 866
Maa-aines 79, 87, 461
Maa-aines - saatu tulo 22

Maakunta....46
Maankäyttö - ja rakennuslaki ..738, 740
Maapohjan arvo....735
Maatalouden asuinrakennus....733
Maatalouden harjoittaja 587
Maatalouden harjoittaja
- nettovarallisuus 587
Maatalouden harjoittaja - tappio 606
Maatalouden harjoittaja - tulolähde ..22
Maatalouden harjoittelija
- nettovarallisuus 589
Maatalouden rakennuspaikka 733
Maatalouden tuotantorakennus 734
Maatalous....606
Maatalousmaa....732
Maatalousyrittäjien eläkelaki 786
Maatila 562, 567, 580
- kauppa....116
Majoittumiskorvaukset 397
Maksuhyvitys....224
Maksukyvyttömyys 657
Maksuunpanematon tulovero....723
Maksuunpantu vero 775
Mallisuoja....87
Marginaalivero....21
Matemaattinen arvo....722, 728
Matemaattinen arvo 722
Materiaalikulut 504
Matka-avustus....372
Matkakustannukset....383, 396, 491
Matkanjohtaja 288
Matkapuhelin....285
Menetetty lainapääoma 454
Menon jaksottaminen....629
Menovaraus 572, 607
Merimieseläkelaki 786
Merimieseläkemaksu....254
Merimieslaki....254
Merimiespalvelumaksu....254
Merityötulo....251
- verovuosi 253
- vähennykset 254
Merityötulovähennys....254, 507, 601
Merkkipäivälahja työnantajalta....303
Metsityksenhoitopalkkio 581
Metsurivähennys....500
Metsä....725
Metsäala 387
Metsäkeskus....573
Metsäkiinteistön luovutus 125
Metsämaa....580
Metsän hankintameno 568
Metsänhoitoyhdistys 573
Metsäojitusmenot 573
Metsätalouden pääomatulot 563
Metsätalous....22, 607
- pääomatulo....22
- sivutulot....577
- tulonhankkimismenot 573
Metsätien rakentamismenot 573
Metsävakuutus....89
Metsäverojärjestelmä 562
Metsävähennyksen vuotuinen
määrä....570
Metsävähennys....441, 443, 568, 607
Moottorisahavähennys....500
Muinaismuistolaki....740
Muistiinpanokaava 587
Muistiinpanot....576
Muu omaisuus....734
Muu velka....450, 462
Muu velka - korot 460
Muutoksenhaku....611, 730
Muuttokustannukset 502
Muuttoraha....290
Myymälärakennus 736
Myöhästynyt ilmoitus 773
Naimaosa 93
Nautintaoikeus 91
Negatiivinen nettovarallisuus 592
Negatiivinen pääoma....462, 586, 593
Nettietu.... 308
Nettovarallisuus 586, 589, 592, 722
Nollakuponkilaina 220, 224
Notariaattisopimus....218
Notariaattitalletuksen tuotto 224
Näyttöapuraha....403
Oikeudenkäynnin viivästymis-
korvaus 251
Oikeushenkilö....21
Oikeustoimen peruutus 661
Olaus Petri -seurakuntaan kuuluva .762
Olennainen virhe 773
Olennaiset siteet....31
Oma-aloitteinen vero....775
Omainen....654
Omaishoidon tuki 370
Omaisuuden luovutusvoitto 103
Omaisuuden tuotto 22, 79
Omakotitalon arvo....737

Oman asunnon luovutusvoitto 139
Oman työn arvo.....257
Omistajayrittäjä 79
Omistusaika 107
Opintolainavähennys.....521
Opintomatkat, vähennysoikeus.....486
Opintorahavähennys.....513
Opintotukilaki.....458, 461
Opintovelka 450, 456, 462
Opiskelijoiden matkakustannukset .493
Opiskelukustannukset 486
Optio.....136
Optiolaina 135
Optiotodistus 135
Ortodoksisen seurakunnan jäsen ...762
Osa-aikalisä.....373
Osakaslaina.....656, 849
- matemaattinen arvo.....230
Osake 734
Osakeanti.....291
Osakepalkkiot.....295
Osakepääoma.....729
Osakepääoman alentaminen.....664
Osakevaihto.....110
Osakeyhtiön sivuuttaminen....648, 652
Osakkaan asunto 231, 594
Osakkaan palkka.....485
Osakkaan sivuuttaminen 645
Osakkaan velka yhtiölle 230
Osakkeiden lunastaminen.....664
Osakkuusasema.....653
Osamaksukaupan korko.....449
Osasairauspäiväraha.....368
Osinko.....79
- jakopäätös 225
- jaksottaminen 628
Osittain verovapaa yhteisö 46
Osittainen hoitoraha.....370
Osittainen vanhempainraha.....368
Osittaiskäyttöinen omaisuus...586, 594
Ositussaanto 111, 112, 121, 142
Osuus 734
Osuuskunnan säästökassa.....218
Osuusmaksun palautus 106
Osuuspääoman korko 217
Outokumpu Oy:n eläkejärjestely ...130
Pakkohuutokauppa.....104
Pakkolunastus.....148
Pakkolunastuskorvauksen korko....223
Pakkolunastusuhka 149
Pakolaiset.....376
Pakollinen eläkevakuutus 360
Pakollinen eläkevakuutus.....505
Pakollinen liikennevahinkoturva.....246
Palautettava yhteisökorko 222
Palautuskorko.....222, 223
Palautuskorko ja jäännösveron korko.....777
Palkan jaksottaminen.....627
Palkat - lisäys nettovarallisuuteen ..586, 589, 590
Palkka.....22, 271
Palkkiomatka.....273, 287
Palkkion lahjoittaminen.....406
Palveluraha 501
Palveluseteli 370
Pankkien henkilökuntatili.....219
Passi 395
Patentti 87, 104, 770
Patenttioikeuden loukkaaminen.....249
Peitelty osinko 234, 245, 847
Perhe-eläke 83, 362
Perhehoito 821
Perhekohtaiset vähennykset...451, 484
Perhepäivähoitaja.....821
Perinnönjako.....642
Perintö 87, 111
Perintö - ja lahjavero 20
Peritty omaisuus.....114
Peritty omaisuus - hankintameno ...117
Perpetuaali 134
Peruskorjaus 455, 458
Peruskorko.....224, 295, 660
Perusparannus.....81, 275
- luovutetun omaisuuden.....118
- varallisuusverotuksessa 739
Perustajaosakas.....643
Perustajaurakointi 641
Perustettava kiinteistöosakeyhtiö 39
Perusvähennys 515
Pidätystodistus.....777
Pienosakas.....272, 653
Pitkäaikaiset velat.....589
Pohjoismaiden Investointipankki .45, 93
Pohjoismaiden ympäristörahoitus-yhtiö.....45, 93
Poikkeava tilikausi 228
Poistamaton hankintameno.....81, 723
Poistoero 723
Poistot, koneet ja laitteet 630

Poistot, koneet ja laitteet
- kulumaton käyttöomaisuus.....630
Poistot, koneet ja laitteet
- maa-aineksesta.....630
Poistot, koneet ja laitteet
- metsätalouden 574
Poistot, koneet ja laitteet
- rakennus.....80, 630
Poliisikoira.....399
Poliisin kulunkikorvaus 399
Potilasvahinkolaki.....246
Preemio.....137
Progressiivinen tuloeroasteikko.....761
Progressiivinen vero.....21
Puhdas ansiotulo.....504, 631
Puhdas pääomatulo 631
Puhelinetu 285
Puhtaasta ansiotulosta valtion- ja kunnallisverotuksessa tehtävät vähennykset 504
Puolisot.....33, 604, 606
- korot 451
- korotus.....464
- matka.....288
Puoluevero 487
Puolueyhdistys.....49
Purkautuminen.....610
Puun myyntitulojen verotus 563
Puun ostajan ennakonpidätysvelvollisuus 563
Puutteellinen ilmoitus.....773
Pystykauppa 563
Pysyvä haitta 250
Pysäköintitalon arvo 737
Pysäköintitalon arvo
- kunnallisveron.....761
Päiväraha.....393
Pääomalaina 723
Pääomatulo 20, 22, 79, 462
Pääomatulo-osuus.....584
Pääomatulolaji.....631
Pääomatulolajin tappio.....468, 602
Pääomavastike 643
Päätösten perusteleminen.....623
Päätösten sisältö.....623
Rahasto-osuus.....86
Rahoitusjärjestely.....659
Rahoitusomaisuus 723
Rahoitustarkastus 218
Rahoitusvastike 118, 643
Rajanylitysraha 395
Rajoitetusti verovelvollinen 30, 619
Rakennelma 736
Rakennus - arvo 736
- keskeneräinen.....740
- käyttöiän piteneminen 739
- ominaisuustietojen muutos 739
- valmiusaste 740
Rakennusaikaiset korot.....449
Rakennusala 387
Rakennuskustannukset 737, 740
Rakennusmaa-alue.....733, 735
Rakennusmateriaali.....737
Rakennusoikeus 735
Rakennuspaikka.....140
Rakennusperinnön hoito 383
Rauhanturvatehtävä 32
Ravintoetu.....278
Rekisteröimätön yhdistys 221
Rekisteröity lisäeläke 361, 505
Rekisteröity parisuhde 33
Rikosvahingon hyvittäminen 383
Rintamalisä 362, 366
Riskivakuutus 82
Ruokailulipuke 279
Ruokailun valvonta 278
Ryhmähenkivakuutus 85
Rästikorko.....455
Saamisen raukeaminen.....153
Saamiset osakkaalta 593
Sairaalamaksut 302
Sairaan lapsen hoitoetu.....307
Sairaus - ja tapaturmavakuutukset....82
Sairauskassat 369
Sairauskulut - korvaus 250, 296
- vähennysoikeus 508
Sairauskuluvakuutus.....301
Sairauspäiväraha 367
Sairausvakuutus.....367
Sairausvakuutusmaksu.....20, 763
Saksalainen seurakunta 762
Salassapito 879
Sanomalehtimieseläke 366
Satunnainen myyntivoitto 103
Saunan arvo 737
Seisontapäiväkorvaus.....90
Selvittämisvelvollisuus 620
Sertifikaatti 133, 152
Seurakunta 46
Seurannaismuutos 611

Shekkitilin korko 449
Siirtokelpoinen vuokraoikeus..104, 107
Siirtymäsäännös.....730
Sijoitusomaisuus 724
Sijoitusrahasto.....46
Sijoitusrahasto-osuus 130
Sijoitustoiminta 459
Sijoitusvakuutuksen takaisinosto....152
Silmälasit.....301
Sisäiset kaupat 644
Sivullisen tiedonantovelvollisuus 619
Sivutoiminen 647
Sivuutettu osakeyhtiö.....648, 652
Sopimusruokailu.....278, 279
Sosiaalietuudet.....367
Sosiaalipoliittinen tehtävä.....20
Sosiaaliturvasopimus.....764
Sotapalveluksessa saatu vamma 250
Sotilasavustus 377
Splittaus, työsuhdeoptiot.....294
Sponsoritulot 255
Starttiraha 373
Substanssipoisto.....87, 630
Suhteellinen vero 21
Sukupolvenvaihdos.....665
Sukupolvenvaihdosluovutus.....144
Sulautuminen.....109, 728
Suojelupäätös 740
Suomen saksalaisen ev.lut. seurakunnan jäsen.....762
Suomessa asuminen.....30, 35, 764
Suoriteperiaate 629, 630
Synteettiset optiot 295
Syytinki 92, 124, 367, 866
Sähkö.....737
Sähkön käyttöoikeus.....273
Sähkönkäyttöoikeus.....278
Säännöstelyallas ja tekoallas.....782
Säästöhenkivakuutus 82
Säästösumma.....82, 83, 296
Tahallisuus tai törkeä huolimattomuus 773
Taidekilpailupalkinto 403
Taiteilija-apuraha 400
Taiteilijaeläke.....366
Takaisinmaksutarkoitus.....657
Takaisinosto ja muutosarvo 84
Takausprovisio 92, 659
Takausvastuu.....509, 660
Takautuva korvaus 247
Taksikortti.....306
Taksikuljetus, työnantajan järjestämä.....306
Takuupääoman korko 217
Talkootyö 404
Talletus 217
Talonmiesten asuntoetu.....277
Tantiemi 271
Tapaturma-, työkyvyttömyys- tai sairauskuluvakuutus 82
Tapaturmaturva 245
Tappio.....601
- osuus 609
- tulolähteen.....448, 462
- vähentäminen 602
Tarkkailuilmoitus, apuraha 402
Tartuntatautilaki.....246
Tasa-arvolaki.....249
Tasavallan presidentti - eläke.....366
Tasavallan presidentti - palkka.....383
Tasinko 111
Tasohuojennus.....227
Tavaramerkki 104
Tavoitearvo 735
Tekijänoikeus.....87, 104, 258, 770
Tekninen välilasku.....395
Teollisuusrakennus.....736
Termiini.....138
Terveydenhuolto 253, 300
Testamentti.....37, 87, 92
Testamenttisaanto 111
Tiedoksianto 626
Tietokone 503, 822
Tietoliikenneyhteys 308, 823
Tilinhoitomaksu 449
Tilitysjärjestelmä.....780
Tilusvaihto.....103
Todistelukustannukset.....377
Todistelupalkkio.....383
Toimeentulotuki 377
Toimeentulotuki - pakolaiset.....376
Toiminnan supistuminen 666
Toimintamuodon muutos.....108
Toimistorakennus.....736
Toimitusmaksu.....442, 450
Toissijainen työpaikka 388
Toistuvaisavustus.....376, 507
Toistuvaiskorvaus, virkamieslaki 374
Tonttihintakartta 735
Tosite 777

Tuhovaraus.....573
Tulojen myöhentyminen 246
Tulokäsite.....22
Tulolähde 22
- pääomatulo-osuuden laskeminen ...23
- tappion vähentäminen 23, 448, 462
- vuokratulo 80
Tulon jaksottaminen 627
Tulonhankkimiskulut.....818
Tulonhankkimismenot ...441, 450, 462, 463, 573, 601
- kiinteistövero 441
- lainan liitännäiskulut.....450
- omaisuuden hoitopalkkio.....441
- tallelokeron vuokra 441
Tulonhankkimisvelka.450, 456, 458, 462
Tulonhankkimisvähennys.....501
Tulonmenetyskorvaus 566, 581
Tulontasaus 770
Tulontasausmenettely 771
Tulovero 20
Tunnustuspalkinto.....403
Tuotto 83, 85
Tuotto-osuus.....87
Tutkimusryhmä.....402
Tutkimustyö.....401
Tutkimusvälineet 485
Työasuntovähennys 489
Työelämävalmennukseen osallistuvan työttömän työnhakijan työllistämistuki 373
Työharjoittelutuki 373
Työhuone.....277
- asuntoetu 277
- vähennysoikeus 502
Työhuonevähennysoikeus.....822
Työkyvyttömyys 511
Työllistämistuki 374, 581
Työmaa-alue 387
Työmarkkinajärjestö.....49
Työmarkkinatuki 372
Työmatka.....384, 497
- tilapäisyys 389
Työmatkaseteli 286
Työn suorittamisesta aiheutuneet kustannukset.....819
Työnantajan sosiaaliturvamaksu 20
Työntekijäin eläkemaksu 785
Työpaikkaruokailu.....278
Työpanos.....35, 585, 589
Työpuku 289
- palkkaa 289
- vähennysoikeus 501
työskentelyapuraha..... 401
Työsuhde 786
Työsuhdeasunto 273
Työsuhdelaina.....295
Työsuhdematkalippu 285
Työsuhdeoptio.....292
Työsuhteeseen perustuva osakeanti 291
Työttömyys 508
- kassa 45
- päiväraha.....372
- turva.....372
- vakuutusmaksu.....785
Työttömyys kassamaksu.....489
Työtulovähennys,.....523
Työturvallisuusvälineet 500
Työvoimapoliittinen aikuiskoulutus
- matkakulut.....493
Työvälineet.....504
Työyhteenliittymä.....40
Täydennyspäiväraha.....369
Täydennyspäiväraha, sairauskassa...369
Täysihoito 280
Törkeä huolimattomuus.....773
Uimahallin arvo 737
Ulkomaanedustuksen virkamiesten puolisot 363
Ulkomaanedustuksen virkamiesten puolisot
- maksettava erityiskorvaus.....510
Ulkomaankauppaliitto 32
Ulkomaanliikenne 252
Ulkomaanpäiväraha 394
Ulkomailta saatu korko.....224
Ulkomainen kuolinpesä 37
Ulkomainen osake.....725
Ulkomainen väliyhteisö 42
Ulkomainen yhtymä 41
Ullakko.....738
Urheilijan palkkiot.....255
Urheilijarahasto.....257
Urheiluseura.....49
Urheilutoiminta, henkilökuntaetu...304
Urheilutulo 628
Uskonnollinen yhdyskunta 762
Uusi aravalaina.....461
Uusi osake.....229, 728

Uusi yhtiö....229
Vaatelisä....250
Vahingonkorvaus....89, 125, 247
- veronalainen....248
- verovapaa....249
Vaihto....103
Vaihto-omaisuus....641, 724
Vaihtotyö....271
Vaihtovelkakirja....134, 292
Vakituinen asunto....32, 139, 456
Vakuuspalkkio....92
Vakuutuksen siirto....86
Vakuutuskassalaki....84
Vakuutuskorvaus....106, 565
Vakuutusmaksu....84
Vakuutusmaksu, työnantajan maksama....296
Vakuutusmaksun palautus....84
Vakuutusmaksut....602
Valmennusrahasto....256
Valtamerilisä....252
Valtion laitos....48
Valtion liikelaitos....46
Valtion tulovero....761
Valtionvero....21
Valtionverosta tehtävät vähennykset....769
Valtionverotuksen työtulo-vähennys....523
Valtionverotuksen verotettava ansio-tulo....631
Valtionverotuksen verovuoden tulo....631
Vammaistuki....368, 369, 377
Vangit - toimintaraha....376, 377
- työ- ja käyttöraha....376, 377
Vanhempainraha....368
Vapaa autoetu....281
Vapaa-ajan asunto....140, 737
Vapaalippu, liikenteenharjoittaja....307
Varallisuuden hajauttaminen....640
Varat....732
Warrantti....132, 152
Varsinainen asunto ja koti....30
Varsinainen osakas....653
Varsinainen työpaikka....386
Vastikekorvaus, merityötulo....252
Vastikkeellinen saanto....107
Vastuu verosta....779
Vastuumerkintä....626
Vastuunalainen yhtiömies....645
Vastuuvakuutus....247
Oy Veikkaus Ab....46
Vekselilimiittiprovisio....449
Velat....732
- asuntovelka....450, 462
- kohdistuminen....454
- käyttökohteen muuttuminen....454
- muu velka....450, 462
- opintovelka....450, 462
- puolittaminen....589
- tulonhankkimisvelka....450, 462
- yhteinen velka....451
- yksityisostoista johtuva....586
Velkajärjestely....104, 259, 296, 453
Vene-etu....287
Veroasteikko....761
Verohallinnon organisaatio....25
Verohallinnon tehtävät....615
Veroilmoituspaikka....618
Verojen korot....449
Verokanta....42
Veron kiertäminen....638
Veron lykkäysajalta maksettava korko....776
Veron pyöristäminen....761
Veron välttäminen....774
Veronkierto....87, 638
Veronkorotus....221, 773, 869
- ilmoittamatta jätetty tulo....871
- kuuleminen....869
- myöhästyminen....869
Veronlisäys, viivekorko ja jäännösveron korko....450
Veronmaksukyvyn alentumis-vähennys....507
Veronsaajat....20
Verontilityslaki....761, 763, 780
Verosopimukset....32
Verotettava pääomatulo....462, 631
Verotettavan tulon laskeminen....631
Verotuksen eri vaiheet....23
Verotuksen julkiset tiedot....24
Verotuksen määritelmät....20
Verotuksen tarkoitus....20
Verotuksen tehtävät....20
Verotuksen toimittaminen....23
Verotuksen välttäminen....639
Verotuspäätös....781

Verotusyhtymä .38, 112, 442, 449, 589, 608, 619
- korot 452
Verotusyksikkö.....46
Verovapaa hankintatyö 567, 568
Verovapaa tulo.....460
Verovapaa yhteisö 45
Verovapaat luonnontuotteet 577
Verovapaat varat 593
Verovastuu 779
Verovelvollinen.....21
Verovelvollisuus 20, 30
Verovuoden alijäämä.....631
Verovuoden pääomatulo.....462, 631
Verovuosi 21, 225, 253, 606
Vertailu 724
Vertailuarvo 722, 724, 725
Vertailutiedot 626
Vesialue 782
Vesijohto - ja viemäröintilaitteet ...737, 739
Vesijättö 103
Vesikate.....739
Vesivoimalaitos 736
Viemäri.....737
Vihjepalkkio 383
Viikko-osakkkeet 652
Viikonloppumatkat 392, 495
Viikonlopun päiväraha 392, 826
Viisumi 395
Viivekorko.....774
Viivästyskorko 449
- henkivakuutus 223
- tapaturma- ja liikennevahinko.223, 247
- vahigonkorvaus 249
Viivästyskorotus 223
Viivästysseuraamukset.....774
Viljasiilo 737
Viransijaisuus.....498
Virheellinen ilmoitus 773
Virikeseteli 305
Virka-auto 283
Virkamiesasunnot 277
Virkamieslain mukainen korvaus 249
Virkistys - ja harrastustoiminta.....303
Virkistys - ja harrastustoiminta
- juhlatilaisuudet 304
Virkistys - ja harrastustoiminta
- kerhotoiminta.....305
Virkistys - ja harrastustoiminta
- lomanvietto.....304
Virkistys - ja harrastustoiminta
- pääsyliput 305
Virkistys - ja harrastustoiminta
- urheilutoiminta.....304
Virkistysmatkat 288
Voiton hankkimisesta aiheutunut meno 123
Voitonjako 85, 272
Voitonjakomääräys.....645
Voitto-osuus 22, 79, 225
Vuokrattu työntekijä.....386
Vuokratulo 22, 79, 770
- ansiotuloa 80
- kalustettu asunto 828
Vuokraustoiminta 610
Vuorottelukorvaus 373
Vuosikorjaus.....80, 458
Vuosimenot 573
Vähemmistöosakas.....665
Vähennykset.....601, 769
- ansiotulovähennys 514
- cross-trade vähennys 254, 507
- elatusvelvollisuusvähennys ...515, 769
- eläketulovähennys 512, 601
- eläkevakuutusmaksuvähennys.....505
- invalidivähennys 511, 769
- merityötulovähennys....254, 507, 601
- metsävähennys 441, 463
- opintorahavähennys 513
- perusvähennys 515
- pääomatuloista 441
- toistuvaisavustus 376, 507
- veronmaksukyvyn alentumis-vähennys 507, 828
- yksinhuoltajavähennys.....507
Vähennyskelpoiset korot.....455
Vähentämisjärjestys 484
Välillinen omistus 231, 594
Välillinen vero 20
Väliluovutukset 112, 641
Välittömät kustannukset, ravintoetu 278
Välitön vero 20
Välivuokraus 642
Väärä tulolaji 774
Yhdenvertaisuuslaki 249
Yhdistelmätuki 374
Yhdistyneet kansakunnat.....273
Yhdistyneet Kansakunnat.....33

Yhteinen velka 451
Yhteisetuus 42, 572, 761
- kirkollisvero 763
Yhteishuone.....276
Yhteiskuljetus 306, 392, 492
Yhteiskunnallisesti merkittävä
toiminta 50
Yhteiskunnasta syrjäytynyt.....774
Yhteismetsä 104
Yhteissijoitusyritys.....86
Yhteistoimintalain mukainen
hyvitys.....251
Yhteisö 42, 461, 761
- tulovero 21, 761
- tuloveroprosentti 46, 761
Yhteisökorko 778
Yhtenäistämisohjeet.....818
Yhtiön nimissä laskutettu palkka 272
Yhtiöosuuden hankintavelka ...461, 594
Yhtiövastikkeet 643
Yhtymän osakkaan kirkollisvero 763
Yhtymän saamat osingot ja korot...590
Yhtymävarallisuus 590
Yksilöllinen eläkevakuutus 361
Yksilöllinen eläkevakuutus
- eläkkeen verotus 364
Yksityinen elinkeinonharjoittaja 584
Yksityiskäyttö 566
Yksityiskäyttöönotto.....122
Yleinen verovelvollisuus 30
Yleishyödyllinen toiminta 49
Yleishyödyllinen yhteisö 49, 112
Yleisradio Oy.....45
Yli kuuden kuukauden oleskelu.....30
Ylihinta.....660
Ylijäämäpalautus 565, 581
Ylikorko 449
Ylimääräinen rintamalisä.....362
Ylivelkaantuminen 508
Ylläpitokorvaus 377
Ympäristöhaitat, asuntoetu 277
Yrittäjäin eläkelaki.....786
Yrittäjäksi ryhtyvän tuki 373
Yrittäjäosakas 230, 231, 461
Yrittäjäpuolisot .34, 585, 588, 604, 606,
619
Yritysjärjestelyt 108
Yritysosuuden hankintavelka 461
Yritysosuuden hankkiminen 451
Yritystulo 34, 79
Yritystulon pääoma-osuus 585, 587
Yritystulon pääomatulo-osuus.....584
Yömatkaraha.....397
Äidinmaito.....383
Äitiysavustus 377
Äitiysraha.....368
Äänetön yhtiömies 592, 594, 645

3 VEROTUKSEN TEHTÄVÄT JA MÄÄRITELMÄT

VEROTUKSEN TARKOITUS

Valtio, kunnat ja muut julkisyhteisöt rahoittavat toimintansa pääasiallisesti erilaisilla veroilla ja maksuilla.

Varojen kerääminen julkisyhteisöjen toiminnan rahoittamiseen on verotuksen tärkein tehtävä (*fiskaalinen tehtävä*). Verotuksella voi olla lisäksi *sosiaalipoliittinen tehtävä*. Verotuksen avulla voidaan vaikuttaa myös *taloudelliseen ja aluepoliittiseen* kehitykseen.

Hyvällä verojärjestelmällä katsotaan yleensä olevan tiettyjä omaisuuksia. Verotuksen tulisi olla neutraalia, oikeudenmukaista ja yksinkertaista. Käytännössä erilaiset tavoitteet saattavat joskus olla osittain ristiriidassa keskenään.

VEROT, VERONSAAJAT JA VEROVELVOLLISET

Välittömät ja välilliset verot

Verot luokitellaan usein *välittömiin* ja *välillisiin* veroihin.

Välitön vero on tarkoitettu jäämään lopullisesti verovelvollisen rasitukseksi. Välittömiä veroja ovat muun muassa valtion tulovero, kunnallisvero, kirkollisvero, perintö- ja lahjavero, kiinteistövero sekä arpajaisvero. Välittömiin veroihin voidaan rinnastaa myös eräät veronluontoiset maksut kuten työnantajan sosiaaliturvamaksu ja vakuutetun sairausvakuutusmaksu.

Välillisiä veroja ovat sellaiset verot, jotka verovelvollinen *vyöryttää* eli siirtää toisen maksettavaksi. Vero voidaan vyöryttää esimerkiksi kuluttajan maksettavaksi. Välillisiä veroja ovat muun muassa arvonlisävero sekä erilaiset valmisteverot.

Veronsaajat

Veronsaajia ovat valtio, kunnat, seurakunnat, ortodoksisen kirkkokunnan seurakunnat, Kansaneläkelaitos sekä metsänhoitoyhdistykset ja metsäkeskukset.

Tuloverojen tuoton jakautuminen

Luonnollisten henkilöiden ja erillisinä verovelvollisina verotettavien kuolinpesien tulo jaetaan ansio- ja pääomatuloon. Ansiotulosta suoritetaan tuloveroa valtiolle. Lisäksi ansiotulosta suoritetaan kunnallis- ja kirkollisveroa sekä vakuutetun sairausvakutuusmaksua.

Kunnallisveroa suoritetaan kunnan vuosittain vahvistaman tuloveroposentin mukaan. Kunnallisveron saa verovelvollisen kotikunta. Muille kunnille ei jaeta jako-osuutta verosta, vaikka verovelvollinen olisi harjoittanut elinkeinotoimintaa tai maataloutta kyseisessä kunnassa.

Kirkollisveroa suorittavat seurakuntaan kuuluvat luonnolliset henkilöt ja kuolinpesät. Seurakunnat vahvistavat vuosittain tuloveroprosentit, joiden mukaan kirkollisveroa suoritaan.

Vakuutetun sairausvakuutusmaksulla rahoitetaan Kansaneläkelaitoksen maksamia etuuksia ja korvauksia. Maksun suuruus vahvistetaan vuosittain Valtioneuvoston asetuksella.

Pääomatuloista suoritetaan 28 prosentin suuruinen vero, jonka saa kokonaan valtio.

Yhteisöille, lukuunottamatta osittain verovapaita yhteisöjä, määrätään verotettavan tulon perusteella 26 prosentin suuruinen vero. Tämä vero jakaantuu valtion, kaikkien kuntien ja seurakuntien osuuksiin.

Verovelvolliset

Verovelvollisia ovat ne, joiden velvollisuutena on veron maksaminen. Pelkkä verovelvollisuus ei kuitenkaan automaattisesti tarkoita sitä, että maksettavaksi tosiasiallisesti määrätään veroja. Veroja määrätään vasta silloin,

kun verovelvollisen verottavan tulon määrä on sen verran suuri, että siitä on lain mukaan maksettava veroa.

Verovelvollisia ovat luonnolliset eli fyysiset henkilöt ja juridiset eli oikeushenkilöt. Tuloverolaissa on muut kuin luonnolliset henkilöt jaettu yhteisöihin, yhtymiin ja yhteisetuuksiin. Yhtymät eivät ole verovelvollisia, vaan ainoastaan laskentasubjekteja, joiden tulot ja varat jaetaan osakkailla verotettavaksi. Lisäksi kuolinpesä voi olla verovelvollinen.

VÄLITTÖMÄN VERON MÄÄRÄÄMINEN

Tulosta maksettavien verojen määrääminen ja maksuunpano tapahtuu pääosin verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995, VML) mukaisessa menettelyssä. Lisäksi on eräitä veroja, jotka peritään tulon lähteellä.

Verotusmenettelylain mukaan määrättävät verot ja maksut

Verotusmenettelylain mukaisessa menettelyssä määrättävät verot ja maksut ovat:

1) valtiolle tulon perusteella suoritettava vero *(valtionvero);*

2) kunnalle tulon perusteella suoritettava vero *(kunnallisvero);*

3) yhteisön ja yhteisetuuden tulon perusteella suoritettava vero (*yhteisön tulovero*);

4) evankelis-luterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkkokunnan seurakunnalle suoritettava vero *(kirkollisvero)*; ja

5) Kansaneläkelaitokselle suoritettava vakuutetun maksu *(sairausvakuutusmaksu)*.

Verotusmenettelylain säännöksiä sovelletaan tuloverojen ohella soveltuvin osin eräisiin muihin välittömiin veroihin, kuten kiinteistöveroon sekä perintö- ja lahjaveroon.

Lähdeverot

Tulon lähteellä perittävää veroa kutsutaan *lähdeveroksi.* Laissa on erikseen säädetty se, mitkä tulot kuuluvat lähdeverotuksen piiriin. Rajoitetusti verovelvollisen lähdeveroa on suoritettava eräistä rajoitetusti verovelvollisen Suomesta saamista tuloista, esimerkiksi palkoista ja osingoista. Korkotulon lähdeveroa puolestaan suoritetaan suurimmasta osasta luonnollisten henkilöiden saamia korkotuloja. Ulkomailta tuleva palkansaaja voi tietyin edellytyksin hakeutua palkkatulon lähdeveron piiriin.

VERON MÄÄRÄ

Progressiivinen vero

Ansiotulojen valtionvero on progressiivinen. Progressiivisen veron prosentuaalinen määrä on sitä suurempi mitä suurempi tulo on. Suuremmasta tulosta menee siis suhteellisesti enemmän veroa.

Marginaalivero

Verovelvollisen vuositulon lisäyksestä menevää veroa kutsutaan *marginaaliveroksi.* Esimerkiksi jos verovelvollinen ansaitsee 1 000 euroa muiden tulojensa lisäksi ja tästä menee veroa 530 euroa, hänen marginaaliveroprosenttinsa on 53.

Suhteellinen vero

Vero on *suhteellinen*, jos sen prosentuaalinen määrä on yhtä suuri riippumatta tulon määrästä. Suhteellinen vero on esimerkiksi pääomatulon vero, joka on 28 prosenttia puhtaan pääomatulon määrästä. Kunnallis- ja kirkollisvero ovat myös suhteellisia veroja*, (jakoveroja*), jotka suoritetaan asianomaisten veronsaajien vahvistaminen tuloveroprosenttien mukaisina. Myös sairausvakuutusmaksu on suhteellinen. Yhteisöjen tulovero on niin ikään suhteellinen. Sen suuruus on 26 prosenttia.

VEROVUOSI JA VEROTUKSEN TOIMITTAMINEN

Tuloveroa maksetaan *verovuonna* saadusta tulosta. Verovuosi on kalenterivuosi. Kirjanpitovelvollisen verovuosi poikkeaa kuitenkin kalenterivuodesta, jos verovelvollisen tilikautena ei ole kalenterivuosi. Tällöin verovuosi on se tai ne tilikaudet, jotka ovat kalenteri-

vuonna päättyneet. Maataloudesta saadusta tulosta verotetaan kuitenkin aina lähinnä edelliseltä kalenterivuodelta.

Verovelvollisen verotus päättyy Verohallinnon määräämänä aikana, kuitenkin viimeistään verovuotta seuraavan kalenterivuoden lokakuun loppuun mennessä (VML 49 §).

TULOLAJIT JA TULOLÄHTEET

Tulokäsite

Tulon veronalaisuutta ja menon vähennyskelpoisuutta koskeva yleissäännös on *tuloverolain* (1535/1995, TVL) 29 §:ssä. Veronalaista tuloa ovat määrätyin poikkeuksin verovelvollisen rahana tai rahanarvoisena etuutena saamat tulot. Tulon veronalaisuudessa lähdetään siitä, että kaikki tulot ovat veronalaisia, jollei laissa nimenomaisesti säädetä toisin. Verovelvollisella on oikeus vähentää tuloistaan niiden hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneet menot, eli luonnolliset vähennykset.

Luonnollisen henkilön ja kotimaisen kuolinpesän tulo jaetaan kahteen *tulolajiin*, joita ovat ansio- ja pääomatulo.

Pääomatulot

Veronalaista pääomatuloa on pääsäännön mukaan omaisuuden tuotto, omaisuuden luovutuksesta saatu voitto ja muu sellainen tulo, jota varallisuuden voidaan katsoa kerryttäneen (TVL 32 §). Tuloverolaissa luetellaan esimerkkeinä pääomatuloista seuraavat tuloerät: korkotulot, osinkotulo siten kuin 33 a - 33 d §:ssä säädetään, vuokratulo, voitto-osuus, henkivakuutuksen tuotto, metsätalouden pääomatulo, maa-aineksista saadut tulot ja luovutusvoitto.

Ansiotulot

Ansiotuloa on muu tulo kuin pääomatuloksi määritelty tulo. Veronalaista ansiotuloa on TVL 61.2 §:n mukaan muun ohessa työsuhteen perusteella saatu palkka ja siihen rinnastettava tulo, eläke sekä tällaisen tulon sijaan saatu etuus tai korvaus.

Tulolähteet

Veronalainen tulo lasketaan *tulolähteittäin*. Tulolähteitä on kolme:

- elinkeinotoiminnan tulolähde,
- maatalouden tulolähde ja
- muun toiminnan tulolähde (*henkilökohtaiset tulot*).

Erillistä kiinteistötulolähdettä ei ole. Kiinteistöstä saatava tulo verotetaan sen tulolähteen tulona, johon kiinteistö kuuluu.

Tulolähdejako vastaa pääpiirteittäin elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968, EVL), maatilatalouden tuloverolain (543/1967, MVL), ja tuloverolain soveltamisaloja. Toiminta, jonka tuloksen laskenta tapahtuu elinkeinoverolain mukaan, muodostaa elinkeinotoiminnan tulolähteen. Vastaavasti toiminta, jonka tulos lasketaan maatilatalouden tuloverolain mukaan, muodostaa maatalouden tulolähteen. Henkilökohtaisen toiminnan verotettava tulo lasketaan tuloverolain säännösten mukaan.

Elinkeinotoiminnan tulolähde

EVL 2 §:n mukaan verovelvollisen harjoittama liike- ja ammattitoiminta muodostaa elinkeinotoiminnan tulolähteen.

Liiketoiminnalle on luonteenomaista, että se tapahtuu liikkeenharjoittajan omaan lukuun ja omalla vastuulla. Liikkeenharjoittaja asettuu alttiiksi riskeille. Hän hankkii raaka-aineita, kauppatavaroita, koneita, kalustoa, laitteita ja suorittaa palkkamenoja odottaen näiden tuotantotekijöiden avulla aikaansaamistaan suoritteista kertyvän tuloa itselleen.

Ammattitoimintana pidetään sellaista liiketoiminnan kaltaista toimintaa, jota harjoitetaan liiketoimintaa suppeammissa puitteissa asettumatta sanottavammin riskeille alttiiksi.

Maatalouden tulolähde

Maatalouden tulolähde muodostuu verovelvollisen harjoittamasta maataloudesta. Metsätalous ei kuulu maatalouden kanssa samaan tulolähteeseen, vaan henkilökohtaisiin tuloihin.

Maataloudella tarkoitetaan varsinaista maataloutta sekä sellaista erikoismaataloutta taikka maa- tai metsätalouteen liittyvää muuta toimintaa, jota ei pidetä eri liikkeenä (MVL 2 §).

Henkilökohtaiset tulot

Kaikki muut kuin elinkeinotoiminnan ja maatalouden tulot kuuluvat henkilökohtaisiin tuloihin. Tällaisia tuloja ovat esimerkiksi palkka-, eläke- ja korkotulot sekä luovutusvoitot.

Verovelvollisen kaikkia henkilökohtaisia tuloja pidetään yhtenä tulolähteenä, mutta ne jakaantuvat kahteen tulolajiin, pääomatuloon ja ansiotuloon.

Myös muilla kuin luonnollisilla henkilöillä voi olla henkilökohtaisen tulolähteen tuloja Esimerkiksi yrityksillä, kuten yhteisöillä ja elinkeinoyhtymillä, voi olla henkilökohtaisen toiminnan tulolähteen tuloa. Mahdollista on myös se, että yrityksen koko toiminta katsotaan muuksi kuin elinkeinotoiminnaksi. Yrityksen tulos lasketaan ja verotetaan tällöin tuloverolain säännösten mukaan.

Tulolähde ja pääomatulo-osuuden laskeminen

Jaettaessa elinkeinotoiminnan ja maatalouden tuloa pääoma- ja ansiotuloksi, pääomatuloosuus määräytyy pääsääntöisesti tulolähteen nettovarallisuuden perusteella (TVL 38 §). Tämän vuoksi varat ja velat on kohdistettava oikeaan tulolähteeseen.

Tulolähdejako ja tappion vähentäminen

Tappioiden tulolähdesidonnaisuus koskee valtion- ja kunnallisverotusta. Toisen tulolähteen tappiota ei voi vähentää toisen tulolähteen tulosta. Elinkeinotoiminnan ja maatalouden verovuoden tappio vähennetään pääsääntöisesti tulolähteen tulosta seuraavan 10 verovuoden aikana sitä mukaa kuin tuloa syntyy (TVL 119 §).

Luonnollisen henkilön tai kuolinpesän vaatimuksesta voidaan elinkeinotoiminnan tai maatalouden tappio kuitenkin vähentää tulolähteen ulkopuolisista tuloista. Tappio vähennetään tällöin verovuoden pääomatuloista (TVL 59 §).

VEROTUKSEN ERI VAIHEET

Verotuksessa on seuraavia vaiheita:

- ennakkoperintä,
- ilmoittamisvelvollisuus,
- verotettavan tulon laskeminen,
- veron määrääminen,
- veron maksuunpano sekä
- veronkanto ja tilittäminen veronsaajille.

Verotuksen päättymisen jälkeen verotusta voidaan oikaista. Oikaistuun verotukseen voidaan hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden päätökseen voidaan hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta, jos korkein hallinto-oikeus antaa valitusluvan.

Ennakkoperintä

Ennakkoperinnästä säädetään ennakkoperintälaissa (1118/1996, EPL). Ennakkoperintä toimitetaan joko ennakonpidätyksenä tai ennakonkantona. Lisäksi verovelvollinen voi vapaaehtoisesti maksaa ennakon täydennysmaksua. Ennakonpidätys toimitetaan muun muassa palkka- ja eläketulosta sekä veronalaisista sosiaalietuuksista. Ennakonpidätys toimitetaan myös puun myyntitulosta. Ennakonkantona ennakko peritään muun muassa maatalous-, liike- ja ammattitulosta. TVL 33 a §:ssä tarkoitetuista julkisesti noteeratuista yhtiöistä saadusta osingosta toimitetaan ennakonpidätys. Muista osingoista ei toimiteta ennakonpidätystä.

Verotuksen toimittaminen

Verohallinto toimittaa verotuksen (VML 6 §). Verotusta toimittaessaan Verohallinto laskee ja maksuunpanee kunkin verovelvollisen osalta verotusmenettelystä annetussa laissa tarkoitetut verot ja maksut sekä muuttaa tarvittaessa verotusta (VML 26 e §).

Kun Verohallinto on toimittanut verotuksen, lähetetään verovelvolliselle verotuspäätös selvityksineen verotuksen perusteista sekä muutoksenhakuohjeet (VML 51 §). Ve-

TULOLÄHTEET

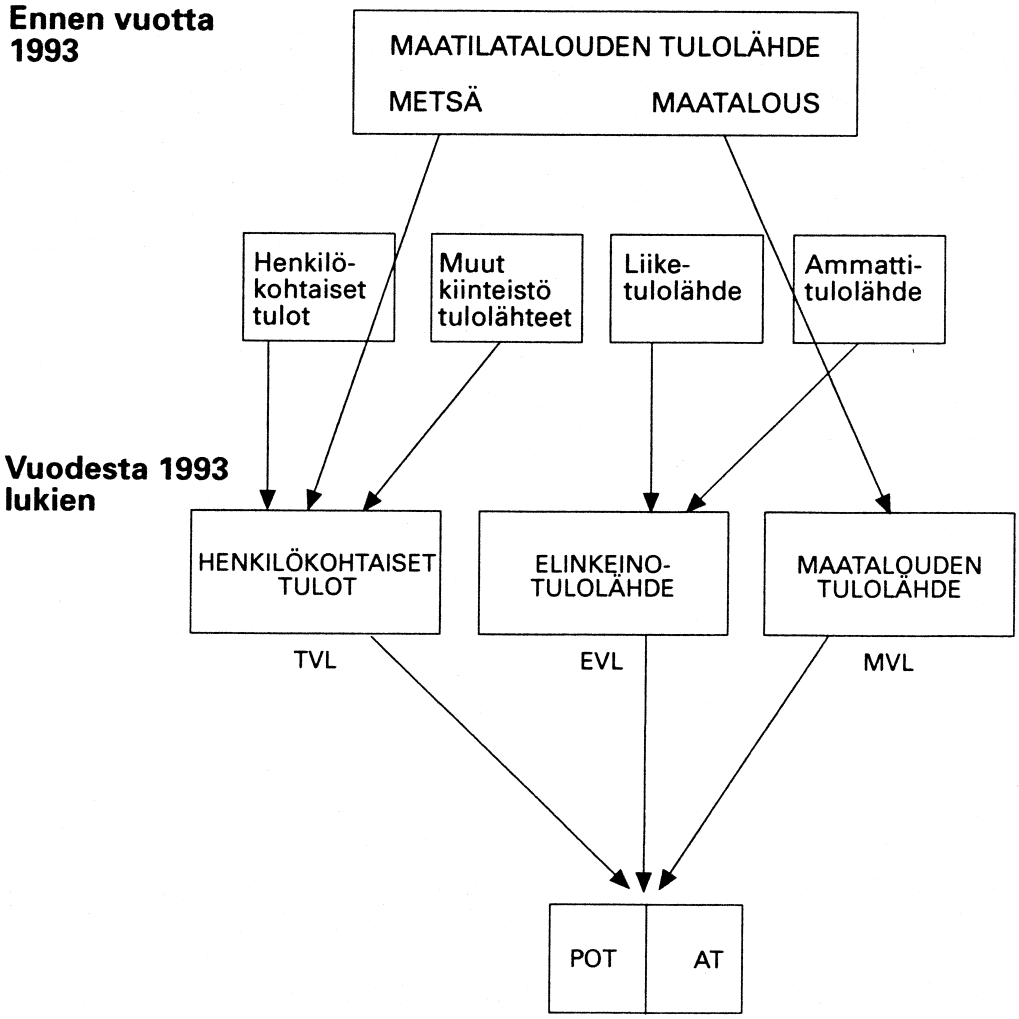

rovelvollisen verotus päättyy Verohallinnon määräämänä aikana, kuitenkin viimeistään verovuotta seuraavan kalenterivuoden lokakuun loppuun mennessä. Verotus voi päättyä eri verovelvollisilla eri aikaan (VML 49 §). Verotuksen päätyttyä tulevat kunkin verovelvollisen verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta (1346/1999) annetun lain 2 luvussa tarkoitetut verotuksen lopputulosta koskevat tiedot julkisiksi.

ENNAKKOTIETO

Verohallinto voi antaa verovelvollisen tai yhtymän kirjallisesta hakemuksesta tuloveroa koskevan ennakkotiedon (VML 85 §). Hakemus on tehtävä ennen sen ajan päättymistä, jonka kuluessa veroilmoitus on määrätty annettavaksi. Päätös voi koskea mitä tahansa tuloverotuksen toimittamiseen liittyvää yksittäistä kysymystä. Siten ennakkotieto voi koskea esimerkiksi arvostusongelmaa tai veronkiertosäännöksen soveltumista.

Ennakkotieto annetaan määräajaksi. Määräajan on päätyttävä viimeistään ennakkotiedon antamista seuraavan kalenterivuoden aikana. Ennakkotieto voidaan jättää antamatta esimerkiksi silloin, kun verovelvollinen pyytää vastausta useiden vaihtoehtoisten toimintamallien verotuskohtelusta ilmeisenä tarkoituksenaan veroedun tavoittelu. Myös silloin, kun asiassa pyydettyä tarpeellista selvitystä ei ole annettu, voidaan ennakkotieto jättää antamatta. Ennakkotietohakemus on jätettävä tutkimatta, jos asiaa koskeva hakemus on vireillä keskusverolautakunnassa tai keskusverolautakunta on ratkaissut asian.

Ennen kuin ennakkotietopäätös annetaan hakijalle tiedoksi, Verohallinnon on hankittava Veronsaajien oikeudenvalvontayksiköltä ilmoitus siitä, käyttääkö yksikkö oikeuttaan hakea muutosta verotukseen, joka on toimitettu ennakkotiedon osoittamalla tavalla.

Verohallinnon on noudatettava antamaansa ennakkotietoa verotusta toimitettaessa, jos verovelvollinen tai yhtymä sitä vaatii.

Ennakkotieto on maksullinen. Maksun määrästä säädetään valtiovarainministeriön asetuksella. Nykyinen asetus (1092/2009) on voimassa 1.1.2010 - 31.12.2012 välisen ajan.

VEROLAIT

Tuloverotusta koskevat keskeiset säännökset ovat tuloverolaissa (1535/1992, TVL). Tuloveroissa säädetään tulon veronalaisuudesta, henkilökohtaisten tulojen verottamisesta, tulon jakamisesta pääomatuloon ja ansiotuloon, tulon ja menon jaksottamisesta, tappiontasauksesta sekä verosta.

Elinkeinotoiminnan, joka käsittää sekä liike- että ammattitoiminnan, tulos vahvistetaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968, EVL) mukaan. Maatalouden tulojen veronalaisuudesta, menojen vähentämisestä ja jaksotuksesta säädetään taas maatilatalouden tuloverolaissa (543/1967, MVL). Metsätalouden tulon verottamista koskevat säännökset sisältyvät tuloverolakiin.

Tuloveron määrää koskevat säännökset ovat tuloverolaissa sekä vuosittain säädettävässä tuloveroasteikkolaissa. Kunnallis- ja kirkollisverosta ja näiden tuloveroprosenttien vahvistamisesta säädetään tuloverolain ohella kuntalaissa sekä eri kirkkolaeissa. Sairausvakuutusmaksusta säädetään sairausvakuutuslaissa (1224/2004, SVL) ja työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetussa laissa (366/1963, StmL) sekä eräissä muissa laeissa.

Verotusmenettelystä on säädetty verotusmenettelystä annetussa laissa (1558/1995, VML). Verotusmenettelylain mukaan määrättävien verojen ja maksujen ennakkoperinnästä säädetään ennakkoperintälaissa (1118/1996, EPL). Veronkannosta ja tilittämisestä eri veronsaajille säädetään veronkantolaissa (609/2005, VKL) ja verontilityslaissa (532/1998). Ennakonpidätysten ja muiden oma-aloitteisten verojen maksamisesta ja ilmoittamisesta säädetään verotililaissa (604/2009). Verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta säädetään 30.12.1999 annetussa laissa (1346/1999, VerJulkL).

Verohallinnon organisaatiosta ja tehtävistä säädetään Verohallinnosta annetussa laissa (503/2010, VerohallintoL).

VEROHALLINNON ORGANISAATIO

Verolainsäädännön valmistelu kuuluu valtiovarainministeriölle. Myös verotusta koskevien asetusten ja valtioneuvoston päätösten valmisteluvastuu kuuluu valtiovarainministeriölle.

Verotusta varten on valtiovarainministeriön alainen Verohallinto (VerohallintoL 1 §). Verohallinto on yksi viranomainen, jonka toimialueena on koko Suomi. Verohallintoa johtaa pääjohtaja.

Verohallinnon tehtävät

Verohallinnosta annetun lain 2 §:n mukaan Verohallinnon tehtävänä on verotuksen toimittaminen, verovalvonta, verojen ja maksujen kanto, perintä ja tilitys sekä veronsaajien

oikeudenvalvonta. Lisäksi Verohallinnon on edistettävä oikeaa ja yhdenmukaista verotusta sekä kehitettävä Verohallinnon palvelukykyä. Verohallinnon tulee myös suorittaa ne selvitys-, kokeilu-, seuranta- ja suunnittelutehtävät sekä muut tehtävät, jotka valtiovarainministeriö sille antaa tai jotka sille erikseen säädetään taikka määrätään.

Edellä mainittujen lisäksi Verohallinnon tehtävänä on ylläpitää sähköistä tunnistuspalvelua vuosina 2011 - 2013 (VerohallintoL 2 a §, 1414/2010).

Verohallinnon yksiköt

Verohallinto toimii jakautuneena *yksiköihin,* joista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella (VerohallintoL 4 §). Yksiköiden välisestä tehtävien jaosta määrätään tarkemmin Verohallinnon työjärjestyksessä. Nykyinen valtioneuvoston asetus (563/2010) on tullut voimaan 1.9.2010 alkaen ja työjärjestys (1251/2010) 1.1.2011 alkaen. Jäljempänä esitetty kuvaa Verohallinnon organisaatiota sellaisena kuin siitä on edellä mainitussa asetuksessa säädetty ja työjärjestyksessä määrätty.

Verohallinnon yksiköitä ovat muun muassa (VNa Verohallinnon yksiköistä 2 - 5 §)

- yritysverotusyksikkö,
- verovirastot,
- verotarkastusyksikkö ja
- veronkantoyksikkö.

Verohallinnossa on lisäksi eräitä muita yksiköitä, jotka hoitavat Verohallinnon yhteisiä tehtäviä (VNa Verohallinnon yksiköistä 6 §). Muita yksiköitä ovat muun muassa Esikunta- ja oikeusyksikkö, Tietohallintoyksikkö ja Yhteiset palvelut -yksikkö.

Esikunta- ja oikeusyksikkö valmistelee ja esittelee pääjohtajan ratkaistavaksi Verohallinnon päätökset, pääjohtajan määräämät yhtenäistämisohjeet sekä muut oikeudellista erityisasiantuntemusta vaativat lausunnot ja selvitykset. Tietohallintoyksikkö puolestaan hoitaa sovellus- ja tuotantotehtäviä sekä tietopalvelutehtäviä. Yhteiset palvelut -yksikkö vastaa palvelu- ja valvontatoimintojen keskitetyistä kehittämistehtävistä.

Verohallinnon yksiköissä voi olla *toimintayksiköitä* (VerohallintoL 4.3 §). Näitä ovat esimerkiksi verotoimistot ja yritysverotoimistot.

Verohallinnossa on ennakkoratkaisujen antamista varten keskusverolautakunta (VerohallintoL 5 §).

Vuodesta 2011 alkaen Verohallinnossa on Harmaan talouden selvitysyksikkö, jonka tehtävistä on säädetty 1.1.2011 voimaantulleessa erillislaissa (1207/2010).

Verovirastot

Verovirastot toimittavat luonnollisten henkilöiden ja yhtymien verotuksen. Verovirastot myös suorittavat edellä mainittujen verovelvollisten verovalvontaa. Lisäksi verovirastot toimittavat kaikkien verovelvollisten kiinteistöverotuksen (Verohallinnon työjärjestys 18 §). Verovirastot järjestävät niille kuuluvat verotustehtävät omilla työjärjestyksillään.

Verovirastoja on 1.9.2010 alkaen viisi. Verovirastojen tehtävät on vuoden 2011 loppuun asti jaettu toimialueittain. Toimialueet muodostuvat maakuntaliittojen toimialueista. Veroviraston päällikön virkanimike on alueverojohtaja.

Verovirastojen toimintayksiköitä ovat verotoimistot, jotka muun muassa vastaavat henkilöasiakkaiden ja yhtymien asiakaspalvelusta. Verotoimistoja on yhteensä 22. Niillä on päätoimipaikkojensa ohella useita palvelupisteitä eri paikkakunnilla. Verotoimistoa johtaa verojohtaja.

Henkilöverotuksen ohjaus- ja kehittämisyksikkö ohjaa verovirastojen toimintaa. Ohjaus- ja kehittämisyksikkö muun muassa antaa luonnollisten henkilöiden ja yhtymien verotusta koskevat oikeudelliset tulkintasuositukset, soveltamisohjeet ja yhteiset työmenettelyohjeet.

Verovirastot on tarkoitus kokonaan lakkauttaa vuoden 2011 jälkeen. Niiden tehtävät on tarkoitus siirtää tällöin toimintansa aloittavalle Henkilöverotusyksikölle.

Yritysverotusyksikkö

Yritysverotusyksikkö toimittaa yhteisöjen ja yhteisetuuksien verotuksen sekä suorittaa niiden verovalvontaa. Yritysverotukselle on lisäksi määrätty eräitä muita tehtäviä (Verohallinnon työjärjestys 15 §).

Yritysverotuksen toimialueena on koko Suomi. Yritysverotusyksikössä on 8 verotoimistoa, jotka vastaavat muun muassa asiakaspalvelusta. Yritysverotusyksikössä on ohjaus- ja kehittämisyksikkö, joka antaa yhteisöjen, yhteisetuuksien ja muiden yritysten verotusta koskevat oikeudelliset tulkintasuositukset, soveltamisohjeet ja yhteiset työmenettelyohjeet.

Konserniverokeskus on yksi kahdeksasta yritysverotoimistosta. Konserniverokeskus toimittaa suurimpien yrityksen verotuksen. Konserniverokeskuksen toimialueena on koko Suomi.

Verotarkastusyksikkö ja Veronkantoyksikkö

Verotarkastusyksikkö suorittaa verotarkastuksia ja muuta verovalvontaa. Veronkantoyksikkö puolestaan hoitaa verojen ja maksujen kantoa, perintää ja tilittämistä koskevat tehtävät sekä verotilitehtävät. Kummankin yksikön toimialueena on koko Suomi. Sekä verotarkastus- että Veronkantoyksikön toimintaa ohjaa oma erillinen ohjaus- ja kehittämisyksikkö.

Verotuksen oikaisulautakunta

Verotuksen oikaisulautakunta on oikaisuviranomainen, jolla on itsenäinen ratkaisuvalta. Oikaisulautakunta ratkaisee ensimmäisenä muutoksenhakuviranomaisena tulo-, kiinteistö- sekä perintö- ja lahjaverotusta koskevat oikaisuvaatimukset. Vasta oikaisuvaatimukseen annetusta ratkaisusta voi tehdä valituksen hallinto-oikeudelle. Hallinto-oikeuden päätöksestä voi valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Verotuksen oikaisulautakunta on jokaisessa verovirastossa. Verotuksen oikaisulautakunta on myös Ahvenanmaan verotoimistossa. Lautakunnan toimikausi on viisi kalenterivuotta.

Verohallinto määrää yhden tai useamman henkilön toimimaan verotuksen oikaisulautakunnan puheenjohtajana. Lisäksi Verohallinto määrää, kuka puheenjohtajista toimii lautakunnan puheenjohtajana ja kuka puheenjohtajista kunkin sijaisena puheenjohtajan ollessa estynyt.

Verotuksen oikaisulautakunnassa on puheenjohtajan lisäksi neljällä jaollinen määrä jäseniä. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Jäsenet ja varajäsenet, jotka ovat antaneet suostumuksensa tehtävään, määrää Verohallinto.

Jotta verotuksen oikaisulautakunnan toiminta olisi mahdollisimman tasapuolista ja oikeudenmukaista, tulee siinä olla edustettuina veronmaksajien, veronsaajien ja verohallinnon esittämiä henkilöitä siten, että jäsenistä neljäsosa on verohallinnon, neljäsosan kuntien ja puolet eri veronmaksajaryhmien esittämiä henkilöitä.

Verotuksen oikaisulautakunta voi tarvittaessa toimia jaostoihin jakautuneena. Jos lautakunta toimii jaostoihin jakaantuneena, kussakin jaostossa on puheenjohtajan lisäksi neljä jäsentä. Oikaisulautakunnan jaostoon voidaan määrätä yksi tai useampi puheenjohtaja. Jaostoa koskevat soveltuvin osin samat säännökset kuin lautakuntaakin.

Lautakunta päättää itse tehtävien jaosta jaostojen kesken sekä jäsenten jakautumisesta eri jaostoihin. Lautakunnassa noudatettavaan menettelyyn sovelletaan hallintolakia (434/2003) sekä verotusmenettelystä annettua lakia (1558/1995).

Verotuksen oikaisulautakuntiin sovelletaan 1.9.2010 kumotun Verohallintolain (237/2008) säännöksiä vuoden 2012 loppuun asti (VerohallintoL 35.4 § ja 35.5 §, 503/2010).

Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö

Verohallinnossa on Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö. Yksiköllä oikeus hakea muutosta verotukseen sekä yhtymän tulon ja va-

rallisuuden vahvistamiseen ja niiden jakoon. Yksikkö käyttää veronsaajien puhevaltaa verotusta koskevassa asiassa asianosaisena.

Veronsaajien oikeudenvalvontayksikön tehtävänä on valvoa valtion, kunnan, seurakunnan, Kansaneläkelaitoksen, metsänhoitoyhdistyksen ja metsäkeskuksen oikeutta verotuksessa ja verotusta koskevassa muutoksenhaussa sekä hallintolaissa tai hallintolainkäyttölaissa tarkoitetussa muussa asiassa silloin, kun yksikkö katsoo, että:

1) se on lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa taikka verotus- tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi tarpeen;

2) asia on taloudellisesti merkittävä; tai

3) veronsaajien oikeudenvalvonta muutoin sitä edellyttää.

Liite 1

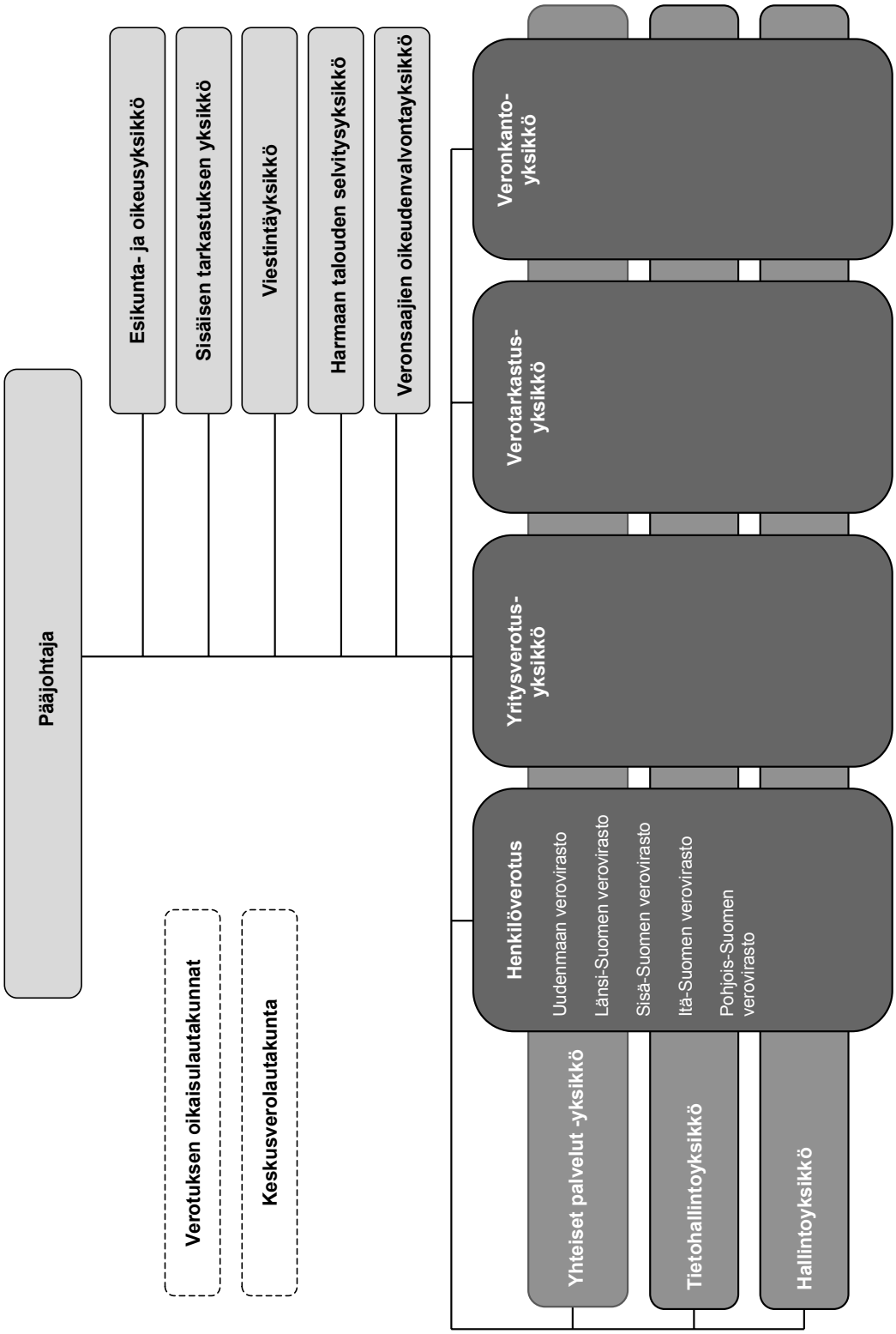
Pääjohtaja
Esikunta- ja oikeusyksikkö
Sisäisen tarkastuksen yksikkö
Viestintäyksikkö
Harmaan talouden selvitysyksikkö
Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö
Verotuksen oikaisulautakunnat
Keskusverolautakunta
Henkilöverotus
Uudenmaan verovirasto
Länsi-Suomen verovirasto
Sisä-Suomen verovirasto
Itä-Suomen verovirasto
Pohjois-Suomen verovirasto
Yritysverotus-yksikkö
Verotarkastus-yksikkö
Veronkanto-yksikkö
Yhteiset palvelut -yksikkö
Tietohallintoyksikkö
Hallintoyksikkö

4 VEROVELVOLLISUUS

YLEINEN JA RAJOITETTU VEROVELVOLLISUUS

Tuloverolain mukaan verovelvollisuus jakaantuu yleiseen ja rajoitettuun verovelvollisuuteen. Tuloverolaissa on lisäksi eräitä verovelvollisuuden laajuutta koskevia erityissäännöksiä.

Yleisesti verovelvollinen

Luonnollinen henkilö on Suomessa yleisesti verovelvollinen, jos hän asuu Suomessa. Henkilö asuu Suomessa, jos hänellä on täällä varsinainen asunto ja koti. Yleisesti verovelvollinen on myös henkilö, joka jatkuvasti oleskelee täällä yli kuuden kuukauden ajan.

Yhteisö, yhteisetuus ja kuolinpesä ovat Suomessa yleisesti verovelvollisia, jos ne ovat kotimaisia. Yhteisö on kotimainen, kun se on rekisteröity Suomessa tai perustettu Suomen lainsäädännön mukaan. Kuolinpesä on kotimainen, jos perittävä on asunut kuolinhetkellä Suomessa (TVL 17.4 §).

Yleisesti verovelvollista verotetaan Suomessa sekä hänen Suomesta että ulkomailta saamistaan tuloista (TVL 9.1 § 1 k.).

Verosopimuksilla ja kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta annetulla lailla (1552/1995) estetään kaksinkertaista verotusta. Verosopimuksen määräyksillä ei ole merkitystä ratkaistaessa sitä, onko henkilö yleisesti vai rajoitetusti verovelvollinen. Verovelvollisuus määräytyy tuloverolain säännösten perusteella, eli sen mukaan, onko henkilö TVL 11 §:n perusteella Suomessa asuva.

Rajoitetusti verovelvollinen

Rajoitetusti verovelvollisia ovat kaikki ne, jotka eivät ole yleisesti verovelvollisia. Jos luonnollinen henkilö ei asu Suomessa, hän on täällä rajoitetusti verovelvollinen. Ulkomainen yhteisö on niin ikään rajoitetusti verovelvollinen.

Rajoitetusti verovelvollinen suorittaa Suomeen veroa vain täältä saamistaan tuloista. Suomesta saatuja tuloja ovat esimerkiksi Suomessa tehdystä työstä saatu palkkatulo ja suomalaisen osakeyhtiön maksama osinko (TVL 10 §).

Eräät Suomesta saadut korkotulot eivät ole kuitenkaan veronalaista tuloa rajoitetusti verovelvolliselle. Esimerkiksi talletustilin tai joukkovelkakirjalainan korko on rajoitetusti verovelvolliselle verovapaa. (TVL 9.2 §).

Kansainvälistä verotusta on käsitelty Verohallinnon julkaisemassa **Kansainvälisen verotuksen käsikirjassa** (VH:n julkaisu 621).

LUONNOLLINEN HENKILÖ

Suomessa asuminen

Tuloverolaissa määritellään henkilön Suomessa asuminen, koska sen perusteella määräytyy hänen yleinen verovelvollisuutensa Suomessa. Vaikka henkilö asuu tuloverolain tarkoittamassa mielessä Suomessa, hän ei välttämättä fyysisesti oleskele täällä.

Asunto ja koti

Henkilön katsotaan asuvan Suomessa, kun hänellä on täällä varsinainen asunto ja koti. Yleensä henkilöllä on asunto ja koti Suomessa, jos hänet on täällä merkitty väestötietojärjestelmään (väestötietolaki 507/93). Vaikka henkilöä ei ole merkitty väestötietojärjestelmässä Suomessa asuvaksi, verotuksessa hänellä voi kuitenkin olla varsinainen asunto täällä.

Esimerkiksi ulkomaille lyhytaikaiselle työkomennukselle lähtenyt henkilö on saatettu merkitä maastamuuttaneeksi väestötietojärjestelmään. Verotuksessa hänen katsotaan kuitenkin asuvan Suomessa.

Yli kuuden kuukauden oleskelu

Ulkomailla asuneesta henkilöstä tulee Suomessa yleisesti verovelvollinen silloin, kun hän

oleskelee täällä yhtäjaksoisesti yli kuuden kuukauden ajan. Oleskelu ei ole sidottu kalenterivuoteen. Oleskelu voi esimerkiksi alkaa 2.9. ja päättyä seuraavana vuonna 31.3. Suomessa oleskelun ajan ulkomaan kansalainen on täällä yleisesti verovelvollinen, muun osan vuotta rajoitetusti verovelvollinen.

Ulkomaan kansalaisen ja kansalaisuutta vailla olevan henkilön yleinen verovelvollisuus Suomessa päättyy välittömästi, kun hän muuttaa pois Suomesta.

Pysyvästi ulkomailla asuvan henkilön työ voi edellyttää tiheästi toistuvia lyhyitä työjaksoja Suomessa. KHO:n päätöksessä 1990/4757 Ruotsissa perheineen asuva tehdaskonsultti oli otettu yli kuuden kuukauden ajaksi suomalaisen yhtiön palvelukseen. Konsultti työskenteli myös ulkomailla ja oli Suomessa enimmillään neljä päivää viikossa. Hän oli viikonloput ja vapaat kotonaan Ruotsissa. Poissaolot Suomesta olivat kestaneet 3 - 29 päivää. Hänen katsottiin oleskelleen Suomessa yhtäjaksoisesti yli kuuden kuukauden ajan.

Jos Ruotsissa rajan läheisyydessä pysyvästi asuva henkilö käy Suomen puolella työssä, tämä ei muodosta jatkuvaa oleskelua Suomessa (KHO 1987 II 506).

Lain mukaan oleskelun Suomessa tulee olla yhtäjaksoista. Tilapäinen poissaolo ei estä pitämästä oleskelua Suomessa jatkuvana. Jos Suomessa oleskelu katkeaa noin kahdeksi kuukaudeksi, Suomessa oleskelun ei yleensä katsota enää jatkuvan yhtäjaksoisesti.

Esimerkki: Puolalainen muusikko siirtyy Norjaan oleskeltuaan Suomessa seitsemän kuukautta. Kahden kuukauden kuluttua hän päättää palata Suomeen. Kuuden kuukauden oleskeluajan laskeminen aloitetaan tällöin alusta.

Kolmen vuoden sääntö

Kun Suomen kansalainen muuttaa ulkomaille, häntä pidetään yleensä Suomessa asuvana muuttovuonna ja kolmena sitä seuraavana vuonna. Hänet voidaan kuitenkin katsoa rajoitetusti verovelvolliseksi jo ennen muuttovuotta seuraavan kolmannen vuoden loppua, jos hän osoittaa, että hänelle ei ole jäänyt ulkomaille muuton jälkeen olennaisia siteitä Suomeen. Kesken vuotta ulkomaille muuttanut Suomen kansalainen katsotaan hänen vaatimuksestaan rajoitetusti verovelvolliseksi muuttohetkestä alkaen, jos olennaiset siteet ovat katkenneet muuttohetkellä. Suomessa häntä voidaan verottaa maasta muuton jälkeen vain täältä saamistaan tuloista.

Kun Suomen kansalaisen olennaisten siteiden on kerran katsottu katkenneen, hänestä tulee Suomessa uudelleen yleisesti verovelvollinen vain, jos hänen varsinainen asuntonsa ja kotinsa siirtyy Suomeen tai hän oleskelee täällä yli kuusi kuukautta. Hänestä ei tule yleisesti verovelvollista mahdollisten myöhemmin ilmaantuvien olennaisten siteiden perusteella (KHO 1993/1831).

Yleisen verovelvollisuuden jatkuminen Suomessa kolmea vuotta pitempään ei ole mahdollista pelkästään verovelvollisen vaatimuksesta.

Olennaiset siteet Suomeen

Olennaisia siteitä ei ole määritelty laissa, vaan niiden määritelmä on muodostunut lähinnä oikeuskäytännössä. Ratkaisu olennaisten siteitten olemassaolosta tehdään aina verovelvollisen henkilökohtaisia olosuhteita koskevan kokonaisarvioinnin perusteella.

Keskeinen edellytys olennaisten siteitten katkeamiselle on se, että maasta muutto on pysyvä. Vaikka varsinainen asunto ja koti ei säilyisi Suomessa, Suomen kansalaisella on olennaiset siteen Suomeen, kun toiseen maahan ei ole asetuttu pysyvästi. Siteet Suomeen ovat olennaiset esimerkiksi silloin, jos henkilö oleskelee ulkomailla yksinomaan opiskelun vuoksi tai terveydellisistä syistä.

Suomen kansalaisella on olennaiset siteet Suomeen, jos hän maasta muuton jälkeen edelleen harjoittaa täällä elinkeinoa tai hänen perheensä on jäänyt asumaan Suomeen.

Työskentely Suomessa muodostaa myös olennaiset siteet Suomeen.

Jos maasta muuton jälkeen Suomeen jää

edelleen perheen vakituinen asunto, joka on varattu omaan käyttöön tai jäänyt tyhjilleen, verovelvollisella on olennaiset siteet Suomeen. Pelkästään kesämökki tontteineen ei muodosta olennaisia siteitä.

Suomen sosiaaliturvaan kuuluminen muodostaa olennaiset siteet Suomeen.

Henkilöllä ei katsottane olevan olennaisia siteitä Suomeen vain sen vuoksi, että hänellä on pääomatuloa Suomesta. Jos varallisuuden hoitaminen vaatii huomattavaa työpanosta täällä, henkilöllä lienee tällä perusteella olennaiset siteet Suomeen.

Verosopimukset

Suomen tekemät verosopimukset voivat rajoittaa Suomen sisäisen verolainsäädännön soveltamista. Verosopimukset ovat Suomen tekemiä kahdenvälisiä tai monenkeskisiä sopimuksia, joilla on jaettu Suomen ja muiden sopimuksen osapuolina olevien valtioiden kesken oikeus verottaa henkilön tuloja.

Verosopimuksissa on asumista koskevat määräykset, joiden perusteella ratkaistaan henkilön verosopimuksen mukainen asuinvaltio. Näiden määräysten mukaan henkilöä pidetään verosopimusvaltiossa asuvana, jos hän sopimusvaltion sisäisen lainsäädännön mukaan on siellä verovelvollinen kotipaikan, asumisen, liikkeen johdon tai muun sellaisen perusteen nojalla. Jos molemmat valtiot pitävät henkilöä kyseisessä valtiossa asuvana *(ns. kaksoisasumistilanne),* katsotaan hänen asuvan siinä valtiossa, johon hänellä on kiinteämmät henkilökohtaiset ja taloudelliset siteet. Tällaisilla siteillä tarkoitetaan esimerkiksi perhettä.

Verosopimuksen asuinvaltiota koskevien määräysten vuoksi on mahdollista, että Suomessa yleisesti verovelvollinen henkilö on verosopimuksen mukaan toisessa valtiossa asuva. Tällöin Suomi voi yleensä verottaa ainoastaan henkilön Suomesta saamat tulot, vaikka henkilö on Suomessa yleisesti verovelvollinen.

Erityisryhmät

Suomen ulkomaan edustustot

Suomen ulkomaan edustustoissa palvelevat Suomen kansalaiset ovat palvelun perusteella Suomessa yleisesti verovelvollisia, jos he kuuluvat lähetettyyn henkilöstöön (TVL 11.2 § 1 k.). Tällaisten henkilöiden perheenjäsenten asuinpaikka ratkaistaan kuitenkin yleisten asumista koskevien säännösten mukaan. Samoin ratkaistaan asemamaasta palkattujen henkilöiden verovelvollisuus. Paikalta palkattu Suomen kansalainen on yleisesti verovelvollinen täällä, jos hänen katsotaan asuvan Suomessa.

Finpro (Ulkomaankauppaliitto r.y.)

Suomessa asuvaksi katsotaan Finpron (aiemmin Suomen Ulkomaankauppaliitto r.y:n) tehtävissä ulkomailla työskentelevä Suomen kansalainen, jos hän on välittömästi ennen työsopimuksen tekemistä asunut Suomessa (TVL 11.2 § 2 k.). Henkilöt ovat yleensä kaupallisia sihteereitä, jotka ovat siirtyneet ulkoasiainministeriöstä Finpron palvelukseen.

Valtion muu pysyvä palvelu

Suomen valtion pysyväisessä päätoimisessa muussa kuin ulkomaan edustuston palveluksessa ulkomailla työskentelevä Suomen kansalainen katsotaan Suomessa asuvaksi koko palveluksen ajan, jos hän välittömästi ennen tätä palvelusta koskevan sopimuksen tekemistä on asunut Suomessa. Kolmen vuoden aikarajalla ei ole vaikutusta hänen kohdallaan. Jos hän kuitenkin näyttää, ettei hänellä ole verovuonna ollut olennaisia siteitä Suomeen, hänet katsotaan rajoitetusti verovelvolliseksi. Säännökset eivät koske kunniakonsuleita (TVL 11.3 §).

YK:n rauhanturvatehtävissä ulkomailla palvelevat Suomen kansalaiset (YK-sotilaat) ovat Suomessa yleisesti verovelvollisia. He ovat palvelussuhteessa Suomen valtioon eivätkä Yhdistyneisiin Kansakuntiin. Esimerkiksi palveluksesta Suomen YK-pataljoonassa Kyproksella saatu palkka oli täällä veronalaista tuloa (KHO 1978 II 514).

Kansainväliset järjestöt

Yhdistyneissä Kansakunnissa, sen erityisjärjestössä, Kansainvälisessä atomienergiajärjestössä tai kansainvälisessä kehitysyhteistyössä ulkomailla palveleva Suomen kansalainen on Suomessa yleisesti verovelvollinen, jos hän välittömästi ennen tätä työtä koskevan sopimuksen tekemistä on asunut Suomessa (TVL 11.3 §).

Jos verovelvollinen näyttää, ettei hänellä ole verovuonna ollut olennaisia siteitä Suomeen, hänet katsotaan kuitenkin rajoitetusti verovelvolliseksi. Verovelvollisen on itse vaadittava tätä ja esitettävä selvitys olennaisten siteiden puuttumisesta.

Vieraan valtion diplomaatit

Vieraan valtion Suomessa olevassa diplomaattisessa tai muussa siihen rinnastettavassa edustustossa tahi lähetetyn konsulin virastossa palvelevat ulkomaan kansalaiset, heidän perheenjäsenensä tai yksityiset palvelijansa ovat usein oleskelun pituuden perusteella Suomessa yleisesti verovelvollisia. Heitä kuitenkin verotetaan Suomessa ainoastaan seuraavista tuloista:

1) täällä olevasta kiinteistöstä saadusta tulosta,

2) täällä harjoitetusta elinkeinosta saadusta tulosta,

3) suomalaisen asunto-osakeyhtiön tai muun osakeyhtiön osakkeiden taikka asunto-osuuskunnan tai muun osuuskunnan jäsenyyden perusteella hallitusta huoneistosta saadusta vuokratulosta, ja

4) muun kuin edellä tarkoitetun toimen perusteella täältä saadusta palkka- tai eläketulosta (TVL 12.1 §).

Jos ulkomaan kansalainen työskentelee Suomessa Yhdistyneiden Kansakuntien, sen erityisjärjestöjen, Kansainvälisen atomienergiajärjestön tai muun vastaavan merkittävän kansainvälisen organisaation palveluksessa, häntä verotetaan samojen säännösten mukaan kuin Suomessa palvelevaa vieraan valtion diplomaattia.

Rajoitetusti verovelvollinen, joka ei ole Suomen kansalainen, ei maksa täällä veroa palkasta tai palkkiosta, jonka hän on saanut Suomessa pidetylle valtioiden väliselle kokoukselle tekemästään työstä (TVL 12.2 §).

Diplomaattien ja konsulien verotuksesta on lisäksi määräyksiä kansainvälisissä sopimuksissa.

Suomalaiset alukset

TVL 13 §:ssä on erityissäännökset suomalaisessa aluksessa työskentelevän verotuksesta. Jos suomalaisessa vesi- tai ilma-aluksessa toimessa oleva henkilö ei ole tuloverolain säännösten mukaan Suomessa asuva, hän on Suomesta saamiensa tulojen ohella velvollinen suorittamaan veroa ainoastaan:

1) aluksessa; tai

2) työnantajan määräyksestä väliaikaisesti muualla aluksen lukuun tekemästään työstä saamastaan palkkatulosta.

Hän on lisäksi velvollinen suorittamaan veroa välittömästi tai välillisesti edellä mainittuun työhön perustuvasta eläketulosta.

PUOLISOT

Puolisoiden määrittely

Puolisoilla tarkoitetaan verotuksessa henkilöitä, jotka ovat solmineet avioliiton ennen verovuoden päättymistä (TVL 7.1 §). Rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain (950/2001) mukaisesti parisuhteensa rekisteröineet samaa sukupuolta olevat henkilöt rinnastetaan verotuksessa puolisoihin (ks. tarkemmin sanotun lain 8 ja 9 §). Puolisoita koskevia säännöksiä sovelletaan myös henkilöihin, jotka ovat verovuonna jatkuvasti asuneet yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa solmimatta kuitenkaan avioliittoa, jos

1) he ovat aikaisemmin olleet keskenään avioliitossa (rekisteröidyssä parisuhteessa), tai

2) heillä on ollut tai on yhteinen lapsi (TVL 7.3 §).

Seikat, kuten onko yhdessäasuminen katsottava jatkuvaksi ja onko lapsi katsottava yhteiseksi, ovat näyttökysymyksiä. Henkilöiden katsotaan eläneen avioliitonomaisissa olosuhteissa esimerkiksi silloin, kun yhdessäasuminen on kestänyt ainakin koko verovuoden. Yhteisenä lapsena voidaan pitää muun muassa tunnustettua lasta.

Erilleen muuttaminen

Puolisoita koskevia säännöksiä ei sovelleta, jos

1) aviopuolisot ovat yhteiselämänsä lopettaakseen joko asuneet koko verovuoden erillään tai muuttaneet verovuoden aikana pysyvästi erilleen, tai

2) molemmat aviopuolisot eivät ole yleisesti verovelvollisia (TVL 7.2 §).

Puolisoita koskevia säännöksiä ei enää sovelleta, jos aviopuolisot ovat tosiasiallisesti asuneet erillään koko verovuoden tai muuttaneet verovuoden aikana pysyvästi erilleen. Lisäksi edellytetään, että erillään asuminen johtuu yhteiselämän lopettamisesta. Jos aviopuolisoiden erillään asuminen johtuu muusta syystä, esimerkiksi siitä, että perheellä on useampi asunto taikka puolisot työskentelevät eri paikkakunnilla, puolisoita koskevia säännöksiä sovelletaan edelleen.

Aviopuolisot ovat saattaneet muuttaa erilleen asumaan vasta verovuoden lopussa. Näyttönä verovuonna alkaneesta pysyvästä erillään asumisesta voidaan pitää esimerkiksi verotusta toimitettaessa todettua avioeroa (ks. myös KHO 1992/4827). Harkinta-aikana edellytetään myös tosiasiallista erillään asumista, jotta puolisoita koskevia säännöksiä ei enää sovellettaisi.

Tulojen erillisverotus

Tuloverotuksessa puolisoita verotetaan itsenäisesti. TVL 14 §:n mukaan puolisoita verotetaan valtion- ja kunnallisverotuksessa saamiensa tulojen perusteella eri verovelvollisina. Erillisverotus koskee sekä pääomatuloja että ansiotuloja.

Vaikka yhteisverotusta ei toimiteta tulojen osalta, puolisoina pidettävien henkilöiden määrittelyllä on tuloverotuksessa edelleen merkitystä eräiden vähennysten ja alijäämähyvityksien käsittelyn vuoksi.

Puolisoiden väliset lahjat

Aviopuolisot voivat lahjoittaa omaisuutta toisilleen pätevästi. Vastikkeetta siirtynyt omaisuus verotetaan lahjan saajan varoina. Lahjavero määrätään ensimmäisen veroluokan mukaan. Irtaimen omaisuuden lahjoitus on pätevä myös velkojia kohtaan, jos lahjoitus ilmoitetaan kirjallisesti maistraatille rekisteröitäväksi (ks. myös jäljempää Alaikäinen lapsi ja kasvattilapsi).

Siviilioikeudellisesti pätevää lahjaa ei aina hyväksytä verotuksessa. Esimerkiksi pelkän tuotto-oikeuden lahjoitusta ilman, että tulon tuottavaa omaisuutta lahjoitetaan, ei yleensä hyväksytä verotuksessa (KHO 1986 II 547). Toisaalta kaupan muotoon puettu omaisuuden luovutus voidaan katsoa osittain myös lahjaksi.

YRITTÄJÄPUOLISOT

Yritystulon jakaminen

Puolisot, jotka yhdessä harjoittavat elinkeinotoimintaa tai maataloutta, ovat yrittäjäpuolisoita. Elinkeinon ja maatalouden harjoittamisesta saatu yritystulo jaetaan puolisoiden kesken, jos molemmat puolisot ovat osallistuneet maatalouden, yksityisen liikkeen tai ammatin harjoittamiseen.

Kun yrittäjäpuolisot oli tuomittu avioeroon ja he olivat muuttaneet erilleen, ei heihin sovellettu TVL 7 §:n eikä 14 §:n säännöksiä (KHO 1999/2582).

Puolison työskentely

Yritystulo jaetaan yrittäjäpuolisoiden kesken, vaikka puolison työskentely olisi vähäistäkin. Elinkeinosta tai maataloudesta saatu yritystulo jaetaan puolisoiden kesken myös siltä osin kuin osuudet ovat valtionverotuksessa verotettavaa pääomatuloa tai kunnallisverotuksessa verotettavaa ansiotuloa.

Ansiotulo-osuudet

Jaettavan yritystulon ansiotulo-osuus jaetaan puolisoiden kesken työpanosten suhteessa (TVL 14.2 §). Työpanokset katsotaan yhtä suuriksi, jos verovelvolliset tai veroviranomainen eivät esitä muuta selvitystä.

Pääomatulo-osuudet

Jaettavan yritystulon pääomatulo-osuus jaetaan puolisoiden kesken sen mukaan, miten he omistavat toiminnan nettovarallisuutta. Puolisoiden osuudet katsotaan yhtä suuriksi, ellei muuta selvitystä esitetä (TVL 14.3 §).

Puolisoiden metsätalous

Puolisot harjoittavat yhdessä metsätaloutta, jos he esim. omistavat yhdessä maatilan. Puolisot harjoittavat yhdessä metsätaloutta tiloillaan myös silloin, kun he yhdessä ja erikseen omistamiaan metsiä hoitavat ja hallitsevat yhteiseen lukuun niin, että tilat muodostavat yhden maatilan (KHO 1993/4979, ks luku 14, KHO:n ja KVL:n päätöksiä). Tällöin metsätaloudesta saadun tulon laskennassa ja verottamisessa sovelletaan verotusyhtymää koskevia säännöksiä (TVL 14.4 §). Verotusyhtymä on laskentasubjekti, jonka nimissä metsästä saatujen tulojen ja siitä aiheutuneiden tulonhankkimismenojen erotus lasketaan ennen sen jakamista puolisoille (ks. jäljempää Verotusyhtymä).

MVL 2.2 §:n mukaan maatila on itsenäinen taloudellinen yksikkö, jolla harjoitetaan maatai metsätaloutta (ks. luku 14, Metsäverotus).

ALAIKÄINEN LAPSI JA KASVATTILAPSI

Alaikäinen lapsi

Alaikäisellä lapsella tarkoitetaan tuloverolaissa lasta, joka ei ole täyttänyt 17 vuotta ennen verovuoden alkua. Puolison lapsi ja verovelvollisen tai hänen puolisonsa ottolapsi tai kasvattilapsi rinnastetaan omaan lapseen (TVL 8.1-2 §).

Esimerkiksi verovuonna 2010 alaikäisiä ovat lapset, jotka ovat syntyneet vuonna 1993 tai sen jälkeen.

Lapsen elättäminen

Jos lapsen vanhemmat ovat verovuoden päättyessä eläneet avioliitossa tai TVL 7.3 §:ssä tarkoitetuissa avioliitonomaisissa olosuhteissa, molempien vanhempien katsotaan verovuonna elättäneen lasta.

Jos lapsen vanhemmat eivät ole verovuoden päättyessä avioliitossa tai he ovat yhteiselämänsä lopettaakseen pysyvästi muuttaneet erilleen, lasta on verovuonna elättänyt se vanhempi, jonka huollettavaksi lapsi on määrätty.

Jos lapsen huolto on määrätty molemmille vanhemmille tai lapsi on muutoin ollut toisen huollossa, lasta katsotaan elättäneen sen vanhemmista, jonka välittömässä huollossa lapsi on suurimman osan verovuotta ollut (TVL 8.4 §).

Kasvattilapsi

Kasvattilapsella tarkoitetaan lasta, jota kasvatetaan vastikkeetta muun henkilön kuin vanhempiensa, ottovanhempiensa tai jomman kumman vanhempansa puolison luona. Jotta lasta pidetään verotuksessa kasvattilapsena, edellytetään lisäksi, ettei lapsen elättämisen perusteella kenelläkään muulla ole oikeutta tuloverolaissa tarkoitettuihin lapsesta annettaviin vähennyksiin (TVL 8.3 §).

Lapsen tuloverotus

Alaikäistä lasta verotetaan itsenäisesti hänen pääoma- ja ansiotuloistaan. Alaikäisen lapsen tulot verotetaan erillään vanhempiensa tuloista, ovatpa lapsen saamat tulot sitten kiinteän verokannan piiriin kuuluvia pääomatuloja tai progressiivisen asteikon mukaan verotettavia ansiotuloja. Verokanta määräytyy lapsen tulojen määrän mukaan.

Lapsen ansiotulot

Lapsella voi olla ansiotuloja jo syntymästään saakka. Lapsi voi saada esimerkiksi perheeläkettä. Palkkatulo ja siihen verrattava ansiotulo voidaan katsoa alaikäisen lapsen omaksi tuloksi, jos hän on voinut aktiivisesti osallistua

korvauksen kohteena olevaan työhön. Esimerkiksi 1-vuotiaan lapsen mainoskuvauskorvaus verotetaan vanhempien eikä lapsen tulona, koska vanhempien on katsottava sanotussa tapauksessa olevan tehtävän tosiasiallisia suorittajia.

Lapsen pääomatulot

Lapsi voi saada pääomatuloa, jos hän omistaa tuloa kerryttävän omaisuuden. Lapsi on esimerkiksi voinut saada lahjaksi arvopapereita tai osakehuoneistoja, jotka kerryttävät osinkoa ja vuokratuloa. Nämä tulot ovat lapsen veronalaista pääomatuloa.

Lapsen vähennykset

Alaikäisen lapsen tuloista tehtävät vähennykset tehdään samojen säännösten mukaan kuin muillakin verovelvollisilla. Siten esimerkiksi korkojen vähentäminen ratkaistaan lapsen verotuksessa itsenäisesti. Jos lapsen vähennykset ylittävät hänen tulojensa määrän, erotusta ei vähennetä vanhempien tuloista.

Lahjoitus lapselle

Tavaran tai rahan lahjoitus on täytetty, kun esineen hallinta on luovutettu lahjan saajalle (LahjanlupausL 2 §). Jos lahjoitus koskee osakekirjaa tai muuta asiakirjaa, jonka esittäminen on oikeuksien käyttämisen edellytys, lahjoitus toteutuu asiakirjan hallinnan luovutuksella. Arvo-osuus on lahjoitettu, kun se on merkitty vastaanottajan arvo-osuustilille. Lähisukulaisten, esimerkiksi aviopuolisoiden, kesken tehdyt lahjoitukset ilmoitetaan vielä maistraatille rekisteröitäväksi (LahjanlupausL 6 §). Rekisteröinti ei sinänsä ole edellytys pätevälle lahjoitukselle, mutta rekisteröinti on tarpeen, jotta lahjansaaja voisi saada suojaa lahjan antajan velkojien takaisinsaantivaatimuksilta konkurssissa ja ulosotossa.

Jos lahjoitus tehdään alaikäiselle lapselle, häntä yleensä tulee edustaa edunvalvoja. Näin ollen vanhempien alaikäiselle lapselleen antama lahja ja sen tuottama tulo käsitellään lapsen tulona ja varallisuutena silloin, kun tuomioistuimen määräämä edunvalvoja on alaikäisen puolesta ja lukuun vastaanottanut lahjan.

Lahjoitus katsotaan tehdyksi myös silloin, kun joku on toisen nimiin

1) tallettanut rahaa, arvopapereita tai muuta irtainta omaisuutta pankkiin,

2) tallettanut arvopapereita arvopaperivälitysliikkeeseen, taikka

3) siirtänyt toisen arvo-osuustilille kirjattavaksi arvo-osuuksia arvo-osuusrekisteriin

pidättämättä itselleen oikeutta määrätä siirretyistä tai talletetuista varoista. Pankin tai arvopaperivälitysliikkeen on täytynyt vastaanottaa talletus tai siirto lahjansaajan lukuun (LahjanlupausL 4 §). Lahjoitus katsotaan tehdyksi mainittujen edellytysten täyttyessä, vaikka lahjan saajana olisi alaikäinen lapsi.

Lahjaa ja sen tuottamaa tuloa voidaan käsitellä alaikäisen tulona ja varallisuutena myös silloin, kun lahjoitus on tosiasiallisesti tehty, vaikka edellä mainittuja muotomääräyksiä ei olisikaan noudatettu. Jos lahjoitus ei vastaa asian varsinaista luonnetta ja tarkoitusta, omaisuuden tuottama tulo verotetaan vanhemman tulona. Tällainen on tilanne esimerkiksi silloin, kun lahjoittaja saa tosiasiallisesti tuoton lahjoitetusta omaisuudesta.

KUOLINPESÄ

Erillinen verovelvollinen

Kuolinpesää verotetaan erillisenä verovelvollisena. Elinkeinotoimintaa harjoittavaa kotimaista kuolinpesää verotetaan erillisenä verovelvollisena kolmelta perittävän kuolinvuotta seuraavalta vuodelta, sen jälkeen yhtymänä (TVL 17 §).

Kuolinpesän erillinen verovelvollisuus päättyy, kun kuolinpesä lopullisesti jaetaan.

Kuolinpesän osakkaan verotus

Kuolinpesän osakkaita ovat leski (avio-oikeuden nojalla ositukseen saakka), perilliset ja yleisjälkisäädöksen (yleistestamentin) saajat. Kuolinpesän osakkaan veronalaisena tulona ei pidetä hänen saamaansa osuutta kuolinpesän tulosta (TVL 17.3 §).

Kotimainen kuolinpesä

Kuolinpesä on kotimainen, jos perittävä oli kuolinhetkellä tuloverolain mukaan Suomessa asuva eli yleisesti verovelvollinen.

Ulkomainen kuolinpesä

Kuolinpesä on ulkomainen, jos perittävä oli kuolinhetkellä rajoitetusti verovelvollinen. Kuolinpesä on ulkomainen myös silloin, jos vainaja oli TVL 12 §:ssä tarkoitettu henkilö (esim. vieraan valtion diplomaatti tai kansainvälisessä järjestössä täällä palveleva henkilö).

Ulkomaista kuolinpesää verotetaan yhteisönä ja siihen sovelletaan yhteisön tuloverokantaa.

Verotus kuolinvuodelta

Verovuoden aikana kuolleen henkilön kuolinpesää verotetaan kuolinvuodelta sekä vainajan että kuolinpesän tulosta. Kuolinpesään sovelletaan niitä tuloverolain säännöksiä, joita vainajaankin olisi sovellettu (TVL 17.1 §). Siten kuolinpesälle myönnetään kaikki ne vähennykset, jotka vainajallekin olisi myönnetty, jos hän olisi elänyt verovuoden loppuun. Kuolinpesän tuloksi luetaan sekä vainajan saamat tulot että kuolinpesän tulot.

Vainajan tai kuolinpesän tulona ei pidetty esimerkiksi tapaturmavakuutuksen nojalla kuolemantapauksen johdosta maksettua pääomaa, kun vakuutussopimuksessa oli edunsaajaksi määrätty omaiset (KHO 1974/3426).

Verotus kuolinvuoden jälkeen

Kuolinvuotta seuraavina vuosina kuolinpesää verotetaan itsenäisesti tuloistaan. Kuolinpesän tuloa ei jaeta osakkaiden tulona verotettavaksi.

Kuolinpesän harjoittaman elinkeinotoiminnan tulos ja varallisuus jaetaan kuolinpesän osakkaille kuolemaa seuranneen neljännen vuoden alusta (TVL 17 §).

Kuolinpesää verotetaan kuten luonnollista henkilöä. Sillä voi olla pääoma- ja ansiotuloja sekä elinkeinosta ja maataloudesta saatua jaettavaa yritystuloa.

Kuolinpesä maksaa valtiolle tuloveroa verotettavasta ansiotulostaan progressiivisen asteikon perusteella ja verotettavasta pääomatulostaan tuloveroprosentin mukaan. Kuolinpesä maksaa tuloveroa kunnalle ansiotulostaan. Kuolinpesä voi maksaa myös kirkollisveroa, koska evankelisluterilaisten seurakuntien virkataloista ja rahastoista annetun lain (106/1966) 13 §:n mukaan kirkollisvero kannetaan kaikilta, joiden maksettavaksi on pantu kunnallisvero, mutta ei kuitenkaan sellaisilta henkilöitä, jotka eivät ole seurakunnan jäseniä (ks. luku 19 Kirkollisvero, KHO 1970 II 501).

Kuolinpesän tulot

Kuolinpesän tuloja ovat pesän omistaman varallisuuden tuottamat tulot, kuten vuokratulot ja puun myyntitulot. Pesän lukuun harjoitetusta liikkeestä, ammatista ja maataloudesta saadut tulot luetaan kuolinpesän tuloksi, jos toimintaa on harjoitettu pesän lukuun. Lesken tuloja ei veroteta kuolinpesän tuloina. Lesken saamia tuloja ovat esimerkiksi hänen ansaitsemansa palkat ja hänelle maksetut eläkkeet.

Kuolinpesän varat

Pesän varoihin luetaan vainajan jälkeensä jättämä varallisuus ja tämän varallisuuden sijaan tullut varallisuus. Jos vainaja on yksin omistanut osakehuoneiston, se kuuluu pesän varoihin. Lesken omistamat varat eivät kuulu pesän varoihin, vaikka vainajalla olisi ollut niihin avio-oikeus (huom. kuitenkin ennen vuotta 1930 solmitut avioliitot). Lesken yhdessä vainajan kanssa omistamasta omaisuudesta ei lueta pesän varoihin sitä osaa, jonka leski omistaa.

Testamenttiin perustuva käyttöoikeus

Jos leski testamentin nojalla hallitsee kuolinpesään kuuluvaa omaisuutta, jonka omistusoikeus kuuluu rintaperillisille, leskeä verotetaan tällaisen omaisuuden tuottamasta tulosta.

Lesken hallintaoikeus kuolleen puolison jäämistöön

PK 3:1 a §:n 1 momentin mukaan eloonjäänyt puoliso saa pitää kuolleen puolison jäämistön

jakamattomana hallinnassaan, jollei rintaperillisten jakovaatimuksista tai perittävän tekemästä testamentista muuta johdu. Lisäksi edellytetään, ettei leskellä ole ollut perittävän kuollessa vireillä avioeroa (PK 3:7 §) tai hän ei ole esim. aiheuttanut perittävän kuolemaa tahallisesti tai hävittänyt testamenttia (PK 15 luku).

Lesken hallintaoikeus käsittää koko kuolleen puolison jäämistön. Omaisuuden laadulla ei ole merkitystä. Hallintaoikeuden sisältö määräytyy PK 12 luvun mukaisesti. Leskellä on siten hallinnan ohella oikeus saada omaisuuden tuotto itselleen. Leski vastaa omaisuudesta johtuvista kustannuksista. Hallintaoikeudesta huolimatta omistusoikeus säilyy testamentin ja perimysjärjestyksen mukaisena.

Niin kauan kuin leski saa kuolleen puolison jäämistön tuoton itselleen, verotetaan tuotto lesken eikä kuolinpesän tulona (vrt. kuitenkin KHO 2000/2114 ja ratkaisuun liittyvää tekstiä jäljempänä Verotusyhtymä osion lopussa.).

Hallinnasta luopuminen

Leski voi myös luopua koko jäämistön hallintaoikeudesta. Verotusta varten tulee erikseen selvittää, onko leski käyttänyt hänelle laissa säädettyä oikeutta hallita jäämistöä vai onko pesää hallittu yhteiseen lukuun. Jälkimmäisessä tapauksessa kuolinpesää verotetaan sen omaisuuden tuottamasta tulosta.

Hallintaoikeus puolisoiden asuntoon

PK 3:1 a §:n 2 momentin mukainen eloonjääneellä puolisolla on rintaperillisten jakovaatimusten tai testamentin estämättä oikeus pitää elinaikansa jakamattomana hallussaan puolisoiden yhteisenä kotina käytetty tai muu jäämistöön kuuluva lesken kodiksi sopiva asunto (on ollut puolisoiden ainoa asunto).

Kuolinpesän lakkaaminen

Kuolinpesä lakkaa, kun se on jaettu. Kuolinpesän verotus päättyy jakohetkeen. Jos kuolinpesä on jaettu jo vainajan kuolinvuonna, pesän tuloksi luetaan jakohetkeen saakka saadut tulot.

Jos kuolinpesässä on yksi osakas, omaisuuden katsotaan siirtyvän osakkaalle silloin, kun kuolinpesä on selvitetty. Kuolinpesän selvitys tapahtuu yleensä perunkirjoituksen yhteydessä (KHO 1984 II 509). Perunkirjoituksen jälkeen kertynyt tulo verotetaan osakkaan tulona.

Kuolinpesä voidaan jakaa myös osittain. Myös osittain jaettua kuolinpesää on pidettävä laissa tarkoitettuna kuolinpesänä (KHO 1973/1524).

Osuuden luovutus

Kuolinpesän osuuden luovutus saattaa vaikuttaa kuolinpesän verotukselliseen pysyvyyteen. Oikeuskäytännössä kuolinpesän ei ole katsottu säilyvän, jos osakas on luovuttanut osuutensa pesän ulkopuoliselle. Sitä vastoin kuolinpesän on katsottava säilyvän, jos osakas luovuttaa osuutensa yhdelle tai useammalle pesän osakkaana olevalle henkilölle. KHO:n ratkaisussa 1978/5261 leski luovutti osuutensa laillisille perillisilleen, jotka olivat myös vainajan perillisiä. Epäselvää on, soveltuuko ratkaisusta ilmenevä periaate tapauksiin, joissa luovutuksen saajat eivät ole luovuttaneen henkilön perillisiä.

VEROTUSYHTYMÄ

Verotusyhtymän määritelmä

Verotusyhtymä on kahden tai useamman henkilön muodostama yhteenliittymä, jonka tarkoituksena on kiinteistön käyttö, viljely tai vuokraus (TVL 4.1 § 2 k.).

Verotusyhtymät eivät ole oikeussubjekteja, jotka voisivat hankkia omaisuutta tai ottaa velkaa omiin nimiin (HE 200/92).

Verotusyhtymä muodostuu yleensä silloin, kun vähintään kaksi henkilöä omistaa maapohjan (esim. rakentamattoman tontin, vuokralle annetun kiinteistön tai metsäkiinteistön). Sama verotusyhtymä voi hallita useita kiinteistöjä (rekisteriyksiköitä), jos osakkaat omistavat kiinteistöt yhtä suurin osuuksin.

Verotusyhtymää ei yleensä muodostu, jos esimerkiksi paritalokiinteistön yhteisomistajat ovat sopineet uuden maakaaren mukaisesti

keskenään hallinnan jakamisesta ja sopimus on kirjattu kiinteistötietojärjestelmään (MK 14:3). Hallinnanjakosopimuksessa määrätään, mitä kiinteistön aluetta kukin yhteisomistaja käyttää. Kirjattu hallinnanjakosopimus sitoo esimerkiksi kiinteistön määräosan ostajaa. Jos henkilöt omistavat yhdessä irtaimen omaisuuden (esim. pelkän rakennuksen ilman TVL 6 §:ssä tarkoitettua hallintaoikeutta maahan), verotusyhtymää ei muodostu.

Maa- ja metsätalousyhtymät

Maa- ja metsätaloutta harjoitetaan usein verotusyhtymänä. Osakkaita ovat yleensä vanhemmat ja lapset tai sisarukset. Samat omistajat muodostavat kaikkien samoin osuuksin omistamiensa tilojen osalta yhden verotusyhtymän. Tilat voivat sijaita eri kunnissa, kunhan ne muodostavat yhden taloudellisen kokonaisuuden.

Esimerkiksi KHO:n julkaisemattomassa ratkaisussa 1994/3585 A ja B omistivat yhdessä kuusi eri kunnissa sijaitsevaa metsätilaa. Kysymyksessä oli yksi verotusyhtymä. A ja C omistivat yhteisesti yhden tilan X:n kunnassa ja puoliksi Y:n kunnassa sijaitsevan metsätilan. A:n ja C:n omistamat tilat muodostivat yhden verotusyhtymän. A, B ja C omistivat vielä yhdessä yhden metsätilan, jonka jakamisesta oli tehty jakosopimus, mutta lohkomista ei ollut suoritettu. Viimeisenä mainittu tila ei muodostanut verotusyhtymää.

Oikeuskäytännössä ei ole katsottu muodostuneen kiinteistöyhtymää (verotusyhtymää), kun verovelvollisen vanhemmat myydessään maatilan lapsilleen olivat pidättäneet itselleen elinikäiset käyttöoikeudet tilan omaisuuteen ja tuottoon (KHO 1989 B 534).

Puolisot kiinteistön omistajina

Puolisoiden yhdessä omistamat asuinkiinteistöt ja vuokralle annetut kiinteistöt eivät muodosta verotusyhtymää. Puolisoiden tulojen ja varojen verotus on säännelty erikseen, joten yhtymärakennetta ei tarvita. Poikkeuksen muodostaa puolisoiden harjoittama metsätalous, josta saadun tulon verotukseen sovelletaan verotusyhtymää koskevia säännöksiä (ks. edellä Yrittäjäpuolisot).

Perustettava kiinteistöosakeyhtiö

Jos puolisot ostavat tontin perustettavan yhtiön lukuun, verotusyhtymää ei muodostu, vaikka kalenterivuoden loppuun mennessä yhtiötä ei ole perustettu ja rekisteröity.

Muutoin perustettavan kiinteistö- tai asunto-osakeyhtiön lukuun ostetun tontin perusteella muodostetaan verotusyhtymä, jos osakeyhtiön rekisteröintiä ei ole tehty ennen kalenterivuoden päättymistä.

Laskentasubjekti

Verotusyhtymät eivät ole erillisiä verovelvollisia. Ne ovat laskentasubjekteja puhtaita tuloja ja varoja laskettaessa. Korkoja, tappioita ja lainoja ei kuitenkaan käsitellä verotusyhtymän nimissä.

Verotusyhtymälle lasketaan maatalouden ja henkilökohtaisen tulolähteen puhdas tulo tai tappiollinen puhdas tulo (TVL 15.1 §). Tulolähteiden puhtaat tulot tai tappiolliset puhtaat tulot (tulojen ja tulonhankkimismenojen erotus) jaetaan osakkaille heidän osuuksiensa mukaisessa suhteessa (TVL 15.2 §).

Korot, tappiot ja velat

Yhtymät eivät ole kaikilta osin laskentasubjekteja. Verotusyhtymän toiminnan rahoittamiseen otettuja velkoja ja niistä aiheutuneita korkoja ei käsitellä yhtymän korkoina ja velkoina.

Yhtymän varojen hankintaan otetut velat käsitellään kunkin osakkaan henkilökohtaisina velkoina. Lainan luonne määräytyy osakkaalla sen mukaan, mihin verotusyhtymän toimintaan se kohdistuu. Yhtymään kohdistuvat osakkaiden velat eivät välttämättä ole yhtä suuria.

Verotusyhtymä ei saa vähentää korkoja tuloistaan. Korot vähennetään osakkaiden pääomatuloista korkojen vähentämistä koskevien säännösten mukaan. Osakas vähentää esimerkiksi yhtymän maatalouteen kohdistuvat korot yhtymäosuuden tuottamasta maata-

louden puhtaasta tulosta (TVL 15.3 §).

Verotusyhtymälle ei vahvisteta sellaista tappiota, jota se voisi myöhemmin vähentää tuloistaan. Tappiollinen puhdas tulo jaetaan osakkaille heidän verotuksessaan käsiteltäväksi.

Verotusyhtymän tuloksen ja varojen jakamista osakkaille on selvitetty luvussa 15, Verotusyhtymän tulo, luvussa 16, Verotusyhtymän tappiot ja luvussa 18, Yhtymän osakkaan verovelvollisuus.

Verotusyhtymätyöryhmän muistio

Verotusyhtymään liittyviä kysymyksiä on käsitelty tarkemmin verotusyhtymätyöryhmän muistiossa, joka on lähetetty tiedoksi verotoimistoille 22.11.1995 (nro 5232/39/95).

Muistion luvussa 4.3 Kuolinpesästä yhtymäksi todetaan, että ″kuolinvuoden jälkeiseltä vuodelta eloonjäänyt puoliso ja vainajan kuolinpesä muodostavat yhtymän, joka jatkaa maataloutta niistä menojäännösarvoista, joita yrittäjäpuolisoilla oli″. Muistiossa otetusta kannasta poikkeaa kuitenkin KHO 9.8.2000 antama vuosikirjaratkaisu T 2114, joka koski jakamattoman kuolinpesän harjoittaman maatalouden tulon verottamista. Sen mukaan maatalouden harjoittajaksi katsottiin kuolinpesä tilanteessa, jossa A oli harjoittanut yhdessä puolisonsa kanssa maataloutta heidän puoliksi omistamallaan maatilalla eikä A:n kuoleman jälkeen oltu toimitettu ositusta eikä perinnönjakoa. Kuolinpesän osakkaina olivat leski ja puolisoiden rintaperilliset. Ratkaisun kuvaamissa olosuhteissa on nykyisestä verotuskäytännöstä poiketen verotettava maatalouden tulo kuolinpesän tulona (KHO 2000/2114).

ELINKEINOYHTYMÄ

Elinkeinoyhtymiä ovat laivanisännistöyhtiöt, avoimet yhtiöt, kommandiittiyhtiöt ja sellaiset kahden tai useamman henkilön perustamat yhteenliittymät, jotka harjoittavat elinkeinotoimintaa ja jotka toimivat osakkaiden yhteiseen lukuun (TVL 4.1 § 1 k.).

Elinkeinoyhtymiä eivät ole yhteisönä pidettävät yhteenliittymät (ulkomaiset yhteenliittymät).

Työyhteenliittymä

Rakennus- yms. projekti, jossa on kysymys ennalta sovitusta rakentamistyöstä ja jonka muodostaa useampi elinkeinotoimintaa harjoittava verovelvollinen, ei ole elinkeinoyhtymä. Projektiin osallistuva verovelvollinen käsittelee osuutensa projektin tuloista ja menoista omassa elinkeinotoiminnassaan (TVL 4.2 §).

Perustettava osakeyhtiö

Elinkeinoyhtymä muodostuu myös, jos elinkeinotoimintaa harjoittamaan tarkoitetun perustettavan osakeyhtiön rekisteröinti viipyy lähinnä perustajista johtuvista syistä. Ajalta ennen rekisteröintiä elinkeinotoimintaa harjoitetaan elinkeinoyhtymän muodossa. Osakkaita ovat yhtiön perustajat.

Elinkeinoyhtymää ei muodostu, jos osakeyhtiö perustetaan ja rekisteröidään normaalissa järjestyksessa. Toiminta ennen rekisteröintiä katsotaan osakeyhtiön nimissä tapahtuneeksi. Tällöin toiminta ennen rekisteröintiä on yleensä kestänyt alle vuoden.

Ei erillinen verovelvollinen

Elinkeinoyhtymää ei veroteta erillisenä verovelvollisena. Se on laskentasubjekti, jolle vahvistetaan elinkeinotoiminnan, maatalouden ja muun toiminnan tulos. Tulolähteen vahvistettu tulos jaetaan osakkaille heidän tulonaan verotettavaksi niiden osuuksien mukaan, jotka heillä on yhtymän tuloon (TVL 16.1-3 §). Tulolähteen tappiota ei jaeta osakkaille.

Osingot

Elinkeinoyhtymän elinkeinotoiminnan ja maatalouden tulolähteeseen kuuluvista osakkeista saadut osingot ovat kokonaan elinkeinoyhtymän ao. tulolähteen tuloa (TVL 16.3 §). Osinkojen osittainen tai täysi verovapaus toteutetaan osakastasolla. Elinkeinoyhtymän henkilökohtaiseen tulolähteeseen kuuluvien osakkeiden tuottamia osinkoja sen sijaan ei oteta

huomioon yhtymän henkilökohtaista tuloa laskettaessa (TVL 16.4 §). Nämä osingot jaetaan suoraan verotettavaksi osakkaiden tulona.

Yhtymä verovelvollisena

Vaikka elinkeinoyhtymille ei määrätä ja maksuunpanna veroja, niitä pidetään kuitenkin verovelvollisina silloin, kun verolainsäädännössä tarkoitetaan esim. verovelvollisen jälkiverotus- tai valitusoikeutta, veroilmoituksen antamista jne.

Yhtymän osakkaan osuus

Elinkeinotyhtymän osakkaan veronalaisena tulona ei pidetä hänen saamaansa osuutta elinkeinoyhtymästä. Asiasta ei ole säännöstä tuloverolaissa. Tulkintaa perustellaan sillä, että elinkeinoyhtymän verotettava tulo jaetaan aina osakkaiden tulona verotettavaksi. Jos osakkaita verotettaisiin heidän nostamistaan voitto-osuuksista, verotus muodostuisi kahdenkertaiseksi.

Elinkeinoyhtymän tulojen ja varallisuuden jakamista on käsitelty luvuissa 15 ja 18.

ULKOMAINEN YHTYMÄ JA EUROOPPALAINEN TALOUDELLINEN ETUYHTYMÄ

Kansainvälisen käytännön yhdenmukaistamiseksi ja erityisesti EU-jäsenyydestä johtuvista syistä ulkomaisten yhtymien verotus on muutettu osakastasolla tapahtuvaksi verovuodesta 1995 alkaen (1223/1994). Ulkomaisten yhtymien tulo verotetaan osakkaiden tulona samaan tapaan kuin elinkeinoyhtymien tulo. Lisäksi EU-lainsäädännöstä johtuen tuloverolakiin on lisätty säännökset eurooppalaisesta taloudellisesta etuyhtymästä, jonka tulo myös verotetaan osakkaiden tulona.

Ulkomainen yhtymä

TVL 16 a.1 §:n mukaan ulkomaisen yhtymän Suomessa asuvalle osakkaalle vahvistetaan osuus yhtymän elinkeintoiminnan tulokseen, maatalouden tulokseen ja muun toiminnan tuloon. Jos yhtymällä on kiinteä toimipaikka Suomessa, tulos lasketaan yhtymässä, josta se jaetaan osakkaille pää- ja ansiotulona verotettavaksi. Jos osakas on rajoitetusti verovelvollinen, hänelle jaettu tulo-osuus verotetaan LähdeveroL 13 §:n mukaisesti.

Jos ulkomaisella yhtymällä ei ole kiinteää toimipaikkaa Suomessa, tässäkin tapauksessa Suomessa asuvaa yhtymän osakasta verotetaan osuudestaan yhtymän tuloon. Suomessa asuvan osakkaan tulee ilmoittaa tulo-osuutensa yhtymästä.

Ulkomaisen yhtymän Suomessa asuvalle osakkaalle vahvistetaan osuus yhtymän kunkin tulolähteen tappioon. Tappio saadaan vähentää vain ulkomaisen yhtymän myöhempinä vuosina tuottamasta tulo-osuudesta.

Eurooppalainen taloudellinen etuyhtymä (ETEY)

Ulkomainen taloudellinen etuyhtymä on vähintään kahden eri EU-jäsenvaltiossa sijaitsevan taloudellista toimintaa harjoittavan yrityksen tai luonnollisen henkilön yhteistoimintaansa varten perustama yhtymä. Etuyhtymä voi olla kotimainen tai ulkomainen. Yhtymän tarkoituksena ei ole sinänsä tuottaa voittoa. Yhtymä helpottaa ja kehittää jäsentensä taloudellista toimintaa. Sen tarkoitus on poistaa jäsenvaltioiden oikeusjärjestysten eroista yhteistoiminnalle johtuvia haittoja ja edesauttaa yritysten välistä valtioiden yli ulottuvaa yhteistoimintaa. Etuyhtymä rekisteröidään siinä maassa, jossa sillä on kotipaikka. Etuyhtymä on rekisteröinnin jälkeen oikeuskelpoinen.

Etuyhtymän tulo jaetaan verotettavaksi yhtymän osakkailla siten kuin tuloverolaissa säädetään yhtymän tulosta (TVL 16 a.2 §).

Etuyhtymän osakkaan osuus yhtymän tappioon vähennetään osakkaan verovuoden tuloista. Etuyhtymän tulo-osuus ja tappio katsotaan kuuluvan osakkaan elinkeinotoiminnan tulolähteeseen. Mahdollinen tappio-osuus saadaan siis vähentää vain elinkeinotoiminnan tulosta.

Jos etuyhtymän osakas on rajoitetusti verovelvollinen, häntä verotetaan tulo-osuudes-

taan LähdeveroL 13 §:n mukaan. Hänelle vahvistetaan myös mahdollinen tappio-osuus, jonka hän vähentää etuyhtymästä saamastaan tulo-osuudesta myöhempina vuosina.

YHTEISETUUDET

Yhteisetuudella tarkoitetaan yhteismetsää, tiekuntaa, kalastuskuntaa ja jakokuntaa sekä muuta niihin verrattavaa yhteenliittymää (TVL 5 §).

Erillinen verovelvollinen

Kaikkia yhteisetuuksia verotetaan erillisinä verovelvollisina (TVL 18.1 §). Yhteisetuuden osakkaan saamaa osuutta yhteisetuuden tulosta ei pidetä hänen veronalaisena tulonaan (TVL 18.2 §).

Verokanta

Yhteisetuuden tuloa verotetaan yhteisöverokannan mukaan (TVL 124.2 §). Kuitenkin tiekunta suorittaa saamastaan tulosta veroa kunnalle ja seurakunnalle TVL 124.3 §:n mukaisen tuloveroprosentin mukaan.

Yksityistielain (358/1962) nojalla tiekunnalle kertyneitä tuloja ei pidetä mainitun lain 99 §:n mukaan tiekunnan veronalaisina tuloina.

YHTEISÖ

Tuloverolain määritelmä

TVL 3 §:n mukaan yhteisöllä tarkoitetaan valtiota ja sen laitoksia, kuntaa ja kuntayhtymää, seurakuntaa ja muuta uskonnollista yhdyskuntaa, osakeyhtiötä, osuuskuntaa, säästöpankkia, sijoitusrahastoa, yliopistorahastoa, keskinäistä vakuutusyhtiötä, lainajyvästöä, aatteellista tai taloudellista yhdistystä, säätiötä ja laitosta. Vuodesta 2010 lukien yliopistoihin ei enää sovelleta valtiosta ja sen laitoksista tuloverolaissa säädettyä, mutta ne ovat kuitenkin erikseen säädetty yhteisöiksi (1736/2009). Yliopistorahastojen toiminta lakkaa, joten ne eivät vuodesta 2010 alkaen ole TVL 3 §:n yhteisöjen luettelossa.

Eurooppayhtiö ja eurooppaosuuskunta ovat myös yhteisöjä. Vuodesta 2006 voimaan tulleen TVL 8 a §:n 1 momentin mukaan eurooppayhtiön (SE) säännöistä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2157/2001 tarkoitettuun eurooppayhtiön sovelletaan tuloverolain osakeyhtiötä koskevia säännöksiä. TVL 8 a §:n 2 momentin mukaan eurooppaosuuskunnan (SCE) säännöistä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1435/2003 tarkoitettuun eurooppaosuuskuntaan sovelletaan tuloverolain osuuskuntaa koskevia säännöksiä.

Ulkomainen kuolinpesä katsotaan myös yhteisöksi. Jos kuolinpesä ei ole vainajan asuinvaltion lainsäädännön mukaan erillinen verovelvollinen, kuolinpesää ei kuitenkaan lähtökohtaisesti voida pitää verosopimuksen mukaan toisessa valtiossa asuvana.

Yhteisönä pidetään edellä mainittuihin yhteisöihin verrattavaa muuta oikeushenkilöä tai erityiseen tarkoitukseen varattua varallisuuskokonaisuutta.

Erillinen verovelvollinen

Yhteisöjä verotetaan erillisinä verovelvollisina tuloistaan. Niiden tuloa verotetaan yhteisön tuloveroprosentin mukaan.

Elinkeino- ja holdingtoimintaa sekä kiinteistön hallintaa harjoittavat osakeyhtiöt ja osuuskunnat ovat yleensä kaikesta tulostaan verovelvollisia. Eräät yhteisöt, kuten valtio, kunta ja yleishyödyllinen yhteisö, on säädetty joko kokonaan tai osittain verovapaiksi tuloverotuksessa (ks. jäljempää Kokonaan verovapaat yhteisöt ja Osittain verovapaat yhteisöt).

ULKOMAINEN VÄLIYHTEISÖ

Väliyhteisö

Ulkomaisella väliyhteisöllä tarkoitetaan matalan verorasituksen valtioon perustettua yhteisöä, joka voi oikeudelliselta muodoltaan olla yhtiö, rahasto, säätiö, laitos, trusti tai muu vastaava yksikkö.

Ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden ve-

rotuksesta annetun lain (1217/1994, VYL) perusteella voidaan tietyissä tilanteissa ulkomaisen väliyhteisön tulo verottaa Suomessa asuvan osakkaan tulona. Väliyhteisölain 2.1 §:n mukaan väliyhteisöllä tarkoitetaan Suomessa yleisesti verovelvollisten määräämisvallassa olevaa yhteisöä, jonka tuloverotuksen tosiasiallinen taso yhteisön asuinvaltiossa on alhaisempi kuin 3/5 Suomessa asuvan yhteisön tuloverotuksen tasosta täällä. Yhteisön katsotaan olevan Suomessa yleisesti verovelvollisten määräämisvallassa silloin, kun yksi tai useampi täällä yleisesti verovelvollinen välittömästi tai välillisesti omistaa yhteensä vähintään 50 prosenttia yhteisön osakepääomasta tai sen osakkeiden tai osuuksien yhteisössä tuottamasta yhteenlasketusta äänimäärästä. Määräämisvalta on myös olemassa, jos yhdellä tai useammalla täällä yleisesti verovelvollisella on oikeus vähintään 50 prosenttiin yhteisön varallisuuden tuotosta.

Väliyhteisölain 2.2 §:n mukaan ulkomaiseen väliyhteisöön rinnastetaan ulkomaisen yhteisön ulkomainen kiinteä toimipaikka, joka täyttäisi väliyhteisölain edellytykset, jos se olisi itsenäinen yhteisö. Lisäksi edellytetään, että kiinteä toimipaikka sijaitsee eri valtiossa kuin ulkomainen yhteisö ja että siihen liittyvää tuloa ei ole verotettu yhteisön asuinvaltiossa (680/2008). Kiinteisiin toimipaikkoihin, jotka ovat olleet olemassa 31.12.2007, säännöstä sovelletaan kuitenkin vasta 1.1.2015 lukien.

Poikkeukset

Väliyhteisölain 2.3 §:n mukaan ulkomaisena väliyhteisönä ei pidetä yhteisöä,

1) jonka tulo on pääasiallisesti kertynyt sen asuinvaltiossaan harjoittamasta teollisesta tuotantotoiminnasta, siihen verrattavasta muusta tuotantotoiminnasta tai laivanvarustustoiminnasta, taikka siellä harjoitetusta myynti- tai markkinointitoiminnasta, joka välittömästi palvelee teollista tuotantotoimintaa, siihen verrattavaa muuta tuotantotoimintaa tai laivanvarustustoimintaa harjoittavaa yhteisöä ja joka suuntautuu pääasiallisesti yhteisön asuinvaltion alueelle, taikka suorituksista, joiden maksaja on siinä valtiossa asuva ja siellä mainitunlaista toimintaa harjoittava, samaan osakeyhtiölain (624/2006) 8 luvun 12 §:ssä tarkoitettuun konserniin kuuluva yhteisö, eikä

2) yhteisöä, jonka asuinvaltion kanssa Suomella on voimassa kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva sopimus, jos yhteisöä on sopimuksen mukaan pidettävä kyseisessä valtiossa asuvana ja sopimusta sovelletaan yhteisön saamaan tuloon, edellyttäen, että yhteisöt ovat kyseisessä valtiossa velvollisia suorittamaan tulostaan veroa, joka ei olennaisesti eroa verosta, jota yhteisöjen on Suomessa tulostaan suoritettava, ja että yhteisö ei ole saanut hyötyä kyseisen valtion erityisestä veronhuojennuslainsäädännöstä.

Veron, jota yhteisöjen on asuinvaltiossaan tulostaan suoritettava, katsotaan olennaisesti eroavan verosta, jota yhteisöjen on Suomessa suoritettava, jos yhteisöt asuvat Euroopan unionin ulkopuolella ja ovat asuinvaltiossaan voimassa olevan verolainsäädännön mukaan siellä velvollisia suorittamaan valtiolle tai sen osalle tulostaan veroa, jonka tosiasiallinen yhteismäärä on keskimääräisesti pienempi kuin 3/4 yhteisöjen Suomessa tulostaan tosiasiallisesti suorittaman veron määrästä. Valtiovarainministeriön asetuksella säädetään niistä verosopimusvaltioista, joissa veron katsotaan olennaisesti eroavan verosta, jota yhteisöjen on Suomessa suoritettava (VYL 2.5 §).

Ennen vuotta 2009 ero oli olennainen, jos veron tosiasiallinen yhteismäärä oli keskimääräisesti huomattavasti pienempi kuin yhteisöjen Suomessa tulostaan suoritettava vero.

ETA-alueen ja verosopimusvaltioiden yhteisöt

Väliyhteisölakia ei sovelleta ulkomaiseen yhteisöön, jonka kotipaikka on Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa tai verosopimusvaltiossa, jos jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten keskinäisestä avusta välittömien verojen ja vakuutusmaksuista perittävien verojen alalla annettu neuvoston direktiivi 77/799/ETY koskee kyseistä valtiota tai

kyseisen valtion kanssa on sovittu viranomaisten välisestä tietojenvaihdosta veroasioissa, joka yhdessä sopimusvaltioiden sisäisen lainsäädännön kanssa mahdollistaa lain soveltamisen kannalta riittävän tietojenvaihdon. Lisäksi edellytetään, että yhteisö on todellisuudessa asettautunut asuinvaltioonsa ja tosiasiallisesti harjoittaa siellä taloudellista toimintaa (VYL 2 a §).

Yhteisön katsotaan asettautuneen asuinvaltioonsa ja harjoittavan siellä taloudellista toimintaa, kun yhteisön harjoittaman toiminnan luonne huomioon ottaen:

1) yhteisöllä on käytettävinään asuinvaltiossaan toimintansa harjoittamiseksi tarpeelliset toimitilat ja kalusto;

2) yhteisöllä on käytettävänään asuinvaltiossaan riittävä henkilökunta, joka on toimivaltainen itsenäisesti harjoittamaan yhteisön liiketoimintaa; ja

3) yhteisön henkilökunta tekee itsenäisesti yhteisön päivittäistä toimintaa koskevat päätökset.

Verovelvollisuus

Väliyhteisön tulon verottaminen Suomessa asuvalla osakkaalla edellyttää, että verovelvollinen yksin tai yhdessä samaan etupiiriin kuuluvien kanssa omistaa vähintään 25 prosenttia yhteisön pääomasta tai on edunsaajana oikeutettu vähintään 25 prosentin osuuteen yhteisön varallisuuden tuotosta. Samaan etupiiriin katsotaan kuuluvan puoliso, lapsi, vanhempi ja muu omainen sekä sellaiset yhteisöt ja yhtymät, joissa nämä ovat osakkaina tai edunsaajina, samoin kuin etuyhteydessä olevat yhtymät tai yhteisöt tai näiden osakkaat.

Ennen vuotta 2009 omistusta ja edunsaajan tuotto-oikeutta koskevat osuudet olivat 10 prosenttia.

Veronalainen tulo

Veronalaiseksi tuloksi luetaan verovelvollisen välitöntä ja ulkomaista välillistä omistusosuutta taikka edunsaaja-asemaa vastaava osa ulkomaisen yhteisön tulosta. Veronalaisena tulona ei pidetä väliyhteisölain 2.4 §:ssä tarkoitetulla tavalla huomioon otetusta voitosta jaettua osinkoa. Tulo on sen verovuoden veronalaista tuloa, jona väliyhteisön tilikausi päättyy. Jos tilikautta ei ole, tulo luetaan osakkaan tuloksi kalenterivuosittain. Osakkaan väliyhteisöstä saama osinko tai muu voitonjako on veronalaista tuloa vain siltä osin kuin se ylittää samana tai viitenä edellisenä verovuonna väliyhteisöjä koskevan lain nojalla tuloksi luetun määrän.

Osakkaan osuus väliyhteisön tuloon luetaan sen tulolähteen tuloksi, johon väliyhteisön osakkeet kuuluvat. Veronalainen tulo säilyttää osakkaan verotuksessa alkuperäisen tulolajinsa (VYL 4.3 §).

Väliyhteisön tappio

Osakas voi vähentää osuutensa väliyhteisön tappioon samasta yhteisöstä saadusta tuloosuudesta tappiovuotta seuraavien kymmenen verovuoden aikana. Tappion vähennysoikeus on väliyhteisökohtainen.

Ennen vuotta 2009 tappion vähentämisaika oli viisi vuotta.

Ulkomaisen veron hyvittäminen

Väliyhteisön osakkaalla on oikeus vähentää väliyhteisön samasta tulosta maksamaa veroa omaa veroaan vastaan. Hyvitys koskee väliyhteisön maksamia valtion tuloveroja ja verosopimuksen voimassaollessa niitä veroja, jotka sopimuksen mukaan olisi hyvitetty, jos yhteisön Suomessa asuva osakas olisi ne maksanut. Hyvitys ei voi ylittää Suomessa samasta tulosta suoritettavan veron määrää (VYL 6 §).

Ulkomaisen veron hyvittämiseen sovelletaan kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta annettua lakia (1552/1995). Jos veron määrää ei voida kokonaan hyvittää, hyvittämättä jäänyt määrä voidaan verovelvollisen vaatimuksesta hyvittää väliyhteisölain perusteella viideltä seuraavalta verovuodelta verotettavasta tulosta maksettavasta verosta. Käyttämättömään hyvitykseen sovelletaan kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta annetun lain 5 §:ää (VYL 6 § 1361/2009).

Verovuodelta 2009 ja sitä edeltäviltä vuosilta hyvittämättä jäänyt vero voidaan hyvittää ainoastaan verovuotta seuraavan vuoden väliyhteisötulosta.

Ulkomaisia väliyhteisöjä on käsitelty laajemmin **Kansainvälisen verotuksen käsikirjassa** (VH:n julkaisu 621). Tarkemmin yleisiä ja erityisiä olosuhteita väliyhteisötulon verottamiseksi on kuvattu myös ratkaisussa KHO:2002:26.

Soveltaminen

Ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta annettua lakia sovellettiin ensi kerran vuodelta 1995 toimitettavassa verotuksessa.

KONKURSSIPESÄ

Konkurssipesä ei ole konkurssivelallisesta erillinen verovelvollinen. Konkurssi ei muuta verovelvollisen verotuksellista asemaa. Jos konkurssipesä jatkaa verovelvollisen elinkeinotoimintaa, pesä on vastuussa siitä verosta, joka maksuunpannaan elinkeinotoiminnan perusteella (TVL 19 §). Konkurssipesän varojen realisoiminen ei ole vielä elinkeinotoiminnan jatkamista.

KOKONAAN VEROVAPAAT YHTEISÖT

Yhteisöjen verovapaus perustuu siihen, että ne ovat yleensä joko valtion laitoksia tai niiden toimintaa tuetaan valtion varoin taikka ne muutoin hoitavat yleisesti kannatettavaa toimintaa.

Verovapaita ovat seuraavat yhteisöt (TVL 20 §):

1) Suomen Pankki, Helsingin yliopisto, Yleisradio Oy, Pohjoismaiden Investointipankki, Pohjoismaiden projektivientirahasto, Pohjoismaiden kehitysrahasto, Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiö, Finnvera Oyj, Teollisen yhteistyön rahasto Oy, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto ja valtion vakuusrahasto,

2) Kansaneläkelaitos, kunnallinen eläkelaitos, sairaus- ja hautausavustuskassa, sijoitusrahasto, henkilöstörahasto, erorahasto, valtakunnallinen työttömyyskassa, työttömyyskassojen keskuskassa, työttömyyskassojen tukikassa, työttömyyskassojen tukisäätiö sekä TVL 116 a §:ssä tarkoitettu valmennusrahasto ja urheilijarahasto siinä mainitusta toiminnasta saamistaan tuloista,

3) kunnan alueellaan tapahtuvaa asuntojen hankintaa, omistamista ja vuokralle antamista varten perustama osakeyhtiö, joka täyttää jäljempänä mainitut edellykset.

Ekokem Oy Ab ei ole kokonaan verovapaa yhteisö. Sen verovapaus poistettiin 22.5.2009 voimaan tulleella lailla 329/2009, jota sovelletaan ensimmäistä kertaa vuodelta 2008 toimitettavassa verotuksessa. Vuodesta 2010 lukien Helsingin yliopisto ei ole kokonaan verovapaa yhteisö (1736/2009). Siihen sovelletaan samoja säännöksiä kuin muihinkin yliopistoihin (ks. Osittain verovapaat yhteisöt).

Kunnan asuntojenhankintayhtiö

Kunnan asuntojen hankintaa varten perustettu osakeyhtiö on tulon perusteella suoritettavasta verosta vapaa, jos sen kaikki osakkeet ovat olleet perustamisesta lähtien kunnan omistuksessa. Yhtiö ei saa myöskään jakaa osinkoa. Verovapauden edellytyksenä on lisäksi, ettei yhtiö harjoita muuta kuin asuntojen hankintaa, omistamista ja vuokrausta. Asuntojenhankintayhtiö saa omistaa vain asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavia asunto-osakeyhtiön osakkeita ja yksinomaan asumiskäyttöön varattuja kiinteistöjä sekä toimintansa kannalta välttämätöntä omaisuutta (TVL 20.2 §). Asuntojen vuokrauksessa yhtiön on noudatettava kunnan vahvistamia asukasvalintaperusteita.

Kunnan omistamien asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöiden verovapaudelle asetettuja ehtoja noudatetaan tiukasti. Kunnan tulee omistaa koko osakekanta perustamisesta lukien (KVL 1990/468). Samoin harjoitetun toiminnan tulee olla laissa tarkoitettua. Kun yhtiöjärjestyksessä mainittu isännöinti- ja raken-

nuttamistoiminta liittyi välittömästi yhtiön omistamien asuintilojen vuokraukseen, yhtiön toiminnan katsottiin täyttävän laissa asetetut edellytykset (KVL 1993/137, ei julk.).

Sijoitusrahastot

Sijoitusrahastot ovat verovapaita sen vuoksi, että ne toimivat eräänlaisina kauttakulkupaikkoina. Rahastot saavat osinkoja, korkoja ja luovutusvoittoja, jotka ne edelleen jakavat sijoittajilleen. Verotus on toteutettu siten, että rahasto-osuuden omistajan saamat voitto-osuudet on säädetty veronalaiseksi tuloksi.

Henkilöstörahastot

Henkilöstörahastot ovat myös verosta vapaita yhteisöjä. Henkilöstörahasto saa tulonsa yrityksen tuloksesta kertyvistä voitto-palkkioeristä. Verotus on toteutettu siten, että rahaston jäsenen eli työntekijän rahastosta nostamat varat on säädetty veronalaiseksi tuloksi.

OSITTAIN VEROVAPAAT YHTEISÖT

TVL 21 §:ssä on lueteltu yhteisöt, jotka ovat valtion tuloverosta vapaita. Ne ovat kuitenkin verovelvollisia kunnalle ja seurakunnalle, mutta tällöinkin rajoitetusti.

Tulon perusteella suorittavat veroa kunnalle ja seurakunnalle TVL 124.3 §:ssä mainitun tuloveroprosentin mukaan:

1) valtio ja sen laitokset

2) Raha-automaattiyhdistys sekä Oy Veikkaus Ab muusta kuin arpajaisverolaissa (552/92) ja ajanvieteautomaateista annetussa laissa (426/76) tarkoitetun toiminnan ja musiikkiautomaattien pitämisestä saamastaan tulosta,

3) kunta, kuntayhtymä, maakunta sekä näiden palveluksessa olevia varten perustettu eläkelaitos, eläkesäätiö tai -kassa tai muu vastaava eläkelaitos, -säätiö tai -kassa, joka saa avustusta yhteiskunnan varoista.

Evankelisluterilainen kirkko, ortodoksinen kirkkokunta sekä muu uskonnollinen yhdyskunta ja niiden seurakunnat samoin kuin niiden palveluksessa olevia varten perustettu eläkelaitos, eläkesäätiö ja eläkekassa suorittavat veroa kunnalle TVL 124.3 §:ssä tarkoitetun tuloveroprosentin mukaan, joka vastaa kunnan osuutta yhteisöverosta. Muut kuin edellä mainitut eläkelaitokset ovat elinkeinotoiminnan harjoittajia, joihin sovelletaan elinkeinoverolain säännöksiä. Ne maksavat veroa tuloistaan yhteisön tuloveroprosentin mukaan. Verovelvollisuuteen säädetyt poikkeukset eivät koske näitä yhteisöjä.

Valtioenemmistöiset osakeyhtiöt rinnastetaan aikaisemman käytännön mukaisesti yksityisen sektorin osakeyhtiöihin. Niihin ei muutenkaan sovelleta valtiota ja sen laitoksia koskevia verotussäännöksiä.

Yliopisto

Vuodesta 2010 lukien yliopistoihin ei enää sovelleta valtiosta ja sen laitoksista säädettyä, vaan ne ovat itsenäisiä julkisoikeudellisia laitoksia ja yksityisoikeudellisia säätiöitä. Yliopistot ovat vuodesta 2010 sovellettavan TVL 21 a §:n mukaan verovelvollisia vain saamastaan elinkeinotulosta sekä muuhun kuin yleiseen käyttöön tarkoitetusta kiinteistöstä saadusta kiinteistötulosta (1736/2009).

Valtio ja sen laitokset

Verotuksen toimittaa verovelvollisen kotikunnan verovirasto siitä riippumatta, missä kunnassa veronalaista toimintaa harjoitetaan tai missä kunnassa kiinteistö sijaitsee.

Valtiosta ja sen laitoksista on tuloverolaissa säännös (TVL 21.3 §), jonka mukaan valtiovarainministeriö määrää, miten valtion tulonhankkimistoiminta jakautuu verovelvolliseen rinnastettaviin verotusyksiköihin.

Valtiovarainministeriön päätös

Valtiovarainministeriön 15.9.1996 antaman päätöksen (VM 59/00/96) mukaan valtion verotusyksiköitä tuloverotuksessa ovat valtion liikelaitokset ja tilivirastot sekä oikeusministeriön alaisen vankeinhoitolaitoksen maksupis-

teet, opetushallituksen alaiset valtion oppilaitokset, maa- ja metsätalousministeriön maaseutuelinkeinopiirit ja sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen (STAKES) alaiset koulukodit ja sairaalat. Päätöksessä mainittuja verotusyksiköitä pidetään itsenäisinä verovelvollisina.

Verotusyksikköjen verotus

Valtio ja sen laitokset maksavat veroa TVL 21.3 §:n mukaan vain

- maatilojensa ja niihin verrattavien muiden kiinteistöjensä tuottamista tuloista,
- sellaisten muiden kiinteistöjensä tuloista, joita ei käytetä yleisiin tarkoituksiin sekä
- yksityisyrityksiin verrattavien teollisuus- ja muiden liikkeidensä tuloista.

Kiinteistön tuottamaa tuloa on myös metsätalouden pääomatulo (TVL 21.6 §). Metsätalouden pääomatuloa ovat puun myyntitulot ja metsästä saadut vakuutuskorvaukset. Kiinteistön luovutusvoitto ei ole kiinteistön tuottamaa tuloa.

Valtion maatilat

Valtion ja sen laitosten on suoritettava tuloveroa kaikkien maatilojensa ja niihin verrattavien muiden maa-alueittensa tuloista. Kiinteistön käyttötarkoitus ei vaikuta asiaan. Säännös koskee maatalous- ja metsätiloja sekä muitakin maa-alueita, joihin voidaan soveltaa maatilatalouden tuloverolakia.

Valtion on maksettava veroa esimerkiksi koetilojensa, maatalouskoulujensa sekä puolustuslaitoksen käytössä olevien metsäalueidensa tuloista. Verotettava tulo maatiloista ja niihin verrattavista muista kiinteistöistä vahvistetaan maatilatalouden tuloverolain mukaan. Metsäkiinteistöjen verotuksessa sovelletaan tuloverolain säännöksiä.

Maatiloilta saadut soran myyntitulot ovat kiinteistöstä saatua tuloa. Soran myynti valtion toiselle laitokselle ei ole veronalaista toimintaa (KHO 1968 II 506).

Valtion muut kiinteistöt

Yleisessä käytössä

Muiden kuin edellä mainittujen kiinteistöjen osalta valtio on verovelvollinen vain niiden kiinteistöjen tuloista, joita ei käytetä yleisiin tarkoituksiin. Yleisiin tarkoituksiin käytetään muun muassa virastotaloja, sairaaloita, kouluja, kasarmeja ja vankiloita.

Vuokralle annetuista kiinteistöistä saadut vuokratulot ovat yleensä veronalaisia. Tällöin tulee kuitenkin arvioida, onko kiinteistö ollut yleisessä käytössä vai ei.

Esimerkiksi rajavartiolaitoksen esikunnan virkamiesten ja tulliaseman henkilökunnan erillisistä asuinrakennuskiinteistöistä saatuja vuokratuloja on verotettu sillä perusteella, ettei niitä ole katsottu käytetyn yleisiin tarkoituksiin (KHO 1978 II 517, KHO 1987/1394). Poikkeuksena ovat esimerkiksi sairaala-, kasarmi- tai vankila-alueilla sijaitsevat henkilökunnan asuinrakennukset, joita katsotaan käytettävän yleisiin tarkoituksiin (KHO 1992/824).

Osittain yleisessä käytössä

Kiinteistö voi olla joko kokonaan tai osittain yleisessä käytössä. Jos kiinteistö on osaksi muussa kuin yleisessä käytössä, veronalaiseksi tuloksi katsotaan kiinteistön muussa käytössä olevien osien tuottamat tulot vähennettynä suhteellisella osalla kiinteistön menoista.

Valtionrautateiden rautatien käyttäjille vuokralle antamista maa-alueista saama vuokratulo oli verovapaata, kun alueita käytettiin rautateitse kuljetettavan tavaran purkaus-, lastaus- ja varastointipaikkana. Valtionrautateiden saamasta asemaravintolan liikevaihtoon sidotusta vuokratulosta katsottiin veronalaiseksi 50 prosenttia, eli määrä, joka arvioitiin saaduksi asemaravintolan käyttämisestä muuhun kuin valtionrautateiden tarpeisiin (KHO 1979/617).

Valtion teollisuus- ja muut liikkeet

Yksityisyrityksiin verrattavien teollisuus- ja muiden liikkeiden tulot ovat kokonaisuudessaan veronalaisia. Laitosten liiketoiminnan tulos vahvistetaan elinkeinoverolain mukaan.

Valtiovarainministeriön päätöksessä (VM 59/00/96) vahvistetuilla verotusyksiköillä voi ainakin periaatteessa olla sellainen asema, että ne vastaavat usean erillisen laitoksen tai liikkeen toiminnasta. Eri teollisuus- ja muiden yksityisyrityksiin rinnastettavien liikkeiden verovelvollisuutta arvioidaan tällöin erikseen. Tavallisimmin valtion harjoittama elinkeinotoiminta lienee kuitenkin organisoitu verotuksellisesti itsenäisiin yksiköihin, joiden toimintaa voidaan arvioida kokonaisuutena.

Toisen valtion laitoksen palvelu

TVL 21.3 §:n mukaan valtio ei ole kuitenkaan verovelvollinen tulosta, jonka se saa pääasiallisesti toisten valtion laitosten tarpeiden tyydyttämiseksi toimivasta liike- tai tuotantolaitoksesta.

Vakiintuneen verotuskäytännön mukaan valtion liike- tai tuotantolaitos on vapautunut kokonaan tuloverotuksesta sillä perusteella, että se on luovuttanut valtaosan tuotannostaan ainakin useana perättäisenä vuonna toisille valtion laitoksille.

Valtion ravitsemuskeskuksen katsottiin aikanaan toimineen toisten valtionyksiköiden tarpeiden tyydyttämiseksi ja olleen tällä perusteella tuloverosta vapaa (KHO 1981/1551, ei julk.). Hotelli- ja ravintola-alan oppilaitoksen yhteydessä toimineen opetusravintolan katsottiin sen sijaan toimineen täysin yksityisyrityksiin verrattavalla tavalla ja olleen sillä perusteella verovelvollinen tuloistaan (KHO 1984 II 501).

Muillakin valtion yksiköillä voi entistä useammin olla laajaa yksityissektoriin kohdistuvaa liiketoimintaa. Jos kuitenkin yli puolet toiminnasta kohdistuu toisten valtion laitosten palvelemiseen, toimintaa kokonaisuudessaan on pidettävä verovapaana.

TVL 21.3 §:n erityissäännöksen mukaan valtio ei ole miltään osin verovelvollinen tulosta, jonka se saa laiva-, lento- tai autoliikenteestä, rautateistä, kanavista, satamista taikka posti-, tele- tai radiolaitoksista.

Kunta

Kunta, kuntayhtymä, maakunta sekä näiden palveluksessa olevia varten perustettu eläkelaitos, eläkesäätiö tai -kassa tai muu vastaava eläkelaitos, -säätiö tai -kassa, joka saa avustusta yhteiskunnalta, on verovelvollinen kunnalle ja seurakunnalle.

Veronalainen toiminta

Kunta, kuntayhtymä ja maakunta ovat verovelvollisia vain elinkeinotulosta ja muuhun kuin yleiseen tai yleishyödylliseen tarkoitukseen käytetyn kiinteistön tai kiinteistön osan tuottamasta tulosta. Vuokratulojen ohella kiinteistön tuottamana tulona pidetään maatalouden tuloa. Metsätalouden pääomatulo on myös kiinteistön tuottamaa tuloa. Kiinteistön luovutusvoitto ei ole kiinteistöstä saatua tuloa.

Kunta ei ole verovelvollinen omalla alueellaan harjoittamansa elinkeinotoiminnan tuottamasta tulosta eikä omalla alueellaan sijaitsevan kiinteistön tuottamasta tulosta.

Kiinteistön yleinen käyttö

Yleisessä käytössä olevia kiinteistöjä ovat esimerkiksi virasto- ja toimistotalot, koulut, vanhainkodit ja muut sosiaaliset laitokset. Yleisessä käytössä eivät sitä vastoin ole kiinteistöt, jotka on vuokrattu esimerkiksi asunnoiksi kuntien henkilökunnalle, ellei asunto liity läheisesti ao. laitoksen toimintaan. Yleisessä käytössä olevana voidaan pitää esimerkiksi sairaala-alueella olevia asuinkiinteistöjä siltä osin kuin niitä on käytetty henkilökunnan asuntoina.

Kiinteistö voi olla joko osittain tai kokonaan yleisessä tai yleishyödyllisessä käytössä. Mikäli kiinteistö on osaksi muussa kuin yleisessä tai yleishyödyllisessä käytössä, veronalaista tuloa on kiinteistön muussa käytössä olevien osien tuottamat tulot vähennettynä suhteellisella osalla kiinteistön menoista.

Seurakunta

TVL 21.2 §:n mukaan evankelis-luterilainen kirkko, ortodoksinen kirkkokunta sekä muu uskonnollinen yhdyskunta ja niiden seurakunnat samoin kuin niiden palveluksessa olevia varten perustettu eläkelaitos, eläkesäätiö ja eläkekassa suorittavat veroa vain kunnalle.

Veronalainen toiminta

Kirkko, seurakunta tms. on verovelvollinen ainoastaan elinkeinotoiminnan tuottamasta tulosta ja muuhun kuin yleiseen tai yleishyödylliseen tarkoitukseen käytetyn kiinteistön tai kiinteistön osan tuottamasta tulosta. Vuokratulojen ohella kiinteistön tuottamaa tuloa on maatalouden tulo ja metsätalouden pääomatulo. Kiinteistön luovutusvoitto ei ole kiinteistöstä saatua tuloa.

Yleishyödylliseen tarkoitukseen käytettyjä kiinteistöjä ovat muun muassa kirkkojen ja uskonnollisten yhteisöjen vanhainkodit ja lastenkodit.

YLEISHYÖDYLLISET YHTEISÖT

Yleishyödyllisyysstatus

TVL 22.1 § mukaan yhteisö on yleishyödyllinen, jos

1) se toimii yksinomaan ja välittömästi yleiseksi hyväksi aineellisessa, henkisessä, siveellisessä tai yhteiskunnallisessa mielessä,

2) sen toiminta ei kohdistu vain rajoitettuihin henkilöpiireihin, ja

3) se ei tuota toiminnallaan siihen osalliselle taloudellista etua osinkona, voitto-osuutena taikka kohtuullista suurempana palkkana tai muuna hyvityksenä.

Pykälän toisen momentin mukaan yleishyödyllisenä yhteisönä voidaan pitää mm. maatalouskeskusta, maatalous- ja maamiesseuraa, työväenyhdistystä, työmarkkinajärjestöä, nuoriso- tai urheiluseuraa, näihin rinnastettavaa vapaaehtoiseen kansalaistyöhön perustuvaa harrastus- ja vapaa-ajantoimintaa edistävää yhdistystä, puoluerekisteriin merkittyä puoluetta sekä sen jäsen-, paikallis-, rinnakkais- tai apuyhdistystä, niin myös muuta yhteisöä, jonka varsinaisena tarkoituksena on valtiollisiin asioihin vaikuttaminen tai sosiaalisen toiminnan harjoittaminen taikka tieteen tai taiteen tukeminen. Yleishyödyllisenä yhteisönä voidaan pitää myös yleisissä vaaleissa ehdokkaan tukemiseksi varattua varallisuuskokonaisuutta (24.4.2009/275) (ks. vaaliavustusten verotusta koskeva VH:n ohje Dnro 17/38/2011, 14.1.2011).

Tyypillisiä yleishyödyllisiä yhteisöjä ovat puolueyhdistykset sekä ammatti- ja edunvalvontajärjestöt. Yleishyödyllisenä yhteisönä ei pidetty kunnan lähes yksin omistamaa vesiosakeyhtiötä, joka harjoitti paikallista vesi- ja viemärilaitostoimintaa (ks. KHO 2.10.1998 T 2104 sekä Verohallituksen tiedote 13/1998, annettu 28.12.1998).

Oikeudellinen muoto

Yleishyödyllinen yhteisö on oikeudelliselta muodoltaan yleensä yhdistys tai säätiö. Poikkeuksellisesti osakeyhtiö tai osuuskunta voi olla yleishyödyllinen (KHO 1982 II 503).

Yhdistys voidaan katsoa yleishyödylliseksi heti toiminnan alusta lukien, kun yhdistyksen tarkoituksena on rekisteröityä ja rekisteröinti on laitettu vireille ennen verovuoden päättymistä, vaikka rekisteröinti tapahtuisi vasta verovuotta seuraavana vuonna (KHO 1983/354).

Yleishyödyllisen yhteisön verovelvollisuus

Yleishyödyllinen yhteisö on verovelvollinen saamastaan elinkeinotulosta. Lisäksi se on verovelvollinen muuhun kuin yleiseen tai yleishyödylliseen tarkoitukseen käytetyn kiinteistön tai kiinteistön osan tuottamasta tulosta kunnalle ja seurakunnalle (TVL 23.1 §).

Yleishyödyllisen yhteisön tulot, joita ei pidetä elinkeinotuloina

TVL 23.3 §:n mukaan elinkeinotuloa ei ole

1) yhteisön toimintansa rahoittamiseksi järjestämistä arpajaisista, myyjäisistä, urheilukilpailuista, tanssi- ja muista huvitilaisuuksista, tavarankeräyksestä ja muusta niihin verratta-

vasta toiminnasta eikä edellä mainittujen tilaisuuksien yhteydessä harjoitetusta tarjoilu-, myynti- ja muusta sellaisesta toiminnasta saatu tulo,

2) jäsenlehdistä ja muista yhteisön toimintaa välittömästi palvelevista julkaisuista saatu tulo,

3) adressien, merkkien, korttien, viirien tai muiden sellaisten hyödykkeiden myynnin muodossa suoritetusta varojenkeräyksestä saatu tulo,

4) sairaaloissa, vajaamielislaitoksissa, rangaistus- tai työlaitoksissa, vanhainkodeissa, invalidihuoltolaitoksissa tai muissa sellaisissa huoltolaitoksissa ja huoltoloissa hoito-, askartelu- tai opetustarkoituksessa valmistettujen tuotteiden myynnistä tai tällaisessa tarkoituksessa suoritetuista palveluksista saatu tulo, ja

5) bingopelin pitämisestä saatu tulo.

Elinkeinotulo

Yleishyödyllisen yhteisön elinkeinotoimintana pidetään yleensä säännöllistä, laajamittaista, vuosittain järjestettävää koulutustoimintaa, jäsenistön ulkopuolelle suuntautuvaa julkaisutoimintaa, säännöllisin väliajoin järjestettäviä messutapahtumia ja yleensä toimintaa, jota harjoitetaan samaan tapaan kuin tavanomaista elinkeinoa. Jos koulutustoimintaa tuetaan julkisin varoin tai siihen on saatu viranomaisen lupa, toimintaa ei yleensä pidetä elinkeinotoimintana (KHO 1988/1203 ja 1984 II 503). Ks. Verotusohje yleishyödyllisille yhdistyksille ja säätiöille VH 384/349/2007, 30.4.2007.

Kiinteistötulo

TVL 23 §:n mukaan yleishyödyllinen yhteisö on verovelvollinen muuhun kuin yleiseen tai yleishyödylliseen tarkoitukseen käytetyn kiinteistön tai kiinteistön osan tuottamasta tulosta kunnalle ja seurakunnalle 124.3 §:ssä tarkoitetun tuloveroprosentin mukaan. Tuloverolain 124 a §:ssä on säädetty yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentista verovuosina 2010 - 2011.

Yleishyödyllisen yhteisön kiinteistötuloa on:

- vuokratulo
- viljelytulo
- maatalouden tuottama tulo
- metsätalouden pääomatulo eli puunmyyntitulo
- kiinteistöyhtymästä saatu tulo.

Siltä osin kuin yleishyödyllinen yhteisö käyttää kiinteistöä yleishyödylliseen tai yleiseen tarkoitukseen, siitä saatu tulo on verovapaata kiinteistötuloa. Jos yleishyödyllinen yhteisö käyttää kiinteistöä yli 50 %:sti elinkeinotoimintaa välillisesti tai välittömästi edistävään tarkoitukseen, on kiinteistöstä saatava tulo yleishyödyllisen yhteisön elinkeinotoiminnan tulolähteen tuloa (EVL 53.1 §).

Ilmoittamisvelvollisuus

Verotusmenettelylain 7 §:n mukaan verovelvollisen, jolla on verovuonna ollut veronalaista tuloa, varoja, velkoja tai muita verotukseen vaikuttavia tietoja, on verotusta varten annettava kehotuksetta veroilmoitus. Yleishyödyllisen yhteisön ei kuitenkaan tarvitse antaa kehotuksetta veroilmoitusta yksinomaan varoistaan ja veloistaan, ellei kysymys ole kiinteistöverotukseen vaikuttavista, verovuoden aikana muuttuneista tiedoista. Velvollinen antamaan veroilmoituksen on myös jokainen muu, jolta veroviranomainen sitä erityisesti vaatii esimerkiksi lähettämällä esitäytetyn veroilmoituslomakkeen.

Ei-yleishyödyllisen yhteisön verotus

Jos yhteisö ei ole TVL 22 §:n mukainen yleishyödyllinen yhteisö, siihen ei sovelleta TVL 23 §:ää, vaan yhteisö on verovelvollinen kaikesta tulostaan EVL:n ja TVL:n säännösten mukaisesti.

Yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa harjoittava yhteisö

Yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa harjoittavalla yleishyödyllisellä yhteisöllä on mahdollisuus hakea verovapautta, jos se on verovelvollinen elinkeinon tai kiinteistön tuottamasta tulosta. Huojennus perustuu lakiin (680/76) eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen

veronhuojennuksista (jäljempänä veronhuojennuslaki).

Veronhuojennuslain 4 §:n mukaan Verohallinto myöntää lain mukaisen veronhuojennuksen määräajaksi, kuitenkin enintään viideksi vuodeksi kerrallaan.

Hakemus

Vapautusta on haettava kirjallisesti Savo-Karjalan yritysverotoimistolta viimeistään neljän kuukauden kuluessa sen verovuoden päättymisestä, jolta vapautusta pyydetään (ks. KHO 2002/32). Hakemukseen on liitettävä asian ratkaisemiseksi tarvittava selvitys, minkä lisäksi hakija on velvollinen kehotuksesta antamaan tarvittaessa muita lisätietoja ja selvityksiä (VeronhuojennusL 6 §).

Hakemuksen voi tehdä lomakkeella (Veroh 3776) tai vapaamuotoisesti. Vapaamuotoisesta hakemuksesta tulee kuitenkin käydä ilmi lomakkeessa mainitut seikat.Siihen tulee liittää joko alkuperäisenä tai jäljennöksenä yhdistys- tai säätiörekisterin ote tai tosite sääntöjen jättämisestä rekisteriin, yhdistyksen säännöt, tiedot viimeisestä tilinpäätöksestä (tuloslaskelma, tase ja tilintarkastajien kertomus), toimintakertomus, voimassa oleva talousarvio ja toimintasuunnitelma (ks. tarkemmin www.vero.fi: vero-ohjeet/verotustietoa yritysasiakkaille/yhdistys ja säätiö).

Ennen veronhuojennuksen myöntämistä uudelle hakijayhteisölle tai yhteisölle, jonka olosuhteissa on tapahtunut olennainen muutos, Verohallinnon on hankittava asiasta lausunto yleishyödyllisten yhteisöjen verovapauslautakunnalta.

Hakemus käsitellään kiireellisesti ja mikäli mahdollista, kuuden kuukauden kuluessa hakemuksen tekemisestä.

Huojennuksen myöntäminen

Veronhuojennus voidaan myöntää vain silloin, kun se on perusteltua yhteisön toiminnan yhteiskunnalle tuottamaan etuun nähden. Huojennusta harkittaessa otetaan huomioon, missä määrin yhteisön varoja ja tuloja käytetään yhteiskunnan kannalta tärkeään yleishyödylliseen toimintaan. Lisäksi otetaan huomioon, merkitseekö tiettyä liiketoimintaa koskeva veronhuojennus vähäistä suurempaa haittaa vastaavaa toimintaa harjoittavalle elinkeinonharjoittajalle (VeronhuojennusL 2 §).

Myönnetty veronhuojennus ei vapauta yhteisöä siitä ilmoittamisvelvollisuudesta, joka sillä ilman huojennusta olisi VML:n mukaan. Yhteisön on lisäksi veroilmoituksen antamisen yhteydessä annettava Verohallinnolle sen määräämä selvitys (VeronhuojennusL 8 §).

Yhteiskunnallisesti merkittävä toiminta

Yleishyödyllisen yhteisön katsotaan harjoittavan yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa, jos sen varsinaisena tarkoituksena on valtiollisiin asioihin vaikuttaminen rekisteröitynä puolueena taikka sosiaalisen tai muun yhteiskunnallisesti tärkeitä tarpeita palvelevan toiminnan harjoittaminen, mikäli tämä toiminta on koko valtakunnan alueen kattavaa tai muuten laajaa, vakiintuneen muodon saavuttanutta ja pysyvää.

Jos eri verovelvollisina pidettävien yhteisöjen muodostaman järjestön toiminta on yhteiskunnallisesti merkittävää, voidaan kullekin yhteisölle myönnettävän veronhuojennuksen edellytyksiä harkittaessa ottaa huomioon koko järjestön toiminta, jos se järjestön luonteeseen nähden ja yhteisön asema järjestössä huomioon ottaen on perusteltua (VeronhuojennusL 3 §).

4. KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN JA KESKUSVERO-LAUTAKUNNAN PÄÄTÖKSIÄ

Luonnollisen henkilön yleinen verovelvollisuus

KHO 1975/2779

Puolan lentoyhtiön palveluksessa ollut, Suomessa verovuonna pysyvästi asunut Puolan kansalainen, jonka ei näytetty kuuluneen Puolan kansantasavallan Helsingin suurlähetystön eikä myöskään lähetetyn konsulin viraston henkilökuntaan, oli Suomessa verovelvollinen sanotulta lentoyhtiöltä Suomessa tekemästään työstä saamastaan palkasta. Verovuosi 1972.

KHO 1977/4639

Vaimo oli 21.12.1973 muuttanut terveydellisistä syistä Suomesta Espanjaan, jonne hänen miehensä oli häntä seurannut 14.12.1975. Puolisoilla oli Suomesta osinko- ja eläketuloa. Heidän yhteisessä omistuksessaan olivat puolisoiden asuntona Suomessa käytetyn huoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet. Vaimon lähdeverokortin saamista tarkoittaneen hakemuksen johdosta katsottiin, että vaimo oli vuonna 1976 Suomessa yleisesti verovelvollinen ja että myös Suomen ja Espanjan välillä solmittua verosopimusta sovellettaessa häntä oli pidettävä Suomessa asuvana henkilönä.

KHO 1978/1946 II 514

Palvelusta Suomen YK-pataljoonassa Kyproksella saatu palkka oli täällä veronalaista tuloa. Verovuosi 1975.

KHO 1979/3907 II 508

Verosopimuksen säännöksillä ei ollut merkitystä ratkaistaessa kysymystä yleisestä tai rajoitetusta verovelvollisuudesta. Miehellä oli ulkomailla olleen toimensa ohella Suomessa vakinainen osatyö. Vaimolla ja lapsilla oli täällä huomattava omaisuus. Mies ja vaimo oleskelivat Suomessa lähes kuukausittain, ja perheellä oli täällä varattuna asunto. Vaikka perheenjäsenillä oli ollut vuodesta 1972 lähtien asunto myös ulkomailla, heillä katsottiin vuonna 1976 olleen TVL 9 § :ssä tarkoitetut olennaiset siteet Suomeen. Heitä pidettiin sanotulta vuodelta toimitettavassa verotuksessa Suomessa asuvina ja siis TVL 5 §:n, 7 §:n ja 71 §:n 2 momentin mukaan yleisesti verovelvollisina. Verovuosi 1976.

KHO 1981/33 II 501

Verovelvollisen vakituinen asunto ja työpaikka olivat 16.8.1977 tapahtuneen Suomesta muuton jälkeen olleet Kanadassa, missä myös hänen perheensä asui. Tämän vuoksi ja sen estämättä, että verovelvollinen yhdessä vaimonsa kanssa omisti erään suomalaisen autoliikeyhtiön osake-enemmistön ja että hän toistuvilla, vuosina 1978 ja 1979 yhteensä noin 2-3 kuukautta kestäneillä käynneillään Suomessa oli työskennellyt yhtiön lukuun sekä että hänen täällä omistamansa lähinnä metsämaata käsittävä maatalouskiinteistö oli mainitulle yhtiölle vuokrattuna, katsottiin, että verovelvollisella ei ollut Suomeen sellaisia olennaisia siteitä kuin TVL:n 9 §:ssä tarkoitetaan. Ennen muuttoaan Kanadaan verovelvollinen oli perheineen asunut X:n kaupungissa Suomessa. X:n kaupunginhallituksella oli oikeus hakea muutosta keskusverolautakunnan päätökseen, jossa verovelvollinen oli katsottu ulkomailla asuvaksi. Ennakkotieto. Verovuosi 1979.

KHO 1985/680 II 501

Saksan liittotasavallan kansalainen A palveli ulkomaan liikenteessä Saksan liittotasavallan lipun alla purjehtivassa kauppalaivassa. Loma-aikansa, noin 3-4 kuukautta vuodessa A asui Suomessa täällä vakinaisesti asuvien suomalaisen vaimonsa ja lapsensa kanssa. A katsottiin Suomessa yleisesti verovelvolliseksi. Kun A:n elinetujen keskus oli Suomessa, katsottiin, että A:n verosopimuksen mukainen verotuksellinen kotipaikka oli myös Suomessa. Verovuosi 1981. TVL 9 § 1 mom.

KHO 1985/3997

Suomen kansalainen A oli 28.6.1978-30.6.1981 asunut Ruotsissa toimien sikäläisen jääkiekkoseuran pelaajana. Hän oli sittemmin tehnyt Kanadaan ammattilaisjääkiekkoilijan sopimuksen 1.7.1981 lukien ja jatkanut sopimusta 30.9.1986 asti. A:lla, joka oli perheetön, ei ollut Suomessa asuntoa, vaan täällä oleskellessaan hän oli asunut vanhempiensa luona. Kanadasta verovuonna 1982 saamansa tulon lisäksi hän oli saanut Suo-

messa eräältä jääkiekkoseuralta pelaajapalkkiota 8 000 mk ajalta 12.5.-29.8.1982, mistä ajasta hän oli kuitenkin ollut 1.-13.7. ja 20.7.-12.8.1982 Ruotsissa jääkiekkovalmentajana. Koska A:lla ei ollut vuoden 1978 jälkeen ollut Suomessa varsinaista asuntoa ja kotia eikä hän ollut sen jälkeen oleskellut täällä 6 kk pitempää aikaa vuodessa tulo- ja varallisuusverolain 9 §:n 1 momentissa tarkoitetuin tavoin, eikä myöskään ollut näytetty, että hänellä olisi vuonna 1982 vielä ollut Suomeen olennaiset siteet, KHO katsoi, ettei hän ollut vuonna 1982 Suomessa asuva eikä täällä verovelvollinen tuona vuonna ulkomailta saamastaan tulosta. Verovuosi 1982.

KHO 1986/2918 II 502

Henkilö, jonka asunto ja koti oli Ruotsissa, oleskeli Suomessa ja oli työssä suomalaisen työnantajan palveluksessa yli kuuden kuukauden ajan. Oleskelua Suomessa pidettiin siitä riippumatta, että hän kävi viikonloppuina tapaamassa perhettään Ruotsissa, tulo- ja varallisuusverolain 9 §:n 1 momentissa tarkoitetuin tavoin jatkuvana. Henkilö oli sen vuoksi yleisesti verovelvollinen Suomessa. Verosopimuksella ei ollut vaikutusta asian ratkaisuun. Ennakkotieto. Verovuosi 1985.

KHO 1986/5001 II 503

Libanonilaisen toimitusjohtajan perhe oli sotatoimien kiihtymisen vuoksi Libanonissa muuttanut 7.6.1985 Suomeen tarkoituksenaan välittömästi palata Libanoniin tilanteen siellä sen salliessa. Toimitusjohtaja oli ollut verovuonna Suomessa kolmessa jaksossa yhteensä noin 4 kuukautta ja muun ajan hän oli ollut joko Libanonissa tai työmatkoilla muualla. Perheellä oli asunto Libanonissa ja Suomessa. Toimitusjohtaja tai hänen vaimonsa eivät olleet työssä Suomessa. Toimitusjohtajaa ei pidetty verovuonna 1985 Suomessa asuvana, joten hän oli Suomessa ainoastaan rajoitetusti verovelvollinen. Ennakkotieto.

KHO 1987/2310 II 506

Tornion kaupungin palveluksessa vuodesta 1974 lähtien vakinaisena kartanpiirtäjänä toiminut A oli solmittuaan ruotsalaisen miehen kanssa avioliiton vuonna 1982 pysyvästi asunut perheineen Haaparannassa, josta käsin hän edelleenkin kävi työssä Torniossa. A vaati vuodelta 1986, jolloin kolme vuotta oli kulunut sen vuoden päättymisestä, jonka aikana hän oli lähtenyt maasta, katsomistaan yleisesti verovelvolliseksi Suomessa, koska hänellä oli täällä vakinainen virka, asunto-osakehuoneisto ja osuus jakamattomaan kuolinpesään. Katsottiin, kun ei ollut väitettykään, että A:lla, jolla oli miehensä ja kolmen lapsensa kanssa yli kolmen vuoden ajan ollut ja edelleen oli vakinainen asunto Ruotsissa, olisi myös Suomessa varsinaista asuntoa ja kotia tai että hän täällä jatkuvasti oleskelisi yli kuuden kuukauden ajan, että A:ta ei

voitu katsoa Suomessa yleisesti verovelvolliseksi. A:n Tornion kaupungilta saamasta palkasta oli perittävä lähdevero. Verovuosi 1986.

KHO 1988/1334 B 501

Eläkkeellä olevaa Suomesta Espanjaan vuonna 1986 muuttanutta leskeä, jolla oli pysyvä asunto Espanjassa mutta ei Suomessa, pidettiin rajoitetusti verovelvollisena. Suomeen olennaisina siteinä ei pidetty valtiokonttorin maksamaa eläkettä eikä asumisoikeuden pidättämistä vapaa-ajan asuntoon. Verovuosi 1986 ja verovuosi 1987.

KHO 1990/712

A oli puolisoineen muuttanut Suomesta Australiaan vuonna 1981. A oli puolisoineen matkustanut Suomeen 1.4.1984 ja oli oleskellut täällä yli 6 kuukautta hoitaen yksityisasioitaan työskentelemättä kuitenkaan kenenkään palveluksessa. A puolisoineen oli palannut Australiaan lokakuussa 1984. A oli palannut 13.5.1985 Suomeen, mikä oleskelu oli täällä kestänyt 13 kuukautta. Vuosina 1985-1986 Suomessa ollessaan A oli myös työskennellyt vieraan palveluksessa. A:lla oli palkkatuloa Australiasta 2.1.-10.5.1985 väliseltä ajalta. Verolautakunta katsoi A:n Suomessa yleisesti verovelvolliseksi vuodelta 1985 ja verotti häntä myös Australiassa saaduista tuloista. Lääninoikeus hylkäsi A:n valituksen. Koska A:n varsinainen asunto ja koti vuonna 1985 oli Australiassa, korkein hallinto-oikeus katsoi, että A oli Suomessa rajoitetusti verovelvollinen 1.1.-12.5.1985 väliseltä ajalta, minkä jälkeen hän oli Suomessa yleisesti verovelvollinen. A:n oleskelusta Suomessa huhti-lokakuussa 1984 ei aiheutunut, että A:han hänen asuessaan Australiassa vuoden 1985 alkupuolella olisi sovellettava n.s.

kolmen vuoden sääntöä. Tämän vuoksi A:n Australiasta 2.1.-10.5.1985 väliseltä ajalta saamaa palkkatuloa ei voitu verottaa Suomessa. Verovuosi 1985.

KHO 1990/4757 B 501

Suomen kansalainen A oli perheensä kanssa asunut pysyvästi Ruotsissa Haaparannan kaupungissa 1.9.1975 alkaen. Koko tämän ajan hän oli työskennellyt X Oy:n palveluksessa Tornion toimipisteessä 15.8.1988 saakka. Häntä oli verotettu työstä saadusta tulosta Ruotsissa n.s. rajankävijänä. Hän siirtyi 16.8.1988 X Oy:n Espoon toimipisteen palkkalistalle tehtävänään toimia konsulttina eri projekteissa. Hänellä oli asuinhuone käytettävissään Espoossa, mutta hän asui edelleen pysyvästi Ruotsissa, jossa vietti kaikki viikonvaihteet ja lomat. Hän työskenteli konsulttina eri tehdasprojekteissa mm. Porissa, Espoossa, Harjavallassa, Torniossa ja ulkomailla. Hän oli Suomessa enimmillään neljä päivää viikossa. Matkoilla hän asui hotellissa tai yhtiön järjestämässä tilapäismajoituksessa. A:n katsottiin verovuonna oleskelleen Suomessa jatkuvasti yli kuuden kuukauden ajan siten kuin tulo- ja varallisuusverolain 13 §:ssä tarkoitetaan. Hänen käyntiensä Ruotsissa ei katsottu katkaisevan tätä oleskelua. Hän oli siten Suomessa yleisesti verovelvollinen. Ennakkoratkaisu vuodelle 1989.

KHO 1993/1831 B 501

Suomen kansalaista, joka oli vuonna 1976 lähtenyt Suomesta ja asettunut vakinaisesti asumaan Espanjaan, oli pidetty Suomessa rajoitetusti verovelvollisena Suomesta lähdön jälkeen vuosina 1976-1983. Sillä seikalla, oliko hänellä ollut olennaisia siteitä Suomeen vuosina 1984-1988, ei ollut merkitystä, kun ratkaistiin kysymys hänen verovelvollisuutensa laajuudesta viimeksi mainittuina vuosina. Koska ei ollut näytetty, että hänellä oli ollut vuosina 1984-1988 varsinainen asunto ja koti Suomessa tai että hän oli näinä vuosina jatkuvasti oleskellut täällä yli kuuden kuukauden ajan, häntä oli pidettävä mainituilta vuosilta rajoitetusti verovelvollisena. Verovuosi 1984. Verovuosi 1985. Verovuosi 1986. Verovuosi 1987. Verovuosi 1988.

KVL 1986/274

Aviopuolisot A ja B olivat asuneet ja olleet kirjoilla vuodesta 1978 lähtien Espanjassa. Kesäkuukaudet, n. 5 kuukautta, he olivat viettäneet Suomessa omistamassaan vapaa-ajankiinteistössä. Säännönmukaisessa verotuksessa Suomessa A ja B oli katsottu rajoitetusti verovelvollisiksi. Jos he nyt irtisanovat vuokralaisen heidän Suomessa omistamastaan osakehuoneistosta ja varaavat sen omaan käyttöönsä talvikauden aikana tapahtuvaa ennalta-arvaamatonta Suomeen tulotarvetta varten, pidetään A:ta ja B:tä edelleen Suomessa toimitettavassa verotuksessa rajoitetusti verovelvollisina. Verovuosi 1986 ja verovuosi 1987.

KVL 1989/439

Verovelvollinen oli puolisonsa kanssa muuttanut vakituisesti asumaan Espanjaan vuonna 1971. Suomessa häntä oli pidetty rajoitetusti verovelvollisena vuodesta 1975 lähtien. Hän oli oleskellut ja aikoi vastakin oleskella Suomessa vuosittain alle 4 kuukautta. Hänestä ei tullut Suomessa yleisesti verovelvollista sen johdosta, että hän mahdollista myöhempää Suomeen paluutaan varten hankki Suomesta omaan käyttöönsä tai vuokrattavaksi tarkoitetun osakehuoneiston tai asuinkiinteistön.

KVL 1990/399

Eläkkeellä oleva verovelvollinen oli 4.12.1989 muuttanut puolisoineen vakituisesti asumaan Espanjaan, jossa heillä oli 126 neliömetrin suuruinen vakituinen asunto. Puolisot eivät omistaneet Suomessa muuta omaisuutta, kuin 82 neliömetrin suuruisen asuinhuoneiston, joka oli ollut heidän vakituisena asuntonaan Espanjaan muuttoon saakka. Vaikean markkinatilanteen vuoksi Suomen asuntoa ei saatu myytyä kesällä 1990. Asunto oli jätetty myytäväksi kiinteistövälittäjälle, mutta hakijalle oli myös tarjottu mahdollisuus vuokrata huoneisto 1/2-1 vuotta kestävällä vuokrasopimuksella työsuhdeasunnoksi. Verovelvollinen oli verosopimusta sovellettaessa Espanjassa asuva 4.12.1989 lähtien. Kun muutosta ei ollut kulunut kolmea vuotta, hän oli Suomen sisäisen lainsäädännön mukaan Suomessa yleisesti verovelvollinen, kunnes huoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet luovutetaan.

Puolisot

KHO 1978/2351

Kun puolisot oli 12.6.1975 tuomittu avioeroon

ja mies oli vuoden 1975 päättyessä elänyt avioliitonomaisissa olosuhteissa toisen naisen kanssa, joka oli 5.12.1975 synnyttänyt hänelle lapsen, miestä ja tuota toista naista oli vuodelta 1975 toimitettavassa valtionverotuksessa yhteisverotettava.

KHO 1986/2754 II 547

A oli lahjoittanut omistamiensa X Oy:n osakkeiden osinkolipuja puolisolleen, lapsilleen ja muille sukulaisilleen, jotka ilmoittivat omissa veroilmoituksissaan osinkolippuja vastaan saamansa osinkotulot omina tuloinaan. Verolautakunta lisäsi kuitenkin toimittamassaan verotuksessa nämä osinkotulonsa A:n tuloihin. Koska A omisti osakkeet, joiden perusteella ko. osinkotulot oli maksettu, KHO katsoi pysyttäessään toimitetun verotuksen, että A:ta oli myös näistä osinkotuloista verotettava. Verovuosi 1985.

KHO 1989/307

Puolisot tuomittiin asumuseroon 21.11.1985. Lapsen huolto uskottiin vanhemmille yhteisesti ja lapsi määrättiin jäämään äitinsä luokse asumaan. Mies muutti asumuserotuomion velvoituksen mukaisesti pois perheen yhteisestä kodista kuitenkin vasta 31.1.1986. Koska vanhemmat verovuoden päättyessä olivat avioliitossa keskenään eivätkä silloin vielä asuneet erillään, he olivat molemmat tulo- ja varallisuusverolain 3 §:n 2 momentin mukaisesti elättäneet verovuonna lastaan. Mies oli oikeutettu saamaan verolautakunnan myöntämät lapsivähennykset ja huoltajavähennykset. Verovuosi 1985.

KHO 1990/1122 II 525

Vaimo oli harjoittanut puolisonsa omistamalla omakotitalokiinteistöllä 2 500 neliömetrin suuruisella alueella mansikanviljelyä. Ottaen huomioon viljelyalueen pienuuden ja muun asiassa saadun selvityksen mansikanviljelystä saatua tuloa ei tullut verottaa liikkeestä tai ammatista tahi maatilataloudesta saatuna tulona. Tähän nähden ja koska vaimo oli hoitanut suurimman osan mansikan viljelyyn liittyvistä tehtävistä, koko mansikanviljelystä saatua tuloa ei tullut verottaa kiinteistön omistavan puolison tulona, vaan tulo tuli jakaa puolisoiden kesken sen perusteella, miten he vallitsivat tuloa. Verovuosi 1986.

KHO 1992/4827

A ja hänen puolisonsa B oli 5.9.1988 tuomittu avioeroon. Puolisoiden alaikäiset lapset oli oikeuden päätöksellä määrätty vanhempien yhteiseen huoltoon ja asumaan A:n luona. Puolisoiden pesän ositus oli toimitettu 17.3.1988. B oli vastoin A:n tahtoa 14.4.1990 saakka asunut osituksessa A:n osalle tulleessa osakehuoneistossa, missä myös A yhdessä lasten kanssa oli asunut. A:n ja B:n ei näissä oloissa ollut katsottava eläneen yhteisessä taloudessa. Heidän verotukseensa ei ollut sovellettava tulo- ja varalllisuusverolain puolisoita koskevia säännöksiä. Lasten oli katsottava olleen yksinomaan A:n välittömässä huollossa ja näin ollen A:lla oli oikeus alaikäisistä lapsista verotuksessa myönnettäviin vähennyksiin.

Yrittäjäpuolisot

KHO 1999/2582

Aviopuolisot oli tuomittu avioeroon 11.12.1996 ja he olivat jo sitä ennen muuttaneet erilleen. Tuloverolain 7 §:n mukaan heihin ei verovuonna 1996 voitu verotuksessa soveltaa aviopuolisoita koskevia säännöksiä. Näin ollen myöskään yrittäjäpuolisoita koskevan tuloverolain 14 §:n nojalla yritystulon ansiotulo-osuutta ei voitu jakaa puolisoiden kesken. Verovuosi 1996. Ks. myös KHO 5.2.1997 taltio 246

Alaikäinen lapsi ja kasvattilapsi

KHO 1967/593 I 51

Lahjoitus oli katsottava tehdyksi ja lahjaverovelvollisuus alkaneeksi PerVL 20 § 1 mom. 2 lauseen mukaan silloin, kun lahjanantaja oli luovuttanut osakkeen pankkiin ja pankki vastaanottanut sen lahjanantajan alaikäisen tyttären lukuun.

KHO 1969/2839c II 599

Kun vanhemmat olivat määränneet osan myymänsä kiinteistön kauppahinnasta suoritettavaksi alaikäiselle lapselleen, lahjaverovelvollisuuden katsottiin syntyneen, vaikkei lapselle ollut määrätty uskottua miestä.

KHO 1973/4628 II 569

Alaikäisen tyttären omistaman kiinteistön tappiota eikä velkojen erotusta voitu TOL 11 §:n 2

mom. nojalla vähentää valtionverotuksessa vanhempien tulosta ja omaisuudesta.

KHO 1980/4688 II 630

Äiti oli ostanut alaikäisen poikansa nimiin asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet 11.11.1964 allekirjoitetulla kauppakirjalla. Poikaa ei ollut kaupassa edustanut uskottu mies. Perintöverolautakunta toimitti 27.9.1976 lahjaverotuksen ja katsoi lahjoituksen tapahtuneen vuonna 1970, jolta vuodelta antamassaan veroilmoituksessa poika oli ensimmäisen kerran ilmoittanut asunto-osakkeet omaisuutenaan. Lääninoikeus katsoi lahjoituksen tapahtuneen pojan täysi-ikäiseksi tulopäivänä 21.1.1970. KHO totesi lahjaverovelvollisuuden alkaneen silloin, kun osakkeet kauppakirjan ehtojen mukaan olivat siirtyneet pojalle siitä huolimatta, ettei pojalle ollut määrätty uskottua miestä.

KHO 1980/4689 II 631

Isä oli ostanut alaikäisen poikansa nimiin kiinteistön, johon poika oli saanut lainhuudon. Verovelvollisuuden katsottiin alkaneen silloin, kun kiinteistö kauppakirjan ehtojen mukaan oli siirtynyt pojalle siitä huolimatta, ettei hänelle ollut määrätty uskottua miestä.

KHO 1986/1828

Leskiäitiä ja hänen kanssaan avioliitonomaisissa olosuhteissa elävää miestä verotettiin puolisoita koskevien säännösten mukaan, koska heillä oli yhteinen lapsi. Miestä ei pidetty leskiäidin isästään orvoksi jääneen kotona asuvan lapsen tuloja varallisuusverolain 17 c §:ssä tarkoitettuna vanhempana. Verovuosi 1981.

KHO 1986/2374 II 601

Isä oli myynyt alle kahden kuukauden ikäiselle pojalleen kiinteistön pidättäen itselleen elinikäisen hallintaoikeuden. Kauppahinnasta isä lahjoitti pojalleen 10 000 mk ja 40 000 mk jäi vaadittaessa maksettavaksi velaksi. Kun otettiin huomioon ostajan ikä ja ostajan taloudellisista olosuhteista esitetty selvitys sekä muut kauppaan liittyvät olosuhteet, KHO katsoi, ettei loppukauppahintaa ollut tarkoitettukaan maksettavaksi, minkä vuoksi pojan katsottiin saaneen kiinteistön lahjana. Äänestys 4-1.

Kuolinpesä

KHO 1972/1087 II 517

Jakamattoman kuolinpesän osakkaina olivat vainajan kaksi alaikäistä lasta. Kuolinpesä omisti vain yhden asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet. Huoneistosta sillä oli ollut vuokratuloa. Kuolinpesä katsottiin vuodelta 1968 toimitetussa verotuksessa itsenäiseksi verovelvolliseksi. Samoin KHO 1974 II 505.

KHO 1972/1459 II 525

Eloonjääneen puolison omistamasta kiinteistöstä, johon kuolleella puolisolla oli ollut avio-oikeus, ja siitä saadusta tulosta ei ollut vuodelta 1963 toimitetussa verotuksessa verotettava kuolinpesää, kun ositusta ei ollut vielä toimitettu. Samoin KHO 1978/5223.

KHO 1973/1524

Vuonna 1963 muodostuneen kuolinpesän osakkaat, kaksi sisarusta, olivat ennen verovuotta 1970 jakaneet perunkirjan mukaiset rahavarat, maksettavaksi erääntyneet valtion obligaatiot, koti-irtaimiston ja kahden asuinhuoneiston hallintaan oikeuttaneiden osakkeiden myynnistä saadun kauppahinnan sekä siirtäneet osittaisella perinnönjaolla kummankin omistukseen yhden asuinhuoneiston hallintaan oikeuttaneet osakkeet. Verovuonna olivat kuolinpesän omaisuudesta jakamatta yhden liikehuoneiston, yhden kellaritilan ja kahden asuinhuoneiston hallintaan oikeuttaneet osakkeet sekä pesän varoihin kuuluneet pankki- ja teollisuusosakkeet. Perunkirjan mukaisten arvojen mukaan yli puolet pesän omaisuudesta oli jaettu. Katsottiin, että kuolinpesää oli verovuonna pidettävä erikseen verovelvollisena. Verovuosi 1970. Vrt. KHO 1965 II 606

KHO 1974/3426

Tapaturmavakuutuksen nojalla kuolemantapauksen johdosta maksettu pääoma ei kuulunut vakuutetun kuolinpesään, kun vakuutussopimuksessa oli edunsaajaksi määrätty vakuutetun omaiset. Kun vakuutetulta oli omaisina jäänyt sisar, sisarelle maksettu mainittu pääoma oli tämän valtion- ja kunnallisverotuksessa veronalaista tuloa.

KHO 1977/3334 II 504

Toinen kuolinpesän kahdesta osakkaasta (A) oli myynyt osuutensa, joka oli neljäsosa muun muassa kaupunkikiinteistön sisältäneestä kuolinpesästä, toiselle osakkaalle (B) ja tämän alaikäiselle tyttärelle (C) yhteisesti. B:tä ja C:tä oli verotettava yhtymänä eikä jakamattomana kuolinpesänä. Verovuosi 1970.

KHO 1978/5261 II 614

Jos leski, joka yhdessä viiden lapsensa ja vuonna 1961 kuolleen yhden lapsensa kuolinpesän kanssa oli osakkaana vuonna 1942 kuolleen miehensä kuolinpesässä, luovutti osuutensa eli puolet pesästä yhdelle tai useammalle laillisen perimysjärjestyksen mukaan tämän kuolinpesän osakkaana olevalle, pesää pidettiin edelleen TVL 18 §:n 2 momentissa tarkoitettuna kuolinpesänä, mutta jos hän luovutti osuutensa jollekin muulle, kuolinpesästä muodostui yhtymä, jonka tulon ja varallisuuden verotus tapahtui TVL 15 §:n mukaisesti. Ennakkotieto. Verovuosi 1978. Äänestys.

KHO 1979/1478

Testamentinsaajaa, joka oli valvonut testamentin, verotettiin testamentin tekijän kuoleman jälkeen erääntyneistä, testamenttimääräyksen mukaisesti testamentinsaajalle kuuluvista kuolinpesälle maksetuista tekijänpalkkioista. Äänestys. Verovuosi 1975.

KHO 1979/2406

Liikkeenharjoittaja oli kuollut 1974. Hänen kuolinpesäänsä ei verovuonna 1975 ollut enää yhteisverotettava lesken kanssa. Asiassa ei ollut merkitystä sillä seikalla, että liikkeen tilikausi oli ollut 1.4.1974-31.3.1975. Leskelle kuolinpesän hoidosta suoritettu palkkio saatiin vähentää tulonhankkimiskuluina. Verovuosi 1975.

KHO 1979/2706

Verovelvollista, joka jäi äitinsä 11.5.1975 tapahtuneen kuoleman jälkeen isänsä kuolinpesän ainoaksi osakkaaksi, verotettiin hänen äitinsä kuoleman jälkeiseltä ajalta kuolinpesälle kuuluneesta maatilasta saadusta tulosta. Verovuosi 1975.

KHO 1979/4593 A

Kuolinpesän osakkaana oleva leski oli myynyt muille kuolinpesän osakkaille osuutensa kuolinpesään kuuluviin kiinteistöihin. Kun osakkaiden katsottiin siinä yhteydessä yhteisellä sopimuksella jakaneen kuolinpesän noiden kiinteistöjen osalta, ostajia oli verotettava kiinteistöstä yhtymänä eikä kuolinpesänä. Verovuosi 1975. TVL 15 § ja 18 § 2 mom.

KHO 1984/4365 II 509

Apteekkari kuoli 23.8.1977. Hänellä oli yksi perillinen. Perunkirjoitus toimitettiin 6.10.1977. Apteekkiliikkeen tulo ajalta perunkirjoituksen jälkeen verotettiin perillisen tulona, koska kuolinpesän katsottiin lakanneen perunkirjoituksen toimittamisella. Äänestys 3-1. Verovuosi 1977.

KHO 1984/5106 II 510

Puolisoiden kuoleman jälkeen muodostuneita kuolinpesiä oli verotettava erillisinä verovelvollisina, vaikka kuolinpesien osakkaat muodostuivat puolisoiden yhteisistä lapsista, joilla oli samansuuruiset osuudet kummassakin kuolinpesässä. Verovuosi 1981.

KHO 1984/5731 II 511

Vuonna 1966 ja 1970 kuolleiden puolisoiden kuolinpesä, johon kuului mm. maatalouskiinteistöjä ja osuus kaupunkikiinteistöstä, oli osittaisella perinnönjaolla vuonna 1977 jaettu siten, että osakkaina olleista kolmesta sisaruksesta yhden perintöosuus oli erotettu pesästä. Muut kaksi osakasta jäivät jakamattomaan pesään, jolle jäi mm. pääosa em. kiinteistöistä. Kuolinpesä oli osittaisesta jaosta huolimatta jakamattomilta osiltaan edelleen TVL 18 §:n 2 momentissa tarkoitettu kuolinpesä eikä siis ollut muuttunut saman lain 15 § :ssä tarkoitetuksi yhtymäksi, jollaista ei ole verotettava erillisenä verovelvollisena. Verovuosi 1980.

KHO 1985/243 II 559

Maanviljelijä oli kuollut verovuoden helmikuussa. Kuolinpesä oli verovuoden aikana myynyt tilan karjan, viljan ja koneet. Perinnönjako oli toimitettu verovuotta seuraavana vuonna. Katsottiin, että em. myynneistä saadut luovutushinnat olivat kuolinpesän maatalouden harjoittami-

sesta saatuja veronalaisia tuloja. Verovuosi 1980.

KHO 1986/200 II 507

Lesken ja kuolinpesän välillä toimitetussa osituksessa leski oli saanut pesästä omaisuutta vähemmän kuin hänelle naima- ja etuosana kuuluvan määrän. Muutoin kuolinpesä, jonka osakkaiksi jäivät puolisoiden kaksi lasta, oli jäänyt jakamatta. Osuuteen, josta leski oli luopunut, kuului mm. useita osakehuoneistoja. Verotuksessa se oli katsottu lahjaksi, josta lasten maksettavaksi oli määrätty lahjavero. Kuolinpesälle osituksessa tullut omaisuus ja sen tuotto, lesken lahjoittama omaisuus mukaan lukien, oli verotettava kuolinpesän eikä sen osakkaiden varallisuutena ja tulona. Verovuosi 1980.

KHO 1987/3726 B 501

Edesmennyt A oli testamentannut koko jäämistönsä perustettavalle säätiölle sillä rajoituksella, että hänen leskellään oli pesän tuottoon elinikäinen nautintaoikeus. Leski oli kuollut vuonna 1975. Säätiö oli perustettu ja merkitty säätiörekisteriin vasta 14.12.1981, jolloin jäämistö oli siirtynyt sen haltuun. Kysymys oli siitä, miten jäämistöä oli verotettava lesken kuoleman ja säätiön perustamisen välisenä aikana. KHO katsoi, että jäämistö oli muodostanut tulo ja varallisuusverolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun erityiseen tarkoitukseen varatun varallisuuskokonaisuuden. Jäämistöä oli sen vuoksi verotettava yhteisönä eikä A:n kuolinpesän nimissä. Sitä ei kuitenkaan voitu pitää tulo- ja varallisuusverolain 13 §:ssä tarkoitettuna yleishyödyllisenä yhteisönä, koska säätiön perustamista edeltävänä aikana ei ollut jaettu testamentissa tarkoitettuja stipendejä eikä omaisuuden tuotto tältä ajalta muutoinkaan ollut tullut säätiön hyväksi. Verovuosi 1980.

KHO 1995/4792 B 520

A:n isä B oli kuollut vuonna 1984 ja kuolinpesä oli perillisten kesken jaettu samana vuonna. Sittemmin A oli yhdessä neljän muun perillisen kanssa B:n oikeudenomistajana nostanut kanteen Oy Veikkaus Ab:ta vastaan sillä perusteella, että B:n 9.1.1981 nostamasta lottovoitosta oli vähennetty liikaa arpajaisveroa. Oy Veikkaus Ab oli hovioikeuden vuonna 1990 antaman päätöksen perusteella suorittanut liikaa perityn määrän ja sille korkoa 9.1.1981 lukien. Yhteensä 152.208 markan määräisestä korosta A:lle vuonna 1990 jaettu osuus oli 30.441 markkaa. Mainituin tavoin kuolinpesään ilmaantuneille uusille varoille laskettu korko katsottiin kuolinpesän tuloksi eikä A:n tuloksi siten voitu lukea hänen osuuttaan korosta. Verovuosi 1990. Äänestys 4-1.

Verotusyhtymä

KHO 1989/833 B 534

Verovelvollisen ei katsottu muodostaneen sisarustensa kanssa kiinteistöyhtymää, kun verovelvollisen vanhemmat myydessään maatilan lapsilleen olivat pidättäneet itselleen elinikäiset käyttöoikeudet tilan omaisuuteen ja tuottoon. Verovuosi 1984.

KHO 1997/246

Maatilan omistaneet puolisot olivat yhdessä harjoittaneet maatilataloutta verovuoden joulukuun puoleen väliin saakka, jolloin vaimo oli yhteiselämän lopettaakseen muuttanut pysyvästi tilalta. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että aviopuolisot olivat muodostaneet verovuonna yhtymän. Verovuosi 1990

KHO 2000/2114

Vuonna 1995 kuollut A oli harjoittanut yhdessä puolisonsa kanssa maataloutta heidän puoliksi omistamallaan maatilalla. A:n kuoleman jälkeen ei ollut toimitettu ositusta eikä perinnönjakoa. Maatalouden harjoittajaksi katsottiin A:n kuolinpesä, jonka osakkaina olivat leski ja puolisoiden kaksi lasta. Verovuosi 1996. Äänestys 4-3.

Ulkomainen väliyhteisö

KVL 1995/312

A oli vuonna 1992 perustanut X S.A. -nimisen osakeyhtiön, jonka kotipaikka oli Luxemburg. X S.A:n toimiala oli arvopapereiden omistaminen ja hallinnoiminen. X S.A. on Luxemburgin lainsäädännön tarkoittama holdingyhtiö, johon ei sovelleta Suomen ja Luxemburgin välistä kaksinkertaisen verotuksen estävää verosopimusta. Yhtiön osakekanta on ollut kokonaan A:n omistuksessa yhtiön perustamisesta lähtien. Yhtiön tilikausi on kalenterivuosi. Yhtiön tappio

31.12.1994 päättyneeltä tilikaudelta oli noin 2,2 miljoonaa markkaa. X S.A:n verovuonna 1994 syntynyt tappio ei ollut vähennyskelpoinen viiden vuotta 1994 seuraavan verovuoden aikana siitä veronalaisesta tulosta, jonka A:n katsottiin saavan ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta annetun lain 4 §:n nojalla X S.A:n omistuksen perusteella, kun laki oli tullut voimaan 1.1.1995 ja sitä sovellettiin ensimmäisen kerran vuodelta 1995 toimitettavassa verotuksessa. A:n veronalaista tuloa ei ollut puheena olevan lain mukainen osa X S.A:n tulosta sinä verovuonna, jona A luovutti omistamansa X S.A:n osakkeet. Verovuosi 1995, verovuosi 1996 ja verovuosi 1997.

KVL 1996/37

Suomalainen A Oy omisti välittömästi tai välillisesti Chilessä metallurgiayhtiön, malminetsintäyhtiön sekä kaivosyhtiön. Malminetsintäyhtiön tulot kertyivät kaivos- ja jalostustoiminnasta, jota yhtiö siirtyi hoitamaan mineraalivarannon paikannettuaan. Yhtiöiden toiminta oli sijoittunut Chileen maan kuparivarojen hyödyntämiseksi ja se käsitti kuparin paikantamiseen, louhimiseen ja rikastamiseen perustuvan laajan ja pitkäkestoisen tuotantoprosessin. Näissä olosuhteissa ja väliyhteisölain yleinen tarkoitus huomioon ottaen ei yhtiöiden tuloon sovellettu väliyhteisölakia. Lain soveltamisedellytykset tuli tutkia siinäkin tapauksessa, että ulkomaisen yhtiön sekä asuinvaltioon suoritettava tulovero että Suomen verolain mukaan laskettavan veron määrä oli tuloksen tappiollisuuden vuoksi 0 markkaa. Ulkomaiseen yhtiöön tuli soveltaa väliyhteisölakia, jos asuinvaltion verotuksen taso ei ollut vähintään 3/5 Suomen verotuksen tasosta. Vertailun lähtökohtana otettiin huomioon yhtiön todellinen tappiollinen tulos. Ulkomaisen väliyhteisön tappioita, jotka olivat syntyneet ennen väliyhteisölain voimaantuloa 1.1.1995, ei vähennetty yhteisön tulosta verrattaessa väliyhteisölaissa tarkoitetulla tavalla asuinvaltion ja Suomen verotuksen tosiasiallista tasoa. Suomalaisella osakkaalla ei myöskään ollut oikeutta vähentää mainittuja tappioita siitä tulosta, joka väliyhteisölain perusteella luettiin osakkaan veronalaiseksi tuloksi. Verovuosi 1995 ja verovuosi 1996. Äänestyspäätös.

KVL 1996/38

Suomalainen osakeyhtiö omisti Chilessä tytäryhtiöitä. Tytäryhtiön toiselta chileläiseltä tytäryhtiöltä saama osinko luettiin yhtiön tuloon laskettaessa sitä tuloa, jonka perusteella määräytyvien verojen perusteella verrataan yhtiön asuinvaltion ja Suomen verotuksen tosiasiallista tasoa. Osingot luettiin myös suomalaisen osakkaan väliyhteisölaissa tarkoitettuun veronalaiseen tuloon. Jos ulkomainen yhtiö luki asuinvaltiossaan veronalaiseen tuloon sellaisen aiemmin tehdyn varauksen, joka ei ollut Suomen verolain mukaan vähennyskelpoinen, varausta ei luettu yhtiön tuloon väliyhteisölaissa tarkoitettua vertailua tehtäessä. Tätä määrää ei luettu myöskään suomalaisen osakkaan väliyhteisölaissa tarkoitettuun veronalaiseen tuloon. Ennen väliyhteisölain voimaantuloa vaihto-omaisuuden hankintamenosta ulkomaisen yhtiön verotuksessa tehtyjä yhtiön asuinvaltion lain mukaisia vähennyksiä ei oikaistu väliyhteisölaissa tarkoitettua vertailua tehtäessä eikä laskettaessa suomalaisen osakkaan em. laissa tarkoitettua veronalaista tuloa. Suomalaisen osakkaan yhtiöveron hyvityksestä annetussa laissa tarkoitettuun vertailuveroon ei luettu Suomessa suoritettavasta verosta väliyhteisölain 6 §:n perusteella vähennettävää ulkomaisen yhtiön maksamaa veroa. Verovuosi 1995 ja verovuosi 1996. Äänestyspäätös. (ei lainvoim.)

Kokonaan verovapaat yhteisöt

KVL 1990/468

Kiinteistöosakeyhtiö A:han oli tarkoitus sulauttaa Kiinteistöosakeyhtiö B ja Kiinteistöosakeyhtiö C. Kiinteistöosakeyhtiö C:n oli perustanut X:n kunta ja kolme erillistä osakeyhtiötä siten, että kolme osakeyhtiötä omistivat C:n osakekannasta 8,62 prosenttia ja X:n kunta 91,38 prosenttia. Vuoden 1990 aikana X:n kunta oli saanut omistukseensa myös Kiinteistöosakeyhtiö C:n koko osakekannan. X:n kunta oli perustanut Kiinteistöosakeyhtiö A:n ja Kiinteistöosakeyhtiö B:n ja kaikki edellä mainitut kolme kiinteistöosakeyhtiötä täyttivät muut tulo- ja varallisuusverolain 16 §:n 1 momentin 3 kohdassa ja 2 momentissa säädetyt edellytykset. Koska Kiinteistöosakeyhtiö C ei ole perustamisestaan alkaen täyttänyt edellä mainitussa lainkohdassa säädettyjä edellytyksiä, sulautumisen toteutumi-

sen jälkeen myöskään Kiinteistöosakeyhtiö A:n ei enää katsottu täyttävän puheena olevan lainkohdan edellytyksiä. Verovuosi 1991.

Valtio ja sen laitokset

KHO 1968/6357 II 506

Metsähallituksen tie- ja vesirakennuslaitokselle ja valtionrautateille tapahtuneista soran myynneistä saamia rahasuorituksia ei ollut pidettävä valtion veronalaisena tulona kunnallisverotuksessa. Verovuosi 1966.

KHO 1978/3791 II 517

Rajavartiolaitoksen esikunnan virkamiesten asuinrakennuksia, jotka eivät sijainneet rajavartioston kasarmialueella, ei katsottu käytetyn yleisiin tarkoituksiin, minkä vuoksi niistä oli suoritettava kunnallisveroa. Verotus voitiin toimittaa harkintaverotuksena. Verovuosi 1975. Äänestys 6-2 harkintaverotusmahdollisuudesta. TVL 12 § 2 mom. ja VerotusL 72 § 1 mom. 4 kohta.

KHO 1979/617

Valtionrautateiden rautatien käyttäjille vuokralle antamista maa-alueista saama vuokratulo oli verovapaata, kun alueita käytettiin rautateitse kuljetettavan tavaran purkaus-, lastaus- ja varastointipaikkana. Valtionrautateiden saamasta asemaravintolan liikevaihtoon sidotusta vuokratulosta katsottiin veronalaiseksi 50 % eli määrä, joka arvioitiin saaduksi asemaravintolan käyttämisestä muuhun kuin valtionrautateiden tarpeeseen. Verovuosi 1975. TVL 12 § 2 mom.

KHO 1979/2203

Lentokentän suoja-aluetta pidettiin sellaisena maatilaan verrattavana alueena, jonka tulosta valtio oli velvollinen suorittamaan kunnallisveroa. Kun ei ollut esitetty sellaista selvitystä suoja-alueen käyttörajoituksista, että alueelta saadun metsätulon verotus olisi toimitettava MaatVL:n säännöksistä poiketen verovuoden todellisten tulojen perusteella, pysytettiin MaatVL:n mukaan toimitettu verotus. Verovuosi 1975. TVL 12 § 2 mom. ja MaatVL 11 § 1 mom.

KHO 1984/3282 II 501

Ammattikasvatushallituksen alaisella hotelli- ja ravintola-alan oppilaitoksen opetusravintolalla oli täydet anniskeluoikeudet, tavalliset aukioloajat ja se toimi ulospäin muutoinkin yksityisyrityksiin verrattavan ravintolaliikkeen tavoin. Katsottiin, että valtio oli velvollinen maksamaan kunnalle veroa opetusravintolan osalta. Verovuosi 1980. TVL 12 § 2 mom.

KHO 1985/6089 II 505

Vieraan valtion Suomessa omistama kiinteistö oli tuon valtion kulttuuri- ja tiedekeskuksen yksinomaisessa käytössä. Koska kiinteistön katsottiin olevan yleishyödyllisessä käytössä, vierasta valtiota ei katsottu tulo- tai varallisuusverotuksessa verovelvolliseksi kulttuuri- ja tiedekeskuksen käytössä olevasta kiinteistöstä, kun kulttuuri-ja tiedekeskusta pidettiin tuon valtion laitoksena. Verovuosi 1981. TVL 13 ja 14 §.

KHO 1987/1394

Utsjoen kunnan Karigasniemen tulliasemakiinteistöllä sijaitsi kaksi asuinrakennusta, jotka olivat tulliaseman henkilökunnan asumiskäytössä. Rakennuksia ei katsottu käytettävän yleisiin tarkoituksiin. Valtio oli niin ollen kunnalle verovelvollinen rakennuksista saadusta tulosta. Verovuosi 1983. Äänestys 4-1.

KHO 1992/824

Valtion omistamat ja puolustusministeriön hallinnassa olevat asuinkiinteistöt sijaitsivat kasarmialueella, merkityn sotilasalueen sisällä. Asuinrakennuksia oli käytetty pääasiallisesti puolustusvoimain henkilökunnan asuntoina. Rakennuksia katsottiin käytetyn yleisiin tarkoituksiin. Valtio ei näin ollen ollut kunnalle verovelvollinen asuinkiinteistöistä saamistaan tuloista. Verovuosi 1986.

Seurakunta

KHO 1982/5002

Seurakuntayhtymä ei ollut kunnallisverotuksessa verovelvollinen sellaisen kiinteistönosan vuokratulosta, joka oli vuokrattuna kaupungille kaupungin toimisto- ja lastenseimikäyttöön, sekä kaupungin veroviraston käyttöön verovi-

rastoksi ja siihen liittyväksi arkistoksi. TVL 12 § 3 mom. Verovuodet 1974-1978.

KHO 1984/1405 II 502

X:n seurakunnat omistivat Y:n kunnassa n. 45 ha:n suuruisen leirialueen, jota käytettiin seurakuntien nuorisoleiritoimintaan, partiotoimintaan, rippikoululeiri-toimintaan ja retkikohteena. Alueella oli runsaasti rakennuksia ja noin 20 ha metsäaluetta. Yleiskaavaehdotuksessa koko alue oli varattu virkistyskäyttöön ja valmisteilla olevaan rantakaavaan oli varattu rakennusaloja tulevaa rakennustarvetta varten. Seurakuntien käsityksen mukaan alueella ei voinut harjoittaa taloudellista metsänhoitoa. KHO katsoi, etteivät leirialueen metsät olleet sillä tavalla yleisessä tai yleishyödyllisessä käytössä kuin TVL:n 12 §:n 3 momentissa tarkoitetaan. Kun asiassa ei ollut muutakaan selvitystä, jonka perusteella metsän käyttöä olisi ollut katsottava rajoitetun siten, että metsiin ei voitu soveltaa metsäverotuksesta annettuja säännöksiä, KHO kumosi lääninoikeuden päätöksen ja saattoi seurakuntia kiinteistöjen metsistä kohdanneen kunnallisverotuksen voimaan. Verovuosi 1979.

KHO 1992/687 B 514

Tie- ja vesirakennuslaitos oli maksanut seurakunnalle tietoimituksen perusteella maapohjakorvausta 62.352 markkaa sekä korvaukselle korkoa 62.138 markkaa ajalta 1.10.1979-31.10. 1988. Kyseistä korkoa ei voitu pitää seurakunnalta lunastetun kiinteän omaisuuden tuottona vaan kysymyksessä oli seurakunnan saama korkotulo, joka oli seurakunnalle tulo- ja varallisuus verolain 12 §:n 3 momentin säännökset huomioon ottaen verovapaata tuloa. Verovuosi 1988.

Yleishyödylliset yhteisöt

KHO 1976/99

Säätiö, jonka tarkoituksena oli ampumaurheilun ja jääkiekkoilun edistäminen eräällä paikkakunnalla ja sen ympäristössä antamalla näitä urheilumuotoja harrastaville seuroille taloudellista tukea, oli verovuonna harjoittanut kiinteistöllään bingopelien ja tanssitilaisuuksien järjestämistä sekä ravintolatoimintaa. Saavuttamastaan 168 776 markan voitosta säätiö oli jakanut avustuksina kahdelle urheiluseuralle yhteensä 8 000 markkaa. Säätiötä ei katsottu yleishyödylliseksi yhteisöksi. Verovuosi 1973.

KHO 1980/1181 II 502

Osakeyhtiön toimialana oli matkailuelinkeinojen harjoittaminen ylläpitämällä matkailua palvelevia laitoksia sekä harjoittamalla matkatoimistoliikettä, joka käsitti leirintäalueen paikkojen varaamista sekä majoitus- ja laivalippujen välitystä. Yhtiön osakkaina olivat kaupunki sekä eräät, suurimmaksi osaksi yleishyödylliset yhteisöt. Tuloja yhtiö sai myös muun muassa kuntien avustuksina. Yhtiö saattoi tuottaa osakkailleen taloudellista etua osinkona. Yhtiötä ei pidetty verotuksessa yleishyödyllisenä yhteisönä. Ennakkotieto. Verovuodet 1979 ja 1980.

KHO 1981/6578

Koska kalastuskunta ei ole TVL 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu yhteisö, sitä ei myöskään katsottu 13 §:ssä tarkoitetuksi yleishyödylliseksi yhteisöksi.

KHO 1982/384 II 503

Teatteritoimintaa harjoittava osakeyhtiö, jonka osake-enemmistön kaupunki omisti, oli yleishyödyllinen yhteisö eikä sen toiminta ollut liiketoimintaa. TVL 13 §. Verovuosi 1977.

KHO 1983/354

Yhdistys oli perustettu ja sen säännöt oli hyväksytty ja toiminta aloitettu verovuonna. Yhdistys merkittiin yhdistysrekisteriin vasta verovuotta seuraavan vuoden syyskuussa. Yhdistyksen sääntöjen mukainen ja tosiasiallinen toiminta vastasivat asiakirjojen mukaan yleishyödyllisen yhteisön toimintaa. KHO katsoi, että yhdistystä ei ollut pidettävä TVL 4 §:n 2 momentissa tarkoitettuna yhtymänä. Yhdistykseen ei voitu soveltaa TVL 4 §:n 1 momenttia siten, että lain 13 §:n säännökset jätettiin ottamatta huomioon. Verovuosi 1978.

KHO 1985/647 II 506

A:n torvisoittokunta ry:n tarkoituksena oli torvimusiikin edistäminen. Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys järjesti konsertteja, harjoituksia sekä koulutus- ja valistustoimintaa torvi-

musiikin piirissä ja muillakin tavoin pyrki herättämään harrastusta torvimusiikkiin, kuten esiintymällä erään seurakunnan järjestämissä tilaisuuksissa ja järjestämällä nuorisotoimintaa. Yhdistys aikoi keväällä 1985 säestää B:n teatterin musiikkinäytelmää, josta se saisi korvauksena 30 esiintymiskerrasta yhteensä 159 000 mk. Yhdistyksen jäsenille ei maksettaisi palkkioita. Yhdistykselle suoritettava korvaus oli suunniteltu käytettäväksi sen toiminnan edelleen kehittämiseksi, soittimien, tarpeiston ja nuottimateriaalin hankkimiseen sekä esiintymis- ja kilpailumatkojen rahoittamiseen. Yhdistystä pidettiin yleishyödyllisenä. Se ei ollut verovelvollinen B:n teatterilta saamastaan korvauksesta. Ennakkotieto. Verovuosi 1985. TVL 13 § 1 mom.

KHO 1985/2772 II 511

Perustettavan osakeyhtiön, jonka osakkaiksi tulivat puoluepoliittinen piirijärjestö ja sen jäsenpiirijärjestöt, tarkoituksena oli sanomalehden toimittaminen. Yhtiötä ei pidetty yleishyödyllisenä yhteisönä. Ennakkotieto. Verovuodet 1984-1985.

KHO 1991/4461 B 517

Osakeyhtiön tarkoituksena oli kenellekään osakkeenomistajalle taloudellista hyötyä tuottamatta ja osinkoa jakamatta järjestää ravi- ja ratsastuskilpailuja, hevosnäyttelyjä ja muita raviurheiluun liittyviä tilaisuuksia, hallita X:n kaupungin alueella raviratata, rakentaa, omistaa ja hallita rakennelmia ja rakennuksia sekä vuokrata niitä hevostaloutta ja raviurheilua edistäville järjestöille. Yhtiön suurimmat osakkeenomistajat olivat X:n kaupunki ja maalaiskunta, ko. läänin maatalouskeskus, minkä lisäksi yhtiön osakkeita omistivat muun muassa useat yhdistysmuotoiset hevosystäväinseurat sekä yksityiset henkilöt ja liiketoimintaa harjoittavat osakeyhtiöt. Yhtiön liikevaihto puheena olevalta tilikaudelta oli n. 6,6 mmk, josta määrästä n. 3,4 mmk oli totalisaattorituloja, n. 1,2 mmk ravintolatuloja, n. 0,8 mmk pääsymaksutuloja ja n. 0.2 mmk tuloja ohjelmien myynnistä. Yhtiötä ei pidetty yleishyödyllisenä yhteisönä. Verovuosi 1988. Äänestys 4-1.

KHO 1993/4403

Kiinteistöosakeyhtiön toimialana oli omistaa ja hallita X:n kaupungissa sijaitsevaa tonttia sekä tontilla olevia rakennuksia. Yhtiö oli keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö, jonka koko osakekannan omisti Kansaneläkelaitos. Yhtiön yli 900 neliömetrin huoneistotiloista 243 neliömetriä oli annettu vuokralle sairaalakuntainliitolle ja 30 neliömetriä parturi-kampaamoliikettä harjoittavalle yritykselle, mutta pääosin tilat olivat Kansaneläkelaitoksen paikallistoimiston käytössä. Yhtiön yhtiöjärjestyksessä ei ollut määräyksiä, joiden mukaan yhtiön tarkoitus olisi yleishyödyllinen. Yhtiötä ei voitu sillä perusteella, että sen osakekanta oli Kansaneläkelaitoksen omistuksessa, pitää sellaisena yleishyödyllisenä yhteisönä kuin tulo- ja varallisuusverolain (1043/74) 13 §:ssä ja tulo- ja varallisuusverolain (1240/88) 21 §:ssä tarkoitetaan. Yhtiö oli verovelvollinen kunnalle kiinteistöstä, jonka osalta verotus voitiin toimittaa harkintaverotuksin. Verovuosi 1988 ja verovuosi 1989.

KHO 1994/2826 B 502

Yhdistys, jonka tarkoituksena oli valvoa erään vakuutusyhtiön palveluksessa olevien sivutoimisten vakuutusasiamiesten taloudellisia etuja, ja samalla tehdä yhtiötä tunnetuksi, ei ollut yleishyödyllinen yhteisö. Verovuosi 1990. Äänestys 4-1.

KHO 1994/2979 B 503

Säätiön tarkoituksena oli tukea työväen aatteellisten sekä tiede- ja taidejärjestöjen toimintaa, mitä tarkoitustaan säätiö toteutti avustamalla sanottuja järjestöjä toimitilojen hankkimisessa ja myöntämällä sanotuille järjestöille taloudellisia avustuksia. Säätiö oli säädekirjalla saanut omistukseensa 3 tilaa, joista muodostuneella kiinteistöllä olevia rakennuksia säätiö osittain vuokrasi yleisiä opetustiloja varten ja osittain antoi veloituksetta säädekirjassa tarkoitettujen järjestöjen käyttöön. Säätiö antoi verovuonna avustuksia säädekirjassa tarkoitetuille järjestöille 150.000 markkaa. Säätiö oli tulo- ja varallisuusverolain 21 §:ssä tarkoitettu yleishyödyllinen yhteisö. Verovuosi 1990.

KHO 1998/2104 1998:52

Korkein hallinto-oikeus oli antanut ratkaisun 1984 II 505, jonka mukaan omakustannusperiaatteella toiminut osuuskunta, joka ylläpiti ja hoiti vedenhankinta- ja viemäröintilaitosta, oli

tulo- ja varallisuusverolain 13 §:ssä tarkoitettu yleishyödyllinen yhteisö, jonka toiminta ei ollut liiketoimintaa. Verohallitus oli lääninverovirastoille ja verotoimistoille 26.10.1984 osoittamassaan kirjeessä nro 10101/41/84 viitannut sanottuun päätökseen ja lausunut käsityksenään, että tuota päätöstä voidaan soveltaa myös osakeyhtiömuotoiseen paikallista vesi- ja viemärilaitosta hoitavaan yhteisöön, jos korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä mainitut seikat muutoin ovat olemassa. Mainitusta päätöksestä oli muodostunut oikeus- ja verotuskäytännössä noudatettu ennakkopäätössääntö. Korkein hallinto-oikeus oli toisaalta arvonlisäverovelvollisten rekisteriin merkitsemistä arvonlisäverolain voimaantulosta 1.6.1994 lukien koskevassa ratkaisussaan 1997:37 katsonut, että vesiosuuskunnan veden myynnistä saamaa tuloa ei ollut pidettävä tuloverolain 23 §:n nojalla tuloverotuksessa verovapaana, vaan se oli osuuskunnan veronalaista elinkeinotuloa.

Vesi- ja viemärilaitostoimintaa harjoittavaa lähes kokonaan kunnan omistuksessa olevaa osakeyhtiötä A oli pidetty jatkuvasti korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun 1984 II 505 mukaisesti verotuksessa yleishyödyllisenä yhteisönä, jonka toiminta ei ollut elinkeinotoimintaa. Näin oli tapahtunut myös verovuodelta 1994 toimitetussa verotuksessa, johon veroasiamies haki muutosta katsoen, että noudatettu verotuskäytäntö oli virheellinen. Lääninoikeus hyväksyi veroasiamiehen valituksen ja katsoi, että A:ta ei ollut pidettävä yleishyödyllisenä yhteisönä, minkä vuoksi se oli velvollinen suorittamaan tuloveroa saamastaan elinkeinotulosta. A haki muutosta korkeimmassa hallinto-oikeudessa, joka myönsi valitusluvan.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että vesiosakeyhtiö A:n olosuhteet olivat nyt erilaiset kuin oli ollut vuonna 1984 ratkaistussa tapauksessa, kun otettiin huomioon korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu 1997:37 ja arvonlisäverolaista ilmenevä kytkentä yhteisön veronalaiseen elinkeinotuloon. Vesi on kulutushyödyke, jonka jatkuvaa myyntiä asiakkaille vastiketta vastaan arvioidaan nykyisin laadultaan eri tavalla kuin ennen, vaikka olosuhteissa ei muutoin olisi tapahtunut merkittäviä muutoksia. Kun vielä otettiin huomioon, että vuoden 1984 ratkaisussa oli ollut kysymys harkintaverotuksesta, jota koskeva säännöstö on kumottu, korkein hallinto-oikeus pysytti lääninoikeuden päätöksen lopputuloksen.

Korkein hallinto-oikeus katsoi siis vastoin aikaisemmassa ennakkopäätöksessä ilmaisemaansa kantaa, että vesiosakeyhtiötä ei voitu pitää tuloverolaissa tarkoitettuna yleishyödyllisenä yhteisönä. Käytännön muutos säännönmukaista verotusta kiristävään suuntaan säännösten pysyessä asiallisesti ennallaan oli kuitenkin yhtiön kannalta ilmeisen kohtuutonta. Veronhuojennusta koskevaa hakemusta silmällä pitäen korkein hallinto-oikeus saattoi asianomaisten viranomaisten tietoon käsityksensä siitä, että verovelvollinen oli tässä tapauksessa erehtynyt verosäännösten sisällöstä olosuhteissa, joissa erehtymistä ei voitu pitää verovelvollisen huolimattomuudesta tai laiminlyönnistä aiheutuneena, ja että yhtiön luottamusta verotuskäytännön pysymiseen ennallaan olisi syytä suojata. Verovuosi 1994. Äänestys 4-2+1.

Kts. myös Verohallituksen 28.12.1998 antama tiedote 13/1998 paikallisten vesi- ja viemärilaitosten verotuksesta.

KHO 2000/404 2000:15

Vuonna 1950 perustetun säätiön sääntöjen mukainen tarkoitus oli ylläpitää sivistys- ja urheilutaloa itsekannattavaisuuteen tähtäävää periaatetta noudattaen ylijäämiä tavoittelematta. Säätiö oli luovuttanut tuon talon X:n kaupungille jo vuonna 1973. Sen jälkeen säätiön harjoittama pääasiallinen toiminta tuli käsittämään säätiön omistaman toisen kiinteistön vuokralle antamisen ja vuodesta 1993 lähtien säätiön omistamien erään kiinteistöyhtiön osakkeiden nojalla hallitsemien tilojen vuokralle antamisen käyvästä hinnasta. Säätiö oli omistanut kiinteistöyhtiön osakkeista ensin 75 % ja vuodesta 1996 lähtien kaikki osakkeet. Kiinteistöyhtiön rakennushankkeen kustannukset olivat noin 27 miljoonaa markkaa, josta säätiön osuus oli noin 17,9 miljoonaa markkaa. Säätiö oli rahoittanut osuutensa ottamalla pankeilta lainaa 11 miljoonaa markkaa ja käyttämällä omia varoja 6,9 miljoonaa markkaa. Sanottuja tiloja ei asiakirjojen mukaan ollut luovutettu sivistys- tai urheilukäyttöön. Laajamittainen, käypään hintaan tapahtunut vuokraustoiminta oli tuottanut säätiölle huomattavat tuotot ja ylijäämät. Verovuonna 1995 säätiö oli saanut tuottoja kaikkiaan 2 646

344 markkaa, lähes kaikki vuokratuottoa, ja tuloslaskelma osoitti 961 158 markan ylijäämää. Säätiön sääntöjen mukaan osa ylijäämävaroista voitiin käyttää muuhunkin sivistyksellisen ja urheilutoiminnan edistämiseen X:n kaupungissa, kuten kirjastojen perustamiseen, muistomerkkien pystyttämiseen, taideharrastusten tukemiseen sekä uimahallien, urheilu- ja leikkikenttien, voimistelusalien ynnä muun rakentamisen avustamiseen. Säätiö oli vuosina 1962, 1966, 1970, 1975, 1983-1993 ja vuonna 1996 jakanut avustuksia ja stipendejä yhteensä 2 536 880 markkaa. Säätiö ei jakanut avustuksia tai stipendejä lainkaan vuosina 1994 ja 1995. Säätiötä oli aikaisemmin verotuksessa pidetty yleishyödyllisenä yhteisönä, mutta verovuoden 1995 verotuksessa säätiötä ei enää katsottu yleishyödylliseksi yhteisöksi.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että jaettujen avustusten ja stipendien määrä oli ollut säätiön vuosittaisiin ylijäämiin ja varallisuusmassaan nähden vähäinen. Säätiölle oli vuoteen 1992 mennessä kertynyt noin 7 miljoonaa markkaa varoja, joita ja pankeilta lainaksi otettuja 11 miljoonan markan varoja oli käytetty varojen sijoittamiseksi tulonhankintaan. Säätiön keskeiseksi toiminnaksi oli niin ollen muodostunut kiinteistöjen ja osakkeiden omistus sekä käypään hintaan tapahtuneen vuokraustoiminnan muodossa toteutettu tulonhankinta. Säätiön sääntöjen mukainen yleishyödylliseksi tarkoitettu toiminta oli todellisuudessa jäänyt vähäiseksi, ja sitä oli estänyt muun muassa varojen sitoutuminen suurelta osin lainavaroin harjoitettuun vuokraustoimintaan. Näin ollen korkein hallinto-oikeus katsoi, että säätiötä ei voitu verovuonna 1995 pitää tuloverolain 22 §:ssä tarkoitettuna yleishyödyllisenä yhteisönä, vaan se oli koko toiminnastaan, siis myös vuokraustoiminnasta, verovelvollinen.

Asiassa ei nähty perustetta säätiön esittämään luottamuksensuojan antamiseen, vaikka säätiö oli aikaisemmissa verotuksissa hyväksytty yleishyödylliseksi yhteisöksi. Verovuosi 1995.

KVL 2005/32

Yhdistyksen tarkoituksena oli tarjota jäsenilleen golfpelin harrastamiseen tarvittavat alueet ja tilat sekä muut mahdollisuudet. Yhdistys tarjosi jäsenilleen golfiin liittyviä harrastus-, kilpailu- ja muita vastaavia tilaisuuksia. Yhdistys tarjosi peli- ja kilpailumahdollisuuksia myös ulkopuolisille. Yhdistys peri jäseniltään vuosittain jäsenmaksun ja vuosimaksun. Jäseniltä perittiin lisäksi heidän liittyessä yhdistyksen jäseniksi liittymismaksu.

Yhdistystä ei pidetty tuloverolain 22 §:ssä tarkoitettuna yleishyödyllisenä yhteisönä, koska sen jäsenyys edellytti golfkentän omistavan osakeyhtiön osakkuutta tai osakkeen hallintaa.

Yhdistyksen harjoittama pelioikeuksien luovuttaminen jäsenilleen ja muille kentän käyttäjille tapahtui, ottaen huomioon toiminnan laajuus, siitä saadut tulot ja kilpailutilanne, arvonlisäverolain 1 §:ssä tarkoitetulla tavalla liiketoiminnan muodossa.

Yhdistyksen jäseniltään perimät jäsen- ja liittymismaksut olivat vastiketta yhdistyksen tarjoamista palveluista. Kysymys oli kokonaisuutena ottaen palvelusta, jolla annettiin mahdollisuus liikunnan harjoittamiseen. Yhdistyksen oli siten suoritettava arvonlisäveroa myös jäseniltään perimistään jäsen- ja liittymismaksuista. Ennakkoratkaisu ajalle 11.5.2005 – 31.12.2006.

Ei muutosta KHO 8.1.07 T 1

KVL 2006/65

Säätiö A:ta ja säätiö B:tä pidettiin verotuksessa yleishyödyllisinä yhteisöinä. Säätiö A ei harjoittanut elinkeinotoimintaa. Säätiö B:n harjoittaman sairaalaliiketoiminnan tulos verotettiin elinkeinotoiminnan tulolähteen tulona. Säätiö B oli tarkoitus sulauttaa säätiö A:han säätiölain 17 a §:n mukaisesti siten, että sulautuvan säätiön varat ja velat siirtyivät vastaanottavalle säätiölle. Sulautumisen yhteydessä ei yhteisömuodosta johtuen annettu sulautumisvastiketta. Joko ennen sulautumista tai välittömästi sen jälkeen aiottiin sairaalaliiketoiminta luovuttaa varoineen ja velkoineen apporttina X Oy:lle. Siirto tuli tapahtumaan kirjanpidossa poistamatta olevista arvoista.

Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 §:n mukaan sulautumista ja liiketoiminnan siirtoa koskevia säännöksiä sovelletaan myös muiden yhteisöjen kuin osakeyhtiöiden sulautumiseen ja liiketoiminnan siirtoon. Tuloverolain 3 §:n mukaan yhteisöllä tarkoitetaan mm. säätiötä. Tuloverolain 28 §:n mukaan yhteisöjen sulautuessa noudatetaan soveltuvin osin elinkeinotulon verottamisesta annetun lain vastaavia säännöksiä.

Säätiö A:n ja säätiö B:n sulautumiseen tuli soveltaa EVL 52 a §:n ja 52 b §:n 1 – 3 moment-

tien sulautumista koskevia säännöksiä, vaikka sulautumisessa ei annettu sulautumisvastiketta. Sairaalaliiketoiminnan siirtoon sovellettiin EVL 52 d §:n liiketoimintasiirtoa koskevia säännöksiä. Ennakkoratkaisu vuosille 2006 ja 2007.

KVL 2009/15

Yleishyödyllisenä yhteisönä pidettävä säätiö omisti keskinäisen kiinteistöosakeyhtiön, joka puolestaan omisti kaksi erillistä kiinteistökokonaisuutta. Säätiön oli tarkoitus luopua toisen kiinteistökokonaisuuden toimitilojen hallintaan oikeuttavista osakkeista.

Ennen osakkeiden myyntiä kiinteistöosakeyhtiö jakautuisi kokonaisjakautumisena kahdeksi eri yhtiöksi siten, että toiselle perustettavalle osakeyhtiölle siirtyisi myytävään kiinteistökokonaisuuteen liittyvät varat ja velat ja toiselle perustettavalle osakeyhtiölle toiseen kiinteistökokonaisuuteen liittyvät varat ja velat. Säätiö saisi vastikkeena vastaanottavien yhtiöiden liikkeeseen laskemat uudet osakkeet. Tämän jälkeen säätiö aikoi myydä jakautumisessa syntyneen toisen kiinteistöosakeyhtiön osakekannan.

Jakautumiseen sovellettiin elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 c §:n säännöksiä jakautumisesta.

Osakkeiden myynnistä saatava luovutushinta oli yleishyödyllisenä yhteisönä pidettävän säätiön henkilökohtaisen tulolähteen tuloa eikä se näin ollen ollut säätiön veronalaista tuloa. Ennakkoratkaisu vuosille 2009 ja 2010.

EVL 52 c §, TVL 22 §, 23 § ja 28 §

Elinkeinotoimintaa palvelevat yleishyödylliset yhteisöt

KHO 1978/3234

Säätiö, jonka tarkoituksena oli tutkimustyön edistäminen turkiseläinkasvatuksen alalla, katsottiin yleishyödylliseksi yhteisöksi. Verovuosi 1975.

KHO 1978/5452 II 512

Taksiautoilijoiden elinkeinotoimintansa järjestämistä ja kehittämistä varten perustamaa paikallista yhdistystä ei pidetty TVL 13 §:ssä tarkoitettuna yleishyödyllisenä yhteisönä. Verovuosi 1975.

KHO 1982/1814 II 502

Yhdistys, jonka jäseninä olivat kahden läänin osuusmeijerit ja joka valvoi jäsenistönsä taloudellisia ja ammattietuja, ei ollut yleishyödyllinen. TVL 13 §. Verovuodet 1975-1978.

KHO 1985/2253 II 503

Yhdistyksen tarkoituksena oli toimia yhdyssiteenä kotimaisten väri- ja lakkatehtaiden kesken, edustaa jäseniään ulospäin sekä valvoa ja edistää niiden yhteisiä etuja, ei kuitenkaan työnantajien ja työntekijöiden välisiä suhteita koskevissa kysymyksissä. Yhdistys neuvotteli viranomaisten sekä teollisuuden ja kaupan keskusjärjestöjen kanssa sekä järjesti neuvottelu- ja esitelmätilaisuuksia, toimitti jäsenistölleen koti- ja ulkomaista lainsäädäntöä ja viranomaispäätöksiä sisältäviä koonteita ja tiedotteita sekä harjoitti vähittäiskauppaan ja kuluttajiin suunnattua tiedotustoimintaa, antoi lausuntoja sekä osallistui alan standardien kehittelyyn. Yhdistys katsottiin TVL:n 13 §:ssä tarkoitetuksi yleishyödylliseksi yhteisöksi.

KHO 1987/5016 B 505

Pörssitoimintaa harjoittava yhteisö, jonka tehtävänä on luoda puitteet, joissa yhteisön jäseninä olevat arvopaperikauppiaat voivat tavata toisensa ja käydä keskenään kauppaa ja jonka toiminta rahoitetaan pääasiassa jäseniltä kerättävillä maksuilla, ei ollut tulo- ja varallisuusverolain 13 §:ssä tarkoitettu yleishyödyllinen yhteisö. Yhteisön katsottiin harjoittavan liiketoimintaa ja sen kunnallisverotus voitiin toimittaa harkintaverotusta soveltaen. Verovuosi 1982. Äänestys 3-1.

KHO 1996/1582 B 557

Yhdistyksen tarkoituksena oli pakkausalan kehityksen edistäminen. Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys suunnitteli, koordinoi ja soveltuvilta osin toteutti pakkausalaan liittyvää tutkimus-, kehitys- ja koulutustoimintaa alan ulkomaisia ja kotimaisia asiantuntijoita tarpeen mukaan apuna käyttäen. Yhdistys osallistui myös alan standardisointiin ja tilastointiin ja se tuotti alaan liittyvää tietoa jäsenilleen. Yhdistys peri jäseniltään jäsenmaksuja yhdistyksen jäsenpalvelutoiminnasta aiheutuvien kustannusten katta-

miseksi. Jäsenmaksutuloilla rahoitettiin osittain myös yhdistyksen tutkimustoimintaa. Yhdistyksen tuloista pääosan muodostivat projektikohtaiset rahoitustulot, jotka yhdistys hankki tutkimusprojekteihin osallistuvilta yrityksiltä ja julkisista rahoituslähteistä haettavina avustuksina. Projektikohtaisilla rahoitustuloilla katettiin pääosa yhdistyksen tutkimustoiminnasta aiheutuvista kustannuksista. Yhdistys harjoitti toimintaansa tavoittelematta ja saamatta siitä itselleen voittoa. Yhdistyksen toiminta ja sen suorittamat palvelut liittyivät yhdistyksen jäsenten liiketoimintaan ja ne tuottivat tässä toiminnassa jäsenille taloudellista hyötyä. Yhdistyksen ja sen jäsenten toiminnalla oli siten kokonaisuutena ansiotarkoitus. Kun lisäksi verotuksen neutraalisuus ja veron kertaantumisen estäminen puolsivat yhdistyksen verovelvollisuutta, katsottiin, että yhdistyksen toiminta tapahtui arvonlisäverolain 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla liiketoiminnan muodossa. Verohallituksen valitus hylättiin. (ArvonlisäveroL 1501/93) Ennakkotieto ajalle 1.1.-31.12.1995.

KHO 2005/3416

Liiton tarkoituksena oli edistää toiminnallaan kaupan alalla toimivien jäsentensä ammatillista ja taloudellista yhteistyötä, liiketoiminnan kannattavuutta ja kilpailukykyä sekä yleisten toimintaedellytysten kehittämistä. Liiton oma välitön toiminta muodostui sellaisten etujen ja palvelujen tarjoamisesta jäsenilleen, jotka auttoivat jäsenten liiketoiminnan ja kilpailukyvyn kehittämistä sekä saivat aikaan kustannussäästöjä. Liiton toiminta kohdistui tiettyyn kauppiasryhmittymään, joten sen pääasiallisena tarkoituksena ei ollut koko alan edunvalvonta. Liittoa ei siten pidetty tuloverolain 22 §:ssä tarkoitettuna työmarkkinajärjestönä eikä muunakaan lainkohdassa tarkoitettuna yleishyödyllisenä yhteisönä. Liitto oli arvonlisäverolain 12 §:n 1 momentin perusteella merkitty hakemuksensa mukaisesti toiminnastaan arvonlisäverovelvolliseksi 1.7.2001 lukien.

Liitto peri jäseniltään jäsenmaksun. Liitto järjesti lisäksi jäsenilleen muun muassa koulutus- ja valmennustilaisuuksia, joihin osallistujilta se peri osallistumismaksun. Liiton jäsenmaksu- ja osallistumismaksutulot eivät olleet kysymyksessä olevana aikana kattaneet kaikkia tilaisuuksien järjestämisestä aiheutuneita kuluja, vaan osa kuluista oli katettu liiton sijoitustoiminnan tuotoista. Liitto harjoitti toimintaansa tavoittelematta ja saamatta siitä itselleen voittoa, mutta sen harjoittama toiminta tuotti sen jäsenille taloudellista hyötyä. Liiton toiminta ja sen suorittamat palvelut liittyivät liiton jäsenten liiketoimintaan. Liiton ja sen jäsenten toiminnalla oli siten kokonaisuudessaan ansiotarkoitus. Liiton katsottiin harjoittavan toimintaansa arvonlisäverolain 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla liiketoiminnan muodossa. Veroasiamiehen valitus, jonka mukaan liiton toiminta ei kuulunut arvonlisäverolain soveltamisalaan eikä liitto siten ollut arvonlisäverolaissa tarkoitettu verovelvollinen, hylättiin. Palautuspäätös tilikausilta 1.1.-31.12.2001 ja 1.1.- 31.12.2002. Ks. myös KHO:1996-B-557.

KHO 2007/1

A ry:n tarkoituksena oli sääntöjensä mukaan edistää golfpelin harjoittamista ja tässä tarkoituksessa pitää golfkenttää jäsentensä käytettävänä sekä ylläpitää kerhohuoneistoa ja hoitaa siinä jäseniä ja kutsuvieraita varten ravintolaliikettä. Yhdistyksen jäseneksi voitiin ottaa muun muassa henkilö, joka omisti B Oy:n osakkeen tai jonka käyttöön osakkeenomistaja oli luovuttanut osakkeeseensa kuuluvan pelioikeuden ja jonka yhdistyksen hallitus kirjallisen anomuksen perusteella hyväksyi jäseneksi. Yhdistyksen purkautuessa tai lakkautettaessa yhdistyksen viimeinen kokous päätti siitä, mihin urheilua edistävään tarkoitukseen yhdistyksen varat oli käytettävä. A ry peri jäseniltään vuosittain jäsenmaksun, joka kattoi yhdistyksen kerho-, opetus- ja kilpailutoiminnan kulut sekä Suomen Golfliitto ry:n jäsenmaksut. Yhdistyksen jäseniltään vuosittain perimillä vuosi- eli pelimaksuilla oli tarkoitus kattaa golfkentän hoidosta, ylläpidosta ja käytöstä aiheutuvat kulut. Henkilöjäseniltä perittiin myös yhdistykseen liityttäessä liittymismaksu.

A ry harjoitti myös sellaista toimintaa, jota yleensä harjoitti golfosakeyhtiö. A ry peri golfosakeyhtiön osakkailta ja pelioikeuden vuokraajilta pelikausi- ja vuosimaksut, vuokrasi kentältä mainostilaa, vuokrasi kenttää yritystapahtumiin ja myi golfvarusteita pro-shopista. Golfkentän omisti ja sitä hoiti ja ylläpiti erillinen golfosakeyhtiö, B Oy, jolta A ry oli vuokrannut kentän. A ry oli itse katsonut arvonlisäverolliseksi myynnikseen vieraspelaajilta perittävät

green fee -maksut, rangemaksut, opetustuotot, pelikausi- ja vuosimaksut, yritystapahtumista ja avoimista kilpailuista perittävät maksut sekä pro-shopin myyntitulot, golfautojen vuokrat, bägi- ja mailavuokrat sekä kaappien vuokrat. Koska A ry harjoitti myös yleensä golfosakeyhtiölle kuuluvaa golftoimintaa, sitä ei voitu pitää tuloverolain 22 §:ssä tarkoitettuna yleishyödyllisenä yhteisönä. A ry ei sen vuoksi eikä muutoinkaan ollut harjoittamansa toiminnan osalta arvonlisäverolain 4 §:n nojalla vapautettu arvonlisäverovelvollisuudesta. Ottamalla huomioon yhdistyksen toiminta kokonaisuudessaan, sitä ei voitu myöskään luokitella direktiivin 13 artiklan A kohdan 1 alakohdan m alakohdassa tarkoitetuksi voittoa tavoittelemattomaksi yleishyödyllisessä tarkoituksessa toimivaksi yhteisöksi.

A ry:n harjoittama pelioikeuksien luovuttaminen jäsenilleen ja muille golfkentän käyttäjille tapahtui, kun otettiin huomioon toiminnan laajuus, siitä saadut tulot ja kilpailutilanne, arvonlisäverolain 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla liiketoiminnan muodossa. A ry:n jäseniltään perimät jäsen- ja liittymismaksut olivat Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-174/00 (Kennemer Golf & Country Club) antamasta tuomiosta ilmenevät periaatteet huomioon ottaen vastiketta yhdistyksen tarjoamista palveluista. Kysymys oli tällöin kokonaisuutena ottaen palvelusta, jolla annettiin mahdollisuus liikunnan harjoittamiseen. A ry:n oli siten suoritettava arvonlisäveroa jäseniltään perimistään jäsen- ja liittymismaksuista. Ennakkoratkaisu ajaksi 11.5.2005-31.12.2006.

Yleishyödyllisen yhteisön koulutus- ja julkaisutoiminta

KHO 1983/459

Opettajien paikallisella ammattiyhdistyksellä oli tuloja kerran vuodessa julkaisemastaan lehdestä. Lehteen oli kerätty oppilaiden kirjoituksia ja piirustuksia, ja sen tarkoituksena oli yhdistyksen ilmoituksen mukaan koululaisten ilmaisukyvyn ja kuvaamataidon kehittäminen sekä hyvien suhteiden ylläpitäminen heidän koteihinsa. Lehden tuottamaa ylijäämää oli pääasiassa käytetty yhdistyksen toiminnan rahoittamiseen, mutta osaksi myös oppilaiden stipendeihin. Lehden katsottiin välittömästi palvelevan yhdistyksen toimintaa, johon sen sääntöjen mukaan kuului muun ohella koululaitoksen kehittäminen, eikä lehden julkaisemisesta saatu tulo näin ollen ollut yhdistyksen yleishyödyllisenä yhteisönä saamaa liiketuloa. Verovuodet 1977-1978.

KHO 1983/2922 II 507

Yhdistys, jonka tarkoituksena oli edistää merkonomien ammattitietoja ja -taitoja, järjesti koulutustilaisuuksia ja välitti niihin liittyvää opetusmateriaalia kaikille merkonomin tutkinnon suorittaneille perien jäsenyhdistystensä jäseniltä ja muilta merkonomeilta opintomaksuja. Yhdistyksen koulutus- ja välitystoiminnasta saamat kokonaistulot olivat verovuonna 1 154 984 mk ja kulut 1 041 762 mk. Lisäksi yhdistys sai kirjakaupalle välittämistään yhteistilauksista verovuonna 20 000 mk. Koulutustoiminta katsottiin yleishyödyllisen yhdistyksen veronalaiseksi liiketoiminnaksi. V 1979. Äänestys 4-3.

KHO 1984/1376 II 503

Yleishyödylliseksi yhteisöksi katsottu yhdistys ylläpiti valtioneuvoston antaman luvan nojalla perustettua ATK-alan oppilaitosta, johon sovellettiin lakia ja asetusta kunnallisista ja yksityisistä kauppaoppilaitoksista (234/70 ja 339/71). Oppilaitoksen liikealan erikoisoppilaitoksena antamaan täydennyskoulutukseen, jonka ohjelman ammattikasvatushallitus vahvisti, saivat ottaa osaa instituutissa peruskoulutuksen saaneet ja muut alalla toimivat. Täydennyskoulutuksen kokonaistulot olivat verovuodelta n. 1 130 000 mk ja siihen suoranaisesti kohdistuvat menot n. 820 000 mk. Täydennyskoulutukseen oli osallistunut verovuonna 1 023 henkilöä, joista 564 yhdistyksen jäsenyhdistysten toimihenkilöitä ja loput ulkopuolisia. Täydennyskoulutuksesta saatu ylijäämä oli käytetty kokonaisuudessaan tutkintokoulutuksen alijäämän peittämiseen. Yhdistyksen oppilaitoksen täydennyskoulutustoiminnan katsottiin olevan yhdistyksen yleishyödyllistä toimintaa eikä liiketoimintaa. TVL 13 §.

KHO 1985/2044 II 507

Yhdistys oli tarkoituksensa mukaisesti harjoittanut jatkokoulutustoimintaa insinöörikoulutuksen saaneiden teknisen ammattitaidon ylläpitämiseksi. Koulutuksesta saadut kokonaistulot olivat vuonna 1979 olleet 7 802 050 mk ja siihen kohdistuvat menot 7 211 281 mk. Koulutukseen

olivat voineet korvausta vastaan osallistua kaikki halukkaat yhdistyksen jäsenyydestä riippumatta. Koulutustoiminta katsottiin yhdistyksen liiketoiminnaksi. Verovuodet 1979-1980.

KHO 1988/1197

Säätiön tarkoituksena oli johtamiskoulutuksen ja tutkimuksen järjestäminen ja edistäminen. Säätiö ylläpiti tarkoituksensa toteuttamiseksi instituuttia, jonka tehtävänä oli johtamiskoulutuksen ja siihen läheisesti liittyvien toimintojen toteuttaminen ja kehittäminen sekä johtamiskysymyksiin liittyvä tutkimus-, julkaisu- ja tiedotustoiminta. Päätoimintamuotoina oli ollut verovuosina 1982 ja 1983 liikkeenjohdon täydennyskoulutuskurssien järjestäminen. Kurssituotot, seminaarituotot ja muun koulutustoiminnan tuotot olivat olleet 4 777 890 mk vuonna 1982 ja 5 821 301 mk vuonna 1983. Osallistumista koulutukseen ei ollut rajattu. Säätiö ei ollut saanut tämän toiminnan tueksi avustusta valtion varoista eikä koulutustoimintaan kohdistettu välitöntä julkista valvontaa. Säätiön koulutustoiminta oli sen liiketoimintaa. Verovuosi 1982. Verovuosi 1983. Äänestys 4-1.

KHO 1988/1203

Säätiö, jonka tarkoituksena oli vientikoulutuksen järjestäminen ja edistäminen, ylläpiti tarkoituksensa toteuttamiseksi vienti-instituuttia ja muutoinkin tuki vientikoulutusta. Säätiö sai mm. hallintonsa kuluihin valtionavustusta. Mahdollinen ylijäämä oli valtionavustusta koskevien ohjeiden mukaan käytettävä säätiön tarkoitusperien kannalta hyväksyttävällä tavalla. Ottaen huomioon myös esitetyn selvityksen säätiön hallinnosta ja toiminnan taloudellisesta tuloksesta säätiön harjoittamaa kurssi- ja koulutustoimintaa ei pidetty liiketoimintana. Verovuosi 1982. Äänestys 3-2.

KHO 1990/1828 B 524

Yhdistys julkaisi oman alansa lehteä, joka toimi yhdistyksen toiminnan näkyvimpänä muotona ulospäin. Lehden tarkoituksena oli muun muassa kysymyksessä olevan alan tietämyksen lisääminen. Lehti ilmestyi verovuonna 10 numerona sivumäärän ollessa yhteensä 792 sivua. Lehdestä saadut kokonaistuotot olivat 1 385 971 markkaa ja nettotulo 562 509 markkaa. Yhdistyksen jäsenille jaettiin lehteä jäsenmaksuun sisältyvänä etuna yhteensä 2 226 kappaletta ja ilmaisjakeluun meni 493 kappaletta. Tilattujen vuosikertojen määrä oli 693 kappaletta tilausmaksujen ollessa yhteensä 87 638 markkaa. Lehden selvitetty levikki ja julkaisemisesta kertyneet kokonaistuotot huomioon ottaen lehti kilpaili ilmoituksista muiden lehtien kanssa. Lehteä ei näissä olosuhteissa ollut pidettävä tulo- ja varallisuusverolain 13 §:n 3 momentissa tarkoitettuna jäsenlehtenä vaan lehden julkaisemisesta kertynyt tulo oli yhdistyksen liiketuloa. Verovuosi 1985. Äänestys 3-2.

KHO 1992/1819 B 501

Yhdistys, joka oli verotuksessa katsottu yleishyödylliseksi yhteisöksi, oli jo usean vuoden ajan julkaissut säännönmukaisesti kerran kuukaudessa ilmestyvää ilmaisjakelulehteä, jota oli jaettu kaikkiin talouksiin A:n kaupungin alueella. Lehdessä olivat saaneet julkaista mainoksia yhdistyksen jäsenliikkeet. Lehden tuotot, jotka olivat muodostuneet jäsenten maksamista ilmoituksista, olivat verovuonna olleet 746.157 markkaa ja kulut 698.037 markkaa. Kun otettiin huomioon lehden levikki ja sisältö, lehteä ei ollut pidettävä jäsenlehtenä. Yhdistyksen harjoittama julkaisutoiminta oli näin ollen liiketoimintaa ja siitä saatu tulo oli yhdistyksen veronalaista liiketuloa. Verovuosi 1987.

KHO 1994/116 B

Yleishyödylliseksi yhteisöksi katsottu yhdistys julkaisi oman alansa painotuotteita yhdistyksen tilastointien, tutkimusten ja muun tiedonkeruun tuloksena tarkoituksena palvella jäsenistön tarkoituksia ja tarpeita. Julkaisujen kokonaistuotot olivat vuonna 1991 1.348.285 mk, joista ilmoitustuottojen osuus 893.011 mk. Jäsenille kutakin julkaisua jaettiin ilmaiseksi yksi kappale ja ulkopuolisille julkaisut olivat maksullisia. Ottaen huomioon julkaisujen kokonaistuotto ja ilmoitustuotot, julkaisut kilpailivat ilmoituksista muiden lehtien kanssa. Julkaisutoimintaa oli näissä olosuhteissa harjoitettu ansiotarkoituksessa eikä julkaisuja ollut pidettävä tulo- ja varallisuusverolain (1240/88) 21 §:n 4 momentin 2 kohdassa tarkoitettuina yleishyödyllisen yhteisön jäsenlehtinä ja muina sen toimintaa välittömästi palvelevina verovapaina julkaisuina. Koska yh-

distys oli siten liikevaihtoverolain (559/91) 17 §:n nojalla julkaisutoiminnastaan liikevaihtoverovelvollinen, se oli tullut merkitä liikevaihtoverovelvollisten rekisteriin.

KHO 1996/3013

Yleishyödyllinen yhdistys, jonka tarkoituksena on toimia alueellaan käsi- ja taideteollisuuden yleisten edellytysten kaikinpuoliseksi edistämiseksi, sai tarkoituksensa toteuttamiseen valtiolta ja kunnilta avustusta, joka kattoi noin puolet yhdistyksen kuluista. Yhdistys suoritti muun ohella neuvontatyötä sekä järjesti kokouksia, kursseja sekä esitelmä- ja neuvontatilaisuuksia. Yhdistyksen neuvonta- ja kurssitoiminta, joka kohdistui ennalta rajoittamattomaan asiakaspiiriin ja oli suunnitelmallista ja jatkuvaa, tapahtui arvonlisäverolain 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla liiketoiminnan muodossa. Yhdistyksen harjoittaman neuvonta- ja kurssitoiminnan katsottiin kuitenkin liittyvän välittömästi sen yleishyödyllisen tarkoituksen toteuttamiseen eikä tulo näin ollen ollut yhdistykselle tuloverolain (1535/92) 23 §:n 1 momentissa tarkoitettua elinkeinotuloa. Koska yleishyödyllinen yhteisö on arvonlisäverolain 4 §:n mukaan verovelvollinen vain, jos sen harjoittamasta toiminnasta saatua tuloa pidetään tuloverolain mukaan yhteisön veronalaisena elinkeinotulona, yhdistyksen ei ollut suoritettava arvonlisäveroa harjoittamastaan neuvonta- ja kurssitoiminnasta. Ennakkotieto ajalle 1.5.1995-31.12.1995. Vrt. D:3426/6/95

Yleishyödyllisen yhteisön messu- ja näyttelytoiminta

KHO 1987/396 B 502

Yleishyödyllinen yhdistys oli järjestänyt kaksi päivää kestävän messutapahtuman. Tapahtumaa varten ei ollut kiinteää organisaatiota eikä palkattua henkilökuntaa. Messujen liikevaihto oli ollut 189 612 mk ja nettovoitto 51 679 mk. Yhdistys oli järjestänyt aikaisemmin vuosina 1981 ja 1983 pienempimuotoiset näyttelyt samoin talkootyönä. Katsottiin, ettei yhdistyksen messutapahtumasta saama tulo ollut sen liiketuloa, minkä vuoksi yhdistys ei ollut siitä verovelvollinen. Ennakkotieto. Verovuosi 1985. Äänestys 3-2.

KHO 1988/200 B 503

Maatalouskeskus, jonka kuluista valtionapu kattoi noin 60 %, oli järjestänyt maatalousnäyttelyn mm. vuosina 1977, 1980 ja 1983. Näyttelyn tuotot vuonna 1981 olivat olleet 4,6 milj. mk. Näyttelytoimintaa pidettiin luonteeltaan tilapäisenä ja se oli palvellut välittömästi yhdistyksen yleishyödyllistä toimintaa. Yhdistyksen näyttelystä saama tulo ei ollut sen liiketuloa. Verovuosi 1983. Äänestys 4-3.

KHO 1988/1270 B 504

Yleishyödyllinen yhdistys, jonka tarkoituksena oli edistää kuljetustaloudellista ja -teknistä tietämystä järjestämällä kokous- ja esitelmätilaisuuksia, kehittämällä alan koulutusta ja tutkimustoimintaa sekä järjestämällä alaa esitteleviä näyttelyitä, ei kuitenkaan myyntinäyttelyitä, oli joka kolmas vuosi järjestänyt kansainvälisen materiaalinkäsittely- ja kuljetusnäyttelyn, jonka liikevaihto verovuonna oli ollut 2 425 623 markkaa. Näyttelyn käytännön järjestelyistä oli huolehtinut yhdistyksen vakituisen henkilökunnan lisäksi tilapäisesti näyttelyn järjestämiseen palkatut henkilöt. Näyttelyyn oli päässyt pääasiallisesti yhdistyksen painattamilla asiakaskorteilla, jotka oli annettu näytteilleasettajien jaettavaksi. Näyttelyssä kertyneet varat oli pääosin jätetty yhdistyksen rahoitusomaisuudeksi käyttämättä niitä yhdistyksen toimintaan. Näyttelyn järjestämisellä katsottiin pyrityn taloudellisten etujen saavuttamiseen. Toimintaa pidettiin yleishyödyllisen yhdistyksen liiketoimintana. Verovuosi 1982.

KHO 1997/791 1997:26

Yleishyödyllisenä yhteisönä pidettävän erään paikallisen rakennusmestariyhdistyksen tarkoituksena oli muun ohella edistää rakennusmestarien ja muiden teknillisillä aloilla toimivien henkilöiden yhteistoimintaa. Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys seurasi ja edisti rakennusalan kehitystä, kehitti jäsentensä ammattitaitoa ja järjesti näyttelyitä ja muita vastaavanlaisia tapahtumia. Tarkoituksena toteuttamiseksi yhdistys oli järjestänyt rakennusnäyttelyitä vuodesta 1970. Vuonna 1995 järjestettävä näyttely oli yhdistyksen 50-vuotisjuhlanäyttely ja järjestyksessä kahdeksas rakennusnäyttely. Näyttelyn liikevaihdoksi oli arvioitu 190.000 markkaa ja sen

järjestäminen hoidettiin jäsenistön talkootyönä. Yhdistyksen näyttelytoiminta tapahtui arvonlisäverolain (1501/93) 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla liiketoiminnan muodossa. Yhdistyksen harjoittama näyttelytoiminta liittyi kuitenkin välittömästi yleishyödyllisen tarkoituksen toteuttamiseen eikä siitä saatua tuloa ollut pidettävä tuloverolain (1535/92) 23 §:n 1 momentissa tarkoitettuna elinkeinotulona. Yhdistys ei siten arvonlisäverolain 4 §:n nojalla ollut arvonlisäverovelvollinen harjoittamastaan näyttelytoiminnasta. Ennakkotieto ajalle 1.10.1994-31.12.1995. Vrt. KHO D:1419/3/96 A:9.4.1997 T: 801, ja KHO D:46/6/96 A:8.4.1997 T: 792, joissa opiskelijayhdistys ja nuorkauppakamari saivat elinkeinotuloa messujen järjestämisestä.

KHO 1997/792 1997:27

Yleishyödyllinen yhteisö, eräs paikallinen nuorkauppakamari, järjesti toimintansa rahoittamiseksi vuosittain messutapahtuman. Vuonna 1995 järjestettyjen kaksipäiväisten messujen painopistealueina oli asuminen ja rakentaminen. Toteutuneen talousarvion liikevaihto oli 263.000 markkaa ja voitto 64.000 markkaa. Tulot muodostuivat ravintola-, käsiohjelma-, lipunmyynti- ja näyttelytuloista. Messujen järjestelyt oli hoidettu yhdistyksen jäsenten talkoovoimin. Kun messut kohdistuivat ennalta rajoittamattomaan asiakaspiiriin, toiminta oli suunnitelmallista ja toistuvaa sekä tapahtui kilpailuolosuhteissa ja ansiotarkoituksessa, korkein hallintooikeus katsoi, että toiminta tapahtui arvonlisäverolain (1501/93) 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla liiketoiminnan muodossa. Yhdistyksen tuosta messujen järjestämis- ja myyntitoiminnasta, joka ei välittömästi liittynyt yhdistyksen yleishyödyllisen tarkoituksen toteuttamiseen eikä ollut myöskään tuloverolain (1535/92) 23 §:n 3 momentin nojalla verovapaata, saamaa tuloa oli pidettävä tuloverolain mukaan yhdistyksen veronalaisena elinkeinotulona. Yhdistys oli näin ollen arvonlisäverolain 4 §:n mukaan verovelvollinen kysymyksessä olevasta myynnistä. Äänestys 7-1. Ennakkotieto ajalle 1.1.-31.12.1995. Vrt. KHO D:1419/3/96 A:9.4.1997 T: 801, ja KHO D:3342/6/95 A:8.4.1997 T: 791

KHO 1997/801 1997:28

Erään teknillisen korkeakoulun opiskelijoiden tutkimus- ja harrastustoimintaa tukeva yleishyödyllinen yhdistys järjesti vuosittain kaksipäiväiset maakunnalliset ja yleisölle avoinna olevat messut, joiden kävijämäärä oli noin 18.000 henkeä. Kysymyksessä olivat seitsemännet perättäisinä vuosina järjestetyt messut. Messujen tuotot olivat noin 570.000 markkaa ja kulut noin 425.000 markkaa. Yhdistyksen messutoiminnasta, joka ei välittömästi liittynyt yhdistyksen yleishyödyllisen tarkoituksen toteuttamiseen, saama tulo oli yhdistyksen elinkeinotuloa. Äänestys 6-1. Ennakkotieto vuodelle 1996.

KVL 1997/187

X ry:n tarkoituksena on edistää X-sairauden tieteellistä ja käytännöllistä kehitystä sekä valvoa X-sairautta sairastavien potilaiden etuja. Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys saattoi sääntöjensä mukaan järjestää mm. kokouksia sekä luento- ja esitelmätilaisuuksia. Yhdistystä oli pidetty yleishyödyllisenä yhteisönä ja sen jäsenilleen järjestämää koulutusta ei ollut pidetty sen elinkeinotulona. Yhdistys järjesti kerran 5 vuodessa X-sairauksien pohjoismaisen kokouksen. Kokouksesta tiedotettiin yhdistyksen ja vastaavien pohjoismaisten yhdistysten jäsenille. Kokoukseen arvioitiin osallistuvan n. 450 osanottajaa, joista puolet tulisi olemaan X ry:n jäseniä ja loput pohjoismaisten X-yhdistysten jäseniä. X ry:llä ei ollut omaa henkilökuntaa, joten kokouksen järjestämistä varten yhdistys osti Y:n kaupungin kongressitoimistolta kongressipalvelua n. 50 000 mk:lla. Lisäksi yhdistys palkkasi omaa henkilökuntaa kongressin ajaksi lähinnä postitus yms. tehtävien hoitamista varten. Lisäksi yhdistys nimesi omasta jäsenistöstään järjestelytoimikunnan ja tieteellisen toimikunnan. Toimikuntien jäsenille korvattiin vain matka- ja kokouskulut. Kokouksella oli yhdistyksen muusta kirjanpidosta erillinen kirjanpitonsa ja tehdyn talousarvion mukaan kokouksen kustannukset tulivat olemaan n. 1 726 000 mk, joista osallistumismaksuilla katettiin 726 000 mk. Loput kustannuksista katettiin lääketehtailta saaduilla näyttelytuloilla 400 000 mk, kokousta varten painetun kirjasen ilmoitustuloilla 200 000 mk sekä sponsorituloilla 150 000 mk. Lisäksi yhdistys oli anonut Y:n kaupungilta ja Suomen Akatemialta avustuksia. Kun pohjoismaisen kokouksen järjestämiseen liittyvät toimet toistuivat 5 vuoden välein, kysymyksessä oli X ry:n tilapäinen toi-

minta. Pohjoismainen X-alan kokous palveli X ry:n varsinaista yleishyödyllistä tarkoitusta siinä määrin, että sen katsottiin liittyvän yhdistyksen yleishyödylliseen toimintaan. Näin ollen X ry:n kokouksen järjestämisestä saamaa tuloa ei pidetty yhdistyksen elinkeinotulona eikä se siten ollut tästä toiminnastaan arvonlisäverovelvollinen. Verovuosi 1997 ja verovuosi 1998 sekä ratkaisu ajalle 1.9.1997 - 31.12.1998.

Yleishyödyllisen yhteisön muu liiketoiminta

KHO 1978/5613

Yhdistys, joka muun ohella pyrki edistämään terveellisiä ruokailutottumuksia, piti vuosittain jonkin aikaa omenatuoremehuasemaa. Verovuoden tuotot olivat noin 60 000 mk ja voitto noin 23 000 mk. Tuloa pidettiin liiketulona, josta yhdistys oli verovelvollinen. Verovuosi 1976. Äänestys 3-2.

KHO 1979/3308 II 520

Yleishyödyllinen yhdistys oli useita vuosia harjoittanut omistamassaan kansanopistossa opetuspuutarhatoimintaa. Yhdistyksen opetuksen yhteydessä syntyneiden puutarhatuotteiden myynnistä saama tulo ei ollut liiketuloa eikä yhdistys näin ollen ollut sanotusta myyntitulostaan verovelvollinen. Verovuosi 1976.

KHO 1979/3935 II 523

Urheiluseura oli saanut kaupungilta korvausta vastaan oikeuden myydä urheiluhallista mainostilaa liikeyrityksille. Sopimusajan 28 kuukauden kokonaistuotto arvioitiin 300 000 mk:ksi. Tuo tulo oli seuran veronalaista liiketuloa.

KHO 1981/952 II 502

Ampumahiihdon MM-esikisat ja MM-kisat järjestäneiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronalaiseksi tuloksi ei katsottu tuloja, jotka yhdistykset saivat kilpailupaikoille järjestetyn mainostilan vuokraamisesta. Ennakkotieto. Verovuodet 1980-1981.

KHO 1983/2490 II 508

Säätiö, joka valtakunnallisena järjestönä ylläpiti terveydenhoitoasemaa korkeakouluopiskelijoille maamme 16 korkeakoulupaikkakunnalla, oli katsottu yleishyödylliseksi yhteisöksi. Säätiön omien potilaittensa ohella eräälle kaupungille ja erään valtionalueen hoitokunnalle järjestämät laboratoriopalvelut olivat säätiön veronalaista liiketoimintaa. Ennakkotieto. Verovuodet 1982 ja 1983.

KHO 1984/2005

Säätiön tarkoituksena sen uudistettujen sääntöjen mukaan oli edistää humanitäärisiä ja yleishyödyllisiä tarkoituksia sekä toimia perustajan ja hänen vaimonsa suoraan alenevassa polvessa olevien henkilöiden yhdyssiteenä. Säätiön nettotulosta oli vuosittain vähintään 10 % erotettava säätiön pääoman kartuttamiseen ja muu osa, kuitenkin vähintään 80 %, hallituksen vuosikokouksessa määräämällä tavalla humanitäärisiin tai yleishyödyllisiin tarkoituksiin. Jälkeläisten yhteydenpitämisestä ei ollut erityisiä menoja lukuun ottamatta kohtuullisia vuosittaisten sukulaispäivällisten kuluja. Sääntöjen mukaan säätiön varat oli purkautumistapauksessa käytettävä humanitäärisiin tai yleishyödyllisiin tarkoituksiin. Kun ne tarkoitusperät, joita säätiö oli sääntöjen uudistamisen jälkeen tukenut voittovarojaan jakamalla, olivat luonteeltaan yleishyödyllisiä, KHO ottaen myös huomioon sanottujen sääntöjen sisällön katsoi, että säätiö oli TVL 13 §:ssä tarkoitettuna yleishyödyllisenä yhteisönä verosta vapaa. Äänestys 4-1. Verovuosi 1978.

KHO 1984/2889 II 507

Yleishyödyllinen yhteisö järjesti tarkoituksensa toteuttamiseksi jäsenilleen ja soveliaille ulkopuolisille judo- ja itsepuolustusopetusta ja kilpailuja. Yhdistyksen kurssitoiminta käsitti vastaalkajille tarkoitetut perus- ja alkeiskurssit, pitemmälle edistyneille tarkoitetut kurssit ja leirit, valmennusryhmien ohjelmat sekä eritasoisia vyökokeita. Kurssit kestivät noin kolme kuukautta ja kurssimaksut olivat:

- aikidokurssilta 180 mk/henkilö,
- judokurssilta 180 mk/henkilö sekä
- karatekurssilta 200 mk/henkilö.

Kurssitoiminnan tuotot olivat 69 800 mk ja siihen kohdistuvat erittelyjen mukaiset kulut 18 000 mk. Kursseille osanotto ei edellyttänyt yhdistyksen jäsenmaksun suorittamista, mutta kurssin suorittamisen jälkeen osanottajat saattoivat anoa yhdistyksen jäsenyyttä. KHO katsoi,

että kurssimaksujen kerääminen oli tapahtunut yhdistyksen toiminnan toteuttamiseksi ilman ansiotarkoitusta, minkä vuoksi niitä ei ollut pidettävä yhdistyksen veronalaisena liiketulona. Verovuosi 1980. Äänestys 3-2.

KHO 1993/2420 B 549

Yleishyödylliseksi yhteisöksi katsottu oppilasyhdistys harjoitti koulun sisätiloissa olevasta kioskista välituntisin koulun oppilaille ja henkilökunnalle makeisten, virvokkeiden ja tupakan myyntiä. Toiminta oli liikevaihtoverolain (559/91) 2 §:ssä tarkoitettua liiketoiminnan muodossa tapahtuvaa tavaran myyntiä. Näin ollen ja kun kioskimyynnistä saatua tuloa oli tulo- ja varallisuusverolain 21 §:n nojalla pidettävä myös yhdistyksen veronalaisena liiketulona, yhdistys oli liikevaihtoverolain 1, 2, 3 ja 17 §:n nojalla velvollinen suorittamaan liikevaihtoveroa harjoittamastaan liiketoiminnasta. Ennakkotieto ajalle 1.10.1991-31.12.1992.

KHO 1994/40 B 561

Yhdistys, jonka tarkoituksena oli kotiseudun kulttuuriperinnön tallentaminen, julkaisi ja myi äänitettä toimintansa rahoittamiseksi. Seudulta kotoisin olevat taiteilijat esiintyivät ilmaiseksi äänitteellä, josta tehtiin levyiksi 3.000 ja kaseteiksi 2.000 kappaletta. Levyjä ja kasetteja myytiin paitsi yhdistyksen tilaisuuksissa, myös museossa ja paikkakunnan liikkeissä käypään hintaan. Kysymyksessä katsottiin olevan yleishyödyllisen yhdistyksen liiketoiminta, josta saatu tulo ei myöskään tulo- ja varallisuusverolain (1240/88) 21 §:n 4 momentin mukaan ollut verovapaata. Yhdistys oli velvollinen maksamaan myynnistä liikevaihtoverolain 1, 2, 3 ja 17 §:n nojalla liikevaihtoveroa. Ennakkotieto ajalle 30.3.1992-31.12.1993.

KHO 1994/282

Yhdistys, jonka tarkoituksena oli harjoittaa Raamattuun perustuvaa sananjulistusta ja tehdä käytännön armeliaisuustyötä sekä tukea lähetystyötä, katsottiin tulo- ja varallisuusverolaissa tarkoitetuksi yleishyödylliseksi yhteisöksi. Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys muun muassa harjoitti kirpputoritoimintaa, jota varten sillä oli liiketoimipaikka ja palkatut yksi kokopäiväinen ja yksi osa-aikainen toimihenkilö. Yhdistyksen jäsenet osallistuivat toimintaan tekemällä vapaaehtoistyötä. Kaikki myytävät tavarat oli saatu lahjoituksina, ja osa niistä oli toimitettu suoraan avun tarvitsijoille lahjoituksina. Kirpputorimyynnistä oli kertynyt tuloa noin 66.000 mk kuukaudessa. Yhdistyksen sanottuja tuloja pidettiin tulo- ja varallisuusverolain (1240/88) 21 §:n 4 momentin 1 kohdassa tarkoitettuina yleishyödyllisen yhteisön toimintansa rahoittamiseksi järjestämästä toiminnasta saatuna tulona. Liikevaihtoverolain (559/91) 17 §:n mukaan yhdistyksen ei ollut suoritettava toiminnasta liikevaihtoveroa, eikä yhdistystä niin ollen tullut merkitä liikevaihtoverovelvollisten rekisteriin.

KHO 1994/1297 B 564

Yleishyödylliset yhteisöt olivat tehneet sopimuksen urheilutapahtuman järjestämisestä ja sen taloudellisesta vastuusta. Urheilutapahtuman järjestäminen sopimuksen perusteella ei tapahtunut liiketoiminnan muodossa eivätkä yhdistykset tältä osin muodostaneet elinkeinotoiminnan harjoittamista varten perustettua yhtymää. Sen sijaan urheilutapahtuman yhteydessä harjoitettu kulutustavaroiden myynti tapahtui liiketoiminnan muodossa. Tältä osin yhdistykset muodostivat tulo- ja varallisuusverolain (1240/88) 5 §:ssä tarkoitetun elinkeinotoiminnan harjoittamista varten perustetun yhtymän. Yhtymä oli liikevaihtoverolain (559/91) 1, 2 ja 8 §:n nojalla velvollinen maksamaan liikevaihtoveroa kysymyksessä olevasta myynnistä. Yhtymä oli siten merkittävä liikevaihtoverovelvollisten rekisteriin.

KHO 1996/1245

Yleishyödylliseksi yhteisöksi katsotun yhdistyksen ainoastaan ravikilpailujen aikana harjoittaman ravintola- ja pubitoiminnan tarjoilu- ja myyntitulot olivat tulo- ja varallisuusverolain (1240/88) 21 §:n 3 momentin 1 kohdassa ja tuloverolain (1535/92) 23 §:n 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettua verovapaata tuloa eikä yhdistys siten ollut toimintansa tästä osasta liikevaihtoverovelvollinen.

KHO 1996/1737

Yleishyödyllisenä yhteisönä pidettävän luostarin luostarissa järjestämistään opastuskierroksista

saatuja maksuja pidettiin luostarin yleishyödyllisen tarkoituksen mukaisesta toiminnasta saatuina tuloina, minkä vuoksi luostarin ei ollut suoritettava opastusmaksuista arvonlisäveroa. Ennakkotieto ajalle 1.12.1994-31.12.1995.

KHO 1996/1765 B 546

Vesiensuojeluyhdistyksen tarkoituksena oli vesiensuojelun ja ilmansuojelun edistäminen toimialueellaan. Yhdistyksen jäseninä oli kuntia, teollisuuslaitoksia ja muita yhteisöjä noin 50. Yhdistys harjoitti vesistö-, jätevesi-, talousvesi- ja kalantutkimustoimintaa. Toimeksiantajilta perityt maksut olivat vuonna 1992 yli 3 miljoonaa markkaa. Toimeksiantajista noin 80 prosenttia oli yhdistyksen jäseniä. Maksetut palkat vuonna 1992 olivat 1.729.000 markkaa ja käyttöomaisuuden poistot 385.085 markkaa. Kun otettiin huomioon yhdistyksen tutkimustoiminnan laajuus, siitä saatujen tulojen määrä ja toiminnan kohdistuminen rajoittamattomaan asiakaspiiriin, yhdistyksen katsottiin harjoittaneen liiketoimintaa. Yhdistyksen oli suoritettava vuonna 1994 maksettavan ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä korotettua sosiaaliturvamaksua, jonka suuruus oli 5,45 prosenttia. Palkanmaksuvuosi 1994.

KHO 1996/2648

Yleishyödyllinen yhdistys, jonka tarkoituksena on toimia alueellaan käsi- ja taideteollisuuden yleisten edellytysten kaikinpuoliseksi edistämiseksi, sai tarkoituksensa toteuttamiseen valtiolta ja kunnilta avustusta, joka kattoi noin puolet yhdistyksen kuluista. Yhdistys harjoitti muun ohella työvälineiden ja käsityötarvikkeiden sekä tuotteiden myyntiä. Yhdistyksen myyntitoiminta, joka kohdistui ennalta rajoittamattomaan asiakaspiiriin ja oli suunnitelmallista ja jatkuvaa, tapahtui arvonlisäverolain 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla liiketoiminnan muodossa. Myyntitoiminta ei liittynyt välittömästi yhdistyksen yleishyödyllisen tarkoituksen toteuttamiseen eikä ollut myöskään tuloverolain (1535/92) 23 §:n 3 momentin nojalla verovapaata. Myyntitulo oli näin ollen yhdistykselle tuloverolain 23 §:n 1 momentissa tarkoitettua elinkeinotuloa. Yhdistyksen oli siten arvonlisäverolain 4 §:n mukaan suoritettava arvonlisäveroa harjoittamastaan myyntitoiminnasta. Ennakkotieto ajalle 1.6.1994-31.12.1995. Vrt. D:4563/6/95

KHO 1996/4046

Yleishyödyllinen yhteisö ylläpiti leirintäaluetta. Leirintäaluepalveluja myytiin yhdistyksen omille ja muiden karavaanariyhdistysten jäsenille. Leirintäalueen huolto hoidettiin talkoovoimin. Vuonna 1993 tuotto leirintäaluetoiminnasta oli 148.439 markkaa ja kulut 115.528 markkaa.

Leirintäaluetoiminta kohdistui laajaan asiakaspiiriin, toiminta oli suunnitelmallista ja jatkuvaa sekä tapahtui kilpailuolosuhteissa, joten se tapahtui arvonlisäverolain 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla liiketoiminnan muodossa. Yhdistyksen tuosta toiminnasta, joka ei välittömästi liittynyt yhdistyksen yleishyödyllisen tarkoituksen toteuttamiseen eikä ollut myöskään tuloverolain (1535/92) 23 §:n 3 momentin nojalla verovapaata, saamaa tuloa oli pidettävä tuloverolain mukaan yhdistyksen veronalaisena elinkeinotulona. Yhdistys oli näin ollen arvonlisäverolain 4 §:n mukaan verovelvollinen kysymyksessä olevasta toiminnasta.

KHO 1997/188 1997:2

Yleishyödyllisenä yhteisönä pidettävä urheiluseura oli tehnyt sopimuksen yritysten viikkomainosten jakelusta kunnan alueella. Jakelun suorittivat yhdistyksen jäsenet talkootyönä. Mainosten jakelusta saatavat tulot, joita arveltiin kertyvän 80.000 markkaa vuodessa, käytettiin yhdistyksen junioritoiminnan tukemiseen. Mainosten jakelutoiminta tapahtui ansiotarkoituksessa ja muutenkin arvonlisäverolain 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla liiketoiminnan muodossa. Siitä saatua tuloa ei kuitenkaan toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen pidetty tuloverolaissa tarkoitettuna veronalaisena elinkeinotulona. Koska yleishyödyllinen yhteisö on arvonlisäverolain 4 §:n mukaan verovelvollinen vain, jos sen toiminnastaan saamaa tuloa pidetään tuloverolaissa tarkoitettuna veronalaisena elinkeinotulona, yhdistyksen ei ollut suoritettava harjoittamastaan jakelutoiminnasta arvonlisäveroa. Ennakkotieto ajalle 1.1.1995-31.12.1996.

KHO 1997/1159 1997:36

Yleishyödylliseksi yhteisöksi katsotun säätiön tarkoituksena oli edistää liikenneturvallisuutta

ylläpitämällä ympärivuotista liukkaan kelin ajoharjoitteluratata ja tähän liittyvää muuta ajoharjoittelutilaa. Säätiö peri radan käytöstä maksuja, jotka sen hallitus oli määrännyt itsekannattavuusperiaatteella voittoa tavoittelematta. Ajoharjoitteluradan ja ajoharjoittelutilan käyttöoikeuden luovuttaminen maksua vastaan kohdistui ennalta rajoittamattomaan asiakaspiiriin, toiminta oli suunnitelmallista ja jatkuvaa sekä tapahtui kilpailuolosuhteissa ja ansiotarkoituksessa. Toiminnan katsottiin tapahtuvan arvonlisäverolain 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla liiketoiminnan muodossa. Toiminnasta saatua tuloa ei ollut pidettävä myöskään tuloverolain 23 §:n nojalla tuloverotuksessa verovapaana, vaan se oli säätiön veronalaista elinkeinotuloa. Säätiön oli niin ollen, ottaen huomioon arvonlisäverolain 4 §:n säännös, suoritettava arvonlisäveroa harjoittamastaan ajoharjoitteluradan ja ajoharjoittelukoulutustilan maksua vastaan tapahtuvasta käyttöoikeuden luovuttamisesta, jota oli pidettävä arvonlisäverolain 29 §:n 4 kohdassa tarkoitettuna verollisena kokous-, näyttely- tai urheilutilan taikka muun sellaisen tilan käyttöoikeuden luovuttamisena. Rekisteröinti 1.10.1995 lukien. Äänestys 5-2-1.

KHO 1997/2642

Yhdistyksen tarkoituksena oli edistää terveellisen, raittiin elämäntavan omaksumista päihdeongelmaisten kuntoutuksena annettavan työterapian ja hengellisen asennekasvatuksen avulla. Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys pyrki parantamaan ihmisten elinolosuhteita, luonnon kasvustoa ja kierrätykseen perustuvaa taloutta. Yhdistys sai kotitalouksilta ilmaiseksi erilaista käytöstä poistettua tekstiilitavaraa. Yhdistyksellä oli toimintaansa varten 17 kirpputoria ja jätteenkäsittelykeskus. Pieni osa yhdistyksen toiminnan tukemiseksi lahjoitetuista vaatteista myytiin kirpputoreilla. Kunnollinen tavara lahjoitettiin joko kotimaan tai ulkomaisille tarvitsijoille. Se osa tavarasta, jota ei lahjoitettu tai myyty, käsiteltiin jätteenkäsittelykeskuksessa sellaiseksi, että se voitiin myydä teollisuudelle raaka-aineeksi. Yhdistyksellä oli toimintaa varten 20 palkattua työntekijää, joista osa työrajoitteisia, ja lisäksi kirpputoreilla useita talkoolaisia. Tilikauden 1.7.1994-30.6.1995 tuloslaskelman mukaan kirpputoritoiminnan tuotot olivat noin 3,9 miljoonaa markkaa ja kulut noin 2,7 miljoonaa markkaa ja lajittelukeskuksen tuotot olivat noin 190.000 markkaa ja kulut noin 1,3 miljoonaa markkaa. Lääninverovirasto 23.2.1996 tekemällään päätöksellä merkitsi yhdistyksen verovelvollisten rekisteriin liikevaihtoverovelvolliseksi ajalle 1.1.1993-31.5.1994 ja arvonlisäverovelvolliseksi 1.6.1994 lukien. Lääninoikeus hylkäsi yhdistyksen valituksen.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että yhdistys oli sääntöjensä perusteella yleishyödyllinen yhteisö. Yhdistyksen tavarankeräystoiminta tapahtui liikevaihtoverolain (559/91) 2 §:n 1 kohdassa ja arvonlisäverolain (1501/93) 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla liiketoiminnan muodossa. Koska yhdistys myi sille sen toiminnan tukemiseksi ilmaiseksi luovutettua tavaraa, tavarankeräyksestä saatu tulo oli kuitenkin tuloverolain 23 §:n 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettua tavarankeräyksestä tai siihen verrattavasta toiminnasta saatua tuloa, joka ei ollut yleishyödyllisen yhteisön veronalaista elinkeinotuloa. Mainitun liikevaihtoverolain 17 §:n ja arvonlisäverolain 4 §:n mukaan yhdistys ei niin ollen ollut toiminnastaan verovelvollinen eikä sitä tämän vuoksi tullut merkitä verovelvollisten rekisteriin. Vähemmistöön jääneet katsoivat, ettei lääninoikeuden päätöstä ollut syytä muutoin muuttaa kuin, että yhdistys oli merkittävä verovelvollisten rekisteriin 1.10.1997 lukien. Äänestys 5-2.

KHO 1998/2233

Yleishyödyllisenä yhteisönä pidettävä urheiluseura järjesti tarkoituksensa toteuttamiseksi erilaisia liikuntaharjoituksia ja kilpailuja sekä kursseja, näytöksiä ja juhlia. Yhdistyksen harjoittaman kurssitoiminnan, joka käsitti muun muassa aerobictuntien ja budokurssien järjestämisen yhdistyksen jäsenille, katsottiin liittyvän välittömästi yhdistyksen yleishyödyllisen tarkoituksen toteuttamiseen. Kurssitoiminnasta osanotto-, harjoitus- ja kurssimaksujen muodossa saatu tulo ei näin ollen ollut yhdistyksen tuloverolaissa tarkoitettua veronalaista elinkeinotuloa. Yhdistyksen jäsenillä teetetystä vähäisestä talkootyöstä, lahjoituksena saatujen tavaroiden satunnaisesta myynnistä sekä kerran vuodessa ilmestyvän osoitemuistion mainostilan myynnistä saatua tuloa ei toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen myöskään pidetty yhdistyksen

tuloverolaissa tarkoitettuna veronalaisena elinkeinotulona. Koska yleishyödyllinen yhteisö on arvonlisäverolain 4 §:n mukaan verovelvollinen vain, jos sen harjoittamasta toiminnasta saatua tuloa pidetään tuloverolain mukaan yhteisön veronalaisena elinkeinotulona, yhdistys ei ollut arvonlisäverovelvollinen harjoittamastaan toiminnasta. Veroasiamiehen valitus hylättiin. Verovelvolliseksi rekisteröinti.

KHO 2000/1754

Yleishyödyllisenä yhteisönä pidettävän säätiön tarkoituksena oli ylläpitää hotelli- ja ravintola-alan koulutusta järjestävää oppilaitosta, julkaista oppi- ja ammattikirjallisuutta, harjoittaa opetusta palvelevaa hotelli- ja ravintolatoimintaa sekä kehittää alan opetusta. Säätiö ylläpiti ammatillisista oppilaitoksista annetussa laissa (487/1987) tarkoitettua opetushallituksen alaista hotelli- ja ravintolaoppilaitosta. Oppilaitoksessa suoritettavat tutkinnot olivat hotelli-, ravintola- ja suurtalouden perustutkinto, ruokapalvelun perustutkinto sekä myynti- ja asiakaspalvelun perustutkinto. Opintoihin sisältyi neljä opintoviikkoa kestävä työharjoittelu. Lisäksi opintokokonaisuuksiin sisältyi kullakin nuorisoasteen tutkintoa suorittavalla 22 opintoviikkoa opetusta säätiön oppilaitoksen yhteydessä ylläpitämissä ravintoloissa. Oppilaitoksessa voitiin suorittaa lisäksi aikuiskoulutusjärjestelmään kuuluvia ammatillisia perustutkintoja sekä ammatti- ja erikoisammattitutkintoja. Tutkintoihin sisältyi tarvittaessa myös opetusta ravintoloissa. Lisäksi oppilaitoksessa järjestettiin työvoimahallinnon ostamaa koulutusta, johon sisältyi opetusta säätiön ravintoloissa. Kaikilla ravintoloissa työskentelevillä oli opetusvelvollisuus. Opetusravintolatoiminnan tuotot olivat 7,5 miljoonaa markkaa vuonna 1994, 6,9 miljoonaa markkaa vuonna 1995 ja 6,7 miljoonaa markkaa vuonna 1996.

Opetusravintolassa tapahtuva myynti oli tavanomaista ravintolapalvelun myyntiä, joka oli jatkuvaa, periaatteessa rajoittamattomaan asiakaskuntaan suuntautuvaa ja tapahtui kilpailuolosuhteissa muiden ravintolapalveluja myyvien elinkeinonharjoittajien kanssa. Ravintolapalvelujen myynti tapahtui liikevaihtoverolain (559/1991) 2 §:n 1 kohdassa ja arvonlisäverolain (1501/1993) 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla liiketoiminnan muodossa. Koulutuksen yhteydessä tuotettujen palvelujen myynnistä, joka oli osa säätiön yleishyödyllisen tarkoituksen mukaista toimintaa, saatu tulo ei kuitenkaan ollut säätiölle tuloverolaissa (1535/1992) tarkoitettua veronalaista elinkeinotuloa. Koska yleishyödyllinen yhteisö oli liikevaihtoverolain 17 §:n ja arvonlisäverolain 4 §:n mukaan verovelvollinen vain, jos sen harjoittamasta toiminnasta saatua tuloa pidetään tuloverolain mukaan yhteisön veronalaisena elinkeinotulona, säätiö ei ollut liikevaihtoverovelvollinen eikä arvonlisäverovelvollinen harjoittamastaan opetusravintolatoiminnasta. Veroasiamiehen valitus hylättiin. Palautushakemukset vuosilta 1993, 1994 ja 1995.

KHO 2001/387 2001:11

Yleishyödyllinen yhteisö oli äänettömänä yhtiömiehenä pääomasijoitustoimintaa harjoittavassa kommandiittiyhtiössä. Kommandiittiyhtiön toiminta oli elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 1 §:ssä tarkoitettua elinkeinotoimintaa. Sen ainoa vastuunalainen yhtiömies oli osakeyhtiö, jonka sijoitus kommandiittiyhtiöön oli 0,5 prosenttia kommandiittiyhtiön kokonaispääomasta. Äänettöminä yhtiömiehinä tuli olemaan sijoitustoimintaa harjoittavia yhteisöjä, mukana myös yleishyödyllisinä pidettäviä yhteisöjä. Äänettömän yhtiömiehen vähimmäissijoitus oli 5 000 000 markkaa. Äänettömät yhtiömiehet eivät osallistuneet varsinaisten sijoituspäätösten tekemiseen. Kommandiittiyhtiön elinkeinotoiminnan tuloksesta sen äänettömänä yhtiömiehenä olevalle yleishyödylliselle yhteisölle jaettava tulo-osuus oli yleishyödyllisen yhteisön veronalaista elinkeinotuloa. Ennakkoratkaisu yhteisön vuosilta 2000-2001 toimitettavia tuloverotuksia varten.

KHO 2008/2913 2008:84

Harrastus- ja kilpaurheilua harjoittava yhdistys, joka oli yleishyödyllinen yhteisö, oli toimintansa tukemiseksi tehnyt vuonna 2006 kaupungin kanssa sopimuksen kaupunginteatterin naulakkopalvelujen hoitamisesta vuosina 2006 - 2009. Yhdistys oli hoitanut noita tehtäviä vuodesta 2003 lähtien. Kun otettiin huomioon tuottojen määrä, toiminnan jatkuvuus, ulospäin suuntautuminen, ansiotarkoitus ja kilpailuneutraalisuuden vaatimukset, yhdistyksen katsottiin harjoittavan

naulakkotoimintaa arvonlisäverolain 1 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla liiketoiminnan muodossa. Toiminta ei välittömästi edistänyt yhdistyksen yleishyödyllisen tarkoituksen toteutumista, joten naulakkopalvelu oli arvonlisäverolaissa tarkoitettu verollinen palvelu. Yhdistys oli verovelvollinen siitä saamastaan elinkeinotulosta. Ennakkoratkaisu ajaksi 1.1.2007 - 31.12.2007.

Yleishyödyllisen yhteisön kiinteistön tuottama tulo

KHO 1979/3705 II 507

Erä- ja kennelkerhon kiinteistö majoineen oli ollut vain yhdistyksen jäsenten virkistyskäytössä. Koska kiinteistöä ei ollut käytetty TVL:n 13 §:n 1 momentissa mainittuun yleiseen tai yleishyödylliseen tarkoitukseen, yhdistys, jota pidettiin yleishyödyllisenä yhteisönä, oli verovelvollinen kunnallisverotuksessa kiinteistötulosta. Verovuosi 1975.

KHO 1983/4429 II 509

Yleishyödylliseksi yhteisöksi katsotun säätiön tarkoitus oli tukea vähävaraisia opiskelijoita rakennuttamalla ja vuokraamalla opiskelija-asuntoja. Säätiön kiinteistön rakennuksen pintaalasta suurin osa oli vuokrattu opiskelija-asunnoiksi. Sanottu osa kiinteistöstä oli TVL:n 13 §:n mukaisesti yleishyödyllisen yhteisön toiminnan tarkoituksen mukaisessa käytössä eikä säätiö siten ollut velvollinen maksamaan kunnallisveroa sanotusta kiinteistön osasta. Verovuosi 1976.

KHO 1985/904 II 509

Kiinteistöosakeyhtiö, jonka kuntainliiton jäsenkunnat perustivat ja jonka osakekannan ne omistivat, tarkoituksena oli vuokraoikeuden nojalla hallita kuntainliitolta vuokrattua tonttia ja omistaa ja hallita tontille rakennettavaa rakennusta ja vuokrata rakennuksen huonetilat kuntainliitolle sairaalan hallinto- ja toimistotiloina käytettäväksi. Yhtiön mahdollisesti jakama voitto samoin kuin sen purkautuessa nettoomaisuus oli käytettävä terveyden- ja sairaanhoidon edistämiseen jäsenkuntien alueella. Yhtiö katsottiin yleishyödylliseksi yhteisöksi. Sen puheena olevasta kiinteistöstä saamat vuokratulot olivat verovapaita. Ennakkotieto. Verovuodet 1984-1985. Äänestys 4-4.

Yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennukset

KHO 2002/32

Yhdistyksen hakemus saada eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista annetussa laissa tarkoitettu veronhuojennus oli saapunut lain 6 §:ssä säädetyn neljän kuukauden määräajan jälkeen verovuoden päättymisestä verohallitukseen. Verohallitus oli jättänyt hakemuksen tutkimatta. Korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei yhdistykselle voida palauttaa menetettyä määräaikaa hallintolainkäyttölain 61 §:n 1 kohdan perusteella, kun veronhuojennushakemus ei, ottaen huomioon eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista annetun lain harkinnanvaraisuus, tarkoita hakemusta lakiin perustuvasta rahasuorituksesta julkisista varoista. Eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista annettu laki 6 §. Hallintolainkäyttölaki 61 § 1 kohta.

KHO 2006/1384

Kysymys yhteisön yleishyödyllisyydestä ratkaistaan verotusmenettelystä annetun lain mukaisesti toimitettavassa verotuksessa, johon haetaan muutosta samassa laissa säädetyssä järjestyksessä. Verohallituksen toimivaltaan ei kuulu eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista annetun lain mukaisen hakemuksen käsittelyn yhteydessä ratkaista, onko yhteisö yleishyödyllinen, vaan verohallitus soveltaa tuolloin ainoastaan viimeksi mainitun lain säännöksiä. Koska säätiötä ei ollut verotuksessa vuodelta 2001 pidetty yleishyödyllisenä yhteisönä, verohallituksen tuli hylätä säätiön eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista annettuun lakiin perustuva veronhuojennushakemus säätiön vuosina 2001-2005 saamalle elinkeinotulolle.

Laki eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista 1 ja 3 §

KHO 2006/3191

Verohallituksella oli oikeus hakea muutosta hallinto-oikeudelta Savo-Karjalan veroviraston

yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennusta koskevaan päätökseen.

Hallintolainkäyttölaki 6 §, Verohallintolaki 6 § 1 mom

L eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista 4 § 1 mom

Yhteiskunnallisesti merkittävä toiminta

KHO 1990/3879 B 550

Kiinteistöosakeyhtiön, jonka toimiala oli vuokraoikeuden nojalla hallita erästä Helsingin kaupungissa olevaa tonttia sekä omistaa ja hallita tontille rakennettua liike- ja toimistorakennusta, osakekannan omistivat ammatillinen keskusjärjestö ja sen jäsenjärjestöt. Rakennuksen eli niin sanotun ammatillisen keskusjärjestön talon lattiapinta-alasta suurin osa oli toimistokäytössä siten, että osa oli yhtiön käytössä, osa osakkaiden käytössä ja osa oli vuokrattuna muille. Kiinteistöosakeyhtiö ei ollut eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista annetun lain 1 §:ssä tarkoitettu yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa harjoittava yleishyödyllinen yhteisö.

KHO 1990/3880 B 551

Säätiön tarkoituksena oli ylläpitää rakennuksia, joista yhdessä oli urheilujärjestön toimitalo ja muissa liikuntatiloja tai liikuntaa palvelevia tiloja. Tarkoituksensa toteuttamiseksi säätiön tuli rakentaa mainitut rakennukset, huolehtia rakennustoiminnan rahoittamisesta, hoitaa rakennuksia ja luovuttaa tiloja järjestön ja muiden liikuntajärjestöjen käyttöön kohtuullista vuokraa vastaan. Veronhuojennushakemuksen mukaan säätiö ylläpiti Helsingissä kiinteistöä, jolla olevan rakennuksen toimitiloista suurin osa oli erilaisten urheilujärjestöjen ja osa erilaisten yhtiöiden käytössä. Säätiön Turussa olevasta kiinteistöstä suurin osa oli vuokrattuna eräille yhtiöille toimitiloiksi. Säätiö ei ollut eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista annetun lain 1 §:ssä tarkoitettu yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa harjoittava yleishyödyllinen yhteisö.

KHO 1997/2202

Kiinteistöalan koulutusta harjoittava säätiö toimi sääntöjensä mukaisen yleishyödyllisen tarkoituksensa toteuttamiseksi ylläpitämällä kiinteistöalan ammatillista oppilaitosta, tukemalla taloudellisesti alan koulutusta antavia organisaatioita ja järjestämällä muun muassa ammattioppilaitos- ja ammattikorkeakoulutasoista koulusta sekä kurssimuotoista opetusta kiinteistöalalla eri puolilla maata. Säätiö oli järjestänyt kiinteistöalan tutkintokoulutusta vuodesta 1990 lukien. Opetushallitus valvoi sen koulutustoimintaa ja se oli saanut toimintaansa avustusta valtion varoista. Vuoden 1997 alusta lukien säätiön ylläpitämästä oppilaitoksesta oli tullut valtakunnallinen erikoisoppilaitos, joka kuului aikuiskoulutuskeskuksia koskevan lainsäädännön alaisuuteen. Säätiö tuki alan koulutus- ja tutkimustoimintaa myös apurahoin. Katsottiin, että säätiön harjoittama toiminta oli siten yhteiskunnallisesti merkittävää ja valtakunnan alueen kattavaa tai muutoin laajaa toimintaa, kuin tarkoitetaan eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista annetussa laissa. Korkein hallinto-oikeus kumosi verohallituksen päätöksen, jolla oli hylätty säätiön veronhuojennushakemus koulutustoiminnasta saaduille tuloille, ja asia palautettiin verohallitukselle uudelleen käsiteltäväksi. Verovuodet 1995-1999. Äänestys 3-2.

KHO 2009/59 2009:5

Voittoa tavoittelematon yhdistys ylläpiti kahta vanhusten palvelutaloa ja vapaaehtoistyön keskusta. Yhdistyksen vanhustyöhön kuului myös muun ohessa siivous- ja kodinhoitopalveluita sotainvalideille, avohuollon ateriapalveluita, kuntouttavaa päivätoimintaa, pitopalvelutoimintaa ja vanhusten tapaamispaikan kahvilatoimintaa. Palvelutalolla oli keskeinen merkitys kunnan lakisääteisessä vanhusten huollossa. Asukkaat olivat pienituloisia ja maksoivat aravalain säännösten mukaista vuokraa. Yhdistys käytti varansa ja tulonsa palvelutalotoiminnan ylläpitämiseen. Vaikka yhdistys harjoitti toimintaansa elinkeinotoiminnan muodossa ja verotuksessa yhdistyksen toimintaa oli pidetty lähes kokonaan elinkeinotoimintana, yhdistyksen katsottiin harjoittavan eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista annetun lain 3 §:ssä tarkoitetulla tavalla yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa ja käyttävän saman lain 2 §:ssä tarkoitetulla tavalla varojaan ja tulojaan yhteiskunnan

kannalta tärkeään yleishyödylliseen tarkoitukseen. Verovuodet 2004 - 2008.

KHO 2010/411

Paikallinen Lions Club ry oli vuonna 2005 julkaissut palvelukartan, johon se oli myynyt mainostilaa. Julkaisutoiminnan tuotot olivat olleet 5 410 euroa ja kulut 3 330 euroa, joten nettotulo oli ollut 2 080 euroa. Tuotot olivat kertyneet paikallisilta yrityksiltä mainostilasta perityistä korvauksista, joiden oli esitetty olevan osaksi myös tukea yhdistyksen toimintaan. Mainosten hankinta oli tapahtunut talkootyönä. Palvelukartat oli jaettu ilmaiseksi kunnan asukkaille ja kesävieraille. Asukkaita kunnassa oli noin 12 000. Julkaisutoiminnasta saatu tulo oli käytetty erilaiseen avustustoimintaan. Yhdistys oli julkaissut palvelukarttoja vuosina 2001, 2003 ja 2005. Kun otettiin huomioon palvelukarttatoiminnan laatu ja laajuus sekä siitä saadun tulon vähäinen määrä, korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei palvelukarttojen julkaisutoiminnasta saatua tuloa ollut pidettävä yhdistyksen veronalaisena elinkeinotulona vaan tuloverolain 23 §:n 3 momentissa lueteltuihin tuloihin verrattavana verovapaana varainhankinnan tulona. Verovuosi 2005.

KHO 2010/413 2010:13

A ry oli harjoittanut työterveysasematoimintaa vuosikymmeniä ja merkitty vuonna 1980 verohallinnon työnantajarekisteriin. Yhdistys ei ollut koskaan antanut veroilmoitusta, vaikka se olisi verotusmenettelystä annetun lain 7 §:n nojalla ollut velvollinen sellaisen vuosittain antamaan. Yhdistykseltä ei oltu pyydetty veroilmoituksia eikä se ollut ollut tulo- ja varallisuusverotuksen kohteena. Yhdistykseltä pyydettiin veroilmoitus ensimmäisen kerran vuodelta 2004 toimitettavaa verotusta varten. Yhdistystä ei pidetty toimitetussa verotuksessa yleishyödyllisenä yhteisönä ja sille vahvistettiin verotettava elinkeinotulo ja verotettava varallisuus. Hallinto-oikeus katsoi yhdistyksen valituksesta myös, ettei yhdistys ollut yleishyödyllinen yhteisö vaan verovelvollinen tulonsa ja varallisuutensa perusteella, mutta luottamuksensuojan huomioon ottaen poisti yhdistykseltä tuloveron ja varallisuusveron suorittamisvelvollisuuden.

Korkein hallinto-oikeus kumosi hallinto-oikeuden päätöksen ja saattoi toimitetun verotuksen voimaan. Yhdistyksen tulo- ja varallisuusverovelvollisuuteen liittyvät kysymykset eivät ole olleet tulo- ja varallisuusverotuksen toimittamiseen toimivaltaisen verohallinnon yksikön ratkaistavina. Vastuu siitä, että veroilmoitus verotettavasta tulosta annetaan, on verovelvollisella. Yhdistyksellä ei tämän vuoksi ollut perustetta luottaa siihen, ettei sen tarvitse suorittaa veroa tuloistaan, jos siltä ei pyydetä veroilmoitusta. Yhdistyksen verotuksessa ei ollut muodostunut tässä tilanteessa yleishyödyllisyydestä tai yhdistyksen tulojen ja varallisuuden veronalaisuudesta sellaista käytäntöä, jonka mukaisesti yhdistys olisi toiminut. Yhdistys ei voinut saada asiassa säännönmukaisessa verotuksessa luottamuksensuojaa. Verovuosi 2004.

5 PÄÄOMATULOT

YLEISTÄ

Luonnollisten henkilöiden ja kuolinpesien tulot jaetaan ansio- ja pääomatuloihin. Yhteisöillä ja yhteisetuuksilla tätä jakoa ei tehdä. Pääomatuloista on säädetty tuloverolain III osan 2 luvussa ja ansiotuloista 4 luvussa. Tuloverolaissa lähtökohtana on ensisijaisesti määritellä pääomatulot. Muut tulot ovat ansiotuloa.

Pääomatuloa on TVL 32 §:n mukaan omaisuuden tuotto, omaisuuden luovutuksesta saatu voitto ja muu sellainen tulo, jota varallisuuden voidaan katsoa kerryttävän. Lainkohdassa luetellaan esimerkkeinä pääomatuloista seuraavat tuloerät: korkotulo, pörssiyhtiöstä saatu osinkotulo, vuokratulo, voitto-osuus, henkivakuutuksen tuotto, metsätalouden pääomatulo, maa-aineksista saadut tulot ja luovutusvoitto. Pääomatuloa ovat myös vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen perustuvat eläkkeet ja pitkäaikaissäästämissopimukseen perustuvat suoritukset (TVL 34 a §).

Periaatteessa TVL 32 §:ssä oleva pääomatulojen määritelmä on täydellinen. Jos jotain tuloa ei voi pitää pääomatulona, se on ansiotuloa. Lain sanamuotoon jää kuitenkin tulkinnanvaraa.

Luovutusvoittoja käsitellään luvussa 6 Luovutusvoitot, osinko- ja korkotuloa luvussa 7 Korot ja osingot, vapaaehtoiseen eläkevakuutukseen perustuvia eläkkeitä luvussa 10 Eläkkeet ja etuudet sekä Metsätaloudesta saatua tuloa luvussa 14 Metsäverotus.

Yritystulo

Luonnollisen henkilön saama yritystulo on taloudelliselta luonteeltaan usein osin pääomatuloa ja osin ansiotuloa. Suomessa, samoin kuin muissa Pohjoismaissa, yritystulon jako pääoma- ja ansiotuloon on toteutettu kaavamaisesti yritykseen sijoitetun pääoman laskennallisen tuoton perusteella. Jos yritystoiminnan tulo jaettaisiin ansio- ja pääomatuloon sen mukaan, millä nimikkeellä tulo nostetaan, mahdollistaisi se perusteettomia verosuunnittelukeinoja. Kaavamaisesta laskemistavasta on myös tiettyjä hallinnollisia etuja.

Tuloverolain säännösten mukaan omistajayrittäjän tulosta on pääomatuloa yrityksen nettovarallisuudelle laskettu 20 prosentin tuotto ja tämän ylimenevä osuus on ansiotuloa. Ennen verotuksen päättymistä tehdyn vaatimuksen perusteella pääomatulo-osuudeksi katsotaan kuitenkin 10 prosentin vuotuista tuottoa vastaava määrä. Vuodesta 2010 alkaen yritystulo voidaan osakkaan vaatimuksesta katsoa kokonaan ansiotuloksi (TVL 38.1 §, 1251/2009).

Laskennallista jakoa sovelletaan yksityisten elinkeinonharjoittajien ja maatalouden harjoittajien ohella elinkeinoyhtymien ja maataloutta harjoittavien yhtymien osakkaiden tuloosuuksiin. Elinkeinoyhtymän osakas ei kuitenkaan voi vaatia 10 prosentin tuottoa pääomatulo-osuudekseen elinkeinoyhtymän elinkeinotoiminnan ja maatalouden tulosta. Yhtymän osakas ei myöskään voi vaatia, että hänen yritystulonsa katsottaisiin kokonaan ansiotuloksi. Osuus elinkeinoyhtymän muusta tulosta on TVL 40.5 §:n mukaan kokonaan pääomatuloa.

Myös muusta kuin listatusta yhtiöstä saatavaan osinkoon sovelletaan laskennallista jakoa pääomatuloihin ja ansiotuloihin. Osingon pääomatulo-osuus on 9 prosenttia nettovarallisuudelle lasketusta tuotosta.

Yritystulon jakamisesta ansio- ja pääomatuloon on kerrottu tarkemmin luvussa 15 Yritystulon jakaminen.

VUOKRATULOT

Vuokratulot ovat pääomatuloa (TVL 32 §). Tuloverolaissa ei määritellä, mitä vuokratuloilla tarkoitetaan. Vuokratulona on vakiintu-

neesti pidetty kiinteän tai irtaimen esineen käytöstä maksettua korvausta. Tavallisia vuokrauksen kohteita ovat asunnot, vapaa-ajan asunnot ja tontit. Myös esimerkiksi auton tai asuntovaunun vuokraamisesta saatu tulo on pääomatuloa.

Kiinteistön vuokrauksen yhteydessä saatetaan maksaa muullakin kuin vuokran nimellä korvauksia, esimerkiksi vesimaksua tai lämpökorvausta. Nämä korvaukset ovat vuokraan rinnastettavaa pääomatuloa.

Alivuokra

Verovelvollinen yleensä omistaa vuokralle antamansa huoneiston. Verovelvollinen voi myös saada vuokratuloa huoneistosta, jota hän itse hallitsee vuokrasuhteen nojalla. Alivuokralaisen päävuokralaiselle maksamaa vuokraa voidaan myös pitää pääomatulona.

Elinkeinotoiminnan ja maatalouden tulolähteen vuokratulo

Elinkeinotoiminnan tai maatalouden harjoittamiseen liittyvä omaisuus saattaa kerryttää vuokratuloa. Maatalouden harjoittaja saattaa esimerkiksi saada vuokratuloa maatalouskoneen tai pellon vuokraamisesta. Tällaista tulolähteeseen kuuluvaa vuokratuloa ei käsitellä erikseen pääomatulona, vaan se sisältyy jaettavaan yritystuloon.

Vuokratulo ansiotuloa

Pääomatulojen ja ansiotulojen verokantojen ero saattaa aiheuttaa, että ansiotuloja yritetään muuttaa pääomatuloiksi. Verovelvollinen saattaa esimerkiksi vuokrata kiinteistön tai osakehuoneiston hallitsemalleen yhtiölle. Verotusta toimitettaessa on tämän vuoksi selvitettävä, onko vuokran maksaminen yleensäkään tarpeellista yritystoiminnan kannalta, vai pyritäänkö esimerkiksi yhtiön kannalta ylisuuren tai tarpeettoman edustuskiinteistön tai -huoneiston kautta vain muuntamaan ansiotuloja pääomatuloksi. Niin ikään on selvitettävä se, ettei ansiotuloja pyritä muuntamaan pääomatuloksi maksamalla käypää vuokraa korkeampaa vuokraa.

Jos verovelvollinen saa asunnossaan olevasta työhuoneesta työnantajaltaan korvausta, korvausta pidetään yleensä vuokratulona. Jos vuokrausjärjestelyn tarkoituksena on ainoastaan muuntaa palkkatuloja pääomatuloksi, työnantajan maksamaa korvausta on pidettävä työntekijän veronalaisena palkkatulona tosiasiallisen luonteensa mukaisesti.

Vuokratulon hankinnasta aiheutuneet menot

Vuokratulojen hankinnasta aiheutuneina menoina voidaan vähentää esimerkiksi vuosikorjaukset, lämmitys-, sähkö- ja vakuutusmaksut sekä kiinteistövero, siltä osin kuin ne kohdistuvat vuokrattuun kiinteistöön tai huoneistoon. Vuokralle annetun huoneiston hankkimiseen otetusta velasta aiheutuneet menot, kuten toimitusmaksu, leimavero ja luottovarausprovisio ovat myös vähennyskelpoisia menoja (KHO 1991/1603). Sitä vastoin vuokratun kiinteistön tai osakehuoneiston oston yhteydessä suoritettua varainsiirtoveroa (ennen vuotta 1997 leimaveroa) tai kiinteistönvälittäjälle suoritettua provisiota ei voi vähentää vuosikuluna. Ne ovat vähennettävissä vain hankintamenon osana. Vuokratusta rakennuksesta voidaan tehdä poisto (ks. luku 17 Tulon ja menon jaksotus). Oikeutta poistoon ei kuitenkaan ole katsottu olleen henkilöllä, joka ei ollut kiinteistön omistaja, vaikka vuokratulot on verotettu hänen tulonaan (KHO 2002/2765).

Siltä osin kuin vuokratuloon kohdistuvat menot ovat suuremmat kuin vuokratulot, menot vähennetään muista pääomatuloista ja alijäämähyvityksen kautta myös ansiotuloista menevästä verosta. Jos peritty vuokra on perhe- tai muista erityisistä syistä käypää vuokraa alempi, kyseessä ei ole tulonhankkimistoiminta. Kulut voidaan tällöin vähentää vain saadun tulon määrään saakka. Jos asunto esimerkiksi vuokrataan omille lapsille käypää hintaa alemmasta vuokrasta, ei vuokrauksesta jää, eikä ole tarkoitustaan jäädä, veronalaista tuloa. Jos kulut ylittävät tulot, ei niitä huomioida vähennyksenä (ks. KHO 2003/1064). Ar-

viointi toiminnan laadusta tehdään vuokrauskohteittain. Ilman tulonhankkimistarkoitusta tapahtuvaan vuokraukseen kohdistuvat korot ovat muita kuin TVL 58.1 §:ssä tarkoitettuja vähennyskelpoisia korkoja (ks. luku 12 Tulonhankkimisvelka).

Vuosikorjaus

Vuosikorjauksessa rakennus tai huoneisto saatetaan alkuperäiseen kuntoon. Esimerkiksi kulunut laminaatti vaihdetaan samantasoiseen laminaattiin, maalatut seinät maalataan tai tapetoidaan taikka keittiön kaapit, ikkunat tai ovet uusitaan. Ikkunoiden avautumissuunnan muutos tai uudenlainen heloitus on vuosikorjausta. Sen sijaan esimerkiksi lisäruutujen hankkiminen on perusparannusta. Keittiön hellan ja jääkaapin vaihtaminen nykyaikaiseen, energiaa säästävään koneeseen on myös vuosikorjausta. Materiaalin laatutason nostaminen, esimerkiksi muovimaton vaihtaminen parkettiin, voi olla osittain vuosikorjausta ja osittain perusparannusta.

Mikäli huoneistoa ei käytetä tulonhankkimistarkoituksessa, vuosikorjauskulut ovat vähennyskelvottomia.

Perusparannus

Perusparannusta on omaisuuden laajennus-, muutos-, uudistus- ja muut vastaavat toimenpiteet. Vuosikorjauksesta perusparannus eroaa siten, että perusparannuksessa rakennusta laajennetaan tai muutetaan tasokkaammaksi. Perusparannusta on esimerkiksi kylmän varastotilan muuttaminen saunatilaksi tai uima-altaan rakentaminen entiseen varastotilaan. Perusparannusmenot lisätään tilanteesta riippuen rakennuksen poistamattomaan hankintamenoon tai vähennetään poistoina vuokratulosta.

Remonteissa on usein kysymys samanaikaisesti sekä perusparannuksesta että vuosikorjauksesta. Remontista aiheutuneet kustannukset on tällöin jaettava perusparannusmenoihin ja vuosikorjauskuluihin remontin laadun ja laajuuden mukaan. Ellei kulujen kohdistuminen perusparannuksiin ja vuosikorjauskuluihin ole muuten selvitettävissä, osuudet arvioidaan prosenttiperusteisesti.

Menojen jaksottaminen

Vuosikorjausmenot vähennetään yleensä kerralla vuokratulosta sinä vuonna, kun ne on suoritettu (TVL 113 §).

Vuokrattuun rakennukseen kohdistuvat perusparannusmenot lisätään rakennuksen poistamattomaan hankintamenoon. Rakennuksen hankintamenoon lisätyt perusparannusmenot voidaan vähentää vuokratulosta osana rakennuksesta tehtäviä poistoja.

Vuokrattuun osakehuoneistoon kohdistuvat perusparannusmenot voidaan yleensä aktivoida erillisenä eränä ja vähentää vuotuisina poistoina vuokratulosta. Esimerkiksi parvekkeen lasittamisesta johtuneet menot on voitu aktivoida ja vähentää vuokratulosta tasapoistoin 10 vuoden aikana (KHO 2001/51). Tämä 10 vuoden poistoaika vastaa EVL 24 §:n mukaista enimmäispoistoaikaa, jota voidaan yleisesti soveltaa perusparannusmenojen jaksottamisessa.

Osakkeenomistajan asunto-osakeyhtiön perusparannusrahastoon suorittamat vastikkeet ovat aina osakehuoneiston hankintamenoon lisättäviä eriä, joita ei voida vähentää vuokratulosta.

Käyttötarkoituksen muuttaminen

Kun omistaja ottaa huoneiston vuosikorjauksen jälkeen muuhun kuin vuokrauskäyttöön tai jos se on ollut ennen korjausta muussa käytössä (esim. omana asuntona), voidaan vain osan vuosikorjauskuluista katsoa kohdistuvan vuokratuloihin. Loppuosa on omaan asumiskäyttöön kohdistuvana vähennyskelvotonta. Jos perusparannus tehdään vuokralle annettavaan, aiemmin omassa asumiskäytössä olleeseen huoneistoon, katsotaan kustannusten kohdistuvan kokonaan vuokrauskäyttöön ja ne tapauksen mukaisesti joko lisätään hankintamenoon tai vähennetään tasapoistoina vuokratulosta.

Korjauskulut osakehuoneiston hankinnan yhteydessä

Kun huoneisto remontoidaan välittömästi omistajanvaihdoksen jälkeen, mutta ennen kuin se on otettu vuokrauskäyttöön, sekä vuosikorjauskulut että perusparannusmenot lisätään huoneiston hankintamenoon (KHO 2000/2157).

Vastikkeen vähentäminen

Osakehuoneistosta saadusta vuokratulosta on vähennyskelpoista menoa yhtiövastike siltä osin kuin se on kirjattu yhtiölle tuloksi. Myös pääomavastike voidaan vähentää, jos se luetaan yhtiölle tuloksi (KHO 1975 B II 541 ja KHO 1991/2275). Yhtiön omaan pääomaan, esimerkiksi lainanlyhennys- tai perusparannusrahastoon kannettuja eriä, jotka eivät ole yhtiön tuloa, pidetään osakkeiden hankintamenon lisäyksenä. Tällöin ne eivät ole vähennyskelpoista menoa vuokratulosta. Tällaiset vähennyskelvottomat erät vähennetään luovutusvoitosta hankintamenon osana.

Pääomavastikkeen vähentämistä ei ole oikeuskäytännössä aina hyväksytty (KHO 1990 B 558, 1991/2274, 1995 B 521 ja 1999/2311), vaan menettelyä on voitu pitää veronkiertona. Veronkiertämiselle on tunnusomaista, että verovelvollisen, kiinteistöyhtiön ja mahdollisesti rahoittajan välillä on läheinen intressiyhteys. Ns. lainaosuus on myös usein tavanomaista suurempi ja mahdollisesti kohdistuu vain yhteen osakkaaseen. Näissä tilanteissa vuokratulot ja maksetut vastikkeet ovat myös usein keskenään siten epäsuhteessa, että vuokraustoiminta tuottaa huomattavan tappion (KHO 1993/5479 ja 1993/5480 sekä luku 17 Asunto-osakeyhtiön ja osakkaan väliset järjestelyt).

HENKIVAKUUTUSKORVAUS

Henkivakuutukset voidaan jakaa kuolemanvaravakuutukseen ja säästöhenkivakuutukseen (elämänvaravakuutukseen). Muita henkilövakuutuksia ovat eläkevakuutukset sekä sairaus- ja tapaturmavakuutukset samoin kuin terveydentilan ennalta arvaamattoman heikentymisen varalta otetut vakuutukset.

Henkivakuutuksen määritelmä

Henkivakuutus on määritelty TVL 34 §:ssä. Henkivakuutuksena pidetään vain sellaista vakuutussopimusta, jossa on sovittu vakuutetusta ja edunsaajasta ja joka kuluu vakuutusluokista annetussa laissa (526/2008) tarkoitettuihin henkivakuutusluokkiin 1 - 3. Henkivakuutuksena ei kuitenkaan pidetä eläkevakuutusta. TVL 34 § ei enää sisällä säännöksiä vakuutuksen riskistä, vaan vakuutus määritellään suoraan sen vakuutusluokan perusteella. Vakuutusluokkalain henkivakuutusluokat vastaavat henkivakuutusdirektiivin 2002/83/EY henkivakuutusluokkia.

Henkivakuutukset ovat joko riskivakuutuksia tai riski- ja säästövakuutuksen yhdistelmiä. Riskivakuutuksen perusteella maksetaan korvausta kuolemantapauksessa vakuutetun omaisille tai muulle edunsaajalle (kuolemantapauskorvaus). Säästöhenkivakuutuksen säästösumma maksetaan vakuutussopimuksessa sovittuna aikana edunsaajalle. Samaan vakuutussopimukseen voi sisältyä myös tapaturma-, työkyvyttömyys- ja sairauskuluvakuutus. Vakuutussuorituksen verotus riippuu siitä, mistä vakuutuksesta vakuutussuoritus maksetaan ja mitä korvataan.

Vakuutuksesta maksettavat korvaukset

Henkilövakuutuksista saatavat korvaukset voivat olla veronalaista pääomatuloa tai ansiotuloa taikka verovapaata tuloa. Jos kuolemantapausvakuutuskorvaus on tuloverotuksessa verovapaata tuloa, se on lähtökohtaisesti perintöverotuksessa veronalainen (PerVL 7 a §). Vastaavasti edunsaajamääräyksen perusteella muulle kuin vakuutetulle maksettu säästösumma on lähtökohtaisesti lahjaverotuksessa veronalainen siltä osin kuin se on tuloverotuksessa verovapaata tuloa (PerVL 18 a §). Perintö- ja lahjaveron alaisesta vakuutuskorvauksesta osa *(ns. vapaaosa)* on kuitenkin verosta vapaata.

Henkivakuutukseen liittyvästä sairaus- ja tapaturmavakuutuksesta maksettavat päivärahat ja muut ansiotulon menetystä korvaavat vakuutussuoritukset ovat ansiotuloa (ks. luku 10 Eläkkeet ja sosiaalietuudet ja luku 11 Verovapaat suoritukset).

Ulkomaisten vakuutusten osalta niin ehdot kuin maksu- ja suoritusperusteetkin voivat poiketa suomalaisista vakuutuksista, vaikka nimikkeet muistuttaisivatkin toisiaan. Tämän vuoksi verovelvollisen on yleensä esitettävä vakuutussopimus, josta voidaan todeta vakuutussuorituksen luonne.

Säästöhenkivakuutukseen perustuva vakuutussuoritus on veronalaista pääomatuloa. Yleensä vakuutussuorituksesta verotetaan vain tuottoa. Vakuutukseen perustuvasta suorituksesta on veronalaista tuloa ainoastaan tuotto myös silloin, kun korvaus maksetaan vakuutuksesta, jonka vakuutetun työnantaja on tälle ottanut.

Työnantajan maksamat säästöhenkivakuutusten maksut ovat koko määrästään veronalaista ansiotuloa ja palkkaa (ks. luku 9 Palkat).

Itse otetut säästö- ja riskihenkivakuutukset

Kuolemantapauskorvaukset

Vakuutuksen perusteella saatu kuolemantapauskorvaus on vakuutetun lähiomaisille ja kuolinpesälle verovapaata tuloa (TVL 36 § 1 k.). Vakuutuskorvaus on tällöin perintöverotuksessa veronalainen siltä osin kuin se ylittää PerVL 7 a §:ssä tarkoitetun vapaaosan. Lähiomaisena pidetään vakuutuksenottajan puolisoa tai puolison lasta, vakuutuksenottajan suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa olevaa perillistä, ottolasta tai kasvattilasta (TVL 36 § 1 k.). Jos korvauksen saa joku muu, esimerkiksi muu kuin TVL 7.3 §:ssä tarkoitettu avopuoliso, korvaus on koko määrältään veronalaista pääomatuloa.

Vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen liittyvän kuolemanvaravakuutuksen perusteella maksettu kuolemantapauskorvaus on kuitenkin aina kokonaan veronalaista pääomatuloa, jos vakuutus on otettu 18.9.2009 tai tämän jälkeen (TVL 36.2 §). Pääomatulon verokannalla vähennetty määrä korvauksesta on lisäksi tietyin rajoituksin perintöveron alaista (PerVL 7 a.3 §).

Kuolemantapauksen johdosta veronalaisen ansiotulon sijaan saatu kertakorvaus on kuitenkin veronalaista ansiotuloa. Tällainen kertasuoritus on esimerkiksi kapitalisoitu perheeläke.

Säästösumma

Henkivakuutukseen perustuvasta muusta vakuutussuorituksesta kuin kuolemantapauskorvauksesta *(säästösumma)* on veronalaista pääomatuloa vain vakuutuksen tuotto:

1) jos, vakuutussuoritus vakuutussopimuksen mukaan maksetaan kertasuorituksena tai useampana eränä lyhyempänä kuin kahden vuoden aikana vakuutetun saavutettua määräiän; ja

2) jos vakuutussuoritus tulee vakuutussopimuksen mukaan vakuutuksenottajalle itselleen tämän ollessa vakuutettuna tai vakuutuksenottajan puolisolle, vakuutuksenottajan suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa olevalle perilliselle, ottolapselle tai tämän rintaperilliselle, kasvattilapselle taikka puolison lapselle (TVL 34 §).

Jos edellä esitetyt edellytykset eivät täyty, koko suoritus on veronalaista pääomatuloa. Tällaisia koko määrältään veronalaisia vakuutussuorituksia ovat esimerkiksi veljen lapselle otetun tai muun kuin verotuksessa puolisona pidetyn henkilön avopuolisolleen ottaman vakuutuksen perusteella maksetut säästösummat.

Jos säästösumma maksetaan TVL 34 §:ssä tarkoitetulle vakuutetun lähiomaiselle, tuloverotuksessa verovapaa osa korvauksesta *(muu kuin tuotto)* voi olla lahjaverotuksessa veronalainen. Muu kuin tuotto on lahjaverotuksessa veronalainen siltä osin, kuin verovelvollisen vakuutuksen perusteella saamien korvausten määrä ylittää kolmen vuoden aikana 8 500 euroa, ja tämä ylittävä määrä yhdessä muiden samalta antajalta kolmen

vuoden aikana saatujen veronalaisten lahjojen kanssa ylittää PerVL 19 a §:n perusteella lahjaverosta vapaan määrän.

Takaisinosto ja muutosarvo

Veronalaisena henkivakuutussuorituksena pidetään säästösumman lisäksi myös vakuutusmaksujen palautuksena tai takaisinostolla saatua määrää sekä muutosarvoa (TVL 34.4 §). Näin ollen jos vakuutuksen ottaja, joka on myös vakuutettu, nostaa vakuutussuorituksen ennen erääntymistä, saadusta takaisinostoarvosta verotetaan vain tuotto.

Muutosarvo on se arvo, joka on luettu vakuutuksenottajan hyväksi muutettaessa vakuutusta muunlaiseksi vakuutukseksi.

Virheellisesti tai erehdyksessä maksetun vakuutusmaksun palautus ei ole veronalaista tuloa.

Eroavustus

Vakuutuskassalaissa (1164/1992) tarkoitettu kassa voi maksaa työstään tai toimestaan eronneelle jäsenelleen eroavustusta. Eroavustukseen sovelletaan henkivakuutusta koskevia säännöksiä. Siten eroavustuksesta vain tuotto on veronalaista pääomatuloa.

Tuoton laskeminen

Vakuutuksen tuotto saadaan vähentämällä vakuutussuorituksesta maksetut tai palkaksi luetut vakuutusmaksut. Vakuutusmaksujen yhteismäärään luetaan tällöin vain samaan vakuutussopimukseen sisältyvät säästöhenkivakuutuksesta ja siihen liittyvästä kuolemanvaravakuutuksesta maksetut maksut. Samaan vakuutussopimukseen mahdollisesti sisältyviä muista henkilövakuutuslajeista, kuten tapaturma-, työkyvyttömyys- tai sairauskuluvakuutuksesta maksettuja maksuja ei sen sijaan voida vähentää.

Säästöhenkivakuutuksen koko tuotto on veronalaista tuloa.

Ennen vuotta 1989 otetun vakuutuksen tuotto

Ennen vuotta 1989 otettujen vakuutusten tuotto saadaan vähentämällä vakuutussuorituksesta vakuutuksella 31.12.1988 ollut muutosarvo 10 prosentilla korotettuna ja vakuutusmaksut, jotka on maksettu 1.1.1989 tai sen jälkeen (TVL 143.1 § verrattuna TVL/89 163.1 §).

Esimerkki

Vakuutus otettu 1987.

Vuosina 1987 ja 1988 vakuutusmaksuja maksettu yhteensä 3 300 euroa.

Muutosarvo 31.12.1988 esimerkiksi	3 500 euroa
Korotus 10 %	350 euroa
Yhteensä	3 850 euroa
Vuoden 1989 jälkeen maksetut vakuutusmaksut	8 400 euroa
Vakuutussuoritus esimerkiksi	15 000 euroa
Veronalainen tuotto	2 750 euroa

Henkivakuutusmaksun vähennysoikeus

Luonnollinen henkilö ei voi verotuksessaan vähentää henkivakuutusten tai niihin liittyvien säästö-, tapaturma- tai sairausvakuutusten vakuutusmaksuja.

Poikkeus pääsäännöstä on 18.9.2009 tai tämän jälkeen otettuun vapaaehtoiseen eläkevakuutuksen liittyvän kuolemanvaravakuutuksen maksu, joka voidaan vähentää siltä osin kuin kuolemantapauskorvaus ei ylitä eläkevakuutuksen säästöä (TVL 54 d.6 §).

Työnantajan ottamat säästö- ja riskihenkivakuutukset

Vakuutusmaksut tulona

Työnantajan palkansaajalle ottamasta säästöhenkivakuutuksesta maksamat vakuutusmaksut ovat palkkaa (TVL 68.1 §). Pelkän riskihenkivakuutuksen tai säästöhenkivakuutukseen liittyvän kuolemanvaraturvan maksut eivät sen sijaan ole työntekijän veronalaista tuloa. (Ks. luku 9 Palkat).

Kuolemantapauskorvaukset

Vakuutussuoritus, joka maksetaan vakuutetun kuoleman johdosta kertakorvauksena vakuutetun puolisolle tai puolison lapselle, suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa olevalle perilliselle, vakuutetun ottolapselle tai

kasvattilapselle tai kuolinpesälle on verovapaata tuloa (TVL 36 § 1 k.). Perintöverotuksessa tällainen kuolemantapauskorvaus on veronalainen siltä osin, kuin se ylittää PerVL 7 a §:ssä säädetyn vapaaosan. Muulle henkilölle, esimerkiksi vakuutetun sisarukselle, maksettu korvaus on kokonaisuudessaan tuloverotuksessa veronalainen.

Ryhmähenkivakuutus

Vakuutussuorituksen verokohtelu ei riipu siitä, onko vakuutus otettu yksilöllisenä vai ryhmävakuutuksena. Verovapauden kannalta ei ole myöskään merkitystä sillä, kuka on vakuutuksenottaja tai kuka on maksanut vakuutusmaksut. Siten esimerkiksi työntekijäin ryhmähenkivakuutuksen nojalla kuoleman johdosta suoritettu kertakorvaus on lähiomaisille verovapaa tuloverotuksessa.

Edellä tarkoitetun vakuutuksen nojalla saatuun verovapaaseen pääomaan verrattavaa taloudellista tukea, jonka julkisoikeudellinen yhteisö tai eläkelaitos maksaa työ- tai virkasuhteessa taikka näihin verrattavassa palvelussuhteessa olleen henkilön kuoltua edellä tarkoitetulle edunsaajalle, ei myöskään katsota veronalaiseksi tuloksi (TVL 80 § 4 k.).

Julkisoikeudellisena yhteisönä pidetään valtion ja sen laitosten sekä kunnan ohella kuntayhtymää, maakuntaa, evankelisluterilaista kirkkoa ja ortodoksista kirkkokuntaa sekä niiden seurakuntaa, seurakuntainliittoa ja muuta seurakuntain yhtymää sekä kirkon keskusrahastoa, Suomen Pankkia ja kansaneläkelaitosta. Eläkelaitoksena pidetään kunnallista eläkelaitosta ja ortodoksisen kirkkokunnan eläkekassaa (TVA 6 §).

Säästöhenkivakuutussuoritukset

Säästöhenkivakuutuksen suorituksista on palkansaajan veronalaista pääomatuloa vain vakuutuksen tuotto. Ennen vuotta 1993 työnantajan ottamista säästöhenkivakuutuksista saadut vakuutuskorvaukset olivat koko määrältään veronalaista tuloa.

Tuoton laskeminen

Tuotto saadaan, kun suorituksesta vähennetään ne vakuutusmaksut, jotka on verotettu palkkana tai vähennyskelvottomana voitonjakona. Palkaksi on vuosina 1989-1992 katsottu 10 % vakuutusmaksusta ja vuodesta 1993 alkaen koko vakuutusmaksu. Vuosina 1987-1988 työnantajan vakuutuksenottajana maksamat säästöhenkivakuutusmaksut eivät olleet palkkaa. Ennen vuotta 1987 työnantajan vakuutuksenottajana maksamat säästöhenkivakuutuksen vakuutusmaksut eivät yleensä olleet palkkaa. Ainoastaan jos työnantaja oli sitoutunut pitämään edunsaajamääräyksen vakuutussopimuslain 102 §:n nojalla voimassa, vakuutusmaksu oli palkkaa ennen vuotta 1987.

Ennen vuotta 1986 otettu vakuutus

Työnantajan ennen vuotta 1986 ottamien vakuutusten tuottoa laskettaessa otetaan huomioon vuoden 1989 tulo- ja varallisuusverolain säännökset (TVL 143 §). Vuosina 1982-1985 otettujen vakuutusten tuotto lasketaan vuoden 1989 TVL 163.4 §:n mukaan. Veronalaista tuloa on seuraava suhteellinen osuus:

vakuutuksen ottamisvuosi	veronalainen osuus pääomasta
1982	20 prosenttia
1983	40 prosenttia
1984	60 prosenttia
1985	80 prosenttia

Näin lasketusta veronalaisesta tulosta vähennetään palkkana tai vähennyskelvottomana voitonjakona käsitellyt vakuutusmaksut.

Ennen vuotta 1982 työnantajan ottamien vakuutusten säästösumma on verovapaa silloin, kun se maksetaan vakuutetulle tai tämän lähiomaiselle.

Edunsaajamääräyksen muuttaminen

Säästöhenkivakuutuksen edunsaajamääräys voi olla peruuttamaton tai muutettavissa. Jos edunsaajamääräys ei ole peruuttamaton, työnantaja saattaa muuttaa edunsaajamääräystä niin, että edunsaajaksi tulee joku muu kuin vakuutettu työntekijä tai hänen lähiomaisensa. Edunsaajaksi saatetaan muuttaa esimerkiksi työnantajayritys. Edellä mainituissa

tilanteissa työntekijän verotusta on yleensä oikaistava tämän hyväksi, jos edunsaajamääräys on muutettu lopullisesti.

Ennen vuotta 1993 palkansaajan tuloksi luettua 10 % vakuutusmaksusta ei oikaistu verotuksessa, jos työnantaja muutti vakuutuksen edunsaajamääräystä työntekijän vahingoksi edellä mainitulla tavalla.

Yhtiön hyväksi voimassa oleva edunsaajamääräys voidaan muuttaa siten, että säästösumman osalta edunsaajaksi tulee vakuutettu työntekijä. Tällöin työntekijän palkaksi katsotaan vakuutuksen takaisinostoarvo edunsaajamääräyksen muutoshetkellä. Kun työntekijä aikanaan saa säästösumman, vähennetään tuottoa laskettaessa palkaksi luetut erät.

Vakuutuksen siirto

Työnantaja voi siirtää työntekijälle sellaisen ottamansa vakuutuksen, jossa työntekijä on edunsaajana. Siirto voidaan tehdä esimerkiksi työsuhteen päättyessä. Vakuutuksen siirto on vakuutuksen omistusoikeuden luovutusta. Jos vakuutus jatkuu, työntekijä ryhtyy maksamaan vakuutusmaksuja ja vakuutusyhtiö maksaa aikanaan vakuutussuorituksen työntekijälle. Koska tämä on vakuutuksen omistaja, vakuutusta käsitellään kuten hänen itsensä ottamaa vakuutusta. Tästä aiheutuu esimerkiksi se, että tällaiseen vakuutukseen sovelletaan vuoden 1989 TVL 163.1 §:n siirtymäsäännöstä eli tuottoa laskettaessa vakuutussuorituksesta vähennetään vakuutuksella 31.12.1988 ollut muutosarvo 10 prosentilla korotettuna ja sen jälkeen työntekijän maksamat tai palkaksi luetut vakuutusmaksut.

Siirtohetkellä ei palkansaajalle aiheudu veroseuraamuksia. Vakuutussuorituksen eräantyessä maksettavaksi veronalaista pääomatuloa on vakuutuksen tuotto (TVL 34.3 §). Vakuutussuorituksesta vähennetään tuottoa laskettaessa työntekijän itse maksamien vakuutusmaksujen lisäksi palkkana verotetut vakuutusmaksut. Ne työnantajan maksamat vakuutusmaksut tai niiden osat, joista palkansaajaa ei ole verotettu, tulevat tällöin verotetuksi.

SIJOITUSRAHASTOSTA SAATU VOITTO-OSUUS

Sijoitusrahasto

Sijoitusrahastolain (224/2004) mukaan sijoitusrahastotoiminnalla tarkoitetaan varojen hankkimista yleisöltä sijoitusrahastoon ja näiden varojen sijoittamista edelleen pääasiallisesti rahoitusvälineisiin. Rahoitusvälineillä tarkoitetaan sijoitusrahastolain 2 §:n 12 kohdan mukaan sijoituspalveluyrityksistä annetun lain 2 §:ssä tarkoitettuja sijoituskohteita, rahamarkkinavälineitä ja talletuksia luottolaitoksissa. Sijoitusrahastotoimintaa saa harjoittaa rahastoyhtiö, joka on saanut toimiluvan Finanssivalvonnalta, sekä yhteissijoitusyritys (ulkomainen sijoitusrahasto tai siihen rinnastettava yhteistä sijoitustoimintaa harjoittava ulkomainen yritys) Finanssivalvonnan valvonnassa ja sen antamien ohjeiden mukaisesti. Sijoitusrahaston tehtävänä on sijoittaa sijoitusrahastossa olevat varat yleisön puolesta mahdollisimman tuottavasti ja varmasti. Sijoitusrahastoyhtiö ei omista sijoitusrahastoa, vaan hoitaa sitä. Sijoitusrahaston omistavat siihen varojaan sijoittaneet henkilöt yhteisesti.

Sijoitusrahastoa ei veroteta toimintansa tuloksesta.

Rahasto-osuus

Sijoitusrahastoon sijoitetut varat jaetaan keskenään samansuuruisiin rahasto-osuuksiin, jotka tuottavat yhtäläiset oikeudet rahaston varoihin. Mikäli rahaston säännöissä on niin määrätty, voidaan rahasto-osuudet jakaa murto-osiin. Tällöin rahaston säännöissä on oltava maininta siitä, kuinka moneen yhtäsuureen osaan rahasto-osuus jaetaan. Rahastoyhtiön on rahasto-osuuden omistajan vaatimuksesta sijoitusrahaston säännöissä tarkemmin määrätyllä tavalla lunastettava hallinnoimansa sijoitusrahaston rahasto-osuus. Sijoitusrahasto-osuuden lunastamiseen tai luovuttamiseen sovelletaan luovutusvoiton verotusta koskevia säännöksiä. (Ks. Luku 6 Luovutusvoitot, sijoitusrahasto-osuus)

RAHASTO-OSUUDEN TUOTON VEROTUS

Sijoitusrahaston rahasto-osuudet ovat joko tuotto- tai kasvuosuuksia. Tuotto-osuudelle kertyvä tuotto maksetaan vuosittain osuuden omistajalle ja kasvuosuudelle tuleva tuotto pääomitetaan osaksi rahasto-osuuden omistajan osuutta. Sijoitusrahasto-osuuden omistajan verotukseen vaikuttaa se, onko kyseessä tuotto- vai kasvuosuus.

Tuotto-osuudelle maksettava tuotto on maksuvuoden pääomatuloa saajalleen.

Kasvuosuudelle kertynyt pääomitettu tuotto on mahdollista realisoida ainoastaan myymällä koko sijoitusrahasto-osuus. Tällöin pääomitettu tuotto tulee verotettavaksi luovutusvoiton verotusta koskevien säännösten mukaisesti.

TULOT AINEETTOMISTA OIKEUKSISTA

Aineettomista oikeuksista saatavia tuloja ovat patentista, tekijänoikeudesta, mallisuojasta ja muista niihin verrattavista oikeuksista saatavat tulot. Tällaisia tuloja saavat esimerkiksi keksijät, säveltäjät, kirjailijat ja taiteilijat. Siltä osin kuin tulo perustuu verovelvollisen omaan toimintaan, se on ansiotuloa. Jos aineettoman oikeuden alkuperäinen omistaja tai tekijä itse luovuttaa aineettoman oikeuden, on sekä käyttökorvaus (esim. rojalti tai vuokra) että omistusoikeuden luovutushinta ansiotuloa.

Jos verovelvollinen on saanut oikeuden perintönä tai testamentilla, siihen perustuva tulo on pääomatuloa (TVL 52 §). Aineettoman oikeuden kerryttämä tulo on pääomatuloa myös silloin, jos verovelvollinen on ostanut tai muutoin hankkinut aineettoman oikeuden vastiketta vastaan. Sen sijaan, jos aineeton oikeus on lahjoitettu verovelvolliselle, siitä saatava käyttökorvaus tai luovutushinta on ansiotuloa.

Jos verovelvollinen myy tekijänoikeutensa intressipiiriinsä kuuluvalle henkilölle, esimerkiksi lähisukulaiselleen tai omistamalleen yritykselle, verotusta toimitettaessa on tutkittava, soveltuvatko verotusmenettelylain veronkiertoa koskevat säännökset tähän tilanteeseen.

MAA-AINEKSESTA SAATAVAT TULOT

Yleistä

Sorasta, savesta, turpeesta, mullasta ja muista tämän kaltaisista maan ainesosista saatavat tulot ovat TVL 32 §:n mukaan pääomatuloa (KVL 1993/129). MVL 3.3 §:n mukaan kyseiset tulot eivät ole maatalouden tulolähteen tuloa. Myöskään tällaiseen maa-aineksen ottamiseen perustuvaan tuloon kohdistuvat menot tai korot eivät kuulu maatalouden tulolähteeseen. Maatilalta saatavat maa-ainestulot ovat siten henkilökohtaista tuloa. Omalta tilalta otetun soran kuljetuksesta saatu tulo on maatalouden veronalaista tuloa (KVL 1993/192). Jos maa-aineksen myyntiä voidaan pitää elinkeinotoimintana, siitä saatavat tulot sisältyvät yritystuloon, joka jaetaan nettovarallisuuden perusteella pääoma- ja ansiotuloon.

Maa-aineksesta saatavan tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneet menot vähennetään luonnollisina vähennyksinä pääomatuloista. Tällaisia menoja ovat myös maanomistajan omatoimisesta sora-alueen raivauksesta tai ojittamisesta aiheutuneet kulut. Tämän lisäksi vähennyskelpoista on soran-, saven- ja hiekanottopaikan sekä muun kysymykseen tulevan omaisuuden hankintameno. Hankintamenosta vähennetään kunakin verovuonna käytettyä ainesosamäärää vastaava osa eli ns. substanssipoisto (KHO 1994/3007). Substanssipoistosta on kerrottu tarkemmin luvussa 17 Verotuksen toimittaminen, kohdassa Tulon ja menon jaksotus.

Kaivoslain mukaiset korvaukset

Kaivoslain (503/1965) perusteella maksettavien korvausten verotus määräytyy sen mukaan, mitä on korvattu. Kyse voi olla esimerkiksi maa-aineksen myynnistä, metsätalouden pääomatulona verotettavasta korvauksesta,

omaisuuden luovutuksesta tai siihen rinnastettavasta tilanteesta taikka maatalouden tuloksi luettavasta suorituksesta.

Kertakorvauksen verotukseen vaikuttaa se, onko kyseessä määrätyn vai rajoittamattoman ajan kestävästä käyttöoikeudesta maksettu korvaus. Lisäksi määrätyn ajan kestävien käyttöoikeuksien verotukseen vaikuttaa se, mihin oikeuteen korvaus kohdistuu. Korvauksen verotuksen ratkaisee tällöin se, onko kyse metsästä maksettavasta korvauksesta, maa-aineksesta maksettavasta korvauksesta vai korvauksesta alueen käyttöoikeudesta yleensä. Merkitystä on myös sillä, onko kyse maatilana pidettävästä alueesta.

Kertakorvaus määrätyn ajan kestävästä käyttöoikeudesta

Kaivoslain 36 §:n mukainen kertakorvaus on korvaus oikeudesta käyttää kaivospiirin käyttöaluetta sekä apualuetta. Jos korvaus kohdistuu MVL 2.2 §:ssä tarkoitettuun maatilaan, on korvaus maatalouden tuloa MVL 5.1 §:n 9 kohdan nojalla (KHO 1977 II 548, KHO 1996 B 514). Muutoin korvaus on tuloverolain mukaan mukaan verotettavaa pääomatuloa.

Kaivoslain 36 §:n mukainen korvaus ei ole lähtökohtaisesti korvausta maa-aineksen otosta tai puustosta. Siltä osin, kuin korvaus kohdistuu maa-aineksen ottoon, on korvaus TVL 32 §:n mukaista pääomatulona verotettavaa korvausta maa-aineksista. Sitä ei lueta maatalouden tuloksi vaan verovelvollisen muun toiminnan tulonlähteen tuloksi. Tällöin tulosta voidaan vähentää ainesosavähennyksenä käytettyä ainesosamäärää vastaava TVL 114.2 §:n mukainen substanssipoisto. Metsään mahdollisesti kohdistuva korvaus verotetaan TVL 43 §:n mukaisena metsätalouden pääomatulona

Kertakorvaus rajoittamattoman ajan kestävästä käyttöoikeudesta

Jos kaivoslain 36 §:n mukaisen kertakorvauksen perusteena olevalle käyttöoikeudelle ei ole sovittu kestoa, pidetään tällaista pysyvästä käyttöoikeudesta saatua korvausta kiinteistön luovutushintaan rinnastettavana suorituksena. TVL 49.1 §:n 2 kohdan mukaan luovutusvoiton veronalaista määrää laskettaessa luovutushinnasta vähennetään vähintään 80 prosenttia, jos kiinteistö on vapaaehtoisesti luovutettu sellaiseen tarkoitukseen, johon vastaanottajalla on oikeus lunastaa kysymyksessä olevan kaltaista omaisuutta tai saada sen pysyvä käyttöoikeus mainitulla menettelyllä.

Kaivoslain 1 §:ssä säädetään oikeudesta käyttää toisen alueella olevaa esiintymää. Oikeuden ajallisista rajoista ei ole säädetty, joten käyttöoikeutta voidaan pitää TVL 49.1 §:n 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla pysyvänä. Koska pysyvä käyttöoikeus alueeseen voidaan saada kaivoslain perusteella, voidaan kiinteistön luovutukseen soveltaa TVL 49.1 §:n 2 kohtaa, jolloin ns. 80 %:n hankintameno-olettamaa voidaan käyttää luovutusvoittoa laskettaessa (ks KHO 1967 II 544, jossa sovellettiin nykyistä TVL 49.1 §:ää nyt sovellettavilta osin vastaavaa lakia 342/1961). Pysyvästä käyttöoikeudesta saatua korvausta verotetaan luovutuksena, minkä vuoksi siihen ei voida kohdistaa TVL 114.2 §:n mukaisena substanssipoistona tehtävää ainesosavähennystä.

Vuosivuokra

Vuokrasopimuksen mukaista suoritusta käsitellään kertakorvausten tapaan luonteensa mukaisesti joko maatilan käytöstä maksettavana korvauksena tai pääomatulona. Jos sopimukseen sisältyy oikeus ottaa maa-aineksia, on korvaus tältä osin maa-aineksesta saatavaa pääomatuloa.

Kaivospiirimaksu ja louhimismaksu

Kaivoslain 44 §:n mukainen kaivospiirimaksu on veronalaista pääomatuloa. Kaivosoikeuden haltijan kaivoslain 40 §:ssä tarkoitettuun kaivostyöhön eli kaivoskivennäisten hyväksikäyttöön kiinteästi liittyvänä korvauksena kaivospiirimaksua ei voitane pitää kertakorvausten tapaan maatalouden tulona, vaikka korvaus koskisi apualuettakin.

Kaivoslain 45 §:n mukainen louhimismaksu

on myös veronalaista pääomatuloa. Koska louhimismaksuun sisältyy korvaus kaivoskivennäisistä, voidaan pääomatulosta vähentää TVL 114.2 §:n mukainen ainesosavähennys.

VAHINGONKORVAUKSET JA ESINEVAHINKOON PERUSTUVAT VAKUUTUSKORVAUKSET

Vahingonkorvaukset

Vahingonkorvaus voi olla pääomatuloa, ansiotuloa tai verovapaata tuloa. Jos vahingonkorvauksella korvataan verovelvollisen yksityistalouteen kuuluvaa omaisuutta, kuten koti-irtaimistoa, korvaus on verovapaa. Veronalaisen pääomatulon sijaan saatu vahingonkorvaus on veronalaista pääomatuloa.

Pankin luonnolliselle henkilölle sen johdosta, että pankki oli virheellisesti pitänyt talletukselle maksettua korkoa verovapaana, maksama vahingonkorvaus oli veronalaista pääomatuloa siltä osin, kuin se oli katsottava saaduksi veronalaisen tulon sijaan. (KHO 1996/3368)

KHO:n ratkaisussa 2002/2346 tilitoimitoimisto erehtyi osakeyhtiön nettovarallisuuden laskennassa siten, että omistajan osingosta huomattava osa tulikin verotettua ansiotulona, vaikka tilitoimiston laskelmien mukaan se olisi ollut kokonaisuudessaan pääomatuloa. Tilitoimiston vastuuvakuutuksen perusteella osakeyhtiön omistajalle maksettu vahingonkorvaus katsottiin pääomatuloksi.

Osakeyhtiö oli mitätöinyt osakepääomaa alentaen sellaiset aikanaan vaihtamatta jääneet osakkeensa, jotka oli tarkoitettu annettaviksi yhtiöön eri aikoina sulautuneiden muiden yhtiöiden osakkeenomistajille sulautumisvastikkeena. Henkilö oli omistanut yhtiöön sulautuneen toisen yhtiön osakkeita, joita hän ei ollut aikanaan vaihtanut. Hänen saamaansa korvausta osakkeenomistajan oikeusaseman menetyksestä ei pidetty veronalaisen tulon sijaan saatuna, vaan TVL 78 §:ssä tarkoitettuna verovapaana vahingonkorvauksena (KVL 2001/24, ks. luku 8 Ansiotulot, oikeustapaukset).

Ratkaisussa KHO:2007:88 virheellisen veroneuvonnan johdosta saatua vahingonkorvausta ei katsottu saadun veronalaisen tulon sijaan, eikä sitä siten voitu pitää veronalaisena vahingonkorvauksena. Ratkaisussa oli kyse omaisuuden kaupan ja lahjoituksen toteuttamisen järjestyksestä. Valittu vaihtoehto johti suurempaan veron määrään kuin kaupan ja lahjoituksen toteutus toisessa järjestyksessä olisi johtanut. Korvaus ei tosiasiallisesti koskenut tulosta menevää veroa, vaan lahjoituksen veroseuraamuksia. Korvauksen jälkeenkään vahinkoa kärsineet eivät saaneet enempää varoja, kuin he olisivat saneet, jos lahjoitus ja kauppa olisi tapahtunut toisessa järjestyksessä.

Jos vahingonkorvauksella korvataan elinkeinotoiminnan tai maatalouden tulolähteeseen kuuluvalle omaisuudelle aiheutuneita vahinkoja taikka korvaus muuten saadaan elinkeinotoiminnan tai maatalouden tulon sijaan, vahingonkorvaus on kyseisen tulolähteen yritystuloa (EVL 5 § ja 50 § sekä MVL 5 §).

Esinevahinkoon perustuva vakuutuskorvaus

TVL 36 §:n 2 kohdan mukaan veronalaista tuloa ei ole esinevahingon tai muun siihen rinnastettavan vahingon johdosta saatu vahingonkorvaus, jollei sitä ole saatu veronalaisen tulon sijaan. Jos vakuutuskorvauksella korvataan esimerkiksi verovelvollisen yksityistalouteen kuuluvaa omaisuutta, kuten koti-irtaimistoa, vakuutuskorvaus on verovapaa.

Veronalaisen pääomatulon sijaan saatu vakuutuskorvaus on lähtökohtaisesti veronalaista pääomatuloa. Jos esimerkiksi huoneistoa vuokraavalla verovelvollisella on keskeytysvakuutus ja hänen vuokraamansa huoneisto tuhoutuu tulipalossa, keskeytysvakuutuksesta vuokratulon sijaan saatu tulo on veronalaista pääomatuloa.

Metsävakuutuksesta metsätalouden pääomatulon sijaan saatu korvaus on erikseen

säädetty veronalaiseksi pääomatuloksi (TVL 43.2 §).

Jos vakuutuskorvauksella korvataan elinkeinotoiminnan tai maatalouden tulolähteeseen kuuluvalle omaisuudelle aiheutuneita vahinkoja, vakuutuskorvaus on kyseisen tulolähteen yritystuloa (EVL 5 § ja 50 § sekä MVL 5 §).

Liikennevahingosta saatu vahingonkorvaus ja seisontapäiväkorvaus on yleensä verovapaata tuloa. Jos seisontapäiväkorvaus tulee veronalaisen ansiotulon tai elinkeinotulon sijaan, se on veronalaista ansiotuloa tai elinkeinotuloa.

PITKÄAIKAISSÄÄSTÄMISSOPIMUKSEEN PERUSTUVAT SUORITUKSET

Vuodesta 2010 alkaen on mahdollista hankkia eläketurvaa sidotusta pitkäaikaissäästämisestä annetussa laissa (1183/2009, PS-laki) tarkoitetulla pitkäaikaissäästämissopimuksella (*ns. PS-sopimus)*. Sopimuksen perusteella maksettu suoritus on pääsääntöisesti pääomatuloa (TVL 34 a §, 1741/2009).

Pitkäaikaissäästämissopimuksen verotusta on käsitelty yksityiskohtaisesti Verohallinnon ohjeessa Pitkäaikaissäästämissopimuksen ja vapaaehtoisen eläkevakuutuksen verotus (Verohallinnon ohje dnro 361/32/2010).

Pitkäaikaissäästämissopimus

Pitkäaikaissäästämissopimus on säästäjän ja palveluntarjoajan välinen sopimus, johon perustuen säästäjä tekee rahatalletuksia pitkäaikaissäästämistilille (*ns. PS-tili)*. Tilille sijoitetut varat voidaan joko jättää tilille tai sijoittaa edelleen. Sijoituskohteita voivat olla esimerkiksi osakkeet, joukkovelkakirjalainat tai sijoitusrahasto-osuudet. Varoille kertyvä tuotto on tällöin sijoituskohteesta riippuen esimerkiksi osinkoa, korkoa tai luovutusvoittoa. Tuotto verotetaan vasta sitten, kun varoja maksetaan säästövaroihin oikeutetulle (TVL 34 a.6 §). Maksuista ja niiden tuotosta muodostuu pitkäaikaissäästämissopimuksen *säästövarat.*

Pitkäaikaissäästämissopimuksen voi tehdä ainoastaan luonnollinen henkilö. Sopimuksia voivat tarjota ainoastaan PS-lain 3 §:ssä tarkoitetut palveluntarjoajat, esimerkiksi talletuspankit ja sijoituspalveluyritykset.

Pitkäaikaissäästämissopimuksen tehnyttä henkilöä kutsutaan *säästäjäksi. Säästövaroihin oikeutetuksi* puolestaan kutsutaan henkilöä, jolla on omistusoikeus sopimuksen säästövaroihin. Käytännössä sama henkilö on yleensä säästövaroihin oikeutettu, joskin lain mukaan on mahdollista sopia myös toisin.

Pitkäaikaissäästämissopimuksen perustuvien suoritusten verotus

Vuosittain maksettavat suoritukset

Pitkäaikaissäästämissopimukseen perustuvat suoritukset muodostuvat pitkäaikaissäästämistililtä nostetuista säästövaroista. Suorituksia aletaan pääsääntöisesti maksaa säästövaroihin oikeutetun saavutettua työntekijän eläkelain (395/2006) mukaisen yleisen eläkeiän. Suoritukset maksetaan säästövaroihin oikeutetulle henkilölle toistuvina erinä vuosittain tai lyhyemmin määräajoin tämän jäljellä olevan eliniän tai vähintään 10 vuoden aikana. Suoritukset ovat kokonaan veronalaista pääomatuloa (TVL 34 a.1 §).

Vuosittain maksettava enimmäismäärä saadaan jakamalla säästövarojen määrä jäljellä olevien maksuvuosien lukumäärällä. Jos säästövarojen määrä on esimerkiksi 20 000 euroa ja maksuaikaa on jäljellä 4 vuotta, vuodessa voidaan maksaa enintään 5 000 euroa. Kalenterivuoden aikana voidaan kuitenkin jäljellä olevasta säästömäärästä riippumatta aina maksaa suorituksia 2 000 euroon asti.

Jos säästövaroihin oikeutettu on muu henkilö kuin säästäjä tai tämän puoliso, säästövaroihin oikeutetulle maksetut suoritukset ovat veronalaista tuloa 20 prosentilla korotettuna (TVL 34 a.2 §). Puolisona pidetään ainoastaan TVL 7 §:ssä tarkoitettua puolisoa.

Korotussäännökset

Jos suorituksia maksetaan ennen työntekijän eläkelain mukaista eläkeikää, ne ovat veron-

alaista pääomatuloa 50 prosentilla korotettuna. Suoritukset ovat veronalaista tuloa 50 prosentilla korotettuna myös silloin, jos ne maksetaan 10 vuotta lyhyemmässä ajassa (TVL 34 b.1 §).

TVL 34 b.1 §:n mukaan 50 prosentin korotusta ei kuitenkaan määrätä silloin, jos säästövarat nostetaan TVL 54 d.2 §:n 2 kohdassa mainitulla varoihin oikeutetun olosuhteisiin liittyvällä erityisellä nostoperusteella. Näitä ovat vähintään vuoden kestänyt työttömyys taikka pysyvä työkyvyttömyys tai osatyökyvyttömyys sekä puolison kuolema ja avioero.

Jos vuosittaisia suorituksia aletaan maksamaa yleistä eläkeikää myöhemmin, säästövarat voidaan tietyin edellytyksin nostaa 10 vuotta lyhyemmässä ajassa ilman, että niitä verotetaan korotettuna. Jos suoritusten maksaminen aloitetaan vähintään vuotta yleistä eläkeikää myöhemmin, säästövarat voidaan nostaa 8 vuoden kuluessa. Mikäli suoritusten maksamisen aloittamista lykätään vähintään 2 vuodella, säästövarat voidaan nostaa 6 vuoden kuluessa. Kalenterivuoden aikana suorituksia voidaan aina maksaa vähintään 2 000 euroa. Tämän vuoksi säästövarat voidaan maksaa tietyissä tilanteissa 6 vuotta lyhyemmässäkin ajassa, jos säästövarojen määrä on vähäinen.

Jos säästövarat luovutetaan tai pantataan, lainana tai luovutushintana taikka muutoin saatu määrä on veronalaista tuloa 50 prosentilla korotettuna (TVL 34 b.3 §).

Ansiotuloa oleva suoritus

Pitkäaikaissäästämissopimukseen perustuva suoritus saattaa olla poikkeuksellisesti olla veronalaista ansiotuloa. Tuloverolain muuttamisesta annetun lain (1741/2009) voimaantulosäännöksen 3 momentin nojalla pitkäaikaissäästämissopimukseen perustuva suoritus on ansiotuloa siltä osin kuin säästövarat ovat kertyneet ansiotulosta vähennetyistä eläkevakuutusmaksuista. Tällainen tilanne voi tulla kyseeseen vain silloin, kun pitkäaikaissäästämissopimukseen on siirretty ennen 6.5.2004 otetun vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen säästöä, joka on kertynyt ennen vuotta 2006 maksetuista vakuutusmaksuista.

Säästövarojen siirto

Säästövarat voidaan siirtää ilman veroseuraamuksia toiseen pitkäaikaissäästämissopimukseen tai vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen (TVL 34.b.5 §). Edellytyksenä on, että uusi pitkäaikaissäästämissopimus tai eläkevakuutus täyttää TVL 54 d §:ssä säädetyt edellytykset. Sopimus tulee tehdä TVL 54 d.9 §:ssä tarkoitetun vakuutuksenantajan tai palveluntarjoajan kanssa ja säästövarat on siirrettävä suoraan tälle. Vanha sopimus tulee irtisanoa ja kaikki säästövarat siirtää samaan kohteeseen.

Säästövaroihin oikeutetun kuolema

Säästövaroihin oikeutetun kuoltua säästövarat luetaan tämän kuolinpesän tai testamentinsaajan veronalaiseksi pääomatuloksi kuolinpäivän mukaisesta arvosta (TVL 34 a.7 §). Säästövarat ovat tämän lisäksi perintöverotuksessa veronalaista. Perintöverotuksessa veronalaisesta määrästä vähennetään pääomatulon veroa vastaava määrä (PerVL 9.5 §).

Jos säästäjä ja säästövaroihin oikeutettu ovat eri henkilöitä, säästäjän kuolema ei aiheuta tulo- tai perintöveroseuraamuksia säästövaroihin oikeutetulle. Tämä johtuu siitä, että säästövarat ovat hänen omaisuuttaan jo ennen säästäjän kuolemaa.

MUITA PÄÄOMATULOJA

Nautintaoikeudet

Testamentilla tai lahjana saadun elinikäisen nautintaoikeuden, eläkkeen taikka muun jäljellä olevaksi eliniäksi tai määrävuosiksi jollekin tulevan etuuden tuottama tulo on joko veronalaista pääomatuloa tai ansiotuloa (TVL 37.2 §). Verovelvollinen voi esimerkiksi pidättää itsellään eliniäksi kiinteistöstä saatavan vuokratulon ja lahjoittaa itse kiinteistön muulle henkilölle. Vuokratulo on tällöin pääomatuloa. Vastaavasti omistus ja tulo voidaan

jakaa myös esimerkiksi osakkeiden ja osinkojen tai metsän ja metsänhakkuuoikeuden perusteella saatavan tulon taikka talletuksen ja koron osalta. Omistus ja tulo voidaan jakaa esimerkiksi testamentin määräyksillä. Tulon laadusta riippuen tulo on joko ansiotuloa tai pääomatuloa.

PK 3:1 a §:n 2 momentin mukaan eloonjääneellä puolisolla on oikeus pitää jakamattomana hallinnassaan puolisoiden yhteisenä kotina käytetty asunto tai muu jäämistöön kuuluva eloonjääneen puolison kodiksi sopiva asunto. Tällaisesta asunnosta saatava asuntoetu on verovapaata tuloa.

Syytinki

Veronalaista tuloa ei ole kiinteistön luovutuksen yhteydessä määräajaksi tai eliniäksi pidätetty etuus (syytinki), sikäli kuin se suoritetaan asuntoetuna, luonnontuotteina tai palveluina. Rahana suoritettu syytinki on veronalaista pääomatuloa.

Jos kiinteistön kauppa on tehty ennen vuotta 1989, on myös rahana ja muuna tavarana kuin luonnontuotteina saadut etuudet verovapaata tuloa TVL 143.3 §:n mukaan verrattuna TVL/89 164.1 §, vaikka ne suoritetaan vuoden 1989 alun jälkeen. Syytingin käsittelystä luovutusvoiton yhteydessä ks. luku 6 Luovutusvoitot.

Vakuuspalkkio

Muita tuloja, joita varallisuuden voidaan katsoa kerryttävän, on esimerkiksi kohtuullinen vakuuspalkkio (takausprovisio), jonka voi saada henkilö, jonka omaisuutta on toisen verovelvollisen velkojen vakuutena. Jos omaisuutta pantiksi antavan ja velallisen välillä on intressiyhteys, verotusta toimitettaessa on tutkittava, onko kyseessä VML 29 §:ssä tarkoitettu peitelty osinko (KHO 1993/2797).

Vakuuspalkkio voidaan katsoa pääomatuloksi vain siltä osin kuin reaalivakuuden todellinen vakuusarvo kattaa luoton määrän. Lisäksi edellytetään, että vakuuspalkkion maksamisen on pitänyt olla yhtiölle tarpeellinen (KVL 1994/50). Ks. myös luku 17 Verotuksen toimittaminen, Peitelty osingonjako.

Henkilötakauksen perusteella maksettu takauspalkkio on ansiotuloa (KHO 1994/2895).

Johdannaissopimukseen perustuva suoritus

Pääomatuloksi on katsottu muun muassa vakioimattoman johdannaissopimuksen perusteella saatu tulo, kun sopimus oli tehty sijoittamistarkoituksessa (KHO 2010:74, ks. myös luku 6 luovutusvoitot ja luku 12 Vähennykset pääomatuloista).

Osakaslaina

Osakaslaina on veronalaista pääomatuloa. Osakaslainalla tarkoitetaan osakeyhtiöstä verovuonna otettua ja verovuoden päättyessä takaisin maksamatta olevaa rahalainaa tai siitä maksamatta oleva osaa (TVL 53 a §). Edellytyksenä on, että lainansaaja, hänen perheenjäsenensä tai he yhdessä omistavat vähintään 10 prosenttia lainan antaneen yhtiön osakkeista tai heillä on vastaava osuus yhtiön kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Suoraan omistukseen rinnastetaan välillinen omistus. Osakaslaina luetaan saajan pääomatuloksi, vaikka hän ei itse omistaisi lainkaan yhtiön osakkeita. (Ks. myös luku 12 vähennysten osalta).

VEROVAPAAT PÄÄOMATULOT

Asumisoikeus

Veronalaista tuloa ei ole etu, jonka verovelvollinen on saanut omaan tai perheensä tarpeeseen käytetystä asunnosta, joka hänellä on asunto-osakeyhtiön tai muun asunto- tai kiinteistöyhteisön osakkaana tai jäsenenä ollut käytössään käypää vuokraa alemmasta vastikkeesta (TVL 53 § 1 k.). Asuntotulon verotus on myös poistettu vuodesta 1993 alkaen.

Keskinäiset kiinteistöyhtiöt

Veronalaista tuloa ei myöskään ole asunto- tai kiinteistöyhteisölle sen osakkeenomistajan tai

jäsenen saama etu huoneistoista, joihin heillä on yhtiöjärjestyksen tai osuuskunnan sääntöjen nojalla hallintaoikeus (TVL 53 § 2 k.). Säännös koskee ns. keskinäisiä kiinteistöyhtiöitä siltä osin kuin osakkeet oikeuttavat määrätyn huonetilan hallintaan.

Sitä vastoin säännös ei koske kiinteistöyhtiön omia tiloja eikä niitä kiinteistöyhtiöitä, joissa yhtiön osakkeet eivät oikeuta määrätyn huonetilan hallintaan. Jos osakkeenomistajan maksama vuokra tällaisesta tilasta on alle käyvän vuokran, maksetun vuokran ja käyvän vuokran ero voidaan kohtuullisen määräisenä lukea tuloksi (VML 29 §).

Asumisoikeusmaksu

Veronalaista tuloa ei ole asumisoikeustalon omistajan saama asumisoikeusmaksu, jonka asumisoikeusasunnnoista annetussa laissa (650/1990) tarkoitettu asumisoikeuden saaja suorittaa asumisoikeutta perustettaessa (TVL 53 § 3 k.). Asumisoikeusmaksu voidaan rinnastaa pääomapanokseen.

Pohjoismaiden investointipankin ja Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiön tulot

Veronalaista tuloa ei ole Pohjoismaiden Investointipankin jäsenmaan saama osuus pankin ylijäämästä (TVL 53 § 4 k.). Veronalaista tuloa ei ole myöskään Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiön jäsenvaltion osuus yhtiön voitosta (TVL 53 § 5 k.).

Korkotuki

Veronalaista tuloa ei ole valtiolta, kunnalta tai muulta julkisyhteisöltä käypää korkoa alempana korkona saatu korkotuki. Esimerkiksi valtion opintolainasta maksama korkotuki pankille ei ole opiskelijalle veronalaista tuloa. Jos sitä vastoin valtio tai kunta maksaa verovelvolliselle itselleen korkotukea, tuki on veronalaista ansiotuloa (KVL 1993/108, ks. luku 7 Korot ja osingot).

Perhe ja perintöoikeudelliset saannot

TVL 51 §:n mukaan veronalaista tuloa ei ole avio-oikeuden nojalla, naimaosana tai etuosana jakamattomasta pesästä, perintönä, perintökaaren 8 luvussa tarkoitettuna avustuksena tai hyvityksenä, testamentilla taikka lahjana saatu suoritus.

Pienet valuuttakurssivoitot

Veronalaista tuloa ei ole luonnolliselle henkilölle tai kuolinpesälle muuhun kuin tulonhankkimistoimintaan liittyvien valuuttakurssivoittojen yhteismäärä enintään 500 euroon asti vuodessa (TVL 53 § 8 kohta).

5. KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN JA KESKUSVERO-LAUTAKUNNAN PÄÄTÖKSIÄ

Vuokraus

KHO 1975/607 B II 541

Asunto-osakeyhtiön osakas oli kuukausittain suorittanut yhtiölle hoitovastikkeen lisäksi niin sanottavaa rahoitusvastiketta, jonka hän oli ollut velvollinen yhtiölle kuukausittain suorittamaan, koska hän ei ollut, kuten eräät muut osakkaat, erikseen maksanut osuuttaan yhtiön lainoista. Rahoitusvastiketta ei ollut kannettu erikseen muodostettuun rahastoon, vaan yhtiö oli tulouttanut näin saamansa rahoitusvastikkeet. Osakkaan verotuksessa oli hoitovastike vähennetty hänen vuokratulostaan. Osakkaan perustevalituksen johdosta vähennettiin myös rahoitusvastike tuosta vuokratulosta. Verovuosi 1972.

KHO 1975/1015 II 542

Kun asunto-osakkeiden perusteella hallitussa pitemmän aikaa vuokralla olleessa huoneistossa suoritettiin vuokrauksen loputtua vuosikorjauksen luontoisia korjauksia huoneiston omaan käyttöön ottamista varten, katsottiin ainakin osan korjauskustannuksista johtuneen vuokrauksesta ja olevan vuokratulosta vähennyskelpoisia. Verovuosi 1969.

KHO 1981/5597

Verovelvollisen omistaman saaristotilan alueelle oli hänen toimestaan laadittujen palstoitussuunnitelman ja rantakaavan perusteella muodostettu noin 130 loma-asuntojen rakennuspaikkaa. Verovelvollinen vuokrasi rakennuspaikat pitkillä vuokrasopimuksilla kertavuokraa vastaan. Kaavoituskuluja ei vähennetty vuokratulosta sen hankkimiskuluina. Ennakkotieto. Verovuodet 1981-1984.

KHO 1990/709 B 558

Pankinjohtaja ja hänen vaimonsa ostivat 15.9.1983 kiinteistöosakeyhtiön osakkeet, jotka oikeuttivat 78 neliömetrin suuruisen toimistohuoneiston hallintaan. Huoneiston hankintahinta oli 71 392 markkaa ja huoneistoon kohdistui taloyhtiön lainaosuutta 248 408 markkaa. Kun otettiin huomioon pankinjohtajan asema kiinteistöyhtiön perustajaosakkaana toimineessa pankissa ja että pankinjohtaja oli toiminut edellä mainitun kiinteistöosakeyhtiön hallituksessa sen perustamisesta lähtien ja että lainat olivat kohdistuneet ainoastaan osaan huoneistoista niiden joukossa pankinjohtajan ja hänen vaimonsa huoneistoon, katsottiin, että puheena oleviin järjestelyihin oli ryhdytty edellä mainittujen puolisoiden osalta ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että suoritettavasta verosta vapauduttaisiin. Puolisoiden yhtiövastikkeeseen sisältyvinä maksamia lainojen lyhennysosuuksia ei näin ollen voitu vähentää huoneiston tuottamasta vuokratulosta. Verovuosi 1985.

KHO 1990/4421

Asunto-osakeyhtiö oli vuokrannut kaupungilta tontin, jolla yhtiön omistamat rakennukset sijaitsivat. Vuokrasopimuksen ehtojen mukaan yhtiö ei saanut kaupungin suostumuksetta muuttaa yhtiöjärjestykseen sisältyviä niin sanotusta HITAS-järjestelmästä johtuvia yhtiöjärjestyksen määräyksiä kaupungin lunastusoikeudesta ja lunastushinnan määräytymisestä. Asunto-osakeyhtiön yhtiökokouksen poistettua osakkeiden arvon säilymisen vuoksi yhtiöjärjestyksestä lunastusoikeutta ja lunastushinnan määräytymistä koskevat määräykset oli kaupunki vuokrasopimukseen sisältyneen sopimusehdon nojalla vaatinut yhtiöltä sopimusrikkomuksen perusteella 400 000 markan sopimussakon. Yhtiön maksama sopimussakko ei ollut yhtiön tulosta vähennyskelpoinen tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuva meno. Verovuosi 1989. Äänestys 7-2.

KHO 1991/1406 B 545

Kiinteistöyhtiötä, joka oli muutettu keskinäiseksi kiinteistöyhtiöksi 16.12.1986 ja merkitty kaupparekisteriin 31.12.1986, voitiin koko verovuodelta verottaa siitä edusta, jonka osakkeen omistaja oli saanut maksaessaan vuokraa vähemmän kuin tavallista.

KHO 1991/1603

Verovelvollinen ja hänen aviopuolisonsa olivat antaneet verovuonna hankkimansa asuinhuoneiston vuokralle. Puolisoilla ei ollut muita

vuokralle annettuja huoneistoja. Huoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkimista varten oli otettu velka puoliksi kummallekin puolisolle. Velan ottamisesta aiheutuneet menot eli toimitusmaksu, luottovarausprovisio ja leimavero olivat tulo- ja varallisuusverolain 25 §:n nojalla vähennyskelpoisia tulon hankkimisesta johtuneina menoina. Verovelvollinen sai kuitenkin vähentää näistä menoista vain puolet. Näin laskettujen menojen ylittäessä verovelvollisen saaman vuokratulon menot olivat vähennyskelpoisia hänen muusta henkilökohtaisesta tulostaan. Verovuosi 1986. Äänestys 4-1.

KHO 1991/2274

Kiinteistöosakeyhtiö A:n koko osakekannan omisti pankki ja pankin toimitusjohtaja toimi A-yhtiön toimitusjohtajana. A-yhtiö osti vuonna 1985 perustettavan Kiinteistöosakeyhtiö B:n lukuun kiinteistön 6,8 miljoonan markan kauppahinnalla. A-yhtiö oli B-yhtiön ainoa osakkeenomistaja ja B-yhtiön hallituksen puheenjohtajana toimi myös pankin toimitusjohtaja. Sama pankki myönsi B-yhtiölle 6 miljoonan markan lainan ja yhtiön oma pääoma oli 800 000 mk. A-yhtiön B-yhtiön huoneistojen vuokrauksesta saamat vuokratuotot olivat 363 000 mk, A-yhtiön maksamat hoitovastikkeet 59 832 mk ja rahoitusvastikkeet 1 067 004 mk. Vuokraus tuotti siten 763 836 mk:n tappion. Kun otettiin huomioon B-yhtiön, A-yhtiön ja pankin välillä vallitseva intressiyhteys sekä muu asiassa saatu selvitys, B-yhtiön osakkeiden rahoituksessa katsottiin ryhdytyn järjestelyihin ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että suoritettavasta verosta vapauduttaisiin. Tähän nähden ja ottaen huomioon vuokratuottojen suhde maksettuihin yhtiövastikkeisiin katsottiin, että A-yhtiön maksamat rahoitusvastikkeet siltä osin kuin ne ylittivät sen määrän, jonka B-yhtiö tarvitsi korkomenojensa ja muiden tavanomaisten rahoitusmenojensa kattamiseksi, eivät olleet A-yhtiön vuokraustoimintaan liittyviä vähennyskelpoisia tulonhankintamenoja. Vähennyskelvottomat rahoitusvastikkeet arvioitiin 760 000 markaksi. Verovuosi 1986.

KHO 1991/2275

Verovelvollinen sai vähentää rahoitusvastikkeet kiinteistöosakeyhtiön omistamisen perusteella hallitsemistaan huoneistoista saatavista vuokratuloista, kun kiinteistöosakeyhtiössä näitä rahoitusvastikkeita ei rahastoitu vaan tuloutettiin. Ottaen myös huomioon, että rahoitusvastikkeet ensisijaisesti kannettiin kattamaan kiinteistöosakeyhtiön korko- ja vastaavia rahoitusmenoja ja että kysymyksessä olevien huoneistojen vuokraustoiminta oli tuottavaa, korkein hallinto-oikeus näillä ja keskusverolautakunnan päätöksessä mainituilla perusteilla katsoi, että verovelvollisella oli oikeus vähentää rahoitusvastikkeet näistä saatavista vuokratuloista. Ennakkotieto. Verovuosi 1990. Äänestys 3-1-1.

KHO 1992/4994 B 518

Vuokratun osakehuoneiston hankintaa varten otetusta lainasta johtuneet muut vieraan pääoman kulut kuin korot olivat tulo- ja varallisuusverolain (1240/88) 81 §:ssä tarkoitettuja vuokratulon hankkimisesta johtuneita vähennyskelpoisia menoja.

KHO 1993/4723

Kiinteistöyhtiö oli maanvuokrasopimuksella vuokrannut omistamastaan tilasta käyttämättä olevan rakennusoikeuden edellyttämän alueen 5.700 markan vuosivuokraa vastaan ja samana päivänä tehdyllä kauppakirjalla myynyt tuon rakennusoikeuden 78.000 markalla, mistä 38.000 markkaa suoritettiin kaupantekopäivänä ja loppu kauppahinta sovittiin suoritettavaksi kymmenessä vuodessa vuotuisen maksun ollessa 4.000 markkaa. Koska maanvuokrasopimus ja rakennusoikeuden myynti muodostivat yhden kokonaisuuden, rakennusoikeuden myyntiin ei ollut sovellettava kiinteän omaisuuden luovutusta koskevia säännöksiä, vaan myös kauppakirjassa sovittua korvausta oli pidettävä kiinteistöstä saatuna vuokratulona. Verovuoden tuloksi vuokratulona ei kuitenkaan ollut luettava enempää kuin tulo- ja varallisuusverolain 114 §:n 3 momentin mukaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain säännösten perusteella verovuodelle jaksotettava määrä. Verovuosi 1989.

KHO 1995/4228 B 521

A oli 31.10.1990 hankkinut 36,5 neliömetrin suuruisen liikehuoneiston hallintaan oikeuttavat Kiinteistö Oy B:n osakkeet 130.000 markalla. Osakkeisiin kohdistuva osuus Kiinteistö Oy B:n veloista oli 600.000 markkaa. A oli maksanut

kiinteistöyhtiölle yhtiövelkaosuuden lyhennystä 7.12.1990 500.000 markkaa ja 2.1.1991 100.000 markkaa, jotka kiinteistöyhtiö oli tulouttanut pääomavastikkeina. A vähensi liikehuoneiston vuokratulosta myös kiinteistöyhtiölle maksamansa yhtiölainojen lyhennykset, jolloin vuokraus osoitti alijäämää vuonna 1990 509.133 markkaa ja vuonna 1991 33.605 markkaa. Lääninoikeus katsoi valtion- ja kunnanasiamiehen valitusten johdosta, että A:n omistamiin osakkeisiin kohdistunut yhtiövelkaosuus oli epätavallisen suuri verrattuna osakkeiden kauppahintaan. Yhtiövastikkeiden muodossa oli siten tosiasiallisesti maksettu osa osakkeiden hankintahinnasta. Koska toimenpiteeseen oli ryhdytty ilmeisesti verosta vapautumisen tarkoituksessa, rahoitusvastikkeita ei voitu vähentää A:n henkilökohtaisesta tulosta vuokraustoimintaan liittyvinä tulon hankkimisesta johtuneina menoina siltä osin kuin rahoitusvastikkeet ylittivät Kiinteistö Oy B:n korkokulujen ja muiden tavanomaisten rahoitusmenojen kattamiseen tarvittavan määrän. Lääninoikeus ei ottanut ensi asteena ratkaistavakseen, miten A:n verotuksia oli oikaistava, vaan kumosi A:n verotukset ja palautti asiat verotoimistoon uudelleen käsiteltäviksi. Korkein hallinto-oikeus katsoi A:n valituksen johdosta, että lääninoikeus oli voinut asiamiehen valituksesta kumota A:n verotuksen ja palauttaa asian sen seikan selvittämiseksi, mikä osa maksetuista pääomavastikkeista mahdollisesti oli vähennyskelvottomaan pääomansijoitukseen rinnastettava erä. Asioita uudelleen käsiteltäessä tuli ottaa huomioon, että A:lla oli lisäksi oikeus vähentää kiinteistöyhtiön osakeomistuksen nojalla hallitsemaansa huoneistoon kohdistuvalta osalta kumpanakin verovuonna suorittamistaan pääomavastikkeista vuokraustoimintaan liittyvinä tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuvina menoina se osa, jonka kiinteistöyhtiö oli pääomavastikkeiden kertymisvuodelta käyttänyt kiinteistöyhtiön käyttöomaisuudesta tekemiä säännönmukaisia poistoja vastaavien lainanlyhennysten suorittamiseen. Verovuosi 1990 ja 1991.

KHO 1997/66

Vuonna 1992 kuolleen A:n kuolinpesän varoihin oli kuulunut kaksi kiinteistöä, joilla olevat neljä rakennusta olivat jo A:n eläessä olleet vuokrattuina ja kuolinpesä oli jatkanut vuokraustoimintaa. Arvoina, joista rakennusten poistot voitiin kuolinpesän verotuksessa tehdä, oli käytettävä A:n verotuksessa käytettyjä poistamattomia hankintamenoja. Kuolinpesän vaatimus, että olisi käytettävä perintöverotuksessa vahvistettuja käypiä arvoja, oli lakiin perustumaton. Verovuosi 1993.

KHO 1999/2311

A oli ostanut kiinteistöosakeyhtiön osakkeen, joka oikeutti 58 m2:n suuruisen huoneiston hallintaan. Kauppahinta oli 10 000 markkaa ja osaketta vastaava osuus yhtiön lainoista 600 000 markkaa. A oli saanut tuosta vuokralle antamastaan huoneistosta vuokratuloa 35 894 markkaa. A oli maksanut yhtiölle 5 004 markkaa hoitovastiketta ja 649 274 markkaa pääomavastiketta. Pääomavastikkeesta yhtiö oli käyttänyt korkokuluihin 49 274 markkaa ja lainojen lyhennyksiin 600 000 markkaa. Yhtiö oli tilikautensa aikana lyhentänyt lainojaan kaikkiaan 796 260 markkaa ja tehnyt käyttöomaisuudestaan 796 716 markan poistot. A:n katsottiin rahoitusvastikkeen muodossa maksaneen osakkeen hankintahintaa. A:lla oli oikeus vuokraustoimintaan liittyvänä tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuvana menona saamastaan vuokratulosta vähentää, paitsi hoitovastike sekä pääomavastike kiinteistöosakeyhtiön korkokuluihin käytetyltä osalta, kiinteistöosakeyhtiön osakeomistuksen nojalla hallitsemaansa huoneistoon kohdistuvalta osalta maksamastaan pääomavastikkeesta myös se osa, jonka kiinteistöosakeyhtiö oli pääomavastikkeiden kertymisvuodelta käyttänyt kiinteistöosakeyhtiön käyttöomaisuudesta tekemiä säännönmukaisia poistoja vastaavien lainanlyhennysten suorittamiseen. Kun A omisti 2 prosenttia kiinteistöosakeyhtiön osakekannasta ja kun yhtiön lainalyhennykset olivat pienemmät kuin käyttöomaisuuspoistot, 600 000 markan osasta A:n maksamaa pääomavastiketta, jota oli verotuslain 56 §:n nojalla pidettävä osakkeen hankintahinnan suorituksena, vähennettäväksi hyväksyttiin mainittua prosenttiosuutta vastaava osuus yhtiön lainanlyhennysten määrästä eli 15 925 markkaa. Verovuosi 1992.

KHO 2000/2157 2000:51

Verovelvollinen oli saanut testamentilla osakehuoneistoon oikeuttavat osakkeet. Huoneistoa,

jonka pinta-ala oli 57 neliömetriä, ei ollut saatu vuokrattua siinä kunnossa missä se oli ollut edellisen omistajan jäljiltä, joten verovelvollinen oli teettänyt huoneistossa korjaustöitä, jolloin huoneiston katot, keittiön seinät ja kalusteet oli maalattu, olohuoneen ja makuuhuoneen seinät tapetoitu ja lattiat päällystetty sekä vaihdettu uusi jääpakastekaappi ja hankittu pesukoneen vedenottohana. Korjauskulut olivat olleet yhteensä 12 550 markkaa ja verovuonna korjauksen jälkeen 10 kuukaudelta saadut vuokratulot 24 370 markkaa. Koska kulut olivat aiheutuneet korjaustöistä, jotka oli suoritettu omistajanvaihdoksen jälkeen mutta ennenkuin huoneisto oli otettu vuokrakäyttöön, niitä pidettiin hankintamenoon rinnastettavina menoina, eikä niitä saanut verovuonna vähentää saataviin vuokratuloihin kohdistuvina vuosikuluina. Verovuosi 1997. Äänestys 4-3.

KHO 2001/51 2001:2

A, jolla oli vuokratuloja useasta omistamastaan osakehuoneistosta, oli hankkinut yhteen vuokraamaansa huoneistoon parvekelasit, joiden hankintameno oli ollut 7 900 markkaa. Huoneistosta oli peritty vuokraa ajalta 1.1.-30.6.1998 15 660 markkaa eli 2 610 markkaa kuukaudelta ja parvekelasien asentamisen jälkeiseltä ajalta 1.8.-31.12.1998 13 550 markkaa eli 2 710 markkaa kuukaudelta. Hallinto-oikeus, jossa A oli vaatinut parvekkeen hankintamenoa vähennettäväksi vuosikuluna, katsoi, että parvekkeen lasituksella oli huoneisto muutettu entistä tasokkaammaksi, jolloin muutoksesta aiheutuneet kulut olivat huoneiston perusparannusmenoja. Korkein hallinto-oikeus, jossa veroasiamies vaati parvekelasien katsomista vasta mahdollisessa osakkeiden luovutusvoittoverotuksessa vähennyskelpoiseksi hankintamenoksi, ei muuttanut hallinto-oikeuden päätöstä, jossa katsottiin, että A:lla oli oikeus vähentää perusparannusmenot vuokratulostaan yhtä suurina vuotuisina poistoina, eli, kun menon todennäköinen vaikutusaika oli 10 vuotta pitempi, 10 verovuotena, ja siten verovuonna 1998 790 markkaa. Verovuosi 1998.

KHO 2002/2765

Henkilö oli 27.12.1995 lahjoittanut kiinteistön lapselleen ja lapsenlapsilleen, mutta pidättänyt itselleen elinikäisen oikeuden kiinteistöstä saatavaan vuokratuottoon. Henkilöllä ei katsottu olleen verovuodelta 1997 toimitettavassa verotuksessa oikeutta rakennuksen hankintamenosta tehtävään poistoon, vaikka kiinteistön vuokratuotto verotettiin hänen tulonaan.

KHO 2003/1064

A:n puolisot olivat vuokranneet täysi-ikäiselle lapselleen asuinkiinteistön. Veroilmoituksissaan he olivat ilmoittaneet vuokratuloiksi 27 550 markkaa ja kiinteistön juokseviksi kuluiksi 5 600 markkaa sekä rakennuspoistoksi 28 026 markkaa eli vuokraustoiminnan kuluiksi yhteensä 33 626 markkaa. Säännönmukaisessa verotuksessa vuokraustoiminnan tulos vahvistettiin 0 markaksi eikä kuluja ja poistoa vähennetty vuokratulon ylittävältä osalta puolisoiden pääomatuloista.

Kun A:n puolisot olivat vuokranneet täysi-ikäiselle lapselleen asuinkiinteistön vuokrasta, joka tosin ylitti kiinteistön juoksevat kulut, mutta joka oli olennaisesti alempi kuin kiinteistön käypä vuokra, vuokraamista ei oltu tehty ensisijaisesti tulonhankkimistarkoituksessa vaan perhesyistä. Tämän vuoksi kiinteistön kulut ja rakennuksen hankintamenosta tehty poisto eivät olleet kiinteistön vuokratulon ylittävältä osalta puolisoiden pääomatuloista vähennyskelpoisia pääomatulon hankkimisesta johtuvia menoja. Korkein hallinto-oikeus kumosi veroasiamiehen valituksesta verotuksen oikaisulautakunnan päätöksen, jolla vuokraus oli katsottu tulonhankkimistoiminnaksi ja vuokraustoiminnan tappio vähennetty puolisoiden pääomatuloista sekä hallinto-oikeuden päätöksen, jolla veroasiamiehen valitus oikaisulautakunnan päätöksestä oli hylätty, sekä saattoi voimaan A:n puolisoiden säännönmukaiset verotukset. Verovuosi 1999.

KVL 1986/312

Lääkintävoimistelija A oli ollut perustajaosakkaana kiinteistöosakeyhtiö K:ssa. A:n tarkoituksena oli siirtää hoitolaitoksensa varaamaansa huoneistoon. Hoitovastikkeen lisäksi huoneistojen omistajat maksaisivat K:lle rahoitusvastiketta, jolla se maksaisi lainojen korot ja lyhennykset. K kirjasi saadut rahoitusvastikkeet kokonaisuudessaan tuloslaskelmansa tuotoiksi.

A:n maksamaa rahoitusvastiketta ei pidetty A:n merkitsemien osakkeiden hankintamenona. A:lla oli oikeus verotuksessaan vähentää K:lle maksamansa rahoitusvastike.

Vakuutukset

KHO 1983/3298 II 556

Säästöhenkivakuutuksen nojalla kuolemantapauksen johdosta saatu suoritus oli veronalaista tuloa edunsaajalle, joka oli elänyt vakuutetun kanssa yhteistaloudessa, mutta joka ei ollut aikaisemminkaan ollut tämän kanssa avioliitossa ja jolla ei myöskään ollut tämän kanssa yhteistä lasta. Verovuosi 1979.

KHO 1985/4226 II 571

Ns. Tapiola säästövakuutuksen vakuutusaika oli 15 vuotta ja kuolemantapaussumma joko 200 000 mk tai 300 000 mk. Säästösumma oli vastaavasti 100 000 mk tai 150 000 mk. Vakuutetun kuollessa ennen vakuutusajan päättymistä kuolemantapaussumma erääntyi maksettavaksi edunsaajille. Vakuutetun eläessä vakuutusajan loppuun hänelle suoritettaisiin säästösumma. Vakuutus oli vakuutusyhtiölain 67 §:n nojalla sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukainen henkivakuutus. Vakuutusmaksut voitiin suorittaa kertamaksuna tai määräajoin suoritettavina vakuutusmaksuina. Sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukainen laskuperustekorko sisältyi vakuutussummiin. Vakuutukseen liittyi indeksiehto, jonka nojalla vakuutusyhtiö voi korottaa vakuutussummia rahan arvon alenemisen johdosta. Katsottiin, että vakuutus oli TVL 22 §:n 1 momentin 21 kohdassa tarkoitettu henkivakuutus ja vakuutuksenottajan oikeus vakuutukseen oli varallisuusverotuksessa verovapaata varallisuutta. Ennakkotieto. Verovuodet 1984-1985. TVL 22 § 1 mom. 21 k. ja 41 § 7 k.

KHO 1986/3455

Työnantajan kustantaman henkivakuutuksen vakuutusmaksu oli kokonaan työntekijän sen verovuoden tuloa, jona maksu oli suoritettu, vaikka osa vakuutusturvasta kohdistui seuraavalle verovuodelle. Verovuosi 1983.

KHO 1988/2219 B 525

Kommandiittiyhtiö oli 29.1.1982 ottanut vastuunalaiselle yhtiömiehelleen A:lle säästöhenkivakuutuksen, jossa A oli vakuutettuna ja yhtiö edunsaajana. Yhtiö oli verotuksessa vähentänyt maksamansa vakuutusmaksut. Yhtiön tarkoituksena oli muuttaa edunsaajamääräystä siten, että edunsaajaksi tuli A. KHO:ssa kysymyksessä olevalta osalta katsottiin, että edunsaajamääräyksen muuttuessa yhtiön verotuksessa vähennetyt vakuutusmaksut oli elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 51 §:n 3 momentissa ilmaistun periaatteen mukaisesti palautettava yhtiön tuloon. Vastuunalaisen yhtiömiehen kohdalla tuloja varallisuusverolain 20 §:n 11 kohtaa ja sen siirtymäsäännöstä (L 897/85) sovellettaessa vakuutusta pidettiin siirtymäsäännöksessä tarkoitettuna vakuutuksena siitä alkaen, kun vakuutuksen edunsaajamääräystä muutettiin. Tulo- ja varallisuusverolain 60 a §:ssä tarkoitettua tulontasaussäännöstä sovellettaessa vakuutuksen voimassaoloaika katsottiin alkaneeksi silloin kun vakuutuksen edunsaajamääräystä muutettiin. Ennakkotieto. Verovuosi 1987. Verovuosi 1988.

KHO 1989/3355 B 519

A:n tarkoituksena oli ottaa Apollo-henkivakuutukseen liitettävissä oleva lisäturva elämän vaarantavan sairauden varalta. Jos A sairastui vakuutusehdoissa mainittuun elämän vaarantavaan sairauteen, maksettiin hänelle vakuutuskirjassa määritettävä osa (enintään 50 prosenttia) kuoleman varalta voimassa olevasta henkivakuutussummasta ennakkoon. Tämä lisävakuutusturva oli voimassa enintään sen kuukauden loppuun, jolloin vakuutettu täytti 65 vuotta. Vakuutetulla oli itse oikeus päättää, mitä hän teki ennakkokorvauksena saatavilla varoilla. Vakuutettu voi harkintansa mukaan käyttää ne korkeatasoiseen hoitoon tai, jos esimerkiksi hoidosta ei enää juurikaan olisi apua, hän voi järjestellä omia asioitaan tällä ”haittakorvauksella”. Loppuosa vakuutuskorvauksesta tultiin maksamaan vakuutetun kuoleman jälkeen hänen omaisilleen normaalina henkivakuutuskorvauksena.

Katsottiin, että henkivakuutuksen lisäturvan perusteella elämän vaarantavan sairauden johdosta maksettava vakuutussuoritus oli tulo- ja varallisuusverolain 58 §:n 1 momentin mukaan A:n veronalaista tuloa. KHO hylkäsi A:n valituksen, jossa vaadittiin vakuutussuorituksen katsomista verovapaaksi tuloksi tulo- ja varallisuusverolain 60 §:n 3 momentin mukaan. Ennakkotieto. Verovuosi 1989. Samoin KVL 220/90,

vaikka verovelvollinen esittäisi selvityksen siitä, että hän oli käyttänyt vakuutussuorituksen itselleen järjestämäänsä sairaanhoitoon. Verovuosi 1990.

KHO 1995/3374

Vakuutusyhtiö oli myöntänyt yhtiölle kolme liikekumppanuusvakuutusta, joissa vakuutettuina olivat yhtiön toimitusjohtaja, kassanhoitaja ja tämän puoliso, joka toimi yhtiössä kuljetuspäällikkönä. Toimitusjohtaja ja kassanhoitaja olivat yhtiön osakkaita. Yhtiö ja edellä mainitut henkilöt olivat allekirjoittaneet keskinäisen vakuuttamissopimuksen, joka oikeutti jonkun vakuutetuista kuoltua, jälkeenjäävät lunastamaan kuolinpesältä vainajan osakkeet sopimuksessa mainituin ehdoin. Tämän lunastamisoikeuden toteuttamiseksi oli otettu mainitut liikekumppanuusvakuutukset. Kun liikekumppanuusvakuutuksissa oli kysymys yhtiön osakkaiden henkilökohtaisia etuja palvelevista riskivakuutuksista, liikekumppanuusvakuutuksista johtuneita henkivakuutusmaksuja ei voitu pitää yhtiön elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 7 §:ssä ja 8 §:n 4 kohdassa tarkoitettuina vähennyskelpoisina menoina. Verovuodet 1984-1988.

KHO 1995/4006 B

A Oy oli ottanut osakasjohtajalleen B:lle vakuutuksen ja vähentänyt vuosittain tulostaan vakuutuksen vakuutusmaksut. Verovuonna B myi A Oy:n osakkeet ja erosi sen palveluksesta. Samassa yhteydessä A Oy siirsi ilman korvausta vakuutuksen X Oy:lle, jonka osakekannan B omisti. Vakuutuksen takaisinostoarvo koostui rahasto-osuudesta ja vakuutusmaksun palautuksesta.

Kun edunsaajina olivat B ja hänen kuoltua ennen vakuutuksen päättymistä hänen omaisensa, A Oy ei ollut siirtäessään vakuutuksen X Oy:lle korvauksetta luopunut osakkaansa B:n hyväksi taloudellisesta edusta siten, että A Oy:n olisi katsottava jakaneen peiteltyä osinkoa. Verovuosi 1989. Äänestys 4-1.

KVL 1994/135

X Oy otti vakuutusyhtiö N:stä kertamaksullisen sijoitusvakuutuksen, jota kutsutaan myös avainhenkilövakuutukseksi tai johtajavakuutukseksi, ja jossa vakuutettuna oli X Oy:n toimitusjohtaja A. Vakuutusaika oli viisi vuotta. Vakuutuksen edunsaajana ja omistajana oli X Oy. Vakuutuskauden loputtua vakuutuksenottaja X Oy:lle maksetaan säästösumma. Jos vakuutettu kuolee vakuutusaikana, niin vakuutuksenottajalle maksetaan vakuutusmaksun suuruinen kuolemantapaussumma. Vakuutuksenottaja voi keskeyttää vakuutuksen, jolloin vakuutusyhtiö maksaa vakuutuksenottajalle ns. takaisinostoarvon. Vakuutusmaksu oli 16,7 miljoonaa markkaa. X Oy ei käsitellyt vakuutusmaksua EVL:n mukaisena vähennyskelpoisena menona. Katsottiin, että X Oy:n toimitusjohtajalleen ottaman johtajavakuutuksen säästösumman erääntyessä maksettavaksi vakuutusajan päättyessä tai vakuutuksenottajan keskeyttäessä vakuutuksen X Oy:n veronalaista tuloa oli vakuutussuoritus vähennettynä aikaisemmin vähentämättömillä vakuutusmaksuilla eli vain vakuutuksen tuotto. Verovuosi 1994 ja verovuosi 1995.

KVL 2001/58

Luunmurtumien lisäturvavakuutus oli riskivakuutus, jonka perusteella vakuutetulle maksettaisiin vakuutusehdoissa määritelty kertakorvaus tapaturmaisesta luunmurtumasta. Vakuutuskorvauksen määrä riippui yksinomaan vamman laadusta ja sijainnista kehossa. Korvauksen enimmäismäärä oli lisäksi rajattu 27 000 markkaan vakuutustapahtumaa kohden.

Luunmurtumien lisäturvavakuutusta pidettiin TVL 80 §:n 6 kohdassa tarkoitettuna henkilövakuutuksena. Sen perusteella maksettu korvaus oli siten verovapaa vakuutuskorvaus. Ennakkoratkaisu vuosille 2001 ja 2002.

Maa-aineksesta saatavat tulot

KHO 1967 II 544

Kun tila aiottiin myydä kaivostoimintaa harjoittavalle yhtiölle kaivoslaissa tarkoitetun kaivostoiminnan harjoittamista varten, katsottiin myynnin tapahtuvan sellaiseen tarkoitukseen, johon ostaja oli oikeutettu lunastamaan omaisuutta pakkolunastuksella tai muulla siihen verrattavalla menettelyllä. Eräistä omaisuuden luovutuksista saadun voiton väliaikaisesta verovapaudesta annettun lain (342/61) 1 §:n mukaan myynnistä saatua satunnaista voittoa ei ollut pidettävä tilanomistajan veronalaisena tulona.

Verovuosi 1966 ja 1967. Ennakkotieto.

L eräistä omaisuuden luovutuksista saadun voiton väliaikaisesta verovapaudesta 1 § (29.6.1961/342)

KHO:1977-B-II-548

Maanomistajan ja sähköyhtiön välillä 50 vuodeksi tehdyn maanvuokrasopimuksen mukaan yhtiöllä oli oikeus rakentaa ja pystyttää maanomistajan tilalle suurjännitejohto pylväineen. Yhtiöllä oli oikeus pitää johtoaukea, jonka leveys oli 20 metriä, vapaana puista, vesoista ym. Varsinaisen johtoaukean ulkopuolella olevilla reunavyöhykkeillä kasvava puu sai olla vain määrämittaista. Maanvuokrasopimuksen nojalla saatu 660 markan kertakaikkinen korvaus oli maanomistajan verovuoden veronalaista tuloa. Verovuosi 1973. MaatVL 5 § 2 mom 9 kohta.

KHO 1994/3007 B 519

Jos maanviljelijä luovuttaa yli 10 vuotta omistamaltaan tilalta kiviainesta joko vuokraamalla louhosalueen tai myymällä toimintaa harjoittavalle yhtiölle sen louhiman kiviaineksen, kivilouhoksen hankintamenona poistetaan kunakin verovuonna käytettyä ainesosamäärää vastaava osa kivilouhoksen alkuperäisestä hankintamenosta. Äänestys 4-3. Ennakkotieto.

KHO:1996-B-514

Verovelvollinen, jonka omistamaan tilaan kuului yksinomaan metsämaata, oli vuokrannut metsästään puhelinyhtiölle radiopuhelintukiasemaksi 3.650 neliömetrin suuruisen alueen 30 vuodeksi kertakaikkista 40.000 markan vuokraa vastaan. Hänen vuokrauksesta vuonna 1995 saamaansa kertakaikkista vuokraa pidettiin hänen verovuoden 1995 veronalaisena tulonaan maatalouden tulolähteessä. Verovuosi_1995 Ennakkotieto.

MaatVL 2 § 2 mom, 5 § 1 mom 9 kohta

KVL 1993/129

Verovelvollinen, joka harjoitti maa- ja metsätaloutta omistamallaan tilalla, myi tilalta nostettavaa jäkälää vuosittain. Jäkälää ei ole pidettävä maa-aineksena eikä sen myynnistä saatavaa tuloa ollut muullakaan perusteella pidettävä tuloverolain 32 §:ssä tarkoitettuna pääomatulona. Jäkälän myyntitulot oli luettava maatalouden tulokseen, joka otetaan huomioon jaettavana yritystulona verovelvollisen ansiotuloa ja pääomatuloa laskettaessa. Verovuosi 1993 ja verovuosi 1994.

KVL 1993/192

Maanviljelijä A harjoitti lypsykarjatalouden ohella vähäistä soranmyyntiä tilaltaan. A kuljetti soran asiakkaille maataloustraktorilla. Soran myynnin arvo vuonna 1993 oli muutamia tuhansia markkoja. Soran kuljetuksesta asiakkaalta perittävät kulut olivat keskimäärin 80 markkaa asiakasta kohden. Kyseistä soranmyyntiä ei pidetty eri liikkeenä. Tulo, jonka A sai tilalta myytävän soran kuljetuksesta, ei ollut tuloverolain (1535/92) 32 §:ssä tarkoitettua pääomatuloa vaan maatilatalouden tuloverolaissa tarkoitettua maatalouden verovuoden veronalaista tuloa. Soran kuljetuksesta aiheutuvat menot olivat maatalouden tulon hankkimisesta johtuvia vähennyskelpoisia menoja. Verovuosi 1993 ja verovuosi 1994.

Vakuuspalkkio

KHO 1993/2797

Yhtiöllä on urakkatoiminnan harjoittamista varten työ- ja vastuuaikaisia pankkitakauksia, joita ja yhtiön muita pitkäaikaisia lainoja varten, yhtiön on tullut asettaa riittävä vakuus pankille. Yhtiön toimitusjohtaja, joka on myös yhtiön kaikki osakkeet omistavan emoyhtiön ainoa osakas, on joutunut asettamaan vakuudeksi yksityisomaisuuttaan yhtiön omien vakuuksien riittämättömyyden vuoksi. Yhtiö aikoi maksaa toimitusjohtajalle 3 prosentin takausprovision vakuutena olevalle yksityisomaisuudelle. Kohtuullisen määräinen provisio oli yhtiön tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuva kustannus. Verotusta toimitettaessa piti tutkia, tuleeko suoritettavan takausprovision määrän osalta sovellettavaksi verotuslain 57 §:n 1 momentti. Äänestys 5-4. Verovuosi 1993 ja verovuosi 1994.

KHO 1994/2895

A ja B omistivat osakeyhtiön osakekannasta 48 prosenttia ja 26 prosenttia. A toimi yhtiön toimitusjohtajana. A ja B olivat sitoutuneet omavelkaiseen takaukseen yhtiön veloista. Yhtiö mak-

soi A:lle ja B:lle takaussitoumusten perusteella palkkioita, joiden määrä alitti pankkien yleisesti perimän takauspalkkioiden tason. Takauspalkkiot olivat A:n ja B:n verotuksessa ansiotuloa. Yhtiö ei ollut velvollinen toimittamaan maksamistaan takauspalkkioista ennakonpidätystä. EnnakkoperintäL 4 §.

Syytinki

KHO 1982/1258

Kiinteistön myyjälle rahana kuukausittain maksettavaksi sovittua eläkettä oli kauppakirjan mukaan korotettava vuosittain puun kantohinnan ja rukiin virallisen tavoitehinnan muutosten perusteella. Nämä kauppakirjan perusteella maksetut suoritukset olivat kiinteistön luovutuksen yhteydessä pidätettyä etuutta eli syytinkiä siltäkin osin kuin eläkettä oli korotettu. Kysymyksessä ei ollut myyjälle osaksikaan veronalainen tulo. Verovuodet 1974-1975.

KHO 1985/5202II 567

Osituksen ja perinnönjaon yhteydessä elinkaudeksi pidätettyä asuntoetua ei katsottu syytingin saajan veronalaiseksi tuloksi.

KHO 1986/161

Verovelvollinen oli myynyt tilansa lapsilleen kauppakirjalla, jonka ehtojen mukaan omistusoikeus siirtyi ostajille, mutta hallintaoikeus jäi myyjälle hänen eliniäkseen siten, että tilan tuotto oli käytettävä myyjän ja hänen vaimonsa elatukseen tilalla sekä tilan perusparannuksiin tai muuten ostajan hyväksi. Tilan maatilatalouden tuloverolain mukaisesti verotettua metsätalouden puhdasta tuloa ei katsottu myyjän tulo- ja varallisuusverolain 22 §:n 1 momentin 14 kohdassa tarkoitetuksi verovapaaksi tuloksi (syytinki). Verovuodet 1978-1982.

Vahingonkorvaus

KHO 1996/3368 B

Pankki maksoi verovelvolliselle luonnolliselle henkilölle vahingonkorvausta sen johdosta, että pankki oli virheellisesti pitänyt talletukselle maksettua korkoa verovapaana tulona. Tuo korvaus oli verovelvollisen veronalaista pääomatuloa. Veronalaista tuloa ei sitä vastoin ollut korvaus, jonka pankki maksoi verovelvolliselle verotoimistolle annetun vastineen laatimiskuluista korkotulon jälkiverotusta koskevassa asiassa. Ennakkotieto vuosille 1995 ja 1996. Äänestys 3-1-1.

KHO 2002/2346

Osakeyhtiön vuoden 1993 tilinpäätöstä laadittaessa yhtiön käyttämässä tilitoimistossa laskettiin, että yhtiön koko osakekannan omistava A saattoi nostaa vuonna 1994 yhtiöstä osinkoa 340 000 markkaa siten, että se tuli verotetuksi kokonaan pääomatulona. Kun pääomatulon laskennassa oli virheellisesti käytetty yhtiöllä vuoden 1992 päättyessä ollutta nettovarallisuutta vuoden 1993 päättyessä olleen nettovarallisuuden asemesta ja kun vuoden 1993 nettovarallisuus oli huomattavasti pienempi kuin vuoden 1992 nettovarallisuus, nostetusta 340 000 markan osingosta huomattava osa oli tullut verotetuksi ansiotulona ja siten pääomatulon tuloveroprosenttia korkeamman veroprosentin mukaan. Tämän vuoksi A oli saanut tilitoimiston vastuuvakuutuksen perusteella vakuutusyhtiöltä virheen aiheuttaman veron lisääntymisen vuoksi vahingonkorvausta 56 952 markkaa. Verotuksen oikaisulautakunta A:n oikaisuvaatimuksen enemmälti hyläten katsoi, että korvaus oli ansiotulon sijasta verotettava A:n pääomatulona. A:n valituksesta hallinto-oikeus katsoi kysymyksessä olevan tuloverolain 78 §:n mukainen verovapaa vahingonkorvaus. Veroasiamiehen valituksesta korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei korvausta voitu pitää mainitun lainkohdan nojalla tai muullakaan perusteella verovapaana vahingonkorvauksena, ja saattoi verotuksen oikaisulautakunnan päätöksen voimaan. Verovuosi 1996.Tuloverolaki 78 §

KHO 2007/3272 KHO:2007:88

X oli veroneuvonnassaan opastanut toteuttamaan varallisuuden siirron siten, että vakituisena asuntona käytetyn huoneiston osakkeet lahjoitetaan saajille, jotka heti myyvät osakkeet lahjaveroilmoituksissa ilmoitetuista arvoista ulkopuoliselle ostajalle. Jos lahjoitus olisi toteutettu toisessa järjestyksessä niin, että asuntoosakkeet olisi ensin myyty verovapaasti ja saatu kauppahinta sitten lahjoitettu, veroseuraamukset olisivat olleet alemmat. X aikoi maksaa vahingonkorvauksena määrän, jolla verot toteute-

tusta järjestelystä ylittivät sen veron, joka olisi määrätty, jos sama varallisuuden siirto olisi toteutettu jälkimmäisellä tavalla.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että vahingonkorvauksella lahjansaajille korvattiin vain se veron määrä, jonka he olisivat voineet säästää toteuttamalla samaan tulokseen johtavat järjestelyt toisessa järjestyksessä. He eivät saaneet järjestelyllä korvauksen jälkeenkään varoja enempää kuin olisivat saaneet, jos olisi menetelty vaihtoehtoisella tavalla. Korvaus ei tosiasiallisesti myöskään koskenut tulosta menevää veroa, vaan lahjoituksen veroseuraamuksia. Näissä olosuhteissa kysymyksessä ei ollut tuloverolain 78 §:ssä tarkoitettu veronalaisen tulon sijaan maksettu vahingonkorvaus, joten korvauksesta ei ollut toimitettava ennakonpidätystä. Ennakkoratkaisu vuodelle 2006.Tuloverolaki 78 §

KVL 2001/24

X oli mitätöinyt osakepääomaa alentaen sellaiset aikanaan vaihtamatta jääneet osakkeensa, jotka oli tarkoitettu annettaviksi yhtiöön eri aikoina sulautuneiden muiden yhtiöiden osakkeenomistajille sulautumisvastikkeena. Asiasta virinneessä vahingonkorvausoikeudenkäynnissä korkein oikeus katsoi, että osakkeiden mitätöintiä koskeva yhtiökokouksen päätös oli ollut pätemätön, eikä sitä olisi saanut osakeyhtiölain säännösten mukaan noudattaa. Osakepääoman alentaminen oli kuitenkin ilmoitettu välittömästi kaupparekisteriin ja päätös oli muutoinkin pantu täytäntöön jo vuosia sitten. Asianosaiset olivat lähteneet siitä, ettei täytäntöönpanon peruuttaminen ollut enää mahdollista.

Korkein oikeus katsoi, että mahdollisuus sulautumisvastikeosakkeiden saamiseen oli menetetty ja osakkeisiin oikeutettujen vahinko päätöksen edellä tarkoitetusta pätemättömyydestä huolimatta lopullinen. X Oy oli sen vuoksi vastuussa yhtiökokouksen päätöksellä mitätöityihin osakkeisiin oikeutetuille aiheutuneesta vahingosta.

A oli omistanut Y Oy:n osakkeita. Y Oy oli sulautunut X Oy:öön vuonna 1974. A oli menettänyt hänelle kuuluvan sulautumisvastikkeen edellä kuvatuin tavoin. X Oy oli velvoitettu suorittamaan vahingonkorvausta hänelle 80 000 markkaa korkoineen osakkeiden mitätöimisestä aiheutuneen vahingon johdosta.

A ei ollut luovuttanut Y Oy:n osakkeita. Hänen saamaansa korvausta osakkeenomistajan oikeusaseman menetyksestä ei pidetty veronalaisen tulon sijaan saatuna, vaan TVL 78 §:ssä tarkoitettuna verovapaana vahingonkorvauksena. Ennakkoratkaisu vuodelle 2000.

Muita pääomatuloja

KHO 2002/172

Pankki- ja vakuutustoimintaa harjoittavan konsernin asiakas, jolla oli yhteenlaskettuja pankki-, sijoitus- tai vakuutuspalveluja konsernissa yhteensä vähintään 75 000 markan edestä ja joka oli tehnyt konsernin kanssa asiakassopimuksen, katsottiin saaneen veronalaista pääomatuloa, kun hän sai konsernilta:

-enintään 200 markan rahastosijoituksen,

-enintään 200 markkaa rahana, kun hän itse voi päättää vapaasti rahan käyttämisestä palvelumaksujen maksamiseen tai johonkin muuhun tarkoitukseen,

-enintään 200 markkaa ladattuna rahakorttiin, tai

-itse valittavan 200 markan suuruisen tavaralahjan.

Konsernin palveluksessa olevan henkilön osalta kyseiset edut olivat veronalaista ansiotuloa.

6 LUOVUTUSVOITOT

LUOVUTUSVOITON VERONALAISUUS

Omaisuuden luovutuksesta saatu voitto on veronalaista *pääomatuloa* (TVL 45.1 §). Luovutusvoittoa tai -tappiota voi syntyä kiinteän ja irtaimen omaisuuden luovutuksesta.

Nykyisissä säännöksissä ei erotella toisistaan satunnaisia myyntivoittoja ja omaisuuden luovutusvoittoja. Luovutusvoittoverotuksen piiriin kuuluvat ostamalla tai muutoin vastiketta vastaan hankitun ja vastikkeetta saadun omaisuuden sekä myös pidempään omistetun omaisuuden luovutukset.

Oman asunnon luovutusvoitto ja sukupolvenvaihdosluovutuksissa syntyvät voitot ovat tietyin edellytyksin verovapaita. Osittain verovapaita ovat pakkolunastuksessa ja laissa mainituille julkisyhteisöille tapahtuneissa luovutuksissa syntyvät voitot sekä tavanomaisen koti-irtaimiston luovutuksesta saadut voitot.

Luovutustappio vähennetään verovelvollisen saamasta omaisuuden luovutusvoitosta verovuonna ja viitenä seuraavana vuonna 1.1.2010 lukien. Ennen verovuotta 2010 syntyneisiin luovutustappioihin sovelletaan luovutusvuoden ja kolmen sitä seuraavan vuoden määräaikaa.

Verovelvollisen elinkeinotoimintaan kuuluvan omaisuuden myyntiin sovelletaan EVL:n säännöksiä. Maatalouteen kuuluvan rakennuksen ja rakennelman luovutushintaa ja hankintamenoa koskevat säännökset ovat MVL:ssa. Maatilan tai sen osan luovutuksesta saadut voitot verotetaan TVL:n mukaan.

Oikeuskäytännöllä on luovutusvoiton verotusta koskevien säännösten tulkinnassa keskeinen merkitys. Jäljempänä on viitattu myös vanhempaan oikeuskäytäntöön siltä osin, kuin päätöksistä ilmenevillä periaatteilla on merkitystä nykyisiä säännöksiä sovellettaessa.

Vastikkeellinen luovutus

Kauppa ja vaihto

Luovutusvoittoa voi syntyä vastikkeellisissa luovutuksissa, joista tavallisimpia ovat kauppa ja vaihto. Vastikkeen laadulla ei ole merkitystä, kunhan se vain on rahanarvoinen etuus. Luovutettava omaisuus voi olla kiinteää tai irtainta eikä sillä, kummasta omaisuuslajista on kysymys, ole yleensä merkitystä luovutusvoittoa verotettaessa. Myyntivoitosta verottaminen tulee kysymykseen myös esim. vanhempien ja lasten välisissä vastikkeellisissa luovutuksissa, mutta verotusta voi lieventää sukupolvenvaihdosluovutusta koskeva säännös, jota selvitetään jäljempänä.

Jakolainsäädännön mukaista tilusvaihtoa ei ole pidetty vaihtona (KHO 1976 II 535). Kiinteistönmuodostamislain 58 §:n 1 momentin mukainen vapaaehtoinen tilusvaihto ei ollut tuloverolain 32 §:ssä tarkoitettu luovutus (KHO 2006:81). Vastikkeellinen vaihto sitä vastoin tapahtuu esim., jos kaksi sisarusta, jotka omistavat yhdessä kaksi kiinteistöä määräosin, purkavat yhteisomistussuhteen siten, että toiselle tulee toinen ja toiselle toinen kiinteistöistä. Vastikkeellinen luovutus tapahtuu myös mm. yhteisen vesijätön jaossa, jos jakoa toimitettaessa käytetään lunastusmenettelyä.

Omaisuuden luovutusta ei ole katsottu tapahtuvan, jos omistaja yhteismetsälain mukaisesti liittää metsätilansa yhteismetsään yhteismetsäosuutta vastaan (KHO:2002:83). Päätöksen perusteluissa todetaan, että yhteismetsä on kiinteistöjaotuksellisesti kiinteistöjen yhteinen alue. Se kuuluu murto-osina niihin kiinteistöihin, joilla on osuus yhteismetsään. Kiinteistön osuutta yhteismetsään ei saa erikseen luovuttaa tai siirtää eikä pidättää, ellei nimenomaisesti toisin säädetä.

Saantoa ei ole luovutusvoittoverotuksessa katsottu tapahtuneen, kun osakeyhtiön osakkeiden murto-osainen yhteisomistus on pu-

rettu jakamalla osakkeet tasan yhteisomistajien kesken (KHO 1981 II 566). Päätöksestä ilmenevää periaatetta voidaan soveltaa osakkeiden yhteisomistuksen purkamisiin vastaavissa tapauksissa.

Yhteisomistuksen purkamista pidettiin vaihdonluonteisena luovutuksena, kun omistajat aikoivat jakaa keskenään useiden asuinhuoneistojen hallintaan oikeuttavat osakkeet, jotka he yhdessä omistivat (KHO 2001/2460). Purkaminen oli tarkoitus toteuttaa siten, että kukin saisi järjestelyssä yksin omistukseensa tiettyjen huoneistojen hallintaan oikeuttavat osakkeet ja luovuttaisi osuutensa muiden täyteen omistukseen tulevista huoneistoista.

Kiinteä ja irtain omaisuus

Kiinteän ja irtaimen omaisuuden erottamisella toisistaan on merkitystä lähinnä sukupolvenvaihdosluovutusta ja osittain verovapaita luovutusvoittoja koskevia TVL:n säännöksiä sovellettaessa.

Kiinteää omaisuutta ovat mm. maa- ja metsätilat, koskiosuudet, tontit ja muut maa-alueet kuten erottamattomat määräalat sekä niillä olevat maanomistajalle kuuluvat rakennukset. Osuus yhteismetsään (KHO 1974 II 557) ja yhtymänä hallittuun kiinteistöön on osakkaan kiinteää omaisuutta. Verotuksessa pidetään kiinteänä omaisuutena lisäksi sellaista toisen maalla olevaa rakennusta, rakennelmaa tai muuta laitosta, joka hallintaoikeuksineen maahan voidaan maanomistajaa kuulematta luovuttaa kolmannelle henkilölle (TVL 6 §). Rakennuksen luovuttaminen erikseen ilman siirtokelpoista vuokraoikeutta on irtaimen luovutus (vrt. KHO 1992 B 519).

Muu kuin edellä tarkoitettu omaisuus on irtainta. Siihen kuuluvat irtainten esineiden lisäksi esim. osakkeet, merkintäoikeudet, osuuskunnan osuudet sekä osuudet avoimissa yhtiöissä, kommandiittiyhtiöissä ja jakamattomissa kuolinpesissä, joukkovelkakirjat ja sijoitusrahaston rahasto-osuudet.

Vastike, jonka verovelvollinen saa luopuessaan kiinteistön lahjoituksen yhteydessä aikoinaan pidättämästään hallintaoikeudesta, verotetaan luovutusvoittoa koskevien säännösten mukaan (KHO 2009:13).

Aineeton oikeus

Irtaimeen omaisuuteen kuuluvat myös aineettomat oikeudet, joita ovat esim. tekijänoikeus, patentti, kustannusoikeus ja tavaramerkki. Jos luovutettu hyödyke on luovuttajan itsensä kehittämä aineeton oikeus, luovutukseen ei sovelleta myyntivoittoverotusta koskevia säännöksiä (mm. KHO 1992 B 515, joka koskee taiteilijan omaan toimintaan perustuvan tavaramerkin luovutuksesta saatua tuloa). Luovutushinta on näissä tapauksissa TVL:n mukaan verotettaessa ansiotuloa. Jos aineettoman oikeuden myyjä on muu kuin sen kehittäjä, sovelletaan luovutusvoittoa koskevia säännöksiä.

Tekijänoikeuden ja muun aineettoman oikeuden käyttämisestä saatuun korvaukseen ei sovelleta luovutusvoittoa koskevia säännöksiä. Korvaus, joka perustuu verovelvollisen itse kehittämään tai lahjaksi saamaan tekijänoikeuteen, on ansiotuloa. Jos tekijänoikeus on siirtynyt verovelvolliselle perintönä tai testamentilla tai hän on hankkinut sen vastiketta vastaan, sen käyttämisestä saatu korvaus on pääomatuloa (TVL 52 §).

Pakkohuutokauppa yms. menettely

TVL 49 §:ssä säädetty erityiskohtelu koskee pakkolunastusta ja siihen rinnastettavaa menettelyä (ks. jäljempää Osittain verovapaat luovutusvoitot). Säännöstä ei sovelleta pakkohuutokaupalla tai siihen verrattavalla menettelyllä tapahtuneeseen omaisuuden luovutukseen (mm. KHO 1975 II 546).

Yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/1993) mukainen tuomioistuimen vahvistama maksuohjelma voi sisältää mm. omaisuuden muuttamisen rahaksi laissa tarkemmin säädetyllä tavalla. Myös vapaaehtoinen velkojen järjestely voi johtaa omaisuuden rahaksi muuttamiseen.

Luovutusvoitto on verovelvollisen veronalaista tuloa, vaikka luovutushinta menisi velkojen suoritukseksi (mm. KHO 1996/1872).

Siinä verovelvollisen omistamat osakkeet olivat pankissa vakuutena hänen puolisonsa pääasiassa omistaman, sittemmin konkurssiin menneen osakeyhtiön veloista, joiden maksuun pankki käytti osakkeiden kauppahinnan (ks. myös jäljempää Luovutushinta).

VML 88.2 §:n 1 kohtaan on 30.12.2002 annetulla lailla (1274/2002) lisätty säännös, jonka mukaan vapautus verosta voidaan myöntää muun muassa, jos siihen on verovelvollisen velkajärjestelyn vuoksi erityisiä syitä. Hallituksen esityksen (HE 98/2002) perusteluissa todetaan, että käytännössä tässä säännöksessä tarkoitettu osittainen tai täydellinen vapauttaminen verosta voisi koskea lähinnä vain omaisuuden luovutusvoittoon perustuvaa veroa.

Kaupan purkaminen

Asianosaisten vapaaehtoisella sopimuksella purkama kauppa katsotaan myyntivoittoa verotettaessa yleensä uudeksi kaupaksi. Jos kaupan purkaminen kuitenkin on johtunut luovuttajan oikeustoimikelvottomuudesta, tarvittavan luvan saamatta jäämisestä tai joissakin tapauksissa myös ostajan maksukyvyttömyydestä tai muusta sellaisesta syystä, jonka perusteella purkaminen oikeudenkäyntiteitse olisi ollut mahdollista, purettua luovutusta ei ole otettu verotuksessa huomioon (mm. KHO 1980 II 573 ja 574). Jos myyjä saa kaupan purkamisen yhteydessä osan kauppahinnasta korvauksena saamatta jääneestä myyntivoitosta, korvaus on sen vuoden veronalaista pääomatuloa, jonka aikana kauppa puretaan (KVL 1993/74).

Apportti

Osake voidaan merkitä siten, että siihen liitetään oikeus tai velvollisuus sijoittaa yhtiöön osaketta vastaan muuta omaisuutta kuin rahaa. Tällaisen apporttiomaisuuden sijoittamista osakeyhtiöön pidetään verotuksessa vaihtona, jossa annetaan vastikkeellisesti omaisuutta ja saadaan vastikkeellisesti osakkeita. Apporttina osakeyhtiöön sijoitetun omaisuuden luovutushinnaksi katsotaan sen käypä arvo luovutushetkellä (KHO 1993/5330). Samaa arvoa pidetään osakkaan saamien osakkeiden hankintamenona.

Luovutuksen katsottiin olevan apporttiin verrattava sijoitus, kun osakas myi osakkeensa perustamalleen yhtiölle käypää hintaa alempaan hintaan, jolloin luovutusvoittoa laskettaessa osakkeiden luovutushintana pidettiin niiden käypää arvoa luovutushetkellä (KHO:2009:66).

Jako-osa osakeyhtiöstä

Luovutusvoittoa syntyy, jos osakas saa osakeyhtiön purkautuessa jako-osana enemmän kuin hänen omistamiensa osakkeiden hankintameno on ollut. Purkautuvan yhteisön verotuksessa jaettavan omaisuuden luovutushinnaksi katsotaan sen todennäköistä luovutushintaa vastaava määrä eli käypä arvo (TVL 27 § ja EVL 51d §). Samaa arvoa pidetään osakkaan verotuksessa purkautuvan yhtiön osakkeiden luovutushintana. Saantoajankohtana, jonka mukaan myyntivoiton verottamisen edellytykset ratkaistaan, on pidetty yhtiökokousta, jossa selvitysmiehet ovat esittäneet lopputilityksen (KVL 1986/72).

Pääoman palautus osakeyhtiöstä

Peitellyllä osingolla tarkoitetaan myös omia osakkeita hankkimalla tai lunastamalla taikka osakepääomaa, vararahastoa tai ylikurssirahastoa alentamalla osingosta menevän veron välttämiseksi jaettuja varoja (VML 29.2 §).

Sidotun oman pääoman palauttaminen osakkaille alentamalla vararahastoa tai osakkeiden nimellisarvoa on ollut oikeuskäytännössä esillä tapauksissa KHO:2001:28 ja 2001/1245. Jälkimmäinen koskee TVL:n mukaan verotettavaa osakasta. Pääoman palautusta pidettiin päätöksestä ilmenevissä olosuhteissa osakkeiden luovutushintaan verrattavana veronalaisena pääomatulona. Verovelvollinen sai vähentää osakkeiden hankintamenon pääoman palautusta vastaavalta osalta (ks. myös KVL 2004/60). Pääoman palautuksesta tehty vähennys toisaalta alentaa osakkeiden hankintamenoa. Siltä osin kuin osak-

keelle maksettu pääomanpalautus ylittää osakkeen jäljellä olevan hankintamenon, ylimenevä osa otetaan huomioon verovuoden luovutusvoittona. Pääomanpalautuksesta syntyvä tulo lasketaan hankintameno-olettamalla, jos hankintameno-olettaman mukainen määrä on suurempi kuin osakkeen jäljellä oleva hankintameno. Verovelvollisen luovuttaessa osakkeen, jonka hankintameno on jo vähennetty osakkeelle maksetuista pääomanpalautuksista, luovutusvoitto lasketaan siten, että osakkeen luovutushinnasta vähennetään hankintameno-olettama.

Tarkasteltaessa, onko varojen jakamisen katsottava tapahtuneen osingosta menevän veron välttämiseksi, on kiinnitetty huomiota mm. siihen, että pääoman palautukset eivät ylitä maksetun pääoman määriä eikä niihin käytetä jakokelpoisia varoja (KVL 2004/33, ei julk.). Merkitystä on myös sillä, onko yhtiöllä jakokelpoisia varoja, joita voitaisiin jakaa osinkona.

Uuden OYL:n (264/2006) mukaan osakeyhtiöllä voi olla sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto (SVOP-rahasto). Rahasto voi olla muodostunut osakkaiden pääomansijoituksista tai voittovaroista. Yhtiö voi jakaa osakkailleen varoja SVOP-rahastosta. Siltä osin kuin jaetut varat ovat muodostuneet pääomansijoituksista, varojen jakoa pidetään pääoman palautuksena. Pääomanpalautus otetaan huomioon luovutusvoiton verotuksessa edellä kerrotulla tavalla. Siltä osin kuin jaetut varat ovat muodostuneet voittovaroista, varojen jakoa pidetään osingonjakona (ks. tarkemmin Verohallituksen ohje: uuden osakeyhtiölain vaikutuksia verotukseen 206/345/2007, 8.3.2007).

Omien osakkeiden lunastaminen ja hankkiminen

Jos osakeyhtiö toimintansa aikana lunastaa tai hankkii osakkailtaan omia osakkeitaan, osakkaan verotuksessa luovutukseen sovelletaan luovutusvoiton verotusta koskevia säännöksiä. Jos kuitenkin on ilmeistä, että osakkeiden lunastamiseen tai hankkimiseen on ryhdytty osingosta menevän veron välttämiseksi, jaetut varat katsotaan tältä osin osakkaan tuloksi peiteltynä osingonjakona.

Uuden osakeyhtiölain (264/2006) säännökset yhtiön omien osakkeiden lunastuksesta ja hankkimisesta poikkeavat osin aiemmista säännöksistä. Osakkeiden hankkimisesta puhutaan silloin, kun osakeyhtiö hankkii omia osakkeitaan vapaaehtoisilla kaupoilla. Osakkeiden lunastus on puolestaan pakolla tapahtuvaa osakkeiden ottamista osakkaalta yhtiölle.

Osuusmaksu

Osuusmaksun palautukseen ja siirtoon sovelletaan luovutusvoiton verotusta koskevia säännöksiä. Osuuskunnan jäsenellä on siten kuin osuuskuntalaissa säädetään oikeus saada osuusmaksunsa takaisin, kun jäsenyys osuuskunnassa on päättynyt.

Osuuskuntalain (1488/2001) mukaisesta rahastokorotuksesta, jota aiottiin käyttää muutettaessa osuusmaksut euromääräisiksi, ei ole oikeuskäytännössä (KVL 2002/5, KHO 2002/2478, ei muutosta) katsottu muodostuvan jäsenelle etua korotuksen tapahtuessa. Etu otetaan päätöksen mukaan huomioon luovutusvoiton verotuksessa, joka toimitetaan korotettua osuusmaksua palautettaessa tai siirrettäessä. Osuuden luovutuksesta saatava voitto on sen vuoden tuloa, jona luovutus on tapahtunut. Omistusaika laskettiin korotettua osuusmaksua vastaavalta osalta siitä, kun jäsen oli hankkinut alkuperäisen osuuden. Osuuskunnasta eroaminen on katsottu (KVL 2002/25) osuuden muuksi luovutukseksi, joka tapahtuu TVL 110.2 §:ssä tarkoitetulla tavalla sinä vuonna, jonka aikana jäsen ilmoittaa erostaan osuuskunnalle.

Kulutusosuuskuntien jäsenyyden edellyttämät osuudet ovat yleensä pieniä, minkä vuoksi niiden luovutuksiin voi verovuodesta 2005 alkaen tulla sovellettavaksi TVL 48.6 §, 728/2004 (ks. jäljempää Pienten luovutusvoittojen verovapaus).

Vakuutustapahtuma

Vakuutuskorvauksiin sovelletaan niitä koske-

via erityissäännöksiä. Esim. liikennevahingon korvaamiseen liittyvää ajoneuvon luovutusta vakuutusyhtiölle ei ole pidetty sellaisena luovutuksena, johon sovelletaan myyntivoiton verotusta koskevia säännöksiä (KHO 1984 II 569). Verovelvolliselle ei siten voi tässä yhteydessä syntyä luovutusvoittoa eikä -tappiota (ks. myös jäljempää Luovutushintaan lisättävä vahingonkorvaus).

Vastikkeellisen saannon ja luovutuksen ajankohta

Omistusajan pituudella on merkitystä, kun määritetään hankintameno-olettaman suuruutta tai sovelletaan oman asunnon luovutusvoittoa taikka sukupolvenvaihdosluovutusta koskevia säännöksiä. Omistusajan määrittämisessä voidaan edelleen noudattaa aikaisemmassa oikeuskäytännössä muotoutunutta käytäntöä, joka jossain määrin poikkeaa varallisuusverotuksessa sovellettavista yleisistä siviilioikeuden periaatteista.

Pääsääntönä kaupantekopäivä

Luovutusvoittojen verotukseen liittyvät määräajat lasketaan osto- tai muun hankintasopimuksen tekemisestä luovutussopimuksen tekemiseen. Ratkaiseva on yleensä sitovan lopullisen kauppakirjan tekemisajankohta. Kauppakirjaan otetut sopimuksenvaraiset ehdot, joiden mukaan omistusoikeus siirtyy myöhempänä ajankohtana, eivät yleensä muuta omistusajan alkamis- tai päättymisajankohtaa (ks. myös jäljempää Luovutusvoiton jaksottaminen). Luovutusajankohdan määrittelyssä voi tulla sovellettavaksi VML 28 §:n veronkiertämistä koskeva säännös, jos esim. vuokrauksella tai muulla järjestelyllä on toteutettu omistajanvaihdoksen kaltainen tilanne tekemättä lopullista kauppaa.

Kiinteistön kauppa

Kiinteistön kaupassa ratkaiseva on lainmukaisen lopullisen kauppakirjan allekirjoittamisajankohta. Määrämuodossa tehdyn esisopimuksen on oikeuskäytännössä katsottu aloittavan omistusajan tapauksissa, joissa ostaja on sopimuksen perusteella maksanut olennaisen osan kauppahinnasta ja saanut kiinteistön hallintaansa (mm. KHO 1981 II 576). Tällaisen esisopimuksen voidaan myös katsoa päättävän omistusajan. Jos kiinteistön hallinta ei ole siirtynyt esisopimuksen perusteella, määräajat lasketaan lopullisen kauppakirjan allekirjoittamisesta.

Kiinteistön omistusaikaa määritettäessä merkityksellinen on maapohjan hankinta-aika. Siitä lasketaan myös kiinteistön kaupassa luovutettavien rakennusten hankinta-aika, vaikka rakennukset olisi rakennettu myöhemmin. Jos kiinteistö muodostuu rakennuksesta ja siirtokelpoisesta maanvuokraoikeudesta, siirtokelpoista vuokraoikeutta koskevan sopimuksen tekeminen aloittaa omistusajan. Maapohjan ostaminen myöhemmin omaksi ei muodosta uutta saantoa.

Osakkeiden kauppa

Osakkeiden ja muiden arvopapereiden omistusaikaa määritettäessä ratkaiseva on kaupantekohetki, joka on yleensä kauppakirjan allekirjoitusajankohta (ks. myös jäljempää Osakkeet ja merkintäoikeudet). Osakeyhtiötä perustettaessa osakkeet katsotaan hankituiksi silloin, kun osakkeet merkitään ja perustamiskirja allekirjoitetaan (esim. KVL 1980/668). Jos huoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet on ostettu perustajaosakkaalta ennen asunto-osakeyhtiön omistaman rakennuksen valmistumista, omistusaika alkaa osakkeiden ostamisesta tehdystä sitovasta sopimuksesta.

Henkilöyhtiön ja osakkaiden omaisuuden siirrot

Varojen sijoittaminen avoimeen yhtiöön tai kommandiittiyhtiöön ja niiden ottaminen yhtiöstä katkaisee luovutusvoiton verotuksessa omistusajan (TVL 46.3 §). Sen mukaan, jos avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö luovuttaa omaisuutta, jonka yhtiömies on sijoittanut yhtiöön sitä perustettaessa tai myöhemmin, taikka yhtiömies tai entinen yhtiömies luovuttaa omaisuuttaan, jonka hän on ottanut yhtiöstä, omistusaika lasketaan ajankohdasta, jolloin yhtiömies on sijoittanut omaisuuden

yhtiöön tai ottanut omaisuuden yhtiöstä (ks. jäljempää Henkilöyhtiöön sijoitettu ja sieltä otettu omaisuus). Säännöstä ei sovelleta, jos kysymyksessä on TVL 24 §:ssä tarkoitettu toimintamuodon muutos.

Eräät yritysjärjestelyt

Toimintamuodon muutokset

TVL 24 §:ssä on esimerkkejä erilaisista muodonmuutostilanteista, joissa aikaisemmin harjoitettuun toimintaan liittyvät varat ja velat siirretään kirjanpidon jatkuvuusperiaatetta noudattaen uuteen yritysmuotoon siten, että varaukset eivät purkaudu eivätkä poistot palaudu. Mainitun pykälän 3 momentin mukaan tällainen toimintamuodon muutos ei ole siirtyvään toimintaan liittyvää omaisuutta luovutettaessa saanto, vaan omistusajat lasketaan ennen muodonmuutosta tapahtuneesta saannosta.

Toimintamuodon muutoksia koskevia TVL 24.1-3 §:n säännöksiä sovelletaan pykälän 6 momentin (1515/2001) mukaan myös säästöpankin ja osuuspankin toimintamuodon muutoksiin.

Osakkaan saannon ajankohta

Toimintamuodon muutoksessa saatujen, osakkaan aikaisempaa osuutta vastaavien uuden henkilöyhtiön osuuksien ja osakeyhtiön osakkeiden hankinta-ajankohdasta säädetään TVL 24.4 §:ssä. Sen mukaan pykälän 1 momentin 2 ja 5 kohdissa tarkoitetuissa tapauksissa katsotaan uuden yhtiön osakkeet tai osuudet saaduiksi silloin, kun verovelvollinen on hankkinut osuutensa ennen toimintamuodon muutosta toimineessa yhtiössä tai kuolinpesässä. Säännös koskee omistusajan laskemista tapauksissa, joissa

- kuolinpesän harjoittamaa elinkeinotoimintaa tai maa- tai metsätaloutta jatkamaan perustetaan avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö, johon vähintään yksi kuolinpesän osakkaista tulee avoimen yhtiön yhtiömieheksi tai kommandiittiyhtiön vastuunalaiseksi yhtiömieheksi, tai osakeyhtiö, jonka osakkeet merkitsee yksi tai useampi kuolinpesän osakas, tai
- avoin yhtiö muutetaan kommandiittiyhtiöksi tai osakeyhtiöksi taikka kommandiittiyhtiö avoimeksi yhtiöksi tai osakeyhtiöksi avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetussa laissa (389/1988) tarkoitetulla tavalla.

Jos verovelvollisen suhteellinen osuus yhtiössä kasvaa muodonmuutoksen yhteydessä, lisäosuuden omistusaika alkaa muodonmuutoksesta.

TVL 24.4 §:n säännös omistusajan laskemisesta yritysmuodon muutoksissa koskee kuolinpesän ja avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön muodonmuutoksia. Jos yksityisliikkeestä, ammatista, laivanisännistöyhtiöstä tai muusta yhtymästä kuin avoimesta tai kommandiittiyhtiöstä muodostetaan yhtiö, sen osakkeet tai osuudet katsotaan hankituiksi silloin, kun uusi yhtiö perustettiin.

Osuuskunnan osuutta vastaavat uuden osakeyhtiön osakkeet katsotaan hankituiksi silloin, kun verovelvollinen on hankkinut osuutensa ennen muodonmuutosta toimineessa osuuskunnassa (TVL 24.4 §, 475/1998). Edellytyksenä on, että osakeyhtiöksi muuttaminen tapahtuu mainitun pykälän 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetulla tavalla tasejatkuvuutta noudattaen. Säännöstä sovelletaan verovuodesta 1997 alkaen.

Omistusajan katkeamisen estävä vastaava muutos TVL 24.4 §:ään (1170/1998) on tehty silmällä pitäen taloudellisen yhdistyksen muuttamista osuuskunnaksi. Uuden osuuskunnan osuudet katsotaan tässä tapauksessa hankituiksi silloin, kun verovelvollinen on hankkinut osuutensa ennen muodonmuutosta toimineessa taloudellisessa yhdistyksessä. Säännöstä sovelletaan vuodesta 1998 alkaen. Esim. Helsingin Puhelinyhdistyksen muuttuminen osuuskunnaksi vuonna 1998 ja edelleen osakeyhtiöksi vuonna 1999 ei siten katkaise omistusaikaa. Jos henkilö, joka on ollut mainitun yhdistyksen jäsen ennen muodonmuutosta, myy siinä saamansa osuuskunnan osuustodistuksen tai sen perusteella saamansa osakkeet osakeyhtiöksi muuttamisen

jälkeen, omistusaika lasketaan siitä, kun hän on tullut yhdistyksen jäseneksi.

Sulautuminen

Yhteisöjen ja yhtymien sulautumisesta (fuusio) ja jakautumisesta annetut EVL:n säännökset koskevat soveltuvin osin myös TVL:n nojalla verotettavia verovelvollisia (TVL 28 §, 1734/1995).

EVL:n sulautumista, jakautumista ja osakevaihtoa koskevia säännöksiä sovelletaan, jos osapuolina ovat kotimaiset osakeyhtiöt. Sen mukaan kuin EVL 52.2 §:ssä säädetään soveltaminen tulee kysymykseen myös tapauksissa, joissa järjestely koskee kahdessa tai useammassa Euroopan unionin jäsenvaltiossa asuvia yhtiöitä.

Sulautumisessa sovelletaan tietyin edellytyksin jatkuvuusperiaatetta sekä yhtiön että osakkaan verotuksessa. Sulautuvan yhtiön osakkeenomistajan verotuksessa osakkeiden vaihtamista vastaanottavan yhtiön liikkeeseen laskemiin uusiin osakkeisin ei EVL 52b.4 §:n (1733/1995) mukaan pidetä osakkeiden luovutuksena. Siltä osin kuin sulautumisvastikkeena saadaan rahaa, sulautumista pidetään osakkeiden luovutuksena.

Jos vastikkeena saatuja osakkeita luovutetaan edelleen, niiden hankintamenona pidetään luovutusvoittoa laskettaessa sulautuneen yhtiön osakkeiden hankintamenoa vastaavaa määrää. Osakkeiden omistusaika näissä tapauksissa lasketaan siitä, kun verovelvollinen on hankkinut sulautuneen yhtiön osakkeet, joiden perusteella hän on uudet osakkeet saanut.

Esimerkki

A on ostanut C Oy:n osakkeita 6 000 kpl 10 500 eurolla 10.10.1997. C Oy sulautui K Oy:öön v. 1999 siten, että neljällä C Oy:n osakkeella sai yhden K Oy:n osakkeen. Vuonna 2007 A myy saamiaan K Oy:n osakeita 1 000 kpl 8 500 eurolla. Luovutusvoittoa laskettaessa yhden K Oy:n osakkeen hankintameno saadaan jakamalla sulautuneen C Oy:n osakkeiden hankintameno 10 500 euroa 1 500:lla, eli A:n fuusiossa saamien K Oy:n osakkeiden lukumäärällä. Myytyjen osakkeiden hankintahinnaksi saadaan 1 000 kpl x 7 euroa = 7 000 euroa.

EVL 52a §:n mukaan sulautumisella tarkoitetaan järjestelyä, jossa yksi tai useampi osakeyhtiö (sulautuva yhtiö) purkautuen selvitysmenettelyttä siirtää kaikki varansa ja velkansa toiselle osakeyhtiölle (vastaanottavalle yhtiölle). Sulautumista koskevien säännösten soveltaminen verotuksessa edellyttää, että sulautuvan yhtiön osakkeenomistajat saavat vastikkeena omistamiensa osakkeiden mukaisessa suhteessa vastaanottavan yhtiön liikkeeseen laskemia uusia osakkeita. Sulautumisvastikkeena voidaan antaa myös rahaa, kuitenkin enintään 10 prosenttia vastikkeena annettavien osakkeiden yhteenlasketusta nimellisarvosta.

Verotuksessa sovellettavat säännökset eivät yhtiöoikeudellisista säännöksistä poiketen salli muun kuin edellä mainitun omaisuuden käyttämistä sulautumisvastikkeena. Esimerkiksi yhtiön haltuun joutuneita omia osakkeita ei voida käyttää vastikkeena. Jos sulautuminen toteutetaan siten, että EVL 52a §:n edellytykset eivät täyty, jatkuvuusperiaatetta ei voida soveltaa. Sulautuvan yhtiön ja sen osakkaiden kannalta tilannetta käsitellään tällöin purkautumisena, jossa osakkaille syntyy luovutusvoittoa tai -tappiota.

Sulautumista koskevia säännöksiä ei sovelleta, jos verovelvollinen vapaaehtoisella sopimuksella ennen sulautumista vaihtaa osakkeensa vastaanottavan yhtiön osakkeisiin.

Korvaus, jonka osakeyhtiö oli velvoitettu suorittamaan osakkeenomistajan oikeusaseman menetyksestä, katsottiin TVL 78 §:ssä tarkoitetuksi verovapaaksi vahingonkorvaukseksi (KVL 2001/24). Yhtiö oli mitätöinyt sulautumisvastikkeeksi tarkoitetut osakkeensa, joita sulautuneiden yhtiöiden osakkaat eivät pitkän ajan kuluttuakaan olleet ilmoittautuneet vaihtamaan.

Jakautuminen

Jakautumisessa noudatetaan EVL 52c §:n

(1733/1995) mukaan jatkuvuusperiaatetta, jos lainkohdassa tarkoitetut edellytykset täyttyvät.

Osakkaiden verotuksessa jakautuvan yhtiön osakkeiden vaihtamista vastaanottavan yhtiön osakkeisiin EVL 52c §:ssä tarkoitetussa menettelyssä ei pidetä luovutuksena. Jakautumisessa vastikkeena saatujen vastaanottavan yhtiön osakkeiden hankintameno ja hankinta-ajankohta määräytyvät jakautuvan yhtiön osakkeiden hankinnan perusteella.

Osakkeiden hankintamenoksi katsotaan pääsäännön mukaan se osa jakautuvan yhtiön osakkeiden hankintamenosta, joka vastaa vastaanottavalle yhtiölle siirtynyttä osaa jakautuvan yhtiön nettovarallisuudesta. Jos on ilmeistä, että vastaanottavien yhtiöiden nettovarallisuuksien suhde olennaisesti poikkeaa näiden yhtiöiden osakkeiden käypien arvojen suhteesta, jakoperusteena käytetään käypien arvojen suhdetta (ks. KVL 1999/48).

Osakevaihto

Luovutuksena ei verotuksessa pidetä EVL 52f §:ssä tarkoitettua osakevaihtoa (TVL 45.2 §, 1734/1995). Siltä osin kuin vastikkeena saadaan rahaa, vaihtoa pidetään osakkeiden luovutuksena. Osakevaihtoa koskevien säännösten soveltamisesta muiden kuin kotimaisten osakeyhtiöiden osakkeiden vaihtoon säädetään EVL 52.2 §:ssä (ks. edellä Sulautuminen).

Koska osakevaihtoa ei pidetä verotuksessa luovutuksena, luovutusvoiton verotus tulee kysymykseen vasta, kun vaihdossa saadut osakkeet luovutetaan edelleen. Luovutusvoittoa laskettaessa osakevaihdossa vastaanotettujen osakkeiden hankintamenona pidetään luovutettujen osakkeiden verotuksessa poistamatta olevaa hankintamenon osaa. Saatujen osakkeiden hankinta-ajankohta ja sen mukaan laskettava hankintameno-olettama määräytyvät osakevaihdossa luovutettujen osakkeiden hankinta-ajan mukaan. Säännöksissä ei ole asetettu osakevaihtoon osallistuvia osakkeenomistajia koskevia edellytyksiä, joten säännöksiä sovelletaan sekä luonnollisiin että juridisiin henkilöihin. Säännöksien soveltamisen esteenä osakeyhtiön osakkaan verotuksessa ei ollut se seikka, että osakevaihdossa osakkeet hankkiva yhtiö oli tuloverolain mukaan verotettava verovelvollinen (KHO 2006/943).

EVL 52f §:ssä (1733/1995) osakevaihdolla tarkoitetaan järjestelyä, jossa osakeyhtiö hankkii sellaisen osuuden toisen yhtiön osakkeista, että hankitut osakkeet yksin tai yhdessä aiemmin hankittujen osakkeiden kanssa tuottavat enemmän kuin puolet toisen yhtiön kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Jos yhtiön aikaisemmin omistamat osakkeet ovat jo tuottaneet yli puolet äänimäärästä, osakevaihtoa koskevaa säännöstä ei voida soveltaa (KVL 1999/119). Osakkeita hankkiva yhtiö voi antaa vastikkeena toisen yhtiön osakkeenomistajille liikkeeseen laskemiaan uusia osakkeita. Järjestelyssä osa vastikkeesta voidaan antaa myös rahana, ei kuitenkaan enempää kuin 10 prosenttia vastikkeena annettujen osakkeiden nimellisarvosta. Kaupparekisteriin merkitsemättömän perustettavan yhtiön osakkeita ei ratkaisussa KHO 2005/254 pidetty EVL 52f §:ssä tarkoitettuina uusina osakkeina.

Luovutusvoittoverotuksen turvaamiseksi osakevaihdossa verottamatta jäävä tulo luetaan tuloksi, jos verovelvollinen siirtyy osakevaihdon jälkeen samana tai kolmena seuraavana vuonna muussa valtiossa kuin Suomessa asuvaksi. Tulo verotetaan sen vuoden tulona, jona henkilö siirtyy muualla asuvaksi (EVL 52f. 3 § ja TVL 45.2 §).

Veronkiertosäännös

Veron kiertämiseksi tehtyihin järjestelyihin voidaan puuttua EVL 52h §:n nojalla. Säännöksen soveltaminen tulee kysymykseen, jos on ilmeistä, että sulautumisen, jakautumisen, liiketoimintasiirron tai osakevaihdon yksinomaisena tai yhtenä pääasiallisena tarkoituksena on veronkierto tai verotuksen välttäminen. Jos järjestelyä pidetään veronkiertona, menetetään EVL 52-52h§:ssä tarkoitetut jatkuvuudesta johtuvat edut. Veronkiertosään-

nöksen tarkoituksena ei ole estää normaalia verosuunnittelua, vaan torjua etujen myöntäminen silloin, kun järjestely toteutetaan puhtaasti verotuksellisista syistä tai verotukselliset tekijät ovat pääasiallisin syy koko järjestelylle.

Yritysjärjestelyjä koskevia säännöksiä on käsitelty 10.1.1997 päivätyssä Verohallituksen tiedotteessa 1/1997 ja 28.11.2000 päivätyssä ohjeessa Dnro 3311/345/2000.

Vastikkeettomat saannot

Luovutusvoiton verotuksessa verovelvollisen saannon vastikkeettomuudella on merkitystä lähinnä hankintamenoa määritettäessä sekä sukupolvenvaihdosluovutusta koskevia säännöksiä sovellettaessa. Ositussaannoissa erityispiirteenä on jatkuvuusperiaate, jota sovelletaan omistusaikaa ja hankintamenoa määritettäessä.

Perintö ja lahja

Vastikkeettomia saantoja ovat esim. perintö, testamenttisaanto ja lahja. Perityn ja testamentilla saadun omaisuuden omistusaika lasketaan perittävän kuolemasta. Perinnönjaolla, testamentin tiedoksiannolla yms. toimenpiteillä ei ole merkitystä omistusaikaa määritettäessä (mm. KHO 1990 B 536, ks. jäljempää Kuolinpesä ja oman asunnon luovutusvoitto).

Jos perinnönjaossa on merkittävästi poikettu lainmukaisista osuuksista tai käytetty pesän ulkopuolisia varoja tietyn omaisuuden saamiseksi, saannon voidaan osittain katsoa tapahtuneen jaossa. Jos perillinen esim. käyttää pesän ulkopuolisia varoja maksaakseen toisille perillisille heidän osuutensa kuolinpesästä, johon kuuluu vain osakehuoneisto, osakkeiden saantoa pidetään tältä osin vastikkeellisena.

Perillisen saanto ei muutu vastikkeelliseksi, jos hän pitää perintönä tulleen omaisuuden ja maksaa tasingon pesän ulkopuolisista varoista (KHO 1986 II 562). Siinä omaisuutta isänsä jälkeen perineen pojan saantoa ei pidetty osittain vastikkeellisena, kun hän suoritti äidilleen avioliittolain 103 §:ssä tarkoitettua tasinkoa pesän ulkopuolisista varoista. Mainitun lainkohdan mukaan saa se osapuoli, jonka tulee osituksessa luovuttaa omaisuutta, itse päättää, mitä hän haluaa luovuttaa. Sellaisen omaisuuden sijaan, jonka haluaa itse pitää, voi antaa rahaa omaisuudelle osituksessa määrätyn arvon mukaan.

Ositussaanto

Vastikkeettomiin saantoihin kuuluu myös ositussaanto. Osituksessa puretaan puolisoiden aviovarallisuussuhde tapauksissa, joissa puolisolla on avio-oikeus toisen puolison omaisuuteen. Ositus voidaan toimittaa avio-oikeuden toteuttamiseksi, jos puoliso on kuollut tai puolisot ovat eronneet tai avioero on vireillä. Puoliso, jonka avio-oikeuden alaisen omaisuuden arvo on pienempi, on oikeutettu osituksessa saamaan toiselta puolisolta omaisuutta tasinkona siten, että puolisoiden osuudet heidän avio-oikeuden alaisesta omaisuudestaan tulevat yhtä suuriksi. Osituksessa voidaan myös purkaa puolisoiden yhteisomistus.

Jos puoliso käyttää osituksessa pesän ulkopuolisia varoja saadakseen toisen puolison omaisuutta, hänen saantonsa on siltä osin vastikkeellinen. Ositussaantoa ei pidetty vastikkeellisena, kun verovelvollinen oli saanut kiinteistön sitä vastaan, että hän luopui vaatimasta lapsen elatusmaksuja (KHO 1977 II 569, ks. myös 1983 II 571, jossa avioerotuomion mukaan suoritettava vahingonkorvaus kuitattiin maksetuksi siten, että vaimo sai osituksessa miehen omistamat asunto-osakkeet). Sitävastoin tapauksessa, jossa vaimo luopui osuudestaan puolisoiden yhteiseen kiinteistöön ja sai korvaukseksi pesän ulkopuolisia varoja, vaimoa verotettiin luovutusvoitosta (KHO 1992/2235).

Saantoa ei tapahdu, jos verovelvollinen saa osituksessa pitää aikaisemmin omistamansa omaisuuden. Pesän ulkopuolisista varoista maksettua tasinkoa ei tällaisessa tapauksessa ole katsottu verovelvollisen pitämän omaisuuden hankintamenoksi (KHO 1988 B 532).

Ositussaannon ajankohta

Luovutusvoiton verotuksessa osituksessa saadun omaisuuden omistusaika ja hankintameno lasketaan TVL 46.2 §:n mukaan *ositussaantoa edeltäneestä saannosta.* Omistusaikaa määritettäessä ratkaiseva on siten edellisen omistajan, eli puolison saannon ajankohta.

Jos puoliso käyttää osituksessa pesän ulkopuolisia varoja saadakseen toisen puolison omaisuutta, omistusaika lasketaan siltä osin osituksen toimittamisajankohdasta (ks. myös jäljempää Vastikkeetta saadun hyödykkeen hankintameno sekä Omistus- ja asumisaika).

Osittain vastikkeeton saanto

Osittain vastikkeettomia saantoja ovat esim. sellaiset alihintaan tapahtuneet kaupat, joissa omaisuus katsotaan saaduksi osittain lahjana. Osakkeiden saantoa on pidetty osittain vastikkeettomana esim., jos verovelvollinen on saanut merkintäoikeudet lahjana, mutta maksanut merkintähinnan itse (KHO 1984/924).

Perinnönjaossa tapahtunut saanto voi myös olla osittain vastikkeellinen, jos verovelvollinen on saanut omaisuutta siten, että hän on maksanut siitä käyttäen pesän ulkopuolisia varoja (esim. KVL 1987/63 ja KHO 1990 B 536). Ensiksi mainitussa tapauksessa kaksi kuolinpesän osakasta olivat osittaisessa perinnönjaossa maksaneet pesän ulkopuolisista varoista vastiketta kolmannelle perilliselle X:lle. Kun yksi kuolinpesään kuuluvista kiinteistöistä myöhemmin myytiin, saantoa pidettiin vastikkeellisena X:lle suoritetun vastikkeen osuutta kuolinpesän varoista vastaavalta osalta. Vastikkeellisen saannon osalta omistusaika laskettiin osittaisesta perinnönjaosta.

Perinnönjakoon liittyvästä järjestelystä oli kysymys KVL:n päätöksessä 1995/81. Siinä oli tarkoitus perinnönjaon jälkeen tehdä halkomistoimitus ja jakaa muodostetut tilat. Arvokkaimman tilan saanut maksaisi järjestelyssä puustotilikorvauksen muodossa korvausta muille osakkaille. Hänen saantoaan pidettiin korvausta vastaavalta osalta vastikkeellisena. Vähempiarvoisen tilan saajalle maksettua korvausta verotetaan päätöksen mukaan luovutusvoiton verotusta koskevien säännösten mukaan (ks. luku 14, Metsäverotus).

Verovelvollisuus

Luonnollinen henkilö

Jokainen luonnollinen henkilö on eri verovelvollinen. Perheenjäsenten yhdessä omistaman hyödykkeen myynnistä saatu luovutusvoitto lasketaan kunkin osalta itsenäisesti. Jos luovutettu omaisuus on esim. puolisoiden yhdessä omistamaa tavanomaista koti-irtaimistoa, kummankin saamasta luovutusvoitosta on verovapaata 5 000 euroa vuodessa. Myös verotusyhtymänä hallitun kiinteistön luovutuksesta saadusta voitosta verotetaan kutakin osaomistajaa. Osaomistajien saantotapa ja hankintameno sekä voiton hankkimisesta aiheutuneet menot voivat poiketa toisistaan.

Henkilöä, joka ei ole verovuonna asunut Suomessa, voidaan verottaa täällä eräistä luovutusvoitoista, mikäli verosopimusten määräyksistä ei muuta johdu. Tällaisia ovat voitot, jotka henkilö on saanut Suomessa olevan kiinteistön tai suomalaisen asunto-osakeyhtiön taikka sellaisen muun osakeyhtiön tai osuuskunnan, jonka kokonaisvaroista enemmän kuin 50 prosenttia muodostuu yhdestä tai useammasta täällä olevasta kiinteistöstä, osakkeiden tai osuuksien luovutuksesta (TVL 10 §).

Yleishyödyllinen yhteisö

TVL 22 §:ssä tarkoitettu yleishyödyllinen yhteisö on verovelvollinen vain elinkeinotulosta ja lisäksi kunnalle ja seurakunnalle eräistä kiinteistötuloista (TVL 23 §). Tulot muun kuin elinkeinotoimintaan kuuluvan omaisuuden myynnistä ovat yleishyödyllisillä yhteisöillä verovapaita.

Väliluovutukset

Tapauksissa, joissa on ennen myyntiä tehty väliluovutus tai hajautettu omaisuutta eri henkilöille ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että vältyttäisiin luovutusvoiton verotuksesta, voi-

daan soveltaa VML 28 §:ää. Kuolinpesän jakamista ennen omaisuuden myyntiä ei ole oikeuskäytännössä yleensä (mm. KHO 1992 B 521) pidetty veronkiertona (ks. luku 17, Veron kiertäminen).

Omaisuuden lahjoittaminen ennen myyntiä saattaa hankintamenoa korottavana tuottaa verohyödyn, jonka tavoittelemiseksi tällaisia järjestelyjä voi esiintyä. Samoin voi verovelvollisen elinkeinotoimintaan kuuluvan omaisuuden lahjoittamisen tarkoituksena joissakin tapauksissa olla myynnin saaminen TVL:n mukaisen luovutusvoiton verotuksen piiriin.

Veroviranomaisella on VML 28.1 §:n mukaan velvollisuus osoittaa, että verosta vapautumisen tarkoitus on ollut olemassa. Kun tällaisen tarkoituksen olemassaolo on todennäköistä, verovelvollisella on velvollisuus osoittaa, että käytetylle menettelylle on myös muita mielekkäitä perusteita.

Lahjoittaminen

Omaisuuden lahjoittaminen sinänsä on hyväksyttävä toimenpide eikä sitä yleensä voida pitää veron kiertämisenä. Menettely voidaan kuitenkin katsoa veron kiertämiseksi, jos olosuhteista ilmenee, että myyjänä tosiasiallisesti on lahjan antaja, jonka käyttöön myös omaisuuden myynnistä saatava kauppahinta tulee (mm. KHO 1973 II 567). Siinä isä lahjoitti kolme tonttia alaikäisille lapsilleen ja lastensa holhoojana yhdessä puolisonsa kanssa myi tontit noin puolentoista vuoden kuluttua. Veron kiertämistarkoitus voi käytännössä yleensä tulla helpommin esille tapauksissa, joissa lahjansaaja on alaikäinen.

Selvitettäessä verovelvollisen toimenpiteiden tarkoitusta ratkaisu on käytännössä yleensä mahdollista perustaa lahjoituksen ja myynnin muodostaman kokonaisuuden arviointiin. Veron kiertämisestä voi olla kysymys, jos lahjoitus ja myynti ovat yhtenäisen suunnitelman osia tai jos omaisuuden myynnistä saadut varat käytetään lahjoittajan tarpeisiin, esim. ostetaan asunto hänen käyttöönsä. Samoin voi olla perusteita pitää menettelyä veron kiertämisenä, jos toteutettu oikeustoimien ketju on kovin epätavallinen. Yksittäistapauksessa tehdyille toimenpiteille saatetaan kuitenkin esittää veroedun tavoitteluun liittymättömiä perusteita

Vanhemmasta oikeuskäytännöstä ilmeneviä periaatteita voidaan myös käyttää lahjoituksen ja myynnin yhteenkuuluvuutta arvioitaessa (mm. KHO 1961 I 18). Toimenpiteiden välillä kulunut aika oli tässä tapauksessa alle vuosi. Kokonaisuutta arvioitaessa otettiin huomioon myös muiden osakkaiden vastaavat toimenpiteet, jotka vahvistivat käsitystä siitä, että jo osakkeita lahjoitettaessa tarkoituksena on tosiasiallisesti ollut yhtiön osakekannan myyminen. Toiseen lopputulokseen on päädytty mm. päätöksessä KHO 1984 II 609, jossa omaisuutta oli lahjoitettu pidemmän ajan kuluessa. Ratkaisuun vaikuttivat välillä kulunut aika ja myynnin syistä esitetty muu selvitys.

Veronkiertosäännöksen soveltaminen lahjaksi saadun omaisuuden luovutuksiin on ollut tulkinnanvaraista. Tilanteen selkiyttämiseksi lakiin on otettu säännökset lahjaksi saadun omaisuuden luovutuksesta syntyvän voiton laskemisesta tapauksissa, joissa omaisuus on ollut lahjansaajalla alle vuoden (ks. jäljempää Vastikkeetta saadun hyödykkeen hankintameno).

Kuolinpesä ja luovutusvoiton verotus

TVL 17.2 §:n mukaan kuolinpesää verotetaan erillisenä verovelvollisena. Elinkeinotoimintaa harjoittavaa kuolinpesää verotetaan kuitenkin erillisenä vain kolmelta perittävän kuolinvuotta seuraavalta vuodelta ja sen jälkeen yhtymänä.

Jakamattomaan kuolinpesään kuuluvan omaisuuden luovutuksesta saatu voitto on kuolinpesän tuloa. Osuus jakamattomaan kuolinpesään on osakkaan irtainta omaisuutta. Sen luovutuksesta syntyvä luovutusvoitto on osakkaan tuloa. Kuolinpesän tai osakkaan voiton taikka tappion määrää laskettaessa omaisuuden hankintamenona pidetään edellä mainituissa tilanteissa perintöverotuk-

sessa käytettyä verotusarvoa. Vaihtoehtoisesti voidaan voiton määrää laskettaessa käyttää hankintameno-olettamaa, jos se on verovelvolliselle edullisempi.

Jakamattomaan kuolinpesään on voitu siihen kuuluvilla varoilla hankkia omaisuutta. Jos tällainen hyödyke myydään ennen jakoa tai sen jälkeen, se katsotaan saaduksi vastikkeellisesti silloin, kun sitova sopimus omaisuuden hankkimisesta on tehty.

Verovuoden aikana kuolleen henkilön kuolinpesää verotetaan TVL 17.1 §:n mukaan sekä vainajan että kuolinpesän tuloista ja kuolinpesään sovelletaan niitä TVL:n säännöksiä, joita vainajaan olisi sovellettu. Kuolinpesään kuuluvan omaisuuden myynnistä saatua voittoa verotettaessa omaisuuden omistusaika kuitenkin lasketaan vainajan kuolinhetkestä myös kuolinvuodelta toimitettavassa verotuksessa (KVL 1989/239, ks. jäljempää Kuolinpesä ja oman asunnon luovutusvoitto).

Luovutus jaon jälkeen

Jos kokonaan tai osittain jaetun kuolinpesän osakas myy jaossa kuolinpesästä saamaansa omaisuutta, luovutusvoitosta verotetaan osakasta (KHO 1992 B 521). Perityn ja testamentilla saadun omaisuuden omistusaika lasketaan perittävän kuolemasta. Perinnönjako, johon ei liity muita oikeustoimia, ei muodosta uutta saantoa (mm. KHO 1990 B 536, ks. jäljempää Kuolinpesä ja oman asunnon luovutusvoitto).

Puolisoiden kuolinpesät

Jos puolisoista molemmat ovat kuolleet, heidän jakamattomia kuolinpesiään verotetaan erillisinä verovelvollisina. Puolisoiden yhdessä omistaman omaisuuden luovutuksesta syntyvä luovutusvoitto tai tappio kuuluu kummankin kuolinpesälle heidän omistussuhteidensa mukaan.

Esimerkki

Puolisot, joista mies on kuollut vuonna 1985 ja vaimo vuonna 1997, omistivat yhdessä mm. vapaa-ajan asuntona käytetyn kiinteistön. Puolisoiden jälkeen ei ole toimitettu ositusta eikä perinnönjakoa ja kummankin perilliset ovat heidän kaksi lastaan. Kiinteistö myydään 50 000 eurolla vuonna 2004. Puolisoiden kuolinpesiä verotetaan luovutusvoitosta seuraavasti:

	Miehen k-pesä		Vaimon k-pesä	
Myyntihinta	25 000	euroa	25 000	euroa
./. hankinta-meno-ol.	12 500	euroa	(5 000)	
./. perintöverotusarvo	(4 500)		15 000	euroa
./. kulut (2 000)	(1 000)		1 000	euroa
Luovutusvoitto	12 500	euroa	9 000	euroa

Jos toiselle kuolinpesistä tulisi luovutustappio, se ei olisi vähennyskelpoinen toiselle syntyvästä luovutusvoitosta.

Puolison yksin omistaman omaisuuden luovutuksesta syntyvä voitto tai tappio kuuluu hänen kuolinpesälleen, jos ositusta tai jakoa ei ole toimitettu. Jos puolisoilla on ollut avio-oikeus toistensa omaisuuteen, luovutusvoittoa laskettaessa käytettävä hankintameno voi koostua kahdesta erisuuruisesta perintöverotuksessa käytetystä verotusarvosta. Ratkaisussa KHO 1997/953 ensiksi kuolleen puolison kuolinpesän luovutusvoittoa laskettaessa hänen yksin omistamansa omaisuuden hankintamenona pidettiin puolikkaan arvon osalta hänen ja toisen puolikkaan osalta viimeksi kuolleen jälkeen toimitetussa peritöverotuksessa käytettyä verotusarvoa. Puolisoilla oli avio-oikeus toistensa omaisuuteen, mutta ositusta ei ollut toimitettu.

Ratkaisun KHO:2007:21 mukaan kummankin puolikkaan hankintameno määritetään näissä tilanteissa erikseen siten, että puolikkaalle vahvistettua perintöverotusarvoa verrataan puolikkaalle kohdistuvasta luovutushinnasta laskettavaan hankintameno-olettamaan ja hankintamenoksi katsotaan näistä määristä suurempi. Hankintameno-olettaman suuruus määräytyy kumpaisenkin puolikkaan osalta erikseen kyseisen puolison kuolinhetken mukaan. Näin saadut hankintamenot

kumpaisellekin puolikkaalle lasketaan yhteen ja yhteenlaskettu määrä vähennetään omaisuuden luovutushinnasta. Ratkaisua on käsitelty Verohallituksen ohjeessa Dnro 599/32/2007, 14.5.2007.

Eloonjäänyt puoliso

Lesken omistama omaisuus ei kuulu kuolinpesään eikä ositus muodosta leskelle uutta saantoa hänen aikaisemmin omistamaansa omaisuuteen (KHO 1976/212). Jos leski on toimitetussa osituksessa saanut puolisolleen kuulunutta omaisuutta, luovutusvoiton verotuksessa lesken omistusaika ja hankintameno lasketaan TVL 46.2 §:n mukaan tältä osin ositussaantoa edeltäneestä saannosta. Ratkaiseva on siten edellisen omistajan, eli tässä tapauksessa vainajan saanto.

Ennen osituksen toimittamista tapahtuneesta myynnistä syntynyt voitto tai tappio kuuluu leskelle tai kuolinpesälle sen mukaan, kuinka puolisot ovat omaisuuden omistaneet. KHO:n päätös 2000/2114, joka koskee maatalouden tuloa, ei merkitse muutosta maatilan tai sen osan luovutuksesta syntyvän voiton verottamiseen omaisuuden omistajan tulona (vrt. luku 4, Verotusyhtymä). Perintöveroa määrättäessä toimitettu laskennallinen ositus ja jako eivät vaikuta omaisuuden omistussuhteisiin.

Jos eloonjäänyt puoliso on saanut kuolleen puolison omaisuutta perintönä, luovutusvoiton verotuksessa sovelletaan samoja säännöksiä kuin yleensä perintönä saatuun omaisuuteen. Eloonjäänyt puoliso perii ensiksi kuolleen puolison, jos perittävältä ei jäänyt rintaperillisiä (PK 3:1). Leski voi saada perintönä kuolleen puolisonsa omaisuutta myös omistusoikeustestamentilla.

Toimintamuodon muutos

Kuolinpesän harjoittamaa toimintaa jatkamaan saatetaan perustaa esim. avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö tai osakeyhtiö. Luovutusvoiton verotuksesta toimintamuodon muutostilanteissa ks. edellä Eräät yritysjärjestelyt. Kuolinpesä saatetaan muodostaa myös yleishyödylliseksi yhteisöksi. Oikeuskäytännössä (KHO 1997/2535) on testamentin määräyksen mukaan yleishyödylliseksi säätiöksi muodostettavaa kuolinpesää pidetty yleishyödyllisenä yhteisönä, vaikka se ei vielä ko. verovuonna ollut aloittanut yleishyödyllistä toimintaansa. Säätiön rekisteröintiä koskeva hakemus oli jätetty oikeusministeriölle, mutta perustamislupaa ei vielä verovuonna ollut annettu.

Luovutukseen sovellettava laki

EVL

Verovelvollisen elinkeinotoimintaan kuuluvasta omaisuudesta saadut luovutushinnat verotetaan EVL:n mukaan.

Rakennustoiminta

Oikeuskäytäntöä elinkeinotoiminnaksi katsottavan toiminnan ja TVL:n piiriin kuuluvan toiminnan rajanvedosta on erityisesti rakennusalalla tai sitä lähellä olevien henkilöiden rakentamis- ja myyntitoiminnasta (ks. myös jäljempää Elinkeinotoimintana pidettävä rakentamis- ja myyntitoiminta). Verovelvollisen toimintaa on pidetty elinkeinotoimintana mm. tapauksissa KHO 1985 II 522 ja KHO 1988 B 510. Viimeksi mainitussa tapauksessa myös asunto-osakeyhtiön perustajaosakkaana olleen perheenjäsenen osalta toimintaa pidettiin elinkeinotoimintana.

Kaavoitettujen maa-alueiden myyntiä ei ole pidetty elinkeinotoimintana tapauksissa, joissa myynti ei ole liittynyt verovelvollisen harjoittamaan elinkeinotoimintaan eikä hän ole hankkinut maata myyntiä varten (KHO 1987 B 572 ja KHO 1985 II 502). Elinkeinotoiminnaksi on oikeuskäytännössä katsottu kiinteistönvälittäjän pidemmän aikaa omistaman metsäkiinteistön myynti (KHO 1988 B 511). Verovelvollisen kauan omistamalleen maatilalle rakentaman vapaa-ajan asunnon myyntiä ei pidetty elinkeinotoimintana, vaikka hän oli kaavoittanut ja kunnostanut rantaalueen ja myynyt sieltä jo aikaisemmin yhden rakentamansa vapaa-ajan asunnon. (KHO

2008:54). Ks. jäljempänä myös Elinkeinotoimintana pidettävä rakentamis- ja myyntitoiminta.

Arvopaperikauppa

Yksityishenkilön laajamittaistakaan sijoitustoimintaa, jolle ovat luonteenomaisia pitkäaikaiset osakeomistukset, ei pääsääntöisesti voida pitää elinkeinotoimintana. Arvopaperikaupan merkitys sijoitustoiminnassa muuttui viime vuosikymmenen lopulla voimakkaasti. Osakesijoittajien määrä kasvoi ja kaupankäynti oli laajempaa. Aikaisemman oikeuskäytännön (mm. KHO 1990 B 504) perusteella ei muuttuneessa tilanteessa voitu tehdä johtopäätöksiä elinkeinotoiminnan rajanvedosta.

Korkein hallinto-oikeus katsoi päätöksessään (KHO 2000/3191) luonnollisen henkilön sivutoimisesti harjoittaman melko aktiivisen arvopaperikaupan sijoitustoiminnaksi, johon sovelletaan luovutusvoiton verotusta koskevia TVL:n säännöksiä:

Henkilö, joka työskenteli päätoimisesti palkkatyössä, harjoitti arvopaperisijoitustoimintaa sivutoimisesti pääasiassa pankin välityksin ilman erityisiä toimitiloja, palkattua työvoimaa tai toiminimeä. Sijoitustoimintaa varten hänellä ei ollut sanottavaa käyttöomaisuutta, eikä hän pitänyt toiminnasta kirjanpitoa, vaan antoi veroilmoitukset osto- ja myyntitapahtumat osoittavien tositteiden perusteella. Sijoitustoimintaa oli harjoitettu usean vuoden aikana pääasiassa ansiotuloista säästetyillä ja sijoitustoiminnasta kertyneillä varoilla ilman velkarahoitusta. Vuonna 1999 oli otettu toimintaa varten laina, joka oli määrältään vähäinen suhteessa omaan rahoitukseen ja sijoitussalkun arvoon. Sijoitussalkun sisältöä oli tarkoitus muuttaa vähitellen markkinatilanteen mukaan ostojen ja myyntien kautta. Korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei henkilön sijoitustoiminta ollut näissä olosuhteissa elinkeinotoimintaa ja että hänen sijoitustoimintansa verotukseen sovelletaan tuloverolain luovutusvoiton verotusta koskevia säännöksiä. Ennakkoratkaisu verovuodelle 2000.

Päätöksen perustelujen mukaan merkityksellistä toiminnan kokonaisarvioinnissa oli, että arvopaperisijoitustoiminta oli sivutoimista ja tapahtui pääasiassa pankin välityksin ilman erityisiä toimitiloja, palkattua työvoimaa tai toiminimeä. Sijoitustoimintaa varten henkilöllä ei ollut sanottavaa käyttöomaisuutta eikä hän pitänyt toiminnasta kirjanpitoa. Toimintaa varten oli otettu laina, mutta se oli määrältään vähäinen suhteessa henkilön omaan rahoitukseen ja sijoitussalkun arvoon.

Päätöksestä ilmenevien periaatteiden mukaan yksityishenkilön sivutoimisesti harjoittaman sijoitusluonteisen arvopaperikaupan ei yleensä voida katsoa saavuttavan sellaista laajuutta ja aktiivisuuden astetta, että kauppaa voitaisiin pitää elinkeinotoimintana.

Elinkeinotoiminnan rajanvedossa ei voida asettaa rahamääräisiä rajoja, joiden mukaan toiminnan luonne määräytyisi. KHO:ssa ratkaistavana olleesta tapauksesta voidaan mainita, että verovelvollisen arvopaperisalkku oli vuoden 2000 keväällä noin 8 miljoonan markan arvoinen. Vuonna 1999 hän oli antanut 17 ostotoimeksiantoa yhteisarvoltaan 1 135 000 markkaa ja viisi myyntitoimeksiantoa yhteisarvoltaan noin 600 000 markkaa. Toimeksiannot toteutettiin käytännössä huomattavasti useammalla kaupalla. Velkaa hän oli vuonna 1999 ottanut 500 000 markkaa arvopaperikauppaa varten. Hän aikoi tehdä osakekauppoja vastedes enimmillään 20 kertaa kuukaudessa.

Osakesijoittamista ja arvopaperikauppaa koskevia ohjeita on myös Verohallinnon yhtenäistämisohjeissa (ks. luku 21).

TVL ja MVL

TVL:n luovutusvoittoa koskevia säännöksiä sovelletaan muun kuin elinkeinotoimintaan kuuluvan omaisuuden luovutuksesta saatuihin voittoihin. TVL:n mukaan verotetaan myös maatilan tai sen osan luovutuksesta saadut voitot (MVL 21 §). Jos maatilan tai sen osan kauppaan sisältyy maatalouteen kuuluva rakennus tai rakennelma, myös sen luovutuksesta saatuun voittoon sovelletaan TVL:n

säännöksiä. Maatilalla tarkoitetaan säännöksissä itsenäistä taloudellista yksikköä, jolla harjoitetaan maa- tai metsätaloutta (MVL 2.2 §).

Maatalouteen kuuluvasta rakennuksesta tai rakennelmasta tai sen osasta saadut luovutushinnat ovat MVL:n mukaan verotettavaa maatalouden tuloa, jos tällainen omaisuus myydään erikseen ilman maapohjaa (MVL 5.1 § 2 k.). MVL:n säännöksiä sovelletaan myös mm. maatalouden koneista, kalustosta ja laitteista saatuihin luovutushintoihin (MVL 5.1 § 3 k.).

Maatalouden varallisuuden ja henkilökohtaisen varallisuuden rajanvedosta on kysymys osakkeita koskevassa päätöksessä KHO 2001/2183 (ks. luku 18, Maatilan varallisuus). Päätöksessä tarkoitetuissa olosuhteissa osakkeet olivat henkilökohtaista varallisuutta. Selvää ei ole ollut, miten luovutusvoitto lasketaan, kun myydään maatalouden käyttöomaisuuteen kuuluvia osakkeita. Oikeuskäytännössä (KHO:2003:76) katsottiin, että MVL 4 §:n säännöstä on sovellettava niin, että maatalouden puhtaaseen tuloon luetaan TVL:n säännösten mukaan lasketun veronalaisen luovutusvoiton määrä. Luovutusvoittoa laskettaessa vähennettiin TVL 46.1 §:n mukaisesti hankintameno-olettama.

TVL:n säännöksiä sovelletaan metsätalouden rakennusten, koneiden ja kaluston luovutuksesta saatuihin voittoihin riippumatta siitä, kumpaa metsäverojärjestelmää verovelvolliseen sovelletaan (ks. luku 14, Metsäverotus).

LUOVUTUSVOITON MÄÄRÄN LASKEMINEN

Luovutusvoiton määrä

Omaisuuden luovutuksesta saadun voiton määrä lasketaan siten, että luovutushinnasta vähennetään omaisuuden hankintamenon poistamatta olevan osan ja voiton hankkimisesta olleiden menojen yhteismäärä.

Muun verovelvollisen kuin yhteisön tai avoimen yhtiön taikka kommandiittiyhtiön saamasta luovutushinnasta vähennettävä määrä on TVL 46.1 §:n (728/2004) mukaan kuitenkin aina vähintään 20 prosenttia luovutushinnasta. Jos luovutettu omaisuus on ollut luovuttajalla vähintään 10 vuoden ajan, vähennettävä määrä on vähintään 40 prosenttia luovutushinnasta *(ns. hankintameno-olettama)*.

Pääsääntönä on todellisen luovutusvoiton määrän laskeminen. Todellisen hankintamenon ja voiton hankkimisesta johtuneiden menojen sijasta voivat luonnollinen henkilö, kotimainen kuolipesä ja yhteisetuus käyttää hankintameno-olettamaa.

Inflaatiosta johtuvaa omaisuuden arvonnousua ei oteta erikseen huomioon myyntivoiton määrää alentavana tekijänä.

Markkamääräiset hankintahinnat muunnetaan euromääräisiksi kertoimella 5,94573.

Todellinen hankintameno

Hyödykkeen hankintameno koostuu yleensä myyjälle suoritetusta kauppahinnasta ja luovutetun omaisuuden ostoon välittömästi liittyvistä kustannuksista. Tässä tarkoitettuja ostoon liittyviä kustannuksia ovat esim. varainsiirtovero tai lainhuudatusleimavero ja muut lainhuudatuksesta aiheutuneet menot tai osakkeiden siirrosta suoritettu leimavero tai varainsiirtovero, välitys-, tarkastus-, arviointi- ja asianajopalkkiot sekä kuljetus-, asennus-, puhdistus- yms. menot. Jos omaisuuden hankintamenosta on tehty poistoja, jotka on vähennetty verotuksessa, luovutusvoittoa laskettaessa vähennetään hankintamenon poistamatta oleva osa.

Kiinteistön hankintamenoa ovat myös verovelvolliselle kiinteistön rakentamisesta aiheutuneet menot, kuten palkka-, tarvike- yms. menot. Verovelvollisen oman työn arvoa ei oteta huomioon hankintamenoa laskettaessa. Oman työn arvo tulee siten verotetuksi luovutuksen yhteydessä, jos luovutusvoittoa syntyy.

Vaihdossa saadun hyödykkeen hankintameno muodostuu vaihdossa luovutetun esineen käyvästä arvosta ja sen lisäksi mahdollisesti annetusta rahasuorituksesta sekä vaihtoon välittömästi liittyvistä kustannuksista.

Perusparannusmenot

Hankintamenoon luetaan myös omaisuuden perusparannusmenot verovelvollisen omistusajalta (TVL 47.1 §). Tällaisia ovat menot omaisuuden arvoa parantavista toimenpiteistä, kuten huoneiston tai rakennuksen varustetason, tilankäytön tai rakennusmateriaalien tason parantamisesta.

Menot välittömästi ostamisen jälkeen suoritetuista korjauksista katsotaan hankintamenoon lisättäviksi perusparannusmenoiksi, vaikka samanlaisista toimenpiteistä myöhemmin omistusaikana aiheutuvia menoja pidetään seuraavassa kohdassa tarkoitettuina tavallisina korjausmenoina (esim. KHO 1992/1849). Vuokratuloa koskevassa päätöksessä KHO 2000/2157 on samoin katsottu hankintamenoon rinnastettaviksi kulut, jotka olivat aiheutuneet maalaus-, tapetointi- yms. korjaustöistä, joita oli tehty testamentilla saadussa huoneistossa omistajanvaihdoksen jälkeen, mutta ennen huoneiston ottamista vuokrauskäyttöön. Perusparannusmenoiksi katsotut korjausmenot kasvattavat omaisuuden hankintamenoa.

Vuokratuloa koskevassa päätöksessä KHO 2001/51 hyväksyttiin perusparannusmenoiksi katsottu parvekelasien hankintameno vähennettäväksi poistoina huoneistosta saadusta vuokratulosta. Luovutusvoiton verotuksessa saadaan vähentää verotuksessa poistamatta oleva osa. Vuokratulosta tehtävistä vähennyksistä ks. luku 5, Vuokratulon hankinnasta aiheutuneet menot.

Verovelvollisen asunnon tai vapaa-ajan asunnon perusparannuksen työkustannusten perusteella on voitu tehdä kotitalousvähennys. Perusparannusmenot saadaan lukea omaisuuden hankintamenoon siitä huolimatta, että samojen menojen perusteella on myönnetty kotitalousvähennys.

Korjausmenot

Tavallisia korjausmenoja, jotka johtuvat omaisuuden kulumisesta verovelvollisen omistusaikana, ei lueta hankintamenoon. Tällaisia korjausmenoja ovat esim. huoneiston maalaamisesta, tapetoinnista tai kuluneen laitteen uusimisesta aiheutuneet kustannukset. Korjaustoimenpiteisiin voi sisältyä myös hyödykkeen parantamista. Jos esimerkiksi kylpyhuoneen korjauksen yhteydessä huoneistoon rakennetaan sauna, kustannukset saunan rakentamisesta katsotaan perusparannusmenoiksi.

Asunto-osake

Asunto-osakkeiden hankintamenoksi katsotaan myös osakkaan yhtiöön tekemät lisäsijoitukset. Tällaisia ovat esim. erikseen muodostettuun lainanlyhennys- tai perusparannusrahastoon suoritetut erät, jotka on asianmukaisesti rahastoitu.

Rahoitusvastiketta, jonka yhtiö on tulouttanut, ei yleensä lueta hankintamenoon (ks. kuitenkin KHO 1971 II 556, jossa osakkaalla oli yhtiöjärjestyksen mukaan oikeus suorittaa osakkeitaan rasittava osuus yhtiön veloista). Osakkaan suorittama osuus suurehkosta korjaustyöstä aiheutuneesta yhtiölainasta luettiin osakkeiden hankintamenoon tapauksessa KHO 2004/3113. Asiassa ei ollut merkitystä sillä, miten osakkaan suoritusta oli käsitelty yhtiön kirjanpidossa.

Yhtiön tuloksi kirjatut rahoitusvastikkeet on katsottu osakkeiden hankintahinnaksi tapauksissa, joissa järjestelyä on pidetty veronkiertona (ks. luku 17, Asuntoyhtiön ja osakkaan väliset järjestelyt). Vuokravastike voidaan lukea luovutusvoiton vähennykseksi myyntiajalta tai myyntiä varten suoritetun korjauksen ajalta, jos huoneisto on mainittuna aikana ollut myyntiä varten tyhjänä.

Uuden asunnon hankkija on tietyin edellytyksin voinut hakemuksesta saada valtiokonttorin maksamaa arvonlisäveroavustusta, joka on tarkoitettu arvonlisäverosta aiheutuneiden lisäkustannusten korvaukseksi (VNp arvonlisäveroavustuksen myöntämisperusteista, 285/94). Arvonlisäveroavustus pienentää asunnon hankintamenoa (vrt. TVL 143.9 §).

Puhelinosuuskunnan osuustodistus

KVL on ratkaisussaan nro 1999/38 katsonut

puhelinosuuskunnan osuustodistuksen hankintamenoksi osuusmaksun ja liittymismaksun yhteismäärän tapauksessa, jossa osuustodistus ja osuusliittymäsopimus oli erotettu toisistaan. Ratkaisun lopputuloksen kannalta merkityksellistä oli, että osuusliittymäsopimusta ei voinut myydä eikä siirtää kolmannelle, eikä siitä saanut rahoja takaisin osuuskunnalta. Päätöksestä ilmenevää periaatetta voidaan soveltaa määritettäessä puhelinyhteisön osuustodistuksen tai osakkeen hankintamenoa vastaavissa olosuhteissa. Jos puhelinliittymäsopimuksen voi myydä erikseen tai siirtää kolmannelle taikka siitä saa rahat takaisin puhelinyhteisöltä, liittymismaksua ei voida katsoa osuustodistuksen tai osakkeiden hankintamenoksi.

Kulkuneuvon hankintameno

Kulkuneuvon luovutuksesta saadun voiton määrää laskettaessa ei oteta huomioon työnantajan maksamaa matkustamiskustannusten korvausta (TVL 46.6 §). Auton tai muun kulkuneuvon luovutuksesta saatua voittoa laskettaessa hankintamenoa ei siten alenneta sillä perusteella, että verovelvollinen on saanut työnantajalta korvausta auton käyttämisestä työ- tai virkamatkoilla. Hankintamenona pidetään yleensä todellista poistamatonta hankintamenoa. Esimerkiksi invalidin saama autoveron palautus on vähennetty hankintamenosta (KHO 1983 II 577).

Kauppahinnan korko

Myytyyn hyödykkeeseen kohdistuvien velkojen korkoja ei lueta hankintamenoon (esim. KHO 1977 II 568). Jos ostaja on kauppakirjan ehtojen mukaan maksanut korkoa maksuerille, jotka ovat erääntyneet ennen kauppakirjan allekirjoituspäivää, suorituksia pidetään kauppahinnan osana (ks. luku 12, Koron käsite).

Hyvityskorko, jonka ostaja sai maksaessaan asunto-osakkeiden kauppahintaa rakennusaikana ennen eräpäiviä, on oikeuskäytännössä katsottu kauppahinnan alennukseksi (KHO 1994/823, ks. luku 7, Korkotulot ja indeksihyvitykset).

Korkohyvitys ja jälkimarkkinahyvitys

Luovutusvoittoa laskettaessa ei oteta huomioon korkotulona pidettävää suoritusta (ks. KHO 1986 II 560) eikä joukkovelkakirjan luovutuksen yhteydessä saatua tai maksettua jälkimarkkinahyvitystä. Verovelvollisen saama jälkimarkkinahyvitys on hänen veronalaista pääomatuloaan ja maksamansa hän saa TVL 54a §:n nojalla vähentää pääomatuloistaan (ks. luku 7, Korkotulot ja indeksihyvitykset).

Osakesidonnaisen joukkovelkakirjalainan luovutus juoksuajan kuluessa käsiteltiin luovutusvoittoa koskevien säännösten mukaisesti tapauksessa, jossa indeksihyvitykseen rinnastuva tuotto maksettiin lunastushintaan sisältyvänä lainan takaisinmaksun yhteydessä. Laskennallista tuottoa vastaavaa osuutta ei luovutuksen yhteydessä erotettu jälkimarkkinahyvitykseksi (KVL 2003/87).

Lainan pääoma

Joukkovelkakirjojen luovutuksissa on erotettava toisistaan pääoma-arvo, korko-osuus ja jälkimarkkinahyvitys. Lainan pääomaan sovelletaan luovutusvoittoa ja -tappiota koskevia säännöksiä. Joukkovelkakirjalainan hankintamenoksi katsotaan siitä merkittäessä tai ostettaessa maksettu hinta vähennettynä mahdollisesti maksetulla jälkimarkkinahyvityksellä. Joukkovelkakirjalainasta voi syntyä luovutusvoittoa, jos sijoittaja esim. on lainaa liikkeelle laskettaessa merkinnyt tai myöhemmin jälkimarkkinoilta ostanut lainan kurssiin 100 ja myy sen kurssiin 104. Vastaavasti voi syntyä luovutustappiota, jos laina on merkitty tai ostettu korkeampaan kurssiin, kuin siitä luovutettaessa saadaan (KVL 1998/145 ja KVL 2001/92, ks. jäljempää Luovutustappio). Velkakirjan arvonnousuna maksettu erä ei ole vähennyskelpoinen tulonhankkimiskuluna pääomatuloista (KVL 1994/71).

Kurssivoitto tai tappio

Valuuttakurssivoittojen ja -tappioiden käsit-

tely luovutusvoiton verotuksen yhteydessä on ollut esillä tapauksessa KHO 1997/735. Ratkaistavana oli, miten valuuttamääräisen sijoituskohteen hankintameno määräytyy ja syntyykö sijoituskohteen myynnissä luovutusvoiton tai -tappion lisäksi erillistä kurssivoittoa tai -tappiota. KHO katsoi, että hankintamenoa laskettaessa käytetään kyseisen valuutan kurssia sijoituskohteen hankintahetkellä. Erillistä kurssivoittoa tai -tappiota ei luovutuksessa katsottu syntyvän. Ks. myös luku 7, Tuloverolain mukaiset korkotulot

Vastikkeetta saadun hyödykkeen hankintameno

Perintö ja lahja sekä arpajaisvoitto

Vastikkeetta saadun omaisuuden hankintamenoksi katsotaan perintö- ja lahjaverotuksessa käytetty verotusarvo (TVL 47.1 §). Säännöstä sovelletaan, vaikka perintöosuuden tai lahjan arvo ei ole noussut verotettavaan määrään. Jos perintö- tai lahjaverotusta ei ole toimitettu, verotusarvoa ei säännöksen sanamuodon mukaan voida katsoa hankintamenoksi (KHO 2000/2921). Verovelvollinen voi vaatia luovutusvoiton verotusta oikaistavaksi, jos perintö- tai lahjaverotus toimitetaan verotuksen päätyttyä.

Omaisuuden osuuksien perintöverotuksessa käytetyt verotusarvot voivat olla erisuuruiset, jos omaisuus esim. on tullut perintönä eri aikoina kuolleilta vanhemmilta. Myös hankintameno-olettaman suuruuteen vaikuttava omistusaika voi olla eripituinen. Kuolinpesän luovutusvoiton laskemisesta ks. edellä Kuolinpesä ja luovutusvoiton verotus.

Jos perintö- tai lahjaverotuksessa osa verosta on sukupolvenvaihdosta koskevan PerVL 55 §:n nojalla jätetty maksuunpanematta, omaisuuden hankintamenona voidaan luovutusvoittoa laskettaessa käyttää verotusarvoa ottamatta huomioon myönnettyä huojennusta.

Perintö- tai lahjaverotuksessa käytetty verotusarvo rinnastetaan todelliseen hankintamenoon. Hankintamenoon luetaan myös verovelvollisen suorittamat perusparannusmenot. Vähentää saadaan verotuksessa poistamatta oleva hankintameno. Perintö- tai lahjaveroa ei säännöksen sanamuodon mukaan voida lukea hyödykkeen hankintamenoon. Luovutusvoittoa laskettaessa saadaan lisäksi vähentää voiton hankkimisesta olleet menot, esim. myyntikulut. Korkeimman hallinto-oikeuden päätös KHO:2002:25, joka koskee varojen arvostamista perintöverotuksessa, ei vaikuta hyödykkeen myyntikulujen vähennyskelpoisuuteen luovutusvoiton verotuksessa.

Todellisen hankintamenon ja voiton hankkimisesta johtuneiden menojen sijasta voidaan myös perintönä tai lahjana saadun omaisuuden luovutuksesta syntyvää voittoa laskettaessa käyttää hankintameno-olettamaa.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen KHO:2010:46 mukaan arpajaisverolain 2 §:n mukaisissa arpajaisissa tarkoitetun palkinnon hankintahinnaksi katsotaan luovutusvoittoverotuksessa palkinnon käypä arvo voiton saantihetkellä.

Muutos lahjaksi saadun omaisuuden hankintamenoon

Jos verovelvollinen luovuttaa lahjaksi saamaansa omaisuutta, hankintamenoksi katsotaan pääsäännön mukaan edelleen lahjaverotuksessa käytetty verotusarvo. Muutosta aikaisempaan merkitsee säännös, jonka mukaan hankintameno lasketaan kuitenkin lahjoittajan hankintamenosta, jos lahjansaaja luovuttaa saamansa omaisuuden ennen kuin lahjoituksesta on kulunut yksi vuosi (TVL 47.1 §, 728/2004).

Jos uusi säännös tulee sovellettavaksi, lahjansaajan hankintameno lasketaan lahjoittajan hankintamenon mukaan. Alkuperäistä hankintamenoa vähentävät esimerkiksi lahjanantajan verotuksessa tehdyt poistot ja lisäävät hänellä olleet perusparannuksesta aiheutuneet menot. Myös lahjansaajan omistusaikana mahdollisesti tapahtuneet vähennykset ja lisäykset otetaan huomioon.

Lahjansaajan omistusaika lasketaan lahjoituksen ajankohdasta. Lahjoittajan omistusajalla ei ole merkitystä. Jos uutta säännöstä

sovelletaan, lahjansaaja saa siten vähentää hankintameno-olettamana 20 prosenttia luovutushinnasta. TVL 49 §:ssä tarkoitetuissa luovutuksissa saadaan myös näissä tilanteissa vähentää 80 prosenttia luovutushinnasta.

Jos lahjansaaja luovuttaa omaisuuden sen jälkeen, kun vuosi on kulunut lahjoituksesta, uutta säännöstä ei sovelleta. Lahjansaajan hankintamenona pidetään tällöin pääsäännön mukaisesti lahjaverotuksessa käytettyä verotusarvoa.

TVL 47.1 §:n muutos ei aiheuta muutoksia työsuhdeoptiota koskevan TVL 66.3 §:n soveltamiseen.

Perintö- ja lahjaverolain 21a §:ssä (729/2004) ovat säännökset siitä, miten lahjaverotusta oikaistaan, jos tuloverotuksessa on sovellettu uutta TVL 47.1 §:n säännöstä. Lahjaverotuksessa omaisuuden arvosta vähennetään luovutusvoitosta maksuunpantu vero. Vähentää ei voida kuitenkaan enempää kuin se veron määrä, joka luovutusvoitosta olisi määrätty, jos luovutushintana olisi ollut lahjaverotuksessa käytetty verotusarvo.

TVL 47.1 §:a sovelletaan laskettaessa luovutusvoittoa 1.1.2005 ja sen jälkeen tapahtuvista luovutuksista.

Hallintaoikeuden arvo

Tapauksessa KHO 1998/1225 on kysymys vastikkeetta saadun omaisuuden hankintamenosta tilanteessa, jossa perinnönjättäjän puoliso on käyttänyt PK 3:1a §:n 2 momentissa tarkoitettua hallintaoikeutta puolisoiden yhteisenä kotina olleeseen asuntoon ja luopunut tästä oikeudestaan ennen asunnon myyntiä. Hallintaoikeuden arvolla, joka on perintöverotukseen liittyvä erillinen vähennyserä, ei päätöksen mukaan voida pienentää kiinteistön hankintamenon määrää luovutusvoittoa laskettaessa. Asunnon hankintamenona pidetään perintöverotuksessa käytettyä verotusarvoa, josta ei vähennetä edellä tarkoitettua hallintaoikeuden arvoa.

Jos leski on vedonnut oikeuteensa pitää asunto PK 3:1a §:n 2 momentin nojalla hallinnassaan ja on esim. asunnon myynnin yhteydessä vastikkeetta luopunut hallintaoikeudestaan, luopumista voidaan pitää perintö- ja lahjaverolaissa tarkoitettuna lahjana.

Käyttöoikeus omaisuuteen voi perustua myös testamenttiin (tällaisesta oikeudesta luopumisesta ks. lahjaverotusta koskevaa ratkaisua KHO 1996/1960). Vastike, jonka verovelvollinen saa luopuessaan kiinteistön lahjoituksen yhteydessä aikoinaan pidättämästään hallintaoikeudesta, verotetaan luovutusvoittoa koskevien säännösten mukaan (KHO 2009:13).

Ositussaanto

Jos luovutettu omaisuus on saatu osituksessa, omistusaika ja hankintameno lasketaan *ositussaantoa edeltäneestä saannosta* (TVL 46.2 §). Sanamuotonsa mukaan säännös tulee sovellettavaksi tapauksissa, joissa ositus on tosiasiallisesti toimitettu ennen omaisuuden myyntiä.

Osituksessa saadun hyödykkeen todellinen hankintameno määräytyy ositussaantoa edeltäneen saannon mukaan. Ratkaiseva on siten edellisen omistajan, eli puolison saanto. Jos puolison saanto on ollut vastikkeeton, luovutetun hyödykkeen hankintameno lasketaan tuolloin toimitetussa perintö- tai lahjaverotuksessa käytetyn verotusarvon mukaan. Jos luovutetun omaisuuden hankintamenosta on tehty poistoja, luovutushinnasta vähennetään hankintamenon poistamatta oleva osa.

Ositussaantoa koskeva erityissäännös ei estä hankintameno-olettaman käyttämistä, jos se on verovelvolliselle edullisempi vaihtoehto. Omistusaika, jonka perusteella hankintameno-olettaman suuruus määräytyy, lasketaan näissä tapauksissa ositussaantoa edeltäneestä saannosta (ks. edellä Vastikkeettomat saannot).

Henkilöyhtiöön sijoitettu tai sieltä otettu omaisuus

Omistusaika

TVL 46.3 §:n mukaan omistusaika katkeaa, kun avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön yhtiömies sijoittaa omaisuutta yhtiöön tai ot-

taa omaisuutta yhtiöstä (ks. edellä Vastikkeellisen saannon ja luovutuksen ajankohta).

Sanamuotonsa mukaan edellä mainittu säännös koskee omistusajan laskemista hankintameno-olettamaa sovellettaessa. Jos henkilöyhtiön yhtiömies tai entinen yhtiömies myy omaisuutta, jonka hän on ottanut yhtiöstä yksityisottona siten, että se on ollut hänellä alle 10 vuotta, käytetään TVL:n mukaan verotettaessa 20 prosentin hankintameno-olettamaa.

Käypä arvo

Säännökset, joita sovelletaan yhtymän ja osakkaan välisissä varallisuuden siirroissa ja henkilöyhtiön purkautuessa, ovat TVL 26 ja 27 §:ssä (1126/1996). Vastaavat säännökset ovat EVL 51b ja 51d §:ssä (1109/1996).

TVL 26 §:n mukaan yhtymän osakkaan sijoittaessa omaisuutta tai oikeuksia yhtymään luovutushinnaksi katsotaan osakkaan verotuksessa todennäköinen luovutushinta eli käypä arvo sijoituksen ajankohtana. Yhtymän verotuksessa hankintamenoksi katsotaan sama määrä. Säännös koskee sekä yhtiötä perustettaessa että sen toiminnan aikana tapahtuneita sijoituksia.

Yhtymän osakkaan ottaessa yhtymästä kiinteistön, rakennuksen, rakennelman, arvopaperin tai oikeuden luovutushinnaksi katsotaan omaisuuden tai oikeuden todennäköinen luovutushinta. Muun yhtymästä otetun omaisuuden, palvelun tai etuuden luovutushinnaksi katsotaan alkuperäinen hankintameno tai sitä alempi todennäköinen luovutushinta. Yhtymän osakkaan verotuksessa hankintamenoksi katsotaan yhtymän verotuksessa luovutushinnaksi luettava määrä.

Arvostamistasosta henkilöyhtiön ja osakkaan välisissä kaupoissa ei ole nimenomaisia säännöksiä. EVL 51b ja 51d §:n muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 106/1996) perusteluissa todetaan tältä osin, että käypää arvoa koskevat säännökset vaikuttavat osaltaan myös hyväksyttävinä pidettäviin siirtohintoihin osakkaan ja yhtymän välisissä kaupoissa.

TVL 26 §:n säännöksiä ei sovelleta, jos omaisuus siirtyy yhtymään tai yhtymästä lain 24 §:ssä tarkoitetussa toimintamuodon muutoksessa, jossa sovelletaan arvojen jatkuvuutta.

Purkautuvan avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön verotuksessa omaisuuden, etuuden ja oikeuden luovutushinnaksi katsotaan määrä, joka vastaa edellä olevan mukaan yksityisotossa luovutushinnaksi luettavaa määrää (TVL 27 §).

Hankintameno-olettama

Muun verovelvollisen kuin yhteisön tai avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön saamasta luovutushinnasta vähennettävä määrä on aina vähintään *20 prosenttia*. Jos luovutettu omaisuus on ollut luovuttajalla vähintään 10 vuoden ajan, vähennettävä määrä on kuitenkin vähintään *40 prosenttia* luovutushinnasta (TVL 46.1 §, 728/2004). Säännöstä sovelletaan laskettaessa luovutusvoittoa 1.1.2005 ja sen jälkeen tapahtuvista luovutuksista.

Vähennys oli aiemman TVL 46.1 §:n (475/1998) mukaan 50 prosenttia luovutushinnasta, jos omaisuus oli ollut luovuttajalla vähintään 10 vuoden ajan. Alle 10 vuotta omistetun omaisuuden osalta hankintameno-olettama oli nykyisen tapaan 20 prosenttia. Säännöstä sovellettiin tällaisena vuosilta 1999-2004 toimitettavissa verotuksissa.

Määräajan laskeminen

Hankintameno-olettaman suuruutta määritettäessä on ratkaisevaa, onko luovutettu omaisuus ollut luovuttajalla *vähintään 10 vuotta*. Aika, jonka vastiketta vastaan hankittu omaisuus on ollut luovuttajalla, lasketaan yleensä sitovan lopullisen osto- tai muun hankintasopimuksen tekemisestä luovutussopimuksen tekemiseen (ks. edellä Vastikkeellisen saannon ja luovutuksen ajankohta ja Eräät yritysjärjestelyt). Vastikkeettomien saantojen osalta omistusaikaa selvitetään edellä näitä saantoja koskevassa kohdassa. Omistusajan laskemiseen liittyviä erityistapauksia on myös

osakkeita ja merkintäoikeuksia sekä henkilöyhtiöitä koskevissa kohdissa.

Määräajan täyttymistä laskettaessa sovelletaan lakia säädettyjen määräaikain laskemisesta (150/1930). Lain 3 §:n mukaan katsotaan ajan, joka on määrätty viikkoina, kuukausina tai vuosina nimetyn päivän jälkeen, päättyvän sinä viikon tai määräkuukauden päivänä, joka nimeltään tai järjestysnumeroltaan vastaa sanottua päivää (ks. KHO 1984 II 584). Jos vastaavaa päivää ei ole siinä kuussa, jona määräaika päättyisi, pidetään sen kuukauden viimeistä päivää määräajan loppupäivänä.

Hankintameno-olettaman käyttäminen

Oikeus hankintameno-olettaman käyttämiseen on luonnollisella henkilöllä, kotimaisella kuolinpesällä ja yhteisetuudella.

Hankintameno-olettamaa käytetään luovutusvoittoa laskettaessa todellisen poistamatta olevan hankintamenon ja voiton hankkimisesta aiheutuneiden menojen sijasta, jos se on verovelvolliselle edullisempi. Todelliseen hankintamenoon rinnastetaan perintö- ja lahjaverotuksessa käytetty verotusarvo, joka myös on vaihtoehtoinen hankintameno-olettaman kanssa. Voiton hankkimisesta aiheutuneet menot sisältyvät hankintameno-olettamana vähennettävään määrään, joten niitä ei saa vähentää hankintameno-olettaman lisäksi.

TVL 46.1 § koskee luovutusvoiton laskemista. Esim. maa-aineksen myynnistä saatua pääomatuloa verotettaessa säännöstä ei sovelleta (ks. KHO 1994/3007, luku 17, Poistot).

Jos verovelvollinen pystyy selvittämään, että hankintamenon poistamatta oleva osa ja voiton hankkimisesta aiheutuneet menot ovat suuremmat kuin hankintameno-olettama, käytetään selvitettyä todellista määrää. Oikeuskäytännössä on hyväksytty todellisen hankintamenon käyttäminen, vaikka sen määrä on täsmällisen selvityksen puuttuessa jouduttu arvioimaan, kun on ollut luotettava selvitys siitä, että todellinen hankintameno on ollut hankintameno-olettamaa suurempi (KHO 1989 B 532).

Voiton hankkimisesta aiheutuneet menot

Luovutushinnasta saadaan TVL 46.1 §:n mukaan vähentää todellisen hankintamenon poistamatta olevan osan lisäksi voiton hankkimisesta aiheutuneet menot. Todellisena hankintamenona pidetään tässä yhteydessä myös perintö- ja lahjaverotuksessa käytettyä verotusarvoa. Voiton hankkimisesta aiheutuneita menoja ovat mm. myynnistä aiheutuneet välittäjän ja konsultin palkkiot sekä menot luovutettavan omaisuuden arvon selvittämisestä, myynti-ilmoituksista ja esittelyistä. Myös sellaiset korjausmenot, jotka ovat aiheutuneet omaisuuden myyntikuntoon saattamisesta, katsotaan voiton hankkimisesta aiheutuneiksi menoiksi.

Oikeuskäytännössä on voiton hankkimisesta aiheutuneiksi menoiksi katsottu myös toimitusmaksu, luotonvarausprovisio ja leimavero, jotka on peritty myytävän omaisuuden ostamista varten otettua velkaa nostettaessa (KHO 1985/5495). Jos velka on liittynyt tulon hankintaan ja mainitut menot on vähennetty tulonhankkimiskuluina (mm. KHO 1991 B 536), niitä ei voida toiseen kertaan vähentää luovutusvoitosta (ks. myös luku 12, Koron käsite).

Luovutushinta

Luovutusvoiton määrää laskettaessa joudutaan hankintamenon lisäksi selvittämään luovutushinta. Käytännössä saattaa esiintyä tapauksia, joissa kauppakirjasta ei ilmene luovutushinnan tarkka määrä tai joissa kauppahinta koostuu erilaisista eristä. Jos ostaja esim. on ottanut kaupan yhteydessä vastattavakseen myyjän veloista tai kauppakirjan allekirjoituspäivää edeltävään aikaan kohdistuvista koroista, nämä suoritukset on katsottu kauppahinnan osaksi (esim. KHO 1988 B 560, ks. myös luku 12, Koron käsite).

Tapauksessa, jossa osa kauppahinnasta oli talletettu ostajien kauppahinnan maksamiseksi ottamien velkojen vakuudeksi ja talletus ostajien maksukyvyttömyyden vuoksi käytettiin heidän velkojensa maksuksi, talletuksen

pääomaa ja korkoa ei otettu huomioon kauppahinnan vähennyksenä (KHO 1994/5101).

Luovutushinnan muutokset

Kauppahinnan lopullinen määrä on saatettu kauppakirjassa sitoa johonkin tulevaisuudessa toteutuvaan epävarmaan seikkaan. Tällaisten luovutushinnan muutosten käsittelystä ks. jäljempää Luovutusvoiton jaksottaminen.

Alihintainen kauppa

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen KHO:2002:24 mukaan luovutetun hyödykkeen hankintameno saadaan vähentää kokonaan, vaikka kauppahinta on ollut käypää arvoa alempi siten, että kysymys on ollut perintö- ja lahjaverolain 18.3 §:ssä tarkoitetusta ns. lahjanluonteisesta kaupasta.

Ratkaistavana olleessa tapauksessa vanhemmat olivat myyneet tyttärelleen osakehuoneiston hinnalla, joka jonkin verran alitti sen hankintamenon. Päätöksen mukaan vanhemmat eivät saaneet kaupan johdosta luovutusvoittoa, vaikka kauppahinta alitti käyvän arvon ja tytärtä oli verotettu kaupan perusteella lahjasta. Perusteluissa todetaan muun muassa, että omaisuuden luovutusvoiton laskemista koskevasta TVL 46 §:n pääsäännöstä ei ole säädetty poikkeusta sen varalta, että omaisuuden luovutuksessa kauppahinta alittaa käyvän arvon.

KHO:ssa esillä olleessa tapauksessa luovutus oli tapahtunut yhdellä luovutustoimella kauppakirjan muodossa. Päätöksestä ei voida tehdä johtopäätöksiä luovutusvoiton laskemisesta tilanteessa, jossa osa luovutettavasta hyödykkeestä nimenomaisesti lahjoitetaan ja osa myydään. Hankintamenona vähennetään tässä tapauksessa suhteellinen osa, joka kohdistuu myytyyn osaan.

Alihintaista luovutusta koskeva muutos

Luovutusvoiton laskeminen alihintaisista luovutuksista on muuttunut 1.1.2005 lukien. TVL 47.5 §:n (728/2004) mukaan luovutus jaetaan vastikkeelliseen ja vastikkeettomaan osaan, jos omaisuus on luovutettu käypää arvoa alempaan hintaan siten, että kysymys on perintö- ja lahjaverolain 18.3 §:ssä tarkoitetusta lahjanluonteisesta kaupasta. Jako tapahtuu suoritetun vastikkeen ja omaisuuden luovutushetken käyvän arvon suhteen perusteella. Vastikkeellisesti luovutetun osuuden hankintamenoksi katsotaan siihen kohdistuva osa omaisuuden hankintamenosta.

Esimerkki

A on vuonna 1997 ostanut kiinteistön 50 000 eurolla. Vuonna 2010 hän myy sen samalla hinnalla. Kiinteistön käypä arvo myyntipäivänä on 80 000 euroa. Myyntihinta on alle kolme neljännestä omaisuuden käyvästä arvosta.

Luovutus jaetaan vastikkeelliseen ja vastikkeettomaan osaan saadun kauppahinnan ja omaisuuden käyvän arvon suhteessa (50 000/80 000). A:n saama luovutusvoitto lasketaan siten, että luovutushinnasta vähennetään vastikkeellista osaa vastaava osuus kiinteistön ostohinnasta, eli (50 000/80 000 x 50 000) = 31 250 euroa. A:n luovutusvoiton määrä on 50 000 - 31 250 = 18 750 euroa.

Jos lahjansaaja luovuttaisi omaisuuden edelleen ennen kuin vuosi on kulunut hänen saannostaan, laskettaisiin hankintameno lahjaksi katsotun osuuden osalta lahjoittajan hankintamenosta (TVL 47.1 §, 728/2004).

Syytinki

TVL 37.1 §:n mukaan veronalaista tuloa ei ole kiinteistön luovutuksen yhteydessä määräajaksi tai eliniäksi pidätetty etuus eli syytinki, joka suoritetaan asuntoetuna, luonnontuotteina tai palveluina. Tällainen syytinki otetaan huomioon luovutusvoittoa laskettaessa lisäämällä nyt jo kumotun VVL 32 §:n mukaan pääomitettu syytinkivelvoitteen arvo rahana mahdollisesti maksettuun kauppahintaan (ks. myös KHO 1978/925).

Rahana tai muuna tavarana kuin luonnontuotteina maksettu syytinki on erikseen veronalaista pääomatuloa, jos kiinteistön luovutussopimus on tehty vuonna 1989 tai myöhemmin. Tuloksi katsottavaa syytinkiä ei oteta huomioon myyjän luovutusvoittoa las-

kettaessa. Jos kiinteistö on luovutettu pelkästään rahana tai muuna tavarana kuin luonnontuotteina maksettavaa syytinkiä vastaan, myyjää ei veroteta luovutusvoitosta. Ostajan saantoa pidetään vastikkeellisena myös siltä osin kuin luovutuksen yhteydessä pidätetty syytinki on myyjällä erikseen veronalaista pääomatuloa. Tällainen syytinki ei ole ostajalla vuosittain vähennyskelpoinen meno, mutta se otetaan huomioon ostetun hyödykkeen hankintamenona.

Luovutushintaan lisättävä vahingonkorvaus

Omaisuutta verovelvollisen hallinta-aikana kohdanneesta vahingosta saatu korvaus lisätään TVL 46.5 §:n mukaan luovutushintaan. Korvaus lisätään luovutusvuodelta ja sitä edeltäneiltä viideltä vuodelta, sikäli kuin sitä ei ole käytetty tuhoutuneen tai vahingoittuneen omaisuuden uudistamiseen tai kunnostamiseen tai lisätty metsätalouden pääomatuloon.

Metsästä saatu vahingonkorvaus on metsätalouden pääomatuloa niillä verovelvollisilla, joita verotetaan metsätaloudesta saadusta tulosta TVL:n mukaan. Luovutushintaan lisääminen tulee siten kysymykseen vain sellaisilla verovelvollisilla, joihin on korvauksen saantivuonna sovellettu pinta-alaverotusta koskevia MVL:n säännöksiä.

Luovutusvoittoa laskettaessa huomioon otettava vahingonkorvaus ei tule verotuksen piiriin, jos vahingoittunut esine, esim. yksityiskäytössä ollut auto, vahingon korvaamisen yhteydessä luovutetaan vakuutusyhtiölle (KHO 1984 II 569, ks. edellä Vastikkeellinen luovutus).

Metsäkiinteistön myynti

Luovutushintaan lisättävät erät

Metsäkiinteistön luovutuksesta saatua luovutusvoittoa laskettaessa luovutushintaan lisätään kiinteistöltä erikseen luovutettavaksi hakatun puutavaran ja kiinteistön luovutuksen yhteydessä pidätetyn hakkuuoikeuden kantoarvo. Lisäys tehdään verovelvollisen omistusajalta ja enintään luovutusvuodelta ja viideltä sitä edeltäneeltä vuodelta. Kantoarvo lisätään kuitenkin enintään siltä ajalta, jolta verovelvollisen saamaan tuloon on sovellettu MVL:n metsätalouden puhtaan tulon verotusta vähennettynä samoilta vuosilta verotetulla metsätalouden puhtaalla tuotolla (TVL 46.7 §). Ns. puhtaan tulon verotus on päättynyt 31.12.2005.

Oikeuskäytännössä (KHO 2002/2174) on katsottu, että kantoarvosta vähennettävällä verotetulla metsätalouden puhtaalla tuotolla tarkoitetaan MVL 11.1 §:n mukaista puhdasta tuottoa, josta ei ole vähennetty lain 13.1 §:n mukaisia verovelvolliskohtaisia vähennyksiä.

TVL 46.5 ja 7 §:n sanamuodon mukaan kantoarvo sekä vakuutus- ja vahingonkorvaukset (ks. edellä) lisätään luovutushintaan. Niissä tapauksissa, joissa luovutusvoittoa laskettaessa käytetään todellisen hankintamenon sijasta hankintameno-olettamaa, korotettu luovutushinta on perusteena myös hankintameno-olettamaa laskettaessa.

Metsävähennys

TVL 47.2 §:n mukaan metsän luovutusvoiton määrää laskettaessa hankintamenosta vähennetään lain 55 §:n nojalla tehdyn metsävähennyksen määrä. Metsävähennys myönnetään metsästä, joka on hankittu vastikkeellisella saannolla vuonna 1993 tai myöhemmin. Vähennykseen on oikeus sellaisella luonnollisella henkilöllä, kuolinpesällä tai niiden muodostamalla verotusyhtymällä, johon sovelletaan TVL:n metsätalouden pääomatulon verotusta koskevia säännöksiä.

Metsävähennys on muuttunut 1.1.2009 lukien. Uutta metsävähennystä on käsitelty tarkemmin luvussa 14. Metsäverotus

Henkilöyhtiön osuuden myynti

Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön osuuden luovutuksesta saatua voittoa laskettaessa *luovutusvoittoon* lisätään määrä, jolla yhtiömiehen yksityisotot ovat yhteensä ylittäneet hänen vuotuisten voitto-osuuksiensa ja yhtiöön tekemiensä sijoitusten yhteismäärän (TVL 46.4 §). Säännöstä sovelletaan myös yh-

tiömiesosuuden osan luovutukseen (KHO 2005:68).

Luovutusvoittoon lisäämisen edellytykset ratkaistaan yhtiömieskohtaisesti. Lisäämisen edellytyksenä ei ole, että yhtiöllä olisi negatiivinen oma pääoma.

Niissä tapauksissa, joissa osakkaan yksityisotot eivät ole ylittäneet hänen voitto-osuuksiensa ja sijoitustensa yhteismäärää, voidaan soveltaa ratkaisusta KHO 1989 B 531 ilmenevää periaatetta, jonka mukaan yhtiömiehen voitto-osuuksien yhteismäärän ylittävät yksityisotot vähennetään hänen yhtiöön tekemiensä sijoitusten yhteismäärästä. KHO:n ratkaisun KHO:2010:54 mukaan lahjoitettaessa yhtiömiesosuus voidaan yhtiömiehen tulona verottaa negatiivisen yksityistilin määrä.

Osakkeet ja merkintäoikeudet

Osakkeiden, merkintäoikeuksien ja muiden arvopapereiden luovutuksesta syntyvän voiton tai tappion laskemisessa sovelletaan yleensä samoja periaatteita kuin muun omaisuuden luovutuksissa.

Osakkeiden luovutuksissa ongelmia voi aiheutua mm. siitä, että verovelvollinen on hankkinut luovutettuja osakkeita eri hintaan pidemmän ajan kuluessa. Verovelvollisen alunperin hankkima osakemäärä on saattanut kasvaa paitsi osakeanneissa myös jaettaessa osakkeet nimellisarvoltaan pienempiin osakkeisiin (ns. split). Muutoksia verovelvollisen osakeomistukseen on voinut aiheuttaa myös yhtiöiden sulautuminen, jakautuminen tai osakevaihto (ks. edellä Eräät yritysjärjestelyt). Osakkeen hankintameno on voinut hankinnan jälkeen muuttua myös sen johdosta, että osakkeesta on maksettu pääomanpalautusta (ks. edellä Pääoman palautus osakeyhtiöstä).

Hankintameno

TVL 47.3 §:ssä on erityissäännös hankintamenon määrittämisestä. Verovelvollisen aikaisemmin omistamien osakkeiden tai osuuksien hankintamenoa ei oteta huomioon niiden perusteella merkityn optiolainan, optio-oikeuden, vaihtovelkakirjan taikka merkintäoikeuden hankintamenoa laskettaessa.

Osakeannissa saadun osakkeen ja osakemerkinnän perusteena olevan osakkeen hankintamenon määrittäminen on muuttunut 1.1.2005 lukien. TVL 47.3 §:n (728/2004) mukaan verovelvollisen aikaisemmin omistaman osakkeen tai osuuden hankintameno ja sen perusteella merkityn osakkeen tai osuuden hankintameno jaetaan sekä aikaisemmin omistetun että sen perusteella merkityn osakkeen tai osuuden hankintamenoksi. Jos rahastoanti ja uusmerkintä on toteutettu samanaikaisesti, jaetaan aikaisemmin omistetun osakkeen ja sen perusteella annissa saatujen osakkeiden yhteenlaskettu hankintameno kaikkien näiden osakkeiden hankintamenoksi. Hankintamenon määrittämistä koskevia uusia säännöksiä sovelletaan, jos osakepääoman korotus on merkitty kaupparekisteriin 1.1.2005 tai sen jälkeen.

Esimerkki 1

A:lla on yksi B Oy:n osake, jonka hankintahinta on 120 euroa. Rahastoannissa vuonna 2010 B Oy:n osakkaat saavat yhdellä B Oy:n osakkeella kaksi uutta B Oy:n osaketta ilmaiseksi. Annin jälkeen A:n osakkeen hankintameno 120 euroa jaetaan aikaisemmin omistetun ja sen perusteella saatujen osakkeiden hankintamenoksi. Yhden osakkeen hankintamenoksi saadaan annin jälkeen 40 euroa.

Esimerkki 2

A:lla on yksi B Oy:n osake, jonka hankintahinta on 100 euroa. Uusmerkinnässä vuonna 2010 B Oy:n osakkaat saavat merkitä yhdellä B Oy:n osakkeella yhden uuden B Oy:n osakkeen 50 euron hintaan. A käyttää merkintäoikeutensa.

Osakeannin jälkeen A:n aikaisemmin omistaman osakkeen hankintahinnan ja hänen maksamansa merkintähinnan yhteismäärä 150 euroa jaetaan aikaisemmin omistetun ja osakeannissa merkityn osakkeen hankintame-

noksi. Kummankin osakkeen hankintamenoksi saadaan 75,00 euroa.

Esimerkki 3

A:lla on yksi B Oy:n osake, jonka hankintahinta on 100 euroa. Vuonna 2010 B Oy korottaa osakepääomaansa samanaikaisesti toteutetulla rahastoannilla ja uusmerkinnällä. A saa rahastoannissa yhdellä vanhalla osakkeella yhden uuden B Oy:n osakkeen ilmaiseksi. Uusmerkinnässä A saa yhdellä vanhalla osakkeella yhden uuden B Oy:n osakkeen 50 euron merkintähintaan.

Osakeannin jälkeen A:n aikaisemmin omistaman osakkeen hankintahinnan ja hänen maksamansa merkintähinnan yhteismäärä 150 euroa jaetaan tasan vanhan osakkeen ja uusien osakkeiden hankintamenoksi. Yhden osakkeen hankintamenoksi saadaan 50 euroa.

Muutoksen soveltaminen

Jos osakepääoman korotus on merkitty kaupparekisteriin ennen vuotta 2005, osakkeiden hankintamenoa määritettäessä sovelletaan edelleen aikaisempia säännöksiä. Tällöin osuutta aikaisemmin omistetun osakkeen hankintamenosta ei oteta huomioon sen perusteella maksutta rahastoannissa tai maksullisesti uusmerkinnässä merkityn osakkeen hankintamenoa määritettäessä. Jos osake on saatu rahastoannissa ilmaiseksi, sen hankintameno on nolla. Jos tällainen osake myydään, luovutusvoittoa laskettaessa käytetään hankintameno-olettamaa. Osakeanti ei toisaalta alenna aikaisemmin omistetun osakkeen hankintamenoa. Jos vanhat osakkeet myydään pian annin jälkeen, verotuksessa voi säännösten kaavamaisuuden vuoksi syntyä luovutustappio. Uusien osakkeiden merkintäoikeus perustuu yleensä aikaisempaan osakeomistukseen, joten sillä ei ollut aikaisemman TVL 47.3 §:n mukaan hankintamenoa. Jos tällainen merkintäoikeus (esim. osakeantilippu tai todistus) myydään erikseen, luovutusvoittoa laskettaessa käytetään hankintameno-olettamaa. Verovelvollisen ostaman merkintäoikeuden hankintameno on hänen siitä maksamansa hinta. Jos merkintäoikeus on saatu perintönä tai lahjana, hankintamenona pidetään perintö- tai lahjaverotuksessa käytettyä verotusarvoa.

Jos verovelvollinen on ostanut merkintäoikeuksia ja merkinnyt niiden perusteella osakkeita, osakkeiden hankintamenoon luetaan myös hänen merkintäoikeuksista maksamansa hinta lisättynä ostoon välittömästi liittyneillä kustannuksilla.

Jos edellä esimerkissä 1 tarkoitettu rahastoanti olisi merkitty kaupparekisteriin vuonna 2004 ja verovelvollinen luovuttaisi osakkeet vuonna 2010, alkuperäisen osakkeen hankintameno olisi 120 euroa. Rahastoannissa saatujen osakkeiden hankintameno olisi nolla.

Jos verovelvollisella on eri hintaan hankittuja saman yhtiön osakkeita, joiden perusteella hän saa osakeannissa merkitä uusia osakkeita, lasketaan hankintameno kunkin osake-erän osalta erikseen.

Uusi säännös ei aiheuta muutoksia osakeomistuksen perusteella saadun optiolainan, optio-oikeuden, vaihtovelkakirjan tai merkintäoikeuden hankintamenon määräytymiseen. Niiden hankintamenoksi ei lueta osaakaan merkinnän tai saannon perusteena olevan osakkeen tai osuuden hankintamenosta. Osakkeiden tai osuuksien omistusajan laskemiseen uusi säännös ei myöskään vaikuta.

Hankinta-aika

TVL 47.3 § koskee vain todellisen hankintamenon määrittämistä. Hankinta-aika lasketaan vakiintuneen käytännön (mm. KHO 1988 B 545) mukaan aikaisemmin omistettujen osakkeiden hankinta-ajankohdasta, jos verovelvollinen on merkinnyt osakkeita aikaisemman osakeomistuksensa puitteissa. Hankinta-ajalla on lähinnä merkitystä hankintameno-olettaman suuruutta määritettäessä.

Osakeannissa aikaisemman osakeomistuksen suhteessa merkityt osakkeet on eräissä poikkeustapauksissa kuitenkin katsottu hankituiksi uuteen osakemerkintään verrattavalla vastikkeellisella saannolla. Näin on menetelty, jos osakepääoman korotus on ollut huomat-

tavan suuri ja yhtiöllä ei sitä ennen ole pitkään aikaan ollut toimintaa (KHO 1976/211 ja 1998/2848). Ensiksi mainitussa tapauksessa osakepääoma oli korotettu 25 -kertaiseksi yhtiössä, jolla ei ollut varsinaista toimintaa 10 vuoden aikana ja jonka ainoat varat muodosti pääosakkeenomistajalle annettu laina. Jälkimmäisessä tapauksessa yhtiöllä ei perustelujen mukaan ollut toimintaa ainakaan kymmeneen vuoteen ja sen osakepääoma oli tuolla annilla korotettu monituhatkertaiseksi.

Tapauksissa, joissa verovelvollinen esim. on hankkinut merkintäoikeuksia ostamalla tai muutoin saanut merkitä osakkeita yli aikaisemman yhtiöosuutensa, hankinta-aika määräytyy merkintäoikeuksien tai uusien osakkeiden hankinta-ajankohdan mukaan (mm. KHO 1987 B 571). Hankinta-aika määräytyy merkintäoikeuden hankinta-ajankohdan mukaan myös esim. Helsingin Puhelin Oy:n jäsenannissa vuonna 1997, jossa merkintäoikeus annettiin osakkeenomistajien merkintäetuoikeudesta poiketen Helsingin Puhelinyhdistyksen osuusliittymän rekisteröidyille haltijoille. Merkintäoikeudella ei tässä tapauksessa ollut todellista hankintamenoa.

Ns. split ja käänteinen split

Osakkeiden jakaminen useampaan nimellisarvoltaan pienempään osakkeeseen (ns. split) ei ole uusi saanto. Järjestelyssä saadut uudet osakkeet katsotaan hankituiksi samaan aikaan, kuin niiden perusteena olleet alkuperäiset osakkeet. Saadun osakkeen hankintameno lasketaan jakamalla alkuperäisen osakkeen hankintameno sen perusteella tulleiden uusien osakkeiden lukumäärällä.

Esimerkki

A on ostanut B Oy:n osakkeita 500 kpl 10 000 eurolla 10.10.1996. Osakkeen nimellisarvo on v. 1997 alennettu 15 eurosta 3 euroon. Järjestelyn jälkeen A:n osakkeiden lukumäärä on 2 500. A on verovuonna myynyt kaikki 2 500 B Oy:n osaketta. Luovutusvoittoa laskettaessa osakkeiden todellinen hankintameno on alkuperäisten osakkeiden ostohinta 10 000 euroa.

Jos A olisi myynyt vain osan B Oy:n osakkeista, yhden uuden osakkeen hankintameno saataisiin jakamalla alkuperäisen osakkeen hankintameno sen perusteella saatujen osakkeiden lukumäärällä, eli tässä tapauksessa 20 : 5 = 4 euroa/kpl.

Osakkeiden yhdistämisessä (ns. reverse split) osakkeet yhdistetään nimellisarvoltaan suuremmiksi osakkeiksi. Tämä on mahdollista toteuttaa usealla eri tavalla. Osakkeiden nimellisarvon muutoksena toteutettua yhdistelyä ei pidetä luovutuksena. Osakkeiden hankintameno on tällöin yhdistettyjen osakkeiden osakkeiden yhteenlaskettu arvo. Osakkeiden hankinta-ajankohtaan tällä ei ole merkitystä. Toteutettaessa yhdistely lunastamalla maksutta kaikilta osakkeenomistajilta omistusosuuksien suhteessa yhtä monta osaketta, ei tapahtumaa voine pitää luovutuksena, koska osakkeenomistajan asema ei muutu eikä hänelle palauteta yhtiön omaa pääomaa. Osakkeen murto-osuuksista saatu luovutushinta verotetaan luovutusvoittoverosäännösten mukaan.

Arvo-osuusjärjestelmään kuuluvat osuudet

Arvo-osuusjärjestelmään kuuluvat osuudet tiettyyn omaisuuteen katsotaan luovutetuiksi siinä järjestyksessä kuin ne on saatu, jollei verovelvollinen muuta näytä (TVL 47.4 §). Tämän mukaan kauimmin omistetut osakkeet katsotaan luovutetuiksi ensiksi (ns. fifo-periaate).

Verovelvollisella on periaatteessa mahdollisuus selvittää, että hän on luovuttanut tällaisia osakkeita muussa järjestyksessä. Selvityksen esittäminen on kuitenkin vaikeata, koska arvo-osuusjärjestelmästä ei ole saatavissa tietoja arvo-osuuksien yksilöimiseksi (KHO 2006/2468). Käytännössä näytön esittäminen siitä, että on luovuttanut osuuksia muussa kuin laissa säädetyssä järjestyksessä, voi olla mahdollista, jos toiminnassa on käytetty eri arvo-osuustilejä. Jos verovelvollinen osoittaa

käyneensä kauppaa tietyllä arvo-osuustilillä olevilla arvo-osuuksilla, tilillä olevista arvo-osuuksista katsotaan vanhimmat luovutetuiksi ensiksi.

Esimerkki

B on hankkinut arvo-osuusjärjestelmään kuuluvan A Oy:n osakkeita kahdessa erässä, aluksi 100 osaketta 20 euroa/kpl ja myöhemmin 50 osaketta 40 euroa/kpl. Hän on verovuonna ryhtynyt myymään A Oy:n osakkeita siten, että hän on myynyt 50 kpl 40 euron kappalehintaan. Hänen katsotaan luovuttaneen ensiksi hankkimiaan osakkeita, joten hänelle syntyy luovutusvoittoa.

TVL 47.4 §:n säännös koskee sellaisen osakeyhtiön osakkeita, joka on liittynyt arvo-osuusjärjestelmään. Jos yhtiö ei kuulu arvo-osuusjärjestelmään, verovelvollinen voi itse valita, mitkä eri aikoina hankkimistaan osakkeista hän luovuttaa. Jos edellä olevassa esimerkissä osakeyhtiö A ei kuuluisi arvo-osuusjärjestelmään, verovelvollinen voisi halutessaan luovuttaa ensiksi myöhemmin hankkimansa osakkeet. Jos jossain tapauksessa ei olisi voitu osoittaa, mitkä arvo-osuusjärjestelmään kuulumattoman yhtiön osakkeet verovelvollinen on myynyt, hänen voitaneen katsoa myyneen suhteellisesti eri aikoina hankittuja osakkeita (vrt. KHO 1984 II 581, joka koskee avoimen yhtiön osuuden luovutusta).

Osakelainaus

Osakelainaussopimuksessa lainaksiantaja luovuttaa osakkeet (arvo-osuudet) lainaksiottajalle, joka on velvollinen palauttamaan vastaavat arvopaperit lainaksiantajalle määräajan päätyttyä. Lainaksiottaja suorittaa korvauksen siitä, että saa arvopaperit käyttöönsä. Ennen vuoden 1998 alussa voimaan tulleita TVL:n, EVL:n ja eräiden muiden lakien muutoksia (1383-1387/1997) osakelainaussopimuksista ei ollut tuloverotuksessa erityisiä säännöksiä. Mainittuihin säännöksiin sisältyvää luovutuksia koskevaa poikkeussäännöstä sovelletaan, jos verotus toimitetaan EVL:n mukaan. Jos lainaksiantajaa verotetaan TVL:n mukaan, lainaksiantoa pidetään luovutuksena (vrt. KVL 1995/154).

Palkkana saatu osake

Osakkeiden saaminen palkkana tai muuna veronalaisena etuutena on vastikkeellinen saanto. Hankintamenona pidetään tällöin maksetun hinnan lisäksi määrää, joka otetaan tuloverotuksessa huomioon. Jos työntekijä esimerkiksi myy työsuhdeoption perusteella hankkimansa osakkeet edelleen, osakkeiden hankintamenoon luetaan hänen osakkeista ja optio-oikeudesta maksamansa hinnan lisäksi palkkana verotettu edun määrä. Edun määrän sai lukea hankintamenoon, vaikka etu ei ulkomaantyötulona ollut TVL 77 §:n mukaan veronalaista tuloa (KHO 2003/575, ks. luku 9, Palkka).

Vähennyskelpoiseen hankintamenoon ei sitä vastoin ole luettu osakkeen käyvästä hinnasta saadun 10 prosentin suuruisen alennuksen määrää, joka ei TVL 66.1 §:n mukaan ollut veronalaista tuloa. Hankintameno muodostui osakkeesta maksetusta merkintähinnasta ja siitä edun määrästä, joka oli luettu verovelvollisen ansiotuloksi (KVL 2004/59, KHO 815/2005, ei muutosta.).

Jos verovelvollinen on saanut ostaa yhtiöltä, jonka osakas hän on, hyödykkeen alihintaan ja häntä on verotettu peitellystä osingonjaosta, hankintamenoksi katsotaan myös peiteltynä osinkona verotettu määrä (KHO 1988 B 544, ks. edellä Luovutusvoiton määrän laskeminen).

Osinkona saatu osake

Osakeyhtiö voi jakaa osinkona rahaa tai muuta omaisuutta, esim. omistamiaan toisen yhtiön osakkeita. Osinkoa, jonka pörssiyhtiö jakoi toisen pörssiyhtiön osakkeina, on oikeuskäytännössä (KVL 1999/86 ja 87, ei julkaistuja) pidetty pääomatuloksi katsottavana osinkotulona. Saadut osakkeet arvostettiin käypään arvoonsa, jona pidettiin pörssissä muodostunutta keskikurssia sinä päivänä, jona osinko oli nostettavissa. Osakkeen han-

kintamenoa koskeva kysymys ei ollut ratkaistavana KVL:ssa.

Osinkona saatujen osakkeiden hankintamenona voidaan pitää *osakkeen käypää arvoa*, jota vastaava määrä luetaan saajan tuloksi *osinkona*. Osingonsaajan tuloksi katsotaan lisäksi yhtiöveron hyvityksestä annetun lain 4.2 §:n mukaan hyväksi luettava yhtiöveron hyvityksen määrä. Yhtiöveron hyvityksestä annettu laki on osingon verotusta koskeva erityislaki, eikä siitä voida tehdä johtopäätöksiä osinkona saadun hyödykkeen hankintamenosta. Osinkoa jakavan yhtiön verotusta koskevassa päätöksessä KVL 1997/72 on ollut kysymys mm. osinkona jaettujen osakkeiden arvosta. Siinä yhtiön veronalaista tuloa laskettaessa katsottiin EVL 4 §:n nojalla tuloksi osinkona luovutettavien osakkeiden käypä arvo. Päätöksestä ilmenevää periaatetta voidaan vastaavasti soveltaa määritettäessä osinkona saatujen osakkeiden hankintamenoa. Yhtiöveron hyvitystä, joka katsotaan osingon verotusta koskevien erityissäännösten mukaan osingonsaajan tuloksi, ei näin ollen lueta hankintamenoon.

Osingon TVL 33 a §:n nojalla verovapaa osa on osa osakkeen hankintamenoa (ks. KVL 2005/20, KHO 2765/2005 ei muutosta).

Ns. bonusosake

Ns. bonusosakkeita on käytännössä esiintynyt tapauksissa, joissa valtio on myynyt omistamiaan osakeyhtiön osakkeita sijoittajille. Esimerkiksi myydessään omistamiaan X Oy:n osakkeita vuonna 1999 valtio tarjosi yleisömyynnissä yksityishenkilöille bonusedun siten, että ostaja saa kutakin kymmentä osaketta kohti vuoden omistuksen jälkeen yhden lisäosakkeen ilman eri veloitusta. Tällaisessa järjestelyssä ehdollinen oikeus lisäosakkeen saantiin liittyy osakkeiden kauppaan. Bonusetuna tuleva osake saadaan osakkeiden myyjältä eikä siltä yhtiöltä, jonka osakkeista on kysymys.

Verohallituksen käsityksen mukaan edellä tarkoitettu osakkeiden kauppaan liittyvä bonusosake voidaan katsoa hankituksi vastikkeellisesti samaan aikaan kuin oston yhteydessä alunperin saadut osakkeet. Samaa periaatetta voidaan soveltaa myös muissa vastaavissa järjestelyissä. Huomattava kuitenkin on, että järjestelyt voivat poiketa toisistaan, minkä vuoksi verokohtelu joudutaan ratkaisemaan kunkin järjestelyn osalta erikseen.

Osakekaupassa ilman eri veloitusta saatu bonusosake alentaa niiden osakkeiden hankintahintaa, joiden perusteella se on saatu. Edellä tarkoitetussa järjestelyssä voidaan yhden osakkeen hankintameno laskea jakamalla kymmenestä osakkeesta maksettu hinta yhdellätoista, eli kaupan perusteella yhteensä saatujen osakkeiden määrällä. Näin laskettua hankintamenoa käytetään sekä osakkeiden oston yhteydessä alunperin saatujen että bonusosakkeiden luovutuksesta syntyvää luovutusvoittoa tai -tappiota laskettaessa. Hankintameno-olettamaa käytetään, jos se on osakkeen todellista hankintamenoa suurempi.

Kysymyksessä olevassa järjestelyssä osakkeen ostaja saa bonusosakkeen osakkeiden ostosopimuksen perusteella, kun ehtona oleva omistusaika on täyttynyt. TVL 47.3 §, jonka mukaan verovelvollisen aikaisemmin omistamien osakkeiden hankintamenoa ei oteta huomioon niiden perusteella merkityn osakkeen hankintamenoa laskettaessa, ei tämän vuoksi tule sovellettavaksi.

Outokumpu Oy:n eläkejärjestely

Verotuksesta Outokumpu Oy:n eläkejärjestelyn yhteydessä annetun lain (422/88) mukaan tämän järjestelyn yhteydessä saatu osake katsotaan hankituksi vastikkeellisella saannolla, mutta sillä ei ole hankintamenoa. Eläkejärjestely johtui työsopimuksen edellyttämien eläke-etujen vähentämisestä eläkesäätiöiden sääntöjä muutettaessa. Tällaisten osakkeiden luovutusvoittoa laskettaessa tulee siten sovellettavaksi hankintameno-olettama. Osakkeiden omistusaika luetaan niiden merkinnästä.

Sijoitusrahaston rahasto-osuus

Sijoitusrahastolain (48/1999) mukaan samanlajisten rahasto-osuuksien on oltava samassa sijoitusrahastossa keskenään yhtäsuuret ja nii-

den on tuotettava yhtäläiset oikeudet sijoitusrahaston varoihin (ks. myös luku 5, Sijoitusrahastosta saatu voitto-osuus). Sijoitusrahastolain mukaisella rahastoyhtiöllä voi olla useampia sijoitusrahastoja. Rahastoyhtiö on velvollinen lunastamaan sijoitusrahasto-osuuden, jos sijoittaja sitä vaatii.

Rahasto-osuuden lunastus ja muu luovutus

Sijoittajalle voi syntyä luovutusvoittoa tai -tappiota sijoitusrahaston rahasto-osuuden lunastuksen ja luovutuksen yhteydessä sekä vaihdettaessa eri sijoitusrahastojen osuuksia toisiinsa. Eri sijoitusrahastojen rahasto-osuuksien vaihtamista on pidetty luovutuksena myös siinä tapauksessa, että rahastot ovat saman sijoitusrahastoyhtiön hallinnoimia (KHO 2000/862). Luxemburgilaisen SICAV-alarahaston osakkeiden vaihtaminen toisen alarahaston osakkeisiin oli luovutus, kun saadut osakkeet kohdistuivat eri rahastovarallisuuteen kuin aikaisemmin omistetut osakkeet (KHO 2009/1010). Vrt. aikaisempi KVL:n päätös 1999/72.

Veronalaista tuloa ei ole katsottu syntyvän, jos rahasto-osuuden omistaja rahastoyhtiön hallituksen tekemän päätöksen mukaan vaihtaa tuotto-osuutensa saman sijoitusrahaston kasvuosuudeksi tai päin vastoin (KVL 1998/102).

Sulautuvan SICAV-rahaston osuuksien vaihtamista vastaanottavan SICAV-rahaston osuuksiin ei ole oikeuskäytännössä (KHO:2004:112) pidetty luovutuksena, joka realisoisi luovutusvoiton tai -tappion Suomessa asuvan henkilön verotuksessa. Päätös koskee Luxemburgissa asuvien SICAV-rahastojen sulautumista.

Indeksiosuus (ETF)

Indeksiosuudella tarkoitetaan indeksiä tai muuta tunnuslukua seuraavaa sijoitusrahaston rahasto-osuutta, joka on julkisen kaupankäynnin kohteena. Tällaisia rahasto-osuuksia kutsutaan ETF:iksi (Exchange Traded Fund). Indeksiosuudet liitetään arvo-osuusjärjestelmään. Helsingin Pörssissä indeksiosuuksien kaupankäynti on aloitettu vuonna 2002. Indeksiosuuksien luovutuksiin sovelletaan luovutusvoiton verotusta koskevia säännöksiä.

Hankintameno, ns. FIFO-periaate

Sijoitusrahaston rahasto-osuudet ja yhteissijoitusyrityksen osuudet katsotaan luovutetuiksi siinä järjestyksessä kuin ne on saatu, jollei verovelvollinen muuta näytä (TVL 47.4 §, 561/2004). Säännöstä sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2004 toimitettavassa verotuksessa.

Yhteissijoitusyrityksellä tarkoitetaan tässä ulkomaista sijoitusrahastoa ja siihen rinnastettavaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavaa ulkomaista yritystä.

Verovelvollinen voi selvittää, että hän on luovuttanut rahasto-osuudet muussa järjestyksessä. Hallituksen esityksen (HE 57/2004) perustelujen mukaan tällainen selvitys on käytännössä mahdollista silloin, kun rahastoyhtiö yksilöi rahasto-osuudet sijoitusrahastolain 53 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Rahasto-osuuksia luovutettaessa voitaisiin tällöin osoittaa, että kysymyksessä ovat tietyt numeroimalla yksilöidyt rahasto-osuudet.

Sijoitusrahaston rahasto-osuuden lainaus

Indeksiosuuden lainaksi antamista ei ole oikeuskäytännössä (KVL 2002/75) pidetty lainaksiantajan verotuksessa luovutuksena, jos EVL 6 §:n 6 ja 7 momentissa säädetyt edellytykset täyttyvät. Lainaksiottajan verotuksessa lainaksi ottamista on pidetty indeksiosuuksien hankintana ja niiden palauttamista luovutuksena. EVL:iin sisältyviä poikkeussäännöksiä ei sovelleta TVL:n mukaan verotettaviin verovelvollisiin. Jos lainaksiantajaa verotetaan TVL:n mukaan, lainaksi antoa pidetään luovutuksena (vrt. edellä Osakelainaus).

Indeksiosuuksien lainaussopimuksessa lainaksiantaja sitoutuu antamaan lainaksi kohteena olevat indeksiosuudet ja lainaksiottaja sitoutuu suorittamaan lainaksiantajalle korvauksen (preemio) laina-ajalta ja palauttamaan sopimuksen päättymispäivänä vastaavat indeksiosuudet sekä maksamaan indeksiosuuk-

sille laina-aikana mahdollisesti kertynyttä tuottoa vastaavan korvauksen.

Warrantti

Warrantin arvo perustuu sen kohteena olevan osakkeen, muun arvopaperin tai etuuden arvoon. Pörssilistalle otetuilla arvo-osuusmuotoisilla warranteilla voidaan käydä kauppaa arvopaperipörssissä. Listalleottoesitteessä (VM:n asetus listalleottoesitteestä 45 §, 539/2002) on muun muassa mainittava

- liikkeeseenlaskijan ja haltijan oikeudet ja velvollisuudet sekä myös tieto siitä, miten oikeudet ja velvollisuudet toteutetaan, sekä muut arvopaperin ehdot

-riittävät ja olennaiset tiedot seikoista, joiden perusteella arvopaperin arvo määräytyy, kuten tiedot arvopaperin arvoon vaikuttavasta muusta ja sen liikkeeseenlaskijasta taikka indeksistä tai muusta tunnusluvusta

Warrantista laadittavaa listalleottoesitettä ja liikkeeseenlaskijaa koskevat soveltuvin osin samat määräykset kuin joukkovelkakirjasta laadittavaa listalleottoesitettä ja joukkovelkakirjan liikkeeseenlaskijaa.

Arvopaperimarkkinalain 1:2.1 §:ssä (1517/2001)määritellään arvopaperi, johon lakia sovelletaan. Warranttia ei säännöksessä nimenomaisesti mainita. Warrantteja, jotka ovat vaihdantakelpoisia ja jotka on saatettu tai saatetaan yleiseen liikkeeseen useiden samansisältöisistä oikeuksista annettujen arvopaperien kanssa, voitaneen pitää mainitun säännöksen 4 kohdassa tarkoitettuina osto- ja myyntioikeuksina.

Warrantin haltija voi myydä warrantin tai hän voi saada liikkeeseenlaskijalta ehtojen mukaisen suorituksen warranttia toteutettaessa. Jos ehtojen mukainen suoritus olisi negatiivinen, haltija voi antaa warrantin raueta.

Warrantit TVL:a sovellettaessa

TVL:ssa ei ole nimenomaisia säännöksiä warrantista. Oikeuskäytäntöä warranttien verotuksesta ei myöskään ole.

Edellä tarkoitetun warrantin luovutukseen jälkimarkkinoilla sovelletaan vakiintuneen verotuskäytännön mukaan luovutusvoiton verotusta koskevia TVL:n säännöksiä. Hankintamenoksi katsotaan luovuttajan warrantista suorittama maksu ja häneltä mahdollisesti perityt kustannukset. Myynnistä aiheutuneet kulut voi vähentää voiton hankkimisesta aiheutuneina menoina.Vaihtoehtoisesti voidaan vähentää hankintameno-olettama, jos se on verovelvolliselle edullisempi. Arvo-osuusjärjestelmään liitetyt warrantit katsotaan luovutetuiksi siinä järjestyksessä kuin ne on hankittu.

Warranttia toteutettaessa liikkeeseenlaskijan suoritus voi tapahtua kohdearvopaperin toimituksena tai rahana. Liikkeeseen laskettuja warrantteja toteutettaessa on käytännössä käytetty viimeksi mainittua vaihtoehtoa.

Selvää ei ole, sovelletaanko warrantin toteutuksen yhteydessä saatavaan rahasuoritukseen luovutusvoiton verotusta koskevia säännöksiä. Tulkinnassa voitaneen käyttää apuna KVL:n päätöstä 231/1989. Tapauksessa vakioidun optiosopimuksen perusteella suoritettuun nettoarvontilitykseen sovellettiin luovutusvoiton verotusta koskevia säännöksiä (ks. jäljempää Vakioidut optiot ja termiinit). Myös warranttia toteutettaessa tapahtuvaan rahasuoritukseen voitaneen soveltaa luovutusvoiton verotusta koskevia säännöksiä.

Luovutusvoittoa laskettaessa nettoarvontilityksenä saadun rahasuorituksen määrästä vähennetään joko warrantin hankintameno ja voiton hankkimisesta olleet menot tai hankintameno-olettama, jos se on verovelvolliselle edullisempi.

Warrantin raukeamista arvottomana voidaan pitää TVL 50.3 §:ssä tarkoitettuna arvopaperin lopullisena arvonmenetyksenä.

Esimerkki. Verovelvollinen on ostanut 0,30 €:n kappalehintaan 1000 myyntiwarranttia, joiden kohde-etuutena ovat X Oyj:n osakkeet. Warrantin kerroin on 0,1 eli yhtä osaketta vastaa 10 warranttia. Warrantin toteutushinta on 20 €. Warrantin toteutuspäivänä X Oyj:n osake on noteerattu 15 €:n arvoiseksi. Tällöin verovelvollinen saa positiivisena

nettoarvon tilityksenä (20 € - 15 €) x 0,1 x 1000 = 500 €, josta liikkeeseenlaskija vähentää toteutuspalkkion 5 €. Luovutusvoitto on 500 € - (0,3 € x 1000) - 5 € = 195 €.

Sertifikaatti

Sertifikaatit ovat yleensä pörssissä noteerattuja arvopaperimuotoisia johdannaisia, joiden kohde-etuutena voi olla esimerkiksi osake, osakekori, indeksi tai raaka-aine. Sertifikaattien juoksuaika voi olla rajattu tai rajoittamaton (open end). Olennaisena erona warrantteihin on se, että sertifikaatin hinnanmuutokset seuraavat yleensä suoraan kohdeetuuden hinnanmuutoksia.

TVL:ssä ei ole nimenomaisia säännöksiä sertifikaateista eikä myöskään oikeuskäytäntöä niistä ole.

Pörssinoteeratun sertifikaatin hankintameno määräytynee kuten muidenkin arvopapereiden. Tällaisen sertifikaatin luovutus jälkimarkkinoilla tai juoksuajan päättyessä tapahtuva erääntyminen realisoinee luovutusvoiton verotuksen. Jos tällainen sertifikaatti menettää lopullisesti arvonsa esimerkiksi konkurssin seurauksena, sertifikaatin hankintameno voitaneen vähentää luovutustappiona, koska kyse on arvopaperin lopullisesta arvon menetyksestä.

Joukkovelkakirjalaina

Joukkovelkakirjalainojen luovutuksiin sovelletaan yleisiä luovutusvoittoa tai -tappiota koskevia säännöksiä. Verotuksessa keskeisenä tekijänä on velkapääomasta maksettavan hinnan erottaminen korkosuorituksista (ks. jäljempänä 7, Korot ja osingot, kohta Joukkovelkakirjalainat). Pääomasta saatuun voittoon sovelletaan luovutusvoittoja koskevia säännöksiä ja korkoa verotetaan joko KLähdeVL:n mukaan tai TVL:n mukaisena pääomatulona.

Joukkovelkakirjalainan hankintamenoon luetaan pääomasta maksetun hinnan ohella muu hankinnasta välittömästi johtuneet menot, kuten merkintä- tai välityspalkkio (KVL 92/2001). Myös joukkovelkakirjalainan arvonnousun vuoksi jälkimarkkinoilla maksettu ylihinta on osa joukkovelkakirjalainan hankintamenoa (KVL 71/1994). Jälkimarkkinahyvitystä ei pidetä hankintamenon osana, vaan se vähennetään TVL 54a §:n mukaisesti.

Joukkovelkakirjalaina voi olla kertalyhenteinen eli ns. bullet laina tai jatkuvalyhenteinen. Jatkuvalyhenteisessä joukkovelkakirjalainassa velkapääoma maksetaan takaisin useassa erässä. Tällöin luovutusvoitto tai -tappio lasketaan erikseen jokaisen takaisinmaksettavan erän osalta. Jokaiselle takaisinmaksuerälle kohdistetaan takaisinmaksettua velkapääomaa vastaava osuus lainan hankintamenosta.

Nollakorkoinen joukkovelkakirja

Nollakorkoiselle joukkovelkakirjalle ei suoriteta lainkaan nimellistä korkoa. Oikeuskäytännössä (KHO 1986 B II 560 ja KHO 7.7.1999 T 1821) on katsottu, että nollakorkoisen joukkovelkakirjan jälkimarkkinoilla tai lunastuksen yhteydessä saatava tuotto on kokonaisuudessaan TVL:n mukaan verotettavaa korkotuloa ja nollakorkoisesta velkakirjasta ei erotella erikseen korkotuottoa ja luovutusvoittoa. Veronalaisen koron määrä lasketaan nollakorkoisista velkakirjoista aina luovutushinnan ja todellisen hankintamenon erotuksena. Jos nollakorkoiseen joukkovelkakirjaan liittyy jokin optio, niin luovutushinnan ja hankintamenon erotus on edellisestä poiketen kokonaisuudessaan luovutusvoittoa tai -tappiota eikä korkoa.

Esimerkki. Verovelvollinen merkitsee nollakorkoisen joukkovelkakirjan emissiokurssilla 60. Velkakirjan nimellisarvo on 100.000 € ja velkakirjasta maksettu hinta 60.000 €. Henkilö myy joukkovelkakirjalainan sen juoksuajan puolessa välissä hintaan 90.000 €. Velkakirjan luovutushinnan ja hankintahinnan erotus 30.000 € (= 90.000 € - 60.000 €) on kokonaisuudessaan TVL:n alaista korkotuloa.

Indeksisidonnaiset joukkovelkakirjat

Indeksisidonnaisen joukkovelkakirjalainan velkakirja on yleensä nollakorkoinen ja siihen on liitetty optio, jonka toteutuessa sijoittajalle maksetaan lainaehdoissa määritellyn indeksin, useampien indeksien, osakkeen tai osakekorin kehitykseen sidottu tuotto.

Yleisölle merkittäväksi tarjotun joukkovelkakirjan indeksihyvitys on lähdeveronalaista

korkotuloa, koska indeksihyvitys rinnastetaan korkoon (KLähdeVL 3.3 §). Jos indeksilainan liikkeellelaskija on ulkomainen, kysymys on TVL:n mukaisesta korkotulosta.

Kaikki indeksisidonnaisesta velkakirjasta saadut suoritukset katsotaan luovutushinnaksi lukuun ottamatta mahdollisesta kuponkikorosta maksettua jälkimarkkinahyvitystä ja liikkeeseenlaskijan lunastuksessa suorittamaa indeksihyvitystä lukuunottamatta.

Vaikka indeksisidonnaisen velkakirjan pohjana olisi nollakorkoinen velkakirja, ei velkakirjan nimellisarvon ja emissiohinnan tai muun hankintamenon erotusta pidetä korkona, vaan luovutusvoittona tai -tappiona (KVL 92/2001. Oikeuskäytännännössä (KVL 87/2003) on katsottu, että myytäessä nollakorkoinen laina luovutus käsitellään normaalien luovutusvoittoverosäännösten osalta erottamatta laskennallista tuottoa indeksihyvitykseksi.)

Esimerkki. Verovelvollinen on merkinnyt indeksisidonnaisen joukkovelkakirjalainan kurssiin 100,90 ja merkintäpalkkio on ollut 500 €. Joukkovelkakirjan nimellisarvo on 100.000 €. Tällöin velkakirjan hankintameno on 101.400 € (= 100.900 € + 500 €). Velkakirjan haltijalle suoritetaan eräpäivänä velkakirjan pääoma ja 50 % velkakirjan liikkeellelaskupäivän ja erääntymispäivän välisestä indeksin kehityksestä. Velkakirjan erääntyessä henkilö saa velkakirjan nimellisarvon 100.000 € ja lähdeveronalaisena indeksihyvityksenä 4.000 €. Henkilölle syntyy luovutustappiota 1.400 € (=101.400 € - 100.000 €).

Käänteiset vaihtovelkakirjat

Käänteistä vaihtovelkakirjaa voidaan pitää yhtenä indeksiehtoisten joukkovelkakirjojen alalajina, jossa sijoittaja on option asettajana. Velkakirjan liikkeeseenlaskija päättää suorittaako, suorittaako hän lainan erääntyessä takaisin velkapääoman vai lainaehdoissa määritellyt osakkeet tai näiden osakkeiden arvoa vastaavan määrän rahaa (nettoarvontilitys). Käänteisen vaihtovelkakirjan luovutusta käsitellään kuten muidenkin optioon sidottujen joukkovelkakirjojen luovutuksia. Koko arvonmuutos on luovutusvoittoa tai -tappiota eikä erottelua korkosuorituksille tehdä. Luovutusvoitto tai -tappio on velkakirjasta saadun luovutus- tai lunastushinnan ja velkakirjan hankintamenon erotus. Velkakirjalle maksettava kuponkikorko on KLähdeVL:n tai TVL:n mukaista korkotuloa. Velalle mahdollisesti maksettavavasta kuponkikorosta jälkimarkkinoilla saatavaa hyvitystä käsitellään jälkimarkkinahyvityksenä. Oikeuskäytännössä on velkakirjasta saatuna luovutustappiona pidetty vastikkeeksi saatujen osakkeiden käypää arvoa lainaehtojen mukaisena lunastuspäivänä vähennettynä velkakirjan hankintamenolla (KVL 145/1998). Saatujen osakkeiden hankintameno on vastaavasti niiden käypä arvo lainaehtojen mukaisena lunastuspäivänä.

Perpetuaali

Ikuisen lainan eli perpetuaalin velkapääomaa ei makseta lainkaan takaisin lainanantajalle. Lainasta suoritetaan normaalisti korkoa. Perpetuaalia käsitellään verotuksessa kuten muitakin joukkovelkakirjalainoja, joille maksetaan kuponkikorkoa.

Vaihtovelkakirja

Vaihtovelkakirjan käsite

Vaihtovelkakirjalla tarkoitetaan osakeyhtiön liikkeeseen laskemaa velkakirjaa, jonka haltijalla on lainaehtojen mukaan oikeus vaihtaa velkakirjansa joko kokonaan tai osittain yhtiön osakkeisiin. Vaihtovelkakirjalaina eroaa tavallisesta joukkovelkakirjalainasta siten, että vaihtovelkakirjan haltija voi joko vaihtaa velkakirjat lainaehdoissa mainittuna aikana yhtiön osakkeisiin tai vaatia lunastusta laina-ajan umpeen kuluttua.

Luovutustapahtumat

TVL 45.2 §:n mukaan luovutuksena ei pidetä vaihtovelkakirjan vaihtamista yhtiön osakkeisiin (vrt. työsuhdeoptiot, luku 9, Palkka). Vaihtamisen (konvertoinnin) yhteydessä ei siten synny luovutusvoittoa tai -tappiota. Vaihdettaessa saatuja osakkeita edelleen luovutettaessa omistusaika lasketaan vaihtovelkakirjan

saannosta. Jos vaihtovelkakirjan merkintäoikeus perustui verovelvollisen aikaisemmin omistamiin osakkeisiin, vaihtovelkakirjan saantoaika määräytyy näiden osakkeiden saantoajan mukaan.

Jos vaihtovelkakirja luovutetaan muutoin kuin vaihtamalla se yhtiön osakkeisiin, luovutuksessa voi syntyä myyntivoittoa. Voiton tai luovutustappion määrää laskettaessa erotetaan toisistaan pääoma ja jälkimarkkinahyvitys. Pääomaan sovelletaan luovutusvoittoa koskevia säännöksiä. Kaupan yhteydessä saatua tai maksettua jälkimarkkinahyvitystä ei oteta huomioon luovutusvoittoa eikä -tappiota laskettaessa (ks. edellä Todellinen hankintameno ja jäljempänä 7. Korot ja osingot, Jälkimarkkinahyvitys)).

TVL 47.3 §:n mukaan verovelvollisen aikaisemmin omistamien osakkeiden tai osuuksien hankintamenoa ei oteta huomioon niiden perusteella merkityn vaihtovelkakirjan tai merkintäoikeuden hankintamenoa laskettaessa. TVL:n muutos 728/2004 ei tältä osin aiheuta muutoksia hankintamenon määräytymiseen.

Oikeus merkitä vaihtovelkakirjalaina voidaan luovuttaa samalla tavalla kuin osakkeen merkintäoikeus. Merkintäoikeuden saantoajankohdan määrittämisessä noudatetaan samoja periaatteita kuin osakkeiden merkintäoikeuksiin.

Optiolaina

Optiolaina on osakeyhtiön ottama velkakirjalaina, jonka lainaehtojen mukaan lainan antajalla tai sillä, jolle hänen oikeutensa on siirtynyt, on oikeus merkitä yhtiön maksullisia uusia osakkeita. Oikeus uusien osakkeiden merkintään liittyy tavallisesti optiotodistuksiin, jotka annetaan velkakirjojen yhteydessä. Optiolainan merkitsijä saa siten kaksi eri asiakirjaa, velkakirjan ja optiotodistukset.

Optiotodistukset ovat irrotettavissa velkakirjasta ja ne voidaan luovuttaa erikseen. Optiotodistusten haltija voi merkintäaikana käyttää todistukset yhtiön osakkeiden merkintään. Jos optiotodistuksia ei käytetä merkintäaikana, ne raukeavat. Arvopaperin arvonmenetyksenä optiotodistuksen raukeamisesta aiheutuva menetys rinnastetaan luovutustappioon (TVL 50 §). Myös optiolainan velkakirja on erikseen luovutettavissa. Toisin kuin vaihtovelkakirjalainoissa optiolainan velkakirjaa ei käytetä osakkeiden merkitsemisessä. Optiolaina maksetaan takaisin lainaehtojen mukaan.

Luovutustapahtumat

Myyntivoittoverotuksen kannalta on ratkaistava, mitä optiolainaan liittyviä tapahtumia pidetään luovutuksina. Luovutustilanteet merkitsevät yhtäältä luovutusvoiton tai luovutustappion realisoitumista ja toisaalta uuden omistusajan alkamista.

Optiolainaan liittyvän velkakirjan hankintaajankohtana pidetään optiolainan merkintähetkeä. Velkakirjan omistusaika alkaa optiolainan merkinnästä myös silloin, kun optiolaina merkitään aikaisemmin omistettujen osakkeiden perusteella.

Optiolainan merkintäoikeuden ja optiotodistuksen saantoajankohdan määrittämisessä noudatetaan samoja periaatteita kuin uusmerkinnässä. Jos vanhoilla osakkeenomistajilla on etuoikeus merkintään, optiolainan merkintäoikeuden ja optiotodistuksen saantoajankohdaksi katsotaan niiden osakkeiden hankintaaika, joihin etuoikeus optiolainan merkintään perustui (KHO 1988 B 546).

Optiolainaan liittyvän osakkeiden merkintäoikeuden käyttämistä ei TVL 45.2 §:n mukaan pidetä luovutuksena (vrt. Työsuhdeoptiot, luku 9, Palkka). Optiotodistuksen perusteella merkittyä osaketta luovutettaessa omistusaika lasketaan osakkeiden merkintäoikeuden saannosta eli optiotodistuksen saannosta. Jos optiolainan merkintäoikeus perustui verovelvollisen aikaisemmin omistamiin osakkeisiin, merkittyjen osakkeiden omistusaika lasketaan näiden vanhojen osakkeiden hankintahetkestä.

Optio-oikeus

Osakeyhtiölain mukaan optio-oikeuksien ei tarvitse olla sidottuja lainaan. Verolainsäädän-

nössä on säännelty vain optiolainaan liittyvän osakkeiden merkintäoikeuden käyttäminen. TVL 45.2 §:stä ilmeneviä periaatteitta, joita on selvitetty edellä, voidaan kuitenkin soveltaa myös OYL:n säännösten mukaisiin erityisiin merkintäoikeuksiin (optio-oikeuksiin). Jos kysymyksessä on työsuhdeoptio, sovellettaviksi tulevat sitä koskevat TVL 66 §:n säännökset (ks. luku 9, Palkka).

Optiolainan hankintameno

Optiolainan hankintameno on lainaa merkittäessä suoritettu merkintähinta lisättynä välittömillä merkintäkuluilla. Jos verovelvollinen on ostanut optiolainan merkintäoikeuden, ostetun merkintäoikeuden hinta luetaan optiolainan hankintamenoon. Verovelvollisen aikaisemmin omistamien osakkeiden hankintamenoa ei oteta huomioon niiden perusteella merkityn optiolainan taikka merkintäoikeuden hankintamenoa laskettaessa (TVL 47.3 §). TVL:n muutos 728/2004 ei tältä osin vaikuta hankintamenon määräytymiseen. Muutoksen yhteydessä säännöstä on täsmennetty niin, että siinä mainitaan erikseen optio-oikeus.

Todellisen hankintamenon ja voiton hankkimisesta aiheutuneiden menojen sijasta voidaan käyttää hankintameno-olettamaa, jos se on verovelvolliselle edullisempi.

Hankintamenon jakaminen

Jos optiolainan velkakirja tai optiotodistukset luovutetaan erikseen, optiolainan hankintameno joudutaan jakamaan velkakirjan ja optiotodistusten kesken.

Oikeuskäytännössä (KHO 1988 B 516) omaksutun kannan mukaan määritetään optiolainan velkakirjan hankintamenoksi käyvän koron ja lainaehtojen perusteella arvioitava käypä arvo hankintahetkellä. Optiotodistusten hankintameno saadaan vähentämällä velkakirjan hankintameno optiolainan merkintähinnasta. KHO:n päätöksestä 1999/3894, joka koskee hankintameno-olettaman vähentämistä, ei voitane tehdä johtopäätöksiä optiotodistusten todellisen hankintamenon laskemisesta.

Velkakirjan käypä arvo voidaan määrittää nykyarvomenetelmällä käyttäen apuna diskonttaustekijää. Laskettaessa korkokantana käytetään velkakirjalle arvonnousun muodossa asetettavaa tuottovaatimusta eli käyvän koron ja velkakirjan nimelliskoron erotusta. Käypänä korkona voidaan tässä yhteydessä pitää korkoa, jonka sijoittaja saisi muista veronalaisista joukkovelkakirjalainoista. Jos optiolaina on merkitty heti, kun laina on laskettu liikkeelle, velkakirjan hankintahintaa määritettäessä käytetään lainaehtojen mukaista laina-aikaa. Jos merkintä on tapahtunut myöhemmin, laskelmissa voitaneen käyttää jäljellä olevaa laina-aikaa täysinä vuosina eli tavallisesti lainaehtojen mukaista laina-aikaa vähennyttynä yhdellä vuodella. Mitä suurempi ero on käyvän koron ja nimelliskoron välillä ja mitä pidempi laina-aika on, sitä pienemmäksi muodostuu velkakirjan hankintameno.

Esimerkki

Optiolainan merkintähinta on 1000 euroa. Lainan nimelliskorko on 4 prosenttia ja laina-aika viisi vuotta. Laina maksetaan takaisin yhdellä kertaa laina-ajan päättyessä. Markkinakorkona on esimerkissä käytetty 11 prosenttia.

$$\text{diskonttaustekijä } vn = \frac{1}{(1+i)n}$$

n = ajanjakso

i = laskentakorkokanta = 7 % (käyvän ja nimelliskoron erotus)

Velkakirjan hankintameno on 0,7129 X 1000 euroa = 712,90 euroa

(= nykyarvo)

Tämän luvun liitteenä on taulukko, jossa ovat diskonttaustekijän arvot laskettuina eri laskentakorkokantaa ja laina-aikaa käyttäen.

Vakioidut optiot ja termiinit

Vakioidut optiot

Optiolla tarkoitetaan sopimusta, jolla optionsaaja saa optionasettajalta oikeuden sovitusta lunastushinnasta ostaa (osto-optio) tai myydä (myyntioptio) tietyn määrän arvopapereita tai

muita option perustana olevia hyödykkeitä. Luovutus sovitaan tapahtuvaksi joko tiettynä ajankohtana tulevaisuudessa tai tietyn ajanjakson kuluessa. Optionsaaja eli haltija suorittaa vastikkeen (preemio) saamastaan oikeudesta.

Option perustana (kohde-etuutena) voi olla mikä tahansa hyödyke, jonka hinta vaihtelee ajan kuluessa. Option kohteena voi olla myös oikeus saada tietyn arvopaperijoukon, esim. osakekorin, hintojen muutoksia kuvaavan indeksin mukaan laskettava suoritus (indeksioptio).

Option vakioinnilla tarkoitetaan sitä, että sopimuksessa määritellään etukäteen option perustana oleva hyödyke, option voimassaoloaika ja lunastushinta. Sitä vastoin option hinta vaihtelee kysynnän ja tarjonnan mukaan.

Optiot ovat myyntioptioita tai osto-optioita. Myyntioption haltijalla on oikeus mutta ei velvollisuutta myydä option kohde-etuus option asettajalle ennalta sovittuun lunastushintaan tai saada indeksin osoittama suoritus. Myyntioption asettaja on vastiketta (preemio) vastaan sitoutunut option haltijan vaatimuksesta ostamaan option kohde-etuuden sovittuun lunastushintaan tai suorittamaan vastaavan arvon rahassa

Osto-option haltijalla on oikeus ostaa option kohde-etuus ennalta sovittuun lunastushintaan tai saada indeksin osoittama suoritus. Osto-option asettaja on vastiketta vastaan sitoutunut option haltijan vaatimuksesta myymään option kohde-etuuden tai suorittamaan vastaavan arvon rahassa.

Tiliaseman sulkeminen

Option haltija tai asettaja ei voi luovuttaa edelleen eikä ostaa takaisin optiota sen voimassaoloaikana. Vastaavaan tulokseen päästään tiliaseman eli position sulkemisella, mikä tapahtuu identtisellä mutta vastakkaisella toimenpiteellä. Esim. option haltija voi sulkea asemansa asettamalla ostamansa option kanssa identtisen option markkinahintaan. Jos sulkemisajankohtana saatu preemio eroaa ostoajankohtana maksetusta preemiosta, toimenpiteestä syntyy joko voittoa tai tappiota.

Option toteuttaminen

Option toteutusta kutsutaan lunastukseksi. Jos kysymyksessä on esimerkiksi osakeoptio, osto-option haltija on oikeutettu lunastamaan option kohteena olevat osakkeet sopimuksen mukaiseen lunastushintaan. Tällöin hän saa voittoa, jos option kohteen markkina-arvo on korkeampi kuin lunastushinta. Jos lunastushinta on hyödykkeen markkina-arvoa korkeampi, osto-optiolla ei ole reaaliarvoa. Tällöin optio raukeaa ja ostajalle aiheutuu maksamansa preemion suuruinen tappio.

Optio voidaan toteuttaa myös nettoarvon tilityksenä. Esim. indeksioptio toteutetaan päättymispäivänä automaattisesti nettoarvon tilityksenä, jossa verrataan option päättymisindeksiä lunastushintaan.

Optio, jota ei sen voimassaoloaikana toteuteta, raukeaa eli lakkaa olemasta päättymispäivänä.

Optiot TVL:a sovellettaessa

Optio on hyödyke, jonka luovutukseen sovelletaan myyntivoiton verotusta koskevia säännöksiä (KVL 1989/231). Option asettajan saama preemio on hänen veronalaista tuloaan sinä verovuonna, jonka aikana se on ollut hänen nostettavissaan. Indeksioption haltijan saamaa lunastushinnan ja markkinahinnan välistä erotusta vastaava positiivinen suoritus otetaan huomioon option luovutushintana ja hänen suorittamansa preemio hankintamenona hänen luovutusvoittoaan laskettaessa. Voitto on option tilitysvuoden tuloa. Luovutusvoittoa koskevia säännöksiä sovelletaan myös option sulkemistilanteessa, jolloin voiton määräksi muodostuu maksetun ja saadun preemion välinen erotus.

Option asettajan saamaa preemiota pidetään omaisuuden luovutuksesta saatuna tulona, josta voidaan vähentää hankintamenoolettama (KHO 1999/2410).

Jos osakeoptio toteutetaan option kohde-etuutena olevat osakkeet lunastamalla, optiosta saatu tai maksettu preemio ei ole osakkeiden kauppahinnan osa.

Optioista aiheutuva luovutustappio voidaan TVL 50 §:n mukaan vähentää omaisuuden luovutuksesta saadusta voitosta verovuonna ja viitenä (1.1.2010 lukien) sitä seuraavana vuonna sitä mukaa kuin voittoa kertyy. Ennen verovuotta 2010 syntyneisiin luovutustappioihin sovelletaan luovutusvuoden ja kolmen sitä seuraavan vuoden määräaikaa. Luovutustappioon rinnastetaan myös säännöksessä tarkoitetun vakioidun option ja siihen rinnastettavan option raukeamisesta aiheutuva menetys (ks. jäljempänä Luovutustappio).

EVL:iin on lisätty säännökset (1160/2002), joiden mukaan option asettajan saama preemio on tietyin edellytyksin veronalaista tuloa vasta sinä verovuonna, jona optiosopimus suljetaan, toteutetaan tai raukeaa. Jos optio toteutetaan hankkimalla kohde-etuutena oleva hyödyke, sen hankintamenoa oikaistaan säännösten mukaan preemion määrällä. Säännökset eivät koske TVL:n nojalla verotettavia verovelvollisia.

Termiinit

Termiinillä tarkoitetaan kauppasopimusta, jossa kaupantekohetkellä sovittavasta hinnasta tehtävä suoritus on täytettävä tiettynä määräpäivänä. Termiinit eroavat optioista siinä suhteessa, että ne velvoittavat molempia osapuolia, kun taas optiot velvoittavat vain option asettajaa. Termiinisopimusten eräs alalaji ovat futuurit.

Termiinin vakioinnilla tarkoitetaan sitä, että termiinin erääntymishinnasta ja -päivästä sovitaan termiinisopimuksessa.

Termiinin kohteena voi olla mikä tahansa hyödyke, jonka hinta vaihtelee kysynnän ja tarjonnan mukaan. Termiinin kohteena voi olla niin ikään tietyn hyödykkeen tai hyödykejoukon hintakehitystä seuraava indeksi. Termiinikaupasta sovittaessa ei tehdä mitään rahasuorituksia. Suoritusvelvollisuus ja sitä vastaava saamisoikeus syntyvät vasta termiinin erääntymispäivänä vallitsevan termiinin kohteena olevan hyödykkeen markkinahinnan perusteella. Termiinin ostaja saa myyjän suorituksen hyväkseen silloin, kun sovittu erääntymishinta on markkinahintaa alempi. Jos sovittu hinta on markkinahintaa korkeampi, myyjä saa ostajan suorituksen hyväkseen. Näin ollen termiini ei voi raueta.

Termiinit TVL:a sovellettaessa

Vakioidusta termiinisopimuksesta syntynyt voitto rinnastetaan omaisuuden luovutusvoittoon (TVL 45.3 §, 1126/1996). Luovutusvoittoa laskettaessa ei kuitenkaan saa vähentää TVL 46.1 §:ssä tarkoitettua luovutushinnasta vähennettävää vähimmäismäärää eli hankintameno-olettamaa. Vähentämiskielto on perustunut siihen, että termiinisopimuksella ei ole hankintamenoa.

TVL:n 45.3 §:n (980/1999) mukaan omaisuuden luovutusvoittoon rinnastetaan myös TVL 50.3 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitetusta termiinisopimuksesta syntynyt voitto. Mainittu luovutustappiota koskeva säännös on samassa yhteydessä tehdyllä muutoksella ulotettu koskemaan myös vakioituun termiiniin rinnastettavia termiinisopimuksia, jos sopimus on kaupankäynnin kohteena säännöksessä tarkoitetulla Euroopan talousalueella olevalla markkinalla (ks. jäljempänä Luovutustappio).

Muut johdannaissopimukset

Muiden kuin vakioitujen johdannaisten verokohtelu on osin epäselvä, koska laintasoisia erityissäännöksiä ei ole ja oikeuskäytäntöä on vähän.

Vakioimattomat termiinit

Muista kuin TVL 50.3 §:n 1 ja 2 kohdissa tarkoitetuista termiineistä syntyvä voitto tai tappio on luonteensa mukaisesti joko veronalaista pääomatuloa tai vähennyskelvoton menetys, eikä niihin sovelleta luovutusvoittoa ja -tappiota koskevia säännöksiä (ks. KHO 2005/802 ja KHO 1995 B 522 sekä luku Luovutustappio). Nettoarvon tilityksestä aiheutunut tappio on vähennyskelvoton meno. Kuitenkin reaalitoteutettavasta vakioimattomasta termiinistä aiheutunut tappio on kat-

sottu vähennyskelpoiseksi luovutustappioksi kun kyseessä on ollut kohde-etuutena olleiden osakkeiden luovutus (KHO 2003:35).

CFD

CFD (Contract for Difference) sopimuksista aiheutuva tappio ei ole verovähennyskelpoinen TVL:n mukaan (KHO 2010:74). CFD-sopimuksista saatu tulo on TVL:n mukaisessa verotuksessa TVL 32 §:n mukaista pääomatuloa.

OMAN ASUNNON LUOVUTUS

Oman asunnon luovutusvoittona voi olla verovapaa huoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden tai osuuksien sekä rakennuksen tai sen osan luovutuksesta saatu voitto. Verovapauden edellytyksenä on, että verovelvollinen on *omistusaikanaan yhtäjaksoisesti vähintään kahden vuoden ajan ennen luovutusta* käyttänyt asuntoa omana tai perheensä vakituisena asuntona (TVL 48.1 § 1 k.). Poikkeuksena ovat edelleen elinkeinotoiminnaksi katsottavat myynnit (ks. jäljempää Elinkeinotoimintana pidettävä rakentamis- ja myyntitoiminta).

Oman asunnon luovutusvoittoa koskevia säännöksiä sovelletaan myös asumisoikeusasunnoista annetussa laissa (650/90) tarkoitetun asumisoikeuden luovutukseen. Omistusaikaan rinnastetaan tällöin asumisoikeussopimuksen voimassaoloaika (TVL 48.3 §).

Oma tai perheen vakituinen asunto

Oman asunnon luovutusvoittoa koskevia säännöksiä sovelletaan verovelvollisen omana tai hänen perheensä vakituisena asuntona käytetyn huoneiston tai rakennuksen tai sen osan luovutuksesta syntyvään voittoon. Yleensä yksinäinen henkilö tai perhe voi samanaikaisesti käyttää vain yhtä asuntoa vakituisena asuntonaan. Verovelvollisella voi kuitenkin olla omistuksessaan useampia asuntoja, joita hän on eri aikoina käyttänyt vakituisena asuntonaan siten, että oman asunnon luovutusvoiton verovapauden edellytykset täyttyvät.

Vakituisena asuntona ei pidetty ulkomailla asuvan perheen Suomessa sijaitsevaa asuntoa, jota ei oltu otettu omaan vakituiseen asumiskäyttöön, vaan asuntoa oli käytetty tilapäiseen oleskeluun perheen lomien ja satunnaisten Suomessa vierailujen aikana (KHO 2007/335).

Perheellä kaksi asuntoa

Jos puolisoilla on eri kotikunta, heidän kummankin vakituiseen asuntoon voidaan soveltaa oman asunnon luovutusvoittoa koskevia säännöksiä. Perheellä on oikeuskäytännössä katsottu olevan samanaikaisesti käytössään kaksi vakituisena asuntona pidettävää asuntoa myös tapauksissa, joissa toisella puolisolla on vakituinen työpaikka ja asunto eri paikkakunnalla kuin, missä hänellä on perheensä kanssa yhteinen koti (mm. KHO 1983 II 575 ja 1988 B 547, vrt. KHO 1993/16).

Vierekkäin sijaitsevia huoneistoja, joita on yhdistettyinä käytetty verovelvollisen tai hänen perheensä vakituisena asuntona, on luovutusvoittoa koskevia säännöksiä sovellettaessa pidetty omana vakituisena asuntona (mm. KHO 1992 B 520). Tapauksessa KHO 2001/2050 katsottiin, että vanhempien toisella paikkakunnalla omistamaa yksiötä oli päätöksessä tarkoitetuissa olosuhteissa käytetty TVL 48.1 §:n 1 kohdassa edellytetyllä tavalla perheen vakituisena asuntona. Perheen kaksi lasta olivat ennen täysi-ikäiseksi tuloaan käyttäneet yksiötä asuntonaan vaaditun ajan opiskellessaan ko. paikkakunnalla lukiossa, kun mahdollisuutta lukio-opiskeluun ei ollut vanhempien asuinpaikkakunnalla.

Avioliittolain 26 §:n mukaisen harkinta-ajan aikana puolisoa pidetään perheeseen kuuluvana. Oman asunnon luovutusvoittoa koskevia säännöksiä sovelletaan näissä tapauksissa, jos verovelvollisen omistamaa asuntoa on käyttänyt vakituisena asuntonaan hänen erillään asuva puolisonsa (KHO 1993 B 528). Myös avioeron jälkeen asunnon on katsottu olevan verovelvollisen perheen käytössä vakituisena asuntona, jos hänen lapsensa ja enti-

nen puolisonsa ovat käyttäneet asuntoa vakituisena asuntonaan (KHO 1979 II 583, vrt. KVL 1985/695).

Muut asunnot

Oman asunnon luovutusvoiton verovapaus koskee vain vakituista asuntoa, joten sen piiriin eivät kuulu verovelvollisen vapaa-ajan asunnot ja muut ns. toiset asunnot. Esim. verovelvollisen toisella paikkakunnalla omistamaa asuntoa, jossa asui hänen opiskeleva lapsensa, ei ole pidetty omana tai perheen vakituisena asuntona (mm. KHO 1977 II 573 vrt. KHO 2001/2050).

Rakennuspaikka

Oman asunnon luovutusvoittoa laskettaessa rakennukseen rinnastetaan myös sen rakennuspaikka siltä osin kuin se ei ole suurempi kuin 10 000 neliömetriä tai kaavoitetulla alueella enintään kaavan mukaisen tontin tai rakennuspaikan suuruinen (TVL 48.2 §). Verovapaa voi tämän mukaan olla vain luovutettavan oman asunnon tontin tai rakennuspaikan myynnistä syntyvä voitto. Oman asunnon luovutusvoittoa koskevia säännöksiä ei yleensä sovelleta, jos myydään rakennuspaikka, jolla ei ole myyjän vakituisena asuntonaan käyttämää rakennusta (KHO 1989/2226 ja 4822).

Vakituisen asuinkiinteistön kanssa samaa pihapiiriä olleen rakentamattoman kiinteistön myynti voi olla verovapaa (KHO 2009/1407). Tuossa tapauksessa pieni rakentamaton kiinteistö myytiin samoille ostajille samanaikaisesti kuin vakituinen asuinkiinteistö ja kiinteistöistä muodostettiin myynnin jälkeen yksi asemakaavan mukainen tontti.

Oikeuskäytännössä on oman asunnon luovutusvoiton verovapaussäännöstä sovellettu myös asuinkiinteistöstä eri ostajalle myydyn rakentamattoman määräalan luovutuksesta syntyvään voittoon, kun asuinkiinteistö oli verovuoden aikana luovutettu kahdella lähekkäin tehdyllä kaupalla (KHO 1999/4286 ja 2003/2789). Jälkimmäisen päätöksen perusteluissa todetaan, että molemmat kaupat oli tehty noin kuukauden kuluessa saman verovuoden aikana ja että määräalat olivat myytäessä muodostaneet yhtenä rekisteriyksikkönä olleen kaavatontin.

Jos vakituinen asunto luovutetaan esim. maatilan kaupan yhteydessä, oman asunnon luovutusvoittoa koskevia säännöksiä sovelletaan vain vakituisen asunnon ja sen rakennuspaikan myynnistä saatuun voittoon. Koska samasta luovutuksesta syntyvään voittoon sovelletaan tällaisissa tapauksissa eri verosäännöksiä sen mukaan, mitä omaisuuseriä kauppaan sisältyy, kauppahinta joudutaan jakamaan luovutettavien omaisuuserien kesken. Jako voidaan tehdä omaisuuserien käypien arvojen suhteessa (esim. KVL 1989/621).

Osittain omana asuntona

Jos verovelvollisen omistamasta rakennuksesta tai huoneistosta on säännöksissä edellytetyllä tavalla ollut vähintään puolet omana tai perheen vakituisena asuntona, luovutusvoitto on kokonaan verovapaa. Jos mainitun asumiskäytön osuus on alle puolet, voitosta on verovapaata vain tätä käyttöä vastaava osuus (TVL 48.2 §). Kokonaan verovapaaksi on katsottu esim. voitto sellaisen omakotitalon (ns. paritalon) luovutuksesta, jossa on kaksi yhtä suurta huoneistoa, joista toinen on ollut verovelvollisen vakituisena asuntona (KHO 1979/2147, ks. myös KHO 1981 II 568). Luovutusvoitto on tällöinkin verovapaa vain siltä osin kuin myös omistusaikaa koskeva edellytys täyttyy luovutetun omaisuuden osalta.

Esimerkki. Verovelvollinen on vuodesta 2000 alkaen omistanut ja käyttänyt vakituisena asuntonaan 2/3 kiinteistöstä. Vuonna 2006 hän ostaa kiinteistöstä loput 1/3 ja käyttää kiinteistöä vakituisena asuntonaan vuonna 2007 tapahtuvaan myyntiin saakka. Vuonna 2006 hankitusta 1/3:n kiinteistöosuudesta saatu luovutusvoitto ei ole verovapaa, koska kahden vuoden omistusaika ei sen osalta täyty.

Asunnon yhteisomistaja

Rakennuksen tai huoneiston yhteisomistajan saama luovutusvoitto on verosta vapaa sa-

moin edellytyksin kuin koko asunnon omistajan saama voitto (TVL 48.2 §). Voitto on kokonaan verovapaa, jos luovutettavan huoneiston tai rakennuksen käyttö omana tai perheen vakituisena asuntona vastaa vähintään puolta verovelvollisen omistusosuudesta (ks. myös KHO 1977 II 571). Jos tällaisen käytön osuus on pienempi, voitosta on verovapaata omaa käyttöä vastaava osuus.

Autotalli

Erillisten autotallin hallintaan oikeuttavien osakkeiden myyntivoittoon ei voida soveltaa oman vakituisen asunnon myyntivoittoa koskevia säännöksiä (KHO 1984/5963 II 587).

Omistus- ja asumisaika

Kaksi vuotta

Oman asunnon luovutusvoiton verovapauden edellytyksenä on, että verovelvollinen on käyttänyt asuntoa *omistusaikanaan yhtäjaksoisesti vähintään kahden vuoden ajan ennen luovutusta* omana tai perheensä vakituisena asuntona (TVL 48.1 § 1 k.). Asunnon luovutuksen ei tarvitse tapahtua välittömästi oman asumiskäytön päätyttyä. Asunto voi myös olla vuokrattuna oman käytön ja luovutuksen välisenä aikana.

Omistusaika lasketaan osto- tai muun hankkimissopimuksen tekemisestä luovutussopimuksen tekemiseen. Ratkaiseva on yleensä sitovan lopullisen kauppakirjan tekemisajankohta (ks. edellä Vastikkeellisen saannon ja luovutuksen ajankohta). Jos rakennus on hankittu ennen maapohjaa, oman asunnon luovutusvoiton verovapauden edellytyksenä oleva määräaika lasketaan erikseen rakennuksen ja maapohjan osalta (KHO 1984 II 584).

Omistusaikaa ja asumista koskevien edellytysten täyttymisestä on ollut kysymys mm. tapauksissa KHO 1996/1155 ja 1991 B 532. Ensiksi mainittu koskee uudisrakennuksessa olevan huoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden omistusaikaa. Aika täyttyi, vaikka ostosopimuksen ehdon mukaan omistusoikeuden siirtyminen oli mm. edellytyksenä olleen asuntohallituksen päätöksen vuoksi lykkääntynyt. Jälkimmäisessä omistus- ja asumisajan katsottiin täyttyvän, vaikka huoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden myymistä koskeva kauppakirja oli allekirjoitettu ennen säädetyn ajan umpeen kulumista, mutta ajat täyttyivät ennen omistusoikeuden siirtymistä. Kauppakirjan ehtojen mukaan omistusoikeus siirtyi ostajalle myöhempänä ajankohtana, jolloin myös kauppahinta oli kokonaan maksettava. Ratkaisu koskee oman asunnon luovutusvoiton verovapauden edellytyksiä, eikä siitä voida tehdä johtopäätöksiä luovutusvoittojen verotukseen yleensä liittyvien määräaikojen laskemisesta.

Jos verovelvollinen on hankkinut asunnon useammalla eri saannolla, verovapauden edellytykset ratkaistaan kullakin saannolla hankitun osuuden osalta erikseen. Esim. tapauksessa, jossa puoliso oli ostanut toisen puolison osuuden heidän yhdessä omistamastaan ja vakituisena asuntona käyttämästään asunnosta, myyntivoitto on puolisolta ostetun osuuden osalta katsottu veronalaiseksi, kun säädetty omistusaika ei siltä osin täyttynyt (KHO 1985 II 586).

Tilapäinen poissaolo

Tilapäinen poissaolo ei katkaise yhtäjaksoista käyttöä omana asuntona. Oikeuskäytännössä asumisen katsottiin jatkuvan yhtäjaksoisena mm. tapauksessa, jossa verovelvollisen omassa käytössä ollut asunto oli hänen lähes kaksi vuotta kestäneen ulkomailla työskentelynsä vuoksi tyhjänä ja hän oli käyttänyt asuntoa Suomessa käydessään noin kolme kertaa vuodessa (KHO 1981 II 572, vrt. KHO 1985 II 587, jossa oli kysymys ulkomailla oleskelun aikana ostetusta asunnosta). Tapauksessa KHO 1983 II 574 omana vakituisena asuntona käytön katsottiin asunnon vuokrauksen vuoksi katkenneen.

Osaomistusasunto

Käytännössä esiintyy erilaisia järjestelyjä, jotka mahdollistavat asunnon hankkimisen

pienellä omalla rahoituksella. Rahoitustapa ja sopimusehdot eri järjestelyissä poikkeavat toisistaan, minkä vuoksi oman asunnon myyntivoiton verovapauden edellytysten täyttyminen joudutaan ratkaisemaan kussakin järjestelyssä tehdyn sopimuskokonaisuuden perusteella.

Eräs järjestely on osaomistusasunto, joka on rakentunut valtion korkotukilainoituksen varaan (L vuokra-asuntolainojen korkotuesta, 867/1980). Nykyiset säännökset ovat laissa vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta (604/2001) ja laissa vuokra-asuntojen korkotukilainalla rahoitetuista osaomistusasunnoista (232/2002).

Osaomistusasuntoa koskeva sopimuskokonaisuus koostuu huoneenvuokrasopimuksesta ja asunnon hallintaan oikeuttavien osakkeiden vähemmistöosuuden kaupasta. Asunnon hankkija sitoutuu käyttämään asuntoa säännöksissä edellytetyn määräajan vuokra-asuntona, minkä jälkeen hän voi lunastaa loppuosuuden huoneiston hallintaan oikeuttavista osakkeista. Omistusajan voidaan katsoa alkavan vähemmistöosuuden osalta siitä, kun asunnon hankkija on tehnyt sitovan sopimuksen osuuden hankkimisesta. Jos hän myöhemmin lunastaa loput asunnon hallintaan oikeuttavista osakkeista, omistusaika lasketaan tältä osin näiden osakkeiden lunastamisesta tehdystä sitovasta sopimuksesta.

Ositussaanto

Jos verovelvollinen luovuttaa osituksessa saamaansa omaisuutta, oman asunnon myyntivoiton verovapauden edellyttämä omistusaika lasketaan ositussaantoa edeltäneestä saannosta ja asumisaika siitä, kun hän on alkanut käyttää luovutettavaa asuntoa omana vakituisena asuntonaan (TVL 48.3 §, 1465/1994). Omistusaika lasketaan näin ollen ositusta edeltäneestä omistajanvaihdoksesta. Asumisaika lasketaan siitä, kun asunnon osituksessa saanut henkilö on edellä mainitulla tavalla määräytyvänä omistusaikana, alkanut käyttää asuntoa omana vakituisena asuntonaan. Sanamuotonsa mukaan säännös koskee tapauksia, joissa ositus on tosiasiallisesti toimitettu ennen omaisuuden myyntiä. KHO:n päätöksestä 1994/1616 ilmenevä periaate ei lainmuutoksen vuoksi tule käytännössä sovellettavaksi.

Uuden omistusajan aloittava saanto tapahtuu siltä osin, kuin puoliso käyttää osituksessa pesän ulkopuolisia varoja saadakseen toisen puolison osuuden asunnosta.

Omistusmuodon muutos

Asunto-osakkeiden luovutuksesta syntyvää voittoa ei pidetty veronalaisena tulona, vaikka verovelvollinen oli omistanut osakkeet säädettyä lyhyemmän ajan, kun hän oli käyttänyt vakituisena asuntonaan samaa huoneistoa asunto-osuuskunnan jäsenyyden perusteella vaaditun ajan (KHO 1985 II 588). Verovapauden edellytyksenä olevaan kahden vuoden aikaan on oikeuskäytännössä luettu myös aika, jonka henkilö oli ennen asunto-osakeyhtiön perustamista omistajana asunut paritalokiinteistöllä olevassa huoneistossa, jonka hallintaan luovutettavat osakkeet oikeuttivat (KHO 1994/3828).

Asunto-osuuskuntaa purettaessa saatavaan voittoon sovelletaan oman asunnon luovutusvoittoa koskevia säännöksiä, jos verovelvollinen on käyttänyt osuuskunnan jäsenyyden perusteella hallitsemaansa huoneistoa säädetyllä tavalla vakituisena asuntonaan.

Kuolinpesä ja oman asunnon luovutusvoitto

Jakamaton kuolinpesä

Oman asunnon luovutusvoiton verovapauden edellytyksistä tapauksissa, joissa luovutettava asunto on saatu perintönä, ei ole erityissäännöksiä. TVL 17.1 §:n mukaan verovuoden aikana kuolleen henkilön kuolinpesää verotetaan kuolinvuodelta sekä vainajan että pesän tuloista ja siihen sovelletaan niitä TVL:n säännöksiä, joita vainajaan olisi sovellettu. Vuoden 1989 TVL:iin sisältyneen vastaavan säännöksen ei ole katsottu merkitsevän, että oman

asunnon luovutusvoittoa koskevia säännöksiä sovellettaessa vainajan omistus- ja asumisaika luettaisiin perillisten hyväksi (KVL 1989/239).

Jakamattomaan kuolinpesään kuuluvan asunnon myynnistä saatavaa voittoa pidetään verovapaana oman asunnon luovutusvoittona vain niiden perillisten osuutta vastaavalta osalta, jotka ovat vainajan kuoleman jälkeen käyttäneet asuntoa vakituisena asuntonaan yhtäjaksoisesti vähintään kahden vuoden ajan (KHO 1992/534 ja KVL 1989/313, ei julk.). Kun vainaja on yksin omistanut asunnon ja leski on pesän osakkaana, eikä ositusta ole toimitettu, ei lesken asumisajalla ole oman asunnon luovutusvoiton verovapauden kannalta merkitystä (KHO 2005/931). Ennen perinnönjättäjän kuolemaa tapahtuneella perillisten asumisella ei myöskään ole merkitystä, koska omistusoikeus siirtyy heille vainajan kuolinhetkellä. Luovutusvoitto on erillisenä verovelvollisena verotettavan kuolinpesän tuloa, jos myynti tapahtuu ennen pesän jakamista.

Kuolinpesä jaettu

Jos kuolinpesä on jaettu ja siitä on laadittu jakokirja PK 23:9 §:ssä säädetyllä tavalla ennen myyntiä, luovutusvoitosta verotetaan osakkaita (KHO 1992 B 521), ks. edellä Kuolinpesä ja luovutusvoiton verotus).

Oman asunnon luovutusvoiton verovapaus ratkaistaan kunkin osakkaan osalta erikseen sen mukaan, miten hän on käyttänyt perintönä saamaansa huoneistoa tai rakennusta omana tai perheensä vakituisena asuntona. Samoin on menetelty, kun kuolinpesään kuulunut asunto on osittaisessa perinnönjaossa jaettu perillisille (KHO 1992/534). Oman asunnon verovapauden edellytyksenä oleva omistusaika lasketaan myös näissä tapauksissa perittävän kuolinhetkestä eikä perinnönjaon toimittamisesta (vrt. KHO 1990 B 536, jossa saanto katsottiin osittain vastikkeelliseksi). Päätöksen mukaan omistusoikeus alkoi vastikkeellisen saannon osalta siitä ajankohdasta, jolloin pesänjaon osakkaat olivat sopineet rahamääristä, jotka asunnon omistusoikeustestamentilla saanut leski suoritti perillisille pesän ulkopuolisista varoista.

Eloonjäänyt puoliso

Jos eloonjäänyt puoliso on saanut toisen puolison kuoleman jälkeen toimitetussa osituksessa heidän vakituisen asuntonsa kokonaan tai osittain ositussaantona, oman asunnon luovutusvoiton verovapauden edellytyksenä olevaa omistusaikaa laskettaessa sovelletaan tältä osin ositussaantoa koskevia ohjeita (ks. edellä Omistus- ja asumisaika). Jos leski on perinyt tai saanut omistusoikeustestamentilla kuolleen puolison omistaman asunnon, luovutusvoiton verotukseen sovelletaan samoja periaatteita kuin yleensä perintönä saadun asunnon luovutukseen. Puolison kuolema ei vaikuta eloonjääneen aikaisemmin omistaman omaisuuden omistusaikaan, joten aika lasketaan siitä, kun hän on oman omaisuutensa hankkinut.

Tapauksessa, jossa puolisoiden asuntonaan käyttämä kiinteistö oli ollut yksin vainajan nimissä, mutta eloonjäänyt puoliso oli osallistunut rakennuskustannuksiin sillä tavoin, että hänen katsottiin omistaneen asunnon osittain, luovutusvoitto oli tuota omistusta vastaavalta osalta verovapaata oman asunnon luovutusvoittona (KHO 1998/2793).

Elinkeinotoimintana pidettävä rakentamis- ja myyntitoiminta

Oman asunnon luovutusvoiton verovapaussäännöstä ei sovelleta, jos verovelvollisen rakentamis- ja myyntitoimintaa on pidettävä elinkeinotoimintana. Oikeuskäytännössä elinkeinotoiminnaksi on yleensä katsottu rakennusalan ammattihenkilön toiminta silloin, kun kysymyksessä on ollut henkilön kolmannen itse rakentaman oman asunnon myynti (esim. KHO 1981 II 509). Verovelvollisen harjoittama elinkeinotoiminnaksi katsottava rakentamistoiminta ei kuitenkaan ole estänyt oman asunnon luovutusvoiton verovapautta sellaisissa tapauksissa, joissa luovutuksen on erityisistä syistä katsottu jäävän elinkeinotoiminnan

ulkopuolelle (esim. KHO 1981 II 575 ja 1983 II 572).

Ensimmäisen tai toisen itse omaksi asunnoksi rakennetun omakotitalon myyntiä ei ole yleensä pidetty elinkeinotoimintana (esim. KHO 1983 II 573 ja 1982 II 553). Ankarammin on oikeuskäytännössä suhtauduttu rakennusurakoitsijana toimivan henkilön myynteihin (KHO 1983 II 513, ks. myös KHO 1980 II 536).

Elinkeinotoimintaa arvioitaessa on oikeuskäytännössä on annettu merkitystä myös sille, tulisiko luovutus verotuksen piiriin vai ei sekä sille pitääkö verovelvollinen itse toimintaa elinkeinotoimintana, jos luovutus olisi joka tapauksessa veronalainen (KHO:2008:54 ja KHO:2009:50).

Elinkeinotoimintaan kuuluva myynti katsotaan vaihto-omaisuuden luovutukseksi. Siitä saatu tulo on jaettavaa yritystuloa, joka jaetaan ansio- ja pääomatuloksi TVL 38 §:ssä säädetyllä tavalla.

SUKUPOLVENVAIHDOSLUOVUTUKSET

Verovapauden edellytykset

TVL 48.1 §:n 3 kohdan mukaisessa sukupolvenvaihdosluovutuksessa syntynyt voitto on kokonaan verovapaa. Huojennus on luovutuksen kohteita rajaamalla pyritty kohdistamaan varsinaiseen tulonhankkimistoimintaan liittyviin sukupolvenvaihdostilanteisiin. Säännöksissä ei kuitenkaan edellytetä, että esimerkiksi maatilan ostaja jatkaisi tilalla maatalouden harjoittamista tai että myyjä lopettaisi sanotun toiminnan.

Luovutuksen kohteet

Verovapauden piiriin kuuluvat TVL 48.1 §:n 3 kohdan mukaan tapaukset, joissa verovelvollinen luovuttaa harjoittamaansa maatalouteen tai metsätalouteen kuuluvaa kiinteää omaisuutta, avoimen yhtiön tai kommmandiittiyhtiön osuuden taikka sellaisen yhteisön osakkeita tai osuuksia, jotka oikeuttavat vähintään 10 prosentin omistusosuuteen kysymyksessä olevassa yhtiössä. Luovutuksen kohteet ja saajat on laissa lueteltu tyhjentävästi. Verovapauden edellytyksenä on, että luovutettava omaisuus on ollut yhteensä yli 10 vuotta verovelvollisen tai hänen ja sellaisen henkilön omistuksessa, jolta hän on saanut sen vastikkeettomasti.

Kiinteä omaisuus

Huojennussäännös koskee vain sellaista kiinteää omaisuutta, joka kuuluu verovelvollisen harjoittamaan maatalouteen tai metsätalouteen. Säännöstä voidaan soveltaa silloinkin, kun verovelvollinen luovuttaa osan tällaisesta kiinteistöstä. Edellytyksenä on aikaisemmin ollut, että verovelvollinen on itse harjoittanut maatilalla maataloutta tai metsätaloutta. Kuolinpesään kuuluvan maatilan osuuden luovutuksesta saatu voitto on oikeuskäytännössä (KHO 1999/2081) katsottu veronalaiseksi tuloksi, koska osuutensa luovuttanut osakas ei itse ollut harjoittanut maatilalla maataloutta. Kuolinpesään kuuluvalla maatilalla oli harjoitettu maataloutta kuolinpesän lukuun perinnönjakoon saakka, jolloin yksi kuolinpesän osakkaista lunasti muilta sisaruksilta näiden osuudet maatilaan. KHO:n uuden ratkaisun KHO:2010:24 mukaan kuolinpesän harjoittama metsätalous on katsottu osakkaan harjoittamaksi metsätalouden toiminnaksi. Metsätalouden harjoittamisesta ks. myös KHO 2008/2097. KHO:n ratkaisun KHO:2010:25 mukaan maataloutta ei ole tarvinnut harjoittaa aktiivisesti juuri ennen luovutusta kun pellot ovat olleet vuokralla ja tätä ennen on täyttynyt 10 vuoden määräaika.

Muun kuin maatalouteen tai metsätalouteen kuuluvan kiinteän omaisuuden luovutukseen huojennusta ei sovelleta, joten se ei koske esim. vuokratun asuin- tai liikekiinteistön tai vapaa-ajan käytössä olevan kiinteistön luovutusta. Verovelvollisen elinkeinotoiminnassa käytetyn kiinteistön luovutuksesta saatuun voittoon huojennusta ei myöskään sovelleta.

Osakkeet ja osuudet

Verovapauden edellytyksenä on, että luovutettavat yhteisön osakkeet tai osuudet oikeuttavat vähintään 10 %:n omistusosuuteen yhteisössä ja että saajana on joko yksin tai yhdessä puolisonsa kanssa jäljempänä mainittu lähisukulainen. Sitä vastoin ei edellytetä, että kysymyksessä oleva yhtiö harjoittaisi elinkeinotoimintaa, joten säännöstä voidaan soveltaa esimerkiksi kiinteistöosakeyhtiön osakkeiden luovutukseen. Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön osuuden luovutuksesta saadun voiton verovapautta ratkaistaessa ei ole merkitystä sillä, että yhtiötä on VML 28 §:n nojalla pidetty yksityisliikkeenä.

Luovutuksensaaja

Luovutuksensaajana voi olla joko yksin tai yhdessä puolisonsa kanssa luovuttajan lapsi tai tämän rintaperillinen taikka hänen sisarensa, veljensä, sisarpuolensa tai velipuolensa. Lapsena pidetään TVL 8.2 §:n mukaisesti myös ottolasta ja puolison lasta. Puolisoina pidetään TVL 7 §:ssä määriteltyjä puolisoita.

Jatkoluovutus

Sukupolvenvaihdosluovutuksen käyttämistä veronkiertotarkoituksessa rajoittaa TVL 48.5 §. Säännöstä sovelletaan, jos ostaja luovuttaa samaa omaisuutta edelleen ennen kuin viisi vuotta on kulunut hänen saannostaan. Tästä jatkoluovutuksesta saatua voittoa laskettaessa hankintamenosta vähennetään se veronalaisen luovutusvoiton määrä, jota ei mainitun pykälän 1 momentin 3 kohdan nojalla pidetty hänen saantomiehensä veronalaisena tulona.

Edellä mainittua säännöstä sovelletaan, jos esimerkiksi isän luovutuksesta pojalle on kulunut alle viisi vuotta, kun poika luovuttaa ostamansa omaisuuden edelleen. Tällöin pojan luovutusvoittoa laskettaessa hänen hankintamenostaan vähennetään se veronalaisen luovutusvoiton määrä, jota ei sukupolvenvaihdosluovutusta koskevan huojennussäännöksen nojalla ole pidetty hänen saantomiehensä eli isän veronalaisena tulona. Pojan luovutukseen voidaan kuitenkin aina soveltaa TVL 46.1 §:n mukaista 20 %:n hankintameno-olettamaa, jos sitä käyttäen luovutusvoiton määrä on pienempi kuin käytettäessä todellista hankintamenoa ja voiton hankkimisesta johtuneita kuluja TVL 48.5 §:n vähennys huomioiden (KHO:2009:65). 1.1.2011 lukien edelleen luovutuksen yhteydessä tehtävä oikaisu tehdään myös hankintameno-olettamaan (TVL 48.5 §). Verovuonna 2010 oikaisua ei ole tehty.

Jos jatkoluovutus tapahtuu viiden vuoden määräajan täytyttyä, isällä verottamatta jäänyttä voittoa ei voida ottaa huomioon pojan luovutusvoittoa laskettaessa.

Jatkoluovutuksessa viiden vuoden omistusaika lasketaan kaupantekohetkestä samalla tavalla kuin kymmenen vuoden määräaika hankintameno-olettaman suuruutta määritettäessä (ks. edellä Hankintameno-olettama). Esimerkiksi poika ei siten voi tässä yhteydessä lukea hyväkseen isän omistusaikaa.

Esimerkki

Isä A on myynyt vuonna 2009 pojalleen E yli 10 vuotta omistamansa metsätilan. Poika myy tilan edelleen vuonna 2011. Luovutusvoitot lasketaan alla olevilla osto- ja myyntihinnoilla seuraavasti:

	Isä A	Poika E
ostohinta	45 000 €	150 000 €
myyntihinta	150 000 €	250 000 €

Ostohinnan pienuuden vuoksi hankintamenona vähennetään 40 % luovutushinnasta eli 150 000 eurosta, jolloin luovutusvoitoksi saadaan 90 000 euroa. Isän luovutusvoitto on TVL 48.1 §:n 3 kohdan nojalla verovapaa.

Pojan E luovutusvoittoa laskettaessa sovelletaan TVL 48.5 §:n säännöstä, koska tilan ostosta on kulunut alle viisi vuotta. Pojan hankintamenosta 150 000 eurosta vähennetään siten 90 000 euroa eli määrä, jota ei pidetty hänen isänsä veronalaisena tulona. Pojan veronalaisen luovutusvoiton määrä on 190 000 euroa (250 000 - [150 000 - 90 000]).

Jos esimerkkiä muutetaan siten, että poika

myy kiinteistön kunnalle, veronalainen luovutusvoitto muodostuu TVL 49 §:n 4 kohdan vuoksi pienemmäksi. Isällä verottamatta jäänyt voitto vähennetään tällöin hankintameno-olettamasta joksi katsotaan 80 % luovutushinnasta eli 200 000 euroa. Pojan veronalaisen luovutusvoiton määrä on tässä tapauksessa 250 000 - (200 000 - 90 000) = 140 000 euroa.

Pojan luovutusvoiton enimmäismäärä tässä tapauksessa on 20 %:n hankintameno-olettaman mukainen 200 000 euroa, jota oikaistaan 1.1.2011 lukien. Ko. hankintameno-olettaman mukaan laskettuun luovutusvoiton määrään vaikuttaa määrä, joka isällä olisi luovutusvoittona verotettu ilman TVL 48.1 §:n 3 kohdan soveltamista. Oikaisua ei ole tehty verovuonna 2010.

Osa luovutetaan edelleen

Käytännössä jatkoluovutus saattaa koskea vain osaa sukupolvenvaihdostarkoituksessa ostetusta omaisuudesta. Tällöin edelleen luovuttajan hankintamenosta vähennettäneen luovutettua omaisuutta vastaava suhteellinen osuus saantomiehellä verottamatta jääneestä voitosta.

Esimerkki

Edellä olevassa esimerkissä poika myy 125 000 eurolla puolet ostamastaan kiinteistöstä ulkopuoliselle henkilölle ja toinen puolikas jää hänelle itselleen. Pojan luovutusvoitto lasketaan seuraavasti:

myyntihinta	125 000 €
./. hankintameno(1/2 x 150 000-1/2 x 90 000)	30 000 €
veronalainen luovutusvoitto	95 000 €

Sukupolvenvaihdosluovutuksessa verottamatta jääneestä määrästä otetaan tässä tapauksessa huomioon vain luovutettua osuutta vastaava suhteellinen osa. Kiinteistön puolikkaat on esimerkissä oletettu samanarvoisiksi.

Pellon luovutusvoiton verovapaus

Luovutusvoitto ei ole veronalaista tuloa, jos luonnollinen henkilö tai kuolinpesä luovuttaa 1.1.2009.-31.12.2010 välisenä aikana pellon viljelykäyttöön ammattimaiselle maatalouden harjoittajalle (TVL 48.8 §). Jos luovutuksen saaja on TVL 48.1 §:n 3.kohdassa tarkoitettu sukulainen ja hän luovuttaa pellon edelleen ennen kuin 5 vuotta on kulunut hänen saannostaan, vähennetään hänen luovutusvoittoaan laskettaessa hankintamenosta tai 46 §:n 1 momentissa ja 49 §:ssä säädetystä hankintameno-olettamasta se veronalaisen luovutusvoiton määrä, jota 1 momentin 3 kohdan mukaisesti ei ole pidetty hänen saantomiehensä veronalaisena tulona. Jos luovutuksen saaja on joku muu ja hän luovuttaa pellon edelleen ennen kuin 5 vuotta kulunut hänen saannostaan, vähennetään hänen luovutusvoittoaan laskettaessa vain 60 prosenttia pellon hankintamenon määrästä.

Pellon luovutuksen verovapautta koskeva säännös ei ole tullut vielä voimaan, vaan se tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Verovapauden muodostaman valtiontuen hyväksyttävyys on vielä Euroopan komission käsiteltävänä.Komissio on 24.3.2010 tehnyt päätöksen, jossa se alustavan tutkimuksen perusteella katsoo verovapauden olevan kiellettyä toimintatukea. Tämän vuoksi Suomi on päättänyt luopua verovapauden toteuttamisesta.

OSITTAIN VEROVAPAAT LUOVUTUSVOITOT

Tavanomaisen koti-irtaimiston luovutus

TVL 48.1 §:n 2 kohdan (896/2001) mukaan omassa tai perheen käytössä olleen tavanomaisen koti-irtaimiston luovutuksista saadut voitot ovat verovapaita siltä osin kuin ne ovat verovuonna yhteensä enintään 5 000 euroa. Kunkin perheenjäsenen omistaman irtaimiston myynnistä saatu voitto lasketaan itsenäisesti. Tavanomaisen koti-irtaimiston luovutuksesta syntyvä tappio ei toisaalta ole vähennyskelpoinen.

Säännöstä ei sovelleta tavanomaista arvokkaampien taulujen ja muiden taide-esineiden

eikä sijoituskohteina pidettävien esineiden luovutuksiin, joten niistä saadut voitot ovat kokonaan veronalaisia. Tavanomaiseen koti-irtaimistoon kuuluvina ei voida myöskään pitää esim. autoja eikä moottori- ja purjeveneitä, vaikka ne TVL 50.2 §:ää sovellettaessa on katsottu siihen rinnastettavaksi henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitetuksi omaisuudeksi (ks. jäljempänä Koti-irtaimiston luovutustappio).

TVL 48.1 §:n 2 kohdan tulkinnassa voidaan johtoa hakea myös entisen VVL 10.1 §:n 1 kohdasta, jossa säädetään nyt jo kumotussa varallisuusverotuksessa verovapaaksi katsottavasta koti-irtaimistosta. Esim. yksinomaan verovelvollisen ja hänen perheensä henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitetun kotipuhelimen puhelinliittymään oikeuttava puhelinyhteisön osake, osuus- tai jäsenkirja voidaan katsoa tavanomaiseen koti-irtaimistoon kuuluvaksi myös luovutusvoittoa koskevia säännöksiä sovellettaessa. Edellytyksenä on, että osaketta tai osuustodistusta ei voida luovuttaa erillään puhelinliittymästä. Muut kuin edellä tarkoitettuun puhelinliittymään oikeuttavat puhelinyhteisön osakkeet ja niiden merkintäoikeudet, osuustodistukset yms. eivät kuulu tavanomaiseen koti-irtaimistoon.

Pienten luovutusvoittojen verovapaus

Luonnollisen henkilön tai kuolinpesän saama omaisuuden luovutusvoitto ei ole veronalaista tuloa, jos verovuonna luovutetun yhteenlasketut muun omaisuuden kuin tavanomaisen koti-irtaimiston luovutushinnat ovat yhteensä enintään 1000 euroa (TVL 48.6 §, 728/2004). Säännöstä sovellettaessa ei oteta huomioon sellaisen omaisuuden luovutuksia, joista saatu voitto on muualla laissa säädetty verovapaaksi, eikä tavanomaisen koti-irtaimiston tai muun siihen rinnastettavan henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitetun omaisuuden luovutuksia. TVL 48.6 §:ää sovelletaan kaiken muun omaisuuden luovutuksiin, joten sen nojalla verovapaa voi olla esimerkiksi arvopaperin, sijoitusrahasto-osuuden tai kiinteän omaisuuden luovutuksesta saatu voitto. Jos luovutushintojen yhteismäärä ylittää mainitun rajan, luovutuksista syntyneet luovutusvoitot lasketaan ja niiden koko määrä on veronalaista tuloa. Säännöksessä tarkoitetun omaisuuden luovutuksesta syntyneen tappion vähennyskelpoisuudesta ks. jäljempää Vähennyskelvottomat tappiot. TVL 48.6 §:ää sovelletaan laskettaessa luovutusvoittoa 1.1.2005 ja sen jälkeen tapahtuvista luovutuksista.

Esimerkki

A myy vuonna 2005 B Oy:n ja C Oy:n osakkeet. Myyntihinnat ovat 500 euroa ja 400 euroa. Muita myyntejä A:lla ei vuonna 2005 ole. Myynneistä syntyvää luovutusvoittoa ei veroteta, koska yhteenlasketut luovutushinnat eivät verovuonna ylitä 1000 euroa.

Jos mainittujen osakkeiden luovutushinnat olisivat 600 euroa ja 450 euroa, luovutusvoitot laskettaisiin ja niiden koko määrä olisi veronalaista tuloa.

Luonnonsuojelualueeksi tarkoitetun alueen vaihto

Luonnonsuojelualue

Luonnonsuojelulaissa (1096/1996) tarkoitetuksi suojelualueeksi luovutetusta kiinteästä omaisuudesta saatu voitto ei ole veronalaista tuloa siltä osin kuin kiinteistö vaihdetaan toiseen kiinteistöön. Tällaisessa vaihdossa vastikkeeksi saadun kiinteän omaisuuden hankinta-aika lasketaan luovutetun omaisuuden hankinta-ajasta (TVL 48.4 §).

Säännös koskee vain sellaisia tapauksia, joissa luonnonsuojelualueeksi tarkoitettu kiinteistö vaihdetaan toiseen kiinteistöön. Jos kiinteistö myydään mainittuun tarkoitukseen rahavastiketta vastaan, syntyvä luovutusvoitto on veronalaista tuloa. Luovutusvoiton verotusta voivat näissä tapauksissa lieventää pakkolunastusta tai julkisyhteisölle luovutusta koskevat TVL 49 §:n säännökset. Se, että luonnonsuojelualueesta suoritetaan myös rahakorvausta, ei estäne vaihtoa koskevien huo-

jennussäännöksen soveltamista siltä osin kuin kysymyksessä on vaihto kiinteistöön.

Hankinta-ajan laskemista koskevalla erityissäännöksellä on merkitystä hankintameno-olettamaa määritettäessä, jos verovelvollinen luovuttaa vaihdossa saamansa kiinteistön ennen kuin on omistanut sen kymmenen vuotta. Vaihdossa saadun kiinteistön todellisen hankintamenon suuruudesta ei ole erityissäännöstä, joten se määräytyy samalla tavalla kuin yleensä eli vaihdossa luovutetun kiinteistön käyvän arvon mukaan.

Pakkolunastus ja siihen rinnastettava menettely

Pakkolunastus

Kiinteän omaisuuden, toisen maalla olevan rakennuksen tai niiden pysyvän käyttöoikeuden luovutuksista saadut voitot ovat osittain verovapaita, jos luovutus tapahtuu *pakkolunastusmenettelyssä tai siihen rinnastettavassa menettelyssä*. Pakkolunastus voi perustua kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annettuun lakiin (603/77). Luovutus voi tapahtua myös muulla mainittuun menettelyyn rinnastettavalla menettelyllä. Huojennus koskee muita verovelvollisia kuin yhteisöjä, avoimia yhtiöitä tai kommandiittiyhtöitä. Edellytyksenä huojennuksen saamiseksi on, että verovelvollinen ei ole hankkinut luovutettua omaisuutta ilmeisesti keinottelutarkoituksessa (TVL 49 § 1 k.).

Voiton määrä

Pakkolunastuksessa ja siihen rinnastettavassa menettelyssä syntyneen luovutusvoiton osittainen verovapaus toteutetaan käyttämällä tavallista suurempaa hankintameno-olettamaa. Voiton veronalaista määrää laskettaessa luovutushinnasta vähennetään näissä tapauksissa *vähintään 80 %* sen määrästä (TVL 49 §).

Pakkolunastukseen rinnastettava menettely

Pakkolunastus ja siihen rinnastettava menettely on vuoden 1993 TVL:ssa määritelty samalla tavalla kuin aikaisemminkin, joten tulkinnassa voidaan käyttää apuna aikaisempaa oikeuskäytäntöä. Pakkolunastussäännöksiä on oikeuskäytännössä sovellettu mm. tapauksissa, joissa perusteena on ollut rakennuslain 54 §:ssä tarkoitettu tontin osan omistajan lunastusoikeus (KHO 1971 II 581) tai vesilainsäädännön mukainen oikeus lunastaa maata tulevaa vedenottamoa varten (KHO 1979 II 581).

Korvausta, joka suoritettiin verotusyhtymälle koskiensuojelulain nojalla vesistön käyttöoikeuden rajoituksesta, on pidetty osakkaiden osittain verovapaana luovutusvoittona (KVL 1994/140). Kertakorvausta, joka oli maksettu vesistön säännöstelystä pelloille aiheutuneesta vahingosta, on pidetty kiinteistön arvon alenemisen vuoksi saatuna verovapaana vahingonkorvauksena. Kysymyksessä ei katsottu olevan TVL 49 §:n 1 kohdan mukainen kiinteän omaisuuden pysyvän käyttöoikeuden luovutus (KHO 2004/782).

Pakkohuutokauppaa ei ole pidetty huojennussäännöksissä tarkoitettuna pakkoluovutuksena (ks. edellä Vastikkeellinen luovutus). Säännöstä ei ole myöskään sovellettu tilanteessa, jossa maatilan ostajalle ei ole myönnetty maanhankintalupaa, ja hän on sen vuoksi myynyt tilan toiselle henkilölle, joka oli saanut ao. luvan (KHO 1987 II 573). Turvesuon pakkolunastuksesta annetun lain mukaiseen menettelyyn säännöstä ei myöskään sovellettu, kun kysymyksessä oli maa-alueen käyttöoikeuden supistaminen määräajaksi (KHO 1985 II 585). Kaivoslain mukaista valtausoikeutta (KHO 1989/3546) ja vapaaehtoista myyntiä yhteisomistussuhteen purkamiseksi tilanteessa, jossa oikeus oli 7/8 osaa omistaneen hakemuksesta määrännyt yhteisomistussuhteen purettavaksi (KHO 1993/45) ei myöskään ole pidetty pakkolunastukseen rinnastettavana.

Pakkolunastusuhka

Pakkolunastusluovutuksia koskeva osittainen verovapaus on ulotettu myös tilanteisiin, joissa kiinteistö vapaaehtoisesti luovutetaan

tarkoitukseen, johon vastaanottajalla on oikeus saada kysymyksessä olevan kaltaista omaisuutta tai sen pysyvä käyttöoikeus pakkolunastuksella tai siihen rinnastettavalla menettelyllä (TVL 49 § 2 k.).

Vapaaehtoinen myynti voi tapahtua jo ennen lunastusmenettelyn alkamista. Edellytyksenä on, että ostajalla on lunastusoikeus siihen tarkoitukseen, johon kiinteistö tai sen pysyvä käyttöoikeus hankitaan. Aikaisempien säännösten mukaan tästä oikeudesta oli annettava myyjälle verotusta varten selvitys. Vaikka vastaavaa säännöstä ei vuoden 1993 TVL:iin sisällykään, on myyjän voitava edelleen saada tarvittava selvitys verotustaan varten.

Oikeuskäytännössä ei pakkolunastusuhkaa ole katsottu vielä olevan olemassa, kun lunastusoikeutta ei ollut kaupantekohetkellä voimassa olleen asemakaavan mukaan, vaikka vireillä olleen asemakaavamuutoksen toteuduttua tontti olisi voitu lunastaa (KHO 1977 II 577a). Kun valtioneuvosto oli tehnyt periaatepäätöksen Vuotoksen altaan rakentamisesta, myyntiin voimalaitosyhtiölle sovellettiin huojennussäännöksiä (KVL 1992/268).

Luovutus voimalaitoksen omistajalle

Pakkolunastukseen on laissa rinnastettu myös eräät vapaaehtoiset luovutukset voimalaitoksen omistajalle (TVL 49 § 3 k.). Säännös koskee tapauksia, joissa omaisuus tai sen pysyvä käyttöoikeus vesistön patoamista tai säännöstelyä varten vapaaehtoisesti luovutetaan mainituista toimenpiteistä hyötyä saavalle voimalaitoksen omistajalle tarkoitukseen, johon valtiolle on annettu lunastusoikeus.

Luovutus valtiolle ja eräille muille julkisyhteisöille

Osittain verovapaa luovutus

Osittain verovapaiksi on säädetty myös luovutusvoitot tapauksissa, joissa kiinteä omaisuus luovutetaan valtiolle, maakunnalle, kunnalle tai kuntayhtymälle (TVL 49 § 1 mom. 4 k. ja 2 mom.). Huojennus ei koske yhteisöjä eikä avoimia yhtiöitä ja kommandiittiyhtiöitä. Luovutusvoiton veronalainen määrä lasketaan näissä luovutuksissa samalla tavalla kuin pakkolunastusluovutuksissa eli luovutushinnasta *vähennetään vähintään 80 %* sen määrästä. Säännöksessä ei ole rajoitettu tapaa, jolla omaisuus lopulta luovutetaan säännöksessä tarkoitetulle saajalle. Siten säännöstä sovelletaan myös esimerkiksi kunnan käyttäessä etuosto-oikeuttaan, vaikka luovuttaja olisikin alunperin tehnyt kaupan yksityisen kanssa.

Valtiolle tapahtuvien myyntien osittaista verovapautta on rajoitettu vuodesta 2003 alkaen (TVL 49.2 §, 1360/2002). Huojennusta ei sovelleta, jos kiinteää omaisuutta luovutetaan Metsähallitukselle muuhun kuin luonnonsuojelutarkoitukseen, puolustusvoimien käyttöön, tutkimustarkoituksiin tai muuhun vastaavaan yhteiskunnalliseen tarkoitukseen. Huojennus koskee siten edelleen esim. tapauksia, joissa kiinteistö luovutetaan Metsähallitukselle käytettäväksi luonnonsuojelualueiden vaihdossa vaihtomaana. Jos kiinteistö luovutetaan esim. talousmetsänä käytettäväksi, huojennusta ei sitä vastoin enää sovelleta.

Valtiolle tapahtuvien luovutusten osalta säännöksiä on muutettu siten, että huojennusta ei sovelleta, jos kiinteä omaisuus luovutetaan valtion liikelaitokselle muuhun kuin edellä mainittuun tarkoitukseen (TVL 49.2 §, 728/2004). Aikaisempi rajoittava säännös koskee vain Metsähallitukselle tehtyjä luovutuksia. Muutettua TVL 49.2 §:ää sovelletaan luovutuksiin, jotka tapahtuvat 1.1.2005 tai sen jälkeen.

Valtion liikelaitoksella tarkoitetaan valtion liikelaitoksista annetussa laissa (1185/2002) tarkoitettua liikelaitosta. Laissa tarkoitettuja liikelaitoksia ovat esimerkiksi Metsähallitus, Tieliikelaitos, Ilmailulaitos, Varustamoliikelaitos ja Senaatti-kiinteistöt.

Verovapaa luovutus kunnalle

Omaisuuden luovutuksesta saatu voitto ei ole veronalaista tuloa, jos luonnollinen henkilö tai kuolinpesä luovuttaa kiinteää omaisuutta kunnalle 1.2.2008 tai sen jälkeen viimeistään

31.3.2009 (TVL 48 a §, 202/2008). Ratkaisevana voidaan pitää sitovan lopullisen luovutussopimuksen tekemisen ajankohtaa. Jos luovutussopimukseen liittyy ehto, jonka mukaan sopimus tulee voimaan vasta, kun kunnanvaltuusto on sen hyväksynyt, luovutuksen voidaan katsoa tapahtuneen jo sitä koskevan sopimuksen tekohetkellä.

Verovapaudella pyritään tukemaan kuntien rakennusmaan hankintaa asuntojen hintojen ja vuokrien nousun hillitsemiseksi. Säännös koskee kuitenkin yleensä kiinteän omaisuuden luovuttamista kunnalle, jos luovutukseen sovelletaan TVL:ia ja myyjänä on luonnollinen henkilö tai kuolinpesä. Luovutukseen sovelletaan TVL:ia, jos kiinteä omaisuus ei kuulu elinkeinotoiminnan tulolähteeseen. Maatilan tai sen osan luovutukseen kunnalle tulevat MVL 21 §:n nojalla sovellettaviksi TVL:n säännökset.

LUOVUTUSTAPPIO

Luovutustappion vähentäminen

Omaisuuden luovutuksesta syntynyt tappio vähennetään omaisuuden luovutuksesta saadusta voitosta verovuonna ja viitenä seuraavana vuotena sitä mukaa kuin voittoa kertyy (TVL 50.1 §). Ennen verovuotta 2010 syntyneisiin luovutustappioihin sovelletaan luovutusvuoden ja kolmen sitä seuraavan vuoden sääntöä. Muista tuloista luovutustappiota ei saa vähentää eikä sitä oteta huomioon pääomatulolajin alijäämää vahvistettaessa. Luovutustappiota laskettaessa ja vähennettäessä ei ole merkitystä sillä, että veroilmoitus on annettu vasta kehotuksen jälkeen.

Luovutustappio vähennetään myöhempänä vuonna sitä mukaa kuin voittoa kertyy. Jos verovelvollisella on eri vuosilta vähentämättä jääneitä luovutustappioita, ne vähennettäneen syntymisjärjestyksessä alkaen vanhimman vuoden tappioista. Säännökset eivät edellytä, että verovuonna syntynyt luovutustappio olisi vähennettävä ennen aikaisempien vuosien tappioita, joten se vähennetään viimeisenä (ks. KHO 2007:54).

Luovutustappio on vähennyskelpoinen saman verovelvollisen myöhempänä vuonna saamasta luovutusvoitosta. Esim. kuolinpesälle syntynyt luovutustappio saadaan vähentää kuolinpesän luovutusvoitosta. Perilliset eivät voi vähentää kuolinpesän luovutustappiota. Ennen kuolinvuotta syntynyt luovutustappio ei kuolinvuoden jälkeen ole vähennyskelpoinen kuolinpesän saamasta luovutusvoitosta.

Luovutustappiota ei oikeuskäytännössä (KHO:2004:8, ks. luku 17, Veron kiertäminen) pidetty vähennyskelpoisena, kun katsottiin, että verovelvollinen oli ryhtynyt osakkeiden myyntiin ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että hän saisi TVL 50 §:ssä tarkoitetun vähennyskelpoisen luovutustappion ja siten vapautuisi suoritettavasta verosta. Verovelvollinen oli verovuonna saanut huomattavan luovutusvoiton. Luovutustappio oli syntynyt, kun hän oli 22.12. samana vuonna myynyt X Oy:n osakkeita Y-pankin meklarien välityksellä Y-pankille. Hän oli kuitenkin tämän jälkeen samana päivänä myös ostanut Y-pankin meklarien välityksellä Y-pankilta samaan hintaan saman määrän X Oy:n osakkeita. Sekä myyntitoimeksianto että ostotoimeksianto oli toteutunut jälkipörssissä. Ostajana ja myyjänä kaupoissa oli Y-pankki. Verovelvollisella ei päätöksessä tarkoitetuissa olosuhteissa ollut oikeutta vähentää vaatimaansa luovutustappiota.

Tapauksessa KHO 2009:53 (ks. luku 17, Veron kiertäminen) edestakaista osakekauppaa ei pidetty veron kiertämisenä, vaan osakkeiden myynnistä syntynyt luovutustappio hyväksyttiin vähennettävksi. Tuossa tapauksessa osakkeiden takaisinosto oli tapahtunut vasta myyntiä seuraavana päivänä. Osakkeiden myynti ja osto olivat olleet arvopaperipörssissä tapahtuneita normaaleja pörssikauppoja.

Oikeuskäytäntö huomioon ottaen normaalissa pörssikaupassa tapahtunutta edestakaista osakekauppaa voidaan pitää veron kiertämisenä ja luovutustappion vähentäminen voidaan evätä yleensä vain seuraavien edellytysten täyttyessä:

- tappiolliseen myyntiin on ryhdytty tilanteessa, jossa verovelvolliselle on kertynyt tai kertymässä luovutusvoittoja, joista hän joutuisi maksamaan veroa kyseiseltä verovuodelta;
- verovelvollinen on ostanut myyntipäivänä saman määrän samanlaisia osakkeita samaan tai lähes samaan hintaan kuin myyntihinta; ja
- verovelvollinen ei saata esittää verotuksesta riippumatonta syytä osakkeiden myyntiin ja takaisinostoon.

Samojen arvopapereiden myynti ja osto saman päivän aikana ei ole välttämättä veronkiertoa. Verovelvollinen voi esimerkiksi tehdä osakkeilla ns. päiväkauppaa, jolloin samanlajisia osakkeita jatkuvasti ostetaan ja myydään tarkoituksena hyötyä osakkeen päivänsisäisistä kurssivaihteluista. Tällöin edestakaiset osakekaupat ovat yleensä verovelvollisen sijoitustoiminnan toimintatapa. Verotuksesta riippumaton syy arvopaperin takaisinostoon voi myös olla arvopaperin myynnin jälkeen ilmennyt, arvopaperin arvoon ja sen tulevaan kurssikehitykseen vaikuttava seikka, jonka vuoksi sen takaisinosto on taloudellisesti mielekästä.

Jos osakkeiden myynti ja takaisinosto ovat samaa ennalta sovittua järjestelyä, edestakaista osakekauppaa voidaan pitää veron kiertämisenä, vaikka takaisinosto tapahtuisi myöhemminkin kuin samana päivänä.

Jos luovutustappio jätetään vähentämättä säilyy osakkeilla niiden alkuperäinen hankintameno. Alkuperäinen hankintameno voidaan vähentää siinä vaiheessa, kun osakkeet aidosti luovutetaan. Edestakaisesta myynnistä ja ostosta aiheutuneita kuluja ei kuitenkaan voida vähentää eikä lisätä osakkeiden hankinta-menoon, koska nämä kulut eivät liity veronalaisen tulon hankintaan, vaan verotuksen kiertämiseen.

Jos omaisuus luovutetaan alihintaan siten, että vastike on enintään 3/4 omaisuuden käyvästä arvosta, luovutus jaetaan maksetun hinnan ja käyvän arvon suhteen perusteella vastikkeelliseen ja vastikkeettomaan osaan. Vastikkeellisesti luovutetun osuuden hankintamenoksi katsotaan siihen kohdistuva osa omaisuuden hankintamenosta. Luovutusvoitto tai –tappio lasketaan tällöin vähentämällä saadusta vastikkeesta vain vastikkeellisesti luovutettuun osuuteen kohdistuva osa hankintamenosta (ks. kohta Alihintaista luovutusta koskeva muutos).

Jos luovutushinta alittaa omaisuuden käyvän arvon, mutta on suurempi kuin 3/4 omaisuuden käyvästä arvosta, luovutusta ei jaeta vastikkeelliseen ja vastikkeettomaan osaan. Luovutusvoittoa laskettaessa luovutushinnasta vähennetään tällöin omaisuuden koko hankintameno.

Luovutuksen alihintaisuuden vuoksi luovutus voi näissä tapauksissa myös muodostua tappiolliseksi esimerkiksi tilanteessa, jossa omaisuutta luovutetaan lähisukulaisten välillä tarkoituksellisesti alle käyvän hinnan. Luovutuksen alihintaisuudesta johtuneen tappion vähennyskelpoisuudesta silloin, kun luovutushinta ylittää 3/4 omaisuuden käyvästä arvosta, ei ole nimenomaisia säännöksiä tai oikeuskäytäntöä.

Vuokratulon verotuksessa on katsottu, että jos asunto on vuokrattu esimerkiksi perhesyistä käypää alemmasta vuokrasta, vuokrauksesta johtuneet kulut vähennetään vain saadun tulon määrään saakka, mutta tappiota ei hyväksytä (ks. luku 5 Pääomatulot, vuokratulon hankinnasta aiheutuneet menot). Tappiota ei tällöin hyväksytä, koska vuokraus ei ole tapahtunut tulonhankkimistarkoituksessa (vuokrattuun asuntoon kohdistuvia korkoja ei tällöin saa vähentää lainkaan). Vastaavasti voitaneen katsoa, että luovutuksen alihintaisuudesta johtunutta keinotekoista luovutustappiota ei tule hyväksyä vähennettäväksi.

Esimerkki. Isä myy pojalleen 1 000 A Oyj:n osaketta 5 500 eurolla. Isä on aikoinaan hankkinut osakkeet 7 000 eurolla. A Oyj:n on pörssiyhtiö ja sen osakkeen kurssi myyntipäivänä on 6,20 euroa / osake. 1 000 osakkeen käypä arvo myyntipäivänä on siten 6 200 euroa. Isälle syntyy luovutuksesta tappiota 1 500 euroa. Jos isä olisi myynyt osakkeet niiden

käyvästä arvosta 6 200 eurosta, hänelle olisi syntynyt luovutustappiota 800 euroa. Isän tappiosta on vähennyskelpoista tämä määrä eli 800 euroa. Luovutuksen alihintaisuudesta johtuva osa tappiosta eli 700 euroa ei ole vähennyskelpoinen.

Luovutustappioon rinnastettavat menetykset

Luovutustappiota koskevia säännöksiä sovelletaan vakioituun optioon ja termiiniin sekä niihin rinnastettaviin johdannaissopimuksiin, jos sopimus on kaupankäynnin kohteena säännöksessä tarkoitetulla Euroopan talousalueella olevalla markkinalla (TVL 50.3 §, 980/1999).

Luovutustappioon rinnastetaan TVL 50.3 §:n mukaan

1) kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetussa laissa (772/1988) tarkoitetun vakioidun option raukeaminen ja vakioidusta termiinisopimuksesta aiheutunut tappio. Säännös koskee johdannaissopimusta, joka on kaupankäynnin kohteena mainitussa laissa tarkoitetussa optioyhteisössä, eli suomalaisessa optioyhteisössä.

2) arvopaperimarkkinalain 10 luvun 1 a §:ssä tarkoitetun vakioituun optioon tai termiiniin rinnastettavan johdannaissopimuksen raukeaminen tai siitä aiheutunut tappio, jos sopimus on kaupankäynnin ja selvityksen kohteena sellaisella Euroopan talousalueella olevalla markkinalla, joka on annettu Euroopan yhteisön komission tiedoksi sijoituspalveluista arvopaperimarkkinoilla annetun neuvoston direktiivin (93/22/ETY) 16 artiklan mukaisesti.

3) sellainen arvopaperin arvonmenetys, jota voidaan konkurssin tai muun siihen verrattavan syyn vuoksi pitää lopullisena.

Arvopapereita ovat esim. osakkeet, merkintäoikeudet, vaihtovelkakirjat, optiovelkakirjat ja optiotodistukset sekä muut joukkovelkakirjat. Myös edellä kohdassa Warrantti tarkoitetun warrantin arvonmenetys ja kohdassa Sertifikaatti tarkoitetun sertfikaatin arvonmenetys voidaan rinnastaa luovutustappioon.

Luovutustappioon rinnastettavana ei ole oikeuskäytännössä (KVL 1998/110) pidetty sijoitusvakuutuksen takaisinostosta johtunutta menetystä. Tällaista menetystä ei tuloverolakia sovellettaessa voitane myöskään muulla perusteella pitää vähennyskelpoisena.

Vakioituun rinnastettavat optiot ja termiinit

Edellä mainittu TVL 50 §:n muutos on johtunut johdannaistuotteiden siirtämisestä kaupankäynnin kohteeksi Saksassa, mutta säännös koskee myös muulla siinä tarkoitetulla Euroopan talousalueella olevalla markkinalla tapahtuvaa kaupankäyntiä. Luovutustappiota koskeva säännös on suppeampi kuin arvopaperimarkkinalain 10 luvun 1 a § (970/1999), joka koskee myös Euroopan talousalueen ulkopuolella olevalla säännellyllä ja viranomaisen valvonnassa olevalla markkinalla kaupankäynnin ja selvityksen kohteena olevia johdannaissopimuksia. TVL 50.3 §:n 2 kohdan säännöstä sovelletaan vain, jos on kysymys siinä tarkoitetusta vakioituun optioon tai termiiniin rinnastettavasta johdannaissopimuksesta.

Muut optiot ja termiinit sekä CFD

Optiot, joiden raukeamisesta aiheutunut tappio rinnastetaan luovutustappioon, määritellään TVL 50.3 §:ssä. Jos muu kuin siinä tarkoitettu vakioitu tai siihen rinnastettava optio raukeaa, aiheutunutta tappiota ei voida pitää luovutustappiona.

TVL 50.3 §:ssä määritellään myös vakioidut termiinit ja niihin rinnastettavat termiinit, joihin sovelletaan luovutusvoiton verotusta koskevia säännöksiä. Muihin termiineihin säännöksiä ei sovelleta. Esimerkiksi Euroopan talousalueen ulkopuolella olevalla markkinalla kaupankäynnin kohteena olevia termiinejä säännökset eivät koske. Luovutusvoittoverotusta koskevia säännöksiä ei sovelleta myöskään yksilöllisiä sopimusehtoja sisältäviin termiinisopimuksiin, jotka eivät ole kaupankäynnin kohteena TVL 50.3 §:ssä tarkoitetussa optioyhteisössä.

Tällaisiin muihin termiinisopimuksiin voidaan soveltaa KHO:n päätöksestä 1995 B 522

ilmeneviä periaatteita. Päätöksessä vakioidusta termiinistä syntyvään voittoon ei sovellettu luovutusvoiton verotusta koskevia säännöksiä. Termiinisopimuksesta aiheutunutta tappiota eli maksettavaa tilitystä ei myöskään pidetty vähennyskelpoisena tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä aiheutuneena menona. Päätös koskee vuosien 1994 ja 1995 verotusta. Luovutusvoiton verotusta koskevat säännökset ulotettiin vakioituihin termiineihin vasta vuonna 1996 tehdyllä lainmuutoksella. Sama periaate ilmenee ratkaisusta KHO 2005/802, jossa vakioimattomiin valuuttajohdannaisiin ei sovellettu luovutusvoittoa ja -tappiota koskevia säännöksiä.

CFD (Contract for Difference) sopimuksista aiheutuva tappio ei ole verovähennyskelpoinen TVL 50 §:n nojalla (KHO 2010:74).

Kommandiittiyhtiön purkaminen

Kommandiittiyhtiön purkaminen on oikeuskäytännössä (KHO 2000/3310) katsottu vaihtoon rinnastettavaksi toimenpiteeksi, jossa osuus yhtymässä vaihdettiin purussa saatavaan jako-osuuteen. Vastuunalaisella yhtiömiehellä katsottiin olevan oikeus vähentää yhtiötä purettaessa syntyvä tappio luovutustappiona TVL 50 §:n mukaisesti.

Työsuhdeoptio

Työsuhdeoption myymisestä tai raukeamisesta aiheutuneen tappion tai menetyksen vähentämisestä ks. luku 13, Vähennykset ansiotulosta. Työsuhdeoption käyttämisestä syntyvä etu katsotaan työnantajan maksamaksi palkaksi. Termiinisopimuksella, jonka edun saaja oli tehnyt pankkiiriliikkeen kanssa optioiden arvon turvaamiseksi, ei ollut vaikutusta siihen edun arvoon, joka TVL 66.3 §:n mukaan on saajan veronalaista ansiotuloa (KHO:2003:35, vrt. KHO:2004:80, ks. luku 9, Palkka).

Saamisen raukeaminen

Luovutustappioon ei mainitussa säännöksessä rinnasteta velallisen maksukyvyttömyydestä johtuvaa saamisen raukeamista. Jos esim. tuomioistuin yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain mukaan vahvistamassaan maksuohjelmassa alentaa maksamatta olevan velan määrän, velkojalla ei ole TVL:n mukaan oikeutta vähentää saamisen osittaisesta raukeamisesta aiheutunutta menetystä.

Vähennyskelvottomat tappiot

Oman asunnon luovutustappio

Vähennyskelpoisena luovutustappiona ei pidetä tappiota sellaisen asunnon luovutuksesta, josta saatu luovutusvoitto olisi TVL 48 §:n nojalla verovapaa (TVL 50.2 §, 1220/1999). Säännös ei estä vähentämästä omana vakituisena asuntona käytetyn asunnon luovutustappiota tilanteissa, joissa oman asunnon luovutusvoiton verovapauden edellytykset eivät täyty. Oman vakituisen asunnon luovutustappio on siten vähennyskelpoinen, jos verovelvollinen on omistanut asunnon alle kaksi vuotta tai jos hän on käyttänyt pidempään omistamaansa asuntoa omana tai perheensä vakituisena asuntona omistusaikanaan yhtäjaksoisesti alle kaksi vuotta. Säännöstä sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2000 toimitettavassa verotuksessa.

Kuolinpesään kuuluvan tai perintönä saadun asunnon luovutuksesta syntyvän tappion vähentämistä ei estä se, että asunto on ollut vainajan vakituisena asuntona. Jos perillinen on vainajan kuoleman jälkeen käyttänyt luovutettua asuntoa omana tai perheensä vakituisena asuntona niin, että luovutusvoitto olisi verovapaa, luovutustappio on hänen osaltaan vähennyskelvoton. Ennen perinnönjättäjän kuolemaa tapahtuneella asumisella ei ole merkitystä.

Koti-irtaimiston luovutustappio

Vähennyskelpoinen ei myöskään ole tavanomaisen koti-irtaimiston tai muun siihen rinnastettavan henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitetun omaisuuden luovutuksesta aiheutunut tappio (TVL 50.2 §). Tavanomaisella koti-irtaimistolla voidaan tässä katsoa tarkoitetta-

van samaa kuin luovutusvoiton verotusta koskevassa TVL 48.1 §:n 2 kohdassa ja entistä varallisuusverotusta koskevassa VVL 10.1 §:n 1 kohdassa (ks. myös edellä Tavanomaisen koti-irtaimiston luovutus). Tavanomaiseen koti-irtaimistoon eivät siten kuulu esim. tavanomaista arvokkaammat taide- ja arvoesineet.

TVL 50.2 § koskee tavanomaisen koti-irtaimiston lisäksi myös muuta siihen rinnastettavaa henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitettua omaisuutta. Oikeuskäytännössä (KHO 1997/2901) on verovelvollisen ja hänen perheensä käyttöön hankittu henkilöauto katsottu tavanomaiseen koti-irtaimistoon rinnastettavaksi henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitetuksi omaisuudeksi, jonka luovutuksesta syntynyt tappio ei ole vähennyskelpoinen omaisuuden luovutuksesta saadusta voitosta. Ratkaisusta ilmenevää periaatetta voidaan soveltaa myös mm. verovelvollisen tai hänen perheensä käyttöön hankitun veneen luovutuksesta syntyvään tappioon. KHO:n päätöksessä oli kysymys luovutustappion vähennyskelpoisuudesta, eikä siitä voida tehdä johtopäätöksiä luovutusvoiton veronalaisuutta koskevien säännösten tulkinnasta.

Pienet luovutustappiot

Samalla, kun pienet luovutusvoitot säädettiin verovapaiksi, rajoitettiin pienten luovutustappioiden vähennyskelpoisuutta. Vähennyskelpoisena luovutustappiona ei pidetä TVL 48.6 §:ssä tarkoitetuista luovutuksista aiheutunutta tappiota, jos verovuonna luovutetun omaisuuden yhteenlasketut hankintamenot ovat enintään 1000 euroa (TVL 50.2 §, 728/2004).

Uusi säännös rajoittaa luovutustappion vähennyskelpoisuutta tilanteissa, joissa luonnollisen henkilön tai kuolinpesän yhteenlasketut luovutushinnat ovat verovuonna enintään 1000 euroa. Luovutustappion vähennyskelpoisuutta rajoittavaa säännöstä ei kuitenkaan sovelleta, jos verovuonna luovutetun omaisuuden yhteenlasketut hankintamenot ylittävät 1000 euroa. Edellä mainittujen rajojen täyttymistä laskettaessa ei oteta huomioon sellaisia luovutuksia, joista saatu voitto on muualla laissa säädetty verovapaaksi, eikä tavanomaisen koti-irtaimiston ja siihen rinnastettavan henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitetun omaisuuden luovutuksia. Muutetussa muodossa TVL 50.2 §:ää sovelletaan 1.1.2005 ja sen jälkeen tapahtuviin luovutuksiin.

Esimerkki

A myy vuonna 2010 B Oy:n ja C Oy:n osakkeet. Myyntihinnat ovat 500 euroa ja 450 euroa. Osakkeiden hankintahinnat ovat olleet 600 euroa ja 350 euroa. Muita myyntejä A:lla ei vuonna 2010 ole. C Oy:n osakkeiden myynnistä syntyvä voitto ei ole veronalaista tuloa, koska yhteenlasketut luovutushinnat eivät verovuonna ylitä 1000 euroa. B Oy:n osakkeiden myynnistä syntyvä luovutustappio ei ole vähennyskelpoinen, koska myöskään luovutetun omaisuuden hankintamenot yhteensä eivät ylitä 1000 euroa.

Jos mainittujen osakkeiden hankintahinnat olisivat olleet 650 euroa ja 400 euroa, B Oy:n osakkeiden luovutuksesta syntyvä tappio olisi vähennyskelpoinen, koska verovuonna luovutetun omaisuuden hankintahinnat yhteensä ylittävät 1000 euroa. C Oy:n osakkeiden luovutuksesta syntyvä voitto olisi verovapaa, koska osakkeiden yhteenlasketut luovutushinnat eivät ylitä 1000 euroa.

Luovutustappion laskeminen

Luovutustappio lasketaan samalla tavalla kuin luovutusvoitto. Hankintamenona käytetään todellisen hankintamenon poistamatta olevaa osaa. Osituksessa saadun omaisuuden hankintameno määräytyy ositusta edeltäneen saannon mukaan. Perintönä tai lahjana saadun omaisuuden hankintamenoksi katsotaan perintö- tai lahjaverotuksessa käytetty verotusarvo.

Luovutustappion laskemisesta niissä tapauksissa, joissa luovutusvoitto on osittain verovapaa, ei ole erityissäännöksiä. Jos esim. pakkolunastusluovutuksissa tai luovutuksissa julkisyhteisöille syntyy tappiota, sen koko

määrä on vähennyskelpoinen. Sukupolvenvaihdosluovutuksessa syntyvän tappion vähentämisestä ei myöskään ole erityissäännöstä.

Jos omaisuutta myydään esim. lähisukulaiselle käypää alempaan hintaan, joudutaan kiinnittämään huomiota siihen, onko syntynyt luovutustappio todellinen. Vähennyskelpoisena voidaan pitää todellista luovutustappiota, joka on johtunut esim. myydyn kiinteistön tai osakkeiden käyvän arvon alenemisesta.

Korkeimman hallinto-oikeuden 13.3.2002 antama päätös KHO:2002:24 koskee lahjanluonteisessa kaupassa syntyvän luovutusvoiton laskemista. Ratkaistavana ei ollut, onko mahdollisesti syntyvä tappio vähennyskelpoinen luovutustappio. Päätöksen ei voida katsoa muuttavan aikaisempaa käytäntöä, jonka mukaan vähennyskelpoisena voidaan pitää todellista luovutustappiota. Jos kauppahinta myytäessä on ollut hyödykkeen käypää arvoa alempi siten, että kysymys on perintö- ja lahjaverolain 18.3 §:ssä tarkoitetusta ns. lahjanluonteisesta kaupasta, alihinnasta johtuvaa tappiota ei voida pitää vähennyskelpoisena luovutustappiona.

Luovutustappio alihintaisesta luovutuksesta

Omaisuuden hankintamenoa koskevalla uudella TVL 47.5 §:n (728/2004) säännöksellä on merkitystä myös omaisuuden luovutuksesta syntyvää tappiota laskettaessa. Säännöksessä tarkoitetussa tapauksessa luovutus jaetaan maksetun hinnan ja käyvän arvon suhteen mukaan vastikkeelliseen ja vastikkeettomaan osaan. Vastikkeellisesti luovutetun osuuden hankintamenoksi katsotaan siihen kohdistuva osa omaisuuden hankintamenosta. Säännöstä sovelletaan luovutuksiin, jotka tapahtuvat 1.1.2005 tai sen jälkeen.

Jos luovutuksensaaja luovuttaisi alihintaisella kaupalla hankkimansa omaisuuden edelleen ennen kuin yksi vuosi on kulunut hänen saannostaan, lahjaksi katsotun osuuden hankintameno laskettaisiin TVL 47.1 §:n mukaan lahjan antajan hankintamenosta.

Ks. alihintaisesta luovutuksesta syntyvästä tappiosta silloin, kun vastike on yli 3/4 omaisuuden käyvästä arvosta kohta Luovutustappion vähentäminen.

LUOVUTUSVOITON JAKSOTTAMINEN

Pääsääntönä kaupantekovuosi

Luovutusvoitto katsotaan sen verovuoden tuloksi, jona kauppa tai vaihto on tehty tai muu luovutus on tapahtunut (TVL 110.2 §). Sanamuotonsa mukaan säännös edellyttää koko luovutusvoiton verottamista luovutusvuonna. Voitto on luovutusvuoden tuloa, vaikka kauppahintaa ei olisi vielä maksettu. Jos kauppahintasaaminen käy myöhemmin arvottomaksi, verovelvollinen voi säädettyjen aikojen rajoissa vaatia verotusta muutettavaksi. Oikeuskäytännössä luovutusvoittoa on pidetty kaupantekovuoden tulona, vaikka osa kauppahinnasta oli talletettu sen suorittamiseksi myönnetyn velan vakuudeksi ja käytetty velan maksuksi (KHO 1996/1641, ks. edellä Luovutushinta).

Luovutusvuotta määritettäessä merkityksellinen on yleensä sitovan lopullisen kauppakirjan tekemisajankohta (ks. edellä Vastikkeellisen saannon ja luovutuksen ajankohta). Sopimuksenvaraisilla kaupan ehdoilla ei yleensä ole vaikutusta luovutusvuotta ratkaistaessa (vrt. KHO 1994/5284, jossa kauppa sitoi ostajana ollutta kaupunkia vasta, kun kaupunginvaltuusto oli hyväksynyt sen).

Kauppahinnan muutokset

Jos kauppahinnan mahdollinen korotus on kauppakirjan ehdoissa sidottu johonkin tulevaisuudessa toteutuvaan epävarmaan seikkaan, korotusta ei ole yritysosakkeiden kauppaa koskevissa tapauksissa (mm. KHO 1992 B 523) otettu huomioon vielä luovutusvuodelta toimitettavassa verotuksessa. Sitä vastoin kiinteistön määräalan kauppaa koskevassa ratkaisussa (KHO 1995/294) on katsottu, että kauppahinta voitiin arvioida niiden tietojen perusteella, jotka olivat käytettävissä kaupantekovuoden verotusta toimitettaessa.

Kauppakirjan ehtojen mukainen lisäkauppahinta on yritysosakkeiden myynnistä syntyvää luovutusvoittoa laskettaessa katsottu kaupantekovuoden tuloksi siltä osin, kuin sen määrä on ollut tiedossa ennen sanotulta vuodelta toimitettavan verotuksen päättymistä (mm. KHO 1994/6807). Kauppahinnan osaa, jonka suorittamisvelvollisuudesta ei tällöin ole ollut tietoa, ei ole pidetty kaupantekovuoden tulona. Sillä seikalla, että kauppahinnan lopullinen määrä oli tiedossa käsiteltäessä veronsaajan kaupantekovuoden verotuksesta tekemää valitusta, ei ollut merkitystä.

Lisäkauppahinta, jota ei voida ottaa huomioon kaupantekovuoden verotuksessa, luetaan sen verovuoden tuloksi, jona se on maksettu (ollut verovelvollisen nostettavissa).

KHO:n tapauksessa ei ratkaistu, miten kaupantekovuoden verotuksessa huomioon ottamatta jääneestä lisäkauppahinnasta muodostuva voitto verotetaan. Lisäkauppahinnan osalta muodostuvan voiton määrittämiseksi luovutusvoitto laskettaneen uudelleen ottamalla luovutushintana huomioon myös lisäkauppahinta. Voitto laskettaneen myös tältä osin niiden säännösten (esim. hankintameno-olettama) mukaan, jotka olivat voimassa kaupantekovuonna. Hankintameno-olettaman perusteena oleva omistusaika (alle 10 vuotta / vähintään 10 vuotta) määräytyy kaupantekohetken, eikä lisäkauppahinnan saamishetken mukaan. Kunakin vuonna verotettavaan voiton osaan sovelletaan kuitenkin tuon vuoden verokantaa. Voiton määrä, jota ei ole aikaisemmin verotettu, luetaan lisäkauppahinnan maksuvuoden tuloksi.

Esimerkki

A oli vuonna 1997 ostanut Yritys Oy:n osakkeet 100 000 eurolla. A myy Oy:n osakkeet kesäkuussa 2008 tehdyllä kaupalla. Kauppakirjan mukaan kauppahinnasta maksetaan 100 000 euroa kaupanteon yhteydessä. Lisäksi maksetaan lisäkauppahintaa Yritys Oy:n tilikausien 2008, 2009 ja 2010 tilinpäätöksen perusteella, jos tulos on voitollinen. Kauppakirjan mukaan tilikaudelta maksettava lisäkauppahinta todetaan tilikautta seuraavan huhtikuun aikana, kun tilinpäätös vahvistetaan ja lisäkauppahinta maksetaan kahden kuukauden kuluttua tilinpäätöksen vahvistamisesta (eli kunkin vuoden kesäkuussa).

A:lle maksetaan lisäkauppahintaa 80 000 euroa kesäkuussa 2009, 50 000 euroa kesäkuussa 2010 ja 95 000 euroa kesäkuussa 2011.

Vuoden 2008 verotuksessa verotetaan kaupanteon yhteydessä maksettu 100 000 euroa ja tilikauden 2008 tuloksen perusteella määräytynyt lisäkauppahintaerä 80 000 euroa, joka on maksettu kesäkuussa 2009 eli ennen kaupantekovuodelta 2008 toimitetun verotuksen päättymistä. Vuoden 2008 tulona verotetaan luovutusvoittoa 180 000 euroa – 100 000 euroa = 80 000 euroa.

Vuoden 2010 tuloksi luetaan tilikauden 2009 tuloksen perusteella maksettu lisäkauppahintaerä 50 000 euroa, joka on maksettu vuonna 2010. Luovutuksesta syntynyt voitto lasketaan uudelleen tuohon mennessä saatujen luovutushinnan ja osakkeiden hankintahinnan perusteella. Vuoden 2010 tuloksi luetaan 50 000 euroa eli se voiton määrä, jota ei ole aikaisemmin verotettu; 100 000 + 80 000 + 50 000 = 230 000 euroa – hankintameno 100 000 euroa = 130 000 euroa – 80 000 euroa (verotettu vuonna 2008) = 50 000 euroa.

Vuoden 2011 tuloksi luetaan tilikauden 2010 tuloksen perusteella määräytynyt lisäkauppahintaerä 95 000 euroa, joka on maksettu vuonna 2011. Luovutuksesta syntynyt voitto lasketaan uudelleen tuohon mennessä saatujen luovutushinnan ja osakkeiden hankintahinnan perusteella. Vuoden 2011 tuloksi luetaan 65 000 euroa eli se voiton määrä, jota ei ole aikaisemmin verotettu; 100 000 + 80 000 + 50 000+ 95 000 = 325 000 euroa – hankintameno-olettama 130 000 euroa = 195 000 euroa – 130 000 euroa (vuonna 2008 verotettu 80 000 euroa + vuonna 2010 verotettu 50 000 euroa) = 65 000 euroa.

Kauppahinta saattaa kaupan ehtojen mukaan myös alentua jonkin tulevaisuudessa tapahtuvan epävarman seikan perusteella. Näissä tapauksissa verotus toimitetaan kaup-

pakirjasta ilmenevän myyntihinnan mukaisesti. Jos kauppahinta on kauppakirjassa olevan ehdon mukaisesti myöhemmin alentunut, verovelvollinen voi säädettyjen aikojen rajoissa vaatia verotusta muutettavaksi.

6. KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN JA KESKUSVERO-LAUTAKUNNAN PÄÄTÖKSIÄ

Kauppa ja vaihto

KHO 1976/3709 II 535

Tilusvaihtoa, jossa verovelvollinen luovutti kaava-alueella omistamistaan tiloista kunnalle puisto- ja tiealuetta sekä osia rivitalotonteista, yhteensä 5175 neliömetriä, ja maksoi lisäksi välirahaa 5 000 markkaa sitä vastaan, että hän sai kunnan omistamat puolikkaat kahdesta rivitalotontista yhteensä 1840 neliömetriä, ei siihen nähden, että maa-alueiden vaihtaminen tapahtuisi jakolaissa ja kaavoitusalueiden jakolaissa tarkoitettuna tilusvaihtona, pidetty TVL 21 § 1 momentissa tarkoitettuna saantona. Ennakkotieto. Verovuosi 1975 ja 1976.

KHO 1978/4719 II 557

Tieoikeuden perusteella haltuunotetusta soranottopaikasta maksettua, tietoimituksessa alueella olevaksi arvioidun soramäärän perusteella määrättyä kertakaikkista korvausta ei pidetty veronalaisena tulona, kun satunnaisen myyntivoiton verovapauden edellytykset täyttyivät. Verovuosi 1971.

KHO 1981/4147 II 566

Verovelvollinen oli ollut liikeyrityksen osakkeiden yhteisomistaja 24.11.1969 lähtien. Yhteisomistuksen 1.12.1973 tapahtunutta purkamista jakamalla osakkeet tasan yhteisomistajien kesken ei pidetty tulo- ja varallisuusverolain 21 §:ssä tarkoitettuna saantona. Koska verovelvollinen myydessään osakkeensa 7.12.1977 oli omistanut ne yli viisi vuotta, ei edellytyksiä satunnaisen myyntivoiton verotukselle ollut. Verovuosi 1977.

KHO 1990/188 B 537

Kun väestönsuojan kriisiaikaisia käyttöoikeuksia luovutettiin siten, että niiden pysyvyydeksi oli perustettu rakennusrasite yhtiön omistamaan sellaiseen rakennukseen, jota tulo- ja varallisuusverolain 6 §:n mukaan verotuksessa pidettiin kiinteistönä, oli rasitesopimuksella tapahtuvasta väestönsuojan käyttöoikeuden luovutuksesta saatu voitto kiinteän omaisuuden luovutuksesta saatua voittoa. Ennakkotieto. Verovuosi 1989.

KHO 2001/2460 KHO 2001:48

A, B ja C olivat omistaneet yhteisesti vanhemmiltaan lahjaksi saamansa, useiden asuinhuoneistojen hallintaan oikeuttaneet osakkeet määräosin. Yhteisomistussuhteen purkamiseksi he jakoivat huoneistot keskenään, jolloin kukin sai yhteisomistuksen sijaan yksin omistusoikeuden tiettyihin osakehuoneistoihin. Kukin heistä siten luovutti osuuksia osakkeisiin ja sai vastikkeeksi toisilta yhteisomistajilta näiden osuudet täyteen omistukseensa tulleista osakehuoneistoista. Kysymyksessä katsottiin olevan yhteisomistajien vaihdonluonteiset luovutukset ja saadut luovutusvoitot olivat siten veronalaista pääomatuloa. Verovuosi 2000. Ennakkoratkaisu.

KHO 2002/3066 KHO 2002:83

Jos A:n puolisot liittivät yhteismetsälain mukaisesti metsätilansa M:n yhteismetsälle yhteismetsäosuutta vastaan, ei kysymyksessä ollut tuloverolain 45 §:n 1 momentin mukainen omaisuuden luovutus. Ennakkoratkaisu vuosille 2002 ja 2003.

KHO 2006/2938 KHO 2006:81

A oli luovuttanut vapaaehtoisessa tilusvaihdossa asemakaava-alueella sijaitsevasta tontistaan rakennusmaata 484 neliömetriä ja saanut viereisessä korttelissa olevista B:n tonteista yhteensä 484 neliömetriä rakennusmaata. Näin suoritettu kiinteistönmuodostamislain 58 §:n 1 momentin mukainen vapaaehtoinen tilusvaihto ei ollut tuloverolain 32 §:ssä tarkoitettu veronalainen omaisuuden luovutus. Verovuosi 1999.

KVL 1976/217

Hakijat aikovat myydä tontin, jonka he ovat saaneet kaupungin kanssa suoritetussa, pakkolunastusuhan alaisessa vaihdossa vastikkeena luovuttamastaan, vuodesta 1954 asti omistamastaan kiinteistöstä. Myydessään nyt tontin, on mahdollinen satunnainen myyntivoitto heidän veronalaista tuloaan, mutta tontin hankintahinnaksi katsotaan käypä arvo vaihdon hetkellä.

KVL 1986/395

H oli vuonna 1982 tehnyt maakaaren määrämuodossa K:n kunnan kanssa vaihtokirjan, jolla H oli luovuttanut 30.6.1955 lähtien omistamastaan P:n tilasta n. 22 500 m2:n suuruisen maa-alueen. K:n kunta oli luovuttanut H:lle K:n tilasta n. 10 250 m2:n suuruiset rakennuskaavan mukaiset rakennuspaikat 4 ja 5 sekä välirahaa 55 500 mk. Vaihtokirjassa oli sovittu sen varalta, että tilusvaihtoa ei olisi pystytty toteuttamaan, että vaihdon molemmilla osapuolilla oli oikeus erotuttaa saamansa alueet itsenäisiksi tiloiksi lohkomalla. Tilusvaihto toimitettiin 20.12.1982. Tilusvaihtokirjan mukaan K:n tila oli saanut P:n tilalta maata 2,2590 ha ja P:n tila K:n tilalta maata 1, ha. H:n ei katsottu saaneen omistukseensa rakennuskaavan mukaisia rakennuspaikkoja 4 ja 5 tulo- ja varallisuusverolain 21 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla vastikkeellisella saannolla 8.7.1982. Verovuosi 1986 ja 1987.

KVL 1988/683

M:n puolisot olivat vuonna 1987 ostaneet T:n tilan Viljo M:n äidiltä ja tämän sisarilta. Kunta tarvitsee rakennusmaata ja vaihtaa 6,9 hehtaarin määräalat antaen vastikkeeksi n. 9 hehtaaria maata ja 200 000 markan korvauksen puustosta, jonka kunta haluaa säästää asuntoalueen viihtyvyyden lisäämiseksi. M:n puolisoiden saaman satunnaisen myyntivoiton määrää laskettaessa luovutushintana pidetään vastikemaan arvon ja puustonkorvauksen yhteismäärää. Verovuosi 1988.

Kiinteä ja irtain omaisuus

KHO 1974/2554 II 557

Osuutta yhteismetsään oli, kun otettiin huomioon yhteismetsälain säännökset, pidettävä kiinteänä omaisuutena. Kun tila, johon kuului osuus yhteismetsään, oli ollut verovelvollisen omana kymmentä vuotta lyhyemmän ajan, hänen koko yhteismetsän myynnin johdosta yhteismetsäosuutensa mukaisesti saamansa voitto oli TOL 22 §:n 1 momentin mukaan hänen veronalaista tuloaan. Verovuosi 1971.

KHO 1992/3072 B 519

Yhtiö A oli 27.12.1988 tehdyllä kauppakirjalla luovuttanut samaan konserniin kuuluvalle yhtiölle X perustettavan yhtiön lukuun tilan 15.000.000 markan kauppahinnalla. Luovutuksen yhteydessä A oli pidättänyt itselleen tontin hallintaoikeuden rakennuksineen 15 vuoden ajaksi maanvuokralain 5 luvun mukaisin maanvuokraehdoin. Kauppakirjan mukaan A oli oikeutettu siirtämään vuokraoikeuden kolmannelle ilman vuokranantajan suostumusta. A oli 28.12.1988 päivätyllä sopimuksella siirtänyt vuokraoikeuden rakennuksineen 29.700.000 markan siirtohinnalla yhtiölle Y. Samana päivänä tehdyllä vuokrasopimuksella yhtiö Y oli vuokrannut rakennuksessa olevat tilat yhtiölle A. Lääninoikeus katsoi, että 28.12.1988 tehdyssä vuokraoikeuden siirrossa oli kysymys kiinteän omaisuuden kaupasta. Siirretyn omaisuuden omistusaika alkoi maapohjan saannosta. Kun yhtiö A oli omistanut tilan yli 10 vuoden ajan, ja se oli ollut kirjattuna yhtiön käyttöomaisuuteen, kiinteistön 28.12.1988 saadusta luovutushinnasta oli elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan 20 % yhtiön veronalaista tuloa. KHO hylkäsi tarkastusasiamiehen valituksen. Verovuosi 1988.

KHO 1996/233 B 501

Yhtiö myi verovuonna kunnalle käyttöomaisuuteensa kuuluneen teollisuushallin. Halli sijaitsi määräalalla, jonka kunta oli vuonna 1983 vuokrannut yhtiölle 40 vuoden ajaksi siirtokelpoisella vuokrasopimuksella. Vuokrasopimus purettiin kauppakirjan allekirjoituksella. Kaupassa oli kysymys tulo- ja varallisuusverolain 6 §:ssä tarkoitetusta kiinteistön luovutuksesta. Kun kiinteistöä näin tapahtuneella vapaaehtoisella kaupalla ei kuitenkaan luovutettu sellaiseen tarkoitukseen, johon vastaanottajalla olisi ollut oikeus lunastaa kiinteätä omaisuutta, luovutukseen ei sovellettu elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 §:n 1 momentin 1 a kohdan poikkeussäännöstä, vaan luovutushinta oli saman lain 5 §:n 1 kohdan mukaan kokonaisuudessaan veronalaista tuloa. Verovuosi 1990. Äänestys 4-3.

KHO 2009/211 KHO:2009:13

A oli 9.2.1984 lahjoittanut kolmelle lapselleen omistamansa 0,3145 osaa X:n kaupungissa sijaitsevasta tontista siten, että hän oli samalla pidättänyt elinikäisen oikeuden lahjoituksen kohteen hallintaan ja tuottoon. Edellä oleva kiinteistö-

osuus oli myyty 31.1.2002 yhteisomistussuhteen purkamiseksi ja A:n lahjoittaman tontin osalle tullut kauppahinta oli ollut 265 615,61 euroa. A oli 15.3.2003 lastensa kanssa tekemässään sopimuksessa vahvistanut vuonna 2002 tekemänsä sopimuksen, jolla hän oli luopunut pidättämästään elinikäisestä hallinta- ja tuotto-oikeudesta 132 808 euron korvausta vastaan. Tämä korvaus oli laskettu siten, että vuotuinen tuotto oli laskettu 5 prosentin mukaan edellä mainitusta kauppahinnasta ja käytetty ikäkerrointa 10, koska A oli kaupan tapahtuessa ollut 54-vuotias. KHO katsoi, että A:n pidättäessä 1984 kiinteistöosuuden lahjoituksen yhteydessä kiinteistöosuuden elinikäisen hallinta- ja tuotto-oikeuden, omaisuus oli jäänyt tuota oikeutta vastaavilta osin A:lle. Koska kysymyksessä oleva oikeus oli A:n kädessä ollut hänen rahanarvoista omaisuuttaan, johon myös osan A:n kiinteistöosuuden hankintamenosta oli katsottava aikoinaan kohdistuneen ja jollaisen oikeuden luovuttamista ei ollut rajattu TVL 45 §:ssä tarkoitetun omaisuuden ulkopuolelle, kysymyksessä olevan oikeuden luovutukseen oli sovellettava luovutusvoittoa koskevia oikeusohjeita. Kun otettiin huomioon TVL 46.1 § A:lla oli oikeus vähentää luovutushinnasta 50 prosenttia, kun hän oli luopunut tuotto- ja hallintaoikeudesta vuonna 2002 eli yli kymmenen vuotta hankinta-ajankohdan jälkeen. Verovuosi 2002.

Aineeton oikeus

KHO 1992/4329 B 515

Taiteilija myi 15.7.1988 tehdyllä sopimuksella yhdessä perheensä kanssa omistamansa X Oy:n konkurssipesän kanssa nimiinsä rekisteröityyn tavaramerkkiin liittyvät kaikki teollisoikeudet yhteensä 3 miljoonan markan kauppahinnasta. Myyjät jakoivat 2.2.1989 tehdyllä sopimuksella pankkiin vuonna 1988 talletetun kauppahinnan ja sille kertyneen talletuskoron siten, että taiteilijan osuudeksi tavaramerkin kauppahinnasta tuli 2,5 miljoonaa markkaa. Taiteilijan saama kauppahinta lisättiin hänen verovuoden 1988 tuloihinsa. Valituksessaan lääninoikeudelle (LO) taiteilija vaati, että hänen verotettaviin tuloihinsa tulo- ja varallisuusverolain (TVL) 19 §:n nojalla lisätty tavaramerkin kauppahinta oli poistettava, koska saatuun tuloon tuli soveltaa TVL:n luovutusvoittosäännöksiä. Mikäli kauppahinta katsottaisiin hänen veronalaiseksi tulokseen, siitä oli vähennettävä ne takausvelat, jotka taiteilija oli joutunut suorittamaan tavaramerkkiä liiketoiminnassaan käyttäneen X Oy:n konkurssin vuoksi. Kauppahinta oli kuitattu kokonaisuudessaan pankin saatavien suoritukseksi.

LO hylkäsi valituksen. Tavaramerkki perustui taiteilijan toimintaan ja hänen taiteelliseen työpanokseensa, joten kauppahinnan koko määrä 2,5 miljoonaa markkaa oli pidettävä TVL 19 §:n perusteella hänen veronalaisena tulonaan. Taiteilijalle hänen takausvastuistaan aiheutunut tappio ei ollut vähennyskelpoinen tavaramerkin luovutuksesta saadun tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä aiheutuneena menona eikä muullakaan perusteella. -KHO pysytti päätöksen. Äänestys 3-2. Eri mieltä olleet jäsenet katsoivat, että tavaramerkin kauppahintaan voitiin soveltaa TVL:n luovutusvoittosäännöksiä.

Pakkohuutokauppa yms. menettely

KHO 1975/2299 II 546

Verovelvollisen katsottiin saaneen satunnaisen luovutuksen tuottamaa voittoa, kun hänen omistamansa kiinteistö oli myyty pakkohuutokaupalla hänen veloistaan. Pakkohuutokaupan ei katsottu olevan eräistä omaisuuden luovutuksista saadun voiton väliaikaisesta verovapaudesta 29.6.1961 annetun lain 1 §:n tarkoittamaa pakkolunastukseen rinnastettavaa menettelyä. Verovuosi 1972.

KHO 1991/1580

O:n omistamiin kiinteistöihin otetut kiinnitykset oli pantattu hänen perheyritystensä velkojen vakuudeksi pankille. Yrityksen ajauduttua konkurssiin kiinteistöt joudutaan myymään ja kauppahinnat käyttämään velkojen maksuun. O saa veronalaisen omaisuuden luovutusvoiton. Ennakkotieto. Verovuosi 1990 ja 1991. Ks. myös edellä KHO 1992/4329.

KHO 1996/1872 B 520

A oli 27.8.1984 ostanut Kiinteistö Oy X:n osakkeet, jotka oikeuttivat myymälähuoneiston hallintaan yhtiön omistamassa talossa, 468.000 markan kauppahinnasta. Osakkeet olivat olleet pankissa vakuutena sittemmin konkurssiin menneen, pääasiassa A:n aviopuolison omistuksessa

olleen Z Oy:n veloista. Osakkeet oli pankin toimesta myyty siten, että pankki oli 13.10.1992 A:n valtuuttamana myynyt osakkeet 900.000 markan kauppahinnasta, joka oli käytetty Z Oy:n velkojen maksuun. Kun A:lle oli osakkeiden luovutuksesta syntynyt voittoa, oli häntä verotettava omaisuuden luovutusvoitosta, vaikka pankki oli käyttänyt osakkeista saadun kauppahinnan Z Oy:n velkojen maksuun. Verovuosi 1992. Samoin KHO 19.6.1996 T:2071.

Kaupan purkaminen

KHO 1980/393 II 573

Kun isän ja pojan välisen kiinteistökaupan vapaaehtoinen purkaminen oli johtunut siitä, että luovutuksen tarkoituksen toteutuminen oli käynyt epävarmaksi lääninverotoimiston vaadittua oikeudenkäyntiteitse kaupan peruuttamista ja kiinteistöjen käyttämistä ulosottotoimin myyjän verojäämien suoritukseksi, purkamisen katsottiin tapahtuneen sellaisissa olosuhteissa, ettei myyntivoittoverotuksen edellytyksiä enää ollut. Verovuosi 1975.

KHO 1980/4134 II 574

Kiinteistön kaupassa saadun satunnaisen myyntivoiton verotus poistettiin, kun kauppa oli myyjän kanteesta tuomittu puretuksi ostajan maksukyvyttömyyden vuoksi ja kauppahinnasta maksettu osa oli määrätty palautettavaksi ostajalle. Kiinteistön myyjä oli lääninoikeudessa vaatinut myyntivoiton verotuksen tarkistamista, koska hän oli ennen myyntiä kunnostanut kiinteistöä, osa kauppahinnasta oli maksamatta ja verojen maksaminen oli myyjälle ylivoimaista. Vasta KHO:ssa esitettiin vaatimus myyntivoiton verotuksen poistamisesta kokonaan. Tämä uusi vaatimus ei ollut kielletty kanteenmuutos, koska se oli johtunut oikeudenkäynnin aikana tapahtuneesta olosuhteiden muutoksesta. Verovuosi 1976.

KHO 1993/1986 B 518

Osakkeiden myynnistä tehdyn esisopimuksen perusteella, kun lopullista osakekauppaa ei ollut solmittu, myyjä A oli saanut pitää sopimussakkona ja vahingonkorvauksena ostajan ennakkoon käsirahana maksamat 22.222 markkaa. Samat osakkeet oli myöhemmin myyty toiselle ostajalle esisopimuksessa sovittua halvemmalla. Esisopimuksen perusteella saatu rahamäärä oli A:n veronalaista tuloa. Valtionverotus. Verovuosi 1987.

KVL 1993/74

Vuonna 1989 tehty määräalan kiinteistökauppa oli tarkoitus ostajan maksukyvyttömyyden vuoksi purkaa, jolloin myyjälle jää 370 000 markan kauppahinnasta 130 000 markkaa korvauksena saamatta jääneestä verovapaasta myyntivoitosta ja maan arvon alenemisesta. Ostaja oli maksanut kauppahinnasta vuosina 1989 ja 1990 yhteensä 170 000 markkaa. Kaupan purkamisen yhteydessä myyjälle jäävää 130 000 markan määrää on pidettävä TVL 29 §:ssä ja 32 §:ssä tarkoitettuna veronalaisena pääomatulona sinä verovuonna jona kauppa puretaan. Määräalaa myöhemmin luovutettaessa myyjän on katsottava omistaneen sen alkuperäisen saantonsa ajankohdasta lukien. Verovuosi 1993 ja 1994.

Apportti

KHO 1993/5330

Suomessa asuvien henkilöiden tarkoituksena oli sijoittaa omistamansa A Oy:n osakkeet kokonaan sveitsiläiseen holdingyhtiöön, jonka osakekannan he omistaisivat kokonaan. Osakkeiden sijoittaminen apporttina jo omistetulle tai perustettavalle sveitsiläiselle yhtiölle käsitti vaihtona pidettävän luovutuksen, johon sovellettiin luovutusvoiton verottamista koskevia tuloverolain (1535/92) säännöksiä. Luovutusvoittoa laskettaessa apporttina luovutettavien A Oy:n osakkeiden luovutushintana pidettiin niiden käypää arvoa luovutushetkellä. Ennakkotieto. Verovuosi 1993. Verovuosi 1994.

KHO 2009/1634 KHO:2009:66

Henkilöt A, B ja C omistivat X Oy:n osakekannan. A, B ja C perustivat kukin osakeyhtiön jonka kaikki osakkeet perustaja merkitsi. Kun A, B ja C myivät omistamansa X Oy:n osakkeet perustamalleen uudelle yhtiölle käyvän arvon alittavaan hintaan, luovutusten katsottiin olevan apporttiin verrattavia sijoituksia. Osakeyhtiöön näin sijoitetun omaisuuden luovutushinnaksi henkilöiden verotuksessa katsottiin X Oy:n

osakkeiden käypä arvo luovutushetkellä. Ennakkoratkaisu vuosille 2008 ja 2009.

KVL 1984/487

Kuolinpesän omistama kiinteistö, jolla sijaitsi useita rakennuksia, aiottiin muuttaa asunto-osakeyhtiöksi siten, että kiinteistö sijoitetaan apporttina perustettavaan asunto-osakeyhtiöön hinnasta, joka ei ylitä sen käypää arvoa, ja asunto-osakeyhtiön osakkeiden nimellisarvo on kiinteistön apporttiarvon suuruinen. Osakkeista osan merkitsisi kuolinpesä ja osan kuolinpesän osakkaat. Perustettavan asunto-osakeyhtiön osakkeita myytäessä niiden hankintahinnaksi katsotaan niiden nimellisarvo. Verovuosi 1984.

Jako-osa osakeyhtiöstä

KHO 1977/2915 II 558

Hakijat aikovat purkaa osakeyhtiön, jossa on runsaasti jakamattomia voittovaroja (ns. lipasyhtiö). He eivät saa toimenpiteen johdosta veronalaista tuloa, koska ovat omistaneet purettavan osakeyhtiön osakkeet yli viisi vuotta. Ennakkotieto.

KHO 1988/2891 B 543

Kiinteistöosakeyhtiö alensi osakepääomaansa ja luovutti alennusta vastaavan osan maaomaisuudestaan jako-osuutena yhtiöstä eroavalle kahdelle osakkaalleen. Osakepääoman alentaminen katsottiin kiinteistöosakeyhtiön kannalta tulo- ja varallisuusverolain 21 §:ssä tarkoitetuksi luovutuksen tuottamaksi voitoksi, jolloin luovutusarvona pidettiin käypää arvoa luovutuksen hetkellä. Koska kiinteistöosakeyhtiö oli omistanut kiinteistöt yli 10 vuotta, sanotun säännöksen 1 momentin 1 kohta satunnaisesta myyntivoitosta ei tullut sovellettavaksi. Voittoon sovellettiin säännöksen 1 momentin 2 kohtaa omaisuuden luovutusvoitosta. Ennakkotieto. Verovuosi 1987 ja 1988. Äänestys 2-2-1.

KVL 1986/72

Osuuskunta oli ostanut Meijeriliike Oy:n koko osakekannan 29.9.1981. Meijeriliike Oy:n toiminta oli tällöin lopetettu välittömästi. Meijeriliike Oy:n purkamisen yhteydessä osuuskunnalle tuleva jako-osuus oli kokonaisuudessaan osuuskunnan veronalaista tuloa, mikäli yhtiökokous, jossa selvitysmiehet esittävät lopputilityksen pidettiin ennen 29.9.1986. Mikäli sanottu yhtiökokous pidettiin 29.9.1986 tai sen jälkeen, oli 20 % jako-osuudesta osuuskunnan veronalaista tuloa. Osuuskunta sai vähentää Meijeriliike Oy:n osakkeiden hankinnasta johtuneet menot sinä verovuotena, jona selvitysmiehet esittivät lopputilityksen yhtiökokoukselle. Jos sanottu yhtiökokous pidettiin 29.9.1986 tai sen jälkeen osakkeiden hankintamenosta poistettiin vain jako-osuuden veronalainen määrä ja koko jako-osuuden ylittävän osan määrä. Verovuosi 1986 ja verovuosi 1987.

Pääoman palautus osakeyhtiöstä

KHO 2001/1244 JA 1245

A Oyj oli perustajaosakkaana määräaikaisessa osakeyhtiömuotoisessa pääomarahastossa, B Oy:ssä, jonka osakkeet kuuluivat A Oyj:n käyttöomaisuuteen. B Oy teki toimintansa aloittaviin ja jo toimiviin yrityksiin osakepääomasijoituksia ja rahoitti kyseisten yritysten toimintaa muilla riskirahoitusvälineillä. B Oy:n toimintaa säätelevän hallinnointisopimuksen mukaan se saattoi jakaa varojaan osakkailleen jo ennen purkautumista. B Oy:n osakepääoma oli 4 010 000 markkaa. Osakkaiden osakkeista maksama ylikurssi 36 090 000 markkaa oli kirjattu B Oy:n omassa pääomassa vararahastoon. Jos B Oy toiminta-ajatuksensa mukaisesti palauttaa A Oyj:lle sidottua omaa pääomaa osakeyhtiölain säännöksiä noudattaen alentamalla vararahastoa tai osakkeiden nimellisarvoa, kysymyksessä on A Oyj:n kannalta elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 4 §:n ja 5 §:n 1 momentin säännösten mukainen veronalainen tulo. A Oyj saa vähentää elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 42 §:n 2 momentin perusteella B Oy:n osakkeiden hankintamenon pääoman palautusta vastaavalta osalta. Ennakkotieto verovuosille 2000-2004.

Asiassa KHO 23.05.2001 T 1245 katsottiin niin ikään, että kysymyksessä on veronalainen tulo, kun tuloverolain mukaan verotettava verovelvollinen saa omistamiensa osakkeiden perusteella sidotun oman pääoman palautuksen. Verovelvollinen saa vähentää osakkeiden hankintamenon pääoman palautusta vastaavalta osalta.

KVL 2004/60

X Oy aikoi alentaa sidottua omaa pääomaansa

alentamalla osakkeiden nimellisarvoa sekä pienentämällä ylikurssirahastoa. Alennettava määrä palautettiin osakkaille osakeomistuksen suhteessa. Yhtiön osakas A sai TVL 29 §:n ja 32 §:n säännökset huomioon ottaen osakkeiden luovutushintaan verrattavan veronalaisen pääomatulon. Kyseisestä pääomatulosta A:lla oli TVL 29 §:n ja 46 §:n säännökset huomioon ottaen oikeus vähentää osakkeiden hankintameno palautusta vastaavalta määrältä. Osakkeiden hankintamenosta vähennettiin sama euromäärä kuin mikä A:lle yhtiön pääomasta palautettiin. Ennakkoratkaisu vuodelle 2004. Äänestys 7-2..

Omien osakkeiden hankkiminen

KHO 2003/2055, KHO 2003:59

Puolisot A ja B olivat olleet rakennusurakointia harjoittavan X Oy:n osakkaita sen perustamisesta 1982 lähtien ja työskennelleet koko ajan yhtiössä. Puolisot omistivat 85 %, heidän poikansa T 5 % ja X Oy itse 10 prosenttia yhtiön osakekannasta. Yhtiö oli viimeisenä 6 vuotena jakanut osinkoja vajaa puolet tuloksestaan. A:n ja B:n tarkoitus oli suorittaa sukupolvenvaihdos yhtiössä 3 lapsensa kanssa. Sen toteuttamiseksi X Oy hankki A:lta ja B:ltä heidän osakkeensa. A ja B jäivät kolmen vuoden siirtymäkauden ajaksi työskentelemään yhtiössä, A hallituksen puheenjohtajana ja B entisissä taloushallinnon tehtävissään. T:stä tuli osakehankinnan jälkeen suoritettavassa suunnatussa osakeannissa yhtiön suurin osakkeenomistaja ja toimitusjohtaja. Puolisoiden lasten omistusosuus yhtiöstä tulisi olemaan 80 %. Osakkeiden lunastamisen ei katsottu tapahtuvan osingosta menevän veron välttämiseksi, vaan luovutuksesta mahdollisesti saatava voitto oli A:n ja B:n veronalaista pääomatuloa tuloverolain 45 §:n tarkoittamalla tavalla. Verovuosi 2003. Ennakkoratkaisu.

KVL 1998/101

Julkinen osakeyhtiö A aikoi hankkia voitonjakokelpoisilla varoilla arvopaperipörssin välityksellä omia osakkeitaan siten, että osakkeiden yhteenlaskettu nimellisarvo tai niiden tuottama äänimäärä oli enintään 5 prosenttia osakepääomasta tai kaikkien osakkeiden äänimäärästä. Omien osakkeiden hankkiminen tapahtui osakeyhtiön (14.2.1997/145) 7 luvun säätämällä tavalla. Osakkeista maksettua hintaa oli pidettävä osakkeiden käypänä hintana. Osakkeiden hankintaan ei miltään osin voitu soveltaa verotusmenettelylain 29 §:n peiteltyä osingonjakoa koskevia säännöksiä. Verovuosi 1998.

Osuusmaksu

KVL 2002/5

Uuden osuuskuntalain 9 luvun 20 §:n 1 momentin mukaan rahastokorotus toteutetaan siten, että osuusmaksua koskevaa sääntöjen määräystä muutetaan ja jakokelpoista ylijäämää siirretään jäsenen osuusmaksuun vastaavassa suhteessa kuin jäsenille voidaan jakaa ylijäämää lain ja sääntöjen mukaan. Oikeus rahastokorotukseen on sillä, joka on osuuskunnan jäsen rahastokorotuksesta päätettäessä. Osuuskunta X aikoo käyttää rahastokorotusta muuttaessaan osuusmaksut euromääräisiksi. Henkilö A on osuuskunta X:n jäsen. A:lle ei muodostunut uuden osuuskuntalain mukaisesti toteutetusta rahastokorotuksesta sellaista etua, joka olisi välittömästi otettava huomioon hänen verotuksessaan. Etu otetaan huomioon A:n verotuksessa vasta korotettua osuusmaksua palautettaessa tai siirrettäessä. Osuusmaksun palautukseen tai siirtoon sovelletaan verotuksessa tuloverolain luovutusvoiton verotusta koskevia säännöksiä. Korotettua osuusmaksua vastaavan osuuden on katsottava olleen hakijan omistuksessa siitä ajankohdasta lähtien, kun hän hankki alkuperäisen osuuden. Osuuden luovutuksesta saatava voitto on sen verovuoden tuloa, jona luovutus on tapahtunut. Ennakkoratkaisu vuosille 2002 ja 2003. (KHO 2002/2478, ei muutosta).

KVL 2002/25

Uuden osuuskuntalain 9 luvun 20 §:n 1 momentin mukaan rahastokorotus toteutetaan siten, että osuusmaksua koskevaa sääntöjen määräystä muutetaan ja jakokelpoista ylijäämää siirretään jäsenen osuusmaksuun vastaavassa suhteessa kuin jäsenille voidaan jakaa ylijäämää lain ja sääntöjen mukaan. Oikeus rahastokorotukseen on sillä, joka on osuuskunnan jäsen rahastokorotuksesta päätettäessä. Osuuskunta X aikoo käyttää rahastokorotusta muuttaessaan osuusmaksut euromääräisiksi. Henkilö A on osuuskunta X:n jäsen. Rahastokorotuksesta aiheutuva etu otetaan huomioon A:n verotuksessa vasta korotettua osuusmaksua palautetta-

essa. Kun osuuskunnan jäsen ilmoittaa kirjallisesti osuuskunnalle eroavansa osuuskunnan jäsenyydestä, hänellä on oikeus saada osuusmaksunsa takaisin. Osuusmaksu palautetaan kokonaan, jos osuuskunnalla on eroamista seuraavassa tilinpäätöksessä taseen mukaan jakokelpoista ylijäämää. Jos jakokelpoista ylijäämää ei ole, palautettava määrä määräytyy palautukseen käytettävissä olevan oman pääoman perusteella. Osuusmaksun palautukseen sovelletaan verotuksessa tuloverolain luovutusvoiton verotusta koskevia säännöksiä. Osuuskunnasta eroaminen katsottiin osuuden muuksi luovutukseksi, joka tapahtuu TVL 110 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla sinä verovuonna, jonka aikana A ilmoittaa osuuskunnalle erostaan. Ennakkoratkaisu vuosille 2002 ja 2003.

Vakuutustapahtuma

KHO 1984/331 II 569

A oli saanut verovuonna henkilöauton vahingoittumisen johdosta liikennevakuutuksesta korvauksena 31 000 mk, jolloin vahingoittunut auto, jota ei voitu kohtuullisin kustannuksin korjata, oli liikennevakuutuslain 6 §:n 3 momentin mukaisesti luovutettu vakuutusyhtiölle. Liikennevahingon korvaamiseen liittyvää ajoneuvon luovutusta ei ollut pidettävä tulo- ja varallisuusverolain (TVL) 21 §:ssä tarkoitettuna omaisuuden satunnaisena luovutuksena. Liikennevahingon korvaus ei muullakaan perusteella ollut TVL 20 §:n 5 kohdassa tarkoitettua veronalaisen tulon sijaan saatua korvausta, vaan kokonaisuudessaan sellainen vahingonkorvaus, joka TVL 22 §:n 1 momentin 15 kohdan mukaan ei ole veronalaista tuloa. Verovuosi 1978. Äänestys 7-1.

Vastikkeellisen saannon ja luovutuksen ajankohta

Pääsääntönä kaupantekopäivä

KHO 1983/5606

A oli ostanut tontin 11.9.1971 perustettavan yhtiön lukuun. Yhtiö oli perustettu 28.11.1974 allekirjoitetulla yhtiösopimuksella. Yhtiön oli katsottava omistaneen tontin siitä lähtien kun tontti oli ostettu perustettavan yhtiön lukuun eli 11.9.1971 lähtien.

KHO 1984/4967 II 585

Kiinteistön katsottiin satunnaisen myyntivoiton verottamisen edellytysten kannalta olleen verovelvollisen omana kaupantekopäivästä lukien, vaikka myyjinä olleet ostajan vanhemmat olivat pidättäneet itsellään kiinteistön omistus- ja hallintaoikeuden kuolemaansa saakka. Ennakkotieto. Verovuodet 1984 ja 1985.

KVL 1985/536

Verovelvollinen oli ostanut vuonna 1979 tekemillään kahdella kaupalla puolet kahdesta jakamattomasta kuolinpesästä. Irtaimena omaisuutena pidettävien kuolinpesäosuuksien omistusaika laskettiin pesäosuuksien kauppojen teosta. Verovelvollisen katsottiin saaneen perinnönjaossa hänelle tulevan määräalan vastikkeellisilla saannoilla pesäosuuksien kauppojen tekohetkillä. Verovuosi 1985.

Kiinteistön kauppa

KHO 1973/3683 II 564

Verovelvollinen oli tehnyt julkisen kaupanvahvistajan vahvistaman esisopimuksen kiinteistökaupasta 4.1.1964 ja lopullisen kauppakirjan 29.12.1966. Kauppahinnasta oli esisopimuksen mukaan osa maksettava vähitellen ja loput kauppakirjaa tehtäessä. Kiinteistön hallintaoikeuden siirtymisestä sovittiin vasta lopullista kauppakirjaa tehtäessä. Kiinteistön oli katsottava siirtyneen ostajan omaksi vasta lopullisen kauppakirjan tekemisajankohdasta.

KHO 1974/2700 II 558

Verovelvollinen oli ostanut kiinteistön 2.12.1954 siten, että hallintaoikeus siirtyi heti, mutta omistusoikeus vasta molempien myyjien kuoltua. Toisen myyjän kuoltua vuonna 1967, oli toinen 19.1.1969 tehdyllä sopimuskirjalla luovuttanut ilman lisäkorvausta omistusoikeuden ostajalle. Satunnaisen luovutuksen tarkoittama kymmenen vuoden määräaika oli laskettava 2.12.1954 lukien. Ennakkotieto.

KHO 1975/4795 II 553

Maatilan lisämaiksi yksityisiltä henkilöiltä ostettujen tilojen katsottiin satunnaisen myyntivoiton verotuksen kannalta olleen ostajien omina ostajien ja heidän myyjänsä kauppakirjan allekirjoit-

tamispäivästä lähtien eikä vasta siitä myöhemmästä ajankohdasta, jona omistusoikeus tiloihin kauppakirjan ehtojen mukaan oli siirtynyt ostajille asutusviranomaisten annettua hyväksymisensä tiloihin olleiden asutuslainojen siirtymiseen. Ennakkotieto. Verovuosi 1975 ja 1976. (TVL 21 § 1 mom.)

KHO 1976/1970 II 534

Verovelvollinen oli 6.6.1970 tehdyllä vuokrasopimuksella vuokrannut itselleen tontin 30 vuoden ajaksi 15 200 markan vuosivuokraa vastaan ja ehdoin, että vuokraoikeus oli maanomistajaa kuulematta luovutettavissa kolmannelle. Tontille verovelvollinen oli vuosina 1970-1971 rakentanut loma-asunnon. Satunnaisen myyntivoiton verotuksen kannalta katsottiin, että verovelvollinen oli saanut puheena olevan, verotuksessa kiinteistönä pidettävän rakennuksen vuokraoikeuksineen maahan TVL 21 § 1 momentissa tarkoitetulla vastikkeellisella saannolla. Ennakkotieto. Verovuosi 1975 ja 1976.

KHO 1981/2621 II 576

Verovelvollinen oli esisopimusta tilan kaupasta vuonna 1968 tehtäessä maksanut yli puolet kauppahinnasta ja saanut kiinteistön tuon sopimuksen nojalla hallintaansa. Sittemmin hänelle oli myönnetty rakennuslupa saunan rakentamiseen kiinteistölle. Verotuksessa häntä oli käsitelty kiinteistön omistajana eikä myyjäpuolen konkurssi ollut vaikuttanut esisopimuksen edellyttämän kaupan toteutumiseen vuonna 1978. Tilan katsottiin olleen satunnaisen myyntivoiton verotuksen kannalta verovelvollisen omana vuodesta 1968 lähtien. Ennakkotieto. Verovuodet 1980 ja 1981.

KHO 1986/709

Hakija oli v. 1956 tehdyllä kauppakirjalla ostanut kiinteistön yhdessä veljensä kanssa. Ostajien alaikäisyyden vuoksi käytetty uskottu mies oli myöhemmin todettu esteelliseksi. Hakija ei ollut täysi-ikäiseksi tultuaan ryhtynyt toimenpiteisiin kaupan purkamiseksi, ja v. 1985 oli tehty alkuperäisen kiinteistökaupan voimassa pitävä täydennysselitelmä. Mikäli hakija nyt myy kiinteistöosuutensa, katsottiin hänen omistaneen sen yli 10 vuotta. Ennakkotieto. Verovuosi 1985.

Osakkeiden kauppa

KHO 1984/1151 II 583

Kun esisopimuksessa myyjä sitoutui myymään omistamansa rakennuksen tietyn huoneiston hallintaan oikeuttavat, myyjän toimesta vastaisuudessa perustettavan kiinteistöosakeyhtiön osakkeet sovitusta hinnasta, osakkeiden ei voitu katsoa olleen TVL:n 21 § :n 1 momentissa tarkoitetuin tavoin ostajan omana vielä esisopimuksen tekemisestä, vaikka hän tuolloin saikin huoneiston käyttöönsä vuokraa vastaan. Ennakkotieto. Verovuosi 1983. Äänestys 4-3.

KHO 1986/1041 II 551

Verovelvollinen A oli asunto-osakeyhtiön osakkeenomistajan asemassa 6.1.1977 vaatinut lunastusoikeutta yhtiön osakkeeseen, joka oli myyty yhtiön ulkopuolisille aviopuolisoille B:lle. Ostajien vastustettua lunastusvaatimusta asia oli lunastusoikeuden vahvistuskanteella saatettu raastuvanoikeuden ratkaistavaksi. Raastuvanoikeus oli 7.3.1977 antamallaan päätöksellä velvoittanut B:n luovuttamaan osakkeen A:lle lunastushintaa vastaan. Hovioikeus oli 4.5.1979 hylännyt B:n valituksen eikä korkein oikeus 3.11.1981 antamallaan päätöksellä myöntänyt valituslupaa. Leimaverolaskelman mukaan osakkeen omistusoikeus oli siirtynyt A:lle 3.11.1981. KHO katsoi A:n saaneen asunto-osakkeen tuloja varallisuusverolain 21 § :n 1 momentissa tarkoitetuin tavoin omakseen vasta kun tämä oli lunastushinnan maksettuaan lopullisesti saanut omistusoikeuden osakkeeseen eli aikaisintaan vasta 3.11.1981 alkaen. Kun A oli myynyt osakkeen 31.3.1982, se oli ollut hänen omanaan viittä vuotta lyhyemmän ajan. Luovutuksen tuottama voitto oli hänen veronalaista tuloaan. Verovuosi 1982.

KHO 1990/2885

X Oy:n yhtiökokouksessa oli 27.12.1984 päätetty korottaa osakepääoma 200 000 markasta 400 000 markkaan. A oli merkinnyt 38 X Oy:n osaketta. A oli maksanut osakepääoman korotuksen 8.1.1985. A oli vuoden 1985 veroilmoituksessaan ilmoittanut omistavansa osakkeet ja saanut vähentää osakkeiden merkintää varten ottamansa lainan korot ansiotoimintaan liittyvinä velan korkoina. X Oy:n kirjanpidossa osa-

kepääoman korotusta on käsitelty osakepääomana taseessa 31.12.1985. Kun osakepääoman korotusta ei ollut ilmoitettu kaupparekisteriin, kaupparekisteri ei ollut hyväksynyt enää 27.12.1984 pidetyn yhtiökokouksen päätöstä rekisteröinnin perusteeksi. Rekisteröinnin perustaksi oli jouduttu pitämään ylimääräinen yhtiökokous 9.3.1987, jossa oli korotettu osakepääomaa 200 000 markalla ja annettu 40 uutta 5 000 markan nimellisarvoista osaketta, joista A oli merkinnyt 38 kappaletta. Tämä muutosilmoitus oli jätetty kaupparekisteriin 25.3.1987. Osakepääoman korotus oli merkitty kaupparekisteriin 2.9.1987. Näissä oloissa katsottiin hakijan omistaneen merkitsemänsä 38 osaketta 27.12.1984 alkaen. Ennakkotieto. Verovuosi 1990.

KHO 1992/2059

Verovelvollinen oli 28.11.1988 myynyt 50 kappaletta osakkeita yhtiölle 4.211.500 markalla, jotka osakkeet hän oli 16.1.1987 allekirjoitetun leimaverolaskelman ja yhtiön osakeluetteloon tehtyjen merkintöjen mukaan ostanut 14.1.1987. Vastoin virallisiin asiakirjoihin tehtyjä merkintöjä verovelvollisen ei voitu katsoa olleen osakkeiden omistaja aikaisemmin kuin 14.1.1987 lukien siitä huolimatta, että esitettyjen todistajalausuntojen mukaan toinen henkilö oli ollut vain muodollisesti kysymyksessä olevien osakkeiden omistaja vuodesta 1978 lukien. Kun osakkeet näin ollen eivät olleet verovelvollisen omistuksessa vähintään 5 vuotta, niiden myynnistä saatu voitto oli satunnaisena myyntivoittona verovelvollisen veronalaista tuloa. Verovuosi 1988.

KVL 1980/668

Hakijat olivat 4.4.1977 allekirjoitetulla yhtiösopimuksella perustaneet kiinteistöosakeyhtiön, jolle he olivat apporttina luovuttaneet omistamansa osuudet erääseen kiinteistöön, jota oli verotuksessa käsitelty kiinteistöyhtymänä. Hakijoiden katsottiin omistaneen kiinteistöosakeyhtiön osakkeet 4.4.1977 lähtien TVL 21 § 1 mom.

Eräät yritysjärjestelyt

Toimintamuodon muutokset

KHO 1982/5966 II 538

Asunto-osuuskunta oli purettu siten, että osuuskunnan jäsenet olivat osuuksiensa suhteessa antaneet osuuskunnalle lainaa niin paljon, että osuuskunta oli voinut maksaa ulkopuoliset velkansa. Osuuskunnan omaisuus oli sen jälkeen varoineen ja velkoineen myyty osuuskunnan toimintaa jatkamaan perustetulle asunto-osakeyhtiölle hinnasta, joka vastasi osuuskunnalla ollutta velkaa jäsenilleen. Tämän jälkeen olivat asunto-osakeyhtiön perustajat myyneet osuuskunnan jäsenille näiden asuntoinaan käyttämien huoneistojen hallintaan oikeuttavat osakkeet. Kauppahinta oli todettu suoritetuksi kokonaisuudessaan siten, että ostaja oli siirtänyt asunto-osakeyhtiölle asunto-osuuskunnalta olleen kauppahinnan suuruisen saatavansa. Osuuskunnan purkautuessa ei syntynyt tulo- ja varallisuusverolain 19 §:n 1 momentissa tarkoitettua tuloa. Verovuosi 1978.

KVL 1980/672

Hakijana oleva asunto-osuuskunta aikoi myydä omistamansa kiinteistön kirjanpitoarvosta jäsentensä perustamalle asunto-osakeyhtiölle. Katsottiin, että toimenpiteen verotukselliset seuraamukset määräytyivät TVL:n 21 §:n 1 mom:n mukaan ja että VerL 57 §:ää ei voida soveltaa.

KVL 1982/196

Kiinteistöosakeyhtiön muuttamista asunto-osakeyhtiöksi ei katsottu TVL 21.1 §:ssä tarkoitetuksi uuden omistusajan aloittavaksi saannoksi.

KVL 1987/133

Jos keskinäinen vahinkovakuutusyhtiö muutetaan osakeyhtiöksi, ei hakijalle synny keskinäisen vakuutusyhtiön osakkuuden vaihtumisesta vakuutusosakeyhtiön A-sarjan osakkeiksi veronalaista tuloa. Hakijan on katsottava saavan A-osakkeet vastikkeellisella saannolla silloin, kun perustettava yhtiö merkitään kaupparekisteriin. Näillä osakkeilla ei ole verotuksessa poistamatonta hankintamenoa. Verovuosi 1987 ja 1988.

KVL 1989/667

Taloudellisen yhdistyksen muuttaminen osuuskunnaksi, kun se toteutettiin taloudellista toimintaa harjoittavan yhdistyksen muuttamisesta osuuskunnaksi annetun lain (502/89) mukaisesti, rinnastettiin tulo- ja varallisuusverolain 38 §:n 1 momentin 1-5 kohdissa tarkoitettuihin toimintamuodon muutoksiin. Yhdistyksen kiinteistöjen ja arvopapereiden omistusajat laskettiin omaisuuden saannosta ennen toimintamuodon muutosta. Verovuosi 1989.

KVL 1990/353

Liiketoimintaa harjoittava osuuskunta on tarkoitus muuttaa osakeyhtiöksi osuuskuntalain 158 §:n a-e kohtien mukaisesti. Osakeyhtiön osakkaiksi tulisivat osuuskunnan jäsenet osuuksiensa mukaisessa suhteessa. Jos osuuskunnan varat ja velat siirretään samoista kirjanpitoarvoista sen toimintaa jatkavalle osakeyhtiölle, osuuskunta ei verotuksessa purkaudu kysymyksessä olevan yritysmuodon muutoksen johdosta eikä yritysmuodon muutos katkaise siirtyvään toimintaan liittyvän omaisuuden tulo- ja varallisuusverolain 67-69 §:ssä ja elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja omistusaikoja. Verovuosi 1990 ja 1991.

KVL 2005/70

A Oy, joka ei harjoittanut elinkeinotoimintaa, aikoi hankkia sellaisen osuuden B Oy:n osakkeista, että sen omistamat osakkeet tuottavat enemmän kuin puolet B Oy:n kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä, ja antaa vastikkeena B Oy:n osakkeenomistajille liikkeeseen laskemiaan uusia osakkeitaan. Järjestelyä oli pidettävä osakevaihtona huolimatta siitä, että osakkeet hankkiva yhtiö ei harjoittanut elinkeinotoimintaa. B Oy:n osakkaan verotuksessa sovellettiin TVL 45 §:n 2 momentin säännöstä osakevaihdosta. Ennakkoratkaisu vuosille 2005 ja 2006. Ei lainvoimainen.

KVL 2005/97

A omisti kokonaan ns. tavallisen kiinteistöosakeyhtiön osakekannan. Yhtiön yhtiöjärjestystä aiottiin muuttaa siten, että yhtiöstä tulisi keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö. Yhtiöjärjestyksen muutoksen yhteydessä aiottiin noudattaa tasejatkuvuutta. Yhtiön ei katsottu verotuksessa purkautuvan. A:lle ei syntynyt yhtiöjärjestyksen muutoksen yhteydessä veronalaista tuloa. Ennakkoratkaisu vuosille 2005 ja 2006. Lainvoimainen.

Osakkaan saannon ajankohta

KHO 1980/1528 II 577

Kommandiittiyhtiö oli muutettu osakeyhtiöksi muuttamisesta säädettyä menettelyä noudattaen. Kommandiittiyhtiön toiminnan aikana ainoan vastuunalaisen yhtiömiehen pääomasijoitus oli lisääntynyt paitsi voittovarojen myös uuden pääomasijoituksen johdosta. Kun vastuunalainen yhtiömies myi sijoitustaan kommandiittiyhtiössä vastaavat osakeyhtiön osakkeet, niiden myynnistä saadun voiton veronalaisuuden ratkaiseva viiden vuoden määräaika laskettiin kommandiittiyhtiön perustamisesta myös sen toiminnan aikana lisääntynyttä pääomaa vastaavalta osalta. Verovuosi 1974. (Vrt. äänettömän yhtiömiehen osalta KHO 1994/3270).

KHO 1987/4832 B 574

A oli ollut vuodesta 1976 tuolloin perustetun kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies yhdessä erään toisen henkilön kanssa, kunnes hän oli huhtikuussa 1981 tullut ainoaksi vastuunalaiseksi yhtiömieheksi ostettuaan toisen vastuunalaisen yhtiömiehen yhtiöosuuden. Kommandiittiyhtiö oli muutettu helmikuussa 1985 osakeyhtiöksi. A oli tuolloin yhtiömuodon muuttamista koskevassa asiakirjassa selittänyt merkinneensä eräät osakkeet alun perin kommandiittiyhtiöön sijoittamaansa panosta vastaavasti. Kun A myi 12.3.1985 sanotut osakkeet, katsottiin hänen omistaneen ne puolesta osastaan yli ja puolesta osastaan alle viisi vuotta. Viimeksi mainituilta osin katsottiin satunnaisen myyntivoiton verottamisen omistusaikaa koskevat edellytykset täyttyneiksi. Verovuosi 1985.

KHO 1994/3270 B 535

C perusti yhdessä puolisonsa B:n ja sisarensa A:n kanssa kommandiittiyhtiön vuonna 1983. Vastuunalainen yhtiömies C sijoitti yhtiöön panoksenaan 70.000 markkaa ja äänettömät yhtiömiehet B 40.000 markkaa ja A 10.000 markkaa.

Yhtiömiehet tekivät vuonna 1988 sopimuksen kommandiittiyhtiön muuttamisesta osakeyhtiöksi. Osakeyhtiön osakepääoma 120.000 markkaa jakautui 120:een osakkeeseen, joista C merkitsi 70 osaketta, B 40 osaketta ja A 10 osaketta. Osakeyhtiö merkittiin kaupparekisteriin vuonna 1988. A myi kaikki 10 osaketta veljelleen C:lle samana vuonna 40.000 markalla. Verotuksessa A:n tuloon lisättiin osakkeiden myynnistä saatuna satunnaisena myyntivoittona 18.000 markkaa. Lääninoikeus hylkäsi A:n valituksen. Kommandiittiyhtiön substanssiarvo vuonna 1988 oli ollut 2 miljoonaa markkaa. Yhtiösopimuksen mukaan äänettömillä yhtiömiehillä oli oikeus yhtiön purkautuessa vain pääomapanostensa palautukseen sopimuksen mukaisine korkoineen. Yhtiöpanoksensa 10.000 markan perusteella A:lla olisi ollut oikeus vain yhteen osakkeeseen, jonka osalta hankinta-aikana oli pidettävä kommandiittiyhtiön perustamisaikaa. Yhdeksän osakkeen osalta hankinta-aikana oli sen sijaan pidettävä osakeyhtiön rekisteröimisajankohtaa. A:n saantoa oli kokonaisuudessaan pidettävä vastikkeellisena. KHO kumosi lääninoikeuden päätöksen lausuen perusteluinaan, että A oli saanut osakeyhtiön osakkeita enemmän kuin hänen panoksensa kommandiittiyhtiöön olisi edellyttänyt sen johdosta, että C oli osakemerkinnässä merkinnyt osakkeita yhtiömiespanostaan vähemmän ja siten luopunut osakkeiden merkitsemisestä sisarensa hyväksi. Koska A ei ollut suorittanut osakkeiden merkitsemisestä vastiketta, kysymyksessä olevien yhdeksän osakkeen myyntiin ei ollut sovellettava tulo- ja varallisuusverolain 21 §:n satunnaisen myyntivoiton verottamista koskevia säännöksiä. Verovuosi 1988. Äänestys 5-2.

Eri mieltä olleet jäsenet pysyttivät lääninoikeuden päätöksen lopputuloksen. A ei ollut saanut yhdeksää osaketta siten, että niiden hankinta-ajankohtana voitiin pitää kommandiittiyhtiön perustamisajankohtaa. Kun saanto yhdeksän osakkeen osalta oli tapahtunut alkuperäistä pääomapanosta ja yhtiömiesten ilmoittamaa työpanosta vastaan, oli saanto vastikkeellinen.

Sulautuminen

KVL 2001/24

X Oy oli mitätöinyt osakepääomaa alentaen sellaiset aikanaan vaihtamatta jääneet osakkeensa, jotka oli tarkoitettu annettaviksi yhtiöön eri aikoina sulautuneiden muiden yhtiöiden osakkeenomistajille sulautumisvastikkeena. Asiasta virinneessä vahingonkorvausoikeudenkäynnissä korkein oikeus katsoi, että osakkeiden mitätöintiä koskeva yhtiökokouksen päätös oli ollut pätemätön, eikä sitä olisi saanut osakeyhtiölain säännösten mukaan noudattaa. Osakepääoman alentaminen oli kuitenkin ilmoitettu välittömästi kaupparekisteriin ja päätös oli muutoinkin pantu täytäntöön jo vuosia sitten. Asianosaiset olivat lähteneet siitä, ettei täytäntöönpanon peruuttaminen ollut enää mahdollista.

Korkein oikeus katsoi, että mahdollisuus sulautumisvastikeosakkeiden saamiseen oli menetetty ja osakkeisiin oikeutettujen vahinko päätöksen edellä tarkoitetusta pätemättömyydestä huolimatta lopullinen. X Oy oli sen vuoksi vastuussa yhtiökokouksen päätöksellä mitätöityihin osakkeisiin oikeutetuille aiheutuneesta vahingosta.

A oli omistanut Y Oy:n osakkeita. Y Oy oli sulautunut X Oy:öön vuonna 1974. A oli menettänyt hänelle kuuluvan sulautumisvastikkeen edellä kuvatuin tavoin. X Oy oli velvoitettu suorittamaan vahingonkorvausta hänelle 80 000 markkaa korkoineen osakkeiden mitätöimisestä aiheutuneen vahingon johdosta.

A ei ollut luovuttanut Y Oy:n osakkeita. Hänen saamaansa korvausta osakkeenomistajan oikeusaseman menetyksestä ei pidetty veronalaisen tulon sijaan saatuna, vaan TVL 78 §:ssä tarkoitettuna verovapaana vahingonkorvauksena. Ennakkoratkaisu vuodelle 2000.

Jakautuminen

KHO 2004/3068

A Oy:n tarkoituksena oli jakautua kahdeksi uudeksi yhtiöksi, joista toinen harjoitti A Oy:n aikaisemmin harjoittamaa liiketoimintaa. Toinen uusi yhtiö omisti A Oy:n aikaisemmin omistamat rakennukset ja rakennelmat sekä niihin liittyvän omaisuuden keskinäisenä kiinteistöosakeyhtiönä, jonka osakkeet tulivat A Oy:n osakkeenomistajien yhteisomistukseen heidän osakeomistustaan A Oy:ssä mukaisessa suhteessa. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että se seikka, että jakautuvan yhtiön osakkeenomistajat tulivat saamaan määräosaisessa yhteisomistussuhteessa vastikkeeksi vastaanottavan keskinäisen

kiinteistöosakeyhtiön liikkeelle laskemia osakkeita, ei ollut esteenä soveltaa elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52c §:n jakautumista koskevaa säännöstä. Ennakkoratkaisu vuosille 2004 ja 2005.

KVL 1999/14

A Oy oli konsernin emoyhtiö, jonka tytäryhtiö B Oy harjoitti metallituotteiden sarjavalmistusta. A Oy omisti teollisuuskiinteistön, jolla oleva rakennus oli vuokrattu pääasiassa konsernin ulkopuolisille yhtiöille. A Oy jakautui kahdeksi uudeksi yhtiöksi. Toiseen yhtiöön siirrettiin kiinteistö ja toiseen B Oy:n osakkeet. Jakautuminen toteutettiin siten kuin EVL 52 c §:ssä tarkoitetaan. A Oy:n osakkaan saamien vastaanottavan yhtiön osakkeiden hankinta-aikana pidettiin jakautuvan yhtiön osakkeiden hankinta-aikaa. Verovuosi 1999 ja verovuosi 2000.

KVL 1999/48

X:n A Oy:n jakautumisessa saamien B Oy:n ja C Oy:n osakkeiden hankintamenon jakoperusteena käytettiin osakkeiden käypien arvojen suhdetta, jos vastaanottavien yhtiöiden osakkeiden käypien arvojen mukainen suhde poikkesi vähintään 20 % vastaanottaville yhtiöille siirtyneiden nettovarallisuuksien suhteesta. Vastaanottavien yhtiöiden osakkeiden käypä arvo oli niiden todennäköistä luovutushintaa vastaava määrä heti jakautumisen tultua voimaan. Jos osakkeet noteerattiin pörssissä, osakkeiden käyvän arvon voitiin katsoa muodostuvan viitenä ensimmäisenä päivänä noteerattujen pörssikurssien keskiarvon mukaan. Verovuosi 1999.

KVL 2001/70

Autopaikat X Oy oli keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö, jonka toimialana oli omistaa ja hallita A:n kaupungissa kahta eri tonttia ja niille rakennettavia autopaikkoja.

Yhtiön osakkeet oli jaettu neljään eri osakesarjaan, jotka tuottivat erilaisen oikeuden yhtiössä: A- ja D-sarjan osakkeet antoivat äänioikeuden yhtiökokouksessa mutteivät oikeuttaneet hallitsemaan autopaikkoja. B- ja C-sarjan osakkeet oikeuttivat sen sijaan äänioikeuden lisäksi käyttämään yhtiön omistamia autopaikkoja, B-sarjan osakkeet korttelissa 1 ja C-sarjan osakkeet korttelissa 2.

X Oy aikoi jakautua kahdeksi uudeksi yhtiöksi. Toiseen vastaanottavaan yhtiöön oli tarkoitus siirtää korttelissa 1 ja toiseen korttelissa 2 sijaitseva tontti niille rakennettavine autopaikkoineen sekä muu niihin liittyvä muu omaisuus ja velat.

A-sarjan osakkeenomistajat saisivat jakautumisvastikkeena kummankin vastaanottavan yhtiön osakkeita yhden kutakin osakettaan vastaan. B-sarjan osakkeenomistajat saisivat sen sijaan vastikkeena vain toisen vastaanottavan yhtiön osakkeita yhden kutakin osakettaan vastaan. Nämä B-sarjan uudet osakkeet tuottaisivat oikeuden käyttää yhtä yhtiön omistamaa autopaikkaa korttelissa 1. C-sarjan osakkeenomistajat saisivat vastaavasti vastikkeena vain toisen vastaanottavan yhtiön osakkeita, jotka oikeuttaisivat käyttämään yhtiön omistamaa autopaikkaa korttelissa 2.

Jakautumista koskeva säännöstö edellyttää nimenomaisesti, että jakautuvan yhtiön osakkeenomistajat saavat vastikkeeksi vastaanottavien yhtiöiden liikkeeseen laskemia osakkeita aikaisemman osakeomistuksensa suhteessa. Säännöksen on katsottu tarkoittavan sitä, että kaikkien osakkeenomistajien on saatava kunkin vastaanottavan yhtiön osakkeita samassa suhteessa kuin he omistavat jakautuvan yhtiön osakkeita.

Jakautumista koskevia erityissäännösiä on sovellettava suppeasti. X Oy:n osakkeenomistajat eivät tulisi saamaan kummankin vastaanottavan yhtiön osakkeita samassa suhteessa kuin he omistivat jakautuvan yhtiön osakkeita. Jakautumiselle asetetut edellytykset eivät siten täyttyneet, eikä hakemuksessa kuvattuun järjestelyyn voitu soveltaa TVL 28 §:n ja EVL 52 c §:n säännöksiä jakautumisesta. Ennakkoratkaisu vuosille 2001 ja 2002.

KVL 2004/49

A:n omistama yksityisliike muutettiin osakeyhtiöksi 13.11.1995 allekirjoitetulla muutosasiakirjalla. Yritys merkittiin kaupparekisteriin osakeyhtiönä 19.4.1996. Osakeyhtiö harjoitti elinkeinotoimintaa omistamissaan toimitiloissa. Yhtiö aikoi jakautua kahdeksi yhtiöksi siten, että toinen uusista yhtiöistä jatkoi elinkeinotoiminnan harjoittamista ja toinen oli keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö. Kiinteistöyhtiölle siirtyvä kiinteistö vuokrattiin liiketoimintaa harjoittavan yh-

tiön käyttöön. Jakautuvan yhtiön osakekannasta A omisti 80 % ja B 20 %. Osakkaat saivat vastaavassa suhteessa kummankin jakautumisessa syntyvän yhtiön osakkeita. A:n omistamat keskinäisen kiinteistöosakeyhtiön osakkeet oikeuttivat huoneistoselitelmän mukaan hallitsemaan huoneistoja 1, 2, 4, 5, 6 ja 7 ja B:n osakkeet huoneistoa 3. Järjestelyä pidettiin EVL 52 c §:ssä tarkoitettuna jakautumisena. Jakautuvan yhtiön osakkeiden katsottiin olleen A:n omistuksessa TVL 46 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla 13.11.1995 lukien. Ennakkoratkaisu vuosille 2004 ja 2005 (KHO 2005/987, ei muutosta).

KVL 2004/77

A Oy jakautuu osakeyhtiölain 14 a luvun 1 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaisesti siten, että osa sen varoista ja veloista siirtyy selvitysmenettelyttä perustettavalle yhtiölle B Oy:lle. A Oy:n sidottua omaa pääomaa alennetaan jakautumisen yhteydessä määrällä, joka tulee vastaanottavana yhtiönä olevan B Oy:n osakepääomaksi. A Oy:n osakkeenomistajille annetaan vastikkeena perustettavan B Oy:n osakkeita samassa suhteessa kuin he omistavat A Oy:n osakkeita.

Hakemuksessa tarkoitetussa osittaisessa jakautumisessa varallisuuden siirtämistä vastaanottavalle yhtiölle pidettiin A Oy:n verotuksessa tulon realisoivana luovutuksena. Siirrettyjen varojen luovutushintana pidettiin niiden käypää arvoa. Osittaisessa jakautumisessa A Oy ei purkautunut verotuksessa. Osittainen jakautuminen aikaansai A Oy:n osakkaan X:n verotuksessa tulon realisoivan luovutuksen. X sai hänelle siirtyneiden B Oy:n osakkeiden käyvän arvon suuruisen pääomatulon, jota vastaavan osan omistamiensa A Oy:n osakkeiden hankintamenosta hän sai vähentää. Ennakkoratkaisu vuosille 2004 ja 2005.

Osakevaihto

KHO 2001/92

A Oy:n tarkoituksena oli suunnata X Oy:n osakkeenomistajille osakeanti, jonka maksuehtojen mukaan osakemerkintä voidaan tehdä vain apporttiomaisuutta vastaan. Apporttiomaisuus oli X Oy:n osakkeita. A Oy:n tarkoituksena oli osakevaihdolla hankkia yli 50 prosentin osuus X Oy:n osakekannasta. X Oy:n yhtiöjärjestyksen mukaan kullakin osakkaalla on yhtiökokouksessa yksi ääni kutakin omistamaansa osaketta kohti kuitenkin siten, ettei kukaan omasta ja toisen puolesta saa äänestää suuremmalla äänimäärällä kuin yhdellä viidesosalla kokouksessa edustetusta äänimäärästä. Katsottiin, että äänivallan käytön rajoituksesta johtuen järjestelyä ei voida pitää elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 f §:n mukaisena osakevaihtona, jossa edellytetään osakeyhtiön hankkivan sellaisen osuuden toisen osakeyhtiön osakkeista, että sen omistamat osakkeet tuottavat enemmän kuin puolet toisen yhtiön kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Ennakkoratkaisu vuosille 2000 ja 2001.

KHO 2002/3052 KHO:2002:81

Yhtiön osakevaihdolla hankkimien osakkeiden hankintamenona osakkeet myöhemmin luovutettaessa pidettiin osakkeiden käypää arvoa osakevaihdon hetkellä, vaikka osakkeet oli kirjattu yhtiön taseeseen tätä alempaan arvoon.

KHO 2003/615 KHO:2003:13

Jos T AB (publ.) lunasti arvopaperimarkkinalain 6 luvun 6 §:n ja/tai osakeyhtiölain 14 luvun 19 §:n nojalla sellaisen S Oyj:n osakkeenomistajan omistamat S Oyj:n osakkeet, joka ei hyväksy T AB (publ.):n julkista osakevaihtotarjousta, maksettavaa lunastusvastiketta tai arvopaperimarkkinalain sanotun pykälän 5 momentin perusteella maksettavaa hyvitystä ei oteta huomioon laskettaessa elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 f §:ssä tarkoitettua rahavastiketta. Ennakkoratkaisu verovuosille 2002 ja 2003. Laki elinkeinotulon verottamisesta 52 f §

KHO 2005/254

A perusti verovuonna B Oy:n ja merkitsi yhtiön kaikki osakkeet sijoittamalla yhtiöön apporttina omistamiaan C Oy:n osakkeita. Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 §:n 1 momentin mukaan siinä tarkoitetulla osakasvaihdolla, josta ei aiheudu veroseuraamuksia, tarkoitetaan järjestelyä, jossa osakeyhtiö hankkii sellaisen osuuden toisen osakeyhtiön osakkeista, että sen omistamat osakkeet tuottavat enemmän kuin puolet toisen yhtiön kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä ja antaa vastikkeena toisen yhtiön osakkeenomistajille liikkeeseen laskemiaan uusia osakkeitaan. Kun A sai apporttia

vastaan perustettavan B Oy:n, jota ei ollut merkitty kaupparekisteriin, osakkeita, ei kysymys ollut elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 f §:n (1733/1995) 1 momentin mukaisesta B Oy:n liikkeeseen laskemista uusista osakkeista eikä asiassa siten tullut sovellettavaksi mainitun pykälän 2 momentin osakevaihtoa eikä tuloverolain 45 §:n 2 momentin (1734/1995) mukaista luovutusta koskevat säännökset. Osakkeiden sijoittamista oli näin ollen käsiteltävä verotuksessa luovutuksena, josta syntyvä voitto oli tuloverolain 45 §:n 1 momentissa tarkoitettu veronalainen luovutusvoitto. Verovuosi 1998.

KHO 2006/943

Tuloverolain 45 §:n 2 momentin, jonka mukaan omaisuuden luovutuksena ei pidetä osakevaihtoa, soveltamisen esteenä osakeyhtiön osakkaan verotuksessa ei ollut se seikka, että osakevaihdossa osakkeet hankkiva yhtiö oli tuloverolain mukaan verotettava verovelvollinen. Ennakkoratkaisu verovuosille 2005 ja 2006.

KVL 1996/219

Samaan toiminnalliseen kokonaisuuteen kuuluivat A Oy, B Oy, C Ltd ja D AB. A Oy:n ja B Oy:n kotipaikka oli Suomessa, C Ltd:n Englannissa ja D AB:n Ruotsissa. Yhtiöillä oli yhteensä 27 henkilöosakasta useasta eri valtiosta. X omisti A Oy:stä 26,78 %, B Oy:stä 15,87 %, ja C Ltd:stä 39 %. Vuonna 1996 perustettiin Englantiin A-Group Ltd, josta oli tarkoitus tehdä A-konsernin emoyhtiö. Kun X ja em. yhtiöiden kaikki muut osakkaat tekivät osakevaihtoa koskevat sopimukset samana päivänä, jolloin A-Group Ltd saa omistukseensa osakevaihdon kohteena olevien yhtiöiden osakekannat, katsotiin Englannissa kotipaikan omaavan A-Group Ltd:n hankkivan sellaisen osuuden Suomessa kotipaikan omaavien A Oy:n ja B Oy:n sekä Englannissa kotipaikan omaavan C Ltd:n osakkeista, että sen omistamat osakkeet tuottavat enemmän kuin puolet näiden yhtiöiden kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. A-Group Ltd antoi vastikkeena puheena olevien yhtiöiden osakkeenomistajille liikkeeseen laskemiaan uusia osakkeita. Järjestelyä pidettiin ElinkVL 52 f §:ssä tarkoitettuna osakevaihtona ja X:n osakeluovutuksiin voitiin soveltaa TVL 45 §:n 2 momentin säännöstä. Verovuosi 1996 ja verovuosi 1997.

KVL 1997/131

X omisti A Oy:n osakekannasta ja äänivallasta 66,5 % ja B Oy:n koko osakekannan. X luovutti omistamansa A Oy:n osakkeet osakevaihtona B Oy:lle niiden käyvästä arvosta. X:n verotuksessa sovelletaan TVL 45 §:n 2 momentin osakevaihtoa koskevaa säännöstä, jonka mukaan A Oy:n osakkeiden vaihtoa B Oy:n liikkeelle laskemiin uusiin osakkeisiin ei pidetty X:n verotuksessa luovutuksena. X:n verotukseen ei vaikuta se, mihin arvoon A:n osakkeet kirjataan B Oy:n kirjanpidossa. Osakevaihto ei ole yleisseuraanto. Kun osakevaihdossa on hankkivan yhtiön eli B Oy:n kannalta kysymys osakepääoman korottamisesta apporttiomaisuutta vastaan ja kun apporttiluovutus tehdään osakkeiden käyvästä arvosta, A Oy:n osakkeiden hankintamenona B Oy:n verotuksessa on pidettävä A Oy:n osakevaihdossa käytettyä luovutushintaa edellyttäen, ettei se ylitä hankittujen osakkeiden käypää arvoa. Verovuosi 1997 ja verovuosi 1998.

KVL 1998/67

Suuromistaja X omisti A Oy:n osakkeista 83 % ja pienomistajat 17 %. Yhtiö B Oy oli X:n kanssa tekemässään sopimuksessa sitoutunut tekemään vaihtotarjouksen kaikille A Oy:n osakkeenomistajille koko A Oy:n osakekannan hankkimiseksi. Yhtiön tarkoituksena oli siten hankkia sellainen osuus A Oy:n osakkeista, että sen omistamat osakkeet tuottaisivat enemmän kuin puolet yhtiön kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Yhtiö aikoi antaa vastikkeeksi A Oy:n osakkeenomistajille liikkeeseen laskemiaan uusia osakkeita. Tätä järjestelyä oli pidettävä elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 f §:ssä tarkoitettuna osakevaihtona. Sillä seikalla, että B Oy järjesti osakkeiden hankintaa varten kaksi eri osakeantia, ei ole hakemuksen olosuhteissa merkitystä, koska A Oy:n osakkeiden hankinnat liittyivät molemmat yhtiön X:n kanssa tekemään sopimukseen ja osakeantipäätökset tehtiin samanaikaisesti ja järjestettiin ajallisesti peräkkäin. A Oy:n osakkeiden vaihtoa B Oy:n osakkeisiin ei pidetty pienosakkaan verotuksessa luovutuksena. Verovuosi 1998.

KVL 1999/119

A Oy omisti 63,4 % X Oy:n osakekannasta, joka tuotti sille saman osuuden X Oy:n äänimäärästä.

Henkilö B omisti X Oy:n osakekannasta 25 % ja henkilö C 8,3 %. A Oy aikoi laskea liikkeelle suunnatun osakeannin B:lle ja C:lle, jolloin heidän omistamansa X Oy:n osakkeet vaihdettaisiin A Oy:n osakkeisiin. Kun A Oy omisti jo ennen aiottua osakkeiden vaihtamista sellaisen määrän X Oy:n osakkeita, että ne tuottivat yli puolet X Oy:n äänimäärästä, osakevaihtoa koskevaa huojennussäännöstä ei voitu soveltaa.

KVL 1999/166

Ruotsalainen X Ab esitti suomalaisen Y Oy:n osakkaille vaihtotarjouksen, jonka kohteena olivat kaikki Y Oy:n osakkeet. X Ab ei omistanut lainkaan Y Oy:n osakkeita. Osakevaihtotarjouksen hyväksymiselle varattu tarjousaika oli noin kaksi kuukautta. X Ab oli varannut itselleen oikeuden jatkaa tarjousaikaa enintään 160 päivällä. 1) Jos henkilö A vaihtaisi omistamansa Y Oy:n osakkeet X Ab:n osakkeisiin ja X Ab vastaavasti hankkisi sanotut Y Oy:n osakkeet omistukseensa vasta vaihtotarjousajan jatkamisen tai sen edelleen jatkamisen yhteydessä, vaihtoon sovellettaisiin TVL 45 §:n ja EVL 52 f §:n osakevaihtoa koskevia säännöksiä, koska kyse oli samasta asiakokonaisuudesta. Säännöksiä voitiin soveltaa, vaikka X Ab olisi jo tullut omistamaan varsinaiseen vaihtotarjoukseen ja osakeantiin liittyen yli 90 % Y Oy:n osakkeista ja äänistä. 2) X Ab aikoi mahdollisesti tehdä vaihtotarjouksen jatkamisen sijasta jäljellä oleville osakkeenomistajille suunnatun, kokonaan uuden vaihtotarjouksen, kun yhtiö oli jo tullut omistamaan yli 90 % Y Oy:n osakkeista ja äänistä. Osakevaihtoa koskevat säännökset soveltuivat tähänkin vaihtoon, koska kyse oli samaan omaan kokonaisuuteen kuuluvasta toimenpiteestä. Verovuosi 1999 ja verovuosi 2000.

KVL 2001/115

X Oy:n osakkeet jakautuivat kahteen sarjaan, joista A osakkeet oikeuttivat 20 ääneen ja B-osakkeet yhteen ääneen. Hakijat omistivat lähes kaikki A-osakkeet ja noin puolet B-osakkeista. Y Oy aikoi hankkia omistukseensa X Oy:n koko osakekannan. Y Oy teki julkisen ostotarjouksen B-osakkeista. Samanaikaisesti Y Oy aikoi hankkia kaikki X Oy:n A-osakkeet ja antaa vastikkeena osakkeenomistajille liikkeeseen laskemiaan uusia osakkeita. Näitä järjestelyjä, joilla Y Oy hankkisi X Oy:n osakkeet, oli pidettävä yhtenä kokonaisuutena. Koska hakijoille B- sarjan osakkeista maksettava rahavastikkeen määrä ylittäisi EVL 52 f §:ssä tarkoitetun 10 %:n enimmäismäärän, osakkeiden hankkiminen ei tapahtuisi EVL 52 f §:ssä tarkoitetulla tavalla osakevaihtona. Jos hakijat vaihtaisivat omistamansa X Oy:n A-osakkeet Y Oy:n liikkeelle laskemiin uusiin osakkeisiin, osakkeiden vaihtoa pidettäisiin hakijoiden verotuksessa luovutuksena. (Ei muutosta KHO 2003/14).

Vastikkeettomat saannot

Perintö ja lahja

KHO 1986/711 II 562

Henkilö oli perinyt osuuden isänsä omistamasta kiinteistöstä. Vaikka hän oli sitoutunut suorittamaan mainitusta osuudesta äidilleen avioliittolain 103 §:ssä tarkoitettua tasinkoa pesän ulkopuolisilla varoilla, katsottiin saanto vastikkeettomaksi ja kiinteistöosuuden myynnistä saatava voitto ei ollut satunnaisena myyntivoittona hänen veronalaista tuloaan. Ennakkotieto. Verovuosi 1985. Äänestys 4-1.

Ositussaanto

KHO 1974/859 II 567

Verovelvollinen oli 4.7.1969 ostanut tontin omiin nimiinsä ja hänelle oli 2.9.1969 yksin myönnetty lainhuuto sanottuun tonttiin, jolle hän oli samana vuonna rakennuttanut asuinrakennuksen. Hänen vaimonsa kuoli 11.10.1969. Vaimon jälkeen toimitettiin ositus ja perinnönjako 31.8.1971. Verovelvollinen myi tontin rakennuksineen 28.4.1970. Katsottiin, että koska verovelvollinen oli omiin nimiinsä ostanut kiinteistön ja koska hänen vaimonsa jälkeen ei vielä kiinteistön myyntihetkellä ollut toimitettu ositusta, kiinteistö oli luettava verovelvollisen omaisuudeksi ja myynnistä saatu satunnainen voitto kokonaisuudessaan hänen henkilökohtaiseksi tulokseen.

KHO 1976/212

Koska verovelvollinen oli jo ennen ositusta omistanut hänelle osituksessa jääneet tilanosuudet, osituksen ei katsottu perustaneen hänelle vastikkeetonta uutta saantoa mainittuihin ti-

lanosuuksiin, eikä se niin ollen ollut esteenä myyntivoiton verottamiselle. Verovuosi 1972.

KHO 1977/1503 II 567

Mies oli avioeron jälkeisessä osituksessa saanut puolisoiden yhteisesti omistamat, asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet muun muassa ehdoin, että hän otti vastattavakseen osakkeita rasittaneen yhteisen velan, suoritti vaimolle tasinkoa sekä myytyään tuon osakehuoneiston osti omiin nimiinsä toisen pienemmän osakehuoneiston, jonka hän luovutti vaimon ja lastensa asunnoksi 14 vuoden ajaksi. Kun vastikkeeksi ei luovutettu ulkopuolisia varoja, miehen katsottiin saaneen osakkeista hänelle osituksessa siirtyneet puolet vastikkeettomalla saannolla. Ennakkotieto. Verovuosi 1976 ja 1977.

KHO 1977/3266 II 569

Kun verovelvollinen oli omistanut puolet kiinteistöistä yli 10 vuotta ja toisen puolen niistä hän oli saanut osituksessa sitä vastaan, että hän oli vapauttanut miehensä velvollisuudesta osallistua avioeron jälkeen puolisoiden yhteisen lapsen elatukseen, osituksessa tapahtunutta saantoa pidettiin vastikkeettomana eikä verovelvollisen kiinteistöt myydessään mahdollisesti saama myyntivoitto ollut miltään osin hänen veronalaista tuloaan. Ennakkotieto. Verovuodet 1976 ja 1977.

KHO 1983/802 II 571

Mies oli avioerotuomiossa velvoitettu maksamaan vaimolle vahingonkorvausta. Korvaus kuitattiin osituksessa maksetuksi siten, että vaimo sai muun ohessa miehen nimissä olleet pesään kuuluneet asunto-osakkeet. Pesän ulkopuolisia varoja ei osituksessa käytetty. Vaimon katsottiin satunnaisen myyntivoiton verotuksen kannalta saaneen osakkeet vastikkeettomalla saannolla. Ennakkotieto. Verovuodet 1982 ja 1983.

KHO 1985/5819

TVL 21,1 §:ssä tarkoitetuksi vastikkeelliseksi saannoksi katsottiin kiinteistön puolikkaan ositussaanto, kun entiselle puolisolle oli osituksen perusteella maksettu tasingoksi kutsuttu tasauserä, johon varat oli saatu myymällä kyseinen kiinteistö. Ennakkotieto. Verovuosi 1985.

KHO 1988/672 B 532

Maanviljelijä ja hänen puolisonsa olivat yhteisesti harjoittaneet maatilataloutta ja verotuksissaan saaneet maataloustulosta vähentää maatalouden koneiden ja kaluston hankintamenosta tekemänsä poistot. Avioeron tapahduttua maanviljelijä oli joutunut maksamaan osituksessa rahassa entiselle puolisolleen tasinkona 80.000 markkaa maatalousirtaimiston osalta. Tuota määrää ei pidetty sellaisina koneiden ja kaluston alkuperäistä hankintahintaa lisäävänä menona, joka maanviljelijällä olisi ollut oikeus vähentää maataloustulostaan vuotuisin poistoin. Verovuosi 1984.

KHO 1992/2235

Puolisot, joilla oli avio-oikeus toistensa omaisuuteen, oli tuomittu avioeroon. Ositus puolisoiden välillä toimitettiin 15.5.1987. Miehen avio-oikeuden alaisen omaisuuden säästö oli suurempi kuin vaimon vastaavan omaisuuden säästö. Osituksessa vaimo luopui miehensä hyväksi puolesta osuudestaan yhdessä miehensä kanssa omistamiinsa tilaan ja määräalaan, piti omistuksessaan henkilöautonsa ja puhelinosakkeensa, vapautui vastuustaan puolisoiden yhteisistä pankkiveloista sekä sai mieheltään 165.000 markkaa muista kuin pesän varoista suoritettuna tasinkona. Näissä olosuhteissa osa maksetusta tasingosta katsottiin kiinteistöosuuksien luovuttamisesta saaduksi luovutushinnaksi. Kun määräalan osuuden osalta muutkin tulo- ja varallisuusverolain 21 §:ssä (1037/85) säädetyt satunnaisen myyntivoiton tunnusmerkit täyttyivät, vaimon katsottiin saaneen satunnaista myyntivoittoa osituksen yhteydessä luovuttamansa määräalan osuuden osalta. Verovuosi 1987. Äänestys 4-1.

Osittain vastikkeeton saanto

KHO 1984/924

Osakeyhtiössä oli kolme osakasta. Kun osakepääomaa korotettiin, yksi osakkaista lahjoitti merkintäoikeutensa toiselle osakkaalle. Lahjasta suoritettiin lahjavero, merkintäoikeuksien arvoksi katsottiin 500 mk kappaleelta. Merkintäoikeudet saanut osakas maksoi osakkeista merkinnän yhteydessä 1 000 mk kappaleelta. Kun osakkeet myytiin kolme vuotta myöhemmin,

katsottiin, ettei osakas saanut verotettavaa myyntivoittoa lahjaksi saatujen merkintäoikeuksien osalta. Osakkeista saadusta kauppahinnasta oli merkintäoikeuden arvon ja merkinnän yhteydessä suoritetun maksun suhteessa 1/3 osa verotonta ja 2/3 osaa veronalaista myyntivoittoa. Äänestys 3-1. Verovuosi 1980.

KVL 1987/63

Jakamattoman kuolinpesän osakkaat Maija K ja Kerttu S aikoivat myydä Pekka H:n jakamattomaan kuolinpesään kuuluvan kiinteistön eräälle rakennusliikkeelle. Maija K ja Kerttu S olivat 9.2.1984 toimitetussa perinnönjaossa suorittaneet pesän ulkopuolisista varoista vastiketta Eeva H:lle 300 000 markkaa. He olivat tällöin jääneet Pekka H:n kuolinpesän ainoiksi osakkaiksi. Kuolinpesän kiinteistön luovutuksesta saama voitto otettiin huomioon satunnaisena myyntivoittona hakijoiden 9.2.1984 tehdyssä perinnönjaossa Eeva H:lle suorittaman vastikkeen osuutta kuolinpesän varoista vastaavalta osalta. Muulta osin kuolinpesän kiinteistön luovutuksesta saama voitto otettiin huomioon omaisuuden luovutusvoittona. Verovuosi 1987. (Ks. myös KHO 1990 B 536 jäljempää kohdasta Kuolinpesä ja oman asunnon luovutusvoitto.)

Verovelvollisuus

Luonnollinen henkilö

KHO 1975/2914

Kun mies oli omistanut asuinhuoneiston hallintaan oikeuttaneet osakkeet yhdessä vaimonsa kanssa, osakkeiden myynnissä saatua satunnaista myyntivoittoa ei voitu kokonaisuudessaan lukea miehen veronalaiseksi tuloksi.

KHO 1978/4245 II 579

Koskiosuutensa voimayhtiölle luovuttaneet maanomistajat, jotka olivat pidättäneet itselleen oikeuden saada yhtiöltä sähkövirtaa sekä perustaneet asioitaan hoitamaan ja etujaan valvomaan eräistä yhteisistä alueista annetun lain (204/40) mukaisesti yhteenliittymän, aikovat luovuttaa tuon sähkönsaantioikeutensa voimayhtiölle tai jollekin kolmannelle kertakaikkista korvausta vastaan. Yhteenliittymän osakkaita, vaan ei yhteenliittymää itseään, verotettiin oikeuden luovutuksesta saatavasta voitosta satunnaisen myyntivoiton verottamista koskevien säännösten mukaan. Ennakkotieto. Verovuosi 1978.

KHO 1986/2303 II 561

Kun verovelvollinen oli vaatinut valituksessaan lääninoikeudelle ainoastaan korjauskustannusten vähentämistä satunnaisen myyntivoiton verotuksessa, lääninoikeus ei voinut viran puolesta alentaa verotusta sillä perusteella, että verovelvollisen puoliso olisi omistanut puolet myydyistä osakkeista. Verovuosi 1980.

KHO 1993/2425 B 527

Verovelvollinen oli 6.2.1981 allekirjoitetun kauppakirjan mukaan ostanut kiinteistön 45.000 markan kauppahinnalla ja saanut kiinteistöön lainhuudon. Vuosina 1982-1984 verovelvollinen oli veroilmoituksissaan ilmoittanut kiinteistön varoikseen. Hän oli 10.7.1985 allekirjoitetun kauppakirjan mukaan myynyt kiinteistön edelleen 100.000 markan kauppahinnasta. Verovelvollista verotettiin vuoden 1985 verotuksessa kiinteistön luovutuksen tuottamasta satunnaisesta myyntivoitosta. Vuonna 1989 ilmeni, että vuonna 1985 myydyn kiinteistön todellinen kauppahinta olikin 142.000 markkaa ja verovelvollista jälkiverotettiin verottamatta jääneestä myyntivoitosta. Jälkiverotuksen jälkeen tekemässään valituksessa vuoden 1985 säännönmukaisesta verotuksesta ja jälkiverotuksesta verovelvollinen esitti, että 6.2.1981 tehty kauppa oli valekauppa, jonka raastuvanoikeus ja hovioikeus lainvoimaisilla päätöksillään olivat todenneet, ja hän oli ainoastaan esiintynyt tilan omistajana sitä myytäessä 10.7.1985. Näissä olosuhteissa ja ottaen huomioon, että verovelvollinen kaupatessaan vuonna 1985 kysymyksessä olevaa kiinteistöä oli esiintynyt sen omistajana ja myös ottanut vastaan kauppahinnan ja että 6.2.1981 tehtyä kauppaa ei ollut julistettu pätemättömäksi eikä sitä ollut purettu, verovelvollisen katsottiin vallinneen kiinteistön myynnistä saatua tuloa sillä tavoin, että häntä oli pidettävä verovelvollisena kiinteistön myynnin tuottamasta voitosta. Verovuosi 1985. Äänestys 4-1.

KHO 1996/853 B 541

Puolisoita A:ta ja B:tä ei ollut verotettu heidän puoliksi omistamiensa asunto-osakkeiden myyntivoitosta. Lääninoikeuteen valitti valtion-

asiamies valituksella, jonka hän oli laatinut verohallituksen verovalitus-lomakkeelle. Lomakkeella olevaan kohtaan ″nimi″ valtionasiamies oli täyttänyt A:n nimen ja ″puolison nimen″ kohdalle B:n nimen. Valtionasiamies ei ollut valituksensa perusteluissakaan selventänyt sitä, kenen verotukseen hän oli hakenut muutosta. Valtionasiamiehen valituksen johdosta lääninoikeudessa kuultiin A:ta, mutta ei B:tä. Lääninoikeus kuitenkin kumosi molempien puolisoiden valtionverotukset ja palautti asian verotoimistolle. Korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei valtionasiamiehen valitus lääninoikeudessa ollut koskenut B:n verotusta, ja kumosi ja poisti B:tä koskevalta osalta lääninoikeuden päätöksen. Verovuosi 1991. Äänestys 3-2.

Väliluovutukset

KHO 1977/872

Aviopuolisot, joista mies myös puolisoiden alaikäisen tyttären lakimääräisenä holhoojana tämän puolesta, ostivat 4.9.1963 erään asuntoosakeyhtiön osakekannan siten, että kauppakirjan mukaan mies sai huoneistojen 1 ja 2 hallintaan oikeuttaneet osakkeet, vaimo huoneiston 3 hallintaan oikeuttaneet osakkeet ja alaikäinen tytär huoneiston 4 hallintaan oikeuttaneet osakkeet. Kun nuo osakkeet miehen kuoltua 2.10.1965 myytiin 4.6.1968, sanotun tyttären katsottiin saaneen kauppakirjassa tarkoitetut osakkeensa vastikkeellisella saannolla eikä perintönä ja häntä verotettiin niiden myynnistä saadusta satunnaisesta myyntivoitosta. Asiaan ei vaikuttanut, että mies ehkä oli aikanaan suorittanut tyttären nimiin tulleiden osakkeiden kauppahinnan. Verovuosi 1968.

KHO 1984/5293 II 609

N.N. oli toiminut asuntoyhtiöiden perustajaurakoitsijana ja hänen omistukseensa oli toiminnan lopettamisen jälkeen jäänyt urakoimiensa yhtiöiden osakkeita. Hän oli lahjoittanut 3/4 erään liikehuoneiston hallintaan oikeuttavista osakkeista viidelle lapsenlapselleen 30.12.1975 ja loput eli 1/4 tyttärelleen 7.5.1979. Lisäksi hän oli lahjoittanut 10.11.1978 pojalleen pienen asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet. Lahjansaajat myivät liikehuoneisto-osakkeet 9.12.1980 ja poika myi saamansa osakkeet 29.8.1980. Viimeksi mainitun myynnin selvitettiin johtuneen siitä, että poika oli muuttanut vuoden 1980 lopussa ulkomaille. KHO katsoi ottaen huomioon lahjoitusten ja myyntien välisen ajan ja myynnin syistä esitetyn selvityksen, etteivät lahjoitukset olleet sillä tavoin liittyneet osakkeiden myynteihin, että ne olisivat tapahtuneet N.N:n lukuun. Häntä ei siten voitu verotuslain 56 §:n nojalla verottaa osakkeiden luovutuksesta saadusta tulosta. Verovuosi 1980.

KHO 1993/187 B 525

Verovelvollinen myi alle viisi vuotta omistamansa osakkeet 13.000 markan kauppahinnasta yhtiölle, jonka osakekannan hän miehensä kanssa omisti. Kauppahinta oli sama, jolla verovelvollinen oli samana vuonna ostanut osakkeet. Yhtiö myi osakkeet edelleen saman verovuoden aikana saaden niistä 8.936 markan myyntivoiton. Verovelvollisen katsottiin myyneen osakkeet yhtiölle alle käyvän hinnan ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että verovelvollinen vapautuisi suoritettavasta verosta. Verovuosi 1988.

KHO 1993/196

Aviopuolisot olivat myyneet 10.12.1985 vakituisen asuntonsa hallintaan oikeuttavat osakkeet 350.000 markalla yhtiölle, jonka osakkaita he olivat ja jonka toimitusjohtajana toimi toinen puolisoista. Osakkeista maksettua kauppahintaa pidettiin yhtiössä toimitetussa tarkastuksessa käypää hintatasoa korkeampana. Puolisot eivät olleet vuodelta 1985 toimitettavaa verotusta varten ilmoittaneet tietoja tehdystä kaupasta eivätkä siitä, kenelle osakkeet oli myyty. Sen estämättä, että verotusta varten oli saatu tieto kaupan ajankohdasta, kauppahinnasta ja leimaveron suorittamisesta muista asiakirjoista kuin puolisoiden ilmoituksista, katsottiin, että puolisot olivat antaneet puutteelliset veroilmoitukset ja että verolautakunnalla oli asiassa jälkiverotusoikeus. Verovuosi 1985.

Kuolinpesä ja luovutusvoiton verotus

KHO 1988/4819

Jakamattoman kuolinpesän osakkaista leski omisti puolet ja muut hakijoista kukin erikseen 1/8 pesän omaisuudesta. Kuolinpesään kuuluva omaisuus on ollut vuokrattuna. Osakkaiden tar-

koitus on suorittaa kuolinpesässä osittainen ositus ja perinnönjako siten, että H:n kaupungissa sijaitsevien huoneistojen hallintaan oikeuttavat osakkeet ja niihin kohdistuvat velat jaetaan kuolinpesän osakkaille heidän osuuksiensa mukaisesti. Osakkaat perustavat osakeyhtiön, jolle kukin osakkaaksi tuleva kuolinpesän osakas myy osakkeensa tai omistamansa osan niistä. Osakeyhtiö ottaa tätä varten viiden miljoonan markan lainan ja jatkaa osakkeiden vuokrausta. Jos kuolinpesän osakkaat jakavat kuolinpesään kuuluvat osakkeet edellä sanotulla tavalla ja myyvät jaossa saamansa tai omistamansa osan niistä perustamalleen osakeyhtiölle, on kunkin osakkaan veronalaista tuloa 20 prosenttia siitä määrästä, jolla hänen osakkeiden myynnistä saamansa voiton ja hänen samana verovuonna saamiensa muiden TVL:n 21 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen sellaisten omaisuuden luovutusten tuottamien voittojen, joita ei oteta huomioon satunnaista myyntivoittoa määrättäessä, yhteismäärä ylitti miljoona markkaa. Verotuksen yhteydessä oli tutkittava, tulevatko verotuslain 57 §:n säännökset sovellettaviksi. Ennakkotieto. Verovuosi 1988.

KHO 1990/2087

Autoilua yksityisenä toiminimenä harjoittanut X oli kuollut 23.12.1988. X:n kuolinpesän osakkaat olivat jatkaneet kuolinpesän harjoittamaa elinkeinotoimintaa X:n kuoleman jälkeen. Pesän osakkaat A, B ja C olivat suorittaneet pesänjaon 30.1.1989, jolloin pesä oli jaettu siten, että kukin osakas oli saanut yhden kolmasosan pesän liikevarallisuudesta. Pesän osakkaat olivat X:n perikunnan nimellä myyneet 31.1.1989 X:n koko liikeomaisuuden käyvästä arvosta samalla asiakirjalla perustamalleen kommandiittiyhtiölle. Kommandiittiyhtiön vastuunalaisiksi yhtiömiehiksi oli merkitty perikunnan lisäksi ulkopuolinen osakeyhtiö. Perikunnan vastuunalaisen yhtiömiehen yhtiöosuus oli 10 prosenttia. Kuolinpesän osakkaat eivät osallistuneet kommandiittiyhtiön toimintaan ja heidän aikomuksenaan oli luopua yhtiöosuudestaan välittömästi, kun X:n nimissä olevat liikenneluvat saadaan siirrettyä perustetulle kommandiittiyhtiölle. Kuolinpesä katsottiin verotuksessa jaetun 30.1.1989. Näin ollen kuolinpesän osakkaiden A:n, B:n ja C:n on katsottava myyneen perimäänsä omaisuutta ja heidän liikeomaisuuden myynnistä saamansa voitto verotetaan omaisuuden luovutusvoittona. Ennakkotieto. Verovuosi 1989.

KHO 1992/3309 B 521

Vuonna 1977 kuolleen henkilön jakamattoman kuolinpesän varoihin oli kuulunut muun ohessa tontti ja sillä olevat rakennukset. Raastuvanoikeuden määräämä pesänjakaja oli 16.3.1987 toimittanut kuolinpesässä osittaisen perinnönjaon, jossa mainittu tontti sillä olevine rakennuksineen oli jaettu kuolinpesän osakkaille heidän kuolinpesästä omistamiensa osuuksien mukaisesti. Osakkaat olivat myyneet 17.3.1987 allekirjoitetulla kauppakirjalla mainitun kiinteistön. Kuolinpesän muu omaisuus jaettiin 29.12.1988 allekirjoitetulla perinnönjakokirjalla.

Verotusta toimitettaessa kiinteistön luovutuksesta saatu omaisuuden luovutusvoitto luettiin kuolinpesän osakkaiden tuloksi. Lääninverovirasto vaati valituksessaan lääninoikeudessa, että omaisuuden luovutusvoitto oli luettava kuolinpesän tuloksi eikä kuolinpesän osakkaiden tuloksi, koska omaisuuden osittaisessa perinnönjaossa ei ollut tarkoitettu jakaa omistusoikeutta kiinteistöön vaan jo sovitusta kiinteistön kaupasta saatava myyntihinta. Lääninoikeus hylkäsi valituksen, koska kuolinpesään kuuluvan omaisuuden jakamisessa osakkaille heidän kuolinpesästä omistamiensa osuuksien mukaisesti ei ollut kysymys sellaisesta verotuslain 56 §:ssä tarkoitetusta toimenpiteestä, jonka vuoksi verotus olisi ollut toimitettava niin kuin kuolinpesä olisi myynyt kiinteistön. Tarkastusasiamiehen valitettua lääninoikeuden päätöksestä KHO pysytti lääninoikeuden päätöksen. Verovuosi 1987.

KHO 1994/2209

A:n isä B oli harjoittanut talojen rakentamista ja korjausta toiminimellä Rakennusliike B. B oli kuollut 23.4.1989. A ja B:n leski C olivat jatkaneet kuolinpesän osakkaina rakennusliikkeen toimintaa kuolinpesän lukuun 31.3.1990 saakka. A oli 10.4.1990 laaditulla ositussopimuksella saanut rakennusliikkeen liikevarallisuuden varoineen ja velkoineen. Liikeomaisuuteen olivat sisältyneet muun muassa vaihto-omaisuuteen kirjatut tontit, joiden tasearvo liikkeen kirjanpidossa 31.12.1989 oli 78.730 markkaa. Ositussopimuksessa kysymyksessä olevat tontit oli arvostettu 300.000 markaksi ja tähän varallisuu-

teen oli lisäksi luettu siirtokelpoisen vuokraoikeuden arvo 20.000 markkaa eli yhteensä 320.000 markaksi. Kun A oli harjoittanut rakennusliikkeen liiketoimintaa kuolinpesän lukuun ja hän osituksessa oli saanut liikkeen varoineen ja velkoineen, oli hänen ositussopimuksen perusteella saamansa liikeomaisuuden luovutukseen sovellettava elinkeinotulon verottamisesta annetun lain säännöksiä. Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 15 §:n nojalla A:n veronalaiseksi tuloksi oli luettava vaihto-omaisuuteen kuuluvien tonttien ja vuokraoikeuden myyntihinnan ja niiden liikkeessä poistamattoman hankintamenon erotus. Verovuosi 1990. Äänestys 4-1.

Puolisoiden kuolinpesät

KHO 1997/953 B 32

Puoliso A oli kuollut 28.6.1986 ja hänen vaimonsa B 20.8.1992. A oli yksin omistanut asunto-osakeyhtiön osakkeet, jotka 15.3.1993 myytiin 635.000 markan kauppahinnasta. Puolisoilla oli keskinäinen hallintaoikeustestamentti ja avio-oikeus toistensa omaisuuteen. Ositusta ja perinnönjakoa puolisoiden jälkeen ei ollut toimitettu. Molempien vainajien perillisinä oli samat henkilöt eli heidän lapsensa. Asunto-osakkeiden verotusarvo A:n jälkeen toimitetussa perintöverotuksessa oli ollut 244.800 markkaa ja B:n jälkeen toimitetussa perintöverotuksessa 600.000 markkaa. Luettaessa luovutusvoitto A:n kuolinpesän tuloksi tuloverolain 47 §:n 1 momentissa tarkoitettuna hankintamenona pidettiin osakkeiden puolikkaan arvon osalta puolta 244.800 markasta eli 122.400 markkaa ja toisen puolikkaan osalta puolta 600.000 markasta eli 300.000 markkaa ja luovutushinnasta vähennettävä hankintameno oli siten yhteensä 422.400 markkaa. Verovuosi 1993. Äänestys 4-1.

KHO 2007/822 KHO 2007:21

A:n isä oli kuollut vuonna 1978 ja äiti vuonna 2001. Äidillä oli yksin ollut lainhuuto kiinteistöön. Isällä ja äidillä oli ollut avio-oikeus toistensa omaisuuteen. Puolisoiden välillä ei ollut toimitettu ositusta. A oli myynyt mainitun kiinteistön vuonna 2004. Luettaessa kiinteistön myynnistä saatu luovutusvoitto A:n tuloksi hankintamenona kiinteistön toisen puolikkaan osalta oli - kun otettiin huomioon, että A:n isä oli kuollut vuonna 1978 - pidettävä 50 prosenttia tämän puolikkaan luovutushinnasta eikä sitä alempaa isän jälkeen toimitetussa perintöverotuksessa vahvistettua arvoa. Ennakkovero vuodelle 2004.

Toimintamuodon muutos

KHO 1997/2535 B 105

Verovelvollinen, joka oli kuollut vuonna 1982, oli testamentissaan määrännyt, että hänen jäämistöstään muodostetaan yleishyödyllinen säätiö. Säätiön rekisteröintiä koskeva hakemus oli vuonna 1984 jätetty oikeusministeriölle, joka oli 3.1.1991 antanut säätiölle perustamisluvan ja vahvistanut säätiön säännöt. Verovelvollisen kuolinpesä oli vuonna 1989 myynyt kaksi osakehuoneistoa ja sitä oli tuolta vuodelta verotettu 224.000 markan suuruisesta luovutusvoitosta. Kuolinpesän omaisuus oli osakehuoneistojen myyntituotot mukaan lukien siirretty säätiön peruspääomaksi. Kuolinpesä katsottiin jo vuodelta 1989 yleishyödylliseksi yhteisöksi, vaikka se ei vielä tuona vuonna ollut aloittanut yleishyödyllistä toimintaansa. Sen vuoksi kuolinpesä ei ollut verovelvollinen osakehuoneistojen luovutusvoitosta. Verovuosi 1989. Äänestys 4-1.

Luovutukseen sovellettava laki

KHO 1978/4474 II 527

Ns. grynderitoimintaa harjoittaneen yrittäjän rakennusliikkeensä kirjanpidon ulkopuolella olleiden asunto-osakkeiden myynti kuului tuon rakennustoiminnan tulolähteeseen. Verovuosi 1973.

KHO 1979/281 II 517

Rakennusliikettä harjoittavan osakeyhtiön kaksi osakasta olivat vuonna 1964 perustajaosakkaalta ostaneet yhden huoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet historiallisesti arvokkaan ja rakennusrajoitusten alaisen rakennuksen omistavassa kiinteistöosakeyhtiössä, alunperin asunto-osakeyhtiössä. Toinen osakkaista oli lisäksi perustajaosakkaana merkinnyt omana asuntonaan käyttämänsä huoneiston hallintaan oikeuttavat sanotun yhtiön osakkeet. Osakkaat aikoivat myydä vuonna 1964 ostamansa osakkeet mainitulle rakennusliikettä harjoittavalle

yhtiölle tai sen tytäryhtiölle huoneiston käyttämiseksi liikkeen konttoritiloina. Mainitun kiinteistöllä asuvan osakkaan hakemuksesta lausuttiin, että häntä oli verotettava noiden yli 5 vuotta omistamiensa osakkeiden myynnistä saatavasta tulosta elinkeinotulona. Ennakkotieto. Verovuosi 1978.

KHO 1979/3637 II 589

Vuonna 1976 osakeyhtiöksi muutettu kommandiittiyhtiö oli 24.3.1973 ostanut liiketontin ja rakentanut sille liikehallirakennuksen, jonka yhtiö lopetettuaan muun toimintansa oli vuokrannut, viimeksi asianomaiselle kunnalle. Yhtiön ainoana toimintanaan harjoittamaa kiinteistönvuokrausta ei pidetty elinkeinotoimintana eikä kiinteistöä niin ollen elinkeinoon kuuluvana omaisuutena. Kiinteistön myyntiä mainitulle kunnalle oli verotuksessa arvosteltava TVL:n myyntivoittoa koskevien säännösten mukaan. Ennakkotieto. Verovuosi 1978 ja 1979.

KHO 1982/4326

Rakennustoimintaa vuodesta 1954 harjoittanut hakija aikoo myydä yli viisi vuotta omistamansa kiinteistöosakeyhtiön osakkeet, jonka yhtiön omistaman rakennuksen oli rakentanut rakennusliike, jossa hakija oli pääosakkaana. Kyseessä katsottiin olevan veronalainen elinkeinotulo.

KHO 1982/5153 II 508

Peruskoulun opettaja oli loma-aikoinaan vapaa-ajan harrastuksena rakentanut kesämökit A kunnassa omistamilleen kolmelle tilalle vuosina 1969, 1971 ja 1973 sekä kolme kesämökkiä ja saunan B:n kunnassa omistamalleen tilalle vuosina 1979 ja 1981. Mökit olivat kesäisin olleet vuokrattuina ulkopuolisille. Opettaja ei saanut veronalaista tuloa myydessään nuo yli 10 vuotta omistamansa kiinteistöt kahdella kaupalla. Ennakkotieto. Verovuosi 1982 ja 1983. Äänestys 3-2.

KHO 1982/3606 II 512

Verovelvollisen aviomies toimi vastuunalaisena yhtiömiehenä perustajaurakointitoimintaa harjoittavassa kommandiittiyhtiössä. Verovelvollinen ei ollut yhtiöön osallinen eikä myöskään osallistunut yhtiön liiketoimintaan minkäänlaisessa johtavassa asemassa, mutta hän oli toiminut muodollisena perustajaosakkaana kahdessa yhtiön perustamassa asunto-osakeyhtiössä. Myydessään kolmannessa asuntoyhtiössä perustajaosakkaana merkitsemänsä, yli 5 vuotta omistamansa yhden huoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet, joista hän oli maksanut saman hinnan kuin millä yhtiön osakkeita sittemmin oli myyty ulkopuolisille henkilöille, hän ei saanut veronalaista tuloa. Ennakkotieto. Verovuosi 1982. Äänestys 6-1.

KHO 1984/6147

Hakijat omistivat neljä kiinteistöä. Vuonna 1973 ostetulle kiinteistölle hakijat rakennuttivat 240 neliömetrin suuruisen, kaksi huoneistoa käsittävän rakennuksen, joka valmistui maalis-huhtikuussa 1984. Jos hakijat myyvät kiinteistön rakennuksineen, on kiinteistön myynnistä saatava tulo heidän veronalaista elinkeinotuloaan. Ennakkotieto.

KHO 1985/4942 II 522

Rakennusalalla toimiva henkilö A oli ollut perustajaosakkaana kiinteistöyhtiössä. Hän oli ollut pääosakkaana ja toimitusjohtajana rakennustoimistossa, joka oli rakentanut kiinteistöyhtiön myymälä- ja varastotilaa käsittävän hallirakennuksen. Kiinteistöyhtiön osakkeiden myynti oli hänen veronalaista elinkeinotuloaan. A:n lapsia B:tä, C:tä ja D:tä, jotka eivät olleet toimineet rakennusalalla, ei verotettu kiinteistöyhtiön osakkeiden myynnistä elinkeinotulona, vaikka B ja C olivat olleet kiinteistöyhtiön perustajaosakkaina ja B oli myös ollut osakkaana rakennustoimistossa yhtiön rakentaessa sanottua liikerakennusta. Ennakkotieto. Verovuosi 1984. Verovuosi Äänestys 4-1.

KHO 1985/4216 II 502

Seurakunta oli myynyt vuosina 1977-1981 alunperin kirkkoherran virkatalon maihin kuuluneista alueista, jotka oli kunnan toimesta kaavoitettu, lähes sata tonttia. Kun seurakunta ei ollut hankkinut uusia maa-alueita myyntitoimintaansa varten, ei seurakunnan katsottu harjoittaneen tonttien myyntitoimintaa siten liikemäisesti, että se olisi ollut velvollinen suorittamaan myyntitoiminnastaan kunnalle veroa. Verovuodet 1977-1981. Äänestys 4-4.

KHO 1985/4393

LVI-suunnittelua harjoittaneet hakijat aikovat myydä asunto-osakkeet, jotka he olivat saaneet vuonna 1975 perustajaosakkaina. Tämän lisäksi he olivat olleet perustamassa toista asunto-osakeyhtiötä, jonka rakennuksessa he edelleen asuvat. Saatava myyntihinta katsottiin hakijoiden veronalaiseksi elinkeinotuloksi.

KHO 1986/1391

Kolmen rivitalohuoneiston hallinnoiminen, rakennuttaminen, ja hallintaan oikeuttavien osakkeiden välitön myyminen katsottiin rakennustoimintaan aikaisemmin osallistumattomien hakijoiden elinkeinotoiminnaksi. Ennakkotieto. Verovuosi 1985 ja 1986.

KHO 1987/3523 B 572

Maatalousoppilaitoksen opettaja oli vuonna 1947 perinyt tilan. Tilaan kuuluvalle saaressa sijaitsevalle 48,5 ha:n alueelle oli hänen aloitteestaan vahvistettu rantakaava. Kaavan mukaan alueella oli 26 omarantaista rakennuspaikkaa, pinta-alaltaan yhteensä 9,58 ha. Hän ei ollut viime vuosina hankkinut tai luovuttanut muita kiinteistöjä kuin vuonna 1973 ostanut vapaa-ajan kiinteistön, vuonna 1983 myynyt pojalleen 49 ha:n tilan, vuonna 1985 lahjoittanut tyttärelleen 0,5 ha:n tilan ja vuonna 1985 myynyt ulkopuolisille henkilöille määräalan. Kun hän myi edellä mainittuja rantakaavatontteja joko yhdellä tai enintään 26 kaupalla, luovuttamista ei ollut pidettävä elinkeinotoimintana. Tonttien luovutuksesta saatava voitto oli otettava huomioon tulo- ja varallisuusverolain 21 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuna omaisuuden luovutusvoittona. Ennakkotieto. Verovuosi 1987 ja 1988.

KHO 1988/4686 B 510

A oli rakentanut talkootyönä vaimonsa ja sisarustensa kanssa vuosina 1980-1981 viiden huoneiston rivitalon. Asunto-osakeyhtiö oli perustettu vuonna 1982 ja A oli vaimonsa kanssa merkinnyt 58 neliömetrin huoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet. A ja hänen vaimonsa olivat vuokranneet oman huoneistonsa heti rivitalon valmistuttua vuonna 1981. A oli vuonna 1982 perustanut avoimen yhtiön, jonka toimialana oli rakennus- ja maanrakennustyöt. Avoimen yhtiön toinen osakas oli myös ollut rakentamassa rivitaloa ja kolmannen osakkaan puoliso oli merkinnyt siitä yhteen huoneistoon oikeuttavat osakkeet. A oli avoimen yhtiön perustamiseen asti toiminut vieraan palveluksessa panostajana ja työnjohtajana. A:n vuonna 1975 valmistuneen omakotitalon, jossa hän asui vaimonsa kanssa, olivat rakentaneet pääasiallisesti vieraat ammattimiehet. Katsottiin, että A:n ja hänen vaimonsa kyseisen huoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden myynnistä ehkä saama voitto oli heidän veronalaista elinkeinotuloaan. Ennakkotieto. Verovuosi 1987 ja 1988. Äänestys 4-1.

KHO 1988/552 B 511

Kiinteistönvälitysliikkeen harjoittaja aikoi myydä autoilijan kanssa yhteisen, yli 10 vuotta omistetun 16 hehtaarin suuruisen metsätilan yhdessä tai kahdessa osassa. Tilasta oli aikaisemmin myyty viljelyssuopalsta. Tila ei ollut välitysliikkeen kirjanpidossa. Kiinteistönvälittäjää oli aikaisemmin verotettu ammattimaisesta kiinteistönmyynnistä. Metsätilan määräosan myynnin katsottiin liittyvän kiinteistönvälitysliikkeen muodossa harjoitettuun elinkeinotoimintaan ja määräosan myyntihinta oli kiinteistönvälittäjän veronalaista elinkeinotuloa määräajasta riippumatta. Ennakkotieto. Verovuosi 1987 ja 1988.

KHO 1993/77 B 505

Rakennusten myynnistä saatu tulo oli irtaimen omaisuuden luovutuksesta saatua veronalaista elinkeinotuloa, kun verovelvollinen oli myynyt samana päivänä kahdella eri kaupalla kahdelle eri ostajalle, toiselle yli 10 vuotta aikaisemmin tekemänsä tonttia koskevan siirtokelpoisen vuokrasopimuksen tuottamat oikeudet ja toiselle tontilla sijaitsevat verovelvollisen omistamat rakennukset. Verovuosi 1987.

KHO 1993/85 B 524

Verovelvollinen oli vuonna 1976 ostanut oikeuden ottaa soraa tietyltä alueelta ja myynyt tämän oikeuden vuonna 1987. Hän oli omistanut vuonna 1976 yhden kuudesosan soranmyyntiä harjoittavan yhtiön osakekannasta ja toiminut mainitun yhtiön toimitusjohtajana. Omistamansa osakkeet verovelvollinen oli myynyt 1978 ja työsuhde yhtiöön oli päättynyt vuoden

1978 lopussa. Kun otettiin huomioon, ettei alueelta ollut verovelvollisen omistusaikana otettu tai myyty soraa, ja kun sillä seikalla, että verovelvollinen oli toiminut soranmyyntialalla, ei ollut näissä olosuhteissa merkitystä, soranotto-oikeuden myyntiin oli sovellettava tulo- ja varallisuusverolain irtaimen omaisuuden luovutusvoittoa koskevia säännöksiä. Verovuosi 1987.

KHO 1993/3420 B 507

A oli vuokrannut maatilalleen rakentamiaan neljää lomamökkiä. A:n myytyä kaksi lomamökkiä määräaloineen lomamökkirakennusten myyntivoittoon oli sovellettava tulo- ja varallisuusverolain säännöksiä, koska vuokraustoiminta liittyi harjoitettuun maa- ja metsätalouteen eikä toiminta muodostanut eri liikettä. Sillä seikalla, että vuokraustoiminnasta oli useiden vuosien ajan annettujen veroilmoitusten perusteella verotettu elinkeinotoimintana, ei ollut asiassa merkitystä. Verovuosi 1990.

KHO 1994/6840 B 531

Lääkäri A oli pitänyt vastaanottoa ja harjoittanut ammattiaan Lääkäriasema X Oy:n ylläpitämällä lääkäriasemalla. A oli vuonna 1991 myynyt omistamistaan Lääkäriasema X Oy:n 19 osakkeesta 18 osaketta. Lääkäriasema X Oy:llä oli asemalla palkatulla työvoimalla toimivat laboratorio ja lääkärien vastaanotto, ja vastaanottotiloja se vuokrasi sekä osakkeenomistajinaan olleille että muille ammattia harjoittaville lääkäreille. Vaikka vastaanottotiloja oli vuokrattu kaikille samoilla perusteilla, katsottiin, että A:lla yhtiön osakkeenomistajana oli oikeus vaikuttaa noihin perusteisiin samoin kuin siihen, ketkä ja minkä alan lääkärit saivat ja kuinka paljon vuokrata vastaanottotiloja ammattinsa käyttöön. A oli myös ainakin kahtena vuonna vähentänyt myytyjen osakkeiden hankintaa varten ottamansa lainan korot ammattinsa tulosta. Noissa oloissa myytyjen osakkeiden katsottiin kuuluneen A:n ammattitoiminnan käyttöomaisuuteen ja luovutukseen sovellettiin elinkeinotulon verottamisesta annetun lain eikä A:n vaatimia tulo- ja varallisuusverolain säännöksiä. Verovuosi 1991.

KHO 1996/658 B 502

A oli harjoittanut yhdessä 14.12.1990 kuolleen puolisonsa kanssa päivättäistavaroiden vähittäiskauppaliikettä 10.1.1991 tapahtuneeseen liikeomaisuuden kauppaan saakka. Liikkeen ansiotulosta oli vuonna 1989 50 prosenttia ja vuonna 1990 80 prosenttia verotettu valtionverotuksessa A:n ansiotulona. Ositus- ja perinnönjakosopimuksella 1.1.1991 liikkeen käytössä ollut kiinteistö, liikkeen varasto ja liikkeen kalusto oli jaettu siten, että A oli saanut niistä puolet ja kumpikin puolison lapsista neljäsosan. Kauppakirjalla 10.1.1991 A myi yhdessä lastensa kanssa liikkeen kiinteistön, vaihto-omaisuuden ja kalusto. Viimeiseltä tilikaudelta kuolinpesän veronalaiseksi tuloksi katsottiin ElinkVL 51 b §:n mukaisesti luovutetun omaisuuden alkuperäinen hankintameno. A:n verotuksessa 10.1.1991 tehdyllä kaupalla saatu luovutusvoitto verotettiin tulo- ja varallisuusverolain mukaisesti. KHO katsoi, että kun A, joka puolisonsa kanssa oli harjoittanut vähittäiskauppaliikettä, oli liiketoiminnan lopettamisen yhteydessä myynyt yhdessä lastensa kanssa kauppaliikkeen liikeomaisuuden toimintaa jatkaville henkilöille, hänen osuuteensa luovutuksesta oli sovellettava elinkeinotulon verottamisesta annetun lain säännöksiä riippumatta siitä, että luovutettua liikeomaisuutta koskeva ositus ja perinnönjako oli tehty kymmentä päivää ennen luovutusta. Verovuosi 1991.

KHO 1996/1222 B 503

Kuorma-autoilijan ammattia harjoittanut henkilö oli verovuonna myynyt muiden osakkaiden kanssa, joista suurin osa oli myös kuorma-autoilijoita, omistamansa A Oy:n osakkeet B Oy:lle. A Oy:n toimialana oli ollut tieliikenteen tavarankuljetukset ja B Oy oli harjoittanut muun muassa kuljetusvälitystoimintaa. Osakekauppojen johdosta B Oy:stä oli tullut A Oy:n emoyhtiö. A Oy:n yhtiöjärjestyksen mukaisena toimialana oli ollut muun muassa edistää osakkaidensa taloudellisia etuja ja ammatin harjoittamista. Yhtiö oli toiminut ajojen tilauskeskuksena, tarjonnut maksullista laskutuspalvelua, harjoittanut maa- ja kiviaineskauppaa, kahvilatoimintaa ja öljy- ja tarvikekauppaa. Yhtiön palvelut olivat olleet samoilla ehdoilla sekä osakkeenomistajien että ulkopuolisten autoilijoiden käytettävissä. Yhtiön olivat perustaneet vuonna 1964 paikkakunnan autoilijat, jotka yhdessä olivat käyttäneet määräysvaltaa yhtiössä. Osakkeenomistus oli pääasiallisesti pysynyt samoilla henkilöillä tai perheillä

yhtiön koko olemassaolon ajan. Näin ollen he olivat voineet vaikuttaa omaan työllisyystilanteeseensa ja elinkeinonsa tulonmuodostukseen. Näissä olosuhteissa ja kun merkitystä ei ollut sillä seikalla, oliko osakkeet kirjattu elinkeinonharjoittajan kirjanpidossa ammattiin liittyväksi omaisuudeksi vai oliko niitä pidetty yksityisinä sijoituksina, osakkeiden katsottiin kuuluneen autoilijan ammatin käyttöomaisuuteen ja niiden luovutukseen oli sovellettava elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 5 §:n 1 kohdan ja 6 §:n 1 momentin 1 kohdan säännöksiä. Verovuosi 1991.

KHO 1999/2207

A, joka oli vuonna 1983 siirtynyt työelämästä eläkkeelle, oli ennen eläkkeelle siirtymistään toiminut rakennusurakoitsijana joko kokonaan tai osaksi omistamissaan osakeyhtiöissä. Tähän työhön oli liittynyt asunto-osakeyhtiöiden perustamista, toimintaa niiden hallituksissa sekä rakennusliikkeen vaihto-omaisuusosakkeiden kauppoja. A:n siirtyessä eläkkeelle hän oli vuonna 1983 myynyt omistamansa rakennusosakeyhtiön osakkeet sekä ostanut toisen rakennusliikkeen hallitsemalta kiinteistöyhtiöltä 23 hehtaarin suuruisen määräalan, josta oli muodostettu kaksi tilaa. Kunta oli vuonna 1997 hyväksynyt toiselle muodostetuista tiloista rakennuskaavan, jossa rakennusoikeutta oli annettu 20 omakotitalolle. A aikoi myydä muodostetut tilat rakennusliikkeelle. A oli vuosien 1983 ja 1998 välisenä aikana eli 15 vuoden aikana käyttänyt n. 2,5 miljoonaa markkaa tilojen kunnostamiseen. Jos A myi kysymyksessä olevat kiinteistöt, myyntihinta oli elinkeinotulona hänen veronalaista tuloaan. Korkein hallinto-oikeus: ei muutosta. Ennakkoratkaisu vuosille 1998 ja 1999.

KHO 2000/3191 KHO:2000:67

Henkilö, joka työskenteli päätoimisesti palkkatyössä, harjoitti arvopaperisijoitustoimintaa sivutoimisesti pääasiassa pankin välityksin ilman erityisiä toimitiloja, palkattua työvoimaa tai toiminimeä. Sijoitustoimintaa varten hänellä ei ollut sanottavaa käyttöomaisuutta, eikä hän pitänyt toiminnasta kirjanpitoa, vaan antoi veroilmoitukset osto- ja myyntitapahtumat osoittavien tositteiden perusteella. Sijoitustoimintaa oli harjoitettu usean vuoden aikana pääasiassa ansiotuloista säästetyillä ja sijoitustoiminnasta kertyneillä varoilla ilman velkarahoitusta. Vuonna 1999 oli otettu toimintaa varten laina, joka oli määrältään vähäinen suhteessa omaan rahoitukseen ja sijoitussalkun arvoon. Sijoitussalkun sisältöä oli tarkoitus muuttaa vähitellen markkinatilanteen mukaan ostojen ja myyntien kautta. Korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei henkilön sijoitustoimintaa ollut näissä olosuhteissa elinkeinotoimintaa ja että hänen sijoitustoimintansa verotukseen sovelletaan tuloverolain luovutusvoiton verotusta koskevia säännöksiä. Ennakkoratkaisu verovuodelle 2000.

KHO 2003/2719 KHO:2003:76

A oli verovuonna myynyt osakkeita, jotka olivat olleet A:n harjoittaman maatalouden käyttöomaisuutta. Kun maatilatalouden tuloverolaissa ei ole luovutusvoiton veronalaisuutta ja voiton määrän laskemista koskevia nimenomaisia säännöksiä, kyseisten osakkeiden luovutukseen sovellettiin tuloverolain luovutusvoiton verottamista koskevia säännöksiä. Näin ollen A:n maatalouden puhtaaseen tuloon luettiin maatilatalouden tuloverolain 4 §:n 1 momentin perusteella luovutusvoitto, jonka määrää laskettaessa käytettiin tuloverolain 46 §:n 1 momentin mukaisesti 50 prosentin hankintameno-olettamaa. Verovuosi 1999.

Luovutusvoiton määrän laskeminen

Todellinen hankintameno

KHO 1977/2886

Puolisoiden vaihdossa saamien asunto-osakkeiden hankintamenona oli niiden luovutuksesta saadun myyntivoiton määrää laskettaessa käytettävä osakkeiden käypää arvoa vaihdon hetkellä. Sillä, että osakkeiden vaihdon johdosta aikanaan laaditussa leimaverolaskelmassa oli osakkeiden arvoksi merkitty niiden nimellisarvo, ei ollut välitöntä vaikutusta myyntivoittoverotukseen. Verovuosi 1973.

KHO 1988/4866 B 544

Osakeyhtiön osakas A oli 29.1.1986 ostanut yhtiöltä määräalan 428 000 markalla. Verolautakunta oli toimittaessaan A:n verotusta vuodelta 1986 katsonut, että määräalan käypä arvo oli

2 000 000 markkaa, ja lisännyt A:n veronalaisiin tuloihin verotuslain 57 §:n mukaan peiteltynä osingonjakona 1 572 000 markkaa. A aikoi myydä määräalan edelleen vuonna 1988. Hänen katsottiin hankkineen määräalan vastikkeellisesti ja satunnaisen myyntivoiton suuruutta laskettaessa tulo- ja varallisuusverolain 21 §:n 2 momentissa tarkoitettuna määräalan hankintamenona pidettiin A:n yhtiölle maksaman vastikkeen lisäksi sitä määrää, mikä hänen oli verotuksessa katsottu saaneen peiteltynä osingonjakona. Ennakkotieto. Verovuosi 1988. Äänestys 4-2-1.

KHO 2006/2468

A:n omistukseen oli tullut pörssinoteeratun X Oy:n osakkeita kolmella eri tavalla:

1. A oli 10.9.1992 itse ostanut X Oy:n osakkeita;
2. A oli 2.10.2000 saanut isänsä kuolinpesän jaossa X Oy:n osakkeita. A:n isä oli kuollut 26.12.1985 ja hänen kuolinpesänsä oli hankkinut X Oy:n osakkeet 29.5.1986;
3. A oli 27.12.2000 saanut äidiltään lahjaksi X Oy:n osakkeita.

A:n omistamat X Oy:n osakkeet olivat samalla arvo-osuustilillä vuonna 2001, jolloin hän myi 10 000 kappaletta X Oy:n osakkeita. Luovutusvoittoa laskettaessa A:n katsottiin luovuttaneen vuonna 1992 hankkimiaan osakkeita. Luovutusvoittoa ei voitu laskea A:n ensisijaisen vaatimuksen mukaisesti niin, että hän olisi luovuttanut äidiltä lahjaksi saamiaan osakkeita, eikä hänen toissijaisen vaatimuksensa mukaisesti niin, että isältä perintönä saadut osakkeet katsottaisiin saaduksi jo 26.12.1985 tai 29.5.1986. A ei ollut näyttänyt, että arvo-osuusjärjestelmään kuuluvat osuudet olisi luovutettu muussa järjestyksessä kuin ne oli saatu. Verovuosi 2001

KVL 2004/59

A Oy:n työntekijät olivat saaneet oikeuden merkitä konsernin emoyhtiön osakkeita käypää hintaa alempaan hintaan. Etu oli suunnattu koko henkilökunnalle.

Osakkeiden mahdollista luovutusvoittoa laskettaessa luovutushinnasta vähennettävä hankintameno muodostui osakkeesta maksetusta merkintähinnasta ja siitä edun määrästä, joka oli luettu hakijan ansiotuloksi. Osakkeen käyvästä hinnasta saadun 10 prosentin suuruisen alennuksen määrää, joka TVL 66 §:n 1 momentin mukaan ei ollut hakijan veronalaista tuloa, ei luettu vähennyskelpoiseen hankintamenoon. Ennakkoratkaisu vuosille 2004 ja 2005. Ei muutosta KHO 11.4.05 T 813.

Perusparannusmenot

KHO 1992/1849

Kiinteistö Oy:n, jonka tilikausi oli 15.5.1988-30.6.1989, omistamasta rakennuksesta, joka oli ostettu 25.1.1988, oli 1.5.1988 alkaen ollut X ky:n työsuhdeasuntona 168 neliömetriä ja yhtiön toimi- ja muina tiloina 102 neliömetriä. Vuoden 1988 maalis-huhtikuussa oli toteutettu rakennuksen korjaus, jossa uusittiin muun muassa keittiön kaapit, pesualtaat ja koneet sekä tehtiin niihin liittyvät sähkötyöt. Sauna ja pesuhuonetiloja niinikään uusittiin sekä suoritettiin maalaus, tapetointi ja lattianpäälysteiden uusimistöitä ja piha-alueen kulkuväylän laatoitus. Peruskorjauksen kustannukset olivat yhteensä 82.675 markkaa, josta yhtiö oli lukenut vuosikulukseen 78.995 markkaa. Verotuksessa tuo määrä oli katsottu yhtiön perusparannusmenoksi, josta myönnetyn 6 %:n poiston jälkeen yhtiön tuloon oli lisätty 74.256 markkaa. Yhtiön hankkimaansa kiinteistöön suorittamia korjaustöitä, jotka oli suoritettu ennen kuin kiinteistö oli otettu käyttöön, oli pidettävä peruskorjauksen luonteisina menoina, jotka oli lisättävä rakennuksen poistamattomaan hankintamenoon ja olivat vähennettävissä yhtiön tulosta menojäännöksestä tehtävin poistoin. Verovuosi 1989.

Asunto-osake

KHO 1971/3501 II 556

Asunto-oy:n osakkaalla oli yhtiöjärjestyksen mukaan oikeus kokonaan suorittaa osakkeitaan rasittava osuus yhtiön veloista. Osakkaan yhtiölle mainitussa tarkoituksessa suorittama määrä luettiin hänen osakkeiden myynnissä saamansa satunnaisen myyntivoiton vähennykseksi, vaikka suoritus oli yhtiön kirjanpidossa kirjattu tulostilille.

KHO 1975/607 A II 541

Asunto-osakeyhtiön osakas oli kuukausittain suorittanut yhtiölle hoitovastikkeen lisäksi niin

sanottavaa rahoitusvastiketta, jonka hän oli ollut velvollinen yhtiölle kuukausittain suorittamaan, koska hän ei ollut, kuten eräät muut osakkaat, erikseen maksanut osuuttaan yhtiön lainoista. Rahoitusvastiketta ei ollut kannettu erikseen muodostettuun rahastoon, vaan yhtiö oli tulouttanut näin saamansa rahoitusvastikkeet. Osakkaan verotuksessa oli hoitovastike vähennetty hänen vuokratulostaan. Osakkaan perustevalituksen johdosta vähennettiin myös rahoitusvastike tuosta vuokratulosta. Verovuosi 1972.

KHO 2004/3113

A oli 16.6.1999 luovuttanut perheensä asuinkäytössä olleen asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet, jotka hän oli hankkinut 23.6.1998. Asunto-osakeyhtiön omistamassa rakennuksessa oli 22.8.1998 lähtien suoritettu putkistojen korjaustöitä. Yhtiö, joka oli ottanut korjaustöistä aiheutuvien kustannusten rahoittamiseksi lainan, oli perinyt osakkeenomistajilta korjaustöiden ja lainanoton johdosta rahoitusvastiketta. A, joka oli ennen osakkeiden luovutusta maksanut 10 kuukaudelta rahoitusvastiketta 2 760 markkaa, oli osakkeiden luovutuspäivänä 16.6.1999 suorittanut yhtiölle osakehuoneistoa rasittaneen yhtiölainan jäljellä olevan määrän 26 755 markkaa.

Korkein hallinto-oikeus lausui, että kysymyksessä oli ollut suurehko korjaustyö, jonka rahoittamiseksi yhtiö oli joutunut ottamaan velkaa. Osakkeiden omistajilla oli puolestaan velvollisuus suorittaa yhtiölle osakkeiden lukumäärän mukaan laskettava osuus mainitusta lainasta. Osakkaan yhtiölle suorittama osuus yhtiölainasta on osakkaan lisäsijoitus yhtiöön. Lainaosuuden suorittamisella on yleensä vaikutusta osakkeiden myyntihintaan. Näin ollen A:n 16.6.1999 suorittama osakkeita rasittaneen yhtiölainan loppusuoritus 26 755 markkaa oli tuloverolain 46 §:n 1 momentissa tarkoitettua osakkeiden hankintamenoa. Merkitystä asiassa ei ollut sillä, miten rahoitusvastike oli käsitelty yhtiön kirjanpidossa. Verovuosi 1999.

Puhelinosuuskunnan osuustodistus

KVL 1999/38

A oli hankkinut puhelinyhdistyksen osuustodistuksen 18.8.1987 maksamalla osuusmaksuna yhdistykselle 100 markkaa ja liittymismaksuna 4 600 markkaa. Yhdistys muutettiin 10.6.1998 osuuskunnaksi. Muutos tapahtui noudattaen lakia taloudellista toimintaa harjoittavan yhdistyksen muuttamisesta osuuskunnaksi (502/1989). Osuuskunnan osuusmaksun suuruudeksi vahvistettiin 2 300 markkaa. Puhelinyhdistyksen muuttuessa osuuskunnaksi osuuspääoma muodostui yhdistyksellä tuolloin olleesta osuuspääomasta ja liittymismaksupääomasta. Osuusmaksun ylittävät liittymismaksut siirrettiin liittymismaksupääomaan. A:n aikanaan maksamasta 4 600 markkan liittymismaksusta liittymismaksupääomaan tuli 2 400 markkaa. Kirjaukset osuuskunnassa tehtiin vastaavasti. Osuusliittymät muuttuivat yleisliittymiksi 1.9.1998 lukien. Osuuskunnan osuustodistus ja yhtiön osuusliittymäsopimus erotettiin toisistaan. Osuusliittymäsopimusta ei voinut myydä eikä siirtää kolmannelle, eikä siitä ei saanut rahoja takaisin osuuskunnalta. Osuuskunnasta eroava jäsen sai osuuskunnan sääntöjen mukaan osuusmaksunsa takaisin osuuskuntalain 30 §:n mukaisesti. Jos A myi omistamansa puhelinosuuskunnan osuustodistuksen, tuloverolaissa tarkoitetun myyntivoiton määrää laskettaessa vähennyskelpoinen hankintameno oli A:n vuonna 1987 maksama osuusmaksun ja liittymismaksun yhteismäärä eli 4 700 markkaa. Verovuosi 1998 ja verovuosi 1999.

Kulkuneuvon hankintameno

KHO 1983/2440 II 577

R, joka oli 70 %:in liikuntavammainen invalidi oli myynyt vuonna 1979 25 300 mk:lla vuonna 1976 35 560 mk:lla ostamansa henkilöauton. Katsottiin, että saatu autoveron palautus 10 800 mk oli satunnaisen myyntivoiton määrää vahvistettaessa vähennettävä hankintahinnasta.

KHO 1984/2606

Verovelvollisen auton vaihtokaupassa saama hinnanalennus, oli välirahan laskutuksessa otettu huomioon vaihtoauton hyvityshinnan lisäyksenä. Kun alennusta ei kuitenkaan ollut otettava lukuun vaihtoauton luovutuksesta saatua satunnaista myyntivoittoa laskettaessa, oli vaihtoauton hyvityshinta myyntivoittolaskelmassa alennettava siihen laskutusta varten lisätyllä alennuksen määrällä.

KHO 1995/428 B 525

A oli ostanut henkilöauton Suomesta tullaamattomana heinäkuussa 1986, minkä jälkeen auto oli kuljetettu laivarahtina Sudaniin, jossa hän oli työskennellyt, ja Sudanista lentorahtina Saksaan joulukuussa 1987. A oli vapautunut maksamasta autosta tullia ja maahantuonnin yhteydessä suoritettavia veroja. Maaliskuussa 1990 A myi tuon auton. Satunnaista myyntivoittoa laskettaessa auton kuljetuksesta ulkomaille ja takaisin Suomeen aiheutuneita kustannuksia ei luettu auton hankintamenoon eikä niitä pidetty myöskään voiton hankkimisesta johtuneina menoina. Verovuosi 1990. Äänestys 3-1-1.

Kauppahinnan korko

KHO 1977/1682 II 568

Kiinteistöön kohdistuvan velan korkoja ei voitu kunnallisverotuksessa vähentää tuon kiinteistön luovutuksesta saadusta veronalaisesta voitosta sillä perusteella, että niitä olisi pidettävä kiinteistön hankintamenoihin kuuluvina. Verovuosi 1973.

KHO 1988/2287 B 560

Henkilö oli ostaessaan kommandiittiyhtiön yhtiöosuuden vapauttanut myyjän suorittamasta eräiden velkojen korkoja. Kauppakirjan allekirjoituspäivää edeltävään aikaan kohdistuvat korot katsottiin kauppahinnan osaksi, eivätkä ne olleet ostajan verotuksessa vähennyskelpoisia korkoja. Ennakkotieto. Verovuosi 1987.

Korkohyvitys ja jälkimarkkinahyvitys

KVL 1994/71

Verovelvollinen ei saanut tulonhankkimismenona vähentää joukkovelkakirjalainan velkakirjasta maksamaansa velkakirjan arvonnousua. Velkakirjasta maksamansa ostohinnan, maksamallaan jälkimarkkinahyvityksellä vähennettynä, verovelvollinen sai vähentää velkakirjan hankintamenona velkakirjan luovutuksen yhteydessä. Verovuosi 1994.

KVL 2003/87

Ulkomainen pankki, jolla ei ollut Suomessa sivukonttoria tai muuta kiinteää toimipaikkaa, aikoi laskea liikkeeseen osakesidonnaisen joukkovelkakirjalainan. Lainan emissiokurssi vastasi lainan nimellisarvoa. Lainalle ei maksettu kuponkikorkoa, vaan lainan takaisinmaksun yhteydessä velkakirjan haltijalle maksettiin pääoman palauttamisen lisäksi lisätuotto siten, että lainan lunastushinta oli enintään 175 %:a ja vähintään 100 %:a nimellisarvosta. Tuotto pieneni jokaista lainaehdoissa määriteltyä osaketta kohden 5 %:a, jos osakkeen pörssikurssi lainan takaisinmaksuajankohtana alitti osakkeen markkinahinnan lainan liikkeeseenlaskuhetkellä. Suomessa lainaa markkinoi ja ostositoumuksia otti vastaan suomalainen sijoituspalveluyritys. Lunastusprosessissa käytettiin maksaja-agenttina suomalaista pankkia. A, joka oli Suomessa yleisesti verovelvollinen, aikoi merkitä yhden velkakirjan. Lainan takaisinmaksun yhteydessä lunastushintaan sisältyvän tuoton katsottiin rinnastuvan indeksihyvitykseen ja A:n saamaa tuottoa tuli verotuksessa käsitellä veronalaisena pääomatulona tuloverolain 33 §:n 1 momentin mukaisesti. Kun lainan liikkeeseenlaskija oli ulkomainen, tuottoa ei pidetty korkotulon lähdeverosta annetun lain edellyttämällä tavalla Suomesta saatuna, eikä tuotosta näin ollen voitu periä korkotulon lähdeveroa. Mikäli joukkovelkakirjalaina myytiin juoksuajan kuluessa, luovutus käsiteltiin verotuksessa luovutusvoittoa koskevien säännösten mukaisesti erottamatta laskennallista tuottoa vastaavaa osuutta jälkimarkkinahyvitykseksi. Ennakkoratkaisu vuodelle 2003.

Valuuttakurssi

KHO 1997/735 1997:25

A oli myynyt omistamansa yhtiön osakkeita ja saanut kauppahinnan USA:n dollareina, jotka hän oli tallettanut veronalaiselle tilille suomalaiseen pankkiin. A:n tarkoituksena oli sijoittaa osa dollareista ulkomaisiin dollarimääräisiin sijoituskohteisiin, jotka myytäisiin myöhemmin Suomen markkoina saatavaan kauppahintaan. Sijoituskohteiden myynnistä saatavaa luovutusvoittoa tai -tappiota laskettaessa sijoituskohteiden hankintameno tuli laskea noita kohteita hankittaessa käytetyn dollarimäärän ja dollarin sen hetkisen kurssin mukaan. Erillistä kurssivoittoa tai tappiota ei luovutuksessa syntynyt. Ennakkotieto vuosille 1995 ja 1996. Äänestys 3-2.

Vastikkeetta saadun hyödykkeen hankintameno

Perintö ja lahja sekä arpajaisvoitto

KHO 1996/1960 B 547

Puolisot A ja B olivat keskinäisellä testamentilla määränneet, että jälkeenjäänyt puoliso saa hallintaoikeuden kaikkeen pesän omaisuuteen. A oli kuollut 21.4.1989. A:n ja B:n tytär C oli hyväksynyt testamentin. Testamentti oli mainittu perukirjassa A:n jälkeen sekä otettu huomioon hänen jälkeensä 21.5.1990 toimitetussa perintöverotuksessa. Lesken katsottiin ottaneen vastaan testamentin. Pesässä oli 22.8.1990 toimitettu osittainen ositus ja perinnönjako, jossa pesään kuuluva tontti rakennuksineen oli tullut B:lle ja C:lle puoliksi kummallekin. Tontti oli myyty 11.10.1990 ja kauppahinta jaettu puoliksi B:n ja C:n kesken. C:n osuus oli sijoitettu hänen nimiinsä. Myös kaikki pesään kuuluva irtain, lukuunottamatta puhelinosuutta, oli jaettu. Lahjaverotuksessa C:n katsottiin osittaisessa osituksessa ja perinnönjaossa 22.8.1990 saaneen lahjan B:ltä siltä osin kuin B oli luopunut hallintaoikeudesta. Asiakirjojen mukaan leski ei ollut ilmoittanut luopuvansa hallintaoikeudesta. Osittaista ositusta ja perinnönjakoa ei voitu pitää hallintaoikeudesta luopumisena. Myöskään tontin myynti ja C:n kauppahintaosuuden sijoittaminen C:n nimiin eivät, kun otettiin huomioon perintökaaren 12 luvun 5 ja 8 §:n säännökset, merkinneet hallintaoikeudesta luopumista. KHO kumosi lääninoikeuden päätöksen ja toimitetun lahjaverotuksen. Äänestys 4-1.

KHO 1998/1225 KHO:1998:27

Tuloverolain 47 §:n 1 momentin mukaan vastikkeetta saadun omaisuuden hankintamenoksi katsotaan perintö- ja lahjaverotuksessa käytetty verotusarvo. Perintö- ja lahjaverolain 9 §:n 1 momentin mukaan perintöveron perusteeksi pannaan se arvo, mikä omaisuudella oli verovelvollisuuden alkaessa. Perintö- ja lahjaverolain 9 §:n 2 ja 3 momentissa luetellaan eriä, jotka saadaan perintöverotusta toimitettaessa lukea perinnön arvon vähennykseksi. Perinnön arvosta saadaan muun ohella vähentää perinnönjättäjän puolison saaman perintökaaren 3 luvun 1a §:ssä tarkoitetun hallintaoikeuden arvo. Hallintaoikeuden arvo on perintöverotukseen liittyvä erillinen vähennyserä, joka otetaan huomioon perintöveroa laskettaessa ja vähennetään perilliselle tulevan omaisuuden arvosta eikä kiinteistön arvosta. Se ei vaikuta myöskään sen arvon vahvistamiseen, jota on pidettävä kiinteistön verotusarvona, minkä vuoksi hallintaoikeuden arvolla ei voitu pienentää kiinteistön hankintamenon määrää verotettavaa luovutusvoittoa tuloverolain 45 ja 46 §:n mukaan vahvistettaessa. Verovuosi 1994.

KHO 2000/2921 KHO:2000:59

Verovelvollinen oli saanut lahjaksi pörssiosakkeita. Lahjoituksista ei lahjojen arvon jäädessä alle verotettavan määrän ollut aikanaan annettu lahjaveroilmoituksia. Kun hän myi lahjaksi saamansa osakkeet, ei osakkeiden luovutusvoiton verotuksessa voinut tulla sovellettavaksi tuloverolain 47 §:n 1 momentin vastikkeetta saadun omaisuuden hankintamenoa koskeva säännös lahjoitusajankohdan arvon käyttämisestä, vaan lain 46 §:n 1 momentin hankintameno-olettamaa koskeva säännös. Verovuodet 1995-1997.

KHO 2002/581 KHO:2002:25

Vajaan kahden kuukauden kuluttua perinnönjättäjän kuolemasta vuonna 1999 myytyjen asuntoosakkeiden arvoksi perintöverotuksessa eli käyväksi arvoksi perinnönjättäjän kuolinhetkellä vahvistettiin osakkeiden myyntihinta. Myyntihinnasta tai pesän omaisuuden arvosta muutoinkaan ei vähennetty osakkeiden myyntikuluja. Äänestys 4-3.

KHO 2010/1639 KHO 2010:46

Verovelvollinen oli voittanut arpajaisverolain 2 §:ssä tarkoitetuissa arpajaisissa henkilöauton, jonka hän myi voiton luovutuspäivänä. Luovutushinnan ei ollut edes väitetty poikenneen auton käyvästä arvosta. Luovutusvoiton verotuksessa auton hankintamenona pidettiin voiton käypää arvoa voiton saantihetkellä, joten luovutuksesta ei syntynyt verotettavaa luovutusvoittoa. Ahvenanmaan hallintotuomioistuimen päätös, jolla luovutusvoitoksi oli vahvistettu luovutushinta vähennettynä 20 prosentin hankintameno-olettaman mukaisella määrällä, kumottiin. Verovuosi 2002.

Henkilöyhtiöön sijoitettu tai sieltä otettu omaisuus

KHO 1994/679 B 530

Verovelvollisen vuonna 1983 ostamaa huoneistoa oli käytetty vuodesta 1984 lukien verovelvollisen insinööritoimiston toimitilana. Osakkeet oli kirjattu kyseisen yksityisliikkeen käyttöomaisuudeksi. Kun yksityisliike muutettiin vuonna 1986 kommandiittiyhtiöksi, osakkeet siirrettiin kommandiittiyhtiön kirjanpitoon ja niiden perusteella hallittu huoneisto oli kommandiittiyhtiön käytössä. Verovelvollinen otti osakkeet yksityisottona kommandiittiyhtiöstä 15.12.1989 ja myi osakkeet samana päivänä. Osakkeiden katsottiin olleen elinkeinotulon verottamisesta annetun lain mukaista käyttöomaisuutta ja niiden myynnistä saatuun tuloon oli yksityiskäyttöönotosta huolimatta sovellettava mainitun lain säännöksiä. Verovuosi 1989.

KHO 2001/387 KHO:2001:11

Yleishyödyllinen yhteisö oli äänettömänä yhtiömiehenä pääomasijoitustoimintaa harjoittavassa kommandiittiyhtiössä. Kommandiittiyhtiön toiminta oli elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 1 §:ssä tarkoitettua elinkeinotoimintaa. Sen ainoa vastuunalainen yhtiömies oli osakeyhtiö, jonka sijoitus kommandiittiyhtiöön oli 0,5 prosenttia kommandiittiyhtiön kokonaispääomasta. Äänettöminä yhtiömiehinä tuli olemaan sijoitustoimintaa harjoittavia yhteisöjä, mukana myös yleishyödyllisinä pidettäviä yhteisöjä. Äänettömän yhtiömiehen vähimmäissijoitus oli 5 000 000 markkaa. Äänettömät yhtiömiehet eivät osallistuneet varsinaisten sijoituspäätösten tekemiseen. Kommandiittiyhtiön elinkeinotoiminnan tuloksesta sen äänettömänä yhtiömiehenä olevalle yleishyödylliselle yhteisölle jaettava tulo-osuus oli yleishyödyllisen yhteisön veronalaista elinkeinotuloa.

Ennakkoratkaisu yhteisön vuosilta 2000-2001 toimitettavia tuloverotuksia varten.

KVL 1999/154

A oli X Oy:n ainoa osakas. Hän oli myös ainoana vastuunalaisena yhtiömiehenä Ky:ssä, johon hän oli sijoittanut työpanoksensa. Äänettömän yhtiömiehen panos oli 20 000 mk. Ky harjoitti elinkeinotoimintaa ja sen omaisuus koostui kahdesta puhelinosakkeesta. X Oy oli antanut Ky:lle 23.12.1997, 8.1.1998 ja helmikuussa 1998 rahalainaa yhteensä 190 000 mk. Yhtiömiehet päättivät purkaa Ky:n. Alkuperäisen yhtiösopimuksen mukaan yhtiön purkautuessa kaikkien velkojen ja kulujen maksun jälkeen jäävät varat jaettaisiin siten, että sen jälkeen kun äänettömän yhtiömiehen panos on suoritettu, loppu jäisi vastuunalaiselle yhtiömiehelle. Yhtiömiesten tarkoituksena oli purkaa yhtiö kuitenkin siten, että purkuhetkellä olevista varoista ensin palautettaisiin äänettömälle yhtiömiehelle hänen maksamansa panos ja sen jälkeen jäljellä olevat varat ja velat siirtyisivät vastuunalaiselle yhtiömiehelle. Yhtiösopimusta oli muutettu ennen purkamista tätä vastaavaksi. Ky:n purkautumisen katsottiin verotuksessa tapahtuvan sinä päivänä, jona yhtiömiehet allekirjoitettuaan yhtiön purkusopimuksen jakoivat yhtiön varat ja velat. Äänettömälle yhtiömiehelle ei syntynyt luovutusvoittoa tai -tappiota, kun hän sai jako-osuutena yhtiöön sijoittamansa pääomapanoksen takaisin. Vastuunalaisen yhtiömiehen verotuksessa hänelle purussa siirtyvien puhelinosakkeiden hankintamenoksi katsottiin sama määrä, joka luettaisiin Ky:n verotuksessa EVL 51 d §:n mukaisesti luovutushinnaksi. Vastuunalaiselle yhtiömiehelle Ky:n purussa siirtyvät rahalainat X Oy:ltä olivat sellaisia rahalainoja, joita tarkoitetaan TVL 42 §:n 4 momentissa, eli ne oli vähennettävä vastuunalaisen yhtiömiehen osakkeiden matemaattisesta arvosta ennen osingon pääomatulo-osuuden laskentaa. Vastuunalaiselle yhtiömiehelle Ky:n purussa siirtyvät rahalainat X Oy:ltä eivät olleet miltään osin sellaisia osakeyhtiöstä verovuonna saatuja osakaslainoja, kuin TVL 53 a §:ssä tarkoitetaan. Verovuosi 1999 ja verovuosi 2000. (Ei muutosta. KHO 2000/1827).

Hankintameno-olettama

KHO 1989/2515 B 532

A oli vuonna 1986 myynyt omakotitalokiinteistön, johon hän vuosina 1983 ja 1984 oli rakentanut omakotitalon, 410 000 markalla. Verolautakunta lisäsi A:n tuloon satunnaisena myyntivoittona, kun tositteisiin perustuvaa selvitystä kiinteistön todellisesta hankintamenosta ei oltu esitetty, 50 prosentin hankintameno-olettama huomioon ottaen 205 000 markkaa. Lääninoi-

keus arvioi asiassa saadun selvityksen perusteella kiinteistön hankintamenon ja alensi satunnaisen myyntivoiton 60 000 markkaan. Veronsaajat vaativat valituksissaan verolautakunnan toimittaman satunnaisen myyntivoiton verotuksen saattamista voimaan, koska A ei ollut esittänyt tositteellista selvitystä kiinteistön todellisesta hankintamenosta. KHO katsoi, A:n luotettavasti osoittaneen, että kiinteistön todellinen hankintameno oli ollut suurempi kuin 50 prosenttia kiinteistön luovutushinnasta. Tämän vuoksi ja kun ei oltu väitettykään, että lääninoikeuden 60 000 markaksi arvioima satunnaisen myyntivoiton määrä olisi ollut liian alhainen, KHO pysytti lääninoikeuden päätöksen. Verovuosi 1986.

Voiton hankkimisesta aiheutuneet menot

KHO 1985/5495

Verovelvollinen oli myynyt alle 5 vuotta omistamansa osakkeet. Myyntivoiton määrästä voitiin vähentää voiton hankkimisesta johtuneina menoina toimitusmaksu, luottovarausprovisio ja leimavero, jotka pankki oli perinyt osakkeiden ostamista varten otettua lainaa nostettaessa. Verovuosi 1982. (Vrt. KHO 1991 B 536, jossa mainitut menot olivat vähennyskelpoisia tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneina menoina verovelvollisen henkilökohtaisesta tulosta.)

Luovutushinta

KHO 1993/188 B 526

Kun verovelvollinen myi alihintaan tontin perustamalleen osakeyhtiölle, jonka toimesta tontille rakennettiin verovelvollisen käyttöön tullut asuinrakennus, satunnaista myyntivoittoa määriteltäessä tontin luovutushintana ei voitu käyttää kauppahintaa korkeampaa tontin käypää arvoa. Verovuosi 1988. Äänestys 4-1.

KHO 1994/5101 B 536

Verovelvollinen oli myynyt asunto-osakkeet ostajille, jotka suorittivat kauppahinnan pankilta saamallaan lainalla. Verovelvollinen talletti osan kauppahinnasta määräaikaistilille, jonka hän panttasi pankille tämän osakkeiden ostajille kauppahinnan maksamiseksi antamien velkojen vakuudeksi. Ostajien jätettyä velkansa maksamatta pankki käytti panttina olleen määräaikaistalletuksen ostajien velkojen suoritukseksi. Katsottiin, ettei määräaikaistalletuksen pääomaa eikä korkoa voitu ottaa kauppahinnan vähennyksenä huomioon satunnaisen myyntivoiton määrää vahvistettaessa. Verovuosi 1991. Äänestys 4-3.

KHO 1996/1641 B 519

A oli 1.8.1990 yhdessä sisarensa kanssa myynyt omistamansa B Oy:n osakkeet 10.350.000 markan kauppahinnalla C Oy:lle. C Oy:n suorittamasta kauppahinnasta A oli tallettanut 5 miljoonaa markkaa kahden vuoden määräaikaistilille. Talletus oli pantattu pankille C Oy:lle kaupan rahoittamiseksi myönnetyn lainan vakuudeksi. C Oy:n mentyä konkurssiin pankki oli vuonna 1992 käyttänyt talletuksen korkoineen C Oy:n luoton suoritukseksi. A:n katsottiin verovuonna 1990 saaneen veronalaisena tulona pidettävän omaisuuden luovutusvoiton. Verovuosi 1990. Äänestys 4-3.

Alihintainen kauppa

KHO 2002/513 KHO:2002:24

Vanhemmat olivat myyneet tyttärelleen osakehuoneiston hinnalla, joka jonkin verran alitti sen hankintamenon. Vanhempien ei katsottu ennakkoperinnässä saavan luovutusvoittoa kaupan johdosta, vaikka kauppahinta alitti käyvän arvon ja tytärtä oli verotettu kaupan perusteella lahjasta. Verovuosi 2000. Äänestys 4-3.

Syytinki

KHO 1978/925

Kiinteistönkaupassa pidätetty eläkkeen luonteinen asumisoikeus lisättiin pääomitettuna kiinteistön luovutushintaan satunnaisen myyntivoiton määrää laskettaessa. Verovuosi 1975.

Metsäkiinteistön myynti

Luovutushintaan lisättävät erät

KHO 1988/5186

A osti vuonna 1982 maatilan, myi tilalta puutavaraa vuonna 1983 ja myi tilan vuonna 1984.

Verolautakunta lisäsi myyntivoittoa laskiessaan myyntihintaan myydyn puutavaran kantohinnan vähennettynä vuoden 1983 metsän puhtaalla tuotolla. A:n valituksesta lääninoikeus oikaisi verotusta siten, että myyntivoiton määrää laskettaessa myydyn puutavaran kantoarvosta vähennettiin vuosien 1982-1984 metsän puhtaat tuotot. Tarkastusasiamies valituksessaan vaati verotusta oikaistavaksi siten, että puutavaran myyntitulosta oli vähennettävä vain hakkuuvuoden ja sitä edeltäneen vuoden eli vuosien 1982 ja 1983 metsän puhtaat tuotot. KHO pysytti lääninoikeuden päätöksen. Verovuosi 1984.

KHO 2002/2174

Tuloverolain 46 §:n 7 momentin mukaista luovutusvoittoa laskettaessa luovutushintaan lisättävällä kiinteistöltä erikseen luovutettavaksi hakatun puutavaran kantoarvosta vähennettävällä ″verotetulla metsätalouden puhtaalla tuotolla″ tarkoitettiin maatilatalouden tuloverolain 11 §:n 1 momentin mukaista puhdasta tuottoa, josta ei ollut vähennetty maatilatalouden tuloverolain 13 §:n 1 momentin mukaisia verovelvolliskohtaisia vähennyksiä. Verovuosi 1998. Äänestys 4-1.

KVL 1994/212

Kuolinpesän jakamisen jälkeen osakkaiden saamaan metsäkiinteistön myyntihintaan ei ollut lisättävä kuolinpesän saamia pinta-alaverotuksen mukaan verotettuja puunmyyntituloja kiinteistön luovutusvuodelta ja viideltä aikaisemmalta vuodelta. Verovuosi 1994 ja verovuosi 1995.

KVL 1994/330

Hakijan tarkoituksena oli myydä yli kymmenen vuotta omistamansa maatila veljelleen. Maatilan metsiin sovellettiin maatilatalouden tuloverolain mukaista pinta- alaverotusta. Kauppakirjaluonnoksen mukainen kauppahinta oli 2 470 000 markkaa. Omistus- ja hallintaoikeus myytäviin tiloihin oli tarkoitus siirtyä kauppakirjaluonnoksen mukaisesti ostajalle 1.1.1995. Kauppakirjassa oli lisäksi ehto, että myyjällä oli oikeus hakkauttaa puuta myymiltään tiloilta 600 000 markan edestä 31.12.1995 mennessä. Metsänhakkuuoikeuden arvoa pidettiin osana tilojen kauppahintaa ja se tuli ottaa huomioon luovutusvoittoa laskettaessa. Koska hakija oli kuitenkin omistanut tilat yli kymmenen vuotta ja luovutus tapahtui hakijan veljelle, luovutusvoittoa ei pidetty tuloverolain 48 §:n 1 momentin 3 kohdan perusteella veronalaisena tulona. Verovuosi 1994 ja verovuosi 1995.

KHO 1995/5230 B 501

Puunjalostusteollisuutta harjoittavan yhtiön verovuosina 1989 ja 1990 luovuttamat metsäkiinteistöt, joilta hakattua puutavaraa yhtiö oli käyttänyt elinkeinotoiminnassaan raaka-aineena, olivat olleet yhtiön käyttöomaisuutta. Yhtiön metsäkiinteistöjen luovutukseen oli sovellettava elinkeinotulon verottamisesta annetun lain säännöksiä eikä tulo- ja varallisuusverolain luovutusvoiton verottamista koskevia säännöksiä. Kun otettiin huomioon tulo- ja varallisuusverolain 2 §:n säännös, jonka mukaan elinkeinotoiminnan tuloksen vahvistamisesta on säädetty erikseen, metsäkiinteistöjen luovutushintaan ei voitu lisätä tulo- ja varallisuusverolain 70 §:n 2 momentin nojalla kiinteistöltä hakatun puutavaran tai kiinteistön luovutuksessa pidätetyn hakkuuoikeuden kantoarvoa. Verovuosi 1989. Verovuosi 1990.

Henkilöyhtiön osuuden luovutus

KHO 1979/2805 II 588

Henkilön myytyä osuutensa avoimessa yhtiössä otettiin satunnaisen myyntivoiton määrää vahvistettaessa huomioon hankintamenona alkupääomasijoituksen lisäksi jakamattomana voitto-osuutena yhtiöön sijoitettu määrä. Verovuosi 1973.

KHO 1980/1124 II 576

Verotuksessa oli avoin yhtiö VerotusL 56 §:n nojalla purettu ja sen tulo lisätty toisen yhtiömiehen verotettavaan tuloon. Yhtiömiehet myivät yhtiöosuutensa samanaikaisesti. KHO katsoi, että osuuksien luovutuksiin oli sovellettava TVL 21 §:n säännöksiä ja ettei yhtiön eikä yhtiön tulosta henkilökohtaisesti verovelvolliseksi katsotun yhtiömiehen tuloon ollut niin ollen lisättävä kauppahinnan ja yhtiön irtaimen käyttöomaisuuden hankintamenon poistamattoman osan erotusta. Verovuosi 1975.

KHO 1980/2545 A

Kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies oli luopunut osuudestaan tuohon runsaat kaksi vuotta aikaisemmin perustettuun yhtiöön toisen vastuunalaisen yhtiömiehen hyväksi tämän maksamaa rahakorvausta vastaan. Osuuden luovutuksesta saatua veronalaista satunnaista myyntivoittoa laskettaessa oli lääninoikeudessa otettu vähennyksenä huomioon yhtiömiehen pääomapanos yhtiöön sekä hänen osuutensa viimeksi päättyneen tilikauden jakamattomista voittovaroista. Vaatimus, että vähennykseksi oli luettava myös hänen osuutensa vaihto-omaisuuden aliarvostukseen sisältyneistä jakamattomista voittovaroista, hylättiin. Verovuosi 1971.

KHO 1989/4198 B 529

Verovelvollinen oli ollut vastuunalaisena yhtiömiehenä vuonna 1980 perustetussa kommandiittiyhtiössä. Verotuksissa yhtiön ei ollut katsottu harjoittaneen liiketoimintaa ja yhtiön nimissä ilmoitettu tulo ja varallisuus oli verotettu vastuunalaisen yhtiömiehen tulona ja varallisuutena. Tammikuussa 1984 muiden yhtiömiesten kanssa tekemällään sopimuksella verovelvollinen luopui yhtiöosuudestaan. Rahaa verovelvollinen ei luopumisen yhteydessä saanut, mutta yhtiömiehet sopivat, että verovelvollinen ottaa yhtiöstä yksityisottona yhtiön omistamat asunto-osakkeet ja auton, sekä ottaa vastattavakseen yhtiön asunto-osakkeisiin kohdistuvasta lainasta. Luopuminen oli katsottava vastikkeelliseksi luovutukseksi, joka oli verotettava satunnaisena myyntivoittona, kun verovelvollinen ei ollut omistanut yhtiöosuutta viittä vuotta. Yhtiöosuudesta vastikkeeksi saadut asunto-osakkeet, niihin kohdistuvalla lainalla vähennettynä, ja auto oli satunnaisen myyntivoiton määrää laskettaessa arvostettava käypään arvoon. Luovutushintaan vaikuttivat myös verovelvollisen voitto-osuudet ylittävät yksityisotot. Verovuosi 1984.

KHO 1989/901 B 531

Kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies oli myynyt osuutensa yhtiössä. Satunnaisen myyntivoiton määrää laskettaessa oli osuuden hankintamenona otettava huomioon yhtiömiehen alkupääomasijoitus vähennettynä hänen yhtiön toiminta-aikana tekemien yksityisottojen määrällä siltä osin kuin ne ylittivät yhtiön voittojen yhteismäärän, mihin ei tullut sisällyttää äänettömien yhtiömiesten voitto-osuuksia. Verovuosi 1985.

KHO 1995/474 B 526

A myi 1.11.1991 päivätyllä kauppakirjalla 250.000 markalla yhtiöosuutensa autokoulutoimintaa harjoittavasta avoimesta yhtiöstä. A oli saanut lääninhallitukselta luvan autokoulutoiminnan harjoittamiseen 10.2.1986 ja aloittanut toiminnan 21.4.1986. Yksityisliike oli muutettu 1.3.1987 avoimeksi yhtiöksi, jolloin A oli sijoittanut avoimeen yhtiöön kirjanpidon jatkuvuusperiaatetta noudattaen yksityisliikkeensä varoineen ja velkoineen.

Yhtiöosuuden omistusaika oli laskettava avoimen yhtiön perustamisesta eikä siitä, kun toiminta oli aloitettu yksityisliikkeenä. A:n oli siten katsottava omistaneen yhtiöosuutensa enemmän kuin neljä, mutta vähemmän kuin viisi vuotta. A:n tuloon satunnaisena myyntivoittona oli luettava, kun hankintamenona vähennettiin 50 prosenttia ja veronalainen osuus luovutusvoitosta oli 80 prosenttia, 100.000 markkaa. Verovuosi 1991.

KHO 1995/1576

A oli myynyt kommandiittiyhtiön vastuunalaisen yhtiömiehen osuuden. Verolautakunta oli omaisuuden luovutusvoittoa laskiessaan lisännyt yhtiömiesosuuden myyntihintaan kommandiittiyhtiön negatiivisen oman pääoman määrän myyntihetkellä. Lääninoikeus katsoi, että tilikauden nostamattomat voittovarat voitiin ottaa huomioon yhtiömiesosuuden hankintamenoa kasvattavana eränä. Koska hankintamenoksi luettavan määrän ja voiton hankkimisesta olleiden menojen yhteismäärää ei ollut näytetty hankintameno-olettamana vähennettyä määrää suuremmaksi, lääninoikeus hylkäsi A:n valituksen. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että yhtiömiesosuuden myyntihetkeen kertyneet nostamattomat voittovarat oli luettava myyntihintaan lisätyn negatiivisen oman pääoman vähennykseksi, kumosi lääninoikeuden päätöksen ja palautti asian lääninoikeudelle uudelleen käsiteltäväksi. Verovuosi 1989.

KHO 2004/1954, 2004:78

A ja B perustivat vuonna 1984 avoimen yhtiön,

jossa kummankin yhtiömiehen osuus oli puolet. B luopui yhtiömiesosuudestaan vuonna 1993, minkä jälkeen avoin yhtiö muutettiin kommandiittiyhtiöksi, jonka ainoaksi vastuunalaiseksi yhtiömieheksi tuli A. Kun A myi vuonna 1997 yhtiömiesosuutensa luovutuksesta saadun voiton määrä tuli laskea erikseen siten, että vuonna 1984 A:n hankkiman alkuperäisen yhtiöosuuden osalta sovellettiin 50 prosentin hankintamenoolettamaa ja vuonna 1993 A:n omistukseen tulleen puoliosuuden osalta todellista hankintamenoa. Verovuosi 1997. Äänestys 5-3.

KHO 2005/2836, 2005:68

A oli B Ky:n ainoa vastuunalainen yhtiömies 1.9.1999 saakka, jolloin C Oy tuli toiseksi vastuunalaiseksi yhtiömieheksi. Uuden yhtiösopimuksen mukaan A:n vastuunalainen yhtiömiesosuus oli 10 prosenttia ja pääomapanos 10 000 markkaa sekä C Oy:n vastuunalainen yhtiömiesosuus 90 prosenttia ja pääomapanos 800 000 markkaa. Kun C Oy tuli B Ky:n vastuunalaiseksi yhtiömieheksi päätettiin, että 800 000 markan pääomapanoksella kuitataan C Oy:n saamisia B Ky:ltä. A:n vuotuisten voitto-osuuksien ja yhtiöön tekemien sijoitusten yhteismäärän ylittävien yksityisottojen vuoksi B Ky:n oma pääoma oli tilikauden 1.7.1998 - 30.6.1999 päättyessä 994 513 markkaa negatiivinen. Verotuksen oikaisulautakunta katsoi veroasiamiehen vaatimuksesta A:n luovuttaneen 90 prosentin osuuden yhtiömiesosuudestaan ja saaneen osuuden luovutuksesta luovutusvoittoa 888 761 markkaa. Hallinto-oikeus hylkäsi A:n luovutusvoiton poistamista koskevan valituksen lausuen muun muassa, että luovutusvoiton määräksi tuli vahvistaa A:n luovuttamaa osuutta vastaavasti hänen yksityisottonsa siltä osin kuin ne ovat yhteensä ylittäneet hänen vuotuisten voitto-osuuksiensa ja yhtiöön tekemiensä sijoitusten yhteismäärän. Korkein hallinto-oikeus pysytti hallinto-oikeuden päätöksen. Verovuosi 1999. Äänestys 3-2. Tuloverolaki 45 § ja 46 § 4 mom.

KHO 2010/2024 KHO 2010:54

A oli ollut vuodesta 1991 lähtien avoimen yhtiön toisena vastuunalaisena yhtiömiehenä. Hän lahjoitti vuonna 1999 yhtiömiesosuutensa pojalleen ja tyttärensä puolisolle. Lahjoitettaessa A:n yksityistili oli negatiivinen 65 241 markkaa, millä määrällä A:n yksityisotot hänen yhtiömiesaikanaan olivat ylittäneet A:n yksityissijoitusten ja voitto-osuuksien yhteismäärän. A:n pääomatulona voitiin verottaa yhtiömiesosuuden luovutuksesta saatuna voittona 65 241 markkaa. Verovuosi 1999.

Osakkeet ja merkintäoikeudet

KHO 1984/1948 II 581

A, B, C ja D olivat vuonna 1966 perustaneet avoimen yhtiön. C:n kuoltua vuonna 1977 muut olivat perineet hänen osuutensa yhtiöstä. D oli puolestaan vuonna 1980 myynyt osuutensa yhtiöstä A:lle ja B:lle. Nämä aikoivat nyt myydä samalle ostajalle kumpikin kolmanneksen yhtiöstä. Myyntivoitosta verovapaata oli kummankin kohdalta se määrä, joka vastasi hänen perintönä saamansa ja muutoin yli 5 vuotta hänen omanaan olleen osuuden suhdetta koko hänen ennen myyntiä omistamaansa osuuteen. Ennakkotieto. Verovuodet 1983 ja 1984.

KVL 1995/154

Hakija aikoi ryhtyä harjoittamaan ns. osakelainausta, jolloin osakkeiden omistaja lainaisi osakkeitaan määräajaksi lainaksiottajalle, joka saisi osakkeisiin täyden omistus- ja hallintaoikeuden. Lainaksiottaja sitoutuisi palauttamaan vastaavat osakkeet laina-ajan päättyessä. Korvaukseksi lainasta lainaksiottaja maksaisi lainaksiantajalle laina-aikaan sidotun korvauksen (preemion). Lainaksiottaja voisi luovuttaa osakkeet edelleen. Lainaksiantoa oli käsiteltävä verotuksessa luovutuksena. Osakkeiden veronalaisena luovutushintana pidettiin osakkeiden käypää arvoa luovutushetkellä. Lainaksiantajalle syntyi osakkeiden käyvän arvon suuruinen saaminen. Kun osakkeet palautettiin lainaksiantajalle, hänelle katsottiin muodostuvan uusi saanto. Palautettujen osakkeiden hankintamenona pidettiin lainaushetkellä syntyneen saamisen arvoa. Lainaksiottajan verotuksessa lainattujen osakkeiden hankintamenona oli pidettävä niiden käypää arvoa lainaksiottohetkellä. Tätä samaa käypää arvoa pidettiin lainaksiottajan veronalaisena luovutushintana hänen palauttaessaan osakkeet lainaksiantajalle. Lainaksiottajan luovuttaessa lainausaikana osakkeet kolmannelle, hänen veronalaista tuloaan oli osakkeiden luovutushinta. Lainaksiottajan hankkiessa palauttamista varten

luovutettuja osakkeita vastaavat osakkeet, näiden osakkeiden hankinnasta johtunut meno oli verotuksessa vähennyskelpoinen hankintameno. Lainauksesta maksettava korvaus oli lainaksiantajan verotuksessa veronalaista tuloa ja lainaksiottajan verotuksessa vähennyskelpoista menoa. Verovuosi 1995. EVL 4, 5.1, 7, 8 §. Julkaisemattomassa päätöksessään 1996/1266 KHO pysytti KVL:n päätöksen.

KVL 2005/20

X Oyj jakoi osinkoa in natura Y Oy:n osakkeina. Saadun osingon määräksi osakkaana olevan A:n verotuksessa katsottiin hänen saamiensa Y Oy:n osakkeiden käypä arvo sillä hetkellä, jolloin osinko oli nostettavissa. Jos A luovutti osinkona saamansa Y Oy:n osakkeet, niiden hankintamenona hänen verotuksessaan pidettiin edellä tarkoitettua arvoa. Sillä seikalla, että vain osa saadun osingon määrästä luettiin TVL 33a §:n nojalla A:n veronalaiseksi tuloksi, ei ollut vaikutusta osinkoina saatujen osakkeiden hankintamenon määrään. Ennakkoratkaisu vuodelle 2005.

Ei muutosta KHO 28.10.05 T 2765

Aikaisempaan omistukseen perustuva saanto

KHO 1976/211

Uudessa osakeannissa aikaisemman osakkeenomistuksen perusteella vuonna 1969 nimellisarvoonsa merkityt osakkeet katsottiin hankitun uuteen osakemerkintään verrattavalla vastikkeellisella saannolla, kun osakepääoma tuolloin korotettiin 25 kertaiseksi yhtiössä, jolla ei ollut ollut varsinaista toimintaa 1.12.1959-31.12.1968 välisenä aikana ja jonka ainoat varat muodosti pääosakkeenomistajalle annettu laina. Uusien osakkeiden omistusaika laskettiin siis niiden merkintäpäivästä. Verovuosi 1972.

KHO 1987/1886 B 571

Pankilla oli 2.-13.6.1986 tarjousosakeanti, jossa osakkeenomistajana 20.5.1986 ollut saattoi tehdä omistamiensa osakkeiden lukumäärästä riippumatta tarjouksen haluamastaan, sadalla jaollisesta osakemäärästä. Tarjousten perusteella pankin hallintoneuvosto päätti 24.6.1986 osakepääoman lopullisen korotuksen ja osakkeiden määrästä sekä osakkeen merkintähinnasta. Vaikka osakemerkinnän saattoi tehdä vain osakkeenomistaja, niin koska merkintä ei muutoin riippunut siitä, minkä määrän tarjousmerkinnän tehnyt oli ennestään omistanut pankin osakkeita, osakkeet katsottiin kokonaisuudessaan hankituiksi 24.6.1986 eli sinä päivänä, jona pankki hyväksyi merkintätarjouksen. Ennakkotieto. Verovuosi 1986 ja 1987.

KHO 1988/4961 B 545

Vuonna 1982 perustetun osakeyhtiön osakepääoma oli 16 000 mk. Yhtiöllä ei ollut varsinaista toimintaa ennen vuotta 1986, jolloin yhtiö osti kiinteistön, jonka tiloja yhtiö ryhtyi vuokraamaan ulkopuolisille. Oston rahoittamiseksi yhtiön osakepääomaa korotettiin 1 000 000 mk:aan vuonna 1986. Perustajaosakkaan myydessä vuonna 1988 myös osakepääoman korotuksessa merkitsemänsä osakkeet, niiden omistusaika oli luettava yhtiön perustamisesta vuonna 1982 eikä satunnaisen myyntivoiton verotus sitten tullut kysymykseen. Ennakkotieto. Verovuosi 1988.

KVL 2000/36

A Oy oli perustettu jatkamaan kaupungin puhelinlaitoksen harjoittamaa toimintaa. Kaupunki oli myynyt yhtiölle puhelinlaitosliiketoimintaan liittyvät varat ja velat yhtiön perustamisen yhteydessä. Sen jälkeen A Oy oli toimeenpannut suunnatun osakeannin, jossa vuokraliittymän haltijat saivat merkitä yhtiön osakkeita vuokraliittymäsopimusta vastaan. A Oy aiottiin seuraavaksi sulauttaa B Oy:öön. A Oy:n osakkeenomistajat tulivat saamaan sulautumisvastikkeena vastaanottavan yhtiön liikkeeseen laskemia uusia osakkeita omistusosuuksiensa mukaisessa suhteessa. Jos henkilö H sittemmin myisi sulautumisvastikkeena saamansa B Oy:n osakkeen, osakkeen hankinta-ajankohtana pidettiin tuloverolaissa tarkoitetun luovutusvoiton laskennassa sitä hetkeä, jolloin H oli merkinnyt A Oy:n osakkeen suunnatussa osakeannissa vuokraliittymää vastaan. Verovuosi 2001.

Joukkovelkakirjalainat

KHO 1986/5698 B 560

Joukkovelkakirjalaina (ns. nollakorkolaina),

jonka laina-aika oli 10 vuotta ja emissiokurssi 55 %, maksettiin takaisin siten, että joukkovelkakirjoista suoritettiin vuosittain niihin liittyviä kuponkeja vastaan 10 % nimellisarvosta. Merkitsijän katsottiin saavan veronalaista korkotuloa siltä osin kuin kuponkien lunastushinta ylitti niiden suhteellisen osuuden velkakirjojen hankintahinnasta eli emissiohinnasta. Korko oli sen verovuoden tuloa, jolloin kuponki lunastettiin. Korkotulon perusteella voitiin tehdä omaisuustulovähennys.

KHO 1999/1821

Yhtiön oli toimitettava ennakonpidätys nollakorkoisten haltijavelkakirjojen ja obligaatioiden korkotuoton määrästä ostaessaan mainitunlaisen velkakirjan luonnolliselta henkilöltä ennen laina-ajan päättymistä ja lunastaessaan sen velkakirjan haltijana olevalta luonnolliselta henkilöltä laina-ajan päättyessä.

KVL 1994/71

Verovelvollinen ei saanut tulonhankkimismenona vähentää joukkovelkakirjalainan velkakirjasta maksamaansa velkakirjan arvonnousua. Velkakirjasta maksamansa ostohinnan, maksamallaan jälkimarkkinahyvityksellä vähennettynä, verovelvollinen sai vähentää velkakirjan hankintamenona velkakirjan luovutuksen yhteydessä. Verovuosi 1994.

KVL 2001/92

Pankki oli laskenut liikkeelle joukkovelkakirjalainan. Velkakirjan emissiokurssi oli 130%. Lainalle ei maksettu vuotuista korkoa. Takaisinmaksupäivänä kolmen vuoden päästä pankki maksoi sijoittajalle velkakirjan nimellisarvon ja hyvityksen, joka määräytyi Dow Jones STOXX 50 SM indeksin mukaisesti. Joukkovelkakirjalainan ehtojen mukaan lainaa merkittäessä oli suoritettava merkintäpalkkio, jonka suuruus oli 1,5% velkakirjan nimellisarvosta. Emissiokurssin perusteella määräytyvä merkintähinta, joka ylitti velkakirjan nimellisarvon, katsottiin velkakirjan hankintamenoksi. Kun sijoittaja luovutti velkakirjan tai pankki maksoi takaisin velkakirjan nimellisarvon, sijoittaja sai vähentää velkakirjan luovutushinnasta velkakirjan hankintamenon poistamatta olevan osan. Jos velkakirjaa luovutettaessa syntyi tappiota, sijoittaja sai vähentää luovutustappion TVL 50,1 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Sijoittaja ei saanut vähentää merkintäpalkkiota pääomatulon hankkimisesta johtuneena kuluna, vaan palkkio oli osa velkakirjan hankintamenoa. Ennakkoratkaisu vuosille 2001- 2003.

KVL 2003/87

Ulkomainen pankki, jolla ei ollut Suomessa sivukonttoria tai muuta kiinteää toimipaikkaa, aikoi laskea liikkeeseen osakesidonnaisen joukkovelkakirjalainan. Lainan emissiokurssi vastasi lainan nimellisarvoa. Lainalle ei maksettu kuponkikorkoa, vaan lainan takaisinmaksun yhteydessä velkakirjan haltijalle maksettiin pääoman palauttamisen lisäksi lisätuotto siten, että lainan lunastushinta oli enintään 175 %:a ja vähintään 100 %:a nimellisarvosta. Tuotto pieneni jokaista lainaehdoissa määriteltyä osaketta kohden 5 %:a, jos osakkeen pörssikurssi lainan takaisinmaksuajankohtana alitti osakkeen markkinahinnan lainan liikkeeseenlaskuhetkellä. Suomessa lainaa markkinoi ja ostositoumuksia otti vastaan suomalainen sijoituspalveluyritys. Lunastusprosessissa käytettiin maksaja-agenttina suomalaista pankkia. A, joka oli Suomessa yleisesti verovelvollinen, aikoi merkitä yhden velkakirjan. Lainan takaisinmaksun yhteydessä lunastushintaan sisältyvän tuoton katsottiin rinnastuvan indeksihyvitykseen ja A:n saamaa tuottoa tuli verotuksessa käsitellä veronalaisena pääomatulona tuloverolain 33 §:n 1 momentin mukaisesti. Kun lainan liikkeeseenlaskija oli ulkomainen, tuottoa ei pidetty korkotulon lähdeverosta annetun lain edellyttämällä tavalla Suomesta saatuna, eikä tuotosta näin ollen voitu periä korkotulon lähdeveroa. Mikäli joukkovelkakirjalaina myytiin juoksuajan kuluessa, luovutus käsiteltiin verotuksessa luovutusvoittoa koskevien säännösten mukaisesti erottamatta laskennallista tuottoa vastaavaa osuutta jälkimarkkinahyvitykseksi. Ennakkoratkaisu vuodelle 2003.

Vaihtovelkakirjat

KHO 1992/3752

Jos A luovuttaa käytännössä optiolainana pidettävän joukkovelkakirjalainan lainaosan ennen lainaehdoissa sovittua eräpäivää X Oy:lle, toimenpidettä ei pidetä lainan ennenaikaisena takaisinmaksuna, vaan luovutuksena, johon sovelletaan

luovutusvoittojen verottamisesta koskevia säännöksiä. Verovuosi 1991. Verovuosi 1992.

KVL 2000/57

Suomalainen henkilö A oli merkinnyt ruotsalaisen X Ab:n vaihtovelkakirjalainaa. X Ab:n vaihtovelkakirjalainan haltijalla oli oikeus vaatia velkakirjansa vaihtamista X Ab:n uusiin osakkeisiin. Kulloinkin vaihdettavan lainasaatavan yhteenlaskettua nimellisarvoa vastaan annettiin uusia osakkeita vaihtokurssin osoittama määrä. Mikäli velkakirjojen nimellisarvo ei ollut jaettavissa tasan vaihtokurssin mukaisesti, ylimenevää määrää ei maksettu. Jos A vaihtoi omistamansa X Ab:n vaihtovelkakirjan X Ab:n osakkeisiin vaihtovelkakirjalainan ehtojen mukaisesti, vaihto ei ollut tuloverolain 45 §:ssä tarkoitettu luovutus. Verovuosi 2000.

Sijoitusrahasto-osuus

KHO 2000/862

Jos verovelvollinen vaihtaa kokonaan tai osittain omistamansa sijoitusrahastoyhtiön hallinnoiman sijoitusrahaston tuotto- tai kasvuosuuden toiseen saman sijoitusrahastoyhtiön hallinnoiman sijoitusrahaston tuotto- tai kasvuosuuteen, kysymyksessä on luovutus, josta saatu voitto on verovelvollisen veronalaista pääomatuloa. Verovuodet 1999-2001.

KHO 2004/3346, KHO 2004:112

Kun Luxemburgissa asuvat SICAV-rahastot sulautettiin, sulautumiseen ei sovellettu elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 §:n 2momenttia. SICAV-rahastojen sulautumiseen voitiin soveltaa elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 b §:n 4 momentista ilmenevää periaatetta. Kun Suomessa asuva henkilö ja yhtiö olivat osuudenomistajia sulautuvassa Luxemburgiin rekisteröidyssä SICAV-rahastossa, sulautuvan SICAV-rahaston osuuksien vaihtamista vastaanottavan SICAV-rahaston osuuksiin ei pidetty luovutuksena, joka realisoisi luovutusvoiton tai -tappion mainitun henkilön ja yhtiön verotuksessa. Ennakkoratkaisu verovuosille 2002 ja 2003.

KHO 2009/1010

A omisti luxemburgilaisen vaihtuvapääomaisen SICAV-rahastoyhtiön hallinnoimien alarahaston osakkeita. SICAV-rahastoyhtiön kullakin alarahastolla oli oma osakesarjansa. Kullakin osakesarjalla oli oikeus tiettyyn alarahastoon kuuluvaan varallisuuteen. Kun A vaihtoi alarahaston osakkeita toisen saman rahastoyhtiön hallinnoiman alarahaston osakkeisiin, vaihdossa saatujen osakkeiden oikeudet kohdistuivat eri varallisuuteen kuin aikaisemmin omistetut osakkeet. Osakkeiden vaihto alarahastosta toiseen alarahastoon oli tuloverolain 45 §:ssä tarkoitettu luovutus. Ennakkoratkaisu vuosille 2008 ja 2009.

KVL 1998/102

Rahastoyhtiö A Oy oli sijoitusrahastolain tarkoittama rahastoyhtiö, joka hallinnoi useita sijoitusrahastoja. Niistä osa oli tyypiltään kasvurahastoja ja osa tuottorahastoja. Rahastoyhtiö A Oy:n hallitus oli vuonna 1997 muuttanut sijoitusrahastojen sääntöjä sijoitusrahastolain (583/96) 22 §:n sallimalla tavalla siten, että sille oli annettu oikeus milloin tahansa päättää, että rahastossa on myös toista rahasto-osuustyyppiä eli kasvu- tai tuotto-osuuksia. Hallitus voisi samalla päättää, että rahasto-osuuden omistajilla on oikeus vaihtaa nykyinen tuotto-osuutensa saman sijoitusrahaston kasvuosuuteen tai päin vastoin, jolloin omistajat saisivat omistamaansa osuutta vastaavan uuden sarjan mukaisen osuuden. X:lle ei syntynyt veronalaista tuloa, jos Rahastoyhtiö A Oy:n hallitus teki tällaisen päätöksen, ja X päätti vaihtaa A-sarjaisen tuotto-osuuden kokonaan tai osittain saman sijoitusrahaston B-sarjaiseksi kasvuosuudeksi tai vastaavasti B-sarjaisen kasvu-osuuden kokonaan tai osittain saman sijoitusrahaston A-sarjaiseksi tuotto-osuudeksi. X:lle ei syntynyt myöskään veronalaista tuloa, jos hän sijoitusrahastojen sääntöjen ja Rahastoyhtiö A Oy:n hallituksen päätöksen mukaan tulevaisuudessa useamman kerran päättäisi vaihtaa A-sarjaisen tuotto-osuuden kokonaan tai osittain saman sijoitusrahaston B-sarjaiseksi kasvuosuudeksi tai vastaavasti B-sarjaisen kasvu-osuuden kokonaan tai osittain saman sijoitusrahaston A-sarjaiseksi tuotto-osuudeksi. Verovuosi 1998 ja verovuosi 1999.

KVL 1999/72

AB Sicav on luxemburgilainen rahasto, jonka kotipaikka on Luxemburg. Rahasto on vaihtuva-

pääomainen sijoitustoimintaa harjoittava osakeyhtiö, jonka toimintaa säätelee Luxemburgin lainsäädäntö. Rahasto on perustettu vuonna 1987 ja rekisteröity Luxemburgin kaupparekisteriin. Rahaston olemassaoloaikaa ei ole ennakolta määrätty. Rahasto on ns. sateenvarjorahasto (umbrella fund), mikä tarkoittaa, että rahastolla on alarahastoja, joilla kullakin on omat varansa ja ennalta määritellyt sijoituskohteensa. Sijoittajat voivat sijoittaa varojaan useisiin erilaisiin kohteisiin saman sijoitusyhtiön kautta. Sijoittajilla on oikeus vaihtaa osuuksiaan alarahastosta toiseen. Rahasto laskee liikkeeseen alarahastokohtaisia osuuksia, joiden arvo lasketaan kyseisen alarahaston nettovaroista. Rahaston alarahastojen osuudet noteerataan Luxemburgin arvopaperipörssissä. Rahaston osuuksilla ei ole määrättyä nimellisarvoa. Kaikki tietyn alarahaston osuudet ovat samanlajisia ja tuottavat yhtäläiset oikeudet kyseisen alarahaston varoihin sekä suoritettavaan voitonjakoon. AB Sicav:n alarahaston sisällä voi olla sekä kasvu- että tuotto-osuuksia. Mikäli osuudenhaltija ilmoittaa haluavansa vaihtaa kokonaan tai osittain esim. tuotto- osuutensa kasvuosuuteen, teknisesti vaihto toteutetaan siten, että rahasto lunastaa osuudenhaltijan tuotto- osuuden ja vastaavasti laskee liikkeeseen kasvuosuuden. Lunastettua kasvuosuutta ei myydä edelleen, vaan se mitätöidään. Osuudenomistaja ei sijoita uutta pääomaa osuuden vaihdon yhteydessä eikä hänelle palauteta pääomaa vaihdon yhteydessä. Henkilö X oli sijoittanut rahojaan AB Sicav:n alarahastoon. 1) AB Sicav:n alarahaston osuudenomistaja X:lle rahassa tai uusina osuuksina maksama voitto-osuus oli TVL 32 §:ssä tarkoitettua voitto-osuutta. 2) Alarahaston sisällä tapahtuva rahasto- osuuden lajivaihto ei realisoinut luovutusvoittoa tai -tappiota X:n verotuksessa, mikäli X rahaston sääntöjen mukaisesti vaihtoi A-sarjaisen tuotto-osuuden kokonaan tai osittain B-sarjaiseksi kasvuosuudeksi tai vastaavasti B-sarjaisen kasvuosuuden kokonaan tai osittain A-sarjaiseksi tuotto-osuudeksi. 3) Alarahaston osuuden vaihtaminen kokonaan tai osittain toiseen alarahaston osuuteen ei ollut sellainen luovutus, joka realisoi myyntivoiton tai -tappion X:n verotuksessa. Verovuosi 1999, verovuosi 2000 ja verovuosi 2001.

KVL 2002/75

Hakijayhtiö aikoi toimia sekä lainaksiantajana että lainaksiottajana osakelainaukseen rinnastettavassa lainaustoiminnassa, jossa lainauksen kohteena olisivat indeksiosuudet. Lainaustoiminnassa käytettäisiin vakioituja Lex-lainaussopimuksia. Hakemuksessa tarkoitettu indeksiosuus oli oikeudelliselta luonteeltaan indeksiä tai muuta tunnuslukua seuraava sijoitusrahaston rahasto-osuus, joka oli julkisen kaupankäynnin kohteena.

Indeksiosuuksien kaupankäynti ja selvitys tapahtuivat vastaavaan tapaan kuin osakkeiden kaupankäynti ja selvitys. Indeksiosuuksien lainaussopimuksessa lainaksiantaja sitoutuisi antamaan lainaksi kohteena olevat indeksiosuudet ja lainaksiottaja sitoutuisi suorittamaan lainaksiantajalle preemion korvaukseksi laina-ajasta sekä palauttamaan tälle sopimuksen päättymispäivänä kohteena olevia indeksiosuuksia vastaavat indeksiosuudet. Lisäksi lainaksiottaja suorittaisi lainaksiantajalle indeksiosuuksille laina-aikana mahdollisesti kertyneen tuoton.

Indeksiosuutta pidettiin elinkeinoverolain 6 §:n 6 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna arvopaperina. Muiden EVL 6 §:n 6 ja 7 momentissa säädettyjen edellytysten täyttyessä indeksiosuuden lainaksiantamista ei hakemuksen olosuhteissa pidetty lainaksiantajan verotuksessa luovutuksena. Lainaksiottajan verotuksessa lainaksiottamista pidettiin indeksiosuuksien hankintana ja indeksiosuuksien palauttamista luovutuksena.

Lainaksiottajan lainaksiantajalle indeksiosuuden laina-ajalta maksama preemio oli lainaksiottajan verotuksessa vähennyskelpoinen meno ja lainaksiantajan verotuksessa veronalainen tulo. Indeksiosuuden tuottoa vastaava korvaus, jonka lainaksiottaja suoritti lainaksiantajalle, oli lainaksiantajan veronalaista tuloa ja lainaksiottajan verotuksessa vähennyskelpoista menoa. Ennakkoratkaisu vuosille 2002 ja 2003. Äänestys 6-2.

Optiolainat

Optiolainan hankintameno

KHO 1988/2705 B 516

Arvopaperikauppaa harjoittava yhtiö, jonka kaikki arvopaperit oli kirjattu sen vaihto-omaisuudeksi, oli merkinnyt emissiokurssiin 100 %

optiolainan, jonka vuotuinen korko oli 5 %. Merkinnässä oli luovutettu 1 000 markan nimellisarvoista velkakirjaa kohden 15 optiotodistusta. Optiotodistus oikeutti merkitsemään yhden optiolainan liikkeelle laskeneen yhtiön osakkeen. Optiolaina oli Helsingin Arvopaperipörssissä noteerattu. Optiolainan velkakirjojen hankintamenoksi katsottiin niille käyvän koron ja lainaehtojen perusteella arvioitava käypä arvo hankintahetkellä. Optiotodistusten hankintamenoksi katsottiin se jäännösarvo, joka saatiin, kun optiolainan merkintähinnasta vähennettiin velkakirjojen hankintameno. Ennakkotieto. Verovuosi 1987 ja 1988.

KHO 1988/2706 B 542

A oli merkinnyt optiolainan, jonka vuotuinen korko oli 3 %. Jokaiseen optiolainan velkakirjaan liittyi optiotodistus, joka voitiin irrottaa velkakirjasta ja luovuttaa vapaasti edelleen. Optiolaina oli Helsingin Arvopaperipörssissä noteerattu. Velkakirjan hankintameno oli sille käyvän koron ja lainaehtojen perusteella arvioitava käypä arvo merkintähetkellä. Tulo- ja varallisuusverolain 29 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuna tappiona oli pidettävä velkakirjojen hankintamenon ja luovutushinnan mahdollista erotusta. Ennakkotieto. Verovuosi 1987 ja 1988. Samoin D:694/3/88.

KHO 1988/5371 B 546

A oli vuonna 1987 merkinnyt omistamiensa osakkeiden perusteella optiolainan. Osakkeista, joihin optiolainan merkintä oli perustunut, hän oli osan hankkinut 7.5.1984 ja osan näiden osakkeiden perusteella osakepääoman korotuksen yhteydessä 1986 sekä osan mainitun osakepääoman korotuksen yhteydessä ostamiensa merkintäoikeuksien perusteella. A:n merkittyä optiolainan hänelle oli jäänyt 9 optiolainan merkintäoikeutta, jotka hän oli myynyt. A aikoi lisäksi myydä merkitsemiinsä optiovelkakirjoihin liittyvät optiotodistukset. Se osa niistä optiolainan merkintäoikeuksista ja optiolainaan liittyvistä optiotodistuksista, jotka perustuivat niihin osakkeisiin, joiden merkintäoikeuden A oli ostanut 1986 katsottiin hankituksi mainittuna ajankohtana ja muilta osin merkintäoikeudet ja optiotodistukset katsottiin hankituiksi 7.5.1984. Myytyjen optiolainan merkintäoikeuksien hankintahintana pidettiin optiolainan merkintään oikeuttaneiden osakkeiden hankintahinnan sitä osaa, joka vastasi merkintäoikeuksien luovutushinnan ja merkintään oikeuttaneiden osakkeiden arvoa luovutushetkellä. Optiotodistuksen hankintamenoksi katsottiin se jäännösarvo, joka saatiin, kun optiolainan merkintähinnasta vähennettiin velkakirjalle merkintäajankohtana käyvän koron ja lainaehtojen perusteella laskettu käypä arvo. Ennakkotieto. Verovuosi 1987 ja 1988. Äänestys 4-3.

KHO 1999/3894

A luovutti vuonna 1994 vuosina 1990 ja 1993 hankkimansa optiolainat ja lainoihin liittyneet optiotodistukset erikseen eri ostajille. Luovutusvoiton verotus toimitettiin siten, että optiotodistusten ja optiolainojen myyntihintojen yhteismäärästä vähennettiin lainojen merkintähinnat, jolloin verotettavaksi luovutusvoitoksi muodostui 1 137 982 markkaa. Verotuksen oikaisulautakunta, joka alensi verotettavan luovutusvoiton määrän 768 307 markkaan, laski optiolainojen ja optiotodistusten luovutusvoitot erikseen siten, että optiotodistusten hankintamenona vähennettiin 30 prosenttia. Lääninoikeus kumosi oikaisulautakunnan päätöksen ja saattoi toimitetun verotuksen voimaan. Korkein hallinto-oikeus katsoi, kun optiolainat ja optiotodistukset luovutettiin erikseen eri ostajille, että optiolainojen hankintamenona tuli vähentää lainojen käypä arvo niitä liikkeelle laskettaessa ja optiotodistusten luovutusvoittoa laskettaessa luovutushinnasta tuli hankintamenona vähentää tuloverolain 46 §:n 1 momentissa tarkoitettu vähimmäismäärä 30 prosenttia. Korkein hallinto-oikeus kumosi lääninoikeuden päätöksen ja saattoi verotuksen oikaisulautakunnan päätöksen voimaan. Verovuosi 1994.

KVL 1995/59

Osakeannissa sijoittajalla oli oikeus merkitä sijoitusyksiköitä, jotka sisälsivät osakeyhtiön osakkeen, optiovelkakirjan ja optiotodistuksen. Sijoitusyksikön hankintameno oli 82,50 markkaa. Tästä määrästä optiovelkakirjan nimellisarvo 10 penniä kirjattiin annin järjestäneen yhtiön kirjanpidossa optiolainavelaksi ja loppuosa 82,40 markkaa omaksi pääomaksi. Optiovelkakirja ja optiotodistus eivät olleet erikseen luo-

vutettavissa. Osakeannin jälkeen osake oli luovutettavissa erillään optiovelkakirjasta ja optiotodistuksesta. Kuudella optiotodistuksella saattoi merkitä yhden annin järjestäneen osakeyhtiön osakkeen 92,60 markan hinnalla 28.6.1996 mennessä. Merkinnän yhteydessä optiovelkakirjojen pääoma-arvot (6 x 10 penniä) hyvitettiin merkintähintaa vastaan. Jos optiotodistusta ei käytetty määräaikaan mennessä, yhtiö maksoi velkakirjan pääoman 10 penniä takaisin viimeistään 1.7.1996. Koska optiovelkakirja ja optiotodistus eivät olleet luovutettavissa erikseen, niiden yhteisenä hankintamenona pidettiin 10 penniä ja osakkeen hankintamenona 82,40 markkaa. Verovuosi 1995 ja verovuosi 1996.

Vakioidut optiot ja termiinit

Optiot TVL:a sovellettaessa

KHO 1999/2410

Verovelvollinen, joka oli harjoittanut kauppaa FOX-optioilla, josta häntä oli verotettu tuloverolain mukaan, oli asettanut korioptioita, jotka olivat rauenneet. Verovelvollisen option asettajana saamaa preemiota pidettiin omaisuuden luovutuksesta saatuna tulona, josta voitiin vähentää tuloverolain 46 §:n 1 momentin mukainen hankintameno-olettama. Äänestys 4-1. Verovuosi 1994.

KVL 1989/231

Tulo- ja varallisuusverolain mukaan verotettavan yksityishenkilön A:n korioption ja osakeoption asettajana saama preemio oli A:n veronalaista tuloa siltä verovuodelta, jonka aikana preemio oli ollut A:n nostettavissa. A:n korioption johdosta toimitettavan tilityksen yhteydessä saama positiivinen suoritus otettiin huomioon option luovutushintana ja A:n korioptiosta suorittama preemio hankintamenona A:n satunnaista myyntivoittoa määrättäessä. A:n korioptioista saama satunnainen myyntivoitto oli A:n option tilitysvuoden veronalaista tuloa. A voi vähentää optioista aiheutuvan tappion tuloja varallisuusverolain 72 §:ssä tarkoitetulla tavalla vain sellaisesta omaisuuden luovutuksen samana verovuonna tuottamasta voitosta, joka otettiin huomioon satunnaista myyntivoittoa määrättäessä. Option raukeamisesta aiheutuvaa tappiota A ei voinut verotuksessaan vähentää. Jos A oli osto-option asettajana tai myyntioption ostajana, osakkeet lunastamalla tapahtuvasta osakeoption toteutuksesta A:lle tulo- ja varallisuusverolain 70 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla muodostuva voitto oli option kohde-etuutena olleiden osakkeiden omistusajasta riippuen A:n veronalaista tuloa satunnaisena myyntivoittona tai omaisuuden luovutusvoivoitona. A:n myyntioption asettajana tai osto-option ostajana option toteutuksen yhteydessä osakkeista suorittama lunastushinta oli A:n osakkeista suorittamaa hankintahintaa. Kun osakeoptio toteutettiin option kohde-etuutena olleet osakkeet lunastamalla, A:n optiosta saama preemio ei ollut osakkeista suoritettavan kauppahinnan osa. Option raukeamisella ei ollut vaikutusta A:n omistamien option kohde-etuutena olleiden osakkeiden arvoon varallisuusverotuksessa. A:n verovuoden lopussa omistamat optiot olivat A:n veronalaisia varoja ja ne arvostettiin verotuksessa niille tulo- ja varallisuusverolain mukaisesti vahvistettuun verotusarvoon tai, jos niille ei ollut vahvistettu verotusarvoa, niiden käypään arvoon. A:n futuurin johdosta toimitettavan tilityksen yhteydessä saama positiivinen suoritus oli sen verovuoden veronalaista tuloa, jonka aikana suoritus oli ollut A:n nostettavissa. A:n futuurin tilityksen yhteydessä maksama suoritus ei ollut A:n vähennyskelpoista menoa. Futuurin voiton tai tappion lukitseminen tietylle tasolle ei aiheuttanut ennen futuurin erääntymispäivää A:lle veronalaista tuloa eikä vähennyskelpoista menoa. Verovuosi 1989.

Vakioimattomat termiinit ja CFD

KHO 1995/4337 B 522

Vakioidusta osaketermiinikaupasta termiinin päättyessä aiheutuvaa tappiota eli maksettavaa tilitystä ei saatu vähentää tuloverolain 50 §:n 1 momentissa (1502/1993) tarkoitettuna luovutustappiona eikä 54 §:ssä tarkoitettuna pääomatulon hankkimisesta tai säilyttämisestä aiheutuvana menona. Sama koski vakioiduista osakeindeksitermiineistä, korkotermiineistä, valtionobligaatiotermiineistä ja valuuttatermiineistä maksettavia tilityksiä. - Ennakkotieto vuosille 1994 ja 1995.

KHO 2003/1504

B oli verovuonna käyttänyt N Oyj:n optio-ohjelman perusteella saamiaan työsuhdeoptioita.

Optioiden käyttämiseen liittyvistä järjestelyistä B oli sopinut pankkiiriliikkeen kanssa tekemällään termiinisopimuksella. Optio-oikeuksien perusteella merkittyjen osakkeiden merkintäpäivien keskikurssien mukaan laskettu tuloverolain 66 §:n 3 momentissa tarkoitettu etu työsuhdeoptioiden käytöstä oli ollut 6 177 191 markkaa. Solmimansa termiinisopimuksen perusteella B:lle oli kuitenkin kertynyt voittoa työsuhdeoptioiden käytöstä vain 5 231 619 markkaa. Kun veronalaista ansiotuloa olevassa työsuhdeoptiossa on kysymys työnantajan maksamasta palkasta, ei optioedun saajan pankkiiriliikkeen kanssa tekemällä termiinisopimuksella ollut vaikutusta siihen edun arvoon, joka tuloverolain 66 §:n 3 momentin mukaan on edun saajan veronalaista ansiotuloa. Kyseisestä järjestelystä, jolla B oli suojannut työsuhdeoptioidensa arvoa, aiheutunutta tappiota tai menoja ei voitu myöskään pitää työsuhdeoptioiden käyttämisellä saadun palkkatulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneina verotuksessa vähennyskelpoisina erinä. Termiinijärjestelyistä aiheutuneet tappiot olivat B:n verotuksessa vähennyskelpoisia tuloverolain 50 §:ssä tarkoitettuina luovutustappioina. Verovuosi 1998.

KHO 2005/802

Keskusverolautakunnalle tehdyn ennakkoratkaisuhakemuksen mukaan hakemus koski valuuttakauppaa vakioimattomilla johdannaisilla eikä kauppaa käyty sijoituspalveludirektiivissä määritellyillä markkinoilla. Ennakkoratkaisuhakemuksessa kuvatussa valuuttajohdannaiskaupasta hakijalle syntyvää positiivista erotusta ei verotettu tuloverolain 45 §:n 3 momentissa tarkoitettuna omaisuuden luovutusvoittona vaan tuloverolain 32 §:ssä tarkoitettuna pääomatulona. Valuuttajohdannaiskaupasta syntyvä negatiivinen erotus ei ollut tuloverolain 50 §:n 3 momentin 1 ja 2 kohdissa tarkoitettua luovutustappiota, eikä muullakaan perusteella hakijan verotuksessa vähennyskelpoinen.

Ennakkoratkaisu verovuodet 2004 ja 2005

KHO 2010:74 3093

A kävi sivutoimisesti arvopaperikauppaa ja teki sijoituksia erilaisiin arvopapereihin ja sijoitusinstrumentteihin kuten CFD-sijoitusinstrumentteihin (Contract for Difference, hinnanerosopimus). CFD on hinnanerosopimus, jolla ei ole erääntymispäivää eikä ennalta sovittua hintaa, vaan sen hinnanmuutos vastaa kohdeinstrumentin kurssin kehitystä. Kaupankäynti CFD-instrumenteilla ei tapahdu julkisesti listatuilla markkinoilla. Keskusverolautakunnan tältä osin lainvoimaiseksi jääneessä ennakkoratkaisussa oli todettu, että A:lle tästä sopimuksesta kertyvä tulo oli tuloverolain 32 §:n mukaista pääomatuloa. Korkein hallinto-oikeus pysytti keskusverolautakunnan ennakkoratkaisun myös siltä osin kun siinä oli katsottu, ettei A:lle CFD-sopimuksesta koituva meno ollut tuloverolain 54 §:ssä tarkoitettu tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuva meno eikä myöskään tuloverolain 50 §:ssä tarkoitettuna luovutustappiona tai muuna luovutustappioon rinnastettavana tappiona vähennyskelpoinen. Ennakkoratkaisu verovuosille 2009 ja 2010.

Oman asunnon luovutus

Oma tai perheen vakituinen asunto

KHO 1979/2137 II 584

Asunto-osakeyhtiö ei ollut vielä rakentanut yhtiöjärjestyksensä edellyttämiä rakennuksia, mutta omisti sanottuja rakennuksia varten ostetun tontin sillä ostettaessa olleine vanhan hirsihuvilan ja talousrakennuksen käsittävine rakennuksineen. Kun yhtiön koko osakekannan omistavat puolisot olivat käyttäneet hirsihuvilaa vakituisena asuntonaan, heidän samalla kertaa tapahtuvasta koko osakekannan myynnistä saamaansa voittoon oli sovellettava oman asunnon myyntivoiton verovapaussäännöksiä. Ennakkotieto. Verovuosi 1978 ja 1979.

KHO 1981/2618 II 569

Kun puolisoiden tontille, jolla sijaitsevassa vanhassa asuinrakennuksessa he asuivat, rakentama uusi asuinrakennus oli rahoitusvaikeuksien vuoksi jäänyt kesken siten, että rakennuksesta oli asumistarpeisiin voitu käyttää vain hellaa ja leivinuunia, WC:tä ja autotallia sekä kytkeä pesukone rakennuksen vesijohtoverkostoon, rakennusta ei katsottu satunnaisen myyntivoiton verotuksen kannalta käytetyn puolisoiden omana vakituisena asuntona. Ennakkotieto. Verovuodet 1980 ja 1981.

KHO 1981/4708 II 573

Verovelvollinen oli henkikirjoitettu Kuusankos-

kella, jossa hänen vanhempansa asuivat omakotitalossa. Hän oli puoliksi veljensä kanssa omistanut sen asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet, joka oli ollut veljesten opiskelija-asunto Helsingissä. Verovelvollisen katsottiin käyttäneen huoneistoa yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan välittömästi ennen osakkeiden luovutusta pääasiallisesti omana vakituisena asuntonaan. Verovuosi 1978. Äänestys 3-1.

KHO 1984/5963 II 587

Verovelvollinen omisti osakehuoneiston kerrostalossa sekä eri osakkeiden perusteella samassa talossa sijaitsevan autotallin. Koska autotallin hallintaan oikeuttavat osakkeet olivat olleet erikseen ostettavissa ja myytävissä, eivätkä ne liittyneet samassa yhtiössä jonkin tietyn asuinhuoneiston hallintaan oikeuttaviin osakkeisiin, ei autotallin hallintaan oikeuttavien osakkeiden myynnistä saatuun voittoon voitu soveltaa oman vakituisen asunnon myyntivoittoa koskevia säännöksiä. Verovuosi 1982.

KVL 1985/694

Verovelvolliset A ja B ostivat asunnon 12.6.1984. Verovelvollinen A muutti asuntoon elokuussa 1984 ja verovelvollinen B heidän avioiduttuaan kesäkuussa 1985. Oman asunnon myyntivoiton verovapautta ei voida soveltaa B:hen ennen kuin hän on asunut asunnossa vähintään vuoden.

KHO 2007/335

Puolisot, jotka olivat Euroopan yhteisön virkamiehiä ja asuneet Luxemburgissa vuodesta 1995 lähtien, olivat 3.9.1997 ostaneet Suomesta 44 neliömetrin suuruisen huoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet. Asuntoa oli käytetty puolisoiden ja heidän perheensä lomien ja heidän muiden satunnaisten Suomen vierailujensa aikana. Muutoin asunto oli ollut tyhjillään. Asunnon 4.9.2001 tapahtuneeseen myyntiin ei voitu soveltaa tuloverolain 48 §:n 1 momentin 1 kohdan oman asunnon luovutusvoittoa koskevaa verovapaussäännöstä, vaan luovutusvoitto oli veronalaista pääomatuloa. Asiassa ei ollut kysymys Euroopan yhteisön oikeuden tulkinnasta. Verovuosi 2001.

Perheellä kaksi asuntoa

KHO 1976/4125

Kun verovelvollisen omistamista vierekkäisistä huoneistoista, joita ei ollut yhdistetty, toisessa asui verovelvollisen iäkäs äiti, jonka hoidosta verovelvollinen huolehti, huoneistoja ei pidetty yhtenä huoneistona.

KHO 1979/1990 II 583

Puolisoiden 1.11.1972 ostamaa omakotitaloa, josta mies oli puolisoiden 6.11.1974 tuomitun asumuseron jälkeen oikeuden päätöksen nojalla muuttanut pois 30.11.1974, oli siitä lähtien ja 4.3.1976 tuomitun avioeron jälkeenkin käytetty vaimon ja tämän huoltoon uskottujen puolisoiden lasten asuntona aina talon 23.11.1978 tapahtuneeseen myyntiin saakka. Miehen osuuteen myyntivoitosta sovellettiin oman asunnon myyntivoiton verovapaussäännöksiä. Ennakkotieto. Verovuosi 1978.

KHO 1980/2549

Mies oli 1.4.1976 muuttanut pois yhdessä avovaimonsa kanssa 12.8.1974 ostamiensa asuntoosakkeiden nojalla hallitsemastaan huoneistosta, jota he ja heidän yhteinen lapsensa olivat 26.9.1974 lähtien käyttäneet vakituisena asuntonaan. Osakkeet oli annettu kiinteistönvälittäjälle myyntiin 28.4.1976, ja ne oli myyty 13.7.1976. Miehen katsottiin käyttäneen huoneistoa omana ja perheensä vakituisena asuntona vähintään vuoden ajan välittömästi ennen luovutusta. Verovuosi 1976.

KHO 1983/3094 II 575

Verovelvollisen vaimo ja perheen toinen lapsi olivat jatkuvasti asuneet Vaasassa rivitalohuoneistossa. Verovelvollisella oli 2.5.1982 alkaen ollut työpaikka Helsingissä, missä hän ja perheen opiskeleva toinen lapsi olivat asuneet 11.8.1982 tehdyllä osakekaupalla hankkimassaan kahden huoneen ja keittiön huoneistossa. Helsingin huoneisto oli satunnaisen myyntivoiton verotuksen kannalta verovelvollisen tai hänen perheensä vakituinen asunto. Ennakkotieto. Verovuosi 1983.

KHO 1983/5586

Verovelvollinen on hankkinut samalta paikkakunnalta, missä hän asui vuokrahuoneistossa,

yksiön. Tähän yksiöön muutti hänen puolisonsa asumaan. KHO poisti oman asunnon myyntivoittoa koskevan ennakkotiedon, koska hakemuksessa ei ollut ilmoitettu, mistä syystä puolisot asuivat samalla paikkakunnalla eri asunnoissa.

KHO 1988/1496 B 547

Hovioikeudenneuvos oli hankkinut 10.5.1983 virkapaikkakunnaltaan 26 neliömetrin suuruisen osakehuoneiston, jossa hän oli asunut hovioikeuden istuntojen ajan, säännöllisesti viikottain tiistaista torstaihin ja joskus maanantaista lähtien. Muun ajan viikosta hän oli asunut toisella paikkakunnalla omistamassaan omakotitalossa vaimonsa ja tyttärensä kanssa. Katsottiin, että hovioikeudenneuvos oli käyttänyt osakehuoneistoa vakituisena asuntonaan tulo- ja varallisuusverolain 21 a §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla. Jos hän myi osakehuoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet ennen 10.5.1988, osakkeiden luovutuksesta mahdollisesti saatava voitto ei ollut hänen veronalaistaan tuloaan. Ennakkotieto. Verovuosi 1987 ja 1988.

KHO 1990/58

N:n puolisot asuvat X:stä ostamalleen tontille rakentamassaan omakotitalossa, mutta Matti N on säilyttänyt työsuhdeasuntonsa Y:ssä, koska joutuu päivystysviikot asumaan siinä. Hän on myös henkikirjoilla Y:ssä. X:ssä sijaitsevan omakotikiinteistön myynnistä saatava luovutusvoitto on verovapaa molemmille puolisoille (TVL 73.1 §:n 1 k.). Ennakkotieto. Verovuosi 1989.

KHO 1992/3032 B 520

Verovelvollisen omistamat asunto-osakkeet oikeuttivat hallitsemaan yhtiöjärjestyksen mukaisia 62, 109, 27 ja 28,5 neliömetrin suuruisia huoneistoja. Osakkeet oli myyty 8.11.1989 ja 28.12.1989 päivätyillä kahdella eri kauppakirjalla kahdelle eri ostajataholle. Siihen nähden, että huoneistoja oli käytetty toisiinsa yhdistettyinä verovelvollisen ja hänen perheensä vakituisena asuntona yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan ennen osakkeiden luovutusta, huoneistojen hallintaan oikeuttavien osakkeiden myynnistä saatu luovutusvoitto tulo- ja varallisuusverolain 73 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla ei miltään osalta ollut veronalaista tuloa. Verovuosi 1989.

KHO 1993/16

Tarjoilija työskenteli Turussa olevassa ravintolassa ja asui opiskelevine lapsineen noin 30 kilometrin päässä kaupungista omistamassaan omakotitalossa. Hän oli hankkinut omistukseensa Turun kaupungin keskustassa sijaitsevan osakehuoneiston (yksiö), jota hän käytti yöpyessään kaupungissa yövuorojensa jälkeisinä öinä, koska julkisia liikenneyhteyksiä ei ollut. Kun hän luovuttuaan työstä myi huoneiston, hänen ei katsottu käyttäneen huoneistoa omana vakituisena asuntonaan eikä hänen saamaansa myyntivoittoa siten pidetty oman asunnon myyntivoittona verosta vapaana. Verovuosi 1989.

KHO 1993/5499 B 528

Puolisoiden yhteisesti omistamaa osakehuoneistoa, jossa puolisoiden välien rikkoutumisen vuoksi tapahtuneen erillään asumisen ajan oli asunut mies, katsottiin vaimon verotuksessa käytetyn hänen tai hänen perheensä vakituisena asuntona. Oman asunnon myyntivoiton verovapaussäännöstä voitiin soveltaa vaimon myynnissä saamaan voittoon. Verovuosi 1990.

KHO 2001/2050 KHO 2001:41

Vanhemmat olivat ostaneet A:n kaupungista yksiön, jota olivat käyttäneet asuntonaan muun muassa perheen kaksi lasta opiskellessaan lukiossa A:n kaupungissa, koska vanhempien asuinpaikkakunnalla lukio-opiskelu ei ollut ollut mahdollista. Vanhempi 13.12.1972 syntynyt lapsi oli asunut huoneistossa 1.8.1988-30.7.1991 ja nuorempi 5.6.1975 syntynyt lapsi 1.8.1991-30.3.1994. Koska lapset näissä oloissa olivat vähintään kahden vuoden ajan asuneet huoneistossa ennen täysi-ikäiseksi tuloaan, katsottiin, että huoneistoa oli käytetty tuloverolain 48 §:n 1 momentin 1 kohdan tarkoittamalla tavalla perheen vakituisena asuntona, jonka luovutuksesta saatu voitto oli verovapaata tuloa. Verovuosi 1998. Äänestys 4-1.

KVL 1985/695

Verovelvollinen A asui alle vuoden yhdessä puolisonsa kanssa omistamassaan asunnossa ennen

kuin hän avioeron johdosta muutti pois asunnosta. Puolisoilla ei ollut lapsia. Entinen puoliso B jäi asumaan asuntoon. Jos asunto myydään, on puolison A osalta myyntivoitto veronalaista tuloa.

Muut asunnot

KHO 1977/2521 II 573

Äidin omistama osakehuoneisto oli valmistumisestaan 1.7.1971 lähtien osakkeiden myyntiin elokuun puoliväliin 1973 saakka ollut vuonna 1950 syntyneen, naimattoman opiskelijatyttären asuntona. Äiti itse oli asunut huoneistossa vuoden 1973 tammikuun alusta myyntiin saakka eli 7,5 kuukauden ajan, asuttuaan sitä ennen toisella paikkakunnalla virkasuhteen perusteella saamassaan vuokra-asunnossa. Osakkeiden myyntivoitto oli äidin veronalaista tuloa. Verovuosi 1973.

KHO 1990/3572

A ja hänen 4.11.1969 syntynyt tyttärensä olivat asuneet A:n aviomiehen kanssa vuodesta 1980 lähtien miehen omistamassa omakotitalossa. A oli 20.11.1986 ostanut omiin nimiinsä 33,5 neliömetrin yksiön, koska A:n tytär ja aviomies eivät olleet jatkuvien erimielisyyksien vuoksi voineet asua yhteisessä asunnossa. Tytär oli 22.11.1986 muuttanut asumaan yksiöön, jossa hän oli asunut vuoden 1989 joulukuuhun saakka. Tytär oli vuosina 1986-1988 opiskellut kauppaoppilaitoksessa. Yksiö sijaitsi n. kahden kilometrin päässä omakotitalosta, jossa A asui. Hakemuksessa tarkoitetuissa olosuhteissa A:n ei ollut katsottava käyttäneen omistamaansa asuntoa omistusaikanaan yhtäjaksoisesti säädettyä vähimmäisaikaa perheensä vakituisena asuntona. Ennakkotieto. Verovuosi 1989 ja 1990.

KVL 1984/12

Hakija omisti yhdessä puolisonsa kanssa Espoon kaupungissa asunto-osakkeen, jossa hakijan puoliso ja lapsi asuivat. Hakija oli ostanut opiskelupaikkakunnalta (Kotka) asunnon, jossa hän oli asunut kesälomaa lukuunottamatta yli vuoden. Opiskelupaikkakunnalla olevaa asuntoa ei pidetty TVL 21 §:n 3 momentissa tarkoitettuna verovelvollisen tai hänen perheensä vakituisena asuntona.

KVL 1984/372

Kansanedustaja omisti Helsingissä huoneiston, jossa hän asui vähintään neljä päivää viikossa eduskunnan työskennellessä ja muulloinkin hoitaessaan luottamustehtäviään. Lisäksi hän omisti kotikaupungissaan yhdessä puolisonsa kanssa omakotitalon, jota he perheineen käyttivät vakituisena asuntona. Helsingin huoneisto ei satunnaisen myyntivoiton verotuksen kannalta ollut verovelvollisen tai hänen perheensä vakituinen asunto. Äänestys 6-3. (Vrt. KHO 1978 II 583, ks. luku 12, Korkomenot).

Rakennuspaikka

KHO 1989/2226

Puolisot olivat vuonna 1979 ostaneet 1691 neliömetrin suuruisen tilan, joka muodosti asemakaavan mukaisen tontin n:o 2. Kauppakirjalla 11.1.1984 puolisot luovuttivat kyseisen tilan ja sillä olevan vakituisesti asuntonaan käyttämänsä asuinrakennuksen, mutta pidättivät tilasta itselleen noin 1091 neliömetrin suuruisen määräalan. Puolisoiden aloitteesta muutettiin tonttijakoa siten, että määräalasta muodostui kaavatontti n:o 13. Kun puolisot 4.4.1984 luovuttivat kaavatontin n:o 13, jolla ei ollut puolisoiden vakinaisesti asuntonaan käyttämää rakennusta, ei luovutukseen voitu soveltaa tulo- ja varallisuusverolain 21 §:n 3 momentin (803/82) oman asunnon luovutusta koskevia säännöksiä vaan tontin luovutuksesta saatu satunnainen myyntivoitto oli heidän veronalaista tuloaan. Verovuosi 1984.

KHO 1989/4822

Hakija oli vuonna 1983 ostanut tontin, josta edellisen omistajan vireille paneman tonttijaon perusteella muodostetut tontit n:o 11 ja 12. Tontilla n:o 12 sijaitsee hakijan asuntona käyttämä omakotitalo ja tontilla n:o 11 autotallina käytetty entinen navettarakennus ja talousrakennus. Mikäli hakija nyt yhdistää tontit ja myy ne, oman asunnon luovutusvoittoa koskevaa verovapaussäännöstä (TVL 73.1 §) voidaan soveltaa vain tonttia n:o 12 vastaavaan osuuteen voitosta. Ennakkotieto. Verovuodet 1989 ja 1990.

KHO 1993/3794

Puolisot olivat 14.9.1989 tehdyllä kauppakirjalla

myyneet 824 neliömetrin suuruisen tontin 1.675.000 markan kauppahinnasta. Tontilla sijaitsi puolisoiden omana asuntonaan käyttämä 122 neliömetrin suuruinen asuinrakennus. Puolisot olivat ostaneet asuinkäytössä olleen tontinosan 135.000 markalla vuonna 1979. Tähän oli liitetty rakennuslain 54 §:n mukaisessa 3.3.1988 päätetyssä tontinosan lunastustoimituksessa 411 neliömetrin suuruinen tila, jolla sijaitsi 142 neliömetrin suuruinen pientalo ja 24 neliömetrin suuruinen talousrakennus, joista kummastakin osa oli ollut vuokrattuna. Lunastetusta tontinosasta rakennuksineen oli maksettu 291.600 markkaa. Yhdistetty tontti oli merkitty tonttirekisteriin 12.6.1989. Verotusta toimitettaessa katsottiin myyntihinnasta verovapaaksi osuudeksi verotusarvojen suhteessa se osa, joka kohdistui vuonna 1979 hankittuun tontinosaan rakennuksineen. Veronalaisesta luovutushinnasta 845.074 markasta vähennettiin ei-asuinkäytössä olleeseen tontinosaan kohdistuneet todelliset hankintakustannukset eli lunastuskorvaus ja leimavero. Näin saatu satunnainen myyntivoitto 535.979 markkaa jaettiin puolisoiden kesken verotettavaksi puoleksi kummankin puolison tulona. Lääninoikeus hylkäsi puolisoiden valituksen, jossa he olivat vaatineet koko kiinteistön myyntiä arvosteltavaksi omassa vakituisessa asuinkäytössä olleen kiinteistön luovutuksena tai myyntivoiton ainakin alennettavaksi kummankin osalta 184 843 markkaan. Puolisot vaativat, että mahdollinen veronalainen myyntivoitto tulisi laskea siten, että myyntihinnasta 1.625.000 markasta vähennettäisiin 50 ja 25 prosentin hankintahintaolettamien perusteella 609.375 markkaa ja näin saadusta erotuksesta otetaisiin huomioon veronalaisena myyntivoittona vain vuonna 1988 lunastetun kiinteistön osa. Lääninoikeus määritteli veronalaiseksi luovutusvoitoksi 784.608 markkaa ottaen huomioon verotusarvojen sijasta tontinosien kokoeron sekä tonteilla sijaitsevien rakennusten arvot sellaisina kuin ne oli määritelty tontinosan lunastustoimituksessa. Lääninoikeus vähensi veronalaisesta luovutusvoitosta ei-asuinkäytössä olleeseen tontinosaan kohdistuneet todelliset hankintakustannukset, jolloin puolisoiden kesken jaettavaksi veronalaiseksi satunnaiseksi myyntivoitoksi jäi 462.334 markkaa. KHO pysytti lääninoikeuden päätöksen. Verovuosi 1989.

KHO 1994/4291

Puolisot ostivat 18.1.1985 X:n kaupungissa sijaitsevan tilan sillä olevine rakennuksineen 570.000 markalla. Tilalla olevaa omakotirakennusta käytettiin puolisoiden asuntona. Tila sijaitsi asemakaava-alueella, ja kaupunginhallitus hyväksyi tilalle tonttijaon 8.6.1987. Tonttijaossa tilan alue käsitti kaksi tonttia n:ot 18 ja 19 siten, että omakotitalo oli tontilla n:o 19. Tilalle ei ollut suoritettu tontinmittausta, kun puolisot myivät tilan 28.11.1989 1.800.000 markalla.

Verotusta toimitettaessa katsottiin, että oman asunnon luovutusvoiton verovapaussäännöstä voitiin soveltaa vain tonttijaon mukaiseen tonttiin n:o 19. Satunnaista myyntivoittoa määrättäessä maapohjan arvoksi katsottiin 1.600.000 markkaa. Maapohjan arvosta vähennettiin hankintahintaolettamana 50 prosenttia ja jäljelle jäänyt summa jaettiin tonttien pinta-alojen suhteessa, jolloin kummankin puolison satunnaiseksi myyntivoitoksi muodostui 170.106 markkaa. LO hylkäsi puolisoiden valituksen, jossa vaadittiin oman asunnon luovutusvoiton verovapaussäännöstä sovellettavaksi koko kiinteistön luovutukseen. KHO pysytti lääninoikeuden päätöksen muutoin mutta alensi satunnaisena myyntivoittona kummankin puolison tuloon lisätyn määrän 112.600 markkaan. Tonttijaon mukaisen tontin n:o 18 osuudeksi kauppahinnasta voitiin verotusarvojen suhteessa katsoa 563.000 markkaa, josta määrästä hankintahintaolettaman vähentämisen jälkeen veronalaista satunnaista myyntivoittoa oli 80 prosenttia eli 225.200 markkaa. Mainittu määrä jaettiin tasan puolisoiden kesken. Verovuosi 1989.

KHO 1995/1010

Puolisot olivat vuonna 1987 myyneet vuodesta 1980 omana asuntonaan käyttämänsä rakennuksen ja tontista 525 neliömetrin suuruisen määräalan A:lle ja B:lle ja loppuosa tontista eli 468 neliömetriä oli jäänyt heille itselleen. Myydystä määräalasta oli muodostettu tontti n:o 16. Puolisoille jääneestä tontinosasta oli muodostettu tontti n:o 15, johon he olivat aikoneet rakentaa talon omaan asumiskäyttöön. Hankkeen rauettua puolisot olivat vuonna 1988 myyneet tontin samoille ostajille eli A:lle ja B:lle, ja kysymyksessä olevista tonteista oli muodostettu uudelleen

yksi tontti n:o 17. Koska viimeksi mainitulla kaupalla oli myyty pelkkä tontti ilman sillä olevaa asuinrakennusta, luovutukseen ei voitu soveltaa oman asunnon luovutusvoiton verovapautta koskevaa säännöstä, vaan tontin luovutuksesta saatu satunnainen myyntivoitto oli puolisoiden veronalaista tuloa. Verovuosi 1988.

KHO 1999/4286

Kuolinpesän osakkaat myivät eräiden osakkaiden osalta säädetyn kahden vuoden ajan omana vakituisena asuntonaan käyttämänsä rakennuksen ja sen rakennuspaikan, 1145 m2:n suuruisen maarekisteritilan, kahdella verovuonna tehdyllä kaupalla siten, että kantatila, määräalan pidättämisen jälkeen 518 m2:n suuruisena, rakennuksineen myytiin 15.8.1996 ja pidätetty määräala 630 m2 20.8.1996. Katsottiin, että kahdella kaupalla myynnille ei tapauksessa voitu antaa sellaista merkitystä, etteikö myös 630 m2 suuruinen määräalan myynti olisi ollut siltä osin kuin osakkaiden osalta asumisaikaa koskeva edellytys täyttyi oman asunnon luovutusvoiton verovapauden piirissä. Verovuosi 1996.

KHO 2003/2789

Puolisot olivat 29.10.1999 myyneet yhteisesti omistamastaan 1271 m2:n suuruisesta tontista numero 3, 24.9.1999 tehdyn tonttijakoehdotuksen mukaisen osan 2, 600 m2:n suuruisen määräalan ja sillä sijaitsevan heidän vakituisena asuntonaan käyttämänsä rakennuksen. Loppuosan tontista numero 3, eli tonttijakoluonnoksen mukaisen osan 1, 671 m2 puolisot olivat 30.11.1999 myyneet eri ostajalle. Kun otettiin huomioon, että molemmat kaupat oli tehty noin kuukauden kuluessa ja saman verovuoden aikana ja että määräalat olivat myytäessä muodostaneet yhtenä rekisteriyksikkönä olleen kaavatontin, korkein hallinto-oikeus katsoi, että myös 671 m2:n suuruisen määräalan luovutuksesta saatuun voittoon oli sovellettava tuloverolain 48 §:n 1 momentin 1 kohdan oman asunnon luovutusvoiton verovapautta koskevaa säännöstä. Verovuosi 1999.

KHO 2009/1407

Verovelvollinen oli verovuonna yhdessä myynyt samoille ostajille kaksi vierekkäistä kiinteistöä, jotka olivat olleet verovelvollisen asumiskäytössä niiden ostamisesta vuodesta 1959 lähtien. Isommalla 2399 neliömetrin suuruisella kiinteistöllä oli asuinrakennus ja talousrakennukset. Pienempi 469 neliömetrin suuruinen kiinteistö, jolla ei ollut rakennusoikeutta, oli osa pihapiiriä käsittäen puutarhaa ja kasvimaata. Vasta myynnin jälkeen kiinteistöistä muodostettiin asemakaavan mukainen tontti. Oman asunnon luovutusvoiton verovapaussäännöstä voitiin soveltaa myös pienemmän kiinteistön luovutukseen. Verovuosi 2004.

KVL 1989/621

Maanviljelijä X ja puolisonsa Y olivat myyneet koko maatilan 527 119 markalla. Kauppakirjassa oli sovittu, että kauppahinta jakautuu seuraavasti: maatalousmaan osuus 52 590 markkaa, metsien osuus 92 600 markkaa, tuotantorakennusten, joiden poistamaton hankintameno verotuksessa oli 64 000 markkaa osuus 178 102 markkaa, asuinrakennusten osuus 82 740 markkaa, elottoman maatalousirtaimiston osuus 76 057 markkaa ja elollisen maatalousirtaimiston osuus 45 030 markkaa. Maatilan luovutushinnan verotuksessa maatilan kauppahinta jaetaan mainittujen omaisuuserien kesken niiden käypien arvojen suhteessa. Verovuosi 1989.

Osittain omana asuntona

KHO 1979/2147

Autonkuljettaja, jota oli vuosilta 1973 ja 1974 verotettu ammattimaisesta kiinteistöjen rakentamis- ja myyntitoiminnasta, oli rakentanut vuonna 1971 hankkimalleen tilalle paritalon ja käyttänyt sen kahdesta samansuuruisesta asuinhuoneistosta toista siihen liittyvine yhteistiloineen yli vuoden ajan pääasiallisesti omana ja perheensä asuntona paritalon vuonna 1975 tapahtuneeseen myyntiin saakka. Oman asunnon myyntivoiton verovapauden edellytysten katsottiin täyttyvän koko luovutettavan kiinteistön osalta. Verovuosi 1975.

KHO 1981/1381 II 568

Puolisoiden omistaman omakotitalon, jossa oli kaksi erillistä huoneistoa erillisine sisäänkäynteineen, pinta-ala oli 178 neliömetriä. Perheen käytössä oli 30.8.1970-30.9.1974 välisenä aikana ollut 124 neliömetriä. Loppuosa 54 neliömetriä

on ollut vuokralla. Talo on vuonna 1974 myyty samalla kauppakirjalla kahdelle ostajalle, jotka ovat kauppakirjassa osittaneet hinnan pinta-alojen mukaisesti. Katsottiin, että myös siihen osaan myyntivoitosta, jonka on katsottava tulleen vuokrattuna olleesta osasta, on sovellettava TOL:n 22 §:n 4 mom:n säännöstä myyntivoiton verovapaudesta.

Asunnon yhteisomistaja

KHO 1977/1789 II 571

Kiinteistön kuudesosan omistanut henkilö oli omistukseensa perustuen asunut kiinteistöllä sijainneessa 234 neliömetrin asuinrakennuksessa olleessa 75 neliömetrin huoneistossa. Kun hän oli käyttänyt tuota rakennuksen osaa omana vakituisena asuntonaan, hänen kiinteistön mainitun murto-osan luovutuksesta mahdollisesti saamansa voitto ei ollut, jos muut oman asunnon myyntivoiton verovapauden saamiseksi laissa säädetyt edellytykset olivat olemassa, hänen veronalaista tuloaan. Ennakkotieto. Verovuosi 1976.

Omistus- ja asumisaika

Kaksi vuotta

KHO 1978/2119 II 569

Verovelvollinen oli asunut ostamalleen tontille rakentamassaan rakennuksessa 1.3.1972 lähtien. Hän oli tehnyt 27.1.1973 julkisen kaupanvahvistajan vahvistaman esisopimuksen kysymyksessä olevan kiinteistön myymisestä 14.3.1973 tehtävällä lopullisella kauppakirjalla. Kiinteistö katsottiin luovutetuksi jo 27.1.1973, vaikka luovutuskirja verosta vapautumisen tarkoituksessa oli tuolloin tehty esisopimuksen muotoon. Kun verovelvollisen ei ollut katsottava käyttäneen rakennusta vähintään vuoden ajan ennen luovutusta omana ja perheensä vakituisena asuntona, vaikka hän esisopimuksen ehtojen mukaan oli asunut rakennuksessa 14.3.1973 saakka, hänen sanotun kiinteistön luovutuksesta saamansa voitto ei ollut TOL 22 §:n 4 momentin nojalla verovapaata tuloa. Verovuosi 1973.

KHO 1984/2862 II 584

Verovelvollinen oli 15.6.1962 ostanut omakseen vuokratontilla olleen rakennuksen ja käyttänyt sitä jatkuvasti omana ja perheensä vakituisena asuntona. Tontin vuokraoikeutta ei saanut ilman vuokranantajan suostumusta siirtää kolmannelle. Tontin hän oli ostanut omakseen 8.6.1983. Jos verovelvollinen myi kiinteistön ennen 8.6.1984, myyntivoitto oli veronalaista tuloa siltä osin kuin se kohdistui tonttiin, mutta verovapaata rakennuksen osalta. Jos myynti tapahtui 8.6.1984 tai sen jälkeen, myyntivoitto oli kokonaan verovapaata. Ennakkotieto. Verovuodet 1983 ja 1984.

KHO 1991/60 B 534

A:n puolisot olivat vuonna 1989 purkaneet vuodesta 1972 omistamansa ja asumansa rakennuksen. Samalle tontille he ja miehen 7.4.1990 kuoltua leski ja kuolinpesä rakennuttivat uutta rakennusta, joka oli valmistuva vuonna 1990. Tuossa uudessa rakennuksessa puolisot tai heidän lapsensa eivät lainkaan tulleet asumaan. Jos uusi rakennus tontteineen myytiin vuonna 1990, ei saatavaan luovutusvoittoon sovellettu lesken eikä kuolinpesän osalta oman asunnon luovutusvoiton verovapaussäännöksiä. Ennakkotieto. Verovuosi 1990.

KHO 1991/1869 B 532

Verovelvollinen oli ostanut asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet 9.10.1987 tehdyllä kaupalla ja osakkeiden omistusoikeus oli siirtynyt hänelle 28.10.1987. Hän oli myynyt osakkeet 15.7.1988 päivätyllä kauppakirjalla, jonka ehtojen mukaan kauppahinnan viimeinen erä maksettiin 15.11.1988 ja omistusoikeus siirtyi ostajalle vasta, kun kauppahinta oli kokonaan maksettu. Kauppahinnan viimeinen erä oli maksettu 15.11.1988. Verovelvollinen oli asunut huoneistossa 25.10.1987 - 30.12.1988 välisen ajan. Kun verovelvollinen oli tosiasiallisesti hallinnut huoneistoa omistusoikeuden siirtymisajankohtaan 15.11.1988 saakka ja vielä sen jälkeenkin, hänen katsottiin omistusaikanaan yhtäjaksoisesti yli vuoden ajan ennen luovutusta käyttäneen huoneistoa vakituisena asuntonaan. Myyntivoiton verovapauden edellytykset täyttyivät sen estämättä, että myyntisopimus oli allekirjoitettu jo 15.7.1988. Verovuosi 1988. Samoin D:115/3/91

KHO 1996/1155

Puolisot olivat ostaneet asuntohallituksen hy-

väksymästä hinnasta uudisrakennuksen asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet 17.2.1988 päivätyllä asunto-osakkeiden ostosopimuksella. Ostosopimuksen mukaan osakkeiden kauppahinnan viimeisen maksuerän eräpäivä oli ollut 30.9.1988. Ostosopimuksen ehdon mukaan osakkeiden omistusoikeuden siirtymisen ja osakekirjojen osakkaille luovuttamisen edellytyksenä oli muun muassa, että asuntohallitus oli antanut yhtiön rahoitussuunnitelman tarkistuspäätöksen. Omistusoikeus osakkeisiin oli siirtynyt puolisoille 30.3.1990. He olivat kuitenkin käyttäneet huoneistoa omana vakituisena asuntonaan 28.12.1988 lukien 7.1.1991 saakka, jolloin he olivat myyneet huoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet. Näissä oloissa asuntoosakkeiden luovutuksesta saatu voitto oli oman asunnon luovutusvoittona puolisoiden verovapaata tuloa. Verovuosi 1991. Ks. myös KHO 1991-B-532.

KVL 1987/339

A oli 13.5.1986 ostanut Asunto Oy B:n osakkeet, jotka oikeuttavat yhtiön omistamassa rakennuksessa sijaitsevan 35 neliömetrin suuruisen asuinhuoneiston hallintaan. A oli muuttanut huoneistoon 2.6.1986. Rakennus, jossa asunto sijaitsi, oli kokonaan palanut 5.3.1987. Tulo- ja varallisuusverolain 21 a §:n 1 momentin mukaista verovapautta ei voida soveltaa, ennen kuin A on käyttänyt Asunto Oy B:n vuonna 1988 valmistuvassa uudessa rakennuksessa olevaa huoneistoa yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan ennen luovutusta omana tai perheensä vakituisena asuntona. Verovuosi 1988.

Tilapäinen poissaolo

KHO 1981/4392 II 572

Puolitoista vuotta kestäneen ulkomailla työskentelyn aikana hakija oli käyttänyt Suomessa omistamaansa asuntoa loma-aikoina noin kolme kertaa vuodessa. Asunnon katsottiin olleen hänen käytössään TVL 21 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla myös ulkomailla oleskelun aikana.

KHO 1983/4191 II 574

Verovelvollinen oli 31.12.1979 ostanut osakehuoneiston, johon hän perheineen oli muuttanut asumaan. Työkomennuksen vuoksi hän itse oli 30.4.1980 muuttanut Hondurasiin, jonne hänen perheensä oli seurannut häntä kesä-heinäkuun vaihteessa 1980. Verovelvollinen ja hänen perheensä olivat asuneet huoneistossa lomaillessaan Suomessa ajalla 14.6.- 22.8.1981. Muun ajan huoneisto oli ollut tyhjänä ja heidän käyttöönsä varattuna, lukuunottamatta aikaa 10.7.-20.11.1980, minkä se oli ollut vuokralle annettuna. Huoneistoon asumaan verovelvollinen perheineen palasi 1.1.1983. Katsottiin, että huoneistoa ei ollut ennen 1.1.1983 vähintään vuoden aikaa käytetty verovelvollisen tai hänen perheensä vakituisena asuntona. Ennakkotieto.

KHO 1984/1951

Puolisot olivat ostaneet Turusta asunnon ja muuttaneet siihen asumaan 1.6.1983. Mies sai uuden työpaikan Jyväskylästä, missä hän asui työsuhdeasunnossa. Vaimo siirtyi Jyväskylään asumaan äitiyslomansa alettua 26.11.1983. Tuona aikana Turun asunnon, joka oli varattuna puolisoiden käyttöön, ei katsottu olevan heidän käytössään TVL:n 21 §:n 3 mom:ssa tarkoitettuna vakituisena asuntona.

KHO 1985/5801 II 587

Suomen ulkomaanedustuksen palveluksessa oleva toimistovirkailija oli 20.7.1983 ulkomailla ollessaan ostanut asunto-osakeyhtiön osakkeet, jotka oikeuttivat hallitsemaan 56 neliömetrin suuruista huoneistoa. Huoneisto oli ollut aluksi tyhjänä, jolloin virkailija oli käyttänyt sitä lomillaan muutamia päiviä kaksi kertaa vuodessa ja sitten asunto oli annettu vuokralle 1.4.-30.11.1985 väliseksi ajaksi. Virkailijan tarkoituksena ei ollut ryhtyä käyttämään huoneistoa omana vakituisena asuntonaan Suomeen palattuaan. Katsottiin, että huoneistoa ei ollut käytetty omistusaikana yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan ennen syksyllä 1985 suunniteltua luovutusta virkailijan vakituisena asuntona tulo- ja varallisuusverolain 21 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla, vaan luovutukseen oli sovellettava tulo- ja varallisuusverolain 21 §:n 1 momentin satunnaista luovutusvoittoa koskevia säännöksiä. Äänestys 4-1. Ennakkotieto. Verovuosi 1985 ja 1986.

KHO 1989/3051

Verovelvollinen oli 15.3.1988 ostanut K:n kaupungista olevan As Oy X:n osakkeet, jotka oi-

keuttivat hallitsemaan kahden huoneen ja keittiön huoneistoa. Verovelvollinen oli muuttanut huoneistoon jo 1.1.1988. Hän oli opiskellut J:n kaupungissa 1.9.1988 lukien, mutta tällöinkin hän oli ollut K:n kaupungissa viikonloppuisin. Verovelvovolinen oli siten käyttänyt K:n kaupungissa olevaa huoneistoa omana vakituisena asuntonaan vähintään vuoden ajan siten kuin TVL 73 §:ssä tarkoitetaan. Ennakkotieto. Verovuosi 1989.

Alle kaksi vuotta

KHO 1985/5126 II 586

Verovelvollinen, joka oli yhdessä puolisonsa kanssa 9.2.1981 ostanut huoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet, oli 17.11.1982 ostanut puolisoltaan tämän osuuden po. osakkeisiin sekä 10.1.1983 myynyt osakkeet. Huoneisto oli ollut puolisoiden vakituisena asuntona yhtäjaksoisesti yli vuoden ajan ennen osakkeiden luovutusta. Koska puolisolta ostettu osuus po. osakkeisiin oli ollut verovelvollisen omistuksessa vähemmän kuin vuoden ajan ennen osakkeiden luovutusta, katsottiin myyntivoitto tältä osin hänen veronalaiseksi tulokseen. Verovuosi 1983.

Ositussaanto

KVL 1983/936

Verovelvollinen oli asunut yhdessä vaimonsa kanssa puolisoiden yhdessä omistamassa omakotitalossa vuodesta 1978 alkaen. Puolisot tuomittiin 10.8.1982 avioeroon, jolloin hakijan vaimo muutti alaikäisten lasten kanssa pois asunnosta. Hakija sai omistukseensa vaimon osuuden po. omakotikiinteistöstä suorittamalla hänelle pesän ulkopuolisilla varoilla tasinkoa. Omakotitalo oli 1.8.1982 lähtien vuokrattuna ulkopuoliselle lukuun ottamatta hakijan asuntonaan käyttämää erillistä huonetta, joka oli noin 10 prosenttia omakotitalon pinta-alasta. Hakijan vastikkeellisesti osituksessa saamaan omakotikiinteistön puolikkaaseen voitiin soveltaa oman asunnon myyntivoiton verovapaussäännöstä vain siltä osin kuin hakija on käyttänyt omakotitaloa omana asuntonaan.

Omistusmuodon muutos

KHO 1985/6059 II 588

Asunto-osuuskunta oli purettu ja sen toimintaa jatkamaan oli vuonna 1983 perustettu asunto-osakeyhtiö. Asunto-osuuskunnan jäsen merkitsi asunto-osakeyhtiöstä osakkeet, jotka oikeuttivat saman huoneiston hallintaan, jota hän oli 31.10.1973 alkaen hallinnut osuuskunnan jäsenyyden perusteella ja jota huoneistoa hän oli käyttänyt vakituisena asuntonaan aina 15.11.1981 saakka, jolloin huoneisto oli annettu vuokralle. Asunto-osakkeiden myynnistä ehkä saatava satunnainen myyntivoitto oli osakkaan verosta vapaata tuloa, koska hän oli käyttänyt huoneistoa yli vuoden ajan omana vakituisena asuntonaan ollessaan osuuskunnan jäsen. Ennakkotieto. Verovuosi 1985 ja 1986.

KHO 1994/3828 B 537

Puolisoiden erottua vuonna 1978 osituksessa kumpikin puolisoista sai heidän omistamastaan paritalokiinteistöstä huoneiston. Kumpikin oli käyttänyt huoneistoaan omana vakituisena asuntonaan. Kun entinen vaimo oli halunnut myydä huoneistonsa, oli 26.2.1993 perustettu asunto-osakeyhtiö. Mies merkitsi toisen huoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet. Hän myi 16.4.1993 asunto-osakeyhtiölle omistamansa puolet tilasta ja rakennuksesta. Jos mies myi vuonna 1994 omistamansa osakkeet, hänen katsottiin tuloverolain 48 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla luovuttavan vähintään kahden vuoden ajan omistamansa sellaisen huoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet, jota hän omistusaikanaan oli yhtäjaksoisesti vähintään kahden vuoden ajan ennen luovutusta käyttänyt omana tai perheensä vakituisena asuntona. Tähän kahden vuoden aikaan luettiin siten myös se aika, jolloin mies oli asunut huoneistossa ennen asunto-osakeyhtiön perustamista. Ennakkotieto. Vuosi 1994. Äänestys 4-1.

Kuolinpesä ja oman asunnon luovutusvoitto

Jakamaton kuolinpesä

KHO 2005/931 KHO:2005:25

Koska ensiksi kuolleen puolison perillisten ja lesken kesken ei ollut toimitettu ositusta ennen kuolleen puolison nimissä olleen vakituisen asunnon myyntiä, oman asunnon luovutusvoiton verovapaussäännöstä ei voitu soveltaa lesken osalta, vaikka hän oli asunut puolisonsa omistamassa asunnossa yli kaksi vuotta tämän kuoleman jälkeen. Tuloverolaki 48 § 1 mom. 1 k.

KVL 1987/440

Jakamattoman kuolinpesän osakkaat leski ja kaksi lasta olivat vaihtaneet ilman välirahaa lesken ja hänen 3.5.1985 kuolleen puolisonsa yhdessä omistaman asuinkiinteistön toisen lapsen omistamaan asunto-osakehuoneistoon, jossa leski oli asunut vaihdon jälkeen yli vuoden ajan. Kun leski ja lapset aikoivat myydä tuon asunto-osakehuoneiston ulkopuoliselle, katsottiin lesken omistusoikeutta vastaava osa myyntihinnasta hänen verovapaaksi tulokseen. Sen sijaan kummankin lapsen omistusoikeutta vastaava myyntihinnan osa oli satunnaista myyntivoittoa koskevien säännösten nojalla heidän veronalaista tuloaan. Verovuosi 1987.

KVL 1989/239

Jakamattoman kuolinpesän osakkaina olevat sisarukset aikoivat vuoden 1989 aikana kuolinpesää miltään osin jakamatta myydä 23.3.1989 kuolleen isänsä kuolinpesään kuuluvat isänsä useiden vuosien ajan omistamat ja hänen vakituisena asuntonaan saman ajan olleen huoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet. Kuolinpesän osakkaat eivät olleet asuneet tässä huoneistossa. Jos jakamattoman kuolinpesän osakkaat kuolinpesää miltään osin jakamatta luovuttivat tämän huoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet ja ottaen huomioon, että osakkaat eivät olleet käyttäneet huoneistoa vakituisena asuntonaan tulo- ja varallisuusverolain 73 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla, kuolinpesän luovutuksesta saamaa voittoa ei ollut pidettävä mainitussa lainkohdassa tarkoitetun vakituisen asunnon luovutuksesta saatuna voittona. Koska jakamattoman kuolinpesän osakkaat olivat saaneet huoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet omistukseensa vastikkeettomalla saannolla, osakkeiden luovutuksesta saatava voitto ei ollut kuolinpesän veronalaista tuloa satunnaisena myyntivoittona, vaan voitto otettiin huomioon omaisuuden luovutusvoiton määrää laskettaessa. Verovuosi 1989. Äänestys 7-1.

Jaettu kuolinpesä

KHO 1990/2795 B 536

Puolisoilla oli avio-oikeuden molemmin puolin täysin poissulkeva avioehtosopimus. He olivat tehneet keskinäisen testamentin, jonka mukaan jommankumman puolisoista kuoltua jälkeen elävä sai ensiksi kuolleen kaiken omaisuuden täydellä omistusoikeudella. Puolisot olivat vuodesta 1976 lähtien asuneet kiinteistöllä, jonka mies omisti. Mies A kuoli 5.12.1985. Hänen oikeudenomistajinaan olivat puolison B lisäksi miehen ensimmäisestä avioliitosta olevat lapset C, D ja E sekä avioliiton ulkopuolella syntynyt lapsi F. Lapsista F hyväksyi testamentin, mutta C, D ja E vaativat lakiosansa käynnistäen sitä koskevan riidan alioikeudessa. Jaettavaksi omaisuudeksi oli vaadittu kuolinpesän varallisuudesta valtaosan muodostanut omakotikiinteistö. Pesänjakaja oli toimittanut pesänjaon siten, että leski B sai omakotikiinteistön sitä vastaan, että leski maksoi C:lle, D:lle ja E:lle rahassa lakiosat. Pesänjaon osakkaat olivat 28.7.1989 sopineet lesken lapsille rahassa lakiosina suoritettavista määristä. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että leski B oli saanut omakotikiinteistön vastikkeellisesti siltä osin kuin hän oli maksanut lakiosaperillisille heidän lakiosansa pesän ulkopuolisilla varoilla ja muulta osin testamentin perusteella vastikkeettomasti. Lesken omistusoikeus kiinteistöön oli vastaavasti alkanut vastikkeellisen saannon osalta 28.7.1989 allekirjoitetusta sopimuksesta ja vastikkeettoman saannon osalta hänen puolisonsa kuolinpäivästä 5.12.1985 lähtien. Siltä osin kuin lesken saanto oli vastikkeellinen, oli sitä vastaava osuus voitosta satunnaisena myyntivoittona lesken veronalaista tuloa, jos hän myi kiinteistön ennen kuin oli käyttänyt sitä vakituisena asuntonaan tulo- ja varallisuusverolain 73 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla yhtäjaksoisesti vähintään kahden vuoden ajan 28.7.1989 lähtien. Ennakkotieto. Verovuosi 1990.

KHO 1992/534

Verovelvollisten A (s. 1967) ja B (s. 1965) isä oli kuollut 9.11.1974. Isän ja A:n ja B:n äidin kesken oli tehty avioehtosopimus. A ja B olivat kuolinpesän ainoat osakkaat. A ja B olivat asuneet vanhempiensa kanssa vuodesta 1968 asuinhuoneistossa, jonka hallintaan oikeuttavat osakkeet heidän isänsä oli omistanut. Isän kuoleman jälkeen A ja B olivat asuneet mainitussa huoneistossa yhdessä äitinsä kanssa, A vuoteen 1989 ja B vuoteen 1990. A ja B olivat suorittaneet 7.6.1990 osittaisen perinnönjaon siten, että molemmat olivat saaneet puolet mainitun huoneis-

ton hallintaan oikeuttavista osakkeista. -KHO katsoi että sekä A että B olivat saaneet hakemuksessa mainitut asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet omistukseensa 9.11.1974 kuolleen isänsä jälkeen perintönä ja että he olivat käyttäneet huoneistoa omistusaikanaan yhtäjaksoisesti vähintään kahden vuoden ajan ennen luovutusta omana asuntonaan. Näin ollen, jos A ja B luovuttivat mainitut osakkeet, osakkeiden luovutuksesta saatava voitto oli oman vakituisen asunnon luovutuksena heidän verovapaata tuloaan. Ennakkotieto. Verovuosi 1991 ja 1992.

Eloonjäänyt puoliso

KHO 1998/2793

Liikkeenharjoittaja A ja myyjä B olivat solmineet avioliiton vuonna 1956. A oli kuollut 19.3.1992. Jakamaton kuolinpesä myi seuraavana vuonna kiinteistön, johon lainhuuto oli ollut yksin A:lla. Myydylle kiinteistölle oli valmistunut asuinrakennus vuonna 1958 ja talousrakennus vuonna 1964, mitkä olivat valmistumisesta lähtien olleet A:n ja B:n perheen vakituisena asuntona. Leski B oli osallistunut rakennusten rakentamiskustannuksiin yhdessä A:n kanssa otetulla lainalla ja säännöllisesti kodin ulkopuolella tapahtuneesta työskentelystään saamillaan palkkatuloilla. Näissä oloissa katsottiin, että rakennukset olivat olleet osittain B:n omistamia ja kuolinpesän luovutusvoitto oli tuota omistusta vastaavalta osalta tuloverolain 48 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla verovapaata oman asunnon luovutusvoittona. Verovuosi 1993. Äänestys 4-1.

Elinkeinotoimintana pidettävä rakentamis- ja myyntitoiminta

KHO 1980/2548 II 536

Verovelvollinen, joka oli rakennusliikettä harjoittavan osakeyhtiön osakas, oli vuonna 1973 myynyt vuonna 1968 ostamansa ja rakentamansa, omana ja perheensä asuntona käytetyn omakotikiinteistön. Verovuonna 1975 hän oli myynyt toisen, vuonna 1973 ostamansa ja rakentamansa omassa käytössä olleen omakotikiinteistön ja muuttanut rakentamalleen kolmannelle kiinteistölle. Lisäksi hän oli suorittanut kiinteistönkauppoja rakennusliikkeen tarpeisiin. Vuoden 1975 myynnin tuottama tulo katsottiin verovelvollisen elinkeinotuloksi, eikä oman asunnon myyntivoiton verovapaussäännöksiä siis voitu soveltaa. Äänestys 4-3.

KHO 1981/5838 II 509

Muurarin suunnittelema, hänen vuonna 1979 ostamalleen tontille rakentamansa omakotitalon myynti oli vuodesta 1976 lähtien kolmas hänen peruskorjaamansa tai rakentamansa ja omana asuntonaan käyttämänsä omakotitalon luovutus, ja muuttokin tapahtui hänen itsensä rakennettavaan omakotitaloon. Vuonna 1980 muurari oli osallistunut muun omakotitalon rakentamiseen ja myyntiin. Hänen rakennus- ja myyntitoimintansa oli suunnitellun myynnin osalta elinkeinotoimintaa. Ennakkotieto. Verovuosi 1981.

KHO 1981/5837 II 575

Kirvesmiestä oli verotettu neljän omakotitalon rakennus- ja myyntitoiminnasta saadusta elinkeinotulosta. Koska hän oli vuoden 1977 huhtikuusta lähtien asunut vuonna 1981 myytäväksi aiotussa omakotitalossa ja myynnin syiksi oli esitetty perhekohtaisia perusteita, tuohon kirvesmiehen ensimmäiseen oman asunnon luovutukseen soveltuivat TVL:n 21 §:n 3 mom:n myyntivoiton verovapaussäännökset. Ennakkotieto. Verovuosi 1981.

KHO 1982/139 II 553

Kirvesmies, joka aikaisemmin oli myynyt omana asuntonaan käyttämänsä omakotitalon, aikoi myydä yli kaksi vuotta asuntonaan käyttämänsä, itse rakentamansa omakotitalon ja rakentaa asunnokseen uuden talon. Saatava myyntivoitto oli verovapaa. Ennakkotieto. Verovuosi 1981.

KHO 1983/2489 II 513

Rakennusurakoitsija oli vuonna 1977 ottanut rakentamastaan rivitaloyhtiön rakennuksesta yhden huoneiston omaan asumiskäyttöönsä, ja asuttuaan huoneistossa vähän yli vuoden myynyt huoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet vuonna 1978. Kysymyksessä oli ensimmäinen sellaisessa rakennuksessa sijaitsevan huoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden luovutus, jonka hän oli rakennusurakoitsijana toimiessaan rakentanut, vaikkakin hän oli vuosina 1976 ja

1977 kumpanakin myynyt omina asuntoinaan käyttämiensä huoneistojen osakkeet. Osakkeiden myyntivoittoa pidettiin rakennusurakoitsijan liiketulona. Oman asunnon myyntivoiton verovapautta ei siis voitu myöntää.

KHO 1983/4473 II 572

Leninkien ja puseroiden valmistusta ja myyntiä työkseen harjoittava hakija oli vuonna 1977 perustajaosakkaana merkinnyt Asunto Oy A:n osakkeet n:o 31-60, jotka oikeuttavat hallitsemaan rakennuksia 2-4. Rakennusta n:o 2 hän oli käyttänyt asuntonaan vähän yli vuoden. Muutettuaan vastavalmistuneeseen rakennukseen n:o 3, hän oli taas vähän yli vuoden kuluttua (15.12.1981) muuttanut valmistuneeseen rakennukseen n:o 4. Rakennuksien 2 ja 3 osakkeet hän oli myynyt. Verovelvollinen, joka oli vammautunut liikenneonnettomuudessa, aikoi luovuttaa kaksikerroksisen rakennuksen n:o 4 osakkeet. Katsottiin, että kyseessä on satunnainen luovutus, josta saatava voitto ei ole veronalaista.

KHO 1983/2488 II 573

Kaupungin palveluksessa ollut, rakennustoimintaa päätoimensa ohella harjoittanut naimaton rakennusinsinööri aikoi myydä itse rakentamansa, omana vakituisena asuntonaan noin vuoden ajan ennen ennakkotietohakemuksen tekemistä käyttämänsä omakotikiinteistön. Kysymyksessä oli hänen ensimmäinen omistusasuntonsa. Luovutukseen sovellettiin oman asunnon myyntivoiton verovapaussäännöksiä. Ennakkotieto. Verovuodet 1982 ja 1983.

KHO 1986/1088 II 558

Kirvesmies ja hänen puolisonsa olivat vuosina 1974-1984 ostaneet ja myyneet kaksi peruskorjaamaansa tai rakentamaansa, omana vakituisena asuntonaan käyttämäänsä omakotitalokiinteistöä. Kun heidän tarkoituksenaan oli vuonna 1985 myydä vuonna 1981 ostamansa, peruskorjaamansa sekä omana vakituisena asuntona yli vuoden ajan käyttämänsä omakotititalokiinteistö, ei luovutuksesta saatava tulo ollut veronalaista. Ennakkotieto. Verovuosi 1985.

KHO 1988/2289

Hakija oli rakentanut itselleen ja perheelleen asunnoksi omakotitalon 1960 luvun alussa. Talo oli myyty vuonna 1975, jolloin hakija perheineen oli muuttanut itse rakentamaansa noin 200 neliömetrin suuruiseen omakotitaloon. Vuonna 1982 hakija oli muuttanut puolisoiden välirikon takia rakentamaansa vuonna 1980 valmistuneeseen 90 neliömetrin suuruiseen omakotitaloon. Tämän asunnon hakija oli myynyt 17.12.1984 ja muuttanut 28.2.1985 rakentamaansa 99 neliömetrin omakotitaloon P:n tilalle, jonka hän oli ostanut 13.4.1984. Vuonna 1984 omakotitalon myynnistä saatu tulo oli ollut verovapaata oman asunnon myyntitulona. Hakija oli huhtikuussa 1987 aloittanut ostamallaan K:n tilalla 112,5 neliömetrin suuruisen omakotitalon rakentamisen, jonka oli määrä valmistua vuoden 1987 loppuun mennessä. Muutoilla hakija pyrki parempaan asumistasoon. Vuonna 1986 hän oli urakoinut omakotitalon 260 000 markalla. Jos hakija myi P:n tilan, oli myynnistä saatava myyntivoitto hänen veronalaista elinkeinotuloaan. Verovuosi 1987. Verovuosi 1988. Ennakkotieto.

KHO 1991/4888 B 533

Verovelvollinen oli ostanut vuonna 1981 asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet, jotka hän oli merkinnyt veroilmoituksessaan ammattitoimintana harjoittamansa kiinteistönvälitys- ja arvopaperikaupan vaihto-omaisuusluetteloon. Verovelvollinen oli ottanut osakkeet yksityiskäyttöönsä 1.1.1985 ja tulouttanut osakkeiden hankintamenosta tehdyn aliarvostus-vähennyksen elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 51 §:n 3 momentin mukaisesti. Verovelvollinen oli perheineen muuttanut kyseiseen huoneistoon asumaan 1.1.1985 ja asunut siinä yhtäjaksoisesti yli kaksi vuotta. Asunto-osakkeet oli myyty 15.1.1987 päivätyllä kauppakirjalla. Kun otettiin huomioon verovelvollisen esittämä selvitys asuinhuoneiston omaksi vakituiseksi asunnoksi käyttöönotosta ja se, ettei hän ollut itse asiassa harjoittanut kiinteistönvälitystoimintaa vuoden 1982 jälkeen, asunto-osakkeiden myyntiin oli sovellettava tulo- ja varallisuusverolain 21 a §:n oman asunnon luovutusvoiton verovapautta koskevaa säännöstä. Verovuosi 1987.

KHO 2008/1779, KHO:2008:54

A oli yhdessä puolisonsa kanssa ostanut sukupolvenvaihdoksen yhteydessä vuonna 1973

maatilan vanhemmiltaan. A:n ja eräiden muiden ranta-alueen maanomistajien toimesta oli alueelle vahvistettu rantakaava, jossa A:n omistamalle alueelle oli kaavoitettu neljä rantatonttia. A oli rakentanut yhdelle tontille vapaa-ajan asunnon vuosina 1992-1998. Tämän hän oli vuonna 2000 myynyt. Eläkkeelle siirtymisensä jälkeen A oli alkanut rakentaa vuonna 2000 toista vapaa-ajan asuntoa tehden rakennustyön pääasiallisesti itse ja käyttäen rakentamisessa omasta metsästä otettua puutavaraa. Tämän toisen vapaa-ajan asunnon A oli myynyt vuonna 2001. A:n omistamille tonteille oli rakennettu tie ja näiden rannat oli kunnostettu. Saadun selvityksen mukaan A ei ollut tämän jälkeen myynyt itse rakentamaansa vapaa-ajan asuntoa. A ei itse pitänyt toimintaansa elinkeinotoimintana, eikä siitä ollut pidetty kirjanpitoa. Korkein hallinto-oikeus katsoi, ottaen huomioon, että A:n saama tulo oli joka tapauksessa veronalaista, että kysymys ei ollut A:n elinkeinotoiminnasta vaan toiseen vapaa-ajan asunnon myyntiin tuli soveltaa tuloverolain luovutusvoiton verotusta koskevia säännöksiä. Äänestys 4-1. Verovuosi 2001.

Tuloverolaki 45 ja 46 §

KHO 2009/1408 KHO:2009:50

A oli ostanut yhdessä kahden muun henkilön kanssa samansuuruisin osuuksin kiinteistöosakeyhtiö osakekannan 737 000 euron kauppahinnalla. Myyjänä oli suuri suomalainen yritys. Yhtiön omistamassa asuintalossa oli 24 huoneistoa. Kaupan jälkeen kiinteistöosakeyhtiö muutettiin huoneistojen edelleen myynnin mahdollistamiseksi asunto-osakeyhtiöksi. Huoneistosta kolmea remontoitiin yhteensä 9 123 eurolla. Yhteisomistajat myivät sitten verovuoden aikana 12 huoneistoa ulkopuolisille. Myynneistä syntyi voittoa yhteensä kolmelle osakkaalle 50 089 euroa. Vuoden 2003 lopussa yhteisomistuksessa oli vielä kuusi huoneistoa ja kunkin henkilökohtaisessa omistuksessa kaksi huoneistoa. A oli ammatiltaan kiinteistönvälittäjä ja myös muut ostajat olivat toimineet kiinteistönvälitysalalla.

Asiassa tuli ratkaistavaksi, oliko osakkeiden luovutuksesta saatua tuloa pidettävä A:n elinkeinotulona vai pääomatulona verotettavana luovutusvoittona. Korkein hallinto-oikeus totesi, että kummassakaan tapauksessa ei seuraa verovapautta, vaan ratkaisulla on vaikutusta vain verotuksen tasoon, mihin vaikuttavat verovelvollisen yksilölliset olosuhteet. A ei ollut itse pitänyt toimintaansa elinkeinotoimintana, eikä ollut pitänyt siitä kirjanpitoa. Toiminta oli käsittänyt pelkästään julkisesti myytävänä olleen kerrostalon ostamisen yhdessä kahden muun henkilön kanssa. Kohteessa oli suoritettu vain vähäisiä vuosikorjauksen luonteisia korjauksia ja kiinteistön yhtiömuotoa oli muutettu kohteen edelleen myyntiä varten. Toimintaan ei ollut liittynyt elinkeinotoiminnalle luonteenomaista jatkuvuutta, eikä sitä kirjanpitolakia sovellettaessa olisi pidetty vastoin verovelvollisen omaa käsitystä liike- tai ammattitoimintana. Toiminnassa oli kysymys sijoituksesta kiinteistöön tuoton saamiseksi luovutusvoiton ja vuokratulon muodossa. Tällaista sijoittamista ei ollut perusteltua pitää elinkeinotoimintana vastoin verovelvollisen omaa käsitystä, eikä asiaan voinut vaikuttaa verojärjestelmän nykyinen rakenne huomioon ottaen sekään seikka, että A oli toiminut omistamansa osakeyhtiön puitteissa kiinteistönvälittäjänä. Tämän vuoksi korkein hallinto-oikeus katsoi, että A:n saama voitto oli verotettava tuloverolain luovutusvoiton verottamista koskevien säännösten mukaan. Verovuosi 2003.

Sukupolvenvaihdosluovutukset

KHO 1999/2081

Verovelvollisen äidin kuoltua 14.11.1991 tämän kuolinpesään kuuluvalla maatilalla oli harjoitettu maataloutta kuolinpesän lukuun 19.1.1993 saakka, jolloin toimitetussa perinnönjaossa yksi kuolinpesän osakkaista lunasti verovelvolliselta ja muilta sisaruksilta näiden osuudet maatilaan. Maatilan osuuden luovutuksesta saatu voitto oli verovelvollisen veronalaista tuloa, koska hän ei itse ollut harjoittanut maatilalla maataloutta. Verovuosi 1993.

KHO 2001/5

Maataloutta harjoittaneet puolisot olivat tehneet maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaisen luopumistukisopimuksen 1.1.1996 alkaen ja vuokranneet maatilansa sukupolvenvaihdostarkoituksessa pojalleen. Jos he luovuttavat maatilasta pojalleen ja tämän veljelle määräalan, jolla on muun muassa viljakuivuri, sovelletaan luovutukseen tuloverolain 48 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaista omai-

suuden luovutusvoiton verovapautta koskevaa säännöstä ottaen muun muassa huomioon, että luovutettava määräala kuuluu luovutushetkellä puolisoiden omistamaan maatilaan, jonka vuokrauksesta saatu tulo verotetaan heidän tulonaan maatilatalouden tuloverolain säännösten mukaan. Ennakkoratkaisu vuosille 1999 ja 2000.

KHO 2008/2097

A oli vanhempiensa jälkeen 24.6.2003 toimitetun perinnönjaon yhteydessä saanut omistukseensa määräosat kahdesta eri metsätilasta, joista metsätiloista oli perinnönjaon jälkeen muodostunut kiinteistöyhtymä. A oli luovuttanut perimänsä määräosat veljelleen 21.10.2003. Kun otettiin huomioon A:n noin neljäkuukautta kestänyt osakkuus kiinteistöyhtymässä, jonka lukuun oli harjoitettu metsätaloutta, ja että osakkuuden ajalta A:lle oli kertynyt metsätalouden puhdasta tuloa, A:n katsottiin yhtymän osakkaana harjoittaneen metsätaloutta tuloverolain 48 §:n 1 momentin 3 kohdan tarkoittamalla tavalla. Yhtymäosuuksien luovutuksesta saatu voitto ei siten ollut A:n veronalaista tuloa. Korkein hallinto-oikeus hylkäsi veroasiamiehen hallinto-oikeuden päätöksestä tekemän valituksen. Verovuosi 2003.

KHO 2009/1633 KHO:2009:65

Kun A:n todellinen hankintameno ja voiton hankkimisesta aiheutuneet kulut tuloverolain 48 §:n 5 momentin vähennys huomioon ottaen olivat vähemmän kuin 20 prosenttia luovutushinnasta, luovutushinnasta tuli luovutusvoiton määrää laskettaessa hankintamenona vähentää tuloverolain 46 §:n 1 momentissa tarkoitettu vähimmäismäärä 20 prosenttia. Verovuosi 2004. Äänestys 4-1.

KVL 1997/147

Veljekset A ja B omistivat puoliksi X Oy:n. Osakeyhtiö oli tarkoitus purkaa selvitysmenettelyttä siten, että sen varat ja velat siirtyivät kahdelle uudelle yhtiölle. A ja B merkitsivät kumpikin erikseen 50 prosenttia kummankin vastaanottavan yhtiön osakkeista. Jakautumiseen sovellettiin elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52c §:n säännöksiä. Jakautuvaan yhtiöön ja sen osakkeenomistajiin sovelletaan, mitä EVL 52b §:ssä on säädetty sulautuvasta yhtiöstä ja sen osakkeenomistajista. Osakkeiden vaihtamista vastaanottavan yhtiön osakkeisiin ei pidetä sen mukaan osakkeiden luovutuksena. Tämän on katsottu oikeuskäytännössä merkinneen mm. sitä, että vastaanottavan yhtiön osakkeiden hankinta-aikana pidetään sulautuvan yhtiön osakkeiden hankinta-aikaa. Tämän vuoksi myös yhtiön jakautuessa vastaanottavan yhtiön osakkeiden omistusaika laskettiin jakautuneen yhtiön osakkeiden hankinta-ajan perusteella. A:n ja B:n oli tarkoitus vaihtaa edellä kuvatulla tavalla saamansa osakkeet niin, että eri toimialoilla toimivien yhtiöiden omistus eriytyi heidän keskenään. A ja B olivat omistaneet X Oy:n osakkeet vuodesta 1982. Koska luovutuksen kohteena oli yli 10 prosentin omistusosuus, luovuttajat olivat veljeksiä ja omaisuus oli saatu yli 10 vuotta sitten, kyseessä oli tuloverolain 48 §:n 2 momentin 3 kohdan mukainen verovapaa luovutus. Verovuosi 1997 ja verovuosi 1998.

KHO 2010/928 KHO 2010:24

A oli ollut isänsä kuolemasta 15.9.1972 lähtien isän kuolinpesän osakkaana. Kuolinpesään kuuluvalla metsätilalla oli harjoitettu metsätaloutta kuolinpesän lukuun 7.9.2006 saakka, jolloin suoritettiin perinnönjako. Samana päivänä A myi saamansa metsätilan puoliosuuden veljelleen. Korkein hallinto-oikeus katsoi asettuen eri kannalle kuin korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä 20.8.1999 taltio 2081, että kun A oli kuolinpesän osakkaana harjoittanut metsätaloutta tuloverolain 48 §:n 1 momentin 3 kohdan edellyttämällä tavalla, ei metsätilan osuuden luovutuksesta saatu voitto ollut hänen veronalaista tuloaan. Verovuosi 2006.

KHO 2010/929 KHO 2010:25

A:n puolisot olivat viljelleet yli 10 vuoden ajan omistamaansa maatilaa. He olivat lopettaneet oman maatalouden harjoittamisen vuonna 1995, minkä jälkeen pellot oli vuokrattu ulkopuoliselle viljelijälle. Pellosta saatu vuokratulo oli verotettu maatilatalouden tuloverolain mukaan. Vuonna 2004 maatilasta oli tehty sukupolvenvaihdosluovutus, jossa ostajina olivat A:n puolisoiden tytär ja hänen aviopuolisonsa. Hallinto-oikeus katsoi, että tuloverolain 48 §:n 1 momen-

tin 3 kohdan säännöstä luovutusvoiton verovapaudesta voitiin pellon osalta soveltaa. Säännös ei edellyttänyt, että luovuttajan on harjoitettava aktiivisesti maataloutta juuri ennen luovutusta. Korkein hallinto-oikeus ei Veronsaajien oikeudenvalvontayksikön valituksesta muuttanut hallinto-oikeuden päätöstä. Verovuosi 2004.

Pakkolunastus ja siihen rinnastettava menettely

Pakkolunastus

KVL 1982/102

Hakijana oleva maanviljelijä oli vuokrannut 3,7 hehtaarin suuruisen alueen 20 vuodeksi tie- ja vesirakennushallitukselle tarkoitukseen, johon valtio olisi ollut oikeutettu hankkimaan omaisuutta pakkolunastuksella tai siihen rinnastettavalla tietoimitusmenettelyllä. Saatuun kertakorvaukseen ei voitu soveltaa eräistä omaisuuden luovutuksista saadun voiton väliaikaisesta verovapaudesta annettua lakia.

Pakkolunastukseen rinnastettava menettely

KHO 1971/4834 II 581

Uudessa tonttijaossa oli kolme aikaisemman tonttijaon mukaista tonttia yhdistetty yhdeksi tontiksi. Uuteen tonttiin sisältyvien kahden vanhan tontin omistusoikeus kuului eri henkilölle kuin kolmannen vanhan tontin omistusoikeus ja viimeksi mainitun osan omistusoikeus oli jakaantunut puoleksi kahden henkilön kesken. Kun toinen viimeksi mainituista henkilöistä aikoi myydä osuutensa uuden tontin suuremman osan eli kahden vanhan tontin omistajalle, luovutuksen katsottiin siihen nähden, että tontinosan omistaja saattoi RakennusL 54 §:ssä säädetyin lunastusmenettelyin saada tontinosan omistukseensa, tapahtuvan pakkolunastukseen rinnastettavan menettelyn uhan alaisena eikä kaupasta ehkä saatava voitto eräistä omaisuuden luovutuksista saadun voiton väliaikaisesta verovapaudesta 29.6.1961 annetun lain 1 §:n 1 momentin mukaan niin ollen ollut veronalaista tuloa. Verovuosi 1971.

KHO 1979/362 II 581

Maanomistaja oli vuonna 1973 myynyt noin 5000 neliömetrin määräalan teollisuutta harjoittavalle yhtiölle vedenottamon ja pumppaamon rakentamiseen perustettavan jaloterästehtaan makeavesihuoltoa varten. Myynnin katsottiin tapahtuneen sellaiseen tarkoitukseen, johon ostaja oli oikeutettu pakkolunastukseen rinnastettavalla menettelyllä joko lunastamaan omaisuutta tai saamaan sen pysyvän käyttöoikeuden, minkä vuoksi voittoa ei eräistä omaisuuden luovutuksista saadun voiton väliaikaisesta verovapaudesta annetun lain (342/61) 1 §:n 1 momentin mukaan pidetty myyjän veronalaisena tulona. Verovuosi 1973.

KHO 1985/4206 II 585

Maanomistajan tarkoituksena oli luovuttaa suoalue vapaaehtoisella kaupalla joko Osuuskunta Metsäliitolle tai Metsäliiton Teollisuus Oy:lle. Koska turvesuon pakkolunastamisesta annetun lain (641/42) 1 §:n 1 momentti koski vain turpeenottoon soveliaan maa-alueen käyttöoikeuden supistamista määräajaksi, enintään 50 vuodeksi, ei suoalueen omistusoikeuden luovutuksen katsottu tapahtuvan eräistä omaisuuden luovutuksista saadun voiton väliaikaisesta verovapaudesta annetun lain (342/61) 1 §:n mukaisissa olosuhteissa. Sen vuoksi myynnistä ehkä saatava satunnainen myyntivoitto oli vähemmän kuin 10 vuotta ennen myyntiä vastikkeellisesti saadun alueen osalta luovuttajan veronalaista tuloa. Ennakkotieto. Verovuosi 1985. Verovuosi 1986. Äänestys 4-1.

KHO 1987/4439 B 573

Verovelvollinen, jolle ei ollut myönnetty maanhankintalupaa ja joka sen vuoksi oli myynyt omistamansa tilat, ei ollut näyttänyt, että hänen myymiensä tilojen ostaja olisi ollut oikeutettu lunastamaan tai saamaan pysyvän käyttöoikeuden ostamiinsa tiloihin. Tilojen luovutus ei ollut tapahtunut eräistä omaisuuden luovutuksista saadun voiton väliaikaisesta verovapaudesta annetun lain (342/61) 1 §:n 1 momentin tarkoittamalla pakkolunastukseen rinnastettavalla menettelyllä. Tilojen myynnistä syntynyt satunnainen myyntivoitto katsottiin myyjän veronalaiseksi tuloksi. Verovuosi 1982.

KHO 1989/3546

Kyse ei ollut TVL 68.1 §:n 2 kohdassa tarkoitetusta lunastusuhasta, kun kiinteä omaisuus myy-

dään yhtiölle, jolla on alueella kaivoslain mukainen valtausoikeus. Ennakkotieto. Verovuosi 1989.

KHO 1993/45

Verovelvollinen oli myynyt vapaaehtoisella kaupalla yhden kahdeksasosan (1/8) osuutensa tontista sen jälkeen kun seitsemän kahdeksasosaa (7/8) tontista omistaneen yhtiön hakemuksesta raastuvanoikeus oli määrännyt tontin yhteisomistussuhteen purettavaksi. Verovelvollisen ei voitu katsoa luovuttaneen kiinteää omaisuutta tulo-ja varallisuusverolain 21 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla sellaiseen tarkoitukseen, johon vastaanottajalla olisi ollut oikeus lunastaa kysymyksessä olevan laatuista omaisuutta tai saada sen pysyvä käyttöoikeus lainkohdassa mainitulla menettelyllä. Kun kysymyksessä oleva kiinteä omaisuus oli ollut verovelvollisen omistuksessa kymmentä vuotta lyhyemmän ajan, osa luovutuksen tuottamasta voitosta tuli lukea veronalaiseksi tuloksi satunnaisena myyntivoittona. Verovuosi 1988.

Pakkolunastusuhka

KHO 1977/1659 II 577 A

X oli myynyt omistamansa tontin kaupungille asemakaavan järjestelyjä varten. Kaupantekohetkellä alueella oli voimassa asemakaava, jonka perusteella kaupungilla ei ollut lunastusoikeutta tonttiin. Kiinteistön myyntiä, joka tosin oli tehty asemakaavanmuutoksen vireilläoloaikana, ei katsottu tehdyn pakkolunastusuhan alaisena eikä luovutuksesta saatua voittoa pidetty eräistä omaisuuden luovutuksista saadun voiton väliaikaisesta verovapaudesta 29.6.1961 annetun lain tai muullakaan perusteella verosta vapaana, vaikka kaupungilla vireillä olevan asemakaavan perusteella olisi ollut rakennuslain 54 §:ssä tarkoitettu lunastusoikeus tonttiin.

KVL 1982/124

Kun X ei ole rakentamiskehoituksen saatuaan ryhtynyt rakentamaan määräaikana, ja kunta oli ilmoittanut ryhtyvänsä lunastustoimenpiteisiin, X:n kunnalle tapahtuvaan myyntiin voitiin soveltaa eräistä omaisuuden luovutuksista saadun voiton väliaikaisesta verovapaudesta annettua lakia (342/61).

KVL 1992/268

Valtioneuvosto oli 17.6.1992 antanut toimiohjeen valtion osakasvallan käyttämisestä voimalaitostoimintaa harjoittavan X Oy:n yhtiökokouksessa. Toimiohjeen mukaan valtion puolesta ei ollut estettä sille, X Oy ryhtyy hakemaan tekoaltaan ja voimalaitoksen rakentamislupaa. X Oy oli ylimääräisessä yhtiökokouksessaan 30.6.1992 päättänyt hakea syyskuun 1992 aikana Pohjois-Suomen vesioikeudelta tekoaltaan ja voimalaitoksen rakentamislupaa. Maanviljelijä A oli myynyt 3.7.1992 vapaaehtoisin kaupoin vanhemmiltaan 25.6.1986 ostamansa maatilan X Oy:lle. Tila, jonka pinta-ala on noin 270 hehtaaria, tuli olemaan vahinkoaluetta siihen kuuluvaa metsäpalstaa lukuunottamatta. Metsäpalsta, joka käsitti noin 16 prosenttia tilan kokonaispinta-alasta, ei yksinään ollut elinkelpoinen. Mahdollisessa pakkolunastustilanteessa A olisi tullut vesilain 11:7 §:n mukaisesti vaatimaan myös metsäpalstan lunastamista. Tilalla sijaitsevaa asuinrakennusta A oli käyttänyt omana vakituisena asuntonaan 25.6.1986 alkaen. X Oy tulisi vesioikeudelle tekemässään hakemuksessa vaatimaan rakentamista varten vesilain 2:7 §:n ja 2:8 §:n nojalla omaisuuden lunastuslupaa. Luovutuksesta saatuun voittoon sovellettiin A:n omana asuntonaan käyttämään asuinrakennukseen ja sen rakennuspaikan osalta TVL 73 §:n 1 momentin 1 kohdan 2 momentin säännöksiä ja muiden tilaan kuuluvien alueiden osalta TVL 68 §:n 1 momentin 2 kohdan ja 69 §:n säännöksiä. Verovuosi 1992.

KVL 1994/140

Verotusyhtymä sai koskiensuojelulain (35/87) nojalla korvausta sen johdosta, että osa Kemijoen vesistöä oli rauhoitettu siten, että uusien voimalaitosten rakentamiseen ei saanut myöntää lupaa. Käyttöoikeuden rajoituksesta suoritettavaa korvausta pidettiin yhtymän osakkaiden tuloverolain 49 §:n 1 kohdassa tarkoitettuna osittain verovapaana luovutusvoittona. Luovutusvoiton veronalaista määrää laskettaessa luovutushinnasta vähennetään vähintään 80 prosenttia. Verovuosi 1993.

Luovutustappio

KHO 1978/899

Henkilöauton myyntitappiota, joka oli johtunut

myynnissä olleen kiinteistön rakennuslupaan liittyviä lisäselvityksiä kunnan rakennustoimistoon vietäessä sattuneesta auto-onnettomuudesta, ei saatu vähentää samana vuonna saadusta kiinteistön satunnaisesta myyntivoitosta. Auton myyntitappiota ei katsottu myöskään vähennyskelpoiseksi tulon hankkimisesta johtuneeksi kuluksi, vaan sitä pidettiin vähennyskelvottomana elantokustannuksena. Verovuosi 1973.

KHO 1997/2901

Verovelvollisen ja hänen perheensä käyttöön hankittu henkilöauto katsottiin tavanomaiseen koti-irtaimistoon rinnastettavaksi henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitetuksi omaisuudeksi, jonka luovutuksesta syntynyt tappio ei ollut vähennyskelpoinen omaisuuden luovutuksesta saadusta voitosta. Verovuosi 1994. Äänestys 3-2.

KHO 1997/3239 KHO:1997:142

Verovelvollinen oli 14.5.1993 myynyt 11.10. 1990 ostamansa asuinhuoneiston hallintaan oikeuttaneet osakkeet 183.000 markan tappiolla. Huoneisto oli ollut vuokrattuna ulkopuolisille 1.11.1990-30.4.1991 ja 1.12.1992-30.4.1993. Verovelvollinen oli käyttänyt huoneistoa omana ja perheensä vakituisena asuntona 5.5.1991-30.11.1992. Huoneisto oli myyty tuloverolain (1535/92) voimaantulon eli 1.1.1993 jälkeen, joten sen luovutukseen sovellettiin tuloverolain luovutustappion vähennysoikeutta koskevia säännöksiä. Niiden mukaan vähennyskelpoisena luovutustappiona ei pidetä tappiota sellaisen asunnon luovutuksesta, jota verovelvollinen on käyttänyt omana tai perheensä vakituisena asuntona. Sillä seikalla, että huoneistoa ei ollut enää tuloverolain voimaantulon jälkeen käytetty verovelvollisen tai hänen perheensä vakituisena asuntona, ei ollut lain soveltamisen kannalta merkitystä. Kysymys ei myöskään ollut luovutustappion vähennysoikeutta koskevien säännösten takautuvasta soveltamisesta, koska asunnon luovutussopimus oli tehty vasta lain voimaantulon jälkeen. Huoneiston luovutuksesta syntynyt tappio ei näin ollen ollut vähennyskelpoinen verovuonna 1993 saadusta omaisuuden luovutusvoitosta. Verovuosi 1993.

KHO 2000/3310 KHO:2000:71

Kalusteiden ja huonekalujen valmistusta, kauppaa ja asennusta harjoittavan kommandiittiyhtiön toiminta oli ollut vuosien ajan tappiollista, ja vastuunalaiset yhtiömiehet olivat jatkuvasti lisänneet pääomapanostaan yhtiössä. Yhtiömiehet eivät olleet viimeisen kymmenen vuoden aikana tehneet yksityisnostoja yhtiöstä. Kun liiketoiminnan tervehdyttäminen ei ollut onnistunut, yhtiön liiketoiminta oli myyty 27.3.1998. Vastuunalaisten yhtiömiesten tarkoitus oli purkaa yhtiö. Katsottiin, että purkaminen oli vaihtoon rinnastettava toimenpide, jossa osuus yhtymässä vaihdettiin purussa saatavaan jakoosuuteen. Vastuunalainen yhtiömies sai vähentää yhtiötä purettaessa syntyvän tappion luovutustappiona tuloverolain 50 §:n mukaisesti. Ennakkoratkaisu vuosille 1999 ja 2000. Äänestys 4-1.

KHO 2002/3023 KHO:2002:80

A ei voinut vähentää verotuksessaan Suomessa Espanjassa sijaitsevan kiinteistön myynnistä aiheutunutta myyntitappiota täällä saamistaan luovutusvoitoista tai muistakaan pääomatuloistaan.

KHO 2007/1942 KHO:2007:54

A oli myynyt verovuonna 2002 arvopapereita siten, että osasta myynneistä oli syntynyt luovutusvoittoa yhteensä 8 673,95 euroa ja osasta luovutustappiota yhteensä 27 554,44 euroa. Verovuodelle 2001 A:lle oli vahvistettu arvopapereiden myynnistä luovutustappiota 15 055,01 euroa. Verovuoden 2002 verotuksessa oli 8 673,95 euron myyntivoitosta ensin vähennettävä verovuoden 2001 vahvistetusta myyntitappiosta verovuoden 2002 myyntivoittoa vastaava määrä eli koko myyntivoiton määrä ja verovuoden 2002 myyntitappioksi oli vahvistettava verovuoden 2002 myyntitappio 27 554,44 euroa. Verovuosi 2002.

KHO 2009/1498 KHO:2009:53

Henkilö A oli myynyt 17.3.2003 internetissä toimivan pankkipalvelun kautta 2 000 kappaletta X Oyj:n ja 500 kappaletta Y Oyj:n osakkeita. Seuraavana päivänä A oli ostanut saman määrän X Oyj:n ja Y Oyj:n osakkeita takaisin myyntihintaa korkeammalla hinnalla. Osakkeet olivat pörssiosakkeita, joiden vaihto oli merkittävä. A:lle osakkeiden myynnistä aiheutunut tappio

voitiin verotusmenettelystä annetun lain 28 §:n säännöksen estämättä vähentää A:n saamista luovutusvoitoista, jotka olivat pääosin syntyneet A:n 28.4.2003 saamasta kiinteistön luovutusvoitosta. Verovuosi 2003.

KVL 1996/111

A oli ostanut 30.11.1991 puolet X Oy:n osakekannasta 7 500 mk:n kauppahinnalla. X Oy:n liiketoiminta oli tappiollista jo 31.12.1991 päättyneen tilikauden lopussa siten, että yhtiön oma pääoma oli menetetty. Tämän vuoksi ja X Oy:n liiketoiminnan järjestelyiden takia A oli antanut 10.9.1992 X Oy:lle vakautettua lainaa 450 000 mk. Lainan ehtojen mukaan korot ja lyhennykset maksetaan vasta kun yhtiö on pystynyt hoitamaan kaikki muut velvoitteensa velkojilleen ja muille sidosryhmilleen. Laina oli merkitty yhtiön kirjanpidossa vapaaseen omaan pääomaan. Yhtiö X Oy asetettiin konkurssiin 29.6.1995 ja konkurssituomio annettiin 18.12.1995. Kun otetaan huomioon X Oy:n taloudellinen asema ja vakautetun lainan ehdot, X Oy:n osakkeiden arvonmenetyksestä aiheutuvaa luovutustappiota laskettaessa osakkeiden hankintamenoon luetaan osakkeiden 7 500 mk:n hankintahinnan lisäksi A:n sanotulle yhtiölle 10.9.1992 antamasta oman pääoman ehtoisesta osakaslainasta se osa, jota A ei saa konkurssipesältä. Osakkeiden arvonmenetyksestä johtuva luovutustappio katsotaan syntyvän sinä verovuonna, jona osakkeiden arvonmenetystä voidaan pitää lopullisena. Arvonmenetystä voidaan pitää lopullisena viimeistään silloin, kun konkurssipesän toimitsijamiehet antavat velkojienkokouksessa lopputilityksen. Verovuosi 1995, verovuosi 1996, verovuosi 1997, verovuosi 1998 ja verovuosi 1999.

KVL 1998/110

A oli ottanut sijoitusvakuutuksen, joka oli kertamaksullinen elinikäinen sijoitussidonnainen henkivakuutus. Vakuutuksen voimaantulopäivänä vakuutuksenottaja voi valita, että vakuutusmaksu kohdistetaan yhden tai useamman rahaston rahasto-osuuksiin. Vakuutus voitiin päättää vakuutuksenottajan pyynnöstä takaisinostoon. Vakuutuksen päättyessä takaisinostoon kaikki vakuutukseen liitetyt rahasto-osuudet lunastettiin kertasuoritteisen takaisinostoarvon maksamiseksi. Maksettava määrä oli sovellettavan arvostuspäivän mukainen takaisinostoarvo. Jos A:n ottama sijoitusvakuutus päätettiin vuonna 1998 A:n pyynnöstä takaisinostoon ja vakuutukseen liitettyjen rahasto-osuuksien lunastushinta oli alhaisempi kuin rahasto-osuuksiin kohdistettu vakuutusmaksu, A ei saanut vähentää täten syntyvää tappiota hänen vuonna 1998 myymänsä omaisuuden luovutuksesta saadusta voitosta. Verovuosi 1998.

KVL 1998/145

Pankki laski liikkeelle joukkovelkakirjalainan, jota takaisin maksettaessa pankki voi lainaehtojen mukaisesti päättää, suorittaako se joukkovelkakirjan haltijalle velkakirjan nimellisarvon rahana vai erikseen valitun Helsingin Arvopaperipörssissä noteeratun yhtiön osakkeina. Jos henkilö A merkitsi joukkovelkakirjalainaa, ja hänelle realisoitui joukkovelkakirjalainan erääntyessä tappiota sen johdosta, että pankki lainaehtojen mukaisesti suoritti eräpäivänä vähemmän kuin lainan merkintäpäivänä, A sai vähentää näin syntyvän tappion TVL 50 §:n 1 momentin säännöksen mukaisesti omaisuuden luovutuksesta saadusta voitosta. Asiassa ei ollut merkitystä sillä, jos A:lle annettiin osakkeiden sijasta vastaava määrä rahaa, kun sovellettiin TVL 50 §:n 1 momentin säännöstä luovutuksesta syntyneen tappion vähentämisestä. Mikäli A luovutti joukkovelkakirjalainan perusteella saatuja osakkeita vastikkeellisella kaupalla, TVL 46 §:n mukaisen luovutusvoiton tai TVL 50 §:n mukaisen luovutustappion määrää laskettaessa osakkeiden hankintamenona pidettiin niiden Helsingin Arvopaperipörssin noteerauksen mukaista arvoa, joka oli vahvistettu lainaehtojen mukaisesti eräpäivänä. Jos X Oy merkitsi joukkovelkakirjalainaa ja pankki lainaehtojen mukaisesti suoritti eräpäivänä merkitsijälle lainan maksuksi lainaehtojen mukaisen yhtiön osakkeita, X Oy:n veronalaista elinkeinotuloa joukkovelkakirjalainan eräpäivään kohdistuvana verovuonna oli joukkovelkakirjan maksuksi suoritettujen osakkeiden arvo, joka määräytyi Helsingin Arvopaperipörssin päivän noteerauksen ja lainaehtojen mukaan sekä vähennyskelpoista menoa joukkovelkakirjojen merkintähinta. X Oy:n saamien kohdeyhtiön osakkeiden hankintameno oli eräpäivänä niiden Helsingin Arvopaperipörssin noteerauksen mukainen arvo, joka oli vahvistettu lainaehtojen mukaisesti eräpäivänä. Verovuodet 1998-2000.

KVL 2001/92

Pankki oli laskenut liikkeelle joukkovelkakirjalainan.Velkakirjan emissiokurssi oli 130%. Lainalle ei maksettu vuotuista korkoa. Takaisinmaksupäivänä kolmen vuoden päästä pankki maksoi sijoittajalle velkakirjan nimellisarvon ja hyvityksen, joka määräytyi Dow Jones STOXX 50 SM indeksin mukaisesti. Joukkovelkakirjalainan ehtojen mukaan lainaa merkittäessä oli suoritettava merkintäpalkkio, jonka suuruus oli 1,5% velkakirjan nimellisarvosta. Emissiokurssin perusteella määräytyvä merkintähinta, joka ylitti velkakirjan nimellisarvon, katsottiin velkakirjan hankintamenoksi. Kun sijoittaja luovutti velkakirjan tai pankki maksoi takaisin velkakirjan nimellisarvon, sijoittaja sai vähentää velkakirjan luovutushinnasta velkakirjan hankintamenon poistamatta olevan osan. Jos velkakirjaa luovutettaessa syntyi tappiota, sijoittaja sai vähentää luovutustappion TVL 50,1 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Sijoittaja ei saanut vähentää merkintäpalkkiota pääomatulon hankkimisesta johtuneena kuluna, vaan palkkio oli osa velkakirjan hankintamenoa. Ennakkoratkaisu vuosille 2001- 2003.

Luovutusvoiton jaksottaminen

Pääsääntönä kaupantekovuosi

KHO 1975/904 II 552

Kun kiinteistön ostaja oli kadonnut tietymättömiin ja jättänyt kauppahinnan maksamatta, myyjän kauppahintasaatavalla ostajalta ei ollut sellaista arvoa, että myyjää olisi voitu myyntivuodelta verottaa myynnistä saadusta voitosta.

KHO 1975/900 II 550

Koska kiinteistön myyntiin tarvittiin lääninhallituksen lupa, ei satunnaisesta myyntivoitosta voitu verottaa ennen kuin lääninhallituksen hyväksyminen oli saatu.

KHO 1994/5284 B 532

Verovelvollinen oli myynyt määräosuutensa kiinteistöstä kaupungille 13.12.1989 vahvistetulla kauppakirjalla. Kauppakirjan mukaan kauppa sitoi myyjää heti, mutta ostajaa vasta, kun kaupunginvaltuusto oli hyväksynyt kaupan ja päätös oli saanut lainvoiman, minkä jälkeen myös kauppahinta suoritettiin. Jos kauppaa ei hyväksyttäisi, kummallakaan osapuolella ei ollut kaupan raukeamisen johdosta toista kohtaan mitään vaatimuksia. Kaupunginvaltuusto hyväksyi kaupan 10.1.1990 ja päätös tuli lainvoimaiseksi. Myyjän saama omaisuuden luovutusvoitto luettiin verovuoden 1990 tuloksi. Äänestys 4-3.

KVL 1988/569

X oli hakenut tontinosan lunastusta pakkolunastuslain mukaisesti. X oli määrätty 29.9.1988 annetussa lunastuspäätöksessä suorittamaan tontinosan omistajille A:lle ja B:lle 1 773 120 markan suuruinen lunastuskorvaus, joka oli pakkolunastuslain mukaan suoritettava 3 kuukauden kuluessa siitä, kun lunastuspäätös oli julistettu. Lunastuspäätöksessä A:lle ja B:lle maksettavaksi määrätty lunastuskorvaus ja heidän muutoksenhaun johdosta mahdollisesti saamansa korvauksen korotus katsottiin saaduiksi vuonna 1988 ja korvaukset oli otettava huomioon omaisuuden luovutusvoittoa määrättäessä vuodelta 1988 voimassa olevien TVL:n säännösten mukaisesti.

Kauppahinnan muutokset

KHO 1992/4641 B 523

Verovelvollinen ja hänen puolisonsa olivat 30.12.1988 luovuttaneet omistamansa yhtiön osakkeet toiselle yhtiölle 55.555.600 markan kauppahinnasta, josta miehen osuus oli 55.000.044 markkaa. Kauppaan liittyneen ehdon mukaan kauppahinta oli kuitenkin tarkistettava myydyn yhtiön varallisuuden perusteella kauppakirjassa tarkoitettujen tilinpäätösten valmistuttua. Lopulliseksi kauppahinnaksi oli 30.3.1990 tehdyn kauppakirjan tarkistussopimuksen mukaan vahvistettu 68.555.600 markkaa, josta miehen osuus oli 67.870.044 markkaa. Kun kauppahinnan mahdollinen korotus riippui myydyn yhtiön varallisuuden myöhemmästä määrästä, verovelvollista voitiin vuonna 1988 verottaa vain hänen verovuonna saamansa kauppahinnan perusteella. Verovuosi 1988. Äänestys 4-1

KHO 1994/6806 B 533

Verovelvollinen oli myynyt 26.3.1990 päivätyllä kauppakirjalla vuonna 1987 hankkimansa yhtiön osakkeet. Kauppakirjan mukaan kauppahinta laskettiin konsernin tasesubstanssin, solmittujen tai tilattujen urakkasopimusten projektikohtaisten katetuottojen sekä 31.12.1990 ja

31.12.1991 päättyviltä tilikausilta laadittavien tuloslaskelmien lopullisten tulosten mukaan määräytyvän konsernin kauppa-arvon perusteella. Kauppahinta maksettiin osaksi kaupantekovuonna 1990. Lisäksi osakkeista maksettiin lisäkauppahintaa kahtena kaupantekovuotta seuraavana vuonna 1991 ja 1992. Kun vuonna 1992 maksetun lisäkauppahinnan suoritusvelvollisuus ja suuruus ei ollut selvillä ennen kaupantekovuoden verotuksen päättymistä, tämän osasuorituksen verottamiseen kaupantekovuoden tulona ei ollut perusteita. Verovuosi 1990. Äänestys 3-2-2.

KHO 1994/6807 B 534

Verovelvollinen oli myynyt 26.3.1990 päivätyllä kauppakirjalla vuonna 1987 hankkimansa yhtiön osakkeet. Kauppakirjan mukaan kauppahinta laskettiin konsernin tasesubstanssin, solmittujen tai tilattujen urakkasopimusten projektikohtaisten katetuottojen sekä 31.12.1990 ja 31.12.1991 päättyviltä tilikausilta laadittavien tuloslaskelmien lopullisten tulosten mukaan määräytyvän konsernin kauppa-arvon perusteella. Kauppahinta maksettiin osaksi kaupantekovuonna 1990. Lisäksi osakkeista maksettiin lisäkauppahintaa kahtena kaupantekovuotta seuraavana vuonna 1991 ja 1992. Koska kaupantekovuotta seuraavana vuonna 1991 maksetun lisäkauppahinnan suoritusvelvollisuus ja suuruus oli selvillä ennen kaupantekovuoden verotuksen päättymistä, tämä osasuoritus luettiin satunnaisena myyntivoittona kaupantekovuoden tuloksi. Sen sijaan myöhemmin vuonna 1992 suoritetun lisäkauppahinnan verottamiseen kaupantekovuoden tulona ei ollut perusteita. Verovuosi 1990. Äänestys 3-2-2.

KHO 1995/294 B 524

Verovelvollinen oli myynyt 10.10.1989 tehdyllä kauppakirjalla määräalan siten, että kauppahinta riippui määräalalle rakennuskaavassa osoitettavan rakennusoikeuden määrästä. Hallintaoikeus määräalaan siirtyi ostajalle 31.10.1989, jolloin oli suoritettava kauppahintana 2.666,7 kerrosneliömetrin rakennusoikeutta vastaava 4.000.000 markkaa. Kunnan kaavajohtajan ja verovelvollisen oman arvion mukaan määräalalle tulevan rakennusoikeuden määrää oli mahdoton sanoa, mutta jos otettiin huomioon lähiympäristön kaava-alueille myönnetyt rakennusoikeudet, rakennusoikeus olisi noin 3.500-4.000 kerrosneliömetriä. Määräalalle vuonna 1993 vahvistetun kaavan mukaan rakennusoikeutta oli 3.650 kerrosneliömetriä, jolloin lopulliseksi kauppahinnaksi muodostui 5.475.000 markkaa.

Verolautakunnalla oli oikeus verotusta vuodelta 1989 toimittaessaan arvioida määräalasta saatu kauppahinta suuremmaksi kuin kauppakirjassa mainittu 4.000.000 markkaa. Verovelvollisen valituksesta omaisuuden luovutusvoitto kuitenkin alennettiin vastaamaan toteutuneen rakennusoikeuden mukaan määräytyvää kauppahintaa. Verotus 1989. Äänestys 4-1.

7 KOROT JA OSINGOT

KORKOTULOT JA INDEKSIHYVITYKSET

Verovelvollisella voi olla erilaisia korkotuloja ja indeksihyvityksiä. Ne voivat olla korkotulon lähdeveron alaisia, verovapaita, tuloveron alaisia tai elinkeinotoimintaan tahi maatalouteen kuuluvia.

Korkotulo, josta on peritty lähdevero, ei ole yleisesti verovelvollisen luonnollisen henkilön eikä kotimaisen kuolinpesän veronalaista tuloa. Lähdeveron alaisen talletuksen tai joukkovelkakirjalainan korko on tuloverotuksessa verovapaata myös yksityiselle elinkeinonharjoittajalle.

Verotusmenettelylain mukainen ilmoittamisvelvollisuus ei koske luonnollisen henkilön lähdeveron alaista talletusta, joukkovelkakirjalainaa tai niiden korkoa. Myöskään verovapaita korkotuloja ei ilmoiteta veroilmoituksella.

Jos korkotulo ei ole lähdeveronalainen eikä verovapaa, se on veronalaista pääomatuloa tuloverotuksessa. Indeksihyvitykset rinnastetaan veronalaisiin korkotuloihin. Elinkeinotoiminnan tai maatalouden tulolähteeseen kuuluva korkotulo kuuluu jaettavaan yritystuloon, joka jaetaan ansio- ja pääomatuloksi (esim. KHO 1995/4067 B 516).

Osuuskunnan maksamiin osuuspääoman ja sijoitusosuuden korkoihin, säästöpankin lisärahastosijoituksen korkoihin sekä vakuutusyhtiön ja vakuutusyhdistyksen takuupääoman korkoihin sovelletaan erityissäännöksiä (ks. jäljempänä Osinkoon rinnastettavat tulot).

Jälkimarkkinahyvitys

Jälkimarkkinahyvityksellä tarkoitetaan joukkovelkakirjan luovutuksen yhteydessä saatua tai maksettua joukkovelkakirjan luovutusta edeltäneen koronmaksupäivän ja luovutuspäivän väliseltä ajalta kertynyttä korkoa vastaavaa hyvitystä.

Jälkimarkkinahyvitys voi kohdistua korkotulon lähdeveron alaiseen joukkovelkakirjalainaan, tuloverotuksen alaiseen joukkovelkakirjalainaan tai verovapaaseen joukkovelkakirjalainaan. Joukkovelkakirjalainaa liikkeeseen laskettaessa joukkovelkakirjalainan ostajan liikkeellelaskijalle maksamaan liikkeellelaskupäivän ja maksupäivän väliseen joukkovelkakirjalainan korkokannan mukaiseen hyvitykseen voidaan myös soveltaa jälkimarkkinahyvitystä koskevia säännöksiä.

Vuodesta 1994 lukien on saatu jälkimarkkinahyvitys veronalaista pääomatuloa ja maksettu jälkimarkkinahyvitys pääomatuloista vähennyskelpoista (TVL 32 § ja 54 a §).

Esimerkki

Suuruudeltaan 20 000 euron korkotulon lähdeveron alaisen joukkovelkakirjalainan eräpäivä on 1.2.2009. Joukkovelkakirjalainan korko on 4 %. Verovelvollinen ostaa joukkovelkakirjalainan puolen vuoden kuluttua eräpäivästä. Tällöin hän maksaa jälkimarkkinahyvitystä joukkovelkakirjan korkokannan mukaisesti puolelta vuodelta kertyneestä korosta 400 euroa. Myyjälle 400 euroa on tuloveron alaista pääomatulona pidettävää jälkimarkkinahyvitystä. Ostaja saa vähentää pääomatuloistaan tulonhankkimismenona maksamansa jälkimarkkinahyvityksen 400 euroa. Seuraavana vuonna korkotulon lähdevero peritään 800 euron suuruisesta korkotulosta.

Menettely

Luotto- ja rahoituslaitos sekä muu ammattimaisen arvopaperikaupan tai arvopaperien välitystoiminnan harjoittaja on velvollinen toimittamaan ennakonpidätyksen suorittamastaan tai välittämästään jälkimarkkinahyvityksestä. Jälkimarkkinahyvitystä saavan luonnollisen henkilön tai kuolinpesän ei tarvitse ilmoittaa veroilmoituksessaan saamaansa jälkimarkkinahyvitystä eikä siitä toimitettua ennakonpidätystä. Jälkimarkkinahyvitys ja siitä toimitettu ennakonpidätys luetaan verotuksessa

hyväksi vuosi-ilmoituksen perusteella. Luotto- ja rahoituslaitos sekä muu arvopaperikauppaa tai arvopapereiden välitystoimintaa harjoittava ilmoittaa verohallinnolle pääomatuloista tulonhankkimismenona vähennettävän jälkimarkkinahyvityksen. Sitä vastoin muu vähennyskelpoinen jälkimarkkinahyvitys ilmoitetaan veroilmoituksessa.

LÄHDEVERON KOHTEENA OLEVAT KORKOTULOT

Laki korkotulon lähdeverosta (1341/1990) koskee kotimaasta saatuja

- yleisön talletusten vastaanottamiseen tarkoitetulle tilille kotimaiseen talletuspankkiin tai ulkomaisen luottolaitoksen Suomessa olevaan sivukonttoriin, vastaavalle tilille osuuskunnan säästökassaan, osuuskuntalain 21 luvun 21 §:ssä tarkoitettuun lainausliikettä harjoittavaan osuuskuntaan taikka työnantajan perustamaan huoltokonttoriin tehdylle *talletukselle* maksettuja korkoja sekä

- velkakirjalain (622/1947) 34 §:ssä tarkoitetulle joukkovelkakirjalainalle maksettuja korkoja, jos laina on tarjottu yleisön merkittäväksi ja sitä koskeva esite on annettava Finanssivalvonnan (aik. Rahoitustarkastuksen) tai muun Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion toimivaltaisen viranomaisen hyväksyttäväksi (451/2005).

Lähdeveroa ei peritä verovapaiksi säädetyistä koroista eikä korosta, joka maksetaan jälkimarkkinoilla ns. väliluovutustilanteessa. Lähdeveroa ei myöskään peritä sellaiselle talletukselle ja joukkovelkakirjalainalle maksetusta korosta, johon säästäjän varat on tuloverolain 54 d §:ssä tarkoitetun pitkäaikaissäästämissopimuksen mukaisesti sijoitettu (1743/2009, sovelletaan vuodesta 2010).

Yleisölle tarjottu

Korkotulon lähdeverolain 3.1 §:n 1 kohdan mukaan säännöksessä mainitut talletukset on tehtävä yleisölle tarjolla olevalle tilille, jotta talletuksiin voitaisiin soveltaa kyseistä lakia. Lain 3.1 §:n 2 kohdan mukaan myös joukkovelkakirjan tulee olla tarkoitettu yleisön merkittäväksi.

Korkotulon lähdeverolakia sovelletaan suomalaisen koronmaksajan kotimaan markkinoille liikkeelle laskemaan joukkovelkakirjalainan korkoon lainan liikkeelle laskupaikasta riippumatta. Joukkovelkakirjalainaa koskeva esite on annettava Finanssivalvonnan (aik. Rahoitustarkastus) tai muun ETA-valtion toimivaltaisen viranomaisen hyväksyttäväksi, jotta lähdevero koskisi niitä.

Yleisön talletusten vastaanottamiseen tarkoitetut tilit

Kotimaiseen talletuspankkiin tai ulkomaisen luottolaitoksen Suomessa olevaan sivukonttoriin yleisön talletusten vastaanottamiseen tarkoitetulle tilille tehdylle talletukselle maksetut korot ovat lähdeveron alaisia.

Tilien tiliehdot hyväksyy ja niiden noudattamista valvoo Finanssivalvonta (aik. Rahoitustarkastus). Edellytyksenä pankkitalletuksille maksettujen korkojen kuulumiselle lähdeveron piiriin on, että rahoitustarkastus on hyväksynyt tiliehdot.

Varainhankintasopimukset, joiden ehdot määritellään asiakaskohtaisesti, kuten ns. notariaattisopimukset, eivät kuulu lähdeveron piiriin.

Finanssivalvonnan hyväksymissä tiliehdoissa ei yleensä vahvisteta talletukselle maksettavan koron määrää. Siten korko voi vaihdella esimerkiksi talletuksen suuruuden tai ajan mukaan. Koron suuruus voi vaihdella myös asiakaskohtaisesti. Jos talletus tehdään rahoitustarkastuksen hyväksymälle, yleisön talletusten vastaanottamiseen tarkoitetulle tilille, sille maksettuun korkoon voidaan soveltaa lähdeverolakia, vaikka koron suuruudesta olisi sovittu kunkin asiakkaan kanssa erikseen. Jos kuitenkin korko poikkeaa selvästi markkinaehtoisesta korosta tai olosuhteista muuten voidaan todeta, ettei kysymys tosiasiassa ole korkona pidettävästä suorituksesta vaan esimerkiksi palkkatulosta tai kauppahinnasta, menetellään asian varsinaisen luonteen mukaisesti.

Osuuskuntien säästökassojen maksamat korot

Osuuskuntien säästökassojen käyttämien tilien tiliehdot hyväksyy valtiovarainministeriö rahoitustarkastusta kuultuaan. Koron määrästä ja sen muutoksista päättää osuuskunnan hallitus tilityypeittäin. Hyväksytyille tileille maksetut korot kuuluvat lähdeveron piiriin. Lähdeveron alaisia eivät kuitenkaan ole esim. osuuskauppalainoille maksetut korot, jotka sovitaan kustakin lainasta erikseen.

Huoltokonttoritalletukset

Huoltokonttori

Huoltokonttoritoimintaa ei ole laissa määritelty. Kysymys on yksittäisen työnantajan ja työntekijöiden välillä tapahtuvasta järjestelystä. Käytännössä huoltokonttorit ovat lähinnä suurehkojen työnantajien henkilökunnan piirissä toimivia rekisteröimättömiä organisaatioita, joille on vahvistettu säännöt tai ohjesääntö. Huoltokonttoreiden toimintaan kuuluu yleensä jäsenten talletusten vastaanottaminen, jäsenten maksuista huolehtiminen ja lainojen myöntäminen palkansaajille. Konsernisuhteessa olevien yhtiöiden henkilökunta voi kuulua jonkin konserniin kuuluvan yhtiön perustamaan huoltokonttoriin. Niin ikään huoltokonttoriin voivat kuulua ne eläkeläiset, jotka työssäoloaikanaan olivat huoltokonttorin jäseniä. Myös näissä tilanteissa maksettu korko kuuluu lähdeverolain piiriin.

Huoltokonttoritilit

Korkotulojen lähdeverolain piiriin kuuluvat korot sellaisista talletuksista, jotka on tehty huoltokonttoriin tilille, joka vastaa yleisön talletusten vastaanottamiseen tarkoitettua tiliä rahalaitoksissa. Säännös edellyttää, että yrityksen huoltokonttoritoiminnan tulee kokonaisuutena vastata rahalaitosten harjoittamaa otto- ja antolainaustoimintaa.

Kun kysymyksessä ovat pelkästään työnantajan ja työntekijän väliset järjestelyt, saatetaan huoltokonttoritalletuksen koron nimellä maksaa tosiasiassa palkkana pidettäviä suorituksia. Tällaisesta on kysymys esim. silloin, kun palkansaajan talletuksesta saaman koron taso on selvästi pankkitalletusten korkotasoa korkeampi tai hän voi rahoittaa talletuksensa työnantajalta saamallaan halpakorkoisella lainalla.

Pankkien henkilökuntatilit

Pankkien henkilökuntatilit eivät ole yleisön talletusten vastaanottamiseen tarkoitettuja tilejä silloin, kun niiden tallettajakunta on rajattu vain pankkien omaan henkilökuntaan. Niille maksetut korot voidaan rinnastaa huoltokonttoritalletusten korkoihin ja käsitellä lähdeveron piiriin kuuluvina, jos edellä mainitut edellytykset toteutuvat.

Jos pankin henkilökunnan kanssa sovitaan yleisön talletusten vastaanottamiseen tarkoitetun tilin tiliehtojen puitteissa korosta, joka on olennaisesti korkeampi kuin ulkopuolisille asiakkaille samoissa olosuhteissa maksettava, ei korkoa voida pitää lähdeveron alaisena vaan tuloverotuksen ja ennakonpidätyksen piiriin kuuluvana palkkana.

Joukkovelkakirjalainat

Velkakirjalain 34 §:n mukaan joukkovelkakirjoja voivat laskea liikkeelle julkisyhteisöt ja kirjanpitovelvolliset. Korkotulon lähdeverolaki koskee lain 3.1 § 2 kohdan mukaan velkakirjalain 34 §:ssä tarkoitetulle velkakirjalle maksettuja korkoja, jos laina on tarjottu yleisön merkittäväksi ja sitä koskeva esite on annettava Finanssivalvonnan (aik. Rahoitustarksatus) tai muun ETA-alueen valtion toimivaltaisen viranomaisen hyväksyttäväksi. Esitteen saa julkaista, kun Finanssivalvonta on hyväksynyt sen.

Arvopaperimarkkinalain 2 luvun 4 §:n 7 momentin mukaan Finanssivalvonnan on julkaistava sähköisen tietoverkon kotisivuillaan viimeisen 12 kuukauden aikana hyväksymänsä esitteet tai luettelo niistä.

Lähdeverolain soveltaminen

Joukkovelkakirjalaina, joka on merkitty Finanssivalvonnan luetteloon, kuuluu korkotu-

lon lähdeverolain alaisuuteen. Korkotulon lähdeverolakia ei voida kuitenkaan soveltaa silloin, kun on ilmeistä, että koron nimellä pyritään maksamaan tosiasialliselta luonteeltaan muun tyyppistä suoritusta, kuten palkkaa tai osinkoa.

Korkotulon lähdeverolain soveltamisalueen ulkopuolelle jää joukkovelkakirjalainan korko silloin, kun laina joko lainaehtojen mukaan tai tosiasiassa suunnataan pelkästään suppeasti rajoitetulle henkilöpiirille, kuten yrityksen johdolle tai pääosakkaille. Lisäksi edellytetään, että korko tai muut lainaehdot ovat tavanomaisista poikkeavia tai järjestelyistä muuten on pääteltävissä, että kysymys on tosiasiassa esimerkiksi palkan tai osingon maksamisesta.

Jos lainan merkitsemisoikeutta ei ole lainaehdoissa rajoitettu ja sen korkoa ja muita ehtoja voidaan pitää tavanomaisina, ei lähdeverolain soveltamista estä pelkästään se, että velkakirjojen tosiasiallisten merkitsijöiden määrä jää vähäiseksi. Lähdeverolain piiriin voivat kuulua myös ns. erillislainat, joiden tiedetään jo liikkeeseen laskuhetkellä jäävän koko laina-ajaksi merkitsijän haltuun, jos ne ovat korko- ja muine ehtoineen tavanomaisia. Lähdeverolain soveltaminen ei edellytä, että laina olisi noteerattu pörssissä.

Väliluovutustilanteet

Korkotulojen lähdeverolain 4 §:n 2 kohdan mukaan koroksi katsottavasta tuotosta tai muusta hyvityksestä, joka suoritetaan talletuksen siirron tai joukkovelkakirjalainan luovutuksen yhteydessä, ei peritä lähdeveroa. Jälkimarkkinoilla maksettu korkohyvitys ja jälkimarkkinahyvitys kuuluvat tuloverotuksen piiriin.

Jos joukkovelkakirjalaina luovutetaan ennen eräpäivää, ostaja maksaa luovuttajalle paitsi jälkimarkkinahyvityksen myös joukkovelkakirjalainan pääoman. Riippuen joukkovelkakirjalainan korosta ja muista ehdoista sekä yleisestä korkotasosta lainan pääomana voidaan väliluovutuksen yhteydessä maksaa yli tai alle nimellisarvon. Joukkovelkakirjalainojen luovutusvoittojen osalta ks. 6. luku, kohta Luovutusvoiton määrän laskeminen. Eräpäivänä joukkovelkakirjalainan liikkeellelaskija maksaa koron, josta perii lähdeveron.

Ns. nollakuponkilaina

Hallituksen esityksen (HE 123/90) perustelujen mukaan lähdevero koskee vain koron nimellä maksettua suoritusta. Korottomien velkakirjojen eli niin sanottujen nollakuponkilainojen lunastushinnan ja liikkeeseen laskuhinnan erotus ei siten ole lähdeveron alaista korkoa vaan se verotetaan tuloverotuksessa.

Indeksihyvitys

Korkotulon lähdeverolaissa tarkoitettuun korkoon rinnastetaan lain 3 §:n 3 momentin mukaan myös indeksihyvitys. Tällä on haluttu ennakoida mahdollista indeksiehtoisten joukkovelkakirjalainojen markkinoilletuloa.

Valuuttakurssikehitykseen sidottua hyvitystä pidetään korkotulon lähdeverosta annetun lain tarkoittamalla tavalla korkoon rinnastettavana indeksihyvityksenä (KVL 2001/6). Siitä on siten suoritettava lähdeveroa korkotulon lähdeverosta annetun lain mukaisesti.

Korkotulon lähdeverovelvollisuuden piiriin kuuluvat koron saajat

Verovelvolliset

Velvollisia suorittamaan korkotulon lähdeveroa ovat yleisesti verovelvolliset luonnolliset henkilöt ja kotimaiset kuolinpesät. Korkotulojen lähdeverotus ei koske rajoitetusti verovelvollisia eikä juridisia henkilöitä.

Luonnollisten henkilöiden saamat korkotulot ovat lähdeveron piirissä myös siinä tapauksessa, että korko sisältyy liikkeen-, ammatin- tai maataloudenharjoittajan elinkeinotuloon.

Rekisteröimättömät yhdistykset

Rekisteröimättömät yhdistykset eivät ole tulo- ja varallisuusverolaissa tarkoitettuja yhteisöjä tai yhtymiä. Esimerkiksi työpaikan kahvikassa tai luokkatoimikunta voi olla rekiste-

röimätön yhdistys. Jos tällainen yhdistys on tallettanut varojaan lähdeveron alaiselle tilille ja on siten koron saajana, kysymyksessä on rekisteröimättömän yhdistyksen nimissä toimiva joukko luonnollisia henkilöitä. Rekisteröimättömän yhdistyksen saama korkotulo kuuluu näin ollen korkotulon lähdeveron piiriin.

Diplomaatit

Korkotulon lähdeverotus ei koske tuloverolain 12 §:ssä tarkoitettuja diplomaatteja (KHO 1992/2021).

Korkotulon lähdeveron perimismenettely

Veron määrä

Vuodesta 2005 lähdeveron määrä on 28 %.

Lähdevero lasketaan jokaisesta maksetusta korkoerästä täysin kymmenin sentein siten, että yli menevät sentit jätetään lukuun ottamatta (6 § 2 mom).

Jos korko maksetaan ulkomaan rahana, se on korkotulon lähdeveroa laskettaessa muunnettava euroiksi korkoa maksettaessa voimassa olevan Euroopan keskuspankin julkaiseman valuuttakurssin mukaan.

Perimisvelvollinen

Korkotulon lähdeveron perii koron maksava pankki, ulkomaisen luottolaitoksen Suomessa oleva sivukonttori, osuuskunta, työnantajan perustama huoltokonttori tai joukkovelkakirjalainan liikkeellelaskija. Muu koronmaksaja ei ole velvollinen perimään lähdeveroa.

Lähdevero peritään silloin, kun korko maksetaan verovelvolliselle tai merkitään tilille tämän hyväksi.

Edellytykset perimättä jättämiselle

Koron maksaja voi korkotulojen lähdeverolain 10 §:n mukaan jättää lähdeveron perimättä korosta vain, jos koronsaaja esittää koronmaksajalle asetuksella tarkemmin säädettävän selvityksen siitä, ettei hän ole lähdeverolain 2 §:ssä tarkoitettu verovelvollinen.

Korkotulojen lähdeverosta annetun asetuksen 1 §:n (428/2000) mukaan lähdeveroa ei peritä, jos

- korko maksetaan valtiolle tai sen laitokselle, kunnalle, kuntainliitolle tai seurakunnalle
- korko maksetaan sellaisen saajan tilille, jonka haltija osoittaa olevansa tuloverolaissa tarkoitettu rekisteröity yhteisö, yhtymä tai yhteisetuus,
- saaja osoittaa maksajalle lähdeverokortilla tai lähdeveroasetuksen (1305/1996) 4 §:ssä tarkoitetulla yksilöimistavalla olevansa rajoitetusti verovelvollinen tai
- on kyse talletusten ja obligaatioiden veronhuojennuslain 2 §:sä tarkoitetun obligaatiolainan korosta.

Aiheettomasti peritty vero

Lähdeverolain 14 §:n mukaan aiheettomasti peritty lähdevero otetaan huomioon tuloverotusta toimitettaessa ennakonpidätyksenä. Lähdeveroa on voitu periä aiheettomasti esimerkiksi tuloverotuksessa veronalaisesta talletuksesta. Tällöin verovelvollisen tulee liittää veroilmoitukseensa todistus peritystä lähdeverosta. Jos lähdeveroa on peritty sellaiselta verovelvolliselta, jolle korko ei ole tuloverotuksessakaan veronalaista, koron saaja voi hakea verovirastolta takaisin aiheettomasti perityn lähdeveron.

Veron maksuunpano koron saajalle

Jos korkotulon lähdeveroa ei ole peritty korkotulon lähdeveron alaisesta korkotulosta, verovirasto maksuunpanee korkotulon lähdeveron koronsaajalle. Jos koronsaajalla ei ole kotikuntaa Suomessa, maksuunpanon toimittaa Uudenmaan verovirasto. Maksuunpanoa ei kuitenkaan toimiteta myöhemmin kuin kuudennen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana vero olisi pitänyt periä.

Maksuunpanon yhteydessä verovelvollisen maksettavaksi määrätään veronlisäys ja veronkorotus noudattaen soveltuvin osin jälkiverotusta koskevia säännöksiä. Veronlisäystä

ja veronkorotusta ei aina määrätä. Esimerkiksi jos korosta on toimitettu ennakonpidätys ja korkotulon saaja on ilmoittanut koron veroilmoituksessaan, ei seuraamuksia yleensä määrätä. Korkotulon lähdeverolain mukaan sen maksuunpanossa koronsaajalle on ratkaiseva koron oikea perimisvuosi eli ajankohta, jolloin korko maksetaan verovelvolliselle tai merkitään tilille tämän hyväksi (12 §). Näin ollen korkotulon lähdeveron on voimaantulosäännöstä sovellettaessa katsottava kohdistuvan siihen verovuoteen, jolta se olisi ollut perittävä.

Lähdeveron alaiseen korkotuloon kohdistuvan koron tai jälkimarkkinahyvityksen vähentäminen

TVL 58.3 §:n mukaan korkotulon lähdeverosta annetussa laissa tarkoitettuun korkotuloon tai mainitun lain mukaisen joukkovelkakirjan luovutuksen yhteydessä saatuun jälkimarkkinahyvitykseen kohdistuvat korot eivät ole tuloverotuksessa vähennyskelpoisia.

Jälkimarkkinahyvityksen vähentäminen

Joukkovelkakirjalainojen jälkimarkkinoilla velkakirjan ostava verovelvollinen voi vähentää tuloverotuksessa pääomatuloistaan oston yhteydessä maksamansa jälkimarkkinahyvityksen (TVL 54 a §). Sitä vastoin korkotulon lähdeveron alaisesta korkotulosta vähennystä ei tehdä. Vähennettävä jälkimarkkinahyvitys voi kohdistua lähdeveronalaiseen joukkovelkakirjalainaan, tuloverotuksen alaiseen joukkovelkakirjalainaan tai verovapaaseen joukkokovelkakirjalainaan.

VEROVAPAAT KORKOTULOT

Käyttelytilit

Käyttelytilien verovapautta koskeva säännös on kumottu lailla 1218/1999. Muutosta sovelletaan ensimmäisen kerran vuoden 2000 verotuksessa. Korko, joka kertyy 1.6.2000 jälkeiseltä ajalta on veronalaista tuloa. Verotus toimitetaan käytännössä korkotulon lähdeverotuksen sääntöjä noudattaen. Korko on verotettavaa myös siinä tapauksessa, että se maksetaan ennen 1.6.2000.

Palautettava yhteisökorko ja palautuskorko

Palautettava yhteisökorko ja ennakonpalautukselle maksettava palautuskorko eivät ole tuloverotuksessa veronalaista tuloa (VML 46 §). Nämä ovat verottomia myös silloin, kun ne maksetaan muutoksenhaun johdosta. Uusi veronkantolaki (609/2005) on tullut voimaan 15.8.2005. Lain 22 §:n mukaan palautukselle maksettu korko ei ole veronalaista tuloa. Koron määrä on korkolain 12 §:ssä tarkoitettu korko vähennettynä kahdella prosenttiyksiköllä, ellei asianomaisessa verolaissa toisin säädetä.

Eräät erityislait

Asuntosäästöpalkkiolain (862/1980 ja 1634/1992) nojalla verovapaata tuloa on talletukselle maksettu korko, lisäkorko tai valtion maksama korkopalkkio.

Rajoitetusti verovelvolliset

Verovapaata tuloa on korko, jonka rajoitetusti verovelvollinen on saanut obligaatioista, debentuureista tai muista joukkovelkakirjalainoista tai pankkiin tai muuhun rahalaitokseen talletetuista varoista taikka sellaisista ulkomailta Suomeen otetuista lainoista, joita ei ole katsottava lainansaajan omaan pääomaan rinnastettavaksi pääomansijoitukseksi. Rajoitetusti verovelvollinen ei ole velvollinen suorittamaan veroa myöskään ulkomaankaupassa syntyneiden tilisaamisten tuottamasta korkotulosta (TVL 9.2 §). Jos Suomesta saadut em. korot kuuluvat elinkeinotoiminnan harjoittamista varten olevaan kiinteään toimipaikkaan, eivät tällaiset korot ole verovapaita vuodesta 1996 alkaen (TVL 9.3 §, 1549/1995).

Korkoavustus

Vuodesta 1996 lukien on opintotukilain (65/1994) ja sotilasavustuslain (781/1993) nojalla mahdollista maksaa korkoavustusta. Tällainen valtion varoista maksettu korkoavustus

on verovapaa (TVL 92 § 8 k ja 14 k). Korko, joka on maksettu mainittuina avustuksina, ei ole verotuksessa vähennyskelpoinen meno (TVL 58.3 § 1k).

Myöskään valtiolta, kunnalta tai muulta julkisyhteisöltä käypää alempana korkona saatu korkotuki ei ole veronalaista tuloa (TVL 53 § 6 k.). Korkotuki maksetaan suoraan pankille tai muulle velkojalle. Jos esimerkiksi kunta maksaa rahana verovelvolliselle korkotukea, jonka verovelvollinen voi käyttää mihin tahansa, tukea pidetään verovelvollisen ansiotulona (KVL 1993/108).

Korko elatusavusta

Luonnollisen henkilön veronalaista tuloa ei ole korko sellaisesta elatusavusta, joka on vahvistettu suoritettavaksi lapsen elatuksesta annetun lain (704/1975) nojalla (TVL 33 §:n 3 mom.) Lakia sovelletaan verovuodesta 1999 alkaen.

TULOVEROLAIN ALAISET KORKOTULOT

Tuloverolain 33.1 §:n mukaan korko ja muu siihen rinnastettava hyvitys sijoitetulle pääomalle on veronalaista pääomatuloa. Korkoon rinnastettavana hyvityksenä voidaan pitää indeksi- ja kurssihyvitystä. TVL:n mukaan verotettavia veronalaisia korkotuloja ovat muut korkotulot kuin verovapaat korkotulot tai korkotulon lähdeveron alaiset korkotulot.

TVL:n mukaan verotettavia korkotuloja ovat esimerkiksi pakkolunastuskorvausten korot ja viivästyneelle määrälle korkolain mukaan suoritetut korot. Yksityislainanannon korot samoin kuin kauppahintasaatavien korot ovat myös veronalaista pääomatuloa. Veronpalautuksille verovuodelta 1995 ja sitä aikaisemmilta vuosilta verotuslain 113 §:n mukaan maksettava korko on veronalaista pääomatuloa. Muille kuin VML:n mukaisille veroille suoritettavaan palautuskorkoon sovelletaan veronkantolain 22 §:ää (609/2005), ellei asianomaisessa verolaissa ole toisin säädetty. Veronkantolain 22 §:n mukainen palautuskorko ei ole veronalaista tuloa. Säännöstä sovelletaan 15.8.2005 alkaen. Välillä 1.9.2004 - 14.8.2005 kertyviin palautuskorkoihin sovelletaan vanhan veronkantolain 27 b §:n (568/2004) säännöksiä, jotka vastaavat uuden lain 22 §:ää.

Niin ikään palkkasaatavalle maksettava kohtuullinen korko on veronalaista pääomatuloa, jos palkkasaatava on syntynyt esimerkiksi työnantajan maksuvaikeuksien vuoksi.

Takaajan korot

Korkoon rinnastettavana hyvityksenä pidetään verovuodesta 1999 alkaen myös takaajan tai muun vakuuden asettajan alkuperäiseltä velalliselta saamaa korkoa vastaavaa hyvitystä. Tällainen hyvitys on siis takaajan tai muun vakuuden asettajan pääomatuloa. Edellytyksenä on kuitenkin, että takaaja tai muun vakuuden asettaja on vähentänyt vastaavan suorituksen verotuksessaan, silloin kun on sen suorittanut.

Viivästyskorotus

Kun lakisääteinen eläke, tapaturmavakuutuslain, potilasvahinkolain tai liikennevakuutuslain mukainen korvaus tai lakisääteinen sosiaalietuus tai eläkesäätiön tai vakuutuslaitoksen vapaaehtoinen lisäetuus viivästyy, maksetaan korvaus tai etuus viivästysajalta korotettuna. Korotusta käsitellään verotuksessa kuten pääsuoritusta (TVL 61 a §). Verovapaan suorituksen viivästymisen johdosta maksettava korotus on näin ollen myös verovapaa.

Yritykselle lainaaminen

Jos liiketoimintaa harjoittavan yrityksen omistaja lainaa varojaan yritykselle, yrityksen maksamasta korkotulosta katsotaan pääomatuloksi vain käypää korkoa vastaava korko (KVL 1994/22). Kun osakkaan antaman lainan osoitetaan olevan yhtiölle sen rahoitustilanteen vuoksi välttämätön, voidaan osakkaalle maksettavana kohtuullisena koron määränä pitää korkoa, joka jouduttaisiin suorittamaan rahalaitoksesta otetusta lainasta.

Muissa tapauksissa osakkaan yhtiölle antama laina on rinnastettavissa osakkaan tekemään sijoitukseen. Kohtuullinen korko on tällöin määriteltävissä lähinnä vastaavien sijoituskohteiden korkotason, esim. pitkäaikaisten talletusten keskimääräisen koron perusteella. Valtiovarainministeriön vahvistamaa peruskorkoa lisättynä yhdellä prosenttiyksiköllä voidaan katsoa vastaavan tätä määrää (vrt. TVL 67 §).

Työntekijän lainatessa rahaa työnantajalleen, voidaan kohtuullisena korkona pitää valtiovarainministeriön vahvistamaa peruskorkoa lisättynä yhdellä prosenttiyksiköllä. Työsuhteen perusteella merkittävän osakesidonnaiselle lainalle maksettavan koron ja lisäkoron osalta ks. KVL 50/2002 luvussa 8.

Notariaattitalletuksen tuotto

Tuloverolain alaisia korkotuloja ovat lisäksi notariaattitalletuksen korko, korko haltijalle asetetusta sitoumuksesta sekä korko talletuksesta, joka on tehty sellaiselle tilille, joka ei ole yleisön talletusten vastaanottamiseen tarkoitettu.

Nollakuponkilainan tuotto

Ns. nollakorkoisesta joukkovelkakirjalainasta maksettu koroksi katsottu tuotto on veronalaista pääomatuloa (KHO 1986 II 560). Sijoitustodistusten, yritystodistusten ja kuntatodistusten liikkeellelaskuhinnan ja luovutushinnan tai lunastushinnan ero on koroksi katsottavaa pääomatuloa (KHO 1990/4676).

Joukkovelkakirjalainan korko

Joukkovelkakirjalainan korko on pääomatuloa, jos joukkovelkakirjalaina ei ole tarkoitettu yleisön merkittäväksi.

Jälkimarkkinahyvitys

Joukkovelkakirjalainan väliluovutuksen yhteydessä suoritettu jälkimarkkinahyvitys on hyvityksen saajalle veronalaista pääomatuloa. Vastaavasti maksettu jälkimarkkinahyvitys on pääomatuloista tulonhankkimismenona vähennyskelpoinen (TVL 54 a §).

Ulkomailta saatu korko

Jos yleisesti verovelvollinen saa korkoa ulkomaisesta talletuksesta tai joukkovelkakirjalainasta, korko on pääomatuloa. Veronalaisuuteen ei vaikuta se, että talletus voi olla ulkomailla verovapaata. Toisessa valtiossa verosopimuksen mukaisesti peritty vero hyvitetään Suomessa. Ulkomaista veroa ei voi Suomessa vähentää enempää kuin ulkomaisesta tulosta on Suomessa määrätty veroa.

Kurssivoitto

Valuuttakurssien muutosten yhteydessä saadut kurssivoitot ovat veronalaista pääomatuloa. Kurssivoitto syntyy esimerkiksi silloin kun verovelvollinen on tehnyt valuuttamääräisen talletuksen ja euron ulkoinen arvo alenee, jolloin talletuksen arvo Suomen valuutassa kasvaa. Kassaperiaatteesta johtuen kurssivoitto on henkilöverotuksessa sen vuoden tuloa, jona valuutta vaihdetaan Suomen rahaksi tai muutoin käytetään. Pelkkä rahan vaihtaminen ulkomaan valuutasta toiseksi ei siten vielä realisoi kurssivoittoa (ks. KHO 1998/689).

Veronalaista tuloa ei ole luonnolliselle henkilölle tai kuolinpesälle muuhun kuin tulonhankkimistoimintaan liittyvien valuuttakurssivoittojen yhteismäärä enintään 500 euroon asti vuodessa (TVL 53 § 8 kohta). (Kurssitappion osalta ks. luku 12 Vähennykset pääomatuloista ja alijäämähyvitys).

Maksuhyvitys

Osakepääoman korotuksen toimeenpaneva yhtiö saattaa antaa hyvityksen osakkeen merkitsijälle, jos maksu uusista osakkeista suoritetaan ennen maksun tai maksuerän eräänty-mispäivää. Tällaista hyvitystä ei pidetä korkotulona, vaan osakkeen hankintahinnan alennuksena (KHO 1974/1941 ja1994/823). Maksun tai maksuerän myöhästyneenä suorittamisesta veloitettu korko on osakkeen merkitsijän korkomeno, vähennyskelpoisuudesta ks. luku 12.

Verovuosi

Muun kuin elinkeinonharjoittajan korkotulo verotetaan yleensä sen vuoden tulona, jona korko nostetaan. Jos talletukselle maksetaan korkoa kalenterivuosittain, on korko sen vuoden tuloa, jolta se maksetaan, vaikka se olisi nostettavissa vasta vuodenvaihteen jälkeen (KHO 1982/1891). Korkotulo katsotaan saaduksi myös siinä tapauksessa, että velallisen ja velkojan välillä on tapahtunut tilitys, jossa korko velkojan suostumuksella on lisätty velkapääomaan, tai että velkoja on suostunut jättämään korkosaatavan tililleen. Velkojan saama indeksihyvitys on hänen veronalaista tuloaan riippumatta siitä, miten velallinen saa vähentää kärsimänsä indeksitappion. Indeksihyvitys verotetaan sen vuoden tulona, jona se on ollut saajan nostettavissa tai lisätty pääomaan.

Korkotulon hankkimismenot

Korkotulon hankkimisesta tai säilyttämisestä ei yleensä aiheudu vähennyskelpoisia menoja. Tallelokeron vuokran tai omaisuuden hoitopalkkion verovelvollinen voi kuitenkin vähentää veronalaisista pääomatuloista siltä osin kuin ne kohdistuvat veronalaisiin pääomatuloihin.

Arvopapereiden, arvo-osuuksien ja muun näihin rinnastettavan omaisuuden hoidosta ja säilyttämisestä aiheutuneet menot voi kuitenkin vähentää vain siltä osin, kuin ne ylittävät 50 euroa (TVL 47.4 §, 561/2004).

Joukkovelkakirjalainan väliluovutuksen yhteydessä maksettu jälkimarkkinahyvitys vähennetään tulonhankkimismenona pääomatuloista.

OSINGOT

Yleistä

Osinko on osakeyhtiön voitonjakoa, josta säädetään osakeyhtiölaissa (624/2006). Osakeyhtiön hallituksen tulee tehdä esitys yhtiön voittoa tai tappiota koskeviksi toimenpiteiksi. Voitonjaosta päättää yhtiökokous.

Uuden OYL 13 luvun 3 §:n mukaan osinkojen jakaminen perustuu viimeksi vahvistettuun tilintarkastettuun tilinpäätökseen. Jaossa on otettava huomioon tilinpäätöksen laatimisen jälkeen yhtiön taloudellisessa asemassa tapahtuneet olennaiset muutokset. Tilinpäätös vahvistetaan varsinaisessa yhtiökokouksessa. Tällainen tilinpäätös on myös tarkastettava. Säännöksessä viitataan yleisesti viimeksi vahvistettuun tilintarkastettuun tilinpäätökseen eikä siihen, että tilinpäätöksen tulisi olla viimeksi päättyneeltä tilikaudelta. Osingon jakaminen on siten mahdollista myös viimeksi päättyneen tilikauden ja osakeyhtiölain mukaan pidettävän varsinaisen yhtiökokouksen välisenä aikana. Tällöin osinkoa jaetaan yhtiön viimeksi päättynyttä tilikautta edeltävään tilinpäätökseen perustuen. Lisäksi jakautumisessa tai kombinaatiosulautumisessa syntynyt yhtiö voi jakaa ensimmäisessä varsinaisessa yhtiökokouksessa yhtiössä olevaa vapaata omaa pääomaa. Säännös tekee myös mahdolliseksi voitonjaon meneillään olevalta tilikaudelta.

Voitonjakopäätöksellä osakkeenomistajalle syntyy saamisoikeus osinkoon. Saaminen erääntyy ajankohtana, jona osinko on nostettavissa. Osingonsaajan verotuksessa ei ole merkitystä sillä, onko osinko jaettu jo päättyneeltä vai vielä kulumassa olevalta tilikaudelta. Saatu osinko on sen verovuoden tuloa, jona osinko on nostettavissa.

Laiton jako

Jos yhtiön varoja jaetaan osakkeenomistajille vastoin osakeyhtiölain säännöksiä, kyseessä on laiton varojenjako. Laitonta on esimerkiksi ilman hallituksen esitystä tapahtuva voitonjako. Voitonjako on laitonta myös silloin, jos jaosta päätettäessä tiedetään tai pitäisi tietää yhtiön olevan maksukyvytön tai jaon aiheuttavan maksukyvyttömyyden (ks. OYL 13:2 §). Yhtiöoikeudellisesti laittomaan osingonjakoon, jos se perustuu yhtiökokouksen osingonjakopäätökseen, sovelletaan kuitenkin yleensä TVL:n yhtiötä ja osingonsaajaa koskevia säännöksiä.

Osingonjakopäätöksen peruuttaminen

Osingonjakopäätös saatetaan myöhemmin peruuttaa. Jotta peruuttaminen hyväksyttäisiin myös verotuksessa, sille on oltava selvä oikeudellinen peruste. Esim. yhtiön tuloksen ja maksuvalmiuden heikkeneminen osingonjakopäätöksen jälkeen ei ole riittävä peruste osingon peruuttamiselle (ks. KHO 1995 B 510 ja 511).

Osinkoverouudistus

Vuodesta 2005 alkaen yhtiöveron hyvitysjärjestelmästä on luovuttu. Laki yhtiöveron hyvityksestä on kumottu 1.1.2005 lailla 725/2004. Yhtiöveron hyvityslain mukaista osinkojen verotusta on selostettu tarkemmin teoksessa Henkilöverotuksen käsikirja 2005, verovuosi 2004. Osinkoon, joka on ollut nostettavissa 1.1.2005 tai sen jälkeen, sovelletaan uusia osinkoverotussäännöksiä.

Verovuodesta 2005 sovellettavassa uudessa osinkoverotusjärjestelmässä osinkoa jakava yhteisö maksaa 26 % yhteisöverokannan mukaisen veron voitostaan ja osingonsaaja maksaa 28 %:n pääomatuloverokannan mukaisen veron saamastaan osingosta. Näin syntyvää jaetun voiton kaksinkertaista verotusta lievennetään osinkojen osittaisella verovapaudella.

Uudessa järjestelmässä ei lasketa tuloveron vähimmäismäärää. Osinkoa jakavalla yhteisöllä ei ole täydennysverovelvollisuutta, vaikka yhteisö jakaisikin osinkoina enemmän kuin verotetun voiton määrän. Samalla vertailuvero ja veroylijäämät menettävät merkityksensä.

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän saaman osinkotulon veronalaisuus ja tulolaji riippuu siitä, onko osinko saatu listatusta (= julkisesti noteeratusta) vai listaamattomasta (= muusta kuin julkisesti noteeratusta) yhtiöstä. Osingon verotukseen vaikuttaa myös se, missä valtiossa osinkoa jakavan yhtiön kotipaikka on. Toisesta EU-valtiosta tai verosopimusvaltiosta saatuun osinkoon sovelletaan samoja säännöksiä kuin suomalaisesta yhtiöstä saatuun osinkoon. Muista kuin EU- tai verosopimusvaltioista saadut osingot on säädetty kokonaan veronalaiseksi ansiotuloksi. Verosopimusvaltiolla tarkoitetaan tässä yhteydessä sellaista valtiota, jonka kanssa Suomella on osinkotuloon sovellettava kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva sopimus.

Osinkoverouudistuksen johdosta tuloverolakiin ja varallisuusverolakiin on tehty eräitä muutoksia. Muutokset koskevat osinkotuloon kohdistuvien tulonhankkimismenojen ja korkojen vähentämistä, kunnallisverotuksen ansiotulovähennystä, takaisinmaksetun osakaslainan vähentämistä, yrittäjäosakkaan osakkeiden hankintaan kohdistuvan velan ja sen korkojen vähentämistä ja verotuksen kattosääntöä. Muutoksia on selostettu käsikirjan asianomaisessa kohdassa.

Osingon verotus

Yleistä

Pääomatulo-osingolla tarkoitetaan listatun yhtiön jakamaa osinkoa ja sitä osaa listaamattoman yhtiön jakamasta osingosta, joka ei ylitä osingonsaajan omistamien osakkeiden matemaattiselle arvolle laskettua 9 %:n vuotuista tuottoa. Pääomatulo-osinko sisältää tällaisten osinkojen veronalaisen ja verovapaan osan.

Ansiotulo-osingolla tarkoitetaan sitä osaa listaamattoman yhtiön jakamasta osingosta, joka ylittää osingonsaajan omistamien osakkeiden matemaattiselle arvolle lasketun 9 %:n vuotuisen tuoton. Ansiotulo-osinko sisältää tällaisen osingon veronalaisen ja verovapaan osan. Lisäksi ansiotulo-osingolla tarkoitetaan kokonaan veronalaiseksi ansiotuloksi säädettyä muusta kuin EU- tai verosopimusvaltiosta saatua osinkoa.

Osinko listatusta yhtiöstä

Listatun yhtiön maksama osinko on luonnolliselle henkilölle ja kuolinpesälle kokonaisuudessaan pääomatulo-osinkoa siten, että 70 prosenttia osingosta on veronalaista pääomatuloa ja 30 prosenttia verovapaata tuloa (TVL

33 a § 1 mom). Verovuonna 2005 saadusta osingosta siirtymäsäännöksen mukaan oli kuitenkin veronalaista pääomatuloa 57 % ja 43 % oli verovapaata tuloa (tasohuojennus).

Listattuja yhtiöitä ovat sellaiset yhtiöt, joiden osakkeilla käydään arvopaperimarkkinalain 1 luvun 3 §:n mukaisesti julkisesti kauppaa Helsingin Pörssin (NASDAQ OMX Helsinki) Pohjoismaisella listalla, Pre-listalla, First North -listalla tai ML-markkinalla tai vastaavalla säännellyllä ja viranomaisen valvonnassa olevalla markkinalla Suomessa tai ulkomailla. Listattuja yhtiötä ovat 9.11.2007 lähtien lisäksi ne yhtiöt, joiden osakkeet on yhtiön hakemuksesta tai suostumuksella otettu kaupankäynnin kohteeksi rahoitusmarkkinadirektiivissä (2004/39/EY) tarkoitetussa monenkeskisessä kaupankäynnissä Euroopan talousalueella. Osinko katsotaan saaduksi listatusta yhtiöstä silloin, kun yhtiön osakkeet ovat olleet osingonjaosta päätettäessä julkisesti noteerattuja (TVL 33 a § 2 mom). Yhtiö on listattu, jos jokin sen osakesarjoista on julkisesti noteerattu.

EU:n alueella toimivalla säännellyllä markkinalla tarkoitetaan rahoitusmarkkinadirektiivissä (2004/34/EY) määriteltyjä arvopaperimarkkinoita. Komissio julkaisee vuosittain Euroopan Yhteisöjen virallisessa lehdessä listan jäsenvaltioiden ilmoittamista alueellaan toimivista säännellyistä markkinoista. Luettelo Euroopan talousalueella olevista säännellyistä markkinoista (Regulated Markets) ja niillä listatuista osakkeista (Shares admitted to trading on EU Regulated Markets) on myös Internetissä osoitteessa mifiddatabase.esma.europa.eu. Samassa osoitteessa on myös luettelo Euroopan talousalueella olevista monenkeskisistä markkinapaikoista (Multilateral Trading Facilities).

Muusta kuin suomalaisesta, verosopimusvaltiosta tai EU-alueelta tulevasta yhtiöstä saatu osinko on kuitenkin kokonaan veronalaista ansiotuloa riippumatta yhtiön osakkeen julkisesta noteerauksesta.

Osinko listaamattomasta yhtiöstä

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän listaamattomasta yhtiöstä saama osinko jaetaan pääomatulo-osinkoon ja ansiotulo-osinkoon. Pääomatulo-osinkoa on 9 %:n vuotuinen tuotto osingonsaajan omistamien osakkeiden matemaattiselle arvolle (TVL 33 b § 1 mom).

Osingonsaajan verovuonna listaamattomista yhtiöistä saamien pääomatulo-osinkojen yhteismäärästä 90 000 euroa on verovapaata tuloa. Raja on verovelvolliskohtainen, ei yhtiökohtainen. Ylimenevästä osasta 70 prosenttia on veronalaista pääomatuloa ja 30 prosenttia verovapaata tuloa (TVL 33 b § 1 mom). Yhdeksän prosentin vuotuisen tuoton ylittävältä osalta saatu osinko on ansiotulo-osinkoa. Ansiotulo-osingosta 70 prosenttia on veronalaista ansiotuloa ja 30 prosenttia verovapaata tuloa (TVL 33 b § 2 mom). Verovuoden 2005 tasohuojennusta sovelletaan myös listaamattomasta yhtiöstä saatuun osinkoon. Verovuonna 2005 verovapaan 90 000 euron rajan ylimenevästä osasta veronalaista pääomatuloa oli 57 % ja 43 % verovapaata tuloa. Ansiotulo-osingosta veronalaista oli verovuonna 2005 vastaavasti 57 % ja verovapaata 43 %.

Esimerkki: Verovuosi 2010. A omistaa X Oy:n 100 osakkeesta 50 kpl ja saa X Oy:ltä osinkoa 90 000 euroa. X Oy:n osakkeen matemaattinen arvo on 20 000 euroa/osake. Lisäksi A omistaa Y Oy:n 200 osakkeesta 40 kpl ja saa Y Oy:ltä osinkoa 10 000 euroa. Y Oy:n osakkeen matemaattinen arvo on 2 500 euroa/osake. Kummankaan yhtiön osakkeet eivät ole julkisesti noteerattuja.

	X Oy	Y Oy
Osinko	90 000	10 000
Osakkeiden mat. arvo yht.	1 000 000 (50 X 20 000)	100 000 (40 X 2 500)
A:n pääomatulo-osinko	90 000 (1 000 000 X 9 %)	9 000 (100 000 X 9 %)
A:n ansiotulo-osinko	0	1 000
A:n pääomatulona verotettava osinko		6 300
A:n ansiotulona verotettava osinko	0	700(1000 X 70 %)

A saa pääomatulo-osinkoa yhteensä 99 000 euroa, josta 90 000 on verovapaata tuloa. Ylimenevästä 9 000 eurosta pääomatuloa on 70 prosenttia eli 6 300 euroa. A:n Y Oy:ltä saama osinko jakaantuu pääomatulo- ja ansiotulo-osinkoon, koska osinko on suurempi kuin A:n omistamien osakkeiden matemaattiselle arvolle laskettu 9 %:n vuotuinen tuotto. Ansiotulo-osingon määrä on 1 000 euroa, josta 70 % on veronalaista ansiotuloa ja 30 % verovapaata tuloa.

Arvostamislain (1142/2005) 2 §:n mukaan osakeyhtiön nettovarallisuus ja osakkeen matemaattinen arvo lasketaan yhtiön verovuotta edeltävän tilinpäätöksen perusteella.Lain 9 §:n mukaan matemaattinen arvo lasketaan nettovarallisuuden perusteella siten, että yhtiön tilinpäätöshetken nettovarallisuus (varat-velat) jaetaan yhtiön ulkona olevien osakkeiden lukumäärällä. Yhtiön lunastamia ja muutoin hankkimia omia osakkeita ei oteta laskelmassa huomioon. Osakeyhtiön nettovarallisuuden ja osakkeen matemaattisen arvon laskemisesta ks. luku 18.

Esimerkki: Yhtiön tilikausi on päättynyt 31.12.2009. Osingonjakopäätös on tehty yhtiökokouksessa 30.3.2010. Osinko on ollut välittömästi nostettavissa.

Osingonsaajien vuoden 2010 tuloverotuksessa osingon pääomatulo-osuus määräytyy vuoden 2009 taseen perusteella vuodelle 2010 lasketusta osakkeen matemaattisesta arvosta.

Osinko verotetaan osingonsaajan sen verovuoden tulona, jonka aikana osinko on ollut nostettavissa. Osingon verovuosi määrää sen, minkä vuoden taseen perusteella laskettu matemaattinen arvo on pääomatulo-osuuden määräytymisen perusteena (KVL 1993/228).

Esimerkki: Yhtiön tilikausi on päättynyt 30.6.2009. Osingonjakopäätöksen mukaan osinko maksetaan vasta vuoden 2010 aikana. Osinko on osakkaan vuoden 2010 tuloa. Sen pääomatulo-osuus määräytyy vuodelle 2010 lasketun osakkeen matemaattisen arvon mukaan. Tämä arvo lasketaan 30.6.2009 päättyneen tilikauden taseen perusteella.

Poikkeava tilikausi

Yhtiön kalenterivuodesta poikkeava tilikausi ei vaikuta pääomatulo-osuuden määräytymisperusteeseen. Jos yhtiön tilikausi on päättynyt esimerkiksi 31.1.2009, määräytyy osingonsaajien vuoden 2009 tuloverotuksessa osingon pääomatulo-osuus vuodelle 2009 lasketun osakkeen matemaattisen arvon perusteella. Tämän arvon pohjana on vuoden 2008 tase eli 31.1.2008 päättyneen tilikauden tase.

Jos yhtiöllä ei ole päättynyt tilikautta vuoden 2008 aikana, vuonna 2009 jaettavan osingon pääomatulo-osuuden perusteena oleva matemaattinen arvo lasketaan vuonna 2007 päättyneen tilikauden taseen perusteella (KVL 1993/309, ks. luku 18, KHO:n ja KVL:n päätöksiä).

Toimintamuodon muutos

Jos aikaisemmin harjoitetun toiminnan varat ja velat ovat toimintamuodon muutoksessa siirtyneet samoista arvoista perustetulle osakeyhtiölle, yhtiön nettovarallisuus lasketaan siirtyvästä toiminnasta laaditun, verovuotta edeltävän viimeisen tilinpäätöksen perusteella. Jos yritysmuotoa muutettaessa vain osa varoista ja veloista on siirtynyt osakeyhtiölle, vain siirtyneet varat ja velat otetaan huomioon yhtiön nettovarallisuutta laskettaessa (Arvostamislaki 11 §).

Uusi yhtiö

Uudesta yhtiöstä saadun osingon pääomatulo-osuus lasketaan osakkeen nimellisarvon tai nimellisarvon puuttuessa osakkeen kirjanpidollisen vasta-arvon perusteella. Jos yhtiö tai osakas vaatii, laskentaperusteena on kuitenkin käytettävä nimellisarvoa tai kirjanpidollista vasta-arvoa korkeampaa osakkeen merkintähintaa (Arvostamislaki 10 §). Nimellisarvoa käytetään määräytymisperusteena myös silloin, kun yhtiö jakaa osinkoa ensimmäiseltä tilikaudeltaan, jonka aikana siihen on sulautunut toinen yhtiö (KVL 1993/271).

Uusi osake

Jos osakepääoman korottaminen on tapahtunut sen jälkeen, kun verovuoden alkua edeltänyt viimeisin tilikausi on päättynyt, korottamisen yhteydessä merkittyjen uusien osakkeiden matemaattiseksi arvoksi verovuonna katsotaan osakkeen nimellisarvo. Nimellisarvon puuttuessa arvoksi katsotaan osakkeen kirjanpidollinen vasta-arvo taikka yhtiön tai sen osakkaan niin vaatiessa nimellisarvoa tai kirjanpidollista vasta-arvoa korkeampi merkintähinta (Arvostamislaki 12 §).

Useita osinkoja samana vuonna

Jos yhtiö on tehnyt samalta tilikaudelta useita osingonjakopäätöksiä tai muuttanut tilikautensa päättymisajankohtaa, osakas saattaa saada kalenterivuoden aikana useita osinkoja samalta yhtiöltä. Osingon pääomatulo-osuus lasketaan tällöin vain kertaalleen osinkojen yhteenlasketusta määrästä (KVL 1993/187).

Esimerkki: Yhtiön tilikausi on päättynyt 31.12.2009. Vuoden 2010 tilikausi on lyhennetty 6 kuukaudeksi. Kummaltakin tilikaudelta jaetaan osinkoa siten, että osingot ovat nostettavissa kalenterivuoden 2010 aikana. Osakas A:n saama osinko vuodelta 2009 on yhteensä 3 000 euroa ja 1 500 euroa vuodelta 2010. A:n omistamien osakkeiden yhteenlaskettu matemaattinen arvo vuonna 2010 on 15 000 euroa. Osakkeen matemaattinen arvo, jota käytetään osakkaan vuoden 2010 tuloverotuksessa, lasketaan yhtiön vuonna 2009 päättyneen tilikauden taseen perusteella.

Pääomatuloksi katsotaan määrä, joka vastaa 9 %:n tuottoa osakkaan omistamien osakkeiden yhteenlasketulle matemaattiselle arvolle. Pääomatuloksi muodostuu 9 % X 15 000 euroa = 1 350 euroa ja ansiotuloksi 4 500 euroa - 1 350 euroa = 3 150 euroa.

Osinko kahdessa erässä

Yhtiökokous voi päättää, että yhtiön osinko on nostettavissa kahdessa erässä. Jos osingonmaksu jakautuu kahdelle kalenterivuodelle, määräytyy erien pääomatulo-osuus erikseen.

Esimerkki: Yhtiön tilikausi on päättynyt 30.6.2009. Yhtiö jakaa osinkoa tältä tilikaudelta siten, että puolet osingosta on nostettavissa joulukuussa 2009 ja puolet maaliskuussa 2010.

Vuonna 2009 nostettavissa olevan osingon pääomatulo-osuus määräytyy vuodelle 2009 lasketun matemaattisen arvon perusteella. Sen pohjana on 30.6.2008 päättyneen tilikauden tase. Vuonna 2010 nostettavissa olevan osingon pääomatulo-osuus määräytyy vuodelle 2010 lasketun matemaattisen arvon perusteella. Tämän pohjana on 30.6.2009 päättyneen tilikauden tase.

Tilikauden pituuden vaikutus

TVL 33 b §:n sanamuodon mukaan 9 %:n suuruinen pääoman tuotto lasketaan vuotuisena tuottona. Koska osinkoa saavan luonnollisen henkilön verovuosi on kalenterivuosi, lasketaan tuotto vuotuisperusteisesti 12 kuukauden pituiselle jaksolle. Osakeyhtiön tilikauden pituus ei vaikuta pääomatuloksi katsottavaan määrään (KVL 1993/142 ja KHO 2002:1).

Esimerkki: Yhtiön tilikautena on ollut kalenterivuosi. Vuonna 2009 tilikautta on muutettu siten, että se on kestänyt 1.1.-30.6.2009. Osinkoa ei ole jaettu 31.12.2008 päättyneeltä tilikaudelta. Vuonna 2009 päättyneeltä tilikaudelta jaettava osinko on ollut nostettavissa kalenterivuonna 2009.

Osingosta on pääomatuloa 9 % osakkeiden yhteenlasketusta vuodelle 2009 lasketusta

matemaattisesta arvosta (Matemaattinen arvo on laskettu 31.12.2008 päättyneen tilikauden taseen perusteella).

Osakkeiden luovutukset

Osingon pääomatulo-osuus määräytyy osakkaan omistamien yhtiön osakkeiden yhteenlasketun matemaattisen arvon perusteella. Osakkeiden lukumääränä käytetään osingonjakohetkellä omistettua osakemäärää, jonka perusteella osakas on osingon saanut (KVL 1993/308). Myöhemmin verovuoden aikana tapahtuneet osakkeiden luovutukset tai hankinnat eivät vaikuta saadun osingon jakautumiseen pääoma- ja ansiotuloksi.

Jos osakkeet luovutetaan siten, että luovuttaja pidättää itsellään oikeuden osinkoon, määräytyy luovuttajan saaman osingon pääomatulo-osuus luovutettujen osakkeiden yhteenlasketun matemaattisen arvon perusteella.

Erilajiset osakkeet

Kaikki osakkaan omistamat osakkeet otetaan huomioon, kun lasketaan osingon pääomatulo-osuutta. Laskentapohjaan luetaan myös sellaiset osakkeet, joille ei jaeta osinkoa (KHO 1999:24). Huomioon otetaan osakkaan omistamat osakkeet osingon jakohetkellä

Yrittäjäosakkaan saama osinko

Yrittäjäosakkaan osakkeiden matemaattista arvoa oikaistaan ennen osinkojen jakamista pääoma- ja ansiotulo-osinkoihin. Osakkeiden arvosta vähennetään yrittäjäosakkaan tai hänen perheensä yhtiöstä ottama osakaslaina sekä osakkaan tai hänen perheensä käytössä olleen yhtiön varoihin kuuluvan asunnon arvo (TVL 33 b §:n 4 ja 5 mom). Osakkeiden hankintaan otettua korollista velkaa ei enää vähennetä osakkeiden arvosta. Kyseisen velan korko ei myöskään enää vaikuta osingon pääomatulo-osuuden laskentaan.

Yrittäjäosakas määritellään eri tavoin sen mukaan, kummasta vähennettävästä erästä on kysymys. Asunnon arvon vähentämisessä yrittäjäosakkaasta on kyse, kun osakas ei työntekijäin eläkelain (395/1961) 1 d §:n mukaan ole työsuhteessa osinkoa jakavaan yhtiöön. Osakaslaina vähennetään osakkeiden arvosta kun osakas tai hänen perheensä omistaa vähintään 10 % yhtiön osakkeista tai äänimäärästä.

Osakaslaina

Osakaslainan vähentäminen osakkeen matemaattisesta arvosta koskee vain elinkeinotoimintaa harjoittavien yhtiöiden omistajayrittäjiä. Ennen elinkeinotoimintaa harjoittavasta osakeyhtiöstä saadun osingon jakamista ansiotulo- ja pääomatulo-osingoksi osingonsaajan omistamien osakkeiden matemaattisesta arvosta vähennetään osakkaan ja hänen perheenjäsenensä ottama, yhtiön varoihin kuuluva rahalaina, jos osakas yksin tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa omistaa vähintään 10 % yhtiön osakkeista tai heillä on vastaava osuus yhtiön kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä.

Laina vähennetään ensisijaisesti lainanottajan omien osakkeiden arvosta ja sen ylittävältä osalta perheenjäsenten osakkeiden arvosta osakeomistuksen suhteessa. (TVL 33 b § 5 mom) Perheenjäsenenä pidetään puolisoa ja alaikäisiä lapsia. Alaikäisellä lapsella tarkoitetaan TVL 8 §:n mukaisesti lasta, joka ennen verovuoden alkua ei ole täyttänyt 17 vuotta. Osakkeiden matemaattisesta arvosta vähennetään se lainan määrä, joka sisältyy yhtiön edellisen vuoden nettovarallisuuteen ja siten myös osakkeen matemaattiseen arvoon. Osakaslaina vähennetään osakkeiden arvosta silloinkin, kun laina on luettu verotuksessa osakkaan veronalaiseksi tuloksi.

Osakkaan on yksin tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa täytettävä 10 %:n omistusosuus- tai äänimäärävaatimus viimeksi ennen osingon nostettavissaolovuotta päättyneen tilikauden lopussa. Muussa tapauksessa osakaslainan määrää ei vähennetä osakkeiden matemaattisesta arvosta. Kysymys on omistusosuus- ja äänimäärävaatimuksen kannalta määräävästä ajankohdasta on ollut epäselvä. Jos verovelvollinen vaatii vuosilta 2005 - 2009 toimitetttavissa verotuksissa, että omistus-

osuus ja äänimäärä lasketaan osingonjaon päätösajankohdan mukaan, verotus toimitetaan tämän mukaisesti.

Esimerkki: Osakas K on 10 000 euroa velkaa O Oy:lle yhtiön tilikauden päättyessä 31.12.2009

Laskettaessa K:n O Oy:ltä vuonna 2010 saaman osingon pääomatulo-osuutta, hänen osakkeidensa yhteisestä matemaattisesta arvosta vähennetään 10 000 euroa.

Laina vähennetään ensisijaisesti lainanottajan omien osakkeiden arvosta. Jos koko laina ei tule näin vähennetyksi, jäljelle jäävä osa vähennetään perheenjäsenten omistamien osakkeiden arvosta osakeomistuksen suhteessa.

Esimerkki: Perheen isä on saanut yhtiöstä vuonna 2009 lainaa 50 000 euroa. Perheyhtiön osakeomistus jakautuu seuraavasti:

- Isä omistaa 10 % osakkeista, osakkeiden matemaattinen arvo 10 000 euroa
- Äiti omistaa 40 %, osakkeiden matemaattinen arvo 40 000 euroa
- Poika (14 v.) omistaa 25 %, osakkeiden matemaattinen arvo 25 000 euroa
- Tytär (16 v.) omistaa 25 %, osakkeiden matemaattinen arvo 25 000 euroa.

Isän omistamien osakkeiden arvosta vähennetään 10 000 euroa, joten isän vuonna 2010 saama osinko on kokonaan ansiotuloa. Loppuosa osakaslainasta (40 000 €) vähennetään muiden perheenjäsenten osakkeiden arvosta osakeomistuksen suhteessa seuraavasti:

- Äiti 40/90 x 40 000 € = 17 778 €
- Poika 25/90 x 40 000 € = 11 111 €
- Tytär 25/90 x 40 000 € = 11 111 €

Äidin, pojan ja tyttären saamista osingoista on pääomatuloa määrä, joka saadaan laskemalla kunkin osuudelle 9 %:n tuotto. Esimerkiksi äidin saamasta osingosta on pääomatuloa 9 % x (40 000 - 17 778) = 2 000 euroa.

Yhtymälle annettu laina

Oikeuskäytännössä tuloverolain 33 b §:n 4 momentin (aiemmin 42.4 §:n) mukaisena lainana on pidetty kommandiittiyhtiön purussa vastuunalaiselle yhtiömiehelle siirtyvää lainaa, kun sama henkilö omisti myös kommandiittiyhtiölle lainan antaneen osakeyhtiön osakekannan (KHO 2000/1827).

Osakkaan asunto

Yrittäjäosakkaan verovuonna omana tai perheensä asuntona käyttämän yhtiön varoihin kuuluvan asunnon arvo vähennetään hänen osakkeidensa matemaattisesta arvosta ennen osingon jakamista pääomatulo- ja ansiotulo-osinkoon (TVL 33 b § 3 mom). Asunnolla tarkoitetaan myös muita kuin vakituisia asuntoja. Asunnon käyttämistä ei lainsäädännössä ole erikseen täsmennetty eikä käyttämiselle ole säädetty aikarajaa.

Työntekijäin eläkelain 1 d §:n mukaan yrittäjäosakkaana pidetään osakasta, joka on yhtiössä johtavassa asemassa ja jolla on joko yksin tai perheenjäsentensä kanssa enemmän kuin puolet yhtiön osakepääomasta tai äänivallasta. Perheenjäsenenä pidetään puolisoa ja iästä riippumatta samassa taloudessa asuvia omia tai puolison suoraan etenevässä tai takenevassa polvessa olevia sukulaisia.

Yrittäjäosakkaan asema voi syntyä myös silloin, kun henkilö omistaa osakkeet välillisesti toisen yhtiön kautta. Asunnon ei tarvitse kuulua osakeyhtiön elinkeinotoiminnan varoihin, vaan myös yhtiön henkilökohtaiseen tulolähteeseen kuuluvan tai yhtiön vain välillisesti kiinteistöosakeyhtiön kautta omistaman asunnon arvo vähennetään, jos asuntoa käytetään yrittäjäosakkaan asuntona (KHO 2003:55).

Osakkeiden matemaattisesta arvosta vähennetään se määrä, jota on käytetty asunnon arvona yhtiön nettovarallisuutta ja osakkeen matemaattista arvoa laskettaessa.

Esimerkki osakasvähennyksistä:

A omistaa X Oy:n 100 osakkeesta 80 kpl ja saa X Oy:ltä vuonna 2010 osinkoa 80 000 euroa. X Oy:n osakkeen matemaattinen arvo on 12 500 euroa/osake. Lisäksi A omistaa Y Oy:n 200 osakkeesta 40 kpl ja saa Y Oy:ltä osinkoa 10 000 euroa. Y Oy:n osakkeen matemaattinen arvo on 2 500 euroa/osake. Kummankaan

yhtiön osakkeet eivät ole julkisesti noteerattuja. A:lla on verovuonna ollut käytössä X Oy:n varallisuuteen kuulunut asunto, joka on luettu yhtiön edellisen vuoden nettovarallisuuteen 300 000 euron määrästä. Y Oy:ltä A on ottanut aikaisemmin 200 000 euron rahalainan, joka on mukana yhtiön edellisen vuoden nettovarallisuudessa.

	X Oy	Y Oy
Osinko	80 000	10 000
Osakkeiden mat. arvo yht.	1 000 000(80 X 12 500)	100 000(40 X 2 500)
./. asunnon arvo	- 300 000	
./. rahalaina		- 200 000
Oikaistu matemaattinen arvo	700 000	0(- 100 000)
A:n pääomatulo-osinko	63 000(700 000 X 9 %)	
A:n ansiotulo-osinko	17 000(80 000 - 63 000)	10 000
A:n pääomatulona verotettava osinko	0	0
A:n ansiotulona verotettava osinko	11 900(17 000 X 70 %)	7 000(10 000 X 70 %)

A:n X Oy:ltä saamasta osingosta pääomatulo-osinkoa on 9 %:n tuotto osakkeiden yhteenlasketulle matemaattiselle arvolle, josta on vähennetty asunnon arvo: 9 % X (80 kpl X 12 500 euroa/kpl - 300 000 euroa) = 63 000 euroa. Y Oy:ltä saatu osinko on kokonaisuudessaan ansiotulo-osinkoa, koska A:n osakkeiden oikaistu matemaattinen arvo on nolla (40 kpl X 2 500 euroa/kpl - rahalaina 200 000 euroa = -100 000 euroa). Koska A:n X Oy:ltä saama pääomatulo-osinko ei ylitä 90 000 euron verovapausrajaa, ei A:lle synny verotettavaa pääomatuloa. Pääomatulo-osingon ylittävältä osalta A:n saama osinko on ansiotuloa taulukossa esitetyn mukaisesti. Ansiotulo-osingosta 70 % on veronalaista ansiotuloa ja 30 % verovapaata tuloa.

Osinko ulkomaisesta yhtiöstä

Ulkomaiselta yhtiöltä saadun osingon veronalaisuus määräytyy samalla tavalla kuin suomalaisesta yhtiöstä saadun osingon veronalaisuus, kun ulkomaisen yhtiön verotuksellinen kotipaikka on toisessa EU-valtiossa tai sellaisessa valtiossa, jonka kanssa Suomella on osinkoihin sovellettava verosopimus (TVL 33 c § 1 mom).

EU- tai verosopimusvaltiosta saatu listatun yhtiön osinko on pääomatulo-osinkoa, josta 70 prosenttia on veronalaista pääomatuloa ja 30 prosenttia on verovapaata tuloa. Verovuonna 2005 määrät olivat vastaavasti 57 % ja 43 %.

EU- tai verosopimusmaasta kotoisin olevasta listaamattomasta yhtiöstä saatu osinko jaetaan pääomatulo- ja ansiotulo-osinkoon, mutta pääomatulo-osuus lasketaan osakkeiden matemaattisen arvon sijaan osakkeiden käyvän arvon perusteella. Käypä arvo määräytyy osingon jakovuotta edeltäneen verovuoden päättymishetken mukaan (TVL 33 c § 3 mom). Verovuodella tarkoitetaan osingonsaajan verovuotta. Vuonna 2010 saadun osingon pääomatulo-osuus määräytyy näin osakkeen käyvän arvon per 31.12.2009 perusteella. Muun selvityksen puuttuessa osakkeen arvoksi voidaan katsoa sen hankintahinta ja uuden ulkomaisen yhtiön osakkeen arvoksi sen nimellisarvo.

Esimerkki: A saa verovuonna 2010 EU-maan listaamattomalta yhtiöltä osinkoa 100.000 euroa. Osakkeiden käypä arvo 31.12.2009 on 800 000 euroa. A ei ole verovuonna saanut osinkoja muista listaamattomista yhtiöistä.

	EU Oy
Osinko	100 000
Osakkeiden käypä arvo	800 000
A:n pääomatulo-osinko	72 000 (800 000 X 9 %)
A:n ansiotulo-osinko	28 000
Pääomatulona verotettava osinkotulo	0
Ansiotulona verotettava osinkotulo	19 600

A:n pääomatulo-osinkoa on 9 %:n tuotto osakkeiden käyvälle arvolle (800 000 X 9 % = 72 000). Pääomatulo-osinko on kokonaan verovapaata tuloa, koska se ei ylitä 90 000 euron verovapausrajaa (A:lla ei muita osinkoja listaamattomista yhtiöistä). Ansiotulo-osinkoa on jäljelle jäänyt osa osingosta 100 000 - 72 000 = 28 000 euroa. Ansiotulo-osingosta veronalaista ansiotuloa on 19 600 euroa (70 % X 28 000) ja verovapaata tuloa 8 400 euroa (30 % X 28 000).

Muusta kuin EU-valtiosta tai verosopimusvaltiosta kotoisin olevasta yhtiöstä saatu osinko on kokonaan veronalaista ansiotuloa riippumatta yhtiön osakkeiden matemaattisesta tai käyvästä arvosta (TVL 33 c § 2 mom).

Muualta kuin EU-valtiosta tai verosopimusmaasta tulevasta yhtiöstä saatu osinko on kokonaan veronalaista ansiotuloa.

Työpanokseen perustuva osinko

Tuloverolakiin on otettu ratkaisun KHO:2008:6 johdosta säännökset työpanokseen perustuvasta osingosta. TVL 33 b.3 §:n mukaan muusta kuin julkisesti noteeratusta yhtiöstä saatu osinko on kokonaan ansiotuloa, jos osingon jakoperusteena yhtiöjärjestyksen määräyksen, yhtiökokouksen päätöksen, osakassopimuksen tai muun sopimuksen mukaan on osingonsaajan tai tämän intressipiiriin kuuluvan henkilön työpanos (469/2009). Osingonsaajan intressipiiriin luetaan esimerkiksi osingon saaneen holdingyhtiön osakas lähipiireineen, osingonsaajan perheenjäsen, sukulainen tai muuten hänelle läheinen henkilö. Muuten läheinen henkilö voi olla esimerkiksi osingonsaajan avopuoliso.

Osinko ei ole työpanososinkoa pelkästään sen johdosta, että osingon jakaneen yhtiön tulos on kertynyt ehkä yksinomaankin osingonsaajan tai tämän intressipiiriin kuuluvan henkilön työskentelyn perusteella. Jos jakoperusteena ei ole työpanos, vaan esimerkiksi omistusosuus yhtiössä, työpanososinkoa koskevia säännöksiä ei sovelleta.

Verovelvollinen

Työpanososingosta verotetaan sitä luonnollista henkilöä, jonka työpanos on ollut osingonjaon perusteena. Verovelvollinen voi olla sama henkilö, jolle yhtiö on jakanut (maksanut) osingon. Hänen saamansa osinko on tällöin hänen veronalaista palkkatuloaan tai työkorvaustaan, eikä sitä veroteta hänellä osinkotuloa koskevien normaalisäännösten mukaan.

Työpanososingosta verovelvollinen henkilö voi toisaalta olla myös toinen henkilö kuin osingon saaja. Osingon on voinut saada esimerkiksi työnsuorittajan omistama yhtiö tai hänen sukulaisensa. Työpanososinko luetaan tällöin työnsuorittajan tuloksi palkkana tai työkorvauksena, vaikka työnsuorittaja ei ole tosiasiallisesti saanutkaan osinkona jaettuja varoja itselleen. Osingon tosiasiallisesti saaneelle henkilölle tai yhtiölle osinko ei ole tällöin veronalaista tuloa tuloverotuksessa.

Työpanososinko tulona

Työpanososinko on ansiotuloa. Se on työkorvausta, ellei sitä ole pidettävä palkkana (EPL 13 a §). Ratkaisu siitä, onko työpanokseen perustuva osinko työkorvausta vai palkkaa, tehdään yleisillä perusteilla (ks. Luku 9: Mikä on palkkaa sekä Verohallituksen ohje Palkkaa vai työkorvausta Dnro 2118/31/2004, 21.6.2005).

Työpanokseen perustuva osinko verote-

taan aina henkilökohtaisen tulolähteen tulona (muun toiminnan tulolähteen tulona) olkoon kysymyksessä palkkana tai työkorvauksena verotettava työpanososinko. Osinko on henkilökohtaista tuloa siinäkin tapauksessa, että verovelvollinen harjoittaa elinkeinotoimintaa (tai maataloutta) ja osakkeet, joista osinko on saatu, kuuluvat hänen yritysvarallisuuteensa.

Työpanososinkoa koskevat säännökset eivät vaikuta osakkeiden käsittelyyn varoina. Osakkeet voivat siis olla elinkeinotoiminnan tai maatalouden varoja ja ne otetaan huomioon elinkeinotoiminnan tai maatalouden nettovarallisuutta laskettaessa, vaikka osakkeille maksettu osinko verotetaan työpanososinkona verovelvollisen henkilökohtaisessa (muun toiminnan) tulolähteessä.

Työpanososingon koko määrä on veronalaista tuloa. Siihen ei siis sovelleta osinkotulon osittaista verovapautta koskevia säännöksiä.

Tulon jaksottamista koskevien yleisten säännösten mukaisesti työpanososinko luetaan tuloksi silloin, kun jaettu osinko on ollut nostettavissa.

Soveltaminen

Työpanososinkoa koskevia säännöksiä sovelletaan tilanteisiin, joissa muusta kuin julkisesti noteeratusta osakeyhtiöstä jaetaan osinkoa työpanoksen perusteella. Säännösten soveltaminen ei edellytä verotusmenettelystä annetun lain 28 §:n mukaisten edellytysten täyttymistä.

Työpanososinkoa koskevaa sääntelyä sovelletaan osinkoon, joka on nostettavissa 1.1. 2010 tai sen jälkeen.

REIT-osinko

Laissa eräiden asuntojen vuokraustoimintaa harjoittavien osakeyhtiöiden veronhuojennuksesta annetussa laissa on säädetty yhtiön verovapausajaltaan jakama osinko (ns. REIT-osinko) kokonaan veronalaiseksi tuloksi. REIT-osinkoa koskeva säännöstä sovelletaan ensimmäisen kerran verovuodelta 2010 toimitettavasta verotuksesta lukien.

REIT-yhtiön jakama osinko on listatulta yhtiöltä saatuna kokonaan veronalaista pääomatuloa. Listaamattomalta yhtiöltä saatu osinko jaetaan kokonaan veronalaisiin pääoma- ja ansiotulo-osuuksiin yhtiön osakkeen matemaattisen arvon perusteella. Listaamattomasta REIT-yhtiöstä saatu osinko jaetaan pääomatulo-osinkoon ja ansiotulo-osinkoon. Tällaisesta yhtiöstä saatu osinko (sekä ansiotuloksi että pääomatuloksi luettu) on kuitenkin kokonaan veronalaista eikä sitä koske myöskään 90.000 euron verovapausraja.

Peitelty osinko

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän saamasta peitellystä osingosta 70 prosenttia on veronalaista ansiotuloa ja 30 prosenttia verovapaata tuloa yhtiötyypistä (listattu/listaamaton) ja yhteisön asuinvaltiosta riippumatta. Peitelty osinko ei ole miltään osin pääomatuloa (TVL 33 d § 1 mom).

Peiteltyyn osinkoon ei sovelleta vuoden 2005 tasohuojennusta. Peitellyn osingon veronalainen osuus on 70 prosenttia myös vuonna 2005.

Kenen tuloa

Osinkotulo on yleensä osakkeenomistajan tuloa. Käytännössä esiintyy kuitenkin tilanteita, joissa osinkotulo katsotaan muun verovelvollisen kuin osakkeenomistajan tuloksi. Osakkeiden omistusoikeus voidaan esimerkiksi testamentilla siirtää toiselle henkilölle ja samanaikaisesti määrätä oikeus osakkeiden tuottoon määräajaksi tai eliniäksi toiselle henkilölle. Osingon saajaa verotetaan tällöin osingosta. Lahjoituksen yhteydessä lahjan antaja voi pidättää itselleen osinkotulon elinajakseen ja antaa osakkeet toiselle. Lahjoittajaa verotetaan tällöin osingosta.

Pelkkää osinkolippujen lahjoittamista ei ole katsottu riittäväksi osinkotulojen verotuksen siirtämiseksi toiselle, jos osakkeiden omistusoikeutta ei siirretä. KHO 1986 II 547 koski tapausta, jossa verovelvollinen oli lahjoittanut osinkolippuja sukulaisilleen ja nämä olivat nostaneet osingot. Tästä huolimatta verovel-

vollista itseään verotettiin näitä osinkolippuja vastaan suoritetuista osingoista.

TVL 33 b.3 §:ssä tarkoitettu työpanoksen perusteella jaettu osinko on sen henkilön tuloa, jonka työpanoksesta on kysymys, vaikka hän ei olisikaan osingon saajana. Työpanososinkoa koskevaa sääntelyä sovelletaan osinkoon, joka on nostettavissa 1.1.2010 tai sen jälkeen (469/2009).

Osingon verovuosi

Osinkotuloon sovelletaan yleissäännöksenä TVL 110 §:n maksuperusteista jaksottamissäännöstä. Osinko on sen verovuoden tuloa, jonka aikana se on ollut yhtiökokouksen päätöksen mukaan nostettavissa. Osingon katsotaan olevan nostettavissa samana päivänä kuin yhtiökokous on pidetty, jos osingon nostettavissaolosta ei ole yhtiökokouksessa erikseen päätetty. Jaksotussäännös koskee luonnollisten henkilöiden ja kuolinpesien lisäksi myös maksuperusteista kirjanpitoa pitäviä ammatinharjoittajia sekä muistiinpanovelvollisia maataloudenharjoittajia.

Liikkeenharjoittajien ja kahdenkertaista kirjanpitoa pitävien ammatinharjoittajien verotuksessa sovelletaan suoriteperiaatetta. Suoriteperiaatteen mukaan osinko on sen verovuoden tuloa, jonka aikana osingonjakopäätös on tehty ja oikeus osinkosaamiseen on näin syntynyt. Merkitystä ei ole sillä, milloin osinko on ollut nostettavissa. Verovuoden elinkeinotoiminnan tuloksi luetaan ne osingot, joihin on syntynyt saamisoikeus niiden tilikausien kuluessa, jotka päättyivät kalenterivuoden aikana.

Osinkoon rinnastettavat tulot

TVL 33 d § 2 momentin (716/2004) mukaan osinkotuloon rinnastetaan

- osuuskunnan osuuspääomalle, sijoitusosuudelle ja lisäosuudelle maksama korko,
- kotimaisen säästöpankin kantarahastoosuudelle ja lisärahastosijoitukselle maksama voitto-osuus ja korko sekä
- keskinäisen vakuutusyhtiön ja vakuutusyhdistyksen maksaman takuupääoman korko.

Nämä tulot ovat luonnolliselle henkilölle ja kotimaiselle kuolinpesälle verovapaata 1 500 euron yhteenlaskettuun määrään saakka. Rajan ylittävästä osasta 70 % on veronalaista pääomatuloa ja 30 % on verovapaata. Vuonna 2005 rajan ylittävästä osuudesta veronalaista pääomatuloa oli 57 % ja 43 % oli verovapaata.

Osinkoon rinnastetaan myös sen sijaan saatu sijaisosinko (TVL 33 d § 3 mom).

7. KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN JA KESKUSVERO-LAUTAKUNNAN PÄÄTÖKSIÄ

Korkotulot

KHO 1969/4108 II 546

Liikaa kannetulle verolle maksettu verotuslain 113 §:ssä tarkoitettu korko oli veronalaista tuloa.

KHO 1974/1941 II 543

Sitä hyvitystä, jonka osakeyhtiö osakeannin yhteydessä suoritti ennen määräpäivää maksetulle merkintähinnalle ajan kulumisen perusteella tietyn prosentin mukaan, ei pidetty osakkeenmerkitsijän veronalaisena tulona. Ennakkotieto. Verovuosi 1973 ja 1974. Äänestys 5-2

KHO 1978/3792 II 560

Se etu, jonka osakeyhtiön osakas oli saanut sen johdosta, että yhtiö oli perinyt hänelle myöntämästään lainasta käypää korkoa alemman koron, luettiin osakkaan veronalaiseksi tuloksi, kun hän oli jo saanut lain mukaisen enimmäismäärän korkovähennyksiä.

KHO 1982/1891

Luonnollisen henkilön rahalaitokseen säästötilille tekemien talletusten korkojen ollessa hänen veronalaista tuloaan korkotulojen verovuosi oli se kalenterivuosi, jolta korko maksettiin ja jonka päättyessä se merkittiin tilille, vaikka tilille merkitty korko olikin tallettajan nostettavissa vasta vuodenvaihteen jälkeen ensimmäisenä arkipäivänä

KHO 1984/172 II 571

Pörssin välityksellä tapahtuvan debentuurin oston yhteydessä suoritettu liikkeellelaskupäivän ja ostopäivän väliseltä ajalta laskettu korkohyvitys voitiin vähentää debentuurilainan korkotulon hankkimisesta johtuneena vähennyksenä.

Debentuurilainan eräpäivä oli kunakin vuonna 29.12. Debentuurilainan korko on sen verovuoden tuloa, jona korko nostetaan.

Jos em. debentuurit myydään, debentuurien satunnainen myyntivoitto oli veronalaista TVL 21 §:n 1 momentin mukaisesti. Satunnaisen myyntivoiton määrää laskettaessa ei oteta huomioon saatua korkohyvitystä eikä maksettua korkohyvitystä. Myynnin yhteydessä saatavaa korkohyvitystä oli pidettävä korkotulona, jonka perusteella oli mahdollista tehdä TVL 32 a §:n mukainen omaisuustulovähennys. Ennakkotieto.

KHO 1984/730

Debentuurien ostamisen yhteydessä suoritettua korkohyvitystä pidettiin elinkeinotoiminnassa tulon hankkimisesta johtuneena menona eikä hankintamenon osana. Debentuurien myynnin yhteydessä saatavaa korkohyvitystä pidettiin erillisenä korkotulona, josta saadaan tehdä TVL 32 a §:ssä tarkoitettu omaisuustulovähennys.

KHO 1985/4503 II 568

Korkeakorkoisen sijoitustilin ehtojen mukaan tallettajalta peritään nostoprovisiona 3 % noston määrästä, mikäli nosto tapahtuu ennen kuin nostettu määrä on ollut kolme vuotta tilillä. Katsottiin, että tallettajan veronalaisena korkotulona oli pidettävä vain nimelliskoron ja nostoprovision erotuksen määrää. Provisio ei ollut tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä aiheutuneena menona eikä korkomenona erikseen vähennyskelpoinen. Ennakkotieto. Verovuosi 1985.

KHO 1986/5698 II 560

Joukkovelkakirjalaina (ns. nollakorkolaina), jonka laina-aika oli 10 vuotta ja emissiokurssi 55 %, maksettiin takaisin siten, että joukkovelkakirjoista suoritettiin vuosittain niihin liittyviä kuponkeja vastaan 10 % nimellisarvosta. Merkitsijän katsottiin saavan veronalaista korkotuloa siltä osin kuin kuponkien lunastushinta ylitti niiden suhteellisen osuuden velkakirjojen hankintahinnasta eli emissiohinnasta. Korko oli sen verovuoden tuloa, jolloin kuponki lunastettiin. Korkotulon perusteella voitiin tehdä omaisuustulovähennys. Ennakkotieto. Verovuodet 1986 ja 1987.

KHO 1987/2631 B 555

A oli 30.3.1983 saanut yksityishenkilöille velaksi antamansa 60 000 mk:n pääoman ja sille usealta

vuodelta kertyneen 75 000 mk:n koron suoritukseksi pankin 24 kuukauden määräaikaistilin talletustodistuksia, jotka erääntyivät maksettaviksi osaksi 15.6.1984 ja osaksi 18.1.1985. Määräaikaistilin tiliehtojen mukaan talletus ja pääomaan liitetty korko olivat nostettavissa eräpäivänä tai provisiota vastaan kolmen kuukauden aikana ennen eräpäivää. Talletustodistukset olivat vapaasti siirrettävissä määrätylle henkilölle ja uuden omistajan oikeuden turvaamiseksi siirrosta oli ilmoitettava pankille. A:n katsottiin saaneen rahanarvoisena etuutena suorituksen veronalaisesta 75 000 mk:n korkotulosta jo talletustodistusten siirtohetkellä ja korkotulo oli sen vuoksi hänen vuoden 1983 tuloaan. Verovuosi 1983.

KHO 1987/3922 B 575

A aikoi ostaa valtion 10,75 %:n (1985 II) verovapaan obligaatiolainan maksulippuja, jotka tulisivat erääntymään kaikki samana päivänä. Maksulippujen ostohinta tuli määräytymään siten, että A sai lunastuksessa sijoitukselleen 10,5 %:n vuotuisen tuoton. KHO:ssa esitettyjen vaatimusten johdosta katsottiin:

1) Maksuliput eivät olleet A:n veronalaisia varoja.

2) A:n maksulippujen lunastuksen yhteydessä saama maksulippujen hankintahinnan ylittävä määrä ei ollut A:n veronalaista tuloa maksulippujen kuponkikoron määrää vastaavalta osalta;

Verohallituksen valitus, että A:n maksulippujen hankintahinnan lunastuksen ylittävää määrää oli pidettävä A:n veronalaisena korkotulona tai muuna tulona, hylättiin.

3) Jos A myi maksuliput ennen niiden lunastuspäivää, luovutushinnan ja hankintahinnan erotusta oli, kun A ei ollut merkinnyt tai ostanut itse obligaatioita vaan ainoastaan niihin liittyvät maksuliput, pidettävä sijoituksen tuoton määrästä riippumatta A:n veronalaisena satunnaisena myyntivoittona. Jos maksulippujen myyntihinta muodostui niiden hankintahintaa pienemmäksi, oli tulo- ja varallisuusverolain 29 §:n 1 momentin 2 kohdan myyntitappiota koskevaa säännöstä sovellettava. Verohallituksen valitus erotuksen katsomisesta veronalaiseksi korkotuloksi hylättiin. Ennakkotieto. Äänestys 6-1. Verovuodet 1986 ja 1987.

KHO 1990/4676 B 572

Hakijana ollut pankki oli saanut VM:n luvan laskea liikkeeseen haltijalle maksettavaksi asetettuja sijoitustodistuksia. Sijoitustodistus on nollakorkoinen sitoumus, jonka haltijalle pankki maksaa todistukseen merkittynä eräpäivänä siihen merkityn nimellisarvon. Sijoitusta tehdessään sijoittaja ostaa pankilta todistuksen sen nyky- eli myyntiarvoon, joka saadaan vähentämällä todistuksen nimellisarvosta sijoitetulle määrälle sijoituspäivästä eräpäivään laskettu korko. Sijoittaja ostaa siten sijoitustodistuksen alihintaan nimellisarvoon verrattuna. Pankki aikoi myydä jälkimarkkinakelpoisia sijoitustodistuksia myös luonnollisille henkilöille. KVL katsoi, että sijoitustodistuksen nimellisarvon ja emissiokurssin erotuksena syntyvää tuottoa oli pidettävä ennakonpidätyksenalaisena korkona. Korko on katsottava maksetun sijoitustodistuksen lunastushetkellä eräpäivänä. Pankki oli velvollinen toimittamaan EPL 31 §:n 1 mom. 2 kohdan ja 32a §:n nojalla ennakonpidätyksen lunastaessaan sijoitustodistuksen yksityishenkilöltä. KHO: ei muutosta. Ennakkotieto.

KHO 1991/2977

Pankkitilin avaus 24 kuukauden tilin nimisenä oli tehty syksyllä 1990 siten ehdollisena, että verovelvollisella oli mahdollisuus vuosien 1990 ja 1991 vaihteessa niin halutessaan päättää, että hänen avaamansa tiliä käsiteltiinkin karttuvana tilinä ja sille maksettiin vain karttuvan tilin korkoa, sekä muuttaa tilinsä lähdeverolliseksi vuoden 1991 alusta, jolloin korkotulon lähdeverosta annettu laki tuli voimaan. Verovelvollisen avaamaa tiliä pidettiin sanotun lain 1 §:n 1 kohdassa tarkoitettuna tilinä niin kauan, kuin tilin korkoa ei korotettu sanotussa lainkohdassa tarkoitettua korkoa korkeammaksi. Verovelvollisen pankkitililtä saama 4,5 prosentin suuruinen korkotulo ei ollut näin ollen hänen veronalaista tuloaan eikä tilin pääoma ollut hänen veronalaisia varojaan siltä ajalta, mikä kohdistui aikaan ennen kuin hän oli muuttanut talletuksensa lähdeverolliseksi talletukseksi. Ennakkotieto. Verovuosi 1990. Verovuosi 1991.

KHO 1992/2021 B 503

Tulo- ja varallisuusverolain 14 §:ssä tarkoitetut vieraan valtion diplomaattiset edustajat ja muut

heihin verrattavat henkilöt eivät olleet velvollisia suorittamaan lähdeveroa korkotulon lähdeverosta annetun lain 3 §:ssä tarkoitetuista korkotuloistaan.

KHO 1992/3753

Pankki oli ottanut käyttöön uuden tilimuodon, jonka talletuskorko määräytyisi tilillä olevien varojen mukaan portaittain. Korko voitiin sitoa joko peruskorkoon, ns. heliborkorkoon tai mahdolliseen muuhun viitekorkoon. Talletusta, jolle tiliehtojen perusteella maksettava korko saattoi joiltakin koronmaksuvuoden kuukausilta tai koko koronmaksuvuodelta jäädä talletusten ja obligaatioiden veronhuojennuslain 1 §:n 1 kohdassa säädetyn suuruiseksi tai sitä pienemmäksi, ei pidetty tuossa laissa tarkoitettuna talletuksena. Talletusta oli pidettävä korkotulon lähdeverosta annetun lain 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettuna talletuksena.

KHO 1993/364 B 515

Verovelvollinen X oli tehnyt 25.9.1991 suomalaisen pankin määräaikaiselle valuuttatalletustilille määrältään 5 miljoonan XXY-korivaluuttaan sidotun talletuksen. Talletusajaksi oli sovittu 25.9.1991-25.3.1992. Talletukselle oli sovittu maksettavaksi talletusehtojen mukaan korkoa 9 3/8 prosenttia. Määräaikaista valuuttatalletustiliä avattaessa XXY-korivaluutan kurssi oli ollut 0,9989 markkaa eli talletuksen arvo oli ollut 4.994.500 markkaa. Talletus oli ehtojen mukaan erääntynyt maksettavaksi 25.3.1992, jolloin se oli uudistettu erääntymään kuuden kuukauden kuluttua. Talletuksen uudistamisen yhteydessä talletukselle erääntynyt korko oli ollut 236.979,17 XXY eli 261.933,10 markkaa, josta pankki oli perinyt korkotulon lähdeveroa. Lähdeveron ylittävä korko oli lisätty talletuksen pääomaan. Talletuksen pääoma oli 25.3.1992 5.207.748,21 XXY. Talletusaika on 25.3.1992-25.9.1992. Verovelvollisen tarkoituksena oli lahjoittaa edellä mainittu määräaikainen valuuttatalletus ennen sen eräpäivää säätiölle.

Keskusverolautakunta lausui ennakkotietona, että kun määräaikaisella valuuttatalletustilillä oleva talletus oli erääntynyt maksettavaksi 25.3.1992 eikä verovelvollinen ollut muuttanut korivaluuttamääräistä talletustaan Suomen markoiksi, talletuksen tekopäivän 25.9.1991 ja erääntymispäivän 25.3.1992 välinen valuuttakurssien ero ei ollut tulo- ja varallisuusverolain 114 §:n 1 momentin säännös huomioon ottaen X:n veronalaista tuloa, jos X lahjoitti uudistetun talletuksen ennen sen eräpäivää. Korkein hallinto-oikeus hylkäsi verohallituksen valituksen. Ennakkotieto. Verovuosi 1992.

KHO 1993/938

Talletusten ja obligaatioiden veronhuojennuslain 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu, 24 kuukaudeksi 26.3.1992 uudistettu verovapaa talletus oli siirtynyt toiselle 1.7.1992 maksuna autokaupan yhteydessä. Kun otettiin huomioon talletusten ja obligaatioiden veronhuojennuslain 1 §:n 2 momentin ja 3 §:n 3 momentin sekä korkotulon lähdeverosta annetun lain 3 §:n 2 momentin säännökset, talletus ei muuttunut korkotulon lähdeverosta annetussa laissa tarkoitetuksi talletuksi. Puheena olevan talletuksen talletusehtojen mukainen korko oli siten siirronsaajan tuloverotuksessa hänen veronalaista tuloaan ja talletus hänen veronalaisia varojaan. Ennakkotieto. Verovuosi 1992.

KHO 1994/823

Verovelvollinen oli ostanut asunto-osakeyhtiön perustajaosakkaalta rakennettavana olleen talon tietyn huoneiston hallintaan oikeuttavat asunto-osakkeet. Kauppakirjan mukaan kauppahinta oli sovittu maksettavaksi talon valmistumisasteen mukaisesti erääntyvissä erissä. Jos maksuerä suoritettiin ennen sen erääntymistä, ostajalla oli oikeus saada hyväkseen 10 prosentin vuotuinen hyvityskorko maksupäivän ja eräpäivän väliseltä ajalta. Verolautakunta lisäsi verotusta toimitettaessa myyjän tämän ehdon mukaisesti suorittamat 16.634 markkaa verovelvollisen tuloihin korkotulona. Lääninoikeus hylkäsi verovelvollisen valituksen, koska myyjän suorittamaa hyvityskorkoa oli pidettävä verovelvollisen veronalaisena korkotulona.

KHO kumosi lääninoikeuden päätöksen ja toimitetun verotuksen. Kauppakirjassa oli sovittu muun ohessa kauppahinnan maksuerien suuruudesta ja suoritusajoista. Ostaja oli ollut velvollinen suorittamaan maksuerien myöhästymisajalta 16 prosentin viivästyskoron. Ennen eräpäivää maksettujen erien osalta ostajalla oli ollut oikeus saada 10 prosentin hyvityskorko

maksupäivän ja eräpäivän väliseltä ajalta. Osakkeiden omistusoikeus oli siirtynyt kauppakirjan mukaan ostajalle vasta osakkeiden koko kauppahinnan tultua maksetuksi. Edellä mainitut seikat huomioon ottaen verovelvollisen ja osakkeet myyneen yhtiön välille ei ollut ennen maksuerien erääntymistä suoritettujen maksujen johdosta syntynyt sellaista velkasuhdetta, jonka perusteella hyvityskoroiksi nimitettyjä eriä voitaisiin pitää verovelvollisen veronalaisena korkotulona, vaan erät olivat hänen osakkeiden kauppahinnasta saamiaan alennuksia. Asia palautettiin verotoimistolle uudelleen käsiteltäväksi (Äänestys 4-1).

Eri mieltä ollut jäsen katsoi kysymyksessä oleva veronalainen korkotulo. Verovuosi 1988.

KHO 1995/2917 B

Jakokunta oli järjestäytynyt yhteisen vesijätön jakamiseksi. Jakotoimitus oli julistettu päättyneeksi 18.5.1989. Toimitusmiehet olivat päättäneet, että lunastushinnat oli maksettava tilikirjan mukaisesti tilojen yhteisalueosuutta vastaavalla summalla vähennettynä jakokunnan tilille pankkiin viimeistään 20.11.1989. Toimitsijan oli pankin avustuksella jaettava kertyneet lunastushinnat korkoineen tilikirjan mukaisesti niihin oikeutetuille kolmen kuukauden kuluessa siitä kun toimitus oli merkitty kiinteistörekisteriin, mikä merkintä oli tapahtunut vuoden 1991 lopussa. Korkotulot oli ositeltava ja jaettava jakokunnan niille osakastiloille, jotka tilikirjan mukaan olivat saamassa varoja. Ositteluperuste oli sama kuin varsinaisen jakosumman osalta. Jakokunnan nimissä pankissa olleille talletuksille kertynyt korko oli jakokunnan veronalaista tuloa ja talletuksen pääoma jakokunnan veronalaisia varoja. Verovuosi 1990. Äänestys 4-3.

KHO 1995/4067 B 516

Maanviljelijä, joka oli osuusteurastamon sopimustuottaja oli myydessään teurassonneja osuusteurastamolle saanut valita teuraiden luovutushintojen tilitysajaksi joko kaksi viikkoa, jolle ei maksettu korkoa, tai pidennetyn tilitysajan kuusi viikkoa, jolloin pidennetyltä ajalta osuusteurastamo maksoi kahdeksan prosentin vuotuisen koron. Maksettu korko oli maataloustuotteista saatuna luovutushintana maatalouden veronalaista tuloa eikä korkoa siten pidetty tuloverolain 32 §:ssä tarkoitettuna pääomatulona. Ennakkotieto vuosille 1994 ja 1995.

KHO 1995/4334

Pankin tytäryhtiö A-Sijoitus Oy oli vuoden 1988 lopussa tehnyt pankkiin 24 kuukauden määräaikaistalletuksia. Vuoden 1989 alussa yhtiö oli siirtänyt nuo talletukset luonnollisille henkilöille. Pankki oli tuossa tilanteessa pitänyt noille talletuksille vuosina 1989 ja 1990 maksamiaan korkoja verovapaina eikä toimittanut koroista ennakonpidätystä.

Lääninoikeus katsoi, koska määräaikaistileille tehtyjen talletusten tekijänä oli ollut osakeyhtiö, etteivät talletukset niitä tehtäessä olleet verovapaita. Se, että ne oli myöhemmin siirretty luonnollisille henkilöille, ei tehnyt niistä verovapaita talletuksia. Pankki oli niin ollen ollut velvollinen suorittamaan korosta ennakonpidätyksen.

Korkein hallinto-oikeus hylkäsi pankin lääninoikeuden päätöksestä tekemän valituksen. Maksuvuodet 1989 ja 1990.

KHO 1996/4009

Pankin oli perittävä korkotulon lähdevero 12 kuukauden määräajaksi tehdylle talletukselle maksetusta korosta, kun talletukselle maksettavan tuloverolain 33 §:n 2 momentissa tarkoitetun enimmäismäärän mukainen 2 prosentin korko hyvitettiin asiakkaan tilille kuukausittain. Ennakkotieto vuoden 1996 loppuun.

KHO 1997/483 Pankin määräaikaisen sijoitustilin ja valuuttatilin korko oli sidottu pankin määrittelemään vaihtuvaan viitekorkoon, ja se oli korkeampi kuin tuloverolain 33 §:n 2 momentissa säädetty 2 prosentin vuotuinen korko. Jos talletussopimusta myöhemmin muutetaan siten, että eräpäivää aikaistetaan ja korko alennetaan 2 prosenttiin, talletukselle maksettavasta korosta on perittävä korkotulon lähdevero. Ennakkoratkaisu ajalle 24.10.1995-31.12.1996. Äänestys 3-2.

KHO 1998/689 1998:11

Jos henkilö, jota verotetaan tuloverolain mukaan, vaihtaa veronalaisella tilillä suomalaisessa pankissa olevia US dollareita Japanin jeneiksi tai muuksi ulkomaan valuutaksi, vaihdettavien dollareiden saantopäivän ja muiden ulkomaan valuuttojen hankintapäivän välillä tapahtuvasta

dollarin valuuttakurssin muutoksesta johtuva kurssivoitto tai -tappio ei vielä valuutanvaihdon johdosta realisoidu tuloverotuksessa huomioon otettavaksi eräksi. Ennakkoratkaisu verovuosille 1997 ja 1998.

KHO 1998/1528 1998:33

Pankki oli maksanut vuonna 1992 osaksi myös vuodelta 1993 kertyneitä korkotulon lähdeverosta annetun lain mukaisia korkoja ja perinyt niistä maksuajankohtana voimassa olleen veroprosentin eli 15 prosentin suuruisen korkotulon lähdeveron. Lakia oli myöhemmin muutettu siten, että korkotulon lähdevero vuodelta 1993 kertyneistä koroista oli 20 prosenttia. Koronsaajalle ei voitu maksuunpanna lähdeveroprosentin korotusta vastaavaa määrää.

KHO 1999/1130

Vanhempien vuonna 1991 lapselleen ja tämän puolisolle antamasta lainasta oli sovittu maksettavaksi Suomen Pankin peruskorkoa vastaava korko, joka oli lainaehtojen mukaan maksettava viimeistään lainan erääntymispäivänä. Velkojien ja velallisten kesken oli 31.12.1995 sovittu, että 146 700 markan pääomalle suoritettava korko 24 699 markkaa ajalta 1.1.1993-31.12.1995 lisätään lainan pääomaan ja että uusi lainapääoma 31.12.1995 oli 171 399 markkaa. Katsottiin, että korko oli suoritettu 31.12.1995 ja että korko oli siten verotettava vanhempien verovuoden 1995 tuloina. Verovuosi 1995. Äänestys 3-2.

KVL 1982/863

K aikoo ostaa verovapaita obligaatioita rahalaitoksesta. Kaupan yhteydessä rahalaitos antaisi K:lle sitoumuksen siitä, että se ostaisi obligaatiot takaisin niiden nimellisarvosta ja kertyneen nimelliskoron hyvittäen seitsemän vuorokauden irtisanomisajan kuluttua. Huomioon ottaen järjestely kokonaisuutena, katsottiin, ettei hakijan siihen perustuvaa oikeutta voida pitää hänen verosta vapaina varoinaan eikä hakijan obligaatioista tai muutoin saamaa korkoa tai muuta tuloa hänen verosta vapaana tulonaan.

KVL 1990/277

Asiakkaana oleva henkilö teki pankkiin 0-korkoisen määräaikaistalletuksen, josta hänelle annettiin talletustodistus. Talletuksen tuotto muodostui talletuksen nimellisarvon ja asiakkaan talletuksesta maksaman ostohinnan välisenä erona. Talletus voitiin siirtää vain nimetylle henkilölle. O-korkoisen määräaikaistalletuksen nimellisarvon ja ostohinnan erotuksena kertyvää tuottoa oli pidettävä ennakonpidätyksenalaisena korkona. Tämä korko katsottiin maksetun eräpäivänä, kun pankki lunasti talletustodistuksen. Pankki oli velvollinen toimittamaan ennakonpidätyksen korosta henkilöasiakkaan nostaessa määräaikaistalletuksen varat, mutta ei silloin, kun talletustodistus oli ennen eräpäivää siirretty osakeyhtiölle, joka nosti talletuksen varat. Verovuosi 1990 ja verovuosi 1991. Äänestys 7-1. Samoin ks. sijoitustodistuksen osalta KHO 28.12.1990 n:o 4676.

KVL 1990/295

Verovelvollinen A aikoi sijoittaa varojaan vaihdettaville valuuttatileille kotimaiseen pankkiin. Käytettävissä oli karttuva valuuttatalletustili, avistavaluuttatalletustili ja määräaikainen valuuttatalletustili. Talletuksia näille tileille voitiin tehdä kaikissa Suomessa noteeratuissa vaihdettavissa valuutoissa. Talletuksille maksettiin korkoa sopimuksen mukaan. A:n karttuvalle valuuttatalletustilille ja avistavaluuttatalletustilille tekemästään talletuksesta saama korko oli A:n verovapaata tuloa vuosilta 1990 ja 1991 toimitettavissa verotuksissa, jos tilien vuotuinen korko oli enintään Suomen Pankin peruskorko vähennettynä neljällä prosenttiyksiköllä. A:n määräaikaiselle valuuttatalletustilille tekemästään talletuksesta saama korko oli hänen verovapaata tuloaan vuosilta 1990 ja 1991 toimitettavissa verotuksissa, jos talletus tehtiin tilille 24 kuukaudeksi ja jos talletuksen vuotuinen korko oli enintään Suomen Pankin peruskorko vähennettynä kahdella prosenttiyksiköllä tai jos vuonna 1990 tehdyn talletuksen vuotuinen korko oli enintään Suomen Pankin peruskorko vähennettynä yhdellä prosenttiyksiköllä. Jos A:n valuuttatalletustileiltä saama vuotuinen korko oli korkeampi kuin edellä on mainittu ja korkotulot olivat hänen veronalaista tuloaan, A sai tehdä vuosilta 1990 ja 1991 toimitettavissa verotuksissaan tulo- ja varallisuusverolain 97 §:n mukaisen omaisuustulovähennyksen näistä talletuksista saamiensa korkojen perusteella. A:n talletuksen nostovuonna 1991 mahdollisesti

saamaa valuuttakurssitappiota ei pidetty satunnaisesta luovutuksesta aiheutuneena tappiona eikä tulo- ja varallisuusverolain 87 §:n 3 momentissa tarkoitettuna kurssitappiona eikä valuuttakurssitappio ollut vähennyskelpoinen A:n verotuksessa muullakaan perusteella. Verovuosi 1990 ja verovuosi 1991.

KVL 1993/108

S:n kunta oli hyväksynyt hakijoiden asunto-osakkeiden hankintaa varten ottamista lainoista 200 000 markkaa korkotukeen oikeuttavaksi lainaksi ja myöntänyt heille korkotukea yhden vuoden ajaksi 4 prosenttia eli 8 000 markkaa. Kunnan rahana hakijoille maksamaa korkotukea ei pidetty TVL 53 §:n 6 kohdassa tarkoitettuna verovapaana korkotukena, vaan saman lain 29 §:n 1 ja 61 §:n 1 momentissa tarkoitettuna veronalaisena ansiotulona. Verovuosi 1993 ja verovuosi 1994.

KVL 1993/244

Puolisot harjoittivat yhdessä maataloutta karjatilallaan. Maatilan tuottama maito toimitettiin osuusmeijeriin, jonka jäsen toinen puolisoista oli. Meijeri maksoi tuotetun maitomäärän perusteella kuukausittain ennakkotilin ja vuosittain jälkitilin osuuskunnan tuloksen ja toimitetun maitomäärän perusteella. Meijeri maksoi kunkin kuukauden maitotilin seuraavan kuukauden 23. päivänä ja jälkitilille korkoa tilivuoden päättymisestä maksupäivään. Tiliviipymän ja jälkitilin korot katsottiin puolisoiden maatalouden tuloksi, jonka perusteella määrättävän jaettavan yritystulon pääomatulo-osuus on TVL 32 §:ssä ja 38 §:n 1 momentissa tarkoitetuin tavoin yrittäjäpuolisoiden veronalaista pääomatuloa TVL 14 §:n 3 momentissa säädetyssä suhteessa. Muilta osin jaettava yritystulo on puolisoiden ansiotuloa TVL 14 §:n 2 momentissa säädetyssä suhteessa. Osuusmeijerin toimintansa rahoittamiseen pidättämä tuottajalaina ei kuulunut maatalouden nettovaroihin. Tuottajalainalle maksettu korko oli pääomatuloa samoin kuin talletuksille, joita molemmilla puolisoilla oli mahdollisuus tehdä osuusmeijeriin, maksetut korot. Verovuosi 1993.

KVL 1994/71

Verovelvollinen ei saanut tulonhankkimismenona vähentää joukkovelkakirjalainan velkakirjasta maksamaansa velkakirjan arvonnousua. Velkakirjasta maksamansa ostohinnan, maksamallaan jälkimarkkinahyvityksellä vähennettynä, verovelvollinen sai vähentää velkakirjan hankintamenona velkakirjan luovutuksen yhteydessä. Verovuosi 1994.

KVL 1998/72

Ulkomaisen pankin Suomen sivukonttoritoiminta laski liikkeeseen Suomen virallisen valuutan määräisen suomalaiselle yleisölle merkittäväksi tarjotun joukkovelkakirjalainan omissa, Suomen sivukonttoritoiminnan nimissä. Lainamäärä oli noin 150 miljoonaa markkaa ja lainaaika 5 vuotta. Liikkeeseenlaskusta saadut varat olivat sivukonttorin varainhankintaa ja käytettiin sivukonttorin toimintaan Suomessa. Koronmaksu velkakirjan haltijoille tapahtui Suomen virallisella valuutalla Suomessa. Joukkovelkakirjalainalle maksettu korko oli korkotulon lähdeverosta annetun lain (1341/90) mukaista korkotuloa.

KVL 2001/6

Pankki aikoi laskea liikkeelle yleisön merkittäväksi tarkoitetun joukkovelkakirjalainan, jonka tuotto tulisi riippumaan yhteisvaluutta euron ja Yhdysvaltojen dollarin välisestä valuuttakurssikehityksestä. Lainalla maksettaisiin eräpäivänä hyvitystä valuuttakurssin arvonmuutoksen perusteella. Jos muutos olisi negatiivinen, hyvitystä ei maksettaisi lainkaan.

Laina oli velkakirjalain 34 §:ssä tarkoitettu joukkovelkakirjalaina. Se oli tarkoitettu yleisön merkittäväksi, ja se oli myös merkittävä rahoitustarkastuksen pitämään luetteloon.

Hallituksen esityksessä korkotulon lähdeverolaiksi (HE 123/1990) todetaan muun muassa, että lähdevero koskisi vain koron nimellä maksettavaa suoritusta. Indeksihyvitykset rinnastettaisiin lähdeverojärjestelmässä korkoon.

Valuuttakurssikehitykseen sidottua hyvitystä pidettiin korkotulon lähdeverosta annetun lain tarkoittamalla tavalla korkoon rinnastettavana indeksihyvityksenä. Siitä oli siten suoritettava lähdeveroa korkotulon lähdeverosta annetun lain mukaisesti. Ennakkoratkaisu vuosille 2000-2002.

Osinkotulot

KHO 1986/2754 II 547

A oli lahjoittanut omistamiensa X Oy:n osakkeiden osinkolippuja puolisolleen, lapsilleen ja muille sukulaisilleen, jotka ilmoittivat omissa veroilmoituksissaan osinkolippuja vastaan saamansa osinkotulot omina tuloinaan. Verolautakunta lisäsi kuitenkin toimittamassaan verotuksessa nämä osinkotulot A:n tuloihin. Koska A omisti osakkeet, joiden perusteella ko. osinkotulot oli maksettu, KHO katsoi pysyttäen toimitetun verotuksen, että A:ta oli myös näistä osinkotuloista verotettava. Verovuosi 1980. Verovuosi 1981. Verovuosi 1982.

KHO 1990/4437 B 554

Ravitallitoimintaa harjoittavan jaettavan yhtymän tilikausi oli 1.1.-31.12.1988 ja sen osakkaana olevan osakeyhtiön tilikausi 1.1.1988-31.3.1989. Koska osakeyhtiöllä ei ollut vuoden 1988 aikana päättynyt tilikautta, tarkastusasiamiehen valitus, jossa vaadittiin yhtymälle vahvistetusta verotettavasta tulosta osakeyhtiön tulona verotettavaksi jaetun osuuden verottamista osakeyhtiön verovuoden 1988 tulona, hylättiin. Verovuosi 1988.

KHO 1995/1121 B 510

Osakeyhtiö oli varsinaisessa yhtiökokouksessaan 15.9.1990 päättänyt jakaa osinkoa tilikaudelta 1.7.1989-30.6.1990. Osingonjakopäätös peruutettiin yhtiön ylimääräisessä yhtiökokouksessa 31.12.1991. Osingonjaon peruuttamiselle ei ollut esitetty muuta syytä kuin yhtiön tuloksen ja maksuvalmiuden heikentyminen osingonjakopäätöksen jälkeen eikä osingonjakopäätöksen laillisuutta ollut asetettu kysymyksenalaiseksi. Koska osingonjaon peruuttamista koskeva päätös oli tehty kysymyksessä olevaa tilikautta seuranneen tilikauden päättymisen jälkeen, yhtiön varsinaisessa yhtiökokouksessaan tekemä päätös jakaa osinkoa tilikaudelta 1.7.1989-30.6.1990 oli tullut ottaa huomioon yhtiöveron hyvityksestä annetun lain mukaisesti, vaikka säännönmukainen verotus vuodelta 1990 oli päättynyt vasta 31.1.1992. Verovuosi 1990.

KHO 1995/1122 B 511

Osakeyhtiö oli varsinaisessa yhtiökokouksessaan 14.3.1991 päättänyt jakaa osinkoa tilikaudelta 1.1.-31.12.1990. Osingonjakopäätös peruutettiin yhtiön ylimääräisessä yhtiökokouksessa 31.12.1991 eli kysymyksessä olevaa tilikautta seuranneen tilikauden viimeisenä päivänä ja ennen kuin säännönmukaisen verotuksen toimittaminen vuodelta 1990 oli 31.1.1992 päättynyt. Osingonjaon peruuttamiselle ei ollut esitetty muuta syytä kuin yhtiön tuloksen ja maksuvalmiuden heikentyminen osingonjakopäätöksen jälkeen eikä osingonjakopäätöksen laillisuutta ollut asetettu kysymyksenalaiseksi. Koska jaettavaksi päätetty osinko oli ollut nostettavissa 15.3.1991 lukien ja yhtiö oli osingon myös tosiasiallisesti maksanut, yhtiön varsinaisessa yhtiökokouksessaan tekemä päätös jakaa osinkoa tilikaudelta 1.1.-31.12.1990 oli tullut ottaa huomioon yhtiöveron hyvityksestä annetun lain mukaisesti. Verovuosi 1990. Äänestys 4-3.

KHO 1999/1064 1999:24

Pörssissä noteeraamattoman osakeyhtiön osakas omisti yhtiön 30 osakkeen osakekannasta 27 osaketta, joista kolme kuului A-sarjaan ja 24 B-sarjaan. Osakeyhtiö jakoi osinkoa vain A-sarjan osakkeille. Osingot ja yhtiöveron hyvitys katsottiin pääomatuloksi siihen määrään saakka, joka vastasi osakkaan omistamien kaikkien osakkeiden varallisuusverolaissa tarkoitetulle matemaattiselle arvolle laskettua 15 prosentin vuotuista tuottoa. Täten pääomatulo-osuuden laskentapohjaan oli luettava myös B-sarjan osakkeet, vaikka niille ei jaettu osinkoa. Verovuosi 1993.

KHO 2000/1827

Osakeyhtiö, jonka osakekannan omisti A, oli antanut kommandiittiyhtiölle, jonka vastuunalainen yhtiömies A myös oli, rahalainoja. A:lle kommandiittiyhtiön purussa siirtyvää velkaa edellä tarkoitetulle osakeyhtiölle oli pidettävä tuloverolain 42 §:n 4 momentissa tarkoitettuna rahalainana, joka oli vähennettävä A:n osakkeiden matemaattisesta arvosta ennen osingon pääomatulo-osuuden laskentaa. Ennakkoratkaisu verovuodet 1999-2000

KHO 2002/19 2002:1

Osakeyhtiön tilikauden pituudella ei ollut merkitystä jaettassa tuosta yhtiöstä, joka ei ollut

pörssiyhtiö, saatu osinko ja siihen liittyvä yhtiöveron hyvitys osingonsaajan verotuksessa pääomatuloksi ja ansiotuloksi.

KHO 2003/1954 2003:55

A:n puolisot, joista mies oli osakeyhtiön toimitusjohtaja ja hallituksen jäsen ja vaimo hallituksen jäsen, omistivat kumpikin 40 prosenttia yhtiön osakkeista. Yhtiön kokonaan omistama kiinteistöosakeyhtiö omisti asuinkiinteistön, jota käytettiin A:n puolisoiden perheen asuntona. Katsottiin, että asunto kuului tuloverolain 42 §:n 2 momentin mukaisesti yhtiön varoihin ja asunnon arvo oli siten vähennettävä puolisoiden omistamien osakkeiden arvosta yhtiöstä saadun osingon pääomatulo-osuutta laskettaessa. Verovuosi 1998.

KHO 2008/1161 2008:6

Hakijoiden tarkoitus oli perustaa lääkäritoimintaa harjoittava osakeyhtiö. Lääkärit merkitsivät yhtiön osakkeet joko itse tai omistamansa holdingyhtiön kautta. Perustettavan yhtiön osakkeet jakautuivat kantaosakesarjaan ja useisiin vastaanotto-osakesarjoihin. Jokaiselle toimintaan mukaan tulevalle lääkärille oli yhtiössä oma vastaanotto-osakesarja. Yhtiöjärjestyksen määräyksen mukaan kunkin vastaanotto- ja kantaosakesarjan oikeus yhtiön varoihin määräytyi asianomaisen osakesarjan toimintatuloksen ja aikaisemmilta vuosilta jakamattomien toimintatulosten yhteismäärän mukaan. Kantaosakesarjan toimintatulos laskettiin hallinnointitoiminnosta ja kunkin vastaanotto-osakesarjan toimintatulos laskettiin kyseisestä vastaanottotoiminnosta. Yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiön laskentatoimi oli hoidettava siten, että kutakin osakesarjaa vastaava toimintatulos oli todennettavissa. Kun osingon peruste oli määrätty yhtiöjärjestyksessä eikä osakkailla ollut harkintavaltaa osingonjaon kohdistumisessa osakesarjojen kesken, yhtiön jakama osinko katsottiin, lainsäädännön nykytila huomioon ottaen, veronalaiseksi osinkotuloksi, joka verotetaan osingonsaajasta riippuen siten kuin tuloverolaissa ja elinkeinotulon verottamisesta annetussa laissa säädetään. Ennakkoratkaisu verovuosille 2007-2008. Äänestys 3-1-1.

EVL 6 § 1 mom. 2 kohta ja 6 a §, TVL 33 b §

KVL 1993/142

Oy X:n tilikausi, joka aikaisemmin oli ollut kalenterivuosi, oli muutettu päättymään 31.1. Muutoksen vuoksi yhtiöllä päättyi kuukauden mittainen tilikausi 31.1.1993. Yhtiö aikoi jakaa vuonna 1993 osakkaalleen A:lle, joka oli luonnollinen henkilö, osinkoa 31.1.1993 päättyneeltä tilikaudelta vahvistetun taseen perusteella. Kyseisen tilikauden pituudella ei ole merkitystä, kun A:n verotuksessa vahvistetaan osingon pääomatulo-osuutta vaan A:n saama osinko on pääomatuloa 15 prosentin määrään saakka hänen omistamiensa osakkeiden varallisuusverolaissa tarkoitetusta matemaattisesta arvosta. Verovuosi 1993. Äänestys 4-4.

KVL 1993/187

X Oy on vuonna 1973 perustettu yhtiö, jonka tilikausi on 1.5.-30.4. A oli omistanut 40 X Oy:n osaketta vuodesta 1989 lähtien. A:n X Oy:stä tilikausilta 1.5.1991-30.4.1992 ja 1.5.1992-30.4.1993 vuonna 1993 samat osingot ja niihin liittyvät yhtiöveron hyvitykset katsottiin yhteenlaskettuina A:n vuoden 1993 pääomatuloksi siihen määrään saakka, joka vastasi hakijan omistamien yhtiön osakkeiden varallisuusverolaissa (1537/92) tarkoitetulle matemaattiselle arvolle 30.4.1992 päättyneen tilikauden tilinpäätöksen perusteella laskettua 15 prosentin vuotuista tuottoa. Muu osa A:n yhtiöltä vuonna 1993 saamista osingoista ja niihin liittyvistä yhtiöveron hyvityksistä oli hänen ansiotuloaan. Verovuosi 1993. Äänestys 5-3.

KVL 1993/228

A Oy:n 1.1.1992 alkanut tilikausi oli jatkettu päättymään 30.6.1993. A Oy:n tarkoituksena oli jakaa osinkoa tilikaudelta 1.1.1992-30.6.1993. Osingonjaosta on tarkoitus päättää joko ennen 31.12.1993 pidettävässä yhtiökokouksessa, jolloin osinko olisi nostettavissa 1.1.1994 jälkeen, tai tammikuussa 1994 pidettävässä yhtiökokouksessa, jossa päätettäisiin, että osinko olisi nostettavissa aikaisintaan tammikuussa 1994. A Oy:n pääosakkaan X:n saama osinko, joka oli X:n nostettavissa vasta vuonna 1994, ja siihen liittyvä yhtiöveron hyvitys, katsottiin X:n pääomatuloksi siihen määrään, joka vastaa A Oy:n osakkeiden varallisuusverolaissa (1537/1992) tarkoitetulle 30.6.1993 päättyneen tilikauden ti-

linpäätöksen perusteella määrätylle matemaattiselle arvolle laskettua 15 prosentin vuotuista tuottoa. Verovuosi 1993 ja verovuosi 1994.

KVL 1993/271

Tukkukauppaa harjoittava A Oy oli perustettu 30.9.1991 ja sen ensimmäinen tilikausi oli ollut 1.11.1991-30.4.1993. A Oy oli 7.11.1991 ostanut tukkukauppaa harjoittaneen B Oy:n koko osakekannan. B Oy oli fuusioitu A Oy:öön ja fuusio oli merkitty kaupparekisteriin 30.6.1992. A Oy:tä pidettiin uutena yhtiönä, jota ei ollut perustettu ennestään olemassa olleen yhteisön toiminnan jatkamista varten ja joka jakoi osinkoa ensimmäiseltä tilikaudeltaan. A Oy:n osakas X:n, joka ollut myös B Oy:n osakas, A Oy:n 30.4.1993 päättyneeltä tilikaudelta vuonna 1993 saama osinko ja siihen liittyvä yhtiöveron hyvitys katsottiin X:n pääomatuloksi siihen määrään saakka, joka vastasi X:n omistamien A Oy:n osakkeiden nimellisarvolle laskettua 15 prosentin vuotuista tuottoa. Verovuosi 1993. Äänestys 7-1.

KVL 1993/308

X omisti konsernin emoyhtiö A Oy:n osakekannan kokonaan. A Oy omisti konserniin kuuluvien yhtiöiden osakekannat kokonaan lukuunottamatta B Oy:n ja C Oy:n osakekantoja. Ulkopuoliset tahot omistivat 45 prosenttia B Oy:n osakekannasta ja X omisti 9,99 prosenttia C Oy:n osakekannasta. C Oy jakoi ennen vuoden 1993 loppua osinkoa 31.12.1992 päättyneeltä tilikaudelta. Osingonjaon jälkeen X aikoi myydä omistamansa C Oy:n osakkeet A Oy:lle. Jos X myy omistamansa C Oy:n osakkeet ennen 31.12.1993, hänen C Oy:n tilikaudelta 1.1.-31.12.1992 vuonna 1993 nostamansa osingot ja niihin liittyvät yhtiöveron hyvitykset katsottiin hänen pääomatulokseen siihen määrään saakka, joka vastaa osakkeiden varallisuusverolaissa tarkoitetulle matemaattiselle arvolle 31.12.1992 päättyneen tilikauden tilinpäätöksen perusteella laskettua 15 prosentin vuotuista tuottoa. Jos X myy omistamansa C Oy:n osakkeet A Oy:lle, osakkeiden luovutuksesta saatava voitto on X:n veronalaista pääomatuloa siten kuin tuloverolaissa säädetään. Verovuosi 1993 ja verovuosi 1994.

KVL 2001/ 84 (EI MUUTOSTA KHO 1646/2002)

A Oy oli hankkinut B Oy:n osakkeet EVL 52 f §:ssä tarkoitetulla osakevaihdolla. Henkilö X oli luovuttanut osakevaihdossa omistamansa B Oy:n osakkeet saaden vastikkeeksi A Oy:n liikkeelle laskemia uusia osakkeita, joihin liittyi osittain luovutusrajoitus. Osakevaihtosopimuksen mukaan X sai osaan saamistaan osakkeista täyden hallintaoikeuden vasta 5 vuoden kuluttua. Luovutusrajoituksen alaiset osakkeet olivat erillisellä X:n nimissä olevalla arvo-osuustilillä, jonka hallinta oli riippumattomalla kolmannella osapuolella. X sai luovutusrajoituksen alaisille osakkeille kertyvän osingon vallintaansa vasta luovutusrajoitusajan päätyttyä. Luovutusrajoituksen aikana osakkeille kertyvä osinko maksettiin erilliselle pankkitilille, jonka hallintaoikeus oli riippumattomalla kolmannella osapuolella. Jos osakevaihtosopimuksen ehdot eivät täyttyisi, luovutusrajoituksen alaiset A Oy:n osakkeet ja niille maksettava osinko siirretään A Oy:lle, jolloin X ei saa osakkeita eikä osinkoa lainkaan vallintaansa. X:n osakevaihdossa saamat luovutusrajoituksen alaiset osakkeet luettiin hänen veronalaisiin varoihinsa luovutusrajoitusaikana. A Oy:n osakkeen, joka oli julkisesti noteerattu arvopaperi, verotusarvo oli 70 % käyvästä arvosta. Luovutusrajoituksen alaisille osakkeille maksettu osinko oli X:n sen verovuoden tuloa, jona osinko oli maksettu X:n erilliselle pankkitilille, jonka hallintaoikeus oli kolmannella osapuolella.

8 ANSIOTULOT

MIKÄ ON ANSIOTULOA

Pääomatulot on TVL:ssä määritelty tyhjentävästi. Ansiotuloa on kaikki muu tulo kuin pääomatulo. Tavallisimpia ansiotuloja ovat työsuhteen perusteella saatu palkka ja siihen rinnastettava tulo sekä eläke. Myös tällaisen tulon sijaan saatu tulo, etuus tai korvaus esim. työttömyyspäiväraha ja tapaturmavakuutuksen päiväraha, ovat ansiotuloa. Niin ikään puukauppaan liittyvä hankintatyön arvo on ansiotuloa

Ansiotulo ei kuitenkaan aina liity työn tekemiseen, sillä ansiotuloa on esim. peitelty osinko (TVL 62.2 §). Oikeuskäytännön mukaan ansiotuloa on myös takauspalkkio (KHO 1994/2895, ks luku 5, KHO:n ja KVL:n päätöksiä).

Elinkeinotoiminnan ja maatalouden tulosta voi myös osa olla ansiotuloa. Näistä tuloista erotetaan ensin pääomatulo-osuus ja loppuosa verotetaan ansiotulona. Myös yhtymän osakkaan tulo-osuus ja muun kuin pörssiyhtiön maksama osinko jaetaan pääoma- ja ansiotulo-osuuteen. Porotalouden tulosta on ansiotuloa porotalouden hyväksi tehdyn työn arvo.

Ansiotulot verotetaan valtionverotuksessa progressiivisen asteikon mukaan.

Ansiotuloista palkkaa, luontoisetuja ja henkilökuntaetuja käsitellään luvussa 9, eläkkeitä ja sosiaalietuuksia luvussa 10. Verovapaita suorituksia käsitellään luvussa 11.

HENKILÖVAKUUTUKSEN VAKUUTUSSUORITUKSET

Henkivakuutuksen ja siihen liitetyn säästövakuutuksen suoritukset ovat pääomatuloa. Kaikki eläkkeet, myös ennen vuotta 1993 pääomatulona käsitellyt eläkkeet, ovat ansiotuloa. Verovelvollisen ja hänen puolisonsa ottamien vapaaehtoisten yksilöllisten eläkevakuutusten perusteella maksettavat eläkkeet ovat siirtymävaiheen jälkeen pääomatuloa (TVL 772/2004, ks luku 13). Tulojen ja elatuksen vähentymistä korvaavat vakuutussuoritukset ovat ansiotuloa (TVL 79 §).

Vanhojen vakuutussuorituksen veronalaisuuteen ja veronalaisen määrän laskemiseen sovelletaan TVL 143 §:n siirtymäsäännöksiä. Jako pääoma- ja ansiotuloon tehdään kuitenkin aina vuoden 1993 TVL:n mukaan.

Pääomatulona pidettäviä vakuutussuorituksia kuten henkivakuutusten säästösummia ja kuolemantapauskorvauksia käsitellään luvussa 5. Tässä selvitetään ansiotuloksi katsottavia vakuutusperusteisia suorituksia kuten päivärahoja ja muita ansionmenetyskorvauksia. Eläkevakuutuksia käsitellään luvussa 10, Eläkkeet, työnantajan maksamia vakuutusmaksuja luvussa 9, Vakuutusmaksut.

Tapaturmaturva

Pakollisen tapaturmavakuutuksen perusteella maksetaan korvausta työssä tai työmatkalla sattuneista tapaturmista ja ammattitautilaissa tarkoitetuista ammattitaudeista.

Lakisääteisen tapaturmaturvan sisältö määritellään tapaturmavakuutuslaissa (608/48). Verotuksen kannalta on merkitystä sillä, onko vakuutus vapaaehtoinen vai pakollinen (esim. TVL 80 §:n 2 k.). Pakollinen tapaturmavahinkoturva koskee kaikkien työntekijän asemassa olevien työtapaturmia, jotka määritellään tapaturmavakuutuslaissa. Lisäksi sen piiriin kuuluvat ammattitautilain (1343/88) mukaiset ammattitaudit.

Pakollisen tapaturmavahinkoturvan järjestämiseksi työnantaja on velvollinen ottamaan vakuutuksen. Valtion palveluksessa oleville korvaus suoritetaan valtion varoista (L valtion virkamiesten tapaturmakorvauksesta 449/90). Vakuuttamisvelvollisuudesta ovat vapautettuja myös eräät pientyönantajat, joiden palveluksessa oleville korvauksen suorittaa tapaturmavirasto.

Pakollinen tapaturmavahinkoturva koskee

myös eräitä koulujen, laitosten ja kurssien oppilaille opetukseen kuuluvassa harjoittelutyössä aiheutuneita tapaturmia.

Pakollinen tapaturmavahinkoturva ei koske yrittäjiä ja heidän talouksissaan työskenteleviä perheenjäseniä eikä johtavassa asemassa olevia enemmistöosakkaita (TapaturmavakuutusL 1 §). Poikkeuksena ovat maatalousyrittäjät, joihin pakollinen tapaturmavahinkoturva on ulotettu 1.7.1982 voimaan tulleella lailla (1026/81).

Eräiden erityislakien mukaan suoritetaan valtion varoista tapaturmavakuutuslain mukainen korvaus myös eräille sellaisille henkilöille, jotka eivät ole työntekijän asemassa. Tällaisia lakeja ovat mm.:

- L virkatehtävässä apuna olleelle henkilölle eräissä tapauksissa suoritettavasta tapaturmakorvauksesta (625/67),
- L ihmishenkeä pelastettaessa sattuvan tapaturman korvaamisesta (158/35) ja
- Pelastuslaki (468/03).

Mainittujen säännösten nojalla suoritettavia tapaturmakorvauksia voidaan myös pitää pakollisen tapaturmavahinkoturvan nojalla saatuina korvauksina.

Pakollinen liikennevahinkoturva

Pakollisen liikennevakuutuksen nojalla maksetaan korvauksia sekä henkilö- että esinevahingoista. Korvausta voidaan maksaa myös tulojen myöhentymisestä esim. silloin, kun vamma on keskeyttänyt ammattiin valmistavan opiskelun ja valmistuminen on sen vuoksi siirtynyt myöhempään ajankohtaan. Myöhentymiskorvaus on veronalaista ansiotuloa.

Potilasvahinkolaki

Potilasvahinkona korvataan henkilövahinko, joka potilaalle aiheutuu terveyden- ja sairaanhoidon yhteydessä. Potilasvahinkolain (585/86) nojalla suoritetaan päivärahaa, eläkettä, korvausta sairaanhoitokustannuksista, kivusta ja särystä sekä viasta tai muusta pysyvästä haitasta.

Tartuntatautilaki

Tartuntatautilain (583/86) nojalla on henkilöllä oikeus saada päivärahaa siten kuin sairausvakuutuslaissa säädetään sekä lisäksi korvausta ansionmenetyksestä ja erilaisia kustannusten korvauksia, jos hänet on määrätty tartuntataudin vuoksi olemaan poissa ansiotyöstä tai määrätty eristettäväksi, Tartuntatautilain mukaista päivärahaa ja ansionmenetyskorvausta maksaa kansaneläkelaitos.

Veronalaiset vakuutussuoritukset

Veronalaista ansiotuloa on henkilövakuutuksen nojalla veronalaisen ansiotulon sijaan tai muutoin tulojen tai elatuksen vähentymisestä saatu korvaus (TVL 79 §).

Ansionmenetyskorvaukset

Ansionmenetyskorvauksia maksetaan sekä pakollisten että vapaaehtoisten vakuutusten perusteella. Tällaisia korvauksia ovat esim. päiväraha, työkyvyttömyyseläke ja perheeläke. Korvaukset ovat kokonaan ansiotuloa.

Myös pääomitetut tulojen ja elatuksen vähentymisestä maksettavat kertakorvaukset ovat veronalaista tuloa (TVL 79 §). Ennen 1.1.1989 sattuneen vahingon tai vakuutustapahtuman nojalla sairaudesta tai vammasta saatuun kertakorvaukseen sovelletaan vuoden 1989 TVL 163.2 §:n siirtymäsäännöstä.

Vahinkotapahtuma ennen vuotta 1982

Pakollisen tapaturmavahinkoturvan nojalla ennen 1 päivää tammikuuta 1982 sattuneen vahinkotapahtuman perusteella maksettu päiväraha ja elinkorko tai niihin liittyvät lisät ovat veronalaisia vain siltä osin kuin niiden vuotuinen määrä ylittää 3 400 euroa (TVL 80 § 2 k.). Verovapaus koskee myös työnantajalta palkkana tai ennakkona saatuja suorituksia. Ylimenevä osa on ansiotuloa.

Takautuvat korvaukset

Vahinkojen selvittely saattaa viivästyä, minkä vuoksi pakollisen tapaturma- ja liikennevahinkoturvan nojalla joissakin tapauksissa suoritetaan eläkkeitä ja jatkuvia korvauksia jälkikäteen useammalta vuodelta. Tällaisten takautuvien korvausten veronalaisuus määräytyy

maksuvuonna sovellettavien säännösten mukaan.

Oikeuskäytännössä on takautuvasta korvauksesta kullekin vuodelle tulevasta osuudesta katsottu verovapaaksi maksuvuonna noudatettavien säännösten mukainen määrä. Taannehtivasta lisäkorvauksesta verovapaaksi katsottavia määriä laskettaessa on otettu huomioon myös aikaisemmin mahdollisesti maksetut korvaukset (ks. KHO 1978 II 555 ja 1981 II 546).

Takautuvan eläkkeen jaksotus

Tuloverolain 112 §:n mukaan takautuvasti maksettu lakisääteinen eläketulo voidaan jaksottaa, jos eläke kohdistuu vähintään kolmen kuukauden ajalta verovuotta edeltäneeseen aikaan. Jaksotus voidaan kuitenkin tehdä vain verovuodelle ja kahdelle sitä edeltävälle vuodelle. Vuodesta 2005 alkaen eläketulo jaksotetaan vain, jos takautuvasti maksettu määrä on vähintään 500 euroa. (Eläkkeiden jaksotuksesta ks. luku 10, Eläkkeen jaksotus.)

Viivästyskorko

Jos tapaturma- ja liikennevakuutuslain nojalla maksettavan korvauksen maksatus viivästyy yli kolmella kuukaudella, vakuutuslaitoksen on maksettava korvaus viivästysajalta korotettuna (940 ja 941/84). Korotus on tällöin samaa tuloa kuin viivästynyt suoritus.

Korvausten ensisijaisuus

SairausvakuutusL:n 27 §:n mukaan päiväraha on säädetyltä ajalta ensisijainen ansioeläkkeisiin nähden. Samoin sairausvakuutuslaki on ensisijainen, jos vakuutetun oikeus saada korvausta perustuu potilasvahinkolakiin. Suoritettaessa korvauksia tapaturmasta, ammattitaudista tai liikennevahingosta sairausvakuutus on edelleen toissijainen. Päivärahan suorittaa siten se vakuutusjärjestelmä, joka kussakin tapauksessa todetaan korvausvelvolliseksi.

Jos muun korvauksen saaminen viivästyy voidaan korvaus suorittaa täysimääräisenä sairausvakuutuksesta. Vakuutetun oikeus muun lain mukaiseen korvaukseen siirtyy tällöin kansaneläkelaitokselle. Verotuskohtelu määräytyy sen mukaan, mitä tuloa verovelvolliselle on suoritettu. Mikäli verovelvolliselle tullut suoritus myöhemmin todetaan muuksi suoritukseksi, verotusta voidaan oikaista. (ks. KHO 1971/2381 sekä KHO 1989 B 518).

VAHINGONKORVAUKSET

Vahingonkorvaus

Vahingonkorvausoikeuden periaatteiden mukaan korvausvelvollisuus voi perustua sopimusvastuuseen tai rikkomusvastuuseen, josta säädetään vahingonkorvauslaissa (472/74). Vahingonkorvauslain mukaan korvattavia vahinkoja ovat muun muassa henkilövahinko, esinevahinko sekä muu taloudellinen vahinko, jollainen voi olla esim. perättömästä lehtiuutisesta aiheutunut vahinko.

Vahingonkorvauslaki koskee sekä rikoksella että muulla teolla aiheutetun vahingon korvaamista, jollei toisin ole säädetty tai sovittu. Korvausoikeuden toteutumisen turvaamiseksi on säädetty rikosvahinkolaki (1204/05), jonka nojalla vahingon kärsinyt saa valtion varoista korvausta henkilö- ja esinevahingoista, jollei niitä korvata muun lain tai mahdollisen vakuutuksen perusteella.

Myös näiden korvausten veronalaisuus määräytyy vahingonkorvausta koskevien säännösten mukaan. Veronalaista on siten vain sellainen vahingonkorvaus, joka on saatu veronalaisen tulon sijaan tai muutoin korvaukseksi elatuksen vähentymisestä. Käytännössä vahingonkorvaus tavallisesti suoritetaan vastuuvakuutuksesta.

Vastuuvakuutukset

Vastuuvakuutus antaa turvan sen korvausvelvollisuuden varalta, jonka alaiseksi vahingon aiheuttaja tai muu vastuuvelvollinen voi joutua toiselle aiheutetusta vahingosta.

Vastuuvakuutuksia on kehitetty erilaisia tarkoituksia varten. Vastuuvakuutus voi olla esim. yksityishenkilön tai kiinteistön vastuuva-

kuutus. Viimeksi mainitun perusteella korvataan muun muassa lumen ja jään putoaminen katolta sekä liukkaiden jalkakäytävien aiheuttamat kaatumiset. Yleisiä vastuuvakuutuksia ovat myös opetuslaitosten vastuuvakuutus, ammatinharjoittajien vastuuvakuutus (esim. asianajajat), kilpailu- ja virkistystoimintaa varten muodostettu vastuuvakuutus sekä teollista toimintaa varten kehitetyt vastuuvakuutukset.

Vastuuvakuutus sisältyy usein erilaisiin yhdistelmävakuutuksiin, esim. kotivakuutukseen ja matkavakuutukseen.

Veronalaiset vahingonkorvaukset

Vahingonkorvauksen veronalaisuutta koskeva yleisperiaate sisältyy TVL 78 §:ään. Sen mukaan vahingonkorvaus tai muu siihen verrattava korvaus on veronalaista tuloa vain, jos se on saatu veronalaisen tulon sijaan tai korvaukseksi tulojen tai elatuksen vähentymisestä. Säännös koskee kaikkea vahingonkorvausta perustuipa korvauksen maksaminen sopimusvastuuseen, suoraan vahingonkorvauslakiin tai pakolliseen tai vapaaehtoiseen vahinkovakuutukseen.

Vahingonkorvaus, joka korvaa saamatta jääneen tulon, on veronalaista ansiotuloa. Veronalaista tuloa ovat mm. henkilövahingon johdosta työansion menetyksestä saadut korvaukset. Myös vahingonkorvauksena saatu työkyvyttömyyseläke, jonka määräytymisperusteena on ollut ansiotulojen menetys, on veronalaista tuloa. Samoin on veronalaista korvaus tulosta, joka on jäänyt saamatta sen vuoksi, ettei vahingon kärsinyt ole voinut käyttää työvälinettään.

Veronalaisia ansionmenetyskorvauksia maksetaan myös rikosvahinkolain (1204/2005) ja syyttömästi vangitulle tai tuomitulle valtion varoista vapauden menetyksestä maksettavasta korvauksesta annetun lain (422/1974) mukaan. Näiden lakien nojalla maksetaan myös verovapaita korvauksia kivusta ja särystä sekä kärsimyksestä.

Veronalaiseksi tuloksi on oikeuskäytännössä katsottu korvaus, jonka vakuutusyhtiö suoritti jalkakäytävällä liukastuneelle korvauksena ansionmenetyksestä ohimenevältä työkyvyttömyysajalta (KHO 1980 II 567).

Veronalaista oli myös tilitoimiston vastuuvakuutuksesta maksettu korvaus, jonka perusteena oli tilitoimiston virhe. Tilitoimisto oli laskenut pääomatulona verotettavan osingon määrän väärin. Asiakas nosti osinkoa tämän laskelman mukaisesti, ja huomattava osa osingosta verotettiin ansiotulona (KHO 2002/2346).

Laiton irtisanominen

Veronalaiseksi palkkatuloksi katsottiin työntekijän ilman asiallista perustetta tapahtuneesta irtisanomisesta saama korvaus (KHO 1969 I 52 ja 53) sekä irtisanotulle työntekijälle työntekijän ja työnantajan välisen sopimuksen perusteella maksettu irtisanomismenettelystä annetun lain 20 §:n mukainen korvaus (KHO 1986 II 585). Perusteluna KHO mainitsee, että vahingonkorvaus on johtunut työsuhteesta. Edellytyksenä ei ole ollut, että irtisanomisesta olisi aiheutunut taloudellista vahinkoa. Irtisanomisen yhteydessä sovittu korvaus aineettomastakin vahingosta oli palkkaa (KHO:2009:96)

Irtisanomiskorvaukselle saatu viivästyskorko on veronalaista pääomatuloa.

Veronalaisen korvauksen saamiseksi suoritetut asianajopalkkiot ja muut vastaavat oikeudenkäyntikulut ovat vähennyskelpoisia. Ne ovat vähennyskelpoisia siinäkin tapauksessa, että oikeudenkäynti ei ole johtanut tavoiteltuun lopputulokseen eli vaadittua veronalaista korvausta ei ole saatu. Oikeudenkäyntikulut eivät ole vähennyskelpoisia siltä osin kuin niistä on saatu korvausta vastapuolelta tai vakuutuksesta. Jos verovelvollinen on saanut oikeudenkäynnin johdosta eri suorituksia, kuten ansiotulona verotettavaa irtisanomiskorvausta ja pääomatulona verotettavaa viivästyskorkoa, vähennettävät oikeudenkäyntikulut kohdistetaan eri suorituksille niiden suuruuden mukaisessa suhteessa.

Tasa-arvolain ja yhdenvertaisuuslain nojalla maksettavat hyvitykset

Oikeuskäytännössä naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain 11 §:n nojalla maksettua hyvitystä sukupuolen perusteella tapahtuneesta syrjinnästä ei katsottu veronalaiseksi tuloksi (KHO 1993/2258). Perusteluina mainittiin, että korvausta ei saatu veronalaisen tulon sijaan eikä muutoin korvaukseksi tulojen ja elatuksen vähentymisestä. Hyvityksen saaja oli jo työsuhteessa hyvityksen maksajaan.

1.2.2004 tuli voimaan yhdenvertaisuuslaki (21/2004). Se kieltää syrjinnän mm. iän, etnisen alkuperän, kansalaisuuden, mielipiteen, terveydentilan ja sukupuolisen suuntautumisen perusteella. Edellä esitettyä voidaan soveltaa myös yhdenvertaisuuslain nojalla maksettuihin hyvityksiin.

Myöskään tasa-arvolain ja yhdenvertaisuuslain mukaisen hyvityksen edellytyksenä ei ole, että syrjinnästä aiheutuu työntekijälle taloudellista vahinkoa.

Valtion virkamieslain mukainen kovaus

Valtion virkamieslain (750/1994) 56 §:n mukaan virkamiehellä, joka ilman valtion virkamieslain 9 §:ssä säädettyä perustetta on toistuvasti peräkkäin nimitetty määräajaksi, on oikeus saada korvausta virkasuhteen päättyessä. Korvauksen tulee vastata vähintään 6 kuukauden palkkaa. Kun yliopisto määrättiin virkamieslautakunnan päätöksellä maksamaan entiselle virkamiehelleen 10 kuukauden palkkaa vastaava korvaus, KHO katsoi sen olevan palkkaa (KHO 2005:40). Perusteluina todettiin, että korvaus on liittynyt palvelussuhteeseen. Kysymyksessä oli ansiotason mukaan määräytyvä hyvitys, jota ei säännösten tarkoitus huomioon ottaen voitu pitää TVL 78 §:ssä tarkoitettuna verovapaana aineettoman vahingon korvauksena, vaan TVL 61.2 §:ssä tarkoitettuna työsuhteen perusteella saatuna tulona.

Vakuutuksen perusteella saatu kertakorvaus

TVL:iin ei sisälly enää säännöstä, jonka nojalla kertakorvauksena saatu tapaturma- tai liikennevakuutuseläke tai muu sairauden tai vamman perusteella maksettava kertakorvaus olisi verovapaa. Näin ollen 1.1.1989 jälkeen sattuneeseen vakuutustapahtumaan perustuva korvaus on TVL 78 §:n nojalla saajansa veronalaista ansiotuloa siltä osin kuin se on saatu veronalaisen tulon sijaan tai korvaukseksi elatuksen vähentymisestä.

Patenttioikeuden loukkaaminen

Veronalaiseksi tuloksi on katsottu patenttioikeuden haltijan patenttioikeuden loukkaamisen johdosta saama vahingonkorvaus (KHO 1970 II 510).

Viivästyskorot

Vahingonkorvaukselle ja muille siihen liittyville suorituksille (oikeudenkäyntikulut ym.) maksettu korko on saajansa veronalaista pääomatuloa. Korko on veronalaista myös silloin kun vahingonkorvaus on verovapaa (esim. KHO 1993/2258).

VEROVAPAAT VAKUUTUS- JA VAHINGONKORVAUKSET

Verovapaat vakuutus- ja vahingonkorvaukset on lueteltu TVL 80 §:ssä. Myös 78 ja 79 § rajaavat veronalaisuutta.

Vahingonkorvaus tai muu siihen rinnastettava korvaus ei ole veronalaista tuloa, ellei sitä ole saatu veronalaisen tulon sijaan tai korvaukseksi elatuksen vähenemisestä (TVL 78 §).

Veronalaista tuloa ei siten ole verovapaan tulon hyvitykseksi suoritettu korvaus eikä esinevahingosta suoritettu vahingonkorvaus, silloin kun kysymyksessä on TVL:n mukaan verotettava tulo. Jos esim. auton vahingoittumisesta maksettavaan korvaukseen sisältyy ansionmenetyskorvausta, sen osuus on kuitenkin veronalaista ansiotuloa.

Verovapaata on myös aineettomasta vahingosta saatu vahingonkorvaus.

Huoltoeläke

Huoltoeläkkeenä ennen vuotta 1989 makset-

tavaksi määrätyt vahingonkorvaukset ovat edelleen verovapaita.

Sairaanhoitokustannukset

Veronalaista tuloa eivät ole sairaanhoitokustannusten ja niihin verrattavien menojen korvaus, ellei TVL 78 §:stä muuta johdu (TVL 80 § 1 k.). Siten henkilövahingon johdosta suoritetut korvaukset sairaudesta aiheutuneista kuluista, kivusta ja särystä sekä viasta tai muusta pysyvästä haitasta ovat verovapaita. Näitä korvauksia ovat mm. haittaraha, haittalisä, vaatelisä sekä korvaukset sairaanhoitokuluista, kohonneista kodinhoitokuluista ja epäillyn ammattitaudin tutkimuskuluista.

Mainitut korvaukset ovat verovapaita silloinkin, kun ne suoritetaan toistuvina korvauksina.

Tapaturma ennen vuotta 1982

Pakollisen tapaturmavahinkoturvan nojalla ennen vuotta 1982 sattuneeseen vahinkotapahtumaan perustuvien korvausten verovapaus on säilytetty aikaisemmassa laajuudessaan (TVL 80 § 2 k.). Veronalaiseksi tuloksi ei katsota päivärahaa, elinkorkoa ja huoltoeläkettä tai niihin liittyviä lisiä. Elinkorko ja huoltoeläke ovat verovapaita vain 3 400 euron määrään vuodessa. Ylimenevä osa on ansiotuloa.

Edellä mainitut korvaukset ovat verovapaita silloinkin, kun ne on saatu työnantajalta palkkana tai ennakkona.

Sotapalveluksessa saatu vamma

Veronalaista tuloa ei ole korvaus, joka on maksettu kertakaikkisena tai jatkuvana sotapalveluksessa taikka muuten sotatoimessa aiheutuneen ruumiinvamman, sairauden tai kuolemantapauksen johdosta valtion tai yleishyödyllisen yhteisön varoista joko vahingoittuneelle tai sairastuneelle itselleen taikka hänen omaisilleen (TVL 80 § 3 k.).

Henkilövakuutuksen sairauskustannusten korvaus

Henkilövakuutuksen nojalla saatu sairauskustannusten korvaus tai muu siihen verrattava korvaus on verovapaa, ellei sitä ole saatu veronalaisen ansiotulon sijaan tai korvaukseksi tulojen tai elatuksen vähentymisestä (TVL 80 § 5 k.).

Verovapaita ovat siten korvaukset kivusta ja särystä, pysyvästä viasta ja haitasta sekä pysyvästä kosmeettisesta haitasta. Samoin ovat verovapaita kustannusten korvauksena pidettävät suoritukset, joita ovat esim. avuttomuuslisä, vaatelisä sekä korvaus sairaanhoitokuluista ja kohonneista kodinhoitokuluista.

Sairauskulu- tai sairaudenhoitovakuutuksen perusteella korvataan sairaanhoitokulut kuten lääkkeet, lääkärinpalkkiot ja sairaalamaksut, joita ei korvata esim. sairausvakuutuslain nojalla. Sairaalamaksuvakuutuksen perusteella korvataan hoitopäivämaksut tositteita vastaan. Korvaukset ovat verovapaita.

Henkivakuutukseen liitetyn sairausvakuutuksen nojalla maksettu päiväkorvaus ei ollut riippuvainen saajan muista tuloista. KHO katsoi suorituksen verovapaaksi sairaudesta johtuneiden kohonneiden elantokustannusten korvaukseksi (KHO 1997/1593).

Sairausvakuutuslain, potilasvahinkolain ja tartuntatautilain nojalla maksetut muut kuin tulojen tai elatuksen vähentymisestä suoritetut korvaukset ovat 79 §:n nojalla verovapaita. Tällaisia verovapaita korvauksia ovat esimerkiksi sairaanhoito-, tutkimus- ja lääkekulujen korvaukset sekä pysyvästä viasta tai haitasta, kivusta, särystä tahi hautauskuluista maksetut korvaukset.

Myös kuntoutuksen yhteydessä maksetut kustannusten korvaukset ovat verovapaita. Kuntoutukseen liittyvistä apuvälineistä ei muodostu verotettavaa tuloa.

Kertakorvaukset

Veronalaista tuloa eivät ole myöskään henkilövakuutukseen perustuvat pysyvän työkyvyttömyyden tai vakuutussopimuksessa määritellyn sairauden taikka vamman johdosta saadut muut kertakorvaukset kuin ansionmenetyskorvaukset (TVL 80 § 6 k.). Näillä tarkoitetaan esim. elämää vaarantavan sairauden varalta otettuja vakuutuksia.

Luonnonsuojelulain mukainen korvaus

Veronalaista tuloa ei ole luonnonsuojelulain nojalla suojelualueen omistajalle maksettu kertakaikkinen korvaus niistä taloudellisen hyödyn menetyksistä, joita mainitun lain mukaisesta suojelusta omistajalle aiheutuu (TVL 80§ 7 k, 1218/2006).

Valtion varoista voidaan mm. tulo- ja menoarvion rajoissa myöntää korvausta maanomistajalle niistä taloudellisista menetyksistä, jotka aiheutuvat siitä, että hän ei voi käyttää luonnonsuojelulain 9 §:n mukaiseen suojelualueeseen kuuluvaa maataan tai sen tuottoa hyväkseen (VNp 3.12.1981/827).

Yhteistoimintalain mukainen hyvitys

Verovapaata on myös yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain (334/2007) 62 §:ssä tarkoitettu hyvitys, jonka työnantaja on yhteistoimintavelvoitteiden laiminlyönnin johdosta maksanut irtisanotulle, lomautetulle tai osa-aikaistetylle työntekijälle (TVL 80.8 §, 337/2007). Tätä säännöstä sovelletaan 1 päivästä heinäkuuta 2007. Lainkohtaa muutettiin uudelleen 1.9.2007 alkaen. Tuolloin tulivat verovapaaksi myös työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa annetun lain (449/2007) 21 §:ssä tarkoitetut vastaavat hyvitykset (TVL 452/2007). Molempien lakien perusteella maksettavan hyvityksen enimmäismäärä on 30 000 euroa.

Verovapaussäännöstä sovelletaan sekä tuomioistuimen päätöksellä maksettaviin hyvityksiin että hyvityksiin, joista on sovittu sopimuksella. Maksuperusteena on oltava uuden yhteistoimintalain (334/2007) mukainen yhteistoimintamenettelyssä tapahtunut laiminlyönti. Maksuperusteena voitanee vastaavalla tavalla pitää myös kuntien yhteistoimintalain (449/2007) mukaisia yhteistoimintamenettelyssä tapahtuneita laiminlyöntejä. Säännöksiä ei sovelleta vanhan yhteistoimintalain mukaisiin hyvityksiin.

Verovapaus ei koske korvauksia, jotka on maksettu työntekijälle perusteettoman irtisanomisen johdosta. Ne ovat edelleenkin veronalaista ansiotuloa (ks. edellä kohta Laiton irtisanominen).

Oikeudenkäynnin viivästymiskorvaus

Veronalaista tuloa ei ole oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämisestä annetussa laissa (362/2009) tarkoitettu hyvitys ja kulujen korvaus eikä kansainvälisen ihmisoikeussopimuksen valvontaelimen Suomen valtion maksettavaksi määräämä hyvitys ja kulujen korvaus, ellei niitä ole saatu veronalaisen tulon sijaan (TVL 366/2009). Säännöstä sovelletaan vuoden 2010 alusta.

MERITYÖTULON VEROTUS

Merityötuloa on TVL 74 §:n mukaan laivanisännän palveluksessa bruttovetoisuudeltaan vähintään 100 rekisteritonnin aluksessa tehdystä aluksen liikennöintiin liittyvästä työstä rahana tai rahanarvoisena etuutena saatu palkkatulo. Säännös koskee sekä suomalaisia että ulkomaisia aluksia.

Laivanisäntä

Verohallinto voi yksittäistapauksittain määrätä, että laivanisäntään rinnastettavan, aluksen liikennöintiä hoitavan työnantajan maksama palkka on merityötuloa. Määräämistä voi hakea työnantaja tai verovelvollinen (TVL 74.5 §).

Usein alusta käyttää liikennöintiin hoitosopimuksen nojalla muu kuin aluksen omistaja. Hoitoyhtiönä toimivaa varustamoa pidetään merimiesten verotuksessa laivanisäntänä edellyttäen, että työsopimukset on tehty varustamon ja työntekijän välillä.

Alus

Alus, jolta saatua palkkatuloa pidetään merityötulona, voi olla kauppa-alus, kalastusalus, jäänmurtaja tai hinaaja, jos sen bruttovetoisuus vähintään 100 rekisteritonnia.

Aluksen liikennöinti

Aluksen, jossa työskentelystä saatua palkkatuloa pidetään merityötulona, tulee lisäksi täyttää seuraavat ehdot:

1. alusta käytetään ulkomaan liikenteeseen tai verovuoden aikana pääasiassa rannikkoliikenteeseen; tai

2. alus on Merenkulkulaitoksen, Varustamoliikelaitoksen tai muun laivanisännän alus, jota käytetään viranomaisen tilaamissa tehtävissä merialueella (TVL 561/2004); tai

3. alus on Ahvenanmaan maakuntahallituksen alainen muu alus kuin sellainen lautta, joka välittää yleisen tien liikenteen vesistön yli.

Vuoden 2010 alusta 2 kohtaa sovelletaan Liikenneviraston tilaamiin tehtäviin (TVL 1321/2009).

Ulkomaanliikenteellä tarkoitetaan liikennettä Suomessa olevan paikkakunnan ja vieraassa valtiossa olevan paikkakunnan välillä tai liikennettä rannikkoliikenteen alueen ulkopuolella.

Rannikkoliikenteellä tarkoitetaan kotimaan liikennettä saaristoalueen ulkopuolella Suomenlahdella, Pohjanlahdella ja Itämerellä 57 pohjoisen leveysasteen pohjoispuolella, ei kuitenkaan liikennettä Viipurinlahdelta Virolahden kunnan Santioon sisäväylää pitkin eikä Sipoon kunnan Kaunissaaren ohitusta eikä myöskään Porkkalanniemen tai Hankoniemen ohitusta, jos alusta muutoin käytetään rannikon saaristoalueen sisäpuolella.

Verovuoden aikana pääasiassa rannikkoliikenteeseen käytettävällä aluksella tarkoitetaan alusta, jota sen liikenteessä oloajasta verovuoden aikana vähintään puolta käytetään rannikkoliikenteessä. Ehto ei täyty yleensä mm. kaupunkien satamahinaajien eikä satamajäänsärkijöiden osalta, jotka saattavat siten jäädä merityötulovähennystä koskevien säännösten soveltamisalueen ulkopuolelle.

Merityötulo

Merityötulona pidetään kaikkea aluksessa tehdystä, aluksen liikennöintiin liittyvästä työstä rahana tai rahanarvoisena etuutena saatua palkkatuloa. Merityötuloa on paitsi varsinaisissa merimiesammateissa toimivan myös laivanisännän tai tähän rinnastettavan muun työnantajan palveluksessa aluksella työskentelevän henkilön, esim. tarjoilijan, esiintyvän taiteilijan tai myyjän saama palkkatulo (TVL 74 § 1 ja 6 mom.).

Merityötuloa on esim. peruspalkka luontoisetuineen, erilaiset palkanlisät kuten ylityökorvaus, vastikekorvaus, valtamerilisä, lomakorvaus ja lomaraha sekä yhtymän osakkaalleen aluksella tehdystä työstä maksama kohtuullinen palkka.

Merityötuloa on myös merimieslain säännösten mukaisesti työnantajalta saatu muukin kuin aluksen liikennöintiin välittömästi liittyvästä työstä saatu tulo kuten odotusajan palkka, irtisanomisajan palkka tai korvaus aiheettomasta irtisanomisesta ja palkka työsuorituksen estyessä. Merityötuloa on myös laivanisännän aluksen uudisrakennukselle valvojaksi määräämän henkilön kuten päällikön tai konepäällikön saama tulo, jos tämä pestautuu alukselle välittömästi sen valmistuttua sekä pääluottamusmiehen em. työnantajalta merityötulon sijaan saama korvaus.

Merityötuloa on myös kalastusaluksessa tehdystä työstä suoritettu, saaliin suuruudesta riippuva palkkio.

Luontoisedut

Merillä saatu luontoisetu, joka käsittää lähinnä ravintoedun, käsitellään kuten maissakin saatu luontoisetu. Verohallitus vahvistaa vuosittain edun raha-arvon luontoisetupäätöksessä.

Merimiehellä voi olla muitakin kuin aluksella saatuja luontoisetuja, kuten auto- tai asuntoetu. Myös nämä luontoisedut ovat merityötuloa.

Veronalaista palkkatuloa on niin ikään saamatta jääneestä luontoisedusta maksettu rahakorvaus. Sitä ei ole miltään osin säädetty verovapaaksi.

Palkan sijaan tullut tulo

Työnantajan maksama sairaus-, tapaturma-, tai äitiysloma-ajan palkka on merityötuloa. Merimiehen vastaavalta ajalta sairausvakuutuksesta tai vakuutusyhtiöstä suoraan saama tulo on sen sijaan muuta tuloa. Myöskään työttömyyspäiväraha ei ole merityötuloa.

Sitä vastoin palkkaturvalain nojalla valtion varoista maksettava korvaus saamatta jääneestä merityötulosta on merityötuloa.

Terveydenhuolto

Merimieslain säännösten mukaan työnantajan on suoritettava työsuhteen kestäessä sairastuneen tai vahingoittuneen hoidosta aiheutuneet kustannukset myös sairaanhoidon osalta. Työntekijän hoidosta aiheutuneita kustannusten korvauksia voidaan yleensä pitää TVL 69 §:n tarkoittamana työnantajan järjestämänä verovapaana terveydenhuoltona.

Muuta kuin merityötuloa

Kaikki aluksella tehdystä työstä saatu palkkatulo ei kuitenkaan ole merityötuloa. Merityötuloa ei ole esim. sellaisen henkilön saama palkkatulo, joka ei ole työsuhteessa laivanisäntään tai aluksen muuhun liikennöijään.

Tilapäisessä korjaustyössä toisen palveluksessa aluksella olevan henkilön tai ohjelmatoimiston palveluksessa olevan esiintyvän taiteilijan saama palkka ei ole siten merityötuloa. Koska merityötulolla tarkoitetaan vain aluksen liikennöintiin liittyvästä työstä maksettua palkkaa, merityötuloa eivät ole laivalla pidetystä kokouksesta saadut kokous- ja esitelmäpalkkiot.

Merityötulona ei pidetä myöskään tuloa:

- joka saadaan työstä, jonka henkilö seuraamatta aluksen mukana tekee aluksessa sen ollessa satamassa. Tällaista tuloa on esimerkiksi satamassa tehdystä matkustaja-aluksen siivous-, jätehuolto- ja muista vastaavista töistä saatu palkkatulo, edellyttäen, etteivät työntekijät seuraa aluksen mukana.
- tilapäistä tarkastus-, huolto-, luotsaus- tai muusta samanlaatuisesta työstä saatua tuloa;
- huvialuksessa tai aluksessa, jossa omistajan lisäksi työskentelee vakituisesti vain työnantajan perheen jäseniä, työskentelystä saatua tuloa;
- valtiolle kuuluvassa puolustus- tai rajavartiotehtäviin käytettävässä aluksessa tehdystä työstä maksettua palkkaa.

Verovuosi

Merityötulo on sen vuoden tuloa, jona se on maksettu tai merkitty tilille riippumatta siitä, minkä kalenterivuoden aikana palkka on ansaittu tai miltä ajalta se on kertynyt. Palkka katsotaan kuitenkin maksetuksi sinä päivänä, jona se on palkansaajan nostettavissa. Merimieslain 18 §:n nojalla merimiehellä on oikeus nostaa ansaitsemaansa palkkaa palkkajakson aikana, viimeistään palkkajakson viimeisenä päivänä, ellei toisin ole sovittu.

Esimerkki

Jos merityötulon maksaja on käyttänyt vuonna 2010 palkkajaksona kalenterikuukautta, merimiehellä on ollut oikeus nostaa palkkansa viimeistään kuukauden viimeisenä päivänä. Vuoden 2010 tuloksi katsotaan näin ollen myös se palkka, joka on nostettavissa vuoden viimeisenä päivänä, vaikka palkansaaja ei sitä nostaisikaan ja vaikka palkan lopullinen laskenta ja maksatus tapahtuisikin käytännön syistä vasta tammikuussa 2011.

Matkakustannusten korvaukset

TVL 75 §:n mukaan veronalaista tuloa ei ole sellainen korvaus matkustamis- ja elantokustannusten keskimääräisestä kohtuullisesta lisääntymisestä, jonka työnantaja on suorittanut merityötuloa saavalle verovelvolliselle matkasta asunnolta aluksen saapumis- ja lähtösatamaan ja takaisin. Verovapaata tuloa on kuitenkin vain korvaus sellaisista matkoista, jotka aiheutuvat vuosi- ja vastikelomamatkoista sekä matkoista, joista johtuvat matkustamiskustannukset työnantaja on velvollinen korvaamaan merimieslain nojalla. Matka voidaan tällöin tehdä joko kotimaahan tai ulkomaille. Näiden matkojen ajalta voidaan maksaa myös päiväraha tai ateriakorvaus.

Merimieslain nojalla korvattavat matkat

Merimieslain nojalla korvattavia matkoja ovat esim. matkat kotipaikkakunnalle työsuhteen päättyessä ja työntekijän halutessa raskauden keskeytystä. Lomautuksesta, sairaus-, äitiys-, isyys ja vanhempainlomasta aiheutuvat matkat

korvataan sekä kotipaikkakunnalle että takaisin alukseen. Myös meriselityksen antamisesta aiheutuvat matkat korvataan merimieslain perusteella.

Matkat työsuhteen alkaessa

Merimieslaki ei velvoita työnantajaa korvaamaan matkaa alukselle työsuhteen alkaessa. Jos työnantaja korvaa matkakustannukset, jotka syntyvät kotimaassa työsuhteen alkaessa matkasta asunnolta alukselle, katsotaan korvaus veronalaiseksi merityötuloksi. Jos alus on ulkomailla, matkakustannusten korvauksia voitaneen pitää verovapaina.

Merityötulosta myönnettävät vähennykset

Merityötulon verotuksessa otetaan huomioon merimiesammatin erityisolosuhteet. Siksi merillä saaduista palkkatuloista on mahdollista tehdä erityinen vain merityötuloon kohdistuva vähennys (*merityötulovähennys*). Sitä korotetaan kunnallisverotuksessa silloin kun verovelvollinen työskentelee aluksella, joka ei käy Suomen satamassa (ns. *cross-trade vähennys*). Merityötulovähennyksestä ja cross-trade -vähennyksestä ks. luku 13, Merityötulovähennys.

Merityötulosta myönnetään kaikki tuloverolain mukaiset vähennykset paitsi luonnolliset vähennykset tulonhankkimisvähennyksen ylimenevältä osalta (TVL 95.2 §). Tulonhankkimisvähennyksen ylittävien tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuvien menojen kuten työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen ja matkakustannusten katsotaan sisältyvän merityötulovähennykseen. Myöskään merimiespalvelumaksu (Mepa) ei ole vähennyskelpoinen.

Merimieseläkekassalle maksettava eläkevakuutusmaksu on vähennyskelpoinen TVL 96.1 §:n nojalla.

Rajoitetusti verovelvolliset

Suomalaisessa vesi- tai ilma-aluksessa toimessa olevan rajoitetusti verovelvollisen henkilön Suomesta saatua tuloa on aluksessa tai työnantajan määräyksestä väliaikaisesti muualla aluksen lukuun tekemästään työstä saama palkkatulo (rajoitetusta verovelvollisuudesta ks. luku 4, ks. myös Kansainvälisen verotuksen käsikirja). Suomesta saatua on myös välittömästi tai välillisesti mainittuun työhön perustuva eläketulo (TVL 13 §).

Rajoitetusti verovelvolliselta merimieheltä peritään suomalaisella aluksella tehdystä työstä saadusta palkkatulosta lähdeveroa. Suomalaiseen alukseen rinnastetaan tällöin suomalaisen työnantajan vuokralle ottama tai muulla perusteella hallitsema sellainen ulkomainen alus, jonka mukana seuraa vain vähäinen määrä miehistöä tai jonka mukana ei lainkaan seuraa miehistöä.

Lähdeveron perimistä saattavat rajoittaa kansainväliset verosopimukset. Suomen tekemissä verosopimuksissa on kuitenkin tavallisesti määrätty, että verotusoikeus aluksella tehdystä työstä maksetusta palkkatulosta on sillä valtiolla, jonka kansallisuus aluksella on tai jossa yrityksen tosiasiallinen liikkeen johto on. Näin ollen verosopimus ei yleensä estä työnantajaa perimästä lähdeveroa suomalaisella aluksella työskentelevälle rajoitetusti verovelvolliselle Suomesta maksetusta palkkatulosta.

Lähdeveron määrä on 35 % merityötulon bruttomäärästä.

Yleisesti verovelvollisen työskentely ulkomaisella aluksella

Ulkomaisella aluksella työskentelevä merimies, joka TVL 9 §:n säännösten mukaan asuu Suomessa, on Suomessa yleisesti verovelvollinen täältä ja muualta saamastaan tulosta. Ulkomaisella aluksella tehdystä työstä maksetusta palkasta verotetaan tällöin Suomessa tavalliseen tapaan paitsi, jos ns. kuuden kuukauden säännön edellytykset täyttyvät, tai jos verosopimuksessa on rajoitettu Suomen verotusoikeutta.

Jos ulkomaisella aluksella saatuun palkkaan ei sovellu kuuden kuukauden sääntö, on asianomaisesta verosopimuksesta tarkistettava, onko Suomen poistettava kaksinkertainen ve-

rotus vapautusmenetelmällä vai hyvitysmenetelmällä.

Vuodesta 2001 alkaen myös ulkomaisessa aluksessa tehdystä työstä saatu palkka on merityötuloa (TVL 74 §, 1165/2000), joten silloin siitä saa merityötulovähennyksen.

MUUT TULOT

Veronalaiseksi tuloksi katsotaan kaikki verovelvollisen rahana tai rahanarvoisena etuutena saamat tulot, jollei jotakin tuloa ole nimenomaan säädetty verovapaaksi (TVL 29 §).

Edellä mainitun tulon veronalaisuutta koskevan yleissäännöksen nojalla veronalaisia on muun muassa palkkatulo. Samoin ovat veronalaisia esim. palvelurahat, löytöpalkkio, tulot yksityisopetuksesta, lasten hoitamisesta ja koirien kasvattamisesta sekä urheilijan palkkiot ja tulot tekijänoikeudesta.

Urheilijan palkkiot

Urheilusuoritus on yleensä fyysinen suoritus (esim. yleisurheilu, tennis, keilailu, kilpatanssi). Urheilusuorituksena pidetään myös mm. kilpa-auton ajajan ja ravihevosen ohjastajan (KHO 1996/3839) suorituksia. Palkkio saatetaan maksaa joko urheilijan osallistumisesta kilpailuun tai urheilijan sijoittumisesta kilpailuissa. Urheilijan veronalaista ansiotuloa on siis esim. maailmanmestaruuskisoissa saatu, kilpailun järjestäjän hankkima auto.

Urheilusuoritukseen perustuvat myös esim. urheilutilaisuuden parhaalle urheilijalle maksettu palkkio, samoin kuin urheilijoille palkkiomatkan muodossa annetut hyvitykset. Samoin joukkuepelien pelaamisen yhteydessä maksetut palkkiot perustuvat urheilusuoritukseen.

Veronalaiset suoritukset

Veronalaista tuloa on urheilijalle annettu palkka, palkkio tai muu palkinto ja hyvitys, mikäli niillä on saajan kädessä rahallista arvoa. Pokaalia ja siihen verrattavia tavanomaisia esinepalkintoja, joilla on vain lähinnä tunnearvoa, ei pidetä veronalaisena tulona. Palkkio voidaan suorittaa myös luontoisetuna. Samoin urheilijan veronalaista tuloa ovat urheilijastatuksen perusteella maksetut muut kuin itse urheilusuoritukseen perustuvat tulot kuten mainospalkkiot ja sponsoritulot.

Myös ulkomailta saatu palkinto on veronalaista tuloa Suomessa. Se arvostetaan käypään arvoon Suomen hintatason mukaan. Kaksinkertainen verotus poistetaan verosopimusten perusteella.

Korvaus menetetystä työajasta samoin kuin palkkiot esim. haastattelu yms. tilaisuuksista sekä tuote-esittelystä ovat urheilijan ansiotuloa.

Ulkomaalaisen urheilijan ja erotuomarin palkkioon sovelletaan lähdeverolain säännöksiä.

Kustannusten korvaukset

Urheilijalle kustannuksia voi syntyä mm. matka- ja välinemenoista. KHO katsoi päätöksessään 2003:50, että säännölliset harjoittelupaikat ja kotipelipaikat olivat päätoimisten pesäpallon pelaajien varsinaisia työpaikkoja. Tämän vuoksi seura ei voinut korvata heille asunnon ja näiden paikkojen välisten matkojen kustannuksia verovapaasti. Ratkaisu annettiin maksuunpanosta tehtyyn urheiluseuran valitukseen. Veroasiamies ei valittanut maksuunpanosta, joten eräät maksuunpanoesityksessä tehdyt rajaukset eivät tulleet KHO:n ratkaistavaksi. Tällaisia asioita ovat esim. kysymys siitä, milloin urheilijaa on pidettävä päätoimisena ja olisivatko sivutoimisen urheilijan saamat matkakustannusten korvaukset olleet veronalaisia, jos sivutointa ei voitaisi pitää tilapäisenä.

Oikeuskäytännön mukaan korvaukset lisäravinnosta ja -ravinteista ovat veronalaisia (ks. KHO 1980 II 610 ja KVL 1982/39).

Opiskelustipendit

Urheilijan saamaan opiskelustipendiin sovelletaan yleisiä stipendien verotusta koskevia periaatteita. Urheilijan urheiluseuraltaan saamaa opiskelustipendiä on kuitenkin pidetty urheilijan palkkiona (ks. KHO 1980 II 565). Jos

urheilija saa ns. harjoittelustipendin eli korvausta urheilusta syntyneistä erityisistä menoista, ei tätä katsota veronalaiseksi, jos stipendi on kattanut vain kustannuksia (KHO 1972 II 577). Tällaisia harjoittelustipendejä myöntää mm. Suomen Urheiluliitto r.y. huippu-urheilijoille.

Tunnustuspalkinto

Merkittävissä kansainvälisissä kilpailuissa manestynyt urheilija voi saada kotikunnaltaan lahjoituksen, esim. tontin. Tällaista julkisyhteisön antamaa suoritusta voidaan pitää verovapaana tunnustuspalkintona.

Kansalaiskeräyksen tuloksena saadusta rahasummasta ei ole suoritettava lahjaveroa, jos kultakin lahjoittajilta saadut suoritukset ovat alle 4 000 euroa.

Valmennus ja harjoitteluapuraha

Vuodesta 1999 alkaen liikuntalain (1054/1998) 9 §:n nojalla valtion varoista opetusministeriön nimeämille huippu-urheilijoille maksettavat valmennus- ja harjoitteluapurahat on säädetty verovapaiksi (TVL 1170/98). Mitaliehdokkaiden henkilökohtaisten ja ammattivalmentajien saama taloudellinen tuki on veronalaista ansiotuloa.

Urheilijoiden rahastot

Urheilutulo voidaan rahastoida (TVL 229/99).

TVL 116 a §:n mukaan urheilijan verovuoden tulona ei pidetä sitä osaa hänen välittömästi urheilemisesta saamistaan tuloista (urheilutulo), joka on maksettu VM:n nimeämän säätiön yhteydessä olevaan valtakunnalliseen valmennusrahastoon tai urheilijarahastoon.

Urheilutulona pidetään urheilukilpailusta saatuja rahapalkintoja ja muita kilpailemisesta tai pelaamisesta saatuja ja niihin rinnastettavia tuloja sekä urheilemiseen liittyvistä mainossopimuksista tai muista yhteistyösopimuksista saatuja tuloja, jos sopijapuolina ovat urheilija, lajiliitto ja yhteistyötaho yhdessä (ns. kolmikantasopimukset). Urheilutulona ei pidetä TVL 82.1 §:n 4 kohdassa tarkoitettua valmennus- ja harjoitteluapurahaa eikä lajiliitolta tai olympiakomitealta saatua tai näihin rinnastettavaa valmennustukea. Myös ulkomailta saatu urheilutulo voidaan siirtää rahastoihin (TVL 1218/2006).

Valmennusrahasto

Valmennusrahaston tarkoituksena on varmistaa yksilöurheilijoille mahdollisuus varautua etukäteen valmentautumisesta aiheutuviin kuluihin. Palkkasuhteessa olevilla joukkueurheilijoilla työnantaja voi korvata kustannukset, joten heitä valmennusrahastojärjestelmä ei koske.

Valmennusrahastoon (TVL 116 b §) voidaan maksaa muita urheilutuloja kuin palkkaa. Valmennusrahastoon maksettua urheilutuloa voidaan käyttää urheilemisesta ja valmentautumisesta verovuoden aikana aiheutuvien tositteisiin perustuvien menojen kattamiseen. Rahastossa verovuoden päättyessä olevasta määrästä voidaan jättää 20 000 euroa seuraavan vuoden valmentautumista varten (valmennuskate). Urheilija voi myös siirtää varoja valmennusrahastosta urheilijarahastoon. Tällöin siirrettävä enimmäismäärä on 50 % verovuoden urheilutulon bruttomäärästä ja samalla enintään 100 000 euroa. Loppuosa katsotaan verovuoden ansiotuloksi.

Esimerkki

Valmennusrahastoon on kertynyt verovuoden aikana 120 000 euroa. Kustannuksia on korvattu 30 000 euroa. Urheilija jättää valmennusrahastoon täysimääräisen valmennuskatteen ja siirtää enimmäismäärän urheilijarahastoon. Verotettava ansiotulo on tällöin:

rahastoon kertynyt määrä	120 000 euroa
kustannukset	- 30 000 euroa
valmennuskate	- 20 000 euroa
siirto urheilijarahastoon	- 60 000 euroa
verotettava tulo	10 000 euroa

Valmennusrahaston purkautuminen

Jos valmennusrahastoon on maksettu kahtena peräkkäisenä vuotena urheilutuloa vähemmän kuin 800 euroa vuodessa, katsotaan rahastossa jäljellä olevat varat kokonaisuudes-

saan näitä kahta vuotta seuraavan verovuoden ansiotuloksi. Urheilija voi myös itse ilmoittaa urheilu-uran päättymisestä valmennusrahastolle. Tällöin rahastossa olevat varat katsotaan ilmoitusvuoden tuloksi. Kummassakin tapauksessa tulo on urheilijan palkkiota.

Urheilijarahasto

Urheilijarahastoa voivat käyttää sekä yksilöettä joukkueurheilijat. Sinne voi siirtää myös osan urheilijanpalkasta. Rahasto on tarkoitettu urheilu-uran päättymisen jälkeisen ajan toimeentulon turvaamiseksi. Sen vuoksi rahastoituja varoja ei voi nostaa urheilu-uran jatkuessa.

Urheilijalla, jonka verovuoden urheilutulo ennen tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneiden menojan vähentämistä on vähintään 9 600 euroa, on vuodesta 2009 alkaen oikeus siirtää urheilutulostaan verovapaasti urheilijarahastoon enintään 50 % verovuoden urheilutulon bruttomäärästä, kuitenkin enintään 100 000 euroa (TVL 946/2008 116c §).

Esimerkki

Vuoden valmennusrahastoon kertynyt urheilutulo on 30 000 euroa. Tästä on käytetty urheilukulujen kattamiseen 10 000 euroa. Urheilijarahastoon voidaan siirtää 15 000 euroa. Urheilija voi jättää jäljelle jäävän 5 000 euroa valmennuskatteeksi tai nostaa sen käyttöönsä, jolloin se verotetaan ko vuoden ansiotulona.

Urheilijarahaston varojen tuloutuminen

Urheilijarahastoon siirretyt varat tuloutuvat urheilu-uran päättymistä seuraavien vähintään 2 ja enintään 10 vuoden aikana tasasuurissa erissä. Urheilija saa itse näissä rajoissa ilmoittaa erien lukumäärän. Erityisistä syistä, kuten työkyvyttömyyden vuoksi, varat voidaan tulouttaa nopeamminkin (TVL 1065/2003). Sen sijaan esim. työttömyys ei ole sellainen syy, jonka vuoksi tuloutusta voitaisiin nopeuttaa. Rahastoon kertyneiden varojen tuotto katsotaan viimeistä tuloutumisvuotta seuraavan verovuoden tuloksi. Urheilijarahastosta tuloutuvat varat ovat kokonaisuudessaan veronalaista ansiotuloa. Urheilijarahastoon siirretty urheilijan palkka on urheilijan palkkaa myös rahastosta nostettaessa (KVL 28/2010). Rahastoon siirretty urheilijan palkkio on urheilijan palkkiota myös rahastosta nostettaessa.

Urheilu-ura katsotaan päättyneeksi, jos urheilutulo jää kahtena peräkkäisenä vuotena alle 9 600 euron, eikä urheilija osoita urheilijarahastolle jatkavansa urheilu-uraansa. Urheilu-ura voi päättyä myös vammautumisen vuoksi tai urheilija voi itse ilmoittaa uransa päättyneen.

Jos urheilija kuolee, valmennusrahastossa ja urheilijarahastossa olevat varat katsotaan kokonaisuudessaan kuolinvuoden veronalaiseksi ansiotuloksi.

Hartiapankkirakentaminen

Asunnon hankkimiseksi verovelvollinen voi osallistua asunnon rakentamiseen (ns. hartiapankkirakentaminen). Jos tällä tavalla hankittava asunto on omakotitalo, verovelvollisen tekemästä työstä koituva säästö ei ole hänen veronalaista tuloaan. Oman työn arvoa ei toisaalta lisätä hankintamenoon eikä vähennetä myyntivoitosta.

Jos verovelvollinen asunnon hankkimiseksi osallistuu asunto-osakeyhtiön omistaman rakennuksen rakentamiseen, oman työn arvo katsotaan eräissä tapauksissa hänen yhtiöltä saamaksi palkkatuloksi. Oikeuskäytännössä on oman työn arvo katsottu veronalaiseksi tuloksi silloin, kun osakkaiden rakennustyömaalla tekemän työn arvo on luettu heidän yhtiön osakkaina muutoin suoritettavien osakepääoma- ja rakennusrahasto-osuuksien tai muiden velvoitteiden suoritukseksi (KHO 1962 II 208 ja 1980/6199).

Sitä vastoin jos osakas on ilman yhtiön johtoa ja valvontaa rakentanut omaa asuntoaan saamatta yhtiöltä hyvitystä eikä hänen työnsä arvolla ole miltään osin kuitattu hänen maksuvelvollisuuttaan yhtiölle, osakkaan työn arvo ei ole hänen tuloaan. Rahoitus tällaisessa tapauksessa on voitu järjestää esim. siten, että yhtiöön perustettuun rakennusrahastoon ku-

kin osakas on suorittanut summan, jonka on arvioitu syntyvän hänen hallintaansa tulevan huoneiston rakentamiskuluista (KHO 1980 II 569).

Tekijänoikeuskorvaukset

Immateriaalioikeudet

Immateriaalioikeudella tarkoitetaan oikeutta ″aineettomaan esineeseen″. Immateriaalioikeus on tapana jakaa kahteen pääalueeseen, tekijänoikeuteen ja teollisoikeuteen. Tekijänoikeuteen kuuluu varsinainen tekijänoikeus eli kirjailijan, taiteilijan, säveltäjän, arkkitehdin jne. oikeus luomukseensa, oikeus valokuvaan ja ns. naapurioikeudet eli esittävän taiteilijan, äänitteen valmistajan, radio- ja televisioyrityksen jne. oikeudet suorituksiinsa. Teollisoikeuteen kuuluvat patenttioikeus, mallioikeus, tavaramerkkioikeus ja toiminimioikeus.

Kenellä on tekijänoikeus

Tekijänoikeuslain mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen on tekijänoikeus teokseen. Suojattuja teoksia ovat mm. kirjallinen teos, valokuvateos tai muu kuvataiteen teos, rakennustaiteen, taidekäsityön tai taideteollisuuden teos, kartta, selittävä piirustus, graafinen teos ja tietokoneohjelma tai muu teos. Tekijänoikeuslaissa säädetään myös valokuvan suojasta. Tekijänoikeus syntyy teoksen luomishetkellä suoraan lain nojalla. Mitään rekisteröintiä, ilmoitusta tai merkintää siitä, että teos on suojattu ei tarvita tekijänoikeuden tai valokuvaoikeuden saamiseksi.

Tekijänoikeudet on jaoteltu taloudellisiin oikeuksiin ja moraalisiin oikeuksiin. Taloudellisiin oikeuksiin kuuluvat tekijän oikeus yksin määrätä kappaleiden valmistamisesta, teoksen saattamisesta yleisön saataville eli julkinen esittäminen, levittäminen yleisön keskuuteen ja julkinen näyttäminen. Tekijänoikeuslain ilmaisema pääsääntö on, että tekijän lupa tarvitaan teoksen toisintamiseen. Tietyissä lain rajoitussäännöksissä määritellyissä tilanteissa käyttäjällä on kuitenkin oikeus toisintaa teos ilman tekijän lupaa (esim. arvostelu, tieteellinen esitys, uutisointi ja opetus).

Moraalisiin oikeuksiin kuuluvat isyysoikeus eli tekijällä on lain nojalla oikeus tulla ilmoitetuksi teoksensa tekijänä sillä tavoin kuin hyvä tapa vaatii ja respektioikeus eli lain mukaan teosta ei saa muuttaa tai saattaa yleisön saataviin tekijän taiteellista arvoa tai ominaislaatua loukkaavalla tavalla. Tekijänoikeudet kuuluvat taiteilijalle myös taideteoksen luovutuksen jälkeen. Tekijänoikeuslain nimenomaisen säännöksen mukaan teoksen kappaleen luovutukseen ei sisälly tekijänoikeuden luovutusta. Tekijä voi kuitenkin sopimuksella luopua tekijänoikeudestaan.

Tekijänoikeus työsuhteessa

Myös työsuhteessa luodun teoksen tekijänoikeudet syntyvät tekijälle. Tekijänoikeusneuvosto on lausunnossaan todennut, että tekijänoikeudet siirtyvät työnantajalle työnantajan normaalin toiminnan edellyttämässä laajuudessa, jolloin oikeudet muuhun käyttöön jäävät tekijälle. Jos työntekijän teosta on käytetty laajemmin kuin työtä tehtäessä on sovittu tai voidaan näyttää tarkoitetun, kysymys on teoksen luvattomasta käytöstä ja työntekijälle on tällaisesta käytöstä maksetun palkan lisäksi oikeus erilliseen korvaukseen.

Käyttökorvaus

Tekijälle kertyy teoksensa taloudellisesta hyödyntämisestä tekijänoikeustuloa (käyttökorvaus). Tekijänoikeudesta saadaan korvausta, kun oikeus luovutetaan kokonaan tai osittain tai joku käyttää suojattua teosta. Tekijänoikeus voidaan luovuttaa sopimuksella ja luovutuksen laajuus määräytyy sopimuksen sisällön mukaisesti. Tekijänoikeuden alaisen teoksen käytöstä sovitaan myös sopimuksella. Esimerkiksi kirjailijoiden kohdalla tavallisimmin toisena sopijapuolena on kustantaja, joka maksaa kirjan kirjoittajalle korvausta. Teollinen muotoilija taas voi tehdä lisenssisopimuksen yrityksen kanssa, joka maksaa lisenssisopimuksen perusteella rojaltia.

Tekijänoikeudellisesti suojatun teoksen käyttämiseen tarvitaan tekijöiden lupa. Sopimusta ei kuitenkaan aina tehdä suoraan tekijän kanssa vaan tekijä on valtuuttanut tekijänoikeusjärjestön myöntämään ja sopimaan luvista, näin esim. musiikin tekijöiden puolesta voi sopimuksen tehdä Teosto ja kuvataiteilijoiden puolesta Kuvasto. Taiteilijan tekijänoikeustulo koostuu erilaisista korvauksista, jotka liittyvät suojatun teoksen käyttämiseen. Näitä korvauksia ovat mm. teoksen esityskorvaus, korvaus uusintaesityksestä ja näyttelykorvaus. Tekijänoikeuskorvauksia eivät ole teoksen omistusoikeuden perusteella maksetut korvaukset, esim. taideteoksen kauppahinta. Taiteilijan itsensä saama kauppahinta on veronalaista ansiotuloa. Tekijä voi itse valvoa tekijänoikeuskorvauksiensa maksamista mutta tavallisinta on, että samalla kun tekijä on valtuuttanut tekijänoikeusjärjestön sopimaan luvista on hän valtuuttanut järjestön valvomaan tekijänoikeuskorvauksia. Taiteilijoiden tekijänoikeusjärjestöjä ovat mm. Gramex, Kopiosto, Kuvasto ja Teosto. Nämä järjestöt tilittävät saadut korvaukset taiteilijoille. Ne myös toimittavat ennakonpidätyksen ja antavat vuosi-ilmoituksen.

Mitä tuloa

Tekijänoikeuskorvaus, joka perustuu saajan omaan toimintaan, on ansiotuloa. Myös lahjana saadusta tekijänoikeudesta maksettu korvaus on ansiotuloa. Jos taas tekijänoikeus on siirtynyt perintönä, testamentilla tai hankittu vastikketta vastaan, saatu korvaus on pääomatuloa (TVL 52 §, ks. myös luku 5, Aineettomat oikeudet).

Lainauskorvaus

Vuoden 2009 aikana aletaan maksaa lainauskorvausta. Sitä voi saada esim. kirjailija, kääntäjä, kuvittaja ja musiikintekijä sillä perusteella, että heidän teoksiaan lainataan yleisistä kirjastoista. Korvauksen suuruus riippuu lainausmääristä. Korvauksia maksatuksen taiteilijoille hoitavat Sanasto, Kopiosto ja Teosto. Lainauskorvaus on veronalaista käyttökorvausta. Korvausta voidaan maksaa takautuvasti, joten tulontasaus sattaa tulla sovellettavaksi.

VELKAJÄRJESTELY

Laki yksityishenkilön velkajärjestelystä (57/93) on tullut voimaan 8 päivänä helmikuuta 1993. Lainsäädännön tarkoituksena on mahdollistaa maksuvaikeuksiin joutuneen yksityishenkilön taloudellisen tilanteen korjaaminen.

Ennen velkajärjestelyn hakemista velallisen on lain 11 §:n mukaisesti selvitettävä mahdollisuudet tehdä velkojiensa kanssa sovintoratkaisu taloudellisen tilanteensa korjaamiseksi. Tuomioistuimen määräämä velkajärjestely tulee kysymykseen vain, jos velallinen ei ole saanut aikaan vapaaehtoista sovintojärjestelyä velkojiensa kanssa.

Velkajärjestely koskee velallisen kaikkia velkojia ja syrjäyttää pakkotäytäntöönpanon, konkurssin ja ulosoton. Velkajärjestely voidaan myöntää velalliselle joka on muutoin kuin tilapäisesti kyvytön maksamaan velkojaan.

Velkajärjestely tulee vireille velallisen hakemuksesta. Aviopuolisot, yhteisvastuulliset kanssavelalliset sekä velallinen ja takaaja voivat hakea velkajärjestelyä yhdessä. Velkajärjestelystä päättää tuomioistuin. Velkajärjestelyssä tuomioistuin vahvistaa velalliselle maksuohjelman, joka vastaa hänen maksukykyään. Maksuohjelma korvaa velallisen alkuperäiset maksuvelvoitteet. Maksuohjelman vahvistaminen ei edellytä velkojien suostumusta.

Maksuohjelma voi raueta, jos velallinen laiminlyö ohjelman mukaisen maksuvelvollisuutensa. Olennaisesti muuttuneet olosuhteet puolestaan voivat johtaa maksuohjelman muuttamiseen.

Lain 3 §:n mukaan velkajärjestely alkaa siitä ajankohdasta, jona tuomioistuin on tehnyt päätöksen velkajärjestelyn aloittamisesta. Saman säädöksen 3 kohdan mukaan velkajärjestelyn piiriin kuuluvalla velalla tarkoitetaan kaikkia ennen velkajärjestelyn alkamista syntyneitä velkoja sekä velkajärjestelyn alkamisen

ja maksuohjelman vahvistamisen välisenä aikana kertyviä korkoja sekä velallisen maksettavaksi määrättyjen em. velkojen perimis- ja täytäntöönpanokuluja.

Velkajärjestelyn keinot

Tuomioistuimen vahvistamassa maksuohjelmassa voidaan lain 25 §:n mukaan käyttää seuraavia velkajärjestelyn keinoja:

1) muuttaa velan maksuaikataulua;

2) määrätä, että velallisen maksusuoritukset on luettava ensin velan pääoman ja vasta sen jälkeen luottokustannusten lyhennykseksi;

3) alentaa jäljellä olevaan luottoaikaan kohdistuvien luottokustannusten maksuvelvollisuutta;

4) alentaa maksamatta olevan velan määrää;

5) poistaa velan maksuvelvollisuus kokonaan.

Lain 26 §:n mukaan ns. vakuusvelan määrää ei voida alentaa tai velkaa poistaa kokonaan. Sen sijaan säännöksen mukaan vakuusvelan erääntynyttä viivästyskorkoa voidaan alentaa tai poistaa se kokonaan. Velkajärjestely voi sisältää myös velan maksamisen kokonaan tai osittain kertasuorituksena tätä tarkoitusta varten otettavalla uudella velalla.

Velkajärjestelyn verovaikutukset

Maksuaikataulun muuttamisella ei ole verotusta koskevia vaikutuksia. Kohdan 2 vaikutuksista ks. luku 12, Korkomenot.

Velan määrän alentaminen tai poistaminen ei aikaansaa velalliselle veronalaista tuloa, jos saaminen on velkojalle arvoton (KHO 1972 I 51 ja 553). Mikäli tuomioistuin maksuohjelmassa alentaa maksamatta olevan velan määrää tai poistaa velan maksuvelvollisuuden kokonaan voidaan saamisen tältä osin katsoa olevan maksuohjelman vahvistamishetkellä arvoton.

Tilanteissa, joissa velallinen ja velkoja tai velkojat vapaaehtoisesti sopivat velan alentamisesta tai kokonaan poistamisesta on tapauskohtaisesti selvitettävä, onko saamista sopimishetkellä pidettävä velkojille arvottomana vai ei. Jos velallista ei ole pidettävä velkajärjestelylaissa säädetyllä tavalla maksukyvyttömänä, on alennettua tai anteeksiannettua velkaa tilanteesta riippuen pidettävä joko lahjana tai veronalaisena ansiotulona.

Erääntymättömän koron alentamisesta tai anteeksiantamisesta ei yleensä synny velalliselle verotettavaa etuutta. Henkilökunnan osalta ks. luku 9, Työsuhdelaina.

Tuomioistuimen vahvistama maksuohjelma voi sisältää mm. omaisuuden muuttamisen rahaksi velkajärjestelylain 37 §:ssä säädetyllä tavalla. Myös vapaaehtoinen velkojen järjestely voi johtaa omaisuuden rahaksi muuttamiseen. Tällaisten toimenpiteiden veroseuraamukset määräytyvät tuloverolain myyntivoittosäännösten nojalla.

Velkojan kannalta TVL:ssa ei ole säännöstä, jonka mukaan velkoja voisi vähentää saamisen raukeamisesta aiheutuneen lopullisen arvonmenetyksen verotuksessaan.

8. KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN JA KESKUSVERO-LAUTAKUNNAN PÄÄTÖKSIÄ

Henkilövakuutuksen suoritukset

KHO 1981/5306 II 546

Vakuutusyhtiö oli tuomittu maksamaan verovelvolliselle liikennevahingossa tapahtuneen vammautumisen johdosta taannehtivasti lisäkorvausta työansionmenetyksestä. Tuo lisäkorvaus oli veronalaista tuloa siltäkin osin kuin sitä maksettiin ajalta ennen TVL:n voimaantuloa. Verovapaita vuotuisia 20 000 mk:n määriä laskettaessa otettiin huomioon myös ne aikaisemmin maksetut korvaukset, jotka ajalla ennen TVL:n voimaantuloa eivät lainkaan olleet veronalaista tuloa. Ennakkotieto. Verovuodet 1980 ja 1981.

KHO 1983/359 II 560

Verovelvollinen, joka sai vuonna 1971 tapahtuneen liikennevahingon johdosta vakuutusyhtiöltä eläkettä, oli neuvotellut vakuutusyhtiön kanssa siitä, että eläkkeestä maksettaisiin kertakorvauksena 250 000 markan suuruinen osa. Korvauksen vuotuinen määrä oli 34 666 markkaa ja kokonaismäärä kapitalisoituna olisi ollut 407 125 markkaa. Kerralla maksettavaa eläkkeen osaa ei pidetty TVL:n 22 §:n 1 momentin 15 kohdassa tarkoitettuna verovapaana vahingonkorvauksena, vaan katsottiin, että siihen on sovellettava TVL:n 22 §:n 17 kohtaa (478/81) ja mainitun TVL:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksiä. Ennakkotieto. Verovuodet 1982-1983.

KHO 1984/973 II 570

Autoilijan pakollisen liikennevahinkoturvan nojalla saama korvaus oli hänen henkilökohtaisena tulonaan TVL:n 22 §:n 1 momentin 17 kohdan (L 1974/1043) nojalla verovapaa 20 000 mk:n määrään saakka. Korvausta ei katsottu elinkeinotuloksi. Verovuosi 1978.

KHO 1985/388

Hakija oli vuonna 1973 vahingoittunut junaonnettomuudessa Ruotsissa. Vahingonkorvaukseen, jonka Ruotsin valtio vuosittain suorittaa hänelle tulojen menetyksestä, sovellettiin TVL:n 22 §:n 1 mom:n 17 kohtaa (478/81) ja mainitun TVL:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöstä. Jos korvaus suoritetaan kertakaikkisena korvauksena, sitä on pidettävä mainitun pykälän 1 mom:n 15 kohdassa tarkoitettuna verovapaana vahingonkorvauksena. Ennakkotieto.

KHO 1986/2306

Liikennevakuutusyhdistys on suorittanut vuonna 1960 tapahtuneen liikennevahingon johdosta hakijalle eläkettä 17 000 markkaa vuodessa. Mikäli eläke maksetaan nyt kertakorvauksena, on kyseinen loppusuoritussumma hakijan verosta vapaata tuloa (TVL 22 §:n 15 k.).

KHO 1986/2307

Vakuutusyhtiö on suorittanut vuonna 1966 tapahtuneen liikennevahingon johdosta hakijalle eläkettä 23 000 markkaa vuodessa. Nyt on suunniteltu osan eläkkeestä maksamisesta kertakorvauksena ja loppuosan jatkamista kuukausisuorituksina. Osittainen loppusumma katsottiin hakijan veronalaiseksi tuloksi (TVL 22 §:n 17 a k.).

KHO 1986/3897 II 553

Työnantajan ottaman vapaaehtoisen vakuutuksen perusteella ammattitaudista maksettu korvaus oli kokonaisuudessaan veronalaista tuloa. Verovuosi 1983. (TVL 22 § 17 a k ja 22 § 20 k).

KHO 1989/923 A 518

A oli vuonna 1984 saanut sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa yhteensä 43 064 markkaa. A:n tapaturmakorvaukseen oikeuttava ammattitauti (asbestoosi) on tapaturmavakuutuslainsäädäntöön perustuvassa korvauspäätöksessä todettu ilmenneeksi vuonna 1971. A:lle oli korvauspäätöksellä, joka oli tehty vuonna 1985, myönnetty ennen 1.1.1982 voimassa olleen tapaturmakorvausjärjestelmän mukaista elinkorkoa ajalta 28.6.1983 - 31.3.1985 yhteensä 58 587,50 markkaa, josta 33 566,90 markkaa oli sairausvakuutuslain nojalla maksettu sairausvakuutusrahastolle. A:n kansaneläkelaitoksen kautta saama elinkorko katsottiin sellaiseksi pakollisen tapaturmavahinkoturvan nojalla ennen 1.1.1982 sattuneen vahinkotapahtuman perus-

teella maksetuksi elinkoroksi, joka tulo- ja varallisuusverolain 22 §:n 1 momentin 17 a kohdan mukaan vain 20 000 markkaa ylittävältä osalta on veronalaista tuloa. Verovuosi 1984.

KHO 1989/3355 B 519

A:n tarkoituksena oli ottaa Apollo-henkivakuutukseen liitettävissä oleva lisäturva elämän vaarantavan sairauden varalta. Jos A sairastui vakuutusehdoissa mainittuun elämän vaarantavaan sairauteen, maksettiin hänelle vakuutuskirjassa määritettävä osa (enintään 50 prosenttia) kuoleman varalta voimassa olevasta henkivakuutussummasta ennakkoon. Tämä lisävakuutusturva oli voimassa enintään sen kuukauden loppuun, jolloin vakuutettu täytti 65 vuotta. Vakuutetulla oli itse oikeus päättää, mitä hän teki ennakkokorvauksena saatavilla varoilla. Vakuutettu voi harkintansa mukaan käyttää ne korkeatasoiseen hoitoon tai, jos esimerkiksi hoidosta ei enää juurikaan olisi apua, hän voi järjestellä omia asioitaan tällä ″haittakorvauksella″. Loppuosa vakuutuskorvauksesta tultiin maksamaan vakuutetun kuoleman jälkeen hänen omaisilleen normaalina henkivakuutuskorvauksena.

Katsottiin, että henkivakuutuksen lisäturvan perusteella elämän vaarantavan sairauden johdosta maksettava vakuutussuoritus oli tulo- ja varallisuusverolain 58 §:n 1 momentin mukaan A:n veronalaista tuloa. KHO hylkäsi A:n valituksen, jossa vaadittiin vakuutussuorituksen katsomista verovapaaksi tuloksi tulo- ja varallisuusverolain 60 §:n 3 momentin mukaan. Ennakkotieto. Verovuosi 1989. Samoin KVL 220/90, vaikka verovelvollinen esittäisi selvityksen siitä, että hän oli käyttänyt vakuutussuorituksen itselleen järjestämäänsä sairaanhoitoon. Verovuosi 1990.

KHO 1997/1593 B

A sai koko vuodelta 1993 työnantajaltaan palkkaa, myös sairausajalta. Hänelle oli verovuonna maksettu vuonna 1960 myönnetyn henkivakuutukseen liittyvän sairausvakuutukseksi nimitetyn lisävakuutuksen nojalla päiväkorvausta 46,78 markkaa päivältä eli päiväkorvausta yhteensä 4.818 markkaa. Sairausvakuutuksen ehtojen mukaan suoritettiin sairauskorvausta sellaiselle vakuutetulle, jonka työkyky, ennen kuin hän oli täyttänyt 60 vuotta, oli taudin tai vamman johdosta vähentynyt vakuutuksen voimassa ollessa ainakin 75 prosentilla ja jonka työkyvyttömyys vakuutetun täytettyä 15 vuotta oli jatkunut vakuutuksen voimassa ollessa yhtäjaksoisesti yli 14 päivän. Sairauskorvausta suoritettiin yhteensä enintään 365 päivältä. Korkein hallinto-oikeus katsoi selvitetyksi, että A:n henkivakuutukseen liittyvä sairausvakuutus oli vapaaehtoinen henkilövakuutukseen kuuluva riskivakuutus, jonka perusteella edellä mainituissa olosuhteissa A:lle suoritetun päiväkorvauksen määrä 46,78 markkaa ei ollut riippuvainen A:n muista tuloista. Tähän nähden ja ottaen huomioon tuloverolain 78 §:n, 79 §:n 1 momentin ja 80 §:n 1 ja 5 kohdan säännökset, korkein hallinto-oikeus, kiinnittäen huomiota sairausvakuutuksen ehtoihin ja luonteeseen sekä sen perusteella suoritettujen päiväkorvausten määrään, katsoi päiväkorvaukset verovapaaksi korvaukseksi sairaudesta johtuneista kohonneista elantokustannuksista eikä ansiotulojen sijaan tai muutoin tulojen tai elatuksen vähentymisestä saaduksi, veronalaisena tulona käsiteltäväksi korvaukseksi. Verovuosi 1993. Äänestys 6-2. Myös D:3204/3/95.

KVL 1976/602

Leski on saanut tapaturmavakuutuslain mukaista huoltoeläkettä. Kun hän oli mennyt uuteen avioliittoon, yhtiö oli tapaturmavakuutuslain 24 §:n säännösten perusteella maksanut hänelle kolmen vuoden eläkettä vastaavan kertakaikkisen rahamäärän. Eläkkeen sijasta suoritettavaa rahamäärää oli pidettävä veronalaisena tulona siltä osin kuin korvauksesta kullekin kolmesta vuodesta tuleva osa ylitti 20 000 markkaa.

KVL 1983/580

Vakuutusyhtiö oli maksanut T:lle vuonna 1980 tapahtuneen tapaturman johdosta päivärahaa ja elinkorkoa tapaturmavakuutuslain 57 §:n 2 momentin mukaisen vapaaehtoisen henkilövakuutuksen perusteella. T:n lopullinen haitta-aste vahvistettiin 20 prosentiksi, minkä vuoksi yhtiö maksaa T:lle mainitun lain 19 §:n mukaisena kertakaikkisena korvauksena yhteensä 45 406 markkaa. Katsottiin, että korvausta on pidettävä verovapaana kertakaikkisena korvauksena, josta ei ole toimitettava ennakonpidätystä. Verovuosi 1983.

KVL 1983/758

Verovelvolliselle maksettiin yksityistapaturmavakuutuksesta (ns. nuorisovakuutus) tapaturman johdosta vuotuista elinkorkoa 5 000 markkaa 20 ikävuoteen saakka. Vakuutussopimuksen mukaan verovelvollinen tulee 20 vuotta täytettyään saamaan 75 000 markan suuruisen kertakorvauksen. Katsottiin, että mainittua kertakaikkista korvausta on pidettävä TVL:n 22 §:n 15 kohdassa tarkoitettuna verosta vapaana korvauksena. Verovuosi 1984.

KVL 1990/220

A aikoi ottaa henkivakuutuksen, jossa hänen omaisilleen maksetaan kuolintapauksessa henkivakuutuskorvaus, Vakuutukseen liittyi lisäehto elämän vaarantavan sairauden varalta. Lisäehdon perusteella A:lle maksetaan haittakorvauksena enintään puolet kuoleman varalta voimassa olevasta vakuutussummasta, mikäli hän sairastuu vakavasti. Haittakorvauksella A voi järjestää sairaanhoitonsa parhaaksi katsomallaan tavalla. Haittakorvaus maksetaan täysimääräisenä siinäkin tapauksessa, ettei A:lle synny mitään ansionmenetystä. Katsottiin, ettei haittakorvaus ollut TVL 60 §:n 3 kohdan nojalla A.n verovapaata tuloa. Elämän vaarantavan sairauden johdosta maksettava vakuutussuoritus oli TVL 58 §:n 1 momentin nojalla A:n veronalaista tuloa, vaikka hän esittäisi verotuksen yhteydessä selvityksen siitä, että hän oli käyttänyt vakuutussuorituksen itselleen järjestämäänsä sairaanhoitoon. Verovuosi 1990.

KVL 1994/141

A:n tarkoituksena oli ottaa vakuutus, jonka tarkoituksena on luoton maksun turvaaminen. Vakuutus voidaan myydä joko sisältyen rahalaitoksen antaman lainan kustannuksiin taikka erillisenä rahalaitoksen antamaan lainaan liittyvänä vakuutuksena, jolloin vakuutusmaksu peritään velalliselta erikseen. Vakuutuksen perusteella A:n kuolemantapauksen johdosta maksettavaa kertakorvausta pidettiin TVL 36 § 1 kohdassa tarkoitetuille lähiomaisille verovapaana tulona ja muille edunsaajille pääomatulona. Korkeintaan kahdentoista kuukauden lyhennykset ja koronmaksut kattavaa korvausta, joka suoritetaan tapaturmasta tai sairaudesta aiheutuvan työkyvyttömyyden, sairaalahoidon taikka työttömyyden johdosta, pidettiin A:n ansiotulona, siitä riippumatta maksetaanko korvaus A:lle vai rahalaitokselle. Verovuosi 1994 ja verovuosi 1995.

KVL 1995/78

A oli ottanut vuonna 1965 henkilövakuutuksen, jossa A oli vakuutettuna sekä korvausten edunsaajana muun muassa työkyvyttömyys- ja sairastumisriskien varalta. A oli työkyvyttömyystapauksissa oikeutettu päivärahaan ja sairaalassaoloajalta kiinteään ennalta sovittuun päiväkorvaukseen, joka ei ollut riippuvainen sairaalan hoitopäivämaksujen suuruudesta. A:n sairaalakuluvakuutuksesta saama kiinteä vakuutuskorvaus sairaalassaolopäiviltä oli veronalaista tuloa siltä osin, kun korvaus ylitti sairaalan hoitopäivämaksut. Työkyvyttömyyspäiväraha oli kokonaisuudessaan A:n veronalaista ansiotuloa, eivätkä veronalaisen tulon määrään vaikuttaneet työkyvyttömyyteen johtaneesta sairaudesta aiheutuneet sairauskustannukset.

KVL 2001/58

Luunmurtumien lisäturvavakuutus oli riskivakuutus, jonka perusteella vakuutetulle maksettaisiin vakuutusehdoissa määritelty kertakorvaus tapaturmaisesta luunmurtumasta. Vakuutuskorvauksen määrä riippui yksinomaan vamman laadusta ja sijainnista kehossa. Korvauksen enimmäismäärä oli lisäksi rajattu 27 000 markkaan vakuutustapahtumaa kohden.

Luunmurtumien lisäturvavakuutusta pidettiin TVL 80 §:n 6 kohdassa tarkoitettuna henkilövakuutuksena. Sen perusteella maksettu korvaus oli siten verovapaa vakuutuskorvaus. Ennakkoratkaisu vuosille 2001 ja 2002.

Vahingonkorvaus

KHO 1969/3430 I 53

Ilman asiallista perustetta tapahtuneesta irtisanomisesta työnantajalta työehtosopimuksen perusteella saatu korvaus oli saajan veronalaista tuloa.

KHO 1978/661 A II 542

Kaivostoimintaa harjoittava yhtiö oli vesioikeuden päätöksellä velvoitettu suorittamaan jakokunnalle jäteveden johtamisen aiheuttamasta vesistön kalatuoton vähenemisestä ennakko-

korvauksena vuosittain 6 634 markkaa ja toisella vesioikeuden päätöksellä jakokunnalle kalavedelle aiheutuvaksi arvioidun haitan korvaamiseksi rahakorvauksena kalanistutuksista vuosittain 1 658 markkaa. Katsottiin, että kyseiset korvaukset oli luettava jakokunnan veronalaiseksi tuloksi. Äänestys 4-1. Verovuosi 1974.

KHO 1978/2981 II 555

Verovelvollinen, jolle työnantajan työturvallisuusmääräysten noudattamisessa tapahtuneiden laiminlyöntien vuoksi oli aiheutunut ammattitaudiksi katsottu vaikea ruumiinvamma, oli saanut työnantajalta muun ohessa jatkuvaa korvausta työansionmenetyksestä. Tuo korvaus, kun sen verovuonna takautuvasti useammalta vuodelta maksettu määrä ei minkään vuoden kohdalta ylittänyt 20 000 markkaa, oli verovelvollisen verovapaata tuloa. Verovuosi 1975.

KHO 1980/1560 II 558

Paliskunnan saatua valtion oikeudesta säännöstellä Kemijoen vesistön vedenjuoksua annetun lain mukaisia korvauksia ja korkoja se jakoi edellä mainittuja varoja poronomistajille allasrahanpalautuksen nimellä poronhoidon uudelleen järjestämistä varten sen estymisen ja vaikeutumisen takia 100 mk lukuporoa kohti. TVL 22 § 1 momentin 15 kohdan mukaan puheena oleva korvaus ei ollut poronomistajan veronalaista tuloa. Verovuosi 1976. Äänestys 4-1.

KHO 1980/5680 II 567

Verovelvollinen oli liukastunut taloyhtiönsä hiekoittamattomalla jalkakäytävällä ja tullut tästä johtuneen vamman vuoksi työkyvyttömäksi n. 4 kk:n ajaksi. Työkyvyttömyysajalta työnantaja oli maksanut hänelle palkkaa. Liukkaudesta vastuussa olleen taloyhtiön vastuuvakuutuksen nojalla oli vakuutusyhtiö korvannut työnantajalle maksetun palkan määrän. Lisäksi vakuutusyhtiö oli maksanut verovelvolliselle korvausta ansionmenetyksestä. KHO katsoi, ettei ollut perustetta, jonka nojalla työnantajalta saatu palkka tai vakuutusyhtiöltä saatu korvaus olisivat olleet osittainkaan verovapaita. Verovuosi 1977.

KHO 1985/2294

Törkeän pahoinpitelyn kohteeksi joutunut henkilö oli työkyvyttömyysajalta hovioikeuden päätöksen nojalla saanut pahoinpitelyyn tuomitulta työansionmenetystä, vuosilomakorvausta ja lomaltapaluurahaa. Nuo korvaukset olivat työtulojen sijaan saatuina korvauksina TVL:n 20 §:n 5 kohdan nojalla saajan veronalaista tuloa. Verovuosi 1981.

KHO 1986/1530 II 585

Irtisanotulle työntekijälle työnantajan ja työntekijän välisen sopimuksen perusteella irtisanomismenettelystä annetun lain 20 §:n mukaisena korvauksena maksettua suoritusta pidettiin sellaisena työsuhteesta johtuvana korvauksena, jota tarkoitetaan ennakkoperintälain 4 §:n 2 momentissa. Ennakkotieto.

KHO 1987/921 B 567

Jätevesien johtamisesta merialueelle vuosina 1971-1984 aiheutuneesta kalastuksen tuoton vähentymisestä maksetut korvaukset katsottiin jakokunnan veronalaiseksi tuloksi. Korvauksiin voitiin soveltaa tulontasausta. Ennakkotieto. Verovuodet 1985-1986.

KHO 1993/2258 B 514

Kaupungin tointa hakeneelle mutta siihen valitsematta jääneelle henkilölle sukupuoleen perustuvan syrjinnän johdosta maksettavaksi tuomittu 20.000 markan hyvitys oli naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain 11 §:n 1 momentissa tarkoitettu hyvitys, johon hänellä oli oikeus riippumatta siitä, oliko työnantajan lain 8 §:n vastaisesta menettelystä aiheutunut vahinkoa. Tähän nähden ja ottaen huomioon hyvityksen luonne kysymyksessä olevaa 20.000 markan hyvitystä oli pidettävä tulo- ja varallisuusverolain 56 §:n 1 momentissa tarkoitettuna vahingonkorvaukseen verrattavana korvauksena. Koska tätä korvausta syrjinnän aiheuttamasta loukkauksesta ei ollut saatu veronalaisen tulon sijaan eikä muutoin korvaukseksi tulojen tai elatuksen vähentymisestä, sitä ei ollut pidettävä saajansa veronalaisena tulona. Verohallituksen valitus, jossa vaadittiin hyvityksen katsomista tulo- ja varallisuusverolain (1240/88) 43 §:n nojalla veronalaiseksi tuloksi, hylättiin. Ennakkotieto. Verovuosi 1992. Äänestys 4-1.

KHO 1995/2197 B

Nuori pelaaja oli saanut jääkiekko-ottelussa vamman, joka aiheutti hänelle pysyvän 100 pro-

sentin invaliditeetin. Pelaaja oli saanut vakuutusten perusteella verovapaita kertakorvauksia yhteensä 870.000 markkaa, minkä lisäksi kaksi jääkiekkojärjestöä suoritti pelaajalle vammautumisen johdosta yhteensä 400.000 markan avustukset. Verolautakunta ja lääninoikeus katsoivat, että 400.000 markan korvauksista 160.000 markkaa oli veronalaista ansionmenetyksen perusteella saatua korvausta. Kun otettiin huomioon verovuonna 18 vuotta täyttäneen verovelvollisen vamman laatu, mistä hänelle aiheutui elinikäisiä sairaanhoitokustannuksia ja niihin verrattavia menoja, KHO katsoi, että järjestöjen maksamat avustukset eivät olleet osaksikaan saajansa veronalaista tuloa. Verovuosi 1991. Äänestys 4-1.

KHO 2002/2346

Osakeyhtiön vuoden 1993 tilinpäätöstä laadittaessa yhtiön käyttämässä tilitoimistossa laskettiin, että yhtiön koko osakekannan omistava A saattoi nostaa vuonna 1994 yhtiöstä osinkoa 340 000 markkaa siten, että se tuli verotetuksi kokonaan pääomatulona. Kun pääomatulon laskennassa oli virheellisesti käytetty yhtiöllä vuoden 1992 päättyessä ollutta nettovarallisuutta vuoden 1993 päättyessä olleen nettovarallisuuden asemesta ja kun vuoden 1993 nettovarallisuus oli huomattavasti pienempi kuin vuoden 1992 nettovarallisuus, nostetusta 340 000 markan osingosta huomattava osa oli tullut verotetuksi ansiotulona ja siten pääomatulon tuloveroprosenttia korkeamman veroprosentin mukaan. Tämän vuoksi A oli saanut tilitoimiston vastuuvakuutuksen perusteella vakuutusyhtiöltä virheen aiheuttaman veron lisääntymisen vuoksi vahingonkorvausta 56 952 markkaa. Verotuksen oikaisulautakunta A:n oikaisuvaatimuksen enemmälti hyläten katsoi, että korvaus oli ansiotulon sijasta verotettava A:n pääomatulona. A:n valituksesta hallinto-oikeus katsoi kysymyksessä olevan tuloverolain 78 §:n mukainen verovapaa vahingonkorvaus. Veroasiamiehen valituksesta korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei korvausta voitu pitää mainitun lainkohdan nojalla tai muullakaan perusteella verovapaana vahingonkorvauksena, ja saattoi verotuksen oikaisulautakunnan päätöksen voimaan. Verovuosi 1996. Tuloverolaki 78 §

KHO 2005/1494 2005:40

Yliopisto oli virkamieslautakunnan päätöksellä määrätty valtion virkamieslain 9 §:n 1 ja 2 momentin sekä 56 §:n nojalla maksamaan entiselle virkamiehelleen A:lle 10 kuukauden palkkaa vastaava korvaus. Koska korvaus liittyi A:n palvelusuhteeseen yliopistossa eikä korvaus ollut verovapaata vahingonkorvausta, korvaus oli palkkaa, josta yliopiston oli toimitettava ennakonpidätys. Ennakkoratkaisu. Verovuosi 2003. Verovuosi 2004.

KVL 2001/24

X Oy oli mitätöinyt osakepääomaa alentaen sellaiset aikanaan vaihtamatta jääneet osakkeensa, jotka oli tarkoitettu annettaviksi yhtiöön eri aikoina sulautuneiden muiden yhtiöiden osakkeenomistajille sulautumisvastikkeena. Asiasta virinneessä vahingonkorvausoikeudenkäynnissä korkein oikeus katsoi, että osakkeiden mitätöintiä koskeva yhtiökokouksen päätös oli ollut pätemätön, eikä sitä olisi saanut osakeyhtiölain säännösten mukaan noudattaa. Osakepääoman alentaminen oli kuitenkin ilmoitettu välittömästi kaupparekisteriin ja päätös oli muutoinkin pantu täytäntöön jo vuosia sitten. Asianosaiset olivat lähteneet siitä, ettei täytäntöönpanon peruuttaminen ollut enää mahdollista.

Korkein oikeus katsoi, että mahdollisuus sulautumisvastikeosakkeiden saamiseen oli menetetty ja osakkeisiin oikeutettujen vahinko päätöksen edellä tarkoitetusta pätemättömyydestä huolimatta lopullinen. X Oy oli sen vuoksi vastuussa yhtiökokouksen päätöksellä mitätöityihin osakkeisiin oikeutetuille aiheutuneesta vahingosta.

A oli omistanut Y Oy:n osakkeita. Y Oy oli sulautunut X Oy:öön vuonna 1974. A oli menettänyt hänelle kuuluvan sulautumisvastikkeen edellä kuvatuin tavoin. X Oy oli velvoitettu suorittamaan vahingonkorvausta hänelle 80 000 markkaa korkoineen osakkeiden mitätöimisestä aiheutuneen vahingon johdosta.

A ei ollut luovuttanut Y Oy:n osakkeita. Hänen saamaansa korvausta osakkeenomistajan oikeusaseman menetyksestä ei pidetty veronalaisen tulon sijaan saatuna, vaan TVL 78 §:ssä tarkoitettuna verovapaana vahingonkorvauksena. Ennakkoratkaisu vuodelle 2000.

KHO 2009:96

Irtisanottu työntekijä A ja hänen työnantajansa olivat tehneet sopimuksen, jonka mukaan A:lle suoritettiin työsuhteen päättymisestä johtuvana korvauksena 6 kuukauden bruttopalkkaa vastaava määrä 16 800 euroa ja lisäksi aineettomana korvauksena 16 800 euroa. Aineettoman vahingon korvaustakin pidettiin veronalaisen palkkatulon sijaan saatuna tulona eikä verovapaana vahingonkorvauksena. Verovuosi 2006. Äänestys 3-2.

Urheilijan tulot

KHO 1977/3151 II 606

Pallourheiluliitto maksoi maajoukkueen pelaajille pelimatkojen yhteydessä korvausta menetetystä työajasta. Samoin liitto suunnitteli antaa noille pelaajille luontoisetuja asuntoedun, ravintoedun tai auton käyttöedun muodossa. Liiton oli toimitettava ennakonpidätys mainituista korvauksista ja luontoiseduista. Ennakkotieto. Verovuosi 1979.

KHO 1980/4410 II 565

Urheilija, joka opiskeli yliopistossa, oli saanut urheiluseuralta opiskelustipendin nimellä 6 000 mk. Kun otettiin huomioon muun muassa, että urheiluseura antoi sanotunlaisia suorituksia vain omille edustuspelaajilleen ja ettei seuran varsinaisena tarkoituksena ollut opiskelun tukeminen, ei mainittua tuloa pidetty TVL 22 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuna verovapaana opintoapurahana. Tulo oli TVL 19 §:n mukaan veronalaista. Verovuosi 1975. Äänestys 3-1. Eri mieltä ollut jäsen katsoi, että kysymyksessä oli palkkatulo.

KHO 1980/4414 II 610

Jääkiekkoa ja jalkapalloa harrastava urheiluseura suoritti pelaajilleen korvausta menetetystä työajasta ja lisäravinnemenoista sekä antoi heille luontoisetuina asunnon ja auton. Lisäksi seura suoritti korvausta matkakuluista asunnosta harjoittelupaikalle tai otteluun lähtöpaikalle. KVL katsoi, että asunto- ja autoetua sekä korvauksia menetetystä työajasta ja lisäravinteista oli pidettävä urheilijan palkkioina, joista oli toimitettava ennakonpidätys (EPL 6 § 1 mom. 1 k.). Matkakulujen korvauksista ei sitävastoin ollut toimitettava ennakonpidätystä (EPL 8 § 1 mom.). Yhdistys vaati päätöstä muutettavaksi lisäravinnekorvausten osalta. KHO pysytti KVL:n päätöksen.

KHO 1981/1670

Yhdistys oli rajoittanut opiskelustipendien nimellä maksamiensa hyvitysten saamisen vain ylläpitämänsä urheiluseuran opiskelijapelaajia koskevaksi. Kun otettiin huomioon mm. hyvitysten saajien epäitsenäinen asema hyvityksen suorittajaan nähden, ei sanottujen hyvitysten varsinainen luonne ja tarkoitus ollut tavanomaisen opintoapurahan tavoin avustaa ja edistää opintojen harjoittamista. Suoritusten oli sen sijaan katsottava tulleen pelaajille hyvityksinä ja palkkioina heidän osallistumisestaan urheiluseuran peleihin ja harjoituksiin. Kysymyksessä olivat niin ollen ennakkoperintälain 6 §:ssä tarkoitetut urheilijan palkkiot, joista yhdistyksen tuli toimittaa ennakonpidätykset. Verovuodet 1977-1979.

KHO 1984/1742

Suomalaisen huippu-urheilijan urheilupalkkiot menevät Yleisurheilun Tuki-nimisen säätiön perustamaan Urheilurahasto-nimiseen omarahoitteeseen rahastoon, josta niitä suoritetaan urheilijalle itselleen vain valmentautumisesta ja urheilemisesta aiheutuneiden menojen kattamiseksi. Säästetyt varat maksetaan urheilijalle tämän lopetettua kilpailemisen. Rahastossa olevat varat eivät ole urheilijan veronalaisia varoja (TVL 41.1 §:n 7 k.). Urheilijan saamat suoritukset rahastosta ovat hänen veronalaista tuloaan (TVL 19 §) ja vastaavat menot ovat vähennyskelpoisia. Loppusuoritukseen voidaan soveltaa tulontasausta (TVL 60.1 §).

KHO 1985/3792 II 615

Urheiluseura oli maksanut pelaajille ennakonpidätystä toimittamatta lisäravinnekorvauksia vuosina 1977 ja 1978 keskimäärin 10 mk pelaajalle päivässä. Maksuunpanopäätöksessä 30.9.1982 oli määrätty, että sanotuista ennakkoperintälain 6 §:n mukaisiksi urheilijan palkkioiksi katsottavista korvauksista oli ollut toimitettava ennakonpidätys. Lääninoikeus kumosi maksuunpanopäätöksen viitaten vuosina 1977-1978 vallinneeseen oikeuskäytäntöön.

KHO totesi päätöksessään, että verohallitus oli antanut urheilijan saamien ruokailukustan-

nusten korvauksista ohjeita ennakkoperintälain 6 §:n muutoksia käsittelevässä kirjeessään n:o 13727/33/76 31.12.1976 ja tiedotteessaan Ennakkoperintä 1/1977. Näiden ohjeiden mukaan urheilijan saamasta em. korvauksesta ei ollut toimitettava ennakonpidätystä siltä osin kuin korvaus oli tarkoitettu kattamaan urheilusuorituksesta aiheutuneita kustannuksia. Tällaisina mainittiin ohjeissa mm. ylimääräisten ruokailukustannusten aiheuttamat menot. Ylimääräisillä ruokailukustannuksilla tarkoitettiin periaatteessa kaikkia urheilun aiheuttamia ylimääräisiä ravinnon hankkimiskuluja, eikä yksinomaan kilpailu- tai harjoitusmatkasta aiheutuvia kuluja. KHO katsoi, että urheiluseura jättäessään lisäravinnekorvausten osalta ennakonpidätykset vuosina 1977 ja 1978 toimittamatta oli toiminut verohallinnon pidätysvelvollisille tuolloin antamien ohjeiden mukaisesti, ja pysytti lääninoikeuden päätöksen. Maksuvuosi 1977 Maksuvuosi 1978.

KHO 1986/3025 II 550

Kauppaoppilaitoksessa opiskeleva jääkiekkourheilija oli saanut Suomen Jääkiekkoliitto r.y:ltä opiskeluapurahan nimellä valmennusmäärärahoista maksetun 20 880 mk:n suorituksen. Ottaen erityisesti huomioon, että liitto ei ollut antanut tälle urheilijalle kustannusten korvausten lisäksi muuta hyvitystä osallistumisesta maajoukkueen otteluihin ja harjoituksiin ja että vastaavia apurahoja oli maksettu vain A-maajoukkueeseen kuuluville pelaajille, katsottiin, että opiskeluapuraha oli suoritettu palkkiona osallistumisesta liiton otteluihin ja harjoituksiin ja että se niin ollen oli urheilijan veronalaista tuloa.

KHO 1986/3899 II 549

Osuuspankkien Keskusliitto r.y. myönsi vuosittain 10 000 mk:n tunnustuspalkinnon muun muassa pesäpalloilun mestaruussarjan otteluissa eniten niin sanottuja avainpelaajapalkintoja saaneelle vuoden avainpelaajalle. Avainpelaajapalkinnon sai voittaneen joukkueen tai jos joukkueet pelasivat tasan, jomman kumman joukkueen pelaaja, jonka pelipanoksen paikkakunnan osuuspankin kokoama ryhmä katsoi tärkeäksi ottelun lopputuloksessa. Tunnustuspalkinto katsottiin tulo- ja varallisuusverolain 19 §:n 1 momentin mukaan veronalaiseksi tuloksi eikä se ollut saman lain 22 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu verovapaa yleishyödyllisen toiminnan tunnustukseksi annettu palkinto. Ennakkotieto. Verovuosi 1985. Äänestys 4-1.

KHO 1990/1130

Verovelvollinen oli osallistunut pesäpallon mestaruussarjassa verovuonna pelanneen joukkueen jäsenenä ennen kauden alkua 23.3.-30.3.1986 pidetylle ulkomaanleirimatkalle Sotshiin. Matkaa ei osittainkaan pidetty virkistysmatkana, jonka johdosta verovelvollinen olisi saanut hänen veronalaiseksi tulokseen luettavaa etua. Jälkiverotus, jossa tuloon oli lisätty puolet matkan arvosta, kumottiin. Verovuosi 1986.

KHO 1996/2194 B 542

Lentopalloseuran kilpailutoiminta oli vilkasta mutta harrastusluonteista. Seura ei maksanut pelaajilleen palkkiota, mutta korvasi edustusjoukkueen pelaajille, jotka olivat muualla työssä, opiskelijoita tai työttömiä, näiden matkakustannukset asunnolta, opiskelupaikalta ja työpaikalta seuran kotihallissa pidettäviin harjoituksiin ja kilpailuihin. Korvaukset suoritettiin verohallituksen kustannusten korvauksia koskevien päätösten mukaisina. Näissä olosuhteissa seura suhteessa pelaajiin ei ollut ennakkoperintälain 4 §:ssä tarkoitettu työnantaja eivätkä matkakustannusten korvaukset olleet ennakkoperintälain 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja toiselle tehdystä työstä, tehtävästä tai palvelusta maksettuja korvauksia. Kun seura ei myöskään maksanut pelaajille ennakkoperintälain 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja urheilijan palkkioita ja kun muutakaan perustetta seuran ennakonpidätysvelvollisuudelle ei ollut, seura ei ollut velvollinen toimittamaan ennakonpidätystä maksamistaan matkakustannusten korvauksista. Ennakkotieto. Verovuosi 1996.

KHO 1996/3839

Yhtiö myi kilpahevosten omistajille ohjastajapalveluja. Yhtiön palveluksessa oleva henkilö toimi hevosen ohjastajana muun muassa Suomessa järjestettävissä ravikilpailuissa. Yhtiö veloitti ohjastajapalvelusta korvauksen hevosen omistajalta omissa nimissään. Korvaukseen ei sisältynyt vastiketta hevosen valmennuksesta tai muista lisäpalveluista.

Yhtiön myymä ohjastajapalvelu oli ravikilpailuun liittyvä urheilusuoritus. Raviohjastajaa oli pidettävä arvonlisäverolain 45 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna urheilijana, jonka palkkiosta ei ollut suoritettava arvonlisäveroa. Yhtiön palveluksessa olevan henkilön toimiessa raviohjastajana ravikilpailussa ja yhtiön periessä siitä korvauksen hevosen omistajalta, kysymys oli arvonlisäverolain 45 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun urheilijan välityksestä ja esityksen myynnistä, josta ei arvonlisäverolain 45 §:n 1 momentin 2 kohdan säännös huomioon ottaen ollut suoritettava arvonlisäveroa. Valtionasiamiehen valitus hylättiin. Ennakkotieto ajalle 1.6.1994-31.12.1995. (ArvonlisäveroL 1501/93 ja ArvonlisäveroL 1486/(94)

KHO 1999/993

Urheilijan ja Suomen Urheiluliitto ry:n välisen urheilurahastosopimuksen mukaan urheilijalle tulleet palkkiot oli maksettu sopimuksessa tarkoitettuun urheilurahastoon. Rahastoon maksetut suoritukset olivat rahaston sääntöjen nojalla liiton omaisuutta. Liitto oli sitoutunut luovuttamaan urheilijalle lopullisena rahasto-osuutena hänen nimiinsä kertyneet suoritukset urheilijan lopetettua urheilu-uransa. Urheilijalla oli oikeus saada hänen kohdalleen rahastoon kertyneelle pääomalle vähintään Suomen Pankin peruskorkoa vastaava vuosikolmanneksen alimmalle saldolle laskettava korko, jonka liitto oli velvollinen maksamaan urheilijalle siinä vaiheessa, kun rahastosta tuleva loppusumma voitiin urheilijalle maksaa. Urheilijan lopetettua kilpailu-uransa hänelle oli kertynyt rahasto-osuuden korkoa noin 108 000 markkaa. Kysymyksessä oleva korko, joka maksettiin urheilijan urheilu-uran aikana ansaitsemista palkkioista rahastoon kertyneelle pääomalle, oli tuloverolain 32 ja 33 §:ssä tarkoitettua pääomatuloa. Ennakkoratkaisu ajalle 1.1.-31.12.1997. Äänestys 3-2.

KHO 2003/182, 2003:50

Superpesis-sarjassa pesäpalloa pelaava seura oli maksanut 6 pelaajalle pelaajapalkkioita, joiden vuotuiset määrät olivat vaihdelleet vuosina 1995-1997 60 000 markasta 185 796 markkaan. Seura oli maksanut pelaajille myös asunnon ja säännöllisten harjoittelupaikkojen sekä kotipelipaikan välisistä matkoista matkakustannusten korvausta. Kyseisiä pelaajia pidettiin päätoimisina pelaajina ja seuran säännöllisiä harjoittelupaikkoja ja kotiottelupaikkaa heidän varsinaisina työpaikkoinaan. Tämän vuoksi seura ei ollut voinut korvata heille asunnon ja mainittujen paikkojen välisten matkojen kustannuksia ennakonpidätystä toimittamatta, vaan kysymys oli ennakkoperintälain (418/1959) 4 §:ssä ja ennakkoperintälain (1118/1996) 13 §:ssä tarkoitetusta palkasta. Verovuodet 1995-1997. Ennakkoperintälaki (418/1959) 4 § Ennakkoperintälaki (1118/1996) 13 §

KVL 1982/39

Lisäravinto- ja lisäravinnekorvauksia on pidetty urheilijan palkkiona myös silloin, kun suorittajana on ollut urheiluseura, jonka ohjelmaan kuuluvat yleisurheilu, paini, voimistelu, painonnosto, voimanosto ja kehonrakennus.

KVL 1984/17

Menestyneelle urheilijalle on hänen urheiluseuransa avannut urheilijan nimelle pankkitilin, joka on urheilijan omistuksessa. Seura aikoo kehottaa kaikkia, jotka haluavat muistaa po. urheilijaa ja tukea hänen opiskeluaan, maksamaan lahjoituksensa ko. tilille. Urheilijan tilille tulevia varoja on pidettävä siltä osin, kuin suorituksia ei voi pitää ennakkoperintälain 4 §:n tai 6 §:n mukaisena suorituksena, TVL:n 22 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna sivulahjana.

KVL 2010/28

Ammattilaisjääkiekkoilija A oli pelannut jääkiekkoa työsuhteisena suomalaisessa jääkiekkoseurassa. Tästä X Oy:n A:lle maksama tulo oli verotettu A:lla urheilijan palkkana. X Oy oli siirtänyt tuloverolain 116c §:n mukaisesti A:n urheilutuloja urheilijarahastoon. A aikoi päättää urheilijauransa vuonna 2010 tai 2011, jonka jälkeen hän aikoi nostaa urheilurahastoon siirrettyjä varoja noin 20 000 euroa vuodessa.

Kun otettiin huomioon, että A:lle urheilijarahastosta tuloutuvat varat olivat hänen pelaajaurallaan työsuhteessa hankkimia ansiotuloja, A:lla oli muiden edellytysten täyttyessä oikeus saada tästä tulosta tuloverolain 95 §:n mukainen tulonhankkimisvähennys, tuloverolain 105a §:n mukainen kunnallisverotuksen ansiotulovähennys sekä tuloverolain 125 §:n mukainen työtulo-

vähennys. Ennakkoratkaisu vuosille 2010-2011. Äänestys 6-2.
Tuloverolaki 95 §, 105a §, 116c § ja 125 §

Hartiapankkirakentaminen

KHO 1962/1220 II 208

Kun asunto-osakeyhtiön osakkaat olivat yhtiön hyväksi tekemästään työstä saaneet korvausta siten, että korvauksen määrällä oli lyhennetty niitä velvoituksia, mitä heidän yhtiön osakkaina muutoin olisi tullut rahana suorittaa, pidettiin tätä työstä saatuna palkkana. Samoin katsottiin työn arvo palkaksi tapauksessa KVL 75/1980.

KHO 1968/1986 II 504

Asunto-osakeyhtiön asuinrakennuksen rakennustöistä olivat viemäri-, vesijohto- ja ilmastointitöitä lukuunottamatta huolehtineet yhtiön rakennuksessa olevien 11 asuinhuoneistoon oikeuttavien osakkeiden omistajat perimättä ja saamatta yhtiöltä varsinaista palkkaa tai korvauvatyöstään. Osakepääoma ja siten osakkeiden hinta oli määrätty vastaavasti alemmaksi. Katsottiin ettei perustajajäsenenä ollutta osakkeenomistajaa voitu verottaa hänen yhtiön hyväksi suorittamansa työn arvosta, edellyttäen, että osakkeet edelleen olivat hänen omistuksessaan. Verovuosi 1967.

KHO 1980/6199

Kirvesmies päätti rakentaa kolmen lapsensa perheelle asunnot. Suunitelma toteutettiin yhteisenä yritystyönä siten, että perustettiin asunto-osakeyhtiö, joka rakennutti 7 huoneiston rivitalon. Kirvesmies toimi rakennusvaiheessa vastaavana mestarina ja pääosan rakennustöistä tekivät kirvesmiehen poika ja kaksi hänen vävyään, jotka olivat merkinneet yhtiöstä osakkeet. Kahdelle heistä oli työstä maksettu osittain rahapalkkaa ja muu osa työn arvoa oli luettu heidän osakkeidensa osakepääoma- ja rakennusrahasto-osuuksien lyhennykseksi. Yhden osalta oli sanotut osuudet kuitattu kokonaan suoritetuiksi hänen yhtiölle tekemänsä työn arvolla. Osakkaat, jotka eivät olleet tehneet yhtiön rakennuksella työtä, olivat maksaneet osakkeistaan rahana täyden hinnan. KHO pysytti lääninoikeuden päätöksen, jolla em. työn arvot oli katsottu palkkatuloksi. Verovuosi 1976.

KHO 1980/6516 II 569

Asunto-osakeyhtiön tonteille aiottiin rakentaa kolmeen rakennukseen yhteensä viisi asuinhuoneistoa osakkaiden omaan käyttöön. Rakentaminen aiottiin toteuttaa niin, että kukin osakas rakentaisi osakeomistuksen nojalla hänen hallintaansa tulevan rakennuksen tai sen osan, joitakin erikoistöitä lukuunottamatta. Palkkaa tai minkäänlaista muuta hyvitystä he eivät tulisi yhtiöltä rakentamisesta saamaan. Rahoitus järjestettäisiin siten, että kutakin rakennuskohdetta tai huoneistoa varten perustettaisiin yhtiöön rakennusrahasto, johon osakas suorittaisi arvioidun summan hänen hallintaansa tulevan huoneiston rakentamismenoista. Yhtiön hyväksymät rakentamislaskut maksettaisiin rakennuskohteen rakennusrahastosta. Osakkaan työn arvolla ei miltään osin kuitattu hänen maksuvelvollisuuttaan yhtiölle. Katsottiin, että osakkaan työn arvo ei ollut hänen veronalaista tuloaan. Ennakkotieto. Verovuodet 1980 ja 1981.

KHO 1980/6517 II 570

As. oy:n osakkaat olivat yhtiön perustamisvaiheessa sopineet, että yhtiön rakennuksen perustus- ja runkotyöt, ulko- ja väliseinät sekä vesikatto tehdään yhtiön lukuun yhtiön johdon ja valvonnan alaisena ja sen jälkeen kukin osakas tekee omassa huoneistossaan valitsemallaan materiaalilla sisustus- ja viimeistelytyöt, kuten väliseinien ja sisäkattojen levyttämisen, lattiapäällysteet, komerot jne. Viimeksi mainittu työ tapahtui ilman yhtiön johtoa ja valvontaa. Rakennuksen valmistuttua laadittiin yhtiön kirjanpito, johon osakkaat vain huoneistojen hinnan määrittämistä varten ottivat myös viimeistelytyölle lasketun arvon. KHO katsoi, että osakkaan ilman yhtiön johtoa ja valvontaa omassa huoneistossaan tekemän sopimuksessa tarkoitetun työn arvo ei ollut verovuonna hänen veronalaista palkkatuloaan tai muutakaan veronalaista tuloaan. Verovuodet 1975 ja 1976.

Tekijänoikeuskorvaukset

KHO 1966/5581 II 557

Korvaus, jonka kirjailija oli saanut myydessään kaikki copyright-oikeudet teoksiinsa, katsottiin hänen veronalaiseksi tulokseen.

KHO 1981/327 II 606

Televisionäytelmän uusintaesityksestä suoritettiin näyttelijälle hänen ja televisioyhtiön välisen välikirjan sekä alan työehtosopimuksen perusteella uusintapalkkio, joka oli 50 % alkuperäisesityksen palkkiosta. Uusintapalkkiota ei pidetty ennakkoperintälain 4 §:ssä tarkoitettuna palkkana, vaan taiteellisen tekijänoikeuden käyttöoikeudesta suoritettuna korvauksena, josta oli ennakkoperintälain 6 §:n mukaisesti toimitettava ennakonpidätys. Maksuvuosi 1979.

KHO 1981/5166 II 544

Työnantaja oli siirtänyt oikeutensa työsuhdekeksintöön ja sen patentoimiseksi tehtyihin hakemuksiin keksinnön tehneelle työntekijälleen korvauksetta. Patentti oli sittemmin myönnetty työntekijälle. Korvaus, jonka työntekijä sai myydessään oikeutensa tuohon, hänelle yli 5 vuotta kuuluneeseen keksintöön ja patenttiin, oli TVL:n 19 §:n nojalla työntekijän veronalaista tuloa. Ennakkotieto. Verovuosi 1981.

Muita tuloja

KHO 1984/3253 II 560

Prostituoidun tuosta toiminnastaan saama tulo oli veronalaista. Verovuosi 1976

9 PALKKA

MIKÄ ON PALKKAA

Palkan käsite on määritelty EPL 13 §:ssä (1118/96). Sen mukaan palkalla tarkoitetaan:

1) kaikenlaatuista palkkaa, palkkiota, etuutta ja korvausta, joka saadaan työ- tai virkasuhteessa;

2) kokouspalkkiota, henkilökohtaista luento- ja esitelmäpalkkiota, hallintoelimen jäsenyydestä saatua palkkiota, toimitusjohtajan palkkiota, avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön yhtiömiehen nostamaa palkkaa sekä luottamustoimesta saatua korvausta.

Palkkatuloa on kaikenlaatuinen palkka, palkkio, osapalkkio sekä muu etuus ja korvaus, joka suoritetaan virasta tai toimesta tahi sellaisesta työstä, tehtävästä tai palveluksesta, joka työn tai tehtävän antajalle tehdään korvausta vastaan. Palkkaan luetaan lisäsuoritukset kuten ikä-, kalliinpaikan- ja syrjäseutulisä, vuokrarahat, joulurahat, lahjapalkkio sekä tantiemi. Palkkaa ovat myös asunto-, ravintoym. luontoisedut sekä veronalaiset henkilökuntaedut.

Myös irtisanomisajalta suoritettua palkkaa ja ilman asiallista perustetta tapahtuneesta irtisanomisesta suoritettua korvausta (KHO 1988/2290) ja lakkautuspalkkaa pidetään palkkana (oikeustapauksista ks. myös luku 8, Vahingonkorvaukset).

Työnantajan suorittamat työntekijän yksityistalouden menot ovat myös palkkaa.

Tantiemi ym.

Eräät yritykset maksavat sovitun peruspalkan lisäksi yrityksen voittoon, liikevaihtoon tms. perustuvia palkanlisiä. Myös nämä tantiemit, bonukset ym. ovat työntekijän palkkaa.

Tantiemi on sen vuoden tuloa, jolloin se on nostettavissa (KHO 1994/6179), ks. luku 17, Tulon ja menon jaksottaminen.

Vaihtotyö

Vastavuoroisuus- eli vaihtotyö perustuu sopimukseen, jossa osapuolet sopivat siitä, että toinen sopimuspuoli tekee työtä toiselle ehdolla, että tämä puolestaan suorittaa hänelle työtä. Sopimus voi olla kirjallinen tai suullinen. Vaihtotyössä kumpikin osapuoli on omaan työsuoritukseensa nähden työn suorittaja ja toisen suoritukseen nähden taas työn teettäjä.

Vaihtotyön arvona pidetään sitä määrää, jonka työn teettäjä olisi joutunut kysymyksessä olevasta työstä maksamaan. Jos sanottua työtä on suoritettu vähäisessä määrässä naapuriapuna, se voidaan jättää huomioon ottamatta.

Vaihtotyön arvo on sen vuoden tuloa, jona vaihtotyö hänen hyväkseen on tehty (KHO 69 II 562).

Palkan maksaminen perheenjäsenelle

Verovelvollisen tulonhankinnassa työskenneelle puolisolle tai verovuonna enintään 14 vuotta täyttäneelle lapselle maksettu palkka ei ole vähennyskelpoinen (TVL 31.2 §). Myöskään verotuksessa aviopuolisona käsiteltävälle avopuolisolle maksettu palkka ei ole vähennyskelpoinen (KHO 1996/1373). Muille perheenjäsenille maksettu palkka on vähennyskelpoinen vain siihen määrään asti, joka työstä olisi maksettava vieraalle henkilölle.

Vähennyskelvotonta palkkaa ei veroteta saajan ansiotulona, vaan lahjana tai maksajan tulona.

Palkka yhtymästä tai kuolinpesästä

Jos yhtymän tai kuolinpesän osakas on nostanut yhtymältä tai kuolinpesältä tekemästään työstä palkkaa, sitä verotetaan saajan palkkatulona.

Avoimessa yhtiössä tai kommandiittiyhtiössä työskentelevän osakkaan yhtymästä rahana tai luontoisetuna saamaa tuloa pidetään joko palkkana tai voitonjakona sen mukaan, kumpana yhtymä ja osakas ovat suoritusta käsitelleet. Merkityksellisiä ovat tällöin suori-

tuksen kirjanpidollinen käsittely sekä myös maksajan vuosi-ilmoituksesta ja veroilmoituksesta ilmenevät tahdonilmaisut. Oikeuskäytännössä esille tulleissa tapauksissa on vastuunalaisen yhtiömiehen saamaa suoritusta pidetty voitonjakona, jollei yhtymän ja osakkaan ole voitu katsoa tarkoittaneen sitä palkaksi (vrt. KHO 1980 II 566 ja 1982/423). Yhtiöoikeudellinen voitonjako ei ole osakkaan veronalaista tuloa. Toisaalta voitonjako ei ole yhtymän tulosta vähennyskelpoinen.

Yhtymän osakkaan palkaksi tarkoitetun luontoisedun yhteydessä voi tulla kysymykseen Verotusmenettelylain 28 §:n säännösten soveltaminen (ks. luku 17).

Osakeyhtiön osakastyöntekijät

Edellä mainittuja periaatteita suoritusten kirjanpidollisesta käsittelystä voidaan soveltaa myös osakeyhtiöissä. Palkkaa ovat siten sellaiset osakkaalle tai tämän omaiselle suoritetut tai hyvitetyt erät, jotka on kirjanpidossa käsitelty palkkana tai merkitty vuosi-ilmoitukselle edellyttäen, että suorituksen saaja on työskennellyt yhtiön hyväksi.

Työsuhteessakin olevan osakkaan saama etu voidaan kuitenkin katsoa peitellyksi osingoksi, jos etu perustuu osakkuusasemaan ja etu on järjestetty huomattavasti tavanomaista suuremmin kustannuksin (tarkemmin luku 17)

Jos osakeyhtiön työntekijä on yhtiön pienosakas ja vastaavia etuja on myös annettu yhtiössä työskenteleville ei-osakkaille, edun on katsottava perustuvan kirjaustavasta riippumatta työsuhteeseen eikä osakkuusasemaan (ks. KHO 1982/4631).

Yhtiön nimissä laskutettu palkka

Oikeuskäytännössä on katsottu yhtiön nimissä laskutettu tulo osakkaan tuloksi erityisesti silloin, kun yhtiön toiminta perustuu pääasiallisesti yhden henkilön työpanokseen. Näin on menetelty esim. silloin kun yhtiön toiminta on ollut pääosakkaan sivutoimisesti harjoittamaa (esim. KHO 1987 II 600, 1991/4096 ja 1993/992) tai kysymys on ollut pääosakkaan yhtiön nimissä harjoittamasta selvästä palkkatyöstä. Muita kriteereitä, joita on syytä arvioida samanaikaisesti, ovat omistuksen keskittyminen pääosakkaan tai hänen perheensä haltuun sekä palkatun työvoiman ja omien toimitilojen puuttuminen.

Osakkaan palkaksi on katsottu suoritukset, jotka perustuvat osakkaan henkilökohtaiseen toimintaan ja työ on tehty toimeksiantajan lukuun. Esiintyvän taiteilijan henkilökohtaisesta esiintymisestä maksetut korvaukset katsottiin palkaksi, vaikka esiintymissopimus oli tehty taiteilijan yhdenmiehenyhtiön kanssa (KHO 1981 II 597).

Toimeksiannon pitkäaikaisuus ja työskentely toimeksiantajan tiloissa ja toimeksiantajan avustavan henkilökunnan käyttö viittaavat työsuhteeseen (esim. KHO 1985 II 611 ja 1982/1638). Suoritukset on katsottu palkaksi myös silloin, kun aikaisemmin palkansaajana hoidettuja tehtäviä on jatkettu yhtiön nimissä (esim. KHO 1982 II 571 ja 1989 B 558).

Yhtiön nimissä laskutettu tulo voi olla myös yhtiön osakkaan liike- tai ammattituloa (esim. KHO 1993/211). Ks. lisäksi luku 17, Veron kiertäminen.

LUONTOISEDUT

Työnantajalta saatu luontoisetu arvioidaan käypään arvoon sen mukaan kuin Verohallinto vuosittain tarkemmin määrää (TVL 64 §). Verohallinnon päätöksessä on vahvistettu vain yleisimpien luontoisetujen arvot. Näitä ovat asuntoetu, asuntoetuun liittyvä rajoittamattoman sähkön käyttöoikeus, autotallietu, ravintoetu, autoetu ja puhelinetu. Verohallinnon päätös verotuksessa noudatettavista luontoisetujen laskentaperusteista (luontoisetupäätös) on tämän luvun liitteenä.

Muut kuin päätöksessä mainitut luontoisedut arvostetaan käypään arvoon. Käypänä arvona on oikeuskäytännössä joissakin tapauksissa pidetty työnantajalle aiheutuneiden kustannusten määrää. Näin erityisesti silloin, kun työnantaja etuuden antaessaan on joutunut suorittamaan tarkasti määriteltävissä ole-

van rahakorvauksen työnantaja-työntekijäsuhteen ulkopuoliselle taholle.

Käypää arvoa sovelletaan myös silloin, kun edun raha-arvo on luontoisetupäätöksessä vahvistettua arvoa alhaisempi (luontoisetupäätös 26 §).

Palkaksi katsotaan sellainen luontoisetu, joka saadaan työ- tai virkasuhteen perusteella. Palkaksi katsottava luontoisetu on kysymyksessä sekä silloin, kun on sovittu palkan maksamisesta kokonaan tai osittain luontoisetuna, että silloin, kun työ- tai virkasuhteessa oleva tosiasiallisesti saa työnantajaltaan asunto- tai muun luontoisedun käypää arvoa alemmasta vastikkeesta.

Yhdistyneiden Kansakuntien rauhanturvaamistoimintaan osallistuville ja mainittuun toimintaan koulutettaville kuuluvia luontoisetuja ei pidetä veronalaisena tulona (L 29.6.1984/514 22 §).

Peritty korvaus

Jos palkansaaja on suorittanut työnantajalle korvausta saamistaan luontoiseduista, verotusta toimitettaessa tutkitaan, vastaako suoritettu määrä saadun luontoisedun vahvistettua arvoa. Siltä osin kuin suoritettu korvaus on luontoisedun arvoa pienempi, työntekijän katsotaan saaneen veronalaista palkkatuloa.

Muut kuin työsuhteen perusteella saadut edut

Veronalaista ansiotuloa ovat myös muut kuin palkaksi katsottavat rahanarvoiset edut, jollei niitä ole säädetty verovapaiksi (TVL 29 §). Oikeuskäytännössä on veronalaiseksi etuudeksi katsottu mm. asiakassuhteen perusteella saadut palkkiomatkat (esim. KHO 1977 II 560). Samoin on katsottu tuloksi urheilijoiden urheilujärjestöltä valmentautumisen tehostamiseksi saamat luontoisedut (KHO 1977 II 606) sekä uskonnollisen yhdyskunnan evankelistan toisilta yhdyskunnan jäseniltä saamat ruoka- ja vaateavustukset (KHO 1979 II 580).

ASUNTOETU JA SÄHKÖN KÄYTTÖOIKEUS

Milloin verovelvollisella on asuntoetu

Työsuhdeasunto

Kun verovelvollinen on saanut asunnon käytettäväkseen työ- tai virkasuhteeseen liittyvän vuokrasuhteen perusteella tai palkkaan sisältyvänä etuna, hänelle syntyy asuntoetu.

Asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain (481/95) 86.1 §:n mukaan työsuhdeasunnolla tarkoitetaan työ- tai virkasuhteen perusteella vuokralle annettua asuinhuoneistoa, johon työnantajalla on määräämisvalta vuokranantajana, yhteisön jäsenyyden tai osuuden perusteella taikka perustamansa säätiön välityksellä. Samaa määritelmää voidaan käyttää myös verotuksessa. Osoituksena siitä, että kysymyksessä on työ- tai virkasuhdeasunto, voidaan pitää sitä, että vuokrasuhde voidaan mainitun lain 91 §:n nojalla irtisanoa työsuhteen päättyessä.

Asuntoetu työsuhteen perusteella

Oikeuskäytännössä on työsuhteen käsitettä tulkittu suppeasti. Kahden kunnan muodostaman kuntainliiton palveluksessa olleen hammaslääkärin, joka asui kuntainliiton toisen jäsenkunnan omistamassa asunnossa, ei katsottu saaneen luontoisetua. KHO katsoi, ettei hammaslääkärin voitu katsoa saaneen työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa asuntoetua, koska ei ollut näytetty, että hammaslääkäri olisi ollut palvelussuhteessa asunnon sijaitsemispaikan kuntaan tai että kunta muutoinkaan olisi sitoutunut ko. virkasuhteen perusteella vuokraamaan omistamansa huoneiston (KHO 1979 II 567).

Asuntoetu oli kysymyksessä tilanteessa, jossa vuokrasopimus on muodollisesti tehty sellaisen itsenäisen kiinteistöyhtiön kanssa, jonka osakkaana työnantaja oli. Työnantaja tuki kiinteistöyhtiötä taloudellisesti siten, että työntekijöiden vuokra oli pienempi kuin muista asunnoista peritty vuokra. Myös huo-

neenvuokralain 78 ja 84 §:ssä tarkoitetut edellytykset täyttyvät (KHO 1982 II 578).

Työnantaja voi myös menetellä siten, että hän sopii työsuhteen alkaessa vain rahapalkasta ja antaa myöhemmin asuntoedun alentaen samalla sovittua rahapalkkaa asunnosta aiheutuneiden kustannusten määrällä. Oikeuskäytännössä ei tätä rahapalkan alennusta ole katsottu luontoisedusta perityksi korvaukseksi. Työntekijän palkka on alennettu rahapalkka ja asuntoetu, jonka arvo määräytyy luontoisetupäätöksen mukaan (KHO 1986 II 589).

Matkaoppaiden asunnot

Vuodesta 2007 alkaen matkaoppaiden asuntoedun arvon laskentaan tuli muutos. Ulkomailla matkaoppaina työskentelevät palkansaajat joutuvat useimmiten vaihtamaan kohdetta ja samalla asuntoa vähintään kerran vuodessa kesä- ja talvikohteseen. Sijaisuudet ja muut siirrot lisäävät vaihtojen määrää. Suuremmissa kohteissa työskentelee useita oppaita ja heidän majoituksensa on järjestetty niin, että matkatoimisto tai matkanjärjestäjä vuokraa huoneiston, johon majoitetaan useita oppaita. Pienissä kohteissa on vain yksi opas, jolle hankitaan yleensä yksiö. Tilanteissa, joissa luontoisetuasunto vaihtuu vuoden aikana mahdollisesti useita kertoja, todellisen arvon seuraaminen olisi kohtuuttoman hankalaa. Tämän vuoksi kuvaillussa tilanteessa oppaan asuntoedun arvo voidaan laskean 25 m^2:n mukaan.

Joihinkin lähinnä kaupunkikohteisiin tehdään matkoja ympäri vuoden. Jos opas työskentelee koko vuoden samassa kohteessa, asuntoedun arvo lasketaan normaalisti.

Toinen asunto työskentelypaikkakunnalla

Työnantajan palkansaajan käyttöön tämän erityisellä työntekemispaikalla antamasta asunnosta ei synny luontoisetua, koska kysymyksessä on työmatkasta aiheutuneiden majoittumiskustannusten korvaus. Jos myös ulkomaisen palkansaajan perhe asuu komennuksen aikana tuossa asunnossa, perheen osuus asumiskustannuksista on elantokustannusten korvausta ja siten veronalainen etu. Muun selvityksen puuttuessa luontoisedun arvona voidaan käyttää puolta normaalin asuntoedun arvosta.

Jos taas työnantaja antaa asunnon käyttöön varsinaisen työpaikan läheisyydestä, kyseessä on luontoisetu, vaikka työntekijällä olisi asunto myös muualla ja perhe asuisi tässä asunnossa. Jos tällaista työskentelypaikkakunnalla sijaitsevaa asuntoa käytetään myös työnantajan muihin tarkoituksiin kuten edustukseen tai vieraiden majoittamiseen, edun rahaarvon alentaminen voi tulla kysymykseen.

Toissijaisen varsinaisen työpaikan lähistöllä sijaitsevasta kohtuullisesta asunnosta ei synny luontoisetua.

Työnantajan harjoittama vuokraustoiminta

Verovelvollinen voi myös asua työnantajansa, kuten esim. kaupungin tai vakuutusyhtiön, yleisesti vuokraamassa asunnossa. Jos hän on saanut kyseisen asunnon yleisesti käytössä olevien perusteiden mukaan, eikä vuokrasuhdetta voida irtisanoa työsuhteen päättymisen vuoksi, kysymyksessä ei ole luontoisetuasunto (KHO 1981/4837).

Palkansaajan omistama tai vuokraama asunto

Työnantajan maksaessa palkansaajan omistaman tai vuokraaman asunnon yhtiövastikkeen tai vuokran, ei asuntoa käsitellä luontoisetuasuntona. Jos työnantaja vuokraa palkansaajan omistaman asunnon ja luovuttaa sen takaisin työntekijän käyttöön, ei asunto ole sillä tavoin työnantajan määräysvallassa, että kysymyksessä olisi työnantajalta saatu asuntoetu. Työntekijän välillinenkin omistus otetaan huomioon (ks. KHO 2010/927). Tilanne on sama, jos työntekijä on itse vuokrannut itselleen asunnon, eikä sopimus ole sidottu määrättyyn työsuhteeseen. Näissä tapauksissa työnantajan maksamat suoritukset ovat rahapalkkaa (KHO 1973/3039, KHO 1976/2462).

Asunnosta peritty vuokra

Asuntoedun raha-arvosta vähennetään työn-

antajan palkansaajalta asunnosta perimä vuokra ja mahdollinen vesimaksu. Sitä vastoin edun arvosta ei voida vähentää vuokran yhteydessä perittäviä muita maksuja kuten sauna- pesutupa- tai autopaikkamaksuja.

Jos palkansaajalta peritty vuokra on vähintään ko. asunnon luontoisetuarvon suuruinen, ei verotettavaa luontoisetua synny. Jos vuokra on asuntoedun arvoa pienempi, näiden erotus on luontoisetua.

Asuntoedun arvon laskeminen

Asuntoedun arvot on vahvistettu erikseen pääkaupunkiseutua ja erikseen muuta Suomea varten. Arvo koostuu kuukausikohtaisesta perusarvosta, johon lisätään neliömetriä kohti laskettu arvo. Tällä tavalla otetaan huomioon neliömetrivuokran suhteellinen lasku suurissa asunnoissa.

Asunnon ikä

Luontoisetupäätöksessä asunnot on jaettu ikäryhmiin valmistumisvuoden perusteella. Jos taloon on myöhemmin rakennettu uusia osia, esim. ullakkohuoneisto, sen valmistumisvuosi on vuosi, jona tuo huoneisto valmistui. Samoin jos esim. teollisuuskiinteistö muutetaan asuintaloksi, valmistumisvuosi on asuinhuoneistojen valmistumisvuosi.

Perusparannus

Asunnon valmistumisvuotena pidetään yleensä rakennuksen valmistumisvuotta. Jos rakennus on kokonaisuudessaan perusparannettu (peruskorjaus), pidetään valmistumisvuotena perusparannusvuotta. Perusparannuksen käsitettä ei ole laissa määritelty. Toimenpiteitä, joihin voi saada perusparannuslainaa ovat esim.:

- perusteiden ja kantavien rakenteiden parantaminen,
- rakennuksen ulkovaipan (vesikatto, yläpohja, alapohja, ulkoseinät, ikkunat, ulkoovet) korjaaminen ja parantaminen kosteuseristyksen, lämmöneristyksen sekä tiivistyksen osalta,
- äänieristyksen parantaminen,
- lämmitys- ja ilmanvaihtojärjestelmien parantaminen,
- vesi- ja viemärilaitteiden rakentaminen ja parantaminen,
- kiinteistön sähköjärjestelmien korjaaminen ja uusiminen,
- keittiö- ja hygieniatilojen parantaminen ja
- välttämättömien uusien asumista palvelevien tilojen rakentaminen.

Kunnossapitotöitä, jotka eivät kuulu lainoituksen piiriin, ovat esim.

- maalaus- ja paikkauskorjaukset,
- pelkät alkuperäistä tasoa vastaavat pintakäsittelyjen uusimiset ja
- yleensä laitteiden ja rakennusosien huoltoon liittyvät uusimis- ja korjaustoimenpiteet silloin kun niiden ominaisuuksia ei samalla paranneta (poikkeus vesi- ja viemärilaitteiden sekä ilmanvaihto- ja sähkölaitteiden uusiminen).

Asunnon valmistumisvuotena pidetään peruskorjausvuotta silloin kun edellä tarkoitettuja toimenpiteitä on suoritettu siinä määrin, että ne ovat olennaisesti parantaneet asunnon tasoa.

Peruskorjaus voidaan toteuttaa myös vaiheittain, kerrostalossa rappu kerrallaan tai rivitalossa huoneistokohtaisesti. Peruskorjausvuodeksi katsotaan tällöin kerrostalossa kyseisen rapun peruskorjauksen päättymisvuosi ja rivitalossa kyseisen huoneiston peruskorjauksen valmistumisvuosi.

Asunnon pinta-ala

Asuntoedun raha-arvoa laskettaessa asunnon pinta-alaan katsotaan kuuluvaksi varsinaiset asuinhuoneet ja muut palkansaajan ja hänen perheensä asumiseen liittyvät tilat, kuten sauna, uima-allas ja askartelutilat. Myös lämmin varastotila kuuluu asunnon pinta-alaan. Lattiapinta-alaan, jonka mukaan asuntoedun arvo määritellään, luetaan asuntoon kuuluvaksi katsottujen tiloja ympäröivien seinien sisäpintojen rajoittama alue. Tiloja, joiden korkeus lattiasta on alle 160 cm, ei oteta huomioon.

Hormiryhmien, kantavien pilareiden ja kan-

tavien seinien alaa ei lueta asunnon pinta-alaan. Siihen ei lueta myöskään parveketta, avokuistia tai muuta vastaavaa avointa tilaa eikä kylmiä säilytystiloja kuten kellaria ja ullakkoa tai muuta varsinaiseen asumiseen kuulumatonta tilaa kuten lämmönjakohuonetta. Portaikko lasketaan vain yhden kerroksen pinta-alaan.

Kerrostaloasunnossa ei kellari- ja ullakkovarastoja lasketa asunnon pinta-alaan.

Autotallia ei lueta asunnon pinta-alaan. Sille on vahvistettu erillinen luontoisetuarvo.

Suuret vanhat asunnot

Ennen vuotta 1961 valmistuneiden asuntojen pinta-alasta luetaan asunnon pinta-alaan edun raha-arvoa laskettaessa puolet 150 neliömetriä ylittävältä osalta. Lähtökohtana on ollut ajatus siitä, että nimenomaan vanhimmissa asunnoissa asunnon epäkäytännöllinen suunnittelu vaikuttaa edun arvoa alentavasti.

Aravarajoituslaissa tarkoitetut asunnot

Asuntoedun arvo valtion asuntolainoittamassa asunnossa (aravarajoituslaki 1190/93) on enintään perittävän vuokran määrä. Ns. arava-asunnoissa asuville ei siten synny verotettavaa asuntoetua, vaikka heiltä peritty vuokra olisi pienempi kuin luontoisetupäätöksen perusteella laskettu asuntoedun arvo.

Yhteishuone

Yhteishuoneelle vahvistettua luontoisetuarvoa käytetään silloin, kun samassa huoneessa asuu useita henkilöitä. Arvoa sovelletaan esim. parakkimajoitukseen varsinaisen työpaikan lähistöllä. Jos palkansaajien käytössä on huoneisto, jossa jokaisella on oma huone ja sen lisäksi yhteisiä tiloja (keittiö, olohuone ym.), käytetään normaaleja asuntoedun arvoja.

Useita palkansaajia samassa asunnossa

Perusarvo on asuntokohtainen. Jos esim. kaksi palkansaajaa asuu samassa asunnossa eri huoneissa, heidän asuntoetunsa arvo lasketaan määrittelemällä ensin koko asunnon asuntoedun arvo. Tämä arvo jaetaan palkansaajien kesken heidän käytettävissään olevien tilojen suhteessa (yhteisistä tiloista puolet, pelkästään kyseisen henkilön käytössä olevat tilat kokonaan).

Asunnon lämmitys ja vesimaksut

Keskuslämmitysasuntojen luontoisetuarvoihin sisältyy lämmitys. Jos asuntoedun saaja esim. omakoti- tai rivitalossa vastaa itse lämmityskustannuksista, edun arvosta vähennetään lämmityksen osuus. Verohallinto vahvistaa luontoisetupäätöksessä vähennettävän määrän.

Sähkölämmitteinen asunto rinnastetaan keskuslämmitysasuntoon. Näin ollen voidaan edun arvoa alentaa, jos asukas maksaa sähkölaskun.

Asuntoedun arvo sisältää sekä lämpimän että kylmän veden. Palkansaajan *työnantajalle* mahdollisesti suorittamat vesimaksut voidaan siten vähentää edun arvosta. Jos maksut suoritetaan taloyhtiölle, niitä ei voi vähentää asuntoedun arvosta.

Poikkeaminen vahvistetuista arvoista

Luontoisetupäätöksen 9 §:n mukaan asuntoedun arvoja voidaan verotuspäätöstä tehtäessä alentaa, mutta ei korottaa.

Edun arvoa voidaan alentaa:

1) Yleisesti kunnassa kunnan vuokratason perusteella.

Alentamisen tarve lienee jossain määrin vähentynyt, koska alueelliset vuokratason erot on aikaisempaa paremmin otettu huomioon jo Verohallinnon päätöksessä.

2) Kunnassa asunnon sijaintipaikan perusteella.

Asuntoedun arvoja voidaan alentaa asunnon kunnassa olevan sijaintipaikan perusteella. Tämä tulee kysymykseen lähinnä maaseudulla taajamien ulkopuolella sijaitsevien asuntojen kohdalla. Asuntoedun arvoa alentavana tekijänä voidaan ottaa huomioon syrjäinen sijainti ja palvelujen puuttuminen. Tällaisia

asuntoja voivat olla esim. teollisuus- tai kaivosyhdyskunnissa, varuskunta-alueella tai koulujen yhteydessä sijaitsevat asunnot.

Yksittäisen asunnon laatu- ja varustetason perusteella tehtävää alennusta ei ole erikseen mainittu. Tätä perustetta voidaan kuitenkin edelleen käyttää luontoisetupäätöksen 26 §:n nojalla, jonka mukaan edun arvoa ei voida vahvistaa sen käypää arvoa korkeammaksi.

Asunnon varustetaso

Asuntoedun arvon alentaminen varustetason perusteella tulee useimmiten sovellettavaksi vanhoihin asuntoihin, jos niissä ei ole suoritettu perusparannuksia ja niiden laatu- ja varustetaso ei vastaa keskimääräistä tasoa.

Ympäristöhaitat

Edun arvoa voidaan alentaa myös taajamissa sijaitsevien asuntojen osalta, jos ne sijaitsevat esim. laitosympäristössä, jossa esiintyy huomattavia melu- pöly- ym haittoja.

Valtion virkamiesasunnot

Valtiolta tai muulta julkisyhteisöltä virka- tai työsuhteen perusteella saatu asunto on periaatteessa luontoisetuasunto. Peritty vuokra voidaan useimmissa tapauksissa katsoa käyväksi vuokraksi kun otetaan lisäksi huomioon lämpimästä vedestä peritty korvaus. Näin menetellään silloin kun asunto sijaitsee kasarmialueella, linnakkeella, vankila-, koulukoti- tai muussa laitosympäristössä tai maaseudulla etäällä taajamista. (KHO 1978 II 551, 1979 II 568).

Normaalissa kaupunkiympäristössä tai muissa taajamissa sijaitseviin, nykyajan vaatimukset täyttäviin asuntoihin sovelletaan samoja periaatteita kuin alueen muihin asuntoihin.

Talonmiesten asunnot

Hoitamassaan kiinteistössä asuvat talonmiehet saattavat joutua käyttämään asuntoaan työ- ja säilytystilana, jolloin asukkaiden käyntejä ja puhelinsoittoja on myös normaalin työajan ulkopuolella. Myös asuntojen laatu- ja varustetaso on usein puutteellinen. Tällä perusteella työsuhdeasuntojen luontoisetuarvoja voidaan alentaa 15 prosentilla luontoisetupäätöksen mukaisista arvoista. Alennusta voidaan soveltaa myös asuntolainoitetusta asunnosta syntyvään etuun. Pelkkä hälytyslaitteiden sijoittaminen asuntoon ei ole kuitenkaan riittävä alennusperuste.

Alennusta voidaan soveltaa myös huoltomiehiin, jos esitetyt edellytykset täyttyvät. Alennusta ei sovelleta huolto- ja talonmiehiin, jotka työskentelevät esim. huoltoyhtiön järjestämissä päivystystiloissa, joissa myös asiakkaat käyvät.

Asukkaan kiinteistönhoitotyöt

Vaikka palkansaaja huolehtisi itse eräistä kiinteistön hoitoon liittyvistä tehtävistä kuten lämmityksestä, nurmikon hoidosta ja lumenluonnista, eivät nämä normaaliin omakoti- tai rivitaloasumiseen liittyvät tehtävät ole asuntoedun arvon alentamisperuste.

Edustuskäyttö ja työhuone

Jos työsuhdeasunnosta jotakin osaa käytetään pelkästään muuhun tarkoitukseen kuin asumiseen, esim. työ- tai edustustilana tai työnantajan vieraiden majoitustilana, tätä osaa asunnosta ei oteta huomioon asuntoedun arvoa laskettaessa. Näin voidaan menetellä silloin kun pohjapiirustuksesta voidaan todeta kyseisten tilojen olevan riittävästi erotettavissa asumiskäytössä olevista tiloista.

Asuntoa voidaan käyttää edustustarkoituksiin myös siten, että tilat ovat myös perheen käytössä (esim. huoneiston ainoa keittiö tai olohuone, eteistilat, sauna ja uima-allas). Tällöin edun arvoa voidaan alentaa prosentuaalisesti. Näin voidaan menetellä silloin kun asunnon pinta-ala on perheen omiin tarpeisiin nähden liian suuri ja verovelvollinen esittää selvityksen siitä, että asuntoa myös käytetään edustustarkoituksiin.

Asuntoedun arvon alentaminen edustuskäytön perusteella edellyttää selvitystä edustuskäytön määrästä. Asian arviointiin vaikut-

taa myös se, onko työnantajalla omia edustustiloja ja onko paikkakunnalla muutoin mahdollisuuksia tilaisuuksien järjestämiseen.

Sähkönkäyttöoikeus

Luontoisetupäätöksessä on vahvistettu sähkönkäyttöoikeuden arvo. Sitä voidaan soveltaa vain jos etu liittyy asuntoetuun. Jos työnantaja maksaa palkansaajan omistaman tai vuokraaman asunnon sähkölaskut, näiden määrä on sellaisenaan työntekijän palkkaa. (KHO 1982/1781).

Asunnon lämmitys sähköllä ei sisälly sähkönkäyttöetuun. Työntekijän sähkölämmityksestä saama etu otetaan huomioon siten, että asuntoedun arvo lasketaan keskuslämmitysasunnoille vahvistettujen arvojen mukaan. Jos asunnossa on kaasuhella, kattaa sähkönkäyttöedun arvo myös kaasusta aiheutuneet kustannukset.

Jos työntekijän sähkönkäyttöoikeutta on rajoitettu siten, että se ei koske esim. jääkaapin, pakastimen, sähkölieden tai pesukoneen kaltaisten paljon sähköä kuluttavien kotitalouskoneiden käyttöä, käytetään edun arvona sen käypää arvoa (sähkölasku).

AUTOTALLIETU

Autotallia ei lueta asunnon pinta-alaan asuntoedun arvoa laskettaessa. Myöskään autoedun arvoa laskettaessa ei ole otettu huomioon auton säilyttämisestä aiheutuneita kustannuksia. Jos työnantaja antaa palkansaajan käyttöön tämän asunnon yhteydessä tai läheisyydessä olevan autotallin tai hallipaikan, muodostuu palkansaajalle autotallietu.

Autotalliedun arvoa käytetään riippumatta siitä, säilytetäänkö tallissa luontoisetuautoa vai työntekijän omaa autoa.

Autokatokseen tai autopaikkaan ei ensisijaisesti sovelleta autotalliedun arvoa. Jos tällainen muu auton säilytysmahdollisuus työntekijän asunnon läheisyydessä on työnantajan järjestämä, syntyvän edun arvo on siitä työnantajalle aiheutuneiden kustannusten määrä (esim. autokatoksen vuokra ja lämmityspistokkeen sähkölaskun määrä), kuitenkin enintään autotalliedun arvo.

Auton säilytysmahdollisuudesta työaikana työpaikalla ei yleensä synny verotettavaa etuutta.

RAVINTOETU

Ravintoedun arvo määräytyy eri tavoin riippuen siitä, onko kysymyksessä

- tavanomainen työpaikkaruokailu (työmaaruokala tai sopimusruokailu),
- laitosruokailu,
- ruokailun valvonnan yhteydessä saatu etu,
- hotelli- ja ravintola-alan henkilökuntaruokailu sekä lentohenkilöstön lennon aikana saama ravintoetu tai
- lounasseteli tai muu ruokailulipuke, joka ei liity sopimusruokailuun.

Tavanomainen työpaikkaruokailu

Jos työnantaja on järjestänyt ravintoedun työnantajan pitämässä omassa työpaikkaruokalassa, muun ruokalanpitäjän työnantajan tiloissa ylläpitämässä työpaikkaruokalassa taikka ns. sopimusruokailuna, jossa työnantaja on tehnyt ravitsemusliikkeen kanssa sopimuksen työntekijöiden työpaikkaruokailun järjestämisestä, kyseessä on tavanomainen työpaikkaruokailu. Tavanomaisena työpaikkaruokailuna järjestetyn ravintoedun verotusarvo määräytyy edun hankkimisesta työnantajalle aiheutuneiden välittömien kustannusten ja arvonlisäveron perusteella.

Palkansaajan työnantajalle ateriasta suorittamaa korvausta ei oteta huomioon välittömien kustannusten määrää laskettaessa, vaan se vähennetään ravintoedun arvosta. Sen sijaan palkansaajan ravitsemusliikkeelle suorittama määrä ei vaikuta työnantajalta saadun edun verotusarvoon.

Välittömät kustannukset

Välittömiä kustannuksia ovat aterian raaka-aineista sekä valmistus- ja tarjoilupalkoista (myös sosiaalikulut) aiheutuneet kustannukset. Välittömiä kustannuksia eivät ole vuokra-, tila-, laite tai muut kiinteät kustannukset. Vä-

littöminä kustannuksina ei pidetä myöskään energiakuluja eikä aterian kuljettamisesta ruokailupaikalle aiheutuneita kustannuksia.

Jos työnantaja on sopinut ravitsemusliikkeen kanssa työpaikkaruokailun järjestämisestä, välittöminä kustannuksina pidetään työnantajan ravitsemusliikkeelle maksamaa määrää.

Arvonlisävero

Ravintoedun arvo määräytyy työnantajalle aiheutuneiden välittömien kustannusten ja näiden kustannusten arvonlisäveron perusteella.

Laitosruokailu

Sairaalan, koulun, päiväkodin tai muun vastaavan laitoksen henkilökuntaan kuuluvan laitosruokailun yhteydessä saaman ravintoedun arvo vahvistetaan erikseen. Luontoisetupäätöksessä laitosruokailulla tarkoitetaan ruokailua, joka on järjestetty potilas-, koululais- tai muuna vastaavana ruokailuna eikä ensisijassa henkilökuntaa varten.

Laitosruokailun arvoa voidaan soveltaa myös silloin, kun ateriat toimitetaan laitoskeittiöstä työnantajan toiseen toimipisteeseen (KHO 1993/3165).

Ruokailun valvonta

Oppilaiden tai hoidettavien ruokailun valvonnan yhteydessä saadulle ravintoedulle on vahvistettu laitosruokailun arvoa alhaisempi luontoisetuarvo. Tätä arvoa voidaan soveltaa myös päiväkodin tai muun vastaavan laitoksen henkilökuntaan. Soveltamisen edellytyksenä on, että henkilökunta on velvollinen oman ruokailunsa yhteydessä valvomaan oppilaiden tai hoidettavien ruokailua.

Jos esim. opettajien ravintoetuun sovelletaan käypää arvoa, menettely on sama kuin tavanomaisessa ravintoedussa. Kustannuksina otetaan huomioon välittömät kustannukset ja arvonlisävero. Käypä arvo on koulukohtainen, ei koko kunnan keskiarvo.

Hotelli- ja ravintola-ala; lentohenkilöstö

Luontoisetupäätökseen sisältyy myös hotelli- ja ravintola-alalla työskentelevien ravintoedun arvo. Edun arvo on 85 % tavanomaisen ravintoedun arvosta. Tätä arvoa voidaan soveltaa myös henkilökuntaruokalan henkilöstöön, jonka pääasiallinen tehtävä liittyy ruoan valmistamiseen ja tarjoiluun. Arvoa sovelletaan myös lentohenkilöstön lennon aikana saamiin aterioihin.

Ruokailulipukkeet

Myös lounassetelin ja muun kuin sopimusruokailuun liittyvän ruokailulipukkeen muodossa saatu ravintoetu voidaan yleensä katsoa luontoiseduksi. Paperisen ruokailulipukkeen lisäksi voidaan käyttää muuta vastaavaa maksutapaa, esim. sähköisiä maksueriä. Edun arvo on tällöin vuonna 2009 75 prosenttia ruokailulipukkeen nimellisarvosta, vähintään kuitenkin 5,50 euroa. Alle 5,50 euron ja yli 9,20 euron arvoinen lipuke arvostetaan nimellisarvoonsa.

Jos lipukkeen nimellisarvo on 9,20 euroa, verotusarvo on edellä olevan mukaisesti 6,90 euroa. Jos lipukkeen nimellisarvo on 6,20 euroa, verotusarvo on 5,50 euroa eikä 75 %:n mukainen 4,65 euroa. Ks. Alempana erikseen verovuoden 2010 arvot.

Ruokailulipukkeen arvostaminen 75 prosenttiin nimellisarvostaan edellyttää, että sitä on voitu käyttää ainoastaan ateriointiin eikä sitä vastaan ole saanut rahaa, elintarvikkeita tai muita hyödykkeitä. Lisäksi edellytetään, että verovelvollinen on saanut ainoastaan yhden lipukkeen sellaista tosiasiallista kotimaan työssäolopäivää kohden, jona työpaikkaruokailua vastaavaa ateriointia ei ole työnantajan toimesta muulla tavoin järjestetty. Siten esim. vuosiloman, äitiysloman, virkavapauden, sairausloman, lomautuksen ja yksittäisten poissaolopäivien ajaksi saadut lipukkeet arvostetaan nimellisarvoon.

Sopimusruokailu ruokailulipukkeilla

Myös sopimusruokailu voidaan järjestää ruokailulipukkeita tai muuta tunnistamisjärjestelmää käyttäen. Jotta saatu ravintoetu voitaisiin arvostaa tavanomaista työpaikkaruokailua

koskevien säännösten mukaan, edellytetään, että lipuke oikeuttaa ateriointiin vain kysymyksessä olevassa ruokailupaikassa.

Vuoden 2005 alusta sopimusruokapaikkojen lukumäärää ei enää rajoiteta kahteen. Työnantaja voi tehdä sopimuksia tarkoituksenmukaiseksi katsomansa määrän. Sopimus on kuitenkin edelleen tehtävä yksittäisen ruokailupaikan kanssa. Jos sopimus tehdään esim. ravintolaketjun kanssa siten, että se oikeuttaa ruokailuun ketjun kaikissa ravintoloissa, etu arvostetaan luontoisetupäätöksen 14 §:n mukaisesti.

Ravintoetu työmatkan aikana

Myös työmatkan aikana saadusta ilmaisesta ateriasta syntyy ravintoetu (KHO 2000/876 ja KHO 1989/3580). Palkansaajalla on kuitenkin oikeus vähentää luonnollisena vähennyksenä työmatkasta aiheutuneet ylimääräiset ateriointikustannukset. Muun selvityksen puuttuessa voidaan arviona näistä kustannuksista käyttää ravintoedun arvoa.

Kotimaan työmatkoilla ruokailulipuke voidaan arvostaa 75 %:iin nimellisarvosta, jos ruokailua ei ole työnantajan toimesta muutoin järjestetty. Lipuke ei myöskään vaikuta verovapaan päivärahan enimmäismäärään. Työntekijä on joko maksanut työnantajalle korvauksen lipukkeesta tai se sisältyy hänen veronalaiseen tuloonsa, joten kysymyksessä ei ole työnantajan järjestämä ilmainen ateria.

Ulkomaille suuntautuvan työmatkan ajalta ruokailulipuke arvostetaan nimellisarvoonsa.

Poikkeaminen vahvistetuista arvoista

Käypä arvo

Jos aterian käypä hinta ilmeisesti on luontoisetupäätöksen mukaista raha-arvoa alhaisempi, voidaan edun arvona pitää sen käypää hintaa (luontoisetupäätös 26 §).

Käyttämätön ruokailumahdollisuus

Jos verovelvollinen selvittää, ettei hän ole käyttänyt hyväkseen esim. luontoisetuihinsa kuuluvia aterioita, on hänen esitettävä siitä työnantajansa todistus tai muu luotettava selvitys. Tällöin veronalaiseksi tuloksi katsotaan vain hänen todella saamansa luontoisedun arvo.

Ravintoetu vuonna 2010

Vuodelle 2010 on poikkeuksellisesti vahvistettu kahdet ravintoedun arvot, toiset ajalle 1.1.-30.6.2010 ja toiset, alhaisemmat, ajalle 1.7.-31.12.2010. Syynä on ravintolaruokailun arvonlisäveron aleneminen 22 prosentista 13 prosenttiin 1.7.2010 (AVL 1780/2009). Ruokailulipukkeiden osalta tämä merkitsee sitä, että työnantaja voi arvostaa alkuvuoden arvon mukaiset 9,50 euron ruokailulipukkeet 75 %:iin lipukkeen nimellisarvosta vain kesäkuun palkanmaksuun asti. Jos työnantaja antaa yli 8,80 euron nimellisarvoisia lipukeita vielä heinäkuussa tai sen jälkeen, niiden luontoisetuarvo lipukkeen nimellisarvo.

Lipukkeen voi arvostaa 75 %:iin nimellisarvosta vain jos niitä annetaan palkanmaksun yhteydessä vain yksi jokaiselle kotimaan työssäolopäivälle, jona työnantaja ei ole muutoin järjestänyt ruokailua. Näin ollen yli 8,80 euron arvoisia lipukkeita ei voi antaa etukäteen 75 %:iin arvostettuna loppuvuoden tarvetta varten. Sillä, koska palkansaaja käyttää saamansa lipukkeet, ei ole merkitystä.

Täysihoito

Asuntoetu omassa huoneessa tai yhteishuoneessa ravintoineen, valoineen ja lämpöineen määrätään kuukautta kohti vahvistetun arvon mukaan. Huoneeksi katsotaan vähintään 7 m^2:n huone.

AUTOETU

Jos verovelvollinen tai hänen perheensä on käyttänyt yksityisajoihin työnantajan henkilö- tai pakettiautoa, hänellä on autoetu. Autoetu on kyseessä myös jos työnantaja luovuttaa leasingehdoilla vuokraamansa auton palkansaajan yksityiskäyttöön. Luontoisetu syntyy myös muunlaisten autojen yksityiskäytöstä.

Luontoisetupäätöksen rajaus tarkoittaa sitä, että päätöksen arvoja voidaan käyttää vain henkilö- ja pakettiautoihin. Jos palkansaaja saa esim. muuttoa varten käyttöönsä työnantajan kuorma-auton, edun arvo on sen käypä hinta.

Myös auton käyttäminen asunnon ja työpaikan välisiin matkoihin luetaan yksityisajoiksi (22 §). Sen sijaan matkat toissijaiselle työpaikalle eivät ole yksityisajoa.

Vapaa autoetu ja auton käyttöetu

Vapaa autoetu on kysymyksessä silloin, kun työnantaja suorittaa autosta johtuvat kustannukset ja auton käyttöetu silloin, kun verovelvollinen suorittaa itse ainakin auton polttoainekulut. Verovelvollisen auton kustannuksista työnantajalle suorittama korvaus vähennetään vapaan autoedun tai auton käyttöedun raha-arvosta.

Luottokortti

Jos palkansaajalla ei ole autoetua, mutta työnantaja antaa hänen käyttöönsä luottokortin polttoaineen ostoja varten, kysymyksessä on luottokorttietu. Tällaisen edun arvoa ei ole vahvistettu, joten sen arvo on käypä hinta, siis luottokorttilaskutuksen euromäärä.

Perusarvo ja kilometriarvo

Autoedun käyttökustannusten arvona voidaan käyttää joko kuukausikohtaista arvoa tai kilometrikohtaista arvoa. Kilometrikohtaista arvoa käytettäessä verovelvollisen on selvittävä yksityisajonsa pitämällä ajopäiväkirjaa.

Tällöin perusarvoon lisätään todellisia yksityisajokilometrejä vastaava auton muuttuvien kustannusten perusteella laskettu kilometrikohtainen arvo.

Ikäryhmät

Autoedun arvo määräytyy auton iän mukaan. Verohallinnon luontoisetupäätöksessä on vuonna 2010 kolme eri ikäryhmää:

A) vuosina 2008 - 2010 käyttöönotetut autot

B) vuosina 2005 - 2007 käyttöönotetut autot

C) ennen vuotta 2005 käyttöönotetut autot

Ikäryhmän ratkaisee auton rekisteriotteeseen merkitty käyttöönottopäivä.

Ulkomailla ennen vuotta 2008 käyttöönotetuille autoille on vahvistettu oma luontoisetuarvonsa. Vuonna 2008 tai sen jälkeen käyttöönotettavien autojen luontoisetuarvo on hintaperusteinen. Prosenttiosuus lasketaan auton hankintamaan hinnasta mahdollisine veroineen.

Edun arvo perustuu auton hintaan

Autoedun verotuksessa otettiin vuonna 1992 käyttöön hintaperusteinen järjestelmä, jossa edun arvo vahvistetaan kuukautta kohden määrätyksi prosentiksi auton uushankintahinnasta (perusarvo) lisättynä tietyllä euromäärällä (käyttökustannukset).

Uushankintahinnasta laskettava prosenttiosuus vastaa lähinnä auton pääomakustannuksia. Tässä perusarvossa on mukana poisto, korko, vakuutusmaksut ja auton käyttömaksu.

Käyttökustannuksia vastaava euromäärä on sama auton koosta, hinnasta tai käyttöönottovuodesta riippumatta. Käyttökustannuksia ovat korjaus- ja huoltokulut, rengaskustannukset ja vapaassa autoedussa myös polttoaineen hinta.

Autoedun arvo

Autoedun arvo on perusarvo lisättynä käyttökustannuksilla.

Perusarvo

Perusarvoa vastaavaa prosenttiosuutta laskettaessa auton hinnasta tehdään euromääräisesti kaikille autoille samansuuruinen perusvähennys (3 400 euroa), jonka tarkoituksena on tasoittaa käyttö- ja pääomakustannusten välisiä eroja halvempien ja kalliimpien autojen välillä. Saatu raha-arvo pyöristetään kuukausikohtaista arvoa laskettaessa lähinnä alempaan kymmeneen euroon.

Auton hinta

Uushankintahintana, josta prosenttiosuus lasketaan, käytetään koko auton käyttöiän samaa, auton käyttöönottokuukauden alussa voimassa ollutta, automallin maahantuojan tai sen puuttuessa tukkukaupan ilmoittamaa automallin yleistä suositushintaa. Myöhemmät hinnanmuutokset eivät vaikuta ja hankitun auton luontoisetuarvoon. Myöskään jonkun autoliikkeen kampanjahintaa ei käytetä autodun arvon laskennassa. Toimitusmaksua ei oteta huomioon. Automallilla tarkoitetaan yleisessä myynnissä olevaa kaupallista mallia. Hinnat ja automallit voi tarkistaa Tullin ylläpitämästä henkilöautojen hintatilastosta. Jos samalla automallilla on useita maahantuojia, käytetään Tullin tilastossa mainitun maahantuojan ilmoittamaa hintaa.

Käytettynä tuodut autot

Luontoisetuarvon on oltava sama olipa auto hankittu uutena tai käytettynä, kotimaasta tai ulkomailta. Tämän vuoksi myös ulkomailta käyttynä maahan tuodun auton luontoisetuarvo lasketaan auton käyttöönottokuukauden alun hinnan mukaan. Hintana käytetään Suomen hintatasoa. Jos kyseistä automallia ei myydä Suomessa, käytetään lähinnä vastaavan automallin hintaa. Käyttöönottovuosi on tässä tapauksessa se vuosi, jolloin auto otettiin käyttöön ulkomailla.

Autoliikkeen todistus

Autoliikkeet antavat todistuksen yritysautoksi myymiensä autojen suositushinnasta.

Käyttökustannukset

Perusarvoon lisätään käyttökustannuksia vastaava euromäärä. . Vuodesta 2003 käyttökustannukset ovat ikäryhmässä B suuremmat kuin ikäryhmässä A. Muutoksen syynä on uusien autojen takuuaikojen piteneminen ja tätä kautta korjauskustannusten aleneminen ikäryhmässä A. Kuukausiarvo on laskettu 1 500 yksityisajokilometrin perusteella.

Jos palkansaaja käyttää ajopäiväkirjaa, perusarvoon lisätään vuosittain vahvistettava senttimäärä kilometriltä.

Lisävarusteet

Autoon hankitut lisävarusteet lisätään auton uushankintahintaan siltä osin kuin niiden arvo ylittää 850 euroa. Myös asennuskustannukset otetaan huomioon. Tavanomaiset talvipyörät ja autopuhelin eivät vaikuta lisäävästi edun arvoon, talvipyörät sisältyvät käyttökustannuksiin ja autopuhelimen yksityiskäytöstä muodostuu erillinen etu.

Lisävarusteiden arvo määräytyy työnantajan niistä maksaman hinnan perusteella. Jos työnantajan saama alennus ylittää tavanomaisen käteis- tms. alennuksen, lisävarusteiden arvona käytetään niiden yleistä suositushintaa.

Hands free -laitteet

Tieliikennelakia muutettiin vuoden 2003 alusta siten, että kuljettaja ei saa ajon aikana käyttää matkapuhelinta siten, että pitää sitä kädessään (423/2002). Lainmuutos on lisännyt hands free -laitteiden hankintaa. Jos työnantaja hankkii laitteiston luontoisetuautoon, laitteen hinta ja asennuskustannukset luetaan auton lisävarusteiksi (KHO 2003/2755). Jos työnantaja hankkii laitteiston palkansaajan omistamaan autoon, kysymyksessä on veronalainen etu. Sen sijaan ns. nappikuuloke on puhelimen lisälaite, joten se ei aiheuta veroseuraamuksia.

Jos työnantaja hankkii hands free -laitteiston erikoisautoon, jonka yksityiskäyttö on kielletty, ei veronalaista etua synny. Tällainen auto on esim. eläinlääkäriautoksi rekisteröity auto.

Esimerkki autoedun arvon laskemisesta ikäryhmässä A

Auton hinta käyttöönottokuukauden alussa 30 000 euroa

Hinta	30 000 €	
	-3 400 €	26 600 €
Lisävarusteet		
autopuhelin (ei vaik.)	500 €	
metalliväri	2 000 €	
autoradio	750 €	
	yht 2 750 €	
	-850 €	1 900 €
		28 500 €
Vapaan autoedun arvo :		
pääomaosuus		
1,4 % 28 500 eurosta= 399 €		390 €
käyttökustannukset		285 €
		675 € / kk
Auton käyttöedun arvo:		
pääomaosuus		
1,4 % 28 500 eurosta= 399 €		390 €
käyttökustannukset		105 €
		495 € / kk

Paljon työajoja ajavat

Jos luontoisetuautolla on ajettu työajoja kalenterivuoden aikana yli 30 000 km, edun perusarvo on 80 % normaalista perusarvosta (luontoisetupäätös 18 §). Tätä arvoa ei enää pyöristetä. Kilometrikohtaista arvoa ei alenneta.

Työajojen selvittäminen edellyttää ajopäiväkirjaa tai muuta luotettavaa selvitystä.

Erityistilanteita

Ajopäiväkirja

Perusarvon ja kilometrikohtaisen arvon käyttämisen edellytyksenä on, että ajokilometreistä esitetään ajopäiväkirjaan perustuva tai muu luotettava selvitys.

Ajopäiväkirjan sisällöstä on yksityiskohtaiset määräykset luontoisetupäätöksen 24 §:ssä. Sen mukaan ajopäiväkirjasta on käytävä ilmi autolla verovuonna päivittäin ajettu kilometrimäärä. Lisäksi autolla ajetuista työajoista on ajopäiväkirjaan merkittävä päivittäin seuraavat tiedot: ajon alkamis- ja päättymisajankohta, ajon alkamis- ja päättymispaikka sekä tarvittaessa ajoreitti, matkamittarin lukema ajon alkaessa ja päättyessä, matkan pituus, ajon tarkoitus ja auton käyttäjä. Ajopäiväkirja voidaan pitää joko manuaalisesti tai elektronisesti.

Yksityisajoista ajopäiväkirjaan merkitään päivittäin kokonaisajomäärän ja edellä tarkoitetulla tavalla eriteltyjen työajojen erotus.

Vähäinen käyttö

Jos verovelvollisella on ollut autoetu, kuukausikohtainen perusarvo otetaan huomioon koko siltä ajalta, jonka auto on ollut hänen käytettävissään. Tätä arvoa ei siten voida jättää huomioon ottamatta esim. sillä perusteella, että verovelvollinen ei ole lomamatkan vuoksi tosiasiassa ajanut hänen käytettävissään olleella autolla.

Verovelvollinen voi kuitenkin lopullista verotusta varten osoittaa vuoden kokonaisajokilometrimäärän yksityisajoistaan ja saada sillä perusteella käyttökustannukset edusta vastaamaan yksityisajoja.

Satunnainen käyttö

Verovelvollinen on saattanut käyttää työnantajansa autoa ainoastaan satunnaisesti, esim. lomamatkalla. Tällaisissa tapauksissa arvioimisperusteena voidaan käyttää kuukausikohtaista autoedun arvoa, joka jaetaan 1 500:lla ja saatu arvo kerrotaan ajettujen yksityisajokilometrien määrällä.

Auton yhteiskäyttö

Autojen yhteiskäytöllä (car sharing) tarkoitetaan menettelyä, jossa järjestelmään liittyneet jäsenet saavat varata auton käyttöönsä haluamakseen ajaksi. Tarjolla on useita automalleja, joista jäsen voi valita kulloiseenkin käyttöön sopivimman mallin. Autot noudetaan ja palautetaan sovituilta paikoilta. Jäsen maksaa auton käytöstä kilometriperusteisesti.

Yhteiskäyttöauto voi olla myös luontoisetuna. Autoedun arvo lasketaan tällöin satunnaisen käytön mukaan.

Valtion virka-autot

Valtion virkaehtosopimuslain 5.2 §:n 3 kohdan mukaan Valtiovarainministeriö voi myöntää luvan suorittaa virastojen virkamiehille virkasuhteesta johtuvan taloudellisen etuuden. VM on tehnyt ylintä virkamiesjohtoa koskevan

päätöksen virka-autojen käytöstä yksityisajoihin.

VM on 1.6.2001 antanut myös suosituksen virka-autojen käyttöä koskevista käytännöistä. Siinä todetaan, että tehtävien hoidon vaatima tehokas ajankäyttö edellyttää, että ylimmällä johdolla on tarvittaessa joissakin tilanteissa mahdollisuus virka-auton käyttöön myös yksityisajoihin.

Viraston auto voi olla useiden virkamiesten yhteiskäytössä. Virka-auton satunnaisen yksityiskäytön verotusarvo lasketaan edellä esitetyllä tavalla. Yleensä etuun sisältyy myös kuljettaja, joten tämän edun arvo lisätään kilometrihintaan. Jos kuljettaja satunnaisesti hakee virkamiehen kotoa virkapaikalle, yksityisajoa on vain se osa matkasta, jonka virkamies on kyyditettävänä.

Jos virka-auton käyttö yksityisajoihin on jatkuvaa, autoedun arvo määräytyy normaalin laskentatavan mukaan.

Autoedun arvon korottaminen

Jos yksityisajojen tosiasiallinen määrä selvästi ylittää kuukausikohtaisen arvon laskemisen perusteena käytetyn 1 500 kilometriä kuukaudessa, verotusta toimitettaessa edun arvo voidaan poikkeuksellisesti vahvistaa käyttäen kilometrikohtaista arvoa. Tämä voi tulla kysymykseen esim. silloin, kun verovelvollinen on käyttänyt autoa huomattavan pitkillä asunnon ja työpaikan välisillä matkoilla. Näissä tapauksissa tulee verovelvolliselle ennen verotuksen toimittamista antaa mahdollisuus selvityksen esittämiseen (ks. KHO 1979 II 575).

Peritty korvaus

Palkaksi katsottavaa autoetua ei synny, jos verovelvollinen on maksanut edusta työnantajalle vähintään luontoisetupäätöksen mukaan määräytyvää vapaan autoedun tai auton käyttöedun arvoa vastaavan määrän.

Muulle kuin työnantajalle suoritettuja korvauksia ei vähennetä edun arvosta. Esim. verovelvollisen itse suoraan vakuutusyhtiölle maksamia käyttöetuauton vakuutusmaksuja ei ole oikeuskäytännössä (KVL 1986/599) hyväksytty vähennettäväksi käyttöedun arvosta.

Auton säilytyskustannukset

Autoedun raha-arvoissa ei ole otettu huomioon auton säilytyksestä aiheutuneita kustannuksia. Autotallin verotusarvo vahvistetaan erikseen luontoispäätöksen 10 §:n mukaan.

Auton vaihtuminen

Joissakin tilanteissa palkansaaja ei saa pitää luontoisetuautoa jatkuvasti, vaan hän joutuu antamaan sen välillä työnantajan käyttöön. Esim. automyyjän käytössä oleva auto on useimmiten samalla autoliikkeen esittelyauto. Tällöin myyjä joutuu tarvittaessa luovuttamaan sen asiakkaalle esittelykäyttöön koeajoa tai autoon tutustumista varten. Hän saa yleensä tilalle autoliikkeen toisen, useimmiten eri hintaisen auton. Luontoisetuna oleva auto voidaan myös myydä asiakkaalle.

Tällaisessa tapauksessa palkansaajan saaman autoedun raha-arvo voidaan muun selvityksen puuttuessa arvioida käyttäen perusteena kuukausikohtaista perusarvoa siinä autoluokassa ja ikäryhmässä, johon kuuluvaa autoa hän on käyttänyt suurimman osan kuukaudesta. Myös tuossa autossa olevat lisävarusteet otetaan huomioon.

Vuodesta 2000 nämä erityisolosuhteet otetaan huomioon alentamalla perusarvo 80 prosenttiin normaalista perusarvosta. Käyttökustannuksia ei alenneta. Tätä arviointiperustetta voidaan käyttää esim. uusia autoja myyvissä liikkeissä työskenteleviin henkilöihin, joiden yksinomaisena tehtävänä on autojen myynti. Tätä perustetta voidaan soveltaa myös muiden autoliikkeessä työskentelevien henkilöiden autoedun arvon laskentaan, jos heidän luontoisetuautonsa on tosiasiassa useita kertoja kuukaudessa esittelykäytössä. Arviointiperustetta ei sovelleta, jos autonmyyjä tms. ei joudu luovuttamaan autoaan esittelytarkoituksiin, vaan sama auto on jatkuvasti hänen käytössään normaalin autoedun tapaan.

Jos autoetuauto vaihtuu kesken kuukauden muussa kuin edellä esitetyssä tilanteessa, edun arvo lasketaan todellisten käyttöpäivien mukaan.

PUHELINETU

Työnantajan palkansaajan kotiin kustantamasta puhelimesta syntyy luontoisetu, jos työnantaja maksaa sekä perusmaksut että puheluista aiheutuneet kulut. Etua ei synny pelkästään puhelinosuudesta, jos palkansaaja itse maksaa puhelinlaskut kokonaisuudessaan. Myöskään liittymismaksusta ei muodostu veronalaista etuutta (KHO 1992/3095). Sen sijaan vuosimaksu on verotettavaa ansiotuloa.

Palkansaajan puhelin

Jos työnantaja maksaa palkansaajan omistaman tai vuokraaman puhelimen laskut, ei kysymyksessä ole puhelinetu, vaan yksityiskäytön osuus puhelinlaskuista on työntekijän rahapalkkaa. Jos palkansaaja soittaa kotipuhelimesta myös työpuheluita, eikä yksityispuhelujen määrää pystytä selvittämään, edun arvona voidaan käyttää puhelinedun arvoa.

Matkapuhelin

Luontoisetu syntyy puhelimella vapaa-aikana soitetuista yksityispuheluista, jos työnantaja maksaa myös niiden osuuden. Työaikana työpaikalta soitettuja tavanomaisia yksityispuheluita on pidetty verovapaana henkilökuntaetuihin rinnastettavissa olevana vähäisenä etuna. Samaa periaatetta voidaan soveltaa myös matkapuhelimella työaikana tai työmatkalla soitettuihin vastaaviin yksityispuheluihin.

Työpaikan puhelimesta matkapuhelin eroaa siinä, että se on yleensä käytettävissä työajan ulkopuolella kuten viikonloppuisin ja loma-aikoina. Puhelin on mahdollista siirtää kotiin, kesämökkiin tai veneeseen. Etua ei kuitenkaan synny jos työnantaja perii palkansaajalta yksityispuheluiden puhelumaksut.

Pelkästään työtehtäviä varten hankitusta puhelimesta ei synny verotettavaa etua.

Useita puhelimia

Verovelvollisella voi olla samanaikaisesti työnantajan järjestämä kotipuhelin ja matkapuhelin. Jos kumpaakin puhelinta käytetään myös yksityispuheluihin, hänelle syntyy kummastakin puhelimesta luontoisetu.

Samoin matkapuhelinetu syntyy erikseen kaikista niistä matkapuhelimista, joista soitetaan yksityispuheluja. Esim. työntekijä on saanut työsuhteen perusteella työnantajalta käyttöönsä kaksi matkapuhelinta. Toinen puhelin on työsuhteessa olevan henkilön, toinen hänen perheensä yksityiskäytössä. Jos työsuhteessa oleva henkilö soittaa käytössään olevasta puhelimesta vapaa-aikana yksityispuheluja, hänellä on kaksi matkapuhelinetua. Mutta jos palkansaajalla on vain yksi SIM-kortti tai SIM-rinnakkaiskortti, jossa on sama puhelinnumero kuin varsinaiseessa SIM-kortissa, hänellä on vain yksi matkapuhelinetu, vaikka hänellä olisi käytössään sekä auto- että matkapuhelin.

Mitä puhelinedun arvo kattaa

Luontoisetupäätöksessä on määritelty, mitä puhelinedut kattavat. Kumpikin puhelinetu kattaa koti- ja ulkomaanpuheluista aiheutuneet kustannukset (laite, perusmaksu, puhelumaksut, myös taksin tilaaminen, numero- ja nimitiedustelut). Matkapuhelinetu kattaa lisäksi tekstiviesteistä ja multimediaviesteistä aiheutuneet kustannukset. . Matkapuhelinetu ei kata esim. puhelimen käyttöä maksuvälineenä.

Työkäyttöön annetun tietoliikenneyhteyden yksityiskäyttö on säädetty verovapaaksi (ks jäljempänä Tietoliikenneyhteys).

TYÖSUHDEMATKALIPPU

Vuoden 2006 alusta työnantajan hankkima joukkoliikenteen henkilökohtainen matkalippu (työsuhdematkalippu) arvostetaan luontoisetuna 75 %:iin lipun käyvästä arvosta (TVL 54.2 §). Käyvällä arvolla tarkoitetaan hintaa, jolla vastaava lippu on yleisesti hankittavissa.

Säännös koskee yleisesti käytössä olevaa säännöllistä henkilöliikennettä ja ns. reittitakseja. Soveltamisalan ulkopuolelle jää julkisesta liikenteestä lentoliikenne ja tilausliikenne, kuten esim. normaali taksiliikenne.

Veroedun edellytyksenä on, että matkalipun käyttöoikeus on ainoastaan työntekijällä. Arvostussäännös ei siis koske haltijakohtaisia matkalippuja, joita työntekijän lisäksi voivat käyttää myös muut henkilöt.

Huojennus koskee ainoastaan asunnon ja työpaikan välistä matkaa varten annettua lippua. Se ei voi oikeuttaa tuota matkaa pitemmille matkoille. Lipun käyttöön ei liity matkojen lukumäärää tai kellonaikaa koskevia rajoituksia, vaan lippua voi käyttää myös vapaa-ajan matkoihin.

Lipun hankkiminen

Huojennussäännöstä voidaan soveltaa vain työnantajan hankkimiin matkalippuihin. Jos palkansaaja ostaa lipun itse ja työnantaja maksaa hänelle lipun hinnan tai osan siitä, työnantajan maksama osuus on kokonaan palkkaa.

Työsuhdematkalippu voidaan toteuttaa olemassa olevia matkakortti- ja lippujärjestelmiä hyödyntäen. Työnantaja voi esim. sopia lipunmyyntiorganisaation (VR, Matkahulto, YTV jne) tai liikennöitsijän kanssa siitä, että nimettyjen työntekijöiden lipun hinta laskutetaan, joko kokonaan tai osittain, työnantajalta. Maksuvälineenä voidaan käyttää myös työmatkaseteliä. Olennaista on, että työnantaja maksaa ainakin osan lipun hinnasta suoraan liikenteenharjoittajalle tai lipunmyyntiorganisaatiolle. Muutoin työntekijä voi ostaa ja ladata lippunsa itse.

Minkä vuoden tuloa

Luontoisedut verotetaan siltä ajalta, jolloin etu on palkansaajan käytössä. Jos työnantaja hankkii matkalipun, joka on voimassa kahden eri verovuoden aikana, etu jaetaan käyttöaikojen suhteessa kummallekin vuodelle. Esim. jos lippu on voimassa 1.11.2006 - 31.3.2007, lipun hinnasta 2/5 on vuoden 2006 tuloa ja 3/5 vuoden 2007 tuloa.

Jos lippu oikeuttaa tiettyyn määrään matkoja ja on voimassa esim. vuoden ostopäivästä, etu verotetaan kokonaan ostovuoden tulona. Näin menetellään siksi, että todellisia käyttöaikoja on vaikea selvittää.

Asiointilippu

Joskus palkansaaja käyttää työtehtäviä hoitaessaan julkisia kulkuneuvoja (esim. lähetti, vahtimestari, tarkastaja). Tällöin työnantaja on saattanut hankkia hänelle lipun julkisiin kulkuneuvoihin sille alueelle, jossa hän työn takia joutuu matkustamaan. Koska tällainen asiointilippu on hankittu työtehtäviä varten, se voi työn niin vaatiessa oikeuttaa asunnon ja työpaikan välisiä matkoja pitemmälle matkalle.

Jos palkansaaja saa käyttää asiointilippua myös asunnon ja työpaikan välisiin matkoihin, hänelle syntyy työsuhdematkalippuetu. Edun arvo on myös tässä tilanteessa 75 % lipun hinnasta. Etu lasketaan kuitenkin vain asunnon ja työpaikan välisiin matkoihin tarvittavan lipun hinnasta. Esim. jos työnantajan toimipiste ja palkansaajan asunto sijaitsevat Helsingissä, etu lasketaan Helsingin sisäisen liikenteen lipun hinnan mukaan, vaikka asiointilippu olisi seutulippu, jolla voi matkustaa laajemmalla alueella.

Muutos vuonna 2010

Työsuhdematkalippua koskeva säännös muuttui vuoden 2010 alusta. Edun verovapaata osaa ei enää määritellä prosentteina matkalipun hinnasta vaan euromääräisenä. Nyt on myös mahdollista käyttää työsuhdematkalippuna henkilökohtaiselle matkalipulle ladattua arvoa. Muilta osin matkalipun käyttöön liittyvät määräykset säilyivät ennallaan.

Työsuhdematkalippu on verovapaata 300 € asti. Lisäksi verovapaata on lipun hinnan 600 € ylittävä osa, kuintenkin enintään 3 400 € asti. Verovapaan edun määrä on näin ollen enimmillään 3 100 € vuodessa.

Esim. 1 Työnantaja tarjoaa vuosittain 300 euron lippuedun. Etu on kokonaan verovapaa.

Esim. 2 Työnantaja antaa 928 euron lippu-

edun. Edusta on verovapaata 300 € sekä 600 € ylittävä osa 328 €, yhteensä 628 €. Veronalaista on 300 €.

Esim. 3 Työnantaja antaa 5 000 € arvoisen lippuedun. Veronalaista on lipun hinasta 300 € ja 600 € erotus sekä 3 400 € yli menevä osa 1 600 €, yhteensä 1 900 €. Verovapaata on 300 € + 2 800 € = 3 100 €.

MUUT EDUT

Veronalaisia etuja ovat myös mm. työnantajan kustantama vapaa-ajan asunto, moottori- tai purjevene, loma- ja palkkiomatka sekä tavarapalkkiot ja tavanomaista suuremmat henkilökunta-alennukset. Näiden etujen arvoa ei ole vahvistettu, joten arvona käytetään käypää arvoa.

Veronalaisetua ei synny työnantajalta saaduista työssä käytettävistä työvälineistä ja suojavarusteista, virka- tai työmatkoista eikä ammattitaidon ylläpitämiseksi tehdyistä opinto- tai tutustumismatkoista.

Kodinhoitoetu

Jos työnantaja kustantaa palkansaajan kotiin kodinhoitajan, syntyy kodinhoitoetu. Edulle ei ole vahvistettu luontoisetuarvoa. Sen arvo on siis käypä hinta. Jos työnantaja hankkii palvelun toiselta yritykseltä, edun arvo tunnilta on palveluyrityksen perimä hinta. Kodinhoitaja voi myös olla edun antavan työnantajan palveluksessa. Tällöin luontoisetuarvo saadaan jakamalla kodinhoitajan palkkauksesta aiheutuneet kustannukset (palkka, sivukulut) etua saaneiden työntekijöiden kesken tehtyjen työtuntien suhteessa.

Veronalaista etua ei synny työnantajan tilapäisesti järjestämästä sairaan lapsen hoidosta ajalta, jona työntekijällä olisi oikeus hoitovapaaseen täysin palkkaeduin. Hoitojakso voi olla enintään neljän päivän pituinen.

Vene-etu

Työnantaja voi hankkia veneen siten, että se on sekä työnantajan edustuskäytössä että jonkun henkilökuntaan kuuluvan yksityiskäytössä. Veneen yksityiskäytöstä syntyy luontoisetu, jonka verotusarvo on edun käypä arvo.

Myös oikeuskäytännössä on katsottu, että edun arvo on määrättävä sen käyvän arvon perusteella. Käypää arvoa ei kuitenkaan voitu laskea työnantajan kirjanpitoon merkittyjen kustannusten perusteella, joita olivat veneen osuus irtaimen käyttöomaisuuden menojäännöspoistoista ja veneen käyttökustannukset. Riittävänä käyvän arvon perusteena ei pidetty myöskään vuokraa, jolla vastaavanlainen vene olisi voitu vuokrata ulkopuoliselta (KHO 1985/5808).

Edun arvon voi laskea esim. siten, että hankintameno jaetaan veneen oletetulle käyttöajalle. Näin saatuun vuotuisen poiston määrään lisätään pääomalle laskettu korko ja veneen käyttökustannukset. Koron määränä voidaan käyttää kulutusluottojen korkoa. Se on vaihdellut seuraavasti:vuonna 2005 4,8 %, vuonna 2006 5,2 %, vuonna 2007 6,48 % ja vuonna 2008 6,92 % . Vuodesta 2009 korkona voidaan käyttää Valtiovarainministeriön puolivuosittain vahvistamaa peruskorkoa (Ks. jäljempänä Työsuhdelaina). Käyttökustannuksia ovat esim. polttoaine, vakuutukset ja veneen talvisäilytyksestä aiheutuneet menot. Jos vene on myös edustuskäytössä, jaetaan saatu arvo edustus- ja yksityiskäytön suhteessa. Näin saatu vuosiarvo jaetaan edun tosiasiallisille käyttökuukausilla.

ESIMERKKI

Veneen hankintahinta on 60 000 euroa. Arvioitu käyttöikä on 10 vuotta ja koron määrä on 5,00 %. Käyttökustannuksia aiheutuu vuoden aikana 3 500 euroa. Edustuskäytön osuus on 10 %.

Osuus hankintahinnasta	6 000 €
korko	3 000 €
käyttökustannukset	3 500 €
yht.	12 500 €
edustuskäyttö	./. 1 250 €
luontoisetu	11 250 €

Matkat

Työtehtävien hoitamiseksi tehdyistä matkoista ei synny veronalaista etua. Tällainen matka voi olla liike-, neuvottelu-, messu-, kokous- tai muu vastaava matka. Matkaan sisältyvä normaali vapaa-aika työajan jälkeen ja viikonloppuisin ei muodosta veronalaista etua. Jos vapaa-aikaa on tavanomaista enemmän, matka voi olla osittain tai kokonaan virkistysmatka.

Työnantajan palkintona hyvästä työsuorituksesta tai lomajärjestelyjen vuoksi kustantamat matkat ovat palkkaa. Matkan luonne ei muutu, vaikka sen aikana järjestettäisiin vähäisessä määrin tutustumiskäyntejä tai koulutusta.

Verovelvollisen saaman matkan luonne ratkaistaan kussakin tapauksessa esitetyn selvityksen perusteella. Merkityksellisiä ovat tällöin mm. matkan antamisperuste ja kohde sekä matkaohjelma ja saajan asema yrityksessä. Matka on arvosteltava kunkin matkalle osallistuneen kannalta erikseen. Samakin matka voi olla toiselle verovelvolliselle virkistysmatka ja toiselle työmatka esim. sen vuoksi, että toinen toimii matkan järjestäjänä ja isäntänä.

Verovelvolliselle ei syntynyt veronalaista etua, kun työnantaja kustannuksia säästääkseen järjesti matkan reittilennon sijasta seuramatkana, vaikka oleskelu tästä syystä kesti työn ja opintojen vaatimaa aikaa kauemmin (KHO 1982 II 579).

Virkistysmatkat

Jos matkaan on sisältynyt sekä ammatillisia asioita että matkailullisia etuja, pidetään virkistysmatkan osuutta saajan veronalaisena tulona (esim. KHO 1997/1795). Kokonaan veronalaiseksi eduksi katsotaan mm. virkistysmatkat, jotka on saatu korvauksena työsuorituksesta, tavoite- tai muun vastaavan kilpailun palkintona tai lomajärjestelyn johdosta. Edun arvon ei ole katsottu verotukseen vaikuttavalla tavalla alentuneen siitä, että virkistysmatkaan on sisällytetty vähäisessä määrin työhön viittaavia piirteitä (ks. KHO 1979/964).

Matkanjohtaja

Asiakkaille tai henkilökunnalle järjestettävän ryhmämatkan matkanjohtajan matka on yleensä työmatka, jos ryhmä on niin suuri, että sen johtaminen vaatii todellista työpanosta. Matkan palkanluonteisuutta arvioidessa kiinnitetään huomiota ryhmän koon lisäksi matkan ohjelmaan ja siihen, käytetäänkö esim. matkatoimiston oppaiden palveluja.

Kirkkoherran kootessa oma-aloitteisesti ryhmän, jonka matkanjohtajana hän toimi, hänen saamansa ilmainen matka katsottiin palkaksi (KHO 1984 II 558).

Puolison matka

Matkalle osallistuvan puolison matkan arvo voi olla työsuhteessa olevan puolison palkkaa, vaikka matka olisi tälle työmatka (KHO 1984 II 559, 1985/4700). Puolison matkaa ei kuitenkaan pidetty palkkana, kun puolison osallistuminen oli osoitettu suuryhtiön pääjohtajan työhön liittyväksi, kansainvälisen tavan edellyttämäksi velvollisuudeksi (KHO 1982 II 536). Puolison matkasta ei synny veronalaista etua myöskään silloin kun hän esim. huolehtii yrityksen vieraista (KHO 1997/340).

Matkan arvo

Korkein hallinto-oikeus on päätöksissään 1979/964-965 katsonut, että asiakassuhteen perusteella palkkiona myyntitavoitteen saavuttamisesta saatu ulkomaanmatka oli arvioitava matkan antajalle matkasta aiheutuneiden todellisten kulujen suuruiseksi. Ratkaisusta ilmenevää periaatetta voidaan yleensä noudattaa työ- tai asiakassuhteen perusteella saatujen palkkio- ja palkintomatkojen sekä muiden veronalaiseksi katsottavien virkistysmatkojen arvostamisessa.

Koulutus

Työnantajan järjestämästä koulutuksesta ei ole oikeuskäytännössä katsottu syntyvän veronalaista etua silloin kun koulutus on järjestetty työnantajayrityksen tehtävissä tarpeellisen ammattitaidon säilyttämiseksi ja kehittä-

miseksi (esim. KHO 1988 B 581 ja KVL 1989/308).

Myös työssä tarvittavan kielitaidon ylläpitäminen ja kehittäminen on verovapaa etuus (KHO 1989 B 521). Jos työntekijä ei tarvitse työssään kielitaitoa, työnantajan järjestämä koulutus on veronalainen etuus. Harrastustoiminnan luonteinen henkilökunnalle järjestetty kielikurssi on kuitenkin verovapaa henkilökuntaetuus.

Peruskoulutuksesta aiheutuvat menot ovat elantokustannuksia. Palkkana on pidetty esim. autokoulumaksuja (KHO 1962 II 265). Myös vieraan palveluksessa olleen, oman kuljetusalan yrityksen perustaneen kuorma-autonkuljettajan käymä tavaraliikenteen yrittäjäkurssi on peruskoulutusta (KHO 2006/1477).

Arvioitaessa sitä, onko työnantajan kustantama koulutus palkkaa, apuna voidaan käyttää myös koulutuskustannusten vähennyskelpoisuutta koskevaa oikeuskäytäntöä. Jos koulutuskustannukset olisivat vähennyskelpoisia työntekijän itsensä maksamina, niistä ei yleensä synny työnantajan maksamina palkanluonteista etua.

Koulutuskustannusten palkanluontoisuuteen vaikuttaa koulutusohjelman sisällön lisäksi sen liittyminen osallistujan aikaisempaan koulutukseen ja työtehtäviin. Lisäpätevyyteen johtavan koulutuksen kustannukset ovat yleensä palkkaa tai vähennyskelvottomia elantokustannuksia. Esim. työnantajayhtiön maksaessa tuotepäällikkönä toimivan diplomi-insinöörin työn ohessa suorittaman Euro-MBA-koulutuksen maksuista 70 %, ei työntekijälle syntynyt palkanluontoista etua (KHO 1997/1793). Veronalaista etua ei syntynyt myöskään silloin, kun työnantaja kustansi valtiotieteen maisterin Ranskassa suorittaman MBA-koulutusohjelman. Työnantajayhtiöllä oli kansainvälinen toimintaympäristö, ja yhtiön johto oli katsonut koulutuksen tarpeelliseksi pääasiassa yhtiön edun vuoksi. Palkansaaja oli velvoitettu sitoutumaan työnantajan palvelukseen siten, että hänen oli korvattava koulutuskustannukset jos hän jätti koulutuksen kesken tai päätti työsuhteensa heti opintojen päätyttyä (KHO 2001/63). Myöskään ylioppilasmerkonomin saamasta MBA-koulutuksesta ei etua syntynyt. Koulutus johtui hänen tehtäviensä kehittymisestä ja muuttumisesta. Koulutus oli tarpeen ensisijassa yhtiön edun vuoksi (KHO 2002/8).

Toisaalta pankin valuutta-asiantuntijana toimiva merkonomi ei saanut vähentää kaksi vuotta kestävän MBA-koulutuksen maksuja (KHO 1997/1792). Myöskään ennen työsuhteen alkamista alkaneessa MBA-koulutuksessa ei ollut kysymys ammattitaidon säilyttämisestä ja kehittämisestä (KHO 2002/9).

Työpuku

Työssä käytetystä vaatetuksesta aiheutuneet menot ovat yleensä elantokustannuksia. Näin ollen työnantajan korvaamat työpukukustannukset ovat palkkaa. Korkein hallinto-oikeus on katsonut palkaksi esim. laitoksen vahtimestareiden mittatilauspuvut (KHO 1986/2227) ja pankkitoimihenkilöiden yhtenäiset työpuvut (KHO 1991/3647). Sen sijaan kylpylähenkilökunnan saamista, värikkäällä tropiikkiaiheisella kuviolla varustetuista työpuvuista ei muodostunut veronalaista etuutta (KHO 1992/3095).

Veronalaista etua ei syntynyt terminaalivirkailijan (KHO 1993/5634), linja-auton kuljettajan ja autoemännän työpuvuista (KHO 1993/5635). Etua ei syntynyt myöskään tasavallan presidentin kanslian hankkimista autonkuljettajan ja virastomestarin työpuvuista (KHO 1993/5629). Yhteistä näissä tapauksissa on, että kaikilta edellytettiin asiakaspalvelun tai turvallisuuden vuoksi yhtenäistä, tunnistettavissa olevaa asua.

Pelkästään työnantajan esittämä vaatimus yhtenäisestä tai edustavasta pukeutumisesta ei ole riittävä peruste edun verovapaudelle. Jos työ on erityisen vaatteita kuluttavaa tai työpuvun käyttö on rajoitettua (esim. poliisin tai sairaanhoitajan virkapuku), ei työnantajalta saatu työpukukorvaus tai vaatehuoltoavustus ole veronalaista tuloa.

EDUN ARVO

KHO:n ratkaisussa 1995/3627 katsottiin muotitalon työntekijöiden saavan veronalaisen edun kun työnantaja hankki heille työpuvut. Edun arvoksi ei kuitenkaan katsottu työnantajalle puvuista aiheutuneita kustannuksia, vaan työntekijöiden säästyneiden elantokustannusten määrä. Tämä arvo voi olla alhaisempikin kuin työnantajalle puvusta aiheutuneet kustannukset.

Työpukukustannuksista ks. myös luku 13, Vähennyskelpoiset kustannukset.

Muuttoraha

Muuttokustannukset ovat elantokustannuksia silloin, kun verovelvollinen työsuhteen alkaessa siirtyy toiselle paikkakunnalle asumaan. Jos työnantaja korvaa muuttokustannukset, ne ovat palkkaa koko määrältään (KHO 1961 II 440).

Jos verovelvollinen työsuhteen kestäessä muuttaa työnantajan määräyksestä työpaikan siirtymisen vuoksi, varsinaiset muuttokustannukset ovat tulonhankkimismenoja (KHO 1976/1854 ja 1985/4590, luku 13). Veronalaisena muuttokustannuksia ei pidetty myöskään silloin, kun työntekijä muutti työnantajakonsernin aloitteesta ulkomailta Suomeen määräajaksi. Yhtiön tavoitteena oli siirtää osaamista konserniyhtiöiden kesken (KVL 2006/10) (vrt. TVL 76.1 § 5 k.). Sen sijaan työnantajan maksamat lasten koulumaksut olivat veronalaista tuloa.

Bonusmatkat

Eräillä lentoyhtiöillä on käytössä bonusmatkajärjestelmä. Sovitun maksullisten lentojen määrän täytyttyä asiakas saa ilmaisen lentomatkan. Jos verovelvollinen on itse maksanut ilmaismatkaan vaadittavat lennot, ilmaislento voidaan rinnastaa matkojen hinnasta saatuun alennukseen, joka ei ole veronalaista tuloa.

Jos työnantaja on kustantanut maksulliset lennot ja työntekijä saa yksityiskäyttöönsä ilmaisen lennon, hänelle syntyy palkaksi katsottava etu. Jos myös ilmaislento käytetään työmatkaan, ei etua synny.

Samoin eräät hotellit käyttävät järjestelmää, jossa asiakaskorttiin merkitään maksulliset yöpymiset, ja kortin täytyttyä asiakas saa maksuttoman yöpymisen esim. viikonlopun aikana. Myös tämä työnantajan kustantamien majoitusten perusteella yksityiskäyttöön saatu ilmainen majoitus on palkaksi katsottava etu.

HENKILÖSTÖRAHASTOT

HENKILÖSTÖRAHASTOLAKI

Vuoden 1990 alussa tuli voimaan henkilöstörahastolaki (814/89). Yritykseen voidaan perustaa henkilöstörahasto, jos sen palveluksessa on vähintään 30 henkeä, sekä tietyin edellytyksin myös tätä pienempään yritykseen. Rahastoon kerätään varoja voittopalkkioina yrityksestä sekä näiden voittopalkkioerien sijoittamisesta kertyvistä tuotoista. Henkilöstörahasto on TVL 20 §:n 2 kohdan nojalla verovapaa.

RAHASTON JÄSENYYS JA RAHASTO-OSUUS

Yrityksen palveluksessa olevat henkilöt ovat yleensä henkilöstörahaston jäseniä työsuhteensa perusteella. Kullakin jäsenellä on osuus rahaston varoihin. Rahasto-osuus jakautuu sidottuun osaan ja nostettavissa olevaan osaan. Jäsenellä on oikeus saada nostettavissa oleva osa rahana viipymättä arvonmäärityspäivän jälkeen siten kuin henkilöstörahaston säännöissä on tarkemmin määrätty. Yleensä rahasto-osuus on nostettavissa 5 vuoden kuluttua. Työsuhteen päättyessä rahasto-osuus voidaan maksaa aikaisemminkin. Osa henkilöstörahaston varoista voidaan liittää yhteispääomaan ja käyttää rahaston säännöissä määrätyllä tavalla jäsenten yhteiseksi hyväksi esim. koulutusta järjestämällä.

Tulontasauksesta ks. luku 19, Tulostasaukseen oikeuttavat tulot.

HENKILÖSTÖRAHASTON MAKSAMAT SUORITUKSET

Henkilöstörahastot maksavat jäsenilleen rahasto-osuuksia ja ylijäämää. Vain 80 % ko. suorituksista on veronalaista ansiotuloa (TVL

65 §, 227/96). Muilta osin tulo on verovapaa. Säännöstä sovelletaan myös EU:n alueella toimiviin rahastoihin, jotka ovat keskeisiltä ominaisuuksiltaan samanlaisia kuin suomalaiset henkilöstörahastot (KHO 2007:24).

Käteisnosto

Henkilöstörahastolain 17a §:n (1145/99) mukaan palkansaaja voi myös nostaa rahastoosuutensa käteisellä, jos se on rahaston sääntöjen mukaan sallittua. Tällöin voittopalkkioosuus ei tule rahastoon, vaan työnantaja maksaa sen suoraan jäsenelle. Koska työnantajalle ei saa syntyä lisäkustannusta käteisnoston johdosta, palkansaaja voi saada voittopalkkiosta vain sosiaalivakuutusmaksuilla vähennetyn määrän. Käteisnosto on kokonaisuudessaan työntekijän palkkaa.

TYÖSUHTEESEEN PERUSTUVA OSAKEANTI

Suunnattu osakeanti

Suunnatulla osakeannilla tarkoitetaan osakeantia, jossa osakkeenomistajien etuoikeudesta merkitä uusia osakkeita samassa suhteessa kuin he ennestään omistavat yhtiön osakkeita, on yhtiökokouksen päätöksellä poikettu. Suunnattu osakeanti voidaan kohdistaa esim. yhtiön asiakkaille, henkilökunnalle tai vain osalle henkilökuntaa. Henkilöstölle suunnatulle annille on tunnusomaista, että henkilökunnalle vahvistettu merkintähinta on osakkeiden käypää hintaa alempi.

Edun veronalaisuus

TVL 66 §:n mukaan veronalaista ansiotuloa on etu työsuhteeseen perustuvasta oikeudesta merkitä yhteisön osakkeita tai osuuksia käypää hintaa alempaan hintaan. Etu on veronalaista siltä osin kuin alennus on enemmän kuin 10 % osakkeen tai osuuden käyvästä hinnasta. Jos etu ei ole henkilöstön enemmistön käytettävissä, saatu alennus on veronalaista koko määrältään. Osakkeita myytäessä tätä alennuksen määrää ei lueta vähennyskelpoiseen hankintamenoon (KVL 59/2004, luvun 6 liitteenä).

Kun henkilöstöantia koskevassa säännöksessä säädetään nimenomaan työsuhteeseen perustuva oikeus merkitä osakeyhtiön osakkeita käypää alempaan hintaan veronalaiseksi tuloksi, säännös on tarkoitettu sovellettavaksi myös konsernisuhteessa olevien yhtiöiden toistensa henkilökunnalle antamiin etuihin.

Osakkeiden myynti vai merkintä

Yhtiö voi hankkia omia osakkeitaan lunastamalla tai pörssistä ostamalla. Uuden osakeyhtiölain (624/2006) mukaan yhtiö voi myös suunnata itselleen ilmaisen osakeannin.

Jos yhtiö myy henkilökunnalle alennettuun hintaan lunastamiaan tai ostamiaan omia osakkeita, TVL 66.1 § ei voida soveltaa. Tällöin kyse ei ole merkinnästä vaan kaupasta (ks. myös KHO 1994 B 523). Jos työntekijä voi ostamalla hankkia yhtiöltä sen omia osakkeita käypää hintaa alemmalla hinnalla, katsotaan koko saatu alennus veronalaiseksi ansiotuloksi. Sen sijaan jos osakkeet ovat tulleet yhtiön haltuun sen itselleen suuntaamalla maksuttomalla osakeannilla, ja yhtiö tarjoaa niitä henkilöstön enemmistölle, kysymyksessä on TVL 66.1 §:ssä tarkoitettu työsuhteeseen perustuva osakeanti.

Käypä hinta

Käyvällä hinnalla tarkoitetaan osakeantipäätöstä edeltäneen kalenterikuukauden ajalta laskettua keskimääräistä hintaa. Jos julkisen vaihdannan kohteena olevien osakkeiden ensimmäistä julkista noteerausta seuraavan kalenterikuukauden keskihinta on tätä arvoa alempi, edun veronalaisuus määräytyy ja veronalaisen tulon määrä lasketaan mainitun alemman arvon perusteella.

Etuuden määrää laskettaessa merkintähintaa verrataan osakeantipäätösajankohtaa edeltäneen kalenterikuukauden ajalta laskettuun keskimääräiseen hintaan.

Kalenterikuukauden keskimääräinen käypä arvo pörssissä noteerattujen osakkeiden osalta saadaan laskemalla kuukauden aikana

päätettyjen kauppojen yhteenlaskettu kokonaisvaihto jaettuna kauppojen (myytyjen osakkeiden) lukumäärällä. NM-, First North- ja Pre-listalla olevat osakkeet voidaan rinnastaa tässä suhteessa pörssiosakkeisiin.

Muiden kuin pörssi- tai vastaavien yhtiöiden osakkeiden keskimääräistä käypää hintaa määrättäessä pidetään muun selvityksen puuttuessa lähtökohtana osakkeen matemaattista arvoa.

Julkisen vaihdannan kohteena olevien osakkeiden merkinnässä veronalaista etua ei synny 10 prosenttia suuremmastakaan alennuksesta, jos samojen osakkeiden keskihinta osakeantia seuraavan kalenterikuukauden aikana on edellä tarkoitetulla tavalla etukäteen laskettua arvoa pienempi. Perusteena, josta 10 prosentin alennus lasketaan, käytetään tällöin TVL 66.2 §:n mukaan alempaa hintaa.

Vaihtovelkakirjat ja optiolainat

Vaihtovelkakirjalainalla tarkoitetaan lainaa, jonka merkitsijällä on oikeus vaihtaa velkakirja yhtiön osakkeiksi tietyillä ehdoilla määrätyn ajan kuluessa.

TYÖSUHDEOPTIOT

Optio-oikeus tarkoittaa esim. oikeutta merkitä yhteisön osakkeita tai osuuksia tulevaisuudessa ennalta määritellyin ehdoin. Optio-oikeudessa ja sen käyttämisessä on kaksi vaihetta: optio-oikeuden merkintä ja osakkeiden merkintä optio-oikeuden perusteella. Optio-oikeuden merkintä voi tapahtua maksua vastaan tai olla maksuton.

Aikaisemmin optioon piti liittyä myös laina. 1.9.1997 voimaan tulleen osakeyhtiölain muutoksen jälkeen lainaosuutta ei enää vaadita (OYL 145/1997).

Optio-oikeuteen voi liittyä myös rajoittavia ehtoja, esim. kielto luovuttaa optio-oikeus tai oikeus työsuhdeoptioon vai olla sidottu työsuhteen jatkumiseen.

Yrityksen henkilöstölle suunnatut osakeoptiot olivat kansainvälisesti tunnettu palkkausmuoto jo pitkään. Yrityksen kannalta kurssikehitykseen sidotut kannustimet ovat vuositulokseen sidottuja bonuspalkkausta pitkäjänteisempiä. Niiden avulla on katsottu edistettävän yritysjohdon sitoutumista yrityksen kehittämiseen pitkällä aikavälillä. Ensimmäiset henkilöstölle ja yritysjohdolle suunnatut optiolainat laskettiin Suomessa liikkeelle vuonna 1989.

Suomessa optio-ohjelmien voimassaoloaika on yleensä 5 - 7 vuotta. Siirtorajoitukset eli option luovutukselle asetetut rajoitukset poistuvat yleensä 3 vuoden jälkeen.

TYÖSUHDEOPTIOITA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN MUUTOKSET

Vuoden 1989 TVL:ssa ei ollut lainkaan vaihtovelkakirjalainojen ja optioiden muodossa saatua etua koskevaa säännöstä. Vuoden 1993 TVL:ssa säännös oli muodossa: Veronalaista ansiotuloa on myös etu oikeudesta merkitä työnantajayhtiön osakkeita ja osuuksia vaihtovelkakirjalainan tai optio-oikeuden perusteella siltä osin, kuin maksettu hinta alittaa arvopaperin käyvän arvon lainaa liikkeelle laskettaessa. Jos vaihtovelkakirja- tai optiolainanjärjestelyissä käytetyn osakkeen tai osuuden arvoa ei voida määritellä mainitun ajankohdan arvon mukaan, edun veronalaisuus määräytyy osakkeen tai osuuden merkintähetken mukaan (TVL 1535/92, 66.3§)

Vuoden 1995 alussa lakiin lisättiin käsite työsuhdeoptio, joka määriteltiin seuraavasti:

Veronalaista ansiotuloa on myös etu työsuhteeseen perustuvasta oikeudesta saada tai hankkia yhteisön osakkeita tai osuuksia käypää alempaan hintaan vaihtovelkakirjalainan, optiolainan, optio-oikeuden tai muun näihin rinnastettavan sopimuksen tai sitoumuksen perusteella (työsuhdeoptio) (TVL 29.12.1994/1465).

Olennaisia muutoksia olivat: etu syntyy myös muun kuin työnantajayhtiön osakkeista tai osuuksista. Esim. konsernin sisällä tytäryhtiön työntekijöiden oikeus merkitä emoyhtiön osakkeita tuli säädeltyä. Määritelmä kattaa laajasti edun järjestämistavat, ei rajoituttu vaihtovelkakirjoihin ja optiolainoihin.

Myös edun arvo määriteltiin uudelleen.

Edun arvoksi katsotaan osakkeen tai osuuden käypä arvo sillä hetkellä, kun työsuhdeoptiota käytetään, vähennettynä verovelvollisen osakkeesta tai osuudesta ja työsuhdeoptiosta yhteensä maksamalla hinnalla. Etu katsotaan sen verovuoden tuloksi, jona työsuhdeoptiota käytetään.

Uuden sanamuodon mukaan etu arvostetaan aina saman ajankohdan, käyttöhetken arvon mukaan. Option käyttäminen määriteltiin seuraavasti:

Työsuhdeoptiota katsotaan käytettävän, kun verovelvollinen saa tai hankkii sen kohteena olevat osakkeet tai osuudet. Työsuhdeoption käyttämiseen rinnastetaan sen luovutus. Tällöin edun arvoksi katsotaan työsuhdeoption luovutushinta tai, jos työsuhdeoptio lahjoitetaan sen käypä arvo, vähennettynä luovuttajan maksamalla hinnalla.

Lakia sovellettiin muuttuneessa muodossa vuodelta 1994 toimitettavassa verotuksessa niihin työsuhdeoptioihin, joita on käytetty 16.9.1994 tai sen jälkeen. Voimaantuloon liittyi tarkentavia määräyksiä.

Seuraavan kerran säännöstä tarkistettiin vuonna 1997. Silloin rajattiin työsuhdeoption käyttöä. Lisäys kuului:

Työsuhdeoption perusteella saatua etua pidetään työsuhdeoption alkuperäisen saajan veronalaisena ansiotulona siinäkin tapauksessa, että hän on luopunut oikeudestaan lahjoittamalla työsuhdeoption edelleen tai muutoin luovuttanut työsuhdeoption intressipiirissään olevalle taholle. Näitä luovutuksia ei pidetä työsuhdeoption käyttämisenä (19.6.1997/584).

Lakia sovelletaan muuttuneessa muodossaan 8.5.1997 tai sen jälkeen tehtyihin luovutuksiin.

Etu palkkaa

EPL 13.3 § mukaan työsuhdeoptiosta saatu etu on palkkaa. Se on palkkaa myös silloin, kun edun saaja on optiomerkinnän ja optio-oikeuden käyttämisen välisenä aikana siirtynyt eläkkeelle (KHO 2001/1000).

Työsuhdeoptiosta kertyvä tulo on kuitenkin pääomatuloa silloin kun kuolinpesä myy optiot kuolinvuoden jälkeen (KHO 2005/1710).

Työsuhdeoption käyttäminen

Työsuhdeoption käyttämisellä tarkoitetaan osakkeiden tai osuuksien hankkimista ja optio-oikeuden myymistä muulle kuin luovuttajan intressipiirissä olevalle taholle. Käyttöpäiväksi katsotaan se päivä, jolloin osakkeet merkitään, vaikka merkintä ostajan arvo-osuustilille tapahtuisi myöhemmin. Samoin optio-oikeuden myyntiajankohdaksi katsotaan kaupantekopäivä.

Työsuhdeoption käyttämistä ei ole optio-oikeuden lahjoittaminen. Tässä yhteydessä ei ole mitenkään rajattu lahjoituksen saajaa. Samoin käyttämistä ei ole myynti tai muu luovutus työsuhdeoption haltijan intressipiirissä olevalle henkilölle tai yhteisölle.

Jos työsuhdeoption saaja luovuttaa optio-oikeuden omistamalleen yhtiölle, kysymyksessä on luovutus työsuhdeoption haltijan intressipiirissä olevalle taholle. Jos yhtiö käyttää merkintäoikeutta, saatua etua pidetään edelleen alkuperäisen saajan ansiotulona. Yhtiö voidaan myydä ennen optio-oikeuden käyttämistä ulkopuoliselle. Tällöin yhtiön luovutukseen liittyy työsuhdeoption käyttäminen ja saatu etu tulisi verottaa alkuperäisen optionsaajan luovutusvuoden ansiotulona.

Sulautuminen

Optioiden vaihtamista sulautumisessa vastaanottavan yhtiön optioihin ei pidetty työsuhdeoption käyttämiseen rinnastettavana luovutuksena (KVL 2000/128).

Osakevaihto

Option käyttämisestä ei katsottu olevan kysymys myöskään silloin, kun optiot vaihdettiin järjestelyssä, jossa X Oy esitti Y Oy:n kaikille osakkeenomistajille osakkeiden vaihtotarjouksen yhtiöiden yhdistämiseksi. Yhdistämissuunnitelman mukaan Y Oy:n työntekijät saavat vaihtaa heillä olevat työsuhdeoptiot X

Oy:n optioihin, joiden nojalla oli oikeus merkitä X Oy:n osakkeita saman vaihtosuhteen mukaisesti, jota käytettiin Y Oy:n osakkaille suunnatussa vaihtotarjouksessa (KVL 2002/29).

Optio-ohjelman ehtojen muuttaminen

Jos optio-ohjelman ehtoja muutetaan ennen käyttöajan alkamista, palkaksi katsottavan edun arvo ja optio-oikeuden varallisuusarvo määritellään uusien ehtojen mukaan. Ehtojen muuttaminen ei ole optio-oikeuden käyttämistä.

Kuka voi saada edun

TVL 66.3 §:n mukaan työsuhdeoptiolla on työsuhteen perusteella saatu etu. Oikeuskäytännössä on katsottu, että myös yhtiön toimitusjohtaja ja hallituksen jäsenet, jotka eivät ole työoikeudellisessa työsuhteessa yhtiöön, voivat saada veronalaisen edun työsuhdeoptiosta (KHO 1997/1221).

Keneltä saatu etu

Yleensä optio-oikeus on sidottu työsuhteen jatkumiseen. Konsernin sisällä oikeus yleensä säilyy, vaikka työntekijän työnantaja vaihtuu konsernin sisällä. Tällöin etu katsotaan saaduksi siltä yhtiöltä, jonka palveluksessa työntekijä oli merkitessään optio-oikeuden.

Edun arvo

Etu arvostetaan käyttöhetken tilanteen mukaan. Julkisesti noteeratun osakkeen käypänä arvona voidaan käyttää osakkeen merkintäpäivän/optio-oikeuden luovutuspäivän keskikurssia, joka saadaan jakamalla ko. osakkeen päivän kokonaisvaihto kauppojen (vaihdettujen osakkeiden) lukumäärällä. Jos osakkeiden merkintä ja myynti suoritetaan välittömästi ja yhtenä kokonaisuutena (cashless exercise), osakkeen arvona pidetään sitä hintaa, jolla se osakemerkinnän jälkeen välittömästi myydään (KHO 2004:80). Optioedun saajan pankkiiriliikkeen kanssa tekemällä termiinisopimuksella ei ole vaikutusta siihen edun arvoon, jonka työntekijä saa palkkana (KHO 2003:35). KHO:n päätöksessään 2002/1959 omaksumaa kantaa, jonka mukaan etu arvostetaan luovutusrajoituksen päättymisajankohdan arvoon, sovelletaan vain silloin, kun osakkeen arvo on muuttunut todella huomattavasti.

Muiden kuin julkisesti noteerattujen osakkeiden käypä arvo määritetään muun selvityksen puuttuessa Verohallinon ohjeessa Dnro 1259/31/2006, 18.9.2006 ″Työsuhdeoptioiden verotus″ myöhempine muutoksineen esitetyllä tavalla (ks. Verohallinnon ohje ″Varojen arvostaminen perintö- ja lahjaverotuksessa″ (Dnro 746/36/2009, 2.10.2009)).

Verotettavaa etua laskettaessa osakkeiden arvosta vähennetään palkansaajan osakkeista maksama hinta ja optio-oikeudesta mahdollisesti maksettu hinta. Edun arvosta ei voi vähentää esim. työsuhdeoptioiden suojaamisesta aiheutunutta tappiota tai panttauskuluja (KHO 2003:35, KVL 1999/147).

Esimerkki 1

Palkansaaja saa oikeuden merkitä työnantajayhtiön osakkeita 6 euron hintaan. Hän on maksanut optio-oikeudesta 1 euron osakkeelta. Merkintähetkellä osakkeen pörssiarvo on 10 euroa. Palkansaajalle syntyy osaketta kohden 3 euron palkaksi katsottava etu.

Esimerkki 2

Palkansaaja merkitsee optio-oikeuden, jonka mukaan hän saa merkitä konsernin emoyhtiön osakkeita 100 kpl 20 euron kappalehintaan. Optioiden merkintä on maksuton. Hän myy optio-oikeutensa 3 000 eurolla. Hänen palkkaansa on 3 000 euroa.

Jos osakkeen arvo on splitattu optio- ja osakemerkinnän välisenä aikana, tämä osakkeen arvon muutos otetaan huomioon edun arvoa laskettaessa.

Esimerkki 3

Alunperin työntekijä oli oikeutettu merkitsemään 100 osaketta 9 euron kappalehintaan. Osakkeen arvo jaetaan eli splitataan kolmella. Nyt palkansaaja on oikeutettu merkitsemään

300 osaketta 3 euron kappalehintaan. Kun palkansaaja merkitsee 100 osaketta, joiden käypä arvo käyttöhetkellä on 5 euroa, hän saa palkaksi katsottavaa etua 2 euroa osakkeelta, yhteensä 200 euroa. Hänelle jää edelleen optio-oikeus 200 osakkeeseen.

Veronalaista ansiotuloa on työsuhdeoptiosta saatu etu kokonaisuudessaan. Henkilöstöantia koskevaa 10 % alennusta ei sovelleta.

Työsuhdeoption käyttämiseen ei sovelleta luovutusvoittoa koskevia säännöksiä, esim. hankintameno-olettamaa. Ne tulevat sovellettavaksi vasta kun palkansaaja myy työsuhdeoptiolla hankkimansa osakkeet edelleen

Osakkeiden myynti

Kun työntekijä myy optio-oikeuden perusteella hankkimansa osakkeet edelleen, myyntivoitto on pääomatuloa. Osakkeiden hankintahinta on osakkeista ja optio-oikeudesta maksetun hinnan ja palkkana verotetun määrän summa. Myös hankintameno-olettamaa voidaan soveltaa.

Luovutustappio

Jos työsuhdeoptiot myydään tappiolla tai työsuhdeoption annetaan raueta, voidaan nämä tappiot vähentää palkkatulon hankkimisesta tai säilyttämisestä aiheutuneina menoina (KHO 1997/985). Tämä tulee kysymykseen silloin, kun option merkintä on tapahtunut maksua vastaan tai optiosta saatua etua on verotettu palkkana (vuoden 1993 laki).

Tulontasaus

Optiosta saatu etu on sen vuoden tuloa, jona optio-oikeutta käytetään. Tulontasausta koskevia säännöksiä ei sovelleta, koska edun arvo määräytyy lähinnä yhtiön osakkeen arvon mukaan (KHO 2002/59).

Synteettiset optiot

Synteettisellä optiolla tarkoitetaan rahasuoritusta, jonka saaminen ja määrä riippu yhtiön osakkeen kurssikehityksestä. Synteettinen optio ei oikeuta osakemerkintään. Näin ollen siihen ei sovelleta TVL 66.3 §:n säännöksiä. Etu on ansiotuloa ja työnantajalta saatuna työntekijän rahapalkkaa. Se verotetaan maksuhetken tulona.

Oikeus synteettiseen optioon voi olla luovutettavissa. Jos palkansaaja myy oikeutensa, luovutushinta on hänen palkkaansa.

Osakepalkkiot

Osakepalkkiojärjestelmistä saatua etua verotetaan kuten työsuhdeoptioita.

TYÖSUHDELAINA

Työsuhdelainasta syntyvän veronalaisen edun määräytymisperusteet muuttuivat vuoden 2009 alusta (TVL 1251/2009, 67 §). Veronalaiseksi palkka- tai eläketuloksi katsotaan etu työsuhteen perusteella saadusta lainasta siltä osin kuin lainasta peritty vuotuinen korko on alempi kuin viitekorko, jos lainan korko on sidottu yleisesti markkinoilla käytössä olevaan lainan viitekorkoon. Jos lainan korkoa ei ole sidottu viitekorkoon, vaan se on esim. kiinteäkorkoinen tai koroton, vertailukorkona käytetään 12 kuukauden euriborkorkoa vuoden ensimmäisenä päivänä.

Viitekorolla tarkoitetaan esim. 1, 3, 6 ja 12 kuukauden euriboria tai pankin muuta yleisesti asiakkaiden luotoissa käyttämää omaa viitekorkos (esim. prime-korot). Ennen 1.1.2010 otetuissa henkilökuntalainoissa viitekorko voi olla myös Valtiovarainministeriön vahvistama peruskorko.

Peruskorko on vaihdellut seuraavasti:

1. 1.2002	3,50 %
1. 7.2002	4,00 %
1.1.2003	3,25 %
1.7.2003	2,50 %
1.1.2004	2,25 %
1.1.2006	2.50 %
1.7.2006	3.25 %
1.1.2007	3,75 %
1.7.2007	4,25 %
1.1.2008	4,75 %
1.1.2009	5,00 %
1.7.2009	1,75 %
1.1.2010 - 31.12.2010	1,25 %

Kun varsinaisia henkilökuntaetuja koskevan TVL 69 §:n johtolauseen mukaan ko. säännöstä sovelletaan vain, ellei edellä säädetystä

muuta johdu, määräytyy korkoedun veronalaisuus yksinomaan TVL 67 §:n mukaan. Tavanomaisen alennuksen käsitettä ei siten voida ulottaa esim. pankkien henkilökuntalainoihin.

Etu syntyy, jos työnantajan perimä korko on pienempi kuin em. viitekorko.

Jos pankin henkilökunnan saaman lainan korko vastaa yleisesti asiakkaiden maksamaa korkoa (lainan viitekorko + pankin asiakkailta yleisesti perimä marginaali), ei henkilökunnalle muodostu palkaksi katsottavaa etua, vaikka korko olisi edellä esitettyä alempi.

Koron kompensaatio

Jos työnantaja maksaa osan työsuhdelainan korosta lainan antajalle, tämä kompensaatio on kokonaisuudessaan työntekijän palkkaa (KVL 1991/134).

Työsuhteen päättyminen

Henkilökuntalainan ehdot voidaan säilyttää ennallaan työsuhteen päättymisen jälkeen. Jos lainan korko on edellä esitettyä alhaisempi, on kysymyksessä edelleen veronalainen etu, koska lainan ehdoista on sovittu työsuhteen perusteella.

Velkajärjestely

Jos työsuhdelainan korkoa alennetaan, tai se annetaan kokonaan anteeksi velkajärjestelyn perusteella, ei palkansaajalle syntyne veronalaista etuutta. Jos tuomioistuin on vahvistanut maksusuunnitelman, voidaan koron alentamista tai poistamista pitää maksukyvyttömyydestä johtuvana, eikä veronalaista etua synny. Jos kysymyksessä on vapaaehtoinen velkojen järjestely, joudutaan velkajärjestelylain mukainen maksukyvyttömyys selvittämään tapauskohtaisesti (KVL 1993/104 ei julk.).

Velkajärjestelyn edellytyksistä ks. luku 8, Velkajärjestely.

Korkojen vähennysoikeus

Korkojen vähentämistä koskevien säännösten rajoissa verovelvollisella on oikeus tehdä korkovähennys myös siltä osin kuin korkoetu on luettu hänen tulokseen.

VAKUUTUSMAKSUT

Työnantajan maksamat säästöhenkivakuutusten maksut ovat koko määrästään veronalaista ansiotuloa (TVL 68.1 §). Myös eläkevakuutusten maksut ovat joissakin tapauksissa palkkaa (TVL 68.2 §).

Säästöhenkivakuutukset

Vakuutusmaksut

Työnantajan palkansaajalle ottamastaan säästöhenkivakuutuksesta maksamat vakuutusmaksut ovat palkkaa koko määrästään (TVL 68.1 §). Säästöhenkivakuutukseen liittyy yleensä myös riskielementti esim. kuolemanvara. Korkein hallinto-oikeus on 6.4.1994 antamassaan päätöksessä katsonut, että kuolemanvaran osuus vakuutusmaksusta ei ole palkkaa (KHO 1994/1343). Myöskään pelkän kuolemanvaravakuutuksen maksut eivät yleensä ole palkkaa.

Myös työnantajan maksamat, palkansaajan itse ottaman henkivakuutuksen maksut ovat palkkaa.

Edunsaajamääräyksen muuttaminen

Vakuutusmaksun koko määrän tullessa veronalaiseksi palkansaajan verotus on kohtuullista oikaista, jos osoitetaan, että edunsaajamääräys on lopullisesti muutettu niin, että edunsaajaksi tulee joku muu kuin vakuutettu työntekijä tai hänen lähiomaisensa.

Kuolemanvara-, tapaturma- ja sairausvakuutukset

Työnantaja on velvollinen järjestämään työntekijöille pakollisen tapaturmavakuutusturvan. Vakuutusmaksut eivät ole työntekijän tuloa. Vakuutuksen perusteella maksetut päivärahat ja eläkkeet ovat veronalaista ansiotuloa. Haittarahat, haittalisät ja sairauskustannusten korvaukset eivät ole veronalaista tuloa.

Pakollisen tapaturmaturvan lisäksi työnantaja voi vakuuttaa työntekijänsä vapaaehtoi-

silla lakisääteisillä tai yksilöllisillä tapaturmavakuutuksilla. Tuloverolaissa ei ole säännöstä työnantajan ottamien riskivakuutusten vakuutusmaksuista. Tämän vuoksi niihin sovelletaan tuloverolain yleistä tulon veronalaisuutta koskevaa säännöstä (TVL 29 §) ja vanhaa oikeus- ja verotuskäytäntöä. Vapaaehtoisenkaan riskivakuutuksen maksut eivät yleensä ole veronalaista ansiotuloa, jos vakuutuksen perusteella maksetut työansion korvaukset ovat kohtuullisia, eivätkä olennaisesti ylitä esim. korvauksen saajan normaalia tulotasoa.

Palkanmaksun korvaaminen

Jos vapaaehtoisen vakuutuksen ottamisella korvataan palkanmaksua, vakuutusmaksuja on oikeuskäytännössä pidetty palkkana (KHO 1990/2726, 1992/4457).

Sairauskuluvakuutus

Työnantaja voi järjestää työpaikkaterveydenhuollon ottamalla vapaaehtoisen sairauskuluvakuutuksen. Vakuutuksen perusteella korvataan sairauskuluja. Saatu korvaus on verovapaata tuloa. Myöskään vakuutusmaksuja ei katsota palkaksi, jos vakuutus on otettu koko henkilökunnalle, eikä se oikeuta verovapaaksi säädettyä terveydenhuoltoa suurempiin etuuksiin (KVL 2002/43).

Eläkevakuutusmaksut

Vuoden 2005 alusta vapaaehtoisen, yksilöllisen eläkevakuutuksen vakuutusmaksu on palkkaa siltä osin kuin maksun vuotuinen määrä ylittää 8 500 euroa. Säännöksen soveltamisen edellytyksenä on, että 6.5.2004 tai sen jälkeen otetuissa vakuutuksissa vanhuuseläke alkaa aikaisintaan vakuutetun täytettyä 62 vuotta. Jos työnantaja on ottanut vakuutuksen ennen 6.5.2004, eläke voi alkaa vakuutuksen ottamisajankohtana voimassa olleiden säännösten mukaisena aikana, 55, 58 tai 60 vuoden iässä. Tätä siirtymäsäännöstä sovelletaan koko vakuutuksen voimassaoloajan. Jos vanhuuseläke alkaa edellä esitettyä aikaisemmin, vakuutusmaksu on palkkaa koko määrästään. Eläketurvan tasolla ei enää ole merkitystä.

8 500 euron verovapaa osuus on palkansaajakohtainen. Jos useampi työnantaja on ottanut samalle palkansaajalle vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen, maksut lasketaan verotusta toimitettaessa yhteen, ja ylimenevä osa verotetaan palkkana.

Lain työnantajan ottamia vakuutuksia koskevia säännöksiä aletaan soveltaa myös vakuutukseen, jonka avoin yhtiö on ottanut yhtiömiehelleen, kommandiittiyhtiö vastuunalaiselle yhtiömiehelleen ja osakeyhtiö YEL-vakuutetulle osakkaalleen. Myös näissä tapauksissa yhtiön maksamista eläkevakuutusmaksuista voi syntyä palkkaa oleva etu.

Kollektiivisesti järjestetty lisäeläketurva

Kollektiivisella lisäeläketurvalla tarkoitetaan työnantajan työntekijöistä koostuvalle henkilöpiirille järjestämää lisäeläketurvaa, jonka henkilöpiiri on määritelty työalan tai muun siihen verrattavan perusteen mukaan siten, että se ei kohdistu nimettyihin tai muutoin yksilöllisesti määriteltyihin henkilöihin (TVL 772/2004 96a.1 §). Samaan eläkeryhmään kuuluvilla pitää olla samoin perustein määräytyvä lisäeläketurva. Tämä tarkoittaa sitä, että eläkkeen alkamisikä ja tavoite-eläke tai vakuutusmaksu ovat samat, esim 58 vuotta ja 60 % eläkepalkasta/20 % vuosi- tai kuukausipalkasta. Myös sama euromääräinen vakuutusmaksu on mahdollinen. Kollektiivisen eläkevakuutuksen henkilöpiiri voi vaihdella vakuutuksen voimassaoloaikana. Ryhmään kuuluvia henkilöitä jää eläkkeelle ja uusia tulee vakuutuksen piiriin. Ryhmä voi olla suljettu. Tämä tarkoittaa sitä, että vakuutuksen piiriin ei enää oteta uusia henkilöitä. Työnantajan maksamat vakuutusmaksut voidaan jakaa vakuutettujen kesken heille vuosittain maksettujen työsuoritusperusteisten palkanosien suhteessa (KVL 48/2010).

YEL-vakuutus on aina yksilöllinen vakuutus. YEL:in piiriin kuuluva henkilö voidaan kuitenkin liittää ryhmään, jolle otetaan kollektiivinen lisäeläkevakuutus.

Ryhmän voivat muodostaa myös samaan konserniin kuuluvien eri yhtiöiden työntekijät, vaikka kustakin yhtiöstä vakuutuksen piirissä olisi vain yksi henkilö (KHO 2008/3238). Kysymyksessä oli kollektiivinen eläkevakuutus, vaikka kukin konserniyhtiö maksoi oman toimitusjohtajansa vakuutusosuuteen kohdistuvat vakuutusmaksut.

Työnantajan maksamat kollektiivisen eläkevakuutuksen maksut eivät ole palkkaa.

Ei yhden hengen ryhmiä

TVL 96 a.2 §:n mukaan kollektiivisena lisäeläketurvana ei pidetä järjestelyä, joka on tarkoitettu koskemaan vain yhtä työnantajan palveluksessa olevaa henkilöä kerrallaan. Kysymyksessä on tällöin yksilöllinen eläkevakuutus. Jos ryhmässä on alunperin ollut useita henkilöitä, vakuutuksen luonne ei muutu, vaikka se olosuhteiden muututtua koskisi vain yhtä henkilöä. Oikeuskäytännön perusteella yhden hengen ryhmiä ei hyväksytä myöskään vanhoissa eläkevakuutuksissa (KHO 2003:18, KHO 11.6.2004 T 1422, ei julkaistu).

Palkansaajan maksuosuus

Palkansaajan oman maksuosuuden vähennysoikeus muuttui vuodesta 2005 (ks luku 13). Muuttuneita säännöksiä sovelletaan henkilöihin, jotka ovat tulleet eläkejärjestelyn piiriin 6.5.2004 tai sen jälkeen. Henkilöihin, jotka olivat järjestelyssä mukana ennen 6.5.2004, sovelletaan vanhoja säännöksiä ja niitä koskevaa oikeuskäytäntöä koko sen ajan, jona he ovat vakuutuksen piirissä.

Jos kollektiiviseen eläkejärjestelyyn liittyy myös työntekijän maksuosuus, tämä maksu on vähennyskelpoinen vain jos eläkkeen alkamisikä on vähintään 60 vuotta. Tästä seuraa, että jos työnantajalla on kollektiivisen lisäeläketurvanjärjestely, jossa eläkeikä on esim. 55 vuotta, ja palkansaajan maksuosuuden halutaan olevan vähennyskelpoinen verotuksessa, järjestelyyn ei voi liittää uusia työntekijöitä enää 6.5.2004 tai sen jälkeen.

Kertamaksullinen eläkevakuutus

Kertamaksullisen eläkkeen osalta on palkkaa 8 500 euron ylittävä maksun osa. Tulontasaus on mahdollinen, koska maksu on ansiotuloa (TVL 128 §).

Kertamaksullisella eläkkeellä tarkoitetaan eläkettä, jonka vakuutusmaksu maksetaan yhdellä kertaa. Jos vakuutuksen maksuja maksetaan sekä vuosimaksuina että yhtenä suurempana eränä, vakuutus ei ole kertamaksullinen. Tällainen tilanne syntyy esim. silloin, kun aikaisemmin vuosimaksuina maksetun eläkevakuutuksen jäljellä olevat vuosimaksut maksetaan yhtenä eränä työsuhteen päättyessä.

Palkanmaksun korvaaminen

Jos eläkevakuutuksen ottamisella korvataan palkanmaksua, vakuutusmaksut ovat palkkaa koko määrästään TVL 68 :n säännöksistä riippumatta (KHO 1992/4457).

Palkansaajan vähennysoikeus

Vuodesta 2005 alkaen palkansaaja ei saa vähentää palkaksi katsottuja vakuutusmaksuja. Vain henkilön itsensä tai hänen puolisonsa ottamien eläkevakuutusten maksut ovat vähennyskelpoisia palkansaajan verotuksessa.

Työntekijä voi osallistua työnantajan ottaman kertamaksullisen eläkevakuutuksen maksuihin. Hän ei saa vähentää tätä maksua omassa verotuksessaan, koska vakuutus on työnantajan ottama.

Vähennysoikeudesta ks. luku 12, Eläkevakuutusmaksuvähennys.

Oma ja työnantajan ottama vakuutus

Henkilöllä voi olla työnantajan ottama ja oma yksilöllinen, vapaaehtoinen eläkevakuutus. Työnantajan ottamasta vakuutuksesta ei muodostu palkaksi katsottavaa etua, jos vakuutusmaksu on enintään 8 500 euroa vuodessa. Työnantajan maksama vakuutusmaksu pienentää kuitenkin palkansaajan omien maksujen vähennysoikeuden puoleen. Työnantajan maksaman maksun määrällä ei ole merkitystä, pienikin maksu puolittaa palkansaajan

oman vähennysoikeuden (Voimaantulosta ks. luku 12).

Ulkomainen vakuutuslaitos

Vuoden 2005 alusta voimaan tulleen TVL 68.5 §:n mukaan veronalaiseksi ansiotuloksi katsotaan työnantajan maksamat vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksut, jos vakuutus on otettu muualta kuin Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa asuvasta tai siellä kiinteästä toimipaikasta toimivasta vakuutuslaitoksesta. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että Suomen verotuksessa on hyväksytään vähennyskelpoiseksi myös muussa EU- ja ETA-maassa toimivasta vakuutusyhtuöstä otetun eläkevakuutuksen maksut. Maksujen palkanluonteisuus ratkaistaan samoin perustein kuin suomalaisista yhtiöstä otettujen vakuutusten.

Vakuutusmaksut eivät kuitenkaan ole ulkomailta Suomeen muuttaneen henkilön veronalaista ansiotuloa muuttovuonna ja kolmena sitä seuraavana vuonna. Edellytyksenä on, että vakuutus on otettu vähintään vuotta ennen Suomeen muuttoa ja vakuutettu ei ole ollut yleisesti verovelvollinen Suomeen muuttoa edeltäneiden viiden vuoden aikana (TVL 68.5 §).

VEROVAPAAT HENKILÖKUNTAEDUT

Tavanomaisten henkilökuntaetujen verotuksesta säädetään TVL 69 §:ssä. Veronalaiseksi tuloksi ei sen mukaan katsota, ellei edellä säädetystä muuta johdu, koko henkilökunnan tai työnantajan palveluksesta eläkkeellä olevien työnantajalta saamaa tavanomaista ja kohtuullista:

1) etua työnantajan järjestämästä terveydenhuollosta, lukuun ottamatta kuitenkaan työnantajan työntekijälle suorittamaa korvausta terveydenhuollosta tai sairaudesta johtuvista kustannuksista,

2) henkilökunta-alennusta työnantajan tuottamista tai kaupan pitämistä tavaroista tai palveluksista,

3) merkkipäivälahjaa tai vähäistä muuta lahjaa, joka on saatu muuna kuin rahana tai siihen verrattavana suorituksena,

4) etua työnantajan järjestämästä virkistys- tai harrastustoiminnasta, jollaisena voidaan pitää myös työnantajan kustantamaa liikuntaseteliä (TVL 1065/2003),

5) etua työnantajan järjestämästä yhteiskuljetuksesta asunnon ja työpaikan välisillä matkoilla.

Veronalaiseksi palkka- tai eläketuloksi ei myöskään katsota sitä toimialalla tavanomaista ja kohtuullista etua, jonka liikenteenharjoittajan palveluksessa tai tämän palveluksesta eläkkeellä oleva verovelvollinen saa työnantajalta matkaan oikeuttavana vapaa- tai alennuslippuna (TVL 69.2 §).

Veronalaista tuloa ei synny työnantajan tilapäisesti järjestämästä sairaan lapsen hoidosta ajalta, jolloin työntekijällä olisi oikeus hoitovapaaseen täysin palkkaeduin. Tilapäisenä pidetään saman sairaustapauksen johdosta enintään neljän päivän pituista hoitojaksoa (TVL 1086/2000 96.3 §)

Veronalaista tuloa ei synny myöskään työntekijän työkäyttöä varten järjestetyn tietoliikenneyhteyden yksityiskäytöstä (TVL 561/2004 96.4 §).

Henkilökuntaetujen verovapauden edellytykset

Säännösten tarkoituksena on täsmentää niitä perusteita, joilla verovapaat henkilökuntaedut voidaan erottaa veronalaisiksi katsottavista eduista. Säännökset koskevat vain niissä mainittuja henkilökunnan työnantajalta saamia etuja. Muiden kuin säännöksissä mainittujen etujen veronalaisuus ratkaistaan oikeuskäytännön avulla.

Henkilöpiiri

TVL 69 § koskee henkilökunnan tai työnantajan palveluksesta eläkkeellä olevien työnantajalta saamia etuja. Säännöksestä ilmeneviä periaatteita voidaan yleensä soveltaa myös konsernisuhteessa olevien yhtiöiden toistensa henkilökunnalle antamiin etuihin. Säännöstä ei sovelleta muun kuin työsuhteen perusteella

saatuihin etuihin, joten esim. asiakassuhteen perusteella saatujen etujen veronalaisuus ratkaistaan edelleen TVL:n 29 §:n nojalla. Verotusmenettelylain 29 §:ssä säädetyn peitellyn osingonjaon verottamiseen säännös ei myöskään vaikuta. Osakastyöntekijälle ilmeisesti osakkuusaseman perusteella annettu etu voidaan siten ottaa huomioon verotettaessa peitellystä osingosta.

Henkilökunnalla tarkoitetaan työntekijöiden ja toimihenkilöiden ohella myös yrityksen johtoon ja hallintoelimiin kuuluvia henkilöitä. Työntekijä voi olla vakinaisessa tai määräaikaisessa työsuhteessa taikka tehdä työtä koko- tai osapäivätoimisesti tai muuten sivutoimisesti. Työnantajan henkilökuntaan kuuluvien lukumäärälle ei säännöksessä aseteta vaatimuksia, mutta tällä seikalla saattaa olla merkitystä arvioitaessa TVL 69 §:ssä tarkoitettujen etujen tavanomaisuutta ja kohtuullisuutta.

Palkan korvaaminen henkilökuntaeduilla

TVL 69 §:ssä mainittuja etuuksia ei katsota veronalaiseksi tuloksi, mikäli lain 64-68 §:stä ei muuta johdu. Jos etuus on selvästi annettu esim. palkan sijasta vastikkeena työntekijän tekemästä työstä, sitä ei voida pitää verovapaana. Osoituksena vastikkeellisuudesta ja verovapauden edellytysten puuttumisesta voidaan yleensä pitää sitä, että etuus on henkilökunnasta vain tietyn henkilön ja henkilöryhmän käytettävissä. Etua ei kuitenkaan voida pitää vastikkeellisena yksinomaan sillä perusteella, että työnantaja liittää sen käyttöoikeuden esim. työsuhteen vähimmäiskestoaikaan (esim. henkilökunta-alennus vain tietyn määräajan palveluksessa olleille).

Tavanomaisuus ja kohtuullisuus

TVL 69.1 §:n lueteltujen etujen verovapauden edellytyksenä on niiden tavanomaisuus ja kohtuullisuus. Tavanomaisuutta ja kohtuullisuutta arvioitaessa merkityksellisiä ovat paitsi edun laatu ja raha-arvo myös työnantajien etuuksien antamisessa työntekijöille yleisesti noudattama käytäntö. TVL 69.2 §:ssä tarkoitetun edun tavanomaisuus kuitenkin määräytyy toimialalla noudatetun yleisen käytännön perusteella. Eri tyyppiset edut vaihtelevat laadultaan ja raha-arvoltaan.

TERVEYDENHUOLTO

Työnantajan järjestämästä tavanomaisesta ja kohtuullisesta terveydenhuollosta syntyvää etua, lukuun ottamatta kuitenkaan työnantajan työntekijälle suorittamaa korvausta terveydenhuollosta tai sairaudesta johtuvista kustannuksista, ei pidetä veronalaisena palkkatulona (TVL 69.1 § 1 k.). Verovapauden ulkopuolelle on siten suljettu työpaikkaterveydenhuoltojärjestelyihin sisältymättömät palkansaajien omien sairaus- ja terveydenhoitokulujen korvaukset.

Terveydenhuolto sisältää sekä sairaanhoidon että terveydenhoidon. Työnantaja voi järjestää tarvitsemansa työterveyspalvelut itse tai yhdessä toisten työnantajien kanssa taikka hankkia ne kansanterveyslaissa tarkoitetulta terveyskeskukselta tai muulta työterveyshuoltopalvelujen antamiseen oikeutetulta.

Työnantajan järjestämä

Ollakseen verovapaa terveydenhuollon täytyy olla työnantajan järjestämä. Työterveyshuoltolain (1383/2001) 11 §:n mukaan työnantajalla on oltava työterveyshuollosta kirjallinen toimintasuunnitelma, jonka tulee sisältää työterveyshuollon yleiset tavoitteet sekä työpaikan olosuhteisiin perustuvat tarpeet ja niistä johtuvat toimenpiteet. Edun verovapauteen ei tällöin vaikuta se, laskuttaako lääkäri suoraan työnantajaa vai maksaako työntekijä laskun itse ja perii kulut työnantajalta.

Työnantaja voi järjestää työterveydenhuollon joko oman työpaikkalääkärin palveluksina tai sopimalla terveyspalvelujen tarjoamisesta yksityisen terveysaseman tai vastaavan välityksellä.

Lähete

Ilman etukäteissopimusta työnantajan omaan lääkäriin voidaan rinnastaa esimerkiksi ham-

mas- tai muu lääkäri tilanteessa, jossa työntekijällä on lääkärille mennessään työnantajan lähete tai muu selvitys, josta käy ilmi lääkärissä käynnin liittyminen työnantajan järjestämään terveydenhuoltoon.

Sairauskuluvakuutus

Työnantaja voi järjestää työpaikkaterveydenhuollon myös ottamalla henkilökunnalle sairauskuluvakuutuksen. Jos vakuutus ei oikeuta verovapaaksi säädettyä terveydenhuoltoa suurempiin etuuksiin, vakuutusmaksuja ei katsota palkaksi. Jos vakuutus otetaan vain avainhenkilöille, vakuutusmaksu on palkkaa (KVL 2002/43)

Työmatka

Jos verovelvollinen työmatkan, sairauden tai muun vastaavan syyn takia on estynyt käyttämästä työnantajan muutoin työntekijöilleen järjestämiä työpaikkaterveydenhuoltopalveluja, korvaus työntekijän vastaavista palveluksista ulkopuolisille maksamista kustannuksista voidaan katsoa varsinaiseen työnantajan järjestämään terveydenhuoltoon kuuluvaksi.

Pakollinen ja vapaaehtoinen työterveyshuolto

Pakolliseen työterveyshuoltoon liittyvistä terveystarkastuksista ja muista toimenpiteistä ei työntekijälle synny veronalaista etua.

Sen sijaan työnantajan työterveyshuoltolain mukaisesti vapaaehtoisesti järjestämien sairaanhoito- ja terveydenhoitopalvelujen verovapauden edellytyksenä on, että ne ovat tavanomaisia ja kohtuullisia.

Tavanomainen ja kohtuullinen

Tavanomaisina ja kohtuullisina pidetään kustannusten korvauksia silloin, kun etu on edellä selvitetyllä tavalla työnantajan henkilökunnalleen järjestämä. Siten esim. erikoislääkäripalvelut sekä hammashoitokustannusten korvaukset voivat työnantajan järjestäminä olla verovapaita.

Tavanomaisena ja kohtuullisena ei pidetä virkistymismielessä järjestettyä lomamatkaa eikä myöskään työnantajan suorittamia kustannuksia oleskelusta terveyskylpylässä, ellei kysymys ole työterveyshuoltoon liittyvästä lääkärin määräämästä kuntoutushoidosta.

Tavanomaisuus ja kohtuullisuus edellyttää yleensä sitä, että työpaikkaterveydenhuolto on samanlaisena koko henkilökunnan käytettävissä. Verovapauden esteenä ei kuitenkaan ole se, että järjestelyt esim. toimihenkilöiden ja työntekijöiden osalta ovat erilaisia tai että edun käyttämisen edellytyksenä on määrätty vähimmäistyössäoloaika.

Silmälasit

Silmälasikustannuksia voidaan pitää terveydenhuoltoon kuuluvina vain siltä osin kuin kysymys on lääkärin tai optikon määräämistä työhön liittyvistä erikoislaseista välttämättömine sankakustannuksineen.

Hammashoito

Jos työnantajan terveydenhoito-ohjesäännön mukaan korvataan myös hammashoitokuluja, etu voi kohtuullisen määräisenä olla verovapaa.

Veronalainen terveydenhuolto

Veronalaista etua työntekijälle syntyy yleensä järjestelyissä, joissa työnantaja muutoin kuin edellä tarkoitetuissa tapauksissa korvaa työntekijän sairaus- tai terveydenhoitokustannuksia.

Jos työnantaja korvaa yksittäisen työntekijän sairaudesta tai terveydenhoidosta johtuvia kustannuksia, jotka eivät kuulu varsinaisen työpaikkaterveydenhuollon piiriin, maksetut korvaukset ovat veronalaisia siitä riippumatta, maksetaanko ne työntekijälle itselleen vai suoraan kysymyksessä olevalle lääkärille tai laitokselle. Samoin jos työnantaja on vain sitoutunut korvaamaan tietyn määrän työntekijän sairaus-, silmälasi- tai hammaslääkärikuluja pelkästään tositteita vastaan järjestämättä lääkäripalveluja, korvaus katsotaan veronalaiseksi. Tällainen korvaus on veronalaista vaikka se olisi mainittu terveydenhuolto-ohjesäännössä.

Veronalaisia ovat myös korvaukset muista kuin edellä mainittujen työpaikka- tai niihin verrattavien lääkäreiden määräämistä lääk-

keistä tai vitamiinivalmisteista samoin kuin fysikaalisesta hoidosta, johon työntekijä on ilman lääkärin määräystä hakeutunut.

Perheenjäsenten sairauskulut

Työntekijän perheenjäsenten oikeutta käyttää hyväkseen työnantajan henkilökunnalleen järjestämiä terveyshuoltopalveluja ei yleensä voida katsoa verovapaaksi henkilökuntaeduksi. Tällaista järjestelyä voidaan kuitenkin esim. perinteiseen käytäntöön tai työkohteen olosuhteisiin (esim. työkomennuksella ulkomailla) nähden pitää tavanomaisena ja perusteltuna. Perheenjäsenten osalta tavanomaisena ja kohtuullisena voidaan lähinnä pitää työnantajan oman työpaikkalääkärin vastaanotolla käyntiä.

Eläkkeellä olevat

Työnantajan palveluksesta eläkkeellä olevien oikeutta käyttää hyväkseen työnantajan työntekijöilleen järjestämiä terveydenhuoltopalveluja ei ole pidettävä veronalaisena etuna. Sitä vastoin eläkkeensaajille heidän omista sairaus- tai terveydenhuoltokuluistaan maksetut korvaukset on katsottava veronalaiseksi eläketuloksi.

Sairaalamaksut

Sairaaloiden hoitopäivämaksuja ja toimenpidemaksuja ei yleensä voida pitää työpaikkaterveydenhuoltoon sisältyvinä (KHO 1988 II 584, 1991/461).

HENKILÖKUNTA-ALENNUS

Veronalaiseksi tuloksi ei katsota tavanomaista ja kohtuullista henkilökunta-alennusta työnantajan tuottamista tai kaupan pitämistä tavaroista tai palveluksista (TVL 69.1 § 2 k.).

Muista kuin oman työnantajan valmistamista tai kaupan pitämistä tuotteista saatu alennus ei ole tämän säännöksen nojalla verovapaa. Säännös ei koske esim. työnantajan käyttöomaisuuden luovutusta henkilökunnalle alennettuun hintaan. Jos työnantaja luovuttaa käyttöomaisuuteen kuuluvan henkilöauton työntekijälleen käypää hintaa halvemmalla, käyvän hinnan ja suoritetun korvauksen välinen erotus katsotaan veronalaiseksi palkaksi.

Henkilökunta-alennuksena ei voida pitää järjestelyä, jossa työntekijä saa työnantajansa välityksellä alennuksen muusta kuin tämän valmistamasta tai kaupan pitämästä tuotteesta. Jos työnantaja esim. korvaa tuotteen alennetun hinnan ja käyvän hinnan välisen erotuksen rahana tai muulla tavoin alennuksen myöntäneelle yritykselle, korvaus katsotaan työnantajalta työsuhteen perusteella saaduksi palkaksi. Työntekijän oikeutta käyttää hyväkseen työnantajansa tavanomaisia asiakasalennuksia ei yleensä ole pidettävä veronalaisena etuna.

Verovapaa henkilökuntaetu oli kysymyksessä kun työnantaja (vakuutusyhtiö ja pankki) ei perinyt henkilökunnan lainoista luottovarausprovisiota, toimitusmaksua ja vakuudenhoitomaksua. Myös eräille asiakkaille oli annettu lainoja perimättä näitä maksuja (KHO 1995/4865 ja 1995/4866).

Henkilökunta-alennuksen tulee periaatteessa olla koko henkilökunnan käytettävissä.

Alennuksen suuruus

Alennuksen kohtuullisuutta arvioitaessa sitä verrataan muille asiakkaille myönnettäviin alennuksiin tai, jollei tätä perustetta voida soveltaa, yrityksen omakustannushintaan. Henkilökunta-alennus ei yleensä voi olla näin määriteltyä alennusta suurempi, ellei tavara ole vioittunut, epäkuranttia tai sitä yleisesti myydä tähän hintaan.

Yleensä henkilökunta-alennus voi olla saman suuruinen kuin jälleenmyyjille tai parhaimmalle asiakkaalle annettu alennus, vaikka palkansaaja ei yksityishenkilönä muutoin tällaista alennusta saisikaan.

Euromääräisesti huomattavan suuren alennuksen kohtuullisuus arvostellaan tapauskohtaisesti siinäkin tapauksessa, että se vastaisi esim. tuotteen valmistajan jälleenmyyjille antamia alennuksia.

Sellaisten kulutushyödykkeiden osalta, joista esim. hintasäännöstelyn tai hinnanvahvistusmenettelyn vuoksi ei yleensä myönnetä alennuksia, etua on kuitenkin verrattava siihen alennukseen, jonka verovelvollinen voisi itse jatkuvasti enimmillään saada. Kohtuullisen alennuksen rajaa määriteltäessä merkitystä voi olla myös sillä, että hyöty tuotteista (esim. elintarvikkeista) saadusta alennuksesta selvästi säästää verovelvollisen välttämättömiä elinkustannuksia.

Tavanomaista suurempi alennus

Jos palkansaajalle työnantajan tuotteesta annettua alennusta on pidettävä tavanomaista suurempana, veronalaiseksi palkkatuloksi katsotaan myönnetyn alennuksen ja tavanomaisena pidettävän alennuksen välinen erotus.

MERKKIPÄIVÄLAHJA TAI VÄHÄINEN MUU LAHJA

Veronalaiseksi palkka- tai eläketuloksi ei katsota tavanomaista ja kohtuullista merkkipäivälahjaa tai vähäistä muuta lahjaa, joka on saatu muuna kuin rahana tai siihen verrattavana suorituksena (TVL 69.1 § 3 k.).

Merkkipäivä

Merkkipäivillä tarkoitetaan säännöksessä yleisesti hyväksyttyjä eli tavanomaisia merkkipäiviä. Työntekijän merkkipäivinä voidaan pitää hänen hääpäiväänsä, 50-, 60- ja 70-vuotispäiväänsä, pitkäaikaiseen (alasta riippuen 10 vuotta tai sitä enemmän) palveluun perustuvaa merkkipäivää tai eläkkeelle siirtymistä.

Työnantajan merkkipäivinä voidaan tässä suhteessa pitää yrityksen ikään (esim. 50 vuotta) liittyvää merkkipäivää.

Lahjan arvo

Arvoltaan kohtuullisena merkkipäivälahjana voidaan yleensä pitää palkansaajan 1-2 viikon bruttopalkkaa vastaavaa lahjaa. Lahjan arvo on samanaikaisesti saatu kokonaisetuus. Kun työntekijä ei käyttänyt matkaa, jonka hän olisi saanut 10 palvelusvuoden jälkeen ja käytti puolisonsa kanssa kaksi matkaa 20 palvelusvuoden jälkeen, katsoi KHO puolison käyttämän matkan arvon työsuhteessa olleen henkilön palkaksi (KHO 1993/1728). Ratkaisuun vaikutti myös työntekijän valintaoikeus.

Palkaksi katsottava lahja

Rahana tai siihen verrattavana suorituksena työnantajalta saatu lahja katsotaan veronalaiseksi palkkatuloksi. Rahaan verrattavana suorituksena voidaan pitää esim. esinelahjaa, jonka saaja on saanut vapaasti valita (esim. KHO 1982 II 572).

Ostokorttia ja muuta kuin tietyn yksilöidyn esineen ostamista varten annettua lahjakorttia, samoin kuin sellaista lahjaa, esim osaketta, joka on helposti rahaksi muutettavissa, on aina pidettävä veronalaisena tulona.

Merkkipäivälahjoina saadut matkat on rinnastettu esinelahjoihin, jos lahja on annettu matkana, jota saaja ei ole voinut valita. Matkatoimiston lahjakorttina annettu matka sitä vastoin katsotaan veronalaiseksi tuloksi.

Vähäinen lahja

Vähäisellä muulla lahjalla tarkoitetaan lähinnä jouluna henkilökunnalle annettavia huomionosoituksia, (esim. joulukinkkua tai herkkukoria) joiden tulee olla merkkipäivälahjoihin verrattuna arvoltaan vähäisiä esinelahjoja. Lahjan arvo voi olla enintään 100 euroa. Joulurahat, ostokortit ja muut rahaan verrattavat suoritukset katsotaan palkaksi niiden arvosta riippumatta.

VIRKISTYS- JA HARRASTUSTOIMINTA

Veronalaista tuloa ei ole tavanomainen ja kohtuullinen etu työnantajan järjestämästä virkistys- ja harrastustoiminnasta (TVL 69.1 § 4 k.).

Virkistys- ja harrastustoiminnalla tarkoitetaan lainkohdassa lähinnä työnantajan etua silmällä pitäen toteutettavaa, koko henkilöstön viihtyvyyttä ja suorituskykyä tai työpaikan ihmissuhteita ylläpitävää ja parantavaa toimin-

taa, jolla ei ole mainittavaa henkilökunnan elantokustannuksia säästävää vaikutusta.

Työnantajan järjestämä

Työnantajan järjestämäksi etu voidaan yleensä katsoa silloin, kun työnantaja luovuttaa tilojaan henkilökunnan käytettäväksi edellä tarkoitetussa toiminnassa, tukee rahallisesti henkilökunnan yhteistä virkistys- tai harrastustoimintaa tai suorittaa tällaisesta toiminnasta aiheutuvat maksut suoraan ulkopuolisille (vrt. KHO 1985/2712, jossa järjestelyä ei pidetty työnantajan järjestämänä toimintana).

Esimerkkeinä verovapaista eduista voidaan mainita työnantajan työaikana tarjoama ilmainen kahvi (KHO 1987/3229) ja virvoitusjuomat sekä koko henkilökunnan käytettävissä oleva urheilu- ja kulttuuritoiminta.

Työnantajan järjestämän harrastus- ja virkistystoiminnan luonne voi muuttua työntekijöiden omina elantokustannuksina pidettävien kulujen korvaamiseksi mm. yksilöllisten harrastustoimintojen tukemisen ja erilaisten valintamahdollisuuksien järjestämisen vuoksi. Luontoisetuna pidettävä tai muutoin palkkaa korvaava etu ei TVL 64 §:n säännös huomioon ottaen voi olla verovapaa, vaikka se täyttäisikin tavanomaisuuden ja kohtuullisuuden vaatimukset.

Ravintoetu vai verovapaa henkilökuntaetu

Työnantajan järjestämä kahvi- ja kahvileipätarjoilu on verovapaa etu, toisaalta ravintoetu on veronalainen luontoisetu. Jos työnantajan järjestämä kahvitarjoilu on niin runsas, että se riittää korvaamaan aterian, kysymyksessä on veronalainen etu. Se arvostetaan joko luontoisetupäätöksessä vahvistetun arvon mukaan tai käypään hintaan. Esim. lounasaikaan järjestetty kahvi- ja voileipätarjoilu saattaa olla veronalainen ravintoetu.

Lomanvietto

Lomanviettomahdollisuutta työnantajan omistamalla tai henkilökuntansa yleiseen käyttöön ulkopuoliselta vuokraamalla virkistysalueella, hiihtomajalla tai lomamökissä ei yleensä ole pidettävä veronalaisena etuna silloin, kun lomanviettomahdollisuus on yhtäläisesti koko henkilökunnan käytettävissä. Sitä vastoin esim. yrityksen toimitusjohtajan käytössä oleva kesämökki tms. katsotaan veronalaiseksi luontoiseduksi.

Jos työnantaja maksaa korvauksia työntekijöiden oleskelusta lomakylässä, täysihoitoloissa ja muissa lomanviettopaikoissa, on korvauksia yleensä pidettävä palkkana. Samoin katsotaan palkaksi korvaus, jonka työnantaja on suorittanut matkustamiskustannuksista edellä mainittuihin tai muihin lomanviettopaikkoihin sekä siellä oleskelusta aiheutuneista ruokailu- taikka muista vastaavista kustannuksista.

Juhlatilaisuudet

Veronalaisena etuna ei pidetä työnantajan kustantamia henkilökunnan yhteisiä pikkujoulu-, tilinpäätös-, harjannostajais- tai muita vastaavia juhlatilaisuuksia, jos niitä voidaan kustannuksiltaan ja järjestämistiheydeltään pitää tavanomaisina ja kohtuullisina.

Urheilutoiminta

Työnantajan järjestämänä urheilu- ja liikuntatoimintana voidaan pitää mm. työnantajan omien urheilu- tai kuntotilojen antamista tai tällaisten tilojen vuokraamista ulkopuolisilta henkilökunnan käytettäväksi. Työnantajan järjestämänä voidaan pitää myös henkilökunnan urheiluseuran, kerhon tai yhdistyksen puitteissa organisoitua toimintaa.

Työnantajan hankkimien tilojen ja välineiden kohtuullisuutta arvioitaessa on merkitystä mm. hankintakustannusten suuruudella verrattuna käyttäjäkunnan määrään. Työntekijän omavalintaiseen harrastustoimintaan kuuluvien urheilu- tai liikuntakustannusten korvausta ei voida pitää säännöksessä tarkoitettuna henkilökuntaetuna.

Verovapaina voidaan pitää myös osanottajamäärään nähden kohtuullisia, yleensä enintään 100 euron arvoisia esinepalkintoja henkilökunnan urheilu- tai kuntokilpailussa sekä arvoltaan vähäisiä, lähinnä mainostarkoituk-

sessa palkansaajille annettuja urheiluvarusteita. Urheilukilpailuihin tai liikuntatapahtumiin osallistumisesta ja matkustamisesta aiheutuneiden kustannusten korvaamista voidaan pitää verovapaana yleensä niissä tapauksissa, joissa osallistuminen tapahtuu työnantajan intressissä (esim. tavanomaiset puulaakiottelut ja massaliikuntatapahtumat).

Kerhotoiminta

Henkilökunnan kulttuuri- ja muuta harrastustoimintaa voidaan pitää työnantajan järjestämänä lähinnä silloin, kun työnantaja luovuttaa harrastus- tai kerhotiloja henkilökunnan käyttöön, tukee rahallisesti henkilökunnan järjestäytynyttä kerhotoimintaa tai järjestää erilaisia henkilökunnan yhteisiä kulttuuri- tai muita harrastustilaisuuksia.

Näin saadun edun tavanomaisuutta ja kohtuullisuutta arvosteltaessa on otettava huomioon myös toiminnasta aiheutuneiden kustannusten suhde siihen osallisiksi pääsevien lukumäärään. Säännöksessä tarkoitettuna henkilökuntaetuna ei voida pitää työntekijän omien, henkilökohtaiseen harrastuspiiriin kuuluvien kustannusten korvaamista.

Pääsyliput

Työnantajan järjestäessä koko henkilökunnalle mahdollisuuden käydä teatterissa, urheilukilpailuissa tai muissa maksullisissa tilaisuuksissa, pääsylipun hinnasta ei muodostu veronalaista tuloa, jos pääsylipuista aiheutunut kustannus on kohtuullinen. Sen sijaan työntekijöiden virkistys- ja harrastustoiminnan tukeminen esim. maksamalla pääsylippujen hintoja tiettyyn euromäärään saakka on veronalainen etu.

Omaehtoisen virkistytoiminnan tukeminen

Vuoden 2009 alusta TVL 69 §:ään lisättiin 5 mom., jonka mukaan verovapaana etuna pidetään myös enintään 400 euron vuosittaista etua työnantajan tarjoamasta omaehtoisesta liikunta- ja kulttuuritoiminnasta. Kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan käyntiä museossa, teatterissa, oopperassa, elokuvateatterissa, konsertissa, taidenäyttelyssä tai muussa vastaavassa eri taiteenaloihin liittyvässä tapahtumassa tai tilaisuudessa. Kulttuuritoimintana pidetään myös käyntiä tiedekeskuksessa ja urheilutapahtumassa sekä osallistumista ohjatulle toiminnalliselle taidekurssille. Edellytyksenä on, että etu on vain työntekijän käytettävissä.

Edun järjestämistapa voi olla liikunta- kulttuuri- tai virikeseteli tai jokin muu vastaava maksujärjestely kuten sirukortti ja erilaiset interaktiiviset järjestelmät ja mobiilipalvelut, joita käytettäessä työntekijän henkilöllisyydestä varmistutaan.

400 euron raja on yhteinen liikunnalle ja kulttuurille.

Koko henkilökunta

Kaikkien henkilökuntaetujen verovapauden edellytyksenä on, että etu on samanlaisena kaikkien työntekijöiden käytettävissä. Etu voidaan antaa verovapaasti myös jo eläkkeellä oleville entisille työntekijöille. Verovapauden edellytykseksi riittää, että kaikki halukkaat saavat liikunta- tai kulttuuriseteleitä. Vaikka osa henkilökunnasta jättäisi mahdollisuuden käyttämättä, etu on silti käyttäjille verovapaa.

Työnantajalla, jolla on toimipisteitä eri paikkakunnilla, edun järjestämistapa voi olla eri toimipisteissä erilainen, kunhan kaikkien palkansaajien saama etu on kustannuksiltaan sama. Työnantaja voi menetellä esim. niin, että tekee paikkakunnalla, jolla työskentelee paljon henkilökuntaa, sopimuksen suoraan liikuntapaikan kanssa. Pienten sivutoimipisteiden henkilökunta voi verovapaasti saada liikuntaseteleitä vastaavalla euromäärällä.

Vain henkilökunnan käytössä

Näitä seteleitä käytettäessä on voitava varmistua siitä, että etua käyttää setelin antajaan työsuhteessa oleva henkilö. Jos seteliä voivat käyttää esim. perheenjäsenet, setelin arvo on veronalaista palkkatuloa.

Ei rahaa takaisin

Jos liikunta- tai kulttuurisetelin nimellisarvo on suurempi kuin ostetun palvelun arvo, se-

telistä ei saa antaa rahaa takaisin. Tässä suhteessa käyttö vastaa lounassetelin käyttöä.

Tavanomainen ja kohtuullinen kustannus

Edun tavanomaisuutta ja kohtuullisuutta tarkastellaan kaiken työnantajan kustantaman, tietyn henkilön harrastuksiin kuuluvan liikuntatoiminnan osalta. Esim. jos työnantaja antaa sekä uimahallilippuja että liikuntaseteleitä, niiden yhteismäärän tulee olla enintään 400 € vuodessa.

Sen sijaan työpaikan yhteisten liikuntapäivien tms. kustannuksia ei tarvitse ottaa huomioon. Työnantajan omissa tiloissa, esim. kuntoiluhuoneessa tapahtuvan liikunnan kustannuksia ei myöskään tarvitse arvioida.

Kysymys on vain työnantajan osuudesta, palkansaajan mahdollisesti maksamaa osuutta ei oteta huomioon.

YHTEISKULJETUS

Veronalaiseksi palkka- tai eläketuloksi ei katsota etua työnantajan järjestämästä yhteiskuljetuksesta asunnon ja työpaikan välisillä matkoilla (TVL 69.1 §:n 5 k.).

Yhteiskuljetuksella tarkoitetaan työnantajan etukäteen esim. kuljetussopimuksin järjestämää säännöllistä kuljetusta kuten bussikuljetusta. Jos kuljetettavien määrä on vähäinen tai kuljetus joudutaan järjestämään eri suuntiin, yhteiskuljetuksena voidaan pitää myös työnantajan järjestämää henkilöautokuljetusta. Yhteiskuljetuksen veronalaisuuteen ei vaikuta se, mihin aikaan vuorokaudesta työmatka tehdään.

Matkaliput

Työnantajan muulla tavoin kustantamista matkoista syntyvä etu on sen sijaan veronalaista tuloa, kuten esim. etu ilmaislipuista joukkoliikennevälineisiin. Työsuhdematkalipun verotusarvo on 75 % lipun käyvästä hinasta (ks. edellä työsuhdematkalippu). Myös jos työnantaja korvaa asunnon ja työpaikan väliset matkakulut työntekijälle rahalla tai muulla siihen verrattavalla tavalla , näin saatu etu on veronalaista tuloa.

Liikenteen harjoittajan palveluksessaan oleville myöntämät tavanomaiset ja kohtuulliset vapaa- ja alennusliput ovat kuitenkin aikaisempaan tapaan verovapaita siitä huolimatta, että niitä voidaan käyttää asunnon ja työpaikan välisiin matkoihin.

Luontoisetuauto

Jos työntekijä kulkee asunnon ja varsinaisen työpaikan välisen matkan työsuhdeautolla tai omalla autollaan, kyseessä ei ole yhteiskuljetus, vaan matkasta saatu etu tai korvaus on työntekijän veronalaista tuloa.

Yhteiskuljetus taksikuljetuksena

Myös työnantajan järjestämää taksikuljetusta voidaan pitää verovapaana yhteiskuljetuksena, jos se on järjestetty työnantajan toimesta ja kyseessä on säännöllinen, poikkeuksellisissa työolosuhteissa esim. yövuorossa työskentelevien henkilöiden kuljetus, joka järjestelyiltään vastaa koululaisten taksikuljetusta.

Taksikortti

Taksikuljetuksen pitäminen verovapaana yhteiskuljetuksena edellyttää lisäksi, että työnantaja on etukäteen sopinut kuljetuksesta taksiautoilijoiden kanssa ja suorittaa kulut suoraan heille. Teknisesti maksu voi tapahtua myös taksikortilla. Työnantajan varaaman kuljetuksen on oltava kaikkien sitä haluavien käytettävissä. Kuljetettavien lukumäärälle ei ole asetettu ehtoja, joten verovapaata voi muiden edellytysten täyttyessä olla yhdenkin henkilön kuljettaminen.

Hälytys ja varallaolotehtävät

Työntekijän saamat korvaukset varsinaiselle työpaikalle tehdystä hälytysluonteisesta käynnistä voidaan rinnastaa erityiselle työntekemispaikalle tehdyistä matkoista saatuihin korvauksiin. Kulut voidaan siten tällaisessa tapauksessa korvata todellisten kustannusten mukaisina verovapaasti. Tämä ei kuitenkaan koske sellaisia työpaikalla käyntejä, jotka ovat lukumääränsä ja säännöllisyytensä perusteella tavanomaisiin asunnon ja varsinaisen työpaikan välisiin matkoihin rinnastettavia.

Vähennysoikeus

Jos asunnon ja työpaikan välisistä matkoista maksetuista korvauksista on katsottu syntyvän veronalaista tuloa, verovelvollinen voi vaatia vähennystä näiden matkojen osalta. Vähennys myönnetään kuitenkin halvinta kulkuneuvoa käyttäen syntyvien kustannusten mukaisesti. Toisaalta jos verovelvollinen on joillekin matkoille saanut verovapaan yhteiskuljetuksen, hänellä ei näiden matkojen osalta ole oikeutta matkakuluvähennykseen.

ETU LIIKENTEENHARJOITTAJAN ANTAMASTA VAPAA- TAI ALENNUSLIPUSTA

Veronalaiseksi palkka- tai eläketuloksi ei katsota sitä toimialalla tavanomaista ja kohtuullista etua, jonka liikenteenharjoittajan palveluksessa tai tämän palveluksesta eläkkeellä oleva verovelvollinen saa työnantajalta matkaan oikeuttavana vapaa- tai alennuslippuna (TVL 69.2 §). Säännös koskee vain liikennetoimialaa, ei esim. matkatoimistoa (KHO 1991/3387 ja 1995/802) tai liikenteen koordinoinnista vastaavaa kaupunkien yhteistyöelintä (KHO 1987/3914). Muista henkilökuntaeduista poiketen edun tavanomaisuus ja kohtuullisuus ratkaistaan toimialakohtaisesti.

Valtionrautateiden ja linja-autoliikenteen harjoittajan palveluksessa olevien verovelvollisten saamat tavanomaiset ja kohtuulliset vapaa- tai alennusmatkat ovat verovapaita. Vastaavat edut voidaan yleensä katsoa verovapaaksi myös muilla liikennealoilla.

Konsernisuhde

Säännöksestä ilmeneviä periaatteita sovelletaan myös sellaiseen vapaa- tai alennusmatkaan, jonka liikenteenharjoittajan palveluksessa oleva tai tämän palveluksesta eläkkeellä oleva on saanut työnantajaan konsernisuhteessa olevalta liikennetoimialalla toimivalta yritykseltä.

Vastaavia periaatteita voidaan soveltaa myös ratkaistaessa lentoliikenteessä tavanomaisten, ulkomaisilta lentoyhtiöiltä saatujen matkaetujen veronalaisuutta. Säännöstä ei sitä vastoin sovelleta työnantajaan konsernisuhteessa olevalta liikenteenharjoittajalta saatuun matkaan siinä tapauksessa, että matkan saajan työnantaja ei ole liikenteenharjoittaja.

Lentomatkat

Lentoliikenteen osalta ulkomaanmatkoista syntyvän edun taloudellinen arvo on sekä saajan että antajan kannalta merkittävä silloin, kun matkalippu oikeuttaa paikanvaraukseen. Nämä etuudet eivät ole tältä osin muutoinkaan verrattavissa edes liikennetoimialalla myönnettäviin tavanmukaisiin henkilökuntaalennuksiin. Etuudet eivät tämän vuoksi voi olla myöskään määrältään kohtuullisia verrattuna muiden liikennemuotojen piirissä myönnettäviin vapaa- ja alennusmatkoihin.

Jotta vapaa- tai alennusmatka voisi olla verovapaa, olisi lentoliikenteen ulkomaanmatkojen osalta tämän vuoksi edellytettävä, että matka tehdään ilman paikanvarausoikeutta. Sitä vastoin toimialalla tavanomaiset ja kohtuulliset kotimaan lentoliikenteen vapaa- ja alennusmatkat ovat liikenteenharjoittajan palveluksessa oleville verovapaita riippumatta paikanvarausoikeudesta.

Omaisten matkaliput

Verovelvollisen vapaa- tai alennuslippuna saaman edun verovapauden edellytyksenä ei ole se, että etu olisi rajoitettu vain työntekijän henkilökohtaiseen käyttöön, vaan verovelvollisen saama lippu voi toimialalla tavanomaisissa ja kohtuullisissa rajoissa tulla myös hänen omaistensa käyttöön.

SAIRAAN LAPSEN HOITOETU

Vuodesta 2000 alkaen on verovapaaksi säädetty myös etu työnantajan järjestämästä sairaan lapsen hoidosta. TVL 69.3 §:n mukaan veronalaista tuloa ei synny työnantajan tilapäisesti järjestämästä sairaan lapsen hoidosta ajalta, jona työntekijällä olisi oikeus hoitovapaaseen täysin palkkaeduin. Tilapäisenä pide-

tään saman sairaustapauksen johdosta enintään neljän päivän pituista hoitojaksoa. Etu on verovapaa, vaikka se annettaisi vain avainhenkilöille.

Jos työnantaja järjestää sairaan lapsen hoidon neljää päivää pitemmäksi ajaksi, ylimenevältä osalta työnantajalle aiheutuneet kustannukset ovat työntekijän palkkaa. Esim. työnantajan järjestämä hoitaja huolehtii sairaasta lapsesta 5 päivää, veronalaista on yhden päivän maksu. Eri sairaustapausten johdosta hoitoetu voi olla verovapaa neljää päivää pidemmältäkin ajalta.

Työehtosopimuksissa hoitovapaa on yleensä rajoitettu koskemaan alle kymmenvuotiasta sairasta lasta. Samaa periaatetta voidaan noudattaa myös verovapaussäännöstä sovellettaessa.

TIETOLIIKENNEYHTEYS

Työnantajan palkansaajalle työkäyttöä varten järjestämän tietoliikenneyhteyden yksityiskäyttö on verovapaa etu (TVL 561/2004, 69.4 §). Tämä koskee sekä kiinteähintaisia että käytön mukaan laskutettavia liittymiä. Yhteys voi olla kotipäätteellä tai matkapuhelimessa.

Säännöstä ei sovelleta, jos työnantaja korvaa palkansaajan hankkiman liittymän maksuista myös yksityiskäytön osuuden. Työnantaja voi korvata ennakonpidätystä toimittamatta työkäytön osuuden palkansaajan hankkiman liittymän kustannuksista. Työnantaja on voinut velvoittaa palkansaajan hankkimaan tietoliikenneyhteyden, jotta palkansaaja voisi hoitaa esim. valvonta- ja päivystystehtäviä kotonaan. Jos muuta selvitystä kustannusten jakautumisesta ei ole, työkäytön osuutena voidaan käyttää puolta liittymän kustannuksista.

Verotettavaa etua ei synny työkäyttöä varten annetusta, työnantajan omistuksessa olevasta tietokonelaitteistosta. Sen sijaan palkansaajan omistukseen annetun laitteiston arvo on veronalainen etu.

Veronalaista etua ei synny myöskään tilanteessa, jossa työnantaja saa omien ohjelmistohankintojensa yhteydessä lisämaksutta kotikäyttöön soveltuvia ohjelmistopaketteja, jotka luovutetaan palkansaajille kotona käytettäväksi. Edellytyksenä on, että palkansaaja tarvitsee annettuja ohjelmia työssään.

Edut ovat verovapaita myös säännöllisesti kokouspalkkioita saaville henkilöille, esim. kunnallisille luottamusmiehille ja yrityksen hallituksen jäsenille.

9. KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN JA KESKUSVERO-LAUTAKUNNAN PÄÄTÖKSIÄ

Palkka

KHO 1969/5157 II 562

Kirvesmies A oli vuonna 1967 yhteensä 85 tuntia rakentanut B:n omakotitaloa. A ei ollut saanut rahapalkkaa, vaan B oli heidän tekemänsä sopimuksen mukaisesti vuonna 1968 korvannut A:n hänen hyväkseen tekemän työn vastavuoroisesti työllä. Koska A oli saanut B:lle vuonna 1967 tekemästään työstä korvauksen vasta vuonna 1968, ei sanottu korvaus ollut A:n verotettavaa tuloa vuodelta 1967.

KHO 1971/4665 II 597

Lastensuojelulautakunnan suorittamista yksityiskoteihin sijoitettujen lasten hoitomaksuista oli toimitettava ennakonpidätys. Korvauksen kokonaismäärästä saatiin ennen pidätyksen tekemistä kuitenkin vähentää hoitomaksun saajalle hoidosta aiheutuvat kustannukset.

KHO 1978/26 II 615

Työntekijät eivät olleet saaneet veronalaista palkkana pidettävää etuutta sen johdosta että työnantaja järjestääkseen työntekijöidensä lapsille päivähoidon oli suorittanut Pelastusarmeijan päiväkodille lasten hoidosta korvausta. Tuosta korvauksesta ei ollut toimitettava ennakonpidätystä eikä suoritettava työnantajan sosiaaliturvamaksua. Maksuunpanovuosi 1969.

KHO 1980/3865 II 609

Kuntainliitto suoritti yksityistalouksiin sijoittamistaan mielisairaalan potilaista hoitokorvausta. Sanottua korvausta pidettiin hoitosopimuksen tehneen perhehoitajan ennakkoperintälain 4 §:ssä tarkoitettuna palkkana, josta oli toimitettava ennakonpidätys ja suoritettava työnantajansosiaaliturvamaksu. Verovuodet 1979 ja 1980.

KHO 1981/4007

Lastensuojeluviraston Nuorten Työkodin työkokeilujakson aikana nuorille suorittamista kehotusrahoista ei ollut toimitettava ennakonpidätystä eikä suoritettava työnantajan sosiaaliturvamaksua.

KHO 1981/5454

Kuuden huoneiston asunto-osakeyhtiön hallitus oli päättänyt, että yhtiön talonmiehen tehtävät ja huoltotyöt hoidetaan osakkaiden kesken vuorotellen ilan korvausta. Kun kaksi huoneistoa oli H:n kunnan omistuksessa ja sen viranhaltijoiden asuinkäytössä eikä näitä voitu velvoittaa em. työnsuorituksiin, yhtiön hallitus oli sopinut kunnan kanssa, että sen huoneistojen osalta peritään yhtiövastikkeen lisäksi lisäkorvausta, jonka määrä oli 50 p/neliömetri v. 1974, 70 p/neliömetri vv. 1975-1976 ja 1 mk/neliömetri vv. 1977-1978. Vuorotellen hoidettaviin talonmiehen tehtäviin sisältyivät kattilan puhdistustyöt, lumityöt pannuhuoneen päädyssä sekä kunnan omistamien osakehuoneistojen pihojen hoito. Osakkaiden työsuoritusten katsottiin liittyvän heidän omissa asunnoissa asumiseensa, paitsi omia osuuksiaan vastaavan työn osalta, myös siltä osin kuin he mainituissa erityisissä olosuhteissa olivat joutuneet suorittamaan työtä yli omien osuuksiensa. Osakkaille tästä työstä koituva asuntomenojen säästö ei ollut osaksikaan heidän ennakkoperintälaian 4 §:ssä tarkoitettua palkkaansa, josta yhtiö olisi ollut velvollienn suorittamaan työnantajan sosiaaliturvamaksua. Verovuodet 1974-1978.

KHO 1983/3230 II 602

Yhdistys A, jonka tarkoituksena oli auttaa Kristuksen lähetyskäskyn täyttämistä, oli tehnyt osakeyhtiö B:n kanssa sopimuksen, jonka mukaan yhdistys otti 4 kk:n ajaksi tehtäväkseen yhtiön yhden tai useamman työntekijän yötyövuoron tekemisen siten, että työn suorittivat yhdistyksen jäsenet yhtiön johdon ja valvonnan alaisena, mutta että korvaus työstä maksettiin kokonaan yhdistykselle. Se, että yhdistyksen jäsenet mainitulla tavalla luopuivat yhtiön heille tehtävän suorittamisesta maksettavasta, EPL:n 4 §:n mukaiseksi palkaksi katsottavasta korvauksesta yhdistyksen hyväksi, ei vapauttanut yhtiötä velvollisuudesta toimittaa korvauksesta ennakonpidätys. Ennakkotieto. Verovuosi 1983. Äänestys 3-1.

KHO 1985/3555 II 613

Kaupunki oli tehnyt sosiaalihuoltoasetuksen 9 §:n mukaisia sopimuksia yksityisten henkilöiden kanssa siitä, että he huolehtivat vammaisten, vanhusten tai pitkäaikaissairaiden kotihoidosta. Sopimuksessa määriteltiin hoitoa antavien henkilöiden oikeudet ja velvollisuudet. Hoitajille maksettava kotihoidontuki, vuonna 1984 enintään 1 300 mk/kk, oli EPL:n 4 §:ssä tarkoitettua hoitajan palkkaa, josta kaupungin oli toimitettava ennakonpidätys ja suoritettava työnantajan sosiaaliturvamaksu. Ennakkoratkaisu vuodelle 1984.

KHO 1987/1309 II 646

Osa asunto-osakeyhtiön osakkaista ja heidän perheenjäseniään osallistui yhtiön kiinteistön huoltotöihin. Osakkaiden ja heidän perheenjäsenten yhtiön hyväksi tekemä työ oli kuitattu siten, että nämä osakkaat olivat suorittaneet alennetun yhtiövastikkeen. Osakkaiden alemman yhtiövastikkeen muodossa hyväkseen saama etuus oli palkkaa, josta oli toimitettava ennakonpidätys ja suoritettava työnantajan sosiaaliturvamaksu. Verovuodet 1978-1983.

KHO 1988/1227 B 582

Ennakkoperintälain 4 §:ssä tarkoitetua palkkaa eivät olleet etuudet, joita kaupunki maksoi sosiaalisesti työrajoitteisille henkilöille huoltosuhteissa suojatyössä. KHO kumosi lääninoikeuden ja lääninveroviraston päätökset, joissa suojatyön katsottiin tehdyn vastikkeellisesti kaupungin lukuun. Verovuodet 1980-1985.

KHO 1988/2290

Työehtosopimuksen irtisanomisen johdosta ja tähän liittyvästä immateriaalisesta vahingosta maksettu korvaus oli hakijoiden veronalaista tuloa. Ennakkotieto 1987 ja 1988.

KHO 1989/1024

Yhdistys käytti koululaisia rahankeräystyössä. Keräämästään rahasummasta saivat koululaiset pitää itsellään 20 %. Koululaisten saamaa osuutta oli pidettävä sellaisena yhdistyksen lukuun tehdystä työstä maksettuna palkkana, joka oli otettava huomioon työnantajan sosiaaliturvamaksua maksettaessa.

KHO 1990/139

Yhtiö oli maksanut eräille työntekijöilleen korvausta elektrodin pituuden mittauslaitteen keksimisestä sekä palkkiota innovaation ilmoittamisesta yhtiön innovaatiolautakunnalle ja patenttihakemuksen jättämisestä. Näitä korvauksia oli pidettävä, kun ei ollut näytetty, että keksintö tai muu innovaatio ei olisi ollut luettavissa asianomaisen työntekijän työtehtäviin ja ottaen huomioon korvauksen suorittamisen ajankohdan, työntekijälle maksettuna ennakonpidätyksen alaisena palkkana, josta yhtiön oli suoritettava myös työnantajan sosiaaliturvamaksu. Kysymys ei siis ollut näiden korvausten osalta ennakkoperintälain 6 §:ssä tarkoitetusta palkkiosta, josta ei ollut suoritettava työnantajan sosiaaliturvamaksua.

KHO 1990/3400 B 574

Kirjankustannusyhtiö oli hankittuaan käännettävien teosten oikeudenomistajilta käännös- ja julkaisuoikeudet alkuperäisteoksiin tehnyt kääntäjien kanssa käännöksiä koskevat kustannussopimukset. Kääntäjät eivät yhtiön ilmoituksen mukaan olleet kääntäjän toiminnassaan itsenäisiä yrittäjiä. Sopimuksen mukaan kääntäjät luovuttivat yhtiölle yksinoikeuden monistaa ja julkaista mainittujen teosten käännökset kirjan muodossa yhtiön omalla toiminimellä. Kääntäjät luovuttivat hakijalle viimeistellyt käsikirjoitukset. Yhtiö suoritti käännöstyön valmistuttua kääntäjälle sopimuksella saamastaan kustannusoikeudesta tekijänpalkkion sisältävän suorituksen toisessa tapauksessa painoarkkien mukaan laskettuna ja toisessa tapauksessa kokonaiskorvauksena. Yhtiö lausui valituksessaan, että mikäli kustantaja ja kääntäjä halusivat sopia vakinaisesta työsuhteesta tai lyhytaikaisesta toimeksiantosuhteesta, käytettiin toisenlaista sopimustyyppiä. Tässä tapauksessa kääntäjät eivät olleet solmineet toimeksiantosopimusta. Kysymys oli nyt yksinomaan tekijänoikeuden luovutuksesta maksetusta korvauksesta. Ratkaisun kannalta ei siten ollut merkitystä sillä, olivatko asianomaiset henkilöt itsenäisiä yrittäjiä. Yhtiö katsoi, ettei se ollut velvollinen suorittamaan näiden sopimusten mukaisten suoritusten perusteella työnantajan sosiaaliturvamaksua.

KHO katsoi, että hakemuksessa tarkoitetulla sopimuksella kääntäjät olivat sitoutuneet koko-

naispalkkiota vastaan suorittamaan käännöstyön yhtiölle. Käännettävien teosten käännösoikeudet ja kustannusoikeudet olivat olleet yhtiöllä. Kääntäjät eivät olleet hakemuksen mukaan itsenäisiä yrittäjiä. Tähän nähden sopimukseen perustuvaa suoritusta kääntäjille oli pidettävä yhtiön lukuun tehtävästä työstä maksettavana korvauksena ja siten ennakkoperintälain 4 §:ssä tarkoitettuna palkkana, josta yhtiö on velvollinen suorittamaan työnantajan sosiaaliturvamaksun. Äänestys 3+1-1.

KHO 1991/532 B 559

Yhtiö suoritti kliinisiä kokeita lääkeainevalmisteilla. Kokeisiin käytettiin vapaaehtoisia koehenkilöitä, jotka nauttivat tutkittavia lääkkeitä ja lääkevalmisteita koesuunnitelman mukaan. Lääkkeiden imeytymistä ja pitoisuuksia tutkittiin koehenkilöistä otettavin näyttein. Yhtiö maksoi kullekin koehenkilölle korvausta 500-600 markkaa kahdesta kahden päivän koejaksosta. Näitä korvauksia pidettiin yhtiön lukuun tehdystä työstä maksettuna ennakkoperintälaissa tarkoitettuna palkkana, josta yhtiön oli toimitettava ennakonpidätys. EnnakkoperintäL 4 §.

KHO 1993/3523

Professori A, joka oli ollut osakeyhtiön yhtiöoikeudellinen asiantuntija ja muun muassa avustanut yhtiötä yhtiökokousten valmistelussa, oli toiminut myös yhtiökokousten puheenjohtajana. Yhtiökokousten puheenjohtajana toimimista oli pidettävä sellaisena erillisenä yksittäisenä tehtävänä, joka ei liittynyt A:n lainopillisena neuvontatoimintana harjoittamaan ammattitoimintaan. Näin ollen yhtiön maksamia suorituksia A:lle yhtiökokousten puheenjohtajan tehvävästä oli pidettävä ennakkoperintälain 4 §:ssä tarkoitettuna palkkana, josta yhtiön oli toimitettava ennakonpidätys ja suoritettava työnantajan sosiaaliturvamaksu.

Palkanmaksuvuodet 1986-1989. EnnakkoperintäL 4 §.

KHO 1994/2928

A:n työnantaja oli kustantanut A:lle ulkomaanmatkan. Lääninveroviraston työnantajalle antaman ennakkoratkaisun mukaan osa matkaedusta oli ennakkoperinnän alaista palkkaa. Työnantajan antaman ennakonpidätystodistuksen mukaan A:n rahapalkka oli ollut 68.647 markkaa ja ennakonpidätyksen määrä 18.716 markkaa, mikä määrä oli tilitetty lääninverovirastolle. A:n verotus toimitettiin ennakonpidätystodistuksen tietojen mukaisesti.

Verotarkastuksessa kävi ilmi, että matkaedun arvosta toimitettu ennakonpidätys 914 markkaa oli tilitetty lääninverovirastolle vähentämättä sitä A:lle maksetusta rahapalkasta. A:n tuloon lisättiin jälkiverotuksin 914 markkaa. Lääninoikeus kumosi jälkiverotuksen lausuen perusteluna, että työnantajan palkasta antama ennakonpidätystodistus oli ollut virheellinen, mutta että toimittamatta jäänyttä ennakonpidätystä ei ollut luettava A:n lisäpalkaksi. KHO katsoi tarkastusasiamiehen valituksesta A:n saaneen 914 markkaa enemmän palkkaa kuin mistä häntä oli verotettu ja saattoi jälkiverotuksen voimaan valtionverotuksen osalta. Verovuosi 1989.

KHO 1995/1554

Kaupunki maksoi palveluksestaan itsenäisiksi yrittäjiksi ryhtyville henkilöille alkurahaa. Lähtijälle myönnettiin yleensä kolmen vuoden virkavapaus tai työloma, minkä hän halutessaan saattoi keskeyttää ja palata takaisin kaupungin palvelukseen. Mikäli lähtijä palasi takaisin ennen kuin mainittu kolme vuotta oli kulunut, alkuraha perittiin takaisin. Alkurahaa ei pidetty ennakkoperintälain 4 §:ssä tarkoitettuna palkkana eikä myöskään saman lain 5 tai 6 §:ssä tarkoitettuna suorituksena. Kaupungin ei ollut toimitettava alkurahasta ennakonpidätystä eikä suoritettava työnantajan sosiaaliturvamaksua.

KHO 1996/1373 B 507

Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 16 §:n 1 kohdan säännöksen puolison palkan vähennyskelvottomuudesta katsottiin koskevan myös tulo- ja varallisuusverolain (1240/88) 7 §:n 3 momentin mukaisia avioliitonomaisissa olosuhteissa verovuonna yhteisessä taloudessa avioliittoa solmimatta jatkuvasti eläneitä henkilöitä, joilla oli yhteinen verovuonna syntynyt lapsi. Verovuosi 1989.

KHO 2000/550

Käräjäoikeus oli tuominnut lehden vastaavan päätoimittajan rikoslain 27 luvun 3 a §:n nojalla yksityiselämän loukkaamisesta maksamaan sak-

koa 47 360 markkaa. Jos työnantaja maksoi työntekijänsä maksettavaksi tuomitun sakon, maksu katsottiin työntekijän palkanluontoiseksi tuloksi. Ennakkoratkaisu vuosille 1999 ja 2000.

KHO 2003/2693

A oli yhdessä kuuden muun työntekijän kanssa sopinut työnantajansa omistaman avojohtolinjan purusta ja poiskuljetuksesta. Sopimuksen mukaan työnantaja oli myynyt linjan purkukustannuksia vastaan. A oli yhdessä sopimuskumppaniensa kanssa myynyt puretulta linjalta peräisin olevan metalliromun vuosina 1995 ja 1996 romuliikkeille. Myynnistä saatu tulo oli jaettu ryhmän jäsenten kesken tuntikirjanpidon mukaisten työpanosten suhteessa. Hallinto-oikeus hyläten A:n vaatimuksen myynnistä saadun tulon katsomisesta pääomatuloksi lausui perusteluinaan, että A oli saanut työnantajaltaan metalliromua linjan purkamisen korvauksena eli työsuorituksen perusteella. Tämän lisäksi A oli saanut purusta tuloa myydessään romun edelleen romukauppiaille. Jälkiverotuksissa A:n tuloon oli luettu hänen työnantajaltaan metalliromuna saama vastike linjan purusta ja poiskuljetuksesta. Vaikka sopimus oli tehty kauppakirjan muodossa, oli kysymyksessä tosiasiallisesti ollut sopimus avolinjan purkutyöstä. Sopimuksen perusteella saatu tulo ei ollut sellaista, jota varallisuuden voidaan katsoa kerryttäneen, vaan kysymyksessä oli ollut tuloverolain 61 §:ssä tarkoitettu työsuhteen perusteella saatuun palkkaan rinnastettava ansiotulo. Korkein hallinto-oikeus pysytti hallinto-oikeuden päätöksen.

Kenen tuloa

KHO 1981/428 II 597

Esiintyvä taiteilija oli esiintynyt mainosalan yhtiön lukuun sen tuottamassa, erään pankin tilaamassa mainoskampanjassa kuvauskohteena. Mainosalan yhtiö oli esiintymissopimuksen solmimista varten ottanut yhteyden taiteilijaan itseensä. Kuvausten päätyttyä oli sovitun korvauksen laskuttanut ohjelmatoimistoalan osakeyhtiö, jonka toimitusjohtaja ja hallituksen ainoa jäsen taiteilija oli. Korvaus oli laskutettu osakeyhtiön mainosalan yhtiölle tilauksesta valmistamasta mainoskampanjasta, johon sisältyivät tv-filmit, still-kuvat ja lehti- ym. mainonta. Palkkio katsottiin tosiasiassa maksetuksi EPL 4 §:n mukaisena palkkana taiteilijalle henkilökohtaisesti. Maksuvuosi 1978. Ks. myös KHO 1982/4279

KHO 1982/1638

E oli toiminut suuryhtiön reskontran hoitajana vuodesta 1973 vuoteen 1978 siten, että korvaus hänen reskontranhoitajan työstään oli maksettu osakeyhtiölle, joka oli hänen perheensä omistuksessa. KHO katsoi, että E oli toiminut usean vuoden ajan reskontranhoitajana yhtiön tiloissa ja muutenkin muuhun toimistohenkilökuntaan verrattavissa olosuhteissa. Yhtiön E:n työstä konsulttiyhtiölle maksamia korvauksia oli, kun otettiin huomioon vm. yhtiön toiminta ja E:n suhde tähän yhtiöön sekä VerL 56 §:n 1 momentin säännökset, pidettävä E:n saamana palkkana ja siten hänen veronalaisena tulonaan. KHO katsoi kuitenkin, että konsulttiyhtiön E:lle vastaavasta työstä maksamat korvaukset oli otettava huomioon vähennyksenä siitä tulosta, jonka hänen oli katsottava saaneen yhtiöltä reskontranhoitajan tehtävästä.

KHO 1982 B II 576

Yhtiö oli tehnyt konsulttiyhtiön kanssa sopimuksen yhtiön toimitusjohtajan tehtävien hoitamisesta saneerausaikana, tehtävänä muun muassa valmistella yhtiön myyntiä ja tehdä ehdotuksensa yhtiön uudesta johto-organisaatiosta. Tuotanto- ja laskentatehtävissä konsulttiyhtiöllä oli oikeus käyttää ulkopuolista apua, mutta sopimuksen mukaan toimitusjohtajan tehtävät uskottiin konsulttiyhtiön nimetylle konsultille, joka oli myös konsulttiyhtiön osakas ja toimitusjohtaja. Saneerausajan toimitusjohtajan tehtävät oli uskottu konsulttiyhtiölle aikaisemman toimitusjohtajan erottua tehtävästään. Lääninverovirasto maksuunpani yhtiölle toimittamattomat ennakonpidätykset ja suorittamattomat työnantajan sosiaaliturvamaksut konsulttiyhtiölle toimitusjohtajana toimimisesta suoritetuista palkkioista.

KHO katsoi, että yhtiöllä oli vallinneissa oloissa ollut perusteltua syytä täyttää toimitusjohtajan paikka konsulttiyhtiön kanssa tehdyin sopimuksin, jonka vuoksi toimitusjohtajaksi nimetyn konsulttiyhtiön konsultin ei voitu katsoa olleen toimeksiantajayhtiöön sellaisessa suhteessa, että puheena olleista palkkioista olisi ollut toimitettava ennakonpidätys tai niiden pe-

rusteella olisi ollut suoritettava työnantajan sosiaaliturvamaksu. Maksuvuosi_1977 Maksuvuosi_1978

KHO 1982/3517 II 571

A oli toiminut erään yhtiön toimitusjohtajana vuodesta 1973. Hänelle suoritetusta palkasta ja eduista oli toimitettu ennakonpidätys ja suoritettu työnantajan sosiaaliturvamaksu. Huhtikuusta 1976 lähtien oli yhtiö maksanut palkkiot toimitusjohtajan työstä konsulttiyhtiölle, jonka perustaja ja pääosakas A yhdessä vaimonsa kanssa oli, yhtiön ja konsulttiyhtiön kesken solmitun sopimuksen perusteella. Toimitusjohtajana toimineen A:n tosiasiallinen asema ei ollut sopimuksen solmimisen jälkeen yhtiössä muuttunut. Suoritetut palkkiot katsottiin tosiasiassa maksetuiksi A:lle henkilökohtaisesti ennakkoperintälain mukaisena palkkana. Maksuvuosi 1976 ja 1977.

KHO 1985/1767 II 611

Yhtiön A ja konsulttiyhtiön B välillä oli vuonna 1977 tehty kaksi kuukautta kestävä kirjallinen sopimus, joka koski muun ohessa A:n hallinnon organisointia ja siihen liittyviä henkilövalintoja. B:n toimitusjohtaja C oli sen mukaisesti ottanut hoitaakseen muun ohessa A:n toimitusjohtajan ja konttoripäällikön tehtävät. Hänen tehtävänsä oli alunperin tarkoitettu määräaikaiseksi konsulttityöksi, kun A:n konttoripäällikön, toimitusjohtajan ja kirjanpidon avustajan työsuhde oli purettu vuonna 1977 ja C oli määrätty toistaiseksi hoitamaan näitä toimia. C oli kuitenkin jäänyt hoitamaan toimitusjohtajan tehtäviä ainakin vuoteen 1982 saakka, eikä asiakirjoissa ollut selvitystä, jonka mukaan olisi etsitty A:lle toimitusjohtajaa tai konttoripäällikköä vuoden 1977 jälkeen. KHO katsoi, näissä oloissa ja C:n työskentelyn A:ssa jatkuttua useita vuosia ilman yhtiöiden välillä tehtyjä nimenomaisia sopimuksia, että A:n suoritukset B:lle alkuperäisen kahden kuukauden sopimuskauden jälkeiseltä ajalta olivat C:n palkkaa, josta A:n oli ollut pidätettävä ennakot ja suoritettava sosiaaliturvamaksut. Maksuvuodet 1977-1981. Vrt. KHO 1982/3406, II 576

KHO 1989/4590 II 558

Henkilö X, joka oli tehnyt myyntityötä yhtiö A:ssa, irtisanottiin. Tämän jälkeen X oli tehnyt edustussopimuksen yhtiö A:n kanssa toimien nyt kauppa-agenttina. Lisäksi X oli perustanut osakeyhtiö B:n, jonka puitteissa X hoiti mainittua edustussopimusta. Yhtiö B:lle ei määrätty ennakkoa, koska edustussopimuksella saadut provisiot katsottiin X:n A:lta saamaksi palkkatuloksi. Verovuosi 1988.

KHO 1993/211

Kommandiittiyhtiön päätoimialana oli yhtiön perustamisvaiheessa harrastus- ja lomakylätoiminta, mutta toimialaan oli myöhemmin lisätty konsultointi- ja insinöörityö paperi- ja selluteollisuudelle. Viimeksimainitut tehtävät suoritti yhtiön vastuunalainen yhtiömies, joka oli koulutukseltaan insinööri. Kommandiittiyhtiön toiminta oli ollut vuosina 1985-1987 tappiollista. Katsottiin, ettei konsultointi- ja insinööritoiminnan harjoittaminen yhtiön nimissä vastannut asian luonnetta ja tarkoitusta, vaan toiminnasta kertynyt tulo oli verotettava vastuunalaisen yhtiömiehen henkilökohtaisena ammattitulona. Verovuosi 1988.

KHO 1993/992

Osakeyhtiö oli maksanut suunnittelupalkkioita toimitusjohtajansa ja suunnittelupäällikkönsä, jotka olivat yhtiön osakkaita, yksityisille toiminimille. Palkkiot olivat kuluina yhtiön kirjanpidossa. Palkkiot eivät olleet itsenäisille yrittäjille maksettuja suorituksia eivätkä myöskään osakkaiden yhtiöltä saamaa peiteltyä osinkoa vaan ennakkoperintälain 4 §:ssä tarkoitettuja, osakkaiden yhtiön hyväksi suorittamaan työhän perustuvia palkkioita, joiden perusteella yhtiön oli, kun työstä johtuneet kustannukset oli vähennetty, toimitettava ennakonpidätys ja suoritettava työnantajan sosiaaliturvamaksu. EnnakkoperintäL 4 §.

KHO 1994/1676 B

Liikkeenjohdon konsultti A oli työskennellyt päätoimisesti yrityskonsultointia harjoittavassa osakeyhtiö X:ssä, jonka osakas hän oli ollut. A oli suorittanut pääasiassa tuotantoja laatukonsultointiin sekä henkilöstön koulutukseen liittyviä tehtäviä X Oy:n lukuun. X Oy:n kahdelta eri osakeyhtiöltä saamien toimeksiantojen suorittamiseksi A oli kuulunut näiden yhtiöiden hallituksiin. A:n toiminta näissä hallituksissa oli liittynyt

X Oy:n saamiin konsultointitoimeksiantoihin, eikä niistä maksetuista palkkioista ollut siten erotettava osaakaan A:n hallituksen jäsenyydestä saamiksi palkoiksi. Verovuosi 1986 ja verovuosi 1987. Äänestys 5-2.

KHO 1994/1700

Asianajaja A, jolla oli kommandiittiyhtiön muodossa toimiva asianajotoimisto, oli hoitanut ruotsalaisen emoyhtiön Suomessa olevan tytäryhtiön oikeudellisia asioita toimien muun muassa tytäryhtiön hallituksen puheenjohtajana vuonna 1988. Tytäryhtiö oli samana vuonna asetettu selvitystilaan, ja A oli valittu toiseksi selvitysmieheksi. Asianajotoimisto laskutti tytäryhtiötä myös A:n osallistumisesta tytäryhtiön hallituksen kokouksiin. Laskun koko määrän oli katsottava aiheutuneen asianajotehtävistä, joten sitä vastaava suoritus oli asianajotoimiston tuloa eikä miltään osin A:n henkilökohtaista tuloa hallituksen puheenjohtajana toimimisesta. Verovuosi 1988.

KHO 1994/1701 B 549

Varatuomari A, joka oli ollut päätoimisesti erään korkeakoulun hallintojohtaja, oli sivutoimisesti työskennellyt liiketaloudellista ja juridista konsultointia harjoittavassa X Oy:ssä, jonka osakas hän oli ollut. X Oy oli laskuttanut suorittamistaan konsultointitehtävistä Z Oy:ltä määriä, joihin sisältyi myös palkkiota siitä, että A oli toiminut hallituksen jäsenenä Z Oy:ssä. Z Oy:n X Oy:lle maksamista suorituksista se osa, joka asiakirjojen mukaan oli sovittu maksettavaksi A:n toimimisesta Z Oy:n hallituksen jäsenenä, oli jälkiverotuksin lisätty A:n tuloon henkilökohtaisena palkkatulona.

Lääninoikeus katsoi, ettei A:n ollut näytetty saaneen kysymyksessä olevia palkkioita Z Oy:n hallituksen jäsenenä.

KHO katsoi, että X Oy:lle maksetuista palkkioista oli osa A:n saamaa palkkaa toimimisesta Z Oy:n hallituksen jäsenenä. Tämän vuoksi KHO tarkastusasiamiehen valituksesta kumosi lääninoikeuden päätöksen ja saattoi voimaan A:ta kohdanneen valtionveron jälkiverotuksen. Verovuosi 1987. Äänestys 3-2-2.

KHO 1997/155

Yhtiön, joka oli perustettu vuonna 1989, toimialaan kuului muun muassa liikkeenjohdon, hallinnon ja markkinoinnin konsultointi. Yhtiön pääosakas oli työskennellyt päätoimisesti yhtiössä, minkä lisäksi yhtiö oli käyttänyt ulkopuolista työvoimaa. Yhtiöllä oli useita toimeksiantajia. Toimeksiantoja yhtiö ilmoitti olleen vuosittain 30-40 kappaletta ja koko toiminta-aikana noin 200 kappaletta. Yhtiö oli markkinoinut palveluksiaan. Yhtiön liikevaihto oli ollut vuonna 1990 441.029 markkaa, vuonna 1991 365.598 markkaa, vuonna 1992 143.223 markkaa, vuonna 1993 251.061 markkaa ja vuonna 1994 251.197 markkaa. Yhtiön toimiala sekä toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen tulojen kohdistaminen yhtiölle vastasi asian varsinaista luonnetta ja tarkoitusta. Verovuosi 1993.

KVL 021/2009

Kansainvälisellä tasolla yksilölajia harjoittava ammattiurheilija, aikoi perustaa osakeyhtiön kilpailutoiminnan harjoittamista varten. Varsinaisen kilpailutoiminnan ohella yhtiö harjoittaisi markkinointitoimintaa. Perustettavan yhtiön palveluksessa tulisi olemaan kaikkiaan kolme palkattua urheilutoimintaa avustavaa henkilöä. Yhtiön tulojen voitiin arvioida nousevan toiminnan alkuvaiheessa runsaaseen miljoonaan euroon vuodessa; valtaosa tuloista kertyisi palkintorahoina. Yhtiön toimintaa oli tarkoitus myöhemmin laajentaa muun ohessa urheilulajin opetukseen, tuotemyyntiin ja sijoitustoimintaan.

Kun otettiin huomioon perustettavan osakeyhtiön toiminnan laajuus ja luonne sekä toimintaan liittyvä taloudellinen riski, toiminnan harjoittamisen osakeyhtiömuodossa katsottiin vastaavan asian varsinaista luonnetta ja tarkoitusta. Edellä mainitut tulot katsottiin verotuksessa osakeyhtiön tuloiksi. Ennakkoratkaisu vuosille 2009 ja 2010.

Palkkaa vai työkorvausta

KHO 1996/3775

Asianajaja A harjoitti asianajotoimintaa Asianajotoimisto X Ky:n vastuunalaisena yhtiömiehenä. A:lle välimiesoikeuden jäsenenä maksettu palkkio oli Asianajotoimisto X Ky:n liiketuloa. Kun yhtiö oli merkitty ennakkoperintärekisteriin, ei välimiespalkkioista tullut toimittaa ennakonpidätystä. Verovuosi 1995. Äänestys 4-1

KHO 1997/436

Maatalousyrittäjän lomituspalveluista annetun lain mukaan kunta voi järjestää lomittajan käyttäen kuntaan työsuhteessa olevaa työntekijää tai voi ostaa lomituspalveluja niiden tuottajalta. A:n kunta oli tehnyt sopimuksen NN toiminimen kanssa lomituspalvelujen ostamisesta NN:ltä. Sopimuksen mukaan NN vastasi itsenäisesti työn suorittamisesta ja lomituspalvelujen keskeytyksettömästä jatkumisesta ja hänellä oli velvollisuus tarvittaessa hankkia sijainen.

Edelleen NN vastasi toiminnastaan itselleen ja lomituskohteelle aiheutuvista vahingoista ja hänellä oli oltava vakuutus vahinkojen ja työtapaturmien varalle. Sopimuksen mukaan kunta maksoi tuntikorvauksen, mutta ei mitään erillisiä korvauksia matkakuluista, sosiaali- ja eläkemaksuista, sairaus- tai muusta lomasta eikä päivärahoja. Näissä oloissa NN:n ei katsottu olleen työ- tai virkasuhteessa kuntaan. Kunnan NN:lle suorittama palkkio ei siten ollut ennakkoperintälain 4 §:ssä tarkoitettu palkka vaan ennakkoperintälain 6 §:n 1 momentin 1 kohdan mukainen toiselle tehdystä työstä maksettu korvaus. Kun NN oli merkitty ennakkoperintärekisteriin, ei suorituksista ollut toimitettava ennakonpidätystä. Ennakkoratkaisu verovuodelle 1995.

KHO 1997/561

Kunnan sosiaalihuoltolain (710/82) 27 a -27 c §:n nojalla omaishoidon tukea saaville hoitajille maksama palkkio ja sosiaalihuoltolain 25 §:n sekä perhehoitajalain (312/92) nojalla perhehoitajille maksama palkkio eivät olleet ennakkoperintälain 4 §:ssä tarkoitettua palkkaa, vaan ennakkoperintälain 6 §:ssä tarkoitettua työstä maksettua korvausta. Kunnan ei näin ollen ollut suoritettava palkkiosta työnantajan sosiaaliturvamaksua. Verovuosi 1996.

KHO 1997/2536

Metsuri A oli perustanut metsätyöpalveluyrityksen, jonka toimialana olivat metsänhoitotyöt ja turvetyöt. A oli merkitty ennakkoperintärekisteriin ja arvonlisäverovelvolliseksi. Hän huolehti omasta vakuutusturvastaan ja oli hankkinut alalla tarpeellisia työkaluja ja kalustoa. A oli tehnyt maanviljelijä X:n kanssa urakkasopimuksen metsän harvennuksesta ja ojalinjojen aukaisusta moottorisahaa käyttäen sekä puun teosta puutavaran määrään perustuvan urakkahinnan mukaan. Työajasta ja lomakorvauksesta ei ollut sovittu. A suoritti tehtävät ilman X:n työnjohtoa ja valvontaa. Noissa oloissa X:n A:lle suorittamia palkkiota ei pidetty työsuhteessa saatuna ennakkoperintälain 4 §:n tarkoittamana palkkana vaan saman lain 6 §:n tarkoittamana toiselle tehdystä työstä maksettuna korvauksena, josta ennakonpidätystä ei ole toimitettava, jos suorituksen saaja on merkitty ennakkoperintärekisteriin. Verovuosi 1996.

KHO 1998/2415 VUOSIKIRJA

A Oy, joka suoritti tuotannon kehitystyötä tuotantolaitoksille, oli sopinut B Oy:n kanssa saamiinsa toimeksiantoihin liittyvistä työsuorituksista, jotka käsittivät suunnittelu- ja piirtämistyötä. Työtehtävät suoritti B Oy:n ainoa osakas sivutoimenaan B Oy:n toimitiloissa sen laitteilla ja ohjelmilla. Korvaus maksettiin tuntiveloitusperusteella. Vakuutus- ja eläkemaksuja, lomakorvauksia tai muita työsuhteeseen liittyviä etuja ei suoritettu. B Oy oli merkitty ennakkoperintärekisteriin. Näissä oloissa katsottiin, etteivät A Oy:n B Oy:lle maksamat korvaukset olleet B Oy:n osakkaan ennakkoperintälain 13 §:ssä tarkoitettua palkkaa vaan B Oy:n ennakkoperintälain 25 §:ssä tarkoitettua työkorvausta. Ennakkoratkaisu vuodelle 1997.

KHO 1998/2419 VUOSIKIRJA

X Oy oli tehnyt sopimukset A:n ja B:n kanssa, jotka olivat maatalousyrittäjien puolisoita, valmistamiensa sekä asiakkaittensa muovipuristustuotteiden laaduntarkastus- ja pakkaustoiminnan suorittamisesta. Sopimuksen mukaan toimeksisaaja vastasi kaikista kyseisestä toiminnasta aiheutuvista tarvike- ja laitekustannuksista sekä hankki kustannuksellaan riittävät tilat toimintaa varten. Toimeksisaaja huolehti myös kaikista muista toimintaan liittyvistä kustannuksista sekä huolehti muun ohessa toiminnassa tarvittavista vakuutuksista. Korvaus maksettiin laskutuksen perusteella. Toimeksisaajalla oli oikeus käyttää apulaisia ja hoitaa samanaikaisesti muita toimeksiantoja sekä harjoittaa muuta tuotteiden ja palvelujen myyntitoimintaa. Näissä olosuhteissa A:n ja B:n ei katsottu olevan työsuhteessa X Oy:öön. X Oy:n heille maksama korvaus ei ollut ennakkoperintälain 13 §:n tarkoittamaa

palkkaa vaan ennakkoperintälain 25 §:n tarkoittamaa työkorvausta. Jos A ja B oli merkitty ennakkoperintärekisteriin, suorituksista ei ollut toimitettava ennakonpidätystä. Ennakkoratkaisu vuodelle 1997.

KHO 1999/2430

Liikealan erikoisoppilaitos oli tehnyt liiketaloustieteen koulutus- ja konsultointipalveluja tuottavan yhtiön kanssa sopimuksen, jonka mukaan yhtiö järjesti oppilaitokselle tämän toimeksiantamana yritystoiminnan perusteet, yrityssuunnittelu, yritysten ohjaus sekä tuotanto ja logistiikka nimiset liiketalouden kurssit, jotka liittyivät oppilaitoksen järjestämään merkonomin tutkin-toon. Koulutustehtävät sisälsivät kurssien opintomateriaalin laadinnan, etätehtävien laadinnan ja tarkastuksen, lähiopetuksen ja puhelinopetuksen. Opetus suoritettiin monimuotoopetuksena, ja kursseihin liittyvä luento-opetus tapahtui oppilaitoksen tiloissa. Toimeksiannosta suoritettava korvaus maksettiin yhtiölle oppilaitoksen lukuvuosittain määrittämien perusopetuksen maksuperusteiden mukaan kunkin opintojakson päätyttyä. Kursseihin sisältyvät koulutustehtävät suoritti pääasiassa yhtiön osakas, joka oli koulutukseltaan kauppatieteiden maisteri ja toimi kokopäivätyössä oppilaitoksessa.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että oppilaitoksen yhtiölle suorittamat koulutuspalkkiot olivat ennakkoperintälain 13 §:ssä tarkoitettua palkkaa. Veroasiamiehen valituksesta lääninoikeuden päätös, jossa oli katsottu, että kysymys oli ennakkoperintälain 25 §:n mukaisesta työkorvauksesta, kumottiin. Ennakkoratkaisu ajalle 29.9.1998-31.12.1999.

KHO 2002/3352 KHO 2002:88

Avoin yhtiö X harjoitti kalastusta troolarilla, jonka bruttovetoisuus oli 644 rekisteritonnia. Pyyntimatkojen aikana miehistövahvuus oli neljä miestä, koostuen eri koostumuksin yhtiön kahdesta yhtiömiehestä, neljästä vakinaisesti palkatusta työntekijästä sekä ammattikalastajista A ja B. Troolarin laivurinakin aika ajoin toimineelle A:lle maksettiin korvauksena 10 % jokaisen pyyntimatkan saaliin arvosta, kun taas B:lle maksettu korvaus oli 7 % saaliin arvosta. Vakinaisten työntekijöiden palkka koostui 3000 markan kuukausittaisesta peruspalkasta sekä 6,5 % provisiosta jokaisen pyyntimatkan saaliin arvosta. Kalastusta harjoitettiin pääasiallisesti yhtiön välineitä ja varusteita hyödyntäen ja yhtiö huolehti myös saaliin myynnistä kokonaisuudessaan. A:lle ja B:lle maksettu korvaus katsottiin ennakkoperintälain 13 §:n mukaiseksi palkaksi. Verovuodet 2000 ja 2001.

KHO 2004/94, KHO2004:5

A antoi kieltenopetusta kansalaisopistossa. Hänen opetustuntiensa määrä lukukautena 2000 - 2001 oli 152 tuntia. Kansalaisopisto maksoi palkkion A:n opetustyöstä ennakkoperintärekisteriin merkitylle X Oy:lle, jonka osakas, toimitusjohtaja ja hallituksen ainoa jäsen A oli. Kansalaisopiston vuotuinen opetussuunnitelma muodostui opettajien laatimista opetussuunnitelmista. Myös A:n opetus perustui hänen itsensä laatimaan opetussuunnitelmaan. A:n opetustyöskentely tapahtui opiston toimitiloissa ja laitteilla, eikä se poikennut opistoon normaalissa työsuhteessa olevien opettajien toiminnasta. Näissä oloissa kansalaisopiston X Oy:lle suorittamat opetuspalkkiot eivät olleet ennakkoperintälain 25 §:ssä tarkoitettua työkorvausta vaan ennakkoperintälain 13 §:ssä tarkoitettua palkkaa, josta oli toimitettava ennakonpidätys ja jonka perusteella oli suoritettava työnantajan sosiaaliturvamaksu. Ennakkoratkaisu vuodelle 2002.

KVL 1995/192

Lääkäriasema A teki sopimuksen lääkärien kanssa lääkärien toiminnasta sekä oikeudesta käyttää korvausta vastaan lääkäriaseman tiloja, välineitä ja henkilökuntaa oman yksityispraktiikkansa harjoittamiseen. Kaikki sopimussuhteessa lääkäriasemaan olevat lääkärit olivat EPL:n 1.3.1995 voimaan tulleiden muutosten (L 1215/94) jälkeen saaneet toimintaansa varten ennakkoperintärekisteriotteen. Sopimuksen mukaan tutkimuksista potilaalta perittävät tutkimusmaksut jaettiin lääkäriaseman ja lääkärin välillä siten, että lääkäri sai tutkimuksesta maksettavasta kokonaishinnasta 20 % lausuntopalkkiona ja lääkäriasema sai 80 % tutkimuksen kokonaishinnasta laitososuutena. Lääkäri maksoi lisäksi lausuntopalkkioistaan vuokraa 25 % lääkäriasemalle. Lääkärin asiana oli huolehtia sopimuksessa tarkoitetun toiminnan osalta tarpeel-

lisista yrittäjäeläke- ja riskivakuutuksista. Lääkäriaseman ja sen kanssa sopimuksen tehneiden lääkäreiden välillä ei katsottu olevan työsuhdetta. Lääkäriasema ei ollut velvollinen toimittamaan ennakonpidätystä palkkioista, jotka se maksoi sopimuksen tehneille lääkäreille, jotka oli merkitty ennakkoperintärekisteriin.

KVL 1995/267

X Oy aikoi solmia noin 15 erillistä konsulenttisopimusta konsulenttitoimistojen ja ennakkoperintärekisteriin merkittyjen itsenäisten konsulenttien kanssa. Osa konsulenteista oli aikaisemmin toiminut X Oy:n tai sen tytäryhtiöiden palveluksessa. Sopimusten mukaan X Oy osti konsulentilta elintarvikealan, ruoanvalmistuksen ja kuluttajaneuvonnan konsulenttipalveluja. Palvelujen kohderyhmänä olivat X-konsernin vähittäisasiakkaat. X Oy ja konsulentit sopivat kustakin erillisestä konsulenttitehtävän suorittamisesta tarkemmin erikseen. Esittelyt liittyivät kampanjoihin, joista sovittiin yleensä X Oy:n aluemyyntipäällikön ja alueen liikkeiden kesken. Toimeksiannot, joista konsulenteilla oli myös oikeus kieltäytyä, olivat yleensä lyhyitä ja epäsäännöllisiä. Konsulenttisopimukset olivat voimassa toistaiseksi tai määräajan ja ne olivat molemmin puolin irtisanottavissa. Konsulentit voivat ottaa samanaikaisesti muitakin toimeksiantoja. Heillä oli oikeus käyttää apulaisia. Konsulentit vastasivat itse eläke- ja tapaturmavakuutuksestaan sekä muista kustannuksista esittelymateriaalia lukuunottamatta. Näissä olosuhteissa ei ollut kysymys työsuhteesta eikä konsulenttipalveluista maksettuja korvauksia ollut pidettävä työsuhteen perusteella maksettuina palkkoina. Suoritusten katsottiin kuitenkin perustuvan toiselle tehtyyn työhön. Korvauksista ei ollut toimitettava ennakonpidätystä, jos palkkion saaja oli merkitty ennakkoperintärekisteriin. Verovuosi 1995 ja verovuosi 1996.

KVL 2005/93

Yritysryhmään kuuluvien yhtiöiden yleisjohto, taloushallinto ja rahoitusjohto, henkilöstöhallinto sekä markkinointi aiottiin keskittää erillisen management-yhtiön hoidettavaksi. Tämän X Oy:n toimintaa pidettiin elinkeinotoimintana.

X Oy:n tarjoamiin palveluihin kuuluisivat mm. yhtiöiden toimitusjohtajan tehtävät sekä yhtiöiden hallitusten jäsenyys. Hallintoelimen jäsenyydestä saatu palkkio ja toimitusjohtajan palkkio ovat henkilökohtaisista työsuorituksista maksettuja korvauksia, joita ennakkoperintälain 13 §:n mukaan pidetään palkkana. Kun otettiin myös huomioon, että kysymys ei ollut tilapäisestä järjestelystä, oli korvauksia toimitusjohtajuudesta ja hallituksen jäsenyydestä pidettävä näitä tehtäviä hoitavien henkilöiden palkkana eikä X Oy:n elinkeinotulona. Ennakkoratkaisu vuosille 2005 ja 2006.

Asuntoetu

KHO 1965/3999 II 550

Osakeyhtiön toimitusjohtajan asuntoedun raha-arvoksi katsottiin 3 000 markkaa, vaikka yhtiö oli toimitusjohtajaansa varten vuokraamasta asunnosta suorittanut asunnon omistajalle 5 448 markkaa.

KHO 1973/3039

Työnantaja oli palkansaajan puolesta maksanut tämän vuokraaman niin sanotussa vuokra-aravatalossa sijaitsevan asunnon vuokran. Työsopimuksen mukaan kysymyksessä oleva asunto kuului luontoisetuna työntekijän palkkaan. Työnantajan suorittama vuokra katsottiin kokonaisuudessaan työntekijän verotettavaksi palkkatuloksi.

KHO 1976/2462

Kaupunki oli valtiolle antamansa sitoumuksen perusteella ollut velvollinen järjestämään valtion virkaa hoitaneelle verovelvolliselle virkasuhdeasunnon. Tuon velvollisuutensa täyttämiseksi kaupunki oli vuokrannut verovelvolliselta hänen omistamansa omakotikiinteistön käyvästä 660 markan kuukausivuokrasta ja vuokrannut sen takaisin verovelvolliselle 288 markan kuukausikorvauksesta, joka vastasi verojen ennakkoperinnässä sovellettavaa asuntoedun raha-arvoa. Edellä sanottujen määrien erotus oli kokonaisuudessaan verovelvollisen veronalaista palkkatuloa, sillä kysymyksessä ei ollut TOL 21 §:n 4 kohdassa ja KKunA 55 §:n 1 kohdassa tarkoitettu luontoisetu eikä siitä myöskään voitu vähentää kiinteistön hoitokuluja. Verovuosi 1973.

KHO 1979/138 II 567

Hammaslääkäri, joka oli 15.11.1974 lähtien ollut virkasuhteessa kahden kunnan muodostamaan

kansanterveystyön kuntainliittoon, oli tuosta päivästä lukien suullisen vuokrasopimuksen perusteella asunut toisen kunnan omistamassa, virka-asunnoiksi rakennetussa talossa sijaitsevassa huoneistossa, mistä hänelle oli määrätty 3 000 mk:n suuruinen asuntoetu. Koska ei ollut näytetty, että hammaslääkäri olisi ollut palvelussuhteessa mainittuun asunnon sijaitsemispaikan kuntaan tai että kunta muutoinkaan olisi sitoutunut kysymyksessä olevan virkasuhteen perusteella vuokraamaan omistamansa huoneiston, hammaslääkärin ei voitu katsoa saaneen työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa asuntoetua. Verovuosi 1975. Samoin KHO 1982/5670

KHO 1978/70 II 551

Varuskunta-alueella olevasta virka-asunnosta oli peritty valtion virkamiesasuntojen vuokrien määräämisperusteista annetun valtioneuvoston päätöksen (508/64) mukainen vuotuinen vastike. Perittyä vuokraa, joka oli pienempi kuin verohallituksen vuodelta 1975 toimitettavassa verotuksessa noudatettavista luontoisetujen laskentaperusteista antaman päätöksen (961/75) 1 §:n 1 b kohdan mukainen asuntoedun raha-arvo, oli asunnon sijaintipaikkaan sekä laatu- ja varustetasoon nähden pidettävä asunnon käypänä vuokrana. Virka-asunnon haltija ei ollut saanut tulona verotettavaa asuntoetua. Verovuosi 1975. Näin myös KHO 1979 II 568.

KHO 1980/3040

Sen, että kuntainliiton palveluksessa olevan lääkärin asunto oli määrätty virka-asunnoksi ei voitu katsoa vaikuttavan asunnon laatutasoon sillä tavoin kuin 17.12.1976 annetun VEROHp:n (1141/1976) 2 §:n 3 momentissa tarkoitettiin. Asuntoedun arvoa ei ollut vahvistettu liian suureksi. Verovuosi 1976. TVL 20 § 1 mom. 6 kohta.

KHO 1981/4837 II 545

Kaupungin virkamies asui työnantajan omistamassa asunnossa. Hänen verokirjaansa oli merkitty asuntoetu ja hän itsekin ilmoitti veroilmoituksessaan saaneensa sellaisen veronalaisen edun. Kaupunginhallitus oli kuitenkin todennut, ettei kaupungilla ollut virka- tai työsuhdeasuntoja ja että virkamiehen asuminen oli perustunut kaupunginhallituksen vuokrauspäätökseen. Lääninoikeus virkamiehen perustevalituksen johdosta poisti asuntoedun verotuksen perusteettomana. KHO lausui, että työntekijältä työnantajansa omistamasta huoneistosta perityn käypää vuokraa pienemmän vuokran ja käyvän vuokran erotus on veronalaista tuloa. Myöntäen tarkastusasiamiehelle valitusluvan KHO saattoi voimaan verolautakunnan toimittamat valtionverotukset.

KHO 1982/1781

Verovelvollisen työnantaja oli toimittanut korvauksetta hänen asunnossaan tarvitsemansa sähkön mainitun edun liittymättä asuntoetuun. Sähköedun raha-arvona oli pidettävä verohallituksen vuodelta 1978 toimitettavassa verotuksessa noudatettavista luontoisetujen laskentaperusteista antaman päätöksen 4 §:n mukaisesti edun käypää hintaa, eikä edun arvo näin ollen määräytynyt päätöksen 1 §:ssä olevien asuntoetuun liittyvää sähkönkäyttöoikeutta koskevien määräysten perusteella. Verovuosi 1978.

KHO 1982/4802 II 578

Yhtiö oli järjestänyt työntekijöilleen valtion asuntolainoittamista vuokrataloista asuntoja sellaisista kiinteistöyhtiöistä, joissa yhtiö oli ollut osakkaana ja joita yhtiö oli tukenut taloudellisesti siten, että yhtiön työntekijöiden maksama vuokra oli muodostunut pienemmäksi kuin muista asunnoista peritty asuntohallituksen vahvistama vuokra. Katsottiin, että kysymys oli tulo- ja varallisuusverolain 20 §:n 6 kohdassa tarkoitetusta työsuhteen perusteella saadusta asuntoedusta. Yhtiö ei ollut velvollinen toimittamaan ennakonpidätystä kiinteistöyhtiölle maksamastaan tuesta, mikäli työntekijän maksama vuokra ei alittanut verohallituksen luontoisetujen laskentaperusteista antaman päätöksen mukaista käyväksi vuokraksi katsottavaa vuokraa. Ennakkotieto vuosille 1980-1981. Samoin KHO 29.10.1982 n:o 4801, jossa asunto oli järjestetty samalla tavalla kuin edellisessä tapauksessa yhdelle suhteellisen pienen yrityksen palveluksessa olevalle.

KHO 1986/2652 II 589

Ennakontarkastuksessa oli todettu, että työnantaja ja työntekijä olivat työsopimuksen yhteydessä sopineet tietystä kokonaispalkasta. Ta-

pauksissa, joissa työnantaja oli vuokrannut työntekijälle asunnon, oli kokonaispalkasta vähennetty työnantajalle asunnosta aiheutuneet todelliset kustannukset. Tähän erotukseen oli lisätty asunnon luontoisetuarvo verohallituksen päätöksen suuruisena ja toimitettu ennakonpidätys. Ennakontarkastaja oli esittänyt, että ennakonpidätys oli toimitettava ja työnantajan sosiaaliturvamaksu suoritettava palkasta, josta vuokraa ei oltu vähennetty. Maksuunpano toimitettiin ennakontarkastajan esityksen mukaisesti. KHO katsoi, että yhtiö oli sopinut työntekijöidensä kanssa palkan suorittamisesta osaksi asuntoetuna ja osaksi rahana, joten ennakonpidätys oli toimitettava ja työnantajan sosiaaliturvamaksu suoritettava verohallituksen vahvistaman asuntoedun arvon ja rahapalkan yhteismäärän perusteella.

KHO 1991/810

Kirkkoherralla ja kappalaisella oli virka-asuntojensa yhteydessä työhuoneet. Näiden työhuoneiden katsottiin olevan evankelis-luterilaisen kirkon palkkauslain 7 §:ssä tarkoitettuja virkahuoneita. Kun otettiin huomioon huoneiden sijainnista ja käytöstä esitetyt selvitykset, katsottiin, etteivät kirkkoherra ja kappalainen olleet saaneet työhuoneiden osalta sellaista veronalaista luontoisetua, jonka arvosta seurakuntayhtymän olisi tullut toimittaa ennakonpidätys ja suorittaa työnantajan sosiaaliturvamaksu. Palkanmaksuvuodet 1984-1988. EnnakkoperintäL 4 §. L työnantajan sosiaaliturvamaksusta 2 §. Evankelis-luterilaisen kirkon palkkausL 7 § (1035/83).

Ravintoetu

KHO 1984/2628 II 563

Työnantaja oli luovuttanut työmaaruokalan pidon itsenäiselle yrittäjälle. Työnantaja oli antanut yrittäjän käyttöön tarpeellisen huoneiston kalusteineen sekä ruuan valmistukseen tarpeelliset koneet ja laitteet, joiden huolto- ja korjauskulut työnantaja maksoi. Lisäksi työnantaja maksoi ruuan valmistuksessa tarvittavan veden ja sähkön. Työnantaja tuki työntekijöiden työpaikkaruokailua lisäksi siten, että kullekin työntekijälle oli jaettu työpäivää kohden yksi lipuke, joka oli oikeuttanut kahden markan alennukseen yhden aterian hinnasta työpaikkaruokalassa. Lipuketta ei voitu käyttää muiden tuotteiden maksamiseen eikä sitä voitu vaihtaa rahaksi. Työnantaja oli kuukausittain suorittanut kertyneiden lipukkeiden määrän perusteella tuen ruokalanpitäjälle. Ruoka-annoksen hinta oli ollut alentamattomana ilman maitoa, leipää ja voita 9 mk II luokan ravintoedun raha-arvon ollessa 6,80 mk. Kun työntekijä oli maksanut ateriasta enemmän kuin mitä ravintoedun raha-arvo II luokassa oli, hänelle ei syntynyt järjestelyn johdosta verotettavaa ateriaetua. Verovuosi 1981. Äänestys 3-1.

KHO 1987/3879 B 610

Yhtiö oli osallistunut maanalaista kaivostyötä ja keskeytymätöntä kolmivuorotyötä tekevien työntekijöiden ateriakustannuksiin siten, että työnantaja oli maksanut lämpimän ruoka-annoksen välittömistä kustannuksista 60 % ja työntekijä 40 %. Muun osan ateriaa, kuten leivän, voin, juoman ja jälkiruoan, työntekijä hankki omalla kustannuksellaan. Yhtiö oli vaatinut, että ravintoedun käyväksi arvoksi oli poikkeuksellisten ruokailuolosuhteiden ym. vuoksi katsottava vain 40 % aterian välittömästä hankintamenosta, jolloin työntekijälle ei muodostu verotettavaa etua. Yhtiö oli perustellut vaatimustaan mm. sillä, että subventoidun ruokailujärjestelmän avulla voitiin vähentää vuorotyön terveydellisiä haittoja, ruokailu tapahtui työntekijän omalla työpaikalla tavanomaista työpaikkaruokailua vaatimattomammissa olosuhteissa ja työntekijän oli vuorotyössä itse lämmitettävä ruoka. Yhtiön mukaan ruoan laatu ei vastannut normaaleissa olosuhteissa tapahtuvan ruokailun tasoa eikä ateria käsittänyt kaikkia siihen tavanomaisesti kuuluvia osia.

KHO katsoi, ettei ravintoedun käypää arvoa voitu alentaa näillä yhtiön esittämillä perusteilla. Kun ruoka-annoksen välitön hankintameno oli ollut verohallituksen luontoisetujen laskentaperusteista antaman päätöksen 1 §:n mukaista II luokan ravintoedun raha-arvoa suurempi, mutta alle I luokan ravinto-edun raha-arvon, yhtiön työntekijöille oli muodostunut ennakkoperinnässä huomioon otettava II luokan ravintoetu. Työntekijän työnantajalle ateriasta maksama hinta oli vähennettävä edun raha-arvosta. Verovuosi 1986.

KHO 1988/2348 B 583

Niille kahdelle vankilan virkamiehelle, joiden

tehtävänä kulloinkin oli oikeusministeriön vankeinhoito-osaston yleiskirjeen mukaan ruoan tarkkailua varten nauttia vankilassa näyteruokaannos, ei tällä perusteella muodostunut ennakonpidätyksenalaista luontoisetua. Verovuosi 1987. Äänestys 4-1.

KHO 1989/3580 B 516

Kunnan palkkaama maatalouslomittaja oli työskennellessään maatiloilla saanut tiloilta ruokaaterioita. Ruoka-ateriat katsottiin maatalouslomittajan veronalaiseksi luontoiseduksi. Verovuodet 1985. Verovuosi 1986.

KHO 1989/4197

Kuolinpesän osakas sai kuolinpesältä rahapalkan lisäksi asunto- ja ravintoedun. Kuolinpesän maataloustulosta oli vähennetty tilan asuinrakennuksen kuluista ja poistoista palkkaa saavien osakasten pääluvun mukainen osuus eli 3/5. Osakkaan saama etu ei ollut niin sanottu täysihoitoetu. Verovuosi 1984. Verovuosi 1985. Äänestys 3-2.

KHO 1990/2010 B 568

Mielisairaanhuoltopiirin sairaaloissa ja muissa hoitolaitoksissa palvelevan henkilökunnan hoitotehtäviin kuului muun muassa ruokailla yhdessä potilaiden kanssa. Aterioiminen yhdessä potilaan kanssa saattoi kuulua lääkärin potilasta varten hyväksymään hoitosuunnitelmaan. Hoitohenkilökunnan näin saamaa ateriaetua oli pidettävä saajansa veronalaisena luontoisetuna, jonka arvo määräytyi verohallituksen ennakonpidätyksessä vuonna 1989 noudatettavista luontoisetujen laskentaperusteista antaman päätöksen (950/88) 10 §:n mukaisesti eli ravintoetua oli pidettävä laitosruokailun yhteydessä saatuna ravintoetuna.

KHO 1993/3165

Kaupunki oli järjestänyt terveyskeskuksensa sairaalan ravintohuollon siten, että ruoka ostettiin kuntainliiton aluesairaalalta. Terveyskeskuksen sairaalan työntekijöillä oli oikeus työpaikkaruokailuun siten, että he ostivat kaupungilta nimellisarvoltaan 16 markan ruokalippuja lounaita varten. Vaikka ateriat toimitettiin aluesairaalasta, kysymys oli terveyskeskuksen henkilökuntaan kuuluvien työntekijöiden laitosruokailun yhteydessä saamasta ravintoedusta.

Ruokalipun hinta ylitti laitosruokailun yhteydessä saadun ravintoedun raha-arvon, joka oli ennakonpidätyksessä vuonna 1989 12 markkaa ateriaa kohden. Näin ollen työntekijät eivät saaneet heidän verotettavaksi tulokseen luettavaa etua, vaikka ateriasta kaupungille aiheutuneet kustannukset olisivat ylittäneet 16 markkaa. Vuosi 1989. VeroHp ennakonpidätyksessä vuonna 1989 noudatettavista luontoisetujen laskentaperusteista (950/88) 10 §.

KHO 2000/876

Kunnan palkkaama maatalouslomittaja työskenteli eri maatiloilla saaden tämän työn yhteydessä tiloilta vapaita aterioita. Ateriaedun arvo oli sinänsä tuloverolain 29 §:n 1 momentin nojalla luettava maatalouslomittajan veronalaiseksi tuloksi, mutta samalla kun hänen veronalaiseen tuloonsa lisättiin nämä tulot oli luonnollisena vähennyksenä otettava huomioon hänen erityisille työntekemispaikoille maatiloille tehdyistä työmatkoista aiheutuneet ylimääräiset aterointikustannukset. Verovuodet 1994-1996.

KVL 1965/65

Kansakoulunopettajien oppilaittensa ruokailun valvonnan yhteydessä saamaa ruokaetua pidettiin luontoisetuna (KVL 1962/170 ja 1964/136). Samoin pidettiin luontoisetuna sitä ruokaetua, jonka koulukodin toimihenkilö korvauksetta sai oppilaitten ruokailun valvonnan yhteydessä.

Autoetu

KHO 1979/4271 II 575

Automyyjä ilmoitti tulonaan vapaan autoedun arvon 5 280 mk ja pyysi matkavähennystä linja-auton käytön mukaan. Matkavähennystä varten annettujen tietojen perusteella laskettu asunnon ja työpaikan välisten matkojen määrä oli 21 780 km, minkä lisäksi verolautakunta arvioi muiden yksityisajojen määräksi 3 600 km ja vahvisti vapaan autoedun arvoksi 11 167 mk. Automyyjä vaati edun arvon alentamista kuukausikohtaisesti laskettuun 5 280 mk:aan, koska hänen tehtävänsä oli edellyttänyt asiakaskäyntejä ja esittelytilaisuuksia myös työajan ulkopuolella, jolloin työajot olivat joko alkaneet aamulla hä-

nen kotoaan tai päättyneet illalla hänen kotiinsa. Kun yksityisajoiksi katsottavista asunnon ja työpaikan välisistä matkoista puuttui riittävä selvitys ja kun verolautakunnan automyyjää kuulematta arvioimaa muiden yksityisajojen määrää ei voitu pitää verohallituksen luontoisetupäätöksessä tarkoitettuna luotettavana selvityksenä, KHO katsoi, että vapaan autoedun arvoa ei ollut vahvistettava 5 280 mk suuremmaksi. Verovuosi 1975.

KHO 1979/4723 II 576

Vapaan autoedun haltija oli verolautakunnalle ilmoittanut yksityisajojensa määräksi työnantajan antaman todistuksen osoittamat 19 940 km, jota vastaavan raha-arvon 44 p/km eli 8 773 mk hän ilmoitti tulonaan. Verolautakunta vahvisti edun arvon ilmoituksen mukaisesti. Valituksessaan verovelvollinen vaati, koska ennakkoperinnässä oli käytetty kuukausikohtaista arviointia, ettei edun raha-arvoa voitu vahvistaa lopullisessa verotuksessakaan kuukausikohtaisesti laskettua 5 280 markkaa korkeammaksi. Katsottiin jääneen näyttämättä, että vapaa autoetu ottaen huomioon TVL 20 §:n 6 kohdan säännöksen ja verohallituksen vuodelta 1 975 toimitettavassa verotuksessa noudatettavista luontoisetujen laskemisperusteista antaman päätöksen (961/75) olisi vahvistettu liian suureksi ja valitus hylättiin. Verovuosi 1975.

KHO 1979/4726 II 578

Vapaan autoedun saanut naimaton naishenkilö B oli toiminut 4 kk lääke-esittelijänä ja 8 kk tuotepäällikkönä. Osana lääke-esittelijän työraporttia B oli tehnyt työnantajalleen viikkoilmoituksen n. 200 km:n pituisista päivittäisistä virka-ajoista. Viikkoilmoitukseen oli merkitty päivämäärä, km-mittarin asennot, matkareitti, ajomatkan pituudet ja polttoainehankinnat. Työajojen lisäksi siihen oli merkitty yksityisajojen viikottainen yhteismäärä. Viikkoilmoitus luovutettiin työnantajan kuljetuspäällikölle, joka hyväksyi sen ja toimitti palkkakonttoriin ennakkoperintää varten. Tuotepäällikkönä ollessaan B täytti viikottain ajoilmoitukset, B ilmoitti tulonaan pitämistään ilmoituksista ilmeneviä yksityisajoja 6 269 km:ä vastaavan arvon 3 447 mk ja liitti veroilmoitukseensa em. ilmoitusten jäljennökset. Verolautakunta vahvisti vapaan autoedun arvoksi kuukausiarvioon perustuvat 6 600 mk. Katsottiin selvitetyksi, että B:n yksityisajojen määrä oli ollut hänen ilmoittamansa 6 269 km. Verovuosi 1976.

KHO 1981/3070 II 607

Yhdistyksen työntekijät saivat käyttää heille luovutettuja yhdistyksen henkilöautoja myös yksityisajoihinsa. Tästä auton käytöstä yhdistys peri korvauksen käyttäen laskuperusteena ajopäiväkirjan mukaista yksityisajojen määrää. Yhdistys oli laatinut laskelman yhdistyksen kaikkien autojen käytöstä aiheutuneista kokonaiskustannuksista vuonna 1979. Jaettaessa kokonaiskustannukset autoilla ajettujen kilometrien määrällä päädyttiin siihen, että kustannukset autojen käytöstä olivat olleet kilometriä kohti 46,19 penniä. Yhdistys pyysi ennakkoperintälain 17 §:ssä tarkoitettua ratkaisua siitä, voitiinko laskelman johdosta työntekijöiden autoedun arvona vuonna 1980 pitää 51 penniä kilometriltä, mihin määrään oli päädytty ottamalla huomioon arvioitu, vuoden 1980 aikana tapahtuva hintojen nousu. Katsottiin, että ennakonpidätystä toimitettaessa oli noudatettava VEROH:n päätöksen 13.12.1979/1029 2 §:ssä mainittuja arvoja.

KHO 1982/444 II 540

Työntekijän ei katsottu saaneen rahanarvoista etuutta, kun työnantaja, sähkönjakelu- ja asennusliike, oli luovuttanut hänen hallintaansa huoltoautoksi varustetun avolavaisen pakettiauton, jota työntekijä piti säännöllisen työajan ulkopuolella työnantajan määräyksestä kotonaan sieltä tapahtuvia vikapäivystysluonteisia huoltoajoja varten ja sen vuoksi käytti sitä myös työmatkoihinsa, mutta jota hänellä ei ollut lupa käyttää muihin yksityisajoihinsa. Verovuosi 1975.

KHO 1983/1680 II 610

Taksiautoilijalla, joka ei itse invaliditeettinsä vuoksi voinut osallistua ajoihin, oli palveluksessaan kaksi kuljettajaa. Liikennelupa oli myönnetty X:n kaupungin alueelle, jossa toinen kuljettajista asui. Toinen kuljettajista asui naapurikaupungissa. Kuljettajat säilyttivät autoja asuntonsa pihalla. Työntekijän, joka asui liikennelupa-alueen ulkopuolella, katsottiin saavan ennakkoperinnässä huomioon otettavan vapaan autoedun siltä osin kuin hän käytti työnantajan autoa työmatkoihinsa kotinsa ja liikennelupa-

alueen rajan välillä. Liikennelupa-alueella asuvan kuljettajan osalta asia ei ollut vireillä KHO:ssa. Verovuosi 1982. Äänestys 3-1.

KHO 1984/2153

Kommandiittiyhtiöltä työstä saadun autoedun arvo oli määrättävä verohallituksen luontoisetujen laskentaperusteista antaman päätöksen mukaisesti eikä työnantajalle edusta aiheutuneiden suurempien todellisten kustannusten perusteella. Verovuosi 1979. Ks. myös KHO 1984/2006, II 508.

KHO 1984/2979 II 576

A kulki päivittäin 65 km:n pituisen matkan asunnosta työpaikkaan ja takaisin työnantajan hänen käyttöönsä antamalla henkilöautolla. Näitä matkoja kertyi 32 718 km ja muita yksityisajoja oli 5 000 km. Verolautakunta vahvisti vapaan autoedun arvon 37 918 mk:ksi ja katsoi A:n halvimmaksi kulkuneuvoksi oman auton, mutta vähensi asunnon ja työpaikan välisiä matkakustannuksia vain TVL:n 26 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun enimmäismäärän 15 000 mk. A lausui valituksessaan, ettei ylipitkistä asunnon ja työpaikan välisistä matkoista ollut syntynyt etuutta. KHO katsoi, että A:n asunnon ja työpaikan väliset matkat olivat yksityisajoa ja ne oli otettava huomioon autoedun arvoa yksityisajojen perusteella määrättäessä. Matkakustannukset voivat tulla vähennettäviksi vain TVL:n 26 §:n 1 momentin 5 kohdassa mainituin rajoituksin. Verolautakunnan vahvistama vapaan autoedun arvostus pysytettiin. Verovuosi 1981.

KHO 1989/3637

Yhtiön vuokraama henkilöauto oli annettu veloituksetta sen osakastoimitusjohtajan A:n käyttöön. Autosta aiheutuneet kulut rasittivat myös A:n yksityisajojen osalta yhtiön tulosta. Koska yhtiön kirjanpidossa ei A:n näin saamaa autoetua ollut kirjattu hänen palkakseen eikä ennakonpidätystä ollut toimitettu, korkein hallinto-oikeus katsoi, että A:n yhtiöltä saama autoetu oli peiteltyä osingonjakoa eikä luontoisetua. Verovuosi 1986. Äänestys 4-1.

KHO 2003/2755

Työnantajan kustantaessa työsuhdeautoon kiinteästi asennetun hands free -laitteiston, laitteistosta ja sen asennuksesta aiheutuneet kustannukset ovat vapaan autoedun arvoa määrättäessä verohallituksen luontoisetujen laskentaperusteista antaman päätöksen 20 §:ssä tarkoitettuja auton lisävarusteita eivätkä autopuhelimen lisävarusteita. Verovuosi 2003.

KVL 1989/141

Eräällä automerkillä oli ollut 30.4.1988 voimassaoleva ohjevähittäismyyntihinta. Auton sylinteritilavuus oli vastannut II autoluokkaa ja 30.4.1988 vahvistettu ohjevähittäismyyntihinta III autoluokkaa. Autojen maahantuontia harjoittava hakijayhtiö aikoi muuttaa automallin varustelua siten, että ohjevähittäismyyntihintaan sisältyneistä lisälaitteista aiottiin poistaa lisävarusteita 5 200 markan arvosta, jolloin mallin ohjevähittäismyyntihinta tulisi alittamaan 130 000 markkaa. Automallin rekisteritiedot ja mallikoodi tulisivat pysymään samana. Muutetulla automallilla on katsottava olleen ohjevähittäismyyntihinta 30.4.1988 ja ennakonpidätys on toimitettava III autoluokan arvon mukaan, mikäli auto kuuluu A ikäryhmään. Verovuosi 1989.

Puhelinetu

KHO 1970/684 II 509

Puhelinteknikon asuntoon työnantajan toimesta asennetusta vikahälytyspuhelimesta, mistä aiheutuvista muista maksuista vastasi työnantaja mutta yksityispuheluistaan puhelimen haltija, ei muodostunut verotettavaa etua.

KHO 1979/5243 II 578

Palopäällikön asuntoon oli työnantajan toimesta asennettu puhelin. Palopäällikkö vastasi yksityisistä kaukopuheluistaan, työnantajan vastatessa muista kuluista. Puhelimesta muodostui palopäällikölle, jota oli verotettu 4 033 mk:n lehtien asiamiespalkkiotuloista, verotettavaa etua. Verolautakunnan 100 mk:ksi vahvistamaa puhelinedun arvoa ei pidetty liiallisena. Verovuosi 1975. TVL 20 § 6 kohta.

KHO 1992/3095

Yhtiö, jonka toimiala oli teleliikenteen harjoittaminen, oli antanut eräille palkan- ja eläkkeensaajilleen puhelinliittymän ilman liittymismaksua ja vuosimaksua. Edun saajille syntyi veronalaista

palkan- tai eläkkeenluontoista etua vain vuosimaksuja vastaavalta osin mutta ei siltä osin kuin heidän ei tarvinnut maksaa puhelinliittymästä liittymismaksua. Mainitun yhtiön toimitusjohtaja oli yhtiön japanilaisen laitetoimittajan kutsusta tehnyt matkan Japaniin. Matka katsottiin toimitusjohtajan työmatkaksi ja matkakulujen osalta toimitettu maksuunpano kumottiin. Palkanmaksuvuodet 1984-1988. TVL 22 a § 1 mom 2 kohta.

KVL 1995/77

Metsäteollisuusyrityksen palveluksessa työsuhteessa olevan metsurin hankkiessa työkäyttöön matkapuhelimen muun muassa metsurien yksintyöskentelytilanteiden yhteydenpitoa koskevan työministeriön määräyksen takia, matkapuhelimen hankintahinta oli kokonaisuudessaan vähennettävissä metsurin tulonhankkimismenona tuloverolain 95 §:ssä tarkoitetuin tavoin. Työnantajan korvatessa metsurille työpuheluista aiheutuneet kustannukset, kyse oli veronalaisesta tulosta kuitenkin siten, että metsurilla oli oikeus vähentää aiheutuneet kustannukset verotuksessaan tulonhankkimismenona. Jos matkapuhelimen hankki omistukseensa yritys ja antoi puhelimen työmaakohtaisesti yksintyöskentelytilanteessa työskentelevän metsurin käyttöön, metsurille ei syntynyt sellaista etua, josta yrityksen olisi tullut toimittaa ennakonpidätys. Verovuosi 1995.

KVL 1995/164

Elektroniikka-alan yhtiö A antoi kaikkien toimihenkilöidensä käyttöön matkapuhelimen. Katsottiin, että jos A antoi työntekijänsä käyttöön omistamansa matkapuhelinlaitteen ja maksoi kertaluontoisen liittymismaksun ja kausittain laskutettavan perusmaksun sekä peri työntekijältä yksityispuheluiden puhelinmaksut tai työntekijä suoritti yksityispuhelujen puhelinmaksut suoraan operaattorille, työntekijälle ei muodostunut sellaista etua, josta A olisi ollut verovelvollinen toimittamaan ennakonpidätyksen. Etua ei muodostunut myöskään silloin, jos työntekijä maksoi koko puhelinlaskun ja laskutti työnantajaltaan työpuheluiden osuuden erittelyn mukaan. Ennakkoperintä ajalla 1.1.1995-31.12.1996.

Matkat

KHO 1973/721

Sanomalehden toimittaja oli saanut eräältä lentoliikennettä harjoittavalta yhtiöltä vapaan lentomatkan Helsinki-Malaga-Helsinki. Yhtiö oli niin sanottujen barter-sopimusten perusteella antanut vapaita lentomatkoja pääasiallisesti lehti-, radio- ja TV-toimittajille sekä eräille yksityisille henkilöille. Yhtiön mukaan lentolippujen anto toimittajille oli osa yhtiön suhdetoimintaa, jonka tarkoituksena oli tehdä yhtiö tunnetuksi lehdistölle ja sitä kautta yleisölle. Katsottiin, ettei toimittaja saadessaan yhtiöltä työnantajansa, erään lehden lukuun tehtävää matkaa varten vapaan lentomatkan ole saanut sellaista etuutta, jonka arvo olisi hänen veronalaista tuloaan.

KHO 1979/N:OT964 JA 965

Yrityksen toimitusjohtaja oli saanut eräältä yrityksen tärkeimmistä tavarantoimittajista palkinnoksi määrätyn myyntitavoitteen saavuttamisesta ulkomaanmatkan. Koska ulkomaanmatka oli etukäteen sovittu vastike määrätyn myyntitavoitteen saavuttamisesta, katsottiin toimitusjohtajan saavan matkasta veronalaisen etuuden, joka oli verotusta toimitettaessa arvioitava matkan kustantajalle aiheutuvien todellisten kustannusten suuruiseksi. Matkaa ei voinut vaihtaa muuhun hyödykkeeseen eikä rahakorvaukseen eikä myöskään siirtää toiselle. Verovuosi 1976 tai 1977. Ennakkotieto (KHO 1977 II 560). Samoin on asiakasyritykseltä palkintona myyntitavoitteen saavuttamisesta saadun matkan arvoksi katsottu se määrä, jonka matkan antaja matkasta matkatoimistolle suorittaa. Verovuodet 1978 ja 1979. Ennakkotieto.

KHO 1980/3511 II 608

Yhtiön johtajat ja tilintarkastajat olivat tehneet 2.-6.9.1977 välisenä aikana autolautalla matkan Hampuriin. Esitetyn selvityksen mukaan matkan aikana oli neuvoteltu ja pidetty seminaaria yhtiön liiketoimintaan liittyvistä asioista. Matkaa oli niin ollen pidetty työmatkana eivätkä osanottajat olleet saaneet matkasta palkanluonteista etua. Verovuosi 1977. EnnakkoperintäL 4 §.

KHO 1981/2634

Yhtiö oli järjestänyt hallintoelimilleen kokous- ja tutustumismatkat Tanskaan ja Puolaan. Yhtiölle

matkoista aiheutuneet kustannukset olivat matkaan osallistujaa kohden Tanskan matkan osalta 1 720 mk ja Puolan matkan osalta 2 008 mk. Kun otettiin huomioon matkojen kohteet ja muu matkaohjelma sekä matkoihin osallistuneen asema yhtiössä, oli matkoja pidettävä osaksi palkkioluontoisina virkistysmatkoina, joiden rahanarvoinen etu oli TVL:n 19 §:n nojalla hänen veronalaista tuloaan. Tuo etu arvioitiin kummankin matkan osalta erikseen 600 mk:ksi. Verovuosi 1977. Äänestys 3-1.

KHO 1982/1943 II 536

Suuryhtiön pääjohtaja oli osallistunut teollisuudenalansa valtakunnallisen järjestön hallintoneuvoston puheenjohtajana Kanadassa pidettyihin eri maiden teollisuudenharjoittajien keskeisiin myyntineuvotteluihin sekä yhdessä puolisonsa kanssa niiden yhteydessä järjestettyihin juhla- ja edustustilaisuuksiin. Puolison matka liittyi pääjohtajan työhön ja oli tavan edellyttämä velvollisuus. Pääjohtajalle ei syntynyt palkanluonteista etuutta siitä, että yhtiö oli maksanut myös puolison matkakustannukset. Verovuosi 1977.

KHO 1982/5165 II 579

Yhtiö aikoi lähettää työntekijänsä A:n Lontooseen opintomatkalle 16.-18.11.1981 väliseksi ajaksi. Tavallista reittilentoa käyttäen matkakustannukset olisivat muodostuneet 5 510 mk:ksi. Huomattavasti edullisemmaksi vaihtoehdoksi oli todettu 8-päiväinen seuramatka. Matkakustannukset jäivät näin 2 550 mk:aan. A:lle maksettiin päivärahaa kolmelta kurssipäivältä ja kahdelta matkapäivältä. Yhtiö pyysi ennakkoperintälain 17 §:n mukaista ratkaisua siitä, syntyikö A:lle palkanluonteista etuutta. Lääninoikeus katsoi, että koska vapaapäivistä ei ollut aiheutunut työnantajalle kustannuksia, ei A:lle ollut syntynyt sellaista palkanluonteista etua, josta olisi toimitettava ennakonpidätys ja suoritettava työnantajan sosiaaliturvamaksu. KHO myönsi pyydetyn valitusluvan ja hylkäsi tarkastusasiamiehen valituksen.

KHO 1983/2981 II 552

Yhtiön hallintopäällikkö ei saanut veronalaista tuloa siitä, että yhtiö oli maksanut kustannukset järjestämistään ryhmämatkoista Wieniin ja Lontooseen. Hallintopäällikkö oli ollut matkoilla yhtiön määräyksestä matkanjohtajana. Verovuosi 1979.

KHO 1984/178 II 557

Yhtiön ylityönjohtaja oli verovuonna ollut työmatkalla Kanadassa noin kuuden viikon ajan. Yhtiö oli kustantanut matkalle myös hänen vaimonsa. Vaimon matkasta suoritettuja kustannuksia oli pidettävä verovelvollisen palkanluontoisena etuutena. Kustannusten määrä voitiin jälkiverotuksin lisätä hänen veronalaisiin tuloihinsa. Verovuosi 1977. Äänestys 3-1. TVL 19 § 1 mom.

KHO 1984/1498 II 626

Yhtiön pääjohtaja oli osallistunut Italiassa pidettyyn kansainväliseen liikkeenjohdon koulutustilaisuuteen, jonka yhtenä tarkoituksena oli ollut, että eri maista olevat yritysjohtajat tutustuvat toisiinsa. Yhtiö oli kustantanut matkalle myös pääjohtajan vaimon. Puolisoiden osallistuminen oli perustunut kansainväliseen tapaan. Heille oli myös järjestetty omia koulutustilaisuuksia. Pääjohtaja ei saanut puolisonsa matkan osalta sellaista etuutta, josta yhtiön oli toimitettava ennakonpidätys ja maksettava työnantajan sosiaaliturvamaksu. Myöskään pääjohtajan ja hänen puolisonsa Savonlinnan oopperajuhlille tekemän, yhtiön liiketoimintaan liittyvän matkan kustannuksia ei luettu pääjohtajan palkaksi. EPL 4 .

KHO 1984/1919 II 562

Sairaalalaitteita valmistava yhtiö oli suorittanut sairaalafyysikkona ja sairaalafysiikan dosenttina toimivan henkilön matkakustannusten korvauksia radioisotooppialan kongressiin ja sen yhteydessä olleeseen laitenäyttelyyn Japanissa. Fyysikko piti kongressissa esitelmän, jossa hän julkisti osittain omaan tutkimustyöhönsä perustuvan keuhkotutkimuslaitteen. Korvaus oli saajan kunnallisverotuksessa veronalaista tuloa, mutta koska kongressimatka liittyi hänen toimiinsa keskussairaalassa ja korkeakoulussa kuuluvaan tutkimus- ja selvittelytyöhön sekä hänen harjoittamaansa muuhun tutkimus- ja laitekehittelytoimintaan, tuloon kohdistui vastaava vähennysoikeus eikä verotettavaa tuloa niin ollen katsottu jääneen. Verovuosi 1974.

KHO 1984/2314 II 558

Verovelvollinen, joka oli X:n seurakunnan kirk-

koherra, oli omasta aloitteestaan toiminut matkanjohtajana matkatoimiston järjestämällä ryhmämatkalla Israeliin. Verovelvollisen ja matkatoimiston välisen sopimuksen mukaan verovelvollinen oli matkan aikana muun ohessa pitänyt aamu- ja iltahartauksia sekä raamattutunteja, osallistunut retkille, toiminut matkalle osallistujien sielunhoitajana ja tarvittaessa myös tulkkina. Verovelvollinen oli hankkinut matkalle lähtijöitä sekä omasta että lähiseurakunnista. Matkatoimisto ei ollut perinyt verovelvolliselta matkan hintaa. Muuta korvausta hänelle ei ollut suoritettu. Verovelvollisen katsottiin saavan matkasta veronalaista etuutta. Verovuosi 1979. Äänestys 5-3. TVL 19 §.

KHO 1984/3166 II 559

Yhtiö oli järjestänyt omille myyntimiehilleen ja näiden puolisoille kaksipäiväisen matkan Kööpenhaminaan ja kolmipäiväisen matkan Amsterdamiin. Myyntimiehet pääsivät matkalle saavutettuaan tietyn myyntitavoitteen. Matkan isäntänä ja matkanjohtajana toimi mm. yhtiön varatoimitusjohtaja, joka osallistui matkalle puolisoineen. Varatoimitusjohtaja oli saanut palkanluonteista etuutta siitä, että yhtiö oli maksanut myös puolison matkakustannukset. Verovuosi 1975. TVL 19 §.

KHO 1985/4700

Virvoitusjuomia valmistavan yhtiön myyntijohtaja oli työnantajansa määräyksestä toiminut isäntänä yhtiön asiakkailleen järjestämillä ulkomaanmatkoilla. Myyntijohtajan puoliso oli asiakkaan vaatimuksesta osallistunut Pariisiin tehdylle matkalle. KHO katsoi, että myyntijohtajan matkat olivat työmatkoja, joista hän ei saanut rahanarvoista etuutta. Puolison osallistumisesta matkalle sen sijaan katsottiin myyntijohtajan saaneen veronalaisen edun. Verovuodet 1978 ja 1979. TVL 19 § 1 mom.

KHO 1986/3207

Osuusmeijerin hallituksensa jäsenille ja tilintarkastajilleen järjestämästä kaksi päivää kestäneestä kotimaahan suuntautuneesta tutustumis- ja neuvottelumatkasta ei osaakaan ollut pidettävä veronalaisena tulona eikä siis ennakkoperintälain 4 §:ssä mainittuna palkkana. Matkan aikana oli ollut tilaisuus neuvotella ja tutustua eri meijereihin. Osuusmeijeri ei ollut velvollinen suorittamaan matkojen arvosta työnantajan sosiaaliturvamaksua.

KHO 1987/3208 B 554

Verovelvollinen, joka oli uskonnollisen yhdistyksen palveluksessa matkasihteerinä, oli osallistunut työnantajansa ja erään matkatoimiston järjestämille Israelin matkoille matkanjohtajana. Verovelvollisen työnantajana toimiva yhdistys oli maksanut verovelvolliselle palkan ja päivärahan matkojen ajalta eikä matkatoimisto ollut perinyt häneltä matkan hintaa. Verovelvollisen tehtävänä matkoilla oli ollut työnantajansa määräyksestä raamatunhistorian ja tapahtumapaikkojen selostaminen ja esittely, aamu- ja iltahartauksien pitäminen sekä huolenpito matkan osanottajista. Verovelvollisen ei katsottu saaneen veronalaista etuutta ilmaismatkan muodossa. Verovuodet 1979-1983.

KHO 1996/3490 B 517

Osuusliikkeen toimitusjohtaja A ja hänen puolisonsa B olivat saaneet osuusliikkeen asiakassuhteen perusteella vuonna 1989 X Oy:n kustantaman matkan Wieniin ja vuonna 1990 Y Oy:n kustantaman matkan Lontooseen. Verotuksia varten A ilmoitti matkat omalta osaltaan työmatkoiksi. KHO katsoi, että X Oy ja Y Oy olivat suorittaneet puolisoiden ulkomaanmatkojen kustannukset osuusliikkeeseen olleiden asiakassuhteiden perusteella. Puolison B:n osuuttakaan matkojen kustannuksista ei siten ollut suoritettu lahjoittamistarkoituksessa. Vaikka A ei ollutkaan matkat kustantaneisiin yhtiöihin työ- tai palvelussuhteessa, A:n oli katsottava asemansa perusteella saaneen puolisonsa matkojen osalta hänen veronalaiseksi tulokseen luettavan rahanarvoisen etuuden. Verovuosi 1989. Verovuosi 1990. D:1447/3/96

KHO 1997/340

Suuryhtiön edustusmajalle Lappiin tehdyille, yhtiön johtavassa asemassa oleville henkilöille työmatkaksi katsotuille matkoille osallistui yhtiön liiketoiminnan kannalta tärkeiden asiakasyritysten ja sidosryhmien edustajia puolisoineen. Kun otettiin huomioon yhtiön johtohenkilöiden puolisoiden velvollisuudet huolehtia vieraista edustusmajalla, puolisoiden osallistuminen mat-

koille tapahtui yhtiön intressissä. Puolisoiden mukanaolosta matkoilla ei syntynyt yhtiön palveluksessa oleville ennakkoperintälain 4 §:ssä tarkoitettua palkanluonteista etua. Verovuodet 1988-1992. Äänestys 4-1.

KHO 1997/1795

A oli osallistunut työnantajan kustantamalle Kauko-Itään suuntautuneelle 10 päivää kestäneelle matkalle. Matkaohjelman mukaan Japanissa oli tutustuttu A:n työalan yrityksiin ja näyttelyihin. Paluumatkalla oli vierailtu kolme päivää myös Hongkongissa, jossa oli ollut vapaata ohjelmaa ja tutustumista kaupunkiin. Hongkongin osuutta matkasta pidettiin virkistysmatkana, jonka osalta A oli saanut palkanluonteisen edun. Työmatkaan liitetystä virkistymatkasta saatu etu tuli määrätä siitä aiheutuneiden lisääntyneiden matka- ja oleskelukustannusten perusteella. Muun selvityksen puuttuessa virkistysmatkan osuus arvioitiin 5.000 markaksi. Jälkiverotus. Verovuosi 1990. Äänestys 4-1.

Koulutus

KHO 1977/4824 II 566

Työnantaja oli suorittanut työntekijänsä puolesta Markkinointi-Instituutin kauppateknikkokurssin kurssimaksun. Kurssin tarkoituksena katsottiin olleen täydentää ja ylläpitää verovelvollisella ennestään ollutta kaupallisen alan ammattipätevyyttä eikä kurssimaksua pidetty työntekijän veronalaisena tulona. Verovuosi 1970.

KHO 1981/1385 II 557

Osakeyhtiö aikoi lähettää varatoimitusjohtajansa, joka oli koulutukseltaan diplomi-insinööri ja jonka isä oli yhtiön osakas, Yhdysvaltoihin saamaan liikkeenjohdollista koulutusta noin vuoden kestävällä kurssilla. Yhtiö suorittaisi hänen koulutuskustannuksensa ja maksaisi päivärahaa sekä myös perheen edestakaiset lentomatkat. KVL katsoi, että koulutuksen johdosta palkan lisäksi maksettavia korvauksia ei ollut pidettävä veronalaisena tulona lukuunottamatta korvauksia, jotka oli määrä suorittaa perheenjäsenten matkakustannuksina. KHO katsoi VEROH:n valitukseen antamassaan päätöksessä, ettei ole syytä muuttaa KVL:n päätöstä.

KHO 1988/933 B 581

ATK-palvelutoimintaa harjoittavan yhtiön myyntipäällikkö osallistui kolme vuotta kestävään liikkeenjohdon etäisopiskelukoulutukseen. Opiskelu tapahtui suurimmaksi osaksi työn ohessa ja pääasiallisesti Suomessa. Kurssimaksun 56 000 mk maksoi yhtiö. Kurssin katsottiin olleen myyntipäällikön tuon yhtiön tehtävissä tarpeellisen ammattitaidon kehittämiseen tähtäävää koulutusta, joten työntekijän puolesta suoritettu kurssimaksu ei ollut ennakkoperintälain 4 §:ssä tarkoitettua palkkaa, josta oli suoritettava työnantajan sosiaaliturvamaksu. Ennakkoratkaisu. Verovuosi 1986. Verovuosi 1987.

KHO 1989/4216 B 551

Jalkineiden valmistusta harjoittava yhtiö oli maksanut toimitusjohtajansa ja samalla osakkaansa pojan opiskelusta Englannissa aiheutuneita menoja. Poika oli työsuhteessa yhtiöön ja toiminut jo ennen sanottua opiskelua isänsä rinnalla yhtiön mallimestarina. Ylioppilastutkinnon ohella poika ei ollut suorittanut muuta tutkintoa. Jalkineiden mallisuunnitteluun liittyvää koulutusta ei ollut saatavissa Suomesta. KHO katsoi, että mallisuunnittelun opiskelu liittyi sillä tavalla olennaisesti yhtiön toimintaan, ettei opiskelusta aiheutuneita menoja voitu pitää osakkaan yksityisinä elantomenoina. Osakkaan ei katsottu saavan peiteltynä osingonjakona veronalaista tuloa. Äänestys 3-2. Verovuosi 1985.

KHO 1997/1793

Yhtiön tuotepäällikkönä toimiva diplomi-insinööri osallistui kaksi vuotta kestävään työn ohessa suoritettavaan Teknillisen korkeakoulun EuroMBA-koulutukseen. Koulutuksen kokonaiskustannukset olivat 130.000 markkaa. Yhtiön ja työntekijän kesken oli sovittu, että työntekijän osuus kustannuksista oli 30 prosenttia. Lisäksi työntekijä oli sitoutunut yhtiön palvelukseen vähintään puoleksitoista vuodeksi koulutuksen päättymisen jälkeen. Yhtiön esittämän selvityksen mukaan työntekijän koulutus johtui hänen yhtiössä suorittamiensa työtehtävien kehittymisestä ja muuttumisesta. Koulutus oli siten tarpeellinen yhtiön edun vuoksi. Yhtiön maksamista koulutuskustannuksista ei näin ollen syntynyt työntekijälle palkanluonteista etua eikä yhtiö ollut velvollinen toimittamaan niistä enna-

konpidätystä eikä suorittamaan työnantajan sosiaaliturvamaksua. Ennakkoratkaisu. Verovuosi 1996. Äänestys 4-3.

KHO 2001/63

Valtiotieteiden maisteri B oli 1.11.1997 lähtien työskennellyt yhtiön palveluksessa yritysjohdon konsulttina. Yhtiön johto päätti lähettää hänet Ranskaan suorittamaan MBA-koulutusohjelman 28.8.2000-11.7.2001 väliseksi ajaksi. B palasi koulutuksen jälkeen samoihin tehtäviin. Yhtiöllä oli kansainvälinen toimintaympäristö ja sen vuoksi yhtiön johto oli katsonut, että B:n suorittama MBA-ohjelma kehitti hänen ammattitaitoaan ja että tuo koulutus, jonka opinto-ohjelman yhtiö oli hyväksynyt, oli tarpeellinen pääasiassa yhtiön edun vuoksi. Sen vuoksi yhtiö maksoi koulutuksen opetuksen kulut sekä verohallituksen verovapaista matkakustannusten korvauksista vuonna 2000 antaman päätöksen mukaisen päivärahan. B:lle ei tosin maksettu palkkaa, mutta hänen työsuhteensa yhtiöön jatkui. B oli velvoitettu sitoutumaan yhtiön palvelukseen siten, että mikäli hän päätti työsuhteensa heti opintojen päätyttyä tai keskeytti opinnot, hän oli velvollinen maksamaan yhtiölle sille aiheutuneet ja sen korvaamat kulut. Jos B päätti työsuhteensa kahden vuoden kuluessa ohjelman päättymisestä, hän oli velvollinen maksamaan puolet niistä. B:n työtehtävät eivät muuttuneet koulutusohjelman suorittamisen jälkeen. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että B:n ammattitaitoa kehittävä ja ylläpitävä koulutus tapahtui työnantajan edun vuoksi. Yhtiön suorittamat kurssimaksut eivät niin ollen olleet B:n ennakkoperintälain 13 §:ssä tarkoitettua palkkaa. Noissa oloissa kysymyksessä oli työnantajan määräyksestä tapahtuva työmatka, jolta maksetut päivärahat ovat ennakkoperintälain 15 §:ssä ja ennakkoperintäasetuksen 17 §:ssä tarkoitettuja matkakustannusten korvauksia.

KHO 2002/8

Myyntineuvottelija oli, oltuaan muovialalla neljässä eri maassa toimineen yhtiön palveluksessa runsaat neljä vuotta, aloittanut työn ohessa suoritettavan ja työnantajan kustantaman MBA-koulutusohjelman. Aikaisemmalta koulutukseltaan hän oli ylioppilasmerkonomi. MBA-koulutus johtui hänen yhtiössä suorittamiensa työtehtävien kehittymisestä ja muuttumisesta myyntitiimin ja ryhmänvetäjäksi. Koulutus oli siten tarpeellinen ensisijassa yhtiön edun vuoksi. Yhtiön maksamista noin 120 000 markan koulutuskustannuksista ei syntynyt työntekijälle palkanluonteista etua.

KHO 2002/9

Humanististen tieteiden kandidaatti A oli hakenut Helsingin kauppakorkeakoulun osa-aikaisen, englanninkielisen MBA-opintokokonaisuuden suorittamisoikeutta syksyllä 1999 toimiessaan edellisen työnantajansa palveluksessa asiantuntijatehtävissä ja suunnittelijana ″kielet ja kansainvälistyminen″ -osastolla. A aloitti MBA-koulutuksen jo ennen siirtymistään B Oyj:n palvelukseen henkilöstöpäällikköksi. A:n nykyisten tehtävien hoitaminen työnantajansa B Oyj:n palveluksessa henkilöstöpäällikkönä oli lähtökohtaisesti edellyttänyt kaupallisen koulutuksen, liiketaloudellisen osaamisen ja esimieskoulutuksen hankkimista. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että näissä oloissa puheena oleva MBA-koulutus ei johtunut A:n työtehtävien kehittämisestä ja muuttumisesta. Kun koulutus oli alkanut jo ennen työsuhteen alkamista, kysymyksessä ei ollut ammattitaidon säilyttäminen tai kehittäminen.

KHO 2006/1477

Vieraan palveluksessa ollut kuorma-autonkuljettaja A ryhtyi harjoittamaan yhdellä kuorma-autolla tavaraliikenteen käsittävää elinkeinotoimintaa. Tätä varten hän suoritti kauppaoppilaitoksen järjestämän neljä viikkoa kestävän tavaraliikenteen yrittäjäkurssin. Kurssin suorittaminen oli edellytyksenä liikenneluvan myöntämiselle tavaraliikenteen harjoittamiseen. Siihen nähden, että tavaraliikenteen yrittäjäkurssin suorittaminen oli edellytyksenä tavaraliikenteen aloittamiselle, opiskelun tarkoituksena ei ollut A:n yritystoiminnassa tarvitsemien tietojen ja taitojen ylläpitäminen tai täydentäminen, vaan peruskoulutuksen saaminen yritystoimintaa varten. Kurssimaksu oli näin ollen A:n elinkeinotulosta vähennyskelvoton yrittäjän peruskoulutuksesta johtunut elantomeno. Verovuosi 2001. Äänestys 3-2.

KHO 2006/3236

A, joka työskenteli yliopistollisen sairaalan psykiatrian klinikan psykiatrian erikoislääkärinä, oli

aloittanut vuonna 2004 Therapeia-säätiön koulutuskeskuksen järjestämän viisivuotisen psykoanalyytikkokoulutuksen, josta hänelle tuli vuonna 2005 aiheutumaan 8 859,60 euron menot. A:n työnantaja tuki hänen koulutustaan osallistumalla siitä aiheutuviin menoihin ja hyväksymällä osan A:n kouluttautumiseen käyttämästä ajasta työajaksi. Psykoanalyytikkokoulutus johti terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun asetuksen 2 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaiseen vaativan erityistason psykoterapeutin pätevyyteen. A oli jo aikaisemmin hankkinut asetuksen 2 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaisen erityistason perheterapeutin pätevyyden. Psykoanalyytikkokoulutuksesta aiheutuneita menoja ei pidetty tuloverolain 29 §:n 1 momentin mukaisina A:n tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneina vähennyskelpoisina menoina. Näin ollen ei ollut syytä ennakonpidätysprosentin alentamiseen. Verovuosi 2005.

KVL 1989/308

Pankkitoimintaa harjoittava osakeyhtiö oli yhteistyössä ammattikasvatushallituksen, työmarkkinajärjestöjen ja kauppaoppilaitoksen kanssa suunnitellut yhtiössä yli 15-vuotta työskennelleiden toimihenkilöiden täydennyskoulutusohjelman, jonka mukaan oppilaat voivat suorittaa erillisiä oppiaineita (moduleja). Halutessaan toimihenkilöt voivat suorittaa myös merkonomin tutkinnon. Yhtiö valitsi koulutukseen osallistujat ja maksoi kauppaopistolle vuosikustannuksena oppilasluvun mukaan määräytyvät kustannukset. Yhtiö hankki tarvittavat oppikirjat, joita oppilaat saivat lainata yhtiön kirjastosta. Opiskelu tapahtui sekä itseopiskeluna että työaikana. Oppilaat osallistuivat yhtenä päivänä viikossa kauppaoppilaitoksessa järjestettävään opetukseen. Koska koulutuksen ensisijaisena tavoitteena oli työntekijöiden ammattitaidon ylläpitäminen ja kun koulutus tapahtui työnantajan aloitteesta ja valinnan perusteella, koulutusta ei ollut pidettävä ennakkoperintälaissa tarkoitettuna palkkana, josta olisi ollut toimitettava ennakonpidätys. Verovuosi 1989. Äänestys 6-2.

Muut edut

KHO 1962/163 II 43

Kauppaneuvoksen ei katsottu saaneen TOL 14 §:ssä tarkoitettua veronalaista tuloa sen johdosta, että hänen työnantajansa oli suorittanut hänelle myönnetystä kauppaneuvoksen arvonimestä menevän leimaveron.

KHO 1981/427

Mainosalan yhtiö oli luovuttanut toimitusjohtajalleen, eräille muille johtaville toimihenkilöilleen ja johtokunnan jäsenilleen yksityiskäyttöön televisiovastaanottimet sekä maksanut näihin televisioihin kohdistuvat televisioluvat. Yhtiön maksettavaksi pantiin tuosta EPL:n 4 §:n mukaisesta luontoisedusta toimittamatta jätetyt ennakonpidätykset ja suorittamatta jätetyt työnantajan sosiaaliturvamaksut veronlisäyksineen. Maksuunpanossa edun vuotuinen raha-arvo määrättiin siten, että televisioluvan hintaan lisättiin 10 % television hankintahinnasta. Yhtiön valitus maksuunpanosta hylättiin.

KHO 1981/955 II 542

Yhtiö maksoi palveluksessaan olevien työntekijöiden lapsille hakemuksesta koulustipendejä. Stipendiä ei voitu pitää lapsen vanhemman veronalaisena tulona.

KHO 1985/5808

Palkkaan sisältyvästä veneen vapaasta käyttöoikeudesta työntekijälle tullut etu oli määrättävä edun käyvän arvon mukaan. Edun käypää arvoa ei voitu määrätä työnantajan kirjanpitoon merkittyjen veneestä olleiden kulujen perusteella. Verovuosi 1982. Ks. myös KHO 1990/3001, II 559

KHO 1986/1966 II 588

Yhtiö oli maksanut hallintojohtajalleen määrätyn ylinopeussakon, jonka hallintojohtaja oli saanut ajaessaan yhtiön henkilöautolla työtehtävissä Turusta Poriin siellä pidettävään kokoukseen. Sakko oli henkilökohtaisiin kustannuksiin kuuluva meno. Työnantajan maksamana sitä oli näin ollen pidettävä hallintojohtajan palkanluontoisena etuna.

KHO 1987/5489 B 559

Päivälehden toimituspäällikkö, jonka tehtäviin kuuluivat mm. toimituksellinen johto, ajankohtaisten uutisten ja pitkällä aikavälillä tehtävien laajojen kirjoitusten ideoiminen ja joka osittain

oli työskennellyt kotona, ei saanut veronalaista etuutta siitä, että työnantaja oli suorittanut hänen kotiinsa tulevien kahden valtakunnallisen päivälehden tilausmaksut. Verovuosi 1981. Verovuosi 1983. Äänestys 3-1.

Työpuku

KHO 1986/2227

Laitoksen vahtimestareille ja autonkuljettajille hankittiin puku kerran vuodessa, kesä- ja talvipuku vuorovuosin. Laitos valitsi mallit ja tilasi mittatilauspuvut. Vaatteiden säilytystä varten laitoksen tiloissa oli pukukopit. Vanhat puvut jäivät saajille. Virka-asujen raha-arvosta oli toimitettava ennakonpidätys ja suoritettava työnantajan sosiaaliturvamaksu.

KHO 1991/3647 B 555

Säästöpankki hankki palveluksessaan oleville toimihenkilöille työpuvut, joihin oli ompelemalla kiinnitetty työnantajan liikemerkki. Toimihenkilöillä oli velvollisuus käyttää työpukua ajalla 1.10.-30.4. työaikana. Puvun käyttäminen työn ulkopuolella oli kiellettyä. Pankki omisti puvut ja ne palautettiin käyttöajan jälkeen työnantajalle. Työpukujen arvo katsottiin eduksi, jota oli pidettävä ennakkoperintälain 4 §:ssä tarkoitettuna palkkana. Ennakkotieto. Äänestys 3-2. EnnakkoperintäL 4 §.

KHO 1992/4991

Kylpylähotelli hankki koko henkilökunnalleen yhtenäiset vain työpaikalla käytettävät työpuvut, joissa oli tropiikkiaiheinen värikäs kuvio. Työpukujen arvoa ei pidetty ennakkoperintälain 4 §:ssä tarkoitettuna palkkana. Ennakkotieto. EnnakkoperintäL 4 §.

KHO 1993/5629 B 533

Tasavallan presidentin kanslia hankki kahdelle autonkuljettajalleen ja neljälle virastomestarilleen yhtenäiset virkapuvut, koska presidentin linnan asema ja toiminnan luonne, turvallisuusmääräykset sekä puheena olevien henkilöiden virkatehtävien hoitaminen edellyttivät yhtenäistä, selvästi erottuvaa virkapukua. Virkapuvut olivat valtion omaisuutta ja puheena olevien henkilöiden oli pakko niitä käyttää virkatehtävissään. Virkapukua ei saanut käyttää muualla kuin linnassa ja presidentin autonkuljettajatehtävissä. Virkapuvut, joihin kuului valtion siviilivirkapuku, paita ja solmio, hankittiin joka toinen vuosi. Puvussa oli presidentinlinnan virallinen tunnus. Näiden olosuhteiden vallitessa korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei puheena olevien henkilöiden presidentin kanslian hankkimien virkapukujen käytöstä muodostunut sellaista rahanarvoista etuutta, josta työnantaja ennakkoperintälain 4 §:n mukaan on velvollinen toimittamaan ennakonpidätyksen. Ennakkotieto ennakkoperinnässä vuodelle 1993. Äänestys 4-2.

KHO 1993/5634 B 534

A:n, joka toimi laivaliikennettä harjoittavan yhtiön X:n terminaalivirkailijana, oli käytettävä työssään X:n kustantamaa ja omistamaa työpukua. Työpuvun käyttö ei ollut vapaa-aikana sallittua. Työpukua säilytettiin työpaikalla ja se uusittiin noin kahden vuoden välein. Työpuku oli saman värinen kuin X:n kirkasväriset laivat. Työpukuun oli myös kiinnitetty ompelemalla tai muuten selvästi X:n tunnukset. Näissä olosuhteissa ja ottaen huomioon myös X:n toiminnan luonne ja laatu, A:n työtehtävät ja A:n työpuvun liittyminen X:n toimintaan, korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei A:lle sen johdosta, että X oli hankkinut A:lle kysymyksessä olevan työpuvun ja asettanut sen hänen edellä tarkoitettuun käyttöönsä, muodostunut sellaista rahanarvoista etuutta, joka tuloverolain 29 ja 64 §:n säännökset huomioon ottaen olisi A:n veronalaista tuloa. Ennakkotieto. Verovuosi 1993 . Äänestys 4-2.

KHO 1993/5635 B 535

Linja-autoliikennettä harjoittavat yhtiöt hankkivat autonkuljettajilleen ja autoemännilleen joka toinen vuosi yhtenäiset työpuvut, joita näiden työntekijöiden oli käytettävä työtehtävissään. Vapaa-aikana työpukujen käyttö oli kielletty. Työpuvut olivat yhtiöiden omaisuutta ja työntekijöiden oli palautettava ne yhtiöille työsuhteensa päättyessä. Työpuvut olivat malliltaan ja väriltään Linja-Autoliiton suosittelemat ja niissä oli ommeltuna yhtiöiden nimitunnukset. Työpuvut kuluivat tavanomaista enemmän matka- ja rahtitavaroiden käsittelyn sekä linja-autojen siivous- ja puhdistustehtävien johdosta. Näissä olosuhteissa ja kun otettiin huomioon yhtiöiden

toiminnan luonne sekä työpukujen liittyminen yhtiöiden toimintaan ja järjestyksenpitoon linja-autoissa, korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei puheena olevien työntekijöiden työpukujen käytöstä aiheutunut sellaista rahanarvoista etuutta, josta työnantaja ennakkoperintälain 4 §:n mukaan oli velvollinen toimittamaan ennakonpidätyksen. Ennakkoratkaisu vuodelle 1993. Äänestys 5-2.

KHO 1995/3627 B

Kun muotivaatteiden vähittäiskauppaa harjoittava työnantaja hankki ja asetti palveluksessaan olevien myyjien, myyntityöhön osallistuvien osastonhoitajien, ompelijoiden, somistajien, varastotyöntekijöiden sekä konttorityöntekijöiden käyttöön työasut, työntekijöille työasujen käytöstä muodostuu sellainen rahanarvoinen etuus, josta työnantaja ennakkoperintälain 4 §:n mukaan oli velvollinen toimittamaan ennakonpidätyksen. Työntekijöiden näin saaman etuuden arvoa ei ollut vahvistettava asun hankkimisesta työnantajalle aiheutuvien kustannusten suuruiseksi vaan tuon etuuden raha-arvo oli vahvistettava työntekijöiden säästyneitä elantokustannuksia vastaavaksi. Ennakkotieto ennakkoperinnässä vuodelle 1995.

Muuttoraha

KHO 1976/1854

Valtion virkamiesten muuttokustannusten korvaamisesta tehdyn virkaehtosopimuksen mukaan suoritettiin valtion virkamiehelle, joka siirtymisvelvollisuuteen perustuvan siirron johdosta joutui muuttamaan toiselle paikkakunnalle, muuttokustannusten korvauksena 1) virkamiehen ja hänen perheenjäsentensä matkustamiskustannukset, 2) muuttotavaran kuljetuksesta aiheutuneet kohtuulliset ja välittömät kustannukset, 3) päivärahaa virkamiehelle muuttoon käytetyltä ajalta, 4) virkamiehen uudelle sijoituspaikkakunnalle tekemistä kahdesta tutustumismatkasta aiheutuneet kustannukset sekä 5) muuttorahaa vakiosumma korvauksena muista tarpeellisista muutosta aiheutuneista kustannuksista. Muuttorahaa koskevalta osalta KHO ennakkoperintää koskeneessa ennakkotietoasiassa katsoi, että asianomainen valtion laitos oli muuttorahaa maksaessaan velvollinen toimittamaan siitä ennakonpidätyksen. Sikäli kuin muuttava virkamies ei saanut eri korvausta muutosta johtuneista menoistaa, saatiin ne selvityksen perusteella vähentää muuttorahan määrästä ennen ennakonpidätyksen toimittamista. Verovuosi 1975.

KHO 1985/4590 II 566

Upseeri oli komennettu toiselle paikkakunalle. Pakkosiirron johdosta hän sai ao. valtion virkaehtosopumuksen mukaisesti valtion virkamiehelle, joka siirtymisvelvollisisuuteen perustuvan siirron johdosta joutui muuttamaan toiselle paikkakunalle, muuttorahaa, kun hänen perheeseensä kuului vähintään 2 henkilöä, 1 425 mk. Verolautakunta katsoi muuttorahasta verovapaaksi muuttokuljetusten vakuutusmaksun 150 mk sekä lääninoikeus lisäksi muuttokuljetusten apumiehille maksetut palkkiot 300 mk sekä pakkauslaatikoiden ja -tarvikkeiden hankkimisesta aiheutuneet kustannukset 400 mk eli yhteensä 850 mk. KHO katsoi, että saadusta muuttorahasta 1 425 mk:sta ottaen huomioon tarpeelliset muuttokustannukset, joita työnantaja ei ollut erikseen korvannut, ei ollut jäänyt verotettavaa säästöä. Verovuosi 1979. TVL 19 §, TVL 25 §.

KVL 2006/10

Suomalainen X Oy kuului kansainväliseen konserniin. Ranskalainen A, joka oli työskennellyt konsernissa useiden vuosien ajan, tuli perheineen Suomeen X Oy:n palvelukseen käynnistämään konsernin pohjoismaisen organisaation toimintoja. Työskentelyn Suomessa oli tarkoitus kestää ainakin kaksi vuotta. A:n tehtäviin Suomessa kuului mm. paikallisen työntekijän valmentaminen X Oy:n uudeksi network-johtajaksi.

X Oy maksoi A:n Suomeen muutosta aiheutuneet kulut ja korvasi myös A:n lasten koulumaksuista täällä aiheutuneet kustannukset.

Kun A:n muutto Suomeen oli tapahtunut konsernin aloitteesta tarkoituksena siirtää osaamista konserniyhtiöiden kesken, katsottiin kyseessä olevan pääasiallisesti työnantajayhtiön intressissä tapahtuneen komennuksen. Näissä olosuhteissa yhtiön maksamaa muuttokustannusten korvausta ei pidetty A:n veronalaisena ansiotulona. Lasten koulutuksesta aiheutuvat menot ovat luonteeltaan elantomenoja. Yhtiön suorittamia korvauksia lasten koulumaksuista

oli pidettävä A:n veronalaisena ansiotulona. Ennakkoratkaisu vuosille 2005 ja 2006. (ei lainvoim.)

Henkilöstörahasto

KHO 2007:24

A oli työskennellyt ruotsalaisen yhtiön suomalaisen sivuliikkeen palveluksessa Suomessa ja hän oli kuulunut yhtiön henkilöstön voittopalkkiojärjestelmän piiriin. Järjestelmän mukaan osa yhtiön vuosittaisesta tuloksesta siirrettiin tietyin edellytyksin yhtiön perustamaan ruotsalaiseen voitto-osuussäätiöön. A oli työsuhteensa perusteella ollut oikeutettu osuuteen säätiön varoista ja hänellä oli oikeus nostaa osuutensa säätiöön siirretyistä voitto-osuuksista säätiön säännöissä säädettyjen edellytysten täyttyessä. Ruotsalaista voitto-osuussäätiötä ja suomalaista henkilöstörahastoa oli pidettävä keskeisiltä ominaisuuksiltaan, kuten tavoitteeltaan, pääomien kartuttamistavaltaan ja työntekijöille tapahtuvan varojen jakamisen osalta, samanlaisina.

Tuloverolain 65 §:n säännös, jonka mukaan henkilöstörahastosta saadusta rahasto-osuudesta ja ylijäämästä vain 80 prosenttia on veronalaista ansiotuloa, ei edellytä, toisin kuin elinkeinotulon verottamisesta annetun lain voittopalkkioerän vähennyskelpoisuutta koskeva 8 §:n 1 momentin 14 kohta, että kysymyksessä on nimenomaisesti henkilöstörahastolaissa (814/1989) tarkoitettu erä. Kun otettiin huomioon myös Euroopan yhteisön perustamissopimuksen edellyttämä syrjimättömyyden vaatimus, A:n voitto-osuussäätiöstä saamaan tuloon oli sovellettava tuloverolain 65 §:n säännöstä. Ennakkoratkaisu vuosille 2006 ja 2007.

Henkilöstöosakeanti ja työsuhdeoptiot

KHO 1988/5401 B 589

Ennakontarkastuksessa oli todettu, että yhtiö A oli vuosina 1980, 1982 ja 1984 kohdistanut osan osakeannistaan henkilöstöönsä. Lääninverovirasto oli vastoin ennakontarkastajien esitystä päättänyt jättää esitetyt maksuunpanot toimittamatta katsoen, että henkilöstöosakeannissa merkittyjen osakkeiden pörssiarvon ja merkintähinnan välistä erotusta ei ollut pidettävä ennakkoperintälain 4 §:n tarkoittamana palkanluontoisena etuutena. Lääninoikeus oli lääninveroviraston verotusasiamiehen valituksen johdosta katsonut, että osakkeiden käyvän arvon ja työntekijöiden niistä maksaman kauppahinnan erotusta oli kokonaisuudessaan pidettävä sellaisena palkkana, joka tuli ottaa huomioon toimitettaessa ennakonpidätystä ja maksettaessa työnantajan sosiaaliturvamaksua. Korkein hallinto-oikeus katsoi yhtiön valituksen johdosta, että yhtiö oli ennakkoperintää ja työnantajan sosiaaliturvamaksua vuosilta 1980, 1982 ja 1984 koskevissa asioissaan noudattanut tuolloin voimassa olleen oikeuskäytännön kielteistä kantaa henkilöstöosakeannissa työntekijöille syntyneen edun veronalaisuuteen nähden. Tämän vuoksi ja vaikka korkeimman hallinto-oikeuden kanta veronalaisuuteen oli myöhemmin eli 31.12.1987 taltio 6028 muuttunut, yhtiöllä oli ollut perusteltu syy jättää ennakonpidätykset tältä osin toimittamatta ja työnantajan sosiaaliturvamak-sut maksamatta. Kun oikeutta jälkimaksuunpanojen toimittamiseen ei edellä sanotun perusteella ollut, korkein hallinto-oikeus kumosi lääninoikeuden päätöksen.

KHO 1992/3798

Yhdysvaltalainen emoyhtiö oli myöntänyt sen ja tytäryhtiöittensä henkilökuntaan kuuluville optioita, jotka oikeuttivat ostamaan emoyhtiön osakkeita option antohetken käypään hintaan tiettynä myöhempänä ajankohtana. Lisäksi emoyhtiön tai sen palveluksessa olevat kokopäiväiset työntekijät voivat ostaa emoyhtiön osakkeita emoyhtiöltä enintään 15 prosentin alennuksella verrattuna osakkeen ostopäivän pörssikurssiin New Yorkin pörssissä.

Sanotun emoyhtiön samoin yhdysvaltalaisen tytäryhtiön Suomessa oleva sivuliike oli velvollinen toimittamaan ennakonpidätyksen työntekijöittensä osakeoption perusteella hankkimien osakkeiden hankkimisesta aiheutuvasta edusta siltä osin kuin työntekijän osakkeen ostohinnan ja osakkeiden ostopäivän käyvän arvon välinen erotus on enemmän kuin 15 prosenttia, kuten myöskin osakkeiden ostamisesta syntyvästä edusta, jos työntekijän hankkiman osakkeen hinta alittaa enemmän kuin 15 prosenttia osakkeen ostohetken käyvän arvon. Äänestys 4-1.

KHO 1994/637 B 523

Jos suomalaisen yhtiön palveluksessa oleva

työntekijä saa ostaa tarkoin määritellyn osakeosto-ohjelman mukaisesti työnantajayhtiönsä yhdysvaltalaisen emoyhtiön hallussa olevia sen omia osakkeita, tuloverolain 66 § ei tule sovellettavaksi, kun osakeosto ei perustu 1 momentissa tarkoitettuun osakeantiin eikä kysymyksessä myöskään ole 3 momentissa tarkoitettu oikeus merkitä työnantajayhtiön osakkeita. Ennakkotieto. Verovuosi 1993. Verovuosi 1994.

KHO 1997/1221

A Oy oli myynyt henkilöstölleen liikkeelle laskemansa joukkovelkakirjalainan velkakirjoja. Vaihtovelkakirjoja ostivat myös yhtiön toimitusjohtaja ja hallintoneuvoston jäsenet. Myöskin heidän osaltaan katsottiin, että kysymyksessä oli työsuhdeoptio. Ennakkoperintä. Vuosi 1996.

KHO 1997/1305 B 41

A Oy laski vuonna 1994 liikkeeseen optiolainan A Oy:öön työsuhteessa ja A Oy:n hallintoelimissä olevien henkilöiden merkittäväksi. Lainan kohde-etuutena olivat A Oy:n osakkeet. Lainaehtojen mukaan, mikäli A Oy laskee liikkeeseen uusia optiolainoja, on optiotodistuksen haltijalla sama tai yhdenvertainen oikeus osakkeenomistajan kanssa. A Oy:n vuonna 1996 liikkeelle laskeman optiolainan ehdoissa todetaan, että yhtiön vuonna 1994 liikkeeseen laskeman optiolainan optiotodistusten haltijoilla on sama oikeus uusien optiolainavelkakirjojen merkintään kuin osakkeenomistajilla. Kumpaankin lainaan perustuvia oikeuksia pidettiin tuloverolain 66 §:n 3 momentissa tarkoitettuina työsuhdeoptioina. A Oy oli täten ennakkoperintää koskevissa säännöksissä määrätyillä edellytyksillä velvollinen toimittamaan ennakonpidätyksen, jos vuonna 1994 liikkeeseen lasketun optiolainan optiotodistusten haltijat myivär optiotodistusten perusteella saamien oikeuksien merkitä vuonna 1996 liikkeeseen laskettua lainaa. Merkintäoikeuksia myytäessä ennakonpidätyksenalaisen palkan määrä oli merkintäoikeuden myyntihinta. Ennakkotieto vuonna 1996 toimitettavaa ennakkoperintää varten.

KHO 1998/2147 VUOSIKIRJA

A oli hankkinut B Oy:n optiolainan optiotodistuksia 15.4.1994 ja myynyt ne 7.11.1994. Alkuperäisten lainaehtojen mukaan optiotodistuksia ei saanut luovuttaa kolmannelle ilman yhtiön hallituksen kirjallista lupaa ennen 1.12.1998. Vuonna 1994 saamansa luovutusvoiton A ilmoitti verotettavaksi tuloksi pääomatulona. Verotusta toimitettaessa luovutuksesta saatu etu katsottiin ansiotuloksi, kun alkuperäisiä lainaehtoja oli muutettu 16.9.1994 tai sen jälkeen niin, että optiotodistusten luovutus oli ollut mahdollista 16.9.-31.12.1994 välisenä aikana.

Optiotodistukset oli vapautettu luovutuskiellosta sen jälkeen, kun hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tuloverolain muuttamisesta (HE 175/1994 vp) oli annettu 16.9.1994, mutta ennen sitä ajankohtaa, jolloin valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 82 sanotun hallituksen esityksen johdosta oli ehdotettu lain voimaantulon aikaistamista. Hallituksen esityksen mukaan laki oli tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1995 alusta niin, että sitä sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 1995 toimitettavassa verotuksessa. Valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti voimaantulosäännös säädettiin kuitenkin sen sisältöiseksi, että lain 66 §:n 3 momenttia sovelletaan muutetussa muodossaan vuodelta 1994 toimitettavassa verotuksessa niihin työsuhdeoptioihin, joita on käytetty 16.9.1994 tai sen jälkeen.

Korkein hallinto-oikeus pysytti lääninoikeuden päätöksen lopputuloksen, jonka mukaan A:n valitus oli hylätty, lausuen muun muassa, että kysymyksessä oleva ansiotulosta suoritettava vero ei ollut A:n kannalta sillä tavalla konfiskatorinen, että hänelle Suomen Hallitusmuodon 6 §:ssä säädettyä omaisuuden suojaa olisi loukattu. Optiotodistusten myynnistä A:n veronalaiseksi ansiotuloksi katsottua määrää on vastannut myös hänen tosiasiassa saamansa voitto. Optiotodistusten myynnistä saadun tulon verottaminen ansiotulona niin, että tuohon tuloon on kohdistettu samanlaiset veroseuraamukset kuin muihin työsuhteen perusteella saatuihin nettotuloihin, ei ollut myöskään Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimuksen ensimmäisen lisäpöytäkirjan 1 artiklan vastainen toimenpide.

Vaikka A:n optiotodistusten myynnistä saamaan tuloon oli sovellettu aikaisempaa ankarampaan verotukseen johtavia säännöksiä, menettelyn ei voitu katsoa loukkaavan Suomen Hallitusmuodon 5 §:ssä säädettyä yhdenvertai-

sen kohtelun vaatimusta. Kysymyksessä olevat tuloverolain säännökset ovat tarkoittaneet sitä, että samoin edellytyksin kaikkiin 16.9.1994 tai sen jälkeen tapahtuneisiin työsuhdeoptioiden luovutuksiin on ollut sovellettava samoja, ankarampaan verotukseen johtavia säännöksiä. Verovuosi 1994.

KHO 1998/2148

B, joka oli ollut Suomessa yleisesti verovelvollinen, oli työskennellyt verovuonna 1994 Sveitsissä ja hänen palkkansa suomalaiseen A-yhtymään kuuluvan sveitsiläisen yhtiön varatoimitusjohtajana oli katsottu Suomessa verovapaaksi tuloksi tuloverolain 77 §:ssä säädetyn kuuden kuukauden säännön nojalla. B oli merkinnyt A-yhtymän johtoon kuuluvana henkilönä Oy A Ab:n optiotodistuksia 15.4.1994 ja myynyt ne 7.11.1994 sen jälkeen kun optiotodistuksia oli vapautettu luovutuskiellosta. Optiotodistusten myynnistä syntynyt etu oli saatu ulkomaantyöskentelyn perusteella vastikkeena ulkomailla tehdystä työstä. Tämä etu oli B:lle ulkomailla tehdystä työstä saatua palkkaa ja näin ollen tuloverolain 77 §:n 1 momentin nojalla Suomessa verovapaata tuloa. Verovuosi 1994.

KHO 1998/2199 1998:56

A oli työskennellyt yhdysvaltalaisen yhtiön X:n palveluksessa ajalla 5.8.1991 - 15.2.1996, josta 5.8.1991 - 31.3.1995 välisen ajan Yhdysvalloissa ja 16.4.1995 - 15.2.1996 välisen ajan Ranskassa ja eräissä muissa valtioissa. A:n palkkaus X:ltä oli muodostunut peruspalkasta ja X:n osakeoptioista. Optiot katsottiin työsuhdeoptioiksi, joiden käyttämisestä saatu tulo oli tuloverolain 66 :n 3 momentin mukaan ansiotuloa. Koska A oli käyttänyt Suomessa jäljellä olevan osan optioista optio-ohjelman ehtojen mukaisesti eli 90 päivän kuluessa työsuhteen päättymisestä, saadun edun katsottiin olevan osa A:n ulkomailla, Yhdysvalloissa ja Ranskassa, tehdystä työstä saamaa palkkaa, joka tuloverolain 77 §:n 1 momentin mukaan ei ollut A:n veronalaistatuloa siltä osin kuin etu kohdistuu aikaan, jolloin A oli yleisesti verovelvollinen Suomessa. Siltä osin kuin etu kohdistui aikaan, jolloin A oli rajoitetusti verovelvollinen Suomessa, tuloverolain 9 §:n 1 momentin 2 kohdan ja 10 §:n säännökset huomioon ottaen etu ei ollut Suomesta saatua tuloa. Tämän vuoksi A ei ollut velvollinen suorittamaan veroa Suomessa miltään osin työsuhdeoptioiden käyttämisestä saadusta tulosta. Ennakkoratkaisu vuodelle 1996. Äänestys 4-1.

KHO 1998/2245

A Oy oli laskenut liikkeeseen optiolainan vuonna 1991. A:n palveluksessa oleva B oli merkinnyt yhden optiotodistuksen 15.5.1991 ja luovuttanut sen ilman velkakirjaa 5.10.1994 luovutushintaan 772 050 markkaa. Verovuodelta 1994 B ilmoitti luovutusvoittona 540 435 markkaa. Veroilmoituksen mukaan optiolainan alkuperäisiä ehtoja ei ollut muutettu ja yhtiön lupa optiotodistuksen myyntiin oli saatu 7.9.1994. Optiolainan osakemerkinnän ehtoihin ei sisältynyt optiotodistuksia koskevia luovutusrajoituksia, vaan optiolainan merkintään liittyen B:n työsopimukseen oli tehty luovutusrajoitusta koskeva lisäys, jota oli pidettävä optiolainan sopimusehtona. Korkeimmassa hallinto-oikeudessa B esitti vielä selvitykset siitä, että A Oy:n hallituksen puheenjohtaja C:llä oli oikeus yksin kirjoittaa yhtiön toiminimi ja että yhtiön hallitus oli valtuuttanut hallituksen puheenjohtaja C:n hyväksymään yhtiön toimitusjohtajan ja ylimpien johtajien työsopimukset. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että kysymyksessä oleva tulo oli verotettava B:n pääomatulona, koska luovutus oli voitu tehdä optiolainan alkuperäisiä ehtoja muuttamatta ja koska yhtiön päätös luovutuksen sallimisesta, jonka oli tehnyt C, oli tehty ennen 16.9.1994. Verovuosi 1994.

KHO 1999/1864

Valtio aikoi tarjota myytäväksi X Oy:n Y-sarjan osakkeita koti- ja ulkomaisille sijoittajille. Myyntihinta tuli olemaan pörssikurssia alhaisempi. Osakekauppaan liittyi ehdollinen oikeus bonusosakkeen saantiin siten, että yksityishenkilöt, jotka hankittuaan osakkeen pitivät sitä omistuksessaan yhden vuoden ajan, saivat hankkimiaan 10 osaketta kohti yhden Y-sarjan ilmaisosakkeen vuoden kuluttua alkuperäisestä hankintaajankohdasta.

X Oy suunnitteli, että se ostaa valtiolta osakkeita edellä mainituin ehdoin. Sen jälkeen X Oy järjestää samansuuruisen uusannin ja tarjoaa Y-sarjan osakkeita konserninsa henkilöstölle merkittäväksi. Jos osakkeita jää merkitsemättä, voi-

daan ne tarjota suunnatusti ulkopuolisille tahoille.

X-konsernin henkilöstö saa merkitä osakeannista vähintään 50 ja enintään 5000 osaketta. Näihinkin osakkeisiin liittyy jälkikäteinen mahdollisuus saada vastikkeeton bonusosake edellyttäen, että ostaja on omistanut osakkeet yhden vuoden ajan ja hänen työsuhteensa X-konserniin on jatkunut saman ajan. Tuolloin jokaista kymmentä osaketta kohti saa yhden Y-sarjan osakkeen vastikkeetta. Osakkeet tullaan tarjoamaan henkilöstölle hintaan, joka on vuoden 1997 loka-, marras- tai joulukuun edellä mainitulla tavalla määräytyvä keskimääräinen hinta vähennettynä 10 prosentin alennuksella.

Kun myös muilla Y-sarjan osakkeiden ostajilla kuin X Oy:n henkilöstöön kuuluvilla oli sama oikeus saada vastikkeettomia bonusosakkeita, bonusosakkeet eivät muodostaneet sellaista etua, jota tuloverolain 66 §:ssä tarkoitetaan. Noissa oloissa A:lle ei muodostunut bonusosakkeista ansiotulona verotettavaa veronalaista tuloa. Ennakkoratkaisu. Verovuodet 1997 ja 1998. Äänestys 4-4.

KHO 1999/2836

Konsernin suomalainen emoyhtiö X Oy oli ottanut optiolainaa vuosina 1995 ja 1997. Yhtiön johtoon kuuluva A, joka sai näihin lainoihin liittyviä optiotodistuksia mainittuina vuosina, myi vuoden 1995 lainaan liittyvät optiotodistukset vuonna 1998. Osalla vuoden 1997 lainaan liittyvistä optiotodistuksista A merkitsi X Oy:n osakkeita, jotka hän myi vuonna 1998. Optiolainoihin liittyviin optiotodistuksiin liittyi ehtoja, jotka koskivat optiotodistusten käytön sidonnaisuutta työsuhteen jatkumiseen. A oli vuonna 1996 siirtynyt X Oy:n palveluksesta konserniin kuuluvan yhtiön XY Inc:n palvelukseen Yhdysvaltoihin. A oli yleisesti verovelvollinen Suomessa vuoden 1999 loppuun ja tämän jälkeen rajoitetusti verovelvollinen Suomessa. Hänen Suomen ja Amerikan Yhdysvaltojen välisen verosopimuksen mukainen asuinvaltionsa on ollut vuonna 1995 ja 1996 muuttohetkeen saakka Suomi ja sen jälkeen Yhdysvallat. Verosopimuksen mukaan verotetaan palkasta ja muusta sellaisesta hyvityksestä, jonka sopimusvaltiossa asuva henkilö saa epäitsenäisestä työstä vain tässä valtiossa, jollei työtä tehdä toisessa sopimusvaltiossa. Työsuhdeoptiot katsottiin osaksi A:n kokonaispalkkaa. A:n vuonna 1995 Suomessa saamien optiotodistusten käytöstä syntyvä etu on osittain veronalaista tuloa ja osittain tuloverolain 77 §:n niin sanotun 6 kuukauden säännön perusteella verovapaata tuloa Suomessa siten, että jos A käyttää optiotodistuksia työskennellessään ja asuessaan Yhdysvalloissa, hänen saamansa etu verotetaan Suomessa optiolainan merkitsemispäivän ja Suomesta lähtemisen väliseltä ajalta. Muulta osin etua ei veroteta Suomessa. Jos A käyttää vuonna 1997 Yhdysvalloissa saamiaan optiotodistuksia Yhdysvalloissa, käytöstä syntyvä etu ei ole A:n veronalaista tuloa Suomessa. Jos A palaa asumaan ja työskentelemään Suomeen, vuonna 1997 saatujen optiotodistusten käytöstä syntyvä etu siltä osin kuin se kertyy A:n Suomeen palaamisen ja optiotodistusten käyttämisen väliseltä ajalta on A:n veronalaista tuloa Suomessa. Muulta osin etua ei veroteta Suomessa. A:n vuonna 1995 Suomessa ja vuonna 1997 Yhdysvalloissa saamien optiotodistusten käyttämisestä saadun tulon veronalainen osuus Suomessa määräytyy ajankulumisen perusteella siten, että optioiden arvonnousu jaetaan optiotodistusten saannin ja optiotodistusten luovutuksen väliselle ajalle. Se suhteellinen osuus arvonnoususta, joka kohdistuu aikaan, jolloin A on ollut Suomessa yleisesti verovelvollinen eikä häneen ole sovellettu tuloverolain 77 §:n tarkoittamaa niin sanottua 6 kuukauden sääntöä, on Suomessa veronalaista tuloa. Ennakkoratkaisu vuosille 1998, 1999 ja 2000.

KHO 2001/1000

A oli toiminut X Oyj:n johdossa Suomessa. Tammikuussa 1994 hän oli saanut työsuhdeoptioita työnantajaltaan. Jäätyään eläkkeelle A oli muuttanut Espanjaan ja tullut 1.1.1998 lukien Suomessa rajoitetusti verovelvolliseksi. A käytti huhtikuussa 1998 työsuhdeoptiot ja sai tämän johdosta vajaan 15 miljoonan markan veronalaisen edun, josta määrättiin täällä lähdeveroa palkkana. Korkein hallinto-oikeus pysytti lähdeverotusta koskevan päätöksen ja katsoi, että työsuhdeoptioiden käytöstä saatu etu oli tuloverolain 10 §:n 4 kohdan mukaista täältä saatua palkkatuloa sekä Suomen ja Espanjan välisen verosopimuksen 15 artiklan mukaista Suomessa tehdystä henkilökohtaisesta työstä saatua palkkaa, josta voitiin verottaa Suomessa, myös siltä

osin kuin työsuhdeoptioiden arvonnousu kohdistui ajalle, jolloin A 1.1.1998 lähtien oli Suomessa rajoitetusti verovelvollinen. Verovuosi 1998.

KHO 2002/59

Työsuhdeoption käyttämisestä tuloverolain 66 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla saatua ja käyttämisvuoden tuloksi luettavaa etua ei pidetty sellaisena tuloverolain128 §:ssä tarkoitettuna jälkikäteen useammalta vuodelta saatuna tulona, jonka osalta voidaan toimittaa tulontasaus. Tuloverolaki 66 § 3 mom. ja 128 § 1 ja 2 mom.

KHO 2002/3367 KHO 2002:89

A:n merkitessä yhtiössä työskenteleville avainhenkilöille suunnattua osakesidonnaista lainaa, hänelle ei merkintähetkellä syntynyt veronalaista ansio- tai pääomatuloa. Jos A luovutti osakesidonnaisen lainan velkakirjoja tai yhtiö lunasti niitä häneltä, luovutushinta tai lunastushinta oli hänen veronalaista ansiotuloaan. Osakesidonnaisen lainan velkakirjan merkintähinnan A sai vähentää luonnollisena vähennyksenä. Osakesidonnaiselle lainalle maksettava korko ja lisätuotto olivat ansiotuloa siltä osin kuin niiden yhteismäärä ylitti yleisen markkinakoron ja muilta osin A:n pääomatuloa. Asiassa ei ollut merkitystä sillä, oliko A itse merkinnyt velkakirjat vai ostanut ne. A:n merkitsemät osakesidonnaisen lainan velkakirjat olivat hänen veronalaisia varojaan. Velkakirjojen arvoksi varallisuusverotuksessa katsottiin niiden käypä arvo. Velkakirjojen arvostuksessa oli otettava huomioon niihin kohdistuva laskennallinen verovelka. Ennakkoratkaisu vuosille 2002 ja 2003. Äänestys 4-1.

KHO 2002/1959

A Oy:n työntekijöiden 14.2.2000 työsuhdeoptioiden perusteella merkitsemiin yhtiön osakkeisiin oli optiolainan ehtojen mukaan liittynyt luovutusrajoitus, jonka mukaan kyseiset osakkeet olivat vapaasti siirrettävissä vasta 15.12.2000. Optioiden käyttämisen jälkeen yhtiö oli 17.3.2000 listautunut arvopaperipörssiin. Institutionaalisille sijoittajille 29.2.2000 alkaneessa ja yleisölle 1.3.2000 alkaneessa annissa käytetty osakekohtainen hinta oli ollut 13 euroa, mutta hinta oli laskenut sen jälkeen kyseisen vuoden lopussa 4-5 euroon. Näissä oloissa työsuhdeoptioon perustuvan edun käyväksi arvoksi katsottiin osakkeen pörssiarvo luovutuskiellon päättyessä. Verovuosi 2000. Äänestys 3-2.

KHO 2003/575

X oli työskennellessään Kiinassa käyttänyt työsuhdeoptionsa merkitsemällä A Oy:n osakkeita optio-ohjelman mukaisella hinnalla. X luovutti työsuhdeoption kohteena olevat osakkeet vuonna 1998. Vaikka työsuhdeoptioiden käyttämisen perusteella syntynyt etu ei ollut tuloverolain 77 §:n mukaan veronalaista tuloa, X sai osakkeista mahdollisesti syntynyttä luovutusvoittoa laskettaessa lukea edun määrän luovutushinnasta vähennettävään hankintamenoon. Verovuosi 1998.Tuloverolaki 46 §, 66 § 3 mom. ja 77 §

KHO 2003/1504, 2003:35

B oli verovuonna käyttänyt N Oyj:n optio-ohjelman perusteella saamiaan työsuhdeoptioita. Optioiden käyttämiseen liittyvistä järjestelyistä B oli sopinut pankkiiriliikkeen kanssatekemällään termiinisopimuksella. Optio-oikeuksien perusteella merkittyjen osakkeiden merkintäpäivien keskikurssien mukaan laskettu tuloverolain 66 §:n 3 momentissa tarkoitettu etu työsuhdeoptioiden käytöstä oli ollut 6 177 191 markkaa. Solmimansa termiinisopimuksen perusteella B:lle oli kuitenkin kertynyt voittoa työsuhdeoptioiden käytöstä vain 5 231 619 markkaa. Kun veronalaista ansiotuloa olevassa työsuhdeoptiossa on kysymys työnantajan maksamasta palkasta, ei optioedun saajan pankkiiriliikkeen kanssa tekemällä termiinisopimuksella ollut vaikutusta siihen edun arvoon, joka tuloverolain 66 §:n 3 momentin mukaan on edun saajan veronalaista ansiotuloa. Kyseisestä järjestelystä, jolla B oli suojannut työsuhdeoptioidensa arvoa, aiheutunutta tappiota tai menoja ei voitu myöskään pitää työsuhdeoptioiden käyttämisellä saadun palkkatulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneina verotuksessa vähennyskelpoisina erinä. Termiinijärjestelyistä aiheutuneet tappiot olivat B:n verotuksessa vähennyskelpoisia tuloverolain 50 §:ssä tarkoitettuina luovutustappioina. Verovuosi 1998. Tuloverolaki 50 § ja 66 § 3 mom.

KHO 2004/1773

Saksassa asunut A oli merkinnyt 22.7.1996 työskennellessään Saksassa B GmbH:n palveluksessa yhdysvaltalaisen emoyhtiön B Inc:n osakeoptioita. Tämän jälkeen hän työskenteli Suomessa ulkomaankomennuksella saman konsernin suomalaisen B Oy:n palveluksessa 24.2.1997 - 29.3.2000. Tuona ajankohtana hän oli yleisesti verovelvollinen Suomessa. Palattuaan ulkomaille ja tultuaan täällä jälleen rajoitetusti verovelvolliseksi A käytti osake-optiot 4.4.2000. Suomella oli oikeus periä lähdevero sanottujen optioiden käytöstä saadusta, palkkana verotettavasta edusta siltä osin kuin se kohdistui aikaan, jolloin A oli yleisesti verovelvollinen Suomessa.

KHO 2005/1710

Osakeyhtiön työntekijä A oli 2.6.1997 merkinnyt työsuhteeseen perustuvan optiolainan ja siihen liittyvät optiotodistukset. A oli kuollut myöhemmin samana vuonna. Kun A:n kuolinpesä vuonna 2000 myi mainittuja optioita, oli niistä kertyvä tulo tuloverolain 32 ja 45 §:n mukaista pääomatuloa eikä tuloverolain 66 §:n 3 momentin mukaista ansiotuloa. Verovuosi 2000

KHO 2009:8

A Oyj:n tarkoituksena oli tarjota B:lle ja yhtiön muille avainhenkilöille mahdollisuus merkitä yhtiön osakkeita. Merkittävien osakkeiden määrä määräytyisi avainhenkilölle kullekin mittausajanjaksolle asetettujen tavoitteiden toteutumisen perusteella. Mittausjaksot päättyisivät 31.12.2008, 31.12.2009 ja 31.12.2010. Osakkeita olisi mahdollisuus merkitä aina mittausjakson päätyttyä. Järjestelyssä olisi mahdollista käyttää uusien osakkeiden ohella myös jo olemassa olevia osakkeita. Mittausjaksojen päättyessä vuosina 2008-2010 käytettävä osakkeiden merkintähinta määrättiin osakeantipäätöksessä, jonka yhtiö teki vuonna 2008. Merkintähinta oli tätä osakeantipäätöstä edeltäneen kalenterikuukauden ajalta laskettu keskimääräinen hinta.

Kun kysymyksessä olevan järjestelyn tarkoituksena oli, että yrityksen avainhenkilöt voivat hyötyä yhtiön osakkeiden arvonnoususta merkitsemällä yhtiön osakkeita tulevaisuudessa merkintähetken käypää hintaa alempaan hintaan, järjestelyä oli pidettävä työsuhteeseen perustuvana tuloverolain 66 §:n 3 momentissa tarkoitettuna työsuhdeoptiona eikä saman lainkohdan 1 momentissa tarkoitettuna oikeutena. B:n merkitessä A Oyj:n osakkeita hänelle katsottiin syntyvän veronalainen etu, jos osakkeiden käypä arvo merkintähetkellä ylittää käytetyn merkintähinnan. B:n ansiotulona verotettavaksi eduksi katsottiin osakkeen käypä arvo sillä hetkellä, kun hän merkitsee osakkeet vähennettynä hänen osakkeesta maksamallaan hinnalla. Etuus verotetaan sen verovuoden tulona, jona B merkitsee osakkeet. Etuuden verotuksellisen käsittelyn kannalta ei ole merkitystä sillä, käytetäänkö järjestelyssä uusien osakkeiden sijasta jo olemassa olevia osakkeita. Ennakkoratkaisu vuosille 2008-2009.

KHO 2010/823

Suomessa X Oyj:n palveluksessa työskennellyt A oli merkinnyt X Oyj:n työsuhdeoptioita vuonna 1997. A oli muuttanut puolisoineen Hongkongiin vuonna 1999 ja työskennellyt siellä X-konsernin palveluksessa ajan 1.4.1999-31.1.2003. A oli optio-ohjelman mukaisesti merkinnyt X Oyj:n osakkeita 31.1.2003. Kun A oli ollut niin sanotun kolmen vuoden säännön mukaisesti Suomessa yleisesti verovelvollinen 31.12.2002 saakka, työsuhdeoptiotulosta katsottiin se osa, joka oli kertynyt optioiden merkinnän ja 31.12.2002 väliseltä ajalta, Suomessa veronalaiseksi tuloksi siitä riippumatta, että A oli ollut 31.1.2003 osakkeet merkitessään rajoitetusti verovelvollinen.

Tuloverolaki 9 § 1 momentti, 10 § 4 kohta ja 66 § 3 momentti

KVL 1996/164

A Oy laski v. 1994 liikkeelle optiolainan, jonka merkintään olivat oikeutettuja A Oy:öön työsuhteessa olevat ja A Oy:n hallintoelimissä olevat henkilöt. A Oy antoi lainasta haltijalle asetettuja 100 markan nimellisarvoisia velkakirjoja, joihin liittyi kuhunkin 100 optiotodistusta. Siltä varalta, että A Oy laskisi liikkeeseen osakeanteja, vaihtovelkakirja- tai optiolainoja, lainaehdoissa määrättiin, että optiotodistuksen haltijoille annetaan tällaisissa tapauksissa joko sama merkintäoikeus osakkeenomistajan kanssa tai optiotodistuksella tapahtuvan osakemerkinnän ehtoja muutetaan tavalla, joka toteuttaa yhdenvertaisuuden osakkeenomistajan ja optiotodis-

tuksen haltijan välillä. Työntekijä X merkitsi tätä optiolainaa. A Oy laski v. 1996 liikkeelle uuden optiolainan. Osakkeenomistaja voi merkitä kymmenellä vanhalla osakkeella yhden uuden optiolainaosuuden. A Oy:n v. 1994 liikkeeseenlaskeman optiolainan optiotodistusten haltijoilla oli sama oikeus uusien optiolainavelkakirjojen merkintään kuin osakkeenomistajilla. Tämä oikeus toteutettiin antamalla kutakin optiotodistusta kohti yksi merkintäoikeus. Uuteen optiolainavelkakirjaan liittyi kaksi optiota, joilla kummallakin voi merkitä yhden A Oy:n osakkeen määrättyyn hintaan vuosina 1997-2000. Katsottiin, että X:n oikeus saada A Oy:n v. 1996 liikkeelle laskeman optiolainan merkintäoikeuksia ja X:n oikeus merkitä A Oy:n osakkeita vuoden 1996 optiolainaan liittyvillä optiotodistuksilla perustui X:n työsuhteeseen A Oy:öön ja kysymys oli työsuhdeoptiosta. Jos X merkitsi v. 1996 saamillaan merkintäoikeuksilla A Oy:n v. 1996 liikkeelle laskemaa optiolainaa, X:lle ei merkintähetkellä kertynyt veronalaista tuloa. Jos X myi v. 1996 saamansa merkintäoikeudet, myyntihinta oli hänen veronalaista ansiotuloaan. Verovuosi 1996, verovuosi 1997 ja verovuosi 1998. (KHO 1997/1306, ei muutosta)

KVL 1999/147

Hakija omisti työsuhteen perusteella saatuja A Oyj:n osakeoptioita (työsuhdeoptioita), jotka antoivat hänelle oikeuden merkitä A Oyj:n osakkeita määrättyyn hintaan. Merkintäaika alkoi 1.11.1999, josta alkaen optiot sai luovuttaa ja päättyi 31.1.2003.

Hakija aikoi ottaa lainan työnantajasta riippumattomalta luottolaitokselta ja asettaa omistamansa työsuhdeoptiot lainanantajalle pantiksi lainan sekä lainajärjestelyihin liittyvien myynti- ja osto-optioiden mukaisten velvoitteiden täyttämisen vakuudeksi. Työsuhdeoptiot olisivat koko laina-ajan hakijan omistuksessa panttausmerkinnöin varustettuna hänen arvo-osuustilillään. Kun lainaan liittyvät velvoitteet olisi täytetty, panttaus päättyisi ja sitä koskeva merkintä poistettaisiin hakijan arvo- osuustililtä. Jos hakija ei maksaisi lainaa takaisin takainmaksupäivänä, lainanantaja olisi oikeutettu myymään pantatut työsuhdeoptiot saataviensa suoritukseksi.

Lainan määrä vastaisi lainanottohetkellä alle 100 prosenttia niiden A Oyj:n osakkeiden arvosta, joiden merkintään hakijan omistamat työsuhdeoptiot oikeuttavat (viitehinta). Laina erääntyisi tammikuussa 2003. Korko maksettaisiin takaisinmaksun yhteydessä.

Lainajärjestelyyn kuului vakuutena olevia työsuhdeoptioita koskeva lainanottajan myyntioptio ja lainanantajan osto-optio. Myyntioptio antoi hakijalle oikeuden vaatia lainanantajaa ostamaan vakuudeksi annetut työsuhdeoptiot myyntioption mukaiseen ostohintaan. Tämä olisi noin x prosenttia viitehinnasta vähennettynä merkintähinnalla. Osto-optio antoi puolestaan lainanantajalle oikeuden vaatia hakijaa myymään vakuutena olevat työsuhdeoptiot osto-option myyntihintaan. Tämä tulisi olemaan noin y prosenttia viitehinnasta vähennettynä merkintähinnalla.

Myynti- ja osto-optiota voitaisiin käyttää vain määrättynä ajankohtana eli optioiden selvityspäivänä, joka olisi kaksi liikepäivää lainan eräpäivän jälkeen. Optiot selvitettäisiin ja niiden arvot määritettäisiin selvityspäivänä senhetkisen markkinatilanteen mukaan. Selvityksen mukaiset maksut suoritettaisiin rahasuorituksena kolme liikepäivää optioiden selvityspäivän jälkeen.

Jos laina maksettaisiin takaisin ennen eräpäivää, optiot päätettäisiin ennenaikaisesti markkinahintaan. Selvitys toteutettaisiin luovuttamalla työsuhdeoptiot vain, jos hakija vaatisi kirjallisesti määräaikana ennen laina-ajan päättymistä. Tällöin lainanantaja joko lunastaisi pantatut työsuhdeoptiot myynti- tai osto-option mukaiseen hintaan tai myisi ne markkinahintaan.

Myynnistä saadut varat käytettäisiin molemmissa tapauksissa lainan takaisinmaksun kattamiseen. Mahdollinen erotus suoritettaisiin hakijalle. Hakijalla olisi oikeus merkitä laina-aikana työsuhdeoptioittensa nojalla A Oyj:n osakkeet edellyttäen, että merkinnässä saadut osakkeet pantattaisiin optioiden sijaan.

1) Koska työsuhdeoptioiden omistusoikeus ei siirtyisi panttauksessa, optioiden panttausta ei pidetty työsuhdeoptioiden käyttönä. Lainajärjestelyyn liittyvät myynti- ja osto-optiot eivät johtaisi aina selvitykseen, vaan ne voisivat myös raueta. Tämän vuoksi myöskään niitä ei voitu pitää työsuhdeoptioiden luovutusta koskevina sopimuksina.

2) Työsuhdeoptiosta saatavan edun arvoksi katsotaan työsuhdeoption luovutushinta vähennettynä luovuttajan maksamalla hinnalla. Mer-

kintätilanteessa edun arvo on osakkeen käypä arvo merkintähetkellä vähennettynä verovelvollisen osakkeesta ja työsuhdeoptiosta yhteensä maksamalla hinnalla. Koska kyse on työnantajan maksamasta palkasta, edun arvoon ei vaikuta palkansaajan mahdollisten kolmansien tahojen kanssa tekemät sopimukset. Työsuhdeoption luovutushinnasta saadaan siksi vähentää vain se hinta, jonka palkansaaja on maksanut työnantajalleen itse työsuhdeoption saadakseen. Tämän vuoksi se määrä, jonka hakija saa suojausjärjestelyn selvityksessä lainanantajalta, tai se määrä, jonka hän joutuu järjestelyn vuoksi maksamaan lainanantajalle, ei ollut itse työsuhdeoptioista maksettua hintaa, vaan työsuhdeoptiojärjestelystä erillisessä sopimuksessa kolmannen kanssa sovittu suoritus. Sen vuoksi sitä ei voitu ottaa huomioon työsuhdeoption hankintamenona. Suojausjärjestelystä mahdollisesti aiheutuvaa menoa ei myöskään pidetty palkkatulon hankkimisesta tai säilyttämisestä aiheutuvana menona.

Työsuhdeoption verotuksen perusteeseen tai syntyvän etuuden määrään ei vaikuttanut se tapa, jolla vakuusjärjestely ja siihen liittyvä suoja puretaan hakijan ja lainanantajan kesken. Tämän vuoksi jos lainantaja ostaisi työsuhdeoptiot optiojärjestelyn mukaiseen hintaan tai myisi ne markkinahintaan, työsuhdeoptioiden luovutushintana pidettäisiin yksinomaan työsuhdeoption perusteella määräytyvää hintaa. Lainaan liittyvästä suojausjärjestelystä mahdollisesti aiheutuvat suoritukset otettaisiin huomioon hakijan verotuksessa luovutusvoittoa koskevien säännösten mukaisesti.

KVL 1999/165

A siirtyi 31.5.1996 Suomesta X Oy:n palveluksesta tytäryhtiö Y Inc:n palvelukseen Yhdysvaltoihin. A:lla oli Yhdysvalloissa pysyvä asunto, jossa hän asui perheineen. X Oy otti vuonna 1995 optiolainan, johon liittyvillä optiotodistuksilla voi kullakin merkitä yhden X Oy:n osakkeen ajalla 1.12.1999 - 31.12.2001. A merkitsi optiolainaa. A muutti perheineen takaisin Suomeen elokuussa 1999 ja palasi X Oy:n palvelukseen. Työsuhdeoptiot katsottiin osaksi A:n kokonaispalkkaa. Optiotodistusten käytöstä syntyvä etu oli osittain veronalaista ja osittain verovapaata tuloa Suomessa. Etu oli A:n veronalaista tuloa Suomessa siltä osin, kuin se kertyi optiolainan merkitsemispäivän ja A:n Suomesta lähtemisen väliseltä ajalta sekä siltä osin kuin se kertyi A:n Suomeen palaamisen ja optiotodistusten käyttämisen väliseltä ajalta. Muulta osin etua ei verotettu Suomessa. A:n saamien optiotodistusten käyttämisestä saadun tulon Suomessa veronalainen osuus määräytyi ajan kulumisen perusteella siten, että optioiden arvonnousu jaettiin optiotodistusten saannin ja optiotodistusten luovutuksen väliselle ajalle. Se suhteellinen osuus arvonnoususta, joka kohdistui aikaan, jolloin A oli ollut Suomessa yleisesti verovelvollinen eikä häneen ollut sovellettu tuloverolain 77 §:n tarkoittamaa ns. kuuden kuukauden sääntöä, oli Suomessa veronalaista tuloa. Verovuosi 1999 ja verovuosi 2000.

KVL 2000/128

A Oy aiottiin sulauttaa B Oy:öön. Hakijalla oli A Oy:n antamia optio-oikeuksia. Sulautumissuunnitelmaan aiottiin sisällyttää määräykset siitä, että A Oy:n optio-oikeudet korvattaisiin sulautumisen yhteydessä vastaanottavan B Oy:n samanehtoisilla optio-oikeuksilla. Optioiden vaihtamista sulautumisessa vastaanottavan yhtiön optioihin ei pidetty työsuhdeoption käyttämiseen rinnastettavana luotutuksena. Ennakkotieto verovuosi 2000 ja verovuosi 2001.

KVL 2001/55

A muutti vuonna 1995 Suomesta Yhdysvaltoihin, jossa hän toimi kahden sikäläisen yhtiön toimitusjohtajana eläkkeelle jäämiseensä saakka kevääseen 2001. Yhtiöt kuuluivat tuolloin konserniin, jonka suomalaisen emoyhtiön X Oy:n palveluksessa A oli ollut Suomessa. X Oy oli ottanut vuonna 1997 optiolainan, joka tarjottiin konsernin johtoon kuuluvien henkilöiden merkittäväksi osana johdon kannustusjärjestelmää. A oli ostanut tuolloin optiolaina 1997 velkakirjoja, joihin liittyi kuhunkin optiotodistuksia. Velkakirjat oli merkitty kirjaimilla A, B tai C, ja ne oikeuttivat merkitsemään X Oy:n osakkeita määrättyyn hintaan. A oli käyttänyt velkakirjaan A liittyvät optio-oikeudet asuessaan Yhdysvalloissa. Hän aikoi käyttää loput optio-oikeutensa jäätyään eläkkeelle keväällä 2001 ja palattuaan Suomeen. Koska A:n ulkomaantyöskentely oli alkanut ennen vuotta 1996, hänen vuonna 2001 saamaansa ulkomaantyötuloon sovellettiin vuonna 1995 voimassa ollutta tuloverolain 77

:ää (1535/1992). A:n saaman optio-oikeuden katsottiin olevan osa A:n kokonaispalkkaa ja siten ansiotuloa. Työsuhdeoption käyttämisestä syntyvä etu liittyi kokonaisuudessaan A:n Yhdysvalloissa tekemään työhön, kun myös otettiin huomioon se seikka, että A jäi heti ulkomaantyöskentelyn päätyttyä vanhuuseläkkeelle. B- ja C-velkakirjoihin liittyvien optio-oikeuksien käytöstä syntyvä etu oli siten verovapaata tuloa Suomessa. Ennakkoratkaisu vuodelle 2001.

KVL 2001/57

A, joka oli yleisesti verovelvollinen Suomessa, oli saanut vuonna 1997 oikeuden työnantajansa X Oy:n optioihin. A sai myydä optioitaan määrätyn määrän 1.4.2000, 1.4.2001 ja 1.4.2002 alkaen. Optiot oli myytävä optio-ohjelman mukaan 1.4.2004 mennessä. A muutti Unkariin vuonna 2000 X Oy:n tytäryhtiön Y Kft:n palvelukseen. Myös hänen perheensä muutti sinne myöhemmin samana vuonna. A:n palkka maksettiin ja verotettaisiin Unkarissa. A:n työsopimus oli voimassa vuoden 2002 loppuun, mutta oli erittäin todennäköistä, että sitä jatkettaisiin kolmeksi vuodeksi eteenpäin. Oli kuitenkin myös mahdollista, että A palaisi perheineen takaisin Suomeen vuoden 2003 alusta. A aikoi myydä vuosina 2001-2004 joka vuosi osan optioistaan.

Ulkomailla tehdystä työstä saatu palkka (ulkomaantyötulo) ei ole veronalaista tuloa, jos verovelvollisen oleskelu ulkomailla johtuu tästä työstä ja kestää yhtäjaksoisesti vähintään kuusi kuukautta (ulkomaantyöskentely). Ulkomaantyötulona ei pidetä kuitenkaan tuloverolain 66 §:ssä tarkoitetusta työsuhteeseen perustuvasta edusta saatua tuloa, ellei 1) työskentelyvaltion ja Suomen välillä ole voimassa kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevaa sopimusta ja 66 :ssä tarkoitettua tuloa veroteta työskentelyvaltiossa palkkatulona; ja eller 2) verovelvollinen esitä riittävää selvitystä siitä, että edellä tarkoitettu työsuhteeseen perustuva etu on saatettu työskentelyvaltion veroviranomaisen tietoon, (tuloverolain 77 , 1165/2000).

Työsuhdeoptiot olivat osa A:n kokonaispalkkaa ja niistä saatu etu siten ansiotuloa. Jos edellä mainitut tuloverolain 77 §:n edellytykset täyttyisivät, A ei olisi velvollinen suorittamaan veroa Suomeen siitä suhteellisesta osasta työsuhdeoptioista saamastaan tulosta, jonka on katsottava kertyneen ulkomaantyöskentelyn aikana. Koska X Oy ja Y Kft kuuluivat samaan konserniin, työsuhdeoptiotulon katsomista ulkomaantyötuloksi ei estänyt se seikka, että optiot oli saatu X Oy:ltä, mutta A työskenteli ulkomailla Y Kft:n palveluksessa. Ennakkoratkaisu vuosille 2001 ja 2002.

KVL 2002/29

X Oy esitti Y Oy:n kaikille osakkeenomistajille osakkeiden vaihtotarjouksen yhtiöiden yhdistämiseksi. Yhdistämissuunnitelman mukaisesti X Oy tarjosi myös Y Oy:n optio-ohjelmien perusteella annettujen optioiden haltijoille jokaista Y Oy:n optiota vastaan yhden uuden X Oy:n option. Näiden optioiden nojalla oli oikeus merkitä X Oy:n osakkeita saman vaihtosuhteen mukaisesti, jota käytettiin Y Oy:n osakkaille suunnatussa vaihtotarjouksessa. Optioiden ehdot vastasivat kaikilta osin Y Oy:n optioiden ehtoja. Y Oy:n työntekijä A:lla oli Y Oy:n työsuhdeoptioita, joista osan merkintäaika oli jo alkanut ja osan merkintäaika alkoi vasta tulevaisuudessa. Kysymyksen katsottiin olevan työnantajayrityksen uudelleenjärjestelystä, jonka yhteydessä A ei saanut tai hankkinut työsuhdeoptioiden kohteena olevia osakkeita eikä luovuttanut optio-oikeuttaan. Y Oy:n optioiden korvaamista X Oy:n optioilla ei pidetty TVL 66 §:n 3 momentissa tarkoitettuna työsuhdeoptioiden käyttämisenä tai käyttämiseen rinnastettava luovutuksena. Työsuhdeoptioita katsottiin käytettävän vasta, kun A hankki X Oy:n optioiden kohteena olevat osakkeet tai luovutti kyseiset optiot. Ennakkoratkaisu vuosille 2002 ja 2003.

KVL 2002/50

Yhtiö suuntasi avainhenkilöidensä merkittäväksi osakesidonnaisen lainan, jonka merkintähinta vastasi velkakirjan nimellisarvoa. Velkakirjoja voivat merkitä vain yhtiön työntekijät. Velkakirjat eivät olleet julkisesti noteerattuja, mutta ne olivat työntekijöiden vapaasti luovutettavissa. Laina-aika oli 5 vuotta. Velkakirjan haltijalla oli oikeus vaatia yhtiötä lunastamaan velkakirjansa tai osa niistä aikaisintaan kahden vuoden kuluttua laina-ajan alusta lukien. Yhtiö maksoi kunkin velkakirjan haltijalle lunastushintana nimellispääoman lisäksi yhtiön pörssissä noteeratuille osakkeille laina-ajan alkamisen jälkeen lunastusjaksoa

edeltävään viimeiseen osakkeen kaupankäyntipäivään asti kertyneen mahdollisen 15 prosentin ylittävän arvonnousun. Siltä osin kuin velkakirjoja ei ollut lunastettu, laina maksettiin takaisin yhtenä eränä laina-ajan päättyessä vuonna 2007. Lainan nimellispääomalle maksettiin 2 prosentin vuotuinen korko. Lisäksi lainalle maksettiin lisätuottona kutakin velkakirjaa kohden määrä, joka perustui yhtiön kunakin vuonna jakamaan osinkoon.

A:n oikeuden merkitä lainaa katsottiin perustuvan työsuhteeseen. A:lle ei syntynyt lainan perusteella oikeutta saada tai hankkia yhtiön osakkeita. Jos A merkitsi osakesidonnaista lainaa, hänelle ei merkintähetkellä syntynyt veronalaista ansio- tai pääomatuloa. Jos A luovutti osakesidonnaisen lainan velkakirjoja tai yhtiö lunasti niitä häneltä, luovutushinta tai lunastushinta oli hänen veronalaista ansiotuloaan. Osakesidonnaisen lainan velkakirjan merkintähinnan A sai vähentää luonnollisena vähennyksenä.

Osakesidonnaiselle lainalle maksettavan koron ja lisätuoton maksaja oli A:n työnantaja. Velkakirjoja ei tarjottu yleisölle eikä niitä ollut tarkoitus noteerata julkisesti. Näissä olosuhteissa lainan korko ja lisätuotto olivat työsuhteen perusteella saatua ansiotuloa siltä osin kuin niiden yhteismäärä ylitti yleisen markkinakoron, ja muulta osin hakijan pääomatuloa. Asiassa ei ollut merkitystä sillä, oliko hakija itse merkinnyt velkakirjat vai ostanut ne.

Hakijan merkitsemät osakesidonnaisen lainan velkakirjat olivat hänen veronalaisia varojaan. Velkakirjojen arvoksi varallisuusverotuksessa katsottiin niiden käypä arvo. Velkakirjojen arvostuksessa ei otettu huomioon mahdollisen tulevan arvonnousun perusteella velkakirjan lunastuksen yhteydessä syntyvää laskennallista verovelkaa. Ennakkoratkaisu vuosille 2002 ja 2003.

Työsuhdelaina

KHO 1991/3003 II 556

Yhtiö oli myynyt työntekijälleen 2 pientä huoneistoa 31 600 markan kauppahinnasta. Maksamatta jäänyt osa kauppahinnasta eli 10 600 markkaa oli suoritettava siten, että yhtiö hyvitti viiden vuoden kuluttua kauppakirjan allekirjoituspäivästä lukien kustakin täydestä palvelusvuodesta, jonka työnteklijä oli ollut mainittujen viiden vuoden ajan jälkeen yhtiön palveluksessa, 10 % vuodessa laskettuna maksamattomasta kauppahinnasta. Mikäli työntekijä myi tai muuten luovutti osakkeensa henkilölle, jota myyjä ei hyväksynyt, tai työntekijän työsuhde yhtiöön päättyi, maksamattoman kauppahinnan jäljellä oleva osa sille kauppakirjan allekirjoituspäivästä lukien laskettuine 15 %:n vuotuisine korkoineen erääntyi sopimuksen mukaan välittömästi maksettavaksi. Mikäli työsuhteen päättyminen johtui muusta kuin työntekijän viaksi luettavasta syystä, maksamattoman kauppahinnan jäljellä olevalle osalle ei laskettu korkoa.

Palvelusvuosihyvitys ja etuus maksamattoman kauppahinnan korottomuudesta olivat veronalaista palkkatuloa, josta yhtiön oli toimitettava ennakonpidätys. Ennakkotieto vuodelle 1991.

KHO 1994/655 B 520

Pankinjohtaja A:lla ja hänen puolisollaan oli yhteinen asuntolaina vain A:n työnantajana olevalta pankilta. Lainasta peritty korko oli 1,25 % Suomen Pankin peruskorkoa alempi ja syntynyt korkoetu oli pankin laatiman ennakonpidätystodistuksen mukaan 4.887 markkaa. Koska kysymys oli A:n työsuhteen perusteella saadusta lainasta, oli korkoetu kokonaisuudessaan A:n veronalaista tuloa sen estämättä, että A:n puoliso oli lainan toinen velallinen. Verovuosi 1989.

KHO 1995/4865 B 539

Pankki oli jättänyt perimättä toimihenkilöilleen myöntämistään luotoista luotonvarausprovision ja toimitusmaksun. Lainojen määrät olivat vaihdelleet 11 000 markasta 650 000 markkaan ja maksut 237 markasta 5.875 markkaan. Pankki oli antanut myös parhaille asiakkailleen lainoja perimättä niistä mainittuja maksuja. Toimihenkilöiltä oli peritty kysymyksessä olevista lainoista tulo- ja varallisuusverolain 48 §:n mukaan vähintään Suomen Pankin peruskorkoa vastaava korko. Pankin toimihenkilöiden perimättä jätettyjen lainan nostokulujen yhteydessä saamaa etua pidettiin tulo- ja varallisuusverolain 49 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuna tavanomaisena ja kohtuullisena verovapaana henkilökuntaetuna. Verovuodet 1989-1992. Äänestys 3+1-1.

KHO 1995/4866 B 540

Vakuutusyhtiö oli antanut henkilökunnalleen lai-

noja perimättä niistä luotonvarausprovisiota, toimitusmaksua ja vakuudenhoitomaksua. Lainojen määrät olivat vaihdelleet 7.500 markasta 400.000 markkaan ja perimättä jätetyt maksut 306 markasta 3.250 markkaan. Vakuutusyhtiö oli antanut myös yksityisasiakkailleen lainoja perimättä niistä mainittuja maksuja. Yhtiö peri työntekijöiltään henkilökuntalainoista vähintään tulo- ja varallisuusverolain 48 §:n 2 momentin mukaisen Suomen Pankin peruskorkoa vastaavan koron. Tuo seikka sekä tulo- ja varallisuusverolain 49 §:n 1 momentin 2 kohdan säännös huomioon ottaen puheena olevien lainannostokulujen perimättä jättäminen oli tavanomainen ja kohtuullinen verovapaa henkilökuntaetu. Verovuodet 1989-1992. Äänestys 3-1-1.

KVL 1991/134

Pankki A oli myöntänyt henkilökunnalleen lainoja 6 prosentin korolla. Toimihenkilöt olivat ilmoittaneet verotettavaksi edukseen 8,5 prosentin suuruisen Suomen Pankin peruskoron ja maksetun koron välisen erotuksen. Pankki A siirsi henkilökuntalainansa pankki B:hen. Pankki B peri 15 prosentin koron lainoista. Pankki B peri lainoista 6 prosentin korkoa henkilökunnalta ja 9 prosentin korkoa pankki A:lta. Katsottiin, että pankki A:n oli toimitettava ennakonpidätys henkilökunnan puolesta maksamastaan 9 prosentin korosta. Noudatettava vuoden 1991 loppuun saakka.

Henkivakuutukset

KHO 1986/3455

Työnantajan kustantaman henkivakuutuksen vakuutusmaksu oli kokonaan työntekijän sen verovuoden tuloa, jona maksu oli suoritettu, vaikka osa vakuutusturvasta kohdistui seuraavalle verovuodelle. Verovuosi 1983. ETVL 22 § 21 a k. ei koskenut vielä verovuotta 1983.

KHO 1990/2726 B 565

Vakuutusyhtiö A:lla oli tarkoitus kehittää palkkausjärjestelmäänsä ottamalla käyttöön bonusjärjestelmä. Mahdollisen, vuosittain maksettavan bonuksen suuruus riippuisi yhtiön päättyneen tilikauden tuloksesta tavalla, jonka yhtiön hallitus tarkemmin määräisi. Bonuksesta puolet oli tarkoitus käyttää toimihenkilövakuutuksina otettavien henkivakuutusten vakuutusmaksuihin. Vaihtoehtoisesti työntekijä voi valita, että vastaava osa bonuksesta käytetään yhtiön ottamaan yksilölliseen eläkevakuutukseen. Työntekijöillä oli myös oikeus saada koko bonuksensa rahana. KHO katsoi, että bonusjärjestelmä oli osa yhtiön työntekijöiden palkkausjärjestelmää. Työntekijän valintavalta huomioon ottaen kysymys oli työntekijälle kuuluvan palkan käyttämisestä eikä työnantajan työntekijälleen ottamasta henki- tai eläkevakuutuksesta. Työntekijän ennakonpidätyksenalaista palkkaa oli suoritettavan bonuksen koko määrä, ja siten myös vakuutusmaksu, jonka yhtiö maksoi työntekijän valinnan mukaan. Vakuutusyhtiö A:n oli toimitettava ennakonpidätys toimihenkilövakuutuksen ja eläkevakuutuksen vakuutusmaksujen koko määrästä. Ennakkotieto. Vuosi 1990. Äänestys 3-2.

KHO 1994/1343 B 550

Yhtiön tarkoituksena on ottaa palveluksessaan olevalle osastopäällikölle toimihenkilövakuutukseksi kutsuttu henkivakuutus. Vakuutussopimukseen sisältyisi säästöhenkivakuutuksen lisäksi kuolemanvaravakuutus. Yhtiö suorittaisi vakuutuksenottajana erääntyvät vakuutusmaksut. Vuonna 1993 säästöhenkivakuutuksen vakuutusmaksu olisi 19.320 markkaa ja kuolemanvaravakuutuksen vakuutusmaksu 540 markkaa. Työnantajan ei tullut suorittaa ennakonpidätystä kuolemanvaravakuutuksen vakuutusmaksun osalta, koska sitä ei ollut pidettävä tuloverolain 68 §:n 1 momentin mukaan työntekijän veronalaisena ansiotulona. Ennakkotieto. Vuosi 1993. Äänestys 4-1.

Eläkevakuutukset

KHO 1983/1094 II 517

Osakeyhtiö otti ylemmille toimihenkilöilleen, joista osa oli yhtiön osakkaita, niin sanotut yksilölliset eläkevakuutukset, joiden nojalla vakuutetuille ryhdyttiin 58 ikävuodesta alkaen maksamaan samansuuruista eläkettä kuin he olisivat saaneet työntekijäin eläkelain nojalla jäädessään eläkkeelle 65 vuoden iässä. Eläkevakuutusmaksut olivat ilman määrällisiä rajoituksia elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 8 §:n 4 kohdan nojalla yhtiön tulosta vähennyskelpoisia, eivätkä ne olleet miltään osin toimihenkilöiden ennakkoperintälaissa tarkoitettua palkanluon-

toista tuloa, KHO totesi kuitenkin verohallituksen valituksen johdosta, että verolautakunnan oli yhtiön ja osakas-toimihenkilöiden verotuksia toimittaessaan tutkittava verotuslain 57 §:n soveltamisen edellytykset. Ennakkotieto. Verovuodet 1981 ja 1982.

KHO 1983/1095 II 554

N toimi päätoimisesti A Oy:ssä omistaen samalla 12,5 % yhtiön osakkeista. Yhtiö aikoi parantaa 10 ylimmän toimihenkilönsä eläke-etuja, joista 6 oli yhtiön osakkaita, siten että eläkeikää alennettiin 65 vuodesta 58 vuoteen ja 58 ikävuodesta alkoi tulla samansuuruinen 42,5 % suuruinen eläke kuin asianomainen lain mukaan alkaisi saada 65 ikävuodesta lukien. Rahoittaakseen erotuksen yhtiö joutui N:n tapauksessa maksamaan kolmen jäljellä olevan N:n työvuoden aikana 465 000 markan suuruisen vuosimaksun. KVL ja KHO lausuivat, että työnantajan suorittamia eläkevakuutusmaksuja ei ollut pidettävä N:n veronalaisena tulona. KHO viittasi EVL 8 §:n 4 kohdan säännökseen, mutta lausui samalla, että verolautakunnan oli tutkittava, oliko VerL 57 §:ää sovellettava.

KHO 1992/4457

Kun yhtiön työntekijöillä oli oikeus valita, ottaako yhtiö heille eläkevakuutuksen alentamalla heidän palkkaansa vai ottavatko he kyseisen palkan osan rahana, eläkevakuutusjärjestelmä katsottiin osaksi yhtiön työntekijöiden palkkausjärjestelmää. EPL 4 §:ssä tarkoitettuna palkkana pidettiin vakuutusmaksun määrää.

Ks. myös KHO 1990/2726 B 565

KHO 2000/690

X Oy:n tarkoitus oli ottaa eläkkeelle siirtyvälle työntekijälleen A:lle kertamaksullinen, yksilöllinen eläkevakuutus, jonka perusteella A:lle suoritetaan peruseläketurvan mukaista eläkettä. X Oy:n suorittama eläkevakuutuksen kertamaksu oli A:n palkkaa 50 000 markan ylittävältä osalta. Ennakkoratkaisu vuodelle 1998.

KHO 2003/974, 2003:18

A Oy oli ottanut vakuutusyhtiöstä ryhmäeläkevakuutuksen nimellä lisäeläkevakuutuksen, jonka piiriin kuuluivat A Oy:n toimitusjohtajat ja muut johtajat. Toimitusjohtajan vaihtumisesta aiheutunutta lyhyttä siirtymäkautta lukuunottamatta A Oy:n palveluksessa ei ollut toimitusjohtajan lisäksi muita johtajia. Kun vakuutus siten kerrallaan koski vain yhtä henkilöä, kyseessä ei ollut vakuutusyhtiössä järjestetty kollektiivinen lisäeläkevakuutus vaan vapaaehtoinen lisäeläkevakuutus. Yhtiön suorittamat vakuutusmaksut olivat 50 000 markkaa ylittäviltä osin palkkaa. Verovuodet 1997-1999. Tuloverolaki 68 § 2 mom. ja 96 § 1 mom. Ennakkoperintälaki 13 §

KHO 2006/667

Työnantaja aikoi toteuttaa toimitusjohtajalleen A:lle aikaisemmin lupaamansa lisäeläkejärjestelyn vakuutusyhtiön kanssa tehtävällä kapitalisaatiosopimuksella maksamalla vakuutusyhtiölle joko vakuutusteknisesti lasketun eläkkeen pääoma-arvon kerralla tai suorittamalla vuosittaisia maksuja. Työnantaja ei vähentänyt sopimuksen mukaisia maksuja verotuksessaan. Työnantaja antoi eläkkeen maksamisen vakuudeksi A:lle panttioikeuden kapitalisaatiosopimuksen mukaisiin varoihin. Nämä varat olivat työnantajan omaisuutta ja sen taseessa. A:n jäätyä eläkkeelle vakuutusyhtiö maksaisi työnantajalle pääomaa takaisin vuosittain A:n kalenterivuoden eläkettä vastaavan summan, jonka työnantaja maksaisi edelleen A:lle kuukausittain eläkkeenä. Keskusverolautakunnan päätöksen mukaan työnantajan ja vakuutusyhtiön välinen kapitalisaatiosopimus oli luonteeltaan määräaikaiseen talletukseen verrattava sopimus. A ei ollut millään tavoin osallisena työnantajan ja vakuutusyhtiön välisessä kapitalisaatiosopimuksessa eikä hän saanut tämän sopimuksen perusteella valintaansa mitään rahanarvoista etuutta. Panttaussopimusta, joka solmittiin A:n ja työnantajan välillä, oli pidettävä vakuusjärjestelynä. Tästä ei katsottu syntyvän A:lle itsenäistä, rahanarvoista etuutta. A:lle ei katsottu syntyvän veronalaista etuutta silloin, kun työnantaja näissä olosuhteissa maksoi vakuutusyhtiölle kapitalisaatiosopimuksen mukaisia maksuja. Korkein hallinto-oikeus ei muuttanut Keskusverolautakunnan päätöstä.

KHO 2008/3238

Konsernin emoyhtiö A Oyj oli ottanut vakuutusyhtiöstä ryhmäeläkevakuutuksen, jonka pii-

riin kuuluivat A Oyj:n sekä tytäryhtiöiden B Oy:n ja C Oy:n toimitusjohtajat. Kukin konserniyhtiö maksoi oman toimitusjohtajan vakuutusosuuteen kohdistuvat vakuutusmaksut. Vakuutusturva oli kaikille kolmelle toimitusjohtajalle sama. Vakuutusta pidettiin tuloverolain 96a §:n 2 momentin tarkoittamana työnantajan työntekijälleen järjestämänä kollektiivisena lisäeläketurvana, jonka vakuutusmaksut eivät olleet palkkaa. Verovuodet 2005 ja 2006.

KHO 2010/95

A Oy oli ottanut työntekijöilleen kollektiivisen lisäeläkevakuutuksen, jossa vakuutettuna eläkeryhmänä olivat yhtiön työntekijät. Vakuutussopimuksen ehtojen mukaan työnantajan vakuutusmaksu määräytyi vakuutettujen vuosiansioiden perusteella ja maksu oli viisi prosenttia vuosiansioista. Ehtojen mukainen eläkeikä oli 63 vuotta. Vakuutuksesta kieltäytyminen oli mahdollista vain vakuutuksen alkaessa.

Vakuutuksen ehtoja oli tarkoitus muuttaa vakuutusmaksun osalta siten, että työnantajan maksaman vakuutusmaksun lisäksi kukin vakuutettu työntekijä saisi päättää omasta maksuosuudestaan tuloverolain 96 a §:n 1 momentissa mainituissa rajoissa. Vakuutuksen ehtoja oli tarkoitus muuttaa myös siten, että eläkeryhmään kuulumisen edellytykset myöhemmin täyttävällä henkilöllä olisi oikeus kieltäytyä vakuutuksesta. Kun työnantajan maksuosuus määräytyi muutosten jälkeenkin samoin perustein jokaisen eläkeryhmään kuuluvan työntekijän osalta, eläkevakuutusta pidettiin vakuutussopimuksen ehtojen muutoksista huolimatta tuloverolain 96 a §:n 2 momentissa tarkoitettuna kollektiivisena lisäeläketurvana. Ennakkoratkaisu vuosille 2008 ja 2009.

KVL 1983/433

Huoltopäällikön eläketurvaa aiottiin parantaa siten, että hän pääsisi eläkkeelle jo 60 vuotiaana. Huoltopäällikön työnantaja suorittaisi lisäeläkevakuutusmaksut, jotka kuitenkin vähennettäisiin ao. henkilölle maksettavasta provisio-osuudesta. Lisävakuutusmaksua oli pidettävä verovelvollisen veronalaisena tulona. Maksuista verovelvollinen voi tehdä TVL 29 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaisen vähennyksen.

KVL 48/2010

A toimi vakuutusyhtiössä tiettyjen vakuutusten myyntiin erikoistuneessa henkilöstöryhmässä, joka erosi muusta yhtiön henkilöstöstä organisatoriselta asemaltaan ja toimenkuvaltaan. Ryhmässä työskentelevien palkkaus kostui kiinteästä peruspalkasta, sekä henkilökohtaiseen myyntiin perustuvasta myyntipalkasta, jonka osuus oli noin 40 - 60 prosenttia henkilön kokonaispalkasta.

A:n työnantajan oli tarkoitus ottaa edellä tarkoitettuun henkilöstöryhmään kuuluville työntekijöille vapaaehtoinen maksuperusteinen ryhmäeläkevakuutus, jonka vakuutusmaksuja yhtiö maksaisi vuosittain itse päättämänsä määrän. Vakuutussopimuksen ehtojen mukaan työnantajan maksamat vakuutusmaksut jaettaisiin vakuutettujen kesken heille vuosittain maksettujen työsuoritusperusteisten palkanosien suhteessa.

Kun otettiin huomioon se, että vakuutusmaksu jakautui kaikille kyseiseen henkilöstöryhmään kuuluville samoin perustein eli työsuoritukseen perustuvien palkanosien suhteessa ja se, että lisäeläketurva kohdistui työntekijöistä koostuvaan henkilöpiiriin, vakuutusta pidettiin tuloverolain 96a §:n 2 momentissa tarkoitettuna työnantajan työntekijälleen järjestämänä kollektiivisena lisäeläketurvana, jonka vakuutusmaksut eivät olleet A:n veronalaista ansiotuloa. Ennakkoratkaisu vuodelle 2010.

Terveydenhoito

KHO 1988/2415 B 584

Yhtiön hallintojohtajalla A:lla, joka oli yhtiön osakas 20 % osuudella oli sydänsairaus. A olisi joutunut jonottamaan noin puolitoista vuotta ohitusleikkaukseen. A oli yhtiön suostumuksella hakeutunut yksityissairaalaan noin 60 000 markkaa maksavaan ohitusleikkaukseen, josta Kansaneläkelaitos korvaa noin 6 000 markkaa. Yhtiö maksoi leikkauskulut. Yhtiön katsottiin antavan A:lle palkaksi katsottavan etuuden.

KHO 1991/461 B 558

Ammattiliitto oli työterveysohjesääntönsä mukaisesti korvannut työntekijänsä olkapään leikkauksesta yksityisessä sairaanhoitolaitoksessa aiheutuneet kustannukset 12 203 markkaa. Kysymyksessä oleva etu ei ollut tulo- ja varallisuus-

verolain 49 §:ssä tarkoitettu työnantajan järjestämästä terveydenhuollosta saatu tavanomainen ja kohtuullinen henkilökuntaetu, joka olisi katsottava työntekijän verovapaaksi tuloksi, vaan sitä oli pidettävä veronalaisena palkkatulona, josta oli toimitettava ennakonpidätys. Ennakkotieto. Verovuosi 1989. Asiassa on hankittu sosiaali- ja terveysministeriön lausunto.

KHO 1999/2362

Lääkäriaseman tarkoitus oli korvata palveluksessaan olevan hammaslääkärin silmien taittovirheiden lasertekniikalla avoterveydenhuollossa suoritettavien korjaushoitotoimenpiteiden kulut. Kustannukset olivat 21 000 markkaa ja ne suoritettiin työterveyshuolto-ohjesäännön perusteella. Ohjesäännössä henkilökunta jaettiin kuitenkin kolmeen ryhmään ja vain ryhmä A eli lääkärit, hammaslääkärit ja esimiehet olivat oikeutettuja puheena olevaan etuun. Asiakirjojen mukaan leikkaus oli hammaslääkärille työssään hyödyllinen mutta ei välttämätön. Kun myös kyse oli uudesta hoitomuodosta ja siitä aiheutuvat kustannukset verrattain suuret, ei etua pidetty tavanomaisena ja kohtuullisena henkilökuntaetuna vaan palkkana, josta oli toimitettava ennakonpidätys. Verovuosi 1998. Asiassa on hankittu verohallituksen lausunto.

KVL 2002/43

A:n työnantaja aikoi ottaa henkilökunnalleen sairauskuluvakuutuksen lakisääteisen työterveyshuollon täydennykseksi. Vakuutuksesta korvattaisiin työterveyslääkärin tai työterveyshoitajan määräämät muualla suoritetut tutkimukset, hoidon toimenpidemaksut sekä erikoislääkäripalkkiot. Lisäksi työntekijällä olisi mahdollisuus jälkikäteen anoa vakuutusyhtiöltä hänelle määrättyjen lääkevalmisteiden hankintakustannukset. Vakuutuksesta oli tarkoitus korvata vain työterveyshuollon piiristä annetun lähetteen perusteella suoritetut toimenpiteet. Työntekijällä ei ollut mahdollisuutta vapaasti valiten oma-aloitteisesti hakeutua tutkimuksiin tai hoitoihin.

Työnantajan maksamiin sairaskuluvakuutuksen vakuutusmaksuihin tuli soveltaa tuloverolain 29 §:n tulon veronalaisuutta koskevaa yleissäännöstä sekä mainitun lain 69 §:n säännöstä tavanomaisten henkilökuntaetujen veronalaisuudesta. A:lle työnantajan ottamasta sairauskuluvakuutuksesta syntyvää etua arvioitiin samoin perustein kuin etua työnantajan järjestämästä terveydenhuollosta. A:n vakuutuksen johdosta saamaa etua pidettiin tuloverolain 69 §:n 1 momentin 1-kohdan tarkoittamalla tavalla tavanomaisena ja kohtuullisena henkilökuntaetuna edellyttäen, että etu koski koko henkilökuntaa samantasoisena. Työnantajan maksamista sairauskuluvakuutuksen vakuutusmaksuista ei tällöin syntynyt vakuutettuna olevalle A:lle veronalaista ansiotuloa. Jos vakuutus koski vain rajattua henkilöstön avainryhmää, etua pidettiin A:n veronalaisena ansiotulona.

Henkilökunta-alennus

KHO 1970/1982 II 586

Kun yhtiö oli suorittanut osan siitä hinnasta, millä sen pääkonttorin työntekijät olivat ostaneet eri liikkeenharjoittajilta bensiiniä, yhtiön katsottiin maksaneen työntekijöilleen EPL 4 §:ssä tarkoitettua etuutta.

KHO 1975/3872

Kirjapainoyhtiön ei ollut kustantamiensa ja johtokuntansa jäsenille, toimihenkilöilleen ja työntekijöilleen ilmaiseksi antamiensa lehtien vuosikertojen osalta toimitettava ennakonpidätystä eikä suoritettava työnantajan sosiaaliturvamaksua. Verovuodet 1967-1972.

KHO 1981/1669 II 543

Entinen huippu-urheilija oli vaimonsa kanssa ostanut vuonna 1976 työnantajaltaan osakehuoneiston, joka oli ollut hänen työsuhdeasuntonaan. Kauppahinta oli noin 630 mk neliömetriltä eli sama, millä työnantaja oli vuonna 1970 hankkinut huoneiston. Samasta talosta oli vuonna 1976 myyty kaksi muuta huoneistoa noin 1 300 mk:lla neliömetriltä. Verovelvollinen väitti kauppahinnan edullisuuden johtuneen siitä, että hänelle haluttiin näin antaa tunnustus hänen aikoinaan saavuttamista huomattavista urheiluansioista. Kauppa katsottiin tehdyn käypää hintaa halvemmalla sen vuoksi, että verovelvollisella oli työsuhde myyjän kanssa. Hinnanalennusta pidettiin veronalaisena palkkatulona, mutta huoneiston käyväksi hinnaksi arvioitiin vain 1 000 mk neliömetriltä. Verovuosi 1976.

KHO 1983/1783 II 605

Öljytuotteiden valmistusta ja kauppaa harjoittava yhtiö myi henkilökunnalleen bensiiniä ja dieselöljyä alennuksella. Yhtiön henkilökunnalleen maksamana palkkana pidettiin bensiinistä myönnettyä alennusta 16 p/l ja dieselöljystä myönnettyä alennusta 11 p/l ylittävältä osaltaan. Verovuosi 1982. EPL 4 § 2 mom.

KHO 1983/4366 II 606

Vakuutusyhtiö sovelsi henkilökuntansa vapaaehtoisiin vakuutuksiin erikoistariffointia, jonka mukaan vakuutusmaksut olivat vuonna 1982 seuraavat: yhdistelmävakuutusmaksu 85 %, autovakuutusmaksu 75 %, yksityistapaturmavakuutusmaksu 60 %, metsävakuutusmaksu 55 % ja muiden vapaaehtoisten vakuutusten vakuutusmaksu 50 % yleisten maksutaulustojen mukaisesta maksusta. Erikoistariffointi vuodelle 1982 oli suoritettu vuoden 1980 kannattavuuslaskelmien perusteella, jossa laskelmassa oli otettu huomioon vakuutuskorvausten ja liikekulujen määrät. Asiakirjojen mukaan henkilökunnalta perittyjen maksujen perusteena oli sellainen vakuutusmaksujen erikoistariffointi, jota yhtiö oman henkilökuntansa lisäksi sovelsi myös henkilökuntaan kuulumattomiin asiakasryhmiin. Yhtiön oma henkilökunta, mikäli siihen sovellettiin erikoistariffointia edellä mainituin tavoin, oli katsottava sellaiseksi asiakasryhmäksi, johon voitiin soveltaa erikoistariffointia ilman että henkilökunnan näin saamaa etua oli pidettävä palkkana. Verovuodet 1982 ja 1983. EPL 4 §.

KHO 1986/942

Yhtiö oli myöntänyt henkilökunnalleen valmistamistaan ja myymistään talopaketeista noin 20 prosentin alennuksia. Yhtiö on myöntänyt kaikille ulkopuolisille henkilöille, jotka ovat rakentaneet ao kuntaan, 8 prosentin alennuksen. Yhtiö on esittämänsä selvityksen mukaan ainakin joissakin tapauksissa myöntänyt jopa yli 20 prosentin alennuksia myös muille kuin sen tai sen tytäryhtiöiden työntekijöille. Yhtiön esittämän selvityksen mukaan sille on muodostunut huomattava kate myös työntekijöille myytyjen talojen osalta. Työntekijöiden saamia alennuksia arvioitaessa on lisäksi otettava huomioon, että yhtiö ei ole näiltä osin joutunut suorittamaan 8 prosentin myyntiprovisiota. Lisäksi työntekijöiden asiantuntemuksen johdosta heille myytyihin talopaketteihin sisältyvien palvelusten osalta on syntynyt säästöä. Kun lisäksi otetaan huomioon alennuksena saadun työntekijän omaksi asunnoksi tulleen talon rajoitettu vaihdantakelpoisuus, sekä se, että työntekijöillä on käytännössä mahdollisuus saada puheena oleva alennus vain kerran, korkein hallinto-oikeus katsoo, että yhtiön työntekijöille antamaa alennusta on pidettävä sellaisena tavanomaisena ja kohtuullisena työsuhdealennuksena, joka ei ole työntekijöiden ennakkoperintälain 4 §:ssä tarkoitettua palkkaa.

KHO 1988/2886 B 585

Sähkölaitos myönsi henkilökunnalleen aluelämmön tai sähkölämmityksen perusmaksusta 50 prosentin alennuksen. Perusmaksu oli noin 1 100 markkaa. Keskimääräiseksi sähkön alennukseksi muodostui noin 10 prosenttia kilowattitunnilta. Alennusta pidettiin tulo- ja varallisuusverolain 22 a §:n tarkoittamana tavanomaisena ja kohtuullisena henkilökunta-alennuksena. Verovuosi 1987 ja verovuosi 1988. Äänestys 5-2.

Merkkipäivälahjat

KHO 1977/3027 II 605

Osakelahjaa, joka tarkoitti osakeyhtiön omien arvopaperipörssissä noteerattujen osakkeiden luovuttamista lahjaksi merkkipäivää viettäville yhtiön työntekijöille ja toimihenkilöille, pidettiin osakkeiden rahaksi muutettavuus huomioon ottaen ennakkoperintälain 4 §:ssä tarkoitettuna palkkana. Verovuosi 1976 tai 1977. Ennakkotieto.

KHO 1981/1660 II 601

Yritys oli antanut kultakellot työntekijöille, jotka olivat tulleet palvelleeksi yritystä 10 vuotta. Kellojen hankintahinta vaihteli 800 mk:sta 3 000 mk:aan. Kysymys oli tavanomaisista merkkipäivinä annetuista muistoesineistä, joita ei ollut pidettävä EPL 4 §:ssä tarkoitettuna palkkana. Verovuosi 1977. Samoin eri yritystä koskeva ratkaisu KHO 23.3.1981 n:o 1661, jossa työntekijälle oli 25-vuotispalvelun muistoksi annettu 800 mk maksanut kello. Verovuosi 1978.

KHO 1981/1666 II 602

Yhtiö oli antanut lahjakortteja ja esinelahjoja työntekijöilleen, jotka olivat tulleet palvelleeksi

yhtiötä 30 vuotta tai olivat täyttäneet 50 tai 60 vuotta taikka eronneet yhtiön palveluksesta. Lahjakorttien osalta katsottiin jääneen näyttämättä, että ne olisi annettu tietyn yksilöidyn esineen ostoa varten. Kysymys oli siten palkasta. Esinelahjojen (maalaus, levysoitin, stereot) osalta sen sijaan katsottiin, kun esineiden hankintahinta oli ollut kohtuullinen, ja kun ei ollut näytetty, että työntekijät olisivat saaneet esineet vapaasti valita, että kysymyksessä oli sellainen tavanomainen merkkipäivälahja, joka ei ollut saajan veronalaista tuloa eikä siis myöskään palkkaa. Verovuosi 1975.

KHO 1982/3792 II 572

Pitkäaikaisen palveluksen palkitsemiseksi yhtiö oli antanut työntekijöilleen tavaralahjat. Työntekijä oli tätä tarkoitusta varten saanut ostotilauslomakkeen, johon oli valmiiksi kirjoitettu lahjan markkamääräinen arvo. Lahjansaaja oli saanut itse valitsemastaan liikkeestä valita lahjaesineen ilman muuta rajoitusta kuin, että lahjaesine ei saanut olla elintarvikkeita. Lahjan arvo katsottiin palkaksi, josta oli toimitettava ennakonpidätys ja suoritettava työnantajan sosiaaliturvamaksu. Se seikka, että ennakontarkastajien aikaisemmin yhtiössä toimittamassa ennakontarkastuksessa palvelusvuosilahjojen osalta ei ollut tehty maksuunpanoesitystä, ei ollut esteenä uuden tarkastuksen perusteella toimitetulle maksuunpanolle. EPL 4 . Verovuodet 1973-1977.

KHO 1983/149

Verovelvollinen oli 33 vuoden ajan toiminut suuren yhtiön hallintoelimissä ja yhtiö oli antanut hänelle 70-vuotislahjaksi ulkomaanmatkan. Yhtiön maksamat matkakustannukset olivat kaikkiaan 13 726 mk, josta matkakulujen osuus oli 9 526 mk ja päivärahaennakko 4 200 mk. Matkakulut 9 526 mk olivat kohtuullinen merkkipäivälahja, joka ei ollut veronalaista tuloa. Päivärahaennakko 4 200 mk oli palkanluonteinen etuus ja veronalaista tuloa. Verovuosi 1978. TVL 19 § 1 mom.

KHO 1983/303 II 607

Yhtiö oli antanut 9 työntekijälleen, jotka olivat palvelleet yhtiötä 30 vuotta, lahjaksi matkan Kanarian saarille sekä suorittanut matkatoimistolle matkan kustannukset yhteensä 19 982 mk. Matka oli suuntautunut yhtiön valitsemaan kohteeseen ja ollut sama kaikille verovuonna lahjan saaneille työntekijöille. Tähän nähden ja kun matkakustannukset olivat olleet kohtuulliset, kysymyksessä oli tavanomainen työntekijälle annettu lahja, joka ei ollut ennakonpidätyksen alaista palkkaa. Verovuosi 1978.

KHO 1986/3696 II 586

A Oy:n tarkoituksena oli kustantaa oman 50-vuotismerkkipäivänsä johdosta kaikille noin 970 vakinaisessa palveluksessa olevalle toimihenkilöilleen virkistysluonteinen ulkomaanmatka, jolle saisi toimihenkilön lisäksi osallistua tämän puoliso tai muu seuralainen. Mainittu matka annettaisiin toimihenkilölle riippumatta siitä, kuinka kauan hän oli ollut yhtiön palveluksessa. Matkoista työnantajalle aiheutuvat kustannukset olisivat noin 5 400 mk toimihenkilöä kohti. Kun otettiin huomioon, että kysymyksessä oli työnantajan oman merkkipäivänsä johdosta henkilökunnalleen antama etu, ei mainittua matkaa ollut sen toimihenkilölle koituvan kokonaisetuuden arvo huomioon ottaen pidettävä sellaisena tavanomaisena ja kohtuullisena merkkipäivälahjana, jota tarkoitettiin tulo- ja varallisuusverolain 22 a §:n 3 kohdassa. Merkkipäivälahjan käypää arvoa oli siten pidettävä toimihenkilön ennakkoperintälain 4 §:ssä tarkoitettuna palkkana. Verovuosi 1986. Verovuosi 1987. Äänestys 4-3.

KHO 1986/4333

A oli aikaisemmin toiminut B Oy:n toimitusjohtajana ja myöhemmin hallituksen jäsenenä, josta tehtävästä hän oli vuonna 1981 saanut kokouspalkkiota 17 400 mk. Yhtiö oli 1981 päättänyt antaa A:lle 40 vuotta kestäneen palvelussuhteen perusteella lahjaksi 7 170 mk:n arvoisen veneen ja A:n täyttäessä 65 vuotta 6 270 mk:n arvoisen videonauhurin. Lääninoikeus hylkäsi yhtiön tekemän valituksen mainittujen lahjojen osalta tapahtuneesta sosiaaliturvamaksun maksuunpanosta. KHO myönsi yhtiölle valitusluvan ja katsoi veneen olleen tavanomainen lahja 40 vuotta jatkuneen työsuhteen perusteella. Sen sijaan A:n 65-vuotispäivälahjana saamaa videonauhuria oli merkkipäivän luonne huomioon ottaen pidettävä A:n yhtiöltä saamana palkkaetuna. Valitus hylättiin videonauhurin osalta. Verovuosi 1981.

KHO 1989/1987 B 560

Yhtiön tarkoituksena oli kustantaa yhtiön 30-

vuotismerkkipäivänä yhtiön työntekijät viikon kestävälle virkistysmatkalle Teneriffalle. Yhtiö aikoi maksaa matkan ja puolihoidon. Matkapäivien ajalta ei maksettu palkkaa eikä palkattomia päiviä vähennetty työntekijöiden kesälomasta. Jos joku työntekijöistä ei osallistunut matkalle, hän ei saanut mitään tilalle, vaan oli matkaviikon ajan ilman työtä. Matkapäivät olivat työehtosopimuksen mukaisia työajanlyhennyspäiviä. Matkan kustannus henkilöä kohti oli 2 500-3 000 markkaa. Matkalle tuli osallistumaan todennäköisesti 37 työntekijää. Matkan kokonaiskustannukset yhtiölle olivat noin 100 000 markkaa. Kun otettiin huomioon, että kysymyksessä oli työnantajan 30-vuotismerkkipäivä, jonka johdosta henkilökunnalle annettiin puolihoidon käsittävä ilmaismatka Teneriffalle, tuota matkaa ei ollut sen kullekin henkilölle koituvan kokonaisetuuden arvo huomioon ottaen pidettävä sellaisena tavanomaisena ja kohtuullisena merkkipäivälahjana, jota tarkoitetaan tulo- ja varallisuusverolain 49 §:n 1 momentin 3 kohdassa. Merkkipäivälahjan käypää arvoa oli siten pidettävä ennakkoperintälain 4 §:ssä tarkoitettuna palkkana. Ennakkotieto. Verovuosi 1989. Äänestys 5-2.

KHO 1993/1728

Yhtiö järjesti vuosittain valitsemaansa lomakohteeseen palkkiomatkoja 10, 20 ja 30 palvelusvuoden saavuttaneille työntekijöille. Työntekijä voi myös käyttää samanaikaisesti kaksi lomapalkkiomatkaa siten, että aviopuoliso tai muu perheenjäsen käytti toisen matkan. Verovelvollinen oli verovuonna käyttänyt puolisonsa kanssa kaksi matkaetuutta, joista puolison matkan arvo 2 625 markkaa oli verotuksessa katsottu verovelvollisen veronalaiseksi tuloksi. Kun verovelvollisen puolison osallistuminen kysymyksessä olevalle ulkomaanmatkalle oli perustunut siihen, että verovelvollinen oli säästänyt 10 palvelusvuoden perusteella saamansa lomapalkkiomatkan käytettäväksi samanaikaisesti 20 palvelusvuoden perusteella saadun matkan kanssa, lääninoikeus katsoi, että myös verovelvollisen puolison käyttämää matkaetuutta on pidettävä sellaisena tulo- ja varallisuusverolain 22 a §:ssä tarkoitettuna tavanomaisena ja kohtuullisena etuutena, jonka arvoa ei katsota veronalaiseksi tuloksi.

Ottaen huomioon verovelvolliselle kysymyksessä olevista matkoista koituvan kokonaisetuuden arvon suhteessa hänen palkkaansa sekä sen, että kysymys on ollut työntekijä pitkäaikaisen palveluksen johdosta annetuista matkaetuuksista ja että verovelvollisen menettely on perustunut hänen omaan valintaansa korkein hallinto-oikeus tarkastusasiamiehen valituksen johdosta katsoi, että puolison matkan arvoa on pidettävä verovelvollisen palkanluonteisena etuutena. Korkein hallinto-oikeus kumosi lääninoikeuden päätöksen ja saattoi verolautakunnan toimittaman valtionverotuksen voimaan. Verovuosi 1984. Äänestys 3-2. TVL 19 § , TVL 22 a § 1 mom 3 kohta.

KVL 1986/386

Pankin 125-vuotismerkkipäivänään 8 500 työntekijälle antamia 3 000-7 000 markan arvoisia esinelahjoja (mikroaaltouuni, televisio tai pesukone) ei, ottaen huomioon lahjojen arvo, laatu ja saajan valinnanvara, ollut pidettävä tavanomaisina ja kohtuullisina. Pankki oli velvollinen suorittamaan lahjoista ennakonpidätyksen. Verovuosi 1987. Äänestys 4-3.

KVL 1989/38

Työnantaja aikoi lahjoittaa merkkipäivänsä yhteydessä henkilökunnalleen ja palveluksestaan eläkkeellä oleville pöytähopeaa sisältävän rasian. Työnantajan palveluksessa vähintään 15 vuotta olleille lahjoitettavan rasian hankintahinta oli 4 509 markkaa ja alle 15 vuotta palveluksessa olleille lahjoitettavan rasian hankintahinta 2 868 markkaa. Lahjarasiaan tuli merkittäväksi työnantajan merkkipäivän juhlamerkki ja rasiaan kuuluviin hopeaesineisiin pieni, työnantajan liikemerkkinä käytetty merkki. Lahjan arvoa ei ollut pidettävä lahjan saajien ennakonpidätyksenalaisena palkkana. Verovuosi 1989.

KVL 1996/305

A Oy antoi henkilökunnalleen joululahjan, johon sisältyi A Oy:n vuosikalenteri, 20 kappaletta 2 markan arvoisia joulupostimerkkejä sekä tilauskortti, joka oikeutti tilaamaan 16 aikakauslehden vuosikerrasta yhden vuosikerran. Vuosikerran arvo oli enintään 350 markkaa. Joululahjan kokonaisarvo oli enintään 420 markkaa. Vuosikalenteri ja joulupostimerkit olivat TVL 69 §:n 1

mom. 3 kohdassa tarkoitettuja vähäisiä työntekijän saamia lahjoja, joiden arvosta A Oy:n ei ollut toimitettava ennakonpidätystä. Sen sijaan tilauskortti oli saajalleen veronalaista tuloa, jonka arvosta A Oy oli velvollinen toimittamaan ennakonpidätyksen. Noudatettava ennakkoperinnässä vuoden 1996 loppuun saakka.

KHO 1997/1232

Työnantajan henkilökunnalleen antama joululahja käsitti muun muassa tilauskortin, joka oikeutti tilaamaan yhden aikakauslehden vuosikerran 16 aikakauslehden joukosta. Tilauskorttia oli pidettävä rahaan verrattavana suorituksena, joka työnantajalta saatuna oli veronalaista palkkatuloa ja josta työnantaja oli siten velvollinen toimittamaan ennakonpidätyksen. Ennakkotieto ennakkoperintää varten vuoden 1996 loppuun. Äänestys 4-1.

Virkistys- ja harrastustoiminta

KHO 1985/2712 II 612

Yhtiö päätti suorittaa jokaiselle työntekijälleen yhtiön hyväksymän virkistys- tai harrastustoimintaan liittyvien kulujen korvauksena 100 mk/kk tositteita vastaan. Kysymyksessä ei ollut sellainen työnantajan järjestämä toiminta, jota tarkoitetaan TVL:n 22 a §:n 1 momentin 4 kohdassa ja josta saatua etua ei katsota veronalaiseksi palkkatuloksi. Yhtiön työntekijöilleen suorittamat kustannusten korvaukset olivat siten EPL:n 4 §:ssä tarkoitettua palkkaa, jonka perusteella oli suoritettava työnantajan sosiaaliturvamaksu. Äänestys 5-2. Vuosi 1984.

KHO 1987/3229

Huonekaluteollisuutta harjoittavalla yhtiöllä oli noin 60 työntekijää, joista 8 oli kuukausipalkkaisia. Yhtiö oli antanut konttorihenkilökunnalleen ja tuotantopuolen työnjohtajilleen eli kaikille kuukausipalkkaisille työntekijöilleen kaksi kertaa päivässä ilmaisen kahvin kahvileipineen. Kahviedun katsottiin olevan tulo- ja varallisuusverolain 22 a §:n 4 kohdassa tarkoitettu tavanomainen ja kohtuullinen verovapaa etu, joten sen perusteella ei ollut suoritettava työnantajan sosiaaliturvamaksua. Palkanmaksuvuosi 1984. Äänestys 3-1.

KHO 1997/1504 B

Oulun läänistä oleva pankki, jonka palkansaajien lukumäärä oli 12 henkilöä, oli tammikuussa 1995 järjestänyt johtokunnalle ja henkilökunnalle tarkoitetun oopperamatkan Helsinkiin. Matka suoritettiin lentäen ja majoitus oli Helsingin hotellissa. Matkalle osallistui 12 henkilöä, joista yksi oli maksanut osuutensa matkasta. Johtokuntaan kuuluvia oli matkalla kolme, joista johtokunnan puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla oli myös puoliso mukana. Matka korvasi vuoden 1994 joululahjan ja pikkujoulujuhlan. Matkasta aiheutuneet kustannukset henkilöä kohden olivat 1.356 markkaa.

Kun otettiin huomioon kyseisestä oopperamatkasta aiheutuneiden kustannusten määrä henkilöä kohden ja ettei matka ollut korvannut matkalle osallistuneiden henkilökunnan ja johtokunnan jäsenten osalta sellaisia menoja, jotka heille muuten olisivat syntyneet, matkaa oli henkilökunnan ja johtokunnan jäsenten osalta pidettävä tuloverolain 69 §:n 1 momentissa tarkoitettuna tavanomaisena ja kohtuullisena verovapaana henkilökuntaetuna, josta ei ollut toimitettava ennakonpidätystä eikä suoritettava työnantajan sosiaaliturvamaksua, mutta matkalle osallistuneiden puolisoiden osalta tuloverolain 29 §:n mukaisena veronalaisena etuutena. Verovuosi 1995. Äänestys 3-2.

Liikenteenharjoittajan antama vapaalippu

KHO 1983/1734 II 604

Yhtiö antoi henkilökuntaansa kuuluville ja eräille heidän lähiomaisilleen eräitä yhtiön sisäisissä ohjeissa tarkemmin määriteltyjä vapaa- ja alennuslippuja. Yhtiön henkilökunnalle näin myönnettävien etujen taloudellinen arvo oli huomattava eivätkä nämä etuudet muutoinkaan olleet verrattavissa muilla aloilla myönnettäviin tavanmukaisiin henkilökunta-alennuksiin. Näitä etuuksia oli näin ollen pidettävä yhtiön työntekijäin EPL 4 :ssä tarkoitettuna palkkana.

Koska lentoliikenteessä esitetyn selvityksen mukaan oli tavallista myöntää reittilentojen matkalippujen hinnoista huomattavan suuria alennuksia, palkaksi katsottavan etuuden arvona oli pidettävä 50 % kulloinkin kysymyksessä olevan lentoreitin ja matkustusluokan normaalihinnasta

silloin kun matkalippu oikeuttaa paikkavaraukseen. Milloin paikanvarausoikeutta ei ollut, etuuden arvona oli pidettävä 30 % normaalihinnasta. Äänestys 3-1. Verovuodet 1982 ja 1983.

KHO 1987/3914

Eräiden kuntien yhteistyövaltuuskunta oli ottanut käyttöön koko seudun yhteisen hoito- ja tariffijärjestelmän. Seutulipulla voi matkustaa seudun kaikissa joukkoliikenteen kulkuvälineissä. Yhteistyövaltuuskunta ja sen kunnat korvaavat liikenteenharjoittajille seutuliikenteen aiheuttamat kulut ja saavat kaikki lipputulot hyväkseen. Yhteistyövaltuuskunta aikoi antaa toimi- ja luottamushenkilöilleen vuoden voimassa olevia vapaita seutulippuja. Lääninverovirasto katsoi päätöksessään, että yhteistyövaltuuskunta on antaessaan henkilökuntaseutulipun suorittanut henkilökunnan elantokustannusten korvauksia ja suoritusta on siten pidettävä palkkana. Lääninoikeus hylkäsi yhteistyövaltuuskunnan valituksen ja päätöksensä perusteluissa katsoi, että yhteistyövaltuuskuntaa ei voida pitää TVL 22 a §:n 2 mom:ssa tarkoitettuna liikenteenharjoittajana. KHO katsoi, ettei ole syytä muuttaa LO:n päätöstä.

KHO 1987/4001

A oli saanut lentoliikenteenharjoittajalta, jonka hallintoneuvoston jäsen hän oli, paikkavaraukseen oikeuttaneita vapaalippuja ulkomaille suuntautuneita matkoja varten. Noilla matkoilla hän oli edustanut eräitä yhteisöjä, joilta hän oli saanut palkkatuloa. Kun otettiin huomioon, että kyseiset yhteisöt olisivat korvanneet A:lle matkoista aiheutuneet kustannukset, mikäli hän olisi tehnyt matkalaskut, KHO katsoi, ettei A:n tuloksi voitu vapaalipuista lukea verolautakunnan ja lääninoikeuden luontoiseduksi katsomaa 50 % edun arvosta. Verovuosi 1983.

KHO 1988/3889 B 586

Matkustajalaivaliikennettä harjoittava yhtiö antoi vuosittain työntekijöilleen kuusi vapaalippua, mitkä oikeuttivat edestakaisiin matkoihin Suomesta Ruotsiin, hyttipaikkoihin ja aterioihin laivalla. Vapaaliput katsottiin tulo- ja varallisuusverolain 22 a §:n 2 momentissa tarkoitetuksi toimialalla tavanomaiseksi ja kohtuulliseksi eduksi, josta ei ollut toimitettava ennakonpidätystä. Ennakkotieto. Verovuosi 1988. Äänestys 3-1-1.

KHO 1991/3387

Yhtiön toimialana oli työskennellä matkailun edistämiseksi ja pitää siinä tarkoituksessa yllä matkatoimistoa ja harjoittaa muutakin matkailuliikenteen alaan kuuluvaa toimintaa. Yhtiö oli myynyt valitseminaan ajankohtina järjestettäviä seuramatkoja valitsemiinsa kohteisiin. Tilauslentoja varten yhtiö oli vuokrannut lentokoneen. Yhtiö ei ollut tulo- ja varallisuusverolain 22 a §:n 2 momentissa tarkoitettu liikenteenharjoittaja, eikä mainitun lain kohdan säännöksiä ollut sovellettava yhtiön työntekijöilleen antamista, matkaan oikeuttavista vapaa- ja alennuslipuista saatuun etuun.

Asiassa oli korkeimmassa hallinto-oikeudessa kysymys myös puhevallasta. Lääninoikeuden päätös, jolla yhtiön valitus yhtiöön kohdistetusta, pidättämättä jätettyjen ennakonpidätysten ja suorittamatta jätettyjen työnantajan sosiaaliturvamaksujen maksuunpanosta oli hylätty, ei koskenut sillä tavoin yhtiön työntekijöiden oikeutta, että heillä olisi ollut oikeus tehdä valituslupahakemus tai ylimääräisestä muutoksenhausta hallintoasioissa annetun lain 2 §:ssä tarkoitettu kantelu lääninoikeuden sanotusta päätöksestä.

KHO 1995/802

Osakeyhtiön toimialana oli matkatoimistoliikkeen harjoittaminen. Yhtiö ei ollut tulo- ja varallisuusverolain 22 a §:n 2 momentissa (1097/83) eikä tulo- ja varallisuusverolain (1240/88) 49 §:n 2 momentissa tarkoitettu liikenteenharjoittaja huolimatta siitä, että se kuului konserniin, jossa emoyhtiönä oli lentoliikennettä harjoittava osakeyhtiö. Matkatoimiston työntekijöilleen antamista, seuramatkaan oikeuttavista vapaa- ja alennuslipuista saatuun etuun ei ollut sovellettava liikenteenharjoittajaa koskevia säännöksiä. Palkanmaksuvuodet 1987-1992.

N:o 1020

Verohallinnon päätös vuodelta 2010 toimitettavassa verotuksessa noudatettavista luontoisetujen laskentaperusteista

Annettu Helsingissä 25 päivänä marraskuuta 2009

Verohallitus on 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/1992) 64 §:n 1 momentin ja 76 §:n 1 momentin 5 kohdan sellaisena kuin se on laissa 1549/1995, nojalla määrännyt:

1 §

Kotimaassa ja ulkomailla työnantajalta saadut luontoisedut on arvioitava seuraavien perusteiden mukaan:

Asuntoetu ja sähkön käyttöoikeus

2 §

Asuntoedun ja siihen sisältyvän lämmityksen raha-arvot ovat keskuslämmitysasunnoissa seuraavat:

Pääkaupunkiseutu, (Helsinki, Espoo, Kauniainen, Vantaa) edun arvo

Asunto valmistunut:	Edun arvo euro/kk
ennen vuotta 1961	150 € + 9,10 € neliömetriltä
vuosina 1961–1983	135 € + 7,20 € neliömetriltä
vuonna 1984 tai myöhemmin	145 € + 7,80 € neliömetriltä

Muu Suomi, edun arvo

Asunto valmistunut:	Edun arvo euro/kk
ennen vuotta 1984	94 € + 5,20 € neliömetriltä
vuosina 1984–1991	95 € + 6,10 € neliömetriltä
vuonna 1992 tai myöhemmin	103 € + 7,00 € neliömetriltä

Aravarajoituslaissa (1190/93) tarkoitettujen asuntojen luontoisetuarvo on 1 momentista poiketen enintään asunnosta perittävän vuokran määrä.

Tuloverolain (1549/95) 76 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun ulkomailla saadun asuntoedun arvo on asunnon käypä vuokra, kuitenkin enintään 50 prosenttia 1 momentin mukaisesta pääkaupunkiseudulla sijaitsevan vuonna 1984 tai myöhemmin valmistuneen asunnon luontoisetuarvosta.

Jos matkatoimiston tai matkanjärjestäjän palveluksessa oleva palkansaaja, joka on työsopimuksen mukaan siirtovelvollinen, joutuu ulkomaantyöskentelyn aikana työnantajan määräyksestä vaihtamaan työskentelypaikkakuntaa ja asuntoa kalenterivuoden aikana, asuntoedun arvo lasketaan 25 m^2:n mukaan.

3 §

Asunnon valmistumisvuotena pidetään rakennuksen valmistumisvuotta. Jos rakennus on kokonaisuudessaan peruskorjattu, valmistumisvuotena pidetään rakennuksen korjausvuotta.

4 §

Jos palkansaaja vastaa itse lämmityskustannuksista keskuslämmitysasunnossa, 2 §:ssä tarkoitettua edun arvoa vähennetään 1,44 € neliömetriltä kuukaudessa.

5 §

Asuntoedun ja siihen sisältyvän lämmityksen raha-arvo uunilämmitysasunnossa on 3,62 € neliömetriltä kuukaudessa. Jos palkansaaja vastaa itse lämmityskustannuksista, edun arvo on 2,46 € neliömetriltä kuukaudessa.

6 §

Asuntoetuun liittyvän rajoittamattoman sähkönkäyttöoikeuden arvo on 0,61 € neliömetriltä kuukaudessa. Edun arvo ei sisällä asunnon lämmitystä sähköllä.

Sähkölämmitteinen asunto rinnastetaan asunto-

edun arvoa määrättäessä keskuslämmitysasuntoon.

7 §

Asuntoedun raha-arvo yhteishuoneessa lämpöineen ja valoineen on keskuslämmityshuoneessa 105 € kuukaudessa. Uunilämmityshuoneessa edun raha-arvo on 38 € kuukaudessa.

8 §

Asuntoedun raha-arvoa laskettaessa luetaan asunnon pinta-alaan varsinaiset asuinhuoneet ja palkansaajan tai hänen perheensä asumiseen liittyvät rakennustilat kuten sauna, uima-allas ja askartelutilat. Autotallia ei lueta asunnon pinta-alaan.

Ennen vuotta 1961 valmistuneessa asunnossa luetaan asunnon pinta-alaan asuntoedun raha-arvoa laskettaessa 150 neliömetriä ylittävältä osalta puolet 1 momentissa tarkoitetuista tiloista.

9 §

Jos asuntojen vuokratason on todettu kunnassa olevan edellä 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuja asuntoedun arvoja alhaisemman, voidaan näitä arvoja yleisesti kunnassa alentaa, kuitenkin enintään 20 prosentilla.

Vastaavasti voidaan edellä 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuja asuntoedun arvoja tai niiden tämän pykälän 1 momentin mukaisesti muutettuja arvoja alentaa asunnon kunnassa olevan sijaintipaikan perusteella, kuitenkin enintään 20 prosentilla.

Autotallietu

10 §

Lämmitetyn autotallin tai hallipaikan raha-arvo on pääkaupunkiseudulla 65 € ja muun Suomen alueella 42 € kuukaudessa. Kylmän autotallin tai hallipaikan raha-arvo on pääkaupunkiseudulla 42 € ja muun Suomen alueella 33 € kuukaudessa.

Ravintoetu

11 §

Ravintoedun, joka on saatu 1.1.2010–30.6.2010, arvo on 5,70 € ateriaa kohden, jos edun hankkimisesta työnantajalle aiheutuneiden välittömien kustannusten ja näiden kustannusten arvonlisäveron määrä on vähintään 5,70 € ja enintään 9,50 €. Jos tämä määrä alittaa 5,70 € tai ylittää 9,50 €, edun arvona pidetään välittömien kustannusten ja näiden kustannusten arvonlisäveron määrää.

Ravintoedun, joka on saatu 1.7.2010–31.12.2010, arvo on 5,30 € ateriaa kohden, jos edun hankkimisesta työnantajalle aiheutuneiden välittömien kustannusten ja näiden kustannusten arvonlisäveron määrä on vähintään 5,30 € ja enintään 8,80 €. Jos tämä määrä alittaa 5,30 € tai ylittää 8,80 €, edun arvona pidetään välittömien kustannusten ja näiden kustannusten arvonlisäveron määrää.

12 §

Välittömiä kustannuksia ovat aterian valmistuksessa käytetyt raaka-aineet sekä aterian valmistus- ja tarjoilupalkat sosiaalikustannuksineen. Jos työnantaja on sopinut ruokailupaikan kanssa työpaikkaruokailun järjestämisestä (sopimusruokailu), välittöminä kustannuksina pidetään työnantajan ateriasta ruokailupaikalle suorittamaa määrää.

Välittöminä kustannuksina ei pidetä aterian kuljettamisesta ruokailupaikalle aiheutuneita kustannuksia.

Palkansaajan työnantajalle ateriasta suorittamaa korvausta ei oteta huomioon välittömien kustannusten määrää laskettaessa, vaan se vähennetään ravintoedun raha-arvosta.

13 §

Sairaalan, koulun, päiväkodin tai muun vastaavan laitoksen henkilökuntaan kuuluvan laitosruokailun yhteydessä saaman ravintoedun arvona pidetään 4,28 € ateriaa kohden, kun etu on saatu 1.1.2010–30.6.2010, ja 3,96 euroa ateriaa kohden, kun etu on saatu 1.7.2010–31.12.2010. Koulun, päiväkodin tai vastaavan laitoksen henkilökunnan oppilaiden tai hoidettavien ruokailun valvonnan yhteydessä saaman ravintoedun arvo on 3,42 € ateriaa kohden, kun etu on saatu 1.1.2010–30.6.2010 ja 3,18 € ateriaa kohden, kun etu on saatu 1.7.2010–31.12.2010.

Hotelli- ja ravintola-alan henkilökunnan ja lentohenkilöstön lennon aikana saaman ravintoedun arvona pidetään 4,85 € ateriaa kohden, kun etu on saatu 1.1.2010– 30.6.2010, ja 4,49 € ateriaa kohden, kun etu on saatu 1.7. 2010–31.12.2010.

14 §

Muun kuin sopimusruokailuun liittyvän ruokailulipukkeen muodossa tai muuta vastaavaa maksutapaa käyttäen järjestetyn edun arvo on 75 % ruokailulipukkeen nimellisarvosta. Edun arvo on kuitenkin vähintään 5,70 €, kun etu on saatu 1.1.2010–30.6.2010, ja vähintään 5,30 €, kun etu on saatu 1.7.2010–31.12.2010. Ruokailulipuke arvostetaan nimellisarvoonsa, jos sen arvo on yli 9,50 euroa ja se on saatu 1.1.2010–30.6.2010 tai jos sen arvo on yli 8,80 euroa ja se on saatu 1.7.2010–31.12.2010.

Ruokailulipukkeen arvostaminen 1 momentin mukaisesti 75 prosenttiin nimellisarvostaan edel-

lyttää, että sitä voidaan käyttää ainoastaan ateriointiin eikä sitä vastaan saa rahaa, elintarvikkeita tai muita hyödykkeitä. Muussa tapauksessa lipuke arvostetaan nimellisarvoonsa. Palkansaajalle voidaan antaa edellä mainitulla tavalla arvostettuna vain yksi lipuke sellaista tosiasiallista kotimaan työssäolopäivää kohden, jona työpaikkaruokailua vastaavaa ateriaa ei ole työnantajan toimesta muulla tavoin järjestetty.

Täysihoitoetu

15 §

Asunnon, ravinnon, valon ja lämmön sisältävän edun arvo on 431 € kuukaudessa yhdessä huoneessa sekä 415 € kuukaudessa yhteishuoneessa, kun etu on saatu 1.1.2010– 30.6.2010, ja 407 € kuukaudessa yhdessä huoneessa sekä 392 € kuukaudessa yhteishuoneessa, kun etu on saatu 1.7.2010– 31.12.2010.

16 §

Merimiespalveluksessa olevan henkilön merimiehenä saaman luontoisedun arvo on 11,40 € päivää kohden tai enintään 256,50 € kuukaudessa, kun etu on saatu 1.1.2010– 30.6.2010 ja 10,60 € päivää kohden tai enintään 238,50 € kuukaudessa, kun etu on saatu 1.7.2010–31.12.2010

Autoetu

17 §

Jos palkansaaja tai hänen perheensä käyttää yksityisajoihin työnantajan henkilö- tai pakettiautoa, verovelvollisen saama etu katsotaan autoeduksi. Autoedun arvo vahvistetaan auton rekisteriotteeseen merkityn käyttöönottovuoden perusteella eri ikäryhmissä seuraavasti:

a) Ikäryhmä A (vuosina 2008–2010 käyttöönotetut autot)

Vapaa autoetu:

Edun arvo kuukaudessa on 1,4 % auton uushankintahinnasta lisättynä 270 eurolla tai 18 sentillä kilometriltä.

Auton käyttöetu:

Edun arvo kuukaudessa on 1,4 % auton uushankintahinnasta lisättynä 105 eurolla tai 7 sentillä kilometriltä.

b) Ikäryhmä B (vuosina 2005–2007 käyttöönotetut autot)

Vapaa autoetu:

Edun arvo kuukaudessa on 1,2 % auton uushankintahinnasta lisättynä 285 eurolla tai 19 sentillä kilometriltä.

Auton käyttöetu:

Edun arvo kuukaudessa on 1,2 % auton uushankintahinnasta lisättynä 120 eurolla tai 8 sentillä kilometriltä.

c) Ikäryhmä C, (ennen vuotta 2005 käyttöönotetut autot)

Vapaa autoetu:

Edun arvo kuukaudessa on 0,9 % auton uushankintahinnasta lisättynä 300 eurolla tai 20 sentillä kilometriltä.

Auton käyttöetu:

Edun arvo kuukaudessa on 0,9 % auton uushankintahinnasta lisättynä 135 eurolla tai 9 sentillä kilometriltä.

Ulkomailla saatu autoetu (ennen vuotta 2008 käyttöönotetut autot)

	Kuukausikohtainen arvo	Ajopäiväkirjan tai muun verovelvollisen tai veroviranomaisen esittämän luotettavan selvityksen perusteella määräytyvä arvo	
	euro/kk	perusarvoeuro/kk+	kilometrikohtainen arvo euro/km
– vapaa autoetu	729	264	0,31
– auton käyttöetu	459	264	0,13

Kilometrikohtaisen arvon käyttäminen edellyttää ajopäiväkirjaa tai muuta luotettavaa selvitystä autolla ajetuista kilometrimääristä. Verotusta toimitettaessa autoedun arvoa voidaan korottaa, jos on ilmeistä, että autolla vuoden aikana ajettujen yksityisajojen määrä ylittää 18 000 kilometriä.

Jos palkansaajan luontoisetuauto hänen työnsä vuoksi vaihtuu kuukauden aikana useita kertoja, perusarvo lasketaan sen auton mukaan, joka hänellä on ollut käytössään suurimman osan kuukaudesta.

18 §

Perusarvolla tarkoitetaan auton uushankintahinnasta laskettua prosenttiosuutta.

Uushankintahinnalla tarkoitetaan automallin maahantuojan tai sen puuttuessa tukkukaupan ilmoittamaa auton käyttöönottokuukauden alussa voimassa ollutta automallin yleistä suositushintaa vähennettynä 3 400 eurolla. Tästä hinnasta lasketaan 17 §:ssä mainittu prosentti. Saatu arvo pyöristetään lähinnä alempaan 10 euroon.

Ulkomailla saadun autoedun arvo määräytyy auton rekisteriotteeseen merkityn käyttöönottovuoden perusteella 17 §:n mukaisesti. Vuoden 2007 jälkeen käyttöönotettujen autojen perusarvo lasketaan edellä 1 momentissa tarkoitetulla tavalla kuitenkin niin, että auton uushankintahinta on auton hankintamaan hinta mahdollisine veroineen vähennettynä 3 400 eurolla.

19 §

Jos luontoisetuautolla ajettujen työajojen määrä on kalenterivuoden aikana yli 30 000 kilometriä, tai palkansaaja joutuu vaihtamaan luontoisetuautoa 17 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla, edun perusarvo on 80 prosenttia edellä 17 ja 18 §:ssä tarkoitetusta perusarvosta.

20 §

Autoon hankitut lisävarusteet autopuhelinta ja tavanomaisia talvipyöriä lukuun ottamatta otetaan huomioon autoedun arvoa määrättäessä. Autopuhelimen arvona käytetään matkapuhelinedun arvoa.

Lisävarusteiden arvo lisätään auton uushankintahintaan siltä osin kuin niiden arvo ylittää 850 €. Jos työnantajan lisävarusteista saama alennus ylittää tavanomaisen käteis- tms. alennuksen, lisävarusteiden arvona käytetään niiden yleistä suositushintaa.

21 §

Vapaa autoetu on kysymyksessä, kun työnantaja suorittaa autosta johtuvat kustannukset. Auton käyttöetu on kysymyksessä, kun palkansaaja suorittaa itse ainakin auton polttoainekulut.

Palkansaajan auton kustannuksista työnantajalle suorittama korvaus vähennetään vapaan autoedun tai auton käyttöedun raha-arvosta.

22 §

Autoetua vahvistettaessa luetaan yksityisajoihin myös auton käyttäminen asunnon ja työpaikan välisiin matkoihin.

23 §

Autoedun raha-arvoa on korotettava 420 eurolla kuukaudessa tai 28 sentillä kilometriä kohden, jos auton kuljettamisesta huolehtii työnantajan palkkaama kuljettaja.

24 §

Edellä 17 §:ssä tarkoitetusta ajopäiväkirjasta on käytävä ilmi autolla verovuonna päivittäin ajettu kilometrimäärä.

Autolla ajetuista työajoista on ajopäiväkirjaan merkittävä päivittäin seuraavat tiedot:

– ajon alkamis- ja päättymisajankohta,
– ajon alkamis- ja päättymispaikka sekä tarvittaessa ajoreitti,
– matkamittarin lukema ajon alkaessa ja päättyessä,
– matkan pituus,
– ajon tarkoitus ja
– auton käyttäjä.

Puhelinetu

25 §

Työnantajan palkansaajan kotiin kustantamasta puhelimesta muodostuvan puhelinedun raha-arvo on 20 euroa kuukaudessa. Edun arvo kattaa puheluista aiheutuneet kustannukset.

Työnantajan palkansaajalle kustantaman matkapuhelimen luontoisetuarvo on 20 euroa kuukaudessa. Edun arvo kattaa puheluista, tekstiviesteistä ja multimediaviesteistä aiheutuneet kustannukset.

Käyvän arvon soveltaminen

26 §

Sellaisen edun raha-arvona, jonka käypä hinta ilmeisesti on tämän päätöksen mukaista raha-arvoa alhaisempi tai jota edellä ei ole mainittu, on pidettävä sen käypää arvoa.

Tämän päätöksen mukaisesta edun raha-arvosta vähennetään työnantajan palkansaajalta perimä korvaus.

Voimaantulo

27 §

Tämä päätös tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010 ja sitä sovelletaan toimitettaessa ennakonpidätystä vuonna 2010 ja vuodelta 2010 toimitettavassa verotuksessa.

N:o 1025

Verohallinnon päätös vuodelta 2011 toimitettavassa verotuksessa noudatettavista luontoisetujen laskentaperusteista

Annettu Helsingissä 24 päivänä marraskuuta 2010

Verohallinto on 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/1992) 64 §:n 1 momentin ja 76 §:n 1 momentin 5 kohdan, sellaisina kuin ne ovat laissa 504/2010, nojalla määrännyt:

1 §

Kotimaassa ja ulkomailla työnantajalta saadut luontoisedut on arvioitava seuraavien perusteiden mukaan:

Asuntoetu ja sähkön käyttöoikeus

2 §

Asuntoedun ja siihen sisältyvän lämmityksen raha-arvot ovat keskuslämmitysasunnoissa seuraavat:

a) Pääkaupunkiseutu, (Helsinki, Espoo, Kauniainen, Vantaa) edun arvo

Asunto valmistunut:	Edun arvo euro/kk
ennen vuotta 1961	155 € + 9,30 € neliömetriltä
vuosina 1961–1983	141 € + 7,30 € neliömetriltä
vuonna 1984 tai myöhemmin	152 € + 7,90 € neliömetriltä

b) Muu Suomi, edun arvo

Asunto valmistunut:	Edun arvo euro/kk
ennen vuotta 1984	98 € + 5,30 € neliömetriltä
vuosina 1984–1991	100 € + 6,20 € neliömetriltä
vuonna 1992 tai myöhemmin	105 € + 7,20 € neliömetriltä

Aravarajoituslaissa (1190/93) tarkoitettujen asuntojen luontoisetuarvo on 1 momentista poiketen enintään asunnosta perittävän vuokran määrä.

Tuloverolain (504/2010) 76 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun ulkomailla saadun asuntoedun arvo on asunnon käypä vuokra, kuitenkin enintään 50 prosenttia 1 momentin mukaisesta pääkaupunkiseudulla sijaitsevan vuonna 1984 tai myöhemmin valmistuneen asunnon luontoisetuarvosta.

Jos matkatoimiston tai matkanjärjestäjän palveluksessa oleva palkansaaja, joka on työsopimuksen mukaan siirtovelvollinen, joutuu ulkomaantyöskentelyn aikana työnantajan määräyksestä vaihtamaan työskentelypaikkakuntaa ja asuntoa kalenterivuoden aikana, asuntoedun arvo lasketaan 25 m^2:n mukaan.

3 §

Asunnon valmistumisvuotena pidetään rakennuksen valmistumisvuotta. Jos rakennus on kokonaisuudessaan peruskorjattu, valmistumisvuotena pidetään rakennuksen korjausvuotta.

4 §

Jos palkansaaja vastaa itse lämmityskustannuksista keskuslämmitysasunnossa, 2 §:ssä tarkoitettua edun arvoa vähennetään 1,44 € neliömetriltä kuukaudessa.

5 §

Asuntoedun ja siihen sisältyvän lämmityksen raha-arvo uunilämmitysasunnossa on 3,68 € neliömetriltä kuukaudessa. Jos palkansaaja vastaa itse lämmityskustannuksista, edun arvo on 2,51 € neliömetriltä kuukaudessa.

6 §

Asuntoetuun liittyvän rajoittamattoman sähkönkäyttöoikeuden arvo on 0,67 € neliömetriltä kuukaudessa. Edun arvo ei sisällä asunnon lämmitystä sähköllä.

Sähkölämmitteinen asunto rinnastetaan asuntoedun arvoa määrättäessä keskuslämmitysasuntoon.

7 §

Asuntoedun raha-arvo yhteishuoneessa lämpöineen ja valoineen on keskuslämmityshuoneessa 108 € kuukaudessa. Uunilämmityshuoneessa edun raha-arvo on 39 € kuukaudessa.

8 §

Asuntoedun raha-arvoa laskettaessa luetaan asunnon pinta-alaan varsinaiset asuinhuoneet ja palkansaajan tai hänen perheensä asumiseen liittyvät rakennustilat kuten sauna, uima- allas ja askartelutilat. Autotallia ei lueta asunnon pinta-alaan.

Ennen vuotta 1961 valmistuneessa asunnossa luetaan asunnon pinta-alaan asuntoedun raha-arvoa laskettaessa 150 neliömetriä ylittävältä osalta puolet 1 momentissa tarkoitetuista tiloista.

9 §

Jos asuntojen vuokratason on todettu kunnassa olevan edellä 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuja asuntoedun arvoja alhaisemman, voidaan näitä arvoja yleisesti kunnassa alentaa, kuitenkin enintään 20 prosentilla.

Vastaavasti voidaan edellä 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuja asuntoedun arvoja tai niiden tämän pykälän 1 momentin mukaisesti muutettuja arvoja alentaa asunnon kunnassa olevan sijaintipaikan perusteella, kuitenkin enintään 20 prosentilla.

Autotallietu

10 §

Lämmitetyn autotallin tai hallipaikan raha-arvo on pääkaupunkiseudulla 66 € ja muun Suomen alueella 43 € kuukaudessa. Kylmän autotallin tai hallipaikan raha-arvo on pääkaupunkiseudulla 43 € ja muun Suomen alueella 34 € kuukaudessa.

Ravintoetu

11 §

Ravintoedun arvo on 5,40 € ateriaa kohden, jos edun hankkimisesta työnantajalle aiheutuneiden välittömien kustannusten ja näiden kustannusten arvonlisäveron määrä on vähintään 5,40 € ja enintään 9,00 €. Jos tämä määrä alittaa 5,40 € tai ylittää 9,00 €, edun arvona pidetään välittömien kustannusten ja näiden kustannusten arvonlisäveron määrää.

12 §

Välittömiä kustannuksia ovat aterian valmistuksessa käytetyt raaka-aineet sekä aterian valmistus- ja tarjoilupalkat sosiaalikustannuksineen. Jos työnantaja on sopinut ruokailupaikan kanssa työpaikkaruokailun järjestämisestä (sopimusruokailu), välittöminä kustannuksina pidetään työnantajan ateriasta ruokailupaikalle suorittamaa määrää.

Välittöminä kustannuksina ei pidetä aterian kuljettamisesta ruokailupaikalle aiheutuneita kustannuksia.

Palkansaajan työnantajalle ateriasta suorittamaa korvausta ei oteta huomioon välittömien kustannusten määrää laskettaessa, vaan se vähennetään ravintoedun raha-arvosta.

13 §

Sairaalan, koulun, päiväkodin tai muun vastaavan laitoksen henkilökuntaan kuuluvan laitosruokailun yhteydessä saaman ravintoedun raha-arvona pidetään 4,05 € ateriaa kohden. Koulun, päiväkodin tai vastaavan laitoksen henkilökunnan oppilaiden tai hoidettavien ruokailun valvonnan yhteydessä saaman ravintoedun arvo on 3,24 € ateriaa kohden.

Hotelli- ja ravintola-alan henkilökunnan ja lentohenkilöstön lennon aikana saaman ravintoedun raha-arvona pidetään 4,59 € ateriaa kohden

14 §

Enintään 9,00 euron nimellisarvoisen, muun kuin sopimusruokailuun liittyvän ruokailulipukkeen muodossa tai muuta vastaavaa maksutapaa käyttäen järjestetyn edun arvo on 75 % ruokailulipukkeen nimellisarvosta, kuitenkin vähintään 5,40 €. Nimellisarvoltaan yli 9,00 euron ruokailulipuke arvostetaan nimellisarvoonsa.

Ruokailulipukkeen arvostaminen 1 momentin mukaisesti 75 prosenttiin nimellisarvostaan edellyttää, että sitä voidaan käyttää ainoastaan ateriointiin eikä sitä vastaan saa rahaa, elintarvikkeita tai muita hyödykkeitä. Muussa tapauksessa lipuke arvostetaan nimellisarvoonsa. Palkansaajalle voidaan antaa edellä mainitulla tavalla arvostettuna vain yksi lipuke sellaista tosiasiallista kotimaan työssäolopäivää kohden, jona työpaikkaruokailua vastaavaa ateriaa ei ole työnantajan toimesta muulla tavoin järjestetty.

Täysihoitoetu

15 §

Asunnon, ravinnon, valon ja lämmön sisältävän edun arvo on 416 € kuukaudessa yhdessä huoneessa sekä 400 € kuukaudessa yhteishuoneessa.

16 §

Merimiespalveluksessa olevan henkilön merimiehenä saaman luontoisedun raha-arvo on 10,80 € päivää kohden tai enintään 243 € kuukaudessa.

Autoetu

17 §

Jos palkansaaja tai hänen perheensä käyttää yksityisajoihin työnantajan henkilö- tai pakettiautoa, verovelvollisen saama etu katsotaan autoeduksi. Autoedun arvo vahvistetaan auton rekisteriotteeseen merkityn käyttöönottovuoden perusteella eri ikäryhmissä seuraavasti:

a) Ikäryhmä A (vuosina 2009–2011 käyttöönotetut autot)

Vapaa autoetu:
Edun arvo kuukaudessa on 1,4 % auton uushankintahinnasta lisättynä 270 eurolla tai 18 sentillä kilometriltä.

Auton käyttöetu:
Edun arvo kuukaudessa on 1,4 % auton uushankintahinnasta lisättynä 90 eurolla tai 6 sentillä kilometriltä.

b) Ikäryhmä B (vuosina 2006–2008 käyttöönotetut autot)

Vapaa autoetu:
Edun arvo kuukaudessa on 1,2 % auton uushankintahinnasta lisättynä 285 eurolla tai 19 sentillä kilometriltä.

Auton käyttöetu:
Edun arvo kuukaudessa on 1,2 % auton uushankintahinnasta lisättynä 105 eurolla tai 7 sentillä kilometriltä.

c) Ikäryhmä C, (ennen vuotta 2006 käyttöönotetut autot)

Vapaa autoetu:
Edun arvo kuukaudessa on 0,9 % auton uushankintahinnasta lisättynä 300 eurolla tai 20 sentillä kilometriltä.

Auton käyttöetu:
Edun arvo kuukaudessa on 0,9 % auton uushankintahinnasta lisättynä 120 eurolla tai 8 sentillä kilometriltä.

Ulkomailla saatu autoetu (ennen vuotta 2008 käyttöönotetut autot)

	Kuukausikohtainen arvo	Ajopäiväkirjan tai muun verovelvollisen tai veroviranomaisen esittämän luotettavan selvityksen perusteella määräytyvä arvo		
	euro/kk	perusarvo euro/kk	+	kilometrikohtainen arvo euro/km
– vapaa autoetu	729	264		0,31
– auton käyttöetu	444	264		0,12

Kilometrikohtaisen arvon käyttäminen edellyttää ajopäiväkirjaa tai muuta luotettavaa selvitystä autolla ajetuista kilometrimääristä. Verotusta toimitettaessa autoedun arvoa voidaan korottaa, jos on ilmeistä, että autolla vuoden aikana ajettujen yksityisajojen määrä ylittää 18 000 kilometriä.

Jos palkansaajan luontoisetuauto hänen työnsä vuoksi vaihtuu kuukauden aikana useita kertoja, perusarvo lasketaan sen auton mukaan, joka hänellä on ollut käytössään suurimman osan kuukaudesta.

18 §

Perusarvolla tarkoitetaan auton uushankintahinnasta laskettua prosenttiosuutta.

Uushankintahinnalla tarkoitetaan automallin maahantuojan tai sen puuttuessa tukkukaupan ilmoittamaa auton käyttöönottokuukauden alussa voimassa ollutta automallin yleistä suositushintaa vähennettynä 3 400 eurolla. Tästä hinnasta lasketaan 17 §:ssä mainittu prosentti. Saatu arvo pyöristetään lähinnä alempaan 10 euroon.

Ulkomailla saadun autoedun arvo määräytyy auton rekisteriotteeseen merkityn käyttöönottovuoden perusteella 17 §:n mukaisesti. Vuoden 2007 jälkeen käyttöönotettujen autojen perusarvo lasketaan edellä 1 momentissa tarkoitetulla tavalla kuitenkin niin, että auton uushankintahinta on auton hankintamaan hinta mahdollisine veroineen vähennettynä 3 400 eurolla.

19 §

Jos luontoisetuautolla ajettujen työajojen määrä on kalenterivuoden aikana yli 30 000 kilometriä, tai palkansaaja joutuu vaihtamaan luontoisetuautoa 17 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla, edun perusarvo on 80 prosenttia edellä 17 ja 18 §:ssä tarkoitetusta perusarvosta.

20 §

Autoon hankitut lisävarusteet autopuhelinta ja tavanomaisia talvipyöriä lukuun ottamatta otetaan huomioon autoedun arvoa määrättäessä. Autopuhelimen arvona käytetään matkapuhelinedun arvoa.

Lisävarusteiden arvo lisätään auton uushankintahintaan siltä osin kuin niiden arvo ylittää 850 €. Jos työnantajan lisävarusteista saama alennus ylittää tavanomaisen käteis- tms. alennuksen, lisävarusteiden arvona käytetään niiden yleistä suositushintaa.

21 §

Vapaa autoetu on kysymyksessä, kun työnantaja suorittaa autosta johtuvat kustannukset. Auton käyttöetu on kysymyksessä, kun palkansaaja suorittaa itse ainakin auton polttoainekulut.

Palkansaajan auton kustannuksista työnantajalle suorittama korvaus vähennetään vapaan autoedun tai auton käyttöedun raha-arvosta.

22 §

Autoetua vahvistettaessa luetaan yksityisajoihin myös auton käyttäminen asunnon ja työpaikan välisiin matkoihin.

23 §

Autoedun raha-arvoa on korotettava 420 eurolla kuukaudessa tai 28 sentillä kilometriä kohden, jos auton kuljettamisesta huolehtii työnantajan palkkaama kuljettaja.

24 §

Edellä 17 §:ssä tarkoitetusta ajopäiväkirjasta on käytävä ilmi autolla verovuonna päivittäin ajettu kilometrimäärä.

Autolla ajetuista työajoista on ajopäiväkirjaan merkittävä päivittäin seuraavat tiedot:

– ajon alkamis- ja päättymisajankohta,

– ajon alkamis- ja päättymispaikka sekä tarvittaessa ajoreitti,

– matkamittarin lukema ajon alkaessa ja päättyessä,
– matkan pituus,
– ajon tarkoitus ja
– auton käyttäjä.

Puhelinetu

25 §

Työnantajan palkansaajan kotiin kustantamasta puhelimesta muodostuvan puhelinedun raha-arvo on 20 euroa kuukaudessa. Edun arvo kattaa puheluista aiheutuneet kustannukset.

Työnantajan palkansaajalle kustantaman matkapuhelimen luontoisetuarvo on 20 euroa kuukaudessa. Edun arvo kattaa puheluista, tekstiviesteistä ja multimediaviesteistä aiheutuneet kustannukset.

Käyvän arvon soveltaminen

26 §

Sellaisen edun raha-arvona, jonka käypä hinta ilmeisesti on tämän päätöksen mukaista raha-arvoa alhaisempi tai jota edellä ei ole mainittu, on pidettävä sen käypää arvoa.

Tämän päätöksen mukaisesta edun raha-arvosta vähennetään työnantajan palkansaajalta perimä korvaus.

Voimaantulo

27 §

Tämä päätös tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011 ja sitä sovelletaan toimitettaessa ennakonpidätystä vuonna 2011 ja vuodelta 2011 toimitettavassa verotuksessa.

10 ELÄKKEET JA SOSIAALIETUUDET

ELÄKEJÄRJESTELMÄSTÄ

Suomen eläkejärjestelmä koostuu pääasiassa ansiotyöhön perustuvasta työeläkkeestä ja vähimmäisturvan tarjoavasta, asumiseen perustuvasta kansaneläkkeestä. Eläkejärjestelmää täydentää vapaaehtoinen eläketurva.

Yksityisen sektorin työntekijöiden ja yrittäjien pakollisen eläkevakuuttamisen hoitavat Suomessa työeläkevakuutusyhtiöt. Julkisen sektorin työntekijöiden vakuuttamisesta vastaavat Kuntien eläkevakuutus ja Valtiokonttori. Merimiesten työeläkevakuuttaminen on järjestetty Merimieseläkekassassa. Maatalousyrittäjien ja apurahansaajien eläkevakuutuksesta puolestaan vastaa Maatalousyrittäjien eläkelaitos. Vapaaehtoisia eläkevakuutuksia myöntävät henkivakuutusyhtiöt. Työnantaja voi tietyin edellytyksin järjestää työntekijöidensä pakollisen ja vapaaehtoisen eläkevakuuttamisen myös eläkesäätiössä tai eläkekassassa.

Kansaneläkejärjestelmää hallinnoi Kansaneläkelaitos.

Keskeisiä käsitteitä

Eläketurva voidaan järjestää monella eri tavalla. *Pakollinen* eläkevakuutus on vakuutus, jonka vakuutettu tai työnantaja on velvollinen lain sitovan säännöksen tai työehtosopimuksen tms. nojalla ottamaan. *Lakisääteinen* eläkevakuutus on laajempi käsite. Se kattaa myös ne ehdoiltaan laissa säädellyt eläkevakuutukset, joiden ottaminen on vapaaehtoista (esim. rekisteröity lisäeläke tai TyEL 8 §:ssä tarkoitettu luottamushenkilön vapaaehtoinen eläkevakuutus). Lisäksi on olemassa *vapaaehtoisia* eläkevakuutuksia, jotka eivät ole lakisääteisiä. Tällaisia ovat esimerkiksi vapaaehtoinen yksilöllinen ja kollektiivinen eläkevakuutus. Eläke voi perustua myös vapaaehtoiseen sitoumukseen (esim. syytinki).

Kansaneläke

Kansaneläkkeestä säädetään kansaneläkelaissa (568/2007, KEL). Kansaneläke on jokaisen peruseläketurva. Kansaneläkkeeseen voidaan maksaa myös erilaisia harkinnanvaraisia lisiä. Kansaneläkettä täydentää työeläke.

Kansaneläke on eläkevähenteinen. Tämä tarkoittaa sitä, että jos ansioeläkkeiden määrä ylittää tietyn tason, henkilölle ei makseta kansaneläkettä.

Työ- ja yrittäjäeläkkeet

Työnantaja on velvollinen järjestämään työntekijöilleen vähimmäisehdot täyttävän eläketurvan. Tämä toteutetaan pakollisella eläkevakuutuksella. Vuoden 2007 alusta yksityisalojen työntekijöiden työeläkelait on yhdistetty kaikkia työntekijöitä koskevaksi työntekijän eläkelaiksi (395/2006) eli TyEL-laiksi. Samalla kumottiin työntekijäin eläkelaki (395/1961 TEL), lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijöiden eläkelaki (LEL) sekä taiteilijoiden ja eräiden lyhtyaikaisissa työsuhteissa olevien eläkelaki (TaEL). Yksityisten alojen palkansaajia koskeva merimiesten eläkelaki (MEL) jäi edelleen erilliseksi laiksi.

Julkisten alojen eläkelakeja ovat valtion eläkelaki (VEL), kunnallinen eläkelaki (KuEL) ja evankelis-luterilaisen kirkon eläkelaki (KiEL).

Pakollinen eläketurva voidaan järjestää myös eläkesäätiössä tai -kassassa.

Yrittäjä on velvollinen järjestämään eläketurvansa joko yrittäjän eläkelain (YEL) tai maatalousyrittäjän eläkelain (MYEL) mukaan.

Rekisteröidyt lisäedut

Työnantaja on voinut parantaa työntekijöidensä peruseläketurvaa lakisääteisellä vapaaehtoisella lisäeläkevakuutuksella. Tällainen vakuutus on voitu liittää yrityksen TEL-vakuutukseen rekisteröitynä kollektiivisena lisäeläketurvana Sosiaali- ja terveysministeriön antamia ohjeita noudattaen. Rekisteröidyt lisäeläkejärjestelmät suljettiin vuoden 2001 alusta (laki työntekijäin eläkelain muuttamisesta 654/2000). Voimassa olevat lisäeläkejärjeste-

lyt säilyvät, mutta niihin ei voida ottaa uusia vakuutettuja.

Myös yrittäjä on voinut täydentää eläketurvaansa YEL:in tai MYEL:in mukaisella rekisteröidyllä lisäeläketurvalla. Nämäkin järjestelmät on suljettu vuoden 2001 alusta (laki maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta 655/2000 ja laki yrittäjien eläkelain muuttamisesta 656/2000).

Kollektiiviset lisäeläkevakuutukset

Työnantaja voi järjestää työntekijöilleen pakollista eläketurvaa paremmat eläke-edut TVL 96 a §:ssä tarkoitetun kollektiivisen lisäeläketurvan avulla. Kollektiivisella lisäeläketurvalla tarkoitetaan työnantajan työntekijöistä koostuvalle henkilöpiirille järjestämää vapaaehtoista lisäeläketurvaa, jonka henkilöpiiri on määritelty ryhmittäin työalan tai muun siihen verrattavan perusteen mukaan siten, ettei se tosiasiassa kohdistu nimettyihin tai muutoin yksilöllisesti määrättyihin henkilöihin. Kollektiivisena lisäeläketurvana ei pidetä järjestelyä, joka on tarkoitettu koskemaan vain yhtä työnantajan palveluksessa olevaa henkilöä kerrallaan.

Kollektiiviseen lisäeläkevakuutukseen perustuva eläke on veronalaista ansiotuloa. Kollektiivisesta lisäeläkevakuutuksesta on kerrottu tarkemmin luvussa 9 Palkka (ks. kohta Vakuutusmaksut) ja 13 Vähennykset ansiotulosta (ks. kohta Puhtaasta ansiotulosta tehtävät vähennykset).

Vapaaehtoiset yksilölliset eläkevakuutukset

Lakisääteistä eläketurvaa voidaan täydentää myös vapaaehtoisilla yksilöllisillä eläkevakuutuksilla. Tällaisen vakuutuksen voi ottaa kuka tahansa, myös työnantaja. Eläke myönnetään yleensä määräajaksi. Vapaaehtoisella eläkevakuutuksella tarkoitetaan verotuksessa sellaista vanhuuseläkevakuutusta ja perhe-eläkevakuutusta sekä tällaiseen vakuutukseen liittyvää työkyvyttömyyseläkevakuutusta ja työttömyyseläkevakuutusta, johon perustuva eläke on tarkoitettu maksettavaksi toistuvina erinä vuosittain tai lyhyemmin väliajoin vakuutetun tai edunsaajan jäljellä olevan eliniän tai vähintään kahden vuoden ajan.

Sidotusta pitkäaikaissäästämisestä annetussa laissa (1183/2009) tarkoitettu pitkäaikaissäästämissopimus on vapaaehtoisen eläkevakuutuksen kaltainen säästämismuoto, jonka avulla säästäjä voi oma-aloitteisesti parantaa eläkeaikaista toimeentuloaan. Vaikka pitkäaikaissäästämissopimus muistuttaa hyvin paljon vapaaehtoista yksilöllistä eläkevakuutusta ja siihen sovelletaan suurelta osin samoja verosäännöksiä, kyseessä ei kuitenkaan ole eläkevakuutus.

Eläkettä vai muuta tuloa

Verolainsäädännössä ei täsmällisesti määritellä sitä, millaisia tuloja olisi käsiteltävä eläkkeenä. Tulkintatilanteita saattavat aiheuttaa esimerkiksi pitkäaikaisiksi tarkoitetut ansionmenetyskorvaukset. Epäselvissä tilanteissa joudutaan tukeutumaan suorituksia koskevaan sääntelyyn sekä sen soveltamisessa muodostuneeseen käytäntöön.

Esimerkiksi tapaturmavakuutuslain (608/1948) 17.1 §:ssä säädetään päivärahan maksamisen enimmäisajaksi yksi vuosi. Lain 18 §:ssä säädetään maksettavaksi tapaturmaeläkettä sen jälkeen kun em. päivärahan maksaminen on loppunut. Muun sääntelyn puuttuessa päivärahan voitaneen katsoa muuttuneen eläkkeeksi yhden vuoden kuluttua, ellei esim. tuomioistuin tai Valtiokonttori katso suoritusta eläkkeeksi heti alusta alkaen (ks. KHO 1996/3613).

Pysyviksi ja jatkuviksi määrätyt korvaukset on katsottava eläketuloksi jo alusta alkaen, samoin kuin puolisolle, lapsille ja muille elatukseen oikeutetuille maksetut suoritukset.

ELÄKKEIDEN VEROTUS

Eläkkeet verotetaan yleensä ansiotulona. Vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen perustuva eläke voi olla myös pääomatuloa (ks. jäljempänä luku Yksilölliseen eläkevakuutukseen perustuvat eläkkeet).

Eläkkeen korotus

Eläkkeen viivästyessä eläke maksetaan viivästysajalta korotettuna. Lakisääteisen eläkkeen viivästyskorotus on samaa tuloa kuin se tulo, jota korotetaan (TVL 61 a §, 1027/1999). Ennen vuotta 2000 eläkkeen ja työansionmenetyskorvauksen viivästymisen johdosta liikennevakuutuslain 12 a §:n nojalla maksettu korotus oli TVL 33.1 §:ssa tarkoitettua pääomatuloa (KHO 1999 T 380).

KANSANELÄKELAIN MUKAISET ELÄKKEET

Kansaneläkelain nojalla voidaan maksaa

a) vanhuuseläkettä 65 vuotta täyttäneelle tai varhennettua vanhuuseläkettä 62 vuotta täyttäneelle vakuutetulle (KEL 10.1 §);

b) työkyvyttömyyseläkettä työkyvyttömälle vakuutetulle, joka on 65 vuotta nuorempi (KEL 12.1 §); tai

c) työttömyyseläkettä 60 mutta ei vielä 65 vuotta täyttäneelle 1949 tai sitä ennen syntyneille pitkäaikaisesti työttömälle vakuutetulle (laki kansaneläkelain voimaanpanosta 2.1 §).

d) perhe-eläkettä (KEL 26.1 ja 40.1 §).

Kansaneläke ja sen lisät

Kansaneläke on veronalaista ansiotuloa. Eläketulosta myönnetään valtion- ja kunnallisverotuksessa eläketulovähennykset. Vähennykset turvaavat sen, ettei verovelvollinen joudu maksamaan veroa, jos hän saa pelkästään kansaneläkettä tai muuta vastaavan suuruista eläkettä.

Kansaneläkelain mukaisista suorituksista ovat edelleen verovapaita kansaneläkkeeseen maksettavat lisät (TVL 92 § 1 ja 2 k.). Tällaisia lisiä ovat lapsikorotus, rintamalisä ja ylimääräinen rintamalisä.

Eläkkeensaajan hoitotuki

Eläkkeensaajan hoitotuesta on vuoden 2008 alusta alkaen säädetty vammaisetuuksista annetussa laissa (570/2007). Eläkettä saavan hoitotuki on verovapaata tuloa (TVL 92 § 6 k.).

Yksilöllinen varhaiseläke

Yksilöllisen varhaiseläkkeen ja osittaisena maksettavan yksilöllisen varhaiseläkkeen maksaminen on päättynyt vuoden 2008 lopussa.

TAKUUELÄKE

Laki takuueläkkeestä (703/2010) tuli voimaan 1.3.2011 alkaen. Takuueläkettä voidaan maksaa henkilölle, joka on asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain (1573/1993) mukaan Suomessa asuva. Takuueläkettä ei makseta ulkomailla asuvalle.

Takuueläkkeen määrä on sidottu kansaneläkeindeksiin (L takuueläkkeestä 33 §). Takuueläke on eläkevähenteinen, eli takuueläkkeen määrästä vähennetään henkilön saamien muiden eläkkeiden määrä (L takuueläkkeestä 9 §). Takuueläkkeen määrää pienentäviä eläkkeitä ovat esimerkiksi kansaneläke, työeläke ja ulkomailta saadut vastaavat eläkkeet. Sen sijaan vapaaehtoiseen eläkevakuutukseen perustuvat eläkkeet eivät vaikuta takuueläkkeen määrään. Takuueläkkeen määrään eivät vaikuta myöskään muut ansiotulot taikka pääomatulot. Takuueläke voi siten tulla maksettavaksi esimerkiksi henkilölle, joka saa pelkkää kansaneläkettä.

Takuueläke on veronalaista ansiotuloa. Takuueläkkeestä vähennetään valtion- ja kunnallisverotuksessa eläketulovähennys. Takuueläkkeestä ei käytännössä tarvitse maksaa veroa, jos takuueläkettä saavalla henkilöllä ei ole muita tuloja kuin lakisääteisiä eläkkeitä.

PERHE-ELÄKE

Perhe-eläketurva sisältyy työ-, virka- ja yrittäjäeläkelakien mukaiseen ansioeläkejärjestelmään, tapaturma-, liikenne- ja sotilasvammalain mukaiseen korvausjärjestelmään sekä kansaneläkelain mukaiseen järjestelmään.

Perhe-eläkeuudistus toteutui 1.7.1990 ja se koski sekä ansioeläkkeitä että kansaneläkelai-

toksen hoitamaa yleistä perhe-eläkettä. Yleinen perhe-eläke muuttui uudistuksen yhteydessä veronalaiseksi. Yleisen perhe-eläkelain mukainen lapseneläke muuttui myös veronalaiseksi tuloksi. Leskeneläkkeistä ovat veronalaisia vain 1.7.1990 jälkeen tapahtuneeseen vakuutustapahtumaan perustuvat eläkkeet.

Perhe-eläkelain säännökset on siirretty vuoden 2008 alusta kansaneläkelakiin (laki kansaneläkelain voimaantulosta 569/2007).

Lesken eläke

Leskeneläkkeeseen on oikeus 65 vuotta nuoremmalla leskellä, jolla on tai on ollut edunjättäjän kanssa yhteinen lapsi ja jonka avioliitto on solmittu ennen kuin edunjättäjä täytti 65 vuotta. Lapsettomalla leskellä on oikeus eläkkeeseen, jos hän oli edunjättäjän kuollessa täyttänyt 50 vuotta ja avioliitto oli solmittu ennen kuin leski oli täyttänyt 50 vuotta ja edunjättäjä 65 vuotta. Lisäksi edellytetään, että avioliitto oli jatkunut vähintään viisi vuotta. Ennen 1.7.1950 syntyneiden naisleskien eläkkeen saamisen edellytyksenä on edellä mainitun 50 vuoden asemesta 40 vuoden vähimmäisikä.

Leskellä ei ole kuitenkaan oikeutta leskeneläkkeeseen, jos hän saa kansaneläkelain mukaista työkyvyttömyyseläkettä, työttömyyseläkettä, vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä taikka ulkomailta maksettavaa vastaavaa eläkettä. Näitä eläkkeitä saavalle leskelle maksetaan kuitenkin ns. alkueläkkeestä se määrä, jolla alkueläke on suurempi kuin mainitut eläkkeet.

Avopuolisolla ei ole oikeutta leskeneläkkeeseen.

Lesken alkueläke

Leskelle maksetaan alkueläkettä kuuden kuukauden ajan edunjättäjän kuolemasta ja tämän jälkeen jatkoeläkettä.

Oikeus leskeneläkkeeseen lakkaa lesken täyttäessä 65 vuotta, tai jos alle 50-vuotias leski solmii uuden avioliiton. Uuden avioliiton solminut alle 50-vuotias leski, joka on saanut leskeneläkettä vuoden ajan, saa kertasuorituksena kolmen vuoden leskeneläkettä vastaavan määrän.

Lapsen eläke

Lapsella on oikeus eläkkeeseen (perusmäärä ja täydennysmäärä), jos hän ei ole täyttänyt 18 vuotta (aikaisemmin 16 vuotta). Opiskelevalla lapsella oikeus säilyy siihen saakka, kun hän täyttää 21 vuotta. Täysorvolle maksetaan lapseneläke kummankin vanhemman jälkeen. Lapsella, joka saa kansaneläkelain mukaista työkyvyttömyyseläkettä, ei ole oikeutta lapseneläkkeeseen.

LAKISÄÄTEISET TYÖ- JA ANSIOELÄKKEET

Lakisääteiset työ- ja ansioeläkkeet ovat veronalaista ansiotuloa. Eläkkeet ovat veronalaista tuloa, maksettiinpa eläke vanhuus-, työkyvyttömyys-, työttömyys- tai perhe-eläkkeenä. Myös varhennettu vanhuuseläke on veronalaista tuloa. Eläkkeen veronalaisuuteen ei vaikuta, maksaako eläkkeen valtio, kunta tai muu julkisyhteisö, vakuutusyhtiö, eläkesäätiö, eläkekassa, työnantaja tai entinen työnantaja tai jokin muu.

Uusia määräaikaisia työkyvyttömyyseläkkeitä ei ole myönnetty enää vuodesta 1996. Työkyvyttömyystapauksissa eläke myönnetään toistaiseksi tai se maksetaan kuntoutustukena (ks. jäljempänä kohta Kuntoutustuki).

Ulkomaanedustuksen virkamiesten puolisot

Eläketuloon rinnastetaan valtiokonttorin maksama ulkomaanedustuksen virkamiesten puolisoille maksettavasta erityiskorvauksesta annetun lain (657/1989) mukainen korvaus. Sitä voidaan maksaa 65 ikävuodesta eteenpäin.

ELÄKKEEN JAKSOTUS

TVL 112 §:n mukaan takautuvasti maksettu lakisääteinen eläketulo voidaan jaksottaa, jos maksettu eläke kohdistuu vähintään kolmen kuukauden ajalta verovuotta edeltäneeseen aikaan ja eläkkeen määrä on vähintään 500

euroa. Jaksotus voidaan tehdä enintään kolmelle vuodelle. Jos eläkettä maksetaan tätä pidemmältä ajalta, se jaksotetaan kolmeen yhtä suureen erään maksamisvuodelle ja kahdelle sitä edeltävälle vuodelle.

Aikaisempien vuosien vero lasketaan tuolloin voimassa olleiden veroperusteiden mukaan ottaen huomioon myös ko. vuoden muut tulot. Koko eläketulolle laskettu vero maksuunpannaan sen vuoden verona, jona tulo on saatu.

Jaksotus tehdään verovelvollisen vaatimuksesta. Jaksottamismahdollisuus koskee kaikkia lakisääteisiä eläkkeitä, esim. pakollisia tapaturma- ja liikennevakuutusturvaan perustuvia eläkkeitä.

VAPAAEHTOISEEN YKSILÖLLISEEN ELÄKEVAKUUTUKSEEN PERUSTUVAT ELÄKKEET

Vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen perustuva eläke on yleensä kokonaisuudessaan veronalaista tuloa. Kertamaksulliseen eläkevakuutukseen perustuva suoritus on kuitenkin vain osittain veronalaista.

Verotuksessa vapaaehtoisena eläkevakuutuksena pidetään *vanhuuseläkevakuutusta* ja *perhe-eläkevakuutusta*, johon perustuvat suoritukset on tarkoitettu maksettaviksi toistuvina erinä vuosittain tai lyhyemmin väliajoin verovelvollisen jäljellä olevan eliniän tai vähintään kahden vuoden ajan (TVL 34 a.5 §). Ennen vuotta 2010 eläke tuli maksaa toistuvina erinä vähintään kerran puolessa vuodessa vähintään kahden vuoden ajan. Vapaaehtoisena eläkevakuutuksena pidetään lisäksi edellä mainittuun vanhuus- ja perhe-eläkevakuutukseen liittyvää *työkyvyttömyyseläkevakuutusta ja työttömyyseläkevakuutusta.* Määritelmässä ei ole rajoitettu sitä, kenelle suoritukset maksetaan tai minkälaisia suorituksia maksetaan eikä suoritusten suuruutta. Säännöksen tarkoituksena on lähinnä tehdä ero eläkevakuutuksen ja säästöhenkivakuutuksen välille.

Eläke pääoma- tai ansiotuloa

Oman ja puolison ottaman eläkevakuutuksen perusteella maksettava eläke verotetaan joko pääomatulona tai ansiotulona. Koko eläke on pääomatuloa, jos vakuutus on otettu 6.5.2004 tai sen jälkeen. Vanhempien vakuutusten perusteella maksettava eläke on osittain pääomatuloa, osittain ansiotuloa. Ansiotuloa on eläke, joka maksetaan ansiotulosta vähennettyjen vakuutusmaksujen ja niiden tuoton perusteella. Muilta osin eläke on pääomatuloa. Vakuutusyhtiöt ilmoittavat vuosi-ilmoituksillaan kumpaa eläkettä ovat maksaneet.

Eläkevakuutuksen takaisinosto

Veronalaista tuloa on eläkevakuutuksen perusteella maksettavan eläkkeen lisäksi myös muu vakuutussuoritus (TVL 34 a.1 §). Tällainen muu vakuutussuoritus on esim. eläkkeen takaisinostoarvo. Jos takaisinostoarvo perustuu sekä ansio- että pääomatuloista vähennettyihin maksuihin, takaisinostoarvo jaetaan ansio- ja pääomatulo-osuuteen vakuutussäästöjen suhteessa.

Takaisinoston perusteella maksettu vakuutussuoritus tai muu kertakorvaus ei ole eläkettä, joka on maksettu TVL 34 a §:n edellyttämällä tavalla vähintään kahden vuoden aikana. Tämän vuoksi ansiotulo-osuus ei ole eläkettä vaan muuta ansiotuloa. Siitä ei saa eläketulovähennystä.

Vakuutussuorituksen korottaminen ennen 18.9.2009 otetuissa vakuutuksissa

Jos vakuutukseen perustuva eläke maksetaan lyhyempänä kuin kahden vuoden aikana, pääomatulona verotettava määrä luetaan tuloksi 50 prosentilla korotettuna (TVL 34 a.4 §). Samoin menetellään, jos eläke takaisinostetaan TVL 54 d.2 §:ssä säädettyjen edellytysten vastaisesti (takaisinoston edellytykset, ks. luku 13). Ansiotuloa olevaa eläkkeen osaa ei koroteta. Korotusta ei määrätä, jos vakuutettu osoittaa, ettei tuon vakuutuksen maksuja ole vähennetty Suomen verotuksessa.

Vakuutussuoritusten korottaminen 18.9.2009 ja sen jälkeen otetuissa vakuutuksissa

Jos vapaaehtoinen eläkevakuutus on otettu 18.9.2009 tai sen jälkeen, sovelletaan siihen vuodesta 2010 alkaen voimaan tulleita verosäännöksiä (laki tuloverolain muuttamisesta 1741/2009). Niiden mukaan eläke tai muu suoritus verotetaan pääomatulona 50 prosentilla korotettuna seuraavissa tilanteissa (TVL 34 b.1 §):

- eläke maksetaan lyhyemmässä ajassa kuin 10 vuodessa;
- eläke maksetaan ennen kuin vakuutettu saavuttaa työntekijän eläkelain (395/2006) mukaisen yleisen eläkeiän; tai
- vakuutus takaisinostetaan ilman TVL 54 d.2 §:n 2 kohdassa säädettyä vakuutetun olosuhteisiin liittyvää perustetta.

Eläke voidaan tietyin edellytyksin maksaa 10 vuotta lyhyemmässä ajassa ilman, että sitä verotetaan korotettuna. Vähimmäismaksuaika nimittäin lyhenee 2 vuodella jokaista sellaista vuotta kohti, jolla eläkkeen nostamisen aloittamista lykätään yleistä eläkeikää myöhemmäksi. Vähimmäismaksuaika lyhenee kuitenkin enintään 4 vuotta. (TVL 54 d.5 §) Korotusta ei määrätä myöskään silloin, jos vakuutettu kuolee ennen kuin nostamisen aloittamisesta on kulunut 10 vuotta.

Eläkettä voidaan aina maksaa kalenterivuoden aikana vähintään 2 000 euroa ilman, että sitä verotetaan korotettuna (TVL 54 d.4 § 1 k.). Maksuaika voi tästä syytä jäädä vielä lyhyemmäksi kuin laissa säädetty 6 - 10 vuotta eikä eläkettä veroteta korotettuna.

Korotusta ei myöskään määrätä siltä osin kuin verovelvollinen osoittaa, että vakuutusmaksuja ei ole vähennetty Suomen verotuksessa (TVL 34 b.1 §).

Jos eläke on osittain ansiotuloa, ansiotuloa olevaa osuutta ei koroteta.

Vuodesta 2010 alkaen vapaaehtoiseen eläkevakuutukseen perustuva eläke luetaan saajan pääomatuloksi 20 prosentilla korotettuna, jos:

- eläkkeen saajana on joku muu kuin vakuutettu tai hänen puolisonsa; tai
- perhe-eläkkeen saajana on joku muu kuin TVL 34.4 § 2 kohdassa tarkoitettu vakuutetun lähiomainen (TVL 34 a.2 §).

Vapaaehtoisen eläkevakuutuksen säästövarat voidaan vuodesta 2010 alkaen siirtää uuteen vapaaehtoiseen eläkevakuutukseen tai sidotusta pitkäaikaissäästämisestä annetussa laissa (1183/2009) tarkoitettuun pitkäaikaissäästämissopimukseen ilman, että siirrosta aiheutuu veroseuraamuksia (TVL 34 b.5 §). Jos uusi eläkevakuutus tai pitkäaikaissäästämissopimus ei täytä TVL 54 d §:ssä säädettyjä edellytyksiä, luetaan säästövarojen siirtohetken arvo vakuutuksenottajan pääomatuloksi 50 prosentilla korotettuna (TVL 34 b.7 §).

Säästövarat luetaan pääomatuloksi 50 prosentilla korotettuna myös silloin, jos oikeus eläkkeeseen luovutetaan tai pantataan (TVL 34 b.3 §).

Jos säästövarat on niiden siirtämisen, luovuttamisen tai panttaamisen vuoksi luettu pääomatuloksi 50 prosentilla korotettuna, vähennetään eläkettä nostettaessa aiemmin tuloksi luettu määrä, ei kuitenkaan korotuksen osuutta.

Kertamaksulliset eläkevakuutukset

Yksilöllisen eläkevakuutuksen vakuutusmaksu voidaan maksaa joko vuosimaksuina tai kertamaksuna. Kertamaksullisista eläkkeistä ja eläkkeistä, jotka on saatu ostamalla, vaihtamalla tai muuta vastiketta kuin kiinteistöä vastaan tai muulla näihin verrattavalla vastikkeellisella saannolla, veronalaista ansiotuloa on seuraava osuus:

jos eläkkeensaajan ikä on verovuoden päättyessä

vähemmän kuin 44 vuotta	60 %
44-52 vuotta	55 %
53-58 ″	50 %
59-63 ″	45 %
64-68 ″	40 %
69-72 ″	35 %
73-76 ″	30 %
77-81 ″	25 %
82-86 ″	20 %
87-91 ″	15 %
92 vuotta tai enemmän	10 %

Osittain veronalaiseksi katsotaan muun muassa eläke, joka perustuu verovelvollisen kerralla maksamaan yksilölliseen eläkevakuutukseen (TVL 81 §). Kertamaksullinen eläke on ansiotuloa, myös silloin, kun vakuutus on otettu 6.5.2004 tai sen jälkeen. Samoin on osittain veronalaista luopumiseläkelain (16/1974) mukainen eläke niillä, jotka ovat maksaneet mainitun lain mukaisen kerralla suoritettavan vakuutusmaksun. Muilla luopumiseläke on kokonaan veronalaista tuloa.

Vakuutusmaksujen palautus, takaisinosto ja muutosarvo

Eläkevakuutuksesta vakuutusmaksujen palautuksena tai takaisinostolla saatu määrä ja muutosarvo ovat koko määrältään veronalaista tuloa. Tuloverolaissa on useita erityissäännöksiä, joiden perusteella edellä mainitut suoritukset voivat tulla verotettavaksi korotettuna (ks. kohta vakuutussuorituksen korottaminen).

Myös itse otetun kertamaksullisen eläkevakuutuksen vakuutusmaksujen palautus, takaisinostoarvo ja muutosarvo ovat ansiotuloa. Veronalaista on kuitenkin vain vakuutuksen tuotto (TVL 81.2 §).

Virheellisesti maksetun vakuutusmaksun palautus ei ole veronalaista tuloa.

Ansiotuloa oleva pitkäaikaissäästämissopimukseen perustuva suoritus

Pitkäaikaissäästämissopimukseen perustuvat suoritukset ovat yleensä veronalaista pääomatuloa. Jos pitkäaikaissäästämissopimukseen on siirretty varoja sellaista vapaaehtoisesta eläkevakuutuksesta, jonka maksut on voitu vähentää ansiotulosta, ovat pitkäaikaissäästämissopimuksen vuotuiset suoritukset ansiotuloa siltä osin kuin vakuutusmaksut on vähennetty ansiotulosta. Suoritukset verotetaan vapaaehtoiseen eläkevakuutukseen perustuvan eläkkeen tapaan. Niistä myönnetään esimerkiksi eläketulovähennys.

VEROVAPAAT ELÄKKEET JA ELATUSSUORITUKSET

Eräät eläkkeet ovat edelleen verovapaita. Näitä ovat:

1) kansaneläkelain (568/2007) mukainen lapsikorotus ja eläkkeensaajien hoitotuki (TVL 92 § 1 ja 6 k.),

2) rintamasotilaseläkelain (119/1977) mukainen rintamalisä, ylimääräinen rintamalisä sekä ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain (988/1988) mukainen rintamalisä (TVL 92 § 2 k. ja rintamasotilaseläkeL 16 §, 589/1986),

3) eläkkeensaajien asumistukilain (571/2007) mukainen asumistuki (TVL 92 § 15 k.),

4) tasavallan presidentin eläke, perhe-eläke ja sen lisäksi valtiolta saatu asunto- ja muu etuus (TVL 87 §),

5) valtion tieteellisestä, taiteellisesta tai yleishyödyllisestä toiminnasta tai muusta ansiokkaasta toiminnasta ennen tammikuun 1 päivää 1984 myöntämä eläke tai tällaiseen eläkkeeseen liittyvä perhe-eläke (TVL 82.1 § 3 k.). Näitä eläkkeitä ovat esim. valtion taiteilijaeläke ja sanomalehtimieseläke.

6) huoltoeläkkeenä ennen vuotta 1989 maksettavaksi määrätyt vahingonkorvaukset 3 400 euron vuotuiseen määrään asti (TVL 80 § 2 k.),

7) korvaus, joka on maksettu kertakaikkisena tai jatkuvana sotapalveluksessa taikka muuten sotatoimessa aiheutuneen ruumiinvamman, sairauden tai kuolemantapauksen johdosta valtion tai yleishyödyllisen yhteisön varoista joko vahingoittuneelle tai sairastu-

neelle itselleen taikka hänen omaisilleen (TVL 80 § 3 k.). Säännös koskee muun muassa sotilasvammalain (404/1948) nojalla suoritettavaa päivärahaa ja elinkorkoa.

8) ennen 1.1.1989 tehdyn kiinteistön luovutuksen yhteydessä määräajaksi tai eliniäksi pidätetty etuus (*syytinki*), sikäli kuin se suoritetaan asuntoetuna, luonnontuotteina tai palveluina. Pääomatuloa on 1.1.1989 tai sen jälkeen tehdyn kiinteistönluovutussopimuksen perusteella rahana maksettu syytinki (TVL 37.1 §, siirtymäsäännös TVL 143.3 §, vuoden 1989 TVL 164.1 §).

Testamentilla tai lahjana saatu elinikäinen nautintaoikeus, eläkkeen taikka muun jäljellä olevaksi eliniäksi tai määrävuosiksi jollekin tulevan etuuden tuottama tulo on veronalaista joko pääomatulona tai ansiotulona näitä koskevien säännösten mukaan (TVL 37.2 §).

9) huoltoapulain 5 §:n mukainen eläke, johon verovelvollisella on ollut oikeus ennen vuotta 1989.

10) perhe-eläke, joka suoritetaan ennen 1.7.1990 tapahtuneen vakuutustapahtuman perusteella (TVL 1988/1240 164 § ja TVL 143.3 §:n siirtymäsäännös).

SOSIAALIETUUDET

Sosiaalietuudet olivat alunperin verovapaita. Järjestelmää on kehitetty niin, että etujen tasoa on nostettu ja samalla ansionmenetyskorvaukset ovat tulleet veronalaisiksi. Vuonna 1982 tulivat veronalaisiksi sairausvakuutus-, tapaturma- ja liikennevakuutuslain mukaiset päivärahat. Kansaneläke säädettiin veronalaiseksi vuonna 1983 ja työttömyysturvaetuudet ja lapsen kotihoidon tuki vuonna 1985. Sairauskassojen maksamat lisä- ja täydennyspäivärahat tulivat veronalaisiksi vuonna 1992.

SAIRAUSVAKUUTUS

Sairausvakuutuslain (1224/2004) nojalla maksetaan sairausajan päivärahaa, äitiys-, isyys- ja vanhempainrahaa sekä osittaista vanhempainrahaa. Lain nojalla korvataan myös sairaanhoidon kustannuksia.

Sairausvakuutuslain mukaiset päivä-, äitiys-, isyys- ja vanhempainraha sekä osittainen vanhempainraha ovat veronalaista ansiotuloa. Myös sairauskassojen maksamat päivärahat tulivat veronalaiseksi vuoden 1992 alussa. Veronalaista tuloa ovat myös muut sairausvakuutuslain mukaiset korvaukset, jotka maksetaan tulojen tai elatuksen vähentymisestä, kuten esim. lapsen hoitoon sairaalassa osallistuneelle vanhemmalle maksettu ansionmenetyskorvaus.

Kustannusten korvaukset ovat verovapaita.

Sairauspäiväraha

Päivärahan perusteet

Sairaus- ja synnytysajan toimeentulo turvataan sairausvakuutuslain (1224/2004) nojalla maksettavilla etuuksilla. Sairausvakuutuksen päivärahaan on oikeutettu 16 - 67 -vuotias Suomessa asuva henkilö, joka on sairauden vuoksi kykenemätön tekemään työtään. Päivärahaa saa myös henkilö, joka on määrätty tartuntataudin vuoksi olemaan poissa ansiotyöstä tai määrätty eristettäväksi.

Päivärahaa maksetaan kuudelta päivältä viikossa alle vuoden kestävän lyhytaikaisen sairauden perusteella. Jos sairaus tai työkyvyttömyys kestää yli vuoden, ansionmenetystä korvataan ansioeläkelakien tai kansaneläkelain mukaisilla työkyvyttömyyseläkkeillä.

Päivärahan määrä

Sairauspäivärahan suuruus määräytyy saajan viimeksi toimitetussa verotuksessa todetun työtulon mukaan (SVL 11:1). Sitä tarkistetaan palkkakertoimella. Päiväraha on yleensä noin 80 prosenttia työtulosta.

Päivärahan vähimmäismäärä on 22,04 euroa päivässä. Vuoden 2011 maaliskuun alusta vähimmäismäärä nousee 22,13 euroon. Vähimmäismäärän suuruista päivärahaa maksetaan, kun vakuutetun työkyvyttömyys on kestänyt yhtäjaksoisesti 55 päivää.

Osasairauspäiväraha

Vuoden 2007 alusta alkaen on voitu maksaa myös osasairauspäivärahaa, jonka suuruus on puolet sitä välittömästi edeltävästä sairauspäivärahasta. Osasairauspäivärahan voi saada henkilö, joka palaa osa-aikaiseen työhön työnantajansa kanssa tekemänsä sopimuksen perusteella. Sitä voidaan maksaa 12 - 72 arkipäivältä, eräitä vähäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta.

Kustannusten korvaukset

Sairausvakuutuslain perusteella korvataan myös sairaanhoitokuluja (lääkärinpalkkiot, tutkimus- ja hoitokulut, lääkkeet, matkat).

Sairausvakuutus korvaa yksityisen sairaanhoidon kustannuksia. Terveyskeskuksen perimistä maksuista ja sairaaloiden hoitopäivämaksuista ei suoriteta korvausta. Lääkkeistä maksetaan korvausta hoitomuodosta riippumatta.

Lapsen syntymään liittyvät päivärahat

Lapsen syntymisen yhteydessä vanhempien toimeentuloturvana maksetaan mm. äitiys-, isyys- ja vanhempainrahaa. Ne ovat pääsääntöisesti sairauspäivärahan suuruisia (SVL 11:1).

Äitiysraha

Jokainen synnyttäjä on oikeutettu äitiysrahaan. Sitä maksetaan 105 arkipäivältä. Tämän jälkeen maksetaan vanhempainrahaa.

Erityisäitiysraha

Riskialtista työtä tekevälle, raskaana olevalle naiselle on järjestettävä raskauden ajaksi riskitöntä työtä. Jos tämä ei ole mahdollista, nainen voi jäädä erityisäitiyslomalle koko raskauden ajaksi ja saada erityisäitiysrahaa.

Isyysraha

Isyysrahaa voidaan maksaa yhteensä 18 arkipäivältä äitiys- ja vanhempainrahakaudella. Näiden lisäksi isällä on oikeus 1 -12 arkipäivän isyysrahaan välittömästi vanhempainrahakauden päätyttyä, jos isä on pitänyt vanhempainrahakaudesta vähintään viimeiset 12 arkipäivää.

Vanhempainraha

Vanhempainrahaa aletaan maksaa välittömästi äitiysrahan päättymisen jälkeen. Raha maksetaan joko isälle tai äidille vanhempien keskinäisen sopimuksen perusteella. Isä tai avoisä voi saada vanhempainrahaa, jos hän osallistuu lapsen hoitoon eikä käy työssä. Korvausta ei makseta samanaikaisesti molemmille vanhemmille. Vanhempainrahakauden pituus on 158 arkipäivää. Isyysrahan suorittaminen ei lyhennä maksuaikaa. Jos lapsia syntyy kerralla useampia kuin yksi, vanhempainrahakautta pidennetään 60 arkipäivällä.

Osittainen vanhempainraha

Vanhempainrahaa voidaan maksaa myös osittaisena. Sen maksamisen edellytyksenä on, että kumpikin vanhemmista siirtyy osa-aikatyöhön vanhempainrahakauden aikana. Osa-aikatyön tulee olla 40 - 60 % normaalityöajasta ja palkan vähentyä vastaavasti.

Sairaan lapsen hoitoon liittyvät tuet

Erityishoitoraha

Sairausvakuutuslain mukaista erityishoitorahaa maksetaan alle 16-vuotiaan sairaan tai vammaisen lapsen vanhemmalle, joka on lääkärin määräyksestä osallistunut lapsensa hoitoon tai kuntoutukseen sairaalassa tai poliklinikalla. Edellytyksenä on, että vanhempi on lapsen hoitoon osallistumisen vuoksi estynyt tekemään tavallista työtään, eikä saa tältä ajalta palkkaa. Myös kotiäidit ja opiskelijat voivat saada erityishoitorahaa.

Erityishoitoraha korvaa ansionmenetystä, joten se on veronalaista.

Lapsen hoitotuki

Lapsen hoitotuesta on säädetty vuoden 2008 alusta alkaen vammaisetuuksista annetussa

laissa (570/2007). Samalla tuen nimi on muutettu alle 16-vuotiaan vammaistueksi (ks. kohta vammaistuki).

Sairauskassat

Kansaneläkelaitoksen lisäksi sairausvakuutusetuuksia voivat maksaa myös vakuutuskassalaissa (1164/1992, aikaisemmin avustuskassalaki) tarkoitetut kassat.

Sairauskassan jäseninä ovat yleensä tietyn työnantajan palveluksessa olevat tai määrättyyn ammattikuntaan kuuluvat henkilöt. Kassat maksavat jäsenilleen lakisääteisiä sairausvakuutusetuuksia ja niitä täydentäviä lisäetuuksia (työpaikkakassat) tai ainoastaan lisäetuuksia.

Lisäetuudet määritellään kassan säännöissä. Niitä voivat olla esim. sellaiset kustannusten korvaukset, joita sairausvakuutus ei korvaa (silmälasit, sairaalahoito ym.).

Kassat voivat maksaa myös täydennyspäivärahaa. Sen määrä ja maksuaika määritellään kassan säännöissä. Yleensä täydennyspäiväraha on päiväpalkan suuruinen ja sitä maksetaan siltä ajalta, jolta työehtosopimuksen mukaan on maksettava sairausajan palkka. Täydennyspäiväraha korvaa palkan.

Lisäpäivärahaa maksetaan esim. ajalta, jolloin henkilö saa sairausvakuutuksen päivärahaa. Sillä täydennetään kassan jäsenen toimeentuloturvaa.

Sairauskassojen maksamat päivärahat ja eroraha tulivat veronalaisiksi vuonna 1992. Ratkaisun KHO 1984 II 624 mukaan ne eivät olleet palkkaa. Vuoden 2005 alusta voimaan tulleen sairausvakuutuslain mukaan täydennyspäivärahoista on kuitenkin maksettava sairausvakuutusmaksu ja työnantajan sosiaaliturvamaksu.

Kustannusten korvaukset ovat verovapaita samassa laajuudessa kuin Kansaneläkelaitoksen maksamat kustannusten korvaukset, tai jos ne olisivat työnantajan järjestämänä terveydenhuoltona verovapaita.

VAMMAISTUKI

Vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) mukaisia vammaisetuuksia ovat 16 vuotta täyttäneen vammaistuki ja alle 16-vuotiaan vammaistuki. Tuet ovat verovapaata tuloa (TVL 92 § 6 k.). Tuet maksaa Kansaneläkelaitos.

16 vuotta täyttäneen vammaistuki

Oikeus vammaistukeen on 16 vuotta täyttäneellä henkilöllä, jonka toimintakyvyn arvioidaan olevan sairauden, vian tai vamman vuoksi yhtäjaksoisesti heikentynyt vähintään vuoden ajan. Lisäksi edellytetään, että henkilön sairaudesta, viasta tai vammasta aiheutuu haittaa, avuntarvetta tai ohjauksen ja valvonnan tarvetta taikka erityiskustannuksia. Tuen määrä on jaettu kolmeen portaaseen vamman rasituksen ja sidonnaisuuden perusteella.

Alle 16-vuotiaan vammaistuki

Alle 16-vuotiaasta lapsesta voidaan maksaa vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) mukaista alle 16-vuotiaan vammaistukea. Tuen maksamisen edellyttää, että sairaan tai vammaisen lapsen hoidosta, huolenpidosta ja kuntoutuksesta aiheutuu perheelle vähintään 6 kuukauden ajan tavanomaista suurempaa rasitusta ja sidonnaisuutta verrattuna vastaavan ikäiseen terveeseen lapseen.

LASTEN KOTIHOIDON JA YKSITYISEN HOIDON TUKI

Elokuun 1997 alussa tuli voimaan laki lasten kotihoidon tuesta ja yksityisen hoidon tuesta (1128/1996). Laissa säädetään niistä tukimuodoista, joita saadaan silloin kun lasta ei hoideta kunnan järjestämässä päivähoidossa. Laissa mainittuja tukia ovat lasten kotihoidon tuki, lasten yksityisen hoidon tuki ja osittainen hoitoraha.

Kaikilla alle 3-vuotiaiden lasten vanhemmilla on oikeus valita kunnan järjestämän päivähoidon ja lasten kotihoidon tai yksityisen hoidon tuen välillä. Tämän lisäksi perhe voi valita joko kunnallisen päivähoidon tai yksityisen hoidon tuen, kun lapsi ei ole vielä aloittanut peruskoulua.

Lasten kotihoidon tuki

Oikeus lasten kotihoidon tukena maksettavaan hoitorahaan on alle 3-vuotiaan lapsen vanhemmilla. Hoitajana voi olla lapsen vanhempi tai perheen palkkaama hoitaja.

Hoitorahan lisäksi maksetaan tulosidonnaista hoitolisää. Hoitolisää maksetaan vain yhdestä lapsesta.

Kunnat voivat maksaa korotusta kotihoidon tukeen. Kunta ja Kansaneläkelaitos voivat sopia, että korotuksen maksamisesta huolehtii Kansaneläkelaitos.

Lapsen kotihoidon tuki on tukea saavan vanhemman veronalaista ansiotuloa.

Lapsen yksityisen hoidon tuki

Lapsen yksityisen hoidon tukea maksetaan suoraan lapsen vanhemman osoittamalle hoitajalle (hoidon tuottajalle). Tämä voi olla henkilö tai yhteisö, joka harjoittaa korvausta vastaan lasten päivähoitotoimintaa. Hoidon tuottaja voi olla myös työsuhteessa lapsen vanhempiin. Hän ei kuitenkaan voi olla saman kotitalouden jäsen.

Lasten yksityisen hoidon tuki muodostuu hoitorahasta ja hoitolisästä. Hoitolisä on tulosidonnainen. Myös yksityisen hoidon tuki voidaan maksaa korotettuna samalla tavoin kuin kotihoidon tukikin.

Lapsen yksityisen hoidon tuki on hoidon tuottajan tuloa.

Osittainen hoitoraha

Lyhennettyä työpäivää tekevät alle kolmivuotiaan lapsen vanhemmat voivat saada osittaista hoitorahaa. Tukeen on oikeutettu vain toinen vanhemmista, jos hän on työ- tai virkasuhteessa ja on lyhentänyt viikottaista työaikaansa enintään 30 tuntiin.

Tuki on veronalaista ansiotuloa.

MUUT HOITOTUET

Omaishoidon tuki

Omaishoidon tuki perustuu omaishoidon tuesta annettuun lakiin (937/2005). Ennen vuotta 2005 tuki perustui sosiaalihuoltolakiin ja sen nojalla annettuun asetukseen (710/1982 ja 318/1993). Kunta voi maksaa tukea pitkäaikaissairaan, vanhuksen tai vammaisen kotihoitoa varten. Tuen myöntämisen perusteena on hoidon tarve, asianmukaisen hoidon järjestämismahdollisuudet sekä hoitotyön sitovuus ja vaativuus.

Hoitaja voi olla hoidettavan henkilön läheinen, omainen tai muu henkilö. Kunta tekee hoitajan kanssa sopimuksen omaishoidon tuesta. Sopimukseen liittyy hoito- ja palvelusuunnitelma. Hoitopalkkio maksetaan suoraan hoitajalle.

Omaishoidon tuki on veronalaista työkorvausta (KHO 1997/561, ks. luku 9. Palkka).

Palveluseteli

Kunnat siirtyvät enenevässä määrin käyttämään erilaisia palveluseteleitä. Kysymyksessä on tilanne, jossa kunta ei enää itse tuota lakisääteisiä palveluja, vaan siirtyy ostopalvelujen käyttöön. Tällöin palveluun oikeutetulle annetaan eräänlainen maksusitoumus, palveluseteli, jota kuntalainen voi käyttää maksuvälineenä hankkiessaan palvelun yksityiseltä palvelun tuottajalta. Palvelusetelin arvosta päättää kunta. Seteli on henkilökohtainen. Sitä voi käyttää vain kyseisen palvelun maksamiseen. Näillä edellytyksillä palveluseteli ei ole palvelun saajalle veronalainen etu. Setelin arvo on palvelun tuottajan veronalaista tuloa.

Palvelusteliä on käytetty esim. omaishoitajien lomien järjestämiseen sekä kodinhoito- ja terveydenhoitopalveluihin.

KUNTOUTUS

Kuntoutuksella tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla pyritään edistämään vajaakuntoisen tai vammaisen henkilön työssä suoriutumista, työhön paluuta, sosiaalista toimintakykyä ja mahdollisimman hyvää omatoimista suoriutumista. Kuntoutus voi olla kasvatuksellista, lääkinnällistä, ammatillista tai sosiaalista.

Kuntoutusajan toimeentuloturva voi perustua Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annet-

tuun lakiin (566/2005), työeläkelakeihin tai tapaturma- tai liikennevahinkoturvaan.

Tapaturmavakuutuksen perusteella maksetaan koulutusajalta täysimääräinen päiväraha tai tapaturmaeläke. Liikennevahinkokorvaus jatkuu kuntoutusaikana normaaliin tapaan.

Kuntoutusraha

Kuntoutusrahaa maksavat työeläkelaitokset ja Kela. Työeläkelaitoksen maksaman kuntoutusrahan määrä on työeläkelakien mukainen työkyvyttömyyseläke korotettuna 33 prosentilla. Kelan kuntoutusraha on sairausvakuutuspäivärahan suuruinen. Jos kuntoutettava saa eläkettä, hänelle maksetaan lisäksi kuntoutusrahana 10 prosenttia eläkkeen määrästä. Tämä kuntoutusraha ei ole eläketuloa vaan muuta ansiotuloa.

Kela voi maksaa myös harkinnanvaraista kuntoutusavustusta.

Kuntoutukseen liittyen kuntoutettavalla on mahdollisuus saada myös apuvälineitä, jotka ovat tarpeen vaikeavammaisen työkyvyn ja ansiomahdollisuuksien parantamiseksi tai säilyttämiseksi.

Kuntoutusraha ja kuntoutusavustus ovat veronalaista ansiotuloa. Muut kuntoutukseen liittyvät suoritukset ovat verovapaita (TVL 92 § 19 k.).

Kuntoutustuki

Kuntoutustukea maksetaan, kun ryhdytään aktiivisiin kuntoutustoimiin tai hakijan sairauden tai vamman voidaan odottaa paranevan asianmukaisella hoidolla. Kuntoutustuki korvasi määräaikaisen työkyvyttömyyseläkkeen, kun työeläkelakeja muutettiin 1.1.1996 alkaen. Vastaava muutos tehtiin myös kansaneläkelakiin.

Kuntoutusuki on eläketuloa ja oikeuttaa eläketulovähennykseen. Tuki voidaan myös jaksottaa kuten eläketulo.

Kuntoutuskorotus

Työeläkelaitokset maksavat kuntoutuskorotusta siltä ajalta, jonka henkilö on erityisesti kuntoutettavana. Kuntoutuskorotusta voidaan maksaa myös henkilölle, joka saa työkyvyttömyyseläkettä toistaiseksi.

Korotuksen suuruus on 33 prosenttia maksussa olevien työeläkkeiden määrästä.

Myös kuntoutustuen korotus on eläketuloa.

Muut tuet

Hoidollisena toimenpiteenä voidaan esim. invalideille ja mielenterveysongelmista kärsiville maksaa erilaisia tukia, joiden saamisen edellytyksenä on vähäinen työpanos. Mielenterveyslain (1116/1990), kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/1977) ja päihdehuoltolain (41/1986) mukaan kunnan on huolehdittava näissä laeissa tarkoitetuista palveluista ja hoidoista. Eräänä hoitomuotona käytetään työ- ja päivätoimintaa. Samanlaista toimintaa voidaan järjestää myös muilla sosiaali- ja terveydenhuollon alueilla. Hoidettaville maksetaan erinimisiä avustuksia (esim. toiminta-, ahkeruus-, kehotus-, kuntoutus- ja terapiarahaa), jotka nimellisesti perustuvat vajaakuntoisen tekemään työhön.

Veronalaista tuloa ei ole kunnan, muun sosiaali- tai terveydenhuoltoa harjoittavan julkisyhteisön tai yleishyödyllisen yhteisön kehitysvammaiselle, mielenterveyspotilaalle, päihdehuollon asiakkaalle taikka muulle sosiaalihuollon asiakkaalle järjestämästä työ- tai päivätoiminnasta maksama toiminta- tai muun niminen avustus, jolla tuetaan asiakkaan hoitoa, kuntoutumista tai yhteiskuntaan sopeutumista, ellei sen suuruus päivää kohden ole keskimäärin yli 12 euroa (vuodesta 2006 alkaen, TVL 92 §:n 23 kohta, 1128/2005).

Säännöstä sovelletaan silloin, kun tukea maksetaan hoidollisista tai kuntoutuksellisista syistä. Verovapaus ei koske työsuhteessa tehtyä työtä. Näin ollen esim. suojatyöstä saatu korvaus on veronalaista palkkatuloa. Myös jos tukea maksetaan enemmän kuin 12 euroa päivältä, koko määrä on veronalaista ansiotuloa.

TYÖTTÖMYYSTURVA

Työttömien toimeentuloturvan kokonaisuudistuksessa vuonna 1985 työttömyyden aiheuttamasta toimeentulon menetyksestä suoritettavien etuuksien tasoa korotettiin. Etuudet säädettiin samalla veronalaisiksi tuloiksi.

Työttömyysturvasta säädetään työttömyysturvalaissa (1290/2002). Työttömyysturvaan liittyvistä muista etuuksista säädetään laissa julkisesta työvoimapalveluista (1295/2002) sekä julkiseen työvoimapalveluun kuuluvista etuuksista annetussa asetuksessa (1346/2002).

Työttömyyspäivärahat ja työmarkkinatuki

Työttömyysturvalain mukaisia etuuksia ovat Kansaneläkelaitoksen maksama peruspäiväraha ja työttömyyskassojen maksama ansioon suhteutettu ansiopäiväraha.

Peruspäiväraha

Peruspäivärahaa maksetaan työttömille, jotka eivät ole minkään työttömyyskassan jäseniä. Peruspäivärahaa maksetaan koko työttömyysajalta. Jos työttömällä on huollettavanaan alle 18-vuotiaita lapsia, päivärahaa korotetaan. Peruspäivärahaa voidaan korottaa myös silloin, jos henkilöllä on pitkä työhistoria takanaan. Peruspäiväraha maksetaan jälkikäteen 4 viikon jaksoissa.

Ansiopäiväraha

Työttömyyskassat maksavat jäsenilleen ansioon sidottua ansiopäivärahaa. Sillä pyritään säilyttämään työttömän tulotaso kohtuullisessa suhteessa työttömyyttä edeltäneeseen vakiintuneeseen ansiotasoon nähden. Vuodesta 2003 alkaen ansiopäivärahaa on voitu maksaa korotettuna mm. irtisanomistilanteissa, jos irtisanominen perustuu taloudellisiin tai tuotannollisiin syihin. Korotettua ansiopäivärahaa maksetaan enintään 200 päivältä. Korotus vastaa vuoteen 2003 voimassa ollutta erorahaa. Myös lapsikorotusta voidaan maksaa. Ansiopäivärahaa maksetaan enintään 500 työttömyyspäivältä neljän peräkkäisen kalenterivuoden aikana. Kun työnhakijalla ei enää ole oikeutta ansiopäivärahaan, hän voi hakea työmarkkinatukea.

Työttömyyspäivärahat ja niiden lapsikorotukset ovat veronalaista ansiotuloa.

Työmarkkinatuki

Työttömyysturvalain mukaan työmarkkinatukea maksetaan työttömälle, joka jäisi työttömyysturvajärjestelmän ulkopuolelle. Tukea maksetaan työmarkkinoille ensimmäistä kertaa tuleville sekä niille, jotka ovat saaneet työttömyyspäivärahaa enimmäisajan eli 500 päivää. Työmarkkinatukea maksetaan 180 päivää ja sen jälkeen tarveharkintaista työmarkkinatukea rajoittamattoman ajan.

Työmarkkinatuki on peruspäivärahan suuruinen. Se voidaan maksaa myös osittaisena vanhempiensa taloudessa asuvalle työttömälle. Tällöin tuen määrä on 60 % tarveharkintaisesta työmarkkinatuesta.

Työmarkkinatuet ovat veronalaista ansiotuloa.

Matka-avustus

Työmarkkinatukea voidaan maksaa matka-avustuksena henkilölle, joka ottaa vastaan vähintään kaksi kuukautta kestävän kokoaikatyön työssäkäyntialueensa ulkopuolella (Työttömyysturvalaki 7:3 §). Matka-avustusta voidaan maksaa myös ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (630/1998) ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (631/1998) tarkoitettuun oppisopimukseen sekä virkasuhteeseen perustuvaan työhön.

Koulutuspäiväraha

Koulutuspäivärahaa ei makseta enää vuoden 2010 alun jälkeen (laki työttömyysturvalain muuttamisesta 1188/2009). Jatkossa työttömälle maksetaan koulutuksen ajalta työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista työttömyysetuutta (työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea).

Osa-aikalisä

Julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 7:5.2 §:n mukaan osa-aikaisten työntekomahdollisuuksien lisäämiseksi voidaan kokoaikatyöstä vapaaehtoisesti osa-aikatyöhön siirtyvälle työntekijälle myöntää ansiovähennyksen korvausta (osa-aikalisä), jos työnantaja samalla sitoutuu vastaavasti palkkaamaan työvoimatoimistosta työttömänä työnhakijana olevan työvoimatoimiston osoittaman henkilön.

Osa-aikalisä on puolet osa-aikatyöhön siirtyneen työntekijän kokoaikatyön ja osa-aikatyön palkan erotuksesta. Osa-aikalisä on veronalaista ansiotuloa.

Muut työttömälle maksettavat tuet

Koulutustuki

Koulutustuen maksaminen on pääsääntöisesti lakannut vuoden 2010 alusta (laki julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain muuttamisesta 1198/2009). Koulutuksen ajalta maksetaan työttömyysetuutta ja ylläpitokorvausta. Koulutustukea voidaan kuitenkin edelleen maksaa sellaiselle henkilölle, jonka työvoimapoliittinen koulutus on alkanut ennen vuotta 2010.

Työelämävalmennukseen osallistuvan työttömän työnhakijan työllistämistuki

Työttömälle itselleen maksettavan työllistämistuen maksaminen loppui vuoden 2010 alussa (laki julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain muuttamisesta 1198/2009). Työttömälle maksettava työllistämistuki korvataan jatkossa työttömyysetuudella.

Työllistymisohjelmalisä

Vuoden 2010 alusta työllistämisohjelmalisän maksaminen lakkasi (laki työttömyysturvalain muuttamisesta 1188/2009). Ansiopäivärahaan liittyvä työllistämisohjelmalisän tilalle tuli muutosturvan ansio-osa. Peruspäivärahan työllistämisohjelmalisä muuttui muutosturvalisäksi.

Eläketuki

Eläketuen maksaminen on päättynyt vuonna 2009, koska viimeiset eläketuen saajat täyttivät 62 vuotta ja pääsivät vanhuuseläkkeelle.

Työvoimapalveluihin liittyvät kustannusten korvaukset

Julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain nojalla voidaan työttömälle tai vajaakuntoiselle maksaa työvoimapalveluihin liittyviä kustannusten korvauksia. Nämä korvaukset ovat verovapaita TVL 92 §:n 11 kohdan nojalla.

Vuorottelukorvaus

Työntekijä voi työnantajansa kanssa tekemän sopimuksen mukaan jäädä vuorotteluvapaalle, jos työnantaja sitoutuu palkkaamaan työttömän työnhakijan täksi ajaksi. Vuorotteluvapaan pituus on 3 - 12 kk.

Työntekijälle maksetaan työttömyyspäivärahaan suhteutettu vuorottelukorvaus. Korvauksen suuruus on enintään 70 % siitä työttömyyspäivärahasta, johon työntekijällä olisi oikeus. Jos vuorottelijalla on vähintään 25 vuoden työhistoria, vuorottelukorvauksen määrä on 80 prosenttia työttömyyspäivärahasta.

Vuorottelukorvauksen maksavat työttömyyskassat tai Kela.

Vuorottelukorvaus on veronalaista ansiotuloa.

Omatoiminen työllistyminen ja yrittäjäksi ryhtyminen

Työllistämistuki yrittäjäksi ryhtyvälle

Työvoimapiirien toimistot voivat maksaa yrittäjäksi ryhtyvälle työttömälle työnhakijalle työllistämistukea starttirahan nimellä (laki julkisesta työvoimapalvelusta 1295/2002 7:5.1 §). Starttiraha on tarkoitettu yrittäjän oman toimeentulon turvaamiseksi yritystoiminnan käynnistämisen ajaksi.

Tukea maksetaan enintään 10 kuukaudelta. Sen määrä on normaali työllistämistuki (laki julkisesta työvoimapalvelusta 1295/2002 1:7.1 § 10 k.) korotettuna 0 - 80 %:lla. Tukea

maksetaan enintään viideltä päivältä viikossa. Väliaikaisen lain (1050/2004) nojalla starttirahaa voitiin myöntää vuoden 2007 loppuun asti myös muulle kuin työttömälle työnhakijalle. Esimerkiksi palkkatyöstä yrittäjäksi siirtyvä voi saada starttirahaa yritystoimintaa aloittaessaan. Väliaikaisen lain nojalla myönnettyä starttirahaa voidaan maksaa vielä vuonna 2008.

Starttiraha on veronalaista ansiotuloa.

Työttömän työllistäneen tuet

Palkkatuki

Työttömän työnhakijan työllistymisen edistämiseksi ja työmarkkinoille sijoittumisen edellytysten parantamiseksi voidaan työllisyysmäärärahoista myöntää työnantajalle palkkatukea palkkauskustannuksiin. Palkkatuki korvasi vuoden 2006 alusta muut työnantajalle palkkakustannuksiin myönnetyt tuet (laki julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain muuttamisesta, 1216/2005, 7 luku).

Palkkatuki on kotitalouksille verovapaata tuloa (TVL 92 § 13 k.).

Yhdistelmätuki

Määräaikainen yhdistelmätukikokeilu lakkasi vuoden 2005 lopussa. Yhdistelmätukea on kuitenkin voitu maksaa vielä vuoden 2007 loppuun ennen vuotta 2006 tehtyjen päätösten perusteella.

Asunnon korjaukseen saatu avustus

Työllisyyden hoitamiseksi valtio antaa kunnille määrärahoja käytettäväksi asuntojen korjaukseen. Tuki on verovapaa kaikille luonnollisille henkilöille (TVL 92 § 16 k.).

Jos eläkkeensaaja saa avustuksen työnä, jonka tekee asuntojen korjaukseen myönnetyillä varoilla palkattu henkilö, avustuksen johdosta syntynyt etu voidaan katsoa verovapaaksi.

Eroraha

Erorahajärjestelmä päättyi 31.12.2002. Erorahaa on voitu myöntää ennen vuotta 2003 päättyneiden työ- tai virkasuhteiden perusteella. Koulutus- ja erorahastosta annetun lain (537/1990) mukaisen erorahan maksamisen edellytyksenä oli, että vähintään 45-vuotias työntekijä oli irtisanottu tuotannollisista tai taloudellisista syistä.

Virkamiehelle, jonka pitkäaikainen palvelusuhde valtioon oli päättynyt sen johdosta, että hänet oli irtisanottu viran lakkauttamisen vuoksi, ja jonka työhönsijoittuminen oli iän tai muun syyn vuoksi vaikeaa, suoritettiin erorahaa (virkamieslaki, 750/1994).

Erorahaa maksoi Koulutus- ja erorahasto ja valtion virkamiehille Valtiokonttori.

Eroraha ja ammattikoulutustuki olivat verovapaita (TVL 92 § 10 k.).

Vuodesta 2003 tuli voimaan laki Koulutusrahastosta (1306/2002). Lain mukaan Koulutusrahasto maksaa veronalaista aikuiskoulutustukea sekä näyttötutkinnon suorittamiseen perustuvaa ammattitutkintostipendiä. Ammattitutkintostipendi on verovapaa. Verovapaan erorahan, erorahan aikuiskoulutuslisän ja ammattikoulutusrahan sekä Valtiokonttorin maksamien etuuksien maksaminen lakkasi ja ne siirrettiin osaksi veronalaista työttömyysturvaa siten, että työttömyysetuus maksetaan tietyissä tilanteissa korotettuna.

Virkamieslain mukainen toistuva korvaus

Vakinaiselle virkamiehelle, jolle on myönnetty eroraha, voidaan harkinnan mukaan lisäksi suorittaa toistuvaa korvausta. Vaikka erorahan maksaminen on lakannut, niin toistuvaa korvausta maksetaan edelleen (virkamieslaki 755/1986 ja 750/1994). Toistuva korvaus on TVL 29 §:n perusteella veronalaista ansiotuloa.

Maatalousyrittäjien tuet

Luopumiskorvaus

Maatalousyrittäjille, jotka vuosina 1993 - 1995 luopuivat pysyvästi maatalouden harjoittamisesta maataloustuotannon vähentämiseksi, maksetaan luopumiskorvausta (laki maa-

talousyrittäjien luopumiskorvauksesta 1330/1992). Korvausta maksetaan, kun luopuja on luopumisen tapahtuessa täyttänyt 55 vuotta mutta ei 65 vuotta.

Luopumiskorvaus koostuu perusmäärästä ja luopumislisästä. Perusmäärä vastaa maatalousyrittäjien eläkelain mukaista työkyvyttömyyseläkettä. Luopumislisä määräytyy peltohehtaarien ja kotieläinten lukumäärän mukaan. Korvauksen maksaa Maatalousyrittäjien eläkelaitos.

Luopumiskorvaus on veronalaisen ansiotulon lisäksi tai sijaan saatu korvaus, joten se on veronalaista ansiotuloa. Se ei kuitenkaan ole eläketulovähennykseen oikeuttava eläketuloa.

Luopumistuki

Vuoden 1995 alusta maatalousyrittäjälle voidaan maksaa luopumistukea. Tällä toteutetaan EU:n säännöksissä tarkoitettu maatalouden varhaiseläkejärjestelmä. Jos luopuminen on tapahtunut vuosina 2000 - 2002, tuki perustuu kansalliseen järjestelmään.

Luopumistukeen ovat oikeutettuja 55 - 64 -vuotiaat maatalousyrittäjät, jotka lopettavat pysyvästi kaupallisen maatalouden harjoittamisen luovuttamalla tai vuokraamalla pellot nuoremmalle viljelijälle. Luopumistuen perusmäärää ja täydennysosaa pidetään TVL 100 ja 101 §:ä sovellettaessa eläketulovähennykseen oikeuttavana eläketulona (laki maatalousyrittäjän luopumistuesta, 1293/1994 40.4 §).

OPINTOTUET

Opintotukilain (65/1994) perusteella voidaan myöntää opintotukea oppilaitokseen hyväksytylle, päätoimiselle opiskelijalle. Päätoimisena pidetään korkeakoulututkinnon suorittamista sekä lukion, ammatillisen oppilaitoksen tai kansanopiston opintoja, jos niiden laajuus täyttää opintotukiasetuksen määräykset. Opintotukea voi saada myös ulkomailla opiskeluun, jos opinnot vastaavat tuettavia opintoja Suomessa tai sisältyvät Suomessa suoritettavaan tutkintoon. Opintotuki koostuu opintorahasta, asumislisästä ja valtion takaamasta opintolainasta.

Opintoraha

Opintorahan suuruus määräytyy opiskelijan iän ja asumismuodon mukaan. Se on veronalaista tuloa. Opintorahaa saaville myönnetään kuitenkin kunnallisverotuksessa opintorahavähennys. Vähennys on mitoitettu siten, että yhdessä perusvähennyksen kanssa se antaa 12 kuukauden opintorahalle verovapauden. Vähennys pienenee tulojen kasvaessa. Jos opiskelijalla on muutakin tuloa, myös opintoraha tai osa siitä tulee verotuksen piiriin.

Aikuiskoulutustuki

Aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaisella aikuiskoulutustuella ja siihen liittyvällä opintolainan valtiontakauksella tuetaan työssä olevien palkansaajien ja yrittäjien omaehtoista ammatillista koulutusta.

Tukea myönnetään ammatilliseen ja ammattitaitoa parantavaan koulutukseen, jota järjestetään julkisen valvonnan alaisessa oppilaitoksessa. Tuen saaminen edellyttää ansiotyöstä poissaoloa joko opintovapaalla tai muulla työnantajan kanssa sovitulla tavalla sekä ansionmenetyskorvausta koulutusajalta.

Tuen suuruus määräytyy tukikauden alkamista edeltäneiden ansioiden mukaan. Sen maksaa Koulutus- ja erorahasto. Tuki on veronalaista ansiotuloa. Siitä ei saa opintorahavähennystä.

Tuki korvasi aikuisopintorahan ja koulutus- ja erorahaston myöntämän ammattikoulutusrahan.

Opintolaina ja asumislisä

Opintolainalle voidaan maksaa korkoavustusta työttömyyden ja asevelvollisuuden suorittamisen ajalta. Avustus voidaan myöntää myös äitiys- tai vanhempainrahaa saavalle. Korkoavustus on verovapaa (TVL 92 § 14 k.) Opintotukilain mukainen asumislisä on verovapaa (TVL 92 § 15 k).

TURVAPAIKANHAKIJAT JA PAKOLAISET

Laissa maahanmuuttajien erityistuesta (1192/2002) ja laissa maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta (493/1999) sekä lain nojalla annetussa asetuksessa (511/1999) ja valtioneuvoston päätöksessä (512/1999) säädetään pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden sijoittamisesta ja toimeentulon turvaamisesta.

Erityistuki

Erityistuella pyritään turvaamaan riittävä toimeentulo vanhuuden ja työkyvyttömyyden ajalta maahanmuuttajalle, joka ilmeisesti muutoin olisi jatkuvasti toimeentulotuen tarpeessa. Maahanmuuttajan erityistuki voidaan myöntää 65 vuotta täyttäneelle sekä työkyvyttömyyden perusteella toistaiseksi tai määräajaksi myös alle 65-vuotiaalle maahanmuuttajalle.

Erityistuki on verovapaa (TVL 92 § 9 k.).

Laki maahanmuuttajan eritystuesta on kumottu 1.3.2011 alkaen takuueläkkeestä annetulla lailla 703/2010. Maahanmuuttajan eritystuen maksaminen loppuu ja tukea saaneelle myönnetään takuueläke ilman eri hakemusta 1.3.2011 alkaen. (L takuueläkkeestä 40.1 §)

Toimeentulotuki

Turvapaikanhakijoiden vastaanoton piiriin kuuluville henkilöille voidaan myöntää toimeentulotukea toimeentulotuesta annetun lain mukaan. Toimeentulotuen määrästä vähennetään 5 prosenttia vastaanottokeskuksessa järjestettävän majoituksen korvauksena. Lisäksi toimeentulotuen perusosan suuruudesta vähennetään aikuiselta 10 prosenttia ja lapsilta 15 prosenttia vastaanottokeskuksessa järjestettävien palveluiden korvauksena.

Toimeentulotuki on verovapaa.

Kotoutumistuki

Kotoutumistuki on maahanmuuttajalle kotoutumissuunnitelman aikaisen toimeentulon turvaamiseksi tarkoitettu tuki. Tukea voidaan maksaa pakolaiselle ja oleskeluluvan saaneelle turvapaikan hakijalle. Kotoutumistuki muodostetaan työmarkkinatuesta ja toimeentulotuesta.

Kotoutumistuki on veronalaista ansiotuloa silta osin kuin se maksetaan työmarkkinatukena.

Paluumuuttoavustus

Maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain (493/1999) 8 a §:ssä tarkoitettuna paluumuuttoavustuksena voidaan myöntää kohtuulliset matkakustannukset ja muuttokustannukset sekä avustusta kotimaahansa tai entiseen asuinmaahan asettumista varten.

Paluumuuttoavustus on verovapaa

VANGIT

Valtion lukuun tehdystä työstä maksetaan avolaitosvangille käypä palkka, joka on saajalleen veronalaista tuloa.

Suljetussa laitoksessa olevalle vangille maksetaan työstä toimintarahaa. Myös valmentavaan työhön, koulutukseen tai muuhun vankilan järjestämään tai hyväksymään toimintaan osallistuvalle vangille maksetaan toimintarahaa. Toimintaraha on verovapaata tuloa 1.10.2006 alkaen (TVL 92 § 21 k. 770/2005).

Vangille, joka on vapautettu osallistumisvelvollisuudesta, maksetaan käyttörahaa. Myös sellaiselta työ- ja toiminta-ajalta, jolta ei makseta toimintarahaa, maksetaan käyttörahaa. Käyttöraha on ollut saajalleen verovapaata tuloa aikaisemminkin.

Myös tutkintavangille maksettava toiminta- ja käyttöraha on verovapaata tuloa.

AVUSTUKSET

Toistuvaisavustus

Veronalaista tuloa ei ole sellainen rahana tai tavarana saatu avustus, joka vapaaehtoisen sitoumuksen tai muun velvoitteen nojalla suoritetaan määräajoin entiselle tai välien rikkoutumisen vuoksi pysyvästi erillään asuvalle puolisolle (TVL 91 §).

Lapsen elatusapu

Veronalaista tuloa ei ole lapsen elatusta koskevan lainsäädännön mukaisella tuomiolla tai sopimuksella vahvistettu tai lapsen elatusta varten muutoin saatu elatusapu (TVL 90 §).

Veronalaista tuloa ei siten ole esim. avioliiton ulkopuolella syntyneelle lapselle suoritettava tai avioeron johdosta lapselle maksettava elatusapu eikä myöskään omalle lapselle tämän opiskelun johdosta suoritettava avustus.

Jos suorituksen saaja on muu kuin edellä tarkoitettu puoliso tai lapsi, voi suoritus tulla verotettavaksi TVL:n muiden tulon veronalaisuutta koskevien säännösten nojalla, esim. eläkkeenä. Kertasuoritus voi eräissä tapauksissa tulla verotettavaksi perintö- ja lahjaverolain mukaisena lahjana.

VEROVAPAAT SOSIAALIETUUDET

Verovapaat sosiaalietuudet ovat TVL 92 §:n 3 - 25 kohtien mukaan:

3) hautausavustus;

4) äitiysavustus ja tuki kansainvälisen lapseksi ottamisen kustannuksiin;

5) lapsilisä;

6) vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) nojalla maksettu vammaistuki, ruokavaliokorvaus ja eläkettä saavan hoitotuki;

7) elatusturvalain (671/1998) mukainen elatustuki;

8) asevelvollisen päiväraha ja sotilasavustuslain (781/1993) mukainen sotilasavustus;

9) maahanmuuttajan erityistuesta annetun lain (1192/2002) mukainen erityistuki;

10) Koulutusrahastosta annetun lain (1306/2002) mukainen ammattitutkintostipendi;

11) julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) nojalla työttömälle tai vajaakuntoiselle maksettavat työvoimapalveluihin liittyvät kustannusten korvaukset sekä saman lain 10 luvun 3 ja 6 §:ssä tarkoitettu ylläpitokorvaus ja 10 luvun 2 §:n 1 momentissa tarkoitetut etuudet;

12) ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998) 39 §:ssä tarkoitetut oppisopimuskoulutuksessa olevan oppilaan valtion varoista saamat taloudelliset edut;

13) luonnollisen henkilön saama julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukainen työllistämistuki, jos tuki käytetään muussa kuin elinkeinotoiminnassa, maataloudessa tai metsätaloudessa;

14) opintotukilain (65/1994) mukainen valtion varoista maksettu korkoavustus;

15) asumistukilain (408/1975) ja eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) mukainen asumistuki sekä opintotukilain (65/1994) asumislisä;

16) luonnollisen henkilön valtion ja kuntien varoista asunnonkorjaukseen saama avustus;

17) vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetussa laissa (380/1987) tarkoitetut etuudet;

18) vammaistukilain (124/1988) mukainen vammaistuki (kumottu 1.1.2009 lukien);

19) Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetussa laissa (566/2005) tarkoitetut kuntoutusetuudet sekä mainitun lain 31 §:ssä tarkoitettu ylläpitokorvaus;

20) valtion varoista maksettavista todistelukustannuksista annetun lain (666/1972) nojalla valtion varoista saatu korvaus matka- ja toimeentulokustannuksista sekä taloudellisesta menetyksestä; (Kohta 20 kumottu lailla 528/2005, joka tuli voimaan 20.7.2005. Sisältö siirretty uuteen tuloverolain 92 b §:ään)

21) rangaistusta suorittavan vangin tai tutkintavangin saama toiminta- tai käyttöraha (770/2005);

22) toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukainen toimeentulotuki;

23) kunnan, muun sosiaali- tai terveydenhuoltoa harjoittavan julkisyhteisön tai yleishyödyllisen yhteisön kehitysvammaiselle, mielenterveyspotilaalle, päihdehuollon asiakkaalle taikka muulle sosiaalihuollon asiakkaalle järjestämästä työ- tai päivätoiminnasta mak-

settu keskimäärin päivää kohden enintään 12 euron suuruinen toiminta- tai muun niminen avustus, jolla tuetaan asiakkaan hoitoa, kuntoutumista tai yhteiskuntaan sopeutumista; (Vuoden 2006 alusta määrä nousi 12 euroon)

24) lukioiden ja ammatillisen oppilaitosten opiskelijoiden koulumatkatuesta annetussa laissa (48/1997) tarkoitettu opiskelijalle itselleen maksettu koulumatkatuki.

25) poliisikokelaan päiväraha (1273/2004).

SOSIAALIETUUKSIEN TAKAISINPERINTÄ

Suoritus peritään takaisin suoraan asiakkaalta

Eläkkeitä, erilaisia päivärahoja ja muita etuuksia voidaan eri tilanteissa periä suorituksen saajalta takaisin. Opintorahaa opiskelijat voivat palauttaa myös oma-aloitteisesti, jos opiskelijan ansiot ovat ylittäneet tulorajan, jonka jälkeen opintorahaan ei ole oikeutta. Aikaisemman verotus- ja oikeuskäytännön mukaan takaisin peritty määrä vähennettiin sen vuoden verotuksessa, jolta se perittiin takaisin (KHO 2002/3438).

Tuloverolakiin on vuoden 2005 alusta lisätty 112 a § (561/2004). Säännöksen mukaan takaisin peritty määrä vähennetään pääsääntöisesti sen vuoden verotuksessa, jolloin suoritus maksetaan takaisin. Vähennys tehdään takaisinmaksuvuoden verotuksen oikaisuna samalla tavalla kuin puhtaasta ansiotulosta valtion- ja kunnallisverotuksessa tehtävät vähennykset. Näin menetellään myös siinä tapauksessa, että suoritus peritään takaisin kuittaamalla se henkilölle myöhemmin maksettavasta samasta tai muusta etuudesta.

Takaisin perittyä määrää ei kuitenkaan vähennetä takaisinmaksuvuoden vaan alkuperäisen maksuvuoden verotuksessa, jos suoritus peritään takaisin alkuperäistä maksuvuotta seuraavana vuonna niin varhain, että takaisin peritty määrä ehditään ottaa huomioon edellisen vuoden vuosi-ilmoituksessa.

Suoritus peritään takaisin toisen maksajan myöntämästä suorituksesta

Suoritus voidaan periä takaisin myös suoraan toisen maksajan myöntämästä etuudesta. Sosiaalilainsäädännössä on useita ns. regressisäännöksiä, joiden mukaan etuuden maksajalla on oikeus saada itselleen myöhemmän maksajan myöntämä suoritus, siltä osin kun se kohdistuu samalle ajalle kuin aikaisemman maksajan suoritus. Uuden tuloverolain 112 a §:n 3 momentin mukaan jos eläkkeen, opintorahan tai muun lakisääteisen etuuden maksaja maksaa eläkkeestä tai muusta suorituksesta aikaisemman eläkkeen tai veronalaisen etuuden maksajalle suorituksen, jonka tänä on aikaisemmin samalta ajalta maksanut verovelvolliselle, suoritusta ei lueta tuloksi sinä vuonna, jona se maksetaan aikaisemman etuuden maksajalle. Aikaisemmin maksettu suoritus on sen vuoden veronalaista tuloa, jona se on saatu.

10. KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN JA KESKUSVEROLAUTA-KUNNAN PÄÄTÖKSIÄ

Eläkkeet

KHO 1978/4580 II 556

Yhdistyneiden Kansakuntien eläkerahastolta, jolle eläkerahaston jäsen maksoi 7 % eläkkeeseen oikeuttavasta palkastaan ja työnantaja määrän, joka vastasi 14 % tuosta palkasta, saatu vuotuinen eläke oli koko määrältään veronalaista tuloa. Verovuosi 1974.

KHO 1979/4369

Suomeen muuttava, ruotsinmaalainen henkilö oli vuonna 1973 myynyt kahdelle veljelleen isältään perimänsä perheyhtiön osakkeet. Kauppahinta 635 250 Ruotsin kruunua oli sovittu suoritettavaksi elinkoron muodossa, jota maksettiin henkilön eliniän, kuitenkin vähintään 7 vuoden ajan, varallisuusverotuksessa noudatettujen kapitalisointiperusteiden mukaan laskettuna ja elinkustannusindeksiin sidottuna 42 000 Ruotsin kruunun vuotuismaksuna. Elinkorkoa pidettiin vastikkeellisella saannolla saatuna eläkkeenä, josta verotettiin TVL 20 §:n 3 kohdan mukaisiin määriin. Ennakkotieto. Verovuosi 1979.

KHO 1989/4941 B 528

Verovelvollinen oli saanut perhe-eläkelain mukaista perhe-eläkettä vuonna 1983 14 609 markkaa, vuonna 1984 16 242 markkaa ja vuonna 1985 10 052 markkaa. Vuonna 1985 hänelle oli myönnetty taannehtivasti 1.1.1983 alkaen kansaneläke. Kansaneläkelaitoksen ilmoituksen mukaan hän oli saanut kansaneläkettä verovuonna 56 923 markkaa. Edellä mainittua perhe-eläkettä pidettiin kansaneläkkeen osasuorituksena ja hänelle suoritettiin siten verovuonna edellä mainitun 10 052 markan perhe-eläke mukaan luettuna 26 072 markkaa. Lääninoikeus katsoi, että verovelvollisen verovuoden veronalaiseksi eläketuloksi oli luettava 26 072 markkaa. Tarkastusasiamiehen valitettua ja vaadittua, että veronalaisen eläketulon määrä korotetaan 56 923 markaksi, korkein hallinto-oikeus katsoi, että verovelvollisen vuosina 1983 ja 1984 saamat perhe-eläkkeet olivat näiden vuosien tuloa, joka oli laissa säädetty verovapaaksi. Se seikka, että hänelle oli vuonna 1985 taannehtivasti myönnetty kansaneläke vuoden 1983 alusta, ei tehnyt näitä perhe-eläkkeitä veronalaisiksi, vaikka niitä oli lain mukaan pidetty kansaneläkkeen osasuorituksina. Mitään takaisinperintää ei ollut tapahtunut. Näillä perusteilla korkein hallinto-oikeus ei muuttanut lääninoikeuden päätöksen lopputulosta.

KHO 1990/1842 B 528

Eläketulo, jonka Yhdistyneiden kansakuntien palveluksessa työskennellyt sai United Nations Joint Staff Pension Fund -nimiseltä eläkerahastolta, oli TVL (1043/74) 20 §:n 3 kohdan mukaan veronalaista tuloa. Koska eläkkeen maksaminen perustui asianomaisen palvelussuhteeseen YK:ssa, eläke ei ollut TVL 22 §:n 1 mom. 21 kohdassa tarkoitettua henki- tai pääomavakuutuksen perusteella saatua verovapaata pääomaa. Verovuodet 1981-1984.

KHO 1996/3613

Kihlakunnanoikeus oli A:n vakuutusyhtiötä vastaan liikennevakuutuslain nojalla nostaman kanteen johdosta katsonut, että A:lle oli liikenneonnettomuudessa aiheutuneesta vammasta seurannut työkyvyttömyys ja velvoittanut vakuutusyhtiön suorittamaan A:lle korvausta ansion menetyksestä 1.1.1986 lukien. Vakuutusyhtiö oli myöntänyt A:lle työkyvyttömyyseläkkeen. Verotuksessa vakuutusyhtiön maksama korvaus katsottiin eläketuloksi, minkä vuoksi A ei saanut tulonhankkimisvähennystä eikä kunnallisverotuksessa invalidivähennystä, ja A:lle määrättiin korotettu sairausvakuutus- ja kansaneläkevakuutusmaksu. A vaati muutoksenhakuasteissa ansionmenetyskorvauksen katsomista eläketulon sijasta palkkatuloksi. Katsottiin, että A:n verovuonna saama liikennevakuutukseen perustuva jatkuva ansionmenetyskorvaus oli eläketuloon verrattavaa tuloa eikä palkkatuloa. Verovuosi 1993.

KHO 1999/380

A oli vammautunut liikenneonnettomuudessa vuonna 1980. Vakuutusyhtiö suoritti A:lle vuonna 1996 työansionmenetyskorvausta ja eläkettä ajalta 1.6.1981-29.2.1996 ja lisäksi suori-

tuksen viivästymisen johdosta liikennevakuutuslain 12 a §:n nojalla korvauksen korotusta 1 001 760 markkaa. Korvauksen korotus oli vuotta kohden laskettuna 16 prosenttia. Korvauksen korotus oli tuloverolain 33 §:n 1 momentissa tarkoitettua pääomatuloa. Asiassa oli hankittu valtiovarainministeriön lausunto. Ennakkoratkaisu. Verovuosi 1996. Äänestys 5-2.

KVL 1981/60

K aikoo myydä tyttärelleen ja tämän miehelle omistamansa yritysosakkeet. Vastike olisi 2 000 markkaa kuukaudessa kaupantekopäivästä myyjän kuolemaan saakka. Kyse katsottiin olevan vastikkeellisella saannolla saadusta eläkkeestä, jonka tuloksi lukeminen tapahtuu TVL 20 §:n 3 kohdan mukaisesti. Varallisuusverotuksessa eläke katsotaan K:n veronalaisiksi varoiksi (TVL 40 §:n 2 kohta ja 49 § 4 mom.) ja ostajien vähennyskelpoiseksi velvoitteeksi (TVL 51 § 2 mom. 2 kohta ja 51 § 4 mom.)

Sosiaalietuudet

KHO 1973/1502 II 557

Verovelvollisen puolisoltaan saama avioeropäätöksessä määrätty kertakaikkinen elatusapu ei ollut elatusavun saajan veronalaista tuloa.

KHO 1984/910 II 624

Yhtiö ei ollut velvollinen suorittamaan työnantajan sosiaaliturvamaksua sairauskassan maksamista täydennyspäivärahoista. Maksuunpanot vuosilta 1976-1980.

KHO 1985/3555 II 613

Kaupunki oli tehnyt sosiaalihuoltoasetuksen 9 §:n mukaisia sopimuksia yksityisten henkilöiden kanssa siitä, että he huolehtivat vammaisten, vanhusten tai pitkäaikaissairaiden kotihoidosta. Sopimuksessa määriteltiin hoitoa antavien henkilöiden oikeudet ja velvollisuudet. Hoitajille maksettava kotihoidontuki, vuonna 1984 enintään 1 300 mk/kk, oli EPL:n 4 §:ssä tarkoitettua hoitajan palkkaa, josta kaupungin oli toimitettava ennakonpidätys ja suoritettava työnantajan sosiaaliturvamaksu. Ennakkoratkaisu vuodelle 1984.

KHO 1986/2709 II 548

Omassa kodissaan kunnallisessa perhepäivähoidossa olevien lasten äidille oli kunta maksanut korvauksen, joka oli tarkoitettu kattamaan mm. päivähoidon kestäessä syntyvät omien lasten ateria- ja muut hoitokustannukset. Maksettu korvaus katsottiin äidin veronalaiseksi tuloksi.

KHO 1986/3974 A II 587

Kunta maksoi alle kouluikäisten lasten kotihoidontukea kaupunginvaltuuston myöntämän määrärahan ja valtuuston vahvistamien käyttöohjeiden mukaisesti noudattaen tarveharkinnan periaatetta. Tukea ei pidetty verovapaana toimeentulotukena vaan tuesta tulo- ja varallisuusverolain 19 §:ssä tarkoitettuna veronalaisena tulona oli ennakkoperintälain 5 §:n 1 momentin 6 ja 8 kohtien ja verohallituksen lapsen kotihoidon tuesta ym. toimitettavasta ennakonpidätyksestä antaman päätöksen (283/1985) 1 §:n 2 kohdan mukaan toimitettava ennakonpidätys. Äänestys 4-3.

KHO 1987/1282 B 548

Maanviljelijälle oli myönnetty v. 1984 nuorille maanviljelijöille maksettavaa käynnistystukea 50 000 mk, josta v. 1984 oli hänelle maksettu ennakkona 6 000 mk. Verolautakunta luki ennakon maanviljelijän veronalaiseksi maataloustuloksi. Lääninoikeus katsoi, että 6 000 mk:n ennakkoa oli käytetty maanviljelijän asuinrakennuksen peruskorjaukseen ja oli siten verovapaa valtiolta saatu avustus. Kun maanviljelijä oli v. 1985 saanut asuinrakennuslainojen takaisinmaksua varten 30 000 mk, mikä oli tuohon tarkoitukseen annettava enimmäismäärä, ei ennakko ollut voinut kohdistua asuinrakennuslainoihin. Sen vuoksi ja kun ennakkoa ei muutoinkaan ollut myönnetty asuinrakennuksen perusparannusta varten KHO katsoi, että 6 000 mk:n ennakko oli maatalouden tukemiseksi annettu sellainen avustus, joka oli maatilatalouden tuloverolain 5 §:n 1 momentin 4 kohdan nojalla veronalaista maataloustuloa. KHO kumosi lääninoikeuden päätöksen ja saattoi verolautakunnan toimittaman verotuksen voimaan. Verovuosi 1984.

KHO 1987/3796 B 549

Maanviljelijälle oli myönnetty käynnistystuen maksamisesta nuorille viljelijöille annetun valtio-

neuvoston päätöksen (633/83) nojalla käynnistystukea, jota hänelle oli verovuonna maksettu 30 000 mk käytettäväksi maatilan asuinrakennuksen rakentamisesta, laajentamisesta tai peruskorjauksesta johtuvien kalliskorkoisten lainojen takaisinmaksuun korkoineen. Puheena olevaa 30 000 mk:n tukea pidettiin maatilatalouden tuloverolain 5 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuna asuinrakennuksen hankintaa ja perusparannuksia varten saatuna avustuksena, mikä ei ollut veronalaista maataloustuloa. Myöskään muulla perusteella sanottu avustus ei ollut veronalaista tuloa. Verovuosi 1984.

KHO 1990/1324 B 569

Harkinnanvaraista avustusta lasten kotihoidon järjestämiseksi maksettiin kunnan talousarvioon varatun määrärahan puitteissa sellaisille perheille, jotka itse palkkasivat päivähoitajan. Avustuksesta, jota ei pidetty tulo- ja varallisuusverolain 57 §:ssä tarkoitettuna toimeentulotukena, oli ennakkoperintälain 5 §:n 1 momentin 6 ja 10 kohtien sekä verohallituksen ennakonpidätyksen toimittamisvelvollisuudesta antaman päätöksen (66/1989) 1 §:n 2 kohdan mukaan toimitettava ennakonpidätys. Ennakkoratkaisu vuodelle 1989.

KHO 1994/4430

Kunta oli maksanut harkinnanvaraista lasten kotihoidon tukea vaikeavammaisten, alle 16-vuotiaiden lasten vanhemmille. Tukea oli pidettävä perheoikeudellisen hoitovelvoitteen perusteella suoritettavana korvauksena, joka voitiin rinnastaa ennakkoperintälain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuun lapsen kotihoidon tukeen ennakonpidätystä toimitettaessa, eikä ennakkoperintälain 4 §:ssä tarkoitettuna palkkana. Näin ollen kunnan ei ollut suoritettava maksamastaan tuesta työnantajan sosiaaliturvamaksua. Sosiaaliturvamaksut oli suoritettu 1.1.1986-31.1.1993 välisenä aikana.

KVL 1986/596

Sairauskassan toimintapiiriin ovat kuuluneet työnantajaan pysyvässä työsuhteessa olleet työntekijät ja jäsenyys on ollut pakollinen. Jäsenten suoritusten lisäksi kassa on saanut työnantajalta kannatusmaksuja. Kassa on päätetty lopettaa ja jakaa sen varat sääntöjen mukaisesti jäsenille. Jäsenen saama osuus varallisuudesta ei ole TVL 21 §:ssä tarkoitettuna luovutushintana eikä muullakaan perusteella verovapaa. Verovuosi 1986 ja verovuosi 1987.

KVL 1990/417

Työvoimatoimisto oli osoittanut maanviljelijä A:n käyttöön pitkäaikaistyöttömän työnhakijan, jolle valtion tai kunnan oli työllisyyslain 18 §:n 3 momentin mukaan järjestettävä työntekomahdollisuus. Työvoimatoimisto oli tehnyt työllistettävän henkilön kanssa työsopimuksen 6 kuukauden ajaksi. Työvoimatoimisto oli maksanut työllistettävälle henkilölle palkan. Työllistettävä henkilö oli sijoitettu korvauksetta A:n maatilalle, missä hän oli osallistunut A:n apuna viljan viljelyyn, metsänraivaukseen ja ensiharvennukseen. Tällaisen työllistämispalvelujärjestelmän puitteissa työllistettävän henkilön työpanoksen arvoa A:n maatilataloudessa ei ollut pidettävä A:n saamana veronalaisena etuutena. Verovuosi 1990 ja 1991.

KVL 1990/448

Työvoimatoimisto oli osoittanut eläkkeellä olevan maanviljelijä A:n käyttöön pitkäaikaistyöttömän työntekijän, jolle valtion tai kunnan oli työllisyyslain 18 §:n 3 momentin mukaan järjestettävä työntekomahdollisuus. Työvoimatoimisto oli tehnyt työllistettävän henkilön kanssa työsopimuksen 6 kuukauden ajaksi. Työvoimatoimisto oli maksanut työllistettävälle henkilölle palkan. A oli lopettanut maatalouden harjoittamisen, mutta hän omisti metsää. A antoi työllistettävän henkilön suoritettavaksi esimerkiksi asuinrakennuksen katon uusimistyön, ulkoseinän maalauksen, piharakennuksen korjauksen, polttopuiden hakkaamisen kotitalouden tarpeisiin ja risusavottatöitä. Tällaisen työllistämispalvelujärjestelmän puitteissa työllistettävän henkilön työpanoksen arvoa ei ollut pidettävä A:n saamana veronalaisena etuutena. Verovuosi 1990 ja 1991.

Takaisinperintä

KHO 2002/3438

A suoritti Kansaneläkelaitokselle takaisin vuonna 1994 liikaa saamaansa opintotukea vuonna 1997 13 500 markkaa ja vuonna 1998

5 340 markkaa. Oikaisut, joita oli pidettävä luonteeltaan verovuoden veronalaisen tulon määrään verotuksen toimittamisen jälkeen syntyneellä perusteella tehtyinä oikaisuina, oli tehtävä A:n verovuoden 1994 veronalaiseen tuloon. A:n vaatimus saada vähentää takaisin suorittamansa määrät maksuvuosien tulosta hylättiin.

Tuloverolaki 110 ja 113 §

11 VEROVAPAAT SUORITUKSET

KOKONAAN TAI OSITTAIN VEROVAPAAT TULOT

TVL:n 87 - 92 c §:ssä on eräät tulot säädetty kokonaan tai osittain verovapaiksi. Sosiaalietujen verovapaudesta, ks. luku 10, Verovapaat sosiaaliedut.

Tasavallan presidentin palkkio

Tasavallan presidentin toimen hoitamisesta saatu palkkio, eläke, perhe-eläke ja valtiolta näiden lisäksi saatu asunto- tai muu etu eivät ole veronalaista tuloa (TVL 87 §).

Lakkoavustus

Lakkoavustus ja muu siihen rinnastettava avustus on veronalaista tuloa siltä osin kun sen määrä ylittää 16 euroa päivässä (TVL 88 §).

Luonnontuotetulot ja äidinmaito

Veronalaista tuloa ei ole luonnonvaraisten käpyjen, marjojen, sienien eikä sellaisten luonnonvaraisten kasvien tai niiden osien, joita kerätään käytettäväksi ihmisravintona, lääkkeenä tai lääkeaineen valmistuksessa, luovutuksesta saatu tulo. Tällainen luonnontuote on myös pettu (KVL 1999/107). Jos kerääjän ja tilaajan välillä on työsuhde, korvaus on ennakkoperintälaissa tarkoitettua palkkaa (TVL 89 §). Veronalaisia ovat muiden kuin edellä mainittujen luonnontuotteiden keräilijän saamat tulot.

Veronalaista tuloa ei ole myöskään äidinmaidon luovutuksesta luovuttajalle maksettu korvaus (TVL 89 §).

Todistelupalkkiot ja vihjepalkkiot

Tuloverolain 92 b §:n mukaan veronalaista tuloa eivät ole:

1) valtion varoista maksettavista todistelukustannuksista annetun lain (666/1972) nojalla valtion varoista saatu korvaus matka- ja toimeentulokustannnuksista sekä taloudellisesta menetyksestä; sekä

2) viranomaisen maksama tai välittämä korvaus tai palkkio rikoksen estämistä, rikoksen selvittämistä, rikoksentekijän kiinnisaamista tai rikoksella saadun hyödyn takaisinsaamista edesauttaneesta tiedosta.

Rakennusperinnön hoito

Vuoden 1998 alusta säädettiin verovapaaksi myös rakennusperinnön hoitoon saatu avustus (TVL 92a §, 1263/97). Säännös poikkeaa TVL 92 §:n 16 kohdasta kahdessa suhteessa. Avustusta voi saada myös muu kuin luonnollinen henkilö, esim. yhdistys. Hoidettava tai korjattava kohde voi olla myös muu kuin asuinrakennus. Verovapaata on ympäristöministeriön tai museoviraston nimeämän rakennusperinnön hoitoon tai korjaukseen saatu avustus. Nimeäminen tehdään yleensä avustusta myönnettäessä.

Rikoksen hyvittäminen työsuorituksella

Rikosasian sovittelusta säädetään rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetussa laissa (1015/2005). Sovittelutilanteessa rikoksesta aiheutunut vahinko voidaan korvata uhrille joko rahakorvauksena tai työskentelemällä hänen hyväkseen. Työn tekemista vahinkoa kärsineen hyväksi käytetäään erityisesti nuorten tekemissä rikoksissa. Työn määrä lasketaan siten, että arvioidaan vahingon suuruus ja sovitaan tehdyn työn tuntihinta ja tarvittava tuntimäärä.Työstä ei makseta rahallista korvausta.

TVL 92c §;n mukaan se taloudellinen hyöty, jonka rikoksen tekijä saa hyvittämällä työllään rikoksesta aiheutuneen vahingon, ei ole veronalaista tuloa (1141/2007).

MATKAKUSTANNUSTEN KORVAUKSET

Veronalaista tuloa ei ole tietyin edellytyksin työnantajalta työmatkasta saatu matkustamiskustannusten korvaus, päiväraha, ateriakor-

vaus, majoittumiskorvaus eikä yömatkaraha (matkakustannukset, TVL 71.1 §).

Matkakustannusten korvausten verovapauden edellytykset ja määrät vahvistaa Verohallitus kuultuaan kulukorvausasiain neuvottelukuntaa.

Verohallinnon kustannuspäätös

Verohallinto vahvistaa työnantajalta työmatkasta saadun verovapaan päivärahan ja ateriakorvauksen määrän käyttäen perusteena valtion työmarkkinalaitoksen laskemaa matkakustannusten yhteismäärää. Myös verovelvollisen omistamallaan tai hallitsemallaan kulkuneuvolla tekemästä työmatkasta saaman verovapaan kilometrikorvauksen määrä vahvistetaan työmarkkinalaitoksen laskelmien perusteella (TVL 73.2 §).

Päätöksen sitovuus

Verohallinnon päätöksen perusteet ja määrät ovat voimassa olevien säännösten mukaan sitovia. Näin ollen korvaus, joka on suoritettu lievemmin perustein (esim. työehtosopimuksen määräykset) tai joka ylittää päätöksessä mainitun euromäärän, on päätöksestä poikkeavalta osalta saajan veronalaista palkkatuloa (ks. KHO 1982 II 573 ja 574).

Jos taas korvaus on Verohallinnon päätöksen mukainen, sitä ei voida katsoa veronalaiseksi tuloksi, vaikka kustannusten määrä olisi todellisuudessa ollut vahvistettua määrää pienempi.

Verohallinnon päätöksen päivärahojen euromäärät ovat verosta vapaaksi katsottavia enimmäismääriä. Jos verovelvolliselle maksettu päiväraha on pienempi kuin päätöksen mukainen enimmäismäärää, hän ei saa, esittämättä selvitystä todellisten kustannusten määrästä, vähentää erotusta verotuksessaan.

Työmatkasta aiheutuneet ylimääräiset kustannukset, joista verovelvollinen ei ole saanut työnantajalta korvausta, ovat verotuksessa vähennyskelpoisia TVL:n tulonhankkimiskustannusten vähentämistä koskevien säännösten nojalla. Vähennysten myöntämisen edellytyksenä on, että verovelvollinen esittää kustannuksista tositteellisen tai muun luotettavan selvityksen.

TYÖMATKA

Työmatkalla tarkoitetaan matkaa, jonka verovelvollinen tilapäisesti tekee työhön kuuluvien tehtävien suorittamiseksi erityiselle työntekemispaikalle. (TVL 72 §). Jos varsinainen työpaikka verovelvollisen työn luonteen vuoksi puuttuu, työmatkana pidetään matkaa, jonka verovelvollinen tilapäisesti tekee työn suorittamiseksi asunnoltaan erityiselle työntekemispaikalle.

Työnantajan määräystä koskevaa edellytystä laissa ei enää ole. Tämän vuoksi ns. hakeutujat, jotka ovat omasta aloitteestaan hakeutuneet asuinpaikkansa ulkopuolelle erityiseen työntekemispaikkaan, ovat nyt samassa asemassa kuin vastaavissa olosuhteissa työnantajan määräyksestä työskentelevät.

Työmatka voi alkaa asunnolta, TVL 95a §:ssä tarkoitetulta työasunnolta tai varsinaiselta työpaikalta. Työmatka päättyy, kun palkansaaja palaa johonkin edellä mainituista paikoista.

Työmatka toissijaiselta työpaikalta

Työmatka voidaan tehdä myös toissijaiselta työpaikalta. Matkakustannusten korvausten verovapautta selvitettäessä rinnastetaan toissijainen työpaikka varsinaiseen työpaikkaan. Esim. työmatka katsotaan alkaneeksi toissijaiselta työpaikalta tai tällä työskentelypaikkakunnalla olevasta majoituspaikasta.

Freelancerit

Free-lance -työntekijällä tarkoitetaan henkilöä, jolla on verovuoden aikana, samanaikaisestikin, useita työn- tai toimeksiantajia. Täten toimivia voivat olla esim. toimittajat, taiteilijat, valokuvaajat ja kirjailijat.

Matkakustannusten korvaukset ovat verovapaita vain palkansaajalle ja urheilijalle. Jos freelancer saa palkkaa, häneen sovelletaan palkansaajaa koskevia määräyksiä. Jos taas freelancer ei ole työsuhteessa vaan hänelle

maksetaan työ- tai käyttökorvausta, matkakustannusten korvaukset ovat veronalaisia. Hän saa vähentää kustannukset selvityksen mukaan tai Verohallituksen yhtenäistämisohjeen mukaiset määrät.

Ei työmatkoja

Työmatkana ei pidetä verovelvollisen asunnon ja varsinaisen työpaikan välisiä matkoja eikä työkomennuksen kestäessä tehtyjä viikonloppu- ja muita vastaavia matkoja asunnon ja erityisen työntekemispaikan välillä (Ks. jäljempänä Matka asunnolta varsinaiselle työpaikalle ja viikonloppumatkat). Työmatkoja eivät ole myöskään työasunnon ja varsinaisen työpaikan väliset matkat.

Työmatkan käsitteen laajennus

Vuoden 2009 alusta työmatkana pidetään matkaa työntekemispaikalle myös silloin, jos:

1) työntekemispaikka sijaitsee muualla kuin oman työnanajan tai tämän kanssa samaan intressipiiriin kuuluvan yhteisön toimipaikassa;

2) työskentely on tilapäistä 72a §:ssä tarkoitetulla tavalla;

3) työntekemispaikka sijaitsee yli 100 kilometrin etäisyydellä verovelvollisen asunnosta ja

4) verovelvollinen on työntekemispaikalle tehdyn matkan takia yöpynyt työntekemispaikan sijainnin vuoksi tarpeellisissa tilapäisissä majoitustiloissa (TVL 72.2 §, 946/2008).

Työnantajan toimipaikalla tarkoitetaan työnantajan omistamaa, vuokraamaa tai muutoin hallitsemaa muuta kuin tilapäistä tilaa. Tällaisia paikkoja ovat esim. toimisto, varasto, tuotantolaitos, myymälä tai muu pysyvä liikepaikka. Sen sijaan asiakasyrityksen hallitsemat tilat eivät ole edellä tarkoitettu toimipaikka, vaikka siellä työskentelisi työnantajan työntekijöitä pitkänkin ajan. Toimipaikka muodostuu vain jos ko. työnantaja vuokraa tai saa muutoin käyttöönsä työskentelytiloja asiaksyritykseltä. Pelkistä sosiaalitiloista ei kuitenkaan muodostu toimipaikkaa.

Työnantajan toimipaikka ei tarkoita samaa kuin kiinteä toimipaikka. Esim. rakennustyömaasta ei yleensä muodostu yritykselle toimipaikkaa, koska toiminta työmaalla on tilapäistä. Samasta syystä myöskään rakennustyömaalle tuotu parakki ei ole tässä tarkoitettu työnantajan toimipaikka.

Intressipiiri, ks. jäljempänä Toissijainen työpaikka.

Tilapäismajoitus, ks. jäljempänä Työmatkan tilapäisyys, Kolmen vuoden aikaraja.

TVL 72.3 §:n (946/2008) mukaan edellä tarkoitettu paikka ei ole varsinainen työpaikka.

Säännöksen soveltaminen

Uusi säännös soveltuu esim. komennusmiehiin, heillä voi em. edellytysten täyttyessä olla erityinen työntekemispaikka, vaikka varsinaista työpaikkaa ei olisikaan. Myös ensimmäinen työskentelypaikka voi olla erityinen työntekemispaikka. Tilannetta, jossa komennusmiehen työnantajalla on toimipiste kuten verstas tai kokoonpanohalli, käsitellään jäljempänä kohdassa Varsinainen työpaikka.

Esim. Hitsausalan alihankintayritys palkkaa Vantaalla asuvan henkilön ja hänen ensimmäinen työntekemispaikkansa on Oulussa sijaitseva asiakasyrityksen tehdas. Palkansaaja yöpyy parakissa, joka on käytettävissä myös viikonloppuisin. Vuoden työskentelyn jälkeen työnantaja komentaa hänet Helsingissä sijaitsevalle telakalle. Hän kulkee työmatkat päivittäin kotoaan.

Oulussa työskentelyn aikana hitsari on TVL 72.2 §:ssä tarkoitetulla työmatkalla, koska kaikki lainkohdan edellytykset täyttyvät. Näin ollen hänelle voidaan maksaa verovapaasti matkat Ouluun ja takaisin komennuksen alkaessa ja päättyessä sekä päiväraha Oulussa työskentelyn ajalta. Komennuksen kestäessä tehtyjä viikonloppumatkoja ei voi korvata verovapaasti. Helsingissä työskentelyn ajalta ei voi maksaa verovapaita korvauksia, koska etäisyys- ja yöpymisvaatimus eivät täyty.

Poikkeus

Poikkeus edellä esitettyyn on tilanne, jossa palkansaaja joutuu kesken komennuksen pai-

kassa A siirtymään toiseen kohteseen B ja palaa sen jälkeen alkuperäiseen komennuspaikkaansa A jatkamaan kesken jäänyttä komennusta. Tällöin hänen katsotaan työkentelevän erityisellä työntekemispaikalla molempien komennusten aikana, vaikka esim. 100 kilometrin etäisyysvaatimus ei kohteessa B täyttyisikään.

Esim. Vantaalla asuva hitsari on komennettu Ouluun asiakasyityksen tehtaalle kahdeksi vuodeksi. Vuoden Oulussa työskentelyn jälkeen hänet komennetaan kahdeksi kuukaudeksi Helsinkiin huoltotöihin toisen asiakasyriyksen tiloihin. Tähän kohteseen hän kulkee päivittäin kotoaan. Tämän jälkeen hän palaa Ouluun jatkamaan kesken jäänyttä komennusta. Oulussa työskentelyn aikana hitsari yöpyy yhteismajoituksessa. Hänelle voidaan maksaa kustannuspäätöksen mukaisesti matkakustannusten korvaukset molemmilta työskentelyjaksoilta. Oulussa työskentelyn aikana TVL 72.2 §:n edellytyset täytyvät. Helsingissä työskentelyn katsotaan tapahtuvan erityisellä työntekemispaikalla, koska kysymyksessä on tilapäinen työskentely kesken toisen komennuksen.

VARSINAINEN TYÖPAIKKA

Varsinaisella työpaikalla tarkoitetaan paikkaa, jossa verovelvollinen vakituisesti työskentelee. Jos verovelvollisella työn liikkuvuuden vuoksi ei ole paikkaa, jossa hän vakituisesti työskentelee, pidetään varsinaisena työpaikkana paikkaa, josta hän hakee työmääräykset, säilyttää työssä käyttämiään asusteita, työvälineitä tai työaineita tai muuta työn tekemisen kannalta vastaavaa paikkaa (VHp 5 §). Tällaista työtä tekevistä voidaan mainita esimerkkeinä autonkuljettaja ja asennus- tai korjaustyötä tekevä henkilö.

Myös urheilijalla voi olla varsinainen työpaikka. KHO:n päätöksen mukaan Superpesis-sarjassa päätoimisesti pelaavien pesäpalloilijoiden varsinaisia työpaikkoja ovat seuran säännölliset harjoittelupaikat ja kotiottelupaikka (KHO 2003:50).

Varsinaisen työpaikan määrittely on tärkeää, jotta voidaan ratkaista, onko matka tehty erityiselle työntekemispaikalle, mikä on korvausten verovapauden edellytyksenä. Varsinainen työpaikka voi olla virasto-, toimisto-, tehdas-, työpaja-, varasto tai muu vastaava rakennus tai muu ulkonaisesti erotettava paikka, jossa verovelvollinen vakituisesti työskentelee.

Lyhytaikainen työskentely

Silloinkin, kun verovelvollinen on otettu esim. sairasloman sijaiseksi, kesä- tai ruuhka-apulaiseksi tai muuhun vastaavaan lyhytaikaiseen työhön, tätä paikkaa pidetään hänen varsinaisena työpaikkanaan. Henkilö voi virkavapauden aikana työskennellä toisen työnantajan palveluksessa. Tällöin tämän toisen työnantajan toimipiste on työntekijän varsinainen työpaikka (KHO 2002/168), ks. myös KHO 2009/757).

Myös työvoimaa vuokraavien yhtiöiden palveluksessa olevien työntekijöiden varsinainen työpaikka on käyttäjäyrityksen (vuokralleottajan) toimitiloissa. Esim. lääkäripalvelujen myyntiä harjoittavan yhtiön palveluksessa oleva lääkäri työskenteli eri sairaaloissa ja terveyskeskuksissa 5 - 20 työpäivää kuukaudessa. Hän ei työskennellyt lainkaan tuon yhtiön tiloissa, työvuorot välitettiin internetin kautta. KHO katsoi, että nuo sairaalat ja terveyskeskukset olivat lääkärin varsinaisia työpaikkoja (KHO 2005/1707). Kuitenkin, jos vuokrattu työntekijä työkentelee ns. erityisellä alalla, työmaa on hänen erityinen työntekemispaikkansa samoin edellytyksin kuin työn teettäjään työsuhteessa olevien osalta.

Työvoimaviranomaisen osoitus

Varsinaisesta työpaikasta on kysymys myös silloin kun työvoimaviranomainen osoittaa työntekijän toiselle paikkakunnalle työhön. Näin on myös silloin, kun verovelvollinen itse hakeutuu työhön vieraalle paikkakunnalle.

Työmaa-alue

Esim. rakennusprojekteissa samalla laajallakin työmaa-alueella saattaa toimia useita yrityksiä

ja rakentaminen toteutetaan useina projekteina. Tällaista työmaakokonaisuutta pidetään palkansaajien yhtenä työskentelypaikkana. Alueella työskentelyn kokonaiskesto ratkaisee, onko kysymyksessä varsinainen vai erityinen työntekemispaikka. (KVL 17/2007)

Komennusmiehet

Jos työnantajalla on toimipaikka, esim. kokoonpanohalli tai verstas, se on niiden työntekijöiden varsinainen työpaikka, jotka työskentelevät siellä vakituisesti tai säännöllisesi komennusten välillä. Pelkästään toimipaikan olemassaololla ei ole merkitystä niiden työntekijöiden kannalta, jotka eivät työskentele siellä lainkaan. Muutaman päivän perehdytysjaksoa ennen komennuksen alkua ei pidetä työskentelynä.

Laissa ei ole täsmällistä määräaikaa sille, kuinka paljon työnantajan toimipaikassa on komennusten välillä työskenneltävä, jotta se olisi varsinainen työpaikka. Siellä työskentely voi olla vähäisempää kuin komennuksilla. Samoin työntekijä voi olla perättäisillä komennuksilla työskentelemättä välillä työnantajan toimipaikassa. Mutta jos työntekijä ei palaa työskentelemään työnantajansa toimipaikkaan tilapäisyyden aikarajojen (2 tai 3 vuotta) puitteissa, tuo paikka ei enää ole hänen varsinainen työpaikkansa.

Esimerkki

Hitsausalan alihankintayritys palkkaa Vantaalla asuvan työntekijän yrityksen kokoonpanohallille Helsinkiin. Hän työskentelee siellä kuukauden, jonka jälkeen työnantaja komentaa hänet puoleksi vuodeksi Turkuun asiakasyrityksen telakalle. Tämän jälkeen työntekijä palaa kokoonpanohallille. Kun hän on työskennellyt siellä kuukauden, työnantaja komentaa hänet Raumalle telakalle vuodeksi ja heti sen jälkeen Helsinkiin asiakasyrityksen toimitiloihin puoleksi vuodeksi. Tämän jälkeen työtekijä palaa töihin oman työnantajansa kokoonpanohallille. Kokoonpanohalli on työntekijän varsinainen työpaikka, Turussa, Raumalla ja Helsingissä sijaitsevat asiakasyritysten toimipaikat ovat erityisiä työntekemispaikkoja.

Esimerkki

Hitsausalan alihankintayritys palkka Helsingissä asuvan hitsarin töihin. Aluksi hän työskentelee kuukauden työnantajansa verstaalla Helsingissä. Sitten hänet komennetaan ensin vuodeksi Turkuun ja sitten puoleksi vuodeksi Helsinkiin asiakkaan tiloihin. Komennukset jatkuvat vuorotellen Turussa ja Helsingissä eri asiakkaiden toimipisteissä. Jo kommennusten alkaessa oli tiedossa, ettei työntekijä palaa työnantajnsa verstaalle. Työnantajan vertas ei ole hitsarin varsinainen työpaikka. Hänen oikeutensa verovapaisiin matkakustannusten korvauksiin ratkaistaan TVL 72.2 §:n mukaan (946/2008). Näin ollen hänelle voidaan maksaa verovapaita korvauksia Turun työskentelyn ajalta, jos hän yöpyy tilapäismajoituksessa. Helsingissä työskentelyn ajalta korvauksia ei voi maksaa, koska 100 km:n etäisyysvaaatimus ei täyty.

Varsinaisen työpaikan puuttuminen

Jos verovelvollisella työn luonteen vuoksi ei ole varsinaista työpaikkaa, pidetään työmatkana myös asunnolta erityiselle työntekemispaikalle työn suorittamiseksi tilapäisesti tehtyä matkaa (VHp 2.1 §).

Varsinaisen työpaikan puuttuminen voi johtua työn liikkuvuudesta tai työn lyhytaikaisuudesta työkohteessa. Varsinainen työpaikka voi työn liikkuvuuden vuoksi puuttua esim. edustajalta tai asentajalta, jollei hänellä ole paikkaa, josta hän hakisi työmääräyksiä, säilyttäisi työvälineitä tai työaineita tai muuta vastaavaa paikkaa, joka voitaisiin katsoa hänen varsinaiseksi työpaikakseen. Varsinainen työpaikka puuttuu yleensä myös mm. sellaisilta rakennus-, metsä- tai muun vastaavan alan työntekijöiltä, joiden työskentely yhdessä työkohteessa kestää lyhyen ajan (esim. rakennusvaiheen ajan).

Rakennuskohteissa työskentelevällä, esim. putki-, sähkö- tai muun asennusliikkeen jatkuvassa työsuhteessa olevalla putki- ja sähkö-

miehellä sekä muuta asennustyötä tekevällä, usein on kuitenkin paikka, joka voidaan katsoa hänen varsinaiseksi työpaikakseen (VeroHp 3 §).

Toissijainen työpaikka

Toissijaisella työpaikalla tarkoitetaan verovelvollisen työnantajan tai tämän kanssa samaan intressipiiriin kuuluvan yhteisön vakituista toimipaikkaa, joka sijaitsee toisella paikkakunnalla tai toisessa valtiossa kuin työntekijän ensisijaisena pidettävä varsinainen työpaikka (TVL 1170/98). Silloin kun palkansaaja työskentelee säännöllisesti kahdessa tai useammassa paikassa, on ratkaistava, mikä näistä paikoista on hänen ensisijainen työpaikkansa. Tällöin merkitystä on sekä työskentelyolosuhteilla että palkansaajan asunnon sijaintipaikalla. Jos eri toimipisteissä tehtävien töiden laadulla ei ole eroa, on varsinainen työpaikka se toimipiste, jonka lähellä palkansaaja asuu (KVL 2006/48). Kuitenkin, jos työtehtävien hoitamiseen liittyvät seikat, kuten kummassa paikassa pääasiassa työskennellään ja minkälaisia tehtäviä niissä suoritetaan, puoltavat muun kuin asuinpaikkakunnalla olevan toimipaikan katsoista varsinaiseksi työpaikaksi, ei perheen vakituisen asunnon sijainnilla ole näitä ratkaisuperusteita kumoavaa vaikutusta (KHO 2004/2563).

Samaan intressipiiriin kuuluvat tavallisimmin konsernin muodostavat yritykset, mutta myös esimerkiksi kunnat voisivat muodostaa laissa tarkoitetun intressipiirin. Työnantaja voi korvata verovapaasti toissijaiseen työpaikkaan tehdystä matkasta johtuvat matkustamiskustannukset ja kohtuulliset majoittumiskustannukset (TVL 71.1 §). Päivärahaa ja yömatkarahaa ei näistä matkoista voida verovapaasti maksaa. Kohtuullisia majoittumiskustannusten korvauksia ei säännöksessä tarkemmin määritellä. Kohtuullisena korvauksena voitaisiin maksaa esimerkiksi hotellihuoneen hinta tai työtehtävistä riippuen tarpeelliseksi katsottavan asunnon vuokra.

Asunnon ja varsinaisen työpaikan välisiä matkoja koskevia säännöksiä sovelletaan myös niihin matkoihin, jotka tehdään majoituspaikan ja toissijaisen työpaikan välillä. Näin ollen työnantaja ei voi korvata näitä matkoja verovapaasti.

Esimerkki 1

Toimitusjohtaja työskentelee 3 päivää viikossa Rovaniemellä, jossa hänellä on vakituinen asunto. Hänen toimenkuvaansa kuuluu myös työnantajayhtiön Kemijärven ja Sodankylän toimipisteiden pysyvät johtotehtävät. Hän työskentelee säännöllisesti päivän viikossa kummallakin paikkakunnalla. Tällöin hän yöpyy hotellissa. Toimitusjohtajan varsinainen työpaikka on Rovaniemellä. Kemijärvi ja Sodankylä ovat toissijaisia työpaikkoja.

Esimerkki 2

Yhtiön henkilöstöjohtaja on myös tytäryhtiön henkilöstöjohtaja. Hän käy tytäryhtiössä lähes viikottain pysyvästi, vaikkakaan ei tiettynä päivänä. Tällöinkin tytäryhtiö on toissijainen työpaikka.

Työmatkan käsite ennallaan

On huomattava, että toissijaisen työpaikan määrittelystä huolimatta erityisen työntekemispaikan määritelmä on ennallaan ja työnantaja voi edelleen korvata matkakustannukset näitä tilapäisesti tehtävistä työmatkoista. Myös päiväraha voidaan maksaa kustannuspäätöksessä mainittujen edellytysten täyttyessä.

Esimerkki 3

Palkansaajan varsinainen työpaikka on Espoossa. Hänet komennetaan puoleksi vuodeksi käynnistämään työnantajayhtiön uutta tuotantolaitosta Jyväskylään. Hän työskentele 2 päivää viikossa Espoossa ja 3 päivää viikossa Jyväskylässä. Komennuksen jälkeen hän jatkaa työskentelyä Espoossa. Koska Jyväskylän komennus on tilapäinen, kysymyksessä on työmatka. Hänelle voidaan korvata verovapaasti kaikki työmatkasta aiheutuneet kustannukset, myös päiväraha.

Edelleen kaksi varsinaista työpaikkaa

Eräissä poikkeustapauksissa palkansaajalla voi edelleen olla kaksi tai useampia varsinaisia työpaikkoja. Näin on esim silloin, kun työnantajalla on useampia toimipaikkoja samalla paikkakunnalla. Tilanne on sama myös silloin, kun palkansaajalla on useampia osapäivätoimia eri työnantajien palveluksessa, eivätkä työnantajat ole intressiyhteydessä keskenään.

TYÖMATKAN TILAPÄISYYS

Työmatkasta maksettujen matkakustannusten korvausten verovapauden edellytyksenä on kaikissa tapauksissa, että matka voidaan katsoa tilapäiseksi. Jos työn samassa työkohteessa tiedetään kestävän niin pitkän ajan, että TVL 72a §:ssä säädetyt aikarajat ylittyvät, ei matkaa voida katsoa tilapäiseksi, vaikka verovelvollisen perhe asuisi toisella paikkakunnalla. Työkohde, jossa verovelvollinen vakituisesti työskentelee, katsotaan tällöin hänen varsinaiseksi työpaikakseen.

Tilapäisyyden aikaraja

Tuloverolakiin on lisätty työskentelyn tilapäisyyttä koskevat aikarajat (TVL 1227/2005 72 a §). Määräaikoja on kaksi, yleinen kahden vuoden raja ja rajatun ajan kestäviin työkohteisiin sovellettava kolmen vuoden raja. Näitä aikarajoja sovelletaan kaikkiin matkakustannusten korvauksiin, siis päivärahoihin, kilometrikorvauksiin jne. Uutta säännöstä sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2005 toimitettavassa verotuksessa.

TVL:n muutos ei vaikuta siihen, millä edellytyksillä verovapaiden matkakustannusten maksuedellytykset syntyvät. Säännökset, joiden nojalla ratkaistaan, onko kyse työskentelystä erityisellä työntekemispaikalla, säilyvät ennallaan. Samoin näissä tulkinnoissa voidaan soveltaa edelleen vanhaa oikeuskäytäntöä.

Määräajat perustuvat palkansaajan olosuhteiden arviointiin. Näin ollen määräaika ei katkea esim. työnantajan vaihtumiseen, jos palkansaaja jatkaa työskentelyä samassa työkohteessa. Toisaalta määräaikaan ei vaikuta se, että joku toinen saman työnantajan työntekijä on työskennellyt tai tulee työskentelemään tuossa työkohteessa.

Kahden vuoden määräaika

Työskentely tilapäisyyttä arvioitaessa pääsääntönä on kahden vuoden määräaika. Jos työskentely kestää pidempään, työkohteesta muodostuu työntekijän varsinainen työpaikka. Määräaikaan lasketaan kaikki päivät, joten esim. sairauspoissaolot, loma ja alle 6 kk työskentely toisessa työkohteessa eivät pidennä määräaikaa. Tätä säännöstä voidaan soveltaa kaikilla aloilla, myös ns. erityisillä aloilla. Siten samassa asemassa ovat esim. erilaiset projektiluonteiset työt, rakennus- ja purkutyöt ja asennustyöt. Merkitystä ei ole palkansaajan perhesuhteilla ja sillä, onko palkansaaja yöpynyt tilapäismajoituksessa.

Muilla kuin erityisillä aloilla työskentelevällä palkansaajalla on edelleen oltava varsinainen työpaikka muualla. Esim. jos työtön henkilö palkataan äitiysloman sijaiseksi vuoden määräajaksi, hänelle ei voi maksaa verovapaita matkakustannusten korvauksia, koska hän työskentelee varsinaisella työpaikallaan.

Kolmen vuoden määräaika

Kolmen vuoden määräaikaa voidaan soveltaa silloin, kun

1) Kyse on työskentelystä rajatun ajan kestävässä työkohteessa, jossa suoritetaan sellaista tilapäistä työtä, jonka suorittaminen tuolla paikallla päättyy, kun työ saadaan valmiiksi,

2) työskentelypaikka on yli 100 km:n etäisyydellä palkansaajan asunnosta ja varsinaisesta työpaikasta ja

3) työntekijä yöpyy tilapäismajoituksessa (TVL 72 a.2 §).

Vaatimukset 2 ja 3 koskevat vain kolmatta työskentelyvuotta.

Rajatun ajan kestävä työkohde

Rajatun ajan kestävällä työkohteella tarkoitetaan työskentelypaikkoja, joilla

- työskentely päättyy kohteen valmistuttua

(esim. uudisrakentaminen, raivaus- ja purkutyöt), tai

- tavanomaisesti tehdään erilaista työtä kuin mistä on kyse tilapäisessä työskentelyssä (esim. tehtaan peruskorjaus ja paperikoneen asennus).

Työskentelyn tilapäisyys ei ole sidottu alakohtaisiin rajauksiin kuten erityisiin aloihin, vaan arviointi tehdään sen perusteella, päättyykö kyseisen luonteinen työ kohteen valmistuttua. Esim. työmaaruokalan henkilökunta voi kuulua kolmen vuoden säännön piiriin, jos ruokalan toiminta päättyy rakennustyömaan valmistuttua. Samoin työmaan turvallisuus- ja logistiikkapäälliköiden ja heidän sihteeriensä työt voivat olla sidoksissa työmaan kestoon ja siten kolmen vuoden säännön piirissä.

Rajatun ajan kestävä työkohde ei ole paikka, jossa työskentelypaikalle tyypillistä työtä tehdään jatkuvasti, vaikka työ olisikin jaettu määrätyn ajan kestäviin projekteihin tai hankkeisiin. Esim. telakalla yhden laivan rakentaminen kestää rajoitetun ajan. Laivan rakentaminen on kuitenkin työtä, jota telakalla tehdään, eikä se pääty yhden laivan valmistumisen jälkeen. Samoin suunnittelutyö voidaan jakaa erikseen nimettyihin määrätyn ajan kestäviin projekteihin, mutta toiminta on jatkuvaa.

Jotkut työkohteet kuten satama-, ydinvoimala ja moottoritietyömaa voivat olla hyvinkin pitkäkestoisia. Siitä huolimatta ne ovat luonteeltaan rajatun ajan kestäviä työkohteita, joilla rakennustyö päättyy, kun kohde saadaan valmiiksi. Myös tämäntyyppisillä työmailla palkansaajan työskentely on tilapäistä, jos se kestää enintään kolme vuotta.

Etäisyysvaatimus

Erityisen työntekemispaikan on oltava yli 100 kilometrin etäisyydellä sekä työntekijän asunnolta että varsinaiselta työpaikalta. Etäisyys lasketaan käyttäen lyhintä käytössä olevaa yleistä tietä. Aloilla, joilla ei ole varsinaista työpaikkaa, matkakustannusten verovapaus määräytyy vain erityisen työntekemispaikan ja asunnon välisen etäisyyden perusteella.

Etäisyysvaatimuksen täyttymistä vaaditaan vasta kolmantena työskentelyvuotena. Jos palkansaaja olisi työskentelyn alkaessa asunut lähellä työmaata, mutta muuttanut kolmannen työskentelyvuoden aikana yli 100 kilometrin etäisyydelle, hänelle voitaisiin maksaa muuton jälkeiseltä ajalta verovapaita matkakustannusten korvauksia silloin kun hän yöpyy tilapäismajoituksessa.

Asuminen tilapäismajoituksessa

Rajatun ajan kestävissä työkohteissa työskennellessä matkakustannusten korvaukset ovat verovapaita kahden vuoden ylittävältä ajalta ainoastaan niiltä matkavuorokausilta, joina palkansaaja on yöpynyt erityisen työntekemispaikan sijainnin vuoksi tarpeellisessa tilapäismajoituksessa. Tilapäisiä majoitustiloja ovat esim. hotellimajoitus, parakkimajoitus ja yhteismajoitus. Majoitus voi olla työnantajan järjestämä. Tilapäismajoituksena pidetään myös useiden työntekijöiden itsensä hankkimaa asuinhuoneistoa, jossa asuu useita työntekijöitä.

Aikarajaa koskevia säännöksiä, myös majoittumista koskevaa, sovelletaan kaikilla toimialoilla. Näin ollen kotoaan päivittäin rakennustyömaalle kulkevalle kirvesmiehelle voidaan maksaa verovapaita kilometrikorvauksia vain kahdelta vuodelta.

Työskentelyn ennakoimaton jatkuminen

Työn kestoa ei aina voida etukäteen arvioida tarkasti. Jos työskentelyn jatkuminen käy myöhemmin ilmi, työskentelyn voidaan katsoa olleen tilapäistä siihen asti, kun käy selväksi, että työskentely tulee jatkumaan yli määräajan. Edellytyksenä on, että työskentely jatkuu syistä, joiden ennakointia ei voitu kohtuudella vaatia. Tällainen tilanne syntyy esim. silloin, kun työnantajayritys saa tarjouskilpailussa ensin urakan, jonka kesto on 2 vuotta. Jos työnantaja saa myöhemmin 2 vuoden jatkourakan, ja samat työntekijät jatkavat samalla työmaalla toisen urakan loppuun asti, työmaa ei enää ole heidän erityinen työntekemispaikkansa. Matkakustannusten korvausten

verovapaus menetetään silloin, kun he siirtyvät tekemään jatkourakkaan kuuluvia tehtäviä. Työn jatkuminen ennakoimattomasta syystä ei kuitenkaan vaikuta ensimmäisen urakan ajalta maksettujen korvausten verovapauteen.

Vuoden 2009 alusta verovapaita matkakustannusten korvauksia voidaan maksaa 2 tai 3 vuoden aikarajan päättymiseen asti (TVL 946/2008 72 a §)

Verovapaita matkakustannusten korvauksia ei kuitenkaan voida maksaa kahta tai kolmea vuotta pitemmältä ajalta, vaikka työskentelyaika pidentyisi ennakoimattomasta syystä

Pääasiallinen työskentelypaikka

Määräaikoja laskettaessa otetaan huomioon työskentelyjaksot, joiden aikana työkohde on ollut palkansaajan pääasiallinen työskentelypaikka (TVL 72 a.4 §). Työskentelypaikka on palkansaajan pääasiallinen työskentelypaikka, jos hänen kahden tai kolmen vuoden ajanjakson aikana tekemistään työpäivistä yli puolet on tehty tuolla työskentelypaikalla.

Pääasiallinen työskentelypaikka on uusi käsite verolainsäädännössä. Sitä sovelletaan vain pitkäkestoiseen työskentelyyn erityisellä työntekemispaikalla. Pääasiallinen työskentelypaikka voi siis olla myös erityinen työntekemispaikka. Varsinainen työpaikkka siitä tulee vasta kun tilapäisyyden aikarajat ylittyvät.

Lyhytaikaiset työmatkat

Määräajan laskentaa koskevia säännöksiä ei sovelleta, jos kyse on lyhytaikaisista työmatkoista samalle työntekemispaikalle. Esim. jos palkansaaja käy yhtenä päivänä viikossa työskentelemässä asiakasyrityksen tiloissa, määräajat eivät rajoita verovapaiden matkakustannusten korvausten maksamista. Jos kysymyksessä olisi oman työnantajan toimipaikka, tuo paikka on palkansaajan toissijainen työpaikka.

Tilanne voi kuitenkin muuttua. Esim. jos palkansaaja aluksi työskentelee viiden vuoden ajan joka kolmas viikko tietyllä työntekemispaikalla, tästä työntekemispaikasta ei tule hänen pääasiallista työskentelypaikkaansa. Mutta jos työskentely tuolla paikalla lisääntyy niin, että yli puolet työskentelystä tapahtuu siellä, kysymyksessä on pääasiallinen työskentelypaikka

Uusi määräaika

Määräajan laskenta aloitetaan alusta, jos palkansaajan työskentely samassa työntekemispaikassa on yhtäjaksoisesti keskeytynyt vähintään kuuden kuukauden ajaksi ja palkansaaja on työskennellyt muualla. Lyhyillä katkoilla ei ole vaikutusta. Keskeytyksen syy voi olla mikä tahansa kuten esim. työskentely toisessa paikassa, sairaus tai lomautus. Toisessa työskentelypaikassa työskentelyn kestolla ei ole merkitystä, yksikin työpäivä riittää. Määräaika voi alkaa alusta myös silloin, kun palkansaaja on 6 kk keskeytyksen aikana työskennellyt toisen työnantajan palveluksessa.

MATKA ASUNNOLTA VARSINAISELLE TYÖPAIKALLE JA VIIKONLOPPUMATKAT

Matkat varsinaiselle työpaikalle

Verovapaisiin matkakustannusten korvauksiin oikeuttavana työmatkana ei pidetä verovelvollisen asunnon ja varsinaisen työpaikan välistä matkaa eikä työkomennuksen kestäessä tehtyjä viikonloppu- ja muita vastaavia matkoja asunnon ja erityisen työntekemispaikan välillä (VHp 3.1 §).

Työnantajalta saadut asunnon ja varsinaisen työpaikan välisten matkojen matkakustannusten korvaukset katsotaan veronalaiseksi palkaksi. Verovelvollisella on kuitenkin oikeus palkaksi katsotulta osalta tehdä matkakuluvähennys halvimman kulkuneuvon mukaan.

Hälytysluonteiset käynnit

Hälytys- ja muissa varallaolotehtävissä työntekijä saattaa joutua menemään varsinaiselle työpaikalleen nopeasti ja muulloin kuin normaalina työaikanaan. Tällöin nämä matkat voidaan rinnastaa matkoihin erityiselle työnteke-

mispaikalle. Työnantaja voi siis korvata matkustamiskustannukset, yleensä kilometrikorvaukset tai taksikulut, verovapaasti samoin edellytyksin kuin työmatkakustannuksetkin. Käyntien on kuitenkin oltava satunnaisia. Jos matkoja on runsaasti ja ne ovat säännöllisiä, ne katsotaan tavanomaisiksi asunnon ja varsinaisen työpaikan välisiksi matkoiksi.

Yhteiskuljetus

Vaikka asunnon ja varsinaisen työpaikan väliset matkat eivät ole verovapaisiin korvauksiin oikeuttavia työmatkoja, työnantajan järjestämä varsinainen yhteiskuljetus on verovapaa henkilökuntaetu. Sitä vastoin yhteiskuljetuksena ei pidetä muita järjestelyjä, kuten esim. matkalippujen antamista julkisiin kulkuneuvoihin.

Viikonloppumatkat

Työmatkakäsitteen ulkopuolelle on laissa suljettu nimenomaan pitkäaikaisen työkomennuksen kestäessä erityiseltä työntekemispaikalta tehdyt viikonloppu- ja muut vastaavat matkat. Näistä maksetut korvaukset ovat veronalaisia riippumatta siitä, onko verovelvollisella jossain muualla varsinainen työpaikka.

Koska lain tarkoituksena on ollut sulkea työmatkakäsitteen ulkopuolelle ainoastaan työkomennuksen kestäessä tehdyt viikonloppu- ja muut vastaavat matkat, työmatkoina pidetään työmaan alkaessa ja päättyessä tehtyjä matkoja ja siirtoja työmaalta toiselle. Samoin jos työkomennus katkeaa viikonlopuksi, kyseessä on työmatka.

Työkomennuksen katkeaminen

Työkomennuksen katsotaan katkeavan, jos verovelvolliselle ei ole järjestetty majoitusta viikonlopuksi. (KHO 1998/2344). Näin tapahtuu yleensä silloin kun verovelvollinen työpäivien välisinä öinä yöpyy hotellissa. Silloinkin, kun majoitus on järjestetty (esim. parakkimajoitus) työkomennuksen katsotaan kuitenkin katkeavan sairas- ja vuosilomien sekä juhlapyhien ajaksi tai kun työnantaja sulkee parakkimajoituksen (KHO 2005/2450).

Viikonlopun päiväraha

Viikonlopun ajalta voidaan maksaa verovapaata päivärahaa samoin perustein kuin työpäiviltäkin, jos verovelvollinen työn vuoksi viettää viikonlopun erityisellä työntekemispaikalla. Jos verovelvollinen tulee viikonlopuksi kotiin, päivärahaa ei voida maksaa verovapaasti kyseiseltä ajalta. Tällöin päivärahaoikeus lakkaa, kun työntekijä lähtee työkohdepaikkakunnalta ja alkaa taas hänen palattuaan työkohteeseen. Matkustamiseen käytetyltä ajalta ei siis voi maksaa päivärahaa, koska kysymyksessä ei ole työmatka.

PÄIVITTÄINEN TYÖMATKA ERITYISILLÄ ALOILLA

Toimialoilla, joilla erityistä työntekemispaikkaa joudutaan alalle tunnsuomaisen työn lyhytaikaisuuden vuoksi usein vaihtamaan, katsotaan päivittäisistä asunnon ja erityisen työntekemispaikan välisistä matkoista saaduista matkakustannusten korvauksista verovapaaksi vain matkustamiskustannusten korvaus (TVL 71.2 §). Säännöstä sovelletaan vain, jos verovelvollisella ei ole varsinaista työpaikkaa (ks. myös jäljempänä kohta Ateriakorvaus sekä luku 13, Matkakustannukset).

Näillä aloilla päivittäisistä asunnon ja erityisen työntekemispaikan välisistä matkoista saadut matkustamiskustannusten korvaukset, esim. korvaus matkalipuista tai oman auton käytöstä, ovat verovapaita. Sitä vastoin päiväraha on veronalaista, jollei verovelvollisella ole ollut varsinaista työpaikkaa (ks. KHO 1982 II 545 ja 1983 II 608).

Myös ateriakorvaus voidaan maksaa, jos työnantaja ei ole järjestänyt ruokailua erityisellä työntekemispaikalla.

Erityisillä aloilla työskentelypaikat ovat yleensä rajatun ajan kestäviä työkohteita. Niihin voidaan soveltaa tilapäisyyden aikarajoista kolmen vuoden määräaikaa, jos myös etäisyys- ja yöpymisedellytys täyttyvät. (ks. edellä Tilapäisyyden aikarajat).

Soveltamisala

Säännös koskee rakennus- ja metsäalaa ja muita vastaavia aloja, joilla varsinaisen työpaikan puuttuminen voi johtua työkohteessa tehtävän työn lyhytaikaisuudesta. Säännöksiä sovelletaan myös vuokrattuun työvoimaan. Liikkuvaa työtä tekevän myyntimiehen oikeutta saada päivittäisistä työmatkoista ateriakorvausta tai päivärahaa säännös ei kuitenkaan rajoita.

KHO katsoi päätöksessään 2003/2882, että myyntiedustaja ei työskennellyt erityisellä alalla. Myöskään linja-autonkuljettajan ei katsottu työskentelevän erityisellä alalla (KHO 2003/2342).

Varsinainen työpaikka erityisillä aloilla

Jos rakennus-, metsä- tai muulla vastaavalla alalla toimivalla verovelvollisella on varsinainen työpaikka, myös päiväraha ja ateriakorvaus ovat verovapaita jos muut edellytykset täyttyvät (KHO 1982 II 583).

Esim. rakennusmestarilla voi olla varsinainen työpaikka rakennusliikkeen toimistossa. Tällöin päivittäisestä asunnon ja erityisen työntekemispaikan välisestä matkasta maksettu päiväraha tai ateriakorvaus on verovapaa, jos se muutoin on maksuperusteeltaan ja määrältään verohallituksen päätöksen mukainen.

Samoin voivat kotoa päivittäin tehdyistä työmatkoista saada verovapaaksi katsottavaa päivärahaa tai ateriakorvausta myös esim. sellaiset rakennuskohteissa työskentelevät putki-, sähkö- tai muuta asennustyötä tekevät, joilla on varsinainen työpaikka työnantajansa liikkeessä, varastossa, tehtaassa yms. paikassa. Sen sijaan rakennustyömaan sosiaalitilat eivät ole varsinainen työpaikka (KHO 2004/733).

Yöpyminen työmatkalla

Jos verovelvollinen on yöpynyt työmatkalla, matka oikeuttaa myös erityisillä aloilla päivärahaan ja muihin kustannuspäätöksen mukaisiin korvauksiin. Tämä johtuu siitä, että veronalaisia ovat vain päivittäisistä työmatkoista saadut päivärahat. Tällöin ei ole myöskään merkitystä sillä, onko verovelvollisella varsinainen työpaikka.

PÄIVÄRAHA

Päivärahalla tarkoitetaan korvausta kohtuullisesta ruokailu- ja muiden elantokustannusten lisäyksestä, joka verovelvolliselle aiheutuu työmatkasta. Päivärahaan ei lueta matkustamisesta eikä majoittumisesta suoritettavaa korvausta, vaan nämä kulut voidaan korvata niitä koskevien periaatteiden mukaan erikseen.

Päivärahaan oikeuttavan työmatkan vähimmäispituudesta ja kestoajasta on määräykset Verohallinnon päätöksessä (ks. luvun liitteet).

Työmatkan pituus

Päivärahan verovapauden edellytyksenä on työmatkan ulottuminen yli 15 kilometrin etäisyydelle joko verovelvollisen varsinaisesta työpaikasta tai asunnosta, riippuen siitä, kummasta matka on tehty. Erityisen työntekemispaikan on lisäksi oltava yli 5 kilometrin etäisyydellä sekä varsinaisesta työpaikasta että asunnosta. Matkan pituus lasketaan käyttäen lyhintä yleisesti käytettävissä ollutta tietä.

Työmatkan kesto

Kokopäivärahan maksamisen edellytyksenä on, että työmatka on kestänyt vähintään 10 tuntia. Osapäiväraha voidaan maksaa, kun työmatka on kestänyt yli 6 tuntia. Jos matkaan käytetty aika ylittää viimeisen täyden matkavuorokauden yli 6 tunnilla, voidaan tältä vajaalta matkavuorokaudelta maksaa kokopäiväraha. Jos ylitys on vähintään 2 tuntia, osapäiväraha on verovapaa.

Matkavuorokaudella tarkoitetaan enintään 24 tunnin pituista aikaa, joka alkaa verovelvollisen lähtiessä työmatkalle. Matka voi alkaa kotoa tai työpaikalta. Matkavuorokausi päättyy verovelvollisen palatessa työpaikalleen tai asunnolleen.

Aterioiden vaikutus päivärahaan

Päiväraha on tarkoitettu kattamaan työmatkasta aiheutunut elantokustannusten lisäys.

Huomattavin kustannuserä on ruokailu. Tämän vuoksi, jos verovelvollinen on jonakin matkavuorokautena saanut työnantajan järjestämän ilmaisen tai matkalipun hintaan sisältyneen ruoan, päivärahan verovapaa määrä on puolet päätöksen mukaan verovapaaksi katsottavasta enimmäismäärästä. Ilmaisella ruoalla tarkoitetaan kokopäivärahan kysymyksessä ollessa kahta ja osapäivärahan kysymyksessä ollessa yhtä ilmaista ateriaa (VHp 12.2 §). Työnantajan järjestämä yksi ilmainen ateria ei siten vaikuta kotimaan kokopäivärahan verovapaaseen enimmäismäärään.

Siten esim. jos verovelvollinen on tehnyt vuonna 2010 yli 10 tuntia kestävän työmatkan, jonka aikana hän on saanut yhden ilmaisen aterian, verovapaan päivärahan enimmäismäärä on 36,00 euroa. Jos aterioita on kaksi, päivärahan verovapaa enimmäismäärä on 18,00 euroa. Jos työmatka olisi kestänyt vain 8 tuntia ja verovelvollinen olisi saanut yhden ilmaisen aterian, verovapaa enimmäismäärä olisi puolet osapäivärahasta 8,00 euroa.

Lounasseteli

Jos palkansaajan työpaikkaruokailu on järjestetty käyttäen lounasseteleitä, hän voi ruokailla niillä myös työmatkalla. Koska ravintoetu on veronalainen etuus, tai työnantaja on perinyt edusta korvauksen, ei kysymyksessä ole ilmainen ateria. Näin ollen lounasseteli ei vaikuta päivärahan määrään. Ateriakorvausta ei kuitenkaan voi maksaa samanaikaisesti.

Hotelliaamiainen

Hotelliaamiasta ei ole pidetty kustannuspäätöksessä tarkoitettuna ateriana. Näin ollen kokopäivärahaa ei puoliteta, vaikka hän saisi aamiaisen lisäksi matkan hintaan sisältyvän lounaan. Jos aamiainen sisältyy hotellihuoneen hintaan, se ei vaikuta muutoinkaan päivärahan määrään. Jos aamiainen ei sisälly hotellihuoneen hintaan, se on päivärahalla korvattava kustannus.

Aamiainen sisältyy hotellihuoneen hintaan jos työnantaja on sopinut hotellin kanssa listahinnoista poikkeavan kokonaishinnan, joka sisältää myös aamiaisen. Myös silloin kun hotelli laskuttaa aina yöpyjiltä aamiaisen riippumatta siitä, käyttääkö asiakas tätä palvelua, aamiaisen voidaan katsoa sisältyvän hotellihuoneen hintaan. Tällöin ei ole merkitystä sillä, että hotellli arvonlisäverolain säännösten vuoksi erittelee huoneen ja aamiaisen osuuden laskussa.

ULKOMAILLE TEHTY TYÖMATKA

Ulkomailla tehdystä työmatkasta suoritettavan päivärahan ja muiden matkakustannusten korvausten verovapauden edellytykset ratkaistaan noudattaen soveltuvin osin kotimaassa tehdystä työmatkasta suoritettavia korvauksia koskevia määräyksiä, mikäli Verohallinnon päätöksessä ei ole näistä poikkeavia määräyksiä ulkomaanmatkoista.

Minkä maan päiväraha

Ulkomaille tehdystä työmatkasta maksettavat verovapaat päivärahat vahvistetaan kustannuspäätöksessä mainituille maille ja alueille. Suurin osa päivärahoista vahvistettu tietylle valtiolle. Jos valtioon kuuluu alue, jonka kustannustaso poikkeaa olennaisesti ko. valtion tasosta, voidaan myös näille alueille vahvistaa oma päiväraha (esim. Madeira - Portugali ja Kanarian saaret - Espanja).

Kustannuspäätöksessä on päiväraha vahvistettu myös eräille kaupungeille (esim. Lontoo, Pietari ja Moskova). Se on kaikissa tapauksissa korkeampi kuin sijaintivaltion päiväraha. Kaupunkien päivärahoja sovelletaan kuten maiden ja alueiden päivärahoja. Jos esim. Venäjälle suuntautuvalla työmatkalla ensimmäinen täysi matkavuorokausi päättyy Pietarissa, henkilöllä on tältä matkavuorokaudelta oikeus Pietarin päivärahaan, vaikka erityinen työntekemispaikka sijaitsisi muualla Venäjällä.

Ulkomaanpäiväraha lasketaan matkavuorokausittain. Päivärahan enimmäismäärä määräytyy sen maan tai alueen mukaan, missä matkavuorokausi ulkomailla päättyy. Jos matkavuorokausi päättyy laivalla tai lentoko-

neessa, määräytyy päiväraha sen maan tai alueen mukaan, josta laiva tai lentokone on viimeksi lähtenyt tai jonne se Suomesta lähdettäessä ensiksi saapuu.

Ns. teknisen välilasku ei vaikuta päivärahan määräytymiseen. Jos esim matkavuorokausi päättyy, kun matkustaja on Bangkokin lentokentällä odottamassa jatkolentoa Australiaan, hän on oikeutettu Australian päivärahaan myös tuolta matkavuorokaudelta.

Suomeen palattaessa verovelvollisella on oikeus puoleen viimeksi päättyneeltä matkavuorokaudelta maksetusta ulkomaanpäivärahasta, jos työmatkaan käytetty aika ylittää viimeisen ulkomaan alueella tai sieltä lähteneessä laivassa tai lentokoneessa päättyneen täyden matkavuorokauden yli kahdella tunnilla. Jos edellä tarkoitettu viimeisen täyden matkavuorokauden ylittävä aika on yli kymmenen tuntia, verovelvollisella on oikeus viimeksi päättyneeltä matkavuorokaudelta maksettuun ulkomaanpäivärahaan. Kotimaahan paluun jälkeen alkaneelta matkavuorokaudelta tai sen osalta maksettavan päivärahan enimmäismäärä määräytyy päätöksen 12 §:n mukaan (VHp 13.5 §).

Lyhyet ulkomaanmatkat

Jos ulkomaille tehty työmatka on kestänyt vähintään 10 tuntia, verovelvollisella on oikeus kysymyksessä olevaa maata varten vahvistettuun päivärahaan. Jos työmatkaan käytetty kokonaisaika jää alle 10 tunnin, verovelvollisella on oikeus kotimaan työmatkoja koskevien säännösten ja euromäärien mukaiseen päivärahaan (VHp 13.6 §).

Ulkomaan päivärahan puolittaminen

Jos verovelvollinen on saanut ilmaisen tai matkalipun taikka hotellihuoneen hintaan sisältyneen ruoan ulkomaanpäivärahan enimmäismäärää alennetaan 50 prosentilla. Ilmaisella ruoalla tarkoitetaan tässä kahta ilmaista ateriaa (VHp 13.7 §). Hotelliaamiaista ei katsota ateriaksi.

Rajanylitysraha

Rajanylitysrahan verovapauden edellytyksenä on, että verovelvollinen on tehnyt päivittäin matkan Suomen alueen ulkopuolelle työskennelläkseen siellä Suomessa olevan työnantajan lukuun poikkeuksellisissa olosuhteissa. Lisäksi edellytetään, että matkasta ei suoriteta päivärahaa.

Rajanylitysrahaa pidetään verovapaana silloinkin, kun esim. rakennus- tai muulla vastaavalla alalla oleva verovelvollinen on päivittäin kulkenut asunnoltaan työssä Suomen alueen ulkopuolella olevassa erityisessä työntekemispaikassa.

Passi ja viisumi

Passin hankkimisesta aiheutuneet kulut ovat yleensä elantokustannuksia, joten jos työnantaja kustantaa palkansaajalle passin, kustannukset ovat palkkaa. Merkitystä ei ole sillä, kuinka usein palkansaaja joutuu tekemään työmatkan ulkomaille. Mutta joissakin tilanteissa passin hankintaan saattaa liittyä työtehtävistä johtuvia lisäkustannuksia, jotka työnantaja voi korvata ennakonpidäystä toimittamatta. Esim. jos passi on työssä tarvittavan viisumin hankkimisen takia tulevan työskentelyvaltion suurlähetystössä, ja palkansaaja tarvitsee tuona aikana passia toista ulkomaanmatkaa varten, työnantaja voi kustantaa väliaikaisen passin. Samoin esim. lentohenkilöstön passi saattaa voimassaoloaikanaan täyttyä viisumeista niin, että joudutaan hankkimaan uusi passi. Työnantaja voi maksaa siitä aiheutuneet kustannukset veroseuraamuksitta.

Ulkomaankomennukselle lähtevän työntekijän viisuminhankintakustannukset työntekovaltioon ovat työn suorittamisesta aiheutuneita kustannuksia, jotka työnantaja voi korvata ennakonpidätystä toimittamatta. Samoin työnantaja voi kustantaa ulkomaantyöskentelyn ajaksi kansainvälisen ajokortin.

ATERIAKORVAUS

Ateriakorvaus voidaan maksaa työmatkoilta, joilta palkansaajalle ei makseta päivärahaa. Edellytyksenä on lisäksi, että palkansaajalla ei ole mahdollisuutta ruokailla ruokailutauon ai-

kana tavanomaisella ruokailupaikallaan, eikä työnanataja ole muutoin järjestänyt ruokailua esim. kurssipakettiin kuuluvana ruokailuna.

Verohallinnon päätöksessä ei ole asetettu matkan kestoa tai etäisyyttä koskevia vaatimuksia. Ateriakorvaus saattaa tulla kysymykseen työmatkoilla, joilla päivärahalle asetetut etäisyysvaatimukset eivät täyty tai matka ei kestä osapäivärahan maksamiseen vaadittavaa 6 tuntia. Ensiksi mainitussa tilanteessa voi tulla kysymykseen myös kahden ateriakorvauksen maksaminen. Näin voidaan menetellä silloin kun työmatka kestää niin kauan, että palkansaajalla on työaikalain 28 §:n mukaan oikeus toiseen puolen tunnin ruokailutaukoon. Oikeus syntyy, kun työaika ylittää vuorokaudessa 10 tuntia. Ruokailutauot huomioon ottaen työpäivän pituuden on siis oltava 11 tuntia. Matka-ajoilla ei ole olennaista merkitystä, koska kysymys on tilanteesta, jossa päivärahan etäisyysvaatimukset eivät täyty.

Jos palkansaaja saa ravintoetuna lounassetelin, hänelle ei voi maksaa verovapaata ateriakorvausta. Tällöin hänen tavanomaisena ruokailupaikkanaan pidetään mitä tahansa ruokailupaikka, jossa voi maksaa lounassetelillä.

Ateriakorvaus erityisillä aloilla

Ateriakorvauksen verovapaus erityisillä aloilla (rakennus- metsä ym. alat) edellyttää, ettei verovelvollisella ole tilaisuutta varsinaiseen työnantajan järjestämään työpaikkaruokailuun erityisellä työntekemispaikalla tai sen välittömässä läheisyydessä.

Työnantajan järjestämä ruokailu

Varsinaisena työnantajan järjestämänä työpaikkaruokailuna ei voida pitää järjestelyä, jossa työnantaja palkkaa vain ruuan valmistajan, työntekijöiden vastatessa muista kustannuksista (ns. porukkaruokailu). Työnantajan järjestämästä ruokailusta ei ollut kysymys myöskään silloin, kun ydinvoimalan rakentamiseen alihankkijana osallistuneen yrityksen työntekijät saivat käyttää rakennuttajayhtiön työmaaruokalaa. Ratkaisevaa oli, että työnantajalla ei ollut sopimusta siitä, että hänen työntekijänsä voivat ruokailla rakennuttajayhtiön ruokalassa (KHO 2005/2538, luvun 13 liitteenä).

Sitä vastoin työnantajan järjestämänä voidaan pitää ateriointia työnantajan ylläpitämässä tai järjestämässä ruokalassa, ns. sopimusruokaloissa ja ruokailulipukkeita käyttäen sekä työnantajan järjestämää eväs- tai termosruokailua. Näitä järjestelyjä pidetään työnantajan järjestämänä työpaikkaruokailuna myös niissä tapauksissa, joissa palkansaaja maksaa ateriastaan (ks. myös edellä kohta Päivittäinen työmatka erityisillä aloilla sekä luku 13, Matkakustannukset).

Työpaikan välitön läheisyys

Työnantajan järjestämä työpaikkaruokailu estää säännöksen mukaisen ateriakorvauksen verovapauden myös siinä tapauksessa, että siihen on tilaisuus erityisen työntekemispaikan välittömässä läheisyydessä. Tällä tarkoitetaan sitä, että työntekijä ehtii ruokatauon aikana ilman matkustamisesta aiheutuvia lisäkustannuksia aterioida.

MATKUSTAMISKUSTANNUSTEN KORVAUKSET

Matkustamiskustannuksia ovat kustannukset matka-, paikka- ja makuupaikkalipuista sekä kilometrikorvaukset ja auton paikoituskulut. Myös työssä tarvittavien välineiden kuljettamisesta aiheutuneet kustannukset ovat verovapaita.

Julkinen kulkuneuvo

Jos verovelvollinen on käyttänyt työmatkalla yleistä tai vuokrakulkuneuvoa, todellisten kulujen korvaukseksi suoritettu määrä on verovapaa.

Oma auto

Verovelvollisen omistaman tai hallitseman kulkuneuvon osalta Verohallinnon päätöksessä on verosta vapaaksi katsottavat enimmäismäärät sekä määräykset niiden korotta-

misesta eräissä tapauksissa. Kilometrikorvausta voidaan korottaa vain silloin, kun palkansaaja ajaa työajoja omalla tai hallitsemallaan autolla. Korotuksen voi maksaa esim. palkansaajan kuljettaessa painavaa tai suurikokoista esinettä. Kuljetettavien esineiden määrä ei vaikuta, korotus on kustannuspäätöksessä vahvistettu määrä, vaikka painavia esineitä olisi mukana useampia. Vain henkilöitä kuljetettaessa korotus lasketaan henkilömäärän mukaan.

Käyttöetuauton kilometrikorvausta ei koroteta.

Auton käyttöetu

Kustannuspäätöksessä on myös määräys verosta vapaaksi katsottavasta kilometrikorvauksesta niissä tapauksissa, joissa verovelvollinen on ajanut käyttöetuautolla työajoja ja maksanut itse myös näistä ajoista aiheutuneet polttoainekulut (VHp 9.3 §).

Vapaa autoetu

Jos kilometrikorvauksen maksaa sama työnantaja, jolta vapaa autoetukin on saatu, kilometrikorvaukset ovat palkkaa.

Autoetu toiselta työnantajalta

Jos verovelvollisella on vapaa autoetu, ja hän käyttää tätä autoa esim. sivutoimesta aiheutuviin matkoihin, hän saattaa laskuttaa niistä kilometrikorvaukset sivutoimen työnantajalta. Oikeuskäytännössä kilometrikorvauksia ei pidetty veronalaisena silloin kun ajettujen kilometrien määrä ei ylittänyt autoedun rahaarvon perusteena käytettyä kilometrimäärää, 18 000 km/vuosi (KHO 1991/803).

MAJOITTUMISKORVAUKSET

Työmatkasta päivärahan lisäksi suoritettavan majoittumiskorvauksen enimmäismäärä on majoitusliikkeen antaman tositteen tai muun luotettavan selvityksen mukainen määrä (VHp 15 §).

Yömatkaraha

Yömatkarahan suorittaminen edellyttää, että päivärahaan oikeuttavasta matkavuorokaudesta vähintään 4 tuntia on kello 21.00-07.00 välisenä aikana ja että työnantaja ei järjestä verovelvolliselle ilmaista majoitusta eikä suorita majoittumiskorvausta tai korvausta makuupaikasta.

Yömatkaraha on tarkoitettu tilanteisiin, joissa palkansaaja yöpyy työmatkallaan esim. sukulaisten luona. Sitä ei voi maksaa yöllä työskenteleville henkilöille kuten vartijoille tai muusikoille.

YLEISHYÖDYLLISEN YHTEISÖN MAKSAMAT MATKAKUSTANNUSTEN KORVAUKSET

Vuoden 2001 alusta laajennettiin matkakustannusten korvausten verovapaus koskemaan myös yleishyödyllisiltä yhteisöiltä sen toimeksiannosta tehdyistä matkoista saatuja matkakustannusten korvauksia tilanteessa, jossa korvauksen saaja ei ole työsuhteessa maksajaan tai muutoin saa palkkaa. Verovapaata on: päiväraha enintään 20 päivältä kalenterivuodessa; majoittumiskorvaus; matkustamiskustannusten korvaus, julkisen kulkuneuvon mukaan rajoituksetta ja kilometrikorvaukset enintään 2000 euron määrään. (TVL 71.3 §, 1086/2000)

Ketä säännös koskee

Säännös koskee esim. yhdistyksen hyväksi palkatonta vapaaehtoistyötä tekeviä henkilöitä ja kilpailutuomareita (tulo työkorvausta). Palkkaa saavaan joukkueurheilijaan sovelletaan palkansaaja koskevia säännöksiä. Palkan määrälle ei ole säädetty alarajaa, joten pientäkin palkkaa saavaan urheilijaan tai vapaaehtoistyöntekijään soveltaa palkansaajaa koskevia säännöksiä. Palkan ja kustannusten korvausten tulee kuitenkin olla järkevässä suhteessa toisiinsa jotta kustannusten korvausten voidaan katsoa johtuvan kyseisestä työstä. Jos tulon saajaa voidaan pitää palkansaajana, tämä merkitsee sitä, että verovapaiden korvausten

ylärajoja ei sovelleta, mutta toisaalta asunnon ja varsinaisen työpaikan välisiä matkoja ei voi verovapaasti korvata. On huomattava, että uudessa säännöksessä tätä rajoitusta ei ole.

Enimmäismäärä ylittyy

Enimmäismäärät ovat verovelvolliskohtaisia. Jos ne ylittyvät, ylimenevä osa on veronalaista ansiotuloa. Matkakustannukset saa kuitenkin vähentää verotuksessa tulonhankkimismenoina.

On huomattava, että päivärahan verovapaus on määritelty niiden päivien lukumäärän mukaan, joilta korvaus on maksettu. Päivä tulee käytettyä, vaikka maksettu päiväraha olisi pienempi kuin kustannuspäätöksen mukainen enimmäismäärää. Ateriakorvausta ei ole säädetty verovapaaksi.

Yhteisön toimeksiannosta tehdyt matkat

Verovapaita ovat vain yleishyödyllisen yhteisön toimeksiannosta tehtyjen matkojen kustannukset. Matkojen suorittamisesta on tullut etukäteen asianmukaisesti sopia. Tyypillisiä ovat esim. urheiluseuroissa matkat ohjelman mukaisiin harjoituksiin ja kilpailutapahtumiin. Yksilöurheilija edustaa kilpailumatkalla seuraansa, joten matkakulujen korvaukset ovat verovapaita säädettyihin enimmäismääriin asti.

Kokousmatkan voi korvata, jos henkilö on valittu edustamaan yhteisöä ko. kokouksessa. Sen sijaan jäsenkokoukseen oma-aloitteisesti tulleen henkilön matkoja ei voi korvata verovapaasti.

Yleishyödyllisen yhteisön työntekijöilleen maksamat työmatkakustannusten korvaukset ovat edelleen verovapaita yleisten säännösten mukaan.

Harrastustoiminta

Harrastustoiminnan kustannukset eivät ole vähennyskelpoisia. Kuitenkin, jos harrastustoiminta on tuottanut tuloa, voidaan siihen tältä osin kohdistuneet kustannukset vähentää verotuksessa.

KANSANEDUSTAJIEN KULUKORVAUS

TVL 70 §:n mukaan veronalaista tuloa ei ole kohtuullinen korvaus, joka maksetaan kansanedustajan toimen hoitamisesta aiheutuneiden erityisten kustannusten ja elantokustannusten kattamiseksi. Kohtuullisena korvauksena pidetään edustajanpalkkiosta annetun laissa (328/47) tarkoitettua puhemiehen tai varapuhemiehen määrärahaa, edustajan tietoliikennekorvausta sekä edustajan kulukorvausta. TVL 70.3 §:n mukaan veronalaista tuloa ei ole etu kansanedustajan toimeen tai valtioneuvoston jäsenen tehtävään liittyvästä oikeudesta maksuttomaan matkustamiseen eikä pääministerin tehtävään liittyvä asuntoetu siihen liittyvine palveluineen (1097/2006)(ks. myös luku 13, Kansanedustajan kustannukset).

Euroopan parlamentin jäsenen kulukorvaus

Veronalaista tuloa ei ole myöskään kohtuullinen korvaus, joka maksetaan Euroopan parlamentin jäsenen toimen hoitamisesta aiheutuneiden erityisten kustannusten ja elantokustannusten lisäyksen kattamiseksi. Kohtuullisena korvauksena pidetään Euroopan parlamentin jäsenelle maksettavaa yleistä kulukorvausta, kiinteää matkustusmäärärahaa, matkustusmäärärahaa, oleskelumäärärahaa, tietoliikennekorvausta ja sihteerimäärärahaa tai muuta niihin rinnastettavaa korvausta (TVL 70.4 §, 227/95).

Kansallinen asiantuntija

Verovapaata on myös korvaus, jonka Euroopan yhteisöjen komissio maksaa palvelukseensa määrätyn kansallisen asiantuntijan tehtävän tai komission hyväksymän muun, Euroopan unionin laajentumisprosessiin liittyvän asiantuntijatehtävän hoitamisesta aiheutuneiden erityisten kustannusten ja elantokustannusten lisäyksen kattamiseksi. Tällaisia korvauksia ovat toimeentulomääräraha, kiinteä lisämääräraha, matka- ja muuttokustannusten korvaukset, erityisistä tehtävistä johtuvien

kustannusten korvaukset ja muut niihin rinnastettavat komission maksamat korvaukset (TVL 76 § 4a k., 227/99).

Komitean jäsen

Lisäksi verovapaita ovat korvaukset, joita Euroopan yhteisöjen alueiden komitea tai talous- ja sosiaalikomitea maksavat komitean jäsenen tehtävän hoitamisesta aiheutuneiden erityisten kustannusten ja elantokustannusten lisäyksen kattamiseksi. Näitä korvauksia ovat yleinen kulukorvaus, matkakustannusten korvaus ja mu niihin rinnastettava komitean maksama korvaus (TVL 76 § 4b k., 431/96).

Osallistuminen kriisinhallintaan

Veronalaista tuloa ei ole myöskään korvaus, jonka Euroopan unioini, kansainvälinen järjestö, Suomen valtio tai kriisinhallintaoperaation toimeenpanija maksaa erityisten kustannusten ja elantokustannusten lisäyksen kattamiseksi siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annetussa laissa (1287/2004) tarkoitetussa palvelussuhteessa olevalle henkilölle (TVL 1288/2004). Säännöstä sovelletaan vuoden 2005 alusta.

Eräitä kustannusten korvauksia

Linnakeraha

Puolustuslaitos maksaa virkaehtosopimuksen mukaista linnakerahaa koulutus-, vartio- ja valmiuslinnakkeilla palveleville virkamiehille. Linnakeraha sisältää palkkauksellisen osan ja kustannusten korvausosan. Palkkauksellinen osa on veronalaista ansiotuloa. Kustannusten korvausosana maksetaan 15 % kokopäivärahasta. Se on verovapaa kustannusten korvaus.

Linnakkeella pysyvästi asuville linnakeraha maksetaan 50 prosentilla korotettuna.

Kulunkikorvaus

Rikos- ja järjestyspoliiseille voidaan maksaa kulunkikorvausta. Se on tarkoitettu kattamaan tutkintatehtävissä aiheutuneita kuluja. Verotusta toimitettaessa kulunkikorvaus lisätään tuloon ja tulonhankkimiskulut vähennetään selvityksen perusteella. Muun selvityksen puuttuessa kustannusten määräksi voidaan arvioida kulunkikorvauksen määrä.

Myös tullilaitos maksaa vastaavaa kulunkikorvausta.

Poliisikoiran ruokintaraha

Poliisikoirat annetaan hoito-, harjoituttamis- ja ruokintavelvoitetta vastaan yksittäisten poliisimiesten huostaan. Poliisimiehelle maksetaan korvausta koiran harjoituttamisesta ja kouluttamisesta. Tämä korvaus on palkkaa. Lisäksi hänelle maksetaan ruokintarahaa.

Poliisikoirat omistaa Suomen valtio. Koirien ruokintakustannukset ovat omistajalle kuuluva kulu. Tämän vuoksi ruokintaraha ei ole poliisimiehen veronalainen kustannusten korvaus

APURAHAT

Veronalaista tuloa ei ole:

1) stipendi tai muu apuraha, joka on saatu opintoja tai tieteellistä tutkimusta tahi taiteellista toimintaa varten;

2) tieteellisen, taiteellisen tai yleishyödyllisen toiminnan tunnustukseksi saatu palkinto;

3) valtion 2 kohdassa tarkoitetusta taikka muusta ansiokkaasta toiminnasta ennen tammikuun 1 päivää 1984 myöntämä eläke tai tällaiseen eläkkeeseen liittyvä perhe-eläke (TVL 82.1 §).

4) liikuntalain (984/79) 21 §:n nojalla valtion varoista opetusministeriön nimeämälle huippu-urheilijalle maksettava valmennus- ja harjoitteluapuraha (TVL 352/95, ks. luku 8, Urheilijan palkkiot).

Julkisyhteisön myöntämä stipendi

Valtiolta, kunnalta tai muulta julkisyhteisöltä taikka Pohjoismaiden neuvostolta opintoja tai tieteellistä tutkimusta tahi taiteellista toimintaa varten saatu stipendi tai muu apuraha sekä tieteellisen, taiteellisen tai yleishyödyllisen toiminnan tunnustukseksi annettu palkinto ovat kokonaan verovapaita tuloja.

Julkisyhteisöjä ovat mm. valtio, läänien taidetoimikunnat, kunnat, kuntayhtymät, evan-

kelisluterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkkokunta, valtion yliopistot ja korkeakoulut, Suomen Pankki, Kansaneläkelaitos, taiteen keskustoimikunta ja valtion tieteelliset toimikunnat, joista käytetään yhteisnimitystä Suomen Akatemia sekä sosiaali- ja terveysministeriön valvonnassa toimiva työsuojelurahasto.

Uudesta yliopistolaista (558/2009) johtuen suomalaiset yliopistot ja korkeakoulut eivät enää ole julkisyhteisöjä. Vuoden 2010 alusta yliopistoista 14 on itsenäisiä julkisoikeudellisia laitoksia ja 2 itsenäisiä yksityisoikeudellisia säätiöitä. Verotuksessa kumpaakaan ryhmää ei pidetä julkisyhteisönä.

Ulkomainen valtio tai julkisyhteisö ei ole tässä tarkoitettu julkisyhteisö. Valtion ja kunnan omistama yhteisö, esim. osakeyhtiö, ei ole julkisoikeudellinen oikeussubjekti. Julkisyhteisöjä eivät ole esim. yksityistaloudelliset yhdistykset ja säätiöt, rekisteröidyt yhdistykset ja poliittiset puolueet. Suomen Kulttuurirahasto ei myöskään ole julkisyhteisö.

Yksityisen myöntämä stipendi

Muulta kuin julkisyhteisöltä ja Pohjoismaiden neuvostolta edellä mainittuihin tarkoituksiin saadut stipendit, opintorahat ja muut apurahat sekä tunnustuspalkinnot ovat veronalaista tuloa siltä osin kuin niiden ja julkisyhteisöiltä ja Pohjoismaiden neuvostolta saatujen stipendien, opintorahojen ja muiden apurahojen sekä palkintojen yhteenlaskettu määrä niistä vähennettävien menojen jälkeen verovuonna ylittää valtion taiteilija-apurahan vuotuisen määrän (TVL 82.2 §). Taiteilija-apuraha on ollut vuonna vuonna 2006 14 962,96 euroa, vuonna 2007 15 226,56 euroa ja vuonna 2008 15 848,16 euroa.

Vuoden 2009 alusta myös apurahat voivat kerryttää eläkettä. Tämän vuoksi taiteilija-apurahoja on kaksi, sosiaaliturvan sisältävä apuraha ja ilman uutta sosiaaliturvaa maksettava apuraha. Sosiaaliturvan sisältävä apuraha on 18 400,65 euroa vuonna 2009. Taiteilija-apuraha, joka ei sisällä sosiaaliturvaa, on 16 208,64 euroa. Viimeksi mainittua apurahaa maksetaan mm. vanhojen pitkäaikaisten (ns. 15-vuotiset) apurahojen saajille ja ennen 1.1.2009 käynnistyneiden 5-vuotisten apurahojen saajille, joiden apurahaan liittyy taiteilijaprofessoreiden viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain (734/1969) mukainen eläketurva. Vuonna 2010 verotuksessa käytettävä sosiaaliturvan sisältävä taiteilija-apuraha on ollut 1 567,12 € kuukaudessa 1.3.2010 lukien ja 18.788,30 € vuositasolla (2010). Apurahan määrä on aikaisemmin ollut 1.558,55 €/kk 1.10.2009 lukien. Määrä vuonna 2011 on 18.805,44 €.

Työnantajalta saatu apuraha

Apuraha on verovapaa silloin kun se on saatu opintoja, tieteellistä tai taiteellista toimintaa varten. Se on myös maksajan kannalta vastikkeeton suoritus, sen myöntämisestä ei aiheudu maksajalle taloudellista eikä muutakaan hyötyä.

Jos apurahan myöntää saajan työnantaja, suoritus on yleensä korvausta tehdystä työstä. Tästä syystä se on palkkaa, vaikka se maksettaisiin apurahan nimellä. Jos apuraha on annettu työssä tarvittavaa ammattitaitoa ylläpitävään tai täydentävää opiskelua varten, se voidaan rinnastaa työnantajan järjestämään koulutukseen (KHO 1988 B 587).

Apurahan veronalaisuuden selvittäminen

Verovelvollisen tulee tarvittaessa esittää selvitys apurahan verovapaudesta. Apurahan myöntämistä koskeva päätös tai ilmoitus, josta ilmenevät apurahan myöntämiseen mahdollisesti liittyvät ehdot, ovat tällöin keskeistä selvitysaineistoa.

Stipendin ja apurahan veronalaisuus ratkaistaan tapauksittain. Apurahojen veronalaisuutta ratkaistaessa on tärkeää erottaa tieteen ja taiteen harjoittaminen toisen lukuun tehdystä työstä, jolloin suoritus on palkkaa. Apurahan veronalaisuutta ratkaistaessa tulee kiinnittää huomiota esim. seuraaviin seikkoihin:

- kuka on apurahan saaja,
- onko apuraha yleisesti haettavissa,

- onko apurahan saajan ja myöntäjän välillä työsuhde,
- onko apuraha vastike tehdystä työstä,
- onko apuraha myönnetty ilman hakemusta,
- mitä selvityksiä apurahan hakijan on täytynyt esittää,
- onko apurahan myöntämiseen liitetty erityisiä ehtoja,
- onko apurahan myöntäjä yleishyödyllinen yhteisö.

Muuhun tarkoitukseen kuin opintoja, tieteellistä tutkimusta tai taiteen harjoittamista varten saadut apurahat ja stipendit ovat veronalaisia. Jonkin määrätyn työn tekemistä varten stipendin nimellä saatu korvaus on veronalaista (esim. KHO 1976/4136).

Kuntien asukkailleen myöntämät stipendit

Kunta saattaa myöntää asukkailleen erilaisia avustuksia (esim. opiskeluavustus, vauvaraha), joita ei ole pidettävä verovapaina TVL 92 §:n säännösten perusteella. Suoritukset käsitellään verotuksessa luonteensa mukaisesti riippumatta siitä, minkä nimisinä ne on maksettu. Sovellettaviksi saattavat tulla myös TVL 82 §:n säännökset, vaikka suoritus ei olisikaan maksettu stipendin, apurahan tai tunnustuspalkinnon nimellä.

Kunnan myöntämää stipendiksi katsottavaa suoritusta ei pidetä veronalaisena pelkästään sillä perusteella, että kunta myöntää sen vain asukkaalleen. Verovapauden edellytykset on kuitenkin täytyttävä. Suoritus, joka on saatu vain sillä perusteella, että kunnassa asutaan tai tullaan sen asukkaaksi, ei ole verovapaa stipendi. Sen sijaan esimerkiksi kuntien opiskelijoille opintoja varten myöntämät stipendit ovat TVL 82.1 §:n 1 kohdan perusteella verovapaita, vaikka muu kuin kunnan asukas ei voi stipendiä saada.

Tutkimustyö

Assistentin, dosentin ja amanuenssin toimista maksetut tulot ovat veronalaista palkkatuloa. Samoin ovat tutkijaprofessorin, vanhemman ja nuoremman tutkijan sekä tutkimusassistentin toimesta saadut tulot veronalaista palkkaa. Suomen Akatemiasta annetun lain (378/1994) 4 §:ssä tarkoitetuista tutkimusviroista (akatemiatutkijat ja akatemiaprofessorit) saatu korvaus on palkkaa. Kaikki em. tutkijat voivat kuitenkin saada tutkimustyötään varten verovapaita apurahoja.

Taiteilija

Taiteilija saa vähentää tuloistaan taiteellisesta työstä aiheutuneet kustannukset. Sen sijaan tuloa tuottamattomasta harrastustoiminnasta aiheutuneet kustannukset eivät ole verotuksessa vähennyskelpoisia. KHO on päätöksessään 2009:106 ottanut kantaa siihen, kuka on taiteilija. Päätös koski henkilöä, jolla oli taiteellinen peruskoulutus ja usean ammattitaiteilijoille tarjoitetun järjestön jäsenyys. Hän oli harjoittanut taiteellista toimintaa monen vuoden ajan ja osallistunut kansainväliseenkin näyttelytoimintaan. Henkilö sai työeläkettä. KHO katsoi, että verovuoden toiminnan tappiollisuus ei ollut esteenä toiminnan pitämiselle TVL 31.1 § 4 kohdassa tarkoitettuna taiteellisena toimintana. Taiteilija sai vähentää taiteen harjoittamisesta aiheutuneet menot luonnollisena vähennyksenä.

Vähennykset

Muulta kuin julkisyhteisöltä saadun stipendin veronalaista määrää laskettaessa vähennetään ensin siihen kohdistuvat luonnolliset vähennykset, kuten esim. opintomateriaalista, apuhenkilöistä, matkoista, puhtaaksikirjoituksesta ja muista välittömästi tutkimustoimintaan liittyvistä menoista.

Jos stipendi tai apuraha on annettu jotain tiettyä työtä tai tutkimusta varten, siihen ei kohdisteta muita kuin tähän työhön tai tutkimukseen liittyviä menoja. Taiteen puolella puhutaan tällöin kohdeapurahasta (vuosi-ilmoituksella koodi 01). Toinen apurahatyyppi on elatusapuraha/työskentelyapuraha, joka on tarkoitettu elinkustannusten rahoittamiseen (vuosi-ilmoituksella koodi 02). Oikeuskäytännön mukaan elatuksen turvaamiseksi annetusta työskentelyapurahasta ei saanut vähen-

tää tutkimustyön kustannuksia (KHO 2007/230 KHO 2010:4). Myöskään taiteellisesta työstä johtuneet menot eivät kohdistu osaksikaan työskentelyedellytysten turvaamiseksi ja parantamiseksi myönnettyyn valtion taiteilija-apurahaan (KHO 1983/3028). Elatus/työskentelyapurahaan ei saa kohdistaa taiteellisen toiminnan menoja, vaan ne vähennetään taiteilijan muista tuloista. Jos muita tuloja ei ole, taiteilijalle vahvistetaan tappio. Sitä vastoin jos valtion taiteilija-apuraha on myönnetty tietyn työn suorittamiseksi (kohdeapuraha), tästä työstä aiheutuneet kustannukset kohdistetaan ensisijaisesti tähän apurahaan.

Verotettavan stipendin laskeminen

Jos julkisyhteisön myöntämän apurahan nettomäärä jää alle taiteilija-apurahan määrän, on muun kuin julkisyhteisön apurahasta veronalaista se osa, millä apurahojen yhteismäärä ylittää taiteilija-apurahan.

Jos henkilö on saanut samaa tutkimusta varten sekä julkisyhteisöltä että muulta kuin julkisyhteisöltä apurahaa, tutkimuksesta aiheutuneet kustannukset jaetaan apurahojen suhteessa. Jos apurahat sitä vastoin kohdistuvat eri tutkimuksiin, tulee kustannukset kohdistaa erikseen kuhunkin tutkimukseen.

Apurahan veronalainen osa lasketaan seuraavan esimerkin mukaan:

1. Valtion tieteellisen toimikunnan myöntämä apuraha	10 445 €
2. Muita kuin julkisyhteisön myöntämiä apurahoja yhteensä	16 800 €
	27 245 €
3. Kustannukset yhteensä	8 255 €

$$\frac{10\,445}{27\,245} \times 8\,255 = 3\,164{,}75\ €$$

$$\frac{16\,800}{27\,245} \times 8\,255 = 5\,090{,}25\ €$$

1. Valtion apurahan nettomäärä	10 445 - 3 164,75 = 7 280,25 €
2. Muun kuin julkisyhteisön apurahan nettomäärä	16 800 - 5 090,25 = 11 709,75 €

Julkisyhteisön myöntämä apuraha on kokonaan verovapaa. Muun kuin julkisyhteisön myöntämästä apurahasta jää verotettavaksi 201,70 euroa, eli määrä, jolla apurahojen nettomäärät yhteensä ylittävät valtion taiteilija-apurahan määrän 18 990,00 euroa vuodessa (2010).

Tutkimusryhmä

Tutkimusryhmälle myönnetystä stipendistä vähennetään ensin ryhmän menot ja sen jälkeen jäljelle jäänyt osa jaetaan ryhmän jäsenille, jotka kukin voivat lisäksi vähentää omat menonsa. Stipendin jakamisesta työryhmän jäsenten kesken hankitaan tarvittaessa selvitys. Jos apurahan saanut tutkimusryhmä palkkaa itselleen apulaisia, näiden saama korvaus on palkkaa, vaikka sen rahoittamiseen käytettäisiin tutkimusryhmän saama apurahaa.

Verovuosi

Apuraha on sen verovuoden tuloa, jona se on nostettavissa, eikä sen myöhemmän vuoden, jonka aikana se on tosiasiallisesti nostettu.

Jos apuraha on myönnetty siten, ettei siihen kohdistuvia menoja voida vähentää nostamisvuonna, voitaneen myöhempinä vuosina syntyvät menot ottaa huomioon siten, että apurahasta vähennetään kustannusvarauksia selvityksen perusteella.

Vuosi-ilmoitus

Apurahan ja tunnustuspalkinnon antajan on ilmoitettava veroviranomaisille kaikki vähintään 1 000 euron suuruiset stipendit, opintorahat, kirjasto- ja näyttöapurahat sekä palkinnot (VHp 21/99 7 §).

Kirjastoapuraha

Kirjastoapurahojen (kirjastokorvaus) maksaminen perustuu lakiin eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista (236/61). Apurahoja maksetaan sen

vuoksi, että em. tekijöiden kirjoittamia ja kääntämiä teoksia on maksutta käytettävissä yleisissä kirjastoissa.

Kirjastoapuraha on verovapaata tuloa TVL 82.4 §:n mukaan. Se on työskentelyapuraha, joka on tarkoitettu taiteilijan elinkustannusten maksamiseen. Näin ollen siihen ei saa kohdistaa taiteellisen toiminnan kuluja. Sen sijaan lainausmääriin perustuva lainauskorvaus on veronalaista ansiotuloa, ks tarkemmin luku 8, Tekijänoikeuskorvaukset.

Näyttöapuraha

Kuvataiteilijoille voidaan maksaa apurahaa sen johdosta, että heidän tekemiään, julkisessa omistuksessa olevia teoksia voidaan näyttää julkisesti (laki eräistä kuvataiteen tekijöille suoritettavista apurahoista, 115/97). Myös tämä valtion varoista maksettava apuraha on verovapaa. Näyttöapuraha on työskentelyapuraha.

TUNNUSTUSPALKINTO

Tunnustuspalkinnon veronalaisuuden periaatteet ovat samat kuin apurahojen. Verovapaan tunnustuspalkinnon edellytyksenä on, että se on annettu tieteellisen, taiteellisen tai yleishyödyllisen toiminnan tunnustukseksi. Tunnustuspalkinto annetaan jälkikäteen, kun stipendi ja apuraha annetaan yleensä etukäteen. Yleishyödyllisen toiminnan tunnustukseksi annettuna tunnustuspalkintona voidaan pitää mm. malminetsintäpalkintoa (KVL 1976/243) sekä kotikunnan olympiavoittajalle myöntämää raha- tai esinepalkintoa.

Valtiovarainministeriö voi hakemuksesta päättää, että tieteellisen, taiteellisen tai yleishyödyllisen toiminnan tunnustukseksi annettu palkinto on koko määrältään verosta vapaata tuloa (TVL 82.3 §).

Ansiokkaasta toiminnasta myönnetty eläke

Verovapaata tuloa on valtion tieteellisestä, taiteellisesta, yleishyödyllisestä tai muusta ansiokkaasta toiminnasta ennen 1.1.1984 myöntämä eläke tai tällaiseen eläkkeeseen liittyvä perhe-eläke. Tällaisen eläkkeen myöntäminen perustuu johonkin seuraavista päätöksistä:

- VNp ylimääräisistä taiteilijaeläkkeistä 24.1.1974/75
- VNp ylimääräisiin taiteilijaeläkkeisiin liittyvistä ylimääräisistä perhe-eläkkeistä 28.2.1974/216
- VNp ylimääräisistä sanomalehtimieseläkkeistä 6.1.1977/37
- VNp ylimääräisistä eläkkeistä 30.12.1959/VM:n kiertokirje 6660 24 §:n perusteella valtioneuvoston erityisistä syistä myöntämä ylimääräinen eläke.

Jos edellä mainittu eläke on myönnetty 1.1.1984 tai sen jälkeen, se on veronalaista, ansiotuloksi katsottavaa eläketuloa.

KILPAILUPALKINNOT

Taidekilpailupalkinto

Veronalaista tuloa ei ole taiteen alalla järjestetystä, taiteellisesti merkittävästä valtakunnallisesta tai kansainvälisestä kilpailusta saatu palkinto. Valtiovarainministeriö nimeää vuosittain etukäteen opetusministeriön esityksestä kilpailut, joista saadut palkinnot ovat verovapaita (TVL 83 §).

Valtiovarainministeriön päätökset ovat tämän luvun liitteenä.

Koululaisten kilpailupalkinto

TVL 84 §:n mukaan veronalaista tuloa ei ole peruskoulun, lukion, iltalukion, ammattikoulun tai muun näihin verrattavan oppilaitoksen oppilaille tieto- ja taitoaineessa järjestetystä kilpailusta muuna kuin rahana tai siihen verrattavana suorituksena saatu palkinto.

ARPAJAISVOITTO

Arpajaisverolain (552/92) 2 §:ssä tarkoitetuista arpajaisista saatu voitto ei ole tuloverotuksessa veronalaista tuloa. Veronalaista ansiotuloa on kuitenkin voitto, jota voidaan pitää kohtuullisena vastikkeena jostakin suorituksesta tai ennakkoperintälaissa tarkoitettuna palkkana (TVL 85 §).

Maksullisten arpajaisten lisäksi arpajaisverolaki koskee myös muita julkisesti järjestettyjä arvontoja, arvaamisia, vedonlyöntejä ja niihin rinnastettavia menettelyjä (esim. bingo- ja kasinovoitot, totalisaattorivoitot, pokeripelissä saadut voitot). Lain soveltamisen edellytyksenä on, että menettely on julkinen ja että voitto riippuu kokonaan tai osittain sattumasta.

Menettelyn julkisuudella tarkoitetaan sitä, että periaatteessa kuka tahansa voi osallistua arvontaan tai että mahdollinen osallistujajoukko on varsin suuri ja määrittelemätön. Tapauksissa, joissa arvonnan järjestää esim. valtakunnallinen järjestö jäsentensä keskuudessa, on julkisuusvaatimus katsottu täytetyksi. Edellytyksenä on, että osallistujakunta on riittävän suuri, useisiin satoihin nouseva.

Palkka

Voitto on EPL:ssa tarkoitettua palkkaa silloin, kun se on suoranaista vastiketta voiton antajan hyväksi tapahtuneesta toiminnasta tai kun voiton antaja on saajan työnantaja. Työnantajan järjestämien myynti-, asiakashankinta- ja vastaavien kilpailujen palkinnot ovat siten palkkaa, vaikka palkinnot arvottaisiinkin esim. tietyn tavoitteen saavuttaneiden kesken. Samoin on palkaksi katsottu työnantajan henkilökunnan keskuudessa arpoma ulkomaanmatka.

Ulkomailla järjestetyt arpajaiset

TVL 85 §:n mukaan kotimaassa järjestettyjen arpajaisten voittojen lisäksi on samoin edellytyksin verovapaata myös Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa sen maan lainsäädännön mukaisesti toimeenpannuista arpajaisista saatu voitto (TVL 334/2005). Muualla järjestettyjen arpajaisten voitot ovat tuloverotuksessa veronaista tuloa.

Voiton arvostaminen

TVL:n mukaan verotettavan arpajaisvoiton arvo on sen käypä arvo. Vaihtoarvoltaa vähäiset, lähinnä muistoesineen luontoiset voitot voidaan jättää verotuksen ulkopuolelle.

Jos voitto on saatu rahana tai lahjakorttina tai saaja on itse voinut valita esinevoiton, voitto arvostetaan täyteen arvoonsa. Samoin elantokustannuksia säästävät kulutushyödykkeet, kuten elintarvikkeet ja polttoaineet tai televisio ja pesukone, arvostetaan täyteen arvoon. Esineet, joita saaja ei ole voinut itse valita, voidaan arvostaa esim. puoleen niiden käyvästä arvosta.

TALKOOTYÖ

Perinteinen talkootyö

Talkootyöllä tarkoitetaan yleensä toisen lukuun korvauksetta tehtyä työtä. Pelkkää kestitystä ei ole pidetty veronalaisena vastikkeena tehdystä työstä. Talkoilla tehtävä työ on ″jokamiehentyötä″, joka ei vaadi erityistä ammattitaitoa. Talkootyö ei siis vaativuudellaan rajoita kenenkään osallistumista työn tekemiseen.

Tyypillisiä talkootöitä ovat olleet esim. sadonkorjuu ja yksinkertaiset rakennustyöt. Toisaalta rakennustöiden osalta on huomattava, että tietyt tehtävät vaativat asianomaisen luvan, joten omakotitaloa ei voida rakentaa pelkästään talkootyönä.

Yhdistyksen jäsenten tekemä työ

Yhdistyksen jäsenten tehdessä korvauksetta työtä yhdistyksen hyväksi ei verotusongelmia synny. Tällaisia tapauksia on esim. urheiluseuran oman urheilukentän kunnostustyö tai lipunmyynti yhdistyksen järjestämässä tilaisuudessa.

Jos työ tehdään yhdistyksen nimissä jonkun muun lukuun yhdistykselle maksettavaa korvausta vastaan, on ratkaistava kysymys, onko työ talkootyötä vai palkkatyötä, josta saadun korvauksen työn suorittaja lahjoittaa yhdistykselle. Tällöin on kiinnitettävä huomiota siihen, kuka on suorituksen saaja, valvooko työn teettäjä työtä ja kuinka kauan työ kestää.

Työn suorittaja

Yhdistyksen jäsenten tekemästä työstä maksettu korvaus voi olla verovapaata vain silloin kun suorituksen saajana on rekisteröity yleis-

hyödyllinen yhdistys, joka käyttää varat yleishyödyllisen toimintansa tukemiseen. Rekisteröimättömän yhteenliittymän nimissä työskenteleville maksetut korvaukset ovat usein työn suorittajien veronalaista ansiotuloa. Tällainen yhteenliittymä on verotuksellisesti joukko luonnollisia henkilöitä, joiden saamana palkkana suoritus käsitellään. He voivat lahjoittaa vain nettopalkkansa.

Varsin yleistä on, että esim. oppilaitosten ylimmät vuosikurssit rahoittavat luokkaretkensä yhteisellä varainhankinnalla. Näissä tapauksissa suorituksen saaja ei useinkaan ole rekisteröity yhdistys ja kerätyt varat käytetään työhön osallistuvien hyväksi. Näin ollen maksettu korvaus on veronalaista ansiotuloa.

Korkein hallinto-oikeus ei antanut muutoksenhakulupaa maksuunpanosta tehdyssä valitusasiassa siltä osin kun suorituksen saajina oli kylätoimikuntia, joille maksetut korvaukset oli katsottu palkaksi (KHO 1991/2153).

Verovapaan talkootyön piiriin eivät kuulu myöskään tilanteet, joissa työn suorittajat rekisteröidyn yhdistyksen nimissä keräävät rahaa tosiasiassa itselleen, omien matka- tai harrastuskulujensa kattamiseen. Yhdistys ei voi myöskään antaa työhön osallistuneille yhdistyksen perustoimintaan kuulumattomia etuja. Työstä saatavan hyödyn on jakauduttava laajemmalle piirille kuin työn suorittajille. Tässä suhteessa ongelmatapauksia ovat erityisesti jäsenmäärältään pienet yhdistykset, joissa käytännössä hyöty kohdistuu työn suorittajille.

Työn teettäjän johto ja valvonta

Talkootyötä ei ole työ, joka tehdään toimeksiantajan johdon ja valvonnan alaisena. Johtoon ja valvontaan viittaavat esim. työskentely toimeksiantajan tiloissa, työtä suorittavien henkilöiden hyväksyminen toimeksiantajan taholta sekä se, että kysymyksessä on muutoin omilla työntekijöillä teetettävä työ.

Oikeuskäytännössä palkaksi on katsottu rekisteröidyn uskonnollisen yhdistyksen jäsenten tekemä työ silloin kun he tekivät yövuoroa muovipuristetehtaassa (KHO 1983 II 602). Myös urheiluseuran liikerakennuksen järjestysmiestehtävästä saama korvaus oli työn suorittajien palkkaa (KHO 1988/5382). Samoin palkkaa oli urheiluseuran jäsenten ääntenlaskennasta saama korvaus (KHO 1996/3729).

Työn luonne ja kesto

Verotuskäytännössä on talkootyönä pidetty luonteeltaan tilapäistätäselvästi rajatun tehtävän suorittamista, joka ei vaadi erityistä ammattitaitoa. Tyypillistä talkootyötä ovat esim. siivousurakka ja tilapäinen mainosjakelu- tai postitustyö.

Jatkuva tai pitempiaikainen toimeksiantosuhde viittaa yleensä siihen, ettei kysymys voi olla talkootyönä pidettävästä toiminnasta. Näin on asian laita erityisesti silloin, kun työn tulos tulee suoraan toimeksiantajalle esim. erilaisissa aliurakointitehtävissä, rakennusalan urakoissa ja jatkuvissa postitus-, pakkaus- tai jakelutoimeksiannoissa.

Jatkuvakin toimeksiantosuhde voi olla talkootyötä silloin, kun tehtävä liittyy läheisesti työtä tekevän yhdistyksen omaan toimintaan ja se suoritetaan ilman toimeksiantajan johtoa ja valvontaa. Tällaisia ovat KHO:n päätöksen (1991/2153) mukaan urheiluseurojen suorittamat urheilu- ja liikuntapaikkojen hoito-, kunnossapito- ja valvontatyöt.

Urheiluseuroille järjestysmies- ja ovimiestehtävistä sekä lipunmyynti- ja vartiointitehtävistä sekä mainosten jaosta maksettuja suorituksia KHO piti palkkana. Päätöstä ei kuitenkaan voitane tulkita siten, että luetelluista tehtävistä maksetut korvaukset olisivat aina palkkaa, vaan on selvitettävä ne olosuhteet, joissa ko. tehtäviä suoritetaan.

Yhdistyksen jäsenen verotus

Silloin kun toiminta täyttää talkootyön kriteerit, työhön osallistuva yhdistyksen jäsenen palkkana ei veroteta sitä suoritusta, joka maksetaan yhdistykselle (KVL 1991/527, ei julk.).

Vuodesta 2001 yleishyödyllisen yhteisön sen toimeksiannosta tehdystä matkasta maksamat matkakustannusten korvaukset ovat verovapaita TVL 71.3 §:ssä (1086/2000) sää-

detyin rajoituksin. Säännös koskee esim. palkatonta talkootyötä tekeviä.

Palkkion lahjoittaminen

Jos työn suorittajalla on mahdollisuus saada palkkio itselleen, mutta hän päättää lahjoittaa sen hyväntekeväisyystarkoitukseen, hän voi lahjoittaa vain nettopalkkionsa.

Poikkeuksen muodostavat eräät keräystyyppiset järjestelyt, joissa työn suorittajalla ei ole mahdollisuutta saada palkkiota itselleen. Tällaisia ovat esim. koululaisten taksvärkkikeräykset, joissa koululainen on velvollinen tilittämään palkkionsa lyhentämättömänä keräykseen. Myöskään metsänomistajien metsämarssin perusteella suoraan Sotainvalidien Veljesliiton tilille suorittamia korvauksia ei pidetty metsämarssiin osallistuneiden palkkana. Myös esiintyminen ilmaiseksi hyväntekeväisyyskonsertissa on tällaista ilmaista työntekoa.

11. KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN JA KESKUSVEROLAUTA-KUNNAN PÄÄTÖKSIÄ

Kokonaan tai osittain verovapaat tulot

KVL 1999/107

Osuuskunnan tavoitteena oli kehittää petusta moderni terveystuote. Pettu kuoritaan petsureiden toimesta nila-aikana. Pettu on kasviopillisesti kuoren nila- ja jälsiosaa eli elävää solukkoa, joka irroitetaan käytettäväksi ravintona. Henkilö A teki osuuskunnan kanssa hankintasopimuksen, jossa määritettiin ostettavan petun enimmäismäärä ja hinta. A keräsi itsenäisesti pettua ja myi sen sitten osuuskunnalle. Pettu kerättiin käytettäväksi ihmisravintona eikä A:n petusta saamaa tuloa ollut pidettävä palkkatulona. Pettua oli pidettävä sellaisena luonnonvaraisen kasvin osana kuin tuloverolain 89 §:ssä tarkoitetaan. A:n petunkeruusta saama tulo oli verovapaata luonnon tuotetuloa. Verovuosi 1999 ja verovuosi 2000.

Varsinainen työpaikka

KHO 1981/3435

Yhtiö, jonka pääasiallinen toiminta käsitti puhallusvillan asentamisen jatkuvasti vaihtuviin talonrakennuskohteisiin, oli suorittanut päivärahaa puhallusvillan asennustöitä tehneille palkansaajille. Työ oli yleensä yhdessä työkohteessa kestänyt 1 tunnista 1 viikkoon. Työmääräykset oli annettu yhtiön konttorista, jonka yhteydessä olevassa varastossa säilytettiin eristystyössä käytettävää puhallusvillaa, tuulensuojalevyjä ja asentajien työvälineitä. KHO katsoi, että kyseessä oli verohallituksen päätöksen 4 §:ssä tarkoitettu liikkuva työ ja että työntekijöiden varsinainen työpaikka sen mukaan oli yhtiön konttori tai varasto. Verovuosi 1978.

KHO 1981/5304

S:n työhönottopaikka oli työnantajan V:n kaupungissa oleva teollisuusryhmän kotipaikka. S oli työskennellyt kuitenkin L:n kaupungissa vuoden 1975 alusta ainakin vuoden 1977 loppuun. KHO katsoi jääneen näyttämättä, että S:n työhönottopaikka V:n kaupungissa olisi muodostunut sellaiseksi verohallituksen päätöksen 1132/1977 3 §:n tarkoittamaksi varsinaiseksi työpaikaksi, jossa verovelvollinen vakituisesti työskentelee. Verovuosi 1977.

KHO 1981/5834

Kunnallisen kodinhoitajan varsinaisena työpaikkana pidettiin paikkaa, josta hän haki työmääräykset. Kodit, joissa hän työskenteli, olivat hänen erityisiä työntekemispaikkojaan. Kun hänen kunnalta saamansa kunnallisesta kodinhoitoavusta annetun lain 11 §:n 2 momentissa mainittu ravinnon korvaus oli suoritettu samoilla perusteilla kuin oli määrätty ateriakorvauksen verovapauden edellytykseksi verohallituksen verosta vapaista matkakustannusten korvauksista antamissa päätöksissä eikä sen määrä päivää kohden ylittänyt verosta vapaan ateriakorvauksen enimmäismäärää, ei näin suoritettu ravinnon korvaus ollut saajan veronalaista tuloa. Verovuodet 1977 ja 1978.

KHO 1981/6541 II 558

U:n kaupungissa asuva rakennusmestari V oli vuodesta 1962 lähtien ollut pysyvästi rakennusyhtiö T:n palveluksessa. Työn luonteesta johtuen hän oli joutunut siirtymään työkohteesta toiseen eri puolille Suomea. Komennusten väliaikoina hän työskenteli yhtiön H:n kaupungissa olevassa keskuskonttorissa. V oli vuoden 1977 alusta lukien määrätty työskentelemään Olkiluodon atomivoimalatyömaalla tehtävänään valvoa määrätyn työvaiheen suoritusta. Työnantaja oli maksanut hänelle verovuonna päivärahaa kaikkiaan 337 päivältä. Kun V:n katsottiin työnantajan määräyksestä tilapäisesti työskennelleen erityisellä työntekemispaikalla Olkiluodossa H:n kaupungissa olevan varsinaisen työpaikkansa ulkopuolella siten kuin tarkoitetaan tulo- ja varallisuusverolain 22 §:n 1 momentin 8 kohdassa ja verohallituksen vuodelta 1977 toimitettavassa verotuksessa verosta vapaaksi katsottavien matkakustannusten korvausten perusteista ja määristä antaman päätöksen 1132/77 2 ja 3 §:ssä, V:lle verohallituksen päätöksessä muutoin säädetyin edellytyksin maksetut päivärahat eivät olleet hänen veronalaista tuloaan. Verovuosi 1977.

KHO 1981/6596 II 559

Kone- ja laiteasentaja S työskenteli osan vuotta työnantajansa K:n kaupungissa olevassa hallissa, josta käsin hänet määrättiin suorittamaan koneja laiteasennuksia saman työnantajan eri puolilla Suomea olevissa tehtaissa. Vuonna 1977 hän oli työskennellyt muun ohessa kahdessa eri jaksossa yhteensä yhdeksän kuukauden ajan I:n kaupungissa, jonne hän päivittäin kulki kotoaan. Koska S:n varsinaisena työpaikkana oli pidettävä K:n kaupungissa olevaa työnantajan hallia, häneltä ei voitu evätä verovapautta I:n päivärahojen osalta varsinaisen työpaikan puuttumisen perusteella. Verovuosi 1977.

KHO 1982/517

Maansiirtourakoitsija oli ottanut työkoneittensa kuljettajat pysyvästi maansiirtoliikkeensä palvelukseen ja heidän työskentelynsä erityisillä työntekemispaikoilla oli niin ollen katsottava tapahtuneen työnantajan määräyksestä. Kuljettajien varsinaiseksi työpaikaksi katsottiin mainittujen päätösten 4 §:n mukaan työn liikkuvuuden vuoksi liikkeen keskuspaikka, josta he saivat työmääräyksensä eri maansiirtokohteisiin ja josta he joutuivat yleensä päivittäin käymään hakemassa polttoainetta ja varaosia työmaille. Verovuodet 1977-1978.

KHO 1982/3343

Kalastukseen lähivesillä käytetyssä kalastustroolarissa työskentelevien palkansaajien varsinaiseksi työpaikaksi katsottiin troolarin kotisatama tai -laituri. Heille voitiin siten korvata työn suorittamisesta aiheutuneita kustannuksia verohallituksen asiasta antaman päätöksen mukaisesti ennakkoa pidättämättä. Verovuosi 1980.

KHO 1985/766

Koneasentaja A oli ollut vuodesta 1972 lähtien erään teollisuuslaitoksen vakinaisessa työssä matka-asentajana. Matka-asennustyökohteiden välillä hän oli joutunut eri aikoina työskentelemään muutaman päivän työnantajan K:n kaupungissa olevassa hallissa. Vuonna 1980 hän oli työskennellyt K:n hallissa 8 päivää, Helsingissä 10 päivää ja Loviisassa 208 päivää. KHO katsoi, ettei matka-asentajaa ollut pidettävä TVL:n 22 §:n 1 momentin 8 kohdan loppuosassa tarkoitetulla erityisalalla työskentelevänä työntekijänä. Kun A oli verovuonna työnantajansa määräyksestä työskennellyt erityisillä työntekemispaikoilla varsinaisten työpaikkojensa ulkopuolella, joina hänen työnsä luonne huomioon ottaen oli pidettävä osaksi K:n hallia ja osaksi hänen Haminassa olevaa asuntoaan, hänen saamiaan mainitussa lainkohdassa tarkoitettuja päivärahoja ei voitu lukea hänen veronalaiseksi tulokseen. Verovuosi 1980.

KHO 1985/3595

Kaivinkoneenkuljettaja oli tullut X:n kaupungista olleen työnantajan palvelukseen 25.2.1974. Tuosta lähtien hän oli työskennellyt lähes yhtäjaksoisesti 29.9.1978 saakka Y:n kunnassa sijainneessa kaivoksessa. Kaivostyömaa katsottiin hänen varsinaiseksi työpaikakseen sen estämättä, että työhönotto oli tapahtunut X:n kunnassa. Kaivostyömaalla työskentelyn osalta maksetut päivärahat eivät näin ollen olleet verosta vapaata tuloa. Verovuosi 1978.

KHO 1985/3611 II 614

Työnantajan sosiaaliturvamaksu oli suoritettava päivärahoista ja matkustamiskustannusten korvauksista, jotka teatteri maksoi toisella paikkakunnalla vakinaisesti asuvalle vierailevalle ohjaajalleen, jonka varsinaiseksi työpaikaksi teatteri katsottiin. Vaikka kyseessä siis eivät olleet työnantajan määräyksestä suoritetut työmatkat, palkan määrästä saatiin kuitenkin EPL:n 8 §:n 2 momentin nojalla vähentää tilapäisestä tehtävästä johtuneet ylimääräiset kustannukset saman pykälän 3 momentissa mainituin rajoituksin. Äänestys 4-1. Verovuosi 1983.

KHO 1986/4298 II 591

Musiikkiopisto oli suorittanut matkakustannusten korvauksia asunnosta musiikkiopistoon sivutoimisille opettajille, joilla oli muualla päätoiminen opetustehtävä tai orkesterin jäsenyys. Korvauksista ei ollut toimitettu ennakonpidätystä eikä suoritettu työnantajan sosiaaliturvamaksua. Lääninverovirasto ja lääninoikeus katsoivat, että kysymyksessä olivat ennakkoperintälain 8 §:n 3 momentissa tarkoitetut matkakustannukset asunnosta varsinaiseen työpaikkaan. KHO katsoi, koska opettajien varsinainen työpaikka oli ollut muualla kuin musiikkiopistossa,

että matkustamiskustannusten korvauksiin ei ollut sovellettava ennakkoperintälain 8 §:n 3 momenttia vaan sen 1 momenttia. Koska korvaukset oli suoritettu laskettuna yleisen kulkuneuvon käytön mukaan, KHO kumosi maksuunpanot kysymyksessä olevien korvausten osalta. Verovuodet 1981 ja 1982.

KHO 1987/251 B 562

Hitsaaja A oli vuodesta 1976 lähtien ollut laivanrakennusalalla aliurakoitsijana toimivan yhtiön matkatyöosaston työntekijänä. Hän oli 1980-luvun alkupuolella työskennellyt telakoilla kolmella eri paikkakunnalla sekä 8.3.1982 lähtien yhtäjaksoisesti verovuoden loppuun 1983 saakka Turussa olevalla telakalla. Kun otettiin huomioon, että työnantajayhtiö oli jatkuvasti tehnyt alihankintatöitä Turussa olevilla telakoilla ja että A oli päivittäin käynyt työssä samalla telakalla 70 km:n päässä sijainneesta kodistaan käsin, tuota telakkaa oli verovuonna ollut pidettävä A:n varsinaisena työpaikkana. A:lle maksetut päivärahat eivät siten olleet tulo- ja varallisuusverolain 22 §:n 1 momentin 8 kohdan ja 2 momentin säännös huomioon ottaen verosta vapaata tuloa. Verovuosi 1983.

KHO 1987/252 B 563

Hitsaaja B oli laivanrakennusalalla aliurakoitsijana toimivan yhtiön matkatyöosaston työntekijä. Hän oli työskennellyt yhtiön kotipaikkakunnalla olevassa laivalohkoja valmistavassa kokoonpanohallissa jatkuvasti 23.6.1980 lähtien 2.3.1983 saakka lukuunottamatta 22 päivän työskentelyä Turussa olevalla telakalla, jossa hän oli myös verovuonna 1983 työskennellyt 3.3.-17.4. ja 25.5.-31.12. Vielä hän oli työskennellyt 18.4.-24.5.1983 edellä mainitussa kokoonpanohallissa. KHO katsoi, että kokoonpanohallia oli pidettävä B:n varsinaisena työpaikkana. Kun otettiin huomioon, että työnantajayhtiö oli jatkuvasti tehnyt alihankintatöitä Turussa olevilla telakoilla ja että B oli päivittäin käynyt työssä Turussa olevalla telakalla 51 km:n päässä sijainneesta kodistaan käsin, KHO katsoi, että tätä telakkaa oli verovuonna pidettävä B:n varsinaisena työpaikkana. B:lle verovuonna maksetut päivärahat eivät siten olleet tulo- ja varallisuusverolain 22 §:n 1 momentin 8 kohdan ja 2 momentin säännös huomioon ottaen verosta vapaata tuloa. Kun B oli kuitenkin verovuonna ollut lyhyitä jaksoja kokoonpanohallissa työssä, asia palautettiin verolautakunnalle sen seikan tutkimista varten, oliko B:lle syntynyt verotuksessa vähennyskelpoisia lisääntyneitä elantokustannuksia. Verovuosi 1983.

KHO 1990/3867 B 566

Kunnan palveluksessa olevien maatalouslomittajien asunnon ja lomitettavan tilan väliset matkat olivat verohallituksen työn suorittamisesta aiheutuneiden kustannusten arvioimisesta ennakonpidätystä toimitettaessa antaman päätöksen 16.3.1990/289 3 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tilapäisesti erityiselle työntekemispaikalle tehtyjä matkoja, joista maksettavia korvauksia ei pidetty maatalouslomittajien ennakkoperintälain 3 §:n mukaisena palkkana siltä osin kuin ne määriltään ja perusteiltaan olivat verohallituksen kustannuspäätöksen mukaisia.

KHO 1991/3970

Varatoimitusjohtaja, joka oli asunut Valkealassa, oli työskennellyt pysyvästi ja säännöllisesti yhtiönsä Helsingin toimipisteessä 2-3 päivänä viikossa ja Kouvolan toimipisteessä 2-3 päivänä viikossa. Katsottiin, että hänellä oli varsinainen työntekopaikka sekä Helsingissä että Kouvolassa, ja että yhtiön hänelle maksamat päivärahat ja kilometrikorvaukset olivat veronalaista tuloa. Hänellä oli kuitenkin oikeus tuloistaan vähentää Valkealan ja Kouvolan sekä Valkealan ja Helsingin välisistä matkoista aiheutuneet työmatkakustannuksensa tulo ja varallisuusverolain 26 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaisesti. Verovuosi 1984.

KHO 1995/1408 B

Yhtiöllä oli myyntikonttori pääkaupunkiseudulla ja tuotantolaitos Keski-Suomessa. Yhtiön toimitusjohtaja työskenteli suurimman osan ajasta myyntikonttorissa, mutta työskenteli lähes viikottain yhden tai useamman päivän ajan myös tuotantolaitoksella. Toimitusjohtajalle oli maksettu päivärahaa ja kilometrikorvauksia matkoistaan tuotantolaitokselle. Toimitusjohtajalla ja tämän puolisolla oli asunnot sekä myyntikonttorin että tuotantolaitoksen läheisyydessä.

Toimitusjohtajalla katsottiin olevan varsinainen työpaikka sekä yhtiön myyntikonttorissa

että yhtiön tuotantolaitoksella. Matkoja tuotantolaitokselle ei pidetty työmatkoina. Noista matkoista toimitusjohtajalle suoritetut kilometrikorvaukset olivat ennakkoperintälain 4 §:ssä tarkoitettua palkkaa, josta yhtiön olisi tullut toimittaa ennakonpidätys ja suorittaa työnantajan sosiaaliturvamaksu. Palkanmaksuvuodet 1990 ja 1991.

KHO 1995/5304 B

A:n kunta oli tehnyt B:n kunnan kanssa sopimuksen kulttuurisihteerin tehtävien hoitamisesta sekä B:n ja C:n kuntien kanssa sopimuksen kuluttajaneuvonnan hoitamisesta. Noiden tehtävien hoitamista varten B:n kunnan palveluksessa oleva kulttuurisihteeri piti kerran viikossa vastaanottoa A:n kunnassa sekä A:n kunnan palveluksessa oleva kuluttajaneuvoja vastaanottoa kahtena päivänä viikossa 2,5-3 tuntia C:n kunnassa ja yhtenä päivänä viikossa 4 tuntia B:n kunnassa. Kulttuurisihteerille A:n kunta oli maksanut vain kilometrikorvausta. Kuluttajaneuvojalle A:n kunta oli maksanut palkan ohella korvausta matkoista muihin vastaanottokuntiin. Näissä oloissa ja kun otettiin huomioon kuntien välisten sopimusten perusteella suoritettavat korvaukset varsinaisen palkan suorittavalle kunnalle sekä esitetyt selvitykset viranhaltijoiden tehtävien laadusta ja työskentelyolosuhteista eri kunnissa, oli kulttuurisihteerin varsinaisena työpaikkana pidettävä vain B:n kuntaa ja kuluttajaneuvojan A:n kuntaa. Noiden kuntien ja sivuvastaanottokuntien väliset matkat olivat siten työmatkoja, joista maksamistaan matkakustannusten korvauksista A:n kunnan ei ollut toimitettava ennakonpidätystä eikä suoritettava työnantajan sosiaaliturvamaksua. Palkanmaksuvuodet 1989-1992.

KHO 2002/168

A oli virkavapaana vakinaisesta valtion virastaan Helsingissä hoitanut ajan 1.11.1999 - 30.6.2000 Tampereen yliopiston yliassistentin virkaa. A oli asunut perheensä kanssa vakituisessa asunnossaan Hyvinkäällä ja kulkenut sieltä lähes päivittäin Tampereelle, jossa hänellä oli katsottava olleen tuolloin työpaikkansa. Korkein hallintooikeus katsoi, että A:n matkat Hyvinkäältä Tampereelle ja takaisin olivat tuloverolain 93 §:ssä tarkoitettuja asunnon ja työpaikan välisiä matkoja. Verovuosi 1999.

KHO 2003:50, KHO 2003/1827

Superpesis-sarjassa pesäpalloa pelaava seura oli maksanut 6 pelaajalle pelaajapalkkioita, joiden vuotuiset määrät olivat vaihdelleet vuosina 1995-1997 60 000 markasta 185 796 markkaan. Seura oli maksanut pelaajille myös asunnon ja säännöllisten harjoittelupaikkojen sekä kotipelipaikan välisistä matkoista matkakustannusten korvausta. Kyseisiä pelaajia pidettiin päätoimisina pelaajina ja seuran säännöllisiä harjoittelupaikkoja ja kotiottelupaikkaa heidän varsinaisina työpaikkoinaan. Tämän vuoksi seura ei ollut voinut korvata heille asunnon ja mainittujen paikkojen välisten matkojen kustannuksia ennakonpidätystä toimittamatta, vaan kysymys oli ennakkoperintälain (418/1959) 4 §:ssä ja ennakkoperintälain (1118/1996) 13 §:ssä tarkoitetusta palkasta. Verovuodet 1995-1997.

KHO 2003/2882

Myyntiedustajan koti, josta hän lähti päivittäin myyntipiirinsä esittelypaikoille ja jossa hän säilytti edustamiaan työnantajansa tuotteita, oli hänen varsinainen työpaikkansa ja myyntiesittelypaikat hänen erityisiä työntekemispaikkojaan. Hän ei työskennellyt tuloverolain 71 §:n 2 momentissa tarkoitetulla erityisalalla. Verovuosi 1998.

KHO 2005/1707

Lääkäripalveluiden myyntiä harjoittava A Oy tarjosi palvelujaan eri terveyskeskuksille ja sairaaloille. Yhtiöllä oli toimisto, jossa työskenteli kaksi kokopäiväistä työntekijää, mutta yhtiön palveluksessa olevat lääkärit eivät työskennelleet yhtiön toimistossa. Ne työvuorot, joihin sairaalat ja terveyskeskukset tarvitsivat yhtiön välittämää lääkäriä, olivat yhtiön internet-sivuilta yhtiön palveluksessa olevien lääkäreiden luettavissa ja työvuorojen varaaminen tapahtui pääasiassa näiden sivujen kautta. Lääkäri B työskenteli päätoimisesti A Oy:n palveluksessa 5-20 työpäivää kuukaudessa tilanteesta riippuen joko samassa tai eri työpaikoissa. Lääkäri B:n matkaa asunnoltaan kulloiseenkin työpaikkaan ei voitu pitää tuloverolain 71 §:ssä tarkoitettuna verovapaisiin matkakustannusten korvauksiin oikeutta-

vana työmatkana vaan asunnon ja varsinaisen työpaikan välisenä matkana. A Oy:n oli toimitettava ennakonpidätys ja suoritettava työnantajan sosiaaliturvamaksu B:lle näistä matkoista maksettavista matkakustannusten korvauksista. Ennakkoratkaisu vuodelle 2004.

KHO 2006:45

Telakalla alihankintatöitä tekevässä yhtiössä oli vuonna 2002 toimitetussa verotarkastuksessa todettu, ettei yhtiöllä olisi ollut vuosilta 1997-2001 oikeutta maksaa verovapaita päivärahoja ja kilometrikorvauksia suoraan telakalle työhön otetuille työntekijöille. Maksuunpanot oli toimitettu verotarkastuskertomuksessa esitetyn mukaisesti. Verovirasto oli hylännyt yhtiön oikaisuvaatimuksen ja hallinto-oikeus oli hylännyt yhtiön valituksen. Korkein hallinto-oikeus katsoi, kuten hallinto-oikeus valituksenalaisessa päätöksessään, että Helsingissä oleva telakka oli ollut yhtiön työntekijöiden varsinainen työpaikka. Yhtiö oli laiminlyödessään työnantajasuoritukset työntekijöille maksamistaan matkakustannusten korvauksista tulkinnut virheellisesti varsinaisen työpaikan käsitettä. Tällä perusteella yhtiön valitus hallinto-oikeuden päätöksestä olisi siis ollut hylättävä. Asiassa oli kuitenkin vielä harkittava, oliko yhtiöllä oikeus saada vaatimaansa luottamuksensuojaa.

Yhtiön ennakkoperintää koskevassa vuonna 1995 laaditussa tarkastuskertomuksessa verovuosilta 1993 ja 1994 ei ollut yömatkarahoja lukuun ottamatta esitetty huomautuksia yhtiön noudattamasta matkakustannusten korvauksia koskevasta käytännöstä. Tähän nähden yhtiön oli katsottava toimineen tulkinnanvaraisessa asiassa vilpittömässä mielessä viranomaisen hyväksymän käytännön mukaisesti, kun se vuonna 1995 toimitetun ennakontarkastuksen jälkeen oli yömatkarahoja lukuun ottamatta jatkanut työntekijöille maksamiensa matkakustannusten korvausten osalta aikaisemmin noudattamaansa käytäntöä. Kun asiassa ei ollut ilmennyt sellaisia erityisiä syitä, joista muuta johtuisi, asia oli ratkaistava yhtiön eduksi. Tämän vuoksi yhtiölle ei voitu vuosilta 1997-2001 maksuunpanna laiminlyötyjä ennakonpidätyksiä ja työnantajan sosiaaliturvamaksuja.

KHO 2009/757

Suomalainen yhtiö S Oy ja yhdysvaltalainen yhtiö Y LLP kuuluivat kansainväliseen jäsenyritysten ketjuun, joka tarjoaa asiakkailleen asiantuntijapalveluita mm. tilintarkastuksen ja verotuksen alalla. Y LLP ja S Oy sekä yhdysvaltalainen henkilö A olivat sopineet, että A siirtyi Yhdysvalloista Y LLP:stä työskentelemään Suomeen S Oy:n palvelukseen kahden vuoden ajaksi. A työskenteli Suomessa S Oy:n johdon alaisena ja osana S Oy:n organisaatiota. S Oy maksoi A:lle palkan Suomessa työskentelyn ajalta ja vuokrasi hänen ja hänen perheensä käyttöön asunnon. A:n työsopimus Y LLP:n kanssa pysyi voimassa Suomessa työskentelemisen ajan, minkä jälkeen A palasi työskentelemään Y LLP:lle.

A:n työskentely S Oy:n toimitiloissa oli työskentelyä varsinaisella työpaikalla. Kysymyksessä ei siten ollut tilapäinen matka erityiselle työntekemispaikalle. Näissä olosuhteissa S Oy:n tarjoamaa asuntoa oli pidettävä A:n saamana asuntoetuna, josta oli suoritettava ennakonpidätys tai perittävä lähdevero. Ennakkoratkaisu vuoden 2008 loppuun.

KVL 2009/59

A oli toiminut vuodesta 2004 lähtien B Oy:n palveluksessa öljy- ja kaasuteollisuuden projekti-insinöörinä. A:lla oli varsinainen työpaikka työnantajayhtiö B Oy:n toimipaikassa X:n kunnassa.

A:n työnantaja B Oy oli tehnyt C Oy:n kanssa sopimuksen, jonka mukaan A työskenteli laatuinsinöörinä 27.10.2008 – 30.9.2009 C Oy:n tiloissa Y:n kunnassa. Sopimuksen mukaan A:n työtehtävät määritteli C Oy. A:n palkan tuolta ajalta maksoi B Oy, joka huolehti myös kaikista muista työnantajavelvoitteista. A kävi työssä C Oy:n tiloissa päivittäin kotoaan, joka sijaitsi noin 65 kilometrin päässä työntekemispaikasta. A:n työskentelyä C Oy:n tiloissa pidettiin tuloverolain 72 §:ssä tarkoitettuna työmatkana, jolta voitiin maksaa tuloverolain 71 §:n 1 momentissa ja verohallituksen päätöksessä (9.12.2008/833) tarkoitettuja verovapaita matkakustannusten korvauksia. Ennakkoratkaisu vuodelle 2009.

KVL 2009/60

Suomalainen X Oy sekä sen saksalainen sisaryhtiö Z GmbH kuuluivat kansainväliseen teknologiakonserniin. Z GmbH oli lähettänyt palveluksessaan olevan saksalaisen insinööri A:n tilapäi-

selle, hieman yli 9 kuukautta kestävälle komennukselle Suomeen. A työskenteli Suomessa konsernin sisäisessä tuotekehitysprojektissa X Oy:n tiloissa. A:n työskentely Suomessa tapahtui X Oy:n johdon alaisena. A raportoi työstään sekä suomalaiselle että saksalaiselle esimiehelleen. X Oy tarjosi A:lle Suomessa asunnon ja maksoi päivärahaa. Z GmbH maksoi A:n palkan ja vastasi muistakin palkanmaksuun liittyvistä työnantajavelvoitteista A:n työskennellessä Suomessa. A:n työsuhde saksalaiseen työnantajaan säilyi koko Suomessa työskentelyn ajan ja Suomen työkomennuksen jälkeen A palasi työskentelemään takaisin Saksaan.

A:n työskentelyä Suomessa pidettiin tuloverolain 72 §:ssä tarkoitettuna työmatkana. X Oy:n A:lle tarjoamasta asunnosta ja suorittamasta päivärahasta ei muodostunut A:lle veronalaista tuloa. Ennakkoratkaisu vuodelle 2009.

Toissijainen työpaikka

KHO 2001/176

A Oy omisti 50 prosenttia X Oy:n ja Y Oy:n osakkeista. Loput 50 prosenttia X Oy:n osakkeista omisti B Oy ja Y Oy:n osakkeista C Oy. X Oy:n ja Y Oy:n toimialana oli laivanselvitys ja huolinta sekä näitä palveleva toiminta. Yhtiöiden liikevaihdosta 80 prosenttia muodostui A Oy:n tekemistä tilauksista. Yhtiöt tekivät myös liiketoiminnassaan yhteistyötä siten, että ne käyttivät samoja laivoja ja sopivat lastaustoiminnastaan yhteisesti. Lisäksi yhtiöillä oli yhteinen toimitusjohtaja A, jonka palkan ne maksoivat puoliksi. A:n työtehtäviin kuului lastaustoiminnan valvominen sekä Kemissä että Oulussa. A työskenteli yhtä paljon X Oy:n toimipaikalla Kemissä ja Y Oy:n toimipaikalla Oulussa.

Näissä olosuhteissa ja siitä huolimatta, ettei X Oy:n ja Y Oy:n välillä ollut osakeyhtiölain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitettua konsernisuhdetta, yhtiöiden katsottiin muodostavan tuloverolain 71 §:n 1 momentissa tarkoitetun intressipiirin.

A:lla katsottiin olevan varsinainen työpaikka sekä Kemissä että Oulussa. Kun A:n asunto oli Oulussa, pidettiin Oulun toimipistettä hänen ensisijaisena työpaikkanaan ja Kemin toimipistettä hänen toissijaisena työpaikkana.

Toimitusjohtaja A:lle toissijaiselle työpaikalle Kemiin tehdyistä matkoista maksetut matkustamiskustannusten korvaukset ja kohtuullisten majoittumiskustannusten korvaukset olivat sellaisia ennakkoperintälain 15 §:n 1 momentissa tarkoitettuja ennen ennakonpidätyksen toimittamista korvattavia eriä, joista ei ollut toimitettava ennakonpidätystä. Ennakkoratkaisu. Verovuosi 1999.

KHO 2004/2563

Verovelvollinen, joka toimi X-liiton toimitusjohtajana, työskenteli noin 3 päivänä viikossa liiton pääkonttorissa H:n kaupungin ja muutoin liiton H:n kaupungista noin 350 kilometrin päässä olevassa liiton toimipaikassa L:n kaupungissa, jossa hän perheineen asui. Hänen tuloverolain 71 §:n 1 momentissa tarkoitettu ensisijainen työpaikkansa ratkaistiin kokonaisarvioinnin perusteella, jossa keskeisiksi ratkaisuperusteiksi muodostuivat työtehtävien hoitamiseen liittyvät seikat, kuten kummassa paikassa pääasiassa työskennellään ja minkälaisia tehtäviä niissä suoritetaan. Perheen vakituisen asunnon sijainnilla ei ollut näitä ratkaisuperusteita kumoavaa merkitystä arvioitaessa kumpaa työpaikoista on pidettävä ensisijaisena. Verovelvollisen L:n kaupungista H:n kaupunkiin tehtävistä matkoista X-liiton suorittamia matkustamis- ja majoituskustannusten korvauksia pidettiin verovelvollisen ennakonpidätyksessä huomioon otettavana etuna, josta liiton oli toimitettava ennakonpidätys ja suoritettava työnantajan sosiaaliturvamaksu. Ennakkoratkaisu. Vuosi 2003.

KVL 2006/48

Konsernin varatoimitusjohtaja A työskenteli keskimäärin 1-2 päivänä viikossa konsernin Suomessa sijaitsevassa toimipaikassa, missä hänellä oli oma työhuone ja sihteeri. Suomessa A hoiti mm. vastuualueensa toiminnan kokonaissuunnittelua sekä yhteiskuntasuhteita ja asiakastapaamisia. Noin kolmena päivänä viikossa A työskenteli konsernin Ruotsin toimipaikassa mm. osallistuen konsernitason johtoryhmien kokouksiin. Ruotsin toimipaikassa hänellä oli oma työhuone. A:n vakituinen asunto oli Suomessa.

B toimi johtajana yksikössä, joka hoiti konserniyhtiöiden kirjanpito- ja laskentaprosesseja. B työskenteli keskimäärin 1-2 päivänä viikossa Suomen toimipaikassa, missä hänellä oli oma työhuone. B:n tehtäviin Suomessa kuului mm. yksikön toiminnan raportointi johdolle. B:n työ-

tehtävät edellyttivät työskentelyä konsernin Ruotsin toimipisteessä keskimäärin noin kolmena päivänä viikossa. Ruotsissa hänellä oli työpiste avokonttorissa. B:n vakituinen asunto oli Suomessa.

Kun otettiin huomioon A:n ja B:n vakituisen asunnon sijaintipaikka sekä muut työskentelyolosuhteet kokonaisuutena, hakijoiden varsinaisen työpaikan katsottiin olevan Suomessa ja toissijaisen työpaikan Ruotsissa. Kun A ja B matkustivat työtehtäviensä hoitamiseksi Ruotsiin, kysymyksessä oli matka TVL 71 §:n 1 momentissa tarkoitettuun toissijaiseen työpaikkaan, jolloin työnantajalta saatu matkustamiskustannusten ja kohtuullisten majoittumiskustannusten korvaus ei ollut heidän veronalaista tuloaan. Ennakkoratkaisu vuosille 2006 ja 2007.

Erityiset alat

KHO 1981/2926

Vesi- ja lämpöjohtoliikkeen pysyvässä työsuhteessa ollut putkiasentaja A sai päivittäiset työmääräyksensä liikkeen varastosta, jossa säilytettiin asennustarvikkeiden lisäksi putkiasentajan työvälineet. KHO katsoi, että verohallituksen vuodelta 1977 verosta vapaaksi katsottavien matkakustannusten korvausten perusteista ja määristä antaman päätöksen (1132/77) 3 §:n mukaan A:n varsinaisena työpaikkana oli pidettävä työnantajan varastoa. A:lle ei siten ollut työskentelystä erityisillä työntekemispaikoilla perusteettomasti suoritettu ateriakorvausta vastaavia työehtosopimuksen mukaisia päivärahoja (ateriakorvaus). Asiassa ei tullut sovellettavaksi verohallituksen päätöksen 2 §:n 3 momentin säännös toimialoista, joilla erityistä työntekemispaikkaa alalle tunnusomaisen työn lyhytaikaisuuden vuoksi joudutaan usein vaihtamaan. Verovuosi 1977.

KHO 1982/516 II 541

Kun nosturiasentaja oli otettu rakennusliikkeen palvelukseen pysyvään työsuhteeseen, hänen työskentelynsä erityisillä työntekemispaikoilla katsottiin tapahtuneen työnantajansa määräyksestä. Häntä ei niin ollen ollut pidettävä sellaisena työntekijänä, johon sovelletaan TVL:n 22 §:n 1 momentin 8 kohdan ja verohallituksen matkakustannusten korvauksista vuodelta 1977 annetun päätöksen 2 §:n 3 momentin erityissäännöksiä aloista, joilla alalle tunnusomaisen työn lyhytaikaisuuden vuoksi erityistä työntekemispaikkaa joudutaan usein vaihtamaan, vaan hänellä oli noiden säännösten estämättä oikeus ateriakorvauksen verovapauteen. Verovuosi 1977.

KHO 1982/1351

Putkiasentaja S oli työnantaja A:n palveluksessa pääosan vuotta 1978 ollen välillä noin 3 kuukautta työnantaja B:n palveluksessa. KHO katsoi, että S oli otettu työnantaja A:n pysyväisluonteiseen palvelukseen ja että hänen työskentelynsä erityisillä työntekemispaikoilla siten oli tapahtunut työnantajan määräyksestä. Tähän nähden häntä ei tuon palveluksen osalta ollut pidettävä sellaisena työntekijänä, johon oli sovellettava TVL:n 22 §:n 1 momentin 8 kohdan ja verohallituksen 14.12.1978 antaman päätöksen (1135/78) 2 §:n 3 momentin erityisaloja koskevia säännöksiä ja määräyksiä. Työskennellessään B:n palveluksessa S:llä oli ollut varsinainen työpaikka työnantajan verstaalla. Näin ollen hän tällöinkään ei ollut sellainen työntekijä, johon mainittuja erityisaloja koskevia säännöksiä ja määräyksiä oli sovellettava. Verovuosi 1978.

KHO 1982/5855

A:n työnantajana olevalla rakennusalan metallityöliikettä harjoittavalla yhtiöllä oli H:n kaupungissa verstasvarasto ja toimistotilat, joissa valmistettiin eräitä asennustyössä tarvittavia tarvikkeita ja myös säilytettiin tarveaineet, työkalut ja -koneet. Työmääräykset haettiin puheena olevasta paikasta. A oli verovuonna työskennellyt lähinnä asennustöissä rakennuksilla, jonne hän pääasiassa kulki päivittäin asunnoltaan. Osittain A oli tuonakin aikana työskennellyt myös yhtiön toimitiloissa. KHO katsoi, että A:n varsinaisena työpaikanna oli pidettävä työnantajan verstas-, varasto- ja toimistotiloja. Näin ollen A:ta, joka oli työnantajansa määräyksestä suorittanut asennustöitä varsinaisen työpaikkansa ulkopuolella, ei ollut pidettävä sellaisena työntekijänä, johon sovelletaan TVL:n 22 §:n 1 momentin 8 kohdan ja verohallituksen päätöksen 1132/77 2 §:n 3 momentin erityisaloja koskevia säännöksiä ja määräyksiä. Verovuosi 1977.

KHO 1982/5858 II 583

Sähköasennusliikettä harjoittaneen yhtiön pal-

veluksessa olevat sähköasentajat määrättiin työskentelemään liikkeen varasto- ja toimistotiloista käsin yleensä lyhytaikaisiin, muutaman päivän kestäviin työkohteisiin, mutta myös pitempiaikaisiin uudisrakennuskohteisiin. Yhtiö oli palkannut ainakin osan sähköasentajista pysyvään työsuhteeseen ja heidän työskentelynsä erityisillä työntekemispaikoilla oli katsottava tapahtuvan työnantajan määräyksestä. He työskentelivät uudisrakennuksilla ilman työmaalla olevaa työnjohtoa ja kävivät säännöllisesti yhtiön varastossa ja toimistossa noutamassa asennuksissa käytettäviä tarvikkeita, työpiirustuksia ja erikoistyökaluja. Tähän nähden pysyvään työsuhteeseen otettujen sähköasentajien verohallituksen päätösten 272/80 ja 256/81 4 §:ssä tarkoitettuna varsinaisena työpaikkana oli siltäkin osin kuin sähköasentaja työskenteli uudisrakennuksella, pidettävä yhtiön varastoa ja toimistoa. Tällaiselle työntekijälle työmatkan johdosta suoritettu ateriakorvaus voitiin ennakonpidätystä toimitettaessa ottaa huomioon mainittujen päätösten 1 §:ssä tarkoitetulla tavalla, jos se maksuperusteeltaan ja määrältään muutoin vastasi päätöksen 13 §:ssä määrättyjä edellytyksiä.

Mikäli taasen sähköasentajaa ei ollut palkattu pysyvään työsuhteeseen eikä muutoinkaan ilmennyt, että työmatka uudisrakennustyömaalle olisi tehty työnantajan määräyksestä, häneen oli sovellettava verohallituksen päätösten 3 §:n 3 momentin erityisaloja koskevaa määräystä, jonka mukaan ennakonpidätystä toimittamatta voitiin suorittaa päivittäisistä asunnon ja erityisen työntekemispaikan välisistä matkoista vain matkustamiskustannusten korvaukset. Verovuodet 1980-1981.)

KHO 1982/6071 II 545

Virkasuhteinen tie- ja vesirakennuslaitoksen rakennusmestari oli saanut piirikonttorilta, jossa hän ei työskennellyt, siirtomääräykset työmaille. Hänelle oli verovuonna suoritettu päivittäisten asunnon ja työmaitten välisten työmatkojen johdosta osaksi 90 ja osaksi 95 % osapäivärahasta ja lisäksi matkustamiskustannusten korvausta. Lääninoikeus oli katsonut, että kun rakennusmestarin varsinaisena työpaikkana ei ollut pidettävä piirikonttoria ja kun hän oli työskennellyt alalla, jolla erityistä työntekemispaikkaa alalle tunnusomaisen työn lyhytaikaisuuden vuoksi jouduttiin usein vaihtamaan, hänelle ei ollut työnantajan määräyksestä riippumatta syntynyt päivittäisestä työmatkasta oikeutta verosta vapaaseen päivärahaan. KHO pysytti lääninoikeuden päätöksen. Verovuosi 1979. Äänestys 4-3. TVL 22 § 1 mom. 8 k. ja 2 mom., VEROHp 1027/79 2 § 1 ja 3 mom. sekä 3 §.

KHO 1983/266 II 608

Rakennusliike oli suorittanut rakennustyömiehille ja rakennustyömailla työskennelleille rakennusmestareille päivärahaa päivittäin kotoa n. 60-70 km:n päässä sijainneille rakennustyömaille tehdyistä työmatkoista. Osa rakennusmiehistä ja rakennusmestarit oli palkattu pysyvään työsuhteeseen. Katsottiin, että kysymyksessä olevat työntekijät työskentelivät alalla, jolla erityistä työntekemispaikkaa alalle tunnusomaisen työn lyhytaikaisuuden vuoksi jouduttiin usein vaihtamaan. Näin ollen ja kun palkansaajilla asiakirjoista saatavan selvityksen mukaan ei ole ollut verohallituksen päätöksissä tarkoitettua varsinaista työpaikkaa noiden rakennustyömaiden ulkopuolella, heille maksettuja päivärahoja ei pidetty sellaisina EPL:n 8 §:ssä tarkoitettuina työn suorittamisesta aiheutuneiden kustannusten korvauksina, jotka on voitu suorittaa ennakonpidätystä toimittamatta ja työnantajan sosiaaliturvamaksua suorittamatta, vaan lain 4 §:ssä tarkoitettuna palkkana. Verovuodet 1977-1978. Äänestys.

KHO 1987/4045

Sähköasentaja A oli sähköasennuksia pääasiassa laivanrakennusalalla harjoittavan yhtiön pysyväinen työntekijä. A kulki päivittäin kotoaan Turussa oleville telakoille. Telakalla oli oma työnjohtaja, varasto ja työntekijöiden sosiaalitilat. Työt telakalla aloitettiin kello 7. Yhtiöllä oli muualla toimitilat, jossa oli konttori, verstas ja varasto ja joissa työ alkoi kello 8. Telakoilla työskentelevät sähköasentajat eivät säännöllisesti päivittäin käyneet varastolla tai verstaalla. Sähköasentajalle oli maksettu työskentelystä telakoilla ateriakorvauksia, jotka verolautakunta ja lääninoikeus katsoivat veronalaiseksi tuloksi.

Sähköasentaja vaati KHO:ssa ateriakorvausten katsomista verosta vapaiksi kustannusten korvauksiksi seuraavilla perusteilla:

1) hänet oli otettu pysyvästi työnantajansa palvelukseen, mistä johtuen

2) hänellä oli työnantajan määräys

3) työnantajan toimitiloja oli pidettävä hänen varsinaisena työpaikkanaan ja telakoita erityisinä työntekemispaikkoina.

KHO katsoi, ettei A ollut työskennellyt yhtiön toimitiloissa. Hän ei tehnyt liikkuvaa työtä eikä hän ollut toimitiloista jatkuvasti hakenut työmääräyksiä eikä siellä säilyttänyt työssä käyttämiään asusteita, työvälineitä tai työaineita. Näin ollen työnantajan toimitiloja ei voitu pitää A:n varsinaisena työpaikkana. Sillä seikalla, että A oli otettu pysyvään työsuhteeseen, ei ollut asiassa merkitystä. Ateriakorvaukset eivät siten olleet verosta vapaata tuloa. KHO:ssa ei ollut esillä kysymystä, oliko kysymyksessä erityisala tai oliko telakoita pidettävä A:n varsinaisena työpaikkana. Verovuosi 1983.)

KHO 1993/305

Verovelvollinen työskenteli konsulenttina elintarvikealalla toimivan X Oy:n palveluksessa. Verovelvollisen työstä suurin osa tapahtui hänen asuinpaikkansa A:n kaupungin ulkopuolella olevissa vähittäismyymälöissä siten, että hän esitteli samassa myymälässä päivän ajan X Oy:n tuotteita. Päivittäiset matkat verovelvollinen teki omalla autollaan. Verovelvollisen esittämän selvityksen mukaan hän säilytti ja huolsi kotonaan työssään tarvittavia asusteita sekä työvälineitään. Hän säilytti kotonaan myös maistatustarvikkeita sekä kirjanpitoon liittyviä asiakirjoja. Työhön liittyvät puhelut verovelvollinen hoiti kotoaan.

Verovelvollisen työnantaja oli maksanut hänelle verovuodelta 1988 päivärahaa 221 päivältä yhteensä 30.093 markkaa sekä kilometrikorvausta 16.846 kilometriltä yhteensä 21.562 markkaa. Lääninoikeus lisäsi A:n verolautakunnan valtion- ja kunnanasiamiehen valituksesta verovelvollisen tuloon valituksen enemmälti hyläten maksetuista päivärahoista 22.414 markkaa, koska verovelvollisen katsottiin työskentelevän alalla, jolla erityistä työntekemispaikkaa alalle tunnusomaisen työn lyhytaikaisuuden vuoksi jouduttiin usein vaihtamaan. Verovelvollisella ei näin ollen ollut oikeutta verovapaisiin päivärahoihin, vaan ainoastaan päivittäisiin verovapaisiin ateriakorvauksiin. KHO myöntäen valitusluvan pysytti lääninoikeuden päätöksen. Äänestys 3-2. Eri mieltä olleet jäsenet katsoivat verovelvollisen olleen oikeutettu verovapaisiin päivärahoihin, koska työ oli ns. liikkuvaa työtä ja verovelvollisen kotia voitiin esitetyn selvityksen perusteella pitää hänen varsinaisena työpaikkanaan.

KHO 2003/2882

Myyntiedustajan koti, josta hän lähti päivittäin myyntipiirinsä esittelypaikoille ja jossa hän säilytti edustamiaan työnantajansa tuotteita, oli hänen varsinainen työpaikkansa ja myyntiesittelypaikat hänen erityisiä työntekemispaikkojaan. Hän ei työskennellyt tuloverolain 71 §:n 2 momentissa tarkoitetulla erityisalalla. Verovuosi 1998.

KHO 2003:67, KHO 2003/2342

Työntekijä oli työskennellyt alalla, joka ei ollut niin sanottu erityisala eli toimiala, jolla erityistä työntekemispaikkaa joudutaan alalle tunnusomaisen työn lyhytaikaisuuden vuoksi usein vaihtamaan. Työnantaja oli maksanut ylimääräisten elantokustannusten korvauksena päivärahaa yli kymmenen tuntia kestäneistä työmatkoista. Työntekijällä ei ollut oikeutta tehdä ansiotulostaan yli kuusi mutta alle kymmenen tuntia kestäneiltä työpäiviltä lisääntyneiden elantokustannusten johdosta ateriakorvauksen määräistä vähennystä. Verovuodet: 1995-1999

KHO 2004/733

A oli X:n kaupungin tilakeskuksen palveluksessa rakennustyöntekijänä. Hän oli tehnyt siivousta sekä erilaisia rakennusaputöitä kaupungin omistamissa kiinteistöissä. Vuonna 1999 A oli työskennellyt kahdellatoista eri työmaalla. Työkohteisiin hän oli mennyt suoraan kotoa omalla autolla. Kaupunki oli pysyväisluonteisille ja suuremmille työmaille järjestänyt sosiaalitilat työntekijäin ruokailua, peseytymistä ja vaatteiden säilyttämistä varten. Pienemmissä työkohteissa sosiaalitila saattoi olla esimerkiksi pannuhuoneen nurkka. Siirtomääräykset eri työkohteisiin A oli saanut matkapuhelimella. Tarvitsemansa työvälineet A oli kuljettanut mukanaan autolla.

Asiassa esitetyn selvityksen perusteella hallinto-oikeus oli katsonut, että A toimi alalla, jolla erityistä työntekemispaikkaa joudutaan usein vaihtamaan alalle tunnusomaisen työn lyhytaikaisuuden vuoksi. Hänellä ei ollut ollut varsinaista työpaikkaa vuonna 1999. Näin ollen A:lla

oli oikeus vähentää päivittäisistä asunnon ja erityisen työntekemispaikan välisistä matkoista aiheutuneet todelliset kustannukset tuloverolain 72 §:n 2 momentin mukaisesti. Korkein hallintooikeus hylkäsi veroasiamiehen kaupungin työehtosopimuksen määräyksiin matkakustannusten korvauksista ja työmaiden sosiaalitiloista perustuneen valituksen siitä, että sosiaalitila olisi tullut katsoa rakennustyöntekijän varsinaiseksi työpaikaksi. Verovuosi 1999.

Tuloverolain 72 §:n 2 momentti

KHO 2004:77, 2004/1893

Pitkäkestoinen työmaa-alue katsottiin varsinaiseksi työpaikaksi, kun rakennusmies oli yli kolmen vuoden ajan työskennellyt samaan rakennuskokonaisuuteen kuuluvalla keskussairaalan työmaa-alueella. Hänellä ei ollut oikeutta verotuksessaan vähentää erityisalan lisääntyneitä elantokustannuksia. Verovuosi 1997.

Tuloverolain 29 §:n 1 momentti

Päiväraha

KHO 1966/1451 II 549

Opiskeluaikana Sotakorkeakoulussa saaduista päivärahoista ei katsottu jääneen verotettavaa säästöä.

KHO 1978/4683 II 620

Ruotsalaisyhtiö oli määrännyt palveluksessaan olevan insinöörin toimimaan suunnittelupäällikkönä Suomessa olevan tytäryhtiönsä atomivoimalatyömaalla 1.3.1976 lähtien arviolta enintään 1.4.1979 saakka. Insinöörin perhe asui Ruotsissa. Insinöörille maksettu päiväraha, joka vastasi suuruudeltaan Ruotsin valtion Suomessa tehdystä työmatkasta maksamaa päivärahaa, katsottiin ennakkoperintälain 8 §:n mukaiseksi työn suorittamisesta aiheutuneiden kulujen korvaukseksi, minkä vuoksi siitä ei ollut toimitettava ennakonpidätystä vuonna 1978. Ennakkotieto.

KHO 1985/2241

Maanmittaushallitus oli valtion matkustussäännön edellyttämän edullisimman korvaustavan mukaisesti suorittanut kartantoimittajalle matkakustannusten korvauksena päivärahaa niiltä lauantai- ja sunnuntaipäiviltä, kun matkustamiskustannuksista virkamiehen kotiin olisi työnantajalle aiheutunut päivärahoja suuremmat kustannukset. Kun otettiin huomioon verohallituksen vuodelta 1979 toimitettavassa verotuksessa verosta vapaaksi katsottavien matkakustannusten korvausten perusteista ja määristä antaman päätöksen (1027/79) 2 §:n 1 momentin sekä 3, 4, 8 ja 9 §:n säännökset, KHO katsoi, että kartantoimittajan veronalaiseksi tuloksi ei ollut luettava niiltä viikonlopuilta maksettuja päivärahoja, jotka hän oli komennuksen kestäessä viettänyt varsinaisen virkapaikkansa ulkopuolella työskentelypaikkakunnilla. Verovuosi 1979.

Matkustamiskustannusten korvaukset

KHO 1972/2956

Yhtiö oli suorittanut Helsingin ja muiden paikkakuntien lentoasemilla työskentelevien työntekijöiden päivittäisistä työmatkoista ns. kotimatkakorvauksia. Sanottuja työmatkakorvauksia ei ollut pidettävä EPL 8 § 1 momentissa tarkoitettuina työn suorittamisesta aiheutuneiden kustannusten korvauksena maksettuina hyvityksinä, vaan lain 4 §:ssä tarkoitettuna palkkana.

KHO 1982/4652 II 573

Työnantaja oli maksanut palkansaajille oman auton käytöstä virkatehtävissä virkaehtosopimuksen mukaista kilometrikorvausta sekä lisäksi siinä sovittua niin sanottua ruuhkalisää ajosta kaupunkiolosuhteissa. Kilometrikorvaukset ja ruuhkalisä eivät olleet ennakkoperinnän alaista palkkaa sikäli kuin niiden kokonaismäärä kullakin suorituskerralla ei ylittänyt verohallituksen työn suorittamisesta aiheutuneiden kustannusten arvioimisesta ennakonpidätystä toimitettaessa antaman päätöksen 8 §:ssä mainittuja enimmäismääriä tai todellisia kustannuksia, jos palkansaaja oli esittänyt niistä päätöksen 1 §:n 3 momentin tarkoittaman selvityksen. Näin ollen tarkastusasiamiehen valitus, jossa vaadittiin ruuhkalisä katsottavaksi kaikissa tapauksissa palkaksi, ja työnantajan valitus, jossa vaadittiin ruuhkalisä katsottavaksi verosta vapaaksi kustannusten korvaukseksi, puolin ja toisin hylättiin.

KHO 1982/4653 II 574

Työnantaja oli maksanut työntekijöille oman auton käytöstä työtehtävissä kilometrikorvauksia,

jotka olivat alan työehtosopimuksen mukaisia, mutta ylittivät verohallituksen työn suorittamisesta aiheutuneiden kustannusten arvioimisesta ennakonpidätystä toimitettaessa antaman päätöksen 8 §:ssä säädetyt määrät. Lääninoikeus katsoi auton käyttämisestä aiheutuneiden kustannusten tulleen tässä tapauksessa työehtosopimuksella arvioiduiksi ja ettei kilometrikorvauksia näin ollen voitu pitää palkkana säädettyjä määriä ylittävältäkään osalta.

KHO taas totesi, etteivät työntekijät olleet esittäneet verohallituksen edellä mainitun päätöksen 1 §:n 3 momentissa tarkoitettua selvitystä matkakustannuksista. Kun riittävänä selvityksenä kustannuksista ei myöskään voitu pitää työehtosopimusta, KHO katsoi, ettei ollut edellytyksiä matkustamiskustannusten osalta poiketa päätöksen 8 §:ssä säädetyistä määristä.

KHO 1987/4682 B 611

Valtion laitos oli järjestänyt palkansaajille majoituksen myös viikonvaihteeksi, mutta palkansaajat olivatkin matkustaneet tällöin kotiin. Työnantaja oli kuitenkin korvannut matkustamiskustannukset yleensä kilometrikorvauksena ns. säästyviin päivärahoihin asti eli siihen määrään, jonka palkansaaja olisi saanut päivärahana viikonlopun ajalta, ellei hän olisi tehnyt kotimatkaa (ns. viikonlopun kotimatkakorvaus). Lisäksi työmaamajoituksessa asuvilla rakennusmestareilla oli oikeus saada kotimatkakorvaus täysimääräisenä yhdeltä matkalta kalenterikuukaudessa, mikäli työmaan etäisyys asunnosta oli yli 100 km, ja kolmelta kotimatkalta kalenterikuukaudessa, mikäli työmaan etäisyys asunnosta oli yli 150 km. Katsottiin, että työnantajan työntekijöilleen viikonloppujen ajaksi erityiseltä työntekemispaikalta kotiin tehdyistä matkoista maksamat kotimatkakorvaukset olivat saajiensa ennakonpidätyksenalaista palkkaa, koska nuo matkat oli katsottava tehdyn ilman työnantajan määräystä. Palkaksi katsottavaa määrää arvioitaessa oli ennakkoperintälain 8 §:n 3 momentin nojalla otettava huomioon ko. matkoista aiheutuneet verotuksessa vähennyskelpoiset kustannukset arvioituina halvimman kulkuneuvon käytön mukaan. Maksuunpanossa määrätty korotus alennettiin sovellettavien määräysten vaikeaselkoisuus huomioon ottaen 10 %:sta 5 %:iin. Verovuosi 1984.

KHO 1991/803 B 520

A:lla oli ollut vapaa autoetu ajan 1.1.-28.5.1987 X Oy:ltä ja 1.6.-31.12.1987 Y:ltä, millä perusteella hänen tuloonsa oli lisätty autoetuna 19 800 markkaa. Z ry oli maksanut A:lle hänen suorittamistaan kokousmatkoista matkakustannusten korvausta oman auton käytön mukaan laskettuna 4 122 kilometriltä yhteensä 5 203 markkaa, mikä korvaus ei ylittänyt verohallituksen päätöksessä 3.12.1987/1000 olevaa verovapaan matkakustannusten korvauksen enimmäismäärää. A oli käyttänyt näiden matkakustannusten korvausten perusteena oleviin matkoihin autoa, johon hänellä oli edellä mainittu vapaa-autoetu. Kun matkakorvausten perusteena oleva kilometrimäärä 4 122 kilometriä yhdessä A:n ilmoittamien yksityisajojen kanssa, joiden määrää ei ollut kiistetty, ei ylittänyt verohallituksen päätöksessä vuodelta 1987 toimitettavassa verotuksessa noudatettavista luontoisetujen laskentaperusteista (19.11.1987/870) olevaa, vapaan autoedun raha-arvon perusteena käytettyä kilometrimäärää, kysymyksessä olevat matkakustannusten korvaukset eivät olleet A:n veronalaista tuloa. Verovuosi 1987. Äänestys 4-1.

KHO 1998/2344 VUOSIKIRJA

Maanrakennusalalla toimiva osakeyhtiö teki murskausurakoita siirrettävillä murskauslaitoksilla tilaajan kiviaineksesta eri puolilla Suomea urakoiden kestäessä muutamasta päivästä muutamaan kuukauteen. Yhtiö ei maksanut työntekijöille päivärahaa viikonlopuilta, mutta korvasi kotimatkat yleisten kulkuneuvojen kustannusten perusteella tai kilometrikorvauksena. Yhtiö järjesti työntekijöille majoituksen murskauspaikan läheisyyteen esimerkiksi matkustajakotiin tai mökkimajoitukseen tai yhtiön omistamiin asuntovaunuihin. Kun yhtiö ei kuitenkaan järjestänyt tuota majoitusta työntekijöille viikonlopuiksi, ei työntekijöiden viikonloppumatkoja tehty tuloverolain 72 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla työkomennuksen kestäessä. Työntekijöiden erityisen työntekemispaikan ja asunnon väliset viikonloppumatkat olivat näin ollen työmatkoja, joista suoritetuista matkustamiskustannusten korvauksista ei ollut toimitettava ennakonpidätystä. Ennakkoratkaisu ajalle 3.4.1996-31.12.1997. Äänestys 4-1.

Apuraha

KHO 1952 II 489

Apuraha ei ollut annettu tieteellistä tutkimustyötä varten, kun lehtori oli saanut sen Suomalaiselta Liikesivistysrahastolta ajanmukaisen talousmatematiikan oppikirjan laatimista varten kauppakoulujen ja opistojen sekä oppikoulujen yläluokkien talousmatematiikan tarpeeseen.

KHO 1958 II 178

Filosofian maisteri oli saanut Kirjapaino Oy:ltä rahasumman sanomalehtihistoriallisia tutkimuksia varten. Maksettua määrää ei katsottu tieteellistä tutkimusta varten myönnetyksi stipendiksi.

KHO 1963/4181 A II 334

Kenraali Mannerheim-säätiöltä marsalkka Mannerheimin elämäkerran kirjoittamista varten saatu apuraha oli tieteellistä tutkimusta varten annettuna verovapaa. Apuraha ei ollut riippuvainen siitä, tuliko tutkimuksesta julkaisukelpoinen.

KHO 1969/4324 II 590

Kaupungin kansakoulujen johtokunta oli myöntänyt johtokunnan sihteerinä toimivalle opettajalle 250 markan suuruisen apurahan niiden kulujen osittaiseksi peittämiseksi, jotka opettajalle oli aiheutunut Länsi-Suomen kesäyliopistossa kansakouluhallinnon alalla suoritetuista lisäopinnoista. Opettaja oli itse hakeutunut sanotulle jatkokoulutuskurssille. Apuraha oli verovapaa.

KHO 1976/2982 II 526

Verovelvollinen oli vuonna 1975 kesä-heinäkuun vaihteessa komennettu Ranskan maavoimien sotakorkeakouluun kaksi vuotta kestävälle kurssille. Tämän virkamatkan aikana hänelle maksettiin virasta täysi palkka. Matkasta aiheutuvat erityiskustannukset korvasi Mannerheim-säätiö myöntämällä hänelle 106 000 markan suuruisen stipendin, joka jakautui kolmelle kalenterivuodelle eikä ollut nostettavissa kertasummana. Verovelvollisen kunakin vuotena saamana stipendinä pidettiin hänen nostettavissaan tuon vuoden aikana olleita määriä. Kunakin vuonna saadusta stipendistä oli sen jälkeen, kun siitä oli vähennetty verovuonna stipendillä maksetut tulon hankkimisesta johtuneisiin menoihin rinnastettavat kustannukset, erikseen vähennettävä TVL:n 22 § 1 mom:n 2 kohdassa tarkoitettu valtion taiteilija-apurahan vuosittaista määrää vastaava vähennys. Ennakkotieto. Verovuodet 1975-1977.

KHO 1976/4136

Sosiaalihuollon alalla toimiva valtakunnallinen yleishyödyllinen säätiö oli myöntänyt eräälle tutkijalle vuosiksi 1975-77 apurahan, jonka turvin tutkijan tuli selvittää suomalaisen yhteiskunnan sosiaalihuollon nykytila ja tulevaisuuden tavoitteet ja tehtävät. Säätiön ja tutkijan välillä tehdyssä erityisessä tutkimussopimuksessa oli muun muassa määräys, että tutkimus suoritettiin säätiön hyväksymän tutkimussuunnitelman mukaisesti. Samoin oli sovittu, että säätiö sai eräin rajoituksin rajoittamattoman käyttöoikeuden tutkimustuloksiin ja sen aikana kertyvään materiaaliin. Säätiö valvoi ja ohjasi tutkimuksen edistymistä tätä tehtävää varten asettamansa erityisen neuvottelukunnan avulla. Kun tutkimussopimus vielä oli tutkimusajaksi varatun määräajan kuluessa molemminpuolisesti irtisanottavissa, niin apuraha katsottiin EPL 4 §:ssä tarkoitetuksi palkaksi eikä TVL 22 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuksi verovapaaksi apurahaksi.

KHO 1978/2774 II 554

Säätiö, joka sääntöjensä mukaan tukee tieteellistä tutkimustyötä, antoi kauppakorkeakoulun kirjastossa toimivalle bibliografiatyöryhmälle sen anoman apurahan Suomen kansantaloustieteellisen kirjallisuuden bibliografian laatimiseksi. Työryhmän jäsenet laativat bibliografian työaikansa ulkopuolella ja jakoivat apurahan keskenään tehtävään käytettyjen työtuntien mukaan. Jäsenet olivat koulutukseltaan kirjastotoimihenkilöitä. Apurahaa ei katsottu tieteellistä tutkimustyötä varten annetuksi stipendiksi, eikä se ollut saajiensa verosta vapaata tuloa. Verovuosi 1974. Äänestys 5-3.

KHO 1980/183

A oli vuonna 1976 nostanut erään säätiön hänelle myöntämän apurahan, joka oli tarkoitettu peittämään A:n ulkomailla vuosina 1976 ja 1977 suorittamista opinnoista aiheutuneet kustannukset. Apuraha oli kokonaisuudessaan luettava

A:n vuoden 1976 tuloksi. A:lla oli kuitenkin oikeus ennen TVL 22 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan veronalaiseksi tuloksi katsottavan määrän vahvistamista vähentää jo vuonna 1976 myös tulevat apurahaan kohdistuvat tulon hankkimisesta aiheutuvat matka- ja muut kustannukset. Verovuosi 1976.

KHO 1980/4410 II 565

Urheilija, joka opiskeli yliopistossa, oli saanut urheiluseuralta opiskelustipendin nimellä 6 000 mk. Kun otettiin huomioon muun muassa, että urheiluseura antoi sanotunlaisia suorituksia vain omille edustuspelaajilleen ja ettei seuran varsinaisena tarkoituksena ollut opiskelun tukeminen, ei mainittua tuloa pidetty TVL:n 22 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuna verovapaana opintoapurahana. Tulo oli TVL 19 §:n mukaan veronalaista. Verovuosi 1975. Äänestys 3-1. Eri mieltä ollut jäsen katsoi, että kysymyksessä oli palkkatulo.

KHO 1981/955 II 542

Koulustipendi, jonka yhtiö maksoi palveluksessaan olevien työntekijöiden lapsille hakemuksesta, ei ollut lapsen vanhemman veronalaista tuloa.

KHO 1983/3028 II 516

Kuvanveistäjä oli verovuonna saanut ammattitoiminnastaan tuloa 9 800 mk sekä valtion kuvataidetoimikunnan myöntämän yksivuotisen valtion taiteilija-apurahan 26 148 mk. Ammatista aiheutuneet tulonhankkimiskustannukset ylittivät siitä verovuonna saadun tulon. Verotuksessa kuvanveistotoiminta oli katsottu erilliseksi ammattitulolähteeksi, ja tulonhankkimiskustannuksista oli ammattitulon ja verovapaan apurahatulon suhteen mukaisen osan katsottu kohdistuneen ammattituloon ja tämä osa kustannuksista oli hyväksytty ammattitulon vähennykseksi. Taiteilija-apuraha oli myönnetty kuvanveistäjän työskentelyedellytysten turvaamiseksi ja parantamiseksi, ja häntä oli samalla kehotettu jättämään palkallinen toimensa siksi ajaksi, joksi apuraha oli myönnetty. Apurahan käytöstä sanotulle toimikunnalle antamassaan selostuksessa kuvanveistäjä oli ilmoittanut jättäneensä hoitamansa viransijaisuuden sekä vuokranneensa apurahan turvin kuvanveistotoimintaansa varten työhuoneen, jonka vuokra verovuonna oli ollut noin 8 800 mk. KHO katsoi, että kuvanveistotoiminnasta aiheutuneet menot kohdistuivat kuvanveistäjän ammatista saatuun tuloon eivätkä osaksikaan verovapaaseen apurahaan ja että sanotut menot näin ollen oli kokonaisuudessaan vähennettävä kuvanveistäjän ammatista saadusta tulosta. Äänestys 4-1-1. Verovuosi 1978

KHO 1986/5438 II 552

Terveyskeskuksen palveluksessa oleva apuhoitaja oli osallistunut TVK-opistossa kolme kuukautta kestäneelle kurssille ja saanut opintoja varten Suomen Apuhoitajaliitto ry:ltä 5 000 mk:n stipendin. Kurssin aineet olivat olleet aikuiskoulutus, esitys- ja neuvottelutaito, sosiaalipolitiikka, kansantalous-, työ-, ja virkaehtolainsäädäntö, ammattiyhdistystietous, henkilöstöhallinto ja työsuojelu, järjestö- ja kokoustekniikka, valtio-oppi ja liikunta. Katsottiin, että po. stipendi oli tulo- ja varallisuusverolain 22 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu verovapaa stipendi. Verovuosi 1982. Äänestys 4-3.

KHO 1987/1501 B 560

Maatalousyrittäjäin eläkelaitosta ei pidetty julkisyhteisönä, minkä vuoksi eläkelaitoksen antama apuraha oli tulo- ja varallisuusverolain 22 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan saajansa veronalaista tuloa lainkohdassa säädetyin rajoituksin. Ennakkotieto. Verovuosi 1986. Äänestys 4-1.

KHO 1988/1367 B 587

X:n kaupunki oli vuosittain julistanut kaupungin palveluksessa olevien henkilöiden haettavaksi ulkomaisiin opintomatkoihin tarkoitetut opintomatka-apurahat. Asianomaiset lauta- ja johtokunnat olivat antaneet perustelluista hakemuksista lausuntonsa ja kaupunki oli talousarvioon varatun määrärahan puitteissa jakanut apurahat. Pääsääntönä oli ollut, että nuo matkat oli suoritettava vuosilomien tai virkavapauden aikana. Matkan jälkeen apurahan saajan oli annettava matkakertomus kaupungille. KHO katsoi, ettei kysymyksessä ollut tulo- ja varallisuusverolain 22 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu apuraha. Opintomatka-apurahojen jakamisen tarkoituksena oli ollut myöntää apurahoja sellaisia matkoja varten, joihin osallistuminen oli asian-

omaiselle henkilölle hänen työnsä kannalta hyödyllistä. Matkasta aiheutuva hyöty oli tullut kaupungin hyväksi. Vaikka matkat oli tehty loman tai virkavapauden aikana ja vaikka kysymyksessä ei ollut työnantajan määräyksestä tehty virkamatka, KHO katsoi, ettei apurahaa voitu pitää ennakonpidätyksen alaisena palkkana silloin, kun se oli myönnetty kaupungin palveluksessa oleville heidän työhönsä liittyvän opintomatkan suorittamiseksi ja kaupungille oli matkasta tarkoitettu koituvan hyötyä. Vuodet 1979-1983.

KHO 1989/3704 B 521

Sanomalehteä toimittava kirjapainoyhtiö oli antanut koulutusstipendejä toimituskuntaansa kuuluville toimittajille heidän ammattitaitonsa ja urakehityksensä tukemiseksi. Toimittaja A oli ollut Englannissa kuuden viikon pituisella englannin kielen kurssilla perehtyen samalla oman alansa eli urheilulehtien toimittamiseen. Yhtiön A:lle näitä opintoja varten myöntämä koulutusstipendi, jolla A oli maksanut kurssimaksun ja muita opintomatkasta aiheutuneita menoja, katsottiin työstä aiheutuneesta matkasta maksetuksi kustannusten korvaukseksi, joka ei ollut A:n veronalaista tuloa. Verovuosi 1983.

KHO 1991/1168 B 524

Suomen Kulttuurirahaston Keski-Suomen rahasto ja X:n läänin taidetoimikunta olivat myöntäneet kirjastonhoitaja A:lle 15 000 markan ja 10 000 markan suuruiset apurahat X:n bibliografian laatimista varten. A:lle oli myönnetty palkatonta virkavapautta varsinaisesta työstään puheena olevan työn tekemistä varten. A:lla ei ollut toimeksiantosuhdetta hanketta varten perustettuun neuvottelukuntaan, eikä A myöskään saanut muuta korvausta suorittamastaan työstä. Apurahoja oli pidettävä tieteellistä työtä varten annettuina apurahoina. Verovuosi 1987. Äänestys 5-2.

KHO 1992/1590

Ammattikoulun työnopettajalle oli myönnetty lupa teollisuusharjoitteluun ja apuraha tätä varten valtion tulo- ja menoarvioon kysymyksessä olevaan tarkoitukseen otetusta määrärahasta. Opettajan oli harjoittelun ajaksi haettava palkatonta virkavapautta. Ammattikasvatushallituksen ohjeen mukaan apuraha oli opettajan bruttopalkan suuruinen. Suoritettua teollisuusharjoittelua varten myönnetty apuraha ei ollut tuloja varallisuusverolain 22 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu apuraha, joka on saatu opintoja varten. Verovuosi 1986.

KHO 1992/1916 B 531

Yhtiö oli koulutuksen päätyttyä jakanut stipendejä yhtiön ylläpitämässä toimittajakoulussa parhaiten menestyneille oppilaille koulun tekemän esityksen perusteella. Toimittajakoulussa opiskelevat olivat olleet työsuhteessa yhtiöön koulutuksen aikana. Yhtiön selvityksen mukaan stipendien tarkoituksena oli ollut edistää toimittajien yleistä ammattitaitoa. Toimittajakoulun opiskelijoilla oli koulun päätyttyä oikeus vapaasti hakeutua muiden työnantajien palvelukseen. Stipendejä oli näissä olosuhteissa pidettävä tulo- ja varallisuusverolain 22 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuina verovapaina stipendeinä eikä ennakkoperintälain 4 §:n mukaisina palkaksi luettavina etuuksina. Stipendin osalta ei näin ollen ollut toimitettava ennakonpidätystä eikä suoritettava työnantajan sosiaaliturvamaksua. Palkanmaksuvuodet 1984-1986. Äänestys 4-1.

KHO 1999/2405

Yleishyödyllisen säätiön tarkoituksena oli suomalaisen kulttuuriperinteen, erityisesti maamme kaupunkikulttuurin, historiallisten rakenteiden, säilyttäminen, taiteen tukeminen koti- ja ulkomaista taidetta hankkimalla sekä tieteellisen tutkimustyön ja taiteen tukeminen apurahoja myöntämällä. Säätiön kiinteistöä rakennettaessa tehtiin merkittävä arkeologis-historiallinen löydös, jota kaivamalla havaittiin voitavan saada merkittävää lisäaineistoa keskiajan kaupunkielämän tutkimiselle. Tulokset haluttiin myös esittää yleisölle, jota varten päätettiin rakentaa museo. Museon rakentamista ja siihen liittyvää tutkimusta valvomaan perustettiin toimikunta, jonka jäsenet edustivat opetusministeriötä, museovirastoa, kaupunkia ja säätiötä. Säätiö on myöntänyt toimikunnan esittämällä tavalla vuosina 1994 ja 1995 apurahoja ja stipendejä museohankkeeseen liittyvään tieteelliseen tutkimukseen, taiteelliseen toimintaan ja opinnäytteisiin. Apurahojen ja stipendien saajien tutkimustyö, taiteellinen toiminta ja opinnäytteet on tehty museoviraston, taideteollisen korkea-

koulun tai teatterikorkeakoulun ohjauksen ja valvonnan alaisena. Säätiöllä on ollut oikeus saada käyttöönsä valmistunut kirjallinen tai muu esitys, joka on ollut tarkoituksena julkaista jossain muodossa säätiön museossa. Säätiöllä ei ole kuitenkaan ollut yksinoikeutta aineistoon, vaan tutkimustulokset ja raportit on luovutettu myös museovirastoon. Eräät tutkimukset ovat liittyneet tekijöiden opintoihin, jolloin tutkimustulokset on luovutettu asianomaiseen korkeakouluun. Katsottiin, että kysymyksessä olevat stipendit ja apurahat olivat opintoja tai tieteellistä tutkimusta tahi taiteellista toimintaa varten saatuina verovapaita, minkä vuoksi niistä ei ollut toimitettava ennakonpidätystä eikä niiden perusteella ollut suoritettava työnantajan sosiaaliturvamaksua. Ennakkoperintä. Maksuunpanovuodet 1994 ja 1995.

KHO 2007/230

A oli työskennellyt vuoden 2003 aikana kolmen kuukauden ajan päätoimessaan seurakunnan kappalaisena sekä hoitanut joitakin sivutoimia. Muun ajan vuodesta A oli valmistellut sosiologian alan väitöskirjaa. Kunnallisalan kehittämissäätiö, joka ei ole tuloverolain 82 §:n 2 momentissa tarkoitettu julkisyhteisö, oli myöntänyt A:lle kaksivuotisen tutkija-apurahan 13 000 euroa + 13 000 euroa ja tutkimuskuluihin 2 500 euroa eli apurahaa yhteensä 28 500 euroa. Vuoden 2003 aikana A:lle oli maksettu tutkija-apurahaa kolmessa tasasuuruisessa erässä tammi-, huhti- ja marraskuussa yhteensä 9 900 euroa sekä tutkimuskuluja varten kahdessa erässä yhteensä 1 380 euroa eli tutkija-apurahaa yhteensä 11 280 euroa. Saadut apurahaerät eivät olleet A:n veronalaista tuloa.

Kun apurahan antajan tarkoituksena katsottiin olleen erottaa tutkimuskulujen korvaus muusta apurahasta sekä jaksottaa tutkija-apuraha ja tutkimuskulujen korvaus kahdelle vuodelle, oli A:n vuonna 2003 saamissa apurahaerissä yhteensä 1 380 euron suuruisia kulujen korvauksia lukuun ottamatta yhteensä 9 900 euron osalta kysymys elatuksen turvaamista varten suoritetusta työskentelyapurahasta, josta ei voitu osoittaa osaakaan kattamaan tieteellisen työn kustannuksia. Yksinomaan sille seikalle, että Kunnallisalan kehittämissäätiön vuosi-ilmoituksessa A:lle myönnetty apuraha oli ilmoitettu kohdeapurahaksi, ei annettu ratkaisevaa merkitystä arvioitaessa apurahan tosiasiallista laatua ja luonnetta. A:lla katsottiin olevan oikeus vähentää tieteellisestä työstä aiheutuneet vähennyskelpoiset menot ansiotuloistaan, kuitenkin vain siltä osin kuin niiden määrä ylitti tutkimuskulujen korvauksena saadun 1 380 euron määrän. Verovuosi 2003.

KHO 2009:106

Kun otettiin huomioon S:n taiteellinen peruskoulutus, usean ammattitaiteilijoille tarkoitetun järjestön jäsenyys sekä monivuotinen taiteellinen toiminta, johon oli kuulunut taiteellisten töiden tuottaminen ja taiteelliselta kannalta kansainvälisestikin menestyksekäs ja laaja näyttelytoiminta, se seikka, että S:n taiteellinen toiminta oli ollut tappiollista ja hänen ansiotulonsa oli kyseisenä verovuonna koostunut lähes yksinomaan työeläketulosta, ei ollut este S:n taiteen harjoittamisen pitämiselle tuloverolain 31 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuna taiteellisena toimintana, josta aiheutuneet menot oli luonnollisina vähennyksinä vähennettävä S:n kyseisestä ansiotulosta. Verovuosi 2004.

KHO 2010:4

A:lla, joka oli syntynyt vuonna 1935, oli vuonna 2002 eläketuloa 44 573 euroa ja vuonna 2003 45 343 euroa. Lisäksi A:lla oli vähäisiä muita ansiotuloja. K:n säätiö oli myöntänyt A:lle väitöskirjatutkimusta varten tutkija-apurahan 13 000 euroa ja tutkimuskuluihin 2 000 euroa. Apurahasta 10 000 euroa maksettiin kahdessa erässä vuonna 2002 ja apurahan kolmas erä 5 000 euroa maksettiin vuonna 2003, kun väitöskirjan painatuslupa oli saatu. A vaati vähennettäväksi ansiotuloistaan vuodelta 2002 tutkimuskulut siltä osin kuin 2 000 euron tutkimuskulukorvaus ei niitä kattanut eli 6 945 euroa ja vuodelta 2003 5 000 euroa. Verotuksessa määrät oli jätetty vähentämättä ensisijassa sillä perusteella, että ne oli katsottava tulleen katetuiksi apurahalla.

Korkein hallinto-oikeus katsoi siitä huolimatta, että A oli saanut eläketuloa, säätiön myöntämän apurahan olleen 13 000 euron osalta tarkoitettu niin sanotuksi työskentelyapurahaksi, eikä A:n tutkimusmenoja voitu siten katsoa tältä osin suoritetun saadulla apurahalla. A:lla oli näin ollen oikeus vähentää tieteellisestä työstä aiheutuneet vähennyskelpoiset menot

tuloistaan. Kun väitöskirjaan johtanutta työtä voitiin pitää tuloverolain 31 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuna tieteellisenä työnä, menojen vähentämisen esteenä ei ollut se seikka, että A:n ansiotulot olivat verovuosina muodostuneet lähes yksinomaan eläketulosta. Verovuodet 2002 ja 2003.

KVL 1975/573

Verovelvollinen oli saanut Amerikan Yhdysvalloissa tapahtuvaa tieteellistä tutkimustyötä varten sikäläisen terveys- ja opetusministeriön alaisena toimivalta laitokselta apurahan. Apuraha on Suomen ja Amerikan Yhdysvaltojen välisen tulo- ja omaisuusveroja koskevan sopimuksen (SopS 2/71) 21 artiklan 1 kohdan nojalla vapaa Yhdysvaltain verosta, joten sopimus ei estä apurahan verottamista Suomessa. Verovelvollinen on kuitenkin oikeutettu vähentämään matkakustannukset Suomesta Yhdysvaltoihin sekä kaikki tavanomaiset ja välttämättömät elinkustannukset tilapäisen oleskelun ajalta Amerikan Yhdysvalloissa, joiden katsottiin muodostavan yhteenlaskettuna vähintään 30 prosenttia apurahan määrästä. Apuraha katsottiin veronalaiseksi tuloksi siltä osin kuin sen määrä edellä tarkoitettujen vähennysten jälkeen verovuonna ylittää valtion taiteilija-apurahan vuotuisen määrän. Verovuosi 1976.

KVL 1982/610

SAK r.y:n palveluksessa oleva hakija aikoo lähteä Ammattiyhdistysopistossa järjestettäville kursseille ja Liiketyöntekijäin Liitto r.y. maksaa hänelle 2 000 markan suuruisen kurssiapurahan. Ottaen huomioon apurahan saajan ja antajan välinen suhde opintoapurahaa ei voida pitää TVL:n 22 §:n 1 momentin 2 k:ssa tarkoitettuna verovapaana apurahana.

Tunnustuspalkinto

KHO 1952 II 763

Arkkitehtuurikilpailussa annettu palkinto oli verotettavaa tuloa.

KHO 1973/4627 II 559

Kaivosteollisuutta harjoittava yhtiö oli suorittanut palveluksessaan olleelle diplomi-insinöörille 60 000 markan palkkion tunnustukseksi kaivosteollisuudessa käytettävän ja yhtiön käyttöön otetun louhintamenetelmän kehittämisestä aikana, jona hän oli toiminut yhtiön erään kaivoksen kaivososaston päällikkönä. Palkkiota ei työn tieteellisestä luonteesta huolimatta pidetty tieteellisen toiminnan tunnustukseksi annettuna verovapaana palkintona, vaan palkanluontoisena suorituksena.

KHO 1980/5185 II 614

Nuorille viulunsoittajille järjestetyssä valtakunnallisessa viulunsoittokilpailussa jaettuja rahapalkintoja pidettiin taiteellisen toiminnan tunnustukseksi annettuina palkintoina eikä EnnakkoperintäL 6 §:ssä tarkoitettuina palkkioina. Niistä ei siten ollut toimitettava ennakonpidätystä. Äänestys 3-2. Vähemmistö katsoi, että kysymys oli taiteellista toimintaa varten annetuista apurahoista. Verovuosi 1980.

KHO 1986/4724

Mainostelevisio Oy:n ″Tupla- ja kuitti″ nimisen tietokilpailun palkinto ei ollut tieteellisen tai yleishyödyllisen toiminnan tunnustukseksi annettu, tulo- ja varallisuusverolain 22 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu verovapaa palkinto. Palkinto oli näin ollen saajansa veronalaista tuloa.

KHO 1988/2565 B 538

A oli saanut 5 000 markan palkinnon osallistumisestaan kunnan matkailun ideakilpailuun. Palkinto katsottiin, kun kysymyksessä ei ollut tieteellisen, taiteellisen tai yleishyödyllisen toiminnan tunnustukseksi annettu palkinto, A:n veronalaiseksi tuloksi. Verovuosi 1984.

KHO 1989/917 B 522

Rakennusteollisuusalalla toimiva X Oy jakoi vuosittain hakemuksesta palkinnon tuotekehitysideasta, jolle oli rakennusteknillistaloudellista tai rakennustaiteellista merkitystä ja joka koski kallion, sementin tai niiden jatkojalosteiden käyttöä. A:lle, joka ei ollut X Oy:n palveluksessa, myönnetty palkinto hänen tekemistään elementtimuotteja koskevasta keksinnöstä ei ollut tieteellisen toiminnan tunnustukseksi annettuna verosta vapaa palkinto.

KVL 1976/243

Malminetsintäpalkinto, joka on saatu julkisyhteisöltä tai niiden muodostamilta julkisoikeudellisilta yhteenliittymiltä, katsottiin TVL:n 22 §:n 1 mom:n 2 kohdassa tarkoitetuksi yleishyödyllisen toiminnan tunnustukseksi annetuksi verovapaaksi palkinnoksi. Muulta organisaatiolta saatu palkinto katsottiin veronalaiseksi siltä osin kuin sen ja muiden malminetsintäpalkintojen, stipendien, opintorahojen ja muiden apurahojen yhteenlaskettu määrä tulon hankkimisesta johtuneiden menojen vähentämisen jälkeen ylittää valtion taiteilija-apurahan vuotuisen määrän.

KVL 1989/279

X:n Sanomalehtiyhdistys r.y., jossa on 300 jäsentä, myöntää vuosittain yhdelle jäsenelleen journalistipalkinnon. Palkintoa, joka oli suuruudeltaan 10 000 markkaa, ei pidetty ottaen erityisesti huomioon palkinnon jakaminen vain kyseisen yhdistyksen jäsenille ja sen, että palkinto oli annettu ammatillisten suoritusten perusteella, TVL 64 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuna palkintona.

Arpajaisvero

KHO 1987/864

Yhtiö järjesti valtakunnallisen X-klubin jäsenliikkeiden palveluksessa oleville henkilöille myyntikilpailun, johon, samoinkuin kilpailuun liittyvään palkintojen arvontaan voi osallistua jokainen jäsenliikkeen palveluksessa oleva myyjä liikkeen omistajan luvalla. Edellytyksenä arpalipun saamiselle oli vähintään 10:n X-merkkisen kellon myynti ja myyjä saattoi saada niin monta arpalippua kuin hänen myyntinsä edellytti. Kuukausittain tapahtuvan palkintojen arvonnan lisäksi arpaliput oikeuttivat loppuarvontaan, jossa arvottiin päävoitto. Katsottiin, ettei arpalippuja ja saatuja tavarapalkintoja ollut pidettävä ennakkoperintälaissa tarkoitettuna työnantajalta saatuna palkkana, vaan arpajaisverolaissa tarkoitettuina voittoina, joista oli suoritettava arpajaisvero. Ennakkoratkaisu vuodelle 1986.

Talkootyö

KHO 1983/3676 II 613

Maksuvelvollinen X oli ilmoittanut, että pääasiassa hänen itsensä vapaa-aikanaan rakentamasta omakotitalosta oli ollut palkkakustannuksia ainoastaan LVI- ja muuraustöiden osalta yhteensä 1 500 mk. Muilta osin rakennustyö oli suoritettu talkootyönä tai muuten palkatonta työvoimaa käyttäen. Veronsaaja oli seuraamalla X:n rakennusaikaista maksuliikennettä ja laatimansa rahankäyttölaskelman avulla osoittanut, että rakennustai muihin kustannuksiin kohdistumatonta rahaa oli ollut rakennustyön aikana X:n käytettävissä noin 45 000 mk, mikä määrä on voitu muun selvityksen puuttuessa käyttää ilmoittamattomien palkkojen maksuun, kun otetaan huomioon se, että suurehkoja rahaeriä oli useita kertoja nostettu tosittein selvittämättömiin menoihin. Edellä olevan perusteella ja ottaen lisäksi huomioon käytettävissä olleen työvoiman määrä, ammattitaidon ja näiden käytettävissä olleen vapaa-ajan sekä omakotitalon nopean valmistumisen, oli saatettu ilmeiseksi, että osasta palkkoja oli ilmeisesti laiminlyöty toimittaa ennakonpidätys ja suorittaa työnantajan sosiaaliturvamaksu. KHO katsoi, että lääninveroviraston toimittamalle ennakkoperintälain 25 a §:n 3 momentin mukaiselle arviomaksuunpanolle oli ollut perusteet.

KHO 1983/3230 II 602

Yhdistys A, jonka tarkoituksena oli auttaa Kristuksen lähetyskäskyn täyttämistä, oli tehnyt osakeyhtiö B:n kanssa sopimuksen, jonka mukaan yhdistys otti 4 kk:n ajaksi tehtäväkseen yhtiön yhden tai useamman työntekijän yötyövuoron tekemisen siten, että työn suorittivat yhdistyksen jäsenet yhtiön johdon ja valvonnan alaisena, mutta että korvaus työstä maksettiin kokonaan yhdistykselle. Se, että yhdistyksen jäsenet mainitulla tavalla luopuivat yhtiön heille tehtävän suorittamisesta maksettavasta, ennakkoperintälain 4 §:n mukaiseksi palkaksi katsottavasta korvauksesta yhdistyksen hyväksi, ei vapauttanut yhtiötä velvollisuudesta toimittaa korvauksesta ennakonpidätys. Ennakkotieto. Verovuosi 1983. Äänestys 3-1.

KHO 1988/5382

Voimistelu- ja Urheiluseura r.y:n ei voitu seuran ja X Oy:n välisen järjestyksenvalvontasopimuksen mukaisiin tehtäviin sitoutumalla katsoa harjoittavan elinkeinotoimintaa tai muutoinkaan toimivan itsenäisenä yrittäjänä. Yhdistyksen jä-

senten oli katsottava suorittavan toimeksiantosopimuksen mukaiset tehtävät X Oy:n johdon ja valvonnan alaisena. Se, että seuran jäsenet luopuivat yhtiön maksettavasta, EPL 4 §:n mukaiseksi palkaksi katsottavasta korvauksesta seuran hyväksi, ei vapauttanut yhtiötä velvollisuudesta toimittaa korvauksesta ennakonpidätys ja suorittaa sen perusteella työnantajan sotumaksu. Näillä perusteilla KHO pysytti lääninoikeuden päätöksen.

KHO 1991/2153 B 557

Kaupungin ja eri urheiluseurojen, jotka olivat rekisteröityjä yhdistyksiä, välillä oli sovittu, että urheiluseurat ottivat huolehtiakseen muun muassa erilaisten urheilu- ja liikuntapaikkojen hoidosta, kunnossapidosta ja valvonnasta. Urheiluseurat teettivät mainitut työt ja tehtävät jäsentensä palkattomana ja vapaaehtoisena työnä. Kaupunki maksoi urheiluseuroille korvauksia mainittujen tehtävien suorittamisesta. Näitä korvauksia ei mainituilta osin ollut pidettävä ennakkoperinnän alaisena palkkana, eikä kaupungin ollut toimitettava niistä ennakonpidätystä eikä suoritettava työnantajan sosiaaliturvamaksua. Sen sijaan muun muassa järjestysmies- ja lipunmyyntitehtävistä ja mainosten jaosta maksettuja korvauksia oli pidettävä ennakkoperinnän alaisena palkkana. Palkanmaksuvuodet 1983-1987. Äänestys 5-2.

KHO 1996/3729

Urheiluseura A ry:n 13 jäsentä olivat osallistuneet X:n vaalipiirin keskuslautakunnan järjestämään eduskuntavaalien ennakkoäänten laskentaan. A ry oli merkitty ennakkoperintärekisteriin. Ääntenlaskenta oli keskuslautakunnan edustajan kanssa sovittu tehtäväksi talkootyönä siten, etteivät yhdistyksen jäsenet ottaneet laskennasta maksettavaa korvausta itselleen, vaan korvaus suoritettiin A ry:lle. Sopimuksen mukaan ääntenlaskentapaikalla oli oltava 19.3.1995 kello 14.00, jonka jälkeen pöytäpäälliköiden johdolla oli alettu valmistella kello 15.00 alkanutta ääntenlaskentaa. Ääntenlaskenta oli tapahtunut pöytäpäälliköiden antamien ohjeiden mukaisesti. Ääntenlaskentapaikalta ei ollut saanut poistua ennen kello 20.00, jolloin eduskuntavaalien varsinainen äänestyaika oli päättynyt.

Ennakkoääntenlaskenta on tapahtunut kansanedustajan vaaleista annetussa laissa säädetyllä tavalla. X:n vaalipiirin keskuslautakunta oli vastannut ennakkoäänten laskemisesta ja ottanut itselleen laskijat. Ääntenlaskijat olivat toimineet virkavastuulla. A ry:n jäsenten ei voitu katsoa suorittaneen laskentatyötä yhdistyksen lukuun vaan kukin laskija kuului vaalipiirin keskuslautakunnan avustavaan henkilökuntaan ja oli keskuslautakunnan palveluksessa. Ennakkoäänten laskennasta saadut palkkiot olivat siten ennakkoperintälain 4 §:ssä tarkoitettua palkkaa, josta keskuslautakunnan oli toimitettva ennakonpidätys. Verovuosi 1995.

KVL 1995/44

Aikakauslehtiä kustantava yhtiö järjesti vuodessa 1 - 3 tempausluontoista tilaushankintakampanjaa rekisteröidyille urheiluseuroille. Kunkin tempauksen kesto oli n. 1-2 kuukautta. Rekisteröidyt urheiluseurat päättivät milloin ja millä tavoin ne hoitivat tilaushankinnat. Tilaushankintaan osallistui 10-1 000 urheiluseuran junioria. Urheiluseurat järjestivät tilaushankinnat tapahtuviksi talkootyönä esim. jalkapallo-ottelujen aikana tai toritapahtumina. Aikakauslehtiä kustantava yhtiö ei tiennyt, ketkä yhdistysten jäsenet suorittivat tilaushankintaa. Yhtiö ei millään tavalla johtanut tai valvonut yksittäisten tilaushankkijoiden tai urheiluseurojen tilaushankintaa. Korvaus tilaushankinnasta tilitettiin urheiluseuroille eikä urheiluseurojen jäsenillä ollut tietoa suoritusten määristä. Yhtiö ei maksanut mitään palkkioita yhdistysten jäsenille. Yhtiön rekisteröidyille urheiluseuroille maksamia suorituksia ei pidetty EPL 4 §:ssä tarkoitettuna palkkana, vaan niitä pidettiin EPL 6 §:ssä tarkoitettuina palkkioina tai korvauksena talkootyöstä. Yhtiö ei ollut velvollinen toimittamaan ennakonpidätystä tilaushankintapalkkioista, jotka se suoritti rekisteröidyille urheiluseuroille. Yhtiön oli kuitenkin toimitettava ennakonpidätys 1.3.1995 ja sen jälkeen maksetuista suorituksista, ellei suorituksensaaja ollut merkitty ennakkoperintäverorekisteriin. Verovuosi 1995.

Muita tuloja

KHO 1962 I 23

Toimitusjohtajan ei katsottu saaneen hänen veronalaiseksi tulokseen luettavaa etuutta sen johdosta, että osuuskunta oli hänen puolestaan

maksanut hänelle säännöstelymääräysten rikkomisesta tuomitun sakkorangaistuksen.

KHO 1979/5285 II 580

Verovelvollinen, joka oli suorittanut opetustyötä erään uskonnollisen yhdyskunnan evankelistana, oli yhdyskunnalta saanut määrärahaavustusta verovuonna yhteensä 2 460 mk, minkä lisäksi hän oli saanut kirjallisuuden levittämisestä verovuonna yhteensä 221 mk. Lisäksi toiset yhdyskunnan jäsenet olivat antaneet hänelle ruoka- ja vaateavustuksia. Kun noiden suoritusten perusteena katsottiin olleen pääasiassa evankelistana suoritetun työn tukeminen, avustuksia pidettiin siltä osin evankelistan veronalaisena työstä saamana tulona, jonka raha-arvosta oli kuitenkin vähennettävä opetustyöstä aiheutuneet menot. Verovuosi 1976. TVL 19 §.

KHO 1981/2236 II 548

Yhtiö oli maksanut kansanedustajaehdokasta koskevan, sanomalehdessä julkaistun vaali-ilmoituksen. Ehdokkaan ei katsottu tämän johdosta saaneen kunnallisverotuksessa veronalaista tuloa tai veronalaista lahjaa. Verovuosi 1972.

KHO 1986/1924

Virkamies oli edustanut itselleen oikeudenvastaisena hyötynä haulikon, minkä vuoksi hovioikeus oli tuominnut hänet menettämään valtiotiotilahjoman arvona ja rikoksen tuottamana hyötynä yhteisvastuullisesti toisten henkilöiden kanssa 1 500 mk. Haulikon arvo ei ollut virkamiehelle veronalaista tuloa. Verovuosi 1976.

KHO 1988/5400 B 537

Lehden kustantaja oli lähettänyt ilmaiseksi nimismiespiirin poliisimiehille sanomalehden. Verovelvollinen, jonka ei edes ollut väitetty olevan osakas- tai palvelussuhteessa sanomalehden kustantajaan, oli saanut lehden ilman omaa pyyntöään. Verovelvolliselle ei muodostunut lehden ilmaiseksi saamisesta veronalaista etua. Äänestys 4-1.

KHO 1990/960 B 527

Ammattiliitto oli vuonna 1987 ottanut työssäkäyville jäsenilleen vapaa-aikana sattuvien tapaturmien varalta vakuutuksen. Ammattiliiton tarkoituksena on irtisanoa vakuutus ja siirtää sen irtisanomisesta vapautuvat varat ammattiliiton veteraanitukeen. Ammattiliiton sääntöjen mukaan kuolleen jäsenen oikeudenomistajalla on oikeus hautausavustukseen. Liiton tarkoituksena on jäädyttää hautausavustuksen taso vuoden 1989 tasolle. Hautausavustuksesta tällä perusteella vapautuvia varoja käytetään myös veteraanitukeen. Tuki myönnetään 65 vuotta täyttäneelle jäsenelle, joka työssä ollessaan oli maksanut jäsenmaksunsa vähintään 10 vuoden ajalta. Tuki annetaan lahjakortin muodossa joko siten, että se oikeuttaa alennuksen muodossa kuntoutuksen saamiseen Lomaliitto r.y:n lomakohteissa tai tuotteiden ostamiseen E-liikkeen toimipaikoista. KHO katsoi, että tällainen tuki on lähinnä verotuksessa aikanaan vähennetyn jäsenmaksun palauttamista ja on tulo- ja varallisuusverolain 43 :n nojalla saajan veronalaista tuloa. Ennakkotieto. Verovuosi 1989.

KHO 1990/3375

Tie- ja vesirakennushallituksen palveluksessa olevan toimistosihteerin saama varustautumisraha Vietnamissa työskentelyä varten ei ollut hänen veronalaista tuloaan. Verovuosi 1985.

KHO 1990/3441 B 521

Vakuutusyhdistys, jonka toiminta käsitti palo-, koti-, maatila- ja kiinteistövakuutusmuodot ja jonka osakkaina jokainen vakuutuksenottaja oli, luovutti vakuutuskantansa keskinäiselle vakuutusyhtiölle vastikkeetta. Vakuutuskannan siirryttyä yhdistyksen jäsenet tulivat keskinäisen vakuutusyhtiön osakkaiksi ja vakuutusyhdistys purettiin. Vakuutusyhdistystä purettaessa jäljelle jääneet varat palautettiin jäsenille. Ennakkotietohakemus koski vakuutusyhdistyksen jäsenen yhdistyksen purkamisen yhteydessä saaman ylijäämän osan veronalaisuutta. KHO katsoi, koska vakuutusyhdistyksen jäsen ei ollut sijoittanut yhdistykseen sellaista pääomapanosta, joka irtaimen omaisuuden tavoin olisi erikseen luovutettavissa, että satunnaista myyntivoittoa tai omaisuuden luovutusvoittoa koskevia säännöksiä ei voida soveltaa. Kysymyksessä ei myöskään ollut vakuutusmaksujen palauttaminen jäsenille. Vakuutusyhdistyksen jäljellä olevien varojen osalta kysymyksessä oli vakuutusyhdistyk-

sen ylijäämän jakaminen, joka oli saajan veronalaista tuloa. Se osa ylijäämän palautusta, joka kohdistui maatalouteen, oli maatalouden tuloa ja muu osa oli yhdistyksen jäsenen veronalaista tuloa TVL 43 §:n nojalla. Ennakkotieto. Verovuodet 1990-1991. Äänestys 4-1. Vähemmistöön jäänyt katsoi, että kysymyksessä oli kokonaan verovapaa pääoman palautus.

KVL 1984/409-410

Huoneisto oli ollut asunto-osakeyhtiön hallinnassa sen perustamisesta lähtien. Yhtiön osakepääomaa korotettiin siten, että annettiin uusia osakkeita, jotka oikeuttivat tämän huoneiston hallintaan. Kun taloyhtiö myi osakkeet, osakepääoman korotuksen ylittävä osuus siirrettiin ylikurssina vararahastoon. Vararahastoon siirretty erä käytettiin muun ohessa yhtiön vuosikustannuksiin siten, että osakkeenomistajien maksamia yhtiövastikkeita pienennettiin. Vararahastoon siirretty erä ei ollut pääomasijoituksena yhtiön veronalaista tuloa. Menettely ei aiheuttanut myöskään osakkeenomistajille veronalaista tuloa. Verovuodet 1984 ja 1985.

N:o 1087

Verohallinnon päätös

verovapaista matkakustannusten korvauksista vuonna 2010

Annettu Helsingissä 10 päivänä joulukuuta 2009

Verohallitus on 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/1992) 73 §:n ja 75 §:n 2 momentin nojalla, sellaisena kuin niistä 73 § on osaksi muutettuna laissa 896/2001, päättänyt:

1 §

Vuodelta 2010 toimitettavassa verotuksessa verosta vapaaksi katsottavien matkakustannusten korvausten perusteet ja määrät ovat jäljempänä tässä päätöksessä mainitut.

2 §

Matkakustannuksia ovat verovelvolliselle Suomessa tai ulkomailla tehdystä työmatkasta aiheutuneet kustannukset.

3 §

Työmatkalla tarkoitetaan matkaa, jonka palkansaaja tilapäisesti tekee työhön kuuluvien tehtävien suorittamiseksi erityiselle työntekemispaikalle varsinaisen työpaikan ulkopuolelle. Mikäli palkansaajalla työn luonteen vuoksi ei ole varsinaista työpaikkaa, työmatkana pidetään matkaa, jonka palkansaaja tilapäisesti tekee työn suorittamiseksi asunnoltaan erityiselle työntekemispaikalle.

Työmatkana pidetään matkaa työntekemispaikalle myös silloin, jos:

1) työntekemispaikka sijaitsee muualla kuin oman työnantajan tai tämän kanssa samaan intressipiiriin kuuluvan yhteisön toimipaikassa;

2) työskentely on tilapäistä TVL 72a §:ssä tarkoitetulla tavalla;

3) työntekemispaikka sijaitsee yli 100 kilometrin etäisyydellä verovelvollisen asunnosta ja

4) verovelvollinen on työntekemispaikalle tehdyn matkan takia yöpynyt työntekemispaikan sijainnin vuoksi tarpeellisissa tilapäisissä majoitustiloissa.

Työmatkana ei pidetä palkansaajan asunnon ja varsinaisen työpaikan välistä matkaa eikä työkomennuksen kestäessä tehtyjä viikonloppu- ja muita vastaavia matkoja asunnon ja erityisen työntekemispaikan välillä.

Aloilla, joilla erityistä työntekemispaikkaa alalle tunnusomaisen työn lyhytaikaisuuden vuoksi joudutaan usein vaihtamaan, pidetään päivittäistä asunnon ja erityisen työntekemispaikan välistä matkaa vain 7, 8 ja 9 §:ssä tarkoitettuun matkustamiskustannusten korvaukseen oikeuttavana matkana, jos palkansaajalla ei ole varsinaista työpaikkaa. Palkansaaja on kuitenkin oikeutettu myös 14 §:ssä tarkoitettuun ateriakorvaukseen, jos hänellä ei ole tilaisuutta varsinaiseen työnantajan järjestämään työpaikkaruokailuun erityisellä työntekemispaikalla tai sen välittömässä läheisyydessä.

4 §

Matkaa, jonka palkansaaja muutoin kuin 3 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetulla tavalla tekee työtehtäviensä hoitamiseksi toissijaiseen työpaikkaansa, pidetään vain 7, 8 ja 9 §:n mukaiseen matkustamiskustannusten korvaukseen ja 16 §:n mukaiseen majoittumiskorvaukseen oikeuttavana matkana. Toissijaisella työpaikalla tarkoitetaan sellaista työnantajan tai tämän kanssa samaan intressipiiriin kuuluvan yhteisön vakituista toimipaikkaa, joka sijaitsee toisella paikkakunnalla tai toisessa valtiossa kuin työntekijän ensisijaisena pidettävä varsinainen työpaikka.

Edellä 1 momentissa mainittuun matkustamiskustannusten korvaukseen oikeuttavana matkana ei pidetä toissijaisen työpaikan sijainnin vuoksi tarpeellisen erillisen majoittumispaikan ja toissijaisen työpaikan välistä matkaa.

5 §

Varsinaisella työpaikalla tarkoitetaan paikkaa, jossa palkansaaja vakituisesti työskentelee. Jos palkansaajalla työn liikkuvuuden vuoksi ei ole paikkaa, jossa hän vakituisesti työskentelee, pidetään varsinaisena työpaikkana paikkaa, josta hän hakee työmääräykset, säilyttää työssä käyttämiään asusteita, työvälineitä tai työaineita, tai muuta työn tekemisen kannalta vastaavaa paikkaa.

6 §

Matkavuorokaudella tarkoitetaan enintään 24 tunnin pituista ajanjaksoa, joka alkaa palkansaajan lähtiessä työmatkalle työpaikaltaan tai asunnoltaan. Matkavuorokausi päättyy palkansaajan palatessa työmatkalta työpaikalleen tai asunnolleen.

7 §

Työmatkasta suoritettavalla matkustamiskustannusten korvauksella tarkoitetaan korvausta matka-, paikka- ja makuupaikkalipuista sekä muista niihin verrattavista välttämättömistä varsinaiseen matkustamiseen kuuluvista maksuista.

Matkustamiskustannusten korvauksena pidetään myös korvausta työvälineiden ja muiden sel-

laisten esineiden kuljetuksesta, joita palkansaajan on pidettävä mukanaan.

8 §

Palkansaajan muulla kuin omistamallaan tai hallitsemallaan kulkuneuvolla tekemästä työmatkasta suoritettavan matkustamiskustannusten korvauksen enimmäismäärä on liikenteenharjoittajan antaman tositteen tai muun luotettavan selvityksen mukainen määrä, jonka palkansaaja osoittaa matkustamiskustannuksista suorittaneensa.

9§

Palkansaajan omistamallaan tai hallitsemallaan kulkuneuvolla tekemästä työmatkasta suoritettavien matkustamiskustannusten korvausten enimmäismäärät ovat:

Kulkuneuvo	Korvauksen enimmäismäärä
auto	45 senttiä kilometriltä, jota korotetaan – 7 senttiä kilometriltä perävaunun kuljettamisesta autoon kiinnitettynä – 11 senttiä kilometriltä silloin, kun työn suorittaminen edellyttää asuntovaunun kuljettamista autoon kiinnitettynä – 21 senttiä kilometriltä silloin, kun työn suorittaminen edellyttää taukotuvan tai vastaavan raskaan kuorman kuljettamista autoon kiinnitettynä – 3 senttiä kilometriltä sellaisista autossa kuljetettavista koneista tai muista esineistä, joiden paino ylittää 80 kiloa tai joiden koko on suuri – 3 senttiä kilometriltä, jos palkansaaja työhönsä kuuluvien tehtävien vuoksi kuljettaa autossa koiraa – 9 senttiä kilometriltä silloin, kun työn suorittaminen edellyttää liikkumista autolla metsäautotiellä taimuulta liikenteeltä suljetulla tienrakennustyömaalla, kyseisten kilometrien osalta
moottorivene, enintään 50 hv	73 senttiä kilometriltä
moottorivene, yli 50 hv	108 senttiä kilometriltä
moottorikelkka	105 senttiä kilometriltä
mönkijä	99 senttiä kilometriltä
moottoripyörä	33 senttiä kilometriltä
mopo	17 senttiä kilometriltä
muu kulkuneuvo	10 senttiä kilometriltä

Jos palkansaajan omistamassa tai hallitsemassa kulkuneuvossa matkustaa muita henkilöitä, joiden kuljetus on työnantajan asiana, korotetaan 1 momentissa tarkoitettujen korvausten enimmäismääriä 3 senttiä kilometriltä kutakin mukana seuraavaa henkilöä kohden.

Jos palkansaaja, jolla on Verohallinnon luontoisetujen laskentaperusteita koskevassa päätöksessä tarkoitettu auton käyttöetu, käyttää tällaista autoa työmatkan suorittamiseen ja maksaa itse tästä matkasta aiheutuvat polttoainekulut, hänelle korvattavien polttoainekulujen enimmäismäärä on 11 senttiä kilometriltä.

10 §

Päivärahalla tarkoitetaan korvausta kohtuullisesta ruokailu- ja muiden elinkustannusten lisäyksestä, joka palkansaajalle aiheutuu työmatkasta. Päivärahaan ei lueta matkustamisesta eikä majoittumisesta suoritettavaa korvausta.

11 §

Päivärahan suorittaminen edellyttää, että erityinen työntekemispaikka on yli 15 kilometrin etäisyydellä joko palkansaajan varsinaisesta työpaikasta tai asunnosta, riippuen siitä, kummasta matka on tehty. Erityisen työntekemispaikan on lisäksi oltava yli 5 kilometrin etäisyydellä sekä varsinaisesta työpaikasta että asunnosta.

12 §

Työmatkan kestoajasta riippuen päivärahan enimmäismäärät ovat:

Työmatkan kestoaika	Päivärahan enimmäismäärä euro
yli 6 tuntia (osapäiväraha)	16,00
yli 10 tuntia (kokopäiväraha)	36,00
kun matkaan käytetty aika ylittää viimeisen täyden matkavuorokauden	
– vähintään 2 tunnilla	16,00
– yli 6 tunnilla	36,00

Jos palkansaaja jonakin matkavuorokautena saa ilmaisen tai matkalipun hintaan sisältyneen ruoan, päivärahan enimmäismäärä on puolet 1 momentin mukaisista määristä. Ilmaisella ruoalla tarkoitetaan kokopäivärahan kysymyksessä ollen kahta ja osapäivärahan kysymyksessä ollen yhtä ilmaista ateriaa.

13 §

Ulkomailla tehdystä työmatkasta suoritettavien päivärahojen enimmäismäärät ovat:

Maa tai alue	Päivärahan enimmäismäärä euro
Afganistan	57,00
Afganistan	57,00
Alankomaat	65,00
Alankomaiden Antillit	45,00
Albania	55,00
Algeria	66,00
Andorra	59,00
Angola	84,00
Antigua ja Barbuda	74,00
Arabiemiirikunnat	63,00
Argentiina	43,00
Armenia	47,00
Aruba	49,00
Australia	62,00
Azerbaidzan	65,00
Azorit	56,00
Bahama	60,00
Bahrain	65,00
Bangladesh	42,00
Barbados	59,00
Belgia	61,00
Belize	35,00
Benin	43,00
Bermuda	59,00
Bhutan	34,00
Bolivia	29,00
Bosnia-Hertsegovina	48,00
Botswana	40,00
Brasilia	61,00
Britannia	69,00
Lontoo ja Edinburg	75,00
Brunei	40,00
Bulgaria	50,00
Burkina Faso	35,00
Burundi	34,00
Chile	55,00
Cookinsaaret	61,00
Costa Rica	46,00
Djibouti	47,00
Dominica	48,00
Dominikaaninen tasavalta	52,00
Ecuador	47,00
Egypti	53,00
El Salvador	44,00
Eritrea	30,00
Espanja	65,00
Etelä-Afrikka	53,00
Etiopia	36,00
Fidzi	44,00
Filippiinit	53,00
Färsaaret	53,00
Gabon	73,00
Gambia	36,00
Georgia	49,00
Ghana	47,00
Grenada	53,00
Grönlanti	53,00
Guadeloupe	50,00
Guatemala	38,00
Guinea	44,00
Guinea-Bissau	35,00
Guyana	36,00
Haiti	46,00
Honduras	38,00
Indonesia	52,00
Intia	44,00
Irak	55,00
Iran	50,00
Irlanti	64,00
Islanti	59,00
Israel	63,00
Italia	67,00
Milano	67,00
Itä-Timor	40,00
Itävalta	61,00
Jamaika	51,00
Japani	83,00
Jemen	48,00
Jordania	69,00
Kambodzha	57,00

Kamerun	46,00
Kanada	68,00
Kanarian saaret	60,00
Kap Verde	40,00
Kazakstan	63,00
Kenia	50,00
Keski-Afrikan tasavalta	39,00
Kiina	57,00
Hongkong	68,00
Macao	61,00
Kirgisia	47,00
Kolumbia	49,00
Komorit	40,00
Kongo	47,00
Kongon demokraattinen tasavalta (ent. Zaire)	68,00
Korean kansantasavalta (Pohj.-Korea)	66,00
Korean tasavalta (Etelä-Korea)	79,00
Kosovo	44,00
Kreikka	64,00
Kroatia	62,00
Kuuba	50,00
Kuwait	64,00
Kypros	61,00
Laos	35,00
Latvia	50,00
Lesotho	35,00
Libanon	67,00
Liberia	40,00
Libya	51,00
Liechtenstein	75,00
Liettua	51,00
Luxemburg	63,00
Madagaskar	42,00
Madeira	58,00
Makedonia	49,00
Malawi	43,00
Malediivit	47,00
Malesia	53,00
Mali	43,00
Malta	57,00
Marokko	61,00
Marshallinsaaret	39,00
Martinique	51,00
Mauritania	50,00
Mauritius	46,00
Meksiko	49,00
Mikronesia	44,00
Moldova	46,00
Monaco	66,00
Mongolia	48,00
Montenegro	48,00
Mosambik	50,00
Myanmar (Burma)	53,00
Namibia	37,00
Neitsytsaaret (USA)	41,00
Nepal	35,00
Nicaragua	38,00
Niger	40,00
Nigeria	68,00
Norja	65,00
Norsunluurannikko	75,00
Oman	52,00
Pakistan	35,00
Palestiina	53,00
Panama	43,00
Papua - Uusi Guinea	39,00
Paraguay	31,00
Peru	52,00
Portugali	63,00
Puerto Rico	38,00
Puola	59,00
Qatar	63,00
Ranska	65,00
Romania	55,00
Ruanda	39,00
Ruotsi	65,00
Saint Kitts ja Nevis	60,00
Saint Lucia	73,00
Saint Vincent ja Grenadiinit	69,00
Saksa	63,00
Berliini	63,00
Salomonsaaret	35,00
Sambia	50,00
Samoa	43,00
San Marino	53,00
Sao Tome ja Principe	49,00
Saudi-Arabia	61,00
Senegal	40,00
Serbia	51,00
Seychellit	69,00
Sierra Leone	41,00
Singapore	69,00

Slovakia	61,00
Slovenia	61,00
Somalia	37,00
Sri Lanka	35,00
Sudan	56,00
Surinam	33,00
Swazimaa	36,00
Sveitsi	70,00
Syyria	58,00
Tadzikistan	51,00
Taiwan	53,00
Tansania	39,00
Tanska	69,00
Thaimaa	56,00
Togo	47,00
Tonga	37,00
Trinidad ja Tobago	68,00
Tsad	46,00
Tshekki	61,00
Tunisia	55,00
Turkki	57,00
Istanbul	60,00
Turkmenia	59,00
Uganda	36,00
Ukraina	59,00
Unkari	58,00
Uruguay	45,00
Uusi-Seelanti	59,00
Uzbekistan	53,00
Valkovenäjä	48,00
Vanuatu	38,00
Venezuela	64,00
Venäjä	56,00
Moskova	73,00
Pietari	64,00
Vietnam	49,00
Viro	51,00
Yhdysvallat	64,00
New York City, Los Angeles, Washington DC, San Francisco	71,00
Zimbabwe	48,00
Maa, jota ei ole erikseen mainittu	41,00

Päiväraha lasketaan matkavuorokausittain. Matkavuorokausi on 24 tuntia työmatkan alkamisesta tai edellisen matkavuorokauden päättymisestä.

Päivärahan enimmäismäärä määräytyy sen maan tai alueen mukaan, missä matkavuorokausi ulkomailla päättyy. Jos matkavuorokausi päättyy laivalla tai lentokoneessa, määräytyy päiväraha sen maan tai alueen mukaan, josta laiva tai lentokone on viimeksi lähtenyt tai jonne se Suomesta lähdettäessä ensiksi saapuu.

Suomeen palattaessa palkansaajalla on oikeus puoleen viimeksi päättyneeltä matkavuorokaudelta maksetusta ulkomaanpäivärahasta, jos työmatkaan käytetty aika ylittää viimeisen ulkomaan alueella tai sieltä lähteneessä laivassa tai lentokoneessa päättyneen täyden matkavuorokauden yli kahdella tunnilla.

Jos työmatkaan käytetty aika ylittää viimeisen ulkomaan alueella tai sieltä lähteneessä laivassa tai lentokoneessa päättyneen täyden matkavuorokauden yli kymmenellä tunnilla, palkansaajalla on oikeus viimeksi päättyneeltä matkavuorokaudelta maksettuun ulkomaanpäivärahaan. Kotimaahan paluun jälkeen alkaneelta matkavuorokaudelta tai sen osalta maksettavan päivärahan enimmäismäärä määräytyy 12 §:n mukaan.

Palkansaajalla on oikeus kysymyksessä olevaa maata varten vahvistettuun päivärahaan, jos ulkomaille tehty työmatka on kestänyt vähintään 10 tuntia. Mikäli työmatkaan käytetty kokonaisaika jää alle 10 tunnin, suoritetaan päiväraha kotimaan matkojen säännösten ja määrien mukaisesti.

Jos palkansaaja jonakin matkavuorokautena on saanut ilmaisen tai matkalipun taikka hotellihuoneen hintaan sisältyneen ruoan, päiväraha maksetaan 50 prosentilla alennettuna. Ilmaisella ruoalla tarkoitetaan ulkomaanpäivärahan kysymyksessä ollen kahta ilmaista ateriaa.

Kun työmatka tehdään Suomen alueen ulkopuolelle siten, että työ tehdään Suomessa olevan työnantajan lukuun poikkeuksellisissa olosuhteissa ja palkansaaja palaa yöksi Suomen alueelle eikä työmatkasta suoriteta 12 §:n mukaista päivärahaa, on työmatkasta suoritettavan korvauksen enimmäismäärä 1 momentista poiketen 16,00 euroa.

14 §

Ateriakorvauksen maksaminen edellyttää, että työmatkasta ei suoriteta päivärahaa ja että palkansaajalla ei työn vuoksi ole mahdollisuutta ruokailutauon aikana aterioida tavanomaisella ruokailupaikallaan. Ateriakorvauksen enimmäismäärä on 9,00 euroa.

Jos palkansaaja joutuu työmatkalla aterioimaan kaksi kertaa tavanomaisen ruokailupaikkansa ulkopuolella, eikä työmatkasta suoriteta päivärahaa, ateriakorvauksen enimmäismäärä on 18,00 euroa.

15 §

Työmatkasta päivärahan lisäksi suoritettavan majoittumiskorvauksen enimmäismäärä on majoi-

tusliikkeen antaman tositteen tai muun luotettavan selvityksen mukainen määrä.

16 §

Toissijaiselle työpaikalle tehdystä matkasta suoritettavan majoittumiskorvauksen enimmäismäärä on majoitusliikkeen antaman tositteen mukainen määrä tai muuhun luotettavaan selvitykseen perustuva kohtuullinen määrä.

17 §

Yömatkarahan suorittaminen edellyttää, että päivärahaan oikeuttavasta matkavuorokaudesta vähintään 4 tuntia on kello 21.00 – 07.00 välisenä aikana ja että työnantaja ei järjestä palkansaajalle ilmaista majoitusta eikä suorita majoittumiskorvausta tai korvausta makuupaikasta. Yömatkarahan enimmäismäärä on 10,00 euroa.

18 §

Mitä edellä on määrätty matkakustannusten korvauksesta, sovelletaan merityötuloa saaville verovelvollisille maksettaviin laissa verovapaiksi säädettyihin korvauksiin.

19 §

Tämä päätös tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010. Tätä päätöstä sovelletaan työmatkaan tai sen osaan, joka tehdään vuonna 2010.

N:o 1313

Verohallinnon päätös verovapaista matkakustannusten korvauksista vuonna 2011

Annettu Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 2010

Verohallinto on 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/1992) 73 §:n ja 75 §:n 2 momentin nojalla, sellaisina kuin ne ovat laissa 504/2010, päättänyt:

1 §

Vuodelta 2011 toimitettavassa verotuksessa verosta vapaaksi katsottavien matkakustannusten korvausten perusteet ja määrät ovat jäljempänä tässä päätöksessä mainitut.

2 §

Matkakustannuksia ovat verovelvolliselle Suomessa tai ulkomailla tehdystä työmatkasta aiheutuneet kustannukset.

3 §

Työmatkalla tarkoitetaan matkaa, jonka palkansaaja tilapäisesti tekee työhön kuuluvien tehtävien suorittamiseksi erityiselle työntekemispaikalle varsinaisen työpaikan ulkopuolelle. Mikäli palkansaajalla työn luonteen vuoksi ei ole varsinaista työpaikkaa, työmatkana pidetään matkaa, jonka palkansaaja tilapäisesti tekee työn suorittamiseksi asunnoltaan erityiselle työntekemispaikalle.

Työmatkana pidetään matkaa työntekemispaikalle myös silloin, jos:

1) työntekemispaikka sijaitsee muualla kuin oman työnantajan tai tämän kanssa samaan intressipiiriin kuuluvan yhteisön toimipaikassa;

2) työskentely on tilapäistä TVL 72 a §:ssä tarkoitetulla tavalla;

3) työntekemispaikka sijaitsee yli 100 kilometrin etäisyydellä verovelvollisen asunnosta ja

4) verovelvollinen on työntekemispaikalle tehdyn matkan takia yöpynyt työntekemispaikan sijainnin vuoksi tarpeellisissa tilapäisissä majoitustiloissa.

Työmatkana ei pidetä palkansaajan asunnon ja varsinaisen työpaikan välistä matkaa eikä työkomennuksen kestäessä tehtyjä viikonloppu- ja muita vastaavia matkoja asunnon ja erityisen työntekemispaikan välillä.

Aloilla, joilla erityistä työntekemispaikkaa alalle tunnusomaisen työn lyhytaikaisuuden vuoksi joudutaan usein vaihtamaan, pidetään päivittäistä asunnon ja erityisen työntekemispaikan välistä matkaa vain 7, 8 ja 9 §:ssä tarkoitettuun matkustamiskustannusten korvaukseen oikeuttavana matkana, jos palkansaajalla ei ole varsinaista työpaikkaa. Palkansaaja on kuitenkin oikeutettu myös 14 §:ssä tarkoitettuun ateriakorvaukseen, jos hänellä ei ole tilaisuutta varsinaiseen työnantajan järjestämään työpaikkaruokailuun erityisellä työntekemispaikalla tai sen välittömässä läheisyydessä.

4 §

Matkaa, jonka palkansaaja muutoin kuin 3 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetulla tavalla tekee työtehtäviensä hoitamiseksi toissijaiseen työpaikkaansa, pidetään vain 7, 8 ja 9 §:n mukaiseen matkustamiskustannusten korvaukseen ja 16 §:n mukaiseen majoittumiskorvaukseen oikeuttavana matkana. Toissijaisella työpaikalla tarkoitetaan sellaista työnantajan tai tämän kanssa samaan intressipiiriin kuuluvan yhteisön vakituista toimipaikkaa, joka sijaitsee toisella paikkakunnalla tai toisessa valtiossa kuin työntekijän ensisijaisena pidettävä varsinainen työpaikka.

Edellä 1 momentissa mainittuun matkustamiskustannusten korvaukseen oikeuttavana matkana ei pidetä toissijaisen työpaikan sijainnin vuoksi tarpeellisen erillisen majoittumispaikan ja toissijaisen työpaikan välistä matkaa.

5 §

Varsinaisella työpaikalla tarkoitetaan paikkaa, jossa palkansaaja vakituisesti työskentelee. Jos palkansaajalla työn liikkuvuuden vuoksi ei ole paikkaa, jossa hän vakituisesti työskentelee, pidetään varsinaisena työpaikkana paikkaa, josta hän hakee työmääräykset, säilyttää työssä käyttämiään asusteita, työvälineitä tai työaineita, tai muuta työn tekemisen kannalta vastaavaa paikkaa.

6 §

Matkavuorokaudella tarkoitetaan enintään 24 tunnin pituista ajanjaksoa, joka alkaa palkansaajan lähtiessä työmatkalle työpaikaltaan tai asunnoltaan. Matkavuorokausi päättyy palkansaajan palatessa työmatkalta työpaikalleen tai asunnolleen.

7 §

Työmatkasta suoritettavalla matkustamiskustannusten korvauksella tarkoitetaan korvausta matka-, paikka- ja makuupaikkalipuista sekä muista niihin verrattavista välttämättömistä varsinaiseen matkustamiseen kuuluvista maksuista.

Matkustamiskustannusten korvauksena pidetään myös korvausta työvälineiden ja muiden sellaisten esineiden kuljetuksesta, joita palkansaajan on pidettävä mukanaan.

8 §

Palkansaajan muulla kuin omistamallaan tai hallitsemallaan kulkuneuvolla tekemästä työmatkasta suoritettavan matkustamiskustannusten korvauksen enimmäismäärä on liikenteenharjoittajan antaman tositteen tai muun luotettavan selvityksen mukainen määrä, jonka palkansaaja osoittaa matkustamiskustannuksista suorittaneensa.

9 §

Palkansaajan omistamallaan tai hallitsemallaan kulkuneuvolla tekemästä työmatkasta suoritettavien matkustamiskustannusten korvausten enimmäismäärät ovat:

Kulkuneuvo	Korvauksen enimmäismäärä
auto	46 senttiä kilometriltä, jota korotetaan – 7 senttiä kilometriltä perävaunun kuljettamisesta autoon kiinnitettynä – 11 senttiä kilometriltä silloin, kun työn suorittaminen edellyttää asuntovaunun kuljettamista autoon kiinnitettynä – 21 senttiä kilometriltä silloin, kun työn suorittaminen edellyttää taukotuvan tai vastaavan raskaan kuorman kuljettamista autoon kiinnitettynä – 3 senttiä kilometriltä sellaisista autossa kuljetettavista koneista tai muista esineistä, joiden paino ylittää 80 kiloa tai joiden koko on suuri – 3 senttiä kilometriltä, jos palkansaaja työhönsä kuuluvien tehtävien vuoksi kuljettaa autossa koiraa – 9 senttiä kilometriltä silloin, kun työn suorittaminen edellyttää liikkumista autolla metsäautotiellä tai muulta liikenteeltä suljetulla tienrakennustyömaalla, kyseisten kilometrien osalta
moottorivene, enintään 50 hv	74 senttiä kilometriltä
moottorivene, yli 50 hv	109 senttiä kilometriltä
moottorikelkka	106 senttiä kilometriltä
mönkijä	100 senttiä kilometriltä
moottoripyörä	33 senttiä kilometriltä
mopo	17 senttiä kilometriltä
muu kulkuneuvo	10 senttiä kilometriltä

Jos palkansaajan omistamassa tai hallitsemassa kulkuneuvossa matkustaa muita henkilöitä, joiden kuljetus on työnantajan asiana, korotetaan 1 momentissa tarkoitettujen korvausten enimmäismääriä 3 senttiä kilometriltä kutakin mukana seuraavaa henkilöä kohden.

Jos palkansaaja, jolla on Verohallinnon luontoisetujen laskentaperusteita koskevassa päätöksessä tarkoitettu auton käyttöetu, käyttää tällaista autoa työmatkan suorittamiseen ja maksaa itse tästä matkasta aiheutuvat polttoainekulut, hänelle korvattavien polttoainekulujen enimmäismäärä on 11 senttiä kilometriltä.

10 §

Päivärahalla tarkoitetaan korvausta kohtuullisesta ruokailu- ja muiden elinkustannusten lisäyksestä, joka palkansaajalle aiheutuu työmatkasta. Päivärahaan ei lueta matkustamisesta eikä majoittumisesta suoritettavaa korvausta.

11 §

Päivärahan suorittaminen edellyttää, että erityinen työntekemispaikka on yli 15 kilometrin etäisyydellä joko palkansaajan varsinaisesta työpaikasta tai asunnosta, riippuen siitä, kummasta matka on tehty. Erityisen työntekemispaikan on lisäksi oltava yli 5 kilometrin etäisyydellä sekä varsinaisesta työpaikasta että asunnosta.

12 §

Työmatkan kestoajasta riippuen päivärahan enimmäismäärät ovat:

Työmatkan kestoaika	Päivärahan enimmäismäärä euro
yli 6 tuntia (osapäiväraha)	16
yli 10 tuntia (kokopäiväraha)	34
kun matkaan käytetty aika ylittää viimeisen täyden matkavuorokauden	
– vähintään 2 tunnilla	16
– yli 6 tunnilla	34

Jos palkansaaja jonakin matkavuorokautena saa ilmaisen tai matkalipun hintaan sisältyneen ruoan,

päivärahan enimmäismäärä on puolet 1 momentin mukaisista määristä. Ilmaisella ruoalla tarkoitetaan kokopäivärahan kysymyksessä ollen kahta ja osapäivärahan kysymyksessä ollen yhtä ilmaista ateriaa.

13 §

Ulkomailla tehdystä työmatkasta suoritettavien päivärahojen enimmäismäärät ovat:

Maa tai alue	Päivärahan enimmäismäärä euro
Afganistan	57
Alankomaat	65
Alankomaiden Antillit	45
Albania	53
Algeria	69
Andorra	59
Angola	87
Antigua ja Barbuda	74
Arabiemiirikunnat	66
Argentiina	52
Armenia	50
Aruba	49
Australia	65
Azerbaidzan	68
Azorit	56
Bahama	68
Bahrain	67
Bangladesh	43
Barbados	60
Belgia	62
Belize	35
Benin	43
Bermuda	67
Bhutan	34
Bolivia	29
Bosnia-Hertsegovina	48
Botswana	40
Brasilia	71
Britannia	68
Lontoo ja Edinburg	74
Brunei	40
Bulgaria	51
Burkina Faso	35
Burundi	34
Chile	60
Cookinsaaret	64
Costa Rica	50
Djibouti	47
Dominica	49
Dominikaaninen tasavalta	53
Ecuador	48
Egypti	53
El Salvador	47
Eritrea	30
Espanja	65
Etelä-Afrikka	53
Etiopia	36
Fidzi	44
Filippiinit	51
Färsaaret	53
Gabon	73
Gambia	36
Georgia	49
Ghana	47
Grenada	56
Grönlanti	53
Guadeloupe	50
Guatemala	41
Guinea	44
Guinea-Bissau	35
Guyana	36
Haiti	47
Honduras	41
Indonesia	51
Intia	44
Irak	55
Iran	50
Irlanti	63
Islanti	64
Israel	65
Italia	66
Milano	67
Itä-Timor	44
Itävalta	63
Jamaika	52
Japani	83
Jemen	44
Jordania	67
Kambodzha	59
Kamerun	46
Kanada	69

Kanarian saaret ... 60
Kap Verde ... 40
Kazakstan ... 63
Kenia ... 50
Keski-Afrikan tasavalta ... 39
Kiina ... 62
Hongkong ... 71
Macao ... 64
Kirgisia ... 47
Kolumbia ... 58
Komorit ... 40
Kongo ... 47
Kongon demokraattinen tasavalta (ent. Zaire) ... 68
Korean kansantasavalta (Pohj.-Korea) ... 66
Korean tasavalta (Etelä-Korea) ... 80
Kosovo ... 44
Kreikka ... 64
Kroatia ... 62
Kuuba ... 50
Kuwait ... 64
Kypros ... 62
Laos ... 40
Latvia ... 50
Lesotho ... 35
Libanon ... 68
Liberia ... 40
Libya ... 53
Liechtenstein ... 75
Liettua ... 47
Luxemburg ... 63
Madagaskar ... 39
Madeira ... 58
Makedonia ... 53
Malawi ... 53
Malediivit ... 51
Malesia ... 56
Mali ... 40
Malta ... 56
Marokko ... 61
Marshallinsaaret ... 39
Martinique ... 51
Mauritania ... 48
Mauritius ... 49
Meksiko ... 55
Mikronesia ... 44
Moldova ... 45
Monaco ... 67
Mongolia ... 49
Montenegro ... 52
Mosambik ... 47
Myanmar (Burma) ... 56
Namibia ... 40
Neitsytsaaret (USA) ... 41
Nepal ... 35
Nicaragua ... 39
Niger ... 40
Nigeria ... 68
Norja ... 65
Norsunluurannikko ... 75
Oman ... 54
Pakistan ... 35
Palau ... 41
Palestiina ... 55
Panama ... 44
Papua – Uusi Guinea ... 41
Paraguay ... 31
Peru ... 55
Portugali ... 63
Puerto Rico ... 39
Puola ... 56
Qatar ... 62
Ranska ... 65
Romania ... 55
Ruanda ... 39
Ruotsi ... 68
Saint Kitts ja Nevis ... 61
Saint Lucia ... 76
Saint Vincent ja Grenadiinit ... 72
Saksa ... 62
Berliini ... 62
Salomonsaaret ... 35
Sambia ... 53
Samoa ... 43
San Marino ... 53
Sao Tome ja Principe ... 49
Saudi-Arabia ... 62
Senegal ... 40
Serbia ... 52
Seychellit ... 69
Sierra Leone ... 41
Singapore ... 71
Slovakia ... 61

Slovenia 61
Somalia 37
Sri Lanka 35
Sudan 52
Surinam 34
Swazimaa 41
Sveitsi 71
Syyria 58
Tadzikistan 51
Taiwan 56
Tansania 39
Tanska 69
Thaimaa 57
Togo 47
Tonga 38
Trinidad ja Tobago 68
Tsad 46
Tshekki 60
Tunisia 59
Turkki 58
Istanbul 61
Turkmenia 59
Uganda 35
Ukraina 61
Unkari 57
Uruguay 48
Uusi-Seelanti 60
Uzbekistan 51
Valkovenäjä 50
Vanuatu 38
Venezuela 55
Venäjä 55
Moskova 71
Pietari 63
Vietnam 52
Viro 48
Yhdysvallat 64
New York City, Los Angeles, Washington DC 71
Zimbabwe 44
Maa, jota ei ole erikseen mainittu 41

Päiväraha lasketaan matkavuorokausittain. Matkavuorokausi on 24 tuntia työmatkan alkamisesta tai edellisen matkavuorokauden päättymisestä.

Päivärahan enimmäismäärä määräytyy sen maan tai alueen mukaan, missä matkavuorokausi ulkomailla päättyy. Jos matkavuorokausi päättyy laivalla tai lentokoneessa, määräytyy päiväraha sen maan tai alueen mukaan, josta laiva tai lentokone on viimeksi lähtenyt tai jonne se Suomesta lähdettäessä ensiksi saapuu.

Suomeen palattaessa palkansaajalla on oikeus puoleen viimeksi päättyneeltä matkavuorokaudelta maksetusta ulkomaanpäivärahasta, jos työmatkaan käytetty aika ylittää viimeisen ulkomaan alueella tai sieltä lähteneessä laivassa tai lentokoneessa päättyneen täyden matkavuorokauden yli kahdella tunnilla.

Jos työmatkaan käytetty aika ylittää viimeisen ulkomaan alueella tai sieltä lähteneessä laivassa tai lentokoneessa päättyneen täyden matkavuorokauden yli kymmenellä tunnilla, palkansaajalla on oikeus viimeksi päättyneeltä matkavuorokaudelta maksettuun ulkomaanpäivärahaan. Kotimaahan paluun jälkeen alkaneelta matkavuorokaudelta tai sen osalta maksettavan päivärahan enimmäismäärä määräytyy 12 §:n mukaan.

Palkansaajalla on oikeus kysymyksessä olevaa maata varten vahvistettuun päivärahaan, jos ulkomaille tehty työmatka on kestänyt vähintään 10 tuntia. Mikäli työmatkaan käytetty kokonaisaika jää alle 10 tunnin, suoritetaan päiväraha kotimaan matkojen säännösten ja määrien mukaisesti.

Jos palkansaaja jonakin matkavuorokautena on saanut ilmaisen tai matkalipun taikka hotellihuoneen hintaan sisältyneen ruoan, päiväraha maksetaan 50 prosentilla alennettuna. Ilmaisella ruoalla tarkoitetaan ulkomaanpäivärahan kysymyksessä ollen kahta ilmaista ateriaa.

Kun työmatka tehdään Suomen alueen ulkopuolelle siten, että työ tehdään Suomessa olevan työnantajan lukuun poikkeuksellisissa olosuhteissa ja palkansaaja palaa yöksi Suomen alueelle eikä työmatkasta suoriteta 12 §:n mukaista päivärahaa, on työmatkasta suoritettavan korvauksen enimmäismäärä 1 momentista poiketen 16 euroa.

14 §

Ateriakorvauksen maksaminen edellyttää, että työmatkasta ei suoriteta päivärahaa ja että palkansaajalla ei työn vuoksi ole mahdollisuutta ruokailutauon aikana aterioida tavanomaisella ruokailupaikallaan. Ateriakorvauksen enimmäismäärä on 8,50 euroa.

Jos palkansaaja joutuu työmatkalla aterioimaan kaksi kertaa tavanomaisen ruokailupaikkansa ulkopuolella, eikä työmatkasta suoriteta päivärahaa, ateriakorvauksen enimmäismäärä on 17 euroa.

15 §

Työmatkasta päivärahan lisäksi suoritettavan majoittumiskorvauksen enimmäismäärä on majoi-

tusliikkeen antaman tositteen tai muun luotettavan selvityksen mukainen määrä.

16 §

Toissijaiselle työpaikalle tehdystä matkasta suoritettavan majoittumiskorvauksen enimmäismäärä on majoitusliikkeen antaman tositteen mukainen määrä tai muuhun luotettavaan selvitykseen perustuva kohtuullinen määrä.

17 §

Yömatkarahan suorittaminen edellyttää, että päivärahaan oikeuttavasta matkavuorokaudesta vähintään 4 tuntia on kello 21.00–07.00 välisenä aikana ja että työnantaja ei järjestä palkansaajalle ilmaista majoitusta eikä suorita majoittumiskorvausta tai korvausta makuupaikasta. Yömatkarahan enimmäismäärä on 10 euroa.

18 §

Mitä edellä on määrätty matkakustannusten korvauksesta, sovelletaan merityötuloa saaville verovelvollisille maksettaviin laissa verovapaiksi säädettyihin korvauksiin.

19 §

Tämä päätös tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011. Tätä päätöstä sovelletaan työmatkaan tai sen osaan, joka tehdään vuonna 2011.

N:o 1368

Valtiovarainministeriön asetus

vuoden 2010 taidekilpailupalkintojen verovapaudesta

Annettu Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 2009

Valtiovarainministeriö on 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/1992) 83 §:n nojalla opetusministeriön esityksestä säätänyt:

1 §

Tässä asetuksessa mainitut kilpailut ovat sellaisia tuloverolain (1535/1992) 83 §:ssä tarkoitettuja taiteen alalla vuonna 2010 järjestettäviä taiteellisesti merkittäviä valtakunnallisia tai kansainvälisiä kilpailuja, joista saatuja palkintoja ei katsota veronalaisiksi tuloiksi.

2 §

Elokuvataide

Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus AVEKin järjestämä D2 ideasta demoksi –kilpailu;

Oulun Elokuvakeskus ry:n järjestämä Oulun kansainvälinen lastenelokuvien festivaalin elokuvakilpailu;

Oulun Musiikkivideofestivaalit ry:n järjestämä Kotimainen musiikkivideokilpailu – Finnish Music Video Contest;

Oulun Musiikkivideofestivaalit ry:n järjestämä Kansainvälinen musiikkivideokilpailu MusiXine – International Music Film Contest MusiXine;

Tampereen elokuvajuhlat – Tampere Film festival ry:n ja Suomen elokuvasäätiön järjestämä Risto Jarva 2010 -palkintokilpailu;

Tampereen elokuvajuhlat – Tampere filma festival ry:n järjestämä Kansainvälinen kilpailu – Den internationella tävlingen – International competition 2010;

Tampereen elokuvajuhlat ry:n järjestämä Kotimainen kilpailu 2010.

3 §

Kirjallisuus

Kajaanin kaupungin ja Kajaanin Runoviikko Sana ja Sävel järjestämä Maakunnat kohtaavat –kilpailu;

Kouvolan kaupunginkirjasto-maakuntakirjaston järjestämä Kouvolan Dekkaripäivien novellikilpailu 6 —Murhattu mieli;

Mikkelin ammattikorkeakoulun, Suomen Nuoriso-opiston ja Mikkelin kaupungin järjestämä J.H. Erkon kirjoituskilpailu;

Nuoren Voiman Liitto ry:n, Gummerus Oy:n, Xerox Oy:n ja Image-lehden järjestämä Suuri runokilpailu;

Nuoren Voiman liitto ry:n, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura ry:n ja Nuorisotutkimusseura ry:n järjestämä Nuoruuteni sukupolvet;

Suomen Tieteiskirjoittajat ry:n ja Turun Science Fiction Seura ry:n järjestämä Nova 2010 kirjoituskilpailu science fiction ja fantasian kirjoittajille;

Svenska folkskolans vänner rf:n järjestämä Arvid Mörne –kilpailu —skönlitterär tävling för ungdomar under 30 år;

Svenska folkskolans vänner rf:n järjestämä Solveig von Schoultz –kilpailu —skönlitterär tävling för personer över 30 år;

Tampereen Science Fiction Seura ry:n järjestämä Tieteis- ja fantasianovellien kirjoituskilpailu 2010;

Työväen Sivistysliitto TSL ry:n, Lauri Viita seura ry:n, Väinö Linnan seura ry:n ja F.E. Sillanpää Seura ry:n järjestämä valtakunnallinen kirjoituskilpailu Työ, leikki ja luominen;

Veikko Sinisalon stipendirahaston, Suomen Lausujain Liitto ry:n, Kajaanin kaupungin sekä Kajaanin Runoviikko Sana ja Sävel -tapahtuman järjestämä Veikko Sinisalo -kilpailu;

Vesaisten keskusliiton, Maaseudun sivistysliitto ry:n, Maahenki Oy -kustantamon ja Suomenmaalehden järjestämä Lapsena kerran –kirjoituskilpailu.

4 §

Kuvataide

Suomen Mitalitaiteen Kilta ry:n järjestämä Mitalitaiteen vuosimitalikilpailu 2010;

Taidekeskus Salmelan järjestämä Taidekeskus Salmelan Nuorten taiteilijoiden kuvataidekilpailu.

5 §

Muotoilu

Grafia ry:n järjestämä Vuoden Huiput — Parasta suomalaista mainontaa ja graafista suunnittelua –kilpailu;

Lapponia Jewelry Oy:n järjestämä The Next Episode — Lapponia International Jewelry Design Competition;

Kemin sarjakuvakeskus ry:n järjestämä Kemin pohjoismainen sarjakuvakilpailu.

6 §

Näyttämötaide

Suomen Teatterijärjestöjen Keskusliitto ry:n järjestämä Thalia-gaala

Turun kaupunginteatterin, Suomen Näytelmäkirjailijaliitto ry:n ja Turku 2011 –säätiön järjestämä New Baltic Drama 2011.

7 §

Rakennustaide

Europan Suomi Finland järjestämä Europan 10 –suunnittelukilpailu;

Helsingin kaupungin järjestämä Kirjava satama, Eteläsatama Helsinki -suunnittelukilpailu;

Helsingin kaupungin ja Helsingin Energian järjestämä Hanasaaren voimalaitosalueen suunnittelukilpailu;

Helsingin kaupungin järjestämä Jätkäsaaren ja Kruunuvuorenrannan kaupunkipientalotyypit –suunnittelukilpailu;

Helsingin kaupungin järjestämä Kalasatama, Sörnäistenniemen asemakaava-alue, kortteli 10586 -suunnittelukilpailu

Jyväskylän kaupungin järjestämä Vaajakosken keskusta-alueen suunnittelukilpailu;

Kolarin kunnan järjestämä Ylläksen matkailualueen suunnittelukilpailu.

Turun kaupungin järjestämä Pennisilta suunnittelu- ja taidekilpailu;

Vantaan kaupungin järjestämä Keimolanmäen alakoulun ja päiväkodin arkkitehtuurikilpailu;

Varkauden kaupungin järjestämä varkauden Kämärin alueen suunnittelukilpailu.

8 §

Säveltaide

Jazzaimaa ry:n, Jazzrytmit-lehden ja Kajaanin kaupungin järjestämä Lady Summertime -jazzlaulukilpailu;

Kangasniemen Musiikinystävät ry:n ja Kangasniemen Musiikkiviikot järjestämä Kangasniemen laulukilpailu;

Karjalaisseurojen Tampereen Piirin musiikkitoimikunnan järjestämä Karjalaisen laulumusiikin kansainvälinen sävellyskilpailu;

Keski-Suomen konservatorion säätiön, Jyväskylän ammattikorkeakoulun ja Jyväskylä Sinfonian järjestämä Ilmari-Hannikainen –Pianokilpailu 2010;

Kuopion Musiikinystäväin Yhdistys ry:n järjestämä Kuopion XI viulukilpailu;

Kuopion kaupungin järjestämä Valtakunnallinen IV Kuopio – sävellyskilpailu;

Nokian kaupungin ja Tapsan Tahdit järjestämä Iskelmä-Finlandia –kilpailu;

Nokian kaupungin ja Tapsan Tahdit järjestämä Iskelmä-karaoekilpailu;

Paimion Elävän Musiikin Yhdistys ry:n järjestämä Paimio soi – valtakunnallinen musiikkikilpailu;

Pieksämäen kaupungin, Kangasniemen Musiikinystävät ry:n ja Kangasniemen Musiikkiviikot järjestämä Valtakunnallinen liedpianistikilpailu;

Savonlinnan musiikkiopiston järjestämä V valtakunnallinen Erkki Melartin kamarimusiikkikilpailu;

Sibelius-Seura ry:n ja Sibelius-Akatemian järjestämä Kansainvälinen Jean Sibelius –viulukilpailu;

Suomen Big Band –yhdistys ry:n ja Imatra Big Band Festival ry:n järjestämä 18. Suomen Big Band –mestaruuskilpailu;

Suomen Jazzliitto ry:n järjestämä Young Nordic Jazz Comets – Suomen osakilpailu;

SULASOL, Suomen Laulajain ja Soittajain Liitto ry:n järjestämä Kuoromusiikin sävellyskilpailu;

Turun soitannollinen seura ry:n järjestämä Turun XI Sellokilpailu.

9 §

Tanssitaide

Balettipedagogit ry:n, Keravan Tanssiopiston ja Keravan kaupungin järjestämä Valtakunnallinen Balettikilpailu;

Kajaanin kaupungin, Kajaanin Tanssiteatterin, Kaukametsän kongressi- ja kulttuurikeskuksen ja Routa-Kajaanin tanssin edistämisyhdistys ry:n järjestämä Uudet tanssit — valtakunnallinen koreografiakilpailu;

Oulun seudun ammattikorkeakoulun ja Oulun läänin Tanssialan Tuki ry:n järjestämä Arktiset Askeleet –kilpailu.

10 §

Valokuvataide

Suomen Ammattivalokuvaajat ry:n järjestämä Vuoden Muotokuvaaja ja Haastajasarjan voittaja -kilpailu;

Suomen Lehtikuvaajat ry:n järjestämä Vuoden lehtikuvat 2009 -kilpailu;

Suomen Luonnonvalokuvaajat ry:n järjestämä Vuoden luontokuva 2010 -kilpailu.

11 §

Muut kilpailut

Assembly organizing Oy:n järjestämä Assembly Summer 2010 –kilpailu;

Turku 2011 –säätiön järjestämä Live 2011.com Grand Prix — Digital Media Art Challenge.

12 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010. Asetusta sovelletaan vuodelta 2010 toimitettavassa verotuksessa.

12 VÄHENNYKSET PÄÄOMATULOISTA JA ALIJÄÄMÄHYVITYS

VÄHENNYSJÄRJESTELMÄ

Pääomatuloista tehtäviä vähennyksiä ovat pääomatulojen hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneet menot, jälkimarkkinahyvitys, tulonhankkimisvelan kurssitappio, osakaslainan takaisinmaksu, metsävähennys ja metsätalouden pääomatulosta tehtävät muut vähennykset, korkomenot sekä pääomatuloista vähennettävät tulolähteen tappiot (TVL 54 - 59 §). Pääomatuloista vähennetään myös vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissäästämissopimuksen maksut (TVL 54 d §).

Pääomatuloja käsitellään yhtenä kokonaisuutena ja niitä verotetaan nettoperiaatteen mukaisesti. Jonkun tietyn pääomatulon tulonhankkimiskulut voidaan vähentää jostain toisesta pääomatulosta. Esimerkiksi vuokratulon hankkimisesta aiheutuneet tulonhankkimismenot voidaan vähentää verovelvollisen muista pääomatuloista. Puun myyntitulon verotukseen liittyy kuitenkin erityispiirteitä. Metsävähennys voidaan tehdä vain metsätalouden pääomatulosta. Omaisuuden luovutustappio saadaan vähentää vain omaisuuden luovutusvoitosta (TVL 50.1 §).

Lahjoitusvähennys

Tuloverolain pääomatulosta tehtäviä vähennyksiä koskevassa kolmannessa luvussa säädetään myös lahjoitusvähennyksestä (TVL 57 §). Säännös koskee vain yhteisöjä.

TULONHANKKIMISMENOT

Verovelvollisella on oikeus vähentää pääomatuloista niiden hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot (TVL 54 §). Tällaisia pääomatulon tulonhankkimismenoja voivat olla esimerkiksi tallelokeron vuokra tai omaisuuden hoitopalkkio, siltä osin kuin ne kohdistuvat veronalaisiin pääomatuloihin. TVL 31 §:ssä on luonnollisia vähennyksiä koskeva esimerkkiluettelo. Säännös koskee sekä pääomatulojen että ansiotulojen tulonhankkimismenoja (ks. luku 13 Vähennykset ansiotuloista).

Pääomatuloihin kohdistuvia tulonhankkimismenoja on käsitelty tarkemmin kunkin pääomatulon yhteydessä.

Pääomatulosta vähennettäviä tulonhankkimismenoja ovat esimerkiksi vuokratuloon kohdistuvat kiinteistön hoitomenot, palkat ja vastikkeet (ks. myös KHO 2001/51). Myös kiinteistövero on vähennyskelpoinen siltä osin kuin se liittyy tulonhankintaan. Kiinteistövero on vähennyskelpoinen esimerkiksi silloin, kun kiinteistö on vuokrattu (TVL 31.3 §). Myös asunto-osakeyhtiö voi vähentää kiinteistöveron.

Tulonhankkimismenoksi ei ole katsottu joukkovelkakirjalainan velkakirjasta maksettua velkakirjan arvonnousua (KVL 1994/71, ks. luku 6 Luovutusvoitot, kohta Luovutusvoiton määrän laskeminen).

Tulonhankkimismenoksi ei katsottu ratkaisussa KHO 2010/19 edunvalvojan palkkiota. Koska edunvalvojan määräys oli perustunut verovelvollisen kykenemättömyyteen hoitaa asioitaan ja kun omaisuuden hoito oli käsittänyt pääasiallisesti passiivista omaisuuden arvon säilyttämistä, ei osakaan palkkiosta ollut vähennyskelpoista.

Vakioimattomasta johdannaissopimuksesta aiheutuneet tappiot eivät ole pääomatulosta vähennyskelpoisia menoja, jos sopimus on tehty sijoittamistarkoituksessa. Esimerkiksi hinnanerosopimuksen (Contract for Difference -sopimus) perusteella maksettua suoritusta ei katsottu ratkaisussa KHO 2010:74 pääomatulon hankkimisesta johtuvaksi vähennyskelpoiseksi menoksi (ks. myös luku 5 Pää-

omatulot ja luku 6 Luovutusvoitot, kohta luovutustappio). Tulonhankkimisvelan suojaamiseksi tehdystä vakioimattomasta johdannaissopimuksesta aiheutuvat menot voidaan kuitenkin tietyin edellytyksin katsoa pääomatulon hankkimisesta johtuviksi vähennyskelpoisiksi menoiksi (KHO 2010:70).

Vakioidusta termiinisopimuksesta aiheutunut tappio rinnastetaan luovutustappioon (ks. luku 6 Luovutusvoitot, kohta Luovutustappio).

Tulonhankkimismenoja voivat olla myös lainan liitännäiskulut kuten luotonvarausprovisio ja toimitusmaksu. Näitä tulonhankkimismenoja käsitellään tarkemmin jäljempänä kohdassa Korkomenot.

Omaisuuden säilytysmenot

Arvopapereiden, arvo-osuuksien ja muun näihin rinnastettavan omaisuuden hoidosta ja säilyttämisestä johtuneet menot ovat vähennyskelpoisia vain siltä osin, kuin ne verovuonna ylittävät 50 euron omavastuuosuuden (TVL 54.2 §, 561/2004). Tällaisia menoja voivat olla esimerkiksi tallelokeron vuokrat.

Jälkimarkkinahyvitys

Verovelvollisella on oikeus vähentää pääomatuloistaan tulonhankkimismenona myös maksamansa jälkimarkkinahyvitys (TVL 54 a §). Jälkimarkkinahyvityksellä tarkoitetaan joukkovelkakirjan luovutuksen yhteydessä saatua tai maksettua, joukkovelkakirjalainan luovutusta edeltäneen koronmaksupäivän ja luovutuspäivän väliseltä ajalta kertynyttä korkoa vastaavaa hyvitystä (ks. luku 7 Korot ja osingot).

Kurssitappio

Verovelvollisella on oikeus vähentää tulonhankkimismenona pääomatuloistaan kurssitappio, joka on johtunut ulkomaan rahan määräisestä *tulonhankkimisvelasta* (TVL 54 b §). Korkotulon lähdeverosta annetussa laissa tarkoitettuun tuloon kohdistuvasta velasta johtuva kurssitappio ei kuitenkaan ole vähennyskelpoinen. Valuuttakurssimuutoksista johtuva kurssitappio tai -voitto realisoituu verotuksessa kun valuutta vaihdetaan Suomen valuutaksi (ks. KHO 1998/689). Kurssitappio tai -voitto realisoituu myös kun valuuttaa käytetään. Tulonhankintaan liittymättömät kurssitappiot ovat vähennyskelvottomia.

Osakaslainan takaisinmaksu

Verovelvollisella on oikeus vähentää tulonhankkimismenona pääomatuloistaan TVL 53 a §:n nojalla tuloksi luetusta osakaslainasta takaisin maksamansa määrä, jos maksu on suoritettu viimeistään viidentenä verovuonna lainan nostamisvuoden jälkeen (TVL 54 c §). Takaisin maksetun lainan vähentämiseen sovelletaan pääosin samoja säännöksiä kuin muihin pääomatulosta tehtäviin vähennyksiin (Osakaslainan tuloksi lukemisesta ks. luku 5 Pääomatulot).

Vuosina 2005 - 2009 osakaslainan takaisinmaksusta aiheutunut alijäämä hyvitettiin ilman enimmäismäärää (TVL 131.6 §, 716/2004).

Sijaisosinko

Sijaisosingolla tarkoitetaan osingon määrää vastaavaa korvausta, jonka verovelvollinen on suorittanut osingon sijaan osakkeita koskevan takaisinostosopimuksen, lainaussopimuksen tai muun sellaisen sopimuksen taikka kahden tai useamman toisiinsa liittyvän sopimuksen muodostaman sopimuskokonaisuuden perusteella, jolla verovelvolliselle on määräajaksi tai toistaiseksi siirtynyt oikeus osingon saamiseen. Suoritettu sijaisosinko on vähennyskelpoinen siltä osin kuin se osinko, jonka sijaan verovelvollinen on maksanut sijaisosingon, on verovelvolliselle veronalaista tuloa. Siltä osin kuin saatu osinko on verovapaata tuloa, sijaisosinko ei ole vähennyskelpoinen. Sijaisosinko katsotaan suoritetuksi, vaikka sen suorittamisesta ei ole erikseen sovittu (TVL 31.5 §).

Verotusyhtymän muun toiminnan tappiollinen puhdas tulo

Verotusyhtymän osakkaan osuus yhtymän ns. muun toiminnan tappiollisesta puhtaasta tulosta vähennetään hänen pääomatuloistaan (TVL 59.3 §). Verotusyhtymän maatalouden

tappion vähentämistä on käsitelty jäljempänä kohdassa Tulolähteen tappio (ks. myös luku 16 Tappiot, kohta Verotusyhtymän tappiot).

Verotusyhtymän ns. muuta toimintaa on esimerkiksi kiinteistön vuokraus tai metsätalouden harjoittaminen. Jos tästä toiminnasta muodostuu negatiivinen tulo, se jaetaan osakkaille vähennettäväksi pääomatulosta tulonhankkimiskuluna niiden osuuksien mukaan, jotka osakkailla on tappiollisiin puhtaisiin tuloihin.

Esimerkki

A, B ja C omistavat kiinteistön. Heillä on kiinteistöstä vuokratuloja 1 000 euroa. Kiinteistöön kohdistuvia hoitomenoja on 600 euroa, korjauskustannuksia 3 000 euroa ja vähennyskelpoista kiinteistöveroa 400 euroa. Vähennyskelpoisia menoja on siten yhteensä 4 000 euroa. Tulo on näin ollen negatiivinen 3 000 euroa. Tappiollinen tulo 3 000 euroa jaetaan osakkaille ja kunkin osakkaan omista pääomatuloista vähennetään 1 000 euroa.

Metsävähennys ja metsätalouden pääomatulosta tehtävät muut vähennykset

Pääomatuloon kohdistuva vähennys on myös metsävähennys (TVL 55 §). Se voidaan kuitenkin tehdä vain metsätalouden pääomatulosta. Muut metsätalouden pääomatulosta tehtävät vähennykset voidaan vähentää myös muista pääomatuloista (TVL 56 §, ks. myös luku 14 Metsäverotus).

VAPAAEHTOISEN YKSILÖLLISEN ELÄKEVAKUUTUKSEN MAKSUT

Yleistä

Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksut vähennetään pääomatuloista, jos vakuutuksen on ottanut verovelvollinen tai tämän puoliso (TVL 54 d §). Muun henkilön ottaman vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksut ovat vähennyskelvottomia.

Vapaaehtoisten yksilöllisten eläkevakuutusten verotusta on käsitelty yksityiskohtaisesti Verohallinnon ohjeessa Pitkäaikaissäästämissopimuksen ja vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen verotus (Verohallinnon ohje dnro 361/32/2010). Työnantajan ottamien eläkevakuutusten verotusta on puolestaan käsitelty Verohallinnon ohjeessa Työnantajan ottamat vapaaehtoiset eläkevakuutukset (Verohallinnon ohje dnro 218/31/2009).

Vanhat vakuutukset

Vapaaehtoisten eläkevakuutusten verotusta koskevaan lainsäädäntöön tuli useita muutoksia vuoden 2010 alusta alkaen (laki tuloverolain muuttamisesta 1741/2009). Tätä edellinen merkittävä verolainsäädännön muutos tapahtui vuoden 2005 alussa, jolloin vapaaehtoisten yksilöllisten eläkevakuutusten verotuksessa siirryttiin pääomatuloverotukseen (laki tuloverolain muuttamisesta 772/2004).

Lainsäädäntömuutoksiin liittyy useita siirtymäsäännöksiä. Vakuutuksen verokohteluun vaikuttaa lähinnä se, onko vakuutus otettu ennen 6.5.2004, 6.5.2004 - 17.9.2009 välisenä aikana vai 18.9.2009 tai tämän jälkeen. Vakuutus katsotaan otetuksi sinä päivänä, jona sen maksuja on alettu maksaa.

Jos vakuutus oli otettu ennen 6.5.2004, vakuutusmaksut vähennettiin ansiotulosta vuonna 2005. Ansiotulosta vähennettyihin maksuihin perustuva eläke on ansiotuloa. Vuoden 2010 uudistuksella ei ollut tähän vaikutusta. Vuodesta 2006 alkaen maksettujen vakuutusmaksujen perusteella kertyvä eläke on aina pääomatuloa. Vakuutuksen eläkeikään sovellettiin vuosina 2005 - 2009 siirtymäsäännöstä.

Mikäli vakuutus on otettu 6.5.2005 tai tämän jälkeen, vakuutukseen perustuva eläke on kokonaan veronalaista pääomatuloa. Eläke on pääomatuloa myös siltä osin kuin vakuutusmaksuja on mahdollisesti vähennetty ansiotulosta loppuvuonna 2004.

Ennen 18.9.2009 otetun vakuutuksen eläkeikään sovelletaan siirtymäsäännöstä vuosina 2010 - 2016.

Ennen 1.1.2005 otettujen vakuutusten takaisinostoon sovelletaan TVL 54 d §:n voimaantulosäännöksen 11 momenttia (1233/2004). Sen mukaan vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksut ovat vähennyskelpoisia sen estämättä, että vakuutus voidaan vakuutussopimuksen mukaan takaisinostaa myös vakuutetun puolison työttömyyden perusteella. Tätä säännöstä sovelletaan myös vuodesta 2010 alkaen, vaikka tuloverolakia on muutettu lailla 1741/2009.

Lainsäädäntömuutoksiin liittyy tässä luetultujen säännösten lisäksi useita muita voimaantulo- ja siirtymäsäännöksiä, joita on käsitelty edellä mainituissa Verohallinnon ohjeissa. Vuonna 2005 sovellettuja siirtymäsäännöksiä on käsitelty yksityiskohtaisemmin verovuoden 2005 henkilöverotuksen käsikirjassa ja Verohallinnon ohjeessa Eläkevakuutukset uudessa verojärjestelmässä (Verohallinnon ohje dnro 266/32/2004).

Vähennyskelpoisuuden edellytykset

Vakuutuksenottaja ja vakuutettu

Vähennyskelpoisia ovat henkilön itsensä ja hänen puolisonsa ottamien vakuutusten maksut. Vähennysoikeus on aina sillä puolisolla, joka on vakuutettu. Sillä, kuka maksut on todellisuudessa maksanut, ei ole vähentämisen kannalta merkitystä. Maksuja ei voi siirtää puolisolle vähennettäväksi. TVL 131 a §:n mukainen erityinen alijäämähyvitys huomioi toisen puolison verotuksessa sellaisen vakuutuksen maksut, joita ei ole voitu vähentää vakuutettuna olevan puolison pääomatulosta (ks. jäljempänä kohta Erityinen alijäämähyvitys).

Jos vakuutuksen on ottanut joku muu, esimerkiksi vakuutetun työnantaja tai vakuutetun vanhemmat, vakuutusmaksut eivät ole vähennyskelpoisia. Maksut eivät ole vähennyskelpoisia myöskään silloin, jos työnantajan ottama vakuutus siirretään työntekijälle.

Jos vakuutus on otettu 18.9.2009 tai sen jälkeen, maksuja voidaan vuodesta 2010 alkaen vähentää aikaisintaan siltä verovuodelta, jonka aikana vakuutettu täyttää 18 vuotta, ja viimeisen kerran siltä vuodelta, jonka aikana eläkettä on alettu maksaa. Tätä ennen otettuhin vakuutuksiin ei sovelleta näitä edellytyksiä.

Eläkkeen maksaminen

Vähennysoikeuden edellytyksenä on, että eläkettä aletaan maksaa aikaisintaan vakuutetun tultua työntekijän eläkelain (395/2006) mukaiseen yleiseen eläkeikään (TVL 54 d.2 § 1 k.). Vuosina 2010 ja 2011 yleinen eläkeikä oli 63 vuotta. Ennen 18.9.2009 otetuissa vakuutuksissa eläkeikä voi kuitenkin olla 62 vuotta vuosina 2010 - 2016 maksettujen maksujen osalta.

Vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on lisäksi, että vakuutussopimuksen ehtojen mukaan eläke maksetaan toistuvina erinä vuosittain tai lyhyemmin määräajoin edunsaajan jäljellä olevan eliniän aikana tai vähintään 10 vuoden aikana (TVL 54 d.4 § 1 k.). Jos verovelvollinen lykkää eläkkeen nostamisen aloittamista yli työntekijän eläkelain mukaisen eläkeiän, takaisinmaksuaika lyhenee kahdella vuodella jokaista eläkeiän ylittävää täyttä ikävuotta kohden. Maksuaikaa voi lyhentää enintään 4 vuotta.

Vakuutuksen takaisinosto

Eläkevakuutuksen maksujen vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on myös se, että vakuutusehtojen mukaan vakuutusta ei voida takaisinostaa ennen työntekijän eläkelain mukaista eläkeikää muilla kuin TVL 54 d.2 §:ssa mainituilla perusteilla. Näitä erityisiä takaisinostoperusteita ovat vakuutetun yli vuoden kestänyt työttömyys tai pysyvä työkyvyttömyys, puolison kuolema ja avioero. Jos vakuutus on otettu 18.9.2009 tai tämän jälkeen, perusteena voi olla myös osatyökyvyttömyys. Ennen 1.1.2005 otetuissa vakuutuksissa hyväksytään takaisinostoperusteeksi myös puolison työttömyys (TVL 1233/2004, voimaantulosäännöksen 11 mom.). Tätä perustetta sovelletaan myös vuoden 2009 jälkeen.

Jos takaisinosto tapahtuu muulla kuin TVL 54 d.2 §:ssä mainitulla vakuutetun olosuhteisiin liittyvällä perusteella, verotetaan takaisi-

nostosta saatu määrä pääomatulona 50 prosentilla korotettuna (TVL 34 b.1 §).

Tuloverolaissa on rajoitettu takaisinostooikeutta vain vakuutetun olosuhteisiin liittyvillä perusteilla. Takaisinosto voi perustua myös muihin syihin. Vakuutuslainsäädännön mukaan vakuutuksenottajalla on oikeus vaatia takaisinostoa, jos vakuutusyhtiö muuttaa yksipuolisesti vakuutusehtoja tai vakuutuskanta siirtyy toiseen yhtiöön. Nämä perusteet eivät rajoita vakuutusmaksujen vähennysoikeutta.

Luovutus- ja panttauskielto

Vapaaehtoisen eläkevakuutuksen maksujen vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on myös se, että vakuutukseen perustuvaa oikeutta ei saa sopimuksen ehtojen mukaan luovuttaa eikä pantata (TVL 54 d.4 § 2 k.).

Vähennyskelpoinen enimmäismäärä

Vakuutusmaksuja saa vähentää enintään 5 000 euroa kalenterivuodessa. Enimmäismäärä on yhteinen sidotusta pitkäaikaissäästämisestä annetussa laissa (1183/2009) tarkoitetun pitkäaikaissäästämissopimuksen maksujen kanssa.

Jos työnantaja on samana vuonna maksanut työntekijälle ottamansa vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksuja, työntekijän omien vakuutusmaksujen sekä pitkäaikaissäästämissopimuksen maksujen vähennysoikeuden yhteinen enimmäismäärä alenee 2 500 euroon (TVL 54 d.1 §). Työnantajan maksaman summan suuruudella ei ole merkitystä, vaan pienikin maksu puolittaa työntekijän vähennysoikeuden enimmäismäärän. Toisaalta vähennysoikeus ei pienene, jos työnantaja ei kyseisenä vuonna maksa vakuutusmaksua. Myöskään työnantajan maksama kollektiivisen eläkevakuutuksen maksu ei vaikuta työntekijän omaan vähennysoikeuteen.

Molemmat puolisot saavat vähentää omien vakuutustensa maksuja 5 000 euron määrään asti. Maksuja ei saa siirtää vähennettäväksi puolison pääomatulosta. Sen sijaan vähentämättä jäänyt erityinen alijäämähyvitys siirretään puolisolle viran puolesta.

Erityinen alijäämähyvitys

Silloin kun verovelvollisen pääomatulot eivät riitä vakuutusmaksun täysimääräiseen vähentämiseen, 28 prosenttia vähentämättä jääneestä vakuutusmaksun vähennyskelpoisesta määrästä vähennetään ansiotulosta menevästä verosta erityisenä alijäämähyvityksenä (TVL 131 a §). Erityistä alijäämähyvitystä koskevia säännöksiä sovelletaan myös pitkäaikaissäästämissopimuksen maksuista johtuvaan pääomatulolajin alijäämään.

Erityisen alijäämähyvityksen enimmäismäärä määräytyy TVL 131 a §:n mukaan. Verovelvollinen saa vähentää pääomatulojen veroprosentin mukaisen osuuden pääomatulojensa määrän ylittävästä vähennyskelpoisen vakuutusmaksun osasta, kuitenkin enintään pääomatuloveroprosentin mukaisen osuuden vakuutusmaksun määrästä. Erityisen alijäämähyvityksen enimmäismäärä on siis 1 400 euroa. Jos vakuutetun työnantaja on samana vuonna maksanut työntekijälle ottamansa yksilöllisen eläkevakuutuksen maksuja, alenee erityisen alijäämähyvityksen enimmäismäärä 700 euroon.

Erityinen alijäämähyvitys vähennetään ensisijaisesti valtiolle menevästä tuloverosta. Se vähennetään muiden tuloverosta tehtävien vähennysten, esimerkiksi koroista saatavan alijäämähyvityksen jälkeen. Jos erityinen alijäämähyvitys ylittää ansiotulosta maksettavan valtion tuloveron määrän, se vähennetään kunnallisverosta, vakuutetun sairaanhoitomaksusta ja kirkollisverosta näiden verojen suhteessa.

Jos vakuutetun ansiotulojen verot eivät riitä vähennyksen tekemiseen, vähentämättä jäänyt erityinen alijäämähyvitys siirretään vähennettäväksi puolison veroista. Siirto tehdään verotusta toimitettaessa ilman vakuutetun vaatimusta. Puolisolle voi siirtyä koko erityisen alijäämähyvityksen määrä. Henkilö voi siis enimmillään saada 2 800 euron suuruisen erityisen alijäämähyvityksen, josta puolison osuutta on 1 400 euroa.

Jos puolisonkaan verot eivät riitä erityisen

alijäämähyvityksen vähentämiseen, vakuutusmaksu jää tältä osin vähentämättä, sillä eläkevakuutusmaksujen perusteella ei vahvisteta tappiota.

Ulkomailta otettu vakuutus

TVL 54 d.9 §:n mukaan muusta kuin Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa asuvasta tai siellä kiinteään toimipaikan omaavasta eläkelaitoksesta otetun eläkevakuutuksen maksut eivät ole vähennyskelpoisia. Suomeen muuttanut henkilö saa kuitenkin vähentää muuttovuonna ja kolmena sitä seuraavana vuotena vakuutusmaksut kuten kotimaiselle yhtiölle maksetut maksut. Edellytyksenä on, että vakuutus on otettu vähintään vuotta ennen Suomeen muuttoa ja verovelvollinen ei ole ollut yleisesti verovelvollinen Suomeen viitenä muuttoa edeltäneenä vuotena.

Ulkomaisten vakuutusten ehdot ja maksuperusteet voivat poiketa suomalaisista vakuutuksista. Tämän vuoksi verovelvollisen on yleensä esitettävä vakuutussopimus, jos hän vaatii ulkomailta otetun vakuutuksen maksuja vähennettäväksi verotuksessaan.

Eläkevakuutuksen liitännäisvakuutukset

Eläkevakuutussopimukseen liittyy lähes poikkeuksetta vakuutus vakuutetun henkilön kuoleman varalle. Tämän lisäksi eläkevakuutukseen voi liittyä muita vakuutuksia. Jos vakuutussopimus sisältää useita vakuutuksia, vakuutusmaksu jaetaan eri vakuutuksille vakuutusmatemaattisin perustein (TVL 34.5 §).

Tuloverolain 54 d.1 §:n mukaan vähennyskelpoista on ainoastaan eläkevakuutuksen osuus maksusta. Jos vakuutus on otettu 18.9.2009 tai tämän jälkeen, vähennyskelpoista on lisäksi kyseiseen eläkevakuutukseen liittyvän kuolemanvaravakuutukseen maksut siltä osin kuin kuolemanvaraturva ei ylitä vakuutuksen säästön määrää (TVL 54 d.6 §). Tätä ennen otettuun vakuutukseen liittyvän kuolemanvaravakuutuksen maksut eivät ole vähennyskelpoisia. Vähennyskelpoisia eivät myöskään ole erillisten henkivakuutusten tai muiden eläkevakuutuksen liitännäisvakuutusten maksut.

TVL 54 d.6 §:ssä tarkoitettuna eläkevakuutuksen liittyvänä kuolemanvaravakuutuksena pidetään ainakin sellaista kuolemanvaravakuutusta, jossa kuolemantapauskorvauksen suuruus on kytketty vakuutusmaksuista ja niiden tuotosta kertyneen säästön määrään. Kiinteämääräisellä turvalla olevan kuolemanvaravakuutuksen maksut eivät ole vähennyskelpoisia.

Suomalaiset vakuutusyhtiöt erittelevät yleensä eri vakuutusten maksuosuudet ja ilmoittavat vähennyskelpoisen osuuden maksuista vuosi-ilmoituksella. Tästä syystä vakuutusmatemaattisten laskelmien esittäminen voi tulla kyseeseen lähinnä ulkomaisesta vakuutuslaitoksesta otetun eläkevakuutuksen maksun vähennyskelpoisuutta ratkaistaessa.

Vähennyskelvottomat vakuutusmaksut

Verotuksessa vähennyskelpoisia ovat ainoastaan tuloverolaissa säädetyt edellytykset täyttävän vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksut. Tämän lisäksi vähennyskelpoisia ovat eläkevakuutukseen liittyvän kuolemanvaravakuutuksen maksut 18.9.2009 otetuissa vapaaehtoisissa yksilöllisissä eläkevakuutuksissa. Muiden vapaaehtoisten eilakisääteisten vakuutusten maksut ovat verotuksessa vähennyskelvottomia.

Verotuksessa vähennyskelvottomia ovat esimerkiksi kertamaksullisen eläkevakuutuksen ja erillisenä myönnetyn työkyvyttömyysvakuutuksen maksut (TVL 54 d.3 § ja 34 a.1 §). Luonnollisen henkilön verotuksessa vähennyskelvottomia ovat myös säästöhenkivakuutuksen sekä siihen liittyvän tapaturma- ja sairausvakuutuksen maksut.

PITKÄAIKAISSÄÄSTÄMISSOPIMUKSEN MAKSUT

Yleistä

Vuodesta 2010 alkaen luonnollisen henkilön on mahdollista hankkia lisäeläketurvaa sido-

tusta pitkäaikaissäästämisestä annetuissa laissa (1183/2009) tarkoitetulla pitkäaikaissäästämissopimuksella. Verotuksessa pitkäaikaissäästämissopimuksen maksuja käsitellään kuten verovelvollisen itsensä ottaman vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksuja. Ne ovat vastaavin edellytyksin pääomatulosta vähennyskelpoisia (TVL 54 d §, 1741/2009).

Pitkäaikaissäästämissopimus on säästäjän ja palveluntarjoajan välinen sopimus, johon perustuen säästäjä tekee rahatalletuksia pitkäaikaissäästämistilille. Tilille sijoitetut varat voidaan jättää tilille tai sijoittaa edelleen, esimerkiksi osakkeisiin tai sijoitusrahasto-osuuksiin. Varoille kertyvä tuotto on tällöin sijoituskohteesta riippuen esimerkiksi korkoa, osinkoa tai luovutusvoittoa. Pitkäaikaissäästämissopimukseen sijoitetuille varoille kertyvää tuottoa ei veroteta säästöaikana, vaan pitkäaikaissäästämissopimukseen sijoitetut varat ja niille kertynyt tuotto on veronalaista pääomatuloa varoja nostettaessa (TVL 34 a §, 34 b §, 1741/2009).

Vähennyskelpoisuuden edellytykset

Palveluntarjoaja

Pitkäaikaissäästämissopimuksen maksut ovat vähennyskelpoisia vain, jos sopimus on tehty Suomessa asuvan tai täällä kiinteästä toimipaikasta toimivan palveluntarjoajan kanssa.

Eläkkeen alkamisikä

Vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on, että sopimuksen mukaan pitkäaikaissäästämissopimukseen perustuvia suorituksia aletaan maksaa varoihin oikeutetulle aikaisintaan hänen saavutettuaan työntekijän eläkelain (395/2006) mukaiseen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän.

Lisäksi edellytyksenä on, että sopimuksen ehtojen mukaan säästövaroja ei voida nostaa ennen työntekijän eläkelain mukaista eläkeikää muilla kuin tuloverolain 54 d §:ssä säädetyillä, säästövaroihin oikeutetun olosuhteisiin liittyvillä erityisillä nostoperusteilla. Näitä erityisiä nostoperusteita ovat säästövaroihin oikeutetun vähintään vuoden kestänyt työttömyys taikka pysyvä työkyvyttömyys tai osatyökyvyttömyys, puolison kuolema tai avioero. Säästövaroihin oikeutetun olosuhteisiin liittyvät nostoperusteet on lueteltu laissa tyhjentävästi, joten sopimuksessa ei saada sopia mistään muusta nostoperusteesta.

Varojen nostaminen

Pitkäaikaissäästämissopimuksen maksujen vähennyskelpoisuus edellyttää, että sopimuksen mukaan pitkäaikaissäästämissopimukseen perustuvat suoritukset maksetaan toistuvina erinä vuosittain tai lyhyemmin määräajoin varoihin oikeutetun jäljellä olevan eliniän tai vähintään 10 vuoden aikana siten, että kunakin vuonna suoritetaan enintään se osa säästövarojen määrästä, joka saadaan jakamalla säästövarojen arvo jäljellä olevien maksuvuosien lukumäärällä. Tämä ei kuitenkaan koske tilanteita, joissa suoritus voidaan sopimuksen perusteella nostaa jo edellä mainituilla varoihin oikeutetun olosuhteisin liittyvillä erityisillä nostoperusteilla.

Jos suorituksia aletaan maksaa myöhemmin kuin verovelvollisen saavutettua työntekijän eläkelain mukaisen vanhuuseläkeiän, 10 vuoden vähimmäisnostoaikaa lyhennetään kahdella vuodella jokaista sellaista täyttä ikävuotta kohden, jolla verovelvollisen ikä ylittää yleisen eläkeiän silloin, kun suorituksia aletaan maksaa. Nostoaikaa lyhennetään kuitenkin enintään neljällä vuodella.

Kalenterivuoden aikana suorituksia voidaan jäljellä olevasta säästömäärästä riippumatta maksaa aina 2 000 euroon asti.

Vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on, että säästövaroja ei saa luovuttaa eikä pantata. Lisäksi edellytetään, että vakuutuslaitos, talletuspankki, rahastoyhtiö tai sijoituspalveluyritys on myös oltava sitoutunut antamaan Verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset tiedot.

Maksujen vähentäminen ja erityinen alijäämähyvitys

Verovelvollisella on oikeus vähentää pitkäaikaissäästämissopimuksensa maksuja yhteensä enintään 5 000 euroa vuodessa. Enimmäismäärä on yhteinen vapaaehtoisten yksilöllisten eläkevakuutuksen maksujen kanssa. Vähennyskelpoinen enimmäismäärä on kuitenkin 2 500 euroa, jos verovelvollisen työnantaja on verovuonna maksanut verovelvolliselle ottamansa vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksuja.

Vähennysoikeus koskee pitkäaikaissäästämissopimusta, jonka on tehnyt verovelvollinen tai hänen puolisonsa ja jossa verovelvollinen on sidotusta pitkäaikaissäästämisestä annetussa laissa tarkoitettu varoihin oikeutettu. Jos verovelvollisen puoliso on tehnyt pitkäaikaissäästämissopimuksen, jossa verovelvollinen on säästövaroihin oikeutettu, pitkäaikaissäästämissopimuksen maksut vähennetään aina varoihin oikeutetun verovelvollisen verotuksessa, vaikka puoliso olisi maksanut maksut. Periaate on sama kuin vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksujen vähentämisessä.

Maksuja voidaan vähentää aikaisintaan siltä verovuodelta, jonka aikana säästövaroihin oikeutettu täyttää 18 vuotta, ja viimeistään siltä verovuodelta, jonka aikana pitkäaikaissäästämissopimukseen perustuvia suorituksia on alettu säännöllisesti maksaa.

Jos verovelvollisen pääomatulo ei riitä vähennyksen tekemiseen, huomioidaan vähentämättä jäänyt määrä erityisenä alijäämähyvityksenä (ks. edellä Erityinen alijäämähyvitys).

TULOLÄHTEEN TAPPIO

Luonnollisella henkilöllä ja kuolinpesällä on oikeus vaatia elinkeinotoiminnan ja maatalouden verovuoden tappio sekä verotusyhtymän osakkaan maatalouden tappio yhtymästä vähennettäväksi kokonaan tai osittain tappiovuoden pääomatuloistaan (TVL 59.1 §). Vaatimus tappion vähentämisestä pääomatuloista on tehtävä ennen verovuodelta toimitettavan verotuksen päättymistä.

Jos verovelvollinen on harjoittanut elinkeinotoimintaa tai maataloutta yhdessä puolisonsa kanssa, tappio vähennetään pääomatuloista vain molempien puolisoiden niin vaatiessa. Tappio vähennetään puolisoiden pääomatuloista heidän työpanostensa mukaisessa suhteessa (TVL 59.2 §).

Jos verovelvollinen vaatii tappion tai sen osan vähennettäväksi pääomatuloista, tappiota käsitellään tämän jälkeen samalla tavalla kuin muita pääomatuloista tehtäviä vähennyksiä. Tappio voi siten tulla alijäämähyvityksenä vähennettäväksi ansiotulosta määrätyistä veroista. Jollei tappiota voida vähentää pääomatulosta tai alijäämähyvityksenä ansiotuloista määrätyistä veroista, se jää pääomatulolajin tappioon.

Elinkeinotoiminnan, maatalouden tai verotusyhtymän maatalouden tappio voidaan vähentää pääomatuloista vain tappiovuonna. Jos tappio on vahvistettu elinkeino- tai maataloustulolähteeseen, sitä ei verotuksen päätyttyä voida siirtää vähennettäväksi pääomatulosta.

Jos elinkeinotoiminnan, maatalouden tai verotusyhtymän maatalouden verovuoden tappiota ei vaadita vähennettäväksi pääomatuloista, ne vahvistetaan elinkeinotoiminnan ja maatalouden tulolähteeseen tai tappio-osuudeksi verotusyhtymän maataloudesta. Tappiot vähennetään elinkeinotoiminnan ja maatalouden tuloksesta seuraavan 10 verovuoden aikana sitä mukaa kuin tuloa syntyy (TVL 119.1 §). Tappioiden osalta ks. luku 16, Tappiot.

KORKOMENOT

Vähennysjärjestelmä

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän korkomenot vähennetään yleensä pääomatuloista. Jos pääomatuloja ei ole tai ne eivät riitä vähennysten tekemiseen, ansiotulosta suoritettavista veroista vähennetään eräin rajoituksin

pääomatulon tuloveroprosentin (28 %) mukainen osuus pääomatulolajin alijäämästä.

Kiinteistö

Kiinteistöt eivät muodosta omaa kiinteistötulolähdettä. Muiden kuin maatalous- ja elinkeinotulolähteeseen kuuluvien kiinteistöjen hankintaan tai rakentamiseen liittyvien korkojen vähennysoikeudesta ei ole säädetty erikseen. Kiinteistöön kohdistuvien korkojen vähennyskelpoisuuden ratkaisee lainan käyttötarkoitus. Lainan korot ovat vähennyskelpoisia, jos kyseessä on asuntolaina tai tulonhankkimislaina.

Verotusyhtymä

Verotusyhtymä ei ole erillinen verovelvollinen. Verotusyhtymä ei voi vähentää korkoja omasta tulostaan. Korot vähennetään osakkaiden pääomatuloista (ks. jäljempää Verotusyhtymään kohdistuvat korot).

Koron käsite

Koron laskeminen

Korko lasketaan korkoprosentin, ajan ja velkapääoman perusteella. Korkolaissa (633/1982) säädetään rahavelalle maksettavasta korosta.

Oikeuskäytäntöä

Koroksi on verotuksessa katsottu myös muun nimisiä suorituksia. Tällöin niiden suuruus yleensä on määräytynyt koron laskemisessa noudatettavien periaatteiden mukaan. Ennen vuotta 1993 syntynyttä oikeuskäytäntöä voidaan käyttää apuna tulkittaessa koron käsitettä. Sen sijaan koron vähennyskelpoisuus määräytyy TVL 58 §:n ja 58 a §:n mukaan.

Koroksi on katsottu luotollisesta shekkitilistä maksettu provisio (KHO 1970 II 532), vekselilimiittiprovisio ja luotollisen shekkitilin korko (KHO 1976/4459). Samoin koroksi on katsottu kauppaliikkeen luottotilistä tilinhoitomaksuna suoritettu määrä (KHO 1973 II 571) ja velan maksun viivästymisen vuoksi suoritettu viivästyskorko (KHO 1973 II 570). Peritty yli- tai lisäkorko on myös korkoa. Jos verovelalle on myönnetty lykkäystä, on lykkäysajalta suoritettu korko myös luonteeltaan korkoa.

Aravakorvaus

Verovelvollinen voi vapautua aravasäännösten luovutus- ja käyttörajoituksista, jos hän maksaa ns. aravalainan kokonaan takaisin ja korvaa aravalainan alhaisesta korosta saadun hyödyn. Koska korvaus ei täytä koron tunnusmerkkejä, korvausta ei voi vähentää korkona (KHO 1991 B 535, vrt. KHO 1989/2456).

Osa kauppahintaa

Ostaja voi suorittaa kauppakirjan ehtojen mukaan korkoa niille maksuerille, jotka ovat erääntyneet ennen kauppakirjan allekirjoituspäivää (esim. rakennusaikaiset korot). Tällaiset koron nimellä suoritetut erät eivät ole korkoja, vaan niitä pidetään kauppahinnan osana (KHO 1976/403 ja KHO 1990 B 548). Samoin pidetään kauppahinnan osana korkoja, jotka kohdistuvat kauppakirjan allekirjoitusta edeltävään aikaan, ja joiden suorittamisvelvollisuudesta kauppaehtojen mukaan myyjä on vapautettu (KHO 1988 B 560).

Oikeuskäytännössä on myös vahingonkorvaukseen perustuvaa korkoa pidetty kauppahinnan oikaisueränä eikä korkona, kun myyjä oli sitoutunut vastaamaan vireillä olevan oikeudenkäynnin mahdollisesta taloudellisesta rasituksesta (KHO 1988 B 561). Sitä vastoin kauppakirjan teon jälkeen erääntyville suorituksille maksettua korkoa pidetään korkona (KHO 1973 II 570).

Osamaksukaupan korko

Osamaksukaupasta annetun lain (91/1966) 1.3 §:n mukaan osamaksuerällä ei tarkoiteta ostajan erikseen maksettavaa korkoa. Jotta tällaista korkoa voitaisiin pitää verotuksessa korkona edellytetään, että osamaksusopimuksessa on sovittu koron suorittamisesta osamaksuhinnasta erikseen. Edellytyksenä on, että korko on laskettu kulloinkin maksamatta

olevan pääoman, sovitun korkoprosentin ja tosiasiallisen maksuajan mukaan (mm. KHO 1984 II 588).

Ostajan erikseen maksettavana korkona on oikeuskäytännössä pidetty korkoa, joka laskutettiin siten, että pääomaerästä ja korkoja kuluerästä laadittiin eri laskut (KHO 1977 II 643). Ostajan erikseen maksettavana on myös pidetty edellä mainitulla tavalla laskettua korkoa, joka osamaksusopimukseen otetun maininnan mukaan suoritettiin eri tapauksissa seuraavasti: 1. Erilliset pienenevät korkoerät maksettiin kunkin pääomaerän yhteydessä. 2. Korko maksettiin yhtenä tai useampana eränä ennen pääomaeriä. 3. Erilliset pienenevät korkoerät laskettiin yhteen ja yhteismäärä jaettiin tasasuuruisiksi eriksi ja perittiin kunkin osamaksuerän yhteydessä erillisinä erinä (KHO 1978 II 651). Kolmannen vaihtoehdon mukainen on myös ratkaisu KHO 1981/3217. Osamaksusopimuksen mukaan suoritettaviin maksueriin sisällytettyä korkoa ei sitä vastoin ole katsottu erikseen maksettavaksi koroksi, vaan osamaksuhinnaksi (KHO 1968 II 633).

Jotta osamaksukaupan korko voitaisiin katsoa verotuksessa koroksi on edellytyksenä näin ollen, että korko osamaksusopimuksen mukaan on laskettu kulloinkin maksamatta olevan pääoman, sovitun korkoprosentin ja tosiasiallisen maksuajan mukaan. Lisäksi edellytetään, että korko on peritty edellä mainituilla tavoilla erikseen joko erillisinä erinä pääomaerien yhteydessä tai laatimalla korosta eri lasku. Merkitystä ei ole sillä, että myyjä on pidättänyt omistusoikeuden siihen asti, kun kauppahinta on maksettu. Osamaksukauppaan liittyvän koron yhteydessä on myös otettava huomioon VML 28 §:n säännökset. Tämä voi tulla kysymykseen, jos suoritettua korkoa ei voida pitää kohtuullisena varsinkin niissä tapauksissa, joissa osamaksulisää ei ole erikseen peritty.

Veronlisäys, viivekorko ja jäännösveron korko

Veronlisäys ja viivekorko eivät ole tuloverotuksessa vähennyskelpoisia (L veronlisäyksestä ja viivekorosta 10 §). Myöskään jäännösveron korko ei ole tuloverotuksessa vähennyskelpoinen (VML 46 §).

Lainan liitännäiskulut

Lainan liitännäiskuluja ovat mm. luotonvarausprovisio ja toimitusmaksu. Näitä kuluja ei pidetä korkona. Niiden vähennyskelpoisuus on tutkittava tulonhankkimiskuluja koskevien säännösten mukaisesti (KHO 1989 B 523, KHO 1993/605 ja KHO 1993/693).

Tulonhankkimisvelka

Jos velka kohdistuu TVL 58.1 §:n 3 kohdassa tarkoitettuun veronalaisen tulon hankkimiseen (tulonhankkimisvelka) ovat myös siihen liittyvät liitännäiskulut vähennyskelpoisia tulonhankkimiskuluja. Myös yhden vuokrattavan huoneiston hankintaan otettu velka on tulonhankkimisvelkaa.

Lainan liitännäiskulut ovat joko pääomatulon tai ansiotulon tulonhankkimiskuluja, sen mukaan mihin ne kohdistuvat. Tulonhankkimisvelaksi katsotun lainan nostokulut katsottiin ansiotulosta vähennyskelpoiseksi tulonhankkimiskuluksi, kun verovelvollinen oli määrätty maksamaan työsopimuksen kilpailukieltolausekkeen rikkomisesta vahingonkorvausta ja hän oli ottanut lainan tämän korvauksen maksamiseksi (KVL 1994/216).

Asunto ja opintovelka

TVL 58.1 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen asunto- ja opintolainojen liitännäiskulut eivät ole luonteeltaan tulonhankkimiskuluja, eivätkä näin ollen ole verotuksessa vähennyskelpoisia.

Ns. muu velka

Jos kyseessä on ns. muu velka kuten esim. omassa käytössä olevan kesäasunnon hankintaan otettu velka, eivät liitännäiskulut ole verotuksessa vähennyskelpoisia.

Oikeuskäytännössä on katsottu, että jos velka on otettu elantokustannuksena pidettävään tarkoitukseen, ei lainan liitännäiskuluja voida vähentää (KHO 1975 II 558). Vähennyskelpoiseksi ei myöskään ole katsottu tällaisen

velan takauksen johdosta suoritettua takausprovisiota (KHO 1972 II 564).

Yritysosuuden hankkiminen

Tuloverolain 58.6 §:n tarkoitetuissa tapauksissa yrittäjäosakkaan avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön osuuden hankintaan käyttämän velan liitännäiskulut vähennetään osakkaan pääomatuloista tai ansiotuloista sen mukaan mihin ne kohdistuvat. Yhtymäosuuden hankintaan liittyvän velan korot vähennetään näissä tilanteissa TVL 58.6 §:n erityissäännöksen mukaan yhtymästä saadusta tulo-osuudesta.

Korkokattosopimukset

Vähennyskelpoisen koron nousulta suojaavasta korkokattosopimuksesta (ns. cap-sopimus) pankille maksettua korvausta ei ratkaisussa KHO 2007/2423 pidetty tulonhankkimisvelan korkona. Tapauksessa suojaus oli toteutettu ostamalla korko-optioita. Sen sijaan vähennyskelpoisen koron korkomarginaalin muutoksella toteutetun korkokattosopimuksen perusteella maksettu suoritus katsottiin ratkaisussa KVL 2007/26 olevan TVL 58.1 §:n mukaista vähennyskelpoista korkoa. Järjestelyssä ei suoritettu erillistä korvausta pankille, vaan velallisen maksamaan euriboriin sidottuun vähennyskelpoiseen korkoon sovellettiin korkeampaa marginaalia siltä ajalta, kun korkokattosopimus oli voimassa. Tulonhankkimisvelan suojaamistarkoituksessa tehdyn korko-optiosopimuksen perusteella maksettu määrä voi tietyin edellytyksin olla pääomatulosta vähennyskelpoinen tulonhankkimismeno (KHO 2010:70).

Keskusverolautakunnan ratkaisussa KVL 2000/89 (ks. luvun 6 Luovutusvoitot lopussa olevat oikeustapaukset) korko-optioilla toteutetusta korkokattosopimuksesta maksettuun määrään sovellettiin luovutusvoittoverotusta koskevia säännöksiä.

Kenen velkaa ja kuka vähentää korot

Pääsääntönä oman velan korot

Verovelvollisella on, laissa mainituin rajoituksin, oikeus vähentää pääomatuloistaan velkojensa korot (TVL 58.1 §). Verovelvollinen voi pääsääntöisesti vähentää vain oman velkansa korot. Poikkeuksena pääsääntöön ovat takaajan tai muun vakuuden asettajan korot, jotka on säädetty rajoitetusti vähennyskelpoisiksi TVL 58 a §:ssä (1170/98). Takaajan koroista ks. tarkemmin jäljempänä kohdasta Takausvelka.

Puolisoiden korot

Korkovähennys ei ole perhekohtainen vähennys. Kumpikin puoliso vähentää pääomatuloistaan oman velkansa korot. Korkoja ei voida siirtää vähennettäväksi toisen puolison pääomatuloista. Puolisoiden alijäämähyvityksen käsittelyssä on kuitenkin perhekohtaisia piirteitä.

Jos puolisoilla on yhteinen velka, josta he ovat yhteisvastuussa, se puoliso, joka on maksanut yhteisen velan korot vähentää ne verotuksessaan kokonaan. Jos maksaja ei ole selvillä tai puolisoiden vaatimukset ovat ristiriitaiset, vähennetään muun selvityksen puuttuessa kummaltakin puolisolta puolet korkojen määrästä. Verotuksessa puolisoina käsiteltävien avopuolisoiden (TVL 7.3 §) korkoja käsitellään kuten aviopuolisoiden korkoja.

Muiden kuin puolisoina käsiteltävien henkilöiden velan korot

Muiden kuin verotuksessa puolisoina käsiteltävien henkilöiden velan korot vähentää kukin velallinen itse.

Oikeuskäytännössä on katsottu, että avopuolisoiden yhteisen lainan korot saa maksava avopuoliso vähentää kokonaan (KHO 1992/85). Jos maksaja ei ole selvillä tai vaatimukset ovat ristiriitaiset on oikeuskäytännössä vähennetty, muun selvityksen puuttuessa, kummaltakin avopuolisolta puolet korkojen määrästä (KHO 1990/3153).

Tapauksessa KHO 2008/352 täysi-ikäinen lapsi sai vähentää vakituisen asuntonsa hankintaan käytetyn lainan korot kokonaan, vaikka hänen isänsä on lainassa toisena yhteisvastuullisena velallisena. Asunto oli ostettu yksin lapsen nimiin ja lapsi oli maksanut lainan lyhennykset ja korot, joiden maksamisesta hän oli yhteisvelallisena vastuussa. Isän oli selvitetty sitoutuneen velalliseksi pankin vaatimuksesta lainan takaamiseen rinnastettavista syistä.

Verotuksessa puolisoina käsiteltävien henkilöiden ja muiden kahden henkilön lainan korkojen vähentäminen pääomatulosta ei eroa toisistaan. Sen sijaan alijäämähyvitystä koskevat perhekohtaiset säännökset eivät koske muita kuin verotuksessa puolisoina käsiteltäviä henkilöitä.

Verotusyhtymään kohdistuvat korot

Yhtymän osakkaat vähentävät yhtymän tuloon kohdistuvat korkomenot omassa verotuksessaan pääomatuloistaan. Jos verovelvolliset ovat yhdessä lainavaroin ostaneet esimerkiksi vuokrakiinteistön, joka verotuksessa katsotaan verotusyhtymäksi, voivat osakkaat vähentää korot omista pääomatuloistaan.

Yhtymänä hallittuun metsään kohdistuvat korot vähennetään osakkaan pääomatuloista.

Verotusyhtymän osakkaan yhtymän maatalouteen kohdistuvat korkomenot vähennetään osakkaan osuudesta yhtymän maatalouden puhtaasta tulosta tai tappiollisesta puhtaasta tulosta (TVL 15.3 §).

Kuolinpesän korot

Jos jakamattoman kuolinpesän osakas maksaa vainajan nimissä olleen velan koron, ei hän voi vähentää sitä omassa verotuksessaan, koska kyseessä ei ole hänen oman velkansa korko. Oikeuskäytännössä on katsottu, että verovelvollinen ei voinut vähentää vainajan velasta ennen perunkirjoituksen toimittamista suorittamiaan korkoja omasta tulostaan, vaikka hän oli ainoa perillinen (KHO 1985 II 589).

Leski saa kuitenkin vähentää korot sellaisesta kuolinpesän velasta, joka kohdistuu kuolinpesään kuuluvaan asuinhuoneistoon, jota leski käyttää vakituisena asuntonaan (KHO 1984 II 596).

Jos kuolinpesä on jaettu ja osakas on ottanut vastattavakseen kuolinpesän velkoja, hän saa vähentää perinnönjaon jälkeiseltä ajalta maksamansa koron.

Takaajan korot

Velkojen korkojen vähentämistä koskevan pääsäännön (TVL 58 §) mukaan verovelvollinen saa vähentää vain omasta velasta suorittamansa korot. Tuloverolain 58 a § (1170/98) sisältää poikkeuksen tähän pääsääntöön. Säännös on erityissäännös ja koskee vain takaajan ja muun vakuuden asettajan korkojen vähentämistä ja vain säännöksessä tarkemmin mainituissa tilanteissa. Sen mukaan takaajalla tai muun vakuuden asettajalla on oikeus vähentää sitoumuksensa perusteella suorittamansa velan tai sen suorittamista varten ottamansa velan korot, jotka ovat kertyneet siitä alkaen, kun velallinen on todettu maksukyvyttömäksi. Nämä korot ovat kuitenkin vähennyskelpoisia vain, jos alkuperäisellä velallisella olisi ollut oikeus niiden vähentämiseen elinkeinotoimintaan tai maatalouteen kohdistuvina korkoina. Takaaja ei näin ollen saa vähentää niitä korkoja, jotka alkuperäisellä velallisella kohdistuivat esimerkiksi asunnon hankkimiseen tai sellaiseen sijoitustoimintaan, jota ei voida pitää elinkeinotoimintana vaan niin sanottuna tulonhankkimistoimintana.

Aikaisemmassa oikeuskäytännössä on katsottu että tilanteessa, jossa isä oli omavelkaisena takaajana tosiasiassa vastuussa maksukyvyttömän tyttärensä velasta, hän sai vähentää maksamansa korot (KHO 1970 II 540 vrt. KVL 1984/858). Samoin on katsottu, että verovelvollinen, joka perheineen oli omistanut osake-enemmistön sittemmin konkurssiin menneessä yhtiössä ja saanut siitä elantonsa, sai vähentää takaajana maksamiensa yhtiön velkojen korot ansiotoiminnan korkoina (KHO 1985 II 576). Vanhaa oikeuskäytäntöä apuna käytettäessä on lisäksi selvitettävä, että

lainalla on TVL 58 §:ssä tai 58 a §:ssä tarkoitettu käyttötarkoitus.

Koron vähentämisvuosi

Pääsääntönä maksuvuosi

Korkomenot vähennetään sinä verovuonna, jona ne on maksettu (TVL 113 §).

Koron lisääminen velkapääomaan

Korko katsotaan maksetuksi myös niissä tapauksissa, joissa korko velkojan ja velallisen välillä tapahtuneen tilityksen jälkeen on lisätty velkapääomaan (KHO 1991/4577).

Opintotukilain (65/1994) 34 §:n mukaan opintolainan valtiontakauksen voimassaolon edellytyksenä on, että luottolaitos lisää puolivuosittain säännöksessä mainituin edellytyksin opintotukeen oikeuttavien lukukausien aikana opintolainaan opintovuoden aikana erääntyvät korot. Korko on siltä osin, kun se on lisätty pääomaan, vähennyskelpoinen tässäkin tilanteessa sinä vuonna, jona se on maksettu lainapääomaa lisäämällä.

Velkajärjestely

Yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/1993) 25 §:n mukaan tuomioistuimen vahvistamassa maksuohjelmassa voidaan määrätä, että velallisen maksusuoritukset luetaan ensin velan pääoman ja vasta sen jälkeen velan korkojen lyhennykseksi.

Tässä järjestelyssä velan korkoa ei lisätä velan pääomaan. Verovelvollinen ei näin ollen voi vähentää kulloinkin maksamatta olevalle pääomalle laskettua korkoa verotuksessaan. Koska korko maksetaan vasta koko pääoman tultua maksetuksi, voidaan korko vähentää verotuksessa sitä mukaa kuin se maksetaan.

Etukäteen maksetut korot

Korko, joka on maksettu ennen aikaa, jolta se on laskettu, on vähennyskelpoinen vain siltä osin, kuin se kohdistuu verovuoteen ja sitä seuraavaan vuoteen (TVL 58.2 §). Esim. kahdelle verovuodelle ajoittuvan vekseliluoton etukäteen suoritettu korko samoin kuin tasa- erä- eli annuiteettilainan korko mahtuvat vähennysoikeuden piiriin. Vähennyskelvottomaksi katsottua korkoa ei voida vähentää myöskään niinä myöhempinä verovuosina, joihin loppuosa koroista kohdistuu. TVL 58.2 §:ssä on kyse koron vähennyskelpoisuutta eikä jaksotusta koskevasta säännöksestä.

Selvitys maksusta

Pankit ja muut luotonantajat ovat velvollisia ilmoittamaan Verohallinnolle tiedot luonnollisille henkilöille antamistaan lainoista ja niille maksetuista koroista (VML 16.5 §). Tiedot ilmoitetaan vuosi-ilmoituksella. Tämän vuoksi verovelvollisen ei yleensä tarvitse esittää tositetta koron maksusta. Tosite voi olla tarpeen esittää esimerkiksi silloin, kun lainanantaja on toinen luonnollinen henkilö.

Vaadittaessa selvitystä koron maksusta, selvityksenä voidaan pitää korosta annettua kuittia tai sen oikeaksi todistettua jäljennöstä tahi muuta uskottavaa selvitystä siitä, että korko on suoritettu. Lisäksi on ilmoitettava velkojan nimi ja osoite.

Riittävänä selvityksenä voidaan pitää myös pankin koron maksusta antamaa tietokoneella valmistettua selvitystä, vaikka siitä puuttuisi allekirjoitus tai leima. Myös pankkiautomaatista saatua maksukuittia sekä pankin antamaa tiliotetta, josta ilmenee maksaja, maksun saaja, maksuaika ja suoritetun koron määrä, voidaan pitää riittävänä selvityksenä koron maksusta.

Verotuksessa tehtävän vähennyksen perusteeksi voidaan hyväksyä myös asiakkaan pankkiohjelmasta Internetin välityksellä itse tulostama tosite tai tiliote esimerkiksi silloin, kun pankin asiakas on siirtynyt kokonaan paperittomaan tosite/tiliotepalveluun. Itse tulostettu tosite voidaan hyväksyä verotuksessa, jollei ole erityistä syytä epäillä maksutapahtuman aitoutta tai tositteen luotettavuutta. Asiakkaan tulee varautua tarvittaessa esittämään alkuperäinen esim. pankista saatava tiliote tai tosite suoritetusta maksutapahtumasta.

Tositteet on säilytettävä viisi vuotta vero-

tuksen päättymistä seuraavan vuoden alusta lukien. Säilyttämisvelvollisuus ei kuitenkaan koske tositteita tiedoista, jotka veroviranomainen on merkinnyt esitäytettyyn veroilmoitukseen, eikä myöskään veroviranomaiselle toimitettua tositetta (VML 11 a §, 1079/2005).

Velan kohdistuminen

Selvitys velan kohdistumisesta

Korkoja käsitellään eri tavalla riippuen lainan käyttökohteesta. Verovelvollisen on selvitettävä, mihin tarkoitukseen velka on käytetty. Riittävänä näyttönä pidetään yleensä verovelvollisen itsensä antamaa selvitystä velan käyttötarkoituksesta.

Käyttökohteen muuttuminen

Jos velan käyttötarkoitus muuttuu, on verovelvollisen esitettävä selvitys velan uudesta käyttötarkoituksesta. Käyttökohde voi muuttua niin, että alunperin tiettyyn tarkoitukseen hankittu varallisuusesine siirretään toiseen käyttötarkoitukseen. Esim. omaan käyttöön velkavaroin hankittua kesähuvilaa ryhdytään pysyvästi vuokraamaan. Kulutusluotto muuttuu tällöin tulonhankkimisvelaksi.

Lainan käyttötarkoitus saattaa muuttua myös siten, että varallisuusesine, jonka hankinnan rahoittamiseen lainapääoma alunperin otetaan, myydään. Myyntihintaa ei käytetä lainan takaisinmaksuun, vaan myynnistä saadut rahat sijoitetaan johonkin muuhun tarkoitukseen. Esim. verovelvollinen on hankkinut 25 000 euron velalla vuokrayksiön, jonka hän myy 35 000 eurolla. Laina jää ja myynnistä saadut varat käytetään esim. purjeveneen hankintaan. Laina on muuttunut tulonhankkimisvelasta kulutusluotoksi.

Menetetty lainapääoma

Korkein hallinto-oikeus on päätöksessään KHO 1979 II 590 katsonut, että konkurssiin päättyneestä liikkeen harjoittamisesta johtuneet velat liittyivät ansiotoimintaan. Päätöksen perusteluissa mainitaan, että velkapääoma oli elinkeinotoiminnassa lopullisesti menetetty, eikä sen voitu katsoa siirtyneen ko. yksityisen verovelvollisen muun toiminnan hyväksi. Verovuodesta 1993 alkaen ei ansiotoiminnan käsitettä enää ole. Velat, jotka on aikaisemmin katsottu ansiotoiminnan velaksi ovat vuodesta 1993 alkaen tulonhankkimisvelkaa.

Keskusverolautakunta on päätöksessään KVL 1993/92 katsonut, että verovelvollinen, joka oli ollut sittemmin konkurssiin menneen elinkeinotoimintaa harjoittaneen kommandiittiyhtiön ainoa vastuunalainen yhtiömies, sai vähentää pääomatuloistaan yhtiön purkautumisen jälkeen hänen vastattavikseen jäävien yhtiön elinkeinotoimintaan liittyneiden velkojen korot tulonhankkimisvelan korkoina. Em. kommandiittiyhtiön niiden velkojen pääomat, jotka yhtiön purkautuessa jäivät yhtiömiehen vastattaviksi, eivät olleet yhtiömiehen verotuksessa vähennyskelpoisia menoja (KHO 1993/3345, ks. myös KHO 2000/112).

Keskusverolautakunta on päätöksessään KVL 1993/310 katsonut, että ns. kahden asunnon loukkuun joutunut verovelvollinen sai vähentää pääomatuloistaan kummankin asunnon hankintaan otettujen velkojen korot asuntovelan korkoina vielä asuntojen myynnin jälkeenkin. Asuntovelaksi katsottiin myös se velka, jonka verovelvollinen oli joutunut ottamaan näiden asuntojen hankintaan otettujen velkojen maksamiseen. Päätöksen perusteluissa todetaan, että edellä mainittujen velkojen käyttötarkoitus ei ollut muuttunut velkojen alkuperäisestä käyttötarkoituksesta.

Asunnon myynnin jälkeen jäävä alunperin asunnon hankintaan kohdistunut velka on asuntovelkaa vain siltä osin kuin velan käyttötarkoitus ei ole muuttunut.

Esimerkki

Asunto ostettu	100 000 euroa (hankintahinta)
Velkaa	85 000 euroa
Asunto myyty	60 000 euroa (myyntihinta)
Ennen myyntiä velkaa jäljellä	70 000 euroa
Rästikorot	10 000 euroa
Myynnin jälkeen velkaa	40 000 euroa

Myynnin jälkeinen velka 40 000 euroa ei ole kokonaan asuntovelkaa. Asuntovelan osuus lasketaan vähentämällä myyntihetkellä olevan velan määrästä myyntihinta. Velan käyttötarkoituksen säilyttämiseksi asuntovelkana siis edellytetään, että verovelvollinen maksaa velkaansa niin paljon kuin hänellä on mahdollista myyntihinnalla maksaa. Jos hän ei maksa kaikkea, on asuntovelkaa vain se osa, joka saadaan vähentämällä veloista myyntihinta. Asuntolainaksi verotuksessa jää myynnin jälkeen jäljellä oleva laina 70 000 euroa lisättynä rästikoroilla 10 000 euroa ja vähennettynä myyntihinnalla 60 000 euroa eli 20 000 euroa. Loppuosa 40 000 eurosta eli 20 000 euroa on ns. muuta lainaa.

Ensiasunto

Ensiasuntoon kohdistuvaksi velaksi ei katsota velkaa, joka jää jäljelle kun ensiasunto myydään ja tilalle hankitaan uusi asunto. Velka kohdistuu tällöin uuteen asuntoon ja on tavallista asuntovelkaa (ks. jäljempänä kohta Alijäämähyvitys).

Lainan vakuus

Lainan vakuus ei ratkaise lainan käyttökohdetta. Velan vakuutena voi olla esimerkiksi kiinnitys verovelvollisen vakituisena asuntona käyttämään omakotikiinteistöön. Kiinnitys omana asuntona käytettävään kiinteistöön ei tee lainasta asuntolainaa (KHO 1999/2035).

Laina koron tai pääoman maksuun

Jos verovelvollinen esim. taloudellisten vaikeuksien vuoksi joutuu ottamaan uutta lainaa vanhan lainan pääoman tai korkojen maksamista varten, voidaan pääsääntöisesti katsoa, että uuden lainan käyttötarkoitus on sama kuin vanhan lainankin, jonka pääoman tai korkojen maksuun laina on otettu (KVL 1993/310).

Yhdistelmälainat

Lainalla voi olla useita käyttötarkoituksia. Velan lyhennykset ja maksetut korot kohdistuvat koko lainaan. Korkojen vähentäminen määräytyy käyttötarkoitusten mukaisessa suhteessa.

Verovelvollinen voi vaihtaa yhdistelmälainansa useisiin lainoihin siten, että ne on eroteltu esim. käyttötarkoituksittain. Esim. yhdistetty auto- ja asuntolaina voidaan jakaa kahdeksi lainaksi, joista toinen on asunto- ja toinen autolaina. Näin otetut lainat käsitellään käyttötarkoituksiensa mukaisina lainoina. Lainojen pilkkominen on kuitenkin toteutettava niin, että alkuperäisen lainan velkapääoman jakamisessa noudatetaan alkuperäisen lainan käyttötarkoitusten mukaisia suhteita.

Korkojen vähentäminen pääomatuloista

Pääsääntö

Korkomenot vähennetään pääomatuloista (TVL 58.1 §). Muista kuin pääomatulosta vähennettävistä koroista ks. jäljempää Muut kuin pääomatulosta vähennettävät korot.

Korkomenot vähennetään pääomatuloista täysimääräisesti ilman euromääräisiä rajoituksia tai omavastuuosuuksia.

Korkovähennyksen verovaikutus määräytyy pääomatulon verokannan eli 28 % mukaan. Myös ensiasunnon hankintaan otetun lainan korosta saatava verohyöty on pääomatuloista vähennettäessä 28 %, vaikka alijäämähyvitys onkin 30 % ensiasunnon hankintaan otetun velan koroista.

Vuodesta 2005 pääomatulojen verokanta on 28 % ja alijäämähyvitys ensiasunnon koroista 30 %.

Vähennyskelpoiset korot

Vähennyskelpoiset korot on määritelty TVL 58.1 §:ssä ja 58 a §:ssä. Korot ovat TVL 58.1 §:n mukaan vähennyskelpoisia, jos velka:

1) kohdistuu verovelvollisen tai hänen perheensä vakituisen asunnon hankkimiseen tai peruskorjaukseen (asuntovelka),

2) on valtion tai Ahvenanmaan maakuntahallituksen takaama opintovelka taikka toisen Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion opintotukijärjestelmään kuuluva julkisyhteisön takaama tai myöntämä opintovelka (opintovelka) (409/2005), tai

3) kohdistuu veronalaisen tulon hankkimiseen (tulonhankkimisvelka).

Lisäksi TVL 58 a §:n mukaan takaajalla tai muulla vakuuden asettajalla on oikeus vähentää sitoumuksensa perusteella suorittamansa velan tai sen suorittamista varten ottamansa velan korot siitä alkaen, kun velallinen on todettu maksukyvyttömäksi. Nämä korot ovat kuitenkin vähennyskelpoisia vain, jos alkuperäisellä velallisella olisi ollut oikeus niiden vähentämiseen elinkeinotoimintaan tai maatalouteen kohdistuvina korkoina. Muut kuin TVL 58 §:ssä ja 58 a §:ssä tarkoitetut korot ovat vähennyskelvottomia.

Asuntovelka

Asuntovelkaa on velka, joka kohdistuu verovelvollisen tai hänen perheensä vakituisen asunnon hankkimiseen tai peruskorjaukseen (TVL 58.1 § 1 k.).

Vakituinen asunto

Vakituisella asunnolla tarkoitetaan asuntoa, jota käytetään verovelvollisen tai hänen perheensä pääasiallisena asuntona eli kotina. Perheellä voi yleensä olla vain yksi vakituinen asunto. Vakituisen asunnon käsitteen ulkopuolelle jäävät esim. verovelvollisen vapaa-ajan asunnot ja muut ns. toiset asunnot.

Perheellä kaksi asuntoa

Vakituisia asuntoja voi joissakin tilanteissa olla kaksi. Esimerkiksi silloin, kun puolisolla on työpaikka ja asunto toisella paikkakunnalla kuin missä hänellä on perheensä kanssa yhteinen koti (KHO 1978 B II 583 ja 1979 B II 574).

Kun verovelvollisella oli vakituisena asuntona työsuhdeasunto, hänen toisena vakituisena asuntonaan ei pidetty omistusasuntoa, jota hän usein toistuvilla työmatkoillaan sekä hänen perheensä muutoin tilapäisesti käytti asuntonaan (KHO 1978 B II 581 ks. myös KHO 1996/449).

Perheettömällä kaksi asuntoa

Naimattomalla verovelvollisella oli työpaikka ja 18 m2 vuokra-asunto A:n kunnassa. Hän hankki 165 km:n päässä sijaisevasta B:n kunnasta omakotitalon, jota hän käytti viikonloppuisin ja lomien aikana ja siellä oli myös kaikki hänen asuntoirtaimistonsa. Omakotitalon hankinnasta johtuneiden velkojen korot katsottiin näissä olosuhteissa asuntolainan koroiksi (KHO 1994/3203 vrt. KHO 1996/448).

Ns. kahden asunnon loukku

Myös silloin, kun verovelvollinen on ostanut uuden asunnon ja entinen asunto on myymättä (ns. kahden asunnon loukku), hänellä voi olla asuntovelkaa kahdesta asunnosta. Kumpaankin asuntoon kohdistuvaa velkaa voidaan pitää asuntovelkana esim., jos toinen asunto on verovelvollisen vakituisena asuntona ja toista yritetään myydä aktiivisesti eikä sitä ole vuokrattu tai siirretty muuhun käyttöön (KHO 1994/5103, KVL 1993/310).

Tilapäinen poissaolo

Vakituisena asuntona voidaan pitää asuntoa myös niissä tilanteissa, joissa verovelvollinen on hankkinut Suomessa ollessaan asunnon täältä ja muuttaessaan tilapäisesti ulkomaille, ei vuokraa tätä asuntoa, vaan jättää sen omaan käyttöön. Pienen osan vuokraaminen sukulaiselle yhtiövastiketta vastaan ei estä pitämästä asuntoa vakituisena asuntona, kun pääosa asunnosta on varattu perheen käyttöön ulkomailla oloaikana (KHO 1987 B 584 vrt. KHO 1984/213).

Jos verovelvollinen hankkii asunnon ulkomailla ollessaan, velka muuttuu asuntovelaksi vasta, kun asuntoon muutetaan. Jos kuitenkin asunto ostetaan vähän ennen Suomeen muuttoa, voidaan velka katsoa asuntovelaksi jo

ennen muuttoa. Esimerkiksi ulkomailla asuva Suomen kansalainen ostaa marraskuussa 1992 asunnon Suomesta. Asuntoa ei vuokrata väliajaksi ja verovelvollinen perheineen muuttaa asuntoon toukokuussa 1993. Asunnon hankintaan otettua velkaa voidaan pitää asuntovelkana jo vuonna 1992.

Lasten käytössä

Jos asunto on verovelvollisen lapsen käytössä, ei asunnon yleensä voida katsoa olevan verovelvollisen perheen käytössä (KVL 1975/421). Korkein hallinto-oikeus on kuitenkin päätöksessään KHO 1980 B II 557 katsonut, että kun perheen samassa taloudessa asuvat täysi-ikäiset opiskelevat tyttäret asuivat viereisessä, mutta erillisessä huoneistossa, että kyseessä oli perheen vakituinen asunto. Ratkaisevaa tässä tapauksessa oli, että lapset asuivat vanhempiensa kanssa samassa taloudessa. Päätöksessä KHO 2001:41 katsottiin, että perheen lasten alaikäisinä ollessa heidän lukio-opiskelun aikana opiskelupaikkakunnalla käyttämänsä asunto oli perheen vakituinen asunto, koska vanhempien asuinpaikkakunnalla ei ollut mahdollisuutta lasten lukio-opetukseen (ks. luku 6. Oman asunnon luovutus).

Avioero

TVL 58.1 §:ssä edellytetään, että asunto on ollut verovelvollisen tai hänen perheensä käytössä. Jos toinen puolisoista asuu pysyvästi erillään perheestään, perheen käytössä olevaan asuntoon kohdistuvat korot ovat erillään asuvalle puolisolle asuntolainan korkoja siihen asti kunnes avioeropäätös on lainvoimainen (KVL 1978/198, ks. kuitenkin KHO 2000/3176).

Avopuolisot

Asuntovelaksi katsotaan velka, joka kohdistuu verovelvollisen tai hänen perheensä vakituisen asunnon hankkimiseen (ks. KHO 2000/3300). Muut kuin verotuksessa puolisoina käsiteltävät henkilöt eivät tuloverolain mukaan muodosta perhettä. Asunnon hankkimisesta aiheutuvana asuntovelkana ei pidetty velkaa, joka kohdistui verovelvollisen avopuolison omistamaan asuntoon (ks. KHO 1996/1512).

Osittain omana asuntona

Rakennuksesta tai huoneistosta voi vain osa olla asumiskäytössä ja osa jossain muussa käytössä, esimerkiksi verovelvollisen oman elinkeinotoiminnan käytössä. Asuntolainaksi katsotaan se osa lainasta, joka pinta-alojen suhteessa kohdistuu asumiskäytössä olevaan osaan (KHO 1980/1120, vrt. luovutusvoitot, luku 6, Luovutusvoitot).

Osan aikaa omana asuntona

Jos asuntoa on vain osan verovuotta käytetty omana vakituisena asuntona ja osan verovuotta asunto on ollut jossain muussa käytössä, asuntolainan osuus lasketaan ajan suhteessa (KHO 1982/5411).

Keskeneräinen rakennus

Jos verovuonna rakenteilla oleva omakotitalo otetaan heti valmistuttuaan vakituiseen asumiskäyttöön, korot ovat asuntolainan korkoja jo ennen omaan käyttöön ottoa (KHO 1978 II 582, KHO 1979 II 593).

Pelkän tontin hankkiminen lainavaroin vastaista rakennustarvetta varten ei tee lainasta asuntolainaa. Jos kuitenkin näytetään, että rakentaminen on viivästynyt verovelvollisesta riippumattomista syistä, voidaan velka katsoa asuntovelaksi (KHO 1985 II 590). Hankittavan asunnon käyttötarkoitus on voitava yleensä todeta verotusta toimitettaessa. Vrt. edellä Koron käsite kohta Osa kauppahintaa.

Asumisoikeusasunto

Nykyisessä vuonna 1993 voimaantulleessa tuloverolaissa (1535/1992) ei ole enää mainintaa asumisoikeuden hankkimisesta johtuvan velan koron rinnastamisesta asuntolainan korkoon. Asumisoikeuden hankkimisesta johtuvan velan korot voidaan kuitenkin katsoa asuntolainan koroksi.

Hallintaoikeus

Vaikka verovelvollisella ei ole omistusoikeutta asuntoon, voi asuntoon kohdistuva velka joissain tilanteissa olla asuntovelkaa. Oikeuskäytännössä on katsottu, että lahjan antaja, joka oli pidättänyt itselleen ja puolisolleen elinikäisen henkilökohtaisen hallinta-ja asumisoikeuden pojalleen lahjoittamaansa kiinteistöön, sai vähentää kiinteistöön kohdistuvat lainan korot asuntolainan korkoina (KHO 1983 II 579, ks. myös KHO 1984 II 592, KHO 1984 II 594 ja KHO 1996/1513).

Peruskorjaus

Asuntovelaksi katsotaan myös velka, joka kohdistuu vakituisen asunnon peruskorjaukseen. Sen sijaan vuosikorjaukseen kohdistuva velka ei ole asuntovelkaa vaan ns. muuta velkaa (peruskorjauksen ja vuosikorjauksen erosta ks. luku 5, Vuokratulot).

Opintovelka

Valtion/Ahvenanmaan maakuntahallituksen takaama opintovelka

Opintovelalla tarkoitetaan valtion tai Ahvenanmaan maakuntahallituksen takaamaa opintovelkaa taikka toisen Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion opintotukijärjestelmään kuuluvaa julkisyhteisön takaamaa tai myöntämää opintovelkaa (TVL 58.1 § 2 k, 409/2005).

Vähennyskelvottomat opintovelan korot

Muista kuin em. opintoveloista johtuvat korot ovat ns. muun velan korkoja. Ne ovat vähennyskelvottomia.

Opintotukilaissa tai sotilasavustuslaissa tarkoitettuna avustuksena valtion varoista maksettu korko ei myöskään ole vähennyskelpoinen (TVL 58.3 § 1 k).

Jos opiskelijan opintovelan koron maksaa joku muu, esimerkiksi opiskelijan vanhempi, hän ei voi vähentää korkoja. Myöskään opiskelija itse ei voi tällöin vähentää korkoja.

Tulonhankkimisvelka

Tuloa tuottava toiminta

Tulonhankkimisvelkaa on velka, joka kohdistuu veronalaisen tulon hankintaan (TVL 58.1 § 3 k.). Tulo voi olla juoksevaa tuloa kuten esim. vuokratuloa, osinkotuloa tai korkotuloa. Tulo voi myös perustua arvonnousuun. Esimerkiksi verovelvollinen hankkii sijoitusmielessä liikekiinteistön tai teollisuustontin. Jos kiinteistö hankitaan henkilökohtaiseen käyttöön esim. kesäasunnoksi, ei kyseessä ole tulonhankkimisvelka, vaikka kesäasunnon myynnistä olisikin odotettavissa luovutusvoittoa (vrt. KHO 2000:3).

Puolisot olivat ostaneet asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet ja vuokranneet huoneiston välittömästi täysi-ikäiselle lapselleen vuokrasta, joka oli huomattavasti suurempi kuin huoneistosta suoritettu yhtiövastike ja vesimaksu, mutta joka oli vähemmän kuin puolet huoneiston käyvästä vuokrasta. Osakkeiden hankkimista ja huoneiston vuokraamista ei katsottu tehdyn tulonhankkimistarkoituksessa, minkä johdosta puolisoilla ei ollut oikeutta vähentää osakkeiden hankkimiseksi otetun lainan korkoja tulonhankkimisvelan korkoina (KHO 2003:25).

Ansiotoiminta ennen vuotta 1993

Tulonhankkimisvelan käsite on laajempi kuin vuoden 1989 TVL:n mukainen ansiotoiminnan käsite. Kaikki ne velat, jotka on aikaisemmin katsottu ansiotoiminnan velaksi, ovat vuodesta 1993 alkaen tulonhankkimisvelkaa. Tulonhankkimisvelkaa on esimerkiksi edustajan auton hankintaan (vrt. KHO 2000:6), soittimen hankintaan, lopetettuun yritystoimintaan tai yritysosuuden hankintaan liittyvät velat vastaavissa tapauksissa, kuin ne oikeuskäytännössä ennen vuotta 1993 katsottiin ansiotoiminnan velaksi (ks. edellä Menetetty lainapääoma). Vahingonkorvauksiin liittyvien korkojen vähentämisestä ks. jäljempänä luku 13 Korkeimman hallinto-oikeuden päätökset kohta Vahingonkorvaus yms.

Pienimuotoinen sijoitustoiminta

Koska tulonhankkimisvelan käsite on laajempi kuin ennen vuotta 1993 sovellettu ansiotoiminnan velan käsite, tulonhankkimisvelaksi voidaan katsoa esimerkiksi pienimuotoiseen sijoitustoimintaan kuten osakkeiden tai yhden vuokrattavan asunnon hankkimiseksi otettu velka.

Sijoitustoiminnan ei voida edellyttää tuottavan tuloa samana vuonna, kun velka on otettu ja omaisuus hankittu. Esim. metsän hankintaan otetun velan korot voidaan katsoa tulonhankkimisvelan koroiksi, vaikka metsä ei tuottaisikaan tuloa samana vuonna tai edes saman omistajan omistusaikana.

Ansiotuloon kohdistuva tulonhankkimisvelka

Yleensä tulonhankkimisvelka kohdistuu veronalaiseen pääomatuloon. Se voi kuitenkin kohdistua myös veronalaiseen ansiotuloon. Keskusverolautakunta on katsonut päätöksessään KVL 1994/216, että lainaa, jonka verovelvollinen oli ottanut maksaakseen työsopimuksen kilpailukieltolausekkeen rikkomisesta määrätyn vahingonkorvauksen, oli pidettävä TVL 58.1 § 3 kohdassa tarkoitettuna tulonhankkimisvelkana. Tässä tapauksessa laina kohdistui veronalaisen ansiotulon hankkimiseen (ks. edellä Lainan liitännäiskulut).

Korko vähennetään kuitenkin pääomatulosta.

Osakaslaina

Osakaslaina luetaan TVL 53 a §:n nojalla lainansaajan pääomatuloksi. Vaikka osakaslaina luetaan tuloksi, siitä maksettua korkoa ei kuitenkaan vielä tällä perusteella voida pitää tulonhankkimisvelan korkona (TVL 58.7 §). Vähennyskelpoisuuden kannalta ratkaisevaa on se, miten osakaslaina käytetään. Jos osakaslaina käytetään oman asunnon hankkimiseen, korko on vähennyskelpoinen asuntovelan korkona. Jos osakaslainalla hankitaan esim. vuokrattava asunto, korko on vähennyskelpoinen tulonhankkimisvelkana. Sen sijaan, jos osakaslaina käytetään esim. kesäasunnon hankkimiseen, kyseessä on vähennyskelvoton kulutusluotto.

Elantomenoihin kohdistuva velka

Tulonhankkimisvelaksi ei voida katsoa elantomenoihin tai muuhun henkilökohtaiseen käyttöön tulevan omaisuuden hankintaan kohdistuvia velkoja. Tällaisia ovat esimerkiksi kesämökin, auton, veneen tai lomamatkan hankintaan otetut velat. Tulonhankkimisvelkana ei myöskään voida pitää arvokkaiden korujen, taulujen ja tai muiden taide-esineiden hankintaan otettua velkaa, ellei toimintaa voida osoittaa sijoitustoiminnaksi esim. aiemman myyntitoiminnan perusteella. Tulonhankkimisvelkana ei voida pitää takausvelkaa, ellei se liity omaan yritystoimintaan niin, että se sillä perusteella katsottaisiin tulonhankkimisvelaksi.

Osittain tulonhankkimisvelkaa

Velalla hankittu omaisuus voi olla myös osittain omassa käytössä ja osittain tulonhankkimistoiminnassa. Tällöin on velan korkokin jaettava käyttötarkoituksen mukaan.

Keskusverolautakunta on päätöksessään (KVL 1993/188, ei julk.) katsonut, että verovelvollinen sai vähentää lomakiinteistön hankintaan liittyvien velkojen korot tulonhankkimisvelan korkoina siltä osin kuin korkojen on katsottava liittyvän hakijan vuokraustoimintaan. Siltä osin kuin lomakiinteistön hankintaan otetun lainan korkojen on katsottava liittyvän hakijan omaan vapaa-ajan käyttöön, korot olivat muun velan korkoja.

Harrastustoiminta

Verovelvollinen voi hankkia velalla esim. hevosen tai golf-osakkeen, joita hän käyttää harrastustoiminnassaan. Jos hänellä on tästä toiminnasta tuloja, ne ovat veronalaista tuloa. Tällaisen velan korot katsotaan muun velan koroiksi. Ne ovat vähennyskelvottomia.

Takausvelka

TVL 58 a §:n mukaan takaajalla tai muun vakuuden asettajalla on oikeus vähentää si-

toumuksensa perusteella suorittamansa velan korot, jotka ovat kertyneet siitä alkaen, kun velallinen on todettu maksukyvyttömäksi. Nämä korot ovat kuitenkin vähennyskelpoisia vain, jos alkuperäisellä velallisella olisi ollut oikeus niiden vähentämiseen elinkeinotoimintaan tai maatalouteen kohdistuvina korkoina.

Takaus tai vakuus

Paitsi takaajalla myös sellaisella henkilöllä, joka on asettanut omaisuutensa vakuudeksi toisen velasta, on em. säännöksen mukaan oikeus korkojen vähentämiseen. Esimerkiksi pantiksi annetun omaisuuden omistajalla on oikeus vähentää pantin realisoinnin yhteydessä suoritetusta määrästä osuus, joka vastaa velasta maksettua korkoa.

Mistä alkaen

Takaajalla tai vakuuden asettajalla on oikeus vähentää vain ne maksamansa velan korot, jotka ovat kertyneet siitä alkaen, kun velallinen on todettu maksukyvyttömäksi. Esimerkiksi hänet on todettu ulosotossa varattomaksi. Takausvelan korkojen vähentämistä koskevaa TVL 58 a §:ää sovellettiin ensimmäisen kerran vuodelta 1999 toimitettavassa verotuksessa.

Elinkeinotoiminta ja maatalous

Vain sellaiset korot, jotka alkuperäisellä velallisella kohdistuvat elinkeinotoimintaan tai maatalouteen, ovat takaajalla tai muulla vakuuden asettajalla vähennyskelpoisia. Näin ollen ne korot, jotka alkuperäisellä velallisella kohdistuvat esimerkiksi oman asunnon tai vuokrattavan huoneiston hankintaan eivät ole takaajalle tai vakuuden asettajalle vähennyskelpoisia.

Vähentäminen

Takaajan korkojen vähentämiseen sovelletaan korkomenoja koskevia henkilöverotuksessa yleisesti sovellettavia säännöksiä.

Alkuperäinen velallinen

Jos alkuperäinen velallinen on vastuunsa perusteella maksanut takaajalle tai muulle vakuuden asettajalle hyvityksen, hänellä on oikeus korkoa koskevien säännösten mukaan vähentää siihen sisältyvä velan korkoa vastaava osuus. Esimerkiksi, jos valtio maksaa valtion takaaman opintolainan, alkuperäinen velallinen saa vähentää valtiolle maksamaansa suoritukseen sisältyvän koron osuuden opintovelan korkona.

Vähennyskelvottomat korot

Ns. muun velan korot

Tuloverolain 58.1 §:ssä ja 58 a §:ssä luetellaan ne korot, jotka ovat vähennyskelpoisia. Luettelo on tyhjentävä. Muut korot eivät ole vähennyskelpoisia (ns. muun velan korot). Esimerkiksi kulutusluottojen korot eivät ole vähennyskelpoisia. Kulutusluottoja ovat elantomenoja ja muita henkilökohtaisia menoja varten otetut velat.

Verovapaa tulo

Vain veronalaisen tulon hankintaan kohdistuvat korot ovat vähennyskelpoisia (TVL 58.1 § 3 k.). Tämän vuoksi verovapaaseen tuloon kohdistuva korkomeno ei ole vähennyskelpoinen. Esimerkiksi verovapaan talletuksen tekemiseksi otetun velan korko ei ole vähennyskelpoinen.

Vuodesta 2005 lähtien osinko voi olla verovapaata. Tällaiseen verovapaan osinkotulon hankkimiseen kohdistuneen velan korko on erikseen säädetty vähennyskelpoiseksi (TVL 58.1 § 3 k, 716/2004).

Korkotulon lähdeverolaki

Korko, joka kohdistuu korkotulon lähdeverosta annetussa laissa tarkoitettuun korkotuloon, ei ole vähennyskelpoinen (ks. KVL 1998/142, kohdassa tulonhankkimisvelka). Verovelvollisella ei myöskään ole oikeutta vähentää korkoa, joka kohdistuu korkotulon lähdeverosta annetun lain mukaisen joukkovelkakir-

jan luovutuksen yhteydessä saatuun jälkimarkkinahyvitykseen (TVL 58.4 § 1 k.).

Eläkesäästämiseen kohdistuvat korot

Verovelvollisella ei ole oikeutta vähentää sellaisen lainan korkoja, joka kohdistuu vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen tai pitkäaikaissäästämissopimukseen (TVL 58.4 § 2 k.).

Etukäteen maksetut korot

Korko, joka on maksettu ennen aikaa, jolta se on laskettu, on vähennyskelpoinen vain siltä osin kuin se kohdistuu verovuoteen ja sitä seuraavaan vuoteen (TVL 58.2 §).

Opintotukilain mukainen avustus

Verovelvollisella ei ole oikeutta vähentää korkoa, joka on maksettu valtion varoista opintotukilaissa tai sotilasavustuslaissa tarkoitettuna avustuksena (TVL 58.3 § 1 k.).

Uusi aravalaina

Vähennyskelvoton on myös korko, joka on maksettu aravalain 7.1 §:n 1-4 kohdan nojalla myönnetystä lainasta taikka asuntotuotantolain 6.1 §:n 5 tai 6 kohdan nojalla 1 päivänä tammikuuta 1991 tai sen jälkeen myönnetystä lainasta (TVL 58.3 § 2 k.).

Muut kuin pääomatulosta vähennettävät korot

Elinkeinotoiminta ja maatalous

Elinkeinotoiminnasta ja maataloudesta johtuneen velan korot vähennetään niitä koskevien EVL:n ja MVL:n säännösten mukaan elinkeinotulosta ja maatalouden tulosta (EVL 18.1 § 2 k. ja MVL 3.1 § ja 10 d §).

Maatalouden tulosta erotetaan maa-aineksista saadut tulot, jotka ovat pääomatuloa (MVL 3.3 §, TVL 32 §). Myös maa-aineksista saatuun tuloon kohdistuvat tulonhankkimismenot ja korot vähennetään pääomatuloista. Maa-ainesten myyntituloon kohdistuvat velan korot ovat tulonhankkimisvelan korkoja (ks. edellä Tulonhankkimisvelka).

Yritysosuuden hankintaan kohdistuvat korot

Osalle tulonhankkimisvelan koroista on säädetty erityiskohtelu (TVL 58.6 §). Avoimen yhtiön yhtiömiehen ja kommandiittiyhtiön vastuunalaisen yhtiömiehen yhtiöosuuden hankintaan käytetyn velan korko vähennetään hänen osuudestaan elinkeinoyhtymän elinkeinotulosta ennen pääomatulo-osuuden laskemista. Osakeyhtiön yrittäjäosakkaan osakkeiden hankintavelan korot eivät vaikuta osingon jakautumiseen pääoma- ja ansiotuloon. Korot vähennetään tulonhankkimisvelan korkoina osakkaan pääomatuloista. Vuosina 2005 -2009 yrittäjäosakkaan osakkeiden hankintavelan korot vähennettiin osakkaan pääomatuloista tai toissijaisesti alijäämähyvityksenä ilman enimmäismäärää (TVL 131.6 §, 716/2004).

Yhtiöosuuden hankintavelka

Avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön yhtiöosuuden hankintaan otettuna velkana pidetään lainaa, joka otetaan yhtiöosuuden ostoa varten tai pääomapanoksen sijoittamiseksi yhtiöön sitä perustettaessa. Myös sellaisen lisäsijoituksen tekeminen, joka kasvattaa yhtiömiehen aikaisempaa yhtiöosuutta, voi olla lainkohdassa tarkoitettua yhtiöosuuden hankintaa. Yhtiöosuuden hankintana ei pidetä lainavaroin tapahtuvaa yhtiöpanoksen ja voittovarojen ylittäneiden yksityisnostojen kattamista (KVL 1993/197 ja 1993/222, ei julk.).

Laina yhtiölle

Jos lainaksi otetut varat sijoitetaan edelleen yhtiöön lainana, kysymyksessä ei ole yhtiöosuuden hankkimiseksi otettu velka. Yleensä se on yhtiömiehen tulonhankkimisvelka.

Muiden kuin luonnollisten henkilöiden ja kuolinpesien korot

Yhteisöjen ja yhtymien sellaisten velkojen korkoihin, jotka eivät johdu elinkeinotoiminnan tai maatalouden harjoittamisesta, sovelletaan tuloverolain korkoja koskevia säännöksiä. Näitä ovat esimerkiksi asunto-osakeyhti-

öiden korot, sijoitustoiminnasta aiheutuneiden velkojen korot sekä elinkeinoyhtymien ns. negatiivisesta pääomasta aiheutuneet korot.

Tulonhankkimisvelka

Tulon hankkimiseksi otetun velan korko on vähennyskelpoinen henkilökohtaisen tulolähteen tulosta (TVL 58.1 § 3 k.). Tällaisia korkoja ovat mm. sijoitustoimintaa varten otetun velan korko ja asunto-osakeyhtiöiden velkojen korot. Jos korkoa ei voida vähentää tulolähteen tulosta, vahvistetaan henkilökohtaisen tulolähteen tappio.

Ns. muu velka

Muiden kuin tulon hankkimiseksi otettujen velkojen korot (esim. negatiivisesta pääomasta aiheutuneet korkomenot) eivät verovuodesta 1995 alkaen ole vähennyskelpoisia.

PÄÄOMATULOSTA TEHTÄVIEN VÄHENNYSTEN VÄHENTÄMISJÄRJESTYS

Pääomatulosta vähennetään ensin luonnolliset vähennykset, jolloin saadaan puhdas pääomatulo. Luonnollisiin vähennyksiin rinnastetaan myös verotusyhtymän osakkaan osuus yhtymän muun toiminnan tappiollisesta puhtaasta tulosta. Kun puhtaasta pääomatulosta vähennetään elinkeino- ja maataloustulolähteen verovuoden tappio, verotusyhtymän maatalouden verovuoden tappio, korot sekä vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissäästämissopimuksen maksut (TVL 60.3 §), saadaan verovuoden pääomatulo (TVL 30.2 §, ks. myös jäljempää Alijäämä).

TVL 59 §:ssä tarkoitetut verovuoden tappiot vähennetään pääomatuloista ennen korkoja. Korot vähennetään siten, että ensin vähennetään asunto-, opinto- ja tulonhankkimisvelan korot. Ne ovat vähennysjärjestyksen suhteen keskenään samassa asemassa. Tämän jälkeen vähennetään ns. ensiasunnon hankintaan otetun asuntovelan korot (TVL 58.5 §).

Verotettava pääomatulo saadaan, kun verovuoden pääomatulosta vähennetään aikaisemmilta vuosilta vahvistetut pääomatulolajin tappiot (TVL 30.2 §).

Kaavio pääomatuloista tehtävien vähennysten vähentämisjärjestyksestä:

Pääomatulot	
- 1.	tulonhankkimismenot
Puhdas pääomatulo	
- 2.	tulolähteen tappio
- 3.	asunto-, opinto- ja tulonhankkimisvelan korot
- 4.	ensiasunnon korot
- 5.	vapaaehtoisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissäästämissopimuksen maksut
Verovuoden pääomatulo (alijäämä)	
- 6.	aikaisemmilta vuosilta vahvistetut pääomatulolajin tappiot
Verotettava pääomatulo	

ALIJÄÄMÄ JA ALIJÄÄMÄHYVITYS

Pääomatulojen ja ansiotulojen verotuksen eriyttämisestä huolimatta verovelvollisen pääomatulolajin mahdollista alijäämää saa hyödyntää myös ansiotulojen verotuksessa. Tämä tapahtuu siten, että pääomatulojen 28 prosentin verokantaa vastaava osuus alijäämästä, enimmäismäärää koskevin rajoituksin, hyvitetään ansiotulosta menevistä veroista. Tämän vuoksi esim. korkomenojen verovaikutus on 28 prosenttia sekä silloin, kun ne vähennetään pääomatuloista että silloin, kun ne vähennetään alijäämähyvityksenä ansiotuloista määrätyistä veroista.

Alijäämä

Jos pääomatuloihin kohdistuvat menot ylittävät pääomatulojen määrän, syntyy alijäämä. Pääomatulolajin alijäämä määritellään TVL 60.1 §:ssä. Jos luonnollisen henkilön tai kuolinpesän vähennyskelpoisten tulonhankkimismenojen, korkomenojen ja pääomatulosta vä-

hennettävien TVL 59 §:ssä tarkoitettujen tappioiden yhteismäärä on suurempi kuin veronalaisten pääomatulojen yhteismäärä, erotus on pääomatulolajin alijäämä.

Pääomatulolajin alijäämä lasketaan seuraavasti:

Pääomatulot
- Tulonhankkimismenot
- Tulolähteen tappio
- Korot
Alijäämä (jos miinusmerkkinen)

Jos verovelvollisella ei ole pääomatuloja eikä pääomatuloista tehtäviä muita vähennyksiä kuin korkoja, alijäämä on sama kuin korkojen määrä. Puolisoilla alijäämä muodostuu kummallekin itsenäisesti hänen omien pääomatulojensa ja niihin kohdistuvien vähennysten perusteella. Alijäämän perusteella verovelvollisella on oikeus ansiotulosta määrättävistä veroista myönnettävään alijäämähyvitykseen (TVL 131-134 §).

ESIMERKKI

A:lla on pääomatuloja 4 000 euroa, tulonhankkimismenoja 1 000 euroa, tulonhankkimisvelan korkoja 8 000 euroa ja asuntolainan korkoja 6 000 euroa. Verovelvollinen on vaatinut vähennettäväksi pääomatulosta maatalouden tappiota 2 000 euroa.

	POT (pääomatulot)
+ Pääomatulot	4 000
- Tulonhankkimismenot	1 000
- Maatalouden tappio	2 000
- Tulonhank.korot	8 000
- Asuntolainan korot	6 000
Alijäämä	13 000

Alijäämähyvitys

ALIJÄÄMÄHYVITYKSEN MÄÄRÄ

Alijäämähyvitys on pääomatulon tuloveroprosentin mukainen osuus eli 28 % samana verovuonna syntyneestä pääomatulolajin alijäämästä (TVL 131.1 §). Alijäämähyvityksen laskennassa otetaan huomioon vain samana verovuonna syntynyt pääomatulolajin alijäämä. Ansiotulosta menevästä verosta ei näin ollen voida vähentää aikaisemmilta vuosilta syntynyttä pääomatulolajin alijäämää (tappiota).

ALIJÄÄMÄHYVITYKSEN ENIMMÄISMÄÄRÄ JA LAPSIKOROTUS

Alijäämähyvityksen enimmäismäärä on 1 400 euroa.

Alijäämähyvityksen enimmäismäärää korotetaan 400 euron suuruisella lapsikorotuksella, jos verovelvollisella tai puolisoilla yhdessä on ollut elätettävänään alaikäinen lapsi. Lapsikorotus on 800 euroa useammasta lapsesta (TVL 131.1 §).

Lapsikorotus myönnetään puolisoista sille, jonka ansiotuloista määrättävän valtion tuloveron määrä on suurempi, elleivät puolisot ole toisin vaatineet. Puolisot voivat vaatia lapsikorotuksen jaettavaksi lapsikohtaisesti siten, että toinen puoliso saa 400 euroa ja toinen puoliso 400 euroa. Sen sijaan lapsikorotusta ei voida pilkkoa niin, että toinen puoliso saisi esim. 200 euroa ja toinen 600 euroa.

Avioero- ja erillläänasumistilanteessa oikeus lapsikorotukseen on vain sillä vanhemmalla, jonka tuloverolain 8.4 §:n mukaan katsotaan verovuonna elättäneen lasta (ks. Luku 4 Alaikäinen lapsi ja kasvattilapsi).

Alijäämähyvityksen enimmäismäärän ylimenevän osan vähennyskelpoisuutta ei menetetä lopullisesti. Se vahvistetaan pääomatulolajin tappioksi.

Alijäämähyvitys lasketaan seuraavasti:

$$\text{Alijäämähyvitys} = \frac{28 \times \text{alijäämä,}}{100} \quad \text{enint.} \quad \begin{array}{c} 1\,400 \text{ euroa} \\ 400/800 \text{ euroa} \end{array}$$

Esimerkki

A on yksinhuoltaja ja hänellä on yksi alaikäinen lapsi. A:n vuokratulot ovat 5 000 euroa. Hänellä on asuntolainan korkoja 5 000 euroa ja tulonhankkimisvelan korkoja 4 000 euroa.

	POT	AT
+ Vuokratulot	5 000 euroa	Palkkatulot 30 000 euroa
- Asuntolainan korot	5 000 euroa	
- Tulonhank.korot	4 000 euroa	
Alijäämä	4 000 euroa	
Alijäämähyvitys:		
28 % 4 000 euroa =	1 120	
Enintään	1 400 euroa	
Lapsikorotus	+ 400 euroa	
Yhteensä	= 1 800 euroa	
Ansiotulosta määrätyt verot		12 000 euroa
- Alijäämähyvitys		1 120 euroa
Maksuunpantava vero		10 880 euroa

Esimerkissä verovelvollinen saa vähentää koko alijäämän määrän alijäämähyvityksenä ansiotulosta määrätystä verosta. Pääomatulolajin tappiota ei synny.

Puolisokorotus

Puolisoiden verotuksessa alijäämähyvityksen enimmäismäärä on yhteinen siten, että puolison enimmäismäärästä käyttämättä jäävä osa siirretään toiselle puolisolle. TVL 131.2 §:n mukaan jos verovelvollisen, johon sovelletaan puolisoita koskevia säännöksiä, tuloveroprosentin mukainen osuus samana verovuonna syntyneestä pääomatulolajin alijäämästä ylittää alijäämähyvityksen enimmäismäärän, verovelvollisen alijäämähyvityksen enimmäismäärää korotetaan sillä määrällä, jolla verovelvollisen puolison alijäämähyvitys alittaa hänen alijäämähyvityksensä enimmäismäärän.

Erityistilanteita

Jos toisen puolison alijäämä ja alijäämähyvitys on 0 euroa, korotetaan toisen puolison alijäämähyvitystä 1400 eurolla, jolloin hänen alijäämähyvityksen enimmäismäärä on yhteensä 2 800 euroa.

Esimerkki

Puolisolla A on tulonhankkimisvelan korkoja 8 000 euroa ja puolisolla B asuntolainan korkoja 2 000 euroa. Kummallakaan puolisolla ei ole pääomatuloja. Puolisoilla ei ole lapsia.

	A	B
Pääomatulot	0 euroa	0 euroa
Vähennyskelpoiset korot	8 000 euroa	2 000 euroa
Alijäämähyvitys (28 %)	2 240 euroa	560 euroa
Alijäämähyvityksen enimmäismäärä	1 400 euroa	1 400 euroa
Jää käyttämättä	0 euroa	840 euroa
A:n korotettu enimmäismäärä	2 240 euroa	
A:n alijäämähyvitys	2 240 euroa	

A:n alijäämähyvitys 2 240 euroa ylittää hänen alijäämähyvityksensä enimmäismäärän 1 400 euroa. B:n alijäämähyvitys 560 euroa alittaa hänen alijäämähyvityksensä enimmäismäärän 1 400 euroa. Tämän vuoksi A:n alijäämähyvityksen enimmäismäärää korotetaan

B:n käyttämättä jääneen alijäämähyvityksen enimmäismäärällä 1 400 euroa - 560 euroa = 840 euroa.

Vaikka B:llä ei olisi ansiotuloista määrättyjä veroja ja hän vaatisi oman alijäämähyvityksensä vähennettäväksi A:n verosta, siirretään A:lle B:n käyttämättömänä enimmäismääränä sama määrä eli 840 euroa.

Vähentämisjärjestys

Alijäämähyvitystä laskettaessa tulonhankkimiskuluista, tappioista ja koroista muodostuneet osuudet alijäämästä otetaan huomioon samassa järjestyksessä kuin ne vähennetään pääomatuloista (TVL 60.2 §).

Alijäämähyvitys ensiasuntoon kohdistuvista koroista 30 %

Alijäämähyvityksen pääomatulon tuloveroprosentin mukaista prosenttiosuutta pääomatulolajin alijäämästä on korotettava kahdellaprosenttiyksiköllä siltä osin kuin alijäämä on muodostunut ensiasunnon hankintaan otetun asuntovelan koroista (TVL 131.3 §). Alijäämähyvitys on ensiasunnon korkojen osalta 30 prosenttia alijäämästä. Korotus ei kuitenkaan korota alijäämähyvityksen 1 400 euron enimmäismäärää. Ensiasunnon korkojen osalta alijäämähyvitys lasketaan seuraavasti:

$$\text{Alijäämähyvitys} = \frac{30 \times \text{alijäämä,}}{100} \quad \text{enint.} \quad \begin{array}{c} 1400 \text{ euroa} \\ 400 \text{ euroa/}800 \text{ euroa} \end{array}$$

Asuntovelka voidaan katsoa otetuksi ensiasunnon hankintaa varten jos:

1) velka on otettu sellaisen rakennuksen tai huoneiston hankkimiseen, josta tai jonka hallintaan oikeuttavista osakkeista tai osuuksista verovelvollinen on 1.1.1993 tai sen jälkeen hankkinut omistukseensa vähintään puolet ja

2) jos verovelvollinen ei ole ennen 1 kohdassa tarkoitetun asunnon hankkimista omistanut vähintään puolta vakituisena asuntona käyttämästään rakennuksesta, huoneistosta tai huoneiston hallintaan oikeuttavista osakkeista tai osuuksista.

Alijäämähyvityksen korotus ensiasunnon hankintaan otetun velan koron perusteella myönnetään enintään ensiasunnon käyttöönottovuodelta ja yhdeksältä sitä seuraavalta verovuodelta (TVL 131.5 §). Lain sanamuodon mukaan etua ei menetetä, vaikka verovelvollinen vaihtaa asuntoa mainittuna aikana. Oikeuskäytännössä on kuitenkin katsottu, että ensiasunnon myyminen ja uuden hankkiminen merkitsee samalla korotetun alijäämähyvityksen menettämistä, koska toisen asunnon hankinnan jälkeen velka on tavallista asuntolainaa (KHO 2003/2181).

Alijäämähyvityksen korotus myönnetään vain asuntovelan koron perusteella. Asuntovelalla tarkoitetaan tässä samaa kuin TVL 58 §:ssä eli velkaa, joka kohdistuu verovelvollisen tai hänen perheensä vakituisen asunnon hankkimiseen tai peruskorjaukseen. Korotus koskee ensiasunnon hankkijoita ikärajoista riippumatta. Aikaisempi vähintään puolen asunnon omistus estää lisävähennyksen myöntämisen vain, jos verovelvollinen on käyttänyt tätä asuntoa vakituisena asuntonaan.

Esimerkki

A:lla on pääomatuloja 2 000 euroa, opintolainan korkoja 800 euroa ja ensiasunnon lainan korkoja 4 000 euroa.

	POT	AT
+ Pääomatulot	2 000 euroa	
- Opintolainan korot	800 euroa	
- Ensiasunnon korot	4 000 euroa	
Alijäämä	2 800 euroa	
Alijäämähyvitys:		
30 % 2 800 eurosta =	840 euroa	
Enintään	1 400 euroa	
Ansiotulosta määrätyt verot		12 000 euroa
- Alijäämähyvitys		840 euroa
Maksuunpantava vero		11 160 euroa

Alijäämä muodostuu tässä tapauksessa kokonaan ensiasunnon koroista, joten alijäämähyvitys on 30 prosenttia 2 800 eurosta eli 840 euroa, joka vähennetään ansiotuloista määrätyistä veroista. Niiden ensiasunnon korkojen osalta, jotka vähennettiin pääomatulosta eli 1 200 euroa, verohyöty on 28 prosenttia. Pääomatulolajin tappiota ei synny, koska koko alijäämä saatiin vähentää ansiotuloista määrätyistä veroista.

Osakaslainan takaisinmaksu ja osakkeiden hankintavelan korot

Vuosina 2005 - 2009 osakaslainan takaisinmaksusta ja yrittäjäosakkaan osakkeiden hankintaan käytetyn velan koroista aiheutuneeseen alijäämään ei sovellettu TVL 131.1 §:ssä säädettyä alijäämähyvityksen enimmäismäärää (TVL 131.6 §, 716/2004). Verovuodesta 2010 alkaen palattiin normaaliin vähentämisjärjestykseen (1251/2009). Vuosina 2005 - 2009 sovellettuja säännöksiä on käsitelty tarkemmin kyseisten verovuosien Henkilöverotuksen käsikirjoissa.

Erityinen alijäämähyvitys

Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissäästämissopimuksen maksut vähennetään pääomatulosta tulonhankkimismenojen, pääomatuloista vähennettävien TVL 59 §:n mukaisten tappioiden ja korkomenojen jälkeen. Siltä osin kuin pääomatulot eivät riitä maksujen vähentämiseen, huomioidaan vähentämättä jäänyt osa erityisenä alijäämähyvityksenä. Pääomatulon veroprosentin mukainen osa pääomatuloista vähentämättä jääneestä maksusta vähennetään ansiotulon verosta (TVL 131 a §, 772/2004). Maksujen perusteella ei vahvisteta pääomatulolajin tappiota (TVL 60.3 §, 772/2004).

Erityinen alijäämähyvitys vähennetään TVL 132.2 §:n mukaisesti alijäämähyvityksen jälkeen, jolloin se ei vaikuta alijäämähyvityksen huomioimiseen.

Erityinen alijäämähyvitys tai siitä vähentämättä jäänyt määrä siirretään puolisolle, jos verot eivät riitä erityisen alijäämähyvityksen tekemiseen. Erityinen alijäämähyvitys vähennetään puolison verosta ilman vaatimusta (TVL 134.2 §). Erityiseen alijäämähyvitykseen ei sovelleta enimmäismääriä, vaan enimmäismäärä muodostuu vähennyskelpoisten maksujen perusteella.

Alijäämähyvityksen vähentäminen ansiotuloista määrätyistä veroista

Ensisijaisesti alijäämähyvitys vähennetään verovelvollisen ansiotulosta valtiolle suoritettavasta tuloverosta (TVL 132 §). Ennen alijäämähyvityksen vähentämistä valtionverosta vähennetään valtionverotuksen invalidivähennys (TVL 126 §), valtionverotuksen elatusvelvollisuusvähennys (TVL 127 §) sekä kotitalousvähennys (TVL 127 c §). Pelkästään ansiotulosta menevästä valtion tuloverosta vähennettävä määrä on kuitenkin enintään 3/4 koko alijäämähyvityksen määrästä.

Muu osa vähennetään valtiolle suoritettavasta tuloverosta, kunnallisverosta, vakuutetun sairausvakuutusmaksusta ja kirkollisverosta. Hyvitys jaetaan tällöin vähennettäväksi eri veroista näiden verojen määrän suhteessa TVL 132 §:n mukaan tehdyn vähennyksen jälkeen (TVL 133 §, 996/96, ks. luku 19, Verot ja maksut).

Alijäämähyvityksen vähentäminen puolison verosta

Jos verovelvolliselle ei ole määrätty verotettavasta ansiotulosta veroja tai niiden määrä ei

riitä alijäämähyvityksen vähentämiseen, alijäämähyvitys tai siitä vähentämättä jäänyt määrä voidaan verovelvollisen vaatimuksesta vähentää toisen puolison ansiotulosta suoritettavasta verosta (TVL 134 §).

Vaatimus alijäämähyvityksen vähentämisestä puolisolla on tehtävä ennen verotuksen päättymistä. Alijäämähyvitys vähennetään puolisolla samalla tavalla kuin se olisi vähennetty verovelvolliselle määrätyistä veroista. Se osa alijäämästä, jota ei ole vähennetty alijäämähyvityksenä puolisonkaan verosta, vahvistetaan verovelvolliselle pääomatulolajin tappioksi.

ESIMERKKI

Puolisot A ja B. A:lla ei ole pääomatuloja, asuntolainan korot ovat 3 000 euroa, ansiotuloista määrätyt verot ovat 650 euroa. B:lla ei myöskään ole pääomatuloja, tulonhankkimisvelan korot ovat 4 000 euroa ja ansiotuloista määrätyt verot ovat 9 300 euroa. A on vaatinut alijäämähyvityksen vähentämistä puolison verosta, siltä osin kuin sitä ei voi vähentää hänen omista veroistaan.

A.

	POT	AT
+ Pääomatulot	0 euroa	
- Asuntolainan korot	3 000 euroa	
Alijäämä	3 000 euroa	
Alijäämähyvitys:		
28 % 3 000 euroa =	840 euroa	
Enintään	1 400 euroa	
Ansiotuloista määrätyt verot		650 euroa
- Alijäämähyvitys		840 euroa
Maksuunpantava vero		0 euroa
Vähentämättä jää		190 euroa

B.

+ Pääomatulot	0 euroa	
- Tulonh.korot	4 000 euroa	
Alijäämä	4 000 euroa	
Alijäämähyvitys:		
28 % 4 000 eurosta =	1 120 euroa	
Enintään	1 400 euroa	
Ansiotulosta määrätyt verot		9 300 euroa
- B:n oma alijäämähyvitys		1 120 euroa
- A:n vähentämättä jäänyt alijäämähyvitys		190 euroa
Maksuunpantava vero		7 990 euroa

PÄÄOMATULOLAJIN TAPPIO

Tappion laskeminen

Siltä osin kuin alijäämää ei ole otettu huomioon verosta tehtävänä vähennyksenä, se vahvistetaan pääomatulolajin tappioksi (TVL 60.2 §). Pääomatulolajin tappiota voi syntyä sen vuoksi, että alijäämää ei voida kokonaan alijäämähyvityksen enimmäismäärän takia vähentää ansiotulosta määrätystä verosta. Pääomatulolajin tappiota voi syntyä myös sen vuoksi, että ansiotulosta määrätyt verot eivät riitä alijäämähyvityksen vähentämiseen. Pääomatulolajin tappio lasketaan seuraavasti:

$$\text{Pääomatulolajin tappio} = \text{Alijäämä} - \frac{100}{28} \times \text{verosta vähennetty alijäämähyvitys}$$

Jos kyseessä on ensiasunnon koroista johtunut alijäämä, kertoimena käytetään 100:30. Se vastaa 30 %:n verokantaa.

Tappion vähentäminen

Pääomatulolajin tappio vähennetään seuraavan 10 verovuoden aikana pääomatulosta sitä mukaa kuin pääomatuloa syntyy (TVL 118.3 §). Pääomatulolajin tappion perusteella ei voi enää myöhempinä vuosina saada alijäämähyvitystä ansiotulosta määrätyistä veroista.

Esimerkki

Verovelvollisella on tulonhankkimisvelan korkoja 17 000 euroa. Hänellä ei ole pääomatuloja tai muita pääomatuloista tehtäviä vähennyksiä. Ansiotuloista määrätyt verot ja maksut ovat 770 euroa.

	POT	AT
+ Pääomatulot	0 euroa	
- Tulonh.korot	17 000 euroa	
Alijäämä	17 000 euroa	
Alijäämähyvitys:		
28 % 17 000 euroa =	4 760 euroa	
Enintään	1 400 euroa	
Ansiotulosta määrätyt verot		770 euroa
- Alijäämähyvitys		1 400 euroa
Maksuunpantava vero		0 euroa
Vähentämättä jää		630 euroa

Pääomatulolajin tappio lasketaan vähentämällä alijäämästä 100/28 x verosta vähennetty alijäämähyvitys:

$$17\,000\ € - \left(\frac{100}{28} \times 770\right) € = 14\,250\ €$$

12. KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN JA KESKUSVEROLAUTA-KUNNAN PÄÄTÖKSIÄ

Tulonhankkimismenot

KHO 1998/689 1998:11

Jos henkilö, jota verotetaan tuloverolain mukaan, vaihtaa veronalaisella tilillä suomalaisessa pankissa olevia US dollareita Japanin jeneiksi tai muuksi ulkomaan valuutaksi, vaihdettavien dollareiden saantopäivän ja muiden ulkomaan valuuttojen hankintapäivän välillä tapahtuvasta dollarin valuuttakurssin muutoksesta johtuva kurssivoitto tai -tappio ei vielä valuutanvaihdon johdosta realisoidu tuloverotuksessa huomioon otettavaksi eräksi. Ennakkoratkaisu verovuosille 1997 ja 1998.

KHO 2001/51 2001:2

A, jolla oli vuokratuloja useasta omistamastaan osakehuoneistosta, oli hankkinut yhteen vuokraamaansa huoneistoon parvekelasit, joiden hankintameno oli ollut 7 900 markkaa. Huoneistosta oli peritty vuokraa ajalta 1.1.-30.6.1998 15 660 markkaa eli 2 610 markkaa kuukaudelta ja parvekelasien asentamisen jälkeiseltä ajalta 1.8.-31.12.1998 13 550 markkaa eli 2 710 markkaa kuukaudelta. Hallinto-oikeus, jossa A oli vaatinut parvekkeen hankintamenoa vähennettäväksi vuosikuluna, katsoi, että parvekkeen lasituksella oli huoneisto muutettu entistä tasokkaammaksi, jolloin muutoksesta aiheutuneet kulut olivat huoneiston perusparannusmenoja. Korkein hallinto-oikeus, jossa veroasiamies vaati parvekelasien katsomista vasta mahdollisessa osakkeiden luovutusvoittoverotuksessa vähennyskelpoiseksi hankintamenoksi, ei muuttanut hallinto-oikeuden päätöstä, jossa katsottiin, että A:lla oli oikeus vähentää perusparannusmenot vuokratulostaan yhtä suurina vuotuisina poistoina, eli, kun menon todennäköinen vaikutusaika oli 10 vuotta pitempi, 10 verovuotena, ja siten verovuonna 1998 790 markkaa. Verovuosi 1998.

KHO 2010/19

A oli ollut ennen kuolemaansa pysyvässä laitoshoidossa. Hänelle oli määrätty edunvalvoja henkilökohtaisten asioiden ja omaisuuden hoitamista varten. A:n omaisuuteen oli kuulunut pörssiosakkeita, kaksi asunto-osakehuoneistoa, joista toinen oli ollut vuokrattuna, kaksi kiinteistöä, johon kuului metsää, osuus kuolinpesään, määräaikaistalletuksia, valtion obligaatioita sekä useita pankkitilejä. Omaisuuden hoitoon oli kuulunut muun ohella vuokrien, vastikkeiden ja osinkojen maksun valvontaa, asunto-osakeyhtiöiden yhtiökokouksissa esille tulevien asioiden seurantaa, kiinteistöjen hoitoon liittyviä kysymyksiä, obligaatioiden ja määräaikaistalletustilien hoitamista sekä veroasioiden selvittelyä. Edunvalvontaan kuluneesta ajasta noin 35-50 prosenttia oli kohdistunut edunvalvojan arvion mukaan A:n tuottavan omaisuuden hoitoon. Edunvalvontapalkkiot olivat olleet 12 500 markkaa/2 100 euroa vuodessa. Koska edunvalvojan määräys oli perustunut A:n kykenemättömyyteen hoitaa asioitaan ja kun omaisuuden hoito oli käsittänyt pääasiallisesti passiivista omaisuuden arvon säilyttämistä, edunvalvojan vuosipalkkioiden ei katsottu osaksikaan kohdistuvan A:n saamien pääomatulojen hankkimiseen tai säilyttämiseen. Verovuodet 2000-2004. TVL 54.1 §.

Koron käsite

KHO 1970/59 II 532

Luotollisesta shekkitilistä suoritettua provisiota on pidettävä sellaisena velan korkona, jota TOL 28 § 1 mom. 1 kohdassa ja KKUNA 55 § 1 kohdassa tarkoitetaan. Verovuosi 1964

KHO 1971/4432

Verovelvollinen oli 15.6.1965 päivätyllä kauppakirjalla ostanut huoneiston 30.3.1965 valmistuneesta talosta ja kauppahinta maksettiin vähitellen siten, että viimeinen maksu suoritettiin 31.1.1967. Maksamattomalle kauppahinnalle kauppakirjan ja tehdyn lisäsopimuksen perusteella maksettu 8 prosentin korko ja 2 prosentin suuruinen indeksikorotus hyväksyttiin vähennyskelpoiseksi kaupantekopäivästä lukien.

KHO 1973/743 II 571

Verovelvollinen oli suorittanut kauppaliikkeestä tavaraostoksia, jotka on merkitty hänen velakseen luottotilille. Tilinhoitomaksuksi nimitetty

erä oli lisätty velkapääomaan kunkin kuukauden lopussa ja sen suuruus oli ollut 1 prosentti tällöin maksamatta olleesta erääntyneestä velkapääomasta. Tilinhoitomaksua pidettiin sellaisena verovelvollisen velan korkona, joka oli vähennettävä tulosta.

KHO 1973/1763 II 570

Verovelvollinen oli hankkinut omistukseensa asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavat asuntoosakkeet ehdoin, että kauppahinta suoritettiin kymmenessä erässä kuukausittain määräpäivänä ja että maksuerän myöhästyessä sille laskettiin korkoa 10 %:n mukaan eräpäivästä maksupäivään. Tällainen viivästyskorko katsottiin verovelvollisen vähennyskelpoiseksi korkomenoksi.

KHO 1976/403

Asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden ostajalla ei ollut oikeutta verotuksessa vähentää tulostaan kauppakirjan ehtojen mukaisia rakennusaikaisia korkoja kauppahinnan niille maksuerille, jotka olivat erääntyneet maksettavaksi ennen kauppakirjan allekirjoituspäivää.

KHO 1976/4459

Vekselilimiittiprovisiota ja luotollisen shekkitilin korkoa pidettiin sellaisina velkain korkoina, jotka olivat kunnallisverotuksessa vähennyskelpoisia kiinnitettyjen velkain korkojen vähennysoikeutta koskevin rajoituksin. Äänestys 3-1. Verovuosi 1967.

KHO 1977/2011 II 643

Korkoa, joka perittiin tavaran ostajalta osamaksueristä erillisenä laskettuna 17 prosentin vuotuisen korkokannan sekä kulloinkin maksamatta olevan pääoman ja todellisen maksuajan mukaan, oli pidettävä osamaksukaupasta annetun lain 1 §:n 3 momentissa tarkoitettuna ostajan erikseen maksettavana korkona. Ennakkotieto.

KHO 1978/1974 II 651

Osuusmeijeri myi maidontuottajilleen tilasäiliöitä osamaksulla siten, että ostaja suoritti kuukausittain samansuuruisen lyhennyksen ja säiliön maksamattomalle myyntihinnalle koron, joka laskettiin puolivuosittain maalis- ja syyskuun lopussa kulloinkin maksamatta olleen keskimääräisen velkapääoman, ilmoitetun korkoprosentin ja tosiasiallisen maksuajan mukaan. Sanotulla tavalla laskettua korkoa pidettiin sellaisena osamaksukaupassa ostajan erikseen maksettavana korkona, jota ei ollut luettava liikevaihtoverolliseen myyntihintaan.

KHO 1981/3217

Yhtiö myi traktoreita osamaksukaupalla. Velaksi jäävästä kauppahinnasta veloitettiin osamaksukorkoja, jotka laskettiin kulloinkin maksettavalle maksuerälle sen tosiasiallisen maksuajan ja asiakkaille ilmoitetun, maksuajan pituuden mukaan määräytyvän 12,75-14,50 %:n vuotuisen korkokannan mukaan. Näin laskettujen korkojen yhteismäärä jaettiin tasasuuruisiksi eriksi ja perittiin pääomaerien yhteydessä erillisinä erinä. Korkoja ei pidetty tavaran myyntihinnan verollisena osana.

KHO 1984/2544 II 588

Osamaksusopimuksen mukaan auton ostajalta perittiin erikseen 17 %:n korko auton kauppahinnan rahoitettavalle osalle. Korko oli suoritettu osamaksuhinnasta erikseen yhtenä eränä eikä auton tilaussopimuksen mukaan tuohon maksuerään sisältyvien kulujen osuutta oltu eritelty. Kun maksuerään sisältyviä, etukäteen perittyjä korkoja ei ollut laskettu osamaksuluoton kulloinkin maksamatta olleen pääoman, ilmoitetun korkoprosentin ja tosiasiallisen maksuajan mukaan, mainitusta korkoerästä, joka katsottiin auton osamaksuhintaan kuuluvaksi eräksi, ei osaakaan voitu vähentää tulosta. Äänestys 5-3. Verovuosi 1979

KHO 1988/2287 B 560

Henkilö oli ostaessaan kommandiittiyhtiön yhtiöosuuden vapauttanut myyjän suorittamasta eräiden velkojen korkoja. Kauppakirjan allekirjoituspäivää edeltävään aikaan kohdistuvat korot katsottiin kauppahinnan osaksi, eivätkä ne olleet ostajan verotuksessa vähennyskelpoisia korkoja. Ennakkotieto. Verovuosi 1987.

KHO 1988/4267 B 561

A, joka oli omistanut kolmasosan rakennusyhtiön osakepääomasta ja työskennellyt tässä yhtiössä, oli vuonna 1980 myydessään samanaikai-

sesti yhtiön muiden osakkeenomistajien kanssa kaikki omistamansa rakennusyhtiön osakkeet ottanut vastatakseen yhteisvastuullisesti muiden myyjien kanssa rakennusyhtiön ja erään rakennuttajan välisen raastuvanoikeudessa vireille saatetun oikeudenkäynnin aiheuttamasta mahdollisesta taloudellisesta rasituksesta. Oikeudenkäynnin päätyttyä A oli vuonna 1984 suorittanut mainitun kauppaehdon perusteella osuutensa rakennusyhtiön maksettavaksi tuomitusta vahingonkorvauksesta korkoineen ja oikeudenkäyntikuluineen. Suoritetusta määrästä 90 293 markkaa oli vahingonkorvauksen perusteella laskettua korkoa ajalta 1974-1984.

KHO katsoi, ettei A:n suorittamaa määrää voitu miltään osin pitää hänen vähennyskelpoisena korkomenonaan vaan kysymys oli kauppahinnan oikaisuerästä. Verovuosi 1984.

KHO 1990/3694 B 548

A ja hänen puolisonsa olivat 29.4.1985 allekirjoitetulla kauppakirjalla ostaneet niin sanottuun RS-järjestelmään kuuluvan asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet. A:lta perityt kauppakirjan ehtojen mukaiset rakennusaikaiset korot niille kauppahinnan maksuerille, jotka olivat erääntyneet ennen kauppakirjan allekirjoituspäivää, eivät olleet A:n verotuksessa vähennyskelpoisia korkomenoja vaan ne luettiin osaksi kauppahintaa. Verovuosi 1985.

KHO 1991/1621 B 535

Verovelvollisen asuntotuotantolain mukaisista rajoituksista vapauttava asuntotuotantolain 15 f §:n 1 momentin nojalla valtiolle suorittama korvaus, joka oli kultakin lainavuodelta viisi prosenttia lainan alkuperäisestä pääomasta, ei määräytynyt koron laskemisessa noudatettavien periaatteiden mukaan eikä mainittua korvausta siten hyväksytty vähennettäväksi korkomenona. Verovuosi 1988. Äänestys 3-2.

Toisin KHO A:3.8.1989 T:2456 D:485/3/89, jossa oli kysymys asuntotuotantolain 15 f §:n 1 momentin perusteella tapahtuneista suorituksista ennen lainkohdan muuttamista lailla 16.1.1987/11.

KHO 1994/3579 B 529

Yhtiön pääosakkaana oleva toimitusjohtaja oli hankkinut yhtiön osakkeita valuuttalainoilla. Yhtiöstä hänellä oli sekä palkka- että osinkotuloa. Valuuttalainojen takaisinmaksun yhteydessä syntyviin kurssitappioihin ei ole, kun näin ei tuloverolaissa nimenomaisesti säädetä, sovellettava velkojen korkojen vähentämistä koskevaa tuloverolain 58 §:n säännöstä. Valuuttalainojen kurssitappiot eivät myöskään ole toimitusjohtajan yhtiöstä saaman veronalaisen tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuvia tuloverolain mukaan vähennyskelpoisia menoja. Ennakkotieto. Verovuosi 1993. Verovuosi 1994.

KVL 1982/576

Verovelvollinen aikoi ostaa veneen osamaksulla siten, että korko lasketaan 16 %:n vuotuisen korkokannan mukaan annuiteettimenetelmällä alenevalle pääomalle, jolloin korko lankeaa maksettavaksi samansuuruisina erinä. Velkasumma ja korko peritään kuukausittain erillisillä postisiirtolomakkeilla. Osamaksulisää ei erikseen peritä. Koska hakemuksessa tarkoitettu korko peritään ostajalta erillisenä, ja kun sitä on pidettävä kohtuullisena sekä kun se lasketaan kulloinkin maksamatta olevalle pääomalle tosiasiallisen maksuajan ja ilmoitetun korkokannan mukaan, sitä pidettiin TVL:n 29 §:n 1 mom:n 1 kohdassa tarkoitettuna vähennyskelpoisena korkona.

KVL 1993/203

A oli 14.2.1992 ottanut valuuttalainan asunnon hankintaa varten. Lainan, joka oli tasalyhenteinen, kukin lyhennyserä oli 3 070 DEM, joka oli lainaa otettaessa vastannut 8 355 markkaa. Lainaa 5.4.1993 lyhennettäessä lyhennyserä oli vastannut 11 193 markkaa. A:lle oli siten syntynyt 2 838 markan kurssitappio. Kurssitappiota ei voida pitää TVL 58 §:ssä tarkoitettuna korkomenona. Oman vakituisen asunnon hankintaa varten otetun lainan kurssitappiota ei myöskään ole pidettävä pääomatulon hankkimisesta tai säilyttämisestä aiheutuvana menona eikä muullakaan perusteella A:n verotuksessa vähennyskelpoisena menona. Verovuosi 1993.

Lainan liitännäiskulut

KHO 1961 II 354

Kiinteistön hankkimista varten tarvittavan vieraan pääoman käyttämisen johdosta Leimave-

roL 47 §:n nojalla suoritettavaa leimaveroa oli sen luonteen huomioon ottaen pidettävä kiinteistöstä saadun tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneena kustannuksena. Yhtiöllä oli oikeus sille annetun ennakkotiedon mukaan vähentää leimavero veronalaisesta tulostaan.

KHO 1972/4480 II 564

Pankki oli mennyt takaukseen verovelvollisen, joka oli saanut veron suorittamiseen lykkäystä, veron maksamisesta. Verovelvollisella ei ollut oikeutta tulostaan vähentää pankille takauksen johdosta suorittamaansa takausprovisiota.

KHO 1975/3604 II 558

Verovelvollisen elinkustannuksiinsa käyttämiensä velkojen korkojen yhteydessä maksamia toimitusmaksuja ja leimaveroja ei vähennetty verovelvollisen tulosta korkomenoina eikä muullakaan perusteella. Verovuosi 1970.

KHO 1984/6072

Metsätaloudesta johtuneesta lainasta suoritettu leimavero, pankin toimitusmaksu ja luottovarausprovisio eivät olleet vähennyskelpoisia maatilatalouden tulosta korkomenona eivätkä muullakaan perusteella. Verovuosi 1980.

KHO 1989/2305 B 523

Verovelvollinen oli ostanut veljeltään yhtiöosuuden kommandiittiyhtiöstä, jonka osakkaana hän jo ennestään oli. Verovelvollinen vaati saada vähentää ansiotoimintaansa kohdistuvaksi katsotun lainan nostokulut henkilökohtaisesta tulostaan, josta tuon lainan korot oli jo vähennetty. Verovelvollinen oli ollut osakkaana elinkeinotoimintaa harjoittavissa yhtiöissä, mutta hän ei ollut itse harjoittanut elinkeinotoimintaa. Hän ei ollut harjoittanut myöskään muuta sellaista tulonhankkimistoimintaa, josta johtuvina menoina sanotut nostokulut olisivat olleet hänen tulostaan tulo- ja varallisuusverolain 25 §:n nojalla vähennettävissä. Kun näitä yhtiöosuuden hankkimiskuluja ei voitu vähentää verovelvollisen yhtiöltä saamasta palkasta siihen kohdistumattomina eikä verovelvollinen ollut saanut yhtiöltä muutakaan sellaista veronalaista tuloa, josta nuo kulut olisi voitu tulo- ja varallisuusverolain 25 §:n nojalla vähentää, niin verovelvollisen vähennysvaatimus hylättiin. Äänestys 4-3. Verovuosi 1985.

KHO 1991/287 B 536

Verovelvollinen oli ostanut osakeyhtiö A:n osakkeita niin, että verovuonna hän suurimpana osakkeenomistajana omisti 1/3:n yhtiön osakkeista sekä hänen sukunsa 51 %. Hän toimi päätoimensa ohella kyseisen osakeyhtiön sekä toisen samaan yritysryhmään kuuluvan yhtiön hallitusten puheenjohtajana saaden niistä toimista palkkaa. Lisäksi hänellä oli osakeyhtiö A:sta osinkotuloja. Lääninoikeus oli katsonut, että näiden osakkeiden hankkimista varten otetut lainat liittyivät verovelvollisen ansiotoimintaan, ja hänellä oli oikeus vähentää niiden korot rajoituksitta veronalaisista tuloistaan. Lainojen leimavero 4.960 markkaa, luotonvarausprovisio 1.085 markkaa ja muut pankin kulut 150 markkaa olivat vähennyskelpoisia tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneina menoina verovelvollisen henkilökohtaisesta tulosta. KHO pysytti lääninoikeuden päätöksen. Verovuosi 1985. Äänestys 5-2.

KHO 1992/2985 B 517

Verovelvollinen oli verovuonna merkinnyt osakeyhtiö A:n osakkeita siten, että hän omisti 50 % yhtiön osakekannasta. Hän oli verovuonna toiminut yhtiön hallituksen puheenjohtajana. Hänelle ei ollut maksettu palkkaa eikä hän ollut saanut muutakaan tuloa yhtiöstä sen heikon talouden vuoksi. Osakeyhtiö A oli työllistänyt kommandiittiyhtiötä ja avointa yhtiötä, joissa verovelvollinen oli yhtiömiehenä. Lääninoikeus oli katsonut, että verovelvollisella oli oikeus vähentää osakemerkinnän maksamista varten otetusta lainasta aiheutuneet nosto- yms. kulut tulo- ja varallisuusverolain 25 §:n mukaisina tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneina kuluina henkilökohtaisesta tulostaan. KHO pysytti lääninoikeuden päätöksen. Verovuosi 1988. Samoin D:756/3/92

KHO 1992/4994 B 518

Yhtiö oli saanut yhden osakehuoneiston vuokrauksesta 40.000 markan tulon. Osakehuoneiston hankintaan kohdistuneiden lainojen korkoja ei ollut pidettävä yhtiön elinkeinotoiminnasta johtuneiden velkojen korkoina eikä myöskään

ansiotoimintaan liittyvien velkojen korkoina. Vuokratun osakehuoneiston hankintaa varten otetusta lainasta johtuvat muut vieraan pääoman kulut kuin korot eli tässä tapauksessa pankkitakausprovisiot yhteensä 2.664 markkaa olivat tulo- ja varallisuusverolain 81 §:ssä tarkoitettuja vuokratulon hankkimisesta johtuneita vähennyskelpoisia menoja. Äänestys 4-1. Verovuosi 1989

KHO 1993/605

Verovelvollinen, joka oli muun ohella harjoittanut asuinhuoneistojen vuokraustoimintaa, oli perustanut alaikäisten lastensa kanssa kiinteistöosakeyhtiön ja antanut pankilta ottamansa 750.000 markan lainan sanotulle yhtiölle lainaksi ilman korkoa osarahoitukseksi 5,6 miljoonan markan hintaisen kiinteistön hankintaa varten yhtiölle. Hän sai vähentää mainitun lainan nostokulut tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuvina menoina henkilökohtaisesta tulostaan. Ennakkotieto. Verovuosi 1992. Äänestys 4-1.

KHO 1993/693

Holding-yhtiö oli ottanut lainan saadakseen enemmistön yhtiössä A. Tältä tytäryhtiöltä saadut osingot olivat holdingyhtiön veronalaista tuloa. Holdingyhtiö ei harjoittanut elinkeinotoimintaa taikka velkojen korkojen vähennysoikeuden rajoittamisesta verotuksessa annetun lain 2 §:ssä tarkoitettua muuta ansiotoimintaa. Yhtiö sai vähentää tulostaan tytäryhtiöosakkeiden hankkimista varten otetusta lainasta johtuneet muut vieraan pääoman kulut kuin korot tulo- ja varallisuusverolain 25 §:n nojalla osinkotulon hankkimisesta johtuneina menoina. Verovuosi 1987. Äänestys 3-2.

KHO 2007/2423

A pyrki suojautumaan tulonhankkimisvelkojen korkojen mahdolliselta nousulta ostamalla pankilta korko-optioita. A:n ja pankin välisen korkokattosopimuksen (cap-sopimuksen) mukaan A sai pankilta korvauksen, mikäli lainojen viitekorko ylittäisi 5,25 prosenttia. Tämän sopimuksen perusteella A maksoi pankille korvaukseksi tästä korkosuojauksesta 22.11.2001 yhteensä 105 786 markkaa. A:n korkokattosopimuksen johdosta pankille maksettavaa kertasuoritusta ei pidetty vähennyskelpoisena tulonhankkimisvelan korkona. Verovuosi 2001. Tuloverolaki 58 § 1 mom. 3 kohta.

KHO 2010/2822 (2010:70)

A Oy:n toimialana oli kiinteistöjen vuokraus ja hallinta. Yhtiön tuotot olivat muodostuneet pääasiassa vuokraustuotoista ja sen tulos oli verotuksessa vahvistettu tuloverolain säännöksiä soveltaen. Yhtiö oli tehnyt pankin kanssa korkosuojaussopimukset (niin sanotut cap- ja floor-korkosuojaussopimukset). Yhtiö oli verovuonna suorittanut floor-korkosuojaussopimuksen perusteella pankille 421 371 euroa. Kun korkosuojaussopimuksen tarkoituksena oli yhtiön rakennushankkeeseen liittyvien velkojen korkoriskin hallitseminen, kysymyksessä oli tuloverolain 29 §:ssä tarkoitettu tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuva meno. Verovuosi 2004.

KVL 1986/360

A oli ostanut 61 m2:n suuruisen liikehuoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet ja vuokrannut huoneiston vaimonsa yksityisellä toiminimellä harjoittaman kemikalioliikkeen toimitiloiksi. Muita vuokralle annettuja huoneistoja A:lla ei ollut. Liikehuoneiston hankintaan otetun velan ei katsottu liittyvän A:n elinkeino- tai muuhun ansiotoimintaan. Velanottoon liittyvä pankkitakausprovisio oli A:n tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtunut vähennyskelpoinen meno. Verovuosi 1986.

KVL 1994/216

A oli tuomittu Hovioikeuden päätöksellä maksamaan vahingonkorvausta entiselle työnantajalleen työsopimukseen sisältyneen kilpailukieltolausekkeen rikkomisesta 156 775 markkaa 16 prosentin korkoineen sekä korvaamaan oikeudenkäyntikuluja 13 000 markkaa 16 prosentin korkoineen. A oli välittömästi erottuaan entisen työnantajansa palveluksesta siirtynyt toisen saman alan yrityksen toimitusjohtajaksi ja osakkaaksi. A saattoi vähentää vahingonkorvauksen ja oikeudenkäyntikulut ansiotuloistaan tulonhankkimismenona. Jos A ottaa korvausten maksamiseksi lainaa, lainaa on pidettävä tuloverolain 58 §:n tarkoittamana tulonhankkimisvelkana. Velan korot ovat vähennyskelpoisia A:n pääomatuloista tuloverolain 58 §:n ja 60 §:n tarkoit-

tamalla tavalla. Lainan nostokulut A voi vähentää ansiotuloistaan tulonhankkimiskuluina. Verovuosi 1994 ja verovuosi 1995.

KVL 2007/26

Hakijan oli tarkoitus ottaa pankista tuloverolain 58 §:ssä tarkoitettu asuntovelka tai tulon hankkimiseen kohdistuva velka. Velan korko oli sidottu euribor –korkoon, johon lisättiin pankin marginaali. Velkakirja sisälsi korkokattosopimuksen eli velalle oli sovittu enimmäiskorko tietylle ajalle. Tältä ajalta pankin marginaali oli korkeampi kuin muulta laina-ajalta. Korkokattosopimuksesta ei suoritettu erillistä korvausta pankille. Velan korko katsottiin kokonaisuudessaan tuloverolain 58 §:n 1 momentissa tarkoitetuksi vähennyskelpoiseksi koroksi. Ennakkoratkaisu vuosille 2007 ja 2008. (vrt. KVL 89/2000)

Kenen velkaa ja kuka vähentää korot

KHO 1970/3933 II 540

A:n tytär oli erään yhtiön palveluksessa ollessaan aiheuttanut väärinkäytöksillään yhtiölle vahinkoa ja joutunut sen takia antamaan yhtiölle 2 sitoumusta, joiden mukaan hänen, välttyäkseen muista väärinkäytöstensä seuraamuksista, tuli suorittaa yhtiölle vahingonkorvausta korkoineen ja indeksikorotuksineen. A:n selityksen mukaan yhtiö oli pannut sitoumusten hyväksymisen ehdoksi sen, että A. otti takaajana vastatakseen niin kuin omasta velastaan niiden täyttämisestä. Tyttären maksukyvyttömyyden takia A. oli selityksensä mukaan kuitenkin tosiasiallisesti joutuva yksin vastaamaan noiden sitoumusten mukaisen suoritusvelvollisuuden täyttämisestä, ja kun tämä seikka oli jo alunperin ollut myös sopijapuolten tiedossa, niin asiaa koskevat laskut, maksumääräykset ja muu kirjeenvaihto oli osoitettu suoraan hänelle. Takaussitoumuksensa perusteella A:n oli ollut verovuonna suoritettava yhtiölle tyttärensä velasta korkoa ja indeksikorotuksia. Lääninoikeus katsoi, että A:n tyttärensä puolesta maksamia korkoja niin kuin itse velkaakin oli esillä olevissa olosuhteissa pidettävä hänen velkanaan ja korkoja sekä indeksimaksuja niin ollen A:n vähennyskelpoisina menoina. KHO hylkäsi tarkastusasiamiehen valituksen.. Verovuosi 1967

KHO 1975/4709 II 557

Verovelvollisella oli oikeus veronalaisesta tulostaan vähentää sellaisen nimissään olleen ja työnantajansa takaaman autonhankintalainan korot, mitkä koronmaksut työnantaja työntekijälle tulleen eräänlaisen lisäpalkan muodossa oli suorittanut suoraan pankille. Verovuosi 1969.

KHO 1981/1477

As. Oy L oli velkaa muun ohessa K:n säästöpankille 120 000 mk. Osakkaan mainitun velan korkoina yhtiölle suorittamaa 1 802 mk:n määrää ei pidetty TVL:n 29 §:n 1 mom:n 1 kohdassa tarkoitettuna verovelvollisen omasta velasta suoritettuna korkona, minkä vuoksi se ei ollut vähennyskelpoinen

KHO 1984/3837 II 596

Verovelvollisella oli 11.2.1944 laaditun, 25.1.1974 valvotun ja perillisten myöhemmin hyväksymän testamentin perusteella hallintaoikeus asuinhuoneistoon, jota hän oli huoneistossa yksin asuen käyttänyt vakituisena asuntonaan. Asuntotulon verottamisesta eräissä tapauksissa 15.6.1973 annetun lain 8 §:n mukaan oli asuntotulo kuolinpesälle kuuluvasta asunnosta vahvistettava sille osakkaalle, joka käyttää asuntoa vakituisena asuntonaan. Ottaen huomioon edellä mainitun lain 5 §:stä ilmenevän periaatteen verovelvollisella oli oikeus vähentää puheena olevaan asuntoon kohdistuvat korot, vaikka tämän velka oli edesmenneen puolisonsa nimissä, ja siis kuolinpesän velkaa. Verovuosi 1979.

KHO 1985/3798 II 576

Osakeyhtiön toimitusjohtajana ollut yhtiön pääosakas A, oli sitoutunut takaajaksi sittemmin konkurssiin menneen rakennusliikettä harjoittaneen osakeyhtiön veloista. Kun A ei itse ollut harjoittanut sitä elinkeino- tai ansiotoimintaa, jota hänen sitoutumisensa takausvastuuseen oli tarkoittanut edistää, hänen vastuusitoumustensa perusteella suorittamiaan yhtiön velkojen lyhennyksiä ei pidetty hänen tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneina vähennyskelpoisina menoinaan, eikä muullakaan perusteella vähennyskelpoisina hänen tulostaan. Kun A perheineen oli omistanut osake-enemmistön yhti-

össä ja saanut siitä elantonsa, A:n vastuusitoumusten perusteella maksettavaksi tulleiden velkojen katsottiin liittyneen hänen ansiotoimintaansa velkojen korkojen vähennysoikeuden rajoittamisesta verotuksessa annetun lain 2 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla ja A:lla katsottiin olevan oikeus vähentää maksamansa velkojen korot tuossa laissa säädettyjen rajoitusten estämättä. Verovuosi 1980. Äänestys 4-3-1.

KHO 1985/206 II 589

Verovelvollinen oli tammikuussa 1981 kuolleen isänsä ainoa perillinen. Perunkirjoitus oli toimitettu syyskuussa 1981. Verovelvollisella ei ollut oikeutta vähentää 19.5.1981 maksamaansa vainajan velan korkoa tulostaan, koska velka oli katsottava kuolinpesän velaksi. TVL 18 § 1 mom. ja 29 § 1 mom. 1 k.

KHO 1986/3889

A:lla oli puolisonsa B:n kanssa eräiden osakkeiden hankkimisesta aiheutunut yhteinen kauppahintavelka, joka liittyi A:n ansiotoimintaan. Vaikka yhteinen velka oli käytetty osakkeiden ostoon puoliksi kummallekin puolisolle, A:lla oli oikeus vähentää tuloistaan maksamansa velan korot kokonaisuudessaan. Verovuosi 1985.

KHO 1990/3153

Avopuolisot A ja B, jotka elivät yhteisessä taloudessa mutta joihin ei sovellettu tulo- ja varallisuusverolain puolisoita koskevia säännöksiä, olivat ottaneet pankista yhteisen asuntolainan ja yhdessä ostaneet vakituiseksi asunnokseen osakehuoneiston. A oli verovuonna saanut rahapalkkaa noin 57 000 markkaa ja B noin 110 000 markkaa. Se, että asuntolainan korot oli maksettu B:n tililtä, ei ollut esteenä sille, että A sai vähentää osuutensa koroista omassa verotuksessaan. Verovuosi 1987. Äänestys 4-1.

KHO 1992/85

A ja B, jotka elivät yhteisessä taloudessa mutta joihin ei sovellettu tulo- ja varallisuusverolain puolisoita koskevia säännöksiä, olivat ottaneet pankista yhteisen asuntolainan ja yhdessä ostaneet vakituiseksi asunnokseen osakehuoneiston. Kun A oli vaatinut lainasta aiheutunutta korkoa vähennettäväksi tulostaan ja liittänyt korkokuitit veroilmoitukseensa, hänellä oli oikeus vähentää korot tulostaan vaatimuksensa mukaisesti. Verovuosi 1988. Äänestys 4-1.

KHO 1995/1213 B 523

Aviopuolisot olivat omistaneet puoliksi viiden asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet. Huoneistot olivat olleet vuokrattuina, ja vuokratulon he olivat ilmoittaneet puoliksi kummankin tulona. Osakkeiden ostamista varten otetuista lainoista puolisot olivat olleet vastuussa yhteisvastuullisesti. Kun lainoihin kohdistuneet korot oli puolisoiden mukaan maksanut mies, hänellä oli oikeus vähentää korot tuloistaan ansiotoimintaan liittyvien velkojen korkoina. Verovuosi 1991. Äänestys 5-2.

KHO 1996/1335 B

Kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies oli ostanut toisen vastuunalaisen yhtiömiehen osuuden yhtiöstä. Kun kommandiittiyhtiön tulo ja varallisuus oli verotuslain 56 §:n nojalla verotettu vastuunalaisen yhtiömiehen tulona ja varallisuutena, hänellä oli oikeus vähentää yhtiömiesosuuden ostamista varten otetun valuuttalainan korot ansiotoimintaan liittyneen velan korkoina, vaikka velka oli kommandiittiyhtiön nimissä ja yhtiön kirjanpidossa. Verovuosi 1991. Äänestys 3-2.

KHO 2008/352

Täysi-ikäinen A oli ostanut itselleen asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet rahoittaen kaupan pankkilainalla, jossa yhteisvelalliseksi hänen kanssaan oli merkitty hänen isänsä. Tämän selitettiin tapahtuneen pankin vaatimuksesta, koska pelkästään verovelvollisen nimellä lainaa ei olisi myönnetty samoin ehdoin. A:lle myönnettiin verotuksessa vähennys vain puolesta osasta lainan korkoja.

Asiassa ei ollut väitetty, että osakaan nostetuista lainavaroista olisi tullut velalliseksi merkityn isän käyttöön, eikä myöskään ollut väitetty, että isä olisi lahjoittanut lainavaroja A:lle tai omistaisi osan hankitusta huoneistosta. Lainan korkoja ja lyhennyksiä oli suoritettu A:n tililtä. Syytä isän velalliseksi ryhtymiselle voitiin pitää uskottavana. Kun myös otettiin huomioon, että yhteisvelallisten suhteellinen osuus velasta määräytyy heidän keskinäisen sopimuksensa perus-

teella, ja kun A joka tapauksessa oli pankille itse velan koko määrästä vastuussa, korkein hallintooikeus katsoi, että asianomaisina verovuosina kysymyksessä oli isän velkavastuuta koskevasta sitoumuksesta huolimatta kokonaan sellainen A:n oman velan korko, joka hänellä oli oikeus tuloverolain 58 §:n nojalla vähentää verotuksessa asuntovelan korkoina. Verovuodet 2001-2003.

KVL 1984/858

Verovelvollinen oli maksanut omavelkaisten takausten perusteella lastensa omistuksessa olleiden, konkurssiin menneiden osakeyhtiöiden velkoja ja niille kertyneitä korkoja. Hän ei saanut verotuksessaan vähentää maksamiensa velkojen pääomia eikä korkoja. Verovuosi 1984.

Koron vähentämisvuosi

KHO 1991/4577

Osakeyhtiön pääosakas K oli veroilmoituksessaan vähentänyt tulostaan ansiotoimintaan liittyvinä 163.629 markan korot, jotka yhtiö oli veloittanut häneltä siten, että korot oli lisätty K:lla yhtiölle olevan velan pääomaan. Verolautakunta hyväksyi vähennyksenä 9.400 markkaa velkojen korkojen vähennysoikeuden rajoittamisesta verotuksessa annetun lain 2 §:n mukaisina muina korkoina. Lääninoikeus hylkäsi K:n valituksen katsoen, ettei K ollut maksanut velasta verovuonna erääntyneitä korkoja, eikä lainan korko siten ollut hänen tulostaan verovuonna vähennyskelpoinen. Näin ollen korkojen luonteesta ei ollut aihetta lausua enempää. KHO katsoi, että verovelvollisella oli oikeus verovuonna vähentää sanottu korko riippumatta siitä, ettei korko ollut maksettu rahassa vaan lisätty velan pääomaan. Ottamatta välittömästi ratkaistavakseen kysymystä siitä, liittyvätkö mainitut korot K:n ansiotoimintaan, KHO kumosi lääninoikeuden päätöksen ja palautti asian lääninoikeudelle uudelleen käsiteltäväksi. Verovuosi 1987. Äänestys 4-1.

Velan kohdistuminen

KHO 1979/127 II 590

Konkurssiin päättyneestä liikkeen harjoittamisesta johtuneiden velkojen katsottiin, kun velkapääoma oli elinkeinotoiminnassa lopullisesti menetetty eikä sen voitu katsoa siirtyneen kysymyksessä olevan yksityisen verovelvollisen muun toiminnan hyväksi, liittyvän ansiotoimintaan. Verovuosi 1975.

KHO 1993/3345 B

Elinkeinotoimintaa harjoittaneen kommandiittiyhtiön toiminta päättyi konkurssiin 8.3.1993. Yhtiön 31.12.1991 ja 30.6.1993 päättyneiden tilikausien tulokset olivat olleet tappiollisia. Yhtiön ainoan vastuunalaisen yhtiömiehen vastattavaksi jäi yhtiön purkautuessa yhtiön nimissä olleita velkoja noin 7 miljoonaa markkaa. Vastuunalainen yhtiömies ei tuloverolain säännökset huomioon ottaen saanut vähentää purkautuneelle elinkeinoyhtymälle vahvistettuja elinkeinotoiminnan tulolähteen tappioita henkilökohtaisessa verotuksessaan. Kommandiittiyhtiön niiden velkojen pääomat, jotka yhtiön purkautuessa jäivät yhtiömiehen vastattaviksi, eivät olleet yhtiömiehen verotuksessa vähennyskelpoisia menoja. Ennakkotieto. Verovuosi 1993. Verovuosi 1994. (Tapauksessa oli kyse myös velan koroista, jolta osin asia ei ollut esillä KHO:ssa, tältä osin ks. KVL 1993/92.)

KHO 1999/2035

A oli joutunut takaajana maksuvelvolliseksi poikansa veloista. Velkojen vakuutena oli ollut A:n vuosikymmeniä omistama vakituinen asunto. Saadakseen pitää asuntonsa A otti pankista 500 000 markkaa velkaa, jolla maksoi takausvastuunsa. Tuota velkaa ei pidetty A:n tuloverolain 58 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna asuntovelkana, eikä hän siten saanut vähentää velan korkoja asuntovelan korkoina. Verovuosi 1996.

KHO 2000/112

A oli saanut elantonsa B Oy:stä, jonka osakekannan hän oli omistanut kokonaisuudessaan. B Oy:n jouduttua vuonna 1995 konkurssiin A:n maksettavaksi oli pantti- ja takaussitoumusten perusteella tullut B Oy:n velkoja. A:lle oli vahvistettu yksityishenkilön velkajärjestelyn maksuohjelma, jonka puitteissa, ja A:n puolisonsa kanssa omistamien asunto-osakkeiden myynnissä saaduilla varoilla, hän oli verovuonna lyhentänyt noita vastuitaan. A ei saanut vähentää maksamiaan pääomasuorituksia tulostaan tulon

hankkimisesta johtuneina menoina. Verovuosi 1996.

KVL 1993/92

Elinkeinotoimintaa harjoittanut kommandiittiyhtiö asetettiin konkurssiin vuonna 1993. Kun yhtiön toiminta lopetetaan ja kommandiittiyhtiö puretaan. A saa vähentää pääomatuloistaan yhtiön purkautumisen jälkeen hänen vastattavakseen jäävien yhtiön elinkeinotoimintaan liittyneiden velkojen korot tulonhankkimisvelan korkoina. Jos A:lla ei ole pääomatuloja, tuloverolain 60 §:ssä tarkoitettu pääomatulojen alijäämä saadaan tuloverolain 131-134 §:ssä tarkoitetulla tavalla vähentää alijäämähyvityksenä hänelle määrättävästä verosta. Verovuosi 1993 ja verovuosi 1994.

KVL 1993/310

A:n tarkoituksena oli ollut vaihtaa asuntoa ja hän oli 5.5.1989 ostanut Asunto Oy X:n osakkeet 440 000 markalla. A:n tarkoituksena oli ollut myydä vuoteen 1989 saakka vakituisena asuntonaan käyttämänsä Asunto Oy Y:n osakkeet välittömästi. A oli kuitenkin saanut Asunto Oy Y:n osakkeet myytyä vasta 7.8.1990 330 000 markalla. A oli asuntojen hintojen vaihtelun ja korkean korkokannan vuoksi joutunut rahoitusvaikeuksiin siten, että A oli 12.6.1992 joutunut myymään myös Asunto Oy X:n osakkeet 350 000 markalla. A:lle oli jäänyt edellä mainittujen asunto-osakkeiden hankintaan otettuja lainoja yli 220 000 markkaa, joista korkomenot olivat noin 21 600 markkaa vuonna 1993 ja 17 100 markkaa vuonna 1994. Lisäksi A oli joutunut ottamaan edellä mainittujen lainojen maksua varten velkaa, joiden korkomenot olivat noin 9 400 markkaa vuonna 1993 ja 6 400 markkaa vuonna 1994. Kun edellä mainittujen velkojen käyttötarkoitus ei ollut muuttunut velkojen alkuperäisestä käyttötarkoituksesta, edellä mainitut velat katsottiin A:n asuntoveloiksi, joista aiheutuvat korot A sai vähentää asuntovelan korkoina. Verovuosi 1993 ja verovuosi 1994.

Asuntovelka

KHO 1978/18 B II 581

Verovelvollisella oli vakituisena asuntona 217 neliömetrin suuruinen työsuhdeasunto. Hänen toisella paikkakunnalla omistamaansa 87 neliömetrin suuruista osakehuoneistoa, jota hän usein toistuvilla työmatkoillaan sekä hänen perheensä muutoin tilapäisesti käytti asuntonaan, ei pidetty hänen tai hänen perheensä toisena vakituisena asuntona. Verovuosi 1975.

KHO 1978/2341 II 582

Verovuonna rakenteilla olleen, mutta seuraavana vuonna valmistuneen ja verovelvollisen ja hänen perheensä vakituisena asuntona käyttöönotetun omakotitalon hankintaan otettujen velkojen 7 634 markan määräiset korot olivat valtionverotuksessa täyteen määräänsä verovelvollisen tulosta vähennyskelpoisia. Verovuosi 1975.

KHO 1978/4384 B II 583

Verovelvollinen omisti X:n kaupungissa osakehuoneiston, jota hänen perheensä käytti vakituisena asuntonaan ja jossa hän itsekin asui vapaa-aikanaan. Kansanedustajan ja muiden poliittisten luottamustehtäviensä hoitamista varten hän aikoi hankkia Helsingistä yksiön tai vastaavan huoneiston. Katsottiin, että verovelvollinen saa vähentää mainittujen huoneistojen hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankintaan liittyvien velkojen korkoja yhteensä enintään 15 000 markkaa.

KHO 1979/2253 B II 593

Verovelvollinen rakensi verovuonna omakotitaloa, johon muutti asumaan sen valmistuttua verovuoden syyskuun 20 päivänä. Kiinteistöön kohdistuvien velkojen korkojen katsottiin kokonaisuudessaan eikä vain asumisajalta kohdistuneen asuntoon, joka oli ollut asuntotulon verottamisesta eräissä tapauksissa annetun lain 1 §:ssä tarkoitetussa käytössä, ja korkomenot vähennettiin niin ollen MKunA 82 § 11 kohdan nojalla verovelvollisen kokonaistulosta. Verovuosi 1974.

KHO 1979/3629 B II 574

Verovelvollisella oli N:n kaupungissa 279 neliömetrin suuruinen työsuhdeasunto, jossa hän perheineen asui, sekä H:n kaupungissa 61 neliömetrin suuruinen osakehuoneisto, jota hän oli käyttänyt asuntonaan työskennellessään H:n

kaupungissa. Yhtiöllä, jonka palveluksessa A oli, oli keskuskonttori N:n kaupungissa, mutta A:lla oli yhtiön H:n kaupungissa sijaitsevassa konttorissa käytettävissä työhuone ja sihteeri. H:n kaupungissa sijaitseva osakehuoneisto katsottiin A:n toiseksi vakituiseksi asunnoksi, johon kohdistuvien velkojen korot olivat vähennyskelpoisia enintään 15 000 markkaan ja josta ei tullut määrätä asuntotuloa. Verovuosi 1975.

KHO 1980/1120

Verovelvollinen oli 19.9.1974 nostanut pankista lainan kiinteistön ostoa varten, mutta kiinteistönkauppa perustettavan yhtiön lukuun oli tehty vasta 30.5.1975. Kiinteistöllä olleen rakennuksen 540 neliömetrin asuintiloista tuli verovelvollisen omaksi vakituiseksi asunnoksi 500 neliömetriä. Verovelvollinen sai vähentää kiinteistön hankintaan ottamansa velan korot 15 000 markkaan saakka rakennuksesta vakituisena asuntona käyttöönsä ottamiaan tiloja vastanneelta osalta kiinteistön hankinta-ajankohdassa laskettuna. Verovuosi 1975.

KHO 1980/1183 B II 557

Asunto-osakeyhtiön talossa huoneistossa N:o 13 asunut verovelvollinen oli ostanut opiskelevien, täysi-ikäisten tyttäriensä asumistarvetta varten viereisen huoneiston N:o 12 osakkeet. Huoneistoja ei ollut yhdistetty oviaukolla. Kun tyttärien, jotka asuivat verovelvollisen kanssa samassa taloudessa, vakituisen asunnon katsottiin käsittäneen molemmat huoneistot, myös huoneistoa N:o 12 käytettiin verovelvollisen tai hänen perheensä vakituisena asuntona. Ennakkotieto. Verovuodet 1979-1980. TVL 29 § 2 mom. ja L velkojen korkojen vähennysoikeuden rajoittamisesta verotuksessa 2 §.

KHO 1982/5411

Vakituiseen asuntoon kohdistuvan lainan korkoina hyväksyttiin korkoja vähennettäviksi ainoastaan siltä osin ja siltä ajalta kuin mainittua lainaa oli verovuonna käytetty vakituisen asunnon hankkimiseen. Verovuosi 1979.

KHO 1983/5942 II 579

Kun lahjan antaja oli pidättänyt itselleen ja puolisolleen elinikäisen henkilökohtaisen hallinta- ja asumisoikeuden pojalleen lahjoittamaansa kiinteistöön, kysymyksessä katsottiin olevan velkojen korkojen vähennysoikeuden rajoittamisesta verotuksessa annetun lain 2 §:ssä tarkoitettu perheen vakituinen asunto. Verovuosi 1979.

KHO 1984/213

Puolisot ovat ostaneet osakehuoneiston ja ottaneet sen käytöönsä vakituisena asuntona tammikuussa 1984. Toukokuussa 1984 mies lähti vajaan kahden vuoden työkomennukselle ulkomaille, jonne myös vaimo aikoi muuttaa heinäelokuussa 1984. Huoneisto oli tarkoitus tuoksi ajaksi antaa kalustettuna vaimon sisaren käyttöön yhtiövastiketta vastaan ja se olisi puolisoiden käytettävissä heidän kotimaassa käydessään. Katsottiin, että puolisoilla on oikeus vähentää kysymyksessä olevaan huoneistoon kohdistuvia korkoja siltä ajalta, jolloin he tosiasiallisesti asuvat huoneistossa vakituisen asunnon hankkimisesta aiheutuneina korkoina ja muulta ajalta 10 000 markan rajoituksin sekä ottaen huomioon myös lain 898/83 omavastuuosuuden.

KHO 1984/1277 II 592

Verovelvollinen, jonka vaimo oli kuollut, aikoi lahjoittaa alaikäisille lapsilleen puolet hänen ja lasten vakituisena asuntona jatkuvasti käytetystä omakotikiinteistöstä, josta lapset jo perinnönjaossa tulivat saamaan toisen puolen. Verovelvollisella oli oikeus omassa verotuksessaan vähentää hänelle jäävien, kiinteistön hankintaan kohdistuneiden velkojen korot 25 000 mk:n määrään saakka. Ennakkotieto. Verovuosi 1983. Äänestys 3-1.

KHO 1984/2692 II 594

A oli ottanut lainan ja vekselin rahoittaakseen omana ja perheensä vakituisena asuntona käytetyn rakennuksen peruskorjaukset. Kiinteistön rakennuksineen omistivat A:n vanhemmat, mutta ennakolta oli sovittu, että A tuli myöhemmin saamaan omistukseensa vanhempiensa jälkeen sanotun rakennuksen ja sen osan tonttia, jolla rakennus sijaitsi. A oli vastannut kaikista rakennukseen kohdistuvista kustannuksista. KHO katsoi, kuten lääninoikeuskin, että A:lla oli oikeus vähentää rakennuksen peruskorjaukseen ottamansa lainan ja vekselin korot kuten omaan

ja perheensä vakituiseen asuntoon kohdistuvat korot. Äänestys 4-1. Verovuosi 1978.

KHO 1985/1334 II 590

Verovelvollinen oli hankkinut verovuonna 1980 tontin oman ja perheensä asunnon rakentamista varten. Rakentaminen viivästyi rakennusluvasta tehtyjen valitusten johdosta, mutta aloitettiin rakennuslupa-asian ratkettua vuonna 1981. Vuonna 1982 verovelvollinen muutti tuolle tontille rakennettuun asuntoon. Tontin hankkimisesta aiheutuneiden velkojen korot katsottiin verovelvollisen asunnon hankkimisesta aiheutuneiksi ja ne hyväksyttiin kunnallisverotuksessa kokonaistulon vähennykseksi. Verovuosi 1980. Äänestys 3-2.

KHO 1987/1885 B 584

Suomen ulkomailla olevassa suurlähetystössä työskentelevällä sotilasasiamiehellä oli oikeus vähentää Suomessa olevan vakituisen asunnon hankkimisesta aiheutuneita velkojen korkoja enintään 25 000 mk, kun pääosa asunnosta oli varattuna perheen käyttöön ja pienempi osa vuokrattuna opiskelevalle sukulaiselle asunnon yhtiövastiketta vastaan. Ennakkotieto. Verovuosi 1986.

KHO 1994/3203 B 526

Naimaton verovelvollinen toimi A:n kunnan virassa ja asui kunnalta vuokraamassaan 18 neliömetrin huoneistossa kunnan keskustassa. Hän oli rakennuttanut 165 km:n päähän B:n kuntaan noin 95 neliömetrin suuruisen omakotitalon, joka valmistui huhtikuussa 1990. Hän käytti tätä asuntoa viikonloppuisin ja lomiensa aikana ja siellä oli hänen kaikki asuntoirtaimistonsa. Näissä olosuhteissa B:n kunnassa sijaitsevan omakotitalon oli katsottava olevan verovelvollisen vakituinen asunto asuntotuloa vahvistettaessa. Omakotitalon hankinnasta johtuneiden velkojen korot olivat vähennyskelpoisia asuntolainakorkoina. Verovuosi 1990. Äänestys 4-3.

KHO 1994/5103 B 543

Verovelvollinen oli puolisonsa kanssa vuonna 1989 hankkinut Tampereella rakenteilla olleesta talosta asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet. Omistusoikeus osakkeisiin oli siirtynyt 30.9.1990. Asuntoon muutettiin vuoden 1991 joulukuussa, koska Orivedellä sijainnutta puolisoiden asuntonaan käyttämää kiinteistöä ei ollut saatu myydyksi ennen kuin 3.7.1992. Orivedellä sijaitsevaan kiinteistöön kohdistuvien lainojen ohella myös Tampereella sijaitsevan asuinhuoneiston hankkimiseksi otettujen lainojen korkoja oli pidettävä jo vuodelta 1990 asuntolainakorkoina. Verovuosi 1990.

KHO 1996/448 B 523

A, joka oli perheetön, oli vuodesta 1979 lähtien työskennellyt X:n kunnan terveydenhoitajana ja asunut X:n kunnassa kunnalta vuokratussa 67 neliömetrin suuruisessa työsuhdeasunnossa. A oli rakennuttanut Y:n kaupunkiin vuonna 1987 valmistuneen 80 neliömetrin suuruisen omakotitalon, jota hän oli käyttänyt vapaa-aikoinaan ja lomillaan. A:n kotipaikka oli kaikkina kysymyksessä olevina vuosina ollut X:n kunta. Välimatka X:n kunnasta Y:n kaupunkiin oli yli 200 kilometriä. Näissä olosuhteissa Y:n kaupungissa sijaitsevaa omakotitaloa ei ollut pidettävä sellaisena A:n vakituisena asuntona, jonka hankkimisesta johtuvan velan korot hänellä on oikeus vähentää asuntolainakorkoina. Verovuodet 1988, 1989, 1991 ja 1992.

KHO 1996/449 B 524

Puolisot olivat omistaneet X:n kunnassa vuonna 1989 valmistuneen 145 neliömetrin suuruisen omakotitalon, jota oli käytetty perheen omana vakituisena asuntona. Puolisot ja heidän kaksi alaikäistä lastaan olivat muuttaneet vuodenvaihteessa 1991-1992 X:n kunnasta Y:n kuntaan vaimon lääkärin työpaikan takia. Tarkoituksena oli ollut muuttaa useammaksi vuodeksi Y:n kuntaan. Molempien puolisoiden kotipaikka oli ollut 1.1.1992 Y:n kunta, kun se 1.1.1991 oli ollut X:n kunta. Y:n kunnassa puolisot ja heidän lapsensa olivat asuneet kunnan omistamassa puolisoiden yhteisen työnantajan vuokraamassa asunnossa. Y:n kunnan ja X:n kunnan välinen matka oli 275 kilometriä. Puolisot ja heidän lapsensa olivat käyttäneet X:n kunnassa sijaitsevaa omakotitaloaan viikonloppuisin ja loma-aikoina. Puolisot eivät olleet muuttaneet Y:n kunnasta takaisin X:n kuntaan. Näissä olosuhteissa X:n kunnassa sijaitsevaa omakotitaloa ei ollut pidettävä sellaisena puolisoiden vakituisena asuntona, jonka

hankkimisesta johtuvan velan korot saadaan vähentää asuntolainakorkoina. Verovuosi 1992.

KHO 1996/1512 B 525

A asui avioliitonomaisissa olosuhteissa yhdessä B:n kanssa tämän jo ennen avioliitonomaisten olosuhteiden syntymistä omistamassa omakotitalossa. A:han ja B:hen ei verovuodelta toimitetussa verotuksessa sovellettu tulo- ja varallisuusverolain puolisoita koskevia säännöksiä. A oli ottanut osaltaan vastatakseen B:n ottamasta omakotitalokiinteistöön kohdistuvasta lainasta. Näissä olosuhteissa ei yksinomaan lainan vastattavaksi ottamisella ollut sellaista merkitystä, että lainan korkoja olisi voitu pitää A:n verotuksessa tulo- ja varallisuusverolain 89 §:n 4 momentissa tarkoitettuina asuntolainakorkoina. Verovuosi 1992. Äänestys 6-1.

KHO 1996/1513 B

Avopuolisoiden, joihin sovellettiin tulo- ja varallisuusverolain puolisoita koskevia säännöksiä, ottamat lainat oli käytetty heidän vakituisena asuntonaan olevan, kiinteistöosakeyhtiön omistaman rakennuksen osan rakentamiseen ja kunnostamiseen. Rakennuksen hallintaan oikeuttavan osakkeen omistivat miehen vanhemmat, jotka asuivat rakennuksen toisessa osassa. Vanhempien todistuksen mukaan avopuolisoilla oli asumisoikeus rakennuksen valmistumisesta ainakin kahdenkymmenen vuoden ajan aina vuoteen 2005 saakka. Rakennuksesta johtuvista maksuista he suorittivat puolet. Noissa olosuhteissa avopuolisoilla oli siitä riippumatta, että rakennuksen hallintaan oikeuttavan osakkeen omistivat miehen vanhemmat, oikeus vähentää asunnon rakentamiseen ja kunnostamiseen ottamiensa lainojen korot asuntolainakorkoina. Verovuosi 1991. Äänestys 4-3.

KHO 2000/3176

Aviopuolisot olivat 23.3.1990 ostaneet puoliksi asunto-osakeyhtiön osakkeet, joiden perusteella hallittuun huoneistoon vaimo oli 1.5.1990 muuttanut yhteiselämän lopettamistarkoituksessa. Mies oli jäänyt asumaan puolisoiden aikaisempaan yhteiseen asuntoon. Aviopuolisot oli tuomittu avioeroon 18.8.1993. Aviomiehen vuonna 1990 hankitun huoneiston ostoa varten ottaman velan korot eivät olleet hänen tai hänen perheensä vakituiseen asuntoon kohdistuvia eivätkä siten tulo- ja varallisuusverolain 89 §:ssä tarkoitettuja asuntolainakorkoja. Verovuodet 1991 ja 1992. Äänestys 3-2 (perusteluista).

KHO 2000/3300

X ja hänen avopuolisonsa Y olivat vuonna 1992 ostaneet Lohjalta puoliksi kummankin omistukseen rivitalohuoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet. Heidän väestörekisterijärjestelmään merkitty osoitteensa oli ajalla 4.9.1992-30.12.1996 ollut tuon rivitalohuoneiston osoite. X oli vuoden 1996 alusta aloittanut työskentelyn Kuopiossa, jossa hänellä oli vuokrattuna kerrostaloyksiö, missä hän oli työnsä vuoksi oleskellut vuoden 1996 aikana muutamia viikonloppuja. Suurimman osan viikonlopuista X oli kuitenkin viettänyt Lohjalla olevassa asunnossaan avovaimonsa kanssa. X:n kotikuntalain ja verotusmenettelystä annetun lain mukainen kotikunta oli Lohja. X sai vähentää rivitalohuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankintaan ottamansa velan korot asuntovelan korkoina omistamaansa osuuteen kohdistuvalta osalta. Sen sijaan X:llä ei ollut oikeutta vähentää Lohjan asunnon ja Kuopion työpaikan välillä tekemiensä viikonloppumatkojen matkakustannuksia. Verovuosi 1996. Äänestys matkakustannuksista 4-1.

KVL 1978/198

Asunnon, josta verovelvollinen oli muuttanut pois asumuserotuomion vuoksi, katsottiin olevan velkojen korkojen vähennysoikeuden rajoittamisesta verotuksessa annetussa laissa tarkoitettu oma tai perheen vakituinen asunto asumuseron aikana mutta ei enää avioeropäätöksen saatua lainvoiman.

Ensiasunto

KHO 2003/2181

A oli ostanut ensiasuntonsa, Asunto Oy B:n asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet 31.7.1998. Hänellä oli ollut tuon asunnon hankintaan kohdistuva ASP-laina X-pankista. A oli ostanut toisen asunnon 3.11.2000 ja muuttanut siihen asumaan samana päivänä. Toisen asunnon hankinnan A oli asiakirjojen mukaan rahoittanut kahdella uudella velalla sekä Asunto Oy B:n

osakkeiden sittemmin 20.12.2000 tapahtuneesta myynnistä saamallaan kauppahinnalla, mihin oli sisältynyt A:n X-pankista Y-pankkiin 2.11.2000 siirtämän velan jäljellä ollut pääoma.

Velan siirron katsottiin kuitenkin tosiasiallisesti merkinneen A:lla X-pankissa olleen velan maksamista ja uuden velan ottamista Y-pankista. Myös velan käyttötarkoitus oli muuttunut. Kun A oli 3.11.2000 ostanut uuden asunnon ja muuttanut siihen asumaan, kysymyksessä oleva velka ei enää kohdistunut A:n ensiasuntoon. A:lla oli ollut ensiasuntonsa vain 2.11.2000 saakka. A:n velka oli toisen asunnon hankinnan jälkeen 3.11.2000 tavallista asuntovelkaa, jonka korot eivät oikeuttaneet korotettuun alijäämähyvitykseen.

Tulonhankkimisvelka

KHO 1996/730 B 562

A oli saanut sivuperinnön, josta määrättyjen kunnallisverojen ja maksujen suorittamista varten hän oli ottanut lainaa perintönä saamiltaan yhtiöiltä. Kun A:n ottamat velat kohdistuivat sivuperinnöstä maksuunpannun veron maksuun, velkojen ei katsottu kohdistuneen veronalaisen tulon hankkimiseen siten kuin tuloverolain (1535/92) 58 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetaan. Ennakkotieto vuosille 1995 ja 1996.

KHO 2000/149 2000:6

Piiritarkastaja kulki tarkastuskohteisiin omalla autolla, jonka hankkimiseksi hän oli ottanut velkaa. Hän oli saanut työajoista verohallituksen päätöksen mukaisen verovapaan kilometrikorvauksen, jonka perusteena olevissa laskelmissa otettiin muun ohella huomioon sidotulle pääomalle laskettu 5 %:n korko. Kun otettiin huomioon auton käytön veronalaisen tulon hankkimisessa korvaaminen verovapaasti ja autosta aiheutuvien kustannusten, niihin luettuna hankinta- ja rahoituskustannukset, vähennyskelvottomuus, autonhankintaan liittyvää velkaa ei pidetty tuloverolain 58 §:ssä tarkoitettuna tulonhankkimisvelkana eikä velan korkoja voitu vähentää piiritarkastajan pääomatulosta. Verovuosi 1993 ja 1994. Perustelujen osalta äänestys 3-2.

KHO 2000/32 2000:3

A oli vuonna 1988 ostanut asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet iäkkäiltä appivanhemmiltaan, jotka saivat jäädä huoneistoon asumaan yhtiövastiketta vastaan. Appivanhempien jouduttua vuosina 1996 ja 1997 hoitokotiin A vaihtoi huoneiston vuonna 1997 pienempään huoneistoon saaden lisäksi rahaa 150 000 markkaa. Vuonna 1988 ostetun huoneiston hankintaan otettua lainaa ei pidetty tulonhankkimisvelkana, koska huoneiston hankkimisen ensisijaisena tarkoituksena oli muu kuin sijoitustarkoitus. Verovuosi 1996. Äänestys 4-1.

KHO 2003/1164 2003:25

A:n puolisot olivat ostaneet asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet ja vuokranneet huoneiston välittömästi täysi-ikäiselle lapselleen vuokrasta, joka tosin oli huomattavasti suurempi kuin huoneistosta suoritettu yhtiövastike ja vesimaksu, mutta joka oli vähemmän kuin puolet huoneiston käyvästä vuokrasta. Osakkeiden hankkimista ja huoneiston vuokraamista ei katsottu tehdyn tulonhankkimistarkoituksessa vaan perhesyistä. A:n puolisoilla ei ollut oikeutta vähentää osakkeiden hankkimiseksi otetun lainan korkoja tulonhankkimisvelan korkoina eikä lainan järjestelykuluja pääomatulon hankkimisesta johtuneina menoina. Verovuosi 1999.

KVL 1998/142

A Oy aikoi laskea liikkeelle henkilökunnalle suunnatun vaihtovelkakirjalainan. Sen merkitsijällä olisi oikeus vaihtaa velkakirjansa kokonaan tai osittain A Oy:n osakkeisiin. Lainan merkintäoikeus oli tarkoitus sitoa henkilön työsuhteeseen siten, että jos työsuhde lainan liikkeelle laskeneeseen konserniin lakkaisi, tulisi vaihtovelkakirjalaina tarjota välittömästi A Oy:n lunastettavaksi. Lainan merkitsijä ei myöskään saanut myydä tai muutoin luovuttaa merkitsemiään vaihtovelkakirjoja toiselle henkilölle. Lainaa ei markkinoitu julkisesti. Keskusverolautakunta oli katsonut, ettei vaihtovelkakirjalainan korkoon sovellettu korkotulon lähdeverosta annettua lakia. Jos hakija rahoitti tällaisen vaihtovelkakirjalainan merkinnän lainavaroin, hänelle tästä lainasta aiheutuneet korkomenot olivat verotuksessa vähennyskelpoisia. Verovuosi 1998 ja verovuosi 1999.

Muut kuin pääomatulosta vähennettävät korot

KHO 1984/542 II 551

Maanviljelijä, jolle oli myönnetty veronmaksun lykkäystä, vähensi verovelkaan liittyvät korot maatilatalouden tulostaan. Verolautakunta lisäsi kuitenkin korot maanviljelijän verotettavaan tuloon. Lääninoikeus hyväksyi maanviljelijän vaatimuksen saada vähentää sanotut korot maatilatalouden tulosta ja katsoi, että korot olivat vähennyskelpoisia yleisten korkojen vähennysoikeudesta annettujen säännösten nojalla. Ottaen huomioon myöskin sen, että suurin osa maanviljelijän varallisuudesta ja tuloista oli maatilataloudesta saatua ja että verot näin ollen oli maksettava maatilatalouden varoista, lääninoikeus katsoi, että verovelka, joka helpottaa maatilatalouden rahoitusta, liittyy maatilatalouteen, jolloin myöskin verovelan korot ovat vähennyskelpoisia maatilatalouden tulosta. KHO pysytti lääninoikeuden päätöksen. Verovuosi 1979.

KHO 1988/908 B 533

Maanviljelijä A ja hänen puolisonsa olivat sittemmin heidän välillään lopulliseksi ositukseksi vahvistetussa asiakirjassa sopineet, että A maksoi puolisolleen tasinkoa 226 000 mk saadakseen pitää itsellään ennestään omistamansa pesään kuuluvat maatilat. Yhteinen maatalousirtaimisto oli jaettu erikseen, ja tältä osin A oli maksanut puolisolleen tämän osuudesta 13 000 mk. A:n puolisolle tulevia suorituksia varten ottaman velan korot katsottiin maatilatalouden tulosta vähennyskelpoisiksi. Kiinteistöjen osalta äänestys 4-1. Verovuosi 1984.

Ylimääräinen korkovähennys

KHO 1997/2975

Puolisoilla, jotka olivat solmineet avioliiton vuoden 1992 jälkeen, ei ollut oikeutta valita, kummalle puolisolle tuloverolain 144 §:ssä säädetty verovuosilta 1993-2002 tehtävä ylimääräinen korkovähennys myönnetään. Verovuosi 1993. Äänestys 3-2.

KHO 1999/1852

A oli vuonna 1989 ostanut tontin, jolle hän oli saatuaan vuonna 1990 rakennusluvan alkanut rakentaa rakennusta. Vuodelta 1992 toimitetussa verotuksessa oli rakennuksen hankintaan otettu velka katsottu asuntovelaksi ja A:lle oli vuosilta 1993 ja 1994 toimitetuissa verotuksissa tuon velan perusteella myönnetty ylimääräinen korkovähennys. Veroasiamiehen valituksen johdosta velan korot katsottiin vuosien 1993 ja 1994 verotuksissa muun velan koroiksi, koska rakenteilla olevaa rakennusta ei ollut otettu käyttöön omana asuntona. Koska veroasiamies ei ollut hakenut muutosta verovuodelta 1992 toimitettuun verotukseen, vaatimus ylimääräisten korkovähennysten poistamisesta vuosien 1993 ja 1994 verotuksissa hylättiin. Verovuosi 1993. Verovuosi 1994. Äänestys 3-2.

13 VÄHENNYKSET ANSIOTULOSTA

VÄHENNYSJÄRJESTELMÄ

Tuloverolain vähennysjärjestelmässä ansiotuloihin kohdistuvat vähennykset tehdään korkomenoja lukuun ottamatta ansiotuloista. Tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneiden menojen vähentämisen jälkeen saadaan puhdas ansiotulo, josta tehdään yleiset ja sosiaaliset vähennykset.

Pääomatulot eivät vaikuta puhtaasta ansiotulosta tehtäviin vähennysten kuten eläketulovähennyksen ja perusvähennyksen määrään (ks. kuitenkin veronmaksukyvyn alentumisvähennys).

Ansiotulosta tehtävät vähennykset on TVL:ssa jaettu:

- tulonhankkimismenoihin eli luonnollisiin vähennyksiin (31 §, 93-95 a §),
- puhtaasta ansiotulosta valtion- ja kunnallisverotuksessa tehtäviin vähennyksiin (96-98 §),
- puhtaasta ansiotulosta valtionverotuksessa tehtäviin vähennyksiin (100 §) ja
- puhtaasta ansiotulosta kunnallisverotuksessa tehtäviin vähennyksiin (101-106 §).

Lisäksi TVL:n 126 -127 e §:ssä ovat säännökset verosta tehtävistä vähennyksistä. Myös alijäämähyvitys vähennetään verosta (TVL 131-134 §).

Perhekohtaiset vähennykset

Erillisverotuksen periaatteisiin kuuluu, että vähennykset ovat verovelvolliskohtaisia. Poikkeuksena ovat TVL 96 §:n mukaiset pakolliset eläkevakuutusmaksut ja kotitalousvähennys, joiden vähentämistä puolisoilla selvitetään jäljempänä.

Vähentämisjärjestys

Vähentämisjärjestyksestä säädetään TVL 30.3 §:ssä. Verotettava tulo saadaan seuraavasti:

Ansiotulot	
./. luonnolliset vähennykset	
Puhdas ansiotulo	
kunnallisverotus	valtionverotus
./. kunnallisverotuksen vähennykset	./. valtionverotuksen vähennykset
kv.verovuoden tulo	vv. verovuoden tulo
./. tappiot	./. tappiot
kv.verotettava tulo	vv. verotettava tulo

LUONNOLLISET VÄHENNYKSET

Verovelvollisella on oikeus tulostaan vähentää tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot (TVL 29.1 §). Laissa ei ole lueteltu vähennyksiä tyhjentävästi. Vähennys tehdään yleensä sen vuoden tulosta, jonka aikana verovelvollinen on menon suorittanut (TVL 113 §, poikkeuksista ks. luku 17, Tulon ja menon jaksottaminen).

Jos tulonhankkimiskulut ovat suuremmat kuin tulot, joiden hankkimiseksi ne on suoritettu, tai tällaisia tuloja ei ole ollut lainkaan verovuonna, voidaan tulonhankkimiskulut vähentää verovelvollisen muista ansiotuloista (ks. KHO 1988 B 555).

Merityötulon hankkimisesta johtuneet luonnolliset vähennykset eivät ole vähennyskelpoisia TVL 95 §:n 1 kohdassa tarkoitettua tulonhankkimisvähennystä lukuunottamatta (TVL 95.2 §).

Vähennyskelvottomat menot

Elantomenot

Tulon hankkimisesta johtuneina menoina ei voi vähentää verovelvollisen ja hänen perheensä elantomenoja (TVL 31.4 §). Elantomenoihin luetaan mm. asunnon vuokra sekä lasten ja kodin hoidosta aiheutuneet menot.

Lasten ja kodin hoidosta aiheutuneisiin palkkamenoihin kuuluvat paitsi varsinainen palkkaus, myös työsuhteesta johtuvat muut menot, kuten sosiaaliturva- ja vakuutusmak-

sut. Esim. kotiapulaisesta suoritettu työntekijän eläkelain (TyEL) mukainen eläkevakuutusmaksu ei ole vähennyskelpoinen (ks. kuitenkin jäljempänä kotitalousvähennys).

Ansiotoiminnassa palvelevista työntekijöistä maksetut vakuutusmaksut ovat vähennyskelpoisia.

Verovapaan tulon hankkimismenot

Verovapaan tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneita menoja ei myöskään saa vähentää (TVL 31.4 §). Vuodesta 2005 lähtien kuitenkin osinkotulon hankkimisesta aiheutuneet menot ovat vähennyskelpoisia, vaikka osinko olisikin TVL 33 a - 33 d §:ien nojalla verovapaata tuloa (TVL 31.4 §, 716/2004).

Palkat ja muut etuudet

Vähennyskelpoiseksi on säädetty palkka ja muut etuudet, jotka on suoritettu verovelvollisen tulonhankinnassa työskennelleille henkilöille (TVL 31.1 § 1 k.).

Puolisolle maksettu palkka ei ole vähennyskelpoinen. Lapselle maksettu palkka on vähennyskelpoinen, jos hän on työskennellyt tulonhankkimistoiminnassa ja on ennen verovuotta täyttänyt 14 vuotta. Vähennyskelpoinen palkka ei saa ylittää määrää, mikä työstä olisi ollut maksettava perheeseen kuulumattomalle henkilölle (TVL 31.2 §).

Koska vain tulonhankinnasta aiheutuneet palkkamenot ovat vähennyskelpoisia, esim. verovelvollisen asuntonaan käyttämän rakennuksen rakentamiseen osallistuneiden palkkamenoja ei voida vähentää. Myöskään vanhuksen tai vammaisen hoitajalle maksettua palkkaa ei voi vanhus tai vammainen vähentää tulonhankkimisesta johtuvana vähennyksenä (ks. kuitenkin jäljempää kotitalousvähennys).

Viransijaiselle maksettu palkka on vähennyskelpoinen meno ja vastaavasti se on viransijaiselle palkkatulona veronalaista tuloa.

Osakkaan palkka

Yhtymän, yhteisetuuden tai kuolinpesän tulonhankinnassaan työskenneelle osakkaalleen maksama palkka on vähennyskelpoinen (TVL 31.1 § 2 k.). Vähennyskelpoinen on kuitenkin vain kohtuulliseksi katsottava palkka.

Eläkkeet ja elatus

Vähennyskelpoisia ovat myös verovelvollisen tulonhankinnassa työskennelleille palkansaajille huoltoapulain 5 §:n nojalla annettu elatus sekä heidän ja heidän omaistensa eläkkeet.

Ammattikirjallisuus ja tutkimusvälineet

Ammattikirjallisuuden sekä tutkimusvälineiden ja tieteellisen kirjallisuuden hankkimisesta sekä tieteellisestä työstä ja taiteen harjoittamisesta muutoin johtuneet menot ovat vähennyskelpoisia. Edellytyksenä on, ettei niitä ei ole korvattu 82.1 §:n 1 kohdassa tarkoitetulla stipendillä tai apurahalla (TVL 31.1 § 4 k.)

Tieteen harjoittajat ja taiteilijat

Tieteen harjoittajat ja taiteilijat (esim. taidemaalarit, muusikot ja näyttelijät) saavat vähentää sellaiset kustannukset, jotka voidaan katsoa tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneiksi. Taiteilijoilla tällaisia menoja voivat olla mm. työvälineet (esim. muusikoilla instrumentit), materiaalikulut, työhuoneesta tai harjoitustilasta aiheutuvat kulut ja esiintymisvaatteet. Taiteilijan käsitteestä ks. luku 17, Menon jaksottaminen. Tieteellisestä työstä aiheutuneet menot voivat olla esim. alan kirjallisuudesta ja muista julkaisuista, opinto- ja tutkimusmatkoista sekä laboratorion tai atk:n käytöstä aiheutuneita menoja. TVL:ssä on aiemmin ollut säännös, jonka mukaan vähennyskelpoisia olivat tieteellisestä työstä ja taiteen harjoittamisesta johtuneet kohtuulliseksi katsottavat menot. Nykyisessä TVL:ssä ei vastaavaa kohtuullisuusvaatimusta enää ole.

Ratkaisuissa KHO:2009:106 ja KHO:2010:4 katsottiin, että TVL 31.1 §:n 4 kohdan mukainen vähennys voitiin tehdä myös eläketulosta.

Apurahalla rahoitettuun tutkimukseen kohdistuvat kustannukset

Jos verovelvollisella on ollut kustannuksia toi-

minnasta, jota varten hän on saanut stipendin tai apurahan, kustannukset vähennetään stipendistä tai apurahasta. Jos verovelvollinen on saanut apurahan tiettyyn tutkimukseen tai taiteelliseen teokseen, vain siihen kohdistuvat menot vähennetään apurahasta. Taiteilijan ammattitoiminnasta aiheutuneiden kulujen ei oikeuskäytännössä ole katsottu kohdistuvan toimintaedellytysten turvaamiseksi annettuun valtion taiteilija-apurahaan (KHO 1983 B II 516). Ks. luku 11, Kustannusten vähentäminen apurahasta.

Ammattikirjallisuus

Verovelvollisen toimialaa käsittelevien kirjojen ja ammattilehtien hankintakustannukset hyväksytään tulon vähennykseksi. Edellytyksenä on, että tällaisen ammattikirjallisuuden hankkiminen on tarpeellista työn edellyttämän ammatillisen pätevyyden tai ammattitaidon ylläpitämiseksi. Vähennyskelpoisia ovat esim. opettajien opetustyössä tarpeellisten kirjojen ja lehtien hankintakustannukset.

Opiskelukustannukset

Opiskelukustannusten vähentämisestä ei ole erikseen säädetty. Vähentämiseen sovelletaan TVL 29 §:n yleissäännöstä, jonka mukaan tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneet menot voidaan vähentää. Opiskelukustannusten vähentäminen edellyttää siten opiskelun olevan välittömästi sidoksissa tulonhankintaan. Tavalliset elantomenot eivät ole vähennyskelpoisia. Jatko-opinnoista aiheutuneina vähennyskelvottomina elantokustannuksina on pidetty esim. lisensiaatin tutkinnon suorittamisesta aiheutuneita menoja (KHO 1975-B-II-540). Sitä vastoin väitöskirjan painatuksestaaiheutuneet kulut on oikeuskäytännössä katsottu tieteellisestä työstä aiheutuneiksi kuluiksi (KHO 1983 B II 565).

Peruskoulutuksesta ja ammattiin tähtäävästä koulutuksesta aiheutuneet menot eivät ole vähennyskelpoisia (KHO 1983 B II 563). Jatkokoulutuksesta ja pätevöitymisestä aiheutuneet menot eivät myöskään ole vähennyskelpoisia, jollei koulutus ole tarpeellinen verovelvollisen siinä työssä, joka hänellä on ollut ennen koulutusta, tarvittavan ammattitaidon ylläpitämiseksi (esim. KHO 1990/1742 ja 1743). Ylioppilaskunnan jäsenmaksua ei saa vähentää veronalaisesta opintorahasta (KVL 1992/381).

Vähennyskelpoisiksi on oikeuskäytännössä katsottu koulutusmenot, jotka ovat johtuneet verovelvollisen työtehtävässä tarvittavan ammattitaidon ylläpitämisestä (esim. KHO 1991/375, KHO 1996/147, KHO 1997:14 ja KHO 1997/1805, KHO 1998/559 ja 2002/3454 vrt. KHO 1997:70 sekä KHO 1997:71, KHO 2002:8 ja KHO 2002:9). Verohallinnon ohjeessa 15/32/2000 käsitellään koulutusmenojen vähentämistä tarkemmin.

Oikeuskäytännössä on vähennyskelpoisiksi hyväksytty myös eräät kurssimaksut, kuten esim. kansakoulun opettajien peruskoulun opettajaksi siirtymistä varten suorittamat peruskoulupedagogiikan kurssin ja erikoistumiskurssien kurssimaksut. Kurssimaksun lisäksi on vähennyskelpoisiksi katsottu myös eräät muut kurssista aiheutuneet menot, mm. matkakulut kurssipaikalle, menot oppikirjoista sekä vuokramenot asumisesta kurssipaikalla.

Opintomatkat

Opintomatka voidaan katsoa tulon hankkimis- tai säilyttämismielessä tehdyksi silloin, kun matka on ollut tarpeellinen henkilöllä jo olevan työn tai tehtävän hoidon kannalta. Opiskelun osuus matkasta tulee olla vähäistä suurempi, jotta kustannukset osittainkaan olisivat verotuksessa vähennettävissä. Kongressimatkan kulut voidaan katsoa tieteellisestä työstä aiheutuneiksi menoiksi, jos verovelvollinen on pitänyt kongressissa esitelmän tai on osoittanut kongressin tärkeäksi ammattitaitonsa ylläpitämiseksi (mm. KHO 1976 II 529).

Opinto- ja tutkimusmatkan kuluina voidaan vähentää matkakulujen lisäksi matkasta aiheutunut kohtuullinen asumis- ja muiden elantokustannusten lisäys.

Jos matka on osittain virkistysmatkan luonteinen ja osittain opintomatka, vähennykseksi

hyväksytään yleensä opiskeluun käytettyä aikaa vastaava osa matkan kuluista.

Kulut luottamustehtävistä

Tulon hankkimisesta johtuneita menoja ovat myös valtiollisen luottamustehtävän hoitamisesta välittömästi aiheutuneet kohtuulliset kustannukset (TVL 31.1 § 5 k.).

Koska vain välittömästi luottamustehtävän hoitamisesta aiheutuneet kustannukset ovat vähennettävissä, ei vaalikuluja voida pitää vähennyskelpoisina. Sitä vastoin ns. ryhmäverot ja puolueelle suoritettavat pakolliset maksut, joiden suorittaminen perustuu luottamustehtävästä saatavaan palkkioon, voidaan katsoa vähennyskelpoiseksi menoksi. Säännöksen mukaan vain kohtuulliset luottamustehtävän hoitamisesta aiheutuneet kustannukset voidaan vähentää. Tällä tarkoitetaan sitä, että vähennyskelpoisten kustannusten tulee olla kohtuullisessa suhteessa luottamustoimesta saatuun tuloon.

Luottamustoimi

Valtiollisia luottamustoimia ovat mm. kansanedustajan ja ministerin toimet sekä erilaisten komiteoiden, toimikuntien ja lautakuntien jäsenyydet.

Kunnallisen luottamustehtävän hoitamisesta aiheutuneita kustannuksia, esim. puolueiden jäseniltään perimää luottamushenkilömaksua tai kunnallista puolueveroa ei ole voitu vähentää (KHO 1977 II 563). Verovuodesta 2006 sovelletaan TVL 31.1 §:n 5 kohtaa, jonka mukaan kunnallisista luottamustoimista maksetuista kokouspalkkioista peritty luottamushenkilömaksu on vähennyskelpoinen meno. Vähennysoikeus koskee kaikkia luottamushenkilömaksuja, joita puolueet perivät kunnallisiin luottamustoimiin valituilta henkilöiltä. Kunnallisista toimielimistä säädetään kuntalain (365/1995) 17 §:ssä ja luottamustoimista lain 32 §:ssä. Kunnallisia luottamustoimia, joista maksettujen palkkioiden perusteella perityt luottamushenkilömaksut ovat vähennyskelpoisia, ovat jäsenyydet erilaisissa kunnallisissa toimielimissä, kuten kunnanhallituksessa, -valtuustossa ja lautakunnassa sekä muissa kunnan tai kuntaliittojen yhteistyöelimissä. Sitä vastoin yksityisoikeudellisen yhteisön, kuten kunnan omistaman osakeyhtiön, hallituksen tai muun hallintoelimen jäsenyys ei ole kuntalainsäädännön tarkoittama kunnallinen luottamustoimi, josta saadun palkkion perusteella suoritettu maksu voitaisiin vähentää. Luottamushenkilömaksu suoritetaan käytännössä joko siten, että kunta perii maksun palkkiosta ja tilittää sen puolueelle tai siten, että luottamushenkilö suorittaa itse maksun puolueelle

Kansanedustajan, valtioneuvoston jäsenen ja Euroopan parlamentin jäsenen kustannukset

Kansanedustajan ja Euroopan parlamentin jäsenen toimen hoitamisesta välittömästi aiheutuneet kohtuulliset kustannukset saadaan vähentää vain siltä osin kuin ne ylittävät TVL 70 §:ssä verovapaaksi säädetyn kulukorvauksen määrän. Mainitun lainkohdan mukaan veronalaista tuloa ei ole kohtuullinen korvaus, joka maksetaan kansanedustajan toimen hoitamisesta aiheutuneiden erityisten kustannusten ja elantokustannusten lisäyksen kattamiseksi. Tällaisena kohtuullisena korvauksena pidetään edustajanpalkkiosta annetussa laissa (328/47) tarkoitettua puhemiehen ja varapuhemiesten määrärahaa, edustajan tietoliikennekorvausta ja edustajan kulukorvausta.

Veronalaista tuloa ei myöskään ole kohtuullinen korvaus, joka maksetaan Euroopan parlamentin jäsenen toimen hoitamisesta aiheutuneiden erityisten kustannusten ja elantokustannusten lisäyksen kattamiseksi. Tässä tarkoitettuna kohtuullisena korvauksena pidetään Euroopan parlamentin jäsenelle maksettavaa yleistä kulukorvausta, kiinteää matkustusmäärärahaa, matkustusmäärärahaa, oleskelumäärärahaa, tietoliikennekorvausta ja sihteerimäärärahaa tai muuta niihin rinnastettavaa korvausta (227/95).

Edustajanpalkkiolain 1.2 §:n (528/2000) mukaan edustajalle suoritetaan edustajantoimesta aiheutuvista ylimääräisistä kuluista korvausta, jonka suuruus on 30 prosenttia valtion

A 27 palkkausluokan peruspalkasta. Muusta kuin Helsingin tai Uudenmaan vaalipiiristä valitulle edustajalle suoritetaan kulukorvaus 40 prosentin mukaan laskettuna. Jos edustajalla on muussa kuin Helsingin tai Uudenmaan vaalipiirissä olevan asunnon lisäksi edustajantoimen hoitamista varten omistus- tai vuokra-asunto Helsingissä, Espoossa, Kauniaisissa tai Vantaalla, suoritetaan kulukorvaus 55 prosentin mukaan laskettuna. Uudenmaan vaalipiiristä valitun edustajan kulukorvaus lasketaan kuitenkin 40 prosentin mukaan, jos hänen asuntonsa on yleistä kulkutietä käyttäen kauempana kuin 30 kilometrin matkan päässä eduskuntatalosta.

Edustajalta, joka on kutsuttu valtioneuvoston jäseneksi, pidätetään puolet hänelle tämän lain mukaan tulevasta palkkiosta ja kulukorvauksesta. Euroopan parlamentin jäseneksi valitulta edustajalta pidätetään hänelle Euroopan parlamentin jäsenyyden ajalta tämän lain mukainen palkkio ja kulukorvaus kokonaan. Edustajalta, joka on asevelvollisena astunut palvelukseen vakinaisessa väessä tai siviilipalvelukseen, pidätetään hänelle palveluksen ajalta tuleva palkkio ja kulukorvaus. (Edustajanpalkkiolaki 1.3 §).

Valtioneuvoston jäsenelle korvataan tehtävien hoitamisesta aiheutuneet ylimääräiset kohtuulliset kustannukset valtioneuvoston kanslian päätöksellä (Laki valtioneuvoston jäsenille maksettavista palkkioista ja korvauksista 1096/2006).

Matkustamiskorvaukset

Kulukorvauksen lisäksi edustaja saa edustajantoimensa ajaksi ensimmäisen luokan vuosivapaalipun valtionrautateiden kaikille radoille. Edustajalle, joka hoitaessaan edustajantehtäväänsä käyttää linja-autoa tai kotimaan reittiliikenteessä olevaa lentokonetta, korvataan matkalipuista aiheutuneet kustannukset. Edustajanpalkkiosta annetun lain 1 b §:n mukaan eduskunnan kansliatoimikunta voi myöntää edustajalle kohtuullisen korvauksen muista kuin edellä tarkoitetuista edustajan tehtävän hoitamisesta aiheutuvista matkustamiskustannuksista ja tietoliikennekustannuksista. Tämän nojalla kansanedustajilla on tietyin rajoituksin esim. Helsingissä taksin käyttöoikeus.

Selvitys

Yleensä kansanedustajan toimen hoitamisesta ei aiheudu kuluja yli verovapaan kulukorvauksen määrän. Ylimenevä osa saadaan vähentää esitetyn selvityksen perusteella. Tällöin esitetään selvitys kaikista vähennettäväksi vaadittavista kustannuksista eikä pelkästään kulukorvauksen ylimenevistä kustannuksista.

Jos kansanedustajalla on ollut johonkin muuhun toimeen tai tehtävään liittyviä tulonhankkimismenoja, hän saa vähentää ne esittämänsä selvityksen perusteella.

Jäsenmaksut ja työttömyyskassamaksut

Työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksuista ja työttömyyskassamaksuista säädetään TVL 31 ja 95 §:ssä. TVL 31.1 §:n 6 kohdan mukaan ne ovat vähennyskelpoisia tulon hankkimisesta aiheutuneina menoina.

Oikeuskäytännössä on katsottu, että ammattiyhdistyksen jäsenmaksut sekä työttömyyskassan jäsenmaksut voidaan vähentää myös ansioon suhteutetusta päivärahasta, peruspäivärahasta sekä sairauspäivärahasta (KHO 1996/855). Näin ollen ei ole estettä vähentää työmarkkinajärjestön jäsenmaksua ja työttömyyskassan jäsenmaksua mistä tahansa ansiotulosta. Merityötuloon kohdistuvat jäsenmaksut ja työttömyyskassamaksut eivät kuitenkaan ole vähennyskelpoisia (TVL 95.2 §).

TVL 95 §:n mukaan työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut ja työttömyyskassamaksut saadaan vähentää täysimääräisinä. Palkkatulosta myönnettävä tulonhankkimisvähennys ei rajoita näiden maksujen vähennysoikeutta.

Työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut

Työmarkkinajärjestöä ei ole määritelty lainsäädännössä. Vakiintuneen käsityksen mukaan työmarkkinajärjestöjä ovat etujärjestöt,

joiden päätehtävänä on keskinäisillä neuvotteluilla sopia molempia osapuolia sitovasti työsopimuksissa tai työsuhteissa muuten noudatettavista ehdoista. Tällaisia työmarkkinajärjestöjä ovat esim. Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö (SAK), Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitto (STTK), Akava ja Elinkeinoelämän keskusliitto (EK) sekä niiden jäsenyhdistykset.

Jäsenmaksu

Jäsenmaksuna pidetään järjestölle ja sen jäsenyhdistyksille perittävää jäsenmaksua. Myös asianomaisen järjestön sääntöjen mukaisessa järjestyksessä määrätyt ylimääräiset jäsenmaksut ovat vähennyskelpoisia. Sitä vastoin muut suoritukset, kuten liittymismaksut, maksut erillisiin rahastoihin tai vapaaehtoiset lakkoavustukset taikka maksun viivästymisen johdosta suoritettavat sakkokorot eivät ole jäsenmaksuina vähennyskelpoisia.

Suoritetusta jäsenmaksusta voi olla todisteena palkkatodistus tai erillinen todistus. Todistuksen antaja voi työnantajan sijasta olla esim. pankki tai ammattiyhdistys. Erillisestä todistuksesta tulisi ilmetä työmarkkinajärjestön nimi, suoritetun jäsenmaksun määrä, työntekijän nimi, perinnän suorittaja ja suoritusajanjakso. Jos vähennykseksi vaaditaan ylimääräistä jäsenmaksua, todistuksesta tulee lisäksi ilmetä, onko maksu määrätty järjestön sääntöjen mukaisessa järjestyksessä.

Muut jäsenmaksut

Jäsenmaksut, jotka on peritty pelkästään yhdistyksen toiminnan tukemistarkoituksessa, eivät ole vähennyskelpoisia. Jos maksut ovat ammatin tai liiketoiminnan harjoittamisen edellytyksenä tai muuten katsottava tulon hankkimisesta johtuneiksi kustannuksiksi, myönnetään niistä kuitenkin vähennys.

Palkansaajan osalta on yleensä vähennykseksi hyväksytty yhdistyksille suoritetun jäsenmaksun se osa, mikä on korvausta yhdistyksen ammattiasioita käsittelevästä ammattilehdestä, jonka yhdistyksen jäsenet saavat jäsenyytensä perusteella.

Työttömyyskassamaksut

Työttömyyskassamaksu peritään yleensä ammattiyhdistyksen jäsenmaksun yhteydessä, mutta se voidaan suorittaa myös erikseen. Työttömyyskassamaksun verovelvollinen on oikeutettu vähentämään luonnollisena vähennyksenä. Työttömyyskassan jäsenmaksut vahvistaa Vakuutusvalvontavirasto kassan tekemän esityksen pohjalta (TyöttömyyskassaL 19 §).

Työasuntovähennys

Työasuntovähennys on tulosta tehtävä vähennys, joka vähennetään ansiotuloista tulonhankkimiskuluna. Työasuntovähennyksen voi saada verovelvollinen, joka työskentelee kaukana kotoaan ja joka on tämän vuoksi vuokrannut käyttöönsä toisen asunnon (työasunnon) työpaikan sijaintialueelta. Vähennyksen saaminen edellyttää, että tietyt työpaikan ja asuntojen laatuun ja sijaintiin liittyvät edellytykset täyttyvät. Vähennysedellytykset ovat osittain erilaiset perheellisellä ja perheettömällä henkilöllä. Työasuntovähennys liittyy aina työssäkäyntiin varsinaisella työpaikalla. Vähennyksen voi saada ensi kerran vuodelta 2008 toimitettavassa verotuksessa (TVL 95 a §, 1141/2007).

Vakituinen asunto ja työasunto

Työasuntovähennyksen saamiseksi henkilöllä tulee olla samanaikaisesti käytössään kaksi asuntoa: vakituinen asunto ja työasunto.

Perheellisellä henkilöllä on oikeus työasuntovähennykseen, jos hän vuokraa käyttöönsä toisen asunnon varsinaisen työpaikkansa sijainnin vuoksi ja hänellä on samanaikaisesti käytössään vakituinen asunto, jossa hän asuu perheensä kanssa.

Perheetön henkilö voi saada työasuntovähennyksen vain, jos hänellä on samanaikaisesti (vähintään) kaksi varsinaista työpaikkaa ja kaksi eri asuntoa näiden työpaikkojen sijainnin vuoksi. Toinen asunnoista on tällöin hänen vakituinen asuntonsa ja toinen hänen työasuntonsa. Vähennyksen voi saada myös, jos vero-

velvollinen on virkavapaana vakituisesta työstään ja työskentelee väliaikaisesti muualla.

Vakituisen asunnon laadulla ja omistussuhteilla ei ole merkitystä työasuntovähennystä myönnettäessä. Vakituinen asunto voi siten esimerkiksi olla verovelvollisen tai hänen puolisonsa omistama asunto tai vuokra-asunto.

Työasunto on verovelvollisen toinen asunto, jonka hän on vuokrannut varsinaisen työpaikkansa sijainnin vuoksi. Jos toinen asunto on hankittu pääasiallisesti muusta syystä kuin työn vuoksi, kuten verovelvollisen tai hänen perheenjäsentensä opiskelua tai vapaa-ajan viettoa varten, kysymyksessä ei ole työasunto.

Työasuntovähennyksen voi saada vain vuokra-asunnosta. Verovelvollisen tulee olla vuokrasuhteessa joko päävuokralainen tai alivuokralainen. Vuokranantaja voi periaatteessa olla kuka tahansa. Vuokrasuhteen tulee kuitenkin olla aito. Tämän keskeinen tunnusmerkki on yleensä se, että asunnosta maksetaan käypää vuokraa. Muun selvityksen puuttuessa olettamana asunnon käyvästä vuokratasosta voidaan pitää asuntoedun verotusarvoa.

Vuokrattuun asuntoon rinnastetaan työsuhdeasunto, joka on saatu luontoisetuna työnantajalta varsinaisen työpaikan sijainnin vuoksi. Työasuntovähennyksen voi saada myös asumisoikeusasunnosta tai osaomistusasunnosta niin kauan kuin verovelvollinen hallitsee osaomistusasuntoa vuokrasopimuksen perusteella.

Hotellimajoitus tai majoittuminen esimerkiksi leirintäalueella olevaan asuntovaunuun ei oikeuta vähennykseen, koska kysymys ei ole asunnon vuokraamisesta.

Työasuntovähennystä ei saa omistusasunnon perusteella.

Vakituisen asunnon ja työasunnon välimatka

Työasuntovähennyksen edellytyksenä on, että verovelvollisen vakituinen asunto sijaitsee yli 100 kilometrin etäisyydellä sekä työasunnosta että varsinaisesta työpaikasta, jonka sijainnin vuoksi työasunto on hankittu. Etäisyys lasketaan lyhintä mahdollista reittiä yleisesti käytettävissä olevaa tietä pitkin.

Vähennyksen määrä

Työasuntovähennys on 250 euroa jokaiselta täydeltä kalenterikuukaudelta, jona verovelvollisella on samanaikaisesti vakituinen asunto ja työasunto. Vähennys ei kuitenkaan ole suurempi kuin verovelvollisen työasunnosta maksama vuokra. Työasuntovähennyksen määrä lasketaan siis kultakin kalenterikuukaudelta erikseen. Vähennystä ei saa vajailta kalenterikuukausilta.

Työasuntovähennys myönnetään myös tavanomaisilta loma-ajoilta, jos työasunto ei ole tänä aikana muussa käytössä, esimerkiksi edelleenvuokrattuna toiselle.

Asumisoikeusasunnon vuokrana pidetään maksettua käyttövastiketta. Osaomistusasunnosta vähennys lasketaan maksetun vuokran perusteella. Työsuhdeasunnosta vähennys lasketaan asunnon luontoisetuarvon tai siitä maksetun vuokran perusteella.

Vuokraan luetaan suoritukset, jotka vuokralainen maksaa vuokrasuhteen perusteella vuokranantajalle tai vuokranantajan lukuun. Vuokralaisen kolmannelle osapuolelle maksamia maksuja, joiden suorittamisesta vuokranantaja ei ole vastuussa, ei pidetä vuokrana. Esimerkiksi sähkölaskuja, jotka vuokralainen maksaa sähkölaitokselle sen kanssa suoraan tekemänsä sähkösopimuksen perusteella, ei katsota työasunnosta maksetuksi vuokraksi.

Muut vähennykset ja verovapaat tuet

Työasuntovähennyksen määrää pienentävät mahdolliset muut vähennykset, joihin verovelvollisella on oikeus verovuoden verotuksessa kyseisen asunnon käytön perusteella. Poikkeuksena on kotitalousvähennys, joka ei vaikuta työasuntovähennyksen määrään.

Verotusta toimitettaessa palkkatuloista vähennetään kaavamainen tulonhankkimisvähennys (620 euroa, kuitenkin enintään palkkatulon määrä). Jos työasuntovähennys liittyy palkkatuloon, työasuntovähennys ja muut palkkatulon hankkimisesta johtuneet menot

ovat (erikseen) vähennyskelpoiset vain siltä osin kuin niiden yhteismäärä ylittää kaavamaisen tulonhankkimisvähennyksen määrän.

Työasuntovähennystä ei myönnetä, jos verovelvollinen on saanut verovuonna toisella paikkakunnalla asumiseen liittyvää verovapaata korvausta tai etuutta. Tällainen etuus voi olla esimerkiksi työasuntoa varten saatu verovapaa asumistuki tai kansanedustajan verovapaa kulukorvaus. Etuuden tai korvauksen määrällä ei ole merkitystä. Pienikin verovuonna saatu verovapaa korvaus tai etuus työasuntoa varten estää työasuntovähennyksen saamisen tuolta verovuodelta. Työasunnossa asumista varten saatu veronalainen korvaus ei ole este työasuntovähennyksen saamiselle.

Muu kuin työasuntoa varten saatu verovapaa tuki tai korvaus ei vaikuta työasuntovähennykseen. Esimerkiksi vakituista asuntoa varten saatu asumistuki tai erityiselle työntekemispaikalle tehdystä työmatkasta saatu matkakustannusten korvaus ei estä työasuntovähennyksen saamista.

Puolisoiden työasuntovähennys

Puolisoista vain toiselle voidaan myöntää työasuntovähennys. Jos kummallakin puolisolla on ollut työasunto, puolisot voivat keskenänsä sopia kumpi heistä vaatii työasuntovähennyksen. Jos kumpikin puoliso vaatii työasuntovähennystä, vähennys myönnetään suurempituloiselle puolisolle. Suurempituloisena pidetään sitä puolisoa, jonka verovuoden puhtaan ansiotulon määrä ennen työasuntovähennyksen tekemistä on suurempi. Työasuntovähennys lasketaan aina vähennyksen saajan omien vähennysperusteiden mukaan. Toisen puolison työasunnostaan maksamaa vuokraa ei oteta huomioon laskettaessa vähennykseen oikeutetun puolison työasuntovähennystä.

Muut kulut

Oikeuskäytännössä (KHO 1997:33) on katsottu, että verovelvollinen, joka myi hankkimansa työsuhdeoptiot tappiolla tai antoi työsuhdeoptionsa raueta arvottomina, sai vähentää luovutustappion tai menetyksen palkkatulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneena menona.

MATKAKUSTANNUKSET

Asunnon ja työpaikan väliset matkakustannukset

Tulon hankkimisesta johtuneita menoja ovat myös matkakustannukset asunnosta työpaikkaan ja takaisin halvimman kulkuneuvon käytöstä aiheutuvien kustannusten mukaan laskettuna (TVL 93 §). Näitä matkakustannuksia voidaan kuitenkin vähentää enintään 7 000 euroa ja vain siltä osin, kuin ne ylittävät verovuonna 600 euroa. Matkakuluvähennykselle säädetystä 600 euron omavastuuosuudesta johtuen vähennyksen enimmäismäärä täyttyy 7 600 euron matkakuluilla. Ennen vuotta 2009 omavastuu oli 500 euroa.

Työttömän omavastuu

Osan vuotta työttömänä olleen verovelvollisen matkakulujen omavastuusta säädetään erikseen (TVL 93.4 §).

Työttömän työnhakijan osalta matkakustannusten 600 euron omavastuuosuutta pienennetään 55 eurolla jokaiselta täydeltä korvauskuukaudelta. Omavastuuosuus on kuitenkin vähintään 110 euroa. Ennen vuotta 2009 vastaavat märät olivat 500, 45 ja 90 euroa.

Täyteen korvauskuukauteen katsotaan kuuluvan 21,5 korvauspäivää vastaava määrä.

Edellytyksenä matkakulujen omavastuuosuuden pienentämiselle on vuodesta 2010 lukien, että verovelvollinen on saanut verovuoden aikana työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista työttömyyspäivärahaa, työmarkkinatukea tai päivärahaa toimeentulon turvaamiseksi (1208/2009). Vuodesta 2010 omaavastuun pienentämisen edellytyksenä olevat etuudet vastaavat asiallisesti aiemmin säädettyjä etuuksia.

Vuonna 2009 edellytyksenä omavastuun pienentämiselle on ollut, että verovelvollinen

on verovuoden aikana saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa, työmarkkinatukea tai koulutuspäivärahaa, taikka julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) tai sen nojalla annettujen säännösten mukaista koulutustukea tai työllistämistukea työelämävalmennukseen tai päivärahaa toimeentulon turvaamiseksi. Ennen vuotta 2010 myönnettyyn työttömyysturvalain (1290/2002) mukaiseen koulutuspäivärahaan ja julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaiseen koulutustukeen ja ansiotukeen sovelletaan tältä osin vuoden 2009 sääntelyä.

TVL 93 §:n soveltaminen

TVL 93 §:n säännöksiä sovelletaan laskettaessa vähennystä TVL 72.3 §:ssä tarkoitetuista matkoista aiheutuvista kustannuksista, eli laskettaessa vähennystä muista kuin varsinaisena työmatkana pidettävistä matkoista. Kyseistä säännöstä sovelletaan kun vähennystä vaaditaan

- verovelvollisen asunnon ja varsinaisen työpaikan välisistä matkoista,
- työkomennuksen kestäessä tehdyistä viikonloppu- ja muista vastaavista matkoista asunnon ja erityisen työntekemispaikan välillä.

Matkakuluvähennys tehdään tulonhankkimisvähennyksen lisäksi, jos verovelvollisella on ollut asunnon ja työpaikan välisiä matkakuluja yli 600 euroa. Matkakuluvähennys ei siten kuulu tulonhankkimisvähennyksen piiriin. Matkan pituudella ei ole merkitystä. Vähennys voidaan myöntää lyhyestäkin matkasta, jos matkalla on käytetty kulkuvälinettä.

Asunnon ja työpaikan välisiä matkakustannuksia koskevia vähennyskelpoisuuden rajoituksia sovelletaan toissijaiselle työpaikalle tehtyihin matkoihin vain siltä osin kuin on kysymys toissijaisen työpaikan sijainnin vuoksi tarpeellisen erillisen majoittumispaikan ja toissijaisen työpaikan välisistä matkoista (TVL 31.6 §, 1170/1998). Ks. Tarkemmin jäljempänä: Matkakulut toissijaiselle työpaikalle.

TVL 31.7 § rajoittaa työmatkakustannusten vähentämistä TVL 72 a §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa, joissa työskentely ylittää kaksi vuotta eikä palkansaaja yövy ko. säännöksen mukaisella tavalla erityisen työntekemispaikan sijainnin vuoksi tarpeellisissa tilapäisissä majoitustiloissa. Tällöin matkat voidaan kuitenkin vähentää TVL 93 §:ssä tarkoitetulla tavalla asunnon ja työpaikan välisinä matkoina.

Matkat työpäivän aikana

Ruokailutauon aikana tehdystä matkasta aiheutuneet kustannukset eivät yleensä ole vähennyskelpoisia matkakustannuksia. Jos verovelvollisen työjaksojen väliin jää useamman tunnin vapaa-aika, on oikeuskäytännössä (KHO 1987 B 581) katsottu, että verovelvollisella on oikeus vähentää molempien työjaksojen johdosta tehdyt matkat asunnosta työpaikalle ja takaisin.

Matkat kesäasunnolta työpaikalle

Matkakustannukset kesäasunnosta työpaikkaan eivät ole vähennyskelpoisia matkakustannuksia (KHO 1970 II 538 ja KHO 1983 II 562).

Työnantajan järjestämä yhteiskuljetus

Jos verovelvollinen on asunnon ja työpaikan välisille matkoille saanut verovapaan yhteiskuljetuksen, hänellä ei ole näistä matkoista oikeutta matkakuluvähennykseen.

Varsinaiset työmatkat

Tilapäisistä matkoista erityiselle työntekemispaikalle aiheutuneet kustannukset, joita ei ole korvattu, vähennetään luonnollisina vähennyksinä (TVL 31 §). Matkakustannukset vähennetään tällöin todellisten kulujen, esim. oman auton käytön mukaan, eikä niihin sovelleta 500 euron (600 euron vuodesta 2009) omavastuuta ja 7 000 euron enimmäisrajoitusta.

Yrittäjäosakkaan matkakulut

Korkein hallinto-oikeus on antanut yrittäjäosakkaan asunnon ja työpaikan välisten mat-

kakulujen vähentämistä koskevan ratkaisun KHO:2008:69. Ratkaisun mukaan yrittäjäosakas ei voinut vähentää asunnon ja työpaikan välisten päivittäisten matkojen kustannuksia ansiotulon hankkimisesta johtuneina menoina, koska hän ei saanut työskentelystään yhtiön hyväksi palkkaa tai muuta vastaavaa ansiotuloa vaan ainoastaan osinkotuloa. Kustannuksia ei siten voitu pitää TVL 93.1 §:n mukaisina ansiotulon hankkimisesta johtuneina menoina, vaan osinkotulon hankkimisesta johtuneina menoina. Matkoista aiheutuneita kustannuksia ei myöskään voitu vähentää osakkaan muualta saamasta ansiotulosta. Koska kysymys oli TVL 5 luvun mukaisesti ansiotulosta tehtävästä vähennyksestä, vähennystä ei voitu tehdä osakkaan saamasta osinkotulosta.

Ratkaisu on annettu loppuvuonna 2008. Tästä syystä ratkaisussa annettua verovelvolliselle epäedullista tulkintaa ei Verohallinnon käsityksen mukaan voida soveltaa yleisesti vuoden 2008 verotusta toimitettaessa. Yrittäjän asunnon ja työpaikan väliset matkakustannukset vähennetään vuonna 2008 hänen ansiotulostaan riippumatta siitä, minkälaisia tuloja hänellä on verovuonna ollut.

Vuodesta 2009 lukien osakeyhtiön osakkaan asunnon ja työpaikan väliset matkat vähennetään KHO:n ratkaisun mukaan. Osakeyhtiön osakas saa vähentää asunnon ja yrityksessä olevan työpaikkansa väliset matkakustannukset vain, jos hän on saanut verovuonna tuosta yrityksestä palkkatuloa. Matkakustannukset vähennetään tällöin TVL 93 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Vähennys tehdään halvimman käytettävissä olevan kulkuneuvon käyttökustannusten mukaan laskettuna ja niihin sovelletaan tuloverolain 93 §:n 1 momentissa säädettyä 600 euron omavastuuta sekä 7 000 euron enimmäismäärää.

Verohallinnon käsityksen mukaan matkakulujen vähentämiseksi yhtiön tulisi maksaa osakkaalle verovuonna vähintään matkakulujen määrän suuruinen palkka.

Opiskelijoiden matkakustannukset

Opiskelijoiden matkakustannukset asunnon ja opiskelupaikkakunnan välillä on katsottu vähennyskelpoisiksi silloin kun opiskeluajalta on saatu palkkaa (esim. KHO 1981 B II 563). Sitävastoin opintotukilain mukaisesta opintorahasta ei voi vähentää matkakuluja.

Työvoimapoliittinen aikuiskoulutus

Työvoimapoliittisessa aikuiskoulutuksessa oleva henkilö ei saa opiskeluajalta palkkaa vaan muuta veronalaista tuloa. Opiskelu on tulon saannin edellytys. Jos työtön kieltäytyy koulutuksesta, hänelle voidaan määrätä 6 viikon karenssi. Näissä olosuhteissa matkakustannukset voidaan vähentää verotuksessa asunnon ja varsinaisen työpaikan välisiä matkoja koskevien säännösten mukaan, ellei niitä ole korvattu. Mikäli näin ei ole, niin kyse on tavallisesta opiskelusta, josta aiheuneet menot ovat vähennyskelvottomia elantomenoja.

Koulutuksen ajalta maksetaan ylläpitokorvausta, joka on tarkoitettu kattamaan matka- ja muita ylläpitokustannuksia, esim. ruokailukustannuksia. Korvauksen määrä on 8 euroa päivältä (925/2003). Vuodesta 2010 korvaus on 9 euroa päivältä (856/2009). Sitä, minkä suuruisena kustannuserät sisältyvät ylläpitokorvaukseen, ei ole määritelty. Näin ollen ne joudutaan arvioimaan. Matkakustannusten osuudeksi voidaan arvioida puolet ylläpitokorvauksesta 4 euroa päivältä. Vähennys voidaan tehdä siltä osin kuin matkakustannukset ylittävät verovapaaseen ylläpitokorvaukseen sisältyvän matkakustannusten korvauksen osuuden (KHO 1997:16).

Korkein hallinto-oikeus on päätöksessään KHO 1999/1055 katsonut, että verovelvollisella, joka oli sairautensa vuoksi joutunut jäämään työstään virkavapaalle ja aloittamaan uuden ammatin opiskelun kansaneläkelaitoksen maksaman kuntoutusrahan turvin, oli oikeus vähentää kodin ja opiskelupaikan väliset matkakulut TVL 93 §:n mukaan.

Halvin kulkuneuvo

Matkakustannukset asunnosta työpaikkaan ja takaisin voidaan vähentää vain halvimman kulkuneuvon käytöstä aiheutuvien kustannusten mukaan. Halvimpana kulkuneuvona pidetään yleensä olosuhteista riippuen junaa, linja-autoa, raitiovaunua tai laivaa. Jos verovelvollisella on jokseenkin samanlainen mahdollisuus käyttää asunnon ja työpaikan välisellä matkalla erilaisia julkisia kulkuneuvoja, esim. junaa tai linja-autoa, vähennys myönnetään näistä halvimman vaihtoehdon mukaan laskettuna.

Matkakustannus hyväksytään halvimman matkustusluokan ja taksan mukaisena, joka on kuukausilippu, sarjalippu tai muu alennuslippu, jos sellainen on saatavissa (KHO 1986 II 568).

Työsuhdematkalippu

Kun verovelvollisella on TVL 64.2 §:ssä tarkoitettu työsuhdematkalippu, käytöstä aiheutuvaksi kustannukseksi ei lueta työsuhdematkalipun verovapaata osaa.

Julkinen kulkuneuvo ei käytettävissä

Muutakin kuin julkista kulkuneuvoa voidaan pitää lain tarkoittamana halvimpana kulkuneuvona esim. silloin, kun julkista kulkuneuvoa ei ole lainkaan käytettävissä. Kun julkiset kulkuneuvot olivat käytettävissä, ei oma auto ollut halvin kulkuneuvo, vaikka työvuoro päättyi kello 24 (KHO 1989 B 525, toisin KHO 1983/1050).

Liikuntavamma

Liikuntavammaisen invalidin osalta voidaan halvimpana kulkuneuvona muulloinkin pitää muuta kuin julkista kulkuneuvoa.

Liukuva työaika

Kun työntekijällä on liukuva työaika, arvioidaan halvin kulkuneuvo sen mukaan, mitä kulkuneuvoja työntekijällä on mahdollisuus käyttää liukuman puitteissa siten, että hän ehtii tehdä täyden työpäivän.

Kävelymatka ja odotusaika

Muun kuin julkisen kulkuneuvon käyttö koko työmatkalla voidaan hyväksyä myös silloin, kun asunnon ja työpaikan välisellä matkalla voidaan vain osittain käyttää julkista kulkuneuvoa, ja kävelymatka yhteen suuntaan on vähintään kolme kilometriä. Muuta kulkuneuvoa voidaan käyttää myös jos odotusaika meno-paluumatkalla on yhteensä vähintään kaksi tuntia.

Työvälineiden kuljettaminen

Vähennys voidaan myöntää myös muun kuin julkisen kulkuneuvon kustannusten mukaan silloin, kun verovelvollinen joutuu kuljettamaan suuria ja painavia työvälineitä mukanaan. KHO:n ratkaisussa 2006/1543 muusikko sai vähentää kustannukset oman auton käytön mukaan, kun hänen työtehtävänsä edellyttivät suurien ja painavien lyömäsoittimien kuljettamista myös asunnon ja työpaikan välisillä matkoilla. Ratkaisusta ilmenevää periaatetta ei voida soveltaa tilanteisiin, joissa työtehtävät eivät edellytä työvälineiden tai työhön liittyvien tarvikkeiden yms. kuljettamista asunnon ja työpaikan välisillä matkoilla. Siten esimerkiksi autolla kulkevan liikkuvaa työtä tekevän matkat asunnolta varsinaisena työpaikkana pidettävään työnantajan toimipisteeseen vähennetään halvimman kulkuneuvon taksan mukaisesti vaikka työntekijä kuljettaa autossa työssä tarvittavia välineitä (ks. jäljempänä Oman auton käyttö työssä).

Julkinen kulkuneuvo osalla matkaa

Yli kolmen kilometrin kävelymatkan meno- tai paluumatkalla ei oikeuskäytännössä ole aina katsottu riittävän perusteeksi muun kuin julkisen kulkuneuvon kulujen vähentämiselle koko työmatkalta. Tällaisissa tapauksissa on lisäksi selvitetty, onko ollut mahdollista tehdä matka käyttäen osaksi muuta kuin julkista kulkuneuvoa ja hyväksytty kulut kysymyksessä olevassa tapauksessa käytettävissä olleen halvimman vaihtoehdon mukaan (KHO 1980 II 552). Verovelvollisen käytettävissä olleita

matkustamisvaihtoehtoja selvitettäessä on ollut merkitystä myös sillä, onko kulkuneuvojen vaihtopaikalla ollut turvallinen pysäköintipaikka omalle autolle (ks. KHO 1980 II 555).

Halvin käytettävissä ollut matkustamisvaihtoehto tulee selvittää myös niissä tapauksissa, joissa odotusaika edestakaisella matkalla on vähintään 2 tuntia. Verovelvollisen on perusteltava muun kuin julkisen kulkuneuvon käyttäminen.

Oman auton käyttö työssä

Omaa autoa ei pidetty halvimpana kulkuneuvona sillä perusteella, että henkilö joutui käyttämään autoa työssään (KHO 1979 II 561).

Luontoisetuauto

Myös niissä tapauksissa, joissa verovelvollinen käyttää asunnon ja varsinaisen työpaikan välisiin matkoihin luontoisetuautoa, (joko vapaa autoetu tai auton käyttöetu), matkakustannukset vähennetään halvinta kulkuneuvoa käytettäessä syntyvien kustannusten mukaan. Halvin kulkuneuvo on tällöinkin yleensä julkinen kulkuneuvo. Jos kuitenkin halvimpana kulkuneuvona pidetään luontoisetuautoa, vähennyksen määrä on 0,20 €/km (2010).

Vähennyksen määrä muuta kuin julkista kulkuneuvoa käytettäessä

Jos TVL 93 §:ssä tarkoitettuna halvimpana kulkuneuvona pidetään muuta kuin julkista kulkuneuvoa, vähennys lasketaan Verohallinnon vuosittain antaman päätöksen mukaan.

Vähennyksellä ei ole tarkoitus kattaa kaikkia kulkuneuvon käytöstä aiheutuvia kustannuksia vaan ainoastaan se kohtuullinen kustannusten lisäys, joka työmatkasta verovelvolliselle aiheutuu verrattuna niihin kustannuksiin, joita hänellä esimerkiksi autosta joka tapauksessa olisi.

Oma auto ja muu kulkuneuvo

Verohallinnon päätös matkakuluvähennyksen määrästä vuodelta 2010 toimitettavassa verotuksessa (980/2010) on annettu 15.11.2010. Päätös on sitova. Siinä vahvistetuista laskentaperusteista ei voida poiketa edes todellisista kustannuksista esitetyn näytön perusteella.

Verovelvollisen käyttäessä asunnon ja työpaikan väliseen matkaan omistamaansa tai hallitsemaansa kulkuneuvoa vähennyksen määrät ovat mainitun päätöksen 1 §:n mukaan:

auto	0,24 euroa	kilometriltä
moottoripyörä	0,15 euroa	kilometriltä
mopo	0,08 euroa	kilometriltä
polkupyörä	80,00 euroa	vuodessa

Verovelvollisen hallitsemaan autoon rinnastetaan perheenjäsenen omistama auto. Vähennyksen enimmäismäärän kannalta ei ole merkitystä sillä, onko samassa autossa kulkenut yksi tai useampi perheenjäsen. Vähennyksen määrä lasketaan vain kertaalleen, eikä sitä jaeta perheenjäsenille (KHO 1991 B 525).

Verovelvollisen käyttäessä edellä mainittuun matkaansa työnantajan omistamaa tai hallitsemaa autoa vähennyksen määrä on 0,20 euroa kilometriltä (VHp 2 §).

Muut kulkuneuvot

Verovelvollisen käyttäessä työmatkaansa muuta kuin edellä mainittuja kulkuneuvoja vähennys myönnetään kustannuksista esitetyn selvityksen perusteella (VHp 3 §). Muina kulkuneuvoina saattavat tulla kysymykseen esimerkiksi taksi, moottorikelkka ja moottorivene. Päätöksen 3 §:ää sovelletaan myös silloin kun vähennystä on vaadittu muun kuin päätöksen 1 tai 2 §:ssä tarkoitetun auton, esim. ulkopuolisen henkilön omistaman auton käytön perusteella.

Viikonloppumatkat

Työkomennuksen kestäessä tehdyt viikonloppu- ja muut vastaavat matkat asunnon ja erityisen työntekemispaikan välillä rinnastetaan tuloverolain 72.4 §:n mukaan asunnon ja työpaikan välisiin matkoihin. Näistä matkoista syntyneet matkakulut voidaan siten vähentää vain halvimman kulkuneuvon käytöstä aiheutuvien kustannusten mukaan laskien.

Viikonloppumatkojen kustannukset vähennetään julkisten kulkuneuvojen taksojen mukaisesti. Vain joissakin poikkeustapauksissa,

kuten silloin, kun julkista kulkuneuvoa ei ole lainkaan käytettävissä tai jos verovelvollinen ei ehtisi käydä kotonaan käyttämällä julkista kulkuneuvoa, voidaan vähennys hyväksyä muuta kuin julkista kulkuneuvoa käyttäen. Myös viikonloppumatkojen matkakuluja koskee 600 euron omavastuuosuus ja 7 000 euron enimmäismäärää koskeva rajoitus.

Korvaus työnantajalta

Jos työnantaja on korvannut työkomennuksen kestäessä tehdystä viikonloppumatkasta aiheutuneet kustannukset, luetaan saatu korvaus veronalaiseksi palkkatuloksi. Verovelvollisella on kuitenkin tällöin oikeus vähentää kotona käynneistä aiheutuneet matkakulut halvimman kulkuneuvon käytöstä aiheutuvien kustannusten mukaan laskien.

Varsinainen työpaikka vieraalla paikkakunnalla

Jos henkilön varsinainen työpaikka on vieraalla paikkakunnalla ja hän asuu siellä, hän saa vähentää matkakulut kotona käynnistä kerran viikossa halvinta kulkuneuvoa käyttäen. KHO:n päätöksissä 1983 II 561, 1997/2316 ja KHO 1998/1429 on kuitenkin myönnetty vähennys kaksi kertaa viikossa tehdyistä matkoista. Päätöksissä on kiinnitetty huomiota matkan pituuteen. Vähennystä myönnettäessä on syytä selvittää, että matkat on tehty ja että niistä on aiheutunut kustannuksia. Myös ulkomaan työskentelyn aikana tehdyt vastaavat matkat ovat vähennyskelpoisia (KHO 1988 B 557, KHO 1994 B 527 ja KHO 1998:72). Jos ulkomaantulo on TVL 77 §:n nojalla verovapaa, ei matkakustannuksia kuitenkaan saa vähentää, koska kysymyksessä on verovapaan tulon hankkimisesta johtunut meno.

Perhesuhteiden vaikutus

Yksinäinen henkilö, jolla on vakituinen työpaikka ja asunto työskentelypaikkakunnalla, ei saa vähentää toisella paikkakunnalla olevalla asunnolla käynneistä aiheutuneita kuluja. Vähennyskelpoisiksi ei ole esim. katsottu vanhempien luona käynneistä aiheutuneita matkakuluja tapauksessa, jossa verovelvollisella oli vakituinen työpaikka ja asunto toisella paikkakunnalla (KHO 1979 II 559).

Sen sijaan, jos yksinäinen henkilö työskentelee tilapäisesti toisella paikkakunnalla kuin missä hänen vakituinen työpaikkansa ja asuntonsa ovat, hän saa vähentää asunnon ja työpaikan välisinä matkakuluina kotona käynneistä aiheutuneet matkakustannukset halvimman kulkuneuvon mukaan kerran viikossa (KHO 1988 B 558).

Perhesuhteella ei ole vähentämisen kannalta merkitystä silloin, kun tehdään TVL 72 §:ssä tarkoitettu viikonloppu- ja muu vastaava matka työkomennuksen kestäessä. Vähentämisen edellytyksenä tällöin on, että henkilön kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitettu kotikunta ei ole muuttunut työskentelypaikkakunnalla asumisen vuoksi. Kotikuntalain mukaisesta asumisesta voi olla kyse esim. silloin, kun yksinäinen henkilö majoittuu asuntoon, jota hän käyttää asuntonaan jatkuvasti työmatkojen aikana.

Oikeuskäytännössä (KHO 1987 B 582 vrt. KHO 1998/1429) ei ole myöskään hyväksytty vähennettäväksi puolison viikonloppumatkoja toisen puolison luo silloin, kun lapsettomilla puolisoilla on eri kotikunnat (ks. myös KHO 2000/3300, luku 12, asuntovelka).

Erityisten alojen päivittäiset matkat

Jos verovelvollisella ei ole varsinaista työpaikkaa, erityisten alojen (esim. rakennus- ja metsäala) päivittäiset matkat asunnon ja erityisen työntekemispaikan välillä rinnastetaan TVL 72.3 §:ssä varsinaisiin työmatkoihin. Niihin ei siis sovelleta 600 omavastuuta eikä 7 000 euron ylärajaa. Myöskään halvimman kulkuneuvon vaatimusta ei oteta huomioon. Työmatkaan rinnastamisen edellytyksenä on kuitenkin työskentelyn tilapäisyys samoin edellytyksin kuin varsinaisessakin työmatkassa. Työskentelyn tilapäisyydestä on verovuodesta 2005 säädetty erikseen (ks. seuraava luku).

Työnantajalta päivittäisistä matkoista saatu matkustamiskustannusten korvaus on verovapaa. Jos työnantaja ei ole korvannut näitä matkoja tai on korvannut ne vain osittain, verovelvollisella on oikeus vähentää matkakulut siltä osin kuin kustannuksia ei ole korvattu (ks. KHO 2001/1387 ja 1388, ks. myös verohallituksen yhtenäistämisohjeet).

Erityisalan päivittäisistä matkoista erityiselle työntekemispaikalle on oikeus saada työnantajalta verovapaasti ateriakorvaus tai tehdä vastaava vähennys. Verovapaata ateriakorvausta ei voi maksaa eikä vähennystä myöntää, jos työnantaja on järjestänyt työpaikkaruokailun erityisellä työntekemispaikalla tai sen välittömässä läheisyydessä. Työnantajan järjestämänä ruokailuna pidetään myös mahdollisuutta käyttää lounasseteleitä tai muuta ruokalipuketta (ks. KHO 2003/1439 ja Verohallinnon yhtenäistämisohjeet sekä edellä luku 11, kohdat Päivittäinen työmatka erityisillä aloilla ja Ateriakorvaus).

Matkakulut työmatkasta

Työmatka

Työmatkalla tarkoitetaan matkaa, jonka verovelvollinen tilapäisesti tekee työhön kuuluvien tehtävien suorittamiseksi erityiselle työntekemispaikalle. Työnantajan määräystä koskevaa edellytystä ei ole laissa. Tämän vuoksi ns. hakeutujat ja free-lancet, jotka ovat omasta aloitteestaan hakeutuneet asuinpaikkansa ulkopuolelle erityiseen työntekemispaikkaan, ovat samassa asemassa kuin vastaavissa oloissa työnantajan määräyksestä työskentelevät (KHO 2000:12 ja 2002/1205).

Vuodesta 2009 alkaen työmatkana pidetään TVL 72.2 §:n (946/2008) mukaan matkaa työntekemispaikalle myös silloin, jos:

- työntekemispaikka sijaitsee muualla kuin oman työnantajan tai tämän kanssa samaan intressipiiriin kuuluvan yhteisön toimipaikassa;
- työskentely on tilapäistä 72 a §:ssä tarkoitetulla tavalla;
- työntekemispaikka sijaitsee yli 100 kilometrin etäisyydellä verovelvollisen asunnosta; ja
- verovelvollinen on työntekemispaikalle tehdyn matkan takia yöpynyt työntekemispaikan sijainnin vuoksi tarpeellisissa tilapäisissä majoitustiloissa.

Verovuodesta 2005 alkaen on tilapäisyydelle säädetty aikaraja (TVL 72 a §, 1227/2005). Tilapäisyydellä tarkoitetaan korkeintaan kahden vuoden yhtäjaksoista työskentelyä erityisellä työntekemispaikalla (ks. tarkemmin luku 11, Verovapaat suoritukset). TVL 72 a §:n 2 momentin mukaan tilapäisenä työskentelynä erityisellä työntekemispaikalla pidetään kuitenkin enintään kolmen vuoden työskentelyä samassa työntekemispaikassa, jos kyse on työskentelystä rajatun ajan kestävässä työkohteessa, jolla suoritetaan luonteeltaan sellaista tilapäistä työtä, jonka suorittaminen työntekemispaikalla päättyy, kun työ saadaan valmiiksi. Lisäksi edellytetään, että työskentely suoritetaan työntekemispaikassa, joka on yli 100 kilometrin etäisyydellä verovelvollisen asunnosta ja varsinaisesta työpaikasta. Matkakustannusten korvaaminen verovapaasti kahden vuoden ylittävältä ajalta edellyttää kuitenkin myös, että verovelvollinen on työmatkan takia yöpynyt erityisen työntekemispaikan sijainnin vuoksi tarpeellisissa tilapäisissä majoitustiloissa.

Erityiselle työntekemispaikalle tehdystä työmatkasta aiheutuneet ylimääräiset kustannukset ovat vähennyskelpoisia luonnollisena vähennyksenä TVL:n 29 §:n nojalla. Kustannusten vähentämisen edellytyksenä on, ettei verovelvollinen ole saanut niistä työnantajaltaan verosta vapaaksi katsottavaa korvausta.

Verovuodesta 2005 sovellettavan TVL 31.7 §:n mukaan verovelvollisella on oikeus vähentää TVL 72 a §:n 2 momentissa tarkoitetussa tilanteessa kahden vuoden ylittävältä ajalta aiheutuneet matkakustannukset tulonhankkimismenoina ainoastaan silloin, kun verovelvollinen on työmatkan takia yöpynyt erityisen työntekemispaikan sijainnin vuoksi tarpeellisissa tilapäisissä majoitustiloissa. Päivittäisistä matkoista aiheutuneet matkakulut verovelvollisella on kuitenkin oikeus vähentää

93 §:ssä säädetyllä tavalla asunnon ja työpaikan välisinä matkoina.

Lisääntyneet elantokustannukset

Erityiselle työntekemispaikalle tehdystä työmatkasta aiheutuneita lisääntyneitä elantokustannuksia voidaan myös vähentää. Vähennystä ei kuitenkaan myönnetä samoin edellytyksin kuin työnantajalla olisi ollut oikeus maksaa ao. kustannukset verovapaina matkakustannusten korvauksina. Vähennys voidaan pääsääntöisesti tehdä vain todellisten lisääntyneiden kustannusten määräisinä (ks. tarkemmin luku 21, Verohallinnon yhtenäistämisohjeet).

Oikeuskäytännössä vähennykseksi ei ole hyväksytty verovapaan kustannuskorvauksen enimmäismäärän ja maksetun korvauksen erotusta silloin, kun verovelvollinen ei ole osoittanut lisääntyneiden elantomenojensa määrää suuremmaksi kuin maksettu korvaus. Oikeuskäytännössä erityistä huomiota on kiinnitetty verovelvollisen omaan selvitysvelvollisuuteen lisääntyneistä kustannuksistaan (KHO 2003/2634, KHO 2003:81 ja KHO 2002/3455).

Vähennyksen määrä

Vähennys myönnetään kustannuksista esitetyn selvityksen perusteella. Tällaisista matkoista aiheutuneiden matkustamiskustannusten vähentämistä ei siten rajoita esim. TVL:n 93 §:ssä säädetty 600 omavastuu eikä 7 000 euron enimmäismäärä. Matkakulut muulla kuin julkisella kulkuneuvolla tehdystä työmatkasta voidaan kuitenkin vähentää muun selvityksen puuttuessa käyttäen perusteena Verohallinnon vuosittain antamassa päätöksessä esitettyjä euromääriä (KHO 1998/464).

Vähennyskelpoisia ovat vain työmatkasta aiheutuneet ylimääräiset kustannukset, kuten majoittumiskulut, lisääntyneet ruokailukustannukset, matkakulut, kustannukset yhteydenpidosta kotiin sekä lisääntyneet vaatehuolto- yms. kustannukset (ks. Verohallinnon yhtenäistämisohjeet). Tulon hankkimisesta aiheutuneina kustannuksina ei saa vähentää verovelvollisen elantokustannuksiksi katsottavia menoja (ks. KHO 1998/2864, KHO 2000/876).

Esim. kauppaedustajat ja sellaiset asennus- tai korjaustyötä tekevät, joilla on varsinainen työpaikka, saavat vähentää tilapäisesti erityiselle työntekemispaikalle tehdystä työmatkasta aiheutuneet tulonhankkimiskuluiksi katsottavat ylimääräiset kulut, joita työnantaja ei ole korvannut. Selvitetyt todelliset ylimääräiset kulut ovat vähennyskelpoisia myös siltä osin, kuin ne ylittävät Verohallinnon vahvistaman verovapaan korvauksen enimmäismäärän.

Matkat varsinaiselle työpaikalle

Sen sijaan verovelvollisella, joka on tullut varsinaiseksi työpaikaksi katsottavaan paikkaan toiselle paikkakunnalle, ei voida katsoa olevan sellaisia työmatkasta aiheutuneita ylimääräisiä majoittumis-, ruokailu- tai muita lisääntyneitä elantokuluja, jotka olisivat verotuksessa vähennyskelpoisia (KHO 1997/1413).

Tilapäinen viransijaisuus

Tilapäisen, määräaikaisen viransijaisuuden hoitamisesta vieraalla paikkakunnalla aiheutuneet ylimääräiset elantokustannukset on katsottu vähennyskelpoisiksi, jos henkilö on ollut virkavapaana vakinaisesta toimestaan ja perhe on asunut vakinaisen toimen sijaintipaikkakunnalla (ks. KHO 1982/ 5531 ja 1983/2773).

Vähennyskelpoisina kustannuksina on pidetty mm. työskentelystä aiheutuneita ylimääräisiä asumis- ja ruokailukustannuksia.

Työskentelypaikkakunnalla asumisesta aiheutuneita kuluja ei sitä vastoin ole katsottu vähennyskelpoisiksi, jos toinen puoliso on vuoden ajan päätoimena hoitanut tilapäistä, määräaikaista tointa olematta samanaikaisesti muualla toimessa, vaikka toinen puoliso on asunut eri paikkakunnalla olleessa puolisoiden vakituisessa asunnossa (ks. KHO 1984 B II 574). Vähennyskelpoisina ei ole myöskään pidetty lisäpätevyyteen tähtäävän auskultoinnin vuoksi toisella paikkakunnalla asumisesta aiheutuneita kuluja, vaikka henkilö oli virkava-

paana vakinaisesta toimestaan työskennellessään tilapäisesti tuomiokunnan notaarina (KHO 1983/5005). Sen sijaan ratkaisussa KHO 2009/2117 vähennyskelpoiseksi katsottiin auskultointipaikkakunnalla sijaitsevan asunnon vuokra, kun verovelvollisella oli samaan aikaan toinen työpaikka ja asunto myös muualla.

Verovelvollinen, joka oli virkavapaana omasta vakituisesta virastaan ja hoiti toista virkaa eri kaupungissa, sai vähentää asuntonsa ja eri paikkakunnalla sijainneen työpaikkansa väliset matkakulut TVL 93.1 §:n mukaisina asunnon ja työpaikan välisinä matkakuluina (KHO 2002/168).

Useita toimipaikkoja

Matkakustannukset ovat vähennyskelpoisia myös silloin, kun henkilö on harjoittanut tointa usealla paikkakunnalla tai hänellä on useampia toimia eri paikkakunnilla. Esim. lääkärillä, joka on harjoittanut ammattiaan samanaikaisesti useammalla paikkakunnalla, on oikeus vähentää tästä aiheutuneet matkakulut (ks. kuitenkin KHO 1997/2101). Korkein hallinto-oikeus on päätöksessään KHO 1998/2995 katsonut, että silmälääkärin kuudella eri paikkakunnalla sijaitsevia silmälääkärin vastaanottopaikkoja pidettiin varsinaisina työpaikkoina. Matkakulut voitiin vähentää vain TVL 93 §:ssä säädetyin rajoituksin. Niin ikään esim. sellainen yliopiston opettaja, jolla oli tilapäinen virka toisella paikkakunnalla olevassa yliopistossa, on saanut vähentää tämän viran hoitamisesta aiheutuneet matkakustannukset ja yöpymiskustannukset (KHO 1975 II 539).

Vähennyskelpoisia ovat myös samalla paikkakunnalla tehdyistä matkoista aiheutuneet kustannukset, jos verovelvollisen työ edellyttää esim. päivittäin siirtymistä paikasta toiseen tai hänellä on useita toimia, joiden hoitaminen edellyttää siirtymistä toimipaikasta toiseen. Eri työpaikkojen väliset matkakulut on hyväksytty vähennykseksi sen mukaan, mitä kulkuvälinettä verovelvollinen on käyttänyt. Asunnon ja varsinaisen työpaikan välisistä matkoista sitä vastoin on vähennetty halvinta kulkuneuvoa käytettäessä syntyvät kulut silloinkin, kun verovelvollisella on ollut sivutoimi (ks. KHO 1982 II 547).

Matkakulut toissijaiselle työpaikalle

Verovelvollisella on oikeus vähentää toissijaiselle työpaikalle tehdyistä matkoista aiheutuneet matkustamiskustannukset ja kohtuulliset majoittumiskustannukset tulon hankkimisesta aiheutuneina menoina siltä osin kuin työnantaja ei ole niitä korvannut (TVL 31.6 §). Ruokailu- ja muut lisääntyneet elantokustannukset eivät ole vähennyskelpoisia. Toissijainen työpaikka on määritelty TVL 71 §:ssä. Ks.luku 11, Verovapaat suoritukset, toissijainen työpaikka.

Matkakulut toissijaiselle työpaikalle tehdyistä matkoista vähennetään luonnollisena vähennyksenä matkasta aiheutuneiden todellisten kustannusten suuruisena. Niiden vähentämistä eivät siten rajoita 600 euron omavastuuosuus ja 7 000 euron enimmäismäärä. Jos matka tehdään muuta kuin julkista kulkuneuvoa käyttäen, vähennys lasketaan Verohallinnon matkakuluvähennyksen määrästä vuosittain antaman päätöksen mukaan.

Asunnon ja työpaikan välisiä matkakustannuksia koskevia vähennyskelpoisuuden rajoituksia sovelletaan näihin matkoihin kuitenkin siltä osin kuin on kysymys toissijaisen työpaikan sijainnin vuoksi tarpeellisen erillisen majoittumispaikan ja toissijaisen työpaikan välisistä matkoista.

Kohtuullisilla majoittumiskustannuksilla tarkoitetaan esimerkiksi hotellihuoneen hintaa, mutta ei useamman huoneen huoneiston vuokraa, jollei sitä pidetä esimerkiksi edustustehtävien vuoksi välttämättömänä.

MOOTTORISAHA- JA METSURIVÄHENNYS

Metsätyöhön liittyy erityisiä vähennyksiä. Vähennyksen voi saada omien työvälineiden käytöstä (moottorisaha, traktori ym.). Metsurivähennys on yleinen metsätyöstä myönnettävä vähennys.

Moottorisaha- ja ajovälinevähennys sekä metsurivähennys kuuluvat vähennyksiin, jotka saadaan tehdä vain siltä osin kuin niiden yhteismäärä ylittää tulonhankkimisvähennyksen määrän (TVL 94 § ja 95.1 § 4 k.).

Moottorisahavähennys

Moottorisahavähennys myönnetään verovelvolliselle, joka on käyttänyt moottori- tai raivaussahaa puun kaadossa, puutavaran valmistamisessa, metsänraivaustyössä tai muussa siihen verrattavassa työssä (TVL 94.1 §).

Tällaisesta työstä saadun palkkatulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneeksi menoksi katsotaan sahan käytöstä aiheutuneina kustannuksina 30 % tai verovelvollisen vaatimuksesta 40 % edellä tarkoitetun palkkatulon määrästä (*moottorisahavähennys*). Kahden henkilön työryhmän käyttäessä sahaa sanottuina kustannuksina pidetään 20 % kummankin kyseisestä työstä saaman palkkatulon määrästä, ja jos työryhmään on kuulunut kolme henkilöä, 15 % kunkin kyseessä olevasta palkkatulosta.

Selvityksen perusteella palkkatulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneiksi menoiksi katsotaan edellä mainittuja suuremmat sahan käytöstä aiheutuneet todelliset menot.

Kaavamaisin perustein myönnettävän moottorisahavähennyksen on katsottava kattavan kaikki verovelvolliselle sahasta aiheutuneet kulut, myös esim. sahan huollosta aiheutuneet matkakulut, jollei verovelvollinen esitä selvitystä siitä, että hänelle aiheutuneet todelliset kulut ovat olleet suuremmat. Moottorisahavähennys kattaa sahan pääoma-, kunnossapito- ja käyttökustannukset (HE 111/1961 vp).

Työturvallisuusvälineet

Metsä- ja uittotöiden työturvallisuusvälineiden hankinta- ja kunnossapitomenot ovat työntekijälle vähennyskelpoisia metsurivähennyksestä riippumatta siltä osin kuin työnantaja ei ole niitä korvannut. Työturvallisuusvälineitä ovat mm. työ- ja lämpöpuku, sadesuojus, nostokoukku ja kaatovänkäri. Vähennys tehdään selvityksen mukaan.

Ajovälinevähennys

Verovelvollisen metsäajosta saamasta palkkatulosta vähennetään tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneena menona 60 % palkan määrästä, jos ajossa on käytetty hevosta ja ajovälineitä tai traktoria. Muusta ajosta kuin metsäajosta saadusta palkkatulosta vähennyksen määrä on 50 %. (TVL 94.2 §)

Hevosen ja ajovälineiden sekä traktorin käytöstä aiheutuneet kustannukset voidaan hyväksyä suurempinakin todellisten kulujen suuruudesta esitetyn selvityksen perusteella.

Moottorisaha- ja ajovälinevähennys myönnetään vain tulonhankkimisvähennyksen ylittävältä osalta. (Ks. myös jäljempänä Tulonhankkimisvähennys). Vähennykset tehdään viran puolesta. Tuloihin, jotka verotetaan MVL:n mukaan, ei sovelleta edellä selostettuja säännöksiä.

Metsurivähennys

Jos verovelvollisen, metsätyöstä saama palkka on vähintään yksi kolmasosa hänen ansiotuloistaan, hänen tämän palkkatulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneiksi menoiksi katsotaan lisäksi 5 % kyseisen palkkatulon määrästä, kuitenkin enintään 240 euroa (*metsurivähennys*, TVL 94.3 §). Näin ollen vähennys myönnetään täysimääräisenä, jos metsätyöstä saatu palkka on vähintään 4 800 euroa vuodessa. Vähennys myönnetään sekä valtion- että kunnallisverotuksessa.

Vähennys tehdään vain puun kaadosta, puutavaran valmistuksesta sekä metsänraivaustyöstä ja siihen verrattavasta työstä saadusta palkasta. Sitä vastoin vähennystä ei myönnetä esim. metsäajosta tai muusta ajosta eikä metsänkylvöstä, -istutuksesta tai -leimauksesta saadusta palkkatulosta. Vähennys myönnetään ns. moottorisahavähennyksen ja selvityksen perusteella vähennettävien tulonhankkimiskulujen lisäksi ja se katsotaan tulon hank-

kimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneeksi kuluksi.

Metsurivähennyksen edellytyksiä ratkaistaessa verrataan edellä tarkoitetusta metsätyöstä saatua palkkaa, josta ei ole vähennetty moottorisahavähennystä eikä muita tulonhankkimiskuluja, verovelvollisen ansiotulojen määrään. Jos metsätyöstä saatu tulo on vähintään yksi kolmasosa verovelvollisen tuloista, vähennys tehdään ilman verovelvollisen pyyntöäkin.

TULONHANKKIMIS-VÄHENNYS

Verovelvollinen saa vähentää palkkatulostaan tulonhankkimisvähennyksenä 620 euroa, kuitenkin enintään palkkatulon määrän (TVL 95.1 §:n 1 k.). Palkkatulosta tehtävät luonnolliset vähennykset saadaan vähentää vain siltä osin kuin niiden yhteismäärä ylittää tulonhankkimisvähennyksen määrän. Tulonhankkimisvähennys tehdään viran puolesta.

Työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut ja työttömyyskassamaksut sekä asunnon ja varsinaisen työpaikan välisten matkojen matkakustannusten vähennyskelpoinen osa (TVL 93 §) saadaan kuitenkin vähentää erikseen kokonaan.

Vähennykseen oikeuttava tulo

Tuloiksi, joista tulonhankkimisvähennys saadaan tehdä, katsotaan vain palkkatulot. Palkan käsitteestä ks. luku 9, Palkka.

Tulonhankkimisvähennys myönnetään kaikille, joilla on ollut palkkatuloa. Palkkatulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneet menot lukuunottamatta työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksuja ja työttömyyskassamaksuja sekä matkakustannuksia asunnosta työpaikkaan ja takaisin, saadaan esitetyn selvityksen mukaan vähentää vain siltä osin kuin niiden yhteismäärä ylittää tulonhankkimisvähennyksen määrän.

Ei tulonhankkimisvähennystä

Tulonhankkimisvähennystä ei voida tehdä mm. erilaisista eläketuloista, vaikka ne perustuisivat työ- tai virkasuhteeseen, eikä EPL 25 §:n mukaisista tuloista. Hankintatyön arvosta ei myöskään tehdä tätä vähennystä.

Palkkatuloa eivät myöskään ole työllisyysperusteiset etuudet, kuten työttömyyspäiväraha, koulutustuki ja muut vastaavat etuudet, eikä niistä siten myönnetä tulonhankkimisvähennystä. Jos tällaiseen tulon hankkimiseen kohdistuu kuluja, esim. tarpeellisia matkakuluja, joista ei ole saatu korvausta, ne vähennetään riippumatta tulonhankkimisvähennyksestä.

Vähennyskelpoiset kustannukset

Tulonhankkimiskuluja, jotka saadaan vähentää vain tulonhankkimisvähennyksen ylittävältä osalta ovat muun ohessa TVL:n 31 §:ssä säädetyt palkkamenot ja eläkkeet, ammattikirjallisuuden yms. hankkimisesta aiheutuneet kulut sekä valtiollisen luottamustehtävän hoitamisesta aiheutuneet välittömät kulut.

Näihin kuuluvat myös mm. työpuku-, työkalu- ja työhuonevähennys sekä ammattitaidon ylläpidosta aiheutuneet opiskelukustannukset. Jos tällaisten luonnollisten vähennysten määrä on tulonhankkimisvähennyksen määrää pienempi, verovelvolliselle myönnetään vain tulonhankkimisvähennys.

Virka tai työpukukustannukset

Verovelvollisen työssä käyttämästä vaatetuksesta aiheutuneet menot ovat yleensä elantokustannuksia. Niitä ei tämän vuoksi useimmiten voida pitää vähennyskelpoisina.

Jos työ- tai virkapuvun hankintakustannukset puvun rajoitetun käytön tai työn aiheuttaman vaatetuksen erityisen kulumisen vuoksi tahi muusta sellaisesta syystä kuitenkin ovat olennaisesti epäsuhteessa siihen, mitä verovelvollisen vaatetusmenot muutoin olisivat, voidaan hänelle myöntää vähennystä virka- tai työpuvun käyttämisestä aiheutuneista kuluista kohtuullinen määrä.

Työpuvun rajoitettu käyttö

Oikeuskäytännössä (KHO 1988 B 551) on

mm. hyväksytty apulaisprofessorille frakin hankkimisesta aiheutuneet kustannukset vähennykseksi puvun rajoitetun käytön vuoksi. Samalla perusteella vähennyskelpoisena voidaan pitää myös muusikon ja muun esiintyvän taiteilijan tavanomaisesta poikkeavaa esiintymisasua.

Suojavaatetus

Työn laadun vaatimien suojapukujen ja -takkien pesemis- yms. kustannukset ovat niinikään vähennyskelpoisia. Kustannukset ovat vähennyskelpoisia silloin, kun työ on erityisen likaista (esim. paineastiaintarkastajat), työn laatu vaatii käyttämään likaantumiselle arkoja esim. valkoisia suojavaatteita (mm. leipurit ja sairaanhoitohenkilökunta) tai kun työn edellyttämät erikoisolosuhteet kuluttavat normaalia vaatekertaa tavallista enemmän (esim. rikospoliisit).

Suojavaatetus käsittää suojapuvun, suojatakin tai muun vastaavan vaatteen, jota viran- tai toimenhaltija on velvollinen käyttämään virantoimituksessa. Jos työnantaja järjestää suojavaatetuksen, työpuvun hankkimisesta tai käytöstä aiheutuneista kuluista ei voida myöntää vähennystä.

Virkapuku

Sellaisille virkamiehille, jotka ovat velvollisia käyttämään virkapukua, valtio on suorittanut virkapukuavustusta siten, että se on maksanut määräosan virkapuvun hankintakuluista. Tämä avustus on ollut perushankinnan osalta 90 % sekä uusintahankinnan osalta 60 % virkapukuun kuuluvan asusteen tai varusteen hankintahinnasta. Erotus voidaan katsoa vähennyskelpoiseksi tulonhankkimiskustannukseksi (KHO 1982/3456).

Rikospoliiseille, jotka eivät käytä virkapukua, suoritetaan pukuavustusta. Pukuavustus on veronalaista tuloa, mutta verovelvollisella on oikeus esitetyn selvityksen perusteella vähentää vaatetuksen erityisestä kulumisesta tai muusta sellaisesta syystä aiheutuneet lisääntyneet vaatetusmenot. Selvityksen puuttuessa kulujen määrä arvioidaan ottaen huomioon rikospoliisin työn aiheuttama vaatetuksen erityinen kuluminen.

Työhuonekulut

Verovelvollinen, joka tekee ansiotyötä kotonaan, saa vähentää tulonhankkimismenoina työhuoneesta aiheutuneet kulut. Vähennyskelpoisia voivat olla esim. vuokra sekä lämmitys-, valaistus- ja siivouskulut. Vähennyksen saaminen edellyttää, että työnantaja ei ole järjestänyt työhuonetta tai työhön tai tehtävään liittyy huomattavasti kotityötä. Myös ne verovelvolliset, jotka ovat käyttäneet asunnon yhteydessä olevaa työhuonetta huomattavien sivutulojen hankkimiseen, ovat oikeutettuja työhuonevähennykseen (ks. Verohallinnon yhtenäistämisohjeet).

Työhuonevähennys voidaan myöntää esim. free lancer -toimittajalle, opettajalle, sivutoimiselle isännöitsijälle tai komitean sihteerille.

Oikeuskäytännössä on työhuonevähennys hyväksytty mm. korkeimpien oikeuksien ja hovioikeuksien jäsenille. On kuitenkin huomattava, että oikeuksien jäsenillä ja esittelijöillä on nykyään useimmiten työnantajan järjestämä työhuone.

Muuttokustannukset

Muuttokustannukset ovat vähennyskelvottomia elantokustannuksia silloin kun verovelvollinen työsuhteen alkaessa siirtyy toiselle paikkakunnalle asumaan. Myöskään saman työnantajan palveluksessa tapahtuneen muuton kustannukset eivät ole vähennyskelpoisia, jos työntekijä hakeutuu toiselle paikkakunnalle omasta aloitteestaan (KHO 1974 II 547).

Jos verovelvollinen työsuhteen aikana joutuu muuttamaan työnantajan määräyksestä työpaikan siirtymisen vuoksi, voidaan varsinaiset muuttokustannukset vähentää tulonhankkimismenoina (KHO 1985 II 566). Ks. myös luku 9, Muuttoraha.

”Edustusmenot”

Palkansaajilla ei yleensä ole tulonhankkimiskuluiksi katsottavia edustusmenoja, minkä vuoksi vähennyksen myöntäminen tulee käy-

tännössä harvoin kysymykseen.

Esim. myyntimiehet ja liikkeiden edustajat saavat vähentää tulostaan heille aiheutuneet edustusmenot, ellei heidän työnantantajansa ole niitä korvannut.

Edustusmenot ovat asiakkaisiin, liiketuttaviin tai muihin henkilöihin kohdistuvasta tavanomaisesta vieraanvaraisuudesta tai muusta huomaavaisuudesta aiheutuvia menoja, joilla pyritään uusien liikesuhteiden luomiseen, entisten säilyttämiseen tai parantamiseen tahi muutoin toiminnan edistämiseen.

Omat työkalut ja varusteet

Jos palkansaaja on itse joutunut hankkimaan ja pitämään kunnossa työssä tarvitsemansa työkalut, hän saa vähentää palkkatulostaan niistä aiheutuneet kustannukset. Vähennys on myönnetty esim. seuraaville työntekijäryhmille: peltisepät, malliveistäjät, puusepät, kirvesmiehet, käsikaavaajat, sementtityöntekijät, laattamiehet, muurarit ja rapparit.

Tietokoneet

Tietokoneiden hankinnasta aiheutuneet kustannukset ovat tulonhankkimiskuluina yleistyneet viime vuosina. Korkein hallinto-oikeus kokosi yhdessä ratkaistavaksi viisi tapausta, joissa kussakin päädyttiin yksilölliseen hankintamenon poiston vähentämiseen sen mukaan, kuinka paljon ja kuinka välttämättömästi verovelvollinen on tietokonetta työssään tarvinnut (KHO 1991/5009-5013).

Menon vähentäminen

Kunnossapitomenot ja pienehköjen työkalujen ja laitteiden hankintahinta vähennetään sinä vuonna, jona ne on maksettu. Suurempien koneiden ja laitteiden, joiden todennäköinen käyttöaika on yli kolme vuotta, hankintahinta vähennetään enintään 25 % poistoin esineen poistamattomasta hankintahinnasta. Ks. luku 17, Tulonhankinnassa käytettyjen hyödykkeiden poistot.

Ammatin vaatimien erikoisvarusteiden vuotuiset kohtuulliset kunnossapitokustannukset ja arvonalennukset ovat vähennyskelpoisia. Tällaisia erikoisvarusteita joutuvat hankkimaan lähinnä sotilashenkilöt, kun taas työnantaja kustantaa mm. poliisien ja rautatieläisten erikoisvarusteet.

Tulonhankkimisvähennys ja työn suorittamisesta aiheutuneiden kustannusten korvaus

Jos verovelvolliselle on EPL 15 §:n nojalla korvattu työn suorittamisesta aiheutuneita kuluja, verotusta toimitettaessa tutkitaan, onko suoritettuja korvauksia pidettävä lopullisessa verotuksessa verovapaina (ks. Verohallinnon yhtenäistämisohjeet).

Työn suorittamisesta aiheutuneet kustannukset (EPL 15 §)

Työhön liittyvistä kustannuksista on TVL:ssa on säädetty verovapaaksi vain matkakustannusten korvaukset (TVL 71-73 §). EPL 15 §:n mukaan työn suorittamisesta aiheutuvien kustannusten korvausta ei pidetä palkkana. Työnantaja voi siis ennakonpidätystä toimittamatta maksaa kustannusten korvauksia, jotka ovat TVL:n mukaan veronalaista tuloa.

Työn suorittamisesta aiheutuneiksi kustannuksiksi ei katsota työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksuja, työttömyyskassamaksuja, tuloverolain 72.3 §:ssä tarkoitetuista matkoista aiheutuvia kustannuksia eikä ammattikirjallisuuden hankkimisesta johtuneita menoja. Näin ollen ne eivät ole kustannuksia, jotka voitaisiin korvata toimittamatta ennakonpidätystä.

Jos työnantaja korvauksetta järjestää työntekijöilleen yhteiskuljetuksen varsinaiseen työpaikkaan ja takaisin, tällaista etua ei pidetä palkkana.

Kustannusten korvaaminen

Työnantaja voi korvata työn suorittamisesta aiheutuneet kustannukset maksamalla ne palkansaajan esittämän selvityksen perusteella sovitun rahapalkan lisäksi.

Jos verovelvollisella on ollut työn suorittamisesta sellaisia verotuksessa vähennyskelpoisia kustannuksia, joista hän ei saa eri korvausta, tällaiset kustannukset saadaan vähen-

tää palkan määrästä ennen ennakonpidätyksen toimittamista.

Veronalaiset kustannusten korvaukset

Mikäli työnantajan suorittamaa kustannusten korvaus ei ole verovapaata tuloa, se lisätään veronalaiseen palkkatuloon. Tulon hankkimisesta aiheutuneet kulut vähennetään esitetyn selvityksen perusteella siltä osin, kuin kulut yhteensä ylittävät tulonhankkimisvähennyksen määrän.

Jos kustannukset on vähennetty palkasta ennen ennakonpidätyksen toimittamista, verotuksessa luetaan veronalaiseksi palkkatuloksi koko palkan määrä, ja työn suorittamisesta johtuneet kustannukset vähennetään tulonhankkimisvähennyksen ylittävältä osalta luonnollisina vähennyksinä.

Näin menetellään myös silloin, kun vähennys palkasta ennen ennakonpidätyksen toimittamista on tehty prosenttimääräisenä EPA 18 §:n perusteella.

Prosenttimääräisenä voidaan korvata hevosen tai traktorin käyttö metsätöissä (60 %) ja muissa töissä (50 %) sekä moottori- ja raivaussahan käyttö puun kaadossa, puutavaran valmistuksessa, metsänraivaustyössä tai muussa siihen verrattavassa työssä. Jos sahaa käyttää vain yksi henkilö, kustannusosuus on 30 %. Verovelvollisen vaatimuksesta kustannusosuudeksi voidaan laskea 40 %. Jos kaksi henkilöä työskentelee ryhmänä käyttäen samaa moottori- tai raivaussahaa, kustannusten osuus on 20 %, ja kun työryhmään kuuluu kolme henkilöä, 15 %.

Maksettaessa korvausta valokuvaan perustuvan tekijänoikeuden käyttämisestä, saadaan materiaali- ja välinekustannusten osuudeksi laskea muun selvityksen puuttuessa 20 % korvauksen määrästä.

Työmatkasta aiheutuneet kulut

Verovapaita korvauksia ovat esim. työmatkasta saadut matkakustannusten korvaukset, jos ne ovat maksuperusteiltaan ja määriltään Verohallinnon vuosittain antaman kustannuspäätöksen mukaisia. Samoin erityisten alojen päivittäisistä matkoista saadut korvaukset ovat verovapaita, jos ne on maksettu kustannuspäätöksessä vahvistettujen perusteiden mukaan.

Asunnon ja varsinaisen työpaikan välisistä matkoista samoin kuin työkomennuksen kestäessä tehdyistä viikonloppu- ja muista vastaavista matkoista asunnon ja erityisen työntekemispaikan välillä suoritetut korvaukset ovat sitä vastoin kokonaan veronalaista palkkatuloa. Tällaisista matkoista aiheutuneet kulut saadaan vähentää TVL:n 93 §:n ja 95 §:n 3 kohdan mukaisesti tulonhankkimisvähennyksestä riippumatta.

Työväline ja materiaalikulut

Tulokäsitteen ulkopuolelle jääviksi voitaneen myös katsoa korvaukset sellaisista selvityksiin perustuvista työväline- tai materiaalikuluista, jotka tavallisesti ovat työnantajan maksettavia ja joiden suorittamisessa työntekijän voidaan katsoa toimineen vain työnantajan edustajana.

Verovapaaksi korvaukseksi ei oikeuskäytännössä (KHO 1983 II 569) ole katsottu perhepäivähoitajan hoitokulukorvausta. Päätöksestä ilmenevää periaatetta sovelletaan myös muihin sellaisiin kulujen korvauksiin, jotka eivät ole verovapaita. Tällaisissa tapauksissa verovelvolliselle aiheutuneet kulut selvitetään ja vähennetään siltä osin kuin ne ylittävät tulonhankkimisvähennyksen määrän.

PUHTAASTA ANSIOTULOSTA VALTION- JA KUNNALLISVEROTUKSESSA TEHTÄVÄT VÄHENNYKSET

Puhdas ansiotulo

Puhdas ansiotulo on se jäännös, joka saadaan vähentämällä veronalaisesta ansiotulosta luonnolliset vähennykset (TVL 30.3 §). Puhtaaseen ansiotuloon luetaan myös täällä veronalaiset ulkomailta saadut tulot. Merityötulovähennykseen oikeuttava merityötulo luetaan myös puhtaaseen ansiotuloon. Sitä vas-

toin pääomatulot eivät vaikuta puhtaan ansiotulon määrään (Ks. myös KHO 2001/3183, luku 17, Verotettavan tulon laskeminen).

Eläkevakuutusmaksuvähennys

Käsitteitä

Pakollinen eläkevakuutus on vakuutus, jonka vakuutettu tai työnantaja on velvollinen lain sitovan säännöksen tai työehtosopimuksen tms. nojalla ottamaan. Lakisääteinen eläkevakuutus on laajempi käsite. Se kattaa myös ne ehdoiltaan laissa säädellyt eläkevakuutukset, joiden ottaminen on vapaaehtoista (esim. rekisteröity lisäeläke). Lisäksi on olemassa yksilöllisiä vapaaehtoisia eläkevakuutuksia.

Omat eläkevakuutukset pääomatuloverotukseen

Verovelvollisen ja hänen puolisonsa ottamien vapaaehtoisten yksilöllisten eläkevakuutusten verotus on siirtynyt pääomatuloverotukseen (TVL 772/2004). Vakuutusmaksut vähennetään pääomatulosta ja eläke verotetaan pääomatulona. Eläke verotetaan kuitenkin ansiotulona siltä osin, kuin sen maksut on aikanaan vähennetty ansiotulosta.

Eläkevakuutusmaksujen vähennyskelpoisuus

Luonnollisen henkilön maksamat eläkevakuutusmaksut ovat kokonaan tai osittain vähennyskelpoisia (TVL 54 d ja 96 §). Joidenkin vakuutusten maksuja ei voi vähentää lainkaan, kuten kertamaksullisen eläkevakuutuksen maksut.

Eläkevakuutusmaksun perusteella ei vahvisteta tappiota, koska ko. vähennys tehdään puhtaasta ansiotulosta (TVL 118 ja 30.3 §).

Pakolliset ja lakisääteiset vakuutusmaksut (TVL 96.1 §)

Työntekijän lakisääteinen eläkemaksu ja työttömyysvakuutusmaksu (4,9 % työstä maksetusta bruttopalkasta alle 53 vuotiaalta ja 53 vuotta täyttäneeltä 6,1 % vuonna 2010) ovat kokonaan vähennyskelpoisia. Sairausvakuutuksen päivärahamaksu on myös vähennyskelpoinen vakuutusmaksu. Nämä vähennykset ovat henkilökohtaisia, niitä ei voi siirtää puolisolle. Pakolliset eläkevakuutusmaksut voidaan vähentää joko omassa tai puolison verotuksessa.

Kokonaan vähennyskelpoisia ovat myös lakisääteisestä eläkevakuutuksesta ja tällaiseen eläkkeeseen liittyvästä rekisteröidystä taikka eläkesäätiössä tai eläkekassassa kollektiivisesti järjestetystä lisäeläketurvasta suoritetut vakuutusmaksut.

Rekisteröidyt lisäeläkejärjestelmät on suljettu vuoden 2001 alusta. Voimassa olevat järjestelyt säilyvät, mutta niihin voidaan ottaa uusia vakuutettuja vain poikkeustapauksissa.

Myös vakuutusyhtiössä järjestetyn kollektiivisen lisäeläketurvan maksut ovat kokonaan vähennyskelpoisia edellyttäen, että tällä tavoin järjestetty lisäeläketurva vastaa eduiltaan enintään rekisteröityä lisäeläketurvaa. Rekisteröidyn lisäeläketurvan tasoa voidaan edelleen käyttää kriteerinä, vaikka järjestelmään ei otetakaan uusia vakuutettuja.

Lakisääteisten eläkevakuutusten vakuutusmaksut eivät pienennä yksilöllisten, vapaaehtoisten vakuutusten vakuutusmaksujen vähennysoikeutta. Jos esim. henkilö maksaa osan työnantajan ottaman kollektiivisen eläkevakuutuksen maksuista, hänellä on tämän lisäksi oikeus vähentää omia vapaaehtoisia eläkevakuutusmaksujaan.

Puolison eläkevakuutusmaksut

Työntekijän eläkemaksu ja työttömyysvakuutusmaksu sekä sairausvakuutuksen päivärahamaksu ovat henkilökohtaisia vähennyksiä. Niitä ei voi siirtää vähennettäväksi toisen puolison verotuksessa. Puolisolle voi siirtää pakollisten eläkkeiden maksut. Verovelvollisen oman tai hänen puolisonsa eläkevakuutuksen maksujen vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on lisäksi, ettei saman vakuutuksen maksuja ole vähennetty elinkeinotulosta tai maatalouden tulosta (TVL 96.2 §).

Pakollisen eläkevakuutuksen maksut vähennetään sen puolison ansiotuloista, joka on vaatinut vähennystä. Vaatimus on esitettävä ennen vähennysvuodelta toimitettavan vero-

tuksen päättymistä. Jollei vähennystä voida tehdä siten kuin puolisot ovat sitä vaatineet, se tehdään ensisijaisesti sen puolison tuloista, jonka valtionverotuksen puhtaan ansiotulon määrä on suurempi (TVL 96.3 §).

Vapaaehtoisten eläkevakuutusten maksuja ei voi siirtää puolisolle.

Työnantajan ottamat eläkevakuutukset

Kollektiivisesti järjestetty lisäeläketurva

Työnantajan maksamia kollektiivisen lisäeläketurvan maksuja ei pidetä palkkana riippumatta maksun määrästä. Nämä maksut eivät kavenna palkansaajan muuta vähennysoikeutta.

YEL-vakuutus on aina yksilöllinen vakuutus. YEL:in piiriin kuuluvista henkilöistä voidaan kuitenkin muodostaa ryhmä, jolle otetaan kollektiivinen vapaamuotoinen lisäeläkevakuutus. Maksu on vähennyskelpoinen, jos eläkkeen määrä ei ylitä rekisteröimiskelpoisten YEL-lisäetujen tasoa, jonka sosiaali- ja terveysministeriö on YEL 11 §:n nojalla vahvistanut.

Kollektiivisen eläkevakuutuksen henkilöpiiri voi vaihdella vakuutuksen voimassaoloaikana. Ryhmään kuuluvia henkilöitä jää eläkkeelle tai siirtyy toisen työnantajan palvelukseen ja uusia tulee tilalle. Tämän vuoksi samaan eläkejärjestelyyn kuuluvien palkansaajien oman maksuosuuden vähennysoikeus voi olla erilainen.

Jos työntekijä oli mukana kollektiivisessa eläkejärjestelyssä ennen 6.5.2004, ja hän maksaa työnantajan ottaman kollektiivisen eläkevakuutuksen maksuja, ne ovat hänen verotuksessaan vähennyskelpoisia täysimääräisenä, jos järjestetty lisäeläketurva vastaa eduiltaan enintään rekisteröityä lisäeläketurvaa. Maksujen vähentäminen ei pienennä hänen muuta vähennysoikeuttaan.

Kollektiivisten eläkevakuutusten palkansaajan oman maksuosuuden vähennysoikeus on erilainen niissä tapauksissa, joissa palkansaaja on tullut eläkejärjestelyn piiriin 6.5.2004 tai sen jälkeen. Hän saa vähentää maksuja ansiotulostaan enintään 5 % kyseisen työnantajan maksamasta palkasta, kuitenkin enintään 5 000 euroa. Maksu ei ole vähennyskelpoinen siltä osin kuin se ylittää työnantajan maksuosuuden.

Esimerkki

Työnantaja on ottanut vuonna 2001 kollektiivisen eläkevakuutuksen johtoryhmälle, johon kuuluu 5 henkilöä, myös X. Edut vastaavat enintään rekisteröityä lisäeläketurvaa. Vuonna 2009 X:n osuus maksusta on 5 000 euroa. Maksu jakaantuu niin, että työnantaja maksaa 500 euroa ja X 4 500 euroa. X:n palkka on 80 000 euroa.

X saa vähentää koko maksuosuutensa, koska hän oli järjestelyn piirissä ennen 6.5.2004. **Jos** hän olisi tullut järjestelyn piiriin tuon ajankohdan jälkeen, hän saisi vähentää 500 euroa (työnantajan maksuosuus).

Eläkevakuutusmaksut palkkaa, vähennysoikeus

Vuodesta 2005 alkaen palkaksi katsotaan työnantajan maksamat vakuutusmaksut siltä osin kuin vuoden aikana maksettu määrä ylittää 8 500 euroa. Palkansaaja ei enää saa vähentää palkaksi katsottuja vakuutusmaksuja omassa verotuksessaan.

Useita eläkevakuutuksia

Oma ja työnantajan ottama eläkevakuutus

Henkilöllä voi olla sekä työnantajan ottama että oma yksilöllinen, vapaaehtoinen eläkevakuutus. Työnantajan ottamasta vakuutuksesta ei muodostu palkaksi katsottavaa etua, jos työnantajan maksamat vakuutusmaksut ovat enintään 8 500 euroa.

Yrittäjien eläkevakuutusmaksut

Yksityisen liikkeen- ja ammatinharjoittajan samoin kuin maatalousyrittäjän pakolliset ja muut lakisääteiset eläkevakuutusmaksut ovat kokonaan vähennyskelpoisia.

Maatalouden ja elinkeinotoiminnan tulosta voidaan tulonhankkimiskuluina vähentää vain pakolliset eläkevakuutusmaksut. Tuloverolain mukaan voidaan ansiotulosta vähentää pakol-

listen maksujen (joita ei ole vähennetty elinkeinotulosta) lisäksi myös muut lakisääteiset ja vapaaehtoiset maksut.

Tapaturmavakuutusmaksuista myös vapaaehtoiset maksut ovat vähennyskelpoisia elinkeinotulosta. Maatalousyrittäjien osalta vapaaehtoisista tapaturmavakuutusmaksuista on vähennyskelpoista vain MATA -vapaa-ajan tapaturmavakuutusten maksut.

Vuodesta 2009 myös apurahansaaja voi apurahatyöskentelystään olla maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vakuutettu (990/2008). Apurahansaaja voi vähentää maksamansa eläkevakuutusmaksut TVL 96 §:n yleisäännöksen perusteella. Apurahansaajan MYEL-vakuutukseen liittyvän ryhmähenkivakuutuksen sekä tapaturmavakuutuksen (992/2008) maksut vähennetäänTVL 96.5 §:n perusteella (1251/2009.

Toistuvaisavustus

Toistuvaisavustus, joka vapaaehtoisen sitoumuksen tai muun velvoitteen nojalla suoritetaan määräajoin entiselle tai välien rikkoutumisen vuoksi pysyvästi erillään asuvalle puolisolle ei ole saajalleen veronalaista tuloa (TVL 91 §). Vastaavasti toistuvaisavustus ei myöskään ole verotuksessa vähennyskelpoinen meno.

Merityötulovähennys

Merityötulon verotuksessa otetaan huomioon merimiesammatin erityisolosuhteet myöntämällä merityötulosta merityötulovähennys. Merityötulovähennyksestä säädetään tuloverolain 97 §:ssä. Merityötulovähennys myönnetään TVL 74 §:ssä tarkoitetun merityötulon saajalle (Ks. edellä luku 8).Vuoteen 2005 merityötulovähennys myönnettiin vain yleisesti verovelvollisille, mutta rajoitus poistettiin vuodesta 2006 (858/2005).

Merityötulovähennys myönnetään myös ulkomaisessa aluksessa työskentelevälle.

Puhtaasta ansiotulosta myönnettävän merityötulovähennyksen määrä on valtionverotuksessa 18 % merityötulon kokonaismäärästä, kuitenkin enintään 6 650 euroa ja kunnallisverotuksessa 30 %, kuitenkin enintään 11 350 euroa.

Cross-trade vähennys

Kauko- ja ns. cross-trade liikenteessä (ns. kolmansien maiden välisessä liikenteessä) työskenteleville vähennys myönnetään korotettuna kunnallisverotuksessa. Korotus on 170 euroa jokaiselta täydeltä kalenterikuukaudelta, jonka aikana alus ei käy Suomen satamassa tai muutoin Suomen rajojen sisäpuolella ja jonka ajan verovelvollinen työskentelee aluksessa (ns. cross-trade vähennys). Korotusta ei myönnetä siltä kalenterikuukaudelta, jona matka on alkanut, ellei aloittamispäivä ole kalenterikuukauden ensimmäinen. Sitä vastoin matkan päättymiskuukaudelta korotus myönnetään, vaikka matka päättyisikin kesken kalenterikuukauden (merityötulovähennyksen edellytyksistä ks. luku 8).

Veronmaksukyvyn alentumisvähennys

Edellytykset

Jos verovelvollisen veronmaksukyky hänen ja hänen perheensä käytettävissä olevat tulot ja varallisuus huomioon ottaen on erityisestä syystä olennaisesti alentunut, vähennetään tulosta kohtuullinen määrä (TVL 98 §).

Veronmaksukyvyn tulee olla olennaisesti alentunut, jotta vähennystä voitaisiin tällä perusteella myöntää. Se, onko veronmaksukyky olennaisesti alentunut, on harkittava kussakin tapauksessa erikseen. Veronmaksukyky riippuu ensisijaisesti verovelvollisen ja hänen perheensä käytettävissä olevista tuloista ja varallisuudesta. Tällöin otetaan huomioon myös verovapaat tulot ja erilaiset sosiaaliavustukset (ks. Verohallinnon yhtenäistämisohjeet).

Vähennyksen määrä

Vähennyksen enimmäismäärä on 1400 euroa siitä riippumatta, johtuuko veronmaksukyvyn alentuminen yhdestä vai useammasta syystä. Vähennys myönnetään täysin sadoin euroin.

Erityiset syyt

Erityisinä vähennysperusteina laki mainitsee nimenomaan elatusvelvollisuuden, työttömyyden ja sairauden. Nämä perusteet ovat vain esimerkkejä, mutta ne ovat erityisen merkityksellisiä harkittaessa vähennyksen myöntämistä. Invaliditeettia, joka oikeuttaa muiden säännösten nojalla myönnettäviin vähennyksiin, ei laissa mainita veronmaksukyvyn alentumisvähennyksen myöntämisen erityisenä perusteena. Verovelvollisen ikää sellaisenaan ei myöskään voida katsoa veronmaksukykyä vähentäväksi tekijäksi. Eläketulovähennysjärjestelmän tarkoituksena on turvata erityisesti pienituloisten eläkeläisten asema.

Lain sanamuodon mukaan oman lapsen tai muun huollettavan elättäminen taikka elatusavun maksaminen voivat olla hyväksyttäviä syitä vähennyksen myöntämiselle. Elatusvelvollisuusvähennykseen oikeutetulle veronmaksukyvyn alentumisvähennys myönnetään elatusvelvollisuuden perusteella kuitenkin vain poikkeustapauksissa.

Erityisenä vähennysperusteena voidaan myös pitää kehitysvammaisen, CP-lapsen tai kuulovammaisen lapsen huoltamista kotihoidossa (KHO 1971/3461, KHO 1979/2056). Näissäkin tapauksissa tulee tutkia, onko vähennyksen myöntäminen kohtuullista verovelvollisen tuloihin ja varallisuuteen nähden.

Sairauskulut

Yksinomaan sairaudesta johtuvien kustannusten perusteella verovelvollisen veronmaksukyvyn voidaan katsoa olennaisesti alentuneen vain, jos verovelvollisen ja hänen perheenjäsentensä yhteenlaskettujen sairauskustannusten määrä verovuonna on vähintään 700 euroa ja samalla 10 prosenttia vähennystä pyytävän verovelvollisen puhtaiden pääoma- ja ansiotulojen yhteismäärästä (TVL 98.2 §). Perheenjäseninä pidetään verovelvollisen puolisoa ja alaikäisiä lapsia.

Toisessa momentissa määriteltyjä poikkeuksellisen suuria sairauskuluja pidetään laissa tarkoitettuna erityisenä syynä harkittaessa sitä, onko verovelvollisen veronmaksukyky olennaisesti alentunut. Kustannukset sokeritaudin, keliakian tai muun sairauden edellyttämästä ruokavaliosta voivat niin ikään olla perusteena vähennyksen myöntämiselle (KHO 1979 II 596). Vaikka TVL 98.2 §:n edellytykset (700 euroa ja 10 prosenttia) täyttyisivät, vähennyksen myöntämistä harkittaessa otetaan kuitenkin aina ensin huomioon verovelvollisen ja hänen perheensä käytettävissä olevat yhteiset tulot sekä varallisuus (KHO 1996 B 528).

Opiskelu ja työttömyys

Opiskelusta johtuva tulojen vähäisyys ei yleensä oikeuta veronmaksukyvyn alentumisvähennykseen.

Myöskään työttömyyden vuoksi veronmaksukyvyn ei voitane katsoa sillä tavoin vähentyneen, että työttömälle olisi myönnettävä pelkästään tällä perusteella erityinen vähennys. Jos verovelvollinen on pitkäaikaistyötön, työttömyyden ohella on tällöinkin otettava huomioon työttömän huoltovelvollisuus, velat ja tulot sekä muut työttömän veronmaksukykyyn vaikuttavat tekijät, ja harkittava, olisiko hänelle myönnettävä veronmaksukyvyn olennaisen alentumisen perusteella annettava vähennys.

Ylivelkaantuminen

Veronmaksukykyä alentavana erityisenä syynä ei voida yleensä pitää myöskään ylivelkaantumista, joka johtuu verovelvollisen omista toimenpiteistä, kuten esim. siitä, että verovelvollinen on hankkinut tulotasoonsa nähden liian kalliin asunnon. Vähennystä ei myöskään myönnetä pelkästään sillä perusteella, että verovelvollisen velkojen korkojen määrä on huomattavan suuri. Sen sijaan jos ylivelkaantuminen johtuu siitä, että verovelvollinen on ostanut uuden asunnon ennen vanhan asunnon myyntiä, eikä ole saanut yrityksistä huolimatta myytyä vanhaa asuntoaan kohtuullisessa ajassa, voidaan tätä pitää veronmaksukykyä alentavana erityisenä syynä. Tässäkin tilanteessa on vähennystä harkitta-

essa otettava huomioon verovelvollisen ja hänen perheensä käytettävissä olevat tulot ja varallisuus.

Takausvastuu

Jos verovelvollinen on takaajana joutunut maksamaan takaamiaan velkoja ja niiden korkoja, pelkästään tälläkään perusteella ei yleensä voida myöntää veronmaksukyvyn alentumisvähennystä. Jos takausvastuu on johtanut tilanteeseen, että verovelvollinen on joutunut esimerkiksi myymään omaisuuttaan takausvelvoitteen suorittamiseksi, saattaa tämä olla veronmaksukykyä alentava erityinen tekijä.

Vähentämisvuosi

Vähennys voidaan myöntää, vaikka veronmaksukyvyn alentumisperuste on syntynyt vasta verotusvuonna.

Vähennys voidaan myöntää myös verovuonna kuolleen henkilön kuolinpesälle.

Jos veronmaksukyvyn alentumisvähennyksen myöntämisen edellytykset selvästi ilmenevät veroilmoituksesta, vähennys tehdään verovelvollisen pyytämättäkin.

Veronmaksukyvyn alentumisvähennys voidaan myöntää molemmille puolisoille, jos vähennyksen myöntämisperusteet ovat olemassa.

Edellytyksenä vähennyksen myöntämiselle oli, että verovelvollinen oli ainakin osan verovuotta asunut Suomessa (yleisesti verovelvollinen). Verovuodesta 2006 vähennystä ei enää rajata yleisesti verovelvollisiin (858/2005).

Luonnollisen henkilön lahjoitusvähennys

Vuosina 2009, 2010 ja 2011 sovelletaan TVL 98 a §:ää (946/2008), jossa säädetään luonnollisen henkilön lahjoitusvähennyksestä. Luonnollinen henkilö ja kuolinpesä saa vähentää puhtaasta ansiotulostaan vähintään 850 euron ja enintään 250 000 euron suuruisen rahalahjoituksen, joka on tehty tiedettä tai taidetta edistävään tarkoitukseen Euroopan talousalueella olevalle julkista rahoitusta saavalle yliopistolle tai korkeakoululle taikka näiden yhteydessä olevalle yliopistorahastolle.

PUHTAASTA ANSIOTULOSTA VALTIONVEROTUKSESSA TEHTÄVÄT VÄHENNYKSET

Valtionverotuksen eläketulovähennys

Verovuodesta 2006 kaikki eläketuloa saavat verovelvolliset voivat saada TVL 100 §:n mukaisen valtionverotuksen eläketulovähennyksen, jos vähennyksen edellytykset täyttyvät. Osan vuotta Suomessa asuvien vähennysoikeutta rajoittanut TVL 107 § on kumottu lailla 858/2005.

Eläke

Eläke maksetaan yleensä lakisääteisen tai/ja yksilöllisen eläkevakuutuksen perusteella. Eläke voi myös perustua muuhun vakuutukseen kuin eläkevakuutukseen. Se voi perustua myös yksityisoikeudelliseen oikeustoimeen, kuten kauppaan tai testamenttiin ja joissakin tapauksissa myös oikeuden päätökseen. Eläketulon erottaminen muista vakuutuskorvauksista ja toistuvaissuorituksista on eläketulovähennyksen vuoksi tärkeätä (ks. luku 10, kohta Eläkettä vai muuta tuloa).

Eläketuloista voidaan esimerkkeinä mainita seuraavat tulot:

1. kansaneläke, perhe-eläkelain mukainen perhe-eläke ja lapseneläke
2. lakisääteiset työ-, virka- ja yrittäjien eläkkeet
3. työnantajan entisille työntekijöille työsuhteen perusteella maksamat eläkkeet
4. yksilölliseen eläkevakuutukseen perustuvat eläkkeet
5. muuhun vapaaehtoiseen henkilövakuutukseen perustuvat eläkkeet, joita ovat vapaaehtoiseen tapaturma- ja sairausvakuutukseen perustuvat eläkkeet
6. pakolliseen tapaturmavahinkoturvaan perustuva eläke

7. pakolliseen liikennevahinkoturvaan perustuva jatkuva korvaus, eläke

8. vahingonkorvauksena saatu työkyvyttömyyseläke pitkäaikaisesta tai pysyvästä työkyvyttömyydestä

9. erilaisiin oikeustoimiin, kuten kauppa, testamentti ja lahja, perustuvat eläkkeet

10. valtion tieteellisestä, taiteellisesta tai muusta ansiokkaasta toiminnasta 1.1.1984 tai sen jälkeen myöntämä eläke tai perhe-eläke

Eläke voi olla saatu paitsi rahana myös esimerkiksi luontoisetuna tai kiinteistön nautintaoikeutena. Eläketulovähennys myönnetään myös sellaisen ulkomailta saadun eläketulon perusteella, joka luetaan täällä veronalaiseksi tuloksi. Ulkomaan edustuksen virkamiesten puolisoille maksettava erityiskorvaus (657/89) rinnastetaan eläkkeeseen, joten sen perusteella myönnetään myös eläketulovähennys.

Ei eläketulovähennystä

Eläketulovähennystä ei sitä vastoin myönnetä esimerkiksi erilaisista vakuutuksista saaduista päivärahoista tai niitä vastaavista ohimenevän työkyvyttömyyden perusteella saaduista korvauksista, koska niitä ei voida pitää eläketuloina. Liikennevakuutuksen ja potilasvakuutuksen perusteella maksettava ansionmenetyskorvaus on vahinkopäivästä lukien vuoden kuluttua katsottu eläkkeeksi, vaikka eläkepäätöstä ei olisi tehtykään. Ennen vuoden määräajan täyttymistäkin ansionmenetyskorvaus voi olla kuitenkin eläkettä, jos siitä on tehty päätös. Eläkkeensaajalle maksettu kuntoutusraha ei oikeuta eläketulovähennykseen.

Vähennyksen määrä

Vuonna 2010 täyden eläketulovähennyksen määrä lasketaan siten, että täyden kansaneläkkeen määrä kerrotaan ensiksi luvulla 3,78 (TVL 100 §). Näin saadusta määrästä vähennetään progressiivisen tuloveroasteikon alimman verotettavan tulon määrä ja jäännös pyöristetään seuraavaan täyteen kymmenen euron määrään. Eläketulovähennys ei kuitenkaan voi olla eläketulon määrää suurempi. Jos verovelvollisen puhdas ansiotulo on suurempi kuin täyden eläketulovähennyksen määrä, eläketulovähennystä pienennetään 46 prosentilla määrästä, jolla puhdas ansiotulo ylittää täyden eläketulovähennyksen määrän.

Kuntien kalleusluokituksen poistuttua valtionverotuksen täyden eläketulovähennyksen määrää laskettaessa täytenä kansaneläkkeenä pidetään yksinäiselle henkilölle verovuonna maksetun täysimääräisen kansaneläkkeen määrää (TVL 100.4 §, 1141/2007).

Vuonna valtionverotuksessa ei myönnetä osittaistakaan eläketulovähennystä, jos verovelvollisen puhdas ansiotulo ylittää 35 865,22 (2010), 39 642,17 (2009) euroa.

Esimerkki

Verovelvollisella on vuonna 2010 eläketuloa 18 000 euroa ja hänellä ei ole muita ansiotuloja, joten puhdas ansiotulo on 18 000 euroa. Eläketulovähennys lasketaan seuraavasti valtionverotuksessa. Puhtaasta ansiotulosta vähennetään eläketulovähennyksen enimmäismäärä 11 300 (18 000 - 11 300 = 6 700). Tämä eläketulovähennyksen ylittävä osa 6 700 euroa kerrotaan 46 prosentilla, jolloin saadaan täyden eläketulovähennyksen pienenemä 3 082. Eläketulovähennys on tässä tapauksessa 8 218 euroa (= 11 300 - 3 082).

PUHTAASTA ANSIOTULOSTA KUNNALLISVEROTUKSESSA TEHTÄVÄT VÄHENNYKSET

Kunnallisverotuksen invalidivähennys

Vähennyksen määrä

Luonnollisen henkilön puhtaasta ansiotulosta kunnallisverotuksessa vähennetään invalidivähennyksenä 440 euroa, jos hänellä on sairaudesta, viasta tai vammasta aiheutunut pysyvä haitta, jonka haitta-aste esitetyn selvityksen mukaan on 100 prosenttia. Jos prosentti-

määrä on pienempi, mutta vähintään 30 prosenttia, on vähennys prosenttimäärän osoittama osuus 440 eurosta. Vähennys myönnetään kuitenkin enintään muun puhtaan ansiotulon kuin eläketulon suuruisena (TVL 104.1 §).

Invalidivähennyksen suuruus määrätään valtionverotuksen muun ansiotulon kuin eläketulon perusteella, josta on vähennetty luonnolliset vähennykset (TVL 104.4 §).

Vuoden 1982 invaliditeetti

TVL 104.5 §:ään sisältyy säännös, jonka mukaan kunnallisverotuksen invalidivähennys on eräin edellytyksin palautettu tehtäväksi myös eläketulosta. Siten verovelvollinen, jolla on ollut veronalaista eläketuloa vuonna 1982, saa kunnallisverotuksessa vähentää vuoden 1982 suuruisen invalidivähennyksen, jollei hänellä ole voimassa olevien säännösten mukaan oikeutta tätä suurempaan invalidivähennykseen. Invalidivähennys myönnetään mainitun säännöksen nojalla myös niissä tapauksissa, joissa vähennyksen saaminen on vuonna 1982 perustunut työkyvyttömyyseläkkeeseen, joka on lakannut ennen verovuotta. Jos verovelvollisen invalidivähennysprosentti on noussut vuodesta 1982, verovelvollisella tulee olla muuta ansiotuloa kuin eläketuloa enemmän kuin vuoden 1982 invalidivähennyksen määrä, jotta verovelvollinen hyötyisi nousseesta invalidiprosentista. TVL 104.5 §:n säännöstä ei sovelleta tapauksissa, joissa henkilöllä on vuonna 1982 ollut vain verovapaata eläketuloa kuten kansaneläke.

Esimerkkejä

1) Verovelvollisella on ollut 50 %:n haitta-aste vuonna 1982. Hän on tuolloin saanut veronalaista työeläkettä 5 000 euroa.

Verovuodesta 1993 lähtien verovelvollisella on 60 %:n haitta-aste. Hänellä on verovuonna eläketuloja 8 500 euroa. Verovelvollinen saa kunnallisverotuksen invalidivähennyksen 220 euron suuruisena (50 %:n haitta-asteen mukaan).

2) Muuten sama esimerkki kuin edellä mutta palkkatulot 2 000 euroa. Invalidivähennys 264 euroa (60 % x 440 euroa).

3) Verovelvollisen vuoden 1982 invaliditeettiprosentti on ollut 50 ja vuoden 1982 veronalainen työeläke 2 000 euroa. Verovuodesta 1993 lähtien hänellä ei ole invaliditeettia. Verovuoden palkkatulot 8 500 euroa. Verovelvollinen saa kunnallisverotuksessa 220 euron invalidivähennyksen (50 %). Valtionverotuksessa verovelvollinen ei saa invalidivähennystä.

Työkyvyttömyys

Verovuonna pakolliseen eläketurvaan (esim. kansaneläkkeeseen, työ- ja virkaeläkkeisiin, tapaturma- ja liikennevakuutuseläkkeisiin) perustuvaa työkyvyttömyyseläkettä saaneen haitta-aste katsotaan ilman eri selvitystä 100 prosentiksi, jos eläke on myönnetty täytenä. Jos työkyvyttömyyseläke on myönnetty osaeläkkeenä, haitta-aste on 50 prosenttia, ellei verovelvollisen haitta-astetta esitetyn selvityksen perusteella katsota suuremmaksi. Kansaneläkelaitoksen maksama työkyvyttömyyseläke samoin kuin työeläkelakien tai kansaneläkelain perusteella myönnetty yksilöllinen varhaiseläke katsotaan aina täydeksi eläkkeeksi. Työkyvyttömyyseläkettä saavan siirtyessä vanhuuseläkkeelle säilyy tällöin ilman eri selvitystä työkyvyttömyyseläkkeeseen perustuvat vähennysoikeudet.

Invalidivähennyksen saamiseksi on sairaudesta, viasta tai vammasta annettava lääkärintodistus. TVL:n säännöksissä ei edellytetä, että työ- ja toimintakyvyn aleneminen on johtunut jonkin elimen puuttumisesta tai toimintavajavuudesta. Kaikki sairaudet voidaan siten ottaa huomioon sen mukaan kuin lääkintöhallituksen tarkemmin hyväksymät perusteet osoittavat (TVA 5 §). Lääkintöhallitus on antanut määräykset siitä, miten haitta-aste arvioidaan ja mitä todistusta invalidivähennyksen myöntämisessä käytetään. Todistuksena käytetään Sv-todistusta B, jota täydennetään maininnalla haitan määrästä ja pysyvyydestä. Haitta-aste on yleensä määritelty prosentteina. Jos haittahaste on ilmoitettu haittaluok-

kina, niin yksi haittaluokka vastaa 5 prosenttiyksikköä. Esimerkiksi haittaluokka 7 vastaa 35 %:n invaliditeettia. Jos henkilön pysyvä haitta-aste on määritelty tapaturmaviraston käyttämien arvioimisperusteiden mukaisesti, voidaan invalidivähennys myöntää myös tapaturmaviraston päätöksen perusteella (TVA 5 §).

Verovelvollisen ei tarvitse vuosittain esittää selvitystä invaliditeetistään, jos invaliditeetin haitta-aste on pysynyt entisen suuruisena. Jos verovelvollisen invaliditeetin haitta-aste on verovuoden aikana suurentunut, invalidivähennys myönnetään verovuoden lopun haitta-asteen mukaan. Kunnallisverotuksen invalidivähennykseen on oikeus vain sellaisella luonnollisella henkilöllä, joka on asunut suurimman osan verovuodesta Suomessa (TVL 107.2 §). Verovuodesta 2006 asumisaikaan liittyvä rajoitus on kumottu lailla 858/2005.

Haitta-aste alempi kuin 30

Verovelvollinen, jolla on vuonna 1975 voimassa olleiden säännösten mukaan ollut oikeus invalidivähennykseen alemman kuin 30 prosentin haitta-asteen perusteella, saa uuden TVL:n mukaiset invalidivähennykset aikaisemmin verotuksessa todetun prosenttimäärän mukaisena silloinkin, kun haitta-asteen prosenttimäärä on pienempi kuin 30 prosenttia (TVL 143.4 §).

Kunnallisverotuksen eläketulovähennys

TVL 101 §:n mukaan verovelvollisen puhtaasta ansiotulosta kunnallisverotuksessa vähennetään *kunnallisverotuksen eläketulovähennys*. Verovuodesta 2006 asumisaikaan liittyvä rajoitus on kumottu lailla 858/2005. Eläketuloja on selvitetty edellä valtionverotuksen eläketulovähennyksen yhteydessä.

Vähennyksen määrä

Vuodesta 2010 täyden eläketulovähennyksen määrä lasketaan siten, että luvulla 1,37 kerrotun täyden kansaneläkkeen määrästä vähennetään 1 480 euroa ja jäännös pyöristetään seuraavaan täyteen kymmenen euron määrään. Eläketulovähennys ei kuitenkaan voi olla eläketulon määrää suurempi. Jos verovelvollisen puhdas ansiotulo ylittää täyden eläketulovähennyksen määrän, eläketulovähennystä pienennetään 56 prosentilla ylimenevän osan määrästä.

Puhdas ansiotulo kunnallisverotuksessa on verovelvollisen ansiotulojen määrä, josta on vähennetty luonnolliset vähennykset.

Kunnallisverotuksen täyden eläketulovähennyksen määrää laskettaessa täytenä kansaneläkkeenä pidetään verovuonna yksinäiselle henkilölle maksetun täysimääräisen kansaneläkkeen määrää.

Vuodesta 2008 kuntien kalleusluokituksesta on luovuttu. Vuonna 2008 eläketulovähennystä laskettaessa täytenä eläkkeenä pidetään verovuonna yksinäiselle henkilölle maksetun täysimääräisen kansaneläkkeen määrää (1141/2007).

Puolisoiden eläketulovähennys

Puolisoiden eläketulovähennystä koskeva säännös on kumottu vuodesta 2009 lukien (946/2008). Vähennyksen määrä ei riipu verovelvollisen puolisosuhteesta, vaan se myönnetään puolisoille samalla tavalla kuin yksinäisille henkilöille.

Siirtymäsäännös

Siirtymäsäännöksen (1126/1996) mukaan jos verovelvolliseen sovellettiin vuonna 1996 tuloverolain puolisoa koskevia säännöksiä ja jos hänelle myönnettiin kunnallisverotuksessa yksinäisen eläketulovähennys jatkuvasta eläketulosta vuonna 1996, lasketaan hänelle kunnallisverotuksessa yksinäisen eläketulovähennys niin kauan kuin häneen sovelletaan tuloverolain puolisoa koskevia säännöksiä. Säännöstä on tarkistettu (1221/1999) siten, että yksinäisen eläketulovähennys lasketaan siinäkin tapauksessa, että verovelvolliselle ei vuoden 1996 ansiotulojen johdosta ole tosiasiallisesti myönnetty eläketulovähennystä. Säännöstä sovellettiin ensi kerran vuodelta 1997 toimitettavassa verotuksessa.

Puolisoina pidetään edellä mainittua säännöstä sovellettaessa TVL 7 §:ssä määriteltyjä puolisoita. Kansaneläkelain puolison käsite on laajempi. Niille, joita ei pidetä verotuksessa puolisoina, eläketulovähennys lasketaan käyttäen yksinäisen henkilön täyden kansaneläkkeen määrää.

Esimerkki

Vuoden 2010 verotuksessa kunnallisverotuksen eläketulovähennys lasketaan seuraavasti. Henkilön eläketulo vuonna 2010 on 18 000 euroa. Hänellä ei ole muita ansiotuloja, joten puhdas ansiotulo on 18 000 euroa. Puhtaasta ansiotulosta 18 000 euroa vähennetään eläketulovähennyksen enimmäismäärä 8 130 (18 000 - 8 130= 9 870). Tämä eläketulovähennyksen enimmäismäärän ylittävä osa 9 870 euroa kerrotaan 56 prosentilla, jolloin saadaan täyden eläketulovähennyksen pienenemä 5 527,20. Täysi eläketulovähennys on tässä tapauksessa 2 602,80 (= 8 130 - 5 527,20).

Jos henkilön puhdas ansiotulo kunnallisverotuksessa ylittää 8 130 euroa, eläketulovähennystä pienennetään 56 prosentilla ylimenevän osan määrästä.

Kunnallisverotuksen eläketulovähennystä ei myönnetä osittaisenakaan, jos puhdas ansiotulo on vähintään 22 647,88 euroa (2010).

Kunnallisverotuksen opintorahavähennys

Yhdessä perusvähennyksen kanssa opintorahavähennys turvaa uuden opintotukijärjestelmän mukaisen 12 kuukaudelta lasketun opintorahan verottomuuden, ellei tuen saajalla ole muita ansiotuloja.

Edellytykset

Jos verovelvollinen on saanut opintotukilaissa tarkoitettua opintorahaa, hänen puhtaasta ansiotulostaan vähennetään kunnallisverotuksen opintorahavähennys (TVL 105 §, 409/2005).

Opiskelijalle on voitu myöntää opintotukietuutena opintorahaa, opintotuen asumislisääja opintolainan valtiontakausta. Kaksi viimeksi mainittua eivät kuitenkaan oikeuta opintorahavähennykseen.

Vähennyksen määrä

Vähennyksen täysi määrä on 2 600 euroa, kuitenkin enintään opintorahan määrä. Vähennystä pienennetään 50 %:lla siitä määrästä, jolla verovelvollisen puhtaan ansiotulon määrä ylittää opintorahavähennyksen täyden määrän (TVL 105 §, 1141/2007). Verovelvollisen puhtailla ansiotuloilla tarkoitetaan sitä ansiotulojen määrää, josta on vähennetty luonnolliset vähennykset. Pääomatulot eivät vaikuta opintorahavähennyksen määrään.

Opintorahavähennystä ei myönnetä, jos puhtaat ansiotulot ovat 7 800 euroa tai sitä suuremmat.

Opintorahavähennyksen saaminen ei riipu siitä, pidetäänkö verovelvollista suurimman osan verovuotta Suomessa asuvana vai ei. Verovuodesta 2006 asumisaikaan liittyvä rajoitus on poistettu (858/2005).

Esimerkki 1

Opintorahavähennys niissä tapauksissa, joissa verovelvollisella ei ole muita ansiotuloja kuin pelkkää opintorahaa:

opintoraha	2 000 euroa
opintorahavähennys	2 000 euroa, eli enintään opintorahan määrä

Esimerkki 2

Opintorahavähennys silloin, kun ansiotulot ylittävät täyden opintorahavähennyksen määrän:

Palkkatulot 4 120 euroa, opintoraha 2 000 euroa ja luonnolliset vähennykset 620 euroa.

Puhdas ansiotulo on 5 500 euroa (4 120 + 2 000 - 620 euroa), joten opintorahavähennystä alennetaan puolella siitä määrästä, jolla puhtaat ansiotulot ylittävät opintorahavähennyksen täyden määrän.

$$2\,600\ € \ ./. \ \frac{5\,500\ € \ ./. \ 2\,600\ €}{2} = 1\,150\ €$$

Kunnallisverotuksen ansiotulo-vähennys

Edellytykset ja määrä

Kunnallisverotuksessa verovelvollisen puhtaasta ansiotulosta vähennetään kunnallisverotuksen ansiotulovähennys (TVL 105 a §). Vähennys tehdään ennen perusvähennystä. Vähennys lasketaan verovelvollisen ansaitsemien veronalaisten palkkatulojen, muusta toiselle suoritetusta työstä, tehtävästä tai palveluksesta saatujen ansiotulojen, ansiotulona pidettävien käyttökorvausten (860/2001), ansiotulona verotettavan osingon (716/2004), jaettavan yritystulon ansiotulo-osuuden sekä yhtymän osakkaan elinkeinotoiminnan tai maatalouden ansiotulo-osuuden perusteella. Ansiotulona verotettavalla osingolla tarkoitetaan ansiotulo-osingon veronalaista osaa (70 % vuodesta 2006)

Verovuodesta 2006 vähennykseen ovat oikeutettuja kaikki verovelvolliset luonnolliset henkilöt asumisestaan riippumatta. Vuodesta 2007 lukien myös kuolinpesä on oikeutettu vähennykseen (1218/2006).

Vuosina 2008 - 2010 vähennyksen määrä on 51 % em. tulojen 2 500 euroa ylittävältä osalta tulojen 7 230 euron määrään saakka ja sen ylittävältä osalta 28 %. Vähennyksen enimmäismäärä on kuitenkin 3 570 euroa. Verovelvollisen puhtaan ansiotulon ylittäessä 14 000 euroa vähennyksen määrä pienenee 4,5 prosentilla puhtaan ansiotulon 14 000 euroa ylittävältä osalta (1141/2007).

Esimerkki 1 (verovuosi 2010)

Palkkatulot 5 000 euroa, matkakulut 800 euroa, tulonhankkimisvähennys 620 euroa ja eläketulot 2 000 euroa.

puhdas ansiotulo	6 180 €
muu ansiotulo kuin eläketulo	5 000 €
51 % x (5 000 € - 2 500 €)	1 275 €

Esimerkki 2 (verovuosi 2010)

Palkkatulot 10 000 euroa, matkakulut 1 740 euroa, tulonhankkimisvähennys 620 euroa ja eläketulot 3 460 euroa.

puhdas ansiotulo	11 700 €
muu ansiotulo kuin eläketulo	10 000 €
51 % x (7 230 € - 2 500 €)	2 412,30 €
28 % x (10 000 € - 7230 €)	775,60 €
yhteensä	3 187,90 €

Esimerkki 3 (verovuosi 2010)

Palkkatulot 17 600 euroa, matkakulut 1 740 euroa, tulonhankkimisvähennys 620 euroa ja eläketulot 2 000 euroa.

puhdas ansiotulo	17 840 €
muu ansiotulo kuin eläketulo	17 600 €
51 % x (7 230 euroa - 2 500 euroa)	2 412,30 €
28 % x (17 600 euroa - 7 230 euroa)	2 903,60 €
yhteensä	5 315,90 €

ansiotulovähennys on enintään 3 570 euroa, jota alennetaan,
koska puhdas ansiotulo ylittää 14 000 euroa
17 840 euroa ./. 14 000 euroa = 3 840 euroa,

josta 4,5 %:lla alennetaan ansiotulovähennystä	172,80 €
3 570 euroa ./. 172,80 euroa; ansiotulovähennys	3 397,20 €

Perusvähennys

Jos verovelvollisen luonnollisen henkilön puhdas ansiotulo edellä mainittujen vähennysten jälkeen ei ole 1480 euron määrää suurempi, on siitä kunnallisverotuksessa vähennettävä tämän tulon määrä (*perusvähennys*). Jos puhtaan ansiotulon määrä mainittujen vähennysten jälkeen ylittää täyden perusvähennyksen määrän, vähennystä pienennetään 20 prosentilla ylimenevän tulon määrästä (TVL 106 §).

Perusvähennyksen määrä on samansuuruinen kaikissa kunnissa.

Perusvähennyksen saa tehdä erikseen kumpikin puolisoista. Edellytys verovelvollisen asumisesta Suomessa koko verovuoden ajan vähennyksen saamiseksi on kumottu verovuodesta 2006 lailla 858/2005.

Perusvähennystä määrättäessä otetaan huomioon kaikki verovelvollisen kunnallisverotuksessa veronalaiset ansiotulot. Myös ulkomailta saadut tulot otetaan huomioon perusvähennystä myönnettäessä. Sitä vastoin pääomatulot eivät vaikuta perusvähennyksen määrään. Ennen perusvähennyksen laskemista tulosta vähennetään muut TVL:ssa säädetyt kunnallisverotuksen vähennykset.

Verovuodesta 2010 perusvähennyksen enimmäismäärä on 2 200 euroa (1251/2009).

VEROSTA TEHTÄVÄT VÄHENNYKSET

Invalidivähennys valtionverotuksessa

Verovelvollisen ansiotulosta valtiolle suoritettavasta tuloverosta vähennetään invalidivähennyksenä 115 euroa, jos hänellä on sairaudesta, viasta tai vammasta aiheutunut pysyvä haitta, jonka haitta-aste on 100 prosenttia. Jos prosenttimäärä on pienempi, mutta kuitenkin vähintään 30 prosenttia, invalidivähennys on prosenttimäärän osoittama osuus 115 eurosta (TVL 126 §). TVL 143.4 §:n mukaan vähennyksen voi saada 30 prosenttia pienemmän haitta-asteen mukaan, jos verovelvollisella on vuonna 1975 voimassa olleiden säännösten mukaan ollut pienempi kuin 30 %:n mukainen haitta-aste.

Valtionverotuksen invalidivähennyksen saamisen edellytyksenä ei ole, että verovelvollisella on ollut muuta ansiotuloa kuin eläketuloa. Toisin kuin kunnallisverotuksessa vähennyksen saa siten myös sellainen henkilö, jolla on ollut vain eläketuloa. TVL 104.5 § ei koske valtionverotusta. Muutoin invalidivähennys valtionverotuksessa määräytyy samojen perusteiden mukaan kuin kunnallisverotuksessa.

Jos verovelvolliselle, johon sovelletaan lain puolisoita koskevia säännöksiä, ei ole määrätty tuloveroa tai jos se ei riitä valtionverotuksen invalidivähennyksen tekemiseen, vähennys tai siitä vähentämättä jäänyt määrä vähennetään verovelvollisen puolison tuloverosta.

Verovuodesta 2006 asumisaikaan liittyvä rajoitus vähennyksen saamiseksi on poistettu lailla 858/2005.

Elatusvelvollisuusvähennys

Edellytykset

Verovelvollisen, joka on verovuonna suorittanut lapsen elatusta koskevan lainsäädännön mukaisella sopimuksella tai tuomiolla vahvistettua elatusapua, ansiotulosta valtiolle suoritettavasta tuloverosta vähennetään kahdeksasosa hänen verovuonna maksamansa elatusavun määrästä. Vähennys on kuitenkin enintään 80 euroa alaikäistä lasta kohden (TVL 127 §). Vähennystä ei voida siirtää tehtäväksi verovelvollisen puolison verosta.

Vähennys myönnetään vain alaikäiselle lapselle suoritetun elatusavun perusteella. Alaikäiseksi katsotaan vuodelta 2009 toimitettavassa verotuksessa lapset, jotka eivät ennen vuoden 2010 alkua ole täyttäneet 17 vuotta, eli vuosina 1993 - 2010 syntyneet lapset.

Elatusmaksut

Vähennyksen perusteena voivat olla vain sellaiset elatusmaksut, joiden suorittaminen on perustunut lapsen elatusta koskevan lainsää-

dännön mukaiseen sopimukseen tai tuomioistuimen päätökseen. Lapsen elatuksesta annetun lain (704/75) mukaan elatusapua koskeva sopimus on tehtävä kirjallisesti ja se on esitettävä sosiaalilautakunnan vahvistettavaksi. Mainitun lain 4 §:n mukaan lapselle voidaan vahvistaa suoritettavaksi elatusapua, jos vanhempi ei muulla tavoin huolehdi lapsen elatuksesta taikka jos lapsi ei pysyvästi asu vanhempansa luona. Elatusapu voidaan vahvistaa suoritettavaksi myös kertamaksuna. Näissä tapauksissa elatusvelvollisuusvähennys voidaan myöntää vain sinä vuonna, jona kertamaksu on suoritettu.

Vähennyksen myöntämisen edellytyksenä on, että verovelvollinen esittää pyydettäessä selvityksen siitä, että elatusmaksujen suorittaminen perustuu lainkohdassa tarkoitettuun sopimukseen tai tuomioon. Lisäksi pyydettäessä tulee esittää selvitys verovuonna suoritetusta elatusavun määrästä.

Jos verovelvolliseen sovelletaan puolisoita koskevia säännöksiä, hänellä ei ole oikeutta yhteisten lasten osalta elatusvelvollisuusvähennykseen (KHO 1992 B 525).

Kotitalousvähennys

Vähennykseen oikeuttava työ

Kotitalousvähennyksestä säädetään tuloverolain (TVL) 127 a-c §:ssä. Vähennykseen oikeuttaa tavanomainen kotitalous-, hoiva- tai hoitotyö sekä asunnon ja vapaa-ajan asunnon kunnossapito- ja perusparannustyö. Tavanomaisuus -vaatimus koskee sekä kotitaloustyötä että hoiva- ja hoitotyötä. Tavanomaisuudella tarkoitetaan työtä, jota normaalisti tehdään kodin ja siellä asuvien henkilöiden hyväksi.

Työ tulee tehdä vähennystä vaativan verovelvollisen tai hänen laissa mainittujen sukulaistensa käyttämässä asunnossa tai vapaa-ajan asunnossa. Esimerkiksi muualla pidettävien juhlien järjestäminen tai ruuan laitto muualla ei oikeuta vähennykseen Sama koskee myös mm. muualla tapahtuvaa vaatteiden huoltoa.

Pesulapalvelua ei pidetty luonteeltaan tavanomaisena kotitaloustyönä, koska työn tekemispaikka ei palvelua suoritettaessa ollut kotona (KHO 2001/52). Lasten lisäopetusta kotona ei ole pidetty kotitalousvähennykseen oikeuttavana hoiva- ja hoitotyönä (KVL 35/2010).

Elinkeinon harjoittaja ei voi saada kotitalousvähennystä elinkeinotoimintaan liittyvästä työstä tai elinkeinotoiminnassa käytettyjen rakennusten korjaamisesta. Vähennykseen ei oikeuta myöskään maatalouden harjoittajan maatalouteen liittyvä työ kuten karjanhoito, viljely eivätkä erilaiset maatalousrakennusten korjaustyöt.

Kotitaloustyö

Tavanomaista kotitaloustyötä on esimerkiksi ruuan laitto, siivous, pyykinpesu, silitys ja muu vaatteiden huolto. Vähennykseen oikeuttaa myös piha-alueen ja puutarhan hoito kuten nurmikon ja pensasaidan leikkaus, piha-alueen auraus sekä muu pihan puhtaana pito. Myös kaupassa käynnin voidaan katsoa kuuluvan tavanomaiseen kotitaloustyöhön.

Vähennykseen oikeuttavana kotitaloustyönä ei pidetä esimerkiksi jätteiden kuljetusta, likakaivon tyhjennystä, muuttopalveluja, nuohousta (KHO 2008/1803), huonekalujen verhoilua eikä asunnon tai rakennuksen kuntotarkastusta. Myöskään suunnittelutyö, jota ei ole tehty verovelvollisen kotona (esimerkiksi sisustussuunnittelu), ei ole vähennykseen oikeuttavaa kotitaloustyötä.

Asunnon vaihdosta johtuvaa muuttotyötä ei pidetty luonteeltaan tavanomaisena kotitaloustyönä (KVL 51/2000).

Hoiva- ja hoitotyö

Hoiva- ja hoitotyöllä tarkoitetaan verovelvolliseen tai hänen kanssaan samassa taloudessa asuvaan tai hänen laissa mainittuihin sukulaisiinsa kohdistuvaa huolenpitoa ja hoitoa. Myös hoiva- ja hoitotyön tulee olla tavanomaista, normaalisti kotona tehtävää työtä kuten esimerkiksi lasten, sairaiden, vammaisten ja vanhusten hoitamista hoidettavan kotona. Työ voi olla esimerkiksi syöttämistä,

pukemista, pesemistä ja auttamista ulkoilussa ja muissa henkilökohtaisissa toimissa.

Kampaajan, parturin, kosmetologin ja jalkahoitajan palvelut tai muut vastaavat eivät oikeuta vähennykseen. Ne eivät ole tavanomaista kotona tehtävää hoiva- tai hoitotyötä, vaikka työ poikkeuksellisesti suoritettaisiin asiakkaan kotona.

Laissa on nimenomaisesti säädetty, ettei vähennykseen oikeuttavaa hoiva- ja hoitotyötä ole arvonlisäverolain 34 - 36 §:ssä tarkoitettu arvonlisäverosta vapaa, valvottu terveyden- ja sairaudenhoitopalvelu, esimerkiksi lääkärin, hierojan, fysioterapeutin tai sairaanhoitajan tekemä työ.

Luontoisetuna saatu hoiva- ja hoitopalvelu ei oikeuttanut kotitalousvähennykseen (KVL 35/1999).

Asunnon ja vapaa-ajan asunnon kunnossapito- ja perusparannustyö

Vähennykseen oikeuttaa verovelvollisen omassa sekä laissa lueteltujen sukulaisten käytössä olevan käytössä olevan asunnon ja vapaa-ajan asunnon kunnossapito- ja perusparannustyö. Jos heillä on käytössään vakituisen asunnon lisäksi toinen asunto, vähennys voidaan myöntää kummankin asunnon korjauskustannuksista. Vähennysoikeus ei sen sijaan koske sijoitusasuntoa, jota verovelvollinen tai hänen laissa mainittu sukulaisensa ei käytä asuntonaan.

Vuokralainen saa kotitalousvähennyksen vuokraamansa asunnon kunnossapitotyön perusteella. Jos kesäasunto on ollut vuokrattu osan vuotta, asuntoon kohdistuvista kustannuksista saa vähentää sen suhteellisen osuuden, joka vastaa omaa käyttöä.

Asunnon kunnossapitotyönä ei pidetä kodin koneiden ja laitteiden korjaus- tai asennustyötä (TVL 127 a §:n 2 momentti). Koneilla ja laitteilla tarkoitetaan lähinnä kylmäkalusteita, liettä, televisiota, pesukonetta ja muita vastaavia koneita. Jos kuitenkin kodin koneiden asennus esimerkiksi keittiöremontin yhteydessä on osa suurta korjausurakkaa, se voidaan katsoa osaksi korjaustyötä. Jos kysymyksessä on esimerkiksi keittiökaappien asennus, se voidaan rinnastaa asunnon korjaamiseen ja kunnostamiseen. Vuodesta 2009 vähennykseen oikeuttaa tieto- ja viestintätekniikan laitteiden, ohjelmistojen, tietoturvan ja tietoliikenneyhteyksien asennus-, kunnossapito- ja opastustyön kustannukset (946/2008).

Perusparannus- ja kunnossapitotyötä on esimerkiksi keittiön, kylpyhuoneen ja muiden huoneiden sekä sauna- ja kellaritilojen remontti mukaan lukien sähkö- ja putkityöt. Myös esimerkiksi rakennusten ulkokunnostus kuten maalaus, pihapiirin kunnostus, öljysäiliön asennus ja parvekelasien asennus oikeuttavat vähennykseen. Sen sijaan esimerkiksi rannan ruoppausta ei voida pitää asuntoon tai sen pihapiiriin kohdistuvana kunnostus tai perusparannustyönä. Ratkaisun (KHO 2008/1803) mukaan vähennykseen oikeutti lämmityskattilan öljypolttimon huolto, lämmityskattilan puhdistus, lämmityskattilan hyötysuhdemittaus ja ilmanvaihtolaitteiden puhdistus, mittaus, säätäminen sekä huolto. Ratkaisussa KHO:2008:87 katsottiin asunto-osakkeen parvekelasituksen asennustyön olevan osakkaalla vähennykseen oikeuttavaa työtä, kun asunto-osakeyhtiö ei osallistunut lasituksen kustannuksiin eikä veloittanut niitä osana yhtiövastiketta.

Uudisrakentaminen ja siihen verrattava rakentaminen ei oikeuta vähennykseen. Kotitalousvähennystä sovellettaessa uudisrakentamiseen verrattavaa korjausta on esimerkiksi asunnon tai rakennuksen laajennus, aikaisemman kylmä- tai varastotilan muuttaminen asumiskäyttöön sopivaksi tai sisätilojen täydellinen uusiminen. Rakennusluvan myöntämisellä ei ole merkitystä harkittaessa kotitalousvähennyksen myöntämistä. Rakennusluvan ehdot vaihtelevat eri osissa maata.

Itse tehty työ

Verovuodesta 2007 tuli voimaan uusi TVL 127 a §:n 4 momentti, jonka mukaan kotitalousvähennystä ei myönnetä verovelvollisen itse tekemästä työstä eikä työstä, jonka on

tehnyt vähennystä vaativan verovelvollisen kanssa samassa taloudessa asuva henkilö.

Työntekemispaikka

Asunto tai vapaa-ajan asunto

Kotitalousvähennys laajeni vuodelle 2005 koskemaan myös eräiden muiden kuin verovelvollisen asunnossa tai vapaa-ajan asunnossa tehtäviä töitä. Kotitalousvähennyksen myöntäminen edellyttää, että sen perusteena oleva työ tehdään verovelvollisen, hänen puolisonsa tai edesmenneen puolisonsa vanhempien, ottovanhempien tai kasvattivanhempien tai näiden suoraan ylenevässä polvessa olevien sukulaisten tai edellä mainittujen henkilöiden puolisoiden käyttämässä asunnossa tai vapaa-ajan asunnossa (1273/2004). Asunto voi olla omistus- tai vuokra-asunto. Asuminen voi perustua myös esimerkiksi asunnon luovutuksen yhteydessä pidätettyyn asumisoikeuteen. Esimerkiksi vanhemmat ovat voineet lahjoittaa asunnon lapsilleen, mutta säilyttäneet itsellään asunnon asumisoikeuden. Pelkästään asunnon omistaminen ei oikeuta vähennykseen. Edellytetään, että verovelvollinen käyttää asuntoa vakituisena tai muuna asuntonaan. Vastaavasti jos vähennyksen perusteena em. muun henkilön asunnossa tai vapaa-ajan asunnossa tehty työ, edellytetään, että kyseinen muu henkilö käyttää asuntoa vakituisena tai muuna asuntonaan.

Asuminen yhtymän ja kuolinpesän asunnossa

Luonnollinen henkilö saa vähennyksen yhtymänä hallitun tai kuolinpesään kuuluvan asunnon korjaus- ja perusparannustyöstä, jos hän yhtymän tai kuolinpesän osakkaana asuu kyseisessä asunnossa. Myös asunnossa vuokralla asuva voi saada vähennyksen.

Yksityinen palvelutalo tai muu vastaava

Henkilön asuessa yksityisessä palvelutalossa, kotitaloustyötä sekä hoito- ja hoivatyötä tehdään osittain hoidettavan hallitsemassa huoneessa, osittain yhteisissä tiloissa. Kotitalousvähennys voidaan myöntää siltä osin kun työ on tehty henkilön yksityisesti hallitsemissa tiloissa (ks. KHO 2006:67). Vastaavaa periaatetta voidaan soveltaa mm. asuntola -tyyppisessä asunnossa asumiseen.

Vapaa-ajan asunto, jota käyttää moni

Joskus vapaa-ajan asunto voi olla useampien kotitalouksien yhteiskäytössä. Jos selvitetään, että se on yhteiskäytössä, kotitalousvähennykseen on oikeus kaikilla asuntoa käyttäneillä, jotka ovat osallistuneet korjauskustannuksiin.

Tukien vaikutus vähennykseen

Kotitalousvähennystä ei myönnetä, jos välittömästi samaa työsuoritusta varten on saatu laissa nimenomaisesti mainittuja tukia. Vähennyksen myöntämisen esteenä ovat omaishoidon tuki, kunnan myöntämä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluseteli, lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetussa laissa tarkoitettu tuki, julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukainen palkkatuki tai väliaikaisesta työnantajan matalapalkkatuesta annetussa laissa (1078/2005) tarkoitettu tuki. Vähennystä ei myöskään myönnetä asunnon kunnossapito- tai perusparannustyön perusteella, jos asunnon korjaukseen on myönnetty valtion tai muun julkisyhteisön varoista korjausavustusta. Vähennystä myönnettäessä ei kuitenkaan oteta huomioon asuntojen korjaus-, energia- ja terveyshaitta-avustuksia koskevan lain (1184/2005) mukaista pientalojen lämmitystapamuutoksiin myönnettävää energia-avustusta. Sen sijaan muut yhteiskunnan maksamat tuet kuten esimerkiksi eläkkeensaajan hoitotuki, jota maksetaan tarvittavan hoidon ja erityiskustannusten korvaamiseksi 65 vuotta täyttäneelle tai täyttä työkyvyttömyyseläkettä saavalle taikka yksilöllistä varhaiseläkettä saavalle, eivät estä vähennystä.

Julkiset tuet estävät kotitalousvähennyksen myöntämisen vain sen työn perusteella, johon tuki kohdistuu. Hallituksen esityksen (HE 85/1997) perustelujen mukaan esimerkiksi illalla tapahtuvasta lasten hoitamisesta voi

saada vähennyksen, vaikka päivällä tapahtuvaan hoitoon saataisiinkin kotihoidon tukea. Vastaavasti, jos esimerkiksi työssä käyvä puoliso saa omaishoidon tukea puolisonsa hoitoon ja muuna aikana puolisoa hoitaa joku muu, ei omaishoidon tuen tässä tilanteessa ole katsottava olevan esteenä kotitalousvähennykselle.

Vuodesta 2006 kotitalousvähennykseen vaikuttavien tukien määritelmää muutettiin siten, että tuet estävät vähennyksen saamisen vain silloin, kun samaa työsuoritusta varten on *välittömästi* saatu laissa mainittua tukea. Käytännössä vähennyksen saamisen esteenä on vain tuki, jonka verovelvollinen itse on saanut samaa työsuoritusta varten. Enää ei ole merkitystä, onko esim. vähennyksen perusteena olevan työkorvauksen saajana oleva yritys saanut laissa mainittua tukea. Tukia koskevan TVL 127 a §:n 3 momentin muutoksesta säädettiin lailla 1128/2005. Lakia muutettiin lailla 1218/2006 taannehtivasti siten, että lain 1184/2005 mukaista lämmitystapamuutoksiin myönnettävää energia-avustusta ei huomioida kotitalousvähennystä myönnettäessä. Samalla täsmennettiin julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain mukaiset tuet vastaamaan voimassa olevaa lakia.

Kuka saa vähennyksen

Kotitalousvähennys myönnetään vain luonnolliselle henkilölle. Kuolinpesä ei voi saada vähennystä lukuunottamatta henkilön kuolinvuodelta toimitettavaa verotusta. Vähennystä ei myönnetä esimerkiksi osakeyhtiölle, asunto-osakeyhtiölle, yhdistykselle tai muulle juridiselle henkilölle eikä yhteenliittymälle.

Asunto-osakeyhtiön osakas saa vähennyksen vain niistä asunnon kunnossapito- ja parannustöistä, joiden kunnossapitovastuu kuuluu asukkaalle. Muussa tapauksessa vähennystä ei saa, vaikka osakas olisi suoraan sopijapuolena ja maksaisi laskun suoraan korjausyritykselle.

Kotitaloudet voivat palkata yhteisen siivoojan, lastenhoitajan tai muun työntekijän. Usein yksi henkilö hoitaa ennakonpidätyksen toimittamisen, ennakonpidätyksen ja sotun maksamisen veroviraston tilille sekä muut työnantajavelvoitteet käyttäen omaa henkilötunnustaan. Kotitaloudet ovat oikeutettuja vähennykseen sen mukaan, mikä on kunkin suhteellinen osuus työntekijälle maksetusta palkasta.

Vähennettävät kustannukset

Verovelvollisen kustannukset

Vähentää voi vain sellaisia kustannuksia, jotka jäävät verovelvollisen itsensä maksettaviksi. Vähennykseen oikeuttava kustannus ei ole esimerkiksi työstä maksettu suoritus, jonka vakuutusyhtiö on korvannut verovelvolliselle (KHO 2008:55).

Palkka ja siihen liittyvät sivukulut

Vähennykseen oikeuttavia kustannuksia ovat 30 prosenttia maksetusta palkasta sekä palkkaan liittyvät seuraavat sivukulut eli työnantajan sosiaaliturvamaksu, pakollinen työeläkemaksu, tapaturmavakuutusmaksu, työttömyysvakuutusmaksu ja ryhmähenkivakuutusmaksu koko määriltään.

Vähennykseen ei oikeuta palkansaajan osuus työeläke- ja työttömyysvakuutusmaksusta.

Vähennys työkorvauksen perusteella

Verovelvollinen saa vähentää ennakkoperintärekisteriin merkitylle veronalaista toimintaa harjoittavalle yritykselle tai yrittäjälle maksamastaan arvonlisäverollisesta työkorvauksesta 60 %. Myös yleishyödylliselle yhteisölle esim. urheilu- ja nuorisoseuralle tavanomaisesta kotitaloustyöstä tai hoiva- ja hoitotyöstä maksamastaan työkorvauksesta verovelvollinen voi vähentää 60 %. Laskuun liittyvistä tavaroista ja matkakuluista ei saa vähennystä. Ratkaisussa KHO:2009:73 vähennyksen sai työkorvauksesta, johon sisältyi palkkakustannukset, toimittajan kiinteitä ja muuttuvia kustannuksia sekä työssä käytettävistä laitteista aiheutuvia kustannuksia.

Ennakkoperintärekisteröinti ja veronalainen toiminta

Kotitalousvähennyksen saamisen edellytyksenä työkorvauksen perusteella on, että suorituksen saaja harjoittaa veronalaista toimintaa ja on merkitty ennakkoperintärekisteriin. Siten esimerkiksi kunnille ja kuntainliitoille maksetut suoritukset eivät oikeuta vähennykseen (esim. kunnalliselle kotiavustajalle maksettu suoritus). Jos sen sijaan esimerkiksi kuntayhtymä harjoittaa veronalaista elinkeinotoimintaa ja on merkitty ennakkoperintärekisteriin, sille maksettu suoritus oikeuttaa vähennykseen.

Poikkeuksena edellä olevasta on yleishyödyllinen yhdistys. Sille tavanomaisesta kotitaloustyöstä tai hoiva- ja hoitotyöstä maksettu korvaus oikeuttaa vähennykseen, vaikka se ei olisi merkitty ennakkoperintärekisteriin eikä harjoittaisi veronalaista toimintaa.

Veronalaisen toiminnan käsitettä on täsmennetty verovuodesta 2007 voimaan tulleella TVL 127 b §:n 2 kohdan muutoksella (1218/2006). Lakia muutettiin siten, että veronalaisen toiminnan asemesta käytetään termiä tuloveronalainen toiminta. Lainmuutos ei muuta verotuskäytäntöä.

Vähennyksen määrä ja vähennysvuosi

Vähennys myönnetään palkan ja sen sivukulujen tai työkorvauksen maksuvuonna.

Vuonna 2010 vähennyksen enimmäismäärä on 3 000 euroa, joka koskee kaikkea vähennykseen oikeuttavaa työtä (946/2008). Omavastuu on 100 euroa. Työkorvauksesta vähennyskelpoista on 60 %. Palkan sivukulujen lisäksi vähennyskelpoista on 30 % maksetusta palkasta.

Mistä verosta vähennys tehdään

Kotitalousvähennys tehdään ensisijaisesti valtion tuloverosta. Vähennys tehdään ansiotuloista ja pääomatuloista suoritettavista veroista verojen määrien suhteessa. Ansiotuloista menevästä verosta vähennys tehdään muiden vähennysten jälkeen ennen alijäämähyvitystä. Siltä osin kuin vähennys ylittää valtion tuloveron määrän, ylittävä osa vähennetään kunnallisverosta, vakuutetun sairausvakuutusmaksusta ja kirkollisverosta näiden verojen suhteessa. Jos verot eivät riitä vähennyksen tekemiseen tai muusta syystä vähennystä ei voi tehdä, kustannuksia ei voi käyttää hyväksi enää myöhemmin.

Kotitalousvähennys puolisoilla

Kotitalousvähennyksen enimmäismäärä on henkilökohtainen. Puolisoista 3 000 euron vähennyksen voi saada kumpikin. Vähennys myönnetään siltä osin kuin vähennettävä osa kustannuksista kummankin osalta ylittää omavastuuosuuden 100 euroa.

TVL 127 c §:n mukaan vähennys myönnetään puolisoille siten kuin he ovat vähennystä ennen verovuodelta toimitettavan verotuksen päättymistä vaatineet. Vähennystä ei siten voi siirtää puolisolta toiselle enää verovuodelta toimitettavan verotuksen jälkeen. Jos kumpikin puoliso vaatii vähennystä samalla perusteella, vähennys myönnetään ensisijaisesti sille puolisolle, jonka ansiotuloista ja pääomatuloista suoritettava valtion tulovero on verosta tehtävien vähennysten jälkeen suurempi.

Jos vähennystä vaatineen puolison verot eivät riitä vähennyksen tekemiseen tai jos vähennykseksi vaadittu määrä ylittää säädetyn enimmäismäärän, veroviranomainen vähentää vähentämättä jääneen määrän toisen puolison veroista. Vähennys tehdään samalla tavalla kuin se olisi tehty, jos puoliso itse olisi vähennystä vaatinut. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan tarkoituksena on, ettei vähennys missään tapauksessa jäisi pienemmäksi verrattuna siihen, että toinen puoliso olisi sitä vaatinut.

Esimerkki 1

Puolisot A ja B vaativat kotitalousvähennystä perusparannus- ja kunnossapitotyön perusteella. Kumpikin on esittänyt selvityksen vähennysvaatimuksensa perusteena olevista kustannuksista, joita on ollut A:lla 2 000 euroa ja B:llä 4 000 euroa. Ansiotuloista ja pääoma-

tuloista suoritettava valtion tulovero on A:lla 11 000 euroa ja B:llä 10 000 euroa.

B:lle myönnetään maksimivähennys 3 000 euroa. Koska enimmäismäärä ylittyi, ylimenevä määrä 900 euroa (4 000 - 3 100) siirretään vähennettäväksi A:lla, jolle myönnetään yhteensä 2 800 euron vähennys.

Esimerkki 2

B:n vähennysvaatimus ja verot ovat samat kuin esimerkissä 2. A:lla ei ole lainkaan veroja, mutta hän on vaatinut kotitalousvähennystä ja esittänyt sen perusteena olevia kustannuksia 2 000 euroa. B:lle myönnetään 3 000 euron vähennys ja A:lle siirretään ylimenevä määrä 900euroa. Koska A:lla ei ole veroja, hänellä vähentämättä jäänyt määrä 2 800 euroa vähennetään B:n veroista.

Ks. Verohallinnon ohje Dnro 185/32/2009, 19.8.2009.

Opintolainavähennys

Verovuodesta 2005 sovellettavissa TVL 127 d - e §:ssä (409/2005) säädetään verosta tehtävästä opintolainavähennyksestä. Vähennyksestä, siihen oikeutetuista, siitä päättämisestä ja muista siihen liittyvistä seikoista säädetään opintotukilain 16 c - f §:ssä (408/2005). Vähennystä laskettaessa huomioon otetaan vain 1.8.2005 ja sen jälkeen aloitettujen korkeakouluopintojen suorittamisaikana nostetut opintolainat. Lisäksi edellytyksenä on määräajassa valmistuminen sekä opintolainan takaisinmaksu.

Vähennys opintotukilaissa

Oikeus opintolainavähennykseen on opintolainansaajalla, joka on suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon tai ammattikorkeakoulututkinnon. Alemman korkeakoulututkinnon suorittanut opintolainansaaja on oikeutettu opintolainavähennykseen vain, jos hänet on valittu suorittamaan pelkästään alempaa korkeakoulututkintoa. Opintolainansaajalle voidaan myöntää oikeus opintolainavähennykseen vain lainansaajan ensimmäiseksi suorittaman vähennykseen oikeuttavan tutkinnon perusteella.

Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneella on oikeus opintolainavähennykseen, kun tutkinnon suorittamiseen käytetty aika ylittää yliopistolain (645/1997) nojalla säädetyn kyseisen tutkinnon laajuuden mukaisen ajan enintään kahdella lukuvuodella. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneella on oikeus opintolainavähennykseen, kun tutkinnon suorittamiseen käytetty aika ylittää ammattikorkeakoululain nojalla säädetyn kyseisen tutkinnon laajuuden mukaisen ajan enintään yhdellä lukuvuodella. Alemman korkeakoulututkinnon suorittaneella, joka on valittu suorittamaan pelkästään alempaa korkeakoulututkintoa, on oikeus opintolainavähennykseen, kun tutkinnon suorittamiseen käytetty aika ylittää yliopistolain nojalla säädetyn tutkinnon laajuuden mukaisen ajan enintään yhdellä lukuvuodella. Opintotukilain 16 e §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa tutkinnon suorittamisaika voi olla pidempikin. Ulkomaisessa korkeakoulussa tutkinnon suorittaneella on oikeus opintolainavähennykseen vastaavin perustein. Tutkinnon suorittamiseen käytetty aika lasketaan sen lukukauden alusta, jona opiskelija on ensimmäisen kerran ottanut vastaan opiskelupaikan korkeakoulussa, 16 c §:ssä tarkoitetun tutkinnon suorittamislukukauden loppuun.

Kansaneläkelaitos tutkii ilman hakemusta korkeakoulun ilmoittaman opintojen aloituspäivän ja tutkinnon suorittamispäivän perusteella, onko vähennykseen oikeuttavan korkeakoulututkinnon suorittanut opintolainansaaja oikeutettu opintolainavähennykseen. Ulkomaisessa korkeakoulussa opiskelevan oikeuden opintolainavähennykseen Kansaneläkelaitos tutkii kuitenkin opiskelijan opintojen aloittamisesta ja tutkinnon suorittamisesta toimittaman selvityksen perusteella.

Jos lainansaaja on oikeutettu opintolainavähennykseen, Kansaneläkelaitos laskee rahalaitosten ilmoittamien opintolainoja koskevien tietojen perusteella opintolainavähennyksen enimmäismäärän sekä antaa lainansaajalle päätöksen oikeudesta opintolainavähennykseen ja opintolainavähennyksen enimmäismäärästä.

Vähennys verotuksessa

Vähennykseen oikeuttavan tutkinnon määräajassa suorittanut verovelvollinen saa vähentää verosta maksamaansa opintolainan lyhennystä vastaavan määrän (opintolainavähennys).

Vuosittain myönnettävien vähennysten yhteenlaskettu enimmäismäärä on 30 prosenttia verovelvollisella olevan vähennykseen oikeuttavan opintolainan 2 500 euroa ylittävästä määrästä. Vähennykseen oikeuttavalla opintolainalla tarkoitetaan opintotukilain 16 c §:ssä tarkoitettujen korkeakouluopintojen ensimmäistä aloituspäivää edeltävän lukukauden lopun ja vähennykseen oikeuttavan tutkinnon suorittamispäivää seuraavan lukukauden alun välisenä aikana kertynyttä opintotukilain mukaista opintolainaa ilman kyseisenä aikana lainaan pääomitettuja opintolainan korkoja (opintolainavähennyksen enimmäismäärä).

Opintolainavähennyksen enimmäismäärä lasketaan enintään sen lainamäärän perusteella, joka vastaa yliopistolain tai ammattikorkeakoululain (351/2003) nojalla säädetyn kyseisen tutkinnon laajuuden mukaista opintolainamäärää, kun valtiontakauksen enimmäismäärää vastaava määrä opintolainaa otetaan huomioon yhdeksältä kuukaudelta yhtä lukuvuotta kohti. Siltä osin kuin tutkinnon laajuus ei ole täysiä vuosia, enimmäismäärää laskettaessa otetaan huomioon opintolainaa viideltä kuukaudelta puolta lukuvuotta kohti. Tutkinnon laajuuden mukainen enimmäislainamäärä lasketaan tutkinnon suorittamishetkellä voimassa olevien opintolainan valtiontakauksen enimmäismäärää koskevien säännösten mukaan.

Kansaneläkelaitos ratkaisee, onko verovelvollinen oikeutettu opintolainavähennykseen ja opintolainavähennyksen enimmäismäärään. Verohallinto myöntää vähennyksen vuosittain niiden opintolainan lyhennysten perusteella, jotka opintolainavähennykseen oikeutettu verovelvollinen on maksanut tutkintonsa suorittamisvuotta seuraavana kymmenenä vuotena. Kansaneläkelaitos toimitettaa verohallinnolle opintolainavähennyksen myöntämistä varten tarpeelliset tiedot opintolainavähennykseen oikeutetuista verovelvollisista, vähennykseen oikeuttavan tutkinnon suorittamisvuodesta, opintolainavähennyksen enimmäismäärästä sekä vähennykseen oikeutettujen verovelvollisten opintolainan lyhennyksistä (VML 16 § 10 mom, 410/2005).

Jos opintolainavelallinen lyhentää takauksen perusteella valtion varoista maksettua opintolainaa, hänellä on oikeus takaajalle maksamansa lyhennyksen perusteella opintolainavähennykseen samoin edellytyksin kuin jos hän lyhentäisi varsinaista opintotukilain mukaista opintolainaa.

Vähennykseen on samoin edellytyksin oikeutettu toisen ETA-alueeseen kuuluvan valtion tai Ahvenanmaan maakunnan opintotukijärjestelmään kuulunutta verovelvollista, joka verovuonna on lyhentänyt opintotukilain mukaista opintolainaa vastaavaa opintolainaa.

Opintolainavähennys tehdään ensisijaisesti valtion tuloverosta. Vähennys tehdään ansiotuloista ja pääomatuloista suoritettavista veroista verojen määrien suhteessa. Siltä osin kuin vähennys ylittää valtion tuloveron määrän, se tehdään kunnallisverosta, vakuutetun sairausvakuutusmaksusta ja kirkollisverosta näiden verojen suhteessa. Vähennys tehdään tuloverosta tehtävien muiden vähennysten sekä 131 ja 131 a §:ssä tarkoitettujen alijäämähyvitysten jälkeen.

Jos opintolainavähennyksen määrä on suurempi kuin verovelvolliselle verovuonna määrättyjen verojen määrä, erotuksen perusteella verovelvolliselle syntyy opintolainavähennyksen veroalijäämä, joka vähennetään verovelvolliselle seuraavina vuosina määrätyistä veroista enintään 10 verovuoden aikana sitä mukaa kuin veroa määrätään.

Opintolainavähennyksen veroalijäämät vähennetään ennen verovuoden lyhennysten perusteella myönnettävää opintolainavähennystä siinä järjestyksessä, jossa ne ovat syntyneet. Opintolainavähennyksen veroalijäämä vähennetään enintään tutkinnon suorittamisvuotta seuraavan 15 vuoden aikana.

Opintolainavähennykseen oikeuttavan opintolainan määrää laskettaessa otetaan huomioon 1.8.2005 ja sen jälkeen aloitettujen korkeakouluopintojen suorittamisaikana nostetut opintolainat.

Työtulovähennys

Verovuodesta 2009 sovelletaan työtulovähennystä (TVL 125 §, (946/2008), joka korvaa aiemman valtionverotuksen ansiotulovähennyksen. Vähennys myönnetään samojen tulojen perusteella kuin kunnallisverotuksen ansiotulovähennys. Vähennys lasketaan verovelvollisen veronalaisten palkkatulojen, muusta toiselle suoritetusta työstä, tehtävästä tai palveluksesta saatujen ansiotulojen, ansiotulona pidettävien käyttökorvausten, ansiotulona verotettavan osingon, jaettavan yritystulon ansiotulo-osuuden sekä yhtymän osakkaan elinkeinotoiminnan tai maatalouden ansiotulo-osuuden perusteella. Etuudet ja eläkkeet eivät oikeuta vähennykseen.

Vähennyksen määrä vuonna 2010 on 5,2 prosenttia vähennyksen perusteena olevien tulojen 2 500 euroa ylittävältä osalta. Vähennyksen enimmäismäärä on kuitenkin 650 euroa (600 euroa vuonna 2009). Verovelvollisen puhtaan ansiotulon ylittäessä 33 000 euroa vähennyksen määrä pienenee 1,2 prosentilla puhtaan ansiotulon 33 000 euroa ylittävältä osalta. Vähennys tehdään ennen muita tuloverosta tehtäviä vähennyksiä (TVL 125 §).

Esimerkki (2010)

Työtulovähennys	
eläketulo	19 000 €
palkka ja työkorvaus yhteensä	20 000 €
at-osinko 10 000, josta veronal. 70 %	7 000 €
luonnolliset vähennykset	./. 2 000 €
puhdas ansiotulo	44 000 €
vähennyksen määrä 5,2 % X (20 000 + 7 000 - 2 500)	1 274 €
vähennyksen enimmäismäärä	650 €
vähennyksen pieneneminen 650 - {1,2 % (44 000 - 33 000)}	./. 132 €
vähennyksen määrä	518 €

Siltä osin kuin vähennys ylittää ansiotulosta valtiolle suoritettavan tuloveron määrän, se tehdään kunnallisverosta, sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksusta ja kirkollisverosta näiden verojen suhteessa (TVL 125.1 §).

ANSIOTULOISTA TEHTÄVIÄ VÄHENNYKSIÄ KOSKEVAT ERITYISET SÄÄNNÖKSET

Osan vuotta Suomessa asuneen vähennysoikeus

Tuloverolakiin sisältyneet Suomessa asumiseen liittyvät vähennysoikeuden rajoitukset on poistettu lailla 858/2005. Verovuodesta 2006 vähennysten myöntäminen ei riipu verovelvollisen asumisajasta Suomessa. Ennen verovuotta 2006 sovellettuja säännöksiä on selostettu aikaisempien verovuosien Henkilöverotuksen käsikirjoissa.

Vähennykset kuolinpesän tulosta

Verovuonna kuolleen henkilön kuolinpesälle myönnetään siltä vuodelta toimitettavassa verotuksessa kaikki ne vähennykset, jotka olisi myönnetty, jos vainaja olisi elänyt koko verovuoden (TVL 17 §).

Ennen verovuotta syntynyttä kotimaista kuolinpesää verotetaan erillisenä verovelvollisena (kuolinpesän verotuksesta ks. luku 4).

Leski kuolinpesän osakkaana

Verovuodesta 2007 kuolinpesän vähennyksiä koskevan TVL 108 §:n otsikko on muutettu siten, että säännös koskee vain kuolinpesälle myönnettäviä lesken vähennyksiä (1218/2006). Aiemmin katsottiin, että säännöksen otsikointi Kuolinpesän vähennykset rajasi vähennyksen vain säännöksessä lueteltuihin vähennyksiin. Otsikon muuttaminen tarkoittaa käytännössä sitä, että verovuodesta 2007 kuolinpesä saa kaikki vähennykset niitä koskevien säännösten mukaisesti. Kuolinpesä voi saada esim. ansiotulostaan kunnallisverotuksen ja valtion verotuksen ansiotulovähennykset samoin edellytyksin kuin muut verovelvolliset. Uuden 108 §:n mukaan kuolinpesälle myönnetään lesken eläkevakuutus-

maksuvähennys, kunnallisverotuksen invalidivähennys ja valtionverotuksen invalidivähennys, jos leski on kuolinpesän osakas eikä hän ole vaatinut niitä vähennettäviksi ensisijaisesti omasta tulostaan tai tuloverostaan.

13. KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN JA KESKUSVEROLAUTA-KUNNAN PÄÄTÖKSIÄ

Palkat ja muut etuudet

KHO 1988/1172 B 517

Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 16 §:n 1 kohdan säännös ei sinänsä estänyt vähentämästä kuorma-autoliikennettä harjoittaneen kuolinpesän ammattitulosta kuolinpesän osakkaalleen, leskelle maksamaa palkkaa. Kysymys kuolinvuoden jälkeisen verovuoden verotuksesta. Verovuosi 1985.

KHO 1989/786 B 515

Kommandiittiyhtiön ainoan vastuunalaisen yhtiömiehen puolisolle maksetuista palkoista oli jälkiverotusta toimitettaessa puolet katsottu yhtiön vähennyskelpoiseksi menoksi ja puolet vähennyskelvottomaksi. Puolisoa oli aikanaan verotettu palkkojen koko määristä. Yhtiön jälkiverotuksessa tulosta vähentämättä jätetyt palkat eivät olleet puolison veronalaista tuloa. Äänestys 3-2. Verovuosi 1979. Verovuosi 1980. Verovuosi 1981.

Tieteen harjoittajat ja taiteilijat

KHO 1975/2537 II 540

Filosofian lisensiaatin oppiarvon suorittamisesta aiheutuneita kuluja oli, jatko-opinnoista johtuneina, pidettävä elantokustannuksiin verrattavina vähennyskelvottomina kuluina. Verovuosi 1971.

KHO 1976/1506 B II 529

Tutkijaprofessori oli osallistunut kutsuttuna esitelmöitsijänä Tallinnassa 15. - 20.5.1973 pidettyyn itämerensuomalaisen filologian symposiumiin. Matka oli ollut tarpeellinen hänen virkansa edellyttämien tietojen hankkimiseksi. Matkasta aiheutuneet kulut, jotka verovelvollisen ilmoituksen mukaan olivat noin 570 markkaa, olivat tulosta vähennyskelpoiset siltä osin kuin hänen saamansa 315 markan matka-apuraha ei niitä kattanut. Verovuosi 1973.

KHO 1980/413

Eläkkeellä oleva fysiikan professori oli suorittanut tieteellistä tutkimustyötä vastikkeetta. Työ oli suoritettu osittain professorin aikaisemmin johtaman yliopiston laitoksen tiloissa. Tutkimustyöstä ja siihen liittyvistä asunnon ja työpaikan välisistä matkoista aiheutuneet menot eivät olleet vähennyskelpoisia eläketulosta. Verovuosi 1976. TVL 25 ja 26 §.

KHO 1983/2017 B II 565

Yliopistossa vt. apulaisprofessorina toimineen verovelvollisen väitöskirjan painatuskulut olivat sellaisia tieteellisestä työstä johtuneita kustannuksia, joiden koko määrän verovelvollinen sai tulo- ja varallisuusverolain 25 §:n ja 26 §:n 1 momentin 6 kohdan nojalla lukea veronalaisen tulonsa vähennykseksi. Äänestys 5-2. Verovuosi 1979.

KHO 1983/3028 B II 516

Kuvanveistäjä oli verovuonna saanut ammattitoiminnastaan tuloa 9 800 mk sekä valtion kuvataidetoimikunnan myöntämän yksivuotisen valtion taiteilija-apurahan 26 148 mk. Ammatista aiheutuneet tulonhankkimiskustannukset ylittivät siitä verovuonna saadun tulon. Verotuksessa kuvanveistotoiminta oli katsottu erilliseksi ammattitulolähteeksi, ja tulonhankkimiskustannuksista oli ammattitulon ja verovapaan apurahatulon suhteen mukaisen osan katsottu kohdistuneen ammattituloon ja tämä osa kustannuksista oli hyväksytty ammattitulon vähennykseksi.

Taiteilija-apuraha oli myönnetty kuvanveistäjän työskentelyedellytysten turvaamiseksi ja parantamiseksi, ja häntä oli samalla kehotettu jättämään palkallinen toimensa siksi ajaksi, joksi apuraha oli myönnetty. Apurahan käytöstä sanotulle toimikunnalle antamassaan selostuksessa kuvanveistäjä oli ilmoittanut jättäneensä hoitamansa viransijaisuuden sekä vuokranneensa apurahan turvin kuvanveistotoimintaansa varten työhuoneen, jonka vuokra verovuonna oli ollut noin 8 800 mk. KHO katsoi, että kuvanveistotoiminnasta aiheutuneet menot kohdistuivat kuvanveistäjän ammatista saatuun tuloon eivätkä osaksikaan verovapaaseen apurahaan ja että sanotut menot näin ollen oli kokonaisuudessaan vähennettävä kuvanveistäjän am-

matista saadusta tulosta. Verovuosi 1978. Äänestys 4-1-1.

KHO 1983/5803 II 566

Historian professori oli tehnyt matkan Turkkiin ja Irakiin sekä Italiaan suorittaakseen tutkimuksia valmisteilla olevia teoksiaan varten. Italian matkalla hän oli lisäksi toiminut opiskelijaryhmän ohjaajana. Matkojen kustannuksista arviolta puolet katsottiin TVL:n 25 §:n ja 26 §:n 1 momentin 6 kohdan nojalla vähennyskelpoisiksi tieteellisestä työstä johtuneiksi kohtuullisiksi menoiksi, kun ensin oli otettu huomioon verovelvollisen matkoja varten saama apuraha ja työnantajan maksama korvaus. Verovuosi 1978.

KHO 1984/1919 II 562

Sairaalalaitteita valmistava yhtiö oli suorittanut sairaalafyysikkona ja sairaalafysiikan dosenttina toimivan henkilön matkakustannusten korvauksia radioisotooppialan kongressiin ja sen yhteydessä olleeseen laitenäyttelyyn Japanissa. Fyysikko piti kongressissa esitelmän, jossa hän julkisti osittain omaan tutkimustyöhönsä perustuvan keuhkotutkimuslaitteen. Korvaus oli saajan kunnallisverotuksessa veronalaista tuloa, mutta koska kongressimatka liittyi hänen toimiinsa keskussairaalassa ja korkeakoulussa kuuluvaan tutkimus- ja selvittelytyöhön sekä hänen harjoittamaansa muuhun tutkimus- ja laitekehittelytoimintaan, tuloon kohdistui vastaava vähennysoikeus eikä verotettavaa tuloa niin ollen katsottu jääneen. Verovuosi 1974.

KHO 1984/5022 II 579

Oopperalaulajan yläleuan hammassillan ja alaleuan rankaproteesin kustannuksista ei katsottu osaakaan tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneiksi menoiksi. Verovuosi 1981. TVL 25 § 1 mom. ja 27 §.

KHO 1990/2023

Verovelvollinen, joka päätoimenaan oli valtion palveluksessa, työskenteli sivutoimenaan kunnan kuvataidepiirin tuntiopettajana. Tämän ohella hän ilmoitti veroilmoituksessaan taidemaalauksesta saatuina tuloina 3 900 markkaa ja siitä aiheutuneina menoina 7 932 markkaa. Hän vaati taidemaalauksesta johtuneen 4 032 markan alijäämän sekä 2 510 markan työhuonevähennyksen hyväksymistä vähennettäväksi päätoimesta saadusta palkkatulosta tai muista palkkatuloista tai ainakin tappion vahvistamista kyseisten erien osalta. Kun otettiin huomioon verovelvollisen esittämä selvitys taideopinnoistaan ja osallistumisestaan näyttelyihin sekä se, että hän oli taiteilijatoimintaansa varten saanut apurahoja ja hänen töitään oli hankittu museoiden kokoelmiin, hänellä katsottiin olevan vaatimiensa erien osalta oikeus vähentää verotettavasta tulostaan taiteen harjoittamisesta johtuneina kohtuulliseksi katsottavina menoina 2 000 markkaa. Verovuosi 1987. Äänestys 3-2.

KHO 2009/3780 KHO:2009:106

Kun otettiin huomioon S:n taiteellinen peruskoulutus, usean ammattitaiteilijoille tarkoitetun järjestön jäsenyys sekä monivuotinen taiteellinen toiminta, johon oli kuulunut taiteellisten töiden tuottaminen ja taiteelliselta kannalta kansainvälisestikin menestyksekäs ja laaja näyttelytoiminta, se seikka, että S:n taiteellinen toiminta oli ollut tappiollista ja hänen ansiotulonsa oli kyseisenä verovuonna koostunut lähes yksinomaan työeläketulosta, ei ollut este S:n taiteen harjoittamisen pitämiselle tuloverolain 31 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuna taiteellisena toimintana, josta aiheutuneet menot oli luonnollisina vähennyksinä vähennettävä S:n kyseisestä ansiotulosta. Verovuosi 2004. TVL 29.1 § 1 ja 31.1 § 4 kohta.

KHO 2010/106 KHO:2010:4

A:lla, joka oli syntynyt vuonna 1935, oli vuonna 2002 eläketuloa 44 573 euroa ja vuonna 2003 45 343 euroa. Lisäksi A:lla oli vähäisiä muita ansiotuloja. K:n säätiö oli myöntänyt A:lle väitöskirjatutkimusta varten tutkija-apurahan 13 000 euroa ja tutkimuskuluihin 2 000 euroa. Apurahasta 10 000 euroa maksettiin kahdessa erässä vuonna 2002 ja apurahan kolmas erä 5 000 euroa maksettiin vuonna 2003, kun väitöskirjan painatuslupa oli saatu. A vaati vähennettäväksi ansiotuloistaan vuodelta 2002 tutkimuskulut siltä osin kuin 2 000 euron tutkimuskulukorvaus ei niitä kattanut eli 6 945 euroa ja vuodelta 2003 5 000 euroa. Verotuksessa määrät oli jätetty vähentämättä ensisijassa sillä perusteella, että ne oli katsottava tulleen katetuiksi apurahalla.

Korkein hallinto-oikeus katsoi siitä huolimatta, että A oli saanut eläketuloa, säätiön myöntämän apurahan olleen 13 000 euron osalta tarkoitettu niin sanotuksi työskentely-apurahaksi, eikä A:n tutkimusmenoja voitu siten katsoa tältä osin suoritetun saadulla apurahalla. A:lla oli näin ollen oikeus vähentää tieteellisestä työstä aiheutuneet vähennyskelpoiset menot tuloistaan. Kun väitöskirjaan johtanutta työtä voitiin pitää tuloverolain 31 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuna tieteellisenä työnä, menojen vähentämisen esteenä ei ollut se seikka, että A:n ansiotulot olivat verovuosina muodostuneet lähes yksinomaan eläketulosta. Verovuodet 2002 ja 2003. TVL 31.1 § 4 k. sekä 82.1 § 1 k.

Ammattikirjallisuus

KHO 1966 II 585

Nykysuomen sanakirjan hankkimisesta aiheutuneet kustannukset hyväksyttiin oppikoulun englanninkielen opettajan tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneiksi menoiksi.

KHO 1972/3398 II 552

Suomenkieltä ruotsinkielisessä koulussa opettavalla filosofian maisterilla oli oikeus tuloistaan vähentää Bonniers Lexikon I-XV nimisen ruotsinkielisen tietosanakirjan hankkimiskustannukset.

KHO 1979/3058

Peruskoulun maantiedon ja biologian opettajalla ei ollut TVL:n 26 §:n 1 momentin 6 kohdan nojalla oikeutta tuloistaan vähentää Facta-nimisen yleistietosanakirjan hankintakustannuksia.

KHO 1985/6167

Partiotehtävissä toimivalla poliisilla oli TVL:n 25 §:n 1 momentin ja 26 §:n 1 momentin 6 kohdan nojalla oikeus tulostaan vähentää Suomen Laki I -teoksen hankintakustannukset. Verovuosi 1981.

KHO 1986/2069

Lukion ruotsinkielen opettajalla oli oikeus tuloja varallisuusverolain 26 §:n 1 momentin 6 kohdan nojalla vähentää Media Familjelexikon -nimisen ruotsinkielisen tietosanakirjan hankintameno. Verovuosi 1983.

Opiskelukustannukset

KHO 1972/3369 II 551

Sihteeriopiston ruotsin kielen opettaja oli osallistunut Ruotsissa järjestetyille noin kolme viikkoa kestäneille täydennyskursseille perehtyäkseen uusiin opetussuunnitelmiin ja -ohjeisiin ja voidakseen pätevästi hoitaa ruotsin kielen opettajan tointaan. Koska puheena olevan ruotsinkielen opiskelun tarkoituksena on asiakirjoista saatavan selvityksen mukaan ollut ainoastaan säilyttää verovelvollisen ammattitaito ja pätevyys hänen opettajan toimessaan, niin kurssille osallistumisesta aiheutuneet kulut (1 990 mk) hyväksyttiin vähennyskelpoisiksi tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneina kustannuksina.

KHO 1973/24

S oli osallistunut suomalaisille kansakoulunopettajille järjestetyille englannin kielen kursseille Englannissa ja saman kielen tuntiopettajakursseille Helsingin kesäyliopistossa. KHO, myöntäen valitusluvan, katsoi, että kun po. opiskelun tarkoituksena oli ollut saavuttaa KansakouluA 132 §:n 2 momentissa mainittu kelpoisuus tuntiopettajan virkaan ja niin ollen täydentää S:llä ennestään ollutta kelpoisuutta kansakoululaitoksen virkoihin, siitä aiheutuneet kustannukset olivat vähennyskelpoisia menoja.

KHO 1973/4657 II 552

Kansakoulunopettaja oli osallistunut asuinpaikkakuntansa ulkopuolella kansakoulunopettajille tarkoitetuille kouluhallituksen järjestämille maantieteen ja biologian kursseille. Koska kansakoulunopettaja oli osallistumisellaan mainituille kursseille, jolta ajalta hänelle oli maksettu 70 % hänen varsinaisesta opettajanpalkastaan, tarkoittanut ainoastaan täydentää hänellä ennestään ollutta kelpoisuutta kansakoululaitoksen virkoihin, opiskelusta aiheutuneita kustannuksia pidettiin vähennyskelpoisina menoina.

KHO 1976/2989

Keittiömestari, joka toimi eräässä tukkuliikkeessä kaupallisissa tehtävissä, oli osallistunut Markkinointi-instituutin järjestämille kauppateknikkokursseille. Kurssimaksu katsottiin vä-

hennyskelpoiseksi tulonhankkimiskustannukseksi. TOL 25 § ja KKunA 55 § 1 k.

KHO 1980/1176 II 556

Kansakoulunopettaja oli opiskellut lukuvuoden 1975-76 Jyväskylän yliopiston erityisopettajien koulutuslinjalla saavuttaen tällä opiskelulla puhe- ja kirjoitushäiriöisten lasten erityisopettajan pätevyyden. Opiskeluaikana hän oli ollut virkavapaalla vakinaisesta kansakoulun opettajan virasta saaden tältä ajalta 60 %:n palkkauksen. Erityisopettajan pätevyyden perusteella hänet oli nimitetty vastaavaan vakinaiseen erityisopettajan virkaan asianomaisen kunnan siirryttyä 1.8.1976 peruskoulujärjestelmään. Opiskelusta aiheutuneita asumis-, ruokailu-, matka-, kurssikirja- ja opintomaksukustannuksia yhteensä 3 699,14 mk ei pidetty kansakoulunopettajan pätevyyden täydentämisestä aiheutuneina vähennyskelpoisina vaan jatko-opinnoista johtuneina verotuksessa vähennyskelvottomina menoina. Verovuosi 1975. TVL 25 § 1 mom. ja TVL 27 §.

KHO 1982/6176

Varastonhoitaja A oli verovuonna opiskellut työnsä ohella Markkinointi-instituutissa kauppateknikon tutkintoa varten. Puheena olevan kurssin tarkoituksena oli antaa vastuunalaisen myynti-, osto- ja liikkeenjohtotehtävien edellyttämää esimieskoulutusta ohjatun etäisopiskelun muodossa. Opiskelu tutkintoa varten katsottiin A:n kohdalla peruskoulutuksen luonteiseksi, minkä vuoksi siitä aiheutuneet kustannukset kuten kurssimaksut ja matkakustannukset koulutusjakson päättyessä pidettyihin luento- ja tenttipäiviin eivät olleet TVL:n 25 §:ssä tarkoitettuja tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneita, verotuksessa vähennyskelpoisia menoja. A:n ei myöskään katsottu saaneen sellaista säännöllistä ja täyttä opetusta vähintään 7 kuukautta kuin TVL:n 36 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettiin. A:n tulosta ei siten tehty opiskelijavähennystä kunnallisverotuksessa. Verovuosi 1977. Äänestys opiskelijavähennyksen tekemisestä 3-1.

KHO 1983/922 B II 563

Kotitalouslehtori oli suorittanut Joensuun korkeakoulussa erityisopettajatutkinnon lukuvuodella 1977-1978. Opiskelulla oli saavutettu aikaisemmasta kotitalousopettajan koulutuksesta eroava puhe-, lukemis- ja kirjoittamishäiriöisten lasten opetukseen tarvittava erityispätevyys. Opiskelusta aiheutuneet kustannukset eivät olleet menoja tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä eivätkä ne olleet verotuksessa vähennyskelpoisia. Valitus oli luvanvarainen. Verovuosi 1978.

KHO 1983/4582 II 564

Sairaalan johtosääntöä oli muutettu siten, että osastonhoitajan virkaan vaadittiin erikoissairaanhoitajan tutkinto. Osastonhoitaja oli valittu virkaan ennen johtosäännön muuttamista, jolloin tutkintoa ei vaadittu. Muutoksen jälkeen hän oli suorittanut tuon tutkinnon ja siten täydentänyt koulutustaan muuttuneiden määräysten tasolle. Kysymys oli tarpeellisen ammattitaidon kehittämiseen tähtäävästä opiskelusta, ja sen kustannukset olivat tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneita verotuksessa vähennyskelpoisia menoja. Verovuosi 1979. Äänestys 3-1.

KHO 1984/1889

Terveyskeskushammaslääkäri oli osallistunut terveydenhuoltohallintoa käsittelevään kurssiin. Kurssi, joka kesti yhteensä 18 päivää, ei antanut lisäpätevyyttä virkoihin eikä toimiin, mutta se korvasi neljänneksen erikoishammaslääkärin pätevyysvaatimuksissa edellytetystä 60 tunnin erikoisalakohtaisesta teoreettisesta koulutuksesta. Katsottiin, että kurssin kustannukset olivat tulon hankkimisesta ja säilyttämismismtä johtuneita kustannuksia. Verovuosi 1980.

KHO 1986/3352 II 565

Diplomi-insinööri oli opiskellut Tukholman yliopistossa 6.9.-20.12.1983 välisenä aikana osallistuen useampaan omaan ammattialaansa liittyneeseen yksittäiskurssiin. Hänen asemansa työnantajansa palveluksessa ei opiskelun johdosta muuttunut. Hänen muodollinen pätevyytensä ei myöskään lisääntynyt eikä hän suorittanut uutta oppiarvoa. Opiskelukustannukset katsottiin vähennyskelpoisiksi täydennyskoulutusmenoiksi. Verovuosi 1983.

KHO 1987/8

Keskussairaalan psykiatrisen klinikan psykologilla oli oikeus vähentää tulostaan tulon hankki-

misesta ja säilyttämisestä johtuneina menoina nuorisopsykoterapian kurssiin liittyvästä työnohjauksesta aiheutuneet menot 1 210 mk. Verovuosi 1981.

KHO 1988/2623 B 552

Verovalmistelija oli saanut oikeuden suorittaa yliopistossa varanotaarin tutkintoon kuuluvat finanssi- ja hallinto-oikeuden approbatur-tentit. Näitä yksityisiä suorituksia ei voinut lukea hyväksi varanotaarin tutkinnon opintosuorituksina. Katsottiin, että tenttien suorittamisesta aiheutuneet menot 904 markkaa olivat verovalmistelijan ammattitaidon säilyttämisestä ja lisäämisestä johtuvina vähennyskelpoisia hänen tulostaan. Verovuosi 1985. Äänestys 3-2.

KHO 1988/5451 B 553

Terveyskeskuksen johtavalla hoitajalla oli oikeus vähentää tulostaan tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneina menoina psykodraama- ja ihmissuhde- sekä johtamistaidonkursseista aiheutuneita kustannuksia. Vähennysten määrien osalta asia palautettiin verolautakunnalle. Äänestys 3-1-1.

KHO 1990/1742 B 529

Sosionomi oli osallistunut Tampereen yliopiston täydennyskoulutuskeskuksessa järjestettyyn, kolme lukukautta kestäneeseen sosiaalityön pätevöitymiskoulutukseen, jonka jälkeen hän oli kelpoinen myös sosiaalihuollon hallinnollisiin virkoihin. Katsottiin, etteivät pätevöitymiskoulutuksesta johtuneet kustannukset olleet verovelvollisen vähennyskelpoisia tulonhankkimismenoja, vaikka pätevöitymiskoulutuksessa osittain oli kysymys myös aikaisemmin saavutetun ammattipätevyyden ylläpitämisestä ja kehittämisestä. Verovuosi 1987.

KHO 1990/1743 B 530

Teknikolla, joka toimi kaupungin teknisen viraston rakennusosaston katutyönjohtajan viransijaisena, oli oikeus vähentää tulostaan suorittamiensa, yhteensä 8 päivää kestäneiden työsuojelun perus- ja jatkokurssien kustannuksia. Asiaan ei vaikuttanut se, että teknikko oli seuraavana vuonna määrätty kaupungin työsuojelupäällikön viran väliaikaiseksi hoitajaksi ja hänet oli myöhemmin valittu kyseiseen virkaan, koska viran muodollisiin pätevyysvaatimuksiin ei ehdottomasti kuulunut kyseinen koulutus. Verovuodet 1985 ja 1986. Äänestys 4-1.

KHO 1991/375 B 526

Tehtaan palveluksessa hitsaajana vuodesta 1973 työskennellyt A oli elokuussa vuonna 1986 siirretty tehtaan levyosaston työntarkastustehtäviin. Syksyllä samana vuonna hän oli oma-aloitteisesti hakeutunut opiskelemaan Rastor Tietomiehen Työtekniseen kouluun. Työtekninen koulu on ammattikasvatushallituksen valvonnan alainen oppilaitos, joka antaa jo työelämässä toimiville, oman alansa lisäkoulutusta haluaville henkilöille ammatillista jatkokoulutusta matemaattis-teknisissä, toimisto- ja tietoteknisissä sekä tuotantotaloudellisissa aineissa ohjatun etäopiskelun muodossa, johon liittyy myös lähiopetusvaihe. Kolmevuotisen Työteknisen koulun käynyt voi, jos hänellä on vähintään kolmen vuoden työkokemus sillä alalla, jolla hän on koulun suorittanut, saada tutkintotodistuksen työteknikkonimityksin.

A:n työntarkastustehtäviin siirtymisen edellytyksenä ei ollut, että hän olisi hakeutunut puheena olevaan koulutukseen, mutta työnantajan antaman selvityksen mukaan koulutus oli A:n työntarkastustehtävien kannalta tarpeellinen. Työnantaja oli korvannut A:lle puolet koulun verovuoden kurssimaksuista. A oli opiskellut työnsä ohessa. Näissä olosuhteissa ja erityisesti koulutuksen laatu sekä A:n työtehtävien vaihtuminen ennen opiskelun aloittamista huomioon ottaen opiskelusta aiheutuneiden menojen 2 677 markkaa katsottiin olevan tulo- ja varallisuusverolain 25 §:ssä tarkoitettuja tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneita, verotuksessa vähennyskelpoisia menoja. Verovuosi 1987.

KHO 1992/2196

Henkilö, joka oli peruskoulutukseltaan insinööri, oli insinööritoimiston palveluksessa. Hän oli verovuonna opiskellut teknillisessä korkeakoulussa tietotekniikan diplomi-insinöörin tutkintoa ja tällöin ollut palkattomalla opiskeluvapaalla. Kun otettiin huomioon hänen perus-

koulutuksensa, kysymyksessä oleva opiskelu oli katsottava jatkokoulutukseksi ja kun sillä seikalla, että harjoittaessaan verovuonna 9 kuukauden ajan mainittua opiskelua hän oli saanut tuloja varallisuusverolain 20 §:n 10 a kohdassa veronalaiseksi säädettyä opintotukilain 10 a §:ssä (95/87) tarkoitettua aikuisopintorahaa yhteensä 18.000 markkaa, ei ollut merkitystä asiassa, opiskelusta aiheutuneita kustannuksia ei voitu pitää hänen ammattitaitonsa ylläpitämisestä johtuneina, verotuksessa vähennyskelpoisina tulonhankkimismenoina. Verovuosi 1988.

KHO 1993/4622

Vuonna 1952 syntynyt agronomi oli työskennellyt maatalouskauppaa harjoittavan keskusliikkeen palveluksessa vuodesta 1981 alkaen. Hänen nykyisiin tehtäviinsä kuului vastata tietyn alueen noin 160 miljoonan markan vuotuisesta myynnistä.

Ennakkotietohakemuksen mukaan hänen tarkoituksenaan oli suorittaa Helsingin kauppakorkeakoulun ja Helsingin yliopiston järjestämä kaupallinen, englanninkielinen koulutusohjelma Executive Master of Business Administration. Koulutusohjelma kesti noin vuoden, ja koulutus tapahtui pääasiassa perjantaisin ja lauantaisin. Kurssin, jonka suorittamisella ei saavutettu oppiarvoa, tavoitteena oli ylemmän johdon lisäkouluttaminen. Kurssi oli tarpeen hakijan ammattitaidon ylläpitämiseksi ja työpaikan pitämiseksi. Ennusteiden mukaan maataloustavarakaupan päälliköiden ja johtajien tarve tuli vuonna 1996 olemaan noin kolmasosa vähemmän kuin nyt. Maataloustavarakauppa oli myös voimakkaasti kansainvälistymässä.

Kun otettiin huomioon, että hakijan suorittamaan agronomin tutkintoon oli sisältynyt kaupallisia aineita, mainitun kurssin, jonka suorittaminen voitiin tietyin edellytyksin lukea hyväksi myöhemmissä Master of Business Administration (MBA) opinnoissa, opiskelussa oli kysymys osaksi saman alan toiseen perustutkintoon tähtäävästä opiskelusta ja siten vähennyskelvottomista elantomenoista. Tämän vuoksi KHO ottaen huomioon tuloverolain 29 §:n 1 momentin, kumosi X:n kaupunginhallituksen valituksesta keskusverolautakunnan päätöksen ja ennakkotiedon kunnallisverotuksen osalta sekä uutena ennakkotietona lausui, että hakija ei saanut vähentää kunnallisverotuksessaan mainitusta kurssista aiheutuvia kurssimaksuja 92.000 markkaa. Ennakkotieto. Verovuosi 1993 ja verovuosi 1994.

KHO 1993/5597

Ylioppilasmerkonomin tutkinnon suorittanut A oli työskennellyt X:n kaupungin palveluksessa vuodesta 1979. Hän oli toiminut kaupungin keskusviraston suunnitteluosaston konekirjoittajana vuodesta 1981 ja saman osaston kanslistina vuodesta 1983 tehtävänään talousarvion ja kuntasuunnitelman valmistelutehtävät, talouden seurantaraporttien valmistelu sekä muut osaston toimialaan kuuluvat selvitys-, laskenta- ja kirjoitustehtävät. A määrättiin hoitamaan 4.4.-30.9.1989 oman työnsä ohella osaa apulaissuunnittelijan tehtävistä. X:n kaupunginhallitus määräsi hänet hoitamaan apulaissuunnittelijan tehtäviä 1.10.1989 alkaen. Käytännössä nämä tehtävät olivat niin sanotun mikrotukihenkilön tehtäviä. Tuolloin voimassa olleiden, vuoden 1992 loppuun sovellettujen kelpoisuusehtojen mukaan apulaissuunnittelijalta edellytettiin soveltuvaa korkeakoulututkintoa sekä kunnallistalouteen ja kuntasuunnitteluun liittyvää työkokemusta, joten A:lla ei suorittamansa tutkinnon perusteella ollut muodollista pätevyyttä apulaissuunnittelijan tehtävään.

A oli hakeutunut opiskelemaan Oy Rastor Ab:n ATK-suunnittelijan tutkintoa työn ohella pääasiassa etäopiskeluna 15.10.1990-14.3.1991. Tästä opiskelusta A:lle oli aiheutunut vuonna 1990 hänen oman ilmoituksensa mukaan yhteensä 9.416 markan menot. Lääninoikeus hylkäsi A:n valituksen saada vähentää nämä menot.

KHO myöntäen A:lle valitusluvan tutki asian ja kumosi lääninoikeuden päätöksen ja toimitetun verotuksen tältä osin sekä palautti asian verolautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi. A:n uusiin työtehtäviin määräämisen edellytyksenä ei ollut ollut, että hän olisi hakeutunut puheena olevaan koulutukseen. A:n oli katsottava aikaisemmalla työskentelyllään saavuttaneen hoitamissaan tehtävissä peruskoulutukseen verrattavaa kokemusta, joten hänen opiskelussaan oli ollut kysymys työtehtävien hoitamisen kannalta tarpeellisesta täydennyskoulutuksesta, jota kaupunki hänen työnantajanaan oli tukenut. Näissä oloissa A:n opiskelusta vuonna 1990 aiheutuneet menot olivat tulo- ja varallisuusverolain (1240/88) 81 §:n nojalla vähennyskelpoisia tulon

hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneita menoja. Verovuosi 1990.

KHO 1995/3672

Liikkeenjohdon ja hallinnon palveluyrityksessä kurssijohtajana toiminut filosofian maisteri oli verovuonna ryhtynyt suorittamaan MBA-tutkintoa. Tutkinnon suorittaminen oli alunperin liittynyt hänen toimintaansa kurssijohtajana. Työnantajan kieltäydyttyä jatkamasta koulutusta verovelvollinen oli maksanut ensimmäisen vuoden kurssimaksun itse voidakseen jatkaa tutkinnon suorittamista ja ryhtyäkseen itsenäiseksi konsultiksi. Hän oli irtisanonut työsuhteensa päättymään verovuoden lopulla.

MBA-tutkinnon suorittaminen oli edellytyksenä sille, että verovelvollinen voi itsenäisenä yrittäjänä ryhtyä edustamaan ja markkinoimaan tutkintoa Suomessa. Opiskelukustannuksia pidettiin ammattiin tähtäävästä koulutuksesta aiheutuneina vähennyskelvottomina elantomenoina. Kustannukset eivät olleet myöskään elinkeinotoimintaan liittyviä vähennyskelpoisia menoja. Verovuosi 1990.

KHO 1996/147 B 522

Verovelvollinen toimi tili- ja kiinteistötoimiston palveluksessa kiinteistönvälittäjänä, isännöitsijänä ja kirjanpitäjänä. Hän oli peruskoulutukseltaan merkonomi ja aloitti syksyllä 1990 työnsä ohessa vuoden kestävän opiskelun Markkinointi-Instituutissa talouspäällikön tutkintoa varten. Tutkinto, jonka tavoitteena oli parantaa koulutukseen osallistujien valmiuksia hoitaa taloushallinnon tehtäviä tehokkaammin, oli tarkoitettu yritysten ja laitosten talousasioita hoitaville ja niistä vastaaville henkilöille sekä taloushallinnon avustavissa tehtävissä toimiville. Koulutukseen kuului ohjattua etäisopiskelua, seminaareja ja diplomityö. Verovelvollinen kustansi koulutuksen itse. Hänen työtehtävänsä työnantajan palveluksessa eivät muuttuneet tutkinnon suorittamisen johdosta. Kun otettiin huomioon verovelvollisen peruskoulutus, hänen työtehtävänsä ja se, ettei hänen asemansa työnantajan palveluksessa muuttunut ja ettei talouspäällikön tutkinto lisännyt hänen muodollista pätevyyttään, opiskelusta aiheutuneet kulut olivat verovelvollisen tuloista vähennyskelpoisia ammattitaidon ylläpitämisestä aiheutuneita menoja. Verovuosi 1990 ja Verovuosi 1991. Samoin D:2500/3/95

KHO 1997/551 1997:14

A oli vuonna 1979 valmistunut ammattikoulun rakennusmiehen opintolinjalta. A oli valmistumisen jälkeen työskennellyt kirvesmiehenä usean vuoden ajan. Vuonna 1992 hän oli ollut työttömänä ja saanut työttömyyspäivärahaa sekä rakennustyöläisten työttömyyskassan suorittamaa koulutustukea. A oli vuonna 1991 omaaloitteisesti hakeutunut opiskelemaan Oy Rastor Ab:n Tietomiehen Työtekniseen kouluun rakennustekniikan opintolinjalle. Työtekninen koulu on opetushallituksen valvonnan alainen oppilaitos, joka antaa jo työelämässä toimiville, oman alansa lisäkoulutusta haluaville henkilöille ammatillista jatkokoulutusta. Kolmevuotisen työteknisen koulun käynyt voi, jos hänellä on vähintään kolmen vuoden työkokemus sillä alalla, jolla hän on koulun suorittanut, saada tutkintotodistuksen työteknikko-nimityksin. A:lle oli 1.6.1993 myönnetty oikeus käyttää työteknikko-nimitystä. A oli myöhemmin, 22.9.1994, lisäksi suorittanut ammatillisessa aikuiskoulutuskeskuksessa kirvesmiehen ammattitutkinnon. Kun otettiin huomioon koulutuksen sisältö sekä sen liittyminen A:n aikaisempaan koulutukseen ja hänen ammattiinsa, opiskelu työteknisessä koulussa oli täydennyskoulutusta, josta aiheutuneet menot olivat tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneita, verotuksessa vähennyskelpoisia menoja. Verovuosi 1991 ja Verovuosi 1992. Äänestys 3-2.

KHO 1997/1792 1997:70

Pankin valuutta-asiantuntijana toimiva merkonomi A osallistui kaksi vuotta kestävään MBA-koulutukseen. A:n vastuualueeseen pankissa kuului kaupankäynti suomalaisten suuryritysten kanssa. Pankki oli myöntänyt A:lle opintovapaata tutkinnon suorittamista varten sillä perusteella, että koulutuksen katsottiin edistävän A:n ammattitaidon kehittymistä hänen silloisissa tehtävissään. A:n MBA-koulutus päättyi vuonna 1993 ja hän toimi entisissä tehtävissään vuoden 1995 marraskuuhun asti, jolloin hän pankin fuusion jälkeen siirtyi pankin apulaisjohtajaksi. Kun otettiin huomioon koulutuksen kesto ja A:n pohjakoulutus sekä hänen aikaisemmat ja koulu-

tuksen jälkeiset tehtävänsä, koulutuskustannukset eivät olleet tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuvia menoja vaan vähennyskelvottomia elantomenoja. Äänestys 5-2. Verotus 1992

KHO 1997/1793 1997:71

Yhtiön tuotepäällikkönä toimiva diplomi-insinööri osallistui kaksi vuotta kestävään työn ohessa suoritettavaan Teknillisen korkeakoulun EuroMBA-koulutukseen. Koulutuksen kokonaiskustannukset olivat 130.000 markkaa. Yhtiön ja työntekijän kesken oli sovittu, että työntekijän osuus kustannuksista oli 30 prosenttia. Lisäksi työntekijä oli sitoutunut yhtiön palvelukseen vähintään puoleksitoista vuodeksi koulutuksen päättymisen jälkeen. Yhtiön esittämän selvityksen mukaan työntekijän koulutus johtui hänen yhtiössä suorittamiensa työtehtävien kehittymisestä ja muuttumisesta. Koulutus oli siten tarpeellinen yhtiön edun vuoksi. Yhtiön maksamista koulutuskustannuksista ei näin ollen syntynyt työntekijälle palkanluonteista etua eikä yhtiö ollut velvollinen toimittamaan niistä ennakonpidätystä eikä suorittamaan työnantajan sosiaaliturvamaksua. Ennakkoratkaisu. Verovuosi 1996.

KHO 1997/1805

A oli toiminut 25 vuotta Posti- ja telelaitoksen palveluksessa ja ollut lakkautetun postikonttorin konttorinhoitaja. Hänet oli siirretty saneeraustoimenpitein palvelumyyjäksi. A, joka oli iltaoppikoulussa suorittanut peruskoulun ja lukion, oli työnsä ohessa opiskellut Markkinointi-Instituutissa kauppateknikon tutkinnon. Opiskelu oli ollut tarpeen työpaikan säilyttämiseksi saman työnantajan palveluksessa. Näissä olosuhteissa ja ottaen huomioon A:n pitkä työkokemus saman työnantajan palveluksessa, opiskelusta aiheutuneet kustannukset olivat A:n verotuksissa vähennyskelpoisia tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneita menoja. Verovuodet 1992 ja 1993. Äänestys 5-3

KHO 1998/559

A, joka oli koulutukseltaan teknikko, oli toiminut vuodesta 1980 lähtien koulutuskuntayhtymän palveluksessa lehtorin virassa tietotekniikan perustutkinnon opettajana. Lehtorin viran kelpoisuusvaatimuksia oli muutettu 1.8.1987 voimaan tulleella ammattioppilaitoksista annetulla asetuksella (491/1987) ja edelleen sen muuttamisesta annetulla asetuksella (795/1995) siten, että teknikon tutkinto ei enää täyttänyt viran kelpoisuusvaatimuksia, vaan edellytyksenä oli esimerkiksi insinöörin tutkinto tai virkaan soveltuva ammattikorkeakoulututkinto. A oli kuitenkin edelleen kelpoinen jatkamaan virassaan. A oli vuonna 1995 opiskellut työnsä ohessa teknillisessä oppilaitoksessa teknikkopohjaisessa insinöörikoulutuksessa ja suorittanut vuoden 1996 keväällä insinöörin ammattikorkeakoulututkinnon. Tutkinnon suorittamalla A oli täydentänyt koulutuksensa hoitamansa viran muuttuneiden kelpoisuusvaatimusten mukaiseksi. Näissä olosuhteissa koulutus oli virassa tarpeellisen ammattitaidon kehittämistä ja opiskelusta A:lle aiheutuneet kustannukset tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneita verotuksessa vähennyskelpoisia menoja. Verovuosi 1995.

Kts myös KHO 3.11.1983 T 4582

KHO 2002/163 2002:8

Myyntineuvottelija oli, oltuaan muovialalla neljässä eri maassa toimineen yhtiön palveluksessa runsaat neljä vuotta, aloittanut työn ohessa suoritettavan ja työnantajan kustantaman MBA-koulutusohjelman. Aikaisemmalta koulutukseltaan hän oli ylioppilasmerkonomi. MBA-koulutus johtui hänen yhtiössä suorittamiensa työtehtävien kehittymisestä ja muuttumisesta myyntitiimin ja ryhmänvetäjäksi. Koulutus oli siten tarpeellinen ensisijassa yhtiön edun vuoksi. Yhtiön maksamista noin 120 000 markan koulutuskustannuksista ei syntynyt työntekijälle palkanluonteista etua.

KHO 2002/164 2002:9

Humanististen tieteiden kandidaatti A oli hakenut Helsingin kauppakorkeakoulun osa-aikaisen, englanninkielisen MBA-opintokokonaisuuden suorittamisoikeutta syksyllä 1999 toimiessaan edellisen työnantajansa palveluksessa asiantuntijatehtävissä ja suunnittelijana ″kielet ja kansainvälistyminen″ -osastolla. A aloitti MBA-koulutuksen jo ennen siirtymistään B Oyj:n palvelukseen henkilöstöpäällikköksi. A:n nykyisten tehtävien hoitaminen työnantajansa B Oyj:n palveluksessa henkilöstöpäällikkönä oli lähtökohtaisesti

edellyttänyt kaupallisen koulutuksen, liiketaloudellisen osaamisen ja esimieskoulutuksen hankkimista. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että näissä oloissa puheena oleva MBA-koulutus ei johtunut A:n työtehtävien kehittämisestä ja muuttumisesta. Kun koulutus oli alkanut jo ennen työsuhteen alkamista, kysymyksessä ei ollut ammattitaidon säilyttäminen tai kehittäminen.

KHO 2002/3454

A, joka oli ammatiltaan pastori, työskenteli keskussairaalan psykiatrisilla osastoilla sairaalapappina ja psykiatrisessa avohoidossa. Hänen toimenkuvaansa kuului terapeuttinen työ potilaiden ja avohoidon asiakkaiden keskuudessa. A oli osallistunut kolmivuotiseen psykoterapeutin pätevyyteen johtavaan koulutukseen. Kun otettiin huomioon A:n ammatti, hänen työnsä tosiasiallinen luonne, se että työnantaja tuki koulutusta ja se, että A:n asema hänen työnantajansa palveluksessa sekä työnsä luonne eivät puheena olevan koulutuksen vuoksi muuttuneet, koulutuksesta A:n suorittamat lukukausimaksut olivat hänen ammattitaitonsa säilyttämisestä ja ylläpitämisestä nykyisessä työssään johtuneita ja siten tuloverolain 29 §:n 1 momentin nojalla vähennyskelpoisia tulonhankkimismenoja. Verovuosi 1998.

KVL 1992/381

Valokuvataiteen opiskelija A ei saanut vähentää korkeakoulujen opintotuesta annetun lain (111/92) 5 §:n mukaisesta opintorahasta, joka oli A:n veronalaista tuloa, tulon hankkimisesta aiheutuneina menoina ylioppilaskunnan jäsenmaksua, kameran ja valokuvausmateriaalin hankintamenoja eikä välineiden pakollisia vakuutusmaksuja. Edellä mainitut kustannukset olivat A:n verotukseesa vähennyskelvottomia elantokustannuksia. Opintolainan koroista A sai vähentää kokonaistuloistaan 75 prosenttia 1 500 markan omavastuun ylittävältä osalta kuitenkin enintään TVL 89 §:ssä säädetyn enimmäismäärän. Verovuosi 1992.

Opintomatkat

KHO 1975/3330 II 538

Talousmaantieteen professori aikoi yhdessä eräiden muiden opettajien kanssa tehdä Etelä-Amerikkaan opintomatkan, minkä suunnittelu tapahtui yhdessä paikallisten maantieteen laitosten kanssa. Matkan kustannukset, n. 7 500 mk, olivat sikäli kuin niitä ei suoritettu stipendillä tai matka-apurahalla, professorin palkkatulosta vähennyskelpoisia. Ennakkotieto.

KHO 1979/1029 II 570

Kauppaoppilaitoksen ruotsinkielen ja kauppakirjeenvaihdon lehtori sai vähentää verotuksessaan kansainvälisen kaupallisen kasvatuksen edistämisyhdistyksen Norjassa järjestämään kongressiin osallistumisen johdosta suorittamansa kongressimaksun sekä välttämättömät matka- ja oleskelukustannukset, siltä osin kuin hänen ammattikasvatushallitukselta matkaa varten saamansa matka-apuraha ei niitä kattanut. Ennakkotieto. Verovuosi 1978.

KHO 1980/3047

Sairaankuljetusta harjoittava liikkeenharjoittaja ei saanut vähentää menoja, jotka olivat aiheutuneet hänen kolmipäiväisestä Lontooseen suuntautuneesta matkastaan, jolla oli yhtenä päivänä tutustuttu Lonontoon sisäiseen pelastustoimintaan ja ambulanssijärjestelmään. Verovuosi 1975. EVL 7 §.

KHO 1981/951 II 561

Posti- ja lennätinlaitoksen palveluksessa ollut diplomi-insinööri osallistui laitoksen diplomi-insinöörien yhdistyksen järjestämään 10 päivän opintomatkaan Ranskaan. Matkalla tutustuttiin uuteen tietoliikennetekniikkaan. Keskimäärin tutustumiskäynnit tehdas- ja tutkimuslaitoksiin alkoivat kello 8.50 ja päättyivät kello 16.40. Varsinaisia lepopäiviä matkan aikana oli kaksi. Välttämättömät matka- ja oleskelukustannukset olivat diplomi-insinöörin tuloista vähennettävissä. Ennakkotieto. Verovuosi 1980.

KHO 1981/5777

Maanviljelijä, joka oli tilallaan harjoittanut sikataloutta, oli osallistunut karjatalousväen opintomatkalle Yhdysvaltoihin ja Kanadaan. Matkan ohjelmasta esitetyn selvityksen perusteella KHO katsoi matkan kokonaiskustan-nuksista 4 510 markasta maatalouden tulosta vähennyskelpoiseksi 1 200 markkaa. Verovuosi 1978.

KHO 1982/738

Kun metsänhoitajan matka, joka oli tehty ammatillisen yhdistyksen järjestämänä, oli ollut osaksi lomamatka ja osaksi ammattitaidon ylläpitämiseksi tehty matka, oli hänellä oikeus verotuksessa vähentää osa tuon matkan aiheuttamista kustannuksista TVL:n 25 §:n 1 momentin nojalla. Verovuosi 1979.

KHO 1988/4759 B 554

Biologian ja maantieteen lehtori osallistui Biologian ja maantiedon opettajien liitto ry:n järjestämälle Kauko-Itään suuntautuneelle matkalle. Matkan kestoaika oli kolme viikkoa ja matkakustannukset 14 655 markkaa. Matkan tarkoituksena oli Kauko-Idän maantieteeseen, luontoon, kulttuureihin ja talouselämään tutustuminen. Matka suuntautui useisiin Kauko-Idän valtioihin. Matkakohteisiin tutustuminen oli tavanomaista perusteellisempaa, mikä ilmeni muun muassa lukuisten paikallisten asiantuntijoiden matkan aikana pitämistä luennoista. Edellä mainituilla perusteilla KHO katsoi, ettei matkaa ollut pidettävä pelkästään virkistysmatkana. Tämän vuoksi lääninoikeuden päätös ja toimitettu verotus kumottiin ja asia palautettiin verolautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi. Verovuosi 1985.

Luottamustehtävä

KHO 1971/1686

Kansanedustajaksi valitulla olleita vaalikuluja ei voitu vähentää tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneina kustannuksina kansanedustajan toimesta saadusta tulosta.

KHO 1973/537

Kansanedustaja aikoi kolmen tai neljän muun kansanedustajan kanssa palkata yhteisen sihteerin hoitamaan kansanedustajan toimeen liittyviä juoksevia asioita. Palkkauskustannusta, sikäli kuin se johtui kansanedustajan toimeen välittömästi liittyvistä tehtävistä, oli pidettävä TOL 25 :n ja KKunA 55 1 k:n tarkoittamana tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneena kustannuksena. Verovuosi 1972.

KHO 1977/119 II 563

Kunnallisjärjestölle suoritettavaa maksua, jonka suorittaminen perustui kunnallisesta luottamustehtävästä saatavaan palkkioon, ei pidetty tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä aiheutuneena vähennyskelpoisena menona.

KHO 1981/1355 II 560

Verolautakunnan ja perintöverolautakunnan jäsen ei saanut tulon hankkimisesta johtuneena kustannuksena verotuksessaan vähentää kunnalliseen luottamustoimeen verrattavan verolautakunnan jäsenyyden peruruteella puolueensa kunnallisjärjestölle maksamaansa ns. puolueveroa eli ryhmäveroa. Verovuosi 1975. Äänestys 6-1-1.

KHO 1989/4522 B 524

Kansanedustajalla oli oikeus vähentää tulo- ja varallisuusverolain (1240/88) 82 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuna tulonhankkimisvähennyksenä sanotun tehtävän hoidon avustamista varten palkkaamansa apulaisen palkka kuitenkin vain siltä osin kuin palkka lisättynä muilla kansanedustajan työstä aiheutuneilla kohtuullisen määräisillä kuluilla ylittää kansanedustajain palkkiosta annetun lain 1 §:n 2 momentissa tarkoitetun kulukorvauksen tulo- ja varallisuusverolain 52 §:n 2 momentin mukaan verovapaan osuuden määrän. Ennakkotieto. Verovuosi 1989.

Jäsenmaksut ja työttömyyskassamaksut

KHO 1958 II 329

Lääketieteen professori ja ylilääkäri sai vähentää tieteellisten seurojen, kuten koti- ja ulkomaisten kirurgi- ja gynekologiyhdistysten ja Lääkäriseura Duodecimin jäsenmaksut.

KHO 1983/3384

Autoliikkeen pääosakas ja liikkeen toimitusjohtaja oli maksanut Oulun Kauppaklubi r.y:n, Oulun Kauppakamarin, Merikosken Rotaryklubin ja Sveriges Konsuler i Finland r.f:n jäsenmaksuja yhteensä 370 mk. Katsottiin, että kauppakamarin 80 mk:n jäsenmaksu oli tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutunut meno. Verovuosi 1980.

KHO 1984/1652 II 575

Ammattiliiton jäseninä voivat sen sääntöjen mukaan olla vain yhdistykset. Yksittäiset palkansaa-

jat kuuluivat jäseninä näihin alayhdistyksiin. Liitto oli määrännyt jäsenyhdistysten jäsenten suoritettavaksi ylimääräistä jäsenmaksua, jota se kutsui lakkoveroksi. Kun liiton tällaisia määräyksiä pidettiin käytännössä jäsenyhdistyksen jäseniä sitovina ja lisäksi yhdistyksen kokous oli päättänyt, että sen jäseniltä peritään ainoastaan liiton määräämä jäsenmaksu, oli liiton määräämä lakkovero sellainen pakollinen jäsenmaksu, joka palkansaajalla oli oikeus vähentää tulon hankkimisesta johtuneena menona. Verovuosi 1981.

KHO 1996/855

A sai ansiotulostaan vähentää luonnollisena vähennyksinä;

- työttömyyskassalle vuodelta 1995 suorittamansa kiinteän kalenterivuosimaksun, jos hän vuonna 1995 sai työtuloa ja ansioon suhteutettua työttömyyspäivärahaa,
- ammattiliitolle vuosilta 1995 ja 1996 suorittamansa jäsenmaksut, joihin sisältyi ammattiyhdistysjäsenmaksu, ja työttömyyskassalle maksetut jäsenmaksut, jos hän ao. vuosina sai ansioon suhteutettua päivärahaa tai peruspäivärahaa, sekä
- ammattiliitolle ao. vuodelta suorittamansa ammattiyhdistysjäsenmaksun ja työttömyyskassan jäsenmaksun tilanteessa, jolloin hän sai koko vuoden pelkkää peruspäivärahaa ja/tai sairauspäivärahaa. Ennakkotieto vuosille 1995 ja 1996.

KVL 1994/146

Jos lakimies A:lla ei ole verovuonna 1994 muita tuloja kuin ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha ja peruspäiväraha, A saa vähentää luonnollisena vähennyksenä ansiosidonnaisesta työttömyyspäivärahasta lakimiesten ja varanotaarien työttömyyskassan jäsenmaksun. Maksua ei saanut vähentää peruspäivärahasta. Työttömyyspäivärahoista ei voida vähentää Suomen lakimiesliiton jäsenmaksun ammattiyhdistysjäsenmaksuosuutta. Verovuosi 1994. Äänestys 4-3.

Muut kulut

KHO 1997/985 1997:33

Jos A myi vuosina 1990 ja 1991 hankkimansa työsuhdeoptiot tappiolla tai antoi työsuhdeoptionsa raueta arvottomina, hän sai vähentää luovutustappion tai menetyksen palkkatulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneena menona. Äänestys 3-2. Ennakkotieto vuodelle 1996.

Asunnon ja työpaikan väliset matkakustannukset

KHO 1982/5680

Verovelvollinen oli verovuonna työnantajansa määräyksestä työskennellyt Kostamuksessa ja käynyt keskimäärin kerran viikossa kotonaan Espoossa. Verolautakunta hyväksyi tulosta vähennettäväksi TVL:n 26 §:n 1 momentin 5 kohdan perusteella noista matkoista julkista kulkuneuvoa käyttäen aiheutuneet kustannukset verovelvollisen vaatimuksen mukaisesti muutoin, mutta jätti hyväksymättä makuupaikkalipuista aiheutuneet kustannukset. Verovelvollinen oli selvittänyt, että ehtiäkseen käymään kotonaan viikonlopun aikana hänen oli käytettävä matkalla Kajaanista Helsinkiin yöjunaa, jonka lähtöaika Kajaanista oli klo 21.55 ja saapumisaika Helsinkiin oli klo 8.00 seuraavana aamuna. KHO katsoi, että ottaen huomioon matkan pituus ja käytettävissä olleet junayhteydet verovelvollisella oli oikeus vähentää tulostaan tulon hankkimisesta aiheutuneina menoina myös makuupaikkalipuista aiheutuneet kulut. Verovuosi 1979. TVL 26 1 mom. 5 k.

KHO 1983/590 II 562

Puolisot asuivat työskentelypaikkakunnalla miehen työsuhdeasunnossa. Heillä oli noin 20 km etäisyydellä toinen asunto miehen yhdessä veljensä kanssa omistamalla n. 40 ha maatilalla, jossa he asuivat kesäisin suunnilleen puoli vuotta. Matkoista maatilalta työpaikoille oli aiheutunut kummankin osalta v. 1978 1 760 mk:n ja v. 1979 2 400 mk:n kustannukset. Lääninoikeus katsoi muun selvityksen puuttuessa maatilalla olevan asunnon kesäasunnoksi eikä hyväksynyt työmatkakustannuksia maatilalta työpaikalle vähennyskelpoisiksi. KHO katsoi työsuhdeasunnon asunnoksi, jota TVL:n 26 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetaan, ja tällä perusteella hylkäsi matkakustannusten vähentämisvaatimuksen. Verovuodet 1978-1979.

KHO 1987/394 B 581

Maatalouslomittajan työaika jakautui kahteen 4 tunnin työjaksoon siten, että jaksojen välille

saattoi jäädä jopa 6 tuntia vapaa-aikaa, jota ei aina ollut vietettävä lomitettavalla tilalla. Työajat huomioon ottaen lomittajan asunnon ja työpaikan välisinä matkoina voitiin pitää molempien työjaksojen johdosta tehtyjä matkoja asunnosta työpaikalle ja takaisin. Verovuosi 1982. Ks. myös KHO 1990/3867.

KHO 1987/2680

Perheettömällä rajajääkärillä, jolla ei ollut rajavartioaseman yhteydessä asuntoa yhteismajoitustiloissa, oli oikeus vähentää saman kunnan alueella sijaitsevan asuntonsa ja rajavartioaseman väliset matkakustannukset asunnon ja työpaikan välillä matkustamisesta johtuneina menoinaan. Verovuosi 1984.

KHO 1988/2339 B 557

Verovelvollinen A oli vuoden ajan palvellut YK:n rauhanturvajoukoissa Syyriassa. Ulkomaantyöskentelyn aikana hän oli vapaa-ajallaan tehnyt kaksi matkaa Suomeen kotipaikkakunnalleen, jossa hänen perheensä asui. Lääninoikeus oli A:n valituksen johdosta hyväksynyt matkoista aiheutuneista kustannuksista vähennyskelpoisiksi lentomatkat välillä Tel Aviv-Helsinki, jotka A oli tehnyt puolustusministeriön huoltolennoilla, sekä matkat Helsingin ja kotipaikkakunnan välillä halvinta kulkuneuvoa käyttäen. KHO ei tarkastusasiamiehen valituksen johdosta muuttanut lääninoikeuden päätöstä. Verovuosi 1984. Äänestys 6-1.

KHO 1991/2227 B 525

Aviopuolisot asuivat K:n kunnassa ja kulkivat yhdessä miehen omistamalla autolla asunnon ja työpaikan väliset matkat O:n kaupunkiin. Veroilmoituksissaan aviomies oli vaatinut vähennettäväksi työmatkakustannukset oman auton käytön mukaan laskettuna. Vaimo ei omissa veroilmoituksissaan ollut vaatinut vähennettäväksi työmatkakustannuksia lainkaan. Verolautakunta vähensi työmatkoista aiheutuneet kustannukset oman auton käyttökustannusten mukaan ja jakoi kustannukset vähennettäväksi puoleksi kummallekin puolisoista. Lääninoikeus katsoi, että vain miehelle oli aiheutunut kustannuksia oman auton käytöstä kodin ja työpaikan välisillä matkoilla. Miehellä oli näin ollen oikeus vähentää kysymyksessä olevat kustannukset kokonaan omasta tulostaan eikä niitä osaksikaan tullut siirtää vähennettäväksi vaimon tulosta. KHO ei muutosta. Verovuodet 1982-1986. Äänestys 4-1.

KHO 1994/1506 B 527

Perheettömällä henkilöllä, joka oli palvellut YK:n rauhanturvajoukoissa Libanonissa, oli oikeus vähentää tulostaan Suomeen palvelusvapaiden aikana tekemistään matkoista aiheutuneet kustannukset. Verovuosi 1989.

KHO 2008/2239 KHO:2008:69

A oli verovuodelta 2002 antamassaan veroilmoituksessa vaatinut ansiotulostaan vähennettäväksi asunnon ja työpaikan välisinä matkakustannuksina 2 538,40 euroa vähennettynä 500 euron omavastuuosuudella. Vaatimuksen perusteena olivat A:n verovuoden aikana asunnoltaan Y Oy:n turkistarhalle päivittäin omalla autollaan tekemät matkat. A oli verovuonna ollut X Oyj:n palveluksessa. A oli palkkatyönsä ohella osallistunut turkistarhaukseen, jota oli harjoittanut Y Oy. A oli omistanut kokonaan Y Oy:n osakekannan. Y ei ollut maksanut verovuonna A:lle palkkaa. Y Oy oli maksanut A:lle osinkoa, joka oli verotettu kokonaan pääomatulona. Toimitetussa verotuksessa kysymyksessä olevat matkakustannukset oli vähennetty A:n ansiotulosta, joka oli muodostunut yksinomaan X Oyj:ltä saadusta palkkatulosta.

Verotuksen oikaisulautakunta oli hylännyt veroasiamiehen oikaisuvaatimuksen, jossa oli vaadittu kysymyksessä olevien matkakustannusten poistamista A:n vähennyksistä. Hallinto-oikeus oli veroasiamiehen valituksesta kumonnut verotuksen oikaisulautakunnan päätöksen ja vahvistanut, että kysymyksessä olevat matkakustannukset oli vähennettävä ansiotulojen sijasta A:n pääomatuloista.

Korkein hallinto-oikeus hyväksyi veroasiamiehen valituksen, kumosi hallinto-oikeuden ja verotuksen oikaisulautakunnan päätökset ja palautti asian verovirastolle uudelleen käsiteltäväksi. Vähennyksen perusteena olivat A:n päivittäiset matkat asunnoltaan Y Oy:n turkistarhalle, jota A oli ilmoituksensa mukaan hoitanut. A, joka ei ollut työ- tai vastaavassa palvelusuhteessa Y Oy:öön, ei ole saanut työskentelystään yhtiön hyväksi palkkaa tai muuta vastaavaa an-

siotuloa vaan ainoastaan osinkotuloa. Tämän vuoksi korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei näistä matkoista aiheutuneita kustannuksia voitu pitää tuloverolain 93 §:n 1 momentissa tarkoitettuina ansiotulon hankkimisesta johtuneina menoina vaan osinkotulon hankkimisesta johtuneina menoina. Näistä matkoista aiheutuneita kustannuksia ei myöskään voitu vähentää A:n muualta saamasta ansiotulosta. Koska kysymys oli tuloverolain 5 luvun mukaisesti ansiotulosta tehtävästä vähennyksestä, vähennystä ei voitu tehdä A:n Y Oy:stä saamasta osinkotulosta. Verovuosi 2002. Äänestys 3-2.

Tuloverolaki 29, 30, 31, 54 ja 93 §

Opiskelijan matkakulut

KHO 1976/832

Poliisikonstaapelilla, joka oli verovuonna osallistunut poliisiopiston päällystökurssille saaden kurssiaikana täyden palkan ja ilmaisen majoituksen, oli oikeus vähentää tulostaan kotinsa ja kurssipaikkakunnan välisistä matkoista johtuneet kustannukset TOL 26 §:n 1 momentin 10 kohdassa ja MKunA 82 §:n 11 a kohdassa tarkoitettuina työmatkakustannuksina. Verovuosi 1972.

KHO 1981/1207 B II 563

Verovelvollisen opiskelu sotakorkeakoulussa oli tapahtunut virkatehtävänä ja puolustusvoimat oli maksanut opiskeluajalta palkan. Matkoista asunnon ja sotakorkeakoulun välillä aiheutuneet kustannukset olivat asunnon ja työpaikan välisinä matkakustannuksina vähennyskelpoisia. Verovuosi 1977.

KHO 1981/1209 II 564

Puolustusvoimien palveluksessa oleva verovelvollinen oli siirtynyt opiskelemaan päällystöopistoon. Puolustusvoimat maksoi opiskeluajalta palkan. Verovelvollisen matkat asunnon ja päällystöopiston välillä olivat asunnon ja työpaikan välisiä matkoja ja matkoista aiheutuneet kustannukset näin ollen vähennyskelpoisia. Verovuosi 1977.

KHO 1981/1208 II 562

Verovelvollisen opiskelu ammattikoulussa oli tapahtunut osaksi työharjoitteluna. Työharjoittelun osalta oli ammattikoulua ylläpitänyt yhtiö maksanut myös palkkaa. Verovelvollisen työharjoittelusta johtuneet asunnon ja ammattikoulun väliset matkat olivat tulo- ja varallisuusverolain 26 §:n 1 mom:n 5 kohdassa tarkoitettuja asunnon ja työpaikan välisiä matkoja. Verovuosi 1977. Ks. myös KHO 1989/4356.

KHO 1981/5654 II 565

Verovelvollinen oli ollut osapäivätyössä 5 1/2 tuntia päivässä toisella paikkakunnalla ja matkustanut työskentelypaikkakunnan ja asuinpaikkakunnan välin päivittäin. Hän oli samalla myös opiskellut työskentelypaikkakunnalla yliopistossa, minkä johdosta hänelle oli myönnetty kunnallisverotuksessa opiskelijavähennys. Tämän vähennyksen estämättä hänellä oli oikeus vähentää tulostaan mainituista päivittäisistä matkoista aiheutuneet kustannukset työmatkakustannuksina. Verovuosi 1978.

KHO 1987/3735 B 578

Oppisopimussuhteessa (1.4.1982-31.3.1984) oleva työntekijä oli ollut 28.3.-7.6. ja 17.10.-23.12.1983 oppisopimukseen liittyvillä välttämättömillä kursseilla ammatillisessa kurssikeskuksessa. Kurssien ajalta työnantaja ei ollut maksanut hänelle palkkaa. Viikonloppuisin kotikäynneistä aiheutuneet kustannukset olivat tulonhankkimiskuluja, jotka oli oikeus vähentää työskentelyajalta saadusta palkkatulosta. Verovuosi 1983. Äänestys 3-1.

KHO 1989/4356 B 526

Verovelvollinen, joka oli opiskellut verovuonna Tampereen yliopistossa ekonomin tutkintoa, oli 30.6.-12.9.1986 työskennellyt kansainvälisen kauppatieteen opiskelijoiden järjestön järjestämässä harjoittelupaikassa Frankfurtissa Saksan liittotasavallassa. Tästä harjoittelusta verovelvollinen oli saanut palkkatuloa. Verovelvollinen oli matkustanut kotipaikkakunnaltaan Tampereelta Frankfurtiin 26.6.1986 ja palannut takaisin 13.9.1986. Näistä lentomatkoista aiheutuneita kustannuksia oli pidettävä opiskeluun liittyvinä vähennyskelvottomina elantokustannuksina eikä verovelvollisella siten ollut oikeutta vähentää näitä kustannuksia tulostaan. Verovuosi 1986. Äänestys 3-2.

KHO 1997/562 1997:16

Rakennusmies A oli työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (763/90) tarkoittamassa aikuiskoulutuksessa elokuusta 1991 toukokuuhun 1994 Y:n ammattioppilaitoksessa tarkoituksin suorittaa erikoismaalarin tutkinto. A:lle maksettiin koulutuksen ajalta mainitun lain mukaisesti työttömyyspäivärahaa vastaavaa veronalaista koulutustukea sekä matka- ja muita ylläpitokustannuksia varten verovapaata ylläpitokorvausta 30 markkaa päivältä. A vaati tulostaan vähennettäväksi asunnon ja koulutuspaikan väliset matkakulut. KHO katsoi, etteivät A:n asunnon ja koulutuspaikan väliset matkakulut hänen suorittamastaan maalarin tutkinnosta huolimatta olleet vähennyskelvotonta elantomenoa siltä osin kuin niitä ei ylläpitokorvauksin A:lle korvattu. A:lla oli oikeus vähentää matkoista aiheutuneet puheena olevat kustannukset tulostaan tuloverolain 93 §:ssä säädetyin rajoituksin. Verovuosi 1993. Äänestys 4-1.

KHO 1999/1055

Koneasentajan tutkinnon suorittanut A oli työskennellyt valtion palveluksessa ympäristöhallinnossa. Hän oli sairastamansa vaikean ihosairauden vuoksi joutunut jäämään tästä työstään virkavapaalle ja aloittamaan uuden ammatin opiskelun kansaneläkelaitoksen maksaman kuntoutusrahan turvin. Kuntoutusrahalain 2 §:n 1 momentin mukaan Suomessa asuvalla henkilöllä on oikeus mainitussa laissa säädetyin edellytyksin kuntoutusrahaan ajalta, jona hän on kuntoutuksen takia estynyt tekemästä omaa tai toisen työtä. A oli vuonna 1996 saanut kuntoutusrahaa 47 884 markkaa, joka oli verotettu hänen ansiotulonaan. A oli opiskellut teknillisen oppilaitoksen automaatiotekniikan linjalla ja hänelle oli aiheutunut oppilaitoksessa käymisen johdosta yhdeksän kuukauden ajalta matkakuluja. A:n opiskelu oli johtunut siitä, että hän ei terveydellisten seikkojen johdosta pystynyt jatkamaan aiemmassa työssään. Kun otettiin huomioon, että kuntoutusrahalain säännösten tarkoituksena oli ollut turvata A:n toimeentulo opiskelun aikana, jolloin hän on estynyt tekemästä työtään, ja kuntoutuksen tavoitteena oli työelämään paluun mahdollistaminen, korkein hallinto-oikeus katsoi, etteivät A:lle näissä oloissa asunnon ja opiskelupaikan väliset matkakulut olleet hänen vähennyskelvotonta elantomenoaan. A:lla oli oikeus vähentää kodin ja opiskelupaikan välisistä matkoista aiheutuneet kulut tuloverolain 93 §:n mukaan ansiotulon hankkimisesta johtuneina menoina säännöksessä säädetyin rajoituksin. Verovuosi 1996.

Halvin kulkuneuvo

KHO 1979/26 II 554

Peruskoulun opettajalla oli oikeus asunnon ja työpaikan välisten matkakustannusten vähentämiseen oman auton käytön perusteella niiltä 105 työpäivältä, joiden osalta oli selvitetty, että edestakaisen matkan odotusaika, huomioon ottaen koulutuntien alkamis- ja päättymisajankohdat, olisi julkista kulkuneuvoa käyttäen muodostunut yli kahdeksi tunniksi. Mainittuna odotusaikana opettajalla ei koulun työtilojen puutteellisuuden vuoksi ollut mahdollisuutta tehdä koululla virkatehtäviinsä liittyviä valmistelu-, korjaus- ynnä muita tehtäviä. Verovuosi 1975.

KHO 1979/4509 II 556

X:n kunnassa asuva A kävi päivittäin työssä Y:n kaupungin keskustasta 6 km:n päässä olevassa sairaalassa säännöllisen työajan ollessa 8.00-15.30. A selvitti, että julkista kulkuneuvoa käyttäen olisi edestakaisen matkan pituus ollut 60 km ja suoritettava kahdella eri linja-autolla, jolloin hänen työpäivänsä pituudeksi olisi tullut klo 6.00-17.00. Omaa autoa käyttäen hänen edestakaisen matkansa pituus oli 45 km ja kesti yhteensä 40 minuuttia. Kun odotusaikaa julkista kulkuneuvoa käyttäen olisi muodostunut noin tunti, A:lla ei ollut oikeutta vähentää asunnon ja työpaikan välisiä matkakustannuksia enempää kuin julkisten kulkuneuvojen mukaan laskettu määrä. Verovuosi 1976.

KHO 1979/4616 II 560

Työnantaja oli korvannut työntekijälle tämän I:n kaupungissa olevan asunnon ja K:n kunnassa sijaitsevan vakituisen työpaikan väliset oman auton käytöstä aiheutuneet kustannukset 57 penniä kilometriltä. Verolautakunta luki po. korvaukset työntekijän tuloksi ja myönsi toisaalta vähennykseksi matkakustannukset laskettuna julkisen kulkuneuvon mukaan. Lääninoikeus hyväksyi työntekijän tulosta vähennettäväksi koti-

matkakorvauksia vastaavan määrän TVL 26 §:n 1 mom:n 5 kohdassa tarkoitettuina matkakustannuksina. KHO katsoi, että kun työntekijän kävelymatka oli alle 3 kilometriä yhteen suuntaan ja julkista liikennettä käyttäen varsinaista odotusaikaa muodostui noin 1 tunti, oli halvimpana kulkuneuvona pidettävä julkista liikennettä. Verolautakunnan toimittama verotus saatettiin voimaan. Verovuosi 1976. TVL 26 § 1 mom. 5 kohta.

KHO 1979/4724 II 577

Auton käyttöedun haltija A oli käyttänyt työssään työnantajan hänelle luovuttamaa henkilöautoa. Autolla hän oli ajanut muiden yksityisajojensa lisäksi myös asunnon ja työpaikan väliset matkat, joilla olisi myös ollut käytettävissä hyvät julkiset liikenneyhteydet. Katsottiin, että verolautakunnalla oli oikeus vahvistaa A:lle auton käyttöedun arvo mutta että matkakustannuksia A:lla ei ollut oikeutta vähentää enempää kuin halvimman eli hänen tapauksessaan julkisen kulkuneuvon käytön mukaan laskettuna. Verovuosi 1976. TVL 20 § 6 kohta ja 26 § 1 mom. 5 kohta.

KHO 1979/5290 II 561

Vaikka työsuhteen edellytyksenä oli oman auton lähes päivittäinen käyttö työtehtävien suorittamiseen, mistä aiheutuneet kustannukset työnantaja oli korvannut, omaa autoa ei katsottu halvimmaksi kulkuneuvoksi, vaan asunnon ja työpaikan väliset matkakustannukset hyväksyttiin vähennykseksi julkisen kulkuneuvon käytöstä aiheutuvien kustannusten mukaan. Verovuosi 1976. Äänestys 3-2. TVL 26 § 1 mom. 5 k.

KHO 1980/658 II 551

Vuorotyöläisen halvimmaksi kulkuneuvoksi katsottiin oma auto niinä työvuoroina, joihin julkista liikennettä ei ollut lainkaan käytettävissä tai joilla meno- tai paluumatkaa ei voinut suorittaa julkisella kulkuneuvolla. Verovuosi 1975.

KHO 1980/664 II 552

A asui X:n kunnassa ja kävi omalla autolla työssä 47 kilometrin päässä K:n kaupungissa. Aamulla oli X:stä sopiva linja-autoyhteys K:n kaupungin keskustaan, mutta sopiva julkisen liikenteen jatkoyhteys 7 kilometrin päässä sijainneelle työpaikalle puuttui. A vaati työmatkavähennyksen laskettavaksi koko matkan osalta oman auton käytön mukaan. Verolautakunta vähensi matkakustannukset koko matkan osalta julkisten kulkuneuvojen käytön mukaan. KHO katsoi A:n halvimmaksi kulkuneuvoksi

- joko X:n ja K:n keskustan välillä linja-auton sekä K:n keskustan ja työpaikan välillä aamulla henkilövuokra-auton ja illalla joko linja-auton tai, mikäli sopivaa julkista liikennettä ei tällöin ollut, henkilövuokra-auton
- tai koko matkan osalta oman auton, sen mukaan kumpi vaihtoehdoista oli halvempi. Verovuosi 1976.

KHO 1980/665 II 553

Vaikeasti liikuntavammainen A kävi ansiotyössä omalla autolla. Päivittäisen edestakaisen työmatkan pituus oli 9 km ja työmatkojen määrä vuodessa oli 1930 km, auton kokonaisajomäärän ollessa 10 868 km. A vaati vähennettäväksi auton todelliset kulut työmatkojen osalta, joiden kulujen määräksi hän laski, puolet auton poistosta huomioon ottaen, 5 899 mk. Verolautakunta hyväksyi verohallituksen suosituksen mukaisesti 50 p/km eli yhteensä 965 mk. KHO katsoi, että A:n halvimpana kulkuneuvona työmatkoilla oli pidettävä, kun otettiin huomioon hänen invaliditeettinsa, omaa autoa. Tähän nähden A:lla oli oikeus vähentää omalla autolla suorittamiensa matkojen aiheuttamat kustannukset todellisten kulujen mukaan. Verovuosi 1976.

KHO 1980/6034 II 555

R:n työmatkan pituus oli 22 km, jonka hän teki omalla autolla. Aamulla oli sopiva linja-autoyhteys asunnosta työpaikkaan, mutta työpäivän päätyttyä hänen oli mahdollista kulkea linja-autolla vain 15 km, koska loppumatkan 7 km:n osalta puuttui sopiva julkinen liikenne. R vaati matkakustannukset laskettavaksi koko työmatkan osalta oman auton käytön mukaan. Verolautakunta vähensi matkakustannukset halvinta matkustustapaa käyttäen siten, että 2 x 7 kilometrin osalta halvimmaksi kulkuneuvoksi katsottiin oma auto ja muutoin linja-auto. R vaati muutosta, koska verolautakunnan tarkoittamalla kulkuneuvojen vaihtopaikalla ei ollut turvallista pysäköintipaikkaa. Lääninoikeus hylkäsi valituksen. KHO katsoi, että R:n halvimmaksi

kulkuneuvoksi oli näissä oloissa katsottava koko työmatkalla oma auto. Verovuosi 1976. Äänestys 4-3.

KHO 1983/1050

Espoossa asuva verovelvollinen kävi iltatyössä Turussa. Julkisia kulkuneuvoja käyttäen matka olisi pitänyt tehdä Helsingin kautta. Paluumatkalla hän olisi joutunut keskiyöllä odottamaan Helsingin keskustassa linja-autoa noin puolen tunnin ajan ja kävelemään Haukilahdessa bussilta kotiin. Verovelvollisella oli oikeus vähentää matkakulut välillä Espoo-Kirkkonummen rautatieasema omaa autoa käyttäen. Vuodet 1977-1979.

KHO 1983/5956

Kolmivuorotyössä ollut verovelvollinen ei ilmoituksensa mukaan voinut työmatkoillaan käyttää julkisia kulkuneuvoja. Koska hänellä ei ollut ajolupaa, hänet kuljetettiin perheen autolla kaksi kertaa päivittäin vuoden 213 työpäivänä. Verovelvollinen, jonka tulon vähennykseksi oli hyväksytty matkakuluja oman auton käytön mukaan yhteensä 2 769 mk, joka käsitti yhden edestakaisen matkan työpäivää kohden, vaati vähennettäväksi kahden edestakaisen matkan kulut, koska auton kuljettajan oli välillä palattava kotiin. Sikäli kuin julkiset kulkuneuvot eivät olleet käytettävissä, halvimpana matkustustapana pidettiin verovelvollisen kuljetusta perheen autolla. Tähän nähden matkakuluja hyväksyttiin vähennykseksi arvion mukaan 1 500 mk verotuksessa hyväksytyn 2 769 mk:n lisäksi. Verovuosi 1981.

KHO 1984/2979 II 576

A kulki päivittäin 65 km:n pituisen matkan asunnosta työpaikkaan ja takaisin työnantajan hänen käyttöönsä antamalla henkilöautolla. Näitä matkoja kertyi 32 718 km ja muita yksityisajoja oli 5 000 km. Verolautakunta vahvisti vapaan autoedun arvon 37 918 mk:ksi ja katsoi A:n halvimmaksi kulkuneuvoksi oman auton, mutta vähensi asunnon ja työpaikan välisiä matkakustannuksia vain TVL:n 26 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun enimmäismäärän 15 000 mk. A lausui valituksessaan, ettei ylipitkistä asunnon ja työpaikan välisistä matkoista ollut syntynyt etuutta. KHO katsoi, että A:n asunnon ja työpaikan väliset matkat olivat yksityisajoa ja ne oli otettava huomioon autoedun arvoa yksityisajojen perusteella määrättäessä. Matkakustannukset voivat tulla vähennettäviksi vain TVL:n 26 §:n 1 momentin 5 kohdassa mainituin rajoituksin. Verolautakunnan vahvistama vapaan autoedun arvostus pysytettiin. Verovuosi 1981.

KHO 1984/3220 II 577

Matka asunnolta työpaikalle oli 22 km. Aamuisin oli koko matkalla kulkuyhteys julkista kulkuneuvoa käyttäen, mutta työajan päättymisen jälkeen 7 km:n matkalta puuttui julkinen liikenne. Matkakustannukset oli vaadittu vähennettäviksi koko työmatkan osalta oman auton käytön mukaan laskettuna. Verolautakunta vähensi matkakustannukset siten, että 2 x 7 km:n osalta halvimmaksi kulkuneuvoksi hyväksyttiin oma auto ja muutoin julkinen kulkuneuvo. Kun kulkuneuvojen vaihtopaikalla ei ollut asianmukaista pysäköintipaikkaa, jonne auton olisi voinut jättää työpäivän ajaksi, halvimmaksi kulkuneuvoksi hyväksyttiin työntekijän valituksesta koko työmatkalla oma auto. Valtatien varrella oleva, lyhytaikaiseen pysäköintiin tarkoitettu TVH:n rakentama pysäköimisalue ei ollut asianmukainen pysäköintipaikka kokopäiväiseen pysäköintiin. Verovuosi 1981.

KHO 1985/5296 II 575

A oli erillisenä verovelvollisena verotetun kommandiittiyhtiön toinen vastuunalainen yhtiömies. A sai vapaasti käyttää yhtiön henkilöautoa, jonka kulut, A:n arvioitua yksityiskäytön osuutta lukuunottamatta, oli kirjattu kommandiittiyhtiön menoiksi. A oli saanut verovuonna yhtiöltä palkkaa 28 800 mk. Katsottiin, että A:lla oli oikeus vähentää kodin ja työpaikan väliset laskennalliset matkakustannukset halvimman kulkuneuvon mukaan. Verovuosi 1982.

KHO 1986/1625 II 568

Verovelvollinen kulki työmatkat työpaikalleen omalla autollaan. Verovelvollisen työmatkoilla halvimpana kulkuneuvona oli pidettävä linja-autoa. Hänellä oli oikeus vähentää linja-auton käytöstä aiheutuneet kustannukset työnantajan työntekijöilleen myymän halvemman alennuslipun hinnan eikä yleisten linja-autotaksojen mukaisesti, vaikka hän ei käyttänytkään hyväkseen työnantajan tarjoamaa etua. Verovuosi 1981.

KHO 1989/3525 B 525

Kun verovelvollisen asunnon ja työpaikan välisillä matkoilla olivat julkiset kulkuneuvot olleet käytettävissä, vaikka työvuorot päättyivätkin kello 24, verovelvollinen ei saanut vähentää asunnon ja työpaikan välisten matkojen kustannuksia oman auton käytön mukaan laskettuna. Verovuosi 1984.

KHO 1989/4112

Verovelvollisen asunnon ja työpaikan välisillä matkoilla oli 168 työvuoron osalta julkiset kulkuneuvot olleet käytettävissä osan matkaa ja kulkuneuvojen vaihtopaikan läheisyydessä oli sellainen asianmukainen pysäköintipaikka, johon verovelvollinen oli voinut työvuorojensa ajaksi pysäköidä autonsa. Verovelvollinen ei saanut vähentää asunnon ja työpaikan välisten matkojen kustannuksia oman auton käytön mukaan laskettuna koko työmatkan osalta. Verovuosi 1984.

KHO 1995/4

Vuorotyötä tehnyt A oli voinut suorittaa Riihimäellä olleen asuntonsa ja Helsingissä sijainneen vakituisen työpaikkansa väliset matkat, myös silloin kun iltavuoro oli päättynyt kello 23 taikka aamuvuoro alkanut kello 7, julkisia liikennevälineitä linja-autoa ja junaa käyttäen, mitä oli ollut pidettävä halvimman kulkuneuvon käyttämisenä. Vaikka A:lle ei ehkä olisi jäänyt, jos hän olisi käyttänyt noita liikennevälineitä työmatkoihinsa silloinkin kun kello 23 päättynyt iltavuoro oli vaihtunut seuraavana päivänä kello 7 alkaneeksi aamuvuoroksi, työvuorojen välille riittävää lepoaikaa kotonaan, A:n omaa autoa ei voitu noinakaan päivinä pitää hänen halvimpana työmatkakulkuneuvonaan. Verovuosi 1990. Verovuosi 1991.

KHO 2006/1543

A asui Espoossa ja työskenteli ammattimuusikkona Helsingin kaupunginorkesterissa. Matkaa asunnosta työpaikalle ei voitu tehdä vaihtamatta julkista kulkuneuvoa ja osa matkasta oli käveltävä. A:n työpäivä Helsingin kaupunginorkesterissa oli konserttipäivinä kaksiosainen siten, että päivällä olivat harjoitukset ja illalla konsertti. A:n instrumentit olivat erilaisia lyömäsoittimia, joita A:n oli kuljetettava edestakaisin asunnon ja työpaikan välillä päivittäin. Tätä edellyttivät muun muassa henkilökohtainen soitinhuolto ja palkkatyön edellyttämä säännöllinen kotiharjoittelu. Instrumentit oli pakattu neljään eri laukkuun ja kuljetuslaatikkoon, joiden yhteispaino oli noin 30-40 kilogrammaa. Suurin kuljetuslaatikko oli ulkomitoiltaan 100 x 30 x 40 senttimetriä. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että laskettaessa asunnon ja työpaikan välisiä matkakustannuksia A:n halvimpana kulkuneuvona oli pidettävä omaa autoa, kun otettiin huomioon A:n henkilökohtaisina työvälineinä pidettävien soitinten kuljettamiseen tarvittavien laatikoiden määrä, koko ja paino sekä instrumenttien kuljettaminen edellä selostetuissa olosuhteissa päivittäin asunnon ja työpaikan välillä. Tämän vuoksi A:lla oli oikeus vähentää asunnon ja työpaikan väliset matkakustannukset oman auton käytön mukaan laskettuna. Verovuodet 1997-2000.

Viikonloppumatkat

KHO 1979/4612 II 558

Raision kunnassa vakituisen asunnon omistanut A oli ollut koko vuoden työkomennuksella Porvoon maalaiskunnassa, Sauvossa, Raumalla ja Espoossa. Työnantaja oli suorittanut hänelle päivärahaa 351 vuorokaudelta. A ilmoitti vietäneensä kotonaan 50 viikonloppua, joilta maksetut päivärahat olivat 5 238 markkaa. A vaati vähentää viikonloppukäynneistään aiheutuneita matkakustannuksia 9 687 markkaa laskettuna oman auton käytön mukaan. Verolautakunta, joka ei osaksikaan lukenut päivärahoja tuloksi, katsoi päivärahojen peittäneen myös matkakustannukset. A vaati, ettei päivärahoja voitu kuitata hänen matkakustannusvaatimuksensa kanssa. Kun A ei ollut näyttänyt, että hänen vaatimistaan matkoista halvimman kulkuneuvon mukaan hyväksyttävät kustannukset olisivat olleet noita veronalaiseksi tuloksi katsottavia päivärahoja suuremmat, KHO hylkäsi valituksen. Verovuosi 1976. TVL 22 § 1 mom. 8 kohta ja 26 § 1 mom. 5 kohta.

KHO 1979/4613 II 559

Naimaton, vuonna 1953 syntynyt A oli 1.1.1976 henkikirjoilla V:n kunnassa, jossa hänellä oli 12.9.1975 lähtien ollut työpaikka pankin toimi-

henkilönä. Vaikean asuntotilanteen vuoksi hän asui verovuonna korjauksen alaisena olleessa entisestä koulukiinteistöstä motelliksi muutetun rakennuksen (20 m2:n suuruisessa) huoneessa, jossa ei ollut keitto- eikä pyykinpesumahdollisuutta. Huoneen puutteellisen varustetason johdosta A ilmoitti joutuneensa viikonloppuisin käymään vanhempiensa luona R:n kunnassa, jonne suuntautuneista matkoista aiheutuneet kustannukset A vaati vähentää tulostaan. Koska A:n asunto ja koti sekä vakituinen työpaikka olivat V:n kunnassa, ei hänen vanhempiensa luona käynneistä aiheutuneita kustannuksia ollut pidettävä TVL 26 §:n 1 mom:n 5 kohdassa tarkoitettuina eikä muullakaan perusteella vähennyskelpoisina menoina. Verovuosi 1976. TVL 26 § 1 mom. 5 kohta ja TVL 27 §.

KHO 1983/207 II 561

Verovelvollinen asui perheensä kanssa X:n kunnassa, mutta työskenteli noin 100 km:n välimatkan päässä Y:n kaupungissa, missä hänellä oli toinen omistusasunto. Verovelvollinen oli kaksi kertaa viikossa matkustanut X:n ja Y:n väliä julkisia kulkuneuvoja käyttäen. Hänellä oli oikeus vähentää tulostaan mainituista kaksi kertaa viikossa tehdyistä X:n ja Y:n välisistä matkoista aiheutuneet kulut. Verovuosi 1978. Äänestys 4--1. TVL 25 § ja 26 § 1 mom. 5 kohta.

KHO 1987/1122 B 582

Puolisoilla oli eri kotikunnat. Matkakuluja puolisoitten asuntojen välillä viikonloppuisin ei pidetty (miehen) verotuksessa vähennyskelpoisina asunnon ja työpaikan välisten matkojen kustannuksina. Verovuosi 1984.

KHO 1987/2148 B 580

Verovelvollisen opiskelu ammattikoulussa B:n telakalla oli tapahtunut osaksi työharjoitteluna. Työharjoittelun osalta oli ammattikoulua ylläpitänyt yhtiö maksanut koko verovuoden myös palkkaa. Verovelvollinen, joka oli naimaton ja syntynyt vuonna 1964, oli käynyt opiskeluaikana kerran kuukaudessa vanhempiensa luona kotikunnassaan, jossa hän oli henkikirjoitettu. Hänellä oli oikeus vähentää tulostaan näistä viikonloppumatkoista aiheutuneet kustannukset. Verovuosi 1983.

KHO 1987/3201 B 564

Tie- ja vesirakennuslaitoksen rakennusmestari oli noin kolmen vuoden ajan työskennellyt yli 50 km:n päässä asuinpaikkakunnaltaan sijaitsevalla tietyömaalla. Hän oli asunut työpäivinä työmaalla työnantajan järjestämässä työmajoituksessa ja viettänyt viikonloput kotonaan. Viikonlopun kotimatkojen ei katsottu tapahtuneen työnantajan määräyksestä, joten työnantajan rakennusmestarille kotimatkoista virkaehtosopimuksen mukaan maksamat korvaukset olivat hänen veronalaista tuloaan, josta hän kuitenkin sai tehdä tulo- ja varallisuusverolain 26 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaisen vähennyksen.

KHO 1988/4999 B 558

Verovelvollinen, joka oli naimaton, oli työskennellyt 1.6.-31.12.1984 välisenä aikana X:n tuomiokunnassa. Tämän ajan hän oli ollut virkavapaana vakinaisesta toimestaan. Toimipaikka sijaitsi Helsingissä, jossa verovelvollisella oli myös asunto. Verovelvollisen X:n kunnassa sijainneen työpaikan ja Helsingissä sijainneen asunnon välisistä viikottaisista matkoista ajalla 1.6.-31.12.1984 aiheutuneet matkakulut katsottiin TVL 26 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetuiksi, verotuksessa vähennyskelpoisiksi menoiksi. Verovuosi 1984. Äänestys 3-2.

KHO 1994/3202 B 528

Verovelvollinen oli kirjoilla A:n kaupungissa omistamassaan 58 neliömetrin osakehuoneistossa, jossa hän verovuoden alussa asui yhdessä avopuolisonsa kanssa. Hänellä ei ollut yhteisiä lapsia avopuolison kanssa, mutta hänen täysiikäiset lapsensa aikaisemmasta avioliitosta asuivat samassa kaupungissa. Hän oli verovuonna 1.8.1990 alkaen siirtynyt työskentelemään työnantajansa A:n kaupungissa sijaitsevasta toimipisteestä noin 200 kilometrin päässä A:sta olevan B:n kaupungin toimipisteeseen. Työpaikka B:n kaupungissa oli pysyvä. Hänellä oli siellä alivuokralaisasunto. Hän matkusti kerran tai kahdesti viikossa A:n kaupunkiin. Verovelvollisella, jolla oli ollut 1.8.1990 lähtien vakituinen työpaikka ja asunto B:n kaupungissa, ei ollut oikeutta vähentää A:n ja B:n välisten viikottaisten matkojen kustannuksia verotuksessaan, vaan niitä pidettiin vähennyskelvottomina elantomenoina. Verovuosi 1990. Äänestys 5-2.

KHO 1997/2316

Yliluutnantti oli komennettu viideksi kuukaudeksi kapteenikurssille maanpuolustuskorkeakouluun Tuusulaan. Maanpuolustuskorkeakoulu oli noin 185 km päässä hänen ja hänen perheensä kodista. Siitä huolimatta, että yliluutnantille oli kurssin ajaksi järjestetty majoitus maanpuolustuskorkeakoululla, hänellä oli oikeus tuloverolain 93 §:n mukaisesti tuloistaan vähentää asunnon ja työpaikan välisinä matkakustannuksina kaksi kertaa viikossa tehdyistä kotikunnan ja Tuusulan välisistä matkoista aiheutuneet kustannukset. Verovuosi 1994. Kts. myös KHO:1983-II-561

KHO 1998/1429

Verovelvollinen S oli määrätty työskentelemään A kaupungissa vuoden 1990 kesäkuun alusta vuoden 1992 helmikuun loppuun. S:n puoliso ja täysi-ikäinen tytär asuivat 170 kilometrin päässä sijaitsevassa perheen kodissa B:n kaupungissa. S oli matkustanut säännöllisesti kaksi kertaa viikossa A:n kaupungista kotiinsa B:n kaupunkiin. Hänellä oli oikeus vähentää tulostaan nämä A:n ja B:n välisistä matkoista aiheutuneet kustannukset halvimman kulkuneuvon käytön mukaan. Verovuodet 1990-1992

KHO 1998/2743 1998:72

Viron kansalainen oli alunperin saapunut Suomeen Eestin neuvostotasavallan terveydenhoitoministeriön lähettämänä harjoittelijana ja oli toiminut vuodesta 1990 lähtien ja edelleen koko verovuoden 1994 ajan Suomessa erään keskussairaalan kuntayhtymän sairaalassa lääkärinä määräaikaisten työsopimusten perusteella. Hänelle oli vuodeksi kerrallaan myönnetty työlupa. Hänen perheellään, johon kuului puoliso ja kolme alaikäistä lasta, oli koti Tallinnassa. Kun lääkäri täten asui työnsä vuoksi eri paikkakunnalla kuin hänen perheensä, hänen viikonloppumatkojensa kustannukset Suomessa olevalta työskentelypaikkakunnalta Tallinnaan perheen yhteiseen kotiin ja takaisin olivat asunnon ja työpaikan välisistä matkoista aiheutuneita kustannuksia, jotka hänellä oli oikeus vähentää ansiotulojen hankkimisesta johtuneina menoina säädetyin rajoituksin. Verovuosi 1994.

Erityisten alojen päivittäiset matkat

KHO 2001/1387

Kirvesmies oli työskennellyt rakennusliikkeen palveluksessa pääkaupunkiseudulla eri rakennustyömailla. Hänellä ei ollut ollut varsinaista työpaikkaa. Työnantaja ei ollut maksanut hänelle päivärahaa. Lääninoikeus katsoi, että kirvesmiehelle oli, työpäivien pituuden oltua yli 10 tuntia ja työmatkojen ulottuessa yli 15 kilometrin päähän hänen asunnostaan, aiheutunut ylimääräisiä elantokustannuksia, jotka hänellä oli oikeus, 100 mk:n määrään päivältä, vähentää ansiotuloistaan tulonhankkimismenoina, vähennettynä työnantajan maksamalla 1 554 markan ruokarahalla. Korkein hallinto-oikeus, veroasiamiehen valituksessaan esittämän vaatimuksen hyväksyen, katsoi kustannukset niin sanotulla erityisalalla työskennelleen verovelvollisen palkkatuloista tulonhankkimismenoina vähennyskelpoisiksi, mutta asiassa saadun selvityksen perusteella vain Verohallituksen tuolle vuodelle vahvistamaa verovapaan ateriakorvauksen enimmäismäärää vastaavaan määrään (vuonna 1997 37 mk päivältä), vähennettynä työnantajan maksamalla ruokarahalla. Verovuosi 1997.

KHO 2001/1388

Kirvesmies oli työskennellyt useiden eri työnantajien palveluksessa talonrakennustehtävissä erityisillä työntekemispaikoilla. Hän oli työskennellyt toimialalla, jolla erityistä työntekemispaikkaa joudutaan usein vaihtamaan alalle tunnusomaisen työn lyhytaikaisuuden vuoksi. Hänellä ei ollut työnsä luonteen vuoksi ollut varsinaista työpaikkaa. Hän oli käynyt erityisillä työntekemispaikoilla päivittäin kotoaan käsin. Työnantajat eivät olleet järjestäneet ruokailua työntekemispaikoilla tai niiden välittömässä läheisyydessä eivätkä maksaneet hänelle ateriakorvausta tai korvanneet muutoin hänelle ruokailu- tai muiden elantokustannusten lisäystä. Verovelvollisen vaadittua, että hänen palkkatuloistaan vähennetään elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 8 §:n 1 momentin 12 kohdan perusteella tilapäisistä työmatkoista aiheutunut elinkustannusten lisäys taikka toissijaisesti joka tapauksessa kunakin vuonna voimassa olleen verovapaan ateriakorvauksen määrä, korkein hallinto-oi-

keus valituksen enemmälti hyläten katsoi, että kustannukset olivat tulonhankkimismenoina vähennyskelpoisia asiassa saadun selvityksen perusteella Verohallituksen asianomaisille vuosille vahvistamia verovapaan ateriakorvauksen enimmäismääriä vastaaviin määriin. Verovuodet 1993-1998.

KHO 2003/1439

Erityisalan työntekijälle, jolla oli mahdollisuus ostaa työnantajaltaan lounasseteleitä tai ruokalipukkeita, ei katsottu aiheutuneen työskentelystään sellaisia lisääntyneitä elantokustannuksia, että hän olisi voinut tehdä verotuksessaan työpäivää kohti ateriakorvauksen suuruisen tulonhankkimisvähennyksen.

Matkakulut työmatkasta

KHO 1980/2322 II 554

Verotarkastaja oli käyttänyt virkamatkoillaan omaa autoa, mutta pyytänyt ja saanut valtiolta korvauksen linja-autotaksan mukaan. Verotarkastaja vaati saada vähentää tulostaan verohallituksen vuodelta 1976 toimitettavassa verotuksessa verosta vapaaksi katsottavien matkakustannusten korvausten perusteista ja määristä 3.2.1977 annetun päätöksen (166/77) 6 §:n mukaisen laskelmallisen oman auton korvauksen enimmäismäärän ja saamansa korvauksen erotuksen. KHO katsoi, ettei puheena oleva verohallituksen päätös tullut tässä tapauksessa sovellettavaksi. Valitus hylättiin, kun selvitystä puuttui siitä, oliko verotarkastajalla ollut saamansa korvauksen ylittävältä osalta sellaisia kuluja, jotka hänellä oli oikeus vähentää tulostaan. Verovuosi 1976. TVL 25 § 1 mom. ja TVL 22 § 1 mom. 8 k.

KHO 1986/714

Verovelvollinen, jonka perheen vakituinen asunto oli Oulussa, työskenteli rakennushallituksen palveluksessa päätoimisena rakennustöiden valvojana eri paikkakunnilla sijaitsevissa työkohteissa. Aikana 20.8.1979-4.1.1981 hänen työpaikkakuntanaan oli ollut Vaasa ja 5.1.1981-4.4.1982 Alavus. Verovelvollisen ja rakennushallituksen välillä oli solmittu uusi työsopimus kunkin rakennustyön ajaksi. Kun verovelvollinen oli työskennellyt rakennusalalla, jolle on tunnusomaista työkohteiden lyhytaikaisuus ja kun hänen työskentelyään Alavudella voitiin pitää tilapäisenä, hänellä oli oikeus tulostaan vähentää vieraalla paikkakunnalla työskentelystä aiheutuneet ylimääräiset kustannukset. Verovuodet 1981 ja 1982.

KHO 1986/2703

Ennakontarkastaja oli tarkastuskäynneillään käyttänyt omaa autoa. Virastossa noudatetun käytännön mukaisesti hän oli työnantajaltaan saanut korvauksen halvimman kulkuneuvon, tässä tapauksessa linja-autotaksan mukaan. Lääninoikeus oli ennakontarkastajan valituksen johdosta hyväksynyt tulonhankkimiskuluina vähennettäväksi näistä matkoista aiheutuneita kuluja oman auton käytön mukaan laskettuna arvion mukaan 203 mk työnantajan jo korvaaman määrän lisäksi. Tarkastusasiamies oli KHO:ssa vaatinut lääninoikeuden päätöksen kumoamista, koska työnantaja oli korvannut matkoista aiheutuneet kulut valtion virkamiesten matkustussäännön mukaisella tavalla eikä työtehtävien hoitaminen edellyttänyt kalliimman matkustustavan käyttöä. KHO kumosi lääninoikeuden päätöksen katsoen, etteivät oman auton käytöstä aiheutuneet lisäkulut olleet vähennyskelpoisia tulonhankkimismenoja. Verovuosi 1983.

KHO 1997/1413

Määräaikaisella eläkkeellä ollut verovelvollinen, jonka varsinainen asunto ja koti sijaitsi Kuopion läänissä, oli otettu valtioneuvoston kanslian määräyksellä tilapäiseksi virkamieheksi hoitamaan ministerin erityisavustajan tehtäviä toistaiseksi, kuitenkin enintään niin pitkäksi aikaa kuin ministeri oli valtioneuvoston jäsen. Verovelvollinen oli ollut erityisavustajan tehtävässä yli kolme vuotta, jona aikana hänellä oli ollut asunto myös Helsingissä. Näissä olosuhteissa verovelvollisen Helsingissä asumisesta aiheutuneet kulut eivät olleet verotuksessa vähennyskelpoisia tulonhankkimismenoja vaan vähennyskelvottomia elantokustannuksia. Verovuosi 1992 ja verovuosi 1993. Äänestys 4-1.

KHO 1998/464

Erityisellä toimialalla työskentelevällä A:lla oli oikeus vähentää omalla autolla suorittamansa päivittäiset matkat asunnon ja erityisen työntekemispaikan välillä tulo- ja varallisuusverolain

81 §:n 1 momentissa tarkoitettuina tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuvina menoina. Vähennyskelpoisina oli pidettävä oman auton käytöstä työmatkoihin aiheutuvia todellisia kuluja ilman omavastuuosuutta ja markkamääräistä enimmäismäärää.

Verohallituksen päätöksellä (1659/1991), jossa oli kysymys siitä, olivatko eräät työsuhteeseen liittyvät tulot veronalaista vai verovapaata tuloa, oli vahvistettu työmatkasta suoritettavien verosta vapaiden matkakustannusten korvausten enimmäismäärät vuonna 1992. Tämä päätös ei tullut sovellettavaksi arvioitaessa luonnollisiin vähennyksiin kuuluvan työmatkavähennyksen määrää.

Verohallituksen päätöksessä (1227/1992) oli kysymys asunnon ja työpaikan välisten matkakustannusten perusteella myönnettävästä vähennyksestä vuonna 1992. Tämäkään päätös ei tullut asiassa suoraan sovellettavaksi. Muun selvityksen puuttuessa sitä voitiin kuitenkin pitää lähtökohtana luonnollisen vähennyksen määrää arvioitaessa.

A ei ollut esittänyt selvitystä oman auton käytöstä johtuneista todellisista kustannuksista, minkä vuoksi niiden määrä oli tullut verotusta toimitettaessa arvioida. A:n verotuksessa hyväksyttyä työmatkakulujen määrää, 1,00 markkaa kilometriltä, ei ollut pidettävä liian pienenä. Verovuosi 1992.

KHO 1998/2864

Henkilö työskenteli yhtäjaksoisesti saman työnantajan palveluksessa konepuuseppänä huonekalutehtaassa kuuden kuukauden ajan. Työnantaja oli saanut työllistämistukea, joka mahdollisti työsopimuksen tekemisen. Henkilöllä oli perheensä kanssa yhteinen asunto kotipaikkakunnallaan, mutta hän asui työssäoloaikanaan sieltä noin 300 kilometrin päässä työskentelypaikkakunnalla lukuunottamatta viikonloppuja, jotka hän vietti perheensä luona. Työnantaja ei korvannut vieraalla paikkakunnalla asumisesta ynnä muusta aiheutuneita kuluja. Kun otettiin huomioon työssäoloajan pituus ja se seikka, että henkilö työskenteli vain yhdellä paikkakunnalla, työskentelystä ei aiheutunut verotuksessa vähennyskelpoisia ylimääräisiä elantokustannuksia. Verovuosi 1994.

KHO 2000/384 2000:12

A, jonka kotikunta verovuosina 1995 ja 1996 oli Punkaharju, oli työskennellyt noina vuosina kahdessa noin kolmen kuukauden pituisessa työsuhteessa rapparina alan yrityksessä Helsingissä. Muina aikoina hän oli kotikunnassaan työttömänä työnhakijana. Kun otettiin huomioon työtehtävien luonne ja työsuhteiden lyhytaikaisuus, työskentelyä vieraalla paikkakunnalla pidettiin tilapäisenä työnä, josta aiheutuneet ylimääräiset elantokustannukset olivat tuloverolain 29 §:n 1 momentissa tarkoitettuja verotuksessa vähennyskelpoisia menoja. Verovuodet 1995 ja 1996.

KHO 2000/876

Kunnan palkkaama maatalouslomittaja työskenteli eri maatiloilla saaden tämän työn yhteydessä tiloilta vapaita aterioita. Ateriaedun arvo oli sinänsä tuloverolain 29 §:n 1 momentin nojalla luettava maatalouslomittajan veronalaiseksi tuloksi, mutta samalla kun hänen veronalaiseen tuloonsa lisättiin nämä tulot oli luonnollisena vähennyksenä otettava huomioon hänen erityisille työntekemispaikoille maatiloille tehdyistä työmatkoista aiheutuneet ylimääräiset aterioinnikustannukset. Verovuodet 1994-1996.

KHO 2002/1205

Työttömänä ollut A oli verovuonna työskennellyt tilapäisesti puolentoista kuukauden ajan sairaanhoitajana Norjassa. A:n perhe asui A:n ulkomailla työskentelyn aikana Suomessa. Ulkomaantulosta lisääntyneiden elantokustannusten ja majoittumiskulujen johdosta vähennettyjä menoja, joiden määrää ei ollut näytetty liian suureksi, pidettiin tuloverolain 29 §:n 1 momentin mukaan vähennyskelpoisina tulonhankkimismenoina. Verovuosi 1997.

KHO 2002/3455

A oli työskennellyt työnantajansa B Oy:n määräämänä Ruotsissa, minkä johdosta hänelle oli maksettu verovapaata ulkomaanpäivärahaa. B Oy, joka oli järjestänyt A:lle asunnon Ruotsissa, oli maksanut hänelle sanottua ulkomaanpäivärahaa 4 485 markkaa verohallituksen verovapaista matkakustannusten korvauksista antaman päätöksen (1113/1998) 12 §:ssä säädettyä päivärahan verovapaata enimmäismäärää vähemmän. A

esitti, että tuo 4 485 markkaa oli häneltä veloitettua ja päivärahasta kuitattua vuokraa, ja vaati määrän vähentämistä tuloverolain 29 §:n 1 momentin nojalla tulonhankkimismenonaan. Vaatimus hylättiin, koska A ei ollut näyttänyt maksaneensa asunnosta vuokraa B Oy:lle tai kolmannelle. Työnantajan asunnosta maksamaa vuokraa ei voitu vähentää A:n tulonhankkimismenona myöskään sillä perusteella, että työnantaja oli maksanut hänelle ulkomaanpäivärahaa sen verovapaata enimmäismäärää vähemmän. Verovuosi 1999.

KHO 2003/2634

Työnantaja oli järjestänyt A:lle asunnon ulkomaan työskentelyn ajaksi. Asunnon järjestämisen johdosta työnantaja oli maksanut A:lle metallialan työehtosopimuksen mukaan ulkomaan päivärahaa vähennettynä yhdellä neljäsosalla. A:lle ei syntynyt asumiskustannuksia. A ei ollut myöskään näyttänyt, että hänelle olisi aiheutunut ulkomailla työskentelystä työnantajan maksamia ulkomaan päivärahaosuuksia ylittäviä kustannuksia. Näin ollen A:n tulonhankkimismenona ei voitu vähentää verovapaan päivärahan ja maksetun päivärahanosuuden erotusta. Verovuodet 1995-1999.

KHO 2003/2858 2003:81

A oli ollut suomalaisen työnantajansa ja saksalaisen yhtiön välisen vaihto-ohjelmasopimuksen mukaisesti Saksassa neljän kuukauden työmatkalla. Saksalainen yhtiö oli järjestänyt A:lle ilmaisen kalustetun asunnon ja maksanut hänelle taskurahaa, jonka suuruus oli 91,20 markkaa päivältä. A ei saanut vähentää Saksan päivärahan ja saamansa taskurahan välistä erotusta, kun hän ei ollut näyttänyt, että hänellä olisi ollut taskurahaa suuremmat lisääntyneet elantokustannukset. Verovuosi 1998.

Kulut tilapäisen viransijaisuuden hoitamisesta

KHO 1982/5531

Verovelvollinen hoiti Helsingissä Invalidiliitto r.y:n osastopäällikön viransijaisuutta viiden kuukauden ajan ollen tällöin virkavapaana vakinaisesta työstään Etelä-Saimaan Invalidit r.y:n toiminnanjohtajan toimesta Lappeenrannassa. Hänen ja hänen perheensä vakinainen koti oli Lappeenrannassa, jossa hänen perheensä asui myös viransijaisuuden ajan. Työskentelystä Helsingissä aiheutuneita ylimääräisiä asuinkustannuksia, oli asunnon vuokra sähköineen, 1 555 mk ja ruokailukustannuksia, arvion mukaan 15 mk päivältä, eli yhteensä 1 410 mk, pidettiin tulon hankkimisesta johtuvina ja verotuksessa vähennyskelpoisina kustannuksina. Verovuosi 1979. TVL 25 § 1 mom.

KHO 1983/2773

A:n kaupungissa vakituisesti asuva verovelvollinen oli hänelle myönnetyn virkavapauden aikana 1.3.1979-30.6.1980 hoitanut määräaikaista ylimääräistä oikeusneuvoksen virkaa H:n kaupungissa, mistä hän oli vuokrannut tilapäisen asunnon työskentelyä varten. LO katsoi tilapäisen asunnon vuokran vähennyskelpoiseksi tulonhankkimiskuluksi. KHO ei myöntänyt valituslupaa. Perusteluina mainittiin, että samanlainen asia oli ratkaistu 8.12.1982 annetulla päätöksellä n:o 5531, minkä vuoksi tämän asian saattaminen ratkaistavaksi ei ollut tärkeätä lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa eikä oikeuskäytännön yhtenäisyydenkään takia.

KHO 1983/5005

Verovelvollinen, jonka vakinainen asunto oli A:n kunnassa, oli virkavapaana toimistopäällikön toimestaan ja työskenteli verovuonna kahdeksan kuukauden ajan B:n tuomiokunnan notaarina. Auskultoinnista aiheutuneita ylimääräisiä asumiskustannuksia ei pidetty tulon hankkimisesta aiheutuneina ja verotuksessa vähennyskelpoisina kustannuksina. Verovuosi 1980.

KHO 1984/1971 B II 574

Henkilö, jonka vakituinen, aviopuolisoiden yhteinen asunto oli X:n kaupungissa, oli 1.6.1980 lukien valittu vuoden ajaksi Y:n kaupungin määräaikaiseen toimeen. Hänellä oli Y:n kaupungissa vuokra-asunto, jonka vuokramenot hän vaati vähentää tulon hankkimismenoina. Viikonloput hän oli viettänyt vakituisessa asunnossaan. Kun hän oli vuoden ajan päätoimena hoitanut määräaikaista tointa olematta samanaikaisesti muualla toimessa, työpaikkakunnan asunnosta aiheutuneet vuokramenot olivat verotuksessa vähennyskelvottomia elantomenoja. Verovuosi 1980.

KHO 2002/168

A oli virkavapaana vakinaisesta valtion virastaan Helsingissä hoitanut ajan 1.11.1999 - 30.6.2000 Tampereen yliopiston yliassistentin virkaa. A oli asunut perheensä kanssa vakituisessa asunnossaan Hyvinkäällä ja kulkenut sieltä lähes päivittäin Tampereelle, jossa hänellä oli katsottava olleen tuolloin työpaikkansa. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että A:n matkat Hyvinkäältä Tampereelle ja takaisin olivat tuloverolain 93 §:ssä tarkoitettuja asunnon ja työpaikan välisiä matkoja. Verovuosi 1999.

KHO 2009/2117

Hovioikeuden auskultantti A oli työskennellyt verovuonna vakituisen työnantajansa asianajotoimiston palveluksessa X:n kaupungissa ja saanut tuosta työstä palkkaa 111 245 markkaa. Samaan aikaan A oli suorittanut tuomioistuinharjoittelun noin 160 kilometrin etäisyydellä Y:n kaupungin käräjäoikeudessa. Tuomioistuinharjoittelusta A oli saanut palkkaa verovuonna 83 229 markkaa. A:lla oli ollut käytössään vuokra-asunto sekä X:n että Y:n kaupungissa. Hallinto-oikeus katsoi, että A:n tilapäiset asumiskulut Y:n kaupungissa olivat aiheutuneet tuomioistuinharjoittelusta saadun tulon hankkimisesta riippumatta siitä, että tuomioistuinharjoittelu voidaan rinnastaa myös opiskeluun. A:lla oli siten oikeus vähentää tulostaan Y:n kaupungin asunnon vuokrakulut. Korkein hallinto-oikeus hylkäsi veroasiamiehen hallinto-oikeuden päätöksestä tekemän valituksen. Verovuosi 2000.

TVL 29.1 § ja 31.4 §.

Useasta toimipaikasta johtuvat kulut

KHO 1971/2918

Lääkäri asui H:n kaupungissa, jossa hän harjoitti tieteellistä työtä, ja piti yksityisvastaanottoa R:n kaupungissa kerran kuukaudessa noin viikon ajan. Kaupunkien väliset matkakulut (lentokoneella) 2 542,40 mk vähennettiin lääkärin tulosta kokonaisuudessaan.

KHO 1973/70 II 550

Verovelvollinen, joka asui I:n kunnassa, toimi poliisikonstaapelina S:n kaupungissa ja oli lisäksi sivutoimisesti J:n ja L:n kunnissa olevien kahden autoilijan ajoissa. Hänellä oli oikeus vähentää asunnon ja J:n ja L:n välisistä matkoista aiheutuneet kustannukset luonnollisina vähennyksinä sivutoimistaan saaduista tuloista. Asunnon ja työpaikan välisistä matkoista aiheutuneiden kustannusten vähennyskelpoisuutta koskevat säännökset eivät rajoittaneet sivutoimen hoitamisesta johtuneiden matkakustannusten vähennyskelpoisuutta.

KHO 1975/4284 II 539

Verovelvollinen hoiti oman ammattinsa ja tuntiopettajan toimensa ohella viransijaisena toisessa kaupungissa olevaa professorin virkaa. Koska hänelle oli katsottava aiheutuvan tilapäisestä viran hoitamisesta erityisiä kustannuksia, joita hänellä ei ilman tuon tehtävän suorittamista olisi ollut, hän sai vähentää tulonhankkimiskuluina sekä matkakulut että yöpymiskulut. Vrt. KHO 1967 II 559.

KHO 1982/3990 II 547

Henkilö K oli hoitanut varsinaisen virkansa päivittäin 8.00-10.00 ja 14.00-18.00 välisinä aikoina ja lisäksi hoitanut isännöitsijän tehtäviä 10.00-14.00 välisenä aikana toisaalla samassa kaupungissa. Ehtiäkseen työkohteesta toiseen hän oli joutunut käyttämään omaa autoaan. Verotuksessa oli työmatkakustannukset vähennetty vain linja-auton kuukausilipun mukaan. KHO katsoi, että asunnon ja varsinaisen työpaikan väliset matkat oli vähennettävä linja-auton mukaan. Eri työpaikkojen välisistä matkoista aiheutuneet kustannukset eivät olleet TVL:n 26 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuja matkakustannuksia. K:lla oli näin ollen TVL:n 25 §:n nojalla oikeus tulon hankkimisesta johtuneina menoina vähentää tulostaan oman auton käytöstä eri työpaikkojen välisillä matkoilla aiheutuneet kulut. TVL 26 § 1 mom. 5 k. ja TVL 25 §.

KHO 1985/3132 II 526

Eläinlääkäri asui A:n kunnassa sekä kävi kaupungineläinlääkärin työssään B:n kaupungissa ja piti myös vastaanottoa sekä A:ssa että B:ssä. Matkustaessaan A:n ja B:n väliä hän joutui kuljettamaan mukanaan eläinlääkärin työssä tarvittavia välineitä ja lääkkeitä noin 70 kg:n painosta. Matkakustannukset vähennettiin ammattiin kohdistuvina kuluina eläinlääkärin tulosta laskettuina

oman auton käytöstä aiheutuneiden menojen mukaan. Verovuosi 1981. EVL 7 §.

KHO 1986/4298 II 591

Musiikkiopisto oli suorittanut matkustamiskustannusten korvauksia asunnosta musiikkiopistoon sivutoimisille opettajille joilla oli muualla päätoiminen opetustehtävä tai orkesterin jäsenyys. Korvauksista ei ollut toimitettu ennakonpidätystä eikä suoritettu työnantajan sosiaaliturvamaksua. Lääninverovirasto ja lääninoikeus katsoivat, että kysymyksessä olivat ennakkoperintälain 8 §:n 3 momentissa tarkoitetut matkakustannukset asunnosta varsinaiseen työpaikkaan. KHO katsoi, koska opettajien varsinainen työpaikka oli ollut muualla kuin musiikkiopistossa, että matkustamiskustannusten korvauksiin ei ollut sovellettava ennakkoperintälain 8 §:n 3 momenttia vaan sen 1 momenttia. Koska korvaukset oli suoritettu laskettuna yleisen kulkuneuvon käytön mukaan, KHO kumosi maksuunpanot kysymyksessä olevien korvausten osalta. Verovuodet 1981 ja 1982.

KHO 1997/2101

Lääkäri oli apulaisprofessorina A:n kaupungissa, jossa hänellä oli myös vastaanotto. Hän matkusti viikonloppuisin kotipaikkakunnalleen B:n kaupunkiin, jossa hänellä oli perheensä kanssa yhteinen asunto. Näiden matkojen yhteydessä hän piti viikonloppuisin vastaanottoa myös kotipaikkakunnallaan B:n kaupungissa. Viikonloppumatkojen ensisijaisena tarkoituksena katsottiin olevan käynnit kotona B:n kaupungissa, minkä vuoksi niistä aiheutuneita kustannuksia verotuksessa pidettiin asunnon ja työpaikan välisinä matkakustannuksina. Verovuosi 1993 Äänestys 4-1.

KHO 1998/2995

Silmälääkäri harjoitti ammattitoimintaa kuudella eri paikkakunnalla. Vastaanottoajat ja -paikat määräytyivät palvelujen kysynnän perusteella eikä vastaanottojen alkamisaika usein selvinnyt ennen kuin vasta työpäivän aamuna. Lääkäri matkusti eri vastaanottopisteisiin kotoaan omalla autolla kuljettaen mukanaan tutkimusvälineitään. Lääkärin matkat kodin ja vastaanottopisteiden välillä olivat asunnon ja työpaikan välisiä matkoja, joista aiheutuvat kulut hänellä oli oikeus vähentää vain vähennykselle tuloverolain 93 §:ssä säädettyjen rajoitusten puitteissa. Verovuosi 1994. Äänestys 3-2.

Moottorisaha- ja metsurivähennys

KHO 1983/269 II 609

Hirsikehikkojen valmistus, joka suoritettiin kokonaan moottorisahaa hyväksi käyttäen, ei ollut puun kaatoa, puutavaran valmistusta, metsänraivausta eikä muuta siihen verrattavaa työtä.

Ennakonpidätys kehikon valmistajalle maksetusta palkasta oli niin ollen toimitettava vähentäen ainoastaan selvitetyt todelliset tai selvityksen puuttuessa enintään 15 %:ksi palkasta arvioidut kustannukset moottorisahan käytöstä, ja siis soveltamatta metsätyön osalta määrättyjä vähennysosuuksia.

Tulonhankkimisvähennys

KHO 1983/1420 II 569

Kunnallinen perhepäivähoitaja oli palkkatulon lisäksi saanut erillisen 6 933 mk:n hoitokulukorvauksen. Hänen tulostaan ei enää vähennetty tulo- ja varallisuusverolain 28 §:ssä tarkoitettua palkkatulovähennystä.

Työpuku

KHO 1966/3011 II 550

Ostotodistuksella hankitun työpuvun, joka jäi työnantajan omistukseen, raha-arvoa ei ollut pidettävä linja-auton kuljettajan veronalaisena tulona.

KHO 1971/3578 II 561

Mielisairaanhoitajan saamasta 250 markan pukurahasta ei katsottu jääneen verotettavaa säästöä.

KHO 1973/780 II 549

Laboratoriohoitaja, jonka tulosta lääninoikeus oli ilman eri selvitystä vähentänyt työpuvusta aiheutuneita kustannuksia 250 markkaa, johon vähennykseen oli katsottava sisältyvän myös työpuvun huollosta aiheutuneita kuluja, ei ollut näyttänyt, että hänellä tämän lisäksi olisi ollut oikeus vähentää tulostaan työpuvun pesemisestä aiheutuneita kuluja 39 markkaa.

KHO 1975/2236

Oppikoulun kotitalousopettajan veronalaisten tulojen vähennykseksi hyväksyttiin hänen asuntonsa yhden kotona tehtyyn työhön käytetyn huoneen kuluina arvion mukaan 250 markkaa sekä kotitalousopettajan erillisten työpukujen hankintakuluina 200 markkaa. Verovuosi 1972.

KHO 1977/3704 II 565

Virkapuvun hankkimisesta aiheutuneet 850 markan määräiset kustannukset olivat papin tulosta vähennyskelpoisia menoja. Verovuosi 1974.

KHO 1982/3456

Poliisin virkapukineista kenttäpuseroa, päällystakkia, paitapuseroa, housuja ja asetakkia on pidettävä sellaisina, joita hänen on käytettävä virantoimituksessa ja joita tarkoitetaan valtion virkapukuavustuksesta annetussa asetuksessa. Sanottujen pukineiden hankkimisesta aiheutuneet kustannukset hänellä on, sikäli kuin virkapukuavustus ei niitä kata, oikeus vähentää veronalaisesta tulostaan tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneina kustannuksina. Sen sijaan muiden pukineiden, joiden osalta ei ole maksettu virkapukuavustustakaan, hankkimiskustannuksia on pidettävä TVL:n 27 §:n mukaisina elantomenoina. Verovuosi 1979.

KHO 1988/1923 B 551

Apulaisprofessorilla oli oikeus vähentää ainoastaan virkaan liittyvissä tehtävissä käyttämänsä frakin hankkimisesta aiheutuneet kustannukset 1 804 mk veronalaisesta tulostaan tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneina kustannuksina. Verovuosi 1985. Äänestys 4-1.

KHO 2002/3542

Piispainkokouksen suosituksen mukaisen vaihtoehtoisena papinpukuna käytettävän tumman puvun hankkimisesta aiheutuneet kulut eivät olleet papin tulosta tulonhankkimiskustannuksina vähennyskelpoisia menoja.

Työhuonekulut

KHO 1964/2704 II 597

Oppikoulun opettajan viran hoitamisesta aiheutuneiden kotitöiden suorittamiseen käytetyn työhuoneen vuokra-, valaistus-, lämmitys- ja siivouskustannukset sekä lasku- ja kirjoitustarvikkeista olleet kulut yhteensä 332 markkaa 40 penniä olivat tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneita kustannuksia. Puhelinkuluja ei sitä vastoin katsottu tällaisiksi kustannuksiksi.

KHO 1966/612

Matematiikan, fysiikan ja kemian lehtorina ja teknillisen koulun opettajana sekä isännöitsijänä toimineella verovelvollisella oli oikeus vähentää näistä toimista aiheutuneiden kotitöiden suorittamiseen käytetyn, asunto-osakehuoneistoon kuuluneen työhuoneen vuokrasta, valaistuksesta ja siivouksesta johtuneet, arviolta 300 markan menot.

KHO 1968/274 II 552

Verovelvollisella oli oikeus vähentää ammattikoulun äidinkielen opettajana saamastaan palkkatulosta sekä radio- ja kirja-arvosteluista samoin kuin muista kirjoituksista saamastaan tulosta kotitöiden suorittamiseen käytetyn 21 neliömetriä käsittävän huoneen, jota yksinomaan ei ollut varattu työhuoneeksi, vuokra-, valaistus- ja puhtaananantokustannuksina 238 markkaa. Verovelvollisen perheen, johon kuului neljä henkilöä, käytössä olleen osakehuoneiston pinta-ala oli 70 neliömetriä. Ks. myös KHO 1973/3065.

KHO 1973/2515

Koska verovelvollinen oli verovuonna käyttänyt omaa asuntoaan talonmiehen tehtävän hoitamiseen, sai hän vähentää työhuoneesta aiheutuneina kustannuksina arvion mukaan 360 markkaa

KHO 1975/2235

Tekstiiliopettajan veronalaisten tulojen vähennykseksi hyväksyttiin hänen asuntonsa yhden kotona tehtyyn työhön käytetyn huoneen vuokrakuluina niihin liittyvien siivous-, valaistus- ja puhelinkuluineen vaaditut 262 markkaa 50 penniä. Verovuosi 1972.

KHO 1981/1394

Perheellinen filosofian tohtori omisti yhdessä vaimonsa kanssa perheen asunnosta erillisen 22 neliömetrin suuruisen osakehuoneiston, jota

hän käytti yksinomaan historiankirjoitus- ja muussa työssään. Huoneistosta aiheutuneet 2 258,48 mk:n kustannukset olivat kokonaisuudessaan verotuksessa vähennyskelpoisia tulonhankkimis- ja säilyttämismenoja. Verovuosi 1976.

Muuttokulut

KHO 1974/965 II 547

Verovelvollinen oli vuoden 1968 alusta lukien ollut virkaa toimittavana tullinhoitajana Pietarsaaren kaupungissa, jonne hän oli tällöin perheineen muuttanut Helsingin maalaiskunnasta. Verovelvollinen oli aikaisemmin toiminut Helsingissä virkaa toimittavana tullitarkastajana, ja hänet nimitettiin Pietarsaaressa ollessaan omasta hakemuksestaan Helsingin tullikamarin tullitarkastajan virkaan. Tullihallituksen antamalla palvelusta koskevalla määräyksellä hänet siirrettiin 1.3.1971 lukien palvelemaan vakinaisessa virassaan Helsingissä. Tällöin hän muutti perheineen takaisin Helsingin maalaiskunnassa omistamaansa asuntoon. Muutosta aiheutuneita 650 mk:n kustannuksia ei pidetty sellaisina tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneina kustannuksina, jotka hänellä olisi ollut oikeus vähentää palkkatuloistaan. Verovuosi 1971.

KHO 1976/1854

Valtion virkamiesten muuttokustannusten korvaamisesta tehdyn virkaehtosopimuksen mukaan suoritettiin valtion virkamiehelle, joka siirtymisvelvollisuuteen perustuvan siirron johdosta joutui muuttamaan toiselle paikkakunnalle, muuttokustannusten korvauksena 1) virkamiehen ja hänen perheenjäsentensä matkustamiskustannukset, 2) muuttotavaran kuljetuksesta aiheutuneet kohtuulliset ja välittömät kustannukset, 3) päivärahaa virkamiehelle muuttoon käytetyltä ajalta, 4) virkamiehen uudelle sijoituspaikkakunnalle tekemistä kahdesta tutustumismatkasta aiheutuneet kustannukset sekä 5) muuttorahaa vakiosumma korvauksena muista tarpeellisista muutosta aiheutuneista kustannuksista. Muuttorahaa koskevalta osalta KHO ennakkoperintää koskeneessa ennakkotietoasiassa katsoi, että asianomainen valtion laitos oli muuttorahaa maksaessaan velvollinen toimittamaan siitä ennakonpidätyksen. Sikäli kuin muuttava virkamies ei saanut eri korvausta muutosta johtuneista menoistaan, saatiin ne selvityksen perusteella vähentää muuttorahan määrästä ennen ennakonpidätyksen toimittamista. Verovuosi 1975.

KHO 1985/4590 II 566

Upseeri oli komennettu toiselle paikkakunnalle. Pakkosiirron johdosta hän sai ao. valtion virkaehtosopimuksen mukaisesti valtion virkamiehelle, joka siirtymisvelvollisuuteen perustuvan siirron johdosta joutui muuttamaan toiselle paikkakunnalle, muuttorahaa, kun hänen perheeseensä kuului vähintään 2 henkilöä, 1 425 mk. Verolautakunta katsoi muuttorahasta verovapaaksi muuttokuljetusten vakuutusmaksun 150 mk sekä lääninoikeus lisäksi muuttokuljetusten apumiehille maksetut palkkiot 300 mk sekä pakkauslaatikoiden ja -tarvikkeiden hankkimisesta aiheutuneet kustannukset 400 mk eli yhteensä 850 mk. KHO katsoi, että saadusta muuttorahasta 1 425 mk:sta ottaen huomioon tarpeelliset muuttokustannukset, joita työnantaja ei ollut erikseen korvannut, ei ollut jäänyt verotettavaa säästöä. Verovuosi 1979.

Psykologin kulut

KHO 1979/4250 II 572

Mielenterveystoimiston psykologina toiminut A oli esittämänsä lääkärintodistuksen mukaan lapsuudesta lähtien kokenut ahdistuneisuutta ja joutunut työssään potilaidensa ongelmista lisäahdinkoon. Psykiatrin A:lle suosittaman toisen psykologin antaman psykoterapian ei katsottu asiaan hankitun selvityksen perusteella olleen ensisijaisesti tarpeen hänen ammattitaitonsa säilyttämiseksi. Hoitokustannuksia ei näin ollen pidetty osaksikaan tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneina menoina. Verovuosi 1975.

KHO 1982/2735 II 546

Keskusmielisairaalan psykologilla oli oikeus tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneina menoina vähentää tulostaan Therapeia-Säätiön psykoterapiakoulutukseen ja sen edellyttämään psykoterapiaan ja työnohjaukseen osallistumisestaan aiheutuneet menot. Verovuosi 1979. TVL 25 § 1 mom.

KHO 1984/423 II 525

Psykoterapeuttina toiminut psykologi ei saanut vähentää ammattitulostaan omasta psykoana-

lyysistään aiheutuneita kustannuksia, koska ne olivat aiheutuneet osaksi lisäpätevyyden hankkimisesta ja osaksi oman hoidon tarpeesta. EVL 7 §.

KHO 1984/424 II 526

Kliinisen psykologin ja psykoterapeutin ammattia harjoittaneella oli oikeus ammattitulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneina menoina vähentää hänen omasta psykoanalyysistään johtuneet menot, joita ei ollut pidettävä hänen sairauskustannuksinaan ja jotka eivät olleet liittyneet hänen jatko-opintoihinsa. Verovuosi 1980. EVL 7 §.

Vahingonkorvaus yms.

KHO 1974/2227 II 549

Poliisikonstaapeli oli omalla autollaan palatessaan vieraan piirin poliisiasemalta komennustehtävän suorittamisesta joutunut tiellä liikkunutta hirveä väistäessään auto-onnettomuuteen. Hän sai vähentää tästä aiheutuneet autonsa korjauskustannukset palkkatulostaan toimensa hoitamiseen liittyvinä kustannuksina.

KHO 1978/1808 II 587

Opettajalla, jonka auto oli työmatkalla sattuneessa liikennevahingossa vaurioitunut, ei ollut oikeutta tulon hankkimisesta johtuneena menona vähentää auton arvon alentumista.

KHO 1979/3707 II 571

Verovelvollinen oli toiminut kunnan piirin tiemestarina, jonka valvontaan kuuluneella sorakuopalla sattuneen tapaturman johdosta hänet oli tuomittu yhdellä teolla tehdystä virkavirheestä, työturvallisuusmääräysten rikkomisesta ja kuolemantuottamuksesta maksamaan sakkoa, korvaamaan valtiolle todistajan palkkioita, suorittamaan korvausta tapaturmavirastolle sekä tapaturman oikeudenomistajalle korvauksia korkoineen. KHO hylkäsi vaatimuksen sakon vähentämisestä tulosta, mutta hyväksyi tulosta vähennettäväksi TVL 25 §:n nojalla tapaturmavirastolle ja oikeudenomistajalle maksetut korvaukset ja korvauksen todistajan palkkiosta sekä TVL 29 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla oikeudenomistajalle suoritetulle korvaukselle määrätyn koron. Verovuosi 1976.

KHO 1982/369

Verovelvollinen oli ollessaan työnantajansa omistamalla autolla työajossa joutunut liikenneonnettomuuteen, minkä johdosta hänet oli velvoitettu korvaamaan työnantajalleen auton vaurioitumisesta aiheutunut vahinko. Verovelvollisella oli oikeus palkkatulostaan sen hankkimisesta johtuneena menona vähentää verovuonna suorittamansa korvaus 2 363 mk. Verovuosi 1978. Äänestys 3-1. TVL 25 §.

KHO 1982/2476

Verovelvollinen oli saadessaan puolustuslaitokselta palkallista opintovirkavapautta 1969-1971 sitoutunut opintojensa päätyttyä palvelemaan puolustuslaitoksessa 96 kuukautta. Palvelussitoumuksen rikkomisen johdosta hänet oli velvoitettu suorittamaan valtiolle opintojen kokonaiskustannuksista 27 718,42 mk:sta palvelematta jäänyttä aikaa vastaavana osana 16 111,39 mk korkoineen, ja hän oli maksanut tuon määrän valtiolle vuosina 1979 ja 1980. Verovelvollisen vaatimus, että veronsaajat velvoitettaisiin perusteettomana etuna palauttamaan hänen maksamaansa 16 111,30 mk:n korvausta vastaavat osat vuosilta 1969-1971 suorittamistaan veroista, jätettiin hyväksymättä, koska hänen opintovirkavapauden ajalta vuosina 1969-1971 saamansa palkka oli kokonaisuudessaan luettava hänen noiden vuosien veronalaiseksi tulokseen, vaikka hän olikin myöhemmin joutunut maksamaan osan palkan määrästä takaisin opintokustannusten korvauksena.

KHO 1982/5529

Osakeyhtiön pääosakas ja toimitusjohtaja oli pantannut omaisuuttaan yhtiön hyväksi. Pantti realisoitiin yhtiön konkurssin yhteydessä. Tällöin syntynyttä menetystä ei pidetty osakkaan henkilökohtaisen tulon hankkimisesta johtuneena eikä muullakaan perusteella vähennyskelpoisena, koska panttauksen välitön tarkoitus oli osakeyhtiön toiminnan turvaaminen. Verovuosi 1978. Verovuosi 1979. TVL 25 § 1 mom.

KHO 1983/5214 II 568

Konkurssiin joutuneen osakeyhtiön hallituksen jäsen oli tuomittu maksamaan valtiolle vahingonkorvausta sen johdosta, että yhtiö oli jättä-

nyt ennakonpidätykset tilittämättä ja työnantajan sosiaaliturvamaksut suorittamatta. Hän sai tulon hankkimisesta johtuneena menona nykyisistä palkkatuloistaan vähentää vahingonkorvauksen samoin kuin sille suoritettavan koron ansiotoimintaan liittyvän velan korkona. Ennakkotieto. Verovuodet 1982-1983.

KHO 1984/1599 II 572

Henkilöt olivat tehneet A Oy:n kanssa työsopimuksen, jonka mukaan he olivat sitoutuneet olemaan tietyn ajan sopimuksen päättymisestä lukien työskentelemättä A Oy:n päämiehenä olleen yrityksen hyväksi ja, jos he rikkoivat tämän sitoumuksensa, suorittamaan A Oy:lle korvauksen. Henkilöiden mentyä B Oy:n palvelukseen vastoin mainittua sopimusta heidät tuomittiin maksamaan A Oy:lle vahingonkorvausta, jonka B Oy puolestaan hyvitti heille. Keskusverolautakunnassa katsottiin, että hyvitetty määrä oli henkilöiden veronalaista tuloa, mutta että vahingonkorvaus oli heidän tuloistaan vähennettävissä. Verohallitus valituksessaan vaati lausuttavaksi, ettei vahingonkorvausta saatu vähentää, mutta valitus hylättiin. Ennakkotieto. Verovuosi 1983. Äänestys 3-2. TVL 25 .

KHO 1985/3160 II 573

Yhtiöllä oli oikeus tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneena TVL:n 25 §:ssä tarkoitettuna menona vähentää tulostaan asuntotuotantolain 15 e §:n 1 ja 2 momentin säännösten rikkomisen johdosta saman lain 15 e §:n 3 momentissa tarkoitettuna korvauksena asuntolainoitettujen vuokratalojen huoneistojen lainvastaisesta käyttämisestä valtiolle maksettavaksi määrätty summa. Ennakkotieto. Verovuodet 1984 ja 1985.

KHO 1986/2759 II 566

Postivirkailijalla oli oikeus vähentää tulostaan aiheuttamansa ja takaisin maksamansa kassavaje tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuvana menona. Verovuosi 1981.

KHO 1988/3301 B 555

Konkurssiin sittemmin asetetun osakeyhtiön hallituksen jäsen oli laiminlyönyt tilittää valtiolle työntekijöille maksetuista palkoista pidätettyjä ennakonpidätyksiä ja suorittaa työnantajan sosiaaliturvamaksua. Tämän perusteella hänet oli velvoitettu suorittamaan valtiolle vahingonkorvausta ja sille korkoa. Hän sai vähentää nykyisistä eläketuloistaan vahingonkorvauksen tulon hankkimisesta johtuneena menona. Vahingonkorvaukselle suoritettava korko samoin kuin vahingonkorvauksen ja sille suoritettavan koron maksamiseksi otetun velan korot olivat ansiotoimintaan liittyvän velan korkoina täysimääräisesti vähennyskelpoisia, kunnallisverotuksessa tulolähdettä koskevin rajoituksin. Ennakkotieto. Verovuosi 1988. Äänestys 4-1.(Vrt. KHO 1988 B 556).

KHO 1988/3302 B 556

Henkilö oli tuomittu konkurssirikoksesta ehdolliseen vankeusrangaistukseen ja velvoitettu suorittamaan konkurssipesälle vahingonkorvausta. Katsottiin, että vahingonkorvaus ja rikosoikeudenkäyntikulut eivät johtuneet henkilön työstä eivätkä ne sen vuoksi olleet vähennyskelpoisia tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneita menoja. Vahingonkorvauksen maksamiseksi otetun velan korot eivät olleet ansiotoimintaan kohdistuvan velan korkoja. Ennakkotieto. Verovuosi 1987.

KHO 1990/1687 B 532

Konkurssiin joutunut kommandiittiyhtiö oli laiminlyönyt tilittää valtiolle työntekijöille maksetuista palkoista pidätettyjä ennakonpidätyksiä sekä suorittaa työnantajan sosiaaliturvamaksuja. Tämän vuoksi yhtiön vastuunalainen yhtiömies oli velvoitettu suorittamaan valtiolle vahingonkorvausta ja sille korkoa. Kun vastuunalainen yhtiömies jo lain nojalla on henkilökohtaisesti vastuussa yhtiön veloista ennakonpidätys- ja sosiaaliturvamaksuvelat mukaan lukien, hän ei saanut vähentää henkilökohtaisesta tulostaan hänelle tuomittua vahingonkorvausta. Verovuosi 1984.

KHO 1991/272 B 527

Verovelvollisen vuonna 1984 maksama vahingonkorvaus, jonka suorittamiseen hänet oli henkilökohtaisesti velvoitettu, oli liittynyt hänen toimintaansa erään osakeyhtiön hallituksen jäsenenä 1970-luvun alussa. Vahingonkorvausta oli pidettävä hänen tulon hankkimisesta johtuneena

menonaan. Tätä menoa ei voitu pitää verovelvollisen kommandiittiyhtiön muodossa harjoittaman asianajotoimiston vähennyskelpoisena menona eikä sitä voitu kohdistaa verovelvollisen vuonna 1984 aloittamaan ammattitoimintaan, vaan se katsottiin vähennyskelpoiseksi verovelvollisen vuoden 1984 henkilökohtaisesta tulosta. Verovuosi 1984. Äänestys 6-1.

KHO 1996/1026

A joka oli saanut ilmavoimissa koulutuksen lentäjän tehtävään, oli 11.1.1985 allekirjoittamassaan palvelussitoumuksessa sitoutunut palvelemaan ilmavoimissa 16.10.1981 lukien 10,5 vuoden ajan. Sitoumuksen tehneelle A:lle lentolisät oli suoritettu 100 prosentilla korotettuina. A oli sitoutunut suorittamaan valtiolle mahdollisesta sitoumuksensa rikkomisesta korvauksen, joka määritettiin siten, että se vastasi hänelle sitoumuksen rikkomisajankohtana kuukaudessa maksettavan ohjaajan lentolisän 75-kertaista määrää. A oli siirtyäkseen yksityisen lentoyhtiön palvelukseen, irtisanoutunut värvätyn luutnantin toimesta 17.7.1989 kesken sitoumuskauden. A oli sitoumuksen perusteella 17.7.1989 maksanut sen rikkomisesta valtiolle korvausta 130.252,50 mk. Näissä oloissa korvausta pidettiin A:n verotuksessa vähennyskelpoisena tulon hankkimisesta johtuneena menona. Verovuosi 1989.

KHO 2000/3377

Pankki, jolle oli aiheutunut noin 40 miljoonan markan kiinteistöluotoista luottotappioita noin 27 miljoonaa markkaa, oli tehnyt jo eläkkeelle siirtyneen entisen pankinjohtajansa A:n kanssa sopimuksen, jonka mukaan A maksoi kertakorvauksena 265 000 markkaa mainittujen luottojen huolimattomasta myöntämisestä pankille aiheuttamastaan vahingosta. Asiassa ei ilmennyt, että A:lla olisi ollut intressiyhteyttä kysymyksessä oleviin luotonsaajiin. A sai verotuksessaan vähentää tuloistaan pankille maksamansa kertakorvauksen tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneena menona.

Verovuosi 1994. Äänestys 3-2.

KHO 2000/3378

Entinen pankinjohtaja oli tuomittu suorittamaan vahingonkorvausta, koska hän oli esteellisenä ja pankin ohjeiden ja määräysten vastaisesti johtajan asemaansa hyväksikäyttäen myöntänyt luottoja omiin ja vaimonsa asuntokauppoihin sekä siirtänyt tyttärensä ja vävynsä yhtiön velkoja toiselle yhtiölle, mistä toimenpiteistä aiheutui pankille vahinkoa luottojen jäätyä maksamatta. Vaikka hän ei olisikaan aiheuttanut vahinkoa tahallaan, niin pankinjohtajan ja hänen läheistensä saadessa luotonannoista taloudellista etua eläkkeellä olevalla pankinjohtajalla ei ollut oikeutta vähentää eläketuloistaan vahingonkorvausta tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneena menona. Ennakonkanto vuodelle 1999.

KVL 1986/322

Konkurssiin joutuneen A Oy:n hallituksen jäsen B oli tuomittu maksamaan valtiolle vahingonkorvausta sen johdosta, että yhtiö oli jättänyt ennakonpidätykset tilittämättä ja työnantajan sosiaaliturvamaksut suorittamatta. Lisäksi B oli tuomittu 50 päiväsakkoon jatketusta ennakkoperintälain rikkomisesta. B oli osakkaana ja toimitusjohtajana insinööri- ja konsulttialan yrityksessä C Oy:ssä. C Oy:n työntekijät B mukaan lukien, olivat suorittaneet konsultointitehtäviä A Oy:ssä ennen yhtiön konkurssia. C Oy oli laskuttanut A Oy:ltä paitsi konsultointipalkkiot myös B:n hallituksen kokoustyöskentelyn palkkiot. C Oy ei saanut vähentää B:n puolesta maksamaansa vahingonkorvausta ja päiväsakkoja elinkeinotulon hankkimisesta johtuneena menona eikä vahingonkorvaukselle suoritettavaa korkoa pidetty yhtiön elinkeinotoimintaan liittyvänä korkona. B sai vähentää vahingonkorvauksen tulon hankkimisesta johtuneena menona samoin kuin vahingonkorvaukselle suoritettavan koron ansiotoimintaan liittyvän velan korkona. Verovuodet 1986-1987.

Muita tulonhankkimismenoja

KHO 1964/1028 II 538

Verovelvollinen, jonka toimensa vuoksi oli asuttava ulkomailla, katsottiin oikeutetuksi vähentämään tulostaan hänen asuinpaikkakunnallaan vallitsevista olosuhteista aiheutuneet kustannukset.

KHO 1964/2763 II 602

Oikeustieteellisen tiedekunnan professori katsottiin oikeutetuksi vähentämään tulostaan mai-

nitun tiedekunnan kutsumille ulkomaisille luennoitsijoille järjestämistään päivällisistä aiheutuneet kustannukset. Ks. myös KHO 1985 II 574.

KHO 1967/3814 II 559

Korkeakoulun lehtori, joka miehensä ja lastensa kanssa asui H:n kaupungissa, kävi viikottain T:n kaupungissa hoitamassa vakinaista virkaansa. Yhteensä kertyi verovuonna 57 oleskelupäivää T:n kp:ssa. Korkeakoulu oli suorittanut hänen matkakulunsa. Hän ei saanut vähentää niitä ylimääräisiä kustannuksia jotka asunto- ja ruokamenoina syntyivät oleskelemisesta T:n kaupungissa.

KHO 1971/2039 II 538

KHO katsoi, että L:llä, joka verovuonna toimi kunnallis- ja ulosottoasiain esittelijänä LH:ssa, oli oikeus vähentää palkkatuloistaan tätä tehtävää varten ottamansa valtion ja kunnan virkamiesvakuutuksen vakuutusmaksu.

KHO 1977/2064 II 564

Tuomiokunnan tuomarilla ei ollut oikeutta vähentää tuosta virasta saamastaan palkasta tuomiokunnan uudelleen järjestelystä neuvotelleille oikeusministeriön virkamiehille ravintolassa tarjoamansa illallisen kustannuksia. Äänestys 4-1. Verovuosi 1972.

KHO 1979/603 II 569

Tv-toimittajan tehtävänä oli radio- ja tv-toimittajien ilmaisukoulutus sekä koulutettujen kehitysvalvonta ja tähän välittömästi liittyvä jatkokoulutus. Hänen vähennyskelpoisiksi menoikseen ei hyväksytty yksityisen tv-vastaanottimen hankintamenoa, radio- ja tv-lupamaksua eikä autoradiolupamaksua. Verovuosi 1975. TVL 25 ja 27 .

KHO 1980/1774

Kun verovelvollisen osallistuminen autokilpailuihin ei ollut tapahtunut tulon hankkimistarkoituksessa vaan harrastuksenomaisesti, toiminnan tulot ylittävät menot katsottiin elantokustannusten luonteisiksi eikä niitä hyväksytty verotuksessa vähennyskelpoisiksi. Verovuosi 1975. EVL 1 § ja 33 §:n 1 mom:n 7 k.

KHO 1981/6226

Verovelvolliselta oli anastettu virkapaikalta lompakko, jossa oli rahaa 620 mk ja erinäisiä asiapapereita. Lompakon anastamisesta aiheutunutta menetystä ja asiapapereiden uudistamisesta aiheutuneita 140 mk:n kuluja ei katsottu tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneiksi vähennyskelpoisiksi menoiksi. Verovuosi 1977.

KHO 1982/3408

Ulkomaalainen muusikko, joka oli työskennellyt koko verovuoden Suomessa, oli maksanut kotimaansa valtiolliselle ohjelmatoimistolle agenttiprovisiota 10 % bruttotuloistaan vastaavan määrän. Provisio katsottiin vähennyskelpoiseksi tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuvana menona. Verovuosi 1977.

KHO 1984/450 II 573

Verovelvollinen, jonka vakinainen asunto oli A:n kunnassa, oli ollut työkomennuksella Saksan Liittotasavallassa yhteensä noin kahdeksan kuukauden ajan. Hänen aviopuolisonsa oli jäänyt Suomeen, joten asumiskustannukset Suomessa olivat pysyneet entisellään. Ulkomailla oleskelusta aiheutuneita ylimääräisiä asumiskustannuksia pidettiin tulon hankkimisesta aiheutuneina vähennyskelpoisina kustannuksina. Verovuodet 1980 ja 1981.

KHO 1985/3611 II 614

Työnantajan sosiaaliturvamaksu oli suoritettava päivärahoista ja matkustamiskustannusten korvauksista, jotka teatteri maksoi toisella paikkakunnalla vakinaisesti asuvalle vierailevalle ohjaajalleen, jonka varsinaiseksi työpaikaksi teatteri katsottiin. Vaikka kyseessä siis eivät olleet työnantajan määräyksestä suoritetut työmatkat, palkan määrästä saatiin kuitenkin EPL:n 8 §:n 2 momentin nojalla vähentää tilapäisestä tehtävästä johtuneet ylimääräiset kustannukset saman pykälän 3 momentissa mainituin rajoituksin. Äänestys 4-1. Verovuosi 1983.

KHO 1985/3753 II 574

Apulaisprofessori oli majoittanut kotiinsa yliopiston vieraina olevia ulkomaalaisia tiedemiehiä, jotka olivat suorittaneet yliopiston fysiikan laitoksella tieteellistä tutkimustyötä laitoksen ja

ulkomaalaisten laboratorioiden välisten yhteistyöprojektien puitteissa ja joiden majoitusta ei vieraiden kutsujana toimineen yliopiston toimesta ollut muutoin voitu järjestää. Katsottiin, että apulaisprofessorilla oli oikeus vähentää tulon hankkimisesta johtuneina menoina vieraiden majoituksesta ja kestityksestä hänelle aiheutuneet kulut. Verovuosi 1981.

KHO 1987/706

Verovelvollinen oli harjoittanut hevosten kasvatus- ja ravitoimintaa vuodesta 1976 alkaen toiminnan ollessa joka vuosi tappiollista. Vuosien 1976-1982 verotuksissa tappiot oli vahvistettu. Nämä tappiot olivat olleet yhteensä yli 600 000 mk. Vuonna 1983 hevosia oli 18 kpl. Tuolloin olivat tuotot 25 097 mk, joista 1 550 mk oli palkintoja, 1 565 mk varsarahaa, 17 584 mk korvauksia hevosvakuutuksista ja 4 398 mk hevosen lihan myynnistä. Menot olivat v. 1983 170 668 mk ja tilikauden tappio 153 545 mk. Verolautakunta ei vahvistanut verotuksessa hevostoiminnan tappiota vuodelta 1983. KHO, ottaen huomioon verovuoden tulojen määrän ja laadun, ei muuttanut toimitettua verotusta. Verovuosi 1983.

KHO 1987/3305 B 579

Selvitysmiehelle maksettu palkkio oli selvitystilaan asetetun kiinteistöyhtiön tulosta vähennyskelpoinen meno. Verovuosi 1981. TVL 25 §.

KHO 1988/1056 B 549

Valtioneuvosto oli myöntänyt liikevaihtoverotoimiston vanhemmalle tarkastajalle erivapauden asetuksessa edellytetyistä kelpoisuusvaatimuksista liikevaihtoverotoimiston vanhemman tarkastajan virkoihin ja ylimääräisiin toimiin, joihin hänellä ei enää kelpoisuusvaatimusten tiukentamisen jälkeen ollut muodollista pätevyyttä. Erivapauden hakemisesta aiheutuneet kustannukset olivat tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneita vähennyskelpoisia menoja. Verovuosi 1984.

KHO 1988/1407 B 550

A oli virkavelvollisuuksien laiminlyömisen vuoksi kurinpitomenettelyssä erotettu virantoimituksesta kolmen kuukauden ajaksi. A oli valituksessaan lääninoikeudelle vaatinut kurinpitomenettelyyn liittyvien asianajopalkkioiden 8 192 markkaa vähentämistä tulon säilyttämisestä johtuneina menoina. Lääninoikeus oli hyväksynyt A:n valituksen. Tarkastusasiamiehen valituksen johdosta KHO kumosi lääninoikeuden päätöksen katsoen, etteivät tuohon kurinpitomenettelyyn liittyvät asianajopalkkiot olleet verotuksessa vähennyskelpoisia menoja. Verovuosi 1983.

KHO 1988/2383

Ulkoasiainministeriö oli vuonna 1983 maksanut verovapaata paikalliskorotusta A:lle, joka oli työskennellyt ministeriön palveluksessa Amerikan Yhdysvalloissa. Verolautakunta oli hyväksynyt asunnon ja työpaikan välisten matkojen kustannukset vähennykseksi veronalaisen palkan suhteessa verovapaisiin paikallislisiin. Katsottiin, että A:n saama paikalliskorotus ei ollut osaksikaan kattanut näitä kustannuksia. A:n vähennysvaatimusta ei siten ollut osaksikaan evättävä sillä perusteella, että hän oli saanut verovapaata paikalliskorotusta. Vuosi 1983. Äänestys 4-1.

KHO 1988/4918

Professori oli yliopistossa noudatetun käytännön mukaisesti tarjonnut virkaanastumispäivälliset, joista aiheutui hänelle kustannuksia 5 593 markkaa. Katsottiin, etteivät kustannukset olleet vähennyskelpoisia palkkatulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneina menoina. Verovuosi 1984.

KHO 1990/236

Lehdenjakajan verotuksessa oli otettava huomioon oman auton käytöstä postilaatikkojakelussa aiheutuneet kulut korottamalla lehdenjakelussa ajettujen kilometrien määrä kertoimella 1,3 ja jakamalla auton kokonaiskulut tämän perusteella. Verovuodet 1984-1985.

KHO 1990/2023

Verovelvollinen, joka päätoimenaan oli valtion palveluksessa, työskenteli sivutoimenaan kunnan kuvataidepiirin tuntiopettajana. Tämän ohella hän ilmoitti veroilmoituksessaan taidemaalauksesta saatuina tuloina 3.900 markkaa ja siitä aiheutuneina menoina 7.932 markkaa. Hän

vaati taidemaalauksesta johtuneen 4.032 markkan alijäämän sekä 2.510 markan työhuonevähennyksen hyväksymistä vähennettäväksi päätoimesta saadusta palkkatulosta tai muista palkkatuloista tai ainakin tappion vahvistamista kyseisten erien osalta. Kun otettiin huomioon verovelvollisen esittämä selvitys taideopinnoistaan ja osallistumisestaan näyttelyihin sekä se, että hän oli taiteilijatoimintaansa varten saanut apurahoja ja hänen töitään oli hankittu museoiden kokoelmiin, hänellä katsottiin olevan vaatimiensa erien osalta oikeus vähentää verotettavasta tulostaan taiteen harjoittamisesta johtuneina kohtuulliseksi katsottavina menoina 2.000 markkaa. Verovuosi 1987. Äänestys 3-2.

KHO 1992/3327

A oli toiminut sivutoimisena vakuutusasiamiehenä Vakuutusosakeyhtiö X:ssä, josta hän oli saanut tuloja yhteensä 35.676 markkaa. Näistä tuloista 29.012 markkaa oli maksettu nimikkeellä ″asiamiespalkkioita″ ja 6.624 markkaa nimikkeellä ″kilpailupalkintoja″. Vakuutusosakeyhtiö X:n järjestämästä vuoden 1987 asiamieskilpailun jonka kilpailuaika oli 1.1.-31.12.1987, kilpailupalkinnot suoritettiin asiakirjoista saatavan selvityksen mukaan asiamiehen hankkimien vakuutusten ja siten tehdyn työmäärän perusteella. Palkinnot oli näin ollen rinnastettava muuhun asiamiestuloon. Tämän vuoksi A:lla oli oikeus vähentää saamiinsa kilpailupalkintoihin kohdistuneet työn suorittamisesta aiheutuneet kustannukset tulon hankkimisesta johtuneena menona. Kun A ei ollut antanut yksityiskohtaista selvitystä sivutoimisen vakuutusasiamiehen tehtävästä saatuun tuloon kohdistuneista kustannuksista, oli kustannukset arvioitava enintään vaadituksi 20 prosentiksi asiamiestulon kokonaismäärästä. Verovuosi 1988. Äänestys 4-1.

KHO 1993/5566 B 523

Korkeakoulun apulaisprofessorina vuodesta 1984 lähtien työskennellyt henkilö, joka oli väitellyt vuonna 1988, promovoitiin tohtoriksi vuonna 1989. Hän oli hankkinut promootiota varten muun ohella tohtorinhatun ja siihen kuuluvan lyyran. Apulaisprofessorilla oli oikeus vähentää näistä hankinnoista aiheutuneet menot yhteensä 2.225 markkaa veronalaisesta tulostaan tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneina menoina, kun otettiin huomioon, että hankinnat olivat liittyneet pääasiassa hänen virkaansa korkeakoulussa. Verovuosi 1989. Äänestys 3-2.

Eläkevakuutusmaksuvähennys

KHO 1987/2036

A:n tuloista voitiin valtionverotuksessa vähentää eläkevakuutusmaksu, mutta A:n tulo oli niin vähäinen, ettei se ilman tätä vähennystäkään olisi noussut verotettavaan määrään. Kun vaatimusta tuon vähennyksen siirtämisestä A:n puolisolle ei ollut tehty ennen verotuksen päättymistä, siirtovaatimusta ei hyväksytty.

KHO 1993/3206

Laskettaessa vapaaehtoisten eläkevakuutusmaksujen vähennyskelpoista enimmäismäärää käytetään perusteena valtionverotuksen ansiotulojen määrää, josta on vähennetty tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneet menot. Verovuosi 1990. Äänestys 3-2.

KHO 1992/2127 B 528

Verovelvollisen puoliso oli verovuonna maksanut eläkevakuutusmaksuja omasta vakuutuksestaan yhteensä 60 002 mk, minkä määrän hän oli ilmoittanut vähennykseksi omassa veroilmoituksessaan. Verovelvollisen veroilmoituksessa ei ollut tietoja eläkevakuutuksesta eikä vaatimusta eläkevakuutusmaksujen vähentämisestä. Koska verovelvollisen puolison maksamat eläkevakuutusmaksut olivat ylittäneet tulo- ja varallisuusverolain 29 §:n 1 momentin 5 kohdassa säädetyn vähennysoikeuden enimmäismäärän 18 % ansiotulosta, hänen tulostaan oli vähennetty hänen verotuksessaan vähennyskelpoinen enimmäismäärä 28 683 mk. Maksut olivat siten 31 319 mk:n osalta jääneet kokonaan vähentämättä. Lääninoikeus oli hylännyt verovelvollisen vaatimuksen saada tehdä omassa verotuksessaan eläkevakuutusmaksuvähennys 18 % ansiotuloista. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että koska eläkevakuutusmaksuvähennystä ei ollut voitu tehdä täysimääräisesti verovelvollisen puolison, jonka ansiotulojen yhteismäärä oli suurempi, vaatimuksen mukaisesti, oli verovelvollisella, jonka ansiotulojen yhteismäärä oli pie-

nempi, oikeus vähentää puolison verotuksessa vähennyskelpoisen enimmäismäärän ylittävä osa eläkevakuutusmaksuista omassa verotuksessaan, kuitenkin enintään 18 % omien ansiotulojensa määrästä, riippumatta siitä, oliko hän tehnyt asiasta nimenomaisen vaatimuksen ennen säännönmukaisen verotuksen päättymistä. Verovuosi 1988.

KVL 1997/196

Henkilö A aikoi ottaa itselleen vapaaehtoisen eläkevakuutuksen ulkomaisesta vakuutuslaitoksesta, jolla oli kiinteä toimipaikka Suomessa. Vakuutusehtojen mukaan eläkettä alettaisiin maksaa vanhuuseläkkeenä A:n täytettyä 58 vuotta. Vakuutuksen perusteella maksettava eläke mahtui selvityksen mukaan kokonaisuudessaan A:n peruseläketurvan piiriin. Eläkevakuutukseen sisältyi myös kuolemantapausturva, josta ei peritty erillista vakuutusmaksua. A:n itselleen ottama vakuutus oli täten yhdistelmävakuutus, johon sisältyi eläkevakuutus ja henkivakuutus. Eläkevakuutusmaksuja ja henkivakuutusmaksuja käsitellään verotuksessa eri tavoin. Tämän vuoksi A:n ottaman vakuutuksen vakuutusmaksut tuli jakaa eläke- ja henkivakuutukseen kohdistuviin maksuihin. A:lla oli verotuksessa oikeus vähentää puhtaasta ansiotulostaan TVL 96 §:ssä säädetyin edellytyksin se osa maksamistaan vakuutusmaksuista, joilla ylläpidettiin hänen eläketurvaansa, mutta ei sitä osaa maksuista, joilla ylläpidettiin kuolemantapausturvaa. Verovuosi 1997 ja verovuosi 1998.

Toistuvaisavustus

KHO 1973/1501 II 568

Verovelvollisen entiselle vaimolleen maksama, avioeropäätöksessä määrätty kertakaikkinen elatusapu ei ollut vähennyskelpoinen meno.

Veronmaksukyvyn alentumisvähennys

KHO 1954 II 319

Vähennys alentuneen veronmaksukyvyn perusteella voitiin myöntää, vaikka sairaus kohtasi verovelvollista vasta sinä vuonna, jolloin vero määrättiin.

KHO 1971/3461

Kehitysvammaisen lapsen elättämisen vuoksi katsottiin verovelvollisen veronmaksukyvyn olennaisesti alentuneen.

KHO 1978/5404 II 563

Kansaneläkelain nojalla pysyvästi työkyvyttömäksi todettu verovelvollinen, jolla ei ollut huollettavia, sai veronalaista eläketuloa 7 178 mk. Kun hän sai tulostaan vähentää sairauskulut 775 mk ja 2 000 mk:n invalidivähennyksen katsottiin, ettei ollut edellytyksiä veronmaksukyvyn alentumisvähennyksen myöntämiseen. Verovuosi 1975.

KHO 1979/1900

Perheetön vuonna 1950 syntynyt naishenkilö sairasti insuliinihoitoa vaativaa diabetesta, jonka perusteella hänelle oli verotuksessa myönnetty 30 %:n invalidivähennys. Sairauden johdosta hänen oli noudatettava lääkärin määräämää ruokavaliota, jonka aiheuttamien kustannusten hän katsoi olennaisesti alentaneen veronmaksukykyään. Hänen palkkatulonsa olivat verovuonna 26 605 mk. Kun otettiin huomioon hänen käytettävissään olleet tulot, katsottiin, ettei ollut edellytyksiä veronmaksukyvyn alentumisvähennyksen myöntämiseen. Verovuosi 1976.

KHO 1979/2056

Aviopuolisoilla oli vuonna 1975 syntynyt kehitysvammainen lapsi, joka oli ollut suurimman osan verovuotta kotihoidossa. Kansaneläkelaitos oli suorittanut lapsen hoitotukea noin 2 200 mk vuodessa. Sosiaalilautakunta oli korvannut vanhemmille lapsen sairaudesta aiheutuneita erilaisia kustannuksia. Vaimo oli joutunut lapsen sairauden takia jäämään pois ansiotyöstä. Miehen tulot olivat yhteensä 51 903 mk, mihin sisältyi luontoisetuna ollut työsuhdeasunto. Miehen veronmaksukyvyn katsottiin kehitysvammaisen lapsen huoltamisen ja kotihoidon johdosta olennaisesti alentuneen, minkä vuoksi hänelle ottaen huomioon käytettävissä olleet tulot myönnettiin 2 000 mk:n vähennys tulosta. Verovuosi 1976.

KHO 1979/2148

Aviopuolisoilla oli kaksi lasta, joista toinen 1973 syntynyt, oli kehitysvammainen. Puolisoiden yh-

teenlaskettu valtionverotuksessa verotettava tulo oli veronmaksukyvyn alentumisen perusteella tehdyn 3 000 mk:n vähennyksen jälkeen 33 030 mk. Miehen veronmaksukyvyn katsottiin kehitysvammaisen lapsen kotihoidon ja huoltamisen johdosta tosin olennaisesti alentuneen, mutta ottaen huomioon perheen käytettävissä olleet tulot, tulosta ei ollut tehtävä 2 000 mk suurempaa alentumisvähennystä. Verovuosi 1975.

KHO 1979/2340 II 596

Yksinhuoltajan vuonna 1964 syntynyt tytär sairasti sokeritautia ja kilpirauhasen liikatoimintaa, joiden perusteella tyttärellä oli 50 %:n pysyvä haitta-aste. Sairauksien hoidot olivat vaikeasti yhteensovitettavissa ja aiheuttivat ylimääräisten ravintokustannusten lisäksi matka- ja puhelinkuluja. Tytär oli ollut sairaalahoidossa yhteensä 38 päivää. Äidin veronalaiset tulot olivat yhteensä 30 772 mk, josta perhe- eläkettä 6 056 mk. Tytär sai perhe-eläkettä 3 028 mk. Äidin varat olivat 7 000 mk ja velat 11 106 mk. Kumpikin oli osakkaana kuolinpesän omistamassa omakotitalossa. Katsottiin, että äidin veronmaksukyky oli tyttären sairauksien aiheuttaman ruokavalion ja hoidon johdosta olennaisesti alentunut. Ottaen huomioon perheen käytettävissä olleet tulot ja varat äidin tulosta myönnettiin 2 000 mk:n suuruinen veronmaksukyvyn alentumisvähennys. Verovuosi 1975.

KHO 1980/1552

Aviopuolisoilla oli kaksi alaikäistä lasta, joista vuonna 1973 syntynyt oli kehitysvammainen. Äiti ei ollut ansiotyössä. Miehen valtionverotuksessa verotettava tulo oli 134 030 mk ja verotettava varallisuus 726 200 mk. Miehen veronmaksukyvyn ei katsottu kehitysvammaisen lapsen huoltamisen ja kotihoidon johdosta olennaisesti alentuneen ottaen huomioon perheen käytettävänä olleet tulot ja varallisuus. Verovuosi 1976.

KHO 1981/956 II 578

Pysyvästi sairaalahoidossa oleva verovelvollinen sai veronalaista eläketuloa 10 877 mk. Hänen sairauskulunsa olivat 4 380 mk. Kun yhteiskunta suoritti suurimman osan hänen elinkustannuksistaan ja hän sai tulostaan vähentää sairauskuluina 800 mk ja 2 000 mk:n invalidivähennyksen sekä 1 000 mk:n vanhuusvähennyksen, katsottiin, ettei ollut edellytyksiä veronmaksukyvyn alentumisvähennyksen myöntämiseen.

KHO 1982/850

Aviopuolisoilla oli 6 lasta, jotka olivat syntyneet vuosien 1961 ja 1970 välisenä aikana. Lapsista sairasti 3 diabetestä eli sokeritautia. Perheen isä oli itsenäinen kuorma-autoilija ja hänen verotettava tulonsa oli valtionverotuksessa 52 840 mk ja varallisuus 84 100 mk. Perheen äidillä ei ollut tuloja. Perheen isän veronmaksukyvyn katsottiin olennaisesti alentuneen ja hänelle myönnettiin täysimääräinen 3 500 mk:n vähennys tulosta. Verovuosi 1977. TVL 31 § 1 mom.

KHO 1982/4342 II 557

Verovuonna työkyvyttömyyseläkkeelle jääneen verovelvollisen sekä hänen puolisonsa, joilla ei ollut huollettavia, yhteenlasketut tulot olivat 59 291 mk sekä varallisuus 110 022 mk käsittäen henkilöauton ja kaksi osakehuoneistoa, joista toinen oli vuokrattuna. Verolautakunta oli myöntänyt 1 986 mk:n määräisistä sairauskuluista enimmäismääräisen vähennyksen 1 600 mk sekä invalidivähennyksenä kunnallisverotuksessa 2 000 mk. Kunnanhallituksen valituksesta KHO kumosi lääninoikeuden päätöksen ja saattoi voimaan verolautakunnan toimittaman kunnallisverotuksen, koska eläkkeelle siirtymisen johdosta aiheutunut ansiotulojen alentuminen puolisoiden tulot ja varallisuus huomioon ottaen ei ollut sellainen erityinen syy, joka oikeuttaa veronmaksukyvyn alentumisvähennyksen myöntämiseen. Verovuosi 1978. TVL 31 § 1 mom.

KHO 1987/3840

Puolisoilla oli kolme lasta, joista vuonna 1982 syntynyt oli vaikeasti monivammainen. Kehitysvammaisuuden lisäksi lapsella oli todettu psykomotorisen kehityksen huomattava jälkeenjääneisyys sekä ruoka-aineallergia. Lapsi oli ollut sairaalassaoloaikoja lukuun ottamatta kotihoidossa. Kansaneläkelaitos oli suorittanut erityishoitotukea 10 044 mk. Miehen ansiotulot olivat 57 285 mk. Vaimo ei voinut olla lapsen sairauden vaatiman hoidon vuoksi ansiotyössä. Perheen sairaskulut olivat 1 723 mk, varat

5 075 mk ja velat 4 125 mk. Miehen veronmaksukyvyn katsottiin kehitysvammaisen lapsen kotihoidon ja huoltamisen vuoksi olennaisesti alentuneen ja hänelle myönnettiin täysimääräinen eli 5 300 mk:n vähennys tulosta. Verovuosi 1984.

KHO 1996/1298 B 528

A:lla ja hänen perheellään oli ollut sairauskuluja yhteensä 18.161 markkaa. Verotuksessa tästä määrästä oli hyväksytty vähennettäväksi lain mukainen enimmäismäärä eli tässä tapauksessa 3.700 markkaa. A:n sairauskuluvähennyksen enimmäismäärän ylittävien sairauskustannusten määrä oli enemmän kuin 2.000 markkaa ja samalla vähintään 5 prosenttia hänen kokonaistulostaan. Yksinomaan sairaudesta johtuneiden kustannusten perusteella verovelvollisen veronmaksukyvyn voidaan kuitenkin katsoa olennaisesti alentuneen vain, jos tulo- ja varallisuusverolain 100 §:n sekä 1 momentissa että 2 momentissa säädetyt edellytykset täyttyvät yhtä aikaa. Kun otettiin huomioon A:n ja hänen perheensä käytettävissä olleet tulot ja varallisuus, hänen veronmaksukykynsä ei ollut verovuonna olennaisesti alentunut laissa edellytetyllä tavalla. Verovuosi 1991.

Invalidivähennys

KHO 1986/2556

Verovelvolliselle oli 1975 myönnetty täysi työkyvyttömyyseläke toistaiseksi. Eläke oli vuonna 1977 muutettu osaeläkkeeksi ja lakkautettu vuonna 1980 kokonaan. Esitäytetyssä veroilmoituslomakkeessa oli haitta-asteeksi vuosilta 1978-1982 virheellisesti merkitty 100 prosenttia. Verovelvollinen ei ollut merkintää oikaissut.

Verolautakunnalla oli oikeus toimittaa jälkiverotus vuosilta 1978-1982.

Elatusvelvollisuusvähennys

KHO 1985/3638

Kun verovelvollisen maksamat elatusapumaksut eivät olleet perustuneet lapsen elatusta koskevan lainsäädännön mukaiseen sopimukseen tai tuomioistuimen päätökseen, elatusapumaksut eivät olleet verotuksessa vähennyskelpoisia. Verovuosi 1981.

KHO 1986/2183

Puolisoiden muutettua erilleen asumaan heidän neljä alaikäistä lastaan olivat jääneet äidin huoltoon. Mies oli suorittanut vuoden 1983 aikana elatusapua lapsille vapaaehtoisesti 12 400 mk. Verolautakunta ja lääninoikeus hylkäsivät miehen elatusvelvollisuusvähennystä koskevan vaatimuksen, koska elatusmaksujen suorittamisen ei oltu näytetty perustuneen lapsen elatusta koskevan lainsäädännön mukaiseen kirjalliseen sosiaalilautakunnan vahvistamaan sopimukseen tai tuomioistuimen päätökseen. Mies selvitti KHO:ssa, että sosiaalilautakunta oli sittemmin 4.12.1985 taannehtivasti vahvistanut elatusavun määrän puolisoiden avioerotuomiota 29.10.1984 edeltävältä ajalta sen suuruiseksi kuin mitä hän oli sitä aikoinaan suorittanut. KHO katsoi, että elatusvelvollisella oli tämän selvityksen perusteella oikeus elatusvelvollisuusvähennykseen. Verovuosi 1983. Äänestys 3-1.

KHO 1992/729 B 525

Verovelvollinen asui yhteistaloudessa avovaimonsa ja heidän yhteisten alaikäisten lastensa kanssa. Avopuolisoihin oli verotusta toimitettaessa sovellettu puolisoita koskevia säännöksiä. Verovelvollisen kokonaistulosta kunnallisverotuksessa oli tehty lasten elättämisen perusteella lapsivähennys ja hänen valtion tuloverostaan oli vastaavasti tehty huoltajavähennys. Hänellä ei ollut oikeutta sen lisäksi tehdä elatusvelvollisuusvähennystä kokonaistulosta kunnallisverotuksessa eikä valtion tuloverostaan, vaikka sosiaalilautakunta oli vahvistanut elatussopimukset, joiden nojalla hän oli verovuonna suorittanut elatusapua lapsilleen. Verovuosi 1987. TVL 2a § 2 mom, 36 § 1 mom:n 2 kohta, 57 § 1 mom:n 1 kohta, 57 § 3 mom ja Laki lasten elatuksesta 4 § 1 mom.

KHO 1992/730 B 526

Puolisot oli tuomittu avioeroon vuonna 1977, ja puolisoiden vuonna 1970 syntynyt lapsi oli määrätty isän huollettavaksi ja vuonna 1972 syntynyt lapsi äidin huollettavaksi. Mies oli avioeropäätöksessä velvoitettu maksamaan elatusapua vuonna 1972 syntyneestä lapsesta. Vuosina 1983-1986 entiset puolisot olivat asuneet samassa asunnossa yhdessä lastensa kanssa, ja hei-

hin oli sanottuina vuosina sovellettu tulo- ja varallisuusverolain puolisoita koskevia säännöksiä. Miehellä ei ollut oikeutta valtion tuloverosta tehtävään elatusvelvolllisuusvähennykseen verovuosilta 1983-1986. Äänestys 3-2. TVL 2a § 2 mom, 57 § 3 mom ja Laki lapsen elatuksesta 4 § 1 mom.

Kotitalousvähennys

KHO 2001/52

Kotitalousvähennyksen tekemiseen ei oikeuttanut verovelvollisen vaatteiden ja kodin tekstiilien huoltopalvelun ostaminen pesulapalvelujen tuottamiseen erikoistuneelta yhtiöltä, kun pesulapalvelutyötä ei tehty verovelvollisen kotona. Sillä, että vaatteet ja tekstiilit noudettiin asiakkaalta ja palautettiin asiakkaalle, ei ollut merkitystä vähennyksen myöntämisen kannalta.

KHO 2006:67

Verovelvollinen oli asuessaan säätiön omistamassa asunnossa suorittanut säätiölle maksamansa vuokran lisäksi hoitopalvelumaksua käyttämistään hoito- ja hoivapalveluista, kuten sängyn petaamisesta sekä pukeutumisessa, peseytymisessä ja ulkoilussa saamastaan avusta. Verovelvollisen kotikunta oli osallistunut säätiön hallintoon ja käyttänyt säätiön tarjoamia palveluita. Verovelvollisen palveluasumisensa yhteydessä hoiva- ja hoitotyöstä säätiölle maksamat suoritukset olivat tuloverolain 127 a §:n mukaisia kotitalousvähennykseen oikeuttavasta työstä maksettuja työkorvauksia, jotka verovelvollisella oli oikeus vähentää verostaan tuloverolain 127 a ja 127 b §:n mukaisesti. Verovuosi 2002.

KHO 2008:55

Verovelvollinen ei ollut oikeutettu kotitalousvähennykseen siltä osin kuin vakuutusyhtiö oli korvannut työstä suoritetun määrän, koska kustannusten ei voitu katsoa jääneen tältä osalta verovelvollisen maksettavaksi. Verovuosi 2002.

KHO 2008/1803

A oli hakenut ennakkoratkaisua siitä, onko hänellä oikeus kotitalousvähennykseen vuotuisesta nuohousmaksusta, lämmityskattilan öljypolttimon huollosta, lämmityskattilan puhdistuksesta, lämmityskattilan hyötysuhdemittauksesta ja ilmanvaihtolaitteiden puhdistuksesta, mittauksesta, säätämisestä sekä huollosta.

Tulisijojen ja hormien nuohoustyön teettäminen on kiinteistön omistajan tai haltijan lakisääteinen velvollisuus. Työ on teetettävä säädetyin määräajoin ja sen sisällöstä on säädetty asetuksessa. Viranomainen päättää siitä, miten nuohous alueella järjestetään. Tähän nähden ja ottaen huomioon kotitalousvähennyksen tarkoituksen korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei palkkion maksamista lakisääteiseen nuohoukseen kuuluvien tehtävien suorittamisesta voitu pitää tuloverolain 127 a §:ssä tarkoitetusta työstä maksettuna määränä, jonka perusteella olisi oikeus kotitalousvähennykseen.

Hakemuksessa mainitut lämmityskattilan öljypolttimon huolto, lämmityskattilan puhdistus, lämmityskattilan hyötysuhdemittaus ja ilmanvaihtolaitteiden puhdistus, mittaus, säätäminen sekä huolto ovat tehtäviä, joita nuohoojat myös hoitavat. Hakemuksen mukaan näiden töiden teettämiseen ei kuitenkaan ole kotitalouksien osalta lakisääteistä velvollisuutta samalla tavoin kuin nuohouksen osalta, vaikkakin toimenpiteet suositellaan suoritettavaksi tietyin määräajoin. Tehtäviä voi suorittaa muukin henkilö kuin nuohooja. Kotitalouden omaan harkintaan siten jää, teettääkö se ja kenellä näitä töitä. Tuloverolain 127 a §:n säännöksen soveltamispiiriin kuuluu tavanomainen kunnossapitotyö. Tähän nähden säännöstä ei voida tulkita siten, että kiinteistöön kohdistuvat tyypillisesti määräajoin suoritettavat huoltotoimenpiteet olisi tarkoitettu jättää vähennyksen ulkopuolelle. Näillä perusteilla korkein hallinto-oikeus katsoi, että nämä työt oikeuttivat kotitalousvähennykseen.

Ennakkoratkaisu vuosille 2007 ja 2008

KHO 2008/3198 KHO:2008:87

Verovelvollinen oli oikeutettu kotitalousvähennykseen omistamaansa osakehuoneistoon kuuluvan parvekkeen «parvekelasituksesta» aiheutuneista työkustannuksista, kun asunto-osakeyhtiö ei ollut osallistunut kustannuksiin eikä niitä oltu veloitettu osana yhtiövastikkeita. Verovuosi 2003.

Tuloverolaki 127 a §, Asunto-osakeyhtiölaki 77 § ja 78 §

KHO 2009/1897 KHO:2009:73

A:lla oli oikeus kotitalousvähennyksen tekemi-

seen maalämpöjärjestelmän toimitukseen liittyvästä työkorvauksesta, johon sisältyi palkkakustannukset, toimittajan kiinteitä ja muuttuvia kustannuksia sekä porauksessa käytettävistä laitteista aiheutuvia kustannuksia. Ennakkoratkaisu verovuosille 2008 ja 2009. Äänestys 3-2.

KVL 1999/35

Hakija sai työnantajaltaan luontoisetuna kodinhoito- ja lastenhoitopalveluja. Työnantaja osti palvelut palveluja myyvältä yritykseltä, jonka työntekijät suorittivat kodinhoito- ja lastenhoitotyöt hakijan kodissa. Hakija maksoi veroa saamastaan luontoisedusta. Hakija ei itse työnantajana palkannut henkilöä työsuhteeseen kotitalous-, hoiva- tai hoitotyön tekemiseen kodissaan. Hakija ei myöskään maksanut käyttämistään kodinhoito- ja lastenhoitopalveluista työkorvausta ennakkoperintärekisteriin merkitylle veronalaista toimintaa harjoittavalle työn suorittajalle. Hänellä ei siten ollut oikeutta kotitalousvähennykseen.

KVL 2000/51

Henkilö X asui vakinaisesti kaupungissa A ja aikoi muuttaa asumaan kaupunkiin B. X oli saanut tarjouksen muuttopalvelun suorittamisesta Kuljetus Ky:ltä. Tarjouksessa oli eritelty kaupungissa A olevan asunnon sisällä ja kaupungissa B olevan asunnon sisällä tehtävistä siivous-, pakkaus-, yms. kodinhoito-, muuttopalvelu- ja järjestelytöistä suoritettavat korvaukset. Tarjouksessa oli lisäksi eritelty asuntojen ulkopuoliset työt eli varsinaisen kuljetuksen osuus. X:lle myytävä muuttopalvelu tapahtuisi ″avaimet käteen″ - periaatteella kokonaisprojektina. X:lle ei voitu myöntää kotitalousvähennystä muuttokuljetukseen liittyvien em. oheispalvelujen perusteella. Muuttotyö ei ollut luonteeltaan tavanomaista kotitaloustyötä. Verovuosi 2000.

KVL 35/2010

X Oy:n toiminta käsitti mm. erilaisten oppimiseen ja koulutukseen liittyvien palvelujen tarjoamisen kotitalouksille. A:n ja B:n oli tarkoitus ostaa X Oy:ltä koulumenestystä tukevaa opetusta lapsilleen. Toiminta sisälsi läksyjen valvomista ja/tai varsinaista lisäopetusta ja se tapahtui perheen kotona. Palveluun voitiin liittää myös lapsien koulusta noutaminen. Kun palvelujen pääasiallinen sisältö muodostui annettavasta opetuksesta, palveluita ei voitu pitää kotitalousvähennykseen oikeuttavana hoiva- tai hoitotyönä eikä muunakaan kotitalousvähennykseen oikeuttavana työnä. Ennakkoratkaisu vuosille 2010 ja 2011.

Vähennykset kuolinpesän tulosta

KHO 1984/4132 II 601

Jaksotettu kotieläinten myyntitulo ja tuotannonmuutoskorvaus katsottiin ansiotuloksi, josta kuolinpesällä oli sen osakkaana olevan lesken osalta oikeus tehdä työtulovähennys. Verovuosi 1981. TVL 32 § ja 17 b § 4 mom.

14 METSÄVEROTUS

METSÄVEROJÄRJESTELMÄT

Pinta-alaverotuksesta metsätalouden pääomatulojen verotukseen

Metsätaloudesta saadun tulon verotus muuttui uuden tuloverolain (1535/1992) myötä verovuodesta 1993 alkaen todellisiin tuloihin ja menoihin perustuvaksi metsätalouden pääomatulojen verotukseksi.

Pinta-alaverotus, jota ennen vuotta 1993 sovellettiin kaikkiin metsänomistajiin, säilyi siirtymäkauden ajan rinnakkaisena verotusjärjestelmänä. Metsää omistava luonnollinen henkilö, kuolinpesä tai näiden muodostama verotusyhtymä saattoi ennen vuodelta 1993 toimitettavan verotuksen päättymistä vaatia pinta-alaperusteisen verotusjärjestelmän eli metsätalouden puhtaan tulon verotuksen soveltamista vuosina 1993-2005 harjoittamansa metsätalouden verotukseen (TVL 140.1 §).

Metsäverotuksen siirtymäkausi päättyi 31.12.2005 ja pinta-alaverotuksen soveltaminen lakkasi verovuoteen 2005. Vuoden 2006 alusta voimaan tulleella lailla eräiden metsätalouden puhtaaseen tuloon liittyvien säännösten kumoamisesta (1156/2005) kumottiin kaikki pinta-alaverotukseen ja veroluokitukseen liittyvät säännökset maatilatalouden tuloverolaista, verotusmenettelylaista (samalla myös verotuslaista) sekä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetusta laista.

Pinta-alaverotusta ja metsäverojärjestelmän määräytymistä vuosina 1993-2005 on selvitetty yksityiskohtaisesti viimeisen kerran verovuoden 2005 henkilöverotuksen käsikirjan luvussa 14, Metsäverotus. Myös ko. aiheisiin liittyvät oikeustapaukset on esitetty vielä verovuoden 2005 käsikirjassa, mutta poistettu verovuoden 2006 käsikirjasta.

Lähdeverotuksesta metsätalouden pääomatulojen verotukseen

Rajoitetusti verovelvollisten metsäverotus muuttui verotusmenettelylain mukaan toimitettavaksi metsätalouden pääomatulojen verotukseksi vuoden 2010 alusta (L 874/2009).

Rajoitetusti verovelvollisten metsäverotus poikkeaa vuodesta 2010 alkaen yleisesti verovelvollisten verotuksesta vain puolisokäsittelyn osalta. Koska aviopuolisoihin, jotka molemmat eivät ole yleisesti verovelvollisia, ei sovelleta tuloverolain puolisoita koskevia säännöksiä (TVL 7.2 §), ei näiden puolisoiden verotukseen sovellu suoraan TVL 14.4 §:n säännös puolisoiden yhdessä harjoittamasta metsätaloudesta saadun tulon verottamisesta verotusyhtymää koskevin säännöksin. Yksin omistamistaan metsistä rajoitetusti verovelvolliset puolisot ovat aina kumpikin erikseen verovelvollisia, ja puolisoiden yhdessä omistamasta metsästä muodostetaan verotusyhtymä.

Ennen vuotta 2010 rajoitetusti verovelvollisiin metsänomistajiin sovellettiin lähdeveromenettelyä, jossa puun ostaja peri lähdeveron tällaiselle metsänomistajalle maksamastaan puukauppasuorituksesta. Metsätalouden tulonhankkimismenojen katsottiin tuleen otetuksi huomioon jo alhaisessa lähdeveroprosentissa (19 %), eikä menoja siten voinut erikseen vaatia vähennettäväksi, ja lähdevero oli suoraan lopullinen vero.

Maatila -käsite

Maatilalla tarkoitetaan itsenäisen taloudellisen yksikön muodostavaa kokonaisuutta, jolla voidaan harjoittaa maa- tai metsätaloutta (MVL 2.2 §). Käytännössä valtaosalla maatiloista harjoitetaan vain metsätaloutta eikä lainkaan varsinaista maataloutta. Maatilaan voi kuulua useampia kiinteistöjä tai määräaloja. Puolisoiden yhdessä ja erikseen omistamat kiinteistöt kuuluvat yleensä samaan yhteiseen maatilaan.

Maatilaan kuuluvien eri maankäyttölajien määritelmät ovat laissa varojen arvostamisesta verotuksessa. Vain maatiloilla voi olla

metsää. Metsäksi luetaan maapohja ja puusto yhdessä. Metsämaa on määritelty arvostamislain 7 §:ssä (966/2006) seuraavasti: ″Metsämaaksi luetaan puun kasvattamiseen käytetty tai tarkoitettu maa, jolla kasvupaikalle sopivan täystiheän puuston keskimääräinen kasvu on korkeimpaan keskimääräiseen tuotokseen johtavana kiertoaikana vähintään 1 kuutiometri hehtaaria kohti kuorellista runkopuuta vuodessa. Tuottokyvyltään tätä huonompi maa luetaan joutomaaksi.″

Maatilana ei yleensä pidetä alle kahden hehtaarin suuruista kiinteistöä, ellei se ole osa maatilana pidettävää suurempaa kokonaisuutta. Maatilojen ja kokonaan kiinteistöverotuksen piiriin kuuluvien kiinteistöjen välistä rajanvetoa kiinteistön pinta-alatietojen valossa on selvitetty mm. KHO:n ratkaisuissa 1996/2473, 1997/638, 1997/1537 sekä 1997/2333.

Vain maatilaan voidaan soveltaa kaikkia metsätalouden harjoittamiseen kohdistuvia tuloverolain säännöksiä. Hankintatyön arvoa (TVL 63 §) voi muodostua ainoastaan maatilaan kuuluvassa metsässä tehdystä työstä, ja hankintatyön verovapaa arvo lasketaan maatilakohtaisesti. Menovarauksen (TVL 111 §) ja metsävähennyksen (TVL 55 §) tekeminen on mahdollista vain maatilaluonteisilta kiinteistöiltä saadusta metsätalouden veronalaisesta pääomatulosta. Puun myyntitulon määräaikaisia veronhuojennuksia (TVL 43a § ja 43b §) sovelletaan vain metsästä eli maatilalta saatuun puun myyntituloon.

METSÄTALOUDEN PÄÄOMATULOJEN VEROTUS

Metsätalouden pääomatulot

Puun myyntitulot

Metsätalouden pääomatuloa on verovelvollisen omassa metsässä kasvavan puuston hakkuuoikeuden ensimmäisestä vastikkeellisesta luovutuksesta (pystykauppa) saatu tulo ja hankintakaupalla myydystä puusta valmistettavasta tai valmistetusta puutavarasta saadun tulon pääomatulo-osuus (TVL 43.1 §).

Pystykaupassa puun ostaja huolehtii hakkuusopimuksessa määritellyn puutavaran hakkuusta ja kuljettamisesta käyttöpaikalleen. Puun ostajan metsänomistajalle maksama kauppahinta sisältää pelkästään puutavaran kantoraha-arvon ja on metsänomistajalle kokonaisuudessaan metsätalouden pääomatuloa.

Hankintakaupassa metsänomistaja vastaa ostajan kanssa tehdyn hankintakauppasopimuksen mukaisesti puutavaran valmistamisesta ja kuljettamisesta sovittuun luovutuspaikkaan. Metsänomistaja saa korvauksen sekä myydystä puusta että puutavaran valmistamisesta ja kuljettamisesta. Hankintakauppaan rinnastuu ns. käteiskauppa, jossa myyntipaikkaan kuljetettu puutavara myydään ostajalle ilman etukäteissopimusta. Hankinta- tai käteiskaupan yhteydessä metsänomistajan itsensä tekemä puutavaran valmistus ja kuljetus on hankintatyötä. Hankintatyön arvon (TVL 63 §) arvioimista on selvitetty tarkemmin jäljempänä.

Hankinta- sekä käteiskaupalla myydystä puusta saadun tulon pääomatulo-osuutena pidetään puun myyntituloa vähennettynä mahdollisella hankintatyön arvolla.

Jos metsänomistaja teettää hankintakaupassa puutavaran hakkuun ja/tai kuljetuksen ulkopuolisella, ei muodostu lainkaan hankintatyön arvoa. Puun ostajan maksama hankintakauppahinta on tällöin metsänomistajalle kokonaisuudessaan metsätalouden pääomatuloa.

Metsätalouden pääomatuloa koskevien säännösten soveltamisen edellytyksenä on, että puukaupan kohteena on jalostamaton puutavara kuten tukit, pylväät, kuitupuu, halot, pilkkeet, hake, hakkuutähteet, kannot, muu metsäenergiapuu, koristehavut, tienvarsikepit, joulupuut yms. Lankuista, laudoista tai muusta pidemmälle jalostetusta puutavarasta saadut tulot verotetaan maatalouden tulona tai elinkeinotoiminnan tulona, ks. jäljempänä

kohta ″Metsästä saatavien muiden tulojen verotus″.

Puukaupan maksusuoritukset jakaantuvat yleensä useampaan erään, jotka voivat ajoittua eri kalenterivuosillekin. Metsänomistaja saa ostajalta ennakkomaksuja ja puukaupan loppumaksun vasta sen jälkeen kun lopulliset puutavaralajikohtaiset puumäärät on tullut todennettua loppumittauksessa. Puunmyyntitulo verotetaan käteis- eli kassaperiaatteen mukaisesti sen verovuoden tulona, jona metsänomistaja on saanut sen vallintaansa (TVL 110 §).

Kassaperusteisuus oli esillä KHO:n ennakkoratkaisussa 2005/218, jonka mukaan pankin metsänomistajalle vuonna 2004 tai 2005 puunmyyntisaatavasta maksama kauppahinta katsottiin käteis- eli kassaperiaatteen mukaisesti metsänomistajalle maksuvuonna pinta-alaverotuksen piiriin kuuluvaksi tuloksi siinäkin tapauksessa, että puun ostaja maksaa metsänhakkuusopimukseen perustuvan kauppahinnan tai osan siitä pankille vuonna 2006 pinta-alaverotuksen jo päätyttyä. Kuitenkin jos hakkuussa kertyy enemmän puuta kuin metsänhakkuusopimusta tehtäessä arvioitiin ja pankki suorittaa metsänomistajalle tämän vuoksi lisätilityksen vuonna 2006, tämä lisätilitys luetaan metsänomistajan metsätalouden pääomatuloksi vuonna 2006. Vastaavasti jos hakkuusta kertyy vähemmän puuta kuin hakkuusopimusta tehtäessä arvioitiin ja metsänomistaja joutuu palauttamaan puunmyyntisaatavasta saamaansa kauppahintaa pankille vuonna 2006, tämä maksu on metsänomistajalle vähennyskelpoista metsätalouden pääomatuloon kohdistuvaa menoa vuonna 2006.

Edellä kuvatun KHO:n ennakkoratkaisun mukaiset pankkituotteet (puunmyyntisaatavan kauppa) liittyivät vain pinta-alaverotuksen päättymiseen ja olivat markkinoilla vuonna 2005. Sen jälkeen pankkien tarjoamat puukauppaan liittyvät rahoitustuotteet ovat olleet luonteeltaan lainasopimuksen kaltaisia rahoitusjärjestelyjä, joissa puunmyyntisopimusta on käytetty vakuutena. Puun ostajan maksama kauppahinta verotetaan tällöin normaaliin tapaan myyjällä sen verovuoden tulona, jona hän sen puun ostajalta vallintaansa saa, ks. KVL 2009/55.

Puun myyntitulon määräaikaiset veronhuojennukset

Luonnollisen henkilön, kuolinpesän, verotusyhtymän ja yhteismetsän saaman puun myyntitulon verotusta huojennettiin 30.12.2008 vahvistetuilla tuloverolain väliaikaisilla muutoksilla (1085/2008). Muutoksia sovellettiin taannehtivasti jo vuodelta 2008 toimitettavassa verotuksessa. Mainittujen verovelvollisten metsästä saama puun myyntitulo on TVL 43b §:n mukaan veronalaista metsätalouden pääomatuloa seuraavasti:

1) puun myyntitulosta, joka perustuu 1.4.2008-31.12.2009 välisenä aikana tehtyyn kauppaan, veronalaista pääomatuloa on 50 % kauppahinnasta, joka saadaan 1.4.2008-31.12.2010 välisenä aikana;

2) puun myyntitulosta, joka perustuu 1.4.2008-31.12.2009 välisenä aikana tehtyyn kauppaan, veronalaista pääomatuloa on 75 % kauppahinnasta, joka saadaan 1.1.2011-31.12.2011 välisenä aikana; ja

3) puun myyntitulosta, joka perustuu 1.1.2010-31.12.2010 välisenä aikana tehtyyn kauppaan, veronalaista pääomatuloa on 75 % kauppahinnasta, joka saadaan 1.1.2010-31.12.2011 välisenä aikana.

Pystykaupoissa veronalaisen pääomatulon määrä lasketaan suoraan puun myyntitulosta. Näin saadusta metsätalouden veronalaisesta pääomatulosta vähennetään metsävähennys, menovaraus ja tulonhankkimismenot. Hankinta- ja käteiskaupoissa osittain verovapaiden puukauppojen veronalaisen pääomatulon määrä lasketaan metsätalouden pääomatulosta, joka on saatu vähentämällä puun myyntitulosta ensin mahdollinen hankintatyön arvo.

Lisäksi luonnollisilla henkilöillä, kuolinpesillä, verotusyhtymillä ja yhteismetsillä on mahdollista TVL 43a §:n mukaan esittää verovuosien 2008 ja 2009 verotuksessaan vaatimus ensiharvennushakkuusta saadun puun

myyntitulon verovapaudesta ennen verovuoden verotuksen päättymistä. Verovelvollisella on valinnanmahdollisuus sen suhteen, vaatiiko hän veroilmoituksellaan ensiharvennushakkuusta saadun puun myyntitulon verovapautta vai ei. Mikäli vaatimusta verovapaudesta ei esitetä, verotetaan ensiharvennuspuun myynnistä saatu tulo TVL 43b §:ssä tarkoitettuna osittain verovapaana puun myyntituloa, jos edellytykset tälle osittaiselle verovapaudelle täyttyvät. Ensiharvennushakkuusta saatavan puun myyntitulon verovapauden edellytyksenä on, että ensiharvennushakkuukohdetta koskeva puukauppasopimus on tehty 1.4.2008-31.8.2008 välisenä aikana ja, että sopimuksen perusteella suoritettava kauppahinta on saatu 1.4.2008-31.12.2009 välisenä aikana. Verovapaassa ensiharvennushakkuussa hakkuun tulee olla kohdistunut metsään, jonka puuston keskiläpimitta ennen hakkuuta 1,3 metrin korkeudelta maanpinnasta mitattuna on enintään 16 senttimetriä.

Puun myyntitulon veronhuojennusten edellytyksenä on puukaupan tekohetken ajoittuminen tietylle ajanjaksolle. Pysty- ja hankintakaupoissa kaupantekohetki on kauppakirjan allekirjoitushetki. Käteiskaupoissa kaupantekohetki on ajankohta, jolloin puutavaraerä luovutetaan ostajalle ja tehdään luovutusasiakirja. Metsänhoitoyhdistysten välittämissä puukaupoissa yksiselitteistä sitovaa kauppasopimusta ei aina muodostu. Muun selvityksen puuttuessa voidaan kaupantekoajankohdaksi tällöin katsoa asianomaisen metsänhoitoyhdistyksen metsänomistajalle antamassa erityisessä todistuksessa esitetty kaupantekoajankohta. Metsänhoitoyhdistyksenkin välityksellä tehdyissä puukaupoissa kaupan tekoajankohdan ratkaisee viime kädessä puutavaran luovutuksesta tai loppumittauksesta laadittu asiakirja, ja aikaisin hetki, jolloin puukaupan voidaan katsoa syntyneen, on hakkuiden alkaminen.

Vakuutus- ja muut korvaukset

Metsätalouden pääomatuloa on myös metsästä saatu vakuutuskorvaus tai muu korvaus. Vakuutuskorvauksia saadaan erilaisten metsävakuutusten perusteella. Metsävakuutus korvaa puustolle aiheutuvat vahingot menetetyn metsätaloudellisen arvon perusteella. Metsävahinkoja aiheuttavat mm. myrskyt, lumi, metsäpalot sekä tietyt sienitaudit, hyönteiset ja eläimet.

Hirvieläinten aiheuttamia metsävahinkoja korvataan valtion varoista riistavahinkolain (105/2009) nojalla. Metsäkeskukset vastaavat metsätalouteen kohdistuvien hirvieläinvahinkojen arvioinnista ja maksavat mahdolliset korvaukset metsänomistajalle.

Metsänomistajan saama vakuutus- tai vahingonkorvaus on hänelle metsätalouden pääomatuloa sinä verovuonna, jona hän on sen tililleen saanut.

Ylijäämäpalautus

Ennakkoratkaisussaan KHO katsoi, että osuuskunnan ylijäämäpalautus, joka perustuisi jäseniltä tilivuonna ostetun puutavaramäärän raha-arvoon, on jäsenen metsätalouden pääomatuloa TVL 43 §:n mukaisesti (KHO 1997/2073).

Tulolähdesiirrot

Omasta metsästä otetun puutavaran käyttöä omistajan toisessa tulolähteessä tarvepuuna tai raaka-aineena käsitellään tulolähdesiirtona.

Maatalouteen siirretyn puutavaran kantoraha-arvo verotetaan metsätalouden pääomatulona, jos puuta käytetään maataloudessa tarvepuuna, lämmitykseen tai jatkojalostuksen raaka-aineena. Metsätalouden pääomatuloksi luettu puutavaran arvo on vastaavasti maatalouden vähennyskelpoista menoa. Puun hankinnasta aiheutuneet menot vähennetään tällöin maatalouden menoina.

Tuotantorakennusten rakentamiseen ja korjaamiseen sovelletaan hiljaista kuittausta: käyttöön otetun puutavaran arvo ei tuloudu metsätaloudessa, muttei myöskään muodosta maataloudessa vähennyskelpoista menoa. Hiljaista kuittausta sovelletaan myös lomamökkien rakentamiseen käytettyyn omaan puu-

hun, jos vuokratuloa verotetaan maatalouden tulona (KHO 1994/880).

Elinkeinotoimintaan käytetty oma puutavara arvostetaan yleensä käypään arvoon. Elinkeinotoiminnan tuotantorakennusten rakentamiseen käytettyyn omaan puutavaraan sovelletaan hiljaista kuittausta.

Yksityiskäyttö

Metsänomistajan omaan yksityistalouteensa ottaman puutavaran kantoraha-arvo on metsätalouden pääomatuloa, jos puutavara käytetään omana asuntona tai muutoin henkilökohtaisessa käytössä olevan rakennuksen rakentamiseen tai korjaamiseen.

Metsänomistajan muuhun omaan kulutukseen, kuten asuinrakennuksen lämmittämiseen otetun oman puutavaran arvo ei ole veronalaista tuloa (TVL 43.3 §).

Hakkuuoikeus

Metsänomistaja voi kiinteistön luovutuksen yhteydessä pidättää itselleen hallinta- tai hakkuuoikeuden metsään. Tämän pidätetyn oikeuden nojalla saatu puun myyntitulo on metsätalouden pääomatuloa (TVL 43.1 §).

Hakkuuoikeuden vastikkeeton luovutus ilman maapohjaa katsotaan metsätalouden pääomatulona verotettavaksi omaan käyttöön otoksi kantoraha-arvon mukaan arvioituna (TVL 43.2 §).

Metsätalouden tuet

Metsätalouden pääomatuloksi luetaan myös ne metsätalouteen saadut tuet ja avustukset, jotka eivät ole verovapaita. Tällaisia pääomatuloksi katsottavia tukia voivat olla esimerkiksi valtion varoista metsänhoitotöihin saatava työllistämistuki tai pellon metsitykseen liittyvä metsityksenhoitopalkkio. Sen sijaan pellon metsityksestä johtuva tulonmenetyskorvaus on saajan veronalaista tuloa maatalouden tulolähteessä (KHO 1997/2977).

Valtaosa metsätalouteen kohdistuvista tuista maksetaan kuitenkin kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/96) nojalla ja ovat kyseisen lain 34 §:n säännöksen perusteella verovapaita. Kestävän metsätalouden rahoituslain nojalla tuetaan esimerkiksi nuoren metsän hoitoa, kunnostusojitusta ja metsätien tekemistä sekä maksetaan metsätalouden ympäristötukea. Myös EU:n varoista metsätalouteen maksetut tuet ovat verovapaita, jos niiden myöntäminen perustuu kestävän metsätalouden rahoituslakiin.

Verovapaiden tukien vaikutusta menojen vähentämiseen on selvitetty jäljempänä tulonhankkimismenoja käsittelevässä kohdassa. Jos meno, johon on saatu verovapaata avustusta tai muuta korvausta, on verotuksessa hyväksytty vähennykseksi, luetaan avustus tai korvaus tältä osin metsätalouden pääomatuloksi (TVL 56.2 §).

Metsänparannuslainan takaisinmaksujärjestelyjen yhteydessä toteutettu lainapääoman alentaminen (L 1278/92) on metsänomistajalle avustukseen rinnastettava etuus. Lainan takaisinmaksuun liittyvä etuus tuloutetaan metsätalouden pääomatulona, jos alkuperäisellä lainapääomalla on katettu verotuksessa vähennetty meno.

Ennakonpidätys

Metsätalouden pääomatulojen verotuksessa veron ennakkoperintä on toteutettu siten, että puun ostaja pidättää metsänomistajalle maksamastaan puukauppasuorituksesta ennakon ja tilittää sen edelleen valtiolle. Pystykaupoissa ennakonpidätys on ennakkoperintäasetuksen 15 §:n mukaisesti 19 % arvonlisäverottomasta kauppahinnasta. Hankinta- ja käteiskaupoissa ennakonpidätysprosentti on 13. Vakuutusyhtiö pidättää vastaavasti 19 %:n suuruisen ennakon maksamastaan metsään kohdistuvasta vakuutuskorvauksesta.

Puun myyntitulon määräaikaisten veronhuojennusten takia myös ennakkoperintäasetuksen 15 §:ää on väliaikaisesti muutettu 1.1.2009 voimaan tulleella valtioneuvoston asetuksella (1089/2008). Jos vuosina 2009-2010 maksettu suoritus liittyy puukauppaan, joka on tehty 1.4.2008-31.12.2009 välisenä aikana, ennakonpidätys on hankinta- ja käteiskaupoissa 7 % arvonlisäverottomasta kauppa-

hinnasta. Pystykaupassa ennakonpidätysprosentti on 10. Myös ensiharvennushakkuusta saatuun puun myyntituloon sovelletaan näitä pidätysprosentteja, koska tulon mahdollinen verovapaus toteutuu vasta verovelvollisen veroilmoituksellaan esittämästä vaatimuksesta. Vuonna 2010 tehtyihin puukauppoihin kohdistuviin, vuonna 2010 tai 2011 maksettuihin suorituksiin sovelletaan pystykaupoissa 15 %:n ja hankintakaupoissa 10 %:n suuruista ennakonpidätystä. Jos kuitenkin vuosina 2009-2011 maksettu suoritus liittyy ennen 1.4.2008 tehtyyn puukauppaan, sovelletaan aina normalia 19 %:n tai 13 %:n ennakonpidätystä.

Hankintatyö

Hankintatyötä on metsänomistajan itsensä hankintakaupan tai käteiskaupan yhteydessä tekemä puutavaran valmistus- ja kuljetustyö. Hankintatyön tekijä voi olla myös verovelvollisen puoliso tai kotona asuva, ennen verovuotta 14 vuotta täyttänyt oma lapsi. Kuolinpesissä ja verotusyhtymissä hankintatyön tekijöiksi katsotaan osakkaat perheenjäseneen (TVL 63.1 §). Jos hankintakaupalla myydyn puutavaran hakkuun ja kuljetuksen hoitaa em. henkilöpiirin ulkopuolinen henkilö tai esimerkiksi metsänhoitoyhdistys, ei kyse ole tältä osin hankintatyöstä.

Hankintatyön arvo

Hankintatyön arvo arvioidaan vain maatilaan kuuluvasta metsästä tehdyn hankinta- tai käteiskaupan yhteydessä. Kesämökkitontilta tai teollisuustontilta saatu puun myyntitulo verotetaan siten aina kokonaan pääomatulona.

Hankintatyön arvo arvioidaan rahana siihen määrään, joka ko. työstä olisi maksettava palkatulle henkilölle (TVL 63.2 §). Hankintatyön arvo lasketaan puutavaralajeittain koko valmistetulle ja kuljetetulle puumäärälle. Laskentaperusteena käytetään paikkakunnalla maksettuja metsäalan työehtosopimusten mukaisia palkkoja. Yksikkötaksan laskennassa otetaan huomioon myös leimikkokohtaiset olosuhteet. Muun selvityksen puuttuessa voidaan työn arvon laskennassa käyttää metsätalouden veroilmoituksen täyttöohjeessa ja Verohallinnon yhtenäistämisohjeessa (ks. luku 21) esitettyjä keskimääräisiä taksoja.

Tekijän ansiotuloa

Hankintatyön arvo on tekijänsä veronalaista ansiotuloa siltä osin kuin valmistetun tai kuljetetun puun määrä verovuonna ylittää 125 kuutiometriä (TVL 63.3 §).

Verovapaa hankintatyö

Hankintatyön vuotuinen verovapaa 125 m3:n määrä on maatilakohtainen. Siten kullakin itsenäisenä taloudellisena yksikkönä pidettävällä maatilalla on oikeus erilliseen hankintatyön verovapauteen. Verovapaus koskee maatilalla tehtyyn hankintatyöhön osallistuneita yrittäjäpuolisoita ja kotona asuvia ennen verovuotta 14 vuotta täyttäneitä lapsia yhteisesti. Myös jos kuolinpesän tai verotusyhtymän omistamassa yhtenä maatilana pidettävässä metsässä tehdään hankintatyötä, osakkailla ja heidän perheenjäsenillään on oikeus yhteiseen 125 m3:n verovapauteen.

Hankintatyön arvioimisvuosi ja verovuosi

Hankintakauppa tehdään yleensä syksyllä, jolloin myyjä voi saada kaupantekovuonna ennakkomaksun ja lisäerän hankinnan edistymisen mukaan. Osa työstä, luovutusmittaus ja puukaupan loppumaksu voivat siirtyä seuraavalle vuodelle. Kahdelle vuodelle sijoittuvassa hankintakaupassa on ongelmallista se, että hankintatyön määrä on arvioitava toisaalta metsätalouden pääomatulo-osuuden selvittämiseksi sinä vuonna kun puun myyntituloa verotetaan (TVL 43 §) ja toisaalta veronalaisen hankintatyön verottamista varten sinä vuonna kun hankintatyötä tehdään (TVL 63 §).

Esimerkki

1. Vuonna 2009 tehdään hankintakauppa ja saadaan ennakkomaksu. Hankintatyötä ei tehdä. Vuonna 2010 tehdään koko hankinta ja saadaan loppumaksu:

- vuonna 2009 saatu tulo on kokonaan pääomatuloa

- vuonna 2010 pääomatuloksi katsotaan puun myyntitulo vähennettynä hankintatyön arvolla. Hankintatyön veronalainen arvo verotetaan tekijän ansiotulona.

2. Vuonna 2009 tehdään hankintakauppa ja osa hankintatyöstä sekä saadaan ennakkomaksu. Vuonna 2010 tehdään hankintatyö loppuun ja saadaan loppumaksu:

- hankintatyön arvot ja veronalaiset arvot lasketaan kummallekin vuodelle erikseen. Molempina vuosina pääomatuloksi katsotaan saatu puun myyntitulo vähennettynä hankintatyön arvolla.

3. Vuonna 2009 tehdään hankintatyö. Vuonna2010 tehdään puukauppa käteiskauppana ja saadaan maksusuoritus:

- vuonna 2009 tehty hankintatyö verotetaan tekijän ansiotulona, jos valmistetun tai kuljetetun puun määrä ylittää 125 kiintokuutiometriä.

- vuonna 2010 pääomatuloa on saatu puun myyntitulo vähennettynä vuonna 2009 tehdyn hankintatyön arvolla.

Hankintatyön arvo ja puun myyntitulon määräaikaiset veronhuojennukset

Määräaikaisilla puun myyntitulon veronhuojennuksilla ei ole vaikutusta hankintatyön arvon verottamiseen tekijänsä ansiotulona. Hankinta- ja käteiskaupoissa TVL 43b §:ssä tarkoitettu osittain verovapaiden puukauppojen veronalaisen pääomatulon määrä lasketaan metsätalouden pääomatulosta, joka on saatu vähentämällä puun myyntitulosta ensin mahdollinen hankintatyön arvo. TVL 43a §:ssä tarkoitetusta verovapaasta ensiharvennushakkuusta saadusta puun myyntitulosta ei vähennetä hankintatyön arvoa.

Hankintakaupan menot vähennetään pääomatuloista

Puun ostajan maksamaan hankintakauppahintaan sisältyy korvausta metsänomistajalle puun korjuusta aiheutuvista kustannuksista (ns. hankintalisä). Korvaus hankintatyöstä aiheutuneista kustannuksista tulee siten luetuksi metsänomistajalla metsätalouden pääomatuloksi, ja hankintatyön tekemisestä aiheutuneet todelliset menot vähennetään vastaavasti metsätalouden pääomatuloon kohdistuvina tulonhankkimismenoina, ks. esim. KVL 1993/359.

Jos metsänomistaja teettää hankintakaupassa puutavaran valmistuksen ja/tai kuljetuksen ulkopuolisella, vähennetään metsätalouden pääomatulosta urakoitsijalle tai palkatulle henkilölle maksetut korvaukset, mutta ei lainkaan hankintatyön arvoa.

Metsävähennys

Metsävähennyspohja

Metsätalouden pääomatulojen verotuksessa sovellettavasta metsävähennyksestä on säädetty TVL 55 §:ssä. Lisäksi on otettava huomioon, että metsävähennystä sovelletaan vain uuden tuloverolain (1535/1992) voimaantulon 1.1.1993 jälkeen vastikkeellisella saannolla hankittuihin metsiin (TVL 140.4 §).

Metsävähennysoikeus muodostuu metsän hankintamenon perusteella. Metsän hankintameno on metsän (maapohja ja puusto) osuus kiinteistön tai määräalan kauppahinnasta tai muusta vastikkeesta. Jos kiinteistökauppaan kuuluu metsän lisäksi myös muita omaisuuseriä, metsän osuus koko kiinteistön hankintamenosta arvioidaan omaisuuserien käypien arvojen suhteessa. Metsän hankintamenoon lisätään metsän osuus kiinteistökauppaan välittömästi liittyneistä muista menoista (varainsiirtovero, lainhuudatus- ja lohkomiskulut sekä muut kaupasta aiheutuneet suoranaiset kulut).

Kiinteistönmuodostamistoimituksen yhteydessä muille toimituksen osakkaille maksettu puustotilikorvaus on maksajalle metsän hankintamenoa (KVL 1995/81).

Metsävähennykseen oikeuttavana vastikkeellisena saantona pidetään myös lahjanluonteista kauppaa. Metsävähennysoikeutta muodostuu tällöin metsän osuudesta vastikkeeksi katsotusta kiinteistön kauppahinnasta. Lisäksi

myyjällä mahdollisesti käyttämättä jääneestä metsävähennysoikeudesta siirtyy TVL 47.5 §:n ja 55.3 §:n mukaisesti luovutuksen saajalle osa, joka vastaa lahjan suhteellista osuutta luovutuksen kohteena olevan metsän käyvästä arvosta.

Vastikkeeton saanto ei tuota oikeutta tehdä metsävähennystä. Lahja- tai perintöverotusarvo ei voi olla metsävähennyksen perusteena, ei myöskään maksettu lahja- tai perintövero.

Metsää omistavan jakamattoman kuolinpesän sisällä tapahtuvat osuuksien kaupat ovat irtaimen kauppaa, josta ei muodostu kuolinpesälle perustetta metsävähennykseen.

Metsävähennysoikeuden enimmäismäärä eli ns. metsävähennyspohja on verovuodesta 2008 alkaen 60 prosenttia metsän hankintamenosta. Vähennyspohjan seuranta muuttui samalla verovelvolliskohtaiseksi. Muutetun TVL 55.2 §:n mukaan verovelvollisen verovuonna ja aikaisempina verovuosina tekemien metsävähennysten yhteismäärä vähennettynä määrällä, joka TVL 46.8 §:n nojalla on lisätty metsän veronalaiseen luovutusvoittoon, ei saa ylittää 60 prosenttia verovelvollisen verovuoden lopussa omistamien metsien yhteenlaskettujen hankintamenojen määrästä. Ennen 1.1.2008 luovutettujen metsäkiinteistöjen perusteella tehtyjä metsävähennyksiä ei oteta huomioon tässä enimmäismäärän laskennassa.

Ennen vuotta 2008 metsävähennyksen seuranta oli puhtaan kiinteistökohtaista, ja metsävähennyspohja oli 50 % metsän hankintamenosta. Metsävähennyspohja kasvoi 60 prosenttiin metsän hankintamenosta myös niillä 1993-2007 hankituilta metsävähennyskiinteistöillä, joiden osalta aikaisempi 50 %:n vähennyspohja oli jo kokonaan tai osittain käytetty.

Verovuoden aikana luovutettujen metsien hankintamenoa ei lueta mukaan siihen hankintamenoon, josta metsävähennyspohja muodostuu. Jos metsäkiinteistöstä on luovutettu määräala, pienennetään luovuttajalle jäävän kantakiinteistön hankintamenoa ja samalla metsävähennyspohjaa metsäpinta-alojen (määräala/kantakiinteistö) suhteessa, ellei luovutetun alueen osuutta metsän alkuperäisestä hankintamenosta muutoin voida selvittää.

Metsävähennykseen oikeutetut verovelvolliset

Oikeus metsävähennykseen on luonnollisella henkilöllä, kuolinpesällä ja näiden muodostamalla verotusyhtymällä sekä yhteisetuudella (TVL 55.1 §). Metsävähennysmahdollisuus puuttuu yhteisöiltä ja elinkeinoyhtymiltä.

Pinta-alaverotukseen siirtymäkauden ajaksi jääneille yleisesti verovelvollisille metsänomistajille muodostui vuosina 1993-2005 hankkimistaan metsäkiinteistöistä normaalisti metsän hankintamenoa ja metsävähennyspohjaa. Vähennysoikeus jäi näiden metsien osalta kuitenkin uinuvaksi ja alkoi todellisena vasta siirtymäkauden päätyttyä, kun tällaisella verovelvollisella oli mahdollisuus ensimmäisen kerran saada metsävähennyksen käyttöön oikeuttavaa metsätalouden pääomatuloa.

Rajoitetusti verovelvollisilla metsänomistajilla metsävähennyksen käyttömahdollisuus alkoi vastaavasti verovuodesta 2010, kun he siirtyivät lähdeverotuksesta verotusmenettelylain mukaan toimitettavaan metsätalouden pääomatulojen verotukseen (L 874/2009). Metsävähennyspohjaa heille on voinut muodostua jo 1993-2009 hankittujen metsien hankintamenon perusteella ja/tai vastikkeetta saatujen metsien mukana tulleesta metsävähennysoikeudesta.

Metsävähennysoikeus muodostuu verovuoden lopussa omistetun metsän hankintamenon perusteella. Kiinteistön luovutuksen yhteydessä hallintaoikeuden metsään pidättänyt metsätalouden harjoittaja on verovelvollinen hallintaoikeuden nojalla saamistaan metsätalouden pääomatuloista, mutta ei voi tehdä näiden tulojen perusteella metsävähennystä, koska ei enää omista metsää verovuoden lopussa. Metsän varsinainen omistaja ei voi puolestaan saada hallintaoikeuden rasittamalta kiinteistöltään lainkaan metsävähennyksen käytön mahdollistavaa metsätalouden pääomatuloa.

Metsävähennyksen vaatiminen

Metsävähennys tehdään vain verovelvollisen vaatimuksesta, ja hänen tulee sitä vaatiessaan esittää selvitys sen edellytyksistä (TVL 55.4). Metsävähennysvaatimus voidaan esittää myös säännönmukaisen verotuksen päättymisen jälkeen (KHO 2010/3711).

Verotusyhtymän osakas ei voi tehdä metsävähennystä siitä metsätalouden pääomatulosta, joka hänelle yhtymästä jaetaan (KHO 2001/2784). Verotusyhtymä on metsätalouden pääomatulon laskentasubjekti, ja osakkaiden yhteiseen lukuun hankittujen metsien osalta myös metsävähennys vaaditaan verotusyhtymän metsätalouden veroilmoituksella.

Puolisoiden yhdessä harjoittamasta metsätaloudesta saadun tulon verotukseen sovelletaan verotusyhtymää koskevia säännöksiä (TVL 14.4 §). Puolisoiden yhdessä ja erikseen omistamat metsät ovat tämän vuoksi yleensä samassa yhteisessä metsävähennysseurannassa, ja metsävähennystä vaaditaan puolisoiden yhteisellä metsätalouden veroilmoituslomakkeella. Jos toisella puolisolla on yhteisen metsätalouden lisäksi yksin omistettuja metsiä, joita hallinnoi täysin itsenäisesti ja erillisenä, hän voi antaa oman erillisen metsätalouden veroilmoituksen sisältäen myös metsävähennysvaatimuksen näiden metsien osalta.

Metsävähennys voidaan myöntää käytettävissä olevan metsävähennysoikeuden puitteissa vain sellaisesta metsätalouden veronalaisesta pääomatulosta, joka on saatu metsävähennyspohjaa omistajalleen tuoneesta, verovuoden lopussa omistetusta metsästä. Niinä vuosina, jolloin metsävähennystä vaaditaan tehtäväksi, on metsänomistajan liitettävä metsätalouden muistiinpanoihinsa selvitys puun myyntitulon kohdistumisesta metsävähennykseen oikeutettuun alueeseen. Selvityksen laatijana on pystykaupassa puun ostaja. Hankintakaupassa selvityksen voi antaa esimerkiksi metsänhoitoyhdistys tai metsäkeskus. Metsävähennyksen käyttöön oikeuttavaa metsätalouden veronalaista pääomatuloa voi kertyä myös metsävähennykseen oikeuttavasta metsästä saaduista vakuutus- tai vahingonkorvauksista sekä ko. metsästä omaan käyttöön tai muihin tulolähteisiin otetun puutavaran arvosta.

Metsävähennys tehdään metsätalouden pääomatulosta ennen TVL 111 §:ssä tarkoitetun menovarauksen ja TVL 56 §:ssä tarkoitettujen muiden metsätalouden pääomatuloon kohdistuvien vähennysten tekemistä.

Metsävähennyksen käytölle ei ole vuosimääräistä takarajaa.

Metsävähennysoikeuden käytettävissä oleva määrä

Verovuonna käytettävissä olevan metsävähennysoikeuden määrä lasketaan vähentämällä verovuoden lopussa omistettujen metsävähennykseen oikeuttavien metsien metsävähennyspohjasta aikaisemmin jo käytetyn metsävähennyksen määrä, josta on vähennetty veronalaisiin luovutusvoittoihin mahdollisesti lisätty käytetyn metsävähennyksen määrä (TVL 55.2 §).

Jos metsänomistaja luopuu metsistään vaiheittain, voi käytettyä metsävähennystä jäädä vastikkeettomien tai muuten luovutusvoittoverovapaiden luovutusten takia jäljelle niin paljon, että metsävähennysoikeutta ei ole jäljelle jääneiden metsien metsävähennyspohjasta huolimatta lainkaan käytettävissä. Vastikkeellisissa veronalaisissa luovutuksissa toteutuva käytetyn metsävähennyksen lisäys luovutusvoittoon puolestaan vapauttaa metsävähennysoikeutta takaisin käyttöön.

Metsävähennyksen vuotuinen määrä

Metsävähennyksen määrä on verovuodesta 2008 alkaen enintään 60 % verovelvollisen metsävähennykseen oikeuttavasta metsästä verovuonna saaman veronalaisen metsätalouden pääomatulon määrästä (TVL 55.2 §). Verovuonna tehtävän metsävähennyksen on lisäksi oltava suuruudeltaan vähintään 1500 euroa (TVL 55.4 §). Pienin mahdollinen vähennys edellyttää siten verovuodelta 2 500 euron

suuruista metsätalouden veronalaista pääomatuloa, joka voi kertyä miltä tahansa verovuoden lopussa omistetulta metsävähennyskiinteistöltä tai useammalta metsävähennykseen oikeuttavalta kiinteistöltä yhteensä.

Ennen vuotta 2008 metsävähennyksen vuotuinen määrä oli enintään 40 % verovelvollisen metsävähennykseen oikeuttavasta metsästä saaman metsätalouden pääomatulon määrästä, ja pienin mahdollinen vähennys edellytti 3750 euron suuruista metsätalouden pääomatuloa verovuodelta.

Metsävähennyksen käytön mahdollistavia tuloja voi kertyä vain maatilakiinteistöiltä eli metsästä. Metsävähennyspohjaa ei muodostu rakennusmaan (asuin-, kesämökki- tai teollisuustontit) hankintamenon perusteella, eikä metsävähennyksen käytön mahdollistavaa metsätalouden pääomatuloa voi kertyä tällaiselta tontilta myydyistä puista saadun tulon perusteella.

Jotta koko metsävähennysoikeus tulee täysimääräisesti hyödynnettyä, täytyy metsätalouden veronalaista pääomatuloa kertyä metsävähennyskiinteistöiltä vähintään metsän hankintamenon verran. Verovelvolliskohtainen tarkastelu ja vähennyksen enimmäismäärän nousu 60 %:iin helpottavat vähennyksen hyödyntämistä, ja koko metsävähennyspohja on mahdollista käyttää kerralla. Ennen vuotta 2008 täytyi metsätalouden pääomatuloa kertyä metsävähennyskiinteistöltä neljäsosan yli kiinteistön hankintamenon, jotta metsävähennyspohja tuli täysimääräisesti hyödynnettyä.

Esimerkki

Maatilakiinteistön hankintameno vuonna 2008 oli 120 000 euroa. Metsän osuus siitä oli 100 000 euroa, ja metsävähennyspohjaa muodostui siten 60 000 euroa.

Metsätalouden veronalaiset pääomatulot tästä verovelvollisen ainoasta metsävähennykseen oikeuttavasta metsästä olivat vuoden 2008 aikana 2 000 euroa. Metsävähennyksen käyttämisen edellytykset (enintään 60 %, vähintään 1 500 euroa) eivät vuonna 2008 toteutuneet. Koko metsävähennyspohja 60 000 euroa jää edelleen käyttämättömäksi.

Vuonna 2009 metsätalouden veronalaiset pääomatulot metsävähennykseen oikeuttavasta metsästä ovat 40 000 euroa. Metsävähennyksen voi tällöin tehdä 24 000 euron suuruisena, ja metsävähennysoikeutta jää seuraaville vuosille käytettäväksi vielä 36 000 euroa.

Metsävähennysoikeuden siirtyminen metsän uudelle omistajalle

Jos kiinteistön omistusoikeus siirtyy edelleen vastikkeettomalla saannolla, verovelvollisella on sama oikeus metsävähennyksen tekemiseen kuin edellisellä omistajalla olisi ollut. Jos vastikkeettomalla saannolla siirtyy osa luovuttajan omistamista kiinteistöistä, siirtyvän metsävähennysoikeuden määrä vastaa saannon kohteena olevan metsän hankintamenon suhteellista osuutta luovuttajan metsävähennyksen perusteena olevien hankintamenojen kokonaismäärästä (TVL 55.3 §).

Poikkeuksena pääsääntöön, jonka mukaan käyttämätön metsävähennysoikeus siirtyy metsän uudelle omistajalle vain vastikkeettomissa saannoissa, on tilanne, jossa metsävähennysmetsä liittyy perustettavaan tai jo olemassa olevaan yhteismetsään. Metsävähennysoikeus siirtyy tällöin yhteismetsän käyttöön, vaikka kyseessä ei varsinainen saanto olekaan (KHO 2006/2634). Metsävähennysoikeuden siirtyminen eri verovelvolliselle on lisäksi mahdollista tietyissä TVL 24.1 §:n tarkoittamissa toimintamuodon muuttumiseen liittyvissä tilanteissa.

Metsävähennys luovutusvoiton laskennassa

Verovuodesta 2009 alkaen metsän luovutusvoiton määrää laskettaessa luovutusvoittoon lisätään tehdyn metsävähennyksen määrä, kuitenkin enintään määrä, joka vastaa 60 prosenttia luovutettavan metsän hankintamenosta (TVL 46.8 §). Verovuoteen 2008 saakka sovelletussa kiinteistökohtaisessa metsävähennysjärjestelmässä tehdyn metsävähennyk-

sen määrä vähennettiin hankintamenosta (TVL 47.2 §).

Luovutusvoittoon lisääminen tehdään vain, jos luovutettava metsä on ollut metsävähennysjärjestelmässä eli on tuonut omistajalleen metsävähennyspohjaa. Lisäys tehdään, vaikka luovutusvoiton laskennassa sovellettaisiinkin hankintameno-olettamaa. Lisäys tehdään vastaavasti myös luovutustappioon.

Luovutusvoittoon lisätään koko aikaisemmin käytettyjen metsävähennysten yhteismäärä, eli lisättävä metsävähennys voi sisältää muiltakin metsävähennyskiinteistöiltä kuin luovutuksen kohteena olevalta metsävähennyskiinteistöltä tehtyä metsävähennystä. Lisäyksen määrä on kuitenkin aina korkeintaan luovutetusta metsästä aikanaan saadun metsävähennysoikeuden suuruinen.

Jos metsävähennyskiinteistöstä luovutetaan vastikkeellisesti vain osa, tarvitaan luovutusvoittoon lisättävän metsävähennyksen enimmäismäärän selvittämiseksi tieto tämän määräalan hankintamenosta. Samalla selviää jäljelle jäävän kantatilan metsän hankintameno ja sen perusteella määräytyvä metsävähennyspohja. Ellei luovutetun alueen osuutta metsän alkuperäisestä hankintamenosta voida muutoin selvittää, jaetaan metsän hankintameno määräalan ja kantatilan kesken metsämaapinta-alojen suhteessa.

Luovutusvoittoon tai -tappioon lisäystä ei tehdä, jos luovutettu metsä ei ole ollut metsävähennysjärjestelmässä, eli metsä on ostettu ennen 1.1.1993, tai se on saatu vastikkeetta ilman siirtyvää metsävähennysoikeutta. Lisäys ei tule myöskään sovellettavaksi, jos metsä luovutetaan täysin vastikkeetta, tai jos luovutusvoitto on TVL 48 §:n nojalla kokonaan verovapaa.

Esimerkki

Sadan hehtaarin metsätilan hankintameno vuonna 2006 on ollut 100 000 euroa. Puuta on myyty tästä metsästä vuonna 2007 yhteensä 80 000 eurolla, ja metsävähennystä on käytetty enimmäismäärä 32 000 euroa (vuonna 2007 metsävähennyksen enimmäismäärä oli 40 % verovuoden metsätalouden pääomatulosta).

Kyseisestä metsätilasta myydään vuonna 2009 määräala, jonka pinta-ala on 50 hehtaaria. Määräalan luovutushinta on 20 000 euroa, eikä kauppa ole lahjanluonteinen. Määräalan luovutuksesta muodostuu siten lähtökohtaisesti luovutustappiota 20 000 - 50/100 x 100 000 = 30 000 euroa.

Luovutustappioon lisätään TVL 46.8 §:n mukaisesti ″tehdyn metsävähennyksen määrä″ (32 000 euroa), kuitenkin ″enintään 60 % hankintamenosta″ (30 000 euroa). Lisättäväksi tulee siten 30 000 euroa, eikä tässä tapauksessa lopulta muodostu luovutusvoittoa eikä -tappiota.

Määräalan myyneellä metsänomistajalla on vuonna 2009 käytettävissä jäljelle jääneen kantatilan metsän hankintamenon perusteella metsävähennysoikeutta 30 000 - (32 000 - 30 000) = 28 000 euroa. Määräalan ostajalle muodostuu puolestaan metsävähennyspohjaa 12 000 euroa (60 % metsänsä hankintamenosta).

Menovaraus

Luonnollinen henkilö, kuolinpesä ja näiden muodostama verotusyhtymä sekä yhteisetuus voivat jättää osan metsätalouden veronalaisesta pääomatulosta lukematta verovuoden tuloksi. Tämä menovaraus voi olla enintään 15 % metsätalouden veronalaisen pääomatulon määrästä, josta on vähennetty metsävähennyksen määrä (TVL 111 §).

Menovaraus on tarkoitettu käytettäväksi metsätalouden pääomatulojen hankkimisesta aiheutuneiden menojen kattamiseen. Menovarausmenettelyn tarkoituksena on parantaa metsätaloudesta saatujen tulojen ja erityisesti metsän uudistamismenojen samanaikaisuutta (päätehakkuisiin liittyvän metsän lakisääteisen uudistamisvelvoitteen edellyttämät toimenpiteet on usein mahdollista suorittaa vasta hakkuuta seuraavina vuosina).

Menovaraus on tuloutettava metsätalouden pääomatuloksi entisissä Oulun ja Lapin lääneissä kuuden ja muualla Suomessa neljän

seuraavan vuoden aikana. Varauksen käyttöajan viimeisenä vuotena on jäljellä oleva varauksen määrä viimeistään kokonaisuudessaan tuloutettava, vaikka metsätalouteen kohdistuvia vuosimenoja ja poistoja ei vastaavaa määrää tuolloin olisikaan. Tuloutettavaa menovarausta ei lueta uuden metsävähennyksen eikä menovarauksen laskentapohjaan.

Tuhovaraus

Metsätalouden pääomatuloksi luetusta metsätuhon perusteella saadusta vakuutus- tai vahingonkorvauksesta voidaan tehdä menovarausta vastaavalla tavalla ns. tuhovaraus. Verovuoden tuloksi jätetään lukematta määrä, joka tarvitaan tuhoutuneen metsän uudistamiseen (TVL 111.2 §). Tuhovarauksen käyttöja tuloutusajat ovat samat kuin menovarauksella.

Tulonhankkimismenot

Verovelvollisella on oikeus vähentää metsätalouden pääomatulosta niiden hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuvat menot. Metsätalouden pääomatuloon tyypillisesti kohdistuvista menoista on TVL 56.1 §:ssä seuraava esimerkinomainen luettelo:

- palkkausmenot sivukuluineen;
- metsätalouden harjoittamiseen liittyvät omat ja perheenjäsenen pakolliset eläke-, tapaturma- ja ryhmähenkivakuutusmaksut;
- metsän uudistamiseen ja kasvatukseen liittyvät menot;
- metsäteiden rakentamis- ja kunnossapitomenot;
- metsän ojitusmenot;
- metsätalouden koneiden ja kaluston hankinta- ja käyttömenot;
- metsätalouden rakennusten hankintamenot;
- metsänhoitomaksu (ks. luku 19);
- metsävakuutusmaksut ja metsänsuojelumenot;
- metsänhoitoyhdistysten ja metsäkeskusten toimitusmaksut;
- metsätalouden suunnittelusta, neuvonnasta, tutkimuksesta ja kehitystyöstä aiheutuneet menot.

Avustuksen vaikutus menojen vähentämiseen

Menoja ei saa vähentää siltä osin kuin niihin on saatu verovapaata avustusta tai muuta korvausta (TVL 56.2 §). Edellä mainittuihin menoihin liittyviä verovapaita avustuksia saadaan lähinnä kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/96) nojalla. Vuosimenoksi tai poiston laskennan perusteeksi hyväksytään vain avustuksen määrän ylittävä osa avustettavan hankkeen menoista. Jos verovapaa avustus saadaan vasta hankkeen menojen vähentämistä seuraavana vuonna, on avustus tällöin tuloutettava metsätalouden pääomatuloksi. Jos avustuksen määrä ylittää avustettavasta hankkeesta toteutuneet menot, ei menot ylittävää osaa avustuksesta tulouteta.

Vuosimenot

Metsätalouden menot vähennetään yleensä menon jaksottamista koskevan TVL 113 §:n yleissäännön mukaan vuosimenoina sinä verovuonna, jona maksu on suoritettu (kassa- eli käteisperiaate). Vain pitkävaikutteisten investointien hankintamenot vähennetään poistomenettelyllä. Metsätalouden muistiinpanoissa ja metsätalouden veroilmoituslomakkeella 2C vuosimenot eritellään palkkausmenoihin, matkakuluihin ja muihin vuosimenoihin.

Kaikki metsätalouteen kohdistuvat vieraiden työntekijöiden palkkauksesta aiheutuvat kustannukset vakuutusmaksuineen ja muine sivukuluineen ovat vähennyskelpoisia palkkausmenoja. Puolisolle tai verovuonna enintään 14 vuotta täyttäneelle omalle lapselle maksettu palkka ei ole vähennyskelpoinen. Muille perheenjäsenille maksettu palkka on vähennyskelpoinen, jos työstä maksettu korvaus ei ylitä määrää, joka olisi täytynyt maksaa palkatulle vieraalle henkilölle (TVL 31.2 §).

Oman kulkuneuvon metsätalouskäytöstä aiheutuvat menot voidaan muun selvityksen puuttuessa vähentää sen suuruisena kuin kyseessä olevana verovuonna sovellettavassa Verohallinnon päätöksessä matkakuluvähennyksen määrästä on esitetty. Metsätalouden pääomatuloon kohdistuviin asunnon ja metsä-

tilan välisiin matkakustannuksiin ei sovelleta ansiotuloja koskevaa TVL 93 §:n mukaista asunnon ja työpaikan välisten matkakustannusten omavastuuosuutta (KHO 2005/1914).

Matkat asuinpaikasta metsätilalle eivät ole sellaisia tilapäisiä työmatkoja, jotka oikeuttaisivat vähentämään elantokustannusten lisääntymiseen perustuvia ns. omia päivärahoja (KHO 1999/1362). Metsänomistajalle matkasta erityiselle työntekemispaikalle (esim. koulutustapahtumaan) aiheutuvien lisääntyneiden elantokustannusten vähentämisestä on seikkaperäiset ohjeet Verohallinnon yhtenäistämisohjeessa (ks. luku 21). Yhtenäistämisohjeen kohdassa 4.1.3 on kuvattu muutenkin laajemmin metsätalouden matkakustannusten vähentämiseen liittyviä seikkoja.

Muita vuosimenoja kertyy metsänomistajilla yleensä vähennettäväksi joka vuosi, vaikka metsätalouden harjoittaminen olisi hyvinkin passiivista. Esimerkiksi metsänhoitomaksu tulee maksettavaksi vuosittain aivan pienimpiä metsätiloja lukuun ottamatta (ks. luku 19, Metsänhoitomaksu).

Metsätalouteen kohdistuva kiinteistövero on TVL 31.3 §:n mukaisesti tulonhankkimismenoa, joka vähennetään veron maksuvuonna metsätalouden pääomatulosta (KVL 1994/137). Tulonhankkimismenona vähennetään myös metsätalouteen kohdistuvan velan liitännäiskulut (mm. luotonvarausprovisio, toimitusmaksut). Puukaupan yhteydessä vapaaehtoisesti Suomen Metsäsäätiölle maksettu avustus voidaan vähentää metsätalouden pääomatulosta (KVL 1995/198, ei julkaistu).

Poistot

Poistomenettelyllä vähennetään hankintamenot sellaisista metsätalouden investoinneista, joiden todennäköinen taloudellinen käyttöaika on yli 3 vuotta. Poistamatta olevan hankintamenon perusteella määrättävinä poistoina vähennetään metsätalouden koneiden ja kaluston sekä rakennusten ja rakennelmien hankintamenot. Myös metsäteiden rakentamismenot ja metsän ojituksesta aiheutuneet menot vähennetään menojäännöksestä tehtävin poistoin.

Enimmäispoistoprosentit metsätalouden käyttöomaisuudelle ovat TVL 115.2 §:n mukaan samat kuin maataloudessa (MVL 8 - 10 §), eli koneilla ja laitteilla 25 %, kevyillä rakennelmilla 20 %, talousrakennuksilla 10 %, asuin- ja toimistorakennuksilla 6 % sekä vesistön pilaantumisen ja ulkoilman saastumisen estämiseksi hankituilla rakennelmilla 25 %. Toisin kuin maatalouden tulolähteeseen kohdistuvassa verotuksessa, metsätalouden pääomatulojen verotuksessa kuitenkin käyttöomaisuuden hankintamenoista tehdään poistoja aina hyödykekohtaisesti, ei kaikkien koneiden tai rakennusten yhteenlasketusta poistamattomasta hankintamenosta.

Metsäteiden rakentamismenot ja metsän ojituksesta aiheutuneet menot vähennetään vuotuisina enintään 15 prosentin suuruisina, poistamatta olevan hankintamenon perusteella määrättävinä poistoina (TVL 115.1 §).

Enintään 200 euron suuruinen menojäännös poistetaan kerralla (TVL 115.3 §).

Puun myyntitulon määräaikaisten veronhuojennusten vaikutus menojen vähennysoikeuteen

Tuloverolain 43b §:ssä tarkoitettujen osittain verovapaiden puun myyntitulojen hankkimisesta johtuneista menoista on vähennyskelpoista 50 %, jos tulosta on veronalaista 50 %. Vastaavasti, jos 75 % tulosta on veronalaista, on näihin tuloihin kohdistuvista menoista 75 % vähennyskelpoista. Vain osittain vähennyskelpoisina menoina pidetään kuitenkin pelkästään puun hakkuusta ja korjuusta johtuneita menoja ja puun myyntitulon hankkimisesta johtuneita asunnon ja metsäkohteen välisiä matkakustannuksia (TVL 43b.3 §). Kaikki muut osittain verovapaaseen tuloon kohdistuvat vuosimenot (esimerkiksi ennakkoraivauksen ja leimauksen menot, Suomen Metsäsäätiölle puukaupan yhteydessä maksettu avustus tai oman asunnon ja puun ostajan konttorin tai metsänhoitoyhdistyksen toimiston väliset matkakustannukset) ovat täysimääräisesti vähennyskelpoisia, samoin kuin

käytännössä kaikki poistoina vähennettävät menot.

Ensiharvennushakkuusta saatavaan puun verovapaaseen myyntituloon kohdistuvat menot eivät ole verotuksessa vähennyskelpoisia (TVL 43a.2 §). Verovapaaseen tuloon kohdistuvien menojen vähennyskielto on näin huomattavasti laajempi kuin osittain verovapaaseen tuloon kohdistuvien menojen vähennysrajoitus.

Jos kokonaan tai osittain verovapaaseen tuloon kohdistuvat em. vähennysrajoitteiset menot on kassaperusteisesti vähennetty täysimääräisinä jo aikaisempina verovuosina ennen metsäverotuksen väliaikaisten säännösmuutosten voimaantuloa 1.1.2009, eikä huojennettua tuloa ole vielä verovuonna 2008 saatu, ei vähennyskelvotonta menon osuutta tulouteta tulon saantivuonna, eikä verovuoden 2008 tai aikaisempien verovuosien verotukseen ole myöskään ko. lakimuutosten esitöistä ilmenevän periaatteen mukaisesti tarkoitus kohdistaa oikaisuja, joilla kyseinen vähennetty meno lisättäisiin tuloihin.

Menojen vähennysrajoituksia sovelletaan, vaikka menot maksettaisiinkin vasta puun myyntitulon veronhuojennusten soveltamiskauden jälkeen. Jos esimerkiksi vuonna 2010 tehdystä puukaupasta on saatu vuonna 2011 osittain verovapaata (25 %:n huojennus) puun myyntituloa, ja tuon puutavaran hakkuu- ja korjuumenot maksetaan urakoitsijalle vasta vuonna 2012, on vuoden 2012 verotuksessa ko. menosta vähennyskelpoista vain 75 %.

Pinta-alaverotuksen aikana hankittujen hyödykkeiden hankintamenot

Pinta-alaverotuksessa metsäteiden rakentamismenot ja metsämaan ojituksesta aiheutuneet menot vähennettiin maatilakohtaisesti 15 %:n suuruisin vuotuisin menojäännöspoistoin. Pinta-alaverotuksessa poistamatta jäävä hankintamenon osa näistä menoista siirtyy TVL 140.5 §:n nojalla metsätalouden pääomatulojen verotukseen edelleen enintään 15 %:n suuruisin poistoin vähennettäväksi.

Metsätalouskäytössä olleiden koneiden, kaluston ja laitteiden sekä rakennusten ja rakennelmien hankintamenoa ei pinta-alaverotuksessa ole voinut erikseen vähentää. Metsätalouden pääomatulojen verotukseen siirryttäessä edellä mainittujen hyödykkeiden hankintamenoksi katsotaan niiden käypä arvo vuonna 2006 (TVL 140.6 §). Jos käyttöomaisuutta siirretään maataloudesta tai elinkeinotoiminnasta metsätalouteen, hankintamenoksi metsätaloudessa katsotaan hyödykkeen poistamaton hankintameno toisessa tulolähteessä.

Pinta-alaverotuksessa sovellettu seuraavalle vuodelle siirtyvä vähennys (MVL 13.8 §, kumottu L:lla 1156/2005) ei miltään osin siirry metsätalouden pääomatulojen verotukseen (KHO 1993/4272). Siirtyvään vähennykseen saattoi sisältyä esimerkiksi metsäteiden ja -ojien laskennallisia poistoja, metsän uudistamismenoja (uudistamisvähennys), taimikonhoitomenoja (taimikkovähennys), metsätalouteen kohdistuvia korkoja ja metsänhoitomaksuja.

Metsätalouden korot

Metsätalouteen kohdistuvat velat ovat tulon hankkimisesta aiheutuneita velkoja. Velan korot vähennetään muiden tulonhankkimisvelkojen korkojen tavoin pääomatulosta (TVL 58 §), ei suoraan metsätalouden pääomatulosta (ks. luku 12).

Metsätalouden tappiollinen tulos

Jos metsätalouden pääomatuloon kohdistuvien vähennysten yhteismäärä on verovuonna suurempi kuin metsätalouden pääomatulojen määrä, muodostuu metsätaloudesta tappiollinen tulos. Metsätalouden tappiollinen tulos vähennetään muista mahdollisista pääomatuloista tai edelleen alijäämähyvityksenä ansiotulojen verosta, jos muut pääomatulot puuttuvat tai ne eivät riitä metsätalouden tappiollisen tuloksen kattamiseen. Ellei vähennys ansiotulojen verostakaan ole mahdollinen, vahvistetaan vähentämättä jäävältä osalta pääomatulolajin tappio, jonka voi vähentää

seuraavan 10 vuoden aikana kaikista pääomatuloista (ks. luku 16).

Muistiinpanot

Metsätaloutta harjoittavan verovelvollisen, joka ei ole kirjanpitovelvollinen, on ilmoittamisvelvollisuuttaan varten pidettävä sellaisia muistiinpanoja, joihin riittävästi eriteltyinä sisältyvät verotuksessa tarvittavat tiedot (VML 12.1 §). Muistiinpanojen on perustuttava tositteisiin, ja kirjaukset muistiinpanoihin tehdään aikajärjestyksessä. Tulo kirjataan saaduksi silloin, kun se on nostettu, merkitty verovelvollisen tilille tai saatu muutoin vallintaan. Meno kirjataan tapahtuneeksi silloin, kun se on maksettu. Tulojen ja menojen kirjaamisen lisäksi muistiinpanoissa on erikseen selvitettävä (Verohallinnon päätös ilmoittamisvelvollisuudesta ja muistiinpanoista):

- maatalouteen, elinkeinotoimintaan ja omaan yksityiskäyttöön otetun puutavaran arvo;
- metsätalouden vuosimenot eriteltyinä palkkausmenoihin, matkakuluihin ja muihin menoihin, sekä matkakulujen osalta perusteet yksityisiin varoihin kuuluvalla autolla tehtyjen metsätalouteen liittyvien matkojen aiheuttamien menojen vähentämiselle;
- menovarauksen ja tuhovarauksen tekeminen ja käyttäminen; tuhovarausta varten muistiinpanoihin on liitettävä luotettava selvitys tuhoutuneen metsän uudistamismenojen arvioidusta määrästä;
- metsävähennyksen peruste ja käyttö; puun myyntitulon kohdistumisesta metsävähennykseen oikeuttavaan metsään on muistiinpanoihin liitettävä luotettava selvitys;
- hankintameno, poisto ja menojäännös poistoina vähennettävistä hyödykkeistä;
- metsätien rakentamismenon jakautuminen metsätalouden ja tien muun käytön kesken;
- hankintatyön arvon arvioimisperusteet maatilakohtaisesti;
- puun myyntitulon osittaisen verovapauden edellytykset. Muistiinpanoihin liitetään puukaupasta tehty metsänhakkuu- tai hankintakauppasopimus tai muut vastaavat asiakirjat, joista luotettavalla tavalla käy selville puukaupan teon ajankohta;
- metsätalouden vuosimenojen kohdistuminen osittain verovapaaseen puun myyntituloon.

Muistiinpanoja liitteineen on säilytettävä kuusi vuotta verovuoden päättymisestä lukien (VML 12.2 §).

Arvonlisäverovelvollisuuden merkitys

Metsätalouden harjoittaja on arvonlisäverolaissa (1501/1993) tarkoitettu alkutuotannon harjoittaja, johon sovelletaan yleisiä arvonlisäverovelvollisuuden periaatteita. Valtaosa metsänomistajista on arvonlisäverovelvollisia kun joko kalenterivuoden verollisen toiminnan liikevaihto ilman käyttöomaisuuden myyntihintoja on jonakin vuonna ylittänyt 8500 euroa tai metsänomistaja on vapaaehtoisesti erikseen hakeutunut arvonlisäverovelvolliseksi vaikka kyseinen liikevaihdon raja ei olisi ylittynytkään.

Arvonlisäverovelvollisen metsänomistajan on muistiinpanoissaan erikseen selvitettävä myös tuloihin ja menoihin liittyvän arvonlisäveron määrät ja veron perusteet. Tuloverotuksessa sovellettavilla puun myyntitulon määräaikaisilla veronhuojennuksilla ei ole vaikutusta arvonlisäverotuksen kirjauksiin.

Tuloverotusta varten arvonlisäverovelvollinen metsänomistaja kirjaa tulot ja menot muistiinpanoihin ilman arvonlisäveron osuutta. Jos metsätalouden harjoittaja ei ole arvonlisäverovelvollinen, tuloverotuksen menokirjaukset tehdään arvonlisäveron sisältävinä.

METSÄSTÄ SAATAVIEN MUIDEN TULOJEN VEROTUS

Metsästä tai metsän tuotteiden jalostuksesta voidaan saada sellaista tuloa, joka ei ole TVL 43 §:ssä tarkoitettua puun myyntituloa tai muuta siihen rinnastettavaa metsätalouden pääomatuloa. Tällaiset metsästä saatavat tulot

voivat olla verovapaita tai niihin sovelletaan joko TVL:n muita kuin metsätalouden pääomatuloa koskevia säännöksiä tai ne verotetaan maatalouden tulona MVL:n mukaan. Verovapaan tulon hankkimisesta johtuneet menot eivät ole vähennyskelpoisia. Maatalouden tulona verotettavaan toimintaan kohdistuvat menot vähennetään maatalouden menoina ja pääomatuloihin kohdistuvat tulonhankkimismenot esitäytetyllä veroilmoituksella pääomatuloihin kohdistuvana luonnollisena vähennyksenä.

Puutavaran jatkojalostuksesta saadut tulot

Maataloudella tarkoitetaan MVL 2 §:n mukaan varsinaisen maatalouden lisäksi myös sellaista maa- tai metsätalouteen liittyvää muuta toimintaa, jota ei ole pidettävä eri liikkeenä. Metsätaloudenkin ns. sivutulot verotetaan siten maatalouden tulolähteeseen kuuluvina tuloina.

Verovelvollisen omasta metsästä saadut tukkien, pylväiden, kuitupuun, halkojen, pilkkeiden (ks. KHO 2000/978), hakkeen tai muun metsäenergiapuun, joulupuiden, koristehavujen yms. myyntitulot ovat metsätalouden pääomatuloa. Maatalouden tuloksi katsotaan tällaisen puutavaran jatkojalostuksesta (esimerkiksi lankuiksi tai laudoiksi sahauksesta) saadut tulot, ellei toiminnan katsota laajuutensa ja muun asiassa huomioon otettavan tunnusmerkistönsä vuoksi muodostavan jo erillistä elinkeinotoiminnan tulolähdettä.

Maa-ainesten myyntitulot

Maa-aineksista (sora, savi, turve, multa yms.) saadut myyntitulot ovat aina pääomatuloa muun toiminnan tulolähteessä (TVL 32 §). Maa-aineksen pienimuotoisen jalostus- ja kuljetustoiminnan tuottama osa maa-aineksesta saatuun tuloon verotetaan maatalouden tulona, mutta laajempi jalostus-, kuljetus- yms. toiminta voidaan katsoa myös erilliseksi EVL:n mukaan verotettavaksi elinkeinotoiminnaksi.

Jäkälän myyntitulot

Jäkälä ei ole maa-ainesta, eikä sen myyntituloa siten veroteta TVL 32 §:ssä tarkoitettuna pääomatulona vaan maatalouden tulona (KVL 1993/129).

Vuokratulot

Kokonaisen maatilan - myös puhtaan metsätilan - tai sen osan vuokrauksesta saatu tulo on MVL 5.1 §:n 9 kohdan nojalla maatalouden veronalaista tuloa. Maatalouden tulona verotettavaa vuokratuloa voi kertyä myös metsästysmaiden vuokrauksesta, tilalla harjoitetusta lomamökkien vuokrauksesta tai esimerkiksi alueen vuokraamisesta radiopuhelintukiasemaksi (KHO 1996/3491).

Suojelualuekorvaukset

Metsänomistajalle maksetut luonnonsuojelulain (1096/1996) mukaisiin rauhoittamispäätöksiin liittyvät korvaukset ovat TVL 80 §:n 7 kohdassa tarkoitettuja verovapaita korvauksia. Jos metsäalue rauhoitetaan määräajaksi kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) mukaisin perustein (menettelynä esimerkiksi ympäristötukisopimus tai luonnonarvokauppa), ovat rauhoitussopimuksesta saadut korvaukset verovapaita kestävän metsätalouden rahoituslain 34 §:n nojalla.

Luonnontuotteiden keräilytulot

Luonnonvaraisten käpyjen, marjojen ja sienien myyntitulot ovat kerääjälle verovapaita. Verovapaata on myös tulo, joka saadaan luonnonvaraisten kasvien tai kasvinosien keräämisestä ihmisravinnoksi, lääkkeeksi tai lääkeaineen valmistukseen (TVL 89 §). Keräilytuotteista saatu tulo on kuitenkin veronalaista, jos se on saatu palkkana.

Metsäkiinteistön vastikkeellinen luovutus

Metsäkiinteistöjen (maapohja ja puusto) vastikkeellisiin luovutuksiin sovelletaan tuloverolain luovutusvoittosäännöksiä (ks. luku 6). Luovutusvoiton määrän laskemiseen ja veron määräämiseen mahdollisesti liittyviä erityispiirteitä ovat tällöin mm:

- Luovutushintaan lisätään metsäkiinteistöltä luovutusvuoden ja viiden edellisen vuoden aikana myydyn puun kantoraha-arvo vä-

hennettynä ko. vuosien metsän puhtaalla tuotolla (TVL 46.7 §). Luovutushinnan lisäys tehdään kuitenkin vain niiltä vuosilta kun verovelvolliseen on mainittuna ajanjaksona sovellettu pinta-alaverotusta. Näitä luovutushinnan lisäyksiä voi siten esiintyä viimeisen kerran verovuonna 2010.

- Verovuodesta 2009 alkaen verovelvolliskohtainen tehdyn metsävähennyksen määrä lisätään luovutusvoittoon, kuitenkin enintään määrä, joka vastaa 60 prosenttia luovutettavan metsän hankintamenosta (TVL 46.8 §). Ennen verovuotta 2009 TVL 55 §:n nojalla kiinteistöltä tehdyn metsävähennyksen määrä vähennettiin kiinteistön hankintamenosta (TVL 47.2 §). Luovutusvoittoon lisäämistä on selostettu tarkemmin aiemmassa metsävähennystä käsittelevässä tekstissä.

- Kiinteistöllä olevien metsäteiden ja -ojien rakentamismenot ovat kiinteistön perusparannusmenoja, joiden poistamatta oleva osa lisätään kiinteistön hankintamenoon (TVL 46.1 § ja 47.1 §).

- Luovutusvoitto ei ole veronalaista tuloa, jos luovutettava metsä on ollut yhteensä yli 10 vuotta verovelvollisen tai hänen ja sellaisen henkilön omistuksessa, jolta hän on saanut sen vastikkeettomasti, ja saajana on yksin tai yhdessä puolisonsa kanssa hänen lapsensa tai tämän rintaperillinen taikka hänen sisarensa, veljensä, sisarpuolensa tai velipuolensa (TVL 48.1 §) ostajana on myyjän rintaperillinen tai veli tai sisar, ja jos myyjä on omistanut ko. metsäkiinteistön vähintään 10 vuoden ajan.

Jos metsäkiinteistön luovutukseen on sovellettu tätä verovapaussäännöstä, ja jos luovutuksensaaja luovuttaa samaa omaisuutta edelleen ennen kuin 5 vuotta on kulunut hänen saannostaan, vähennetään hänen luovutusvoittoaan laskettaessa hankintamenosta se veronalaisen luovutusvoiton määrä, jota ei ole pidetty hänen saantomiehensä veronalaisena tulona (TVL 48.5 §).

- Verovuodesta 2010 alkaen luovuksesta saatu voitto ei ole veronalaista tuloa, jos kiinteää omaisuutta luovutetaan valtiolle tai valtion liikelaitokselle luonnonsuojelulaissa (1096/1996) tarkoitetuksi luonnonsuojelualueeksi (TVL 48.1 § 4 kohta).

- Luovutusvoitto ei ole veronalaista tuloa, jos kyseessä on kiinteistön luovutus luonnonsuojelulaissa tarkoitetuksi suojelualueeksi vaihtamalla kiinteistö toiseen kiinteistöön (TVL 48.4 §).

- Luovutusvoitto on TVL 49 §:n mukaan osittain verovapaa (luovutushinnasta vähennetään vähintään 80 %) lunastustyyppisissä tapauksissa ja luovutettaessa metsäalueita valtiolle, maakunnalle, kunnalle tai kuntayhtymälle. Huojennusta ei kuitenkaan sovelleta luovutettaessa kiinteistö Metsähallitukselle tai muulle valtion liikelaitokselle muuhun kuin luonnonsuojelutarkoitukseen, puolustusvoimien käyttöön, tutkimustarkoituksiin tai muuhun vastaavaan yhteiskunnalliseen tarkoitukseen.

Metsätalouden käyttöomaisuuden luovutukset

Metsätalouden koneiden, laitteiden, rakennusten ja rakennelmien luovutushintoja ei lueta TVL 43 §:n mukaiseen metsätalouden pääomatuloon. Metsätalouden käyttöomaisuuden hankintamenoja ja niistä tehtäviä poistoja seurataan metsätalouden muistiinpanoissa hyödykkeittäin, ja hyödykkeiden myynnistä muodostuva luovutusvoitto tai luovutustappio lasketaan hyödykekohtaisesti TVL 46 §:n mukaan (ks. luku 6).

14. KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN JA KESKUSVEROLAUTA-KUNNAN PÄÄTÖKSIÄ

KHO 1993/4272

Ennakkotietohakemus koski kysymystä siitä, voiko metsätalouden harjoittaja puun myyntituloon perustuvassa verojärjestelmässä vähentää vuodelta 1992 siirtyvän maatilatalouden tuloverolain 13 §:n 8 momentin mukaisen metsätalouden niin sanotun siirtyvän vähennyksen vuodelta 1993 toimitettavassa verotuksessa pääomatuloista. Korkein hallinto-oikeus lausui, että kun tuloverolain mukaan metsätalouden verotus toimitetaan verovuodelta 1993 puun myyntitulojen perusteella, metsätalouden pääomatulosta vähennyskelpoiseksi ei ole metsäverotuksen siirtymäkautta koskevassa tuloverolain 140 §:ssä säädetty vuodelta 1992 toimitettavassa verotuksessa metsän uudistamismenoista metsätalouden puhtaasta tulosta vähentämättä jäänyttä, maatilatalouden tuloverolain 13 §:n 8 momentissa tarkoitettua määrää. Sanottu määrä ei voi tulla vähennettäväksi myöskään tuloverolain 150 §:n perusteella verovuotta 1993 edeltäneen verovuoden tappiona, koska maatilatalouden tuloverolain 13 §:n mukaan metsätalouden puhtaasta tulosta erikseen tehtävät vähennykset otetaan huomioon seuraavana verovuonna metsätalouden puhtaasta tulosta erikseen vähennettävänä menona eikä niiden osalta siten tule vahvistettavaksi tappiota. Muutakaan perustetta vähennyksen myöntämiseen ei ole siirryttäessä puun myyntitulojen verotukseen. Ennakkotieto. Verovuosi 1993.

KHO 1994/880 B 517

Maanviljelijä A, jonka tarkoituksena oli vuoden 1993 alusta siirtyä metsätalouden pääomatulon verotukseen, pyysi keskusverolautakunnalta ennakkotietoa siitä, luetaanko hänen maatalouden tuotantorakennusten vuosikorjauksiin vuonna 1993 käyttämänsä, mutta vuosina 1983-1992 omasta metsästä kaadetun ja sahatun puutavaran kantoraha-arvosta 50 prosenttia maatalouden vähennyskelpoiseksi menoksi. Keskusverolautakunta lausui ennakkotietona, että jos A käyttää vuonna 1993 varastossa 31.12.1992 ollutta sahattua puutavaraa maatalouden tuotantorakennusten vuosikorjauksiin, A saa maatalouden tulon hankkimisesta johtuneina menoina vähentää 50 prosenttia tämän puutavaran kantohintojen markkina-arvosta.

KHO kumosi verohallituksen valituksesta keskusverolautakunnan ennakkotiedon ja lausui: Hakemuksen mukaan A siirtyy vuoden 1993 alusta tuloverolain 43 §:n mukaiseen metsätalouden pääomatulon verotukseen. Maatilatalouden tuloverolain muuttamisesta annetun lain (1541/92), joka tuli voimaan 1.1.1993, voimaantulosäännöksen 3 momentin mukaan häneen ei näin ollen voida soveltaa maatilatalouden tuloverolain 6 §:n 1 momentin 9 kohtaa sellaisena kuin se oli ennen 1.1.1993. A ei siten voi vähentää maataloudessa käytetyn, maatilan metsästä otetun puutavaran kantohintojen markkina-arvoa.

Maatilatalouden tuloverolain 6 §:n 1 momentin 9 kohdan säännöstä, sellaisena kuin se on laissa 1541/92, sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1993 toimitettavassa verotuksessa sellaiseen metsänomistajaan, joka vuodesta 1993 alkaen on siirtynyt tuloverolain 43 §:n mukaiseen metsätalouden pääomatulon verotukseen. A:lla ei hakemuksessa selostetuissa olosuhteissa siten myöskään ole oikeutta puheena olevan puutavaran kantoraha-arvon vähentämiseen maatilatalouden tuloverolain muutetun 6 §:n 1 momentin 9 kohdan nojalla. Korkein hallinto-oikeus lausui uutena ennakkotietona, että jos A käyttää varastossa 31.12.1992 ollutta puutavaraa maatalouden tuotantorakennusten vuosikorjauksiin, A ei saa maatalouden tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuvina menoina vähentää tuotantorakennusten korjaukseen omasta metsästä otetun puutavaran arvoa. Ennakkotieto. Verovuosi 1993.

KHO 1994/880 B 517

Maanviljelijä A, jonka tarkoituksena oli siirtyä vuoden 1993 alusta metsätalouden pääomatulon verotukseen, pyysi keskusverolautakunnalta ennakkotietoa siitä, että jos hän käyttää omasta metsästä vuonna 1993 kaadettua ja sahattua puutavaraa kahden vuokrattavan lomamökin rakentamiseen, luetaanko puutavaran kantoraha-arvo vuokrattavien lomamökkien poistokelpoiseen hankintamenoon vai sovelletaanko maati-

latalouden tuloverolain 6 §:n 1 momentin 9 kohdassa (1541/92) ja tuloverolain 43 §:n 3 momentissa tarkoitettua niin sanottua hiljaista kuittausta. Keskusverolautakunta lausui ennakkotietona, että jos A käyttää omasta metsästä vuonna 1993 kaadettua ja sahattua puutavaraa kahden vuokrattavan lomamökin rakentamiseen, rakennusten rakentamiseen otetun puutavaran arvoa ei pidetä A:n veronalaisena metsätalouden pääomatulona. Vastaavasti edellä mainittua puutavaraa ei voida lukea rakennusten hankintamenoon eikä siten vähentää maatalouden tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneina menoina. A valitti korkeimpaan hallinto-oikeuteen ja vaati muun muassa siihen nähden, että lomamökit eivät olleet maatalouden tuotantorakennuksia, että hiljaista kuittausta ei tule soveltaa, vaan vuokrattavien lomamökkien rakentamiseen omasta metsästä otetun puutavaran kantoraha-arvo tulee lukea lomamökkien hankintamenoon. Korkein hallinto-oikeus ei muuttanut keskusverolautakunnan päätöstä. Ennakkotieto. Verovuosi 1993

KHO 1996/3491 B 514

Verovelvollinen, jonka omistamaan tilaan kuului yksinomaan metsämaata, oli vuokrannut metsästään puhelinyhtiölle radiopuhelintukiasemaksi 3.650 neliömetrin suuruisen alueen 30 vuodeksi kertakaikkista 40.000 markan vuokraa vastaa. Hänen vuokrauksesta vuonna 1995 saamaansa kertakaikkista vuokraa pidettiin hänen verovuoden 1995 veronalaisena tulonaan maatalouden tulolähteessä. Ennakkotieto. Verovuosi 1995.

KHO 1996/2473 B 552

Verovelvollinen vaati kaupungin alueella sijaitsevista vierekkäisistä 10.163 neliömetrin ja 1.970 neliömetrin suuruisista jakotoimituksessa metsämaaksi luokitelluista tiloistaan määrätyn kiinteistöveron poistamista.

Lääninoikeus lausui muun muassa, ettei laissa ole säännöksiä siitä, kuinka pieni alue voidaan lukea kiinteistöverosta vapaaksi metsämaaksi. Verotuskäytännössä aivan pieniä metsäalueita ei ole verotettu maatilatalouden tuloverolain pinta-alaperusteisen järjestelmän mukaan metsämaana eikä tällainen alue myöskään muodosta maatilaa. Tilat sijaitsevat järven rannalla alueella, jota on vanhastaan käytetty loma-asutukseen. Tiloja ei voida niiden sijainti ja koko huomioon ottaen pitää yhdessäkään metsämaana. Niistä oli siten tullut määrätä kiinteistövero.

Korkein hallinto-oikeus pysytti lääninoikeuden päätöksen lopputuloksen lausuen, että kiinteistöverolain 3 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan kiinteistöveroa ei ole suoritettava metsästä eikä maatalousmaasta. Lainkohdan tarkoittamana metsänä aluetta voidaan pitää silloin, kun sitä on tarkoitus käyttää puun kasvattamiseen metsätalouden tulon saamiseksi. Maa- ja muihin kiinteistörekistereihin sisältyvät maan laatua koskevat merkinnät eivät yksin osoita alueen käyttötarkoitusta metsämaana. Kun otettiin huomioon tilojen pieni koko ja se, ettei selvitystä metsätaloudellisesta käyttötarkoituksesta ollut esitetty, niitä ei voitu yhdessäkään pitää kiinteistöverolain 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna metsänä. Verovuosi 1993.

KHO 1997/638

Verovelvollisten vapaa-ajan asunto sijaitsi tilalla, jossa oli rantaviivaa noin 300 metriä ja jonka kokonaispinta-alasta 2,43 hehtaarista oli luokiteltu metsämaaksi 1,6 hehtaaria, joutomaaksi 0,6 hehtaaria ja tonttimaaksi 2 000 neliömetriä. Kun otettiin huomioon tilan tosiasiallinen käyttö vapaa-ajankiinteistönä sekä sen sijaintiin ja muotoon nähden rajoitetut mahdollisuudet kestävään metsätalouden harjoittamiseen, korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei tilasta osaakaan voitu pitää kiinteistöverolain 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna metsänä. Tilasta oli niin ollen tullut määrätä kiinteistövero. Verovuosi 1994. Äänestys 6-2.

KHO 1997/1537

Saaristomeren neljällä saarella sijaitsevan kiinteistön kokonaispinta-ala oli 17,6 hehtaaria. Veroluokituksessa kiinteistö oli katsottu maatilaksi, jonka maapohjasta 2 hehtaaria oli vapaa-ajan asunnon tontti, 3,8 hehtaaria metsää ja 11,8 hehtaaria joutomaata. Verotuksen oikaisulautakunta katsoi verovelvollisen valituksesta, että vapaa-ajan asunnon rakennuspaikan pinta-ala oli 2 hehtaaria lopun ollessa kiinteistöverosta vapaata. Kunnanasiamiehen valituksesta lääninoikeus katsoi, että kiinteistöverosta vapaata metsää oli 4 hehtaaria ja että 11,6 hehtaarin suurui-

selle joutomaalle oli määrättävä kiinteistöverotuksessa huomioon otettavaa arvoa. KHO katsoi joutomaan osalta, että kysymyksessä oli maatilaan kuuluva joutomaa, jolle ei varallisuusverotuksessa eikä näin ollen myöskään kiinteistöverotuksessa tullut määrätä arvoa. Verovuosi 1993. Äänestys 3-2.

KHO 1997/2073

Osuuskunnan jäsenen metsätalous kuului puun myyntitulojen verotuksen piiriin ja sitä verotettiin tuloverolain 43 §:n mukaisesti. Osuuskunta suunnitteli sääntöjensä mukaan ylijäämäpalautusta niin, että jako toimitettaisiin sen puutavaramäärän raha-arvon mukaisesti, jonka osuuskunta oli tilivuonna jäseniltä ostanut. Ylijäämäpalautus katsottiin tuloverolain 43 §:n nojalla jäsenen metsätalouden pääomatuloksi. Ennakkoratkaisu 1996 ja 1997. Äänestys 4-1

KHO 1997/2333

Verovelvollinen omisti 4,47 hehtaarin suuruisen saaren, jolla sijaitsi hänen vapaa-ajan asuntonsa. Maarekisteriotteen mukaan kiinteistöön oli vuonna 1964 tehdyssä jakotoimituksessa katsottu kuuluvan pelkästään varsinaista metsämaata, mutta sittemmin kiinteistöä oli veroluokituksessa pidetty joutomaana. Kiinteistöveron perusteena oleva maapohjan arvo oli vahvistettu siten, että hehtaarin ylittävältä, eli 34.700 neliömetrin, osalta arvo oli määrätty 10 prosentiksi perusarvosta. Verovelvollinen vaati, että kiinteistövero oli määrättävä vain tontin osalta, koska muu alue oli metsänä kiinteistöverosta vapaata. Huomioon ottaen kiinteistön sijainti ja käyttö sekä sen maapohjan laatu KHO katsoi, ettei kiinteistö ollut maatilatalouden tuloverolain 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu maatila. Tämän vuoksi ja vaikka esitetyn selvityksen mukaan kiinteistöllä olikin puustoa KHO siihen nähden, että verovelvollisen kiinteistöllä harjoittamasta metsätaloudesta ei ollut esitetty luotettavaa selvitystä, katsoi ettei kiinteistöä voitu osaksikaan pitää kiinteistöverosta vapaana metsänä. Verovuosi 1993.

KHO 1997/2977

Maanviljelijä A omisti kaksi tilaa, joilla hän harjoitti maataloutta ja metsätaloutta. A oli puun myyntitulon verotuksen piirissä. A aikoi metsittää toisen tilan peltoa 3 hehtaaria ja hän oli tehnyt tätä koskevan metsityssuunnitelman. Maaseutuelinkeinopiiri oli hyväksynyt pellon metsitettäväksi ja maksettavaksi tulonmenetyskorvausta sekä metsityksenhoitopalkkiota. Metsälautakunta oli hyväksynyt metsänparannussuunnitelman. Pellon metsittämiskustannuksiin A sai metsänparannustukea. A suunnitteli lisäksi työllistävänsä työttömän metsurin taimikonhoitotöihin. A maksaisi työllistettävälle henkilölle minimipalkkaa ja hakisi työllistämistukea valtion varoista. KHO katsoi, että metsityksenhoitopalkkio ja valtion varoista saatava työllistämistuki olivat A:n metsätalouden veronalaista pääomatuloa. Pellon metsityksestä johtuva tulonmenetyskorvaus katsottiin A:n veronalaiseksi tuloksi maatalouden tulolähteessä. Ennakkoratkaisu. Verovuosi 1997. Verovuosi 1998. Äänestys 3-2.

KHO 1999/1362

Tuloverolain mukaan puun myyntitulon perusteella verotettavan yhtymän osakkaat olivat tehneet asuinpaikkakunnaltaan muussa kunnassa omistamalleen metsätilalle matkoja metsänhoitoon liittyvien töiden suorittamiseksi. Katsottiin, että metsätilalle tehdyt matkat eivät olleet tilapäisiä työmatkoja ja että yhtymän metsätalouden pääomatulosta ei voitu vähentää elantokustannusten lisäykseen perustuvia niin sanottuja omia päivärahoja. Verovuosi 1995. Äänestys 3-2 perusteluista.

Vrt. Verohallituksen päätös liikkeen- ja ammatinharjoittajan työmatkasta aiheutuneen elantokustannusten lisäyksen vähentämisestä vuodelta 1995 toimitettavassa verotuksessa 29.12.1994/ 25 v. 1995.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä selostettu asiaan saatu verohallituksen lausunto tilapäisestä työmatkasta aiheutuvien elantokustannusten lisäysten vähennysmahdollisuudesta.

KHO 2000/978

Kun maanviljelijä, jonka metsään sovellettiin pinta-alaperusteista metsäverojärjestelmää siirtymäkauden 1993-2005 ajan, myi omasta metsästä ottamastaan puutavarasta valmistettuja noin 33 senttimetrin mittaisia pilkottuja klapeja eli pilkkeitä, näiden polttopuiden myyntitulosta puun arvon mukainen osuus oli metsätalouteen

kuuluvaa tuloa sekä valmistuksen ja kuljetuksen arvo tuloverolain 63 §:ssä tarkoitettua hankintatyön arvoa. Ennakkoratkaisu vuosille 1998 ja 1999.

KHO 2001/2784

A oli tullut 1.1.1994 metsätalouden harjoittamista varten muodostetun verotusyhtymän osakkaaksi hänen ostettuaan sisareltaan tämän omistaman kolmasosan verotusyhtymän hallinnassa olevista kolmesta metsäkiinteistöstä. Verotusyhtymä oli verovuonna saanut hallinnassaan olevilta kiinteistöiltä metsätalouden pääomatuloa. A:lla ei ollut oikeutta tehdä tuloverolain 55 §:n mukaista metsävähennystä siitä metsätalouden pääomatulostaan, joka hänen osuudekseen verotusyhtymän puhtaasta tulosta jaettiin. Verovuosi 1995.

KHO 2005/218 KHO:2005:9

A, joka on valinnut metsäverotuksensa vuosilta 1993-2005 toimitettavaksi maatilatalouden tuloverolain mukaan pinta-alaperusteisesti, tekee puun ostajan kanssa metsänhakkuusopimuksen 24 kuukauden ajaksi. Metsänhakkuusopimuksessa kaupan kohteena on metsänhakkuuoikeus maastossa rajatulla hakkuualueella. Hakkuusopimuksessa puumäärät on arvioitu. Lopulliset puumäärät todetaan tarkistusmittauksessa. Puutavaran omistusoikeus siirtyy ostajalle kaadettaessa puut. Maksut suoritetaan sopimuksessa mainittuina päivinä myyjän ilmoittamalle suomalaisessa rahalaitoksessa olevalle tilille. Metsänhakkuusopimuksen tekemisen jälkeen A tekee pankin kanssa sopimuksen puunmyyntisaatavan kaupasta. Pankki ostaa myyjältä sopimuksessa tarkoitetun puunmyyntisaatavan. Puunmyyntisaatavan omistusoikeus kaikkine oikeuksineen siirtyy pankille, jolla on yksinomainen oikeus puunmyyntisaatavan pääomaan, mahdolliseen korkoon ja viivästyskorkoon sekä muihin puunmyyntisaatavaan perustuviin oikeuksiin.

Pankin A:lle vuonna 2004 tai 2005 puunmyyntisaatavasta maksama kauppahinta katsottiin käteis- eli kassaperiaatteen mukaisesti A:lle maksuvuonna pinta-alaverotuksen piiriin kuuluvaksi tuloksi siinäkin tapauksessa, että puun ostaja maksaa metsänhakkuusopimukseen perustuvan kauppahinnan tai osan siitä pankille vuonna 2006 pinta-alaverotuksen jo päätyttyä.

Jos hakkuussa kertyy enemmän puuta kuin metsänhakkuusopimusta tehtäessä arvioitiin ja pankki suorittaa A:lle tämän vuoksi lisätilityksen vuonna 2006, tämä lisätilitys luetaan A:n metsätalouden pääomatuloksi vuonna 2006. Vastaavasti jos hakkuusta kertyy vähemmän puuta kuin hakkuusopimusta tehtäessä arvioitiin ja A joutuu palauttamaan puunmyyntisaatavasta saamaansa kauppahintaa pankille vuonna 2006, tämä maksu on A:lle vähennyskelpoista metsätalouden pääomatuloon kohdistuvaa menoa vuonna 2006.

Ennakkoratkaisu verovuosille 2004-2006.

KHO 2005/1914

Puun myyntitulon verotuksen piiriin kuuluvan verovelvollisen metsätalouden pääomatuloon kohdistuviin asunnon ja metsätilan välisiin matkakustannuksiin ei sovellettu ansiotuloa koskevaa tuloverolain 93 §:n mukaista asunnon ja työpaikan välisten matkakustannusten omavastuuosuutta. Verovuosi 1997.

KHO 2006/2634 KHO:2006:74

A ja kuusi muuta henkilöä ovat sopineet metsätilan ostamisesta yhteisesti siinä tarkoituksessa, että he perustavat yhteismetsän yhteismetsälain 5 §:n mukaisesti. Kukin ostettavan metsätilan osaomistaja tulee yhteismetsän osakkaaksi sillä osuudella, joka vastaa hänen suorittamaansa osuutta kauppahinnasta. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että yhteismetsällä on oikeus tehdä tuloverolain 55 §:n 1 momentin mukainen metsävähennys kiinteistöltä saamastaan metsätalouden pääomatulosta siitä huolimatta, ettei perustettava yhteismetsä saa omistusoikeutta hallintaansa tulevaan osakkaiden edellä mainitulla tavalla ostamaan metsätilaan. Ennakkoratkaisu verovuodelle 2006.

KHO 2010/3711

Verovelvollinen ei ollut vaatinut antamassaan metsätalouden veroilmoituksessa tuloverolain 55 §:n 4 momentin mukaista metsävähennystä. Hänellä oli oikeus esittää metsävähennystä koskeva vaatimus vielä säännönmukaisen verotuksen päättymisen jälkeen riippumatta siitä, voitiinko metsävähennystä koskevan vaatimuksen tekemättä jättämisen katsoa tapahtuneen erehdyksestä. Verovuosi 2005.

KVL 1993/359

Maanviljelijä A toimitti X:n kunnan kanssa tekemänsä lämmöntoimitussopimuksen perusteella tilansa metsästä otetusta puusta valmistettua haketta kunnan koululle. Sopimukseen sisältyi myös lämmityslaitteiden hoito, huolto ja siivous sekä varallaolo ns. robottipuhelimen avulla. Kunnan maksama korvaus perustui kunnan kaukolämpölaitoksen hinnoitteluun. A:n saama tulo oli metsätalouden pääomatuloa siltä osin kuin tulo ei kohdistunut hankintatyöhön tai hoito-, huolto-, siivous- ja varallaolotyöhön. Ansiotuloksi katsottavaa hankintatyötä oli hakkeen valmistukseen ja kuljetukseen kohdistunut osuus tulosta. Hoito-, huolto-, siivous- ja varallaolotyöhön kohdistunut osuus tulosta oli luettava maatalouden tuloon. Hakkeen valmistuksesta ja kuljetuksesta aiheutuneet menot olivat metsätalouden pääomatulon hankkimisesta johtuvia. Verovuosi 1993. (KHO 1994/2896: ei muutosta).

KVL 1994/137

Eläkkeellä oleva maanviljelijä A omisti metsätilan. Osalle tilan aluetta oli vahvistettu asemakaava. A oli vuoden 1993 alusta siirtynyt puun myyntitulon verotukseen. Asemakaavoitetulta alueelta A:lle oli määrätty vuonna 1993 kiinteistöveroa 3 873 mk. Katsottiin tilalle määrätyn kiinteistöveron liittyvän tilan asemakaava-alueelta saatavan metsätalouden pääomatulon hankintaan. Tämän vuoksi tilalle määrätty kiinteistövero saatiin vähentää tilan asemakaava-alueelta kaadetun puun myyntitulon verotuksessa metsätalouden pääomatulosta siltä vuodelta, jona kiinteistövero oli maksettu. Verovuosi 1993 ja verovuosi 1994.

KVL 1995/81

A oli ollut osakkaana kuolinpesässä, joka oli jaettu siten, että A oli saanut 1/3 osan pesään kuuluneista kiinteistöistä. Kiinteistöjen omistuksen järjestämiseksi oli perinnönjaon jälkeen ryhdytty halkomistoimituksiin, jossa tilat oli jaettu omistuksen mukaisiin osiin. A oli saanut halkomistoimituksessa arvotun metsätilan itselleen. Kun tilojen osalta oli jyvitetty niillä olleen puuston arvo, oli todettu A:n saaneen arvokkaimman tilan. A:n muille osakkaille maksaman puustotilikorvauksen noin 170 000 markan osalta A:n saantoa oli pidettävä vastikkeellisena saantona ja A:lla oli oikeus tältä osin tuloverolain 55 §:ssä tarkoitettuun metsävähennykseen, mikäli vähennyksen muut edellytykset täyttyivät. Jos A saisi puustotilikorvauksen muodossa vastiketta halkomisen yhteydessä saamastaan vähempiarvoisesta tilasta, kyse olisi A:n saamasta veronalaisesta tulosta, jota verotettaisiin luovutusvoittoja koskevien säännösten mukaisesti. Kun A myi metsää tilaltaan puustotilikorvausta varten, kyse oli puun myynnistä, josta hakijaa verotettiin puun myyntitulojen verotuksen mukaisesti.

KVL 2009/55

A:n oli tarkoitus myydä puuta vuoden 2009 aikana tehtävällä metsänhakkuusopimuksella. Hakemuksessa esitetyssä järjestelyssä B-pankki maksaisi sopimuksen mukaisen kauppahinnan A:lle vuoden 2009 aikana ja puukauppasaatava pantattaisiin B-pankille. Kysymyksessä oli siten rahoitusjärjestely eikä puunmyyntisaatavan siirtäminen kaupalla B-pankille. A:n vuonna 2009 pankilta saamaa suoritusta ei voitu pitää tuloverolain 43 b §:n 1 momentissa tarkoitettuna puun myyntitulona. Kun puun ostaja maksoi hakemuksen mukaan kauppahinnan tuloverolain 43 b §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetyn määräajan jälkeen, ei puun myyntitulon verotukseen sovellettu mainitun lainkohdan säännöstä puun myyntitulon osittaisesta verovapaudesta. Ennakkoratkaisu vuosille 2009 ja 2010.

15 YRITYSTULON JA YHTYMÄN TULON JAKAMINEN

YKSITYISEN ELINKEINON-HARJOITTAJAN YRITYSTULO

Yritystulon jakaminen

Jaettava yritystulo

Elinkeinotoiminta muodostaa yhden tulolähteen. Verovelvollisen harjoittama liike- ja ammattitoiminta kuuluvat samaan tulolähteeseen. Elinkeinotoiminnan tulolähteen tulos lasketaan elinkeinoverolain säännösten mukaan. Kun elinkeinotoiminnan tuloksesta vähennetään aikaisempien verovuosien vahvistetut elinkeinotoiminnan tappiot, saadaan jaettava yritystulo, joka jaetaan elinkeinonharjoittajan pääoma- ja ansiotuloksi (TVL 30.1 §).

Pääomatulo-osuus

Yritystulon jakaminen tapahtuu erottamalla ensin pääomatulon osuus. Pääomatuloa on TVL 38.1 §:n mukaan määrä, joka vastaa 20 %:n vuotuista tuottoa verovuotta edeltäneen verovuoden elinkeinotoiminnan nettovarallisuudelle. Vuosina 1997 - 2004 tuottoprosentti oli 18. Yksityinen elinkeinonharjoittaja voi kuitenkin vaatia yritystulon pääomatulo-osuuden laskettavaksi 10 %:n tuottona. Vaatimus on verovuosikohtainen ja se on tehtävä ennen verotuksen päättymistä. Yrittäjäpuolisoiden verotuksessa 10 %:n pääomatulo-osuutta voidaan soveltaa vain, jos he tekevät tätä koskevan vaatimuksen yhteisesti. Verovuodesta 2010 alkaen voidaan vastaavasti vaatia jaettava yritystulo kokonaan verotettavaksi ansiotulona.

Jos yrityksellä ei ole nettovarallisuutta eli sen velat ovat yhtä suuret kuin varat tai velat ylittävät varojen määrän, ei pääomatuloa muodostu. Pääomatuloa voi näissä tilanteissa muodostua kuitenkin sen perusteella, että nettovarallisuuteen lisätään 30 % maksetuista palkoista.

Koska nettovarallisuuden tuotto lasketaan vuotuisena tuottona, on elinkeinonharjoittajan tilikauden pituus otettava huomioon pääomatulon osuutta laskettaessa. 12 kuukautta pitempi tilikausi lisää pääomatulon osuutta ja tätä lyhyempi tilikausi pienentää sitä.

Esimerkki

Elinkeinonharjoittajan elinkeinotoiminnan tulos tilikaudelta 1.7.2009 - 31.12.2010 on 20 000 euroa. Elinkeinotoiminnan nettovarallisuus vuonna 2009 on 50 000 euroa.

Pääomatuloa on 18/12 x 20 % x 50 000 euroa = 15 000 euroa. Ansiotuloa on 20 000 euroa - 15 000 euroa = 5 000 euroa.

Elinkeinotoiminnan tulolähteen osingot

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän elinkeinotoiminnan tulolähteeseen kuuluvista osakkeista saaduista osingoista 70 % on veronalaista yritystoiminnan tuloa ja 30 % verovapaata tuloa (EVL 6a § 5 mom). Vuonna 2005 saatujen osinkojen veronalainen osa oli 57 % ja verovapaa osa 43 %. EVL 6a §:n voimaantuloa koskevassa säännöksessä, jossa säädetään vuoden 2005 ns. tasohuojennuksesta, oleva viittaus on tältä osin virheellinen.

Merkitystä ei ole sillä, onko osinko saatu listatusta vai listaamattomasta yhtiöstä. Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän pääomatulo-osinkoja koskevaa 90 000 euron verovapausrajaa ei sovelleta elinkeinotoiminnan tulolähteeseen kuuluviin osinkoihin.

Elinkeinotoiminnan tuloon sisältyvän osingon verovapaa osa (30 %) vähennetään ennen yritystulon jakamista pääomatulo-osuuteen ja ansiotulo-osuuteen.

Esimerkki

Yksityisen elinkeinonharjoittajan elinkeinotoiminnan tulo verovuonna 2010 on 40 000

euroa ja siihen sisältyy osinkotuloa 5 000 euroa. Elinkeinotoiminnan vuoden 2009 nettovarallisuus on 25 000 euroa.

Elinkeinotoiminnan tulosta vähennetään ensin siihen sisältyvien osinkojen verovapaa osa 1 500 euroa (30 % x 5 000 e), jolloin verotettavaksi elinkeinotoiminnan tuloksi saadaan 38 500 euroa. Tästä pääomatuloa on 20 %:n vuotuinen tuotto edellisen vuoden nettovarallisuudelle (20 % x 25 000 e) eli 5 000 euroa ja loppu on ansiotuloa.

Käyttöomaisuuskiinteistöjen ja arvopapereiden luovutusvoitot

Jaettavaan yritystuloon sisältyvät kiinteistöjen ja arvopapereiden myyntivoitot käsitellään kokonaan pääomatuloina. Nettovarallisuudesta riippumatta pääomatuloksi katsotaan aina vähintään elinkeinotoiminnan käyttöomaisuuteen kuuluvien kiinteistöjen ja arvopapereiden luovutusvoittoja vastaava määrä (TVL 38.2 §). Luovutusvoitot muodostavat pääomatulo-osuuden vähimmäismäärän (ks. jäljempää esimerkit).

Käyttöomaisuuskiinteistöjen ja -arvopapereiden luovutusvoitolla tarkoitetaan luovutushinnan ja verotuksessa poistamatta olevan hankintamenon osan erotusta. Siltä osin kuin voitosta on muodostettu EVL 43 §:ssä tarkoitettu jälleenhankintavaraus, sitä ei oteta huomioon pääomatulon vähimmäismäärässä. Muun käyttöomaisuuden, kuten esimerkiksi kaluston, luovutusvoitot eivät vaikuta pääomatuloksi katsottavaan määrään.

Ansiotulo-osuus

Se osa jaettavasta yritystulosta, joka ylittää em. tavalla lasketun pääomatulo-osuuden määrän, on elinkeinonharjoittajan ansiotuloa.

Esimerkki

Elinkeinotoiminnan jaettava yritystulo vuonna 2010 on 20 000 euroa. Edellisen vuoden elinkeinotoiminnan nettovarallisuus on 40 000 euroa. Verovuoden tulokseen sisältyy käyttöomaisuuskiinteistöstä saatu luovutusvoitto 30 000 euroa.

Nettovarallisuuden perusteella pääomatulo-osuudeksi muodostuisi 20 % x 40 000 euroa eli 8 000 euroa. Tulokseen sisältyneen luovutusvoiton vuoksi pääomatuloksi katsotaan kuitenkin koko jaettava yritystulo eli 20 000 euroa.

Esimerkki

Elinkeinotoiminnan jaettava yritystulo vuonna 2010 on 30 000 euroa. Edellisen vuoden elinkeinotoiminnan nettovarallisuus on 50 000 euroa. Verovuoden tulokseen sisältyy käyttöomaisuusarvopapereista saatu luovutusvoitto 2 000 euroa.

Nettovarallisuuden perusteella pääomatulo-osuudeksi muodostuu 20 % x 50 000 euroa = 10 000 euroa. Jaettavan yritystulon pääomatulo-osuus on 10 000 euroa ja ansiotulo-osuus 20 000 euroa.

Yritystulon jakaminen yrittäjäpuolisoiden verotuksessa

Sekä pääomatuloksi että ansiotuloksi katsottu osa yritystulosta jaetaan puolisoiden kesken silloin, kun nämä harjoittavat yhdessä elinkeinotoimintaa. Jako tehdään sekä valtion- että kunnallisverotuksessa.

Silloin kun puolisoihin ei TVL 7 §:n mukaan voida soveltaa aviopuolisoita koskevia säännöksiä, ei myöskään yritystuloa jaeta heidän kesken. Esimerkiksi jos yrittäjäpuolisot on tuomittu avioeroon ennen verovuoden päättymistä, yritystuloa ei jaeta heidän kesken (esim. KHO 1999:56, joka on luvun 4 liitteenä).

Pääomatulo-osuus

Pääomatuloksi katsottu osuus yritystulosta jaetaan TVL 14.3 §:n mukaan puolisoiden kesken niiden osuuksien mukaan, jotka puolisoilla on elinkeinotoimintaan kuuluvaan nettovarallisuuteen.

Ansiotulo-osuus

Ansiotulo-osuus jaetaan puolisoiden kesken heidän työpanostensa suhteessa (TVL 14.2 §). Työpanosten suuruutta arvioitaessa otetaan

huomioon työajan lisäksi myös puolisoiden työpanosten arvo. Ansiotulo jaetaan myös silloin, kun toisen puolison työpanos on vähäinen.

Selvityksen puolisoiden varallisuusosuuksista ja työpanoksista voi antaa sekä verovelvollinen että veroviranomainen. Jos selvitystä osuuksista ei ole, jaetaan sekä ansiotulo-osuus että pääomatulo-osuus puolisoiden kesken tasan.

Elinkeinotoiminnan nettovarallisuus

Jaettavan yritystulon pääomatulo-osuutta laskettaessa otetaan huomioon vain *elinkeinotoimintaan kuuluva nettovarallisuus*. Nettovarallisuus on jäännös, joka saadaan, kun yrityksen varoista vähennetään velat. Varoihin luetaan rahoitusomaisuus, vaihto-omaisuus, käyttöomaisuus sekä sellaiset pitkävaikutteiset menot, joilla on varallisuusarvoa. Yksityistalouden varat eivät kuulu nettovarallisuuteen, vaikka ne sisältyisivät yrityksen kirjanpitoon ja sen taseen varoihin. Vain elinkeinotoiminnan velat vähennetään pääomatulon laskentaperusteesta.

Vaikka elinkeinonharjoittajan saamista osingoista vain 70 % (57 % vuonna 2005) on veronalaista yritystoiminnan tuloa, luetaan osakkeet kokonaisuudessaan nettovarallisuuteen.

Osittaiskäyttöinen omaisuus

Kiinteistö tai muu hyödyke kuuluu elinkeinotoiminnan tulolähteeseen, jos se on pääasiallisesti eli yli 50 prosenttisesti elinkeinotoiminnan käytössä (EVL 53 §). Jos esimerkiksi osakehuoneistosta puolet tai sitä enemmän on yksityiskäytössä, huoneistoa ei osaksikaan lueta elinkeinotoiminnan varoihin.

Negatiivisesta pääomasta johtuneet velat

Osa liikkeen tai ammatin korkokuluista voi olla elinkeinotoiminnan tulosta vähennyskelvottomia negatiivisen oman pääoman vuoksi EVL 18.2 §:n nojalla. Koska negatiivista jäännöstä vastaava määrä veloista katsotaan käytetyn yrittäjän yksityistalouden rahoittamiseen, tämä määrä ei ole nettovarallisuuslaskennassa vähennettäviä elinkeinotoiminnan velkoja.

Nettovarallisuuteen kuulumattomat varat

Yksityisen elinkeinonharjoittajan elinkeinotoiminnan nettovarallisuuteen ei lueta lainkaan sellaisia eriä, jotka aiemman varallisuusverolain mukaan olivat verovapaita. Tällaisia varoja ovat korkotulon lähdeverolaissa tarkoitetut joukkovelkakirjat ja talletukset (ArvL 15.3 §). Myös talletusten ja obligaatioiden veronhuojennuslaissa tarkoitettu verovapaa talletus jää nettovarallisuuden ulkopuolelle. Vastaavia ETA-alueelle tehtyjä talletuksia ja ETA-alueella liikkeeseen laskettuja joukkovelkakirjoja kohdellaan samoin kuin kotimaisia talletuksia ja joukkovelkakirjoja.

Em. talletuksiin ja joukkovelkakirjoihin kohdistuvaa velkaa ei saa vähentää varoista. Elinkeinotoiminnan nettovarallisuuden laskemisesta ja varojen ja velkojen arvostamisesta ks. tarkemmin luku 18, Elinkeinotoiminnan nettovarallisuus liikkeen- ja ammatinharjoittajalla sekä elinkeinoyhtymällä.

Palkat - lisäys nettovarallisuuteen

Elinkeinonharjoittajan elinkeinotoiminnan nettovarallisuuteen lisätään 30 % maksetuista palkoista. Palkkojen tulee olla elinkeinotoiminnan palkkoja sekä ennakonpidätyksen alaisia. Huomioon otetaan verovuoden päättymistä edeltäneen 12 kuukauden palkat. Lisäys nettovarallisuuteen tehdään viran puolesta.

Minkä ajankohdan nettovarallisuus ?

Pääomatulo-osuuden laskentaperusteena on elinkeinotoiminnan nettovarallisuus verovuotta edeltävän verovuoden lopussa. Lisättävä palkkasumma määräytyy kuitenkin ajanjaksolta, joka on 12 kuukautta taaksepäin sen verovuoden päättymisestä, jonka tuloverotus on kyseessä.

Jos verovelvollinen on verovuonna aloittanut elinkeinotoiminnan harjoittamisen, lasketaan pääomatulo-osuus verovuoden päätty-

essä olevan nettovarallisuuden perusteella (TVL 38.1 §). Tällöinkin elinkeinonharjoittaja tai yrittäjäpuolisot yhdessä voivat vaatia pääomatulo-osuudeksi 20 %:n sijasta 10 % tai tulon verottamista kokonaan ansiotulona.

MAATALOUDEN HARJOITTAJAN YRITYSTULO

Yritystulon jakaminen

Maataloudelle oma muistiinpanokaava

Maatalouden muistiinpanoille on säädetty oma muistiinpanokaavansa, jota sovelletaan ensimmäisen kerran verovuodelta 2004 tehtäviin muistiinpanoihin (VHp 773/2003 sekä verovuonna 2010 VHp 1233/2010). Laskelma maatalouden tuloksesta on laadittava kaikilta maatiloilta yhteensä.

Jaettava yritystulo

Verovelvollisen maatalouden tulos lasketaan MVL:ssä säädetyllä tavalla. Kun maatalouden tuloksesta vähennetään maatalouden aikaisempien vuosien tappiot, saadaan jaettava yritystulo, joka jaetaan maatalouden harjoittajan pääoma- ja ansiotuloksi (TVL 30.1 §).

Jaettava yritystulo ei sisällä tilalta otetusta sorasta yms. maa-aineksista saatuja tuloja. Nämä tulot ovat pääomatuloa (TVL 32 §).

Pääomatulo-osuus

TVL 38.1 §:n mukaan katsotaan jaettavasta yritystulosta pääomatuloksi määrä, joka vastaa 20 prosentin vuotuista tuottoa maatalouden nettovarallisuudelle verovuotta edeltäneen verovuoden päättyessä. Verovuosina 1997-2004 tuottoprosentti oli 18. Maatalouden harjoittajalla on kuitenkin oikeus vaatia pääomatulo-osuus laskettavaksi 10 %:n tuottona. Vaatimus on tehtävä ennen verotuksen päättymistä. Yrittäjäpuolisoiden on tehtävä vaatimus yhdessä. Verovuodesta 2010 alkaen voidaan vastaavasti vaatia jaettava yritystulo kokonaan verotettavaksi ansiotulona.

Jos verovelvollinen on aloittanut maatalouden harjoittamisen verovuoden aikana, lasketaan pääomatulo-osuus verovuoden päättyessä olevan maatalouden nettovarallisuuden perusteella.

Pääomatuloksi katsottava osuus yritystulosta määritetään nettovarallisuuden vuotuisena tuottona. Jos maataloutta on toimintaa aloitettaessa tai lopetettaessa harjoitettu kalenterivuotta lyhyemmän ajan, pienennetään pääomatulo-osuutta vastaavasti.

Maatalouden varoihin kuuluvien arvopapereiden luovutusvoitot ovat kokonaan pääomatuloa nettovarallisuuden tuotosta riippumatta. Luovutusvoitot muodostavat pääomatulo-osuuden vähimmäismäärän (ks. edellä Yksityisen elinkeinonharjoittajan yritystulo). Maatalouden muun irtaimen omaisuuden, kuten esim. koneiden ja rakennusten, luovutusvoittoja ei eroteta maatalouden tuloksesta ennen sen jakamista pääoma- ja ansiotuloon. Jos verovelvollinen luovuttaa maatilan tai sen osan, luovutukseen sovelletaan TVL:n luovutusvoittoa koskevia säännöksiä, eikä luovutusvoitto tällöin sisälly lainkaan maatalouden tulokseen.

Maatalouden tulolähteen osingot

Maatalouden tulolähteeseen kuuluvista osakkeista saadusta osingosta on 70 % veronalaista tuloa ja 30 % verovapaata tuloa (MVL 5 §:n 14 kohta). Verovuonna 2005 sovellettiin ns. tasohuojennusta, jolloin veronalainen osuus oli 57 % ja verovapaa 43 %. Sillä ei ole merkitystä, onko osinkoa jakava yhtiö listattu vai listaamaton. Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän pääomatulo-osinkoja koskevaa 90 000 euron verovapausrajaa ei sovelleta maatalouden tulolähteeseen kuuluviin osinkoihin.

Maatalouden tuloon sisältyvän osingon verovapaa osa (30 %) vähennetään ennen yritystulon jakamista pääomatulo- ja ansiotulo-osuuteen. Luonnollisen henkilön maatalouden tulolähteeseen kuuluvia osinkoja ja elinkeinotoiminnan tulolähteeseen kuuluvia osinkoja kohdellaan verotuksessa samalla tavoin, joten ks. esimerkki edempänä kohdassa Yksi-

tyisen elinkeinonharjoittajan yritystulo, Elinkeinotoiminnan tulolähteen osingot.

Maatalouden tulolähteeseen kuuluvat osuuspääoman korot

Osuuspääoman koroista on 70 % maatalouden tulolähteen veronalaista yritystuloa ja 30 % verovapaata tuloa (MVL 5 §:n 14 kohta). Verovuonna 2005 vastaavat prosentit olivat 57 ja 43. Tältä osin verosäännökset siis vastaavat osinkojen verokohtelua. Osuuspääoman korko on kuitenkin luonnolliselle henkilölle ja kuolinpesälle kokonaan verovapaata tuloa 1 500 euroon asti. Tämä verovapaa osa kohdistetaan ensin verovelvollisen henkilökohtaiseen tuloon, sen jälkeen maatalouden tuloon ja lopuksi elinkeinotoiminnan tuloon (TVL 33d § 2 mom). Ks. jäljempää esimerkki kohdassa Yritystulon jakaminen yrittäjäpuolisoiden verotuksessa.

Osuuspääoman korkoja vastaavia säännöksiä 1500 euron verovapaine osineen sovelletaan myös:

- osuuskunnan sijoitusosuudelle ja lisäosuudelle maksamaan korkoon
- kotimaisen säästöpankin kantarahastoosuudelle ja lisärahastosijoitukselle maksamaan voitto-osuuteen ja korkoon
- keskinäisen vakuutusyhtiön ja vakuutusyhdistyksen maksamaan takuupääoman korkoon.

Ansiotulo-osuus

Se osa jaettavasta yritystulosta, joka ylittää em. tavalla lasketun pääomatulo-osuuden määrän, on maataloudenharjoittajan ansiotuloa.

Yritystulon jakaminen yrittäjäpuolisoiden verotuksessa

Jos puolisot ovat yhdessä harjoittaneet maataloutta, jaetaan yritystulon pääomatulo- ja ansiotulo-osuus puolisoiden kesken. Ansiotulon jako puolisoiden kesken tehdään sekä valtion- että kunnallisverotuksessa.

Pääomatulo-osuus jaetaan niiden osuuksien mukaan, jotka puolisoilla on maatalouden nettovarallisuuteen. Ellei muuta selvitystä esitetä, puolisoiden osuudet nettovarallisuuteen katsotaan yhtä suuriksi ja pääomatulo-osuus jaetaan tasan (TVL 14.3 §).

Ansiotulo-osuus jaetaan puolisoiden kesken heidän työpanostensa suhteessa (TVL 14.2 §). Jako tehdään myös silloin, kun toisen puolison työskentely maataloudessa on vähäistä. Ellei muuta selvitystä esitetä, jaetaan ansiotulo-osuus puolisoiden kesken tasan.

Jos puolisoiden yhdessä harjoittaman maatalouden tuloon sisältyy osuuspääoman korkoja, vähennetään yritystulosta kummankin puolison 1 500 euron verovapaa osa siltä osin, kuin sitä ei ole vähennetty toisessa tulolähteessä. Molempien puolisoiden verovapaan osan vähentäminen ei edellytä, että yritystoimintaan sijoitettu osuus/sijoitetut osuudet ovat molempien nimissä. Kummankin puolison verovapaa osa voidaan vähentää, vaikka vain toinen puolisoista omistaa sijoitetun osuuden/sijoitetut osuudet. Verovapaat osat vähennetään ennen yritystulon jakamista puolisoille.

Esimerkki

Puolisot harjoittavat yhdessä maataloutta. Maatalouden verovuoden 2010 voitto on 30 000 euroa ja siihen sisältyy osinkoja 2 000 euroa ja osuuspääoman korkoja 3 000 euroa. Maatalouden edellisen vuoden nettovarallisuus on 25 000 euroa. Vaimon ja miehen työpanokset jakautuvat suhteessa 40/60 ja molemmilla on 50 %:n osuus maatalouden nettovarallisuuteen. Vaimolla on lisäksi 1 000 euroa henkilökohtaiseen tulolähteeseen kuuluvia osuuspääoman korkoja.

Maatalouden tulosta vähennetään ensin molempien puolisoiden verovapaa osa osuuspääoman koroista. Koska vaimolla on 1000 euroa henkilökohtaiseen tulolähteeseen kuuluvia osuuspääoman korkoja, maatalouden tulosta jää vähennettäväksi hänen osaltaan 500 euroa. Miehen ja vaimon verovapaiden osien määrä on siten yhteensä 2 000 euroa.

Seuraavaksi maatalouden tulosta vähennetään verovapaaksi tuloksi katsottava osa

(30 %) osuuspääoman korkojen kokonaan verovapaan osan ylittävästä osasta 1 000 eurosta (30% x 1 000 e = 300 euroa) ja osinkotulosta (30 % x 2 000 e = 600 euroa).

Maatalouden tuloksi jää 27 100 (30 000 e - (2 000 e + 300 e + 600 e)), joka jaetaan pääomatuloon ja ansiotuloon maatalouden edellisen vuoden nettovarallisuuden perusteella. Pääomatuloa on 20 % x 25 000 e = 5 000 euroa ja loppu 22 100 euroa on ansiotulo-osuutta.

Puolisoiden osuudet nettovarallisuuteen ovat 50/50, joten kummallakin pääomatulo on 2 500 euroa. Ansiotulo-osuus jaetaan puolisoille heidän työpanostensa suhteessa, vaimon ansiotuloa on 40 % x 22 100 e = 8 840 euroa ja miehen ansiotuloa 60 % x 22 100 e = 13 260 euroa.

Maatalouden nettovarallisuus

Maatalouden nettovarallisuus lasketaan vähentämällä maatalouden varoista sen velat. Varat ja velat arvostetaan arvostamislain 4 luvussa säädetyllä tavalla. Varat, jotka aiemmin olivat varallisuusverolain mukaan verovapaita, jäävät edelleen nettovarallisuuden laskemisen ulkopuolelle. Vaikka maidontuotantoa ja lihakarjan kasvatusta varten pidettäviä kotieläimiä ei lueta nettovarallisuuteen, vähennetään näiden eläinten hankintaan kohdistuvat velat nettovarallisuutta laskettaessa (KVL 1994/17).

Vaikka osingoista ja osuuspääoman koroista vain osa on veronalaista tuloa, luetaan osakkeet ja osuudet kuitenkin kokonaisuudessaan maatalouden nettovarallisuuteen.

Nettovarallisuutta laskettaessa maatalouden varoihin ei lueta rahavaroja ja saamisia eikä eräitä ArvL 31.1 §:ssä tarkoitettuja maatilaan kuuluvia etuuksia. Lainkohdassa tarkoitettuja etuja ovat kiven-, soran-, saven- ja turpeenottopaikka tai muu etuus, jota käytetään muuhun kuin maa- ja metsätalouden omiin tarpeisiin. Yksityistalouden varat kuten oma asunto eivät kuulu maatalouden varoihin. Yksityistalouden varoja on myös syytinkiasunnoksi luovutettu rakennus (KVL 1994/111).

Myös peltojen vuokrauksen perusteella on katsottu syntyvän maatalouden jaettavaa yritystuloa. Pellot, talousrakennukset ja maatalouskoneet kuuluivat tällöin maatalouden nettovarallisuuteen (KVL 1994/96).

Nettovarallisuuden laskennasta ja varojen ja velkojen arvostamisesta ks. luku 18, Maatalouden nettovarallisuus ja sen arvo.

Palkat - lisäys nettovarallisuuteen

TVL 41.6 §:n mukaan nettovarallisuuteen lisätään 30 % maatalouden palkoista. Huomioon otetaan verovuoden päättymistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana maksetut ennakonpidätyksen alaiset palkat.

VEROTUSYHTYMÄN TULO

Osakkaan osuus yhtymän tulosta

Verotusyhtymän puhtaat tulot

Verotusyhtymä ei TVL 15.1 §:n mukaan ole erillinen verovelvollinen, mutta sille vahvistetaan maatalouden puhdas tulo tai tappiollinen puhdas tulo sekä muun toiminnan puhdas tulo tai tappiollinen puhdas tulo. Metsätalouden pääomatulo on tätä muun toiminnan tuloa. Elinkeinotoiminnan tuloa ei verotusyhtymällä ole.

Verotusyhtymälle vahvistetut puhtaat tulot tai tappiolliset puhtaat tulot jaetaan osakkaille heidän osuuksiensa mukaan. Maatalouden puhdas tulo jaetaan osakkaille tavallisesti heidän työpanostensa suhteessa ja muun toiminnan puhdas tulo omistuksen suhteessa.

Osakkaan maatalouden tulos

TVL 15.3 §:n mukaan osakkaan osuudesta maatalouden puhtaaseen tuloon tai tappiolliseen puhtaaseen tuloon vähennetään hänen sellaiset korkomenonsa, jotka kohdistuvat yhtymän maatalouteen (verotusyhtymän koroista ks. luku 12, Kenen velkaa ja kuka vähentää korot). Osuudesta puhtaaseen tuloon vähennetään lisäksi aikaisemmilta verovuosilta vahvistetut osakkaan maatalouden tappiot yh-

tymästä (TVL 39.1 §). Näin saadaan verotusyhtymän osakkaan maatalouden tulos.

Osakkaan osuudesta verotusyhtymän maatalouden tappioon ks. luku 16, Verotusyhtymän tappiot.

Osakkaan osuuden jakaminen pääoma- ja ansiotuloksi

Pääomatulo

Osakkaan osuus maatalouden tuloksesta katsotaan pääomatuloksi siihen määrään asti, joka vastaa hänen yhtymävarallisuudelleen laskettua 20 prosentin vuotuista tuottoa. Verovuosina 1997 - 2004 tuottoprosentti oli 18. Osakkaalla on kuitenkin oikeus vaatia pääomatulo-osuus laskettavaksi 10 %:n tuottona. Vaatimus tästä on tehtävä ennen verotuksen päättymistä. Verovuodesta 2010 alkaen osakas voi vaatia tulon verottamista kokonaan ansiotulona.

Osakkaan yhtymävarallisuus on hänen osuutensa yhtymän maatalouden varoista edellisen verovuoden päättyessä vähennettynä hänen yhtymän maatalouteen tuolloin kohdistuneella velallaan (TVL 39.2 §).

Palkat - lisäys nettovarallisuuteen

TVL 41.6 §:n mukaan nettovarallisuuteen lisätään 30 prosenttia verovuoden päättymistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana maksetuista maatalouden ennakonpidätyksen alaisista palkoista.

Verotusyhtymän yhtymävarallisuus lasketaan verovuotta edeltäneen vuoden perusteella. Lisättävä palkkasumma määrytyy ajanjaksolta, joka on 12 kuukautta taaksepäin sen verovuoden päättymisestä, jonka tuloverotus on kyseessä.

Muu pääomatulo

Osakkaan osuus yhtymän muusta kuin maatalouden tulosta katsotaan kokonaan hänen pääomatulokseen. Tähän erään sisältyy myös hänen osuutensa metsätalouden pääomatulosta. Verotusyhtymän muun toiminnan tappiollisesta puhtaasta tulosta ks. Luku 16, Verotusyhtymän tappiot.

Ansiotulo

Se osa osakkaan maatalouden tuloksesta, joka ylittää pääomatuloksi erotetun osan, on ansiotuloa.

Hankintatyön arvo verotetaan kullakin verotusyhtymän osakkaalla hänen työpanoksensa perusteella (TVL 63 §).

ELINKEINOYHTYMÄN TULO

Elinkeinoyhtymän verotus

Elinkeinoyhtymänä pidetään TVL 4 §:n mukaan avointa yhtiötä, kommandiittiyhtiötä, laivanisännistöyhtiötä ja sellaista elinkeinotoiminnan harjoittamista varten perustettua muuta kuin yhteisönä pidettävää yhteenliittymää, joka on tarkoitettu toimimaan osakkaiden yhteiseen lukuun. Avoimet yhtiöt ja kommandiittiyhtiöt ovat aina elinkeinoyhtymiä riippumatta siitä, harjoittavatko ne todellisuudessa elinkeinotoimintaa.

TVL 16 §:n mukaan elinkeinoyhtymä ei ole erillinen verovelvollinen, vaan laskentasubjekti, jonka elinkeinotoiminnan tulos jaetaan verotettavaksi osakkaiden tulona. Jos elinkeinoyhtymällä on elinkeinotulon lisäksi maatalouden tuloa ja muuta tuloa, maatalouden tulos ja muun toiminnan tulo lasketaan erikseen.

Yhtymän saamat osingot

Elinkeinoyhtymän elinkeinotoiminnan ja maatalouden tulolähteeseen kuuluvista osakkeista saadut osingot ovat kokonaan elinkeinoyhtymän ao. tulolähteen tuloa (TVL 16.3 §). Osinkojen osittainen tai täysi verovapaus toteutetaan osakastasolla. Elinkeinoyhtymän henkilökohtaiseen tulolähteeseen kuuluvien osakkeiden tuottamia osinkoja sen sijaan ei oteta huomioon yhtymän henkilökohtaista tuloa laskettaessa (TVL 16.4 §). Nämä osingot jaetaan suoraan verotettavaksi osakkaiden tulona.

Osakkaan osuus yhtymän tulosta

Elinkeinoyhtymän eri tulolähteet pidetään verotuksessa erillään. Eri tulolähteiden tulok-

sista vähennetään kyseisen tulolähteen aikaisempien verovuosien vahvistetut tappiot, minkä jälkeen tulokset jaetaan osakkaiden tulona verotettavaksi niiden osuuksien mukaan, jotka heillä on yhtymän tuloihin. Tulolähteiden tappiollisia tuloksia ei jaeta osakkaille, vaan ne vähennetään yhtiön saman tulolähteen tuloksesta seuraavan 10 verovuoden aikana.

Osakkaiden tekemä yhtiösopimus tai heidän ilmoittamansa jakoperusteet ovat yleensä yhtymän tulon jakamisen perusteena. Ilmoitetuista jako-osuuksista poiketaan kuitenkin silloin, kun on ilmeistä, että osakkaat ovat ilmoittaneet jako-osuudet sellaisiksi, etteivät ne vastaa todellista asiantilaa. Näissä tilanteissa sekä myös silloin, kun yhtiöosuuksia ei ole ilmoitettu, on pyrittävä selvittämään osakkaiden todelliset osuudet.

Erityisesti jos yhtiömiehillä on läheinen suhde toisiinsa, kuten sukulaisuus, yhtiösopimuksen voitonjakomääräyksiin perustuva verotettavan tulon jakaminen voidaan sivuuttaa. Poikkeamisen syynä voi olla sijoitetulle pääomalle sovitun koron suuruus tai se, että yhtiömies ei ole työskennellyt yhtiössä siinä määrin kuin yhtiösopimuksessa on voitonjaosta sovittu.

Äänetön yhtiömies

Kommandiittiyhtiön äänettömälle yhtiömiehelle ei voida jakaa suurempaa määrää kuin mihin hänellä on oikeus voitonjakomääräysten perusteella. Sillä onko äänetön yhtiömies todellisuudessa nostanut voitto-osuutensa, ei yleensä ole merkitystä.

Jos äänettömän yhtiömiehen voitto-osuus on tosiasiassa sovittu määräytyväksi kuten vastuunalaisten yhtiömiesten voitto-osuudet, häntä verotetaan kuten vastuunalaista yhtiömiestä. Tällöin yhtiön kirjanpidollista voittoa ei käytetä laskuperusteena (KHO 1997:42).

Tulo-osuuden verovuosi

Tulo-osuus yhtymästä verotetaan osakkaan sen verovuoden tulona, jonka aikana yhtymän tilikausi päättyy.

Jos yhtymän osakas on kirjanpitovelvollinen, tulo-osuuden verovuosi määräytyy osakkaan sen tilikauden päättymishetken mukaan, jonka kuluessa yhtymän tilikausi päättyy (ks. luku 7, KHO 1990 B 554).

Elinkeinotoiminnan tulolähteen tulon jakaminen

Osakkaan osuus yhtymän elinkeinotoiminnan tuloksesta jaetaan pääomatuloksi ja ansiotuloksi. Ennen pääomatulo-osuuden erottamista vastuunalaisen yhtiömiehen tulo-osuudesta vähennetään yhtiöosuuden hankintaan käytetyn velan korko (TVL 58.6 §). Yhtiöosuuden hankkimiseksi otetusta velasta tarkemmin ks. luku 12, Muut kuin pääomatuloista vähennettävät korot.

Osinko

Ennen tulo-osuuden jakamista osakkaalla pääomatuloon ja ansiotuloon, hänen tulo-osuudestaan vähennetään myös osinkotulojen verovapaa osa. Osakkaana olevan luonnollisen henkilön ja kuolinpesän verotuksessa verovapaa osa on 30 % osingosta (43 % vuonna 2005). Tämä vähennys tehdään yllämainitun korkovähennyksen jälkeen.

Jos osakkaan tulo-osuus on pienempi kuin verovapaana osinkona vähennettävä määrä, vähentämättä jäänyt osa siirtyy vähennettäväksi verovelvollisen saman elinkeinoyhtymän saman tulolähteen tulo-osuudesta kymmenen seuraavan verovuoden aikana (TVL 16.3 §). Aikaisempina vuosina vähentämättä jääneet osinkojen verovapaat osat vähennetään verovuoden tulo-osuudesta siten, että ensin vähennetään kyseisen verovuoden verovapaa osa ja sen jälkeen aikaisemmin vähentämättömät verovapaat osat vanhimmasta alkaen.

Osakkaan osuus osinkoihin on sama kuin hänen osuutensa yhtymän tuloon. Esimerkiksi jos osakkaan tulo-osuus on 1/5 yhtymän tulosta, niin myös yhtymän saamista osingoista 1/5 kohdistuu osakkaan tulo-osuuteen.

Esimerkki

Kommandiittiyhtiön vuoden 2010 elinkeino-

toiminnan jaettava tulo on 8 000 euroa, johon on laskettu mukaan yhtymän elinkeinotulolähteen osinkoja 30 000 euroa. Yhtymän vastuunalainen yhtiömies on luonnollinen henkilö A ja äänetön yhtiömies on kuolinpesä B. Yhtymän nettovarallisuus edellisen tilikauden päättyessä on 50 000 euroa. B saa 20 000 euron sijoitukselleen 10 %:n vuotuista korkoa.

A:n osuus osinkoihin ja tuloon on 6 000/8 000 = 75 % ja B:n osuus 2 000/8 000 = 25 %. Tulo-osuudesta vähennetään osinkojen verovapaa osa, joka on 30% osuudesta yhtymän osinkoihin: A:lla vähennys on 30 % x 75 % x 30 000 = 6 750 e ja B:n tulo-osuudesta vähennetään 30 % x 25 % x 30 000 = 2 250 euroa. Koska tulo-osuudet eivät riitä vähennyksen tekemiseen, vähentämättä jäävät osinkojen verovapaat osat siirtyvät seuraavalle vuodelle. Vuonna 2010 ei siis muodostu verotettavaa tuloa.

Pääomatulo-osuus

Pääoma- ja ansiotulojakoa varten on yhtymän nettovarallisuus kohdistettava yhtymän elinkeinotoimintaan, maatalouteen ja henkilökohtaiseen tulolähteeseen. TVL 40.1 §:n mukaan osakkaan tulo-osuudesta on pääomatuloa määrä, joka vastaa 20 prosentin vuotuista tuottoa osakkaan osuudelle yhtymän elinkeinotoiminnan nettovarallisuudesta verovuotta edeltäneen verovuoden päättyessä. Vuosina 1997 - 2004 tuottoprosentti oli 18.

Käyttöomaisuuskiinteistöjen ja arvopapereiden luovutusvoitot

Käyttöomaisuuskiinteistöjen ja -arvopapereiden luovutusvoittojen osuutta käsitellään aina pääomatulona. Myös kyseisen omaisuuden yksityiskäyttöönotosta yhtiölle syntyvän luovutusvoiton määrä on pääomatuloa (KVL 1994/105). Osakkaan osuus elinkeinotoiminnan tulosta katsotaan nettovarallisuudesta riippumatta pääomatuloksi siihen määrään saakka, joka vastaa hänen osuuttaan em. luovutusvoitoista. Osuus luovutusvoitoista muodostaa pääomatulo-osuuden vähimmäismäärän (ks. edellä Yksityisen elinkeinonharjoittajan yritystulo). Muun käyttöomaisuuden, esimerkiksi kaluston, luovutuksesta syntynyt luovutusvoitto ei vaikuta pääomatulo-osuuden määrään.

Negatiivinen nettovarallisuus

Jos avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön nettovarallisuus on negatiivinen, ei avoimen yhtiön yhtiömiehille ja kommandiittiyhtiön vastuunalaisille yhtiömiehille muodostu pääomatuloa nettovarallisuuden perusteella. Koko tulo-osuus on ansiotuloa, ellei siihen sisälly käyttöomaisuuskiinteistöjen ja -arvopapereiden myyntivoittoja. Koska pääomatulo-osuuden laskentaperuste määräytyy osakaskohtaisesti eikä syntynyt pääoman negatiivisuus yhtiön toiminnan aikana alenna äänettömien yhtiömiesten panoksia, voi äänettömän yhtiömiehen osuus olla tässäkin tapauksessa positiivinen.

Tilikauden pituuden vaikutus

Koska pääomatulo-osuus lasketaan nettovarallisuusosuuden vuotuisen tuoton perusteella, on yhtymän tilikauden pituus otettava huomioon pääomatulo-osuutta määriteltäessä. 12 kuukautta pitempi tilikausi lisää pääomatulo-osuutta ja tätä lyhyempi tilikausi pienentää sitä.

Ansiotulo-osuus

Se osa osakkaan tulo-osuudesta, joka ylittää edellä tarkoitetulla tavalla lasketun pääomatuloksi katsottavan määrän, on osakkaan ansiotuloa.

Äänetön yhtiömies

Myös kommandiittiyhtiön äänettömän yhtiömiehen tulo-osuus jaetaan pääoma- ja ansiotuloksi. Pääomatuloa on 20 prosentin tuotto hänen osuudelleen yhtymän elinkeinotoiminnan nettovarallisuudesta edellisen verovuoden päättyessä. Käytännössä äänettömän yhtiömiehen osuus yhtiöön on hänen pääomapanoksensa määrä.

Elinkeinotoiminnan nettovarallisuus

Nettovarallisuutta laskettaessa otetaan huomioon ainoastaan elinkeinotoimintaan kuuluvat varat ja velat. Henkilökohtaiseen tulolähteeseen kuuluva omaisuus ei sisälly pääomatulo-osuuden määräytymisperusteena olevaan nettovarallisuuteen. Tällaista omaisuutta on esimerkiksi osakasaseman perusteella osakkaan käytössä oleva rakennus tai huoneisto.

Nettovarallisuus lasketaan ja varat ja velat arvostetaan varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain 3 luvussa säädetyllä tavalla.

Yhtymän elinkeinotulolähteeseen kuuluvat osakkeet luetaan kokonaisuudessaan yhtymän elinkeinotoiminnan nettovarallisuuteen, vaikka osingosta osa on verovapaata tuloa.

Nettovarallisuuden laskennasta ja varojen ja velkojen arvostamisesta ks. luku 18, Elinkeinotoiminnan nettovarallisuus liikkeen- ja ammatinharjoittajalla sekä elinkeinoyhtymällä.

Saamiset osakkaalta

Jos yhtymän taseeseen sisältyy saamisia osakkailta, näitä saamisia ei pidetä elinkeinotoiminnan varoina nettovarallisuutta laskettaessa (ArvL 15.2 §). Poikkeussäännös koskee sekä korottomia että korollisia osakassaamisia.

Negatiivinen pääoma

Osa yhtymän korkokuluista voi olla elinkeinotoiminnan tulosta vähennyskelvottomia negatiivisen oman pääoman vuoksi EVL 18.2 §:n nojalla. Negatiivista jäännöstä vastaava määrä yhtymän veloista katsotaan käytetyn osakkaiden yksityistalouden rahoittamiseen, eikä tämä määrä ole nettovarallisuuslaskennassa vähennettävää elinkeinotoiminnan velkaa.

Palkat - lisäys nettovarallisuuteen

TVL 41.6 §:n mukaan nettovarallisuuteen lisätään 30 prosenttia maksetuista elinkeinotoiminnan tai maatalouden ennakonpidätyksen alaisista palkoista. Lisättävä palkkasumma määräytyy ajanjaksolta, joka on 12 kuukautta taaksepäin sen verovuoden päättymisestä, jonka tuloverotus on kyseessä. Lisäys tehdään viran puolesta, verovelvollisen ei tarvitse sitä vaatia.

Minkä ajankohdan nettovarallisuusosuus?

Osakkaan pääomatulo-osuus määräytyy sen osuuden perusteella, joka hänellä on yhtymän elinkeinotoiminnan nettovarallisuuteen edellisen verovuoden päättyessä (TVL 40.1 §).

Jos kalenterivuoden aikana on päättynyt kaksi tilikautta, ratkaiseva on jälkimmäisen tilikauden päättymishetki.

Osakkaan vaihtuminen

Kun osakas luovuttaa yhtiöosuutensa, luovutushinnassa on yleensä otettu huomioon kertynyt voitto-osuus. Osuuden luovuttajan tuloihin ei tämän vuoksi lisätä osuutta yhtymän tuloon, vaan tulo-osuus verotetaan osuuden hankkineen osakkaan tulona.

Jos voitto-osuus ei sisälly luovutushintaan vaan on sovittu, että osuuden luovuttaja saa erikseen osuutensa tilikauden voitosta, jaetaan tulo-osuus vanhan ja uuden osakkaan kesken omistusajan mukaisessa suhteessa. Kesken verovuotta osuutensa luovuttaneen tulo-osuus jakautuu pääoma- ja ansiotuloon edellisen verovuoden päättyessä olleen nettovarallisuusosuuden perusteella.

Kesken verovuotta yhtiöön tulleen osakkaan tulo-osuus on sen sijaan kokonaisuudessaan ansiotuloa, koska hänellä ei ole ollut osuutta yhtiön nettovarallisuuteen edellisen verovuoden päättyessä.

Toiminnan aloittaminen

Lakiin ei sisälly yhtymien osalta toiminnan aloittamista koskevaa erityistä säännöstä. Yksityisen elinkeinonharjoittajan ja maataloudenharjoittajan pääomatulo-osuus lasketaan toimintaa aloitettaessa verovuoden nettovarallisuuden perusteella. Samaa periaatetta voitaneen soveltaa uuden yhtymän osakkaisiin.

Toiminnan lopettaminen

TVL 40.1 §:n pääsäännön mukaan nettovarallisuus määräytyy edellisen verovuoden päättymishetken mukaan, joten toiminnan lopettaminen verovuoden aikana ei vaikuta pääomatulon määräytymisperusteeseen. Pääomatuloa syntyy lopettamisvuonna usein myös käyttöomaisuuskiinteistöjen ja -arvopapereiden luovutusvoitoista.

Osakkaan osuus elinkeinotoiminnan nettovarallisuuteen

Osakkaan yhtiösopimuksen mukaista osuutta yhtymän nettovarallisuudesta oikaistaan TVL 41.4-5 §:ssa tarkoitetuissa tapauksissa ennen kuin osuuden perusteella lasketaan pääomatuloksi katsottava määrä.

Osakkaan asunto

Jos yhtymän elinkeinotoiminnan varoihin kuuluu asunto, jota osakas on verovuonna käyttänyt omana tai perheensä asuntona, kyseisen osakehuoneiston tai rakennuksen arvo vähennetään osakkaan nettovarallisuusosuudesta (TVL 41.4 §). Vähentämisen edellytyksenä on, että yhtiömies on käyttänyt asuntoa sen verovuoden aikana, jonka veronalaista tuloa tulo-osuus on. Asunnon on lisäksi kuuluttava yhtymän elinkeinotoiminnan varoihin sen verovuoden päättyessä, jonka nettovarallisuuden perusteella pääomatulo-osuus lasketaan. Asunto luetaan elinkeinotoiminnan nettovarallisuuteen vain, jos sitä käytetään yksinomaan tai pääasiallisesti elinkeinotoiminnassa. (Ks. myös edempää Yksityisen elinkeinonharjoittajan yritystulo, Osittaiskäyttöinen omaisuus).

Asunnon arvona vähennetään sama määrä, jota on käytetty yhtymän elinkeinotoiminnan nettovarallisuuden laskennassa. Jos vain osa elinkeinotoimintaan kuuluvasta huoneistosta tai rakennuksesta on osakkaan asuntona, vähennetään tätä osuutta vastaava määrä.

Koska edellytyksenä on, että asunto kuuluu yhtiön elinkeinotoiminnan varoihin, vähennettäväksi tulee sellaisen asunnon arvo, joka on ollut osakkaan käytössä työsuhteen perusteella. Jos asunto muutoin on osakkaan käytössä, se ei kuulu yhtymän elinkeinotoiminnan nettovarallisuuteen, eikä sen arvoa tarvitse vähentää osakkaan osuudesta elinkeinotoiminnan nettovarallisuuteen.

KHO on ratkaisussaan 2003:55 katsonut, että yhtiön välillisesti kiinteistöosakeyhtiön kautta omistaman asunnon arvo oli vähennettävä osakkeiden yhteisestä arvosta, kun asuntoa käytettiin yrittäjäosakkaan asuntona. Tämä osakeyhtiön osakasta koskeva ratkaisu soveltuu myös elinkeinoyhtymän osakkaan verotukseen. KHO:n ratkaisu on luvun 7 liitteenä kohdassa Osinkotulot.

Myös kommandiittiyhtiön äänettömän yhtiömiehen käytössä olevan asunnon arvo vähennetään hänen osuudestaan yhtymän varallisuuteen eli yhtiömiehen panoksesta ennen pääomatulo-osuuden erottamista.

Yhtiöosuuden hankintavelka

Yhtiöosuuden hankintaan käytetty korollinen velka vähennetään avoimen yhtiön yhtiömiehen ja kommandiittiyhtiön vastuunalaisen yhtiömiehen osuudesta yhtymän elinkeinotoiminnan nettovarallisuuteen (TVL 41.5 §). Säännös ei koske kommandiittiyhtiön äänetöntä yhtiömiestä. Vähennettävä määrä on yhtiöosuuden hankintaan käytetyn velan määrä yhtiömiehen verovuoden päättyessä.

Yhtiöosuuden hankintaan käytetystä velasta ja sen korosta ks. luku 12, Muut kuin pääomatulosta vähennettävät korot.

Muiden tulolähteiden tulot

Henkilökohtainen tulolähde

Elinkeinoyhtymän sellainen tulo, joka ei kuulu elinkeinotoiminnan tai maatalouden tulolähteeseen, kuten esimerkiksi liikkeeseen kuulumattomasta kiinteistöstä saatu vuokratulo, muodostaa henkilökohtaisen tulolähteen. Osakkaan osuus henkilökohtaisen tulolähteen tulosta on TVL 40.5 §:n mukaan pääomatuloa.

Yhtymän henkilökohtaiseen tulolähteeseen kuuluvien osakkeiden tuottamia osin-

koja ei oteta huomioon yhtymän henkilökohtaisen tulolähteen tuloa laskettaessa. Nämä osingot verotetaan osakkailla osakasta koskevien tuloverolain säännösten mukaisesti, jolloin osinkojen verovapaat osat vähennetään suoraan osakkaalla verotettavasta osinkotulosta. Luonnollisella henkilöllä tai kuolinpesällä osingon verotus riippuu siitä, onko osinko saatu listatusta vai listaamattomasta yhtiöstä. Jos osinko on saatu listaamattomasta yhtiöstä, pääomatulo-osingoksi katsottava määrä riippuu osakkeen matemaattisesta arvosta. Myös pääomatulo-osinkoja koskeva 90 000 euron verovapausraja otetaan huomioon näitä yhtymän kautta saatuja osinkoja verotettaessa.

TVL 58.6 §:ssä tarkoitettua yhtiöosuuden hankintavelan korkoa ei vähennetä osakkaan osuudesta avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön henkilökohtaisen tulolähteen tuloon. Korko vähennetään vain elinkeinotulolähteen tulon perusteella määräytyvästä tulo-osuudesta. Siltä osin kuin korkoja ei voida vähentää elinkeinotulolähteen tulo-osuudesta, ne vähennetään osakkaan pääomatulosta.

Maatalouden tulolähde

Osakkaan osuus yhtymän maatalouden tulosta katsotaan pääomatuloksi siihen määrään saakka, joka vastaa 20 prosentin vuotuista tuottoa laskettuna hänen osuudelleen yhtymän maatalouden nettovarallisuudesta edellisen verovuoden päättyessä.

Elinkeinoyhtymän maatalouden tulolähteeseen kuuluvia osinkoja käsitellään samalla tavalla kuin elinkeinotoiminnan tulolähteeseen kuuluvia osinkoja. Osingot sisältyvät yhtymän maatalouden tulolähteen tuloon. Osingon verovapaa osa (30 %) vähennetään osakkaan tulo-osuudesta MVL 5 §:n 14 kohdan mukaisesti. Ks. edempää Elinkeinotoiminnan tulolähteen tulon jakaminen, Osinko.

Maatalouden nettovarallisuus lasketaan arvostamislain 4 luvussa tarkoitetulla tavalla. Maatalouden varoihin ei lueta rahavaroja eikä saamisia eikä ArvL 31.1 §:ssä tarkoitettua maatilaan kuuluvaa kiven-, soran-, saven- ja turpeenottopaikkaa tai muuta etuutta.

TVL 58.6 §:ssä tarkoitettua yhtiöosuuden hankintavelan korkoa ei vähennetä osakkaan osuudesta avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön maatalouden tulolähteen tuloon. Korko vähennetään vain elinkeinotulolähteen tulon perusteella määräytyvästä tulo-osuudesta. Siltä osin kuin korkoja ei voida vähentää elinkeinotulolähteen tulo-osuudesta, ne vähennetään osakkaan pääomatulosta.

Elinkeinoyhtymän tulon jakautumista osakkaiden pääoma- ja ansiotuloksi on kuvattu liitteessä 2.

Yhtymän saamat osuuspääoman korot ja muut voitonjaon luonteiset erät

Yhtymän saamat elinkeinotoiminnan tai maatalouden tulolähteen osuuspääoman korot sisältyvät elinkeinotuloon tai maatalouden tuloon. Osuuspääoman korkoja verotetaan samoin kuin osinkotuloja ja korkojen verovapaat osat vähennetään osakaskohtaisesti. Yksityisen henkilön ja kuolinpesän 1 500 euron verovapaa osa koskee myös yhtymän kautta saatuja osuuspääoman korkoja. Jos osakkaan tulo-osuus ei riitä vähennyksen tekemiseen, tehdään vähennys verovelvollisen saman elinkeinoyhtymän saman tulolähteen tulo-osuudesta kymmenenä seuraavana verovuotena.

Myös henkilökohtaiseen tulolähteeseen sisältyviä osuuspääoman korkoja verotetaan samalla tavalla kuin henkilökohtaiseen tulolähteeseen kuuluvia osinkotuloja eli ne jaetaan suoraan osakkailla verotettaviksi.

15. KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN JA KESKUSVEROLAUTA-KUNNAN PÄÄTÖKSIÄ

Yksityisen elinkeinonharjoittajan yritystulo

KHO 1979/5065, II 512

K harjoitti yksityislääkärin ammattia, jossa avustavaa työtä oli tehnyt hänen vaimonsa U toimimalla vastaanottoapulaisena. Ammattitulojen yhteismäärä oli 193 854 mk, mihin sisältyi 2 928 mk:n suuruinen vuokratulo. Verolautakunta vahvisti verotettavaksi ammattituloksi 173 059 mk ja siitä ansiotuloksi 150 000 mk, josta K:n osuudeksi 80 % eli 120 000 mk ja U:n osuudeksi 20 % eli 30 000 mk. K haki muutosta ja vaati, että ansiotulo-osuudeksi oli katsottava 170 131 mk, josta puolisolle oli jaettava 25 % eli 42 533 mk. KHO:ssa katsottiin, että verotettava ammattitulo oli vuokratuloa lukuunottamatta ansiotuloa, jonka määräksi vahvistettiin 170 131 mk. Puolison osuutta ansiotulosta ei ollut vahvistettava suuremmaksi kuin mitä vastaavasta työstä olisi vieraalle henkilölle ollut suoritettava, eikä verolautakunnan U:n työn arvoksi katsomaa 30 000 mk:n määrää ollut näytetty vahvistetun liian pieneksi. K:n ammattituloon sisältyneen ansiotulon osuus korotettiin 140 131 mk:aan, vaikka tällä ei ollut vaikutusta maksuunpannun tuloveron määrään. Verovuosi 1976

KHO 1979/5058, II 510

A harjoitti sairaankuljetustoimintaa 3 kunnan alueella Pohjois-Suomessa. Ajokalustoon kuului 3 ambulanssia ja 1 taksi. A toimi itse kokopäivätoimisena ajajana ja hänen palveluksessaan oli 3 työntekijää, joille oli maksettu palkkaa 74 077 mk. Toiminta hoidettiin A:n omakotitalon yhteydessä olevasta hälytys- ja päivystyskeskuksesta käsin siten, että A:n vaimo hoiti ympärivuorokautisen päivystyksen. A:n vaimo oli lisäksi hoitanut palkkalaskennan, laskutuksen, jota oli 90 % liikevaihdosta, ja muut konttoritehtävät. A vaati, että koko yritystoiminnan tulos 76 070 mk on katsottava ansiotuloksi ja jaettava puolisoiden kesken näiden työpanosten suhteessa siten, että A:n osuudeksi on katsottava 60 % ja vaimon osuudeksi 40 %. KHO katsoi että ansiotulon osuutta ei ollut vahvistettava 60 000 mk suuremmaksi. Ansiotulo oli puolisoiden suorittamat tehtävät ja työpanos huomioon ottaen jaettava siten, että A:n osuudeksi oli katsottava 42 000 mk ja vaimon osuudeksi 18 000 mk. Verovuosi 1976.

KHO 1984/5866, II 619

Verovelvollisen vasta lääninoikeudessa esittämä vaatimus maatilatalouden ansiotulon jakamisesta puolisoiden kesken hyväksyttiin, kun vaatimus oli jäänyt aikaisemmin tekemättä ilmeisen erehdyksen vuoksi eikä verovelvollista ollut verovalmistelun yhteydessä kuultu.

Maatalouden harjoittajan yritystulo

KVL 1994/17

Maatalouden nettovarallisuutta laskettaessa ei oteta huomioon maidontuotantoa ja lihakarjan kasvatusta varten pidettäviä kotieläimiä. Eläinten hankintaan kohdistuvat velat otetaan sen sijaan huomioon TVL 149 §:n 2 momentissa tarkoitetuin rajoituksin maatalouden nettovarallisuutta laskettaessa. Verovuosi 1993 ja verovuosi 1994.

KVL 1994/96

Puolisot A ja B olivat v:na 1989 lahjoittaneet lapsilleen tilan, jolla he olivat harjoittaneet maataloutta. Lahjakirjassa A ja B olivat pidättäneet itselleen molempien elinajan jatkuvan hallintaoikeuden lahjoitettuun tilaan sisältäen mm. peltojen ja rakennusten vuokralleanto-oikeuden. Tilan pellot oli annettu vuokralle. B oli kuollut v:na 1991. A:lla ja B:llä oli ollut keskinäinen testamentti, johon A oli vedonnut ainoastaan hallintaoikeuden osalta. B:n kuolinpesää ei ollut jaettu. Varallisuusverolain 8 §:n 1 mom 2 kohdan säännös ja olosuhteet huomioon ottaen A:n katsottiin harjoittavan maataloutta tilalla. Tilan peltojen, talousrakennusten ja maatalouskoneiden katsottiin kuuluvan A:n harjoittaman maatalouden nettovarallisuuteen. Maatalousmaan, tuotantorakennusten ja maatalouskoneiden arvot määräytyivät varallisuusverolain 5 luvussa olevien maatilan varallisuutta koskevien säännösten mukaan. Maatalouden tulos otettiin aikaisempien vuosien vahvistettujen tappioiden

vähentämisen jälkeen huomioon jaettavana yritystulona A:n ansiotuloa ja pääomatuloa laskettaessa. Jaettava yritystulo katsottiin pääomatuloksi siihen määrään saakka, joka vastasi maatalouteen verovuoden 1993 päättyessä kuuluneelle nettovarallisuudelle laskettua 15 prosentin vuotuista tuottoa. Verovuosi 1993.

KVL 1994/111

Maanviljelijä A:n syytinkivelvoitteensa täyttämiseksi rakentaman ja vanhemmilleen asumiskäyttöön luovuttaman maatilalla sijaitsevan asuinrakennuksen katsottiin olevan yksityiskäytössä, eikä sen siten katsottu kuuluvan maatalouden varoihin. Kyseiseen asuinrakennukseen kohdistuva kiinteistövero ei ollut maatalouden vähennyskelpoinen meno. Syytinkivelvoitteen pääomitetusta arvosta oli maatalouteen kohdistuvaa velkaa se osa, joka vastasi maatalouteen kuuluvan varallisuuden arvoa tilakaupalla, jonka ehtona syytinkivelvoite oli, luovutetun omaisuuden koko arvosta. Verovuosi 1993.

KVL 1997/202

Maanviljelijä A oli viljellyt omistamaansa tilaa vuodesta 1993 alkaen. Tilalla oli peltoa 44 ha ja metsää 47 ha. Tilalla oli vuoden 1997 lopussa noin 370 000 mk maatalouden velkaa, josta pitkäaikaista noin 210 000 mk. A:n verovuoden 1998 pääomatulon määrä lasketaan vuoden 1997 lopussa olevan nettovarallisuuden perusteella. Jos A tekee vaatimuksen ennen vuodelta 1998 toimitettavan verotuksen päättymistä, hänen maataloutensa nettovarallisuutta laskettaessa jätetään vähentämättä määrä, joka vastaa 50 prosenttia maatalouden vuoden 1997 lopussa olleista pitkäaikaisista korollisista veloista, kuitenkin enintään 500 000 mk.

Verotusyhtymän tulo

KHO 1979/665, II 504

Kiinteistöyhtymän osakkaat, isä ja poika, olivat sopineet, että isä, joka asui kiinteistöllä ja hoiti sitä sekä maksoi siitä aiheutuneet kulut, sai yksin kaikki kiinteistöstä verovuonna kertyneet tulot. Kun pojalla ei niin ollen ollut TVL 15 §:n 1 momentissa tarkoitettua osuutta yhtymän tuloihin, yhtymän verovuoden tulosta ei ollut osaakaan luettava hänen tulokseen. Verovuosi 1975. TVL 15 § 1 mom. ja VerotusL 100 a §.

KHO 1983/1385 II 510

Neljä verovapaata yhdistystä oli harjoittanut yhtymänä ravitsemisliikkeeseen verrattavaa henkilökuntaruokalatoimintaa. Yhtymä ei ollut riippumatta yhdistysten toiminnan tarkoituksesta tulo- ja varallisuusverolain 13 §:ssä tarkoitettu yleishyödyllinen yhteisö. Yhtymänä harjoitetun elinkeinotoiminnan tulos oli vahvistettava elinkeinotulon verottamisesta annetussa laissa säädetyllä tavalla. Yhtymälle vahvistettu verotettava tulo olisi säännönmukaisessa verotuksessa tullut jakaa verotettavaksi osakasten tulona. Tulon jakamista osakkaille ei voitu suorittaa, kun yhtymän valituksesta oli kumottu sitä kohdannut verotus maksuunpanoineen. Samoin D:2568/21/82. TVL 13 § ja 15 § sekä VerotusL 100 a §.

KHO 1984/1967 II 553

Maatalousyhtymän osakkaan puolisoa, joka oli työskennellyt maatilalla, ei katsottu yhtymän osakkaaksi, kun hänellä ei ollut osuutta yhtymän varallisuuteen. Verovuosi 1980. Äänestys 3-1.

KHO 1986/2184, II 538

A ja B olivat omistaneet kaksi maatilaa kumpikin erikseen puoliksi. B oli verovuonna kuollut. A ja B:n kuolinpesä olivat myyneet tilat verovuonna sellaisin ehdoin, että ostajan oli suoritettava rahana B:n kuolinpesän osakkaille yhteensä 400 000 mk ja A:lle erinäisiä eläke-etuja, joiden rahaarvoksi oli katsottu 53 600 mk. Verolautakunta luki yhtymän tuloksi muun ohessa kaupan yhteydessä myydyistä koneista saatuna tulona 18 549 mk ja eläimistä saatuna tulona 34 731 mk eli yhteensä 53 280 mk. Verolautakunta jakoi yhtymän maatilatalouden tulon osakkaiden tulona verotettavaksi puoliksi kummallekin.

Lääninoikeus katsoi A:n valituksesta, että hänen osuutensa saadusta kauppahinnasta määräytyi sen mukaan, mitä eläke-etuuden arvo 53 600 mk oli tilan kokonaiskauppahinnasta 453 600 mk:sta. A:n osuus oli siis myös koneista ja eläimistä saadusta kauppahinnasta tämä eli 6 295 mk. Muun osan yhtymän tulosta lääninoikeus jakoi verotuksessa käytetyllä perusteella.

KHO totesi B:n kuolinpesän valituksesta, että

osakkaat olivat omistaneet tiloista kumpikin erikseen puolet. Yhtymän aikaisemmissa verotuksissa tilalta saatu tulo oli jaettu veroilmoitusten mukaisesti puoliksi kummallekin osakkaalle. Vaikka osakkaat olivatkin tiloja myydessään sopineet kauppahinnan jakamisesta edellä mainitusta poikkeavasti ei yhtymän tuloa ollut yksinomaan kauppahinnan jakamista koskevan ehdon perusteella jaettava osakkaille heidän välillään muutoin noudatetusta jakoperusteesta poiketen. Kun tähän ei ollut näytetty muutakaan perustetta, KHO kumosi lääninoikeuden päätöksen ja saattoi verolautakunnan toimittaman verotuksen voimaan. Verovuosi 1981. Äänestys 3-2.

KHO 1989/2325, B 533

Se, että yhtymän osakkailla oli erisuuruisia yhtymäosuuksien hankkimisesta johtuneita velkoja ja niihin liittyviä korkomenoja, ei vaikuttanut siihen, miten yhtymän tulo ja varallisuus oli jaettava verotettavaksi osakkaiden tulona ja varallisuutena.

KVL 1987/310

Maatalousyhtymän kolmesta osakkaasta yksi aikoi luopua verovuoden aikana osakkuudestaan yhtymässä muiden jatkaessa toimintaa yhtymän lukuun. Tämän johdosta yhtymä ei muuttunut toiseksi yhtymäksi. Yhtymän tulo jaettiin verovuonna yhtymään kuuluneiden osakkaiden tuloksi heidän osuuksiensa suhteessa omistusajat huomioon ottaen. Verovuosi 1987.

Elinkeinoyhtymän tulo

KHO 1986/705, II 546

Kommandiittiyhtiön toimintaa oli verotuksessa katsottu harjoitetun tulo- ja varallisuusverolain 15 §:n mukaisena yhtymänä ja yhtymän tulos oli verotettu yhtymän osakkaan tulona. Koska yhtymän osakkaan puoliso ei ollut yhtymän osakas, hänelle ei voitu jakaa osaakaan yhtymän tuloksesta ansiotuloksi katsotusta osuudesta. Verovuosi 1982.

KHO 1988/5109 B 591

Kommandiittiyhtiön äänettömät yhtiömiehet olivat saaneet huomattavasti suuremman voitto-osuuden, kuin mihin heillä yhtiösopimuksen mukaan olisi ollut oikeus. Asiassa ei ollut esitetty erityisiä syitä sille, että voitonjaossa oli poikettu kirjallisesta yhtiösopimuksesta. Äänettömät yhtiömiehet olivat työskennelleet yhtiössä, mistä heille oli maksettu palkkaa. Kun lisäksi otettiin huomioon, että vastuunalaisella yhtiömiehellä oli kirjallisen yhtiösopimuksen mukaan oikeus vapaasti määrätä siitä osasta voittoa, joka ei kuulunut äänettömille yhtiömiehille, ja kun hän vastikkeettomasti oli luopunut voitto-osuudestaan äänettömien yhtiömiesten hyväksi, jaettujen voitto-osuuksien ja yhtiösopimuksen mukaan kuuluvan voitto-osuuden erotusta oli pidettävä lahjana.

KVL 276/1989, KHO 1989/4255

Kommandiittiyhtiön vastuunalaisia yhtiömiehiä olivat olleet tilikauden alussa A 8/10 osuudella, B 1/10 osuudella ja C 1/10 osuudella. Äänettömänä yhtiömiehenä oli ollut D. B erosi yhtiöstä tilikauden aikana ja hänelle maksettiin tällöin voitto-osuutena tavoitetuloksen ylityksen johdosta 25 000 markkaa. Yhtiön kirjanpidollinen voitto oli sovittu jaettavaksi siten, että sen jälkeen kun siitä oli vähennetty B:lle ja D:lle maksettu osuus, loput jaettiin A:n ja C:n kesken omistusosuuksien ja tavoitetuloksen ylityksen perusteella. Yhtiön verotettavan tulon puolikas jaettiin verotettavaksi osakkaiden tulona siten, että äänettömän yhtiömiehen muihin veronalaisiin tuloihin lisättiin puolet hänen yhtiösopimuksen perusteella yhtiöstä saamasta koron tavoin laskettavasta voitto-osuudesta. Loput tästä verotettavan tulon puolikkaasta lisättiin yhtiössä verovuonna olleiden vastuunalaisten yhtiömiesten veronalaisiin tuloihin siinä suhteessa kuin he osakkaiden tekemien voitonjakoa koskevien sopimusten mukaan olivat oikeutettuja yhtiön voittoon. Verovuosi 1989.

KVL 1989/101

Kommandiittiyhtiön vastuunalaisia yhtiömiehiä olivat A ja B ja äänettömiä yhtiömiehiä C ja D. C oli sijoittanut yhtiöön 10 000 markkaa ja D 50 000 markkaa. Yhtiön osuuksista A omisti 60, B 20 ja D 20 osuutta. Yhtiön voitto 120 000 markkaa oli sovittu jaettavaksi siten, että C sai panokselleen 25 prosentin tuoton ja loput voitosta jaettiin muiden osakkaiden kesken heidän yhtiöosuuksiensa suhteessa. Kommandiittiyh-

tiön verotettava tulo 126 000 markkaa jaettiin verotettavaksi yhtiön ja osakkaiden kesken siten, että yhtiön tulona verotettiin 63 000 markkaa. C:n veronalaisiin tuloihin lisättiin 1 250 markkaa, A:n veronalaisiin tuloihin 37 050 markkaa, B:n veronalaisiin tuloihin 12 350 markkaa ja D:n veronalaisiin tuloihin 12 350 markkaa. Verovuosi 1989.

KVL 1994/105

A Ky:n vastuunalaisten yhtiömiesten X:n ja Y:n tarkoituksena oli ottaa yhtiön elinkeinotoiminnan käytössä ollut yhtiön omistama teollisuushalli yksityisottona yhtiöstä. Samassa yhteydessä oli tarkoitus siirtää myös tontinvuokrasopimus vastuunalaisille yhtiömiehille. Mikäli yksityiskäyttöönottona toteutetun luovutuksen yhteydessä syntyisi tuloverolaissa tarkoitettua luovutusvoittoa, katsottiin yhtiön jaettava yritystulo yhtiön nettovarallisuudesta riippumatta pääomatuloksi siihen määrään saakka, joka vastaa teollisuushallin luovutushinnan ja hankintamenon poistamatta olevan osan erotusta siltä osin kuin siitä ei muodosteta ElinkVL 43 §:ssä tarkoitettua jälleenhankintavarausta. Verovuosi 1994.

KHO 1997/1354 1997:42

A oli äänetön yhtiömies kommandiittiyhtiössä, jonka vastuunalainen yhtiömies kuoli 3.4.1992. Yhtiösopimuksen mukaan voitonjako tapahtui siten, että äänetön yhtiömies sai 25 % yhtiön voitosta muun osan mennessä vastuunalaiselle yhtiömiehelle. Verotuksessa yhtiön tilikauden 1.3.1991-29.2.1992 verotettavan tulon puolikkaasta jaettiin verotettavaksi A:n tulona 142.543 mk ja yhtiön tilikauden 1.3.1992-28.2.1993 elinkeinotoiminnan tuloksesta 95.897 mk. A vaati tuloonsa voitto-osuuksina lisättyjen määrien poistamista sen vuoksi, että hän ei ollut niitä saanut, eikä maksukyvyttömän yhtiön toiminnan lakattua tullut niitä myöhemminkään saamaan. A:lle oli jäänyt yhtiöstä saamatta yhtiösopimuksen mukaisia voitto-osuuksia yhteensä 308.523,15 mk, johon sisältyivät 29.2.1992 ja 28.2.1993 päättyneiden tilikausien voitto-osuudet kokonaisuudessaan.

Lääninoikeus, jonka päätöksen korkein hallinto-oikeus pysytti, hylkäsi A:n valitukset ja lausui ratkaisussaan, että verovuodelta 1992 kommandiittiyhtiölle vahvistettu verotettava tulo oli 1.140.347 mk ja sen kirjanpidollinen voitto 782.111 mk. Yhtiön elinkeinotoiminnan tulos verovuodelta 1993 oli 383.591 mk ja kirjanpidollinen voitto tuolta vuodelta 413.934 mk. Kun otettiin huomioon, että äänettömän yhtiömiehen voitto-osuus oli sovittu määräytyväksi samalla tavalla kuin vastuunalaisen yhtiömiehen voitto-osuus, A:ta, joka ei ollut väittänytkään luopuneensa äänettömän yhtiömiehen osuudestaan, oli tulo-osuutta määrättäessä käsiteltävä kuten vastuunalaisen yhtiömiehen asemassa olevaa. Sillä seikalla, että yhtiö ei ollut jakanut A:lle hänelle verovuoden aikana kertynyttä tuloa, ei ollut verotuksessa merkitystä. A:lle verovuodelta 1992 määrättävä tulo-osuus oli sovitun voitto-osuuden määräytymistavan vuoksi ollut laskettava yhtiön verotettavan tulon perusteella, eikä kirjanpidollista voittoa laskuperusteena käyttäen. Verovuosi 1992 ja Verovuosi 1993.

KHO 2000/1989

Kommandiittiyhtiön yhtiösopimusta oli tilikauden 1.4.1993-31.3.1994 aikana, 28.2.1994, muutettu siten, että yhtiön vastuunalainen yhtiömies oli siirtynyt äänettömäksi yhtiömieheksi. Samalla yhtiön äänettömät yhtiömiehet, jotka olivat entisen vastuunalaisen yhtiömiehen poikia, olivat siirtyneet yhtiön uusiksi vastuunalaisiksi yhtiömiehiksi. Uuden yhtiösopimuksen mukaan yhtiön liiketoiminnan tuottama voitto käytetään siten, että äänettömälle yhtiömiehelle suoritetaan ensin hänen yhtiöön sijoittamalleen pääomalle 15 %:n vuotuinen korko. Vastuunalaiset yhtiömiehet jakavat loppuosan voitosta. Yhtiömiehet olivat verovuoden päättymisen jälkeen esittäneet lisäselvitystä siitä, että tarkoitus alusta alkaen oli ollut, että yhtiön verovuoden 1994 tulo jaetaan äänettömän yhtiömiehen korkoa vastaavan osuuden erottamisen jälkeen kokonaan uusien vastuunalaisten yhtiömiesten kesken. Verotuksessa kommandiittiyhtiön tulos yhtiömiesten kesken jaettiin siten, että isää käsiteltiin vastuunalaisena yhtiömiehenä 11 kuukauden ajan ja äänettömänä yhtiömiehenä yhden kuukauden ajan sekä poikia käsiteltiin vastaavasti äänettöminä yhtiömiehinä 11 kuukauden ajan ja vastuunalaisina yhtiömiehinä yhden kuukauden ajan. Korkein hallinto-oikeus katsoi, huomioon ottaen yhtiösopimuksen muutoksen tarkoitus ja tosiasiallinen yhtiösopimuksen mu-

kainen voitonjako yhtiömiesten kesken, että yhtiön tulos tuloverotuksessa oli jaettava koko tilikaudelta yhtiömiesten ilmoittamalla tavalla äänettömän yhtiömiehen korkoa vastaavan osuuden erottamisen jälkeen uusien vastuunalaisten yhtiömiesten kesken. Verovuosi 1994.

16 TAPPIOT

YLEISTÄ

Tappiota koskevat aineelliset säännökset sisältyvät TVL:iin (1535/92) ja menettelyä koskevat säännökset VML:iin (1558/95).

Ennen vuotta 1993 vahvistettujen tappioiden säännöksiä ja menettelyä käsitellään verovuoden 2001 Henkilöverotuksen käsikirjassa (Verohallituksen julkaisu 43 . 02).

Tappion vahvistaminen ja vähentäminen tulolajeittain ja tulolähteittäin

Tappio vahvistetaan tulolajeittain ja tulolähteittäin. Luonnollisen henkilön, kuten palkansaajan ja eläkeläisen, sekä kuolinpesän tulolajeja ovat ansiotulolaji ja pääomatulolaji. Molempiin tulolajeihin voidaan vahvistaa tappio.

Pääomatulolajin vahvistettua tappiota ei saa vähentää ansiotuloista eikä ansiotulolajin vahvistettua tappiota pääomatuloista.

Tulolähteitä ovat elinkeinotoiminnan tulolähde, maatalouden tulolähde ja muun toiminnan muodostama henkilökohtainen tulolähde. Jos luonnollinen henkilö harjoittaa elinkeinotoimintaa tai maataloutta, hänelle voidaan vahvistaa tappio elinkeinotoiminnan tulolähteeseen tai maatalouden tulolähteeseen, siltä osin kuin sitä ei ole siirretty vähennettäväksi pääomatuloista. Myös kuolinpesälle voidaan vahvistaa elinkeinotoiminnan tai maatalouden tappio, siltä osin kuin sitä ei ole siirretty vähennettäväksi pääomatuloista.

Elinkeinotoiminnan vahvistettua tappiota ei saa vähentää maatalouden tulolähteessä eikä maatalouden vahvistettua tappiota elinkeinotoiminnan tulolähteessä. Vahvistettua elinkeinotoiminnan tai maatalouden tappiota ei voida enää myöhemmin vähentää myöskään pääomatuloista. Poikkeuksen muodostaa elinkeinotoiminnan tai maatalouden lopettaminen (ks. jäljempää Elinkeinotoiminnan tappio ja Maatalouden tulolähteen tappio).

Elinkeinoyhtymän ja yhteisön tappiot vahvistetaan tulolähteittäin. Tappiota ei voi siirtää vähennettäväksi elinkeinoyhtymän tai yhteisön osakkaan henkilökohtaisessa verotuksessa.

Tappio vahvistetaan verotuksen toimittamisen yhteydessä ja verotusta koskevan muutoksenhaun yhteydessä (VML 26e.2 §).

Tulolajien ja tulolähteiden vahvistetut tappiot vähennetään 10 seuraavan verovuoden aikana siinä järjestyksessä, jossa ne ovat syntyneet (TVL 117.2 §). Vahvistettua tappiota vähennetään aina, kun verotettavaa tuloa on syntynyt; myös silloin kun veroa ei ole määrätty verotettavan tulon vähyyden vuoksi.

Luovutustappio

TVL 50 §:n mukaan omaisuuden luovutuksesta syntynyt tappio vähennetään omaisuuden luovutuksesta saaduista voitoista. Luovutustappio saadaan vähentää luovutusvoitosta verovuoden ja kolmen sitä seuraavan vuoden aikana (KHO 2007/1942, 2007:54).

LUONNOLLISEN HENKILÖN TAPPIOT

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän tulo jaetaan kahteen tulolajiin, joita ovat pääoma- ja ansiotulolaji (TVL 29.2 §).

Ansiotulolajin tappio

Tulonhankkimismenot

TVL 118.2 §:n mukaan luonnollisen henkilön ansiotulolajin tappiolla tarkoitetaan sitä määrää, jolla verovelvollisen ansiotulojen hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneiden vähennysten yhteismäärä verovuonna ylittää hänen veronalaisten ansiotulojensa yhteismäärän.

Puhtaasta ansiotulosta valtion- ja kunnallisverotuksessa tehtävät vähennykset eivät ole ansiotulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneita menoja. Tällaisia vähennyksiä ovat mm. eläketulovähennys ja merityötulovähennys. Niitä ei oteta huomioon ansiotulolajin tappiota vahvistettaessa.

PAKOLLISET VAKUUTUSMAKSUT

TVL 96 §:ssä tarkoitetut pakolliset vakuutusmaksut eivät ole tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneita menoja. Pakolliset vakuutusmaksut vähennetään siltä osin kuin puhdasta ansiotuloa riittää. Ansiotulolajin tappiota vahvistettaessa niitä ei oteta huomioon.

TAPPIO SEKÄ VALTION- ETTÄ KUNNALLISVEROTUKSESSA

Ansiotulolajin tappio vahvistetaan erikseen valtionverotuksessa ja kunnallisverotuksessa, koska verovuoden ansiotulon ja kunnallisverotuksen verovuoden tulon laskenta poikkeavat toisistaan.

Ansiotulolajin tappio vahvistetaan erikseen kummallekin puolisolle ja heidän alaikäisille lapsilleen. Kullekin vahvistettua tappiota ei saa vähentää toisen perheenjäsenen ansiotulosta.

Luonnollinen henkilö vähentää valtionverotuksen ansiotulolajin tappion seuraavan 10 verovuoden aikana valtionverotuksen verovuoden ansiotulosta. Kunnallisverotuksen ansiotulolajin tappio vähennetään kunnallisverotuksen verovuoden tulosta sitä mukaa kuin näitä tuloja syntyy (TVL 118.1 §). Vahvistettuja tappioita vähennetään, jos ansiotuloa on jäänyt siitä tehtyjen vähennysten jälkeen.

Kuolinpesällä katsotaan olevan oikeus vähentää ansiotulolajin tappio, vaikkei sitä ole mainittu TVL 118.1 §:ssä.

Pääomatulolajin tappio

Kun luonnollisen henkilön tai kuolinpesän vähennyskelpoisten tulonhankkimismenojen, korkomenojen ja pääomatuloista vähennettäväksi vaadittujen elinkeinotoiminnan ja maatalouden verovuoden tappioiden yhteismäärä ylittää veronalaisten pääomatulojen yhteismäärän, syntyy erotuksesta pääomatulolajin alijäämä (TVL 60.1 §). Verovelvollisella on oikeus syntyneen pääomatulolajin alijäämän perusteelle tehdä verosta nk. alijäämähyvitys (ks. alijäämähyvityksestä tarkemmin luku 12).

TVL 60.2 §:n mukaan pääomatulolajin tappio vahvistetaan siltä osin, kuin alijäämää ei ole otettu huomioon verosta tehtävänä vähennyksenä (alijäämähyvityksenä). Alijäämähyvitystä jää vähentämättä joko sen vuoksi, että ansiotuloista määrätyt verot eivät riitä alijäämähyvityksen kattamiseen tai laskennallinen alijäämähyvitys ylittää laissa säädetyn alijäämähyvityksen enimmäismäärän.

Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksut vähennetään TVL 60.3 §:n mukaan pääomatuloista tulonhankkimismenojen, korkomenojen ja vähennettäväksi vaadittujen elinkeinotoiminnan ja maatalouden verovuoden tappioiden jälkeen. Jos vähennykset ylittävät pääomatulojen määrän, vähennetään ansiotulojen verosta ns. erityinen alijäämähyvitys. Vakuutusmaksujen perusteella ei vahvisteta pääomatulolajin tappiota.

Tappio lasketaan seuraavasti:

	Pääomatulolaji
+	Pääomatulot
-	Tulonhankkimismenot
-	Pääomatuloista vähennettäväksi vaadittu osa elinkeinotoiminnan ja maatalouden verovuoden tappiosta
-	Korot
=	Alijäämä
-	Ansiotulosta määrätystä verosta alijäämähyvityksenä vähennetty alijäämä
=	Tappio

Vahvistettu pääomatulolajin tappio vähennetään seuraavien 10 verovuoden aikana verovuoden pääomatulosta (TVL 118.3 §). Verovuoden pääomatulo saadaan, kun pääomatuloista on vähennetty tulonhankkimismenot, vähennettäväksi vaaditut elinkeinotoiminnan ja maatalouden verovuoden tappiot, vähennettäväksi vaadittu osuus verotusyhtymän maatalouden tappiosta sekä korot.

Pääomatulolajin tappio on käsitelty kokonaisuudessaan luvussa 12, Vähennykset pääomatuloista ja alijäämähyvitys.

YKSITYISEN ELINKEINONHARJOITTAJAN TAPPIOT

Elinkeinotoiminnan tappio

TVL 119.2 §:n mukaan elinkeinotoiminnan tappiolla tarkoitetaan EVL:n mukaan laskettua tappiollista tulosta. Elinkeinotoiminnan tappio voidaan vahvistaa tulolähteeseen tai siirtää vähennettäväksi pääomatuloista.

Kaavio pääomatulojen tappion vahvistamisesta

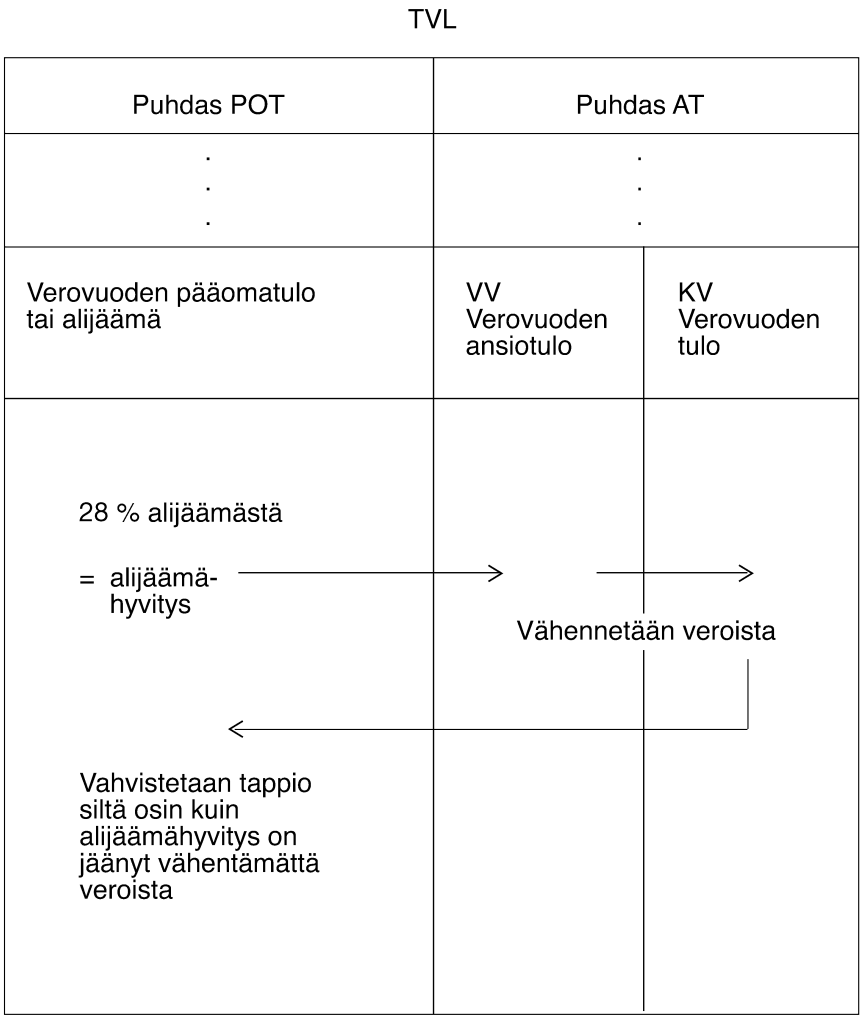

Elinkeinotoiminnan tulolähteeseen kuuluu ammatin ja liikkeen lisäksi elinkeinoyhtymästä saatu elinkeinotoiminnan tulo-osuus. Elinkeinotoiminnan tulo-osuudesta voidaan siten vähentää ammatin tai liikkeen verovuoden tai aikaisemmin vahvistettu tappio. Tappio vähennetään ennen tulo-osuuden jakamista ansio- ja pääomatuloksi.

Tappion vahvistaminen tulolähteeseen

Elinkeinotoiminnan tappio vahvistetaan elinkeinotoiminnan tulolähteeseen, jos sen siirtämistä pääomatulolajiin ei ole vaadittu. Tappio vähennetään seuraavien 10 verovuoden aikana elinkeinotoiminnan tulolähteen tuloksesta (TVL 119.1 §). Verovuosi on se tai ne tilikaudet, jotka ovat päättyneet kalenterivuoden aikana. Kymmenen vuoden tappioiden vähentämisaikaa laskettaessa ei oteta huomioon sellaista kalenterivuotta, jonka aikana ei pääty yhtään tilikautta (KVL 2005/88, KHO 2006/824: ei muutosta).

Verovuoden tappion vähentäminen pääomatuloista

Elinkeinotoiminnan harjoittaja voi valita, siirtääkö hän elinkeinotoiminnan tulolähteen verovuoden tappion vähennettäväksi osittain tai kokonaan pääomatuloistaan (TVL 59.1 §). Vähentämisvaatimus on tehtävä ennen verovuodelta toimitettavan verotuksen päättymistä.

Elinkeinotoiminnan verovuoden tappio vähennetään pääomatuloista tulonhankkimismenojen jälkeen, mutta ennen korkoja.

Pääomatuloista vähennettäväksi siirretty verovuoden tappio otetaan huomioon alijäämää ja alijäämähyvitystä laskettaessa. Tappio otetaan huomioon myös pääomatulolajin tappiota vahvistettaessa.

Elinkeinotoiminnan tulolähteen *vahvistettua* tappiota ei voi myöhemmin vähentää pääomatuloista. Poikkeuksen muodostaa elinkeinotoiminnan lopettaminen (ks. jäljempänä alaotsikko Yrittäjä lopettaa elinkeinonsa).

Esimerkki

Elinkeinonharjoittajalla on verovuonna 2010 elinkeinotoiminnan tappiota 5 000 euroa, jonka hän pyytää vähennettäväksi pääomatuloistaan.

Verotettava tulo lasketaan seuraavasti:

POT		AT	
		+ Palkka	15 000
- Tulonhankkimismenot	2 000		
- Elinkeinotoiminnan tappio	5 000		
- Asuntolainan korot	5 000		
= Alijäämä	12 000	= Verovuoden ansiotulo	15 000

Laskennallinen alijäämähyvitys on 3 360 euroa (12 000 x 28 %). Alijäämähyvityksen enimmäismäärä on 1 400 euroa, jonka elinkeinonharjoittaja saa vähentää palkkatuloistaan määrätyistä veroista (5 000 euroa). Koska koko alijäämää ei voida vähentää alijäämähyvityksen muodossa veroista, pääomatulolajin tappioksi muodostuu 7 000 euroa (12 000 - 100 x 1 400/28).

Yrittäjäpuolisot

Jos puolisot yhdessä harjoittavat elinkeinotoimintaa, heillä on oikeus yhdessä vaatia elinkeinotoiminnan verovuoden tappion vähentämistä kokonaan tai osittain pääomatuloistaan. Puolisoiden tulee yhdessä esittää vaatimus ennen verovuodelta toimitettavan verotuksen päättymistä (TVL 59.2 §). Pääomatuloista vähennettävä tappio jaetaan puolisoiden kesken heidän työpanostensa suhteessa. Työpanokset katsotaan yhtä suuriksi, ellei muuta selvitystä ole esitetty (TVL 14.2 §).

Esimerkki

Aviomies harjoittaa yhdessä vaimonsa kanssa vähittäiskauppaa. Vähittäiskauppa tuottaa 15 000 euroa tappiota. Lisäksi puolisot omistavat vuokralle annetun liikehuoneiston puoliksi. He saavat vuokratuloa siitä yhteensä 15 000 euroa. Vuokratuloon kohdistuvia menoja on 2 000 euroa. Puolisot vaativat, että elinkeinotoiminnan tappiosta vähennetään 6 000 euroa heidän pääomatuloistaan. Ansiotuloja ei ole kummallakaan puolisolla.

Verotus verovuonna 2010:

		Miehen verotus POT	Vaimon verotus POT
+	Vuokratulot	7 500	7 500
-	Tulonhankkimismenot	1 000	1 000
=	Puhdas pääomatulo	6 500	6 500
-	Elinkeinotoim:n tappio	3 000	3 000
=	Verovuoden pääomatulo	3 500	3 500

Puolisoille määrätään vero 28 %:n verokannan mukaan.

Elinkeinotoiminnan tulolähteeseen vahvistetaan 9 000 euron tappio.

Yrittäjä lopettaa elinkeinonsa

Yksityisellä elinkeinotoiminnan harjoittajalla tai kuolinpesällä on mahdollisuus vähentää elinkeinotoiminnan tulolähteeseen vahvistetut tappiot pääomatuloistaan, jos ne elinkeinotoiminnan lopettamisen vuoksi muutoin jäisivät vähentämättä (TVL 121 §). Tämä on poikkeus pääsääntöön, jonka mukaan tulolähteen vahvistettua tappiota ei enää voi siirtää vähennettäväksi pääomatuloista. Vahvistettu elinkeinotoiminnan tappio vähennetään verovuoden pääomatulosta, kun taas elinkeinotoiminnan verovuoden tappio vähennetään puhtaasta pääomatulosta.

Jos yrittäjä aloittaa myöhemmin uudelleen liikkeen tai ammatin harjoittamisen, elinkeinotoiminnan tulolähteen vahvistettuja tappioita vähennetään uudelleen aloitetun liikkeen tai ammatin tulolähteessä siltä osin, kuin niitä ei ole vähennetty pääomatuloista.

Tappioiden yleinen 10 vuoden mittainen vähentämisaika ei pitene sen vuoksi, että tulolähteen vahvistettua tappiota siirrytään vähentämään verovuoden pääomatulosta toiminnan päättymisen vuoksi.

Esimerkki

A:lle on vahvistettu elinkeinotoiminnan tulolähteeseen 10 000 euron tappio verovuonna 2007.

A lopettaa elinkeinotoiminnan harjoittamisen verovuonna 2008. Elinkeinotoiminnasta on vielä verovuonna 2008 aiheutunut 2 000 euron tappio. A pyytää sen vähennettäväksi pääomatuloistaan (3 000 euroa). Tappion vähentämisen jälkeen verovuoden pääomatuloksi jää 1 000 euroa. Vuoden 2007 tappiota voidaan vielä vähentää vuoden 2008 pääomatulosta 1 000 euroa (KHO 2010/3091).

Verovuonna 2009 A:lla on verovuoden pääomatulo 2 000 euroa, josta hän vähentää vuoden 2007 elinkeinotoiminnan tulolähteen tappiota 2 000 euroa.

Verovuonna 2010 A aloittaa uudelleen elinkeinotoiminnan harjoittamisen. Elinkeinotoiminnan tulos on 7 000 euroa. Vuodelta 2007 on elinkeinotoiminnan tappiota vielä vähentämättä 7 000 euroa, jonka A vähentää elinkeinotoiminnan tuloksesta vuonna 2010. Jaettavaa yritystuloa ei jää.

Puolisot lopettavat elinkeinonsa

Jos puolisot lopettavat yhdessä harjoittamansa elinkeinon, he saavat myös vähentää elinkeinotoiminnan tulolähteeseen vahvistetut tappiot pääomatuloistaan (TVL 121.2 §). Tappiot jaetaan puolisoille heidän työpanostensa suhteessa lopettamisvuoden olosuhteiden perusteella.

Jos jompikumpi puoliso tai kumpikin puoliso erikseen jatkaa välittömästi elinkeinotoiminnan harjoittamista, saa elinkeinotoimintaa jatkava puoliso vähentää osuutensa yhdessä harjoitetun elinkeinotoiminnan tappioista uudelleen aloitetun elinkeinotoiminnan tuloksesta. Uusi elinkeinotoiminta täytyy aloittaa välittömästi.

Esimerkki

Puolisot ovat lopettaneet elintarvikemyymälän pidon ja jakaneet sen tuottaman 10 000 euron suuruisen tappion puoliksi keskenään. Aviovaimo ryhtyy välittömästi harjoittamaan ompelijan ammattia. Hän saa vähentää osuutensä elintarvikemyymälän tappioista (5 000 euroa) ompelijan ammatin tuottamasta tulosta. Mies vähentää osuutensa tappioista (5 000 euroa) verovuoden pääomatulostaan tappioiden jäljellä olevana vähentämisaikana.

Metsä elinkeinossa

Metsäkiinteistö kuuluu elinkeinotoiminnan tulolähteeseen, jos sitä käytetään yksinomaan tai pääasiallisesti elinkeinotoimintaa välittömästi tai välillisesti edistäviin tarkoituksiin (EVL 53 §). Yksityisen elinkeinonharjoittajan metsä kuuluu vain poikkeuksellisesti hänen elinkeinotoimintaansa. Jos metsä kuitenkin luetaan elinkeinotoiminnan tulolähteeseen, käsitellään puun myynnistä saadut tulot ja metsästä johtuneet menot EVL:n säännösten mukaan. Vaikka metsästä olisi jonakin vuonna aiheutunut pelkkiä menoja, vähennetään ne elinkeinotoiminnan tuloista. Metsävähennystä tai menovarausta (TVL 55 ja 111 §) ei voi tehdä elinkeinotoimintaan kuuluvan metsän osalta.

MAATALOUDEN HARJOITTAJAN TAPPIOT

Maataloudenharjoittajan tappioita käsitellään verotuksessa samalla tavalla kuin yksityisen elinkeinonharjoittajan tappioita (ks. edellä Yksityisen elinkeinonharjoittajan tappiot).

Maatalouden tulolähteen tappio

TVL 119.2 §:n mukaan maatalouden tappiolla tarkoitetaan MVL:n mukaan laskettua maatalouden tappiollista tulosta. Maatalouden puhdas tulo lasketaan maatiloittain. Maatilojen puhtaat tulot yhdistetään yhdeksi maatalouden tulokseksi.

Maatalouden tappion laskemista kuvaa seuraava kaavio:

Maatila 1		Maatila 2
+ Maatalouden tulot		+ Maatalouden tulot
- Maatalouden menot		- Maatalouden menot
- Tilakohtaiset vähennykset(esim. tasausvaraus)		- Tilakohtaiset vähennykset
	= Maatalouden puhdas tulo tai tappiollinen puhdas tulo (maatilojen tulokset on laskettu yhteen)	
	- maatalouden korot (kaikki maatilat)	
	= Maatalouden tulos/tappio	

Tappion vahvistaminen tulolähteeseen

Maatalouden verovuoden tappio voidaan vahvistaa maatalouden tulolähteeseen ja vähentää maatalouden tuloksesta seuraavien 10 verovuoden aikana sitä mukaa kuin tuloa kertyy (TVL 119.1 §).

Verovuoden tappion vähentäminen pääomatuloista

TVL 59.1 §:n mukaan maatalouden harjoittaja voi myös valita, vähentääkö hän maatalouden verovuoden tappion pääomatuloistaan. Maatalouden verovuoden tappio voidaan vähentää pääomatuloista joko osittain tai kokonaan. Vähentämistä koskeva vaatimus on tehtävä ennen verovuodelta toimitettavan verotuksen päättymistä.

Maatalouden verovuoden tappio vähennetään pääomatuloista tulonhankkimismenojen jälkeen, mutta ennen korkoja. Maatalouden tulolähteeseen *vahvistettu* tappio voidaan vähentää pääomatuloista vain poikkeuksellisesti maatalouden lopettamisen jälkeen (ks. jäljempänä alaotsikko Maatalouden lopettaminen).

Yrittäjäpuolisot

Jos puolisot harjoittavat yhdessä maataloutta, heillä on mahdollisuus vaatia maatalouden verovuoden tappio vähennettäväksi pääomatuloistaan. Tappio voidaan vähentää kokonaan tai osittain. Puolisoiden tulee yhdessä esittää vaatimus ennen verovuodelta toimitettavan verotuksen päättymistä (TVL 59.2 §).

Pääomatuloista vähennettäväksi vaadittu määrä jaetaan puolisoiden kesken heidän työpanostensa suhteessa. Työpanokset katsotaan yhtä suuriksi, ellei muuta selvitystä ole esitetty (TVL 14.2 §) .

Maatalouden lopettaminen

TVL 121 §:n mukaan maatalouden vahvistetut tappiot saadaan poikkeuksellisesti vähentää verovuoden pääomatulosta, jos tappiot maatalouden lopettamisen vuoksi muutoin jäisivät vähentämättä. Menettely koskee vain luonnollisia henkilöitä ja kuolinpesiä.

Jos maatalouden harjoittaja aloittaa maatalouden myöhemmin uudelleen, hän saa jatkaa aiemmin lopettamansa maatalouden tappioiden vähentämistä uudelleen aloitetun maatalouden tuloksesta. Maatalouden tulolähde ei häviä sen vuoksi, että maatalouden *vahvistettuja* tappioita on välillä vähennetty verovuoden pääomatulosta.

Maatalouden lopettaminen ei muuta tappioiden yleistä 10 vuoden vähentämisaikaa.

Puolisot lopettavat maatalouden

Jos puolisot lopettavat yhdessä harjoittamansa maatalouden, vähentämättä jäävät maatalouden tulolähteen tappiot vähennetään puolisoiden pääomatuloista. Tappiot jaetaan puolisoille lopettamisvuoden työpanosten suhteessa (TVL 121.2 §).

Jos jompikumpi puoliso tai kumpikin puoliso erikseen jatkaa välittömästi maatalouden harjoittamista, saa toimintaa jatkava puoliso vähentää osuutensa yhdessä harjoitetun maatalouden tappioista uudelleen aloittamansa maatalouden tuloksesta.

METSÄTALOUDEN HARJOITTAJAN TAPPIOT

Metsästä saatua tuloa verotetaan TVL:n mukaan metsätalouden pääomatulona. Metsätalous ei muodosta omaa tulolähdettä.

1.1.2006 kumottuja säännöksiä metsätalouden puhtaan tulon verottamisesta käsitellään Henkilöverotuksen käsikirjassa 2006 (verovuosi 2005).

Metsätalouden pääomatulon laskeminen

Metsätalouden pääomatulo tai tappiollinen pääomatulo lasketaan seuraavasti:

+	Metsätalouden veronalaiset pääomatulot		
-	Hankintatyön arvo	– →	Ansiotuloa tekijälle
-	Metsävähennys		
-	Menovaraus		
-	Tulonhankkimismenot		
=	Metsätalouden puhdas pääomatulo	– →	Pääomatuloa
	tai		
=	Metsätalouden tappiollinen pääomatulo	– →	Tulonhankkimismeno pääomatulolajissa

Hankintatyön arvo, metsävähennys ja menovaraus vähennetään vain metsätalouden pääomatulosta. Näiden vähennysten perusteella ei voi syntyä tappiollista tuloa.

Tappiollisen pääomatulon vähentäminen

Metsätalouden tappiollinen pääomatulo vähennetään pääomatuloista muiden tulonhankkimismenojen tavoin puhdasta pääomatuloa laskettaessa.

Metsästä voi aiheutua tulonhankkimismenoja, vaikka puun myyntituloja ei ole. Menot vähennetään muista pääomatuloista. Menot otetaan huomioon myös pääomatulolajin alijäämää ja alijäämähyvitystä laskettaessa. Menot sisältyvät edelleen pääomatulolajin tappioon.

Esimerkki maa- ja metsätalouden harjoittajan tappioista

Puolisoista mies on maanviljelijä, jolla on vilja-

tila ja metsää. Hänellä on puun myyntituloja 2 000 euroa, metsästä aiheutuneita tulonhankkimismenoja 300 euroa ja metsään kohdistuvia korkokuluja 1 500 euroa. Miehellä on edelleen osakehuoneistosta saatuja vuokratuloja 2 000 euroa ja yhtiövastikekuluja 1 000 euroa. Asuntolainan korkoja on 2 000 euroa.

Vaimo ei osallistu viljatilan hoitoon. Hän työskentelee kodin ulkopuolella ja saa palkkaa 15 000 euroa vuodessa.

Miehen maatalouden tulos:

+	Viljan myyntitulot	20 000
-	Tulonhankkimismenot	21 000
=	Maatalouden tappiollinen puhdas tulo	1 000
-	Maatalouden korot	3 000
=	Maatalouden verovuoden tappio	4 000

Mies vaatii, että maatalouden tappio vähennetään pääomatuloista.

Miehen pääomatulot ja niistä tehtävät vähennykset:

+	Puun myyntitulot	2 000
+	Vuokratulot	2 000
-	Vastikkeet ja muut tulonhankkimismenot (1 000+300)	1 300
=	Puhdas pääomatulo	2 700
-	Maatalouden tappio	4 000
-	Asuntolainan korot	2 000
-	Metsän korot	1 500
=	Alijäämä	4 800
	Alijäämähyvitys:	
	4 800 x 28 % = 1 344	

Miehellä ei ole ansiotuloja, joten hän ei voi vähentää alijäämähyvitystä ansiotuloistaan määrättävistä veroista. Vaimolle ei ole syntynyt alijäämää, joten häneltä siirtyy käyttämätöntä alijäämähyvitystä puolisolle. Mies voi vaatia koko alijäämähyvityksen vähennettäväksi vaimon ansiotuloista määrätyistä veroista (4 000 euroa). Siten miehen koko alijäämähyvitys 1 344 euroa voidaan vähentää vaimon ansiotuloista määrätyistä veroista. Miehen pääomatulolajiin ei muodostu tappiota.

Jos mies ei vaadi alijäämähyvityksen vähentämistä vaimon veroista, hänelle vahvistetaan pääomatulolajin tappioksi 4 800 euroa.

VEROTUSYHTYMÄN TAPPIOT

Verotusyhtymällä voi olla maatalouden tulolähde ja henkilökohtainen tulolähde (muun toiminnan tulolähde). Maatalouden tulolähteeseen luetaan maatalouden harjoittaminen. Henkilökohtaiseen tulolähteeseen luetaan metsätalouden harjoittaminen sekä muiden kiinteistöjen hallinta ja vuokraus.

Maatalous

Tulolähteen tuloksen laskeminen ja jakaminen osakkaille

Verotusyhtymän maatalouden tulolähteen tappio lasketaan samalla tavalla kuin luonnollisen henkilön henkilökohtaisesti harjoittaman maatalouden tappio (ks. edellä Maatalouden tulolähteen tappio). Maatalouteen kohdistuvia korkoja ei kuitenkaan vähennetä verotusyhtymän tulolähteessä vaan osakkaan osuudesta yhtymän maatalouden puhtaaseen tuloon tai tappioon.

Jos verotusyhtymään kuuluu useita maatiloja, kaikkien tilojen puhtaat tulot ja tappiolliset puhtaat tulot lasketaan yhteen.

Tappiollinen puhdas tulo jaetaan osakkaille niiden osuuksien mukaan, jotka heillä on yhtymän puhtaaseen tuloon.

Seuraavana on kaavio maatalousyhtymän puhtaan tulon jakamisesta osakkaille ja osakkaan yhtymäosuuteen kohdistuvan koron vähentämisestä.

Maatalouden puhdas tulotai-
Tappiollinen puhdas tulo
>|

Osakas A:n osuus		Osakas B:n osuus	
=	Puhdas tulo/Tappiollinen puhdas tulo	=	Puhdas tulo/Tappiollinen puhdas tulo
-	Maatalouden korot	-	Maatalouden korot
=	Osakkaan maatalouden tulos/tappio yhtymästä	=	Osakkaan maatalouden tulos/tappio yhtymästä

Verotusyhtymästä osakkaalle tulevaa maatalouden tappio-osuutta käsitellään samalla tavalla kuin elinkeinotoiminnan tai maatalouden verovuoden tappiota (ks. edellä Elinkeinotoiminnan tappio ja Maatalouden tulolähteen tappio). Näin ollen osakkaan maatalouden tappio yhtymästä voidaan käsitellä kahdella seuraavalla tavalla.

Tappion vahvistaminen tulolähteeseen

Osakkaan osuus yhtymän maatalouden tappiosta voidaan vahvistaa osakkaan maatalouden tappioksi, joka vähennetään 10 seuraavan verovuoden aikana osakkaan maatalouden tulosta. Osakkaan yhtymästä saadun maatalouden tulo-osuuden kanssa samaan maatalouden tulolähteeseen kuuluu osakkaan henkilökohtaisesti harjoittama maatalous. Osakkaan henkilökohtaisesti harjoittaman maatalouden tulosta voidaan siten vähentää osakkaan osuus yhtymän maatalouden tappiosta verovuonna ja 10 seuraavan vuoden aikana.

Tappio-osuuden vähentäminen osakkaan pääomatuloista

Verotusyhtymän osakas voi halutessaan vähentää osuutensa yhtymän maatalouden tappiosta pääomatuloistaan. Tappio-osuus voidaan vähentää osittain tai kokonaan. Vaatimus on tehtävä ennen verovuodelta toimitettavan verotuksen päättymistä. Valintaoikeus on osakkaalla, joka on luonnollinen henkilö tai kuolinpesä (TVL 59.1 §).

Tappio-osuus vähennetään puhtaasta pääomatulosta ennen korkoja. Se sisältyy mahdolliseen pääomatulolajin alijäämään ja alijäämähyvitykseen ja on mukana pääomatulolajin tappiossa.

Yhtymä lopettaa maatalouden

Jos verotusyhtymä lopettaa maatalouden harjoittamisen ja osakkaalle vahvistetut maatalouden tappiot yhtymästä jäisivät näin ollen vähentämättä, yhtymän osakas saa vähentää tällaiset tappiot verovuoden pääomatulostaan.

Tappioiden yleinen 10 vuoden vähentämisaika ei pitene.

Metsätalous

Metsätalouden harjoittaminen kuuluu verotusyhtymän henkilökohtaiseen tulolähteeseen.

Verotusyhtymälle lasketaan metsätalouden puhdas pääomatulo tai tappiollinen puhdas pääomatulo, joka jaetaan osakkaille niiden osuuksien mukaan, jotka heillä on yhtymän puhtaisiin tuloihin tai tappiollisiin puhtaisiin tuloihin (TVL 15.2 §).

Verotusyhtymän osakkaan osuus yhtymän tappiollisesta tulosta vähennetään hänen pääomatuloistaan (TVL 59.3 §).

Metsäkiinteistöön kohdistuvan lainan korot vähennetään osakkaan tulonhankkimisvelan korkoina.

Vuokraustoiminta

Verotusyhtymä voi harjoittaa kiinteistön tai kiinteistöjen vuokrausta. Toiminta kuuluu henkilökohtaiseen tulolähteeseen.

Kaikkien verotusyhtymään kuuluvien kiinteistöjen tulot ja menot yhdistetään. Yksittäisten kiinteistöjen positiiviset ja negatiiviset tulokset kuittaavat toisensa.

Osakas vähentää verotusyhtymään kuuluviin kiinteistöihin kohdistuvan velan korot suoraan pääomatuloistaan tulonhankkimisvelan korkoina.

Verotusyhtymän vuokraustoiminnan tulos lasketaan seuraavasti:

+	Vuokratulot kiinteistöistä	
-	Tulonhankkimismenot kiinteistöistä	
=	Muun toiminnan tappiollinen puhdas tulo	
	>|	>|
	Osakas A:n osuus Tulonhankkimismeno pääomatulolajissa	Osakas B:n osuus Tulonhankkimismeno pääomatulolajissa

Osakkaan osuus vuokraustoiminnan tappiollisesta tulosta vähennetään hänen pääomatuloistaan. Tappiollinen tulo vaikuttaa pääomatulolajin alijäämän ja alijäämähyvityksen muodostumiseen sekä mahdollisen pääomatulolajin tappion syntymiseen.

ELINKEINOYHTYMIEN JA YHTEISÖJEN TAPPIOISTA

Elinkeinoyhtymät ja yhteisöt vähentävät tappiot tulolähteittäin yhtymän ja yhteisön tuloista. Tappioita ei vahvisteta eikä vähennetä osakkaan verotuksessa.

Elinkeinoyhtymän purkautuminen

Jos elinkeinoyhtymä purkautuu, yhtymälle vahvistetut tappiot eivät siirry osakkaille (KHO 1993/3345, toisin verovuoteen 1992 saakka).

Osakkaiden vaihtuminen

TVL 122 §:n mukaan elinkeinoyhtymän ja yhteisön tappioita ei vähennetä, jos tappiovuoden aikana tai sen jälkeen yli puolet osakkeista tai osuuksista on muun saannon kuin perinnön tai testamentin vuoksi vaihtanut omistajaa. Myös välillinen osakkeiden ja osuuksien vaihtuminen voi johtaa siihen, että tappioiden vähentämisoikeus menetetään.

Pörssilistalle otetun yhtiön tappio vähennetään omistajanvaihdosten estämättä, jos yhtiön muista kuin julkisen kaupankäynnin kohteena olevista osakkeista yli puolet ei ole vaihtanut omistajaa. Tällöin myöskään pörssiyhtiön omistamien osakkeiden ei katsota vaihtaneen omistajaa sovellettaessa välillistä omistajanvaihdosta koskevaa säännöstä. Pörssiyhtiön omistama yhtiö voi siten emoyhtiön omistajanvaihdoksesta huolimatta vähentää tappionsa ilman veroviraston myöntämää lupaa samoin edellytyksin kuin pörssiyhtiö itse. Lainmuutos tuli voimaan 1.1.1999 ja sitä sovelletaan omistajanvaihdoksiin, jossa 122 §:n 1 momentissa tarkoitettu omistusosuus ylittyy lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen.

Verohallinto voi erityisistä syistä, milloin se on yhteisön tai yhtymän toiminnan jatkumisen kannalta tarpeen, hakemuksesta myöntää oikeuden tappion vähentämiseen omistajanvaihdoksesta huolimatta (TVL 122.3 §). Verohallinnon luvan perusteella yhteisö voi vähentää tappion vain siltä osin, kuin yhteisön verovuoden tulo ennen tappion vähentämistä ylittää sen saaman, konserniavustuksesta verotuksessa annetussa laissa (825/86) tarkoitetun konserniavustuksen määrän. Verohallinto voi 122.3 §:ssä tarkoitetuilla perusteilla myöntää luvan tappion vähentämiseen kokonaan, jos konserniavustuksesta verotuksessa annetun lain 3 §:ssä säädetyt edellytykset konserniavustuksen antamiselle ovat täyttyneet jo ennen TVL 122.1 §:ssä tarkoitettua omistajanvaihdosta.

MUUTOKSENHAKU JA SEURANNAISMUUTOS

Muutoksenhaku

Vahvistettua tappiota koskevaan päätökseen haetaan muutosta siltä verovuodelta, jolta vahvistettua tappiota päätös koskee (VML 65 §). Valitusaika on viisi vuotta. Vahvistettuun tappioon ei siis saada enää hakea muutosta siltä verovuodelta, jonka tuloista vahvistettua tappiota vähennetään.

Vahvistetusta tappiosta valitetaan VML:n muutoksenhakua koskevien säännösten mukaan.

Seurannaismuutos

Jos verotusta on muutettu toisen verovuoden tai toisen verovelvollisen verotukseen vaikuttavalla tavalla, Verohallinto muuttaa myös toisen verovuoden tai toisen verovelvollisen verotusta muutosta vastaavasti (seurannaismuutos). Oikaisua ei tehdä, jos oikaisun tekeminen olisi erityisestä syystä kohtuutonta (VML 75 §).

Oikaisu voidaan tehdä, jos esim. jälkiverotuksen, veronoikaisun tai muutoksenhaun yhteydessä havaitaan, että tulo on verotettu vääränä verovuotena tai väärän henkilön tulona.

Seurannaismuutos voidaan tehdä, vaikka jälkiverotuksen tai veronoikaisun edellytykset puuttuvat.

Seurannaismuutoksella tappio voidaan vahvistaa ensi kertaa tai vahvistaa uudelleen.

16. KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN JA KESKUSVEROLAUTA-KUNNAN PÄÄTÖKSIÄ

Luovutustappio

KHO 2007/1942, 2007:54

A oli myynyt verovuonna 2002 arvopapereita siten, että osasta myynneistä oli syntynyt luovutusvoittoa yhteensä 8 673,95 euroa ja osasta luovutustappiota yhteensä 27 554,44 euroa. Verovuodelle 2001 A:lle oli vahvistettu arvopapereiden myynnistä luovutustappiota 15 055,01 euroa. Verovuoden 2002 verotuksessa oli 8 673,95 euron myyntivoitosta ensin vähennettävä verovuoden 2001 vahvistetusta myyntitappiosta verovuoden 2002 myyntivoittoa vastaava määrä eli koko myyntivoiton määrä ja verovuoden 2002 myyntitappioksi oli vahvistettava verovuoden 2002 myyntitappio 27 554,44 euroa. Verovuosi 2002.Tuloverolaki 50 § 1 mom. (980/1999)

Elinkeinonharjoittajan tappiot

KHO 1996/2964 B 530

Verovelvolliselle oli vahvistettu verovuosilta 1989-1991 kunnallisverotuksessa ammattitoiminnan tappiota. Vuonna 1993 hänen veronalaiseksi ansiotulokseen kunnallisverotuksessa oli luettu 88.628 markan suuruinen tulo-osuus erään kommandiittiyhtiön tuloksesta. Verovelvollinen sai vähentää mainittua tappiota vaatimansa 80.214 markan määrän tuosta 88.628 markan elinkeinotulon ansiotulo-osuudesta. Verovuosi 1993.

KHO 2005/2727, 2005:66

A harjoitti kioskiliiketoimintaa toiminimellä. Lisäksi hän oli vastuunalaisena yhtiömiehenä isännöintiä ja kiinteistönhoitoa harjoittavassa kommandiittiyhtiössä. Kioskiliikkeen elinkeinotoiminnan tulos oli tappiollista verovuosina 1998 - 2000. A:lle kommandiittiyhtiön osakkaana jaettu tulo-osuus katsottiin A:n harjoittaman kioskiliiketoiminnan kanssa saman elinkeinotulolähteen tuloksi niin, että kioskiliiketoiminnan tappiot voitiin vähentää A:lle vuosittain jaetusta kommandiittiyhtiön elinkeinotoiminnan tulo-osuudesta. Verovuodet 1998-2001.

Tuloverolaki 16, 30 ja 119 §, Laki elinkeinotulon verottamisesta 2 §.

KHO 2010/3091

Verovuoden 2005 aikana elinkeinotoimintansa lopettaneella A:lla oli aikaisemmilta verovuosilta vahvistettuja elinkeinotoiminnan tappioita, joihin sisältyi verovuodelta 1995 vahvistettu tappio. Tuloverolain 121 §:n mukaan luonnollisen henkilön elinkeinotoiminnan tappio, jota ei voida vähentää elinkeinotoiminnan tuloksesta toiminnan lopettamisen vuoksi, voidaan vähentää verovelvollisen pääomatuloista tappiovuotta seuraavien 10 verovuoden aikana. Säännöksen sanamuodon valossa on epäselvää, voivatko tappiot tulla vähennettäviksi pääomatuloista jo elinkeinotoiminnan lopettamisvuonna vai vasta seuraavina verovuosina. Tappiontasausjärjestelmän yleisenä lähtökohtana on tappioiden vähentäminen sitä mukaa kuin verovelvolliselle syntyy sellaista tuloa, josta tappio on vähennettävissä. Kun A:n elinkeinotoiminnan lopettaminen verovuoden aikana oli verotusta toimitettaessa selvästi todettavissa ja kun otettiin huomioon lain sanamuodon epäselvyys ja tappiontasausjärjestelmän lähtökohdat, verovuodelta 1995 vahvistettu elinkeinotoiminnan tappio voitiin vähentää verovuoden 2005 pääomatuloista.

Tuloverolaki 121 §.

Metsätalouden harjoittajan tappiot

KHO 1993/4272 B 511

Ennakkotietohakemus koski kysymystä siitä, voiko metsätalouden harjoittaja puun myyntituloon perustuvassa verojärjestelmässä vähentää vuodelta 1992 siirtyvän maatilatalouden tuloverolain 13 §:n 8 momentin mukaisen metsätalouden niin sanotun siirtyvän vähennyksen vuodelta 1993 toimitettavassa verotuksessa pääomatuloista. Korkein hallinto-oikeus lausui, että kun tuloverolain mukaan metsätalouden verotus toimitetaan verovuodelta 1993 puun myyntitulojen perusteella, metsätalouden pääomatulosta vähennyskelpoiseksi ei ole metsäverotuksen siirtymäkautta koskevassa tuloverolain 140 §:ssä säädetty vuodelta 1992 toimitettavassa verotuksessa metsän uudistamismenoista metsätalouden puhtaasta tulosta vähentämättä

jäänyttä, maatilatalouden tuloverolain 13 §:n 8 momentissa tarkoitettua määrää. Sanottu määrä ei voi tulla vähennettäväksi myöskään tuloverolain 150 §:n perusteella verovuotta 1993 edeltäneen verovuoden tappiona, koska maatilatalouden tuloverolain 13 §:n mukaan metsätalouden puhtaasta tulosta erikseen tehtävät vähennykset otetaan huomioon seuraavana verovuonna metsätalouden puhtaasta tulosta erikseen vähennettävänä menona eikä niiden osalta siten tule vahvistettavaksi tappiota. Muutakaan perustetta vähennyksen myöntämiseen ei ole siirryttäessä puun myyntitulojen verotukseen. Ennakkotieto. Verovuosi 1993.

Elinkeinoyhtymien ja yhteisöjen tappiot

KHO 1993/3345 B 522

Elinkeinotoimintaa harjoittaneen kommandiittiyhtiön toiminta päättyi konkurssiin 8.3.1993. Yhtiön 31.12.1991 ja 30.6.1993 päättyneiden tilikausien tulokset olivat olleet tappiollisia. Yhtiön ainoan vastuunalaisen yhtiömiehen vastattavaksi jäi yhtiön purkautuessa yhtiön nimissä olleita velkoja noin 7 miljoonaa markkaa. Vastuunalainen yhtiömies ei tuloverolain säännökset huomioon ottaen saanut vähentää purkautuneelle elinkeinoyhtymälle vahvistettuja elinkeinotoiminnan tulolähteen tappioita henkilökohtaisessa verotuksessaan. Kommandiittiyhtiön niiden velkojen pääomat, jotka yhtiön purkautuessa jäivät yhtiömiehen vastattaviksi, eivät olleet yhtiömiehen verotuksessa vähennyskelpoisia menoja. Ennakkotieto. Verovuosi 1993. Verovuosi 1994.

KHO 1998/1008 1998:20

Yhtiö oli 1.12.1994 hakenut TVL 122 §:n 2 momentin mukaista lupaa saada vähentää verovuoden 1994 verotuksessa aikaisemmin vahvistettuja tappioita 30.12.1994 tapahtuvasta osakekaupasta huolimatta. Hakemuksen mukaan yhtiön toimialana oli varastokalusteiden ja muiden metallialan tuotteiden valmistus ja myynti ja toiminta tuli jatkumaan osana kansainvälistä monialakonsernia. Verohallitus antoi 10.3.1995 yhtiölle poikkeusluvan tappioiden vähentämiseen. Yhtiön toiminta oli kuitenkin keväällä 1995 tuotannollisen toiminnan siirryttyä samaan konserniin kuuluvalle toiselle yhtiölle muuttunut yhtiön omistaman kiinteistön vuokraukseksi. Vuoden 1994 verotusta toimitettaessa voitiin verohallituksen lainvoimaisen poikkeuslupapäätöksen estämättä jättää tappioita vähentämättä, kun yhtiön hakemuksessaan esittämät tiedot toiminnan jatkumisesta eivät vastanneet todellista tilannetta. Verovuosi 1994.

KHO 1999/392

A Oy:llä, joka toimi konsultointiyrityksenä tekniikan alalla, oli useita tytäryhtiöitä. Niistä yhden samalla alalla toimineen, A Oy:n kokonaan omistaman B Oy:n liiketoiminta oli myyty vuonna 1994 tuon yhtiön toimivalle johdolle. B Oy ei ollut sen jälkeen harjoittanut liiketoimintaa. Sille vahvistettiin vuodelta 1995 toimitetussa verotuksessa tappio. A Oy:n osakkeista yli puolet vaihtoi omistajaa vuoden 1995 syksyllä 6.10.1995 jälkeen. Toisin sanoen B Oy:n tappioiden vähentämisen kannalta tapahtui tuloverolain 122 §:n 1 momentissa (1565/1995) tarkoitettu välillinen omistajanvaihdos. B Oy sulautui A Oy:öön 23.4.1996.

Lääninverovirasto hylkäsi A Oy:n, jolle se oli aikaisemmin myöntänyt oikeuden vähentää omat ja eräiden siihen sulautuneiden muiden tytäryhtiöiden tappiot omistajanvaihdoksesta huolimatta, hakemuksen B Oy:n tappioiden vähentämisestä A Oy:n tulosta sillä perusteella, että B Oy ei enää jatkanut liiketoimintaa eikä sen liiketoiminta jatkunut A Oy:ssä.

Lääninoikeus katsoi A Oy:n valituksesta, että tämän yhtiön toiminnan jatkumisen kannalta oli tarpeen saada vähentää kysymyksessä oleva tappio. Lääninoikeus hyväksyi sen vuoksi valituksen ja myönsi A Oy:lle oikeuden vähentää B Oy:n tappio.

Korkein hallinto-oikeus tutki veroasiamiehen lääninoikeuden päätöksestä tekemän valituksen ja katsoi, kuten lääninoikeuskin, ettei hakemusta voitu hylätä lääninveroviraston perusteilla vaan että asiassa oli ratkaisevaa vähennyksen merkitys A Oy:n, jonka tulosta tappio vähennettäisiin, toiminnan jatkumisen kannalta. Kun kysymys oli oikeudesta tappion poikkeukselliseen vähentämiseen, lääninoikeuden ei kuitenkaan olisi tullut ensi asteena ottaa ratkaistavakseen vähennysoikeuden myöntämistä. Sen vuoksi korkein hallinto-oikeus kumosi lääninoikeuden päätöksen ja palautti asian verovirastolle uudelleen käsiteltäväksi. Äänestys 3-2.

KHO 2003/1140 2003:23

Osakeyhtiö oli saanut ennen sulautumistaan tuloverolain 122 §:n 3 momentissa tarkoitetun poikkeusluvan tappioidensa vähentämiseen omistajavaihdoksesta huolimatta. Vastaanottava osakeyhtiö ei kuitenkaan saanut vähentää noita sulautuneen yhtiön tappioita, kun se ei ollut tuloverolain 123 §:n 2 momentissa edellytetyllä tavalla tappiovuoden alusta lukien omistanut yli puolta sulautuneen yhtiön osakkeista.

KHO 2003/1948

A Oy oli tehnyt verovirastolle hakemuksen saada vähentää B Oy:lle, joka oli tarkoitus sulauttaa A Oy:öön, verovuosilta 1995 ja 1997 vahvistetut tappiot tuloverolain 122 §:ssä tarkoitetun omistajanvaihdoksen estämättä.

Verovirasto ei voinut jättää hakemusta ratkaisematta sillä perusteella, ettei A Oy:llä ollut hakemuksessa tarkoitettuja tappioita, kun sulautuminen ei ollut vielä tapahtunut, eikä silläkään perusteella, että tuloverolain 123 §:n soveltaminen tapaukseen oli epäselvää, kun verovirasto oli toimivaltainen antamaan tarvittaessa ennakkotiedon.

KVL 2005/88

A Oy:lle oli vahvistettu elinkeinotoiminnan tappio verovuodelta 1995. Yhtiön kymmenes verovuosi tappiollisen vuoden jälkeen tuli tilikauden pidennyksen takia päättymään 30.6.2006. A Oy:llä oli oikeus vähentää verovuodelta 1995 vahvistettua tappiota vielä verovuoden 2006 elinkeinotoiminnan tuloksesta. Ennakkoratkaisu vuodelle 2006. Tuloverolaki 119 § 1 mom, Verotusmenettelylaki 3 § 2 mom (KHO 2006/824: ei muutosta).

17 VEROTUKSEN TOIMITTAMINEN JA MUUTTAMINEN

VEROTUSMENETTELYLAKI

Verovuodesta 1996 alkaen verotuksen toimittamista koskevat säännökset ovat verotusmenettelylaissa (VML 1558/95).

Verotusmenettelylain säännöksiä on uudistettu verovuodesta 2005 ja 2006 alkaen (lait 1079/2005, ja 1145/2005). Keskeiset muutokset koskevat veroilmoitusmenettelyä, verotuksen toimittamista, verotuksen oikaisua ja veroihin liittyviä korkoseuraamuksia. Muutoksia käsitellään yksityiskohtaisesti Verohallituksen vuonna 2007 antamassa ohjeessa Dnro 236/38/2007. Verohallinnosta annettu uusi laki tuli voimaan 1.9.2010 (503/2010). Uuden lain nojalla Verohallitukselle säädetty toimivalta on siirretty Verohallinto-nimiselle organisaatiolle.

VEROHALLINON TEHTÄVÄT

Verohallinto laskee ja maksuunpanee VML:ssa tarkoitetut verot ja maksut sekä tarvittaessa muuttaa verotusta (VML 26 e.1 §). Käytännössä tehtävät tehdään Verohallinnon verotoimistoissa.

Kunnallisveron saaja

LUONNOLLINEN HENKILÖ JA KOTIMAINEN KUOLINPESÄ

Luonnollisen henkilön ja kotimaisen kuolinpesän on suoritettava kunnallisveroa kotikunnalle (VML 4 §). Verovelvolliselle vahvistetaan yksi kunnallisverotuksen verotettava tulo, jonka perusteella verovelvollisen on suoritettava tuloveroa kunnalle vahvistetun tuloveroprosentin mukaan. Kunnallisveron saajan kannalta ei siten ole merkitystä sillä, että luonnollinen henkilö on harjoittanut liikettä useassa kunnassa tai verovelvollinen omistaa kiinteistön toisessa kunnassa. Verotuksen toimittaa Verohallinto.

YHTEISÖT JA YHTEISETUUDET

Yhteisöt ja yhteisetuudet maksavat yhteisön tuloveroa, joka jaetaan veronkannon yhteydessä veronsaajille (TVL 1.3 §). Kunnan osuutta yhteisön tuloverosta ei jaeta millekään tietylle kunnalle esim. kotikunnalle. Yhteisöt ja yhteisetuudet eivät suorita kunnallisveroa kunnan tuloveroprosentin mukaan.

Kotikunta

VUODENVAIHTEEN KOTIKUNTA

Verovelvollisen henkilön kotikuntana pidetään kuntaa, jossa hänellä on verovuotta edeltäneen vuoden lopussa katsottava olleen kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta ja siellä oleva asuinpaikka (VML 5.1 §). Jos verovelvollinen on muuttanut viimeistään vuoden viimeisenä päivänä, verovelvollisen kotikunta muuttuu.

Kuntajaon muutokset tulevat voimaan kalenterivuoden alusta (Kuntajakolaki 12.1 §, 1196/1997). Kuntaliitoksessa yhdistyvä kunta lakkaa olemasta ja verotuskunnaksi tulee uusi kunta tai toinen kunta, johon lakkaava kunta liittyy. Osakuntaliitoksessa vain osa kunnasta liittyy toiseen kuntaan ja vanha kunta jää olemaan. Osakuntaliitoksessa uuteen kuntaan siirtyvien verotuskunta vielä kuntajaon voimaantulovuonna on vanha kunta.

KOTIKUNTA

Kotikuntalain 2 §:n (1650/95) mukaan henkilön kotikunta on yleensä se kunta, jossa hän asuu. Jos hänellä on käytössään useampia asuntoja tai jos hänellä ei ole käytössään asuntoa lainkaan, hänen kotikuntansa on se kunta, jota hän perhesuhteidensa, toimeentulonsa tai muiden vastaavien seikkojen johdosta itse pitää kotikuntanaan ja johon hänellä on edellä mainittujen seikkojen perusteella kiinteä yhteys. Jos henkilön omaa käsitystä kotikunnas-

taan ei ole voitu selvittää, hänen kotikuntansa on se kunta, johon hänellä on katsottava olevan kiintein yhteys asumisensa, perhesuhteidensa, toimeentulonsa ja muiden vastaavien seikkojen johdosta.

Verovelvollisen omalla käsityksellä oikeasta kotikunnasta on kotikuntalain hallituksen esityksen perustelujen mukaan merkitystä silloin kun henkilöllä on useita asuntoja. Henkilön oma käsitys ei ole kuitenkaan ainoa ratkaiseva tekijä. Oman käsityksen lisäksi edellytetään, että verovelvollisella on muukin kiinteä yhteys tähän kuntaan kuin asunto. Tällainen yhteys voi olla esimerkiksi perhe tai työpaikka. Kun ei ollut näytetty, että puolisoilla olisi ollut perhesuhteiden, toimeentulon tai muiden vastaavien seikkojen johdosta kotikuntalain tarkoittama kiinteä yhteys heidän kotikunnakseen ilmoittamaansa ja väestötietojärjestelmään kotikunnaksi merkittyyn kuntaan, ei puolisoiden omalle käsitykselle kotikunnastaan voitu antaa merkitystä (KHO 2001/2598).

Henkilö voi tilapäisesti oleskella toisessa kunnassa. Tällaisen tilapäisen oleskelun vuoksi henkilön kotikunta ei muutu. Esimerkiksi henkilön kotikunta ei muutu, jos hänen asumisensa toisessa kunnassa johtuu pääasiassa enintään yhden vuoden kestävästä työtehtävästä tai opiskelusta.

Yhteisön kotikunta

Verovelvollisen yhteisön kotikunta on se kunta, missä yhteisön kotipaikka verovuotta edeltävän vuoden lopussa oli (VML 5.3 §). Toisin sanoen

- se kunta, jonka osakeyhtiö tai muu rekisteröity yhteisö on yhtiöjärjestyksessä tai säännöissä merkinnyt kotipaikakseen, tai
- rekisteröimättömällä yhteisöllä se kunta, missä toimintaa harjoitetaan tai mistä sitä johdetaan verovuotta edeltävän vuoden lopussa.

Yhtymän, yhteisetuuden ja kuolinpesän kotikunta

Yhtymän ja yhteisetuuden kotikunta on se kunta, missä sen kotipaikan on katsottava verovuotta edeltävän vuoden lopussa olleen (VML 5.3 §). Yleensä yhtymän kotikuntana pidetään sitä kuntaa, missä toimintaa pääasiallisesti harjoitetaan tai mistä sitä johdetaan. Verotusyhtymän kotipaikkana pidetään sitä kuntaa, missä kiinteistö tai maatila sijaitsee.

Verovuonna syntyneen kuolinpesän kotikunta määräytyy vainajan kotikunnan mukaan ja se säilyy seuraavinakin vuosina samana, jollei kuolinpesän hallinnon kotipaikka muutu.

Maahan muuttajan kotipaikka

Verovuonna maahan muuttaneen henkilön kotikunnaksi katsotaan kunta, jossa hänellä maahan muutettuaan on katsottava olleen kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta ja siellä oleva asuinpaikka tai johon hän on Suomeen muutettuaan ensiksi asettunut (VML 5.2 §). Kotikuntalain 4 §:n mukaan Suomeen tulleen henkilön kotikunta määräytyy kotikuntalain 2 §:n säännösten mukaan, jos hän asuu Suomessa ja hänellä on tarkoitus jäädä tänne vakinaisesti asumaan ja jos hänellä on lisäksi vähintään yhden vuoden oleskelulupa, milloin sellainen lupa häneltä vaaditaan. Maahan muuttaneen verotus toimitetaan siis oikeassa asuinkunnassa heti muuuttovuodesta alkaen.

Maasta muuttajan kotipaikka

Ulkomaille muuttaneen henkilön kotikunnan ei verotusta toimitettaessa katsota muuttuvan sinä aikana, jona häntä TVL 11 §:n mukaan pidetään Suomessa asuvana (VML 5.2 §). Toisin sanoen verovelvollisen kotikunta säilyy ulkomaille muuton jälkeen samana niin kauan kun häntä verotetaan täällä yleisesti verovelvollisena.

Kiinteä toimipaikka

Kiinteällä toimipaikalla tarkoitetaan paikkaa, jossa liikkeen tai ammatin pysyväistä harjoittamista varten on erityinen laitos, tai jossa on ryhdytty erityisiin järjestelyihin (TVL 13 a §). Esimerkkeinä paikka, jossa sijaitsee liikkeen johto, sivuliike, teollisuuslaitos, työpaja tai myymälä.

Kiinteäksi toimipaikaksi luetaan myös mm.

kaivos, louhos, soranotto-, tai muu siihen verrattava paikka.

Kotikunnassa tapahtuvassa verotuksessa kiinteällä toimipaikalla ei yleensä ole enää merkitystä. Rajoitetusti verovelvollisia, jotka harjoittavat Suomessa elinkeinotoimintaa, verotetaan kuitenkin kunnassa, jossa kiinteä toimipaikka sijaitsee.

Verovelvollisen ilmoittamisvelvollisuus

VML:n säännökset

Ilmoittamisvelvollisuuden perusteista säädetään VML 7-14 §:ssä. VML 7.1 §:n mukaan verovelvollisen on verotusta varten ilmoitettava veroviranomaiselle veronalaiset tulonsa, niistä tehtävät vähennykset, tiedot varoistaan ja veloistaan sekä muut verotukseen vaikuttavat tiedot. Verovelvollisen on verotusta varten annettava veroilmoituksen lisäksi myös muita VML 7.1 §:ssa tarkoitettuja tietoja koskevia ilmoituksia. Verohallinto antaa tarkemmat määräykset ilmoitusten antamisajankohdasta ja -tavasta sekä muusta menettelystä ilmoitusten antamiseksi. Ilmoittamisvelvollisuuden sisällöstä on tarkempia määräyksiä Verohallinnon päätöksessä ilmoittamisvelvollisuudesta ja muistiinpanoista (1238/2010).

Varallisuusverotus on kumottu verovuodesta 2006 alkaen. Verovelvollisen on kuitenkin edelleen ilmoitettava varojaan ja velkojaan koskevia tietoja muun muassa kiinteistöverotusta varten, tulon jakamiseksi ansio- ja pääomatuloon ja verovalvontaa varten. Luonnollisen henkilön ja kotimaisen kuolinpesän on ilmoitettava vain VML 10 §:n 2 ja 3 momentissa mainitut varat ja velat. Tarkemmat määräykset veroilmoituksessa ilmoitettavista varoista ja veloista ja niistä annettavista tiedoista ovat Verohallinnon päätöksessä ilmoittamisvelvollisuudesta ja muistiinpanoista (4/2010).

Esitäytetty veroilmoitus

Veroviranomainen lähettää esitäytetyn veroilmoituksen luonnolliselle henkilölle ja kuolinpesälle, jolla voidaan olettaa olleen verovuonna veronalaista tuloa, varoja, vähennyksiä tai velkoja (VML 7.2 §, 1079/2005). Esitäytetyllä veroilmoituksella on tietoja verovelvollisen verovuoden tuloista, vähennyksistä, varoista ja veloista. Ne on voitu saada sivullisilta tiedonantovelvollisilta, verovelvolliselta itseltään tai verohallinnon tietokannasta. Esitäytetyn veroilmoituksen mukana verovelvolliselle lähetetään, liikkeen- ja ammatinharjoittajia lukuun ottamatta, verotuspäätös, verotustodistus ja tilisiirtolomakkeet, jotka perustuvat esitäytetyillä tiedoilla suoritettuun verotuslaskentaan. Ne eivät aina vastaa lopullista verotuspäätöstä, koska verotustiedot voivat muuttua ennen verotuksen päättymistä. Jos tiedot muuttuvat, verovelvolliselle lähetetään uusi verotuspäätös, verotustodistus ja tilisiirtolomakkeet.

Esitäytetyn veroilmoituksen saaneen ilmoittamisvelvollisuus tarkoittaa käytännössä sitä, että hänen on tarkistettava kaikki esitäytetyssä veroilmoituksessa olevat tiedot. Jos tiedoissa on puutteita tai virheitä, verovelvollinen on velvollinen korjaamaan ja täydentämään tiedot sekä palauttamaan veroilmoituksen. Tarkistamis- ja korjaamisvelvollisuus koskee kaikkia tuloja, varoja, vähennyksiä ja muita verotukseen vaikuttavia tietoja. Jos tiedot ovat oikeat eikä verovelvollisella ole muita veronalaisia tuloja, vähennyksiä, varoja, velkoja tai muita verotukseen vaikuttavia tietoja tai vaatimuksia, veroilmoitusta ei palauteta, jollei veroviranomainen erikseen niin vaadi. Elinkeinotoiminnan ja maatalouden veroilmoitus on kuitenkin aina annettava. Metsätaloutta harjoittavan verovelvollisen on annettava metsätaloutta koskeva veroilmoitus. Metsätalouden veroilmoitusta ei kuitenkaan tarvitse antaa, jos verovelvollisella ei ole verovuonna ollut metsätalouden tuloa, vähennyksiä tai muita verotukseen vaikuttavia tietoja (VML 7.3 §, 1145/2005).

Jos verovelvollinen ei palauta esitäytettyä veroilmoitusta, hänen katsotaan antaneen veroilmoituksen esitäytetyssä veroilmoituksessa olevien tietojen mukaisena (VML 7.4 §).

Jos hänellä on ollut muutakin veronalaista tuloa tai esimerkiksi esitäytetty vähennystieto on aiheeton, mutta hän ei korjaa tietoja ja palauta korjattua veroilmoitusta, hän on laiminlyönyt ilmoittamisvelvollisuutensa. Veroilmoituksen esitäytöstä huolimatta myös luonnollisen henkilön ja kuolinpesän tuloverotuksen perusteena on siis verovelvollisen laaja ilmoittamisvelvollisuus, kuten ennenkin.

Yhteisön, yhtymän ja jokaisen muun verovelvollisen, joka ei ole saanut esitäytettyä veroilmoitusta ja jolla on verovuonna ollut veronalaista tuloa tai varallisuutta taikka muita verotukseen vaikuttavia tietoja, on verotusta varten annettava kehotuksetta veroilmoitus. Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän, joka ei ole saanut esitäytettyä veroilmoitusta ja jolla on verovuonna ollut veronalaista tuloa tai varallisuutta taikka muita verotukseen vaikuttavia tietoja, on siis annettava oma-aloitteisesti veroilmoitus. Velvollinen antamaan veroilmoituksen on lisäksi jokainen, jolta veroviranomainen sitä erikseen vaatii (VML 7.5 §, 1145/2005).

Ilmoituksen antamistapa ja -aika

Veroilmoitus ja muut VHp:ssä tarkoitetut tiedot ja selvitykset on annettava Verohallinnon kutakin tarkoitusta varten vahvistamia lomakkeita käyttäen tai muulla tavalla kirjallisesti, ellei tarkoitusta varten vahvistettua lomaketta ole. Osakeyhtiön, osuuskunnan, elinkeinoyhtymän, asunto- ja kiinteistöyhtiön, asunto-osuuskunnan, yhdistyksen, säätiön, maataloudenharjoittajan, metsätalouden harjoittajan sekä liikkeen- tai ammatinharjoittajan elinkeinotoiminnan veroilmoitus voidaan antaa myös sähköisesti Verohallinnon julkaisemien sähköisten ilmoittamispalvelujen avulla.

Yleisesti verovelvollisen veroilmoitus annetaan tai lähetetään postitse verovelvollisen verotuksen toimittavaan Verohallinnon yksikköön tai muuhun Verohallinnon yksikköön (ks. VHp 1238/2010, 2 §).

Veroilmoituksen antamisen ajankohta vaihtelee eri verovelvollisryhmien osalta. Puolisoiden on annettava veroilmoituksensa samassa määräajassa. Jos määräaika päättyisi eri aikaan VHp:n 6 - 9 §:ien mukaan, puolisoiden on VHp 10 §:n mukaan annettava veroilmoitus siinä määräajassa, joka päättyy aikaisemmin.

Muistiinpanot ja tositteet

Verovuodesta 2005 alkaen veroilmoitukseen ei liitetä tositteita. Tositteita ovat esimerkiksi maksujen tilisiirtokuitit, kassakuitit, korkotodistukset, palkkakuitit sekä kauppakirjat ja muut sopimukset. Verovelvollisen on säilytettävä tositteet itsellään ja toimitettava ne veroviranomaiselle tai muutoksenhakuviranomaiselle erikseen pyydettäessä. Jos verovelvollinen ei pyydettäessä esitä tositetta, vaadittu vähennys voidaan evätä tai verotuksessa jo myönnetty vähennys voidaan poistaa, ellei oikeutta vähennykseen muuten voida pitää selvitettynä. Perusteettomasta vähennysvaatimuksesta voidaan myös määrätä veronkorotus. Tositteet on säilytettävä viisi vuotta verotuksen päättymistä seuraavan vuoden alusta. Säilyttämisvelvollisuus koskee jo vuoden 2005 tositteita. Tositteita ei kuitenkaan tarvitse säilyttää tiedoista, jotka ovat täysin samat kuin ne, jotka verohallinto on merkinnyt esitäytettyyn veroilmoitukseen. Säilyttämisvelvollisuus ei koske myöskään niitä tositteita, jotka verovelvollinen on toimittanut veroviranomaiselle. Verovelvollisen on säilytettävä tositteensa siten, että ne ovat esitettävissä ja selväkielisinä luettavissa, kun viranomainen vaatii ne esitettäväksi. Tositteet voidaan säilyttää myös sähköisessä muodossa. Ne on tarvittaessa voitava tulostaa paperille.

Tositteita eivät ole veroilmoituksen liitelomakkeet tai verovelvollisen laatimat selvitykset esimerkiksi verovähennyksen perusteista. Tällaiset liitteet ja lomakkeet liitetään veroilmoitukseen.

Siitä, ettei verovelvollinen voi vaadittaessa esittää tositetta esimerkiksi sen katoamisen johdosta, ei sellaisenaan seuraa, että vähennystä ei myönnetä tai jo myönnetty vähennys poistetaan. Myös muu luotettava selvitys oi-

keudesta vähennykseen voidaan hyväksyä verotuksessa.

VML 12 §:n mukainen muistiinpanovelvollisuus koskee entiseen tapaan maataloutta, metsätaloutta, vuokraustoimintaa ja muuta sellaista tulonhankkimistoimintaa, josta verovelvollinen ei ole kirjanpitovelvollinen.Verovelvollisen on verovuodesta 2005 alkaen pidettävä muistiinpanoja myös sijoitustoiminnastaan (VML 12 §). Sijoitustoimintaa on varojen sijoittaminen osakkeisiin, arvopapereihin, sijoitusrahaston rahasto-osuuksiin ja muuhun tällaiseen omaisuuteen ja kaupankäynti tällaisella omaisuudella. Muistiinpanoissa tulee olla tiedot omaisuuden hankinta- ja luovutusajankohdista, hankinta- ja luovutushinnoista ja hankintamenoissa osakeantien tai splitien johdosta tapahtuneista muutoksista sekä muut luovutusvoiton verotuksessa tarpeelliset tiedot. Jos omaisuus on arvo-osuusjärjestelmän tai rahastokirjanpidon piirissä on yleensä riittävää, että verovelvollinen säilyttää tiliotteet tai raportit, joista mainitut tiedot ilmenevät. Muistiinpanot ja tositteet on säilytettävä kuuden vuoden ajan verovuoden päättymisestä. Muistiinpanoja voidaan pitää ja ne voidaan säilyttää sähköisessä muodossa. Ne on tarvittaessa voitava tulostaa paperille. Muistiinpanovelvollisuus koskee jo vuonna 2005 harjoitetun sijoitustoiminnan tietoja. VML 12 §:n mukainen muistiinpanovelvollisuus koskee entiseen tapaan myös maataloutta, metsätaloutta, vuokraustoimintaa ja muuta sellaista tulonhankkimistoimintaa.

Sivullisen tiedonantovelvollisuus

Veroilmoituksen esitäyttö edellyttää, että verohallinto saa verotusta varten tarvittavat tiedot muilta kuin verovelvolliselta itseltään. Sivullisilta saatavia tietoja käytetään verotuksessa osittain suoraan verotuksen perusteena ja osittain tarkkailutietoina. Sivullisen tiedonantovelvollisuudesta on säädetty VML 15-25 §:ssä. Verotusmenettelylain nojalla Verohallinto voi antaa tarkempia määräyksiä annettavista tiedoista, tietojen antamisajankohdasta ja tavasta. Verohallinto voi myös rajoittaa verotusmenettelylain mukaista yleistä tiedonantovelvollisuutta, ks. VHp yleisestä tiedonantovelvollisuudesta (18.1.2011/35). Päätöksessä tiedonantovelvollisuutta on rajoitettu siten, että siinä luetellaan, mitkä tulo-, varallisuus- ja vähennystiedot sivullisen on ilmoitettava ilman kehotusta.

Toimivalta

Verotuksen toimittaa Verohallinto(VML 6.1 §).

Verotusyhtymä

Verotusyhtymä ei ole itsenäinen verovelvollinen. Sen tulot ja varat jaetaan verotettaviksi osakkailla. Verotusyhtymä on laskentasubjekti vain tulojen ja varojen osalta.

Elinkeinoyhtymä

Myös elinkeinoyhtymän osalta yhtymän kotikunnan verovirasto vahvistaa perusteen, jonka mukaan yhtymän tulo ja varallisuus jaetaan osakkaille.

Rajoitetusti verovelvollinen

Rajoitetusti verovelvollisen verotus tapahtuu joko lähdeverotuksena tai verotusmenettelystä annetun lain mukaisena verotuksena.

Verovuodesta 2006 rajoitetusti verovelvollisten luonnollisten henkilöiden verotus on muuttunut. Rajoitetusti verovelvollisen Suomesta saamaa eläkettä verotetaan aina verotusmenettelystä annetun lain mukaisessa järjestyksessä tuloverolakia soveltaen. Ansiotulona verotettavasta eläkkeestä vero määrätään progressiivisen tuloveroasteikon mukaisesti. Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa asuva rajoitetusti verovelvollinen voi lähdeverotuksen sijasta valita, että häntä verotetaan muustakin ansiotulosta kuin eläkkeestä verotusmenettelyssä progressiivisen tuloveroasteikon mukaan, jos hän verovuonna saa vähintään 75 prosenttia ansiotuloistaan Suomesta (856/2005).

Verovuodesta 2009 alkaen Euroopan talousalueella asuva rajoitetusti verovelvollinen voi vaatia Suomesta saatujen osinkojen vero-

tusta verotusmenettelylain mukaisessa järjestyksessä. Edellytyksenä menettelylle on rajoitusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain (814/2008) 13.1 §:n 3 kohdan mukaan (814/2008), että:

- jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten keskinäisestä avusta välittömien verojen ja vakuutusmaksuista perittävien verojen alalla annettu neuvoston direktiivi 77/799/ETY tai jokin sopimus virka-avusta ja tietojenvaihdosta veroasioissa Euroopan talousalueella koskee osingonsaajan kotivaltiota; ja
- osingosta perittävää lähdeveroa ei tosiasiassa voida kokonaisuudessaan hyvittää osingonsaajan asuinvaltiossa Suomen ja asuinvaltion välillä kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta tehdyn sopimuksen perusteella.

VEROTUKSEN TOIMITTAMISEN PERIAATTEITA

Yleisiä periaatteita

Verotuksen tasapuolisuus

Verotusmenettelyssä ja muissa verotukseen liittyvissä toimissa veronsaajien ja verovelvollisten edut tulee ottaa huomioon tasapuolisesti (VML 26.1 §). Jos verovelvollinen ei ole ymmärtänyt tai huomannut tehdä sellaista vähennystä, johon hänellä todetaan olevan oikeus tai jos hän on ilmoittanut verotettavaksi sellaista tuloa tai varallisuutta, joka ei ole veronalaista, on verotus toimitettava siten, ettei verovelvolliselle aiheudu vahinkoa.

Asian selvittämisvelvollisuus

Verovelvollisen täytettyä ilmoittamisvelvollisuutensa tulee veroviranomaisen ja verovelvollisen osallistua mahdollisuuksiensa mukaan asian selvittämiseen. Tällöin on pääasiallisesti sen osapuolen, jolla on siihen paremmat edellytykset, esitettävä asiasta selvitystä. Verovelvolliselta on tarvittaessa vaadittava tai muutoin hankittava ne täydentävät tiedot ja selvitykset, mitkä verotusta varten ovat tarpeen. Asiakirjoihin on tällöin syytä merkitä, mitä on pyydetty ja miksi. Jos annettu selvitys on riittämätön, eikä selvitystä pyynnöstäkään täydennetä, on tilanne syytä kuvata asiakirjoihin. Viranomaisen on huolehdittava siitä, että asia tulee selvitetyksi.

Verotuksen toimittaminen

Verovuodesta 2005 verotus toimitetaan verovelvollisen ilmoituksen, sivulliselta tiedonantovelvolliselta VML 3 luvun säännösten nojalla saatujen tietojen ja asiassa saadun muun selvityksen perusteella (VML 26.5 §, 1079/2005). Verotusta toimittaessaan veroviranomaisen on tutkittava saamansa tiedot ja selvitykset tavalla, joka asian laatu, laajuus, verovelvollisten yhdenmukainen kohtelu ja verovalvonnan tarpeet huomioon ottaen on perusteltua (VML 26.6 §, 1079/2005).

Säännöksen mukaan veroviranomainen voi käsitellä erilaisia asioita eri tavalla ja valikoida jotkin asiat tarkemmin tutkittavaksi ja käsitellä muut asiat summaarisemmin. Säännös mahdollistaa verotustietojen koneellisen tutkimisen, jolloin tietoihin sovelletaan ennalta määriteltyjä yhdenmukaisia valikointiehtoja, joiden täyttyessä asioita nousee tarkemmin tutkittavaksi. Valikoituneessa asiassa verovalmistelija tutkii asian ja pyytää tarvittaessa asiaa koskevat tositteet ja lisäselvitykset sekä ratkaisee asian. Säännös ei toisaalta estä sitä, että veroviranomainen voi verotuksen oikein toimittamiseksi tutkia minkä tahansa verotusasian yksityiskohtaisen tarkasti. Valikointiehdot ovat salassa pidettäviä.

Luottamuksensuoja

VML 26.2 §:n sisältää periaatteen ns. luottamuksensuojasta. Menettelysäännöstä sovelletaan kaikissa verotuksen vaiheissa ennakkoperinnästä jälkiverotukseen.

Säännöksessä määritellään olosuhteet, joissa verovelvollinen voi saada luottamuksensuojaa ja miten suojaa annetaan.

Asiakkaan kannalta luottamuksensuojaperiaate tarkoittaa, että nimenomaisen säännök-

sen puuttuessa veroviranomainen ei voi yksipuolisesti muuttaa virheelliseksi osoittautunutta verotuspäätöstä takautuvasti asiakkaalle epäedullisempaan suuntaan. Lähtökohtana on aina, että veroviranomainen toimii lainmukaisesti, pysyy päätöksissään, noudattaa omaksumaansa tulkintalinjaa johdonmukaisesti eikä muuta sitä takautuvasti. Verosaajan kannalta tämä puolestaan tarkoittaa, että se kantaa taloudellisen riskin virheellisestä verotuspäätöksestä.

Kun kaikki VML 26.2 §:ssä mainitut soveltamisedellytykset täyttyvät yhtä aikaa eli asia on joko tulkinnanvarainen tai epäselvä, verovelvollinen on toiminut vilpittömässä mielessä, verovelvollinen on toiminut joko viranomaisen omaksuman käytännön tai sen antamien ohjeiden mukaisesti saa verovelvollinen luottamuksensuojaa ja verotus (säännönmukainen-, jälkiverotus, veronoikaisu, jne.) on toimitettava hänen edukseen, jos ei erityisistä syistä muuta johdu.

Yhtäältä verovelvolliselle edullinen ratkaisu tarkoittaa, että asia ratkaistaan kokonaan verovelvollisen eduksi siltä osin, kun verovelvollisen luottamusta on asiassa suojattu. Esimerkiksi jos on kyse tulkintalinjaa ankaroittavasta muutoksesta, verotus toimitetaan vanhan eli lievemmän tulkinnan mukaisena.

Toisaalta kun on erityisiä syitä, esimerkiksi kansalaisten yhdenvertainen kohtelu, voidaan asia ratkaista verovelvolliselle epäedullisesti luottamuksensuojan antamisedellytysten täyttymisestä huolimatta. Tällöin kuitenkin mahdolliset liitännäisseuraamukset voidaan jättää määräämättä kokonaan tai osittain, jos niiden periminen olisi asian epäselvyyden tai tulkinnallisuuden vuoksi kohtuutonta. Säännöksessä mainittuja liitännäisseuraamuksia ovat veroon liittyvä veronlisäys, viivästyskorko, viivästyskorkoa vastaava korko, jäämämaksu, viivekorko, yhteisökorko ja jäännösveron korko. Myös veronkorotus, jota ei säännöksessä erikseen mainita, voidaan nykyisen VML 32 §:n mukaan jättää määräämättä. VML 26.2 §:n lopussa mainittu kohtuuttomuus tarkoittaa kohtuuttomuutta, joka johtuu asian tulkinnanvaraisuudesta tai epäselvyydestä. Sosiaalisista olosuhteista johtuvaan kohtuuttomuuteen sovelletaan VML 88 §:ää.

Vaikka veroviranomaisen toiminnalta edellytetään johdonmukaisuutta samaa tilannetta koskevissa vuosittaisissa ratkaisuissa, ei selkeästi vastoin lakia toimitettu verotus saa luottamuksen suojaa. Selvä virhe on aina oikaistava nykyiseen tapaan. Verovelvolliselle voidaan antaa luottamuksen suojaa vain, jos asia on tulkinnanvarainen tai epäselvä. Tulkinnanvaraisesta asiasta voi olla kysymys tilanteessa, jossa joudutaan arvioimaan, onko saatu tulo luonteeltaan palkkaa vai liiketuloa. Epäselviä asioita puolestaan voivat olla arvostuskysymykset silloin, kun käytettävissä ei ole täsmällistä näyttöä omaisuuden arvosta. Kun verotus esimerkiksi avoinna olevalta verovuodelta VML 26.2 §:n soveltamisen takia toimitetaan vielä aiempien vuosien tapaan, edellyttää johdonmukainen menettely, että verovelvolliselle ilmoitetaan hänen verotustaan toimitettaessa havaitusta virheellisestä tulkinnasta. Kun tulkinnan muutoksesta on tiedotettu verovelvolliselle, lakkaa verovelvollisen oikeus vedota luottamuksensuojaan ja edullisempaan verotuskohteluun saman asian yhteydessä. Tämä tarkoittaa, että tulevina verovuosina verotus on toimitettava oikean ja samalla ankaramman tulkinnan mukaisesti.

Verovelvollisen vilpitön mieli on luottamuksensuojan edellytys. Kun verovelvollinen toimii säännösten ja verottajan antamien ohjeiden mukaisesti eikä anna veroviranomaiselle väärää, epäselvää, puutteellista tai harhaanjohtavaa tietoa verotuksen perusteena olevista seikoista, voidaan verovelvollisen olettaa toimineen vilpittömässä mielessä. Käytännössä tämä tarkoittaa, että verovelvollisen on täytynyt ottaa riittävä selko säännöksistä ja ohjeista, jotka ohjaavat täyttämään hänen verotukseensa liittyvät velvoitteet. VML 26.2 §:n sanamuoto viittaa siihen, että luottamuksensuoja koskee vain verovelvollista itseään. Ratkaisussa KHO:2009:20 työnantajan saama luottamuksensuoja matkakustannusten korvausten verovapautta koske-

vassa asiassa kuitenkin ulottui koskemaan samassa asiassa myös työntekijää, eikä työntekijän tullut erikseen varmistua korvaussäännösten oikeasta tulkinnasta.

Viranomaisen noudattama käytäntö muodostuu verotuksen yhteydessä tehdyistä päätöksistä ja annetuista ennakkotiedoista. Joskus yksikin päätös voi olla osoituksena viranomaisen käytännöstä. Tällöin lienee usein kyse verovelvollisen omaan verotukseen liittyvästä päätöksestä.

KHO on katsonut ratkaisussa 2010:13, että yhdistyksellä ei ollut perustetta luottaa, siihen ettei sen tarvitse suorittaa veroa tuloistaan, jos siltä ei pyydetä veroilmoitusta. Tällöin yhdistyksen veroasiat eivät ole olleet Verohallinnon ratkaistavana.

Verotuksen toimittamista koskevan VML 26 §:n 6 momentin perusteella veroviranomainen voi tutkia toiset asiat summaarisemmin ja valikoida toiset asiat tutkittavaksi tarkemmin. Jos luottamuksensuojan edellytykset muuten täyttyvät, verovelvollinen voi saada luottamuksensuojaa viranomaisen soveltamasta tutkimistavasta riippumatta.

Viranomaisen ohjeet ilmenevät täyttöoppaista, asiakastiedotteista ja verotiedotteista. Koska verovelvollisen on voitava luottaa viranomaisen toiminnan johdonmukaisuuteen, Verohallinnosta saatavan paikallisen ohjauksen tulee olla yhtenevää sekä valtakunnallisen ohjauksen että virastosta annettujen ennakkoratkaisujen kanssa. Tämä tulee ottaa huomioon myös suullisesti annettavassa ohjauksessa (KHO 2003/21).

Kun verotuksessa sovelletaan VML 26.2 §:ää, liitetään asian perustelut verotuksen toimittamisen yhteydessä syntyviin asiakirjoihin. Erillistä päätöstä luottamuksensuojan antamisesta ei yleensä tehdä. Luottamuksensuojaa koskevan kysymyksen ratkaisu tuodaan esille yhtenä osana verotuspäätöstä. Luottamuksensuojan antaminen ja perustelut sille käyvät ilmi verotoimistossa säilytettävistä verotusasiakirjoista.

Asiassa on aina tarvittaessa voitava selvittää, miksi ja miltä osin ratkaisu on ollut verovelvollisen eduksi tai liitännäisseuraamuksia on jätetty perimättä. Luottamuksensuojan antamista koskevasta kysymyksestä onkin syytä laatia verotoimistossa muistio. Muistiossa on mainittava perustelut luottamuksensuojan antamiselle. Perustelut on laadittava myös silloin, kun luottamuksensuojaa ei ole annettu, vaikka asiakas on sitä vaatinut. Luottamuksensuojan antamista koskevan ratkaisun perusteleminen yksinomaan sovellettavien lainkohtien sanontoja käyttämällä ei ole riittävää. Muistiossa on otettava kantaa asiassa esiin tulleisiin ja luottamuksensuojan antamisen tai sen antamatta jättämisen perusteena oleviin seikkoihin. Perusteluissa on selvitettävä asiaan vaikuttavat tosiseikat ja sovellettavat oikeussäännökset sekä miten asia olisi niiden perusteella ratkaistava (ks. KHO 2003/1065). Myös lainkohta on aina mainittava luottamuksensuojaa koskevien päätösten yhteydessä.

Muistio voidaan lähettää asiakkaalle tiedoksi silloin, kun tulevia verovuosia silmällä pitäen ilmoitetaan muuttuneesta verotuskäytännöstä asiassa, johon on sovellettu VML 26.2 §:ää. Katso myös Verohallituksen ohje 22.3.2000 nro 569/38/2000.

Asioiden yhdessä käsitteleminen

Hallintolain 25 §:n (434/2003) mukaan viranomaisen on säännöksessä mainittuja poikkeuksia lukuunottamatta valmisteltava asiat yhdessä ja ratkaistava ne samalla kertaa, jos viranomaisessa tehtävä päätös saattaa merkittävästi vaikuttaa muun samassa viranomaisessa samanaikaisesti vireillä olevan asian ratkaisemiseen. Verotusmenettelylain 26 a §:ssä (1067/2003) on säädetty hallintolakia lievemmästä asioiden yhdessä käsittelemisvelvollisuudesta.

Veroasioissa on lukuisia tilanteita, joissa samanaikaisesti Verohallinnossa käsiteltävä asia saattaa vaikuttaa toisen käsiteltävän asian ratkaisuun. Tällaisia tilanteita voi esiintyä esim. kahden verovelvollisen välillä, yhtiön ja osakkaan välillä ja saman verovelvollisen eri verolajeja koskevissa ratkaisuissa. Hallintolain 25 §:n mukaan asioita ei tarvitse valmistella

yhdessä ja käsitellä samalla kertaa, jos asioiden yhdessä käsittelemisestä aiheutuisi haitallista viivytystä tai jos yhdessä käsitteleminen olisi asian laadun tai luonteen vuoksi tarpeetonta. Hallintolaissa säädetyt poikkeukset asioiden yhdessä käsittelemisen velvollisuudesta eivät ole riittäviä verotuksen toimittamiseen liittyviä tilanteita ajatellen. Joissakin tapauksissa asioita ei voida verotuksessa käsitellä yhdessä, koska töiden järjestely on toteutettu siten, että esim. osakkaan ja yhtiön verotus käsitellään Verohallinnon eri yksiköissä. Verovelvollisten verotus saattaa päättyä eri aikaan, jolloin esim. yhtiön verotus on jo päättynyt, kun osakkaan verotusta käsitellään. Asioiden suuri lukumäärä asettaa myös omat rajoituksensa mahdollisuuksille käsitellä eri verovelvollisten asioita yhdessä.

Verotusmenettelylain 26 a §:n mukaan asiat valmistellaan ja ratkaistaan yhdessä, jos päätös vaikuttaa merkittävästi samassa viranomaisessa samanaikaisesti vireillä olevan asian ratkaisemiseen, jos se asioiden lukumäärä, töiden järjestelyt ja verotuksen valmistuminen huomioon ottaen on mahdollista, eikä yhdessä käsittelemisestä aiheudu haitallista viivytystä. Säännös edellyttää hallintolaista poiketen merkittävän vaikuttamisen lisäksi konkreettista vaikuttamista toiseen samassa viranomaisessa samanaikaisesti vireillä olevaan asiaan.

Päätösten sisältö

Kirjallisesta päätöksestä on hallintolain 44 §:n mukaan käytävä ilmi mm. kaikki päätöksen kohteena välittömästi olevat asianosaiset, päätöksen perustelut ja sen henkilön nimi ja yhteystiedot, jolta asianosainen voi pyytää tarvittaessa lisätietoja päätöksestä.

Säännönmukaisessa verotuksessa annettavat päätösasiakirjat eivät täytä hallintolaissa edellytettyjä vaatimuksia. Koska tarkoituksena on, että päätösasiakirjat annettaisiin jatkossakin nykyisen sisältöisinä, on verotusmenettelylain 51 §:ää muutettu siten, että säännökseen on lisätty tyhjentävästi päätösasiakirjojen sisältö. Verolippuun merkitään verovelvollisen yksilöintitietojen lisäksi verotuksen toimittanut viranomainen yhteystietoineen, tiedot verovelvollisen tuloista ja varoista, veroista ja maksuista sekä veronpalautuksesta ja jäännösverosta.

Lisäksi verotusmenettelylain 26 b §:n 2 momentin mukaan, kun säännönmukaisessa verotuksessa poiketaan veroilmoituksesta, ei perustelujen tarvitse olla verotuspäätöksessä tai sen liitteenä, vaan riittävää on, että perustelut pidetään entiseen tapaan saatavana Verohallinnossa.

Päätösten perusteleminen

Päätös on hallintolain 45 §:n mukaan perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä lisäksi mainittava sovelletut säännökset. Perustelut voidaan säännöksen 2 momentissa luetelluista syistä jättää esittämättä.

Verotuksen massaluonteen vuoksi päätösten perustelua koskevat säännökset eivät kaikilta osin sovi verotukseen. Tämän vuoksi verotuksessa on säädetty päätösten perustelemisesta hallintolaista poikkeavasti. Verotusmenettelylain 26 § 5 momentin perustelemista koskevat säännökset on siirretty omaksi säännöksekseen verotusmenettelylain 26 b §:ksi. Säännöksen sisältöä on samalla täsmennetty. Verotusmenettelylain 26 b §:n 1 momentin mukaan päätös on perusteltava, jos siinä poiketaan veroilmoituksesta tai oikaisuvaatimuksesta tai jos verotusta muutetaan verovelvollisen vahingoksi. Verotusta muutetaan yleensä verovelvollisen vahingoksi, jos hyväksytään veroasiamiehen (1.5.2008 lukien Verosaajien oikeudenvalvontayksikön) oikaisuvaatimus. Päätös on perusteltava myös, jos joko verovelvollisen tai veroasiamiehen oikaisuvaatimus hylätään kokonaan tai osittain. Lisäksi päätös on perusteltava, jos viranomainen muuttaa verotusta verovelvollisen vahingoksi tehtävällä veronoikaisulla tai jälkiverotuksin.

Verotusmenettelylain 26 b §:n mukaan päätös voidaan jättää perustelematta, jos perusteleminen on ilmeisen tarpeetonta. Peruste-

leminen on ilmeisen tarpeetonta esim. jos hyväksytään verovelvollisen vaatimus, joka on vallitsevan oikeus- ja verotuskäytännön mukainen, eikä sisällä tulkinnallisia asioita tai arvostuskysymyksiä. Tällöin ei veronsaajillakaan ole muutoksenhakuintressiä. Myös hyväksyvät päätökset on kuitenkin tarvittaessa syytä perustella. Verovelvollisen oikaisuvaatimuksen hyväksyviä päätöksiä, jotka on syytä perustella, ovat esim. arvostuskysymyksiä tai aineellisesti tulkinnanvaraisia asioita koskevat päätökset. Tällaisten päätösten perusteleminen on tärkeätä veronsaajien mahdollista muutoksenhakua varten.

Verotusmenttelylain 26 b §:n 2 momentissa on säädetty ns. säännönmukaista verotusta koskevien päätösten lievemmästä perustelemisvelvollisuudesta. Verotusasiakirjoihin on merkittävä päätöksen perusteena oleva lainkohta ainoastaan, jos veroilmoituksesta poikettaessa sovelletaan arvioverotusta (VML 27 §), veron kiertämistä (VML 28 §), peiteltyä osinkoa (VML 29 §), selvittämätöntä omaisuuden lisäystä (VML 30 §), kansainvälistä peiteltyä voitonsiirtoa (VML 31 §) tai veronkorotusta (VML 32 §) koskevia säännöksiä. Muissa säännönmukaista verotusta koskevissa päätösten perusteluissa ei tarvitse merkitä lainkohtaa. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan muissa kuin säännöksessä luetelluissa tapauksissa katsottaisiin riittäväksi, että asiakirjoihin on merkitty lyhyt perustelu siitä, minkä vuoksi verotus on toimitettu veroilmoituksesta poikkeavalla tavalla. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan tarkoituksena on, että päätösasiakirjat voitaisiin antaa jatkossakin nykyisen sisältöisinä.

Oikaisuvaatimusmenettelyä ja verotuksen muuttamista koskevaa menettelyä ei voida pitää samassa määrin massamenettelynä kuin ensiasteen verotuksen toimittamista. Näin ollen muutosverotusta koskevien päätösten tulisi lähtökohtaisesti täyttää hallintolain päätösten perustelemiselle asettamat vaatimukset.

Tiedustelut ja asianosaisten kuuleminen

Hallintolain 34 §:n mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun. Säännöksen mukaan asia voidaan ratkaista asianosaista kuulematta mm. silloin, kun vaatimus jätetään tutkimatta tai hylätään heti perusteettomana tai kuuleminen on muusta syystä ilmeisen tarpeetonta. Hallintolaissa on omaksuttu laaja asianosaisen käsite. Lain perusteluissa todetaan, että asianosainen voi tarkoittaa myös asianosaista, johon tehtävä päätös ei nimenomaan kohdistu, mutta jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee.

Hallintolain edellyttämä laaja kuuleminen on ongelmallista verotuksessa erityisesti, koska verotuksessa tehdään huomattavan suuri määrä päätöksiä sekä ennakkoperinnässä että ensiasteen verotuksessa. Koska hallintolaissa edellytettyä asianosaisten kuulemista ei voida nykyisin resurssein ja ilman huomattavia menettelymuutoksia verotuksessa kaikilta osin noudattaa, on verolainsäädännössä säädetty kuulemisesta erikseen.

Olennainen poikkeaminen veroilmoituksesta

VML 26.3 §:ään sisältyy yleinen kuulemisvelvollisuutta koskeva säännös. Jos verotusta toimitettaessa poiketaan olennaisesti verovelvollisen antamasta veroilmoituksesta, verovelvolliselle on varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi. Hallintolain johdosta verolainsäädäntöön tehtäviä muutoksia koskevan hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että säännös kattaa tyhjentävästi verovelvollistahon kuulemisen säännönmukaisessa verotuksessa, veronoikaisuissa ja jälkiverotuksissa. Säännöksen tarkoittamissa tilanteissa kuullaan siis vain verovelvollista, ei esim. mahdollisesti verotusmenettelylain 62 §:n 1 momentin mukaan muutoksenhakuun oikeutettuja. Tätä yleistä VML 26.3 §:n säännöstä sovelletaan aina, mikäli kuulemisesta ei ole säädetty erikseen. Kuulemisesta ei ole säädetty esi-

merkiksi arvioverotuksen (VML 27 §) ja peitellyn osingon (VML 29 §) yhteydessä.

Olennaisesta poikkeamisesta on yleensä katsottava olevan kysymys muun muassa silloin, kun tuloon lisätään tarkkailuilmoituksen perusteella palkka- tai muuta tuloa taikka veroilmoituksesta poiketen katsotaan veronalaiseksi tuloksi päivärahoja tai muita matkakustannusten korvauksia. Samoin silloin, kun pitkien asunnon ja työpaikan välisten matkojen perusteella käytetään autoedun arvoa laskettaessa kilometrikohtaista arvoa tai poiketaan olennaisesti verovelvollisen vähennysvaatimuksesta (ks. KHO 1980 II 600 ja KHO 1989/4163).

Muita kuulemistilanteita

VML 26.3 §:ssä on lisäksi nimenomaisesti säädetty kuulemisvelvollisuudesta, jos viranomainen muuttaa verotusta veronoikaisuin (VML 56 §) tai jälkiverotuksin (VML 57 §) verovelvollisen vahingoksi. Verovelvolliselle on tällöin aina varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi. Kuulemisvelvollisuudesta on säädetty myös veron kiertämistä koskevassa säännöksessä (VML 28.2 §).

Veronkorotuksen määrääminen edellyttää, että verovelvolliselle on todistettavastti lähetetty kehotus veroilmoituksen antamiseen tai verovelvollisen antaman tiedon tai asiakirjan korjaamiseen (ks. VML 32.1 § ja 32.2 §). Pykälän soveltamisalaa on laajennettu siten, että veronkorotus voidaan määrätä myös muun ilmoittamisvelvollisuuden täyttämiseksi annettavan ilmoituksen kuin veroilmoituksen, sen liitteiden tai lisätietojen laiminlyönti- tai puutetilanteissa. Veronkorotuksen määrääminen ei edellytä, että kehotus on annettu todistettavasti tiedoksi, vaan riittää, että kehotus on todistettavasti lähetetty.

Verovelvollisille on VML 26.3 §:n mukaan tarvittaessa asetettava kohtuullinen määräaika vastineen tai muun selityksen antamiseen. Määräajan kohtuullisuus riippuu asian laadusta, mutta sen tulisi yleensä olla vähintäin kahden viikon pituinen. Pyydettäessä verovelvolliselta vastinetta tai muuta sevitystä on mahdollisuuksien mukaan mainittava, mistä seikoista ja minkä vuoksi selvitystä tulisi erityisesti esittää. Hallintolain kuulemisesta ilmoittamista koskevaa 36 §:ää sovelletaan säännöstä täydentävästi.

Veronsaajan kuuleminen

Veronsaajien oikeudenvalvontayksikköä (aik. veroasiamiesten 30.4.2008 asti) ja veronsaajia kuullaan siten, että Veronsaajien oikeudenvalvontayksikölle varataan tilaisuus tutustua verotusasiakirjoihin, jollei muualla verolainsäädännössä toisin säädetä (238/2008). Oikeudenvalvontayksikön kuulemisesta säädetään verotusmenettelylain 26 d §:ssä. Säännöksen mukaan oikeudenvalvontayksikköä kuullaan siten, että oikeudenvalvontayksikölle varataan tilaisuus tutustua verotusasiakirjoihin, jollei muualla verolainsäädännössä toisin säädetä. Säännöksen tarkoituksena on säilyttää vallitseva tilanne, jossa oikeudenvalvontayksikön kanssa on sovittu ne menettelytavat, joita noudattaen päätökset annetaan oikeudenvalvontayksikölle tiedoksi. Tavoitteena on joustava menettely, joka voidaan järkevästi toteuttaa. Tällöin voidaan esimerkiksi sopia oikeudenvalvontayksikön kanssa, minkälaiset tapaukset hän haluaa saada ennen niitä koskevan päätöksen tekemistä nähtäväkseen. Myös tavasta, jolla oikeudenvalvontayksikölle varataan tilaisuus tutustua hänen haluamiinsa verotusasiakirjoihin, on syytä sopia oikeudenvalvontayksikön kanssa.

Veronsaajien oikeudenvalvontayksikön kuulemista on käsitelty Verohallinnon ohjeessa Dnro 953/547/2008, 2.6.2008.

Kuuleminen oikaisuvaatimusta käsiteltäessä

Asianosaisten kuulemisesta oikaisuvaatimusten käsittelemisen yhteydessä ei ole verolainsäädännössä erityisiä säännöksiä. Tämän vuoksi kuulemiseen sovelletaan hallintolain kuulemista koskevia säännöksiä ja verolainsäädännössä olevia Veronsaajien oikeudenvalvontayksikön ja veronsaajien kuulemista koskevia säännöksiä. Kuulemisen lähtökohtana on, että verovelvollista on oikeudenvalvon-

tayksikön vastapuolena ennen päätöksentekoa kuultava oikeudevalvontayksikön tekemästä oikaisuvaatimuksesta, ellei kuuleminen esim. vaatimuksen tutkimatta jättämisen tai muun syyn takia ole ilmeisen tarpeetonta. Samoin verovelvolliselle on varattava tilaisuus vastaselityksen antamiseen oikeudenvalvontayksikön mahdollisesti hänen oikaisuvaatimukseensa antaman vastineen johdosta, ellei se ole ilmeisen tarpeetonta. Verovelvollisen tekemästä oikaisuvaatimuksesta tai verovelvollisen antamasta vastineesta varataan vastaavasti tarvittaessa oikeudenvalvontayksikölle tilaisuus tulla kuulluksi. Ks. myös ohje Dnro 953/547/2008, 2.6.2008.

Vastuumerkintä

Verosta vastuussa olevat henkilöt on merkittävä verolippuun ja verotustietoihin. Jos vastuumerkintää ei ole tehty, Verohallinnon on aina varattava vastuuseen määrättävälle tilaisuus tulla kuulluksi ennen kuin hänet erillisellä vastuuseen määräämispäätöksellä määrätään vastaamaan toisen verovelvollisen verosta (VML 52 § ja VeronkantoL 40 §).

Verovelvollisen vastaus

Verotusasiakirjoihin on liitettävä jäljennökset verovelvolliselle lähetetyistä hänen verotustaan koskevista kirjeistä, saadut vastaukset, lisäselvitykset ja muut tarpeellisiksi katsottavat asiakirjat. Kun verovelvollinen verotoimistossa antaa suullisesti lisäselvityksiä, merkitään nämä tiedot veroilmoitukseen tai tiedustelulomakkeeseen. Verovelvollista on tällöin pyydettävä vahvistamaan antamansa lisätiedot allekirjoituksellaan. Jos lisäselvityksiä hankitaan puhelimitse verovelvolliselta, tämän työnantajalta taikka muualta, on tiedot merkittävä asiakirjoihin sekä samalla mainittava, keneltä, milloin ja miten ne on saatu.

Vertailutiedot

Jos veroilmoituksessa on tietoja, joilla saattaa olla merkitystä toisen verovelvollisen verotuksessa, on tiedot ilmoitettava asianomaiselle verovalmistelijalle. Mm. sijaiselle maksettavat palkat, välityspalkkiot, muulle kuin rahalaitokselle tai julkisoikeudelliselle yhteisölle suoritetut korot ja vastaavat velat sekä vapaaehtoisen sitoumuksen tai muun velvoitteen perusteella maksetut avustukset ovat tällaisia edelleen ilmoitettavia tietoja. Vastaavasti on meneteltävä silloin, kun verotus tapahtuu muualla kuin verotuksen toimittavassa yksikössä.

Jos verotuspäätöstä tehtäessä nojaudutaan vertailutietoon, on otettava selvää henkilötunnuksen, ammatin, asuinpaikan ja muiden sellaisten seikkojen perusteella, koskeeko vertailutieto juuri asianomaista henkilöä. Vertailu- tai tarkkailutiedon poiketessa verovelvovollisen ilmoituksesta on selvitettävä, mistä poikkeaminen johtuu. Verovelvollinen on saattanut esim. vähentää palkastaan viransijaiselle maksamansa palkkion tai muita tulonhankkimiskuluja tai ilmoittaa vuodenvaihteen palkan väärän vuoden tulona.

Päätösten ja muiden asiakirjojen tiedoksianto

Yleistä

Päätösten ja muiden asiakirjojen tiedoksiannosta on säädetty hallintolain 9 luvussa ja tiedoksiannossa noudatettavasta menettelystä 10 luvussa. Hallintolain 54 §:n mukaan viranomaisen on annettava tekemänsä päätös tiedoksi asinosaiselle ja muulle muutoksenhakuun oikeutetulle. Viranomaisen on myös huolehdittava mm. asianosaisille lähetettävien kuulemiskirjeiden tiedoksiannosta. Hallintolain 55 §:n mukaan tiedoksiantotavat ovat tavallinen tiedoksianto, todisteellinen tiedoksianto ja yleistiedoksianto. Verotuksen massamenettelystä johtuen hallintolain 56 ja 57 §:ssä edellytetty tiedoksianto ei ole verotuksessa mahdollista, joten verotusmenettelylain 26 c §:ssä on säädetty tiedoksiannosta hallintolaista poikkeavasti.

Verotuspäätöksen ja muun asiakirjan tiedoksianto

Verotusmenettelylain 26 c §:n mukaan verotuspäätös, päätös oikaisuvaatimukseen ja muu

asiakirja on toimitettava tiedoksi verovelvolliselle. Näin ollen verotuspäätökset ja muut asiakirjat toimitetaan yleensä tiedoksi vain verovelvolliselle. Säännöksen mukaan tiedoksianto toimitetaan verovelvollisen lailliselle edustajalle tai valtuutetulle, jos verovelvollisen puolesta veroasioita hoitava edustaja tai valtuutettu on ilmoitettu asianhoitajaksi verohallinnon asiakasrekisteriin. Koska säännöksen mukaan tiedoksianto on toimitettava ensisijassa verovelvolliselle, ei valtuutetulle ole tarpeen ilmoittaa päämiehelle toimitetusta tiedoksiannosta hallintolain 56 §:n 3 momentissa säädetyllä tavalla. Säännös ei kuitenkaan estä tiedoksiantoa myös valtuutetulle niissä tapauksissa, joissa se on mahdollista, kuten esim. muutosverotus- tai ennakkotietopäätöksiä tiedoksi annettaessa. Tilanteissa, joissa verovelvollinen tällöin selvästi ilmoittaa, että hän haluaa päätöksen toimitettavaksi yksinomaan valtuutetulle, voidaan päätös asiakkaan pyynnön mukaisesti antaa tiedoksi vain valtuutetulle.

Päätöksen tiedoksianto veronsaajille

Tiedoksianto Veronsaajien oikeudenvalvontayksikölle ja veronsaajille tapahtuu kuten kuuleminenkin varaamalla Veronsaajien oikeudenvalvontayksikölle tilaisuus tutustua verotusasiakirjoihin, jollei muualla verolainsäädännössä toisin säädetä (238/2008).

Esteellisyys

Verohallinnon viran tai toimen haltijan esteellisyyteen sovelletaan hallintolakia (434/2003). Esteellisyydestä säädetään lain 27 §:ssä, esteellisyysperusteista lain 28 §:ssä, esteellisyyden ratkaisemisesta lain 29 §:ssä ja asian käsittelyn jatkamisesta lain 30 §:ssä. Verotuksen oikaisulautakunnan puheenjohtajan ja muun jäsenen esteellisyydestä säädetään lisäksi verohallintolain 4 a §:ssä (504/98).

Verotuksen valmisteluun osallistunutta verovalmistelijaa ei katsottu ratkaisussa KHO 2004:82 esteelliseksi, kun hän valmisteli saman asian verotuksen oikaisulautakuntaa varten.

TULON JA MENON JAKSOTTAMINEN

Tulon ja menon jaksottamisella tarkoitetaan sitä, minä vuonna tulo verotetaan ja minä vuonna vähennys saadaan tehdä.

TVL:n IV osaan on kirjattu oikeus- ja verotuskäytännössä vakiintunut tulojen ja menojen jaksottamista koskeva menettely ja siitä tehdyt pääasiallisimmat poikkeukset. Säännökset eivät ole tyhjentäviä, joten aikaisemman oikeuskäytännön ja verotuskäytännön ratkaisuilla on edelleen merkitystä yksittäisen jaksottamisongelman ratkaisussa. TVL:n mukaisessa verotuksessa jaksotuksen pääperiaate on kassaperiaate. Elinkeinotulon verotuksessa noudatetaan sitävastoin suoriteperiaatetta. Jaksotusta koskevassa luvussa on paitsi yleiset jaksotusta koskevat säännökset myös erityisiä säännöksiä. (Metsätalouden pääomatuloista myönnettävästä menovarauksesta ja metsätalouden menojen jaksottamisesta ks. luku 14, Metsäverotus. Eläketulojen jaksotuksen osalta ks. luku 10, Eläkkeet ja sosiaalietuudet. Luovutusvoittojen jaksotuksen osalta ks. luku 6, Luovutusvoitot.)

Tulon jaksottaminen

Pääsääntönä kassaperiaate

TVL 110.1 §:n mukaan tulo katsotaan sen verovuoden tuloksi, jona se on nostettu, merkitty verovelvollisen tilille tai muutoin saatu vallintaan (kassaperiaate). Verovelvollisen vallintaan saaduilla tuloilla tarkoitetaan niitä tuloja, joihin verovelvollisella on määräämisoikeus.

Tämän pääsäännön mukaan etukäteen saadut tulot verotetaan sinä vuonna, jona ne saadaan. Esimerkiksi etukäteen saatu vuokra on vuokran saamisvuoden tuloa. Samoin joulukuulta kertynyt palkka, joka maksetaan verovelvolliselle seuraavana vuonna tammikuussa, on seuraavan vuoden tuloa.

Jälkikäteen maksettu palkka tai tantiemi

Jos palkan tai tantiemien maksu viivästyy

useita vuosia muusta syystä kuin työnantajan maksukyvyttömyyden johdosta, on oikeuskäytännössä (KHO 1989 B 527, KHO 1994/6179)) katsottu, että palkka tai tantiemi voidaan verottaa sinä vuonna, jona se oli kirjattu yhtiön kuluksi. Jos palkanmaksu viivästyy työnantajan maksukyvyttömyyden johdosta, on palkka sen vuoden tuloa, jona se saadaan.

Kassaperiaatteen mukaan lomakorvaus on sen vuoden tuloa, jolloin se saadaan, vaikka se kertyy usein edelliseltä vuodelta. Irtisanomisajan palkka voi kohdistua myös seuraavaan vuoteen. Kuitenkin se on sen vuoden tuloa, jona irtisanomiskorvaus maksetaan. Se, että irtisanomiskorvaukseen voidaan mahdollisesti soveltaa tulontasausta, ei muuta verovuotta.

Urheilutulo

Urheilutulon jaksottamisesta katso luku 8, Urheilijoiden rahastot.

Luontoisedut

Luontoisedut ovat myös sen vuoden tuloa, jona ne saadaan. Tavanomaiset luontoisedut verotetaan sinä vuonna, jolloin etua nautitaan. Satunnainen etu verotetaan taas sinä vuonna, jona siitä aiheutuu kustannuksia työnantajalle. Esimerkiksi jos työnantaja antaa sanomalehtiedun työntekijälle, verotetaan työntekijää koko tilausmaksusta sinä verovuonna, jona työnantaja sen maksaa, vaikka tilaus kattaisi myös osan seuraavaa vuotta.

Korko

Pankkitalletuksen korko on oikeuskäytännössä (KHO 1982/1891) katsottu sen kalenterivuoden tuloksi, jolta korko maksettiin ja jonka päättyessä se merkittiin verovelvollisen tilille, vaikka tilille merkitty korko oli talletettajan nostettavissa vasta vuodenvaihteen jälkeen ensimmäisenä arkipäivänä. Sen sijaan joukkovelkakirjalainan korko on oikeuskäytännössä (KHO 1984 II 571) katsottu vasta koron nostamisvuoden eikä erääntymisvuoden tuloksi.

Osinko

Osakeyhtiöt jakavat usein osinkoa tilikautta seuraavana vuotena. Esimerkiksi jos tilikausi päättyi 31.12.2009, osinko jaetaan vuoden 2010 aikana. Tällöin osinko on vuoden 2010 tuloa. Määräämisoikeus osinkoon syntyy silloin kun osingot osingonjakopäätöksen mukaan ovat olleet nostettavissa. Jos yhtiökokouksen osingonjakopäätökseen ei sisälly maksamisajankohtaa koskevia määräyksiä, osingot on maksettava välittömästi yhtiökokouksen jälkeen. Vähäiset tuloerät voidaan kuitenkin verottaa vasta sen verovuoden tulona, jona ne on tosiasiallisesti nostettu.

Osuusmaksu

Osuuskunnassa toteutetun osuuskuntalain mukaisen rahastokorotuksen, jota aiottiin käyttää muutettaessa osuusmaksut euromääräisiksi, verotuksesta katso luku 6, Osuusmaksu.

Luovutusvoitto

Kassaperiaatteesta poiketen TVL 110.2 §:n mukaan luovutusvoitto katsotaan sen verovuoden tuloksi, jona kauppa tai vaihto on tehty tai muu luovutus on tapahtunut.

Kauppahinnan suoritusajankohdasta riippumatta voitto on säännöksen mukaan luovutusvuoden tuloa. Jos kauppahintasaaminen käy myöhemmin arvottomaksi, verotusta on oikaistava, koska jaksotussäännöksellä ei ole itsessään veronalaista tuloa synnyttävää tai poistavaa vaikutusta. Jos luovutusvuonna ei vielä tiedetä lopullista kauppahintaa esim. sen vuoksi, että kauppahinta määräytyy tiettyjen, vasta luovutusvuoden jälkeen toteutuvien seikkojen perusteella, on oikeuskäytännön (KHO 1992 B 523) mukaan luovutusvuotena voitu verottaa vain verovuonna tiedetyn kauppahinnan perusteella (luovutusvoittojen verotusvuoteen liittyvistä ongelmista ks. luku 6, Luovutusvoitot ks. myös KHO 1995/294, luvusta 6). Kauppahinnan maksuksi saatuun arvopaperiin kohdistuvalla arvonmenetyk-

sellä ei ole merkitystä kauppahinnan luovutusvoittoverotukseen (KHO 2010:66).

Kirjanpitovelvollisen suoriteperiaate

TVL 116.1 §:n mukaan tulo, joka on saatu toiminnasta, josta verovelvollinen on kirjanpitovelvollinen, jaksotetaan edellä säädetystä poiketen EVL:n mukaan. Kirjanpitovelvollisen saama tulo jaksotetaan EVL:n mukaan myös silloin kun toimintaan muutoin sovelletaan TVL:ia. Säännös koskee asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöitä, holdingyhtiöitä sekä yhteisöjen ja yhtymien henkilökohtaisen tulolähteen tuloa. Elinkeinoverotuksessa noudatetun suoriteperiaatteen mukaan tulo katsotaan sen verovuoden tuotoksi, jonka aikana sitä vastaava suorite on luovutettu.

Käytännössä esimerkiksi asunto-osakeyhtiö jaksottaa etukäteen maksetut vastikkeet seuraavan vuoden tuloksi ja vastikerästit edellisen vuoden tuloksi.

Menon jaksottaminen

Pääsääntönä maksuvuosi

TVL 113 §:n mukaan verovelvollisen suorittamaan menoon perustuva vähennys tehdään, jollei erityisestä syystä muuta johdu, sinä verovuonna, jona maksu on suoritettu. Siten esimerkiksi korko, joka on suoritettu verovuoden tammikuussa, vähennetään verovuonna, vaikka korko kohdistuisi suurimmalta osalta edelliseen vuoteen. Säännöksessä on lausuttu menon vähentämiseen liittyvä pääperiaate. Säännöstä ei ole kuitenkaan kirjoitettu ehdottomaan muotoon, mistä syystä menon vähentämisvuosi voi poiketa kassaperusteen mukaisesta verovuodesta. Poikkeaminen saattaa tulla kyseeseen lähinnä niissä tilanteissa, joissa verovelvollisen toiminnan luonnetta ja menojen vähennyskelpoisuutta koskeva selvitys on voitu antaa vasta jonkin myöhemmän vuoden verotuksessa.

Harrastustoiminta

Harrastustoimintaan liittyviä menoja ei saa vähentää. Jos tällainen toiminta myöhemmin muodostuu tuloa tuottavaksi toiminnaksi, menot voidaan vähentää myöhempänä vuotena. Vähennyksen lykkääminen on kuitenkin poikkeus pääsäännöstä, eikä sen perusteella saa aiheettomasti lykätä verotusratkaisuja tulevaisuuteen.

Luonnollisten vähennysten vähentämisvuosi

Luonnolliset vähennykset vähennetään sinä vuonna, jona verovelvollinen on maksanut vähennyksen kohteen. Siten osamaksukaupalla tai muutoin vähitellen maksettu tulonhankkimisessa tarvittava kohde esimerkiksi ammattikirjallisuus voitaisiin vähentää vain sitä mukaan kuin maksu suoritetaan. Kuitenkin tällaisessa tapauksessa vähennys voidaan yleensä tehdä jo sinä vuonna jona tulonhankkimisessa tarvittava kohde on hankittu.

Taiteilijat

Eräille ammateille, esimerkiksi taideammateille, on tyypillistä, että ammatin kustannukset syntyvät ennen niitä vastaavan tulon kertymistä. Taiteilija saattaa valmistella teostaan tai teoksiaan useitakin vuosia ennen niiden näytteille ja myyntiin asettamista tai tarjoamista. Tällainen tilanne on tyypillinen esimerkiksi kuvataiteilijoille, säveltäjille, kirjailijoille ja eräille esiintyville taiteilijoillekin, kuten vailla työsuhdetta toimiville tanssitaiteilijoille ja koreografeille. Jo nimeä saaneelta taiteilijalta työ usein tilataan, ja tilaaja suorittaa etumaksun. Siihenkin kohdistuvat kustannukset syntyvät tavallisesti vasta myöhempinä vuosina. Niiden luonne, määrä ja jaksottaminen on siten vastaavan tulon jaksottamisen ohella selvitettävä erikseen. Tuloon voidaan soveltaa esimerkiksi tulontasaussäännöstä, kustannuksista voidaan vahvistaa tappio. Eräiden taiteilijoiden toiminta on siinä määrin laajaa, että toiminnan tulos lasketaan EVL:n säännösten mukaisesti.

TVL:n mukaan verotettaessa perusteeksi on ratkaistava se, liittyvätkö kustannukset ammattiin vai harrastustoimintaan. Jos henkilö saa toimeentulonsa taiteellisesta työstä tai taiteelliseen työhön tarkoitetusta apura-

hasta, häntä voidaan pitää ammattitaiteilijana. Jollei toimeentulo kokonaisuudessaan kerry taideammatista, voidaan ammattitaiteilijana kuitenkin pitää henkilöä, joka osoittaa toimivansa säännöllisesti ja ammattimaisesti jollakin taiteen alalla. Tällainen osoitus on myös aikaisempien vuosien kuin verovuoden aktiivinen taiteellinen toiminta. Taiteellista toimintaa on se, että henkilöllä on työsuhde taiteilijana johonkin taidelaitokseen, on tehty esityksiä tai pidetty näyttelyitä ammattimaisesti, teoksia on julkaistu tai myyty jne. Epävarmoissa tapauksissa voidaan kiinnittää huomiota siihen, onko henkilö saanut koulutuksen taidealan oppilaitoksessa tai onko henkilö ammatillisen taiteilijajärjestön jäsen.

Kirjanpitovelvollisen suoriteperiaate

TVL 116.2 §:n mukaan meno, joka liittyy toimintaan, josta verovelvollinen on kirjanpitovelvollinen, jaksotetaan EVL:n mukaan. EVL:n mukaan meno on sen vuoden kulua, jona sen suorittamisvelvollisuus on syntynyt. Siten laskun maksamisen hetkellä ei suoriteperiaatetta noudatettaessa ole merkitystä. Menojen suoriteperusteinen jaksotus tulee kyseeseen lähinnä asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöillä, holdingyhtiöillä sekä yhteisöjen ja yhtymien henkilökohtaiseen tulolähteeseen kohdistuvissa menoissa.

Poistot

Tulonhankinnassa käytettyjen rakennusten, koneiden ja kaluston sekä patenttien ynnä muiden sellaisten hyödykkeiden hankintamenot vähennetään vuotuisina poistoina noudattaen soveltuvin osin EVL:n säännöksiä (TVL 114 §). Viittaus tarkoittaa lähinnä EVL 30 ja 34-39 §:ssä säädettyjä hankintamenon poistamistapoja ja poistamisprosentteja. Pienhankintojen vähentämistä koskevaa säännösta ei kuitenkaan sovelleta tulonhankinnassa käytettyjen koneiden, kaluston eikä muiden niihin verrattavien hyödykkeiden hankintamenojen vähentämiseen.

Koneet ja laitteet

Jos palkkatulojen hankkimiseksi on ostettu koneita tai laitteita, voidaan näihinkin menoihin soveltaa EVL:n poistosäännöksiä. Palkkatulon verotuksessa kirjoituskoneista, soittimista, kameroista, piirtoheittimistä, tietokoneista yms. irtaimesta käyttöomaisuudesta poistot tehdään 25 %:n mukaan esinekohtaisesti mm. luovutusvoiton verotuksen vuoksi. Oikeuskäytännössä on lukuisia ratkaisuja, joissa on kyse verovelvollisen hankkiman esineen kuulumisesta tulonhankkimistoimintaan tai yksityistalouteen esim. opettajien tietokoneen hankinnan osalta KHO 31.12.1991 T 5009-5013. Ratkaisuissa hankintamenon poiston vähentäminen on riippunut siitä, kuinka paljon ja kuinka välttämättömästi verovelvollinen on tietokonetta työssään tarvinnut.

Kulumaton käyttöomaisuus

Osakkeista, maasta ja muusta kulumattomasta käyttöomaisuudesta ei voi tehdä poistoja.

Rakennus

Sitä vastoin esimerkiksi vuokratusta asuinrakennuksesta saa tehdä enintään 4 %:n poiston poistamattomasta hankintamenosta. Siltä osin kuin rakennusta käytetään omaan tai perheen asumiskäyttöön poistoa ei voida tehdä. Verovelvollinen voi itse päättää, kuinka suuren poiston hän haluaa tehdä enimmäismäärään saakka. KHO on katsonut ratkaisussa KHO 2010:2, että verovelvollinen, joka ei ollut kirjanpitovelvollinen, voi vaatia poiston tehtäväksi oikaisuvaatimuksella, vaikka poistoa rakennuksesta ei ole tehty veroilmoituksella.

Substanssipoisto

Soran- ja hiekanottopaikan, kivilouhoksen, turvesuon ja muun sellaisen omaisuuden hankintamenosta poistetaan kunakin verovuonna käytettyä ainesosamäärää vastaava osa (TVL 114 § 2 mom). Poiston laskemista varten arvioidaan aluksi se ainesmäärä, joka soran- ja hiekanottopaikasta jne. voidaan ottaa. Tällä

ainesmäärällä jaetaan hankintameno, jolloin saadaan ainesmäärän yksikköhinta. Kun yksikköhinta on laskettu, vähennetään vuosittain hankintamenosta otettua ainesmäärää vastaava määrä.

Esimerkki:

Soranottopaikan hankintameno	100 000 €
Arvioitu soramäärä	200 000 m^3
Yksikköhinta	0.50 €/m^3
Soraa myyty verovuonna	50 000 m^3
Verovuoden poisto 50 000 x 0.50 €	25 000 €

Maasta irrotettavan aineksen hankintamenona käytetään soranottopaikan, kivilouhoksen yms:n osuutta kiinteistön tai omaisuuden alkuperäisestä hankintamenosta (KHO 1994/3007).

Esim. maanviljelijä A on hankkinut tilan vuonna 1980 ja maksanut siitä 17 000 euroa. Tilalla on sorapaikka, jonka osuus kauppahinnasta on 14 000 euroa. A ryhtyy myymään soraa vuonna 2007. Myytävän soran hankintamenona poistetaan käytettyä ainesosamäärää vastaava osa soranottopaikan alkuperäisestä hankintamenosta 14 000 eurosta.

VEROTETTAVAN TULON LASKEMINEN

Luonnollisen henkilön ja kotimaisen kuolinpesän ansiotulolajin ja pääomatulolajin verotettava tulo lasketaan erikseen (TVL 30 §). Kokonaistulon käsitettä ei enää ole. Tällä on merkitystä erityisesti vähennysjärjestelmän kannalta, koska aikaisemmin kokonaistulosta tehdyt vähennykset tehdään pelkästään ansiotulosta, lukuun ottamatta korkoja.

Elinkeinotoiminnan ja maatalouden tulos lasketaan kumpikin erikseen ja otetaan huomioon aikaisempien vuosien tappioiden vähentämisen jälkeen jaettavana yritystulona.

Pääomatulolaji

Verovelvollisella on oikeus vähentää pääomatuloista (esim. korkotulot, vuokratulot) niiden hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneet menot (= luonnolliset vähennykset). Pääomatulolajin nettotulon laskenta muodostaa kokonaisuuden. Siten esim. vuokratulon hankkimismenot voivat tulla vähennetyiksi muistakin pääomatuloista esim. osinkotuloista.

Luonnollisten vähennysten vähentämisen jälkeen saadaan puhdas pääomatulo (TVL 30.2 §).

Puhtaasta pääomatulosta vähennetään korot ja verovelvollisen vaatimuksesta elinkeinotoiminnan tai maatalouden tulolähteen tappio. Erotukseksi jää joko verovuoden pääomatulo tai alijäämä. Jos tulos on positiivinen, siitä vähennetään edellisten vuosien vahvistetut pääomatulolajin tappiot, jonka jälkeen saadaan verotettava pääomatulo .

Ansiotulolaji

Puhdas ansiotulo lasketaan sekä valtion- että kunnallisverotuksessa vähentämällä ansiotulosta luonnolliset vähennykset (TVL 30.3 §). Puhdasta ansiotuloa laskettaessa otetaan huomioon myös verovelvollisen elinkeinotoiminnan tuloksesta ansiotuloksi jaettava määrä. Jaettavaa ansiotuloa laskettaessa on elinkeinotulosta ensin vähennettävä aikaisemmilta vuosilta vahvistetut elinkeinotoiminnan tappiot (KHO 2001/3183).

Valtionverotuksen verovuoden tuloa laskettaessa puhtaasta ansiotulosta tehdään valtionverotuksen vähennykset.

Kunnallisverotuksen verovuoden tulo saadaan vähentämällä puhtaasta ansiotulosta kunnallisverotuksen vähennykset.

Valtionverotuksen verotettava ansiotulo saadaan kun valtionverotuksen verovuoden ansiotulosta vähennetään aikaisemmat ansiotulolajin tappiot. Kunnallisverotuksen verotettava ansiotulo on kunnallisverotuksen verovuoden ansiotulon ja aikaisempien ansiotulolajin tappioiden erotus.

VEROTUKSEN MUUTTAMINEN

Verotuksen päättymisen jälkeen Verohallinto voi muuttaa toimittamaansa verotusta, jos verotusmenettelystä annetussa laissa säädetyt

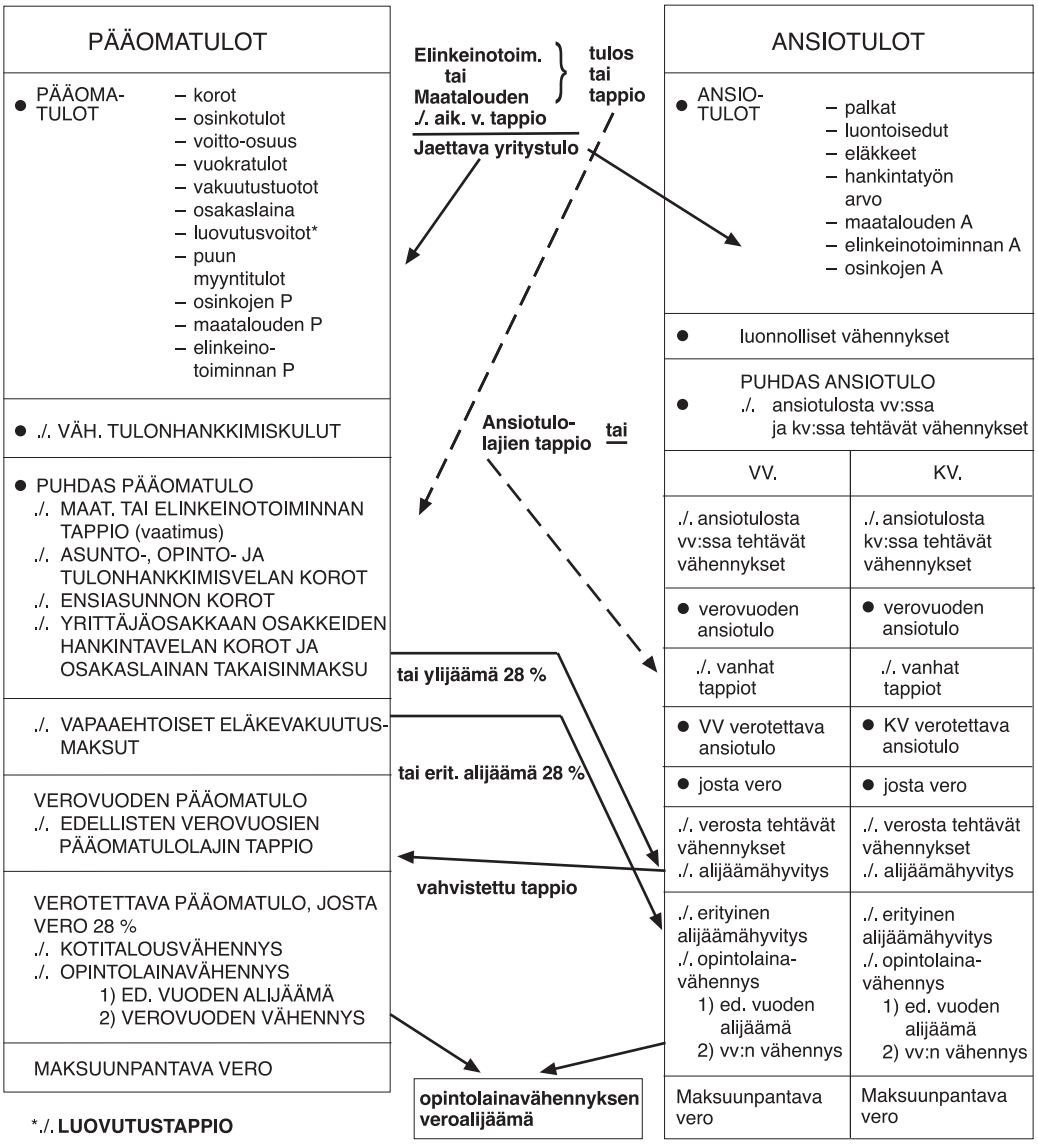

edellytykset täyttyvät. Lisäksi verovelvollinen ja veronsaajaa edustava Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö (aik. veroasiamies) voivat hakea muutosta verotukseen.

Verotuksen oikaisu

Viranomaisen aloitteesta tapahtuvaan tuloverotuksen muuttamiseen liittyviä termejä on muutettu vuodelta 2006 toimitettavasta verotuksesta alkaen siten, että käsitteet veronoikaisu ja jälkiverotus on korvattu termillä verotuksen oikaisu. Verotuksen oikaisu voi tapahtua verovelvollisen hyväksi tai hänen vahingokseen. Verovelvollisen hyväksi tehtävän verotuksen oikaisun muodolliset edellytykset ovat pysyneet ennallaan. Sen sijaan verovel-

vollisen vahingoksi tehtävän verotuksen oikaisun muodolliset edellytykset ovat muuttuneet. Uuden lain mukaan verovelvollisen vahingoksi tehtävän verotuksen oikaisun muodollisia edellytyksiä on muutettu siten, että ne ottavat aiempaa paremmin huomioon verotukseen liittyvän massamenettelyn ja tällaiseen menettelyyn liittyvät virhemahdollisuudet. Verohallinto voi korjata verotuksen virheitä joissakin tapauksissa aiempaa laajemmin ja joustavammin. Samalla on pyritty vähentämään säännösten soveltamisen muodollisiin edellytyksiin liittyvää tulkinnanvaraisuutta. Tähän liittyvä olennainen muutos on, että verovelvollisen vahingoksi tapahtuvan virheen korjaamisen edellytyksiin ei enää vaikuta, onko viranomainen tutkinut tai onko sen katsottava tutkineen asian verotusta toimittaessaan. Verotuksen oikaisusta verovelvollisen hyväksi on säädetty VML 55 §:ssä. Säännökset verovelvollisen vahingoksi tapahtuvan verotuksen perusteista ja määräajoista ovat puolestaan VML 56 §:ssä.

Muutettaessa vuotta 2006 edeltäneiden vuosien verotusta käytetään jatkossakin vanhoja nimityksiä jälkiverotus ja veronoikaisu ja sovelletaan näiden säännösten mukaisia jälkiverotuksen ja veronoikaisun muodollisia edellytyksiä.

Verotuksen oikaisu verovelvollisen hyväksi

Verotuksen oikaisua verovelvollisen hyväksi koskevan säännöksen muodolliset edellytykset ovat pysyneet ennallaan. VML 55 §:n mukaan, jos verovelvolliselle on virheen johdosta pantu liikaa veroa, Verohallinto oikaisee verotuksen. Verotusta ei kuitenkaan voida oikaista, jos asia on valitukseen annetulla päätöksellä ratkaistu. Säännöksen nojalla voidaan oikaista kaikenlaiset virheet. Verotuksen oikaisu verovelvollisen hyväksi on tehtävä viiden vuoden kuluessa verovelvollisen verotuksen päättymistä seuraavan vuoden alusta.

Verotuksen oikaisu verovelvollisen vahingoksi

Verovelvollisen vahingoksi tapahtuvasta verotuksen oikaisusta säädetään VML 56 §:ssä. Säännöksen 1 momentin mukaan Verohallinto voi oikaista verotusta verovelvollisen vahingoksi, jos verovelvollinen on jäänyt osaksi tai kokonaan verottamatta tai hänelle on muuten jäänyt panematta säädetty vero. Verotusta ei kuitenkaan voida oikaista, jos asia on valitukseen annetulla päätöksellä ratkaistu. VML 56 §:n on tarkoitus kattaa kaikki tilanteet, joissa verotuksessa on virhe, jonka johdosta verotuspäätös poikkeaa verovelvollisen eduksi siitä, mitä tapauksen tosiasiat ja voimassa oleva lainsäädäntö ja niiden soveltamista koskeva oikeuskäytäntö edellyttävät.

VML 56 §:n 2 – 4 momentin mukaan verotuksen oikaisulle verovelvollisen vahingoksi on kolme eripituista määräaikaa, joiden kuluessa verotus voidaan oikaista. Säännöksen mukaiset oikaisuperusteet ja niihin liittyvät oikaisun enimmäismääräajat voidaan jaotella seuraavasti:

Peruste	Oikaisun enimmäismääräaika
56 § 2 mom (kaikki virheet)	1 vuosi
56 § 3 mom (laskuvirhe tai vastaava erehdys)	2 vuotta
56 § 4 mom (ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyönti)	5 vuotta

Kaikki määräajat lasketaan verovelvollisen verotuksen päättymistä seuraavan kalenterivuoden alusta.

VML 56 §:n 2 momenttia, jonka perusteella voidaan oikaista lähtökohtaisesti kaikenlaiset virheet, voidaan pitää verovelvollisen vahingoksi tehtäviä oikaisuja koskevana yleissäännöksenä. VML 56 §:n 3 ja 4 momentti ovat 2 momenttiin nähden erityissäännöksiä. Niiden soveltaminen edellyttää, että säännöksissä säädetyt erityiset edellytykset täyttyvät. Jos nämä erityiset edellytykset täyttyvät, verotus oikaistaan VML 56 §:n 3 tai 4 momentin nojalla siinäkin tapauksessa, että VML 56 §:n 2 momentin mukaista yhden vuoden oikaisuaikaa olisi vielä jäljellä. Näin on syytä tehdä siitä huolimatta, vaikka VML 56 §:n 2 ja 3 momenttia sovellettaessa oikaisun lopputulos on sama, koska säännöksiin liittyvät korkoseuraamuksetkin ovat samat. Silloin, kun ilmoit-

tamisvelvollisuus on laiminlyöty ja sovelletaan VML 56 §:n 4 momenttia, ovat myös seuraamukset erilaiset, koska VML 57 §:n 1 momentin mukaan on määrättävä myös säädetty veronlisäys ja veronkorotus. VML 56 §:n 2 momentin mukaisen yhden vuoden määräajan umpeuduttua verotus voidaan oikaista vain, jos VML 56 §:n 3 tai 4 momentin soveltamisedellytykset täyttyvät. Verotuksen oikaisupäätöksestä tulee käydä ilmi, onko verotusta oikaistu VML 56 §:n 2, 3 vai 4 momentin perusteella.

Verotuksen oikaisua koskevien säännösten soveltamisedellytykset ratkaistaan nykyiseen tapaan asiakohtaisesti. Jos verotuspäätöksessä on useita virheitä, kuten aiheettomia vähennyksiä tai verottamatta jääneitä tuloeriä, kunkin virheen oikaisuedellytykset ja määräajat ratkaistaan erikseen.

Yhden vuoden oikaisuaika

VML 56 §:n 2 momentin nojalla voidaan lähtökohtaisesti oikaista yhden vuoden kuluessa kaikki verotuspäätöksessä olevat virheet. Säännöksen mukaan virheen laadulla tai sillä, kuka on virheen aiheuttanut, ei ole merkitystä toisin kuin sovellettaessa VML 56 §:n 3 tai 4 momenttia, jolloin virheen laatu tai aiheuttaja on merkityksellinen. Verotus voidaan oikaista VML 56 §:n 2 momentin nojalla, vaikka verovelvollinen olisi täyttänyt ilmoittamisvelvollisuutensa ja antanut verotuksessa virheellisesti ratkaistusta asiasta oikeat ja riittävät tiedot, joiden nojalla verotus olisi voitu ratkaista oikein. Verotus voidaan oikaista myös riippumatta siitä, onko veroviranomainen selvittänyt ja tutkinut kyseistä asiaa verotusta toimittaessaan. VML 56 §:n 2 momenttia sovelletaan tilanteissa, joissa verovelvollinen on täyttänyt ilmoittamisvelvollisuutensa. Jos ilmoittamisvelvollisuus on laiminlyöty, verotus oikaistaan VML 56 §:n 4 momentin nojalla.

Yhden vuoden oikaisun rajoitus

Oikaisu ei ole VML 56 §:n 2 momentin nojallakaan mahdollinen kaikissa tapauksissa. Verotusta ei voida oikaista, jos oikaisun kohteena oleva asia on VML 26 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla tulkinnanvarainen tai epäselvä. Tämän rajoituksen tarkoituksena on, ettei viranomainen voi jälkikäteen muuttaa nimenomaiseen harkintaansa perustuvia virheellisiä ratkaisuja tulkinnallisissa tilanteissa, joissa verovelvollinen on hoitanut omat velvollisuutensa ja viranomaisen ratkaisun perusteena ovat olleet oikeansisältöiset ja riittävät tosiseikat (HE 91/2005 s. 38). Lisäksi hallituksen esityksessä on erikseen todettu, että verotusta ei voida oikaista VML 56 §:n 2 momentinkaan nojalla verovelvollisen vahingoksi sen johdosta, että oikeuskäytäntö on verotuksen toimittamisen jälkeen muuttunut verovelvolliselle epäedulliseen suuntaan (HE 91/2005 s. 38). Kysymys on yleisemmästä periaatteesta, jonka mukaan verolain kiristynyttä tulkintaa ei sovelleta verovelvollisen vahingoksi taannehtivasti.

VML 56 §:n 2 momentissa viitataan nimenomaisesti VML 26 §:n 2 momenttiin, joten asian tulkinnanvaraisuudella tai epäselvyydellä tarkoitetaan samaa kuin luottamuksensuojasäännöksessä. VML 56 §:ssä olevaa rajoitusta sovelletaan pelkästään asian laadun perusteella eli jos asia on tulkinnanvarainen tai epäselvä. Sen lisäksi ei edellytetä, toisin kuin sovellettaessa VML 26 §:n 2 momentin luottamuksensuojasäännöstä, että verovelvollinen olisi toiminut vilpittömässä mielessä viranomaisen noudattaman käytännön tai ohjeiden mukaisesti. Asian tulkinnanvaraisuutta tai epäselvyyttä on tarkemmin käsitelty Verohallinnon luottamuksensuojasta 22.3.2000 antamassa ohjeessa dnro 569/38/2000 ja edellä tässä luvussa kohdassa Luottamuksensuoja.

Tilanteessa, jossa on epävarmuutta siitä, voidaanko oikaisu VML 56 §:n 2 momentin nojalla asian tulkinnanvaraisuuden tai epäselvyyden vuoksi tehdä, on oikaisu syytä jättää tekemättä. Jos oikaisu jätetään asian tulkinnanvaraisuuden tai epäselvyyden vuoksi tekemättä, Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö (aik. veroasiamies) voi kuitenkin niin harkitessaan tehdä asiaa koskevan oikaisuvaa-

timuksen. Jos asian tulkinnanvaraisuudesta ja epäselvyydestä on epävarmuutta, Verohallinnon on erityisesti syytä huolehtia asian saattamisesta veronsaajan tietoon sen harkitsemiseksi, onko perusteltua hakea verotukseen muutosta.

Kahden vuoden oikaisuaika

Verotus voidaan VML 56 §:n 3 momentin mukaisesti oikaista kahden vuoden kuluessa verovelvollisen verotuksen päättymistä seuraavan vuoden alusta siltä osin kuin kysymys on veroviranomaisen kirjoitusvirheestä, laskuvirheestä tai muusta niihin verrattavasta erehdyksestä taikka kun verotuksessa oleva virhe on perustunut sivulliselta saatuihin virheellisiin tai puutteellisiin tietoihin.

Kirjoitusvirheet ja laskuvirheet ovat viranomaiselle sattuneita mekaanisluonteisia erehdyksiä, joiden johdosta verotusratkaisu poikkeaa siitä mitä veroviranomainen on tarkoittanut. VML 56 §:n 3 momentin mukaisen kahden vuoden oikaisun edellytykset riippuvat yksinomaan virheen laadusta, joten virhettä ei voi aikaisemmasta poiketen oikaista pelkästään sen perusteella, että asiaa ei ole tutkittu.

Yksi VML 56 §:n 3 momentin mukaisista oikaisuperusteista on sivullisilta saadut virheelliset tiedot. Verohallinnon veroilmoituksesta antamassa päätöksessä aiemmin olleet ilmoittamisvelvollisuuden rajoitukset on kumottu. Jos verovelvollisen esitäytetyllä veroilmoituksella on esim. sivulliselta saatu virheellinen tieto kansaneläkkeen määrästä ja verovelvollinen ei korjaa virheellistä tietoa, virhe voidaan oikaista VML 56 §:n 4 momentin mukaisesti viiden vuoden kuluessa. Jos tilanne sen sijaan on sellainen, että esitäytetyllä veroilmoituksella ollut tieto on ollut oikea, mutta myöhemmin tulee sivulliselta virheellinen vuosi-ilmoitus, joka otetaan verotuksen perusteeksi, virhe voidaan oikaista VML 56 §:n 3 momentin nojalla kahdessa vuodessa.

Verotus oikaistaan siis VML 56 §:n 3 momentin nojalla tilanteessa, jossa verovelvollinen on täyttänyt ilmoittamisvelvollisuutensa, mutta verotuspäätös on muodostunut virheelliseksi veroviranomaiselle sattuneen laskuvirheen, kirjoitusvirheen tai muun säännöksessä tarkoitetun virheen vuoksi. Jos verovelvollinen on laiminlyönyt ilmoittamisvelvollisuutensa virheellisesti ratkaistun asian osalta, oikaisuun sovelletaan VML 56 §:n 4 momenttia ja virhe voidaan oikaista viiden vuoden ajan.

Viiden vuoden oikaisuaika

Siltä osin kuin verovelvollinen on laiminlyönyt ilmoittamisvelvollisuuden, verotuksessa olevat virheet voidaan VML 56 §:n 4 momentin mukaan korjata viiden vuoden kuluessa verovelvollisen verotuksen päättymistä seuraavan vuoden alusta. Mahdollisuus oikaista virheet verovelvollisen vahingoksi koskee sitä virheellisesti ratkaistua asiaa, jonka ilmoittamisvelvollisuuden verovelvollinen on laiminlyönyt. Ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyöntiin johtaneilla syillä ei ole merkitystä.

Syy-yhteys. VML 56 §:n 4 momentin mukainen verotuksen oikaisu verovelvollisen vahingoksi viiden vuoden kuluessa on mahdollista kaikissa niissä tapauksissa, joissa vanhan lain mukainen jälkiverotus on mahdollinen. Lisäksi oikaisu on mahdollinen myös niissä tapauksissa, joissa verovelvollinen on laiminlyönyt ilmoittamisvelvollisuutensa, mutta puuttuva syy-yhteys laiminlyönnin ja verottamatta jäämisen väliltä on aiemman lain mukaan estänyt jälkiverottamisen. Siten sillä ei ole merkitystä, onko verovelvollinen jäänyt verottamatta sen johdosta, että verovelvollinen on laiminlyönyt ilmoittamisvelvollisuutensa. Merkitystä on yksinomaan sillä, onko ilmoittamisvelvollisuus laiminlyöty vai ei. Merkityksellistä ei näin ollen ole onko asiaa verotusta toimitettaessa tutkittu tai katsottava tutkitun. Jos verovelvollinen on ilmoittanut erittelemättömän summan vähennyksenä tekemättä tarkempaa selkoa summan sisällöstä ja siihen sisältyy vähennyskelvottomia eriä, ei veroviranomainen menetä mahdollisuutta oikaista verotus viiden vuoden kuluessa, vaikkei pyytäisikään lisäselvitystä. Oikaisua ei myöskään estä se, että veroviranomainen olisi voi-

nut ratkaista asian oikein saamiensa tarkkailutietojen tai itse muilta kuin verovelvolliselta hankkimiensa lisäselvitysten perusteella.

Silloin, kun verotusta oikaistaan ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyömisen perusteella, verovelvollisen suoritettavaksi määrätään VML 57 §:n 2 momentin nojalla myös veronlisäys ja veronkorotus samalla tavoin kuin jälkiverotuksessa. Veronkorotuksen määrää ratkaistaessa ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnit syyt ja verovelvollisen tuottamuksen aste on otettava huomioon.

Ilmoittamisvelvollisuuden merkitys. Verovelvollisen ilmoittamisvelvollisuutta koskeva perussäännös on VML 7 §, jonka mukaan verovelvollisen on ilmoitettava veroviranomaiselle veronalaiset tulonsa ja varansa, niistä tehtävät vähennykset ja muut verotukseen vaikuttavat tiedot. Säännöksen mukainen ilmoittamisvelvollisuus on laaja. Ilmoittamisvelvollisuutta sääntelevät myös VML 10 §, jossa säädetään yleisellä tasolla veroilmoituksen tietosisällöstä, ja sen nojalla annettavat tarkemmat alemman tasoiset määräykset.

Verovelvollisen on ilmoitettava verotukseen vaikuttavat tietonsa niiden ilmoittamista varten olevilla verohallinnon lomakkeilla niille lomakkeille varatuissa kohdissa. Ellei tarkoitusta varten vahvistettua lomaketta ole, tiedot on ilmoitettava muulla tavoin kirjallisesti (VHp ilmoittamisvelvollisuudesta ja muistiinpanoista 4 §).

Verovelvollisen ilmoittamisvelvollisuuteen kuuluu myös, että hän antaa veroilmoituksen ja muut ilmoitettavat tiedot oikea-aikaisesti. Esimerkiksi tuloveroilmoitus kaikkine siinä ilmoitettavine tietoineen on annettava Verohallituksen ilmoittamisvelvollisuudesta ja muistiinpanoista antaman päätöksen mukaisessa määräajassa tai, jos veroviranomainen on myöntänyt veroilmoituksen antamisaikaan pidennystä, pidennetyssä määräajassa. On mahdollista, että veroilmoituksen antamisajankohtana verovelvollisella ei ole käytettävissään kaikkia ilmoittamisvelvollisuuden täyttämiseksi tarvittavia tietoja. Tällöin verovelvollisen on täydennettävä veroilmoitustaan, kun tiedot ovat käytettävissä.

Verovelvollinen voi muutenkin täydentää veroilmoitustaan joko oma-aloitteisesti tai veroviranomaisen kehotuksesta. Verohallinto katsoo, että veroilmoitusta täydentävät tiedot, jotka verovelvollinen on antanut verotoimistolle ennen verovuodelta toimitettavan säännönmukaisen verotuksen päättymistä niin hyvissä ajoin, että veroviranomainen voi ottaa ne säännönmukaisessa verotuksessa huomioon, voidaan rinnastaa veroilmoituksella annettuihin tietoihin ratkaistaessa sitä, onko verovelvollinen laiminlyönyt ilmoittamisvelvollisuutensa VML 56 §:n 4 momentissa tarkoitetulla tavalla vai ei. Vaikka veroilmoituksen täydentäminen otetaan tällä tavoin huomioon verotuksen oikaisun edellytyksiä ratkaistaessa, verovelvolliselle voidaan ilmoittamispuutteen vuoksi määrätä veronkorotus VML 32 §:n 1-3 momentin nojalla.

Verotuksen oikaisun edellytysten kannalta on erikseen huomattava VML 7 §:n 4 momentin säännös, jonka mukaan verovelvollisen katsotaan antaneen esitäytettyjen tietojen mukaisen veroilmoituksen, jos hän ei palauta esitäytettyä veroilmoitusta. Jos verovelvollinen ei korjaa virheellistä tai puutteellista esitäytettyä veroilmoitusta ja palauta sitä verohallinnolle tai täydennä sitä, hän laiminlyö ilmoittamisvelvollisuutensa ja virheellinen verotus voidaan myöhemmin oikaista.

Verovelvollinen voi olla epävarma siitä, miten hänen verotukseensa kuuluvaa asia on verolain mukaan oikein ratkaistava. Jos verovelvollinen antaa veroilmoituksella selvästi ja avoimesti oikeat ja riittävät tiedot verotusta koskevan asian ratkaisemiseksi, kyse ei ole ilmoituksessa olevasta puutteesta, vaikka verovelvollinen olisikin tullut oikeudellisesti väärään lopputulokseen, kuten esimerkiksi arvioinut tulon verokohtelun väärin.

Oikaisupäätöksen tekemisen määräaika

VML 57 §:n 2 momentissa on oikaisupäätöksen tekemisen määräaikaa täsmentävä säännös. Säännöksen mukaan verotuksen oikaisun

katsotaan tapahtuvan määräajassa, jos Verohallinto on tehnyt päätöksen oikaisusta ennen laissa oikaisun tekemiselle säädetyn määräajan päättymistä. Päätöksen lähettämistä verovelvolliselle ennen määräajan päättymistä ei enää edellytetä. Säännös koskee sekä verovelvollisen hyväksi että hänen vahingokseen tehtäviä verotuksen oikaisuja. VML 57 §:n 2 momentissa säädetään ainoastaan oikaisupäätöksen tekemisen takarajasta. Asiaa käsiteltäessä on kuitenkin otettava huomioon, että hallintolain 23 §:n 1 momentin mukaan asia on aina käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

Verotuksen oikaisun johdosta lisättävän tulon siirto

VML 57a §:n mukaan, jos verotuksen oikaisun yhteydessä lisättävän tulon yhteismäärä on pienempi kuin 4 000 euroa, lisäys voidaan tehdä sen verovuoden tuloon, jolta toimitettava verotus ei ole päättynyt. VML 57 a §:n mukainen lisättävän tulon siirto voidaan tehdä riippumatta siitä, onko oikaisuperusteena yhden, kahden vai viiden vuoden oikaisu (VML 56 §:n 2 – 4 momentti). Menettelyn tarkoituksena on yksinkertaistaa pienten virheiden oikaisua. Jos virheen korjaaminen oikeaan verovuoteen kohdistuvana oikaisuna on verovelvolliselle selvästi edullisempaa, normaali oikaisu voidaan tehdä. Verovelvollisella ei ole kuitenkaan ehdotonta oikeutta vaatia oikeaan verovuoteen kohdistuvan verotuksen oikaisun tekemistä. Koska VML 57 a §:n soveltamisessa on kysymys verotuksen oikaisusta verovelvollisen vahingoksi verovelvolliselle on aina varattava tilaisuus tulla kuulluksi asiassa. Kuulemisen yhteydessä on syytä kuulla verovelvollista myös oikaistavan tulon lisäämisestä kesken olevan verotuksen tuloon. VML 57 a §:n mukaisessa menettelyssä määrätään veronkorotus vastaavin edellytyksin kuin normaalissa verotuksen oikaisussa, mutta veronlisäystä siirretylle tulolle ei lasketa,vaikka oikaisuperusteena olisi VML 56 §:n 4 momentti.

Siirrettävä tulo voi koostua useammalle eri verovuodelle kuuluvista tuloista, kunhan tulojen yhteismäärä ei ylitä säädettyä enimmäismäärää. Mikäli verovelvollisella on usealta verovuodelta oikaistavia tuloja, joiden yhteissumma ylittää säädetyn enimmäismäärän, voidaan kesken olevan verotuksen tuloon lisätä sellaisten vuosien tulot, joiden yhteismäärä ei ylitä säädettyä määrää, jos menettely kokonaisuutena yksinkertaistuu eikä johda verovelvolliselle selvästi epäedullisempaan lopputulokseen. Tuloihin, joita ei tällöin enimmäismäärän ylittymisen vuoksi voida lisätä kesken olevan verotuksen tuloihin, sovelletaan normaaleja säännöksiä verotuksen oikaisusta. Myös VML 57 a §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa verotuksen oikaisun muodollisten edellytysten on täytyttävä.

Verotuksen oikaisun johdosta kesken olevan vuoden verotukseen lisättävän tulon veronalaisuus määräytyy sen verovuoden säännösten mukaan, jona tulo on saatu. Kun tulo lisätään sen verovuoden tuloon, jolta toimitettava verotus ei ole päättynyt, se vaikuttaa omalta osaltaan esimerkiksi eläketuloja ansiotulovähennyksen määrään. Verotuksen oikaisun johdosta lisättävän tulon siirtoa koskevan päätöksen muutoksenhakuaika alkaa samaan aikaan kuin sen vuoden verotuksen muutoksenhakuaika, jonka vuoden tuloon oikaistava tulo on siirretty.

Nykyistä VML 57a §:n säännöstä verotuksen oikaisun johdosta lisättävän tulon siirrosta sovelletaan silloin, kun oikaistava verovuosi eli lisättävän tulon oikea verovuosi olisi 2006 tai sen jälkeinen verovuosi. Jos oikea verovuosi olisi 2005 tai sitä aikaisempi verovuosi, sovelletaan aikaisempaa VML 57 a §:n säännöstä jälkiverotuksella lisättävän tulon siirrosta. Lisättävän tulon siirto voidaan tehdä tällöin vain, jos edellytykset muuttaa oikean verovuoden tuloa jälkiverotuksin täyttyvät. Lisäksi tulon siirto voidaan tehdä vain, jos luonnollisen henkilön tai kuolinpesän tuloon lisättävä määrä on pienempi kuin 2 000 euroa (muilla verovelvollisilla pienempi kuin 4 000 euroa).

Verotuksen oikaisun jättäminen toimittamatta

Verotuksen oikaisu verovelvollisen vahingoksi voidaan jättää toimittamatta, jos verottamatta jäänyt tulo on vähäinen eikä verotuksen tasapuolisuus tai muu syy edellytä verotuksen oikaisun toimittamista.

Seurannaismuutos

Jos verotusta on muutettu toisen verovuoden tai toisen verovelvollisen verotukseen vaikuttavalla tavalla, Verohallinto muuttaa VML 75 §:n nojalla myös toisen verovuoden tai toisen verovelvollisen verotusta muutosta vastaavasti (seurannaismuutos), jollei muutoksen tekeminen ole erityisestä syystä kohtuutonta. Verovelvolliselle on, jos mahdollista, ennen muutoksen tekemistä varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta.

Verohallinto voi muuttaa verovelvollisen verotusta silloinkin, jos verotusta on toisessa valtiossa muutettu Suomen verotukseen vaikuttavalla tavalla.

Verovuodesta 2006 alkaen Verohallinto voi muuttaa verovelvollisen tuloverotusta myös silloin, kun verovelvollisen muuta kuin tuloverotusta on muutettu tuloverotukseen vaikuttavalla tavalla. Jos esimerkiksi perintönä saadun omaisuuden luovutusvoiton verotuksessa on vähennetty perintöverotuksessa käytetty verotusarvo, jota sittemmin perintöverotuksesta tehdyn muutoksenhaun johdosta muutetaan, luovutusvoiton verotusta voidaan oikaista vastaavasti. Säännöstä voidaan soveltaa niissä tapauksissa, joissa muun kuin VML:n mukaan toimitetun verotuksen ratkaisu aiheuttaa tuloverotuksessa muutoksen, joka ei edellytä erillistä harkintaa. Tällainen on edellä mainittu tilanne, kun tuloverotuksessa vähennetään TVL 47 §:n mukaan perintö- ja lahjaverotuksessa tosiasiassa käytetty verotusarvo. Sen sijaan tilanteessa, jossa esimerkiksi yleishyödyllisen yhteisön toiminta arvonlisäverotuksessa katsotaan elinkeinotoiminnaksi, ei ratkaisu automaattisesti johda siihen, että toiminta ilman erillistä harkintaa katsottaisiin elinkeinotoiminnaksi myös tuloverotuksessa, joten muutettua seurannaismuutossäännöstä ei voida soveltaa tällaiseen tapaukseen.

Seurannaismuutos voidaan tehdä verotuksen oikaisulle säädetyistä määräajoista ja muista muodollisista edellytyksistä riippumatta. Seurannaismuutoksin verotusta voidaan muuttaa sekä verovelvollisen eduksi että hänen vahingokseen.

Oikaisupäätöksessä olevan virheen korjaaminen

Verotusmenettelylaissa ei ole erityistä säännöstä verotuksen oikaisupäätöksessä olevan virheen korjaamisesta. KHO:n ratkaisussa 2009/2602 katsottiin, että jälkiverotuspäätöksessä oleva kirjoitusvirhe voitiin korjata verovelvollisen vahingoksi hallintolain 51 §:n nojalla. Säännöksen mukaan virhe on korjattava viiden vuoden kuluessa päätöksen tekemisestä. Virhettä ei kuitenkaan saada korjata, jos se johtaa asianosiselle kohtuuttomaan lopputulokseen eikä virhe ole aiheutunut asianosaisen omasta menettelystä. KHO:n tapauksessa virheen korjaamista ei pidetty verovelvolliselle kohtuuttomana kun se oli tapahtunut jälkiverotukselle säädetyssä viiden vuoden määräajassa. Samoja periaatteita voidaan noudattaa verotuksen oikaisupäätöksessä olevan virheen korjaamisessa.

VERON KIERTÄMINEN

Verosuunnittelu veron kiertäminen

Verovelvollinen pyrkii minimoimaan veronsa verosuunnittelulla. Olosuhteet ja toimenpiteet valitaan sen mukaan, että lopputulos on optimaalinen sekä verojen määrän että muun kokonaisuuden kannalta. Verosuunnittelussa valitaan yleensä ne vaihtoehdot, joiden veroseuraamukset on verotuksessa ja oikeuskäytännössä yleensä hyväksytty.

Verovelvollinen saattaa tavoitella veron minimointiin tähtäävillä toimenpiteillä myös sellaisia veroetuja, jotka ovat lain tarkoitukselle vieraita. Perusteettomien veroetujen estämi-

seksi on VML 28 §:ään säädetty yleislauseke, jonka nojalla olosuhteet ja toimenpiteet, joille on annettu asian varsinaista luonnetta vastaamaton oikeudellinen muoto, voidaan sivuuttaa verotuksessa.

Milloin hyväksyttävästä verosuunnittelusta siirrytään veron kiertämiseen, ei voida täsmällisesti määritellä. Yleislauseke antaa verotuksen toimittajalle normaalia lain soveltamista pidemmälle menevät mahdollisuudet ehkäistä veron kiertoa.

Sovellettavat säännökset

VML 28 §

VML 28 §:n ensimmäisessä momentissa on säädetty veron kiertämistä estävän säännöksen soveltamisala. Lainkohtaa sovelletaan tilanteisiin, joissa jollekin olosuhteelle tai toimenpiteelle on annettu sellainen oikeudellinen muoto, joka ei vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta. Verotusta toimitettaessa menetellään niin kuin asiassa olisi käytetty oikeaa muotoa.

Yleislauseketta sovelletaan edelleen tilanteisiin, joissa kauppahinta, muu vastike tai suoritusaika on kauppa- tai muussa sopimuksessa määrätty taikka muuhun toimenpiteeseen on ryhdytty ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että suoritettavasta verosta vapauduttaisiin. Verotusta toimitettaessa verotettava tulo ja omaisuus voidaan arvioida. Veronkiertoa koskevaa lainkohtaa sovelletaan yleensä toissijaisesti siten, että ensin tutkitaan peitellyn osingonjaon mahdollinen solveltaminen. Jos VML 29 §:ää ei voida soveltaa, sen jälkeen tutkitaan 28 §:n soveltuminen (ks. kuitenkin KHO 2000/2116).

Kuuleminen ja todistustaakka

VML 28.2 §:n mukaan veroviranomaisen on kuultava verovelvollista, jos tämä epäilee veron kierron liittyvän tapaukseen. Verovelvolliselle annetaan tilaisuus esittää selvitys asiasta. Jos hän ei tällöin esitä selvitystä siitä, että olosuhteelle tai toimenpiteelle annettu oikeudellinen muoto vastaa asian varsinaista luonnetta ja tarkoitusta taikka ettei toimenpiteeseen ole ryhdytty siinä tarkoituksessa, että verosta vapauduttaisiin, verotusta toimitettaessa menetellään 1 momentissa tarkoitetulla tavalla.

Verovelvollisen tulee siis näyttää toteen, ettei olosuhteille tai toimenpiteille ole annettu tavanomaisesta poikkeavaa muotoa tai ettei kaupassa ole tarkoitettu vapautua suoritettavasta verosta (KHO 1999/4219).

Oikeuskäytännön merkitys

Lainkohdan merkitys täsmentyy vasta oikeuskäytännön avulla, koska yleislausekkeen sisältö on väljä. Lainkohtaa joudutaan soveltamaan aina yksittäistapauksiin. Tästä huolimatta oikeuskäytäntö voidaan ryhmitellä tietynlaisiin asiakokonaisuuksiin, joissa veron kierron ja hyväksyttävän toimen välistä rajaa on jouduttu tutkimaan.

Verotuslaki

Verovuoden 1995 loppuun asti veronkiertoa koskeva lainkohta oli verotuslain 56 §. Lainkohdan sisältö on pysynyt muuttumattomana. Siten jäljempänä viitataan myös VerL 56 §:ään ja sen synnyttämään oikeuskäytäntöön.

Myyntivoittoverotuksen välttäminen

Verovuodesta 1993 alkaen kaikki myyntivoitot ovat yleensä veronalaista pääomatuloa (ks. luku 6 Luovutusvoitot). Merkitystä ei ole enää omistusajalla ja saannon laadulla. Järjestelyt, joista saattoi kertyä verohyötyä ennen vuotta 1993, eivät enää samalla tavalla vaikuta verotuksen lopputulokseen.

Nykyisessäkin tilanteessa omaisuutta saatetaan edelleen luovuttaa siinä tarkoituksessa, että veronalaisen myyntivoiton määrää saadaan pienemmäksi. Veronalaista luovutusvoittoa on myyntihinnan ja hankintahinnan erotus. Mitä suurempi on hankintahinta, sitä pienempi on luovutusvoitto. Jos perheen piirissä isä lahjoittaa tilan tyttärelleen, joka myy tilan lahjoituksen jälkeen, tytär vähentää myynti-

hinnasta hankintahintana lahjaverotuksessa hyväksytyn arvon. Lahjoituksesta on ollut etua, jos lahjaveron määrä alittaa vastaavasta pääomatulosta määrättävän veron. Tämän vuoksi oikeuskäytäntöä, joka on syntynyt ennen vuotta 1993, voidaan edelleen käyttää apuna arvioitaessa hyväksyttävän ja ei-hyväksyttävän toimen rajaa.

Korkein hallinto-oikeus on päätöksessään KHO 2004:8 katsonut verovelvollisen ryhtyneen osakkeiden myyntiin ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että hän saisi TVL 50 §:ssä tarkoitetun vähennyskelpoisen luovutustappion ja siten vapautuisi suoritettavasta verosta. Verovelvollinen oli verovuonna saanut huomattavan luovutusvoiton. Luovutustappio oli syntynyt, kun hän oli 22.12 samana vuonna myynyt X Oy:n osakkeita Y-pankin meklarien välityksellä Y-pankille. Hän oli kuitenkin tämän jälkeen samana päivänä myös ostanut Y-pankin meklarien välityksellä Y-pankilta samaan hintaan saman määrän X Oy:n osakkeita. Sekä myyntitoimeksianto että ostotoimeksianto oli toteutunut jälkipörssissä. Ostajana ja myyjänä kaupoissa oli Y-pankki. Verovelvollisella ei päätöksessä tarkoitetuissa olosuhteissa, ottaen huomioon VML 28 §:n, ollut oikeutta vähentää luovutusvoitostaan vaatimaansa luovutustappiota.

Tapauksessa KHO 2009:53 edestakaista osakekauppaa ei pidetty veron kiertämisenä, vaan osakkeiden myynnistä syntynyt luovutustappio hyväksyttiin vähennettäväksi. Tuossa tapauksessa osakkeiden takaisinosto oli tapahtunut vasta myyntiä seuraavana päivänä. Osakkeiden myynti ja osto olivat olleet arvopaperipörssissä tapahtuneita normaaleja pörssikauppoja.

Oikeuskäytäntö huomioon ottaen normaalissa pörssikaupassa tapahtunutta edestakaista osakekauppaa voidaan pitää veron kiertämisenä ja luovutustappion vähentäminen voidaan evätä yleensä vain seuraavien edellytysten täyttyessä:

- tappiolliseen myyntiin on ryhdytty tilanteessa, jossa verovelvolliselle on kertynyt tai kertymässä luovutusvoittoja, joista hän joutuisi maksamaan veroa kyseiseltä verovuodelta;
- verovelvollinen on ostanut myyntipäivänä samana määrän samanlaisia osakkeita samaan tai lähes samaan hintaan kuin myyntihinta; ja
- verovelvollinen ei saata esittää verotuksesta riippumatonta syytä osakkeiden myyntiin ja takaisinostoon.

Jos osakkeiden myynti ja takaisinosto ovat samaa ennalta sovittua sopimusjärjestelyä, edestakaista osakekauppaa voidaan pitää veron kiertämisenä, vaikka takaisinosto tapahtuisi myöhemminkin kuin samana päivänä.

Jos luovutustappio jätetään vähentämättä säilyy osakkeilla niiden alkuperäinen hankintameno. Alkuperäinen hankintameno voidaan vähentää siinä vaiheessa, kun osakkeet aidosti luovutetaan. Edestakaisesta myynnistä ja ostosta aiheutuneita kuluja ei kuitenkaan voida vähentää eikä lisätä osakkeiden hankinta-menoon, koska nämä kulut eivät liity veronalaisen tulon hankintaan, vaan verotuksen kiertämiseen.

Varallisuuden hajauttaminen

Varallisuutta on hajautettu perheen jäsenten kesken yleensä siksi, että omaisuuden tuotto jakautuisi useammalle ja mahdollinen luovutusvoiton verotus lievenisi. Yhtenä tavoitteena on saattanut olla myös perintöveron minimointi.

Omaisuuden lahjoittaminen perheen jäsenten kesken hyväksytään verotuksessa, kun lahjoituksella siirretään sukuomaisuutta lapsille aikaisemmin kuin vasta perinnönjaossa. Kun omaisuus on tarkoitus yleensä pysyttää perheessä, lapset perisivät sen joka tapauksessa. Jos näin siirrettyä omaisuutta joku perillisistä myöhemmin kuitenkin myy, toimenpide ei välttämättä merkitse, että perinnönjakoon olisi ilmeisesti ryhdytty veron välttämistarkoituksessa.

Esim. KHO:n ratkaisussa 1976/2974 asianajaja hoiti perheen isän toimeksiannosta tämän omaisuuden selvittämisen ja siirtämisen seitsemälle täysi-ikäiselle lapselleen. Asianaja-

ja laati jakosuunnitelman ja lahjakirjat. Lahjaverotus toimitettiin mm. erään kiinteistön osalta lahjakirjan mukaisesti kiinteistön verotusarvon perusteella. Kun lapset myivät kiinteistön huomattavan korkeaan hintaan myöhemmin rakennusliikkeelle, lahjoitukseen ei ollut ilmeisesti ryhdytty siinä tarkoituksessa, että suoritettavasta verosta vältyttäisiin.

Lahjoitus ja myynti

Kun perheessä esim. isä lahjoittaa lapsilleen yksittäisen yhtiön osakkeita tai tietyn kiinteistön, jonka lapset suhteellisen nopeasti lahjoituksen jälkeen myyvät perheen ulkopuolelle, lahjoitukseen voidaan yleensä katsoa ryhdytyn veron välttämisen tarkoituksessa. Isää verotettiin myyntivoitosta, kun hän oli ostanut tontin vuonna 1966, lahjoittanut sen vuonna 1967 lapsilleen ja myynyt tontin lasten holhoojana vuonna 1969 (KHO 1973 II 567).

Omaisuuden tuoton lahjoittaminen määrävuosiksi lapsille ei vapauta osakkeiden omistajaa tuottoa vastaavasta tuloverosta (KHO 1979 II 505).

Osakkeiden siirtämistä lapsen nimiin niin, että lahjanantaja pidättää itselleen elinikäisen oikeuden saada omaisuuden tuotto ja käyttää osakkeisiin liittyviä yhtiömiesoikeuksia ei ole hyväksytty. Osakkeet on luettu edelleen isän varallisuudeksi (KHO 1959 II 467). KHO:n ratkaisussa 1999/2078 lahjoitukseen katsottiin ryhdytyn VML 28 §:n tarkoittamissa olosuhteissa vain sen vuoksi, että sukupolvenvaihdoskaupassa saadun metsän tuottoon voitaisiin luovutuksen saajien verotuksessa soveltaa pinta-alaperusteista metsäverojärjestelmää.

Vaihto-omaisuuden siirtäminen perheen jäsenille

Perustajaurakointia harjoittavan verovelvollisen omistamat kiinteistöt ja osakehuoneistot katsotaan laajasti vaihto-omaisuudeksi, jonka myyntihinnat ovat aina olleet veronalaista tuloa. Veroseuraamuksia ei ole yleensä voitu välttää sillä, että tällaista omaisuutta on ensin lahjoitettu lapsille ja puolisolle tai perustajaurakoinnissa perheenjäsenet ovat merkinneet huoneistoja nimiinsä perustettavista asuntoyhtiöistä. Omaisuus ei ole muuttunut yksityisomaisuudeksi sitä edelleen myytäessä.

Omaisuutta on pyritty siirtämään vaihto-omaisuudesta yksityisomaisuudeksi myös siten, että omaisuus on yksityisottona otettu yritystoiminnasta ja myyty sitten edelleen. Rakennusliikettä harjoittavan kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies oli ottanut huoltoasemakiinteistön yksityisottona ja lahjoittanut sen pojalleen. Poika myi kiinteistön noin vuoden kuluttua öljy-yhtiölle, joka oli vuokrannnut kiinteistön jo aiemmin. Luovutushinta katsottiin kommandiittiyhtiön tuloksi (KHO 1985/3467).

Jos lahjoituksen ja myynnin välillä on kulunut useita vuosia, oikeustoimet tulee hyväksyä niiden oikeudellisen muodon mukaisina. Kun poika myi isältä lahjaksi saamansa huoneisto-osakkeet noin kahden vuoden kuluttua lahjoittamisesta, isää ei voitu verottaa myyntivoitosta. Osakkeiden myyntiin oli esitetty perusteltu syy (KHO 1984 II 609, ks. myös KHO 1982/2804).

Edut vuodesta 1993 alkaen

Vuodesta 1993 lähtien pääomatuloja verotetaan aina kiinteän verokannan mukaan. Varallisuuden ja tulojen jakamisella perheen jäsenten kesken ei ole enää aiempaan tilanteeseen verrattavaa merkitystä verotuksessa.

Väliluovutukset omalle yhtiölle

Myyntivoittoverotusta voidaan välttää myös siten, että omaisuutta myydään ensin omalle yritykselle käypää hintaa alhaisempaan hintaan, minkä jälkeen yhtiö myy omaisuuden käyvästä hinnasta ulkopuoliselle. Mahdollinen myyntivoitto kuitataan yhtiön tappioilla. Näissä tilanteissa myyntivoitto voidaan katsoa alkuperäisen myyjän veronalaiseksi tuloksi eikä yhtiön tuloksi (KHO 1983 II 578).

Verovelvollinen myi osakkeet puolisonsa kanssa omistamalleen yhtiölle samalla hinnalla, jolla hän oli osakkeet samana vuonna ostanut. Yhtiö myi osakkeet samana vuonna edelleen saaden niistä myyntivoittoa. Vero-

velvollisen katsottiin myyneen osakkeet yhtiölle alle käyvän arvon siten, että suoritettavasta verosta vapauduttaisiin (KHO 1993/187).

Välivuokraus omalle yhtiölle

Huoneistoja ja kiinteistöjä voidaan vuokrata omalle yhtiölle, joka puolestaan vuokraa tiloja korkeammasta hinnasta edelleen. Puolisot olivat perustaneet yhtiön, jolle he olivat vuokranneet omistamansa kiinteistön ja osakehuoneiston. Yhtiö vuokrasi kiinteistön edelleen huomattavasti korkeammasta hinnasta. Osakeyhtiön kiinteistön ja osakehuoneiston vuokraamisesta saamat tulot katsottiin puolisoiden tuloiksi (KHO 1991/3372).

Kauppahinnan jakaminen

Luovutusvoitot katsotaan yleensä sen vuoden tuloksi, jona kauppa on tehty. Merkitystä ei ole omistusajankohtaa koskevilla sopimusehdoilla. Kauppahinnan jakaminen useaan osaan voidaan katsoa tehdyksi siinä tarkoituksessa, että suoritettavasta verosta vältyttäisiin.

Verovelvollinen myi yhdessä veljensä kanssa 3.11.1987 ja 26.1.1988 kaksi määräalaa sisarusten perustamalle yhtiölle. Kaupat käsiteltiin yhtenä luovutuksena vuoden 1988 tulona (KHO 1992 B 524).

Kun verovelvollinen myi omistamansa osakeyhtiön koko osakekannan samalle ostajalle kolmella eri kaupalla niin, että joulukuussa 1990 tehtiin kaksi kauppaa ja helmikuussa 1991 yksi kauppa, osakkeista saadun luovutusvoiton verottamiseen sovellettiin vuonna 1990 voimassa olleita säännöksiä (KHO 1995/4165).

Maatilan luovuttaminen

Jos maatalouden harjoittaja luopuu tilan hoidosta, hän joko myy tilan ulkopuoliselle tai lahjoittaa sen mahdolliselle jatkajalle. Tässä yhteydessä maatila irtaimistoineen katsotaan yleensä luovutetuksi kokonaisuudessaan yhdellä kertaa huolimatta siitä, että tila ja irtaimisto on muodollisesti luovutettu erikseen.

Maanviljelijän, joka oli myynyt maatilansa vuonna 1971, mutta tilalla olevan irtaimiston vasta vuonna 1972, katsottiin siirtäneen irtaimiston myynnin verosta vapautumisen tarkoituksessa. Verotuksessa oli meneteltävä niin kuin irtaimiston kauppa olisi tapahtunut jo vuonna 1971 (KHO 1974 II 529).

Verovelvollinen, joka oli myynyt maatilansa pojalleen, oli eri sopimuksella luovuttanut tilalla olleet kotieläimet ja viljan ennakkoperintönä tyttärilleen. Tyttäret olivat myyneet kotieläimet eläinvälitysliikkeelle, jolta poika oli ostanut osan kotieläimistä eläinluottosopimuksella. Kotieläinten ja viljan arvo katsottiin veronalaiseksi maataloustuloksi (KHO 1979 II 551).

Perinnönjako maatilan luovutuksen yhteydessä

Kuolinpesä muodostuu lain nojalla ilman osakkaiden tahtoa. Kuolinpesä on jaettava osakkaiden varallisuusaseman selvittämiseksi ja perintöosuuksien realisoimiseksi. Tämän vuoksi kuolinpesän jakaminen ja jaossa saadun omaisuuden myyminen välittömästi sen jälkeen katsotaan yleensä hyväksyttäväksi toimenpiteeksi.

Kuolinpesän varoihin oli muun ohessa kuulunut tontti ja sillä ollut rakennus. Tuomioistuimen määräämä pesänjakaja oli toimittanut osittaisen perinnönjaon jakamalla kiinteistön osakkaille heidän kuolinpesän osuuksiensa mukaisessa suhteessa. Osakkaat myivät kiinteistön seuraavana päivänä (17.3.1987). Lopullinen perinnönjako toimitettiin 29.12.1988. Kuolinpesään kuuluvan omaisuuden jakamisessa osakkaille heidän kuolinpesästä omistamiensa osuuksien mukaisesti ei ollut kysymys VerL 56 §:ssä (nykyisin VML 28 §) tarkoitetusta toimenpiteestä (KHO 1992/3309).

Oikeuskäytännön mukaan on kuitenkin tilanteita, joissa perinnönjako voidaan katsoa tehdyksi siten, että suoritettavasta verosta vapauduttaisiin. Kuolinpesän osakkaat myivät maatilan ja samana päivänä suorittivat perinnönjaon. Perinnönjaossa maatalousirtaimisto jaettiin osakkaille, jotka myivät irtaimiston

seuraavana päivänä samalle henkilölle, joka oli ostanut tilan. Maatalousirtaimiston myynnistä saatu tulo katsottiin kuolinpesän tuloksi (KHO 1979 II 547).

Kauppahinnan kohdistaminen

Maatilan kauppahinta jakautuu yleensä maapohjaan, rakennuksiin, kiinteistön ainesosiin ja irtaimistoon. Myyntihinta tulee kohdistaa kaupan eri kohteille niiden käypien arvojen suhteessa. Jos kauppakirjassa on poikettu tästä periaatteesta, kauppahinta voidaan kohdistaa uudelleen jopa VML 28 §:ää soveltamatta (KHO 1979 II 552).

Kauppahinta saatetaan kohdistaa uudelleen myös osakkeiden kaupassa. Jos esim. osakkeiden kaupassa ennen vuotta 1989 hankituista osakkeista maksetaan enemmän kuin mainitun ajan jälkeen hankituista osakkeista, verotuksessa kauppahinta voidaan jakaa normaalihintojen suhteessa (ks. esim. KHO 1976/4169).

Asuntoyhtiön ja osakkaan väliset järjestelyt

Yhtiövastikkeet

Asuntoyhtiön osakas saa vähentää pääomatuloistaan huoneistosta maksamansa vastikkeet, jos hän harjoittaa huoneiston vuokrausta. Jos yhtiö kerää rahoitusvastiketta omaan pääomaan, osakas ei voi vähentää vastiketta verotuksessaan. Rahoitusvastike saadaan vähentää vain silloin, kun asuntoyhtiö on tulouttanut myös sen osan vastikkeesta kirjanpidossaan (KHO 1991/2275). Asunto- ja kiinteistöyhtiö kerää yleensä tarvitsemansa pääoman osakkailtaan oman pääoman ehdoin. Osa asuntoyhtiön rakennuksen hankinnasta rahoitetaan yleensä asuntoyhtiön ottamilla lainoilla. Tällöin lainat ja niistä aiheutuvat korot kohdistetaan huoneistoille yhtäläisten perusteiden mukaan. Kun asunto-osakeyhtiössä on poikettu näistä yleisistä rahoituksen kohdistamisperiaatteista, olosuhteisiin saattaa liittyä verosta välttämisen tarkoitus. Tilanne voi olla tällainen, kun perustajaurakointia harjoittava henkilö merkitsee osakasasemaansa hyväksi käyttäen perustamansa asunto-osakeyhtiön osakkeita halvemmalla kuin muut osakkaat. Saman aikaisesti perustajaosakkaan huoneistoon kohdistuu asuntoyhtiön lainoja enemmän kuin muiden osakkaiden huoneistoihin.

Kun kiinteistöyhtiön lainat kohdistuivat vain osaan talon huoneistoista, mm. perustajaosakkaana olevan pankinjohtajan ja hänen vaimonsa huoneistoon, heidän yhtiövastikkeena maksamia lainojen lyhennysosuuksia ei voitu vähentää huoneiston vuokratuloista (KHO 1990 B 558, ks. myös KHO 1991/2274).

KHO:n ratkaisussa 1993/5479 A oli hankkinut kiinteistöosakeyhtiön osakkeita 76 000 mk:lla. Huoneistoa rasittanut yhtiövelka oli n. 2,6 mmk. Verovelvollinen suoritti yhtiövastiketta 466 000 mk, josta pääomavastiketta oli n. 455 000 mk. Yhtiö tuloutti kirjanpidossaan myös pääomavastikkeen. A sai vuokratuloja 47 000 mk. Kun otettiin huomioon VerL 56 §, maksettuja pääomavastikkeita ei voitu näissä oloissa vähentää A:n henkilökohtaisesta tulosta vuokraustoimintaan liittyvinä tulon hankkimisesta johtuneina menoina siltä osin, kuin vastikkeet ylittivät kiinteistöosakeyhtiön korkomenojen ja muiden tavanomaisten rahoitusmenojen kattamiseen tarvittavan määrän (ks. myös KHO 1993/5480).

KHO:n ratkaisussa 03.09.1999/2311 kiinteistöosakeyhtiön osakkaan katsottiin rahoitusvastikkeen muodossa maksaneen osakkeen hankintahintaa. Vuokratulostaan osakkaalla oli oikeus vähentää hoitovastike. Pääomavastikkeen osakas sai vähentää siltä osin kuin yhtiö oli käyttänyt sitä korkokuluihin. Lisäksi pääomavastikkeesta oli vähennyskelpoista myös se osa, jonka kiinteistöosakeyhtiö oli pääomavastikkeiden kertymisvuodelta käyttänyt lainanlyhennyksiin, jotka vastasivat kiinteistöyhtiön käyttöomaisuudesta tekemiä säännönmukaisia poistoja. Osakas sai kuitenkin vähentää vuokratulostaan vain omistusosuusprosenttiaan vastaavan osuuden yhtiön lainanlyhennysten määrästä.

Rakennuttajayhtiö, joka omisti perustamansa keskinäisen kiinteistöosakeyhtiön osakekannan, sai kuitenkin vähentää suorittamansa rahoitusvastikkeet myös lainojen lyhennysosuuksien osalta (KHO 1994/5408, ks. myös KHO 1996/2621 ja KHO 1998/669).

Tontin ja rakennuksen luovutus asuntoyhtiölle

Asuntoyhtiön ja osakkaan välisissä kaupoissa käytetään käypiä arvoja. Tästä periaatteesta on poikettu, kun verovelvollinen myy esim. tontin alihintaan perustamalleen asunto-osakeyhtiölle, joka puolestaan rakentaa tontille osakkaan käyttöön tulevan asunnon. Näissä tilanteissa alihintainen luovutus on hyväksytty. Se on katsottu osakkaan sijoitukseksi asuntoyhtiöön (esim. KHO 1993/188).

Myyntihinta realisoituu aikanaan siinä vaiheessa, kun osakas myy asuntoyhtiön osakkeet (huom. kuitenkin oman asunnon myyntivoiton verovapaus). Poikkeava hinnoittelu soveltunee kuitenkin vain suppeaan oman asunnon hankintaan liittyvään toimintaan (ks. kuitenkin KHO 1993/5074). Osakeyhtiöiden välisiin luovutuksiin periaatetta ei voi soveltaa (KHO 1983/4660).

Verohallinto katsoo, että oikeuskäytäntö on muuttunut KHO:n vuosikirjaratkaisun KHO 2009:66 myötä ja että käypää arvoa tulee soveltaa tehtäessä luovutuksia asuntoyhtiölle.

Osakkaan ja konsernin sisäiset kaupat

Osakkaat saattavat nostaa varoja osakeyhtiöistään siten, ettei varojen siirto tapahdu avoimen voitonjaon muodossa. Yleensä tämä on tapahtunut siten, että osakkaat ovat myyneet omistamiensa yhtiöiden osakkeita toiselle omistamalleen yhtiölle verovapaasti. Vuodesta 1993 alkaen luovutusvoitot ovat yleensä kokonaisuudessaan veronalaisia, joten veroetuja ei enää synny vastaavalla tavalla näistä toimenpiteistä.

Tapauksessa KHO 1988 II 567 sovellettiin VerL 56 §:ää, kun osakkaat saivat varoja kahdesta yhtiöstään siten, että he myivät toisessa yhtiössä omistamiaan osakkeita toiselle yhtiölleen. Myynnille ei löytynyt muita kuin verotuksellisia perusteita. Osakkaiden määräysvalta yhtiössä ei muuttunut.

Kahden osakeyhtiön osakkaat myivät osakekannan toisesta yhtiöstään toiselle yhtiölleen. Kaupan jälkeen suoritettiin tytäryhtiöfuusio siirtyvän käyttöomaisuuden arvonkorotuksin. Käyttöomaisuuden hankinnat oli huomattavalta osalta rahoitettu valtionavustuksin. Osakkaan verotuksessa osa hänen yli viisi vuotta omistamistaan osakkeista saamastaan kauppahinnasta katsottiin VerL 56 ja 57 §:ien nojalla peitellyksi osingoksi (KHO 1989/5024).

VerL 56 ja 57 §:ää ei kuitenkaan sovellettu yhtiönsä myyneisiin henkilöihin, kun nämä myivät osakkeensa ulkopuoliselle osakeyhtiölle. Ostajayhtiö nosti kauppaan tarvittavat varat myydystä yhtiöstä niin, että yhtiöiden välille syntyi kaupan johdosta velkasuhde (KHO 1992/2295).

Henkilöyhtiön perustaminen veron kiertämiseksi

Henkilöyhtiön purkaminen verotuksessa

VerL 56 §:ää (nykyinen VML 28 §) on yleisimmin sovellettu henkilöyhtiöiden purkamiseen. Henkilöyhtiöitä perustettiin veroprogression alentamiseksi erityisesti silloin, kun liiketoimintaa harjoittavaa avointa yhtiötä tai kommandiittiyhtiötä verotettiin erillisenä verovelvollisena. Yhtiön perustamisesta saatu veroetu supistui vuodesta 1989 alkaen, kun henkilöyhtiöt muuttuivat ns. puolitettaviksi yhtiöiksi.

Vuodesta 1993 alkaen henkilöyhtiöitä ei enää veroteta erillisinä verovelvollisina. Henkilöyhtiöiden tulot ja varallisuus jaetaan aina verotettavaksi osakkaiden tulona sekä varallisuutena. Pääomatulo-osuus erotetaan elinkeinotoiminnan tuottamasta tulosta saman kaavan mukaan kuin yksityisen yrittäjän elinkeinotulosta. Myös puolisolle jaettavan yritystulon jakoperusteet ovat muuttuneet siten, että

puolison vähäinenkin työskentely oikeuttaa ansiotulo-osuuteen. Näin ollen avoimien yhtiöiden ja kommandiittiyhtiöiden purkaminen lienee jatkossa harvinaista VML 28 §:n nojalla.

Yhtiön säilyminen siviilioikeudellisesti

Henkilöyhtiön purkamisesta huolimatta yhtiö on edelleen siviilioikeudellisesti olemassa. Esim. verotuksessa puretun henkilöyhtiön osuuden myyntiin on sovellettu omaisuuden luovutusvoittosäännöksiä (KHO 1980 II 576). Myyntiä ei ole katsottu liikkeen luovutukseksi. Yksityisliikkeen luovutuksesta katsottiin kuitenkin olevan kysymys silloin, kun yksityisliike muutettiin kommandiittiyhtiöksi ja kolmen kuukauden kuluttua yhtiömuodon muutoksesta kommadiittiyhtiön koko liiketoiminta myytiin. Äänettömän yhtiömiehen osuudet myytiin myös samalle ostajalle. Kommandiittiyhtiön perustamisen ei katsottu vastanneen asian varsinaista luonnetta (KHO 1985 II 513).

Henkilöyhtiöiden yhdistäminen

Samojen osakkaiden perustamat henkilöyhtiöt on saatettu verotuksessa yhdistää erityisesti silloin, kun yhtiöt ovat toimineet samalla alalla tai toisiaan sivuavilla aloilla (esim. KHO 1974/3763). Vuodesta 1993 alkaen henkilöyhtiöiden yhdistämisellä ei myöskään ole samaa merkitystä kuin aiemmin. Elinkeinotulosta jaetaan osakkaalle lopulta ansiotuloksi sama määrä riippumatta siitä, muodostuuko se yhden tai kahden yhtiön tuloksesta.

Henkilöyhtiön osakkaan sivuuttaminen

Äänetön yhtiömies on vastuussa yhtiön sitoumuksista vain panoksensa määrällä. Kommandiittiyhtiö on voitu perustaa vain tästä syystä ja asettaa vastuunalaisiksi yhtiömiehiksi henkilöitä, jotka eivät osallistu millään tavalla yhtiön toimintaan. Tosiasiassa äänetön yhtiömies on kuitenkin toiminut hallitsevassa asemassa. Tällöin äänetön yhtiömies on voitu verotuksessa katsoa vastuunalaiseksi yhtiömieheksi. Kun osakeyhtiö oli yhtiön vastuunalainen yhtiömies ja osakeyhtiön enemmistöosakas äänetön yhtiömies, joka kuitenkin johti kommandiittiyhtiön toimintaa, äänetön yhtiömies katsottiin vastuunalaiseksi yhtiömieheksi osakeyhtiön ohella (KHO 1980/4723).

Tapauksessa KHO 1975/2605 iäkäs äiti ja tytär olivat avoimen yhtiön vastuunalaisia yhtiömiehiä, mutta he eivät osallistuneet yhtiön toimintaan. Tyttären aviomies oli yhtiön toimitusjohtajana. Aviomiestä verotettiin yhtiön nimissä harjoitetusta toiminnasta.

Osakkaita suosiva voitonjako

Yhtiömiesten sopimus voiton jakamisesta on verotettavan tulon jakamisen lähtökohta verotuksessa. Jos kuitenkin voitonjakoperusteista sopimalla pyritään tasaamaan verotettavaa tuloa yhtiömiesten kesken ja tähän on ryhdytty pelkästään veroetujen saamiseksi, menettelyyn voidaan puuttua VML 28 §:n nojalla.

Yhtiösopimuksessa sovittu voitonjakomääräys voidaan verotuksessa sivuuttaa, jos yhtiömiehillä on läheinen suhde toisiinsa, kuten sukulaisuus. Poikkeamisen syynä voi olla sijoitetulle pääomalle sovitun koron suuruus tai se, että yhtiömies ei ole työskennellyt yhtiössä siinä määrin kuin yhtiösopimuksessa on voitonjaosta sovittu. Tällöin vain kohtuullinen korko otetaan verotettavan tulon jakamisen perusteeksi. Kohtuullista korkoa määriteltäessä huomioon otetaan sijoitukseen liittyvä riski. Kun elinkeinoyhtymän tulos jaetaan tehdyn työn perusteella osakkaille, yhtiön hyväksi tehty todellinen työn määrä otetaan tulon jakamisen perusteeksi.

Perusteettomien veroetujen tavoitteluun voi viitata sekin, että voitonjakomääräyksiä muutetaan vuosittain.

Lahjaverotus

Jos yhtiömies luopuu sovitusta voitto-osuudestaan toisen yhtiömiehen hyväksi, verotusta ei välttämättä oikaista VML 28 §:n nojalla. Verotuksessa voitto-osuudesta luopuminen voidaan tulkita myös lahjan antamiseksi.

Kun kommandiittiyhtiön ainoa vastuunalainen yhtiömies luopui huomattavassa määrin yhtiösopimuksen mukaisesta voitto-osuudes-

taan äänettömien yhtiömiesten hyväksi, näiden katsottiin saaneen veronalaisen lahjan (KHO 1988 II 591). Myös KHO:n julkaisemattomassa ratkaisussa 1988/2898 pojan katsottiin saaneen lahjan isältään ja veljeltään, kun poika sijoitti 50 000 mk henkilöyhtiöön ja sai vastineeksi 20 %:n osuuden yhtiöstä. Samalla isän ja veljen osuudet alenivat. Pojan panos oli pienempi kuin kolme neljännestä hänen saamansa kommandiittiyhtiöosuuden käyvästä arvosta.

Osakeyhtiön tulojen kohdistaminen osakkaalle

Osakeyhtiöitä on perinteisesti pidetty verotuksessa verosubjekteina, joita ei ole voitu sivuuttaa. Niiden nimissä kertynyttä tuloa ei yleensä ole voitu kohdistaa osakkaille.

Oikeuskäytännössä osakeyhtiöitä ryhdyttiin sivuuttamaan ensimmäisiä kertoja tilanteessa, jossa osakeyhtiölle kirjatut tulot katsottiin pääosakkaana olevien esiintyvien taiteilijoiden palkkatuloksi.

Esiintyvät taiteilijat

Esiintyvien taiteilijoiden perustamia osakeyhtiöitä on sivuutettu silloin, kun yhtiön nimissä laskutettu tulo on perustunut osakkaan henkilökohtaiseen suoritukseen. Tulo on laskutettu taiteilijan omasta henkilökohtaisesta esiintymisestä (esim. KHO 1982/4277). Kun toiminta sisältää musiikin ja viihdealan, kuten konserttien, televisio- ja show-ohjelmien, tuottamista ja markkinointia, se on verotuksessa hyväksytty yhtiön nimissä tapahtuneeksi (ks. KHO 1982/3410, jossa taiteilijan perustama kommandiittiyhtiö hyväksyttiin erilliseksi verovelvolliseksi).

Edustajat ja konsultit

Ongelmallisia ovat olleet erilaiset edustajien ja konsulttien perustamat osakeyhtiöt. KHO:n ratkaisussa 1989 II 558 agenttisopimuksen tekemistä osakeyhtiön nimissä ei hyväksytty. Edustussopimuksesta kertyvä provisio katsottiin edustajan palkkatuloksi.

Osakeyhtiön nimissä laskutettu konsulttitoiminta on oikeuskäytännössä katsottu liittyneen niin kiinteästi pääosakkaana toimivaan konsulttiin itseensä, että toiminnan tulo on yleensä verotettu osakkaan palkkana. KHO:n ratkaisussa 1982 II 571 A oli toiminut yhtiön X toimitusjohtajana. Kolmen vuoden kuluttua samojen tehtävien hoitamisesta saatu korvaus maksettiin toimitusjohtajan ja tämän vaimon perustamalle konsulttiyhtiölle. Kun toimitusjohtajan tosiasiallinen asema ei ollut muuttunut, suoritetut palkkiot katsottiin maksetun A:lle henkilökohtaisesti. Sen sijaan KHO:n ratkaisussa 1997/155 yhtiön toimiala ja toiminnan laajuus huomioon ottaen tulojen kohdistaminen yhtiölle vastasi asian varsinaista luonnetta ja tarkoitusta, kun mm. liikkeenjohdon, hallinnon ja markkinoinnin konsultointia harjoittava yhtiö käytti päätoimisesti yhtiössä työskentelevän pääosakkaan lisäksi myös ulkopuolista työvoimaa ja yhtiöllä oli useita toimeksiantajia sekä vuosittain 30-40 ja koko toiminta-aikana noin 200 toimeksiantoa.

Osakeyhtiö oli ilmoittanut tuloinaan mm. lausunto- ja konsulttipalkkioiden lisäksi tekijänoikeuspalkkioita jatkuvatäydenteisestä tietoteoksesta, jonka tekijä ja ajantasaistaja oli osakeyhtiön pääosakas. Tekijänoikeuspalkkioiden hankinnassa oli jossain määrin käytetty avustajia. Tekijänoikeus kuului yhtiön pääosakkaalle eikä tekijänoikeuteen liittyviä taloudellisia oikeuksia ollut selvitetty siirretyn yhtiölle. Yhtiön pääosakas on siten ollut tekijänoikeuspalkkioiden oikea tulonsaaja eikä niiden ilmoittaminen yhtiön tulona vastannut asian varsinaista luonnetta ja tarkoitusta (KHO 2000/3033).

Kehittämistoimitusjohtaja

Osakeyhtiön kriisitilanteiden selvittämistä varten solmitut kehittämissopimukset on yleensä hyväksytty yhtiöiden väliseksi aidoksi toimeksiannoksi, kun tehtävä on selkeästi rajattu ja se kestää vain tietyn ajan.

Osakeyhtiölle maksettu palkkio jääkiekon edustusjoukkueen valmennuksesta ja muusta jääkiekkotoiminnan valmennuksen kehittämisestä katsottiin osakeyhtiön toimitusjohtajan

tuloksi. Toimitusjohtaja oli toimeksiannon saaneen osakeyhtiön pääosakas. Kiekkoseuran ja osakeyhtiön välinen toimeksiantosopimus oli solmittu kahdeksi vuodeksi. Toimeksiantosuhde oli pitkä ja palkkionmaksutapa oli kuukausipalkkaa vastaava korvaus (KHO 1985/1764).

Kun toimeksiantosopimuksella sovitaan lyhytaikaisen saneeraustehtävän hoitamisesta, konsulttisopimus kahden osakeyhtiön välillä on hyväksytty. Siltä osin kuin kaksi osakeyhtiötä oli sopinut kahden kuukauden pituisesta toimeksiannosta mm. hallinnon organisoimiseksi siten, että tehtävän suoritti konsultointitoimintaa harjoittavan osakeyhtiön toimitusjohtaja, maksettu palkkio oli yhtiön tuloa. Kun tehtävä jatkui, muulta ajalta maksettu palkkio oli toimitusjohtajan palkkatuloa (KHO 1985 II 611). Yhtiön ja konsulttiyhtiön kanssa oli solmittu sopimus yhtiön toimitusjohtajan tehtävien hoitamisesta saneerausaikana, jolloin oli tarkoitus järjestellä yhtiö mm. myyntikuntoon. Toimitusjohtajan tehtävät hoiti konsulttiyhtiön konsultti. Konsultille maksetuista palkkioista ei ollut toimitettava ennakonpidätyksiä eikä maksettava työnantajan sosiaaliturvamaksua (KHO 1982/3406).

Palkkio hallituksen jäsenyydestä

Asianajo- ja konsultointitoimeksiantoon voi liittyä myös osallistuminen hallituksen kokouksiin. Toimeksiannon luonne kokonaisuudessaan ratkaisee, katsotaanko hallituksen jäsenyydestä maksetut palkkiot kokouksissa läsnä olleen henkilön palkkatuloksi vai yhtiölle maksetuksi konsultointipalkkioksi.

KHO:n ratkaisuissa 1994/1676 ja 1994/1700 katsottiin, että myös hallituksen jäsenyydestä maksetut palkkiot liittyivät asianajo-, laatukonsultointi- ja henkilöstön koulutustoimeksiantoihin. Sitä vastoin KHO:n ratkaisussa 1994/1701 osakeyhtiölle maksettu palkkio mm. siitä, että yhtiön osakas oli toiminut hallituksen jäsenenä, katsottiin osakkaan henkilökohtaiseksi palkkatuloksi. Osakas työskenteli sivutoimisesti liiketaloudellista konsultointia harjoittavassa yhtiössään.

Tapauskohtaisesti on siis ratkaistava, kuuluuko hallituksen jäsenyys suurempaan konsultointitoimeksiantoon vai onko kysymys erillisestä tehtävästä.

Sivutoimiset tehtävät osakeyhtiön nimissä

Osakeyhtiön nimissä harjoitettu ammattitoiminta voidaan kohdistaa osakkaalle erityisesti silloin, kun tulo kertyy sivutoimesta ja se kanavoidaan yhden henkilön tai perheen omistamalle osakeyhtiölle. Osakeyhtiöllä ei ole yleensä omaa organisaatiota eikä palkattua henkilökuntaa. Liikevaihto on vähäinen.

Varatuomari ja hänen puolisonsa, puheterapeutti, olivat perustaneet osakeyhtiön, jonka toimialana oli puhe- ja musiikinopetus sekä lakiasioiden hoito. Katsottiin, että yhtiön nimissä ilmoitetut lakiasioiden hoidosta saadut tulot oli verotettava varatuomarin tuloina sekä muut tulot puolison tuloina (KHO 1987 B 601). Kun henkilö oli perustanut osakeyhtiön jatkamaan sivutoimisesti harjoittamaansa tilintarkastustoimintaa, katsottiin, että osakeyhtiön toiminnassa oli kysymys tuon henkilön ammattitoiminnasta (KHO 1987 B 600). Notariaattitoimintaa harjoittavan osakeyhtiön osakekannan omistivat varatuomarin vaimo ja lapset. Yhtiön katsottiin olevan tosiasiallisesti varatuomarin määräysvallassa ja yhtiön toiminnassa olevan kysymys hänen sivutoimenaan harjoittamasta notariaattiasioiden hoidosta (KHO 1990 B 555). Eläkkeellä olevan lentokapteenin ja tämän vaimon perustama osake-yhtiö harjoitti lennonopetusta ja lentosuorituksia. Yhtiön liikevaihto oli n. 50 000 mk. Osakeyhtiön toiminnassa katsottiin olevan kysymys lentokapteenin omasta ammattitoiminnasta ja tulot verotettiin hänen tuloinaan (KHO 1989/4579)

Toiminta osakeyhtiön / henkilöyhtiön nimissä

Oikeuskäytännössä on jouduttu ratkaisemaan osakeyhtiön itsenäisyys myös suhteessa henkilöyhtiöön.

Tapauksessa KHO 1985/1591 konsulttitoiminnan harjoittaminen osakeyhtiön nimissä ei

vastannut asian varsinaista luonnetta ja osakeyhtiön tulot verotettiin samanlaista toimintaa harjoittavan kommandiittiyhtiön liiketulona. Osakeyhtiö toimi kommandiittiyhtiön tiloissa ilman omaa henkilökuntaa ja ilman omia työvälineitä. Yhtiömies oli määräävässä asemassa myös osakeyhtiössä.

Osakeyhtiön tuloja ei kuitenkaan voitu yhdistää avoimen yhtiön tuloihin yhteisistä omistajista ja toisiaan sivuavista toimialoista huolimatta, kun osakeyhtiöllä oli oma henkilökunta eikä sen toiminta perustunut pelkästään osakkaiden henkilökohtaiseen työskentelyyn. Suurin osa osakeyhtiön tuloista tuli muista kuin avoimen yhtiön kanssa yhteisistä urakoista (KHO 1993/1566).

Muita tilanteita

Epäyhtenäinen oikeuskäytäntö ei anna selkeää kuvaa siitä, milloin osakeyhtiön perustaminen vastaa asian varsinaista luonnetta. Oikeustapauksia on puolesta ja vastaan.

Osakeyhtiötä ei voitane sivuuttaa, jos sen katsotaan harjoittavan liiketoimintaa. Asiaan vaikuttavia seikkoja voivat olla myös mm. toimeksiantajien lukumäärä, liikevaihdon suuruus, osakeyhtiön käyttöomaisuuden arvo ja harjoitetun toiminnan laatu (ks. KHO 1997/1820B ja KHO 2001/1564).

Yhdeksän asunto-osakeyhtiön isännöintipalkkiot katsottiin osakeyhtiön tuloksi, vaikka tehtävän suoritti osakeyhtiön osakekannan omistanut osakas (KHO 1989 B 546). Osakeyhtiön harjoittamasta jalkine- ja avainpalvelutoiminnasta ei voitu verottaa yhtiön pääosakasta hänen ammattitoimintanaan, vaikka toiminta oli perustunut pääosakkaan henkilökohtaiseen työpanokseen. Toiminta katsottiin liiketoiminnaksi, kun otettiin huomioon yhtiön liiketoimipaikka, työssä tarvittavat välineet sekä liikevaihto (KHO 1989 B 548).

Toisaalta VerL 56 §:ää sovellettiin rakennesuunnittelutoimintaa harjoittavaan yhtiöön, jonka liikevaihto oli vuoteen 1987 mennessä kasvanut 260 000 mk:aan ja jolle vuoteen 1987 mennessä oli kertynyt 24 toimeksiantajaa. Osakeyhtiö jatkoi aikaisemmin insinöörin yksityisellä toiminimellä harjoittamaa ammattitoimintaa (KHO 1990 B 556).

Rajankäynnin vaikeutta osoittavat myös hammaslääkärien toimintaa koskevat ratkaisut. Tapauksessa KHO 1987 B 597 hammaslääkäripalveluja tuottavan osakeyhtiön tuloja ei kohdistettu osakkaana olevan hammaslääkärin ammattituloiksi. Osakeyhtiön osakkaita olivat hammaslääkärin ohella hänen puolisonsa. Yhtiön palveluksessa oli hammaslääkärin lisäksi kolme hammashoitajaa ja osa-aikainen siivooja. Yhtiön liikevaihto oli n. 900 000 mk. Tapauksessa KHO 1991/4096 hammaslääkäri oli yksin perustanut osakeyhtiön, jonka toimialana oli hammashoito. Hammaslääkärin lisäksi yhtiön palveluksessa työskenteli yksi hammashoitaja ja toimistotyöntekijänä hammaslääkärin vaimo. Yhtiö vuokrasi vastaanottotiloja myös ulkopuolisille hammaslääkäreille. Yhtiön liikevaihto oli kasvanut vuoteen 1987 mennessä 360 000 mk:aan ja vuokraustoiminnan tulot 75 000 mk:aan. Yhtiön nimissä harjoitetussa toiminnassa katsottiin olevan kysymys hammaslääkärin omasta ammattitoiminnasta.

Kun osakeyhtiön tulo kohdistetaan osakkaille, ei yhtiötä voida verottaa samasta tulosta. Provisiot oli jälkiverotuksin katsottu osakkaan tuloksi, mutta yhtiön verotuksia ei ollut jälkiverotuksen yhteydessä oikaistu. Yhtiön verotus oli oikaistava (KHO 1988 II 512).

Ulkomainen väliyhteisö

Vuoden 1995 alusta tuli voimaan laki ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta (1217/94). Lain tarkoituksena on estää matalan verorasituksen valtioon perustettujen ulkomaisten väliyhteisöjen avulla tapahtuva Suomen verotuksen välttäminen. Ulkomaisia väliyhteisöjä on käsitelty luvussa 4 sekä julkaisemassa Kansainvälisen verotuksen käsikirjassa.

Ansio- ja pääomatuloihin liittyvien etujen tavoittelu

Vuoden 1993 alusta voimaan tulleen verotusjärjestelmän seurauksena ansio- ja pääomatulojen verotusaste poikkeaa huomattavasti toi-

sistaan. Tästä johtuvat järjestelyt, joiden pyrkimyksenä on saada tulot verotettua lievemmän asteikon mukaan. Olosuhteiden mukaan tulot on edullista verottaa joko pääoma- tai ansiotuloina. Yleisimmin tuloja pyrittäneen siirtämään pääomatuloiksi. Verotuksessa tapaukset tutkitaan VML 28 §:n ja tarvittaessa myös VML 29 §:n soveltamisen kannalta.

Verotuksessa ei hyväksytä toimenpiteitä, joilla esim. yhtiön pääosakas vuokraa oman asuntonsa yhtiölleen käyvästä arvosta ja järjestää sen jälkeen yhtiöstään itselleen asuntoedun luontoisedun verotusarvosta. KHO:n ratkaisussa KHO 2010/926 osakas oli vuokrannut omistamansa huoneiston yhtiölle, josta hän omisti ensin kokonaan ja sitten 150/638, ja yhtiö vuokrasi huoneiston edelleen osakkaan vaimolle työsuhdeasunnoksi työsopimuksen mukaisesti. Järjestelyä ei hyväksytty. Vuokrausjärjestelyä ei hyväksytty myöskään ratkaisussa KHO 2010/927, jossa puolisoiden yhdessä omistama osakeyhtiö oli vuokrannut asunnon toisen puolison työnantajalle ja asuntoa käytettiin palkkakirjanpidossa toisen puolison työsuhdeasuntona.

Omaisuutta voidaan hajauttaa perheessä myös siitä syystä, että osinkojen ansiotuloosuus saataisiin verotettua lapsilla. Kun lapsilla ei ole yleensä muita tuloja, osinkojen ansiotulo-osuudesta maksettava vero alittaa tiettyyn tulorajaan saakka pääomatulojen verokannan. Näitäkin toimenpiteitä tulee tarkastella VML 28 §:n kannalta ja tähän saakka kertyneen oikeuskäytännön valossa.

Työpanokseen perustuvan osingon verotus

Työpanokseen perustuvan osingon verotuksesta on annettu erityissäännökset. Osinko verotetaan palkkana tai työkorvauksena, jos osingon jakoperusteena on osingonsaajan tai tämän intressipiiriin kuuluvan henkilön työpanos. Osinko verotetaan sen henkilön tulona, jonka työpanoksesta on kysymys. Työpanososingon koko määrä on hänen veronalaista tuloaan. Säännöksiä sovelletaan muun kuin julkisesti noteeratun yhtiön jakamaan osinkoon. Yhtiö saa vähentää jakamansa työpanososingon verotuksessaan. Säännöksiä sovelletaan osinkoon, joka on nostettavissa 1.1.2010 tai sen jälkeen. Kts. Verohallinnon ohje Dnro 1103/32/2009, 22.1.2010.

Työpanososinkoa koskevia säännöksiä sovelletaan tilanteisiin, joissa osakeyhtiöstä jaetaan osinkoa työpanoksen perusteella. Säännösten soveltaminen ei edellytä verotusmenettelystä annetun lain 28 §:n mukaisten edellytysten täyttymistä. Toisaalta sääntelyllä ei ole ollut tarkoitus rajoittaa yleisen veronkiertosäännöksen soveltamisalaa muilta osin osingonjakotilanteissa.

Työpanososingon sääntely ei koske muista yhtiömuodoista tapahtuvan voitonjaon käsittelyyn verotuksessa. Myös esimerkiksi kommandiittiyhtiössä voidaan ryhtyä järjestelyihin, joissa osuus yhtiön tulokseen jaetaan työpanoksen perusteella yhtiömiehenä olevalle osakeyhtiölle, jonka osakkeet työnsuorittaja tai hänen lähipiirinsä omistaa. Jos osakeyhtiön osuus yhtiön tuloon ei vastaa asian varsinaista luonnetta ja tarkoitusta, vaan tulo on ohjattu osakeyhtiöön verotuksen kiertämiseksi, osakeyhtiön tulo-osuus voidaan verottaa verotusmenettelystä annetun lain 28 §:n nojalla työnsuorittajan tulona.

PEITELTY OSINGONJAKO

Verovuodesta 2005 lähtien peitellystä osingosta (TVL 33 d §) on 70 % veronalaista ansiotuloa ja loppu 30 % verovapaata tuloa. Myös elinkeinoverolain mukaan (EVL 6a.6 §) verotettaville verovelvollisille on peitellystä osingosta verotettavaa tuloa 70 %.

Sovellettavat säännökset

Peitellyllä osingolla tarkoitetaan VML 29 §:n 1 momentin nojalla rahanarvoista etuutta, jonka osakeyhtiö antaa osakkaansa tai tämän omaisen hyväksi osakkuusaseman perusteella tavallisesta olennaisesti poikkeavan hinnoittelun johdosta tai vastikkeetta.

Aikaisemmin hinnoittelupoikkeamaa vastaava tilanne määriteltiin laissa siten, että yh-

tiö on suorittanut osakkaansa taikka tämän puolison, lapsen, vanhemman tai muun omaisen hyväksi palkan tms. nimellä enemmän kuin on pidettävä kohtuullisena tai että yhteisö on hintana tms. maksanut mainituille henkilöille olennaisesti enemmän tai heiltä kantanut vähemmän kuin mikä on tavallista (VML 29. 1 § aikaisempi muoto ja sitä edeltänyt verotuslain 57 .1§).

Jos on ilmeistä, että yhtiö on jakanut peiteltyä osinkoa, on peiteltyä osinkoa jakavan yhtiön verotuksessa meneteltävä niin kuin olisi käytetty käypää hintaa. Osakkaan peitellyksi osingoksi on katsottava käyvän hinnan ja käytetyn hinnan erotus (VML 29.3 §). Osakkaan saaman peitellyn osingon veronalaisesta määrästä ja tulolajista on tarkemmin säädetty TVL 33 d ja 62.2 sekä EVL 6a §:issä. Osakkaan saamasta peitellystä osingosta (TVL 33d §) on 70 % veronalaista ansiotuloa ja loppu 30 % verovapaata tuloa. Peiteltyä osinkoa jakavan yhtiön verotuksessa peitelty osinko ei ole miltään osin vähennyskelpoinen.

Osakkeiden lunastaminen

Peitellyllä osingolla tarkoitetaan myös omia osakkeita hankkimalla tai lunastamalla taikka osakepääomaa, vararahastoa tai ylikurssirahastoa alentamalla osingosta menevän veron välttämiseksi jaettuja varoja (VML 29.2 §). Jaetut varat on peitellyn osingon osalta katsottava osakkaan tuloksi.

Esimerkki	euroa
Yhtiön (X Oy) veronalainen tulo verovuonna	20 000,00
+ peitelty osinko	14 200,00
= Yhtiön tulot yht.	= 34 200,00
Yhtiö ei ole avoimesti jakanut osinkoa ko. verovuodelta.	
Yhtiön tulovero (26 % x 34 200)	= 8892,00
- hyväksiluetut ennakot (26 % x 20 000)	- 5 200,00
= jäännösvero	3692,00
Osakas, luonnollinen henkilö	
a) osakkaan pääomatulot:osinkotulo pörssiyhtiöstä (Y Oy) 1000,00 , josta 70% 700,00	700,00
= veronalainen pääomatulo yhteensä	700,00
Vero pääomatulosta (28 %)	196,00
Ennakonpidätys (osingosta 1 %)	190,00
Avoimesta osingosta maksettava vero	+6,00
b) Osakkaan ansiotulot	
- verotus progressiivisen tuloasteikon mukaan, esimerkin kokonaisveron suuruusluokka n. 33 %	
Palkkatulo	50 000,00
+ peitelty osinko 14200, josta 70 % 9 940	+ 9 940,00
= veronalaiset ansiotulot yht.	= 59 940,00
ansiotulosta määrättävä vero yht.	19 780,00
- ennakonpidätys (palkkatulosta)	- 16500,00
= jäännösvero	=3280,00

Ilmeinen poikkeama

Lainkohtaa voidaan soveltaa vain, jos on ilmeisesti menetelty lainkohdassa tarkoitetulla tavalla. Veroviranomainen on velvollinen esittämään näytön siitä, että peiteltyä osinkoa on jaettu. VML 29 §:ää voidaan soveltaa, jos osakeyhtiön ja osakkaan välisessä hinnoittelussa on poikettu siitä, mitä objektiivisesti tarkastellen voidaan pitää kohtuullisena tai tavanomaisena. Verovelvollisen on kyettävä selvit-

tämään, että poikkeava hinnoittelu on ollut perusteltua ja hyväksyttävää.

Jälkiverotus ja verotuksen oikaisu verovelvollisen vahingoksi

Poikkeavan hinnoittelun muodossa tapahtunut peitelty osingonjako havaitaan usein verotarkastuksessa, jolloin peitelty osinko voidaan lisätä tuloon jälkiverotuksin.

Jälkiverotusedellytykset ovat olemassa, jos yhtiön ja osakkeenomistajan välisiä hyödykeja rahavirtoja ei ole selvitetty veroilmoituksessa tai niitä on selvitetty puutteellisesti. KHO:n ratkaisun 1993/196 mukaan sen estämättä, että verotusta varten oli saatu tieto kaupan ajankohdasta, kauppahinnasta ja leimaveron suorittamisesta muista asiakirjoista kuin puolisoiden ilmoituksista, katsottiin, että puolisot olivat antaneet puutteelliset veroilmoitukset ja että verolautakunnalla oli asiassa jälkiverotusoikeus. Aviopuolisot olivat myyneet ylihintaan asuntonsa hallintaan oikeuttavat asunto-osakkeet yhtiölle, jonka osakkaita he olivat.

Verotusmenettelylakia on muutettu siten, että verovuodesta 2006 lähtien jälkiverotusta koskevaa erillistä sääntelyä ei enää ole. Verovuodesta 2006 sovellettavassa VML 56 §:ssä (1079/2005) säädetään verotuksen oikaisusta verovelvollisen vahingoksi. Siltä osin kuin verovelvollinen ei ole antanut veroilmoitusta tai hän on antanut puutteellisen, erehdyttävän tai väärän veroilmoituksen, muun tiedon tai asiakirjan taikka muuten laiminlyönyt ilmoittamisvelvollisuutensa, verotuksen oikaisu verovelvollisen vahingoksi on tehtävä viiden vuoden kuluessa verovelvollisen verotuksen päättymistä seuraavan vuoden alusta. Silloin, kun verotusta oikaistaan ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyömisen perusteella, verovelvollisen suoritettavaksi määrätään VML 57 §:n nojalla myös veronlisäys ja veronkorotus samalla tavoin kuin jälkiverotuksessa.

Peiteltyä osinkoa jakavat yhteisöt

VML 29.1 §:ää sovelletaan tavallisesti osakeyhtiöön. Osakeyhtiöt on merkitty kaupparekisteriin. KHO on kuitenkin ratkaisussaan 1999/868 katsonut, että osakasta voitiin vuonna 1996 jälkiverottaa peitellystä osingonjaosta siltäkin ajalta, jona yhtiö ei ollut merkittynä kaupparekisteriin, kun osakeyhtiö oli kaupparekisterilain 24 §:n nojalla rekisteriviranomaisen päätöksellä poistettu kaupparekisteristä 31.7.1981 ja poistamista koskeva päätös oli hallintomenettelylain 26 §:n nojalla virheellisenä poistettu sekä yhtiö merkitty jälleen kaupparekisteriin 14.7.1992. Peiteltyä osinkoa voidaan soveltaa myös muuhun yhteisöön (TVL 3 §) sekä sen osakkaaseen tai jäseneen. Esimerkkinä tuloverolaissa luetelluista yhteisöistä voidaan mainita aatteelliset ja taloudelliset yhdistykset sekä osuuskunta. Peiteltyä osinkoa sovelletaan osuuskunnan verotuksessa harvoin, sillä EVL 18.1 §:n 1 kohdan mukaan osuuskunnan ostojen ja myyntien perusteella jakama ylijäämän palautus on kokonaisuudessaan vähennyskelpoinen.

Elinkeinoyhtymät

Elinkeinoyhtymän ja sen osakkaan välisiin oikeustoimiin ei sovelleta VML 29 §:ää. Jos yhtymän kirjanpidossa on osakkaiden yksityistalouden menoja, ne lisätään vain yhtymän tuloon. Yleensä näitä menoja ei lueta osakkaan palkkatuloksi, koska yhtymän osakkaat saavat valita, nostavatko he varoja yhtymästä voittoosuutena vai palkan muodossa. Kun yksityistalouden kuluja ei ole käsitelty palkkana, kulujen lisääminen verotettavan tulon laskelmaan lisää yhtymän voitonjakoa. Vaikka yhtymä maksaisi avoimestikin palkkaa yhtiömiehelleen, se on vain kohtuullisen määräisenä vähennyskelpoinen yhtymän verotuksessa (TVL 31.1 § 2 k.).

Yhtymän osakkaalleen antamaa etua korottomasta lainasta ei ole myöskään voitu lisätä yhtymän tuloon VerL 57 §:n (nykyinen VML 29 §) nojalla (KHO 1969 II 513). Verovuodesta 1993 alkaen henkilöyhtiöstä lainattujen tai nostettujen varojen korkokuluihin voidaan puuttua nimenomaisen säännöksen nojalla. EVL 18.2 §:n mukaan henkilöyhtiön yhtiömiesten yksityisottojen ylittäessä oman pää-

oman määrän, negatiivisen oman pääoman perusteella voidaan osa korkokuluista jättää vähentämättä elinkeinotulosta.

Kun henkilöyhtiön ja osakkaan välisissä hyödykkeiden luovutuksissa on käytetty tavanomaisesta poikkeavaa hinnoittelua, hinnoitteluun voidaan puuttua lähinnä yksityiskäyttöä koskevan EVL:n säännöksen ja veronkiertoa koskevan yleislausekkeen (VML 28 §) avulla. VML 29 §:ää ei voida soveltaa.

Asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöt

Keskinäinen yhtiö

Nimenomaisella lainsäännöksellä on haluttu estää peitellyn osingon verottaminen omakustannushintaan tapahtuvan asumisen perusteella. Asunto- tai kiinteistöyhteisön veronalaista tuloa ei ole sen osakkaan tai jäsenen saama etu huoneistosta, johon hänellä on yhtiöjärjestyksen tai osuuskunnan sääntöjen nojalla hallintaoikeus (TVL 53.1 § 2 k.). Käypää vuokraa alempi yhtiövastike ei siis aiheuta lisäystä yhteisön verotettavaan tuloon.

Jos asunto-osakeyhtiö vuokraa omassa hallinnassaan olevia asuintilojaan, tämän vuokrauksen perusteella voidaan soveltaa VML 29 §:ää.

Ei keskinäinen yhtiö

Jos kiinteistöosakeyhtiö ei ole keskinäinen osakeyhtiö, perityn vastikkeen ja käyvän hinnan erosta katsotaan syntyvän peiteltyä osinkoa. Yhteisön osakkaat tai jäsenet eivät tällöin yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen perusteella hallitse huoneistoja (KHO 1986 II 576). Vahvistettaessa peitellyn osingon määrää, kun yhtiön omistama asunto on ollut osakkaiden käytössä, on verotuskäytännössä pyritty arvostamaan etu varovaisesti, jos tilanteen on katsottu olevan tosiasiallisesti verrattavissa siihen, että osakas hallitsisi huoneistoa keskinäisen asunto- tai kiinteistöosakeyhtiön osakkaana.

Asumisetu osakkaalla tai jäsenellä

Veronalaista tuloa ei ole etu, jonka verovelvollinen on saanut omaan tai perheensä tarpeeseen käytetystä asunnosta, joka hänellä on asunto-osakeyhtiön tai muun asunto- tai kiinteistöyhteisön osakkaana tai jäsenenä ollut käytössään käypää vuokraa alemmasta vastikkeesta (TVL 53.1 § 1 k.). Lainkohdan mukaan edellytetään vain yhteisön osakkuutta tai jäsenyyttä ja asumiskäyttöä.

Oikeuskäytännössä on kuitenkin katsottu, että myös osakkaalle voidaan lisätä alivuokrasta muodostunut etuus peiteltynä osinkona, jos kiinteistöosakeyhtiö ei ole ollut keskinäinen (KHO 1991 II 545). Lisäksi VerL 57 §:ää voitiin soveltaa siitä huolimatta, että yhtiö oli muuttunut keskinäiseksi kiinteistöosakeyhtiöksi verovuoden lopussa.

Viikko-osakkkeet

Henkilökohtaiseen vapaa-ajan käyttöön hankitut viikko-osakkeet oikeuttavat hallitsemaan lomakylissä sijaitsevia lomamökkejä tai huoneistoja viikon tai muutaman viikon vuodessa. Verotuskäytännössä ei viikko-osakkeiden perusteella ole tehty peitellyn osingonjaon lisäyksiä yhtiön eikä osakkaan tuloon.

Sivuutetut osakeyhtiöt

Jos osakeyhtiö on verotuksessa sivuutettu ja yhtiön tulot ja menot on verotettu osakkeenomistajan tuloina ja menoina, peitellyn osingonjaon säännöksiä ei voida enää soveltaa yhtiön ja sen osakkaan verotuksessa siltä osin kuin verosubjektius on siirtynyt osakkaalle.

A:n kokonaan omistaman B Oy:n tulot oli VerL 56 §:n nojalla verotettu A:n tuloina. Jos A nosti B Oy:stä varoja, nostettavia varoja ei pidetty A:n veronalaisina tuloina siltä osin, kuin kyseessä oli B Oy:n tulot, jotka oli verotettu A:n tuloina (KVL 1992/392).

Peitellyn osingon saajat

VML 29.1 §:n mukaan peitellyn osingon saajana voi olla osakkaan lisäksi tämän omainen. Tällaisia omaisia ovat osakkaan puoliso, lapsi, vanhempi tai muu omainen. Säännöstä voidaan soveltaa myös avopuolisoon (KHO 2007/1893). Tällöin omaisen käsitteen arvi-

ointiin vaikuttaa muun muassa osapuolten välinen taloudellinen yhteys kuten se, ovatko yhtiön omistus- ja päätösvaltasuhteet johtuneet avoliitosta (KHO 2007/52).

Varsinainen osakas

Peiteltyä osinkoa saava osakas on yleensä yhtiön varsinainen osakas, joka omistaa enemmistön yhtiönsä osakekannasta tai jolla on määräysvalta yhtiössä. Tällöin osakkuusasema selittää etuuden siirtymisen yhtiöstä omistajalle. Osakas voi olla luonnollinen henkilö tai juridinen henkilö.

Peitelty osinko katsotaan yleensä varsinaisen osakkaan tuloksi. Peitelty osinko katsotaan osakkaan tuloksi myös silloin, kun edun saajana on osakkaan puoliso tai lapset.

KHO:n ratkaisussa 1989 B 552 osakeyhtiö oli myynyt osakkaansa puolisolle yhtiön rakennuttaman vierasmajarakennuksen, joka sijaitsi puolison omistamalla maalla. Vuokrasopimus oli laadittu 10 vuodeksi ja se oli päättynyt ennen kaupantekoa. Rakennuksen arvoksi katsottiin käypä arvo rakennuksen siirtokustannuksia huomioon ottamatta. Kun osakeyhtiö oli perinyt vähemmän kuin oli tavallista, osakas sai VerL 57 §:ssä (nykyinen VML 29 §) tarkoitetun edun. Myös puolisoiden yksityisluontoisesta matkasta ulkomaille aiheutuneet kustannukset verotetaan yleensä varsinaisen osakkaan tulona.

KHO on katsonut, että osakasyhtiön täysiikäinen omistaja ei voinut vapautua perhepiirissä tehdystä omistusjärjestelystä aiheutuneesta peitellystä osingosta VML 28 §:n nojalla (KHO 2005/422).

KHO on ratkaisussaan 1994/2208 katsonut, että äitiä ei voitu verottaa peitellystä osingosta, kun hän sai asunto-osakkeiden myynnistä ylihintaa tyttärensä pääasiallisesti omistamalta osakeyhtiöltä. Peiteltyä osinkoa voi siis syntyä, kun osakkaan lähiomainen saa edun. Peitelty osinko voidaan kuitenkin verottaa vain varsinaisella osakkaalla (ks. myös KHO 1996/1944).

Tosiasiallinen osakkuusasema

Etuus saattaa tulla osakkeenomistajalle vasta siinä vaiheessa, kun hän on jo luopunut osakeyhtiön osakkeista. Tästä huolimatta peitellyn osingon säännöksiä voidaan soveltaa, jos etuuden syntymiseen on vaikuttanut osakkuusasema.

Neuvoteltaessa osakeyhtiön osakekannan myymisestä oli samalla sovittu, että yhtiö myy silloiselle osakkeenomistajalleen mm. määräalan, tilan ja osakkeita. Osakekannan ja omaisuuserien kaupat tehtiin samana päivänä. Vaikka ostaja kauppoja tehtäessä ei enää ollut osakkeenomistaja, VerL 57 §:ää voitiin soveltaa entisen osakkaan ja osakeyhtiön verotuksessa (KHO 1985 II 605).

Bulvaanisuhteiden käyttäminen ei estä peitellyn osingon verottamista. Omistus voidaan keskittää passiivisena pysyvälle taholle, kun taas tosiasiallinen päätäntävalta on pidätetty toisaalle. Peitelty osingonjako on mahdollinen tosiasiallista päätäntävaltaa käyttävän ja etuuden antavan yhtiön verotuksessa, vaikka muodollinen osakkuus puuttuu (KHO 1988 B 566).

Pienosakas

Osakkuusasemalla tulee olla merkitystä, jotta VML 29 §:ää voidaan soveltaa. Esim. suuren pörssiyhtiön pienosakas ei voi vaikuttaa niihin etuihin, mitä yhtiö antaa henkilökunnalleen. Jos etuus annetaan koko henkilökunnalle tai tietyllä tavalla määritellylle ryhmälle, peiteltyä osinkoa ei yleensä katsota syntyvän vähäisen määrän osakkeita omistavalle työntekijälle.

Osakeyhtiö tarjosi toisen yhtiön sulautumisen vuoksi omia osakkeittaan koko henkilökunnalle. Osakkeita myytiin 250 mk:lla, vaikka niiden verotusarvo oli 340 mk. Myyntihinta oli kaikille sama. Yhtiön työntekijä, joka omisti 190 osaketta 73 000 osakkeesta, ei saanut peiteltyä osinkoa ostaessaan osakkeita 250 mk:n hinnasta (KHO 1981 II 551).

Muu omainen

Muun omaisen sukulaisuusaste on selkiytynyt oikeuskäytännön avulla. Laissa tarkoitettu

muu omainen voi olla osakkeenomistajan sisko (KHO 1992/125) tai veljenpoika (KHO 1986/4489). Serkku ei ole enää ollut laissa tarkoitettu muu omainen (KHO 1967 II 581). Yksittäistapauksessa on kuitenkin aina erikseen harkittava, onko sukulaisuus sittenkään vaikuttanut edun syntymiseen.

Etuus henkilöyhtiön kautta

Osakeyhtiön osakas saattaa kierrättää osakeyhtiöstään etuja itselleen henkilöyhtiön kautta, jonka yhtiömies hän on. Etu kanavoidaan ensin osakeyhtiöstä henkilöyhtiöön ja henkilöyhtiöstä sen yhtiömiehelle yksityisottojen taikka yli- tai alihinnoittelun muodossa. Oikeuskäytännön mukaan VerL 57 §:ää (nykyistä VML 29 §:ä) on voitu soveltaa. Edun verottaminen peiteltynä osinkona edellyttää, että edun lopullisella saajalla on määräävä asema molemmissa yhtiöissä (ks. KHO 1996/1944). Etu lisätään osakeyhtiön ja edun saaneen henkilön tuloon. Vuodesta 2005 lähtien peitellystä osingosta 70 % on veronalaista tuloa.

Kun kommandiittiyhtiön osakkaat olivat osakeyhtiön osakkaita, voitiin osakeyhtiön kommandiittiyhtiölle vuokratta luovuttaman käyttöomaisuuden vuokra-arvo lukea osakeyhtiön tuloksi (KHO 1961 II 430). Käypää hintaa alhaisempi vuokran perintä aiheutti lisäyksen osakeyhtiön tuloon, kun avoimen yhtiön kolmesta osakkaasta kaksi oli osakeyhtiön osakkaita. Etu kanavoitiin osakeyhtiöstä avoimeen yhtiöön (KHO 1977/3110). Lainojen laskennallinen korko voitiin lisätä osakeyhtiön tuloon, kun yhtiöllä oli koroton saaminen avoimelta yhtiöltä ja avoimella yhtiöllä yhtiömiehiltään. Yhtiöiden yhtiömiehet ja osakkaat olivat samat henkilöt (KHO 1984/6151).

Tapauksessa KHO 1990/3866 osakeyhtiö sijoitti huomattavia rahavaroja kommandiittiyhtiöön sekä äänettömän yhtiömiehen panoksina että ostovelkoina, joista viimeksi mainitut eivät vastanneet hyödykkeiden tosiasiallista luovutusta. Kommandiittiyhtiön ainoa vastuunalainen yhtiömies, joka oli myös osakeyhtiön määräävä osakas, oli puolestaan tehnyt huomattavia yksityisottoja yhtymästään. Laskennallinen korko voitiin lisätä osakeyhtiön tuloon peiteltynä osinkona.

Osakaslainaan liittyvää peiteltyä osinkoa on pyritty kiertämään myös KHO:n ratkaisussa 1991/4030. Siinä osakeyhtiö sijoitti äänettömän yhtiömiehen panoksena 280 000 mk, mikä mahdollisti vastuunalaisen yhtiömiehen huomattavat yksityisnostot yhtymästä. Vastuunalainen yhtiömies oli osakeyhtiön pääosakas. Yhtiömiestä voitiin verottaa osakeyhtiöltä saadusta peitellystä osingosta.

Etu sisaryhtiön kautta

Etuja voidaan kanavoida osakkaalle myös toisen osakeyhtiön kautta. Osakeyhtiö antaa edun sisaryhtiölleen, josta etu edelleen siirtyy tavalla taikka toisella osakkaan hyväksi. Sisaryhtiö voi olla tavallinen osakeyhtiö tai asunto-osakeyhtiö. Sama tai samat henkilöt ovat molempien yhtiöiden pääosakkaita tai määräävässä asemassa olevia henkilöitä. VML 29 §:ää voidaan soveltaa vain, jos edun näytetään tulleen yhtiöiden yhteisen osakkaan hyväksi. Korottoman lainan antaminen sisaryhtiölle (asunto-osakeyhtiö) pienentää asunto-osakeyhtiön osakkailta perittävän yhtiövastikkeen määrää. Edun katsotaan realisoituvan yhteisille osakkaille. Perimättä jätetty korko on mahdollista huomioida kohtuullisen määräisenä osakeyhtiön verotuksessa (KHO 1985 I 54).

Kun yhtiön sisaryhtiölleen antaman korottoman lainan tuoma etu kysymyksessä olevina vuosina ei ollut tullut vielä yhtiön osakkaiden hyväksi, perimättä jätettyä korkoa ei voitu lisätä osakeyhtiön tuloon. Myöskään ei voitu näyttää toteen, että lainanantoon olisi liittynyt verosta vapautumisen tarkoitusta (KHO 1985 I 55).

Tapauksessa KHO 1992/4276 Oy oli niin ikään antanut korottoman lainan As Oy:lle, jonka osakkaita olivat puolisot A ja B sekä Oy. A oli myös Oy:n osakas. Korottomasta lainasta koitui etua puolisoille alentuneen vastikkeen muodossa. Perimättä jätetty korko oli

peiteltynä osinkona lisättävä Oy:n tuloon, ei kuitenkaan siltä osin, joka vastasi Oy:n omistamaa osuutta As Oy:n osakekannasta.

VerL 57 §:ää voitiin soveltaa käyvän hinnan ja kauppahinnan väliseen erotukseen, kun asunto-osakeyhtiö myi määräalan perustettavan yhtiön lukuun. Määräala tuli sittemmin kaupparekisteriin merkityn asunto-osakeyhtiön omistukseen. Sama henkilö omisti molempien asunto-osakeyhtiöiden osakekannan (KHO 1991 B 546).

Etu tytäryhtiön kautta

Oikeuskäytännössä on katsottu, että peiteltyä osinkoa voidaan jakaa myös tytäryhtiön kautta. Etu kulkee tytäryhtiöstä emoyhtiön osakkaalle. Ratkaisussa KHO 1985 II 604 tytäryhtiö myi emoyhtiön osakkeita osakkailleen huomattavasti käypää arvoa alhaisempaan hintaan. Emoyhtiön osakkaat saivat osakkuusasemansa perusteella peiteltyä osinkoa (ks. myös KHO 1983/840).

Tytäryhtiön suoritettua emoyhtiön osakkaan yksityistalouden menoja tämän katsottiin saaneen peiteltyä osinkoa osakkuusasemansa perusteella (KHO 1983 II 559).

Etu osakkaiden yhtymälle

Osakeyhtiön osakkaidensa muodostamalle yhtymälle antama etu otettiin huomioon peiteltynä osinkona yhtymän puhdasta tuloa vahvistettaessa, vaikka yhtymä itse ei ollut osakeyhtiön osakas.

PEITELLYN OSINGONJAON TAVAT

Palkka ja edut peitellyn osingon muotoina

Ylipalkka yms. liikahyvitys

Osakkaalle voidaan maksaa palkkaa vain, jos hän työskentelee yhtiönsä hyväksi. Palkan tulee olla kohtuullinen. Kohtuullisuutta arvioitaessa kaikki osakkaan hyväksi tulleet suoritukset lasketaan yhteen. Tavanomaiset palkanmaksun muodot ovat rahapalkka ja luontoisedut. Käytännössä voidaan harvoin osoittaa, että avoimesti palkkana käsitellyt erät ylittäisivät määrän, joka vastaavasta työstä maksettaisiin ulkopuoliselle. Peitellyn osingon säännös voi tulla sovellettavaksi vain, jos osakas ei ole työskennellyt yhtiön hyväksi lainkaan, tai kun satunnaisista työtehtävistä maksetaan täyttä palkkaa taikka kun osakkaan alaikäiselle lapselle maksettu palkka on ilmeisessä epäsuhteessa tehdyn työn arvoon.

Peitelty osinko voi ilmetä myös palkanmaksuajankohdassa. Työnantaja voi maksaa palkkaa pidemmältä ajalta jälkikäteen. Intressiyhteystilanteissa palkanmaksun viivyttäminen, ellei se johdu esim. yhtiön maksukyvyttömyydestä, voi olla merkkinä siitä, että suoritusta ei ole tarkoitettukaan palkaksi. Peitellyksi osingoksi voidaan katsoa helpommin jälkeenpäin sovittu ja suoritettu hyvitys kuin etukäteen tehtyyn sopimukseen perustuva palkka.

Palkkaverotuksen ja osinkoverotuksen rajanvetoa

Osakastyöntekijän muuna kuin rahana saamien etuuksien verokohtelua harkittaessa joudutaan rajanvetoon osinkoverotuksen ja palkkaverotuksen välillä. Osingolla tarkoitetaan osuutta osakeyhtiön jakamasta voitosta, joka osakkaalla on osakkuusasemansa perusteella. Palkalla tarkoitetaan kaikenlaatuista palkkaa, palkkiota, etuutta ja korvausta, joka saadaan työsuhteessa (ennakkoperintälaki 13 §), eli palkka on korvausta saadusta työsuorituksesta.

Hallituksen esityksen (HE 26/1998) mukaan peitellyn osingon säännöksiä sovellettaessa tulisi lähteä siitä, että palkkakirjanpidossa palkkana käsitellyt tavanomaiset luontoisedut verotetaan palkkana. Jos osakkaan saamaa etuutta ei ole yhtiön kirjanpidossa käsitelty palkkana eikä siitä ole toimitettu ennakonpidätystä, osakkaan on oikeuskäytännön mukaan yleensä katsottu saaneen etuuden osakkuusasemansa perusteella peiteltynä osinkona. Tavanomaisia rahapalkan korvaavia

luontoisedun muotoja ovat asunto-, ravinto-, auto-, puhelin- ja autotalliedut.

Peitellyksi osingoksi voidaan katsoa vain varsinaisen osakkuuden perusteella saatu etuus. Sanonta osakkuusaseman perusteella ei kuitenkaan sulje pois entisen osakkaan saaman etuuden verottamista peiteltynä osinkona silloin, kun osakkuuden päätyttyä saatu etuus on poikkeuksellisesti katsottava saadun aikaisemman osakkuuden perusteella. Peiteltyä osinkoa ei synny, mikäli osakas on maksanut etuudesta käyvän korvauksen.

Jos osakeyhtiön suoritus osakkaalle on epätavallinen, se katsotaan yleensä helpommin peitellyksi osingoksi kuin työstä maksetuksi korvaukseksi. Epätavallisia etuja ovat esimerkiksi osakkaan ja hänen perheensä yksinomaiseen käyttöön annetut huviveneet, kesämökit, tunturimökit ja lentokoneet.

Ratkaisussa KHO 1990 B 559 yhtiön hankkiman veneen kustannukset kirjanpidossa olivat yli 110 000 mk. Osakkaat ilmoittivat veneedun arvona 5 415 mk. Vene katsottiin hankituksi pääasiassa osakkaiden omaan käyttöön. Yhtiön ei katsottu antaneen palkkana käsiteltävää luontoisetua osakkailleen, vaan kysymys oli peitellystä osingonjaosta. Peitellyn osingon määrää laskettaessa yhtiön kirjanpidossa olevia poistoja ei voitu sellaisenaan ottaa huomioon osakkaan saaman peitellyn osingon määrässä (ks. jäljempää Peitellyn osingon määrä).

Tantiemi

Kokonaispalkkaukseen voivat kuulua myös tantiemit, joita yhtiö maksaa sen mukaan, miten voittoa kertyy. Tantiemit hyväksytään yhdeksi lisäpalkan maksumuodoksi, jos menettelyssä noudatettavista periaatteista on sovittu etukäteen (KHO 1960 II 7). Lisäksi edellytetään, että tantiemina kirjatut erät maksetaan viimeistään seuraavan verovuoden aikana osakkaille (KHO 1973/1156). Huomiota on kuitenkin kiinnitettävä siihen, kuinka suuri prosenttiosuus voitosta aiotaan osakkaalle maksaa. Kohtuullisen tason yli kasvavat tantiemit ja vastaavat palkkiot voidaan katsoa peitellyksi osingoksi. Peitellyn osingon säännöksen soveltamismahdollisuutta vähentää, mikäli tantiemin tai vastaavan palkkion voidaan katsoa määräytyneen jo vakiintuneen laskentaperusteen mukaan.

Vertailu muihin palkansaajiin

Arvioitaessa, onko kyse palkasta vai peitellystä osingosta tulee lisäksi tarkastella, millaisia etuja yhtiö on antanut työntekijöilleen, jotka eivät ole osakkaita. Jos kaikille työntekijöille osakkuusasemasta riippumatta on järjestetty palkaksi katsottavia etuja, myös epätavallisia, on ne myös osakastyöntekijöille annettuna katsottava palkaksi. Osakasta ei saa pelkästään osakkuusasemansa perusteella asettaa muita yhtiön työntekijöitä huonompaan asemaan.

Osakaslainat

Osakeyhtiö voi myöntää osakkailleen ja näiden lähisukulaisille osakaslainoja. Osakaslaina on ollut tavanomainen tapa saada etua peitellyn osingonjaon muodossa. Osakeyhtiölaissa ei nykyisin ole erityissäännöksiä lähipiirilainoista. Yhtiön edun tai yhtiön toiminnan kannalta on kuitenkin vain harvoin tarkoituksenmukaista lainata merkittäviä rahasummia omistajalle tai johdon jäsenelle.

Osakaslainasta perittävä korko

Osakaslainasta on perittävä valtiovarainministeriön kahdesti vuodessa vahvistaman peruskoron suuruista korkoa, jos lainaa ei ole tuloverolain 53a §:n mukaisesti luettu osakkaana olevan luonnollisen henkilön pääomatuloksi. Osakaslainasta on siten perittävä korkoa kolmessa eri tilanteessa:

1) osakaslaina on maksettu takaisin saman verovuoden aikana,

2) kysymyksessä on ennen 3.4.1998 annettu osakaslaina,

3) laina on annettu sellaiselle osakkaalle, jonka omistusosuus tai äänimäärä yksin tai yhdessä perheenjäsenten kanssa on alle 10 prosenttia.

Korko lisätään velkapääomaan

Verotuksessa on hyväksytty menettely, jonka mukaan korko katsotaan maksetuksi, jos korko lisätään lainan pääomaan. Peiteltyä osinkoa ei erikseen muodostu. Maksamatta olevalle korkopääomalle lasketaan myös korkoa peiteltynä osinkona riippumatta siitä, miten yhtiö on sen kirjannut kirjanpitoonsa. Osakeyhtiö oli vuosittain tulouttanut korot pitkäaikaisista osakaslainoistaan, mutta oli toisaalta kirjannut ne tilisaatavaksi. Osakaslainan korot olivat vuonna 1982 olleet n. 1,3 mmk ja vuonna 1983 n. 2.4 mmk. Kun osakaslainan korot olivat jääneet maksamatta yhtiölle, yhtiön saatava osakkailtaan oli lisääntynyt vastaavilla määrillä. Yhtiön tuloon voitiin lisätä laskennallinen korko tilisaatavien perusteella (KHO 1993/1654).

Takaisinmaksutarkoitus

Kun yhtiö myöntää osakkaalleen lainan, laina edellytetään maksettavan takaisin. Lainan pääomaa ei voida katsoa peitellyksi osingoksi, jos lainaan liittyy takaisinmaksutarkoitus ja lainaehdoissa on sovittu koron maksusta ja takaisinmaksuaikataulusta. Merkitystä ei kuitenkaan ole pelkästään velkakirjaan kirjoitetuilla ehdoilla, vaan niiden tosiasiallisella toteutumisella.

Takaisinmaksutarkoituksen poistuminen

Takaisinmaksutarkoituksen voidaan jälkikäteen katsoa poistuneen, jos osakas ei ole maksanut korkoa, velkakirjan ehtoja ei muutoin ole noudatettu, velkakirjan ehdot poikkeavat markkinaehtoisin periaattein laaditusta velkakirjasta, vakuuksien puuttuminen johtuu osakkaan varattomuudesta, laina on käytetty elantokustannusten rahoittamiseen, osakaslaina ylittää monin kertaisesti vapaan oman pääoman ja osakas ei nosta palkkaa yhtiöstä.

Ratkaisussa KHO 1991 II 570 osakaslainan lainapääoma katsottiin peitellyksi osingoksi. Osakaslaina oli vuonna 1985 ollut n. 294 000 mk ja vapaa oma pääoma n. 53 000 mk. Alunperin osakaslainan määrä oli ollut 200 000 mk. Koroksi oli sovittu 14 %. Osakas ei kuitenkaan ollut maksanut korkoa. Laskennallinen 9 %:n korkokannan mukainen korko oli lisätty yhtiön saamisiin. Osakas ei ollut antanut vakuutta. Asiakirjoista ei selvinnyt, että osakkaalla olisi ollut tarkoitus maksaa laina takaisin eikä asiassa ollut edes väitetty, että osakas puolisoineen kykenisi maksamaan lainan takaisin.

Kun takaisinmaksutarkoituksen todetaan jälkikäteen poistuneen, pääoma luetaan sen vuoden peitellyksi osingoksi, jona takaisinmaksutarkoituksen raukeaminen on todettu.

Maksukyvyttömyys

Jos osakas on jo lainan myöntämishetkellä maksukyvytön, takaisinmaksutarkoitusta ei ole ja lainapääoma voidaan katsoa peitellyksi osingoksi lainan nostovuonna. Osakas on maksukyvytön, jos hänet on esim. ulosmittausyrityksessä todettu varattomaksi. Maksukyvyttömyys voi ilmetä myös muutoin sekä yhtiön taloudellisesta tilanteesta että osakkaan tulojen ja varojen vähäisyydestä.

Jos osakas tulee vasta myöhemmin maksukyvyttömäksi, tämä ei vielä merkitse lainan muuttumista peitellyksi osingoksi.

3.4.1998 tai sen jälkeen otetut osakaslainat

TVL 53 a §:n nojalla osakaslaina on tietyin edellytyksin luonnollisen henkilön pääomatuloa. Osakaslainaa koskevaa TVL 53 a §:n säännöstä sovelletaan rahalainoihin, jotka on otettu 3.4.1998 tai sen jälkeen. Luonnollisen henkilön veronalaista pääomatuloa on osakeyhtiöstä verovuonna saadusta rahalainasta osakkaan verovuoden päättyessä maksamatta oleva määrä, jos verovelvollinen, hänen perheenjäsenensä tai he yhdessä omistavat suoraan tai välillisesti vähintään 10 prosenttia yhtiön osakkeista tai heillä on vastaava osuus yhtiön kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Pääomatulona verotettavan osakaslainan korottomuudesta ei katsota olevan etua eikä perimättä olevan koron tai alikorkoisen lainan johdosta tehdä lisäyksiä verotettavaan tuloon peiteltynä osinkona.

TVL 53 a §:n mukainen osakaslaina voi vain poikkeustapauksessa tulla verotetuksi peiteltynä osinkona. Lainapääomaa ei verotusta toimitettaessa voida yleensä katsoa nostovuonna peitellyksi osingoksi, jos lainan takaisinmaksutarkoituksesta on olemassa velkakirjassa tai muulla tavalla dokumentoitu selvitys. Ensimmäisenä vuonna voidaan yleensä pitää riittävänä selvityksenä takaisinmaksutarkoituksesta sitä, että yhtiö on kirjannut saamisen eikä velallinen kiistä maksuvelvollisuuttaan.

3.4.1998 ja sen jälkeen otettu osakaslaina voi tulla verotetuksi peiteltynä osinkona, esimerkiksi kun on ilmeistä, että takaisinmaksutarkoitusta ei alun perinkään ollut. Takaisinmaksutarkoituksen puuttumista ilmentävät esimerkiksi osakkaan maksukyvyttömyys lainan myöntämishetkellä sekä lainan jättäminen kokonaan lyhentämättä, erityisesti jos se tapahtuu vastoin luoton alkuperäisiä ehtoja. Osakkaan saaman edun ei voitane katsoa perustuvan osakkuusasemaan, jos yhtiö on perinyt aktiivisesti osakaslainaa takaisin ja velallinen on ilman omaa syytään tullut maksukyvyttömäksi. Tällöin osakaslainaa ei voida pitää peiteltynä osinkona vaikka yhtiö poistaisi lainasaamisen kirjanpidossaan arvottomana.

Takaisinmaksutarkoituksen voidaan myös jälkikäteen katsoa poistuneen esimerkiksi silloin, kun velallinen voi määrätä yhtiön asioista eikä lainan ehtoja ole noudatettu. Takaisinmaksutarkoituksen puuttumiseen viittaa lisäksi myös se, että laina on osakeyhtiölain vastainen. Kun osakaslainaa ei todellisuudessa ole tarkoitus maksaa takaisin ja kun yhtiö on luopunut sen takaisinperimisestä, osakkaan on katsottava saavan yhtiöstä VML 29.1 §:ssä tarkoitetun edun, joka verotetaan TVL 110.1 §:n mukaisesti osakkaan sen verovuoden tulona, jona luopuminen on tapahtunut.

Aikaisemmin toimitettua osakaslainan verotusta on oikaistava, jos osakkaalla tai perheenjäsenellä aikanaan verotetun osakaslainan verotus muuttuu peitellyn osingon verottamiseksi. Oikaisu toteutetaan VML 75 §:ssä tarkoitettuna seurannaismuutoksena.

Osakas saattaa maksaa osakeyhtiöstä ottamansa lainan takaisin yhtiölle ottamalla ennen vanhan osakaslainan takaisinmaksua toistuvasti uuden lainan yhtiöstä. Jos alunperin otettua lainaa ei aiotakaan maksaa tosiasiassa takaisin vaan tarkoitus on jatkaa osakaslainan vähennysaikaa, voidaan vanhan lainan takaisinmaksutarkoituksen olemassaolo kyseenalaistaa. Tällaiset tapaukset voidaan joutua arvioimaan verotusmenettelystä annetun lain 28 §:n veron kiertämistä koskevan säännöksen nojalla.

Osakaslainan menettäminen

Jos osakeyhtiö poistaa kirjanpidostaan arvottomana saamisen, joka muodostuu osakkaalle annetusta lainasta, kulukirjausta pidetään peiteltynä osingonjakona. KVL:n ennakkotiedossa 1994/48 yhtiö perusteli osakaslainan poistamista kirjanpidostaan osakkaan varattomuudella. Osakas oli menettänyt omaisuutensa ja hänet oli todettu ulosottoselvityksessä varattomaksi. Tästä huolimatta peiteltyä osinkoa syntyi. Menetys ei ollut vähennyskelpoinen yhtiölle.

Liiketaloudellinen laina

Laskennallista korkoa ei lisätä yhtiön tuloon, jos yhtiöllä ja osakkaalla on liiketaloudellisia yhteyksiä toisiinsa ja velkasuhde liittyy tähän toimintaan. Mahdollinen lainan korottomuus ei tällöin johdu osakkuusasemasta.

Osakeyhtiön pääosakas oli laskuttanut vuoden lopussa yhtiötään konttori-, postitusyms. palveluista. Katsottiin, että yhtiöllä ollut koroton saaminen pääosakkaaltaan oli mainitun laskutuksen kohtuullista ennakkoa vastaavalta määrältä sellainen sopimussuhteista johtuva saaminen, jonka osalta yhtiötä ei ollut VerL 57 §:n mukaan verotettava pääosakkaalta perimättä jääneestä korosta (KHO 1979/2341).

Peiteltyä osinkoa taas syntyi, kun sahausta harjoittava osakeyhtiö maksoi puukauppaan liittyen osakkailleen huomattavasti suurempia ennakoita kuin vieraiden kanssa tehtyjen vastaavien sopimusten perusteella. Normaalit

ennakot ylittävälle osalle soveltui VerL 57 § (nykyinen VML 29 §) (KHO 1973/4026).

Liiketaloudelliseksi lainaksi on katsottu myös ne lainat, jotka asunto- ja kiinteistöosakeyhtiö antaa perustajaosakkaana olevalle rakennusliikkeelle. Asunto-osakeyhtiö ei ole menetellyt VerL 57 §:ssä tarkoitetulla tavalla, kun se on luovuttanut osakepääomastaan ennakkomaksuja korotta perustajaosakkaalleen rakennettavaksi suunnitellun asuinrakennuksen kustannuksiin edellyttäen, ettei asunto-osakeyhtiö ole tarvinnut mainittuja varoja verovuonna rakentamiseen (KHO 1981 II 550). Jos asunto-osakeyhtiö antaa perustajaosakkaalleen vierasta pääomaa vastaavia ennakkomaksuja, katsotaan ne sellaiseksi perustajaosakkaiden korottomaksi lainaksi, josta voidaan verottaa VerL 57 §:n nojalla (KHO 1982 II 562).

Osakaslaina yhtiötä lopetettaessa

Osakeyhtiön lopettaessa toimintansa yhtiö halutaan usein säilyttää ns. lepäävänä yhtiönä. Rahoitusomaisuus, joka vastaa osakepääomaa, katsotaan jäävän osakkaan käyttöön. KHO:n ratkaisussa 1978 II 604 yhtiöllä oli osakkaaltaan koroton saatava, joka vastasi osakepääomaa. Saatavan perusteella laskettiin korkoa peiteltynä osinkona.

Jos selvitystilaan asetettu yhtiö jakoi varojaan osakkaille ennen julkisen haasteen paikalletulopäivää, jaettuja määriä ei pidetty saatavina osakkailta (KHO 1970/3040). Kun noin kymmenen vuotta aiemmin toimintansa lopettaneen ja velattoman osakeyhtiön pankkitilillä olleet varat jaettiin OYL:ssä säädettyä selvitysmenettelyä tekemättä, osakeyhtiön osakas ei saanut verotuslain 57 §:n 2 momentissa tarkoitettua peiteltyä osinkoa (KHO 1998/2715).

Suuri kassatili

Olosuhteisiin nähden huomattavan suuri kassatili saattaa viitata siihen, että yhtiön varat ovat olleet osakkaan yksityiskäytössä. Osakeyhtiön pääosakkaalla oli ollut hallussaan varoja, jotka vuosittain olivat sisältyneet yhtiön kassatilille kirjattuina varoina. Varat katsottiin verotuksessa osakkaille annetuksi korottomaksi osakaslainaksi (KHO 1991/3440). KHO:n päätöksen antamisen jälkeen osakaslainaa koskeva sääntely on muuttunut. Uusi osakaslainaa koskeva sääntely on tarkoitettu sovellettavaksi lähtökohtaisesti varsinaiseen rahan velaksiantoon perustuvaan saatavaan. Uusien säännösten mukaan osakaslaina katsotaan osakkaan pääomatuloksi. Osakaslainaksi luetaan järjestely, jossa on selvitys siitä, että yhtiön varoja on osakkaan käytössä ja lisäksi näiden varojen takaisinmaksutarkoituksesta. Sen sijaan, jos on selvitys siitä, että yhtiön varoja on osakkaan käytössä, mutta ei kuitenkaan ole selvitystä lainan takaisinmaksutarkoituksesta, kysymys on peitellystä osingosta. Esimerkiksi osakkaan käytössä oleva yhtiön ylisuuri kassa katsotaan peitellyksi osingoksi, ellei ole saatu selvitystä näiden varojen takaisinmaksutarkoituksesta.

Ylisuuri kassa ei tarkoita mitään absoluuttista markkamääräistä kassaa, vaan kysymys ylisuuresta kassasta ratkaistaan tapauskohtaisesti yhtiön olosuhteiden perusteella.

Muut rahoitusjärjestelyt yhtiön ja osakkaan välillä

Takausprovisio

Osakeyhtiö voi suorittaa osakkaalleen hyvityksiä rahoitukseen liittyvistä järjestelyistä. Osakas voi antaa esim. takaussitoumuksen yhtiön velasta. Jos provision määrä on kohtuullinen, siitä ei synny peiteltyä osinkoa. Kohtuullista määrää arvioitaessa vertailuperusteena voidaan käyttää esim. rahoituslaitosten vastaavista palveluista perimiä hintoja.

Verovuodesta 1993 alkaen uusia yhtiön ja osakkeenomistajien välisiä rahoitusmuotoja ja niistä maksettavia hyvityksiä saattaa esiintyä aiempaa useammin, koska useat rahoitukseen liittyvät korvaukset katsotaan osakkaan pääomatuloksi. Jos pääomatulona pidettävät hyvitykset ovat kohtuullisia ja tavanomaisia, niistä ei seuraa peitellyn osingon verotusta.

KVL:n päätöksessä 1993/262 osakkaat antoivat yhtiölleen omavelkaisen henkilötakauk-

sen sen lainojen vakuudeksi. Takauspalkkiot katsottiin osakkaiden ansiotuloksi, mutta verotuksessa tuli erikseen tutkia, maksoiko yhtiö takauspalkkiona olennaisesti enemmän kuin mikä on tavallista. Jos osakas antaa reaalivakuuden yhtiönsä lainojen vakuudeksi, tästä maksettu kohtuullinen palkkio osakkaalle on hänen pääomatuloaan (KVL 1994/22).

Rajoituksia takausprovision maksamisessa

KVL:n ennakkopäätöksessä 1994/50 osakas perheineen omisti yhtiön, jonka vastuiden vakuudeksi osakas antoi asunto-huoneistonsa hallintaan oikeuttavat osakkeet yleisvakuudeksi pankille. Osakkaalle maksettu takausprovisio oli hänen pääomatuloaan siltä osin kuin osakkeiden todellinen vakuusarvo kattoi yhtiön luoton määrän, jolta takausprovisio oli maksettu. Vakuusarvon ylittävältä osalta maksettu takausprovisio oli peiteltyä osinkoa. Verotusta toimitettaessa oli tutkittava, tuliko VerL 57 § (nykyinen VML 29 §) sovellettavaksi.

Yhtiö lainaa osakkaalta

Jos osakeyhtiön osakas antaa lainan yhtiölleen, katsotaan lainasta maksettava korko osakkaan pääomatuloksi, jos koron määrä ja määräytymisperuste ei ylitä VML 29.1 §:ssä tarkoitettua kohtuullista määrää. Jos korkoa on maksettu oleellisesti enemmän, kuin mikä on tavallista, katsotaan ylimenevä osa korosta peitellyksi osingonjaoksi. Mikäli laina on sovittu kiinteäkorkoiseksi eikä korko lainaa annettaessa ole poikennut yleisestä korkotasosta, ei korkotason lasku laina-aikana saa aikaan peitellyn osingon soveltamistilannetta (KHO 2002/93). Jos osakkaan antaman lainan osoitetaan olevan yhtiölle sen rahoitustilanteen vuoksi välttämätön, voidaan osakkaalle maksettavana kohtuullisen koron määränä pitää korkoa, joka jouduttaisiin suorittamaan rahalaitoksesta otetusta lainasta. Muissa tapauksissa osakkaan yhtiölle antama laina on rinnastettavissa lähinnä osakkaan tekemään sijoitukseen. Kohtuullinen korko on tällöin määriteltävissä lähinnä vastaavien sijoituskohteiden korkotason, esim. pitkäaikaisten talletusten keskimääräisen koron perusteella. Tällä hetkellä valtiovarainministeriön vahvistama peruskorko vastaa tätä määrää.

Yksityisotto

Henkilöyhtiön yhtiömies voi nostaa ilman veroseuraamuksia ennen yhtiömuodon muutosta syntyneen voiton eli aikaisempien tilikausien voitot ja muutostilikauden ennen yhtiömuodon muutosta syntyneen voiton. Siltä osin kuin yksityisotto on kohdistunut ennen yhtiömuodon muutosta realisoitumattomaan voittoon, yksityisoton ei ole katsottu vastaavan asian varsinaista luonnetta ja tarkoitusta. Jos henkilöyhtiöstä nostetaan yksityisottona velaksi kirjaamalla ennen yhtiömuodon muutosta toteutumatonta voittoa, yksityisotto kohdistuu osittain vasta osakeyhtiössä syntyvään voittoon. Tällöin kysymys on osakeyhtiön osakkaalleen jakamasta peitellystä osingosta (KHO 2000/2116). Yrityksen ennen yritysmuodon muutosta nostettyjen varojen katsominen peitellyksi osingoksi voi tulla kysymykseen vain niissä tapauksissa, joissa negatiivista omaa pääomaa on yritysmuodon muuttumiseen liittyen kasvatettu keinotekoisesti (KHO 2007/2424).

Kun kommandiittiyhtiön viimeiseltä tilikaudelta ennen osakeyhtiöksi muuttamista tehty yksityisotto ei ylittänyt tuon tilikauden voittoa, ei yksityisottoa voitu tältä osin verottaa peiteltynä osinkona (KHO 2004:19).

Osakkaalle maksettu ylihinta

Peitelty osingonjako voi tapahtua siinä muodossa, että osakeyhtiö maksaa ylihintaa osakkaan omistamasta hyödykkeestä. Esim. osakeyhtiö ostaa pääosakkaaltaan tämän toisessa osakeyhtiössä niin ikään pääosakkaana omistamat osakkeet. Osakkaan peiteltyä osinkoa on ylihinnan ja käyvän hinnan erotus.

(KHO 1975/2135).

Käytännössä käyvän hinnan osoittaminen ei ole helppoa. Näin on tilanne erityisesti silloin, kun hyödykkeelle ei löydy vertailuhintaa markkinoilta. Vertailuhintaa ei ole yleensä

käytössä myytäessä muun kuin arvopaperipörssin pörssilistalla noteeratun yhtiön osakkeita.

Osakeyhtiön käypää arvoa voidaan laskea yhtiön tuottoarvon ja substanssiarvon perusteella. Arvioiden tekemistä vaikeuttaa mm. goodwill-arvon huomioon ottaminen.

Osakkaalta peritty alihinta

Yleinen tapa antaa peiteltyä osinkoa on myydä hyödyke pääosakkaalle käypää hintaa halvemmalla. Osakeyhtiö voi myydä sekä vaihto- että käyttöomaisuuttaan.

Kun osakeyhtiö myi koko omaisuutensa kirjanpitoarvosta osakekannan omistavalle osakkaalleen, joka jatkoi yhtiön harjoittamaa toimintaa, vaihto-omaisuuden aliarvostuksen johdosta yhtiön katsottiin antaneen osakkaalleen peiteltyä osinkoa. Hänelle ei kuitenkaan voitu tehdä lisäystä, koska etu tuloutui osakkaan liiketulon verotuksessa alhaisemman hankintamenon muodossa (KHO 1968 II 567).

Perustajaurakointia harjoittavan osakeyhtiön osakas saattaa merkitä käypää hintaa halvemmalla yhtiönsä perustaman asunto-osakeyhtiön osakkeita. Käyvän hinnan ja osakkaan maksaman hinnan erotus on peiteltyä osinkoa. Käyvän hinnan määrittelyssä on huomioitava muiden asunnon merkitsijöiden maksama hinta asunto-osakkeista sekä huoneistojen mahdollinen eriarvoisuus (KHO 1969 II 542).

Perustajaurakoinnissa rakennusliike saattaa antaa etua osakkailleen myös siten, että rakennusliike myy rakentamansa asuinrakennuksen perustamalleen asunto-osakeyhtiölle alle todellisten rakentamiskustannusten. Kun rakennusliikkeen osakkaat merkitsevät asunto-osakeyhtiön osakkeet, he maksavat osakkeista vastaavasti alhaisemman hinnan. Tästä syntynyt etu voidaan verottaa peiteltynä osinkona (KHO 1980 II 559).

Kirjanpidosta puuttuvat tulot

Verotarkastuksessa voi käydä ilmi, ettei yksittäisiä tuloeriä ole tuloutettu kirjanpidossa. Yleensä tulouttamatta jätetyn erän katsotaan siirtyneen pääosakkaan hyväksi (KHO 1980/378). Jos osakas voi näyttää toteen, etteivät kirjanpidosta puuttuvat erät ole tulleet hänen käyttöönsä, peitellystä osingosta ei voida verottaa.

Korjausyritykset

Oikeustoimen peruutus

Osakas saattaa ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin, kun hän havaitsee verotuksen lopputuloksen poikkeavan ilmoitetusta. Oikeuskäytännön mukaan peitellyn osingonjaon palauttaminen yhtiölle ei vapauta peitellyn osingonjaon verottamiselta. Osakeyhtiö oli maksanut suorituksia osakkaansa hyväksi eikä niitä ollut otettu huomioon yhtiön kirjanpidossa saatavana osakkaalta. Suoritukset katsottiin peitellyksi osingonjaoksi siitä riippumatta, oliko osakas jonakin myöhempänä vuonna korvannut suoritukset yhtiölle (KHO 1978/4287). VerL 57 §:ää (nykyinen VML 29 §) on sovellettu jopa silloin, kun peiteltyä osinkoa sisältänyt alihintainen kauppa oli purettu alioikeuden päätöksellä sen johdosta, että kaupan osapuolet olivat erehtyneet veroseuraamuksista (KHO 1979/129). Jos kauppa peruutetaan osakkaasta riippumattomista syistä, peitellystä osingosta ei voida verottaa. Osakas oli ostanut alihintaan auton yhtiöltään. Käyvän arvon ja perityn hinnan erotus lisättiin osakkaan tuloon peiteltynä osinkona. Oikeuden päätöksellä osakas joutui kuitenkin palauttamaan auton yhtiön konkurssipesään. Osakasta ei voitu verottaa peitellystä osingosta (KHO 1991 B 547).

Jos osakas velvoitetaan oikeuden päätöksellä palauttamaan peiteltynä osinkona verotettu tuloerä konkurssipesälle, mutta palautusta ei ole tosiasiallisesti tehty, peitellyn osingon verotus pysyy (KHO 1991/964, ei julk.).

Uusi veroilmoitus

Yhtiö voi jo säännönmukaisen verotuksen yhteydessä päätellä veroviranomaiselta tulleen selvityspyynnön johdosta, että veroilmoituk-

sesta tullaan poikkeamaan VML 29 §:n nojalla. Korjausyrityksiin on oikeuskäytännössä suhtauduttu kielteisesti. Peitellyn osingonjaon verottamista ei voida välttää sillä, että yhtiö antaa uuden veroilmoituksen ja laatii uuden tilinpäätöksen. Kysymys ei ole tilinpäätöksen laadinnassa tapahtuneen erehdyksen korjaamisesta (KHO 1984 II 620).

Verotuksessa yleistynyt ns. varhennettujen verolippujen lähettäminen saattaa lisätä yrityksiä torjua peitellyn osingon verottaminen niin, että yhtiö laatii uuden tilinpäätöksen ja uuden veroilmoituksen ennen verotuksen päättymistä. Jos uudella veroilmoituksella pyritään torjumaan vain peitellyn osingon verottaminen, uutta veroilmoitusta ei voida hyväksyä verotuksen pohjaksi.

Jälkikäteen tehty sopimus

Jälkikäteen tehdyt sopimukset eivät yleensä auta korjaamaan verotuksen lopputulosta. Tytäryhtiö oli antanut emoyhtiölleen korottomia lainoja, minkä johdosta tytäryhtiöön kohdistetussa jälkiverotuksessa tuloon oli lisätty osakaslainojen laskennallinen korko. Vaikka yhtiöt olivat sen jälkeen sopineet koroksi nimetyn korvauksen maksamisesta jälkiverotetuilta vuosilta, emoyhtiö ei saanut vähentää suorituksia korkoina mainituilta vuosilta (KHO 1983 II 524).

Palautus yhtiön verotuksessa

Jos osakas palauttaa yhtiölle suorituksen, josta häntä ja yhtiötä on aiemmin verotettu peiteltynä osinkona, palautusta ei voida enää toistamiseen lukea yhtiön veronalaiseksi tuloksi. Palautus on jo verotettu peiteltynä osinkona.

PEITELLYN OSINGON MÄÄRÄ

Lisäykset osakeyhtiön verotuksessa

Lisäys peitellyn osingon perusteella tehdään yhtiön tuloon vain, jos se on puuttunut tuloslaskelmasta tai se on vähennetty tuloslaskelmassa. Esim. osakaslainan pääoman katsominen peitellyksi osingoksi ei aiheuta lisäystä yhtiön tuloon, koska laina ei ole pienentänyt yhtiön tulosta. Lisäys kohdistetaan sille verovuodelle, jonka tulokseen peitelty osingonjako vaikuttaa.

Ylihinta

Hyödykkeestä yhtiön maksama ylihinnan osuus lisätään yhtiön tuloon kokonaisuudessaan, jos koko hankintameno on myös vähennetty tuloksesta. Jos hankintameno on vähennetty poistoina, vain ylihinnan osuus poistosta lisätään vuosittain verotettavaan tuloon. Kun ylihinta on maksettu osakkeista, joiden hankintamenoa ei vähennetä poistoina, veroseuraamukset tulevat esille vasta osakkeiden luovutuksen yhteydessä. Hankintamenoon ei lueta ylihinnan osuutta. Vähennyskelpoista luovutustappiota ei synny ylihinnan osalta.

Alihinta

Alihintaisessa kaupassa yhtiön tuloon lisätään käyvän hinnan ja perityn hinnan erotus, josta tulon määrästä yhtiön katsotaan luopuneen. KHO:n ratkaisussa 1984 II 611 lisäystä ei tehty yhtiön tuloon alihinnan perusteella, koska osakkeiden luovutushinta ei ollut veronalaista tuloa eikä osakkeista ollut tehty poistoja.

Kaikki kulut

Yhtiön tuloon lisätään kaikki kulut, jotka pienentävät tulosta osakkaalle annetun peitellyn osingonjaon johdosta (KHO 1998/2694). Esim. osakkaan käytössä olleesta kesämökistä on yhtiölle voinut aiheutua siivous-, sähkö-ja korkokuluja. Lisäksi kesämökin hankintamenosta on voitu tehdä poisto. Jos peitelty osingonjako on tapahtunut, kaikki tulosta pienentävät erät lisätään verotettavaan tuloon.

Korkein hallinto-oikeus on 13.8.2008 antanut päätöksen (t.1881), joka koskee kiinteistöyhtymän omistaman mökin vuokraukseen kohdistuvien menojen vähentämistä verotuksessa. KHO katsoi, ettei asiassa ollut esitetty riittävää selvitystä siitä, että Lapissa sijaitsevaa

kiinteistöä olisi pyritty vuokraamaan myös talvisesongin ulkopuolella. Yhtymä sai vähentää vuokraukseen kohdistuvia menoja 21 viikon vuokrauskäytön ja muun ajan yksityiskäytön perusteella suhteessa 21/52. Yhtymä oli ilmoittanut yksityiskäytön osuudeksi yhden viikon vuodessa. Päätös merkitsee sitä, että mökin katsottiin olleen yksityiskäytössä kaikkien niiden 31 viikon aikana, jolloin mökki ei ollut vuokrattuna.

ESIMERKKI

A Oy on hankkinut Lapin läänistä kesämökin, joka on ollut yksinomaan osakkaan ja hänen perheensä käytössä. Kesämökki on ostettu 50 000 eurolla. Yhtiö on rahoittanut hankinnan kokonaan lainalla. Verovuonna on kirjanpidossa vähennetty seuraavat mökistä johtuneet menot:

- sähkö-, siivous- yms. kulut	2 100 euroa
- korkomenot	5 000 euroa

Tällöin elinkeinotulolähteen verotettava tulo on seuraava, jos tilikauden voitto ja verot ilman lisäyksiä on 10 000 euroa:

+ tilikauden voitto ja verot	10 000 euroa
Lisäykset yhtiön tuloon:	
+ sähkö- yms. kulut	2 100 euroa
+ korko	5 000 euroa
= verotettava tulo	17 100 euroa

Kesämökistä aiheutuneita kuluja ei vähennetä henkilökohtaisessa tulolähteessa (ei vahvisteta tappiota), koska kulut eivät liity tulonhankkimistoimintaan. Myöskään korkoja ei voida vähentää tulolähteessä, koska niiden osalta on kysymys peitellystä osingonjaosta. Peiteltynä osinkona verotetut rahoituskulut eivät ole vähennyskelpoisia.

Lisäykset osakkaan verotuksessa

Osakkaan veronalaiseen ansiotuloon lisätään VML 29 §:ssä tarkoitetusta peitellystä osingosta 70 %. Kun peitelty osinko muodostuu yhtiön maksamista osakkaan yksityisistä ulkomaan matkoista tai osakkaalle maksetuista kohtuuttomista vuokrista, peitelty osinko osakkaan ja yhtiön verotuksessa on yhtä suuri. Peiteltynä osinkona lisättyyn ansiotuloon ei yleensä kohdistu sellaisia menoja, joita osakkeenomistaja voisi vähentää tulonhankkimiskuluina. Jos yhtiö on maksanut osakkaalleen ylihintaa esim. asunto-osakkeiden kaupan yhteydessä, maksetun hinnan ja käyvän hinnan erotuksesta 70 % lisätään aina osakkaan veronalaisiin ansiotuloihin riippumatta siitä, syntyykö osakkaalle luovutuksen perusteella muutoin veronalaista luovutusvoittoa.

ESIMERKKI

A Oy on maksanut osakkaan asumiskäytössä olleesta osakehuoneistosta 100 000 euroa. Huoneiston käypä arvo olisi ollut 60 000 euroa. Osakkaan ansiotuloihin lisätään veronalaisena peiteltynä osinkona 28 000 (=70 % x (100.000-60.000)) euroa, vaikka oman asunnon myyntivoitto on muutoin osakkaan verovapaata tuloa.

VENE

Lisäykset osakkaan ja yhtiön verotuksessa saattavat poiketa toisistaan. Jos yhtiö on hankkinut kalliin huviveneen, jota pääasiallisesti käyttävät osakkaat, veneen hankintamenosta tehty poisto on yleensä suurin yksittäinen yhtiön tulosta rasittava kuluerä. Veneen poistoa ei sellaisenaan voida peiteltynä osinkona lisätä osakkaan tuloon. Ratkaisussa KHO 1990 B II 559 veneestä osakkaalle syntyneen edun arvoa vahvistettaessa poiston sijasta oli huomioon otettava veneeseen käytetylle pääomalle laskettava korko ja veneen kustannukset siltä osin kuin osakas oli käyttänyt venettä yksityisajoihinsa.

Vuodesta 1993 alkaen huviveneen hankintamenosta saadaan tehdä enintään 10 %:n suuruinen tasapoisto vuodessa (EVL 33a §). Tältäkin osin lisäykset yhtiön ja osakkaan verotuksessa vastannevat jatkossa toisiaan.

Edellä mainitusta KHO:n ratkaisusta (1990 II 559) ei käy ilmi, oliko veneen hankinta rahoitettu lainalla. Oikeuskäytäntöä ei ole edelleenkään peitellyn osingon määrän laskemisesta silloin, kun osakkaan käytössä olleesta veneestä tai kesämökistä on tehty kirjanpidossa poisto ja tämän lisäksi tuloksesta on

vähennetty hyödykkeen hankintaan otetun lainan korkoja.

Huoneiston vuokraus

Osakkaan ja yhtiön verotuksessa tehdyt lisäykset ovat poikenneet toisistaan ratkaisussa KHO 1998/2694. Osakas, joka oli omistanut 60 prosenttia Oy:n osakekannasta ja työskennellyt yhtiössä, oli asunut yhtiön omistamassa osakehuoneistossa. Yhtiön verotuksessa peitellyn osingon määräksi vahvistettiin yhtiölle huoneistosta aiheutuneiden vastike- ja korkomenojen määrä vähennettynä osakkaan yhtiölle maksamalla vuokralla. Osakkaan peitellyn osingon määrä taas vahvistettiin yleisen vuokratason mukaan ottaen vähennyksenä huomioon osakkaan jo maksama vuokra.

Peitelty osinko hankintamenoa

Kun yhtiön perimän alihinnan ja käyvän hinnan erotus lisätään osakkaan tuloon peiteltynä osinkona, peitellyn osingon määrä kasvattaa osakkaalle siirtyneen hyödykkeen hankintamenoa. Hyödykkeen hankintamenossa otetaan huomioon sekä veronalainen että verovapaa peitellyn osingon määrä. Tämä tulee huomioida mahdollista luovutusvoittoa laskettaessa (KHO 1988 B 544).

Esimerkki

A on ostanut osakehuoneiston yhtiöltään 50 000 eurolla. Huoneiston käypä arvo on 80 000 euroa. Osakkaalla verotetaan peiteltynä osinkona 30 000 euroa, josta 70 % on veronalaista tuloa. A myy asunto-osakkeet kahden vuoden kuluttua 82 000 eurolla. Luovutusvoittoa laskettaessa osakkeiden hankintamenona vähennetään 80 000 euroa.

Osakaslainan korko

Ennen vuotta 1993 korottoman osakaslainan perusteella tehtiin lisäys osakkaan verotukseen vain siltä osin kuin peiteltynä osinkona käsiteltävän koron määrä ylitti laissa säädetyn koron vähennysoikeuden enimmäismäärän. Kun osakas oli jo vähentänyt muita korkoja henkilökohtaisessa verotuksessaan lain salliman määrän, etu korottomasta osakaslainasta lisättiin kokonaisuudessaan verotettavaan tuloon (KHO 1978 II 560).

Vuodesta 1993 alkaen korot vähennetään pääomatuloista. Kun peitelty osinko on ansiotuloa, korkojen vähentämisoikeus ei poista tai pienennä korottoman osakaslainan perusteella tehtävää lisäystä ansiotuloihin.

Omien osakkeiden lunastaminen

OYL:n määräykset

Osakeyhtiö jakaa varojaan osakkaille voitonjakona. OYL sallii poikkeuksellisesti myös toisenlaisen varojen jaon. Yhtiö voi lunastaa omia osakkeitaan osakkaaltaan joko osakepääomaa alentamalla taikka käyttämällä lunastukseen vapaata omaa pääomaa.

Luovutusvoittosäännösten soveltaminen

Osakkeiden lunastamiseen sovelletaan aina luovutusvoittosäännöksiä, vaikka lunastus muutoin ei täytä peitellyn osingonjaon tunnusmerkistöä. Osakkaan luopuessa osakkeistaan hänelle maksetaan niistä luovutushinta. Luovutusvoittoa laskettaessa luovutushinnasta vähennetään hankintameno-olettaman mukainen arvo tai todellinen hankintameno (TVL 46 §). Kun luonnollisenkin henkilön luovutusvoiton verovapautta on kiristetty, paineet yhtiön varojen jakamiseen osakkeita lunastamalla lienevät vähentyneet. Pääomatulona saatu osinko ja osakkeiden lunastuksessa saatu luovutusvoitto verotetaan saman verokannan mukaan. Jos osinkoa jaetaan niin paljon, että osaa siitä verotetaan ansiotulona, avointa osingonjakoa verotetaan ankarammin kuin luovutusvoittoja.

Lunastustilanteita

VML 29.2 §:n soveltamisen kannalta on tärkeää, miten lunastus vaikuttaa omistussuhteisiin yhtiössä. Lähtökohta on, että peiteltyä osinkoa muodostuu, jos osakkeita lunastetaan kaikilta osakkailta samassa suhteessa. Tällöin yhtiöstä on jaettu varoja vapaan oman

pääoman puitteissa samalla tavalla kuin osinkoakin olisi jaettu. Osakkeita lunastetaan vaihtelevissa olosuhteissa. Lieventävien ja raskauttavien seikkojen kokonaisarviointi ratkaisee VML 29.2 §:n soveltamisen. KVL katsoi ennakkoratkaisussaan 1997/19, ettei osakkeiden myyjälle maksettavaa kauppahintaa ollut pidettävä peiteltynä osingonjakona, kun yhtiö aikoi ostaa omia osakkeitaan vapaalla omalla pääomallaan osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksensä mukaisesti, ja kauppa tapahtuisi arvopaperipörssin kautta, jolloin myyjä ei tuntisi osakkeiden ostajaa eikä ostaja osakkeiden myyjää.

Lunastus vähemmistöosakkailta

Vähemmistöosakas voidaan yleensä lunastaa yhtiöstä ulos ilman peitellyn osingon verotusseuraamuksia (vrt. kuitenkin KVL 2001/30). Vähemmistöosakkaalla on muutoin niukalti mahdollisuuksia muuttaa osakkeitaan rahaksi. Lunastus ilman peitellyn osingon verottamista on oikeuskäytännön mukaan mahdollista, vaikka vähemmistöosakas on läheistä sukua muille osakkeenomistajille (KHO 1978 II 606). Kaikki osakkeet tulee yleensä lunastaa (KHO 1978 II 605).

Lunastus enemmistöosakkaalta

Kun lunastus kohdistuu enemmistöosakkaaseen, lunastusta perustellaan yleensä sillä, että osakas luopuu yhtiöstään tai jää eläkkeelle. Kun pääosakkaan kaikki osakkeet lunastetaan tai hän siirtyy vähemmistöosakkaaksi, verotuksessa ei ole yleensä sovellettu VML 29.2 §:ää. Tällöin on vielä edellytetty, että yhtiössä on jaettu säännöllisesti osinkoa. Yhtiöstä vetäytymisen ei tarvitse olla täydellistä. Esim. hallituksen jäsenyys voidaan säilyttää ilman, että lunastus muuttuisi sen johdosta peitellyksi osingonjaoksi.

Jos osakkuusasema ei muutu osakkeiden lunastamisen seurauksena, VML 29.2 §:n soveltamiseen on vahvat perusteet. Kun pääosakas omisti 32 000 osaketta yhtiön 46 000 osakkeesta ja häneltä aiottiin lunastaa 8 000 osaketta, VerL 57.2 §:ää (nykyinen VML 29.2 §) sovellettiin (KHO 1975/4796). Osakkeiden lunastamisen katsottiin liittyvän osakkaan rahantarpeeseen. Lunastuksella ei ollut yhteyttä myöskään toiminnan supistumiseen.

Myös tapauksessa KHO 1986 II 575 lunastuksen katsottiin tapahtuvan osingosta menevän veron välttämiseksi, kun yhtiö lunasti pääosakkaaltaan osakkeita, jotta hän voisi maksaa testamentilla saaduista enemmistöosakkeista menevän perintöveron ja kunnallisveron.

Poikkeuksellisesti on joskus saatettu katsoa, ettei VML 29.2 §:ää sovelleta, vaikka enemmistöosakas jää lunastuksen jälkeen edelleen huomattavalla osuudella yhtiön osakkaaksi. Tilanteeseen on yleensä liittynyt lieventävinä seikkoina eläkkeelle siirtyminen, toiminnan olennainen supistuminen ja yhtiön säännöllinen ja huomattava osingonjako (KHO 1973/2362). Kun osakas jää lunastuksen jälkeen yhtiöönsä huomattavalla osuudella, peitellystä osingosta verottaminen on aina lähellä.

Pääosakkaan luopuminen yhtiöstään voidaan toteuttaa myös siten, että osa osakkeista myydään yhtiöön jääville osakkaille ja vain osa osakkeista lunastetaan vapaalla omalla pääomalla. Tämä järjestely sinänsä ei merkitse VML 29.2 §:n soveltamista, jos muutoin olosuhteet ovat myönteiset (KHO 1978 II 603). Vaikka yhtiö oli suorittanut osakkaalleen lunastushintana osakkeelta suuremman hinnan kuin mitä yhtiöön jäävät osakkaat olivat samanaikaisesti maksaneet häneltä ostamistaan osakkeista, luopuva osakas ei saanut yhtiöltä lunastuksen yhteydessä osingonluonteista tuloa, kun hänen kaikista osakkeistaan saama kokonaishinta ei ylittänyt niiden käypää arvoa (KHO 1982 II 563).

Sukupolvenvaihdos

Osakkeiden lunastaminen liittyy usein myös sukupolvenvaihdokseen. Isä luopuu yhtiöstään poikansa hyväksi. Poika jatkaa yhtiön toimintaa. Näissä tilanteissa ei useinkaan sovelleta peitellyn osingonjaon säännöstä.

Sukupolvenvaihdoksen järjestämiseksi kaksi veljestä saivat jakaa omistamansa yhtiön

käyttäen apuna osakkeiden lunastamista ilman peitellyn osingon verottamista (KHO 1979 II 614). Kiinteistöosakeyhtiö lunasti kaikki A:n kuolinpesän omistamat osakkeet. Kuolinpesän osakkaita olivat A:n lapset B, C ja D sekä A:n puoliso F. Lapset ja puoliso olivat myös kiinteistöosakeyhtiön osakkaita. Lunastusta perusteltiin omistussuhteiden selkeyttämisellä, osakkaiden lukumäärän vähentämisellä ja sukupolvenvaihdoksella. Voittoa oli kertynyt vuosilta 1983 ja 1984. Osinkoa oli jaettu vuosilta 1982 ja 1983, mutta ei vuodelta 1984. Peiteltyä osinkoa syntyi. Asiaan ei vaikuttanut, jos yhtiö samalla myi yhden omistamistaan kiinteistöistä (KHO 1986 II 574).

Peiteltyä osinkoa ei katsottu syntyvän tilanteessa, jossa yhtiössä, joka oli viimeisen kuuden vuoden ajan jaettu säännöllisesti osinkoa vajaa puolet tuloksesta, tehtiin sukupovenvaihdos vanhempien osakkeet lunastamalla ja tämän jälkeen lapsille suunnatulla osakeannilla. Vanhemmat saattoivat jäädä myös työskentelemään yhtiön hallintoon kolmen vuoden ajaksi (KHO 2003:59). Kts. Verohallinnon antama ohje yrityksen sukupolvenvaihdoksesta 15.2.2011/Dnro 137/349/2010.

Vuorottelevat korotukset ja lunastukset

Veronvälttämistarkoitus on ilmeinen silloin, kun osakepääomaa korotetaan rahastoannilla ja sen jälkeen osakkeita lunastetaan osakkailta. Ratkaisussa KHO 1971 II 578 perheyhtiön osakepääoma korotettiin kuusinkertaiseksi ja sen jälkeen osakkeita lunastettiin nimellisarvosta. Osakepääoman korotus huomioon ottaen ja kun pääosakkaan asema ei muuttunut, VerL 57.2 §:ää sovellettiin (nyk. VML 29 §).

Toiminnan supistuminen

Osakkeiden lunastamista on perusteltu myös yhtiön toiminnan supistumisella, mitä seikkaa on oikeuskäytännössä pidetty lieventävänä asiana. Kun yhtiön toiminta supistuu voimakkaasti ja se myy tarpeettomaksi käyvää käyttöomaisuutta, näin saatuja, yhtiölle ylimääräisiä varoja on voitu jakaa osakkaille lunastamalla näiltä osakkeita suhteellisesti. Edellytyksenä on ollut, että yhtiö ei ole tarvinnut myynnistä kertyneitä varoja toimintaansa ja että yhtiö on jakanut edellisten tilikausien voittovarat osinkoina (KHO 1973 II 560, KHO 1985 I 53, 1989 B 553).

Peitellyn osingonjaon verottaminen on harvinaista silloin, kun lunastaminen tapahtuu osakepääomaa alentamalla ja lunastussumma vastaa osakepääoman alennusta. KHO:n ratkaisussa 1984 II 610 osakeyhtiö siirtyi omasta osakehuoneistosta vuokratiloihin, jolloin pääoman tarve pieneni. Yhtiö aikoi alentaa osakepääomaansa ja palauttaa vapautuvan pääoman osakkailleen. Jos palautettava määrä vastasi osakepääoman alennusta eikä ylittänyt osakehuoneistosta saatua kauppahintaa, toimenpiteen ei katsottu tuottavan osakkaille peiteltyä osinkoa.

KVL on lukuisissa julkaisemattomissa ratkaisuissaan katsonut, ettei peiteltyä osinkoa syntynyt, kun sinänsä hyväksyttävistä syistä osakepääomaa alennettiin niin, ettei lunastamiseen käytetty vapaata omaa pääomaa (esim. KVL 233/1993, ei julk. ja 236/1993, ei julk.). Ennakkotietohakemuksissa oli osakepääoman alentamista perusteltu toiminnan supistumisella tai osakepääoman määräämisellä erehdyksessä liian suureksi.

Selkeää oikeus- ja verotuskäytäntöä ei ole siitä, syntyykö peiteltyä osinkoa siltä osin, kun osakepääomaa alennettaessa lunastukseen on käytetty myös vapaata omaa pääomaa (ks. esim. KHO 1981 II 530).

Lunastushinta ja peitellyn osingon määrä

Käypä arvo

Lunastushinnan tulee olla lunastettavien osakkeiden osuus yhtiön käyvästä arvosta. Vaikka osakkeiden lunastaminen jää VML 29.2 §:n ulkopuolelle, luovutusvoittosäännöksiä sovelletaan joka tapauksessa. Tapauksessa KHO 1996/343 osakeyhtiö oli lunastanut yhdeltä osakkaaltaan kaikki tämän omistamat osakkeet. Osakkeiden lunastushinta oli ylittänyt yhtiön vapaan oman pääoman. Näin ollen lu-

nastaminen oli tapahtunut osakeyhtiölain vastaisesti. Koska lunastukselle kuitenkin oli liiketaloudelliset perusteet, eikä lunastushintaa oltu näytetty osakkeiden käypää arvoa suuremmaksi, ei lunastukseen sovellettu VerL 57 §:n (nykyinen VML 29 §) säännöstä.

Ylihinnan osuus

Jos lunastushintana käytetään ylihintaa, ylihinnan osuus katsotaan peitellyksi osingonjaoksi suoraan VML 29.1 §:n nojalla. Ylihinnan osaan ei sovelleta myöskään luovutusvoittosäännöksiä. Esim. hankintameno-olettamaa ei vähennetä siitä osasta lunastushintaa, joka ylittää osakkeiden käyvän arvon.

Alihinta

Jos osakkeiden lunastushinta alittaa osakkeiden käyvän arvon, lahjaverotus saattaa tulla kysymykseen. Sukupolvenvaihdostilanteissa huomattavan alhaisen lunastushinnan käyttäminen tarkoittaa yritysomaisuuden siirtymistä perilliselle siten, että perintö- ja lahjaverosta vapauduttaisiin.

Lunastus yhtiön verotuksessa

Osakkeiden lunastaminen ei vaikuta verotettavan tulon määrään yhtiön verotuksessa, koska lunastushintaa ei ole vähennetty tuloslaskelmalla.

Omien osakkeiden hankkiminen

Peitelty osinko voi tulla kysymykseen myös, kun yhtiö hankkii omia osakkeitaan osakeyhtiölain 15 luvun 1 §:n 1 kohdassa säädetyllä tavalla. Ratkaisussa KVL 2007/28 X kuului A Oy:n toimivaan johtoon. Toimiva johto omisti A Oy:n osakkeista yhteensä noin 3,5 prosenttia ja loput osakkeista olivat erilaisten yhteisöjen omistuksessa. A Oy oli myynyt omistamansa liikekiinteistöt ja jatkoi toimintaansa samoissa liiketiloissa vuokralaisena. Kiinteistöomaisuuden myynnistä saamillaan varoilla yhtiö aikoi hankkia omia osakkeitaan osakeyhtiölain 15 luvun 1 §:n 1 kohdassa säädetyllä tavalla. Vaikka A Oy olikin myynyt omistamansa kiinteistöt, ei sen harjoittama liiketoiminta sinänsä ollut supistunut. Yhtiön oli tarkoitus hankkia osakkeitaan käypään hintaan kaikilta osakkailta näiden omistusosuuksien suhteessa, joten osakkaat jäisivät edelleen yhtiön osakkaiksi ja omistaisivat osakkeita samassa suhteessa kuin ennenkin. Osakkeiden hankkimisen katsottiin tapahtuvan verotusmenettelystä annetun lain 29 §:n 2 momentin tarkoittamalla tavalla osingosta menevän veron välttämiseksi.

17. KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN JA KESKUSVEROLAUTA-KUNNAN PÄÄTÖKSIÄ

Kotikunta

KHO2001/1429

Henkilöllä oli asunto kahdessa kunnassa. Kunnassa A hänellä oli puolisonsa kanssa yhteinen koti. Hänen puolisollaan oli kunnassa työpaikka, ja hän itsekin, osa-aikaeläkkeelle jäätyään, edelleen työskenteli tuossa kunnassa. Tähän nähden hänellä katsottiin perhesuhteidensa ja toimeentulonsa johdosta olleen kiinteä yhteys sinne eikä kuntaan B, jossa hän ilmoituksensa mukaan vietti kaiken vapaa-aikansa, 7 kuukautta vuodessa. Henkilön kotikunnaksi katsottiin sen vuoksi kunta A eikä kuntaa B, jota hän itse piti kotikuntanaan.(Ei verotusta koskeva oikeustapaus).

KHO 2001/2598

Puolisoiden kotikunnaksi oli merkitty väestötietojärjestelmään kunta X. Puolisot olivat työskennelleet 1970-luvulta lähtien kunnassa Y, jossa he omistivat 119 neliömetrin suuruisen asunnon. Puolisoilla ei ollut ollut verovuonna 1998 alaikäisiä lapsia. Puolisoiden mukaan he olivat kotoisin kunnasta X, jonne he olivat rakentaneet vakituiseksi asunnokseen toisen puolison perintömaille vuosina 1989-1994 noin miljoona markkaa maksaneen omakotitalon. Rakennuslupa oli myönnetty vakituisen asunnon rakentamiseksi. Puolisot olivat todenneet, että heidän varsinainen elämänsä, useimmat ystävyyssuhteensa sekä suurin osa harrastuksista olivat olleet kunnassa X. He olivat viettäneet verovuonna 1998 useampia öitä kunnassa X kuin kunnassa Y, jossa oleva asunto oli pelkästään työn takia välttämätön kaupunkiasunto. Puolisot olivat huolehtineet perikunnan omistamien kunnassa X sijaitsevien tilojen hoidosta ja maksaneet niistä verot. Puolisoiden tarkoituksena oli luopua asunnosta kunnassa Y ja muuttaa kuntaan X heti, kun se työtehtävien puolesta oli mahdollista. Hallinto-oikeus katsoi jääneen näyttämättä, että puolisoilla olisi ollut perhesuhteiden, toimeentulon tai muiden vastaavien seikkojen johdosta kotikuntalain tarkoittama kiinteä yhteys heidän kotikunnakseen ilmoittamaan kuntaan X. Näin ollen puolisoiden omalle käsitykselle kotikunnastaan ei voitu antaa tässä tapauksessa merkitystä. Puolisoiden verotuspaikkana oli pidettävä kuntaa Y, johon kotikuntalaissa tarkoitettu kiinteä yhteys heillä vain oli ollut. Korkein hallinto-oikeus: ei muutosta. Verovuosi 1998.

Verotuksen toimittamisen periaatteita

KHO 1963 II 407

Kun verolautakunta oli vahvistanut verotettavan tulon arvioiden VerotusL 72 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla, mutta ei ollut antanut verovelvolliselle tilaisuutta selvityksen esittämiseen eikä VerotusA 12 §:n 3 momentin mukaisesti merkinnyt asiakirjoihin syytä poikkeamiseen veroilmoituksesta, KHO kumosi valituksenalaisen päätöksen ja palautti asian verolautakunnalle. Valtio ja asianomainen kunta velvoitettiin maksamaan valittajalle oikeudenkäyntikuluja.

KHO 1966 II 600

Verolautakunta oli menetellyt virheellisesti, kun se oli varannut 21 päivänä lokakuuta 1963 päiväämällään ja seuraavana päivänä postittamallaan kirjeellä yhtiölle tilaisuuden saman kuun 24 päivään mennessä selvityksen esittämiseen tulon vähäisyyden syistä ja siten asettanut kohtuuttoman lyhyen määräajan.

KHO 1980/4536 II 600

Kun kysymys koski sitä, kumpaa maatilataloutta harjoittaneista puolisoista oli pidettävä varsinaisena yrittäjänä, valittaminen KHO:een ei ollut luvanvarainen. Kun verolautakunta hankkimatta tarkempaa selvitystä varsinaisen yrittäjän määräämisessä huomioon otettavista olosuhteista oli olennaisesti poikennut puolisoiden antamista veroilmoituksista, KHO palautti asian verolautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi. Verovuosi 1976.

KHO 1989/4163

Toimittaessaan kommandiittiyhtiön verotusta verolautakunta oli yhtiötä kuulematta palauttanut yhtiön liiketuloon autokulujen yksityiskäytön osuutena 10 000 markkaa yhtiön veroilmoi-

tuksessaan ilmoittaman 6 426 markan sijasta. Yhtiön ilmoittama määrä perustui veroilmoitukseen liitettyyn erittelyyn ja se oli laskettu tavalla, joka aiempina vuosina oli verotuksissa hyväksytty. Kun verolautakunta, varaamatta yhtiölle tilaisuutta antaa asiasta selvitystä, oli olennaisesti poikennut yhtiön ilmoittamasta autokulujen yksityiskäytön osuudesta, korkein hallinto-oikeus tapahtuneen menettelyvirheen johdosta palautti asian verolautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi. Verovuosi 1986.

KHO 1996/725

A ja B olivat vuonna 1991 ostaneet omakotitalon ja muuttaneet siihen asumaan samana vuonna. He olivat 15.1.1992 käyneet verotoimistossa neuvottelemassa valinnan tekemisestä asuntovähennyksen ja korkovähennyksen välillä. A ja B valitsivat tuolloin asuntovähennyksen ja verotoimisto muutti sen mukaisesti heidän ennakonpidätystensä perusteita. He olivat tuolloin olettaneet verotoimiston ottavan huomioon asuntovähennysvaatimuksen myös vuodelta 1991 toimitettavassa verotuksessa. Tämän johdosta A ja B eivät enää vaatineet asuntovähennystä 27.2.1992 päivätyissä vuodelta 1991 antamissaan veroilmoituksissa. Näissä olosuhteissa ja kun asiaa ei ollut verotusta toimitettaessa tiedusteltu, korkein hallinto-oikeus katsoi A:n ja B:n esittäneen asuntovähennysvaatimuksen tulo- ja varallisuusverolain 146 a §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuna aikana. Verovuosi 1991 ja verovuosi 1992

KHO 1998/565

Metsäverotuksessa siirryttiin pinta-alaverotusjärjestelmästä puun myyntitulon verotusjärjestelmään vuodelta 1993 toimitettavassa verotuksessa tuloverolailla (1535/1992). Lain 140 §:n 1 momentin mukaan verovelvollinen luonnollinen henkilö pysyi metsäverotuksen siirtymävuosien 1993-2005 ajan pinta-alaperusteisessa metsäverotuksessa, jos hän esitti asiaa koskevan vaatimuksen ennen vuodelta 1993 toimitettavan verotuksen päättymistä.

Verovelvollinen oli palauttanut verotoimistoon metsätalouden veroilmoituksen liitelomakkeen 2 A, mutta siinä ollutta pinta-alaperusteisen metsäverojärjestelmän valintakohtaa ei ollut täytetty eikä allekirjoitettu. Verolomakkeella 2 A verovelvollinen oli kuitenkin metsätalouden puhtaasta tulosta vaatinut vähennettäväksi metsänhoitomaksun, taimikkovähennyksen ja metsätalouden korot. Lomake 2 A tuli palauttaa verotoimistoon vain, jos verolomakkeen sivulla 2 oli esitetty vaatimus pinta-alaverotuksen soveltamista siirtymäkautena. KHO katsoi, että verovelvollisen antamat veroilmoitustiedot metsäverotusjärjestelmän valinnasta olivat olleet ristiriitaisia ja asia oli jäänyt epäselväksi. Ottaen huomioon verotuslain 55 §:n ja hallintomenettelylain 15 §:n säännökset verovelvolliselle olisi tullut ennen verotuksen toimittamista varata tilaisuus esittää käsityksensä metsäverotusjärjestelmän valinnasta. Kuulemisvelvollisuuden laiminlyönnin vuoksi lääninoikeuden ja verotuksen oikaisulautakunnan päätökset kumottiin ja asia palautettiin verovirastolle uudelleen käsiteltäväksi. Verovuosi 1993.

KHO 1998/2147 VUOSIKIRJA

A oli hankkinut B Oy:n optiolainan optiotodistuksia 15.4.1994 ja myynyt ne 7.11.1994. Alkuperäisten lainaehtojen mukaan optiotodistuksia ei saanut luovuttaa kolmannelle ilman yhtiön hallituksen kirjallista lupaa ennen 1.12.1998. Vuonna 1994 saamansa luovutusvoiton A ilmoitti verotettavaksi tuloksi pääomatulona. Verotusta toimitettaessa luovutuksesta saatu etu katsottiin ansiotuloksi, kun alkuperäisiä lainaehtoja oli muutettu 16.9.1994 tai sen jälkeen niin, että optiotodistusten luovutus oli ollut mahdollista 16.9.-31.12.1994 välisenä aikana.

Optiotodistukset oli vapautettu luovutuskiellosta sen jälkeen, kun hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tuloverolain muuttamisesta (HE 175/1994 vp) oli annettu 16.9.1994, mutta ennen sitä ajankohtaa, jolloin valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 82 sanotun hallituksen esityksen johdosta oli ehdotettu lain voimaantulon aikaistamista. Hallituksen esityksen mukaan laki oli tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1995 alusta niin, että sitä sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 1995 toimitettavassa verotuksessa. Valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti voimaantulosäännös säädettiin kuitenkin sen sisältöiseksi, että lain 66 §:n 3 momenttia sovelletaan muutetussa muodossaan vuodelta 1994 toimitettavassa verotuksessa niihin työsuhdeoptioihin, joita on käytetty 16.9.1994 tai sen jälkeen.

Korkein hallinto-oikeus pysytti lääninoikeuden päätöksen lopputuloksen, jonka mukaan A:n valitus oli hylätty, lausuen muun muassa, että kysymyksessä oleva ansiotulosta suoritettava vero ei ollut A:n kannalta sillä tavalla konfiskatorinen, että hänelle Suomen Hallitusmuodon 6 §:ssä säädettyä omaisuuden suojaa olisi loukattu. Optiotodistusten myynnistä A:n veronalaiseksi ansiotuloksi katsottua määrää on vastannut myös hänen tosiasiassa saamansa voitto. Optiotodistusten myynnistä saadun tulon verottaminen ansiotulona niin, että tuohon tuloon on kohdistettu samanlaiset veroseuraamukset kuin muihin työsuhteen perusteella saatuihin nettotuloihin, ei ollut myöskään Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimuksen ensimmäisen lisäpöytäkirjan 1 artiklan vastainen toimenpide.

Vaikka A:n optiotodistusten myynnistä saamaan tuloon oli sovellettu aikaisempaa ankarampaan verotukseen johtavia säännöksiä, menettelyn ei voitu katsoa loukkaavan Suomen Hallitusmuodon 5 §:ssä säädettyä yhdenvertaisen kohtelun vaatimusta. Kysymyksessä olevat tuloverolain säännökset ovat tarkoittaneet sitä, että samoin edellytyksin kaikkiin 16.9.1994 tai sen jälkeen tapahtuneisiin työsuhdeoptioiden luovutuksiin on ollut sovellettava samoja, ankarampaan verotukseen johtavia säännöksiä. Verovuosi 1994.

KHO 1998/2754 VUOSIKIRJA

Verovelvollinen oli jättänyt verotusta varten ilmoittamatta, että hän oli omistanut 100 kappaletta erään osakeyhtiön osakkeita, ja niistä verovuonna saamansa osinkotulon. Verotusta toimitettaessa verovelvollisen veronalaisiin tuloihin lisättiin vertailutietojen perusteella ilmoittamatta jätetty osinkotulo 125 649 markkaa ja samalla määrättiin verotuslain 77 §:n 3 momentin nojalla 12 000 markan suuruinen veronkorotus. Korkein hallinto-oikeus lausui ratkaisussaan, että verovelvollisen kuuleminen ennen veronkorotuksen määräämistä olisi ollut perusteltua. Verovelvolliselle olisi pitänyt varata tilaisuus esittää selvitystä osinkotulon ilmoittamatta jättämisen syistä. Hänen antamallaan selvityksellä olisi voinut olla merkitystä arvioitaessa, mikä veronkorotusta koskevan verotuslain 77 §:n momentti tapaukseen soveltuu ja minkä suuruisena veronkorotus asianomaisen lainkohdan mukaan määrätään. Verotus oli tältä osin toimitettu virheellisessä järjestyksessä. Asia palautettiin veronkorotuksen osalta verovirastolle uudelleen käsiteltäväksi niin, että verovelvolliselle oli varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi. Verovuosi 1994.

Verotuksen oikaisu

KHO 2009/2602

Veroviraston 8.2.2005 verovuodelta 2001 tekemän jälkiverotuspäätöksen mukaan A:n verotettaviin tuloihin oli lisätty auton käyttöetu 49 200 markkaa. Koska auton käyttöetu oli tallennusvirheen vuoksi jäänyt jälkiverotusta toimitettaessa tallentamatta A:n verotettaviin tuloihin, verovirasto oli 4.1.2006 tekemällään päätöksellä lisännyt mainitun edun A:n verotettaviin palkkatuloihin verovuodelta 2001.

Verotusmenettelystä annetussa laissa ei ole nimenomaista säännöstä jälkiverotuksessa tapahtuneen laskuvirheen tai muun siihen verrattavan erehdyksen oikaisemisesta tai korjaamisesta verovelvollisen vahingoksi. Näin ollen jälkiverotuksessa tapahtuneen ilmeisen kirjoitus- tai laskuvirheen tai muun siihen verrattavan virheen korjaamiseen oli sovellettava hallintolain yleisiä säännöksiä hallintopäätöksessä olevan virheen korjaamisesta

Virhe oli ilmeinen ja se oli korjattu verotusmenettelystä annetun lain 57 §:ssä jälkiverotuksen toimittamiselle säädetyssä viiden vuoden määräajassa, minkä vuoksi ja muutoinkaan virheen korjaaminen ei johtanut verovelvolliselle kohtuuttomaan lopputulokseen. Tämän vuoksi korkein hallinto-oikeus hallintolain 51 ja 52 §:n nojalla katsoi, että verovirasto oli voinut 4.1.2006 tekemällään päätöksellä korjata 8.2.2005 tekemässään jälkiverotuspäätöksessä olleen virheen lisäämällä mainitun edun A:n verotettaviin palkkatuloihin verovuodelta 2001. Jälkiverotus verovuodelta 2001.

Äänestys 3-2. Vähemmistö katsoi, että myös nyt esillä olevassa tapauksessa oli sovellettava verotusmenettelystä annetun lain 56 §:n veronoikaisua koskevia säännöksiä ja että verovirasto näin ollen ei enää vuonna 2006 voinut oikaista verovuotta 2001 koskevaa aikaisempaa virheellistä jälkiverotuspäätöstään.

VML 56 § (1558/1995 ja 477/1998) ja 57 § (1558/1995) Hallintolaki 51 ja 52 §.

Luottamuksensuoja

KHO 1997/2826

Lakiasiain palvelutoimintaa harjoittava osakeyhtiö oli perustettu vuonna 1986 ja merkitty kaupparekisteriin 4.11.1987. Yhtiön osakkaina oli eläkkeellä oleva varatuomari A, joka toimi päätoimisesti yhtiössä, sekä haastemiehen toimensa ohella avustanut B, joka opiskeli oikeustiedettä. Lisäksi yhtiön toimistotehtäviä hoiti B:n puoliso. Yhtiöllä oli vuokrattu, yleisölle avoin toimisto. Yhtiön liikevaihto, joka koostui koko toimintaaikana samanlaatuisista toimeksiannoista ja tehtävistä, oli vaihdellut vuoden 1988 34 390 markasta vuoden 1993 229 284 markkaan. Yhtiötä oli verotettu ilmoittamistaan tuloista vuosien 1986-1991 ja 1993 verotuksissa, mutta vuosien 1992 ja 1994 säännönmukaisissa verotuksissa yhtiön tulot verotettiin A:n ammattitoiminnasta saatuina tuloina. Kun otettiin huomioon yhtiön verovuosien 1992 ja 1994 toiminta sekä vuosilta 1987-1991 ja 1993 toimitetut yhtiön verotukset, joihin verrattuna yhtiön toiminnan laajuudessa tai laadussa ei ollut tapahtunut muutoksia, vuosien 1992 ja 1994 verotuksissa ei ollut verotuslain 56 §:ssä säädettyjä edellytyksiä verottaa yhtiön nimissä ilmoitettuja tuloja osakas A:n tuloina. Verovuodet 1992 ja 1994.

KHO 1998/1922

Vuonna 1984 perustetun osakeyhtiön toiminta oli käsittänyt yhtiön vaihto-omaisuuteen kirjattujen osakehuoneistojen vuokralle antamista. Yhtiön verovuonna 1991 harjoittamaa toimintaa ei tuon verovuoden verotuksessa pidetty elinkeinotoimintana, joten toimintaan sovellettiin tulo- ja varallisuusverolain säännöksiä. Yhtiöön oli verovuonna sulautunut sen kokonaan omistama osakeyhtiö, jonka liikevaihto oli muodostunut yksinomaan osakehuoneistojen vuokrauksesta saaduista tuotoista. Kun fuusiotappio ei ollut yhtiön tulosta vähennyskelpoinen meno, yhtiön tuloon palautettiin fuusiotappiosta tehty poisto 1 029 275 markkaa.

Yhtiön tuloa oli aikaisemmissa verotuksissa käsitelty liiketulona veroilmoitusten mukaisesti. Tällöin yhtiön tulosta oli myös hyväksytty tehtäväksi vähennyksiä, joihin verovelvollinen oli oikeutettu vain elinkeinotulon verottamisesta annetun lain nojalla. Yhtiön saaman tulon tulolajia ei ollut toisaalta saatettu verotuksissa erityisesti ratkaistavaksi. Esitetyissä olosuhteissa aikaisemmilta vuosilta toimitetuilla verotuksilla ei ollut ratkaisevaa merkitystä asiassa. Kun lisäksi otettiin huomioon vakiintunut oikeuskäytäntö sen suhteen, ettei laajamittaistakaan osakehuoneistojen vuokraustoimintaa ollut pidettävä elinkeinotoimintana, fuusiotappio voitiin jättää tulo- ja varallisuusverolain nojalla vähentämättä. Verovuosi 1991.

KHO 1998/2104 1998:52

Korkein hallinto-oikeus oli antanut ratkaisun 1984 II 505, jonka mukaan omakustannusperiaatteella toiminut osuuskunta, joka ylläpiti ja hoiti vedenhankinta- ja viemäröintilaitosta, oli tulo- ja varallisuusverolain 13 §:ssä tarkoitettu yleishyödyllinen yhteisö, jonka toiminta ei ollut liiketoimintaa. Verohallitus oli lääninverovirastoille ja verotoimistoille 26.10.1984 osoittamassaan kirjeessä nro 10101/41/84 viitannut sanottuun päätökseen ja lausunut käsityksenään, että tuota päätöstä voidaan soveltaa myös osakeyhtiömuotoiseen paikallista vesi- ja viemärilaitosta hoitavaan yhteisöön, jos korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä mainitut seikat muutoin ovat olemassa. Mainitusta päätöksestä oli muodostunut oikeus- ja verotuskäytännössä noudatettu ennakkopäätössääntö. Korkein hallinto-oikeus oli toisaalta arvonlisäverovelvollisten rekisteriin merkitsemistä arvonlisäverolain voimaantulosta 1.6.1994 lukien koskevassa ratkaisussaan 1997:37 katsonut, että vesiosuuskunnan veden myynnistä saamaa tuloa ei ollut pidettävä tuloverolain 23 §:n nojalla tuloverotuksessa verovapaana, vaan se oli osuuskunnan veronalaista elinkeinotuloa.

Vesi- ja viemärilaitostoimintaa harjoittavaa lähes kokonaan kunnan omistuksessa olevaa osakeyhtiötä A oli pidetty jatkuvasti korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun 1984 II 505 mukaisesti verotuksessa yleishyödyllisenä yhteisönä, jonka toiminta ei ollut elinkeinotoimintaa. Näin oli tapahtunut myös verovuodelta 1994 toimitetussa verotuksessa, johon veroasiamies haki muutosta katsoen, että noudatettu verotuskäytäntö oli virheellinen. Lääninoikeus hyväksyi veroasiamiehen valituksen ja katsoi, että A:ta ei ollut pidettävä yleishyödyllisenä yhteisönä, minkä vuoksi se oli velvollinen suorittamaan tuloveroa saamastaan elinkeinotulosta. A haki

muutosta korkeimmassa hallinto-oikeudessa, joka myönsi valitusluvan.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että vesiosakeyhtiö A:n olosuhteet olivat nyt erilaiset kuin oli ollut vuonna 1984 ratkaistussa tapauksessa, kun otettiin huomioon korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu 1997:37 ja arvonlisäverolaista ilmenevä kytkentä yhteisön veronalaiseen elinkeinotuloon. Vesi on kulutushyödyke, jonka jatkuvaa myyntiä asiakkaille vastiketta vastaan arvioidaan nykyisin laadultaan eri tavalla kuin ennen, vaikka olosuhteissa ei muutoin olisi tapahtunut merkittäviä muutoksia. Kun vielä otettiin huomioon, että vuoden 1984 ratkaisussa oli ollut kysymys harkintaverotuksesta, jota koskeva säännöstö on kumottu, korkein hallinto-oikeus pysytti lääninoikeuden päätöksen lopputuloksen.

Korkein hallinto-oikeus katsoi siis vastoin aikaisemmassa ennakkopäätöksessä ilmaisemaansa kantaa, että vesiosakeyhtiötä ei voitu pitää tuloverolaissa tarkoitettuna yleishyödyllisenä yhteisönä. Käytännön muutos säännönmukaista verotusta kiristävään suuntaan säännösten pysyessä asiallisesti ennallaan oli kuitenkin yhtiön kannalta ilmeisen kohtuutonta. Veronhuojennusta koskevaa hakemusta silmällä pitäen korkein hallinto-oikeus saattoi asianomaisten viranomaisten tietoon käsityksensä siitä, että verovelvollinen oli tässä tapauksessa erehtynyt verosäännösten sisällöstä olosuhteissa, joissa erehtymistä ei voitu pitää verovelvollisen huolimattomuudesta tai laiminlyönnistä aiheutuneena, ja että yhtiön luottamusta verotuskäytännön pysymiseen ennallaan olisi syytä suojata. Verovuosi 1994. Äänestys 4-2+1.

Toisin KHO 1984 II 505 (11.4.1984 T 1377) ja verohallituksen kirje nro 10101/41/84 ”Paikalliset vesi- ja viemärilaitokset yleishyödyllisinä yhteisöinä Vrt KHO 1997:37 (13.5.1997 T 1160)

KHO 2000/404

Vuonna 1950 perustetun säätiön sääntöjen mukainen tarkoitus oli ylläpitää sivistys- ja urheilutaloa itsekannattavaisuuteen tähtäävää periaatetta noudattaen ylijäämiä tavoittelematta. Säätiö oli luovuttanut tuon talon X:n kaupungille jo vuonna 1973. Sen jälkeen säätiön harjoittama pääasiallinen toiminta tuli käsittämään säätiön omistaman toisen kiinteistön vuokralle antamisen ja vuodesta 1993 lähtien säätiön omistamien erään kiinteistöyhtiön osakkeiden nojalla hallitsemien tilojen vuokralle antamisen käyvästä hinnasta. Säätiö oli omistanut kiinteistöyhtiön osakkeista ensin 75 % ja vuodesta 1996 lähtien kaikki osakkeet. Kiinteistöyhtiön rakennushankkeen kustannukset olivat noin 27 miljoonaa markkaa, josta säätiön osuus oli noin 17,9 miljoonaa markkaa. Säätiö oli rahoittanut osuutensa ottamalla pankeilta lainaa 11 miljoonaa markkaa ja käyttämällä omia varoja 6,9 miljoonaa markkaa. Sanottuja tiloja ei asiakirjojen mukaan ollut luovutettu sivistys- tai urheilukäyttöön. Laajamittainen, käypään hintaan tapahtunut vuokraustoiminta oli tuottanut säätiölle huomattavat tuotot ja ylijäämät. Verovuonna 1995 säätiö oli saanut tuottoja kaikkiaan 2 646 344 markkaa, lähes kaikki vuokratuottoa, ja tuloslaskelma osoitti 961 158 markan ylijäämää. Säätiön sääntöjen mukaan osa ylijäämävaroista voitiin käyttää muuhunkin sivistyksellisen ja urheilutoiminnan edistämiseen X:n kaupungissa, kuten kirjastojen perustamiseen, muistomerkkien pystyttämiseen, taideharrastusten tukemiseen sekä uimahallien, urheilu- ja leikkikenttien, voimistelusalien ynnä muun rakentamisen avustamiseen. Säätiö oli vuosina 1962, 1966, 1970, 1975, 1983-1993 ja vuonna 1996 jakanut avustuksia ja stipendejä yhteensä 2 536 880 markkaa. Säätiö ei jakanut avustuksia tai stipendejä lainkaan vuosina 1994 ja 1995. Säätiötä oli aikaisemmin verotuksessa pidetty yleishyödyllisenä yhteisönä, mutta verovuoden 1995 verotuksessa säätiötä ei enää katsottu yleishyödylliseksi yhteisöksi.Korkein hallinto-oikeus totesi, että jaettujen avustusten ja stipendien määrä oli ollut säätiön vuosittaisiin ylijäämiin ja varallisuusmassaan nähden vähäinen. Säätiölle oli vuoteen 1992 mennessä kertynyt noin 7 miljoonaa markkaa varoja, joita ja pankeilta lainaksi otettuja 11 miljoonan markan varoja oli käytetty varojen sijoittamiseksi tulonhankintaan. Säätiön keskeiseksi toiminnaksi oli niin ollen muodostunut kiinteistöjen ja osakkeiden omistus sekä käypään hintaan tapahtuneen vuokraustoiminnan muodossa toteutettu tulonhankinta. Säätiön sääntöjen mukainen yleishyödylliseksi tarkoitettu toiminta oli todellisuudessa jäänyt vähäiseksi, ja sitä oli estänyt muun muassa varojen sitoutuminen suurelta osin lainavaroin harjoitettuun vuokraustoimintaan. Näin ollen korkein

hallinto-oikeus katsoi, että säätiötä ei voitu verovuonna 1995 pitää tuloverolain 22 §:ssä tarkoitettuna yleishyödyllisenä yhteisönä, vaan se oli koko toiminnastaan, siis myös vuokraustoiminnasta, verovelvollinen. Asiassa ei nähty perustetta säätiön esittämään luottamuksensuojan antamiseen, vaikka säätiö oli aikaisemmissa verotuksissa hyväksytty yleishyödylliseksi yhteisöksi. Verovuosi 1995 Tuloverolaki 22 §.

KHO:2003:21

A:n puolisot olivat ostaneet osakehuoneistoja aloittaakseen vuokraustoiminnan harjoittamisen. He olivat käyneet verotoimistossa tiedustelemassa suunnittelemiensa korjausten aiheuttamien kulujen vähennyskelpoisuutta vuokratuloista. Verotoimiston taholta oli annettu suullinen ohje, jonka mukaan korjaustyön ajankohdalla, suoritettiinpa se heti osakkeiden oston jälkeen ennen vuokrausta tai vasta myöhemmin vuokraustoiminnan alkamisen jälkeen, ei ollut kulujen vähentämisen kannalta merkitystä, koska kysymys ei ollut peruskorjauksista vaan vuosikorjauksista. Puolisot olivat sitten toimineet verotoimistosta saamansa ohjeen mukaisesti. Säännönmukaisissa verotuksissa hyväksyttiin heidän vaatimuksensa vähentää korjauskulut vuokratuloista vuosimenoina.

Verotuksen oikaisulautakunta hyväksyi veroasiamiehen oikaisuvaatimuksen siitä, että välittömästi huoneiston hankkimisen jälkeen tehdyt korjaukset oli katsottava peruskorjauksiksi ja kulut osaksi hankintahintaa. Koska asia ei ollut tulkinnanvarainen tai epäselvä, asiaa ei ratkaistu verotusmenettelystä annetun lain 26 §:n mukaisesti puolisoiden eduksi.

Hallinto-oikeuden hylättyä puolisoiden valituksen korkein hallinto-oikeus katsoi, kun korjaustyöt oli tehty ennen vuokraustoiminnan aloittamista, että ne liittyivät osakehuoneistojen hankintaan. Elinkeinotulon verotusta koskevan oikeuskäytännön mukaan sellaisten korjaustöiden, jotka on suoritettu ennen kuin kiinteistö on otettu käyttöön, korjausmenot on lisättävä rakennuksen poistamattomaan hankintamenoon ja ne vähennetään tulosta menojäännöksestä tehtävin poistoin. Tuo tulkinta ilmenee korkeimman hallinto-oikeuden 15.5.1992 antamassa päätöksessä taltionumero 1849. Tuo ratkaisu koski kuitenkin elinkeinotulon verotusta ja rakennuksessa suoritettuja korjauksia. Kysymys osakehuoneistossa heti hankinnan jälkeen suoritettujen korjausten kulujen vähentämisestä on ollut tuloverolakia ja sitä edeltäneitä lakeja sovellettaessa tulkinnanvarainen. Oikeustilan voidaan tältä osin katsoa selkiintyneen vasta korkeimman hallinto-oikeuden 15.8.2000 antamalla päätöksellä taltionumero 2157, jonka vuosikirjanumero on 2000:51.

Osakehuoneiston ennen vuokrauksen alkamista tapahtuneesta kunnostuksesta aiheutuneiden menojen vähennyskelpoisuus oli ollut tulkinnanvarainen vuonna 1999, jolloin puolisot olivat käyneet asiaa verotoimistossa tiedustelemassa. Heillä ei ollut ollut syytä epäillä saamansa suullisen ohjeen paikkansapitävyyttä. Heille ei ollut noissa oloissa, kun otettiin huomioon asian laatu, syntynyt tarvetta pyytää verotusmenettelystä annetun lain 8 luvussa tarkoitettua ennakkoratkaisua tai -tietoa. Puolisot olivat, saatuaan suullisen ohjeen, toimineet vilpittömässä mielessä viranomaisen ohjeen mukaisesti. Kun asiassa ei ilmennyt sellaisia erityisiä syitä, joista muuta johtuisi, asia oli ratkaistava puolisoiden eduksi.

Laki verotusmenettelystä 26 § 2 mom.

KHO 2003/1065

Verovirasto oli, ottamatta kantaa verotarkastuskertomuksessa tehdyn, yhtiön työntekijöilleen maksamista matkakustannusten korvauksista toimittamatta jääneitä ennakonpidätyksiä ja niiden perusteella maksamatta jääneitä työnantajan sosiaaliturvamaksuja koskeneen maksuunpanoesityksen perusteisiin, jättänyt maksuunpanon toimittamatta suoraan verotusmenettelystä annetun lain 26 §:n 2 momentin perusteella. Veroasiamiehen valituksen johdosta hallinto-oikeus katsoi, ettei yhtiölle voitu antaa kustannusten korvauksia koskevien säännösten tulkinnanvaraisuuteen ja epäselvyyteen perustuvaa luottamuksensuojaa, ja palautti asian verovirastoon uudelleen käsiteltäväksi. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että luottamuksensuojan soveltamisen voitiin katsoa edellyttävän, että ensin selvitetään asiaan vaikuttavat tosiseikat ja sovellettavat oikeussäännökset sekä se, miten asia olisi niiden perusteella ratkaistava. Mikäli tämän mukainen ratkaisu olisi verovelvolliselle vastainen, asia on kuitenkin ratkaistava verovelvollisen eduksi, jos lainkohdassa mainitut edellytykset täyttyvät. Luottamuksensuojalla on niin ollen

merkitystä vain tilanteissa, joissa asiassa annettava ratkaisu olisi muutoin verovelvolliselle vastainen. Kun veroviraston päätöksessä oli pelkästään ratkaistu luottamuksensuojaa koskeva kysymys, hallinto-oikeus ei ollut voinut ensi asteena ottaa kantaa maksuunpanoesityksen perusteisiin. Hallinto-oikeuden ei kuitenkaan olisi tässä tilanteessa tullut ratkaista myöskään vasta toissijaisena pidettävää kysymystä luottamuksensuojasta. Veroviraston, jolle asia oli palautettu, tuli ensin tutkia maksuunpanoesityksen perusteet ja vasta sen jälkeen ratkaista kysymys, oliko yhtiölle mahdollisesti ja millä perustein annettava luottamuksensuojaa.

KHO:2009:20

A:n työnantajan luona suoritetussa verotarkastuksessa oli todettu, että työnantaja oli maksanut A:lle perusteettomasti verovapaita matkakustannusten korvauksia. Korkein hallinto-oikeus oli aikaisemmin katsonut, ettei työnantajalle voitu maksuunpanna työnantajasuorituksia, koska työnantaja oli toiminut tulkinnanvaraisessa asiassa vilpittömässä mielessä viranomaisen hyväksymän käytännön mukaisesti. Perusteettomasti suoritettuja matkakustannusten korvauksia ei voitu luottamuksensuoja huomioon ottaen jälkiverotuksin lukea A:n tuloksi. Verovuodet 1998-2002. Äänestys 3 - 1 - 1.

TVL 71 ja 72 §, VML 26.2 § ja 57 §

KHO 2010/413 2010:13

A ry oli harjoittanut työterveysasematoimintaa vuosikymmeniä ja merkitty vuonna 1980 verohallinnon työnantajarekisteriin. Yhdistys ei ollut koskaan antanut veroilmoitusta, vaikka se olisi verotusmenettelystä annetun lain 7 §:n nojalla ollut velvollinen sellaisen vuosittain antamaan. Yhdistykseltä ei oltu pyydetty veroilmoituksia eikä se ollut ollut tulo- ja varallisuusverotuksen kohteena. Yhdistykseltä pyydettiin veroilmoitus ensimmäisen kerran vuodelta 2004 toimitettavaa verotusta varten. Yhdistystä ei pidetty toimitetussa verotuksessa yleishyödyllisenä yhteisönä ja sille vahvistettiin verotettava elinkeinotulo ja verotettava varallisuus. Hallinto-oikeus katsoi yhdistyksen valituksesta myös, ettei yhdistys ollut yleishyödyllinen yhteisö vaan verovelvollinen tulonsa ja varallisuutensa perusteella, mutta luottamuksensuojan huomioon ottaen poisti yhdistykseltä tuloveron ja varallisuusveron suorittamisvelvollisuuden.

Korkein hallinto-oikeus kumosi hallinto-oikeuden päätöksen ja saattoi toimitetun verotuksen voimaan. Yhdistyksen tulo- ja varallisuusverovelvollisuuteen liittyvät kysymykset eivät ole olleet tulo- ja varallisuusverotuksen toimittamiseen toimivaltaisen verohallinnon yksikön ratkaistavina. Vastuu siitä, että veroilmoitus verotettavasta tulosta annetaan, on verovelvollisella. Yhdistyksellä ei tämän vuoksi ollut perustetta luottaa siihen, ettei sen tarvitse suorittaa veroa tuloistaan, jos siltä ei pyydetä veroilmoitusta. Yhdistyksen verotuksessa ei ollut muodostunut tässä tilanteessa yleishyödyllisyydestä tai yhdistyksen tulojen ja varallisuuden veronalaisuudesta sellaista käytäntöä, jonka mukaisesti yhdistys olisi toiminut. Yhdistys ei voinut saada asiassa säännönmukaisessa verotuksessa luottamuksensuojaa. Verovuosi 2004.

Esteellisyys

KHO 2004/2112 2004:82

Verotuksen valmisteluun osallistuminen ei aiheuttanut hallintomenettelylain 10 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettua virkamiehen esteellisyyttä verovalmistelijalle, joka oli valmistellut saman asian verotuksen oikaisulautakunnalle. Verovuosi 1999.

Tulon ja menon jaksottaminen

KHO 1979/4327

Verovelvollisella, joka oli verovuonna saanut eläkettä takautuvasti aikaisemmilta vuosilta, oli oikeus tuosta tulostaan vähentää tulonhankkimismenoina eläkeasiansa vuoksi aikaisempina vuosina olleet matkakustannukset, joita ei ollut voitu vähentää noiden vuosien tuloista. Verovuosi 1975.

KHO 1983 II 567

Kanttori-urkuri sai verotuksessa vähentää tulonhankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneina menoina osan pianon hankintamenosta 30 %:n suuruisin vuotuisin esinekohtaisin poistoin.

KHO 1982/1891

Luonnollisen henkilön rahalaitokseen säästötilille tekemien talletusten korkojen ollessa hänen

veronalaista tuloaan korkotulojen verovuosi oli se kalenterivuosi, jolta korko maksettiin ja jonka päättyessä se merkittiin tilille, vaikka tilille merkitty korko olikin tallettajan nostettavissa vasta vuodenvaihteen jälkeen ensimmäisenä arkipäivänä. Verovuosi 1974. Verovuosi 1975. Verovuosi 1976. Verovuosi 1977. Verovuosi 1978.

KHO 1984/172 II 571

Debentuurien oston yhteydessä suoritettu korkohyvitys voitiin vähentää tulon hankkimisesta johtuneena kustannuksena. Debentuurilainasta maksettava korko oli sen vuoden veronalaista tuloa, jona korko nostettiin. Äänestys 5-3. Debentuurien myynnin yhteydessä saatua korkohyvitystä ei otettu huomioon laskettaessa mahdollista satunnaista myyntivoittoa. Debentuurien myynin yhteydessä saadun korkohyvityksen perusteella voitiin tehdä omaisuustulovähennys. Ennakkotieto. Verovuosi 1983. Verovuosi 1984.

KHO 1986/2346 II 564

Keskussairaalan korva-, nenä- ja kurkkutautien osaston osastonlääkäri oli päivystystä varten hankkinut autoradiopuhelimen ja henkilöhakulaitteen. Osaston päivystys oli järjestetty puhelinpäivystyksenä. Lääkärin velvollisuuksiin kuului hoitaa myös työajan ulkopuolella yksityispotilaiden leikkauskomplikaatiot. Posti- ja telehallituksen todistuksen mukaan lupaa ei myönnetty pelkästään hakulaitteelle vaan lupa oli sidottu autoradiopuhelimeen. Lääkärillä oli oikeus vähentää tulostaan puheena olevien laitteiden hankintamenosta tekemänsä poisto sekä niiden haku- ja asennuskustannukset. Verovuosi 1983.

KHO 1986/2687 II 555

Kuolinpesän osakkaat myivät A:lle tontin rakennuksineen 20.12.1983. Kauppakirjan ehtojen mukaan kiinteistön omistus- ja hallintaoikeus siirtyi A:lle 30.12.1983. Rakennuksissa olleiden 15 asuinhuoneiston ja 4 liikehuoneiston vuokrasopimukset olivat siirtyneet ostajalle, mutta kauppakirjan ehdon mukaan joulukuun 1983 noin 13 000 mk:n vuokratulot kuuluivat kuolinpesälle. KHO katsoi, koska A oli verovuoden päättyessä omistanut rakennukset, hänellä oli tulo- ja varallisuusverolain 26 §:n 2 momentin nojalla oikeus vähentää ansiotoiminnassaan käytettyjen rakennusten hankintamenoista poistot sen estämättä, että ansiotoiminnasta ei vielä verovuonna ollut hänelle kertynyt tuloa. Verovuosi 1983.

KHO 1987/2631 B 555

A oli 30.3.1983 saanut velaksi antamansa 60.000 mk:n pääoman ja sille kertyneen 75.000 mk:n koron suoritukseksi pankin 24 kuukauden määräaikaistilin talletustodistuksia, jotka erääntyivät maksettaviksi osaksi 15.6.1984 ja osaksi 18.1.1985. Määräaikaistilin tiliehtojen mukaan talletus ja pääomaan liitetty korko olivat nostettavissa eräpäivänä tai provisiota vastaan kolmen kuukauden aikana ennen eräpäivää. Talletustodistukset olivat vapaasti siirrettävissä määrätylle henkilölle ja uuden omistajan oikeuden turvaamiseksi siirrosta oli ilmoitettava pankille. A:n katsottiin saaneen rahanarvoisena etuutena suorituksen veronalaisesta 75.000 mk:n korkotulosta jo talletustodistusten siirtohetkellä ja korkotulo oli sen vuoksi hänen vuoden 1983 tuloaan. Verovuosi 1983.

KHO 1989/5032

Osakeyhtiö A oli pitänyt ylimääräisen yhtiökokouksen 31.10.1983, missä oli päätetty jakaa osinkoa 181 500 markkaa, joka oli ollut nostettavissa 2.1.1984 alkaen. Tällöin yhtiön osakkeenomistajalle oli syntynyt saamisoikeus edellä mainittuun osinkoon. Osakas oli myynyt 27.12.1983 omistamansa Osakeyhtiö A:n osakkeet Osakeyhtiö B:lle 260 000 markalla. Osakkaan omistamalle kommandiittiyhtiölle jäi yksi Osakeyhtiö A:n osake. Osakeyhtiö A:n äänivaltaa muutettiin kaupan jälkeen niin, että äänivalta yhtiössä säilyi edelleen entisellä pääosakkaalla. Näissä oloissa ja kun osakkaan tarkoituksena oli ollut myymällä Osakeyhtiö A:n osakkeet Osakeyhtiö B:lle saada osinkotulot verovapaasti itselleen verovapaan kauppahinnan muodossa, kauppahinnasta 181 500 markkaa oli katsottava osakkaan veronalaiseksi osinkotuloksi ja osinkotulojen verottaminen osakkaan vuoden 1984 tulona oli perusteltua, koska osinko oli yhtiökokouksen päätöksen mukaan sanottuna vuotena nostettavissa.

KHO 1989/5056 B 527

A oli vuosina 1979-1984 tehnyt sivutoimisesti sähkötyöohjelmia rakennusliike X:lle. Yhtiö X

oli kirjannut töistä johtuneet palkkiot tiliveloikseen kunkin rakennuskohteen osalta vastaanottotarkastusta seuraavassa tilinpäätöksessä. A oli nostanut palkkiot vasta 1-4 vuotta sen jälkeen. Palkkioiden maksu ei ollut viivästynyt yhtiö X:n maksukyvyttömyyden vuoksi. Katsottiin, että palkkiot olivat olleet A:n nostettavissa sinä vuonna, kun ne oli kirjattu yhtiön kuluiksi, joten ne tuli lukea jälkiverotuksin A:n tuon vuoden veronalaisiin tuloihin. Kun palkkiot jälkiverotettiin edellä mainituin tavoin oikein jaksotettuna, niitä ei enää jälkiverotuksin tullut lisätä palkkiosaatavina A:n varallisuuteen. Verovuosi 1980. Verovuosi 1981. Verovuosi 1982. Verovuosi 1983. Verovuosi 1984. Verovuosi 1985. Varallisuusverotuksen osalta äänestys 3-2.

KHO 1991/5009

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa oli samanaikaisesti ratkaistavana viisi asiaa, joissa oli kysymys opettajina toimivien henkilöiden oikeudesta vähentää palkkatulostaan tulonhankkimiskustannuksena mikrotietokoneen hankintamenosta tehty poisto. A oli verovuonna toiminut englanninkielen lehtorina yliopistossa. Tässä tehtävässään hän oli osallistunut muun ohella tietokonelingvistiikkaa käsittelevään, ulkomailla pidettyyn kongressiin. Hän oli verovuonna hankkinut Huyndai 16XT -merkkisen atk-laitteiston 9 073 markalla. Laitteistoa A oli käyttänyt työtehtävissään lehtorina. Lisäksi A oli toiminut valantehneenä kielenkääntäjänä ja käyttänyt tietokonetta käännöstyössä. A:lla oli oikeus vähentää verotuksessaan laitteiston hankintamenon poisto kokonaisuudessaan. Verovuosi 1988. Valittajat B, C, D ja E toimivat opettajina samassa lukiossa. Vuodesta 1987 yhtenä koulun painopistealueena kehittämistoiminnassa oli ollut tietokoneavusteinen opetus. Tavoitteena hankkeessa oli tietokoneiden mahdollisimman laaja käyttö opetuksessa, muun muassa oppilaiden kirjallisen materiaalin tuottaminen tekstinkäsittelyohjelmilla, tietokantojen rakentaminen oppilastyönä, ohjelmointipalveluiden tuottaminen ja erilaisten hankkeiden hoitaminen lukion opetuksessa. Osa valittajista toimi oman työnsä ohella tietotekniikan opettajina. Valittajat olivat hankkineet kaikki samanlaisen Huyndai S-286 atk-laitteiston hankintahinnaltaan 14 087 markkaa sekä B lisäksi eräitä lisälaitteita. Laitteisto oli samanlainen kuin mitä koulun opetustyössä käytettiin. B oli toiminut matematiikan ja fysiikan vanhempana lehtorina. Hän oli opettanut tietotekniikkaa lukiossa ja kansalaisopistossa muun muassa opintopiirissä, jossa tarkoituksena oli avoimen korkeakoulun puitteissa suorittaa yliopistoarvosana atk:sta. Edellä mainitussa projektissa hän oli toiminut vastuuhenkilönä ja hänen tehtäviinsä olivat kuuluneet atk-opetuksen kehittäminen, muun muassa alan kehityksen seuraaminen sekä laitteistojen ja ohjelmien ylläpito. B:llä oli oikeus vähentää verotuksessaan laitteiston hankintamenon poisto kokonaisuudessaan. Verovuosi 1988. D:2841/3/91 T:5001. C oli toiminut matematiikan, fysiikan ja kemian vanhempana lehtorina ja oli opettanut lisäksi tietotekniikkaa. C oli ilmoittanut käyttäneensä laitteistoa oppituntien valmisteluun ja opetusohjelmiin tutustumiseen sekä henkilökohtaiseen tietotekniikan opiskeluun. Lääninoikeus katsoi, että C:llä oli oikeus vähentää kaksi kolmasosaa laitteiston hankintamenon poistosta. KHO ei muuttanut lääninoikeuden päätöstä. Verovuosi 1988. D:2842/3/91 T:5013. D oli opettanut biologiaa, maantiedettä. Lisäksi hän oli toiminut lukuvuoden aikana opettajana 78 tuntia käsittäneellä atk:n peruskurssilla. Hän ilmoitti käyttäneensä laitteistoa erilaisissa opetustyöhön liittyvissä tehtävissä, minkä lisäksi hän oli laitteiston avulla ylläpitänyt ja kehittänyt tietojenkäsittelytaitojaan. Lääninoikeus katsoi, että D:llä oli oikeus vähentää puolet tietokonelaitteiston hankintamenon poistosta. KHO ei muuttanut lääninoikeuden päätöstä. Verovuosi 1988. D:2843/3/91 T:5012. E oli toiminut lukion rehtorina. Hän oli opettanut lukiossa liikuntaa ja terveystietoa sekä matematiikkaa. Rehtorin tehtäviin kuuluvia lukujärjestyksiä, rekistereitä ja talousarviolaskelmia ylläpidettiin atk:lla. Tietokoneavusteinen opetus edellytti myös rehtorilta valmiuksia tietokoneiden käyttöön. E oli näistä syistä hankkinut edellä mainitun atk-laitteiston. KHO katsoi tietokoneen tarpeellisuudesta E:n työtehtävissä esitetyn selvityksen perusteella, että E:llä oli oikeus vähentää kolmasosa tietokonelaitteiston hankintamenon poistosta. Verovuosi 1988. D:2131/3/91 T:5010.

KHO 1992/4641 B 523

Verovelvollinen ja hänen puolisonsa olivat 30.12.1988 luovuttaneet omistamansa yhtiön osakkeet toiselle yhtiölle 55.555.600 markan

kauppahinnasta, josta miehen osuus oli 55.000.044 markkaa. Kauppaan liittyneen ehdon mukaan kauppahinta oli kuitenkin tarkistettava myydyn yhtiön varallisuuden perusteella kauppakirjassa tarkoitettujen tilinpäätösten valmistuttua. Lopulliseksi kauppahinnaksi oli 30.3.1990 tehdyn kauppakirjan tarkistussopimuksen mukaan vahvistettu 68.555.600 markkaa, josta miehen osuus oli 67.870.044 markkaa. Kun kauppahinnan mahdollinen korotus riippui myydyn yhtiön varallisuuden myöhemmästä määrästä, verovelvollista voitiin vuonna 1988 verottaa vain hänen verovuonna saamansa kauppahinnan perusteella. Verovuosi 1988. Äänestys 4-1.

KHO 1994/3007 B 519

Jos maanviljelijä luovuttaa yli 10 vuotta omistamaltaan tilalta kiviainesta joko vuokraamalla louhosalueen tai myymällä toimintaa harjoittavalle yhtiölle sen louhiman kiviaineksen, kivilouhoksen hankintamenona poistetaan kunakin verovuonna käytettyä ainesosamäärää vastaava osa kivilouhoksen alkuperäisestä hankintamenosta. Ennakkotieto. Verovuosi 1993. Verovuosi 1994. Äänestys 4-3.

KHO 1994/6179 B 551

A Ky:n tilinpäätöksissä 31.3.1991 ja 31.3.1992 oli siirtovelkoihin tilikausien kuluina kirjattu yhtiön ainoan vastuunalaisen yhtiömiehen B:n tantiemeiksi nimetyt palkkavaraukset 60.000 markkaa vuodelta 1991 ja 80.000 markkaa vuodelta 1992. Ne oli maksettu B:lle seuraavien vuosien 1992 ja 1993 tammi-maaliskuussa. B oli nostanut yhtiöstä yksityisottoina 31.3.1991 päättyneellä tilikaudella 74.547 markkaa ja 31.3.1992 päättyneellä tilikaudella 118.000 markkaa. Yhtiöllä ei ollut edes väitetty olleen taloudellisia vaikeuksia maksaa B:lle tantiemeja. Niiden katsottiin olleen B:n nostettavissa jo kulukirjausten ajankohtana. Sen vuoksi ennakonpidätysvelvollisuus ja velvollisuus suorittaa työnantajan sosiaaliturvamaksua oli syntynyt yhtiölle jo tuolloin eikä vasta silloin, kun tantiemit oli B:lle maksettu. Palkanmaksuvuosi 1991. Palkanmaksuvuosi 1992.

KHO 2010/46 2010:2

A, som hade beskattats enligt inkomstskattelagen, hade hyrt ut en del av den bostadsbyggnad som hon ägde. I sin deklaration hade hon inte yrkat avdrag för avskrivning på byggnaden och inte heller meddelat att hon inte yrkade på avdrag för avskrivning. Då anskaffningsutgiften för en uthyrd byggnad är en utgift för inkomstens förvärvande och i inkomstskattelagen inte har bestämts någon tid inom vilken ett yrkande om avdrag för avskrivning ska göras, och när hänsyn tas till att A inte är bokföringsskyldig för sin uthyrningsverksamhet, har ett yrkande om avdrag för avskrivning kunnat göras efter att beskattningen har slutförts. Skatteåren 2000-2004.

KHO 2010/66 2010:624

A oli luopunut 19.3.2002 osakekauppasopimukseksi nimetyllä asiakirjalla omistamistaan kymmenestä B Oy:n osakkeesta siten, että B Oy lunasti A:lta neljä osaketta ja C Oy osti loput kuusi osaketta. Osakekauppasopimusta allekirjoitettaessa A:lle maksettiin 3 000 000 markkaa, josta 2 000 000 markkaa suoritti B Oy ja 1 000 000 markkaa C Oy. Velaksi jääneen kauppahinnan osasta 2 000 000 markasta C Oy otti 20.3.2002 päivätyllä velkakirjalla A:lta vaihtovelkakirjalainan. Laina tuli maksaa puolivuosittain kahdeksassa 250 000 markan erässä viimeisen erän eräpäivän ollessa 1.9.2006. Mikäli vaihtovelkakirjalaina tai sen osa oli maksamatta lainaajan päätyttyä, voitiin vaihtovelkakirjat vaihtaa C Oy:n osakkeisiin osittain tai kokonaan, kunnes lainan pääoma viivästyskorkoineen oli kokonaan maksettu takaisin. C Oy haettiin 2.5.2006 konkurssiin, joka raukesi varojen puutteessa. Tällöin vaihtovelkakirjalainasta oli maksamatta puolet eli 168 187,95 euroa (1 000 000 markkaa). Tämä määrä oli A:lta jäänyt saamatta. Tältä osin ei kuitenkaan ollut kysymys kauppahinnan saamatta jäämisestä vaan kauppahinnan maksuksi saatuun arvopaperiin kohdistuvasta arvonmenetyksestä, joka ei vaikuttanut luovutusvoiton verotukseen. Näin ollen menetystä ei voitu ottaa huomioon luovutusvoiton määrää laskettaessa osakekauppasopimuksessa sovitun kokonaiskauppahinnan 840 939,70 euron (5 000 000 markan) vähennyksenä. Verovuosi 2002.

KVL 1975/262

Oikeuden päätöksen nojalla useamman vuoden ajalta saatavasta taannehtivasta palkasta voitiin

vähentää oikeudenkäyntikulut sikäli kuin niistä ei oikeuden päätöksessä tuomittu korvausta.

KVL 1984/612

KHT-tilintarkastaja A toimi varsinaisen palkkatyönsä ohella tilintarkastajana useissa eri yhteisöissä, josta hänellä oli erikseen ammattituloa. Vuonna 1983 tuotto tilintarkastustehtävistä oli 48 000 markkaa. Lisäksi hän sai palkkioita luennoimisesta ja esitelmöinnistä erilaisilla kursseilla. Vuonna 1983 palkkiot olivat 9 310 markkaa. Voidakseen helpottaa ja jouduttaa työtään tilintarkastajana sekä lisätä asiakkaiden palveluksia A aikoi ostaa apuvälineeksi tietokonelaitteiston tekstinkäsittely- ja multiplanohjelmistoineen. Multiplanohjelmisto avustaisi erilaisten taloudellisten suunnitelmien tekoa. Tekstinkäsittelyohjelmistoa A käyttäisi lausuntojen, kirjelmien ja laskutuksen suorittamisessa sekä esitelmien ja lehtiartikkelien laatimisessa. Laitteiston yksityiskäyttö olisi olematonta. Siltä osin kuin tietokonetta käytettiin palkkatulojen hankkimiseksi koneen hankintameno oli TVL 25 §:n 1 momentin nojalla vähennettävissä TVL 28 §:n ja 26 §:n 2 momentin mukaisesti vuotuisina poistoina ja siltä osin kuin konetta käytettiin ammattitulon hankkimiseksi, hankintameno oli vähennettävissä EVL 7 §:n ja 8 §:n 2 kohdan nojalla EVL 30 §:n mukaisesti vuotuisina poistoina. Verovuodet 1984 ja 1985.

Verotettavan tulon laskeminen

KHO 2001/3183

Tuloverolain 100 ja 101 §:n mukaan eläketulovähennys tehdään verovelvollisen puhtaasta ansiotulosta, jota laskettaessa otetaan huomioon myös verovelvollisen elinkeinotoiminnan tuloksesta ansiotuloksi jaettu määrä. Lain 30 §:n 1 momentin mukaan luonnollisen henkilön verotettava tulo lasketaan tulolajeittain erikseen. Elinkeinotoiminnan ja maatalouden tulos lasketaan kumpikin erikseen ja otetaan aikaisempien vuosien vahvistettujen tappioiden vähentämisen jälkeen huomioon jaettavana yritystulona verovelvollisen ansiotuloa ja pääomatuloa laskettaessa. Saman pykälän 3 momentin mukaan puhdas tulo lasketaan vähentämällä ansiotulosta luonnolliset vähennykset.

Korkein hallinto-oikeus pysytti hallinto-oikeuden päätöksen, jossa henkilön eläketulovähennys oli laskettu siten, että verovuoden elinkeinotulosta oli ensin vähennetty aikaisemmilta vuosilta vahvistetut elinkeinotoiminnan tappiot ja vasta jäännös jaettu pääomatuloksi ja eläketulovähennykseen vaikuttaneeksi ansiotuloksi.

Veron kiertäminen

Kuuleminen ja todistustaakka

KHO 1999/4219

A Oy oli tehnyt hollantilaisen tytäryhtiönsä kanssa lisenssisopimuksen, jolla emoyhtiö oli luovuttanut tytäryhtiölleen käyttöoikeuden tavaramerkkiin. Sopimuksen mukaan hollantilainen tytäryhtiö maksoi vuosittain oikeudesta emoyhtiölleen A Oy:lle rojaltia, joka oli kaksi prosenttia konsernin nettomyynnistä. Hollantilainen tytäryhtiö oli tehnyt konserniyhtiöiden kanssa alilisenssisopimukset, joiden perusteella konserniyhtiöt maksoivat hollantilaiselle yhtiölle vuotuista viiden prosentin rojaltia nettomyynnistään. A Oy oli vuosittain saanut hollantilaiselta tytäryhtiöltään rojaltin lisäksi osinkoja. Yhteenlasketut rojaltit ja osingot olivat viisivuotisjaksona lähes yhtä suuret. Verotarkastuksessa katsottiin, että emoyhtiön ja hollantilaisen tytäryhtiön välinen rojaltisopimus ei ollut markkinaehtoinen vaan alihinnoiteltu. Konsernin suomalaiset tytäryhtiöt olivat maksaneet viiden prosentin mukaisia rojalteja, jotka ne olivat vähentäneet kuluina verotettavista tuloistaan, jotta hollantilainen tytäryhtiö oli voinut maksaa emoyhtiölleen A Oy:lle verovapaita osinkotuloja. Sen vuoksi verotarkastuksessa katsottiin alihinnoitteluun ryhdytyn ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että suoritettavasta verosta vapauduttaisiin. A Oy:n tuloon määrättiin lääninoikeudessa verotuslain 56 ja 73 § huomioon ottaen lisättäväksi 5 000 000 markkaa hollantilaisen tytäryhtiön maksamista osingoista. Hollantilaisen tytäryhtiön tulot olivat olleet lähes kokonaisuudessaan lisenssisopimuksien mukaisia rojaltituloja. Katsottiin, että A Oy oli sopinut hollantilaisen tytäryhtiön kanssa taloudellisista ehdoista, jotka poikkesivat siitä, mitä toisistaan riippumattomien yritysten välillä olisi sovittu. Lääninoikeuden päätöstä ei muutettu korkeimmassa hallinto-oikeudessa, joka perusteli päätöstä lisäksi sillä, että yhtiö ei ollut riittävästi esittänyt selvitystä hollantilaisen yhtiön saamien ja emoyhtiölleen maksamien rojaltien määrien eroon vaikut-

taneista hyväksyttävistä tekijöistä. Verovuosi 1995. Äänestys 3-2.

Lahjoitus ja myynti

KHO 1999/2078

Puolisot, joilla ei ollut aikaisemmin omistuksessaan metsää, olivat saaneet 18.2.1996 lahjana vaimon vanhemmilta 10,17 hehtaarin suuruisen määräalan metsämaata, josta oli verotettu lahjoittajien verotuksissa pinta-alaperusteisesti. Tuosta ja eräistä muista tiloista koostuvan maatilan, joka käsitti metsää 35,3 hehtaaria ja peltoa 27,4 hehtaaria sekä rakennuksia ja irtaimistoa, puolisot olivat ostaneet 26.4.1996 vaimon vanhemmilta sukupolvenvaihdoskaupalla. Lahjoitukseen katsottiin ryhdytyn verotusmenettelystä annetun lain 28 §:n tarkoittamissa olosuhteissa vain sen vuoksi, että sukupolvenvaihdoskaupassa saadun metsän tuottoon voitaisiin luovutuksen saajien verotuksessa soveltaa pinta-alaperusteista metsäverojärjestelmää. Puolisoiden metsätaloudesta saamaan tuloon oli näin ollen sovellettava puun myyntitulon verotusta koskevia tuloverolain säännöksiä. Verovuosi 1996.

Myyntivoittoverotuksen välttäminen

KHO 2004/178 2004:8

A oli verovuonna saanut 2 211 541 markan luovutusvoiton, josta hän oli verotuksessa vähentänyt X Oy:n osakkeiden luovutuksesta aiheutuneen 1 994 502 markan luovutustappion. Luovutustappio oli syntynyt, kun A oli 22.12.1998 1 349 120 markalla myynyt 3 331 110 markalla hankkimansa 52 700 X Oy:n osaketta Y-pankin meklarien välityksellä Y-pankille. Kun A kuitenkin oli tämän jälkeen samana päivänä myös ostanut Y-pankin meklarien välityksellä Y-pankilta 52 700 X Oy:n osaketta 1 349 120 markalla, hänen katsottiin ryhtyneen myyntiin ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että hän saisi tuloverolain 50 §:ssä tarkoitetun vähennyskelpoisen luovutustappion ja siten vapautuisi suoritettavasta verosta. A:lla ei ollut oikeutta vähentää luovutusvoitostaan vaatimaansa luovutustappiota. Verovuosi 1998.

KHO 2009/1498 KHO:2009:53

Henkilö A oli myynyt 17.3.2003 internetissä toimivan pankkipalvelun kautta 2 000 kappaletta X Oyj:n ja 500 kappaletta Y Oyj:n osakkeita. Seuraavana päivänä A oli ostanut saman määrän X Oyj:n ja Y Oyj:n osakkeita takaisin myyntihintaa korkeammalla hinnalla. Osakkeet olivat pörssiosakkeita, joiden vaihto oli merkittävä. A:lle osakkeiden myynnistä aiheutunut tappio voitiin verotusmenettelystä annetun lain 28 §:n säännöksen estämättä vähentää A:n saamista luovutusvoitoista, jotka olivat pääosin syntyneet A:n 28.4.2003 saamasta kiinteistön luovutusvoitosta. Verovuosi 2003.

Varallisuuden hajauttaminen

KHO 1959/7098 II 467

Verovelvollisen lahjoitettua vuonna 1955 kolmelle alaikäiselle lapselleen kullekin 1.000 kappaletta erään yhtiön osakkeita ehdolla, että lapset saivat osakkeet haltuunsa vasta lahjanantajan kuoltua ja että lahjanantajalla niin ollen oli oikeus elinikänsä, ilman tilivelvollisuutta, saada osakkeiden tai niiden tilalle ehkä annettavien uusien osakekirjojen koko tuotto sekä että hänellä myös oli oikeus elinikänsä käyttää kaikkia osakkeisiin perustuvia yhtiömiesoikeuksia, KHO katsoi, että lahjoitustoimenpiteisiin oli ryhdytty ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että suoritettavasta verosta vapauduttaisiin ja että puheena olevat osakkeet niin ollen oli TOL 95 § 2 mom:n nojalla luettava lahjanantajan veronalaisiksi varoiksi. Verovuosi 1955.

KHO 1961/3473 I 18

Henkilön, joka oli lahjoittanut viittä vuotta lyhyemmän ajan omistamansa osakkeet lapselleen, joka yhdessä neljän muun yhtiön osakkeita omistaneen henkilön kanssa, jotka samana vuonna olivat saaneet yhtiön osakkeita niin ikään lahjana vanhemmiltaan, oli myynyt yhtiön koko osakekannan, katsottu osakkeiden myynnissä saaneen satunnaista myyntivoittoa, jonka määrä oli TOL 95 § 2 momentin nojalla arvioitava. Täysistunto. Äänestys 16-14. Verovuosi 1957.

KHO 1973/832 II 567

K. oli 5.9.1966 ostanut 47.500 markan hinnasta O:n kaupungissa kolme vierekkäistä tonttia rakentaakseen niille ilmoituksensa mukaan itsel-

leen ja perheelleen asunnon. Luovuttuaan tästä K. oli 15.12.1967 lahjoittanut tontit kolmelle lapselleen yhden kullekin sekä 15.7.1969 yhdessä vaimonsa kanssa myynyt tilat lastensa lakimääräisinä holhoojina eräälle henkilölle 90.000 markan hinnasta perustettavan asunto-osakeyhtiön lukuun, minkä kaupan holhousoikeus on sittemmin hyväksynyt. Lahjaverotus oli toimitettu. K. oli omissa nimissään vuonna 1968 ryhtynyt toimenpiteisiin tilojen rakennusoikeuden lisäämiseksi ja asemakaavamuutoksen saamiseksi. K. oli 14.9.1966 saanut tonttien ostoa varten 40.000 markan lainan pankilta. Tätä lainaa hän oli maksanut pankille 1967 14.000 markkaa ja 1968 2.000 markkaa. Vuonna 1969 K:n kolme lasta olivat maksaneet velkojen lyhennyksiä 40.000 markkaa, toisin sanoen koko sen velan, jonka K. oli 14.9.1966 saanut tonttien ostoa varten. Katsottiin, että lahjoitukselle oli annettu sellainen oikeudellinen muoto, joka ei vastannut asian luonnetta, ja siihen ryhdytyn siinä tarkoituksessa, että suoritettavasta verosta vapauduttaisiin. Verovuosi 1969.

KHO 1976/2974

Verovelvollinen, jolla oli seitsemän täysi-ikäistä lasta, oli antanut keväällä 1971 asianajajalleen tehtäväksi omaisuutensa selvittämisen ja siirtämisen lapsilleen. Asianajajan laatiman jakosuunnitelman mukaisesti hän oli lahjoittannut 25.8.1972 ja 28.8.1972 päivätyillä lahjakirjoilla viidelle lapsistaan kotinsa asunto-osakkeet, osuutensa 4/5 avoimena yhtiönä harjoitetusta kauppaliikkeestä sekä omistamansa 39/40 T:n kaupungin keskustassa olevasta asuin- ja liikekiinteistöstä, josta hän oli vuosina 1965 ja 1966 ostanut 29/100 ja josta yksi lapsista omisti entuudestaan 1/40. Jakamatta oli jätetty muun muassa verovelvollisen L:n kaupungissa omistamat kaksi kiinteistöä ja H Oy:n osakkeet, joista kahden verovelvollisen liiketoimintaan osallistuneen lapsen oli määrä saada osuutensa testamentilla verovelvollisen kuoltua. Lahjoitettujen kiinteistöosuuksien osalta toimitettiin lahjaverotus 26.10.1972 käyväksi arvoksi katsotusta verotusarvosta 265.139 markasta. Lapset myivät 21.11.1972 koko kiinteistön rakennusliikkeelle 1.700.000 markan kauppahinnasta. Katsottiin, ettei lahjoitukseen ollut ryhdytty ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että suoritettavasta verosta vapauduttaisiin niiden kiinteistöosuuksien osalta, jotka verovelvollinen oli vuosina 1965 ja 1966 hankkinut vastiketta vastaan. Verovuosi 1972.

KHO 1979/1281 II 505

Verovelvollisen omistamiensa asunto-osakkeiden perusteella hallitsemistaan huoneistoista saama vuokratulo oli hänen veronalaista tuloaan. Omaisuuden tuoton lahjoittaminen määrävuosiksi lapsille ei vapauttanut häntä tuottoa vastaavasta tuloverosta. Verovuosi 1975.

KHO 1982/2804

Verovelvollinen oli ollut perustajaosakkaana asunto-oy:ssä ja lahjoittanut puheena olevan yhtiön osakkeita tyttärelleen, joka puolestaan oli vaihtanut osakkeet omakotitalotonttiin rakennuttaakseen tontille omakotitalon omaan käyttöönsä. Toimenpiteelle ei katsottu annetun sellaista oikeudellista muotoa, joka ei vastannut asian varsinaista luonnetta eikä osakkeiden vastikkeellisen luovutuksen siten voitu katsoa tapahtuneen verovelvollisen lukuun. Verovelvollista ei muullakaan perusteella voitu verottaa ammattimaisesta osakkeiden myynnistä saadusta tulosta. Tämän vuoksi poistettiin veronalaisista tuloista niihin lisätty osakkeiden myynnistä saatu voitto. Verovuosi 1976.

KHO 1984/5293 II 609

N.N. oli toiminut asuntoyhtiöiden perustajaurakoitsijana ja hänen omistukseensa oli toiminnan lopettamisen jälkeen jäänyt urakoimiensa yhtiöiden osakkeita. Hän oli lahjoittanut 3/4 erään liikehuoneiston hallintaan oikeuttavista osakkeista viidelle lapsenlapselleen 30.12.1975 ja loput eli 1/4 tyttärelleen 7.5.1979. Lisäksi hän oli lahjoittanut 10.11.1978 pojalleen pienen asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet. Lahjansaajat myivät liikehuoneisto-osakkeet 9.12.1980 ja poika myi saamansa osakkeet 29.8.1980. Viimeksi mainitun myynnin selvitettiin johtuneen siitä, että poika oli muuttanut vuoden 1980 lopussa ulkomaille. KHO katsoi ottaen huomioon lahjoitusten ja myyntien välisen ajan ja myynnin syistä esitetyn selvityksen, etteivät lahjoitukset olleet sillä tavoin liittyneet osakkeiden myynteihin, että ne olisivat tapahtuneet N.N:n lukuun. Häntä ei siten voitu verotus-

lain 56 §:n nojalla verottaa osakkeiden luovutuksesta saadusta tulosta. Verovuosi 1980.

KHO 1985/3467

Rakennusliikettä harjoittaneen kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies oli 1.1.1978 ottanut yksityisottona itselleen liikkeestä huoltoasemakiinteistön ja lahjoittanut sen 11.1.1978 pojalleen. Poika oli myynyt sen edelleen 18.1.1979 öljy-yhtiölle, jolla se oli vuodesta 1967 ollut vuokralla ja jolla oli ollut siihen vuokrasopimuksen mukaan etuosto-oikeus. Katsottiin, että lahjoitukseen oli ryhdytty ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että suoritettavasta verosta vapauduttaisiin. Kun kiinteistöllä olevat yhtiön rakentamat huoltoasemarakennukset katsottiin kuuluneen rakennusliikkeen vaihto-omaisuuteen, luovutushinta oli yhtiön vuoden 1979 veronalaista tuloa. Verovuosi 1979.

KHO 1986/5252 II 573

Yksityisliikkeen harjoittaja oli 1.11.1981 perustanut kommandiittiyhtiön ja siirtänyt liikeomaisuutensa sille pidättäen omistukseensa liikkeen käytössä olleen huoltoasemakiinteistön, jonka tasearvo tällöin oli ollut 274.071 mk ja joka oli edelleen jäänyt yhtiön jatkamassa liiketoiminnassa sen käyttöön vuokraa vastaan. Yhtiö ei kuitenkaan ollut maksanut sovittua vuokraa kuukausittain, vaan se oli merkitty siirtovelaksi. Liikkeen kuluksi oli myös merkitty ennen yhtiön perustamista noudatetun käytännön mukaisesti kiinteistön välittömät menot. Omistaja oli 29.3.1983 myynyt kiinteistön yhtiölle 665.000 mk:n kauppahinnasta, joka oli suoritettu pankista saadulla lainalla ja joka kauppahinta oli talletettu samaan pankkiin. Katsottiin olosuhteet huomioon ottaen toimenpiteelle annetun sellainen oikeudellinen muoto, joka ei vastannut asian varsinaista luonnetta ja tarkoitusta. Yhtiön vähennyskelpoisina menoina ei pidetty rakennuksesta tehtyjä poistoja siltä osin kuin ne ylittivät tasearvoista ky:tä perustettaessa lasketut poistot eikä kauppahinnan maksamista varten otetun lainan korkoja 10.000 mk ylittävältä osalta eikä kuluja. Verovuosi 1983. Äänestys 3-2.

Väliluovutukset omalle yhtiölle

KHO 1983/5636 II 578

Verovelvollinen oli ostanut vuonna 1970 tilan 40 746 mk:lla. Hän myi 24.6.1974 tilan 30 000 mk:lla yhtiölle, jonka 280 osakkeesta hän omisti 178 kappaletta. Yhtiö puolestaan myi 25.6.1974 tilan edelleen 106 900 mk:lla. Yhtiölle ei satunnaisesta myyntivoitosta huolimatta jäänyt verotettavaa tuloa. Kun tilan luovutus yhtiölle ei vastannut asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta, vaan myyntiin oli ryhdytty ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että verovelvollinen vapautuisi suoritettavasta verosta, myyntivoitto oli luettava yhtiön pääosakkaana olevan verovelvollisen veronalaiseksi tuloksi. Voiton määrää laskettaessa myyntihintana pidettiin 106 900 mk ja hankintahintana 40 746 mk. Verovuosi 1974.

KHO 1983/5636 II 578

Yhtiön tilan myynnistä saatu satunnainen myyntivoitto oli luettu verotuslain 56 §:n nojalla yhtiön pääosakkaana olleen verovelvollisen tuloksi. Säännönmukaisessa valituksessaan verovelvollinen oli vaatinut myyntivoiton alentamista eräiden myyntikulujen määrällä. Lääninoikeus oli hylännyt valituksen. Perustevalituksin esitetty vaatimus myyntivoiton poistamisesta tulosta sillä perusteella, ettei verotuslain 56 §:ää voitu soveltaa tilan myyntiin ja ettei voittoa siten lainkaan voitu lukea verovelvollisen tuloksi, oli tutkittava aikaisemman päätöksen estämättä. Verovuosi 1974.

KHO 1991/3372

Verovelvolliset puolisot omistivat kiinteistön ja osakehuoneiston, joista saatujen vuokratulojen osalta verotus vuodelta 1984 toimitettiin veroilmoituksen mukaisesti. He olivat vuonna 1984 vuokranneet kiinteistön ja huoneiston perustamalleen osakeyhtiölle, joka oli vuokrannut kiinteistön edelleen huomattavasti korkeammasta hinnasta. Osakeyhtiö antoi ensimmäisen kerran veroilmoituksen 31.3.1985 päättyneeltä tilikaudelta, jolloin em. menettely tuli verolautakunnan tietoon. Yhtiön ja puolisoiden verotukset vuodelta 1985 toimitettiin kuitenkin veroilmoitusten mukaisesti, mutta valtion- ja kunnanasiamiehen valitettua verotuksista vuodelta 1985 lääninoikeus oli 12.1.1988 antamallaan päätöksellä, jonka KHO sittemmin pysytti, muuttanut yhtiön ja puolisoiden verotusta verovuodelta 1985 siten, että puolisoiden yhtiön nimissä vuokraamistaan kiinteistöstä ja osakehuoneistosta saamat

vuokratulot oli verotuslain 56 §:ää soveltaen katsottu kokonaisuudessaan puolisoiden veronalaisiksi tuloiksi. Verolautakunta oikaisi lääninoikeuden päätöksen johdosta verotuslain 100 a §:n 1 momentin nojalla myös puolisoiden verotusta vuodelta 1984. Koska puolisoiden verotusta ei ollut tuossa lainkohdassa tarkoitetuin tavoin muutettu toisen verovuoden verotukseen vaikuttavalla tavalla lääninoikeuden antaessa päätöksen puolisoiden verotuksesta verovuodelta 1985, verovuotta 1984 koskeva veronoikaisu kumottiin. Äänestys 4-1.

KHO 1993/187 B 525

Verovelvollinen myi alle viisi vuotta omistamansa osakkeet 13.000 markan kauppahinnasta yhtiölle, jonka osakekannan hän miehensä kanssa omisti. Kauppahinta oli sama, jolla verovelvollinen oli samana vuonna ostanut osakkeet. Yhtiö myi osakkeet edelleen saman verovuoden aikana saaden niistä 8.936 markan myyntivoiton. Verovelvollisen katsottiin myyneen osakkeet yhtiölle alle käyvän hinnan ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että verovelvollinen vapautuisi suoritettavasta verosta. Verovuosi 1988.

Kauppahinnan jakaminen

KHO 1974/2430 II 529

Maanviljelijä oli myynyt 24.9.1971 tehdyllä kaupalla maatilansa pojalleen. Sen jälkeen hän oli 10.1.1972 myynyt samalle ostajalle tilalla olleen maatalousirtaimiston. Kun maanviljelijä ei ollut saattanut todennäköiseksi, että irtaimiston kauppa oli siirretty seuraavan vuoden puolelle verotuksesta riippumattomista syistä, ja kaupan siirtämisen siihen nähden oli katsottava tapahtuneen verosta vapautumisen tarkoituksessa, KHO katsoi, että verotuksessa oli ollut meneteltävä niin kuin kauppa olisi tapahtunut jo vuonna 1971. Verovuosi 1971. Äänestys 3-1.

KHO 1976/4169

Emoyhtiö oli saanut ennakkotiedon siitä, että sitä ei tulla verottamaan, jos se myy yli 5 vuotta omistamansa erään asunto-osakeyhtiön osakkeet. Emoyhtiö ja sen kaksi tytäryhtiötä, jotka viimeksi mainitut olivat omistaneet saman asunto-osakeyhtiön osakkeita alle 5 vuotta, myivät samalla kauppakirjalla yhtiöiden omistamat osakkeet samalle ostajalle 1.990.000 markan hinnasta, jonka hinnan emoyhtiö veroviraston pyytämässä selvityksessä selitti jakautuneen siten, että sen osalle kauppahinnasta tuli 1.990.074,20 markkaa kun tytäryhtiöiden omistamat osakkeet oli myyty niiden hankintahinnan mukaisista kirjanpitoarvoista eli 24.288 markan ja 56.637,80 markan kauppahinnoilla. Ostajan esittämien leimaverolaskelmien mukaan kauppahinta jakautui siten, että emoyhtiön osuus kauppahinnasta oli 1.821.615,30 markkaa ja tytäryhtiöiden 30.615,40 markkaa ja 137.769,30 markkaa. Katsottiin, että emoyhtiön tuloon oli verotuslain 56 §:n säännnösten mukaan lisättävä 87.458,90 markkaa. Verovuosi 1969.

KHO1979/321 II 547

Kuolinpesän osakkaat myivät maatilan 425 000 markalla. Samana päivänä he toimittivat perinnönjaon. Jaossa maatalousirtaimiston saaneet osakkaat myivät seuraavana päivänä tuon irtaimiston 150 000 markalla samalle henkilölle, joka oli ostanut tilankin. Perinnönjako ei vastannut asian varsinaista luonnetta ja tarkoitusta. Maatalousirtaimiston myynnistä saatu tulo katsottiin kuolinpesän maataloustuloksi. Verovuosi 1972.

KHO 1979/4998 II 551

Verovelvollinen, joka oli myynyt maatilansa pojalleen, oli eri sopimuksella luovuttanut tilalla olleet kotieläimet ja viljan ennakkoperintönä tyttärilleen. Tyttäret olivat myyneet kotieläimet eläinvälitysliikkeelle, jolta poika oli ostanut osan kotieläimistä eläinluottosopimuksella. Kotieläinten ja viljan arvo katsottiin verovelvollisen veronalaiseksi maataloustuloksi. Verovuosi 1975.

KHO 1979/5294 II 552

Maanviljelijä oli ostanut tilan vanhemmiltaan. Kauppakirjassa oli sovittu, mikä osuus kauppahinnasta kohdistui maatalousrakennuksiin, salaojiin ja tilalla olevaan kastelualtaaseen. Kun kauppakirjassa sovittujen kiinteistön eri aineosien arvojen keskinäinen suhde olennaisesti poikkesi siitä, mikä oli ainesosien todellisten käypien arvojen keskinäinen suhde, verolautakunnalla oli oikeus VerotusL 56 §:ää soveltamatta vahvistaa hankintamenot jakamalla tilan

kokonaiskauppahinta verotusarvojen suhteessa. Verovuosi 1976.

KHO 1992/2032 B 524

Verovelvollinen oli yhdessä veljensä kanssa myynyt heidän yhdessä kaupalla hankkimastaan ja vuodesta 1977 saakka omistamastaan tilasta 3.11.1987 noin 12 hehtaarin suuruisen määräalan 4.000.000 markan kauppahinnasta ja 26.1.1988 noin 8 hehtaarin suuruisen määräalan 1.500.000 markan kauppahinnasta. Ostajana sanotuissa kaupoissa oli sittemmin perustettu yhtiö, jonka osakepääoman verovelvollinen ja hänen veljensä omistivat puoliksi kumpikin. Myydyt määräalat muodostivat yhdessä alueen, jonka verovelvolliset olivat jo aikaisemmin vuokranneet ulkopuoliselle yhtiölle maa-aineksen ottoalueeksi. Toimittaessaan verotusta verovuodelta 1988 verolautakunta katsoi, että määräalojen kauppojen jakaminen kahdelle eri verovuodelle ei vastannut asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta ja että sanottuihin järjestelyihin oli katsottava ryhdytyn ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että suoritettavasta verosta vapauduttaisiin. Verolautakunta katsoi kaupat yhdeksi kaupaksi ja verotti verovelvollista yhteen lasketut myyntihinnat huomioon ottaen omaisuuden luovutusvoitosta. Lääninoikeus hylkäsi verovelvollisen valituksen. KHO katsoi, että verolautakunnalla oli oikeus verottaa verovelvollista kysymyksessä olevien kauppojen yhteenlaskettujen myyntihintojen perusteella omaisuuden luovutusvoitosta ja kun luovutusvoiton verottamisen edellytykset olivat täyttyneet vasta 26.1.1988 tehdyn kaupan yhteydessä, luovutusvoitto, jonka määrää ei ollut vahvistettu liian suureksi, oli verotuslain 56 §:n nojalla luettava verovuoden 1988 tuloksi. Verovuosi 1988. Äänestys 4-3. Vähemmistö katsoi, ettei oikaisua voitu tehdä vuoden 1988 verotuksen yhteydessä.

KHO 1992/3309 B 521

Vuonna 1977 kuolleen henkilön jakamattoman kuolinpesän varoihin oli kuulunut muun ohessa tontti ja sillä olevat rakennukset. Raastuvanoikeuden määräämä pesänjakaja oli 16.3.1987 toimittanut kuolinpesässä osittaisen perinnönjaon, jossa mainittu tontti sillä olevine rakennuksineen oli jaettu kuolinpesän osakkaille heidän kuolinpesästä omistamiensa osuuksien mukaisesti. Osakkaat olivat myyneet 17.3.1987 allekirjoitetulla kauppakirjalla mainitun kiinteistön. Kuolinpesän muu omaisuus jaettiin 29.12.1988 allekirjoitetulla perinnönjakokirjalla. Verotusta toimitettaessa kiinteistön luovutuksesta saatu omaisuuden luovutusvoitto luettiin kuolinpesän osakkaiden tuloksi. Lääninverovirasto vaati valituksessaan lääninoikeudessa, että omaisuuden luovutusvoitto oli luettava kuolinpesän tuloksi eikä kuolinpesän osakkaiden tuloksi, koska omaisuuden osittaisessa perinnönjaossa ei ollut tarkoitettu jakaa omistusoikeutta kiinteistöön vaan jo sovitusta kiinteistön kaupasta saatava myyntihinta. Lääninoikeus hylkäsi valituksen, koska kuolinpesään kuuluvan omaisuuden jakamisessa osakkaille heidän kuolinpesästä omistamiensa osuuksien mukaisesti ei ollut kysymys sellaisesta verotuslain 56 §:ssä tarkoitetusta toimenpiteestä, jonka vuoksi verotus olisi ollut toimitettava niin kuin kuolinpesä olisi myynyt kiinteistön. Tarkastusasiamiehen valitettua lääninoikeuden päätöksestä KHO pysytti lääninoikeuden päätöksen. Verovuosi 1987.

KHO 1995/4165 B 527

Verovelvollinen oli myynyt omistamansa osakeyhtiön koko osakekannan samalle ostajalle kolmella eri kaupalla siten, että 29.6.1990 oli myyty kahdeksan osaketta 1.000.000 markalla, 29.12.1990 kaksi osaketta 630.000 makalla ja 18.2.1991 viisi osaketta 2.000.000 markalla. Verovuodelta 1990 toimitetussa verotuksessa veronalaiseksi tuloksi oli katsottu tulo- ja varallisuusverolain 69 §:n mukaisena omaisuuden luovutusvoittona 242.000 markkaa, jolloin veronalaiseksi oli luettu 40 prosenttia siitä määrästä, jolla voitto ylitti 210.000 markkaa.

Osakekannan luovuttaminen kolmella eri kaupalla kauppojen jakaantuessa kahden eri verovuoden ajalle ei vastannut asian varsinaista luonnetta ja tarkoitusta, vaan järjestelyihin oli ryhdytty ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että suoritettavasta verosta vapauduttaisiin. Kun osakekannan luovuttamisesta oli katsottava sovitun jo vuonna 1990, oli omaisuuden luovutusvoiton määrää vahvistettaessa jätettävä vähentämättä vuodelta 1991 toimitettavassa verotuksessa tulo- ja varallisuusverolain 69 §:ssä verovapaaksi säädetty 220.000 markan määrä. Verovuoden 1991 veronalaiseksi tuloksi luettavan

luovutusvoiton määrä oli muutoinkin kuin voitosta verovapaan 210.000 markan määrän osalta laskettava soveltaen tulo- ja varallisuusverolain 69 §:n säännöstä, sellaisena kuin se oli vuodelta 1990 toimitettavassa verotuksessa sovellettavassa muodossaan (1335/89), joten veronalaista tuloa oli 50 prosentin asemesta 40 prosenttia voiton määrästä. Verovuosi 1991. Äänestys 3-2.

Asuntoyhtiön ja osakkaan väliset järjestelyt

KHO 1980/4461 II 510

Vaikka tontteja omistavan ja myyvän asunto-osakeyhtiön ja sen pääosakkaan, aluerakennuttajan, välisen sopimuksen mukaan kaikki asunto-osakeyhtiön tontinmyyntitulot tulivat aluerakennuttajalle, joka vastasi kaikista asunto-osakeyhtiön toiminnan kustannuksista, myyntitulot verotettiin asunto-osakeyhtiön tuloina. Verovuosi 1974.

KHO 1983/4660

Pankki oli myynyt puoliksi sijoitusomaisuutta, puoliksi käyttöomaisuutta olleen liike- ja asuinrakennuksen perustamalleen asunto-osakeyhtiölle, jonka osakekannan se omisti, rakennuksen kirjanpitoarvosta 303 238 mk:sta. Rakennuksen edellisen vuoden verotusarvo oli 648 000 mk. KHO katsoi, että luovutushinta oli määrätty rakennuksen käypää arvoa alhaisemmaksi veron välttämiseksi ja että verolautakunnalla oli niin ollen ollut oikeus lisätä pankin tuloon rakennuksen sijoitusomaisuudeksi luettavan rakennuspuolikkaan luovutuksesta saatuna voittona puolet koko rakennuksen käyväksi arvoksi katsotun verotusarvon ja rakennuksen kirjanpitoarvon erotuksesta. Verovuosi 1977. Samoin KHO D:1330/12/82

KHO 1990/709 B 558

Pankinjohtaja ja hänen vaimonsa ostivat 15.9.1983 kiinteistöosakeyhtiön osakkeet, jotka oikeuttivat 78 neliömetrin suuruisen toimistohuoneiston hallintaan. Huoneiston hankintahinta oli 71.392 markkaa ja huoneistoon kohdistui taloyhtiön lainaosuutta 248.408 markkaa. Kun otettiin huomioon pankinjohtajan asema kiinteistöyhtiön perustajaosakkaana toimineessa pankissa ja että pankinjohtaja oli toiminut edellä mainitun kiinteistöosakeyhtiön hallituksessa sen perustamisesta lähtien ja että lainat olivat kohdistuneet ainoastaan osaan huoneistoista niiden joukossa pankinjohtajan ja hänen vaimonsa huoneistoon, katsottiin, että puheena oleviin järjestelyihin oli ryhdytty edellä mainittujen puolisoiden osalta ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että suoritettavasta verosta vapauduttaisiin. Puolisoiden yhtiövastikkeeseen sisältyvinä maksamia lainojen lyhennysosuuksia ei näin ollen voitu vähentää huoneiston tuottamasta vuokratulosta. Verovuosi 1985.

KHO 1991/2274

Kiinteistöosakeyhtiö A:n koko osakekannan omisti pankki ja pankin toimitusjohtaja toimi A-yhtiön toimitusjohtajana. A-yhtiö osti vuonna 1985 perustettavan Kiinteistöosakeyhtiö B:n lukuun kiinteistön 6,8 miljoonan markan kauppahinnalla. A-yhtiö oli B-yhtiön ainoa osakkeenomistaja ja B-yhtiön hallituksen puheenjohtajana toimi myös pankin toimitusjohtaja. Sama pankki myönsi B-yhtiölle 6 miljoonan markan lainan ja yhtiön oma pääoma oli 800.000 mk. A-yhtiön B-yhtiön huoneistojen vuokrauksesta saamat vuokratuotot olivat 363.000 mk, A-yhtiön maksamat hoitovastikkeet 59.832 mk ja rahoitusvastikkeet 1.067.004 mk. Vuokraus tuotti siten 763.836 mk:n tappion. Kun otettiin huomioon B-yhtiön, A-yhtiön ja pankin välillä vallitseva intressiyhteys sekä muu asiassa saatu selvitys, B-yhtiön osakkeiden rahoituksessa katsottiin ryhdytyn järjestelyihin ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että suoritettavasta verosta vapauduttaisiin. Tähän nähden ja ottaen huomioon vuokratuottojen suhde maksettuihin yhtiövastikkeisiin katsottiin, että A-yhtiön maksamat rahoitusvastikkeet siltä osin kuin ne ylittivät sen määrän, jonka B-yhtiö tarvitsi korkomenojensa ja muiden tavanomaisten rahoitusmenojensa kattamiseksi, eivät olleet A-yhtiön vuokraustoimintaan liittyviä vähennyskelpoisia tulonhankintamenoja. Vähennyskelvottomat rahoitusvastikkeet arvioitiin 760.000 markaksi. Verovuosi 1986.

KHO 1991/2275

Verovelvollinen sai vähentää rahoitusvastikkeet kiinteistöosakeyhtiön osakkeiden omistamisen perusteella hallitsemistaan huoneistoista saata-

vista vuokratuloista, kun kiinteistöosakeyhtiössä näitä rahoitusvastikkeita ei rahastoitu vaan tuloutettiin. Ottaen myös huomioon, että rahoitusvastikkeet ensisijaisesti kannettiin kattamaan kiinteistöosakeyhtiön korko- ja vastaavia rahoitusmenoja ja että kysymyksessä olevien huoneistojen vuokraustoiminta oli tuottavaa, korkein hallinto-oikeus näillä ja keskusverolautakunnan päätöksessä mainituilla perusteilla katsoi, että verovelvollisella oli oikeus vähentää rahoitusvastikkeet näistä saatavista vuokratuloista. Ennakkotieto. Verovuosi 1990. Äänestys 3-1-1.

KHO 1993/188 B 526

Kun verovelvollinen myi alihintaan tontin perustamalleen osakeyhtiölle, jonka toimesta tontille rakennettiin verovelvollisen käyttöön tullut asuinrakennus, satunnaista myyntivoittoa määriteltäessä tontin luovutushintana ei voitu käyttää kauppahintaa korkeampaa tontin käypää arvoa. Verovuosi 1988. Äänestys 4-1.

KHO 1993/5074 B 541

X Ky, jonka vastuunalainen yhtiömies A oli, oli ostanut A:n puolisolta B:ltä Y Oy:n osakkeita myöhemmin hankittavan yhtiön (Z Oy:n) lukuun, jonka osakekannan X Ky sittemmin hankki. Vaikka kaupassa sovittu vastike alitti käyvän hinnan perintö- ja lahjaverolain 18 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla, Z Oy ei saanut veronalaista lahjaa, koska Z Oy:n saama vastikkeeton etu oli B:n A:n lukuun suorittamaa pääoman sijoitusta. Äänestys 4-1.

KHO 1993/5479 B 519

Verovelvollinen A oli verovuonna hankkinut kiinteistöosakeyhtiön osakkeita, jotka oikeuttivat teollisuus- ja varastohuoneiston hallintaan. Kauppakirjan mukaan osakkeiden kauppahinta oli ollut 76.000 mk ja huoneistoa rasittanut yhtiön velkaosuus 2.687.254 mk. A oli suorittanut yhtiölle vastiketta yhteensä 466.080,35 mk, josta hoitovastiketta 11.255,40 mk ja pääomavastiketta 454.824,95 mk. Pääomavastiketta ei ollut rahastoitu, vaan yhtiö oli tulouttanut vastikkeen kokonaan. A oli saanut huoneistosta vuokraa 47.314 mk. A:n ostamiin osakkeisiin kohdistunut osuus kiinteistöosakeyhtiön veloista oli epätavallisen suuri verrattuna osakkeista maksettuun kauppahintaan ja verrattuna myös muihin saman yhtiön osakkeisiin kohdistuneisiin velkaosuuksiin. A:n harjoittama vuokraustoiminta oli yhtiövastikkeiden vähentämisen jälkeen tuottanut tältä osin 418.766 mk:n alijäämän. Pääomavastikkeen muodossa oli näin ollen tosiasiallisesti maksettu osa verovuonna hankittujen kiinteistöosakeyhtiön osakkeiden hankintahinnasta. Kun otettiin huomioon verotuslain 56 §, maksettuja pääomavastikkeita ei voitu näissä oloissa vähentää A:n henkilökohtaisesta tulosta vuokraustoimintaan liittyvinä tulon hankkimisesta johtuneina menoina siltä osalta, kuin vastikkeet ylittivät kiinteistöosakeyhtiön korkomenojen ja muiden tavanomaisten rahoitusmenojen kattamiseen tarvittavan määrän. Verovuosi 1988. Äänestys 5-2.

KHO 1993/5480 B 520

Verovelvollinen A oli verovuonna hankkinut kiinteistöosakeyhtiön osakkeita 1.560.262 mk:n kauppahinnasta. Osakkeisiin oli kohdistunut yhteensä 11.490.250 mk:n osuus yhtiön veloista. A oli maksanut osakkeita vastaavista huoneistosta ja autopaikoista yhtiövastiketta 7.359.132 mk. Kiinteistöyhtiön todistuksen mukaan yhtiövastike oli sisältänyt sekä huoneiston hoitokulut että velkaosuuden hoitokulut, ja yhtiö oli tulouttanut yhtiövastikkeet kokonaisuudessaan. A oli saanut huoneistosta ja autopaikoista vuokraa 555.927 mk. A:n ostamiin osakkeisiin kohdistunut osuus kiinteistöosakeyhtiön veloista oli epätavallisen suuri verrattuna osakkeista maksettuun kauppahintaan ja verrattuna myös muihin saman yhtiön osakkeisiin kohdistuneisiin velkaosuuksiin. A:n harjoittama vuokraustoiminta oli yhtiövastikkeiden vähentämisen jälkeen tuottanut tältä osin 6.803.205 mk:n alijäämän. Rahoitusvastikkeen muodossa oli näin ollen tosiasiallisesti maksettu osa verovuonna hankittujen kiinteistöosakeyhtiön osakkeiden hankintahinnasta. Kun otettiin huomioon verotuslain 56 §, maksettuja rahoitusvastikkeita ei voitu vähentää A:n henkilökohtaisesta tulosta vuokraustoimintaan liittyvinä tulon hankkimisesta johtuneina menoina siltä 6.229.800 mk:n osalta, jolta vastikkeita oli käytetty A:n osuuden lyhentämiseen kiinteistöosakeyhtiön veloista. Verovuosi 1989. Äänestys 5-2.

KHO 1994/5408 B 508

Rakennuttajayhtiö omisti perustamansa keskinäisen kiinteistöosakeyhtiön osakekannan. Kiinteistöyhtiön osakepääoma oli 1.000.000 markkaa, rakennusrahasto 3.224.628 markkaa, sekä rakennuttajayhtiöltä oleva laina 11.000.000 markkaa ja muut lainat 3.000.000 markkaa. Rakennuttajayhtiö oli suorittanut rahoitusvastikkeena kiinteistöyhtiölle 2,2 miljoonaa markkaa vuodessa ja saanut tiloista lähes vastaavan määrän vuokratuloja. Lääninoikeus veronsaajien valituksesta katsoi lainojen lyhennysosuuden rahoitusvastikkeista verotuslain 56 §:n perusteella vähennyskelvottomaksi. Kun otettiin huomioon kiinteistöosakeyhtiön perustamisen liittyminen rakennuttajayhtiön toimialaan, rahoitusjärjestelyjen syistä ja rahoituksen toteuttamistavoista saatu selvitys ja vuokratulojen määrä sekä se, että kiinteistöosakeyhtiö tuloutti rahoitusvastikkeet, KHO katsoi, että rakennuttajayhtiöllä on oikeus vähentää suorittamansa rahoitusvastikkeet myös lainojen lyhennysosuuksien osalta. Verovuosi 1989 ja Verovuosi 1990.

KHO 1995/4228 B 521

A oli 31.10.1990 hankkinut 36,5 neliömetrin suuruisen liikehuoneiston hallintaan oikeuttavat Kiinteistö Oy B:n osakkeet 130.000 markalla. Osakkeisiin kohdistuva osuus Kiinteistö Oy B:n veloista oli 600.000 markkaa. A oli maksanut kiinteistöyhtiölle yhtiövelkaosuuden lyhennystä 7.12.1990 500.000 markkaa ja 2.1.1991 100.000 markkaa, jotka kiinteistöyhtiö oli tulouttanut pääomavastikkeina. A vähensi liikehuoneiston vuokratulosta myös kiinteistöyhtiölle maksamansa yhtiölainojen lyhennykset, jolloin vuokraus osoitti alijäämää vuonna 1990 509.133 markkaa ja vuonna 1991 33.605 markkaa. Lääninoikeus katsoi valtion- ja kunnanasiamiehen valitusten johdosta, että A:n omistamiin osakkeisiin kohdistunut yhtiövelkaosuus oli epätavallisen suuri verrattuna osakkeiden kauppahintaan. Yhtiövastikkeiden muodossa oli siten tosiasiallisesti maksettu osa osakkeiden hankintahinnasta. Koska toimenpiteeseen oli ryhdytty ilmeisesti verosta vapautumisen tarkoituksessa, rahoitusvastikkeita ei voitu vähentää A:n henkilökohtaisesta tulosta vuokraustoimintaan liittyvinä tulon hankkimisesta johtuneina menoina siltä osin kuin rahoitusvastikkeet ylittivät Kiinteistö Oy B:n korkokulujen ja muiden tavanomaisten rahoitusmenojen kattamiseen tarvittavan määrän. Lääninoikeus ei ottanut ensi asteena ratkaistavakseen, miten A:n verotuksia oli oikaistava, vaan kumosi A:n verotukset ja palautti asiat verotoimistoon uudelleen käsiteltäviksi. Korkein hallinto-oikeus katsoi A:n valituksen johdosta, että lääninoikeus oli voinut asiamiehen valituksesta kumota A:n verotuksen ja palauttaa asian sen seikan selvittämiseksi, mikä osa maksetuista pääomavastikkeista mahdollisesti oli vähennyskelvottomaan pääomansijoitukseen rinnastettava erä. Asioita uudelleen käsiteltäessä tuli ottaa huomioon, että A:lla oli lisäksi oikeus vähentää kiinteistöyhtiön osakeomistuksen nojalla hallitsemaansa huoneistoon kohdistuvalta osalta kumpanakin verovuonna suorittamistaan pääomavastikkeista vuokraustoimintaan liittyvinä tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuvina menoina se osa, jonka kiinteistöyhtiö oli pääomavastikkeiden kertymisvuodelta käyttänyt kiinteistöyhtiön käyttöomaisuudesta tekemiä säännönmukaisia poistoja vastaavien lainanlyhennysten suorittamiseen. Verovuosi 1990. Verovuosi 1991. Äänestys 6-1.

KHO 1996/2621

Pankki oli 20.12.1988 luovuttanut 12.200.000 markan kauppahinnasta pääosin omassa käytössä olleen pääkonttorinsa toimitilarakennuksen pankin kokonaan omistamalle Kiinteistö Oy A:lle (yhtiöittäminen). Kiinteistöyhtiö oli maksanut kauppahinnasta 2,2 miljoonaa markkaa osakepääomallaan. Loput 10 miljoonaa markkaa kiinteistöyhtiö oli maksanut siten, että kiinteistöyhtiö oli saanut pankilta luottoa kiinteistöyhtiön 15.12.1988 liikkeelle laskemalla, pankin yksin merkitsemällä ja pankille 20.12.1988 maksetulla joukkovelkakirjalainalla. Kiinteistöyhtiö oli lyhentänyt joukkovelkakirjalainaa vuodesta 1989 alkaen 500.000 markkaa ja toisaalta pankki oli osana kiinteistöyhtiön yhtiövastikkeita maksanut 500.000 markkaa kiinteistöyhtiön velkojen lyhennyksiä (20 vuoden takaisinmaksu). Pankki oli kirjanpidon kuluina vähentänyt elinkeinotulostaan muun ohessa kyseiselle kiinteistöyhtiölle maksetut lainojen lyhennykset sisältävät yhtiövastikkeet. Lääninoikeus veronsaajien valituksesta katsoi lainojen lyhennysosuuden rahoitusvastikkeista verotuslain 56 §:n nojalla vä-

hennyskelvottomaksi elinkeinotulosta. Kun otettiin huomioon kiinteistöyhtiön perustamisen liittyminen pankin omassa käytössä olevien toimitilojen yhtiöittämiseen, kiinteistöyhtiön rahoitusrakenteesta ja rahoituksen järjestämisestä saatu selvitys sekä se, että kiinteistöyhtiö oli tulouttanut vastikkeet, pankin ei voitu katsoa ryhtyneen kysymyksessä oleviin järjestelyihin verotuslain 56 §:ssä tarkoitetuin tavoin ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että suoritettavasta verosta vapauduttaisiin. Pankilla oli siten oikeus vähentää suorittamansa vastikkeet myös lainojen lyhennysosuuksien osalta. Verovuosi 1989. Verovuosi 1990. Verovuosi 1991. Verovuosi 1992.

KHO 1998/669

Pankki oli vuonna 1985 perustanut keskinäisen kiinteistöosakeyhtiön, jonka osakepääoma oli 18 610 markkaa. Kiinteistöyhtiön osakkeet olivat pankin sijoitusomaisuutta. Kiinteistöyhtiö B oli rakennuttanut pankin omistamalle tontille vuonna 1987 valmistuneen liike- ja toimistorakennuksen, jonka rakennuskustannukset oli rahoitettu 1 526 020 markan rakennusrahastolla ja samaan pankkiryhmään kuuluvasta yhtiöstä saadulla 7 500 000 markan lainalla. Pankki oli verovuonna 1988 suorittanut kiinteistöosakeyhtiölle hoito- ja rahoitusvastikkeita, jotka kiinteistöosakeyhtiö oli käsitellyt kirjanpidossaan yhtenä eränä ja ilmoittanut tuloslaskelmalla kiinteistönhoitokuluilla vähennettynä käyttökatteena määrältään 2 058 068 markkaa. Kiinteistöyhtiö oli tehnyt rakennuksesta ja koneista 935 309 markan poiston sekä pitkävaikutteisista menoista 177 585 markan poiston. Kiinteistöyhtiö oli lyhentänyt pitkäaikaisia velkojaan vuonna 1988 166 680 markkaa, vuonna 1989 83 300 markkaa ja vuonna 1991 2 000 000 markkaa. Vuonna 1990 lainanlyhennyksiä ei oltu tehty eikä rahoitusvastikkeita oltu kerätty lainanlyhennyksiä varten. Verotarkastajien esityksen mukaisesti pankin tuloon vuodelta 1988 oli jälkiverotuksin lisätty kiinteistöyhtiölle suoritetuista vastikkeista elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 14 ja 42 §:n sekä verotuslain 56 §:n nojalla 1 100 567 markkaa osakkeiden hankintamenona eli kiinteistöyhtiön hoitokulut ja vieraan pääoman kulut sekä verot ylittävä osa vastikkeista.

Kun otettiin huomioon kiinteistöyhtiön rahoitusrakenteesta ja rahoituksen järjestämisestä saatu selvitys, rahoitusvastikkeiden käyttäminen kiinteistöyhtiön lainojen lyhentämiseksi vuosina 1988-1991, pankin hallitsemien kiinteistöyhtiön tilojen vuokraustoiminta sekä se, että kiinteistöyhtiön perustaminen rakennettujen tilojen realisoitavuutta silmällä pitäen on ollut pankin kannalta perusteltua, pankin ei voitu katsoa ryhtyneen kysymyksessä oleviin järjestelyihin verotuslain 56 §:ssä tarkoitetuin tavoin ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että suoritettavasta verosta vapauduttaisiin. Pankilla on siten ollut oikeus vähentää kiinteistöyhtiölle suorittamansa vastikkeet.

Kts myös KHO 30.8.1996 T 2621

KHO 1999/2311 B 567

A oli ostanut kiinteistöosakeyhtiön osakkeen, joka oikeutti 58 m2:n suuruisen huoneiston hallintaan. Kauppahinta oli 10 000 markkaa ja osaketta vastaava osuus yhtiön lainoista 600 000 markkaa. A oli saanut tuosta vuokralle antamastaan huoneistosta vuokratuloa 35 894 markkaa. A oli maksanut yhtiölle 5 004 markkaa hoitovastiketta ja 649 274 markkaa pääomavastiketta. Pääomavastikkeesta yhtiö oli käyttänyt korkokuluihin 49 274 markkaa ja lainojen lyhennyksiin 600 000 markkaa. Yhtiö oli tilikautensa aikana lyhentänyt lainojaan kaikkiaan 796 260 markkaa ja tehnyt käyttöomaisuudestaan 796 716 markan poistot. A:n katsottiin rahoitusvastikkeen muodossa maksaneen osakkeen hankintahintaa. A:lla oli oikeus vuokraustoimintaan liittyvänä tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuvana menona saamastaan vuokratulosta vähentää, paitsi hoitovastike sekä pääomavastike kiinteistöosakeyhtiön korkokuluihin käytetyltä osalta, kiinteistöosakeyhtiön osakeomistuksen nojalla hallitsemaansa huoneistoon kohdistuvalta osalta maksamastaan pääomavastikkeesta myös se osa, jonka kiinteistöosakeyhtiö oli pääomavastikkeiden kertymisvuodelta käyttänyt kiinteistöosakeyhtiön käyttöomaisuudesta tekemiä säännönmukaisia poistoja vastaavien lainanlyhennysten suorittamiseen. Kun A omisti 2 prosenttia kiinteistöosakeyhtiön osakekannasta ja kun yhtiön lainalyhennykset olivat pienemmät kuin käyttöomaisuuspoistot, 600 000 markan osasta A:n maksamaa pääomavastiketta, jota oli verotuslain 56 §:n nojalla pidettävä osakkeen hankintahinnan suorituksena, vähennettäväksi hyvä-

syttiin mainittua prosenttiosuutta vastaava osuus yhtiön lainanlyhennysten määrästä eli 15 925 markkaa. Verovuosi 1992.

KHO 2009/1634 2009:66

Henkilöt A, B ja C omistivat X Oy:n osakekannan. A, B ja C perustivat kukin osakeyhtiön jonka kaikki osakkeet perustaja merkitsi. Kun A, B ja C myivät omistamansa X Oy:n osakkeet perustamalleen uudelle yhtiölle käyvän arvon alittavaan hintaan, luovutusten katsottiin olevan apporttiin verrattavia sijoituksia. Osakeyhtiöön näin sijoitetun omaisuuden luovutushinnaksi henkilöiden verotuksessa katsottiin X Oy:n osakkeiden käypä arvo luovutushetkellä. Ennakkoratkaisu vuosille 2008 ja 2009.

Osakkaan ja konsernin sisäiset kaupat

KHO 1988/2859 B 567

X oli 19.9.1977 myynyt omistamansa 693 A Oy:n osaketta B Oy:lle 4.200.000 mk:n hinnasta ja yhtiön toinen osakas Y 297 osaketta 1.800.000 mk:n hinnasta. Samana päivänä X oli myynyt 133 B Oy:n osaketta A Oy:lle 1.050.000 mk:n hinnasta ja Y 57 osaketta 450.000 mk:n hinnasta. Kauppojen jälkeen A Oy:n 1.000 osakkeesta omisti B Oy 990 kappaletta, X 7 kappaletta ja Y 3 kappaletta. B Oy:n 200 osakkeesta omisti A Oy 190 kappaletta, X 7 kappaletta ja Y 3 kappaletta. Ottaen huomioon kauppojen samanaikaisuuden ja sen, ettei osakkaiden määräysvalta ollut tosiasiallisesti yhtiöissä muuttunut sekä sen, ettei osakekaupoilla ollut liiketaloudellisia tai muitakaan kuin verotuksellisia perusteita, KHO katsoi, että A:n tuloon oli luettava verotuslain 56 ja 57 §:n nojalla valituksessa vaaditut 3.424.000 mk. Uudelleen toimitettu verotus vuodelta 1977.

KHO 1989/5024 B 550

Kahden osakeyhtiön osakekannan omistavat, yhtiöissä toimivat kaksi osakasta myivät yhtiön, jonka käyttöomaisuuden hankinnat huomattavalta osalta oli rahoitettu valtionavustuksilla, osakkeet toiselle omistamalleen yhtiölle. Tämän jälkeen välittömästi suoritettiin tytäryhtiöfuusio siirtyvän käyttöomaisuuden arvonkorotuksineen. Osakkaan verotuksessa osa hänen saamastaan yli viisi vuotta omistamiensa osakkeiden kauppahinnasta voitiin verotuslain 56 ja 57 §:n nojalla lukea hänen tulokseen peiteltynä osingonjakona. Verovuosi1984. Äänestys 4-3.

KHO 1992/2295

Verolautakunnan valtionasiamies ja kunnanasiamies vaativat, että puolisoiden verotukset kumotaan ja asia palautetaan verolautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi sen selvittämiseksi, voidaanko puolisoiden omistaman osakeyhtiön osakekannan myyntiin toiselle osakeyhtiölle soveltaa verotuslain 56 ja 57 §:n säännöksiä. Lääninoikeus hylkäsi asiamiesten valituksen. Esitetyn selvityksen mukaan kaupassa oli ollut ostajana ulkopuolinen osakeyhtiö. Intressiyhteyttä kaupan osapuolten välillä ei ollut osoitettu. Ei ollut myöskään näytetty, ettei osakkeiden omistusoikeus olisi siirtynyt ostajayhtiölle ja ettei kauppa olisi siten ollut todellinen. Tähän nähden sillä seikalla, että ostajayhtiö oli nostanut kauppahinnan suoritukseen tarvittavat varat myydystä yhtiöstä, jolloin myydyn yhtiön ja ostajayhtiön välille oli muodostunut velkasuhde, samoin kuin muillakaan ostajayhtiön toimenpiteillä ei ollut vaikutusta myyjien verotukseen. Asiassa oli jäänyt näyttämättä, että osakkeiden myynti olisi tapahtunut verosta vapautumisen tarkoituksessa ja ettei se vastannut asian varsinaista luonnetta ja tarkoitusta. Myöskään peitellyn osingonjaon verottamisen edellytyksiä ei ollut. Tarkastusasiamies uudisti KHO:ssa valtionasiamiehen esittämän vaatimuksen. Kaupunginhallituksen vaatimuksen mukaan puolisoiden omistaman osakeyhtiön osakkeiden myyntivoitto oli kokonaisuudessaan katsottava peitellyksi osingonjaoksi puolisoille heidän osakeomistuksensa suhteessa. KHO pysytti lääninoikeuden päätöksen. Verovuosi 1988.

Henkilöyhtiön perustaminen veron kiertämiseksi

KHO 1973/3074

Puolisot olivat vuodesta 1960 lähtien olleet ainoina yhtiömiehinä avoimessa yhtiössä, jonka toimialana oli harjoittaa kuormausta ja maansiirtotöitä. Vaimo oli hoitanut liikkeen konttorityöt ja mies johto- ja työnjohtotehtävät. Vuonna 1959 he olivat kaksin perustaneet avoimen yhtiön jatkamaan erään kysymyksessä olevan toi-

mialan lopettaneen osakeyhtiön harjoittamaa maatalous- ynnä muiden koneiden ja -tarvikkeiden tukku- ja vähittäiskauppaa. Tämä liike oli kokonaan vieraiden hoidossa. Vielä miehen nimissä oli harjoitettu sekatavarakauppaliikettä. KHO katsoi, että mainittuja avoimia yhtiöitä kumpaakin oli vuonna 1965 verotettava omana itsenäisenä verovelvollisena. Verovuosi 1965. Äänestys 3-1. Eri mieltä ollut jäsen katsoi, että samat henkilöt eivät voineet muodostaa liikkeen harjoittamista varten useampia kuin yhden avoimen yhtiön.

KHO 1973/4395

Autokoululiikettä harjoittaneen kommandiittiyhtiön, jonka oma pääoma oli 3.768,38 markkaa, osakkaina oli vastuunalainen yhtiömies ja yksi äänetön yhtiömies, jonka panos yhtiössä oli 1.000 markkaa. Viimeksi mainittu yhtiömies ei ollut verovuonna ottanut osaa yhtiön liiketoimintaan eikä hän ollut saanut osinkoa. Kahdelta verovuotta edeltäneeltä vuodelta yhtiötä oli verotettu eri verovelvollisena. Valituksissaan yhtiömiehet olivat muun ohessa esittäneet, että vastuunalaiselle yhtiömiehelle ei ollut myönnetty lupaa henkilökohtaisesti harjoittaa kysymyksessä olevaa liikettä, minkä vuoksi sitä oli ollut harjoitettava kommandiittiyhtiön muodossa. Katsottiin, että mainittua liiketoimintaa, jota oli verovuonna harjoitettu kommandiittiyhtiön nimissä, oli pidettävä vastuunalaisen yhtiömiehen yksityisenä liiketoimintana, minkä vuoksi sanottu yhtiömies oli henkilökohtaisesti verovelvollinen yhtiön tulosta. Äänestys 3-2. Verovuosi 1969.

KHO 1974/256

Edustaja ja hänen vaimonsa olivat verovuonna tehdyllä kirjallisella sopimuksella perustaneet edustustehtäviä hoitavan avoimen yhtiön. Yhtiösopimuksen mukaan miehen tehtävänä oli pääasiallisesti yksin hoitaa edustusliikkeen myyntimatkat ja vaimon tehtävänä suorittaa sen toimistotyöt sekä osallistua konttorimyyntiin. Miehen yhtiöön sijoittama pääomapanos oli 4.000 markkaa ja vaimon 2.000 markkaa. Yhtiöllä ei ollut liikehuoneistoa, vaan se toimi puolisoiden kotoa käsin. Yhtiöllä ei ollut taseen mukaan puhelinta, autoa eikä konttorikalustoa. Yhtiöpääoma oli rahana. Yhtiöllä oli samat edustettavat kuin miehellä oli ollut vuosikausia aikaisemmin. Edustusliike oli saanut myyntipalkkioita neljältä eri toimeksiantajalta yhteensä 76.664 markkaa. Yhtiötä ei ollut pidettävä eri verovelvollisena, vaan sen tulo oli verotuksessa luettava miehen veronalaiseksi tuloksi. Verovuosi 1970.

KHO 1974/3763

Kolme henkilöä, jotka olivat avoimen yhtiön muodossa harjoittaneet kodinkoneliikettä A:n kaupungissa, olivat ostaneet B:n kaupungissa toimineen saman alan liikkeen ja muodostaneet sen harjoittamista varten samoin avoimen yhtiön, jossa pääomaosuudet kuitenkin jakaantuivat toisin kuin ensin mainitussa yhtiössä. Liikkeiden vastaavina hoitajina olivat ilmoituksen mukaan toimineet eri yhtiömiehet. Suhteissaan tukkuliikkeisiin yhtiöitä ilmoitettiin käsitellyn täysin erillisinä yksikköinä. B:n kaupungissa harjoitetun liikkeen kirjanpito oli toimitettu A:n kaupungissa toimineen liikkeen yhteydessä. KHO katsoi, samoin kuin lääninverolautakunta ja lääninoikeuskin olivat tehneet, että yhtiöitä, ottaen huomioon toimialojen samanlaisuus ja omistussuhteet, oli verotettava yhtenä verovelvollisena. Verovuosi 1971.

KHO 1975/764

Asianajotoimintaa harjoittavan kommandiittiyhtiön vastuunalaisena yhtiömiehenä toimi varatuomari sekä äänettöminä yhtiömiehinä hänen puolisonsa ja kolmas henkilö, toisella paikkakunnalla toiminut varatuomari, jolle yhtiö ei ollut verovuodelta maksanut palkkaa. Kummankin äänettömän yhtiömiehen pääomapanos oli 500 markkaa. Ottaen huomioon verotuslain 56 §:n vastuunalainen yhtiömies katsottiin yhtiön nimissä ilmoitetusta tulosta ja omaisuudesta henkilökohtaisesti verovelvolliseksi. Verovuosi 1970.

KHO 1975/2605

Avoimessa yhtiössä oli kaksi osakasta, nimittäin tytär (kotirouva) ja hänen iäkäs äitinsä (neuloja). Yhtiön alkupääoma oli hankittu vekselillä. Yhtiön osakkaat eivät olleet osallistuneet yhtiön toimintaan (kirjankustantamista). Yhtiön toimitusjohtaja oli ollut aikaisemmin osakkaana eräässä konkurssin tehneessä kustannusliikkeessä. Verolautakunta oli verottanut avio-

miestä yhtiön nimissä harjoitetusta toiminnasta. Yhtiön vaatimus, että sitä verotettaisiin itsenäisenä verovelvollisena, hylättiin, koska yhtiön nimissä harjoitettu toiminta tosiasiallisesti ei ollut ollut yhtiön toimintaa.

KHO 1975/3802

Itsenäiseksi verovelvolliseksi katsottiin viihdealan tuotantoa ja agenttitoimintaa harjoittanut kommandiittiyhtiö, jonka tilikauden 1.11.1971-31.10.1972 liikevaihto oli 171.238 markkaa ja jonka vastuunalaisena yhtiömiehenä oli muusikko sekä äänettömänä yhtiömiehenä ekonomi, joka hoiti yhtiön taloudelliset asiat, kumpikin 2.000 markan pääomapanoksin. Verovuosi 1972.

KHO 1976/2358

Liikkeenharjoittaja oli harjoittanut hitsausliikettä omalla nimellään. Verovuonna liikettä jatkamaan oli perustettu kommandiittiyhtiö, jonka vastuunalaisena yhtiömiehenä oli liikkeenharjoittaja sekä äänettömänä yhtiömiehenä liikkeen työnjohtaja 1.000 markan pääomapanoksella. Yhtiön liikevaihto oli verovuonna ollut n. 5.900.000 markkaa. Valtion- ja kunnanasiamiehen valitettua yhtiön verotuksesta lääninoikeus katsoi, että liikkeenharjoittaja oli harjoittanut kommandiittiyhtiön muodossa hitsausliikettä tavalla, joka ei eronnut hänen siihen asti harjoittamastaan liikkeestä. Sen vuoksi ja kun äänettömän yhtiömiehen panos oli määrältään niin pieni, ettei sen voitu katsoa vaikuttaneen liiketoimintaan, lääninoikeus kumosi toimitetun verotuksen ja palautti asian verolautakunnalle yhtiön tulon ja omaisuuden verottamiseksi liikkeenharjoittajan henkilökohtaisena tulona ja omaisuutena. KHO hylkäsi yhtiön lääninoikeuden päätöksestä tekemän valituksen. Verovuosi 1973.

KHO 1977/10

A oli perustanut yhdessä vaimonsa B:n ja veljensä C:n kanssa kommandiittiyhtiön, jossa hän itse oli vastuunalaisena yhtiömiehenä, ja sijoittanut yhtiöön aikaisemmin yksityisenä toiminimenä harjoittamansa metallityöliikkeen, arvoltaan 29.534 markkaa. Kumpaisenkin äänettömän yhtiömiehen panos oli 5.000 markkaa. Panoksillaan heillä oli oikeus saada 15 %:n korko. Sekä A että B olivat osallistuneet yhtiön asioiden hoitoon, B kuitenkin vain konttoritehtäviä hoitamalla, ja nostaneet yhtiöstä palkkaa. Yhtiön verovuoden liikevaihto, 280.000 markkaa, oli yli kaksinkertainen aikaisemman liikkeen viimeisen tilikauden liikevaihtoon nähden, ja yhtiö oli hankkinut uusia koneita sekä ottanut palvelukseensa uusia työntekijöitä. Koska äänettömien yhtiömiesten panoksia ei ollut pidettävä vähäisinä ja liikettä oli olennaisesti laajennettu, liikkeen harjoittamisen kommandiittiyhtiön muodossa ei katsottu johtuvan pääasiassa verotukseen liittyvistä syistä, vaan yhtiötä pidettiin itsenäisenä verovelvollisena. Verovuosi 1972.

KHO 1980/1124 II 576

Verotuksessa oli avoin yhtiö VerotusL 56 §:n nojalla purettu ja sen tulo lisätty toisen yhtiömiehen verotettavaan tuloon. Yhtiömiehet myivät yhtiöosuutensa samanaikaisesti. KHO katsoi, että osuuksien luovutuksiin oli sovellettava TVL 21 §:n säännöksiä ja ettei yhtiön eikä yhtiön tulosta henkilökohtaisesti verovelvolliseksi katsotun yhtiömiehen tuloon ollut niin ollen lisättävä kauppahinnan ja yhtiön irtaimen käyttöomaisuuden hankintamenon poistamattoman osan erotusta. Verovuosi 1975. Äänestys 3-1.

KHO 1980/4723 II 602

Kommandiittiyhtiön vastuunalaisena yhtiömiehenä oli osakeyhtiö, jonka osake-enemmistön (198 osaketta 200 osakkeesta) omisti puolestaan kommandiittiyhtiö. Äänettömänä yhtiömiehenä kommandiittiyhtiössä oli henkilö, joka oli osakeyhtiön hallituksen puheenjohtaja ja joka toisiasiallisesti oli myös johtanut kommandiittiyhtiön toimintaa. Verolautakunnalla oli jälkiverotuksessa oikeus verotuslain 56 §:n nojalla katsoa äänetön yhtiömies kommandiittiyhtiön vastuunalaiseksi yhtiömieheksi osakeyhtiön ohella ja hänet voitiin näin ollen määrätä verotuslain 3 :n mukaiseen vastuuseen kommandiittiyhtiölle jälkiverotuksessa maksuunpannuista veroista. Äänestys 3-2. Verovuosi 1969.

KHO 1980/4864 II 511

Kaksi arkkitehtia olivat perustaneet kommandiittiyhtiön, jonka vastuunalaisena yhtiömiehenä toimi arkkitehti A ja äänettömänä yhtiömiehenä arkkitehti B. Viimeksi mainitulla oli oma kom-

mandiittiyhtiön muodossa harjoitettu arkkitehtitoimisto, jonka vastuunalainen yhtiömies hän oli. Arkkitehti A:lla oli lisäksi päätoimi muualla. Arkkitehti B:n pääomasijoitus oli 1 000 mk eikä hänelle ollut maksettu palkkaa. Yhtiön liikevaihto oli 102 279 mk ja ulkopuolisille työntekijöille maksetut palkat 40 907 mk. Koska arkkitehti B:lle ei maksettu palkkaa eikä hän muutenkaan toiminnallaan tai pääomapanoksellaan merkittävästi ollut vaikuttanut yhtiön liiketaloudelliseen asemaan ja kun otettiin vielä huomioon yhtiön nimissä harjoitetun toiminnan vähäisyys sekä muut toimintaolosuhteet, yhtiömuodon ei katsottu vastaavan asian varsinaista luonnetta ja tarkoitusta. Arkkitehti A oli niin ollen henkilökohtaisesti verovelvollinen yhtiön tulosta ja varallisuudesta. Verovuosi 1974. Äänestys 3-1.

KHO 1980/4865 II 512

Kaksi arkkitehtiä ja ekonomi olivat perustaneet kommandiittiyhtiön, jonka äänettöminä yhtiömiehinä toimivat ekonomi C sekä arkkitehti A ja vastuunalaisena yhtiömiehenä arkkitehti B. Molempien äänettömien yhtiömiesten pääomapanokset olivat 5 000 mk. Arkkitehti A:lla oli myös oma kommandiittiyhtiön muodossa harjoitettu arkkitehtitoimisto, jossa hän oli vastuunalainen yhtiömies, minkä lisäksi hänellä oli päätoimi muualla. Ekonomi C:n tehtävänä oli lähinnä kirjanpidon seuraaminen. Yhtiön liikevaihto oli 616 434 mk. Ulkopuolisille työntekijöille oli maksettu palkkoja 324 603 mk. Vaikka äänettömien yhtiömiesten pääoma- ja työpanoksilla ei ollut käytännöllistä merkitystä yhtiön toiminnan kannalta, katsottiin, kun otettiin huomioon yhtiön toiminnan laajuus, että yhtiön toiminta kommandiittiyhtiön muodossa vastasi asian varsinaista luonnetta ja tarkoitusta. Verovuosi 1974.

KHO 1980/5201

Optisen alan kauppaa harjoittaneen kommandiittiyhtiön olivat perustaneet vastuunalaiset yhtiömiehet optikko A ja hänen puolisonsa merkonomi B sekä äänetön yhtiömies C, jonka pääomasijoitus oli ollut 15 000 mk. Yhtiö merkittiin kaupparekisteriin 24.1.1975. Tilikauden liikevaihto oli 684 386 mk ja tavaraostot 343 452 mk. Yhtiön käyttöomaisuus oli verovuoden lopussa 57 334 mk ja vaihto-omaisuus 29 860 mk. Vastuunalaisten yhtiömiesten palkat olivat 46 167 mk ja ulkopuolisten työntekijöiden 102 682 mk. Verolautakunta verotti yhtiön tulosta yhtiömies A:ta henkilökohtaisesti. Lääninoikeus katsoi liikkeen harjoittamisen kommandiittiyhtiön muodossa vastaavan asian varsinaista luonnetta ja tarkoitusta, kun otettiin huomioon yhtiön toiminnan laajuus sekä yhtiömiesten panokset ja vieraiden työntekijöiden määrä. Kaupunginhallitus hakee päätökseen muutosta. KHO: ei muutosta. Verovuosi 1975.

KHO 1982/3410

Esiintyvä taiteilija oli vastuunalaisena yhtiömiehenä kommandiittiyhtiössä, jonka toimialana oli musiikin ja viihdeohjelmien, kuten konserttien sekä televisio- ja show-ohjelmien tuottaminen ja markkinointi. Yhtiössä oli verovuonna kaksi äänetöntä yhtiömiestä 8 000 mk:n ja 500 mk:n panoksin toisen äänettömän yhtiömiehen osallistuessa osapäiväisesti toimisto- ja puhelinpäivystykseen. Taiteilijan vaimo, joka verovuotta seuraavana vuonna tuli yhtiöön äänettömäksi yhtiömieheksi 20 000 mk:n panoksin, oli jo verovuonna toiminut yhtiössä päätoimisesti hoitaen muun muassa ohjelmien myynnin sekä ottaen osaa yhtiön tuotannolliseen toimintaan sanoittamalla ohjelmia, laatimalla käsikirjoituksia ja konserttiohjelmia sekä juontamalla ohjelmia. Yhtiön ensimmäisen tilikauden 1.12.1974-31.5.1976 liikevaihto oli 553 356,60 mk, kaluston kirjanpitoarvo noin 67 000 mk ja kiinteät menot noin 36 000 mk. Yhtiön verovuonna maksamat palkat olivat noin 170 000 mk. KHO katsoi, että yhtiö oli itsenäinen verovelvollinen. Verovuosi 1976.

KHO 1984/2006 II 508

Kommandiittiyhtiö, jonka vastuunalaisena yhtiömiehenä oli osakeyhtiö, harjoitti hammashuoltopalveluksien tuottamista palkkaamalla palvelukseensa hammaslääkäreitä ja vastaanottohenkilökuntaa, hankkimalla ja varustamalla lääkäreille vastaanottoja, sekä hoitamalla keskitetysti väline- ja muut hankinnat. Kommandiittiyhtiöön oli palvelussuhteessa 54 hammaslääkäriä, jotka viittä lääkäriä lukuunottamatta olivat yhtiön äänettömiä yhtiömiehiä. Hammaslääkärit saivat kommandiittiyhtiöltä työstään kuukausipalkkaa ja luontoisetuja ja yksityispraktiikan pito ilman

yhtiön suostumusta oli heiltä kiellettyä. Kommandiittiyhtiön katsottiin harjoittavan liiketoimintaa. Yhtiö oli erillinen verovelvollinen. Verovuosi 1979.

KHO 1985/4850 II 513

Yksityisliikkeenä metalliteollisuutta harjoittanut verovelvollinen oli perustanut kommandiittiyhtiön jatkamaan yksityisliikkeen toimintaa. Kommandiittiyhtiön toiminimi ja varat sekä äänettömien yhtiömiesten osuudet oli myyty samalle ostajalle noin kolme kuukautta yhtiön perustamisen jälkeen ja liikkeen toiminta oli lakannut. Kommandiittiyhtiön perustamisen ei katsottu vastanneen asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta. Liikkeen myynnistä saatu luovutushinta katsottiin verotuslain 56 §:n nojalla yksityisliikettä harjoittaneen verovelvollisen veronalaiseksi tuloksi.Verovuosi 1982.

KHO 1988/5109 B 591

Kommandiittiyhtiön ainoa vastuunalainen yhtiömies luopui huomattavassa määrin hänelle yhtiösopimuksen mukaan kuuluvista voitto-osuuksista äänettömien yhtiömiesten, jotka olivat hänen poikansa ja veljensä, hyväksi. Äänettömien yhtiömiesten katsottiin saaneen vastuunalaiselta yhtiömieheltä verotettavan lahjan. Verovuosi 1980. Verovuosi 1981. Verovuosi 1982. Verovuosi 1983. Äänestys 4-3.

KHO 1980/1124 II 576

Verotuksessa oli avoin yhtiö VerotusL 56 §:n nojalla purettu ja sen tulo lisätty toisen yhtiömiehen verotettavaan tuloon. Yhtiömiehet myivät yhtiöosuutensa samanaikaisesti. KHO katsoi, että osuuksien luovutuksiin oli sovellettava TVL 21 §:n säännöksiä ja ettei yhtiön eikä yhtiön tulosta henkilökohtaisesti verovelvolliseksi katsotun yhtiömiehen tuloon ollut niin ollen lisättävä kauppahinnan ja yhtiön irtaimen käyttöomaisuuden hankintamenon poistamattoman osan erotusta. Verovuosi 1975. Äänestys 3-1.

KHO 1990/1833 B 557

Puolisot, joilla oli maatilallaan sekä kasvatuskanala että munituskanala, perustivat vuonna 1985 kommandiittiyhtiön, johon he itse tulivat vastuunalaisiksi yhtiömiehiksi ja heidän tilallaan työskennellyt työntekijä äänettömäksi yhtiömieheksi 15.000 markan pääomapanoksella. Yhtiö jatkoi puolisoiden aiemmin harjoittamaa kanankasvatustoimintaa. Yhtiön liikevaihto ensimmäiseltä tilikaudelta 1.11.1985-31.3.1986 oli 920.167 markkaa. Palkkakulut 28.710 markkaa oli maksettu yhtiössä työskennelleille yhtiömiehille. Seuraavalla tilikaudella 1.4.1986-31.3.1987 liikevaihto oli 2.244.203 markkaa. Munituskanalasta kertyneet myyntitulot, jotka puolisot yhtiön perustamisen jälkeenkin ilmoittivat maatilataloutensa tulona, olivat vuonna 1986 3.834.812 markkaa ja vuonna 1987 3.239.985 markkaa. Kun otettiin huomioon, että kommandiittiyhtiö oli perustettu jatkamaan puolisoiden aiemmin osana maatilatalouttaan harjoittamaa kanankasvatustoimintaa ja äänettömän yhtiömiehen pääomapanoksen vähäisyys sekä se, että vastuunalaisina yhtiömiehinä olivat puolisot, yhtiömuodon ei katsottu vastaavan asian varsinaista luonnetta ja tarkoitusta. Yhtiötä ei hyväksytty erilliseksi verovelvolliseksi. Verovuosi 1986.

KHO 1992/4828

Kommandiittiyhtiön toimialana oli kiinteistöjen ja huoneistojen vuokraus. Toimintaa oli harjoitettu siten, että yhtiö vuokrasi asuinhuoneistoja yksityishenkilöiltä ja yrityksiltä. Tarvittaessa huoneistoja myös kunnostettiin ja kalustettiin. Yhtiö vuokrasi huoneistot edelleen yrityksille, jotka majoittivat niihin paikkakunnalla tilapäisesti korjaus-, huolto- ja asennustöissä työskenteleviä komennusmiehiään. Vuokrasopimukset olivat lyhytaikaisia ja komennusmiesten vaihtuessa yhtiö huolehti usein asuntojen siivouksesta ja liinavaatteista. Toimintaa harjoitettiin usealla eri paikkakunnalla. Yhtiön vastuunalainen yhtiömies työskenteli päätoimisesti yhtiön palveluksessa. Yhtiön liikevaihto verovuodelta 1988 oli 1.169.502 mk ja verovuodelta 1989 922.266 mk. Yhtiön toiminnan katsottiin olevan liiketoimintaa. Toiminnan harjoittamiselle yhtiömuodossa oli liiketaloudelliset perusteet. Yhtiön vuokraustoiminnasta saatua tuloa ja varallisuutta ei siten voitu verotuslain 56 §:n nojalla lukea vastuunalaisen yhtiömiehen tuloksi ja varallisuudeksi. Verovuosi 1988. Verovuosi 1989.

KHO 1998/756 1998:12

A Ky:n ainoa vastuunalainen yhtiömies X oli

15.1.1990 kirjannut vuonna 1989 ostamansa Asunto Oy Y:n osakkeet A Ky:n taseeseen. X oli asunnut huoneistossa osakkeiden hankkimisesta lähtien ja osakkeiden ollessa kirjattuna A Ky:n käyttöomaisuudeksi X oli maksanut yhtiölle ensin vuokraa ja myöhemmin saanut huoneiston luontoisetuna. Yhtiön tilikauden viimeisenä päivänä 31.3.1993 X otti osakkeet yksityiskäyttöönsä ja yhtiö vähensi tulostaan ElinkVL 51 b §:n nojalla osakkeiden hankintamenon 1 015 000 markkaa ja yksityiskäyttöön otettaessa arvioidun käyvän arvon 600 000 markan erotuksen 415 000 markkaa luovutustappiona. Verotuksessa tuo määrä lisättiin VerotusL 56 §:n nojalla yhtiön tuloon. Yksityisoton jälkeen huoneisto oli edelleen X:n asuntona lukuun ottamatta helmikuun 1995 ja marraskuun 1996 välistä aikaa, jolloin X oli vuokrannut asunnon ulkopuoliselle.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että verotusta toimitettaessa oli voitu soveltaa VerotusL 56 §:ää, koska järjestelyille ei ollut esitetty liiketaloudellisia perusteita, vaan järjestelyyn oli katsottava ryhdytyn, jotta yhtiön verotuksessa voitaisiin vähennyksenä hyödyntää se osakkeiden arvonalentuminen, joka vallitsevan oikeuskäytännön mukaan ei olisi ollut vähennyskelpoinen ElinkVL 42 §:n mukaan arvonalennuspoistona, jos osakkeet olisivat jääneet yhtiön omistukseen. Verovuosi 1993.

KHO 2000/2530

Päivittäistavaroiden vähittäiskauppaa harjoittanut kommandiittiyhtiö oli lopettanut liiketoimintansa ja myynyt vaihto-omaisuutensa 24.2.1995. Kommandiittiyhtiön tilikausi oli alunperin 1.4.1994-31.3.1995, mutta se oli pidennetty päättymään 30.9.1995. Kommandiittiyhtiö oli 30.8.1995 kaupparekisteriin tehdyn merkinnän mukaan muutettu osakeyhtiöksi, jonka osakepääoma oli 15 000 markkaa. Ennen yhtiömuodon muutosta kommandiittiyhtiön ainoa vastuunalainen yhtiömies oli nostanut yhtiöstä yksityisottoina osakkeita, auton ja rahavaroja yhteensä 1 362 134 markan arvosta. Osakeyhtiön tase 30.9.1995 ei sisältänyt muuta omaisuutta kuin saamisia ja rahavaroja eikä osakeyhtiöllä ollut verovuosina 1996 ja 1997 liiketoimintaa. Kommandiittiyhtiön tilikauden jatkamiseen ja kommandiittiyhtiön toiminnan lopettamisen jälkeen toteutettuun yhtiömuodon muuttamiseen katsottiin ryhdytyn ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että kommandiittiyhtiön muodossa harjoitetusta toiminnasta kertyneestä tulosta suoritettavasta verosta vapauduttaisiin. Tämän vuoksi verotus voitiin toimittaa toimintamuodon muutoksen estämättä tuloverolain 16 §:n mukaisesti vahvistamalla tulos kommandiittiyhtiölle. Verovuosi 1995.

Osakeyhtiön tulojen kohdistaminen osakkaalle

KHO 1982/3517 II 571

A oli toiminut erään yhtiön toimitusjohtajana vuodesta 1973. Hänelle suoritetusta palkasta ja eduista oli toimitettu ennakonpidätys ja suoritettu työnantajan sosiaaliturvamaksu. Huhtikuusta 1976 lähtien oli yhtiö maksanut palkkiot toimitusjohtajan työstä konsulttiyhtiölle, jonka perustaja ja pääosakas A yhdessä vaimonsa kanssa oli, yhtiön ja konsulttiyhtiön kesken solmitun sopimuksen perusteella. Toimitusjohtajana toimineen A:n tosiasiallinen asema ei ollut sopimuksen solmimisen jälkeen yhtiössä muuttunut. Suoritetut palkkiot katsottiin tosiasiassa maksetuiksi A:lle henkilökohtaisesti ennakkoperintälain mukaisena palkkana. Maksuvuosi 1976. Maksuvuosi 1977.

KHO 1982/3406 II 576

Yhtiö oli tehnyt konsulttiyhtiön kanssa sopimuksen yhtiön toimitusjohtajan tehtävien hoitamisesta saneerausaikana, tehtävänä muun muassa valmistella yhtiön myyntiä ja tehdä ehdotuksensa yhtiön uudesta johto-organisaatiosta. Tuotanto- ja laskentatehtävissä konsulttiyhtiöllä oli oikeus käyttää ulkopuolista apua, mutta sopimuksen mukaan toimitusjohtajan tehtävät uskottiin konsulttiyhtiön nimetylle konsultille, joka oli myös konsulttiyhtiön osakas ja toimitusjohtaja. Saneerausajan toimitusjohtajan tehtävät oli uskottu konsulttiyhtiölle aikaisemman toimitusjohtajan erottua tehtävästään. Lääninverovirasto maksuunpani yhtiölle toimittamattomat ennakonpidätykset ja suorittamattomat työnantajan sosiaaliturvamaksut konsulttiyhtiölle toimitusjohtajana toimimisesta suoritetuista palkkioista. KHO katsoi, että yhtiöllä oli vallinneissa oloissa ollut perusteltua syytä täyttää toimitusjohtajan paikka konsulttiyhtiön kanssa tehdyin sopimuksin, jonka vuoksi toimitusjohtajaksi ni-

metyn konsulttiyhtiön konsultin ei voitu katsoa olleen toimeksiantajayhtiöön sellaisessa suhteessa, että puheena olleista palkkioista olisi ollut toimitettava ennakonpidätys tai niiden perusteella olisi ollut suoritettava työnantajan sosiaaliturvamaksu. Maksuvuosi 1977. Maksuvuosi 1978.

KHO 1982/4277

Esiintyvä taiteilija oli perustanut yhdessä vaimonsa ja kahden muun henkilön kanssa osakeyhtiön, jonka yhtiöjärjestyksen mukainen toimiala oli erilaisten viihdeohjelmien valmistus, levytys ja niiden myynti. Yhtiön taiteilijan henkilökohtaisesta esiintymisestä erilaisilta yhteisöiltä laskuttamat ja kirjanpitoonsa sisällyttämät palkkiot katsottiin asiassa saatuun selvitykseen nähden taiteilijan itsensä tuloksi. Verovuosi 1977. Verovuosi 1978.

KHO 1985/1591

Konsulttitoimintaa harjoittavan osakeyhtiön, jonka kotipaikka oli H:n kaupungissa, liiketoimintaa oli verovuonna harjoitettu yksinomaan eri puolella Suomea olevassa K:n kaupungissa kommandiittiyhtiö X:n toimitiloissa ja ostamalla siltä kaikki tarvittavat konttori-, puhelin-, autoym. palvelut. Osakeyhtiön, jolla ei ollut omaa palkattua henkilökuntaa, toiminta oli perustunut samanlaista yrityskonsultointia harjoittavan kommandiittiyhtiö X:n vastuunalaisen yhtiömiehen henkilökohtaiseen työpanokseen. Yhtiömies oli määräävässä asemassa myös osakeyhtiössä. Näissä olosuhteissa ei voitu katsoa, että konsulttitoiminnan harjoittaminen osakeyhtiön nimissä olisi vastannut asian varsinaista luonnetta, vaan sitä oli pidettävä kommandiittiyhtiö X:n liiketoiminnan harjoittamisena. Verovuosi 1981.

KHO 1985/1764

Kiekkoseuran liigajaosto oli tehnyt A Oy:n, jonka toimialaan kuului urheiluun liittyvän valmennus- ja markkinointitiedon myynti sekä siihen liittyvän materiaalin myynti ja välitys, kanssa sopimuksen seuran jääkiekon edustusjoukkueen valmennuksen hoitamisesta ja muun jääkiekkotoiminnan valmennuksen kehittämisestä. Sopimuksen mukaan A Oy asetti toimitusjohtajansa B:n, joka oli A Oy:n pääosakas, kahden vuoden ajaksi liigajaoston ja sen toiminnanjohtajan alaiseksi seuran liigajoukkueen päätoimiseksi valmentajaksi määrättyä A Oy:lle tulevaa kuukausittain maksettavaa vuosikorvausta vastaan. B sai tehtäväänsä hoitaessaan käyttää seuran toimistoa ja sen palveluja. A Oy:n muut tehtävät eivät saaneet haitata kiekkoseuran hyväksi tehtävää työtä ja B:n oli saatava seuran liigajaoston toiminnanjohtajan lupa kiekkoseuran valmennustehtäviin kuulumattomien tehtävien hoitamiseen. Kiekkoseuran A Oy:lle maksamat sopimukseen perustuvat korvaukset katsottiin B:n tuloksi. Verovuosi 1980.

KHO 1985/1767 II 611

Yhtiön A ja konsulttiyhtiön B välillä oli vuonna 1977 tehty kaksi kuukautta kestävä kirjallinen sopimus, joka koski muun ohessa A:n hallinnon organisointia ja siihen liittyviä henkilövalintoja. B:n toimitusjohtaja C oli sen mukaisesti ottanut hoitaakseen muun ohessa A:n toimitusjohtajan ja konttoripäällikön tehtävät. Hänen tehtävänsä oli alunperin tarkoitettu määräaikaiseksi konsulttityöksi, kun A:n konttoripäällikön, toimitusjohtajan ja kirjanpidon avustajan työsuhde oli purettu vuonna 1977 ja, oli määrätty toistaiseksi hoitamaan näitä toimia. C oli kuitenkin jäänyt hoitamaan toimitusjohtajan tehtäviä ainakin vuoteen 1982 saakka, eikä asiakirjoissa ollut selvitystä, jonka mukaan olisi etsitty A:lle toimitusjohtajaa tai konttoripäällikköä vuoden 1977 jälkeen. KHO katsoi, näissä oloissa ja C:n työskentelyn A:ssa jatkuttua useita vuosia ilman yhtiöiden välillä tehtyjä nimenomaisia sopimuksia, että A:n suoritukset B:lle alkuperäisen kahden kuukauden sopimuskauden jälkeiseltä ajalta olivat C:n palkkaa, josta A:n oli ollut pidätettävä ennakot ja suoritettava sosiaaliturvamaksut. Maksuvuosi 1977. Maksuvuosi 1978. Maksuvuosi 1979. Maksuvuosi 1980. Maksuvuosi 1981.

KHO 1987/324 B 597

Oy A:n, jonka osakkaina olivat hammaslääräri B ja hänen vaimonsa, toimialana oli hammaslääkintäalan palvelujen tuottaminen. Yhtiön verovuoden liikevaihto oli ollut 936.185 mk. Yhtiön palveluksessa oli hammaslääkäri B:n lisäksi kolme hammashoitajaa ja osa-aikainen siivooja. Yhtiön palkkamenot olivat olleet 415.262 mk. Toiminta käsitti hammaslääkäri B:n vastaanoton,

jota hän hoiti kahden hammashoitajan avustamana, sekä erillisen hammashoitajan vastaanoton, jota hygienistin erikoiskoulutuksen saanut hammashoitaja hoiti itsenäisesti ilman hammaslääkäriä. Veronsaajat valituksissaan vaativat yhtiön tulon verottamista verotuslain 56 §:n nojalla hammaslääkäri B:n ammattituloina. KHO hylkäsi valituksen. Verovuosi 1983.

KHO 1987/5207 B 600

A oli perustanut osakeyhtiö X:n jatkamaan sivutoimisesti harjoittamaansa tilintarkastustoimintaa. Yhtiön osakkaina olivat A ja tämän puoliso. Osakeyhtiön liikevaihto oli tilikaudella 1.2.-31.12.1982 ollut 29.096 mk ja tilikaudella 1.1.-31.12. 1983 35.673 mk. Yhtiö oli maksanut palkkaa osakkaille näiden tilikausien aikana 9.020 mk ja 6.980 mk. Yhtiö oli jakanut osinkoa vuodelta 1982 5.500 mk ja vuodelta 1983 22.634 mk. Ulkopuolisia työntekijöitä ei ollut käytetty. KHO katsoi, että osakeyhtiön toiminnassa oli kysymys A:n ammattitoiminnasta ja että yhtiön nimissä ilmoitetut tulot oli verotuslain 56 §:n nojalla verotettava A:n tuloina. Verovuosi 1982. Verovuosi 1983. Äänestys 3-1.

KHO 1987/5208 B 601

Varatuomari A ja hänen puolisonsa puheterapeutti B olivat 8.1.1983 perustaneet osakeyhtiön, jonka toimialana oli puhe- ja musiikinopetus sekä lakiasioiden hoito. Yhtiön ensimmäisen tilikauden (1.1.-31.12.1983) liikevaihto oli 54.340 mk, josta puheterapian osuus oli 10.172 mk, musiikinopetuksen osuus 23.083 mk ja lakiasioiden hoidon osuus 21.084 mk. Puoliso A:lla oli päätoimi muualla eikä hän ollut nostanut yhtiöstä palkkaa. Puoliso B:lle yhtiö oli maksanut tilikauden aikana palkkaa 26.000 mk. B:llä oli yhtiön ulkopuolisia tuloja tuntiopettajan ja puheterapeutin työstä. KHO katsoi, että yhtiön nimissä ilmoitetut lakiasioiden hoidosta saadut tulot oli verotuslain 56 §:n nojalla verotettava varatuomari A:n tuloina ja musiikinopetuksesta ja puheterapeutin työstä saadut tulot puolison B:n tuloina. Verovuosi 1983.

KHO 1988/4316 B 512

A Oy:n liikevaihto oli pääosin koostunut Oy H Ab:n maksamista provisioista. Säännönmukaisten verotusten toimittamisen jälkeen provisiot oli katsottu A Oy:n pääosakkaan ja ainoan työntekijän myyntipäällikkö V:n Oy H Ab:lta saamaksi palkkatuloksi. Suoritusten määrä oli tulonhankkimiskuluilla vähennettynä jälkiverotuksissa lisätty myyntipäällikkö V:n verovuosien 1978-1981 tuloihin. A Oy:n verotuksia ei jälkiverotusten yhteydessä oikaistu. A Oy:n valituksen johdosta KHO katsoi, että koska provisiot oli katsottava myyntipäällikkö V:n tuloksi niiden lukeminen A Oy:n tuloksi oli perusteetonta. KHO kumosi lääninoikeuden päätöksen ja A Oy:tä kohdanneet säännönmukaiset verotukset ja ratkaisematta, miten yhtiön verotuksia oli sanotusta syystä oikaistava, palautti asian verolautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi. Verovuosi 1978. Verovuosi 1979. Verovuosi 1980. Verovuosi 1981.

KHO 1989/733 B 546

Osakeyhtiön liikevaihto yhtiön toisella tilikaudella oli muodostunut pääasiassa yhdeksän asunto-osakeyhtiön isännöintipalkkioista. Vaikka tili- ja isännöintitehtävät oli suorittanut yhtiön osakekannan omistanut osakas, yhtiön tuloksi oli luettava yhtiön kantamat isännöintipalkkiot ja osakkaan veronalaiseksi tuloksi ainoastaan yhtiön hänelle suorittama palkka ja luontoisetujen arvo. Verovuosi 1985.

KHO 1989/4579 B 547

Eläkkeellä oleva lentokapteeni A oli perustanut osakeyhtiö X:n, jonka toimiala oli lennonopetus ja lentosuoritukset. Yhtiön osakkaina olivat A ja tämän puoliso. Osakeyhtiön liikevaihto oli tilikaudella 1.2.1985 - 31.1.1986 ollut 50.432 markkaa. Käyttöomaisuutena yhtiöllä oli auto. Ulkopuolisia työntekijöitä ei käytetty, yhtiön lentotoiminnan hoiti palkatta A. Yhtiön kulut koostuivat pääosin A:lle maksetuista kulukorvauksista. Katsottiin, että osakeyhtiön toiminnassa oli kysymys A:n ammattitoiminnasta ja että yhtiön nimissä ilmoitetut tulot oli verotuslain 56 §:n nojalla verotettava A:n tuloina. Verovuosi 1986.

KHO 1989/4355 B 548

Jalkineitten korjausta ja korjaustarvikkeiden myyntiä sekä avainten valmistusta ja siihen liittyvää tarvikemyyntiä harjoittava kommandiittiyhtiö oli verovuonna muutettu osakeyhtiöksi,

jonka pääosakkaaksi tuli kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies. Kommandiittiyhtiötä ei ollut verotuksissa hyväksytty erilliseksi verovelvolliseksi. Osakeyhtiön veroilmoituksen mukaan sen liikevaihto verovuonna oli 354.921 mk. Käyttöomaisuuden arvo oli 49.480 mk ja vaihtoomaisuuden arvo 29.706 mk. Tilikaudella yhtiö oli maksanut palkkaa pääosakkaalleen 90.000 mk ja tämän puolisolle 12.000 mk. Muita työntekijöitä ei ollut. Yhtiö toimi tavaratalon yhteydessä sijainneessa erillisessä liiketoimipaikassa, jossa palveluita tarjottiin yleisölle. Toimintaa pidettiin osakeyhtiön liiketoimintana eikä toiminnasta voitu verotuslain 56 §:ää soveltaen verottaa pääosakasta hänen ammattitulonaan. Verovuosi 1985. Äänestys 3-2.

KHO 1989/4590 B 558

Henkilö X, joka oli tehnyt myyntityötä yhtiö A:ssa, irtisanottiin. Tämän jälkeen X oli tehnyt edustussopimuksen yhtiö A:n kanssa toimien nyt kauppa-agenttina. Lisäksi X oli perustanyt osakeyhtiö B:n, jonka puitteissa X hoiti mainittua edustussopimusta. Yhtiö B:lle ei määrätty ennakkoa, koska edustussopimuksesta saadut provisiot katsottiin X:n A:lta saamaksi palkkatuloksi. Verovuosi 1988.

KHO 1990/361 B 555

Oy X harjoitti mm. notariaattitoimintaa. Yhtiön 1.000 markan suuruisen osakepääoman omistivat varatuomari A:n merkonomivaimo B sekä puolisoiden kolme lasta, joista kaksi oli alaikäisiä. Varatuomari A, joka päätoimisesti oli työskennellyt yhtiön ulkopuolella, oli ollut yhtiön hallituksen ainoa jäsen. Hän oli palkatta konsultoinut yhtiötä, mutta oli sensijaan saanut yhtiöltä lainan, jonka määrä oli ylittänyt yhtiön vapaan pääoman määrän. B oli yhtiön ulkopuolella olevan päätoimensa ohessa työskennellyt yhtiössä saaden yhtiöltä autoedun. Opiskelijatytär C oli työskennellyt osittain yhtiössä ja osittain yhtiön ulkopuolella. Yhtiöllä oli toimitilat A:n ja B:n yksityisasunnosta vuokratuissa tiloissa. Näissä oloissa ja ottaen huomioon, että Oy X oli tosiasiallisesti ollut A:n määräysvallassa, oli yhtiön toiminnassa ollut kysymys A:n sivutoimenaan harjoittamasta notariaattiasioiden hoidosta. Oy X:n nimissä ilmoitettuja tuloja oli pidettävä A:n tuloina.

KHO 1990/2221 B 546

A Oy, joka harjoitti tulo- ja varallisuusverolain mukaan verotettavaa vuokraustoimintaa, oli ottanut pankista 1.500.000 markan velan ja lainannut koko velkamäärän edelleen B Oy:lle. B Oy oli suorittanut A Oy:lle sen pankille maksamat korot ja kulut yhteensä 74.677 markkaa. NN omisti A Oy:n osakekannan ja oli myös osakkaana B Oy:ssä. Verotusta toimitettaessa oli katsottu A Oy:n B Oy:ltä saamat tulot ja A Oy:n pankille maksamat korot ja kulut kuitanneen toisensa. Valtion- ja kunnanasiamiehen valituksesta lääninoikeus katsoi B Oy:ltä saadut tulot A Oy:n henkilökohtaisina tuloina verotettaviksi korkotuloiksi. Koska pankille lainasta suoritetut korot kohdistuivat näihin tuloihin, A Oy:llä oli oikeus kokonaistulostaan verotuksessa vähentää pankille maksamiaan korkoja enintään 10.000 markkaa velkojen korkojen vähennysoikeuden rajoittamisesta verotuksessa annetun lain nojalla. Korkein hallinto-oikeus hylkäsi A Oy:n valituksen saada vähentää korot rajoituksetta. Verovuosi 1986. Äänestys 4-3.

KHO 1990/2530 B 556

Osakeyhtiö perustettiin vuonna 1985 ja sen toimialana oli talonrakennusalan rakennesuunnittelu sekä ravihevosten kasvatus- ja kilpailutoiminta. Yhtiö jatkoi rakennusinsinööri A:n omalla toiminimellä ainakin vuodesta 1979 harjoittamaa rakennussuunnittelua. Yhtiön osakkeet olivat A:n ja hänen perheensä omistuksessa. Yhtiön liikevaihto oli verovuonna 1986 ollut 208.910 mk ja verovuonna 1987 262.279 mk. Liikevaihdot olivat koostuneet pelkästään suunnittelutöistä. Toimeksiantajia oli verovuonna 1986 ollut 14 ja verovuonna 1987 24. Palkkaa A:lle oli verovuonna 1986 maksettu 75.357 mk ja hänen vuonna 1972 syntyneelle pojalleen B:lle ATK-töistä 1.675 mk ja verovuonna 1987 A:lle 111.435 mk ja B:lle 3.312 mk. Muita työntekijöitä yhtiössä ei ollut ollut. Yhtiö oli aluksi toiminut A:n omakotitalon yhteydessä ja vuokratussa toimistossa ja myöhemmin yhdessä erään toisen insinööritoimiston kanssa vuokratussa toimistotilassa. Yhtiön irtain käyttöomaisuus muodostui ensimmäisen tilikauden lopussa työtasoista, kahdesta työtuolista ja atk-liitännästä. Seuraavalla, vuonna 1987 päättyneellä tilikaudella yhtiö oli vuokrannut atk-laitteiston ja piir-

turin. Ravitoimintaa, jota varten oli hankittu kiinteistö, ei ollut mainittuina verovuosina ryhdytty harjoittamaan. Yhtiön tulo katsottiin A:n ammattituloksi. Verovuosi 1986. Verovuosi 1987. Äänestys 3-2.

KHO 1991/4096

Hammaslääkäri A oli vuonna 1984 perustanut osakeyhtiön, jonka toimiala oli hampaanhoito. A oli yhtiön ainoa osakas. Yhtiön palveluksessa oli A:n lisäksi hammashoitaja ja toimistotyöntekijänä A:n puoliso. Hammaslääkärin vastaanottotoiminnan lisäksi yhtiö harjoitti vastaanottotilojen ja -palveluiden vuokrausta ulkopuolisille hammaslääkäreille. Yhtiön liikevaihto oli vuodesta 1984 vuoteen 1987 kasvanut 212.375 markasta 358.497 markkaan ja vuokraustoiminnan tuotot 3.187 markasta 75.462 markkaan. KHO katsoi, että osakeyhtiön toiminnassa oli kysymys A:n ammattitoiminnasta ja että yhtiön nimissä ilmoitetut tulot oli verotuslain 56 §:n nojalla verotettava A:n tuloina. Verovuosi 1984. Verovuosi 1985. Verovuosi 1986. Verovuosi 1987. Äänestys 4-1.

KHO 1993/1566

Erillisenä verovelvollisena verotettava avoin yhtiö A harjoitti maanrakennusurakointia lähinnä kaivinkoneita käyttäen. Vuonna 1980 pääosa A:n osakkaista oli perustanut B Oy:n, ja vuodesta 1982 lukien yhtiöillä oli ollut samat osakkaat. B Oy harjoitti aluksi metsäaurausurakointia ja verovuonna pääasiassa maanrakennusurakointia telapuskutraktorilla. B Oy:llä oli oma palkattu henkilökuntansa eikä sen toiminta perustunut pelkästään osakkaiden henkilökohtaiseen työskentelyyn. Suurin osa osakeyhtiön tuloista tuli muista kuin yhteisistä urakoista avoimen yhtiön kanssa. Korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei B Oy:n tuloja ja menoja ollut lisättävä avoin yhtiö A:n tuloihin ja menoihin, vaan osakeyhtiötä oli pidettävä erillisenä verovelvollisena. Verovuosi 1987. Äänestys 3-2.

KHO 1994/1676 B 548

Liikkeenjohdon konsultti A oli työskennellyt päätoimisesti yrityskonsultointia harjoittavassa osakeyhtiö X:ssä, jonka osakas hän oli ollut. A oli suorittanut pääasiassa tuotantoja laatukonsultointiin sekä henkilöstön koulutukseen liittyviä tehtäviä X Oy:n lukuun. X Oy:n kahdelta eri osakeyhtiöltä saamien toimeksiantojen suorittamiseksi A oli kuulunut näiden yhtiöiden hallituksiin. A:n toiminta näissä hallituksissa oli liittynyt X Oy:n saamiin konsultointitoimeksiantoihin, eikä niistä maksetuista palkkioista ollut siten erotettava osaakaan A:n hallituksen jäsenyydestä saamiksi palkoiksi. Verovuosi 1986 ja verovuosi 1987. Äänestys 5-2.

KHO 1994/1700

Asianajaja A, jolla oli kommandiittiyhtiön muodossa toimiva asianajotoimisto, oli hoitanut ruotsalaisen emoyhtiön Suomessa olevan tytäryhtiön oikeudellisia asioita toimien muun muassa tytäryhtiön hallituksen puheenjohtajana vuonna 1988. Tytäryhtiö oli samana vuonna asetettu selvitystilaan, ja A oli valittu toiseksi selvitysmieheksi. Asianajotoimisto laskutti tytäryhtiötä myös A:n osallistumisesta tytäryhtiön hallituksen kokouksiin. Laskun koko määrän oli katsottava aiheutuneen asianajotehtävistä, joten sitä vastaava suoritus oli asianajotoimiston tuloa eikä miltään osin A:n henkilökohtaista tuloa hallituksen puheenjohtajana toimimisesta. Verovuosi 1988.

KHO 1994/1701 B 549

Varatuomari A, joka oli ollut päätoimisesti erään korkeakoulun hallintojohtaja, oli sivutoimisesti työskennellyt liiketaloudellista ja juridista konsultointia harjoittavassa X Oy:ssä, jonka osakas hän oli ollut. X Oy oli laskuttanut suorittamistaan konsultointitehtävistä Z Oy:ltä määriä, joihin sisältyi myös palkkiota siitä, että A oli toiminut hallituksen jäsenenä Z Oy:ssä. Z Oy:n X Oy:lle maksamista suorituksista se osa, joka asiakirjojen mukaan oli sovittu maksettavaksi A:n toimimisesta Z Oy:n hallituksen jäsenenä, oli jälkiverotuksin lisätty A:n tuloon henkilökohtaisena palkkatulona. Lääninoikeus katsoi, ettei A:n ollut näytetty saaneen kysymyksessä olevia palkkioita Z Oy:n hallituksen jäsenenä. KHO katsoi, että X Oy:lle maksetuista palkkioista oli osa A:n saamaa palkkaa toimimisesta Z Oy:n hallituksen jäsenenä. Tämän vuoksi KHO tarkastusasiamiehen valituksesta kumosi lääninoikeuden päätöksen ja saattoi voimaan A:ta kohdanneen valtionveron jälkiverotuksen. Verovuosi 1987. Äänestys 3-2-2.

KHO 1995/225

Oy harjoitti omistamallaan kaivinkoneella kaivinkoneurakointia. Yhtiön liikevaihto oli verovuonna 285.192 markkaa ja käyttöomaisuuden poistamaton hankintameno 174.923 markkaa. Palkkoja oli maksettu 77.605 markkaa, josta 70.800 markkaa oli maksettu yhtiön koko osakekannan omistavan A:n puolisolle. Liikevaihdon ja käyttöomaisuuden määrä sekä yhtiön osakkuussuhteet huomioon ottaen korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei yhtiön nimissä ilmoitettuja tuloja ja menoja tullut verotuslain 56 §:n nojalla verottaa A:n puolison tuloina ja menoina. Verovuosi 1991. Äänestys 4-1.

KHO 1997/155

Yhtiön, joka oli perustettu vuonna 1989, toimialaan kuului muun muassa liikkeenjohdon, hallinnon ja markkinoinnin konsultointi. Yhtiön pääosakas oli työskennellyt päätoimisesti yhtiössä, minkä lisäksi yhtiö oli käyttänyt ulkopuolista työvoimaa. Yhtiöllä oli useita toimeksiantajia. Toimeksiantoja yhtiö ilmoitti olleen vuosittain 30-40 kappaletta ja koko toiminta-aikana noin 200 kappaletta. Yhtiö oli markkinoinut palveluksiaan. Yhtiön liikevaihto oli ollut vuonna 1990 441.029 markkaa, vuonna 1991 365.598 markkaa, vuonna 1992 143.223 markkaa, vuonna 1993 251.061 markkaa ja vuonna 1994 251.197 markkaa. Yhtiön toimiala sekä toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen tulojen kohdistaminen yhtiölle vastasi asian varsinaista luonnetta ja tarkoitusta. Verovuosi 1993.

KHO 1997/1820 B

Osakeyhtiö oli jatkanut osakeyhtiön koko osakekannan omistavan A:n yksityisenä liikkeenharjoittajana harjoittamaa kuljetusliikettä. Toiminta tapahtui ulkomailla yhdellä kuorma-autolla yhden ulkomaantavaratilausliikenneluvan nojalla, joka mahdollisti jatkuvan ulkomailla oleskelun. Yhtiöllä ei ollut toimipaikkaa enempää Suomessa kuin ulkomaillakaan. Yhtiöllä oli ensimmäisellä tilikaudella ollut kaksi toimeksiantajaa, joilta oli saatu liikennöitsijäsopimusten mukaisina kuljetuspalkkioina yhteensä 713.005 markkaa. Käyttöomaisuuteen sisältyneen kaluston arvo taseen mukaan oli ollut 189.954 markkaa. Palkkoja oli maksettu 128.998 markkaa, josta 100.000 markkaa oli maksettu A:lle. Yhtiö oli lisäksi maksanut ulkomaanpäivärahoja 90.386 markkaa, joista 79.725 markkaa oli maksettu A:lle. A:n palkkatulon yhtiö on ulkomaantyötulona katsonut olevan verovapaata tuloa. Yhtiön elinkeinotoiminnan tulokseksi ennen verojen suorittamista ilmoitettiin 22.414 markkaa. Kun liikennelupa ja kuorma-auto olivat olleet osakeyhtiön nimissä ja kun otettiin huomioon osakeyhtiön liikevaihdon määrä ja käyttöomaisuuden arvo sekä harjoitetun toiminnan laatu, jossa tulon syntymiseen vaikutti sekä kuljettajan että auton osuus, korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei yhtiön nimissä ilmoitettua tuloa tullut verottaa verotuslain 56 §:n nojalla A:n ammattitulona. Merkitystä asiassa ei ollut sillä, että A:n yhtiöltä saama palkkatulo ei tulo- ja varallisuusverolain (1240/88) 54 §:n mukaan ollut A:n veronalaista tuloa. Verovuosi 1992. Äänestys 7-1. Vrt KHO:1989-B-547 ja KHO 1995/225.

KHO 2000/3033

Liikeyritysten ja maatalousyritysten talouden ja verotuksen konsultointia ja koulutusta sekä sijoitustoimintaa toimialanaan harjoittava osakeyhtiö oli ilmoittanut verovuoden 1995 tuloinaan sijoitustoiminnan tulojen ja lausunto- ja konsultointipalkkioiden lisäksi tekijänoikeuspalkkioita. Korkein hallinto-oikeus myönsi veroasiamiehelle valitusluvan siltä osin kuin asiassa oli kysymys siitä, oliko yhtiön tuloon verotuksessa luetut tekijänoikeuspalkkiot katsottava yhtiön pääosakkaan tuloksi.

Korkein hallinto-oikeus lausui päätöksessään, että yhtiölle oli maksettu tekijänoikeuspalkkioita kustantajan ilmoituksen mukaan 40 000 markkaa vuonna 1994, 74 254,30 markkaa vuonna 1995, 127 933,30 markkaa vuonna 1996 ja 138 808,20 markkaa vuonna 1997 eli yhteensä 380 995,80 markkaa vuosina 1994-1997. Kysymyksessä olevat tekijänoikeuspalkkiot sisältyivät yhtiön konsultointitoiminnasta ilmoittamaan tuloon seuraavasti: 40 000 markkaa verovuoden 1995 yhteensä 342 700 markan konsultointituloon, 74 254 markkaa verovuoden 1996 yhteensä 700 041 markan konsultointituloon ja 266 741 markkaa verovuoden 1997 yhteensä 543 828 markan konsultointituloon.

Tekijänoikeuspalkkiot oli maksettu jatkuvatäydenteisestä tietoteoksesta, jonka tekijä ja ajantasaistaja oli yhtiön pääosakas. Esitettyjen selvitysten mukaan tekijänoikeuspalkkioiden

hankinnassa oli jossain määrin käytetty avustajia. Toimintaansa varten yhtiöllä ei ollut toimitiloja eikä ennen verovuotta 1997 käyttöomaisuutta eikä yhtiötä ollut markkinoitu.

Tekijänoikeus on kirjallisen teoksen luojalle kuuluva oikeus ja perustuu siten tekijän henkilökohtaiseen osaamiseen ja pätevyyteen. Yhtiön tuloon luettujen tekijänoikeuspalkkioiden perusteena olevan teoksen tekijänoikeus kuului yhtiön pääosakkaalle eikä tekijänoikeuteen liittyviä taloudellisia oikeuksia ollut selvitetty siirretyn yhtiölle. Kysymyksessä olevien tekijänoikeuspalkkioiden hankinnassa osakeyhtiömuoto ei ollut tarpeen eikä yhtiön toiminnan harjoittaminen tekijänoikeuspalkkioiden osalta ollut muutenkaan tapahtunut toiminnan laajuuden ja julkisuuden osalta sellaisessa muodossa, että tekijänoikeuspalkkioiden kohdistamiseen yhtiölle olisi ollut perusteita. Näin ollen yhtiön pääosakas on ollut tekijänoikeuspalkkioiden oikea tulonsaaja. Näillä perusteilla korkein hallinto-oikeus katsoi, että yhtiön pääosakkaan tekijänoikeuteen perustuvien palkkioiden ilmoittaminen yhtiön verovuoden 1995 tulona ei vastannut asian varsinaista luonnetta ja tarkoitusta ja, ottaen huomioon verotuslain 56 §:n säännöksen, kumosi lääninoikeuden ja verotuksen oikaisulautakunnan päätökset ja yhtiön verotuksen tekijänoikeuspalkkioiden osalta sekä palautti asian verovirastolle verotuksen uudelleen toimittamista varten. Verovuosi 1995.

KHO 2001/1564

Asianajotoimisto A Oy:ssä asianajajina toimivat henkilöosakkaat järjestivät vuonna 1996 omistuksensa asianajotoimistossa uudelleen siten, että kukin henkilöosakas myi pääosan omistamistaan A Oy:n osakkeista niiden nimellisarvosta perustamalleen osakeyhtiölle. Näiden yhtiöiden osakekanta oli kokonaisuudessaan henkilöosakkaiden omistuksessa. Lisäksi osa A Oy:n osakkeista luovutettiin perustetulle avoimelle yhtiölle, jonka yhtiömiehiä henkilöosakkaat olivat. Henkilöosakas B:n perustaman ja kokonaan omistaman C Ab:n omistukseen tuli 3 999 A Oy:n osaketta ja B:lle itselleen jäi yksi A Oy:n osake. Omistusjärjestelyn ilmoitettiin toteutetun A Oy:n pääomarakenteen muuttamiseksi sellaiseksi, että se muun muassa mahdollistaisi järkevän osakaspolitiikan harjoittamisen asianajotoimistossa sekä edistäisi asianajotoimiston liiketoiminnan ja strategiseksi toimintamalliksi valitun true partnership -mallin kehittämistä. Valitussa toimintamallissa A Oy:n voittovarat maksettiin osinkoina osakkaiden omistamille yhtiöille, millä pyrittiin estämään A Oy:n varallisuuden kasvu ja osakkeen substanssiarvon nousu. Tämä mahdollisti uusien osakkaiden mukaantulon ilman kohtuutonta taloudellista panostusta. Veroasiamiehen valitus siitä, että järjestelyihin oli ryhdytty verotusmenettelystä annetun lain 28 §:ssä tarkoitetulla tavalla ja perustetun C Ab -yhtiön verotetuista tuloista olisi tullut poistaa sen A Oy:ltä saamat osinkotulot ja niihin liittyvät yhtiöveron hyvitykset ja B:tä olisi tullut verottaa niistä, hylättiin sekä hallinto-oikeudessa että korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Katsottiin, että toimenpiteille oli osoitettu verotuksesta riippumattomat liiketaloudelliset perusteet. Välilliseen omistukseen johtaneisiin järjestelyihin ei ollut vallinneissa olosuhteissa näytetty ryhdytyn ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että suoritettavasta verosta vapauduttaisiin taikka että toimenpiteille muutoin olisi annettu sellainen oikeudellinen muoto, joka ei vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta. Verovuosi 1996. Verovuosi 1997.

KHO 2010/926

A oli vuokrannut omistamansa huoneiston yhtiölle, jonka osakekannan A oli omistanut elokuuhun 2005 saakka kokonaan ja sen jälkeen 150 yhtiön 638 osakkeesta. Huoneisto oli vuokrattu yhtiölle työsuhdeasunnoksi. Yhtiö oli vuokrannut huoneiston edelleen A:n puolisolle B:lle työsopimuksen mukaisesti työsuhdeasunnoksi. Huoneistoa oli käytetty A:n ja B:n perheen yhteisenä vakituisena asuntona.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että huoneisto ei ollut siirtynyt yhtiön määräysvaltaan siten, että sitä voitaisiin pitää työntekijän luontoisetuasuntona. Huoneiston vuokrausjärjestelyn oli katsottava tapahtuneen ensisijaisesti yhtiön osakkaan intressissä. Toteutettu järjestely ei siten vastannut asian varsinaista luonnetta ja tarkoitusta. Maksettu vuokra ei näin ollen ollut yhtiön elinkeinotulosta vähennyskelpoinen meno. Yhtiön osakkaalleen maksama huoneiston vuokra oli rahanarvoinen etuus, jonka yhtiö oli antanut osakkaan hyväksi osakkuusaseman perusteella. Verovuosi 2005.

KHO 2010/927

A Oy oli vuokrannut työntekijänsä B:n työsuhdeasunnoksi C Oy:n omistaman kiinteistön. C Oy, jonka osakkeet omisti B ja hänen puolisonsa yhdessä, oli vuokrannut kiinteistön A Oy:lle. A Oy oli maksanut kiinteistöstä vuokran lisäksi kiinteistön käytöstä aiheutuneet menot. A Oy oli palkkakirjanpidossaan käsitellyt B:lle näin annettua etua verohallituksen luontoisetupäätöksessä määriteltynä asuntoetuna.

C Oy oli ollut kokonaan B:n ja hänen puolisonsa omistuksessa. A Oy:n eli B:n työnantajan maksama vuokra ja muut maksut olivat näin ollen tulleet B:n eduksi eli työnantaja oli käytännössä suorittanut vuokraa B:n ja hänen perheensä omistamasta asunnosta sekä maksanut B:n ja hänen perheensä elantokuluja. Olosuhteelle oli näin meneteltäessä annettu sellainen oikeudellinen muoto, joka ei vastannut asian varsinaista luonnetta, eikä kyse siten ollut verohallituksen päätöksen mukaisesta asuntoedusta. A Oy:n maksamat vuokrat ja kiinteistön käyttökustannukset olivat siten kokonaisuudessaan B:n palkkatuloa, josta A Oy:n olisi tullut toimittaa ennakonpidätys ja suorittaa työnantajan sosiaaliturvamaksu. Verovuodet 2002-2006.

Peitelty osingonjako

Sovellettavat säännökset

KHO 1993/196

Aviopuolisot olivat myyneet 10.12.1985 vakituisen asuntonsa hallintaan oikeuttavat osakkeet 350.000 markalla yhtiölle,jonka osakkaita he olivat ja jonka toimitusjohtajana toimi toinen puolisoista. Osakkeista maksettua kauppahintaa pidettiin yhtiössä toimitetussa tarkastuksessa käypää hintatasoa korkeampana. Puolisot eivät olleet vuodelta 1985 toimitettavaa verotusta varten ilmoittaneet tietoja tehdystä kaupasta eivätkä siitä, kenelle osakkeet oli myyty. Sen estämättä, että verotusta varten oli saatu tieto kaupan ajankohdasta, kauppahinnasta ja leimaveron suorittamisesta muista asiakirjoista kuin puolisoiden ilmoituksista, katsottiin, että puolisot olivat antaneet puutteelliset veroilmoitukset ja että verolautakunnalla oli asiassa jälkiverotusoikeus. Verovuosi 1985.

KHO 1996/2289 B 536

A Oy, jonka toimiala oli atk-suunnittelu ja jonka palveluksessa oli kolme työntekijää, oli ostanut kesämökkikiinteistön, jolla vuoden 1991 veroilmoituksen mukaan yhtiön ainoat kaksi osakastyöntekijää olivat viettäneet osan lomistaan. Kesämökin yksityiskäyttöä ei veroilmoituksen mukaan ollut käsitelty yhtiön kirjanpidossa palkkana, koska lääninverovirasto oli ennakkoperintälain 17 §:n nojalla 7.5.1991 antamassaan ennakkoratkaisussa yhtiön toiminnastaan, osakkaista, työntekijöistä ja kesämökin käytöstä antaman selvityksen perusteella katsonut, että mökin käyttö yhtiön henkilökunnan vapaa-aikana oli tulo- ja varallisuusverolain 49 §:n 1 momentin 4 kohdan tarkoittamaa työnantajan järjestämää virkistys- ja harrastustoimintaa, josta ei syntynyt veronalaista eikä näin ollen myöskään ennakonpidätyksen alaistapalkkaa. Verotusta vuodelta 1991 toimitettaessa ei yhtiöltä myöskään pyydetty tarkempaa selvitystä mökin henkilökuntakäytöstä. Näissä olosuhteissa ja ottaen huomioon myös verotuslain 55 §:n korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei yhtiön tuloon verotuslain 57 §:n nojalla voitu tehdä lisäystä osakastyöntekijöiden kesämökin yksityiskäytön johdosta. Verovuosi 1991.

Peiteltyä osinkoa jakavat yhteisöt

KHO 1964/2735 II 600

Kun kiinteistöosakeyhtiö, jota ei ollut pidettävä TOL 24 § kohdassa tarkoitettuna asunto- tai kiinteistöosakeyhtiönä, oli kantanut osakkeenomistajiltaan näiden yhtiöjärjestyksen mukaisesti hallitsemista, osaksi muille vuokratuista huoneistoista käypää vuokratasoa pienemmän yhtiövastikkeen, voitiin yhtiön osakkaiden siten saama etu verotuslain 57 § 1 mom:n nojalla kohtuullisen määräisenä ottaa huomioon yhtiön valtion- ja kunnallisverotuksessa. Sellaiseksi kohtuulliseksi määräksi katsottiin, kun yhtiön vuositulos sanottua etua lukuun ottamatta oli tappiollinen, 30 % käyvän vuokratason ja vastikkeiden erotuksesta. Verovuosi 1959. Täysistunto. Ään.

KHO 1969/1354 II 513

Kommandiittiyhtiön tuloksi ei voitu katsoa sitä etua, minkä se oli antanut vastuunalaiselle yhtiömiehelle jättäessään perimättä tältä olevasta saamisestaan korkoa. Verovuosi 1965.

KHO 1969/3989 II 544

Avoimen yhtiön tuloksi ei voitu katsoa sitä etua,

minkä se oli antanut yhtiömiehilleen jättäessään perimättä näiltä olevista saamisistaan korkoa. Verovuosi 1963.

KHO 1986/1554 II 576

Osakeyhtiön tarkoituksena oli omistaa ja hallita kiinteistöä, jolla sijaitsevassa rakennuksessa olevaa huoneistoa yhtiön osakas oli käyttänyt omana ja perheensä asuntona. Kun yhtiö oli kantanut osakkaaltaan asuntoon kohdistuvia kiinteistökuluja oleellisesti pienemmän vuokran, osakkaan siten saama etu voitiin verotuslain 57 §:n 1 momentin nojalla ottaa huomioon hänen verotuksessaan. Verovuosi 1983.

KHO 1991/1406 II 545

Kiinteistöyhtiön (kiinteistöosakeyhtiö) osakkeiden omistus ei verovuonna 1986 voimassa olleen yhtiöjärjestyksen mukaan ollut oikeuttanut yhtiön huoneistojen hallintaan. Yhtiön ainoan osakkaan oli katsottu saaneen huoneistot käyttöönsä käypää vuokraa alhaisemmasta vastikkeesta. Verolautakunta oli arvioinut käyvän vuokran 1.388.760 markaksi ja arvioinut osakkaan saaman osingonluontoisen tulon 250.000 markaksi. Koska yhtiö oli verovuonna perinyt osakkaaltaan vuokrana vähemmän kuin oli ollut tavallista, osakkaalle annettu etuus on verotuksessa veronalainen ja siten se katsottiin osingonluontoiseksi tuloksi. Asiaan ei vaikuttanut se, että verovuoden lopussa yhtiökokouksessa 16.12.1986 yhtiöjärjestystä oli muutettu siten, että osakkeiden omistus oikeutti yhtiön huoneistojen hallintaan. Yhtiöjärjestyksen muutos oli merkitty kaupparekisteriin 31.12.1986. Verovuosi 1986.

KVL 1992/392

A:n kokonaan omistaman B Oy:n tulot oli verovuosina 1990 ja 1991 verotuslain 56 §:n nojalla verotettu A:n tuloina. Jos A nostaa B Oy:stä varoja, nostettavia varoja ei pidetty A:n veronalaisena tulona siltä osin, kuin kyseessä ovat B Oy:n verovuosien 1990 ja 1991 tulot, jotka oli verotettu A:n kyseisten vuosien tuloina. Verovuosi 1992 ja verovuosi 1993.

Peitellyn osingon saajat

KHO 2007/1893, 2007:52

A omisti kokonaisuudessaan X Oy:n osakekannan. A:n avopuoliso B oli X Oy:n toimitusjohtaja ja hallituksen ainoa varsinainen jäsen. A ei asiakirjoista saatavan selvityksen mukaan ollut osallistunut yhtiön käytännön toimintaan, vaan siitä oli huolehtinut B. Yhtiön tultua asetetuksi konkurssiin ilmeni, ettei yhtiöllä ollut kirjanpidon mukaista käteiskassaa, koska B oli nostanut yhtiöstä nämä varat. Yhtiön varojen käytöstä esitetyn perusteella oli pääteltävissä, että A oli yhtiön ainoana osakkaana hyväksynyt yhtiön kassavarojen noston kysymyksessä olevalla tavalla tai suhtautunut ainakin menettelyyn välinpitämättömästi. Peitellyn osingon verottaminen tulee kysymykseen tilanteissa, joissa osakeyhtiöstä siirretään varoja osakkuusaseman perusteella osakkaalle tai sellaiselle muulle taholle, että etu selittyy osakkaan ja edunsaajan läheisellä suhteella. Omaisen käsitteen arviointiin vaikuttaa muun muassa osapuolten välinen taloudellinen yhteys. A ja B olivat varoja nostettaessa asuneet yhdessä ja yhtiön omistus- ja päätösvaltasuhteet olivat ilmeisesti johtuneet heidän avoliitostaan. Kun etu oli ensivaiheessa tullut osakkaan avopuolisolle, yhtiön katsottiin antaneen edun osakkaan omaiselle verotusmenettelystä annetun lain 29 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla. Yhtiön ainoaa osakasta A:ta voitiin verottaa yhtiön kassasta nostettujen varojen johdosta peitellystä osingosta. Verovuosi 2001. Laki verotusmenettelystä 29 § 1 mom.

KHO 1961/3050 II 430

Kun kommandiittiyhtiön osakkaat olivat osakeyhtiöön TOL 30 §:ssä tarkoitetussa suhteessa, voitiin osakeyhtiön kommandiittiyhtiölle vuokratta luovuttaman käyttöomaisuuden vuokraarvo mainitun pykälän nojalla lukea osakeyhtiön tuloksi, vaikka kommandiittiyhtiö ei omistanut osakeyhtiön osakkeita. Verovuosi 1957. Täysistunto. Äänestys 12-9.

KHO 1967/3314 II 581

Osakeyhtiön osakkaiden serkkua, jolle yhtiö oli myöntänyt korottoman lainan, ei voitu pitää TOL 30 §:ssä tarkoitettuna muuna omaisena eikä yhtiön tuloon niin ollen voitu lisätä lainalle laskettua korkoa peiteltynä osingonjakona. Verovuosi 1956.

KHO 1977/3110

Kun avoimen yhtiön kolmesta osakkaasta kaksi oli osakeyhtiöön verotuslain 57 §:ssä tarkoite-

tussa suhteessa, osakeyhtiön avoimelta yhtiöltä kantaman tavallista vuokratasoa alemman ja kohtuulliseksi katsottavan vuokran erotus voitiin lisätä osakeyhtiön verotettavaan tuloon, vaikka avoin yhtiö ei omistanut osakeyhtiön osakkeita. Verovuosi 1969-1973.

KHO 1978/4073 II 537

Yhtiö oli ottanut työntekijöilleen yksityistapaturmavakuutukset, joiden vakuutusmaksut olivat henkilöä kohden 400 markkaa. Koska vakuutusetu ei perustunut osakkuuteen yhtiössä, olivat vakuutusmaksut yhtiön vähennyskelpoisia menoja myös osakkaiden osalta, jotka omistivat kukin muutamia prosentteja yhtiön osakekannasta. Verovuosi 1970.

KHO 1981/5187 II 551

Osakeyhtiö oli tarjonnut sille toisen yhtiön sulautumisen johdosta joutuneita omia osakkeitaan, joiden verotusarvoksi oli vuodelta 1980 toimitettavaa verotusta varten vahvistettu 340 mk, koko henkilökuntansa ostettaviksi hintaan 250 mk osake. Yhtiön työntekijä, joka ennestään omisti 190 yhtiön yhteensä 73 000 osakkeen osakekannasta, ei saanut peiteltyä osinkoa ostaessaan 40 osaketta mainitusta 250 mk:n hinnasta. Ennakkotieto. Verovuosi 1980. Verovuosi 1981.

KHO 1982/4631

Yhtiö, jonka osakekanta jakautui useaan miljoonaan osakkeeseen, oli antanut työntekijöilleen korottomia lainoja. Heistä kaksi omisti myös yhtiön osakkeita, toinen yhden ja toinen kahdeksantoista osaketta. Yhtiön katsottiin antaneen korottoman lainan myös näille kahdelle työntekijälle työsuhteen perusteella, eikä lainojen laskennallista korkoa voitu lisätä peiteltynä osingonjakona verotuslain 57 §:n nojalla yhtiön tuloon. Verovuosi 1978.

KHO 1983/635 II 559

A oli saanut rakennusliikettä harjoittaneesta X Oy:stä etua siten, että X Oy oli suorittanut hänen yksityistaloutensa menoja yhtiön tulosta rasittaen, ainakin osittain vääränsisältöisin laskuin. A ei ollut ollut X Oy:n osakkeenomistaja, mutta oli ollut osakkaana arvopapereiden omistusta ja hallintaa harjoittaneessa Y Oy:ssä, jonka osakekanta oli ollut hänen sekä hänen vanhempiensa ja veljiensä omistuksessa. Osa eduista oli myöhemmin maksettu takaisin yhtiölle. KHO pysytti lääninoikeuden päätöksen, jossa A:n saamia etuja oli pidetty hänen osakkuusasemansa perusteella saamanaan peiteltynä osingonjakona, josta häntä oli jälkiverotettava. Koska suorituksia ei ollut otettu huomioon X Oy:n tilinpäätöksissä yhtiön saatavina A:lta eikä hän ollut saattanut uskottavaksi, että tarkoitus olisi ollut perustaa velkasuhde hänen ja yhtiön välille, edut oli jälkiverotuksissa luettava kokonaisuudessaan hänen tulokseen siitä riippumatta, että osa niistä oli myöhemmin maksettu takaisin yhtiölle. Verovuosi 1971. Verovuosi 1972. Verovuosi 1973. Verovuosi 1974.

KHO 1983/840

A ja B olivat myyneet omistamansa X Oy:n osakkeet marraskuussa 1975 Y Oy:lle ja X Oy oli lainannut joulukuussa 1975 A:lle noin 700 000 mk ja B:lle noin 350 000 mk sanottujen osakkeiden loppukauppahinnan maksamiseksi. Yhtiöiden omistuksessa tapahtuneiden muutosten ja X Oy:n osakepääoman korotuksen jälkeen A ja B eivät omistaneet ollenkaan X Oy:n osakkeita, mutta X Oy:n 3 000 osakkeen osakekannasta omisti Y Oy 2 997 osaketta, kun taas A omisti 80 ja B 40 osaketta Y Oy:n 130 osakkeen osakekannasta. Kun lainojen anto oli liittynyt oikeustoimiin, joilla Y Oy oli ostanut A:lta ja B:ltä heidän omistamansa X Oy:n osakkeet, KHO katsoi, että lainat oli myönnetty A:lle ja B:lle heidän osakkuusasemastaan johtuen korottomina, jonka vuoksi X Oy:n tuloon oli lisättävä osingonluontoisena tulona sanottujen lainojen laskelmallinen korko. Verovuosi 1977.

KHO 1984/6151

Osakeyhtiön osakkaina ja avoimen yhtiön yhtiömiehinä olivat samat henkilöt. Avoimella yhtiöllä oli saatavia yhtiömiehiltään ja osakeyhtiöllä puolestaan saatavia avoimelta yhtiöltä. Avoin yhtiö oli vuonna 1973 lopettanut varsinaisen liiketoimintansa. Osakeyhtiö ei ollut perinyt korkoa saatavastaan avoimelta yhtiöltä eivätkä avoimen yhtiön yhtiömiehet olleet vastaavasti maksaneet korkoa veloistaan avoimelle yhtiölle. Kun otettiin huomioon avoimen yhtiön ja osakeyhtiön

osakkuus- ja omistussuhteet, yhtiömiesten lainat katsottiin heidän osakeyhtiöltä saamikseen suoriksi lainoiksi. Osakeyhtiön vuoden 1975 tuloon lisättiin jälkiverotuksin osingonluontoisena tulona sanottujen lainojen laskelmallinen 10 %:n suuruinen korko. Verovuosi 1975.

KHO 1985/4208 II 603

Kiinteistöosakeyhtiöllä oli vuokrasaatava liiketoimintaa harjoittavalta kommandiittiyhtiöltä. Saatavasta ei ollut peritty korkoa. Kommandiittiyhtiön vastuunalaiset yhtiömiehet olivat osakkaina myös osakeyhtiössä, mutta kommandiittiyhtiö ei ollut osakas. Osakeyhtiön katsottiin antaneen osakkailleen kommandiittiyhtiölle annetun korottoman lainan muodossa verotuslain 57 §:ssä tarkoitetun edun. Perimättä jätetyn koron määrä voitiin lisätä osakeyhtiön tuloon. Verovuosi 1980.

KHO 1985/5334 I 54

Osakeyhtiön sisaryhtiölleen (asunto-osakeyhtiö) antaman lainan korottomuuden voitiin katsoa alentaneen asunto-osakeyhtiön osakkailta perittävän vastikkeen määrää ja siten tulleen osakeyhtiön osakkaiden hyväksi, kun he olivat myös tuon asunto-osakeyhtiön osakkaita. Perimättä jätetty korko oli sen vuoksi verotuslain 57 :n mukaisesti otettava kohtuullisen määräisenä huomioon osakeyhtiön tulona. Verovuosi 1980.

KHO 1985/5335 I 55

Kun yhtiön sisaryhtiölleen antamien korottomien lainojen muodostama etu ei ollut esitetyn selvityksen mukaan ainakaan vielä kysymyksessä olevina verovuosina tullut yhtiön osakkaille, asiassa ei ollut edellytyksiä lisätä perimättömiä korkoja yhtiön tuloon verotuslain 57 §:n nojalla osingonluontoisena etuna. Verotukseen ei ollut edellytyksiä myöskään verotuslain 56 §:n nojalla, koska ei ollut näytetty, että lainanantoon olisi ryhdytty verosta vapautumisen tarkoituksessa. Verovuosi 1976. Verovuosi 1978. Verovuosi 1979. Verovuosi 1980.

KHO 1985/6091 II 604

Kun tytäryhtiö myi omistamiaan emoyhtiön osakkeita huomattavasti käypää hintaa halvemmalla emoyhtiön osakkaille, näiden katsottiin saavan osakkuusasemansa perusteella peiteltyä osinkoa, vaikka he eivät olleet tytäryhtiön osakkaita. Verovuosi 1980.

KHO 1985/5064 II 605

Neuvoteltaessa osakeyhtiön osakekannan myymisestä oli sovittu, että yhtiö myy silloiselle pääosakkaalleen - toimitusjohtajalleen mm. määräalan, tilan ja osakkeita. Sekä osakekannan että sanottujen omaisuuserien kaupat tehtiin samana päivänä. Näissä oloissa se seikka, että omaisuuserien ostaja kauppaa tehtäessä oli entinen osakas, ei estänyt verotuslain 57 §:n 1 momentin soveltamista entisen osakkaan eikä osakeyhtiön verotuksessa. Verovuosi 1982.

KHO 1986/4489

Rakennusliike X Oy:n toimitusjohtaja, joka samalla oli yhtiön pääosakas, oli veljenpoikansa kanssa sopinut omakotitalon rakentamisesta viimeksi mainitulle. Rakennusliikkeen osakekanta oli pian tämän jälkeen siirtynyt Rakennusosakeyhtiö Y:lle. Osakekaupan yhteydessä oli suullisesti sovittu omakotitalohankkeen toteuttamisesta entisin ehdoin. Rakennus oli sittemmin valmistunut ja luovutettu veljenpojalle. KHO katsoi, että veljenpoika esillä olevassa tapauksessa oli verotuslain 57 §:n 1 momentissa tarkoitettu muu omainen. Verovuosi 1977. Äänestys 3-1+1.

KHO 1988/5202 B 566

X:n aiemmin yksityisliikkeenä harjoittamaa rakennussuunnittelutoimintaa jatkamaan perustettiin vuonna 1975 A Oy, jonka osakekannasta 9/10 hankki X:n vaimo Y. Vuonna 1980 Y:n omistamat osakkeet siirrettiin nimellisarvostaan B Oy:lle, joka A Oy:n osakepääoman korotuksen jälkeen omisti 145 kappaletta tämän yhtiön 150 osakkeesta. B Oy:n ainoana osakkaana oli Z, joka oli sopinut X:n kanssa B Oy:n perustamisesta ja maksanut osakkeiden nimellisarvon Y:lle. Vuonna 1984 X osti itselleen nimellisarvosta B Oy:n osakekannan. A Oy:n asiakkaiden hankinnan ja osan toimeksiannoista hoiti X, toimistotyöt hoiti Y. Z ei osallistunut toimintaan. Toiminimenkirjoitusoikeus oli vain Y:llä. Kun puolisot X ja Y olivat tosiasiallisesti perustaneet A Oy:n ja käyttäneet siinä päätäntävaltaa, ei tämän yhtiön omistussuhteiden järjestelyä pi-

detty asian varsinaista luonnetta vastaavana. A Oy:n X:n ja Y:n puolesta suorittamat, näiden yksityismenoiksi katsottavien kulujen korvaukset eivät olleet yhtiön liiketulon vähennyskelpoisia menoja vaan X:lle ja Y:lle annettua osingonluonteista etua. Verovuosi 1981. Verovuosi 1982. Verovuosi 1983.

KHO 1989/3545 B 552

Osakeyhtiö oli myynyt osakkaansa puolisolle yhtiön rakennuttaman vierasmajarakennuksen, joka sijaitsi puolison osakeyhtiölle vuokraamalla maalla. Vuokrasopimus oli laadittu kymmeneksi vuodeksi ja se oli päättynyt ennen kaupantekoa. Rakennuksen arvoksi katsottiin sen käypä arvo eikä mahdollisia rakennuksen siirtokustannuksia otettu huomioon. Osakeyhtiön katsottiin kantaneen osakkaansa puolisolta kauppahintana vähemmän kuin oli tavallista ja osakas oli tällä perusteella saanut verotuslain 57 §:ssä tarkoitetun edun.

KHO 1990/3866

A, joka oli B Oy:n määräävässä asemassa oleva osakkeenomistaja sekä toimitusjohtaja ja johtokunnan/hallituksen puheenjohtaja, oli myös C Ky:n ainoa vastuunalainen yhtiömies. B Oy oli äänetön yhtiömies C Ky:ssä pääomapanoksella, joka oli vuonna 1980 750.000 mk ja vuodesta 1981 1.335.000 markkaa. Toisen äänettömän yhtiömiehen panos oli 5.000 mk. B Oy, joka kysymyksessä olevina vuosina ei ollut jakanut osinkoa, oli ostovelan nimellä myöntänyt C Ky:lle luottoa siten, että C Ky:n ostovelka B Oy:ltä oli 31.10.1980 noin 600.000 markkaa, 31.10.1981 lähes 1,1 miljoonaa markkaa ja 31.10.1982 lähes 1,9 miljoonaa markkaa ollen 31.12.1984 lähes 3 miljoonaa markkaa. B Oy:n myynnit C Ky:lle vuosina 1980-1984 olivat yhteensä noin 1,6 miljoonaa markkaa. B Oy:n tilintarkastajat olivat jo vuonna 1978 huomauttaneet, että ainakin osa yhtiön myyntisaatavista C Ky:ltä olisi katsottava lainasaamiseksi. Vuosina 1983 ja 1984 B Oy oli perinyt korkoa saamisistaan C Ky:ltä. B Oy:lle ei ollut maksettu sille C Ky:n yhtiösopimuksen mukaan kuuluvaa voittoosuutta kysymyksessä olevina vuosina. Verotarkastuskertomuksessa oli todettu A:n nostaneen vuosina 1980-1984 yksityistilin kautta C Ky:stä varoja, jotka usein B Oy oli ensin siirtänyt C Ky:lle, yhteensä lähes 1,8 miljoonaa markkaa. C Ky:n kirjanpidon osoittamat tulokset vuosina 1980-1984 olivat yhteensä noin 250.000 markkaa. Näissä oloissa oli ilmeistä, että B Oy oli antanut verotuslain 57 §:n 1 momentissa tarkoitetun edun. Kun niitä peitellyn osingon määriä (vuonna 1980 noin 13.000 markkaa, vuonna 1981 noin 46.000 markkaa ja vuonna 1982 noin 76.000 markkaa), jotka määrät oli laskettu 10 prosentin koron mukaan A:n yli pääomapanoksensa tekemien keskimääräisten nostojen C Ky:stä perusteella ja joista verolautakunta jälkiverotusta toimittaessaan oli verottanut B Oy:tä, ei ollut katsottava liiallisiksi, korkein hallintooikeus kumosi lääninoikeuden päätöksen kysymyksessä olevalta osin ja saattoi verolautakunnan toimittamat jälkiverotukset tältä osin voimaan. Verovuosi 1980. Verovuosi 1981. Verovuosi 1982.

KHO 1991/1298 B 546

Verovelvollinen oli 16.12.1986 ostanut perustettavan yhtiön lukuun määräalan. Määräalan myyjänä oli asunto-osakeyhtiö, jonka osakekannan verovelvollinen omisti kokonaan. Määräala oli tullut 21.10.1987 kaupparekisteriin merkitylle asunto-osakeyhtiölle, jonka osakkeista verovelvollinen oli omistanut puolet. Verovelvollisen tuloon lisättiin vuoden 1986 verotuksessa verotuslain 57 §:n 1 momentin nojalla määräalan käyvän hinnan ja kauppahinnan välinen erotus. Verovuosi 1986.

KHO 1991/4030

Verovelvollinen oli pääosakkaana kahdessa osakeyhtiössä. Hän oli lisäksi ainoana vastuunalaisena yhtiömiehenä kommandiittiyhtiössä, jonka ensimmäinen tilikausi päättyi 28.2.1983. Kommandiittiyhtiön äänettöminä yhtiömiehinä olivat mainitut osakeyhtiöt. Osakeyhtiöt sijoittivat ensimmäisen tilikauden aikana yhtiöön panoksina 280.000 markkaa. Verovelvollinen nosti tilikauden aikana yksityisottoina kommandiittiyhtiöstä 362.000 markkaa. Kun tilikauden voitto oli kirjanpidon mukaan 14.888,64 markkaa, oli oma pääoma tilinpäätöksessä negatiivinen 67.111,36 markkaa. Nosto ei olisi ollut mahdollinen ilman mainittuja pääomasijoituksia. Verovelvollista voitiin menettelyn johdosta verottaa osakeyhtiöiltä nostovuosina saadusta peitellystä osin-

gosta. Jälkiverotus. Verovuosi 1982. Verovuosi 1983.

KHO 1992/125

Osakeyhtiön verotettavaan tuloon oli lisättävä vakuutusyhtiön ajalta 1.1.-31.12.1986 osakeyhtiön osakkaiden sisarelle maksamat osakeyhtiötä koskevien vakuutusten asiamiespalkkiot, kun sisar ei tosiasiallisesti ollut hoitanut vakuutuksia ja yhtiön oli katsottava voineen määrätä näistä tuloista siirtämällä ne verotuslain 57 §:n 1 momentissa tarkoitetulle osakkaan omaiselle. Verovuosi 1986. Äänestys 4-1.

KHO 1992/4276

Oy oli antanut korottoman lainan As. Oy:lle, jonka osakkaat olivat A ja hänen vaimonsa B sekä Oy. A oli myös Oy:n osakas. Koron perimättä jättämisen katsottiin alentaneen As. Oy:n osakkailtaan perittävän vastikkeen määrää ja tulleen siten A:n hyväksi. Perimättä jätetty korko oli peiteltynä osingonjakona lisättävä Oy:n tuloon, ei kuitenkaan siltä osin, joka vastaa Oy:n omistamaa osuutta As. Oy:n osakekannasta.

KHO 1994/2208 B 547

A oli 31.5.1990 laaditulla kauppakirjalla myynyt omistamansa Asunto Oy X:n osakkeet, jotka oikeuttivat asuinhuoneiston sekä autotallin hallintaan, 630.000 markalla Y Oy:lle. Kauppahinnasta oli kauppakirjan maksuehtojen mukaan suoritettu rahana 550.000 markkaa ja loppukauppahinta oli kuitattu saaduksi siten, että ostaja Y Oy oli ottanut vastatakseen eläkkeestä, joka käsitti elinikäisen asumisoikeuden edellä sanotussa asuinhuoneistossa. A ei omistanut Y Oy:n osakkeita. A:n tytär B oli Y Oy:n pääosakas. Lääninoikeus oli valtion- ja kunnanasiamiehen valituksesta katsonut, että kauppakirjan ehdot, luovutetun huoneiston koko ja A:n ikä huomioon ottaen asumisoikeuden arvo oli määrätty kaupan yhteydessä käypää arvoa alemmaksi. Näin ollen A, jonka tytär B oli Y Oy:n osakas, oli saanut kaupan yhteydessä peiteltyä osinkoa. Lääninoikeus oli lisännyt A:n verotettavaan tuloon peiteltynä osinkona 110.000 markkaa. Koska A ei ollut Y Oy:n osakas, KHO katsoi, että lääninoikeuden peitellyksi osingoksi katsomaa määrää ei voitu lukea verotuslain 57 §:n 1 momentin nojalla A:n tuloksi. Tämän vuoksi KHO kumosi lääninoikeuden päätöksen ja saattoi verolautakunnan toimittaman verotuksen voimaan. Verovuosi 1990.

KHO 1996/1944 B 535

A Ky omisti Rakennusliike B Oy:n koko osakekannan. A Ky:n vas- tuunalaisena yhtiömiehenä oli K, joka toimi myös osakeyhtiön toimitusjohtajana. Äänettömänä yhtiömiehenä oli K:n vaimo L. Rakennusliike B Oy oli tehnyt urakkasopimuksen erään asunto-osakeyhtiön rakennuksen saneeraamisesta ja erikseen L:n kanssa sopimuksen hänen rakennuttajalta hankkimien saman asunto-osakeyhtiön osakehuoneistojen saneeraamisesta. L oli pantannut saneerattavien huoneistojen osakkeet Rakennusliike B Oy:n urakkavelvoitteiden suorittamisen vakuudeksi. Verotarkastuksessa todettiin, ettei L:ltä ollut peritty urakasta aiheutuneita rakennuskustannuksia. Koska kommandiittiyhtiön äänetön yhtiömies L ei ollut välillisestikään Rakennusliike B Oy:n osakkeenomistaja, L:n tuloksi ei ollut verotuslain 57 §:n nojalla luettava sitä etua, jonka hän oli saanut tuon yhtiön jättäessä perimättä häneltä korvauksen hallitsemiensa huonetilojen rakennus- ja kunnostustöistä. Verovuosi 1989. Verovuosi 1990. Verovuosi 1991. Äänestys 3-2.

KHO 1998/2715 1998:71

Osakeyhtiön osakas ei saanut verotuslain 57 §:n 2 momentissa tarkoitettua peiteltyä osinkoa, kun noin kymmenen vuotta aiemmin toimintansa lopettaneen ja velattoman osakeyhtiön pankkitilillä olleet varat jaettiin osakeyhtiölaissa säädettyä selvitysmenettelyä tekemättä. Verovuosi 1995. Äänestys 4-1.

KHO 1999/868

Osakeyhtiö oli kaupparekisterilain 24 §:n nojalla rekisteriviranomaisen päätöksellä poistettu kaupparekisteristä 31.7.1981. Poistamista koskeva päätös oli kuitenkin hallintomenettelylain 26 §:n nojalla virheellisenä poistettu ja yhtiö merkitty jälleen kaupparekisteriin 14.7.1992. Osakasta katsottiin voidun vuonna 1996 jälkiverottaa peitellystä osingonjaosta siltäkin ajalta, jona yhtiö ei ollut merkittynä kaupparekisteriin. Äänestys 4-1. Verovuodet 1990-1992.

KHO 2000/2002

A ja B omistivat sekä yhtymän että osakeyhtiön

puoliksi kumpikin. Yhtymälle vahvistettu puhdas tulo jaettiin A:lle ja B:lle verotettavaksi. Osakeyhtiön yhtymälle antama etu voitiin ottaa huomioon peiteltynä osinkona yhtymän puhdasta tuloa vahvistettaessa, vaikka itse yhtymä ei ollut osakeyhtiön osakas. Verovuosi 1995.

KHO 2005/422

A oli omistanut Kiinteistö Oy C:n koko osakekannan. Kiinteistöyhtiö omisti paitsi Lapissa loma-kiinteistön myös rakennusalalla toimineen B Oy:n osakekannan. B Oy oli jatkanut vuonna 1998 konkurssiin asetetun yhtiön rakennusalan liiketoimintaa. Näissä kummassakin yhtiössä käytännön toiminnan, kuten urakkatarjouskirjeenvaihdon ja rahaliikenteen, oli hoitanut A:n isä. Tytär A oli isänsä ehdotuksesta ryhtynyt vuonna 1998 B Oy:n hallituksen varsinaiseksi jäseneksi. B Oy:llä ei ollut asiassa esitetyn selvityksen mukaan toimitusjohtajaa. A oli muualla päätoimessa.

B Oy:n Kiinteistö Oy C:lle lomakiinteistön käytöstä vuonna 1999 suorittama vuokra jälkiverotettiin A:n B Oy:ltä Kiinteistö Oy C:n osakkuusaseman perusteella saamana peiteltynä osinkona. A vaati, että verotusmenettelystä annetun lain 28 §:ää oli sovellettava hänen hyväkseen sillä perusteella, että hän oli ollut vain muodollinen osakas ja isänsä bulvaani eikä perustetta verotusmenettelystä annetun lain 29 §:n soveltamiselle näin ollen ollut

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että rahanarvoinen etuus oli tullut B Oy:n osakkaan Kiinteistö Oy C:n omistajalle A:lle hänen osakkuusasemansa perusteella. Tällaisesta etuudesta oli verotettava verotusmenettelystä annetun lain 29 §:n 1 ja 3 momentti huomioon ottaen A:ta, siitä riippumatta, että puheena oleva etuus olisi tosiasiassa kanavoitunut hänen isälleen, joka todellisuudessa oli yhtiön toiminnassa keskeisessä asemassa. B Oy:n osakasyhtiön täysi-ikäinen omistaja A ei voinut myöskään vapautua perhepiirissä sovitun ja tehdyn omistusjärjestelyn johdosta hänelle näin aiheutuvasta verotuksesta verotusmenettelystä annetun lain 28 §:n nojalla. Perustetta jälkiverotuksen kumoamiseen ei siten ollut. Verovuosi 1999. Laki verotusmenettelystä 28 ja 29 §.

KHO 2007/1893 2007:52

A omisti kokonaisuudessaan X Oy:n osakekannan. A:n avopuoliso B oli X Oy:n toimitusjohtaja ja hallituksen ainoa varsinainen jäsen. A ei asiakirjoista saatavan selvityksen mukaan ollut osallistunut yhtiön käytännön toimintaan, vaan siitä oli huolehtinut B. Yhtiön tultua asetetuksi konkurssiin ilmeni, ettei yhtiöllä ollut kirjanpidon mukaista käteiskassaa, koska B oli nostanut yhtiöstä nämä varat. Yhtiön varojen käytöstä esitetyn perusteella oli pääteltävissä, että A oli yhtiön ainoana osakkaana hyväksynyt yhtiön kassavarojen noston kysymyksessä olevalla tavalla tai suhtautunut ainakin menettelyyn välinpitämättömästi. Peitellyn osingon verottaminen tulee kysymykseen tilanteissa, joissa osakeyhtiöstä siirretään varoja osakkuusaseman perusteella osakkaalle tai sellaiselle muulle taholle, että etu selittyy osakkaan ja edunsaajan läheisellä suhteella. Omaisen käsitteen arviointiin vaikuttaa muun muassa osapuolten välinen taloudellinen yhteys. A ja B olivat varoja nostettaessa asuneet yhdessä ja yhtiön omistus- ja päätösvaltasuhteet olivat ilmeisesti johtuneet heidän avoliitostaan. Kun etu oli ensivaiheessa tullut osakkaan avopuolisolle, yhtiön katsottiin antaneen edun osakkaan omaiselle verotusmenettelystä annetun lain 29 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla. Yhtiön ainoaa osakasta A:ta voitiin verottaa yhtiön kassasta nostettujen varojen johdosta peitellystä osingosta. Verovuosi 2001.

Peitellyn osingonjaon tavat

KHO 1960/72 II 7

Osakeyhtiön eräille osakkeenomistajilleen suorittamia johtokunnan jäsenpalkkioita joita oli jo toistakymmentä vuotta suoritettu saman perusteen mukaan, (varsinaisen palkkion lisäksi oli maksettu 0,5 % vuosivoitosta) pidettiin kokonaisuudessaan TOL 25 §:n tarkoittamina tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneina vähennyskelpoisina menoina, vaikka palkkion määrä vuosivoiton kasvun johdosta oli vuosien mittaan muodostunut poikkeuksellisen suureksi. Verovuosi 1953. Täysistunto. Äänestys 26-2.

KHO 1968/1930 II 567

Kun osakeyhtiö myi koko omaisuutensa kirjanpitoarvosta yhtiön osakekannan omistaneelle henkilölle, joka ryhtyi jatkamaan yhtiön harjoit-

tamaa liikettä yksityisliikkeenä, yhtiön katsottiin antaneen osakkaalleen vaihto-omaisuuden aliarvostuksen johdosta peitettyä osinkoa, mutta kun tuon edun katsottiin sisältyneen osakkaan yksityisliikkeestään ilmoittamaan tuloon, osakkaan peitetystä osingosta erikseen verottaminen ei ollut mahdollista. Verovuosi 1961. Äänestys 3-2.

KHO 1969/3696 II 542

Asunto-osakeyhtiön talon rakentaneen rakennusyhtiön pääosakas oli, hankkimalla asunto-osakeyhtiön perustajajäsenenä itselleen yhden asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet käypää hintaa halvemmalla, saanut veronalaista tuloa asunto-osakeyhtiön muiden osakkaiden merkitsemistään osakkeista maksaman hinnan, kuitenkin enintään käyvän hinnan ja verovelvollisen osakkeistaan suorittaman hinnan erotuksen, jota määrättäessä oli otettava huomioon talon huoneistojen mahdollinen eriarvoisuus, ja asia palautettiin verolautakunnalle. Verovuosi 1961.

KHO 1970/3040

Osakeyhtiön osakkaat olivat, sen jälkeen kun yhtiö oli päätetty purkaa, jakaneet keskenään yhtiön varat ryhtyäkseen toteuttamaan purkamispäätöstä. Vaikka purkamispäätöksen johdosta yhtiön velkojille haetun julkisen haasteen paikalletulopäivä ei ollut vielä varojen jaon tapahtuessa ollut käsillä, jaettuja määriä ei ollut pidettävä yhtiön saatavina osakkailta eikä osakkailta niin ollen myöskään ollut voitu periä korkoa tuolle määrälle. Koron perimättä jättämisen johdosta verotuksessa yhtiön tuloon lisätty määrä poistettiin. Verovuosi 1966. Täysistunto. Äänestys 14-9.

KHO 1973/1156

Terveysravinteiden tukku- ja vähittäismyyntiä harjoittavan osakeyhtiön osakekannasta omisti sen toimitusjohtaja 16/30 ja hänen kansakoulunopettajana oleva miehensä 10/30. Yhtiö, jonka liikevaihto oli noin 2.000.000 markkaa, suoritti toimitusjohtajalleen verovuodelta palkkaa 24.187 markkaa ja kirjasi menoksi hänelle tantiemia 12.000 markkaa. Toimitusjohtajan miehelle, joka toimi yhtiön prokuristina, maksettiin palkkiota 9.558 markkaa ja kirjattiin tantiemia 9.000 markkaa. Eräälle osakkaalle, joka toimi yhtiössä sen hallituksen jäsenenä, kirjattiin tantiemia 5.000 markkaa. Tantiemit maksettiin osakkaille vasta seuraavan tilikauden jälkeen. KHO katsoi, että tantiemeja ei ollut, kun otettiin huomioon liikkeen toiminnan laatu ja laajuus sekä maksettujen palkkojen ja tantiemien määrä, pidettävä peiteltyinä osinkoina, vaan yhtiön tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneena vähennyskelpoisena menona. Verovuosi 1968.

KHO 1973/4026

Sahaliikettä harjoittava osakeyhtiö oli 8.11.1969 tehnyt neljän osakkaansa kanssa metsänhakkuusopimuksen näiden omistamilta tiloilta pystykauppana määrätyltä alueelta kiinteään markkamääräiseen hintaan ostettavista ja laadultaan määritellyistä puista. Sopimuksen arvioitu kokonaishinta oli 440.000 markkaa sekä puutavaran loppumittaus ja luovutus oli sovittu tapahtuvaksi viimeistään 30.12.1971. Ennakkoluettelon mukaan osakkaille maksetut ennakot olivat 31.12.1970 olleet 387.981,54 markkaa. Koska yhtiön muissa vieraiden kanssa tehdyissä pystykaupoissa ennakkojen määrä oli ollut korkeintaan 50 prosenttia arvioidusta kauppahinnasta, yhtiön verovuoden 1970 tuloon lisättiin jälkiverotuksin tämän mukaisesti normaaleina pidettävien ennakkojen määrän ylittävälle osalle kahdeksan prosentin vuotuisen koron mukaan laskettavat 13.438 markkaa peiteltynä osingonjakona. Verovuosi 1970.

KHO 1975/2135

Osakeyhtiö oli ostanut pääosakkaaltaan tämän toisessa osakeyhtiössä niin ikään pääosakkaana omistamat osakkeet. Osakkeenomistajan veronalaiseksi tuloksi luettiin verotuslain 57 §:n 1 momentin nojalla osakkeiden arvioidun käyvän arvon ja kauppahinnan erotus. Verovuosi 1971.

KHO 1977/537 II 514

Kommandiittiyhtiö oli tilikautensa 1.1.-31.12.1973 aikana kommandiittiyhtiön muuttamisesta osakeyhtiöksi annetussa laissa säädettyä menettelyä noudattaen muutettu osakeyhtiöksi, joka oli merkitty kaupparekisteriin 18.5.1973. Kommandiittiyhtiön yhtiömiehet olivat tehneet yhtiömuodon muuttamista koskevan päätöksen 1.12.1972 ja osakeyhtiön yhtiöjärjestys, jonka

mukaan sen koko osakepääoma oli täysin maksettu, oli vahvistettu 20.12.1972. Osa osakepääomasta oli päättävässä taseessa kirjattu saamiseksi osakkeenomistajilta eikä yhtiö ollut perinyt tuolle saatavalleen korkoa. Vaikka yhtiötä oli verotettava koko tilikaudelta osakeyhtiötä koskevien säännösten mukaisesti, yhtiön tuloon ei voitu lisätä VerotusL 57 §:n 1 momentin nojalla edellä mainitulle saamiselle laskettua 8 prosentin vuotuista korkoa siltä osalta tilikautta, jolloin yhtiö ei vielä ollut merkitty osakeyhtiönä kaupparekisteriin. Verovuosi 1973. Äänestys 4-1.

KHO 1978/1607 A II 604

Liiketoimintaa harjoittaneen osakeyhtiön toiminta oli lopetettu. Yhtiöllä ei ollut muuta omaisuutta kuin osakkaaltaan koroton saatava, joka vastasi yhtiön osakepääomaa. Yhtiötä ei ollut ryhdytty lakkauttamaan, koska se haluttiin säilyttää. Koska yhtiö oli jättänyt perimättä saatavasta korkoa, oli tuo osakkaalle annettu 10 prosentin korkokannan mukaan laskettu etu verotuslain 57 §:n 1 momentin nojalla luettava peiteltynä osingonjakona yhtiön tuloksi. Verovuosi 1975.

KHO 1979/2341

Osakeyhtiön pääosakas oli vuokrannut yhtiölle toimitiloja ja suorittanut sille sopimuksen mukaan hallinto-, konttori-, postitus-, kirjanpito-, ruokailu- ja siivouspalveluja, josta kaikesta pääosakas oli laskuttanut yhtiötä verovuoden päättyessä. Katsottiin, että yhtiöllä ollut koroton saaminen pääosakkaaltaan oli mainitun laskutuksen kohtuullista ennakkoa vastaavalta määrältä sellainen edellä mainituista sopimussuhteista johtuva saaminen, jonka osalta yhtiötä ei ollut verotuslain 57 §:n mukaan verotettava pääosakkaalta perimättä jääneestä korosta. Verovuosi 1975. Äänestys 3-2.

KHO 1980/378

Maalausliikettä harjoittaneen osakeyhtiön 4 000 mk:n osakepääomasta omistivat toimitusjohtaja A 75 %, B 20 % ja C 5 %. Yhtiön liikevaihto verovuosina 1970-1972 oli vaihdellut 108 595 mk:sta 497 723 mk:aan. Yhtiön kirjanpidossa tulouttamatta jääneet vuonna 1970 saatu 4 000 mk:n suoritus ja vuonna 1971 saadut yhteensä 1 707 mk:n suoritukset, joihin sisältyi muun ohessa sairausvakuutustoimiston yhtiölle A:n sairauden johdosta maksamia päivärahoja, oli jälkiverotettu yhtiön tuloina. Enemmän selvityksen noiden tuloerien käytöstä puuttuessa katsottiin, että myös A:ta voitiin jälkiverottaa suoritusten määräisestä osingonluontoisesta tulosta. Verovuosi 1970. Verovuosi 1971.

KHO 1980/2304 II 559

Rakennusosakeyhtiön 10 osakkeesta omisti toimitusjohtaja K ja hänen vaimonsa E kumpikin 1 osakkeen ja heidän vuonna 1969 syntynyt tyttärensä 8 osaketta. Rakennusosakeyhtiö rakensi 290 neliömetrin suuruisen paritalon asunto-osakeyhtiölle, jonka 140 osakkeesta E omisti 65 kappaletta oikeuttaen 141 neliömetrin suuruisen asuinhuoneiston hallintaan. E oli maksanut asunto-osakkeista 127 500 mk. Tarkastuksessa todettiin rakennusosakeyhtiön kirjanpitoon tuloutetun paritalon rakentamisesta 250 000 mk, kun todelliset rakennuskustannukset olivat ainakin 282 092 mk. Verolautakunta katsoi E:n saaneen verotuslain 57 §:n mukaisen etuuden ja lisäsi jälkiverotuksin E:n tuloon 17 900 mk. E vaati jälkiverotuksen kumoamista, koska välitön etu kiinteistön hankintahinnasta oli tullut asunto-osakeyhtiön eikä osakkaan hyväksi. KHO katsoi, että rakennusosakeyhtiö oli luovuttanut asunto-osakeyhtiölle rakentamansa asuinkiinteistön rakentamisesta johtuneita kustannuksia alemmalla hinnalla. Asunto-osakeyhtiö oli puolestaan velkonut E:ltä vastaavasti pienemmän hinnan tämän ostamista asunto-osakkeista. Koska rakennusosakeyhtiön asunto-osakeyhtiöltä velkoma määrä ja E:n maksama kauppahinta oli määrätty alhaisiksi ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että E saisi verotuslain 57 §:ssä tarkoitetun edun ja kun lisäksi otettiin huomioon, että toimitusjohtaja K oli nostanut rakennusosakeyhtiöltä vain nimellistä palkkaa, KHO ottaen huomioon verotuslain 57 §:n säännöksen hylkäsi valituksen. Verovuosi 1975.

KHO 1981/4959 II 550

Asunto-osakeyhtiö oli antanut osakepääomastaan perustajaosakkaalleen B Oy:lle 3 082 651 mk ennakkomaksuna asunto-osakeyhtiölle rakennettavaksi suunnitellun asuinrakennuksen kustannuksiin. Muu osa osakepääomasta oli käytetty muun muassa maa-alueiden hankintaan

asunto-osakeyhtiölle. KHO katsoi, että perustajaurakoinnissa on yleistä, että asunto-osakeyhtiön perustaja huolehtii asunto-osakeyhtiön perustamistoimista, asunto-osakeyhtiön omistukseen tulevan tontin hankinnasta sekä rakennustyön suunnitteluun ja rahoittamiseen liittyvistä tehtävistä. Asunto-osakeyhtiötä perustettaessa on siihen sijoitettava osakepääomaksi varoja, joita asunto-osakeyhtiö tarvitsee myöhemmin. Asunto-osakeyhtiön menettelyn sen lainatessa asunto-osakeyhtiötä perustaneelle B Oy:lle osakepääomana saamansa varat ilman korkoa katsottiin vastaavan tällaisessa rakentamisessa yleensä noudatettua käytäntöä. Sen vuoksi ja kun asunto-osakeyhtiö ei ollut vielä verovuonna tarvinnut lainaamiaan varoja rakentamiseen, yhtiön ei katsottu lainanannossaan menetelleen verotuslain 57 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla. Verovuosi 1977.

KHO 1982/3 II 562

Asunto-osakeyhtiö oli antanut perustajaosakkailleen yhteensä 10 081 747,82 mk ennakkomaksuina asunto-osakeyhtiölle rakennettavaksi suunnitellun asuinrakennuksen kustannuksiin. Yhtiön osakepääomasta 12 352 000 mk:sta oli 3 191 095,40 mk ilmoitettu maa-alueiden hankintahinnaksi. Taseessaan yhtiö oli ilmoittanut vieraana pääomana 1 000 000 mk:n pankkilainan. Tätä vierasta pääomaa vastaavat ennakkomaksut katsottiin sellaiseksi perustajaosakkaitten saamaksi korottomaksi lainaksi, josta verotuslain 57 §:n 1 momentin nojalla yhtiön tuloon oli lisättävä laskelmallinen korko. Osakepääomaa vastaavalta osalta yhtiön ei katsottu ennakkomaksuja antaessaan menetelleen verotuslain 57 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla. Verovuosi 1976.

KHO 1982/816

Asunto-osakeyhtiö oli antanut perustajaosakkaalleen 6 411 466,37 mk ennakkomaksuina asunto-osakeyhtiölle rakennettavan asuinrakennuksen kustannuksiin. Päättävässä taseessa yhtiö oli ilmoittanut omaksi pääomaksi 7 000 000 mk ja vieraana pääomana 930 000 mk:n pankkilainan. Asunto-osakeyhtiö ei ollut vielä verovuonna tarvinnut perustajaosakkaalleen lainaamiaan varoja rakentamiseen. Siltä osin kuin ennakkomaksuina lainaksi annettu määrä vastasi yhtiön omaa pääomaa, menettely oli vastannut tällaisessa rakentamisessa yleensä noudatettua käytäntöä. Myös pankkilainaa vastaava osuus ennakkomaksuista oli ollut perustajaosakkaan käytössä, joka oli maksanut lainasta aiheutuneet korkokustannukset. Asunto-osakeyhtiö ei ollut menetellyt lainanannossaan verotuslain 57 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla. Verovuosi 1976.

KHO 1985/5808

Palkkaan sisältyvästä veneen vapaasta käyttöoikeudesta työntekijälle tullut etu oli määrättävä edun käyvän arvon mukaan. Edun käypää arvoa ei voitu määrätä työnantajan kirjanpitoon merkittyjen veneestä olleiden kulujen perusteella. Verovuosi 1982.

KHO 1985/6094 II 532

Anniskeluravintolatoimintaa harjoittanut osakeyhtiö oli ostanut 192 896 mk:n hinnasta Cadillac Eldorado -merkkisen henkilöauton ja antanut sen yhtiöön työsuhteessa olleen pääosakkaan käyttöön autoetuna. Osakkaalle maksetun rahapalkan määrä oli 75 000 mk. Yhtiö teki autosta 53 368 mk:n poiston, josta verolautakunta hyväksyi 15 000 mk. KHO katsoi, että auto oli kuulunut yhtiön käyttöomaisuuteen. Yhtiöllä oli oikeus vähentää tulostaan osakkaalle palkkaetuna annetun autoedun johdosta henkilöauton poisto kokonaisuudessaan. Koska ei ollut näytetty, että yhtiö olisi osakkaan yhtiöltä saamat kaikki etuudet huomioon ottaen autoedun muodossa suorittanut enemmän kuin mitä oli pidettävä kohtuullisena, KHO hylkäsi tarkastusasiamiehen valituksen, jossa oli vaadittu verolautakunnan toimittaman verotuksen saattamista voimaan verotuslain 57 §:n perusteella. Verovuosi 1981.

KHO 1987/404

Yhtiö, jonka päätoimialana oli kuljetusliikkeen harjoittaminen, merkittiin kaupparekisteriin ilmoituksin, että yhtiön osakepääoma oli täysin maksettu. Yhtiö ei kuitenkaan ryhtynyt harjoittamaan kuljetusliikettä eikä muutakaan toimintaa, koska pääosakkaan nimissä olleita liikennelupia ei saatu siirretyksi yhtiön nimiin. Pääosakkaan tuloon lisättiin jälkiverotuksin peiteltynä osingonjakona osakepääoman, jota esitetyn sel-

vityksen mukaan ei oltu maksettu, laskennallinen korko. Katsottiin, ettei peitellyn osingonjaon jälkiverotuksille mainituissa olosuhteissa ollut edellytyksiä. Verovuosi 1977. Verovuosi 1978. Verovuosi 1979. Jälkiverotusvuosi 1982.

KHO 1989/3637

Yhtiön vuokraama henkilöauto oli annettu veloituksetta sen osakastoimitusjohtajan A:n käyttöön. Autosta aiheutuneet kulut rasittivat myös A:n yksityisajojen osalta yhtiön tulosta. Koska yhtiön kirjanpidossa ei A:n näin saamaa autoetua ollut kirjattu hänen palkakseen eikä ennakonpidätystä ollut toimitettu, korkein hallinto-oikeus katsoi, että A:n yhtiöltä saama autoetu oli peiteltyä osingonjakoa eikä luontoisetua. Verovuosi1986. Äänestys 4-1.

KHO 1991/433 B 570

X Oy:n osakepääoma käsitti 20 osaketta, joista Y omisti 5 kappaletta ja hänen kolme alaikäistä lastaan kukin 5 kappaletta. Y oli saanut ilman vakuutta X Oy:ltä alunperin 200.000 markan osakaslainan 14 prosentin vuotuisella korolla. Yhtiön vapaa oma pääoma oli taseessa 31.12.1985 ollut 53.093 markkaa. Osakaslainan pääoma yhtiön veroilmoituksien mukaan oli ollut 294.591 markkaa 31.12.1985, 294.596 markkaa 31.12.1986 ja samoin 294.596 markkaa 31.12.1987. Yhtiön korkotuottoihin ja siirtosaamisiin oli merkitty tuon lainan 9 prosentin korkokannan mukaan laskettuna korkona 8.048 markkaa verovuoden 1985, 26.513 markkaa verovuoden 1986 ja samoin 26.513 markkaa verovuoden 1987 tilinpäätöksissä. Kun asiassa ei ollut edes väitetty, että Y tai hänen puolisonsa kykenee maksamaan tuon lainan korkoineen eikä asiakirjoista käynyt ilmi, että Y:n tarkoitus on maksaa tuo laina korkoineen takaisin yhtiölle, lääninoikeus katsoi, että kyseistä 294.591 markan lainaa ei ollut pidettävä todellisena takaisin maksettavana lainana, vaan lainan määrää oli pidettävä Y:n saamana peiteltynä osinkona. Korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei lääninoikeuden päätöstä ollut syytä muuttaa. Verovuosi 1985.

KHO 1991/3440

Osakeyhtiön pääosakkaalla oli ollut hallussaan varoja, jotka vuosittain olivat sisältyneet yhtiön taseeseen kassatilille kirjattuina varoina. Varat oli verotuksessa katsottava osakkaalle annetuksi korottomaksi osakaslainaksi. Verovuodet 1982-1984 ja 1986.

KHO 1993/1654

Osakeyhtiöllä oli pitkäaikaisia lainasaatavia osakkailtaan, jotka olivat luonnollisia henkilöitä. Yhtiö oli vuosittain tulouttanut kirjanpidossaan saataville verohallituksen ohjeissa vahvistetun korkoprosentin mukaisen koron. Korkoja ei kuitenkaan ollut vuosittain maksettu eikä niitä myöskään ollut lisätty lainan pääomaan, vaan ne oli kirjattu tilisaataviksi. Lääninoikeus oli katsonut, että kun yhtiön osakaslainojen korot 1.316.609 markkaa verovuonna 1982 ja 2.394.360 markkaa verovuonna 1983 olivat jääneet yhtiölle maksamatta ja kun korot oli kirjattu yhtiön tilisaataviin, yhtiön saatava osakkailtaan oli lisääntynyt näillä määrillä. Yhtiön tuloon oli näin ollen ollut jälkiverotuksin lisättävä verotuslain 57 §:n 1 momentin nojalla tilisaatavien laskennalliset korot 131.659 markkaa vuodelta 1982 ja 215.491 markkaa vuodelta 1983. Korkein hallinto-oikeus hylkäsi yhtiön valituksen, jossa oli vaadittu jälkiverotusten kumoamista sillä perusteella, ettei yhtiö ollut velvollinen perimään saatavilleen korkoa korolle. Verovuosi 1982. Verovuosi 1983. Äänestys 4-1.

KHO 1994/2895

A ja B omistivat osakeyhtiön osakekannasta 48 prosenttia ja 26 prosenttia. A toimi yhtiön toimitusjohtajana. A ja B olivat sitoutuneet omavelkaiseen takaukseen yhtiön veloista. Yhtiö maksoi A:lle ja B:lle takaussitoumusten perusteella palkkioita, joiden määrä alitti pankkien yleisesti perimän takauspalkkioiden tason. Takauspalkkiot olivat A:n ja B:n verotuksessa ansiotuloa. Ennakkotieto. Verovuosi 1993. Äänestys 3-2.

KHO 1995/3012

Kiinteistöosakeyhtiö oli niin sanottu tonttiyhtiö, joka oli perustettu kiinteistöjen hankkimista ja omistamista varten. Yhtiö oli antanut rakennuttajatoimintaa harjoittaneelle osakeyhtiöosakkaalleen käyttöön korvauksetta varojaan, jotka se oli saanut tonttien myynneistä. Kiinteistöosakeyhtiön nimissä ei ollut ollut rakennuslupia, urakkasopimuksia eikä yhtiön ollut todettu teh-

neen rakennussuunnitelmia tai alkaneen markkinointia. Kysymyksessä olevat varat katsottiin annetun osakkaalle käyttöön osakkuusasemasta johtuen korottomana, minkä vuoksi yhtiön tuloon oli lisättävä verotuslain 57 §:n 1 momentin perusteella peiteltynä osinkona varoille lasketut korot kohtuullisen määräisinä. Verovuodet 1986-1988. Jälkiverotus.

KHO 2000/2116 VUOSIKIRJA

Avoin yhtiö muutettiin osakeyhtiöksi ja yhtiöjärjestys hyväksyttiin 1.9.1995. Osakeyhtiö merkittiin kaupparekisteriin 8.11.1995. Avoimen yhtiön yhtiömies tuli osakeyhtiön pääosakkaaksi. Tilikauden 1.12.1993-30.11.1994 päättyessä avoimen yhtiön oma pääoma oli ollut 36 723 markkaa positiivinen. Tilikauden 1.12.1994-30.11.1995 voitto oli 169 640 markkaa. Tilikauden lopussa osakeyhtiön oma pääoma oli tilinpäätöksen mukaan 213 430 markkaa negatiivinen. Yhtiömuodon muutoksen yhteydessä yhtiömies oli tehnyt avoimesta yhtiöstä yhteensä 434 793 markan yksityisoton, josta 103 797 markkaa oli kirjattu yhtiön velaksi yhtiömiehelle. Tilinpäätöksen 30.11.1995 liitetietojen mukaan osakeyhtiön oikaistu oma pääoma oli kuitenkin 32 170 markkaa positiivinen, kun laskelmassa huomioitiin vaihto-omaisuus käyvästä arvosta. Tilintarkastajan 18.9.1995 päivätyn lausunnon mukaan avoimen yhtiön varat riittivät yhtiön velan ja osakeyhtiön 15 000 markan osakepääoman katteeksi. Ennen osakeyhtiön kaupparekisteriin merkitsemistä suoritetuista yksityisotoista oli 138 135 markkaa tapahtunut syyskuussa 1995 ja 162 366 markkaa marraskuun 1995 alussa.Yhtiömiehellä todettiin olevan oikeus nostaa avoimesta yhtiöstä yhtiön voittovaroja ennen yhtiömuodon muutosta. Voittovaroja ovat aikaisempien tilikausien voitot sekä muutostilikauden ennen yhtiömuodon muutosta syntynyt voitto. Yksityisottoja ei ole pidettävä verotuslain 57 §:n mukaisena peiteltynä osinkona siltä osin kuin avoimen yhtiön oma pääoma on riittänyt yksityisottoihin. Sen sijaan siltä osin kuin yksityisotto on kohdistunut avoimen yhtiön ennen yhtiömuodon muutosta realisoitumattomaan voittoon, yksityisoton tekemisen ei ole katsottava vastaavan asian varsinaista luonnetta ja tarkoitusta. Toimenpiteeseen on tältä osin katsottava ryhdytyn siinä tarkoituksessa, että suoritettavasta verosta vapauduttaisiin. Avoimesta yhtiöstä tehty yksityisotto on katsottava osakkaalle maksetuksi peitellyksi osingoksi siltä osin kuin se kohdistui avoimen yhtiön realisoitumattomaan voittoon. Asia palautettiin verovirastolle peitellyn osingon määrän ratkaisemiseksi. Verovuosi 1995. Äänestys 5-2.

KHO 2004/359, KHO:2004:19

Kommandiittiyhtiö muutettiin osakeyhtiöksi 5.1.2001 kaupparekisteriin tehdyllä merkinnällä. Kommandiittiyhtiön viimeinen tilikausi oli 1.6.2000 - 4.1.2001 ja osakeyhtiön ensimmäinen tilikausi 5.1.2001 - 31.5.2001. Kommandiittiyhtiön vastuunalaiset yhtiömiehet A ja B tulivat osakeyhtiön osakkaiksi kumpikin 50 prosentin omistusosuudella. Kommandiittiyhtiön oma pääoma oli viimeisen tilikauden alussa 1.6.2000 166 585 markkaa negatiivinen ja viimeisen tilikauden päättyessä 4.1.2001 76 132 markkaa negatiivinen. Kommandiittiyhtiön viimeisen tilikauden voitto oli 370 015 markkaa ja yhtiömiesten yksityisotot viimeisellä tilikaudella 276 762 markkaa. Koska kommandiittiyhtiön viimeisen tilikauden voitto oli suurempi kuin yhtiömiesten tämän tilikauden aikana tekemät yksityisotot yhteensä ja kun oman pääoman negatiivisuus yritysmuodon muutostilanteessa johtui yhtiömiesten aikaisempina tilikausina tekemistä voittoosuuksien ja yksityissijoitusten ylittävistä yksityisotoista, ei ottaen huomioon verotusmenettelystä annetun lain 28 §:n säännöksen, ollut kysymys peitellystä osingonjaosta. Verovuosi 2001

KHO 2007/2424, KHO 2007:63

A:n yksityisliike oli muutettu tuloverolain 24 §:n 1 momentin mukaisesti osakeyhtiöksi. A:n yksityisliikkeen voitto viimeisellä tilikaudella 1.1.2002-8.7.2002 oli 5 009,54 euroa ja A:n yksityisnostot 23 549,16 euroa. Oma pääoma oli yksityisliikkeen tilikauden päättyessä eli osakeyhtiön alkavassa taseessa negatiivinen yhteensä 22 971,38 euroa. Kaupparekisterivironomaista varten annetun asiantuntijalausunnon mukaan osakeyhtiölle tulevan omaisuuden arvo käyvin arvoin vastasi vähintään yhtiölle tulevaa osakepääomaa.Toiminimen oma pääoma oli muodostunut negatiiviseksi siten, että ensimmäiseltä toimintavuodelta 1999 tilikauden voitto oli ollut 20 106,19 euroa ja yksityisnostot

28 448,82 euroa (negatiivinen oma pääoma tilikauden päättyessä 8 342,63 euroa). Verovuodelta 2000 tilikauden voitto oli vastaavasti ollut 30 041,56 euroa ja yksityisnostot 33 229,90 euroa (negatiivinen oma pääoma tilikauden päättyessä 11 530,97 euroa) ja verovuodelta 2001 tilikauden voitto oli ollut 35 209,13 euroa ja yksityisnostot 28 109,92 euroa (negatiivinen oma pääoma tilikauden päättyessä 4 431,76 euroa).Hallinto-oikeus oli lukenut veroasiamiehen valituksesta A:n tuloksi perustetulta osakeyhtiöltä saatuna peiteltynä osinkona sen määrän, jolla toiminimen viimeisen tilikauden yksityisotot olivat ylittäneet tilikauden voiton eli 18 539,68 euroa.Korkein hallinto-oikeus A:n valituksesta kumosi hallinto-oikeuden päätöksen ja saattoi verotuksen oikaisulautakunnan päätöksen voimaan lausuen perusteluinaan muun muassa seuraavaa. Asiassa ei ilmennyt, että yksityisnostot olisivat tapahtuneet juuri ennen yritysmuodon muutosta tai muutoin poikkeuksellisina erinä. Yksityisottojen määrä ei ole olennaisesti poikennut siitä, mitä yrityksestä oli aikaisempina vuosina nostettu, vaikkakin määrä oli kuukausikohtaisesti laskettuna jonkin verran aikaisempaa suurempi. Määrä ei kuitenkaan ylittänyt sitä, mitä voidaan pitää tavallisena nostojen määränä yrittäjän toimeentuloa varten. Ei myöskään ilmennyt, että nostot olisi rahoitettu poikkeuksellisella tavalla tai nostojen määrä olisi kirjattu lainasaamiseksi yrittäjältä. Verovuosi 2002.Laki verotusmenettelystä 28 § 1 mom. ja 29 § 1 mom.

KHO 2002/93

A oli antanut osakeyhtiölleen vuonna 1992 vakuudettoman lainan kilpailevan yhtiön ostamista varten. Lainalle oli sovittu kiinteä 12 prosentin vuotuinen korko ja se oli maksettava takaisin viimeistään vuoden 1998 loppuun mennessä. Sovittu korko ei lainaa annettaessa ollut ollut yleisestä korkotasosta poikkeava. Vaikka yleinen korkotaso oli vuonna 1996 olennaisesti alempi kuin vuonna 1992, katsottiin, ettei asiassa ollut edellytyksiä peitellyn osingonjaon verotukselle. Verovuosi 1996. Äänestys 4-1.

KVL 1994/22

Toimitusjohtaja A omisti 51 prosenttia X Oy:n osakekannasta. X Oy:llä oli useita pankkilainoja, joiden vakuutena oli A:n omistamia, asuinhuoneistojen hallintaan oikeuttavia osakkeita. A aikoi myös lainata X Oy:lle 1,5 miljoonaa markkaa 8,5 %:n korolla. X Oy:n maksaessa A:lle takausprovisiota hänen luovuttamiensa reaalivakuuksien kattaman yhtiön luoton määrälle, takausprovisio oli A:n veronalaista pääomatuloa. Lisäksi A:n lainatessa X Oy:lle 1,5 miljoonaa markkaa, X Oy:n maksama korko oli A:n pääomatuloa. Verotusta toimitettaessa oli kuitenkin tutkittava, tulisiko VL 57 § 1 mom sovellettavaksi sillä perusteella, että A:lle maksettavan takausprovision tai lainakoron määrä oli olennaisesti enemmän, kuin mikä on tavallista. Verovuosi 1993 ja verovuosi 1994.

KVL 1994/48

Osakeyhtiö A, joka harjoitti betonin ja betonituotteiden valmistusta ja myyntiä sekä soran myyntiä, oli antanut toimitusjohtajana toimineelle osakkaalleen X:lle lainan sijoitustoimintaa varten. Lainaa annettaessa ei ollut noudatettu OYL 12:7 §:n säännöksiä. X oli ulosottoselvityksessä todettu varattomaksi. Mikäli A Oy katsoisi saatavan kokonaan tai osin arvottomaksi ja tekisi kirjanpitoonsa lopullista arvonalenemista vastaavan menetyksen kulukirjauksen, ei arvonalenemista, kun laina ei kuulunut yhtiön elinkeinotoimintaan, voitaisi pitää elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 7 §:n ja 17 §:n 2 kohdan mukaisena vähennyskelpoisena menona. Koska A Oy:n antama etuus ei ollut vastiketta toimitusjohtajan työpanoksesta yhtiössä, menetyksen kulukirjauksessa ei ollut kyse ennakkoperintälain tarkoittamasta palkan maksusta. Koska A Oy:n antama etuus oli osakas X:lle tullut suoritus, jota ei oltu käsitelty palkkana yhtiön kirjanpidossa, menetyksen kulukirjausta oli pidettävä verotuslain 57,1 §:n mukaisena peiteltynä osingonjakona. Verovuosi 1994.

KVL 1994/50

X Oy:n osakas A oli antanut asuntonaan käyttämänsä asunto-osakkeet pankille yleisvakuudeksi X Oy:n noin 2,6 miljoonan mk:n velkojen vakuudeksi. Asunto-osakkeiden vakuusarvoksi X Oy ja A olivat sopineet 2,1 miljoonaa mk. X Oy oli vuonna 1993 maksanut A:lle 1,68 %:n mukaista takausprovisiota 44 000 mk. A:lle maksettu takausprovisio katsottiin A:n pääomatuloksi siltä

osin kuin asunto-osakkeiden todellinen vakuusarvo kattaa yhtiön luoton määrän, jolta takausprovisiota oli maksettu. Siltä osin kun maksettu provisio ylittää em. määrän, maksettua provisiota on pidettävä A:n peiteltynä osingonjakona. Lisäksi verotuksen yhteydessä oli tutkittava, tuleeko VL 57,1 §:n säännös sovellettavaksi sillä perusteella, että A:lle maksetun provision määrä on olennaisesti enemmän kuin mikä on tavallista, tai että takausprovisio on maksettu olosuhteissa, joissa sanottu vakuus ei ole ollut yhtiölle tarpeellinen. Verovuosi 1993.

KVL 1994/264

Yhtiö tarvitsi elinkeinotoiminnassaan helikopteripalveluita ja aikoi hankkia helikopterin sekä kouluttaa pääosakkaansa sekä yhden työntekijöistään helikopterilentäjiksi. Koulutuksesta aiheutuneet kulut katsottiin hakemuksessa tarkoitetuissa olosuhteissa yhtiön vähennyskelpoisiksi menoiksi. Koulutuksesta ei katsottu syntyvän yhtiön osakkaalle peiteltyä osingonjakoa eikä koulutuskustannuksia ollut pidettävä työsuhteesta saatuna veronalaisena palkkatulona. Verovuosi 1994 ja verovuosi 1995.

Korjausyritykset

KHO 1978/4287

Osakeyhtiön osakkaansa hyväksi maksamia suorituksia ei ollut otettu yhtiön verovuoden tilinpäätöksessä huomioon saatavana osakkaalta. Riippumatta siitä, oliko osakas nuo suoritukset jonakin myöhempänä vuotena yhtiölle korvannut, ne voitiin lukea osakkaan verovuoden tuloksi. Verovuosi 1969.

KHO 1979/129

Osakeyhtiö, jonka toiminta oli supistunut ja joka sittemmin oli purettu, oli myynyt omistamansa, sen toimitiloina käytetyn liikehuoneiston hallintaan oikeuttavat asunto-osakeyhtiön osakkeet osakkaalleen, joka omisti yli 86 % myyjäyhtiön osakkeista. Verolautakunnan katsottua, että osakkeet oli myyty käypää arvoa alemmasta hinnasta, ja verotettua osakasta peitellystä osingosta, asianomainen alioikeus oli osakkaan kanteesta, joka perustui lähinnä siihen, että myyjä ja ostaja olivat erehtyneet kaupan veroseuraamuksista, julistanut kaupan puretuksi. Lääninoikeus ja KHO pysyttivät toimitetun verotuksen, jonka määrää kuitenkin alennettiin. Verovuosi 1974.

KHO 1983/4513 II 524

Tytäryhtiö oli antanut vuosina 1976-1978 emoyhtiölleen korottomia lainoja, jonka johdosta tytäryhtiöön kohdistetuissa jälkiverotuksissa sen tuloon lisättiin peiteltynä osingonjakona osakaslainojen laskennallinen korko. Vaikka yhtiöt sen jälkeen vuonna 1981 olivatkin sopineet koroksi nimitetyn korvauksen suorittamisesta, emoyhtiöllä ei ollut tämän suorituksensa perusteella oikeutta vuosilta 1976-1978 elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 23 §:ssä tarkoitetun koron vähentämiseen.

KHO 1984/6243 II 620

Yhtiö oli kirjannut menokseen osakkailtaan vuokraamiensa toimitilojen verovuoden vuokrana 65 000 mk. Yhtiön havaittua, että verolautakunta ilmeisesti jättäisi osan vuokrasta hyväksymättä yhtiön vähennyskelpoiseksi menoksi verotuslain 57 §:n nojalla, yhtiö oli kirjanpidossaan muuttanut osan vuokrasta osakkaiden palkaksi ja työnantajan sosiaaliturvamaksuksi sekä vastaavasti korjannut verovuoden tilinpäätöstään. Muutettuun tilinpäätökseen perustuva oikaistu veroilmoitus oli toimitettu verolautakunnalle 14.10.1982 eli ennen verotuksen päättymistä vaatimuksin, että verotus oli toimitettava sen mukaisesti. Verolautakunta toimitti verotuksen yhtiön ensiksi antaman veroilmoituksen perusteella ja jätti vuokrasta tulonvähennykseksi hyväksymättä edellä mainitun lainkohdan nojalla 35 000 mk. Lääninoikeus katsoi näyttämättä jääneen, että suoritus yhtiön osakkaille vuokrana olisi perustunut erehdykseen. Yhtiön verotusta ei näin ollen voitu toimittaa muutetun, ennen verotuksen päättymistä annetun uuden veroilmoituksen perusteella, lääninoikeus hylkäsi yhtiön valituksen, jossa oli vaadittu verotuksen toimittamista oikaistun veroilmoituksen mukaisesti. KHO pysytti lääninoikeuden päätöksen. Verovuosi 1981.

KHO 1991/320 B 547

A oli osakekaupan yhteydessä vuonna 1987 saanut X Oy:ltä 60.000 markan arvoisen henkilöauton 30.000 markalla. Verolautakunta lisäsi A:n

vuoden 1987 tuloon peiteltynä osingonjakona 30.000 markkaa. Kun A oli kihlakunnanoikeuden 1.2.1989 antamalla päätöksellä ja hovioikeuden 1.12.1989 antamalla tuomiolla, johon korkein oikeus ei ollut myöntänyt valituslupaa, velvoitettu palauttamaan kysymyksessä oleva henkilöauto X Oy:n konkurssipesälle takaisin ja kun A oli auton myös palauttanut, KHO katsoi, ettei A:ta ollut verotettava peitellystä osingonjaosta. Verovuosi 1987.

Peitellyn osingon määrä

KHO 1978/3792 II 560

Osakeyhtiön osakas oli maksanut yhtiöltä saamastaan lainasta käypää korkoa alemman koron. Kun osakas oli jo saanut tulostaan vähentää velkojen korkoja säädetyn enimmäismäärän 5.000 markkaa, hänen tuloonsa lisättiin käyvän koron ja maksetun koron erotus. Verovuosi 1975.

KHO 1983/846

Yhtiö oli omistanut pääosakkeenomistaja-toimitusjohtajan tyttärelle myydyt asunto-osakkeet enemmän kuin 5 vuotta. Kun osakkeet eivät olleet yhtiön vaihto-omaisuutta, osakkeiden luovutushinta ei elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan ollut yhtiön veronalaista tuloa eikä osakkeiden myyntiin näin ollen voitu myöskään soveltaa verotuslain 57 §:n säännöstä. Yhtiön veronalaista tuloa oli kuitenkin verotuksessa osakkeiden hankintamenosta aikaisemmin ehkä hyväksytty poisto. Verovuosi 1978.

KHO 1984/5954 II 611

Tytäryhtiö oli myynyt yli 5 vuotta omistamansa emoyhtiön osakkeet emoyhtiön osakkaille huomattavasti käypää hintaa halvemmalla hinnalla. Myydyt osakkeet eivät olleet tytäryhtiön vaihto-omaisuutta eikä verotuksessa ollut aikaisemmin hyväksytty osakkeiden hankintamenosta poistoja. Kun osakkeiden luovutushinta ei ollut veronalaista tuloa eikä poistoja ollut tehty, osakkeiden myyntiin ei tytäryhtiön osalta voitu näin ollen soveltaa verotuslain 57 §:n säännöstä. Verovuosi 1980.

KHO 1988/4866 B 544

Osakeyhtiön osakas A oli 29.1.1986 ostanut yhtiöltä määrä-alan 428.000 markalla. Verolautakunta oli toimittaessaan A:n verotusta vuodelta 1986 katsonut, että määräalan käypä arvo oli 2.000.000 markkaa, ja lisännyt A:n veronalaisiin tuloihin verotuslain 57 §:n mukaan peiteltynä osingonjakona 1.572.000 markkaa. A aikoi myydä määräalan edelleen vuonna 1988. Hänen katsottiin hankkineen määräalan vastikkeellisesti ja satunnaisen myyntivoiton suuruutta laskettaessa tulo- ja varallisuusverolain 21 §:n 2 momentissa tarkoitettuna määräalan hankintamenona pidettiin A:n yhtiölle maksaman vastikkeen lisäksi sitä määrää, mikä hänen oli verotuksessa katsottu saaneen peiteltynä osingonjakona. Ennakkotieto. Verovuosi 1988. Äänestys 4-2-1.

KHO 1990/3001 B 559

Osakeyhtiö hankki veneen 300.000 markalla ja siihen tarvikkeita 4.241 markalla. Veneen kunnossapitokustannukset olivat 11.257 markkaa ja käyttökustannukset 10.830 markkaa. Yhtiö teki veneen hankintahinnasta sekä tarvikkeista 30 %:n menojäännöspoiston eli 91.272 markkaa ja vähensi menoinaan kunnossapito- ja käyttökustannukset. A, joka yhdessä vaimonsa kanssa omisti yhtiön osakkeet, ilmoitti veroilmoituksessaan vene-etuna puolet käyttökustannuksista eli 5.415 markkaa. A:n veronalaisiin tuloihin lisättiin peiteltynä osingonjakona edellä mainitut venekustannukset lukuunottamatta telakointimaksua 1.815 markkaa eli yhteensä 111.544 markkaa, mikä määrä vastaavasti palautettiin yhtiön verotettavaan tuloon. Veronoikaisussa A:n tuloon lisätty määrä alennettiin 96.687 markkaan eli poiston ja ilmoitetun vene-edun yhteismäärään. Lääninoikeus hylkäsi A:n valituksen. KHO katsoi, ettei yhtiön kirjanpidossa veneestä tehtyä poistoa voida sellaisenaan ottaa huomioon A:n saamaa etua vahvistettaessa. Edun arvoa vahvistettaessa oli sen sijaan otettava huomioon veneeseen käytetylle pääomalle laskettava korko ja veneen kustannukset siltä osin kuin A oli käyttänyt venettä yksityisajoihinsa. Verotuslain 57 §:n tarkoittama kohtuullinen, A:n veronalaisiin tuloihin lisättävä määrä alennettiin tällä perusteella 50.000 markkaan. Verovuosi 1985.

KHO 1998/2694

A, joka oli omistanut 60 prosenttia B Oy:n osakekannasta ja työskennellyt yhtiössä, oli asu-

nut yhtiön omistamassa osakehuoneistossa. Huoneistosta oli tuolta osin aiheutunut yhtiölle 115 049 markan vastike- ja korkomenot. A oli maksanut yhtiölle vuokraa 1 700 markkaa kuukaudessa eli verovuonna yhteensä 20 400 markkaa. Samassa asuntoyhtiössä oli vastaavansuuruisesta huonetilasta peritty ulkopuolisten välisessä vuokrasuhteessa vuokraa noin 2 600 markkaa kuukaudessa. Noissa olosuhteissa yhtiön katsottiin kantaneen osakkaaltaan alhaisempaa vuokraa kuin mikä oli tavallista. A:n saama etuus, jota ei ollut B Oy:n ja A:n välisessä työsuhteessa käsitelty luontoisetuna, otettiin yhtiön ja osakkaan verotuksissa huomioon peiteltynä osingonjakona. Peitellyn osingon määräksi vahvistettiin B Oy:n verotuksessa 94 649 markkaa ja A:n verotuksessa, yleinen vuokrataso ja A:n maksama vuokra huomioon ottaen, 10 800 markkaa. Verovuosi 1993. Katso myös KHO 4.12.1998 T 2693.

KHO 2008/1881

Kiinteistöyhtymä vuokrasi Lapin hiihtokeskuksessa olevaa mökkiään vuosittain pääasiassa talvella 19 - 21 viikon ajan. Muun osan vuodesta mökki oli tyhjillään, kun yhtymän osakkaiden käytössä mökki oli ilmoituksen mukaan vuosittain vain yhden viikon ajan. Yhtymä vaati vuokraukseen kohdistuvien menojen vähentämistä 20 vuokrausviikon ja yhden viikon yksityiskäytön perusteella suhteessa 20/21. Verotuksessa menot hyväksyttiin vähennettäväksi 21 viikon vuokrauskäytön ja muun ajan yksityiskäytön perusteella suhteessa 21/52. Hallinto-oikeus hylkäsi kiinteistöyhtymän valituksen todeten, että kiinteistö oli vuokrattuna pääasiassa talviaikaan vuosittain 21 viikon ajan vakiintuneelle asiakaspiirille. Muuna aikana vuodesta kiinteistöä ei tosiasiallisesti käytetty vuokraustoimintaan. Kiinteistöyhtymän osakkaiden määräysvallassa oli se, missä määrin he käyttivät kiinteistöä silloin, kun se ei ollut vuokrattuna. Kiinteistö ei ollut tuona aikana tulonhankkimistoiminnan piirissä siitäkään huolimatta, että yhtymän osakkaat eivät oman ilmoituksen mukaan itse käyttäneet kiinteistöä kuin vähäisessä määrin. Korkein hallinto-oikeus hylkäsi kiinteistöyhtymän valituksen katsoen, ettei ollut syytä muuttaa hallinto-oikeuden päätöksen lopputulosta, kun asiassa ei ollut esitetty riittävää selvitystä siitä, että kiinteistöä olisi pyritty vuokraamaan myös talvisesongin ulkopuolella. Äänestys 3 - 2. Verovuodet 1999 - 2002.Tuloverolaki 54 §

Omien osakkeiden lunastaminen

KHO 1971/4493 II 578

Yhtiö, joka oli omilla varoillaan korottanut osakepääomansa 10.000 markasta 60.000 markkaan, oli sen jälkeen lunastanut osakkaalta, joka lapsineen omisti lähes koko osakekannan, osakkeita niiden nimellisarvosta. Kun otettiin huomioon osakepääoman korotukset ja se, ettei osakkaan asema yhtiössä ollut muuttunut, oli katsottava, että yhtiö oli osakkeet lunastaessaan siitä huolimatta, että yhtiö oli jakanut myös osinkoja, jakanut varoja osakkaalleen osingosta menevän veron välttämiseksi. Verovuosi 1968.

KHO 1973/2362

Osakeyhtiö aikoi lunastaa voittovaroillaan 300 osaketta niiden verotusarvosta osakkeenomistajaltaan, joka omisti yhtiön 600 osakkeesta 594 kappaletta. Yhtiö oli aikaisempina vuosina säännöllisesti jakanut huomattavat osingot. Kun yhtiön toiminta samanaikaisesti olennaisesti supistui, osakkeiden lunastamisen ei katsottu tapahtuvan osingosta menevän veron välttämiseksi. Osakkeenomistajan veronalaiseksi tuloksi verotuslain 57 § 2 momentin perusteella ei niin ollen ollut luettava osakkeiden lunastushintaa. Ennakkotieto. Verovuosi 1972 tai 1973.

KHO 1973/4921 II 560

Osakeyhtiö oli vuonna 1970 lopettanut teollisen toimintansa ja jatkoi vain aikaisemminkin harjoittamaansa alan tukku- ja vähittäiskauppaa. Kun yhtiö selvityksen mukaan ei enää tarvinnut Helsingin kaupungin keskustassa omistamaansa kiinteistöä, se oli tehnyt esisopimuksen kiinteistön myynnistä. Myynnistä saatavat varat yhtiö oli suunnitellut käytettäväksi osaksi liiketoiminnan jatkamiseen ja osaksi osakkeittensa lunastamiseen. Kahden yhtiön osakkaan ennakkotietohakemuksen johdosta KHO katsoi, kun yhtiön toiminnan oli näytetty supistuneen ja yhtiö oli aikaisemmilta vuosilta jakanut osinkona huomattavan osan vuosivoitoistaan, että osakkeiden lunastamisen ilmeisenä tarkoituksena ei ollut osingosta menevän veron välttäminen. Ennakkotieto. Verovuosi 1973.

KHO 1975/4796

Henkilö A omisti 32.000 kappaletta osakeyhtiö B:n 46.000 osakkeesta. Yhtiön muut osakkeet olivat viiden muun henkilön omistuksessa. Yhtiö, joka oli vuosina 1968-1973 jakanut osakkailleen osinkoa 6-11 prosenttia, aikoi verotusarvosta lunastaa A:lta mutta ei muilta osakkailtaan 8.000 kappaletta omia osakkeitaan. Osakkeiden lunastus, joka siis ei muuttanut A:n pääosakasasemaa, tapahtuisi A:n rahantarpeen vuoksi ja tarkoittamatta supistaa yhtiön toimintaa. Ennakkotietona selitettiin, että lunastushinta otettiin A:n verotuksessa huomioon VerotusL 57 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla hänen tulonaan. Verovuosi 1975. Verovuosi 1976.

KHO 1978/1002 II 603

Vuodesta 1945 eläkkeelle jäämiseensä saakka vuonna 1977 osakeyhtiön toimitusjohtajana ollut verovelvollinen oli omistanut yhtiön 5.000 osakkeesta 3.406 osaketta. Verovelvollisen myytyä yhtiön uudelle toimitusjohtajalle 716 osaketta ja luovutettua perinnönjaossa lapsilleen 1.000 osaketta yhtiö aikoi vararahastotiliä ja jakamattomia voittovaroja käyttäen lunastaa hänelle jääneistä 1.690 osakkeesta vielä 500 osaketta verotusarvosta 810 markkaa kappaleelta eli maksamalla 610 markkaa yli nimellisarvon. Yhtiö oli jakanut osinkoa vuosilta 1972 ja 1973 40 %, vuodelta 1974 80 % sekä vuosilta 1975 ja 1976 20 % osakepääomalleen. Verovelvollinen jäi yhtiön suurimman liikekumppanin, erään japanilaisen yrityksen toivomuksesta yhtiön hallituksen puheenjohtajaksi. Katsottiin, ettei osakkeiden lunastaminen tapahtunut ilmeisesti osingosta menevän veron välttämiseksi. Ennakkotieto. Verovuosi 1977.

KHO 1978/3742 II 605

Henkilö, joka osakeyhtiön perustamisesta vuodesta 1930 lähtien oli ollut sen osakkaana ja toimitusjohtajana sekä vuodesta 1953 lähtien omistanut 1 940 kappaletta yhtiön 5 000 osakkeen osakekannasta, oli vuonna 1975 korkean ikänsä ja heikentyneen terveytensä vuoksi luopunut yhtiön toimitusjohtajan tehtävistä. Yhtiö, jonka osakepääoma oli vuonna 1977 vararahastovaroilla korotettu 50 000 markasta 200 000 markkaan muuttamalla aikaisemmin 10 markan nimellisarvoiset osakkeet 40 markan arvoisiksi, aikoi lunastaa henkilöltä kaikki tämän omistamat yhtiön osakkeet vararahastoon kertyneillä varoillaan. Katsottiin, ettei osakkeiden lunastaminen tapahtunut ilmeisesti osingosta menevän veron välttämiseksi. Ennakkotieto. Äänestys 6-2. Verovuosi 1978.

KHO 1978/3743 II 606

Osakeyhtiö, jonka tilikauden 1.1.-31.12.1976 liikevaihto oli ollut 310 879 markkaa ja oma pääoma tilikauden päättyessä 418 665 markkaa, ei ollut ainakaan vuoden 1968 jälkeen jakanut osinkoa. Vähemmistöosakas A, joka omisti yhtiön 45 osakkeen osakekannasta 7 osaketta, ei ollut saanut yhtiöstä etua myöskään palkkana tai muussa muodossa. Yhtiö aikoi lunastaa A:lta kaikki tämän omistamat yhtiön osakkeet jakamattomilla voittovaroillaan. Katsottiin, ettei osakkeiden lunastaminen tapahtunut ilmeisesti osingosta menevän veron välttämiseksi. Ennakkotieto. Verovuosi 1977. Verovuosi 1978.

KHO 1979/1989 II 614

Kenkäalan vähittäiskauppaa harjoittava osakeyhtiö X, jonka osakekannan omistivat yhtiössä työskentelevät kaksi veljestä A ja B perheineen, aikoi sukupolvenvaihdoksen johdosta lunastaa toiselta veljeksistä A:lta hänen omistamistaan yhtiön osakkeista osan eli A:n yli 5 vuotta omistamat osakkeet. Lunastuksessa yhtiö X, joka harjoitti liikettä kahdessa myymälähuoneistossa, aikoi luovuttaa toisen huoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet A:lle, joka vuokraisi huoneiston hänen perustettavalleen uudelle osakeyhtiö Y:lle. Yhtiö Y jatkaisi huoneistossa entistä kenkäalan vähittäiskauppaa. Tarvitsemansa kaluston ja vaihto-omaisuuden yhtiö Y ostaisi yhtiö X:ltä. Osakkeiden lunastamiseen, mikä tapahtuisi niiden käyvästä arvosta, aiottiin käyttää yhtiö X:n aikaisempien vuosien voittovaroilla kartutettua vararahastoa sekä verotetuiksi tulleilla liiketoiminnan kehittämisrahaston varoilla kartutettua käyttörahastoa. Katsottiin, ettei osakkeiden lunastaminen tapahtuisi ilmeisesti osingosta menevän veron välttämiseksi. Ennakkotieto. Verovuosi 1978. Verovuosi 1979.

KHO 1981/1873 II 530

Hammaslääkäritoimintaa varten tarpeellisen huoneiston hallintaan oikeuttavia osakkeita sekä

hammaslääkärin vastaanottoon tarvittavia välineitä ja laitteistoja omistamaan ja hammaslääkäreille vuokraamaan perustetun osakeyhtiön toimintaa oli supistettu myymällä muu käyttöomaisuus kuin mainitut osakkeet kommandiittiyhtiölle, jonka palvelukseen olivat siirtyneet osakeyhtiön vastaanotto- ja toimistoapulaiset ja jonka kanssa osakeyhtiön osakkaina olleet hammaslääkäritkin olivat tehneet työsopimuksen. Osakeyhtiön osakepääoma aiottiin alentaa 200 000 mk:sta 20 000 mk:aan. Siihen nähden, että osakeyhtiöllä oli jakamattomia voittovaroja 31 807 mk, jotka oli mahdollista myöhemmin käyttää osakepääoman korottamiseen, osakepääoman alentamisen katsottiin voittovaroja vastaavalta osalta tapahtuvan osingosta menevän veron välttämiseksi. Ennakkotieto. Verovuosi 1980.

KHO 1982/2967 II 563

Osakeyhtiön osakas, joka sukulaisten kanssa oli omistanut puolet yhtiön osakkeista, oli noiden sukulaistensa kanssa luopunut osakeomistuksestaan yhtiöön. Yhtiö oli lunastanut häneltä osan hänen osakkeistaan ja yhtiöön jäävät osakkaat olivat ostaneet muun osan. Osakkeiden lunastus- ja kauppahinta olivat määräytyneet niiden tuottaman äänioikeuden mukaisessa suhteessa. Vaikka yhtiö oli suorittanut mainitulle osakeomistuksestaan luopuvalle osakkaalle lunastushintana osakkeelta suuremman hinnan kuin mitä yhtiöön jäävät osakkaat olivat samanaikaisesti maksaneet häneltä ostamistaan osakkeista, luopuvan osakkaan ei katsottu saaneen yhtiöltä lunastuksen yhteydessä osingonluonteista tuloa, kun hänen kaikista osakkeistaan saama kokonaishinta ei ylittänyt niiden käypää arvoa. Verovuosi 1979.

KHO 1983/5025 II 558

Asunto-osakeyhtiö oli perustamisvaiheessaan ja sen jälkeen kantanut osakkailtaan osakeomistuksen suhteessa osakaslainaa, jonka korosta ja takaisinmaksusta päätti yhtiökokous yksimielisellä päätöksellä ja joka laina oli sittemmin kirjattu yhtiön omiin pääomiin rakennusrahastoon. Yhtiölle kertyi varoja omistamansa rakennuksen myynnistä. Osakaslainan sen johdosta tapahtuva palauttaminen ei tuottanut osakkaalle, joka oli omistanut osakkeensa yli 5 vuoden ajan, veronalaista tuloa. Ennakkotieto. Verovuosi 1983. Verovuosi 1984.

KHO 1984/1077 II 610

Osakeyhtiön toiminta oli siirretty omasta osakehuoneistosta vuokratiloihin, jolloin pääoman tarve pieneni. Yhtiö aikoi alentaa osakepääomaansa ja palauttaa vapautuvan pääoman osakkailleen. Edellytyksin, että palautettava määrä vastasi osakepääoman alennusta eikä ylittänyt osakehuoneistosta saatua kauppahintaa, toimenpiteen ei katsottu tuottavan osakkaille peiteltyä osinkoa. Ennakkotieto. Verovuosi 1983. Verovuosi 1984.

KHO 1985/5568A I 53

Maataloutta harjoittava osakeyhtiö aikoi myydä maa-alueita kaupungille ja käyttää kauppasummat osakkeidensa lunastamiseen osakkeiden osakeomistussuhteessa. Osakkeiden lunastamisen ei katsottu tapahtuvan osingosta menevän veron välttämiseksi, koska yhtiö suunnitelluilla myynneillä luovutti maaomaisuudestaan merkittäviä alueita, joilla kuitenkin oli ollut vain vähäinen merkitys yhtiön maataloudelle, eikä yhtiön myöskään katsottu tarvitsevan myynneistä saatavia varoja tulevan toimintansa rahoittamiseksi. Ennakkotieto. Verovuosi 1984. Verovuosi 1985. Äänestys 5-2.

KHO 1986/1678 II 574

Kiinteistöosakeyhtiön osakkeenomistajat olivat edesmenneen A:n kuolinpesä, jonka osakkaat olivat tyttäret B, C, D ja E, A:n vaimo F sekä B perheineen, C, D ja E. Kiinteistöosakeyhtiö aikoi lunastaa kaikki A:n kuolinpesän omistamat osakkeet osake-pääomaa alentamatta vähentääkseen osakkeenomistajien lukumäärää, selkiyttäkseen omistussuhteita sekä toteuttaakseen sukupolvenvaihdoksen. Lunastushinta katettaisiin yhtiön vapaista omista pääomista. Vuosina 1983 ja 1984 päättyviltä tilikausilta yhtiö oli tuottanut voittoa ja jakanut osinkoa vuosilta 1982 ja 1983, mutta ei vuodelta 1984. Osakkeiden lunastamisen katsottiin tapahtuvan osingosta menevän veron välttämiseksi. Asiaan ei vaikuttanut se, jos yhtiö samalla myi yhden omistamistaan kiinteistöistä. Ennakkotieto. Verovuosi 1985. Verovuosi 1986.

KHO 1986/3793 II 575

Yhtiöllä oli tarkoitus lunastaa toimitusjohtajaltaan osa hänen yhtiön osakkeistaan, jotta toimitusjohtaja voisi maksaa edesmenneeltä yhtiön pääosakkaalta testamentin perusteella saamasta perinnöstä maksuunpannut perintöveron ja kunnallisveron. Perintöön sisältyi 1.199 yhtiön 1.500 osakkeesta. Ennen ja jälkeen lunastamisen toimitusjohtaja omisti yhtiön osake-enemmistön. Osakkeiden lunastaminen tapahtuisi korkeintaan niiden käyvästä arvosta lunastushetkellä. Osakkeiden lunastamisen katsottiin tapahtuvan osingosta menevän veron välttämiseksi. Ennakkotieto. Verovuosi 1985. Verovuosi 1986.

KHO 1989/5057 B 553

Yhtiö oli vuonna 1983 myynyt elinkeinotoimintansa perustamalleen tytäryhtiölle. Yhtiö oli myynyt tytäryhtiön osakkeet vuonna 1985, minkä jälkeen yhtiön teollinen toiminta oli lakannut. Uusi omistaja sai jatkaa liiketoimintaa vuoteen 1986 saakka yhtiön omistamassa vanhassa teollisuuskiinteistössä, minkä jälkeen kiinteistön niin sanottu uusi osa saneerattiin 16 miljoonalla markalla. Uusittu osa myytiin 35 miljoonalla markalla vuonna 1988. Myynnistä kertyneet varat varattiin pääasiassa yhtiön velkojen maksuun, kiinteistön vanhan osan saneeraamiseen ja tulevan toiminnan käyttöpääomaksi. Yhtiö tuli vuokraamaan toimistopalvelukeskukseksi muodostettavasta kiinteistöstä tiloja pienyrittäjille ja hoiti yrittäjien yhteisen markkinoinnin. Vielä yhtiö aikoi alentaa 12 miljoonan markan osakepääomaansa siten, että 60.000 osakkeen 200 markan nimellisarvo alennettiin 20 markkaan, minkä jälkeen yhtiö lunastaisi 48.000 osaketta 100 markan hintaan osaketta kohden. Lunastushinta oli yhteensä 4,8 miljoonaa markkaa ja lunastus kohdistui kaikkiin osakkaisiin osakeomistussuhteessa. Näissä oloissa yhtiön ei voitu katsoa myyneen ylimääräistä tai yhtiölle tarpeettomaksi käynyttä omaisuutta. Tähän nähden korkein hallinto-oikeus katsoi, että osakkeiden lunastamisen yhteydessä varojen jakaminen tapahtui osingosta menevän veron välttämiseksi. Ennakkotieto. Verovuosi 1989. Verovuosi 1990. Äänestys 4-3.

KHO 1996/343 B 533

Osakeyhtiö, joka ylläpiti omistamallaan kiinteistöllä osakkainaan olleille linja-autoliikennöitsijöille autotallia ja korjaustilaa, oli lunastanut erään vähemmistöosakkaan omistamat kaikki osakkeet. Lunastukseen oli ryhdytty tarkoituksena estää osakaspiirin laajentuminen ja uusien liikennöitsijöiden tulo yhtiön tuottamien palveluiden piiriin. Osakkeiden lunastushintaa, joka ylitti yhtiön vapaan oman pääoman, ei ollut näytetty käypää arvoa suuremmaksi. Yhtiön omien osakkeiden lunastukseen ei sovellettu verotuslain 57 §:n säännöstä, vaikka lunastus oli tapahtunutkin osakeyhtiölain 7 luvun 2 §:n vastaisesti. Verovuosi 1990. Äänestys 4-1.

KHO 2003/2055 2003:59

Puolisot A ja B olivat olleet rakennusurakointia harjoittavan X Oy:n osakkaita sen perustamisesta 1982 lähtien ja työskennelleet koko ajan yhtiössä. Puolisot omistivat 85 %, heidän poikansa T 5 % ja X Oy itse 10 prosenttia yhtiön osakekannasta. Yhtiö oli viimeisenä 6 vuotena jakanut osinkoja vajaa puolet tuloksestaan. A:n ja B:n tarkoitus oli suorittaa sukupolvenvaihdos yhtiössä 3 lapsensa kanssa. Sen toteuttamiseksi X Oy hankki A:lta ja B:ltä heidän osakkeensa. A ja B jäivät kolmen vuoden siirtymäkauden ajaksi työskentelemään yhtiössä, A hallituksen puheenjohtajana ja B entisissä taloushallinnon tehtävissään. T:stä tuli osakehankinnan jälkeen suoritettavassa suunnatussa osakeannissa yhtiön suurin osakkeenomistaja ja toimitusjohtaja. Puolisoiden lasten omistusosuus yhtiöstä tulisi olemaan 80 %. Osakkeiden lunastamisen ei katsottu tapahtuvan osingosta menevän veron välttämiseksi, vaan luovutuksesta mahdollisesti saatava voitto oli A:n ja B:n veronalaista pääomatuloa tuloverolain 45 §:n tarkoittamalla tavalla. Verovuosi 2003. Ennakkoratkaisu.

KVL 1997/19

A Oy aikoi ostaa noin miljoona kappaletta omia B-osakkeitaan, mikä vastaisi vajaata 20 prosenttia kaikista sen osakkeista. Määrä oli vahvistetun vapaan oman pääoman rajoissa. Omien osakkeiden osto tapahtuisi vuosina 1996 ja 1997 voimassa olevan osakeyhtiölain 7:2:n mukaan yhtiöjärjestyssäännöksen nojalla niin emoyhtiön kuin konsernin taseen mukaisella vapaalla omalla pääomalla. Yhtiöjärjestyssäännöksen mukaan A Oy voi alentamatta osakepääomaansa lunastaa tarjouksessa omia osakkeitaan vapaalla omalla pääomallaan.

A Oy aikoi panna toimeen osakkeidensa hankinnan pörssin kautta siten, että se ostaisi itse haluamansa määrän osakkeita kulloinkin vallitsevaan pörssikurssiin tavanomaisessa pörssikaupassa tuntemattomilta ostajilta edellyttäen, että yhtiökokouksen asettamat ehdot voidaan huomioida. Koska osto tapahtuisi tavanomaisessa pörssikaupassa, myyjä ei tuntisi osakkeiden ostajaa, kuten ei myöskään osakkeiden ostaja tuntisi näiden myyjää. Kun A Oy tällä tavalla osti omia osakkeitaan ei ollut ilmeistä, että varojen jakaminen tapahtuisi osingosta menevän veron välttämiseksi. Ei ollut myöskään ilmeistä, että A Oy suorittaisi osakkailleen enemmän kuin on pidettävä kohtuullisena. Osakkeiden myyjälle maksettavaa kauppahintaa ei verotuksessa pidetty osittainkaan verotusmenettelystä annetun lain 29 §:n mukaisena peiteltynä osingonjakona. Verovuosi 1996. Verovuosi 1997.

KVL 1998/101

Julkinen osakeyhtiö A aikoi hankkia voitonjakokelpoisilla varoilla arvopaperipörssin välityksellä omia osakkeitaan siten, että osakkeiden yhteenlaskettu nimellisarvo tai niiden tuottama äänimäärä oli enintään 5 prosenttia osakepääomasta tai kaikkien osakkeiden äänimäärästä. Omien osakkeiden hankkiminen tapahtui osakeyhtiön (14.2.1997/145) 7 luvun säätämällä tavalla. Osakkeista maksettua hintaa oli pidettävä osakkeiden käypänä hintana. Osakkeiden hankintaan ei miltään osin voitu soveltaa verotusmenettelylain 29 §:n peiteltyä osingonjakoa koskevia säännöksiä. Verovuosi 1998.

KVL 2001/30

Asianajotoimintaa harjoittava A Oy oli jakautunut EVL:n 52c §:ssä tarkoitetulla tavalla niin, että sen varat ja velat olivat siirtyneet kahdelle uudelle osakeyhtiölle. Niistä toinen jatkoi asianajotoimintaa ja toinen (B Oy) sijoitustoimintaa. Jakautuneeseen yhtiöön oli kertynyt toiminnan aikana varallisuutta, jolla yhtiö oli harjoittanut sijoitustoimintaa. Asianajotoimintaa jatkava yhtiö oli harjoittanut sijoitustoimintaa. Asianajotoimintaa jatkava yhtiö oli saanut jakautumisessa kaikki siihen toimintaan välittömästi liittyvät varat, kuten käyttöomaisuuden, muut pitkävaikutteiset menot, osan myyntisaamisista, lainasaamiset ja siirtosaamiset. Sille oli siirretty myös kaikki vanhan asianajoyhtiön velat. Uuden yhtiön alkavan taseen loppusumma oli 3,4 Mmk. Loput varoista, kuten sijoitusrahastoista ja osakkeissa olevat varat, pääosa myyntisaamisista sekä rahat ja pankkisaamiset oli siirretty sijoitustoimintaa harjoittavalle B Oy:lle. Tämän yhtiön alkavan taseen loppusumma oli 12,9 Mmk, ja siihen sisältyivät kaikki jakautuneen yhtiön jakamattomat voittovarat 12,7 Mmk.

Jakautumisen jälkeen kaikki jakautuneen yhtiön osakkaat olivat entisin omistusosuuksin osakkaina kummassakin yhtiössä. Asianajaja C omisti 14,2 % kummankin uuden yhtiön osakekannasta. Hän oli tehnyt B Oy:lle tarjouksen kaikkien osakkeittensa lunastamiseksi. Lunastushinta olisi yhtiön omaisuuden käypä arvo lunastushetkellä jaettuna osakkeiden määrällä. C käyttäisi saamansa lunastushinnan asuntolainansa maksuun. Hän jatkaisi edelleen osakkaana asianajotoimintaa harjoittavassa yhtiössä. C:llä oli mahdollisuus myydä osakkeensa ulkopuoliselle, jolloin yhtiöllä tai muilla osakkailla olisi yhtiöjärjestyksen mukaan lunastusoikeus osakkeisiin. Yhtiön kannalta oli tärkeää, että osakkaiden näkemys yhtiön sijoitustoiminnasta oli samanlainen. Osakkeiden lunastuksella vältettäisiin näin mahdollisen erimielisen osakkaan tulo yhtiöön sekä ostajan kanssa lunastushinnasta usein syntyvät riidat, jotka haittaisivat yhtiön toimintaa. 1) Jos B Oy hankkisi tai lunastaisi C:ltä kaikki tämän omistamat B Oy:n osakkeet, C jäisi edelleen asianajotoimintaa harjoittavan yhtiön osakkaaksi entisin omistusosuuksin. Omistussuhteet muuttuisivat siten vain B Oy:ssä. Osakkeiden hankinta palvelisi lähinnä C:n yksityisiä intressejä. Kun otetaan vielä huomioon, että jakautumisessa kaikki jakamattomat voittovarat oli siirretty B Oy:öön ja kaikki velat jätetty asianajotoimintaa harjoittavaan yhtiöön, ja että osakkeet hankittaisiin tai lunastettaisiin varsin lyhyen ajan kuluttua 1.10.2000 rekisteröidyn jakautumisen jälkeen, pidettiin ilmeisenä, että B Oy:n osakkeiden hankinta C:ltä vuosina 2000 tai 2001 tapahtuisi osingosta menevän veron välttämiseksi. 2) Peiteltyyn osinkoon sovelletaan, mitä yhtiön jaettavaksi päätetystä osingosta säädetään. B Oy:n olisi siten suoritettava tuloveroa vähintään 29/71 verovuodelta jaettavaksi päätetyn osingon ja peitellyn osingon määrästä. 3) B Oy:ssä on C:n lisäksi muita osakkaita. C aikoi

vaihtoehtoisesti myydä osakkeensa heille tai jollekin heistä. Koska osakkeet oli tarkoitus myydä yhtiön alkuperäisille omistajille, eikä järjestelyyn käytettäisi jakautuneesta yhtiöstä siirtyneitä voittovaroja, myynteihin sovellettaisiin omaisuuden luovutusvoittoa koskevia tuloverolain säännöksiä. 4) A Oy oli saanut aikanaan jakautumistaan koskeneen ennakkoratkaisun keskusverolautakunnalta. Järjestelyyn sovellettiin jakautumisen verosäännöksiä. Päätös oli tullut lainvoimaiseksi. Vaikka B Oy:n osakkeiden lunastus tai hankinta yhdeltä yhtiön osakkaalta tapahtuisikin osingosta menevän veron välttämiseksi, tästä ei vielä seurannut, että aikanaan toteutetun jakautumisen yksinomaisena tai pääasiallisena tarkoituksena olisi katsottava olleen veronkierto tai verotuksen välttäminen. Ennakkoratkaisu vuosille 2001 ja 2002. Ei muutosta KHO 2001 T 2512.

Omien osakkeiden hankkiminen

KVL 2007/28

Hakija X kuului A Oy:n toimivaan johtoon. Toimiva johto omisti A Oy:n osakkeista yhteensä noin 3,5 prosenttia ja loput osakkeista olivat erilaisten yhteisöjen omistuksessa. A Oy oli myynyt omistamansa liikekiinteistöt ja jatkoi toimintaansa samoissa liiketiloissa vuokralaisena. Kiinteistöomaisuuden myynnistä saamillaan varoilla yhtiö aikoi hankkia omia osakkeitaan osakeyhtiölain 15 luvun 1 §:n 1 –kohdassa säädetyllä tavalla.Vaikka A Oy olikin myynyt omistamansa kiinteistöt, ei sen harjoittama liiketoiminta sinänsä ollut supistunut. Yhtiön oli tarkoitus hankkia osakkeitaan käypään hintaan kaikilta osakkailta näiden omistusosuuksien suhteessa, joten osakkaat jäisivät edelleen yhtiön osakkaiksi ja omistaisivat osakkeita samassa suhteessa kuin ennenkin. Osakkeiden hankkimisen katsottiin tapahtuvan verotusmenettelystä annetun lain 29 §:n 2 momentin tarkoittamalla tavalla osingosta menevän veron välttämiseksi. Ennakkoratkaisu vuosille 2007 ja 2008.Laki verotusmenettelystä 29 § 2 ja 4 mom Tuloverolaki 33 d § 1 mom.

Muita tapauksia

KHO 1984/6150 I

Avoimen yhtiön yhtiömiehinä olivat osakeyhtiö ja kolme yksityistä osakasta. Nämä olivat samalla osakeyhtiön osakkeenomistajia. Avoimen yhtiön kokouksessa 3.3.1976 oli päätetty myöntää osakeyhtiölle ero yhtiöstä ja suorittaa sille jako-osuutena avoimen yhtiön nimissä oleva X-merkkisten autojen maahantuonti- ja edustusoikeus. Autojen ulkomainen valmistaja oli sittemmin eli 21.12.1976 tehnyt osakeyhtiön kanssa niitä koskevan yksinmyyntisopimuksen. Kun osakeyhtiö oli jo pitkään tosiasiallisesti hoitanut noiden autojen maahantuonnin ja edustuksen, yksinmyyntioikeudella ei ollut katsottava olevan enää sellaista arvoa, että se olisi vastannut osakeyhtiön osuutta avoimessa yhtiössä. Yksinmyyntioikeuden luovutusta jako-osuutena ei näin ollen ja ottaen huomioon myös yhtiöiden omistussuhteet pidetty asian varsinaista luonnetta vastaavana. Avoimeen yhtiöön jääneiden yhtiömiesten katsottiin sen johdosta saaneen osakeyhtiöltä sen yhtiöosuus peiteltynä osinkona. Verovuosi 1977.

KHO 1984/6150 II

Avoimen yhtiön yhtiömiehinä olivat osakeyhtiö ja kolme yksityistä osakasta. Nämä olivat samalla osakeyhtiön osakkeenomistajia. Avoimen yhtiön kokouksessa 18.3.1977 oli todettu osakeyhtiön eronneen yhtiöstä 3.3.1976. Samalla oli päätetty, että avoin yhtiö puretaan ja että sen nettovarallisuus jaetaan jäljelle jääneiden yhtiömiesten kesken. Kun tuolloin oli katsottava tarkoitetun, että avoimessa yhtiössä sen purkautuessa olleet osakkaat olivat oikeutetut saamaan yhtiölle mahdollisesti myöhemmin syntyvät tulot, yhtiön 17.7.1979 saamaa veronpalautusta vuodelta 1967 ei ollut miltään osin pidettävä osakeyhtiölle kuuluvana. Osakeyhtiön ei näin ollen voitu katsoa jakaneen osakkailleen peiteltyä osinkoa heidän nostaessaan veronpalautuksen kokonaisuudessaan omaan lukuunsa. Verovuosi 1979.

KHO 1985/545

Kommandiittiyhtiö oli vastuunalaiselle yhtiömiehelleen maksamansa 10 000 markan palkan perusteella suorittanut valtiolle 600 markan suuruisen työnantajan sosiaaliturvamaksun. Yhtiön tulon tultua verotetuksi verotuslain 56 §:n nojalla sanotun yhtiömiehen tulona, lääninverovirasto oli hakemuksesta palauttanut sosiaaliturvamaksun yhtiölle ja lääninoikeus oli vahvistanut

palautuspäätöksen. Kun yhtiön sen verotuksellinen purkaminen huomioon ottettuna ei ollut katsottava maksaneen vastuunalaiselle yhtiömiehelleen työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain 2 §:n 1 momentissa tarkoitettua palkkaa, mainittuja päätöksiä ei ollut aihetta muuttaa.

KHO 1996/2103

Kun osakekannan kauppa oli tehty 28.12.1990, siihen mahdollisesti liittyvä peitelty osinko voitiin ottaa huomioon osakkeiden myyjän vuodelta 1990 toimitettavassa verotuksessa siitä riippumatta, että kauppahinnan suorittaminen oli myyjän suostumuksen mukaisesti tapahtunut vasta 16.1.1991. Verovuosi 1990.

KHO 2000/2452

Osakeyhtiö oli maksanut toimitusjohtajalleen, joka oli sanotun yhtiön osakkeenomistajaan verrattavassa asemassa, myönnetystä teollisuusneuvoksen arvonimestä menevän leimaveron. Kun arvonimi, vaikka se käsittikin toimitusjohtajalle henkilökohtaisen huomionosoituksen, liittyi hänen johtamansa yhtiön harjoittamaan liiketoimintaan, leimaveron suorittamisesta ei toimitusjohtajalle syntynyt veronalaiseksi tuloksi luettavaa etuutta eikä siten peiteltyä osinkoa. Verovuosi 1988.

18 VAROJEN ARVOSTAMINEN

LAKI VAROJEN ARVOSTAMISESTA VEROTUKSESSA

Yritysvarallisuuden arvo määritetään tuloverotuksessa arvostamislaissa (laki varojen arvostamisesta verotuksessa, ArvL) säädetyllä tavalla, kun lasketaan elinkeinotoiminnan tai maatalouden nettovarallisuutta sekä osakeyhtiön osakkeen matemaattista arvoa ja vertailuarvoa. Arvostamislain perusteella lasketaan myös kiinteistöveron perusteena olevan kiinteistön arvo.

Elinkeinotoiminnan ja maatalouden nettovarallisuutta käytetään yritystulon pääomatulo-osuuden määrittämisessä. Yritystulosta pääomatuloa on yleensä 20 prosenttia elinkeinotoiminnan tai maatalouden edellisen verovuoden nettovarallisuudesta (katso tarkemmin luku 15). Matemaattista arvoa tarvitaan puolestaan silloin, kun lasketaan julkisesti noteeraamattomasta yhtiöstä saadun osingon ansiotulo- ja pääomatulo-osuutta sekä verovapaata osaa (katso tarkemmin luku 7).

Ennen arvostamislain voimaantuloa varat arvostettiin 1.1.2006 kumotun varallisuusverolain mukaan.

OSAKEYHTIÖ

Nettovarallisuus, matemaattinen arvo ja vertailuarvo

Osakeyhtiön nettovarallisuus saadaan, kun yhtiön varoista vähennetään yhtiön velat. Osakkeen matemaattinen arvo lasketaan jakamalla nettovarallisuuden määrä yhtiön ulkona olevien osakkeiden lukumäärällä. Myös vertailuarvo lasketaan nettovarallisuuden ja osakkeiden määrän perusteella, mutta nettovarallisuutta ja osakkeiden lukumäärää korjataan ArvL 5 §:ssä säädetyllä tavalla.

Matemaattinen arvo lasketaan vain julkisesti noteeraamattoman yhtiön osakkeelle. Osakkeen verovuoden matemaattinen arvo lasketaan yhtiön edellisenä vuonna päättyneen tilikauden mukaisen tarkistetun nettovarallisuuden perusteella. Esimerkiksi matemaattinen arvo vuodelle 2010 lasketaan yhtiön vuonna 2009 päättyvän tilikauden taseen perusteella. Tätä matemaattista arvoa käytetään, kun osakkaan vuonna 2010 saama osinko jaetaan pääomatulo-osinkoon ja ansiotulo-osinkoon.

Varat ja velat nettovarallisuudessa

Osakeyhtiön nettovarallisuuteen luetaan yhtiön kaikkien tulolähteiden varat ja velat.

Varoja ovat yhtiön käyttö-, vaihto-, sijoitus- ja rahoitusomaisuus sekä muu sellainen omaisuus ja sellaiset pitkävaikutteiset menot, joilla on varallisuusarvoa. Varoihin ei lueta sellaisia pitkävaikutteisia menoja, joilla ei ole varallisuusarvoa.

Velkana pidetään yhtiön taseen vastattaviin vieraaseen pääomaan merkittyjä eriä, ArvL 2 §:n 3 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja eriä sekä pääomalainaa silloin, kun se on taloudelliselta luonteeltaan vierasta pääomaa. Velkana ei pidetä yhtiön omaa pääomaa, rahastoja (esim. investointirahasto), varauksia eikä arvostuseriä. Velkana ei pidetä myöskään kirjanpitolain (1336/1997, KPL) 5 luvun 18 §:n mukaisia laskennallisia verovelkoja.

Laskennalliset verosaamiset

Arvostamislain mukaan KPL 5:18 §:n mukaisia laskennallisia verosaamisia ei pidetä varoina. Laskennalliset verosaamiset ovat eriä, jotka KPL 5:18 §:n mukaan voidaan merkitä joko taseeseen tai liitetietoihin. Säännöksessä ei mainita niitä verosaamisia, jotka syntyvät verojen kirjaamisesta tilikaudelle suoriteperustetta vastaavalla tavalla. Tällainen maksuunpanematon tuloverosaaminen luetaan yhtiön varoihin (VEROH:n ohjekirje 11/1998).

Aktivoidut menot, joilla ei ole varallisuusarvoa

Sellaisia aktivoituja pitkävaikutteisia menoja, joilla ei ole varallisuusarvoa, ei oteta varoina

huomioon. Se seikka, onko pitkävaikutteisilla menoilla varallisuusarvoa, on ratkaistava kussakin tapauksessa erikseen.

Varallisuusarvoa ei ole katsottu olevan EVL 24 §:n nojalla aktivoiduilla yhtiön perustamis- ja järjestelytoimista aiheutuneilla menoilla eikä rakennusten aktivoiduilla korjauskuluilla ja tontin käytön suunnittelumenoilla (KHO 1982/2032). Em. menojen arvottomuutta voidaan perusteella sillä, että ne olisi voitu jo syntymisvuonna kirjata kokonaan kuluksi, jolloin ne olisivat heti pienentäneet yhtiön varallisuutta.

Pitkävaikutteisilla menoilla, jotka EVL:n säännösten nojalla on aktivoitava, on katsottava olevan varallisuusarvoa. Tällaisia menoja ovat mm. vuokrahuoneiston perusparannusmenot. Myös aktivoiduilla tietokoneohjelmilla on verotuskäytännössä katsottu olevan varallisuusarvoa.

Aktivoitu fuusiotappio

Jos vastaanottava yhtiö on maksanut sulautuvan yhtiön osakkeista enemmän kuin sulautuvan yhtiön todellinen arvo on ollut, ei tällaiseen fuusiotappio liity tulonodotuksia eikä sitä voida aktivoida kirjanpidossa. Tällaisella fuusiotappiolla ei ole varallisuusarvoa.

Fuusiotappio voi johtua myös siitä, että vastaanottava yhtiö on maksanut sulautuvan yhtiön osakkeista enemmän kuin on sulautuvan yhtiön nettovarojen kirjanpitoarvo. Tällöin sulautuvan yhtiön varojen arvo saattaa olla vastaanottavan yhtiön kannalta suurempi kuin kirjanpitoarvo. Vastaanottavan yhtiön kannalta fuusioerotus on tällöin sulautuvan yhtiön liikeomaisuuden lisähankintamenoa ja/tai liikearvon hankintameno.

KHO katsoi päätöksessään 1994 B 545, että kirjanpidollisella fuusioerotuksella oli varallisuusarvoa, kun yhtiöiden sulautuessa syntynyt fuusioerotus oli kohdistettu sulautuneelta yhtiöltä siirtyneiden maa-alueiden ja osakkeiden tase-erille. Myös taseen pitkävaikutteisiin menoihin liikearvona aktivoidulla kirjanpidollisella fuusioerotuksella katsottiin olevan varallisuusarvoa (KHO 1994 B 546).

Maksuunpanematon tulovero

Maksuunpanematon tuloverovelka, jonka yhtiö kirjaa vieraaseen pääomaan, on pääsäännön mukaan velkaa myös nettovarallisuutta laskettaessa.

Poistoero

Vastattavissa olevaa kirjanpidollisten ja suunnitelmanmukaisten poistojen poistoeroa ei oteta nettovarallisuuslaskelmassa huomioon.

Pääomalaina

Pääomalainasta säädetään osakeyhtiölain 12 luvun 1-2 §:issä. Pääomalaina on luonteeltaan vierasta pääomaa, joka kirjanpitolautakunnan (KILA) ohjeen mukaan esitetään taseessa pitkäaikaisen ja lyhytaikaisen vieraan pääoman ensimmäisenä eränä. Myös nettovarallisuuslaskelmassa pääomalaina luetaan velaksi.

Liittymismaksut

Arvostamislain pääsäännön mukaan velkaa ovat myös sähkö-, tele- yms. laitosten vieraaseen pääomaan kirjatut liittymismaksut, jotka maksun saaja on sitoutunut luovuttamaan maksajalle tämän luopuessa liittymisedusta. Kumotun varallisuusverolain mukaan liittymismaksuja ei pidetty velkana.

Varojen arvostaminen

Pääsääntönä poistamaton hankintameno

Varat arvostetaan pääsäännön mukaan tuloverotuksessa poistamattomaan hankintamenoon.

Rahoitusomaisuus

Rahoitusomaisuuteen kuuluvan saamisen arvoksi katsotaan nimellisarvo ja muun rahoitusomaisuuden arvoksi hankintameno, joista molemmista on tehty elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 17 §:ssä tarkoitetut arvonalentumisvähennykset. Myyntisaamisen arvonalenemisen vähentäminen verotuksessa ei edellytä menetyksen lopullisuutta, vaan alennus voidaan tehdä siltä osin kuin suoritusta ei enää odoteta kertyvän.

Muiden rahoitusomaisuuteen kuuluvien saamisten kuten laina- ja siirtosaamisten ja ennakkomaksujen arvoksi katsotaan nimellisarvo, josta niin ikään on tehty EVL 17 §:ssä tarkoitettu arvonalentumisvähennys. Arvonalentumisvähennyksen tekeminen verotuksessa edellyttää näissä tapauksissa, että arvonalentuminen on lopullinen.

Muun rahoitusomaisuuden arvoksi katsotaan hankintameno, josta on tehty EVL 17 §:ssä tarkoitettu arvonalentumisvähennys. Vähennys voidaan tehdä mm. kavalluksen, varkauden tai muusta rikoksesta johtuneen menetyksen perusteella.

Ulkomaarahan määräisen saamisen arvoksi katsotaan kuitenkin kirjanpitolain 5 luvun 3 §:ssä tarkoitettu arvo.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuuden arvoksi katsotaan hankintameno, josta on vähennetty elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 28 §:n 1 momentissa tarkoitettu arvonalentumisvähennys.

Sijoitusomaisuus

Sijoitusomaisuuden arvoksi katsotaan hankintamenon ja elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 5 §:n 6 kohdassa tarkoitetun arvonkorotuksen yhteismäärä, josta on vähennetty mainitun lain 29 §:ssä tarkoitettu arvonalentumisvähennys.

Sijoitusomaisuutta voi olla vain raha-, vakuutus- ja eläkelaitoksella, mutta ei muilla yrityksillä.

Käyttöomaisuus

Käyttöomaisuuden sekä sellaisten pitkävaikutteisten menojen, joilla on varallisuusarvoa, arvoksi katsotaan verovuoden päättyessä tuloverotuksessa poistamatta oleva arvo.

Poikkeuksena kiinteistöt ja arvopaperit

Muuhun kuin vaihto- ja sijoitusomaisuuteen kuuluvat kiinteistöt, rakennukset ja rakennelmat arvostetaan nettovarallisuuslaskelmassa ArvL 5 luvun mukaiseen verotusarvoon, jos verotusarvo on poistamatonta hankintamenoa suurempi. Vertailu tehdään kunkin kiinteistön kohdalla erikseen. Kiinteistöön luetaan maapohja ja sillä olevat rakennukset (näin myös KHO 2005/274).

Muuhun kuin vaihto- tai sijoitusomaisuuteen kuuluvat julkisesti noteeratut arvopaperit ja sijoitusrahasto-osuudet sekä ArvL 2 luvussa tarkoitetun yhtiön osakkeet arvostetaan myös pääsäännöstä poiketen niiden yhteenlaskettuun verovuotta edeltävän vuoden ArvL 4, 5 tai 5 a §:ssä tarkoitettuun vertailuarvoon, jos se on niiden yhteenlaskettua poistamatonta hankintamenoa suurempi.

Metsän vertailuarvona pidetään ArvL 7 §:ssä tarkoitettua arvoa ja maatalousmaan vertailuarvona 20 §:n mukaista arvoa, kiinteistöverolain (654/1992) 3 §:ssä tarkoitetun muun kiinteistön vertailuarvona nollaa sekä muun kiinteistön vertailuarvona ArvL 5 luvussa tarkoitettua verotusarvoa.

Tammikuun 1 päivänä 2006 tai sen jälkeen hankitun asunto-osakeyhtiön ja määrätyn huoneiston hallintaan oikeuttavan kiinteistöosakeyhtiön osakkeet arvostetaan kuitenkin verotuksessa poistamatta olevaan hankintamenoon lisättynä niiden hankintamenosta vähennetyllä jälleenhankintavarauksella.

Julkisesti noteeratun arvopaperin vertailuarvo

Julkisesti noteeratun arvopaperin vertailuarvo on 70 prosenttia tilinpäätöspäivän mukaisesta päätöskurssista.

Tilinpäätöspäivällä tarkoitetaan omistajayrityksen oman tilikauden päättymisajankohtaa. Verohallitus ei määrää vertailuarvoja, vaan osakkeiden eri päivien päätöskurssit löytyvät mm. Internetistä osoitteesta www.nasdaqomxnordic.com kohdasta Hist.kurssitiedot.

Julkisesti noteerattujen merkintäoikeuksien, johdannaissopimusten kuten optioiden, termiinien ja warranttien sekä osaketalletustodistusten vertailuarvo on samoin 70 prosenttia niiden päätöskurssista.

Julkisesti noteeratulla arvopaperilla tarkoitetaan tässä kohdassa arvopaperimarkkina-

laissa (495/89) takoitetun pörssiyhtiön ja muussa arvopaperipörssin järjestämässä julkisessa kaupankäynnissä noteeratun yhtiön osakkeita. Pörssiyhtiöllä tarkoitetaan yhtiötä, jonka jokin osakesarja noteerataan arvopaperipörssin pörssilistalla.

Sijoitusrahasto-osuuden vertailuarvo on 70 prosenttia käyvästä arvosta (ArvL 4.3 §). Säännökseen ei sisälly määritelmää arvostamisajankohdasta. Koska lain perusteluissakaan ei ole tuotu tältä osin esiin muutostarvetta, arvostamisajankohtana käytetään edelleen kalenterivuoden loppua.

Muun yhtiön osakkeen vertailuarvo

Muun kuin julkisesti noteeratun yhtiön osakkeen vertailuarvo lasketaan yhtiön edellisen verovuoden nettovarallisuuden perusteella. Yhtiön olosuhteissa edellisen tilikauden päättymisen jälkeen tapahtuneet muutokset kuten osakepääoman korottaminen ja alentaminen, omien osakkeiden lunastaminen, yhtiöiden sulautuminen jne. otetaan huomioon vertailuarvoa laskettaessa.

Ennen 1.1.2006 hankittujen huoneisto-osakkeiden vertailuarvo

ArvL 5 a §:n mukaan yhtiön ennen 1 päivää tammikuuta 2006 hankkiman asunto-osakeyhtiön osakkeiden ja määrätyn huoneiston hallintaan oikeuttavan kiinteistöosakeyhtiön osakkeiden vertailuarvo on varallisuusverolain (1537/1992) mukaan laskettu vuoden 2005 verotusarvo.

Ulkomaisen yhtiön osakkeen vertailuarvo

Yhtiön varoihin kuuluvan julkisesti noteeraamattoman ulkomaisen osakkeen vertailuarvo lasketaan ArvL 6 §:n mukaan soveltuvin osin kuten kotimaisen liikeosakkeen arvo eli ao. ulkomaisen yhtiön nettovarallisuuden perusteella.

Tilikauden vaikutus laskelmassa käytettävään vertailuarvoon

Osakeyhtiön tilikauden päättymisajankohta määrittää, minkä vuoden vertailuarvoa kiinteistön, rakennuksen ja rakennelman osalta sekä yhteenlaskettua vertailuarvoa arvopapereiden osalta nettovarallisuuslaskelmassa käytetään. Jos osakeyhtiön tilikausi päättyy 30.9. tai sitä ennen, vertailuarvona pidetään verovuotta edeltänyttä vuotta edeltäneen vuoden vertailuarvoa.

Esimerkki

Osakkeen vertailuarvo osakkaan verovuodelle 2010 lasketaan yhtiön vuonna 2009 päättyneen tilikauden taseen perusteella. Kun tilikausi on päättynyt jo 30.6.2009, yhtiön nettovarallisuutta laskettaessa käytetään rakennuksen vertailuarvona vuoden 2008 verotusarvoa. (Rakennuksen vuoden 2009 verotusarvoa ei ole vielä määrätty, kun yhtiön tilikausi päättyy.)

Yhtiön varoihin kuuluva metsä

Metsä arvostetaan vertailuarvoon, joka on metsän keskimääräinen vuotuinen tuotto kerrottuna luvulla 10. Metsäksi luetaan maapohja ja puusto.

Metsämaaksi luetaan puun kasvattamiseen käytetty tai tarkoitettu maa, jolla kasvupaikalle sopivan täystiheän puuston keskimääräinen kasvu on korkeimpaan keskimääräiseen tuotokseen johtavana kiertoaikana vähintään 1 kuutiometri hehtaaria kohti kuorellista runkopuuta vuodessa. Tuottokyvyltään tätä huonompi maa luetaan joutomaaksi.

Verohallitus vahvistaa vuosittain metsän keskimääräisen vuotuisen tuoton kunnittain hehtaarilta siten, että sen muutos kunnan verovuoden 2005 keskimääräiseen puhtaaseen tuottoon verrattuna vastaa kuluttajahintaindeksin muutosta vuoden 2005 syyskuusta verovuoden syyskuuhun.

Jos verovuoden aikana tapahtuneen kuntajaon muutoksen vuoksi metsälle viimeksi vahvistetut keskimääräiset vuotuiset tuotot poikkeavat toisistaan kunnan eri osissa, metsän viimeksi vahvistettuna keskimääräisenä vuotuisena tuottona pidetään näiden tuottojen pinta-alojen suhteessa painotettua keskiarvoa.

Vuodelta 2010 toimitettavassa verotuksessa sovelletaan Verohallinnon päätöstä 1029/2010.

Velkojen arvostaminen

Yhtiön velat arvostetaan niiden nimellisarvoon. Jos velka on indeksiin tai muuhun vertailuperusteeseen sidottu, sen arvona pidetään muuttuneen vertailuperusteen mukaista arvoa. Ulkomaanrahan määräiset velat arvostetaan kirjanpitolain 5 luvun 3 §:ssä tarkoitetulla tavalla eli pääsäännön mukaan Euroopan Keskuspankin (EKP) tilinpäätöspäivänä julkaisemaan kurssiin. Jos saaminen tai velka on suojattu valuuttakurssin muutokselta, muuntoa ei tehdä.

Kirjanpitoasetuksen 6 §:n tasekaavaa noudattavan yhtiön nettovarallisuus lasketaan seuraavasti:

V a s t a a v a a	
Aineettomat hyödykkeet	
Perustamismenot:	Menoja, jotka EVL 24 §:n nojalla voidaan aktivoida - ei varallisuusarvoa
Tutkimusmenot:	Menoja, jotka EVL 25 §:n nojalla voidaan aktivoida - ei varallisuusarvoa
Kehittämismenot:	„-„- ei varallisuusarvoa
Aineettomat oikeudet:	Esim. patenttioikeus sekä atk-ohjelmat, aktivoitava EVL 37 §:n nojalla - otetaan varoina huomioon
Liikearvo:	Otetaan varoina huomioon (fuusioerotuksesta ks. tarkemmin edellä kohta Aktivoitu fuusiotappio
Muut pitkävaikutteiset menot:	Tutkitaan tapauskohtaisesti, onko aktivointipakko - esim. osakehuoneiston perusparannusmenot otetaan varoina huomioon
Ennakkomaksut:	Otetaan varoina huomioon
Aineelliset hyödykkeet:	
Maa- ja vesialueet:	Arvostetaan joko tuloverotuksessa poistamattomaan hankintamenoon tai vertailuarvoon sen mukaan, kumpi on suurempi. Vertailu tehdään kiinteistöittäin, kiinteistöön luetaan maapohja ja sillä olevat rakennukset
Rakennukset ja rakennelmat:	„-„
Koneet ja kalusto:	Arvostetaan tuloverotuksessa poistamattomaan hankintamenoon
Muut aineelliset hyödykkeet:	„-„
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat:	„-„
Sijoitukset:	
Osakkeet ja osuudet:	Arvostetaan joko yhteenlaskettuun tuloverotuksessa poistamattomaan hankintamenoon tai vertailuarvoon sen mukaan kumpi on suurempi
Lainasaamiset:	Arvostetaan nimellisarvoon
Muut sijoitukset:	Arvostetaan tuloverotuksessa poistamattomaan hankintamenoon
VAIHTUVAT VASTAAVAT	
Vaihto-omaisuus:	Arvostetaan hankintamenoon, josta on tehty EVL 28.1 §:ssä tarkoitettu arvonalenemisvähennys
Saamiset:	Arvostetaan nimellisarvoon, josta on tehty EVL 17 §:ssä tarkoitettu arvonalentumisvähennys
Rahoitusarvopaperit:	Arvostetaan yhteenlaskettuun tuloverotuksessa poistamattomaan hankintamenoon tai yhteenlaskettuun vertailuarvoon sen mukaan, kumpi niistä on suurempi
Rahat ja pankkisaamiset:	Arvostetaan nimellisarvoon, josta on tehty EVL 17 §:ssä tarkoitettu arvonalentumisvähennys
V a s t a t t a v a a	
OMA PÄÄOMA	Ei vähennetä varoista
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ	
Poistoero:	Ei ole velkaa, ei vähennetä varoista
Vapaaehtoiset varaukset:	Eivät ole velkaa, ei vähennetä varoista
PAKOLLISET VARAUKSET	Eivät ole velkaa, ei vähennetä varoista
VIERAS PÄÄOMA	Arvostetaan nimellisarvoon, vähennetään varoista

Nettovarallisuus

Kun yhtiön varat ja velat on arvostettu edellä esitetyllä tavalla, lasketaan nettovarallisuus vähentämällä velat varoista. Näin saatua nettovarallisuutta käytetään yhtiön matemaattisen arvon ja vertailuarvon määrittämisessä.

Toimintamuodon muutokset

ArvL 11 §:n mukaan nettovarallisuuden laskemisessa otetaan huomioon toimintamuodon muutokset. Jos aikaisemmin harjoitetun toiminnan varat ja velat ovat toimintamuodon muutoksessa siirtyneet samoista arvoista pe-

rustetulle osakeyhtiölle, yhtiön nettovarallisuus lasketaan siirtyvästä toiminnasta laaditun viimeisen tilinpäätöksen perusteella. Jos yritysmuotoa muutettaessa vain osa varoista ja veloista on siirtynyt osakeyhtiölle, vain siirtyneet varat ja velat otetaan huomioon.

Kun nettovarallisuus lasketaan siirtyvästä toiminnasta laaditun viimeisen tilinpäätöksen perusteella, noudatetaan tämän nettovarallisuuden laskemisessa osakeyhtiön nettovarallisuuden laskemisessa sovellettavia periaatteita (esim. KVL 1993/309). Ennen osakeyhtiöksi muuttamista tapahtuneet mahdolliset yksityisotot vähennetään varoista (esim. KVL 1993/327).

Osakkeen matemaattinen arvo

Osakkeen matemaattinen arvo lasketaan jakamalla yhtiön nettovarallisuus yhtiön ulkona olevien osakkeiden lukumäärällä. Yhtiön varojen ja velkojen erotuksena saatua nettovarallisuutta tarkistetaan ArvL 13 §:ssä säädetyissä tapauksissa.

Yhtiön sulautuminen

ArvL:n 13 §:ssa säädetään matemaattisen arvon laskemisesta tilanteessa, jossa osinko jaetaan samalta tilikaudelta ja maksetaan samana kalenterivuonna, jona sulautuminen on tullut voimaan. Vastaanottavan yhtiön ja kombinaatiofuusiossa syntyvän uuden yhtiön nettovarallisuus saadaan laskemalla yhteen vastaanottavan yhtiön ja sulautuvien yhtiöiden nettovarallisuudet. Vastaanottavan yhtiön varoihin ei kuitenkaan lueta sen omistamia sulautuvan yhtiön osakkeita. Jos fuusiovastike muodostuu muusta kuin vastaanottavan yhtiön osakkeista, esim. se maksetaan rahana, vähennetään tämä niin ikään vastaanottavan yhtiön varallisuudesta.

Vastaanottavan yhtiön osakkeen matemaattinen arvo saadaan jakamalla näin saatu nettovarallisuus yhtiön ulkona olevien osakkeiden lukumäärällä.

Myös sulautuneen yhtiön osakkeelle lasketaan matemaattinen arvo, jota käytetään sulautuneen yhtiön mahdollisesti jakaman osingon tuloverotuksessa.

Yhtiön jakautuminen

Yhtiön jakautuminen otetaan huomioon jakautuvan ja vastaanottavan yhtiön osakkeen matemaattista arvoa laskettaessa noudattaen soveltuvin osin sulautumisessa käytettyjä laskentaperiaatteita (ArvL 13 §).

Jakautumisessa syntyneen uuden yhtiön nettovarallisuus lasketaan yhtiölle siirtyvien varojen ja velkojen perusteella. Jos jakautumisvastike muodostuu muusta kuin vastaanottavan yhtiön osakkeista, tämä otetaan huomioon vastaanottavan yhtiön varojen vähennyksenä. Osakkeen matemaattinen arvo saadaan jakamalla näin saatu nettovarallisuus vastaanottavan yhtiön tai syntyneen uuden yhtiön ulkona olevien osakkeiden lukumäärällä.

Jakautuminen otetaan huomioon myös matemaattisessa arvossa, jos osinko jaetaan samalta tilikaudelta ja maksetaan samana kalenterivuonna, jona jakautuminen on tullut voimaan.

Erilajiset osakkeet

Koska osakkeen matemaattinen arvo lasketaan yksinomaan tarkistetun nettovarallisuuden ja yhtiön ulkona olevien osakkeiden lukumäärän perusteella, on eri sarjojen osakkeiden matemaattinen arvo sama riippumatta siitä, millaiset niiden tuottamat oikeudet ovat (KVL 1999/18).

Uusi osake

Osakepääoman korotuksessa merkittävien uusien osakkeiden matemaattisena arvona pidetään nimellisarvoa, kirjanpidollista vasta-arvoa tai näitä korkeampaa merkintähintaa (ArvL 12 §). Merkintähintaa käytetään vain, jos yhtiö tai osakas sitä vaatii. Uusina osakkeina pidetään osakkeita, jotka on merkitty edellisenä vuonna päättyneen tilikauden jälkeen tapahtuneessa osakepääoman korotuksessa.

Esimerkki

Yhtiön tilikausi on päättynyt 30.6.2009. Ti-

likauden päättymisen jälkeen yhtiössä toteutetaan osakepääoman korotus, jolloin henkilö A merkitsee aikaisemmin omistamiensa 1000 osakkeen lisäksi 200 uutta osaketta. Yhtiö maksaa vuonna 2010 osinkoa sekä uusille että vanhoille osakkeille. A:n vanhojen osakkeiden perusteella saaman osingon pääomatuloosuuden laskentaperusteena on yhtiön 30.6.2009 päättyneen tilikauden tase. Uusien osakkeiden tuottaman osingon pääomatuloosuus lasketaan nimellisarvosta tai sitä suuremmasta osakkeen merkintähinnasta.

Osakkeen matemaattinen arvo ja vertailuarvo uudessa yhtiössä

Uuden yhtiön, jonka ensimmäinen tilikausi ei ole päättynyt ennen verovuotta, osakkeen matemaattiseksi arvoksi ja vertailuarvoksi katsotaan osakkeen nimellisarvo tai kirjanpidollinen vasta-arvo (ArvL 10 §). Yhtiön tai sen osakkaan vaatimuksesta uuden yhtiön osakkeen matemaattiseksi arvoksi ja vertailuarvoksi katsotaan nimellisarvoa tai kirjanpidollista vasta-arvoa korkeampi merkintähinta.

Uutena yhtiönä pidetään yhtiötä, jota ei voida katsoa perustetun ennestään olemassa olleen liikkeen, ammatin, maatalouden tai metsätalouden, yhtymän tai yhteisön toiminnan jatkamista varten. KVL on ennakkotietopäätöksessään (1993/271) katsonut uudeksi yhtiöksi yhtiön, johon oli sen ensimmäisen tilikauden aikana sulautettu toinen yhtiö.

Osakkeen vertailuarvo

Vertailuarvo lasketaan yhtiön matemaattisen arvon laskennassa käytetyn tarkistetun nettovarallisuuden perusteella. Vertailuarvon laskemisessa otetaan lisäksi huomioon ArvL 5 §:n mukaiset muutokset yhtiön nettovarallisuudessa ja osakkeiden lukumäärässä.

Tilikaudelta jaettava osinko

Vertailuarvoa laskettaessa nettovarallisuudesta vähennetään kyseiseltä tilikaudelta jaettavaksi päätetty osinko.

Osakepääoman korottaminen ja omien osakkeiden luovuttaminen

Verovuoden aikana tapahtunut osakepääoman korottaminen otetaan osakkeen vertailuarvoa laskettaessa huomioon lisäämällä nettovarallisuuteen uusi maksullinen pääoma, jos uusmerkinnässä osakkeiden merkintäaika on päättynyt ennen verovuoden loppua. Nettovarallisuuteen lisätään myös ennen verovuoden loppua tapahtuneesta omien osakkeiden luovuttamisesta saatu määrä. Osakkeiden vertailuarvo saadaan jakamalla uusi nettovarallisuus osakkeiden uudella määrällä.

Uusmerkinnässä saatujen osakkeiden vertailuarvo on siten yhtä suuri kuin vanhojen osakkeiden vertailuarvo.

Osakepääoman korotusta ei oteta huomioon osakkeiden vertailuarvoa vahvistettaessa, jos merkintäaika ei ole kulunut loppuun verovuoden päättyessä. Osakeannissa tarjottaville osakkeille ei tällöin vahvisteta vertailuarvoa.

Osakepääoman alentaminen sekä omien osakkeiden lunastaminen ja hankkiminen

Yhtiön nettovarallisuudesta vähennetään osakepääoman alentamisen sekä osakkeiden lunastamisen ja hankkimisen vuoksi yhtiön osakkaille maksettu määrä, jos osakkeet on hankittu tai muu muutos on merkitty kaupparekisteriin ennen verovuoden päättymistä. Osakkeiden vertailuarvo saadaan jakamalla uusi nettovarallisuus osakkeiden uudella määrällä.

Nousu korkeintaan 50 prosenttia

Osakkeen vertailuarvo saa olla enintään 50 prosenttia korkeampi kuin edellisen vuoden vertailuarvo. Jos edellisen vuoden vertailuarvo on nolla, vertailuarvoksi katsotaan verovuoden vertailuarvon ja edellisen vuoden vertailuarvon keskiarvo (ArvL 5 §). Osakkeen vertailuarvo voi pienentyä edellisen vuoden vertailuarvoon nähden rajoitta.

Toimintamuodon muutoksessa osakkeella ei ole edellisen vuoden vertailuarvoa. Osak-

keen vertailuarvo voinee näissä tapauksissa olla yli 50 prosenttia suurempi kuin edellisen vuoden arvo.

Korkein hallinto-oikeus katsoi kuitenkin ennakkoratkaisussaan 2003/1876, että verotusarvon (nykyinen vertailuarvo) nousua rajoittavaa 50 prosentin leikkurisäännöstä on sovellettava jakautumisessa syntyvien uusien yhtiöiden osakkeiden verotusarvoon. Syntyvien uusien yhtiöiden osakkeiden yhteenlaskettu vertailuarvo saa olla enintään 50 prosenttia korkeampi kuin jakaantuvan yhtiön osakkeiden edellisen vuoden vertailuarvo. Uusien yhtiöiden osakkeiden vertailuarvojen yhteismäärä jaetaan yhtiöiden kesken samassa suhteessa kuin jakautuneen yhtiön nettovarallisuus on jaettu uusille yhtiöille.

KHO:n ratkaisussa esitettyä periaatetta sovelletaan vastaavasti myös sulautumiseen.

Myös osakepääoman korottaminen ja alentaminen, osakkeiden lunastaminen sekä muutokset osakkeen nimellisarvossa tai kirjanpidollisessa vasta-arvossa otetaan huomioon vertailuarvon 50 prosentin leikkurisäännöstä sovellettaessa. Edellisen vuoden vertailuarvo muunnetaan näissä tapauksissa vertailukelpoiseksi (ks. esimerkki jäljempänä).

Pyöristäminen

Osakkeen vertailuarvo pyöristetään tarkoituksenmukaisella tavalla.

Vertailuarvojen tarkkuus eri suuruusluokissa on verotuskäytännössä seuraava:

1) jos arvo on alle 10 euroa, vertailuarvo määrätään kolmen desimaalin tarkkuudella

2) jos arvo on 10 euroa tai enemmän, vertailuarvossa käytetään kahta desimaalia.

Esimerkki matemaattisen arvon ja vertailuarvon laskemisesta

Tilikauden 2009 päättyessä:

yhtiön nettovarallisuus on 200 000 euroa,

osakepääoma 50 000 euroa,

osakkeiden lukumäärä 500 kpl ja

osakkeen nimellisarvo 100 euroa.

Vuodelle 2009 vahvistettu vertailuarvo on 240 euroa.

Yhtiössä toteutetaan vuonna 2010 uusmerkintä siten, että:

osakepääoma nousee 100 000 euroksi ja

osakkeiden uusi lukumäärä 1 000 kpl:ksi.

Uusien osakkeiden merkintähinta on 150 euroa/osake.

Osakkeen matemaattinen arvo vuodelle 2010:

Nettovarallisuus 200 000 euroa

jaetaan osakkeiden lukumäärällä 500 kpl:lla.

Vanhan osakkeen matemaattinen arvo 400,00 euroa

Uuden osakkeen matemaattinen arvo 100 euroa tai yhtiön tai osakkaan vaatiessa 150 euroa.

Osakkeen vertailuarvo vuodelle 2010 lasketaan seuraavasti:

Nettovarallisuus 200 000 euroa

+ uusi maksullinen pääoma

500 kpl x 150 euroa= 75 000 euroa

Uusi nettovarallisuus 275 000 euroa

jaetaan uudella osakkeiden lukumäärällä 1 000 kpl:lla

Osakkeen vertailuarvoksi tulisi 275,00 euroa,

jota verrataan edellisen vuoden muunnettuun verotusarvoon:

Edellisen vuoden muunnettu verotusarvo

500 x 240 euroa + 75 000 euroa = 195 euroa

1 000 kpl

Pyöristämätön verotusarvo 275,00 euroa

Vertailuarvo vuodelle 2010 on 275,00 euroa.

Muutoksenhaku

Poiketen siitä, mitä verotusmenettelystä annetussa laissa (1558/1995) säädetään muutoksenhakuun oikeutetuista, osakkeen matemaattiseen arvoon saa hakea muutosta myös osakeyhtiö, jonka osakkeen arvosta on kysymys.

Verotusarvo ja vertailuarvo siirtymävaiheessa

Arvostamislain voimaantulosäännöksen (33 §) mukaan osakkeen vertailuarvoa vastaa vielä jonkin aikaa osakkeen varallisuusverolain

mukaan laskettu verotusarvo. Osakkeen vertailuarvona käytetään verotusarvoa vuodelta 2006 toimitettavassa verotuksessa ja vielä vuodelta 2007 toimitettavassa verotuksessakin, jos omistajayhtiön verovuosi päättyy ennen syyskuun 2007 loppua. Osakkeen verotusarvon nousua rajoittavaa 50 prosentin kattosääntöä noudatetaan myös siirtymävaiheessa, jolloin vertailuarvo korvaa entisen verotusarvon.

ELINKEINOTOIMINNAN NETTOVARALLISUUS LIIKKEEN- JA AMMATINHARJOITTAJALLA SEKÄ ELINKEINOYHTYMÄLLÄ

Yleistä

Liikkeen- ja ammatinharjoittajan sekä elinkeinoyhtymän (avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö tai laivanisännistöyhtiö) elinkeinotoiminnan nettovarallisuutta tarvitaan, kun elinkeinotoiminnan tuloa jaetaan ansiotulo- ja pääomatulo-osuuteen. Elinkeinotoiminnan nettovarallisuuden laskemisessa yritysvarallisuus arvostetaan pääsääntöisesti vastaavalla tavalla kuin osakeyhtiön nettovarallisuutta laskettaessa.

Elinkeinotoiminnan varat ja velat

Elinkeinotoiminnan varoihin kuuluu elinkeinotoiminnan käytössä oleva omaisuus. EVL 53 §:n mukaan kiinteistö tai muu hyödyke kuuluu elinkeinotoiminnan varoihin vain, jos yli puolet siitä on elinkeinotoiminnan välittömässä tai välillisessä käytössä.

Liikkeen- tai ammatinharjoittajan rahoitusomaisuuteen kirjattujen sijoitusrahastoosuuksien kuulumista elinkeinotoiminnan varoihin arvioidaan tapauskohtaisesti. Lähtökohtaisesti lyhytaikaisia rahastosijoituksia voidaan pitää rahoitusomaisuutena ainakin siihen määrään saakka, kun yrityksen rahoitusomaisuus ei ylitä yrityksen lyhytaikaisen vieraan pääoman määrää.

Ei varoja tai velkoja

Varoihin ei lueta sellaisia pitkävaikutteisia menoja, joilla ei ole varallisuusarvoa.

Tuloverolain 4 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun elinkeinoyhtymän elinkeinotoiminnan varoina ei pidetä yhtymän saamisia osakkailtaan.

Luonnollisen henkilön ja kotimaisen kuolinpesän varoina ei pidetä korkotulon lähdeverosta annetussa laissa (1341/1990) tarkoitettua joukkovelkakirjaa eikä mainitussa laissa tarkoitettua talletusta silloinkaan, kun talletukselle ei ole maksettu korkoa, eikä myöskään talletusten ja obligaatioiden veronhuojennuslaissa (726/1988) tarkoitettua verovapaata talletusta. Sama koskee myös vastaavia Euroopan talousalueella olevia talletuksia ja yleisön merkittäviksi tarjottuja Euroopan talousalueella olevan julkisyhteisön tai kirjanpitovelvollisen koronmaksajan Euroopan talousalueella liikkeeseen laskemia joukkovelkakirjoja.

Luonnollisen henkilön ja kotimaisen kuolinpesän elinkeinotoiminnan velkana ei pidetä edellä mainittuihin talletuksiin ja joukkovelkakirjoihin kohdistuvaa velkaa.

Myöskään liikkeen- tai ammatinharjoittajan maksuunpanematonta tuloverovelkaa tai -saamista ei oteta huomioon liikkeen- tai ammatinharjoittajan elinkeinotoiminnan nettovarallisuutta laskettaessa (KHO 1996/3409B).

MAATALOUDEN NETTOVARALLISUUS JA SEN ARVO

Yleistä

Yksityisen maataloudenharjoittajan, verotusyhtymän sekä elinkeinoyhtymän (avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö) maatalouden nettovarallisuutta tarvitaan, kun maatalouden tuloa jaetaan ansiotulo- ja pääomatulo-osuuteen. Maatalouden nettovarallisuus saadaan vähentämällä maatalouteen kuuluvista varoista maatalouteen kuuluvat velat.

Maatalouden varat ja velat

Maatalouden varat

Maatalouden varoja ovat maatalousmaa, maatalouden rakennuspaikka ja muut maa-alueet , maatalouskoneet ja -kalusto, maatalouden tuotantorakennukset sekä maatalouteen liittyvät osakkeet ja osuudet. Tällaisia ovat esimerkiksi teurastamoiden ja meijereiden osuudet. KHO:n ratkaisussa 2001/2183 verovelvolliset olivat ilmoittaneet juurikkaantuottajayhtiön osakkeet ja niistä saadut osingot verovuonna 1996 maatalouden varoina ja tuloina ja verovuonna 1997 henkilökohtaisina varoina ja tuloina. Koska osakeomistus ei enää ollut edellytys sokerijuurikkaan viljelysopimusten tekemiselle, osakkeet oli verovelvollisten vaatimuksesta siirrettävä maatalouden varallisuudesta henkilökohtaiseen varallisuuteen.

Maatalouden varoihin ei lueta yksityistalouteen kuuluvia varoja, kuten autoa, vaikka sitä käytettäisiin myös maatalousajoihin. Maatilalla oleva asuinrakennus ja siihen liittyvä maapohja kuuluvat maatalouden varoihin silloin, kun sitä käytetään työntekijän asuntona tai vuokrataan vakituiseksi tai vapaa-ajan asunnoksi.

Ei varoja

Maatalouden varoihin ei lueta: 1) rahavaroja eikä saamisia; 2) ArvL 31 §:n 1 momentin mukaista maa-ainesten ottoalueiden arvoa; 3) verovelvollisen maataloustuotantoa varten pitämiä kotieläimiä; 4) verovelvollisen harjoittamastaan maataloudesta saamia tuotteita; 5) maatalouden harjoittamista varten hankittuja siemeniä, lannoitteita, väkirehua eikä muita vastaavanlaisia tarvikkeita; 6) viljelijälle myönnettyä ja vahvistettua CAP-maatilatukioikeutta.

Myöskään metsää ei lueta maatalouden varoihin. Siten metsän arvo ei vaikuta maataloudesta saadun yritystulon jakamiseen pääoma- ja ansiotuloksi.

Maatalouden velat

Maatalouden varoista vähennetään maatalouden velat ja velvoitteet. Myös syytinkivelvoite vähennetään velkana. Vaikka maataloustuotantoa varten pidettyjä kotieläimiä ei lueta maatalouden varoihin, otetaan eläinten hankintaan kohdistuva velka huomioon maatalouden velkana (KVL 1994/17). Jos eläimiä hankittaessa maksuaikaa on pidennetty ostajan ja myyjän välisin maksujärjestelyin, ei järjestelyn aikaista maksamatonta kauppahintaa pidetä velkana (KVL 2010/17).

Varojen arvostaminen

Maatalousmaan arvo

Maatalousmaan ja sen kasvuston arvoksi katsotaan maatalousmaan keskimääräinen vuotuinen tuotto kerrottuna luvulla 7. Maatalousmaaksi katsotaan pelto, puutarha sekä luonnonniitty ja luonnonlaidun (ArvL 20 §).

Pellon keskimääräinen vuotuinen tuotto

Verohallitus vahvistaa vuosittain pellon keskimääräisen vuotuisen tuoton kunnittain siten, että tuoton muutos viimeksi vahvistettuun tuottoon verrattuna vastaa kuluttajahintaindeksin muutosta verovuotta edeltäneen vuoden syyskuusta verovuoden syyskuuhun (ArvL 20.3 §). Vuodelta 2010 toimitettavassa verotuksessa sovelletaan Verohallinnon päätöstä 1028/2010.

Verovuoden aikana tapahtuneen kuntajaon muutoksen vuoksi pellolle viimeksi vahvistetut keskimääräiset vuotuiset tuotot saattavat poiketa toisistaan kunnan eri osissa. Tällöin pellon viimeksi vahvistettuna keskimääräisenä vuotuisena tuottona pidetään näiden tuottojen pinta-alojen suhteessa painotettua keskiarvoa (ArvL 20.4 §).

Salaojituslisä

Salaojitetun maatalousmaan arvoon lisätään verohallituksen vuosittain hehtaarilta vahvistama lisäarvo (salaojituslisä). Myös salaojituslisä vahvistetaan siten, että sen muutos viimeksi vahvistettuun salaojituslisään verrattuna vastaa kuluttajahintaindeksin muutosta verovuotta edeltäneen vuoden syyskuusta ve-

rovuoden syyskuuhun. Salaojituslisä vuodelta 2010 toimitettavassa verotuksessa on 328,95 euroa/ha.

Maatalouden rakennuspaikan arvo

Maatilan tuotantorakennuksen rakennuspaikka käsittää rakennuksen alla olevan maan ja sen välittömässä läheisyydessä olevan pihamaan. Sen arvo määrätään siten, että vastaavan suuruiselle maatalousmaalle edellä selostetulla tavalla määrätty verotusarvo kerrotaan luvulla neljä (ArvL 21 §).

Asuinrakennuksen rakennuspaikka

Maatilan rakennusmaasta voidaan katsoa puolet (enintään 10 000 m2) asuinrakennuksen tontiksi. Muu osa katsotaan tuotantorakennusten rakennuspaikaksi. Eri selvityksestä asuinrakennuksen tontti voidaan määrätä myös tätä suuremmaksi tai pienemmäksi.

Maatilan asuinrakennuksen tontin arvo määrätään muita kiinteistöjä kuin maatilaa koskevien ArvL 29 §:n arvostussäännösten mukaan. Verohallitus vahvistaa vuosittain kunkin kunnan osalta perusteet, joiden mukaan muun kiinteistön kuin maatilan maapohjan verotusarvo lasketaan. Perusteita on selvitetty kohdassa Kiinteistön verotusarvo, Maapohjan arvo.

Rannalla sijaitsevan maatilan asuinrakennuksen rakennuspaikan arvo oli määrättävä arviointiohjeen omarantaisen lomarakennuspaikan eikä haja-asutusrakennuspaikan arvon mukaan (KHO 2001/99).

Vuokrattava mökki

Maatilalla olevien erottamattomien rakennettujen lomamökkitonttien, joiden pinta-alaa ei ole selvitetty, pinta-alana voidaan pitää 2 000 m^2. Tällaisten mökkitonttien arvo määrätään samalla tavoin kuin asuintonttien arvo (KHO 1977/3947 ja 1980/2012).

Rakennusmaa-alue

Asema- tai rakennuskaavassa rakennusmaaksi varattu maatilaan kuuluva alue luetaan rakennusmaana tonttimaaksi ja sen verotusarvo vahvistetaan noudattaen verohallituksen em. päätöstä (ArvL 29.1 §).

Myös maatilaan kuuluva muu kuin asema- tai rakennuskaava-alueella oleva rakennusmaa (esim. rantakaavassa tai yleiskaavassa rakennusmaaksi varattu alue) katsotaan tonttimaaksi siitä lähtien, kun tonttien myynti maatilalla on alkanut nykyisen omistajan toimesta (edellisen omistajan myynneillä ei ole merkitystä). Ehtona on lisäksi, että verovelvollinen voi edelleenkin myydä ko. alueelta maata rakennustarkoituksiin (ArvL 29.2 §). Jos verovelvollisella on esim. 2 km pitkä ranta-alue, ensimmäisen myynnin jälkeen arvioidaan myytävissä olevien rakennuspaikkojen määrä ja nämä kaikki arvostetaan tonttimaana (KVL 1993/71).

Vuokraamista ei rinnasteta myyntiin tonttimaan arvostuksen laukaisijana. Tonttimaaksi katsotaan kuitenkin tähän käyttöön vuokratut ja rakennetut alueet. Jos verovelvollinen on rakentanut esim. rantakaava-alueelle lomamökkejä ja vuokraa niitä, mökkien tontit arvostetaan rakennusmaana, mutta niiden ympärillä oleva rantakaavoitettu metsä arvostetaan edelleen metsämaana, jos yhtään tonttia ei ole luovutettu vastikkeellisesti (KHO 1980/3427 ja 1993/2734).

Rakennusmaan arvostuksessa otetaan huomioon alueesta teiksi ja yleisiksi alueiksi käytettävän maan osuus sekä se aika, jonka arvioidaan kuluvan ennen kuin maata todennäköisesti tullaan käyttämään rakennusmaana (ArvL 29.2 §).

Maatalouden asuinrakennuksen arvo

Maatilalla olevan asuinrakennuksen arvo määrätään noudattaen ArvL 30 §:ssä olevaa asuinrakennusten yleistä arvostamissäännöstä. Valtiovarainministeriö määrää verotuksessa noudatettavat rakennusten jälleenhankinta-arvojen perusteet (€/m2). Päätös on tämän luvun liitteenä. Sen sisältöä on selvitetty kohdassa Kiinteistön verotusarvo, Rakennuksen arvo.

Asuinrakennuksen verotusarvo saadaan, kun em. tavalla lasketusta rakennuksen jäl-

leenhankinta-arvosta vähennetään seuraavat ikäalennukset:

- puiset asuinrakennukset 1,25 %/vuosi
- kiviset asuinrakennukset 1%/vuosi

Maatalouden tuotantorakennuksen arvo

Maa- ja metsätalouteen kuuluvan tuotantorakennuksen tai -rakennelman arvoksi katsotaan tuloverotuksessa verovuoden päättyessä poistamatta oleva hankintameno (ArvL 23 §), josta on vähennetty esim. investointi- ja tasausvaraus. Verovuoden lopussa keskeneräisenä oleva tuotantorakennus otetaan myös varoina huomioon. Sen verotusarvona käytetään kertyneitä rakennuskustannuksia.

Maatalouteen kuuluvan erikseen hankitun CAP-maatilatukioikeuden arvo

Erikseen hankitun CAP-maatilatukioikeuden arvona pidetään verovuoden päättyessä tuloverotuksessa poistamatta olevaa hankintamenon osaa.

Maatalouden koneiden ja laitteiden arvo

Maa- ja metsätaloudessa käytettävien koneiden, kaluston ja laitteiden arvoksi katsotaan ArvL 25 §:n mukaan verovuoden päättyessä tuloverotuksessa poistamatta oleva omaisuuden hankintameno. Arvostamisen kattona on kuitenkin ko. omaisuuden käypä arvo.

Maatalouteen kuuluvan osakkeen ja osuuden arvo

Maatalouteen kuuluvan osakkeen arvona pidetään ArvL 4–6 §:ssä tarkoitettua vertailuarvoa.

Maatalouteen kuuluvan osuuskunnan osuuden arvo lasketaan osuusmaksun suuruutta vastaavaksi. Jos osuuden omistamiseen liittyy erityisiä etuja, jotka edellyttävät poikkeamista tästä menettelystä, voidaan osuuden arvo vahvistaa tarvittaessa noudattaen, mitä osakkeen matemaattisen arvon laskemisesta säädetään.

Erityinen etu

Esim. maatalousyhtymän jäsenyyteen meijeriosuuskunnassa on katsottu liittyvän sellaisia etuja, että osuuden verotusarvo tuli laskea noudattaen liikeosakkeen verotusarvon laskemisperiaatteita. Osuuden verotusarvo laskettiin osuuskunnan edellisen vuoden tilinpäätöksen mukaisen tarkistetun nettovarallisuuden ja tarkistetun vuosituloksen perusteella (KVL 1994/45).

Verotusarvo lasketaan koko osuudelle huolimatta siitä, onko osuusmaksu maksettu vai ei. Osuuskunnan nettovarallisuutta ja osuuden matemaattista arvoa laskettaessa varoihin luetaan näin ollen myös taseen liitetiedoissa ilmoitetut osuusmaksuista perimättä olevat erät (esim. KHO 1995 B 528). Vastaavasti jäsenen verotuksessa maksamatta oleva osuus käsitellään velkana.

Ei valintamahdollisuutta

Osuuskunnan jäsen ei voi itse valita osuuksien arvostamistapaa (KHO 2000:29). Näin ollen osuudenarvo on sama kaikkien osuuskunnan jäsenten verotuksessa.

Muun omaisuuden arvo

Jos maatalouden varoihin kuuluu muuta kuin edellä mainittua omaisuutta, omaisuus arvostetaan siihen käypään arvoon, joka sillä oli verovuoden päättyessä omistajan hallussa ja sillä paikalla, missä omaisuus oli. Käyvällä arvolla tarkoitetaan omaisuuden todennäköistä luovutushintaa.

KIINTEISTÖN VEROTUSARVO

Käyvän arvon periaate

Kiinteistön verotusarvo määrätään erikseen maapohjan ja rakennusten osalta (ArvL 28 §). Jos kiinteistön kiinteistöveron alaisten osien ja etuuksien verotusarvojen yhteismäärä on näiden osien ja etuuksien yhteenlaskettua käypää arvoa suurempi, katsotaan kiinteistön kiinteistöveron alaisten osien ja etuuksien ar-

voksi niiden käypä arvo (ArvL 32.1 §). Käyvällä arvolla tarkoitetaan kiinteistön todennäköistä luovutushintaa (ArvL 32.2 §).

Arvostusperusteet

ArvL 29.4 §:ssä Verohallinnolle on annettu valtuus sitovasti määrätä rakennusmaan verotusarvoperusteista ja niihin vuosittain tehtävistä muutoksista.

ArvL 30 §:n mukaan valtiovarainministeriö määrää rakennusten, rakennelmien ja vesivoimalaitosten jälleenhankinta-arvon perusteet. Rakennuksen verotusarvo saadaan vähentämällä jälleenhankinta-arvosta laissa säädetyt ikäalennukset.

Maapohjan arvo

Maapohjan verotusarvoa määrättäessä on otettava huomioon:

- kiinteistön käyttötarkoitus
- rakennusoikeus
- sijainti
- liikenneyhteydet
- sopivuus rakennustarkoituksiin
- kunnallisten töiden valmiusaste
- sekä laadultaan ja sijainniltaan vastaavista kiinteistöistä paikkakunnalla vapaassa kaupassa normaaleissa oloissa maksettujen hintojen perusteella todettu kohtuullinen hintataso (ArvL 29.1 §).

Vuoden 2010 verotuksessa sovellettavat laskentaperusteet

Määrättäessä rakennusmaan verotusarvoa vuodelta 2010 sovelletaan Verohallinon rakennusmaan laskentaperusteista 23.12.2010 antamaa päätöstä. Päätös on tämän luvun liitteenä 2.

Päätöksen mukaan perusteena käytetään vuonna 1994 käyttöön otettuja kuntakohtaisia tonttihintakarttoja ja arviointiohjeita sellaisina kuin ne ovat tarkistettuina vuonna 2010.

Arviointiohjeet ja hintakartat

Rakennusmaan arvostusmenetelmä on kehitetty VTT:n ja Verohallinnon yhteistyönä. VTT on selvittänyt rakennusmaan kohtuullisen käyvän arvon koko maassa. Verohallinnon päätöksessä mainitut kuntakohtaiset arviointiohjeet on laadittu tuon selvityksen pohjalta vuoden 1993 lopun käypään hintaan. Ohjeet on tarkistettu tämän jälkeen vuosittain ja niihin on tehty hintatason muuttumisesta johtuvat korjaukset.

Kunnittaiseen arviointiohjeeseen sisältyvät tonttihintakartat, joihin on merkitty rakennusmaan käypä arvo ns. aluehinta, joko rakennusoikeutta tai neliömetriä kohden tontin kaavan mukaisen käyttötarkoituksen perusteella. Aluehinnat on annettu mm. asuinpientalojen, asuinkerrostalojen, liike- ja toimistorakennusten sekä teollisuusrakennusten tonteille. Kiinteistöt, joilla on sama aluehinta, on rajattu kartalle omaksi hinta-alueekseen. Haja-asutusalueiden rakennuspaikkojen arvosta ei ole olemassa yhtä tarkkoja selvityksiä. Haja-asutusalueilla käytetään rakennusmaan arvostuksessa kuntakohtaisia perushintoja neliömetriä kohti. Lisäksi arviointiohjeissa on selvitetty erikseen ne kunnan rakennuspaikkojen perushinnat, jotka ovat muiden rakennuspaikkojen hintoja korkeampia.

Tonttihintakartoissa ja arviointiohjeissa esitetyt arvot ovat keskimääräisiä käypiä arvoja ja ne perustuvat pääsääntöisesti toteutuneisiin rakentamattoman maan kauppahintoihin. Sen lisäksi niissä on otettu huomioon mm. kunnan maapolitiikka ja kaavatiedot.

Verotusarvojen taso

Verohallinnon päätöksen mukaan tonttien ja muun rakennusmaan verotusarvoksi vuonna 2010 katsotaan 73,5 % edellä mainittujen ohjeiden mukaisesta käyvästä hintatasosta (tavoitearvo). Jos arviointiohjeen tai tonttihintakartan arvoja on oikaistu edellisen vuoden verotuksessa, verotusarvoksi katsotaan oikaistun arvon perusteella laskettu tavoitearvo.

Tavoitearvosta poikkeaminen

Jos vuoden 2009 verotusarvo on alle tavoitearvon, vuoden 2010 verotusarvo lasketaan

korottamalla vuoden 2009 verotusarvoa seuraavalla tavalla:

vuoden 2009 verotusarvo	korotus
vähintään 80 % tavoitearvosta	20 %
alle 80 % tavoitearvosta	30 %

Verotusarvoksi vahvistetaan enintään tavoitearvo.

Jos rakennusmaan käypä arvo on Verohallinnon päätöksen mukaan laskettua arvoa alempi, rakennusmaan verotusarvoksi katsotaan käypä arvo.

Verohallinnon päätöksen sitovuus

Verohallinnon vuosittain kunkin kunnan osalta erikseen antamat rakennusmaan verotusarvon laskentaperusteet ovat verotoimistoja sitovia. Kuntakohtaisten arvostusohjeiden antamisen jälkeen tapahtuneet oleelliset muutokset tulee kuitenkin ottaa huomioon verotusarvoa vahvistettaessa. Siten esim. kaavamuutosten vaikutus maapohjan arvoon on selvitettävä erikseen. Samoin voidaan menetellä, jos kaavoittamattomalle alueelle (esim. loma- ja vapaa-ajankeskusten ympärille) on arvostusohjeiden antamisen jälkeen muodostunut huomattavaa taaja-asutusta.

Pelkästään yleisestä hintatasosta johtuvia muutoksia rakennusmaan arvoon verotoimisto ei voi tehdä. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että vaikka yleinen hintataso olisi noussut, verotoimisto ei voi tehdä vastaavaa tasokorotusta verotusarvoihin. Toisaalta verotoimisto ei voi myöskään alentaa yleisesti verotusarvojen tasoa hintatason kunnassa laskiessa. Jos sen sijaan yksittäisessä tapauksessa arviointiohjeiden mukaan laskettu maapohjan verotusarvo ylittää käyvän arvon, maapohjan arvoksi katsotaan enintään käypä arvo.

Käyttämätön rakennusoikeus

Jos tontin tai rakennuspaikan rakennusoikeutta ei ole käytetty täyteen määrään ja jos sillä olevien rakennusten arvo ei ole tontin arvoon verrattuna vähäinen, tontin arvoa on alennettava kohtuullisesti (ArvL 29.3 §).

Rakennuksen arvo

Rakennuksen, rakennelman ja vesivoimalaitoksen arvoksi katsotaan, sen mukaan kuin valtiovarainministeriö tarkemmin määrää, jälleenhankinta-arvo vähennettynä ikäalennuksilla (ArvL 30 §). Rakennusten verotusarvon määrääminen tapahtuu siten kaavamaisesti rakennukselle määrättävän jälleenhankinta-arvon ja siitä tehtävien ikäalennusten perusteella. Toisin kuin maapohjassa, rakennuksen arvostamisessa ei oteta huomioon alueellisia eroja, vaan niiden arvostaminen tapahtuu samoin perustein koko maassa.

Valtiovarainministeriön asetus

Valtiovarainministeriön asetus rakennusten jälleenhankinta-arvon perusteista annetaan vuosittain. Määrättäessä rakennuksen ja rakennelman verotusarvoa vuodelta 2010 sovelletaan VMA 1295/2010. Vesivoimalaitosten ja niiden jälleenhankinta-arvon perusteista on erillinen valtiovarainministeriön asetus 1296/2010. Asetukset ovat tämän luvun liitteinä 3 ja 4.

Jälleenhankinta-arvo

Rakennuksen jälleenhankinta-arvolla tarkoitetaan kyseessä olevaa rakennusta vastaavan uudisrakennuksen todennäköisiä rakennuskustannuksia arviointihetkellä.

Jälleenhankinta-arvoasetuksessa on määritelty eri rakennustyypeille omat arviointiohjeet, joiden mukaan rakennuksen jälleenhankinta-arvo lasketaan rakennuksen koon sekä laatu- ja varustetason perusteella. Asetuksessa on omat arviointiohjeet mm. asuinrakennusten (pientalot, kerrostalot, vapaa-ajan asunnot), toimistorakennusten, myymälärakennusten ja teollisuusrakennusten jälleenhankinta-arvon laskemiseksi. Rakennuksen jälleenhankinta-arvo saadaan kertomalla rakennuksen pinta-ala tai tilavuus kyseisen rakennuksen varustetason mukaan korjatulla pinta-alan tai tilavuuden perusarvolla. Asetuksen arvot perustuvat keskimääräisiin rakennuskustannuksiin, joista jälleenhankinta-arvon perusteena on käytetty 70 %. Rakennuksen

myyntihinnalla tai todellisilla rakennuskustannuksilla ei siten yleensä ole merkitystä jälleenhankinta-arvoa määrättäessä.

Esimerkki pientalon jälleenhankinta-arvosta

Omakotitalo on valmistunut vuonna 1993. Talon kantava rakenne on puuta. Sen ulkomitoin laskettu pinta-ala on 180 m^2. Talossa on tavanomaiset mukavuudet kuten vesijohto ja viemäri, keskuslämmitys sekä sähkö.

Pientalon pinta-alan perusarvo on 546,15 euroa/m^2. Koska rakennuksen pinta-ala on yli 120 m^2, perusarvoa alennetaan 55,92 euroa/m^2. Talon jälleenhankinta-arvo on 180 x (546,15 euroa - 55,92 euroa) = 88 241,40 euroa.

Esimerkki vapaa-ajan asunnon jälleenhankinta-arvosta

Kesämökin ulkomitoin laskettu pinta-ala on 65 m^2. Mökkiin kuuluu 10 m^2:n kuisti. Rakennuksessa on sauna ja sähkö, mutta ei viemäriä eikä vesijohtoa.

Rakennuksen pinta-alan perusarvo on 435,69 euroa/m^2. Perusarvosta vähennetään 2,848 euroa jokaiselta 10 m^2:n ylittävältä neliömetriltä.

Kuistin johdosta rakennuksen arvoa korotetaan 72,61 eurolla kuistineliömetriä kohden. Sähkö korottaa arvoa 290,46 eurolla lisättynä 6,337 eurolla jokaista pinta-alan neliömetriä kohden. Sauna korottaa rakennuksen arvoa 722,05 eurolla.

Kesämökin perusarvo	435,69 euroa/m^2	
- Alennus 55 x 2,848 euroa =	156,64 euroa	
Erotus	279,05 euroa	
Rakennuksen arvo 65 x 279,05 euroa =		18 138,25 euroa
+ Kuisti 10 x 72,61 euroa =		726,10 euroa
+ Sähkö 290,46 euroa+ (65 x 6,337 euroa) =		702,37 euroa
+ Sauna 722,05 euroa		722,05 euroa
Kesämökin jälleenhankinta-arvo		20.288,77 euroa

Asetuksen arvoista poikkeaminen

Jälleenhankinta-arvoasetus on sitova. Rakennukset arvostetaan pääsääntöisesti noudattaen asetuksen arvoja sellaisenaan. Vain niissä tapauksissa, joissa joko verovelvollinen tai veroviranomainen voi osoittaa, että rakennus poikkeaa olennaisesti keskimääräisestä rakennustasosta, voidaan asetuksessa olevista arvoista poiketa. Poikkeaminen voi olla enintään +/- 30 %. Siten esim. keskimääräistä arvokkaamman rakennusmateriaalin jälleenhankinta-arvoa korottava vaikutus voi olla korkeintaan 30 %.

Jos rakennus ei kuulu mihinkään VMA:ssa lueteltuun ryhmään, se arvostetaan käyttäen lähinnä soveltuvan rakennuksen arvioimisperusteita (VMA 20 §). Asetuksen arvoista voidaan tällöin poiketa harkinnan mukaan enemmänkin kuin 30 %.

Rakennuskustannusten mukainen arvostaminen

Rakennuskustannusten perusteella arvostaminen tulee kyseeseen vain, jos rakennus on senlaatuinen, ettei siihen voida lainkaan soveltaa jälleenhankinta-arvoasetuksessa erikseen mainittuja arviointiperusteita, tai jos kysymyksessä on rakennelma. Rakennuksen tai rakennelman jälleenhankinta-arvona pidetään tällöin 70 % vastaavan rakennuksen tai rakennelman rakennuskustannuksista (VMA 21 §).

Oikeuskäytännön mukaan esim. minkkitaloja pidetään sellaisina rakennelmina, joiden jälleenhankinta-arvo määrätään 70 %:ksi vastaavan uuden rakennelman rakennuskustannuksista. Minkkitarhan verotusarvo saadaan vähentämällä näin saadusta jälleenhankinta-arvosta vuotuiset ikäalennukset (KVL 1993/43).

Verohallituksen yhtenäistämisohjeissa vuodelta 2010 toimitettavaa verotusta varten on

annettu keskimääräiset rakennuskustannukset mm. kasvihuoneiden, viljasiilojen, kalliosuojien, pysäköintitalojen sekä uima- ja jäähallien jälleenhankinta-arvon laskemiseksi. Yhtenäistämisohjeet ovat jäljempänä luvussa 21.

Rakennuksen pinta-alan laskeminen

Jälleenhankinta-arvoasetuksessa rakennuksen pinta-alalla tarkoitetaan ulkoseinien ulkopintojen rajoittamien kerrosten ja kellareiden yhteenlaskettua alaa. Rakennuksen pinta-alaan ei lueta lämpöeristämättömiä ullakoita ja kuisteja sekä parvekkeita, katoksia ja matalia tiloja, joiden vapaa korkeus on alle 160 cm. Pinta-alaan ei myöskään lasketa porttikäytäviä ja ulkoseinän paksuutta syvempiä ovisyvennyksiä eikä rakennuksen ulkoseinän ulkopuolella olevien pilarien, hormistojen, savupiipun yms. alaa.

Jälleenhankinta-arvoasetuksessa määritelty rakennuksen pinta-ala poikkeaa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesta rakennuksen kerrosalan määrittelystä siten, että kaikki ullakon lämpöeristetyt tilat ja kellaritilat kokonaisuudessaan lasketaan rakennuksen pinta-alaan. Rakennuksen pinta-ala on maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen kerrosalaan (Maank. ja RL 115 §) verrattuna yleensä vähän suurempi tai ainakin samaa suuruusluokkaa.

Kaikissa niissä tapauksissa, joissa rakennuksen jälleenhankinta-arvo lasketaan pinta-alan perusteella, pinta-alalla tarkoitetaan edellä kerrotulla tavalla ulkomitoin laskettua pinta-alaa. Jos rakennuksen perusarvoa (yksikköarvo/m^2) korjataan rakennuksen ominaisuustiedoilla, esim. toimistorakennuksen perusarvoa korjataan varasto- ja paikoitustilojen perusteella (alennus/lisäarvo), näiden tilojen pinta-alat lasketaan kuitenkin sisämitoin. Sisämitoin laskettavat hyötyalat (toimisto-, sosiaali-, varasto- ja paikoitustilojen pinta-alat) lasketaan samalla tavalla kuin huoneistoalaa laskettaessa menetellään.

Rakennuksen tilavuuden laskeminen

Myymälä- ja teollisuusrakennusten jälleenhankinta-arvo lasketaan rakennuksen kuutiotilavuuden perusteella. Rakennuksen kuutiotilavuuteen sisällytetään sekä lämpimät että kylmät tilat ulkomittojen mukaan laskettuina. Rakennuksen keskimääräinen kerroskorkeus saadaan jakamalla tilavuus pinta-alalla.

Ikäalennukset

Rakennuksen verotusarvo saadaan, kun sen jälleenhankinta-arvosta tehdään vuotuiset ikäalennukset. ArvL 30 §:ssä ikäalennukset on määrätty erikseen sen mukaan, onko rakennuksen kantava rakenne puuta vai kiveä. Ikäalennus määräytyy nimenomaan kantavan rakenteen eikä esim. ulkoseinien pinnoitteen mukaan.

Vuotuiset ikäalennukset ovat seuraavat:

1) asuin-, toimisto- ja muu niihin verrattava rakennus:

puinen 1,25 % ja kivinen 1 %;

2) myymälä-, varasto-, tehdas-, työpaja-, talous- ja muu niihin verrattava rakennus sekä muu kuin vesivoimalaitokseen kuuluva voimaasema:

puinen 5 % ja kivinen 4 %;

3) varasto- ja muu rakennelma 10 %;

4) vesivoimalaitokseen kuuluva rakennus, pato, allas ja muu rakennelma 1 %.

5) välittömästi ydinvoimalaitostoimintaa palveleva rakennus tai rakennelma 2,5 %.

Arvo vähintään 20 % jälleenhankinta-arvosta

Käytössä olevalla rakennuksella on aina katsottava olevan arvoa. Tämän vuoksi ArvL 30.4 §:ssä on säädetty, että rakennuksen tai rakennelman arvoksi katsotaan aina kuitenkin vähintään 20 % rakennuksen tai rakennelman jälleenhankinta-arvosta. Edellä kohdissa 4 ja 5 tarkoitettujen rakennusten ja rakennelmien arvoksi katsotaan vähintään 40 % jälleenhankinta-arvosta. Käytössä olevaksi tulkitaan myös sellainen käyttökelpoinen rakennus, joka on tilapäisesti poissa käytöstä.

Jos rakennus on lopullisesti poistettu käytöstä, rakennukselle ei ole laissa säädetty vähimmäisarvoa. Ikäalennukset voivat siten olla enemmänkin kuin 80 % jälleenhankinta-arvosta.

Rakennuksen arvon aleneminen

Kaavamaisesta rakennuksen ikäalennuksen laskemisesta voidaan poiketa eräissä tapauksissa. Jos rakennus tai rakennelma on vaurioitunut tai muuten menettänyt arvoaan enemmän kuin ikäalennukset edellyttävät, on jälleenhankinta-arvoa vähennettävä arvon alenemista vastaavalla määrällä (ArvL 30.3 §). Verotuskäytännössä säännöstä on tulkittu siten, että jälleenhankinta-arvoa alennetaan arvon alennusta vastaavalla %-määrällä (alennusprosentti).

Perusparannukset

Ikäalennusprosentit kuvaavat sellaisen rakennuksen arvon alentumista, jonka hoito ja kunnostukset on tehty normaalisti. Tällöin rakennuksessa on tehty välttämättömät huolto- ja korjaustyöt, joita rakennuksen ja siihen kuuluvien kiinteiden varusteiden ja laitteiden käyttö edellyttää.

Jos rakennuksessa tai rakennelmassa on sen valmistumisen jälkeen suoritettu perusparannuksia tai huomattavia kunnossapitotöitä, ikäalennusta on harkinnan mukaan alennettava (ArvL 30.3 §). Perusparannusten ja huomattavien kunnossapitotöiden vaikutus rakennuksen arvoon arvioidaan tapauskohtaisesti.

Rakennuksen ominaisuustietojen muutos

Jos perusparannukset ovat sellaisia, että ne muuttavat rakennuksen verotusarvoon vaikuttavia ominaisuustietoja (esim. pientalon pinta-ala kasvaa kun kellarikerrokseen tai ullakolle rakennetaan lisää huoneita, toimistorakennukseen laitetaan ilmastointi jne.), lasketaan rakennukselle verotusarvo uusien ominaisuustietojen pohjalta. Tällainen yksittäinen toimenpide saattaa olla sellainen, ettei se välttämättä vaikuta rakennuksen taloudellista käyttöikää pidentävästi. Vaikka verotusarvo korjataan uusien tietojen mukaiseksi, ikäalennusten pienentämiseen ei ole syytä, ellei myös taloudellinen käyttöikä pitene.

Rakennuksen käyttöiän piteneminen

Verotuskäytännössä perusparannusten ja korjausten vaikutus rakennuksen käyttöikään on aikaisemmin arvioitu kustannusten perusteella. Tällöin on katsottu, että vaikutus ikäalennuksiin ei kuitenkaan voi olla suurempi kuin 70 % perusparannus- tai kunnossapitokustannuksista. Kustannuksia luotettavampi tapa on kuitenkin tarkastella perusparannusten ja korjausten vaikutusta niiden toimenpiteiden pohjalta, joita rakennuksessa on tehty. Muun selvityksen puuttuessa verotuksessa voidaan käyttää apuna seuraavaa arviointia merkittävimpien peruskorjausten rakennusten arvoa korottavasta vaikutuksesta. Jos rakennus on täysin saneerattu uuden veroiseksi, se arvostetaan kuten vastaava uudisrakennus.

Toimenpide	vaikutus %-yksikköä
Keskuslämmitys putkistoineen uusittu	5 %
Vesijohto- ja viemäröintilaitteet uusittu	10 %
Sähkölaitteet uusittu	5 %
Asennettu koneellinen ilmastointi	5 %
Ovet ja ikkunat uusittu	7 %
Vesikate ja ulkoseinien pinnoitteet uusittu	5 %
Ulkopuolinen lisäeristys	8 %

Esimerkki

Vuonna 1909 rakennetun käytössä olevan kivisen asuinrakennuksen, joka on peruskorjattu vuonna 1983, ikäalennus lasketaan vuonna 2010 seuraavasti:

Ikäalennukset peruskorjausvuonna, jolloin rakennus on 75 vuotta vanha, ovat 75 % ja rakennuksen verotusarvo 25 % jälleenhankinta-arvosta. Jos peruskorjaus käsittää esimerkiksi vesijohto- ja viemärilaitteiden, sähkölaitteiden, vesikatteen sekä julkisivun uusimisen, edellä esitetyn taulukon mukaan verotusarvoa korottava vaikutus on 20 prosenttiyksikköä. Rakennuksen ikäalennukseksi peruskorjausvuonna tulee 55 % (ikäalennusten laskentavuosi 1929) ja uudeksi verotusarvoksi 45 % jälleenhankinta-arvosta. Vuonna 2010, 27 vuotta peruskorjauksen jälkeen ikäalennukset olisivat 82%. Koska rakennus on edelleen käytössä, ikäalennusten määrä voi olla

enintään 80 % ja rakennuksen verotusarvo on siten 20 % jälleenhankinta-arvosta.

Suojeltava rakennus

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaat kiinteistöt voidaan määrätä suojeltaviksi. Kiinteistöön voi kohdistua käyttö- tai rakennusrajoituksia mm. muinaismuistolain (295/63), rakennussuojelulain (60/85), valtion omistamien rakennusten suojelua koskevan asetuksen (480/85) maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) tai rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010) perusteella. Jos edellä mainitut rajoitukset alentavat kiinteistön taloudellista arvoa, tämä voidaan ottaa kohtuullisessa määrin huomioon kiinteistön arvoa määrättäessä.

Suojelupäätöksen vaikutus kiinteistön arvoon tutkitaan tapauskohtaisesti kiinteistön omistajan esittämän selvityksen perusteella. Jos rakennuksen todennäköinen luovutushinta on nolla eikä sillä ole omistajalleen enää käyttö- tai tuotoarvoa, ei verotusarvoa määrätä (KHO 1998/548). Pelkästään se, että kiinteistö on määrätty suojeltavaksi, ei yksinään riitä perusteeksi verotusarvon alentamiselle.

Keskeneräinen rakennus

Keskeneräisen rakennuksen arvo lasketaan rakennusten jälleenhankinta-arvoasetuksen perusteella siten kuin rakennus olisi valmis. Näin saadusta arvosta rakennuksen verotusarvoksi otetaan rakennuksen valmiusastetta vastaava osa.

Toissijaisesti keskeneräiset rakennukset voidaan arvostaa rakennuskustannusten perusteella. Tätä tapaa käytetään kuitenkin vain, jos arvostuksen pohjaksi tarvittavia rakennuksen ominaisuustietoja ei voida selvittää. Verotusarvoksi vahvistetaan tällöin 70 % verovuoden loppuun mennessä kertyneistä rakennuskustannuksista. Rakennuskustannuksia käytettäessä rakennuksen arvo nousee yleensä korkeammaksi kuin valmiin rakennuksen arvo jälleenhankinta-arvoasetuksen perusteella laskettuna olisi.

Kiinteistövero

Kiinteistöveroa on suoritettava sellaisesta kiinteistöstä, jonka verovelvollinen omistaa kalenterivuoden alkaessa. Kiinteistövero määrätään sen arvon perusteella, joka kiinteistölle on määrätty edeltävältä verovuodelta. Näin ollen vuoden 2011 kiinteistövero määrätään kiinteistölle vuoden 2010 verotusarvon perusteella (ks. jäljempää luku 19, Kiinteistövero).

18. KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN JA KESKUSVEROLAUTA-KUNNAN PÄÄTÖKSIÄ

Varat ja niiden arvostaminen

KHO 1965 II 661

Kun verovelvollinen ei ollut saanut verovapaassa rakennuksessa olevan huoneiston hallintaan oikeuttavia osakkeita osakemerkinnän kautta, vaan ostamalla ne yhtiön osakkaalta, ja kun verovelvollinen ei ollut myöskään esittänyt sellaista selvitystä, jonka perusteella olisi voitu päätellä hänen verovuoden loppuun mennessä saaneen sellaisen oikeuden noihin osakkeisiin, että niiden olisi voitu verotuksessa katsoa verovuonna kuuluneen hänen varoihinsa, verovelvollisen noista osakkeista verovuoden loppuun mennessä maksama määrä oli katsottava hänen veronalaiseksi saatavakseen osakkeiden myyjältä (Äänestys 4-3).

KHO 1999/3159

Ennakkoratkaisuhakemuksessa tarkoitetut osaketalletustodistukset tulivat olemaan julkisen kaupankäynnin kohteena ja ne oikeuttivat todistuksessa nimettyihin, muualla talletettuina oleviin ulkomaisen pörssiyhtiön osakkeisiin. Kun osaketalletustodistuksia ei voitu pitää julkisesti noteerattuina osakkeina, todistukset tuli varallisuusverotuksessa arvostaa käypään arvoon eikä niiden verotusarvoa määrättäessä tullut sovellettavaksi varallisuusverolain 26 §:n 1 momentin säännös. Ennakkoratkaisu vuosille 1999-2000.

Osuuskunnan osuuden vertailuarvo (ent. verotusarvo)

KVL 1994/45

A ja B olivat osakkaina maatalousyhtymässä, joka harjoitti maidontuotantoa. Yhtymä oli jäsenenä X:n Osuusmeijerissä, joka osti yhtymän tuottaman maidon kokonaan. X:n Osuusmeijerin tarkoituksena oli muun muassa jäsentensä talouden tukemiseksi meijeriliikettä harjoittamalla kerätä, jalostaa ja markkinoida jäsentensä tuottamaa maitoa. Osuuskunnan hallitus päätti jäseneksi ottamisesta. Jäsenen oli osallistuttava osuuskuntaan niin monella osuudella kuin luku 1 000 täysiä kertoja sisältyy jäsenen osuuskunnalle vuosittain toimittaman maitomäärän raha-arvoon markkoina, kuitenkin aina vähintään yhdellä osuudella. X:n Osuusmeijerillä oli osuuspääoman lisäksi syntynyt säästöä noin 4,7 miljoonaa mk, joka oli kirjattu käyttörahastoksi vapaaseen omaan pääomaan. Osuusmeijerin sääntöjen mukaan sanottu rahasto voidaan käyttää osuuskoron maksuun jäsenille. Kun otettiin huomioon jäsenyyden merkitys A:n ja B:n harjoittamalle maatilataloudelle ja X:n Osuusmeijerin nettovarallisuus, oli osuuden omistamiseen katsottava liittyneen erityisiä etuja, jotka edellyttivät poikkeamista osuuskunnan osuuden verotusarvon laskemisesta osuusmaksun suuruutta vastaavaksi. X:n Osuusmeijerin osuuksien varallisuusverolaissa tarkoitettu verotusarvo oli vahvistettava noudattaen, mitä varallisuusverolain 27 §:ssä osakkeen verotusarvosta säädetään. Osuuden arvo oli siten laskettava X:n Osuusmeijerin verovuotta edeltävän vuoden tilinpäätöksen mukaisen tarkistetun nettovarallisuuden ja tarkistetun vuosituloksen perusteella. Verotusarvoa vahvistettaessa ei ollut merkitystä sillä, oliko osuusmaksu kokonaisuudessaan maksettu, mutta maksamatonta osuutta osuusmaksusta oli käsiteltävä velkana. Verovuosi 1993 ja verovuosi 1994. Äänestys 6-1.

KHO 1995/4336 B 528

Osuuskunnan nettovarallisuutta ja osuuden matemaattista arvoa laskettaessa tulee ottaa huomioon paitsi osuuskunnalle kertyneet osuusmaksut myös osuuskunnan taseen liitetiedoissa ilmoitetut osuusmaksuista vielä perimättä olevat erät. Ennakkotieto vuosille 1994 ja 1995.

KHO 2000/813 2000:29

Verovelvollinen oli ryhtynyt harjoittamaan ostamallaan tilalla maataloutta ja oli liittynyt jäseneksi harjoittamaansa maatalouteen liittyviin eräisiin osuuskuntiin. Verovelvolliselle oli määrätty osuusmaksuvelvoitteet, joita hän ei vuoden lopussa 1998 ollut vielä maksanut. Katsottiin, että kyseisten osuuskuntien osuuksien omistamiseen liittyi sellaisia erityisiä etuja, joita varallisuusverolain 29 §:n 2 lauseessa tarkoitetaan ja maatalouden pääomatulo-osuutta laskettaessa verovelvollisen nettovarallisuuteen kuu-

luvien osuuskuntien osuudet arvostettiin noudattaen, mitä varallisuusverolain 27 §:ssä osakkeen verotusarvon laskemisesta säädetään eli osuuskunnan verovuotta edeltävän vuoden tilinpäätöksen mukaisen tarkistetun nettovarallisuuden perusteella eikä varallisuusverolain 29 §:n 1 lauseen mukaisesti eli osuusmaksun suuruutta vastaavaksi. Verovelvollinen ei voinut valita osuuksien arvostamistapaa. Osuusmaksuista perimättä olevat määrät käsiteltiin nettovarallisuutta laskettaessa maatalouden velkana. Ennakkoratkaisu vuodelle 1998.Varallisuusverolaki 27 ja 29 §

Osakkeen matemaattinen arvo ja vertailuarvo (ent. verotusarvo)

KHO 1969/5255 II 563

Yhtiön hallinnassa olleen vuokrahuoneiston korjauskustannukset, joita yhtiö oli kirjanpidossaan käsitellyt käyttöomaisuuden hankintahintana, luettiin yhtiön veronalaisiin varoihin.

KHO 1982/2032 (EI JULK.)

Yhtiön veronalaisiksi varoiksi ei katsottu kirjanpidossa vastaavien puolella keskeneräisiin omiin töihin aktivoituja rakennusten korjausmenoja, jotka olisi voitu myös kirjata suoraan kuluksi. Tontin tulevan käytön suunnittelumenojenkaan ei katsottu olleen luonteeltaan sellaisia, että ne olisivat verovuonna lisänneet tontin käypää arvoa varallisuusverotuksessa.

KVL 1993/309

Insinööritoimisto X Ky oli 30.11.1992 muutettu AKYL:n (389/88) mukaisesti tasejatkuvuutta noudattaen osakeyhtiöksi. Yhtiön 1.1.1992 alkanut tilikausi oli jatkettu päättymään 30.6.1993. Insinööritoimisto X Oy jakoi 30.6.1993 päättyneeltä tilikaudelta osinkoa joko siten, että a) osingosta päätettiin syksyllä 1993 ja osinko oli välittömästi nostettavissa tai b) osingosta päätettiin syksyllä 1993 siten, että osinko oli nostettavissa vasta vuonna 1994. a) Yhtiön pääosakkaan A:n saama osinkotulo, joka oli A:n nostettavissa vuonna 1993, ja siihen liittyvä yhtiöveron hyvitys, katsottiin A:n pääomatuloksi siihen määrään, joka vastaa X Oy:n osakkeiden varallisuusverolaissa (1537/92) tarkoitetulle 31.12.1991 päättyneen tilikauden tilinpäätöksen perusteella määrätylle matemaattiselle arvolle laskettua 15 prosentin vuotuista tuottoa. X Oy:n nettovarallisuus lasketaan toimintamuodon muutoksessa siirtyvästä toiminnasta laaditun viimeisen tilinpäätöksen perusteella. Osinkotulon pääomatulo-osuutta laskettaessa nettovarallisuus lasketaan osakeyhtiötä koskevia laskentaperiaatteita noudattaen. b) Osakas A:n saama osinkotulo, joka oli A:n nostettavissa vuonna 1994, ja siihen liittyvä yhtiöveron hyvitys, katsottiin A:n pääomatuloksi siihen määrään, joka vastaa X Oy:n osakkeiden varallisuusverolaissa tarkoitetulle 30.6.1993 päättyneen tilikauden tilinpäätöksen perusteella määrätylle matemaattiselle arvolle laskettua 15 prosentin vuotuista tuottoa. Verovuosi 1993 ja verovuosi 1994.

KVL 1993/327

A Ky:n tilikausi oli päättynyt 30.4.1992. Tilikauden 1.5.1992-30.4.1993 aikana A Ky oli muutettu A Oy:ksi. A Oy:n ensimmäiseltä tilikaudelta maksettava osinko oli nostettavissa vuonna 1993. A Oy:n nettovarallisuus laskettiin A Ky:n viimeisen eli 30.4.1992 päättyneen tilikauden tilinpäätöksen perusteella. Ennen yhtiömuodon muutosta osakas oli ottanut yhtiöstä rahaa yksityisottona. Osakeyhtiön nettovarallisuutta laskettaessa oli otettava huomioon, että A Oy:lle oli jäänyt siirtymättä A Ky:n varoja yksityisoton määrä. Verovuosi 1993.

KHO 1994/2449 B 545

Yhtiöiden sulautuessa syntynyt fuusioerotus oli kohdistettu sulautuneelta yhtiöltä siirtyneiden maa-alueiden ja osakkeiden tase-erille. Kirjanpidollista fuusioerotusta pidettiin sellaisena pitkävaikutteisena menona, jolla on varallisuusarvoa. Vahvistettaessa tuloverolain 42 §:ssä tarkoitettua muusta yhtiöstä kuin pörssiyhtiöstä saadun osingon pääomatulo-osuutta oli kirjanpidollinen fuusioerotus luettava vastaanottavan yhtiön varallisuusverolain 27 §:n 7 momentissa tarkoitettuun nettovarallisuuteen laskettaessa yhtiön osakkeiden matemaattista arvoa. Ennakkotieto. Verovuosi 1993. Verovuosi 1994. Verovuosi 1995. Äänestys 3-2.

KHO 1994/2450 B 546

Viiden tytäryhtiön sulautumisessa emoyhtiöön syntynyt fuusiotappio aktivoitiin taseessa pitkä-

vaikutteiseksi menoksi liikearvona. Vahvistettaessa tuloverolain 42 §:ssä tarkoitettua muusta yhtiöstä kuin pörssiyhtiöstä saadun osingon ja siihen liittyvän yhtiöveron hyvityksen pääomatulo-osuutta oli kirjanpidollinen fuusioerotus luettava vastaanottavan yhtiön varallisuusverolain 27 §:n 7 momentissa tarkoitettuun nettovarallisuuteen laskettaessa yhtiön osakkeiden matemaattista arvoa. Ennakkotieto. Verovuosi 1994. Verovuosi 1995.

KHO 1999/1927

Maanviljelijän ja hänen puolisonsa tarkoitus oli perustaa osakeyhtiö jatkamaan heidän yhdessä harjoittamaansa lypsykarjataloutta. Maatalouden varat ja velat siirtyisivät perustettavalle osakeyhtiölle maatalousmaan ja talousrakennusten jäädessä puolisoiden omistukseen. Tuloverolain 24 §:n 1 momentin säännös ei tullut sovellettavaksi, koska harjoitetun maatalouden ei katsottu toimintamuodon muutoksessa säilyttävän identtisyyttään. Ennakkoratkaisu vuodelle 1998 ja 1999.

KHO 1999/2789 1999:58

Kalenterivuodesta poikenneen tilikauden päättymisen jälkeen kalenterivuoden aikana tapahtunutta osakeyhtiöiden sulautumista ei otettu huomioon vahvistettaessa vastaanottaneen yhtiön osakkeen matemaattista arvoa yhtiöstä seuraavalta tilikaudelta saatavan osingon pääomatulo-osuuden laskemiseksi. Tuloverolaki 42 § 1 mom.

KVL 1999/18

Hakijayhtiö ei ollut pörssiyhtiö. Sen tarkoituksena oli korottaa osakepääomaansa ja muodostaa siinä yhteydessä uusi B-osakesarja. Yhtiön nykyisillä A-sarjaisilla osakkeilla olisi 20 ääntä osaketta kohden ja B- sarjaisilla osakkeilla yksi ääni osaketta kohden. Lisäksi B-sarjan osakkeenomistajat saisivat osakeyhtiön purkautuessa, omia osakkeita hankittaessa tai lunastettaessa vain osakkeiden nimellisarvoa vastaavan määrän. Kummankin osakesarjan osakkeet tuottaisivat yhtäläisen oikeuden osinkoon. Koska osakkeen matemaattinen arvo lasketaan yksinomaan nettovarallisuuden ja yhtiön ulkonaolevien osakkeiden lukumäärän perusteella, määritettiin A- ja B-sarjan osakkeiden matemaattinen arvo samalla tavalla siitä riippumatta, millaiset niiden tuottamat oikeudet olivat. Verovuosi 1998 ja verovuosi 1999.

KHO 2001/2742

Kalenterivuodesta poikenneen tilikauden päättymisen jälkeen kalenterivuoden aikana tapahtunutta omien osakkeiden lunastamista ei otettu huomioon vahvistettaessa osakkeen matemaattista arvoa yhtiöstä seuraavalta tilikaudelta jaetun osingon pääomatulo-osuuden laskemiseksi. Verovuosi 1997.

KHO 2003/1876

X Oy:n jakauduttua uusien yhtiöiden osakkeiden verotusarvoa laskettaessa varallisuusverolain 27 §:n 3 momentin säännös otetaan huomioon siten, että uusien yhtiöiden osakkeiden verotusarvojen yhteismäärä saa olla enintään 50 prosenttia korkeampi kuin X Oy:n osakkeiden verotusarvojen yhteismäärä oli jakautumista edeltävänä vuonna. Vastaanottavan yhtiön osakkeiden verotusarvojen yhteismääräksi tulee se osa uusien yhtiöiden osakkeiden verotusarvojen yhteismäärästä, joka vastaa vastaanottavalle yhtiölle siirtynyttä osaa jakautuvan yhtiön nettovarallisuudesta. Ennakkoratkaisu. Verovuosi 2003.

Kiinteistön verotusarvo

KHO 1980/615

Verovelvollinen oli ostanut 5,03 ha suuruisen kiinteistön, jossa veroluokituksen mukaan oli peltoa 1,46 ha, myöhemmin tiealueeksi tapahtuneen lunastuksen jälkeen 0,66 ha, metsää 3,39 ha ja joutomaata 0,18 ha, ja rakentanut samana vuonna kiinteistölle vapaa-ajan asunnon. Verolautakunta oli mainitun vapaa-ajan asunnon tonttimaan verotusarvoa vahvistaessa katsonut tontin pinta-alaksi verohallituksen yhtenäistämisohjeiden mukaisesti 10 000 neliömetriä, josta 3 000 neliömetriä oli otettu huomioon perusarvon, 2 000 neliömetriä 50 % perusarvosta ja 5 000 neliömetriä 25 % perusarvosta mukaan. Lääninoikeus katsoi tontin pinta-alaksi verovelvollisen vaatimuksen mukaisesti 3 000 neliömetriä ottaen huomioon verovelvollisen mahdollisuuden käyttää kiinteistöä vapaa-ajan viettoon tarkoitettuna asumisalueena. KHO myöntäen valitusluvan jätti lääninoikeuden pää-

töksen pysyväksi. Verovuosi 1974. AsuntoveroL 1, 3 ja 6 §.

KHO 1980/3243

Teollisuustontti, joka oli annettu vuokralle 25 vuoden ajaksi, muuttui asemakaavan muutoksella asuntotontiksi. Tontin verotusarvoa määrättäessä oli tosin otettava huomioon asemakaavan muutoksesta aiheutunut rakennusoikeuden lisääntyminen, mutta alentavana tekijänä tuli toisaalta ottaa huomioon, että tontin omistajan mahdollisuudet käyttää hyväkseen lisättyä rakennusoikeutta olivat tontin vuokraamisen vuoksi rajoitetut. Verolautakunnan vahvistama verotusarvo alennettiin tämän mukaisesti. Verovuosi 1974.

KHO 1985/3258 II 580

Vapaa-ajan kiinteistöllä sijaitseva 30 neliömetrin rakennus, jossa oli 10 neliömetrin saunatila ja 20 neliömetrin huonetila ynnä kuisti, katsottiin rakennusten jälleenhankinta- arvon perusteista annetun valtiovarainministeriön päätöksen (1981/951) 9 §:n mukaiseksi vapaa-ajan asunnoksi eikä saman päätöksen 13 §:ssä tarkoitetuksi talousrakennukseksi. Verovuosi 1981.

KVL 1993/43

Elinkeinotoimintaa harjoittava avoin yhtiö A harjoittaa minkkitarhausta vuokramaalla olevissa minkkitaloissa. Avoin yhtiö A oli velvollinen suorittamaan kiinteistöveroa minkkitaloista. Minkkitaloja pidettiin TVL (1240/88) 131 §:ssä tarkoitettuina rakennelmina, joiden arvoksi katsotaan jälleenhankinta-arvo vähennettynä vuotuisilla ikäalennuksilla. Minkkitalojen jälleenhankinta-arvona pidettiin valtiovarainministeriön päätöksen (1327/92) 21 §:n mukaan 70 prosenttia vastaavan rakennelman rakennuskustannuksista. Minkkitalot oli kuitenkin TVL 122 §:n mukaisesti arvostettava enintään käypään arvoon. Verovuosi 1993.

KHO 1994/693

Espoossa vuodelta 1992 toimitettua säännönmukaista verotusta vaadittiin kiinteistöjen arvon määräämisen osalta kumottavaksi verotuslain 100 §:n nojalla, koska verolautakunnan katsottiin soveltaneen väärin tulo- ja varallisuusverolain maapohjan verotusarvojen määräämistä koskevia säännöksiä. Perusteena esitettiin muun muassa, että kiinteistöjen verotusarvoon vaikuttavia asemakaavoituksessa tapahtuneita muutoksia ei ollut otettu huomioon, erään osayleiskaava-alueen rakennuspaikat oli aiheettomasti rinnastettu asemakaava-alueen tontteihin, tulo- ja varallisuusverolain 130 §:n 3 momentin alentamissäännöstä ei ollut ilman erillistä selvitystä sovellettu ja verotusarvot ylittivät eräissä tapauksissa julkaistujen hintatilastojen mukaisen hintatason.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että maapohjan verotusarvoja määrättäessä oli noudatettu tulo- ja varallisuusverolain 130 §:n säännöstä ja sen nojalla annettua verohallituksen päätöstä. Vaikka yksittäistapauksissa muun muassa kaavahankkeiden tai rakennusoikeuden käyttöasteen johdosta tonttien arvojen alentamiseen saattoikin olla perusteita, verotuksen ei ollut osoitettu edes määrätyllä alueella yleisesti johtaneen tonttien käypien arvojen ylittymiseen. Kun Espoossa toimitettua verotusta ei esitetyillä perusteilla voitu katsoa toimitetun olennaisesti väärin, korkein hallinto-oikeus hylkäsi vaatimuksen.

KHO 1996/3735

Asemakaava-alueella olevalle tontille oli 26.10.1992 vahvistetulla kaavamuutoksella vahvistettu lisärakennusoikeutta, minkä vuoksi tontin rakennusoikeutta vuodenvaihteessa ei ollut käytetty täyteen määrään. Asiassa oli jäänyt näyttämättä, että kiinteistönomistajan mahdollisuus hyödyntää rakennusoikeutta täyteen määrään olisi rajoitettu. Tämän vuoksi ja ottaen huomioon, että liike- ja toimistorakennusten korttelialueella olevalla tontilla oli toimistorakennus, korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei ollut syytä alentaa tontin verotusarvoa ja sen perusteella määrättyä kiinteistöveroa. Verovuosi 1993.

KHO 1996/3816 B 556

Verovelvollinen omisti kaupungilta vuokraamallaan tontilla sijaitsevan koulurakennuksen. Rakennuksen kiinteistöverolain mukaiseksi arvoksi katsottiin verotusarvo, joka oli määrätty tulo- ja varallisuusverolain 131 §:n ja valtiovarainministeriön rakennusten jälleenhankinta-arvon perusteista antaman päätöksen nojalla. Verovel-

vollinen oli vaatinut kiinteistöveron olennaista alentamista sen perusteella, että rakennuksen todennäköinen luovutushinta oli verotusarvoa alhaisempi. Vuosi 1993.

KHO 1997/1234

Verovelvollisten omistamalle tontille oli vuonna 1987 valmistunut 24 neliömetrin suuruinen rakennus, jota koskeva rakennuslupa oli myönnetty saunan rakentamista varten ja jossa oli 4,7 neliömetrin suuruinen löylyhuone, 5,2 neliömetrin suuruinen pesuhuone sekä 10,1 neliömetrin suuruinen pukuhuonetila. Verotuksessa rakennusta oli käsitelty vapaa-ajan asuntona, jonka mukaan rakennuksen verotusarvo oli vahvistettu ja asuntotulo määrätty. Tontille oli lisäksi vuonna 1989 rakennettu erillinen 109 neliömetrin suuruinen vapaa-ajan rakennus. Varsinaisen asuinrakennuksen valmistumisen jälkeen sanottua rakennusta oli pidettävä valtiovarainministeriön rakennusten jälleenhankinta-arvon perusteista antaman päätöksen 13 §:ssä ja tuloja varallisuusverolain (1240/88) 131 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuna talousrakennuksena, jonka verotusarvon perusteella asuntotulon verottamisesta eräissä tapauksissa annetun lain 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu asuntotulo oli vahvistettava. Verovuosi 1990.

KHO 1997/1857 1997:75

Vuokramaalla oleva, yli 200 metriä korkea lähetysantennimasto sijaitsi laiteasemarakennuksen vieressä. Maston ja sen betonisen perustan liitos oli ruuvipultein varmistettu laippaliitos, ja mastoa pitivät pystyssä tukiharusköydet. Laiteasemarakennukseen masto oli yhdistetty syöttökaapelilla. Antennimastoa ei ollut pidettävä laiteasemarakennukseen kuuluvana. Mastoa oli kuitenkin sen koko, rakenne ja maapohjaan kiinnittämistapa huomioon ottaen pidettävä kiinteistöverolain 2 §:n 2 momentin 1 kohdan tarkoittamana rakennelmana, josta oli suoritettava kiinteistöveroa. Verovuosi 1993. Äänestys 5-3.

KHO 1998/548

Yhtiön omistamalla kiinteistöllä sijaitsi erilaisia kaivostoimintaa varten rakennettuja rakennuksia, kuten konttorirakennus, kaivostupa, nostotorni, siilo ja murskaamo. Yhtiö oli kaivostoiminnan loputtua myynyt kiinteistöt, mutta sittemmin ostanut ne pakkohuutokaupassa takaisin itselleen purkaakseen rakennukset, sillä kaivoslain perusteella yhtiö oli vastuussa kaivoksen jälkihoitovelvoitteista.

Yhtiön vaatimuksesta verotuksen oikaisulautakunta oli poistanut rakennuksista määrätyn kiinteistöveron, koska rakennuksia oli pidettävä arvottomina.

Lääninoikeus katsoi, että vaikka alueellinen ympäristökeskus oli 25.11.1996 vielä lainvoimaa vailla olevalla päätöksellä rakennussuojelulain nojalla saattanut suojeltavaksi mainitut rakennukset niiden kulttuurihistoriallisen arvon ja valtakunnallisesti huomattavan merkityksen vuoksi, tällä päätöksellä ei kuitenkaan ollut merkitystä valituksenalaiseen kiinteistöverotukseen. Kun otettiin huomioon, että yhtiö oli ostanut kyseiset heikkokuntoiset rakennukset purettavaksi ja yhtiö oli ne näin ollen lopullisesti poistanut käytöstään, lääninoikeus hylkäsi kaupungin veroasiamiehen valituksen kiinteistöverotuksen saattamisesta voimaan.

KHO lausui, että kaivostoiminnan päätyttyä yhtiö oli myynyt liiketoiminnalleen tarpeettomiksi käyneet rakennukset konsernin ulkopuoliselle ostajalle. Ostaja ei kuitenkaan ollut pystynyt suoriutumaan taloudellisista velvoitteistaan, minkä vuoksi yhtiö oli lunastanut vanhat kaivosrakennukset takaisin pakkohuutokaupassa 9.2.1995. Lunastuksen yhteydessä rakennusten hankintamenoksi oli yhtiön ilmoituksen mukaan katsottu tuloverotuksessa nolla markkaa ja koko kauppahinta oli kohdistettu maa-alueelle. Yhtiöllä ei ollut pakkohuutokaupassa syytä olettaa, että rakennuksilla olisi yhtiölle käyttöarvoa. Kaivoslain perusteella yhtiö oli joka tapauksessa ollut vastuussa kaivoksen jälkihoitovelvoitteista. Yhtiö oli katsonut, että kyseiset velvoitteet voitiin hoitaa parhaiten ja edullisimmin purkamalla rakennukset, ja ilmoittanut kirjeellään 10.2.1995 kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunnalle purkavansa rakennukset käyttökelvottomina. Yhtiö oli saanut rakennuksille purkuluvan Tekniliseltä tarkastuskeskukselta.

Käytettävissä olevien tietojen perusteella kysymyksessä olevien rakennusten todennäköinen luovutushinta 31.12.1995 ei ollut suurempi kuin nolla markkaa. Oli myös tehty uskottavaksi, ettei rakennuksilla ollut yhtiölle tai muullekaan mahdolliselle rakennusten omistajalle käyttö- tai

tuottoarvoa. Näillä perusteilla KHO katsoi, ettei ollut syytä muuttaa lääninoikeuden päätöksen lopputulosta. Verovuosi 1996.

KHO 2000/2060 VUOSIKIRJA

Voimayhtiön 220 kilovoltin voimansiirtolinja käsitti pylväät, johtimet, eristimet ja muut laitteet. Pylväät koostuivat pylväsjaloista, orsista ja eristinketjuista. Pylväät kiinnitettiin maahan asentamalla betoniset perustukset sekä pylväsjaloille että harusvaijereille. Sekä pylväät että voimansiirtojohdot voitiin siirtää ja käyttää uuden voimansiirtolinjan osina. Katsottiin, ettei voimansiirtolinja eivätkä linjaan kuuluvat yksittäiset pylväät olleet kiinteistöverolain 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu rakennelma. Verovuosi 1997. Kiinteistöverolaki 2 § 2 mom.

KHO 2004/2887

Teräksisen tuulivoimalan korkeus oli 56-60 metriä. Sen tärkeimmät osat olivat torni, roottori lapoineen, vaihdelaatikko ja generaattori. Torni oli voimalan runko, jonka yläpäässä oli konehuone ja roottori lapoineen. Jokaisessa kolmessa halkaisijaltaan 56 metrin lavassa oli oma kääntömoottori. Roottorin kierroslukua säädettiin lapakulmien avulla. Roottori oli liitetty voimayksikköön 3-rivilaakerilla. Yksirivinen planeettavaihde välitti voiman generaattorille, jonka tuottama sähkö siirrettiin kaapelilla tornin alaosassa olevaan taajuusmuuntajaan. Tuulivoimalan laskennallinen käyttöikä oli noin 30 vuotta. Tuulivoimalan perustukset valettiin betonista sekä maalle että veteen sijoitettaessa. Tuulivoimalan hankintamenon poistoa tehtäessä tornia eli runkoa konehuoneineen oli pidettävä elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 34 §:ssä tarkoitettuna rakennelmana. Roottoria lapoineen, vaihdelaatikkoa ja generaattoria oli pidettävä saman lain 30 §:n mukaisena koneena, kalustona ja muuna niihin verrattavana irtaimena käyttöomaisuutena. Ennakkoratkaisu verovuosille 2003 ja 2004.

KHO 2004/1704 KHO 2007:40

Vuonna 2000 valmistuneen, maatilan asuinrakennuksesta noin 260 metrin päässä rannan läheisyydessä rantayleiskaavan mukaisella rantasaunan rakennuspaikalla sijaitsevan pinta-alaltaan 22 neliömetrin suuruisen rakennuksen rakennusluvan mukainen käyttötarkoitus oli sauna. Rakennuksen pinta-alasta löylyhuoneen osuus oli selvästi alle puolet muun tilan käsittäessä takkahuoneen. Rakennusta oli pidettävä valtiovarainministeriön rakennusten jälleenhankinta-arvon perusteista antaman asetuksen (1268/2001) 13 §:n 1 momentin mukaisena saunarakennuksena, jonka arvostus tapahtui tämän säännöksen mukaisesti. Rakennuksen kiinteistövero oli määrättävä kiinteistöverolain 12 §:n 1 ja 4 momentin nojalla vakituiseen asuinrakennukseen liittyvän erillisen talousrakennuksen veroprosentin mukaan. Verovuosi 2002. Kiinteistöverolaki 12 § 1 ja 4 mom. VvMA rakennusten jälleenhankinta-arvon perusteista (1268/2001) 13 § 1 mom.

KHO 2007/1943 KHO 2007:55

A:n puolisot omistivat kiinteistön, joka sijaitsi asemakaavassa loma-asuntojen korttelialueeksi merkityllä alueella. Kiinteistölle oli vuonna 2002 rakennettu rakennusluvan mukaisesti vapaa-ajan rakennukseksi tarkoitettu rakennus. Puolisot käyttivät rakennusta kuitenkin vakituisena asuntonaan myytyään 29.7.2002 vakituisena asuntonaan siihen saakka käyttämänsä omakotitalon. Koska rakennusta oli sen jälkeen tosiasiallisesti käytetty vakituisena asuntona eikä se ollut ollut muussa käytössä, kiinteistövero verovuodelta 2003 määräytyi vakituiseen asumiseen käytettävien asuinrakennusten veroprosentin mukaisesti. Verovuosi 2003.

KHO 2007/1220

Verovirasto lausui ennakkoratkaisussaan, että jos A myy B:n tilasta määräalan, kiinteistöveroa ei määrätä hänen muiden omistamiensa tilojen rantarakennuspaikoista. Hallinto-oikeus hylkäsi veroasiamiehen ennakkoratkaisusta tekemän valituksen lausuen muun muassa, että varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain 29 §:n 2 momenttia, kiinteistöverolain 2ja 3 §:ää sekä maatilatalouden tuloverolain 2 §:n 2 momenttia ei voida soveltaa veroasiamiehen vaatimalla tavalla siten kaavamaisesti, että tilalla olleen rakennusmaa-alueen myynnistä ehdottomasti seuraisi kaikkien joko samalla tilalla tai saman omistajan eri tiloilla olevien rakennusmaa-alueiden siirtyminen kiinteistöverotuksen piiriin. Hallinto-oikeuden päätöksen mukaan asian arvi-

ointi riippuu siitä, muodostavatko rakennuspaikat rakentamiseen tarkoitettuja kokonaisuuksia, sijaitsevatko rakennuspaikat samalla vai eri tiloilla ja lisäksi rakennuspaikkojen etäisyys on merkittävä seikka tilannetta arvosteltaessa. Myytäväksi suunniteltu rakennettu määräala sijaitsi B:n tilalla C:n järven rannalla. Tilalle ei rantaosayleiskaavassa ole enää osoitettu lisää rantarakennusoikeutta. Sitä on sen sijaan osoitettu D:n tilan ranta-alueille E- ja F-nimisten järvien rannoille, mutta nämä rakentamattomat rakennuspaikat sijaitsevat ainakin neljän kilometrin etäisyydellä B:n tilalta. Kun otettiin huomioon rakennuspaikkojen sijainti eri tiloilla ja eri järvien rannoilla sekä niiden välinen etäisyys, hallinto-oikeus katsoi, ettei veroviraston asiassa tekemää ennakkoratkaisua ollut syytä muuttaa. Korkein hallinto-oikeus hyläten veroasiamiehen valituksen pysytti hallinto-oikeuden päätöksen. Ennakkoratkaisu vuodelle 2006.

Yritysvarallisuus

KHO 1996/3409B

Liikkeen elinkeinotoiminnan nettovarallisuutta ja sen myötä pääomatulo-osuutta vahvistettaessa ei vähennyskelpoisena velkana otettu huomioon sellaisia tilinpäätöksessä siirtovelkoihin kirjattuja laskennallisia verovelkoja, joita ei ollut maksuunpantu ennen verovuoden päättymistä. Verovuosi 1993.

KHO 1997/1231

Yksityisen liikkeenkeinonharjoittajan korkotulon lähdeverosta annetussa laissa tarkoitettuja talletuksia ei luettu liikkeen nettovarallisuuteen yritystulon pääomatulo-osuutta laskettaessa. Ennakotieto vuodelle 1996.

KHO 1998/49

Apteekkiliikkeestä vuosittain suoritettava apteekkimaksu määräytyi apteekkiliikkeen kunkin kalenterivuoden liikevaihdon mukaan. Koska apteekkimaksu vahvistettiin yksinomaan sen määräytymisvuoden liikevaihdon perusteella ja tosiseikat, joiden perusteella maksu määräytyi, olivat kalenterivuoden päättyessä tiedossa, apteekkimaksu oli otettava velkana huomioon sen vuoden elinkeinotoiminnan nettovarallisuutta laskettaessa, jonka liikevaihdon perusteella se määrättiin huolimatta siitä, että maksu suoritettiin vasta seuraavana vuonna erillisen maksuunpanon jälkeen. Verovuosi 1994.

KHO 1998/3248 1998:84

Verovelvollisen pääasiallisesti omana ja perheensä vakituisena asuntona käyttämästä 119,5 neliömetrin osakehuoneistosta oli ollut hänen lääkärin ammattinsa käytössä vastaanottotilana 26 neliömetriä. Lääninoikeus katsoi, että vastaanottotilana käytettyä osaa vastaava osuus osakehuoneiston arvosta oli otettava huomioon nettovarallisuutta laskettaessa ja yritystulon pääomatulo-osuutta vahvistettaessa. Korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei nettovarallisuutta laskettaessa varoihin ollut luettava osaakaan huoneisto-osakkeiden arvosta, kun huoneisto oli pääasiallisesti verovelvollisen ja hänen perheensä vakituisena asuntona ja osakkeet eivät osaksikaan siten kuuluneet elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 53 §:n säännöksestä ilmenevän periaatteen huomioon ottaen lääkärin ammattitoiminnan käyttöomaisuuteen. Verovuosi 1993. Äänestys 3-1-1.

KHO 2005/274

Varallisuusverolain 13 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan yrityksen veroalaisia varoja laskettaessa käyttöomaisuuden arvoksi katsotaan verovuoden päättyessä tuloverotuksessa poistamatta oleva omaisuuden hankintameno. Kiinteistön, rakennuksen ja rakennelman arvona pidetään kuitenkin verotusarvoa, jos verotusarvo on omaisuuden poistamatonta hankintamenoa suurempi. Kun yhtiön omistamalla kiinteistöllä oli kaksi yhtiön omistamaa rakennusta, oli kunakin verovuonna maapohjan ja rakennusten yhteenlaskettuja verotusarvoja ja poistamattomia hankintamenoja verrattava toisiinsa ja näiden yhteenlasketuista arvoista tuli nettovarallisuuslaskelmassa ottaa huomioon suurempi arvo. Verovuodet 1996-1998

Varallisuusverolaki 13 § 1 mom. 4 kohta

KVL 1996/282

A harjoitti apteekkiliiketoimintaa. A aikoi vuoden 1996 aikana sijoittaa apteekin liiketoiminnasta varoja sijoitusrahastoon, jota purkamalla hän maksaa vuoden 1997 syksyllä vuoden 1996 apteekkimaksun, laadunvalvontamaksun ja mah-

dolisesti muita apteekin menoja. Kirjanpidossa sijoitus käsitellään luonteensa mukaisesti rahoitusomaisuutena. A:n oli tarkoitus tehdä tämä sijoitus Sijoitusrahasto Evli Korko tai Sijoitusrahasto Evli Valtionobligaatio -nimiseen sijoitusrahastolaissa (480/87) tarkoitettuun sijoitusrahastoon. Siltä osin kuin A:n apteekkiliikkeen likvidien varojen sijoitus Evli Korko tai Evli Valtionobligaatio -sijoitusrahastoon ei ylittänyt apteekkiliikkeen lyhytaikaisen vieraan pääoman määrää 31.12.1996, sijoitusrahasto-osuudet olivat A:n apteekkiliikkeen elinkeinotoimintaan kuuluvaa varallisuutta, joka otettiin huomioon A:n jaettavan yritystulon pääomatulo-osuutta vuodelta 1997 laskettaessa. Apteekkiliikkeen veronalaisia varoja laskettaessa rahoitusomaisuuteen kuuluvien sijoitusrahasto-osuuksien arvo oli niiden hankintameno. Laskennallinen hyvän kirjanpitotavan mukaan siirtovelkoihin kirjattu apteekkimaksu ja laadunvalvontamaksu olivat sellaista velkaa, joka oli apteekkiliikkeen nettovarallisutta laskettaessa vähennettävä varoista. Verovuosi 1997.

KHO 2007/1670

A oli yksityisliikkeenä harjoittanut luvanvaraista apteekkiliiketoimintaa paikkakunnalla vuodesta 1994 alkaen. A:n puoliso oli hankkinut apteekin käyttämän liiketilan omistukseensa ja vuokrasi sitä A:lle. A on lausunut, että hänen tarkoituksensa on ollut hankkia liiketila omaan omistukseensa, mutta erinäisistä syistä suunnitelmaa ei ollut toteutettu ennen kuin vuonna 2004. A:n apteekkiliikkeen taseeseen oli usean vuoden ajan sisällytetty sijoitusrahasto-osuuksia, joilla A:n mukaan oli varauduttu vuokratun liiketilan ostoon noin kahdella miljoonalla markalla ja apteekin häiriöttömän toiminnan turvaamiseen, mikäli paikkakunnalle perustetaan toinen apteekki. Sijoitusrahasto-osuudet oli mitoitettu suuruudeltaan vastaamaan vieraan pääoman määrää vuoden vaihteessa. Tavaraennakkojärjestelmä oli A:n mukaan vallitseva käytäntö apteekkialalla. A:n harjoittaman apteekkiliikkeen taseen 31.12.2001 loppusumma oli 11 269 483 markkaa, oma pääoma 7 660 413 markkaa ja vieras pääoma 2 957 254 markkaa. Vieras pääoma oli kokonaisuudessaan lyhytaikaista velkaa, josta apteekkimaksun osuus oli 2 368 016 markkaa. Vaihto-omaisuuden määrä oli 1 780 026 markkaa. Lyhytaikaisten saamisten määrä oli 4 500 292 markkaa, josta lääketukuille suoritettujen ennakkomaksujen osuus oli 3 951 951 markkaa. Rahoitusarvopapereihin kirjattujen sijoitusrahasto-osuuksien arvo oli 3 365 222 markkaa. Korkein hallinto-oikeus katsoi kuten hallinto-oikeuskin, että sijoitusrahasto-osuudet voivat olla elinkeinotoiminnan rahoitusomaisuutta ja siten nettovarallisuuden laskelmassa huomioon otettavia varoja. Sijoitusrahasto-osuuksien kuuluminen elinkeinotoiminnan varoihin on kuitenkin ratkaistava tapauskohtaisesti niiden käyttötarkoituksen perusteella. A:n apteekkiliikkeen lyhytaikaisten saamisten määrä on ollut huomattavasti apteekin vieraan pääoman määrää suurempi. Sijoitusrahastoihin sijoitetut varat eivät olleet tarpeen apteekkimaksun tai apteekin muiden menojen maksamiseksi eikä A ollut edes väittänyt, että hän olisi purkanut sijoitusrahastoihin tekemiään sijoituksia apteekin menojen suorittamiseksi. Sijoitustoiminnan on katsottava olleen pitkäaikaista ja jatkuvaa. A:n selvitystä varojen varaamisesta apteekin toimitilojen ostamiseen puolisolta ei voitu pitää uskottavana, kun asiassa ei ollut ryhdytty toimenpiteisiin usean vuoden aikana. Muitakaan varojen sijoitustoiminnalle esitettyjä perusteluja ei voitu pitää uskottavina apteekin vahva rahoitusasema huomioon ottaen. A:n oli siten katsottava sijoittaneen sijoitusrahastoihin elinkeinotoimintaansa kuulumattomia varoja, joita ei tullut ottaa huomioon yrityksen nettovarallisuutta laskettaessa. Verovuosi 2001.

Maatilan varallisuus

KHO 1973/3886

Puuston verovelvollisen omistamien tilojen metsissä katsottiin vajauksen vuoksi oleellisesti poikkeavan samaan veroluokkaan asianomaisissa kunnissa kuuluvien metsien keskimääräisestä puustosta niillä maatiloilla, joilla puuston vajaukseksi oli näytetty yli 30 %. Mainittujen tilojen verotusarvoperusteiden mukaan määrättyjä metsän arvoja alennettiin samassa suhteessa kuin mainitun määrän ylittävä puuston vajaus oli samaan veroluokkaan asianomaisissa kunnissa kuuluvien metsien keskimääräisestä puustosta. Verovuosi 1966.

KHO 1977/3947 II 589

Maatilalla olevien vuokrattavien kesämökkien alla olevaa maata oli pidettävä sellaisena muuna

maatilaan kuuluvana maana kuin maatalous- tai metsämaana, jonka arvoksi oli TOL 34 §:n mukaan katsottava käypä arvo.

KHO 1979/1709 II 603

Kun tilan metsän puumäärä piirimetsälautakunnan antaman lausunnon mukaan oli vai 43 % alueen keskimääräisestä puustosta, alennettiin verotusperusteiden mukaan laskettua metsän arvoa harkinnan mukaan 40 %:lla. Verovuosi 1973.

KHO 1980/2012 II 591

Henkilö harjoitti omistamallaan maatilalla lomatoimintaa vuokraamalla 9 lomamökkiä, jotka sijaitsivat maatilalla olevilla erottamattomilla tonteilla. Mökit oli rakennettu ja niiden polttopuuhuolto suoritettiin tilalta saadulla puutavaralla ja tilan työvoimaa käyttäen. Kyseessä olevana verovuonna oli verotettava tulo mökkien vuokraustoiminnasta 25 700 mk ja maatilatalouden harjoittamisesta 23 345 mk. Verolautakunta vahvisti lomamökkitonttien verotusarvot TVL 45 §:n 3 momentin nojalla muun kuin maatalous- ja metsämaan arvon mukaan käypään arvoon siten kuin VMp:n (899/75), kohdassa 2) tarkemmin säädettiin sekä vahvisti lomamökkirakennusten verotusarvot TVL 45 §:n 6 momentin nojalla ikäalennukset huomioon ottaen jälleenhankinta-arvojen perusteella. Lääninoikeus hylkäsi tehdyn valituksen, jossa vaadittiin, että erottamattomien tonttien verotusarvot tuli vahvistaa mainitun VMp:n kohdan 1 nojalla vastaavan maatalousmaan mukaan sekä lomamökkirakennusten verotusarvot TVL:n 45 §:n 5 momentin nojalla rakennusten verovuoden päättyessä poistamattoman hankintamenon osan mukaiseksi. KHO jätti lääninoikeuden päätöksen pysyväksi.

KHO 1980/3427

Maatilaan kuuluvalle metsämaalle oli 7,2 ha:n osalta vahvistettu rantakaava. Kun alueelle ei ollut vahvistettu asema- eikä rakennuskaavaa eikä verovelvollinen ollut myynyt siitä maata rakennustarkoituksiin, alueelle ei voitu vahvistaa rakennusmaan lisäarvoa. Verovuosi 1976.

KHO 1982/1853

Alueella, jossa maatalouskiinteistö sijaitsi, oli voimassa vuonna 1950 vahvistettu asemakaava. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1966 päättänyt ryhtyä muuttamaan asemakaavaa. Alueelle määrätyn rakennuskiellon oli määrä päättyä 25.10.1981, mutta kaupunginvaltuusto oli päättänyt esittää sen jatkamista vielä yhdellä vuodella. Rakennuskiellosta huolimatta tilalle voitiin vuodelta 1976 toimitetussa verotuksessa määrätä lisäarvo.

KHO 1985/1689 II 597

Kiinteistönvälitystoimintaa harjoittaneen verovelvollisen liikkeen vaihto-omaisuudeksi kirjatut maatilat, joiden hankintamenosta verovelvollinen oli tuloverotuksessa saanut tehdä aliarvostusvähennyksen, oli varallisuusverotuksessa arvostettava maatiloja koskevien arvostusperusteiden mukaan. Lisäarvoa ei em. tiloille voitu määrätä niiden hankintamenon mukaisesti eikä muutoinkaan, kun tilat sijaitsivat asema- ja rakennuskaavoittamattomalla alueella eikä verovelvollinen ollut voinut myydä maata rakennustarkoituksiin. Verovuosi 1978.

KHO 1993/2734

Maatilalle omistajan aloitteesta laaditussa rantakaavaehdotuksessa oli 29 lomarakennuspaikkaa. Ennakkotietohakemuksessa pyydettiin ennakkotietoa siitä, aiheutuiko rantakaavaan kuuluvien rakennuspaikkojen vuokrauksesta velvollisuus suorittaa kiinteistöveroa rantakaava-alueen rakennuspaikoista. KVL ilmoitti ennakkotietona, että rantakaavaan kuuluvista rakentamattomista rakennuspaikoista, jotka on annettu vuokralle muuhun kuin maa- tai metsätalouskäyttöön, on suoritettava kiinteistöveroa. Maatilan omistaja vaati ennakkotiedosta KHO:een tekemässään valituksessa, että rakentamatonta rakennuspaikka ei tule lukea kiinteistöveron piiriin ennen rakentamista, sillä tällainen alue on yleensä maatalous-, metsä- tai joutomaata eikä alueella ole alkuperäisen käytön lisäksi muuta käyttöä. Hänen käsityksensä mukaan alueelle ei myöskään varallisuusverotuksessa lasketa lisäarvoa. KHO ei muuttanut KVL:n antamaa ennakkotietoa. Vuosi 1993. (Äänestys 4-1).

KHO 1996/856

Maanviljelijälle 17.2.1992 tehdyn maatilan sukupolvenvaihdoskaupan yhteydessä siirtynyt meijerimaidon tuotantokiintiö tuli lukea hänen ve-

ronalaisiin varoihinsa riippumatta siitä, että ennen maidon väliaikaisista tuotantokiintiöistä annetun lain (570/84) muuttamista 17.12.1993 annetulla lailla (1173/93) tuotantokiintiö ei ollut luovutettavissa tilakaupan ulkopuolella.

KHO 1997/1537 B

Saaristomeren neljällä saarella sijaitsevan kiinteistön kokonaispinta-ala oli 17,6 hehtaaria. Veroluokituksessa kiinteistö oli katsottu maatilaksi, jonka maapohjasta 2 hehtaaria oli vapaa-ajan asunnon tontti, 3,8 hehtaaria metsää ja 11,8 hehtaaria joutomaata. Verotuksen oikaisulautakunta katsoi verovelvollisen valituksesta, että vapaa-ajan asunnon rakennuspaikan pinta-ala oli 2 hehtaaria lopun ollessa kiinteistöverosta vapaata. Kunnanasiamiehen valituksesta lääninoikeus katsoi, että kiinteistöverosta vapaata metsää oli 4 hehtaaria ja että 11,6 hehtaarin suuruiselle joutomaalle oli määrättävä kiinteistöverotuksessa huomioon otettavaa arvoa. KHO katsoi joutomaan osalta, että kysymyksessä oli maatilaan kuuluva joutomaa, jolle ei varallisuusverotuksessa eikä näin ollen myöskään kiinteistöverotuksessa tullut määrätä arvoa. Verovuosi 1993. Äänestys 3-2.

KHO 2001/99

P:n kuntaa koskevissa rakennusmaan arviointiohjeissa oli määrätty 21 markan ohjearvo neliömetriltä omarantaisille lomarakennuspaikoille ja 11 markan ohjearvo haja-asutusrakennuspaikoille. Kunnassa sijaitsevan maatilan asuinrakennuksen etäisyys meren rannasta oli noin 100 metriä. Katsottiin, että maatilankin asuinrakennuksen rakennuspaikan arvo kiinteistöveroa määrättäessä oli laskettava arviointiohjeen omarantaisen lomarakennuspaikan eikä haja-asutusrakennuspaikan arvon mukaan. Verovuodet 1995 ja 1996.

KHO 2001/2183

Puolisot viljelivät sokerijuurikasta. Sokerijuurikkaan viljelysopimukset oli aikoinaan tehty ensi sijassa niiden viljelijöiden kanssa, jotka olivat omistaneet tietyn määrän juurikastuottajayhtiön osakkeita. Verovelvolliset olivat ilmoittaneet osakkeet ja niistä saadut osingot verovuonna 1996 maatalouden varoina ja tuloina ja verovuonna 1997 henkilökohtaisina varoina ja tuloina. Koska osakeomistus ei enää ollut edellytys sokerijuurikkaan viljelysopimusten tekemiselle, osakkeet oli verovelvollisten vaatimuksesta siirrettävä maatalouden varallisuudesta henkilökohtaiseen varallisuuteen. Verovuosi 1997.

KVL 1993/71

Yhtymä, jonka osakkaita olivat A, B, C ja D, harjoitti maataloutta tiloilla X ja Y, jotka A omisti. Alueelle ei ollut vahvistettu asema- tai rantakaavaa. Jos A:n omistamien tilojen alueelle vahvistetaan rantakaava, johon tulee 31 rakennuspaikkaa, katsottiin, että rantakaavan vahvistamisesta ei sinänsä synny velvollisuus suorittaa kiinteistöveroa lomarakennuspaikoista. A on velvollinen suorittamaan kiinteistöveroa ennen rantakaavan vahvistamista vuokratusta rantatontista, jolle vuokralainen oli rakentanut rantamökin. Rantakaavaan kuuluvista rakentamattomista rakennuspaikoista, jotka annetaan vuokralle muuhun kuin maa- tai metsätalouskäyttöön, A on velvollinen suorittamaan kiinteistöveroa. Rantakaavaan kuuluvan rakennuspaikan myynnin jälkeen A on velvollinen suorittamaan kiinteistöveroa jäljelle jäävistä rakennuspaikoista. Jos A, B, C ja D rakentavat rantakaavassa oleville rakennuspaikoille mökkejä ja vuokraavat niitä, A on velvollinen suorittamaan kiinteistöveroa niistä rakennuspaikoista, joille on rakennettu mökki. Jos rantakaava-alueella olevaan saareen rakennetaan omaan käyttöön tuleva rantasauna, siitä ja sen rakennuspaikasta on suoritettava kiinteistöveroa. Verovuosi 1993.

KVL 1997/130

Maanviljelijä A ja hänen puolisonsa B harjoittavat tilallaan maidontuotantoa. Tila on maatalousharjoittelutila ja sitä koskevassa harjoitettelusopimuksessa on edellytetty, että harjoittelijalle järjestetään luontoisetuna asunto. Tilalla on maatalousharjoittelija vuosittain 1.5.-30.9. välisen ajan ja toisinaan kotitalousharjoittelija 1.10.-31.12. välisen ajan. A ja B ovat rakentaneet vuonna 1996 asuinrakennukseensa laajennusosan, johon kuuluu 11,5 neliömetrin suuruinen harjoittelijanhuone ja 8,3 neliömetrin suuruinen työhuone. Harjoittelijan huone on varattu vain harjoittelijan käyttöön. Työhuonetta käytetään vain A:n ja B:n maataloudessa ja neuvontapalve-

lutoiminnassa. 1) A ja B saivat vähentää maatalouden tulosta maatilatalouden tuloverolain 9 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaisin poistoin asuinrakennuksen laajennusosan hankintamenot siltä osin kuin ne kohdistuivat harjoittelijan ja muun palkkaväen yhteiseen huoneeseen sekä maatalouden toimistohuoneeseen. Tasausvarauksia voitiin käyttää harjoittelijan ja muun palkkaväen yhteisen huoneen sekä maatalouden toimistohuoneen hankintamenoihin vuonna 1996. 2) Rakennuksen laajennusosan rakennuskustannuksiin sisältyvät arvonlisäverot eivät olleet vähennyskelpoisia arvonlisäverotuksessa sikäli kuin hankinta koski harjoittelijan huonetta, mutta olivat vähennyskelpoisia siltä osin kuin hankinta koski työhuonetta. 3) Maatalouden nettovarallisuutta laskettaessa laajennusosan harjoittelijanhuone ja työhuone otettiin huomioon. Ne arvostettiin varallisuusverolain maatilan asuinrakennusta koskevien säännösten mukaan. Nettovarallisuutta laskettaessa harjoittelijanhuoneen ja työhuoneen arvo oli niiden kokoa vastaava osa koko asuinrakennuksen arvosta. 4) Kun asuinrakennuksen laajennusosasta osa tuli esitetyllä tavalla maatalouden käyttöön, tämä ei vaikuttanut asuinrakennuksen varallisuusveroarvon määräytymiseen. Verovuosi 1996 ja verovuosi 1997. Noudatetaan arvonlisäverotuksessa ajalla 1.1.1996-31.12.1997.

KVL 2000/93

Maanviljelijä A harjoitti maataloutta omistamallaan tilalla, jossa oli peltoa 62 ha. A vuokrasi 16 hehtaaria peltoa toiselta maanviljelijältä, joka oli lopettanut aktiivisen maatalouden harjoittamisen. Vuokra-aika oli lähes 12 vuotta. A aikoi vuokrakauden aikana salaojittaa vuokraamansa pellot omalla kustannuksellaan. Vuokrasopimuksessa salaojituksesta ei ollut sovittu mitään. Vuokrakauden päätyttyä salaojitettu pelto siirtyisi vuokranantajan hallintaan korvauksetta. A viljeli vuokrapeltoa omistamillaan koneilla yhteisviljelyksessä omistamiensa peltojen kanssa. Vuokramies sai vähentää suorittamansa salaojituskustannukset vuosittain MVL 10 §:n mukaisesti menojäännöksestä tehtävin poistoin. Vuokramies sai käyttää tasausvarausta salaojien hankintamenojen kattamiseen. Vuokranantajalle ei verovuonna muodostunut vuokramiehen suorittaman salaojituksen vuoksi veronalaista tuloa. Verovuoden päättyessä tuloverotuksessa poistamatta oleva osa salaojien hankintamenosta luettiin nettovarallisuutta laskettaessa vuokramiehen harjoittaman maatalouden varoihin. Verovuosi 1999, verovuosi 2000 ja verovuosi 2001.

KVL 2010/17

Maataloutta harjoittava A kasvatti omistamassaan sikalassa lihasikoja teuraseläimiksi. A oli ostanut kasvatettavakseen teuraseläinten hankintaa, myyntiä ja markkinointia harjoittavalta X Oy:ltä porsaita, jotka toimitettiin hänelle 24.3.2010. X Oy myönsi A:lle maksuaikaa viiden prosenttiyksikön korolla laskun eräpäivään 2.8.2010 asti. Sopimusehtojen mukaan X Oy:llä oli omistusoikeus porsaisiin siihen saakka, kunnes kauppahinta oli kokonaan maksettu. X Oy aikoi siirtää A:n kanssa solmitun sopimuksen siinä sovittuine ehtoineen samaan konserniin kuuluvalle rahoitusyhtiö Y Oy:lle. Kun X Oy:n ja A:n välisessä maksujärjestelyssä oli kysymys A:lle myönnetystä maksuajan pidentämisestä, ei X Oy:ltä Y Oy:lle siirtyvää saamista pidetty A:n verotuksessa varojen arvostamisesta annetun lain 19 §:n 1 momentissa tarkoitettuna velkana, joka olisi vähennettävä varoista maatalouden nettovarallisuutta laskettaessa. Ennakkoratkaisu vuodelle 2010. Laki varojen arvostamisesta verotuksessa 19 § 1 mom

Taulukko I,

käytettävä sovellettaessa perintö- ja lahjaverolain 10 §:n 1 momenttia. Taulukko osoittaa allamainittujen vuosien kuluttua erääntyvän 100 euron suuruisen korottoman saatavan arvon, laskettuna 8 prosentin korkokannan mukaan.

Vuosien luku	Pääoma-arvo	Vuosien luku	Pääoma-arvo	Vuosien luku	Pääoma arvo	Vuosien luku	Pääoma-arvo
1	92,59	26	13,52	51	1,97	76	0,29
2	85,73	27	12,52	52	1,83	77	0,27
3	79,38	28	11,59	53	1,69	78	0,25
4	73,50	29	10,73	54	1,57	79	0,23
5	68,06	30	9,94	55	1,45	80	0,21
6	63,02	31	9,20	56	1,34	81	0,20
7	58,35	32	8,52	57	1,24	82	0,18
8	54,03	33	7,89	58	1,15	83	0,17
9	50,02	34	7,30	59	1,07	84	0,16
10	46,32	35	6,76	60	0,99	85	0,14
11	42,89	36	6,26	61	0,91	86	0,13
12	39,71	37	5,80	62	0,85	87	0,12
13	36,77	38	5,37	63	0,78	88	0,11
14	34,05	39	4,97	64	0,73	89	0,11
15	31,52	40	4,60	65	0,67	90	0,10
16	29,19	41	4,26	66	0,62	91	0,09
17	27,03	42	3,95	67	0,58	92	0,08
18	25,02	43	3,65	68	0,53	93	0,08
19	23,17	44	3,38	69	0,49	94	0,07
20	21,45	45	3,13	70	0,46	95	0,07
21	19,87	46	2,90	71	0,42	96	0,06
22	18,39	47	2,69	72	0,39	97	0,06
23	17,03	48	2,49	73	0,36	98	0,05
24	15,77	49	2,30	74	0,34	99	0,05
25	14,60	50	2,13	75	0,31	100	0,05

N:o 1404

Verohallinnon päätös rakennusmaan verotusarvon laskentaperusteista

Annettu Helsingissä 23 päivänä joulukuuta 2010

Verohallinto on varojen arvostamisesta verotuksessa 22 päivänä joulukuuta 2005 annetun lain (1142/2005) 29 §:n 4 momentin, sellaisena kuin se on laissa 505/2010, nojalla määrännyt:

1 §

Perusteet

Rakennusmaan verotusarvoa laskettaessa perusteena käytetään niitä kuntakohtaisia tonttihintakarttoja ja arviointiohjeita, jotka otettiin käyttöön vuodelta 1994 toimitettavassa verotuksessa sellaisina kuin ne ovat tarkistettuna vuonna 2010.

Jos rakennusmaalle ei ole annettu arviointiohjetta tai tonttihintakartassa arvoa tai jos niissä perusteissa, jotka rakennusmaan käypää arvoa määrättäessä on otettava huomioon, on tapahtunut oleellinen muutos, verotusarvo lasketaan noudattaen soveltuvin osin vastaavanlaista aluetta koskevaa kuntakohtaista arviointiohjetta ja tonttihintakarttaa.

2 §

Verotusarvojen taso

Verotusarvoksi katsotaan 73,5 prosenttia arviointiohjeiden ja tonttihintakarttojen osoittamasta käyvästä hintatasosta (*tavoitearvo*). Jos arviointiohjeen tai tonttihintakartan arvoja on oikaistu edellisen vuoden verotuksessa, verotusarvoksi katsotaan oikaistun arvon perusteella laskettu tavoitearvo.

3 §

Tavoitearvosta poikkeaminen

Jos vuoden 2009 verotusarvo on alle tavoitearvon, vuoden 2010 verotusarvo lasketaan korottamalla vuoden 2009 verotusarvoa seuraavalla tavalla:

Vuoden 2009 verotusarvo	Korotus
alle 80 % tavoitearvosta	30 %
vähintään 80 % tavoitearvosta	20 %

Verotusarvoksi vahvistetaan enintään tavoitearvo.

4 §

Käyvän arvon soveltaminen

Jos rakennusmaan käypä arvo on tämän päätöksen mukaan laskettua arvoa alempi, rakennusmaan arvoksi katsotaan käypä arvo.

5 §

Voimaantulo

Tämä päätös tulee voimaan 31 päivänä joulukuuta 2010. Sitä sovelletaan määrättäessä rakennusmaan verotusarvoa vuodelta 2010.

N:o 1295

Valtiovarainministeriön asetus rakennusten jälleenhankinta-arvon perusteista

Annettu Helsingissä 17 päivänä joulukuuta 2010

Valtiovarainministeriön päätöksen mukaisesti säädetään varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain (1142/2005) 30 §:n 1 ja 2 momentin nojalla:

Yleisiä määräyksiä

1 §

Rakennusten jälleenhankinta-arvojen määräämisessä käytetään seuraavia keskimääräisiä arvoja neliömetriä tai kuutiometriä kohti. Jos rakennuksen rakennustaso poikkeaa olen-naisesti keskimääräisestä rakennustasosta, on näitä arvoja harkinnan mukaan korotettava tai alennettava, kuitenkin enintään 30 prosenttia.

2 §

Rakennuksen pinta-alalla tarkoitetaan tässä asetuksessa sitä alaa, johon lasketaan ulkomitoin kaikkien kerrosten, kellareiden ja lämpöeristettyjen ullakkohuoneiden pinta-alat. Pinta-alaan ei lasketa parvekkeita, katoksia eikä tiloja, joissa vapaa korkeus on alle 160 cm.

3 §

Toimisto-, sosiaali-, varasto- ja paikoitustilojen pinta-alat lasketaan sisämitoin. Hissikuilun pinta-ala lasketaan kertomalla hissikuilun pohjan pinta-ala niiden kerrosten lukumäärällä, jotka hissikuilu lävistää. Rakennuksen kuutiotilavuuteen sisällytetään sekä lämpimät että kylmät tilat ulkomittojen mukaan laskettuina. Rakennuksen keskimääräinen kerroskorkeus saadaan jakamalla tilavuus pinta-alalla. Jälleenhankinta-arvoja määrättäessä otetaan huomioon vain täydet neliö- tai kuutiometrit.

Asuinrakennukset

4 §

Pientalolla tarkoitetaan omakotitaloa, paritaloa tai rivitaloa, jossa käynti asuinhuoneistoihin on yleensä järjestetty suoraan maan tasosta ilman erillistä porraskäytävää.

5 §

Pientalojen pinta-alan perusarvo on 546,15 euroa/m^2.

Jos rakennuksen kantava rakenne on puuta ja jos rakennus on valmistunut ennen vuotta 1960, pinta-alan perusarvo on 435,69 euroa/m^2.

Jos rakennuksen kantava rakenne on puuta ja jos rakennus on valmistunut vuosina 1960—1969, pinta-alan perusarvo on 492,96 euroa/m^2.

Perusarvoa korjataan rakennuksen ominaisuuksien perusteella lisäarvoilla ja alennuksilla seuraavasti:

1) jos rakennuksen pinta-ala on

— yli 60 m^2, mutta enintään 120 m^2, perusarvosta vähennetään 0,932 euroa jokaiselta alarajan (60 m^2) ylittävältä neliömetriltä

— yli 120 m^2, alennus on 55,92 euroa/m^2;

2) jos rakennuksesta puuttuu

— vesijohto ja viemäri, alennus on 35,19 euroa/m^2

— keskuslämmitys, alennus on 39,87 euroa/m^2

— sähkö, alennus on 21,07 euroa/m^2.

6 §

Kun rakennuksen kellaritilat ovat pintarakenteiltaan viimeistelemättömät ja pääasiassa varastokäytössä, käytetään kellarin osalta pinta-alan arvona 187,38 euroa/m^2.

7 §

Asuinkerrostalolla tarkoitetaan vähintään kaksikerroksista, useita asuinhuoneistoja käsittävää asuinrakennusta, jossa on erillisiä huoneistoja päällekkäin.

8 §

Asuinkerrostalojen pinta-alan perusarvo on 546,15 euroa/m^2.

Jos rakennuksen kantava rakenne on puuta ja jos rakennus on valmistunut ennen vuotta 1960, pinta-alan perusarvo on 435,69 euroa/m^2.

Perusarvoa korjataan rakennuksen ominaisuuksien perusteella lisäarvoilla ja alennuksilla seuraavasti:

1) jos rakennuksessa on hissi, lisäarvo on 23,12 euroa/m^2;

2) jos rakennuksen pinta-ala huoneistoa kohden on

— yli 80 m^2, mutta enintään 120 m^2, perusarvosta vähennetään 1,401 euroa jokaiselta alarajan (80 m^2) ylittävältä neliömetriltä

—yli 120 m^2, alennus on 56,04 euroa/m^2;

3) jos rakennuksen kerrosluku kellari mukaan lukien on

— 3 kerrosta, lisäarvo on 28,44 euroa/m^2

— 4 kerrosta, lisäarvo on 14,10 euroa/m^2

— 5 kerrosta, lisäarvo on 0

— 6 kerrosta, alennus on 14,10 euroa/m^2
— 7 kerrosta, alennus on 28,44 euroa/m^2
— 8 kerrosta tai enemmän, alennus on 42,54 euroa/m^2.

9 §

Vapaa-ajan asunnolla tarkoitetaan pääasiassa vapaa-ajan viettoon tarkoitettua rakennusta, kuten kesämökkiä.

10 §

Vapaa-ajan asunnon pinta-alan perusarvo on 435,69 euroa/m^2.

Perusarvoa korjataan rakennuksen ominaisuuksien perusteella lisäarvoilla ja alennuksilla seuraavasti:

1) jos rakennuksen pinta-ala on
— yli 10 m^2, mutta enintään 70 m^2, perusarvosta vähennetään 2,848 euroa jokaiselta alarajan (10 m^2) ylittävältä neliömetriltä
— yli 70 m^2, alennus on 170,88 euroa/m^2;

2) jos rakennus on talviasuttava, lisäarvo on 36,41 euroa/m^2;

3) jos rakennuksessa on kuisti, lisäarvo kuistineliömetriltä on 72,61 euroa.

11 §

Jos rakennuksessa on sähkö, korotetaan rakennuksen arvoa 290,46 eurolla lisättynä 6,337 eurolla jokaista pinta-alan neliömetriä kohden.

Rakennuksen arvoa korotetaan, jos rakennuksessa on:
— viemäri, 435,69 euroa
— vesijohto, 546,15 euroa
— WC, 722,05 euroa
— sauna, 722,05 euroa.

12 §

Tavanomaisesta vapaa-ajan asunnosta kooltaan, käyttötavaltaan taikka rakennus- tai varustetasoltaan olennaisesti poikkeavaa asuinrakennusta pidetään pientalona.

13 §

Talous- ja autotallirakennuksella tarkoitetaan erillistä saunarakennusta sekä erillistä talous- ja autotallirakennusta.

Jos talous- ja autotallirakennus on lämpöeristetty sekä muutenkin rakennustavaltaan edustaa pitkäaikaiseen käyttöön tarkoitettua rakennusta, arvo on 355,91 euroa/m^2.

Kevytrakenteisen lämpöeristämättömän talous- ja autotallirakennuksen arvo on 185,34 euroa/m^2. Jos tällainen rakennus on valmistunut ennen vuotta 1970, sen arvo on 145,25 euroa/m^2.

Toimistorakennukset

14 §

Toimistorakennuksella tarkoitetaan rakennusta, jonka tilat on pääasiallisesti rakennettu toimistotiloiksi tai joka on pääasiallisesti toimistokäytössä.

15 §

Toimistorakennuksen pinta-alan perusarvo on 756,84 euroa/m^2.

Perusarvoa korjataan rakennuksen ominaisuuksien perusteella lisäarvoilla ja alennuksilla seuraavasti:

1) kerroskorkeus
— jos rakennuksen keskimääräinen kerroskorkeus on yli 3,2 m, mutta enintään 3,5 m, perusarvoon lisätään 15,542 euroa jokaiselta alarajan (3,2 m) ylittävältä 5 cm:ltä
— jos yli 3,5 m, lisäarvo on 93,25 euroa/m^2;

2) rakennuksen muoto
— jos rakennuksen kaikki kerrokset ovat pohjamuodoltaan samanlaisia suorakaiteita ja pohjakerroksessa on vain vähäisiä sisäänvetoja tai ulokkeita, alennus on 77,72 euroa/m^2
— jos rakennus on muodoltaan verraten yksinkertainen suorakaiteen tai L-muotoinen, mutta osa rakennuksesta on nostettu pilareille tai alimmat kerrokset ovat varsinaisia toimistokerroksia laajempia myymälä- tai paikoituskerroksia, alennus on 0
— jos rakennus on muodoltaan tavanomaisesta poikkeava, pohjamuodoltaan H-, T- tai U-muotoinen tai pohjakerros on yli kaksi kertaa muita kerroksia suurempi, lisäarvo on 39,87 euroa/m^2;

3) varasto- ja paikoitustilat
— jos varastojen ja paikoitustilojen yhteenlaskettu pinta-ala on yli 20 prosenttia rakennuksen pinta-alasta, alennus on 47,25 euroa/m^2
— jos varastojen ja paikoitustilojen yhteenlaskettu pinta-ala on vähintään 5 prosenttia, mutta enintään 20 prosenttia rakennuksen pinta-alasta, alennus on 0
— jos varasto- ja paikoitustiloja on alle 5 prosenttia rakennuksen pinta-alasta, lisäarvo on 31,09 euroa/m^2;

4) hissit
— jos rakennuksessa ei ole hissiä tai hissikuilujen yhteenlaskettu pinta-ala rakennuksen pinta-alasta on enintään 0,5 prosenttia, alennus on 61,37 euroa/m^2
— jos hissikuilujen yhteenlaskettu pinta-ala rakennuksen pinta-alasta on yli 0,5 prosenttia ja enintään 1 prosentti, alennus on 0

— jos hissikuilujen yhteenlaskettu pinta-ala rakennuksen pinta-alasta on yli 1 prosenttia, lisäarvo on 94,29 euroa/m^2;

5) ilmastointi

— jos rakennuksessa ei ole koneellista ilmastointia tai vain ilman koneellinen sisään- tai ulospuhallus, alennus on 61,37 euroa/m^2

— jos rakennuksessa on ilman koneellinen sisään- ja ulospuhallus, alennus on 0

— jos edellisen lisäksi huoneiden ilmastointi on erikseen säädettävissä ja ilmaa huomattavassa määrin käsitellään esimerkiksi kostuttamalla tai jäähdyttämällä, lisäarvo on 77,72 euroa/m^2.

Myymälärakennukset

16 §

Myymälärakennuksella tarkoitetaan pääasiassa myymälätiloja sisältävää rakennusta.

17 §

Myymälärakennuksen tilavuuden perusarvo on 233,18 euroa/m^3.

Perusarvoa korjataan rakennuksen ominaisuuksien perusteella lisäarvoilla ja alennuksilla seuraavasti:

1) jos rakennuksen tilavuus on

— yli 700 m^3, mutta enintään 2 500 m^3, perusarvosta vähennetään 2,848 euroa jokaiselta alarajan (700 m^3) ylittävältä 100 m^3:ltä

—yli 2 500 m^3, mutta enintään 10 000 m^3, perusarvosta vähennetään 2,848 euroa jokaiselta 700 m^3 ylittävältä 100 m^3:ltä 2 500 m^3:iin saakka ja 0,368 euroa jokaiselta 2 500 m^3 ylittävältä 100 m^3:ltä

— yli 10 000 m^3, alennus on 78,86/m^3;

2) jos kellarin ja muualla kuin kellarissa olevien varastotilojen osuus rakennuksen pinta-alasta on yli 20 prosenttia, mutta enintään 40 prosenttia, perusarvosta vähennetään 1,195 euroa jokaiselta alarajan (20 prosenttia) ylimenevältä prosenttiyksiköltä

— yli 40 prosenttia, alennus on 23,90 euroa/m^3;

3) jos rakennuksen keskimääräinen kerroskorkeus on

— vähintään 3 m, mutta enintään 6,2 m, perusarvosta vähennetään 1,882 euroa jokaiselta alarajan (3 m) ylittävältä 10 cm:ltä

— yli 6,2 m, alennus on 60,22 euroa/m^3;

4) jos rakennus on kellari mukaan lukien vähintään kolmikerroksinen, lisäarvo on 18,42 euroa/m^3.

Jos myymälärakennuksen kantava rakenne on puuta ja jos rakennus on tilavuudeltaan alle 2 000 m^3 ja jos rakennus on valmistunut ennen vuotta 1960, tilavuuden perusarvo on 181,01 euroa/m^3. Tällaisen rakennuksen perusarvoa ei korjata edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetuilla tilavuuden perusteella laskettavilla alennuksilla.

Teollisuusrakennukset

18 §

Teollisuusrakennuksella tarkoitetaan teollisuuden tuotanto- ja varastorakennusta sekä siihen verrattavaa rakennusta, kuten korjaamoa, huoltoasemaa, maalaamoa, työpajaa, pienteollisuusrakennusta, leipomoa ja myllyä.

19 §

Teollisuusrakennusten tilavuuden perusarvo on 91,00 euroa/m^3.

Perusarvoa korjataan rakennuksen ominaisuuksien perusteella lisäarvoilla ja alennuksilla seuraavasti:

1) jos rakennuksen keskimääräinen kerroskorkeus on

— yli 3,8 m, mutta enintään 5,8 m, perusarvosta vähennetään 4,606 euroa jokaiselta alarajan (3,8 m) ylittävältä 0,5 m:ltä

— yli 5,8 m, mutta enintään 8,8 m, perusarvosta vähennetään 4,606 euroa jokaiselta 3,8 m ylittävältä 0,5 m:ltä 5,8 m:iin saakka ja 2,313 euroa jokaiselta 5,8 m ylittävältä 0,5 m:ltä

— yli 8,8 m, alennus on 32,30 euroa/m^3;

2) lämmitys ja vesijohto sen mukaan, mikä lähinnä vastaa rakennuksen ominaisuuksia

— jos rakennus on pääasiassa lämmittämätön varastorakennus, jossa ei ole sosiaali- tai toimistotiloja, alennus on 25,98 euroa/m^3

— jos rakennuksen vesipisteiden määrä on vähäinen, sosiaali- ja toimistotiloja on yhteensä enintään 3 prosenttia rakennuksen pinta-alasta ja rakennus on pääosin lämmittämätön, alennus on 16,37 euroa/m^3

— jos rakennus on pääasiassa hallimaista teollisuustilaa, jota ei yleensä lämmitetä yli 18°C, sekä sosiaali- ja toimistotiloja on yhteensä yli 3 prosenttia, mutta alle 15 prosenttia rakennuksen pinta-alasta, alennus on 0

— jos rakennuksen tuotantotilojen lämpötila on yleensä yli 18°C, sosiaali- ja toimistotiloja on vähintään 15 prosenttia rakennuksen pinta-alasta tai niin sanottuja märkiä tiloja on yli 30 prosenttia rakennuksen pinta-alasta sekä rakennuksessa on automaattinen palosammutusjärjestelmä, lisäarvo on 15,95 euroa/m^3;

3) ilmastointi ja valaistus sen mukaan, mikä lähinnä vastaa rakennuksen ominaisuuksia

— jos rakennuksessa ei ole koneellista ilmastointia ja työtiloissa on vain yleisvalaistus sekä sosiaali- ja toimistotiloja on yhteensä enintään 3 prosenttia rakennuksen pinta-alasta, alennus on 16,37 euroa/m^3

— jos rakennuksessa on ilman koneellinen sisään- tai ulospuhallus, valaistus on pääasiallisesti yleisvalaistusta sekä sosiaali- ja toimistotilojen yhteinen osuus rakennuksen pinta-alasta on yli 3 prosenttia, mutta alle 15 prosenttia, alennus on 0

— jos rakennuksessa on ilman koneellinen sekä sisään- että ulospuhallus, runsaasti työpistevalaistusta, sosiaali- ja toimistotiloja on yhteensä vähintään 15 prosenttia rakennuksen pinta-alasta ja rakennuksessa on automaattinen palohälytysjärjestelmä, lisäarvo on 15,95 euroa/m^3;

4) jos rakennus on vähintään kolmikerroksinen, lisäarvo on 14,10 euroa/m^3;

5) jos vähintään kolmikerroksisen rakennuksen tilavuus on yli 5 000 m^3, mutta enintään 10 000 m^3, vähennetään sen perusarvosta 2,823 euroa alarajan (5 000 m^3) ylittävältä jokaiselta 1 000 m^3:ltä

— yli 10 000 m^3, alennus on 14,11 euroa/m^3.

Muut rakennukset ja rakennelmat

20 §

Muun kuin edellä lueteltuihin ryhmiin kuuluvan rakennuksen arvioimiseen käytetään lähinnä soveltuvan rakennuksen arvioimisperusteita. Mikäli rakennuksella on useita käyttötarkoituksia, arvioidaan jälleenhankinta-arvo pääasiallisen käyttötarkoituksen mukaan. Jos kuitenkin huomattava osa rakennuksesta on muussa kuin pääasiallisessa käyttötarkoituksessa, voidaan rakennuksen osat arvioida erikseen.

21 §

Jos rakennus on sen laatuinen, että siihen ei voida lainkaan soveltaa edellä 4—19 §:ssä olevia arviointiperusteita, tai jos kysymyksessä on rakennelma, pidetään tällaisen rakennuksen tai rakennelman jälleenhankinta-arvona 70 prosenttia vastaavan rakennuksen tai rakennelman rakennuskustannuksista.

Julkisten rakennusten ja muiden yleisessä käytössä olevien rakennusten, jos niille ei aiemmin ole määrätty arvoa varallisuusverotusta varten, edellä 1 momentissa tarkoitettuna jälleenhankinta-arvona käytetään kuitenkin seuraavia 70 prosentin tasoon laskettuja keskimääräisiä rakennuskustannuksia neliömetriä tai kuutiometriä kohti:

1) hoitoalan rakennukset

— keskussairaalat 1 133,20 euroa/m^2

— aluesairaalat 912,29 euroa/m^2

— terveyskeskukset ja paikallissairaalat 844,77 euroa/m^2

— kunnallis- ja vanhainkodit, parantolat, hoito- ja kuntoutuslaitokset, palvelukeskukset, joissa on sekä palvelutaloja että asuntoja, lastenkodit ja koulukodit 742,51 euroa/m^2

— vankilat 194,32 euroa/m^3;

2) kokoontumisrakennukset

— teatteri-, konsertti- ja kongressirakennukset 963,44 euroa/m^2: teatterirakennuksella tarkoitetaan rakennusta, jonka tilat on pääasiassa rakennettu näyttämötiloiksi katsomoineen, rakennuksessa on myös aula-, keittiö-, kahvio- ja sosiaalitiloja, teatterirakennuksiin rinnastetaan konsertti- ja kongressirakennukset

— kirjastorakennukset ja arkistot 726,16 euroa/m^2: kirjastorakennuksella tarkoitetaan rakennusta, jonka tiloista valtaosan muodostaa kirjastosali, rakennuksessa voi olla myös näyttely-, toimisto-, varasto- ja sosiaalitiloja, arkistot rinnastetaan kirjastorakennuksiin

— museot ja taidegalleriat 677,05 euroa/m^2: museo- ja taidegalleriarakennuksella tarkoitetaan rakennusta, jossa on pääasiallisesti näyttelytiloja ja varastoja sekä jossa voi olla toimisto-, väestösuoja- ja asuintiloja

— seurakuntatalot 844,77 euroa/m^2: seurakuntatalolla tarkoitetaan pääasiassa kokoontumis- ja kerhotiloiksi rakennettuja seurakuntarakennuksia, rakennuksessa on kerho-, kokoontumis-, toimisto-, varasto-, sosiaali-, keittiö- ja asuintiloja

— nuorisotalot 767,06 euroa/m^2: nuorisotalorakennuksen tilat on pääasiallisesti rakennettu monitoimitiloiksi, rakennuksessa voi olla myös kahvio-, keittiö- ja sosiaalitiloja

— uudenaikaiset kirkkorakennukset 1 221,16 euroa/m^2: kirkkorakennuksessa on kirkko- ja seurakuntasali sekä kerho-, keittiö-, toimisto-, väestönsuoja- että asuintiloja

— puukirkot ja ennen vuotta 1950 rakennetut kivikirkot 212,74 euroa/m^3

— monitoimi- ja urheilutalot 742,51 euroa/m^2: urheilutalojen tiloista valtaosan muodostavat liikunta- ja kuntosalit, lisäksi rakennuksissa on toimisto-, kokous-, varasto-, keittiö-, kahvila- sekä peseytymis- ja pukeutumistiloja

— stadion- ja katsomorakennukset 724,13 euroa/m^2: katsomorakennuksella tarkoitetaan rakennusta, jossa on myös peseytymis-, pukeutumis-, oleskelu- ja hallitiloja;

3) opetusrakennukset

— peruskoulu- ja lukiorakennukset 820,24 euroa/m^2

— ammattikoulut ja muut ammatilliset oppilaitokset sekä kurssikeskukset 767,06 euroa/m^2

— korkeakoulut, yliopistot ja tutkimuslaitokset 844,77 euroa/m^2;

4) liikenteen rakennukset ja muut rakennukset

— linja-auto-, rautatie-, lentoasema- ja satamaterminaalit 881,62 euroa/m^2: vanhat puurakenteiset asemarakennukset rinnastetaan pientaloihin

— nykyaikaiset yli 10 000 brm^2:n terminaalirakennukset 1 247,76 euroa/m^2

— tietoliikennerakennukset 533,89 euroa/m^2: tietoliikennerakennuksia ovat esimerkiksi puhelin-, linkki- ja viestiasemarakennukset, laitetilojen lisäksi rakennuksessa voi olla asuin-, toimisto- ja varastotilaa

— kasarmirakennukset 568,64 euroa/m^2: jos kasarmirakennus on puurakenteinen, sen arvo on 458,19 euroa/m^2

— paloasemarakennukset 724,12 euroa/m^2: jos paloasemarakennus on puurakenteinen, sen arvo on 648,43 euroa/m^2

— vesitornit, yli 750 vesi-m^3 486,83 euroa/vesi-m^3 ja alle 750 vesi-m^3 648,43 euroa/vesi-m^3.

Vesitornin keskimääräisiin rakennuskustannuksiin ei sisälly vesitornissa mahdollisesti olevien muiden tilojen eikä hissien rakennuskustannuksia.

Voimaantulo ja soveltaminen

22 §

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

Asetusta sovelletaan määrättäessä rakennuksen ja rakennelman verotusarvoa vuodelta 2010.

N:o 1296

Valtiovarainministeriön asetus vesivoimalaitoksen ja sen rakenteiden jälleenhankinta-arvon perusteista

Annettu Helsingissä 17 päivänä joulukuuta 2010

Valtiovarainministeriön päätöksen mukaisesti säädetään varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain (1142/2005) 30 §:n 1 ja 2 momentin nojalla:

1 §

Soveltamisala

Vesivoimalaitoksen, jonka kosken putouskorkeus on vähintään kolme metriä ja jonka teho on vähintään 500 kilowattia, ja vesivoimalaitosrakenteiden jälleenhankinta-arvoa laskettaessa otetaan huomioon voimalaitosrakenteiden hankinnasta johtuneet välittömät menot:

1) koneasema siihen sisältyvine patoineen;

2) ylä- ja alakanavarakenteet tai muut koneaseman ulkopuoliset vesitiet;

3) voimalaitosta varten tehdyt perkaukset ja pengerrykset;

4) voimalaitosta palvelevat padot;

5) kytkinkenttärakenteet;

6) voimalaitoksen käyttöä ja ylläpitoa varten tarvittavat tiet ja sillat;

7) lämpö-, vesi-, ilmastointi- ja sähköasennukset;

8) voimalaitoksen tarvitsemat erilliset kaapeli- ja putkikanavat sekä

9) tontin kaivuu-, paalutus-, louhinta-, tasoitus- ja pintarakennustyöt.

Vesivoimalaitoksen jälleenhankinta-arvoa laskettaessa otetaan huomioon myös laitoksen työmaan käyttö- ja yhteiskustannukset, rakennuttajan kustannukset ja rakennusaikaiset korot.

Vesivoimalaitoksen jälleenhankinta-arvoa laskettaessa otetaan huomioon ainoastaan vesivoimalaitosta välittömästi palvelevat rakennukset tai laitteet, joita eivät ole esimerkiksi kalanviljelylaitokset, toimisto-, varasto-, korjaamo- tai asuinrakennukset, turbiinit, generaattorit, patoluukut, nosturit, automaatiolaitteet säätöä ja käyttöä varten eivätkä uittolaitteet, muunto- ja kytkinlaitteet eivätkä muut sähkön tuotantoa palvelevat koneet ja laitteet.

Muiden kuin tässä asetuksessa tarkoitettujen rakennusten jälleenhankinta-arvosta säädetään erikseen.

2 §

Jälleenhankinta-arvo

Vesivoimalaitoksen jälleenhankinta-arvo lasketaan korjaamalla 1 §:ssä tarkoitettujen rakennelmien alkuperäiset hankintakustannukset ja muut kustannukset rakennuskustannusindeksin kokonaisindeksilukuun 278,8. Jälleenhankinta-arvo on 70 prosenttia tällä tavoin määritetystä arvosta. Rakennuskustannusten oletetaan syntyvän tasaisesti rakentamisen aikana.

3 §

Keskimääräisten rakennuskustannusten mukainen jälleenhankinta-arvo

Jos vesivoimalaitoksen alkuperäisistä rakennuskustannuksista ei ole luotettavaa selvitystä, määritetään vesivoimalaitoksen jälleenhankinta-arvo 1 §:ssä tarkoitettujen rakenteiden rakennuskustannusten summana 4 §:n 1—5 kohdassa mainittuja keskimääräisiä arvoja ja taulukoita käyttäen. Jälleenhankinta-arvo on 70 prosenttia tällä tavoin määritetystä arvosta.

4 §

Rakennuskustannusten keskimääräiset arvot

1. Tontin pintarakennustyöt

Vesivoimalaitosalueen tontin pintarakennustöiden pinta-alana pidetään vesivoimalaitoksen maa-alueen pinta-alaa.

Tontin pintarakennustöiden yksikköhinta on 2,946 euroa/m^2.

2. Kaivuumassat

Kanavien kaivuumassat määritetään kanavan pituuden ja poikkileikkauksen perusteella. Kaivuumassojen yksikköhinta on 11,86 euroa/m^3 ktr, kun kaivuu on vedestä, ja 9,810 euroa/m^3 ktr, kun kaivuu on kuivatyönä, sekä 70,38 euroa/m^3 ktr, kun kysymyksessä on louhinta.

3. Vedenjuoksutusputket

Vesivoimalaitoksen ulkopuolella sijaitsevien vedenjuoksutusputkien yksikkökustannukset ovat:

Ø (m)	euro/jm
1,0	461,26
1,5	691,79
2,0	922,53
2,5	1 153,30
3,0	1 383,77
3,5	1 614,30
4,0	1 845,04

4,5	2 075,56
5,0	2 306,29

Väliarvot lasketaan suhteellisesti.

4. Padot ja tukimuurit

Patojen ja tukimuurien yksikköhinta on 464,12 euroa/m^3, kun pato on betonia, ja 19,44 euroa/m^3, kun pato on maata tai louhetta.

5. Koneasemat

Koneaseman rakennuskustannus lasketaan koneaseman tilavuuden perusteella. Jos koneaseman tilavuutta ei voida luotettavasti määritellä, käytetään määritysperusteena voimalaitoksen tehoa.

Koneaseman tilavuus lasketaan koneaseman ulkomitoin. Yläpuolisten tilojen lisäksi tilavuuteen lasketaan myös vesitiet.

Taulukkoa 1 käytetään sellaisten koneasemarakennusten rakennuskustannusten laskemiseen, joissa on pystyakselinen turbiini tai teho ≥ 8 MW. Väliarvot lasketaan suhteellisesti.

Taulukko 1

m^3	euro
1 000	4 624 006,25
10 000	7 014 369,63
50 000	17 638 206,68
100 000	30 918 003,13
200 000	55 016 281,46

Taulukkoa 2 käytetään sellaisten koneasemarakennusten rakennuskustannusten laskemiseen, joissa on vaaka-akselinen turbiini tai teho ≤ 8 MW. Väliarvot lasketaan suhteellisesti.

Taulukko 2

m^3	euro
1 000	806 648,25
5 000	2 140 664,71
10 000	3 808 184,17
50 000	17 148 343,21

Jos koneasema on tehdas tai muun sellaisen hallin osa, rakennuskustannukset lasketaan vesivoimalaitoksen tehon avulla taulukosta 3. Väliarvot lasketaan suhteellisesti.

Taulukko 3

Teho (MW)	euro
0,5	792 275,97
1,0	1 041 815,92
2,0	1 291 657,77
3,0	2 039 975,44
4,0	2 539 055,32
5,0	3 038 135,16
6,0	3 537 214,82
7,0	4 036 294,49
8,0	4 535 374,36
9,0	8 631 888,01
10,0	8 924 538,38
15,0	10 387 792,50
20,0	11 839 936,18
25,0	13 314 300,68
50,0	20 630 570,20
100,0	35 263 109,86
150,0	49 895 649,10

5 §

Muu vesivoimalaitos

Jos vesivoimalaitos on sellainen, ettei siihen voida soveltaa 2—4 §:ssä olevia jälleenhankinta-arvon laskentamenetelmiä, pidetään tällaisen vesivoimalaitoksen jälleenhankinta-arvona 70 prosenttia vastaavanlaisen vesivoimalaitoksen rakennuskustannuksista.

6 §

Voimaantulo ja soveltaminen

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

Asetusta sovelletaan määrättäessä vesivoimalaitoksen ja sen rakenteiden verotusarvoa vuodelta 2010.

19 VEROT JA MAKSUT

VALTIONVERO JA YHTEISÖN TULOVERO

Luonnollinen henkilö ja kuolinpesä

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän on suoritettava valtiolle tuloveroa verotettavasta ansiotulostaan progressiivisen tuloveroasteikon perusteella ja verotettavasta pääomatulostaan tuloveroprosentin mukaan. TVL 124.4 §:n mukaan kultakin vuodelta toimitettavassa ansiotulon verotuksessa sovellettavasta veroasteikosta säädetään erikseen (ks. liitteet 1a ja 1b).

Pääomatulojen tuloveroprosentti on 28. Vuosina 2000 - 2004 se oli 29.

Yhteisö ja yhteisetuus

TVL 124.1 §:n mukaan muun verovelvollisen kuin luonnollisen henkilön tai kuolinpesän on suoritettava tuloveroa verotettavasta tulostaan tuloveroprosentin mukaan.

Tuloveroprosenteista säädetään TVL 124 §:n 2 ja 3 momentissa. Verovuosina 2010 ja 2011 sovelletaan lisäksi väliaikaisesti voimassaolevan TVL 124 a §:n (1365/2009) säännöksiä. Verovuosille 2010 ja 2011 vahvistetut tuloveroprosentit ovat seuraavat:

- yhteisön ja yhteisetuuden tuloveroprosentti on 26 (716/2004);
- TVL 21.1 §:ssä tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 8,9804 (1365/2009);
- TVL 21.2 §:ssä tarkoitetun kirkon, uskonnollisen yhdyskunnan, seurakunnan sekä niiden palveluksessa olevia varten perustetun eläkelaitoksen tms. tuloveroprosentti on 8,3174 (1365/2009).

Yhteisöjen ja yhteisetuuksien veron jakautumisesta eri veronsaajien kesken säädetään verontilityslaissa (532/1998). TVL 3 §:ssä tarkoitettujen yhteisöjen ja 5 §:ssä tarkoitettujen yhteisetuuksien suorittama tulovero, ennakko, ennakon täydennysmaksu (yhteisövero) tilitetään veronsaajille verontilityslain 3 luvun jako-osuuksien mukaisesti. Jako-osuuksista säädetään verontilityslain 12 §:ssä. Verovuosina 2010 ja 2011 sovelletaan kuitenkin väliaikaisesti voimassaolevan 12 a §:n (1364/2009) mukaisia jako-osuuksia.

Veron pyöristäminen

Tulovero vahvistetaan sentin tarkkuudella.

KUNNALLISVERO

Luonnollisen henkilön ja erikseen verotettavan kotimaisen kuolinpesän on suoritettava ansiotulostaan kunnallisveroa kotikunnalle. Kunnallisvero määräytyy kunnan tuloveroprosentin perusteella. Jos verovelvollisen tulo jää alle 10 euron, kunnallisveroa ei määrätä (TVL 130.2 §).

Kunnan tuloveroprosentin määräämisestä säädetään kuntalaissa (365/1995). Tuloveroprosentin vahvistaa kunnanvaltuusto (KuntaL 66 §).

Luettelo eri kuntien tuloveroprosenteista on tämän luvun liitteenä (liitteet 2a ja 2b).

KIRKOLLISVERO

Luonnollisen henkilön verovelvollisuus

Evankelisluterilaisen seurakunnan jäsen

Evankelis-luterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkon kirkollisvero on samanlainen jakovero kuin kunnallisvero. Evankelis-luterilaisten seurakuntien virkataloista ja rahastoista annetun lain (106/1966) 13 §:n mukaan kirkollisveroa evankelis-luterilaiselle seurakunnalle suorittavat kaikki, joiden maksettavaksi on pantu kunnallisveroa, ei kuitenkaan henkilö, joka ei ole evankelis-luterilaisen seurakunnan jäsen, eikä muu uskonnollinen yhdyskunta ja sen seurakunta. Siten myös kuolinpesä voi olla kirkollisverovelvollinen (KHO 1970 II 501).

Myös muuhun kuin Suomen evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuuluvaa henkilöä voidaan verottaa, jos hän maksaa täällä kunnallisveroa (KHO 1932 II 1467).

Suomen saksalaisen ev.lut. seurakunnan jäsen

Evankelis-luterilaisen seurakunnan jäsen suorittaa kirkollisveroa sille seurakunnalle, jonka alueella hänelle on kunnallisverotuksessa vero määrätty. Suomen saksalaisen evankelis-luterilaisen seurakunnan jäsen maksaa kirkollisveronsa kuitenkin mainitulle seurakunnalle. Vahvistettuaan tuloveroprosenttinsa seurakunta ilmoittaa sen Verohallinnolle. Se voi poiketa kunnissa muutoin sovellettavasta evankelis-luterilaisen seurakunnan tuloveroprosentista.

Olaus Petri seurakunnan jäsen

Olaus Petri seurakunnan (Rikssvenska Olaus Petri församlingen) jäsenet ovat Suomen evankelisluterilaisen kirkon jäseniä. He maksavat kirkollisveron Olaus Petri seurakunnan vahvistaman tuloveroprosentin mukaisesti. Maksun määrä ei riipu asuinkunnasta.

Ortodoksisen seurakunnan jäsen

Ortodoksisesta kirkosta annetun lain (985/2006) 77.3 §:n mukaan kirkollisveron suorittamiseen osallistuvat kunnallisverotuksessa verotettujen tulojen mukaan kaikki seurakunnan alueen kunnissa verovuonna asuvat kirkkoon kuuluvat henkilöt.

Kirkkoon kuulumaton henkilö

Uskonnonvapauslain (453/2003) mukaan henkilön, joka tahtoo erota uskonnollisesta yhdyskunnasta, tulee ilmoittaa eroamisesta kirjallisesti yhdyskunnalle tai maistraatille. Henkilö katsotaan eronneeksi siitä päivästä lukien, kun yhdyskunta tai maistraatti on saanut eroamisilmoituksen. Eroamisilmoituksen tulee olla tehtynä viimeistään verovuotta edeltäneen vuoden viimeiseen päivään mennessä, jotta verovelvollinen vapautuisi suorittamasta kirkollisveroa.

Kirkkoon liittyvän henkilön verovelvollisuus

Kirkollisveroa ei määrätä vielä kirkkoon liittymisvuodelta vaan vasta seuraavalta verovuodelta. Ratkaiseva ajankohta kirkollisverovelvollisuuden alkamiselle on tilanne edellisen verovuoden päättyessä. Henkilön kuuluminen kirkkoon selvitetään verotuksessa veroilmoituksesta saatavien tietojen ja niiden tietojen avulla, jotka väestörekisterikeskus VML 18 §:n nojalla antaa veroviranomaisille.

Kirkollisveron määrä

Verovelvollisen kirkollisveron määrä lasketaan kunnallisverotuksessa verotettavasta ansiotulosta. Kirkollisvero saadaan kertomalla kunnallisverotuksessa verotettavan tulon määrä seurakunnan tuloveroprosentilla. Luettelot seurakuntien tuloveroprosenteista ovat tämän luvun liitteinä 2a ja 2b.

Evankelis-luterilaisen seurakunnan tuloveroprosentin vahvistaa kirkkovaltuusto (KirkkoL 15:2 §, 1247/2001). Ortodoksisen kirkon kirkkojärjestyksen (174/2006) 88 ja 89 §:n mukaan seurakunnan tuloveroprosentti vahvistetaan viimeistään 15 päiväna marraskuuta pidettävässä seurakunnanvaltuuston kokouksessa.

Yhteisön ja yhteisetuuden verovelvollisuus

Yhteisöt ja yhteisetuudet, lukuun ottamatta toisia uskonnollisia yhdyskuntia ja niiden seurakuntia, ovat aina velvollisia suorittamaan kirkollisveroa.

Yhteisön ja yhteisetuuden kirkollisvero

Yhteisön ja yhteisetuuden kirkollisvero määräytyy TVL 124.2 §:n mukaan. Yhteisöjen ja yhteisetuuksien vero jaetaan eri veronsaajien kesken verontilityslain 12 §:n mukaisesti. Vuosille 2010 ja 2011 on kuitenkin säädetty 12 §:n määräyksistä poikkeavat jako-osuudet (L verontilityslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta 1364/2009). Edellä mainittuina vuosina voimassaolevan 12 a §:n mu-

kaan seurakuntien jako-osuus on 2,55 prosenttia yhteisöverosta.

Seurakuntien osuus yhteisöverosta jaetaan niin, että evankelisluterilaisten seurakuntien osuus on 99,92 prosenttia ja ortodoksisten seurakuntien osuus 0,08 prosenttia seurakuntien yhteisöveron määrästä.

Osittain verovapaan yhteisön kirkollisvero

TVL 21.1 §:ssä tarkoitettujen osittain verovapaiden yhteisöjen (esim. valtion laitokset ja kunnat) ja tiekuntien sekä yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöstä saamien tulojen tuloveroprosentti on 8,9804. Seurakuntien osuus tästä määrästä on 7,3827 prosenttia vuosina 2010 ja 2011 (VerontilitysL 12 a §, 1364/2009).

Yhtymän osakkaan kirkollisvero

Yhtymän osakkaalle kirkollisvero määrätään osakkaan kunnallisverotuksessa verotettavan ansiotulon perusteella. Osakkaan velvollisuus maksaa kirkollisveroa määräytyy sen mukaan, onko hän evankelis-luterilaisen vai ortodoksisen kirkon jäsen. Jos hän ei kuulu lainkaan kirkkoon, kirkollisveroa ei määrätä myöskään yhtymän tulo-osuuden perusteella.

SAIRAUSVAKUUTUSMAKSU

Vakuutusmaksuvelvollisuus

Suomessa asuvat henkilöt on sairausvakuutuslain (SVL, 1224/2004) mukaan vakuutettu sairauden varalta. Suomessa asuminen ratkaistaan asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain (1573/1993) 3, 3 a, 4, 9 ja 10 §:n mukaan. Velvollisuus maksaa vakuutusmaksuja perustuu maksajan asemaan sairausvakuutuslain mukaisesti vakuutettuna henkilönä. Vakuutusmaksuvelvollisuudesta säädetään SVL 18:5 §:ssä.

Vakuutetut osallistuvat sairausvakuutuslain mukaisten etuuksien rahoittamiseen maksamalla sairausvakuutuksen sairaanhoito- ja päivärahamaksua. Sairausvakuutusmaksujen määräämiseen ei 31.12.2010 asti vaikuttanut vakuutetun ikä. Vuodesta 2011 alkaen päivärahamaksua ei määrätä alle 16-vuotiaalle eikä 68 vuotta täyttäneelle henkilölle (laki sairausvakuutuslain 11 ja 18 luvun muuttamisesta, 700/2010). Vakuutetun velvollisuus maksaa sairausvakuutuksen päivärahamaksua alkaa 16 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta ja päättyy sen kalenterikuukauden jälkeen, jona vakuutettu täyttää 68 vuotta (SVL 18:5.2 §). Sairaanhoitomaksu peritään aina riippumatta vakuutetun iästä. Jos tulosta ei peritä päivärahamaksua, sairaanhoitomaksu on maksettava verotettuna.

Työntekijä tai yrittäjä on vakuutettu työskentelyn tai yritystoiminnan aloittamisesta lukien, jos hän työskentelee yhtäjaksoisesti vähintään neljän kuukauden ajan, tai kun hän on yhtäjaksoisesti harjoittanut yritystoimintaa vähintään neljän kuukauden ajan (SVL 1:2 §).

Vakuutettu on myös henkilö, johon sovelletaan sosiaaliturvalainsäädäntöä asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain 5–8 §:n mukaan.

Vakuutettu ei ole ulkomaan kansalainen, joka Suomessa palvelee vieraan valtion diplomaattisena edustajana, lähetettynä konsuliedustajana, valtioiden välisessä järjestössä tai kuuluu vieraan valtion ulkomaanedustuston hallinnolliseen tai tekniseen henkilökuntaan, palveluskuntaan taikka on edellä tarkoitetun henkilön yksityispalvelija.

Poikkeuksen Suomessa asumiseen perustuvaan maksuvelvollisuuteen muodostavat tietyin edellytyksin ulkomailla asuvat eläkkeensaajat. SVL 18:6 §:n mukaan ulkomailla asuvan eläkkeensaajan, jonka sairaanhoidon kustannusten korvaamisesta Suomi sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 (*sosiaaliturva-asetus)* tai sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 (*perusasetus)* perusteella vastaa, on suoritettava sai-

rausvakuutuksen sairaanhoitomaksu myös sen jälkeen, kun hän ei enää ole sairausvakuutuslain mukaan Suomessa vakuutettu.

Maksuvelvollisuudesta vapaat

Verovuonna kuollut

SVL 18:5 §:n mukaan sairausvakuutusmaksua ei määrätä vakuutetulle, joka on verovuonna kuollut.

Ei Suomessa asuva

Sairausvakuutusmaksua ei määrätä myöskään, jos henkilö ei ole Suomessa asuva, tai jos sosiaaliturvasopimus tahi EY:n sosiaaliturvaasetus 1408/71 tai perusasetus 883/2004 estää maksun määräämisen.

Suomessa asumista ja sosiaaliturvasopimuksia selvitetään Kansainvälisen verotuksen käsikirjassa.

Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu ja päivärahamaksu

Kaksi vakuutusmaksua

Vuodesta 2006 sairausvakuutuksen rahoitus on jaettu kahteen osaan: sairaanhoitovakuutuksen ja työtulovakuutuksen rahoitukseen. Vakuutettu osallistuu saamansa veronalaisen tulon perusteella vakuutuksen rahoitukseen. Rahoitus on järjestetty perimällä vakuutetuilta sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksua ja päivärahamaksua, jotka yhdessä muodostavat vakuutetun sairausvakuutusmaksun.

Maksuilla on eri peruste. Aiemmasta sairausvakuutusmaksusta poiketen nykyisessä järjestelmässä vakuutusmaksua maksetaan vakuutusperiaatteen mukaisesti eräin poikkeuksin vain sellaisesta vakuutuksesta, jonka perusteella voi saada vakuutusetuuden.

Sairaanhoitovakuutuksen perusteella vakuutettu on oikeutettu saamaan sairausvakuutuslain mukaisia sairaanhoitoetuuksia. Työtulovakuutus oikeuttaa saamaan työtulon perusteella maksettavia päivärahaetuuksia.

Sairaanhoitomaksu

Sairaanhoitomaksulla rahoitetaan esimerkiksi Kelan maksamat lääkekorvaukset, korvaukset lääkärin- ja hammaslääkärin palkkioista sekä EU-maihin maksettavat sairaanhoidon kustannusten korvaukset. Etuuksiin ovat oikeutettuja kaikki vakuutetut.

Sairaanhoitomaksun perusteesta säädetään SVL 18 luvussa. Luvun 14 §:n mukaan sairaanhoitomaksu määrätään vakuutetun kunnallisverotuksessa verotettavan ansiotulon perustella, ellei ao. laissa toisin säädetä. YEL:n tai MYEL:n mukaista kunkin vuoden vahvistettua tuloa käytetään ko. lakien mukaan vakuutettujen sairaanhoitomaksun perusteena siltä osin kuin työtulo korvaa:

- verotusyhtymän tai elinkeinoyhtymän osakkaan tai hänen perheenjäsenensä yhtymästä saaman palkan;
- perheenjäsenen tai kuolinpesän osakkaan yritystoiminnasta tai maataloudesta saaman palkan;
- osake- tai muusta yhtiöstä saadun palkan sellaisen työntekijän osalta, jota ei pidetä mainittuun yhtiöön työsuhteessa olevana;
- omasta yrityksestä saadun työkorvauksen ja käyttökorvauksen;
- elinkeinotoiminnasta tai maataloudesta saadun ansiotulo-osuuden;
- verotusyhtymän tai elinkeinoyhtymän osakkaan saaman ansiotulo-osuuden;
- porotalouden ansiotulon;
- hankintatyön arvon;
- osakkaan yhtiöstä saaman osingon ansiotulo-osuuden sekä peitellyn osingon sellaisen työntekijän osalta, jota ei pidetä mainittuun yhtiöön työsuhteessa olevana; sekä
- apurahan (vuodesta 2009).

YEL/MYEL -yrittäjän ja vuodesta 2009 myös apurahatyöskentelystään MYEL-vakuutetun apurahansaajan sairaanhoitomaksua määrättäessä noudatetaan soveltuvin osin, mitä kunnallisverotuksen verotettavan tulon laskemisesta säädetään. Sairaanhoitomaksua määrättäessä ei kuitenkaan vähennetä yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain nojalla maksettua vakuutusmaksua.

Sairaanhoitomaksu ei ole vähennyskelpoinen verotuksessa.

Päivärahamaksu

Päivärahamaksulla rahoitetaan sairausvakuutuksen työtulovakuutus. Vakuutusetuuksia ovat esimerkiksi erilaiset Kelan maksamat sairauspäivärahat, kuntoutusrahat ja vanhempain päivärahat, joiden määrä riippuu etuuden saajan työtulosta.

Päivärahamaksun maksuperusteesta säädetään SVL 18 luvussa. Luvun 15 §:n mukaan päivärahamaksu määrätään vakuutetun veronalaisen palkkatulon ja työtulon perusteella, ellei laissa toisin säädetä. YEL/MYEL -yrittäjien ko. lakien mukaan vahvistettua työtuloa käytetään päivärahamaksun perusteena siltä osin kuin työtulo korvaa:

- verotusyhtymän tai elinkeinoyhtymän osakkaan tai hänen perheenjäsenensä yhtymästä saaman palkan;
- perheenjäsenen tai kuolinpesän osakkaan yritystoiminnasta tai maataloudesta saaman palkan;
- osake- tai muusta yhtiöstä saadun palkan sellaisen työntekijän osalta, jota ei pidetä mainittuun yhtiöön työsuhteessa olevana;
- omasta yrityksestä saadun työkorvauksen;
- elinkeinotoiminnasta tai maataloudesta saadun ansiotulo-osuuden;
- verotusyhtymän tai elinkeinoyhtymän osakkaan saaman ansiotulo-osuuden;
- porotalouden ansiotulon;
- hankintatyön arvon; sekä
- apurahan (vuodesta 2009).

Jos vakuutettu on vapautettu yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaisesta vakuuttamisvelvollisuudesta tai jos vakuutettu ei em. lakien mukaan ole velvollinen ottamaan vakuutusta, hänen päivärahamaksunsa määrätään yllä lueteltujen työtulojen ja tähän työtuloon sisältymättömän palkkatulon perusteella.

Päivärahamaksu on vähennyskelpoinen. Vähennys tehdään verovelvollisen puhtaasta ansiotulosta, joten se ei vaikuta verovuoden tappion määrään (TVL 96 §, 1115/2005).

Päivärahamaksun perusteena oleva palkkatulo

Päivärahamaksun perusteena olevasta palkkatulosta säädetään SVL 11:2 §:n 3 - 5 momentissa. Palkkatuloa on:

- ennakkoperintälain (1118/1996) 13 §:ssä tarkoitettu ennakonpidätyksen alainen palkka, palkkio ja korvaus;
- urheilijan palkkio;
- vakuutuskassalaissa tarkoitetun sairauskassan maksama täydennyspäiväraha ja
- työsuhteessa saatu palveluraha.

SVL 11:2.4 §:n mukaan päivärahamaksun perusteena olevana palkkatulona ei kuitenkaan pidetä:

- työnantajalta saatua henkilökuntaetua;
- korkoetua työsuhteen perusteella saadusta lainasta;
- etua työsuhteeseen perustuvasta oikeudesta merkitä yhteisön osakkeita tai osuuksia käypää alempaan hintaan, jos etu on henkilöstön enemmistön käytettävissä;
- tuloverolain 66 §:ssä tarkoitettua työsuhdeoption käyttämisestä syntyvää etua tai sellaista työsuhteeseen perustuvaa suoritusta, joka määräytyy yhtiön osakkeen arvon muutoksen perusteella;
- palkkiota, joka annetaan työnantajayhtiön tai sen kanssa samaan konserniin tai muuhun vastaavaan taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvan yhtiön viranomaisen valvonnan alaisessa arvopaperipörssissä noteerattuina osakkeina, sijoitustalletuksena tai muulla vastaavalla tavalla, taikka osakkeiden sijasta osin tai kokonaan rahana, edellyttäen, että tällaisen palkkiona saatavan edun arvo riippuu kyseisten osakkeiden arvon kehityksestä palkkion lupaamisen jälkeisenä, vähintään vuoden mittaisena aikana;
- työsopimuslain 2 luvun 14 §:n 1 momentissa tarkoitettua odotusajan palkkaa;
- työsopimuksen tai virkasuhteen päättämisestä maksettavaa korvausta ja muuta vahingonkorvausta;
- työ- tai virkasuhteeseen perustumattomia luento- ja esitelmäpalkkioita, kokouspalkkioita ja hallintoelimen jäsenyydestä saatuja palkkioita, jos palkkion perusteella ei henki-

lään sovellettavien työeläkelakien mukaan tarvitse maksaa työntekijän eläkemaksua;
- henkilöstörahastolaissa (814/1989) tarkoitettuja voittopalkkioeriä, jotka on siirretty henkilöstörahastoon tai nostettu käteisenä, tai henkilöstörahastosta nostettua rahastoosuutta; eikä
- eriä, jotka maksetaan työntekijälle yhtiökokouksen päätöksen perusteella voitonjakona tai käteisenä voittopalkkiona edellyttäen, että käteinen voittopalkkio maksetaan koko henkilöstölle eikä sillä pyritä korvaamaan työehtosopimuksen tai työsopimuksen edellyttämää palkkausjärjestelmää ja että käteisen voittopalkkion määräytymisperusteet ovat henkilöstörahastolain 2 §:n 2 momentin mukaiset ja että yhtiön vapaan pääoman määrä on suurempi kuin yhtiökokouksessa päätettävän käteisen voittopalkkion ja osakkeenomistajille maksettavien osinkojen yhteismäärä.

Edellä viimeisessä kohdassa tarkoitetussa tilanteessa edellytetään lisäksi, että voittopalkkion maksamisesta ei ole tehty työnantajaa velvoittavaa sopimusta ja että omistajat tekevät sitovan päätöksen käteisen voittopalkkion maksamisesta yhtiökokouksessa tilikauden päätyttyä ja että voittopalkkiot maksetaan tämän jälkeen. Lisäksi edellytyksenä on, että asia käsitellään yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain (725/1978) mukaisella tai muulla vastaavalla tavalla.

Työ- tai virkasuhteeseen perustumattomia luento- ja esitelmäpalkkioita, kokouspalkkioita ja hallintoelimen jäsenyydestä saatuja palkkioita koskevassa kohdassa mainitulla työntekijän eläkemaksulla tarkoitetaan vain pakollisen eläkevakuutuksen maksuja. Siten edellä lueteltujen eläkevakuutusmaksuvelvollisuuteen liitettyjen suoritusten osalta päivärahamaksua ei peritä palkkioista, joista työntekijän eläkemaksu maksetaan vapaaehtoisen eläkevakuutuksen perusteella.

Arvioverotettu tulo

Päivärahamaksun perusteena olevana tulona ei pidetä tuloja, jotka on verotuksessa arvioitu verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 27 §:n 1 momentin mukaan sen vuoksi, ettei veroilmoitusta ole annettu (SVL 11:2.6 §).

Vakuutetun sairausvakuutusmaksu ja rajoitetusti verovelvollisen palkkatulo

Rajoitetusti verovelvollisen saaman palkkatulon osalta maksuperuste poikkeaa yleisesti verovelvollisesta. Jos vakuutettu työskentelee Suomessa rajoitetusti verovelvollisena, sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun ja päivärahamaksun määräytymisen ja suorittamisen perusteena käytetään palkkatulon osalta rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 4 §:ssä tarkoitettua palkkaa ja esiintyvän taiteilijan sekä urheilijan henkilökohtaisen korvauksen osalta kyseisen lain 3 §:ssä tarkoitettua henkilökohtaista korvausta (SVL 18:16 §).

Ulkomailla työskentelevän rajoitetusti verovelvollisen maksujen perusteena käytetään tietyin edellytyksin vakuutuspalkkaa (ks. jäljempänä).

Vuodesta 2007 sovelletaan 18:16 §:n 2 momenttia (1264/2006), jonka mukaan rajoitetusti verovelvollisen palkkatulona ei pidetä SVL 11:2.4 §:n mukaisia eriä. Erät ovat samoja, joita ei pidetä myöskään yleisesti verovelvollisen palkkana.

Vakuutetun sairausvakuutusmaksu ja ulkomaantyötulo

TVL 77 §:n mukaisesta ulkomaantulosta otetaan sairaanhoito- ja päivärahamaksuja määrättäessä huomioon ao. tulon rahana maksettava osa. Rahana maksettavaan osaan ei lueta mukaan työnantajan maksamia työstä johtuvia kustannusten korvauksia, siltä osin kuin ne ovat verovapaita. Vuodesta 2011 alkaen ulkomaantyötulon maksuperuste muuttuu. Sairaanhoito- ja päivärahamaksun perusteena käytetään 1.1.2011 alkaen EPL 13 §:ssä tarkoitettua palkkaa, samaan tapaan kuin Suomessa työskentelevillä. Muutoksella on merkitystä vain silloin, jos vakuutetulle ei ole vahvistettu vakuutuspalkkaa.

YEL/MYEL -yrittäjillä maksujen perusteena ovat kuitenkin ao. eläkelakien mukaiset vahvistetut työtulot.

Myös eläkelakien mukainen vakuutuspalkka voi olla vakuutetun maksujen perusteena. Jos vakuutettu työskentelee lähetettynä työntekijänä tai muutoin ulkomailla ja hän saa tuloverolain 77 §:ssä tarkoitettua verovapaata ulkomaantyötuloa, hänen sairausvakuutuksen sairaanhoito- ja päivärahamaksunsa määräytymisen ja suorittamisen perusteena käytetään ulkomaantyötulon sijasta työeläkelaeissa tarkoitettua vakuutuspalkkaa, edellyttäen, että vakuutetun eläketurva on järjestetty joko pakollisesti tai vapaaehtoisesti työeläkelakien perusteella.

Vakuutuspalkkaa käytetään ulkomailta saadun palkkatulon sijasta myös ulkomailla työskentelevän rajoitetusti verovelvollisen sairausvakuutuksen sairaanhoito- ja päivärahamaksun määräytymisen ja suorittamisen perusteena, jos vakuutetun eläketurva on järjestetty joko pakollisesti tai vapaaehtoisesti työeläkelakien perusteella.

Muun kuin yrittäjän sairausvakuutuksen maksut ja vuosi-ilmoitus

Verotuksessa päivärahamaksun ja sairaanhoitomaksun määrääminen perustuu lähtökohtaisesti sivullisilmoittajilta saatuihin tietoihin.

Erilaisten etuus- ja eläketulojen osalta ilmoitusmenettely ei edellytä erityisiä toimenpiteitä. Eläkkeiden ja etuuksien suorituslajeilla ilmoitetut suoritukset eivät kuulu päivärahamaksun perusteeseen. Sen sijaan palkkojen suorituslajeihin voi sisältyä eriä, joista toiset kuuluvat päivärahamaksun perusteeseen ja toiset eivät. Vuosi-ilmoitustiedoissa suorituksen maksaja erittelee päivärahamaksujen perusteena olevista palkkatuloista sellaiset tulot, joiden perusteella ei määrätä päivärahamaksua.

Vuosi-ilmoituksessa on oma kohtansa tuloille, jotka ovat SVL 11:2. 4 §:n mukaista tuloa, josta ei määrätä päivärahamaksua. Lisäksi päivärahamaksun perusteeseen kuulumattomat asuntolainan korkoetu sekä työsuhdeoptioetu ja osakepalkkio ilmoitetaan omissa kohdissaan.

SVL 18:20.2 §:n mukainen korotettu sairaanhoitomaksu lasketaan kunnallisverotuksessa verotettavan ansiotulon (sairaanhoitomaksun peruste) ja päivärahamaksun perusteena olevan tulon erotuksesta. Laskentatavasta johtuen ei ole tarpeen erikseen ilmoittaa, mitkä tulot ovat korotetun sairaanhoitomaksun perusteena.

Yrittäjien sv-maksu

Sairausvakuutuksen päivärahamaksun ja sairaanhoitomaksun perusteena yrittäjillä on työtulo. Työtulon käsitettä on käytetty yrittäjien sairausvakuutuksen maksujen perusteena vuodesta 2003. Vuoden 2006 uudistuksessa käytetään pääosin samaa työtuloa maksujen perusteena kuin aiemmin.

Verotuksen yhteydessä laskettavan sairausvakuutusmaksun perusteet muuttuivat yrittäjien eläkelain (YEL) tai maatalousyrittäjien eläkelain (MYEL) mukaan vakuutetun yrittäjän osalta vuoden 2003 alusta. Sairausvakuutusmaksua laskettaessa eläkevakuutuksen työtulo korvaa yritystoiminnan ansiotulot.

Yritystoimintaa harjoittavan henkilön sairausvakuutuksen maksut määräytyvät yritystoiminnan osalta YEL- tai MYEL-työtulon perusteella ja muiden mahdollisten ansiotulojen osalta verotuksessa vahvistetun ansiotulon perusteella. Yritystoiminnasta saadun tulon ansiotulo-osuudet korvataan työeläkelaitosten vuosittain Verohallinnolle ilmoittamalla YEL- tai MYEL-työtulolla. Laissa on erikseen mainittu ne ansiotulot, jotka korvautuvat YEL- tai MYEL-työtuloilla määrättäessä vakuutetun sairausvakuutuksen maksuja.

YEL-työtulo vahvistetaan yrittäjän hakemuksessaan antamien tietojen, yrittäjän toimintaolosuhteiden ja Eläketurvakeskuksen ohjeiden mukaan. Työtulon määrittämisessä kiinnitetään huomiota myös työntekijöiden palkkoihin, työntekijämäärään ja yrityksen liikevaihtoon. Koska YEL-työtulo on siis arvio yrittäjän työpanoksen arvosta, ei suoraan voida sanoa, mitä tuloja työtulossa on otettu

huomioon. Kokoaikaisessa ja ympärivuotisessa yrittäjätoiminnassa työtulo yleensä vahvistetaan ETK:n työtulo-ohjeen perusteella. Työtuloa vahvistettaessa ei pyydetä tietoja yrittäjän verotettavista tuloista, jos siihen ei ole erityistä tarvetta. Kun työtulo vahvistetaan, yrittäjä saa siitä valituksenalaisen päätöksen (vakuutuskirjan), jossa kerrotaan työtulon määrä. Mitään dokumenttia siitä, mitä tuloja työtulossa on otettu huomioon ei siis ole. Yrittäjän tulot voivat olla osa kokonaisharkintaa, mutta ratkaisevaa YEL-työtulon määrittämisessä on yrittäjän työpanos.

Vuodesta 2009 alkaen myös apurahalla työskentelevät voivat olla MYEL:n mukaan vakuutettuja. Heille vahvistetaan apurahansaajan MYEL-työtulo ja heidän sairaanhoitomaksunsa ja päivärahamaksunsa laskentaan sovelletaan samoja periaatteita kuin MYEL-yrittäjiin (994/2008).

Palkkojen ja osinkojen vuosi-ilmoitukset yrittäjillä

Yrittäjän omasta yrityksestään saama palkka ja osinko kuuluvat niihin ansiotuloihin, jotka eläkevakuutuksen työtulo korvaa sairausvakuutusmaksua laskettaessa. Jotta nämä palkat ja osingot voidaan sairausvakuutusmaksua laskettaessa erottaa yrittäjän saamista muista palkoista ja osingoista, on vuosi-ilmoituksen saajakohtaista erittelyä ja osinkojen vuosi-ilmoitusta muutettu vuodesta 2003 lukien.

Vuosi-ilmoituksen antaja ilmoittaa saajakohtaisella erittelyllä YEL-tai MYEL-vakuutetun saaman palkan omalla suorituslajillaan. Yrittäjän saama päätoimen palkka ilmoitetaan suorituslajilla PY ja sivutoimen palkka suorituslajilla 1 Y. Näitä suorituslajeja käytetään, jos yrittäjä on ollut YEL- tai MYEL-vakuutettu palkkaa maksavan yrityksen toiminnasta palkanmaksuhetkellä. Osinkojen vuosi-ilmoitukselle on lisätty kohta, jossa ilmoitetaan YEL- tai MYEL-osakkaan saamasta osingosta. On mahdollista, että osingonsaaja ei ole ollut koko kalenterivuoden ajan vakuutettu osinkoa jakavan yhtiön toiminnasta (esim. tilanteessa, jossa enemmistö yhtiön osakkeista vaihtaa omistajaa kesken vuoden). Mikäli osingonsaaja on osingon nostettavissaolohetkellä ollut vakuutettu yhtiön toiminnasta, korvaa työtulo sairausvakuutusmaksun perusteena yhtiöstä saaman osingon ansiotulo-osuuden.

Yrittäjän sairausvakuutusmaksun laskenta Verohallinnossa

Verohallinto saa vuosittain eläkevakuutuslaitoksilta tiedon yrittäjän YEL-/MYEL-työtulon määrästä. Tämän tiedon perusteella Verohallinto laskee sairausvakuutusmaksun niin, että työtulo korvaa laskennassa yritystoiminnan ansiotulot, jotka on edellä mainittu sairausvakuutuslain 18:14 - 15 §:ssä.

Sairausvakuutusmaksun peruste lasketaan soveltuvin osin kuin kunnallisverotuksen verotettava tulo. YEL-/MYEL-työtulon käyttäminen sairausvakuutusmaksun laskennassa aiheuttaa sen, että erilaisten tulonmäärään sidottujen vähennysten (esim. ansiotulovähennys) määrä on erilainen kuin kunnallisverotuksen verotettavaa tuloa laskettaessa.

Sairausvakuutuksen maksujen suuruus

Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun ja päivärahamaksun määrät tarkistetaan vuosittain. Vuodesta 2010 alkaen määristä on säädetty vuosittain annettavalla valtioneuvoston asetuksella sairausvakuutusmaksujen maksuprosentista (A939/2009 vuodelle 2010 ja A969/2010 vuodelle 2011).

Sairaanhoitomaksun määrä on 1,47 prosenttia kunnallisverotuksessa verotettavan ansiotulon määrästä vuonna 2010. Sairaanhoitomaksu määrätään korotettuna sellaisen tulon osalta, josta ei määrätä päivärahamaksua (SVL 18:20.2 §). Korotettu maksu määrätään kunnallisverotuksessa verotettavan ansiotulon ja päivärahamaksun perusteena olevan tulon erotuksesta. Jos päivärahamaksun maksuperuste on suurempi kuin sairaanhoitomaksun maksuperuste, korotettua maksua ei peritä. Vuosina 2006 - 2011 korotus on 0,17 % -yksikköä.

Sairaanhoitomaksun perusteena YEL/MYEL -yrittäjillä on työtulo.

Prosentit- Vuosi	Päivärahamaksu	Yrittäjän pvr-maksun korotus	Sairaanhoitomaksu	Korotettu sh-maksu
2006	0,77	0,25	1,33	1,5
2007	0,75	0,16	1,28	1,45
2008	0,67	0,14	1,24	1,41
2009	0,70	0,09	1,28	1,45
2010	0,93	0,12	1,47	1,64
2011	0,82	0,10	1,19	1,36

Yrittäjän korotettu päivärahamaksu määrätään vain yrittäjien eläkelaissa tarkoitetun vakuutuksen mukaisesta työtulosta (SVL 18:21.2 §).

Ennen vuotta 2006 voimassa olleen sairausvakuutuslain mukaisia vakuutusmaksuja on käsitelty aikaisempien verovuosien Henkilöverotuksen käsikirjoissa.

Sairausvakuutusmaksun määrääminen, maksuunpano ja kanto

Yleisesti verovelvollisen maksuihin sovelletaan ennakkoperintälakia. Vakuutetun sairausvakuutusmaksu sisältyy veroperusteisiin, jotka on huomioitu verokorteissa sekä ennakoissa. Maksu sisältyy verokortin veroprosenttiin ja maksuunpannun ennakon määrään. Maksut peritään ennakkoperinnän yhteydessä joko ennakonpidätyksenä tai ennakonkantona verojen tapaan. Ennakonpidätyksenä peritty sairausvakuutusmaksu ilmoitetaan kausiveroilmoituksella osana ennakonpidätysten määrää ja maksetaan verotilille samassa yhteydessä ennakonpidätysten kanssa. Rajoitetusti verovelvollisen maksuihin sovelletaan lähdeverolakia.

Verotusta toimitettaessa yleisesti verovelvollisen maksuihin sovelletaan verotusmenettelylakia. Verotuksen toimittamisen yhteydessä lasketaan verojen ohella vakuutusmaksujen määrä ja liikaa tai liian vähän peritty osa veroista ja vakuutusmaksuista pannaan maksuun jäännösverona tai palautetaan ennakonpalautuksena.

Vakuutetun sairausvakuutusmaksun kantoon, perimiseen ja palauttamiseen sovelletaan veronkantolain säännöksiä.

Päivärahamaksu ja työnantajan sosiaaliturvamaksu

Sairausvakuutuslain uudistuksessa muutettiin myös työnantajan sosiaaliturvamaksun maksuperustetta. Aiemmin työnantajan sosiaaliturvamaksu maksettiin ennakonpidätyksen alaisten palkkojen perusteella. Vuodesta 2006 työnantajan sosiaaliturvamaksusta annettua lakia muutettin siten, että yhtenä maksuperusteena oli SVL 11:2 §:n 3 - 5 momentin mukainen veronalainen palkka (1114/2005), jota käytettiin myös sairausvakuutuksen päivärahamaksun perusteena. Vuodesta 2008 lakia muutettiin siten, että yhtenä maksuperusteena on EPL 13 §:n mukainen ennakonpidätyksen alainen palkka, mutta palkkana ei kuitenkaan pidetä sairausvakuutuslain 11 luvun 2 §:n 4 momentissa mainittuja eriä (1365/2007). Muutos vastaa sairausvakuutuslakiin tehtyä muutosta päivärahamaksun perusteeseen.

VEROON KOHDISTETTAVIA TOIMENPITEITÄ

Valtionverosta tehtävät vähennykset

Verosta tehtävät vähennykset tehdään valtionverotuksessa ansiotulosta määrättävästä verosta. Näitä vähennyksiä ovat valtionverotuksen invalidivähennys ja elatusvelvollisuusvähennys (ks. luku 13, Valtion tuloverosta tehtävät vähennykset).

Kotitalousvähennys (728/1997) vähennetään sekä ansio- että pääomatulosta menevästä verosta invalidi- ja elatusvelvollisuusvä-

hennysten jälkeen. Vuodesta 2001 alkaen kotitalousvähennys vähennetään ensisijaisesti valtion tuloverosta. Vähennys tehdään ansiotuloista ja pääomatuloista suoritettavista veroista verojen määrien suhteessa. Ansiotuloista menevästä verosta vähennys tehdään muiden vähennysten jälkeen ennen alijäämähyvitystä. Siltä osin kuin vähennys ylittää valtion tuloveron määrän, se tehdään kunnallisverosta, vakuutetun sairausvakuutusmaksusta ja kirkollisverosta näiden verojen suhteessa.

Tulontasaus

Tulontasauksen edellytykset (TVL 128 §)

Tulontasaus tulee kysymykseen vain luonnollisen henkilön tai kuolinpesän verotuksessa. Tulontasaus voidaan toimittaa, jos henkilö tai kuolinpesä on verovuonna saanut vähintään 2 500 euron suuruisen ansiotulon, joka on kertynyt etu- tai jälkikäteen kahdelta tai useammalta vuodelta. Lisäksi edellytetään, että kertatulo on vähintään neljäsosa verovelvollisen verovuonna saaman puhtaan ansiotulon yhteismäärästä. Puhtaan ansiotulon yhteismäärällä tarkoitetaan verovuoden ansiotulojen yhteismäärää, josta on vähennetty luonnolliset vähennykset. Myös saatu kertatulo sisältyy tähän määrään. Tulontasaus toimitetaan, jos verovelvollinen ennen verotuksen päättymistä sitä vaatii. Tulontasausmahdollisuus ei koske suhteellisen verokannan mukaan verotettavia pääomatuloja.

Tulontasaukseen oikeuttavat tulot

Kahdelta tai useammalta vuodelta kertyneenä ansiotulona voidaan pitää muun muassa:

1) aikaisemmilta vuosilta saatua palkkaa tai verovuodelta ja sitä edeltäneeltä vuodelta saatua eläkettä;

2) verovelvollisen työstä erotessaan saamaa kertakorvausta;

3) liikettä luovutettaessa saatua tuloa;

4) tuloja tekijänoikeudesta tai patentista, ellei kyseessä ole TVL 52 §:ssä tarkoitettu pääomatulo.

Kahdelta tai useammalta vuodelta kertyneenä ansiotulona voidaan pitää myös taiteilijan valmistaman yhden tai useamman taideteoksen kalenterivuoden aikana tapahtuneesta yhdestä tai useammasta myynnistä saamien tulojen yhteismäärää.

Luettelo on esimerkkiluettelo. Edellä esitettyjen erien lisäksi tulontasausta voidaan soveltaa esimerkiksi henkilöstörahaston rahasto-osuuteen ja ylijäämään, jos tulontasauksen edellytykset ovat muutoin olemassa.

Koska tulontasaus ei koske suhteellisen verokannan mukaan verotettavia pääomatuloja, ei esimerkiksi henkivakuutuksesta saatuun kertasuoritukseen tai usealta vuodelta saatuun vuokratuloon kohdisteta tulontasausta.

Työsopimuksen irtisanomisajalta maksettava palkka ei oikeuta tulontasaukseen, vaikka se maksettaisiin kertakorvauksena ilman työntekovelvoitetta. Tulontasausta ei tehdä myöskään lomakorvauksesta eikä lomarahasta. Mainitut tulot eivät kerry yli vuoden ajanjaksolta. Työsuhteen lainvastaisesta irtisanomisesta tuomittu korvaus, joka vastasi kahdeksan kuukauden palkkaa, ei oikeuttanut tulontasaukseen (KHO 1994/5061). Sen sijaan työsuhteen päättyessä kertakorvauksena maksettu erokorvaus tai eroraha voi oikeuttaa tulontasaukseen, jos sen määräytymisperusteena on sopimuksen tai säännösten mukaan ollut työvuosien lukumäärä tai muutoin työsuhteen kesto taikka esimerkiksi eläkeikään jäljellä oleva aika.

Ratkaisussa KHO 2009/3238 palkkasaatavan muodossa saadusta kertatulosta vähennettiin palkkasaatavaa vastaavat takaisin maksetut työttömyyspäivärahat ennen tulontasauksen toimittamista.

Työsuhdeoption perusteella saatu tulo ei oikeuta tulontasaukseen (KHO 2002:59).

Elinkeinotoiminnan tai maatalouden tulokseen sisältyvä tulo

Jos tulontasauksen kohteena oleva kertatulo sisältyy elinkeinotoiminnan tai maatalouden tulokseen, on kertatulo jaettava ansiotuloon ja pääomatuloon ennen tulontasauksen toi-

mittamista. Tällainen tilanne voi syntyä esimerkiksi silloin, kun tulontasauksen perusteena on liikettä luovutettaessa saatu tulo. Tulontasauksen kohteena olevaksi kertatuloksi katsotaan tällöin yhtä suuri suhteellinen osuus kertatulon kokonaismäärästä kuin ansiotulon osuus on verovelvollisen elinkeinotoiminnan tai maatalouden tuloksesta. Tavallisesti tulontasauksen kohteena oleva tulo ei ole elinkeinotuloa, koska tulontasaussäännös on toissijainen elinkeinoverolain jaksottamissäännöksiin nähden.

Tulon kertymisaika

Tulontasauksen edellytyksenä on, että kertatulo on kertynyt yli vuoden pituiselta ajanjaksolta. Esimerkiksi työsuhteen irtisanomisesta johtuvan kertakorvauksen katsotaan yleensä kertyneen koko työsuhteen ajalta. Kertymisaikaan ei vaikuta se, että korvauksen määrän perusteena saattaa olla 1-12 kuukauden palkka (KHO 1986/1848).

Jos kertatulo on kertynyt vuotta lyhyemmältä ajanjaksolta, tulontasausta ei voida toimittaa, vaikka tuloon sisältyisi kahden eri kalenterivuoden tuloa (KHO 1975/3262). Yhtiön hallituksen jäsenelle maksettu korvaus häntä kohdanneista veroseuraamuksista ei ollut kertynyt useammalta vuodelta, koska korvauksen peruste oli syntynyt vasta toimitetuissa jälkiverotuksissa ja säännönmukaisissa verotuksissa (KHO 1996/2250)

Jos verovelvollinen on samana vuonna saanut useampia erillisinä kertasuorituksina pidettäviä tuloja, tulontasauksen edellytykset tutkitaan ja tulontasaus tehdään kunkin kertasuorituksen osalta erikseen. (Vrt. kuitenkin KHO 1987 B 569).

Taiteilijan taideteosten myynnistä saamia tuloja käsitellään kuitenkin nimenomaisen säännöksen mukaan yhtenä eränä.

Tulontasausmenettely (TVL 129 §)

Tulontasausmenettelyssä kertatulon verotus valtionverotuksessa toteutetaan verovuoden tuloveroasteikkoa soveltaen. Menettelyä soveltaen voidaan tasata myös etukäteen saatu tulo.

Tulontasausta varten jaetaan tulontasauksen kohteena oleva kertatulo, josta on vähennetty luonnolliset vähennykset, niiden vuosien lukumäärällä, joilta tulon katsotaan kertyneen, kuitenkin enintään viidellä. Jokaisesta näin lasketusta kertatulon osasta menee yhtä paljon veroa. Kertatulon osasta menevän veron määrä saadaan lisäämällä yksi kertatulon osista verovuoden muihin ansiotuloihin ja laskemalla näin saadusta tulosta menevän veron ja pelkästään muista ansiotuloista menevän veron erotus. Tulontasauksen kohteena olevasta tulosta menevä vero saadaan kertomalla kertatulon osasta menevän veron määrä osien lukumäärällä. Kertatulosta menevän veron on kuitenkin aina oltava vähintään 15 prosenttia kertatulosta.

Etukäteen saatu tulo

Jos tulontasausta sovelletaan etukäteen saatuun tuloon, voidaan myöhemmin kertyvät tulonhankkimiskulut vähentää TVL 113 §:n nojalla toimittamalla VML 55 §:n mukainen veronoikaisu verovelvollisen hyväksi.

Tulontasaus on veron maksuunpanoon liittyvä toimenpide. Tasattavaksi vaadittu kertatulo on osa sen verovuoden ansiotuloa, jona tulo on saatu. Tulontasaussäännös ei myöskään vaikuta niiden vähennysten tekemiseen, joiden myöntämiseen tai määrään kertatulolla on merkitystä. Tulontasauksen vaikuttavuus riippuu veroasteikon progressiivisuuden jyrkkyydestä.

Esimerkki:

50 000 euron tuloon sisältyy 20 000 euron suuruinen kertatulo, joka on kertynyt viideltä vuodelta. Se jaetaan siten viiteen osaan. Muihin ansiotuloihin lisätään kertatulon osa: 30 000 € + 4 000 € = 34 000 euroa. Siitä maksettava valtionvero on 2 822 euroa. Valtionvero 30 000 eurosta on 2 053 euroa. Yhdestä kertatulon osasta maksettava vero on em. verojen erotus eli 769 euroa. Koko kertatulon vero on 5 x 769 euroa eli 3 845

euroa. Se ylittää myös 15 prosentin vähimmäismäärän. Vero koko tulosta on 3 845 € + 2 053 € = 5 898 euroa. Ilman tulontasausta vero 50 000 euron tulosta olisi vuoden 2008 veroasteikolla 6 726 euroa. Vuoden 2009 veroasteikolla laskettuna esimerkkitapaus ei tuota lainkaan etua.

Alijäämähyvitys

TVL 131 §:ssä tarkoitettu alijäämähyvitys vähennetään ensisijaisesti verovelvollisen ansiotulosta valtiolle suoritettavasta tuloverosta. Alijäämähyvitys vähennetään valtionverosta sen jälkeen, kun verosta on ensin vähennetty valtionverotuksen invalidivähennys ja valtionverotuksen elatusvelvollisuusvähennys. Pelkästään valtionverosta vähennettävä määrä on kuitenkin enintään 3/4 koko alijäämähyvityksen määrästä (TVL 132 §).

Se osa alijäämähyvityksestä, jota ei ole vähennetty pelkästään valtionverosta, esimerkiksi 3/4:n rajoituksen ylittävä määrä, vähennetään TVL 133 §:n mukaan verovelvollisen valtiolle suoritettavasta tuloverosta, kunnallisverosta, sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksusta ja kirkollisverosta. Hyvitys jaetaan tällöin eri veroista vähennettäväksi näiden verojen määrän suhteessa. Valtionveron osuutena huomioidaan määrä, josta on tehty 132 §:ssä tarkoitettu vähennys. Alijäämähyvitys voi siten tulla vähennettäväksi ansiotulosta määrätystä valtionverosta paitsi 132 §:n myös 133 §:n mukaan osana kaikkia veroja ja maksuja.

Jos ansiotulosta ei ole määrätty valtion tuloveroa, siirretään koko alijäämähyvityksen määrä vähennettäväksi kunnallisverosta, kirkollisverosta ja sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksusta.

Esimerkki

Henkilön alijäämähyvitys on 200 euroa. Alijäämähyvitystä vähennetään ensin hänen ansiotulostaan määrättävästä valtion tuloverosta, jonka määrä on 250 euroa:

valtionvero	250 €
3/4 alijäämähyvityksestä	150 €
erotus	100 €

Maksuunpantava valtionvero on 100 euroa. 1/4 alijäämähyvityksestä jaetaan vähennettäväksi valtion tuloverosta, kunnallis- ja kirkollisverosta sekä sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksusta näiden verojen suhteessa.

maksuunpantu valtionvero	100 €
kunnallisvero	200 €
kirkollisvero	20 €
sh-maksu	10 €
yhteensä	330 €

Eri veroista vähennettävät määrät:

valtionvero $\frac{100 \times 50}{330} = 15{,}15$ €

kunnallisvero $\frac{200 \times 50}{330} = 30{,}30$ €

kirkollisvero $\frac{20 \times 50}{330} = 3{,}03$ €

sh-maksu $\frac{10 \times 50}{330} = 1{,}52$ €

Jos verovelvolliselle ei ole määrätty veroa tai hänelle määrätyt verot eivät riitä alijäämähyvityksen vähentämiseen, hyvitys tai vähentämättä jäänyt osa siitä voidaan vähentää hänen puolisolleen määrätyistä veroista. Verovelvollisen vaatimuksesta hänen alijäämähyvityksensä siirretään puolison verosta vähennettäväksi. Vaatimus asiasta on tehtävä ennen verotuksen päättymistä (TVL 134 §). Ks. esimerkki luku 12 Vähennykset pääomatuloista, kohta Alijäämähyvityksen vähentäminen puolison verosta.

Verotuksen kattosääntö

Verotuksen kattosäännöstä säädetään TVL 136 §:ssä. Kattosäännön tarkoituksena on varmistaa, että Suomessa asuva ulkomailta tuloja saava henkilö ei joudu verotuksellisesti epäedullisempaan asemaan kuin sellainen henkilö, joka saa kaikki tulonsa Suomesta. Kattosääntöä sovelletaan ainoastaan sellaisiin ulkomaantuloihin, joiden kaksinkertainen verotus poistetaan Suomessa vapautusmenetelmällä.

TVL 136.3 §:n (968/2005) mukaan tuloveroja alennetaan, jos Suomessa asuva henkilö:

1) saa vieraasta valtiosta ansiotuloa, jota kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyn sopimuksen mukaan verotetaan vain vieraassa valtiossa;

2) saa myös muuta veronalaista ansiotuloa; sekä

3) hänelle näistä tuloista Suomessa määrättävien tuloverojen ja ulkomailla 1 kohdassa mainitusta tulosta maksettavien tuloverojen yhteismäärä on korkeampi kuin siinä tapauksessa, että koko ansiotulo olisi sellaista tuloa, jota verotetaan vain tai voidaan verottaa Suomessa.

Tuloveroa määrätään em. tarkoitetussa tapauksessa määrä, joka yhdessä ulkomaille mainitusta tulosta maksetun veron kanssa vastaa sitä tuloverojen määrää, joka verovelvollisen olisi ollut suoritettava, jos koko ansiotulo olisi ollut sellaista tuloa, josta verotetaan vain tai voidaan verottaa Suomessa (TVL 136.4 §).

VERONKOROTUS

Veronkorotuksesta säädetään VML 32 §:ssä. Veronkorotus voidaan määrätä esimerkiksi veroilmoituksen myöhästymisen taikka veroilmoituksessa olevien virheiden tai puutteiden vuoksi.

Veronkorotus voidaan määrätä myös muun ilmoittamisvelvollisuuden täyttämiseksi annettavan ilmoituksen kuin veroilmoituksen, sen liitteiden tai lisätietojen laiminlyönti- tai puutetilanteissa. Veronkorotus voidaan määrätä esimerkiksi silloin, jos verovelvollinen ei anna tilikauden muutosilmoitusta tai jos asuntoyhteisö ei anna huoneiston verotusarvon perusteiden laskentaa varten tarvittavia tietoja.

Lain mukaan veroviranomaisella on useimmissa tilanteissa harkintavaltaa veronkorotuksen määräämisessä. Laissa on lisäksi erikseen säädetty niistä tilanteista, jossa veronkorotus on määrättävä.

Vähäinen puutteellisuus tai myöhästynyt ilmoitus

Veronkorotus *voidaan* määrätä seuraavissa tapauksissa (VML 32.1 §):

- veroilmoituksessa tai verovelvollisen antamassa muussa tiedossa tahi asiakirjassa on vähäinen puutteellisuus tai virhe eikä verovelvollinen ole noudattanut todistettavasti lähetettyä kehotusta sen korjaamiseen, tai
- verovelvollinen on ilman pätevää syytä antanut veroilmoituksen tai muun säädetyn tiedon tai asiakirjan myöhässä.

Veronkorotus voi tällöin olla enintään 150 euron suuruinen. Verotoimisto voi tarvittaessa jättää veronkorotuksen määräämättä.

Olennainen vaillinaisuus tai virhe

Veronkorotus *voidaan* määrätä myös, jos (VML 32.2 §):

- verovelvollinen on antanut veroilmoituksen tai muun säädetyn tiedon tai asiakirjan *olennaisesti* vaillinaisena tai virheellisenä, tai
- hän on antanut ne vasta todistettavasti lähetetyn kehotuksen jälkeen.

Veronkorotus on näissä tapauksissa enintään 800 euroa. Verotoimisto voi harkintansa mukaan jättää veronkorotuksen määräämättä.

Tahallisuus tai törkeä huolimattomuus

Veronkorotus *on määrättävä* seuraavissa tapauksissa (VML 32.3 §):

- verovelvollinen on tietensä tai törkeästä huolimattomuudesta antanut olennaisesti väärän veroilmoituksen tai muun ilmoittamisvelvollisuuden täyttämiseksi annettavan ilmoituksen taikka muun säädetyn tiedon tai asiakirjan, taikka
- verovelvollinen ei ole lainkaan antanut ilmoitusta.

Veronkorotus on näissä tapauksissa 0 - 30 prosenttia lisätystä tulosta ja 0 - 1 prosenttia lisätyistä varoista. Lisättynä tulona pidetään myös määrää, jolla verotusta on muutettu verotettavaa tuloa myöhempänä verovuonna lisäävällä tavalla. Näin ollen veronkorotus määrätään silloinkin, kun tulo on lisätty auki

olevaan verotukseen. Veronlisäystä tällöin ei kuitenkaan määrätä.

Verotoimisto voi *erityisistä syistä* jättää veronkorotuksen näissä tapauksissa *määräämättä*. Tällaisena erityisenä syynä voidaan pitää esimerkiksi yhteiskunnasta pysyvästi syrjäytyneen, tulottomaksi tiedetyn ilmoitusvelvollisuuden laiminlyömistä.

Vääränä tulolajina ilmoittaminen

Veronkorotus *on määrättävä* VML 32.3 §:n mukaan myös silloin, kun verovelvollinen on *tietensä tai törkeästä huolimattomuudesta* ilmoittanut tulon vääränä tulolajina.

Todistettavasti lähetetty kehotus

Veronkorotuksen määrääminen puutteellisen tai kokonaan puuttuvan ilmoituksen johdosta edellyttää, että verovelvolliselle annetaan mahdollisuus puutteen korjaamiseen. Veroviranomaisen kehotuksen tulee olla todistettavasti lähetetty verovelvolliselle. Kehotuksen vastaanottamista ei tarvitse todistaa. Kehotuskirjeessä on tarkasti yksilöitävä, mitä selvitystä asiakkaan toivotaan esittävän. KHO katsoi päätöksessään 1998/2754, että verovelvollisen kuuleminen ennen veronkorotuksen määräämistä olisi ollut perusteltua. Verovelvollisen selvityksellä ilmoittamatta jättämisen syistä olisi voinut olla merkitystä arvioitaessa mikä lainkohta tapaukseen soveltuu ja minkä suuruisena veronkorotus ao. lainkohdan mukaan määrätään.

Veronkorotus ja alijäämähyvitys

Veronkorotus määrätään verosta tehtävien vähennysten ja alijäämähyvityksen vähentämisen jälkeen (VML 32.4 §). Näin menetellään, jotta verosta tehtävät vähennykset ja alijäämähyvitys eivät pienentäisi veronkorotusta.

Ei vähennyskelpoinen

Välittömät verot eivät ole tuloverotuksessa vähennyskelpoisia. Tämän vuoksi ei veronkorotuskaan ole vähennyskelpoinen meno.

Veronkorotus, vaikka ei veroa

Veronkorotus voidaan määrätä, vaikka verovelvolliselle ei muutoin määrättäisi veroa.

VERON VIIVÄSTYSSEURAAMUKSET

Laki veronlisäyksestä ja viivekorosta

Veronlisäyksestä ja viivekorosta annettu laki (1556/1996) on eräänlainen verojen ja maksujen viivästymisseuraamuksia koskeva yleislaki. Sitä sovelletaan, jollei veronmaksun laiminlyönnin tai viivästymisen seuraamuksista muussa laissa säädetä toisin. Merkittävin poikkeus ovat verotilimenettelyyn kuuluvat verot.

Verotilimenettelyssä olevat verot

Veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain soveltamisalaan eivät enää vuoden 2010 alusta alkaen kuulu verotilimenettelyssä olevat verot. Verotililakia (604/2009) sovelletaan kaikkiin oma-aloitteisesti maksettaviin veroihin, lukuun ottamatta varainsiirtoveroa. Lain soveltamisalaan kuuluvat muun muassa ennakkoperintälain nojalla ennakonpidätyksenä kannettavat verot ja maksut, lähdeverot sekä työnantajan sosiaaliturvamaksu (VerotiliL 1 §).

Verotilimenettelyssä oleville maksamattomille veroille lasketaan verotilin viivästyskorkoa (VerotiliL 32 §). Koron määrä on kutakin kalenterivuotta edeltävän puolivuotiskauden korkolain 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko lisättynä 7 prosenttiyksiköllä. Vuonna 2010 korko oli kyseiselle vuodelle säädetyn määräaikaisen lain (1260/2009) nojalla viitekorko lisättynä 6 prosenttiyksiköllä.

Verotililtä poistetuille veroille lasketaan verotililtä poistamisen jälkeiseltä ajalta veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain mukaista viivekorkoa (VerotiliL 33 §).

Veronlisäys ja viivekorko

Veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain

soveltamisalaan kuuluvat muut kuin verotilimenettelyssä olevat verot.

Veronlisäys ja viivekorko lasketaan eri verolajeille yhdenmukaisesti vuotuisen korkokannan mukaan. Korko muodostuu viitekorosta, johon lisätään 7 prosenttiyksikköä. Vuonna 2010 viitekorkoon lisättiin poikkeuksellisesti 6 prosenttiyksikköä (1252/2009).

Viitekorko on kutakin kalenterivuotta edeltävän puolivuotiskauden korkolain (633/1982) 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko. Viitekoron ilmoittaa Suomen Pankki. Viivästysseuraamus saadaan siten seuraavasti:

Vuosi	Viitekorko	Lisättävä-määrä	Viivästys-seuraamus
2002	4	7	11
2003	3,5	7	10,5
2004 - 2006	2,5	7	9,5
2007	3	7	10
2008 - 2009	4,5	7	11,5
2010	1	6	7
2011	1	7	8

Veronlisäys lasketaan oma-aloitteisesti maksettavan veron viivästyessä laissa tai asetuksessa säädetystä maksupäivästään (L veronlisäyksestä ja viivekorosta 2 ja 3 §). Tarkoituksena on, että viivetilanteessa verovelvollinen itse laskee ja maksaa veronlisäyksen. Veronlisäystä ei enää vuodesta 2010 alkaen lasketa muille myöhässä maksettaville oma-aloitteiselle veroille kuin varainsiirtoverolle. Muut oma-aloitteiset verot ovat verotilimenettelyssä.

Viivekorko lasketaan suoritukselle silloin, kun viranomaisen maksuunpaneman veron maksu myöhästyy eräpäivästään (L veronlisäyksestä ja viivekorosta 4 ja 5 §). Viivekorkoa peritään esimerkiksi maksamatta olevalle jäännösverolle sekä määräaikana maksamatta olevalle maksuunpannulle ennakkoverolle.

Jos verotusta oikaistaan verovelvollisen vahingoksi VML 56.4 §:n nojalla (ns. viiden vuoden oikaisu), maksuunpannulle verolle määrätään kuitenkin veronlisäys (VML 57.1 §). Verohallinto laskee tällöin veronlisäyksen määrän. Säännös vastaa verovuotta 2005 ja sitä vanhempia vuosia koskevaa jälkiverotussäännöstä.

Veronlisäyksen ja viivekoron laskeminen

Veronlisäys lasketaan säädettyä maksupäivää seuraavasta päivästä alkaen veron tosiasialliseen maksupäivään, molemmat päivät mukaan lukien. Säädetyllä maksupäivällä tarkoitetaan sitä päivää, joka on säädetty kyseisen verolajin viimeiseksi maksupäiväksi, jona vero voidaan maksaa (KHO 2002/2955). Jos oma-aloitteinen vero maksuunpannaan viranomaistoimin, veronlisäys lasketaan säädettyä maksupäivää seuraavasta päivästä maksuunpantaessa määrättyyn eräpäivään, ne mukaan lukien.

Muiden kuin oma-aloitteisten verojen jälkiverotustapauksissa veronlisäys lasketaan verotuksen päättymiskuukautta seuraavan kolmannen kuukauden alusta maksuunpannulle jälkiverolle määrättävään eräpäivään.

Viivekorko lasketaan veron eräpäivän jälkeiseltä ajalta tosiasialliseen maksupäivään, eräpäivä ja maksupäivä mukaan lukien. Veronlisäyksestä ja viivekorosta annetussa laissa on lisäksi yksityiskohtaisia säännöksiä viivekoron laskemisesta erityistilanteissa (5 §:n 2 ja 3 momentti) sekä viivekoron palauttamisesta (6 §).

Jos eräpäivä tai määräpäivä on pyhäpäivä tai arkilauantai, veron saa maksaa ensimmäisenä arkipäivänä niiden jälkeen ilman viivästysseuraamuksia. Sama on voimassa, jos eräpäivä tai viimeinen maksupäivä on päivä, jona pankkien yleisesti keskinäisissä maksuissaan käyttämät maksujärjestelmät eivät säädöskokoelmassa julkaistavan Suomen Pankin ilmoituksen mukaan ole Euroopan keskuspankin tai Suomen Pankin tekemän päätöksen vuoksi käytössä. Tällainen päivä oli ns. pankkivapaapäivä 31.12.1999. Myös 31.12.2001 oli pankkivapaapäivä.

Korkopäiviä laskettaessa katsotaan kuukaudessa olevan 30 päivää ja vuodessa 360 päivää. Viivästysseuraamukset lasketaan sentin tarkkuudella. Vähimmäismäärä on 3 euroa.

Veronkorotus

Veronkorotukselle tai muulle veron pää-

omaan liitettävälle erälle ei peritä veronlisäystä. Seuraamuksia maksun myöhästymiselle ei lasketa silloinkaan, jos veron maksaminen viivästyy viranomaisen menettelyn vuoksi (L veronlisäyksestä ja viivekorosta 7 §).

Ei vähennyskelpoista menoa

Veronlisäys ja viivekorko eivät ole tuloverotuksessa veronalaista tuloa eivätkä myöskään vähennyskelpoisia menoja (10 §).

Kohtuullistaminen

Viivästysseuraamuksia, yhteisökorkoa ja jäännösveron korkoa voidaan kohtuullistaa tai jättää perimättä kokonaan, jos niiden perintä olisi asian tulkinnanvaraisuuden tai epäselvyyden vuoksi kohtuutonta (VML 26 §).

Esimerkkejä

Esimerkki viivekoron laskemisesta:

$$\frac{\text{korkoprosentti x korkopäivät x (vero+veronkorotus)}}{100 \times 360}$$

Maksuunpantu jäännösveron 1 erä on 720 euroa; eräpäivä 2.12.2008. Vero maksetaan 26.1.2009.

Viivekorko lasketaan ajalle 3.12.2008 - 2.1.2009 seuraavasti:

$$\frac{11{,}5 \times 54 \times 720\ €}{100 \times 360} = 12{,}42$$

Viivekorkoa on maksettava 12,42 euroa.

Esimerkki veronlisäyksen laskemisesta:

$$\frac{\text{korkoprosentti x korkopäivät x vero}}{100 \times 360}$$

Varainsiirtoveron määrä on 16 000 euroa. Veron eräpäivä on 1.3.2011, mutta se maksetaan vasta 15.4.2011. Veronlisäys lasketaan ajalle 2.3 - 15.4 seuraavasti:

$$\frac{8 \times 44 \times 16\,000}{100 \times 360}\ 156{,}44\ €$$

Veronlisäystä on maksettava 156,44 euroa.

Veron lykkäysajalta maksettava korko

VML 90 §:n mukaan Verohallinto voi eräin edellytyksin myöntää veron maksuun lykkäystä valtiovarainministeriön määräämin ehdoin. Tällaisia edellytyksiä ovat mm. verovelvollisen olennaisesti alentunut veronmaksukyky, verovelvollisen kuolema, erehtyminen verosäännösten sisällöstä ja muusta erityisestä syystä kohtuuton veron periminen. Myös ministeriö voi ottaa lykkäysasian käsiteltäväkseen.

Jos veron maksuun on myönnetty lykkäystä, lykkäysajalta peritään korkoa. Koron määrästä säädetään valtiovarainministeriön asetuksella (1285/2003). Koron määrä on Suomen pankin vahvistama viitekorko lisättynä 7 prosenttiyksiköllä (VMa eräiden verojen lykkäyksen ehdoista 3 §). Vuonna 2010 koron määrä oli poikkeuksellisesti viitekorko lisättynä kuudella prosenttiyksiköllä. Erityisen painavista kohtuussyistä lykkäys voidaan myöntää myös ilman korkoa.

Lykkäysajalta perittävä korko on vähennyskelpoinen korkojen vähentämistä koskevien säännösten mukaan. On kuitenkin muistettava, että ns. muun velan korot eivät ole verotuksessa vähennyskelpoisia.

Jos veroa, jonka suorittamiseen on myönnetty lykkäystä, ei suoriteta määrättynä aikana, sille määrätään veronlisäyksestä ja viivekorosta annetussa laissa säädetyt viivästysseuraamukset.

Ennakoiden huomioon ottaminen

Ennakkoperintälaissa tarkoitettu ennakonpidätys, kannettavaksi määrätty ennakko, joka on kertynyt viimeistään kuukautta ennen verovuoden verotuksen päättymistä, ennakon täydennysmaksu sekä toisesta valtiosta Suomeen siirretty ennakko käytetään verovuoden verojen suoritukseksi (VML 34 §).

Ennakonpidätys luetaan verotusta toimitettaessa hyväksi suoraan maksajan vuosi-ilmoi-

tukselta. Pidätystodistus annettiin palkasta viimeisen kerran vuodelta 1997.

Suorituksen maksajan on annettava suorituksen saajalle tosite tulojen ja ennakonpidätysten tarkistamista varten (EPL 35 §). Tosite on annettava kaikista suorituksista, joista on toimitettu ennakonpidätys.

Maksamatta jätetyn ennakonpidätyksen jättäminen käyttämättä

Maksamatta jätetty ennakonpidätys voidaan jättää käyttämättä verovelvollisen verojen suoritukseksi, vaikka se on ilmoitettu suorituksen maksajan vuosi-ilmoituksella, jos on ilmeistä, että suorituksen saaja ja ennakonpidätysvelvollinen ovat yhdessä toimineet siten, että maksamatta jätetyltä verolta vältyttäisiin. Suorituksen saajan verotusta voidaan tällöin oikaista VML 56 §:ssä tarkoitetulla tavalla verovelvollisen vahingoksi kahden vuoden kuluessa sen vuoden lopusta lukien, jonka aikana pidätyksen maksamatta jättäminen on todettu (VML 34 a §). Suorituksen saajan maksettavaksi määrätään näissä tilanteissa veronlisäys ja veronkorotus.

Yhtymältä pidätetyn ennakon hyväksilukeminen yhtiömiehellä

Yhtymän saamasta työ- ja käyttökorvauksesta pidätetään ennakonpidätys, jos yhtymä ei kuulu ennakkoperintärekisteriin. Myös silloin kun verotusyhtymä myy puuta, toimitetaan ennakonpidätys myyntituloista. Yhtymältä pidätetty ennakko luetaan tällöin VML 36 §:n mukaan yhtiömiesten veron suoritukseksi niiden osuuksien mukaan, jotka heillä on yhtymän tuloon. Ennakko luetaan osakkaan verotuksessa hyväksi sille verovuodelle, joka osakkaalla on meneillään silloin, kun ennakonpidätys toimitetaan.

Vieraasta valtiosta siirretty ennakko

Ennakko, joka on kansainvälisen sopimuksen nojalla siirretty vieraasta valtiosta Suomeen, luetaan verovelvollisen hyväksi sopimusvaltion asianomaisen veroviranomaisen antaman selvityksen perusteella. Pohjoismainen sopimus veron kannosta ja siirrosta (SopS 53/91), ks. Kansainvälisen verotuksen käsikirja, luku 9.

Ennakonkantona määrätty ennakko

Kannettavaksi määrätty ennakko luetaan verotuksessa hyväksi kertyneen määräisenä. Kannettavaksi määrätty ennakko, joka on kertynyt viimeistään kuukautta ennen verovuoden verotuksen päättymistä, on käytettävä kotikunnassa määrättyjen verojen ja maksujen sekä yhteisön tuloveron suoritukseksi (VML 34.1 §).

Ennakon täydennysmaksu

Verovelvollinen voi täydentää ennakoitaan maksamalla ennakon täydennysmaksua (EPL 2.2 §). Viimeistään kuukautta ennen verovuodelta toimitettavan verotuksen päättymistä maksettu ennakon täydennysmaksu otetaan huomioon verovuoden verojen suorituksena ja laskettaessa jäännösveron korkoa ja palautuskorkoa (VML 34.3 §).

Ennakoiden siirto puolisolle

Toisen puolison ennakonpalautusta voidaan käyttää toisen puolison verojen ja maksujen suoritukseksi, jos ensin mainittu puoliso on veroilmoituksessaan sen sallinut (VML 38 §).

Palautuskorko ja jäännösveron korko

VML 43 §:n mukaan ennakonpalautukselle ja jäännösverolle lasketaan korko. Palautuskorko ja jäännösveron korko on viitekorko vähennettynä 2 prosenttiyksiköllä, kuitenkin aina vähintään 0,5 prosenttia. Viitekorko on kutakin kalenterivuotta edeltävän puolivuotiskauden korkolain (633/1982) 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko. Viitekoron ilmoittaa Suomen Pankki. Verotuksessa käytettävät Suomen Pankin vahvistamat ja ilmoittamat viitekorot verovuosille 2002 - 2011 ovat seuraavat:

1.1.2002 alkaen	4 prosenttia
1.1.2003 alkaen	3,5 prosenttia
1.1.2004 alkaen	2,5 prosenttia
1.1.2005 alkaen	2,5 prosenttia
1.1.2006 alkaen	2,5 prosenttia
1.1.2007 alkaen	3 prosenttia
1.1.2008 alkaen	4,5 prosenttia
1.1.2009 alkaen	4,5 prosenttia
1.1.2010 alkaen	1 prosentti
1.1.2011 alkaen	1 prosentti

Yli 10 000 euron suuruisille jäännösveroille määrätään korotettu jäännösveron korko. Siltä osin kuin jäännösvero ylittää 10 000 euroa, jäännösveron korko on viitekorko lisättynä kahdella prosenttiyksiköllä. Vuosina 2010 ja 2011 korko on 3 prosenttia.

Jäännösveron koron laskeminen

Jäännösveron korko lasketaan verovuotta seuraavan vuoden helmikuun 1 päivästä jäännösveron ensimmäisen erän eräpäivään tai ennakonpalautuksen palautuskuukautta edeltävän kuukauden loppuun (VML 44.1 §, 1079/2005). Lasketusta jäännösveron korosta vähennetään koron määrä, kuitenkin enintään 20 euroa (VML 44.3 §). Tällä vältetään koron periminen jäännösveroilta, jotka saattavat johtua ennakonpidätyksen epätarkkuudesta.

Ennakko ja ennakontäydennysmaksu

Jos verovelvollinen suorittaa ennakkoa tai ennakon täydennysmaksua verovuotta seuraavan vuoden tammikuun 31 päivän jälkeen, jäännösveron korko ja palautuskorko lasketaan ennakon tai täydennysmaksun suorittamispäivää seuraavasta päivästä lukien jäännösveron ensimmäisen erän eräpäivään tai ennakonpalautuksen palautuskuukautta edeltävän kuukauden loppuun siten, että suoritettu ennakko tai täydennysmaksu otetaan huomioon. Ennakon tai täydennysmaksun suoritusta edeltäneeltä ajalta korko lasketaan ennakolla tai täydennysmaksulla vähentämättömälle veron määrälle.

Korkoja laskettaessa ennakon täydennysmaksuun rinnastetaan jäännösverona suoritettu määrä, jonka verovelvollinen suorittaa viimeistään kuukautta ennen verovelvollisen verotuksen päättymistä (VML 44.2 §, 1079/2005).

Koron laskenta verotusta muutettaessa

Koron laskenta verotuksen muutostilanteissa on muuttunut verovuodesta 2006 alkaen. Muutoksesta johtuvan jäännösveron korkoa maksetaan kyseistä verovuotta seuraavan vuoden helmikuun 1 päivästä muutosverolle määrättävään eräpäivään. Jäännösveron korko on viitekorko vähennettynä 2 prosenttiyksiköllä ja jäännösveron 10 000 ylittävältä osalta viitekorko lisättynä kahdella prosenttiyksiköllä. Korotettua korkoa peritään vain kyseisen vuoden verotuksen päättymistä seuraavan toisen kuukauden loppuun. Tämän jälkeen korko on viitekorko vähennettynä kahdella prosenttiyksiköllä riippumatta jäännösveron määrästä. Korkoseuraamusten lievennys ei kuitenkaan koske tapauksia, joissa oikaisun perusteena on ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyönti.

Verotuksen muutoksen johdosta maksettava palautuskorko määräytyy myös verotusmenettelylain mukaan (KHO 2010/1485).

Yhteisökorko

Jos yhteisölle tai yhteisetuudelle määrätty vero on suurempi kuin veron suoritukseksi luettavat ennakot, lasketaan maksettavalle erotukselle yhteisökorko. Myös tämä korko määräytyy korkolain 12 §:ssä tarkoitetun viitekoron perusteella. *Maksettava yhteisökorko* on em. viitekorko lisättynä 2 prosenttiyksiköllä.

Jos vero on pienempi kuin sen suoritukseksi luettavat ennakot, lasketaan palautettavalle erotukselle *palautettava yhteisökorko*. Sen suuruus on em. viitekorko vähennettynä 2 prosenttiyksiköllä, kuitenkin vähintään 0,5 prosenttia. (VML 40 §). Vuosien 2002 - 2011 yhteisökorot ovat seuraavat:

Vuosi	Maksettava yhteisökorko %	Palautettava yhteisökorko %
2002	6	2
2003	5,5	1,5
2004 - 2006	4,5	0,5
2007	5	1
2008 - 2009	6,5	2,5
2010 - 2011	3	0,5

Maksettava yhteisökorko lasketaan veroilmoituksen viimeistä jättöpäivää seuraavasta päivästä jäännösveron ensimmäiseen eräpäivään. Palautettava yhteisökorko lasketaan veroilmoituksen viimeistä jättöpäivää seuraavasta päivästä palautuskuukautta edeltävän kuukauden loppuun. Verotusmenettelystä annetun lain voimaantulosäännöksen mukaan yhteisökorko lasketaan kuitenkin aikaisintaan 1.11.1996 lukien.

Yhteisökoron laskenta verotusta muutettaessa

Verovuodesta 2006 yhteisökoron laskenta verotuksen muutostilanteissa on muuttunut. Yhteisön on maksettava muutoksen johdosta lisää maksettavalle verolle korkoa, jonka määrä on viitekorko lisättynä kahdella prosenttiyksiköllä verotuksen päättymistä seuraavan toisen kuukauden loppuun. Tämän jälkeiseltä ajalta korko on viitekorko vähennettynä kahdella prosenttiyksiköllä (VML 77 §, 1079/2005). Vuodesta 2010 korko on kuitenkin vähintään 0,5 % (1252/2009). Alempaa korkoa ei kuitenkaan sovelleta tilanteissa, joissa oikaisun perusteena on ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyönti. Näissä tilanteissa verolle lasketaan veronlisäys verotusta päättymistä seuraavan kolmannen kuukauden alusta (Laki veronlisäyksestä ja viivekorosta 3.3 §).

VASTUU VEROSTA

Verovelvollinen vastaa yleensä yksin verovelastaan. Erityissäännöksen perusteella voidaan verovastuu kohdistaa myös muuhun kuin verovelvolliseen itseensä. VML 52 §:ssä on eräitä verovastuuta koskevia säännöksiä. Verovastuusta säädetään lisäksi veronkantolaissa.

Verotusmenettelystä annettuun lakiin perustuva vastuu

Yhtymän tulo ja varallisuus

Yhtymän tulon ja varallisuuden perusteella yhtymän osakkaalle määrättävästä verosta sekä sairausvakuutusmaksusta on vastuussa myös yhtymä (VML 52.1 § 1 k.).

Kuolinpesä

Erillisenä verovelvollisena verotettavan kotimaisen kuolinpesän osakas vastaa pesän tulosta ja varallisuudesta suoritettavasta verosta (VML 52.1 § 2 k.).

Kuolleen henkilön tulosta ja omaisuudesta suoritettavasta verosta ja sairausvakuutusmaksusta kuolinpesä vastaa vain pesän varoilla. Jos pesä on jaettu, vastaa osakas vain siitä, mitä hänen pesäosuudelleen verosta tai maksusta tulee. Osakkaan vastuun ylärajana on hänen pesäosuutensa määrä (VML 52.1 § 3 k.).

Yrittäjäpuolisot

Elinkeinotoimintaa tai maataloutta yhdessä harjoittavista puolisoista kumpikin on vastuussa myös toisen puolison yritystulon ansiotulo-osuuden perusteella määrättävistä veroista ja maksuista. Pääomatulo-osuudesta suoritettavasta toisen puolison verosta toinen puoliso vastaa vain, jos hän omistaa yhteisesti harjoitettuun toimintaan kuuluvia varoja (VML 52.1 § 4 k.).

Edustaja

Elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetussa laissa (122/1919) tarkoitettu edustaja on vastuussa verosta, joka on määrätty ETA-alueen ulkopuolella asuvalle henkilölle (VML 52.1 § 5 k.).

Luottolaitoksen sivukonttorin johtaja

ETA-alueen ulkopuolella asuvalle luottolaitokselle määrätystä verosta on vastuussa luottolaitoksen sivukonttorin johtaja silloin, kun luottolaitoksella on sivukonttori Suomessa (VML 52.1 § 6 k.).

Verovastuu ennakkoperinnässä

Jos verovelvollisen tulosta tai omaisuudesta määrättävästä verosta tai sairausvakuutusmaksusta tai niiden osasta on verotusmenettelystä annetun lain mukaan vastuussa verovelvollisen lisäksi muukin henkilö, vastaa tämä henkilö myös tällaisen veron ennakosta tai ennakon osasta.

Veronkantolakiin perustuva vastuu

Veronkantolain (609/2005) 39 §:n mukaan vastuu verosta voidaan määrätä avoimen yhtiön yhtiömiehelle, kommandiittiyhtiön vastuunalaiselle yhtiömiehelle, kuolinpesän osakkaalle ja yhteisetuuden osakkaalle toimitettaessa henkilöyhtiön, kuolinpesän ja yhteisetuuden verotusta. Henkilöyhtiön yhtiömiehen vastuu koskee käytännössä yhtiölle maksuunpantuja ennakonpidätyksiä ja työnantajan sosiaaliturvamaksuja sekä kiinteistöveroa. Säännöksen mukaan osakeyhtiö tai osuuskunta vastaa ennen sen rekisteröintiä harjoitetusta toiminnasta sen puolesta toimineille määrätystä verosta. Konkurssipesä vastaa pesän varallisuuteen kuuluvasta kiinteistöstä konkurssin alkamisvuotta seuraavilta vuosilta määrätystä kiinteistöverosta. Jos kiinteistö on hankittu yhtiön tai muun perustettavan yhteisön lukuun, yhtiö tai yhteisö vastaa kiinteistöverosta siltä vuodelta, jona yhteisö on merkitty ao. rekisteriin. Veronkantolain säännöksiä sovelletaan toissijaisesti eli silloin kun vastuuvelvollisuudesta ei ao. verolaissa toisin säädetä.

Silloin kun verosta on vastuussa muukin henkilö kuin verovelvollinen, vero on maksuunpantava verovelvollisen ja muiden vastuussa olevien henkilöiden yhteisvastuullisesti suoritettavaksi. Verotus- tai maksuunpanopäätökseen taikka vero- tai maksulippuun merkitään tällöin verosta vastuussa olevat henkilöt. Vuodesta 2010 lukien verossa vastussa olevat merkitään myös verotililain 21 §:ssä tarkoitettuun verotiliotteeseen tai verotilillä suorittamatta jääneistä velvoitteista verovelvolliselle toimitettuun muuhun ilmoitukseen.

Kun verosta vastuussa olevaksi on merkitty verovelvollisen lisäksi muukin henkilö tai yhtiö, vero voidaan periä suoraan myös tältä vastuussa olevalta. Jos merkintää vastuussa olevasta henkilöstä ei ole tehty, veroviranomaisen on verovastuuseen määrättävää henkilöä kuultuaan tehtävä erillinen päätös tämän määräämisestä vastuuseen veron maksamisesta yhteisvastuulisesti vero- tai maksuvelvollisen kanssa (VeronkantoL 40 §).

VEROTULOJEN JAKAMINEN JA TILITTÄMINEN VERONSAAJILLE

Ansio- ja pääomatulojen verotuksen eriyttämisen ja yritysverotuksen uudistamisen seurauksena pääomatulosta kannettavan veron saajana on yksin valtio. Yhteisöjen maksama tulovero samoin kuin luonnollisten henkilöiden ansiotuloistaan maksama vero jaetaan valtion, kuntien ja seurakuntien kesken omien tilittämisperusteidensa mukaisesti. Ansiotulon verotuksen yhteydessä kannettava sairausvakuutusmaksu ja ennakonpidätysten yhteydessä kannettava työnantajan sosiaaliturvamaksu tilitetään Kansaneläkelaitokselle. Kiinteistöveron saajana on kiinteistön sijaintikunta ja metsänhoitomaksun saajia ovat metsänhoitoyhdistykset ja metsäkeskukset. Ahvenanmaan maakunnan lähdevero jaetaan valtiolle ja maakunnan kunnille.

Verovarat tilitetään veronsaajille 1.8.1998 voimaan tulleen verontilityslain (532/1998) mukaisesti.

Verohallinnon uusi tilitysjärjestelmä otettiin käyttöön kesäkuussa 1999. Verohallinnon uudessa tilitysjärjestelmässä verot tilitetään veronsaajalle tilityskokonaisuuksina: ansio- ja pääomatuloverot, yhteisöverot, kiinteistöverot, metsänhoitomaksut, sosiaaliturvamaksut ja Ahvenanmaan lähdeverot. Tilittäminen tapahtuu verovuosikohtaisesti.

Ansio- ja pääomatuloverot, (ennakkoverot, ennakonpidätykset, jäännösverot ja ennakonpalautukset), jaetaan veronsaajaryhmä-

kohtaisiin (valtio, kunnat, seurakunnat ja Kansaneläkelaitos) kertymäosuuksiin ja veronsaajaryhmän osuus jaetaan veronsaajakohtaisiksi kertymäosuuksiksi. Ennakkoperintävaiheen ryhmä- ja veronsaajakohtaiset jako-osuudet vahvistaa valtiovarainministeriö kuultuaan veronsaajien etujärjestöjä. Ennakkoverot tilitetään veronsaajille kuukausittain. Verotuksen valmistumisen jälkeen verot tilitetään veronsaajille maksuunpantujen määrien mukaisilla jako-osuuksilla. Toisesta oikaisutilityksestä lähtien jako-osuuksien laskennassa otetaan huomioon lisäksi kertymättömät verot, minkä jälkeen tilittäminen tapahtuu kertymän mukaisilla jako-osuuksilla viidenteen oikaisutilitykseen saakka. Tämän jälkeen kertyvät verot tilitetään seuraavaksi lopputilitettävän verovuoden jako-osuuksilla.

Tilityksiä oikaistaan vuosittain ja toisesta oikaisutilityksestä lähtien oikaistuille määrille lasketaan korkoa, joka perustuu vuosittain vahvistettuun viitekorkoon.

Kiinteistöverot ja metsänhoitomaksut tilitetään soveltuvin osin samalla tavalla kuin ansio- ja pääomatuloverot.

Yhteisöveroille vahvistetaan ryhmäjako-osuudet verontilityslain 12 §:n mukaisesti. Vuosina 2010–2011 sovelletaan poikkeukselliseesti 12 a §:n mukaisia jako-osuuksia. Yksittäisille kunnille ja seurakunnille asianomainen ministeriö vahvistaa, kuultuaan kuntien etujärjestöä ja Kirkkohallitusta, kullekin verovuodelle jako-osuudet. Jako-osuuksien muuttuessa oikaistaan verovuodelta siihen mennessä tilitetyt verot vastaamaan uusia jako-osuuksia.

Sosiaaliturvamaksut ja Ahvenanmaan lähdevero tilitetään kertymäjaksoittain kulloinkin voimassa olevilla jako-osuuksilla.

Veronsaajille tilitetään niiden osuudet verojen nettokertymistä kuukausittaisen maksatusaikataulun mukaisesti. Kuukausitilitysten yhteydessä maksatetaan tai peritään verosaajien tilitettyjen määrien oikaisuerät ja oikaisutilitysten korot. Veronsaajalta vähennetään kuittauksena veronsaajan työnantajasuoritukset ja veronsaajan osuus verotuskustannuksista, sekä mahdolliset muut verontilityslain mukaisesti perittävät ja maksettavat erät.

VEROTUSPÄÄTÖS JA VEROTUSTODISTUS

Verotuspäätös

Jokaiselle, jolle on maksuunpantu veroa tai jolle on määrätty palautettavaksi veron ennakkoa, on lähetettävä ennen verotuksen päättymistä verotuspäätös ja ohjeet siitä, miten verotusta koskevat tiedot voidaan tarkistaa ja verotukseen hakea muutosta. Verotuspäätöksessä selvitetään tiedot verovelvollisen tuloista ja varoista, veroista ja maksuista, veronpalautuksesta ja jäännösverosta sekä verovelvollisen yksilöintitiedot ja verotuksen toimittanut viranomainen yhteystietoineen (VML 51 §).

Verotustodistus

Verovelvolliselle annetaan verotustodistus selvityksenä toimitetusta verotuksesta. Todistusta käytetään viranomaisissa ja muutoinkin todistuksena toimitetusta verotuksesta, jollei todistuksen sisällöstä ole muualla lainsäädännössä toisin säädetty (VML 51 §).

KIINTEISTÖVERO

Kiinteistöverolaki (654/92, KiVL) tuli voimaan vuoden 1993 alusta. Kiinteistövero määrätään kiinteistön arvon perusteella. Kiinteistövero on kunnallinen vero ja se tilitetään kiinteistön sijaintikunnalle.

Kiinteistöveroa ei määrätä, jos verovelvollisen veron määrä olisi pienempi kuin 17 euroa.

Verovelvolliset

Verovelvollisia ovat kiinteistön omistajat. Kuolinpesän omistamasta kiinteistöstä vero määrätään kuolinpesälle. Yhteisesti omistetusta kiinteistöstä vero määrätään omistajille omistusosuuksien suhteessa. Asunto-osakeyhtiön omistamasta kiinteistöstä vero määrätään yhtiölle. Vuokratontilla olevasta raken-

nuksesta ja rakennelmasta vero määrätään rakennuksen omistajalle ja tontista vuokranantajalle. Verovelvollisia ovat myös valtio, kunnat, seurakunnat ja yleishyödylliset yhteisöt. Kunnan ei ole suoritettava veroa omalla alueellaan omistamastaan kiinteistöstä.

Verovelvollinen on se, joka omistaa kiinteistön kyseisen vuoden alussa.

Veron kohteena olevat kiinteistöt

Kiinteistöveron kohteena olevalla kiinteistöllä tarkoitetaan tonttia, tilaa ja muuta Suomessa olevaa itsenäistä maanomistuksen yksikköä, joka on merkitty tai olisi merkittävä kiinteistönä kiinteistörekisterilaissa (392/1985) tarkoitettuun kiinteistörekisteriin. Kiinteistöveron piiriin kuuluvat myös erottamattomat määräalat sekä rakennukset ja rakennelmat. Vuosittain kannettavan veron kohteena ovat useimmat kiinteistöt. Merkittävin poikkeus laajasta soveltamisalasta on metsien ja maatalousmaan jääminen veropohjan ulkopuolelle.

Vesialueet on vapautettu kiinteistöverosta vuodesta 2005 alkaen (KiVL 3 § 4 k.). Pelkästään vesialueista muodostuvat kiinteistöt jäävät kokonaan kiinteistöverotuksen ulkopuolelle. Kiinteistöt, joihin kuuluu sekä vesialueita että maa-alueita, ovat kiinteistöveron piirissä ainoastaan maa-alueiden osalta. Verovapaita vesialueita ovat myös vesivoimalaitosten säännöstely- ja tekoaltaiden allasalueet.

Yleisen tien liitännäisalueen maapohjasta ei ole suoritettava kiinteistöveroa (KHO 20.7.2001/1715).

Perusteena kiinteistön verotusarvo

Kiinteistövero maksuunpannaan kiinteistölle edellisen vuoden verotusarvon perusteella. Verotusarvo lasketaan erikseen tontin ja rakennuksen osalta. Koko kiinteistön arvo saadaan laskemalla yhteen tontin ja rakennusten arvot. Kiinteistön arvoksi katsotaan kuitenkin enintään käypä arvo (ks. tarkemmin edellä luku 18, Kiinteistön verotusarvo). Kiinteistön verotusarvoa käytetään kiinteistöveron perusteena myös silloin, kun kiinteistö kuuluu yritysvarallisuuteen.

Kiinteistöveroprosentit

Kiinteistövero määrätään tiettynä prosenttina kiinteistön verotusarvosta. Kunnanvaltuusto päättää kunnassa sovellettavat kiinteistöveroprosentit laissa säädettyjen vaihteluvälien rajoissa.

Vuoden 2010 kiinteistöverotuksesta alkaen kiinteistöveroprosenttien rajat ovat seuraavat:

- yleinen kiinteistöveroprosentti 0,60 - 1,35,
- vakituisten asuinrakennusten veroprosentti on 0,32 - 0,75,
- muiden asuinrakennusten veroprosentti on 0,60 - 1,35. Tämä veroprosentti voidaan määrätä enintään 0,60 prosenttiyksikköä korkeammaksi kuin pääasiassa vakituiseen asumiseen käytettävien rakennusten veroprosentti,
- voimalaitosten ja ydinvoimalaitokseen kuuluvan rakennuksen veroprosentin yläraja on 2,85,
- yleishyödyllisen yhteisön veroprosentin alaraja on 0,00.

Yleishyödyllisen yhteisön veroprosenttia sovelletaan rakennusten lisäksi myös maapohjaan.

Yleisen veroprosentin mukaan määrätään vero maa-alueista (myös asuinrakennusten tonteista), poikkeuksena yleishyödyllisen yhteisön yleishyödyllisessä käytössä olevat maa-alueet, jos kunnanvaltuusto on määrännyt erillisen yleishyödyllisen yhteisön veroprosentin.

Yleisen veroprosentin mukaan määrätään vero myös muista rakennuksista kuin vakituiseen asumiseen käytettävistä rakennuksista ellei kesämökkien, yleishyödyllisten yhdistysten ja voimalaitosten osalta ole vahvistettu eri prosenttia.

Asuinrakennuksen todellinen käyttö ratkaisee sen, sovelletaanko siihen vakituisen asuinrakennuksen veroprosenttia vai muiden asuinrakennusten veroprosenttia (KHO 2007:55). Kyseessä olevassa tapauksessa puolisot käyttivät vapaa-ajan rakennusta vakituisena asuntonaan sen jälkeen kun he olivat

myyneet vakituisena asuntonaan käyttämänsä omakotitalon. KHO katsoi, että kun vapaa-ajan rakennukseksi tarkoitettua rakennusta oli tosiasiallisesti käytetty vakituisena asuntona eikä se ollut muussa käytössä, kiinteistövero määräytyi vakituiseen asumiseen käytettävien asuinrakennusten veroprosentin mukaisesti.

Vakituiseen asuinrakennukseen liittyvään erilliseen talous- ja autotallirakennukseen sovelletaan samaa kiinteistöveroprosenttia kuin vakituisessa asuinkäytössä olevaan asuinrakennukseen. Pysäköintihallia ei oikeuskäytännössä (KHO:2009:26) ole pidetty kiinteistöverolain 12 §:n 4 momentissa tarkoitettuna asuinrakennukseen liittyvänä erillisenä talous- ja autotallirakennuksena, vaikka siitä osa olisi osakasyhtiöiden osakkaiden käytössä. Pysäköintihalliin tuli siten soveltaa yleistä kiinteistöveroprosenttia.

Erillinen rakentamattoman rakennuspaikan veroprosentti on voitu määrätä verovuodesta 2001 alkaen. Vuoden 2006 verotuksesta alkaen Espoon, Helsingin, Hyvinkään, Järvenpään, Kauniaisten, Keravan, Kirkkonummen, Mäntsälän, Nurmijärven, Pornaisten, Sipoon, Tuusulan, Vantaan ja Vihdin kunnanvaltuustojen on määrättävä rakentamattomalle rakennuspaikalle veroprosentti, joka on vähintään yhden prosenttiyksikön kunnanvaltuuston määräämää yleistä kiinteistöveroprosenttia korkeampi. Rakentamattoman rakennuspaikan veroprosentiksi voidaan määrätä kuitenkin enintään 3,00 prosenttia.

Vuoden 2006 verotuksesta alkaen voimalaitoksiin ja ydinvoimalaitoksiin sovelletaan samaa voimalaitosten kiinteistöveroprosenttia. Vesi- ja tuulivoimalaitokseen, jonka nimellisteho on enintään 10 megavolttiampeeria, sovelletaan kuitenkin yleistä kiinteistöveroprosenttia.

Voimalaitoksen käsitteestä ks. KHO 2007/980. Kun biopolttovoimalaitos tuotti pääasiallisesti prosessihöyryä ja prosessihöyryn sivutuotteena syntyvää sähköä, sitä ei pidetty kiinteistöverolain 14 §:n 1 momentissa tarkoitettuna voimalaitoksena.

Vuoden 2006 alun jälkeen käyttöön otettavan vesivoimalaitoksen, jonka nimellisteho on enemmän kuin 10 megavolttiampeeria, kiinteistöveroprosentti on vuosilta 2006–2017 toimitettavissa kiinteistöverotuksissa kuitenkin enintään 1,40.

Kiinteistöveron vähennyskelpoisuus

Jos kiinteistöä käytetään elinkeinotoiminnassa, maatilataloudessa tai muussa tulonhankinnassa, kiinteistövero on vähennyskelpoinen ns. luonnollinen vähennys. Jos kiinteistöä käytetään vain osittain tulonhankinnassa, kiinteistöverosta on vähennyskelpoista tätä osuutta vastaava määrä. TVL:n ja MVL:n mukaan verotettavilla kiinteistövero vähennetään kassaperiaatteen mukaisesti sen verovuoden tulosta, jona kiinteistövero on maksettu (esim. KVL 1994/137). EVL:n mukaan verotettavilla, joihin sovelletaan suoriteperusteista menojen jaksottamista, kiinteistövero vähennetään sen tilikauden tuotoista, jonka kuluessa vero maksuunpannaan (ks. katumaksua koskeva KHO 1981 II 524).

METSÄNHOITOMAKSU

Metsänomistajan on vuosittain suoritettava metsänhoitomaksu metsätalouteen käytettävissä olevasta maastaan. Maksusta on säädetty metsänhoitoyhdistyslaissa (534/1998) ja Ahvenanmaan maakunnan osalta maakuntalaissa Ahvenanmaan metsänhoitoyhdistyksestä, Landskapslag om Ålands skogsvårdsförening (Ålands författningssamling 51/2001).

Verohallinnon tehtäväksi on MhyL 13 §:ssä säädetty kunkin metsänomistajan suoritettavaksi tulevan metsänhoitomaksun laskeminen, metsänhoitomaksujen kanto ja tilittäminen metsänhoitoyhdistyksille. Valtion verohallinto hoitaa metsänhoitomaksuihin liittyvät hallintotehtävät myös Ahvenanmaan maakunnan osalta (Tasavallan presidentin asetus metsänhoitomaksujen määräämisestä, kannosta ja tilittämisestä Ahvenanmaan maakunnassa, 839/2002).

Maksuvelvollisuus

Metsän kalenterivuoden alussa omistanut tai siihen pysyvän hallintaoikeuden omannut metsänomistaja on maksuvelvollinen koko vuoden metsänhoitomaksusta. Puolisot katsotaan maksua määrättäessä yhdeksi metsänomistajaksi ja yhteisesti maksuvelvollisiksi, jos he omistavat metsän yhteisesti. Yksin omistamistaan metsistä kumpikin puoliso on erikseen maksuvelvollinen. Yhtymä, kuolinpesä, yhteisö tai yhteismetsä katsotaan metsänhoitomaksua määrättäessä aina yhdeksi metsänomistajaksi.

Pienet metsälöt

Metsänhoitomaksua ei määrätä, jos metsänomistajan omistaman tai hallitseman metsämaan pinta-ala metsänhoitoyhdistyksen toimialueella on Lapin läänissä alle 12 hehtaaria, Oulun läänissä alle 7 hehtaaria, Ahvenanmaalla alle 2 hehtaaria ja muualla maassa alle 4 hehtaaria.

Metsänomistaja, joka omistaa metsää vähemmän kuin maksuvelvollisuuteen johtavan pinta-alan, voi niin halutessaan erikseen hakeutua metsänhoitoyhdistyksen jäseneksi siten kuin yhdistyslaissa (503/1989) säädetään. Tällöin hänen on maksettava metsänhoitomaksuna perusmaksu, mutta ei hehtaarikohtaista maksua.

Metsänhoitomaksusta vapautuminen

Metsänomistaja voidaan hakemuksesta vapauttaa metsänhoitomaksun suorittamisesta MhyL 10 §:ssä määritellyin perustein. Vapautusta metsänhoitomaksusta haetaan siltä metsäkeskukselta (Ahvenanmaalla maakuntahallitukselta), jonka toimialueella metsä sijaitsee. Maksuvapautus voidaan myöntää enintään kymmeneksi vuodeksi kerrallaan, jos kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät:

1) metsästä on laadittu voimassa oleva metsäsuunnitelma;

2) metsää on vähintään kolmen vuoden ajan hoidettu ja käytetty hyvän metsänhoidon ja -käytön vaatimusten mukaisesti

3) metsässä ei ole selviä metsänhoidollisia puutteita

4) metsän hoidossa ja käytössä on käytettävissä muu kuin metsäkeskuksen tai metsänhoitoyhdistyksen palveluksessa oleva metsäammattihenkilö, jos metsänomistaja tai hänen puolisonsa ei ole metsäammattihenkilö taikka suorittanut metsätalousyrittäjätutkintoa vastaavaa tutkintoa tahi vastaavan tasoista näyttökoetta; sekä

5) metsänomistaja ei ole jäsenenä siinä metsänhoitoyhdistyksessä, jonka toimialueella metsä sijaitsee.

Maksun perusteet

Metsänhoitomaksu muodostuu kahdesta osasta, perusmaksusta ja hehtaarikohtaisesta maksusta. Perusmaksun suuruus on 70 prosenttia koko maan kolmen edellisen kalenterivuoden puukuutiometrin keskikantohinnan aritmeettisesta keskiarvosta (MhyL 8.1 §). Kyseisen keskihinnan päättää vuosittain maa- ja metsätalousministeriö ja Ahvenanmaan maakunnan osalta maakuntahallitus.

Hehtaarikohtaisen maksun perusteena on metsänomistajan metsätalouteen käytettävissä olevan maan pinta-ala metsänhoitoyhdistyksen toimialueella. Hehtaarikohtaisen maksun suuruuden (euroa/ha) päättää kukin metsänhoitoyhdistys toimialueelleen vuodeksi kerrallaan metsänhoitoyhdistyslain 8 §:n määrittelemissä puitteissa. Metsänomistajan hehtaarikohtaisen maksun kokonaismäärä voi olla korkeintaan em. keskihinta kerrottuna kolmellakymmenellä.

Metsätalouteen käytettävissä oleva maa

Metsänomistajan maksuvelvollisuuden seurannassa sekä hehtaarikohtaisen maksun laskemisessa tarvitaan tietoa metsänomistajalla metsätalouteen käytettävissä olevan maan pinta-alasta kunkin metsänhoitoyhdistyksen toimialueella. Metsätalouteen käytettävissä olevalla maalla tarkoitetaan MhyL 2.3 §:n mukaan varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain (1142/2005) 7.2 §:ssä tarkoitettua metsämaata. Mainitussa arvostamislain sään-

nöksessä metsämaaksi määritellään puun kasvattamiseen käytetty tai tarkoitettu maa, jolla kasvupaikalle sopivan täysitiheän puuston keskimääräinen kasvu on korkeimpaan keskimääräiseen tuotokseen johtavana kiertoaikana vähintään 1 kuutiometri hehtaaria kohti kuorellista runkopuuta vuodessa.

Menettely maksujen määräämisessä

Metsänhoitoyhdistyslain 13.2 § kytkee metsänhoitomaksujen määräämiseen ja muutoksenhakuun liittyvän menettelyn verotusmenettelylakiin (1558/1995) seuraavasti: ″Mitä säädetään verotusmenettelystä sekä muutoksenhausta verotukseen, on vastaavasti soveltuvin osin voimassa metsänhoitomaksusta″. Metsänhoitoyhdistyslaista puuttuvat kokonaan sellaiset maksun määräämismenettelyyn liittyvät tarkemmat säännökset, joita on esimerkiksi kiinteistöverolaissa kiinteistöverotuksen toimittamiseen liittyen. Vaikka metsänhoitomaksua ei ole lainkaan mainittu verotusmenettelylain säännöksissä, sovelletaan VML:n säännöksiä kuitenkin siis soveltuvin osin metsänhoitomaksuun em. MhyL:n yleisviittauksen nojalla. Metsänhoitomaksut määrätään siten tuloverotuksen verovuosirytmissä, ja myös metsänhoitomaksun määräämisen päättymisessä ja muutoksenhakuun liittyvissä asioissa sovelletaan lakia verotusmenettelystä.

Metsänhoitomaksun kannossa sovelletaan veronkantolain (609/2005) säännöksiä ja maksujen tilittämisessä metsänhoitoyhdistyksille verontilityslain (532/1998) säännöksiä. Metsänhoitomaksun eräpäivä määrätään vuosittain valtiovarainministeriön asetuksella. Viime vuosina metsänhoitomaksun eräpäivä on ollut sama kuin jäännösveron ensimmäisen erän eräpäivä. Metsänhoitomaksu kannetaan yhtenä eränä. Kaikki metsänomistajan maksettavaksi tulevat metsänhoitomaksut on koottu samalle maksupäätökselle yhdellä tilisiirrolla maksettavaksi.

Metsänhoitomaksu vähennyksenä verotuksessa

Metsänhoitomaksu voidaan vähentää metsätalouden pääomatulosta vuosimenona sinä verovuonna, jona maksu on suoritettu (TVL 56 § ja TVL 113 §).

TYÖNTEKIJÄN ELÄKEMAKSU JA TYÖTTÖMYYSVAKUUTUSMAKSU

Työntekijän eläkemaksu ja työttömyysvakuutusmaksu eivät ole veroja eikä niistä säädetä verolaeissa. Maksut huomioidaan verotuksessa vähennyksenä.

Työntekijän eläkemaksu

Työ- ja virkasuhteessa taikka muussa palvelussuhteessa olevat henkilöt osallistuvat ansioeläketurvan kustantamiseen työntekijän eläkemaksulla. Sosiaali- ja terveysministeriö antaa vuosittain asetuksella seuraavana kalenterivuonna sovellettavat työntekijän työeläkevakuutusmaksuprosentit. Maksun määrä on korkeampi 53 vuotta täyttäneellä, koska työansion perusteella kertyvän eläkkeen karttumisprosentti on suurempi 52 ikävuoden jälkeen.

Eläkemaksun määrä

Vuosi	alle 53 -vuotiaat	53 vuotta täyttäneet
2005	4,6 %	5,8 %
2006 - 2007	4,3 %	5,4 %
2008	4,1 %	5,2 %
2009	4,3 %	5,4 %
2010	4,5 %	5,7 %
2011	4.7 %	6,0 %

Eläkemaksua koskevat lait

Työntekijän eläkemaksua koskevat säännökset sisältyvät eläkelakeihin. Yksityisellä sektorilla sovelletaan työntekijän eläkelakia (395/2006, TyEL). Merimiehet kuuluvat merimiesten eläkelain (1290/2006, MEL) piiriin. Julkisen sektorin eläkelakeja ovat valtion eläkelaki (1295/2006, VEL), kunnallinen eläkelaki (549/2003, KuEL), evankelis-luterilaisen kirkon eläkelaki (298/1966), laki ortodoksisesta kirkkokunnasta (985/2006) sekä Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 13 §:ään perustuvat eläkesäännökset, Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 11.2 §:n nojalla annettu eläkesääntö ja Ahvenanmaan maakuntalaissa olevat valtion eläkkeitä koskevat soveltamissäännökset.

Työsuhteessa olevat henkilöt

Maksuvelvollisuus koskee periaatteessa kaikkia palkansaajia, jotka ovat palkanmaksua edeltävänä kalenterikuukautena täyttäneet 18 vuotta. Maksuvelvollisuutta ei ole sen kalenterikuukauden jälkeen, jona palkansaaja on täyttänyt 68 vuotta. Maksu peritään ansioista, jotka ovat korvausta työsuhteessa tehdystä työstä (TyEL 4 §, 70 §). Maksuvelvollisuus voi koskea myös sellaisia henkilöitä, jotka eivät ole työsuhteessa. Esimerkiksi TyEL 7 §:n mukaan johtavassa asemassa olevat henkilöt voidaan tietyin edellytyksin rinnastaa eläkelakia sovellettaessa työsuhteessa oleviin.

VEL:n ja KuEL:n soveltamisalaan voi kuulua myös muitakin suorituksen saajia, jotka eivät ole työsuhteessa. Näitä lakeja sovelletaan myös sellaisiin, jotka toimimatta yrittäjinä ottavat henkilökohtaisesti vastaan toimeksiantoja ilman että kyseessä on työsuhde (VEL 3.2 ja KuEL 3.2 § 4 k.). TyEL:ssa ei ole vastaavaa säännöstä ja lain soveltamiskäytännöissä tällainen tulo on usein katsottu yritystuloksi, joka ei kuulu TyEL:n soveltamisalaan. Tästä johtuen samanlaisesta työstä saatu työkorvaus voi olla eläkemaksun perusteena olevaa tuloa, vaikka se ei sitä olisikaan toista eläkelakia sovellettaessa.

Yrittäjät kustantavat itse eläketurvansa (YEL ja MYEL), minkä vuoksi työntekijän eläkemaksu ei koske heitä.

Eläkemaksun pidättäminen ja maksun peruste

Työnantaja pidättää palkanmaksun yhteydessä työntekijän eläkemaksun työntekijän TyEL 70 ja 72 §:ssä tarkoitetusta ansiosta. Eläkemaksu pidätetään siltä osin kuin työntekijällä on työntekijäin eläkelain mukaan oikeus eläketurvaan (TyEL 4, 5 ja 7 §). Muita eläkelakeja sovellettaessa maksujen perusteena oleva ansio on pääosin sama kuin TyEL:ssa.

TyEL 70 §:n mukaan eläkemaksun perusteena on palkka, tulospalkkio tai muu vastike, joka on maksettu tai sovittu maksettavaksi korvauksena työstä.

Tällainen vastike katsotaan työansioksi myös silloin, kun sen maksaa työntekijälle työnantajan sijasta konkurssipesä, palkkaturvalaissa (866/1998) tarkoitettu palkkaturvasta huolehtiva viranomainen tai muu maksaja (sijaismaksaja).

Maksun perusteena ovat myös seuraavat suoritukset, jos ne ovat sovittu osaksi tai kokonaan maksettavaksi hyvityksenä työstä:

- yleisöltä saatavat palvelurahat tai vapaaehtoiset lahjat;
- vakuutuskassalaissa tarkoitetun sairauskassan maksama päiväraha, jota työntekijä saa laissa säädetyn tai työehto- tai muussa sopimuksessa sovitun palkan sijasta, tai;
- lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) mukainen yksityisen hoidon tuki tai muu valtion tai kunnan maksama tuki.

Vastikkeena työstä *ei pidetä* muun muassa:

- työnantajalta saatua henkilökuntaetua;
- korkoetua työsuhteen perusteella saadusta lainasta;
- etua työsuhteeseen perustuvasta oikeudesta merkitä yhteisön osakkeita tai osuuksia käypää alempaan hintaan, jos etu on henkilöstön enemmistön käytettävissä;
- työsuhdeoption käyttämisestä syntyvää etua tai sellaista työsuhteeseen perustuvaa suoritusta, joka määräytyy yhtiön osakkeen arvon muutoksen perusteella;
- palkkiota, joka annetaan työnantajayhtiön tai sen kanssa samaan konserniin taikka muuhun vastaavaan taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvan yhtiön viranomaisen valvonnan alaisessa arvopaperipörssissä noteerattuina osakkeina, sijoitustalletuksena tai muulla vastaavalla tavalla, taikka osakkeiden sijasta osin tai kokonaan rahana, edellyttäen, että tällaisen palkkiona saatavan edun arvo riippuu kyseisten osakkeiden arvon kehityksestä palkkion lupaamisen jälkeisenä, vähintään vuoden mittaisena aikana;
- työmatkasta saatua päivärahaa tai muuta kustannusten korvausta;
- työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 14 §:n 1 momentissa tarkoitettua odotusajan palkkaa;
- työsopimuksen päättämisestä maksettavaa korvausta tai muuta vahingonkorvausta;
- henkilöstörahastolaissa (814/1989) tarkoitettuja voittopalkkioeriä, jotka on siirretty henkilöstörahastoon tai nostettu käteisenä tai henkilöstörahastosta nostettua rahasto-osuutta;
- eriä, jotka maksetaan työntekijälle yhtiökokouksen päätöksen perusteella voitonjakona tai käteisenä voittopalkkiona edellyttäen, että käteinen voittopalkkio maksetaan koko henkilöstölle eikä sillä pyritä korvaamaan työehtosopimuksen tai työsopimuksen edellyttämää palkkausjärjestelmää ja että käteisen voittopalkkion määräytymisperusteet ovat henkilöstörahastolain 2 §:n 2 momentin mukaiset ja että yhtiön vapaan pääoman määrä on suurempi kuin yhtiökokouksessa päätettävän käteisen voittopalkkion ja osakkeenomistajille maksettavien osinkojen yhteismäärä; eikä
- yhtiön osakkaan nostamaa voitto-osuutta tai osinkoa.

Edellä yhtiökokouksen päätöksen perusteella maksettavien erien osalta edellytetään lisäksi, että voittopalkkion maksamisesta ei ole tehty työnantajaa velvoittavaa sopimusta ja että omistajat tekevät sitovan päätöksen käteisen voittopalkkion maksamisesta yhtiökokouksessa tilikauden päätyttyä ja että voittopalkkiot maksetaan tämän jälkeen. Lisäksi edellytyksenä on, että asia käsitellään yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain (725/1978) mukaisella tai muulla vastaavalla tavalla.

Kun työntekijä lähetetään Suomesta ulkomaille työskentelemään tai kun hänet otetaan ulkomailla suomalaisen työnantajan palvelukseen siten, että hän tulee TyEL:n soveltamispiiriin, eläkkeen perusteena olevana työansiona on pidettävä sitä palkkaa, jota vastaavasta työstä Suomessa olisi maksettava. Jos vastaavaa työtä Suomessa ei ole, työansiona pidetään sitä palkkaa, jonka muutoin voidaan katsoa vastaavan sanottua työtä.

Työntekijän työeläkevakuutusmaksu pidätetään myös vakuutuskassalaissa tarkoitetun sairauskassan myöntämästä täydennyspäivärahasta sekä muun sijaismaksajan maksamasta palkasta (TyEL 152.3 §).

Työntekijän eläkemaksu verotuksessa

Työntekijän eläkemaksu on työntekijän verotuksessa vähennyskelpoinen (TVL 96.1 §). Tämä vähennysoikeus ei kavenna vapaaehtoisten eläkevakuutusmaksujen vähennysoikeutta (ks. luku 13, Vähennykset ansiotuloista). Työntekijän eläkemaksua ei voi vähentää toisen puolison tuloista. Työntekijän eläkemaksu ei vaikuta tappion vahvistamiseen.

Työttömyysvakuutusmaksu

Työnantajien on perittävä palkansaajilta myös työttömyysvakuutusmaksu. Vuosina 2006 ja 2007 työntekijän työttömyysvakuutusmaksu on 0,58 % palkasta. Vuonna 2008 sen määrä on 0,34 % ja 0,20 % vuonna 2009. Vuonna 2010 se on 0,40 %. Vuonna 2011 maksu on 0,60 %.

Vuodesta 2002 alkaen maksut vahvistetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Vuodelle 2008 säädettiin lailla 1352/2007 uudet lähtötasot vakuutusmaksuille.

Maksun piiriin kuuluvat palkansaajat

Maksu koskee palkansaajia. Maksu pidätetään työ- ja virkasuhteessa tai muussa palvelussuhteessa olevilta henkilöiltä, jotka ovat pakollisen tapaturmasuojan piirissä.

Vakuutusmaksuvelvollisuus ei koske yrittäjiä.

Maksun perusteena oleva tulo

Maksun perusteesta säädetään työttömyysturvaetuuksien rahoituksesta annetun lain 19 §:ssä (1181/2005). Säännöksen mukaan palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun perusteena olevana palkkana pidetään työ- tai virkasuhteessa saatua palkkaa, tulospalkkiota tai muuta vastiketta, joka on maksettu tai sovittu maksettavaksi korvauksena työstä. Tällainen vastike katsotaan palkaksi myös silloin, kun sen maksaa työntekijälle työnantajan sijasta konkurssipesä, palkkaturvalaissa (866/1998) tarkoitettu palkkaturvasta huolehtiva viranomainen tai muu maksaja (sijaismaksaja).

Palkkaan luetaan myös työstä maksettava vastike, joka on sovittu osaksi tai kokonaan hyvitettäväksi

- yleisöltä saatavilla palvelu- tai lahjarahoilla;
- vakuutuskassalaissa (1164/1992) tarkoitetun sairauskassan maksamalla päivärahalla, jota työntekijä saa laissa säädetyn tai työehto- tai muussa sopimuksessa sovitun palkan sijasta; taikka
- lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) mukaisella yksityisen hoidon tuella tai vastaavalla muulla valtion tai kunnan maksamalla tuella.

Työttömyysvakuutusmaksun perusteena olevana palkkana ei kuitenkaan pidetä muun muassa:

- työnantajalta saatua henkilökuntaetua;
- korkoetua työsuhteen perusteella saadusta lainasta;
- etua työsuhteeseen perustuvasta oikeudesta merkitä yhteisön osakkeita tai osuuksia käypää alempaan hintaan, jos etu on henkilöstön enemmistön käytettävissä;
- tuloverolain 66 §:ssä tarkoitettua työsuhdeoption käyttämisestä syntyvää etua tai sellaista työsuhteeseen perustuvaa suoritusta, joka määräytyy yhtiön osakkeen arvon muutoksen perusteella;
- palkkiota, joka annetaan työnantajayhtiön tai sen kanssa samaan konserniin tai muuhun vastaavaan taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvan yhtiön viranomaisen valvonnan alaisessa arvopaperipörssissä noteerattuina osakkeina, sijoitustalletuksena tai muulla vastaavalla tavalla, taikka osakkeiden sijasta osin tai kokonaan rahana, edellyttäen, että tällaisen palkkiona saatavan edun arvo riippuu kyseisten osakkeiden arvon kehityksestä palkkion lupaamisen jälkeisenä, vähintään vuoden mittaisena aikana;
- työmatkasta saatua päivärahaa tai muuta kustannusten korvausta;
- työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 14 §:n 1 momentissa tarkoitettua odotusajan palkkaa;

- työsopimuksen tai virkasuhteen päättämisestä maksettavaa korvausta tai muuta vahingonkorvausta;
- henkilöstörahastolaissa (814/1989) tarkoitettuja voittopalkkioeriä, jotka on siirretty henkilöstörahastoon tai nostettu käteisenä tai henkilöstörahastosta nostettua rahastoosuutta;
- eriä, jotka maksetaan työntekijälle yhtiökokouksen päätöksen perusteella voitonjakona tai käteisenä voittopalkkiona edellyttäen, että käteinen voittopalkkio maksetaan koko henkilöstölle eikä sillä pyritä korvaamaan työehtosopimuksen tai työsopimuksen edellyttämää palkkausjärjestelmää ja että käteisen voittopalkkion määräytymisperusteet ovat henkilöstörahastolain 2 §:n 2 momentin mukaiset ja että yhtiön vapaan pääoman määrä on suurempi kuin yhtiökokouksessa päätettävän käteisen voittopalkkion ja osakkeen-omistajille maksettavien osinkojen yhteismäärä; eikä
- yhtiön osakkaan nostamaa voitto-osuutta tai osinkoa.

Edellä yhtiökokouksen päätöksen perusteella maksuttujen erien osalta edellytetään lisäksi, että voittopalkkion maksamisesta ei ole tehty työnantajaa velvoittavaa sopimusta, että omistajat tekevät sitovan päätöksen käteisen voittopalkkion maksamisesta yhtiökokouksessa tilikauden päätyttyä ja että voittopalkkiot maksetaan tämän jälkeen. Lisäksi edellytyksenä on, että asia käsitellään yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain (725/1978) mukaisella tai muulla vastaavalla tavalla.

Ulkomaan työstä työansiona pidetään sitä palkkaa, jota vastaavasta työstä Suomessa olisi maksettava. Jos vastaavaa työtä ei Suomessa ole, työansiona pidetään sitä palkkaa, jonka muutoin voidaan katsoa vastaavan mainittua työtä.

Työttömyysvakuutusmaksun pidättäminen palkasta

Työnantaja pidättää maksun jokaisen palkanmaksun yhteydessä. Maksun suuruus lasketaan maksun perusteena olevan bruttopalkan perusteella, mutta se vähennetään palkansaajan nettopalkasta.

Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu verotuksessa

Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu on palkansaajan tuloverotuksessa TVL 96 §:n mukaan vähennyskelpoinen. Se vähennetään puhtaasta ansiotulosta (ks. tarkemmin luku 13, Vähennykset ansiotuloista). Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksua ei voi vähentää toisen puolison tuloista. Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun perusteella ei vahvisteta tappiota.

19. KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN JA KESKUSVEROLAUTA-KUNNAN PÄÄTÖKSIÄ

Liikkeen luovutus ja lopettaminen

KHO 1971/5398

Koska liikkeen varojen useassa erässä tapahtuvasta myynnistä saatavaa tuloa ei voitu pitää liikkeen luovutuksesta saatuna tulona tai muullakaan perusteella sellaisena tulona, joka olisi kertynyt kahdelta tai useammalta vuodelta, katsottiin, että ennakkotiedon hakijalla, jos hän luovutti turkistarhausliikkeeseensä kuuluvat varat eri erissä, ei ollut oikeutta tulontasaukseen tämän tulon osalta.

KHO 1984/4498 II 607

Kuorma-autoliikenteenharjoittaja luopui liikenteen harjoittamisesta ja myi tuossa toiminnassa käyttämänsä kuorma-auton, perävaunun, auton lisätarvikkeet ja kaiken toimintaan liittyvän huoltokaluston sekä luovutti ostajalle vakinaiset liikesuhteensa. Kuorma-auton, perävaunun ja tarvikkeiden luovutuksesta saatavaan tuloon voitiin soveltaa tulontasausta. Ennakkotieto. Äänestys 3-1.

KHO 1985/4320 II 598

Elintarvikkeiden vähittäiskauppaa yksityisliikkeenä harjoittanut verovelvollinen luovutti liikkeensä tavaravaraston, myymäläkaluston, asiakassuhteet ja liikehuoneiston käyttöoikeuden yritystoimintaa jatkavalle kommandiittiyhtiölle. Henkilökunta siirtyi myös uuden yrittäjän palvelukseen. Uudelle yrittäjälle tarpeettomat viisi autoa ja Kesko Oy:n osakkeet jäivät kaupan ulkopuolelle. Verovelvollisella oli oikeus tulontasaukseen liikkeen luovutuksesta saadun tulon osalta. Ennakkotieto. Verovuosi 1984.

KHO 1985/5522 II 599

Verovelvollinen oli lopettanut vuokratiloissa harjoittamansa ruokatavaraliikkeen siten, että liikkeen varasto ja osa kalustosta oli myyty tukkuliikkeen välityksellä samalla liikepaikalla ruokatavaraliikettä jatkamaan ryhtyneelle henkilölle. Myös liikkeen henkilökunta oli siirtynyt jatkajan palvelukseen. Lisäksi verovelvollinen oli myynyt liikkeen lopettamisen yhteydessä neljälle eri ostajalle kylmäkoneita, rekisteristä poistetun henkilöauton, ostoskärryjä sekä kaappeja ja hyllyjä yhteensä 6 400 mk:n hinnasta, koska liikettä jatkavan lukuun käyttöomaisuuden ostanut tukkuliike ei ollut suostunut näitä tavaroita ostamaan. Tukkuliikkeelle myymästään käyttöomaisuudesta verovelvollinen oli saanut hintana yhteensä 16 000 mk. Lisäksi hän oli ottanut yksityiskäyttöönsä liikkeen kirjanpitoon kirjatun henkilöauton. Verovelvollisen katsottiin luovuttaneen liikkeensä tulo- ja varallisuusverolain 60 §:n 2 momentin tarkoittamalla tavalla ja hänellä oli oikeus tulontasaukseen luovutuksesta saadun tulon osalta. Verovuosi 1982. Äänestys 4-1.

KHO 1987/1888 B 539

Kommandiittiyhtiön luovutuksen yhteydessä purkautuviin investointi- ja luottotappiovarauksiin voitiin soveltaa tulontasausta. Ennakkotieto. Verovuosi 1988.

KHO 1987/4005 B 538

Kommandiittiyhtiön tavaravarasto, kalusto ja myyntisaamiset aiottiin luovuttaa yhtiön toimintaa jatkavalle ulkopuoliselle yrittäjälle. Kommandiittiyhtiöllä oli oikeus tällöin purkautuvien toiminta- ja luottotappiovarauksen osalta tulontasaukseen edellyttäen, että muut tulontasauksen edellytykset toteutuivat. Ennakkotieto. Verovuosi 1987.

KHO 1989/92

A harjoitti kahvila-ravintolaliiketoimintaa saman tulolähteen puitteissa kahdella paikkakunnalla. A:n myytyä verovuonna toisella paikkakunnalla sijaitsevan liiketoimipaikan verolautakunta toimittaessaan uudelleen A:n verotusta sovelsi luovutuksesta saatuun tuloon tulontasausta. Lääninoikeus hylkäsi valtionasiamiehen valituksen. Korkein hallinto-oikeus katsoi, kun otettiin huomioon A:n samalla toimialalla harjoittaman liiketoiminnan jatkuminen, ettei tulontasauksen soveltamiselle ollut edellytyksiä.

KHO 1992/798

Kommandiittiyhtiö oli verovuonna lopettanut toimintansa. Liikekiinteistö ja yhtiön muu liike-

omaisuus myytiin eri ostajille. Osa vaihto-omaisuudesta lahjoitettiin Suomen Punaiselle Ristille. Yhtiön auto siirrettiin vastuunalaiselle yhtiömiehelle. Toiminnan lopettamisen johdosta purkaantuivat varasto-, toiminta- ja luottotappiovaraus. KHO katsoi, että kommandiittiyhtiön toiminnan lopettamisen johdosta saatuun tuloon voitiin soveltaa tulontasaussäännöstä. Ottamatta asiaa muutoin enemmälti ratkaistavakseen KHO palautti asian verolautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi. Verovuosi 1988. Äänestys 3-2. TVL 60 § (1043/74)

KHO 1993/207

Liiketoiminta oli loppunut liikkeen myymälärakennuksen sekä henkilö- ja myymäläautoa lukuun ottamatta liikkeen muunkin omaisuuden tuhouduttua tulipalossa. Lääninoikeus katsoi, että kysymyksessä oli sellainen liiketoiminnan lopettaminen, jonka johdosta voitiin toimittaa tulontasaus. KHO hylkäsi tarkastusasiamiehen lääninoikeuden päätöksestä tekemän valituksen. Verovuosi 1987.

KHO 2002/2102

A oli ollut toisena vastuunalaisena yhtiömiehenä kommandiittiyhtiössä, joka oli sen toiminnan verovuonna loppuessa saanut kertatuloa kaluston luovutusvoittona ja toimintavarauksen purkautumisen johdosta. Katsottiin, että kertatulosta A:n ansiotuloksi jaettuun osuuteen voitiin soveltaa tulontasausta. Verovuosi 1998.

KVL 1987/469

Apteekkari saatuaan apteekkioikeudet toiselle paikkakunnalle oli myynyt seuraajalleen apteekkinsa vaihto- ja käyttöomaisuuden. Koska hän jatkoi välittömästi elinkeinotoimintaansa, ei hänen voitu katsoa luovuttavan liikettään tulo- ja varallisuusverolain 60 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Liiketoimintaa samassa tulolähteessä jatkettaessa investointivaraus ja toimintavaraus eivät aikaisemman liiketoimipaikan luovutuksen johdosta purkautuneet verotettavaan tuloon. Kun apteekkari myi kiinteistön, jolla olevasta rakennuksesta 55 prosenttia oli ollut asuntona ja 45 prosenttia apteekkiliikkeen käytössä, luovutukseen sovellettiin oman asunnon luovutusta koskevaa tulo- ja varallisuusverolain 21 a §:n 1 momenttia. Verovuosi 1987.

KVL 1988/168

Lopettaessaan apteekkiliikkeen harjoittamisen apteekkari luovutti sivuapteekin verovuoden 1987 lopussa ja pääapteekin verovuoden 1988 alussa. Katsottiin, että pääapteekin luovutuksesta saatavaan tuloon voitiin soveltaa tulontasausta. Sen sijaan sivuapteekin luovutuksesta saatuun tuloon ei voitu soveltaa tulontasausta, koska tulontasauksen edellytykset eri verovuosina tapahtuneiden sivu- ja pääapteekin luovutusten osalta oli ratkaistava erikseen. Verovuosi 1987 ja verovuosi 1988.

KVL 1992/40

A ja B olivat 26.6.1991 perustaneet A:n yksityisliikkeenä harjoittamaa maatalouskauppa-alan liiketoimintaa jatkamaan X Ky:n. A oli ryhtynyt perustetun Ky:n vastuunalaiseksi yhtiömieheksi ja B äänettömäksi yhtiömieheksi. X Ky oli 31.8.1991 myynyt B:lle, joka oli perustanut uuden yrityksen, kaiken vaihto- ja käyttöomaisuutensa mutta ei myyntisaamisiaan. Kauppias A:n tarkoituksena oli X Ky:n nimissä sen toiminimeä ja -alaa muuttamalla ryhtyä harjoittamaan saman kunnan alueella, mutta eri liikepaikassa, käytettyjen autojen ja erityisesti asuntoautojen kauppaa. X Ky:n 28.2.1992 taseen vaihto-omaisuus tuli käsittämään pääosin myytäväksi tarkoitettuja autoja. Taseeseen sisältyisi myös luovutetun liiketoiminnan saatavat. X Ky:n lopettaessa maatalouskauppatoimintansa ja jatkaessa käytettyjen autojen kauppaa kyseessä ei ollut TVL 149 §:n 3 momentissa tarkoitettu liikkeen luovutus, minkä vuoksi vaihto-omaisuuden ja käyttöomaisuuden luovutushinnoista sekä varausten purkautumisesta aiheutuvien tulojen osalta ei voitu toimittaa tulontasausta. Verovuosi 1992. Äänestys 8-1.

Palkka

KHO 1972/744 II 510

Osakeyhtiön maksettua toimitusjohtajalleen, joka perheineen omisti koko osakekannan, vuosilomakorvauksina vuosilta 1950-1968 yhteensä 21 277 markkaa toimitusjohtaja vaati tulontasauksen toimittamista. Koska vuosilomakorvauksen nimellä saatua suoritusta ottaen erityisesti huomioon velvoitteen lyhyen vanhentumisajan sekä suorituksen maksajan ja sen vastaanottajan

keskinäiset oikeussuhteet, ei voitu pitää sellaisena tulona, jota verotettaessa olisi ollut toimitettava tulontasaus, toimitusjohtajan valitus, kun otettiin huomioon myös VerotusL 56 §, hylättiin. Verovuosi 1969.

KHO 1977/4013 II 559

Yhtiön osakkaan verovuonna yhtiöltä palkan nimellä kolmelta edelliseltä vuodelta taannehtivasti saamaa suoritusta ei pidetty, kun otettiin huomioon, että korvaus suoritettiin vain, jos yhtiön johtokunta katsoi sen suorittamisen yhtiön tuloksen ja maksukyvyn kannalta mahdolliseksi sekä että suorituksen määrä vahvistettiin vasta suoritusvuonna, TOL 48 a §:ssä tarkoitettuna tulona, jota verotettaessa olisi ollut toimitettava tulontasaus. Verovuosi 1974.

KHO 1978/1172 II 553

Laskentapäällikkö oli työstä erotessaan saanut korvauksen, joka työnantajan ilmoituksen mukaan oli määräytynyt siten, että kultakin työssäolovuodelta oli suoritettu yhden kuukauden palkka. Korvaus katsottiin TOL 48 a §:ssä tarkoitetuksi kertasuoritukseksi, joka oli kertynyt työssäolovuosilta ja johon voitiin soveltaa tulontasausta. Verovuosi 1974 ja sitä edeltäneet vuodet. Äänestys 5-2.

KHO 1979/911 II 573

Varastonhoitaja oli verovuonna 1975 saanut työnantajaltaan 20 400 mk:n suuruisen ylimääräisen palkkion siten, että hän oli tuosta arvosta saanut merkitä vastikkeetta työnantajayhtiön osakkeita. Työnantajan ilmoituksen mukaan palkkion antaminen oli johtunut työnantajayhtiön edellisen vuoden ennätyksellisestä vuosituloksesta ja sen suuruus oli 1 700 mk palvelusvuotta kohden. Palkkiota ei pidetty TVL 60 §:ssä tarkoitettuna tulona, jotta verotettaessa olisi voitu toimittaa tulontasaus.

KHO 1979/3777

A oli tehnyt B:lle tutkimus- ja suunnittelutyötä 16.7.-31.10.1973 ja koko vuoden 1974 eli yhteensä 15,5 kuukauden ajan, mistä A:lle oli syntynyt 27 900 markan suuruinen palkkasaatava, jonka B suoritti A:lle kahtena yhtä suurena 13 950 markan suuruisena eränä, toisen erän verovuonna 1975 ja toisen erän vuonna 1976. A vaati veroilmoituksessaan tulontasausta saatuaan ensimmäisen erän palkkasaatavastaan. Kun koko 27 900 markan korvaus tuli verotetuksi kahtena eri verovuotena, katsottiin, ettei ollut edellytyksiä tulontasauksen toimittamiseen. Verovuosi 1975.

KHO 1986/1848

Henkilö A oli toiminut erään yhtiön toimitusjohtajana 1.6.1972-16.4.1985. Erotessaan yhtiön palveluksesta hän oli yhtiön kanssa sopinut, että yhtiö maksoi hänelle 221 292 markan korvauksen, joka vastasi määrältään hakijan vuosipalkkaa luontoisetuineen eroamishetken palkkaperusteen mukaan. Sopimuksen mukaan puolin ja toisin ei erosta ollut muita vaatimuksia. Mainittu suoritus oli A:n mukaan taannehtiva palkkio koko työsuhteen ajalta. Palkkiosta oli yhtiö maksanut puolet yhtenä eränä keväällä 1985 ja loppuerä maksettiin vuoden 1985 lopulla tai viimeistään 28.2.1986. A katsoi, että tuloon oli sovellettava tulontasausta ja että se oli jaettava työsuhteen kestoajan mukaisesti 13 vuodelle. Katsottiin, että A:n työstä erotessaan saama kahtena erillisenä 110 646 markan eränä maksettava suoritus oli kumpikin erikseen sellainen tulo, jonka oli katsottava kertyneen jälkikäteen kahdelta tai useammalta vuodelta, ja johon siis voitiin soveltaa tulontasausta. Suoritusten yhteinen peruste ja niiden ajoittuminen huomioon ottaen kummankin suorituksen oli katsottava kertyneen kuudelta vuodelta. Verovuodet 1985 ja 1986. Äänestys 6-3.

Tulon kertymisaika

KHO 1987/2342 B 568

Vuonna 1977 aloitetun työskentelyn seurauksena A oli vuonna 1979 tehnyt keksinnön, jonka työnantaja oli ottanut työsuhdekeksintönä käyttöönsä. Keksinnölle oli myönnetty patentti vuonna 1981. Vuonna 1984 keksintö oli ollut lopullisesti siinä muodossa, että sitä voitiin käyttää työnantajan tuotannossa. Vuonna 1986 oli sovittu, että työnantaja maksaa keksinnöstä A:lle kertakorvauksena 200 000 markkaa. Korvauksen laskentaperusteena oli työnantajan patentista sen voimassaoloaikana 20 vuotena saama hyöty. Keskusverolautakunta katsoi, että 200 000 markan korvaus oli kertynyt vuosilta

1977-1984 eli niiltä vuosilta, joiden aikana A oli työskennellyt patentoidun keksinnön parissa. Korvaukseen voitiin soveltaa tulontasausta ja kertatulo oli jaettava kahdeksalla. A valitti KHO:een ja vaati, että korvaus oli jaettava 20 vuodella. KHO ei muuttanut keskusverolautakunnan päätöstä. Ennakkotieto. Verovuosi 1986.

KHO 1987/3839 B 537

Verovelvollinen oli sijoittanut vuodesta 1975 harjoittamansa elintarvikekauppaliikkeen omaisuuden panoksenaan liikkeen toimintaa jatkamaan perustettuun kommandiittiyhtiöön siten, että omaisuuden kirjanpitoarvoja ei muutettu. Toinen vastuunalainen yhtiömies sijoitti panoksenaan yhtiöön 47 000 mk:n arvoisen henkilöauton ja yhtiön kaksi äänetöntä yhtiömiestä kumpikin 30 000 mk. Kun verovelvollisen aikaisemmin harjoittamaa liikettä oli jatkettu yhtiömuodossa, tulontasausta voitiin soveltaa liikettä luovutettaessa saatuun tuloon vaikka yhtiö oli toiminut vain yhden vuoden. Verovuosi 1983. Äänestys 3-1.

KHO 1987/5293 B 570

Apulaisprofessori oli saanut kirjoittamansa ja itse kustantamansa oppikirjan myynnistä verovuonna tuloa 107 083 mk. Kirjan kustantamisesta ja myynnistä hänelle oli aiheutunut kuluja 49 319 mk. Seuraavana vuonna nettotulo kirjasta oli arviolta 12 000 mk. Kirjan monisteena julkaistu ensimmäinen painos oli ilmestynyt vuonna 1983. Lääninoikeus katsoi, että teoksen myynnistä verovuonna kertynyttä tuloa ei voitu pitää tulo- ja varallisuusverolain 60 §:ssä tarkoitettuna tulontasaukseen oikeuttavana kertatulona. KHO pysytti lääninoikeuden päätöksen-.Verovuosi 1984.

KHO 1987/5955

Siirtyessään 57-vuotiaana varhaiseläkkeelle A oli saanut työnantajaltaan erorahana 144 941 mk. Erorahaa maksettiin ainoastaan alle 60-vuotiaille. Yhtiön normaali eläkeikä oli 65 vuotta. Lääninoikeus katsoi A:n vaatimuksen mukaisesti, että erorahan kertymisvuosiksi oli luettava varhaiseläkkeelle siirtymisen 57 ikävuoden ja 65 vuoden välinen aika eli kahdeksan vuotta. KHO hylkäsi tarkastusasiamiehen valituksen, jossa vaadittiin tulontasaukseen oikeuttavien vuosien lukumäärän laskettavaksi A:n varhaiseläkkeelle siirtymisen ja 60 vuoden väliseltä ajalta eli kolmelta vuodelta. Verovuosi 1983.

KHO 1988/5190 B 540

Opettaja oli tehnyt vuonna 1981 kahden muun henkilön kanssa kustannussopimuksen kustannusyhtiön kanssa historian oppikirjasarjan laatimisesta. Työ oli alkanut vuonna 1979 ja oppikirjasarja oli valmistunut vuonna 1983. Vuonna 1984 opettaja oli saanut myynnin perusteella määräytyviä tekijänpalkkioita xx mk, vuonna 1985 xx mk ja vuonna 1986 xx mk. Tutkijalautakunta hyväksyi tulontasausvaatimuksen vuosille 1981. Lääninoikeus katsoi hyläten valtionasiamiehen vaatimuksen tulontasauksen poistamisesta, että opettajan verovuonna 1984 saamaa tuloa oli pidettävä sellaisena kertatulona, jonka oli katsottava kertyneen useammalta vuodelta. KHO pysytti lääninoikeuden päätöksen. Äänestys 4-1. Verovuosi 1984.

KHO 1989/4413 B 542

Lehtori oli verovuonna saanut eräiden muiden henkilöiden kanssa laatiman oppikirjasarjan myynnin perusteella tekijänoikeuspalkkioita 93 377 markkaa. Teossarjan myynti oli alkanut vuonna 1980. Lääninoikeus hylkäsi verovelvollisen tulontasausta koskevan vaatimuksen, koska palkkiot maksettiin verovelvolliselle yleensä vuosittain jälkikäteen edellisen vuoden myynnin perusteella ja kun tekijäryhmän laatimia kirjoja oli julkaistu jatkuvasti useiden vuosien ajan. KHO pysytti lääninoikeuden päätöksen. Verovuosi 1986.

KHO 1993/2988

Verovelvollinen, joka verovuonna oli myynyt turkistarhansa, oli veroilmoituksessaan vaatinut tulontasausta lausuen ”Pyydän jakamaan tuloni ainakin 3 vuodelle”. Verotusta toimitettaessa tulontasaus toimitettiin kolmelle vuodelle. Verotuksen päättymisen jälkeen verovelvollinen valituksessaan lääninoikeudelle esitti selvityksen siitä, että hän oli harjoittanut turkistarhausta yli 20 vuotta, ja vaati turkistarhan myyntitulon jakamista 20 vuodelle. Lääninoikeus totesi, että kysymyksessä oleva myyntitulo oli katsottava kertyneen useammalta kuin kolmelta vuodelta

sekä kumosi valtionveron maksuunpanon ja palautti asian verotoimistolle uudelleen käsiteltäväksi. Korkein hallinto-oikeus hylkäsi tarkastusasiamiehen valituksen, jossa hän sen johdosta, että vaatimus tulontasauksen toimittamisesta useammalle kuin kolmelle vuodelle oli esitetty vasta verovelvollisen valituksessa lääninoikeudelle, oli vaatinut lääninoikeuden päätöksen kumoamista ja toimitetun maksuunpanon saattamista voimaan. Verovuosi 1985.

KHO 1994/5061

A oli toiminut B Oy:n palveluksessa markkinointipäällikkönä 5.5.1986 alkaen. Yhtiö irtisanoi A:n työsuhteen päättymään 31.8.1988. Raastuvanoikeus tuomitsi A:n kanteesta B Oy:n suorittamaan A:lle korvausta laittoman irtisanomisen vuoksi. Työsopimuksen irtisanomismenettelystä annetun lain 19 ja 20 §:n mukaisesti korvauksen määräksi vahvistettiin A:n kahdeksan kuukauden palkkaa vastaava määrä. B Oy suoritti korvauksen A:lle vuonna 1990. Verotusta toimitettaessa A vaati mainittuun määrään sovellettavaksi tulontasausta siten, että tulon katsottaisiin kertyneen kahdelta vuodelta. Lääninoikeus hylkäsi A:n verotuksestaan tekemän valituksen katsoen, ettei mainitun vahingonkorvauksen voitu katsoa kertyneen kahdelta tai useammalta vuodelta. KHO pysytti lääninoikeuden päätöksen lopputuloksen ottaen huomioon korvauksen määrän ja sen, ettei lainvastaisesta irtisanomisesta tuomittu korvaus määräytynyt yksinomaan työsuhteen keston perusteella. Verovuosi 1990. Äänestys 4-1.

KHO 1996/2250 B 529

Yhtiö oli maksanut vuonna 1992 hallituksensa jäsenelle A:lle lisäpalkkaa. Lisäpalkka oli tarkoitettu korvaamaan yhtiön A:lle vuosina 1984-1990 verottomina maksamista kustannusten korvauksista ja luontoiseduista vuonna 1990 toimitetuissa jälkiverotuksissa vuosilta 1984-1988 ja säännönmukaisissa verotuksissa vuosilta 1989 ja 1990 maksuunpannut määrät. Yhtiön A:lle lisäpalkkana maksama kertakorvaus oli korvausta häntä kohdanneista veroseuraamuksista ja sen peruste oli niin ollen syntynyt vasta toimitetuissa jälkiverotuksissa ja säännönmukaisissa verotuksissa. Koska lisäpalkka ei siis ollut kertynyt jälkikäteen kahdelta tai useammalta vuodelta, sen osalta ei voitu toimittaa tulontasausta. Verovuosi 1992.

KVL 1992/385

A oli 3.12.1992 sopinut työnantajansa X Oy:n kanssa, että A:n työsuhde tulee päättymään 31.12.1992. Työsuhteen purkamisen johdosta X Oy oli sitoutunut maksamaan A:lle erorahaa, jonka suuruus vastaa A:n yhden kuukauden palkkaa luontaisetuineen kultakin palvelusvuodelta. A:n työsuhde oli alkanut 1.1.1985. Eroraha pidettiin tulo- ja varallisuusverolain 149 §:n 3 momentin 5 kohdassa tarkoitettuna kertasuorituksena, jonka katsottiin kertyneen työssäolovuosilta. Verovuosi 1992.

Muita

KHO 1980/1219

Liikkeenharjoittajan verovuonna saamaa, vuosina 1971-1974 liikaa maksetun liikevaihtoveron palautusta oli pidettävä liikkeen verovuonna tuottamana tulona eikä palautuksen osalta voitu soveltaa TVL 60 §:ssä tarkoitettua tulontasausta. Verovuosi 1976.

KHO 1982/3604 II 549

Yhtiö oli sitoutunut maksamaan verovelvolliselle tältä ostamistaan patentista ja kahdesta patentoimattomasta keksinnöstä hyvitystä niin, että hyvityksestä puolet maksettiin vuonna 1980 ja loput yhtä suurina erinä vuosina 1981. Ennakkotieto tulontasauksen soveltumisesta hyvitykseen poistettiin patentoimattomia keksintöjä koskeneelta osalta, koska selvittämättä oli jäänyt tuon tulonosan kertymisaika, mutta patentista maksetun hyvityksen osalta tulontasaus katsottiin mahdolliseksi. Ennakkotieto. Verovuodet 19811984. Äänestys 5-2.

KHO 1983/4696

Taiteilija oli suunnitellut eräälle yhtiölle kangasmalleja itsenäisenä yrittäjänä. Taiteilija sai yhtiöltä verovuonna kertakorvauksena suunnittelemistaan kangasmalleista noin 170 000 mk sopimuksen nojalla, jonka mukaan korvaus perustui vuosien 1968-1977 rojalteihin ja mallipalkkiokorvauksiin. Vaikka taiteilijaa oli saatettu tulon kertymisvuosilta verottaa elinkeinotulojen verottamisesta annetun lain nojalla, hänellä oli

TVL:n 60 §:n nojalla oikeus tulontasaukseen puheena olevan tulon osalta. Verovuosi 1978.

KHO 1983/4733

Jakokunta, joka oli saanut noin 100 000 mk:n määräisen verotettavan tulon korvauksena ja korkona kalastukselle aiheutuneen vahingon johdosta vuosilta 1961, oli ilmoittanut sanotun tulon veroilmoituksensa liitteenä olleessa tuloslaskelmassa, katsomatta tuota tuloa kuitenkaan verotettavaksi tulokseen. Verolautakunta ei verottanut jakokuntaa sanotusta tulosta. Valtion- ja kunnanasiamiehen valituksesta lääninoikeus hyväksyen valituksen katsoi sanotun tulon veronalaiseksi, lisäsi sen määrän valtion- ja kunnallisverotuksessa jakokunnan tuloon sekä määräsi verotoimiston laskemaan tällä perusteella jakokunnan valtion- ja kunnallisverotuksessa verotettavan tulon. KHO:ssa jakokunta vaati vahingonkorvauksen määrän katsottavaksi verovapaaksi tulokseen. Toissijaisesti jakokunta vaati valtionverotuksessa tulontasauksen toimitettavaksi. Veronsaajat huomauttivat, että tulontasausvaatimus olisi ollut tehtävä ennen verotuksen päättymistä ja että tulontasausta ei muutoinkaan voitu soveltaa, koska jakokunta omisti maa- ja vesialueita sekä piti lainamakasiinia. KHO katsoi, valituksen muutoin hyläten, että lääninoikeuden ei olisi tullut määrätä puheena olevaa määrää jakokunnan veronalaiseksi tuloksi varaamatta ensin jakokunnalle tilaisuutta vaatia tulontasausta. Ottaen asian tältä osin välittömästi ratkaistavakseen KHO hyväksyi tulontasausvaatimuksen ja kumosi lääninoikeuden päätöksen ja toimitetun verotuksen. Asia palautettiin maksuunpanon osalta verotoimistolle tulontasauksen toimittamista varten. Verovuosi 1977.

KHO 1984/180 II 650

Jälleenhankintavarausta ei voitu pitää sellaisena TVL:n 60 §:n 2 momentissa tarkoitettuna tulona, josta verotettaessa voidaan toimittaa tulontasaus. Verovuosi 1981.

KHO 1985/2015 II 560

Maanviljelijä oli tehnyt neljäksi vuodeksi vuonna 1984 tehtävistä kananmunatuotannon vähentämissopimuksista 20.1.1984 annetun valtioneuvoston päätöksen (59/1984) mukaisen tuotannonsupistussopimuksen, jonka perusteella hänelle maksettiin kertakorvauksena 50 mk sopimuksen mukaan tuotannosta poistetulta kanalta eli yhteensä 325 000 mk. Sanottuun kertakorvaukseen voitiin soveltaa tulo- ja varallisuusverolain 60 §:ssä tarkoitettua tulontasausta. Ennakkotieto. Verovuosi 1984. Verovuosi 1985.

KHO 1985/4699 II 601

Maanviljelijä oli myynyt maatalousmaansa ja metsänsä maatilahallitukselle. Kun hän seuraavana vuonna myi maatalouskoneensa ja -laitteensa huutokaupalla, voitiin näiden myynnistä saatuun tuloon soveltaa tulontasausta. Verovuosi 1977. Äänestys 5-2.

KHO 1987/589 B 569

Erotessaan emoyhtiön ja sen kolmen tytäryhtiön palveluksesta verovelvollinen oli saanut kertakorvauksena emoyhtiöltä 86 239 mk, tytäryhtiö A:lta 25 398 mk, tytäryhtiö B:ltä 12 372 mk ja tytäryhtiö C:ltä 59 566 mk. Korvausten katsottiin liittyvän siten toisiinsa, että niitä pidettiin yhtenä tulo- ja varallisuusverolain 60 §:ssä tarkoitettuntuna kertatulona. Äänestys 4-1. Verovuosi 1982.

KHO 1987/1460

Apteekkarille apteekkimaksusta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain (59/83) 8 a §:n nojalla myönnettyyn 161 842 mk:n määräiseen vapautukseen vuoden 1984 apteekkimaksusta ei voitu soveltaa tulontasausta. Verovuosi 1984.

KHO 1987/3130

Eläkevakuutusyhtiön erehdyksen vuoksi verovelvollinen ei ollut saanut ennen verotuksen päättymistä tietoa hänelle verovuonna takautuvasti maksetun eläkkeen määrästä ja ajasta, jolta eläke oli kertynyt. Eläketuloon sovellettiin tulontasaussäännöstä vaikka tulontasausvaatimus oli tehty vasta verotuksen päättymisen jälkeen. Verovuosi 1984.

KHO 1988/1344

Verovelvollinen esitti jälkiverotettuun tuloon kohdistuvan vaatimuksen tulontasauksen toimittamisesta valittaessaan jälkiverotuksestaan lääninoikeudelle. Lääninoikeus hylkäsi vaatimuk-

sen, koska tulontasausta oli vaadittava ennen verotuksen päättymistä. KHO pysytti lääninoikeuden päätöksen lopputuloksen, koska vaatimus tulontasauksesta oli esitetty vasta lääninoikeudessa ja verovelvollista oli kuultu ennen jälkiverotuksen toimittamista. Verovuosi 1981. Verotusvuosi 1985.

KHO 1991/321

Vakuutusyhtiö oli 31.7.1985 suorittanut A:lle ammattitaudin johdosta tapaturmavakuutuslain mukaista päivärahaa ajalta 28.2.1983-31.1.1984 ja tapaturmaeläkettä ajalta 1.2.1984-31.8.1985. Päiväraha ja eläke liittyivät toisiinsa siten, että niitä oli voitu käsitellä tulo- ja varallisuusverolain 60 §:ssä tarkoitettuna kertatulona ja toimittaa niiden yhteismäärän osalta tulontasaus. Verovuosi 1985.

KHO 1991/4953 B 530

Verovelvollisen harjoittaman liiketoiminnan puhdas tulo oli valtionverotuksessa 188 976 markkaa. Tähän tuloon sisältyi 184 295 markan kertatulo, jonka osalta verovelvollisella oli oikeus tulontasaukseen. Edellisten vuosien tappiot 69 611 markkaa ja muut tulosta tehtävät vähennykset huomioon ottaen vahvistettiin verotettavaksi tuloksi valtionverotuksessa 98 950 markkaa.

Tulontasaus toimitettiin siten, että kertatulon 184 295 markkaa katsottiin kertyneen neljältä vuodelta, jolloin verovuodelle jaettavan kertatulon osuus oli 46 073 markkaa. Muille vuosille jaettavan kertatulon osuus oli näin ollen 138 221 markkaa. Kun tämä määrä vähennettiin vahvistetusta verotettavasta tulosta, ei laskelmallista verotettavaa tuloa jäänyt. Muun kuin verovuodelle jaettavan kertatulon osalta valtion tuloveroa määrättiin kaavan 15 % x 46 073 x 3 perusteella 20 732 markkaa, joten tuloveron määräksi vahvistettiin verosta tehty 264 markan vähennys huomioon ottaen 20 468 markkaa.

Verovelvollinen vaati lääninoikeudessa tulontasauksen toimittamista siten, että kertatulosta vähennetään aikaisempien vuosien tappiot ennen tulontasauksen toimittamista. Lääninoikeus hylkäsi valituksen, koska vahvistetut tappiot oli otettu oikein huomioon tulontasausta toimitettaessa. Verovelvollinen viittasi KHO:lle tekemässään valituksessa siihen, että tulontasauksen perusteena on kertatulo 184 295 markkaa, missä ei ole otettu huomioon aikaisemmilta vuosilta vahvistettuja tappioita. KHO hylkäsi valituksen. Verovuosi 1988.

Äänestys 5-2. Vähemmistö katsoi, ettei tasattava kertatulo voi olla suurempi kuin verotettava tulo, joten tulontasaus olisi pitänyt toimittaa vahvistetun verotettavan tulon perusteella.

KHO 1993/1000 B 510

Maidontuotannon määräaikaisesta lopettamisesta maksettavan palkkion ja pellon tuotannosta poistamisesta maksettavan palkkion, joita pidettiin maatilatalouden tuloveronlain 5 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuina maatalouden veronalaisina tuloina, katsottiin sisältyvän siihen osaan puolisoiden yhdessä harjoittaman maatilatalouden puhtaan tulon yhteismäärää, joka katsottiin ansiotuloksi myös tulo- ja varallisuusverolain 27 §:ssä säädetyn 240.000 markan ylittävältä osalta. Palkkioon voitiin soveltaa puolisoiden vaatimuksesta tulo- ja varallisuusverolain 149 §:ssä tarkoitettua tulontasausta. Ennakkotieto. Verovuosi 1992. Äänestys 3-2.

KHO 2002/2288 2002:59

Työsuhdeoption käyttämisestä tuloverolain 66 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla saatua ja käyttämisvuoden tuloksi luettavaa etua ei pidetty sellaisena tuloverolain 128 §:ssä tarkoitettuna jälkikäteen useammalta vuodelta saatuna tulona, jonka osalta voidaan toimittaa tulontasaus. Tuloverolaki 66 § 3 mom. ja 128 § 1 ja 2 mom.

KVL 1986/554

Professori A oli yksityisliikkeen harjoittajana kehittänyt lääkevalmisteita. Säännönmukaisessa verotuksessa hänen oli tältä osin katsottu harjoittavan ammattitoimintaa. 5.12.1974 tehdyn sopimuksen mukaan B Oy maksoi A:lle lääkevalmisteiden myyntiin sidottuja rojaltimaksuja. A oli neuvotellut B Oy:n kanssa, että B Oy maksaisi 5.12.1974 allekirjoitettuun sopimukseen perustuvana kertakaikkisena rojaltina 300 000 markkaa ajalta 1.7.1986 -3.2001 kahdessa erässä vuosina 1986 ja 1987. Kertakorvaukseen sovellettiin ensisijaisesti elinkeinotulon verottamisesta annetun lain jaksotussäännöksiä. A sai jaksottaa kummatkin erät 10 vuoden tuotoksi.

Kertakorvaukseen ei voitu soveltaa tulo- ja varallisuusverolain 60 §:n mukaista tulontasausta. Verovuodet 1986 ja 1987. Äänestys 7-2.

Kirkollisvero

KHO 1970/330B II 501

Helsingin Juutalaiseen seurakuntaan kuuluneen henkilön kuolinpesä, jonka osakkaat kuuluivat samaan seurakuntaan, oli verovelvollinen evankelisluterilaiselle kirkolle, ottaen huomioon, että evankelisluterilaisten seurakuntien virkataloista ja rahastosta annetun lain 13 §:n mukaan kunnallisverovelvollisista on vapaa kirkollisveron suorittamisesta vain henkilö, joka ei ole evankelisluterilaisen seurakunnan jäsen, sekä muu uskonnollinen yhdyskunta. Verovuosi 1967.

KHO 1994/6822 B 501

Vaikka elinkeinotoimintaa harjoittavan osakeyhtiön osakkaina olevien rekisteröityjen yhdistysten jäsenet kuuluivat siviilirekisteriin, yhtiö oli velvollinen suorittamaan veroa evankelisluterilaiselle kirkolle. Osakeyhtiötä kohdanneella kirkollisverotuksella ei ollut rajoitettu kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 18 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettua oikeutta ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapauteen. Verovuosi 1988.

KHO 1994/6823

Vaikka elinkeinotoimintaa harjoittavan osakeyhtiön osakkaina olevien rekisteröityjen yhdistysten jäsenet kuuluivat siviilirekisteriin, yhtiö oli velvollinen suorittamaan veroa evankelisluterilaiselle kirkolle. Osakeyhtiötä kohdanneella kirkollisverotuksella ei ollut rajoitettu kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 18 artiklan 1 kappaleessa eikä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen 9 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettua oikeutta ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapauteen. Verovuosi 1990.

Sairausvakuutusmaksu

KHO 1975/3439 II 571

Vaikka palkansaaja Suomen ja Ranskan kesken tehdyn verosopimuksen mukaan oli vapautettu suorittamasta kunnallisveroa Ranskassa saamastaan palkasta, hän oli velvollinen suorittamaan kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksun. Hänen palkastaan oli näiden maksujen suorittamiseksi toimitettava ennakonpidätys. Ks. myös KHO 1979 II 661.

KHO 1979/3191 II 661

Suomessa asuva henkilö, joka oli palvellut ruotsalaisella aluksella, oli velvollinen suorittamaan Suomessa kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksua palveluksesta saamansa tulon perusteella, vaikka häntä verotettiin Suomen ja Ruotsin välillä tehdyn verosopimuksen mukaan tulostaan vain Ruotsissa.

KHO 1981/4176

Erillisenä verovelvollisena verotetun kommandiittiyhtiön äänettömän yhtiömiehen oli suoritettava kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksu sen yhtiölle vahvistetun äyrimäärän perusteella, joka vastasi hänen osuuttaan yhtiössä. Verovuosi 1975.

KHO 1984/2062 II 612

Kommandiittiyhtiön yhtiömiesten kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksut määrättiin yhtiölle kunnallisverotuksessa määrättyjen veroäyrien perusteella. Maksujen jako kommandiittiyhtiön yhtiömiehille perustui niihin yhtiöosuuksiin, jotka yhtiömiehillä oli yhtiön tuloon. Lääninverolautakunnan vahvistama kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksujen määräämisperuste, jolla äänettömien yhtiömiesten osuudeksi oli katsottu yhtiösopimuksen mukainen voitto-osuus ja vastuunalaiselle yhtiömiehelle muu osa, saatettiin yhden yhtiömiehen kotikunnan kunnanasiamiehen valituksesta voimaan myös muissa kunnissa maksuunpantujen kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksujen osalta. Verovuodet 1975.

KHO 1984/3960 II 613

Henkilö, jonka oikeus sairausvakuutuslain mukaiseen päivärahaan päättyi 31.12.1980 ja oikeus kansaneläkelain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen alkoi 1.1.1981, ei ollut verovuonna 1980 ollut kansaneläkelain tarkoittamalla tavalla työkyvyttömäksi todettuna. Hänelle oli näin ol-

len määrättävä kansaneläkevakuutusmaksu vuodelta 1980. Se seikka, että kansaneläkelaitoksen työkyvyttömyyseläkkeen myöntämistä koskeva päätös oli postitettu jo 5.11.1980, ei vaikuttanut asiaan.

KHO 2001/58

Eläkkeellä oleva A oli muuttanut Ruotsista Suomeen vuonna 1992. Hänellä oli ollut vuosina 1994-1996 vain eläketuloja Ruotsista. Kun otettiin huomioon sosiaaliturva-asetuksen (ETY) nro 1408/71 tulkintaa koskeva Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 10.5.2001 asiassa C-389/99, A:lle ei voitu Ruotsista saadun eläkkeen perusteella määrätä kansaneläkelain 3 §:ssä ja sairausvakuutuslain 33 §:ssä säädettyjä vakuutetun kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksuja. Verovuodet 1994-1996.

Euroopan Yhteisöjen Neuvoston asetus (ETY) nro 1408/71 sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 28 a artikla ja 33 artikla 2 kohta

KHO 2003/27

Eläkkeellä oleva A asui Suomessa ja oli täällä yleisesti verovelvollinen. A sai vuonna 1999 eläketuloa Suomesta ja Ruotsista. Ruotsista saatu eläketulo verotettiin verosopimuksen mukaan Ruotsissa, mutta Ruotsin eläketulo voitiin Suomessa toimitettavassa verotuksessa sisällyttää verotusperusteeseen. Samalla Suomen verosta tuli vähentää se tuloveron osa, joka jakautui Ruotsista saadulle eläketulolle.

A:lle voitiin määrätä sairausvakuutuslain 33 §:ssä säädettyä sairausvakuutusmaksua Suomessa ja Ruotsissa maksetun eläketulon perusteella, ei kuitenkaan enempää kuin mitä Suomesta etuuksista vastaavana maana maksettiin eläkettä vuodessa. Verovuosi 1999.

Tuloverolaki 9 § 1 mom. 1 kohta

Sopimus Pohjoismaiden välillä tulo- ja varallisuusveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi 18 artikla 1 kohta ja 25 artikla 3 d kohta

Laki kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta 6 §

Sairausvakuutuslaki 1, 32 ja 33 §

Neuvoston asetus (ETY) N:o 1408/71 sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 13 artikla 2 f kohta, 27 artikla ja 33 artikla 1 kohta

KHO 2003/2002

A oli vuonna 1991 muuttanut Ruotsista Suomeen ja sai vuonna 1994 eläketuloa vain Ruotsista. A vaati korkeimpaan hallinto-oikeuteen 7.2.2002 saapuneessa hakemuksessaan, että verotus vuodelta 1994 puretaan ja hänelle määrätyt sairaus- ja kansaneläkevakuutusmaksut poistetaan, koska niitä Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen 10.5.2001 asiassa C-389/99 (Rundgren) antaman tuomion johdosta ei A:lle olisi Suomessa saanut määrätä. Korkein hallinto-oikeus, siihen nähden että verotuskäytäntö oli muuttunut vasta Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tuomion jälkeen ja A:n vuodelta 1994 toimitettu verotus vastasi silloista käytäntöä, hylkäsi A:n purkuhakemuksen. Verovuosi 1994.

Hallintolainkäyttölaki 63 §

Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tuomio C-389/99 (Rundgren)

Veronkorotus

KHO 1972/1075 II 516

Verotus oli toimitettu VerL 72.1 §:n 3 kohdan mukaisena arvioverotuksena ja veronalaiseksi tuloksi arvioitu 7 200 markkaa sekä määrätty koko mainittua tuloa vastaavaa veroa korotettavaksi 20 prosentilla, veronkorotus poistettiin kuitenkin veronalaiseksi tuloksi ilmoitettua 2 689 markkaa vastaavan veron osalta.

KHO 1974/1944 II 575

VerL 74 §:n nojalla selvittämättömänä omaisuudenlisäyksenä verovelvollisen verovuoden tuloksi luetun 17 800 markan määrän oli katsottava olleen hänen verovuonna tai aikaisempina vuosina ilmoittamatta jäänyttä verotettavaa tuloaan. Sanotulle verovelvollisen tuloon lisätystä määrästä menevälle verolle oli näin ollen VerL 77.1 §:n 3 kohdan mukaan määrättävä veronkorotus.

KHO 1976/2383 II 542

Veronkorotus oli määrättävä, kun arvioverotus

oli toimitettu VerL 72.1 §:n 3 kohdan nojalla niin sanottuna vertailuarviona. Verovuosi 1972.

KHO 1980/1103

Jälkiverotuksen yhteydessä määrätty veronkorotus poistettiin, kun työntekijältä oli jäänyt ilmoittamatta verotukseen 2 500 markan suuruinen tuloerä sen johdosta, että työnantaja ei ollut merkinnyt sitä hänen verokirjaansa ja tuloerän ilmoittamatta jäämiseen oli asiakirjoista ilmi käyvissä olosuhteissa pätevä syy.(Äänestys 3-1).

KHO 1984/3582

Erään asianajotoimintaa harjoittavan avoimen yhtiön osakkaana verovuonna 1979 toiminut asianajaja, jonka osuus yhtymän tulosta ja varallisuudesta oli 50 %, katsoi sanotussa ominaisuuddessaan olevansa ammatinharjoittaja ja tämän takia antoi veroilmoituksensa vasta maaliskuun 3 päivänä 1980. KHO katsoi, että yhtymän osakkaan olisi tullut antaa veroilmoituksensa VerL 39.1 §:n 1 lauseen mukaisesti viimeistään tammikuun 31 päivänä, joten verolautakunnalla oli oikeus myöhässä annetun veroilmoituksen takia määrätä veroa korotettavaksi.

KHO 1998/2754 1998:73

Verovelvollinen oli jättänyt verotusta varten ilmoittamatta, että hän oli omistanut 100 kappaletta erään osakeyhtiön osakkeita, ja niistä verovuonna saamansa osinkotulon. Verotusta toimitettaessa verovelvollisen veronalaisiin tuloihin lisättiin vertailutietojen perusteella ilmoittamatta jätetty osinkotulo 125 649 markkaa ja samalla määrättiin verotuslain 77 §:n 3 momentin nojalla 12 000 markan suuruinen veronkorotus. Korkein hallinto-oikeus lausui ratkaisussaan, että verovelvollisen kuuleminen ennen veronkorotuksen määräämistä olisi ollut perusteltua. Verovelvolliselle olisi pitänyt varata tilaisuus esittää selvitystä osinkotulon ilmoittamatta jättämisen syistä. Hänen antamallaan selvityksellä olisi voinut olla merkitystä arvioitaessa, mikä veronkorotusta koskevan verotuslain 77 §:n momentti tapaukseen soveltuu ja minkä suuruisena veronkorotus asianomaisen lainkohdan mukaan määrätään. Verotus oli tältä osin toimitettu virheellisessä järjestyksessä. Asia palautettiin veronkorotuksen osalta verovirastolle uudelleen käsiteltäväksi niin, että verovelvolliselle oli varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi. Verovuosi 1994.

KHO 2005/2458 2005:61

Erät, jotka oli lisätty A Oyj:n veronalaiseen tuloon säännönmukaisissa verotuksissa, olivat verovelvollisen menettelyn tahallisuutta tai huolimattomuutta arvioitaessa luonteeltaan erilaisia. Veronkorotuksen määräämisen edellytykset ja korotuksen määrä oli harkittava kunkin tuloon lisätyn erän osalta erikseen. Asia palautettiin hallinto-oikeudelle, joka oli veroviraston ja oikaisulautakunnan päätöksistä poiketen ensi asteena määrännyt, että A Oyj:n verovuosien 1998 - 2000 tuloon säännönmukaisissa verotuksissa lisättyjen määrien perusteella oli määrättävä verovuosittain noin 6 prosentin suuruinen veronkorotus. Laki verotusmenettelystä 32 §

KHO 2005/2644

A Oy on tehnyt 6.8.1999 B Oy:n kanssa liiketoimintansa kauppaa koskevan sopimuksen. Samanaikaisesti irtaimen käyttöomaisuuden osalta on laadittu vuokrasopimus, jonka mukaan käyttöomaisuus siirtyy vuokra-ajan jälkeen, viimeistään 31.8.2005 B Oy:lle ilman eri korvausta. Yhtiö on käsitellyt kirjanpidossaan ja veroilmoituksessaan viimeksi mainittua sopimusta vuokrasopimuksena. Jälkiverotusta toimitettaessa on katsottu, että irtainta käyttöomaisuutta koskevassa sopimuksessa on ollut kysymys osamaksukaupasta, jolloin kauppahinta on ollut tuloutettava kokonaisuudessaan sinä verovuonna, jona sopimus on tehty ja omaisuus luovutettu ostajalle. Yhtiön tuloon on tämän mukaisesti jälkiverotuksin lisätty 2 755 532 markkaa. Yhtiö on ilmoittanut, ettei yhtiö ollut tietoinen noudattamansa tulon jaksottamisen virheellisyydestä.

Katsottiin, ettei asiassa vallinneissa olosuhteissa ollut perusteita määrätä veronkorotusta verotusmenettelystä annetuin lain 32 §:n 3 momentin (477/1998) mukaan, koska siinä edellytetään, että verovelvollinen on tietensä tai törkeästä huolimattomuudesta antanut olennaisesti väärän veroilmoituksen.Verovuosi 1999. Laki verotusmenettelystä 32 § 1-3 mom.

Äänestys 3-2. Eri mieltä olleet jäsenet katsoivat, että verotusmenettelystä annetuin lain 32 §:n 3 momentin soveltamisedellytykset tapauksessa täyttyivät, mutta että kyseisessä asi-

assa oli mainitussa lainkohdassa tarkoitettuja erityisiä syitä, minkä vuoksi veronkorotus oli määrättävä viisi prosenttia pienempänä.

KHO 2006/85

A:n veroilmoituksessa, jonka oli hänen puolestaan asiamiehenä laatinut pankin varallisuudenhoitoyksikön lakimies, ei ollut ilmoitettu arvopapereiden myyntitapahtumaa, josta A:lle oli syntynyt 1 091 041 markan suuruinen luovutusvoitto. Sen jälkeen kun verovirasto oli saanut arvopaperinvälittäjältä tiedon A:n tekemistä arvopaperikaupoista, A selvitti luovutusvoiton jääneen veroilmoituksessa ilmoittamatta pankin uudessa arvopapereiden salkunhallintajärjestelmässä ilmenneen virheen vuoksi. Pankissa laaditusta arvopaperien ja arvo-osuuksien luovutusvoittoa koskevasta laskelmasta oli erehdyksessä jäänyt pois kyseinen arvopaperikauppa. A:n verotettavat ansiotulot olivat yhteensä 117 842 markkaa ja verotettavat pääomatulot yhteensä 2 033 506 markkaa eli ilmoittamatta jäänyt luovutusvoitto oli sinänsä ollut huomattava osa hänen verovuoden kokonaistuloistaan. Kun kuitenkin otettiin huomioon asiassa ilmenneet olosuhteet, A:lle ei voitu määrätä veronkorotusta verotusmenettelystä annetun lain 32 §:n 3 momentin nojalla, vaan veronkorotus määrättiin lain 32 §:n 2 momentin nojalla. Verovuosi 2001. Laki verotusmenettelystä 32 §

Veronlisäys

KHO 2002/2955 2002:77

Kun syyskuulta suoritettavan arvonlisäveron viimeinen maksupäivä 15. 11. oli lauantai, veron sai arvonlisäverolain 147 §:n 4 momentin mukaan maksaa seuraavan maanantaina eli 17. 11. Yhtiö maksoi veron vasta 24. 11. ja siten myöhästyneenä. Koska veron viimeisenä arvonlisäverolaissa säädettynä maksupäivänä oli pidettävä maanantaita 17. 11, myöhästyneenä maksetulle verolle määrätty veronlisäys oli laskettava ajalta 18. 11. - 24. 11. Arvonlisäverolaki 147 § 1 ja 4 mom. , 183 § 2 ja 3 mom. Laki veronlisäyksestä ja viivekorosta 3 § 1 mom.

Ennakoiden huomioon ottaminen

KHO 1964/3462 II 707

Työnantajan suorittamaa ennakkoa, jota hän ei todellisuudessa ollut pidättänyt työntekijältä, ei luettu työntekijälle maksuunpannun veron lyhennykseksi.

KHO 1979/4997

Koska perheyhtiö ei ollut antanut osakastoimitusjohtajalleen maksamastaan provisiopalkan erästä pidätystodistusta eikä erää ollut merkitty hänen verokirjaansa, niin ja kun asiassa oli kiistatonta, ettei yhtiö ollut ennakonpidätystä vastannutta määrää valtiolle tilittänyt, osakastoimitusjohtajan vaatimus tuon määrän vähentämisestä hänen maksettavakseen kannossa pantujen verojen ja maksujen määrästä hylättiin.

KHO 1985/6164 II 616

Lopullisessa verotuksessa huomioon ottamatta jääneen ennakonpidätyksen palauttamista koskevaa hakemusta, joka oli tehtävä veronkantoviranomaiselle ennakkoperintälain 58 §:ssä säädetyssä erityisessä kuuden vuoden määräajassa, ei tutkittu hallintoriita-asiana lääninoikeudessa. Verovuosi 1977.

KHO 1994/3132

A:lle oli säännönmukaisen verotuksen perusteella maksettu veronpalautusta 1.231,55 markkaa. Tämän jälkeen tutkijalautakunnan A:n veromuistutuksen hyväksyvän päätöksen perusteella A:lle määrättiin veronpalautusta lisää 17,95 markkaa. Edellä mainittuja määriä ei ollut laskettava yhteen ja kun puheena oleva 17,95 markkaa oli pienempi kuin veronkantoasetuksen 21 §:ssä säädetty pienin palautettava määrä 20 markkaa, A:lle ei ollut maksettava 17,95 markan veronpalautusta. Verovuosi 1987.

Korot

KHO 2010/1485

Verovirasto oli korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen johdosta oikaissut A:n verovuosilta 1999, 2000 ja 2002 toimitettujen verotusten maksuunpanoa ja palauttanut A:lle veroa näiltä verovuosilta. Korko palautetuille veroille oli laskettu verotusmenettelystä annetun lain 43 §:n ja 77 §:n nojalla Suomen Pankin vahvistaman viitekoron mukaisesti vähennettynä kahdella prosenttiyksiköllä. A:n valituksesta hallinto-oikeus katsoi, että palautettujen verojen korko tuli laskea veronkantoasetuksen (903/1978) 11 §:n ja

veronkantolain (601/1978) 27 b §:ää koskevan lain (568/2004) voimaantulosäännöksen mukaisesti yhdeksän prosentin vuotuisen koron mukaan 31.8.2004 saakka. Tästä eteenpäin eli 1.9.2004 alkaen palautettavalle verolle maksettava korko määräytyi sanotun veronkantoasetuksen 27 b §:n ja sen 15.8.2005 korvanneen veronkantolain (609/2005) 22 §:n mukaisesti, mikä vastasi verotusmenettelystä annetun lain 43 §:n 2 momentissa (545/2002) ennakonpalautuksessa säädetyn koron suuruutta.

Veronsaajien oikeudenvalvontayksikön valituksesta hallinto-oikeuden päätös kumottiin ja verotuksen oikaisulautakunnan päätös saatettiin voimaan. Korkein hallinto-oikeus lausui perusteluinaan muun muassa, että verotusmenettelystä annetun lain 77 §:ssä viitattiin 43 §:ssä määriteltyihin käsitteisiin palautuskorko ja jäännösveron korko. Säännökset olivat sisältyneet rakenteeltaan tämän sisältöisinä verotusmenettelystä annettuun lakiin (1558/1995) alkuperäisessä muodossaan. Lakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 131/1995 vp) todettiin muun ohessa, että esitystä annettaessa voimassa olleen veronkantoasetuksen (903/1978) 11 §:n mukaista korkotekijää ei tulo- ja varallisuusverotukseen liitettäisi. Ottaen huomioon selostettujen säännösten rakenne, säännösten hallituksen esityksestä ilmenevät perustelut ja se seikka, että verotusmenettelystä annettu laki on tuloverotusta koskevana erityislakina ensisijainen verrattuna veronkantolain ja veronkantoasetuksen säännöksiin, myös uudelleen toimitettavassa tuloverotuksessa palautettavalle määrälle maksettava korko määräytyi jo palautuksia kysymyksessä olevalta ajalta maksettaessa verotusmenettelystä annetun lain 43 §:n mukaan. Verovuodet 1999, 2000 ja 2002

Laki verotusmenettelystä 43 § ja 77 §

Kiinteistövero

KHO 1981/5394 B 524

Osakeyhtiö ei saanut vähentää katumaksua elinkeinotulostaan aikaisemmin kuin sinä vuonna, jona kunnanhallitus määräsi ja maksuunpani yhtiölle tuon maksun. Verovuosi 1982.

KVL 1994/137

Eläkkeellä oleva maanviljelijä A omisti metsätilan. Osalle tilan aluetta oli vahvistettu asemakaava. A oli vuoden 1993 alusta siirtynyt puun myyntitulon verotukseen. Asemakaavoitetulta alueelta A:lle oli määrätty vuonna 1993 kiinteistöveroa 3 873 mk. Katsottiin tilalle määrätyn kiinteistöveron liittyvän tilan asemakaava-alueelta saatavan metsätalouden pääomatulon hankintaan. Tämän vuoksi tilalle määrätty kiinteistövero saatiin vähentää tilan asemakaava-alueelta kaadetun puun myyntitulon verotuksessa metsätalouden pääomatulosta siltä vuodelta, jona kiinteistövero oli maksettu. Verovuosi 1993 ja verovuosi 1994.

KHO 2000/2060

Voimayhtiön 220 kilovoltin voimansiirtolinja käsitti pylväät, johtimet, eristimet ja muut laitteet. Pylväät koostuivat pylväsjaloista, orsista ja eristinketjuista. Pylväät kiinnitettiin maahan asentamalla betoniset perustukset sekä pylväsjaloille että harusvaijereille. Sekä pylväät että voimansiirtojohdot voitiin siirtää ja käyttää uuden voimansiirtolinjan osina. Katsottiin, ettei voimansiirtolinja eivätkä linjaan kuuluvat yksittäiset pylväät olleet kiinteistöverolain 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu rakennelma. Verovuosi 1997. Kiinteistöverolaki 2 § 2 mom.

KHO 2001/1715

Yleisen tien liitännäisalueen maapohjasta ei ollut suoritettava kiinteistöveroa. Verovuodet 1994-1996.

KHO 2007/1943 KHO 2007:55

A:n puolisot omistivat kiinteistön, joka sijaitsi asemakaavassa loma-asuntojen korttelialueeksi merkityllä alueella. Kiinteistölle oli vuonna 2002 rakennettu rakennusluvan mukaisesti vapaa-ajan rakennukseksi tarkoitettu rakennus. Puolisot käyttivät rakennusta kuitenkin vakituisena asuntonaan myytyään 29.7.2002 vakituisena asuntonaan siihen saakka käyttämänsä omakotitalon. Koska rakennusta oli sen jälkeen tosiasiallisesti käytetty vakituisena asuntona eikä se ollut muussa käytössä, kiinteistövero verovuodelta 2003 määräytyi vakituiseen asumiseen käytettävien asuinrakennusten veroprosentin mukaisesti. Verovuosi 2003. Kiinteistöverolaki 12 § ja 13 §.

KHO 2007/980

A Oy:n omistama biopolttovoimalaitos tuotti

toisen yhtiön tarpeisiin pääasiassa prosessihöyryä ja jonkin verran prosessihöyryn sivutuotteena syntyvää sähköä. Vuonna 2004 laitos tuotti prosessihöyryä 317 GWh ja sähköä 21 GWh. Kun otettiin huomioon kiinteistöverolain ja sen 14 §:n muutoksen (1131/2005) esitöissä lausuttu, korkein hallinto-oikeus hyläten veroasiamiehen valituksen katsoi, ettei kysymyksessä oleva biopolttovoimalaitos ollut kiinteistöverolain 14 §:n 1 momentissa tarkoitettu voimalaitos. Verovuodet 2003 ja 2004. Kiinteistöverolaki 14 § 1 mom.

KHO 2009/612 KHO:2009:26

Keskinäinen kiinteistöyhtiö A Oy omisti kaupungin vuokratontilla olevan pysäköintihallirakennuksen. Autopaikkojen hallinta perustui osakkeisiin, jotka omistivat neljä A Oy:n osakasyhtiötä ja kaupunki. Osakasyhtiöt olivat asunto- ja kiinteistöyhtiöitä, joiden huoneistoista pääosa oli vakituisessa asumiskäytössä. Osakasyhtiöiden osakkaiden käytössä oli noin 73 prosenttia autopaikoista ja kaupungin käytössä yleisinä autopaikkoina noin 27 prosenttia. Pysäköintihallia ei pidetty kiinteistöverolain 12 §:n 1 momentissa tarkoitettuna asuinrakennuksena eikä saman pykälän 4 momentissa tarkoitettuna asuinrakennukseen liittyvänä erillisenä talous- ja autotallirakennuksena vaan sellaisena rakennuksena, johon sovellettiin yleistä kiinteistöveroprosenttia. Verovuodet 2001-2004.

Kiinteistöverolaki 11 § ja 12 § 1 ja 4 momentti

KHO 2010/1727

Kiinteistöverolain 12 a §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan rakentamattoman rakennuspaikan korotetun veroprosentin edellytyksenä on, että rakennuspaikalla ei ole asuinkäytössä olevaa asuinrakennusta.

Verovelvollisella oli säännöksen soveltamispiiriin kuuluvalla asemakaava-alueella rakennuspaikalla vuonna 1953 rakennettu asuinrakennus, jota hän käytti vapaa-ajan asuntona. Verovelvolliselle määrättiin rakennuspaikan osalta korotettu kiinteistövero, koska säännöksessä katsottiin tarkoitettavan asuinrakennuksella vain vakituisessa asuinkäytössä olevaa rakennusta.

Korkein hallinto-oikeus pysytti verotuksen oikaisulautakunnan ja hallinto-oikeuden päätökset, joissa korotetun kiinteistöveron edellytysten katsottiin puuttuneen. Korkein hallinto-oikeus totesi perusteluna muun ohessa, että säännöksen maankäytöllisten tavoitteiden mukaista mahdollisesti olisi kantaa vero asemakaava-alueella olevan vapaa-ajan asunnon rakennuspaikasta korkeamman prosentin mukaan. Kiinteistöverolain käsitteistössä oli toisaalta erotettu 12 ja 13 §:ssä vakituiset asuinrakennukset ja muut asuinrakennukset, joita käytetään muuhun asumiseen kuin vakituiseen asumiseen. Näin ollen sovellettavan verolain sanonnan ja systematiikan perusteella asuinkäytössä olevana asuinrakennuksena pidettiin myös asuinkäytössä olevaa vapaa-ajan asuntoa. Tämän vuoksi verovelvolliselle, jonka rakennuspaikalla asemakaava-alueella oli vapaa-ajan asunto, ei ollut määrättävä rakentamattoman rakennuspaikan korotettua kiinteistöveroa. Verovuosi 2006.

Kiinteistöverolaki 11 §, 12 a § ja 12 b §

Verovastuu

KHO 2000/2784

Yhtymää ei voitu enää vuonna 1998 eli jälkiverotusajan umpeenkulumisen jälkeen määrätä vastuuseen osakkaansa verovuodelta 1991 maksamatta olleista, yhtymän tulon perusteella määrätyistä veroista ja maksuista. Äänestys 4-1.

N:o 1250

Vuoden 2010 tuloveroasteikkolaki

Annettu Helsingissä 22 päivänä joulukuuta 2009

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Vuodelta 2010 toimitettavassa verotuksessa määrätään tuloverolain (1535/1992) perusteella valtiolle ansiotulosta suoritettava tulovero progressiivisen tuloveroasteikon mukaan seuraavasti:

Verotettava ansiotulo, euroa			Vero alarajan kohdalla, euroa	Vero alarajan ylittävästä tulon osasta, %
15 200	—	22 600	8	6,5
22 600	—	36 800	489	17,5
36 800	—	66 400	2 974	21,5
66 400	—		9 338	30,0

2 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

N:o 1409

Vuoden 2011 tuloveroasteikkolaki

Annettu Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 2010

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Vuodelta 2011 toimitettavassa verotuksessa määrätään tuloverolain (1535/1992) perusteella valtiolle ansiotulosta suoritettava tulovero progressiivisen tuloveroasteikon mukaan seuraavasti:

Verotettava ansiotulo, euroa	Vero alarajan kohdalla, euroa	Vero alarajan ylittävästä tulon osasta, %
15 600 — 23 200	8	6,5
23 200 — 37 800	502	17,5
37 800 — 68 200	3 057	21,5
68 200 —	9 593	30,0

2 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

N:o 989

LUETTELO

kuntien ja seurakuntien tuloveroprosenteista vuonna 2010

Annettu Helsingissä 24 päivänä marraskuuta 2009

Verohallitus on verotusmenettelystä 18 päivänä joulukuuta 1995 annetun lain (1558/1995) 91a §:n 3 momentin nojalla, sellaisena kuin se on 13 päivänä joulukuuta 2001 annetussa laissa (1263/2001), antanut seuraavan luettelon varainhoitovuodeksi 2010 vahvistetuista kuntien, evankelisluterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkkokunnan seurakunnan tuloveroprosenteista.

Kunta	Kunnan tulovero-prosentti	Evank.lut. seura-kunnan tulovero-prosentti	Orto-doks. seura-kunnan tulovero-prosentti
AKAA	19,75	1,50	2,00
ALAJÄRVI	20,50	1,75	2,00
ALAVIESKA	21,00	1,80	2,00
ALAVUS	19,75	1,75	2,00
ARTJÄRVI	20,50	1,80	1,75
ASIKKALA	20,00	1,65	1,85
ASKOLA	18,75	1,75	1,60
AURA	20,25	1,50	1,75
BRÄNDÖ	17,00	2,00	1,75
ECKERÖ	18,25	2,00	1,75
ENONKOSKI	19,75	1,75	1,95
ENONTEKIÖ	20,50	1,65	1,90
ESPOO	17,75	1,00	1,60
EURA	19,50	1,50	1,75
EURAJOKI	18,00	1,60	1,75
EVIJÄRVI	21,00	1,75	2,00
FINSTRÖM	19,50	1,95	1,75
FORSSA	19,50	1,40	1,75
FÖGLÖ	17,00	2,00	1,75
GETA	18,50	1,95	1,75
HAAPAJÄRVI	21,00	1,75	1,95
HAAPAVESI	20,75	1,80	1,95
HAILUOTO	19,25	1,65	2,00
HALSUA	20,50	1,90	2,00
HAMINA	20,00	1,50	1,75
HAMMARLAND	16,50	1,80	1,75
HANKASALMI	20,00	1,75	2,00
HANKO	20,75	1,45	1,60
HARJAVALTA	18,75	1,50	1,75
HARTOLA	20,50	1,75	2,00
HATTULA	19,25	1,25	1,75
HAUKIPUDAS	19,75	1,50	2,00
HAUSJÄRVI	20,00	1,60	1,85
HEINOLA	21,00	1,50	1,85
HEINÄVESI	20,50	1,75	1,95
HELSINKI	17,50	1,00	1,60
HIRVENSALMI	19,50	1,75	2,00
HOLLOLA	19,75	1,75	1,85
HONKAJOKI	20,25	1,75	2,00
HUITTINEN	19,75	1,40	1,75
HUMPPILA	20,25	1,60	1,75
HYRYNSALMI	20,25	1,75	1,50
HYVINKÄÄ	19,25	1,15	1,85
HÄMEENKOSKI	19,75	1,75	1,85
HÄMEENKYRÖ	20,00	1,50	2,00
HÄMEENLINNA	19,00	1,15	1,75
II	20,50	1,50	2,00
IISALMI	19,50	1,40	1,95
IITTI	18,50	1,65	1,85
IKAALINEN	19,75	1,70	2,00
ILMAJOKI	19,50	1,75	2,00
ILOMANTSI	19,75	1,60	1,90
IMATRA	19,50	1,50	1,85
INARI	19,00	1,65	1,90
INKOO	20,75	1,50	1,60
ISOJOKI	20,50	1,75	2,00
ISOKYRÖ	20,25	1,75	2,00
JALASJÄRVI	19,50	1,75	2,00
JANAKKALA	19,50	1,35	1,75
JOENSUU	19,50	1,45	1,65
JOKIOINEN	20,50	1,50	1,75
JOMALA	17,00	1,50	1,75
JOROINEN	19,00	1,60	1,95
JOUTSA	19,50	1,75	2,00
JUANKOSKI	20,00	1,75	2,00
JUUKA	19,25	1,50	1,85
JUUPAJOKI	19,00	1,65	2,00
JUVA	19,75	1,50	2,00
JYVÄSKYLÄ	19,00	1,35	1,95
JÄMIJÄRVI	19,75	1,75	2,00
JÄMSÄ	21,00	1,50	2,00
JÄRVENPÄÄ	19,00	1,25	1,60
KAARINA	18,50	1,00	1,75
KAAVI	20,00	1,70	2,00
KAJAANI	20,00	1,50	1,50
KALAJOKI	19,00	1,60	2,00
KANGASALA	20,00	1,35	2,00
KANGASNIEMI	19,50	1,55	2,00
KANKAANPÄÄ	20,00	1,50	2,00
KANNONKOSKI	19,50	1,50	1,95
KANNUS	19,50	1,55	2,00
KARIJOKI	20,00	2,00	2,00
KARJALOHJA	19,75	1,95	1,60
KARKKILA	20,25	1,35	1,60
KARSTULA	18,50	1,75	1,95
KARTTULA	19,50	1,75	2,00
KARVIA	19,00	1,75	2,00
KASKINEN	20,00	1,85	2,00
KAUHAJOKI	21,00	1,75	2,00
KAUHAVA	19,75	1,75	2,00

KAUNIAINEN	16,50	1,00	1,60
KAUSTINEN	20,50	1,50	2,00
KEITELE	18,50	1,75	2,00
KEMI	20,75	1,25	2,00
KEMIJÄRVI	19,50	1,65	1,90
KEMINMAA	20,75	1,25	2,00
KEMIÖNSAARI	19,75	1,75	1,75
KEMPELE	19,50	1,45	2,00
KERAVA	18,75	1,25	1,60
KERIMÄKI	20,75	1,75	1,95
KESÄLAHTI	21,00	1,65	1,65
KEURUU	19,75	1,40	1,95
KIHNIÖ	19,75	1,75	2,00
KIIKOINEN	19,00	1,90	2,00
KIIMINKI	20,00	1,50	2,00
KINNULA	19,50	1,60	1,95
KIRKKONUMMI	19,00	1,25	1,60
KITEE	20,75	1,50	1,65
KITTILÄ	19,00	1,50	1,90
KIURUVESI	19,75	1,50	1,95
KIVIJÄRVI	19,50	1,50	1,95
KOKEMÄKI	19,75	1,75	1,75
KOKKOLA	19,75	1,50	2,00
KOLARI	20,00	1,50	1,90
KONNEVESI	19,50	2,00	2,00
KONTIOLAHTI	19,00	1,50	1,65
KORSNÄS	19,75	1,85	2,00
KOSKI TL	19,00	1,70	1,75
KOTKA	19,50	1,50	1,75
KOUVOLA	19,00	1,50	1,75
KRISTIINANKAUPUNKI	20,00	2,00	2,00
KRUUNUPYY	19,50	2,00	2,00
KUHMALAHTI	20,00	1,35	2,00
KUHMO	20,25	1,50	1,50
KUHMOINEN	19,75	1,50	2,00
KUMLINGE	18,50	2,00	1,75
KUOPIO	19,50	1,40	2,00
KUORTANE	19,50	1,75	2,00
KURIKKA	18,00	1,75	2,00
KUSTAVI	19,25	1,85	1,75
KUUSAMO	19,50	1,50	2,00
KYLMÄKOSKI	21,00	1,50	1,75
KYYJÄRVI	19,00	1,75	1,95
KÄRKÖLÄ	20,25	1,80	1,85
KÄRSÄMÄKI	20,75	1,75	1,95
KÖKAR	18,50	2,00	1,75
KÖYLIÖ	20,00	1,50	1,75
LAHTI	19,00	1,50	1,85
LAIHIA	19,50	1,50	2,00
LAITILA	19,75	1,60	1,75
LAPINJÄRVI	19,00	1,85	1,75
LAPINLAHTI	18,50	1,50	1,95
LAPPAJÄRVI	20,00	1,75	2,00
LAPPEENRANTA	19,50	1,35	1,85
LAPUA	19,50	1,75	2,00
LAUKAA	19,50	1,65	1,95
LAVIA	20,50	1,90	2,00
LEMI	19,50	1,75	1,85
LEMLAND	16,50	1,70	1,75
LEMPÄÄLÄ	20,00	1,45	2,00
LEPPÄVIRTA	19,00	1,50	1,95
LESTIJÄRVI	20,00	1,75	2,00
LIEKSA	19,50	1,50	1,90
LIETO	18,50	1,20	1,75
LIMINKA	19,50	1,75	2,00
LIPERI	20,00	1,60	1,75
LOHJA	19,50	1,20	1,60
LOIMAA	20,50	1,40	1,75
LOPPI	20,00	1,55	1,75
LOVIISA	19,50	1,60	1,75
LUHANKA	19,00	1,75	2,00
LUMIJOKI	20,50	1,75	2,00
LUMPARLAND	18,50	1,70	1,75
LUOTO	18,50	1,90	2,00
LUUMÄKI	18,00	1,50	1,75
LUVIA	19,00	1,75	2,00
LÄNSI-TURUNMAA	19,25	1,40	1,75
MAALAHTI	19,75	1,90	2,00
MAANINKA	19,00	1,70	2,00
MAARIANHAMINA	16,50	1,45	1,75
MARTTILA	19,25	1,75	1,75
MASKU	17,50	1,50	1,75
MERIJÄRVI	20,00	1,75	2,00
MERIKARVIA	19,50	1,75	2,00
MIEHIKKÄLÄ	19,50	1,60	1,75
MIKKELI	19,50	1,40	2,00
MUHOS	19,50	1,50	2,00
MULTIA	19,75	1,75	1,95
MUONIO	20,50	1,65	1,90
MUSTASAARI	19,25	1,85	2,00
MUURAME	19,50	1,50	1,95
MYNÄMÄKI	19,00	1,75	1,75
MYRSKYLÄ	20,00	1,70	1,75
MÄNTSÄLÄ	19,75	1,25	1,85
MÄNTTÄ-VILPPULA	20,50	1,50	2,00
MÄNTYHARJU	19,00	1,50	2,00
NAANTALI	17,25	1,15	1,75
NAKKILA	19,75	1,50	2,00
NASTOLA	19,75	1,45	1,85
NILSIÄ	20,00	1,65	2,00
NIVALA	20,50	1,75	1,95
NOKIA	19,75	1,40	2,00
NOUSIAINEN	19,50	1,55	1,75
NUMMI-PUSULA	20,50	1,75	1,60
NURMES	19,50	1,65	1,85
NURMIJÄRVI	18,75	1,50	1,60
NÄRPIÖ	20,00	1,50	2,00
ORAVAINEN	20,00	2,00	2,00
ORIMATTILA	19,75	1,50	1,85
ORIPÄÄ	19,00	1,75	1,75
ORIVESI	20,00	1,65	2,00
OULAINEN	21,00	1,70	2,00
OULU	19,00	1,25	2,00
OULUNSALO	20,50	1,45	2,00
OUTOKUMPU	20,50	1,50	1,75
PADASJOKI	19,50	1,75	1,85
PAIMIO	19,50	1,30	1,75
PALTAMO	20,50	1,75	1,50
PARIKKALA	18,50	1,75	1,85
PARKANO	20,50	1,60	2,00

PEDERSÖREN KUNTA	19,50	1,80	2,00
PELKOSENNIEMI	20,75	1,60	1,90
PELLO	20,25	1,60	1,90
PERHO	19,50	1,75	2,00
PERTUNMAA	20,00	1,75	2,00
PETÄJÄVESI	20,00	1,90	1,95
PIEKSÄMÄKI	19,75	1,50	2,00
PIELAVESI	19,75	1,75	2,00
PIETARSAARI	20,25	1,80	2,00
PIHTIPUDAS	19,50	1,65	1,95
PIRKKALA	19,00	1,40	2,00
POLVIJÄRVI	19,00	1,65	1,75
POMARKKU	19,75	1,90	2,00
PORI	18,75	1,40	2,00
PORNAINEN	19,50	1,75	1,60
PORVOO	19,25	1,45	1,60
POSIO	20,50	1,65	1,90
PUDASJÄRVI	20,00	1,50	2,00
PUKKILA	19,50	1,70	1,60
PUNKAHARJU	19,75	1,75	1,95
PUNKALAIDUN	19,50	1,50	1,75
PUOLANKA	20,25	1,65	1,50
PUUMALA	21,00	1,75	1,95
PYHTÄÄ	19,75	1,60	1,75
PYHÄJOKI	19,75	1,75	2,00
PYHÄJÄRVI	19,75	1,75	1,95
PYHÄNTÄ	19,75	1,75	1,95
PYHÄRANTA	19,50	1,75	1,75
PÄLKÄNE	19,50	1,70	2,00
PÖYTYÄ	19,50	1,75	1,75
RAAHE	20,00	1,50	2,00
RAASEPORI	21,00	1,45	1,60
RAISIO	17,50	1,15	1,75
RANTASALMI	19,50	1,50	1,95
RANUA	19,25	1,50	1,90
RAUMA	18,00	1,25	1,75
RAUTALAMPI	20,50	1,75	2,00
RAUTAVAARA	20,00	1,75	1,85
RAUTJÄRVI	19,00	1,75	1,85
REISJÄRVI	21,00	1,75	1,95
RIIHIMÄKI	19,75	1,15	1,85
RISTIINA	20,00	1,50	2,00
RISTIJÄRVI	19,50	2,00	1,50
ROVANIEMI	20,00	1,25	1,90
RUOKOLAHTI	18,50	1,50	1,85
RUOVESI	20,00	1,80	2,00
RUSKO	18,25	1,45	1,75
RÄÄKKYLÄ	21,00	1,75	1,65
SAARIJÄRVI	19,75	1,50	1,95
SALLA	19,50	1,50	1,90
SALO	18,00	1,20	1,75
SALTVIK	16,25	1,75	1,75
SASTAMALA	20,00	1,65	2,00
SAUVO	19,50	1,70	1,75
SAVITAIPALE	20,00	1,75	1,85
SAVONLINNA	20,50	1,50	1,95
SAVUKOSKI	20,25	1,60	1,90
SEINÄJOKI	19,25	1,65	2,00
SIEVI	21,00	1,50	1,95
SIIKAINEN	20,00	1,75	2,00
SIIKAJOKI	20,00	1,85	2,00
SIIKALATVA	21,00	1,75	2,00
SIILINJÄRVI	19,50	1,25	2,00
SIMO	20,75	1,50	2,00
SIPOO	19,25	1,35	1,60
SIUNTIO	20,50	1,50	1,60
SODANKYLÄ	19,50	1,40	1,90
SOINI	20,75	1,75	2,00

Kunta	Kunnan tulovero-prosentti	Evank.lut. seura-kunnan tulovero-prosentti	Ortodoks. seura-kunnan tulovero-prosentti
SOMERO	18,50	1,65	1,75
SONKAJÄRVI	19,75	1,75	1,95
SOTKAMO	19,75	1,65	1,50
SOTTUNGA	17,50	2,00	1,75
SULKAVA	20,50	1,75	1,95
SUND	18,50	2,00	1,75
SUOMENNIEMI	19,50	1,75	2,00
SUOMUSSALMI	19,50	1,50	1,50
SUONENJOKI	19,50	1,50	2,00
SYSMÄ	19,00	1,75	2,00
SÄKYLÄ	20,00	1,50	1,75
TAIPALSAARI	19,75	1,50	1,85
TAIVALKOSKI	19,75	1,65	2,00
TAIVASSALO	20,00	1,75	1,75
TAMMELA	18,50	1,60	1,75
TAMPERE	19,00	1,25	2,00
TARVASJOKI	20,00	1,75	1,75
TERVO	19,75	1,75	2,00
TERVOLA	19,50	1,75	2,00
TEUVA	19,75	1,50	2,00
TOHMAJÄRVI	20,75	1,60	1,65
TOHOLAMPI	19,75	1,75	2,00
TOIVAKKA	20,00	1,85	1,95
TORNIO	20,00	1,50	2,00
TURKU	18,75	1,00	1,75
TUUSNIEMI	19,75	1,75	2,00
TUUSULA	18,25	1,25	1,60
TYRNÄVÄ	19,75	1,75	2,00
TÖYSÄ	20,25	1,75	2,00
ULVILA	19,50	1,50	2,00
URJALA	21,00	1,75	1,75
UTAJÄRVI	19,50	1,95	2,00
UTSJOKI	20,50	1,65	1,90
UURAINEN	19,50	1,85	1,95
UUSIKAARLEPYY	19,75	1,90	2,00
UUSIKAUPUNKI	20,25	1,50	1,75
VAALA	20,50	1,70	1,50
VAASA	19,50	1,25	2,00
VALKEAKOSKI	18,75	1,50	2,00
VALTIMO	18,25	1,75	1,85
VANTAA	19,00	1,00	1,60
VARKAUS	20,00	1,35	1,95
VARPAISJÄRVI	19,75	1,75	1,95
VEHMAA	20,50	1,65	1,75
VESANTO	20,00	1,75	2,00
VESILAHTI	20,50	1,75	2,00

VETELI	20,50	1,75	2,00	VÄHÄKYRÖ	20,25	1,50	2,00
VIEREMÄ	19,75	1,65	1,95	VÖYRI-MAKSAMAA	19,00	1,50	2,00
VIHANTI	20,50	1,85	2,00	YLI-II	20,00	1,70	2,00
VIHTI	19,25	1,25	1,60	YLITORNIO	19,25	1,50	1,90
VIITASAARI	19,50	1,40	1,95	YLIVIESKA	21,00	1,75	1,95
VIMPELI	19,75	1,75	2,00	YLÖJÄRVI	19,75	1,70	2,00
VIROLAHTI	20,00	1,60	1,75	YPÄJÄ	19,50	1,70	1,75
VIRRAT	19,75	1,70	2,00	ÄHTÄRI	20,75	1,70	2,00
VÅRDÖ	17,50	2,00	1,75	ÄÄNEKOSKI	19,75	1,45	1,95

Suomen saksalaisen evankelisluterilaisen seurakunnan tuloveroprosentti on 1,00.

Rikssvenska Olaus Petri- församlingeńn tuloveroprosentti on 1,00.

Rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain (627/1978) 15 §:ssä (856/2005) tarkoitettu kuntien keskimääräinen tuloveroprosentti on 19,00.

N:o 1122

LUETTELO

kuntien ja seurakuntien tuloveroprosenteista vuonna 2011

Annettu Helsingissä 29 päivänä marraskuuta 2010

Verohallinto on verotusmenettelystä 18 päivänä joulukuuta 1995 annetun lain (1558/1995) 91 a §:n 3 momentin nojalla, sellaisena kuin se on laissa 520/2010, antanut seuraavan luettelon varainhoitovuodeksi 2011 vahvistetuista kuntien, evankelisluterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkkokunnan seurakunnan tuloveroprosenteista.

Kunta	Kunnan tulovero-prosentti	Evank.lut. seura-kunnan tulovero-prosentti	Orto-doks. seura-kunnan tulovero-prosentti
AKAA	19,75	1,50	2,00
ALAJÄRVI	20,50	1,75	2,00
ALAVIESKA	21,00	1,80	2,00
ALAVUS	19,75	1,75	2,00
ASIKKALA	20,00	1,65	1,85
ASKOLA	19,00	1,75	1,60
AURA	20,25	1,50	1,75
BRÄNDÖ	17,00	2,00	1,75
ECKERÖ	18,00	2,00	1,75
ENONKOSKI	19,75	1,75	1,95
ENONTEKIÖ	20,50	1,65	2,00
ESPOO	17,75	1,00	1,60
EURA	19,50	1,50	1,75
EURAJOKI	18,00	1,60	1,75
EVIJÄRVI	21,00	1,75	2,00
FINSTRÖM	19,50	1,95	1,75
FORSSA	19,50	1,40	1,75
FÖGLÖ	17,25	2,00	1,75
GETA	17,75	1,95	1,75
HAAPAJÄRVI	21,00	1,75	1,95
HAAPAVESI	20,75	1,80	1,95
HAILUOTO	19,25	1,65	2,00
HALSUA	20,50	1,90	2,00
HAMINA	20,00	1,50	1,75
HAMMARLAND	16,50	1,80	1,75
HANKASALMI	20,00	1,85	2,00
HANKO	20,75	1,45	1,60
HARJAVALTA	18,75	1,50	1,75
HARTOLA	20,50	1,75	2,00
HATTULA	19,25	1,25	1,75
HAUKIPUDAS	19,75	1,50	2,00
HAUSJÄRVI	20,00	1,60	1,85
HEINOLA	20,50	1,50	1,85
HEINÄVESI	20,50	1,75	1,95
HELSINKI	18,50	1,00	1,60
HIRVENSALMI	19,50	1,75	2,00
HOLLOLA	19,75	1,75	1,85
HONKAJOKI	20,25	1,75	2,00
HUITTINEN	19,75	1,50	1,75
HUMPPILA	20,50	1,60	1,75
HYRYNSALMI	20,25	1,75	1,50
HYVINKÄÄ	19,25	1,15	1,85
HÄMEENKOSKI	20,50	1,75	1,85
HÄMEENKYRÖ	20,00	1,50	2,00
HÄMEENLINNA	19,00	1,15	1,75
II	20,50	1,50	2,00
IISALMI	19,50	1,50	1,95
IITTI	18,50	1,65	1,85
IKAALINEN	19,75	1,70	2,00
ILMAJOKI	19,50	1,75	2,00
ILOMANTSI	19,75	1,60	1,90
IMATRA	19,50	1,50	1,85
INARI	19,00	1,65	2,00
INKOO	20,75	1,50	1,60
ISOJOKI	20,50	1,75	2,00
ISOKYRÖ	20,25	1,75	2,00
JALASJÄRVI	20,50	1,75	2,00
JANAKKALA	19,50	1,35	1,75
JOENSUU	19,50	1,45	1,65
JOKIOINEN	20,50	1,50	1,75
JOMALA	17,00	1,50	1,75
JOROINEN	19,25	1,60	1,95
JOUTSA	19,50	1,75	2,00
JUANKOSKI	21,00	1,50	2,00
JUUKA	19,75	1,50	1,85
JUUPAJOKI	19,00	1,65	2,00
JUVA	19,75	1,50	2,00
JYVÄSKYLÄ	19,00	1,35	1,95
JÄMIJÄRVI	19,75	1,75	2,00
JÄMSÄ	21,00	1,50	2,00
JÄRVENPÄÄ	19,00	1,25	1,60
KAARINA	18,50	1,00	1,75
KAAVI	20,00	1,50	2,00
KAJAANI	20,00	1,50	1,50
KALAJOKI	19,00	1,60	2,00
KANGASALA	20,00	1,35	2,00
KANGASNIEMI	19,50	1,55	2,00
KANKAANPÄÄ	20,00	1,50	2,00
KANNONKOSKI	19,50	1,50	1,95
KANNUS	19,50	1,55	2,00
KARIJOKI	20,00	2,00	2,00
KARJALOHJA	19,75	1,95	1,60
KARKKILA	20,25	1,35	1,60
KARSTULA	18,50	1,75	1,95
KARVIA	19,00	1,75	2,00
KASKINEN	20,00	1,85	2,00
KAUHAJOKI	21,00	1,75	2,00
KAUHAVA	19,75	1,75	2,00
KAUNIAINEN	16,50	1,00	1,60
KAUSTINEN	20,50	1,50	2,00
KEITELE	18,50	1,75	2,00
KEMI	20,75	1,25	2,00

KEMIJÄRVI	20,00	1,65	2,00
KEMINMAA	20,50	1,25	2,00
KEMIÖNSAARI	19,75	1,75	1,75
KEMPELE	19,50	1,45	2,00
KERAVA	18,75	1,25	1,60
KERIMÄKI	21,00	1,75	1,95
KESÄLAHTI	21,00	1,65	1,65
KEURUU	19,75	1,40	1,95
KIHNIÖ	19,75	1,85	2,00
KIIKOINEN	19,00	1,90	2,00
KIIMINKI	20,00	1,50	2,00
KINNULA	19,50	1,60	1,95
KIRKKONUMMI	19,00	1,25	1,60
KITEE	21,25	1,50	1,65
KITTILÄ	19,00	1,50	2,00
KIURUVESI	19,75	1,50	1,95
KIVIJÄRVI	19,50	1,50	1,95
KOKEMÄKI	19,75	1,75	1,75
KOKKOLA	19,75	1,50	2,00
KOLARI	20,00	1,50	2,00
KONNEVESI	19,50	2,00	2,00
KONTIOLAHTI	19,25	1,50	1,65
KORSNÄS	19,75	1,85	2,00
KOSKI TL	19,00	1,70	1,75
KOTKA	19,50	1,50	1,75
KOUVOLA	20,00	1,50	1,75
KRISTIINANKAUPUNKI	20,00	2,00	2,00
KRUUNUPYY	19,50	2,00	2,00
KUHMO	20,25	1,75	1,50
KUHMOINEN	19,75	1,50	2,00
KUMLINGE	18,50	2,00	1,75
KUOPIO	19,50	1,50	2,00
KUORTANE	19,50	1,75	2,00
KURIKKA	18,00	1,75	2,00
KUSTAVI	19,25	1,85	1,75
KUUSAMO	19,50	1,50	2,00
KYYJÄRVI	19,00	1,75	1,95
KÄRKÖLÄ	20,25	1,80	1,85
KÄRSÄMÄKI	20,75	1,75	1,95
KÖKAR	18,50	2,00	1,75
KÖYLIÖ	20,00	1,50	1,75
LAHTI	19,50	1,50	1,85
LAIHIA	19,50	1,50	2,00
LAITILA	19,75	1,60	1,75
LAPINJÄRVI	19,00	1,85	1,75
LAPINLAHTI	18,50	1,50	1,95
LAPPAJÄRVI	20,00	1,75	2,00
LAPPEENRANTA	19,50	1,35	1,85
LAPUA	19,50	1,75	2,00
LAUKAA	20,00	1,65	1,95
LAVIA	21,00	1,90	2,00
LEMI	19,50	1,75	1,85
LEMLAND	16,50	1,70	1,75
LEMPÄÄLÄ	20,00	1,45	2,00
LEPPÄVIRTA	19,00	1,50	1,95
LESTIJÄRVI	20,00	1,75	2,00
LIEKSA	19,50	1,50	1,90
LIETO	18,50	1,20	1,75
LIMINKA	19,50	1,75	2,00
LIPERI	20,00	1,60	1,75

LOHJA	19,50	1,20	1,60
LOIMAA	20,50	1,40	1,75
LOPPI	20,00	1,55	1,75
LOVIISA	19,75	1,60	1,75
LUHANKA	19,00	1,75	2,00
LUMIJOKI	20,50	1,75	2,00
LUMPARLAND	18,50	1,70	1,75
LUOTO	18,50	1,90	2,00
LUUMÄKI	18,00	1,50	1,75
LUVIA	19,00	1,75	2,00
LÄNSI-TURUNMAA	19,25	1,40	1,75
MAALAHTI	19,75	1,90	2,00
MAANINKA	19,50	1,70	2,00
MAARIANHAMINA	16,50	1,45	1,75
MARTTILA	19,25	1,75	1,75
MASKU	17,50	1,50	1,75
MERIJÄRVI	20,00	1,75	2,00
MERIKARVIA	19,50	1,75	2,00
MIEHIKKÄLÄ	19,50	1,50	1,75
MIKKELI	19,50	1,40	2,00
MUHOS	20,00	1,50	2,00
MULTIA	19,75	1,75	1,95
MUONIO	20,50	1,65	2,00
MUSTASAARI	19,75	1,85	2,00
MUURAME	19,50	1,50	1,95
MYNÄMÄKI	19,00	1,75	1,75
MYRSKYLÄ	20,00	1,70	1,75
MÄNTSÄLÄ	19,75	1,25	1,85
MÄNTTÄ-VILPPULA	20,50	1,50	2,00
MÄNTYHARJU	19,00	1,50	2,00
NAANTALI	17,25	1,25	1,75
NAKKILA	19,75	1,60	2,00
NASTOLA	20,50	1,45	1,85
NILSIÄ	20,00	1,65	2,00
NIVALA	20,50	1,75	1,95
NOKIA	19,75	1,50	2,00
NOUSIAINEN	19,50	1,55	1,75
NUMMI-PUSULA	20,50	1,75	1,60
NURMES	20,00	1,65	1,85
NURMIJÄRVI	19,00	1,50	1,60
NÄRPIÖ	20,00	1,50	2,00
ORIMATTILA	19,75	1,70	1,85
ORIPÄÄ	19,00	1,75	1,75
ORIVESI	20,00	1,65	2,00
OULAINEN	21,00	1,75	2,00
OULU	19,00	1,25	2,00
OULUNSALO	20,50	1,45	2,00
OUTOKUMPU	20,50	1,50	1,75
PADASJOKI	19,75	1,80	1,85
PAIMIO	19,50	1,30	1,75
PALTAMO	20,50	1,75	1,50
PARIKKALA	18,50	1,75	1,85
PARKANO	20,50	1,60	2,00
PEDERSÖREN KUNTA	19,50	1,80	2,00
PELKOSENNIEMI	20,50	1,60	2,00
PELLO	20,25	1,60	2,00
PERHO	20,00	1,75	2,00
PERTUNMAA	20,00	1,75	2,00
PETÄJÄVESI	20,00	1,90	1,95
PIEKSÄMÄKI	19,75	1,50	2,00

PIELAVESI	19,75	1,50	2,00
PIETARSAARI	20,25	1,80	2,00
PIHTIPUDAS	19,50	1,65	1,95
PIRKKALA	20,00	1,40	2,00
POLVIJÄRVI	19,00	1,65	1,75
POMARKKU	19,75	1,90	2,00
PORI	18,75	1,40	2,00
PORNAINEN	19,50	1,75	1,60
PORVOO	19,25	1,45	1,60
POSIO	20,50	1,65	2,00
PUDASJÄRVI	20,50	1,50	2,00
PUKKILA	19,50	1,70	1,60
PUNKAHARJU	20,25	1,75	1,95
PUNKALAIDUN	19,50	1,50	1,75
PUOLANKA	20,00	1,65	1,50
PUUMALA	21,00	1,75	1,95
PYHTÄÄ	19,75	1,60	1,75
PYHÄJOKI	19,75	1,75	2,00
PYHÄJÄRVI	19,75	1,75	1,95
PYHÄNTÄ	19,75	1,75	1,95
PYHÄRANTA	19,50	1,75	1,75
PÄLKÄNE	20,00	1,70	2,00
PÖYTYÄ	19,50	1,75	1,75
RAAHE	20,00	1,50	2,00
RAASEPORI	21,00	1,45	1,60
RAISIO	17,50	1,15	1,75
RANTASALMI	19,50	1,75	1,95
RANUA	19,25	1,50	2,00
RAUMA	18,00	1,25	1,75
RAUTALAMPI	20,50	1,75	2,00
RAUTAVAARA	20,00	1,75	1,85
RAUTJÄRVI	19,00	1,75	1,85
REISJÄRVI	21,00	1,75	1,95
RIIHIMÄKI	19,75	1,15	1,85
RISTIINA	20,00	1,50	2,00
RISTIJÄRVI	19,75	2,00	1,50
ROVANIEMI	20,00	1,25	2,00
RUOKOLAHTI	18,50	1,50	1,85
RUOVESI	20,50	1,80	2,00
RUSKO	18,25	1,45	1,75
RÄÄKKYLÄ	21,00	1,75	1,65
SAARIJÄRVI	20,00	1,50	1,95
SALLA	19,50	1,65	2,00
SALO	18,75	1,20	1,75
SALTVIK	16,25	1,75	1,75
SASTAMALA	20,00	1,65	2,00
SAUVO	19,50	1,70	1,75
SAVITAIPALE	20,00	1,75	1,85
SAVONLINNA	20,50	1,50	1,95
SAVUKOSKI	20,25	1,60	2,00
SEINÄJOKI	19,25	1,65	2,00
SIEVI	21,00	1,60	1,95
SIIKAINEN	20,00	1,75	2,00
SIIKAJOKI	20,00	1,85	2,00
SIIKALATVA	21,00	1,75	2,00
SIILINJÄRVI	19,50	1,25	2,00
SIMO	20,75	1,50	2,00
SIPOO	19,25	1,35	1,60
SIUNTIO	21,00	1,50	1,60
SODANKYLÄ	19,50	1,40	2,00
SOINI	20,75	1,75	2,00
SOMERO	18,50	1,65	1,75
SONKAJÄRVI	19,75	1,50	1,95
SOTKAMO	19,75	1,65	1,50
SOTTUNGA	18,00	2,00	1,75
SULKAVA	20,50	1,75	1,95
SUND	18,50	2,00	1,75
SUOMENNIEMI	19,50	1,75	2,00

Kunta	Kunnan tuloverosentti	Evank.lut. seurakunnan tuloverosentti	Ortodoks. seurakunnan tuloverosentti
SUOMUSSALMI	19,50	1,50	1,50
SUONENJOKI	19,50	1,50	2,00
SYSMÄ	19,00	1,75	2,00
SÄKYLÄ	20,00	1,50	1,75
TAIPALSAARI	19,75	1,50	1,85
TAIVALKOSKI	19,75	1,65	2,00
TAIVASSALO	20,00	1,75	1,75
TAMMELA	18,50	1,60	1,75
TAMPERE	19,00	1,25	2,00
TARVASJOKI	21,00	1,75	1,75
TERVO	19,75	1,75	2,00
TERVOLA	19,50	1,75	2,00
TEUVA	20,50	1,50	2,00
TOHMAJÄRVI	21,50	1,70	1,65
TOHOLAMPI	20,00	1,75	2,00
TOIVAKKA	20,50	1,85	1,95
TORNIO	20,00	1,50	2,00
TURKU	18,75	1,00	1,75
TUUSNIEMI	19,75	1,50	2,00
TUUSULA	18,25	1,35	1,60
TYRNÄVÄ	20,50	1,75	2,00
TÖYSÄ	20,25	1,75	2,00
ULVILA	19,50	1,50	2,00
URJALA	21,00	1,75	1,75
UTAJÄRVI	19,50	1,95	2,00
UTSJOKI	20,75	1,65	2,00
UURAINEN	19,50	1,85	1,95
UUSIKAARLEPYY	19,75	1,90	2,00
UUSIKAUPUNKI	20,25	1,50	1,75
VAALA	21,00	1,70	1,50
VAASA	19,50	1,25	2,00
VALKEAKOSKI	18,75	1,50	2,00
VALTIMO	18,25	1,75	1,85
VANTAA	19,00	1,00	1,60
VARKAUS	20,00	1,35	1,95
VEHMAA	20,50	1,65	1,75
VESANTO	20,00	1,75	2,00
VESILAHTI	20,50	1,75	2,00
VETELI	20,75	1,75	2,00
VIEREMÄ	19,75	1,65	1,95
VIHANTI	21,50	1,85	2,00
VIHTI	19,50	1,25	1,60
VIITASAARI	19,50	1,40	1,95
VIMPELI	19,75	1,75	2,00
VIROLAHTI	20,00	1,50	1,75
VIRRAT	19,75	1,70	2,00
VÅRDÖ	17,50	2,00	1,75
VÄHÄKYRÖ	21,00	1,50	2,00
VÖYRI	19,00	1,85	2,00
YLI-II	20,00	1,25	2,00
YLITORNIO	19,25	1,50	2,00
YLIVIESKA	21,00	1,75	1,95
YLÖJÄRVI	19,75	1,70	2,00
YPÄJÄ	19,50	1,70	1,75
ÄHTÄRI	20,75	1,70	2,00
ÄÄNEKOSKI	20,50	1,55	1,95

Suomen saksalaisen evankelisluterilaisen seurakunnan tuloveroprosentti on 1,00.

Rikssvenska Olaus Petri- församlingeńn tuloveroprosentti on 1,00.

Rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain (627/1978) 15 §:ssä tarkoitettu kuntien keskimääräinen tuloveroprosentti on 19,25.

20 AHVENANMAAN VEROTUS

YLEISTÄ AHVENANMAAN ITSEHALLINNOSTA

Ahvenanmaan maakunnalla on itsehallinto, josta säädetään Ahvenanmaan itsehallintolaissa (*självstyrelselagen för Åland*). Nyt voimassa oleva Ahvenanmaan itsehallintolaki on järjestyksessä kolmas ja se tuli voimaan 1.1.1993 (1144/1991). Kyseisessä laissa säädetään mm. Ahvenanmaan kotiseutuoikeudesta (*hembygdsrätt*), lainsäädäntövallan jakautumisesta valtakunnan ja maakunnan kesken, lainsäädäntövallan valvonnasta, hallinnosta, lainkäytöstä, kieli- ja kulttuuriasioista ja maakunnan taloudenhoidosta.

Ahvenanmaan itsehallintolakia ei voi muuttaa tai siitä poiketa muuten kuin eduskunnan ja maakuntapäivien yhtäpitävin päätöksin. Kaikki päätökset on eduskunnassa tehtävä siinä järjestyksessä kuin on säädetty perustuslain muuttamisesta ja kumoamisesta, ja maakuntapäivillä siten, että sitä on kannattanut vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä.

Maakuntapäivät

Ahvenanmaan maakuntapäivät (*lagtinget*) on eduskuntaa vastaava ylin itsehallintoelin. Maakuntapäivien 30 jäsentä valitaan salaisilla ja suhteellisilla vaaleilla, jotka pidetään joka neljäs vuosi. Vaaleissa on äänioikeus henkilöillä, joilla on Ahvenanmaan kotiseutuoikeus. Maakuntapäivien päätehtävä on säätää Ahvenanmaan lait ja hyväksyä maakunnan budjetti. Maakuntapäivät voi maakuntalaissa olevan valtuutuksen nojalla valtuuttaa maakuntahallituksen antamaan yksityiskohtaisia määräyksiä asetuksin tai päätöksin.

Maakuntalait ja asetukset

Maakuntapäivät säätää lakeja, joita nimitetään maakuntalaeiksi (*landskapslag*). Maakuntalait ovat alueellisia lakeja, joilla on samat vaikutukset kuin eduskunnan hyväksymillä laeilla. Maakuntahallituksella on oikeus antaa maakuntaasetuksia maakunnan toimivaltaan kuuluvista asioista.

Tasavallan Presidentti voi määrätä maakuntalain raukeamaan kokonaan tai osittain (veto-oikeus). Päätös on tehtävä neljän kuukauden kuluessa siitä, kun päätös annettiin hänelle tiedoksi.

Maakunnan hallinto

Maakunnan hallintoa hoitavat maakuntahallitus (*Ålands landskapsregering*) ja sen alaiset viranomaiset. Ahvenanmaan maakunnan lääninhallitus ja valtion keskushallinnon viranomaiset huolehtivat valtakunnan yleiseen hallintoon kuuluvien tehtävien hoitamisesta maakunnassa. Suomen hallitusta ja eräissä asioissa myös Tasavallan Presidenttiä maakunnassa edustaa maaherra.

Ahvenanmaan valtuuskunta (*Ålandsdelegationen*) on maakunnan ja valtakunnan yhteinen elin, joka hoitaa laissa erikseen mainittuja tehtäviä. Näitä tehtäviä ovat mm. itsehallintoon kuuluvien asioiden asiantuntijatehtävät, lausuntojen antaminen valtioneuvostolle ja ministeriöille. Valtuuskunta voi myös ratkaista valtion ja maakunnan välisiä erimielisyyksiä joissakin tapauksissa. Lisäksi valtuuskunta käsittelee maakunnan taloutta koskevia kysymyksiä.

Lainkäyttö

Lainkäyttö Ahvenanmaan maakunnassa kuuluu yleensä asianomaisille valtion toimielimille. Tuomiovaltaa käyttävät siten valtakunnan tuomioistuimet tai muut valtakunnalliset viranomaiset, joille on uskottu tuomitsemisvaltaa. Sama koskee myös hallinto-oikeudellista lainkäyttöä. Valitus maakuntahallituksen alaisen viranomaisen päätöksestä tehdään maakuntahallitukselle. Maakuntahallituksen päätöksistä valitetaan suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Kuitenkin veroa tai maksua koskevaan päätökseen haetaan muutosta

Ahvenanmaan verotoimiston verotuksen oikaisulautakunnalta ja paikalliselta Ahvenanmaan hallintotuomioistuimelta (*Ålands förvaltningsdomstol)*. Ylimpänä valitusasteena hallinto-asioissa on korkein hallinto-oikeus.

Valtakunnan lainsäädäntövalta

Lähtökohtana itsehallintolaissa on, että Ahvenanmaan itsehallintoa koskeva lainsäädäntövalta kuuluu maakunnalle. Itsehallintolain 27 §:ssä luetellaan asiat, joita koskevan yleisen lain säätäminen on jätetty valtakunnan toimielinten asiaksi.

Sen mukaan valtakunnalla on lainsäädäntövalta mm. verojen ja maksujen osalta, poikkeuksena kuitenkin maakunnalle tai kunnalle tulevat verot ja maksut. Siten Ahvenanmaalla peritään valtionveroa ja sairausvakuutusmaksua kuten mantereella.

Maakuntapäivien lainsäädäntövalta

Itsehallintolain 18 §:ssä luetellaan asiat, joita koskeva säädäntövalta kuuluu maakuntapäiville. Maakunnan lainsäädäntävalta on tässä pykälässä mainittujen asioiden osalta yksinomainen riippumatta siitä ovatko maakuntapäivät hyödyntäneet lainsäädäntävaltaansa. Eduskunnan hyväksymät lait eivät ole tässä kohdassa mainituilla aloilla voimassa maakunnassa.

Maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka liittyvät koulutukseen, kulttuuriin, terveyden- ja sairaanhoitoon, elinkeinoelämän edistämiseen, metsästykseen ja kalastukseen, työllisyyden edistämiseen, sisäiseen liikenteeseen, kunnallishallintoon, sosiaalihuoltoon, vuokraukseen ja maanvuokraukseen, postilaitokseen sekä radioon ja televisioon. Sen lisäksi laissa säädetään mm. Ahvenanmaan kotiseutuoikeudesta, lainsäädäntövallan valvonnasta, hallinnollisesta toimivallasta ja maakunnan taloudenhoidosta.

Maakunnan lainsäädäntövalta veroasioissa ilmenee lain 18 § 5 kohdasta, jonka mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat tulosta maakunnalle perittävää lisäveroa ja tilapäistä ylimääräistä tuloveroa, elinkeino- ja huviveroja, maakunnalle perittävien maksujen perusteita sekä kunnille tulevaa veroa.

AHVENANMAAN VEROTUKSESTA

Yleistä

Maakunnalle on annettu itsenäinen oikeus määrätä sekä maakunnallisista että maakunnan omien kuntien veroista. Maakunta ei kuitenkaan ole vielä omalta osaltaan käyttänyt hyväksi oikeuttaan periä maakuntaveroa (*landskapsskatt*). Valtionveron, kirkollisveron ja sairausvakuutusmaksujen perintä toimitetaan maakunnassa samalla tavoin kuin muuallakin.

KUNNALLISVEROLAKI

Yleistä

Tavallisesti valtakunnan verolait on otettu Ahvenanmaalla käyttöön siten, että niitä sovelletaan myöhemmin tehtävine muutoksineen sellaisinaan myös Ahvenanmaan maakunnassa, jollei Ahvenanmaalla toisin säädetä. Ansiotuloista, yhteisön tuloverosta sekä yhteisetuuksien tulosta suoritetaan kunnallisveroa siten kuin TVL:ssä säädetään.

Poikkeuksista säädetään tarvittaessa Ahvenanmaan kunnallisverolaissa (ÅFS - *Ålands författningssamling* 37/1993), jota voidaan pitää maakunnan verolainsäädännön selkärankana. Laki määrää valtakunnallisen tuloverolain (1535/1992) ja -asetuksen (1551/1992) sekä näihin kohdistuvat muutokset sellaisenaan sovellettavaksi myös maakunnassa. Paikallisen kunnallisverolain lisäksi kunnallisverotusta säännellään yhteensä noin 30 eri maakuntalaissa.

Elinkeinotoiminnan (ÅFS 42/1993) ja maatalouden tuloksen laskennasta (ÅFS 41/1993), on säädetty erikseen. Mikäli henkilö on Ahvenanmaan kunnallisverolain mukaan rajoitetusti verovelvollinen, tulee hänen maksaa kunnallisveroa sen mukaan mitä säädetään

maakuntalaissa rajoitetusti verovelvollisen kunnallisverosta (ÅFS 12/1973, viimeisin muutos ÅFS 33/1997). Yhtiöveron hyvitykseen sovelletaan taas maakuntalakia yhtiöveron hyvityksestä annetun lain soveltamisesta kunnallisverotukseen (ÅFS 49/1989, muutettu ÅFS 53/1995).

Vähennykset

Luonnollisille henkilöille kunnallisverotuksessa myönnettävistä erityisistä paikallisista vähennyksistä säädetään Ahvenanmaan kunnallisverolain 7 - 11 §:ssä.

Ahvenanmaan yleisvähennys

Oikeus yleisvähennykseen on poistettu verovuodesta 2010 alkaen (ÅFS 65/2009). Verovuosina 2007-2009 verovelvollisella luonnollisella henkilöllä on oikeus tehdä kunnallisverotuksessa viiden (5) prosentin yleisvähennys (*allmänt avdrag*) puhtaasta ansiotulostaan. Vähennys tehdään kaikkien muiden kunnallisverotuksen vähennysten jälkeen ennen perusvähennystä. Veroviranomaiset tekevät vähennyksen automaattisesti viran puolesta, joten verovelvollisen ei tarvitse huomioida vähennystä veroilmoituksessaan.

Matka- ja vuokrakuluvähennys

Asunnon ja työpaikan välisten matkakustannusten vähennysoikeus kunnallisverotuksessa poikkeaa tuloverolain säännöksistä. Maakuntahallitus vahvistaa vuosittain laskentaperusteet, joiden mukaan asunnon ja työpaikan väliset matkakustannukset ja vuokrakulut työntekemispaikkakunnalla vähennetään.

Kunnallisverotuksessa matkakustannukset vähentää vain 6 000 euron ylärajaan saakka. Omavastuuosuus on Ahvenanmaan kunnallisverotuksessa 340 euroa. Matkakulut voidaan vähentää myös siltä osin kuin ne alittavat omavastuuosuuden silloin, kun yli puolet vähennyskelpoisista matkakuluista muodostuu julkisen liikenteen kuluista. Vähennyskelpoisia kustannuksia ovat myöskin kustannukset jotka aiheutuvat siitä että verovelvollisen on puutteellisten liikenneyhteyksien takia vuokrattava itselleen asunto työpaikkakunnalta. Vuokrakustannusten vähennyskelpoinen enimmäismäärä on vuonna 2009 6,90 euroa kuukaudessa asunnon pinta-alaneliömetriä kohti siltä osin kun asunnon pinta-ala ei ylitä 30 neliömetriä.

Sairauskuluvähennys

Toisin kuin mantereella, Ahvenanmaan kunnallisverotuksessa voidaan edelleen tehdä sairauskuluvähennys. Verovelvollinen voi vähentää kunnallisverotuksessa omat ja perheenjäsenensä sairauskulut täysimääräisinä. Sairaskulujen omavastuu on yksinasuvalla 84 euroa ja puolisoilla 168 euroa

Suomen tai Ruotsin ulkopuolella sairaalassaolosta aiheutuneita sairauskuluja saa yksinasuva henkilö vähentää 300 euroa. Jos kysymyksessä ovat puolisot, vähennys on enintään 600 euroa. Määriä korotetaan 70 eurolla jokaisesta alle 17-vuotiaasta lapsesta, joka verovelvollisella on verovuoden aikana ollut huollettavana. Mikäli sairaalassaolo muualla kuin Suomessa tai Ruotsissa on tapahtunut kotimaisen lääkärin lähetteellä, saa kulut vähentää omavastuuosuuden ylittävältä osalta kokonaan.

Sellaiset matkakulut, jotka johtuvat lääkäriin, sairaalaan tai sairaalaan rinnastettavaan laitokseen menosta muualla kuin Suomessa tai Ruotsissa, ovat vähennyskelpoisia vain, jos matka on tehty kotimaisen lääkärin lähetteellä tai määräyksellä.

Vuodesta 2007 alkaen sairauskulujen vähennysoikeutta on laajennettu siten, että edellä mainittuja vähennysoikeuden rajoituksia sovelletaan Suomen ja Ruotsin ulkopuolisten alueiden sijaan Euroopan talousalueen ulkopuolisiin alueisiin.

Maksut eivät ole vähennyskelpoisia siltä osin kuin kuluja on korvattu vakuutuksesta tms.

Opiskelijavähennys

Verovelvollisella on oikeus opiskelijavähennykseen kunnallisverotuksessa, jos hän on saanut säännöllistä kokopäiväistä opetusta. Vähennyksen määrä on 340 euroa jokaisesta

lukukaudesta, jolloin hän on saanut opetusta peruskoulutasolla tai harjoittanut opiskelua päätoimisesti korkeakoulussa tai muussa oppilaitoksessa kotimaassa tai ulkomailla.

Ahvenanmaalainen opiskelija on opiskelijavähennyksen lisäksi oikeutettu saamaan myös TVL 105 §:n mukaisen opintorahavähennyksen.

Vuodesta 2007 alkaen opiskelijavähennys myönnetään myös etäopintoina järjestettyihin opintoihin.

Opintolainavähennys

Opintolainan lyhennyksen vähennysoikeutta koskevan maakuntalain (ÅFS 4/84) mukaan maakunnassa vakituisesti asuva verovelvollinen on oikeutettu laissa annetuin edellytyksin vähentämään veronalaisesta tulostaan suorittamansa opintolainan lyhennyksen. Vähennyksen määrä on enintään 500 euroa kalenterivuonna. Vähennys myönnetään enintään viitenä vuotena. Vuoden 1997 alusta tuloverolakia on muutettu siten, että maakuntahallituksen takaama opintolaina rinnastetaan valtion takaamaan. Muutos on myös huomioitu maakuntalaissa (ÅFS 57/97). Käytännössä korkojen verokohtelu on kuitenkin jo aikaisemminkin ollut samanlainen.

Vuodesta 2007 alkaen opintolainavähennys myönnetään vain lainoista, jotka on nostettu ennen 1 elokuuta 2005 aloitettuja opintoja varten.

Merityötulovähennys

Ahvenanmaan kunnallisverolain 9 §:ssä on määritelty, milloin tuloa voidaan pitää merityötulona Ahvenanmaan kunnallisverotuksessa.

Ahvenanmaan maakuntahallituksen alaisella maantielautalla palveleville merimiehille ei siis myönnetä lautalla saadusta merityötulosta merityötulovähennystä kunnallisverotuksessa. Tällaisesta työstä johtuneet tulonhankkimiskustannukset voidaan kuitenkin vähentää. Muun kuin maantielautalta saadun palkan perusteella lasketaan merityötulovähennys normaalisti myös kunnallisverotuksessa.

Yhteisöjen ja yhteisetuuksien kunnallisveroprosentit

Kuntien osuus yhteisöveroista kuuluu maakuntapäivien lainsäädäntövallan piiriin. Tästä syystä maakunnan kunnallisverolakiin on otettu erityiset säännökset yhteisöjen ja yhteisetuuksien kunnallisverosta.

Yhteisöjen ja yhteisetuuksien kunnallisveroprosentit

Verovuosi	Kunnallisveroprosentti	Säädösnumero
2009	5,7278	ÅFS 48/2004
2008	5,7278	ÅFS 48/2004
2007	5,7278	ÅFS 48/2004
2006	5,7278	ÅFS 48/2004
2005	5,7278	ÅFS 48/2004
2004	5,7275	ÅFS 45/2003

Ahvenanmaalainen yhteisö maksaa tulostaan kunnallisveron Ahvenanmaalle. Myös mantereella kotipaikan omaava yhteisö maksaa Ahvenanmaalle kunnallisveroa siitä osasta tuloa, joka saadaan Ahvenanmaalta. Kunnallisverotus on siten kaksinkertainen. Verohallitus ja Ahvenanmaan maakuntahallitus myöntävät kuitenkin vuosittain vapautuksia jälkikäteen yrityksille velvollisuudesta maksaa sekä ahvenanmaalaista kunnallisveroa että valtakunnallisen yhteisöveron kunnille kuuluvaa osuutta. Viranomaisten periaatteena on verottaa yhteisöjä ja yhteisetuuksia Ahvenanmaalla, mikäli nämä ovat hankkineet tuloa maakunnasta, ja vastavuoroisesti verottaa yhteisöjä ja yhteisetuuksia mantereen puolella täältä saatujen tulojen osalta. Kaksinkertainen kunnallisverotus poistetaan hakemusmenettelyllä, ei siis esimerkiksi veronoikaisuin. Menettelyn yksityiskohdista on sovittu maakunnan ja Verohallituksen välillä. Verotusta toimitettaessa esille tulevat tapaukset siirretään huojennustoimenpiteitä varten Verohallitukselle.

Yhteisön kunnallisvero tilitetään ja vahvistetaan soveltuvin osin sen mukaan, mitä veronkantolaissa on säädetty kuntien yhteisöveron tilittämisestä ja kuntien osuuksien vahvistamisesta.

ELINKEINOTOIMINNAN TULOJEN KUNNALLISVEROTUS

Maakuntalaki elinkeinotoiminnan kunnallisverosta (ÅFS 42/1993) on myöskin niin sanottu blankettilaki, eli laki jonka nojalla maassa voimassa olevaa lakia elinkeinotulon verottamisesta voidaan soveltaa myös kunnallisverotuksessa.

Ahvenanmaalla elinkeinotoiminnan tulos lasketaan kunnallisverotuksessa sen mukaisesti, mitä EVL:ssä säädetään elinkeinotoiminnan tuloksen laskemisesta. Elinkeinotoiminnan tulos lasketaan muiltakin osin pääasiallisesti samalla tavalla kuin muualla Suomessa.

MAA- JA METSÄTALOUDEN TULOJEN KUNNALLISVEROTUS

Maatilatalouden tuloverolakia sovelletaan Ahvenanmaalla paikallisen maatilatalouden kunnallisverolain nojalla (ÅFS 41/1993, muutettu ÅFS 24/1994 ja 114/1998). Tämä maakuntalaki sisältää kuitenkin tiettyjä poikkeuksia valtakunnalliseen lakiin nähden.

MVL:n 10 §:ssä tarkoitettujen salaojien, siltojen, patojen yms. hyödykkeiden hankintamenoista voidaan tehdä enintään 20 %:n poisto (maakuntalain 7 §). Maatilatalouden tuloverolain 9.2 §:ssä mainitun rakennuksen ja rakennelman hankintameno voidaan vähentää myös siinä tapauksessa, että kysymyksessä on ainoastaan vuokraustoiminnassa käytetty vapaa-ajanrakennus (maakuntalain 6 §).

KIINTEISTÖVEROTUKSEN ERIKOISPIIRTEITÄ

Kiinteistöveroa maksetaan vuosittain kunnille Ahvenanmaan maakunnan kiinteistöverolain mukaan (ÅFS 15/1993). Laki on ns. blankettilaki, jonka mukaan kiinteistöverolakia (654/1992) sovelletaan tietyin poikkeuksin myös maakunnassa.

Ahvenanmaan kiinteistöverolain mukaan valtakunnallisen kiinteistöverolain 11-14 §:ssä mainitut kiinteistöveroprosentit voivat olla matalimmillaan 0,00 prosenttia, ja kiinteistöverolain 13 § 1 momentissa mainittu muiden asuinrakennusten veroprosentti voidaan määrätä enimmillään 0,90 prosenttiyksikköä korkeammaksi kuin pääasiassa vakituiseen asumiseen käytettävien rakennusten veroprosentti, kuitenkin enintään 0,90 prosenttia. Valtakunnallisen kiinteistöverolain 13 § 1 momentissa mainittua veroprosenttia ei sovelleta vapaa-ajan asuntoihin joita käytetään yksinomaan vuokraustoiminnassa vuokrattavaksi tarjottavina rakennuksina.

21. VEROHALLINNON YHTENÄISTÄMISOHJEET VUODELTA 2010 TOIMITETTAVAA VEROTUSTA VARTEN

1 VEROHALLINNON YHTENÄISTÄMISOHJEEN SITOVUUS

Perustuslaki korostaa eduskunnan asemaa ja sitä, että alemmanasteiset viran-omaiset voivat antaa päätöksiä (asetuksia) vain silloin, kun laissa on nimenomainen valtuutussäännös. Myös Verohallinto antaa päätöksiä (esim. VeroHp matkakuluvähennyksen määrästä vuodelta 2010 toimitettavassa verotuksessa 883/2009) laissa määrätyistä asioista ja vain niistä. Tällainen päätös luo sitovaa laintulkintaa, koska päätöksissä käytetään delegoitua lainsäädäntövaltaa. Sekä viranomaisten että oikeusasteiden on päätöstä noudatettava.

Toisaalta Verohallinnolla on velvollisuus edistää oikeaa ja yhdenmukaista verotusta sekä kehittää Verohallinnon palvelukykyä (laki Verohallinnosta 2 § 2 mom.). Tämä ohjausoikeus ja –velvollisuus koskee kaikkea verolainsäädännön tulkintaa. Näin ollen Verohallinto voi ja sen tulee antaa ohjausta Verohallinnon ohjekirjein. Ohjeet antaa Verohallinnon pääjohtaja oikeusyksikön esittelystä. Ohjaus on normaalia hallinnollista toimintaa, eikä vaadi yleissäännöksen lisäksi mitään yksilöityjä valtuutussäännöksiä.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on lausunut, että verolaissa on vahvistettava verovelvollisuuden suuruuden perusteet niin tarkasti, että viranomaisen harkinta veroa määrättäessä on ns. sidottua harkintaa. Verohallinnon ohjeet, myös yhtenäistämisohje, tukevat hallintoa tämän sidotun harkinnan käyttämisessä. Jottei oikeusturvanäkökohtia unohdeta, yksilölliset olosuhteet on kuitenkin aina otettava huomioon.

Vaikka ohje sitoo hallintoa ennakkoon yhdenmukaiseen tulkintaan, se ei sido oikeuskäytäntöä, jolloin lain sisältö määräytyy lopullisesti vasta oikeuskäytännön kautta. Tarvittaessa ohjetta muutetaan oikeuskäytäntöä vastaavaksi

2 HENKILÖKOHTAISEN TULON VEROTUS

2.1 Yleistä tulonhankkimiskulujen vähentämisestä

Kaikille palkansaajille myönnettävä tulonhankkimisvähennys on 620 €, kuitenkin enintään palkkatulon määrä (TVL 95 §). Jos todellisten tulonhankkimiskulujen yhteismäärä on tulonhankkimisvähennystä suurempi, verovelvollisen tulee selvittää kulujen liittyminen tulonhankintaan ja esittää erittely kuluista (esim. luettelo hankituista työvälineistä ja niiden hinnoista). Tositteita ei liitetä mukaan veroilmoitukseen. Tositteet on kuitenkin säilytettävä, koska verotoimisto voi tarvittaessa pyytää ne nähtäväksi. Jäljempänä on tarkentavia ohjeita eräiden tulonhankkimiskulujen vähentämisessä vaadittavista selvityksistä ja kulujen määrän arvioimisesta.

Jos työvälineen todennäköinen taloudellinen käyttöaika on yli kolme vuotta, hankintameno vähennetään poistoina. Poisto tehdään esinekohtaisesti. Poiston määrä on enintään 25 % menojäännöksestä. Jos työvälineen hankintameno on enintään 1 000 euroa, voidaan sen todennäköisen taloudellisen käyttöajan yleensä katsoa olevan enintään kolme vuotta ja vähennys tehdään kerralla. Kuitenkin, jos verovelvollinen osoittaa, että työvälineen taloudellinen käyttöaika on yli kolme vuotta, meno vähennetään poistoina.

2.2 Työnantajan ennakonpidätystä toimittamatta käsittelemät välittömästi työn suorittamisesta aiheutuneet kustannukset (EPL 15 §)

2.2.1 Työnantajan menettely

2.2.1.1 Kustannusten huomioiminen palkkaa maksettaessa

Työnantajalla on oikeus jättää palkansaajalta ennakkoperintälain 15 §:n nojalla ennakonpidätys toimittamatta välittömästi työn suorittamisesta aiheutuneista kustannuksista. Tällaisia menoja voivat olla esimerkiksi kulut pientyökaluista ja tarveaineista, puhelinkulut, kunnallisen perhepäivähoitajan kulukorvaus sekä työmatkasta aiheutuneet kustannukset. Työnantaja voi korvata kustannukset erikseen maksetun palkan lisäksi tai vähentää kustannusosuuden kokonaiskorvauksesta ennen ennakonpidätyksen toimittamista.

2.2.1.2 Kustannusten ilmoittaminen vuosi-ilmoituksessa

Jos kustannukset on korvattu maksetun palkan lisäksi, työnantaja merkitsee ne vuosi-ilmoituksella korvausten luonteen mukaisesti kohtiin 50–57. Jos kustannusosuus on vähennetty sovitusta kokonaiskorvauksesta, merkitsee työnantaja kokonaiskorvauksen vuosi-ilmoituksen kohtaan 14 ja vähennyksen ennen ennakonpidätystä kohtaan 17. Työnantaja voi palkkaa maksaessaan vähentää koko-naiskorvauksesta matkalaskun perusteella Verohallinnon kustannuspäätöksen mukaista päivärahaa, ateriakorvausta ja kilometrikorvausta vastaavat määrät ennen ennakonpidätyksen toimittamista. Usein tällöin on kysymys esimerkiksi sovitusta kokonaisprovisiosta tai esiintyjälle maksettavasta kokonaiskorvauksesta. Tällöin työnantaja laskee maksettavan kokonaismäärän ja vähentää siitä matkalaskun perusteella Verohallinnon kustannuspäätöksen mukaiset matkakustannusten määrät, jolloin saadaan ennakonpidätyksen alainen palkan määrä. Työnantajan tulee tällöinkin ilmoittaa koko maksettu määrä vuosi-ilmoituksen kohdassa 14 ja ennen ennakonpidätystä tehdyt vähennykset kohdassa 17. Maksettava kokonaismäärä ei tässä menettelyssä riipu kustannusten määrästä.

Maksettaessa todellista kustannustenkorvausta maksettava kokonaismäärä muodostuu omien sääntöjensä mukaan lasketusta palkasta ja sen lisäksi korvattavista matkakustannuksista. Tällainen erikseen maksettava korvaus voi olla joko TVL 71 §:n mukaista verovapaata kustannusten korvausta tai EPL 15 §:n mukaista pidätysvapaata mutta veronalaista työnantajan maksamaa kustannusten korvausta.

2.2.2 Työntekijän verotus

2.2.2.1 Verovapaat kustannusten korvaukset

Työntekijän lopullisessa verotuksessa verovapaita ovat vain tuloverolain 71-73 §:ssä säädetyt työnantajalta saadut matkustamiskustannusten korvaus, päiväraha, ateriakorvaus ja majoittumiskorvaus.

Edellä luvuissa 2.2.1.1 ja 2.2.1.2 mainitulla tavalla palkan määrästä ennen ennakonpidätyksen toimittamista palkasta vähennetyt erät eivät ole työnantajan maksamia verovapaita kustannusten korvauksia. Nämä erät jäävät palkansaajan omiksi kustannuksiksi, jotka palkansaajan on vaadittava vähennykseksi esitäytetyllä veroilmoituksella luvussa 2.2.2.2 esitetyllä tavalla.

2.2.2.2 Veronalaiset kustannusten korvaukset

2.2.2.2.1 Menettely

Muut kuin verovapaat työnantajan maksamat kustannusten korvaukset ovat työntekijän veronalaista tuloa ja ne lisätään veronalaiseen palkkatuloon.

Työntekijän verotuksessa vähennetään vain todelliset tulon hankkimisesta aiheutuneet menot. Työntekijän on pyydettävä vähentämistä ja esitettävä kustakin menosta selvitys. Palkkatulon hankkimisesta aiheutuneet menot otetaan verotuksessa huomioon vain

siltä osin, kuin ne ylittävät tulonhankkimisvähennyksen (620 €) määrän.

Kokonaiskorvauksesta edellä mainitulla tavalla ennakkoperinnässä vähennetyt päivärahaa, ateriakorvausta ja kilometrikorvausta vastaavat määrät eivät ole tuloverolain 71 §:ssä tarkoitettuja verovapaita työnantajalta saatuja kustannusten korvauksia. Palkansaaja voi lopullisessa verotuksessaan vähentää esittämänsä selvityksen mukaan matkustamiskustannukset ja lisääntyneet elantomenot siten kuin muutkin verovelvolliset voivat vähentää työmatkasta aiheutuneet lisääntyneet elantomenot ja matkakustannukset.

Tuloverolain 94 §:n mukaiset vähennykset, kuten moottorisahavähennys, voidaan myöntää säännöksen mukaisesti myös prosenttimääräisesti ilman selvitystä todellisista kuluista.

2.2.2.2.2 Vapaaehtoisten sovittelijoiden vähennykset

Laissa rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta (1015/2005) tarkoitetulle vapaaehtoiselle sovittelijalle maksetaan sovittelusta aiheutuneista kustannuksista korvausta (12 c §). Sovittelukohtaisen korvauksen määrä on yleensä 25 euroa. Maksettavan korvauksen on tarkoitus kattaa mm. julkisen liikenteen käytöstä aiheutuneet kulut. Korvaus on veronalaista tuloa, koska sitä ei ole erikseen säädetty verovapaaksi.

Vapaaehtoisille sovittelijoille hyväksytään ilman eri selvitystä tulon hankkimisesta aiheutuneina menoina vähennyksenä määrä, joka heille on sovittelusta maksettu kustannusten korvauksena. Vähennys tehdään muusta ansiotulosta, jolloin vähennyksen verovaikutus ei riipu tulonhankkimisvähennyksen määrästä.

2.2.2.2.3 Kunnallisten perhepäivähoitajien vähennykset

Omassa kodissaan työskentelevälle kunnalliselle perhepäivähoitajalle hyväksytään tulon hankkimisesta aiheutuneina menoina vähennykseksi työnantajan maksamat kustannuskorvaukset maksetun määräisenä ilman eri selvitystä. Kustannuskorvauksen ulkopuolelle jäävät tulonhankkimiskulut perhepäivähoitaja voi vähentää verotuksessa erillisen selvityksen perusteella. Jos kunta on kuitenkin korvannut perhepäivähoitajalle jonkin tulonhankkimiskulun normaalin kustannuskorvauksen lisäksi, tällaisesta kulusta ei myönnetä vähennystä.

Suomen Kuntaliitto antaa vuosittain kunnille suosituksen perhepäivähoitajille maksettavasta kustannuskorvauksesta. Tästä huolimatta kuntien tapa maksaa kustannuskorvausta perhepäivähoitajille vaihtelee jonkun verran kunnasta toiseen. Korvaus jakaantuu korvaukseen lapsen ravintokustannuksista ja korvaukseen muista kuluista.

Lapsen ravintokulut sisältyvät yleensä kunnan maksamaan kustannuskorvaukseen. Jos lapsella on tarve erityisruokavalioon, tarve määritellään tavallisesti hoitosopimuksessa ja erityisruokavalion aiheuttamat lisäkustannukset sisällytetään työnantajan maksamaan kustannuskorvaukseen korottamalla korvausta. Jos lisäkustannukset eivät sisälly korvattuihin määriin, asiantuntijan hoitolapselle määrittelemän erityisruokavalion (esim. keliakian tai usean eri sairauden aiheuttaman ruokavalion) aiheuttama lisäkustannus vähennetään verovelvollisen esittämän erillisen selvityksen perusteella.

Kustannuskorvauksen muita kustannuksia koskeva osuus sisältää korvauksen muista kuin ravintoaineista aiheutuvista tavanomaisista menoista. Tällaisia menoja ovat esim. huoneiston käytöstä, sähköstä, vedestä, lämmöstä, askartelutarvik-keista ja lapsen hoitoon liittyvistä puheluista aiheutuvat menot. Kustannuskorvauksen lisäksi voidaan erillisen selvityksen perusteella vähentää esim. seuraavanlaisia kuluja:

- erityishankintojen, kuten esim. kaksosten rattaiden, syöttötuolien ym. kulut.
- huoneiston saneerauskulut, jos huoneisto saneerataan hoitolapsen allergisuuden vuoksi
- perhepäivähoidosta mahdollisesti aiheu-

tuvat tiemaksujen korotukset

- piharakenteiden hankkimis- tai kunnostamiskulut, kuten esim. hiekkalaatikon hiekan vaihtokustannukset

- perhepäivähoitajan ammattikirjallisuuden hankinnasta aiheutuneet kulut

Perhepäivähoito voi olla järjestetty myös siten, että kunnallinen perhepäivähoitaja käy hoitamassa lapsia lapsen kotona. Tällaisessa tilanteessa kunta maksaa sille perheelle, jonka kodissa lapsia hoidetaan, määrättyjen edellytysten täyttyessä korvausta ravinnon järjestämisestä hoidettaville lapsille (elintarvikekorvaus). Täl-lainen korvaus on saajansa muuta veronalaista ansiotuloa (ei palkkatuloa). Jos korvaus vastaa perusteeltaan ja määrältään edellä mainittua Suomen Kuntaliiton suosituksen mukaista perhepäivähoitajalle ravintokustannuksista maksettavaa korvausta, saajalle hyväksytään vähennykseksi kunnan maksamat kustannus-korvaukset maksetun määräisenä ilman eri selvitystä. Vähennys tehdään muusta ansiotulosta.

2.3 Yksityisten perhepäivähoitajien vähennykset

Yksityiskohtaisen selvityksen puuttuessa vähennetään yksityisen perhepäivähoitajan tulosta hoitomenoina 107,10 euroa/kuukausi jokaisesta hoidettavana olleesta lapsesta. Arvioitu määrä perustuu Suomen Kuntaliiton suositukseen kunnallisille perhepäivähoitajille korvattavien hoitokustannusten määristä.

Jollei lapsi ole viittä päivää viikossa perhepäivähoidossa, vähennetään lapsesta aiheutuneina hoitomenoina muun selvityksen puuttuessa 4,98 euroa/päivä.

Vähennettävä määrä kattaa samat kulut, jotka kunnallisille perhepäivähoitajille tulisi korvata Suomen Kuntaliiton suosituksen mukaan, ks. edellinen kohta kunnallisten perhepäivähoitajien korvauksista ja vähennyksistä.

Tämän vähennyksen lisäksi voidaan erillisen selvityksen perusteella vähentää esim. seuraavanlaisia kuluja:

- asiantuntijan hoitolapselle määrittelemän erityisruokavalion (esim. allergian, keliakian tai usean eri sairauden aiheuttaman ruokavalion) aiheuttama lisäkustannus

- erityishankintojen, kuten esim. kaksosten rattaiden, syöttötuolien ym. kulut

- huoneiston saneerauskulut, jos huoneisto saneerataan hoitolapsen allergisuuden vuoksi

- perhepäivähoidosta mahdollisesti aiheutuvat tiemaksujen korotukset

- piharakenteiden hankkimis- tai kunnostamiskulut, kuten esim. hiekkalaatikon hiekan vaihtokustannukset

- perhepäivähoitajan ammattikirjallisuuden hankinnasta aiheutuneet kulut

2.4 Perhehoitoon sijoitetuista henkilöistä aiheutuneet kustannukset

Omaishoidon tuki ja yleensä myös perhehoitajan palkkio eivät ole palkkaa vaan työkorvausta (KHO 10.3.1997 t. 561). Työkorvaus tulee verotettavaksi maksajan ilmoittamana bruttotulona.

Perhehoitajalle aiheutuneet kulut vähennetään verovelvollisen vaatimuksesta tulon hankkimisesta aiheutuneina kuluina. Jos hoitokulukorvaus on suoritettu perhehoitalain 3 §:n (948/2006) mukaisena ja korvaus kattaa siinä mainittuja kuluja, pidetään vähennettävinä hoitokuluina kulukorvauksena suoritettua määrää. Jos verovelvollinen vaatii vähennettäväksi kulukorvausta suurempaa määrää, on hänen esitettävä kuluista selvitys.

Perhehoitajalain 3.2 §:n mukaan perhehoidossa olevan henkilön hoidosta ja ylläpidosta aiheutuvista kustannuksista perhehoitajalle maksetaan todellisten kustannusten mukainen kulukorvaus. Kulukorvauksen tarkoituksena on korvata perhehoidossa olevan henkilön ravinnosta, asumisesta, harrastuksista, henkilökohtaisista tarpeista ja muusta elatuksesta aiheutuvat tavanomaiset menot sekä ne tavanomaiset terveydenhuollon kustannukset, joita muun lainsäädännön nojalla ei korvata. Kulukorvaus sisältää myös perhehoitoon sijoitetulle lapselle tai nuorelle hänen omaan käyttöönsä lastensuojeluasetuksen 6

e §:n nojalla annettavat käyttövarat. Erikseen voidaan korvata hoidettavan yksilölliset terapiasta, terveydenhuollosta sekä opiskelusta aiheutuvat erityiset kustannukset sekä perhehoidossa olevan henkilön lomanvietosta johtuvat ja erityisten harrastusten tai harrastusvälineiden aiheuttamat ja muut jatkuvaluontoiset tai kertakaikkiset erityiset kustannukset.

Omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) 5 §:n mukaan omaishoitajalle suoritetaan hoitopalkkiota, jonka taso määräytyy hoidon sitovuuden ja vaativuuden mukaan. Hoitopalkkiota ei suoriteta hoidosta aiheutuneiden kustannusten kattamiseksi. Hoitopalkkio on omaishoitajan veronalaista ansiotuloa.

Hoidosta aiheutuneet kustannukset ovat lähtökohtaisesti hoidettavan omia menoja. Esimerkiksi kulut hoidettavan käynnistä lääkärissä ovat luonteeltaan hoidettavan omia kustannuksia, vaikka omaishoitaja olisi seurannut saattajana mukana. Tällaiset kulut ovat hoidettavan vähennyskelvottomia elantomenoja, joita omaishoitajakaan ei voi vähentää verotuksessaan, vaikka hän olisi ne maksanut. Jos omaishoitajana on puoliso tai alaikäisen lapsen vanhempi, hoidettavan puolesta maksetut kulut ovat yleensä vähennyskelvottomia myös sillä perusteella, että niiden suorittamisen katsotaan perustuvan puolisoiden tai vanhemman ja lapsen väliseen elatusvelvollisuuteen.

Jos omaishoitaja ei asu hoidettavan luona, hänelle voi aiheutua matkakustannuksia käynneistä hoidettavan luona. Tällaiset kustannukset omaishoitaja voi vähentää verotuksessa asunnon ja varsinaisen työpaikan välisten matkojen kustannuksina tuloverolain 93 §:ssä säädetyin rajoituksin.

2.5 Työhuonevähennys

Jos selvitystä suuremmista kustannuksista ei esitetä, työhuonevähennyksenä myönnetään seuraavat määrät:

1) niille verovelvollisille, joille työnantaja ei ole järjestänyt työhuonetta ja jotka käyttävät työhuonetta pääansiotulonsa hankkimiseksi, kuten esimerkiksi freelancer-toimittajille; 720 euroa/vuosi.

2) niille verovelvollisille, jotka käyttävät työhuonetta osapäiväisesti pääansiotulonsa tai pysyväisluontoisten tai huomattavien sivutulojensa hankkimiseksi, kuten esimerkiksi eri oppilaitosten opettajille ja sivutoimisille isännöitsijöille tai komitean sihteereille, 360 euroa/vuosi.

3) sekä niille verovelvollisille, jotka käyttävät asuntoa satunnaisten sivutulojen hankkimiseksi, 180 euroa/vuosi.

Jos molemmat aviopuolisot käyttävät työhuonetta osapäiväisesti pääansiotulojen tai pysyväisluontoisten sivutulojen hankkimiseksi, vähennyksen määrä on puolisoilla yhteensä 540 euroa/vuosi.

2.6 Tietokoneiden hankintamenot ja tietoliikennekulut

2.6.1 Tietokone

Tietokoneiden vähennysoikeuden määränä voidaan pitää seuraavia prosenttiosuuksia tietokoneen hankintamenosta.

0 % ei näyttöä laitteiden käytöstä työssä

50 % näyttöä työkäytöstä

100 % näyttö pääasiallisesta työkäytöstä. Tietokonetta on käytetty esimerkiksi huomattavien sivutulojen hankinnassa.

Vähennystä pyydettäessä on selvitettävä pyytäjän ammatti sekä kuinka paljon ja mihin konetta työssä käytetään. Myös perheen yksityiskäyttöön on kiinnitettävä huomiota. Merkitystä käytön jakautumisessa voidaan antaa muun muassa sille, onko perheessä useampia koneita. Tavanomaisen vähäisen yksityiskäytön (mm. käyttö pankkipalveluissa) perusteella täyttä vähennystä ei ole syytä evätä.

Jos tietokoneen ostohinta on alle 1 000 euroa, hankintamenosta vähennyskelpoiseksi katsottava osuus voidaan kohdassa 2.1 esitetyn pääsäännön mukaisesti vähentää kertapoistona.

2.6.2 Tietoliikenneyhteys

Tietoliikenneyhteyden (esim. laajakaistaliittymä) kulut oikeuttavat vähennykseen siltä osin, kuin yhteyttä on käytetty tulonhankinnassa. Tulonhankinnassa käytetyn tietoliikenneyhteyden kuluista vähennys voidaan myöntää samoja prosenttiosuuksia ja periaatteita noudattaen kuin tietokoneiden hankintamenoa vähentäessä.

2.7 Opintomatkat

Työhön liittyvän opintomatkan kustannukset voidaan vähentää tulonhankkimiskuluina, jos työnantaja ei ole korvannut niitä.

Vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on matkan **perusteltu ja selvä yhteys työtehtäviin**. Kulut voidaan hyväksyä osittain tai kokonaan. Huomiota kiinnitetään matka-ajan jakautumiseen työn sekä virkistys- tai muun vapaa-ajan kesken. Jos virkistys- ja vapaa-ajan osuus on huomattava, esim. puolet, vastaava osuus matkan kustannuksista jätetään vähentämättä. Ajankäyttö selviää yleensä matkaohjelmasta. Jos kysymys on pääasiallisesti työksi katsottavasta opintomatkasta, ei vähennystä ole syytä evätä osaksikaan siihen liittyvän vähäisen vapaa-ajan osuuden vuoksi. Työnantajan osallistuminen kustannuksiin tai palkallisen vapaan myöntäminen on vähennyksen hyväksymistä puoltava tekijä.

Vähennyskelpoisia ovat mm. matkustamiskustannukset, majoittumiskulut ja lisääntyneet elantokustannukset. Matkustamiskustannukset ja lisääntyneet elantokustannukset vähennetään luvussa ″Tilapäisestä työmatkasta aiheutuneet palkansaajan verotuksessa tehtävät vähennykset″ sanotun mukaisesti. Vähentää voidaan vain kustannuksia, joita työnantaja ei ole verovapaasti korvannut.

2.8 Sivutoimisten lehti- ja vakuutusasiamiesten asiamiestuloista tehtävät vähennykset

Jos verovelvollisella on ollut asiamiestuloon kohdistuvia vähennyksiä, kuten esimerkiksi työväline-, matka-, posti- tai puhelinkuluja, ne vähennetään verovelvollisen esittämän selvityksen perusteella. Jos verovelvollinen ei tällaista selvitystä esitä, kulut arvioidaan enintään 15 %:iin asiamiestulon määrästä.

2.9 Asunnon ja työpaikan välisten matkojen kustannukset

2.9.1 Halvin kulkuneuvo

Asunnon ja työpaikan väliset matkakustannukset vähennetään halvimman kulkuneuvon mukaan. Verohallinnon asiakastiedotteessa ″Matkakustannukset verotuksessa″ (Verohallinnon julkaisu 82.10, 15.3.2010) on annettu ohjeet siitä, milloin muuta kuin julkista kulkuneuvoa voidaan pitää halvimpana kulkuneuvona asunnon ja työpaikan välisillä matkoilla ja ns. viikonloppumatkoilla

Jos henkilö on säännöllisessä ansiotyössä (yleensä 5 pv/vko), arvioidaan hänellä olevan keskimäärin 22 työpäivää työssäolokuukautta kohti, ellei todellista työpäivien määrää ole tiedossa.

2.9.2 Lehdenjakajien matkakulut

Lehdenjakajien matkakulut jaetaan kahteen osaan. Matkat asunnolta jakopaikalle vähennetään asunnon ja työpaikan välisinä matkakuluina. Vähennys myönnetään oman auton mukaan, koska julkisia kulkuneuvoja ei yleensä ole käytettävissä työn alkamisajankohtana aamuyöstä. Vähennyksen määrä on 0,24 euroa/km (VeroHp matkakuluvähennyksen määrästä vuodelta 2010 toimitettavassa verotuksessa, 980/2010).

Matkakulut jakopiireillä vähennetään tulonhankkimiskuluina todellisten kulujen mukaan, jos lehdenjakaja esittää luotettavan selvityksen auton kokonaiskuluista ja ajetuista kilometrimääristä. Ellei todellisia kuluja selvitetä, vähennyksenä voidaan hyväksyä enintään 0,45 euroa/km. Korotettu vähennysmäärä perustuu ajon poikkeukselliseen luonteeseen (jatkuva pienin välimatkoin tapahtuva pysähtely). Ajo kuluttaa sekä autoa että polttoainetta tavanomaista ajoa enemmän.

Lehdenjakajalle mahdollisesti maksetut työvälinekorvaukset ovat veronalaista tuloa.

2.10 Tilapäisestä työmatkasta aiheutuneet palkansaajan verotuksessa tehtävät vähennykset

2.10.1 Lisääntyneet elantokustannukset

Jos työnantaja ei ole maksanut työntekijälle verovapaita kulukorvauksia erityiselle työntekemispaikalle tehdyn tilapäisen työmatkan aiheuttamista lisääntyneistä elantokustannuksista, työntekijä voi vaatia vähennystä tulonhankkimisvähennyksenä omassa verotuksessaan. Vähentäminen edellyttää kohdassa 2.10.4 selostettua selvitystä elantokustannusten lisääntymisestä. Vähennysoikeutta ei ole, jos kyse on varsinaisella työpaikalla työskentelystä esimerkiksi siksi, että tilapäisyyden edellytykset eivät täyty.

2.10.2 Tilapäisyys vähennyksen edellytyksenä

Vähennyksen myöntämisen edellytyksenä on aina, että työmatka voidaan katsoa tilapäiseksi. Tuloverolain (1227/2005) 72 a §:ssä säädetään siitä, mitä on pidettävä tilapäisenä työskentelynä erityisellä työntekemispaikalla. Lain 31 §:n 7 momentissa säädetään erikseen matkakulujen vähentämisestä silloin, kun työskentely on jatkunut yli 2 vuotta (TVL 72 a §:n 2 mom:n tilanteet). Lain soveltamisesta on annettu Verohallituksen ohje ″Työmatkakustannusten korvaukset″, dnro 54/31/2009, 20.5.2009.

Lain lähtökohtana on, että tilapäisenä työskentelynä pidetään enintään kahden vuoden työskentelyä samassa työntekemispaikassa. Määräaikaa sovelletaan, kun erityinen työntekemispaikka on ollut ko. ajan verovelvollisen pääasiallinen työskentelypaikka. Jos työskentely kestää yli kaksi vuotta, työntekemispaikasta muodostuu pääsääntöisesti varsinainen työpaikka. Tilapäisyyden määrittely koskee myös työskentelyä erityisillä aloilla.

TVL 72 a §:n 2 momentin mukaan enintään kolmen vuoden työskentelyä pidetään kuitenkin tilapäisenä, jos kyse on rajatun ajan kestävästä työkohteesta ja työskentely on luonteeltaan sellaista tilapäistä työtä, että se päättyy kun työ saadaan valmiiksi. Lisäksi edellytetään, että työntekemispaikka sijaitsee yli 100 kilometrin etäisyydellä verovelvollisen asunnosta ja varsinaisesta työpaikasta ja että verovelvollinen yöpyy tilapäisissä majoitustiloissa. TVL 31.7 §:n mukaan verovelvollisella on oikeus vähentää 72 a §:n 2 momentin tarkoittamassa tilanteessa kahden vuoden ylittävältä ajalta aiheutuneet matkakustannukset tulonhankkimismenoina ainoastaan silloin, kun hän on työmatkan takia yöpynyt erityisen työntekemispaikan sijainnin vuoksi tarpeellisissa tilapäisissä majoitustiloissa. Päivittäisistä matkoista aiheutuneet matkakulut on kuitenkin oikeus vähentää 93 §:ssä säädetyllä tavalla asunnon ja työpaikan välisinä matkoina.

Jos työskentely, joka on alun perin aiottu tilapäiseksi, jatkuu pidempään syistä, joiden ennakointia ei ole voitu kohtuudella vaatia, työskentelyä pidetään tilapäisenä siihen asti, kunnes tilapäistä työskentelyä koskeva määräaika päättyy (2 tai 3 vuotta) (TVL 72 a § 3 mom.).

Kahden tai kolmen vuoden määräajan laskenta aloitetaan alusta, jos verovelvollisen työskentely erityisellä työntekemispaikalla on yhtäjaksoisesti keskeytynyt vähintään kuuden kuukauden ajaksi ja verovelvollinen on keskeytyksen aikana työskennellyt jossain muussa työntekemispaikassa. Keskeytyksen syy ei vaikuta asiaan.

2.10.3 Rajanvetoa varsinaisen ja erityisen työntekemispaikan välillä

Pelkästään se, että työskentely tapahtuu asuinpaikkakunnan ulkopuolella ja että työsuhde on määräaikainen, ei tee työpaikasta erityistä työntekemispaikkaa, vaan se voi olla myös varsinainen työpaikka (esim. KHO 27.10.2003 t. 2633). Opiskelijalla ei katsottu olleen erityistä työntekemispaikkaa, kun hän työskenteli loma-aikanaan opiskelupaikkakunnan ulkopuolella (KHO 2003:66). Työttömänä olleen perheellisen henkilön on kat-

sottu työskennelleen tilapäisesti erityisellä työntekemispaikalla (KHO 2000:12 ja 22.5.2002 t. 1205).

2.10.4 Vaadittava selvitys ja vähennyksen suuruus

2.10.4.1 Muut matkat kuin ns. erityisalojen päivittäiset matkat

Tulonhankkimisvähennyksen saamiseksi on lisääntyneistä elantokustannuksista esitettävä selvitys. Vähennyksen perusteena on todelliset kulut. Riittävänä selvityksenä ei voida pitää pelkkää selvitystä työskentelyolosuhteista (KHO 2003:67, KHO 10.5.2004 t. 1032). (Erityisalojen päivittäisillä matkoilla eri tavalla ks. luku 2.11.4.2).

Jos todellisia kuluja ei kyetä selvittämään mutta kuitenkin osoitetaan, että lisääntyneitä elantokustannuksia on todennäköisesti aiheutunut, vähennyksen määrä arvioidaan. Osoituksena lisääntyneiden elantomenojen syntymisestä voidaan pitää verovelvollisen luotettavaa selvitystä siitä, mistä tai miten vähennysvaatimuksen perusteena olevat lisääntyneet elantomenot ovat syntyneet.

Kun todellisesti aiheutuneiden kulujen määrää ei ole kyetty yksilöimään, voidaan vähennys hyväksyä edellisessä kappaleessa tarkoitetun selvityksen perusteella. Tällöin arvioituna elantokustannusten lisäyksenä tilapäisellä työmatkalla kotimaassa pidetään muun selvityksen puuttuessa yli 6 tuntia kestäneellä matkalla 12 euroa ja yli 10 tuntia kestäneellä matkalla 24 euroa vuorokaudessa. Edellytyksenä on lisäksi, että erityinen työntekemispaikka on yli 15 kilometrin etäisyydellä joko palkansaajan varsinaisesta työpaikasta tai asunnosta, riippuen siitä, kummasta matka on tehty ja yli 5 kilometrin päässä sekä varsinaisesta työpaikasta että asunnosta.

Myös ulkomaille tehdyn työmatkan lisääntyneet elantokulut vähennetään ensi sijassa verovelvollisen selvityksen perusteella. Jos kuluista on edellä esitetyn mukainen selvitys, mutta määrä joudutaan arvioimaan, ulkomaille tehdyn vähintään 10 tuntia kestäneen työmatkan osalta vähennys voidaan tehdä noudattaen palkansaajan ulkomaanpäivärahoja vastaavia perusteita ja summia. Jos verovelvollinen asuu ulkomailla kodinomaisissa olosuhteissa (esim. opettajien Fulbright-vaihto) lisääntyneet elantokulut voidaan muun selvityksen puuttuessa arvioida puoleen kyseisen maan päivärahan määrästä.

TVL:n mukaan verotettavan ns. freelancerin työmatkasta aiheutuneet lisääntyneet elantomenot arvioidaan myös edellä mainitulla tavalla.

Jos työnantaja on maksanut kulukorvausta erityiselle työntekemispaikalle tehdyn tilapäisen työmatkan aiheuttamista lisääntyneistä elantokustannuksista ja kuluja on ollut korvattua enemmän, työntekijä voi vaatia vähennystä siltä osin kuin työnantaja ei ole korvannut kuluja. Tällöin hänen on selvitettävä, että lisääntyneitä elantokustannuksia on aiheutunut korvattua enemmän (ks. KHO:n ratkaisut 2003:81 ja 27.10.2003/2634, joissa päivärahan ja työnantajan maksaman kulukorvauksen erotusta ei näytön puuttuessa myönnetty vähennykseksi, vrt. toisin erityisaloja koskeva KHO 2001:31).

2.10.4.2 Ns. erityisalojen päivittäiset matkat

Jos verovelvollisella ei ole varsinaista työpaikkaa, pidetään työmatkana myös päivittäistä matkaa asunnon ja erityisen työntekemispaikan välillä (TVL 72§). Jos verovelvollinen työskentelee toimialalla, jolla erityistä työntekemispaikkaa joudutaan alalle tunnusomaisen työn lyhytaikaisuuden vuoksi usein vaihtamaan ja hän kulkee päivittäin asunnostaan erityiselle työntekemispaikalle, lisääntyneet elanto-kustannukset ovat vähennyskelpoisia.

Näistä ns. erityisalan päivittäisistä matkoista erityiselle työntekemispaikalle on oikeus saada työnantajalta verovapaasti ateriakorvaus (9 €) tai tehdä vastaavan suuruinen vähennys. Vähentämisen ja verovapaan maksamisen edellytyksenä on kuitenkin aina edellä selostettu tilapäisyyden edellytysten täyttyminen. Jos työnantaja on maksanut ate-

riakorvausta pienemmän määrän, vähennyksen määrää pienennetään työnantajan samasta matkasta maksamien korvausten määrällä (KHO 2001:31). Jos työnantaja on maksanut päivärahan, tuloutetaan ateriakorvauksen ylittävä määrä.

Edellä mainittuja toimialoja ovat esimerkiksi rakennus- ja maanrakennusala sekä metsäala. Sitä vastoin ns. liikkuvaa työtä tekevien ei voida katsoa olevan erityisalalla, joten heidän verotuksensa toimitetaan kohdassa ″Lisääntyneet elantokustannukset″ selvitettyjen yleisperiaatteiden mukaisesti (ks. KHO 2003:67, linja-autonkuljettaja, KHO 18.11.2003 t. 2882, myyntiedustaja ja KHO 10.5.2004 t. 1032, ikkunanpesijä).

Erityisillä aloilla talonrakennuskohde tai muu vastaava lyhytaikainen työkohde, jossa henkilö kulloinkin työskentelee, ei yleensä muodostu hänen varsinaiseksi työpaikakseen. Rakennusalankin työntekijöillä voi kuitenkin olla varsinainen työpaikka esimerkiksi toimistolla, varastolla tai verstaalla, jolloin heihin ei sovelleta erityisalan verotusta. Pelkästään työkohteille sijoitettujen työnantajan sosiaalitilojen ei kuitenkaan katsottu muodostavan työntekijälle varsinaista työpaikkaa (KHO 31.3.2004 t. 733).

Sen osoittamiseksi, että lisääntyneitä elantokustannuksia on aiheutunut, riittää, että verovelvollinen osoittaa olosuhteiden olleen sellaiset, että työnantaja olisi voinut maksaa verovapaan ateriakorvauksen. Verovelvollisen on esitettävä selvitys työnantajasta, työajasta, työmaan sijainnista ja työpäivien lukumäärästä (esim. Oy AB, 1.3 -15.5. 2008, työmaa N:n kunnan K:n kylässä, 30 työmaalla tehtyä työpäivää).

Ateriakorvauksen verovapauteen ei liity mitään ehdottomia kilometrirajoja eikä vähimmäisaikaa työpäivän kestolle. Verovapaata ateriakorvausta ei voi maksaa eikä vähennystä myöntää, jos työnantaja on järjestänyt työpaikkaruokailun erityisellä työntekemispaikalla tai sen välittömässä läheisyydessä. Järjestettynä työpaikkaruokailuna voidaan pitää esim. ateriointia työnantajan ylläpitämässä tai järjestämässä ruokalassa, ns. sopimusruokaloissa tai ruokailulipukkeita käyttäen sekä työnantajan järjestämää eväs- tai termosruokailua. Työnantajan ei ollut katsottava järjestäneen työpaikkaruokailua erityisellä työntekemispaikalla tai sen välittömässä läheisyydessä, kun työnantajalla ei ollut sopimusta rakennuttajayhtiön kanssa siitä, että sen työntekijät voivat ruokailla rakennuttajayhtiön työmaaruokalassa (KHO 7.10. 2005 t. 2538). Jos työntekijä kohtuudella ehtii käydä kotonaan ruokailemassa, eikä hänelle aiheudu siitä kuluja, vähennystä ei Verohallinnon käsityksen mukaan myönnetä. Selvitystä siitä, missä työntekijä on ruokaillut vai onko hän syönyt esim. eväitä, ei vaadita.

2.10.5 Matkustamiskustannukset

Tilapäisestä työmatkasta aiheutuneet matkustamiskustannukset vähennetään to-teutuneiden kulujen määräisinä. Muun selvityksen puuttuessa vähennys on omaa autoa käytettäessä 0,24 euroa/km (VeroHp matkakuluvähennyksen määrästä vuodelta 2010 toimitettavassa verotuksessa 980/2010) ja käyttöetuautoa käytettäessä 0,11 euroa/km VeroHp verovapaista matkakustannusten korvauksista vuonna 2010, 1087/2009). Vapaan autoedun auton käyttämisestä tilapäiseen työmatkaan ei vähennystä myönnetä, koska työntekijälle ei aiheudu kuluja eikä työajo vaikuta auton etuarvon laskentaan.

2.11 Päivärahan tulouttaminen viikonloppumatkan ajalta ja viikonloppumatkat

Pitkäaikaisen, katkeamattoman työkomennuksen kestäessä erityiseltä työntekemispaikalta tehdyt viikonloppu- ja muut vastaavat matkat eivät oikeuta verovapaaseen matkakorvaukseen ja päivärahaan, koska ne eivät ole TVL 72.4 §:n mukaan työmatkoja. Ko. matkoilla päivärahaoikeus loppuu, kun kohdepaikkakunnalta lähdetään viikonloppumatkalle ja alkaa uudestaan, kun matkalta palataan työkohteelle. Jos päivärahaa on maksettu vii-

konlopun kotonaolon ja kotiin matkustamisen ajalta, tuloutetaan muun selvityksen puuttuessa kahden päivän päiväraha. Myös matkakulukorvaus ko. matkan osalta tuloutetaan. Työntekijälle annetaan asunnon ja työpaikan välisten matkojen mukaisten perusteiden eli pääsääntöisesti julkisen kulkuneuvon taksojen mukainen vähennys.

Komennus katkeaa ja matkakorvaukset ovat verovapaita esimerkiksi silloin, kun työntekijälle ei ole varattu majoitusta viikonlopuksi. Ellei työnantaja ole maksanut korvauksia, matkakulut vähennetään tulonhankkimiskuluina todellisten kulujen mukaisesti, kuten edellä tämän ohjeen tilapäisiä työmatkoja käsittelevässä kohdassa on kerrottu. Kotonaoloajalta ei ole päivärahaoikeutta.

Viikonloppumatkojen verotuskohtelua on selostettu tarkemmin Verohallinnon asiakastiedotteessa ″Matkakustannukset verotuksessa″ (Verohallinnon julkaisu 82.10 15.3.2010). Viikonloppumatkojen kustannukset vähennetään yleensä julkisten kulkuneuvojen taksojen mukaisesti. Jos julkista kulkuneuvoa ei ole lainkaan käytettävissä tai jos verovelvollinen ei ehtisi käydä kotonaan käyttämällä julkista kulkuneuvoa, voidaan vähennys hyväksyä muuta kuin julkista kulkuneuvoa käyttäen.

2.12 Arvo-osuuksien ja sijoitusrahasto-osuuksien luovutusjärjestys

Arvo-osuusjärjestelmään kuuluvat osuudet tiettyyn omaisuuteen sekä sijoitusrahasto-osuudet katsotaan luovutetuiksi, jollei verovelvollinen muuta näytä, siinä järjestyksessä kuin ne on saatu (First in – First out eli ns. FiFo –periaate, tulove-rolain 47 §:n 4 momentti).

Arvo-osuusjärjestelmässä osuuksia ei voida yksilöidä osakenumeroita vastaavan tai muun tunnistetiedon perusteella. Hankitut arvo-osuudet sekoittuvat samalla arvo-osuustilillä ennestään oleviin samanlajisiin arvo-osuuksiin, kun ne kirjataan arvo-osuustilille. Lainkohdassa tarkoitettuna näyttönä FiFo -periaatteesta poikkeavasta luovutusjärjestyksestä ei voida pitää pelkkää verovelvollisen väitettä tai tahdonilmaisua siitä, että hän on luovuttanut tiettynä aikana hankkimiaan tai tietyllä erityisellä saannolla saamiaan arvo-osuuksia. Käytännössä FiFo –periaatteesta voidaan poiketa vain silloin, kun samanlajisia arvo-osuuksia hankitaan ja kirjataan jo hankintavaiheessa eri arvo-osuustileille. Kunkin eri arvo-osuustilin puitteissa on FiFo –periaatetta tällöinkin noudatettava.

Sijoitusrahasto-osuudet voidaan yksilöidä numeroilla. Sijoitusrahasto-osuuksien luovutuksessa voidaan poiketa FiFo –periaatteesta, jos verovelvollinen näyttää osuuksien numeroilla luovuttaneensa juuri tietyt osuudet. Vuosi-ilmoituksella VML 17.1 §:n mukaisesti ilmoitettuun rahasto-osuuden lunastukseen ei tarvitse soveltaa FIFO-periaatetta, koska rahastoyhtiö on selvittänyt mitkä osuudet on lunastettu.

2.13 Lahjaverotusarvon vähentäminen luovutusvoiton verotuksessa

Luovutusvoittoa laskettaessa lahjaksi saadun omaisuuden hankintamenoksi katsotaan lahjaverotuksessa käytetty verotusarvo (TVL 47 § 1 momentti). Oikeuskäytännön (KHO 2000:59) mukaan lahjaverotusarvo voidaan vähentää vain, jos lahjaverotus on tosiasiallisesti myös toimitettu (edellytyksenä ei kuitenkaan ole, että lahjasta olisi määrätty maksettavaksi veroa). Luovutusvoiton verotusta toimi-tettaessa saatetaan havaita, että luovutettu omaisuus on saatu lahjana, mutta lahjaverotusta ei ole toimitettu. Lahjan lahjaverotusarvo voi olla selvä ja riidaton esimerkiksi, jos lahjaksi on saatu julkisesti noteerattuja arvopapereita. Jos lahjan arvo on niin vähäinen, ettei lahjaveroa tulisi suoritettavaksi, ei yleensä ole tarkoituksenmukaista edellyttää lahjaverotuksen toimittamista yksinomaan luovutusvoiton verotusta varten, vaan vähennykseksi voidaan hyväksyä se arvo, joka lahjaverotuksessa ilmeisesti tulisi määrättäväksi.

Lahjaksi saadun omaisuuden luovutuksessa on huomioitava TVL 47.1 §:ssä säädetty. Säännöksen mukaan hankintamenona käytetään

lahjanantajan hankintamenoa, jos lahjansaaja luovuttaa samansa omaisuuden ennen kuin lahjoituksesta on kulunut yksi vuosi (ks. www.vero.fi/artikkeli/4644, esimerkki 1).

2.14 Korkovähennys, jos ei todellista tulonhankkimistarkoitusta

Läheiselle omaiselle vuokrattuun osakkeeseen tai kiinteistöön kohdistuvaa velan korkoa ei pidetä tulonhankkimisvelan korkona, jos peritty vuokra on huomattavasti käypää vuokraa alempi (KHO 2003:25). Tällöin myöskään lainan järjestelykuluja ei voida vähentää. Korot ja lainan järjestelykulut voidaan yleensä hyväksyä vähennykseksi vain, jos peritty vuokra on vähintään asuntoedun verotusarvon suuruinen. Muun selvityksen puuttuessa olettamana käyvästä vuokratasosta voidaan pitää asuntoedun verotusarvoa.

2.15 Vähennys vuokrattaessa kalustettua asuntoa

Kalustetun yksiön tai huoneen vuokrauksessa vuokratuloon kohdistuvana huoneistokohtaisena vähennyksenä hyväksytään muun selvityksen puuttuessa enintään 40 euroa kuukaudessa. Vuokrattaessa suurempi huoneisto kalustettuna hyväksytään vähennyksenä muun selvityksen puuttuessa enintään 60 euroa kuukaudessa. Nämä vähennykset eivät riipu vuokralaisten lukumäärästä. Vähennys kattaa kaikki vuokratulon hankkimisesta tavanomaisesti aiheutuvat kustannukset. Huoneistosta maksettu hoitovastike vähennetään tämän lisäksi.

Jos vuokranantaja selvittää todelliset kulut, myönnetään vähennys selvityksen mukaisena. Hankitut kodinkoneet ja kalusteet vähennetään laatunsa mukaan joko vuosikuluina tai poistoina soveltaen mitä tämän ohjeen kohdassa ″Yleistä tulonhankkimismenojen vähentämisestä″ on sanottu.

2.16 Veronmaksukyvyn alentumisvähennys

Jos verovuonna Suomessa asuneen henkilön veronmaksukyky hänen ja hänen perheensä käytettävissä olevat tulot ja varallisuus huomioon ottaen on erityisistä syistä, kuten elatusvelvollisuuden, työttömyyden tai sairauden johdosta olennaisesti alentunut, vähennetään hänen puhtaasta ansiotulostaan kohtuullinen määrä, ei kuitenkaan enempää kuin 1 400 euroa. (TVL 98 §). Vähennyksen määräämisessä on aina otettava huomioon verovelvollisen ja hänen perheensä kokonaistilanne. Ensin on tutkittava, onko veronmaksukyky lain tarkoittamasta erityisestä syystä olennaisesti alentunut. Sen jälkeen tutkitaan, onko vähennys myönnettävissä ottaen huomioon verovelvollisen ja hänen perheensä veronalaiset ja verovapaat tulot ja varallisuus.

Veronmaksukyvyn alentumisvähennystä ei yleensä voida myöntää täysimääräisenä, jos yksinäisen verovelvollisen vuositulon määrä ylittää 16 500 euroa tai puolisoiden yhteenlaskettu vuositulon määrä ylittää 25 500 euroa. Vähennystä ei myönnetä osittaisenakaan, jos yksinäisen verovelvollisen vuositulon määrä ylittää 25 000 euroa tai puolisoiden yhteenlaskettu vuositulon määrä ylittää 38 500 euroa. Edellä mainittuja tulorajoja korotetaan 2 500 eurolla jokaista verovelvollisen huollettavana olevaa lasta kohti.

Vuositulolla tarkoitetaan verovelvollisen puhtaiden ansiotulojen ja pääomatulojen yhteismäärää.

Yksinomaan suurten sairauskulujen perusteella vähennys myönnetään, edellyttäen, että TVL 98 §:n 2 momentin edellytykset täyttyvät, eivätkä yllä mainitut tulorajat sitä estä, yleensä seuraavasti:

sairauskulujen kokonaismäärä €	vuositulon määrä €, yksinäinen henkilö/puolisot yhteensä					
	alle 12 000/ 19 500	12 000-13 500/ 19 600-22 000	13 600-16 500/ 22 100-25 500	16 600-19 500/ 25 600-29 000	19 600-22 000/ 29 100-33 000	22 100-25 000/ 33 100-38 500
700 - 900	200	0	0	0	0	0
901 - 1 200	300	200	0	0	0	0
1 201 - 1 500	500	300	200	0	0	0
1 501 - 1 800	700	500	300	200	0	0
1 801 - 2 100	900	700	500	300	200	0
2 101 - 2 400	1 000	900	700	500	300	200
2 401 - 2 700	1 200	1 000	900	700	500	300
2 701 - 3 100	1 400	1 200	1 000	900	700	500
3 101 - 3 500	1 400	1 400	1 200	1 200	900	700
3 501 -	1 400	1 400	1 400	1 200	1 200	900

Kaikista tulorajoista voidaan tapauskohtaisen harkinnan ja esitetyn selvityksen perusteella poiketa.

Varallisuus on tulorajojen lisäksi otettava huomioon ratkaistaessa vähennyksen myöntämistä. Jos verovelvollisen tulot ylittävät edellä mainitut ylemmät tulorajat (25 000/38 500 euroa), veronmaksukyvyn alentumisvähennys sairaskulujen perusteella harkitaan tapauskohtaisesti.

Jos perheessä on huollettavana kehitysvammainen alaikäinen lapsi ja perheen veronalaiset kokonaistulot ovat alle 27 000 euroa, veronmaksukyvyn alentumisvähennyksenä vähennetään 1 100 euroa. Jos tulot ovat 27 100 – 55 000 euroa, vähennys on 700 euroa. Jos tulot ovat yli 55 000 euroa, vähennystä ei myönnetä. Erityistilanteissa vähennys voi olla edellä mainittua suurempi.

2.17 Autoedun korottaminen yksityisajojen perusteella

Autoedun verottamista käsitellään laajemmin Verohallinnon päätöksessä VHp vuodelta 2010 toimitettavassa verotuksessa noudatettavista luontoisetujen laskentaperusteista 1020/2009). Luontoisetupäätöksessä määriteltyä autoedun kaavamaista arvoa korotetaan verovuoden yksityisajojen ylittäessä 18 000 kilometriä. Asunnon ja työpaikan väliset matkat ovat yksityisajoja.

2.18 Arvioverotus elantokustannusten rahoituksen puuttuessa

Jos verovelvollinen ei ole selvittänyt luotettavasti elantokustannustensa (asunto, ruoka, vaatteet, muut normaalit elantokustannukset) rahoitusta, toimitetaan verotus arvioimalla (L verotusmenettelystä 27 §). Arvioinnissa otetaan huomioon puoliso, alaikäiset lapset sekä muut huollettavat. Ennen arvioverotuksen toimittamista ja veronkorotuksen määräämistä verovirasto kuulee verovelvollista.

3 ELINKEINOVEROTUS

3.1 Arvopaperikauppa

3.1.1 Yleistä

Arvopaperikaupan merkitys vaihtelee talousnäkymien mukaan. Kaupankäyntitavat ovat tulleet internetin välityksellä yhä useamman yksityishenkilönkin ulottuville ja ovat kiinnostuksen kohteena. Osakkeiden osalta suurin osa osakkeiden tuotosta usein muodostuu luovutusvoitoista ja vain pieni osa osinkotuloista. Verotuksessa tällä on vaikutusta erityisesti yksityishenkilön oman taloutensa hoitamiseksi käymään arvopaperikauppaan, jota voidaan aikaisempaa harvemmin katsoa elinkeinotoiminnaksi.

3.1.1.1 Huoneisto-osakkeiden myynti - tulo- ja elinkeinoverotuksen välistä rajanvetoa

Elinkeinotoiminnan yleisinä tunnusmerkkeinä pidetään mm. voiton tavoittelua, toiminnan suunnitelmallisuutta ja jatkuvuutta sekä toiminnan taloudellista riskiä. Toimintaa arvioidaan tunnusmerkkien täyttymisen perusteella kokonaisuutena.

Yksityishenkilön huoneisto-osakkeilla käymään kauppaan liittyy muunlaisilla arvopapereilla käytävään kauppaan verrattuna eräitä erityispiirteitä.

Oikeus- ja verotuskäytännössä rakennusalaa lähellä olevien henkilöiden huoneisto-osakkeilla käymään kauppaan on sovellettu muita helpommin elinkeinoverolakia. Tällaisia rakennusalaa lähellä olevia henkilöitä ovat henkilöt, jotka ovat tai ovat olleet rakennusliikkeen omistajia tai osakkaita sekä muut rakennusalalla toimivat, alasta hyvin perillä olevat. Samoin kirvesmiesten ja muiden rakennusalan ammattityöntekijöiden harjoittama, rakentamiensa rakennuskohteiden myyntitoiminta katsotaan helposti elinkeinotoiminnaksi.

Myös muiden kuin edellä mainittujen, rakennusalaa lähellä olevien henkilöiden harjoittama, elinkeinotoiminnan yleiset tunnusmerkit täyttävä huoneisto-osakkeiden myyntitoiminta voidaan katsoa elinkeinotoiminnaksi. Jos henkilö esimerkiksi lähtee mukaan perustajaosakkaana rakennushankkeeseen, tarkoituksenaan myydä voitollisesti merkitsemänsä asuntoyhteisön osakkeet, voidaan toiminta katsoa elinkeinotoiminnaksi. Tällainen ns. grynderitoiminta sisältää suuren voiton mahdollisuuden mutta samalla myös suuren riskin.

Pelkkä huoneisto-osakkeilla käytävä kauppa ei täytä yhtä helposti elinkeinotoiminnan tunnusmerkkejä kuin edellä mainittu grynderitoiminta. Näin ollen useampienkaan osakehuoneistojen ostaminen ja myyminen ei vielä ole elinkeinotoimintaa (ks. KHO:2009:50). Myöskään vuokraustoimintaan liittyneiden huoneistojen realisointi ei ole elinkeinotoimintaa, vaikka myytäisiin useitakin tällaisia huoneisto-osakkeita.

Jos huoneisto-osakkeiden osto- ja myyntitoimintaan liittyy merkittävässä määrin huoneistojen remontointia ja saneeraamista, katsotaan toiminta helpommin elinkeinotoiminnaksi kuin pelkkä huoneisto-osakkeilla käytävä kauppa. Huoneistojen merkittävä remontointi osoittaa toiminnan harjoittajan omaa aktiivista panostusta huoneiston arvon nostamiseksi. Huoneiston myyntihintaan sisältyy tällöin myös työllä aikaan saatua arvonnousua. Jos tällaista huoneistojen osto-, saneeraus- ja myyntitoimintaa harjoitetaan suunnitelmallisesti ja aktiivisesti, tarkoituksena tuottaa voittoa, pidetään toimintaa elinkeinotoimintana, vaikka toiminnan harjoittaja ei olisikaan rakennusalan ammattilainen.

Vaikka toiminta katsottaisiin muutoin elinkeinotoiminnaksi, ei tavanomaista oman asunnon myyntiä veroteta elinkeinotulona vaan myyntiin sovelletaan tuloverolakia.

Jos huoneisto-osakkeilla käytävä kauppa katsotaan elinkeinotoiminnaksi ja tuloverotetaan EVL:N mukaan, jaetaan toiminnasta saatava yritystulo tuloverolain säännösten mukaisesti ansio- ja pääomatuloksi.

3.1.2 Yksityishenkilön osakesijoittaminen ja arvopaperikauppa

Pääsääntöisesti yksityishenkilön laajamittaistakaan sijoitustoimintaa, jolle ovat luonteenomaisia pitkäaikaiset osakeomistukset, ei voida pitää elinkeinotoimintana.

Elinkeinotoiminnan harjoittamiseksi ei voida katsoa myöskään toimintaa, jossa osakevälittäjä hoitaa yksityishenkilön arvopaperisalkkua omatoimisesti saamatta salkun omistajalta aktiivisesti osto- ja myyntimääräyksiä sekä muita ohjeita. Myös salkun koostumuksella on merkitystä. Jos pääosa salkusta muodostuu muutaman yhtiön osakkeista, joiden vaihtuvuus on vähäinen, osalla osakkeista käytävä vilkkaampi kauppa ei ole elinkeinotoimintaa.

Huomiota kiinnitetään verovelvollisen omaan käsitykseen siitä, onko hänen harjoittamansa toiminta sijoitustoimintaa vai elinkeinotoimintaa. Samaa periaatetta noudatetaan

yksityisen liikkeen- ja ammatinharjoittajan ollessa kyseessä, jolloin tahdonilmaisu ilmenee kirjanpidosta.

Ratkaisussaan KHO (2000:67) katsoi sivutoimisesti harjoitetun arvopaperisijoitustoiminnan olevan henkilökohtaista tuloa.

Henkilö, joka työskenteli päätoimisesti palkkatyössä, harjoitti arvopaperisijoitustoimintaa sivutoimisesti pääasiassa pankin välityksin ilman erityisiä toimitiloja, palkattua työvoimaa tai toiminimeä. Sijoitustoimintaa varten hänellä ei ollut sanottavaa käyttöomaisuutta, eikä hän pitänyt toiminnasta kirjanpitoa, vaan antoi veroilmoitukset osto- ja myyntitapahtumat osoittavien tositteiden perusteella. Sijoi-tustoimintaa oli harjoitettu usean vuoden aikana pääasiassa ansiotuloista säästetyillä ja sijoitustoiminnasta kertyneillä varoilla ilman velkarahoitusta. Vuonna 1999 oli otettu toimintaa varten laina, joka oli määrältään vähäinen suhteessa omaan rahoitukseen ja sijoitussalkun arvoon. Sijoitussalkun sisältöä oli tarkoitus muuttaa vähitellen markkinatilanteen mukaan ostojen ja myyntien kautta. Korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei henkilön sijoitustoimintaa ollut näissä olosuhteissa elinkeinotoimintaa ja että hänen sijoitustoimintansa verotukseen sovelletaan tuloverolain luovutusvoiton verotusta koskevia säännöksiä.

Ollakseen liiketoimintaa arvopaperikaupan tulee olla jatkuvaa, suunnitelmallista, aktiivista, taloudellisen riskin ottavaa (esim. suuri velkapääoman osuus) ja voittoa tavoittelevaa. Toimintaa arvioidaan näiden tunnusmerkkien täyttymisen perusteella kokonaisuutena.

Yksityishenkilön päätoimisesti harjoittama arvopaperikauppa voi saavuttaa sellaisen laajuuden ja aktiivisuuden asteen, että kauppaa voidaan pitää elinkeinotoimintana.

Sen sijaan yksityishenkilön sivutoiminen sijoitusluonteinen arvopaperikauppa voi vain poikkeuksellisesti olla elinkeinotoimintaa. Sivutoimista arvopaperikauppaa ei voida siis yleensä pitää elinkeinotoimintana.

3.1.3 Yhteisönä tai yhtymänä harjoitettu arvopaperikauppa

Yritykset voivat harjoittaa arvopaperikauppaa joko päätoimisesti tai sivutoimisesti. Viimeksi mainitussa tilanteessa arvopaperikauppa on yrityksen yksi toimiala muiden toimialojen joukossa.

Verohallitus on yhtenäistämisohjeessa vuosina 2000–2002 ohjannut, että arvopaperikauppaa varten perustettu yhtiö harjoittaa aina elinkeinotoimintaa ja sivutoimisesti harjoitettu arvopaperikauppa on lähtökohtaisesti elinkeinotoimintaa. Ohjeen mukaan tällöin merkitystä ei ole arvopaperikaupan volyymillä ja kauppojen lukumäärillä.

Ratkaisussa KHO 11.04.2003/941 korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei verovuonna yhdellä kaupalla tapahtunut osakkeiden osto ja myynti pankin välityksellä ollut elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 1 §:ssä tarkoitettua elinkeinotoimintaa. Osakkeiden luovutuksesta saatua voittoa ei siten ollut verotettava elinkeinotulolähteen vaan tuloverolain mukaisen tulolähteen tulona. Tapauksessa A Oy, joka oli aloittanut toimintansa vuonna 1998, harjoitti tervanvälitystä ja grillihiilien myyntiä. Yhtiön toimialaan kuului myös arvopaperikauppa. Yhtiön ensimmäinen tilikausi oli ollut tappiollinen. Verovuonna 1999 yhtiön tervanvälityksen ja grillihiilien myynnin liikevaihto oli 61 116 markkaa. Yhtiön tulos olisi ollut tappiollinen, ellei yhtiö olisi osakasomistajaltaan korotta lainaksi saamillaan varoilla, 931 377 markalla, 12.8.1999 hankkinut 2000 Oyj Nokia Abp:n osaketta ja luovuttanut ne 10.9.1999 1 010 774 markalla, mistä oli syntynyt voittoa 75 859 markkaa. Muita osakkeiden ostoja ja myyntejä ei verovuonna ollut. Vuonna 2000 osakkeita oli ostettu kuudella kaupalla yhteensä 1 150 000 markalla, ja myyty noin 550 000 markalla. Verovuosi 1999. Laki elinkeinotulon verottamisesta 1 §.

Verohallinto on muuttanut aikaisempaa ohjaustaan ja katsoo, että harjoitettua arvopaperikauppaa voidaan pitää elinkeinotoimintana, jos se on jatkuvaa, suunnitelmallista, ak-

tiivista, taloudellisen riskin ottavaa ja voittoa tavoittelevaa. Toimintaa arvioidaan näiden tunnusmerkkien täyttymisen perusteella kokonaisuutena.

Verohallinnon käsityksen mukaan elinkeinotoiminnan tunnusmerkkien täyttymistä arvioitaessa tulee ottaa huomioon myös se, että arvopaperikauppaa varten perustettu yhtiö harjoittaa lähtökohtaisesti elinkeinotoimintaa. Yhtiöllä on sitä varten toiminimi ja kirjanpito. Arvopaperikauppa voi olla myös muun elinkeinotoiminnan ohella harjoitettua toimintaa, jolloin se yleensä on osa EVL-tulolähteen toimintaa. (Katso myös tämän ohjeen kohta Jaottelusta eri omaisuuslajeihin)

Yksittäistapauksissa voi esiintyä tilanteita, joissa arvopaperit on tarkoitettu selkeästi yhtiön passiiviseksi omaisuudeksi. Jos arvopaperit on omistettu pitkään eikä niillä käydä kauppaa, arvopaperit voidaan lukea henkilökohtaiseen tulolähteeseen. Jos arvopaperisalkku koostuu pääasiassa riskittömistä arvopapereista (talletus-, sijoitus- tai kuntatodistuksista, obligaatioista, valtion velkasitoumuksista tai asunto-osakkeista), arvopaperit saattavat olla muuta kuin elinkeino-omaisuutta. Tällaiset tilanteet ratkaistaan tapauskohtaisesti. Yhteisön tai yhtymän harjoittama, elinkeinotoimintana ilmoitettu arvopaperikauppa voidaan siirtää verotusta toimitettaessa henkilökohtaiseen tulolähteeseen.

3.1.4 Yleishyödyllisen yhteisön arvopaperikauppa

Yleishyödyllinen yhteisö on tuloverolain mukaan verovelvollinen saamastaan elinkeinotulosta. Jos toimintaa pidetään TVL:n mukaan verotettavana sijoitustoimintana, se on täysin verovapaata, mutta jos se on elinkeinotoimintaa, tulo verotetaan täysimääräisesti yhteisön tulona.

Yleishyödylliset yhteisöt ovat perinteisesti suurten arvopaperisalkkujen omistajia. Salkkujen sisältö on yleensä ollut vakaa. 1990-luvulla omaisuuden hoitotapa on muuttunut passiivisesta sijoittamisesta aktiiviseen omaisuuden kartuttamiseen. Pörssikurssiarvojen noustessa yksittäisten yhtiöiden osakeomistuksia pyritään hajauttamaan riskien välttämiseksi. Omaisuudenhoitajien kilpailuttaminen on tullut osaksi varainhoitoa. Näiden toimien seurauksena yleishyödyllisillä yhteisöillä on syntynyt suuria myyntivoittoja.

Lähtökohtaisesti yleishyödyllisen yhteisön arvopaperisijoittaminen pysyy edelleen TVL:n mukaisena sijoitustoimintana. Vaikka yleishyödylliset yhteisöt eivät saa kilpailla veronalaisen elinkeinotoiminnan kanssa, arvopaperisijoittaminen ei kuitenkaan ole sellainen ala, jota yrittäjien väliset neutraalisuusnäkökohdat vaatisivat verotettavaksi elinkeinotulona.

Yleishyödyllisen yhteisön arvopaperikauppaa voidaan vain poikkeuksellisesti pitää elinkeinotoimintana. Tällöin huomiota tulee kiinnittää mm. siihen, missä määrin varoja käytetään yleishyödylliseen toimintaan. Euromääräisillä rajoilla toiminnan luonnetta ei voida ratkaista.

3.1.5 Luottamuksensuoja

Arvopaperikaupan verokohtelua voidaan muuttaa vain, mikäli olosuhteet arvopaperikaupan harjoittamisessa ovat olennaisesti muuttuneet aikaisempiin vuosiin verrattuna. Mikäli arvopaperikaupan verottamiselle on yksittäistapauksessa jo vakiintunut verotuskäytäntö, verotusta jatketaan myös tulevina vuosina saman käytännön mukaisesti. Luottamuksensuoja ei kuitenkaan estä väärän veropäätöksen muuttamista tulevina vuosina. Väärän veropäätöksen muuttaminen edellyttää aina asiakkaan kuulemista.

Luottamuksensuojasta ks. Verohallituksen ohje 569/38/2000: Luottamuksensuojasta verotusmenettelyssä annetun lain (1558/95) mukaisessa verotusmenettelyssä.

3.2 Matkakulut ja ajoneuvon yksityiskäyttö

3.2.1 Yrityksen auto yksityiskäytössä/yksityinen liikkeen- ja ammatinharjoitta

EVL 53 §:n 2 momentin mukaan hyödyke kuuluu elinkeinotoiminnan tulolähteeseen, jos

sitä yksinomaan tai pääasiallisesti käytetään elinkeinotoiminnassa. Auton kuuluminen elinkeinotoiminnan tulolähteeseen tai henkilökohtaiseen tulolähteeseen määritellään autolla ajettujen kilometrien perusteella. Jos autolla ajetuista kilometreistä yli puolet on elinkeinotoimintaan liittyvää ajoa, auto kuuluu elinkeinotoiminnan tulolähteeseen.

Kun auto kuuluu elinkeinotoiminnan tulolähteeseen, verotuksessa vähennetään sen käytöstä aiheutuneet todelliset, kirjanpitoon merkityt kulut. Jos todellisia kuluja ei ole vähennetty kirjanpidossa eikä näihin kuluihin liittyviä tositteita ole säilytetty, voidaan kulut kuitenkin vähentää verovelvollisen esittämän luotettavan, elinkeinotoiminnan ajojen kilometrimäärään perustuvan laskelman mukaan. Laskelmalta tulee ilmetä elinkeinotoiminnan ajojen osuus arvioiduista polttoainekustannuksista, huoltokustannuksista ja muista ajoneuvon käytöstä aiheutuneista kustannuksista, osuus mahdollisesta poistosta sekä verovuonna ajettu kokonaiskilometrimäärä.

Kun yksityinen liikkeen- tai ammatinharjoittaja käyttää elinkeinotulolähteeseen kuuluvaa autoa yksityisajoihin, ei yksityisajojen osuus auton kuluista ole elinkeinotulosta vähennyskelpoista menoa. Elinkeinotoimintaan pääasiassa käytetyn auton mahdollinen yksityiskäyttö otetaan huomioon EVL 51 b §:n mukaisella tuloutuksella. Yksityisajojen osuus lasketaan jakamalla autokulujen kokonaismäärä ja auton vuotuinen poisto ajokilometrien yhteismäärällä ja saatu luku kerrotaan ajopäiväkirjan mukaisella yksityisajojen kilometrimäärällä (KHO 8.5.1987 T 1659). Mikäli yksityisajoja ei ole pystytty luotettavasti esittämään, joudutaan yksityisajojen osuus arvioimaan.

Asunnon ja työpaikan väliset matkat ovat edellä tarkoitettuja yksityisajoja. Nämä asunnon ja työpaikan väliset kustannukset liikkeen- tai ammatinharjoittaja saa vähentää ansiotulosta esitäytetyllä veroilmoituksella tuloverolain 93 §:ssä säädettyjen edellytysten ja rajoitusten puitteissa.

Käyttöomaisuuden poisto-oikeus alkaa sinä verovuonna kun hyödyke on otettu käyttöön. Vaikka auto olisi otettu käyttöön aivan loppuvuodesta, myönnetään poisto silti täysimääräisenä. Yksityiskäytön tuloutus saattaa tällöin muodostua hyvinkin suureksi ajettua ajokilometriä kohti, koska vähennykseksi myönnetty poisto on suuri.

3.2.2 Yrityksen auto yksityiskäytössä/elinkeinoyhtymä

Kun elinkeinoyhtymän osakas käyttää elinkeinotulolähteeseen kuuluvaa autoa yksityisajoihin, ei yksityisajojen osuus auton kuluista ole elinkeinotulosta vähennyskelpoista menoa. Elinkeinotoimintaan pääasiassa käytetyn auton mahdollinen yksityiskäyttö otetaan huomioon EVL 51 b §:n mukaisella tuloutuksella. Yksityisajojen osuus lasketaan jakamalla autokulujen kokonaismäärä ja auton vuotuinen poisto ajokilometrien yhteismäärällä ja saatu luku kerrotaan ajopäiväkirjan mukaisella yksityisajojen kilometrimäärällä (KHO 8.5.1987 T 1659). Mikäli yksityisajoja ei ole pystytty luotettavasti esittämään, joudutaan yksityisajojen osuus arvioimaan.

Asunnon ja työpaikan väliset matkat ovat edellä tarkoitettuja yksityisajoja. Nämä asunnon ja työpaikan väliset kustannukset yhtymän osakas saa vähentää ansiotulosta esitäytetyllä veroilmoituksella tuloverolain 93 §:ssä säädettyjen edellytysten ja rajoitusten puitteissa.

Käyttöomaisuuden poisto-oikeus alkaa sinä verovuonna kun hyödyke on otettu käyttöön. Vaikka auto olisi otettu käyttöön aivan loppuvuodesta, myönnetään poisto silti täysimääräisenä. Yksityiskäytön tuloutus saattaa tällöin muodostua hyvinkin suureksi ajettua ajokilometriä kohti, koska vähennykseksi myönnetty poisto on suuri.

3.2.3 Yhteisön osakkaan autokulut

Jos yhteisön osakas käyttää yhteisön autoa korvauksetta yksityisiin ajoihinsa, osakkaan saama etu on joko palkkaa tai peiteltyä osin-

koa. Katso tämän ohjeen kohta Palkkaverotuksen ja osinkoverotuksen rajanvetoa.

3.2.4 Osittain yksityiskäytössä olleen auton luovutus / liikkeen- ja ammatinharjoittaja sekä elinkeinoyhtymä

Luovutuksesta ja yksityiskäyttöönotosta johtuvaa tuloutusta määrättäessä on otettava huomioon, että verovelvollinen ei ole saanut aikaisempina vuosina vähentää kirjanpidossa tehtyä auton poistoa kokonaan (KHO 13.1.1988 T 136). Luovutuksen tai yksityiskäyttöönoton tapahtuessa verovelvollisen tuloon ei voida palauttaa sellaisia poistoja, joita hän ei ole saanut vähentääkään.

Pelkistetty esimerkki

Liikkeenharjoittaja on ostanut liikkeen kirjanpitoon sisältyvän auton 50.000 eurolla vuonna 2008. Autosta on kirjanpidossa tehty poistoja verovuonna 2008 12 500 euroa ja verovuonna 2009 9 375 euroa. Auton menojäännös oli kirjanpidossa näin ollen verovuoden 2008 alussa 28 125 euroa. Verotusta toimitettaessa on poistoista palautettu liikkeen tuloon yksityiskäytön osuutena verovuonna 2008 3 000 euroa ja verovuonna 2009 2 000 euroa. Liikkeenharjoittaja myy auton verovuonna 2010 35 000 eurolla.

Tuloutus myynnin johdosta:

Auton hankintameno	50.000
- tehdyt poistot	21.875
	28.125
+ poistoista palautettu yksityiskäytön osuus	5.000
	33.125
Myyntihinta	35.000
Verotuksessa tuloutuva määrä	1.875

3.2.5 Lisävähennys

Yksityisellä liikkeen- tai ammatinharjoittajalla on EVL 55 §:ssä säädetyin edellytyksin oikeus säännöksen tarkoittamaan lisävähennykseen lisääntyneiden elantomenojen tai autokulujen perusteella (ks. Verohallituksen ohje 23.2.2001 Dnro 518/349/01).

3.2.5.1 Lisävähennys lisääntyneiden elantomenojen perusteella

Lisävähennys lisääntyneiden elantomenojen perusteella tehdään elinkeinoon liittyvästä matkasta, joka on tilapäisesti tehty tavanmukaisen toiminta-alueen ulkopuolelle. Tavanomaiseen toiminta-alueeseen kuuluvaan toimipaikkaan tehdyt matkat eivät oikeuta vähennyksen tekemiseen lisääntyneiden elantokustannusten perusteella.

Lisävähennyksenä vähennetään Verohallinnon tuloverolain 73 §:n 2 momentin nojalla vahvistaman työmatkasta saadun verovapaan päivärahan enimmäismäärä (36 tai 16 euroa), siltä osin kuin kirjanpidossa ei ole vähennetty matkasta aiheutuneita todellisia lisääntyneitä elantokustannuksia.

Koska lisävähennyksellä elinkeinonharjoittaja on tarkoitus saattaa vähennyksen määrän osalta samaan asemaan palkansaajan kanssa, vähennyksen tekemisessä noudatetaan soveltuvin osin verovapaista kustannusten korvauksista annetun päätöksen perusteita ja vähennys myönnetään samoin edellytyksin kuin palkansaajalle olisi mahdollista maksaa verovapaata päivärahaa. Myös mainitussa päätöksessä edellytettyjen kilometri- ja aikarajojen tulee täyttyä.

Toisin kuin palkansaajalla elinkeinonharjoittajan lisävähennyksen edellytyksenä on, että liikkeen- ja ammatinharjoittaja tekee tilapäisen työmatkan tavanmukaisen toiminta-alueen ulkopuolelle. Tavanmukaisen toiminta-alueen muodostuminen ratkaistaan toimipaikoittain siten, että tavanmukaiseksi toiminta-alueeksi katsotaan elinkeinonharjoittajan pysyvät toimipaikat. Pysyvällä toimipaikalla tarkoitetaan toimipaikkaa, jolla työskentely on pitkäaikaista, säännöllistä ja jatkuvaluonteista. Työskentely toimipaikalla on tällöin verrattavissa työntekijän työskentelyyn varsinaisella työpaikalla.

Pysyvää toimipaikkaa arvioitaessa on otettava huomioon elinkeinonharjoittajan nimenomainen päätös toimipisteistään. Jos esimerkiksi ammatinharjoittajana toimiva silmälääkäri työskentelee yhteistyökumppanina toi-

mivan optikkoliikkeen tiloissa kerran viikossa, tiloista syntyy ammatinharjoittajan pysyvä toimipiste. Jos puheterapeutti jättää hoitolaitoksen ilmoitustaululle ilmoituksen, että hän on tavattavissa toimipisteessään paikkakunnalla parillisina torstaina, hän on itse laajentanut tosiasiallista toimialuettaan. Jos taas elinkeinonharjoittaja käy asiakkaan luona terapiaa antamassa tai esimerkiksi palkkoja laskemassa, niin kyseessä ei ole elinkeinonharjoittajan toimipiste. Vastaavasti, jos määräajan kestävällä maanrakennustyömaalla autoilija ajaa soraa, autoilijalle ei synny työmaalle pysyvää toi-mipaikkaa.

Tavanomaiseen toiminta-alueeseen kuuluvia toimipaikkoja voi olla useita. Toimipaikan kuuluminen tavanomaiseen toiminta-alueeseen ratkaistaan kunkin toimipaikan osalta erikseen.

Lisävähennyksen voi tehdä myös tilapäisistä työmatkoista, jotka elinkeinonharjoittaja tekee kotoaan käsin, jos elinkeinonharjoittajan pysyvä toimipaikka on elinkeinonharjoittajan kotona (KHO 28.12.2007 T 3406). Liikkeen- ja ammatinharjoittajien tavaroiden noutomatkat sekä tilapäiset tuotteiden myyntimatkat ovat lisävähennykseen oikeuttavia matkoja.

Tuloverolakiin on lisätty (1227/2005) 72 a §, jossa säädetään siitä, mitä on pidettävä tilapäisenä työskentelynä erityisellä työntekemispaikalla. Myös elinkeinonharjoittajan tilapäisenä työskentelynä voidaan TVL 72 a §:n edellytysten täyttyessä pitää enintään kahden vuoden työskentelyä samassa työntekemispaikassa. Tietyin edellytyksin kuitenkin kolmen vuoden työskentelyä samassa työntekemispaikassa pidetään tilapäisenä työskentelynä. Lain soveltamisesta on annettu erillinen Verohallinnon ohje Työmatkakustannusten korvaukset, Dnro 54/31/2009, 20.5.2009.

3.2.5.2 Lisävähennys autokulujen perusteella

Yksityinen ammatin- ja liikkeenharjoittaja voi vähentää yksityisvaroihinsa kuuluvalla autolla (myös TVL 7 §:n mukaisella puolison autolla) tehdyistä matkoista lisävähennyksen. Lisävähennyksen enimmäismäärä on verovapaan kilometrikorvauksen enimmäismäärän (0,45 €/km) ja elinkeinotoimintaan liittyvästä matkasta aiheutuneiden kirjanpidossa vähennettyjen auton menojen erotus.

Auton katsotaan kuuluvan EVL 55 §:n tarkoittamalla tavalla yksityisiin varoihin, mikäli auton muut kuin elinkeinotoimintaan liittyvät ajot ovat vähintään 50 % auton kokonaisajosta. Muita kuin elinkeinotoimintaan liittyviä ajoja ovat tässä tapauksessa yksityistalouden ajot sekä muun kuin elinkeinotoiminnan tulolähteen ajot ja muun tulonhankkimistoiminnan ajot.

Lisävähennyksen saa esimerkiksi maatalouden tulolähteen kalustoon kuuluvalla autolla ajetuista elinkeinotoiminnan ajoista. Jos auton kokonaisajoista yli puolet on elinkeinotoiminnan ajoa ja auto sen perusteella kuuluu elinkeinotoiminnan tulolähteeseen ja vaikka elinkeinonharjoittaja ei itse merkitsisikään autoa elinkeinotoiminnan käyttöomaisuuteen, ei elinkeinotoiminnan ajojen perusteella kuitenkaan silloin saa lisävähennystä.

Matkojen tulee liittyä elinkeinotoimintaan. Tällaisia matkoja ovat mm. matkat pysyvien toimipaikkojen välillä. Jos elinkeinonharjoittajalla on useita pysyviä toimipaikkoja, ja hän aloittaa työskentelyn kodin ulkopuolisessa pysyvässä toimipaikassa, on asunnon ja tällaisen pysyvän toimipaikan välinen matka asunnon ja työpaikan välistä matkaa, jolta lisävähennystä ei saa. Samoin, jos elinkeinonharjoittaja ajaa päivän päätteeksi pysyvältä toimipaikalta kotiin, on tämä matka asunnon ja työpaikan välistä matkaa, jolta lisävähennystä ei saa. Lisävähennykseen oikeuttaa elinkeinotoimintaan liittyvä matka, jonka elinkeinonharjoittaja tekee asunnoltaan muulle toimipaikalle kuin pysyvälle toimipaikalla.

Elinkeinotoiminnan ajokilometrit tulee selvittää ajopäiväkirjalla tai muulla luotettavalla selvityksellä. Ajopäiväkirjasta on käytävä ilmi autolla verovuonna ajettu kokonaiskilometrimäärä. Elinkeinotoimintaan ja maatalouteen liittyvistä ajoista ajo-päiväkirjaan on lisäksi merkittävä seuraavat tiedot:

- ajon alkamis- ja päättymisajankohta,

- ajon alkamis- ja päättymispaikka sekä tarvittaessa ajoreitti
- matkan pituus ja
- ajon tarkoitus

Jos ajopäiväkirjaa ei ole pidetty, edellytyksenä lisävähennykselle on tällöinkin, että ajetut kilometrit voidaan luotettavasti selvittää. Jos elinkeinonharjoittajalla on vuoden aikana säännöllisesti toistuvia, esimerkiksi kerran viikossa tapahtuvia matkoja samaan kohteeseen, ilmoitetaan tällaisen matkan kilometrimäärä ja kuinka monta kertaa vuodessa kohteeseen ajetaan. Lisäksi aina on selvitettävä autolla verovuoden aikana ajettu kokonaiskilometrimäärä.

Jos ei ole esitetty luotettavaa selvitystä siitä, että yksityisiin varoihin kuuluvalla autolla on ajettu elinkeinotoimintaan liittyviä satunnaisia ajoja, elinkeinotulosta ei voida tehdä lisävähennystä eikä muutoinkaan vähentää yksityisiin varoihin liittyvän auton kustannuksia.

Työnantajalta saatu luontoisetuauto, leasingauto tai sopimukseen perustuvalla hallintaoikeudella hallittu auto ei kuulu elinkeinonharjoittajan yksityisiin varoihin eikä tällaisen auton käytöstä elinkeinotoiminnassa voida tehdä lisävähennystä. Mainittujen autojen käytöstä voidaan vähentää elinkeinotoiminnassa todella aiheutuneet kulut. Vähennys voidaan tehdä myös luotettavan, elinkeinotoiminnan ajojen kilometrimäärään perustuvan laskelman mukaan (ks. luku 3.2.1). Luontoisetuautojen käytöstä aiheutuneiden kulujen vähentäminen perustuu palkaksi luetun edun määrän kilometrikohtaiseen arvoon. Käyttöetuautojen kuluissa otetaan lisäksi huomioon itse maksettujen kulujen määrä.

Esim.

Liikkeenharjoittaja on saanut työnantajaltaan käyttöön luontoisetuauton, jota hän käyttää myös oman elinkeinotoimintansa ajoihin. Kyseessä on täysi autoetu, jonka arvo vuodessa on 6.600 € eikä edun arvoa ole tarkistettu ajettujen yksityisajojen tai työajojen määrän perusteella. Edun kilometrikohtaiseksi määräksi saadaan 0,37 €/km (6.600 € : 18.000 km). Kyseisellä autolla ajetuista elinkeinotoiminnan ajoista voidaan siis vähentää 0,37 €/km.

3.2.6 Yksityisauto elinkeinoyhtymän käytössä

3.2.6.1 Elinkeinoyhtymä on korvannut osakkaalle matkakuluja

Jos kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies tai avoimen yhtiön osakas käyttää omaa autoaan yhtymän ajoihin, hän laskuttaa yhtymää ajetuista kilometreistä samalla tavalla kuin kuka tahansa työntekijä laskuttaisi. Laskutusperuste määräytyy Verohallinnon päätöksen mukaisesti (VeroHp verovapaista matkakustannusten korvauksista vuonna 2010, 1087/2009). Tällöin matkakustannusten korvauksia tulee käsitellä kuten muillekin työntekijöille maksettuja korvauksia: työntekijän esittämä matkalasku, merkinnät palkkakirjanpitoon ja vuosi-ilmoitukseen.

Jos osakkaalle maksettua korvausta ei ole käsitelty yhtymän palkkakirjanpidossa ja vuosi-ilmoituksella, ei sitä voida pitää Verohallinnon päätöksessä tarkoitettuna verovapaana kustannusten korvauksena. Yhtymän tulosta on tällöin vähennyskelpoista vain todelliset osakkaalle toteutuneet kulut, joina voidaan muun selvityksen puuttuessa pitää 0,24 euroa/km (VeroHp matkakuluvähennyksen määrästä vuodelta 2010 toimitettavassa verotuksessa 980/2010). Ylimenevä osa on vähennyskelvotonta yksityisottoa.

3.2.6.2 Elinkeinoyhtymä ei ole korvannut osakkaalle matkakuluja

Mikäli yhtymä ei ole maksanut osakkaalle korvausta osakkaan omalla autolla ajamista yhtymän ajoista, voi yhtymän osakas vähentää ajoista aiheutuneet kustannukset omassa verotuksessaan tulonhankkimismenoina toteutuneiden kulujen määräisenä. Muun selvityksen puuttuessa vähennyksen määrä on 0,24 euroa/km (VeroHp matkakuluvähennyksen määrästä vuodelta 2010 toimitettavassa verotuksessa 980/2010).

3.2.6.3 Elinkeinoyhtymän osakkaan työmatkasta aiheutuneet lisääntyneet elantokustannukset

Kommandiittiyhtiön ja avoimen yhtiön vastuunalaisten yhtiömiesten tilapäisestä työmatkasta aiheutuneita lisääntyneitä elantokustannuksia käsitellään verotuksessa samojen periaatteiden mukaan kuin oman auton käytöstä aiheutuneita kustannuksia. (Katso tämän ohjeen kohdat Elinkeinoyhtymä on korvannut osakkaalle matkakuluja sekä Elinkeinoyhtymä ei ole korvannut osakkaalle matkakuluja).

Jos yhtymä ei ole maksanut yhtiömiehelle verovapaata korvausta tilapäisen työmatkan aiheuttamista lisääntyneistä elantokustannuksista, vähennys myönnetään kuten palkansaajan verotuksessa. (Katso ohjeen kohta Halvin kulkuneuvo)

3.3 Kiinteistö

3.3.1 Kiinteistön kuuluminen elinkeinotulolähteeseen

EVL 53 §:n mukaan kiinteistö, jota käytetään yksinomaan tai pääasiallisesti elin-keinotoimintaa välittömästi tai välillisesti edistäviin tarkoituksiin, kuuluu elinkeinotoiminnan tulolähteeseen.

Elinkeinotoimintaa edistävänä tarkoituksena voidaan pitää esimerkiksi kiinteistön käyttämistä tehdas-, työpaja-, liike- tai hallintotarkoituksiin taikka henkilökunnan asunto- tai sosiaalitarkoituksiin. Tuotannollisessa toiminnassa käytettyjen kiinteistöjen ohella elinkeinotulolähteeseen kuuluvat näin ollen mm. henkilökunnan asuinrakennukset.

Kiinteistö voi olla osittain elinkeinoa palvelevassa ja osittain muussa käytössä. Se kuuluu elinkeinotulolähteeseen, jos käyttö elinkeinotoimintaa edistäviin tarkoituksiin on yksinomaista tai pääasiallista.

Kiinteistöä käytetään yksinomaan elinkeinotoimintaa edistävään tarkoitukseen, jos osakaan siitä ei ole edes tilapäisesti muussa käytössä.

Kiinteistön katsotaan palvelevan pääasiallisesti elinkeinoa edistäviä tarkoituksia, jos yli puolet siitä on elinkeinotoiminnan käytössä.

Rakennuksen käytön jakaantumista mitataan yleisesti lattiapinta-alan mukaan, joskin erityistapauksissa voidaan tilojen erilaisuuden vuoksi käyttää perusteena kuutiotilavuutta. Jos tilat ovat käyttöarvoltaan hyvin erilaisia, tulee myös punnittujen arvojen käyttäminen kysymykseen. Maa-alueiden arviointiperusteena on yleensä pinta-ala.

Tapauksessa KHO 1986/5361 yhtiö oli ottanut vuokralle kiinteistön, jonka tiloista osa oli yhtiön omassa käytössä ja suurempi osa vuokrattuna edelleen ulkopuolisille. Sopimuksen mukaan yhtiön oli ollut otettava vuokralle koko rakennus. Näissä oloissa yhtiön saamat vuokratulot olivat liiketuloa.

Kiinteistön käyttösuhteissa voi tapahtua tilapäisiä muutoksia. Perusteltua on katsoa, etteivät vähäiset 50 %:n rajan ylittävät käyttösuhteiden muutokset aiheuta tulolähdemuutosta. Jos kiinteistön liikekäyttö kuitenkin pysyvästi supistuu ja tämä johtaa 50 %:n rajan alittumiseen, kiinteistön on yleensä katsottava siirtyvän elinkeinotulolähteestä henkilökohtaiseen tulolähteeseen, jolloin siirtoa koskevat EVL 51a §:n säännökset.

Yksityisliikkeen omistajaa ei voida lukea liikkeensä henkilökuntaan EVL 53 §:ää sovellettaessa. Jos kiinteistöä käytetään pääasiallisesti yksityisen liikkeen- tai ammatinharjoittajan tai hänen perheensä vakituisena asuntona, se ei siten kuulu elinkeinotulolähteeseen.

3.3.2 Ulkopuoliselle vuokrattu elinkeinotulolähteeseen aikaisemmin kuulunut kiinteistö

Elinkeinoharjoittaja voi antaa vuokralle kiinteistön, joka on ollut ennen vuokraamista yrityksen oman elinkeinotoiminnan käytössä. Tällainen kiinteistö voi säilyttää luovutustilanteessa liikeomaisuusluonteensa, vaikka ulkopuoliselle vuokraamisen aika muodostuu pitkäksikin ja vaikka vuokratulon verotus on toimitettu vuokra-ajalta tuloverolain mukaan. (ks. KHO 1985 II 524 sekä 1991/2519 ja 2520, samoin 1992/206).

Kiinteistön myynnin verotuksellinen käsittely on jossakin määrin tulkinnanvarainen,

mutta yleensä myyntiin on sovellettu elinkeinoverolakia, vaikka kiinteistö on ollut vuokrattuna ulkopuoliselle kymmenenkin vuotta.

3.3.3 Puolison omistama kiinteistö tai puolisoiden yhdessä omistama kiinteistö/liikkeen- ja ammatinharjoittaja

Jos puolisot harjoittavat yhdessä elinkeinotoimintaa, pelkästään toisen puolison omistama kiinteistö tai puolisoiden yhdessä omistama kiinteistö kuuluu elinkeinotulolähteeseen, mikäli sitä käytetään yksinomaan tai pääasiallisesti elinkeinotoiminnassa.

Jos elinkeinonharjoittaja käyttää yritystoiminnassaan yritystoimintaan osallistumattoman puolisonsa kokonaan tai osittain yhdessä ulkopuolisten tahojen kanssa omistamaa kiinteistöä, on toimintaan osallistumattomalla puolisolla mahdollisuus periä kiinteistön käytöstä käypä korvaus. Korvauksen perimisen voidaan katsoa osoittavan, että korvauksen perijän tarkoituksena ei ole ollut sijoittaa kiinteistöä toisen puolison elinkeinotoimintaan. Tällöin kiinteistöä ei myöskään lueta elinkeinotoiminnan varoihin.

Puolisoiden yhteisesti omistaman kiinteistön elinkeinotoiminnan käytöstä toimintaan osallistumattomalle puolisolle maksettu vuokra ei ole elinkeinotoiminnassa vähennyskelpoinen meno. Elinkeinotoiminnassa vähennyskelpoisena menona pidetään vain ulkopuoliselle rahana tai rahanarvoisena etuutena suoritettua menoa, jollei jotakin erää ole erikseen säädetty vähennyskelpoiseksi. Jos vuokraa maksetaan osittain elinkeinonharjoittajan itsensä omistamista tiloista, katsotaan että kyse ei ole ulkopuoliselle maksetusta menosta.

Jos toisen puolison elinkeinotoimintaan muutoin osallistumattoman puolison kokonaan tai osittain yhdessä ulkopuolisten tahojen kanssa omistama kiinteistö on luovutettu toisen puolison elinkeinotoimintaan sillä tavoin, että kiinteistö on kirjattu puolison omistamalta osin kirjanpitoon, voidaan sen katsoa tarkoittavan puolison halua osallistua toimintaan siten, että hän sijoittaa omistamansa hyödykkeen elinkeinotoiminnan käyttöön. Jos kiinteistö tällaisessa tilanteessa on kokonaan tai pääosin elinkeinotoiminnan käytössä, se kuuluu EVL 53.1 §:n nojalla elinkeinotoiminnan tulolähteeseen ja luetaan kokonaan elinkeinotoiminnan varoihin. Tällöin puolisoiden katsotaan harjoittavan elinkeinotoimintaa yhdessä siten kuin TVL 14 §:ssä tarkoitetaan ja yritystulon pääomatulo-osuus jaetaan puolisoille heidän omistusosuuksiensa suhteessa.

Jos puolisonsa elinkeinotoimintaan osallistumaton puoliso ei ole perinyt korvausta kokonaan tai osittain yhdessä ulkopuolisten tahojen kanssa omistamansa kiinteistön käyttämisestä elinkeinotoiminnassa, mutta kiinteistöä ei ole hänen osuudeltaan myöskään kirjattu kirjanpitoon, ei puolisoiden voida (ilman heidän nimenomaista tahtoaan) katsoa harjoittavan elinkeinotoimintaa yhdessä. Kiinteistöä ei tällöin lueta elinkeinotoiminnan varoihin eikä yritystulon pääomatulo-osuutta jaeta puolisoiden kesken. Jos kiinteistö kuuluu elinkeinotulolähteeseen, pidetään kiinteistöön kohdistuvaa velkaa elinkeinotoiminnan velkana. Elinkeinotulolähteeseen kuuluvan kiinteistön myynti verotetaan elinkeinoverolain mukaan.

3.3.4 Kiinteistöllä olevat erilliset rakennukset nettovarallisuuden laskennassa/liikkeen- ja ammatinharjoittajat

Nettovarallisuutta laskettaessa otetaan huomioon vain elinkeinotoimintaan kuuluvat varat. Verovelvollisen yksityistalouden varat eivät sisälly laskentaperusteeseen, vaikka ne sisältyisivät elinkeinotoiminnan taseessa oleviin varoihin. Sama koskee tuloverolain mukaan verotettavaan toimintaan liittyvää omaisuutta.

Elinkeinotulolähteeseen kuulumattomalla tontilla voi sijaita esim. asuinrakennuksen ohella erillinen rakennus, jota käytetään pääasiallisesti tai kokonaan elinkeinotoiminnassa. Vaikka kiinteistö ei kuulukaan elinkeinotulolähteeseen, kyseinen rakennus on kiistatta elinkeinotoiminnan käytössä. Yrityksen nettovarallisuuden laskennassa on yritysvarallisuutta tarkasteltava hyödykekohtaisesti, ja

koska rakennusta käytetään elinkeinotoiminnassa, se voidaan lukea yrityksen varallisuuteen.

3.3.5 Vapaa-ajan kiinteistö ja ns. viikko-osake

Yrityksen kirjanpidossa voi olla myös kotimaasta tai ulkomailta hankittu vapaa-ajan kiinteistö tai ns. viikko-osake.

Jos kiinteistöä käytetään yksinomaan tai pääasiallisesti elinkeinotoimintaa edistäviin tarkoituksiin, se kuuluu elinkeinotulolähteeseen. Elinkeinotoimintaa edistävänä tarkoituksena voidaan pitää esimerkiksi edustuskäyttöä tai yrityksen muun henkilökunnan kuin pelkästään omistajien virkistyskäyttöä. Elinkeinotoiminnan osuuden voi selvittää esimerkiksi vieraskirjan avulla. Jos vapaa-ajan kiinteistön käyttö elinkeinotoiminnassa on enintään 50 %, kiinteistö ei kuulu elinkeinotulolähteeseen.

Viikko-osakkeen käyttömahdollisuudet ovat siinä määrin rajoitetut, ettei sen voida useinkaan katsoa kuuluvan elinkeinotoiminnan tulolähteeseen, ellei osoiteta, että viikko-osake on ollut yksinomaan tai pääasiallisesti elinkeinotoiminnan käytössä (esim. kokous- tai edustustilaisuudet).

3.3.6 Osakehuoneiston kuuluminen elinkeinotulolähteeseen

Osakehuoneiston on EVL 53 § 2 momentin mukaan katsottava kuuluvan elinkeinotulolähteeseen, jos sitä käytetään yksinomaan tai pääasiallisesti elinkeinotoiminnassa.

EVL 53 §:n periaatetta sovelletaan myös nettovarallisuutta laskettaessa. KHO:n päätöksessä 1998/3248 on katsottu, että ammatinharjoittajan nettovarallisuutta laskettaessa varoihin ei ollut luettava osaakaan huoneistoosakkeiden arvosta, kun huoneistoa käytettiin pääasiallisesti verovelvollisen ja hänen perheensä vakituisena asuntona.

3.3.7 Kiinteistön yksityiskäyttö

Osakeyhtiö

Verovelvollisen on selvitettävä, miten kirjanpidossa oleva kiinteistö liittyy harjoitettuun elinkeinotoimintaan. Mikäli kiinteistön yksityiskäyttö osakkaalla on käsitelty luontoisetuna, luontoisedun arvo verotetaan palkkana. Mikäli kiinteistön yksityiskäyttöä ei ole käsitelty palkkana, katso luontoisetuna annettavien etuuksien suhteesta peiteltyyn osinkoon kohta Palkkaverotuksen ja osinkoverotuksen rajanvetoa.

Avoin ja kommandiittiyhtiö:

Jos henkilöyhtiön omistama kiinteistö on yhtiömiehen yksityiskäytössä, eikä etua ole käsitelty kirjanpidossa palkkana (luontoisetuna), kyseessä on yksityiskäyttöönotto.

Yhtymän verotus

korkokulut	*10.000 €*
poisto rakennuksesta	*3.000 €*
muut kulut	*2.000 €*
kulut yhteensä	*15.000 €*

Yhtymän tuloon lisätään EVL 51b §:n 3 momentissa tarkoitettuna yksityisottona 15.000 €.

Yhtiömiehen verotus

Yksityisotto on yhtiömiehelle verovapaata tuloa TVL 26 § ja EVL 51b § 3 mom.

Liikkeen- tai ammatinharjoittaja:

Jos liikkeen- tai ammatinharjoittaja käyttää yrityksen kirjanpidossa olevaa kiinteistöä yksityistarkoituksiin, yksityiskäyttöä vastaava osuus kiinteistön kuluista ja poistosta lisätään EVL 51b §:n 1 momentissa tarkoitettuna yksityisottona yrityksen tuloon

3.3.8 Osakkaan ja yhtiön yhdessä hankkima osakehuoneisto tai kiinteistö

Yhtiön ja osakkaan yhdessä hankkimista asumiseen käytettävistä tiloista on tutkittava onko yhtiö voinut hyödyntää elinkeinotoiminnassaan kyseisiä tiloja esimerkiksi konttorina tai toimistona. Jos yhtiö ei ole voinut hyödyntää niitä elinkeinotoiminnassaan, on mahdollista peitellyn osingon verottamista varten selvitettävä, onko osakas käyttänyt tiloja ja miten käyttö on käsitelty osakeyhtiön kirjanpidossa. (Katso Peiteltyä osinkoa koskeva muistio Dnro 13/99/29.9.1999 ja sen täsmennys Dnro 202/38/24.1.2000.)

3.4 Osakkaalle maksettu vuokra

3.4.1 Yleistä

Yhtiö voi tehdä osakkaansa kanssa oikeustoimia samalla tavalla kuin ulkopuolisten kanssa. Yhtiön ja osakkaan välisissä oikeustoimissa on noudatettava samoja periaatteita kuin ulkopuolisten kanssa tehdyissä oikeustoimissa. Tämä tarkoittaa sitä, että sopimusehtojen tulee olla liiketavan mukaisia ja oikeustoimen kohteen tulee normaalisti olla arvostettu käypään arvoon. Jos yhtiön ja osakkaan välillä tehty oikeustoimi ei täytä näitä edellytyksiä, on yhteisöjen osalta tutkittava, täyttyvätkö peitellyn osingon edellytykset (KHO 2010/926).

Henkilöyhtiön osalta yhtiön ja osakkaan välisissä oikeustoimissa saattaa tulla kyseeseen voitonjakoa koskeva käsittely. Voitonjako yrityksen omistajille ei ole yhtiön verotuksessa vähennyskelpoista.

3.4.2 Huoneisto tai kiinteistö

Osakas voi esimerkiksi vuokrata elinkeinotoiminnassa tarvittavaa omaisuuttaan yhtiölle. Jos vuokrauksen kohde on huoneisto tai kiinteistö, käyvän vuokran määrään vaikuttavat huoneiston/kiinteistön laatu, koko ja sijainti. Osakas voi vuokrata myös osan asunnostaan yhtiön toimitilaksi. Käypää vuokraa arvioitaessa edellytetään yleensä, että vuokrattava osa on vähintään yhden erillisen huoneen kokoinen.

3.4.3 Muu omaisuus

Jos vuokrauksen kohteena on irtain omaisuus, lähtökohtana on vuokran osalta käypä vuokrataso. Käyväksi vuosivuokraksi voidaan muun selvityksen puuttuessa katsoa enintään 15 %:n tuotto hankintamenolle.

3.5 Yhtiön palkka- vuokra-, korko- ja muut velat osakkaalle

3.5.1 Yleistä

Yhtiön osakkaan palkka yhtiön hyväksi tekemästä työstä voi olla yhdeltä tai useammalta kuukaudelta tai koko vuodelta nostamatta eikä sitä nosteta vielä tilikauden lopussakaan. Tällöin palkka kirjataan tilinpäätöksessä palkkatiliä veloittaen ja siirtovelkojen tiliä hyvittäen. Kun siirtovelka on kirjattu yksilöidyksi palkkasaatavaksi ja yhtiö on maksukykyinen, kuluksi kirjattu palkka verotetaan osakastyöntekijällä (ennakkoperintälaki 11 § 1 momentti ja tuloverolaki 110 § 1 momentti).

Vastaavasti yhtiön kuluksi on voitu kirjata osakkaalle maksamaton vuokra, korko tai muu suoritus. Myös nämä yhtiön ja osakkaan väliseen sopimukseen perustuvat ja kuluksi kirjatut erät verotetaan osakkaalla, jos yhtiö on ollut maksukykyinen.

3.5.2 Yhtiö oikaisee myöhemmin palkkakirjauksen

Yhtiö saattaa tulouttaa aikaisempana verovuonna tulosta rasittaneen kulukirjauksen kirjanpidossaan kun huomataan, että palkkavelkoja ei muuttuneissa olosuhteissa kyetäkään maksamaan. Tämä menettely hyväksytään myös verotuksessa, mikäli ei ole kyse tuloksen tasaamiseen liittyvästä verotusmenettelylain 28 §:n mukaisesta verosta vapautumisen tarkoituksessa suoritetusta toimenpiteestä.

3.5.3 Yhtiö esittää selvityksen maksukyvyttömyydestään

Palkkaa ei veroteta osakkaan tulona vielä kuluksi kirjaamisvuonna, mikäli yhtiö osoittaa osakkaan palkkojen jääneen maksamatta yhtiön maksukyvyttömyyden vuoksi. Palkka verotetaan tällöin osakkaalla sen verovuoden tulona, jona palkka on nostettavissa. Palkan katsotaan olevan nostettavissa ja verotetaan osakkaan palkkana viimeistään sinä verovuonna, jona yhtiö ei enää osoita olleensa maksukyvytön.

Yhtiön tulee esittää verovuosittain selvitys osakkaan palkkojen maksamatta jät-tämisen syynä olevasta maksukyvyttömyydestä. Maksukyvyttömyys arvioidaan tapauksittain. Yhtiön maksukykyisyyttä osoittaa mm. se, että yhtiön osakkaat ovat nostaneet yhtiöstä varoja muutoin kuin palkkana, kuten lainana, osinkona tai henkilöyhtiöstä yksityisottona.

Mikäli osakkaan palkkasaatavat kirjataan yhtiön kirjanpidossa siirtoveloista yhtiön omaan pääomaan tai pääomalainaksi, katsotaan osakkaan disponoineen palkkasaatavastaan ja saaneen palkkasaatavat vallintaansa tuloverolain 110 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla (ks. KHO 2010/1164).

3.5.4 Yhtiö ei ole osoittanut olevansa maksukyvytön

Osakeyhtiön jakamat osingot, osakaslainat ja henkilöyhtiön yhtiömiehen yksityisotot osoittavat yhtiön maksukykyä maksaa osakkaille myös kirjanpitoon palkaksi kirjatut erät. Osinkoja ja osakaslainoja käsitellään kuitenkin verotuksessa niitä koskevien säännösten mukaan.

Mikäli yhtiö ei ole osoittanut olevansa maksukyvytön eikä palkkaa ole maksettu kuluksi kirjaamista seuraavanakaan vuonna, palkkasaatavat verotetaan osakkaan tulona sinä verovuonna, jona ne on kirjattu osakkaan saatavaksi. Jos yhtiö kuitenkin osoittaa, että palkat on maksettu tai ne maksetaan viimeistään kuluksi kirjaamista seuraavana verovuonna, palkat voidaan verottaa osakkaalla maksuvuoden tulona. Palkat verotetaan osakkaan tulona kassaperiaatteen mukaan, palkkakulut vähennetään yhtiön verotuksessa suoriteperiaatteen mukaan. Palkkasaatavien määrät voidaan kuitenkin verottaa osakkaan tulona jo saatavaksi kirjaamisvuonna, vaikka ne olisikin maksettu sitä seuraavana verovuonna, jos menettelyn ilmeisenä tarkoituksena on toistuvasti osakkaan verojen maksun lykkääminen.

3.5.5 Ennakonpidätysten ja työnantajan sosiaaliturvamaksujen maksuunpano

Jos palkan maksaminen on laiminlyöty, ja ennakonpidätys sekä sosiaaliturvamaksu on sen vuoksi jäänyt ajallaan hoitamatta muutoin kuin työnantajan maksukyvyttömyyden johdosta, maksuunpannaan työnantajalle ennakonpidätys ja työnantajan sosiaaliturvamaksu sekä veronlisäys ja mahdollinen veronkorotus. Kun palkka verotetaan maksuvuoden tulona ja palkkaa maksettaessa on toimitettu ja maksettu ennakonpidätys sekä työnantajan sosiaaliturvamaksu säädetyssä ajassa, ei viivästysseuraamuksia maksuunpanna.

3.5.6 Siirtovelaksi ja kuluksi kirjatut vuokrat, korot ja muut suoritukset

Osakkaalle maksamattomiin vuokriin, korkoihin tai muihin vastaaviin suorituksiin voidaan soveltaa samaa menettelyä kuin maksamattomiin palkkoihin, jos yhtiön maksuvelvollisuus perustuu yhtiön ja osakkaan väliseen vuokrasopimukseen, velkakirjaan tai muuhun sopimukseen. Jos korko on lisätty velkapääomaan, se katsotaan maksetuksi ja voidaan verottaa osakkaalla kyseisen vuoden tulona (KHO:1999:28).

Mikäli yhtiö ei ole osoittanut, että vuokra-, korko- tai muiden velkojen maksamatta tai lyhentämättä jättäminen olisi johtunut yhtiön maksukyvyttömyydestä eikä suorituksia ole maksettu kuluksi kirjaamista seuraavanakaan vuonna, saatavat verotetaan osakkaan tulona sinä verovuonna, jona ne on kirjattu osakkaan saatavaksi. Jos yhtiö kuitenkin osoittaa, että suoritukset on maksettu tai ne maksetaan viimeistään kuluksi kirjaamista seuraavana verovuonna, suoritukset voidaan verottaa osakkaalla maksuvuoden tulona. Saatavien määrät voidaan kuitenkin verottaa osakkaan tulona jo saatavaksi kirjaamisvuonna, vaikka ne olisikin maksettu sitä seuraavana verovuonna, jos menettelyn ilmeisenä tarkoituksena on toistuvasti osakkaan verojen maksun lykkääminen.

Mikäli kuluksi kirjatut maksamattomat suoritukset osakkaalle eivät perustu yhtiön ja osakkaan väliseen sopimukseen tai velkakirjaan eikä suorituksia ole missään vaiheessa maksettu, katsotaan, ettei niitä ole ollut tarkoituskaan maksaa, jolloin siirtovelaksi kirjatut erät eivät ole yhtiön tulosta vähennyskelpoisia menoja.

3.6 Lahjoitus

3.6.1 Lahjoitusvähennys

Lahjoitus yleishyödylliseen toimintaan ei ole vähennyskelpoinen verotuksessa koska se on

annettu lähinnä hyväntekeväisyystarkoituksessa eikä se edistä liiketoimintaa. Erityssäännöksen nojalla (TVL 57 §) yhteisö saa kuitenkin tehdä lahjoitusvähennyksen tieteen, taiteen tai suomalaisen kulttuuriperinteen säilyttämistä edistävään tarkoitukseen antamastaan rahalahjoituksesta. Lahjoituksen on oltava vähintään 850 euroa. Lahjoitusvähennys saa olla enintään 250 000 euroa, kun lahjoituksen saaja on ETA-valtio tai ETA-alueella oleva julkista rahoitusta saava yliopisto, korkeakoulu tai näiden yhteydessä toimiva yliopistorahasto. Kun lahjoituksen saajana on Verohallinnon nimeämä ETA-alueella oleva yhdistys, säätiö tai edellä mainittujen yhteydessä oleva rahasto, lahjoitusvähennys saa olla enintään 50 000 euroa.

Verohallinto nimeää TVL 57 §:ssä tarkoitetut lahjoituksensaajat enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Verohallinto pitää vuosittain päivitettävää luetteloa lahjoituksensaajista. Katso Lahjoitusten vähentäminen verotuksessa ja nimeämispäätöksen hakeminen, Verohallinto 20.8.2008, vero.fi/artikkeli 3531.

TVL 57 §:n lahjoitusvähennykseen ovat oikeutettuja vain yhteisömuotoiset yritykset, joten vähennysoikeus ei koske esim. henkilöyhtiöitä eikä liikkeen- ja ammatinharjoittajia.

Lahjoitusvähennystä (TVL 57 §) ei oteta yhteisöillä huomioon vahvistettaessa elinkeinotoiminnan tulolähteen tappiota, koska vähennys saadaan tehdä erityissäännöksen nojalla. Lahjoitusvähennys otetaan kuitenkin huomioon vahvistettaessa henkilökohtaisen tulolähteen tappiota.

3.6.2 Vähäinen raha- tai esinelahjoitus

Arvoltaan vähäinen raha- tai esinelahjoitus yleishyödylliseen ja samalla paikalliseen tai yrityksen toimialaa lähellä olevaan tarkoitukseen voidaan katsoa suhdetoiminnan luonteiseksi menoksi, joka on vähennyskelpoinen verotuksessa. Yritys saa vähentää edellä mainittuja lahjoituksia enintään 850 € lahjoituksensaajaa kohti. Lahjoitus poliittiseen tarkoitukseen ei ole kuitenkaan miltään osin vähennyskelpoinen verotuksessa.

Muissa tapauksissa lahjoitus voi olla vähennyskelpoinen verotuksessa tavanomaisena mainoslahjana, edustuslahjana tai henkilökuntalahjana.

Tavanomainen mainoslahja on esinelahja, joka annetaan samanlaisena useille vastaanottajille (massalahja). Tavanomainen mainoslahja on arvoltaan vähäinen. Tavanomaisen mainoslahjan menot ovat kokonaan vähennyskelpoisia verotuksessa.

Edustuslahja on esinelahja, joka annetaan yhtiöön liikesuhteessa olevalle henkilölle. Edustuslahja on valittu mainoslahjaa yksilöllisemmin vastaanottajaa silmällä pitäen. Edustuslahja voi olla arvokaskin, jos lahjoitus liittyy yhtiön toimialaa lähellä olevaan tarkoitukseen tai liiketapa edellyttää arvokkaan lahjan antamista. Puolet edustuslahjan menoista on vähennyskelpoista verotuksessa.

Henkilökuntalahja on esinelahja, joka annetaan palkkioksi yhtiön työntekijälle esim. merkkipäivän tai pitkäaikaisen palvelun vuoksi. Henkilökuntalahjan menot ovat vähennyskelpoisia yhtiön verotuksessa. Lahjansaajan verotuksessa muut kuin tavanomaiset henkilökuntaetuutena annetut lahjat (TVL 69 §) ovat pääsääntöisesti palkkaa.

TVL 69 §:n mukaan veronalaiseksi palkkatai eläketuloksi ei katsota tavanomaista ja kohtuullista merkkipäivälahjaa tai vähäistä muuta lahjaa, joka on saatu muuna kuin rahana tai siihen verrattavana suorituksena.

Elinkeinotoiminnan tappiolla tarkoitetaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain mukaan laskettua tappiollista tulosta. Yleishyödyllisiin tarkoituksiin annetut arvoltaan vähäiset lahjoitukset ja muut elinkeinotulon verottamisesta annetun lain mukaan vähennyskelpoiset lahjat otetaan huomioon elinkeinotoiminnan tappiota vahvistettaessa, koska ne ovat elinkeinotoimintaan liittyviä menoja.

3.7 Mainos- ja markkinointimenoa vai muuta menoa

Elinkeinotoimintaan kohdistuvat mainos- ja markkinointimenot ovat verotuksessa kokonaan vähennyskelpoisia. Aina ei kuitenkaan

ole aivan selvää, onko kyse mainos- ja markkinointimenoista vai muun tyyppisistä menoista. Rajanveto-ongelmia voi esiintyä mm. markkinointimenojen ja edustuskulujen välillä. Joskus voi esille nousta myös kysymys siitä, onko kyseessä vähennyskelpoinen mainos- ja markkinointimeno vai vähennyskelvoton lahjoitus tai harrastustoimintaan liittyvä meno.

Markkinointimenojen ja edustuskulujen välisestä rajanvedosta ks. Verohallituksen tiedote 4/1993 Edustusmenot verotuksessa. Urheilijalle tai urheiluseuralle maksettua korvausta voidaan pitää mainos- tai markkinointimenona, kun yrityksen mainos on urheilutiloissa, ohjelmalehtisessä tai urheilijan vaatteissa. Yritys voi myös käyttää urheilijan tai joukkueen nimeä ja kuvaa omassa mainoksessaan. Jos mainoksesta maksettu korvaus ylittää käyvän hinnan, korvausta ei saa vähentää verotuksessa mainos tai markkinointimenona. Siltä osin kuin korvaus ylittää käyvän hinnan, vähennyskelpoisuus voi tulla kysymykseen lahjoituksia koskevien säännösten perusteilla.

3.8 Luotto- ja takaustappio sekä akordi verotuksessa

3.8.1 Velkojan verotus

3.8.1.1 Yleistä

Saamisen arvon aleneminen (luottotappio), takaustappio ja velasta luopuminen (akordi) ovat velkojan kannalta menetyksiä, joiden käsittelystä säädetään EVL 17 §:n 2 kohdassa ja 16 §:n 7 kohdassa. Vain elinkeinotoimintaan liittyvät menetykset ovat verotuksessa vähennyskelpoisia. Esim. jos lainananto osakkaalle on tapahtunut osakkaan eikä yhtiön intressissä, saamista ei pidetä liikeomaisuutena. Tällaisen saamisen menetys ei ole vähennyskelpoinen.

EVL 17 §:n 2 kohdan mukaan vähennyskelpoisia menetyksiä ovat myyntisaamisten arvonalenemiset sekä muun rahoitusomaisuuden lopullisiksi todetut arvonalenemiset 16 §:ssä säädetyin poikkeuksin.

EVL 16 § 7 kohdan mukaan tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneita menoja eivät ole muuta kuin pääomasijoitustoimintaa harjoittavan osakeyhtiön, osuuskunnan, säästöpankin tai keskinäisen vakuutusyhtiön sellaiselta osakeyhtiöltä, josta yhtiö ja samaan konserniin kuuluvat yhtiöt yhteensä omistavat vähintään 10 %, olevien muiden saamisten kuin tavanomaisiin liiketoimiin liittyvien myyntisaamisten menetykset ja arvonalentumiset.

Menetys on sen vuoden kulua, jonka aikana se on todettu (EVL 22.2 §). Mene-tyksen vähentäminen edellyttää saamisen poistamista myös kirjanpidossa.

3.8.1.2 Luottotappio

Tavanomaisen myyntisaamisen arvonaleneminen (luottotappio) saadaan vähentää silloin, kun arvonaleneminen on ilmeistä (esim. saamista ei ole maksettu perimisyrityksistä huolimatta). Arvonalenemisen lopullisuutta ei vaadita. Jos verotuksessa vähennyskelpoiseksi hyväksytty luottotappio osoittautuu myöhemmin aiheettomaksi, se luetaan tuloksi sinä verovuonna, jona aiheettomuus on todettu (EVL 5a §).

Muun rahoitusomaisuuden luottotappion osalta edellytetään lopullisuutta. Yli 1 500 euron vähennyksen hyväksyminen edellyttää yleensä erillistä selvitystä verovelvolliselta. Jos vähennysvaatimus hyväksytään velallisen konkurssin perusteella, on suurista eristä syytä pyytää pesänhoitajan selvitys siitä, ettei jakoosuutta tule.

Mikäli luottotappion perusteena on velallisen saneerausmenettely, on verovelvolliselta luottotappion vähennyskelpoisen osan määrittämistä varten vaadittava vahvistettu maksusuunnitelma. Saneerausmenettelyssä anteeksiannettua velkaa on yleensä pidettävä velkojan vähennyskelpoisena menetyksenä ainakin siihen määrään asti, jolla vältetään selvitystila tai toiminnan loppuminen. Jos saneerausmenettely on aloitettu osapuolten yhteisestä hakemuksesta, on tapauskohtaisesti sel-

vitettävä, syntyykö velalliselle veronalaista tuloa.

3.8.1.3 Takaustappio

Luottotappiona vähennettäväksi vaadittu elinkeinotoimintaan liittyvä takaustappio saadaan vähentää vasta sinä verovuonna, kun päävelalliseen tai muihin takaajiin kohdistettu vastasaatava (regressisaaminen) on osoitettu arvottomaksi.

3.8.2 Velallisen verotus

Velalliselle syntyy etu velan pienentymisen muodossa, kun velkoja luopuu saamisestaan. Arvosteltaessa edun veronalaisuutta voidaan tapaukset jakaa kahteen eri ryhmään:

1) Tapauksissa, joissa saamisesta luopuminen selvästi kohdistuu maksamatta olevaan kauppahintaan, anteeksianto on yleensä katsottava ostohinnan alentumiseksi. Tällöin tapaukseen sovelletaan oikaisueriä koskevia säännöksiä. Esimerkiksi ostovelkojen osalta oikaisu voi tulla kyseeseen korkeintaan sen tilikauden osalta, jona päätös velan anteeksiannosta on tehty. Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvia ostovelkoja käsitellään velan anteeksiantona, jolloin veronalaista tuloa ei niiden anteeksiannosta katsota syntyvän siltä osin kuin ostovelka on velkojalle arvoton (ks. KHO 1998:47).

2) Tapauksissa, joissa saaminen kohdistuu varsinaiseen velkaan, ratkaiseva tekijä veronalaisuuden kannalta on se, katsotaanko saaminen arvottomaksi. Oikeuskäytännön mukaan etua ei pidetä veronalaisena siltä osin kuin saaminen on arvoton velkojalle. Ratkaisussa KHO 25.10.2001 T 2610 saamista pidettiin arvottomana koko määrästään eikä vain selvitystilan välttämiseen tarvittavalta osalta, kun otettiin huomioon, mitä edellisten vuosien tilinpäätöksistä ja asiassa muutoin tehdyn sopimuksen ehdoista ilmeni. Etu on veronalainen, jos saamisesta luopuminen ei johdu velallisen maksukyvyttömyydestä.

Korkovelkaan, joka kohdistuu akordin antovuotta edeltävään aikaan, sovelletaan samoja periaatteita kuin varsinaiseen velkapääomaankin (ks. KHO 2010/20). Sen sijaan akordin antovuoteen kohdistuva osa koroista ei ole velallisen verotuksessa vähennyskelpoinen vaan siihen sovelletaan menonoikaisua koskevia säännöksiä.

Yhtymien ja yksityisten toiminimien kohdalla voidaan saamista pitää arvottomana vähintään siihen määrään saakka, että saamisesta luopumisella estetään yrityksen konkurssi tai muu toiminnan lopettaminen.

Saneerausmenettelyssä velallisen velan anteeksiannosta saama etu on verovapaa. Verovapaan edun arvo ei kuitenkaan yleensä voi olla suurempi kuin se määrä, jolla vältetään selvitystila tai muu toiminnan loppuminen. Jos saneerausmenettely on aloitettu osapuolten yhteisestä hakemuksesta, on tapauskohtaisesti selvitettävä, syntyykö velalliselle veronalaista tuloa.

3.8.3 Osakeyhtiö, osuuskunta, säästöpankki ja keskinäinen vakuutusyhtiö

3.8.3.1 Velkojan verotus

Tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneita menoja eivät ole luovutusvoiton verovapauden piiriin kuuluvan yhteisön sellaiselta yhtiöltä, josta yhtiö ja samaan konserniin kuuluvat yhtiöt yhteensä omistavat vähintään 10 prosenttia, olevien muiden saamisten kuin myyntisaamisten menetykset ja arvonalentumiset. Vähennyskelpoista ei myöskään ole edellä mainituille yhtiöille annettu konsernituki eikä muut vastaavat osakeyhtiön taloudellisen aseman parantamiseksi ilman vastasuoritusta suoritetut menot.

3.8.3.2 Velallisen verotus

Edellisessä luvussa esitetty ei vaikuta velallisen verotuskohteluun. Näin ollen velalliseen sovelletaan aiemmin esitettyjä periaatteita, vaikka velkoja ei saisikaan vähentää saamisen arvonalenemista, menetystä tai takaustappiota omassa verotuksessaan. Katso tarkemmin kohta Velallisen verotus.

3.9 Osakkeiden ja muiden arvopapereiden arvonalentumisesta verotuksessa

3.9.1 Jaottelusta eri omaisuuslajeihin

Hyödykkeiden käyttötarkoitus määrää sen, mihin omaisuuslajiin hyödyke luetaan. Tämän mukaisesti rahoitusomaisuuteen voi poikkeuksellisesti kuulua myös esim. arvopapereita, jotka on hankittu kassareservin sijoittamiseksi. Rahoitusomaisuuteen luetaan myös ne arvopaperit, jotka yritys on saanut asiakkaaltaan sijaissuorituksena. Jos omistusaika muodostuu pitkäksi, omaisuuslaji voi kuitenkin vaihtua.

Vaihto-omaisuutta ovat kauppatavarat, jotka on tarkoitettu luovutettaviksi sellaisinaan tai jalostettuina. Vaihto-omaisuutta ovat siten esim. arvopaperikauppiaan myytäväksi tarkoitetut arvopaperit.

Käyttöomaisuutta ovat elinkeinossa pysyvään käyttöön tarkoitetut hyödykkeet. Kuluvaa käyttöomaisuutta ovat koneet ja kalusto, rakennukset, patentit ja muut erikseen luovutettavissa olevat aineettomat oikeudet sekä soranottopaikat, kaivokset ja muut sellaiset hyödykkeet. Maa-alueet, arvopaperit ja yhtiöosuudet ovat kulumatonta käyttöomaisuutta.

Mikäli yrityksen varat on ansaittu elinkeinotoiminnassa, selkeä lähtökohta on se, että ne sisältyvät elinkeinotulolähteeseen, vaikka ne sijoitettaisiin väliaikaisesti pörssiosakkeisiin, obligaatioihin tai muihin arvopapereihin.

Passiiviset pitkäaikaiset arvopaperisijoitukset kuuluvat henkilökohtaiseen tulolähteeseen. Henkilökohtaiseen tulolähteeseen kuuluvien arvopapereiden arvonalentumiseen ja luovutustappioihin sovelletaan TVL 50 §:n säännöstä.

3.9.2 Rahoitusomaisuus

Arvopaperi voi kuulua rahoitusomaisuuteen esimerkiksi silloin, kun verovelvollinen on ottanut arvopaperin vastaan suorituksena saatavastaan tai on sijoittanut varoja tilapäisesti arvopapereihin. Pääsääntöisesti arvopaperi kuuluu rahoitusomaisuuteen enintään yhden tilikauden ajan.

Rahoitusomaisuuteen kuuluvan arvopaperin arvonalentumisen hyväksyminen verotuksessa vähennyskelpoiseksi edellyttää arvonalentumisen lopullisuutta. Siten arvonalentumisen hyväksyminen esim. vain pörssikurssien alentumisen perusteella ei tule kysymykseen.

Rahoitusomaisuuteen kirjatun mutta sinne kuulumattoman arvopaperin arvonalentumisen vähennyskelpoisuutta arvioidaan sitä taseryhmää koskevien säännösten mukaan, johon arvopaperin katsotaan verotuksessa kuuluvan.

3.9.3 Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuuteen kuuluvan arvopaperin arvonalentuminen otetaan verotuksessa huomioon hinnanlaskuvähennyksenä. Arvonalentumiselta ei edellytetä olennaisuutta tai pysyvyyttä. Hinnanlaskuvähennyksen tekemisen edellytykset on näytettävä toteen. Pörssi- tai muuten noteerattujen osakkeiden osalta pörssikurssi on riittävä näyttö.

3.9.4 Käyttöomaisuus

Elinkeinoverolain 42 §:ssä säädetään oikeudesta tehdä kulumattomasta käyttöomaisuudesta arvonalentumisesta johtuva poisto. Käyttöomaisuusosakkeiden hankintamenosta ei voi tehdä poistoa osakkeiden arvonalentumisen perusteella. Tämä koskee kaikkia yritysmuotoja eli myös elinkeinoyhtymiä ja luonnollisia henkilöitä. Osakkeiden hankintameno voidaan siis poistaa vain myyntitappiota ja purkutappiota koskevien säännösten mukaan, kun osakkeet on luovutettu tai lopullisesti menetetty.

Osakeyhtiön osakkeet voidaan katsoa lopullisesti menetetyksi konkurssin yhteydessä silloin, kun tuomioistuin on vahvistanut pesänhoitajan jakoluettelon, eikä yhtiön osakkeille tule lainkaan jako-osuutta yhtiön varoista.

Osakkeet voidaan katsoa lopullisesti menetetyksi jo tätä aikaisemmin, jos verovelvolli-

nen esittää pesänhoitajan antaman todistuksen siitä, ettei osakkeille tule jako-osuutta. Jos todistus esitetään ennen konkurssin asettamisvuodelta toimitettavan verotuksen päättymistä, menetys voidaan hyväksyä vähennettäväksi konkurssiin asettamisvuodelta toimitettavassa verotuksessa. Jos todistus esitetään eli menetys todetaan konkurssiin asettamisvuodelta toimitettavan verotuksen päättymisen jälkeen, menetys voidaan hyväksyä vähennettäväksi toteamisvuodelta toimitettavassa verotuksessa.

Jos konkurssi on rauennut varojen vähyyden vuoksi, katsotaan osakkeet lopullisesti menetetyksi, kun yhtiö on poistettu kaupparekisteristä.

Muiden omaisuuserien kuin osakkeiden osalta arvonalentumisia koskeva säännös säilyy ennallaan. Niinpä esim. kulumattomana käyttöomaisuutena pidettävästä elinkeinoyhtymän tai osuuskunnan osuudesta arvonalennuspoiston tekeminen on mahdollista.

3.10 Osakeyhtiön sivuuttaminen

3.10.1 Sivuuttamisen edellytykset

Lähtökohtaisesti osakeyhtiön saamaa tuloa verotetaan aina osakeyhtiön tulona. Poikkeuksellisesti osakeyhtiö voidaan kuitenkin verotuksessa sivuuttaa, jos sen kautta kanavoitu tulo katsotaan osakkaan tai muun henkilön palkkatuloksi, tai siihen rinnastettavaksi henkilökohtaiseksi tuloksi. Sivuuttamisessa ja tulon uudelleen kohdistamisessa verotuksessa on kysymys siitä, kuka on toiminut todellisena tulonhankkijana.

Työpanokseen perustuvan osingon verotuksesta on annettu erityissäännökset. Osinko verotetaan palkkana tai työkorvauksena, jos osingon jakoperusteena on osingonsaajan tai tämän intressipiiriin kuuluvan henkilön työpanos. Osinko verotetaan sen henkilön tulona, jonka työpanoksesta on kysymys. Työpanososingon koko määrä on hänen veronalaista tuloaan. Säännöksiä sovelletaan muun kuin julkisesti noteeratun yhtiön jakamaan osinkoon. Yhtiö saa vähentää jakamansa työpanososingon verotuksessaan. Uusia säännöksiä sovelletaan osinkoon, joka on nostettavissa 1.1.2010 tai sen jälkeen (ks. Verohallinnon ohje Dnro 1103/32/2009, 22.1.2010).

Tuloverotuksessa osakeyhtiön tuloja on oikeuskäytännössä kohdistettu osakkaalle yleisen veronkiertonormin verotusmenettelystä annetun lain 28 §:n nojalla. Sen mukaan verotuksessa on meneteltävä niin kuin asiassa olisi käytetty oikeaa muotoa, jos olosuhteelle on annettu sellainen muoto, joka ei vastaa asian varsinaista luonnetta. Kun osakeyhtiö sivuutetaan, on kysymys siitä, että osakas verosta välttyäkseen on ohjannut omia tulojaan osakeyhtiön tuloksi.

3.10.2 Palkka- tai muu TVL:n mukaan verotettava ansiotulo

Jos vastikkeellista, sopimukseen perustuvaa työtä tehdään toimeksiantajalle tämän johdon ja valvonnan alaisena, syntyy ennakkoperintälain 13 §:ssä säädetty työsuhde, josta maksettu korvaus on palkkaa.

Työsuhteesta riippumatta palkaksi on nimenomaisesti säädetty mm. kokouspalkkio, henkilökohtainen luento- ja esitelmäpalkkio, hallintoelimen jäsenyydestä saatu palkkio ja toimitusjohtajan palkkio.

Toisaalta esim. hallituksen jäsenyys voi kuulua suurempaan konsulttitoimeksiantoon, jolloin tulo voi kuulua osakeyhtiön elinkeinotulolähteeseen.

Myös yhden henkilön esitelmä- ja luentopalkkiot sekä konsulttipalkkiot voivat olla osakeyhtiön tuloa toiminnan kattaessa laajemmin koulutus- tai konsulttitoiminnan.

Oikeuskäytännössä ei ole hyväksytty osakkaan palkkatulon ohjaamista osakeyhtiössä verotettavaksi. Tällaista tuloa on ollut mm. esiintyvän taiteilijan palkkatulo (KHO 1982/4277), eräin edellytyksin edustaja- ja konsulttitoiminta (agenttisopimus, kun provisio palkkatuloa KHO 1989 B 558, konsulttitoiminta on liittynyt niin kiinteästi konsulttiin itseensä KHO:n 1982 II 571) tai toimitusjohtajan ja tämän vaimon perustamalle konsulttiyhtiölle maksettu korvaus, kun toimitusjohta-

jan tosiasiallinen asema ei ollut muuttunut (KHO 1982 II 571), kehittämistoimitusjohtaja, kun toimeksiantosuhde oli pitkä ja palkkionmaksutapa oli kuukausipalkkaa vastaava korvaus (KHO 1985/1764) sekä tekijänoikeuspalkkiot (KHO 2000/3033). KHO:n ratkaisussa 1998 T 2415 katsottiin, että osakeyhtiön saama korvaus ei ollut tapauksessa mainituissa olosuhteissa osakkaan palkkaa, vaan se verotettiin osakeyhtiön saamana työkorvauksena.

Luottamusperiaatteen soveltamisesta oikeuskäytännössä ks. KHO:n päätös 1997/2826, jossa lakiasiaintoimiston tulot katsottiin osakeyhtiön tuloksi.

Katso VH:n ohje Palkkaa vai työkorvausta, Dnro 2118/31/2004, 21.6.2005.

3.10.3 Elinkeinotoiminta

Elinkeinotoimintaa harjoittavia osakeyhtiötä ei pääsääntöisesti sivuuteta.

Elinkeinotoimintaa harjoittava yhtiö voi myydä yksinomaan osakkaan henkilökohtaiseen toimintaan perustuvan suoritteen ostajalle. Tällöin osakkaan omistama yhtiö hankkii osakkaan henkilökohtaiseen toimintaan perustuvan suoritteen ja myy sen edelleen ulkopuoliselle ostajalle. Vaikka yhtiö hankkii työsuorituksen vastikkeetta tai vähäisellä palkan maksulla osakkaaltaan, osakeyhtiön osakkaan voidaan kuitenkin katsoa toimineen omistamansa osakeyhtiön lukuun. Tällöin osakeyhtiön saama tulo verotetaan osakkaalla osingonjaon yhteydessä joko ansio- tai pääomatulona.

Poikkeuksellisesti pelkästään veronkiertotarkoituksessa yhtiöön ohjattu elinkeinotulokin voidaan verottaa osakkaalla. Perusteettomia veroetuja voidaan tavoitella esimerkiksi jakamalla yhtiön osakekanta toimivan osakkaan lähipiirin kesken siten, että se käytännössä johtaa toimivan osakkaan ansiotulon jakaantumiseen osinkoina esim. hänen lapsilleen. Osakkaan suuri määräysvalta yhden henkilön tai perheen muodostamassa yhtiössä antaa mahdollisuuden myös muihin keinotekoisiinkin järjestelyihin. Tällaisissa tapauksissa yhtiö ei maksa lainkaan tai maksaa vain minimaalista palkkaa toimivalle osakkaalle. Yhtiön tuotto kuitenkin jaetaan osakkaana oleville lapsille tai muille henkilöille. Tällöin osakeyhtiöllä saatetaan pyrkiä välttämään toiminnasta määräytyvän ansiotulon vero ja osakeyhtiön kautta myös lahjavero varojen siirtämisestä toisille henkilöille. Verotuksessa tulisi menetellä niin kuin asiassa olisi käytetty oikeaa muotoa ja verottaa tulo toimivan osakkaan tulona.

Luottamuksen suojasta ks. Verohallituksen ohje 569/38/2000 Luottamuksensuojasta verotusmenettelystä annetun lain (1558/95) mukaisessa verotusmenettelyssä.

3.10.4 Sivuutetun osakeyhtiön varojen jakaminen

Jos osakeyhtiö on verotuksessa sivuutettu ja yhtiön tulot ja menot on verotettu osakkeenomistajan tuloina ja menoina, verosubjektius on siirtynyt osakkaalle. Tällöin ei varoja jaettaessa voida soveltaa mm. osingonjaon, peitellyn osingon, yhtiötä purkaessa syntynyttä jako-osuutta tai osakaslainan verotusta koskevia säännöksiä siltä osin kuin verosubjektius on siirtynyt osakkaalle.

Sen sijaan oikeuskäytännössä on katsottu, että sivuutetun henkilöyhtiön osuuden myynnissä on osakkaan verotuksessa kyse osuuden luovutuksesta, johon sovelletaan luovutusvoittosäännöksiä. Vastaavasti osakeyhtiön osakkeiden luovutukseen sovelletaan luovutusvoiton verosäännöksiä.

3.11 Peitelty osinko

3.11.1 Yleistä

Peitellyllä osingolla tarkoitetaan osingonjaon muotovaatimukset sivuuttaen tapahtuvaa osakeyhtiön varojen siirtämistä osakastaholle tavalla, joka todelliselta luonteeltaan on voitonjakoa.

VML 29 §:n mukaan peitellyllä osingolla tarkoitetaan rahanarvoista etuutta, jonka osakeyhtiö antaa osakkaansa tai tämän omaisen hyväksi osakkuusaseman perusteella tavallisesta olennaisesti poikkeavan hinnoittelun

johdosta tai vastikkeetta. Lainkohdan mukaan peitellyllä osingolla tarkoitetaan myös omia osakkeita hankkimalla tai lunastamalla taikka osakepääomaa, vararahastoa tai ylikurssirahastoa alentamalla osingosta menevän veron välttämiseksi jaettuja varoja.

3.11.2 Palkkaverotuksen ja osinkoverotuksen rajanvetoa

Ennakkoperintälain 13 §:n mukaan palkalla tarkoitetaan muun muassa kaikenlaatuista palkkaa, palkkiota, etuutta ja korvausta, joka saadaan työsuhteessa. Palkan maksamisen edellytys on, että se on korvaus työsuorituksesta. Peitelty osinko taas on osakkuusaseman perusteella saatu etuus. Rajanvetoon palkkaverotuksen ja osinkoverotuksen välillä joudutaan myös harkittaessa osakastyöntekijän muuna kuin rahana saamien etuuksien verokohtelua.

Hallituksen esityksen (HE 26/1998) mukaan peitellyn osingon säännöksiä sovellettaessa tulisi lähteä siitä, että palkkakirjanpidossa palkkana käsitellyt tavanomaiset luontoisedut verotetaan palkkana. Jos osakkaan saamaa etuutta ei ole yhtiön kirjanpidossa käsitelty palkkana eikä siitä ole toimitettu ennakonpidätystä, osakkaan on oikeuskäytännön mukaan yleensä katsottu saaneen etuuden osakkuusasemansa perusteella peiteltynä osinkona. Tilanteissa, joissa osakkaan saamaa etuutta ei ole yhtiön kirjanpidossa käsitelty palkkana eikä siitä ole toimitettu ennakonpidätystä, katsotaan osakkaan saaneen etuuden osakkuusasasemansa perusteella peiteltynä osinkona.

Peitellyksi osingoksi voidaan katsoa vain varsinaisen osakkuuden perusteella saatu etuus. Sanonta osakkuusaseman perusteella ei kuitenkaan sulje pois entisen osakkaan saaman etuuden verottamista peiteltynä osinkona silloin, kun osakkuuden päätyttyä saatu etuus on poikkeuksellisesti katsottava saadun aikaisemman osakkuuden perusteella.

3.11.3 Peitellyn osingon verotus

Katso Verohallituksen peiteltyä osinkoa koskeva muistio, tiedote 13/1999 ja täydennysohjekirje 21.1.2000 Dnro 202/38/2000.

3.11.4 Peitelty osinko ja arvioverotus

Osakeyhtiölle arvioitua tuloa ei voi verottaa peiteltynä osinkona pelkästään sillä perusteella, että yhtiö ei ole antanut veroilmoitusta.

Veroilmoituksen antamisen laiminlyönnin perusteella toimitettava arvioverotus voi aiheuttaa peitellyn osingon verottamisen, jos osakkaan voidaan osoittaa ottaneen yhtiön varoja käyttöönsä. Peitellyn osingon verotus kohdistetaan yhtiössä toimivaan osakkaaseen. Yhtiössä toimimisen lisäksi on haettava muitakin seikkoja, jotka tukevat väitettä yhtiön varojen käytöstä osakkaan hyväksi. Tällaisia seikkoja ovat esimerkiksi osakkaan rahoitusvaje selvittämättömän omaisuuden lisäyksessä tai elantokustannusten rahoituksessa. Kirjanpitoa tarkastettaessa voidaan myös todeta yhtiöllä olleen tuloa ja varojen menneen osakkaan käyttöön. Mahdollisten tarkkailu- tai vertailutietojen perusteella voidaan myös osoittaa, että veroilmoitukselta puuttuu esim. myyntivoittoja, joista saatujen tulojen on katsottava menneen osakkaalle.

Osakkaan saamana peiteltynä osinkona verotetaan yhtiön tuloksi arvioitu määrä, jos on näyttöä siitä, että tulo on tullut osakkaan tai hänen lähipiirinsä käyttöön. Yksittäistapauksissa voidaan peitellyksi osingoksi katsoa yhtiölle arvioitua tuloa pienempikin määrä.

3.11.5 Peitelty osinko ja osakaslaina

Koska osakaslaina pääsäännön mukaan verotetaan pääomatulona, se voi vain poikkeustapauksessa tulla verotetuksi peiteltynä osinkona. Pääomatulona verotettavasta osakaslainasta ei myöskään edellytetä maksettavan korkoa, joten perimättä olevan koron tai alikorkoisen lainan johdosta ei enää tehdä lisäyksiä yhtiön ja osakkaan verotettavaan tuloon, jos laina on otettu 3.4.1998 tai sen jälkeen. Huhtikuun 2 päivänä 1998 ja sitä aikaisemmin annettuihin lainoihin sovelletaan vanhaa käytäntöä.

3.12 Osakaslainan takaisinmaksu

Yleensä osakaslainat katsotaan maksetuiksi takaisin vanhimmasta lainasta lähtien, ellei asiakas esitä selvitystä siitä, missä järjestyksessä hän on lainoja lyhentänyt.

Joskus on mahdollista, että lyhennyksellä kuitataan ensin pääomatulona verotettua osakaslainaa ja että vanhempiin lainoihin voidaan soveltaa peitellyn osingon säännöstä. Tällaisesta tilanteesta voi olla kysymys esimerkiksi silloin, kun asiakas ilmoittaa lyhentäneensä uutta osakaslainaa, muttei pysty uskottavasti selvittämään, milloin aikaisempi laina on tarkoitus maksaa takaisin.

3.13 Toimintansa lopettanut yritys

3.13.1 Yleistä

Yhtiö voi lopettaa toimintansa ilman, että sitä puretaan oikeudellisesti. Yhtiön tulee antaa lopettamistilikaudelta veroilmoitus sekä lopettamisilmoitus arvonlisävero- ja ennakkoperintä- sekä säännöllisesti palkkoja maksavan työnantajan rekisteröinnin päättämiseksi. Aiheettomat ennakkoverot on myös syytä poistaa.

Toimintansa lopettaneen yhtiön osakkaalle voi syntyä peiteltyä osinkoa seuraavissa tilanteissa:

- Viimeisen toimintavuoden kassa on siirtynyt osakkaan yksityiskäyttöön
- Yhtiöllä on osakkaalta saatava, jonka pääomaa ja korkoa ei tulla perimään
- Yhtiön vaihto- tai käyttöomaisuutta on siirretty osakkaalle vastikkeetta
- Osakas käyttää yhtiön omistukseen jäänyttä kiinteistöä, osakehuoneistoa tai muuta omaisuutta korvauksetta.

Liiketoiminnan lopettamisen jälkeen yhtiön verotus toimitetaan TVL:n mukaan. Kun yhtiön aikanaan elinkeinotoiminnassa käytetty, mutta sittemmin useitakin vuosia vuokrattuna ollut kiinteistö tai osakehuoneisto myydään, sovelletaan luovutukseen EVL:n säännöksiä. Ks. Ulkopuoliselle vuokrattu elinkeinotulolähteeseen aikaisemmin kuulunut kiinteistö.

Kun yhtiö lopettaa elinkeinotoimintansa, luetaan vapaaehtoiset varaukset viimeisen toimintavuoden elinkeinotuloksi, vaikka varauksen käyttöaikaa vielä muutoin olisi jäljellä.

Jos siirtovelkoihin sisältyy kuluksi kirjattuja maksamattomia palkkoja osakkaille, on saatava selvitys aiotaanko palkkavelka maksaa (katso kohta Palkkavelat osakkaille). Mikäli palkkavelkoja ei aiota maksaa, ne lisätään yhtiön verotettavaan tuloon.

Elinkeinotoimintaan liittyvien saamisten menetys on eräin poikkeuksin vähennyskelpoinen hyväksyttävien selvitysten perusteella. Katso rajoituksista kohta ″Osakeyhtiö, osuuskunta, säästöpankki ja keskinäinen vakuutusyhtiö″.

Yhtiö voi myös viimeisenä toimintavuotenaan saada velkojaan anteeksi. Tällaisesta edusta ei synny veronalaista tuloa, mikäli saatava on velkojalle arvoton (KHO 1972 I 51 ja KHO 1988/1957). Jos velallisyhtiötä sen sijaan voidaan pitää maksukykyisenä, anteeksiannetusta velasta aiheutunut etu on yrityksen veronalaista tuloa.

3.13.2 Osakeyhtiön purkaminen

Kun osakeyhtiö on päättänyt lopettaa toimintansa, se asetetaan yleensä selvitystilaan. Selvitystilaan asettamisesta päättää yhtiökokous. Toimintansa lopettanut yhtiö ei yhtiöoikeudellisesti lakkaa olemasta, ellei sitä pureta selvitysmenettelyn kautta.

Selvitystilaan asettaminen voi johtua myös osakeyhtiölain muista tai yhtiöjärjestyksen määräyksistä. Selvitysmenettelyn tarkoituksena on realisoida yhtiön omaisuus ja selvittää yhtiön velat. Tämän jälkeen osakas saa osakkeilleen tulevan osuuden yhtiölle jäävästä nettovarallisuudesta (jako-osa). Jos yhtiön varat eivät riitä velkojen maksuun, selvitysmiehen on luovutettava yhtiö konkurssiin. Osakeyhtiö katsotaan puretuksi, kun selvitysmies on antanut lopputilityksen yhtiökokouksessa. Purkamisesta tehdään vielä ilmoitus kaupparekisteriin.

Osakeyhtiön purkamiseen sovelletaan EVL 51 d §:ää (tai TVL 27 §:ää mikäli yhtiö ei harjoita liiketoimintaa) sen vuoden verotuksessa,

jonka aikana yhtiö on purkautunut. Jos fuusiota ei pidetä sulautumisena verotuksessa (EVL 52 a §), sulautuvan yhtiön katsotaan purkautuvan verotuksessa. Myös jakautuvan yhtiön katso-taan purkautuvan verotuksessa, jos kokonaisjakautumiseen ei sovellu jakautumista koskeva EVL 52 c §.

Jos taas osittaisjakautumiseen ei sovelleta jakautumista koskevia säännöksiä, katsotaan jakautuvan yhtiön purkautuvan verotuksessa siltä osin kuin varallisuutta siirretään vastaanottavaan yhtiöön. Jakautuvan yhtiön katsotaan verotuksessa luovuttavan siirtyvän omaisuuden osakkaalleen omaisuuden käyvästä arvosta, mikä realisoi luovutusvoittoverotuksen. Jakautuvan yhtiön osakkaan katsotaan verotuksessa saavan purkautuvasta yhtiöstä jako-osan, joka on osakkaan omistusosuutta vastaava osa jakautumisessa siirtyvän omaisuuden käyvästä arvosta. Kyseinen jako-osa on osakkaalle luovutushintana pääsääntöisesti veronalaista tuloa ja osakkeiden hankintameno vähennyskelpoista menoa. Jako-osa voi kuitenkin olla verovapaata tuloa ja osakkeiden hankintameno vähennyskelvotonta menoa EVL 51 d §:n 2 momentin mukaan, jos purkautuvan yhtiön osakkeet ovat EVL 6 b §:n 1 momentissa tarkoitettuja verovapaasti luovutettavia osakkeita (ks. KHO: 2005:75). Osakkaan katsotaan sijoittavan saamansa jako-osan välittömästi apporttiomaisuutena vastaanottavaan yhtiöön. Apporttia pidetään verotuksessa vaihtona, jossa luovutettujen varojen hankintameno ja luovutuksesta saatu vastike ovat samansuuruiset. Siten osakkaalle ei apportin yhteydessä muodostu veronalaista luovutusvoittoa.

Esimerkki:

A Oy omistaa B Oy:n koko osakekannan, osakkeet on omistettu alle vuoden, ja niiden hankintameno on ollut 50 000 euroa. B Oy jakautuu osittain siirtämällä osan varoistaan (käypä arvo 30 000 euroa, varojen verotuksessa poistamaton hankintameno 10 000 euroa) jakautumisen yhteydessä perustettavaan C Oy:öön. B Oy:n nettovarallisuus on 40 000 euroa. Jakautuminen ei kuitenkaan täytä kaikkia EVL 52 c §:n edellytyksiä, joten B Oy:n katsotaan verotuksessa purkautuvan osittain.

Osittain purkautuvan B Oy:n verotuksessa tuloutuu siirrettävien varojen käyvän arvon ja verotuksessa poistamattoman hankintamenon erotus 20 000 euroa (30 000 – 10 000)

Osakkaana olevan A Oy:n katsotaan saaneen B Oy:stä 30 000 euron arvoisen jako-osan, joka on osakkaalle veronalaista tuloa. Jako-osasta vähennetään vastaava osuus osakkeiden hankintamenosta eli 12 500 euroa (10 000 / 40 000 x 50 000). A Oy:n veronalainen luovutusvoitto on näin ollen 17 500 euroa.

A Oy:n katsotaan sijoittavan välittömästi jako-osuutensa apporttiomaisuutena perustettavaan C Oy:öön saaden vastikkeeksi C Oy:n osakkeita. Kyseisessä vaihdossa luovutettujen varojen hankintameno ja luovutuksesta saatu vastike ovat samansuuruisia, joten osakkaalle ei apportin yhteydessä muodostu veronalaista luovutusvoittoa.

Purkautuvan yhteisön verotuksessa vaihto-, sijoitus-, ja käyttöomaisuuden sekä muun omaisuuden luovutushinnaksi katsotaan omaisuuden todennäköistä luovutushintaa vastaava määrä eli käypä arvo. Purkautuvan yhtiön käyttöomaisuusosakkeiden luovutushinnan veronalaisuus määräytyy EVL 6 b §:n säännösten mukaan (ks. tarkemmin Verohallituksen ohje Yhteisön osakkeiden luovutusten verokohtelu Verohallituksen ohje Dno 1292/345/2005, 2.11.2005).

Yhtiön liiketoiminta voidaan myös luovuttaa varoineen ja velkoineen jako-osan ennakkona. Tällöin luovutuksen katsotaan tapahtuneen silloin, kun liiketoiminta on tosiasiallisesti luovutettu jako-osan ennakkona. Jako-osan ennakkona luovutettavan omaisuuden käypä arvo katsotaan sen verovuoden tuotoksi, jonka aikana luovutus on tosiasiallisesti tapahtunut (KVL 75/1999).

Oikeuskäytännössä yhteisön oman toiminnan perusteella syntynyttä liikearvoa, toiminimeä tai asiakasrekisteriä ei ole pidetty sellaisena omaisuutena, jonka käypä arvo olisi tuloutettava yhtiötä purettaessa (KHO 1998/1179). Kuitenkin, jos liikearvosta osa

muodostuu erikseen luovutettavissa olevista aineettomista varallisuuseristä (kuten kustannusoikeuksista, patenteista, tavaramerkeistä taikka valmistus-, malli- tai lisenssioikeuksista), tämän osan käypä arvo on tuloutettava. Internetyhteyksiin ja niiden oheispalveluihin liittyneitä asiakasliittymiä on myös pidetty sellaisena omaisuutena, jonka käypä arvo on tuloutettava yhtiötä purettaessa (KHO 1999/4427).

Yhtiön verotuksessa vahvistetut tappiot ja käyttämättömät yhtiöveron hyvitykset eivät siirry jako-osan saajalle. Yhtiön tekemät varaukset tuloutuvat purkautumisvuoden verotuksessa.

3.13.3 Osakeyhtiön osakkaan verotus

3.13.3.1 TVL:n mukainen verotus

Kun purkautuvan yhteisön osakas saa osakkeitaan vastaan jako-osan, on kysymyksessä vaihto, johon sovelletaan luovutusvoittoverotuksen säännöksiä. Luovutusvoittoa laskettaessa jako-osuuden käyvästä arvosta vähennetään TVL:n säännösten mukaan joko osakkeiden todellinen hankintameno tai osakkeiden omistusajan perusteella määräytyvän ns. hankintameno-olettaman (20 % tai 40 %) mukainen määrä, jos se on todellista hankintamenoa suurempi. Hankintameno-olettama ei koske osakkaina olevia yhteisöjä eikä avoimia ja kommandiittiyhtiöitä.

Jako-osana saadun omaisuuden hankintamenoksi katsotaan käypä arvo saannon hetkellä. Jos jako-osana on saatu kiinteistö tai arvopapereita, osakkaalle syntyy varainsiirtoverovelvollisuus.

Jako-osan saantoajankohta on normaalisti sen yhtiökokouksen päivä, jolloin selvitysmies on esittänyt lopputilityksen. Jos varallisuutta on jaettu jako-osan ennakkona, katsotaan saantoajankohdaksi jako-osan luovutushetki (KVL 75/1999).

3.13.3.2 Luovutustappio

Jos jako-osuus on osakkeiden hankintamenoa pienempi ja osakkeet ovat yksityistä omaisuutta, syntyy luovutustappio. Tämä vähennetään omaisuuden luovutuksesta saadusta voitosta verovuonna ja kolmena seuraavana vuotena sitä mukaa kun voittoa kertyy (TVL 50 §). Verovuonna 2010 tai sen jälkeen syntynyt luovutustappio vähennetään omaisuuden luovutuksesta saadusta voitosta verovuonna ja viitenä seuraavana vuotena sitä mukaa kun voittoa kertyy.

3.13.3.3 EVL:n mukainen verotus

Jos purkautuvan yhtiön osakkeet liittyvät osakkaan harjoittamaan elinkeinotoimintaan, jako-osaan sovelletaan EVL:n säännöksiä.

3.13.3.3.1 Osakeyhtiön, osuuskunnan, säästöpankin ja keskinäisen vakuutusyhtiön saaman jako-osuuden käsittely

Osakeyhtiön, osuuskunnan, säästöpankin ja keskinäisen vakuutusyhtiön purkautuvasta yhtiöstä saama jako-osuus ei ole veronalaista tuloa eikä osakkeiden hankintameno vähennyskelpoista menoa, mikäli osakkeet ovat EVL 6b §:n 1 momentissa tarkoitettuja verovapaasti luovutettavia käyttöomaisuusosakkeita. Purkutappio ei ole yhteisön verotuksessa vähennyskelpoinen siinäkään tapauksessa, että purkautuvan yhtiön osakkeet on omistettu ennen purkautumista vähemmän kuin yhden vuoden. Katso tarkemmin Yhteisön osakkeiden luovutusten verokohtelu Verohallituksen ohje Dno 1292/345/2005, 2.11.2005.

Luovutustappio ei ole vähennyskelpoinen, jos luovutuksen kohteena oleva yhtiö on muussa valtiossa kuin Suomessa asuva eikä yhtiö ole sellainen, jota tarkoitetaan emo- ja tytäryhtiödirektiivin 2 artiklassa eikä yhtiön asuinvaltion ja Suomen välillä ole verovuonna voimassa kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevaa sopimusta, jota sovelletaan yhtiön jakamaan osinkoon.

Purkutappio on yhteisölle vähennyskelpoinen, jos se on omistanut purkautuvan yhteisön osakkeet vähintään yhden vuoden ajan ja omistusosuus purkautuvasta yhteisöstä on alle 10 % osakepääomasta.

Jos yhteisö on pääomasijoitustoimintaa harjoittava yhteisö, on sen purkautuvasta yhtiöstä saama jako-osuus kuitenkin veronalaista tuloa ja tappio vähennyskelpoista menoa.

Purkautuvan yhteisön osakkaana voi olla myös elinkeinoyhtymä. Elinkeinoyhtymien luovutustappioiden vähennysoikeutta ei ole rajoitettu. Verotusta toimitettaessa on kuitenkin veronkiertämistä koskevan säännöksen nojalla perusteltua puuttua järjestelyihin, joissa yhteisön omistaman henkilöyhtiön tuloosuudesta on keinotekoisesti pyritty vähentämään luovutustappiota. Tämä voi ilmetä esimerkiksi vaiheittaisina omistusjärjestelyinä, joihin saattaa liittyä hinnoittelupoikkeamia.

3.13.3.3.2 Muiden yritysten saamien jako-osuuksien käsittely

Purkuvoitto on veronalaista elinkeinotuloa (EVL 5 §). Jos saatu jako-osa on pienempi kuin osakkeiden verotuksessa poistamaton hankintameno, purkutappio on vähennyskelpoinen elinkeinotoiminnan tulolähteessä.

Vain elinkeinotoiminnasta aiheutunut purkutappio on vähennyskelpoinen verotuksessa. Esimerkiksi tavanomaista suurempi osingonjako tai konserniavustuksen antaminen voi viitata siihen, että purkutappio ei ole syntynyt elinkeinotoiminnassa, jolloin purkutappio on vähennyskelvoton.

Purkutappio saadaan vähentää vuosikuluna, jos purkautuneen yhtiön toimintaa ei jatketa missään muodossa, tai yhtiön osakkeiden hankinta on osoittautunut virheinvestoinniksi. Jos jako-osaan sisältyy tulonodotuksia, purkutappio on jaksotettava vaikutusajalleen (EVL 24 §). Oikeuskäytännön mukaan tulonodotuksia on katsottu olevan mm. seuraavassa tapauksessa: purkautunut yhtiö ja osakas ovat toimineet samalla alalla, purkautuneen yhtiön osakkeet on ostettu substanssiarvoa olennaisesti korkeampaan hintaan ja yhtiö on purkautunut lyhyen ajan kuluessa omistajanvaihdoksen jälkeen (KHO 1992/1537).

3.13.4 Elinkeinoyhtymän purkaminen

3.13.4.1 Yleistä

Kun yhtymän osakkaat lopettavat elinkeinotoiminnan harjoittamisen ja jakavat keskenään yritysvarallisuuden, sovelletaan yhtymän purkamiseen EVL 51 d §:ää. Elinkeinoyhtymän purkautuminen verotuksessa tapahtuu pääsääntöisesti silloin, kun yhtiömiehet allekirjoittavat purkusopimuksen.

Yhtymän katsotaan verotuksessa purkautuvan myös silloin, kun yrityksen identtisyys ei ole säilynyt TVL 24 §:n mukaisessa toimintamuodon muutoksessa. Samoin on menetelty kun avoimen yhtiön yhtiömies on ostanut toisen yhtiömiehen osuuden ja yhdistänyt avoimen yhtiön toiminnan jo olemassa olevaan liikkee-seensä (KHO 1977/3461). Yhden miehen yhtymä säilyy kuitenkin yhtymämuodossa yhden vuoden ajan siitä, kun yhtiömiesten määrä alenee yhteen.

Purkautuvan avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön verotuksessa katsotaan omaisuuden, etuuden ja oikeuden luovutushinnaksi määrä, joka yksityiskäyttöönotossa katsotaan luovutushinnaksi. Täten kiinteistön, rakennuksen, rakennelman, arvopaperin tai oikeuden luovutushinnaksi katsotaan omaisuuden tai oikeuden todennäköinen luovutushinta. Muun omaisuuden (mm. irtain kuluva omaisuus), palvelun tai etuuden luovutushinnaksi katsotaan alkuperäinen hankintameno tai sitä alempi todennäköinen luovutushinta (EVL 51 d § ja 51 b § 3 mom.).

Yhtymän verotuksessa vahvistetut tappiot eivät siirry osakkaille. Yhtymän tekemät varaukset tuloutuvat purkautumisvuoden verotuksessa. Maksamattomat palkat osakkaille selvitetään sekä varmistetaan saatavien mahdollinen menetys (katso kohta Palkkavelat osakkaille).

3.13.4.2 Osakkaan verotus

Kun elinkeinoyhtymän osakas saa osuutensa toimintansa lopettaneesta yhtiöstä, on kyseessä yhtiöosuuden vaihto jako-osaan. Tä-

hän sovelletaan luovutusvoiton verotuksen säännöksiä. Luovutusvoittoa laskettaessa yhtiömiehen saamana luovutushintana pidetään hänen jako-osaansa kuuluvien varojen käypää arvoa. Jos jako-osaan sisältyy hyödyke, joka on arvostettu purkautumisessa poistamatonta hankintamenoa korkeampaan arvoon, vähennetään yhtiön tuloksi tällä perusteella luettu määrä yhtiömiehen luovutusvoittoa laskettaessa. Jos vastaava tuloutus on kuitenkin tehty myös kirjanpidossa, ei erillistä vähennystä tehdä luovutusvoittoa laskettaessa, koska tulona verotettu määrä kirjataan voitto-osuutena yksityistilille ja otetaan siten huomioon osana yhtiöosuuden hankintamenoa vastaavalla tavalla kuten kiinteistön myynnissä (asiaa on käsitelty tarkemmin Verohallinnon ohjeessa Yhtiöosuuden luovutus tuloverotuksessa ja lahjaverotuksessa (Dnro 330/349/2010), luku 6).

Jako-osuuden käyvästä arvosta vähennetään yhtiöosuuden todellinen hankintameno tai sitä suurempi vähintään 20 %:a luovutushinnasta oleva hankintameno-olettama (mikäli yhtiöosuus on omistettu vähintään 10 vuotta 40 %). Mikäli yhtiö-osuus on ollut yhtiömiehen liikeomaisuutta, ei hankintameno-olettamaa koskevaa TVL:n säännöstä sovelleta. Säännös ei koske myöskään osakkaina olevia yhteisöjä eikä avoimia- ja kommandiittiyhtiöitä.

Yhtiöosuuden hankintamenoon luetaan yhtiömiehen yksityisottojen ylittävien pääomasijoitusten ja voitto-osuuksien yhteismäärä eli yhtiömiehen yksityistilin positiivinen saldo. Yhtiön perustajana olleen yhtiömiehen yhtiöosuuden hankintameno määräytyy yksinomaan yhtiömiehen yhtiöön sijoittaman ja yhtiöstä nostaman pääoman mukaan.

Osuuden luovutuksesta saadun voiton määrää laskettaessa luovutusvoittoon lisätään määrä, jolla yhtiömiehen yksityisotot ovat yhteensä ylittäneet hänen vuotuisten voitto-osuuksiensa ja yhtiöön tekemiensä sijoitusten yhteismäärän (TVL 46 § 4 mom.). Luovutusvoittoon lisäämisen edellytykset ratkaistaan yhtiömieskohtaisesti. Vastaava lisäys tehdään myös osuuden luovutuksesta laskettuun luovutustappioon.

Jos henkilöyhtiö on toiminut aiemmin yksityisliikkeenä ja muutettu henkilöyhtiöksi, ei yksityisliikkeen aikaisia yksityisottoja lisätä yhtiöosuuden luovutusvoittoon.

Yhtiömiehen yksityisottoon rinnastettavaa osakaslainaa käsitellään purkautumistilanteessa kuten yksityisottoa. Huomioon otettava osakaslaina vähentää siten hankintamenoon luettavan yhtiömiehen yksityisottojen ylittävien pääomasijoitusten ja voitto-osuuksien yhteismäärää. Vastaavasti tällainen osakaslaina lisää TVL 46.4 §:n mukaisen lisäyksen määrää, kun yksityisotot ja yksityisottoon rinnastettavan osakaslainan yhteismäärä ylittää voitto-osuuksien ja pääomasijoitusten yhteismäärän.

Yhtiömiehen vastattavaksi ottamaa yhtiön velkaa käsitellään purkautumistilanteessa kuten pääomasijoitusta. Vastattavaksi otettu velka lisää siten yhtiöosuuden hankintamenoa, kun yhtiömiehen yksityisotot ovat hänen pääomasijoituksiensa, voitto-osuuksiensa ja vastattavaksi otetun velan yhteenlaskettua määrää pienemmät. Vastaavasti tällainen velka vaikuttaa pääomasijoitukseen rinnastettavana eränä myös TVL 46.4 §:n mukaisen lisäyksen määrään.

Esimerkki:

Yhtiön purkautuessa yhtiömies ottaa vastattavakseen 50.000 euron velan. Yhtiössä ei ole purkautumishetkellä jaettavia varoja. Yhtiömiehen yksityistilin saldo on -30.000 eli yhtiömiehen yksityisotot ovat olleet 30.000 euroa suuremmat kuin hänen voitto-osuuksiensa ja pääomasijoitustensa yhteismäärä.

Yhtiön perustajana olleen yhtiömiehen yhtiöosuuden hankintameno määräytyy yhtiömiehen yhtiöön sijoittaman ja yhtiöstä nostaman pääoman mukaan. Koska velan vastattavaksi ottaminen rinnastetaan pääomasijoitukseen, muodostuu yhtiömiehen yhtiöosuuden hankintamenoksi 20.000 euroa (-30.000+50.000). Erillistä TVL 46.4 §:n mukaista lisäystä ei jää siten enää tehtäväksi.

Luovutushinnan tilalle tuleva jako-osuus + 0 €

Hankintameno - 20.000 €

Luovutustappio - 20 000 €

Yhtiömiehelle siirtyvästä velasta se osa, jolla katetaan yksityisotoista johtuvaa negatiivisuutta, katsotaan muun selvityksen puuttuessa kulutusluotoksi. Yhtiön elinkeinotoiminnan rahoituslainojen korot ovat tulonhankkimisperusteella osakkaalla vähennyskelpoisia jatkossa negatiivisen oman pääoman kattamiseen käytetyn ylimenevältä osin.

Henkilöyhtiön purkautuessa jako-osuuden saaminen muodostaa yhtiömiehelle uuden saannon omistusaikaa laskettaessa. Kun yhtiömies luovuttaa myöhemmin omaisuuttaan, jonka hän on saanut yhtiöstä, hankintameno-olettamaa laskettaessa omistusaika lasketaan ajankohdasta, jolloin omaisuus on otettu yhtiöstä (TVL 46 § 3 mom.).

Purkautuvan henkilöyhtiön yhtiömiehen kannalta yhtymän purku on rinnastettavissa yhtiöosuuden myyntiin. Purussa yhtiömies vaihtaa yhtiöosuutensa hänelle kuuluvaan osuuteen yhtymävarallisuudesta. Yhtiömiehen vaihtaessa yhtiöosuutensa jako-osuuteen hän saa itselleen omaisuutta, jonka arvostamiseen sovelletaan hänen verotuksessaan käyvän arvon periaatetta. Periaatteessa yhtymän ja yhtiömiehen verotuksessa käytettävät omaisuuden arvot ovat yhtä suuret. Poikkeuksen muodostavat kuitenkin ne EVL 51d ja TVL 27 §:issä tarkoitetut hyödykkeet, joille yhtymän verotuksessa alkuperäinen hankintameno muodostaa arvostuskaton. Arvostuskatto koskee siis pelkästään yhtymää, mutta yhtiömiehen verotuksessa kyseisen omaisuuserän arvoksi luetaan sen käypä arvo.

Kun avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön purkamisen yhteydessä saadun jako-osuuden arvo on osuuden hankintamenoa pienempi ja osuudet ovat olleet yhtiömiehen liikeomaisuutta, kysymyksessä on ns. purkutappio. Tällainen tappio on yleensä vähennyskelpoinen (katso Osakeyhtiön osakkaan verotus).

Purkautuvan yhtymän osakkaana olevalle yhteisölle syntyvän purkutappion vähennyskelpoisuuteen sovelletaan EVL:n 8 §:n 4 momentin säännöstä. Lainkohdan mukaan EVL 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulle yhteisölle henkilöyhtiön purkautumisesta syntyvä purkutappio on vähennyskelpoinen vain yhteisön saamista veronalaisista osakkeiden tai yhtiöosuuksien luovutusvoitoista. Yhteisö saa vähentää tällaisen purkutappion verovuonna tai viitenä sitä seuraavana verovuonna. Vähennyskelpoisuutta on rajoitettu vain, jos yhtymäosuus on kuulunut yhteisön käyttöomaisuuteen.

Jos jako-osana on saatu kiinteistö tai arvopapereita, osakkaalle syntyy varainsiirtoverovelvollisuus.

3.13.5 Yksityisen toiminimen lopettaminen

3.13.5.1 Yleistä

Liiketoiminnan lopettamisesta seuraa liikkeen toiminta-aikana tehtyjen joidenkin kulukirjausten, esim. varausten, lukeminen lopettamisvuoden veronalaiseksi tuloksi. Liikkeen omistajien yksityistalouteen jätetyn vaihto- ja käyttöomaisuuden alkuperäinen hankintameno tai sitä alempi todennäköinen luovutushinta luetaan EVL 51 b 1 §:n mukaan veronalaiseksi tuloksi. Lopettamisvuoden jälkeen yksityiskäyttöön jätetyn omaisuuden myyntiin sovelletaan TVL:n myyntivoiton verottamista koskevia säännöksiä. Yksityiskäyttöönotto ei muodosta uutta saantoa laskettaessa omistusaikaa omaisuutta edelleen myytäessä.

Mikäli yksityiskäyttöön siirtoa ei ole tehty verotuksessa, sovelletaan varsinaisen liiketoiminnan lopettamisen jälkeen tapahtuvaan yritystoiminnassa käytetyn käyttöomaisuuden myyntiin edelleen EVL:a.

3.13.5.2 Yrityskäytössä olleen omaisuuden vuokraus

Kun liikekiinteistö tai muu käyttöomaisuus annetaan liiketoiminnan lopettamisen jälkeen vuokralle, on kyseessä EVL 51 a. 1 §:n mukainen tulolähdesiirto. Tällöin käyttöomaisuuden luovutushinnaksi katsotaan hankintame-

non poistamatta oleva osa. Vuokraus on TVL:n mukaista muuta toimintaa. Luovutustilanteessa on vuokralle annetun kiinteistön ja osakehuoneiston katsottava säilyttäneen liikeomaisuusluonteensa pitkänkin vuokra-ajan jälkeen. Luovutukseen sovelletaan täten EVL:a vaikka juoksevan tulon verotus on toimitettu vuokra-ajalta TVL:n mukaan. Ks. Ulkopuoliselle vuokrattu elinkeinotulolähteeseen aikaisemmin kuulunut kiinteistö.

3.14 Yrittäjän työterveyshuolto

Verohallitus on antanut erillisen ohjeen yrittäjän työterveyshuollosta aiheutuneiden kustannusten vähentämisestä verotuksessa (ks. Verohallituksen ohjekirje 28.5.2007, Dnro 697/345/2007).

4 MAA- JA METSÄTALOUDEN TULOVEROTUS

4.1 Eräät vähennykset ja menojen korjauserät

Tässä ohjeessa esitetään arviointiperusteet, joita käytetään muun selvityksen puuttuessa arvioitaessa vähennyskelpoisia määriä tai menoista poistettavia vähennyskelvottomia eriä. Lähtökohtana on maa- ja metsätaloudessakin pidettävä menojen selvittämistä tositteiden ja muiden todennettavien seikkojen perusteella. Tätä arviointiohjetta käytetään todellisen määrän ollessa vaikeasti selvitettävissä.

Vastaavasti arvioidaan tulolähdesiirrossa toisessa tulolähteessä tuloutettavat erät ja toisessa tulolähteessä vähennettävät erät.

Arvioidut määrät eivät sisällä arvonlisäveron osuutta. Arvioon perustuvan menon osalta ei voi tehdä laskennallista alv-vähennystä, sillä alv-vähennyksen on perustuttava tositteeseen. Vähennyskelpoisissa menoissa olevia eriä tuloverotuksessa tuloutettaessa täytyy myös arvonlisäveron osuus vastaavasti ottaa huomioon arvonlisäverolaskelmassa korjauseränä.

4.1.1 Maatalouden tulosta vähennyskelpoiset auton käyttökulut

4.1.1.1 Auto maatalouden kalustossa ja auton yksityiskäyttö

Auto kuuluu maatalouden tulolähteeseen, mikäli maatalouden ajoa on yli 50 % kokonaisajomäärästä. Maataloustoiminnassa vähennyskelpoinen kilometrimäärä tulee esittää ajopäiväkirjalla.

Kun auto kuuluu maatalouden tulolähteeseen, verotuksessa vähennetään sen käytöstä aiheutuneet todelliset, muistiinpanoihin merkityt menot. Jos todellisia menoja ei ole vähennetty muistiinpanoissa eikä näihin menoihin liittyviä tositteita ole säilytetty, voidaan menot kuitenkin vähentää verovelvollisen esittämän luotettavan, maatalouden ajojen kilometrimäärään perustuvan laskelman mukaan. Laskelmalta tulee ilmetä maatalouden ajojen osuus arvioiduista polttoainekustannuksista, huoltokustannuksista ja muista ajoneuvon käytöstä aiheutuneista kustannuksista sekä osuus mahdollisesta poistosta ja verovuonna ajettu kokonaiskilometrimäärä.

Kun maataloudenharjoittaja käyttää maatalouden tulolähteeseen kuuluvaa autoa yksityisajoihin tai muun tulolähteen ajoihin, ei näiden ajojen osuus auton kuluista ja poistosta ole maataloustulosta vähennyskelpoista menoa. Yksityisajojen ja muiden ajojen osuus lasketaan jakamalla autokulujen kokonaismäärä ja auton vuotuinen poisto ajokilometrien yhteismäärällä ja saatu luku kerrotaan ajopäiväkirjan mukaisella yksityisajojen ja muiden ajojen kilometrimäärällä. Mikäli yksityisajoja ei ole pystytty luotettavasti esittämään, joudutaan yksityisajojen osuus arvioimaan. Muun tulolähteen autokulut siirretään vähennettäväksi asianomaisen tulolähteen kuluina.

Asunnon ja maatilan väliset matkat ovat edellä tarkoitettuja yksityisajoja. Nämä asunnon ja maatilan väliset kustannukset maataloudenharjoittaja ja maataloutta harjoittavan verotusyhtymän osakas saavat vähentää ansiotulosta esitäytetyllä veroilmoituksella tulo-

verolain 93 §:ssä säädettyjen edellytysten ja rajoitusten puitteissa.

Käyttöomaisuuden poisto-oikeus alkaa sinä verovuonna kun hyödyke on otettu käyttöön. Vaikka auto olisi otettu käyttöön aivan loppuvuodesta, myönnetään poisto silti täysimääräisenä. Yksityiskäytön tuloutus saattaa tällöin muodostua hyvinkin suureksi ajettua ajokilometriä kohti, koska vähennykseksi myönnetty poisto on suuri.

Maatalouden kalustoon kuuluvan auton siirtäminen pois kalustosta edellyttää, että maatalouden ajojen osuus on pysyvästi alentunut alle puoleen kokonaisajomäärästä.

4.1.1.2 Yksityisauto maatalouden käytössä

Auton katsotaan kuuluvan MVL 10 e §:n tarkoittamalla tavalla yksityisiin varoihin (myös TVL 7 §:n mukaisen puolison auto), mikäli auton muut kuin maatalouteen liittyvät ajot ovat yli 50 % auton kokonaisajosta. Muita kuin maatalouteen liittyviä ajoja ovat tässä tapauksessa yksityistalouden ajot ja muun tulonhankkimistoiminnan ajot.

Maatalouden kalustoon kuulumattoman auton maatalousajoja vastaava osuus auton menoista ja poistosta voidaan vähentää muistiinpanoissa maatalouden menona. MVL 10 e §:n mukaisesti saadaan lisäksi vähentää verovapaan kilometrikorvauksen enimmäismäärän (0,45 €/km) ja maatalouden harjoittajan yksityisiin varoihinsa kuuluvalla autolla tekemästä maatalouteen liittyvästä matkasta aiheutuneiden muistiinpanoihin kirjattujen menojen erotus (lisävähennys). Mikäli auton kuluja ei ole kirjattu muistiinpanoihin, vähennetään kuluna maatalousajojen määrä kerrottuna kilometrikorvauksella 0,45 €/km (ks. Verohallituksen ohje 23.2.2001 Dnro 518/349/01). MVL 10 e §:n säännöstä ei sovelleta yhtymään.

Lisävähennyksen saa esimerkiksi elinkeinotoiminnan tulolähteen kalustoon kuuluvalla autolla ajetuista maatalouden ajoista. Siltä osin kuin elinkeinotoiminnan tulolähteeseen kuuluvaa autoa käytetään maatalouden ajoihin, auton kuluja ei saa vähentää elinkeinotoiminnan tulosta. Jos auton kokonaisajoista yli puolet on maatalousajoa ja auto sen perusteella kuuluu maatalouden tulolähteeseen ja vaikka maatalouden harjoittaja ei itse merkitsisikään autoa maatalouden kalustoon, ei maatalousajojen perusteella kuitenkaan silloin saa lisävähennystä.

Maatalouden ajokilometrit tulee selvittää ajopäiväkirjalla tai muulla luotettavalla selvityksellä. Ajopäiväkirjasta on käytävä ilmi autolla verovuonna ajettu kokonais-kilometrimäärä. Elinkeinotoimintaan ja maatalouteen liittyvistä ajoista ajopäiväkir-jaan on lisäksi merkittävä seuraavat tiedot:

- ajon alkamis- ja päättymisajankohta,
- ajon alkamis- ja päättymispaikka sekä tarvittaessa ajoreitti
- matkan pituus ja
- ajon tarkoitus.

Jos ajopäiväkirjaa ei ole pidetty, edellytyksenä lisävähennykselle on tällöinkin, että ajetut kilometrit voidaan luotettavasti selvittää. Jos maataloudenharjoittajalla on vuoden aikana säännöllisesti toistuvia, esimerkiksi kerran viikossa tapahtuvia matkoja samaan kohteeseen, ilmoitetaan tällaisen matkan kilometrimäärä ja kuinka monta kertaa vuodessa kohteeseen ajetaan. Lisäksi aina on selvitettävä autolla verovuoden aikana ajettu kokonaiskilometrimäärä.

Jos ei ole esitetty luotettavaa selvitystä siitä, että yksityisiin varoihin kuuluvalla autolla on ajettu maatalouteen liittyviä satunnaisia ajoja, maatalouden tulosta ei voida tehdä lisävähennystä eikä muutoinkaan vähentää yksityisiin varoihin liittyvän auton kustannuksia.

Työnantajalta saatu luontoisetuauto, leasingauto tai sopimukseen perustuvalla hallintaoikeudella hallittu auto ei kuulu maataloudenharjoittajan yksityisiin varoihin eikä tällaisen auton käytöstä maataloudessa voida tehdä lisävähennystä. Mainittujen autojen käytöstä voidaan vähentää maataloudessa todella aiheutuneet menot. Vähennys voidaan tehdä myös luotettavan, maatalouden ajojen kilometrimäärään perustuvan laskelman mukaan (ks. luku 4.1.1.1).

Luontoisetuautojen käytöstä aiheutunei-

den kulujen vähentäminen perustuu palkaksi luetun edun määrän kilometrikohtaiseen arvoon. Käyttöetuautojen kuluissa otetaan lisäksi huomioon itse maksettujen kulujen määrä.

Esimerkki

Maataloudenharjoittaja on saanut työnantajaltaan käyttöön luontoisetuauton, jota hän käyttää myös oman maataloutensa ajoihin. Kyseessä on täysi autoetu, jonka arvo vuodessa on 6.600 € eikä edun arvoa ole tarkistettu ajettujen yksityisajojen tai työajojen määrän perusteella. Edun kilometrikohtaiseksi määräksi saadaan 0,37 €/km (6.600 € : 18.000 km). Kyseisellä autolla ajetuista maatalouden ajoista voidaan siis vähentää 0,37 €/km.

4.1.1.3 Yksityisauto verotusyhtymän käytössä

4.1.1.3.1 Verotusyhtymä on korvannut osakkaalle matkakuluja

Jos yhtymän osakas käyttää omaa autoaan yhtymän ajoihin, yhtymä voi maksaa hänelle Verohallinnon verovapaista kustannusten korvauksista antaman päätöksen mukaisia kulukorvauksia. Tällöin korvauksia käsitellään yhtymän muistiinpanoissa palkkausmenoina. Osakkaalle korvaukset ovat verovapaata tuloa.

4.1.1.3.2 Verotusyhtymä ei ole korvannut osakkaalle matkakuluja

Jos yhtymä ei ole maksanut korvausta yhtymän osakkaan oman auton käytöstä yhtymän maataloudessa, ajoista aiheutuneet kustannukset vähennetään todellisen suuruisina yhtymän maatalouteen kohdistuvina menoina. Muun selvityksen puuttuessa vähennyksen määrä on 0,24 €/km. (VeroHp matkakuluvähennyksen määrästä vuodelta 2010 toimitettavassa verotuksessa, 980/2010).

4.1.1.4 Yksityisauto maataloutta harjoittavan kuolinpesän käytössä

4.1.1.4.1 Kuolinpesä on korvannut osakkaalle matkakuluja

Kuolinpesä voi maksaa Verohallinnon verovapaista kustannusten korvauksista antaman päätöksen mukaisia kulukorvauksia kuolinpesän osakkaalle oman auton käytöstä kuolinpesän maataloudessa. Tällöin korvauksia käsitellään kuolinpesän muistiinpanoissa palkkausmenoina. Osakkaalle korvaukset ovat verovapaata tuloa.

4.1.1.4.2 Kuolinpesä ei ole korvannut osakkaalle matkakuluja

Jos kuolinpesä ei ole maksanut korvausta osakkaan oman auton käytöstä kuolinpesän maataloudessa, ajoista aiheutuneet kustannukset vähennetään todellisen suuruisina kuolinpesän maatalouteen kohdistuvina menoina. Muun selvityksen puuttuessa vähennyksen määrä on 0,24 €/km. (VeroHp matkakuluvähennyksen määrästä vuodelta 2010 toimitettavassa verotuksessa, 980/2010).

Jos kuolinpesän yksityisiin varoihin kuuluvaa autoa käytetään kuolinpesän harjoittamassa maataloudessa, tehdään vähennys kohdan ”Yksityisauto maatalouden käytössä” mukaisesti kuolinpesän verotuksessa.

4.1.1.4.3 Kuolinpesän leski

MVL 7 §:n mukaan kuolinpesän eloonjääneelle puolisolle maksetut palkat, eläkkeet ja muut etuudet eivät ole vähennyskelpoisia maatalouden menoja. Siten kuolinpesä ei voi maksaa leskelle maatalousverotuksessa vähennyskelpoisia verovapaita kulukorvauksia.

Jos leski käyttää yksityisiin varoihinsa kuuluvaa autoaan kuolinpesän harjoittamassa maataloudessa, tehdään vähennys kohdan ″ksityisauto maatalouden käytössä″ mukaisesti kuolinpesän verotuksessa.

4.1.2 Maatalouden harjoittajan lisääntyneet elantokustannukset matkasta erityiselle työntekemispaikalle

Maataloudenharjoittaja voi vaatia vähennykseksi lisääntyneet elantokustannukset, joita hänelle aiheutuu maatalouteen liittyvästä tilapäisestä työmatkasta tavanmukaisen toiminta-alueensa ulkopuolelle. Tilojen väliset matkat ovat tavanomaisia matkoja.

Maataloudenharjoittajan on liitettävä selvitys työmatkoista muistiinpanoihinsa. Jos muistiinpanoihin ei ole liitetty tositteita, mutta osoitetaan, että lisääntyneitä elantokustannuksia on todennäköisesti aiheutunut erityiselle työntekemispaikalle tehdystä matkasta, vähennys myönnetään MVL 10 e §:n mukaisesti. Vähennyksestä on selostus veroilmoituksen täyttöohjeessa Maatalouden verotus. Lisävähennyk-siä koskee Verohallituksen ohjekirje 23.2.2001, Dnro 518/349/01.

Lisävähennyksenä vähennetään Verohallinnon tuloverolain 73 §:n 2 momentin nojalla vahvistaman työmatkasta saadun verovapaan päivärahan enimmäismäärä vuonna 2010 (36 tai 16 euroa), siltä osin kuin muistiinpanoissa ei ole vähennetty matkasta aiheutuneita todellisia lisääntyneitä elantokustannuksia.

4.1.3 Metsätalouden matkakustannukset

4.1.3.1 Yksityisauto metsätalouden käytössä

Käytettäessä yksityisiin varoihin kuuluvaa autoa metsätalouden harjoittamiseen liittyviin matkoihin tulee metsätalouden muistiinpanoissa selvittää perusteet matkasta aiheutuvien menojen vähentämiselle. Auton metsätalouskäytöstä on suositeltavaa pitää ajopäiväkirjaa.

Metsätalouden matkakulut vähennetään todellisten kustannusten mukaisesti. Jos todellisten kustannusten selvittäminen ei ole mahdollista, vähennykseksi hyväksytään oman auton käytöstä 0,24 €/km (VeroHp matkakuluvähennyksen määräs-tä vuodelta 2010 toimitettavassa verotuksessa 980/2010). Metsätalouden pääomatulojen verotuksessa ei sovelleta maatalouden sekä elinkeinotoiminnan tulojen verotukseen säädettyä matkakulujen ns. lisävähennysmenettelyä.

Myös oman asunnon ja metsän välisistä matkoista aiheutuvat kustannukset vähennetään metsätalouden pääomatulosta todellisten kustannusten mukaisesti tai 0,24 €/km ilman omavastuuosuutta ja ylärajaa. Asunnon ja metsän välisistä matkoista aiheutuneiden kustannusten vähentämistä ei metsätalouden pääomatulojen verotuksessa ole rajoitettu samalla tavalla kuin tuloverolain 93 §:ssä on rajoitettu asunnon ja työpaikan välisten matkojen kustannusten vähentämistä ansiotulojen verotuksessa (KHO 2005/1914).

Kestävän metsätalouden rahoituslain (1094/1996) nojalla tuetaan metsän uudistamista, nuoren metsän hoitoa, metsäteiden tekemistä yms. metsätalouden hankkeita. Koska kestävän metsätalouden rahoituslain perusteella saadut tuet ovat lain 34 §:n nojalla verovapaita, ovat tuettuihin hankkeisiin kohdistuvat kulut - mukaan lukien matkakulut – vähennyskelpoisia vain siltä osin kuin niiden yhteismäärä ylittää tuen määrän.

4.1.3.2 Auto metsätalouden kalustossa ja auton yksityiskäyttö

Auto voi kuulua metsätalouden kalustoon vain, jos autolla ajettavista ajoista yli puolet on metsätalouden ajoa. Auton kuuluminen metsätalouden kalustoon on siten hyvin poikkeuksellista.

Metsätalouden kalustoon kuuluvan auton metsätalouskäytöstä aiheutuvien menojen selvittämisessä sekä yksityisajojen ja muun tulolähteen ajojen selvittämisessä voidaan soveltaa vastaavia periaatteita kuin maatalouden käytössä olevien autojen osalta maatalouden tulolähteessä (ks. kohta 4.1.1.1).

Metsätalouteen kuulumaton osuus metsätalouden kalustossa olevan auton vuosimenoista ja poistoista tuloutetaan metsätalouden pääomatuloksi. Maatalouden tai elinkeinotoiminnan tulolähteeseen kohdistuvat autokulut siirretään vähennettäväksi asianomaisen tulolähteen kuluina.

4.1.3.3 Metsätaloudenharjoittajan lisääntyneet elantokustannukset

Metsänomistajan asunnon ja metsätilan väliset matkat eivät ole sellaisia tilapäisiä työmatkoja, jotka oikeuttaisivat vähentämään metsätalouden pääomatulosta elantokustannusten lisäykseen perustuvia ns. omia päivärahoja (KHO 1999/1362).

Jos metsänomistaja tekee työmatkan met-

sätilansa ulkopuolelle erityiselle työntekemispaikalle ja siitä aiheutuu lisääntyneitä elantokustannuksia, hän voi vaatia lisääntyneet elantokustannukset vähennettäväksi tulonhankkimismenoina metsätalouden pääomatulojen verotuksessa. Tällainen työmatka voi olla esimerkiksi matka metsätalouden koulutustapahtumaan. Metsätalouden harjoittaja voi tällöin vähentää lisääntyneet elantokustannukset samoin edellytyksin kuin palkansaaja, ks. tämän ohjeen kohta 2.10.4.1. Metsätalouden pääomatulojen verotuksessa ei sovelleta maatalouden sekä elinkeinotoiminnan tulojen verotukseen säädettyä lisääntyneiden elantokustannusten ns. lisävähennysmenettelyä.

Ohjeen kohdan 2.10.4.1 mukaan: Arvioituna elantokustannusten lisäyksenä tilapäisellä työmatkalla kotimaassa pidetään muun selvityksen puuttuessa yli 6 tuntia kestäneellä matkalla 12 euroa ja yli 10 tuntia kestäneellä matkalla 24 euroa vuorokaudessa. Edellytyksenä on lisäksi, että erityinen työntekemispaikka on yli 15 kilometrin etäisyydellä joko metsänomistajan varsinaisesta työpaikasta (metsä) tai asunnosta, riippuen siitä, kummasta matka on tehty ja yli 5 kilometrin päässä sekä varsinaisesta työpaikasta että asunnosta.

4.1.3.4 Kuolinpesän tai verotusyhtymän osakkaan matkakustannukset

Kuolinpesä voi osakkaan tekemän matkalaskun perusteella maksaa osakkaalleen verovapaista matkakustannusten korvauksista annetun Verohallinnon päätöksen mukaisia verovapaita korvauksia kaikista osakkaan tekemistä metsätalouden matkoista. Myös verotusyhtymä voi matkalaskun perusteella maksaa osakkaalleen verovapaita matkakustannusten korvauksia, mutta vain niistä matkoista, jotka osakas tekee muualle kuin omistamaansa metsään (yhtymän osakkaan matka kotoa metsätilalle ei ole tilapäinen työmatka, KHO 1999/1362).

Maksamistaan verovapaista matkakustannusten korvauksista on kuolinpesän tai verotusyhtymän annettava vuosi-ilmoitus, vaikka osakkaalle ei palkkaa samalla maksettaisikaan.

Kuolinpesän tai verotusyhtymän maksamat verovapaat korvaukset ovat vähennyskelpoisia vuosimenoja kuolinpesän tai verotusyhtymän metsätalouden pääomatulojen verotuksessa. Jos osakkaat eivät laskuta metsätalouden matkakustannuksista kuolinpesää tai verotusyhtymää, ovat osakkaille aiheutuneet, kuolinpesän tai verotusyhtymän metsätalouteen liittyvät matkakustannukset vähennettävissä kuolinpesän tai verotusyhtymän metsätalouden pääomatuloista edellä tässä luvussa 4.1.3 kuvatuin perustein.

4.1.4 Opinto- ja koulutusmatkakustannukset

Opinto- ja koulutusmatkasta aiheutuneiden matkakustannusten vähentäminen maataloustulosta tai metsätalouden pääomatulosta edellyttää selvitystä matkan ja koulutuksen tarkoituksesta, ohjelmasta ja kulujen määrästä sekä liittymisestä tulonhankkimistoimintaan.

Verotuksessa vähennetään tulonhankintaan kohdistuvaksi katsottava osa kuluista. Vähentää voidaan mm. matkustamiskustannukset, majoittumiskulut ja lisääntyneet elantokustannukset. Yleissivistävän ja peruskoulutuksen sekä ammattiin tähtäävän koulutuksen menot eivät ole vähennyskelpoisia.

Yleensä opintomatkan kulujen vähentämisen edellytyksenä voidaan pitää seuraavia seikkoja:

- matkan tarkoituksen ja ohjelman tulee liittyä tilan tuotantosuuntaan (esim. ao. tuottajajärjestön organisoima matka).
- matkalla tulee olla järjestettyä ohjelmaa vähintään noin 4-5 h kunakin päivänä
- opiskelun osuus matkasta tulee olla vähäistä suurempi (yli 20 %), jotta kustannukset osittainkaan olisivat verotuksessa vähennyskelpoisia

Kotimaassa maatalousnäyttelyihin osallistumisesta aiheutuvat kustannukset katsotaan kokonaisuudessaan vähennyskelpoisiksi. Sellaisia kustannuksia ovat esim. matkakustannukset, majoituskulut, pääsyliput ja esitteet. Edellä mainituista kustannuksista voidaan vähentää niiden henkilöiden kustannukset, joille tilan verotettavaa tuloa jaetaan. Kyseeseen

tulevat yleensä yrittäjäpuolisot sekä yhtymässä kaikki osakkaat, joille tuloa jaetaan.

4.1.5 Palkattujen ja eläkkeellä olevien työntekijöiden sekä lomittajien luontoisetuna saamien ostotarvikkeiden hankintamenot

Menoiksi arvioidaan yksityiskohtaisen selvityksen puuttuessa 5,50 €/päivä. Annettujen etujen määrästä ja saajista tulee olla selvitys muistiinpanoissa.

4.1.6 Maatalousyrittäjän työterveyshuolto

Verohallitus on antanut erillisen ohjeen yrittäjän työterveyshuollosta aiheutuneiden kustannusten vähentämisestä verotuksessa (ks. Verohallituksen ohjekirje 28.5.2007, Dnro 697/345/2007).

4.1.7 Vesimaksut

Yksityistalouden vedenkulutuksena voidaan tavanomaisissa olosuhteissa pitää noin 40 m^3/henkilö/vuosi.

4.1.8 Sähkö- ja lämmityskulut

Jos maatalouden ja yksityistalouden sähkökuluja ei ole erikseen mitattu, on kulujen jakaantuminen arvioitava. Yksityistalouden sähkönkulutus on yleensä helpommin määriteltävissä kuin maatalouden kulutus. Yksityistalouden kulutukseen vaikuttavat perheenjäsenten lukumäärä, ikä, lämmitysjärjestelmä ja sähkövarustetaso. Ilman sähkölämmitystä kotitalouden sähkönkäyttö vaihtelee keskimäärin 3000-7000 kilowattituntiin vuodessa. Ks. Verohallituksen kirje 30.1.1991 nro 551/43/91.

Tavanomaisissa olosuhteissa ilman lämmitystä voidaan yksityistalouden osuudeksi menoista arvioida yleensä puolet 920 euroon saakka. Tätä suuremmista sähkömenoista yksityistalouden menoiksi voidaan yleensä katsoa 460 euroa ja loppuosa maatalouden menoksi. Oman asunnon sähkölämmityksen osuudeksi menoista voidaan arvioida muun selvityksen puuttuessa keskimäärin 7,30 €/m^2/v.

Asunnon lämmityksessä polttoöljyn kulutuksena voidaan pitää tavanomaisissa olosuhteissa 18 l/m^2/vuosi.

4.1.9 Puhelinmenot ja atk-laitteet

Jaettaessa puhelinkuluja yksityiskäytön ja maatilatalouden käytön osuuksiin on otettava huomioon tilakohtaiset olosuhteet kuten tilan koko, tuotantosuunta, mahdollinen osa-aikaviljelmä ja perheen koko sekä puhelinmenojen kokonaismäärä.

Puhelimesta aiheutuneista kokonaismenoista voidaan yleensä pitää tavanomaiseksi katsottavana yksityiskäytön osuutena puolet 500 € saakka. Tätä suurempien menojen kohdalla yksityismenoiksi katsotaan yleensä vähintään 250 €. Matkapuhelimen yksityiskäytön osuus arvioidaan samojen perusteiden mukaan puhelinkohtaisesti. Matkapuhelinkustannuksia voidaan kuitenkin hyväksyä vähennykseksi vain niiden verovelvollisten osalta, joille tilan verotettavaa tuloa jaetaan.

Matkapuhelimet, radiopuhelimet yms. laitteet hyväksytään maatalouden kalustoon, mikäli niiden käytön pääasiallisuus maataloudessa voidaan osoittaa.

Tietokoneen, oheislaitteiden ja ohjelmistojen hankintamenot ovat kokonaan maatalouden kalustoon hyväksyttäviä menoja edellyttäen, että ne on hankittu maatalouden käyttöä varten. Mikäli tietokonetta käytetään muuhunkin tulonhankkimistoimintaan tai yksityistaloudessa, maatalouden vähennyksenä hyväksytään arvi-oitua maatalouskäyttöä vastaava osuus. Atk-laitteiden vähennysoikeuden laajuutta arvioitaessa tulee erityistä huomiota kiinnittää hankittuihin ohjelmiin ja niiden liittymiseen tilalla harjoitettuun toimintaan.

Metsätalouden käyttöä varten hankittujen atk-laitteiden hankintamenot voidaan vastaavasti vähentää metsätalouden menona.

4.1.10 Maatalouden työhuonevähennys

Jos tilan asuinrakennusta käytetään maatalouden tarkoituksiin, vähennetään maataloutta palvelevassa käytössä olevasta huoneesta aiheutuneet valaistus-, lämmitys- ja korjauskulut sekä rakennuksen hankintamenon poisto

työhuoneen osalta esitetyn luotettavan selvityksen perusteella maatalouden menona.

Ellei selvitystä todellisista kuluista ole esitetty tai selvitystä ei voida pitää hyväksyttävänä, eikä kuluja ole muussa yhteydessä otettu huomioon, voidaan työhuonevähennys arvioida. Huomioon otetaan tilan tuotantosuunta, työtilan tarve suunnitteluun, laskutukseen yms. työhön sekä harjoitetun maatalouden laajuus.

Asuinrakennuksen tilojen maatalouskäytön arvioituna vähennysperusteena voidaan muun selvityksen puuttuessa käyttää palkansaajan työhuonevähennyksen mukaista määrää (360 €/v).

4.1.11 Maatalouden tilatukioikeus

Maatalouden tilatuki on tuotannosta irrotettu tukimuoto, joka otettiin Suomessa käyttöön vuonna 2006. Tilatukea maksetaan tilan hallinnassa olevien tilatukioikeuksien ja tukikelpoisen alan perusteella. Tukioikeudet on vahvistettu vuonna 2006 sekä viljelijän omistamien että vuokrasopimuksen perusteella hallinnassa olleiden tukikelpoisten hehtaarien perusteella. Hallinnollisesti ensimmäisen kerran viljelijälle vahvistetuilla tukioikeuksilla ei ole hankintamenoa.

Irtaimena omaisuutena tilatukioikeuksia voidaan myydä, vuokrata tai lahjoittaa ja ne voivat siirtyä perintönä. Tukioikeuden omistus ja hallinta voidaan siirtää joko yhdessä tai erikseen. Tilatukioikeus on irtainta omaisuutta myös varainsiirtoverotuksessa.

Vuokralle otetun tukikelpoisen maatalousmaan perusteella vahvistetun tukioikeuden vastikkeeton siirto vuoden 2006 vuokralaiselta vuokranantajalle ei ole perintö- ja lahjaverolaissa tarkoitettu lahja eikä siitä aiheudu lahjaveroseuraamuksia (Laki tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta 15.7.2005/557, 10 §). Verovapaus edellyttää, että tukioikeuden luovutus tapahtuu 28 päivänä huhtikuuta 2006 voimassa olevan vuokrakauden päättyessä, kuitenkin viimeistään 31. päivänä joulukuuta 2016. Verovapautta sovelletaan vain ensimmäiseen vuokrasopimukseen. Mikäli vuokranantajan ja vuokralaisen kesken on siirron yhteydessä sovittu maksettavaksi korvauksia, on korvaus saajalleen maatalouden tuloa ja maksajalle maatalouden menoa.

Muun selvityksen puuttuessa tilatukioikeuden käypänä arvona eri tukialueilla pidetään arvostamisohjeessa (Varojen arvostaminen perintö- ja lahjaverotuksessa, Verohallinnon ohje 746/36/2009, ohje päivitetty 738/36/2010, 27.8.2010) esitettyjä arvoja.

Tasatuki	Nettotuotto 19 %	x 5,0757 = tuottoarvo	Pyöristys
A-alue 246,60 €/ha	46,85 €/ha	237,82 €/ha	**240 €/ha**
B-C1-alue 195,84 €/ha	37,21€/ha	188,86 €/ha	**200 €/ha**
C2-C4-alue 152,67 €/ha	29,01 €/ha	147,23 €/ha	**150 €/ha**

Tukioikeuden myynnistä saatu luovutushinta ja vuokraamisesta saatu vuokratulo ovat saajalleen veronalaista tuloa. Vastaavasti tukioikeuden ostajan maksama kauppahinta ja vuokraajan maksama vuokra ovat verotuksessa vähennyskelpoista menoa. Ostaja voi vähentää maksamansa kauppahinnan vuosimenona tai menojäännöksestä tehtävin 10 %:n poistoin.

Tukioikeuden luovutuksesta saatu voitto on tuloverolain 48 §:ssä säädetyissä tilanteissa verovapaa.

Viljelijälle myönnettyjä ja vahvistettuja tukioikeuksia ei lueta maatalouden varoihin. Erikseen hankitun tukioikeuden arvona pidetään verovuoden päättyessä tuloverotuksessa poistamatta olevaa hankintamenon osaa (laki varojen arvostamisesta verotuksessa 19 ja 24 §).

Tilatukioikeuden myyntihinnasta tai vuokratulosta on suoritettava arvonlisäveroa, jos myyjä tai vuokranantaja on arvonlisäverovelvollinen. Kauppahintaan tai vuokraan lisätään tällöin 23 %:n arvonlisävero. Jos tukioikeus myydään maatilan tai sen murto-osan luovutuksen yhteydessä, tukioikeuden myynnistä ei suoriteta arvonlisäveroa (arvonlisäverolaki 19 a §).

4.1.12 Moottorikelkasta ja ns. mönkijästä aiheutuneet kulut

4.1.12.1 Maatalous

Moottorikelkka ja mönkijä luetaan maatalouskalustoon ainoastaan poikkeustapa-uksessa. Näistä koneista aiheutuneet kulut vähennetään maatalouden menoina maatalouskäyttöä vastaavalta osalta verovelvollisen kokonaiskuluista ja eri käyttötarkoituksista laatiman selvityksen perusteella. Kulujen vähentäminen edellyttää selvitystä mm. moottorikelkkatyypin sopivuudesta kyseiseen käyttötarkoitukseen.

Mikäli koneet eivät ole maatalouden kalustossa, mutta niitä on käytetty maataloudessa, voidaan kustannuksiksi arvioida muun selvityksen puuttuessa moottorikelkasta 11 €/ käyttötunti ja mönkijästä 13,50 €/ käyttötunti. Tällöin käyttötunneista ja käyttötarkoituksesta maataloudessa on oltava luotettava selvitys muistiinpanoissa, josta se voidaan tarvittaessa pyytää nähtäväksi.

4.1.12.2 Metsätalous

Metsätaloudessa moottorikelkalla ja mönkijällä on tavallisesti maataloutta enemmän tulonhankkimiskäyttöä. Kelkka- tai mönkijätyypin on kuitenkin sovelluttava metsätalouden käyttöön ja käytettävissä on lisäksi oltava reki, peräkärry tai muu metsätöiden kannalta tarpeellinen koneen lisävaruste. Pääasiallinen metsätalouskäyttö edellyttää moottorikelkalta ja mönkijältä myös riittävää konetehokkuutta, joka mönkijällä on normaalisti vähintään 350 cm^3:n kuutiotilavuutta. Tieliikennekäyttöön rekisteröidyt mönkijät eivät yleensä ole pääasiallisesti metsätalouden käytössä.

Yksityistalouden käyttöön otettujen polttopuiden teosta ja kuljetuksesta aiheutuneet kulut eivät ole metsätalouden pääomatulosta vähennettävissä olevia kuluja. Kelkan tai mönkijän käyttöä yksityistalouden polttopuiden korjuussa ei katsota metsätalouskäytöksi selvitettäessä koneen lukemista metsätalouden kalustoon. Myöskään koneen käyttökulut eivät tällöin ole vähennettävissä miltään osin metsätalouden pääomatuloista.

Jos moottorikelkkaa tai mönkijää ei lueta metsätalouden kalustoon, arvioidaan sen metsätalouskäytöstä aiheutuvat kulut muun selvityksen puuttuessa samojen perusteiden mukaan kuin maataloudessa (moottorikelkka 11 €/käyttötunti ja mönkijä 13,50 €/ käyttötunti).

Jos metsätaloudessa käytetään yksityistalouteen kuuluvaa traktoria lisävarusteineen, voidaan sen metsätalouskäytöstä aiheutuvina kuluina muun selvityksen puuttuessa vähentää 10,00 €/tunti tai, jos traktoria käytetään puutavaran kuljetukseen, tämän ohjeen kohdassa 4.1.15 esitettyjä puutavaralajikohtaisia konekustannuksia €/m^3.

4.1.13 Moottori- ja raivaussahasta aiheutuneet kulut

Moottori- tai raivaussahasta aiheutuneet kulut vähennetään maatalouden kuluina ainoastaan maatalouskäyttöä vastaavalta osalta, arvioituna enintään (85 €/v). Metsätalouden verotuksessa tulee tehdä vastaava tuloutus, jos saha kuuluu metsäkalustoon.

4.1.14 Maataloudessa käytetyn omasta metsästä otetun puun arvo

Oman tilan metsästä maatalouden käyttöön otetun puun arvoa vahvistettaessa voidaan muun selvityksen puuttuessa perusteena käyttää seuraavia eri puutava-ralajien keskimääräisistä hankintahinnoista johdettuja kantohintoja:

Mäntytukki	44 €/m^3
Kuusitukki	42 €/m^3

Koivutukki	32 €/m^3
Mäntykuitu	8 €/m^3
Kuusikuitu	8 €/m^3
Koivukuitu	9 €/m^3

Polttohakkeen (rankahake) kantoraha-arvona voidaan käyttää 1,7 €/m^3 tai 0,68 €/irto-m^3.

4.1.15 Hankintatyön arvo ja maataloustraktorin ja sen lisälaitteiden menojen korjauserä

Hankintatyön arvoja ja ns. korjauseriä (= maatalouden konekaluston metsäkäytöstä aiheutuva maatalouden menojen pienentämistarve ja vastaava metsätalouden menojen lisäys) laskettaessa voidaan, jos verovelvollinen ei ole antanut tarkempaa selvitystä, käyttää alla olevia keskimääräisiä arvoja ja yksikkökustannuksia (€/m^3).

Laskennassa käytetään alla mainittuja muuntolukuja ja kertoimia.

Halot:	1 kiintokuutiometri (m^3)	= 1,7 kehyskuutiometriä (K^3)
Ranka:	1 runko (mä, ku, le)	= 0,020 m^3
Hake:	1 kiintokuutiometri (m^3)	= 2,5 irtokuutiometriä (i-m^3)
	1 irtokuutiometri	= 0,4 m^3
	1 megawattitunti (MWh)	= 1,25 i-m^3 = 0,5 m^3

€/m^3

Puutavaralaji	Työn arvo Valmistus	Työn arvo Kuljetus	Konekustannus Kuljetus
Mäntytukki	5,03	1,90	2,84
Mäntykuitu	11,63	1,96	2,94
Kuusitukki	6,48	1,92	2,87
Kuusikuitu	12,17	2,08	3,12
Koivutukki	4,79	2,18	3,26
Koivukuitu	10,75	2,29	3,43
Energiapuu (kokopuu)	7,18	3,57	5,36
Halot ja klapit	24,38	2,29	3,43
Haketus	3,87		
Hake		2,29	3,43

Ellei puutavaralajista ole selvitystä, käytetään konekustannuksen kuljetuksen korjauseränä 3,43 €/m^3.

Kun maataloustraktoria käytetään metsätalouden kalustoon kuulumattomien lisä-varusteiden kanssa, voidaan korjauseränä käyttää 10,00 €/tunti.

Esitetyt työn arvot ja yksikkökustannukset (€/m^3) perustuvat koko maan keskimääräisiin hankintaleimikoiden korjuukustannuksiin. Puutavaran valmistuksen kokonaiskustannuksesta on työn arvoksi sivukuluineen katsottu 75 %. Kuljetuskustannuksesta on työn arvoksi katsottu 40 % ja konekustannusten osuudeksi 60 %.

4.1.16 Harrastusluonteinen toiminta

4.1.16.1 Yleistä

Toimintaan, joka ei harrastusluonteisuutensa vuoksi kuulu maatalouteen, sovelletaan tuloverolain säännöksiä. Toiminta on harrastusluonteista, mikäli sitä harjoitetaan ilman vakaata ansiotarkoitusta. Harrastusluonteinen toiminta ei yleensä pitemmällä aikavälillä tuota voittoa, vaan on yleensä jatkuvasti tappiollista.

Harrastustoiminnan tappiota ei voida vahvistaa, vaan tappiota on pidettävä elinkustannuksen luonteisena. Vähentämättä jääneet menot otetaan kuitenkin huomioon myöhempinä vuosina saman harrastustoiminnan tuloja verotettaessa, jos tulot ovat kertyneet myös näiden menojen perusteella.

Harrastustoimintaan käytettyjen oman tilan tuotteiden tuotantokustannukset eivät ole maatalouden vähennyskelpoisia menoja. Sama koskee toimintaa, joka muodostaa erillisen tulolähteen.

Harrastusluonteisesta toiminnasta on syytä pitää erillistä menojen ja tulojen muistiinpanoa. Jos toiminnan katsotaan olevan vakaassa ansiotarkoituksessa harjoitettua ja selvityksen perusteella liittyvän maatalouteen, lisätään nettotulos maatalouden tulokseen ja toiminta verotetaan maatalouden tulolähteessä.

Harrastustoiminnaksi katsotun toiminnan kuluihin sisältyvää arvonlisäveroa ei voi vähentää. Toisaalta harrastustoiminnaksi katsotun toiminnan tuloista ei tarvitse periä arvonlisäveroa.

4.1.16.2 Hevoset

Laajamittainenkin hevoskasvatus luetaan maatalouteen kuuluvaksi eikä sitä yleensä katsota erilliseksi liikkeeksi. Ratsastustoiminta ja hevosten tallipaikkojen pitäminen voi olla maatalouteen liittyvää toimintaa. Usein toimintaa harjoitetaan maatalouteen liittyvän maatilamatkailun yhteydessä. Mikäli toiminta organisatorisesti tai muutoin järjestetään maataloudesta erillisenä tai maatilalla ei harjoiteta varsinaista tuotannollista maataloustoimintaa, katsotaan toiminta erilliseksi liik-keeksi ja elinkeinotoiminnan tulolähteessä verotettavaksi.

Yksinomaan kilpailutarkoituksessa tapahtuva ravi- ja ratsuhevosten pitäminen, johon ei liity hevosten kasvatustoimintaa, on yleensä vähäisessä määrin harjoitettuna (1-2 hevosta) ja tappiollisena katsottava yksityistalouteen kuuluvaksi harrastustoiminnaksi.

Harrastusluontoisesta toiminnasta on yleensä kuluja enemmän kuin tuloja. Jatkuvasti useiden vuosien ajan tappiota tuottanutta toimintaa pidetään yleensä harrastustoimintana. Harrastukseksi on oikeuskäytännössä katsottu melko laajakin toiminta, jos ansiotarkoitusta ei ole havaittavissa usean vuoden toiminnan jälkeenkään (KHO 1987/706).

(KHO:n julkaisematon päätös 2.7.93 T 2597, viisi hevosta tilalla, tulot vaihdelleet 100 000 -130 000 mk/v, toiminta tappiollista usean vuoden ajan. KHO katsoi harrastustoiminnaksi).

Tappiollista ravitoimintaa ei ole oikeuskäytännössä yleensä hyväksytty maatalouteen kuuluvaksi tulonhankkimistoiminnaksi (lukuun ottamatta hevosjalostukseen liittyvää ennätysaikojen saavuttamiseksi tapahtuvaa juoksuttamista), vaan yksityisluontoiseksi harrastustoiminnaksi. Näissä tapauksissa ravitoiminnan kulut (kuten kilpailuvarusteet ja -matkat, kilpailumaksut, ulkopuolisille maksetut hoito- ja valmennusmenot jne.) on poistettava maatalouden menoista ja vähennettävä vain ravitoiminnan tuloista. Lisäksi hevosista aiheutuu usein merkittäviä lisäravinne- ja eläinlääkärikustannuksia.

Laajassa mitassa ja vakaassa ansiotarkoituksessa harjoitettu ravitoiminta voidaan katsoa maataloudesta erilliseksi liiketoiminnaksi.

Maatalouden tuotteiden tuotantokustannusmenojen korjauserä hevosten osalta voidaan muun selvityksen puuttuessa arvioida yleensä 920 € hevoselta ja 370 € varsalta vuodessa.

Maatalouteen kuuluva (ei siis harrastusluonteinen) ravitoiminta ja hevosten kasvatus on arvonlisäverollista toimintaa. Välittömien kilpailukulujen (esim. matkat, kilpailuvarusteet, osallistumismaksut) sisältämää arvonlisäveroa ei kuitenkaan saa vähentää, koska palkintorahat ovat arvonlisäverottomia.

4.1.16.3 Vähäinen viljely

Hyvin pienimuotoinen tai hyvin pienillä peltoaloilla (yleensä alle 3 ha) harjoitettu vähäinen viljely, joka on jatkuvasti tappiollista, voidaan katsoa harrastustoiminnaksi. Näillä tiloilla viljely on pidemmälläkin aikavälillä kannattama-

tonta, eikä sitä siten voida pitää vakaassa ansiotarkoituksessa harjoitettuna toimintana. (ks. KHO 18.5.1998 t. 937, teuraseläinten ja mehiläisten pitoa sekä vähäistä yrttien ja vihannesten viljelyä lähinnä yksityistalouden tarpeisiin ei katsottu voitavan pitää maatalouden harjoittamisena). Mikäli toimintaa harjoitetaan vakaassa ansiotarkoituksessa, ei pelkästään pieni peltoala tai vähäinen erityisviljely ole este kulujen vähentämiselle. Uusi toiminta saattaa olla alkuvuosina tappiollista.

4.2 Maatalouden harjoittamisen lopettaminen

4.2.1 Yleistä

Maatalouden harjoittaminen katsotaan verotuksessa lopetetuksi, jos maataloustoiminta on kokonaan lopetettu tai toimintaa ei voida enää pitää vakaassa ansiotarkoituksessa harjoitettuna toimintana. Mikäli maataloudenharjoittaja varsinaisen tuotannollisen toiminnan lopetettuaan vuokraa pellot tai saa niistä tilatukea, mitkä tulot verotetaan maatalouden tulona, katsotaan hänen kuitenkin harjoittavan maataloutta TVL 48 §:n maatilan sukupolvenvaihdoksen luovutusvoiton verovapauden edellyttämällä tavalla.

Varaukset luetaan lopettamisvuoden veronalaiseksi tuloksi. Myymättömän maatalousomaisuuden tulevasta käytöstä on esitettävä selvitys. Maatalouden harjoittajan yksityistalouteen siirtämän maatalouden käyttöomaisuuden alkuperäinen hankintameno tai sitä alempi todennäköinen luovutushinta luetaan MVL 4 § 3 momentin mukaan veronalaiseksi tuloksi.

Vähennyskelpoisissa menoissa olevia eriä tuloverotuksessa lopetuksen yhteydessä tuloutettaessa täytyy myös arvonlisäveron osuus vastaavasti ottaa huomioon arvonlisäverolaskelmassa korjauseränä.

Jos maataloustoiminta katsotaan lopetetuksi eikä peltoja vuokrata, saadaan salaojien koko menojäännös poistaa, koska niiden taloudellinen tulonhankkimiskäyttö on päättynyt. Jos jollakin maatalouden talousrakennuksella tai koneella ei ole enää mitään käyttöä, voidaan niidenkin menojäännös poistaa. Mikäli talousrakennus, kalustoa tai kone siirretään tulonhankkimiskäyttöön toiseen tulolähtee-seen, on niiden siirtoarvona jäljellä oleva menojäännös.

Yksityiskäyttöön jätetyn omaisuuden myyntiin sovelletaan lopettamisvuoden jälkeen TVL:n luovutusvoiton verottamista koskevia säännöksiä. Yksityiskäyttöönotto ei muodosta uutta saantoa laskettaessa omistusaikaa omaisuutta myytäessä.

Jos yksityiskäyttöön siirtoa ei ole tehty verotuksessa, sovelletaan varsinaisen maataloustoiminnan lopettamisen jälkeen tapahtuvaan maataloustoiminnassa käytetyn käyttöomaisuuden myyntiin edelleen MVL:a.

4.2.2 Maataloustoiminnan lopettamisen jälkeen saadut tulot ja vähennettävät kulut

Maatilan omistajalla voi olla maatalouden harjoittamisen lopetettuaankin vielä maatalouden tulona MVL:n mukaan verottavaa tuloa, kuten esim. vuokratuloa ja tukituloja. Näihin tuloihin kohdistuvat menot saa vähentää. Tällaisia menoja ovat mm. vuokratun omaisuuden tai tukitulojen kunnossapitovelvoitteen edellyttämät kunnossapitomenot (KHO 18.5.1998 t. 937). Myös kunnossapidossa tarvittavien koneiden ja talousrakennuksen poistot saa vähentää.

Mikäli maatalouden harjoittamista ei ole pysyvästi lopetettu, vaan vain määräajaksi, saa maatalouden varallisuuden poistot vähentää edelleen maatalouden menona (KVL 27/1999). Maataloudenharjoittajan on esitettävä selvitys lopettamisen määräaikaisuudesta.

4.3 Maatalouden nettovarallisuus

4.3.1 Eräät varat

Maatalouteen liittyvät osuuskuntien osuudet arvostetaan nettovarallisuutta laskettaessa varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain 26 §:n mukaan (KHO 4.5.2000/813, KVL 45/1994 ja VH:n tiedote 26.2.1998/4/1998). Osuuskunnan nettovarallisuuslaskelmassa

otetaan tällöin huomioon maksettujen osuusmaksujen lisäksi vielä maksamatta olevat osuusmaksut. Vastaavasti maksamatta olevat osuusmaksut otetaan huomioon viljelijän nettovarallisuuslaskelmassa maatalouden velkana (KHO 1995 B 528).

Luovutettavissa olevat tuotanto-oikeudet, kuten meijerimaidon viitemäärä (maitokiintiö) arvostetaan nettovarallisuutta laskettaessa koko määrältään vuoden lopun käypään arvoon. Meijerimaidon viitemäärän käypänä arvona voidaan pitää keskimääräistä markkinahintaa, josta tilastoa pitää ELY-keskus.

4.3.2 Teurastamon myöntämä eläinluotto ja maatalouden nettovarallisuus

Maanviljelijä voi maksaa eläinten hankinnan teurastamon antaman laskun mukaan. Teurastamo voi myös pidentää viljelijän maksuaikaa 60–150 päivää kasvatettavan eläinlajin mukaisesti myöntäen niin kutsutun eläinluoton. Pidennettynä maksuaikana peritään korkoa laskun maksupäivään asti myyntisopimuksessa merkitty määrä. Pidennetyn maksuajan jälkeen maksamattomalle määrälle peritään viivästyskorkoa, jonka määrä on myös mainittu myyntisopimuksessa. Ottaen huomioon maanviljelijän verotuksessa sovellettavan maksuperusteen, teurastamon myöntämää eläinluottoa ei pidetä sellaisena velkana, joka olisi vähennettävä varoista maatalouden nettovarallisuutta laskettaessa.

4.4 Tulolähdesiirrot

Maatalouden tuotteiden (heinä, vilja, kotieläintuotteet) siirtoarvona käytetään paikallisia myyntihintoja.

Esimerkki:

Siirrettäessä maataloudesta esimerkiksi porotalouteen heinää, käytetään muun selvityksen puuttuessa maataloudessa tuloutettavana eränä seuraavia arvoja:

Kuivaheinän tulolähdesiirron arvona käytetään 14 senttiä/kg il-man arvonlisäveroa.

Pyöröpaalisäilörehun ja aumasäilörehun tulolähdesiirron hintana käytetään 4 senttiä/kg.

Päiväkulutuksen laskennassa voidaan käyttää heinällä tarhapäivää kohti kerrointa 2 ja säilörehujen osalta kerrointa 5.

Laskentaesimerkki:

Heinän arvonlisäveroton siirtohinta:

14 senttiä x poroja tarhassa kpl x tarhapäivät x 2

Säilörehu:

4 senttiä x poroja tarhassa kpl x tarhapäivät x 5

4.5 Maa-ainesmyynnit ja substanssipoisto

Tilalta otetusta sorasta, savesta, mullasta, turpeesta sekä muusta irrotettavasta maa-aineksesta itse maa-aineksen myyntitulona saadut luovutushinnat ja muut vastikkeet ovat veronalaista pääomatuloa, jos toiminta ei muodosta erillistä elinkeinotulonlähdettä.

Tulonhankkimiskustannukset ovat pääomatulosta vähennyskelpoisia. Niitä ovat esimerkiksi suoalueen ojitus- ja raivausmenot sekä soranottoluvista ja suunnitelmista aiheutuneet menot. Maa-aineksen jalostamisesta ja kuljetuksesta aiheutuneet kulut ovat maatalouden tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuvia maatalouden vähennyskelpoisia menoja.

Maa-ainesalueen hankintameno on verotuksessa pääomatulosta tulonhankkimismenona vähennyskelpoista. TVL 114 §:n mukaan soran- ja hiekkapaikan, kivilouhoksen, turvesuon ja muun sellaisen omaisuuden hankintamenosta poistetaan kunakin verovuonna käytettyä ainesosamäärää vastaava osa. Hankintamenon määrittämisessä lähdetään maa-ainesalueen alkuperäisestä hankintamenosta, mikä on tarvittaessa arvioitava koko tilan ostohinnasta. Vastikkeettomissa saannoissa maa-ainesalueen hankintahintana käytetään perintö- tai lahjaverotuksessa käytettyä arvoa.

5 VAROJEN ARVOSTAMINEN ERÄISSÄ TAPAUKSISSA

5.1 Syytinki

Pöytäsyytingin vuotuisarvoksi arvioidaan

1300 euroa yhdeltä ja 2100 euroa kahdelta eläkeläiseltä, kun asuntoetu yhdessä huoneessa tai yhteishuoneessa sisältyy syytinkiin. Jos syytinkiin sisältyy vain asuntoetu mukaan lukien lämpö ja sähkö, ko. edun vuotuisarvona pidetään yhden huoneen osalta 550 euroa ja kahden huoneen osalta 800 euroa.

5.2 Tonttimaa maatilalla

Maatilalla oleva tonttialue jaetaan, milloin muuta selvitystä ei ole, asuinrakennuksen tontiksi ja maatalousrakennusten rakennuspaikaksi siten, että tonttialueesta katsotaan asuinrakennuksen tontiksi puolet, kuitenkin enintään 10 000 m^2. Muu osa katsotaan rakennuspaikaksi.

Maatilalla olevien erottamattomien rakennettujen lomamökkitonttien, joiden pinta-alaa ei ole veroluokituksessa selvitetty, pinta-alana pidetään muun selvityksen puuttuessa 2 000 m^2.

Maatilalla olevien sellaisten maatalouden tuotantorakennusten rakennuspaikkojen, joiden pinta-alaa ei ole veroluokituksessa selvitetty, pinta-alana pidetään muun selvityksen puuttuessa 2000 m^2. Metsätalouden tuotantorakennusten rakennuspaikkojen pinta-alana pidetään muun selvityksen puuttuessa 500 m^2.

Kun maatilalta luovutetaan maata rakennusmaaksi, uusien, alle 10 000 m^2:n suuruisten tonttien pinta-alat vähennetään maatilan metsämaan pinta-alasta, ellei selvitystä tontin sijainnista muun maankäytön alueella esitetä.

5.3 Eräiden rakennusten jälleenhankinta-arvo

Rakennusten jälleenhankinta-arvo määrätään valtiovarainministeriön vuosittain antaman asetuksen mukaan. Niiden rakennusten jälleenhankinta-arvona, joihin po. valtiovarainministeriön päätös ei sovellu, pidetään 70 % vastaavan rakennuksen rakennuskustannuksista.

Seuraavien rakennustyyppien osalta voidaan jälleenhankinta-arvona käyttää muun selvityksen puuttuessa alla olevia arvoja, jotka ovat 70 % keskimääräisistä rakennuskustannuksista:

1. Kasvihuoneet

	euroa/m^2
lasiteräsrunko lämmitys- ja kastelulaitteilla	108,62
ilman	77,72
muovipuurunko lämmitys- ja kastelulaitteilla	56,46
ilman	35,99
akryylikate/teräsrunko lämmityslaitteella	158,33

2. Siilot (viljan säilytykseen)

Pyöreät	Siilon halkaisija m	Rakennuskustannus euroa/ siilo -m^3
Teräsrakenteiset	3...10	79,77 – 34,16
Betoniset		
- tasapohjaiset	8...12	48,29
- suppilopohjaiset	8...12	60,36
Suorakulmainen pohja		91,00

3. Ylipainehallit	1 000 - 5 000 m^2
- lämmin	114,14- 75,48 euroa/m^2
- kylmä	50,94– 42,34 euroa/m^2

4. Kalliosuojat

Kalliosuojat, jotka on rakennettu väestönsuojiksi, 5 000 m^3 saakka 332,20 euroa/m^3. Jos tilavuus on yli 5 000 m^3, alennetaan kultakin

5 000 m^3:n jaksolta kuutiohintaa 6,52 euroa/m^3.

Kalliosuojat, jotka on rakennettu muuhun käyttöön kuin väestönsuojiksi (esim. nestemäisten polttoaineiden varastot), 50 000 m^3 saakka 72,20 euroa/m^3. Jos tilavuus on yli 50 000 m^3, mutta enintään 160 000 m^3, alennetaan kuutiohintaa 2,824 eurolla kutakin 10 000 m^3:ä kohti. Jos tilavuus on yli 160 000 m^3, käytetään ylittävältä osalta kuutiohintana 41,14 euroa/m^3.

5. Ruokalat

Perusarvo on 214,99 euroa/m^3. Mikäli ruokala on kevytrakenteinen (siirrettävä) ja keittiö- ja kylmäsäilytystiloja on vähän, perusarvosta vähennetään 27,01 euroa/m^3.

6. Pysäköintitalot	
- monikerroksinen	11 676,92 euroa/autopaikka
- 2- kerroksinen, yläkerros kattamaton	3 643,64 euroa/autopaikka
7. Uimahallit	947,90 euroa/m^2
8. Jäähallit	
- betonirakenteiset (yli 4 000 m^3)	163,63 euroa/m^3
- pienet (enintään 4 000 m^3), joissa kantavat rakenteet edellisiä kevyemmät, yleensä liimapuupalkkirakenteita	837,62 euroa/m^2.

9. Antennimastot

Rakentamisvuosi	- 1972	1972-1979	1980 -
Etelä-Suomen ja Ahvenanmaan lääneissä	2821,15 euroa/m	3 385,30 euroa/m	3 949,44 euroa/m
Länsi- ja Itä-Suomen lääneissä	3 159,46 euroa/m	3 949,44 euroa/m	4 400,88 euroa/m
Oulun ja Lapin lääneissä	3 498,00 euroa/m	4 400,88 euroa/m	5 077,96 euroa/m

Jos mastokorkeus on alle 250 metriä, yksikköhintaa alennetaan 5,753 euroa/m. Jos ennen vuotta 1972 rakennettuun mastoon on uusittu hissi, yksikköhintaa korotetaan 112,72 euroa/m.

Mastorakennelmien ikäalennusprosentti on 10.

5.4 Keskeneräinen rakennus

Keskeneräisen rakennuksen arvo lasketaan rakennusten jälleenhankinta-arvoasetuksen perusteella siten kuin rakennus olisi valmis. Näin saadusta arvosta rakennuksen verotusarvoksi otetaan rakennuksen valmiusastetta vastaava osa.

Rakennuksen valmiusasteeksi verovuoden lopussa voidaan katsoa rakennuksen aloittamis- ja valmistumispäivän perusteella seuraavat prosenttiosuudet, jollei muuta selvitystä ole esitetty:

Aloituspäivä	*Valmistumispäivä*	*Valmiusaste*
verovuonna	ennen 1.3. seuraavana vuonna	80 %
verovuonna	1.3. tai sen jälkeen seuraavana vuonna	50 %

Toissijaisesti keskeneräiset rakennukset voidaan arvostaa rakennuskustannusten perusteella. Tätä tapaa käytetään kuitenkin vain, jos arvostuksen pohjaksi tarvittavia rakennuk-

sen ominaisuustietoja ei voida selvittää. Verotusarvoksi vahvistetaan tällöin 70 % verovuoden loppuun mennessä kertyneistä rakennuskustannuksista.

6 VERONKOROTUS

6.1 Johdanto

Veronkorotuksesta on säädetty verotusmenettelylain (laki verotusmenettelystä 18.12.1995/1558, VML) 32 §:ssä. Veronkorotus määrätään tapauskohtaisesti ottaen huomioon yksilölliset olosuhteet. Veronkorotus määrätään samojen periaatteiden mukaan ansio- ja pääomatulolle.

Tässä ohjeessa esitettyjä kaavamaisia veronkorotusmääriä käytetään niissä tilanteissa, joissa ei ole erityisiä veronkorotusta alentavia tai korottavia seikkoja. Tarkoituksena on turvata verovelvollisten yhdenmukainen kohtelu veronkorotusta määrättäessä.

Jos samanaikaisesti on useampia virheitä tai laiminlyöntejä, veronkorotuksen määräämisen edellytykset ja määrä harkitaan kunkin tuloon lisätyn erän osalta erikseen (KHO:2005:61), koska tuloon lisättävät erät voivat olla tahallisuutta tai huolimattomuutta arvioitaessa luonteeltaan erilaisia. Erien erikseen arviointi ei saa kuitenkaan johtaa veronkorotuksen kertaantumiseen eri asteikoilla käytettyjen vähimmäiskorotusten johdosta. Sellaisille tuloon lisättäville erille, jotka ovat tahallisuutta tai huolimattomuutta arvioitaessa luonteeltaan samanlaisia (korotus määrätään VML 32 §:n saman momentin mukaan) veronkorotus määrätään erien yhteenlasketusta määrästä.

Verotuksellisesti tulkinnanvaraisissa tapauksissa ei yleensä voida katsoa olevan kyse VML 32.3 §:ssä tarkoitetusta verovelvollisen tahallisuudesta tai törkeästä huolimattomuudesta.

Jos veronkorotus nousee euromääräisenä summana huomattavan korkeaksi, sitä voidaan kohtuullistaa. Jos verovelvollisen laiminlyönti tai virhe on olosuhteisiin nähden vähäinen, veronkorotusta voidaan alentaa tai jättää se määräämättä.

Jos saman verovelvollisen veroilmoituksella on laiminlyöntejä tai virheitä toistuvasti verovuodesta toiseen, voidaan veronkorotus määrätä ohjeen mukaista suurempana. Verotusmenettelylain 32 §:ssä säädetyt enimmäismäärät on kuitenkin aina otettava huomioon.

Uusien yritysten verotuksessa on erityistä huomiota kiinnitettävä verovelvollisen neuvontaan ja opastamiseen. Jos on kyse yrityksen kolmesta ensimmäisestä verovuodesta ja yritys kehotuksesta korjaa veroilmoituksessa ilmenneen vaillinaisuuden tai virheen, veronkorotusta ei määrätä. Jos sama puute tai virhe ilmenee toistuvasti vaikka uudelle yritykselle on annettu asiassa tarpeellinen ohjaus, voidaan veronkorotus yleensä määrätä. Puutteen korjaamiselle asetetun määräajan noudattamatta jättämisestä voidaan myös aina määrätä veronkorotus. Jos on ilmeistä, että yritys on selvillä erilaisista verotuksen toimittamiseen liittyvistä velvoitteista esim. aiemman yrittäjäkokemuksen nojalla, ei tällaista yritystä voida pitää uutena yrityksenä veronkorotusta määrättäessä.

Ohjeessa on oma luku henkilöverotuksessa määrättäville veronkorotuksille ja elinkeinoverotuksessa määrättäville veronkorotuksille. Liikkeen- ja ammatinharjoittajilla sovelletaan henkilöverotuksen korotuksia, jos myöhästyminen tai puute liittyy henkilöverotuksen esitäytetyllä veroilmoituksella tai sen liitteissä ilmoitettaviin tietoihin ja elinkeinoverotuksen korotuksia, jos myöhästyminen tai puute liittyy liikkeen- tai ammatinharjoittamiseen.

6.2 Menettely henkilöverotuksessa

Verotus toimitetaan verovelvollisen ilmoituksen, sivullisilmoittajilta saatujen tietojen sekä muun asiassa saadun selvityksen perusteella. Verovelvollisen antama veroilmoitus ja muut asiassa saadut tiedot tutkitaan siinä laajuudessa, kuin asian laatu, laajuus, verovelvollisten yhdenmukainen kohtelu ja verovalvonnan tarpeet huomioon ottaen on perusteltua.

Esitäytetyssä veroilmoituksessa on valmiina kaikki se tieto, jonka verohallinto on saanut vuosi-ilmoittajilta ilmoituksen esitäyttövaiheeseen mennessä. Verovelvollisella on velvollisuus tarkistaa ja korjata esitäytetyssä veroilmoituksessa olevat tiedot. Jos veroilmoituksesta puuttuu esimerkiksi tulotietoja eikä verovelvollinen ole niitä korjannut, voi veronkorotus tulla määrättäväksi.

Veronkorotus voidaan määrätä myös silloin, jos verovelvollinen ei ole ilmoittanut luovutusvoiton laskemiseksi tarpeellisia tietoja (esim. hankintameno ja omistusaika). Tällöin veronkorotusta ei kuitenkaan määrätä VML 32.3 §:n mukaan, jos verohallinnolla on tieto luovutushintojen yhteismäärästä.

Vähennysvaatimusten osalta veronkorotusta ei määrätä, jos on ilmeistä, että verovelvollinen on erehtynyt säännösten sisällöstä ja hänelle on tosiasiassa aiheutunut vähennyksen edellyttämät kustannukset. Täysin perusteettomien vähennysvaatimusten osalta veronkorotus määrätään aina, ellei kyse ole vähäisestä summasta. Asiaa selostetaan tarkemmin luvussa 6.4.5. Perusteeton vähennys-vaatimus.

6.3 Kuuleminen veronkorotusta määrättäessä

Veronkorotuksen määrääminen edellyttää aina verovelvollisen kuulemista. Tämä tarkoittaa, että verovelvolliselle varataan tilaisuus asiakirjoissa olevan puutteen korjaamiseen. Verovelvollinen voi myös selvittää myöhästymisen tai puutteen syytä tai muita asiaan vaikuttavia seikkoja.

Kun verovelvollista kehotetaan korjaamaan veroilmoituksessa oleva puutteellisuus, tulee samassa kirjeessä kuulla myös veronkorotuksen määräämisestä. Kuulemiskirjeessä kerrotaan, mitä selvitystä verovelvollisen toivotaan esittävän ja miksi sekä miten ilmoituksesta aiotaan mahdollisesti poiketa.

Veroviranomaisen kuulemiskirjeen tulee olla todistettavasti lähtenyt verovelvolliselle. Kirjeestä päiväyksineen jätetään jäljennös verovelvollisen ko. verovuotta koskeviin asiapapereihin. Veroviraston ei tarvitse todistaa kuulemiskirjeen vastaanottamista.

6.4 Veronkorotus HENKILÖVERO-TUKSESSA

6.4.1 Myöhästyminen (VML 32.1 §)

Jos veroilmoitus, tieto tai muu asiakirja on jätetty myöhässä, verovirasto voi mää-rätä korkeintaan 150 euron veronkorotuksen. Postitse annettu veroilmoitus on saapunut ajoissa, kun se on jätetty postiin määräajan kuluessa.

Jos myöhästymiseen on ollut pätevä syy, korotusta ei määrätä, jos verovelvollinen antaa veroilmoituksen, muun tiedon tai asiakirjan heti esteen lakattua. Pätevä syy myöhästymiseen on esim. ilmoitusvelvollisen sairaus veroilmoituksen antamisaikana. Pätevänä syynä ei pidetä esimerkiksi verovelvollisen käyttämästä tilitoimistosta johtuvaa viivästymistä.

Kun verovelvollista kehotetaan antamaan veroilmoitus, on verovelvollista kuultava samassa kirjeessä myös veronkorotuksesta.

Jos myöhästymiseen on ollut pätevä syy, korotusta ei määrätä. Tällainen syy on esim. ilmoitusvelvollisen sairaus veroilmoituksen antamisaikana.

6.4.2 Luonnollinen henkilö jättää ilmoittamatta vähäiset tulot (VML 32.1 §)

Jos luonnollinen henkilö on jättänyt ilmoittamatta palkkaa tai palkkiota tai muuta ansio- tai pääomatuloa korkeintaan 5000 €, hänellä on mahdollisuus korjata veroilmoituksen puutteellisuus ilman veronkorotusseuraamusta. Tulolla käsitetään tässä yhteydessä bruttotuloa, kuten esim. bruttovuokratuloa ja luovutusvoiton laskennan perusteena olevien myyntihintojen yhteismäärää.

Jos puutetta ei veroviraston kirjallisen kehotuksenkaan jälkeen korjata, määrätään 70 € veronkorotus. Kehotuksessa on aina kuultava myös veronkorotuksesta.

6.4.3 Ilmoittamatta jätetty varallisuus (VML 32.1 §)

Jos luonnollinen henkilö jättää kehotuksen jälkeen ilmoittamatta VML 10 §:ssä tarkoitetun ilmoittamisvelvollisuuden piiriin kuuluvia varallisuuseriä, määrätään veronkorotukseksi enintään 150 €. Tällaista varallisuutta ovat esim. kiinteistöt, osakkeet (myös asuntoosake), osuus avoimeen yhtiöön, osuus kommandiittiyhtiöön tai muuhun yhtymään, liike- ja ammattitoiminnan sekä maatilatalouden varat, hallinta- ja nautintaoikeus varallisuuteen sekä lainat, joiden korko on verotuksessa vähennyskelpoinen. Kehotuksessa on aina kuultava myös veronkorotuksesta.

6.4.4 Luonnollinen henkilö jättää ilmoittamatta vähäistä suuremmat tulot (VML 32.2-3 §)

Jos luonnollinen henkilö jättää ilmoittamatta palkkaa tai palkkiota tai muuta ansio- tai pääomatuloa enemmän kuin 5000 €, veroilmoitusta voidaan yleensä pitää olennaisesti vaillinaisena. Ilmoittamatta jättämistä ei yleensä voida pitää tahallisena tai törkeästä huolimattomuudesta johtuvana, jos ilmoittamatta jätetyn tulon määrä on enintään 20 000 €. Tällöin veronkorotus määrätään VML 32.2 §:ää soveltaen, ellei ole ilmeistä, että kyse on tahallisuudesta tai törkeästä huolimattomudesta. Veronkorotus määrätään tässä selostetulla tavalla, **ellei tapauksessa ole otettava huomioon erityisiä korotusta alentavia tai korottavia seikkoja**. Jos verovelvollisen tulojen määrä tai rakenne on sellainen, että laiminlyöntiä voidaan pitää ymmärrettävänä, esim. tulot koostuvat lukuisista palkkioista, veronkorotusta voidaan alentaa.

6.4.4.1 Ilmoittamatta jätetty bruttotulo on 5001 - 20 000 €

Verovelvollinen jättää ilmoittamatta palkkaa, palkkiota tai muuta ansio- tai pääomatuloa 5 001 – 20 000 €. Ilmoittamatta jätetyllä tulolla käsitetään tässä yhteydessä **bruttotuloa,** esim. *bruttovuokratuloa* ja luovutusvoiton laskennan perusteena olevien *myyntihintojen yhteismäärää*.

- Verovelvollinen korjaa puutteen kehottamisen jälkeen, asetetussa määräajassa; veronkorotus on 200 €.

- Verovelvollinen korjaa puutteen kehottamiskirjeessä asetetun määräajan jälkeen; veronkorotus on 300 €.

- Verovelvollinen ei korjaa puutetta; veronkorotus on 500 €.

Jos lisätty verotettava tulo (nettotulo) on pieni tai on syntynyt tappiota, sitä voidaan pitää veronkorotusta alentavana seikkana. Veronkorotukseksi määrätään tällöin yleensä korkeintaan 300 €.

6.4.4.2 Ilmoittamatta jätetty bruttotulo on yli 20 000 €

Verovelvollinen jättää ilmoittamatta palkkaa, palkkiota tai muuta ansio- tai pääomatuloa yli 20 000 €. Ilmoittamatta jätetyllä tulolla käsitetään tässä yhteydessä **bruttotuloa**, esim. bruttovuokratuloa ja luovutusvoiton laskennan perusteena olevien myyntihintojen yhteismäärää.

Korotus lasketaan prosentteina lisätystä verotettavasta tulosta (nettotulo), ei ilmoittamatta jätetystä bruttotulosta. Kehotettaessa puutteen korjaamiseen on verovelvollista aina kuultava samassa kirjeessä myös veronkorotuksesta.

Korotus lasketaan progressiivisen taulukon mukaan seuraavasti:

Lisätty verotettava tulo (nettotulo) €	Veronkorotus alarajan kohdalla €	Veronkorotus alarajan ylittävästä lisätystä tulon osasta
0 - 6 000	300	
6 000 - 40 000	300	5 %
40 000 - 60 000	2 000	7 %
60 000 -	3 400	10 %

Jos veronkorotuksen perusteena olevaan ilmoittamatta jätetyn tulon määrään sisältyy verotuksellisesti tulkinnanvaraisia eriä, lasketaan veronkorotus näiltä osin soveltaen 5001 – 20 000 euron ilmoittamatta jätetylle tulolle tässä ohjeessa annettuja veronkorotusmääriä. Samoin menetellään, jos ilmoittamatta jätetyn tuloerän osalta on ilmeistä, ettei ilmoituspuute tai virhe johdu verovelvollisen tahallisuudesta tai törkeästä huolimattomuudesta.

6.4.5 Perusteeton vähennysvaatimus

Jos verovelvollinen on tietensä tehnyt perusteettoman vähennysvaatimuksen tai perustanut vähennysvaatimuksen väärään tai väärennettyyn asiakirjaan, määrätään hänelle veronkorotus.

Kun asiakasta kehotetaan selvittämään vähennyspyyntönsä peruste, kuullaan häntä samassa kirjeessä myös veronkorotuksesta. Jos vähennysvaatimus on määrältään vähäinen, korotus voidaan jättää määräämättä.

Vähäiseksi määräksi katsotaan korkeintaan 500 euroa. Yli 500 euron perusteettomista vähennysvaatimuksista määrättävä veronkorotus on vähintään 70 euroa. Yli 1400 euron perusteettomiin vähennysvaatimuksiin käytetään edellä esitettyä yli 20 000 euron ilmoittamatta jätettyyn bruttotuloon sovellettavaa taulukkoa siten, että 1400 - 6000 euron perusteettomista vähennysvaatimuksista veronkorotus on 5 % ja 6000 euroa ylittävistä summista taulukon mukainen.

Esimerkki

Jos vähennysvaatimus perustuu tehtyyn opintomatkaan ja on kyse on rajanvedosta vähennyskelpoisen opintomatkan ja vähennyskelvottoman matkan välillä, veronkorotusta ei määrätä, jos kyse on osittain vähennyskelpoisesta matkasta tai muutoin tulkinnanvaraisesta asiasta.

Jos kyse on vähennyksestä, jolle ei ole mitään perustetta, määrätään aina veronkorotus, ellei vähennysvaatimus ole vähäinen. Tällainen tilanne on esimerkiksi silloin, kun vähennystä vaaditaan kuluista, joita ei tosiasiassa ole aiheutunut. Veronkorotus määrätään yleensä myös silloin, kun vähennettäväksi vaaditaan kuluja, jotka eivät voi olla vähennyksen perusteena, asia ei ole tulkinnanvarainen ja verovelvollisen ei voida katsoa erehtyneen lain sisällöstä.

Veronkorotusta ei määrätä, jos käy ilmi, että verovelvollinen on tehnyt mekaanisen virheen ilmoitusvelvollisuutta täyttäessään. Tällainen on esimerkiksi kirjoitusvirhe tai tiedon merkitseminen väärään kohtaan.

6.4.6 Luonnollisen henkilön ilmoituksella on muu puute tai virhe (VML 32.2 §)

Jos veroilmoituksella on muu olennainen vaillinaisuus tai virhe, eikä verovelvollinen kehotuksestakaan korjaa sitä, määrätään yleensä 70 € veronkorotus.

Kun verovelvollista kehotetaan korjaamaan puute tai virhe, on verovelvollista kuultava samassa kirjeessä myös veronkorotuksesta.

6.5 Veronkorotus YRITYSVEROTUKSESSA

Määrättäessä veronkorotusta elinkeinoverotuksessa sekä maa- ja metsätalouden verotuksessa, sovelletaan alla esitettyjä ohjeita. Näiden soveltamisessa tulee ottaa huomioon tämän luvun alussa esitetyt veronkorotusta alentavat ja korottavat seikat sekä erityisesti kuulemista koskevat ohjeet.

6.5.1 Yrityksen veroilmoituksen myöhästyminen (VML 32.1-2 §)

Postitse tuleva veroilmoitus katsotaan oikeaan aikaan annetuksi silloin, kun se on jätetty postiin oikeassa ajassa. Sähköisesti annettu veroilmoitus katsotaan oikeaan aikaan annetuksi silloin, kun se on saapunut Verohallinnon hyväksymälle ilmoituspalvelujen välittäjälle veroilmoituksen viimeisenä jättöpäivänä ennen kello 24.00 ja lähettäjä on saanut kuittauksen ilmoituksen vastaanottamisesta (VHp il-moittamisvelvollisuudesta ja muistiinpanoista 1238/2010).

Jos verovelvollinen toimittaa veroilmoituksen pääverolomakkeen myöhässä ilman pätevää syytä, määräytyy veronkorotus seuraavien perusteiden mukaan

- Verovelvollinen palauttaa veroilmoituksen **ilman kehotusta,** veronkorotus **100** €.
- Verovelvollinen palauttaa veroilmoituksen **kehottamisen jälkeen, asetetussa määräajassa**, veronkorotus **150** €**.**
- Verovelvollinen palauttaa veroilmoituksen ennen verotuksen päättymistä **kehottamiskirjeessä asetetun määräajan jälkeen**veronkorotus **300** €

Kun verovelvollista kehotetaan antamaan veroilmoitus, on verovelvollista kuultava samassa kirjeessä myös veronkorotuksesta.

Ellei verovelvollinen toimita veroilmoitusta ennen verotuksen päättymistä, ei veronkorotusta määrätä myöhästymisen perusteella erikseen, vaan veronkorotus määräytyy mahdollisesti toimitettavan arvioverotuksen perusteella.

Jos myöhästymiseen on ollut pätevä syy tai este, korotusta ei määrätä, mikäli verovelvollinen on syyn tai esteen lakattua heti antanut veroilmoituksen. Pätevänä syynä tai esteenä ei pidetä esimerkiksi verovelvollisen käyttämästä tilitoimistosta johtuvaa viivästymistä.

6.5.2 Puutteellisuudet pääverolomakkeella (2,3,4,5 ja 6-sarjojen lomakkeet)

6.5.2.1 Veroilmoitusta ei ole allekirjoitettu tai muu vähäinen puutteellisuus (VML 32.1 §)

Jos yrityksen pääverolomaketta ei ole allekirjoitettu tai jos jokin muu, veron määrään vaikuttamaton tieto on jätetty täyttämättä, on verovelvollisella mahdollisuus korjata veroilmoituksen puutteellisuus ilman veronkorotusseuraamusta, joko oma-aloitteisesti tai kehotuksessa asetetussa määräajassa. Kehotettaessa on aina kuultava myös veronkorotuksen määräämisestä. Mikäli verovelvollinen korjaa puutteen asetetun määräajan jälkeen, tulee tälle määrätä 100 €:n veronkorotus.

Mikäli yllä esitettyä puutetta ei korjata ennen verotuksen päättymistä, mutta verotus on kuitenkin mahdollista toimittaa veroilmoituksen puutteellisuudesta huolimatta, tulee verotuksen toimittajan määrätä verovelvolliselle yllä mainittu 100 €:n veronkorotus. Mikäli tapauksessa on aiheellista toimittaa arvioverotus, määräytyy veronkorotus arvioverotusta koskevien säännösten mukaisesti.

6.5.2.2 Ilmoitus tilikauden muuttamisesta (VML 32.1 §)

Kirjanpitovelvollisen, joka muuttaa tilikautensa päättymisajankohtaa, on ilmoitettava siitä Verohallintoon yritysmuodon mukaisella Y-lomakkeella. Jos tilikauden päättymisen ajankohta muutetaan myöhäisemmäksi, ilmoitus on tehtävä kahta kuukautta ennen sitä päivää, jona tilikausi olisi päättynyt. Jos tilikauden päättymisen ajankohta muutetaan aikaisemmaksi, ilmoitus on tehtävä kahta kuukautta ennen sitä päivää, jona tilikausi tulee päättymään.

Jos ilmoitus tilikauden muuttamisesta on annettu myöhässä, tulee siitä määrätä veronkorotus 100 euroa VML 32 §:n 1 momentin nojalla. Jos tilikauden muutos on tehty vähemmän kuin 2 kk ennen muuttumisajankohtaa, ilmoitus tulee antaa heti muutoksen tapahduttua. Jos ilmoitus on tällöin annettu heti muutoksen tapahduttua, veronkorotusta ei mää-

rätä sen johdosta, että ilmoitus on tehty alle 2 kk ennen muuttumisajankohtaa.

Jos tilikauden muutos on tehty vasta tilikauden päättymisen jälkeen, veronkorotusta ei määrätä. Tällöin tilikauden muutosta ei oteta verotuksessa huomioon. Osakeyhtiön tilikauden muutosta ei oteta verotuksessa huomioon, jos muutos on rekisteröity vasta muutetun tilikauden päättymisen jälkeen. KHO:n päätöksen 1975/1949 mukaan tilikauden muutosta ei voitu ottaa huomioon toimitettaessa verotusta vuodelta 1972, koska kauppa- ja teollisuusministeriö oli vahvistanut 30.12.1972 pidetyssä yhtiökokouksessa tehdyn yhtiöjärjestyksen muutoksen, johon muun ohella sisältyi päätös tilikauden 1.1.-31.12.1972 pidentämisestä, vasta tuon tilikauden päättymisen jälkeen (VerotusL 2 §).

6.5.2.3 Veron määrään vaikuttava olennainen vaillinaisuus pääverolomakkeella (VML 32.2 §)

Jos yrityksen pääverolomake on veron määrään vaikuttavan tiedon osalta olennaisen vaillinainen, määräytyy veronkorotus seuraavien perusteiden mukaan;

- Verovelvollinen korjaa puutteen **kehottamisen jälkeen, asetetussa määräajassa**; veronkorotus **150** €.
- Verovelvollinen korjaa puutteen **kehottamiskirjeessä asetetun määräajan jälkeen**; veronkorotus **300** €.

Erityisesti tulee huomioida, että kehotettaessa puutteen korjaamiseen on verovelvollista aina kuultava samassa kirjeessä myös veronkorotuksesta.

Mikäli yllä esitettyä puutetta ei korjata ennen verotuksen päättymistä, mutta verotus on kuitenkin mahdollista toimittaa veroilmoituksen puutteellisuudesta huolimatta, tulee verotuksen toimittajan määrätä verovelvolliselle yllä mainittu 300 €:n veronkorotus. Mikäli tapauksessa on aiheellista toimittaa arvioverotus, määräytyy veronkorotus arvioverotusta koskevien säännösten mukaisesti.

6.5.3 Tarpeelliset muut verolomakkeet ja liitteet (VML 32.2 §)

Jos verovelvollinen ei ole jättänyt pääverolomaketta, ei veronkorotusta tule määrätä erikseen puuttuvien liitelomakkeiden osalta.

Jos verovelvollinen ei ole jättänyt pääverolomakkeen toimittamisen yhteydessä ilmoittamisvelvollisuuden täyttämiseksi tarpeellista verolomaketta tai liitettä taikka jos verolomake on jätetty täyttämättä veron määräämisen kannalta olennaiselta osin, määräytyy veronkorotus seuraavien perusteiden mukaan:

- Verovelvollinen korjaa puutteen **kehottamisen jälkeen, asetetussa määräajassa**; veronkorotus **150** €.
- Verovelvollinen korjaa puutteen **kehottamiskirjeessä asetetun määräajan jälkeen**; veronkorotus **300** €.

Erityisesti tulee huomioida, että kehotettaessa puutteen korjaamiseen on verovelvollista aina kuultava samassa kirjeessä myös veronkorotuksesta.

Mikäli yllä esitettyä puutetta ei korjata ennen verotuksen päättymistä, mutta verotus on kuitenkin mahdollista toimittaa veroilmoituksen puutteellisuudesta huolimatta, tulee verotuksen toimittajan määrätä verovelvolliselle yllä mainittu 300 €:n veronkorotus. Mikäli tapauksessa on aiheellista toimittaa arvioverotus, määräytyy veronkorotus arvioverotusta koskevien säännösten mukaisesti.

6.5.4 Veroilmoituksen täydentäminen muilta osin

Jos verovelvollista kehotetaan täydentämään veroilmoitustaan muilta osin, mutta verovelvollinen toimittaa pyydetyn tiedon täydennyspyynnössä asetetun määräajan jälkeen, tulee tällöin määrätä 150 €:n veronkorotus. Jos pyydettyä tietoa ei toimiteta ennen verotuksen päättymistä lainkaan, mutta verotus on kuitenkin mahdollista toimittaa veroilmoituksen puutteellisuudesta huolimatta, tulee verotuksen toimittajan määrätä verovelvolliselle yllä mainittu 150 €:n veronkorotus. Mikäli tapauksessa on aiheellista toimittaa arviove-

rotus, määräytyy veronkorotus arvioverotusta koskevien säännösten mukaisesti.

6.5.5 Verovelvollisen tahallinen tai törkeän huolimaton menettely (VML 32 § 3 mom.)

Jos verovelvollinen on tahallisesti tai törkeästä huolimattomuudesta antanut olennaisesti väärän veroilmoituksen tai muun säädetyn tiedon tai asiakirjan, jättänyt ilmoittamatta tuloja tai varallisuutta huomattavan määrän tai perustanut vähennysvaatimuksen väärään tai väärennettyyn asiakirjaan, veronkorotus on yleensä enintään 10 % lisätystä tulosta. Poikkeuksellisen törkeissä tapauksissa korotus voi nousta 30 %:iin lisätystä tulosta.

Veroilmoitus voidaan katsoa annetun tahallisesti tai törkeän huolimattomasti vääränä, jos verotettavaa tuloa on rasitettu selvästi vähennyskelvottomalla menolla tai selvästi veronalainen tulo on ilmoitettu verovapaana. Vaikka tällaisessa tapauksessa tulon tai menon luonteesta olisi annettu riittävä selvitys liitelomakkeella, pidetään virhettä yleensä tahallisena tai törkeänä huolimattomuutena ellei verovelvollinen esitä perusteltua syytä käsitykselleen siitä, että kyse on nimenomaan vähennyskelpoisesta menosta tai verovapaasta tulosta.

Jos verovelvollinen on ryhtynyt erityiseen järjestelyyn muuttaakseen ansiotulojaan pääomatuloksi, käytetään tämän kohdan mukaista veronkorotusta. Myös muun veronkiertojärjestelyn (VML 28 §) purkamisen yhteydessä käytetään pääsääntöisesti tämän kohdan mukaisia veronkorotuksia. Jos kyse on kuitenkin tulkinnallisesta tilanteesta ja veroilmoitus sinänsä on oikein annettu, veronkorotus voi olla pienempi tai se voidaan jättää määräämättä.

Tulon jaksottamisesta tai lain tulkinnasta aiheutuneita virheitä ei yleensä pidetä tahallisena tai törkeänä huolimattomuutena (KHO 2644/2005), joten veronkorotus määrätään VML 32 §:n 1 tai 2 momentin mukaan tai se voidaan jättää määräämättä.

Lisätyn tulon osalta voidaan yleensä käyttää seuraavaa kaavaa:

Lisätty verotettava tulo €	Veronkorotus alarajan kohdalla €	Veronkorotus alarajan ylittävästä lisätystä tulon osasta
0 – 6 000	300	
6 000 - 40 000	300	5 %
40 000 – 60 000	2 000	7 %
60 000 -	3 400	10 %

Jos ohjeen mukainen veronkorotusprosentti johtaa hyvin suuriin euromääräisiin veronkorotuksiin tilanteissa, joissa tuloon lisättävä määrä on suuri, mutta verovelvollisen menettelyä ei voida pitää erityisen törkeänä, veronkorotusta voidaan yksittäistapauksessa alentaa.

Peitellyn osingon tapauksissa veronkorotus määrätään tapauskohtaisesti ottaen huomioon yksilölliset seikat. Erikseen on kiinnitettävä huomiota siihen, että veronkorotuksen VML 32 §:ssä säädetyt edellytykset täyttyvät. Esimerkiksi yli- ja alihinnoittelutapauksissa verovelvollinen antaa usein käsityksensä mukaan oikean, tosiasioita vastaavan veroilmoituksen. Verotusta toimittaessa veroviranomainen kuitenkin tulkitsee, että kyseessä on peitelty osinko. Tällöin on vaikea väittää veroilmoitusta vääräksi. Tällaisissa tapauksissa peiteltyyn osinkoon ei pidä automaattisesti liittää veronkorotusta. Sitä vastoin räikeissä yli- tai alihinnoittelutapauksissa veronkorotus tulisi kuitenkin määrätä, sillä merkittävä hinnoittelupoikkeama on selkeä osoitus tahdosta jättää tuloa ilmoittamatta tai muuntaa tulolajia.

Toisenlainen tilanne on kysymyksessä esimerkiksi luontoisetujen kirjaamisen osalta. Yleisen tietämyksen perusteella on selvää, että osakkaan yksityiskäytössä olevan auton

kuluja ei saa vähentää osakeyhtiön kuluna. Jos kulut ovat kirjanpidossa eikä osakkaan saamaa etua ole käsitelty luontoisetuna, veronkorotuksen määräämisen edellytykset täyttyvät.

Tilanteissa, joissa peitellyn osingon veronkorotus tulee määrättäväksi kokonaisuudessaan osakkaalle, veronkorotukseksi määrätään tässä ohjeessa oleva, ilmoittamatta jätetyn tulon osalta käytettävä määrä. Jos peitellyn osingon veronkorotus tulee määrättäväksi sekä yhtiölle että osakkaalle eli kahteen kertaan, veronkorotukseksi määrätään noin puolet tässä ohjeessa olevan, ilmoittamatta jätetyn tulon osalta käytettävistä määristä.

Arvioverotuksessa ja selvittämättömän omaisuuden lisäystä koskevissa tapauksissa on aina määrättävä veronkorotus. Tällöin sovelletaan tahallisuudesta tai törkeästä huolimattomuudesta johtuvia veronkorotusmääriä ilmoittamatta jääneen tulon tai varallisuuden osalta.

Taulukko tyypillisistä veronkorotustilanteista

Henkilöverotus

	Palautus myöhässä / puutteellinen	**Korjaa ilman kehotusta**	**Korjaa kehotuksessa annetussa määräajassa kuuleminen kehotuskirjeessä**	**Korjaa kehotuksessa annetun määräajan jälkeen kuuleminen kehotuskirjeessä**	**Ei korjaa ollenkaan**
Esitäytetty veroilmoitus	Myöhässä	max 150 €	max 150 €	max 150 €	Arvioverotus (prosentuaalinen veronkorotus, ks taulukko kohdassa 6.4.4.2)
Palkkatulo, muu ansiotulo ja pääomatulo < 5 000 € tulolla käsitetään tässä yhteydessä brutto-tuloa, esim. bruttovuokratuloa tai luovutusvoiton laskennan perusteena olevien myyntihintojen yhteismäärää	Ilmoittamatta	-	-	-	70 €
Palkkatulo, muu ansiotulo ja pääomatulo 5 001 - 20 000 € tulolla käsitetään tässä yhteydessä bruttotuloa, esim. bruttovuokratuloa tai luovutusvoiton laskennan perusteena olevien myyntihintojen yhteismäärää	Ilmoittamatta	-	200 €	300 €	500 €
Palkkatulo, muu ansiotulo ja pääomatulo > 20 000 € tulolla käsitetään tässä yhteydessä bruttotuloa, esim.bruttovuokratuloa ja luovutusvoiton laskennan perusteena olevien myyntihintojen yhteismäärää	Ilmoittamatta	-	Veronkorotus prosentteina *lisätyn verotettavan tulon määrästä:* *0 €- 6 000 € = 300 €* *6 000 € - 40 000 € = 300 € + 5% 6 000 € ylittävästä osasta* *40 000 € - 60 000 € = 2 000 € + 7% 40 000 € ylittävästä osasta* *yli 60 000 € = 3 400 € + 10 % 60 000 € ylittävästä osasta*		Arvioverotus (prosentuaalinen veronkorotus)

Yritysverotus

	Myöhässä / Puutteellinen	**Korjaa ilman kehotusta**	**Korjaa kehotuksessa annetussa määräajassa kuuleminen kehotus-kirjeessä**	**Korjaa kehotuksessa annetun määräajan jälkeen kuuleminen kehotus-kirjeessä**	**Ei korjaa ollenkaan**
Pääverolo-make*(2,4, 5 ja 6-sarjojen lomakkeet)*	Myöhässä	100 €	150 €	300 €	Arvioverotus (prosentuaalinen veronkorotus, ks taulukko kohdassa 6.5.5)
Päävero-lomakkeen puutteellisuudet	1) Veron määrään vaikuttamaton puute 2) Veron määrään vaikuttava puute	--	-150 €	100 €300 €	Arvioverotus (prosentuaalinen veronkorotus, ks taulukko kohdassa 6.5.5)
Muu tarpeellinen verolomake tai liite	1) Lomake tai liite puuttuu 2) Lomake on puutteellisesti täytetty	--	150 €	300 €	Arvioverotus (prosentuaalinen veronkorotus, ks taulukko kohdassa 6.5.5)
Veroilmoituksen täydentäminen	-	-	-	150 €	Arvioverotus (prosentuaalinen veronkorotus, ks taulukko kohdassa 6.5.5)

22 JULKISUUS JA TIETOSUOJA

SOVELLETTAVAT SÄÄNNÖKSET

Verotustietoja koskeva erityislaki

Verotusasiakirjojen ja -tietojen julkisuus määräytyy verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/99, HE 149/99) mukaan. Laki tuli voimaan 1.1.2000.

Lain säätämisen yhteydessä kumottiin eri verolakeihin sisältyneet verotustietojen julkisuutta, salassapitoa ja luovuttamista koskevat säännökset.

Yleislait

Verotusasiakirjoihin ja -tietoihin sovelletaan lisäksi lakia viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/99) ja asetusta viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja hyvästä tiedonhallintatavasta (1030/99). Nämä säännökset tulivat voimaan 1.12.1999.

Lisäksi verotusasiakirjoihin sovelletaan 1.6.1999 voimaan tullutta henkilötietolakia (523/99).

Muu erityislainsäädäntö

Useilla viranomaisilla ja laitoksilla on omaan erityislainsäädäntöönsä perustuva oikeus saada verotustietoja tiettyä käyttötarkoitusta, yleensä lakisääteisiä tehtäviään varten; näin esimerkiksi Kansaneläkelaitoksella (KEL 46 b § 9.8.2002/682) ja sosiaalihuollon viranomaisilla (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/22.9.2000 20 § ja 21 §). Erityislakien säännöksiä sovelletaan verotustietojen antamiseen verotustietojen julkisuutta ja salassapitoa koskevan lain, viranomaisten toiminnan julkisuutta koskevan lain ja henkilötietolain ohella.

OHJEET

Tulo- ja varallisuusverotuksen julkisista tiedoista on annettu ohje 18.10.2002 dnro 2478/09/2002. Ohjetta sovelletaan verovuoden 2001 tulo- ja varallisuusverotuksen julkisiin tietoihin.

Turvakiellon hakemisesta verohallinnossa on annettu ohje 20.6.2000 dnro 1779/09/2000.

Henkilötietolain soveltamisesta on annettu ohje Uusi henkilötietolainsäädäntö 1.6.1999 dnro 1621/09/99. Henkilötietojen tarkastusoikeudesta verotuksen toimittamista varten ylläpidettyihin rekistereihin on annettu ohje 23.10.2001 dnro 2872/09/2001.

Ohjeet ovat saatavilla myös verohallinnon sisäisessä verkossa (ks. APAJA/Työhuone/ Julkisuus & Tietosuoja).

Verohallinnon henkilöverotuksen käsikirja julkaistaan kerran vuodessa voimassa olevan verolainsäädännön ja oikeuskäytännön mukaisena.

Käsikirjassa käydään läpi luonnollisen henkilön tuloverotusta koskevat säännökset tulkintaohjeineen. Kirjassa käsitellään mm. tulojen jako ansiotuloon ja pääomatuloon, em. tuloista tehtävät vähennykset sekä luovutusvoittojen verotus. Myös metsänomistajan ja yrittäjän verotusta selvitetään kirjassa siltä osin kuin niistä säädetään tuloverolaissa.

Henkilöverotuksen käsikirja on kirjoitettu ensisijaisesti ohjekirjaksi verohallintoon. Se on myös luotettava hakuteos asiakkaillemme, jotka haluavat varautua tuleviin verotusratkaisuihinsa.

VERO SKATT

Edita Publishing Oy
Asiakaspalvelu:
PL 780, 00043 EDITA
puhelin 020 450 05, faksi 020 450 2380
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.edita.fi/netmarket

9 789513 758578
ISBN 978-951-37-5857-8
K 33.25